

طبعت هذه النسخة الشريفه • فى عهد همايون

پادشاه سليمان منقبت
ديهيم افروز مسند خلافت
سرير اراى ملك ودولت • خاقان البرين
والبحرين • خادم الحرمين الشريفين • شهنشاه
جهان • الا وهو السلطان • الغازى سلطان
محمود خان • ابن السلطان الغازى مصطفى خان
ابن السلطان الغازى محمد خان • خلدت
خلافته • وابد سلطانه
الى انتهاء الزمان

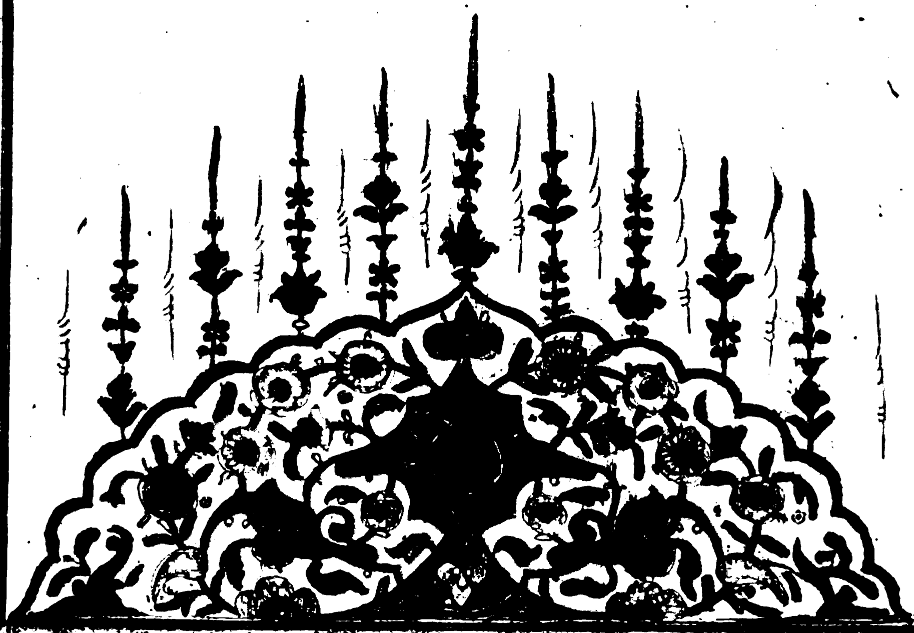
وفى ايام صدارت • وفى اوان حضرت

صدر عالى جناب
دستور معالى انصاب • ناظم
امور جمهور • حافظ بلاد وثغور
شهنشاه مقام صدارت عظمى
رونق افزاى مسند وكالت كبرى
صدر اعظم • وزير افخم • على
پاشا • دام بالبر ذكره وفضله

اعلم العلماء المتبحرين
افضل الفضلاء المتورعين
بحر زخار علوم شتى • مسند نشين والا
فتوى • كاشف مشكلات انام • شيخ
مشايخ الاسلام • مولانا السيد
الشيخ مصطفى افندى • دامت له
وقاية الربانى

فى قسطنطنية المحمية
سنة ١١٥٥

فهرست جلد ثانی

المجلد الثاني من لسان العجم

بسم الله الرحمن الرحيم

باب الذال المعجمه * معلوم اوله كه ارباب لغت جمع وتأليف ايتدكلرى كتابلرنده ذال معجمه ايچون
مستقل باب ايتمدكلرى بالكليه لسان عجمده اوائل كلمه‌ده ذال معجمه اولمدوغى ايچوندر واولدوغى
حالده شاذ مقوله سى او لمغله النادر كالمعدوم حكمنده اولوراقنوم عجم صاحبى ذرخش وذلالدن
غيرى واقع اولمامش ديدوكنه بناءً ذال معجمه بابنى طى ايلمشلر وشرفنامه صاحبى انجق درت لغت
يازمش بوفقير آخر يرلرده بولدوغم لغتلرى جمع وترتيب اوزره بو محله ثبت ايلدم ﴿ فى المفتوحة
ذرخش ﴿ سكون راء مهمله وفتح خا ايله يلدرمكه عربيده صاعقه ديرلر وبعض نسخه ده شمشك كه ذ ش
عربيده برق ديرلر شمس فخرى بيت ازابر ابر فرمان اقبال او * بوقت بهاران بخندد ذرخش *
﴿ ذرع ﴿ سكون راء مهمله ايله بمعنى كوشهٔ كشت يعنى اكين كنارى عربيده زرع زاء معجمه ايله اكين ذ ع
اككدر استاد رودكى بيت زرع وذرع از بهار شد ظاهر * زرع كشتست وذرع كوشهٔ كشت *
﴿ ذوراق ﴿ سكون واو وفتح را ايله بر طعامدر اون ايله بشوررلر ﴿ ذافينو ﴿ كسر فا وسكون ياى ذ ق ذ و
تحتانى وضم نون ايله براوتدر حكيم شيرازى بيت عرطنيثاود ماغست وكتم * برك ذافينو
بفاس وهم رتم * حزف وهم بنرحماسوس آمده * هم نشترغاز وافيوس آمده * فى المكسورة
﴿ ذروه ﴿ طاغك اك اوستى ديه سى كه جمله دن عالى اوله واكا بكزر نسنه لرك باشى مولانا هاتفى ذ ه
بيت بزركان آن محشر آيين سپاه * كشيدند تا ذروهٔ مهر وماه ﴿ ذيفنوس ﴿ سكون ياى ذ ى
تحتانى وضم فا ونون ايله بر مشهور مطرب آدى در فلقراط شاه خدمتنده اولوردى حكيم عنصرى
بيت جهان ديده نام اوذيفنوس * كه كردى بر آواى بلبل فسوس * فى المضمومة ﴿ ذلال ﴿ سريع ذ ل

سريع الهضم ولذيذ وصاف اولان صويه ديرلر عربيده زای معجمه ايله در طالب آملی بيت چنان ٢
بخار زمين نيره ساخت آب ذلال * كه قطره برلب جو ميكند نيابت خال لغ ذوش ع بوزن
كوش بد طبع وتندخو معناسنه حكيم فردوسی بيت بانك كرد است ای بت سيمين * ذوش
خواندم تراكه هستی ذوش لغ ذكور ع ضم كافله دمشقی يمون ديرلر عربيده اناثك ضدیدر خواجه
سلمان دلشاد خاتون وصفنده ديمش بيت اكر بنودی مرات تو در لباس ذكور * زعفت نمودی
جمالی چهره عيان * بغايت مصنع بيتدر لغ باب الراء المهملة المفتوحة مع الالف لغ را ع قاج ر ا
معنا يه استعمال اولنديغی مقدمه ده تفصيلا ذكر اولنمشيدی تكراردن اجتنابا طی ذكر اولندی
اعجمی بوندن زائده اوله يغنه بر بيت ثبت اولندی حكيم انوری بيت هر آن مثال كه توقيع تو بر آن
نبود * زمانه طی نكند جز برای جنی را * بونده بو را اولمسه معنا يه خلل كلمز لغ راستاع كسر سين
وفتح تاء مثناة ايله اوكمك ستايش ومدح معناسنه در ابو المعانی بيت چو حسن خلق ترا ديده اند
بخلق جهان * كنند وصف ترا راستاش ور دزبان * وسكون سين ايله راست معناسنه اولور
آخرنده كی الف تحسين لفظ ايچون اولور امير خسرو بيت سوی راستا كرده فغفور جامت *
امير ختن سوی چپ كشته راست لغ راورا ع سكون واو وفتح را ايله كرپی كه خار پشت وتشی
وروزه دخی ديرلر عربيده قنفذ ديدكاری جانور در استاد بيت رفتم بسوی خواجه ابو الفضل
ساوه * برطمع انكه يابم از ووجه زروسيم * روزه بكر چوشعر تقاضای من شنيد * سر دركشيد
همچو راورا ز ترس وبيم * عماد الدين يوسف بيت كر مايه عمود تو افتد بفرق او * سر دركشيد
بسينه عدويت چو راورا لغ راهنما ع يول كوستريجی رهنما دخی ديرلر عربيده كه دليل معناسنه
مولانا طبعی بيت جز سايه درين راه كسی همره ما نيست * حضری بجز از نقش قدم راهنما
نيست لغ رايكا ع سكون يای تحتانيه ايله محبوب ومطلوب معناسنه حضرت مولانا قدس سره
بيت رايكا روی نمودست غلط افتادی * باش تادر طلب پويه جهان پيمايی لغ رخشا ع
سكون خا وفتح شين معجمتين ايله يلدريجی رخشيدن لفظندن صيغه مبالغه اسم فاعلدر
استاد دقيقی بيت جمال كوهر آكينست چون زی قبله ترسا * كه رميان ز راند رچنان چو كوكب
رخشا لغ رسا ع فتح سين مهمله ايله ايكی معنا يه در اول بسيار ووافر وكثير معناسنه مير نظمی
بيت بسالك خدم كرد دايم روا * چو من بنده كان در ده را ورسا لغ رشا ع شين معجمه ايله منازل قمردن
بر منزله نك اسميدر لغ رعنا ع اول محبوبه ديرلركه محبوبلغی نازله كوستره عربيده وفارسيده مستعملدر
خواجه سلمان بيت كل رعنا چو سر نركس مخمور كردانی * ديد در ساغر نركس می حمرا آورد *
ظاهر بودر كه صفت مشبهه صيغه سی در رعونتدن محبوبلره نسبت اولنمقدن معنای
مدح قصد اولنور لغ رنك بالا ع يعنی رنكين صحيح رنك كل وسائر شكوفه ومتاع واثوابده استعمال
اولنور نته كم ديمشلر در * مصرع * بالاتر از سياهی رنك ديكر نباشد لغ رنكينا ع سكون نون
وياء تحتانی وكسر كاف فارسی وفتح نون ثانيه ايله بمعنی شفترنك يعنی شفتالو كذا فی المجمع لغ روا ع
الثی معنا يه كلور اول بمعنی جائز شاعر بيت روا داری ز شمشير خطرناك * توان يك قطره دريا را
كنی خاك * ثانی رايج معناسنه استاد بيت همان نقد حكمت بمن شد روا * بحكمت منم
برهمه پيشوا * ثالث لايق معناسنه سزا كبی حكيم خاقانی بيت دميده درشب آخر زمان

صیلهٔ حشر * بخفتن توچو اصحاب کهف نیست روا * رابع حصوله کلمك که کامروا معناسنه
وله ایضا بیت این دم طلب که راحت ازین دم شود بدید * اینجا طلب که راحت ازینجا شود روا
* خامس بمعنی قبول خواجه سلمان بیت یا اباعبدالله از لطف تو حاجات همه * چون روا شد
حاجت من کربراید هم رواست * سادس روان معناسنه در حضرت مولانا بیت وبیم بنور
شمس تبریز * او محوار لنه اونه ماییم * امروز زمانه در خو رماست * هرچه که را نیم رواییم *
مجد همکر بیت پناه ملك جهان شهریار روی زمین * تویی که حکم تو بر آسمان روا باشد *
ضم را ایله عربیده خوبی منظر معناسنه در وکسر را ایله ینه عربیده ایکی معنایه در اول بمعنی
سیراب یعنی صو ارلمش ثانی دوه اوزرینه یوك باغلادقلری ایپه دیرلر ﴿ رها ﴾ رهایندن
لفظندن مشتق فعلدر خلاص معناسنه اکثر ترکیب اولنوب برخبر ه مبتدا اولور رها یافت
ورها کرد کبی ابو المعانی بیت چون بوی زلف یار رها کرد روزدز * در ملك صبر و قرارم
چها کرد روزکار ﴿ رهنما ﴾ راهنما کبیدر ابوطالب کلیم بیت صاحب قران وشاه جهان که
زبخت او * هر لحظه اش بعمر ابد رهنما شود ﴿ مع الباء ﴾ ﴿ راتب ﴾ کسر تاء مثناة ایله رزق
ونفقهٔ معینه ومعلومه عربیدر فارسیده دخی استعمال اولنور میر نظمی بیت این سخن بشنو مکن
هرکز جدل * هرکسی را هست راتب از ازل ﴿ راهب ﴾ کشیش نصارا بودخی عربیدر حکیم
خاقانی بیت لباس زاهبان پوشیده روزم * چو راهب زن بر آزم هر شب اوا ﴿ رباب ﴾ مشهور
سازدر عربیدر فارسیسی شتادر اما بو عبارتله استعمالی شایعدر * خواجه حسین ثنائی
بیت زهره کو اصل شادمانیها * لولوی نغمهٔ رباب منست ﴿ رتب ﴾ سکون تاء مثناة ایله
دیرلك زنککانی معناسنه عربیده تعیش دیرلر میر نظمی بیت رو ز ینجا یه قد ز محنت مکش * با غم
ورنجی نباشد رتب خوش ﴿ رسنتاب ﴾ ایپ بوکیجی رسن ایله تابدن مرکبدر تاب بونده
وصف ترکیبی اولور وله بیت فکر دل زلف وروی مهتابست * اندرین معنی دل رسنتابست ﴿
رقیب ﴾ عاشق ایله معشوق آراسنده اولان انکل خواجه حافظ بیت ز رقیب دیو سیرت بخدای
خود پناهم * مکر این شهاب ثاقب مددی کند سهارا * عربیده دخی بو معنایه استعمال اولنور
صاحب بهاء الدین زهیری بیت حبیبی فیك اعدای ضروب * حسود عاذل واش رقیب ﴿
رکاب ﴾ پیاله معناسنه درکه ساقی یه رکابدار دیرلر بعض نسخه ده سنش پهلو نوع پیاله در ﴿ مع التاء
﴾ راحت ﴾ دکلنمك آسایش معناسنه لفظ عربیدر فارسیده دخی مستعملدر ابو المعانی
بیت راحت طلبی از اختلاط مردم بکریز * شو راست رو وز راه پی کم بکریز * خامش نشین
ونعرهٔ بیهودهٔ مزن * ازخود بجوش چو باده واز خم بکریز ﴿ راست ﴾ اوچ معنایه کلور
اول صاغ جانب که صوله چپ دیرلر مولانا هاتفی بیت بر آراست شاه رخ دست راست * که ان
برق تش جامهٔ بو در است * ثانی طوغری که مقابلی کجدر شیخ سعدی بیت کس ندیدم که کم شد
از ره راست * راستی موجب رضای خداست * ثالث لفظ مرکبدر را ایله است دن مثلا فلانه در
دیه جك یرده فلانر است دیرلر ترکیب اولندقده استك الفی حذف اولنور ﴿ راسخت ﴾ سکون
سین وضم خا ایله راستق طاشیدر ﴿ رامشت ﴾ ضم میم وسکون شین معجمه ایله ایکی معنایه در
اول بمعنی رامش که عن قریب ذکر اولنور ان شاء الله تعالی ثانی خمسهٔ مسترقه نك دردنجی کونی

۴ کونی اسمیدر رایت فتح یای تحتانیله علم وسنجاق در الفك اثباتیله جائز وهمزهٔ مجتلبه ایله ده جائزدر
ابو المعانی بیت رایت فتنه کشد زلف دلاویز ترا * تیغ سر تیز زند غمزهٔ خونریز ترا ربوت ضم
ضم باء موحده وواو معروفه ایله هدهد دیدکلری قوشدر رت چبلاق عریان معناسنه شمس
فخری بیت تیغ سر تیز توکهر زاشد * کهبکین عدوت آمدرت * وخالی از پوشش یعنی
اثوابسز رخت سکون خاء معجمه ایله بش معنایه کلور اول اثواب وتجملات معناسنه
اسم عامدر طالب آملی بیت بکذر دل بمحبت زاهد نمیکشد * ساقی بیا که در کرو تست
رخت ما * ثانی بمعنی راست ودرست شیخ نظامی بیت کر بوه بلند ست وسیلاب سخت *
میپیچان عنان من از راه رخت * ثالث بمعنی اسب یعنی آت وله بیت کر مرد وال کمر کردسخت
بجنك دوالی روان کرد رخت * رابع غم وغصه واندوه معناسنه درمولانا شهابی بیت دلم کشته
با فکر واندیشه یار * زدستم برون شد برخت اختیار * خامس طعام یکمرده یعنی بر آدمه کفایت
مقدارى غدا اوله شهابی بیت زاندوه آتش بجان درزده * باب مهری از خامشی برزده *
زده بر در نطق من قفل سخت * دل بی نوا را زغم داده رخت رست سکون سین مهمله
ایله اوچ معنایه کلور اول بمعنی صف شمس فخری بیت همیشه تا که باشد سرو وسوسن *
بیه بستان بر کشیده هر یکی رست * حکیم فردوسی بیت نمیکردم از بر و بوم رست * پدر
بر پسر بر همی راه بست * ثانی رستن لفظنك ماضی سیدر قورتلدی دیمك اولور کاهی
مصدر استعمال اولنور خلاص معناسنه شیخ اوحدی درجام جم بیت خویشتن داز
و باش رست آیین * که یسار تونا ظراند و یمین * ثالث بمعنی زمین ومکان وموضع حکیم فردوسی
بیت طلایه برون بر طلایه بجست * بخون غرقه کشت ان همه بوم ورست * فرهنك
جهانکیری ده صفه وایوان معناسنه ومجمع الفرسده بمعنی محکم روایت اولنمشدر رشت
سکون شین معجمه ایله ایکی معنایه در اول ولایت کیلانده بر شهر آدیدر بیه پس دخی دیرلر انده
دختران ایو طومان باغی طوقرلر شاعر بیت دخترانی که ساکن رشتند * همچو طاوس مست
میکردند * از پی مشتری بهر بازار * بند تنبان بدست میکردند * ثانی بمعنی خاك قرالاوی
بیت چون نباشد بنای خانه درست * بیکمانم که زیر رشت آیی * حکیم زجاجی بیت کس
از رو زبد چون تواند کریخت * خصوصا که بر سر فلك رشت ریخت * مجمع الفرسده بزندن
آیریلوب دوکلن نسنه یه ده دیرلر ونسخهٔ میرزاده طوز وطپراق معناسنه مرویدر رفت رفتن
لفظنك ماضی سیدر مقابلی آمددر شیخ سعدی بیت هر که آمد عمارت نو ساخت * رفت منزل
بدیکری پرداخت وکاهی رجوع وعودتی ممکن اولماین نسنه بیاننده ایراد ایدرلر وله بیت جهان
چون رفت دیکر یافت نتوان * عنان زندکانی تافت نتوان ریت سکون یای تحتانی ایله
زندکانی یعنی دیرلك میر نظمی بیت زندکی و بوده در رزق سد * مرده شدن به که چنین ریت بد *
رَج مع الجیم راتیانج کسر تاء مثناة ونون وفتح یای تحتانیله چام صقزی راتیانه لفظندن معربدر
رابج کسر نونله نار چیلدر که باب النونده ذکر اولنور ان شاء الله تعالی رایج کسر
یای تحتانیله یکر اقچه وغیری که سره دخی دیرلر یخمز اقچه یه ناسره دیرلر لفظ عربیدر فارسیلر
دخی مستعملدر رخج فتح خایله چرکین وزشت وبدخوی وسکون خایله کنج وزنی اوزنده

جائز درمیرنظمی بیت قضا را بوده اندم درکشوده * یکی طبعش چو رویش رخج بوده ﴿ رنج ﴾
سکون نونله اوچ معنایه در اول بمعنی بیماری یعنی خسته لك حضرت مولانا بیت کفت من رنجش
همیدانم که چیست * چون سبب دانی دوا کردن که چیست * ثانی زحمت ومشقت معناسنه
شیخ سعدی بیت کیمیا کر بغصه مرده ورنج * ابله اندر خرابه یافته کنج * ثالث بمعنی
رنك یعنی لون شاه داعی شیرازی بیت رنج بارنج آتشین ازعشق اوست * میفرو زدروزوشب
ازنار اوست ﴿ رواج ﴾ رایج ومقبول ومطلوب معناسنه میرنظمی بیت رواج یافته
نظمم بالتفات وپسند * اکر دهد بنظر امتیاز شاه بلند ﴿ رونج ﴾ فتح واو وسکون نونله قیون
بغرسغی که قیمه ات وپرنج ایله طولدروب بشوررلر که چرغند وجکرا کند دخی دیرلر عربیده عسیب
ذیل کاریدر کذا فی المجمع ﴿ مع الخاء * راخ ﴾ بوزن کاخ ایکی معنایه در اول ظن وکمان معناسنه ابوالمعانی رخ
بیت ندارم راخ بلمن چرخ کردون دوستی دارد * باین علت که از روز ازل بختم سیه بوداست *
ثانی بمعنی غم واندوه حکیم فردوسی بیت دوکوشش بخنجر که سوراخ کرد * دل مرد توران
پرازراخ کرد ﴿ راسخ ﴾ ضم سین ایله راسخت مرقوم معناسنه درود دخی کوسه آدمه دیرلر
وعربیده کسر سین ایله کوه بیخ آور یعنی یرلو وکوکلی طاغ مراد یوکسك وعظیم اولدوغندن بیاندر
جبل راسخ دیرلر ومحکم ومتین که راسخ الارکان دیرلر وتکمیل موادایتمش اهل علم وفاضله دخی
راسخ العلم دینلور ﴿ رخ ﴾ ایکی معنایه کلور اول ناله وانین بیمار خواجه عمیدلو یکی بیت صبا
مثال در آیینه شاد خرم وخوش * بخاکبوس جنابش صدور از غم ورخ * ثانی بمعنی شکاف
یعنی یارق حکیم سوزنی بیت توشاد بادی وازاد بادی ازغم دهر * عدوت مانده زبارعنا وغم رخ رخ
﴿ مع الدال راد ﴾ بش معنایه کلور اول سخی وجوانمرد معناسنه استاد عسجدی رد
بیت اکر نعمتم نیست یا هست خرم * اکر نعمتم نیست یا هست رادم * استادرودکی
بیت حاتم طایی تویی اندر سخا * رستم دستان تویی اندر نبرد * نی که حاتم نیست باجود
تو راد * نی که رستم نیست در جنك تومرد * ثانی شجیع ودلاور معناسنه حکیم اسدی بیت
وفاخو دکن ودرع رادی بپوش * کمان از خرد ساز وخنجر زهوش * ثالث فرهنك
جهانکیریده حکیم ودانا وخردمند رابع سخنکوی وشاعر وادیب خامس مجمع الفرسده دیوار دولی
معناسنه در که رادخانه دیرلر ﴿ راد ﴾ ضم دال ایله انیشلی ویوقشلی یرچایر وچمنلی موضع
معناسنه حکیم فردوسی بیت فسیله براد دهمید اشتی * شب وروز دردشت بکذاشتی *
ودخی سخی وجوانمرد معناسنه شمس فخری بیت بعدل وداد بمی دید درجهان شاهان *
چون اوندید چشم سپهر عادل وراد ﴿ راستاد ﴾ سکون سین وفتح تاء مثناة ایله وظیفه در
راتبه معناسنه حکیم فردوسی بیت خدایا نخواهم زتو راستاد * چو جودت همه راوظیفه
بداد ﴿ رافد ﴾ کسر فا ایله فرات ایرماغنه دیرلر ابو المعانی بیت سرشکم کشته چون جیحون
ورافد * کرفته روی عالم همچو دریا ﴿ رامناد ورامیاد ﴾ کلاهما بکسر المیم ایکی معنایه در
اول مطیع ومنقاد معناسنه ثانی شهو رفارسیه نك یکرمی سکزنجی کونی اسمیدر ﴿ رانباد ﴾
سکون نون وفتح باء موحده ایله بمعنی رامناد ورامیاد مرقوم کذا فی المجمع ﴿ راود ﴾ ضم واو ایله
پشته پشته اولوب چایر وچمنلی اولان یر راد دمرقوم معناسنه استاد عسجدی بیت الا تازی

الاتازى ازكه بديدست وراسد * بكوه اندرون رزد ازشم وراود * استاد لطيفى بيت همه راود ع
يودكو موزميشش * نباشد ديولاخ وشور وخرد ق راوند ع فتح واووسكون نونله مشهور
كوكدر اعلاسى ولايت چينده اولاندرورومده يارنده دنى اولور جكرى تازه ايدوب حرارتن دفع
ايدر وصفراسنى اخراج ايدر غايتله نافع ومعتبردر اكثر مسهل اشربه لرده استعمال ايدرلر ق راويد ع
كسر واو وسكون ياى تحتانيله اشترغاز ديدكلرى اوتدر امكدان ديدكلرى اغاجك كوكيدر
ضمغيدر اولور ق راه آورد ع ارمغان اكثر مسافرتدن ولايتلرينه كلان كمسنه لر احبابه وكبارن
ارمغان ويردكلرى اجلدن راه آورد ديدلر وبر معناى مصطلحى ده يول ايله حركت ايلمدى يعنى برقاعده
دپرندى ديمك اولور ابو المعانى بيت صبا ازكوى جانان بارم آورد امده برما * حيات تازه بخشيده
ببوى زلف مشكينش ق رامبند ع ايكى معنايه در * اول راهزن يعنى يول كسيجى * ثانى بمعنى
باجدار ق راه نورد ع يورغه وزياده اشكون آته صفت ايدرلر معناى تركيب يولدورجى ديمك
اولور آت وصفنده بيت اسب تازى بود چندان ره نورد * وقت رفتن ميرساند چرخ كرد *
ق ريدور پود ع كلاهما بضم الباء الفارسية براوتدركه اوتليان حيوانى مست ايدر كذا فى فرهنك
حسين وفائى ق رد ع تخفيف ايله راد لفظندن اختصارا اولنمشدر حكيم فيلسوف وعاقل
وعالم معناسنه حكيم فردوسى بيت يكى انجمن ساخت با بخردان * هشيار وكار آزموده
ردان وله بيت بپرده دراست اين سخن رازجوى * به پيش ردان آشكارا بكوى *
ودلاور وبهادر معناسنه وله بيت سياوش ردرا برادر توبى * بكوهر زسالار برتر توبى * عربيده
دال مشدده ايله منع ودوندرمك معناسنه درمير نظمى بيت نيامد پسنده سخن رد كرد * كه باب
قيمولشى بروسد كرد ق رزد ع سكون زاء معجمه ايله اكول وبسيار خوار معناسنه ابو شكور بيت
زديد ارخيزد هزار آرزو * زچشم ست كويند رزد كلو ق رژد ع زاى فارسيله ده اول معنايه
مرويدر وله بيت زديدار خيزد همه آرزو * زچشم ست كويند رژد كلو ق رزرود ع
سكون زاء معجمه وضم راء مهمله ايله ماوراء النهرده برارمق آديدر كذا فى المجمع ق رسايد ع
فتح سين مهمله وكسر ياى تحتانيله ريم آهن توركيلده موربوق عربيده خبث الحديد ديرلر شمس
فخرى بيت چو آهنكرى شكر جود توكويد * بكوره درون زر شود هر رسايد
ق رستاد ع سكون سين وفتح تاء مثناة ايله بمعنى راستاد مرقوم يعنى وظيفه ورواتبه كذا فى
فرهنك جهانكيرى ق رشنواد ع سكون شين معجمه وضم نونله هماى بنت بهمن شاهك ايام ع
سلطنتنده سرعسكرى برپهلوان آديدر منقولدركه روميلردن برمقدار لشكر كلوب هماك
ولايتنه چاپيلو سرحد بكلرى مقابل اولوب جنك ايلديلر رشنوادكه هم سرعسكر وهم سرعسكر
زاده ايدى روميلر جنكنده كلوب داراخدمتنده رشنواد لشكرى همايه عرض ايلدكده هماى
دارانى كوردكده بنه لرندن سود قينادى تفصيل احوال شهنامه ده مسطوردر بو محلده حكيم
فردوسى بيت يكى مرد بد نام اورشنواد * سپهبد بد وهم سپهبد نژاد * بفرمود تا بركشند
سوى روم * بشمشير ويران كنند مرز وبوم ق رصد ع اول قيودركه ارباب هيأت برعميق قيو
قازديروب ايچنه كيروب آسمانه نظر ايدرلرتا كه نجوم ثوابت وسياره نك سير وحركتلرى نه منوال
اوزره در كوروب كتابلره يازرلر اكا زيج ديرلر سال بسال اندن تقويم استخراج ايدرلر حالا استعمال

اولنان زیج اولغ بكك رصدیله استخراج اولنالندر رعد سكون عین مهمله ایله كوك كورلدیسنه دیرلر اهل هیأت دیرلركه زمیندن صعود ایدن بخار ودخان میان ابرده محتبس اولوب چقمق اقتضا ایتدكده بولودی خرق ایدر صدا اندن اولور وقوللرینه دلیللری رعد اكثر ایام بهارده واقع اولدیغی دركه فصل بهارده ارضك بخاری چقدیغیدركه آنكله دخان هوایه صعود ایدر اما اهل شرع سحابه موكل اولان ملكك اسمی رعددر بولودی امر خدای جهان آفرین ایله سوق ایتدكده بولوتدن صدا اظهار اولور دیرلر نظم مبینده ویسبح الرعد بحمده بو كا دلیل قطعیدر رغند فتح غین معجمه وسكون نونله صدای وحوش وسباع عموما وآواز پارس خصوصا استاد رودكی بیت كرد رو به یوزواری یك رغند * خویشتن را شد بدر بیرون فكند ركبند سكون كاف فارسی وفتح باء موحده بعده سكون نونله فصاد طسمه سی كه فصد محلنده قوله بغلارلر لفظ مركبدر رك ایله بندن میر نظمی بیت كف ركزن بسیمین بازو پیوند * در اندم رشته جان كردر كبند ركید كسر كاف فارسی وسكون یای تحتانیه ایله غم والمدن ویا خود رنج وزحمتدن آهسته ونرم سویلمكه دیرلر حكیم فردوسی بیت بكفت این وتیغ از میان بركشید * زخون سیاوش فراوان ركید رمد فتح میم ایله كوز آغریسی عربیدر وفارسیده دخی مستعملدر میر نظمی بیت رمد عارض شده در چشم بینا * ز درد حسرتش بكریست تنها رند سكون نونله بوزن بند بمعنی تراشید یعنی تراش ایدر یونارد یمكدر حكیم انوری بیت بشغالی از وفرورند * پس چو زنار برمیان بندد رند بوزن بند بدی معنایه كلور اول بمعنی سخن حضرت مولانا بیت كفتار كمند یدكروهیچ امان نیست * مپچید مپچید پراستیزه مرندید ثانی رندیدن لفظندن اسم مصدر اولور تراش یعنی یونمق معناسنه اغاج اولسون غیری اولسون حكیم انوری بیت روزكارت جكر نخواهد داد * خصم كو روز وشب جكر میرند * ثالث خوش و نسنه یه دیرلر اولورسه حكیم سوزنی بیت چو تند باد اجل كشت جان سپاز عدوت * تو جان فزای بروی نكار وباده رند * رابع بمعنی كرد یعنی توز كه خاك رند دیرلر استاد رودكی بیت چو نور قبله زردشت نور دو رخ تو * نشسته كردوی اندر ز مشك غالیه رند * سیف اسفرنكی بیت سمند ترا باد درنو بهار * زكافور جولان دهد خاك رند * خامس بمعنی ربودن ودزدیدن یعنی قاپمق واوغورلمق حضرت مولانا بیت نفس موشی نیست از خود لقمه رند * قدر حاجت موشی را عقلی دهند * سادس برمقدار آجی اولان نسنه عموما مثلا هلیله ومازو وانار قبوغی كبی كه اغزی بورشدورر سابع دفنه یمشی خصوصا كه عربیده حب الغار دیرلر رنك برآرد یعنی شرمنده كند خجیل ایدر وخجیل اولور بو بر كلمه دركه هم فاعل وهم مفعول اولور حكیم انوری بیت باغ وجود از بهار عدل تو چونان * رنك برارد نكارخانه چین را رواد بوزن سواد بشته بشته اولان محله دیرلر مجمع الفرسده ارمق كناری كه سبزه زار اوله ودخی بولانق آقن صویه دیرلر ضم رایله ده روایت اولنمشدر روان آورد یعنی عاقل ودانا واهل تجرید كذا فی المجمع معنای تركیب صاحب ریاضت اقتضا ایدر نتكیم میر نظمی بیت علایق بریده ز دنیای دون * روان آورد شد باعلم مقرون ره آورد بمعنی راه آورد مرقوم ابو المعانی بیت بمرده جان دهدم اینچنین ره آوردش * پیام وصلت جانان كه آمد به نسیم ره نورد بمعنی راه نورد مرقوم غایت سرعتله

سرعتله یوریجی آت حکیم فردوسی بیت چرانشا کر کنس اندر نبرد * چمانش چرمهٔ ره نورد
ریبد سکون یای تحتانی وفتح باء موحده ایله بر صحرا اسمیدر که ایرانیلرك تورانیلر ایله مشهور
جنکی اول صحراده واقع اولمشیدی حکیم فردوسی بیت چو کودرز نزدیك ریبد رسید *
برابر سپه را فرود آورید مع الراء المهمله * راستکار طوغرو ایشلی واعمال صالحه صاحبی
ودیندار ومستقیم معناسنه و دخی هر ایشنه قادر وصنعتنده ماهر دیمکدر رام اردشیر
بر شهرك اسمیدر که اردشیر بنا ایلمشدر کذا فی المجمع رامشکر میمك ضمی وکسریله ده جایز
وسکون شین وفتح کاف فارسیله بمعنی خنیاکر مطرب ونغمه پرداز معناسنه مسعود سعد سلمان
بیت عجب کر فلك شود مجلس * ماه ساقی وزهره رامشکر رامشخوار کسر میم وسکون
شین وفتح خاء معجمتین وواو معدوله ایله موسیقیده بر نوا آدیدر رامر فتح میمله بوزن ساغر
بر شهر اسمیدر که انده بی نظیر کوزه وابریق ایدرلر کوزهٔ رامری وابریق رامری دیرلر غایت
پسندیده ومقبولدر کذا فی المؤید اما مجمع الفرسده کسر میمله ضبط اولنمشدر راه آور
یعنی یولجی معنای ترکیب یول کتوریجی دیمك اولور میر نظمی بیت چو راه آورم آمد
زسوی بیش * رسد بوی وفا جانراز کویش راهبر قولاغوز عربیده دلیل معناسنه معنای
ترکیب یول ایلدیجی دیمك اولور خلاق المعانی بیت برین صفت که تو کم کردهٔ طریق نجات *
زهیروی بزرکان راهبر یابی راهدار بمعنی باجدار ودخی راهزن یعنی باج آلیجی ویول کسیجی
معناسنه در راه بند دخی دیرلر راهکذار سکون ها وضم کاف فارسیله یول اوغراغی وصو
چکیدی معناسنه که راه یول وکذرکذشتن لفظندن صیغهٔ امر دروصف ترکیبی اولور ابو المعانی
بیت سیل سرشك چشم حزین راهکذار نیست * در بحر خون کشتیٔ تن را قرار نیست *
راه کستر ضم کاف فارسی وسکون سین وفتح تاء مثناة ایله زیاده اشکون آته وقاطره
ودوه یه دیرلر زین الدین سنجری بیت دران رهچنان راه کستر براند * که وهم از پیش چند منزل
بماند راهوار یعنی یورغه آت که چاپقون دخی دیرلر میر نظمی بیت ریز اوراهوار خوش
رفتار * بود در پی صبا ندید غبار رخشکر سکون خا وشین وفتح کاف فارسیله بمعنی
خنیاکر وله بیت ساخت دران مجلس عشرت فزا * بود در رو رخشکر خوش نوا رخو کن
ضم خا وفتح کاف فارسیله یما اوریجی ویرتق کوزیجی که رفوکر ورکوکر دخی دیرلر رزبر سکون
زاء معجمه وضم باء موحده ایله باغ بودایه جق کوچك اکری دمور که طهره دیمکله معروفدر رز اوزم
چبوغی وبر بریدن دن مشتق اسم فاعلدر رزمکیر سکون زا ومیم ویای تحتانی وکسر کاف
فارسیله شهور سال ملکی دن اون برنجی کونك اسمیدر میر نظمی بیت بروز رزمکیر مشو رزم
ساز * بکلشن رو وبزم عشرت بساز رستار بوزن دستار دستکار لفظندن اختصار
اولنمشدر شاه ناصر خسرو بیت کر همی کوید که یك بد را بدی هم یك دهم * باز چون کوید که هر کز
هکنش رستار نیست رستکار سکون سین وتا وفتح کاف فارسیله بمعنی خلاص یافته
شیخ نظامی بیت سکالندهٔ کاروان وقت کار * زدشمن بدشمن شود رستکار * ونیکوکار معناسنه
حکیم فردوسی بیت بترس از خدا ومیازار کس * ره رستکاری همین است وبس رشك آور
سکون شین وکاف موقوفه حسود معناسنه در بعض محلده غیرت چکیجی معناسنده استعمال

اولنور ابوالمعانی بیت رشکم اید چون ببینم یار با اغیار بود * هرچه باد آ باد یا اغیار یا خود
میکشم رفتار یورمك وصالمق معنالرینه مثال اول مولانا عرفی بیت میروی با غیر
ومیکویی بیا عرفی توهم * لطف فرمودی بروکین پای رفتار نیست * مثال ثانی ابوالمعانی
بیت بعاشق جور کردن شیوهٔ دلداری باید * کشد کر چشم خونی خنجر پرکاری باید *
خرامیدن نداند هرسهی قد از سر عشوه * بان حسن کاو سوزا بچنین رفتاری باید رفوکر
ضم فاو فتح کاف فارسیله یرتق دیکیجی وکوزه یجی معناسنه وله بیت شود دست تمنای وصالت *
رفوکر چاك چاك سینهٔ دل رکوکر اول کاف عربی ثانی کاف فارسیله بمعنی رفوکر مرقوم
رمیار سکون میم وفتح یای تحتانیه چوبان معناسنه درر امیار دخی دیرلر کذا فی فرهنك
جهانکیری بو معنایه حکیم نزاری قهستانی بیت منم رمیار بابت ای رمیده * که سازم خاکپایت کحل
دیده رنجبر کار وکسب ایدن کمسنه معنای ترکیب زحمت چکیجی اکرچه بر ضم بایله کرك
ایدی که بردن لفظندن مشتق اسم فاعل اولور ولکن تلفظده نوع ثقلت اولمغین بای مفتوح ایلدیلر
رنجور خسته وعلیل معناسنه مثال اول میرزا فصیحی بیت خون میچکد زناله فصیحی مکر
اجل * پیکانم امشب از دل رنجور میکشد * مثال ثانی ابوطالب کلیم بیت شب تاریك وبیم وراه
بس دور * ازان کر دیده ام زینکونه رنجور * وابنه زحمتنه مبتلا اولانه دیرلر میر نظمی بیت مکن
باری بهر رنجو رواپشت * که کرددمر ترا رسوای عالم رنك آور حیله کار ومحیل اولانه ده
دیرلر وصحیح لونی اولان نسنه یه ده دینلور روار محبوسه خدمت ایدنلر یعنی زندانداز کذا
فی المجمع روزنك سر سکون واو وکاف وفتح زا ونون وسین ایله باشده اولان استخوان نرم ترکیبه
کسرتین ایله ایك دیرلر ره آور راه آور مرقومدن اختصار اولنمشدر رهبر راهبر
مرقومدن مخفف رهولاغوز معناسنه خواجه حسین ثنائی بیت رهنمای رهی که سختیٔ آن *
هرقدم پای رهبراند از د رهدار مختصر راهدار مرقومدر ابوالمعانی بیت زده راه دل وصبرو
شکیبم * دو چشم شوخ او رهدار بو دست رهکذار ورهکذر راهکذار مرقوم کبی درخواجه
حسین ثنائی بیت چون ابر درنثار بهر درکه بکذری * تا حشر بهره یابد ازان رهکذار دوست *
رهوار راهوار مرقومدن مختصر در یورغه آت معناسنه میر خسرو بیتبه ار عنان
ادب درکشم درین میدان * که نه نشیب وفراز ش بپای رهوار ست مع الراء المعجمة راز
یدی معنایه کلور اول سر معناسنه کرکسه قولا اولسون بیت کنکر طاقش بزبان دراز *
پیش فلك کفته سخنهای راز * وکرکسه فعلا اولسون بیت چو آمد برین روزکار دراز *
ضمیر آن زهرکس که میداشت راز * کلا الحالتین معنای اختفا لازم اولمغین مقابلی آشکار
اولور نته کیم بو بیتده واقعدر بیت کذشت اندران روزکار دراز * که میکرد کش آشکار او راز *
کاهی مبالغه قصد اولنور راز نهان دیرلر ثانی رنك درلون معناسنه رنکین ایتمکه امر ایدوب راز
دهی دیرلر فخر کورکانی بیت همی رفت از زمین بر آسمان کرد * توکفتی چاك جامه رازمیکرد *
ثالث بمعنی خارپشت یعنی کرپی ملك الشعرا حکیم روحانی بیت چون کرد سوی روز وشب تار
ترکتاز * درخس کشید روز سر از بیم شب چو راز * رابع با پلحق ایله یا پان دیوار دیرلر استاد
عسجدی بیت بیکی تیر همه فاش کند راز حصار * وبر وکرده بود سنك بجای کل راز * کذا

٦ كذا فی تحفة الاحباب خامس برشهر یاخود برقصبه آدیدركه امام مفسر فخر رازی اول
قصبه‌دندر میرخسرو بیت بهرسوی رازی شد کارساز * ملك زادهٔ کارفرمای راز *
بو بیتدن شهر اولمق فهم اولنور سادس فرهنك جهانكیریده شهر سبزوارن برفرسخ یرده واقع
بر قریه اسمیدر سابع بر کتاب حاشیه سنده امام فخر رازینك خطیله تحریر اولنمش دركه زمان
سابقده ایکی شهزاده واریدی برینك نامی راز و برینك نامی ری ایدی اتفاق ایله برشهر بنا
ایلدیلر هر بری کندو نامنه مضاف ایتمك مراد ایلدی میانلرنده منازعه واقع اولوب محاربه یه
مؤدی اولدقده عقلای وقت ومدبران امور مملکت بویله معقول کوردیلرکه شهری برینك اسمنه
مضاف واهل شهری برینك نامیله ملقب ایلیه‌لر بناء علی هذا شهره ری واهل شهره رازی تسمیه
ایلدیلر اما عربیده رأس البنایین معناسنه‌در حکیم سنائی بیت جان بدانش کن مزین تاشوی
زیبا ازانك * زیب کی کیرد عمارت بی نظام دست راز ﴿ راز بچیز ﴾ مؤلف لغتك بوی راز لفظنی
بناء معناسنه بچیزه مضاف ایدوب بو بیتی قولنه شاهد ایراد ایتمش * مصرع * دربوکرده بود قیر
همی راز بچیز * امابو قولك صحتی مشکوکدر ﴿ راویز ﴾ کسر واو وسکون یای تحتانیله علف
شتر معناسنه که شتر غاردخی دیرلر آنك کوکنی ترشی ایدرلر اعلا اولور ﴿ راموز ﴾ ضم میمله بمعنی
ناخدا یعنی کمی عربیده ملاح دیرلر شیخ آذری بیت تن جه کشتیست اندرین دریا * رهبر وبادبان
وفضل وعطا * هست راموز مرشد کامل * که بردمر تراسوی ساحل ﴿ رام هرز ﴾ سکون میم
وضم هایله اهوازده واقع برشهر آدیدر زمان قدیمده سمنکان دیرلر ایدی ﴿ راه شبدیز ﴾ خسرو
پرویزك مشهور بازیدی مصنفاتندن برلحن اسمیدر شیخ نظامی درصفت باربد بیت هران شب
کوکرفتی راه شبدیز * شدندی جملهٔ آفاق شبخیز ﴿ رز ﴾ اوج معنایه‌در اول درخت
انکور وانکور معناسنه‌در استاد فرخی بمعنی درخت انکور بیت اکر مخالف تو رز نشاند اندر باغ *
بوقت بار عنا بردهد بجای عنب * حکیم سوزنی بمعنی انکور بیت به بیش لفظ او شکر چنانست *
که اندر پیش شکر غورهٔ رز * شرابه دختر رز دیرلر تلك معناسنه اولان اوزم چبوغی رز
اولمق مناسبته اقربدر زیرا اوزم چبوقدن طوغر شیخ عبد السلام پیامی بیت صبح طفلی
فرح دختر رز زاده بعقدم * آن نطفه که غم زاید ازو در کرم نیست * اوزم دختر زا اولمق بو بیتده
واضحدر حکیم انوری بیت دختر رز که تو بر طارم تاکش دیدی * مدتی شدکه دراو نك سر شی
در کینست * ثانی باغ معناسنه حضرت مولانا بیت از رمرخنه چو دزدان برزخود رفتم *
همچو دزدان شکر از کلبن خود میچیدم * شیخ نظامی بیت چو سیب سرخ رخ در دست شادان * ع
نه سیب رز بود سیب صفاهان * ثالث رنك یعنی لون بو یا جیه رنك رز دینلدوکی بوندندر رشید الدین
وطواط بیت بدودار جامهٔ که ای رنك رز * تو این را بر نك رخ من برز * شیخ نظامی بیت
کسی را که جانش باهن کرزم * بسی جامها در سکاهن رزم * حکیم خاقانی بیت سرانکشت میرزد
بی بی * برمه انکشت میکرد بی بی * از پی یك فشان دویم جامه * لاجورد ی همی رزد
بی بی ﴿ رسنباز ﴾ یعنی جانباز ایپ اوزرنده اوینادوغندن رسن ایله بازی ترکیب ایدوب
تسمیه ایتمشلر کمال نجندی بیت چون رسنباز که جان بازد وهم سر برسن * من بزلفت سر وجان
نیز چنان خواهم باخت ﴿ رشکر ﴾ سکون شین معجمه وفتح کاف فارسیله بمعنی زاك که معربی

زاجدر مركبك برجزو يدر ق رشمير ع سكون شين وياى محتانى وكسر ميمله اغاج يو برقورد جغزدر
عربيده ارضه ديرلر فتحات ثلثه ايله كذا في المجمع ق رعد انداز ع يعنى طوب وطوب آتيجى
بو معنى بو عبارته استعاره طريقيله در رعد مثال كورلدى ايله صدا ويردوكى جهتدن ق رمز ع
سكون ميمله اول اشارته ديرلركه كوز ايله ياخود برمق وياد وداق ايله حاصل ايهام ونزاكت ايله
اوله عربيده ركه شعراى عربك شعرلرنده چوق بولنور كوز ايله اشارتده . بدر الدين يوسف
بن لولو بيت وقد لاح في اجفانه السحر ظاهرا * ولكن في توجيه الخاطه رمزا ق رنكامير ع
برقاج لون اولان نسنه كه مختلط الالوان معناسنه ودخى استعاره وجهى اوزره هر نسنه دن خبردار
ودخى دوستلغى محكم اولمين كسنه يه ديرلر ابو المعانى بيت باد وستان بكرنك شود ررا مرنكاورمرو *
باشد درونت صاف وچون پر نقش ورنكامير مشو ق رنكرز ع سكون نون وكاف فارسى وفتح راء
مهمله ايله بوياجى معناسنه عربيده صباغ ديرلر خواجه سلمان بيت تا باد خزان رنكرز رنكرز انست *
كوئيكه چمن كاركه رنكرز انست ق رواز ع بوزن جواز بمعنى روا مرقوم كه خدمتكار محبوسلندر
ر ژ كذا في المؤيد ق مع الزاء الفارسى * راژ ع چاج كه خرمن يرنده غله صمانندن چيقدقده يغلمش
اوله ابو المعانى بيت براژ صبرو دل آتش زده غم * هميسوخت حاصل ومحصول اميد ق رژ ع
غضب وتهور معناسنه شاعر بيت نباشد درجهان هركز پسنده * زيد خلقيست بمعنى
ر س رژنده * مع السين المهمله ق راس وراس ع الفاظ مترادفه دندر باب الداله دنكور اولان
داس دلوس كبى وتورت مرت وخردمرد قبيلندندر ابو المعانى بيت صفات حاسد او بود
داس دلوس * كه بود راس بر يواس دشمن منحوس ق راس ع كانجك ديدكلرى جانوردركه
اصل اسمى راسو در واوى ترخيم اولنمشدر وفرهنك جهانكيريده راه معناسنه مرويدر
ق رس ع بش معنايه كلور اولا رسيدن لفظندن صيغهٔ امر ووصف تركيبى اولور مددرس
وفريادرس كبى امر معناسنه اولدقده ايرش ديمك اولور شيخ ابو سعيد ابو الخير بيت يارب
تو بفريادمن بيكس رس * لطف وكرمت يارمن بيكس بس * هركس بكسى وحضرتى مى نازد *
جز حضرت تونيست من بيكس كس * ثانى فرهنك جهانكيريده رسن وكمند معناسنه شمس
فخرى بيت از موى زنخ دشمن شه را فلك آرد * هنكام خفه كردن واويختنش رس * ثالث
سرحد عجمده بر نهر عظيم آديدركه ارس دخى ديرلر رابع نقره وطلا ومس وسيماب وسائر فلزات
معناسنه در زبان هنديده دخى بونلره رس ديرلر خامس مؤيد الفضلاده بمعنى كلوبند زنان كه عورتلر
انجو ولعل وزمرد ايله مشبك ديزوب بوغازلرينه بغلرلر عربيده سين مشدده ايله بش معنايه كلور
اول اصلاح ايلمك ثانى افساد ايلمك معناسنه اسماء اضداددن اولور ثالث بر نسنه دن خبر وحكايت
معناسنه رابع اول علت حما خامس اسم جبلدر بمعنى اول شيخ يحيى البوصرى في نعت الرسول
بيت يا من رست وسمت قواعد دينه * وبه هوى اس الضلالة زاحا ق رماس ع فتح ميمله
مضطكى ساقزيدر كذا في فرهنك جهانكيرى ق رمس ع سكون ميمله خاك معناسنه در ايضا
منه ق رواس ع فتح واو ايله صوتره سيدر شاعر بيت شود باغبان دلخوش وروى شاد *
ر ش كه در باغ رويد رواس و رشاد * مع الشين المعجمة ق رادمنش ع كريم الطبع معناسنه دركه راد
سخاوتجوانمرد ومنش طينت وجبلت معناسنه در كذا في شرفنامه بو معنايه ركن الدين

ركن الدين بكرانى بيت رادمنش پیرجهان دیدهٔ * درهمه اخلاق پسندیدهٔ ﴿ راست روش ﴾ درست حركت ایدیجی ومستقيم الاوضاع معناسنه‌در ودخی بهرام كورك وزيری تاميدر ظالم ومردم آزار اولدوغی اجلدن بهرام انی قتل ايلدی كذا فی المجمع ﴿ راش ﴾ بو زن ماش غله انباری معناسنه‌دركه چاش دخی دیرلر كذا فی نسخهٔ ميرزا ابراهيم ﴿ رامش ﴾ كسر ميمله درت معنايه كلور اول بمعنی سرود ايرلق كه ايرلاينه رامشكر ديرلر حكيم اسدی بمعنی سرود بيت زكوش وتبيره برآمد خروش * جهان پرشد از رامش وناى ورود * ثانی بمعنی عيش وطرب شيخ نظامی بيت زمين بوسيد شيرين كاى خداوند * ز رامش سوى دانش كوش يكچند * ثالث فكر وراى معناسنه استاد لطيفی بيت هران شه كه باراى ورامش بود * همه ملك منقاد ورامش بود * رابع فرهنك جهانكيريده چونكه ساز ونغمه باعث آرامش دريعنی سبب راحت وقراردر اكا بناء سرود ونغمه يه رامش وسازنده يه رامشكر ديرلر استاد منوچهری بيت ز رامشكران رامشی كن طلب * كه رامش بود نزد رامشكران * منقولدركه نوش الروانك نقش مهری بو عنوانله قازلمش كه * رامبسيار تاريكست مراچه بينش * عمرد وبار نيست مراچه خواهش * مرك درقفاست مراچه رامش ﴿ رخش ﴾ سكون خاء معجمه ايله التی معنايه كلور اول رستمك مشهور آتی اسميد رشمس فخری بيت كين بندهٔ شه بود در روز رزم * اكر زنده كرده خداوند رخش * فرهنك جهانكيريده مسطور دركه رستمك كندويه مخصوص اولان آتی سرخ رنك وبنك بنك بياض ايدی وابرش ديدكاری آتك دولی ايدی كه فردوسی اكا بو وابرش دير بيت همی رخش خوانم كه پور ابرش است * برفتن چو آب وبتك آتش است * مجمع الفرسده هر كلكون آته رخش ديرلر رستمك آتی اول طونده اولمغله رخش ديدیلر حكيم اسدی بيت زبس معركه كردش زتن كرد بخش * زمين كشت كلكون وخورشيد رخش * غلبهٔ استعمالله كيدرك مطلق آت معناسنه اولدی هرنه طونده اولورسه ميرنظمی بيت رخش دولت هميشه درزين باد * نروا داز كفش عنان مراد * وشعرا مقام توصيفده ممدوح آته استعاره طريقيله رخش ديرلر حكيم خاقانی بيت آن رخش كه روح برنشسته * برآخور تو طويله بسته * ثانی تحفة الاحبابده بمعنی قوس قزح مرويدر قرالاوى بيت ميغ چون تركىٔ آشفتهٔ تيرانداز است * برق تيرش بود ورخش كمانش باشد * فرهنك جهانكيريده دخی بو معنايه روايت اولنمشدر وبو ايكی بيت ايراد اولنمش سنجری بيت ميغ چون تركش واو تيرانداز * برق تيراست ورخش كمان * رشيد الدين وطواط * زبستان طبعش نشا نيست خلد * زايوان قدرش مثاليست رخش * مجمع الفرسده بو بيت شمس فخريدن نقل اولنمشدر ثالث ضياوپرتو معناسنه‌در شمس وقمر شعاعی كبی درخشيدن لفظندن مشتق اولور استاد عنصری بيت چو خون دشمن اوشد بحر مغرب آب * فكند تيغ يمانيش رخش در عمان * بو معنايه مؤيد شمس فخری بيت روى مريخ زرد كرددا كر * افكند برسپهر تيغ تو رخش * رابع عكس معناسنه كه برنسنه‌نك وياخود آدمك صورتی صوده وآيينه‌ده ومصيقل نسنه‌لرده كورينور كذا فی فرهنك ميرزا خامس بمعنی دورنك سپيد وسرخ كبی وغيری حكيم فردوسی بيت بخشای برمن تواى دادبخش * كه ازخون دل كشت رخسار رخش * سادس فرهنك جهانكيريده

بمعنی فرخ وفرخنده ومبارك معناسنه در رش طقوز معنایه کلور اول بر فرشته اسمیدر که روز رشنده واقع اولان امور وتدبیر مصالح اکا متعلقدر ثانی هر ماه شمسی نك اون سکزنجی کونی اسمیدر بو کونده احبا ودوستان ایله عیش وصحبت مناسبدر اما سفر ایتمك ممنوعدر حکیم فردوسی بیت چو هور سپهر آورد روز رش * تر ازنده کی باد بدرام وخوش * واستاد عنصری بیت درآمد در آن خانهٔ چون بهشت * بروز رش از ماه اردی بهشت * ثالث بر قسم جامهٔ ابریشمیدر که غایت لطیف وقیمتلودر رابع ارش معناسنه که بر مقدار اوجندن ذرسك باشنه وارنجه بو ایکی معنایه کمال اسمعیل بیت چو شاه خلق تو عرض سپاه لطف دهد * سلاحدار رش سوسن کلش سپرکش باد * اکرچه دامن کوهست جای پرورش * بساط کوه که خارست اطلس ورش باد * بپای همت عالی اکر بپیمایی * چهار طاق فلك جمله کم ز یك رش باد * خامس مجمعه قارش معناسنه که عربیده شبر دیرلر کسر شین وبا موحده ایله حکیم اسدی بیت برانگیخت ان بارهٔ آتشی * بکف اندرون نیزهٔ چل رشی * وشاه ناصر خسرو بیت یکی کوه دان مرمرا پر زکوهر * بهر پایه پایه برآیند رش رش * سادس زمین که پشته پشته اوله منجیك بیت هرچه خواهد بده که نده ز بانست * دیو رمینده نه کننده داند و نه رش * سابع بر نوع خرمادر که بالیده وسیاه اولور کذا فی شرفنامه ثامن فرهنك جهانکیریده بمعنی سیماب که جیوه وزیوه دخی دیرلر تاسع بر نوع انجیردر عربیده تشدید ایله باران اندك وریزه که رشاش جمعیدر وصو سپمك معناسنه دخی رشاشه دیرلر رفش سکون فا ایله درفش لفظندن اختصار اولنمشدر بیرم معناسنه سراج وکفشکر آلتیدر زندش سکون نون وکسر دال ایله زندیدن لفظندن اسم مصدردر برادهٔ چوب وغیری یعنی یونقه که اغاجك وغیرك اوله رنده اغزندن چقار رنك رش سکون نون وکاف ایله ابریشم فروش وابریشم تاب یعنی ابریشم صانیجی وابریشم بوکیجی کذا فی فرهنك میرزا ابراهیم رنك فروش یعنی ابریشم فروش کذا فی فرهنك جهانکیری رواش بمعنی رواج یعنی بر نسنه قیمتلو وبهالو اوله شاعر بیت چو ارباب صنعت که ماهر شوند * همی باید ش کار خود در رواش * روان بخش بر فرشته درکه علم لدن انك الندهدر عربیده اکا روح القدس دیرلر کذا فی فرهنك جهانکیری روایش بمعنی روایج هر نکه رایج اوله روش کسر واو ایله اوج معنایه در اول رفتن لفظندن مشتق اسم مصدردر ثانی عادت وطرز واسلوب ثالث باغ اراسنده اولان راهرو حکیم ازرقی بیت چمنهای اورا ز نزهت ریاحین * روشهای اورا بخوبی صنوبر مع الصاد رقاص سماع ایدیجی ودونه رك اوینایجی معناسنه عربیدر رقص سماع ودونمك مجیر استجلو بیت همچو کشتی رقص میکردم درون اشك خویش * دردل هر قطرهٔ صد بحر طوفان یافتم مع العین * ربع فتح با موحده ایله خانه وسرای ومنزل معناسنه که ربع واطلال دیرلر مربع مثله والطلل کالوشن وا لجمع اطلال وطلول وربع بستانسرای معشوق معناسنه مشهور اصطلاحدر وطلل کالبد معناسنه بودخی اصطلاحیدر مثنویده حضرت مولانا قدس سره بیوررر بیت چون عرب با ربع والطلال ای ایاز * میکشی از عشق کفت خود دراز * بو بیتده ربع سکون با ایله واقع اولمش

رغ ۸

اولمش مفتوح اولسه تاموزون اولور مع الغين راغ طاغ دپه سی وطاغ اتکی اولمق اوزره روايت اولنمشدر شمس فخری بيت کرياد خلق کنی اندرميان دين * چون باغ در بهار شود کوه ودشت راغ * بو بيتدن سبزه زار وتفرجکاه اولمق مناسبدر راستی دلطيفی بيت کجا باغ بودی همه راغ بود * کجا باغ يعنی همه زاغ بود * وصحرای سبزه زار ودامن کوه معناسنه حضرت مولانا بيت ای نوبهار حسن بيا کان هوای خوش * برباغ وراغ وکلشن وصحرا مبارکست * کذا فی فرهنك جهانکيری ومجمع الفرس ده زمين نشيب وفراز که چمنزار وشکوفه زار اولوب مرغزار وتفرجکاه معناسنه در خلاق المعانی بيت تا بران مرکب توپی سپرد * همه تن روی کشته لاله راغ * مع الفاء

رف

راف اطبا بسباسه ديدکلری دارودر بربارس دخی ديرلر رجاف فتح جيمله آواز کوس معناسنه در کذا فی فرهنك جهانکيری رف اولر ايچنده ديوار مجلد قلری انسيز تخته که عربيده وترکيده رف ديرلر مولانا هاتفی در معراج حضرت رسول عليه الصلوة والسلام بيت هما نجا براق از دويدن بماند * که روح الامين از پريدن بماند * پس انکاه رفرف کرانپای شد * رف خانهٔ مکمنش جای شد رفاف فتح فايله حنا معناسنه ميرنظمی بيت به پيرايه خودش تزيين کردند * دودستش بارفاف رنکين کردند *

رق

مع القاف * راوق کوبج بالندن صيزيلوب اقان صاف بال که عسل مصفا ديرلر ترکيده رواق بال ديرلر شمس فخری بيت نکرکه چون بود احوال عيش آن بد بخت * که شهد فائق اوشد زراوق کوذ آب * وشرابك وشربتك سوزيلوب صاف اولانته دخی ديرلر خواجوی کرمانی بيت ای ساقی سوقی بياران آفتاب راوقی * باشد که درچرخ آوريم ان ماه سيمين ساقرا * وصاف شرابه ديرلر خواجه سلمان بيت وانکه زراوق عنبی پيشش آورم * ترابهٔ زجاجی راوق فشان چشم * اصل فارسيسی راوکدر کاف فارسيله تعريب ايدوب راوق ديديلر رزدق سکون زاء معجمه وفتح دال ايله بمعنی صف که رسته دخی ديرلر مثلا بربری يانته طورمش آدم وصره ايله ديکلمش اغاج وامثالی نسنه لرده استعمال اولنور رق جيران دريسندن وقيون وکچی دريسندن پرداخت ايدوب کاغد کبی ايدرلر اوزرينه يازو يازيلور ابوالمعانی بيت ميشود حال دل افتاده ظاهر کررسد * خاکپايش راوق رق داد خواه عاشقان رمق فتح ميمله بقيهٔ روح دريدن قسمی بيلك بيت باکم از کشته شدن نيست ازان ميترسم * که هنوزم رمقی ماند وقاتل برود رواق چارطاق وقپو واو کلرنده اولان سچاق وصوندرمه وبعض ديرك اوزرنده قپو اوکلرنده اوسنی اورتيلی ايدرلر خواجه حافظ بيت رواق منظر چشم من اشيانهٔ تست * کرم نما وفرودا که خانه خانهٔ تست رونق سکون واو وفتح نونله لطافت ويراشق معناسنه شاعر بيت غمکين نشود طبع کل از نالهٔ بلبل * فرياد که ار ونق بازار کريمست * وحسن وزينت معناسنه خواجه حافظ بيت رونق عهد وشبابست دکر بستانرا * ميرسد مژدهٔ کل بلبل خوش الحانرا * ميرنظمی بيت رونق حسن توای رشك جهان * کرده آشفته نکه دبلهٔ جان * مع الكاف

رك

راك قوچ که ايری بوينوزی اولور کندوکبی قوچ ايله جنك ايدر منصور شيرازی بيت بتافت بازوی حکمت به پنجهٔ قوت * زموی کردن شير ژيان قلادهٔ راك * فرهنك جهانکيريده کاسه

معناسنه ده مرویدر ﴿ رامك ﴾ برتركیبدر دفع اسهال ایچون ایدرلرمازو و پوست انار وصمغ و عسل ایله ایدرلر ﴿ راوك ﴾ فتح واو ایله صافی وسوزلمش شراب وعسل وشربت وغیره معربی راوق در بمعنی باده صاف ظهیر فاریابی بیت بكذشت ماه روزه بخیر ومباركی * پركن قدح زباده كلرنك وراوكی * بومعنایه اثیر الدین آخسیكتی بیت همی تا بیفزاید از دیزرامش * همی تا بیفزاید از راست سلمك * دلت همرهی نزهتی باد دائم * كفت همدم باده باد راوك ﴿ رجعك ﴾ سكون جیم وفتح عین مهمله ایله ككرمك آروغ وآجل معناسنه رچك دخی دیرلر ﴿ رچك ﴾ ضم جیم ایله ككرمك رجعك معناسنه طیان مرغزی بیت ببندد دهان خود از فرط بخل * كه برناید از سینه اورجك ﴿ رستاك ﴾ سكون سین وفتح تاء مثناة ایله بوزن افلاك اغاجدن بیندن تازه بتن فلسكه عربیده علیان دیرلر تحفة الاحبابده شین معجمه ایله مرویدر ﴿ رمژك ﴾ سكون میم وفتح زای فارسیله اوج معنایه در اول مجمع الفرسده كناه ایتمك معصیت معناسنه ثانی بمعنی لغزیدن یعنی سورچمك عربیده زحلوقه دیرلر ثالث فرهنك میرزا ابراهیمده بمعنی انداختن براقمق معناسنه در ﴿ رك ﴾ غضب وتهور ودخی حدت طبعدن كند و كندوایله سویلنمك زای فارسیله ده مرویدر كذا فی المجمع بومعنایه میرنظمی بیت بكن زندكانی بلطف وخوشی * كه بد خلق باشد رك وسركشی ﴿ رمك ﴾ بوزن نمك بمعنی رمه یعنی سوری هر نوع حیوانك كذا فی المجمع ﴿ رنكلاك ﴾ للك بویاسندن اولان سرخ رنك معناسنه در تركیب اقتضاسیله رنك معلوم ولاك للك دركه عربیده وتركیده للك دیرلر ﴿ مع الكاف الفارسی * رامشك ﴾ كسر میم وسكون شین ایله رامشكر لفظندن ترخیم اولنمشدر مغنی ومطرب معناسنه ﴿ رشك ﴾ سكون شین معجمه ایله غیرت وحسد معناسنه میرزا حسابی بیت برحسابی رشك دارد مدعی خوش حال نیست * رشك می بود ست برحسرتكش دیدارهم * حضرت مولانا قدس سره بیت یك رهان خواهم بپهنای فلك * تا بكویم وصف آن رشك ملك * بر نوع حسد نامردودوار در تركیده كونی وعربیده غبطه دیرلر زیرا حسد ایله غبطه نك فرقی بودركه حسد اخرك نعمتی زوالنی استمك وغبطه آخرك نعمتی كبی كندونك دخی اولدوغنی استمكدر شمس فخری بیت حاتم طی و برمك اندركور * از توكشتند غرق خوی ورشك * و بو معناسی دخی تخم سپش معناسنه در ابو الخطیر بیت مخرج كند جهنم دهنش * محشر رشك سپش پیرهنش * سپش كسر سین ایله بذرقطونادر ﴿ رغنك ﴾ فتح غین معجمه وسكون نونله كوز اوجی معناسنه وكوز اوجیله باقمغه دیرلر میرنظمی بیت كشته حال دلش بشیوه تباه * كه برغنك دكرنكرد نكاه ﴿ رك ﴾ طمر عربیده كسر عین ایله عرق دیرلر خواجه حسین ثنائی بیت فسرده كه بخصم توكرد خون دكر * ركش درون جكر كرد كارچوپه تیر * وله بیت ركزن ازهررك كه كاوش كرد * جای خون كوهرمذ آب كرفت * و بد اندیش اولانه بدرك دیرلر پرامز صانچی دیمك اولور ﴿ رنك ﴾ اوتوز اوج معنایه كلور ۱ معروفدر لون معناسنه محتشم كاشی بیت صد رنك بوالعجب هست در حسن لیك از انها * بالا تر از سیاهی بالای چشم ابرو * ۲ حصه ونصیب معناسنه حكیم سنایی بیت اندهٔ خال وغم غم بكذار * تا شوی شاد خوار وبرخوردار * چون زرت باشد از تو جوید رنك * چون بوی مفلس از تو دار دننك * رضی

رضی الدین نیشابوری بیت درشای منت ازان رنکست * کر تو بودی کرم همی آید * ٩
٣ بمعنی عیب حکیم سنایی بیت نفس تست انکه کفرو دین دارد * لاجرم چشم رنک بین داری *
٤ بمعنی رنج ومحنت حکیم سنایی بیت آنکه بیرنک زد ترا نیرنک * هم تواندکه داردت بی رنک *
٥ بمعنی قوت استاد عنصری بیت بعدز اهمان جامهٔ جنک داد * پلنک در آکاه را رنک داد *
استاد فرخی بیت مبارزی که بمردی چیره دستی ورنك * جو او یکی نبود درمیان بیست هزار *
٦ بمعنی جان روح معناسنه استاد عسجدی بیت چو آمدکه زادن زن فراز * بکشکینه
کرمش آید نیاز * من وزن دران خانه تنها و بس * مرا کفت کای شوی فریادرس * اکر
شو ر پای بجنك آو ری * من مرده را باز رنك آو ری * ٧ بمعنی شترقوی که نتاج ایجون
یسملو لر یعنی دیشی دوه یه اشو زمق ایچون استاد فرخی بیت کاروانی بیسرا کم داده جمله
با رکش * کاروانی دیکرم بخشید بختی جمله رنك * ٨ المنون معناسنه شیخ نظامی بیت
یکی انکه سیران مکوشند سخت * که ترسند از ایشان ستانند رخت * دکر انکه تا سیری
آید بجنك * دو دستی زند تیغ بر بوی رنك * ٩ بمعنی نفع حکیم خاقانی بیت ببوی از تو
مشتم قانع وهمی دانم * که هیچ رنك مرا از توجز که بوی تو نه * ١٠ بمعنی حالات واحوال ابو العباس
بیت ز فروغش بشب تار شاع نقش نکین * زسر کنکره بر خواند مراد در رنکا * ١١ بمعنی
چاره که نزاکت ایله اوله حکیم اسدی بیت من آور اچکویم چه رنك آورم * که تا دست وی زیر سنك
آورم * ١٢ طمع وامید معناسنه که رنکی بدو دارد دیرلر استاد عنصری بیت بهیچ نروی
تادران نه بینی سود * بهیچ کس نروی تادران نداری رنك * ١٣ بمعنی ژنده که یعالی خرقه
وجامه در اثیرالدین اخسیکتی بیت ازان پوشی تو رنك ای ازخدا دور * که تا کویندت این مرد
خدا بیست * بو معنایه میرخسرو بیت اکر بارنك پوشان صفا بکر رنك شد مردی * چنان
باید که ازخاطر دورنکی را برون آرد * ١٤ بمعنی طرز وروش ومانند وشبیه حکیم ازرقی بیت
بر بخت برك کل مشکبوی پروین رنك * چو شکل پروینی بر آسمان کشید اشکال * ١٥ بمعنی
نزکوهی یعنی طاغ کچیسی حکیم سوزنی بیت تا شاخهای خود بکمانت کنند وصل * تیر ترا بدید
پذیرنده غرم ورنك * حکیم اسدی بیت بنقاشی نوك تیر خدنك * تهی کرده صحرای چین
وازرنك * اثیرالدین اخسیکتی بیت جهان روبهٔ دستان چه سك بود که کند * بعهد تو ز
هرون شیری و برون رنکی * ١٦ بمعنی مکر وحیله رفیع الدین لبنانی بیت برنك عارض
ودستان زلف بردی دل * که هست مایهٔ جادو دو چیز حیات ورنك * حکیم ازرقی بیت
مشعبد آمد وآواز داد در دل کوه * چو وهم مرد مشعبد همی نماید رنك * ١٧ بمعنی رستنی
یعنی بتمك مثلا خو درو اولان نباته خود رنك دیرلر حکیم ناصر خسرو بیت رنك جو خوردن
کرفت لالهٔ خود رنك * مشس مه تنبول خو رد دار دندان * ١٨ بمعنی خوبی ونیکی حضرت
مولانا بیت چون کم نشود سنکت چون بد نشود رنکت * بازار مرا دیده بازارد کر رفتی *
١٩ بمعنی خوشی استاد فرخی بیت بهزار اسب فزون از دو هزار اسب کرفت * همه را تر سنك
ازخون خداوند ان تنك * رنك او زهمیکرددو بی رنك شود * چون بر آرامکه شیر بکرداند
رنك * ٢٠ بمعنی خجلت وشرمندکی کمال اسمعیل بیت زنازکی رخ معنی اوچنان روشن * که رنك

آردار اولاله های نعمانی * ۲۱ بمعنی خون یعنی قان میر خسرو بیت شاهان که بکینه برستیزند *
شمشیر کشند ورنك ریزند * ۲۲ رونق کار معناسنه ۲۳ بمعنی مایهٔ اندك بو ایکی معنایه
استاد دیمشدر بیت رنك دارد کار عاشق با غم عشق حبیب * تاب غم کار بهر بی بر دو بار و رنك
نیست * ۲٤ زر و سیم دزدی ۲۵ قمار معناسنه بو ایکی معنایه استاد منوچهری بیت رنك
سیم و زر کند هرجا که یابد دست رس * باخصوص ان کج عمل چون رنکبازی میکند * ۲۶ والی
وخداوند ۲۷ بمعنی ید بو ایکی معنایه منجیك بیت انکه شاه ورنك اوممدوح باشد درجهان *
هرکه فکر رنك دارد دائما بیند زیان * ۲۸ فرهنك جهانکیریده نقطه معناسنه ۲۹ شیرین
کار ۳۰ بمعنی خلاخل ۳۱ خشم که بحالتدن عارض اوله ۳۲ بمعنی شرم وحیا ۳۳ خیانت
معناسنه مسطوردر ﴿ رنکارنك ﴾ الوان یعنی هر رنکدن بولنه شیخ سعدی بیت روضة
ماء نهرها سلسال * دوحة سجع طیرها موزون * آن پر از لاله های رنکارنك * وین پر از میوه
های کونا کون ﴿ رواك ﴾ بمعنی رواق غالبا رواقدن تعجیم اولنمشدر ﴿ مع اللام * راه کل ﴾ رل
موسیقی ده بر نوا اسمیدر استاد منوچهری بیت قمریان راه کل ونوش لبینان دانند *
صلصلان باغ سیاوشان باسر دستاه * باغ سیاوشان وسر دستاه دخی اسم نوادر ﴿ ربل ﴾
فتح بای موحده ایله سروه بکزر براغاجدر خزانی اولمز ﴿ رسل ﴾ فتح سین ایله دوه سوریسی
قطار اولمیوب هر بری کند و باشنه کزه ﴿ رطل ﴾ سکون طا ایله بر مقدار وزن معیندن عبارتدر
ترکیده بطمان دیدکلری در اصل فارسیسی مندر رطل عربیدر هر ولایتك مخصوص رطلی
واردر اطبا ادویه ده استعمال ایدرلر یوز یکرمی سکز درهمدر رطل عراقی ورطل بغدادی دخی دیرلر
حلبده یدی یوز یکرمی درهمدر شامده التی یوز درهمدر غزه ده طقوز یوز درهمدر سائر ولایتلرك
دخی مخصوص رطللری واردر وکسر ایله طلو جام شرابه دیرلر ﴿ رنجال ﴾ سکون نون وفتح
جیمله طعام معناسنه درکذا فی الادات ﴿ مع المیم * رازبام ﴾ سکون زا وفتح بای موحده ایله رازیانه رم
معناسنه درکه بادیان دخی دیرلر کذا فی فرهنك جهانکیری ﴿ رام ﴾ اون معنایه کلور اول
مطیع ومنقاد وفرمان بر معناسنه که معروف ومشهوردر ثانی شهور فارسیه نك یکرمی برنجی کونی
اسمیدر بو ایکی معنایه مسعود سعد سلمان بیت رام روز ست و بخت ودولت رام * ای دلارام
خیز ودرده جام * ثالث ویسه نك عاشقی رامیندر رابع عیاش وخوش وقت معناسنه
بو ایکی معنایه از کتاب ویسه ورامین بیت تهی خوش زند کانی بود وخوش رام * که خود در
لفظ ایشان خوش بود رام * خامس مجمع الفرسده نام پادشاه سند اولمق دخی مرویدر سادس
فرهنك جهانکیریده بمعنی آرام حضرت مولانا بیت جلوهٔ میکرد دیدیك غمزه او * فتنه نمود و
دو جهان رام داد * سابع بمعنی روان حکیم فردوسی بیت بسوی ظفر کردم ان تیر رام *
بدان تا بدوزم زبا تش بکام * ثامن بر شخص نامیدر که چنکی اختراع ایلمشدر حکیم خاقانی بیت
کرچه تن چنك شبه ناقهٔ لیلی است * نالهٔ مجنون زچنك رام براید * تاسع شادی وخوشی
حکیم اسدی بیت سپهبد از ان کفتها کشت رام * که پیغام بد نابدید وحرام * عاشر
هندوستان مملکتنده بردرنك اسمیدر استاد فرخی بیت ان کرد نیکونام که اندر دری رام *
با پیل همان کرد که با کرك وکرازی * وزبان هندیده بر ذی شوکت پادشاه اسمیدر استاد فرخی

١٠ بیت کامی بدریا درشوی کامی بجیحون بکذری * کهرای بکریزد زتوکه رام وکه خان که تکین *
بو مصراعده هب پادشاه آدلریدر ﴿ رتم ﴾ سکون تاء مثناة ایله برمعهود نسنه ایچون
پرمغه بغلدقلری ایپلك معناسنه ابو المعالی بیت رشتهٔ جان راهمی بستم چو در وقت وداع * تا بیاد
خاطر آوردم انکشت کرده ام ﴿ رخم ﴾ سکون خاء معجمه ایله قرتال دیدکلری بیوك سیاه
آوجی قوشدر ﴿ رزم ﴾ سکون زاء معجمه ایله ایکی معنایه در اول جنك که محاربه ومقاتله
معناسنه خواجه حسین ثنایی بیت مردیش روز رزم نسبت مرد * ازبرادر بخواهر اندازد *
ظهیر فاریابی بیت چاکرانت بکه رزم چو خیاطانند * چونکه خیاط نیند ای ملك کشور کیر *
بکز نیزه قد خصم تومی پیمانند * تا ببرند بشمشیر وبدوزند بتیر * ثانی بمعنی همه وهیزم یعنی اودن
و فتح زا ایله بمعنی رزیدن رنك کردن یعنی بویامق نفس متکلم اولور رنك ایدرم دیمك اولور شیخ
نظامی بیت برانکس که جانش باهن کرم * بسی جامها درسکاهن رزم * سکاهن کسر سین ایله
سیاه رنك معناسنه در ﴿ رسام ﴾ سین مشدده ایله اسم خاصدر اول کمسنه ایچون که اسکندرك
تدبیریله آیینهٔ کیتی نمانك فولادین دوزمشدر نته کیم شیخ نظامی بیت چو پر داخت رسام
آهنکرش * بتصیقل فروزنده شد پیکرش * ودخی بهرام کورك خدمتنده اولوردی بر استاد
نقاشی نامیدر وله درهفت پیکر بیت هرچه کردی بدین صفت بهرام * برخورش مینکارشی رسام * واسم عامدر رسم ایدیجی معناسنه ﴿ رسم ﴾ قانون وقاعده وطرز واسلوب
معناسنه لفظ عربیدر فارسیده ده استعمالی شایعدر ابو المعانی بیت ناز وعشوه دلبرانرا کرچه
بدرسم قدیم * کشتن عاشق تراعادت شد این رسم دکر * جمعی رسوم کلور جمعی دخی استعمال
اولنور طالب آملی بیت منم که یکسر موشید دربساطم نیست * رسوم ساخته درطرز
اختلاطم نیست ﴿ رقم ﴾ فتح قاف ایله یازلمش ونشان اولنمش معناسنه ابو المعانی بیت قضاکه
درد وغم درازل رقم کرده * برای صورت حسن تراقلم کرده ﴿ رم ﴾ اوج معنایه کلور اول
سوری معناسنه حیواناتدن هرنه سوریسی اولور رسه رمه دخی دیرلر استاد بیت زهر سو رم
آهو ورنك وغرم * زدلهادم کل زدآینله کرم * کرم ضم کاف فارسیله رنج وغصه معناسنه در
دیکر بیت برآغشان نیستان وعیش * رم شیر هر سو ازاندازه بیش * ومجمع الفرسیك انسباق
جمعنه ده سوری معناسنه استعمال اولنور حکیم خاقانی بیت لطفی زتو در عقول یك خیل *
رمزی زتو در فحول یك رم * وله بیت مهتران به که درشکست نه زرم * که درشتی صفت فحل
رم است * ثانی کوشت دهان یعنی اغزك داخل وخارجنده اولان ات معناسنه استاد رودکی
بیت آرزومندان شدهٔ تو بکور * که برسدنان پارهٔ بت برم * ثالث بمعنی نفرت واورکمك معناسنه
که رمیدن لفظندن صیغهٔ امر ووصف ترکیبی اولور رکن الدین بکرانی بیت زمن رمیکند
آهوی مستش * نمیدانم چه سازم آرم بدستش * میم مشدده ایله عربیده اوج معنایه در اول
بمعنی خوردن ثانی بصلاح آوردن چیزی ثالث بمعنی کریز ﴿ رمارم ﴾ ایکی معنایه در اول
بمعنی مقابل وبرابر حکیم ناصر خسرو بیت بسیار مکوی هرچه یابی * باخار مدار کل رمارم *
ثانی بمعنی کویا کون حکیم انوری بیت تقریر ظلل دولت چند انکه کم کنی به * زان فتنهٔ دمادم
زان آفت رمارم ﴿ رمانجام ﴾ فرهنك میرزا ابراهیمده اثواب سفرکه مرکب ولوازم سائره

معناسنه اما مؤيد الفضلاده انجق مركب معناسنه مرويدر بومعنايه شيخ نظامى بيت تنورانچنان كرم در بندنان * ره انجام را كرمتركن عنان * وجه تسميه اولدركه ره انجام نهايته ايرشديجى وآخرى ايلرو كتوريجى ديمك اولور ومركوب دخى يولى نهايته ايرشديجى در آنكچون ره انجام ديديلركذا فى المجمع لغ رهام ع هاء مشدده ايله ايرانى برمبارز آديدر حكيم فردوسى بيت زده بركشيده همه يكسره * چو رهام وكركين ايرميسره لغ مع النون * راتيان ع

رن كسر تاء مثناة وفتح ياى تحتانيله چام ساقرىكه راتيانه دخى ديرلر لغ رازبان ع سكون زاء معجمه وفتح باء موحده ايله راز ايله باندن مركب برلفظدر اول كمسنه يه ديرلركه ارباب حاجاتك سوزلرين سلاطينه ووزرايه عرض ايليه حكيم فردوسى بيت بگفتند بارازبان رازخويش * نمودند انجام وآغازخويش لغ رازن ع فتح زاء فارسيله راز مرقوم معناسنه يعنى خرمن يرنده فله چاچى لغ راستين ع سكون سين وكسر تاء مثناة ايله واقع حال وحقيقت احوال معناسنه عبد الواسع جبلى بيت دردل اعداى ملك توزيادت كردرنج * شادئ تطهيرا ين شهزادكان راستين * بوبيت تهنيهٔ سورختان اولق كركدر لغ راسن ع فتح سين مهمله ايله براغاجدر پيلكوش دخى ديرلر جميع قبرجقلره واغريلره نافعدر خصوصا برودتدن حاصل اولان اوجاعه ومفرح ومقوئ قلبدر حكيم انورى بيت دربوستان كفتهٔ من كرچه جاى جاى * باصرو ياسمين مثل صنيورراسن است لغ رافدان ع كسر فا وفتح دال ايله نهر فراتك شط ايله جمعنه ديرلر زيرا رافد نهر فرات اسميدر الف ونون ادات جمعدر نهر فرات ايله نهر مراد ايكيسى دخى ارض روم طرفندن چيقوب آذربايجان اوه سنده جمع اولوب بربيوك صو اولورانندن اكين وبيرة الفرات وعانه اوكلرندن واندن حله يه اوغرايوب چقوب بصره يه قريب قورنه ديدكلرى محلده شط ايله ملاقى اولورودريامثال نهر عظيم اولوب بصره اوكنده دريايه قاريشوراول محلده جزرومد واقع اولور لغ رام برزين ع ايكى معنايه در اول نام آتشكده در حكيم فردوسى بيت بران نامهٔ مهر زرين نهاد * برمويد رام برزين نهاد * ثانى برپهلوان نامى اوله وله بيت سپاهى بزرك ازمداين برفت * بشد رام برزين سوى جنك تفت لغ راميتن ع كسر ميم وفتح تاء مثناة وسكون ياى مجهوله ايله ايكى معنايه در اول ولايت بخاراده شهره ايكى فرسنك يرده واقع بربيوك قصبه نك اسميدركه اون پاره قريه دن زياده يى مشتملدر خواجه على راميتنى كه كبار مشايخ نقشبنديه دن عزيزان لقبى ايله مشهوردر اول قصبه دندر وبونظمى بيورمشلردر بيت خواهى كه بحق رسى بيا رامى تن * واندر طلب دوست بيا رآم اى تن * خواهى مدد ازروح عزيزان يابى * پاازسرخود بيازو بيازاميتن * ثانى سكون ميم وكسر تا ايله بر مخترع الحان چنكى اسميدركه رام ورامى ده ديرلر خلاق المعانى بيت چنين شراب وچنين ساقى بنكريزد * زمطربى كه بيرچنك راميتن دارد * وعبد الواسع جبلى بيت برفلك برداشته خورشيد جامه وانكهى برسما بنواخته ناهيد چنك راميتن لغ رامش جان ع خسرو پرويز باريدينك اوتوز ايكى الحاندن برلحن ناميدر شيخ نظامى در وصف باريد بيت چوكردى رامش جانرا روانه * ز رامش جان فدا كردى زمانه لغ ران ع اويلق عربيده فخذ ديرلر ميرنظمى بيت بزير ران مشده اسب مرادش * همه كام جهان اودست دادش * ودخى راندن لفظندن صيغهٔ امرووصف تركيبى

تركيبى اولور كامران كبى خواجه سلمان بيت توخورشيد جهانتابى همه جا ميرسد تيغت *
كهى بر مشرق مى تابى كهى بر غرب مى رانى ع راندن ف سورمك معناسنه مصدردر حكيم خاقانى
بيت جرب وشيرين نعمت دنيا * بعكس راند نش نمى ارزد * چغتايده سورماك ديرلر بلا
واو تلفظ اولنور واو مجرد ماقبلنك ضمه سنه دلالت ايچون كتابت اولنور اول تقديرجه سورمك
لازم كلور سبعهٔ سياره ده بهرام شاه مانى نقاشه خطاب ايدوب نكته سوركيل ديديكى يرده
بيت نكته سوركيل كه حاصل اولمش كام * بكيم تاييب مين كرايستاديننك بهرام *
ع رانين ف كسر نون وسكون ياى تحتانيله چقشير وتومان وشلوار معناسنه دركه ران
اويلق در ويا ياى نسبت در ونون نسبتى تأكيد ايچوندر حكيم خاقانى بيت كرمليخ رانيست
بر پاموزهٔ زرين شاه * ران اورانين زيبابرتنابدچوش ازين * شاعر ديمشدر بيت چرا پيچد
مكس دستار وفوطه * چرا دارد مليخ رانين ديبا * عربيده رانان ديرلر ع راهبان ف
كسرها وفتح باء موحده ايله جمع راهب اولور وسكون هايله يول بكچيسى ديمك اولور ع راه جامه
دران ف موسيقى ده برنوا اسميدر شرح وتفصيلى ره جامه دران ذيلنده عن قريب ذكر اولنور
انشاالله تعالى ع راه حاجيان ف يعنى كهكشان تركيده حاجيلر يولى ديرلر وصمان اوغريسى ده
ديرلر ع راهداران ف يعنى باجدارلر ميرنظمى بيت راهداران راه او بربسته اند * ازپى
خود يكد بكر پيوسته اند ع راهدان ف يول باجى دليل معناسنه راه ايله داندن مركب
لفظدر ع راهدين ف كسرها يله يعنى شريعت محمدى صلى الله عليه وسلم ميرنظمى بيت
چار يار پاك واصحاب كزين * هريكى شد رهنمون وراه دين ع راهزن ف سكون هايله ايكى
معنايه دراول حرامى قطاع طريق معناسنه درچغتاى لسانده قراقچى ديرلر سبعهٔ سياره ده
بهرام شاه دلارام فراقندن بدحال اولوب امور سلطنت اختلال بولدوغى يرده بيت هم
قراقچى اوراتتى هرسارى قول * بند بولدى الارقوليدين يول * ثانى بمعنى سرود كوى
مطرب معناسنه درمقام موسيقى يه راه ديلدوكى عن قريب ذكر اولنور انشاالله تعالى خواجه
سلمان بيت كسى بدولت عدلت نميكند جزعود * زدست راهزنان ناله درمقام عراق *
ع راهنمون ف بمعنى راهنما يعنى يول كوستريجى عربيده دليل چغتاى لسانده يولدامق ديرلر
سبعهٔ سياره ده مفا جاتده كلور بيت اول زمان لطف بيرلا قولد اقولوم * دخى اوز جانبينكغه
يولدا يولوم ع راهوان ف بمعنى راهبان مرقوم يعنى يول بكجيسى ع راهن ف فتح هايله قزلجق
اغاجى در وكسرهايله عربيده رهن ايديجى معناسنه اولور ع رايكان ف ياى تحتانى نك سكونيله
وكسريله ده جائزدر ايكى معنايه كلور اول ضد كران دراوجوز معناسنه خواجه سلمان بيت
رايكان درقدمش چون سرو زرباخته ام * سرچرا برمن دلخسته كران ميدارد * ثانى بى عوض
وبى مشقت اله كيرن نسنه معناسنه دراصلى راهكان ايدى ها حرفنى يايه ابدال ايلمشلردر حكيم
سنايى بيت هيچ طاعت يابد ازما همچنين بى علتى * رايكان ما افريدى رايكان مادر پذير *
ع ربون ف ضم باء موحده و واو معروفله اهل دكان وارباب صنايع سفته ديدكلرى معنايه در
يعنى ابتدا واقع اولان بيع وشرا وبيع وشراده اولان فائده يه ديرلر ابو المعانى بيت نقد جان دادم
براه عشق يار * من چنين بازارها كردم ربون * ودخى برمتاع ايچون بهاسندن على الحساب

وبربلان اقچیه دیرلر کذا فی السامی وفرهنك میرزا ابراهیمده بمعنی بیعانه یعنی اجیره اجرتندن پیشین ویربلان اقچه وبو بیتلری مدعاسنه دلیل ایراد ایلمش استاد دقیقی بیت ای خریدار من ترا بدو چیز * بتن وجان ومهر داده ربون * میرخسرو بیت خصم تو در رزم بمردا خوار * دیده ربون داده دل مردکار «رخشان» رخشیدن لفظندن مبالغه ایله اسم فاعلدر زیاده یالدره‌یجی دیمك اولور شمس فخری بیت چوکشت کارمن از اهتمام بخت روا * چوکشت اخترم از اوج خرمی رخشان * بومعنایه ناصر الدین بلخی بیت رخ رخشان او خورشید جان باد * لب لعلش حیات جاودان باد «رخشیدن» سکون خا وکسر شین ایله یالدره‌مق درخشیدن لفظندن مخففدر ورخش مرقوملك آت معناسندن غیری معنالریله مترادفدر «رخیدن» کسر خا وسکون یای تحتانیه ایله صولومق مثلا اغر نسنه قالدردقده ویاخود سرعتله یوریدکده وسکرتدکده یوریلوب تیز تیز نفس ویرمکه دیرلر ابو المعانی بیت زیربار دود غم کشتم زبون * ازبرای آن رخیدن میکنم «رخین» کسر خا وسکون یای تحتانیه ایله اوکندره که چفت آلتی در اکا نغا وشنك دخی دیرلر میر نظمی بیت سزایست بدجای خامه همین * بدستش شود یا عصا یا رخین «ردان» جمع رددر عاقلان وعالمان وعارفان معناسنه استاد عنصری بیت سخنور که رأی ردان آورد * سخن بر زبان روان آورد «رزان» فتح زاء معجمه ایله رزیدن لفظندن صیغهٔ فاعلدر دوکیجی ودوکلیجی معناسنه وفصل خزانده دوکیلن بپراغه دیرلر میر نظمی بیت منه ساغر از دست وقت خزان * بهار کهن بود برك رزان * وبر معناسی دخی اوزم چبوغیدر خواجه سلمان بیت هرکه در دهر کشد سرز تو چون شاخ رزان * پایمال ستم وغصه شود چون انکور «رزبان» سکون زاء معجمه وفتح باء موحده ایله باغبان معناسنه رز اوزم چبوغی وبان معلومدر «رزین» کسر زاء معجمه ایله استوار ومحکم معناسنه که رأی رزین دیرلر عربیده ایکی معنایه‌در اول بمعنی آرمیده ثانی کران وکرانمایه معناسنه‌در «رسان» رسیدن لفظندن اسم فاعلدر ایرشیجی دیمك اولور شیخ سعدی بیت مرا بخیر تو امید نیست شر مرسان * وشاعرك بری دیمشدر بیت من ندیدم زتو قدم کرمی * کر تو دیدی سلام من برسان «رساندن» ایرشمك معناسنه مصدر لازمیدر شیخ نظامی بیت آن رساند انچه بود شرط پیام * وبنی شنید هرچه بود شرط کلام «رسانیدن» ایرشدرمك مصدر متعدیدر ابوطالب کلیم بیت بدل کردم بسنی عاقبت زهد وریایی را * رسانیدم باب از زمین می بنیاد تقوی را * خواجه سلمان بیت همی رسد سخن من بهر که در آفاق * ولی سخن که تواند بمن رسانیدن «رستن» قورتلمق وخلاص ونجات معناسنه خواجه سلمان بیت نمیخواهم ازین نوبت زتوبه توبهٔ کلی * بدست مشاهدان کردان زدست زاهدان رستن «رسن» فتح سین ایله ایپ عربیله مشترکدر ابوطالب کلیم بیت شهاب دائما زرشك رای روشن او * همی به پیچد برخود چو تاب داده رسن * لشیخ بهاء الدین العاملی بیت من فتی لم یعشق الوجه الحسن * قدم الرحل الیه والرسن «رسیدن» ایرشمك معناسنه مصدردر کمال خجندی بیت امن با تو کی رسد انجا * بادر از هرهٔ رسیدن نیست * عربیده وصلت وچغتای پتیکاج وپتشکاج دخی دیرلر فرهاد نامه‌ده

نامه ده فرهاد وصفنده کلور بیت بتشکاچ هجر شرحی زار بیغلاب * ایکی کوز ایلایان خونبار بیغلاب رشکین سکون شین ویاوکسر کاف ایله برشیئه غبطه ایتمکه وغیرت اظهار ایلکه دیرلر رشکك غیرتدر ترکیده کونی دیدکاری معنایه آخرنده اولان یا یای نسبت در ونون نسبتی تأکید ایدر رشن سکون شین ایله اوج معنایه در اول نام فرشته در که روز رشنده واقع اولان تدبیرامور ومصالح اکا متعلق در ثانی شهور فارسیه نك اون سکزنجی کونی اسمیدر مسعود سعد سلمان بیت روز رشن است ای بجوان دلربا * شاد بنشین وبجام می کران * ثالث مؤید الفضلاده بمعنی کزیدن وکزیدنکی اما حرکتی اشعار اولنمامش وعربیده ایکی معنایه در اول دوکون طعامنه وضیافته دعوتسز وارمغه دیرلر ثانی کوپك باشنی برظرف ایچنه صوقمغه دیرلر رغنین ورغین اول بوزن کچ بین ثانی بوزن دفین کلاهما بمعنی رانین یعنی شلوار وچقشیر کذا فی المجمع شاعر دیمشدر بیت بخفت وبندر غنینش کشاده * که خوان وصل بر یاران نهاده رفان فتح فا ایله بمعنی زعفران ونسخهٔ وفایی ده فاء مشدده ایله بمعنی شافع اولمق مسطوردر یعنی شفاعت ایدیجی رفتن کتمك در رواج معناسنه امینای نجفی بیت رفتن نکو نبود جو رفتی ببزم غیر * خواهی بنوش باده وخواهی نماز کن * چغتای لساننده ایتکان دیرلر کسر همزه ایله سبعهٔ سیاره ده بهرام ختنی جاریه ایله عیش ایندوکی پرده بیت یاده کیم ایتکان اختیار ایلدین * نه عجب چیقساهرنه بار ایلدین * ایتکان کیدندیمکدر رقان فتح قاف ایله قنا یعنی حنا بعض نسخه ده زعفران معناسنه منقولدر رقصیدن سکون قاف وکسر صاد ایله سماع ایتمك معناسنه رقص عربیله مشترکدر اوینامق معناسنه خواجه سلمان بیت وه چه خوش می آیدم دروقت رقصیدن که سرو * دستها در دوش بیدوارغوان می آورد * وخواجه حافظ بیت رقصیدن سرو وحالت کل * بی صوت هزار خوش نباشد رقون ضم قاف ایله بمعنی رقان مرقوم یعنی حنا رکان کاف عربیله یعنی خودبخود کفتن غضب وتهور محلنده کند وکند وایله سویلنمك ترکیده صوقرنامق دیرلر زاء فارسیله ده مرویدر رکبان سکون کاف فارسی وفتح باء موحده ایله قویرق دم معناسنه میر نظمی بیت اکر افتد بدستت نقد دل ده * سپید ونازك ان رکبان فربه * رکزدن سکون کاف فارسی وفتح زاء معجمه ودال ایله فصد ایتمك یعنی قان المق رکزن سکون کاف فارسی وفتح زا ایله فصاد یعنی قان الجی معناسنه اسم فاعل اولور حکیم شفایی بیت چو رکزن ساعد سیمین اودید * بخود چون طعمه زین اندیشه بپیچید * بحیرت پای در کل ماند فصاد * که از کل ازدستش نمیداد * زمژکان ناکهانش سایه بردست * فتاد وارغوانش ازسمن جست رکیدن کسر کاف وسکون یای تحتانیله خودبخود سویلنمك رکان مرقوم کبی کذا فی المجمع رمان اورکك واورکش رمیدن لفظندن مشتقدر رموان سکون میم وفتح واو ایله چوبان معناسنه لفظ مرکبدر رمه که سوریدر وان بان معناسنه کوزه دیجی دیمکدر ترکیب اولندقده هاء علامت حذف اولنمش رمون ضم میمله بمعنی ربون مرقوم یعنی سفتهٔ ارباب حرف کذا فی المجمع رمیدن کسر میمله اورکمك ورنسنه دن نفرت ایلك عربیله جفل دیرلر چغتای لساننده ایاقاق واویاقاق دخی دیرلر

وسیسکانماك ده دیرلر سبعه سیاره نوائی که مؤلف کتابدر دوش کورب اویاندوغی محلده دیو
بیت سوز تو کانکاج قاشیید ابیراویتوم * بولوبن شادسیسکاپنب قویتوم * اما حق بودرکه
یاکلمك معناسنه در ڤ رنجن ع سکون نون وفتح جیمله اسهال اواش معناسنه در ڤ رنجیدن ع
اینجنمك وآزرده خاطر اولمق ولی دشت. بیاضی بیت ای سوی غیرهر نفس ازدیدن دکر *
وی هرنکاه باعث رنجیدن دکر * وزحمت چکمك معناسنه ده کلور چغتای لساننده یالقیماق
دیرلر ڤ رنجین ع سکون نون ویای تحتانی وکسر جیمله صبان اوقینك قابجی معناسنه در
ڤ رندیدن ع سکون نون ویای تحتانی وکسر دال اول ایله صیرمق واغاج تراش ایلمك
وکورك ایله بالجق قازیمق معنالرینه وعموم اوزره نسنه تراش ایلمك معناسنه مؤید الدین
بیت کام جام من که خند یدنش * کرد شیرین ان مشکر رندیدنش * وفرهنك میرزا ابراهیمده
بمعنی خرامیدن مسطور در ڤ رنك آوردن ڤ یعنی بخالت چکمك وخالتدن غضبناك اولمق
کذا فی شرفنامه ڤ رنکرزان ع ایکی معنایه در اول بمعنی برك رزان یعنی وقت خزان
یپراق صارومقدن عبارتدر ثانی رنك رزك یعنی بویاجینك جمعی درعربیده صباغین معناسنه
خواجه سلمان بیت برزك رزانیك برز آنست نوشته * کانکس که چنین رنك کند رنکرزانست *
ڤ رنکرن ع سکون نون وکاف فارسی وفتح زایله بویاجی معناسنه لفظ مرکبدر رنك اورجی
دیمك اولور میرنظمی بیت به پیش رنکرن آمد سیاهی * بکفت روی مرا کن خوش
سپیدی * بکفتار نکرن این کار دشوار * بجا خوش میشو دروی پاییدی ڤ رنکین کمان ع
یعنی قوس قزح حکیم خاقانی بیت خیل سحاب از هرطرف رنکین کمان کرده تلف * باران
جو تیر برهدف دست توانا ریخته ڤ رنکین ع بررنکله متصف اولان نسنه درکه رنکینده
مبالغه قصد اولنمش اوله زیرا یا ونون ادات اتصافدرکه مرجعی نسبتی مؤکددر برنسنه‌نك
حسن رنکی مبالغه ایله وصف قصد اولنسه رنکین دیرلر هرشینده استعمال اولنور مثلا باده
رنکین دیرلر خواجه حسین ثنائی بیت اکر ز غایت مستی نریخت ساغر کل * کفش زبهرچه
شد پر زباده رنکین * وشعر رنکین دیرلر ابوطالب بیت کلیم افشان کن اول صفحه را
وازخوی بخلت * که برهرکاغذی نتوان نوشتن شعر رنکین را ڤ روابودن ع لایق اولمق
وجائز اولمق معناسنه در ڤ روان ع بش معنایه کلور اول اکرچه ارباب لغت جانله تفسیر
ایلمشلردر اما جانله روانك فرقی واردر روان انسانه مخصوص اولان روح مجرددرکه سائر حیوانده
اولمز لسان عربیده اکا نفس ناطقه دیرلر فرهنك جهانکیری صاحبی بو معنایی تأکید ایدوب
دیر نفس ناطقه را روان کویند شیخ ابن سینا رساله معراجیه سنده مراد از روان نفس ناطقه
باشد واز جان روح حیوانی است دیمشدر وشیخ سعدینك بو بیتنده تصریح واردر بیت سپردم
تراجان ونرفتم بخاك * ببردم روان را به یزدان پاك * بو معناده شمس فخری بیت زهی عیون خرد
از تو دیده نور بصر * همی وجود بقا از تو بود روح وروان * روانك جان اوزرینه فضیلتی واردر
استاد دیمشدر بیت قد چون سرو تو جانست مرا بلکه روان * سویم ای سرو روان شوکه فدا
سازم جان * کاهی جان معناسنه استعمال ایدرلر حکیم اسدی بیت ز زخم سنان بیش زخم
زبان * که این تن کند خسته وان روان * وسروری مجمع الفرسده جان روح حیوانی درکه

کدهرجی ده واردر بو بیتدن ظاهردر دیمش بیت کر بجان زند کیست هرحیوان * زندکانی
تومیدهی جانرا * بومعناده بو اسم جامددر ثانی رفتن لفظندن مشتق اولان روان کیدیجی
اما صالنه رق کتمك معناسنده استعمال اولنور آب روان وسرو روان کبی. ثالث جان
معناسنه کلور مولاناهاتفی بیت زمال کسان ناروان وروان * ببردیم چند انکه بردن توان *
و رابع رایج معناسنه مثلا نقد روان دیرلر خامس بمعنی همان. بو بیتدن فهم اولنور بیت رفتم
بر طبیب که پرسم علاج درد * چون ناله ام شنید روان درفراز کرد لغ روانیدن ع مصدردر
کوندرمك وصالندرمق وکیدرمك معنالرینه لغ روزن ع سکون واو وفتح زاء معجمه ایله اول
کوچك پنجره درکه درون خانه یه ضیا ایچون ایدرلر. بو بیتدن مفهومدر بیت معنبرشمعهای
مجلس افروز * کشاده دردل شب روزن روز * روزنی پنجره ایله تفسیر ایدن اصابت ایتمامشدر
بو بیتدن دخی معلوم اولور بیت روزن باغ ازعلم سرخ وزرد * پنجرها ساخته پرلاجورد *
لغ روشن ع کسر واو وسکون شین ایله بمعنی رفتار یعنی صالنمق اثیرالدین اخسیکتی بیت
توکن روشن راستان بشکن طلسم باستان * هم روزنامه این بخوان هم کارنامه آن بدر *
لغ رون ع فتح واو ایله آزمایش یعنی امتحان کذا فی المجمع لغ رهاکردن ع صالی ویرمك
ویاغدن بوشاندرمق وخلاص اتمك لغ رهادن ورهانیدن ع خلاص ایتمك وقوویرمك شیخ
نظامی بیت من سرکشته را ازکار جهان * توتوانی رهاند باز رهان * چغتای لساننده صالماق
دیرلر میرعلیشیر بیت کیزارمین کوبیدا ایللار نظرحالیمغه سالغای دیب * اکراولتورسه قانیم
دنکی توفراغیدا قالغای دیب لغ ره جامه دران ع کسرها وفتح جیم وکسر دال ایله نکیسا نام
مطرب استادك مصنفاتندن برنوا اسمیدر دیرلرکه مزبور نکیسا بونوایی ایتدکده مجلسده استماع
ایدنلر جامه لرین چاك ایدرلردی شیخ عبدالسلام پیامی. بیت مطرب بنوایی ره ما بخبران زن *
ما جامه درانیم ره جامه دران زن لغ رهزن ع راهزن مرقومدن مختصردر مولاناهاتفی در تیمور
نامه بیت قرا یوسف ان رهزن ناپسند * که بر حاجیان راه حج کرده بند لغ رهمون ع
راهموندن اختصار اولنمشدر لغ رهیدن ع کسرها وسکون یای تحتانیله قورتلمق خلاص
اولمق معناسنه میرنظمی بیت اکرخواهی زدوزخ میرهیدن * فراغت کن پی نفست دویدن
لغ رهین ع کروکرده ومحبوس معناسنه * وکل امرء یحبس به شیء فهو رهینه * کذا فی المشکلات
وبرنسنه یه موقوف اولمق ملك قمی بیت من از محبت مجنون رهین وسوسه ام * که چون
تسلی دل میدهی بصحرایی لغ ریحان ع هرخوشبو بپراغه دیرلر عموما ومعروف بر بپراقدر
خصوصا * اسم جامع للریاحین الطیبة وبمعنی الرزق والولد واللطافة * کذا فی المشکلات مذکور
اسم هم جمع وهم مفرد استعمال اولنور لغ ریون ع سکون یای تحتانی وفتح واو ایله پیشروندن
یعنی ایلرو کیدیجی لغ مع الواو * رابو ع ضم باء موحده ایله. بر نوع کل اسمیدر مولانانصیرادیب
بیت سوسن ورابو شکفت برچمن آسمان * لاله ونسرین نمود چرخ جوهر بوستان * کذا
فی الادات لغ راد بو ع سکون دال ایله عوداغاجنه دیرلر رادبوی دخی دینلور ابوالمعانی
بیت بدل سودای زلف یاردارد * زدود آه آید بوی رادبوی لغ راسو ع ضم سین ایله کانجك
دیدکلری جانوردر عربیده ابن العرس دیرلر ضم عین ایله بعض فرهنکده برکوجنی دیدکلری جانوردر

شاه ناصر خسرو بیت عمر مرا بخورد شب وروز وماه وسال * پنهان ونرم نرم چه موشان
وراسوان راغجو سکون نون وضم جیمله بر بوجك آدیدر رونجو دخی دیرلر شیخ آزری
بیت بشب آتش بعالم اینچنین بوده دکر باره * که بنستد آتش میر مغل ازموج رانجورا رفو
ضم فایله یرتق دیکمك وجامه ده اولان دلکی کوزمك ونسنه اورملك دلبند وبز وقماش وامثالی
نسنه لرده استعمال اولنور وا بو المعانی بطریق الاستعاره بیت عاشق شکاف سینه رفو کرده
نخواهد * کرسوزن عیسی شود ورشته مریم روارو یعنی پیاپی کتمك وعسکر شتابله
یوریمك مولانا هاتفی بیت چوفرمان بفرمان پذیران رسید * خروش روارو بکیوان رسید
رونجو فتح واو وسکون نون وضم جیمله بر بوجکدر دیوك دخی دیرلر عربیده ارضه دید کلری در
فتحتین ایله کذا فی فرهنك جهانکیری رو اوچ معنایه کلور اول صیغهٔ امر درکیت معناسنه
عربیده روح دیرلر شیخ سعدی بیت بروائد رجهان تفرج کن * پیش ازان روزکز جهان بروی *
ثانی وصف ترکیبی دروکاهی رونده معناسنه اسم فاعل اولور شیخ نظامی بیت میاد انیز دولت
بوده چون کل * که اب تیز روزود افکند پل * ثالث فرهنك جهانکیریده آواز حزین معناسنه در
معنای اولنه چغتای لساننده بار دیرلر ترکیده وار کیت دید کلریدر مثلا بارماق وبارور وبارغاج
وبارغان دیرلر رهاو فتح هایله یولجی دیمکدر وکسر ایله صوبولی دیمکدر ایکی معناده
دخی لغظ مرکب اولورره ایله آودن وآ وآب معناسنه استعمال اولنور وبر معناسی دخی
موسیقیده بر مقام آدیدر رهاوی دخی دیرلر رهو ضم هایله بر کوه بلند سر آدیدر یازوقیش
اوزرندن قارکتمز حضرت آدم علی نبینا وعلیه السلام اول طاغ اوزرینه هبوط ایتدی دیرلر
هبوط آدم سرندیب اولدوغی تواتر ایله ثابتدر بو سرندیبه متصل بر طاغ اولمق کرکدر یاخود
سرندیبك بر آدیده رهو اولمق واردر حکیم اسدی * مثنوی * بکوه رهو بر کرفتند راه * چه کوه
بلندیش برچرخ ماه * که کویند آدم که فرمان بهشت * بران کوه بر اوفتاد از بهشت *
مجمع الفرسده رهو قولاغوز وراهرو معنالرینه ده مرویدر مع الهاء * راتبه کسر تاء ر ه
مثناة وفتح باء موحده ایله وظیفهٔ معینه معناسنه که ارباب وظائفه راتبه خوار دیرلر ابو المعانی
بیت راتبه خوار از در او کشته اند * خلق جهان کر غنی وکر فقیر راتیانه کسر تاء مثناة
وفتح یای تحتانی ونونله راتیانج وراتیان معنالرینه که چام صاقزیدر رادخانه کسر دال
وفتح خاء معجمه ونون ایله که اضافتله اولور حولی دیواری دیمك اولور که راد دیوار معناسنه اولدوغی
ذکر اولنمشیدی بیت نکشته خانهٔ او همچو خانه * نه در بوده درونه رادخانه * بر فقیرك
خانه سی وصفنده در رازیانه کسر زاء معجمه وفتح یاونونله معروف سبزه در بسته نیسی اولور
وبریسیده اولور بستانی سنه رازیانه ورازیانج ده دیرلر عربیده شمره دیرلر ضم شین ایله اطبا تحمنه
غایت اعتبار ایدرلر اخراج ریحه واصلاح معده یه دخلی عظیمدر راسته اوچ معنایه کلور
اول صاغ الن قوللنان آدم ضدی چپه در صولاق دیمك اولور ثانی چارشو وبازار معناسنه در
ثالث طوغری ودرست معناسنه در رافونه ضم فا وواو معروفه وفتح نونله نعناع بری دیدکلری
اوتدر ترکیده یارپوز دیرلر رافه فتح فایله ایکی معنایه در اول براوتدر صر مساغه بکزر
بشورب یرلر شمس فخری بیت زعدل ور افتش امکان آن نیست * که بادی بکذرد بر برك رافه

رافه * ثانی کناه معناسنه درمیرنظمی بیت کدتأدیب فلك نبود کزافه * که صادرمی شده
زوجرم ورافه * وکسرفاواظهارهایله ایکی معنایه در اول مطیع وملایم ثانی شهورفارسیه نك
اون ایکنجی کونی اسمیدر ایکی معنایه میرنظمی بیت تراشدبخت ودولت رام ورافه * بشود در
عیش وعشرت روزرافه راکاره فاحشه وبدکاره معناسنه شرف شفرو بیت ای طبع
توبسته ترزسنك خاره * وی کاه سخن سردد مکه خواره * وی والدهٔ عزیزتوانکاره * وی سك
بزبان بزدیت راکاره راله فتح لامله صوده اوزرینه بنلن تلقق کذافی نعمة الله رانه
فتح نونله ایکی معنایه در اول شلوار وطون وبودلق ثانی یرده بتربرنوع صرمساغه بکزر
براوتدربشورب یرلر راوچه سکون واووفتح جیم فارسیله برنوع اوزم آدیدر راوماده
ضم واووفتح میم ودال ایله بمعنی انکر دیعنی قاصنی کسرواوایله ده منقولدر کذافی المؤید راوه
ضم واووا ظهارهایله ناله وزاری معناسنه میرنظمی بیت کندراوه بهرشام وسحرکاه * نمیکیرد
بسویش کوش آنماه راه وره سکرمعنایه کلور اول معروف ایشلك یول وماواستعاره
طریقیله راه حق وره راست دیرلر شیخ عمرخیام * رباعیه * راهیست بمیخانه بمقصد پیوست *
وزجانب میخانه ره دیکرهست * لیکن ره میخانه زآبادانی * راهیست که کام میتوان دادبدست *
ثانی مقام موسیقی معناسنه درخواجه حافظ بیت چه راه میزند این مطرب مقام شناس *
که درمیان غزل قول آشناآورد * وله ایضا بیت این مطرب ازکجاست که راه عراق ساخت *
واهنك بازکشت وزراه بجازکرد * ثالث فرهنك جهانکیریده کرت ومرتبه معناسنه درکه یکراه
یعنی یکبار دیمك اولور سیدحسن غزنوی بیت شاهانعال خنك تو هرماه ماه باد * اقبال
به پیش توصد راه راه باد * رابع رسم وقاعده دن کنایه درکمال اسمعیل بیت تعصب چه باشدکه
این رسم وراه * ندارند انجازنان هم براه * خامس بمعنی هوش شیخ نظامی بیت بزن راهی
که شه بی راه کردد * مکرکین داوری کوتاه کردد * سادس سخن معناسنه دروله بیت
چه مردی تووزاد وبومت بکجاست * سزدکر بکویی مرا راه راست * سابع هندوستان
پادشاهلرینه لقب وجهی اوزن راه دیرلر رای دیدکلری کبی استادفرخی بیت یك بندهٔ تودارد
زینسوی رودشاهی * یك چاکرتودارد زینسوی کنك راهی * ثامن درون شخصه دیرلر
مثلا راه فلان فلانرازده دیرلریعنی فلانك درونی فلان اوردی دیمك اولور راه خوابیده
ایضا فتله ایشلك یول معناسنه در راه شاه ایکی معنایه استعمال اولنور اول
جاده یعنی ایشلك اولویول که اندن اینجه یوللرمنشعب اولور اکا شاهراه وشهراه دخی دیرلر
کسائی بیت براه شاه بتاز اندرون سفرمشکل * که مرد کوفته کرددبدان ره اندرسخت *
ثانی مرد جهانکرد معناسنه یعنی اشمش یورتمش آدم استادرودکی بیت براه اندرهمی شد
راه شاهی * رسیداوتا بنزد پادشاهی رایه فتح یای تحتانیله بوزن سایه برنوع قبرجقدرکه
اکثرا طفاللك باشنده ویوزنده ظاهراولورعربیده سعفه دیرلرکذافی فرهنك جهانکیری ربوخه
ضم باء موحده وفتح خاء معجمه ایله جماعدن زیاده حاصل اولان لذته دیرلر مجیلك بیت که ربوخه
کرددا وبرپشت تو * کدبزبراوربوخه خواهرت * حکیم سوزنی بیت کرچه بدم مردزپرمیوه
دران حال * همچوزن غرشدم ربوخه ورعنا ربوسه ضم باء موحده وفتح سین مهمله ایله

بمعنی سرپوش زنان یعنی عورات باشلرینه بوریدکلری چار درکذا فی المجمع ل ربوشه ع مثین معجمه ایله فرهنك جهانکیریده مقنعه که عورات باشلرینه اورترلر آکا دامنی وساماچه وساماچقه دخی دیرلر ل رته ع فتح تاء مثناة ایله درخت هندی یمشیدر فندقه بکزر اما اندن کوچکرکدر وسیاه اولور چکردکی املسدر خاصه سی صوده اصلنسه لرصابون کبی کوپکلنور انکله اثواب یورلر خصوصا صوفدن کیرچقارمغه غایت مفید در طبیعتی حار ویابسدر سرکه ده اصلدوب خنازیر علتنه طلا ایلسه لرفی الحال تحلیل ایدرومرزنکوش ایله صعود ایلسه لر شبکورن عظیم نفعی اولور عربیده فندق هندی دیرلر ابو المعانی * قطعه * دمادم خایهٔ غلمان نورس * بمالد چون رته چشم علیلش * به پیش اندرنه بیند کون نازك * بدمنش کیردلبرشد دلیلش ل رجله ع سکون جیم وفتح لام ایله سمزاوت که پرپهن وفرفح و بقلة الحمقا دخی دیرلر امامعیارده شمس فخری بمعنی سماروغ دیمش وبو بیتی نظم ایتمش بیت نهال دولتت پر بار بادا * همی تا بوی کل تابد ز رجله * غریبدر که استشهادی اولان بیتك سماروغ ایله مناسبتی یوقدر سماروغ کادیدکلری نسنه در بقلة الحمقایه اندن اقرب وانسبدر ل رخبیره ع سکون خا وکسر باء موحده بعده یای ساکنه ایله پنیر صویی که عربیده ماء جبن دیرلر بعض فرهنکلرده بمعنی دوغ یعنی آیران وبعضنده یوغرت قوریسی واقعدر بولغت هر فرهنکده یوغرت وسودنوعندن برنوعله تفسیر اولنمش ل رخته ع سکون خا وفتح تاء مثناة ایله بمعنی خسته میر نظمی بیت دل ودیده شد از الام بسته * تن زار وز بونش بود رخته ل رخنه ع سکون خا وفتح نونله کدك ودلك معناسنه دیوارده وغیریده مولانا هاتفی بیت یکی کوه از رخنه دیوار بست * زده در کریبان آن رخنه دست * شمس فخری بیت ابو اسحق سلطانی که در ملك * نهشت انصاف وعدلش هیچ رخنه * وقایع وخیر وامثالی نسنه لرك کدکلرینه ده دیرلر ویای کزی ودخی محسوس اولمین نسنه لرده استعمال اولنور خواجه حسین ثنائی بیت ز مستی که شد رخنه سد حضور * مرتب نماند سرای حضور * تحفة الاحبابده رخنه بمعنی کاغذ واقعدر بومعنی غایت غریبدر ل رده ع فتح دال ایله بمعنی صف که رسته دخی دیرلر حکیم اسدی بیت دو لشکر چو درهم رسیدند تنك * رده بر کشیدند وبرخاست جنك * حکیم فردوسی بیت رده بر کشیدند ایرانیان * ببستند خون ریختن را میان * بومعنی ده خصوصادر وعموما صف اولان نسنه لره ده دیرلر شاکر بخاری بیت زیبا نهاد مجلس وخالی کزید جای * ساز وشراب پیش نهاده رده رده * فرهنك جهانکیریده اول تخته درکه آکا چاقل طاشلری استوار ایدوب خرمن دوکرلر دانه یی صماندن آیرمق ایچون روم ولایتنده آکا دوکن دیرلر ل رزده ع سکون زاء معجمه وفتح دال ایله بمعنی کرفته وآزرده ومانده کذا فی شرفنامه ل رزمه ع سکون زاء معجمه وفتح میمله فرهنك میرزاده بمعنی تنك بسته قماش یعنی یوك بغلانمش قماش و بز ومثله شاعر دیمشدر بیت زبوی زلفش با باد بیضهٔ عنبر * زنقش رویش با آب رزمهٔ دیبا * کتاب السامی فی الاسامیده راء مکسوره ایله منقولدر ل رزمکاه ع جنك یری عربیده معرکه دیرلر مولانا هاتفی بیت با وصد هر اراژ دهای سیاه * وزو هر یك آشوب صد رزمکاه * ل رزه ع فتح زاء معجمه ایله ایکی معنایه در اول طناب که ارجه دخی دیرلر ثانی سك

سلك انكوزكه روباه تريك دخي ديرلر عربيده عنب الثعلب ديدكلريدر وتشديد يا ايله عربيده اوچ معنايه در اول حلقه كه قپو وپنجره ودولاب قپاقلرينه ميخلرلر تركيده دخي رزه ديرلر ثاني قفل ثالث بمعنى زدن يعني اورمق ڤ رزه ع زاء فارسيله خرما اليفندن بوكلمش ايپ معناسنه در ونسخهٔ ميرزاده طناب خيمه ودخي اول ايپ كه ايكي باشي بغلو اوله اوز زينه اثواب صررلر وشرح الاسامي في الاسامي ده بمعنى ساز كه عربيده شريطه وتركيده سجم ديرلر وراء مضمومه ايله دخي روايت اولنمشدر ڤ رسانه ع فتح سين مهمله ونونله افسوس وتحسر وحسرت معناسنه حكيم ناصر خسرو بيت پدرت وبرادرت وفرزند ومادر * شدستند ناچيز وكشته فسانه * تو پنجاه سال از پس مرك ايشان * فسانه شنودي وخوردي رسانه ڤ رسته ع سكون سين مهمله وفتح تاء مثناة ايله درت معنايه كلور اول بمعنى خلاص شده يعني قورتلمش حكيم انوري بيت تارسته زجهل برده هر روز * نوباوهٔ احمقي زرسته * ثاني بازاركه انده بيع وشرا اولنه سيف اسفرنكي بيت رخت برچين ازدر دكان هستي چون ترا * اندرين رسته كه هستي كس خريداري نماند * ثالث بمعنى شارع عام يعني شاهراه اولو يول حكيم ناصر خسرو بيت چو بيراه وبي رسته كشتي مرا * چه كويي كه بي راه وبي رستهٔ * رابع بمعنى صف كه رستهٔ مردم ورستهٔ دندان ورستهٔ لشكر ديرلر مراد بربري يانينه ديزيلو اولمقدر استاد لطيفي بيت خروشيد وبر رسته آميخت كرك * پراكنده كردش چو كله زكرك * جغتاي بو معنى ده تيزماك ديرلر نفس متكلمده تيزارمين ومصدري تيزتمكان اولور ڤ رسيده ع رسيدن لفظندن اسم مفعولدر ايرشمش معناسنه عموما وكامل اولمش ميوه وبلوغه ايرشمش بني آدم خصوصا تا بالغه نارسيده ديرلر وهنوز بالغ اولمشه نورسيده ديرلر ابو المعاني بيت ديدم ان طفل رسيده دركال * ميوهٔ وصلش رسيده خواستم ڤ رشته ع سكون شين معجمه وفتح تاء مثناة ايله رنك ويريجي ورنك ويرلمش معناسنه شيخ سعدي بيت حناست انكه ناخن دلبند رشتهٔ * ياخون بي دليست كه دربند كشتهٔ ڤ رغاوه ع فتح غين معجمه وواو ايله بمعنى ناف كاو يعني اوكوز كوبكي ڤ رغوه ع سكون غين معجمه وفتح واو ايله صعوه بر كوچك قوشدر بعض نسخه ده يوند قوشنه ديرلر ڤ رفوشه ع ضم فا وواو معروفه وفتح شين ايله اوچ معنايه كلور اول كناه معناسنه ميرنظمي بيت رفوشه نكردم مرا جرم چيست * كه هر كز بسويم نكاه تو نيست * ثاني بمعنى سخره ولاغ ثالث بمعنى برجيدن ايزسورمك عربيده ايزسورنه قائف ديرلر ڤ رفيده ع كسر فا وسكون ياي تحتانيه ايله مؤيد الفضلاده اوزرينه اتمك قويوب تنوره ياپشدردقلري نسنه يه ديرلر حكيم نزاري قهستاني بيت تنور هوس ميكند كرم حاسد * سر وپاي كم كرده همچون رفيده ڤ ركوه ع سكون كاف عربي وفتح واو ايله چكول معناسنه ميرنظمي بيت بدست كدايان مكردان تهي * ز هرچه شود ركوه اش مي نهي ڤ رمه ع فتح ميمله ايكي معنايه كلور اول حيوانات سوريسي قيون اولسون غيري اولسون وآدم سوريسنه دخي ديرلر فردوسي شهنامه ده چوق يرده ايراد ايدر از اجمله بيت كر اين خواسته زو بريزم همه * رمق كردد آزاده شاه ورمه * ثاني شرفنامه ده بمعنى پروين يعني اولكر واقع اولمشدر عربيده ثريا ايله چو ريمش كمك وغيري چو ريمش معناسنه در وضم را ايله بته عربيده ايكي معنايه در اول

بمعنی ریسمان کهنه یعنی اسکی ایپ ثانی بمعنی جمله برمته ای بجملته دیرلر ومعناسی اوله یعنی سوزی یه عربیده ثله دیرلر وچغتای لسانده ایلقی دیرلر عموما وآت سوریسنه خصوصا خیرة الابرارده کلور بیت هیچ کیشنی کورکایمو جهان خلقیدا * خواجه یاباغ کیزکای وآت ایلقیدا رمیده اورکمش رمیدندن صیغهٔ مفعولدر واورکیجی معناسنده ده کلور اکثرا آهویه صفت ایدرلر مولانا عرفی بیت دامن زکفم ربودورفتی * ای آهوی وحشی رمیده رنجه سکون نونله زحمت وبیماری مولانا ظهیر فاریابی بیت خویشتن رنجه مدار از قبل نقد مراد * می خور انکارکه ان تیزوفاوکرم است * ابو طالب کلیم بیت ای که کفتی رنجه از کردون کدامین غصه تست * دانه را از آسیاب آسیب آید بر کجا * فرهنك جهانکیریده ناز وتبختر ایله صالنمق معناسنه استاد منوچهری بیت جوشم قدح نبیذ را نوشنجه * هنکام صبوح ساقی خوش رنجه رنده سکون نونله دورت معنایه کلور اول دولکر آلتلرندن بر آلتدر آنکله تخته‌یی هموار ایدرلر حکیم خاقانی بیت رندی که زرنده ام براید * برعارض حور زلف شاید * ثانی بزرك وعظیم معناسنه عمعق بخاری بیت همیشه بود نعمت ر اخورنده * چه ازاد وبنده چه خرد وچه رنده * ثالث براوتدر ایام بهارده بتر حیواناتی خصوصا قیونی غایت سمردر شمس فخری بیت شود در روضهٔ رضوان طبعش * بمعنی سدره وطوبی چو رنده ابو العباس بیت رفتم بماه روزه بازار مرسمنده * تا کوسفند آرم فربه کنم برنده * رابع سیاه رنك کونه دیرلر روانخواه واو اول مفتوح وثانی معدوله ایله اول دلنجی یه دیرلرکه قپولری وچارشو وبازارلری کزوب اقچه دلنور مرکب لفظدر ترکیبنك ایکی وجهله معناسی واردر بروجهی روان ایله خواهدن مرکبدر روان رایج ورونده‌دن وخواه خواستندن مشتق اولیجق کزوب استه‌یجی معناسنه اولور بروجهی دخی روآن اسماء جامده‌دن اولورسه جان معناسنه اولور غلظت وثقلت وتقاضا ایتمکله جان استه‌یجی دیمك اولور تقاضا سندن کنایه‌در استاد لطیفی بیت کر لطف خدا رسد شود شاه * انکو پدرش بود روانخواه * بو معنایی مؤید آغاجی دیمشدر بیت دران کوی پیری روانخواه بود * که دستش ز هر کام کوتاه بود روانه فتح واو ونونله بمعنی رونده رفتن لفظندن مشتقدر رواوه فتح واوین ایله رباب معناسنه‌در لفظ مرکبدرکه رواواز حزینه دیرلر واوه صدا اوندا اکتوریجی دیمکدر ربابدن حزین آواز ظاهر اولدوغی سببدن اکا اسم ایتمشلر کذا فی فرهنك جهانکیری رواه فتح واو واظهار ها ایله مجوس وزند اهلی ایچون بشن طعامه دیرلر زاء معجمه ایله ده روایت اولنمشدر ابو المعانی بیت قفس تن شده بدل زندان * پارهای جکر رواهش دان * روچه سکون واو وفتح جیمله خام اوزم یعنی هنوز ایر شمامش اوزم روزنه روزن مرقوم معناسنه‌که پرتو آفتاب ایچون اولان کوچك پنجره وباجه معناسنه‌در رونده دولنه‌کبی اسم فاعلدر کیدیجی دیمکدر ره بش معنایه کلور اول معروف یولدر ثانی بمعنی کرت ومرتبه کمال اسمعیل بیت قواعد زخانه نشینی ملول * بیك ره شده درچوال خلا * وسیف اسفرنکی بیت شریك ابر بهاری بوقت خندیدن * زبرق تیغ تو الماس میشود دره ره * ثالث بمعنی رسم وقاعده رابع نغمه ونوا خامس هوش معناسنه‌در کذا فی فرهنك جهانکیری مع

ل مع الياء * رادبوی ع عود اغاجی در که لد خوب ومقبول نسنه‌یه دیرلر بوی قوقودر اول
مناسبتله عود اغاجنه اسم ایتمشلردر فخر زرکوب بیت بمفلس کف مردم رادبوی * چو زد
فن عنبر و رادبوی * تحفة الاحبابده داربوی واقع اولمشدر ل رازیانهٔ رومی ع آنیسوندر که
ایکی نوع اولور بوی رومی در نانخواه کبی تخمدر و برنوعی قرومانایه مشابه اولور کذا فی البدیعی
ل رازی ع راز ری شهرنده اولان قوملك آدیدر تفصیلی راز لغتی ذیلنده مرور ایتدی اول
قومه منسوب اولان طائفه رازی تسمیه اولنمشدر وجملهدن مفخر الفضلاء اکملین امام فخر رازی
اول طائفه دندر ل راسنی ع سکون سین ایله طوغریلق در شیخ سعدی بیت کس ندیدم
که کم شد از ره راست * راستی موجب رضای خدا است ل رامشکری ع مطربلك وسازنده‌لك
معناسنه در رامش سرود معناسنه کر اسم فاعلدر آخرنده کی یا یای وصفیه در واهل محبت
معناسنه ده کلور شاعر بیت نشینند شاهان برامشکری * خورند اب حیوان اسکندری
ل رامشی ع یعنی مطرب بونده حرف یا مصدریه اولور شاعر بیت بت رامشی وهی درغمی *
بود مایهٔ شادی وخرمی * درغم بر موضع اسمیدر کذا فی شرفنامه ل رامنی ع هندده دریاسنده
بر جزیره اسمیدر رانده کافور بتر ل وامی ع رامیتن قریه سنه منسوب اولاندر که رامه‌دخی
دیرلر استاد بیت چو رامی که کهی بنواختی چنك * زخوشی برشدی آب امدی سنك ل راهنمای ع
یول کوستریجی بونده کی یا جای وسرای یالری کبی در ل راهکذاری ع یول اوغراغی معناسنه
آخرنده کی یا یای وصفیه در مذکور ایکی لغتك مثالی ابو المعانی بیت درخیالش مثله
اندیشه من راهنمایی * سینه ام کشته بشخص غم او راهکذاری ل راهوی ع فتح ها وکسر
واو معروف ایله بر نوا اسمیدر که رهاوی دیمکله مشهوردر حکیم انوری بیت غزلکهای خوده
میخوآندم * در نهاوند و راهوی وعراق * وبر مقام اسمیدر شیخ نظامی بیت نکیسا در ترانه
جادویی ساخت * پس انکه این غزل در راهویی ساخت * بو بیتده هامضموم اولمق اقتضا ایلمه‌ی
ل رای ع اوج معنایه کلور اول فکر وتدبیر معناسنه شمس فخری بیت از تو معمور
کشت خانهٔ جان * وز تو منصور کشت آیت رأی * عربیده دخی بو معنایه در ثانی بمعنی رام یعنی
یولر رفیع الدین لبنانی بیت چه پیش رایت بد بد وسایه نمود * زچه زبیروی آفتاب
بیزاری * ثالث هندوستان پادشاهلرینك لقبی در نتکم عجم پادشاهلرینه کسری وترکستان
پادشاهلرینه خاقان وچین پادشاهلرینه فغفور دیرلر مولانا هاتفی بیت صف آرای بشیه
کشور آرای هند * روان شد بمیعاد که رای هند ل رسمی ع سکون سین مهمله ایله خدمتکار
مقرب معناسنه در بر معین خدمت خاصیه یه مخصوص اوله خزینه دار وسلحدار وجامه دار
وشرابدار کبی حکیم خاقانی بیت دو خازن فکر والهامش دو حاجب شرع وتوفیقش *
دو ذمی نفس واما لش دو رسمی چرخ وکیهانش ل رشتی ع سکون شین معجمه وکسر تاء
مثناة ایله ایکی معنایه کلور اول بمعنی خاکساری کذا فی فرهنك حسین وفایی بو معنایه حکیم
سنایی در تعبیر خواب بیت رقص کردن بخواب در کشتی * بیم غرقست ومایهٔ رشتی * ثانی
بمعنی خاکروب یعنی سپورکه وسپورندی ل رکابی ع فتح کاف عربی وکسر باء موحده ایله معنی
ساقی حکیم خاقانی بیت دو اسبه در او رکابی در او ر * کز و چرمهٔ صبح یکران نماید ل رندی ع

سکون نون وکسر دال الله تحته‌یی پاك وهموار ایتمکه دیرلر حکیم خاقانی در تحفة العراقینده بیت رنده‌ی کدزرنده‌ام برآید * برعارض خوزلف شاید * رنده‌دن چیقان تلاش معناسنه دخی مرویدر رنی بمعنی رهی یعنی قول وبنده معناسنه منقولدر روان کسر نونله یعنی رایج وقیمتلو ورواییش معناسنه شاعر بیت بشهر عشق جانان کر رسانی * شود نقد سرشکت را روانی روایی کسر یای تحتانیه‌له لایق وجائز اولمق وکیچر متاع واقچه معناسنه میر نظمی بیت بجاه عشق را باشی سزایی * اکر کالای اخلاصت روایی روی یعنی صیراب ضویه تانمقدن عبارتدر رهاوی بر مقام آدیدر راهوی دخی دیرلر رهکذری یعنی راهکذاری مرقوم ره کشای اظهار ها وضم کاف فارسی وفتح شینله مشهور ملکی نك اون یدنجی کونی اسمیدر نتهکم میر نظمی بیت بکلشن کزین باده‌ دلکشای * بروز فرح بخشدت ده کشای ره کوی اظهار ها وضم کاف فارسی وواو معروف ایله یعنی خنیاکر ونغمه سراینده‌ره مقامات معناسنه وکوی کوینده دیمکدر حکیم سوزنی بیت خریف کاید ومهمان ومطرب ورهکوی * برون ماه صیام ودرون ماه صیام رهنمای راهنما کبی دلیل معناسنه‌در رهی بنده وقول معناسنه در حکیم اسدی بیت رهی رامکردان چنان سرفراز * که نتواند آورد بان پایه باز * چه خواهی رهی را همی کردمه * بزرکیش جز پایه پایه مده * که چون از کند افشی بزرکی دمی * نه ارج تو داند نه ارج مهی * حکیم ازرقی * قطعه * همیشه تانشود خاك چون سپهر لطیف * همیشه تانکند کوه باستاره مدار * غلام وچاکر وفرمانبر ورهی یارب * بملکت اند رفغفور ورای وقیصر وار * کمال پاشازاده مرحومك زاده‌ٔ طبع معتبری اولان معانیدن بونده دخی بیورر که رهی یوله ویونشه کیدن خدمتکاره دیرلر زیرا آخرنده اولان یای نسبتدر که معنای ترکیب یوله منسوب دیمك اولور اوده خدمت ایدنه غلام دیرلر ارالرنده فرق اولمدوغی بو بیتدن ظاهردر بیت پدری و برادری بکذار * این رهی وان غلام درهمه کار * انتهی مومی الیه دن ماعدا بو تعبیری ایتمش صاحب فرهنك یوقدر زیرا رهی هرنه یرده واقع اولسه خصوصیتله ذکر اولنمامشدر وغلام لفظ عربیدر لکن شوقدر واردر که غلام محبوب خدمتکاره دینلوب رهی قاره قوللقجی وسائره دینلسه جائزدر زیرا محبوب خوبرو اولان خدمتکار کشی زاده اولور ورهی عبد مشترایه مخصوص اولمق مناسبدر بنده معناسنه ومجمع الفرسده مطلق بمعنی بنده وچاکر دیمشدر وبو بیتی ایراد ایلمش میر خسرو بیت بت محمل نشین زان ره که زفتست * رهی خواهد بیابان وابد زدد * بو بیتده محبوب اولان محمل نشین وسائر قوللقجی رهی اولمق فهم اولنور ری بوزن کی ایکی معنایه در اول عجم حدودنه داخل بر شهر معظم نامیدر خیلی قصبات وقرایه شامل بر مملکتدر مولانا جامی سلسلة الذهب نام کتابنك بر حکایه‌سنده براعرابی ری شهرینه کلوب آش پزدکاندن مونبار طولمه‌سی آلوب خطندن بر مقدار ین قوینده قوید قده نصکره‌ده شورور آدینی بلدوکندن حادثه‌سن النه الوب بیت ایها الساکنون بلدة ری * هل وجدتم بمثل هذا شی * دیو ندا ایدر ثانی اول شهزاده‌نك نامیدر که ایکی برادر ری شهرینی تعمیر ایدرلر بریسنك نامی ری وبرینك نامی راز اولمغله شهری هر بری کندو اسمنه مضاف ایتمك استر میانلرنده منازعه اولدقده اهل ولایت اتفاقیله شهره ری وخلقنه رازی

وازی تسمیه ایدرلر وزبان لاتیك یعنی فرنك لسانلری پادشاهی دیمكدر ق باب الراء المكسورة
مع الالف * ردا ع مشایخ وعلما كردنلرینه قودقلری دلبند وشال معناسنه حكیم خاقانی بیت
بدل سازم بزنار وببرنس * ردا وطیلسان چون پورسقا ق ریسا ع یای تحتانی وفتح سین
مهمله ایله ریسیدن لفظندن مشتق اسم فاعل اولور آكیریجی معناسنه وضعفدن انین ایتمك
معناسنه كه باریك ریش دیرلر اصطلاحیدر ابو المعانی بیت درازی میكشد چون محنت
عشق * شد از درد وغمش باریك ریسا ق ریوا ع اشخون كه ریباس وریواس وریباج وریواج
دخی دیرلر ترخیم اولنمش اسمدر ق مع الباء * ركاب ع اوچ معنایه كلور اول معروف اوزنكی
معناسنه حسین ثنایی بیت آفتابش دكرنسازد بدور * مه نوراا كر ركاب كند * ثانی پیاله
یعنی قدح حكیم خاقانی بیت زهد بس كن ركاب باده بكیر * كه نكیرد صلاح جای صبوح *
وله بیت عنان عمر شد از كف ركاب می بكف آر * كه دل بتوبه شكستن بها نه باز آورد *
ثالث بمعنی اسب سواره یعنی بنلان آت حضرت مولانا بیت شود یوسف یكی كركی شود
موسی چو فرعونی * چو بیرون شد ركاب توسر اخر كشت پالانی * لواحد فی الشعرا بیت
بهر جانب كه روآری بتقدیر * ركابت رابود دولت عنانكیر ق ركیب ع كسر كاف وسكون یای
تحتانیله بمعنی ركاب بمعنی اول كه الف یایه قلب اولنمشدر حرف اولدقلری جهتدن شیخ نظامی
بیت بغوغای لشكر در آمد شكیب * كه دست از عنان رفت وپا از ركیب * وبنه جك آت
وقاطر معناسنه مولانا عبد الله هاتفی بیت بر آراسته استران ركیب * وزان روی صحرا همه
دیدزیب * حكیم فردوسی بیت بهومان چنین كفت پیدان كه زود * عنان وركیبت ببایك
بسود ق ریشتاب ع سكون یای تحتانی وشین معجمه وفتح تاء مثناة ایله قورجق صقال وزلف
وكیسو وموی مجعد معناسنه كه قیل بر برینه طولاشور ویاخود دال ایله قورلمش اوله بو لغت هم
فاعل وهم مفعول استعمال اولنور ابو المعانی بیت نزده شانه درهمه عمرش * ریشتاب
می شد ست ریش دراز ق مع التاء * ربات ع اصلی عربیدر رباط دیرلر تعجیم اولنمشدر
فارسیله حروف مطبقه اولمدوغیچون كاروانسرای معناسنه ابو المعانی بیت عمارت دل ویران
بتزد حق به از آن * رباط ومدرسه وخانقه بنا كردن ق رشت ع سكون شین معجمه ایله ایكی
معنایه در اول بمعنی سرشت استاد بیت طبع نقاشش بكلك دود رشت * خامهٔ مانی
وآزر ساخته * ثانی مجمع الفرسده بمعنی چاروب وهرنه كه اسكیوب خرابه یقین اوله
ق ریخت ع ریختن لفظنك ماضیسیدر دوكدی معناسنه شیخ فیضی بیت میرفتم وخون
دل براهم میریخت * دوزخ دوزخ شرار آهم میریخت * وله بیت عشق آمد وخاك محنتم برسر
ریخت * وز برق بلا بخرمنم اخكر ریخت ق ریست ع سكون یای تحتانی وسین مهمله ایله
بمعنی ریده یعنی تغیط ایلدی استاد لطیفی بیت ای كه پرسی دواء ریشت چیست * از
علاجات نیز باید ریست * تاج بها بیت باقناعت همیشه باید زیست * بر بروت طمع
بباید ریست ق مع الجیم * رنج ع سكون نونله یورك بوریسی كه عربیده مغص دیرلر ابو المعانی
بیت آن پری رخسار كر بیند ببزم ما رقیب * میشود دمبسته كیرد روده رنج رنج غم
ق ریباج ع سكون یای تحتانی وفتح باء موحده ایله اشخون كه عربیده ریباس دیرلر

ڤ ریواج ع باء پرینه واو ایله ینه ریباس در ڤ ریونج ع سکون یای تحتانی ونون وفتح واو
ایله بو دخی ریباج معناسنه در کذا فی نعمة الله ڤ مع الخاء * ریخ ع سکون یای تحتانیله ریخ
بغرسق صپرندیسی که فضلهٔ اسهالدر حکیم سوزنی بیت دم او برتافت هرکس را دراوردش
بکار * ریخ او آلوده هرکس رامیان زان زهار ڤ مع الدال * رند ع سکون نونله عیار وقلاش رید
معناسنه امالاابالی وباده خوار و ظریف وکارنده متیقظ معنالرینه استعمالی شایعدر مرشد
یزدجردی بیت من آن رند سرمست ولایعقلم * که مستانه خیزد کیاه ازکلم * مجمع الفرسده
یعنی منکر ولاابالی ونی قید دیمکدر اول اجلدنکه منکره اهل قید دیرلر یعنی کارینه وهرامورینه
تقیید اید نه منکر دیرلر ڤ رید ع بمعنی ریست مرقوم ڤ ریزد ع ریختن لفظندن فعل
مضارعدر دوکر ودوکیلور معناسنه مثلا شانی تکلو بیت بی تو هرمی که ز جامم بکلو میریزد *
بکلو ناشده ازدیده فرومیریزد ڤ ریشد ع سکون یای تحتانی وفتح شین ایله دوکیلور
معناسنه وریشیدن لفظندن فعل مضارع اولور ڤ مع الراء المهمله * رکابدار ع درت ریر
معنایه کلور اول ساقی معناسنه کلور وکه رکاب پیاله معناسنه اولدوغی ذکر اولندی ابو المعانی
بیت بطرف کلستان بجانان خرام * رکابدار مهرومی لعل فام * ثانی خدمتکار واسبکه
رومده سراج دیرلر ولهذا درنعت بیت زهی ستارهٔ دولت مه آسمانرا * کند بوقت خرام خدمت
رکابداری * ثالث فرهنگ جهانکیریده اول پیاده یه دیرلرکه رفیقی سوار اوله بوزمانده آکا
جلودار دیرلر حکیم خاقانی بیت جعفر کرم ونظام بخشش * بل هردو رکابدار زخشش *
معنای ثانیله بو معنانک فرقی سهلدر انجق تعبیرنده تفاوت واردر رابع اول خدمتکاره دیرلرکه
خدمت سلاطینده وکبارده پیاله ونعلبکی وآلات بزمی محافظه ایدر ڤ ریچار ع سکون یای
تحتانی وفتح جیم فارسیله مجمع الفرسده سود وباخود یوغرت ایله بشورولر بر نوع طعامدر
امافرهنگ میرزا ابراهیمده هر نه نوع میوه اولورسه بکمز ایله قینادوب حفظ ایدرلر لامله ریچال
دخی دیرلر ترکیده رچل دیدکلریدر شیخ نظامی بیت مصوص سرایی وریچار نغز * زبادام وپسته
براورده مغز * مصوص فتح میم وضم صاد مهمله ایله آکا دیرلرکه تکلکی پشوروب سرکه یه قورلر
ترشی اولور ڤ ریخته کر ع دوکیجی باقر اولسون کمش اولسون انواع آوانی ایدرلر
ڤ ریخر ع سکون یای تحتانی وفتح خاء معجمه ایله بر نوع بادزهردر ڤ مع الزاء المعجمه ڤ رز ع ریز
مخفف ریز در حضرت مولانا * قطعه * چون سحرگاه زکلشن بت عیار آمد * چه بسی نعرهٔ
مستان که بیکبار آمد * که درین خشک بیابان توروزان چشمهٔ حیوان * دوهزاران کل خندان
زدل خار آمد ڤ ریخیز ع سکون یائین تحتانیین وکسر خاء معجمه ایله صبان اککی که عربیده
عضم دیرلر مجمع الفرسده صبان دموزینه قودقلری اغاجدر ڤ ریز ع سکون یای تحتانیله
ایکی معنایه در اول جرعه معناسنه در حکیم خاقانی بیت چون آکهی که شیفته وکه کشتهٔ
توام * روزی برای وریزی * روزی بمافرست * ثانی ریختن لفظندن صیغهٔ امرووصف
ترکیبی اولور شکرریز کبی وکاهی اسم فاعل اولور خونریز کبی مثال امر قیندی شیرازی بیت
خونم بریز هیچ ملک اچنین جمال * لزدل نبایدش که نویسد کناه تو ڤ ریش بز ع کسر شین
وضم باء موحده ایله اول سوری صقاله دیرلرکه کچی صقالی کبی اولور میرنظمی بیت ریش بزو

بزوبینی چون صولجان * چشم کبود واحول وکج دهان ریش ساز سکون شین معجمه
وفتح سین مهمله ایله جراح معناسنه درکه یوریش یاره دروسازدوزیجی دیمکدر ابو المعانی بیت
از خار هجر ریش شد سینهٔ صافم * ای ریش سازمرهمی نه سینهٔ صافت ریماز وریمیز
سکون یای تحتانی وفتح میمله مؤید الفضلاده مطلق جامه معناسنه در اما فرهنگ جهانگیریده
اول جامه درکه کاف فارسیله کیماد یرلر ریونیز سکون یای تحتانی وواو وکسر تاء مثناة بعده
یای ساکنه ایله کیکاوس شاهک فرزندی آدیدرکه قرنداشلری پیران و ویسه اللرنده هلاک
اولدی حکیم فردوسی بیت به پیش سپه کشته شد ریونیز * که کاوس را بود چون جان عزیز
مع الزاء الفارسی * ریژ سکون یای تحتانی ایله آرزوی نفس معناسنه استاد رودکی
ر ژ بیت دیدی توریژ وکام بدواندرون بسی * باریدکان مطرب بودی بفروزیب * مجمع الفرس ده
زمین پشته پشته معناسنه مرویدر مع السین * رس وسیدن دن صیغهٔ امردر
ر س ایرش معناسنه حرکات ثلثه ایله مرویدر رواس بوزن هراس ریباس معناسنه در
ریواس دخی دیرلر ریباس سکون یای تحتانیله وفتح بایله اشخون دید کاری اوتدر
متکم دیمشلردر بیت عارض چو شود برت حرارت * غافل مشو از شراب ریباس ریواس
فتح واو ایله ایکی معنایه در اول بمعنی ریباس مرقوم ثانی فرهنگ جهانگیریده مکروحیله
معناسنه در حکیم سنائی * قطعه * بس فربه نماید آنکه دارد * نمایی فربهی ازنوع آماس *
بریواس ار توان لعبت توانکرد * روان نتوان بدو دادن بریواس ریس اوج معنایه در
اول رسم نقوش که نقشدن اول رسم ایدرلر ثانی طاق خسرو پرویز ثالث حلیمهٔ کندم
یعنی هریسه وبغدای آشی بشدکده ظاهر اولان حلیمه سی وریسیدندن صیغهٔ امر ووصف
ترکیبی اولور باریک ریس دیرلر کذا فی المجمع مع الشین المعجمه * ریش اماله ایله یعنی
ر ش یای مجهوله ایله ایکی معنایه در اول بمعنی جراحت عمومایعنی هرنه وجهله یاره اولورسه
میرزا فصیحی بیت با انقلاب دهر چه سازم که درد دوست * دی روز ریش بوده وامروز مرهم
است * ثانی شوربای غلیظ درکه کشک وشله آشلری اوزرینه دوکرلر وفتح رایله عربیده
خرامیدن معناسنه در ریش اماله سز کسرهٔ صریحه ایله یعنی یای معروفله اوج معنایه در
اول صقال معناسنه که عربیده لحیه دیرلر کمال اسمعیل درحق کمال بخندی بیت آن ملحد
بخندی ریش بزرک دارد * از غایت بزرکیش دهر بیش میتوان کفت * ثانی قهر وخشم معناسنه
حکیم نزاریٔ قهستانی * مثنوی * بیاکو در صفت مرد آن زمانی * چه میخواهد ز آشوب
جهانی * بخون بیکناهان چند کوشند * جهان برریش خود تا کی فروشند * ثالث یوک
یعنی توی قیونک وکچینک ودوه نک وهرنه نک اولورسه وقوش توینه دخی دیرلر ریم کوش
قولاق چرکی ریم چرک وایرک معناسنه در مع الغین * ریغ یای معروفله کین وکدورت
ر غ معناسنه در حکیم فردوسی بیت جهان زنده کردم ببرنده تیغ * چرا دارد ازمن بدل شاه ریغ *
یای مجهول ایله بمعنی راست * حکیم سنائی بیت هودج از معشوق وریغ از عاشقان خالی
ر ک بماند * درد یار دردمندان یکبد رود یوارکو مع الکاف * رشتک سکون شین وفتح تاء
مثناة ایله بخارا جانبلرینه مخصوص بر علتدر رشته دخی دیرلر آخرنده کی کاف تصغیردرکه

لاحق اولدقده هاء علامت حذف اولنمشدر تفصیلی رشته ذیلنده ذکر اولنور ڤ ریدك ﭺ سکون
یای تحتانی وفتح دال ایله ترك بچه یه دیرلر طیان مرغزی بیت همه کی ریدکان ترینه شوند *
توکبیتاء کنجد ین منی * کبیتا حلوای ناطف دید کاربد ریعنی ترك بچه غلامان اکرچه تروتازه
درلر اماسن بکا کبیتا حلواسی کبی سن دیمکدر فرهنك جهانکیریده فتح را ایله نقل اولنمشدر
منوجهری * قطعه * تانیامد آسمانرا نیرکی وروشنی * تا نباشد اخترا نرا اجتماع وافتراق * شاد
باش ومی ستان ازساقیان وریدکان * ساقیان سیم ساعد ریدکان سیم ساق ڤ ریزناك ﭺ
اصلی ریزه ناکدر استخفافا هاء علامت حذف اولنمشدر خرده اولمش معناسنه در ترکیده خرده وات
وافق دفك دیرلر ڤ ریك ﭺ بر کلمه درکه عربیده ومحك وترکیده وای سکا دیرلر کذا فی المجمع
ر گ ڤ ریکناك ﭺ سکون یای تحتانی وکاف فارسی وفتح نونله قوملی اولان نسنه وزمینده قوم سال
دیمکدر حکیم شیرازی بیت بعض اوخشك وخشن مشد ریکناك * سر دوخشکین وسنکلاخ
بعض خاك ڤ ریمناك ﭺ کیرلو وچرکلو وملوث معناسنه میرنظمی بیت زسر تا پای او بودست
ناپاك * برش پوشیدنی کنند یدو ریمناك ڤ مع الکاف الفارسی * رسك ﭺ سکون سین مهمله
ایله بت سرکه سی که اندن کهله حاصل اولور ڤ رشك ﭺ سکون شین معجمه ایله بش معنایه
کلور اول تخم سپش یعنی کهله سرکه سی مختاری درهجو غلام خود کفته بیت سرش زرشك
چو بر پشم ریخته خشخاش * بغل زکنده چو درکو رسوخته مردار * پور بهای جامی بیت
پو ستین وی آشیان سپش * خانهٔ رشك وخانمان سپش * ثانی عقربك آدیدر ثالث
طغری دورمش نسنه رابع صقالی قبا آدمه دیدلر خامس بمعنی انده یعنی غم رشکن دخی درلر
کذا فی فرهنك جهانکیری ڤ ریش خوك ﭺ یای مجهول ایله بر علتدر عربیده خناز یر دیرلر وجود
انسانده ظاهر اولور ڤ ریك ﭺ یای مجهول ایله ایکی معنایه در اول قوم معناسنه معروفدر
مولانا هاتفی بیت زریك بیابان فزون لشکری * زچو چی نژادانش هر سوسوری * ثانی
فرهنك جهانکیریده بخت وطالع معناسنه کمال اسمعیل * نظم * بخدمت آمدم دی بامدادان *
نبوده دروثاق مرده ریکت * کذارم بر طریق مطبخ افتاد * بدیدم لوت وپوت همچو
ریکت * بخار جوع کلبی ازچهل کام * بمغز من همی آید چو دیکت * مرده ریك مال میت
ر ل معناسنه در ڤ مع اللام * رطل ﭺ سکون طا ایله جام شراب طلو اولدوغی حالتده استاد لطیفی
بیت تاچند به تسبیح وعصا زرق فروشیم * برخیز سبك رطل کران ده که بنوشیم ڤ ریبال ﭺ
سکون یای تحتانی وفتح باء موحده ایله ارسلانك جملهٔ اسماسندندر عربیده قرق اسمی
اولدوغی کبی فارسیده دخی قرق قدر نامی واردر ڤ ریچال ﭺ سکون یای تحتانی وفتح جیم
فارسیله رچل درکه ریچار دخی دیرلر الما وامرود وایوا وسائر میوه لری بکمزده قیناد وب لطیف
نسنه ایدرلر تکم دیمشلردر بیت طعام ماحضر بوده است ریچال * به پیش میهمان آور
بهرحال ڤ ریغال ﭺ سکون یای تحتانی وفتح غین معجمه ایله قدح معناسنه در استاد رودکی
ر م بیت شکفت لاله وریغال بشکفال همی * بدور لاله بکف برنهادهٔ ریغال ڤ مع المیم * رخیم ﭺ
کسر خاء معجمه وسکون یای تحتانیله مرد غیوط اولانه درلر یعنی قوت ماسکهٔ احتباسی
ضعیف اولمغله مجامعت محلنده تغیط ایدر یعنی جماع ایدرکن یستهلر ڤ دم ﭺ ریم لفظندن

لفظندن مخففدر وعربيده اوج معنایه کلور اول مال بسیار ثانی بمعنی مغز یعنی هرنسنه‌نك لبی
ثالث خاك معناسنه درامامیم مشدده ایله در ﴿ ریختم ﴾ سکون یای تحتانی وخاوکسرتاء
مثناة ایله سقف خانه اوزرینه قونلان طپراق معناسنه‌در ﴿ ریخیم ﴾ سکون یا ئین وکسر
خا ایله رنجبر مرقوم معناسنه‌در یعنی صبان قولاغی وقلیجی ﴿ ریم ﴾ یای معروفله ایرك که جراحتدن
وچباندن خروج ایدر عربیده قیح دیرلر سکون یا ایله شمس فخری بیت بسکه پیوسته ریم ریزد
خصم * کشت چشم عدوش همچو سقیم ﴿ مع النون * رخبین ﴾ سکون خاء معجمه
وکسر باء موحده بعده یای ساکنه ایله اکشی ترخانه ویاخود یوغرتدن ایتدکلری نسنه شمس فخری
ماست غلیظ دیوب بو بیتی نظم ایلمش بیت مخالفت زبر ودت بپایهٔ برسید * که طبع فلفل دارد
بنسبتش رخبین * میرخسرو بیت رخبین شکراست پیش آن ترك خنك * کزسرکهٔ هندوی
ترش روی تراست * میرزا ابراهیم بمعنی دوغ سخت که پنیر شده باشد دیمشدر اما کتاب السامی
فی الاسامی ده برنسنه در قروته مشابه سود ایله اوندن ایدرلر دیمشدر بو لغتی منظور فقیر اولان
لغت کتابلرینك کیمنده کسر را وکیمنده ضم را ایله واقعدر ﴿ رزفین ﴾ سکون زاء معجمه ویای تحتانی
وکسر فا ایله اغاج کلید وبعض نسخه‌ده مفتاح وبعضنده سورمه مندال که اغاجدن ایدوب قپویی
آنکله برکدرلر ﴿ رزنین ﴾ فا یرینه نونله رزفین مرقوم معناسنه‌در شاعر بیت سخن زن رامؤثر
چون نباشد * شود شوهر چو رزنین بردرخود ﴿ رستن ﴾ سکون سین مهمله وفتح
تا ایله سکك وزلمك معناسنه‌در ﴿ رشتن ﴾ سکون شین معجمه وفتح تا ایله اکرمك اپلك وابریشم
وکتان وغیری عربیده غزل دیدکلری درود نخی الهی یاغه حنا اورمق ﴿ رشکن ﴾ سکون شین معجمه
وکسر کاف ایله بمعنی غیور کذا فی فرهنك جهانکیری ﴿ رنخبین ﴾ سکون نون وکسر خاء معجمه وباء
موحده بعده یای ساکنه ایله رخبین مرقوم معناسنه عربیده کیخ دیرلر ضم کاف وسکون یای
تحتانیله ﴿ رندان ﴾ جمع رند یعنی باده نوشان وظریفان ونکته فهمان ابوتراب بیك بیت قسام
قضا درعوض عیش دوعالم * این قسمت رندان می آشام فرستاد ﴿ رویدن ﴾ کسر واو
وسکون یای تحتانیله بمعنی رستن ﴿ ریختن ﴾ دوکمك معناسنه مصدردر مستقبلنده خا زایه
ابدال ایله ریزد وریزنده دینلور کمال خجندی بیت خواهیم نقد جان وسر در پای جانان ریختن *
برخاك کویش خون اشك ازچشم کریان ریختن * عربیده انصباب وچغتاییده توکماك دیرلر
فاعلنه توککوجی دیرلر ﴿ ریخن ﴾ سکون یای تحتانی وفتح خا ایله شکم اسهال شده معناسنه
استادرودکی بیت بکی آلودهٔ باشد که شهری را بپالاید * جواز کاوان بکی باشد که کاوان
راکند ریخن * فرهنك جهانکیریده اول آدم وحیوانه دیرلر که همیشه ریخ آلوده اوله حکیم
سوزنی بیت بکاوریخن مانند طبع او در شعر * همیتر اشد الایش سرین بسر و﴿ ریدین ﴾
سکون یائین وکسر دال اول ایله نسنه اوفق دفك اولمق وچورمك ودوکلمك شکوفه ده
استعمالی غالبدر ونسنه اسکیوب یپراق اولمق عربیده اضمحلال وچغتاییده اوفراتماق مضارعی
اوفرانور دینلور ﴿ ریزان ﴾ ریزیدن لفظنك اسم فاعلی در دوکویجی معناسنه خواجه سلمان
بیت عاقبت بکذاشت بار وبرك خود راپیش تو * برك ریزان وسر افشان جست چون باد
خزان * فرهنك میرزاده نعمت وهو او مراد معنالرینه مسطوردر تحفة الاحبابده بو معنالرده

ریدن یعنی تغیط ایلمك یعنی ...

زاء فارسیله مرویدر ریژن یعنی ضرطه زن لفظ مرکبدر کدری ریدندن مرخم در وزن اسم فاعلدر اوریجی معناسنه ابو المعانی. بیت چکونه میکند ضبطش بفرزند وزن خو درا * که نتواند بضبط کوز دادن کون ریزن را ریزنان سکون یای تحتانی و فتح زاء معجمه ونونله قپو آردینه ایتدکاری سورمه کدآنکله قپویی استوار ایدرلر ریزیدن سکون یائین وکسر زاایله دوکلمك وخرده اولمق معناسنه ریزین سکون یائین وکسر زاایله غایت خرده اولمش نسنه یه دیرلر ریستن سکون یای تحتانی وسین وفتح تاء مثناة ایله درت معنایه کلور اول اکرملك کتان وابریشم نه یی اولورسه استاد لطیفی. بیت چون زیارش جدا بماند وکریست * دوك ریسه کرفت وپشم بریست * ثانی فرهنك جهانکیریده قیویه وچقور یرلره وحوضه ودریایه اشاغی کتمك کرك صو ده کرك قره ده شاه ناصر خسرو * قطعه * مردکی وا بدشت کرك درید * ز و بخوردند کرکس و دالان * ان یکی ریست در بن چاهی * وان دکر رفت برسر دیران * ثالث نوحه ایلك معناسنه حضرت مولانا. بیت چون در پنج نیست وجه زیستن * برچنین خانه بباید زیستن * رابع بمعنی ریدن یعنی تغیط ایلك اوحدی درجام جم. بیت ریستن کیردت زخوردن زشت * پدرت باید آمدن ز بهشت * معنای اوله عربیده غزل وچغنای لسانلرنده ایکیرماك دیرلر فرهادنامه ده فرهادك آتی وصفنده بیت حرامی اورکاچیقماقدا توتون دیك * ایکیرماك وقتی دشت اوزرافیون دیك ریسمان سکون یاوسین ایله بوکلمش اورغان میرنظمی. بیت رسانیدن فلك رادل فغانش * بتاب دریسمان از دود آتش ریسیدن سکون یائین وکسر سین ایله اکرملك نزل معناسنه وضعفدن ایکلملك که باریك میریسد دیرلر یعنی اینجه واوزون ایکلر دیمك اولور ریشتن سکون یای تحتانی وشین معجمه ایله برنسنه یه بجد اولمق وسکك وزنك ریش دهن ترکیبده پلامه دیدکاری آدمه دیرلر میرنظمی. بیت ریش دهن بوده وهم کنده است * ابرو و مژکان جرب افکنده است ریشیدن بمعنی ریختن یعنی دوکمك ریك روان قومسال یرلرده کثر تدن روزکار اسدکجه صوکبی موج اوروب کویا که اقار میرنظمی. بیت افتاده براه غم دایی * در ریك روان برهنه پایی ریکن سکون یای تحتانی وفتح کاف فارسیله مکار وکینه دار وپلید وآلوده چرك دیمکدر ریم آهن ترکیبده دمور بوقی وعربیده خبث الحدید دیرلر دمور کوره ده قزوب چکیچ اوردقچه دوکیلن خرده سی حکیم خاقانی. بیت همدم هاروت وهمطبع زن رامشکرم * افعی ضحاك وریم آهن آهنکرم ریمن مکار وحیله کار معناسنه استاد عنصری. بیت که حسد هست دشمن ریمن * کیست کو نیست دشمن دشمن * حکیم فردوسی. بیت بدینی نبودش کسی دشمنا * مکر در جهان ریمن اهرمنا * معیار جمالیده شمس فخری آلوده وافسون معناسنه دزدیمش. بیت مرادلیست زجور زمانه را ریمن * چو زلف یار پریشان کشته پر زشکن رهیدن سکون یائین وکسر ها ایله بمعنی افتادن کذا فی شرفنامه مع الواو * رونجو فتح واو وسکون نون وضم جیمله اغاج قوردی که ریونجو دخی دیرلر کذا فی الاداة ریش کاو شول کمسنه لردن کنایه درکه برامز کمسنه لره یعنی مدمن ومدبر ومفسد وبونلر امثالی آدملره تابع اولوب مجلسلرنده مسخره لق وهزل ایده ريو

وهزل ایده میر نظمی بیت بهر دنیا دین یاوی میکنند * سفلکا نرا ریش کاوی میکنند * ۲۰
مجمع الفرسده بمعنی احمق وابله حکیم انوری بیت چرخ داندکه ریشخند ست آن * نه چون آن
ریش کاو وکون خراست ﴿ ریلو ﴾ سکون یای تحتانی وضم لامله بمعنی شخار که عربیده قلیه
دیرلر بر طپراق درصوین آلوب صابون پشورلر و جامه دن لکه ویاغ بولاشغن آنکله یورلر
کمال اسمعیل بیت چون علاج دماغ کنده کند * داروی اوشراب ریاو باد ﴿ ریو نجو ﴾ بمعنی
رونجوی مرقوم ﴿ ریو ﴾ بوزن دیو ایکی معنایه در اول مکر وحیله وآل معناسنه حضرت
سلطان ولد بیت رومشو درښد این دنیای دون * تانکردی ریو شیطان راز بون * مولانا
جامی بیت نخستین کفت کانها کار دیو ست * همیشه کار دیوان مکر وریو ست * ثانی نام
پسر کیکاوس ایدی که طوسک دامادی ایدی فرود بن سیاوش النده هلاک اولدی ﴿ مع الهاء
﴿ رشته ﴾ سکون شین ایله درت معنایه کلور اول اپلک وابریشم تلی بو معناده خلاق المعانی ره
درحق درزی بچه * رباعیه * ای رشته بسی توکامرانی کردی * بالعل لبش عیش نهانی کردی *
اندر کف اوچراشدی کوته عمر * چون غسل باب زندکانی کردی * ثانی بر مرضدر انسانک
ایاغنده اکثرطو پوغنده ظاهر اولور اپلک کبی بر اینجه نسنه چقار کند پکه اوزار قیرلسه
صاحبی هلاک اولور اکا تارودنی دیرلر حکیم سوزنی بو ایکی معنایه * قطعه * بدر درشته رنجوری
وبورخ * بجزغ دیده درا زرشته هشته * دم عیسی کزو آن رشته رانیست * اکر آن رشته رامریم
برشته * ثالث برنوع حلوادر اپلک حلواسی دیرلر رابع برطعامدر اکثر شوربا ایدرلر ﴿ رشکر ﴾
سکون شین وفتح کاف ایله بمعنی رشک مرقوم که بش معناسی ذکر اولندی ﴿ رکوه ﴾ ضم کاف
فارسی وسکون واو واظهار ها ایله جامه یه پاره دیکمک یعنی یامه اورمق ادات الفضلاده اسکی
جامه پاره لری و بمعنی سوده وچادریک تحته معناسنه در ﴿ رنده ﴾ سکون نون وفتح دال ایله
صغری وسختیان ومیشین پاره لری وتراشه سی معناسنه در ﴿ ریچار وریچاله ﴾ کلاهما
بجیم الفارسی ریچار وریچال مرقوم معنالرینه در ﴿ ریخته ﴾ ریختن لفظندن صیغهٔ مفعولدر
ایکی وجهله دوکلمش معناسنه بر وجهی صو وشراب وامثالی نسنه لرک دوکلسی وبر وجهی دخی
آلتون وکمش وباقر وامثالی نسنه لرک قالبه دوکلسی نته کم شیخ ابوسعید ابوالخیر * رباعیه *
صد بار کل وجود را بیخته اند * تا همچو تو دلبری برانکیخته اند * سبحان الله زفرق سرتا پایت *
درقالب آرزوی من ریخته اند ﴿ ریزیده ﴾ ریزیدن لفظندن صیغهٔ مفعولدر بو دخی ایکی
وجهله دوکلمش معناسنه در بر وجهی اغاجدن یپراق دوکلمک کبی و بر وجهی جامه امثالی نسنه لر
اسکیوب دوکلمک واعضاده ات واستخوان چوریوب دوکلمک کبی در ﴿ ریزه ﴾ ایکی معنایه در
اول دوکلمش ثانی خرده معناسنه در وبو معناده بعض ترکیبه صفت ایدرلر ریزهٔ الماس کبی شانی
تکلو بیت شانیٔ ازساغر ایام مخور بادهٔ عیش * که فلک ریزهٔ الماس درو میریزد ﴿ ریش پچه ﴾
صقالک اوزرنده طوداغه متصل اولان قیللره دیرلر وبعض کسنه نک صقالی آلتنده برقاج قیل
صقالدن آیرلمش کبی کورینور عربیده اکا عنفقه دیرلر ﴿ ریشه ﴾ اوچ معنایه کلور اول صچاق
معناسنه درهر نه نک اولورسه صائب تبریزی بیت با عقل کشتم همسفر یک کوچه راه از بکیسی *
شد ریشه ریشه دامنم ازخار استدلالها * ثانی اغاجک کوکنده اولان اینجه لر مولانا طرزی

بیت برلب چشمهٔ خضرم ولی خشك لبم * بیخ برشو رهٔ زمین بزده مکر ریشهٔ ما * ثالث
وجود ده بتن قیللره دیرلر صقاله ریش دینملك بوندندر شیخ فیضی بیت عشق تا پای بیفشرد
دراندیشهٔ ما * همه معشوق ترا ودز رك وریشهٔ ما ریشیده سکون یائین وکسر شین
معجمه ایله کوزکوز طوقنمش قماش وامثالی نسنه لره دیرلر استاد عنصری بیت کفت بر پرنیان
ریشیده * طبل عطار شد بریشیده * مجمع الفرسده بمعنی ریشهٔ دستار ونسخهٔ حسینه
وفائی ده وتحفة الاحبابده بمعنی رنك نهشته وهند پادشاهلرندن بر پادشاهك اسمیدر وبعض
فرهنکلرده بمعنی رخشنده دیوب بو بیته متمسك اولمشلر استاد عنصری بیت رخم از رنك تست
ریشیده * دلم از زلف تست پیچیده ریکاسه وریکاشه اول سین مهمله ثانی شین معجمه
ایله کلاهما بکاف العربی کرپی که خار پشت دخی دیرلر عربیده قنفذ دیدکلریدر استاد عنصری
بیت نتوان ساخت از کدو کوداب * نه‌زریکاسه جامهٔ سنجاب * وله بیت کسی که کره
نتوان ززهر انکبین * نسازد زریکاشه کس پوستین ریك زاده یعنی ماهیٔ سقنقور
کذا فی فرهنك جهانکیری منقولدرکه سقنقور تمساح دیدکلری بالقدن حاصل اولور صوده
طوغردوغی ینه تمساح اولور اما صوکنارنده قوم ایچنده طوغردوغی سقنقور اولور
ریمه بوزن نیمه کوزدن اقان چرك که کرپکلر اراسنده مجتمع ومنعقد اولور ترکیده چپاق
وعربیده رمص دیرلر میرنظمی درصفت زنکی بیت ناشسته روی آن لئیمه * چشم ومژه‌اش
کرفته ریمه ریونجه سکون یای تحتانی ونون وفتح واو وجیم ایله بمعنی ریونجوی مرقوم ریهه
سکون یای تحتانی وفتح ها ایله بمعنی پادشاه کذا فی المجمع ریهیده سکون یائین وکسر
ها ایله مطلق افتاده معناسنه در مع الیاء * رشتی سکون شین وکسر تاء مثناة ایله راء
مفتوحه ده ذکری مرور ایدن رشتی معناسنه در یعنی خاکساری وخاکروب رکابی درت
معنایه کلور اول کوچك طبق که نعلبکی دیرلر ثانی بمعنی جنیب یعنی یدك آت شیخ
نظامی بیت بر سم رکابی روان کرد رخش * هم اورنك پیرای وهم تاج بخش * ثالث اکره
بغلد قلری طوغری قایش که ترکیده غداره دیرلر رابع بمعنی ساقی حکیم خاقانی بیت دوامسبه
درآورکابی درآور * کزوچرمهٔ صبح بکران نماید ریزی سکون یای تحتانی وکسر
زا ایله مؤید الفضلاده رحمت معناسنه در که ریزی کن یعنی رحمت کن میرنظمی بیت شده
دردلم ریش حسرت کهن * نظر بردل انداز وریزی بکن ریسی سکون یای تحتانی وکسر
سین ایله برنوع اوزم آدیدر باب الراء المضمومة مع الالف * رخربا سکون خا وضم را وفتح
با ایله بر عظیم الهیکل وکبیر الجثه قوشدر محیط جزیره لرنده اولور انسان ساکن اولدوغی یرلره کلمز
وه یرلرکه کرکدانی چنکالی ایله قاپوب آشیانه‌سنه کوترر بو روایت اوزره رخ کرکدان اسمی اولاق
لازم کلور بعض کتب تواریخده مسطوردرکه رخ مذکور قوشك اسمی اوله مرقوم قوشك ذکری
عجائب المخلوقات وحیوة الحیوانده مسطوردر نقل ایدرلرکه بر کون بازرکاندن برطائفه
محیطده بر جزیره‌یه یناشوب کیملرندن چیقوب جزیره ده کزرکن بر بیاض قبه کوردلر اطرافی
طولانوب قبوسن بوله مزلر ایچلرندن بری بو قبه طاشیمدر یاخود آخر نسنه میدر دیو النده بالته
ایله اورنجه قبه دلنوب ایچندن صاروو بیاض نسنه اقار قوشك یمرطه‌سی ایدوکنی بانجه بونلر

بونك صاحبي اولان قوش كلوب بزى هلاك ايدرديو قاچوب كميه كيروب بلكن ايدوب كيدرلر بعده
قوش كلوب بمرطه سن قيرلمش كورنجه كمى خلقى ايتديلره يو بمرطه سندن بيوك برطاشى ايكى
پنچه سيله قالديروب كتوروب كيمنك اوزرينه براغور خداى تعالينك لطفيله كمى طاشك التندن
صاوشوب كتمكله طاش درياية دوشوب اول قدر دريايى حركته كتوردكه كمى هلاك اولمق
مرتبه سنه واردى مذكور قوشك اسمندن استعاره طريقيله شطرنجك ايكى قطعه سنه رخ
ديرلر ﴿رخشا﴾ سكون خا وفتح شين معجمتين ايله بمعنى رخشنده كذا فى المجمع بو معنايه
بدر الدين شاشى * مسمط * كفتم دات غمكين چرا * ماه نوت پرچين چرا * آن طرهٔ مشكين
چرا * برماه رخشار يخته ﴿رستا﴾ سكون سين مهمله وفتح تاء مثناة ايله ايكى معنايه در
اول كوى صوقاقلرينه درلر ثانى روستا لفظندن مخففدر كوى معناسنه حضرت مولانا
بيت هركه در رستا بود در روز وشام * تا بماهى عقل اونبود تمام ﴿رسوا﴾ شايع معناسنه دركه
لفظ مركبدر بر جزوى رس دررشايع معناسنه ووا آچقدركيز لونسنه آچيلانجه شايع اولوردييك
اولور وظاهر كردن معناسنه ده اولور ازچرخيات نظام استرآبادى * مصرع * پرى رالمعهٔ شمع
ضميراو كند رسوا * حكيم شفايى بيت ظاهرم غماز باطن همچو آب روشنست * راز پنهان
ميكند رسواى از پيداى من ﴿روستا﴾ واو مجهول وسكون سين ايله كويا وواپل يعنى مشلكى
اولان كوى مرحوم كمال پاشا زاده روستا مزرعه دررستن لفظندن تصرف اولنمشدر اكسلكى
اعتباريله كويه ده اطلاق اولنور انتهى وكوى معناسنه اولدوغنه حضرت مولانا بيت قول پيغمبر
مثنواى اوستا * كور عقل آمد وطن در روستا * حكيم فردوسى بيت چوا ز شهر بكسر
ميپرداختند * بكرداند وروستا ساختند ﴿روشنا﴾ ايكى معنايه در اول ضيالو آيدين
ومنور معناسنه ثانى مرقشيث طاشنه درلركه انى سرمه ايدرلر بو ايكى معنايه ابو المعانى
بيت ازخيال ماهرويت خانهٔ دل روشنا * خاكراهت ميكند عالم بديده روشنا ﴿روهنا﴾
واو مجهول وكسر ها وفتح نونله برنوع خاص پولاددركه اندن قليج ايدرلر غايت بى نظير واعلا ومقبول
اولور شمشير روهنى درلر ادات الفضلاده مطلق پولاد هندى معناسنه در وهندى قليچيلره
دخى اطلاق اولنور ﴿روهينا﴾ زيادهٔ ياى تحتانيله ده هندى پولاد معناسنه در شمس فخرى
بيت زعكس رنك رخ دشمنان او در جنك * چو كهر با بدرخشد كهر چو روهينا * وفرهنك
جهانكيريده پولاد جوهردار حكيم سنايى بيت بنز دچون تويى جنسى چه دانانى چه نادانى *
بدست چون تونامردى چه نرم آهن چه روهينا * سيف اسفرنكى بيت آب كرد در بخالت
تطفش * كوهراندر مشام روهينا ﴿روهينيا﴾ نوندن صكره برياء تحتى زياده ايله مجمع الفرسده
روهناى مرقوم معناسنه مسطوردر ﴿مع الباء * رب﴾ تشديد بايله هر صواو نسنه نك
صوين آلوب قيناد رلر تا منعقد اولنجيه دك بعده شكرله شراب وشربت ايدرلر ليمون وبنفشه
وحماص وريباس وغيرهم كبى بر حكيم حاذق ديمشدر بيت چو صفرا بشكند در معده نيكو * دهم
حماى صفرا رب ليمو ﴿رباب﴾ سازنوعندن برمشهور ومعروف سازدر بين الناس فتح را ايله
شايعدر اما اصحى ضم را ايله دركذا فى الادات ﴿رستم ركاب﴾ بهادر پهلوان ديمكدن كنايه در
مولانا هاتفى بيت بدعوى دورستم ركاب دلير * ز شمشيربازى نكشتند سير ﴿رفت وروب﴾

ترکیله سیلوب سپورمك معناسنه در وبر معناسی ده سپورگه در روب رفتن لفظندن صیغهٔ امردر وکاهی اسم فاعل اولور خاکروب وچاروب کبی روزتاب اضافتله اسی کون ایام صیفده حرارت شمسدن خارج اعتدال اولان اسیلك معناسنه در میر نظمی بیت

رُت چون شده از تاب عشقش پرشتاب * آمده در نیم روز روزتاب مع التاء * رت درت معنایه کلور اول خالی وخرابه مشرف اولمش معناسنه شیخ عطار بیت سرآن کاخها با خاك هموار * زمینی رت نه درمانده نه دیوار * ثانی بمعنی تهی استادلبیبی بیت فرمان کن وآهك کن وزریخ نسایند * بیرون ودرون تن وروبت ازرت * ثالث غل وغشدن عاری وپاك معناسنه میر نظمی بیت چوپر شد با محبت قلب وسینه * درون ساده رت بوده زکینه * بولغی بعض فرهنکلرده فتح را ایله نقل ایتمشلر اما مجمع الفرسده بعض معتبر ومعتقد فرهنکلردن ضم را ایله تصحیح اولنمش وفرهنك جهانکیریده کذلك ضم را ایله معنای رابعی تهی دست نقل اولنمش بو معنایه علی کوچك بیت از وفور عطای آن کف راد * رت ومفلاك بحر وکان کشتند رست سکون سین مهمله ایله درت معنایه در اول رستن لفظندن صیغهٔ ماضیدر بردن بتدی معناسنه کاهی مصدر اولور بتمك معناسنه مجمع الفرسده بمعنی رویید وبرلمد حکیم اسدی بیت بخورشید ودین بتان نخست * بکوروبی آدمی بوم ورست * شیخ اوحدی بیت این چهار آخشیج رابدرست * چون بدید آمد امتزاجی رست * حکیم فردوسی بیت صف میسره هم بیا راست جست * یکی کوه کوبی زپولاد رست * ثانی محکم ومضبوط معناسنه حکیم نزاری قهستانی بیت تویی باشد که باشی دروقارست * که من درحرب برمالیده ام جست * وله بیت شب آمد بر شتر بستند رستش * بهم بربسته هفت اندام مستنش * ثالث دلیر وچیره دست معناسنه شیخ اوحدی بیت قدم اندر زمین منه جز رست * کاسمان ازنظر بجانب تست * رابع فرهنك میرزاده قسمی از خاك مسطوردر وتحفة الاحبابده بمعنی خاك حکیم فردوسی بیت یکی سخت پیمان بخواهم نخست * که از وی بلرزد بر وبوم ورست * وله بیت زنا کس نماند برین بوم ورست * زنیکی بباید ترا دست شست رفت رفتن لفظنك ماضیسیدر سپوردی معناسنه وواو ایله روفت دخی درلر میرخسرو بیت بجانهای فتاد ازچشمش آشوب * مژه میروفت دلها را بجاروب * حروف علتدن قنغی حرف که وسائط کلمه ده واقع اوله حذفی جایزدر رشت سکون شین معجمه ایله ایکی معنایه در اول بمعنی روشن ثانی برکیمیاکر استادك نامی ایدی که زر معمولنه زررشتی درلر کذا فی فرهنك جهانکیری روسخت واو مجهول وضم سین وسکون خا ایله راستق

رُج طاشی که راسخت دخی درلر کذا فی المجمع مع الجیم * رخج سکون خاء معجمه ایله یزد ولایتنده برناحیه اسمیدر کذا فی فرهنك جهانکیری روج واو معروف ایله انکور ناپخته یعنی هنوز ایرشمامش اوزم جیم فارسی وهاء علامتله روچه دخی درلر وبر معناسی دخی روزدر وهندی لسانده روج کاوکوهی یه درلر روسخج واو مجهول وسکون سین مهمله وتاء مثناة وفتح خاء معجمه ایله راستق طاشی روستج بعض نسخه ده خا یرینه تاء مثناة بعده نون

رُخ واقع اولمشدر راستق طاشی معناسنه در مع الخاء * رتشلخ ضم تاء مثناة وسکون شین

شین و فتح لامله حجامت معناسنه کذا فی نعمة الله ﴿ رخ ﴾ التی معنایه کلور اول یکاق
معناسنه که رخسار ور خساره ده درلر عربیده خد دیدکلریدر شعرا بعض تراکیبده جزؤ ایدوب اول
صفتله توصیف ایدرلر کلرخ و پری رخ کبی غیاثای حلوایی بیت پیش کلزار رخت لیلی وکل
مجنونست * سرو در پیش قدت مصرع ناموزونست * ثانی بر عظیم الهیکل
وکبیر الجثه قوشدر عنقا کبی وجود خارجیسی یوقدر شطرنج قطعه لرندن اولان رخ اول قوشدن
عبارتدر یعنی انك اسمیله تسمیه اولنمشدر ثالث عنان اسب یعنی دیزکین بو ایکی معنایه استاد
عنصری بیت شطرنج جمال را تو شاهی یارخ * مر اسب کمال را رکابی یا رخ * کمال پاشا زاده
دخی کرکدان ایله تفسیر ایلمشدر بو معنی دخی صحتدن بعید دکلدر زیرا مرقوم قوشه رخ بادیلدیکی
مقدم ذکر اولندی اول تقدیرجه کرکدانه رخ دینلمك مناسبدر رابع فرهنك جهانکیریده
بر نوع تاجدر که پادشاهان سلف کیرلر ایدی اول تاجه دیهیم دخی درلر حکیم قطران ارموی بیت
کرفته پای تخت شرا فلك رخ * نتابد جادوانه بحث از و رخ * خامس بمعنی سوی و جانب
سادس براوتدر که دوخ و روخ ولخ ولوخ دخی دیرلر ﴿ روخ ﴾ واو مجهوله ایله قیلسز باش که
دوخ و روخ چکاد دخی دیرلر سر بی مو معناسنه حکاك بیت اینستاده بخشم بر سر او * ای بنفرین
سیاه و روخ چکاد * زبان پهلویده بغرسق معناسنه در ﴿ مع الدال * ریبد ﴾ فتح باء موحده
وسکون یای تحتانیله معجون معناسنه در هر نه اولورسه اولسون ﴿ زند ﴾ سکون نونله
منزلکده یدکاری قوشدر اکثر چلتك اکیلمن یرده اولور ﴿ روبند ﴾ یاشمق که عورات یوزلرینه
طوتارلر اصلی بندرو ایدی علم اولدقده مضاف الیه تقدیم اولندی ابو المعانی درحق زنکی
بیت چو بد عادت همین کیرد نه از شرم * میان مردمان روبند و برقع ﴿ رود ﴾ واو معروفله
یدی معنایه کلور اول هر ایرماغه دیرلر عموما حکیم اسدی بیت ز دنبال او دشت هر جای
جوی * بهر جوی در رودی از زهر اوی * بو بیت بر آژدها وصفنده در و مجاز مرسل طریقیله
جوی بر بینك یرنده استعمال اولنور زیرا فارسیده ایرماغه جوی دخی دیرلر اما اصح بودر که جوی
صوبك اقدوغی یردر و رود صودر که مخروق اولان موضعه رودخانه ده دینیلور مرقوم بیتدن بو معنی
مفهومدر و هر ایرماغه مشابه اولانه ده دیرلر خواجه حافظ بیت خواهی که بر نخیزدت از دیده
رود خون * دل در وفای صحبت رود کسان مبند * جوی خون دخی دینلدیکی ظاهردر و جیحون
آمویه درلر خصوصا استاد فرخی بیت یك بنده تو داری زین سوی رود شاهی * یك چاکر
تو دارد زانسوی کنك راهی * ثانی بمعنی فرزند ثالث سازه درلر عموما بو ایکی معنایه
نجیب الدین جرباد قانی * قطعه * آسمان در صفت تربیت دولت تو * بقاییست که همچون
صفت مادر و رود * سالها شد که بعهد تو ندیداست کسی * ناله کز دست کسی کرد جز ابریشم
رود * کذا فی فرهنك جهانکیری و بر سازك اسمیدر خصوصا خواجه حافظ بیت مغنی بکجایی
بکلبانك رود * بیاد آور آن خسروانی سرود * رابع ساز عشرتك لازمه سی اولمغله مجازا
عشرته دخی رود دیرلر حکیم اسدی بیت سپهبد چو آمد هم انجا فرود * شد از رزم زی بزم
شادی و رود * و ساز کرشنه ده درلر شمس فخری بیت معاشر خوش رودی بساز میخواهم
که شرح عشق بکویم بنغمه بم و زیر * بو معنایی مؤید حکیم خاقانی بیت تا بنوای مدح و وصف

توبرداشتم * رودرباب مذمت زودهٔ اهل ریا * خامش بمعنی روده یعنی بغرسق که رودکان وروده کان انك جمعی در کمال اسمعیل * قطعه * بسکه میکرد دازقراقرهجو * رودکانی خاطرم افکار * ترسم ازمن رهاشود حاشا * پلتکی درهجای توسه وچار * حکیم روحانی درقسمیه بیت به نیش عقرب وسرکین یوزوپشك حمل * برودکانی جدی وتقارب میزان * سادس مجمع الفرسده حلاج کمانه سنك کریشی سابع قیونك وياخود قوشك توینی اسی صوده حشلیوب دوکمکه درلر ع رودآورد ع اضافتسز سیل صوبی بعض الحق یرلردن ایرمق کبی آقدوغی ایچون تسمیه اولنمش ع رودچکاد ع اضافتسز قیلسزدپه ترکیبده طاز عربیده اصلع درلر شمس فخری بیت عجب مدارکه فرق سپهر بی مو پیست * مثال زسیلی تأدیب شاه رودچکاد ع روزکرد ع کسر زاء معجمه وفتح کاف وسکون زاء فاوسینی ایله نیراعظمك جمله اسماسندندر یعنی آفتاب حکیم نزاری قهستانی بیت بروزم محنت باری نکردی * چراچون روزکرد ازمن کریزی ع زوید ع واومعروف وفتح یاء تحتانیه ایله رستن لفظنك مضارعیدر بتر معناسنه شیخ سعدی * قطعه * سبزه درباغ کفته اند خوشست * داند این کین سخن همی کوید * یعنی ازروی نیکوان خط سبز * دل عشاق بیشتر جوید * باغ روی توکند بازاریست * بسکه برمیکنی ومیروید * وله بتور معناسنه بیت باران که درلطافت طبعش خلاف نیست * درباغ لاله روید ودرشوره بوم خس ع مع الراء المهمله * رخسار ع یکاق معناسنه که عربیده خد درلر اکرچه رویدن غیری مخصوص یکاغك آدیدر ابوتراب بیك بیت عمری نظر ازمهر بروبت کردم * نظارهٔ رخسار نکوبت کردم * اما کثرت استعمالله رویه بدل جمله چهره یه رخسار درلر مرحوم کمال پاشا زاده بونده دخی تصرف معنی ایدوب رخسار لفظ مرکبدر رخ ایله سار دن که رخ یکاق وسار باش معناسنه در چشمسار وچاهسار وکوهسار کبی مراد یکاغك یوقارو باشی دیمك اولوردیمشدر اما کتب معتبرات لغویه ده اسم مفرددر یکاق معناسنه چشمسار وچاهسار وکوهسار کبی دکلدر ودخی استعاره طریقیله آدمدن غیریده دخی استعمال اولنور نتکم میرزا فصیحی بیت کریه ام کزجکر سوخته دردیدهٔ ابر * بهر آرایش رخسار بهار آمده ام ع رستار ع سکون سین مهمله وفتح تاء مثناة ایله روستا معناسنه در یعنی کویلوترك دیمك اولور کذا فی المجمع ع رودآور ع نام رودخانه در یعنی اسم نهردر کذا فی فرهنك جهانکیری ع رودبار ع سکون دال وفتح باء موحده ایله اوچ معنایه کلور اول منقطع اولمیوب همیشه صوبی آقان ایرماغه درلر میرنظمی درمذمت زنك بیت زکس همواره شهوت بودجاری * میان هردوپایش رودباری * ثانی شرف نامه ده لب آب یعنی صوکناری ونهر عظیم معناسنه مسطوردر ثالث برقاج پاره قریه یه مشتمل بر بیوك کوی آدیدر قزوین ایله کیلان میاننده واقعدر مشایخ کباردن ابوعلی رودباری حضرتلری اول ناحیه دندر مولانا جامی بیت بوعلی رودباری آن مشه دین * خسرو بارکاه صدق ویقین ع روزبازار ع یعنی رونق بازار وکرمی خریدار حکیم انوری بیت روزجشن وطرب بستانست * روزبازار وکل وریحانست ع روزکار ع ایکی معنایه در اول زمان وعصر وجهان وهوا معناسنه معروف ومتداول سوزدر ثانی مدت وفرصت معناسنه استاد فرخی * قطعه * مخالفان تومواران بدند ومارشدند * برار ازسرموران ومارکشته

كشته ومار * منه امانشان زين پيش روزكارمه * كه اژدها شود از روزكاريا بد مار ﺣ روزنه ﮦ ٢٣
صر ﮦ تركيبه ايبك ديدكاری قوشدر عربيه هدهد ديرلر ﺣ روزه دار ﮦ اورچلو عربيده
صائم درلر روزه صوم معناسنه ودار داشتن دن اسم فاعلدر ابو المعانی بيت روزه دار غم
هجران تو بودم جانا * روزی عاشق بيچاره نشد عيد وصال ﺣ روستار ﮦ واو مجهوله ايله رستار
مرقوم معناسنه ﺣ روغنكر ﮦ ياغ چيقاريجی هرنه اولورسه زيتون وكنجد وغيرهما روغن ياغدر
وكر كاف فارسيله ادات اسم فاعلدر ﺣ روی كر ﮦ باقرجی كه قزغان وصحن وسائر باقر
آوانيسی پيار اصلنده توج اشلين آدمه روی كر ديرلر ﺣ مع الزاء المعجمة * رخ فروز ﮦ سكون
خا وكسر فا وضم را ايله مشهور ملكی نك يدنجی كونی اسميدر ﺣ رستاخيز ورستخيز ﮦ كلاهما
بسكون السين وفتح التاء المثناة قيامت معناسنه در خواجه حافظ بيت پياله بركفنم بند تا سحركه
حشر * بمی ز دل ببرم هول روز رستاخيز * حضرت مولانا بيت هين چه آورديد دست آويز را *
ارمغان روز رستاخيز را * حكيم اسدی بيت برانكيخت چون جامه كرمخيز * در افكنده در
هند وان رستخيز * حضرت مولانا بيت من ملالت ميكنم خونم بريز * تا نه بيند چشم من آن
رستخيز ﺣ رودساز ﮦ سكون دال وفتح سين ايله فرهنك جهانكيريده سازنده ديمكدر حكيم قطران
ارموی * قطعه * تا ز بانك نوحه كر باشد روان دائم نفور * تا هميشه دل ببانك رودساز آيد
فراز * خانه خصمان تو خالی مباد از نوحه كر * منزل خويشان تو خالی مباد از رودساز ﺣ روز ﮦ
اوج معنايه دز اول معروف كوندزدر كه عربيده يوم ونهار معناسنه در ايكی معناحملنده دخی
روز استعمال اولنور توكيده دخی بو ايكی معنايه كون ديرلر معنای ثانی طالع ووقت معناسنه در
ابو المعانی بو ايكی معناده بيت كذشته روز عمرم چون شب تار * چه بد روزم كه صبحم شام كشته *
ثالث آفتاب معناسنه در حكيم فردوسی بيت سزد كر ببخشی كناه مرا * درخشان كنی روز وماه مرا
ﺣ روستاخيز ﮦ واو مجهوله ايله ده رستاخيز مرقوم معناسنه استعمال اولنمشدر ﺣ رويين دز ﮦ
كسر يائين تحتانيتين ودال ايله توران زمينده برقلعه اسميدر كه ارجاسب شاه آنی تختكاه
ايدنمشيدی وكشتاسب شاهك قزلرين كرفتار ايدوب انده حفظ ايتمكله اسفنديار
كشتاسب امريله هفتخوان طريقندن واروب قلعه مرقومی اخذ وتسخير وارجاسبی قتل ايدوب
قزقرنداشلرين خلاص ايلدی حكيم فردوسی اسفنديار دلندن بيت زروين دز آزرا
كشادم * وآوازه هفتخوان بد ادم ﺣ مع السين المهملة * ربوس ﮦ ضم باء موحده ايله بمعنی
بسيار خوار كه رس دخی ديرلر ميرنظمی بيت نزد اهل دل نيز ديك فلوس * خوردنی را همچو
كاو باشد ربوس ﺣ رس ﮦ ايكی معنايه در اول بسيار خوار وحريص خوردنی معناسنه
حكيم انوری بيت سر هر خوان شدم چو كربه رس * در هر كشتنی سك ساجور * بو شكو ربيت
رسمی بود كويند سالارشان * همه سال چشمش بخبز كسان * حكيم سنائی * مثنوی * هركه در
دام زن نيفتاد ست * عقل شاكرد او چو استاد ست * هركه بركس بخبز كرد درس * عيش او نيره
دان كه در چه كس * استاد فرخی بيت راد مردان همه بادر كهش آموخته اند * چون بز رس
كه بياموز باسبز كياه * ثانی سخت ومحكم معناسنه در ﺣ روس ﮦ واو معروفله مجمع الفرسده
بمعنی روباه يعنی دلكو وناحيه شمالی ده برولايتك وقومينك آديدر حكيم انوری بيت اولانائی كه

نیست بکار * راست چون کافران روسی است * ومولانا عبدالله هاتفی تیمورنامه ده بیت
تمرخان واسکندر فیلقوس * یکی ماه توران یکی شاه روس * بوندن فهم اولنور که روم ایلنه ده
ولایت روس دینله ﴿ روشناس ﴾ معلوم الذات ومعروف الصفات عزیز ومحترم وصاحب
وقار کمسنه لره دیرلر حکیم شفائی بیت دعای بی اثرم روشناس عرش نیم * زلب جدا چو شوم
ره نمیبرد جائی ﴿ روغناس ﴾ واو معروف وسکون غین وفتح نون ایله قزل بویا که روناس ورویناس
دخی دیرلر عربیده فوه دیرلر ضم وفتح واو مشدده ایله ابو المعانی بیت اشك خونین کشته کویا
روغناس * کرده رنکین سنك وخاك دشت وکوه ﴿ روناس ﴾ روغناس مرقوم معناسنه
کمال اسمعیل بیت تن زسرما چو نیل وچون روناس * منجمد کشته در عروق دما ﴿ رویناس ﴾
بودخی روغناس معناسنه در حکیم نزاری قهستانی بیت بی می نزار تر ززریرم که زمهریر *
رُش خون در عروق بفسرد م چو رویناس ﴿ مع الشین المعجمة * رخش ﴾ سکون خا ایله ایکی
معنایه در اول پرتو وعکس وشعاع وضیا معناسنه استاد عنصری بیت زخون دشمن او شد
بحر مغرب جوش * فکنده تیغ یمانیش رخش در عمان * شمس فخری بیت روی مریخ زرد
کرد داکر * افکند بر سپهر تیغ تو رخش * مجمع الفرسده سیاه صقال اراسنده اولان بیاض
قیللره دخی دیرلر دوموی صقالك اول حالتده براق وضیادار اولمق مناسبتی ایله منجیك بیت
واست برخش است بچشم آید اکر * همچو سرماست وقیه وقیه بریزم * ثانی فرهنك
جهانکیریده نیراعظمك جمله اسماسندن برا سمیدر ﴿ رش ﴾ غضبدن کوز متغیر اولمق حکیم
سنائی * قطعه * حکیمی اوفتاده در مسجد * زنی هزل وضحکه ازپی خد * که فقیه ازکه رو ترش
کرده * بازتا برکه دیده رش کرده ﴿ روبوش ﴾ نقاب وبرقع معناسنه مولانا جامی بیت
نیست در ناطقه کر صد شده نام چو تویی * مهر روپوش بنام دکر نت خوانم * چغتای لسانده
توواغ دیرلر ﴿ روش ﴾ واو مجهول ایله ایکی معنایه در اول تند وسخت مثال تند شمس فخری
بیت برفق وخوش سخنی کار خصم دولت باش * که نیك نامده پیوسته کار مردم روش *
مثال سخت حکیم خاقانی بیت بخنم آوخ که طفل کرینده است * که بهر لحظه روش میشنود *
ثانی مخفف روشن در که چشم شما روش دیرلر یعنی کوزیکز آیدین وبمعنی امر کذا فی المجمع
﴿ روغنجوش ﴾ فتح غین وسکون نون وضم جیم وواوین معروفتین ایله ترکیده پشی دیدکلری یاغلی
اتمك وهرنه که یاغده قینایه اکا روغنجوش دیرلر ﴿ روغنفروش ﴾ یاغ صاتیجی معنای ترکیبی در
رُغ اما بقاله علم اولمشدر ﴿ مع الغین * روشنچراغ ﴾ موسیقی ده بر نوا اسمیدر میرنظمی بیت
بیا مطرب بکن روشنچراغی * شود افتاده کان روشنچراغی ﴿ رغ ﴾ اول ریح که معده ده حاصل
اولوب بوغازدن کلور اکا آرغ وآروغ ورچلك دخی دیرلر ترکیده ککرمك دیدکلریدر ﴿ روغ ﴾
بودخی اول معنایه در بو ایکی لغت آرغ وآروغ لفظلرندن مخففدر حکیم انوری بیت چون زخون
پایه خود لاف زند خواجه بکو * پایه خون بکس زنش که بد روغ زند * فتح را وسکون
واو ایله عربیده حیله معناسنه در خصوصا حیله روباه وبر نسنه نك جانبنه نهانی کتمك ومیل اتمك
رُق وقاچمق وطاغ برونی معنالرینه در ﴿ مع القاف * رستاق ﴾ سکون سین وفتح تاء مثناة ایله
بازاری که بعض محللرده واقع اولور کیمی هفته ده برکون وکیمی آیده وکیمی ییلده بر دفعه بازار

بازار و بیع و شرا اولنمق معتاد ناسدر ل رسداق ع سکون سین وفتح دال ایله رستاق مرقوم معناسنه‌در ل رسدق ع حذف الفله دخی اول معنایه روایت اولنمشدر میر نظمی بیت شود آن مرد بی ادراك واحمق * که باشد هرزه‌کرد جای رسدق ل مع الکاف * رتك ع

ر ك
فتح تاء مثناة ایله تبعاع بری که پودنه دخی دیرلر خواصندندرکه قیون آنی اوتلسه ممه‌سندن سود یرینه قان کلور عربیده مشك طرامشیع ومشك طرامشیر دخی دیرلر ل روبهك ع تصغیر روبهدر ل روچك ع واو معروف وفتح جیم فارسیله ماه شعبانك اون بشنجی کونی آدیدرکه روز برات وکیجه‌سنه شب چك دیرلر شب برات دیمك اولور ل رودك ع ایکی معنایه‌در اول کاف تصغیر ایله مصغر رود یعنی کوچك ایرماق ثانی بر جانور آدیدرکه دریسنی کورك ایدوب کیرلر ترکیده وشق دید کلریدر ابو المعانی بیت توان شاهی که ادنی بخشش تو * بحر وار سیم وزد سمور رودك ل رستك ع واو معروف وسکون سین وفتح تاء مثناة ایله تصغیر روستادر

ر ك
ل مع الکاف الفارسی * رکوك ع ضم کاف عربی ایله مجمع الفرسده پارهٔ کرباس که جامه‌یه یامه ایدرلر میر نظمی بیت بشعر اوستا کردن مخمس * رکوکی کردن از کرباس اطلس * ل رموك ع ضم میم وواو معروفله بمعنی ایستادن یعنی طورمق کذا فی فرهنك جهانکیری ل روباه تریك ع عربیده عنب الثعلب دید کلریدر ل روشنك ع نام دختر دارادرکه اسکندرك حبالهٔ ازدواجنده ایدی ل مع اللام * رومال ع یعنی دستمال معناسی یوزسله‌جك اولور ل روی دل ع

ر ل
اصطلاحی لغتدر التفات معناسنه ترکیده کوکل یوزی دیرلر میر نظمی بیت فلك روی دل مینماید دکر * اکر نخل طالع شود بارور ل رویمال ع رومال مرقوم معناسنه‌در ویوز سورمك معناسنه شاعر بیت رویمالم بکف پای تو کرمالی نیست * که مرا به زکف پای تو رومالی نیست ل روبینه مال ع ایکی یای تحتانیله اول ریح پرصدادرکه اسفل آدم وحیواندن خروج ایدر عربیده ضرطه دیرلر ابو المعانی بیت خواسته آهسته کوزك میزدن تنها ولی * درمیان جمع زد روبینه مال پرصدا ل مع المیم * رخام ع فتح خاء معجمه ایله بیاض وصاف مرمر

ر م
طاش عربیله مشترك لغتدر میر نظمی در تعریف قصر بیت درونش نقش چین بوده است پر زر * برونش از رخام صاف مرمر ل رستم ع ایران عسکرنده مشهور عالم پهلواندرکه شهنامه‌ده جنکلری ودلاورلکی مشهوردر رستم دستان ورستم زال دخی دیرلر ل رستهم ع سکون سین وها وفتح تاء مثناة ایله رستم زاله دیرلر حکیم فردوسی بیت ببوسید رستهم تخت شاه وشکفت * جهان آفرین راستایش کرفت * کذا فی تحفة الاحباب ل رسوم ع جمع رسم در عادت وقانون معناسنه حکیم خاقانی بیت وکر قیصر سکالد رای زردشت * کنم زنده رسوم زند واستا ل رم ع قاسق قلی که جمعی رمکاندر و عربیده صفه وخانه‌یی مرمات ایتمك معناسنه‌در ل روم ع معروف مملکت وولایت اسمیدر ودخی روی من معناسنه هر وقت که بر نسنه‌یی کندو نفسنه مضاف ایده‌لر لواحد من الشعرا بیت لشکر اشك زراه مژه از دریا بار * دمبدم بر طرف روم کند تاختنی * ودخی موی زهار معناسنه که ومه دخی دیرلر ضم را ایله ل روبین خم ع کوس که تفصیلی باب الخاده مرور ایتدی ل روبینه خم ع دخی دیرلر حکیم فردوسی بیت سپهبد بزد نای وروبینه خم * خروش آید از ناله کاودم ل رهام ع نام پسر کودرزدرکه جنك

ر ن دوازده زخمی یازمانی هلاك ایتمشیدی عربیده کسرز ایله باران خرده معناسنه در ق مع النون
ق ربودن ح ضم باء موحده وسکون واو ایله قاپمق که عربیده خطف دیرلر ومستقبلنده رباید
وجمعنده رباینده دیرلر ومتعدیسی ربایدن کلور قاپدرمق معناسنه ق رخبین ح سکون خا
وکسر بابعده یای ساکنه ایله پنیر صویی معناسنه میرعماره بیت بینیت همی بینم چون خانه
کردان است * آراسته هموار باشیردوغ وزخبین * فرهنك جهانکیریده باء فارسیه ایله مرویدر
دوغ معناسنه حکیم ناصرخسرو بیت آن کودکی چوانکبین شد * آمد بری چو ترش زخبین
حکیم سوزنی بیت آرند میان ابزوان افکند * روکرده ترش بسان رخبین * بعض نسخه ده
اطبا قولی اوزره قینامش یوغردك صویی درکه طبیعتی حار و یابسدر یوغردك ضدی اولور استعماله
صالح دکلدر انجق حقنه ایدرلر شکمی اسهال ایدر بعض نسخه ده مصل معناسنه در مصل اودرکه
خراسانیلر عادتی اولان ترخانه وبعض روایتده آیرانی بشوررلر تاقویی اولنجه بعده قوریدرلر اکا
مصل دیرلر ق رستم دستان ح مشهور اولان رستمه دیرلر خواجه حافظ بیت مرا از رستم
دستان چنان کاری شکفت آید * که ازوی رخنه چون کرد یدناخن پهلوی پورش ق رستمین ح
یعنی تازه بتمش اوت حکیم اسدی بیت خوردرستمین از زمین آب وخاك * کند همچو خود
هرچه را خورد پاك ق رستن ح اوت بتمك مستقبلنده سینی واوه قلب وبریا زیاده ایدوب روید
وجمعنده روینده ومتعدیسنده رویاند دیرلر شیخ سعدی * قطعه * سبزه در باغ کفته اند خوشست
داند این کین سخن همیکوید * یعنی از روی نیکوان خط سبز * دل عشاق بیشتر جوید * باغ روی
تو کند بازاریست * بسکه برمیکنی ومیروید * عربیده نبت دیرلر فتح نون وسکون باء موحده ایله بتن
اوته نبات دینلور وچغتای ضم بایله بوتماك دیرلر اسم عامدر اغاج وبمش واوت ودخی جراحت بتوب
صاغلمق ودخی مجازا مصالحت بتمك که سبعه سیارده فرخ شاه حکایه سنده بیت دیدی بو عجز
پیرلا بوتماسن ایشیم * باردو ور تشکریم اریوق ایرسا کشیم ق رفتن ح سکون فا وفتح تا ایله
سپورمك معناسنه مصدردر مستقبلنده فاباء موحده یه قلب وبر واو زیاده اولنوب روبد وجمعنده
روبنده دینلور نوعی خوشابیت طراوت حسن روی آب میرفت * صبا موج نظر مهتاب میرفت
ق رمکان ح سکون میم وفتح کاف فارسیه ایله قاسق قیالری مجیك بیت رویش بزیریش چنان
کشته نابدید * چون کیر مرد غرچه برمکان نهان شده * شمس فخری بیت موافقانت چو
کیند سخت پابرنا * مخالفانت بریده سرند چون رمکان ق روبیان ح واو معروفه وکسر باء
موحده وفتح یای تحتانیه ایله ترکیده کروه دیدکلری جانوردرکه صولرده اولور بعض نسخه ده قوم
بالغی معناسنه واقع اولمشدر ق رودکان ح واو معروف وفتح دال وکاف فارسیه ایله کوده دیدکاری
بغرسق در روده دخی دیرلر بوجمع روده دخی اولورکه علامت جمع که الف ونوندر لاحق اولدقده
ها کاف فارسیه ابدال اولنمق قاعده فرسدر ق رودن ح فتح دال ایله قزل بویا معناسنه درکه
روین دخی دیرلر کذا فی المجمع بومعنایه ابوالمعانی بیت زخون کاوش لخت جکر را * شده سیل
سرشکم رودن آسا ق روز افزون ح مجمع الفرسده دعا وخیر وصدقه معناسنه درکه مراد
عمر اوزامقدر یعنی دعا وخیر وحسنات وتصدق ایله عمر طویل اولور نته که حدیث شریفده
* الصدقة ترد البلاء وتزید العمر * وارد اولمشدر و برنسنه نك کوندن کونه زیاده

زياده اولماسن . بيانده تنبه خواجه حافظ . بيت من از آن حسن روزافزون كه يوسف داشت دانستم * كه عشق از پردهٔ عصمت برون آرد زليخارا روزافكن اول حمايه ديرلركه بر كون طوتار بركون طوتماز عربيده اطبا اكا حماى غب ديرلر كسر غينيله كذا فى فرهنك جهانكيرى
روزبان فتح باء موحده ايله قپو بكجيسى مراد سلاطين وامرانك طشره قپولرين بكله يندر شمس فخرى بيت زحل بربام اوشد پاسبانى * فلك بردر كهش از روزبانى * ودخى چاوش معناسنه مرويدر روزبانان جمع روزبان مرقومدر حكيم فردوسى بمعنى بواب . بيت شبانكه بدركاه بردش روان * مرو روزبانان مردم كشان * وله بمعنى چاوش . بيت بخنديد دورواز سپهبد بتافت * سوى روزبانان لشكر شتافت * وله ايضا بيت ازان روزبانان مردم كشان * كروته دومرد جوان اكشان * بو بيتلرده چاوشى اولمق فهم اولنور روزخون يعنى روز جنك حكيم نزارى قهستانى بيت كنى آنكه خبردارى كه چو نست * شبيخون مصلحت باره زخونست روزيدن كسر زاء معجمه وسكون ياى تحتانيله صو طرفندن ياخود آقدوغى يردن صيزوب چيقمغه ديرلر روشن آيدين ضيا معناسنه كوندزك آيدنلق لازمه سى اولمغله روز روشن ديرلر روزه صفت اولور وغيرى نسنه لره دخى صفت استعمال اولنور ظاهر وواضح معناسنه خط روشن وراه روشن وعقل روشن كبى حسين ثنايى بيت پاى تا سر سوزم وروشن نكردد دانشم * كى دهد از پس كدورت آتش ما روشنى * چغتاى لساننده ياروغ ديرلر فرهادنامه ده خاقان اوغلى فرهاد ايچون ياپدوغى قصرلر وصفنده منور وروشن اولمش معناسنه بيت ياروب هراوى ختايى سيم تندين * تن اوزاحلهٔ برك سمندين روشناسان جمع روشناس مرقومدر روشندان درون خانه يه ضيا كيره جك كوچك پنجره وباجه معناسنه مولانا ظهير درصفت عمارت بيت طالع از طاقهاى روشندان * ماه ومريخ وزهره وكيوان روغن مطلقا ياغدر عربيده سمن ودهن معناسنه كرك سوددن چيقان ياغ كرك سنه حبوباتدن حاصل اولان ياغ محصول عنه معا ذكر اولنمق قاعده در روغن ساده وروغن زيت وروغن كنجد وامثالى كبى اما عربيده روغن ساده يه سمن وروغن بادامه دهن لوز ديرلر فارسيده جمله سنه روغن ديرلر روغنين قاضى لقمه سى ديدكلرى ياغده پشمش خمير خصوصا وهريته كه ياغده پشه عموما شاعرك برى ديمشدر بيت خوردنى آنكه راحت جانست * روغنين وپلاوه بريانست رون بوزن چون ايكى معنايه در اول تعليل معناسن افاده ايدر بهر آن وسبب آن معناسنه ميرنظمى بيت بروى خويش مفتون كشتم * چو فكر وصل بوده رون كشتم * ثانى واو مجهوله ايله هندستانده بر قصبه آديدركه ابو الفرج رونى اول قصبه دندر روهن واو معروف وفتح ها ايله خاص فولادكه اندن قليچ ايدرلر ادات الفضلاده پولاد هندى معناسنه منقولدر حكيم اسدى بيت سه مغفر بزر چون مه روشنى * بزرصد پرند آوراز روهنى روانيدن متعدئ رويدن يعنى بتورمك روى زمين عربيده وجه ارض معناسنه نظيرئ نيشابورى * رباعيه * از اسب فتاد اكر نظيرى * از تندئ رخش رستم افتد * پوسيدن او زاحبا تست * بر روى زمين چواو كم افتد روين واو معروف وفتح ياى تحتانيله قزل بوياكه آنكله ابريشم وجامه بويارلر رودن وروناس دخى ديرلر حكيم ازرقى بيت

ز بسکه خون بروانم بناخن از مرکان * ز روی ناخن من بردمد همی روین * حکیم انوری بیت آن کز
نهیب تف سموم سیاستش * خون در عروق فتنه ز خشکی چو روین است * بو معنایی مؤید
شمس فخری بیت ز بیم تیغ تو بد خواه را افسرده شود * عرق در بدن الحق بصورت روین *
﴿ روین تن ورو یینه تن ﴾ اسفندیارک لقبی در استعاره طریقیله هر بهادر پهلوانه ده دیرلر
هاتفی در تیمور نامه بیت زره پوش روین تنان فوج فوج * نهنکان بچو لانکری زیر موج *
﴿ روین ﴾ ایکی یا ایله ایکی معنایه در اول هر نه که توچدن یاپلمش اوله زیرا روی توچدر
و یای ثانی نسبت ایچون در ونون نسبتی تأکید در خواجه سلمان بیت نعرهٔ کوس ونوای نای
رو یین در نبرد * خوشتر می آید از صوت بم و آواز زیر * ثانی افراسیاب اوغلی پیرانک اوغلی
نامیدر که جنک دوازده رخده بیژن الندن هلاک اولدی وفرهنک جهانکیریده ایران مبارزلرندن
پشنک اوغلی نامیدر که طوسک دامادی ایدی ایکی پهلوانک دخی نامی اولق بعید دکلدر
بری تورانی وبری ایرانی اوله شهاب الدین بیت باد قهرش تا وزیده کشت بر روی مصاف *
در تن روین خون خشک همچو روین است ﴿ رو بیدن ﴾ بوزن بوییدن تملک وتورمك
معناسنه ده کاور ﴿ مع الواو * رکو ﴾ ضم کاف ایله اسکی بز پاره لری وهر نه که اسکی جامه لره رُ و
یامه اوله اول یامه ایتدکلرینه رکو دیرلر حکیم نزاری قهستانی بیت ای شاه سرفراز که در جنب
رایتت * بر چرخ نیست اطلس ازرق رکوست آن * میر مغیث محوی * رباعیه * از جامهٔ
اطلست رکو مانده و بس * وز بادهٔ صافیت سبو مانده و بس * صابون تا چند چند شوئی
چه شود * این کهنه رکو کرو رفو مانده و بس ﴿ رو بارو ﴾ یوز یوزه عربیده مواجهه
معناسنه ﴿ رو برو ﴾ دخی دیرلر خلف الفله ابو المعانی بیت رو برو بوده به پیشش آینه *
خیره شد عکس رخش در آینه ﴿ رو ﴾ بش معنایه کلور اول یوز که عربیده وجه دیرلر
ثانی بمعنی سبب بو معنایه دخی عربیده وجه دیرلر حکیم خاقانی * قطعه * موی سفید را نه
ازان رو سیه کنم * تا باز نوجوان شوم وصد کنه کنم * نی جامه ازبرای مصیبت سیه کنم * من موی
از مصیبت پیری سیه کنم * اوچ معناسی دخی روی لفظیله مترادفدر عن قریب ذکر اولنور
انشاالله تعالی ﴿ رهو ﴾ ضم ها ایله ایکی معنایه در اول کوه سرندیبه داخل ومتصل اولان
طاغلردن بر طاغ اسمیدر دیرلر که حضرت آدم علی نبینا وعلیه السلام جنتدن چیقدقده
اول طاغ اوزرینه هبوط ایلدی حکیم اسدی * مثنوی * بکوه رهو بر کرفتند راه * چه
کوهی بلندیش بر چرخ وماه * که کویند که آدم که فرمان بهشت * بران کوه بر اوفتاد از بهشت
﴿ مع الهاء * رباه ﴾ فتح باء موحده ایله دلکو معناسنه روباه دخی دیرلر ﴿ ربوخه ﴾ ضم با وواو رُ ه
معروفه ایله محل مجامعتده انزال حالنه دیرلر استاد لبیبی بیت که ربوخه کرد داو بر پشت او *
که شود زیرش ربوخه خواهرش ﴿ رتبه ﴾ قدر و منزلت وجاه میرزا فصیحی بیت رتبهٔ حسن
بلندست چه حاجت بنقاب * بهر منع نکهم کز مژه کوتاه ترست ﴿ رخسان ﴾ رخسار مرقوم
کبی یوز معناسنه در میر نظمی بیت جهان افروز شد رخسارهٔ او * نکه شد در نظر آوارهٔ
او ﴿ رخکیره ﴾ سکون خا ویای تحتانی وکسر کاف فارسیله دست ابرنجن پیچیله یعنی اورلمش
بلازک اکا ترکیله جبه بلازک دیرلر آلتوندن وبعض فقرا کشدن ایدرلر یالکز پیچیله دخی دیرلر

٢٦ دیرلر کذافی المجمع ل رخنه ع سکون خا وفتح نونله کاغذ معناسنه‌در کذا فی فرهنك
جهانکیری ل رزه ع فتح زاء فارسیله عربیده شریطه دیرلر وترکیده سجم دیدکلری اینجه
بوکلش ایپدر اوزرینه اثواب سررلر ل رسته ع سکون سین وفتح تاء مثناة ایله بتمش اوت
وشکوفه وامثالی ابو المعانی بیت سرو درباغ بیادقد خوبت رسته * لاله از حسرت رخسار
بعل داغ زده ل رفته ع سکون فا وفتح تا ایله سپورندی وسپورلمش معناسنه رفتن دن مشتق
اسم مفعولدر میرنظمی بیت بمژکان خاك راه یار رفته * در دریای اشك چشم سفته *
ل رمه ع فتح میمله موی زهار یعنی قاسق قیلی حکیم سوزنی بیت سر او چون سر ماهیست
لرزان * بتن چون رمهٔ مرغول چون شست ل رنبه ع سکون نون ایله رمهٔ مرقوم
معناسنه‌در یعنی موی زهار که کارم ورمه ورمکان دخی دیرلر شمس فخری بیت سر خصمش
ز تن دور آنچنان باد * که از عانه بزخم تیغ رنبه * بهشتی بیت دانم که تو این هجا بخوانی * بس
ریشش کنی چه رنبهٔ زن * استادلبیبی بیت آنکاه که من هجات کویم * توریش کنی وزنت رنبه
ل رنده ع سکون نون وفتح دال ایله ترکیده مرکلدك دیدکلری قوشدر ل روباه وروبه ع
کلاهما بواو المعروف وفتح باء موحده دلکو دیدکلری جانوردر عربیده ثعلب دیرلر طالب آملی
بیت چو عدل اوکند امداد عاجزان شاید * که پوستین زتن شیر بر کشد روباه * شیخ
نظامی بیت روباه ز کرك بهره زان برد * کین رای بزرك دارد آن خرد * طالب آملی بیت
هرسکی کز روبهی باشیر یزدان پنجه زد * کر خود او آهوی تاتاریست در اصلش خطاست *
درپسنی کورك ایدرلر بیاضی وصاروسی اولور اما که بوغازی وصیرتی نافه سندن اعلادر لکن
تازه جوان یکیده ومحرور المزاج اولنلره مناسب دکلدر اما پیر واختیار وبارد المزاج اولنلره نفعی
ظاهردر چغتای لسانده تولکو دیرلر میرعلیشیر بیت عشق عالمسوز کیلدی قوی فسونك
ای خرد * بینی بیرنی یرنیب ارسلان ای تولکوقاج ل روچه ع فتح جیم فارسیله خام اوزم
انکورنا پخته معناسنه ل رودابه ع واو معروف وسکون دال وفتح باء موحده ایله ایکی
معنایه‌در اول نام دختر مهراب درکه حاکم کابل ایدی زال آنی حبالهٔ ازدواجه کتورمشیدی
رستم اندن وجوده کلدی حکیم فردوسی بیت چنان دان که رودابه را پور سام * نهانی نهاده
است صد کونه دام * ثانی برقلعه آدیدر که مادر رستم انده وطن طوتمشیدی ابوالفرج
ع رونی بیت بحریست که موج سپهش کرد برانکیخت * از قلعهٔ رودابه واز لشکر چیپال ل رود
خانه ع سکون دال وفتح خا ونونله ارمق آقن یرکه ترکیده آرق دیرلر عربیده خرق وچغتایده اریغ
دیرلر میرعلیشیر بیت اریغی ایچرا اوشاق تاشی اکرا بخوایرور * طایر عمرونك اوچون دانه
وسوتابی لقب ل روده ع واو معروف وفتح دال ایله بغرسق ویای کریشی وساز کریشی که انلر دخی
بغرسقدن اولدوغی ایچوندر ابو المعانی بیت حسود جاه واقبالش همیشه میشود دررنج *
زرشکش پیچ وتابی روده را اندر شکم کیرد ل روزانه ع فتح زاء معجمه ونونله وظیفه که کونلك
نفقه‌در ل روزدیده ع پیر واختیار معناسنه معنای ترکیب کون کورمش یعنی روزکار کورمش
میرنظمی بیت هر آنکس عمر صد ساله رسیده * شود چون روزدیده کاردیده ل روزرانه ع
سکون زاء معجمه وفتح راء مهمله ونونله کویلو روستایی معناسنه ل روزکانه ع سکون زاء وفتح

کاف فارسیله وظیفهٔ یومیه معناسنه ل روزمه ع سکون زاء معجمه وفتح میم واظهار هایله
تاریخ معناسنه که سالنامه دخی دیرلر مسعود سعد سلمان بیت شدت فرامش آن روزمه که
درغزنین * زجوب کرده رکاب وزلیف کرده عنان ل روزه ع ایکی معنایه در اول اوروج که
عربیده صوم دیرلر بیت روزه چون میداری ای شیرین پسر * کز دولب بینم دهانت پر شکر *
صومه روزه دینلدوکی کوندزه اختصاصی اولدیغندندر اوتریدر آخرنده هاء علامت اختصاصدر
هاء هفته کبی که اصلی هفت در ثانی کونلك وظیفه معناسنه خواجه سلمان بیت کرچه کوی
توکند کعبه همه عمره طواف * پیش روی تو برد قبله همه روزه نماز ل روزیانه وروزینه ع
کلاهما وظیفهٔ معینه که هر کون ویریله روزانه وروزکانه کبی ابوالمعانی بیت غم تازه رسند هر روز
بردل * غم وحسرت مرا شد روزیانه * دیکر وله بیت غم عشقت شده روزینهٔ ما * زروز قسمت این
بد روزی من ل روزی ده ع کسر دال الله ده اسم فاعلدر ویریجی معناسنه وروزی قسمت ونصیبدر
روزی رسان کبی مراد جناب حضرت رزاق عالم جل ذکره درحقیقتده جمیع مخلوقه رزق
ویریجی اولدر تعالی شانه ل روس انکرده ع سکون سین ونون وراو فتح همزه وکاف فارسی ودالله
عنب الثعلب دیدکلری نسنه درزیرا روس دلکو معناسنه وانکرده دانهٔ انکور در معنای ترکیب دلکو
اوزومی اولور ل روستازاده ع کویلی اوغلی معنای ترکیب کوده طوغمش دیمك اولور اما طاق
عوام اوغلی معناسنه ده کاور کویده طوغسون طاغده ویابانده طوغسون خواجه حسین ثنایی
بیت نطق سحبان که افصح عربیست * روستازادهٔ لسان منست ل روسیاه ع کناهکار
وبدافعال معناسنه مولانا جامی بیت یا شفیع المذنبین بار کناه آورده ام * آستان حضرتت
را روسیاه آورده ام * وسیاه زنکی یه دخی درلر خواجه حسین ثنایی در اسکندرنامه بیت
باب از بشوید روی سیاه * سیه روی چون موی زوید کیاه * کاهی یالکز سیاهه ده درلر وله
بیت سیاهان همچون شب ماتمی * زدل دور همچون غم خرمی * وبرکسنه دن متألم اولان قلعه
نفرین ودشنام معناسنه رویش سیاه باد درلر تنکم طالب آملی بیت جبین بخت مرا خاکروب
هر درکاه * زمانه ساخت که روی زمانه باد سیاه ل روغن ویره ع زاء فارسیله ساده یاغ
معناسنه در ل روغینه ع کسر غین وسکون یای تحتانی وفتح نونله یاغله پشمش خمیر که روغنی
درلر بر نوع یاغله یوغرلمش خمیر دراز نك ایدرلر کذا فی المجمع ل روفه ع واو معروف وفتح فایله
ایت کسری معناسنه کذا فی الحلیمی ل روله ع واو مجهول وفتح لامله کارکبی بر جانوردر اما اندن
کوچك اولور عربیده ورل درلر بعض نسخه ده قابع پلانه ده منقولدر بو معنایه میر نظمی بیت
چو کشته مقابل نکرده دریغ * بسر راست کردست روله بتیغ ل رومه ع واو مجهول وفتح
میمله یعنی موی اندام کذا فی المؤید اما آخر فرهنکلرده موی زهار یعنی قاسق قیلی در حکیم سوزنی
بیت شد جای جای ریخته از ننك روی او * ریشی که ننك دارد ازو پهنهٔ زهار ل رومیه ع برشهر
اسمیدر مروید که نوشروان ساحل دریاده انطاکیه شهرینه مشابه بنا ایتمش مجمع الفرسده
استانبوله راه یکساله ده واقع در دیو یازمش اما اولقدر مسافه دکلدر حکیم اسدی بیت
بروم اندرون بد شهی نامجوی * که در رومیه بود آوام اوی ل رونده ع سکون واو ونونله ترکیده
صویوق عربیده مایع دیدکلری معنایه در ل رونه وروینه ع کلاهما بواو المعروف وکسر الیاء

الیاء التحتانی وفتح النون هر نه که توجدن و باقردن دوزلمش اوله که زیر اروی توجدر وآخرنده کی ها ۲۷
علامت اسمدر ود نی قلایجی وقلا یاپمش نسنه یه درلر رویه واو معروف وفتح یای تحتانیله
توجدر مع الیاء * رخامی اوج معنایه در اولا بیاض مرمردن یاپلمش نسنه ثانی ری
برمیوه اغاجی ثالث صرمه وحریر ایله اشلنمش بزه دیرلر غایت لطیف اولور اکثر پرده ایدرلر
میر نظامی در تعریف حجله گاه بیت کشیده پرده ازرنکین رخامی * غلامان بود چون حوری
خرامی رستای سکون سین وفتح تاء مثناه ایله اول کویه درلر که خانه لری بری بری یاننده
واقع اولوب صوقاقلری اوله کانه بعض کویلک خانه لری متفرق اولورمش رستنی سکون
سین وفتح تا وکسر نونله آخرنده کی یا یای مصدریه در بتمک وبتنه جک معناسنه ده اولور واسم زمان
واسم مکان ومناط فعل معنالرینی دخی افاده ایدر اوت بتنه جک وقت واوت بتن یر وبتن اوت
معنالرینه اولور محلنه کوره استعمال اولنور رستی سکون سین وکسر تاء مثناه ایله بش
معنایه کلور اول نعمت وروزی بعض فرهنکلرده نان یعنی اتمک معناسنه حکیم خاقانی
بیت شوخوانچه کن ازبهر دلان پیش که کیتی * رستی خورد ازخوانچه زرین همایی * ثانی
فرهنک جهانکیریده طعام ماحضر معناسنه در شیخ نظامی * مثنوی * چون توکریمان تماشا کنند
رستی تنها نه بتنها کنند * ازپس آن خوان که رطب خورده * ازپی ماذله چه آورده *
حکیم خاقانی بیت رستی خورم زکاسه زرین آسمان * وآوازه صلا بغسیخا درآورم * ثالث
بمعنی دلیری وچیره کی که دلیر وچیره دست اولانه رست درلر کمال اسمعیل * قطعه * کردون که
دائم آرد هر سخنی بروبم * آورد ازطرفها درکار بنده سستی * ازروی لاف کفتم آرم بخاک
پشتش * هر چند این حکایت خود بود محض رستی * رابع بمعنی محکمی شیخ عطار بیت
مشک را ازباد رستی میدهی * خیر را تعلیم کشتی میدهی * خامس بمعنی راحت وفراغت
زرآتشت بهرام بیت ابی رحمت نیابی تندرستی * ابی محنت نیابی هیچ رستی رسوای
بمعنی رسوا که ذکری مرور ایلدی رشتی سکون شین معجمه وکسر تاء مثناه ایله راء
مفتوحه ومکسوره ده ذکر اولندوغی معنایه در بولغنی اصحاب فرهنک حرکات ثلاثله نقل
ایلمشلردر رکنی سکون کاف وکسر نونله زرخالص العیار که کیمیاکر صنعتی ایله عمله کلمش اوله
کذا فی المجمع رکوی ضم کاف وواو معروف واظهار یا ایله یامه که جامه لره دیکرلر ابو المعانی
درحق خسیسی بیت اکر کرباس استنجا بیابد * کند درجیب پیراهن رکوبی روباه ترکی
بمعنی ریکاشه مرقوم که کرپی دیدکلری جانوردر کذا فی المجمع رودکانی روده مرقوم
معناسنه شیخ سعدی بیت شکم دامن اندر کشیدش زشاخ * بود تنکدل رودکانی فراخ
روزی افزای سال ملکی یزدجردک دردنجی آیی اسمیدر روزی رزق معناسنه در
وکاهی توسیع ایدوب مقدور اولق معناسنه ده روزی لفظنی استعمال ایدرلر آخرنده کی یا یای نسبت
اولور شهری کبی شیخ نظامی بیت بروزی توان باده زرین طاس خورد * که اسکندرش
جست والیاس خورد * کاه اولور که معنای تقدیریه اسقاط ایدوب مطلقا رزقه روزی درلر
شیخ سعدی بیت مرغک ازبیضه برون آید وروزی طلبد * آدمی زاده ندارد خبر ازعقل
وتمیز * کاهی نصیب معناسنه استعمال اولنور وله بیت اکر روزی باستعداد بودی *

نادان تنك روزی تر نبودی * کامی یای وحدتله برکونلك وبرکون معناسنه استعمال ایدرلر ولد بیت کلی خوشبوی درحمام روزی * رسید از دست محبوبی بدستم ﴿روسبی﴾ زن فاحشه معناسنه حکیم انوری بیت یا بکش این کافرزن روسبی را آشکار * پادشاهان ازبرای مصلحت صد خون کنند * وحضرت مولانا فرماید بیت عالم دون روسپیست چیست نشان آن آن * آنکه حریفیش پیش وآن دکرش در قفاست * طیان ژاژخای * قطعه * آدمی پیل وشیر را دربند * میتواند نکاه آسان داشت * لیك هرکز بهیچ بند وحیل * روسبی رانکاه نتوان داشت ﴿روستایی﴾ مزارعه انتسابلری اعتباریله اهل قرایه دیرلر شیخ سعدی بیت زان نبود ار عدل در همه چیز * شهری آسوده روستایی نیز ﴿روسی﴾ واو معروف وکسر سین ایله اوچ معنایه در اول روس ولایتنه منسوب اولنلره دیرلر ثانی بر پهلوان تورانی آدیدر ثالث فرهنك جهانکیریده پیاله جام معناسنه اما شرفنامه ده شیرجام معناسنه مرویدر ﴿روشنایی﴾ شین معجمه ایله ضیا وبریجی معناسنه یعنی آیدنلق ویریجی وکوزه جلا ویردیکیچون توتیایه دخی دیرلر بونلرکه سرمه یه کحل روشنایی دیرلر کمال خجندی بیت دارم اندك روشنایی در بصر * درجمال اوولی فیه نظر ﴿روشنی﴾ آیدین ضیا معناسنه خواجه حسین ثنایی بیت ای زرویت کرمیٔ بازار شبها روشنی * روز بازار رخت افکنده دریا روشنی * ﴿روغنی﴾ برنوع نازك حلوادر ساده یاغله ایدرلر ودخی یاغده پشمش هرنه اولورسه ویاغلو اتمك واعجامه مخصوص کتاب جلدی ودوات واکرقاشلرینه ایتدکلری نقش که اوزرینه سندروس سوررلر اکا رنك روغنی ده دیرلر ﴿روی خوی﴾ اول آدمه دیرلرکه برمخصوص خویله اولمیوب کاه نیکخوی وکاه بدخوی اوله کذا فی شرفنامه ﴿روهنی﴾ واو معروف وفتح ها وکسر نونله جوهردار تیموردن دوزیلان قلیچ وغیری حکیم اسدی بیت سه مغفر بزرم چون مه از روشنی * بزر صد پرند آهن روهنی ﴿روی﴾ التی معنایه کلور اول اشباع واو ایله وجه معناسنه که معروفدر یوزده لکه ونشان جدری ودمل اولمیوب مصفا اوله اکا پاکیزه روی دیرلر نتکم شاعر دیمشدر بیت محبوب خوب صورت وپاکیزه روی را * نقش ونکار وخاتم فیروزه کو مباش * وبعض تراکیبه صفت ایله خوبروی دیرلر بیت انکشت خوبروی وبناکوش دلفریب * بی کوشوار وخاتم پیروزه شاهدت * ثانی فرهنك جهانکیریده ریا معناسنه حکیم سنایی بیت تا بدانی براستی نه بروی * که دل از چشم من ببند دروی * ثالث بمعنی امید شیخ عطار بیت چون وصالت هیچ کس را روی نیست * روی در دیوار وهجرت خوشتر است رابع بیداد کردن وتفحص نمودن معناسنه حکیم سوزنی بیت ای کمال النسب از بهر خداوند بکوی * کین ندیمان کزیده زکجا کردی روی * خامس بمعنی سبب ازچه روی دیرلر نه سببدن دیمك اولور بوتعبیر ترکیده نه یوزدن دیدکلری معنایه در شاعر دیمشدر بیت چو آن دیوانه باشد ازهمه روی * ز دیوانه بتر پیر جوان خوی * بو بیتك مضموننده عربیده برمشهور بیت واردر بیت شیئان عجیبان هما ابرد من یخ * شیخ یتصبی وصبی یتشیخ * سادس واو مجهول ایله توج معناسنه درکه توجدن اولان نسنه لره رویینه ورویینه دیرلر مذکور بش معنایه راقم الحروفك بربیتی جامع واقع اولمشدر بیت روی دارم که مرا روی رهد روزی یار

یار * روی کردان بکند روی ندانم زچه روی روبینه نای بوری وکره نای معناسنه در مولانا
هاتفی در تیمور نامه بیت به پشت تکاور براورد پای * براورد آواز روبینه نای باب الزاء
ز ا المعجمة المفتوحة مع الالف * زانما زان ایله مادن مرکبدر نون ساکنه ایله اندن بزه دیمك
معناسنه اولور زانما چیزی نمیرسد دیرلر اندن بزه نسنه ایرشمز دیمك اولور نون مکسوره
ایله مایه مضاف اولدقده بزم ایچون معناسنه اولور میرنظمی بیت نباشد زانمانیکواز
آنسو * اکرکویند بدخواهان مهرو زرسا زر ایله سادن مرکب لفظدر ایکی معنایه در
اول آلتون حل ایده جك ظرف مخصوص که ایچنده ورق زر حل اولنور ثانی اشلنمامش
آلتون یعنی برایش دوزلمامش ودخی سکه اورلمامش آلتون معناسنه در میرنظمی بیت
نشد آن طفل نورس فتنه آرا * هنوز آن سیمتن بوده است زرسا زرکیا سکون راء
مهمله وکسر کاف فارسیله براوتدر هندستانده چوق اولور وولایت رومده دخی اولور کیجه التون
کبی ایشیلر قیون وسائر حیوانات یسه دیشلری التون کبی کورینور زروسا بمعنی
زرآسا یعنی برنسنه یی التونه تشبیه ایتسه لر زروسادرلر التون کبی دیمك اولور میرنظمی بیت
زتاب کیسوی آن شوخ ورعنا * بحسرت شد تن زارم زروسا زرفونیا ضم واو معروف وکسر
نونله برآغاج اسمیدرکذا فی المجمع زنداستا وزندبستا وزندوستا کلهم بسکون النون
بمعنی زند که مجوس کتابی اسمیدرکندو زعملرنجه صحف ابراهیم علیه السلام تفسیری اوله
ز ا حکیم خاقانی بیت مراهمت چوخور شیدست شاهنشاه زنداستا * که چرخش زیر
راستست وسر عیسیست برانش * حکیم فردوسی بیت بزند وستا اندر وزر دهشت * که
بدشمست وبنمود نرم ودرشت * که فرمان یزدان وپند پدر * نه شاید که پیچی ازین هردو
سر زهربا سکون ها وفتح باء موحده ایله هلاهل که برنوع زهر قاتلدر زهرکیا
کسر کاف فارسیله کیا اوتدر آغواوتی دیمك اولور برا غجدر یپراغی وچیچکی آجیدر قنغی حیوان
یسه فی الحال هلاك اولور حکیم سوزنی بیت جان افعی زده را نسخه تریاق دهد * نطق جان
پرور تو برورق زهرکیا زهما سکون ها وفتح میمله عاشق معناسنه میرنظمی بیت
همی کردد بنامش ماه خورشید * شده زهماش وبرافلاك کردید مع الباء * زاب
ز ب چشمه وصو یندی که بعض یرلردن چقار زهاب لفظندن اختصار اولنمشدر ابو المعانی بیت
زحسرت جان ودل بی تاب کشته * که اشك چشم کریان زاب کشته زاکاب کاف
فارسیله مرکب که عربیده حبر ومداد دخی درلر لفظ مرکبدر زاك ایله آبدن زکاب دخی درلر بهرامی
بیت جز نلخ ونیره ندیدم درآن زمین * حقا که هیچ باز ندانستم از زکاب زب ایکی
معنایه در اول راست ودرست معناسنه حضرت مولانا قدس سره الاعلی بیت چشم
کردان سوی راست وسوی چپ * زانکه بنود بخت نامه راست وزب * ثانی آسان
وراپکان معناسنه در زبرآب فتح باء موحده وسکون را ایله صویك اوزرنده وکنارنده
اولان یشل نسنه که ترکیده یوصون درلر زیره آب معناسنه زرآب سکون راء مهمله
ایله ایکی معنایه در اول بغداد نواحیسندن برطاغ آدیدر ثانی باده زرد رنك یعنی صاری
شرابدن کنایه در ابو المعانی بیت ساقی بده آن زرآب خوشبو * در بزم چمن بود لب جو

زراسب سكون را وسين مهملتين ايله نام پسر طوس بن نودرزدركه ريونام پهلوانك همشيره سن حبالهٔ ازدواجه كتورمشيدى زرداب سكون را ودال ايله اول صارى صودركه وجود آدمده وحيوانده ظهور ايدر عربيده صديد درلر فتح صاد ايله زرده چوب بر صارى كوكدر بعض ايشه استعمال اولنور زرده چاو وزرچوبه وزرده چوبه دخى درلر زركاب سكون را ايله يعنى زاكاب مرقوم زكاب زاكاب مرقومدن مخففدر مركب معناسنه شمس فخرى بيت حيات درظلمات انيزمان محقق شد * كه نوك خامهٔ اوجان همينهد بز كاب زركوب التون ورق دوكيجى معناسنه كوب اسم فاعل اولور حضرت مولانا قدس سره الاعلانك خلفاسندن ومصاحب وهمنشينى شيخ صلاح الدين حضرتلرى زركوب لقبيله ملقبدر زهاب فتح ها ايله صيزندى يعنى صوطرفندن وچشمه دن صيزوب چقمغه درلر خواجه سلمان بيت نقطهٔ خالت سواد عين خورشيد آمده * آتش لعلت زهاب چشمهٔ رضوان شده * چشمه لردن وكنار حوضدن صحره يان صويه ده درلر تراوش معناسنه امامئ هروى بيت منبع خونابه كردد دربدخشان كان لعل معدن آتش شوددرچشمهٔ حيوان زهاب * بعض فرهنكلرده بيكاردر بيكارده خى صيزندى اولور خواجوى كرمانى بيت مصر حكمت را بياض اوسواد * نيل قطرت راسواداوزهاب * زهراب سكون ها يله ايكى معنايه در اول برقوش آديدركه تركيده سحر قوشى ديرلر اكثر وقت سحرده زياده فرياد ايدر ابو المعانى بيت دعاى دولت وجاهت بخواند * سحركه برنهال سرو زهراب * ثانى اول صويه ديرلركه بعض سبزه وات وفواكهى آجيلغى كتمك ايچون آنده اصلادرلر كذا فى المجمع وكسر را ايله صوا وزرنده اولان يوصون معناسنه در مع التاء * زادخوست سكون دال وفتح خا وواو معدوله ايله خوست بوزن دست ومست پير سالخورده معناسنه در كذا فى المجمع وبعض فرهنكلرده قصير القامه معناسنه مرويدر وكتاب السامى فى الاسامى ده اول آدمه ديرلركه قليل الاكل اوله وآز يمكدن ضعيف ونحيف اوله شاعر ديمشدر بيت تن طاقت ندارم تاب دردست * كه كشتم كز غم عشقت چو زادخوست * زرانشت وزرادشت وزارتهشت وزاردهشت بو درت لغت زردشت نام بر آدم آديدركه دين مغانى اول وضع وايجاد ايلمشدر واول دين باطلده بر كتاب تصنيف ايدوب آدينى زندقودى بو كتاب بكا طرف حقدن كلدى ديو نيچه كندوكبى دين كافرلرى تيه ضلالته دوشرمشدر مزبور كتاب بعض حكايات وكنايات وتمثيلاتى مشتملدر وطائفهٔ مغ آكه نبوت كلدى اعتقادنده اولمشلر ايدى مرقوم كافر كشتاسب شاه زماننده وقوع بولمشدر زاست سكون سين مهمله وتاء موقوفه ايله بر ولايت اسميدر زبردست فتح باء موحده ودال وسكون را وسين ايله ايكى معنايه در اول كوچلو وقوتلو وبهادر معناسنه شيخ سعدى بيت اى زبردست زيردست آزار * كرم تاكى بماند اين بازار * ثانى اوست طرف معناسنه مثلا اوست يانته اوتوردى ديمكده زبردست نشست ديرلر مولانا هاتفى بيت چو از چهره اش كرد خجلت فشاند * زبردست شهزادكانش نشاند زت يعنى برهنه عربيده عريان ديدكلريدر زراتشت وزرادشت وزرتشت وزرادهشت وزردهشت وزره تشت زت

وزره تشت وزرمدشت في بوجمله مشهور زردهشت دیدكلری آدمك اسمیدركه مقام ذكری مرور ایلدی ودیرلركه حضرت ابراهیم علی نبینا وعلیه السلام ملتندن برعالم كمسنه اسمیدر استاد لطیفی بیت بهل آیین برزین وزرادشت * بشرع احمد مختارده پشت * مذكور اسملرجمله تانك ودالك ضمه سیله درواندن صكره بعض كمسنه لره اسم اولمشدرنته كم بهرام زره تشت دیرلو وشاعردیمشدر بیت یكی تازه كن قصه زره تشت * بنظم دری وبخط درشت في زربفت في سكون راوفاوفتح باء موحده ایله زروسیله طوقنمش حریرقماش زربافته وزرباف دخی دیرلر شمس فخری بیت خروس وار سحركه دعای خسروكوش * كه تاج لعل بری وقباچه زربفت * كاهی ضرورت شعرایچون راء مشدده ایله ده استعمال ایدرلر حكیم اسدی بیت بهركاخ اندر هوا باد تفت * سراعی زدازدیبه زربفت * آتش شعله داروصفنده در في زرادشت وزردشت وزردهشت في كلهم بضم الدال فرهنك حسین وفایی ده مسطوردركه زبان سریانیده حضرت ابراهیم علیه السلامك اسم شریفیدر ومعیار جمالیده شمس فخری ذكری مرور ایدن برزین ایله بولغتلر ایكی آدمك اسمیدركه علمای ملت ابراهیمیه دندر و بو بیتی نظم ایلمش بیت چكونه میتوان درمالك كردن * حدیث مذهب زردشت وبرزین * اما ذكری مرور ایدن مذهب مغی احداث ایدن كمسنه نك آدی اولدیغی مشهوردر كمال اسمعیل بیت اكرنبودی شمشیراوكه كردی فرق * میان زندرزادشت ومعجزفرقان * ومولانا محمد كشمیری تألیفنده ذكر ایدركه زردشت وزردهشت برشخصدن عبارتدرمنوجهرنسلندن پیغمبرلك دعواسن ایلدی ابتدا سنده اقلادوس حكیمك شاكردی ایدی واقلادوس فیثاغورس حكیمك شاكردی ایدی چونكه علم حكمتی تمام تحصیل ایلدی سیلان حدودنده برمعظم طاغده منزوی اولوب ریاضته مشغول اولدی بركتاب تألیف ایدوب زند تسمیه ایلدی اول وقت كشتاسب شاهك سلطنتندن اوتوزسنه مرورایتمشیدی طاغدن اینوب بیاض جامه لرله وآتش پرستان رداسیله كشتاسبه واروب ادعای نبوت ایلدی كشتاسب علماسنی احضار وآنكله مناقشه یه امرایلدی انلردخی معجزه طلب ایلدیلر زردشت اشارت ایلدی برمقدار باقری آتشده اریدوب باشنه دوكدیلر اصلا بریرینه ضررایرشمدی زیرا حكمتله كندویه علاج ایتمشیدیكه آتشك ضررین دفع ایدردی كشتاسبه اعتماد حاصل اولوب پیشوای دین مغان اولدی ومذهب كبرآندن ظهورایتدی فاعل خیریزدان وفاعل شراهرمن دردیمك ابتدا اندن صدور ایلدی واتباعی آله ایكیدر بری نور وبری ظلمتدردیدیلر خذلهم الله تعالی ومیرزا ابراهیم فرهنكنده نقل ایدركه زردشت بركمسنه ایدی ولایت آذربایجانده حاصل اولمش ایدی نامی ابراهیمدر اندن بلخ شهرینه واروب نبوت دعوا ایدوب كشتاسبی دینه دعوت ایلدی بعض ساخته عملر ایله نسنه لر پیدا ایلدی آتشی النده طوتوب اویناداردی بو روایت دخی زردشت اول عصر پیغمبرلرندن برینك شاكردیدر كشتاسبه ویردیكی كتابنی فرس لغتی اوزره ایتمشیدی جاماسب حكیم كه كبار حكماء فرسدن ایدی اول كتاب لغتنك اكثرین فهم ایلمزدی نوشروان زماننده اول كتابك حكمی منسوخ اولدی وخلقی اول دیندن منع ایلدیلر اكرچه رفع اولدی اما جابجا اندن بقیه بولنوردی كذا في مجمع الفرس استاد دقیقی بیت تأویل كرده وبد ازمذهب

زغوشا * کر زر دهشت کفتست استاد پیش دانا زشت سکون شین معجمه ایله بمعنی
دیدن کور مك معناسنه کذا فی التحفه زفت سکون فا ایله زیاده ایری و یوغون و تاصلق
وبد اندام شمس فخری بیت بر وبزیرور کابش چو اسب تازی جست * مباش دررہ حکمش
جوکاو کاهل و زفت * کتاب السامی فی الاسامی ده بمعنی سفت وهنکفت مسطور در سفت فتح
سین ایله محکم و صیق وهنکفت فتح ها ایله یوغون و قالین معناسنه در بو معنایه مؤید شیخ سعدی
بیت که پیکان اودر سپرهای زفت * چنان خار در کل ندیدم که زفت * فرهنك میرزا ابراهیمده
بمعنی اول و بمعنی مژه واقعدر زندوست ایکی معنایه در اول کتاب زند اوقویجی که زند
خوان و زند دستان دخی دیرلر ثانی عوراته میل و محبتی اولانه دیرلر مع الجیم * زاج ایکی
معنایه در اول هنوز ولد کتورمش عورت که قرق کونه دك لوخوسه دیرلر عربیده نفاس
دیدکلری کتاب السامی فی الاسامی ده * وهی المرأة التی وضعت حملها و یسمی الی ان تطهر * واقعدر
بو معنایه ابو المؤید بیت دلیری که ترسد ز پیکار شیر * زن زاج خوانش نه مرد دلیر * ثانی قره
بویه در که زاك دخی دیرلر زارج کسر راء مهمله ایله امیربارس در که رزشك دخی دیرلر
زاغج کسر غین معجمه ایله بمعنی زاغ که قره قرغه در شاعر * قطعه * بسان این دل
سرکشته دمبدم دولاب * ز دست چرخ جفاجوی میزند غج غج * دلا بنال که رفتند با بلان
چمن * وطن کرفته بکلزار عکه و زاغج زانیج کسر نون و سکون یای تحتانیه ایله وطن
معناسنه در بیت بدرد عشق توای شاه خوبان * که دور افتاده از زانیج نالان . زج
بر قوشدر که ترکیده صاری آصمه دیرلر زدج فتح دال و سکون نون ایله ایج یاغی که پیه دخی
دیرلر ابو المعانی بیت مهر نبود اندرین بزم جهان ازکدفلاك * از زدنج دردمندان کرد شمع
و میفروخت زراج فتح راء مهمله ایله بمعنی رزشك کذا فی فرهنك جهانکیری زرج
کسر را ایله بمعنی کبك یعنی ککلك عربیده حجل دیرلر فتح حا و جیم ایله ابو المعانی بیت قهقهه میزند
زرج که مدام * میشود باعث کرفتن دام زرغنج سکون را و نون و ضم غین ایله غایت بد بوی
بر اوتدر ولایت چیندن کتورلر جلبه چینی ده دیرلر سداب یپراغنه بکزر طبیعتی بارد و رطبدر
خاصیتی بوی مشکدن عارض اولان بیوسنی دفع ایدر بو معنایه حکیم سوزنی * رباعیه * ای بوی تو
مشك و حسودت زرغنج * با پور تورخش و پوردستان خرمنج * بادا رخ حسودت ترنجیده
وزرد * سر بر طبق نهاده پیشت چو ترنج زرکنج سکون را و نون و ضم کاف فارسیله ایکی
معنایه در اول بمعنی زرغنج مرقوم ثانی بیوك طپراق چناق معناسنه در زفلج سکون فا
و فتح لام ایله ابتدای کار معناسنه در شاعر بیت خواجه کرد د عمارت عالی * زفلج عمر خود همی
پنداشت زلج فتح لام ایله یاوه دیدکاری قوشدر استاد لطیفی بیت خصم بد خواه توبه
پیش تو ا * پیش شاهین همیشود چو زلج زمج سکون میم ایله ایکی معنایه در اول
خراسان مملکتنده برموضع اسمیدر ثانی زاج معناسنه در اماصیدنه ابی زمجانه برضمغدر که
اکا کوج دخی دیرلر زونج کسر واو و سکون نون ایله مومیار که قیمه ات و پرنج ایله طولدیروب
پشوررلر شمس فخری بیت مجال نیست خصمش که نزدیك او * چو لحم طبو رست اکنون
زونج * فرهنك جهانکیریده یالکز قیمه ایله طولمش قیون بغرسغی که قوریدوب قاق ایدرلر

ایدرلر طیان ژاژخای بیت ترنجیده رویش بسان ترنج * درازست و باریك قد چون زویج *
لغ زویج ع کسر واو وسکون یای تحتانیله قیمه‌ات معناسنه در تحفة الاحبابده قیمه طولش
زخ موننبار معناسنه‌درکه شمس فخری نونله زونج نقل ایلمشدر لغ مع الخاء * زخ ع بش معنایه
استعمال اولنور اول آواز نرم وناله حزین حضرت مولانا بیت جانب تبریز روم ازجهت
شمس دین * چند درین تیره کی همچو حنان میزنی * بومعنایه منجیك بیت بوی برامیخت
کل عنبراشهب * بانك برامیخت مرغ بازخ طنبور * ثانی مؤید الفضلاده بمعنی جرس
منقولدر اما آواز جرس اولسه معنای اوله مطابق اولوردی ثالث میخ وقازق وسائر
امثالی نسنه‌لری قاقوب صوقغه دیرلر رابع برعلتدر آدمده وحیوانده ظاهر اولور ترکیده
سکل دیرلر عربیده ثؤلول دیرلر خامس فرهنك جهانکیریده مخفف زخم مسطوردر لغ زنج ع
فتح نونله ایکی معنایه‌در اول اکلك که عربیده ذقن وحنك ذنخی دیرلر خواجه سلمان بیت
بحسن غبغبش افکنده کوی درمیدان * فتده کوی دل اندر چه زنخدانش * ثانی عموما
سوزه دیرلر حکایه وامثالی نسنه‌لرکه سویلنور کمال اسمعیل بیت فلك برابری همت تو
اندیشید * بروخرد زنج نغزدلستان آورد * کمال خجندی بیت کوی چه ماند بزنخدان یار *
این زنج مردم بیهوده کوست * ومعنادن خالی ومألدن عاری اولان سوزه دیرلر خصوصا امیر
خسرو درنکوهش مغلان بیت ازرخشان کرده محاسن کنار * اهل زنج رابمحاسن چه کار *
لغ زنج زدن ع سوز سویلمکدن کنایه‌در عربیده دق الحنك دیدکلریدر حکیم سنائی بیت
زد این ابلها نکه بی سببی دشمن منند * بس بوالفضول یاوه‌دراوز نج زنند لغ مع الدال ع
لغ زاد ع بش معنایه کلور اول یاش معناسنه که عربیده سن دیرلر کسر سین ایله مثلا یاشلو
اولانه بزادبرآمده دیرلر ثانی نسب وحسب معناسنه که مردمزاده وبدزاده کبی ثالث زادن
لفظندن صیغهٔ ماضی اولور میتوان زادوتوان زاد کبی رابع آزاده وآزاده معناسنه استاد
عنصری بیت کفتم که ساعتی ببرمن فرونشین * کفتا چوزادسرو زمانی فرونشان * خامس
بمعنی توشه وخوردنی کمال خجندی بیت سالك بی دردرازقطع منازل * ترك سفر به چوزاد
راه‌ندارد لغ زادبود ع زادبوم ذخی دیرلر اصل وطن عربیده مسقط رأس معناسنه میر
نظمی بیت دشت غم عشاقرا منزل بود * شهر محنت زادبود دل بود لغ زادمرد ع سکون
دال ایله بمعنی آزادمرد وجوانمرد حضرت مولانا بیت زادمردی چاشتکاهی دررسید * درسرا
لغ عدل سلیمان دردوید لغ زامیناد وزامیاد ع کسر میم وسکون یاء تحتانی ایله ایکی معنایه‌در
اول برفرشته اسمیدرکه روز زامینادك تدبیرامور ومصالحی حفظنه متعلق اولان احواله
مأموردر ثانی شهور فارسیه‌نك یکرمی سکزنجی کونی آدیدر مسعود سعد سلمان بیت
چون روز زامیاد نیاری زمی تو یاد * زیرا کمخوشتر آید می روز زامیاد لغ زباد ع فتح باء موحده ایله
وخوشبو یاغدر جملهٔ طیبیا تدندر دیرلرکه برمخصوص کدی درقفسده بسلرلر آنی حرکت
ایتدیررلردری زباددر اوزرندن صیبروب برظرف ایچنه حفظ ایدرلر شاعر بیت زبادوغالیه
وغازه برزنان شاید * نشود بمرد بهادرسلاح پیرایه لغ زبرجد ع فتح باوجیمله معدنی بریشل
طاشدر جواهرنوعندن زمان سابقده اعتباری وارایدی لغ زبند ع فتح باء موحده وسکون نونله

دکرن معناسنه ﴿ زراندود ﴾ اندودن لفظندن مشتقدر صوا معناسنه معنای ترکیب
آلتون صوالی مراد یالدزدر کمش اوزرینه وباقراوز رینه اولسون وسائرجا مه ده وامثالی
نسنه لرده اولسون مولانا هاتفی بیت زره کش قبای زراندود بود * زصنعتکر یهای داود
بود * وتخته اوزرنده وذیوارده اولسون میرنظمی درتعریف خانه بیت چودیوار وسقفش
زراندود بود * دل ناظران نقشهایش ربود ﴿ زرد ﴾ نوع الواندن صاری رنکه دیرلر عربیده
صفرا معناسنه شاعرک بری دیمشدر بیت روی زرد و جامه زرد وریش زرد * قلتبان در
زعفران غلطیده * چغتایده ساریغ دیرلر بوبیتده ماضیسی ذکر اولنمش میرعلیشیر بیت
دائما سارغارنوایی تینك یوزی کیم عشق ادا * بیلا آلتونی قیلورغه پایمالینك قازغانور *
﴿ زرند ﴾ فتح راو سکون نونله کوهی براغاجدر میوه سی اولمزاودون اولمقدن غیری نفعی
یوقدر غایت پك اولمغین آتشی سوینمز چوق قالور ﴿ زریوند ﴾ شرفنامه ده مازندران
پهلوانلرندن بر مبارز آدیدر بوقولی مؤید شیخ نظامی بیت زریوند مازندرانی منم * که بازی بود
جنك اهریمنم * اما میرخسرو بیت سوی میمنه درصف رومیان * زریوند کیلی کمر برمیان *
﴿ زرود ﴾ ضم راء مهمله وواو معروفله بیابان معناسنه شیخ سعدی بیت عرب راکه در
دجله باشد قعود * چه غم دارد از تشنگان زرود ﴿ زغند ﴾ فتح غین وسکون نونله هرسباع
جانور آوازی عموما وپارس اوازینه دیرلر خصوصا شمس فخری بیت چه کند بامهابت تو
حسود * چه زند شیربانك شیرزغند * بولغت راء مهمله وزاء فارسیله ده روایت اولنمشدر
﴿ زکید ﴾ کسر کاف وسکون یای تحتانیله ملال وملول معناسنه ده اولور میرنظمی بیت
خاطر دوستان سرور مزید * دل اعداش ودهمیشه زکید ﴿ زمیناد ﴾ کسر میم وسکون
یای تحتانی وفتح نونله ایکی معنایه در اول برفرشته اسمیدر که تدبیر امور ومصالح که روز زمیناده
واقع اولور اکا متعلقدر وثانی هر ماه شمسیه نك یکرمی سکزنجی کونی اسمیدر بوکونده زراعت
وغرس وتخم وشروع عمارت أبنیه غایت مناسبدر حکیم فردوسی بیت بروز زمیناد مهر
اسفند * نه بیند ستم حلق دشمن ببند ﴿ زنبد ﴾ سکون نون وفتح باء موحده ایله زنبیر
معناسنه درکه عن قریب ذکر اولنور انشاالله تعالی ﴿ زند ﴾ بوزن بند بش معنایه در اول
مجوس کتابی آدیدر حکیم خاقانی بیت آتش زمن بنهفت دم کرزند خوانم دیدکم * مصحف
زمن بکریخت هم کزاهل ایمان نیستم * ثانی بعض فرهنکارده صحف حضرت ابراهیم علیه السلام
اسمی روایت اولنمش شاعر بیت چو قوارع زبوری بفصاحت اندرآرم * ببره زبان هندی
زنشید زند خانی * بعض فرهنکده صحف ابراهیم علیه السلام تفسیریدر دیمشلر که زردشت
تفسیر ایلمشدر استاد دقیقی بیت یکی زردشت وآرم آرزویست * که پیشش زند را برخوانم
ازبر * زردشت نام کمسنه نك تصنیفی اولان کتاب اسمی اولدوغی جمله دن اقربدر ثالث
چقمق که دمور دن ایدرلر بومعنی عربیله مشترکدر حکیم سوزنی بیت چون خاطر من مدح
توزاید چون زند * اشکسته بود زند وفرزند شکسته * خواجه حافظ بیت دکر همچو زند آتشی
میزند * ندانم چراغی که برمیکند * رابع بمعنی بزرك که زند رزم دیرلر حکیم فردوسی بیت
خروشان پرازدرد باز آمدند * شکفتی فروماند ازکار زند حکیم اسدی بیت دوبازو بزنجیرها

بزنجیرها کرده بند * بهم بسته بر یال پیلان زند * خامش موردا غاجنه ده زند دیرلر که عربیده
آکا آس ویونان لسانندهٔ قنطس دیرلر وفرس قدیمده جان معناسنه در که حالا ذی روح اولانه
زنده دیدکاری بو معنایه در عربیده ایکی معنایه در بری ساعد طرفنده اولان ال کوکی که رسغ دخی
دیرلر وبری دخی چقمق در ع زنده رود ع ضم را ایله رود ایرمقدر وزنده بزرك معناسنه
بیوك ایرمق دیمك اولور نهر عظیم معناسنه مولانا هاتفی . بیت سپه از سپاهان براورد دود *
دران زنده نکذاشت جز زنده رود * میر نظمی . بیت چنان از دیده رفته اشك پرخون *
که زنده رود شد چون نهر جیحون ع زنکانه رود ع برسازدر زنکیلر چالرلر انلره مخصوصدر
جنك ومحاربه محلنده چالمق عادتلریدر شیخ نظامی بیت چو زنکی درآمد بزنکانه رود *
زشهر ودرومی برآید سرود ع زند ع فتح نون اول وسکون ثانیله بمعنی آراسته یعنی بزنمش
حضرت مولانا . بیت آنکس که زند شد بعمار * میکردد کارهاش معمور ع زهرخند ع
اول خنده در که محل اعراضده صادر اولور مولانا هاتفی . بیت فلك کریه میکرد از ان زهرخند *
که پرزهر میدید جلاب قند ع مع الراء المهمله * زابغر وزابکر ع کلاهما بسکون الباء الموحدة
اول بفتح غین ثانی بکاف فارسی اول نسنه در که برآدم آوردیني هوا ایله دولدروب ایکی
پرماغیله اوروب از کیله صدا ظاهر ایدر زبغر وزبکرد خی دیرلر استاد رودکی بیت من دهان
پیش توکنم پرباد * تازنی پرکیم توزابکرا ع زاجسور ع لفظ مرکبدر زاج ایله سوردن اول
نسنه در که بر عورت وضع حمل ایتدکده عورات جمعیت ایدرلر زاج نفاس وسور دوکن
معناسنه در جمعیت نفاس دیمك اولور استاد لبیبی . بیت خزاین تهی شد دران زاجسور *
درونها پرآمد ز عیش وسرور ع زادخر وزادخور ع کلاهما بسکون الدال وفتح الخاء ثانی
واو معدوله ایله پیرسالخورده یعنی چوق یشامش آدم اولسون حیوان اولسون ع زادغر ع
سکون دال وفتح غین معجمه ایله روسپی اوغلی معناسنه در غرروسپی عورته دیرلر اصلی غرزاد
ایدی علم اولیجق مضاف الیه تقدیم اولندی ع زار ع درت معنایه استعمال اولنور اول
بمعنی زاریدن یعنی ایکلهمك ثانی بمعنی نالال یعنی ایکلهیجی ثالث رقت حاله دیرلر که اصلی نزاردر
حال زار دیدکاری بو معنادن مأخوذدر نتکیم * مصرع * شکوت الی الزمان نحول حالی
دیمشلردر رابع مقدمه ده ذکر اولنان معنالردر که اسم مکان ایدوب کلزار وچمنزار دیرلر
ع زارخور ع سکون را وضم خا وواو معروفله اول کمسنه یه دیرلر که سوزی نزاکت وایهام ایله
سویلر ودخی کارنده حیله ایدیجی یه دیرلر اکثر قماربازلر حقنده استعمال ایدرلر زارخوش دخی
دینلور وکنایه ایله سوز سویلیه نه دخی دیرلر میر نظمی . بیت همیشه دل مخلصان را بجو *
سخن رامکو زارخو وزاستکو ع زاستر ع سکون سین وفتح تاء مثناة ایله اوته رك معناسنه
یعنی اوته جانبه میللو دیمك اولور اصلی زانسوتردر حکیم اسدی بیت زمانی بیفتاد بیهوش
رای * چو آمد بهش زاستر شد زجای * ابو شکور دخی دیمشدر . بیت ستاره بد بدم بد بدم
زمی * بدل زاستر ماندم از خرمی * بو معنایی مؤید شمس فخری بیت بنشست آفتاب
به پهلوی توزقدر * چرخش بدید وکفت که ای خیره زاستر ع زال زر ع رستمك پدری آدیدر که
اصلی زال زردایدی دالنی حذف ایلدیلر حکیم فردوسی . بیت دل زال زر شد چو خرم بهار *

وزخش نوابین وفرخ سوار ﴿ل﴾ زاور ﴿م﴾ بوزن داور یدی معنایه کلور اول خدمتکار
معناسنه حکیم سنائی بیت چیست چندین آب وکل را پروری کردن زحرص * آب وکل
خود مر ترا بسته میان زاوری * ثانی زهره یلدزینك اسمیدر حکیم انوری بیت بنام شاخ
بر آمد کل از سراچه باغ * چنانکه برافق زاوری فرح در پیش * ثالث قوت وطاقت ومجال
معناسنه شمس فخری بیت آنکه نبود خلاف فرمانش * انجم آفتاب رازاور * رابع
حیوان مرکوبه دیرلر آت وقاطر واشك ودوه امثالی استاد رودکی بیت جکر تشنکا نند
بی توشه کان * که بیچارکانند بی زاوران * خامس بمعنی زنك سادس سیاه رنکه دیرلر بعض
فرهنکلرده صوا یمش عضوه دیرلر وفرهنك وفائی ده بمعنی آب سیاه سابع زفت وبخیل
معناسنه در ﴿ل﴾ زایکر ﴿م﴾ سکون یای تحتانی وفتح کاف فارسیله بمعنی زاینده یعنی طوغریجی
انسان اولسون حیوان اولسون ﴿ل﴾ زبر ﴿م﴾ فتح باء موحده ایله ایکی معنایه در اول اوست
معناسنه که مقابلی زیردر آلت معناسنه قوتاوآدمه زبردست دیرلر الی اوست اولدیغندن
شیخ سعدی بیت ای زبردست زیردست آزار * کرم تاکی بماند این بازار * ثانی یوقارو
معناسنه در بویتدن فهم اولنور بیت من از جای کله داری چه خواهم * که افتد از زبر دیدن
کلاهم * کاهی بو معناده زای حذف ایدوب بالکز بر دیرلر بو بیتده واقعدر بیت چپ وراست
وپیش وپس وزیر وبر * زلیخای بت روی سربسر ﴿ل﴾ زبغر ﴿م﴾ سکون باء موحده وضم غین
ایله زابغر مرقوم معناسنه پور بهای جامی بیت تا زبغرت زنیم پرازباد کن بجت * ورنی تبانچه
بازخوری تو زما بیك ﴿ل﴾ زبکر ﴿م﴾ سکون باء موحده وضم کاف فارسیله زابکر وزابغر وزبغر
مرقوم معناسنه شمس فخری * نظم * بدحال ترا حال چه باشد که اکنون * عفریت
زنش باشد وابلیس خسر * درباديه مانده پر از خار وخسك * نی آب ونه نان مانده ونی کفش
ونه سر * خورده زسر بچه ذوزان سیلی * داده زبرای جرم بودن زبکر * وبدیعی
سیفی درقسمیه بیت بدزدی وبقمار وبسیلی وزبکر * بمکر وسوسه وخور وغیبت وبهتان *
استاد لطیفی بیت کر لاف زند خصم دهان کرده پرازباد * از دست حوادث زبکر قسمت او باد *
بو ابیات جمله بتخفیف کافله در وکاف مشدده سیله ده استعمال ایتمشلردر منجیك بیت
کوبی که منم بهتر بازار بمدها * پس خورده ای مهتر بازار زبکر * اداة الفضلاده کسر زا وسکون
یای تحتانی وفتح کاف فارسیله مرویدر ﴿ل﴾ زبکیر ﴿م﴾ سکون باء موحده وکسر کاف فارسیله بعده
یاء تحتانیله زبکر مرقوم معناسنه در ﴿ل﴾ زدر ﴿م﴾ فتح دال ایله بمعنی زبر مرقوم که عربیده فوق
دیرلر کذا فی المجمع ﴿ل﴾ زر ﴿م﴾ اوج معنایه در اول معروف التون وآقچه یه ده زر دیرلر کاهی
تشدید ایله ده استعمال اولنور ثانی بمعنی پیر یعنی قوجه مش اولانه دیرلر شمس فخری بیت
تا که کیتی زکردش خورشید * کاه باشد جوان وکاهی زر * استاد دقیقی بیت همان
نوبهار آید ونیرماه * جهانکاه برنو شود کاه زر * ثالث رستم جهانکیرك باباسی اسمیدر که
زال زر دیرلر شمس فخری بیت رستم عهد وزال سان بادا * بنده درکه تواز پی زر ﴿ل﴾ زردپه ﴿م﴾
سکون راودال وضم باء فارسیله صاری آت که اشقر دیرلر بورآت معناسنه اولدیغی ذکر
اولنمشیدی بعض نسخه ده قوله آت معناسنه مرویدر بیت سواری بزرد پور زرین لجام *

بلجام * به پیشش دلیرانه کرده خرام زردسر سکون را ودال ایله ایکی معنایه در اول ۴۴
آتش پرست طائفه سنه دیرلر میرنظمی بیت نداردز ایمان وازدین خبر * همیداند
آیین بدزردسر زروشته کر صرمه کش وقلابدان اید بجیه دیرلر زرکر سکون
را وفتح کاف فارسیله قویمجی معناسنه که زرکار دیمکدر تتکم دیمشلردر * مصرع * قدرز
زرکرشناسد قدرجوهرجوهری زرمشت افشار خسروپرویزك خزینه سنده برالتون
طوب وارایدی حکما آنی برمرتبه نرم ولطیف وملایم دوزمشلر ایدیکه النه آلدقجه لادن کبی
اوینادوب استدکی شکل وصورتی دوزرایدی حکیم سوزنی بیت زرمشت افشار بودی
بوسه اورا بها * سبلت آوردوسزای نیزمشت افشارشد زریر کسر را وسکون یای
تحتانیله اوچ معنایه کلور اول نام برادر کشتاسب در حکیم فردوسی بیت بکفت وبراندیشه
همی بود دیر * بفرمود تا بیش اوشد زریر * ثانی برصاری اغاجدر اما حکیم اسدی وطوسی
برصاری اوتدر دیدیلر اسدی بیت که از تابش تیغ لرزان شده * زریر ازرخ بد دل ارزان شده
شمس فخری بیت حدوث خاتم یاقوت اکرکند دردست * زهیبت تودر انکشت اوشود
چو زریر * ثالث اسپرك دیدکلری اغاجدر که انکله نفتی رنك بویارلر حکیم انوری درصفت قلم
بیت اشك حدثان هیبیت اورنك بقم کرد * هرچند برخ زرد ترازبرك زریرست زغار وزغر
کلاهما بفتح الغین المعجمة درت معنایه کلور اول سختی ومحنت ومشقت ثانی بمعنی طعام ایکی
معنایه ابوالمعانی بیت چندان زفلك زغار دیدم * آسوده نشد زغار روزی * ثالث زمین
غمناك رابع چیزی رنك کرفته زغبر سکون غین وفتح باء موحده ایله براوتدر اطبا
مرو دیرلر زغیر کسر غین وسکون یای تحتانیله کتان تخمیدر زفر فتح فا ایله
چکه زنخدان معناسنه حکیم اسدی بیت زدش پهلوان نیزه برزفر * سنان ازقفا بردیك رش
بدر * مجمع الفرس کج دهان وکتاب السامی فی الاسامیده چکه کوکی که دیش اکا متصلدر
خلاق المعانی بیت پردلان خندان چودندان رفته درکام بلا * اژدهای فتنه بکشاده زهر
شه ویی زفر زکور ضم کافله بخیل ودزده دخی دیرلر حکیم سنایی بیت اکر زر بکیرم
نه زاهد خسیسم * وکرمی ننوشم نه زاهد زکورم زمج بلور سکون میم وجیم فارسی
وفتح با وضم لامله زاك معناسنه عربیده زجیکوردیرلر زمین کیر کوترمکه ایاغی اولمیوب
یراوزرنده سورینور ابوطالب کلیم بیت اززمین کیری نکردد دستکیر من اکر * چون چنار
ازپای تا سردست رویدازعصا زن پدو قاین آتا اصلی پدرزن ایدی علم اولیجق مضاف
الیه تقدیم اولندی زنبر سکون نون وفتح باء موحده ایله ایکی معنایه در اول درت
اغاجی چارکوشه بغلیوب اورتاسنه ایب اوررلر یاخود کلیم پارەسی یاخود برپارچه دری بغلرلر
وآنکله کرپچ وبالچق چکرلر حکیم ازرقی بیت توان بردن هنوز ازجای جنکش * دریده زهره
سکری بزنبر * شمس فخری بیت میکشد خاك خانه خصمش * فعله کین بتوبره وزنبر *
بعض فرهنکلرده تسکره معناسنه مرویدر ثانی زرشك معناسنه که ارژنك وزارج دخی دیرلر
زنبور سکون نون وضم باو واو معروفله آری معناسنه دربال آروسی اولمیوب نیشترلی
صاری آری اولدیغنه تصحیح ایلمشلردر عربیله مشترکدر شاعر دیمشدر بیت که بانت این

قصب سكرى بقامت نى * كه دوخت اين عسلى خرقه برقد زنبور ﴿ زنبور كافر ﴾ يعنى اشك آروسى مولانا صائب بيت زنبور كافرند سراسر ستاركان * زنهار زين سياه دلان انكبين مجوى ﴿ زنبير ﴾ سكون نون وكسر باء موحده وبعده ياء ساكنه ايله زنبيل معناسنه در ﴿ زنجور ﴾ سكون نون وضم جيم وواو مجهول ايله بمعنى زنجير كذا فى المجمع ﴿ زنجير ﴾ ايكى معنايه در اول معروف نسنه دركه دمور دن ايدرلر ثانى بردمور درقله باشنه ايدرلر فرهنك ميرزا ابراهيمده اول تخته دركه آنكله صوولنمش تارلايى تخمندن صكره هموار ايدرلر وادات الفضلاده جيم يرينه حاء مهمله واقع اولمشدر عربيده كسر زا ايله بارمقلردن صادر اولان صدايه ديرلر ﴿ زندآور ﴾ سكون نون وفتح دال وواو ايله حلال زاده حرام معناسنه در ﴿ زنور ﴾ ضم نون وواو معروفله ايكى معنايه در اول خرما صلقمنك ديبى ثانى برسياه اوزون قورتدر صوده حاصل اولور آكا زرو وزلو ودبوچه وسالك دخى ديرلر انسانه وحيوانه ياپشدقده قانن صورر ﴿ زوار ﴾ فتح واو مخفف ايله بش معنايه كلور اول خدمتكار وقوللقچى معناسنه حكيم فردوسى بيت بيايد يكى تاختن ساختن * زوار وفرستاده پرداختن * بعض فرهنكارده بيمارخانه ده بيمار خدمتكارى واقعدر وبعضنده محبوس خدمتكارى معناسنه روايت اولنمش شاه ناصر خسرو بيت بزندان سليمانم زديوان * نمى بينم زيارى نه زوارى * وله ايضا بيت اندران زندان سنكين چون بمانم بى زوار * ازكه جويم جز كه از فضلت رهايى راسبب * بو معنايى مؤيد شمس فخرى بيت مقيم سجن شحن برنويد تست خلاص * اسير چاه عنارا اميد تست زوار * ثانى برادر ستمك نامى در زواره دخى ديرلر حكيم اسدى بيت سوى خانه رفتند آن چاهسار * بيكدست بيژن بديكر زوار * ثالث بمعنى زنده يعنى حى رابع آواز نيز وبلند خامس زن پير معناسنه كذا فى فرهنك جهانكيرى ﴿ زواغار ﴾ فتح واو وغين معجمه ايله بركوچك قوشدر ﴿ زور ﴾ فتحتين ايله زير مرقوم وزفر مذكور معناسنه زيرا يا وفا و واو ميانلرنده تبادل وتواخى اولمغله بربرلرينه ابدال اولنورلر ﴿ زهر ﴾ سكون ها ايله اوچ معنايه در اول معروف كه عربيده سم ديرلر اعلام غالبه دن اولمغله اطلاق اوزره ذكر اولنوب مراد سم اولور هر نه اولورسه ثانى غم وغصه معناسنه در شيخ سعدى بيت رشكم از پيرهن آيدكه در آغوش توخسبد * زهرم از غاليه آيدكه باندام توسايد * وغضب وخشم معناسنه ده روايت اولنمشدر ميرسنجر بيت رسيده ام بديارى كه اندران كشور * بزهر چشم تسلى دهند مهمانرا * وغم والم معناسنه حكيم ناصر خسرو بيت كرمن اسير مال شوم همچو اين وآن * اندر جكر چه يابد زهر وجكر مرا * عربيده شكوفه يه ديرلر آغاجلك اولسون غيرى اولسون ﴿ مع السين ﴾
﴿ زان سپس ﴾ سكون نون وفتح سين وباء فارسيله آندن صكره ديمكدر زين سپس بوندن صكره در كذا فى المجمع وغيره ﴿ زاورس ﴾ فتح واو وسكون را ايله زهره يلدزيكه ناهيد دخى ديرلر تركيده صباح يلدزى ديدكلريدركه صباحه قريب طلوع ايدر ابو المعانى بيت زشام هجر ندانم چون آيدم سحرى * بعارض توكانم چو بينندم زاورس ﴿ زاوس ﴾ حذف را ايله ده معناى مرقومه منقولدر ﴿ زواس ﴾ بعض نسخه ده واو الفه تقديم ايله معناى مرقومه مرويدر ميرنظمى بيت نباشد بروى توكردن قياس * بجام مهرانور بجايى

بحرابی زواس مع الشین * زاودش ضم داللہ عطارد یلدزیدرکہ تیردخی دیر زارخورش سکون راء اول وکسرثانی وضم خا ایله طعامی آز تناول ایدن عورتکه عربیده قبین دیرلر فتح قاف وکسربا ایله کذا فی المجمع زارخوش سکون راء مهمله وضم خا ایله کنایه ایله سویله یجی وایشنده حیله ایدیجی یه دیرلر زارخورد دخی دینلور شاعر بیت همه کارها را درستی بکن * مشو زارخوش کارجستی بکن زاوش ضم واو ایله عطارد یلدزینک اسمیدر شمس فخری بیت کمترین منشی تو از اوش * کهترین چاوش تو بهرام * بعض فرهنکلرده مشتری یلدزی یسردیمشلر حکیم سنایی بیت فلک سادس است زاوش را * دهنده است هر دانش وهوش را * بعض نسخه ده فتح واو ایله آتش وزنی اوزره مرویدر استاد لطیفی بیت خال در روی تو چون زاوش است * یا بخورشید احتراق آتش است زاووش برواو زیاده سی ایله ده منقولدر عطارد معناسنه شمس فخری * قطعه * اکر نباشد عون تو اندر چنین وقتی * برآید از همه اهل جهان فغان وخروش * بدرکه تو توسل همی کند کیوان * بمدحت تو تفاخر همی کند زاووش * زا مفتوحه ایله زاووش دخی منقولدر زبرپوش فتح باء موحده وضم باء فارسیله ایکی معنایه در اول یورغانکه عربیده لحاف دیرلر کسر لام ایله ثانی اثواب اوزرینه کیلان جامه که بالاپوش دخی دیرلر مشرف شفروه بیت فلک کرچه زبرپوش وجود ست بچشمش تحت خلقان می نماید زش مقابلهٔ سؤاله جوابدر استاد رودکی بیت زش از و پاسخ دهم اندر نهان * زش بیند ازی میان مردمان زغاش فتح غین معجمه ایله اول محنت وغم واندوه که عشق سببی ایله عارض اولور ابو المعانی بیت کشته ام عاشق ند انستم مکر * میشود حاصل ازان بر دل زغاش زغارغاش وزغراش وزغرغاش کلاهم بالراء المهملة اول بالسکون ثانی بالفتح ثالث بالکسر تحفة الاحبابده کورک پارلریکه عوض ایدرلر وکورک چوره سنه دیکلان که ترکیده زغاره دیرلر شمس فخری * قطعه * برون فکند بجاروب لا تنز کردون * عدوش را زدر خانهٔ جهان چو چراش * دمی که قاقم وسنجاب خسروی دوزند * چه قیمت آورد انجا بکاه زغرغاش * بوندن فهم اولنورکه بیانه آتیلان کورک پارلری اوله که ایشنه یرامیه زکش کسر کاف ایله بک باغلنمش نسنه هرنه اولورسه پور بهای جامی بیت دست بزغاله که چون سلک ده * کرم بر من فتاد سر دو زکش زواش فتح واو ایله زاوش مرقوم معناسنه یعنی ستارهٔ عطارد اورمزدی بیت حسود انت راداده بهرام نحس * ترا بهره کرده سعادت زواش * بو بیتده دلالت واردرکه زاوش وزواش مشتری یلدزی اوله زیرا سعادتله مشهور اولان مشتری یلدزیدر عطارد بهرامه مقابل سعد دکلدر واورمزدی استاد شاعردر زوش فتح واو ایله فرهنک جهانکریده ستارهٔ مشتری نامی اولمق مرویدر زهرکوش اضافتله قولق کیری در آجی اولدیغی جهتله زهر تعبیر اولنمش کوزدن کلان یاش طوزلی بورندن کلان اکشی وآغزیاری طتلودر بقدرت الله تعالی جمله سنک منبعی دماغدر اصللری بر و طعم و طبیعتلری متغایردر زهش زهیدن لفظنک اسم مصدریدر صزش یعنی ظرفدن صو وامثالی نسنه لر صزمق معناسنه در شمس فخری بیت شاخسار عدل را عون تو باد * جویبار بذل را کلکت زهش مع الغین * زاغ اوج

معنایه کلور اول سیاه قرغه در عربیده غراب دیدکلریدر حکیم خاقانی بیت خاقانی
آنکسانکه طریق تو میروند * زاغند وزاغ را روش کبك آرزوست * ثانی کوشهٔ کمان یعنی
کرش یحدوکی یر شمس فخری بو ایکی معنایه * قطعه * بربام قصر دولتش ارزاغ
بکذرد * شاهی دهد زسایهٔ خودچون همای زاغ * وزنیرویش کند زسردست امتحان * نه خانها
هلد زکمان فلك نه زاغ * ثالث موسیقیده بر لحندر میرخسرو درصفت قلم بیت کربصریر
آمد چون مرغ باغ * نغمهٔ بلبل زده از قول زاغ * عربیده دخی قرغه یه دیرلر ور معناسی
دخی میل در حضرت سرورانبیا علیه افضل الصلوة وازکیها حقنده مازاغ البصر بیورلدی
ماسوایه نظری میل ایتمدی دیمکدر وزاغ الشمس دیرلر ای مالت الشمس الی الزوال دیمك اولور
﴿ ل ﴾ زروغ ﴿ ع ﴾ ضم راء مهمله واو معروفله انجقرق که عربیده فواق دیرلر فم معدده بر ریح عارضیدر
پوربهای جامی بیت نیز وکندا چون زروغ اشترست * زرکرفتم جمله اسب واسترش
﴿ ل ﴾ زماروغ ﴿ ع ﴾ فتح میم وضم را وواو معروفله اراضیٔ متعفنه وچقور یرلرده حاصل اولور بر نسنه در کثرت
مطردن ایری اولور وباران زیاده اولدقده الماقندر اولور ترکیده طوملان عربیده کما دیرلر فارسیده
سین ایله سماروغ دخی دیرلر ﴿ ل ﴾ مع الفا * زبرقوف ﴿ ع ﴾ فتح باء موحده وسکون را وضم فا ایله بمعنی زف
دشنام دادن یعنی شتوم ایتمك استاد اورمزدی بیت یك زبرقوف اززبانت نزد من *
ازدعای دیکران خوشتر بود ﴿ ل ﴾ زراف ﴿ ع ﴾ راء مشدده ایله زرافه که ترکیده زرنیا دیرلر شیخ سعدی
بیت چه خوش کفت شاکرد منسوج باف * که عنقا براورد پیل وزراف ﴿ ل ﴾ زلیف ﴿ ع ﴾ کسر لام
وسکون یای تحتانیله بمعنی ترس وبیم یعنی قورقو استاد فرخی بیت از لب لعل تو هزاران
امید * وزسر زلف تو مراصد زلیف ﴿ ل ﴾ زندباف وزندلاف وزندواف ﴿ ع ﴾ اوچی برلغتدر
ایکی معنایه کلور اول مغ زردشت معناسنه استاد رشید الدین وطواط بیت شها دو
توکه محراب شهنشاهان کشت * هنوز ناشده محراب زندواف آتش * ثانی بلبل معناسنه
شمس فخری بیت کلبن چو دشه ایران بیار * مدح بر و خوان تو چون زندباف * حکیم
ازرقی بیت هرتلی را لاله زاری زوی نماید فراخ * هرکلی را زندلافی تنك میکیرد ببر * حکیم
سوزنی بیت تابود اهل عجم را نام بلبل زندلاف * زندوافان سخن را نظم مدحت باد زند *
استاد عنصری بیت فزاینده شان خوبی ازچهر لاق * سراینده شان ازکلو زندواف ﴿ ل ﴾ مع القاف زق
* زاق ﴿ ع ﴾ قاره بویه که زاك دخی دیرلر ﴿ ل ﴾ زرق ﴿ ع ﴾ سکون راء مهمله ایله ریا وتزویر درویشی
عربیده دخی مستعملدر شیخ عطار بیت پوشش درویش غیر ازدلق نیست * درپی حرص
وهوای زرق نیست ﴿ ل ﴾ زنبق ﴿ ع ﴾ معروف چچکدر خشبو ونافعدر یاغی الوب بعض
اوجاع واورامه علاج ایدرلر شاعر بیت زنبق ولاله کل وسنبل وریحان دروی * جمع کردند
پیوم چمن آرای بهار ﴿ ل ﴾ زورق ﴿ ع ﴾ کوچك کمی سفینهٔ مختصر معناسنه خواجه سلمان بیت
پیکر این زورق رخشنده بر آب روان * می درخشد چون دو پیکر بر محیط آسمان ﴿ ل ﴾ مع الکاف زك
* زاك ﴿ ع ﴾ ایکی معنایه در اول شاب یمانی ثانی برنوعه قاره بویه در تعریب ایدوب زاج
دیدیلر خلاق المعانی بیت چنانچه مارکر زی سپید کرد دپوست * چوجفت زاك شود عالمی
سیاه کند * مذکور مداد ترکیبندن بر جزودر نتکم مجنون چپ نویس درعمل مرکب

مركب بيت چون تيره شود بزور بازو * دزوى فكن آب زاك و مازو * براستاد دخى عمل مركبله بيت مقدار دوده صمغست مقدار هر دو مازو * مقدار هر سه زاكست وانكاه زور بازو ل زالوك ع ضم لامله يوالق كه كمان كره دن آتارلر غالوك دخى ديرلر ل زبرتنك ع فتح باء موحده وتاء مثناة وسكون نونله طپقور قولانى ل زردشت بزرك وزروان بزرك ع كلاهما بسكون الراء المهمله نام حضرت ابراهيم عليه السلام اولمق اوزره در زرهون دخى بونه كبيدر كذا فى فرهنك جهانكيرى ل زردك ع كاف تصغير ايله صاروجه ديمك اولور هرنه اولورسه ميرنظمى بيت در آمد دران جايكه مردكى * بچشم كبود و بريش زردكى ل زرنك ع فتح را وسكون نونله برنوعه آغاچدر غايت پك اولور ميوه سى اولمز اودون ايدرلر آتشى زياده طيانور منجيك بيت چنان بنالم اكر دوست داد من ندهد * كه خاره خون شود اندر شخ زرنك وزكال بلحة العجم نام كتابده دوزخ معناسنه مرويدر ل زغاك ع فتح غين معجمه ايله اوزم چبوغى معناسنه در كذا فى المؤيد ل زغنك ع فتح غين وسكون نونله انجقرق كه عربيده فواق ديرلر حكيم سوزنى بيت مرا رفيق بپرسيد كين غريو تو چيست * جواب دادم كين كريه نيست هست زغنك * شمس فخرى يك چشم زدن معناسنه نقل ايلمش ل زلك ع فتح لامله بمعنى اخكر يعنى آتش قورى شاعر ديمشدر بيت داغها در سينه وابنكر زحسرت كشته است زآتش دل مى نهاده جا بجا دروى زلك ل زمجك ع سكون ميم وفتح جيم فارسيله بر پرنده جانور آديدر ل زنبورك ع سكون نون وضم باء موحده ايله تركيده زنبرك ديدكارى صغير طوپدر ميرخسرو بيت زتير اندازئ زنبورك از دور * مشبك سينها چون خان زنبور ل زنبوك ع حذف را ايله ده زنبورك مرقوم معناسنه مرويدر ل زنجيرك ع برنوع نقشدر نقوش اطرافنه ايدرلر نقش مسلسل درلر ل زنديك ع سكون نون وياى تحتانى وكسر دال ايله كتاب زند احكاميله عمل ايدنه ديرلر تعريب ايدوب زنديق ديديلر كذا فى فرهنك جهانكيرى ل زنك ع فتح نونله مصغر زندر ودخى شعاع آفتاب معناسنه در ل زوزك ع سكون واو وفتح زاء معجمه ايله بذربنج ديدكارى تخمدر بعض نسخه ده ماجيلر اوتيدر ل زهك ع سكون ها ايله هنوز طوغرمش عورتك وساير حيوانا تك سود يكه فله دخى ديرلر تركيده آغوز وعربيده لبا ديرلر فتح لام ايله كذا فى السامى بسحاق اطعمه بيت كشك ورودة زهك وزرداب وبس جغرات وماست * چرپه شير وزنده مسكه دوغ كردى بازخر * عربيده روزكار شديد قويمق معناسنه در ل مع الكاف الفارسى

زكز

زراسك وزراسنك ع كلاهما بفتح الراء والسين المهملتين تركيده ريك ديدكارى توز كبى باقر براده سى كه خط ياش ايكن اوزرينه صاچارلر ميرنظمى بيت دبير فلك چون نوشته نشان * بريزد زانجم زراسك بران ل زراغنك ع فتح را وغين وسكون نونله زمين ريكناك وسخت يعنى قومسال وپك يرمعناسنه شمس فخرى بيت زفيض ابر دستت آب حيوان * برآمد از زمينهاى زراغنك * استاد عسجدى بيت زمين زراغنك وراه درازش * همه سنكلاخ وهمه كوره بكسر ل زرخشك ع سكون را وشين وضم خا ايله بمعنى خالص يعنى اول نسنه كه قاريشق اولميوب پاك وخالص اوله از يوسف وزليخا بيت نهاد از لعل سيراب وزرخشك * فروزان تاج ابرخرمن مشك ل زرنك ع فتح راء مهمله وسكون نونله سكز معنايه

کلور اول بر آغاجدرکه کوهستانده اولور غایت پکدر میوه‌سی اولماز اما آتشه یاقسه‌لر
نیچه کونلر آتشی سونمز قالور ابوشکور. بیت چنان بکریم اکر یار دادمانند * که خاره
خون شود اندر شم زرنک زکال * آنجلین پك اولدیغندن اوق ونیزه واکر قلتاغی ایدرلر حکیم
فردوسی. بیت زد بیا واسبان وزین پلنك * ززرین سنام وختای زرنك فی استاد منوجهری
بیت آفرین زان مرکب شبدیز رنك رخش روی * آنکه روز رزم بر پشتش نهد زین زرنك *
ثانی ولایت سیستانده بر شهر آدیدر حاکم سیستان اولنلر آنده اوتورورلر حکیم اسدی. بیت.
بیك چشم زد آموان راد رنك * بشد تا بنزدیك شهر زرنك * ثالث انبرباریس که زرشك
دیرلر زراج وزراك دخی دینلور سیف اسفرنکی. بیت تادر خیال خانهٔ صد رنك آرزو *
خرمای ترند اده ترا اززرنك چشم * رابع بمعنی چیزی نوعنی یکی نسنه ابوالمؤید. بیت عید
شد دیکر که آن دلدار شنك * بهر کشتن جامها پوشد زرنك * خامس کلهٔ اسب یعنی آت
صوریسی حکیم اسدی. بیت زمین ازتك وپوی کام زرنك * چو ماهی فروشد بکام نهنك *
سادس زرچوبه یعنی زرده چاو رضی الدین نیشابوری. بیت ازخون کشته روی شجاعت شود
زرنك * وز تاب تیغ تاز عزیزی شود مذاب * سابع ادات الفضلاده خردل معناسنه
ثامن زرد آب کل کاریره یعنی صاری بویه باچلی کذا فی المجمع فی زغالك ع فتح غین وسکون
لامله انجقرق که عربیده فواق دیرلر ضم فایله ولسان هندیده هچکی دیرلر ادات الفضلاده خردل
معناسنه مرویدر فی زلك ع ضم لامله سلك که بر اوز بجه سیاه قورتدر وجودا نسانده لازم
اولدیغی محلده قورلر دم فاسدی اموب چقارور اکا زلو وزلوك دخی دیرلر فی زلوك ع زلك
مرقوم معناسنه کذا فی المجمع فی زمخك ع ضم میم وسکون خا ایله بغایت ممسك وبخیل
معناسنه کذا فی المجمع فی زنك ع سکون نونله سکز معنایه کلور اول بر طایفه
اسمیدرکه سیاه اولورلر انلره نسبت ایله ولایتلرینه زنکبار دیرلر خواجه حسین ثنایی در اسکندر
نامه. بیت شنیدم که شاهنشه زنکبار * بمصر وبمصری کند کار زار * شمس فخری. بیت
خدایکان سلاطین که هست معدلتش * کرفته روم وخراسان وهند وخلج وزنك * ثانی
ماه ومهرك پرتونه دیرلر حکیم ازرقی. بیت دهان لاله توکویی همی که نوش کند * بروی سبزهٔ
زنکار کون بنید چو زنك * ثالث پاس معناسنه که دمورده وسائر نسنه لرده اولور مذکور اوج
معنایه حکیم سوزنی * نظم * آیین کالك تو شدن اززنك سوی روم * تا بستردز آینهٔ
علم وعقل زنك * ای کالك مشکبار تو ازسیر وازصریر * برروی روم سلسله پیوند زلف زنك *
بی بادهٔ چو زنك بدی مدت مدید * آمد نیا بهٔ قدح بادهٔ چو زنك * رابع چاك معناسنه که
دوای دخی دیرلر دوه لره وقاطرلره آصارلر مولانا هاتفی. بیت کشیدند بر تازیان تنکها * ببستند
بر بختیان زنکها * خامس شاطرلر ایاقلرینه وادکلرینه بغلد قلری ذیلکه زنکله دخی دیرلر مختاری
بیت خنکلکت بود ازخون دل دشمن به * پای بازت کند ازدیدهٔ اعدای تو زنك * وشیخ نظامی
بیت دلت بسیار کم میکرد دازواه * دران زنکی ببا ید بستن آن راه * سادس کو زبکارنده
اولان چرك که عربیده رمص دیرلر سابع بمعنی زدن ثامن فرهنکده بمعنی تیز وسوزنده مسطوردر فی زونك
وزونزك ع کلاهما بفتح الواو وسکون النون کوز پشت یعنی بوکری که عربیده احدب دیرلر

دیرلر ودخی زبون وحقیر معناسنه‌در کذا فی فرهنك جهانکیری ﴿ مع اللام * زابل ﴾ ضم باء
موحده ایله ولایت سیستان آدیدر که نیمروز دخی دیرلر مجمع الفرس‌ده موسیقی کوشه‌لرندن
بر کوشه‌یه‌ده دیرلر امیرخسرو بیت پیره زن جنك تهمتن مقال * رخش روان کرده بزابل
چو زال * بومعنا کنایه ایله استثنا ط اولنور ﴿ زاخل ﴾ کسر خاء معجمه ایله فرهنك
جهانکیریده زقوم اغاجی معناسنه مسطوردر ﴿ زازال ﴾ فتح زاء معجمه ایله بر سیاه
قوشجغزدر یره قونسه اوچمغه مجالی اولمز کذا فی المجمع ﴿ زازل ﴾ فتح زاء معجمه ایله کفکیر
کبی بر دلکلو باقر طبقدر حلواجیلر وطباخلر قزغان اغزینه قویوب روغنی وعسلی سوزرلر
اکا پالاون وپالاوان وپالوانه وپالونه واردان روغن پالا دخی دیرلر کذا فی فرهنك جهانکیری
﴿ زاغنول ﴾ سکون غین وضم نونله باشی اکری بردموزدر آنکله یرقزارلر ترکیده قرغه بورنی
دیرلر فارسیسنك دخی معنای ترکیبی قرغه بورنی دیمکدر ﴿ زال ﴾ رستم جهانکیرك پدری
آدیدر شمس فخری بیت جمال دینی ودین شاه کامکار که هست * هزار حاتم طایی هزار رستم
زال * رستمه باباسی آدیله رستم زال دیدکلری کبی زاله دخی باباسی آدیله زال دستان دیرلر
بو بیتده واقعدر بیت بمهلتی که سپهرت دهد زراه مرو * تراکه کفت که این رابزال دستان
کفت * زالك اصل معناسی پیرسالخورده‌در زال مزبور آنه‌سندن تولد ایتدکده صاچی وقاشی
وکرپکی بیاض اولدیغندن اسم زال ایله تسمیه اولنمشدر شمس فخری بیت بجایه بخشیش زر
ملتفت شود آن کو * بکاه حمله چه رستم نبرد اوو چه زال ﴿ زاول ﴾ کسر واو ایله‌ده ضم واو
ایله‌ده مرویدر زابل مرقوم معناسنه که بر مملکت آدیدر سیستان ونیمروز دخی دیرلر رستم زالك
ولایتیدر سید ذوالفقار شروانی بیت بر زاولا ربیار دالماس تیغ تیزش * اجزای زال
زررا لرزان کند چو زیبق ﴿ زاویل ﴾ کسر واو وسکون یای تحتانیه ایله بنا معناسنه‌در که زاو وزار
دخی دیرلر کذا فی فرهنك جهانکیری ﴿ زرچول وزرخول ﴾ کلاهما بسکون الراء المهمله اول
بضم الجیم الفارسی ثانی بضم الخاء المعجمه چالك اویونیدر که ایکی باشی سوری بر قصه اغاجدر
اوررلر یوقاروده لقدقده بردخی اوروب اتارلر بووجه او زره بر نوع اویوندر ﴿ زلیل ﴾ کسر
لام وسکون یای تحتانیه ایله آواز کلو یعنی بوغازدن اختیارسز چیقان صدا کذا فی فرهنك
حسین وفایی ﴿ زنبغل ﴾ سکون نون وفتح باء موحده وضم غین معجمه ایله آورد ایچنی هوا ایله
طولدوروب اوتدرمکه دیرلر زبغر وزبکر دخی دینلور محتشم کاشی بیت زنبغل رابه زسیلی
میخورد * کارنیکو کردن از پر کردنست ﴿ زنبل ﴾ سکون نون وکسر با ایله ایکی معنایه‌در
اول زنبر معناسنه که آنکله کرپیچ وطپراق چکرلر استاد عنصری بیت بر زمکه همه آن
روستای بلخ هنوز * همی کشید سرو پای کشته بر زنبل * بومعناده ترکیده دخی
مستعملدر ثانی زرشك مرقوم معناسنه‌در ﴿ زنبیل ﴾ معروفدر ترکیده دخی زنبیل وعربیده
دخی زنبیل دینلور مولانا شمس تبریزی بیت ای که بزنبیل تو هیچ کسی نان نریخت * درین
زنبیل خودهم بطلب ای فقیر ﴿ زنده پیل ﴾ ارکك فیل معناسنه ودخی کبیر الجثه ومهابتلو فیله
دیرلر فیلك صفت ممدوحه‌سیدر . امیرخسرو بیت سربفلك برده بسی زنده پیل * کوه
کران ابقیامت دلیل ﴿ زونکل ﴾ فتح واو وکاف فارسی وسکون نونله کوز پشت وحقیر

معناسنه سکون نون وضم کاف عجمیله ایکی معنایه در اول چکراغی ثانی موسیقیده بر آوازه اسمیدر که زنکدان وزنکله وزنکوله دخی دیرلر زول فتح واو ایله دوه طبانی معناسنه در

مع المیم * زادبوم سکون دال وضم باء موحده ایله وطن اصلی معناسنه در زم
میرنظمی بیت خاطر افکار مارادرهم است * زادبوم عاشقان ملک غم است زادشم
سکون دال وفتح شین معجمه ایله نام پدر افراسیابدر زامیم کسر میم وسکون
یا ایله بر نهر عظیم اسمیدر یعنی بیوك ایرماق حکیم سوزنی بیت زجود چون چه زمزم زپای
اسمعیل * بدید شد زکفش بحر قلزم وزامیم * بر دال زیاده سیله زادمیم دخی دیرلر زخم
سکون خاء معجمه ایله ایکی معنایه در اول جراحت که قلیج وخنجر ونیزه وتیر وامثالی آلات
حربدن اوله ثانی آهوی بیاض معناسنه ایکی معنایه ابو المعانی بیت تیغ غمزه زخم کرده سینه
ام * چون بچشمی زخم ما وانکرد زردم سکون را وفتح دال مهملتین ایله یوله کوترملك
ایچون تدارك اولنان طعام زاد راه معناسنه که رزدمه دخی دیرلر وله بیت بحسرت این دل
کریان سفر کرد * بجز لخت جکر زردم نبودی زرم سکون راء مهمله ایله ایکی معنایه در
اول کوزدن یاش دوکمك ثانی بخیل وخسیس معناسنه در ایکی معنایه وله ایضا بیت
روان کردم زدیده زرم چون سیل * نبودم زرم کوهری فشاندم زم مکه مکرمه ده
معروف قیو صویی در دخی آلتی معنایه کلور اول بر رودخانه یعنی بر ارمق آدیدر اما
فرهنك جهانکیریده زم بر شهرك آدیدر یانندن بر ایرمق جاری اولمغله اسم اکا نقل اولنمش
حکیم ناصر خسرو بیت تر افرداند اردسو دآب روی دنیایی * اکر برزوبت ای نادان برانی آب
رود زم * حکیم اسدی در صفت اسب بیت بجستی بیك جستن از زود زم * بکشتی نیاورد
بر یك درم * ثانی بمعنی سرما یعنی صووق بوندندر که قیشه زمستان دیرلر صووقلق دیمك اولور
حضرت مولانا بیت بکدمی همچو کلستان کندم * دم دیکر چو زمستان کندم * بو معنایه
بنت الکعب دیمشدر بیت عاشق ورنجور بودوبی درم * آن شخوده رخ شخا بیده ززم *
بو معناده استادروم کمال پاشازاده مرحوم دیرکه ارضه زمین دینلدوکی زم صووقدر حرف
یا نسبت ایچوندر وآخرنده کی نون نسبتی تأکیدایدر طپراغك طبیعتی بارد اولدیغندن زم ایله
تسمیه اولنمشدر ثالث فرهنك جهانکیریده شدید روزکار معناسنه در حکیم فردوسی بیت
زاموی شیران وپیلان برم * کنرهای جیحون پر از باد زم * رابع بر بیکار آدیدر بعضیلر چاه
زمزم در دیدیلر حکیم قطران ارموی بیت بطبع راوی قلزم بدست چشمه زم * بدل چو رود
وفرات وبکف چو رود قرب * خامس اول طفله دیرلر که سو پلرکن اغزندن توکرك صاچله
سادس بمعنی فتیله عربیده میم مشدده ایله درت معنایه کلور اول مهار کردن شتر ثانی
کبر کوسترمك ثالث سربلند طوتمق رابع ایلرو کتمك معنالرینه در زنده رزم
تورانیلردن بر مبارزك نامی درکه آنی رستم قتل ایلمشیدی حکیم فردوسی بیت چو سهرابه
راد ید بر تخت بزم * نشسته بیکدست او زنده رزم زوربیم فتح واو وسکون را وکسر
نون ایله اول پارهیه دیرلر که جامه نك ارقه طرفنه دیکرلر ترکستانده یعنی اوزبکده الباق دیرلر

مع النون * زادن طوغمق وطوغرمق معنالرینه مصدردر هم لازم وهم متعدی استعمال زن

استعمال اولنور شیخ سعدی بیت پشت دوتای فلك راست شد از خرمی * تا چو توفر زند زادمادر ایام را * عربیده تولد چغتایده توغماق دیرلر طوغمشه وطوغرمشه توغقانده وتوغانده دیرلر ک زایدن ع کسر را وسکون یا یله ایکله مك وایکلتمك معناسنه مصدردر لازم ومتعدی دخی استعمال اولنور چغتای لسانده کاف فارسیله اینکراتمق دیرلر میرعلیشیر بیت ایچمید ایوز باشاق ای کل نی عیب اینکراتسام * الم تا بارتا باتیغا بیراوکه خاریا روز * باشاق اوق دمرنی در ک زاستن ع سکون سین مهمله وفتح تاء مثناة ایله طوغرمق معناسنه زاییدن دخی دینلور ک زال مداین ع اول قوجه قری عورتك اسمیدر که طاق کسری ایچنده اوی وار ایدی نوشیروانه ویرمدی ونوشیروان اوی اندن ظلما آلمیوب حالی اوزرینه قودی ک زامهران ع فتح میم ورا وسکون ها ایله بر نوع نوشدارودر تریاق یرینه استعمال ایدرلر عظیم نفعی واردر کذا فی التحفه ک زان ع حرف زا ایله آندن مرکبدر از ان معناسنه یعنی آندن دیمك اولور عربیده کی منه معناسنه ک زاولستان ع کسر واو ولام وسکون سین وفتح تاء مثناة ایله سیستان مملکتنه دیرلر کاهی ستانی حذف ایدوب زاول وزابل دخی دیرلر مولانا هاتفی *مثنوی* وزان پس سوی سیستان راند رخش * وطنهای شاهانش را کرد بخش * درآمد بزاولستان تاختنش * زرستم نژادان بپرداختنش ک زاییدن ع کسر یای تحتانی اول وسکون ثانی ایله طوغرمق معناسنه تولدکی انسان وحیوان وامثالهما ک زبان ع معنای حقیقیسی آلت تکلم اولان عضو مخصوصدر که عربیده لسان دینلور زانك فتحه سیله وضمه سیله ده روایت واستعمال اولنور شیخ سعدی بیت زبان دردهان ای خردمند چیست * کلید درکنج صاحب هنر * اما بر قومك استعمال ایتدکلری لغته دخی زبان دینلور لغت ترکی یه زبان ترکی وفارسی یه زبان فارسی دیرلر شیخ سعدی کلستانك باب اولنده بر حکایه سنده * نثر * بیچاره دران حالت نومیدی بزبانی که داشت ملك را دشنام دادن کرفت دیدوکی زباندن مراد اول دیلکه بیلوردی دیمك اولور کلستان شارحلری هسو دیدن غیری بو دقیقه دن غافل اولوب اغزنده دیلکه وار ایدی پادشاهه سوکدی دیرلر بو تعبیر تحصیل حاصلدر دیلی او لسه نه ایله سوبلردی وسرور کائنات ومفخر موجودات علیه افضل الصلواة واکمل التحیات حضرتلری بر حدیث شریفلرنده * لسان اهل الجنة فی الجنة عربی و دری * بیوردیغی لسان تعبیری بو مدعایه شاهددر ک زبون ع ضم باء موحده ایله عاجز وضعیف ومغلوب معناسنه مشهوردر اما نسخهٔ میرزا ابراهیمده بر متاعی بهاسن آلمدن ویرمکه دیرلر وشرفنامه ده اسیر معناسنه مشهوردر عربیده آلشق مشتری ودخی اول مشتری یه دیرلر که سودی صاغرکن صاغنه ایاقله اوره ک زدانیدن ع زدن لفظندن متعدی اولور اوردرمق معناسنه ک زدن ع اورمق هرنه ایله اولورسه مستقبلنده زند وزنند دینلور و بر معناسی ده میل درمثلا قرزله مائل اولانه بسرخی زند وسیاهه مائل اولانه بسیاهی زند دیرلر عربیده ضرب وچغتای لسانده اورار دیرلر واورمالی دیمکده اورغالی دیرلر ک زراغن ع فتح را وغین معجمه ایله ایکی معنایه در اول انجقرق که عربیده فواق دیرلر ضم فا ایله بوسلیك دیمشدر بیت ازفرط عطسهای تو زند آن * پیوسته زامتلا زراغن * ثانی زمین سخت معناسنه شمس فخری بیت حسودت حسته

وعریان ولاغر * فتاده بادبرشخ وزراغن زربان وزرفان وزرمان زردن صکره بری باء موحده وبری فاوبری میمله ایکی معنایه کلور اول پیر فرتوت معناسنه میرنظمی بیت ازجفای چرخ بی درمان شده * ساخورده بوده وزرمان شده * ثانی حضرت ابراهیم علیه السلامك اسماء شریفه سندندر زردزمین سکون راودال مهملتین ایله کشور معناسنه هاوج دخی دیرلر زردشان معروف لغتدر بعض نسنه لرا وزرینه نقش ایدوب التون چقارلر زرنوقان ضم نون وفتح قاف ایله قو یی اغزنده اولان چرخك دیرکی معناسنه در زرو شدن ضم راء مهمله وشین معجمه ایله ایکی معنایه در اول بمعنی شفه بستن یعنی الدوایاقده درشتلك اواق معناسنه ابن یمین بیت آمد بجوش خون عدوش وبسر نرفت * کفتی که موی اوچو زرو خونش برمکید * ثانی سرمه وتوتیا وجواهردارو درجلای عین ایچون کوزه چکرلر خواجه سلمان بیت زهی نقود کلام تراعیارکهر * خهی غبارسمند تراخواص زرو زره ون سکون راء مهمله وضم ها ایله زبان پهلویده حضرت ابراهیم علیه السلامك اسماء شریفه سندن بر اسمدر زرین ایکی معنایه در اول آلتونلی دیمك اولور حرف یا ایله نونکه بر اسم آخرینه لاحق اولور ادات نسبتدر راء مشدده ایله در ثانی راء مخففه ایله ثرید معناسنه اولور بسحاق اطعمه بیت پلاو خشکه کو کودلپذیر است * خوشا یخنی زرین باشد بزیرش زریون سکون راء مهمله وضم یای تحتانیه ایله ایکی معنایه کلور اول سبز وخرم معناسنه حکیم قطران ارموی بیت همیشه بارخدایا سرتو زریون باد * که هست جان همه مردمان بتو زریون * ثانی کل شقایق که آزریون دخی دیرلر شاه ناصرخسرو بیت کشت طبایع بدیدزان همه بیرون شد * رجل زحل سرخ روی زهره چو زریون شد زغاریدن فتح غین معجمه وکسر راء مهمله ایله نیزنیز چیقارمق معناسنه در زغنکیدن فتح غین معجمه وسکون نون وکسر کاف فارسیله انجقرمق معناسنه در زغن فتح غین معجمه ایله چیلق معناسنه غلیواج دخی دیرلر منقولدرکه بوقوش آلتی آی ارکك وآلتی آی دیشی اولور امیرخسرو بیت بهر این مردارچندت کاه زاری کاه زور * چون غلیواجی که شش مه ماده وشش مه نراست * وبعضیلر دیرلرکه بر ییل ارکك وبر ییل دیشی اولور حکیم انوری * قطعه * عنقا که زنازك منشی بای نکه داشت * هرکز طرف دامنش ازعار تر امد * وزهرزه دوی سرچو بهرجای فروکرد * یکساله زغن ماده ویکساله نرامد * امیرخسرو بیت بخور جمله تنم ای زاغ جزدیده که دیداورا * چو بیرون اوفتم درعرصه زاغ وزغن میرم * ونوعی خموشانی بیت زخون اینچنین دل چاك تن به * چنین دل طعمه زاغ وزغنیه زفان فتح فا ایله بمعنی زبان فارسیده با ایله فا ابدال اولندیغی شایعدر حکیم انوری بیت باوی بزفان حال کفتم * این قصه چنانکه هست کرکوز * کرکوز دلیل معناسنه در زفرین سکون فا وکسر راء مهمله ایله قپو آردینه طیادقلری اغاج معناسنه که زرفین دخی دیرلر را ایله فاده تقدیم وتأخیری جائزکورمشلردر زفرافیدن وزفرفیدن سکون فاء اول وکسر فاء ثانیله چوق طعام یملك معناسنه در ودخی بوغازین صیقه رق آقسرمق معناسنه زفن فتح فا ایله رقص معناسنه زکان اول کسه یه دیرلرکه ازخوه رمیده وازخود بخود سخن کوید کذا فی المجمع ضم زا ایله ده مرویدر زلفیدن

ڤ زلفیدن ڠ سكون لام وكسر فا ایله یوزاورمق وطیانمق وسورچمك معنالرینه ڤ زلیفن ڠ كسر لام وسكون یای تحتانی وفتح فا ایله بمعنی ترسانیدن وبیم كردن یعنی قورقتمق وقورقوویرمك معناسنه منوجهری . بیت سیاست كردنش بهر سیاست * زلیفن كردنش بهر زلیفن * استاد فرخی بیت ازلب تومرورا هزار امیدست * وزسر زلفت مرا هزار زلیفن * وبمعنی انتقام حكیم سوزنی . بیت زشت كدای زن بردم من * ازهمه روكشم زلیفن خویش *
ڤ زمان ڠ ایكی معنایه كلور اول معروف وقت معناسنه اما بو عربی معناسیدر وثانی فارسی معناسی مركدر موت معناسنه حكیم فردوسی . بیت چوبشنید رستم كوسرفراز * بدانست كامد زمانش فراز * چغتای لساننده اوچرودیرلر مراد زمان قریب دیمكدر ماضیده ومستقبلده استعمال اولنور وزمان قلیله دیمك معناسنه اورچاغده دیرلر ڤ زماهن ڠ فتح میم وها ایله لفظ مركبدر زم ایله آهندن معنای تركیب صوق دمور دیمك اولور مراد ایشه یرامز دمور دیمكدر واستعاره طریقیله كوشش بی فائده وسعی بیمعنایه دخی دیرلر تركیده صوق دمور دوكمه دیدكلری بیمعنی سعی ایتمه دیمكدر ڤ زمزمیدن ڠ سكون میم اول وفتح زاء ثانی ایله بمعنی زفرفیدن مرقوم ڤ زمكان ڠ سكون میم وفتح كاف فارسیله قاسق قلی معناسنه در ڤ زمودن ڠ ضم میمله بمعنی نقش كردن ڤ زمیدن ڠ كسر میمله بمعنی جاویدن شاه ناصر خسرو . بیت خازن علم قران فرزند شیرا یزدست * تا بسی كر خرنباشد زوش چون باشد زمید ڤ زمین ڠ یردر ارض معناسنه مقابلی آسماندر فاضل محقق كمال پاشازاده زمین لفظ مركبدر بر جزؤی زم در صوق معناسنه خاكك طبیعتی بارد ویابس اولمغله صوقلق مقرردر ویاحرفی نسبت معناسنه در وآخرنده كی نون نسبتی تأكید ایدر اول تقریبله ارضه زمین تسمیه اولندی ڤ زن ڠ عورتدر عربیده امرأة معناسنه نته كم بو بیتده واقعدر . بیت درین مزرع اكر مردست اكرزن * كسی كندم نخورد از كشت ارزن * مقابلی مرد در وزن وشوی دیرلر مراد زوج وزوجه در امامرد وزن دینلدكده مراد رجال ونسا اولور نته كم حضرت مولانا . بیت ازنیستان تامرا ببریده اند * وزنفیرم مردوزن نالیده اند * تركیده اول معنالرك اولنه ار و عورت وثانیسنه اركك ودیشی دیرلر ومخنثه زن دیدكلری بطریق الاستعاره در بهادره مرد دیدكلری كبی . بیت درتنكنای معركه هنكام كیرودار * پیدا شودكه مرد كدام است وزن كدام * وبر معناسی دخی زدن لفظندن صیغهٔ امردر ووصف تركیبیده اولور رنای زن ڠ وتیغ زن كبی ودخی براسمك آخرینه لاحق اولوب آنك فاعلنه ومباشرینه دلالت ایدر خشت زن ودروغ زن كبی ڤ زنبان ڠ سكون نون وفتح باء موحده ایله بدوراتدن انیسون دیدكلری تخمدر ڤ زنجان ڠ سكون نون وفتح جیمله مملكت خوارزمده برمشهور قصبه آدیدر ڤ زنخدان ڠ فتح نون وسكون خاء معجمه ایله اكك معناسنه در اول محلده اولان چقوره چاه زنخدان دیرلر سلمان ساوجی بیت بحسن غبغبش افكنده كوی درمیدان * فتاده كوی دل اندرچه زنخدانش * عربیده ذقن دیرلر چغتای اینكاك دیرا كثریا اوائل كلماتی كسرایله ادا ایدرلر مثلا انكه اینكاك واشكه ایشكاك دیرلر ودخی سقاق دیرلر لطفی دیمشدر . بیت سقاقی خالی مینی اسیر ومبتلا قیلدی * قمر بینك آخردورید ابلاسنه باقی ڤ زندخوان ڠ سكون نون

ودال مهمله وفتح خاء معجمه وواو معدوله ایله ایکی معنایه کلور اول زردهشت مرقوم وثانی
بلبل معناسنه کمال اسمعیل بیت دران میان که وداع گل وبنفشه کنی * خبر زنالهٔ زارم
بزندخوان برسان ل زندستان ع سکون نون وسین وفتح دال وتاء مثناة ایله زندستای مرقوم
معناسنه در ل زندوان ع بمعنی عندلیب کذا فی المجمع ل زنگدان ع سکون نون وکاف
فارسیله زنگله معناسنه درکه زنگل دخی دیرلر ل زنگهٔ شاوران ع ایران پهلوانلرندن بر پهلوان
آدیدر حکیم فردوسی بیت بدست دگر زنگهٔ شاوران * بران انجمن کشته کند آوران
ل زنمتان ع فتح نون وسکون میم وفتح تاء مثناة ایله چکی نك یمه سندن آصلمش اولان نسنه در
ل زنوبیدن ع ضم نون وکسر باء موحده ایله کوپك ناله سی وناله ایتمه سی ل زنویدن ع فتح نون
وکسر واو وسکون یای تحتانیله ایت وچقال وقورد وبونلره بکزر حیوان اولومه سی ل زوان ع
فتح واو ایله بغدای آراسنده بتن دلوجه دید کاری نسنه در وزبان معناسنه ده مرویدر
ل زوردین ع فتح واو وسکون راء مهمله وکسر دال ایله نوروز آیی یعنی نوروز آننده واقع اولان آیه دیرلر
ل زوریدن ع سکون واو وکسر راء مهمله ایله یوقاروا ولمق ویوقارو ایلمك اصلی زبریدندر واو
ایله با آراسنده تبادل اولدوغی ایچوندر ل زوزن ع شرحی زاء مضمومه ده در ل زهانیدن ع
متعدیٔ زهیدندر ل زهرزمین ع کورکانیلر لساننده ازاد درخت معناسنه در ل زهمن ع سکون
ها وفتح میمله ری شهرنده بر خانه نك اسمیدر عجایب المخلوقاتده مسطور درکه زهمن صاحبی
بر درویش فقیر کمسنه ایدی واقعه سنده کوررکه دمشق شهرنده بر دفینه بولور آکا بناء عزم
دمشق ایدوب وارد قده سرکشته وحیران شهر وبازاری کشت وکذار ایدرکن بر آدمه راست
کلوب اول آدم سؤال ایدرکه ای درویش نه ولایتدنسن وبو شهرده سرکشته وحیران نه کزرسن
درویش جواب ویرر که ری شهرندنم واقعه ده کوردم که دمشقده بر دفینه یه مالك اولدم حالا بو شهره
کلدم آنی آرارم دیدکده شخص کولوب ایدر بو قدر زماندر که بن واقعه مده کوررم که ری شهرنده
فلان خانه ده دفینه واردر دیو زهمنك خانه سن نشان ویرر وبن آکا اعتماد ایلمدم زهی ساده
دلکه سن سن دیر زهمن بو خبری ایشتدی فی الحال عودت ایدوب اول آدمك دیدیکی محلی
قازار بکیاره اوتوز بطمان آلتوندن بر هاون بولوب عاقلانه تصرف ایله عظیم دولته نائل اولور نتکم
استاد عسجدی بیت من زری بهر گنج سوی دمشق * میروم هم چو صاحب زهمن ل زهن ع
فتح ها ایله بمعنی رود یعنی ایرمق ل زهیدن ع کسر ها وسکون یای تحتانیله ایکی معنایه در
اول صو چشمه دن وقسقیه دن چقمق وثانی تقارده یوتمق معناسنه در شرفنامه ده
بمعنی افتادن مرقومدر ل زین ع سکون یا ایله اول کمسنه یه دیرلر که دنیایه پشت ویا اورمش
یعنی تارك دنیا اولمش اوله کذا فی المؤید ل مع الواو * زادخو ع سکون دال وضم خا ایله
نسخهٔ میرزاده پیر وفرتوت معناسنه ل زالو ع ضم لامله سلك که زلو ودیوجه دخی دیرلر ز و
عربیده علق معناسنه در ل زانو ع ضم نونله ایکی معنایه در اول دیزکه رکبه معناسنه میر
نظمی بیت بمانده درگل حیرت بزانو * ندارد پای رفتن رایکسو * چغتای لساننده تیز دیرلر
فرهادنامه ده شتا وصفنده بیت کفین اغزی بیلا مفلس دم ایلاب * ایکی تیز کوکسی ایچرا محکم
یلاب * ثانی بمعنی تعظیم شیخ آزری بیت بربام افق چونکه برآید شه خاور * ارکان شه

مثه زنك درايند بزانو ع زادسرو ع يعنى سروآزاد مير خسرو بيت بنشست بزيرزاد سروى * چون در برطوطئ تذروى ع زاو ع بوزن كاو بش معنايه كلور اول ياپوجى كه بنامعناسنه‌در حضرت مولانا قدس سره بيت زاوبدانرا مناسب ساخته * قطره‌هاى مستقل پرداخته * ثانى قوى وزبردست وپرزور معناسنه وله ايضا بيت اشك ميراند كداى هندوى زاو * شيررا كردى اسيردم كاو * ثالث شكاف معناسنه شيخ آزرى بيت اكر مقطع تيغ تو بيند اندرخواب * زسهم دركمركوه قاف افتد زاو * رابع دره كوه معناسنه خامس ايشنك ماهرواستاد معناسنه ع زرايو ع سكون راء مهمله وياى تحتانى وكسر همزه ايله نقاب معناسنه شيخ آزرى بيت نقاب شام برافكند برعروس فتن * چو ترك من كه زتوران افكند زرايو ع زربياو ع سكون راء مهمله وفتح باء موحده وياى تحتانيله اريمش كمش معناسنه نظمى بيت خوش بود زربيا وزرين جام * كربود وقت صبح سيم اندام ع زردخو ع سكون را ودال مهملتين وفتح خاء معجمه ايله براو تدر باغلرده بتر صارو وخوشبوى چچكى اولور شاه ناصرخسرو بيت ازره چشم سنورى منكراندر بوستان * اى برادرتابدانى زردخوارشنبليد ع زردالو ع معروف ميوه‌در آلو اركدر زرد معلوم معناى تركيب صاروارك ديمك اولور ع زردچقو ع برصاروقوشدر عربيده صفاريه ديرلر وعصفور الاصفر دخى ديرلر ع زرده‌چاو ع برنوع صاروآغاجدر زرچوپه دخى ديرلر ع زردو ع سكون راء مهمله وضم دال ايله آلتون دوكيجى معناسنه‌در ع زرو ع ضم راء مهمله ايله يعنى زلو وبرمعناسى دخى الده وياقده درشت وقتى اولمق معناسنه‌در كذا فى التحفة ع زرساو ع سكون راء مهمله وفتح سين ايله آلتون خرده‌سى كه عربيده قراضه ديرلر ع زغاو ع فتح غين معجمه ايله زن فاحشه كه غوروسى دخى ديرلر ع زلو ع ضم لام ايله برسياه اوزون قورتدر صولرده حاصل اولور بعض محلده آدم بالقدين صوايچركن بوغازينه كيدوب پايشور عظيم الم واضطراب ويرر اكا ديوچه دخى ديرلر تركيده سلك ديدكلريدر طبيب يوسفى * رباعيه * اى خون كلوت اززلو داده خبر * خون آمده هردم بكلوى تو بدر * كرغرغره سازى آب خردل نمك * چيزى نبود ترا ازآن بهتر ع زمو ع ضم لام ايله پالچغك ياشنده‌ده قوروسنه‌ده ديرلر اسماء اضداددندر كذا فى المؤيد ع زنتو ع سكون نون وضم تاء مثناة ايله برمشهور سازدر تركيده سنطور ديرلر ع زنجيرو ع ميرزا ابراهيمده غنتروت ديدكلريدر ع زنجرو ع سكون نون وضم جيم وراء مهمله ايله صمغ عربيدركه آنكله آلتون وكمش ورقن حل ايدرلر وبعض فرهنكلرده براوت اسمى واقع اولمشدر ع زنو ع ديوچه معناسنه كذا فى المؤيد ع زو ع ايكى معنايه‌در اول پيشداديادن برپادشاه اسميدر ثانى دريا معناسنه‌در نام پسر طهماسبدركه ايرانده بش سنه پادشاهلق ايلدى حكيم فردوسى بيت بروزهمايون زونيكبخت * بيامد بر آمد برافراز تخت * مؤيد الفضلاده برولايت اسميدر زوزن دخى ديرلر ع زهرداروع بادزهر معناسنه شيخ فريدالدين عطار بيت شكرازلعل اوطعم دكرداشت * كه لعلش زهردارودرشكرداشت ع زهو ع چرك كوش كذا فى المجمع ع مع الهاء * زاچه ع فتح جيم فارسيله هنوز طوغمش طفله ديرلريدى كونلك اولنجيه‌دك ازچه‌ده ديرلر كذا فى

زه

فرهنك جهانكیری زاوه ایكی معنایه‌در اول زار معناسنه‌كه خوار ایله مترادف اولوب خوار وزار دخی دیرلر منوچهری در صفت انكور بیت كه آرندش زكشته باكواره * نهندش برسر با زار زاره * ثانی زاری معناسنه‌دركه ناله ایله مترادف اولوب ناله وزاری دیرلر شمس فخری * قطعه * سهم پرسش بعنف آب حیات * بكشاید زخاك وزخواره * آنكه از بیم تیغ او شب وروز * خصم راهست كریه وزاره زاغ پیسه كسر باء فارسی وفتح سین مهمله ایله آلاقرغه معناسنه‌در زاغ پینه كسر باء فارسی وسكون یای تحتانی وفتح نونله زاغ پیسهٔ مرقوم معناسنه زافه فتح فایله كومرن دیدكلری اوتدر ثقیل رایحه‌سی واردر ابو العباس بیت ترسم كه روز بكذرد وزار برسد * وزخوان آب زافه نیارد مرا حكیم بولغتی هندوشاه نخجوانی صحاحده زاء معجمه ایله نقل وبعض ارباب لغت راء مهمله ایله روایت ایدوب فرهنك جهانكیریده زاء معجمه ایله بمعنی خار پشت نقل اولنمشدر زال كوفه نسخهٔ میرزا ابراهیمده اول پیره‌زندركه طوفان آنك تنورندن قینادی زانوی كاه ضم نون وسكون واو ویای تحتانی وفتح كاف عربی ایله بغدای وآرپه صاپنك دوكلری معناسنه زانه فتح نونله بر كوچك پرنده جانوردركه حماملرده اولور فریادی اوزون اولور كذا فی المجمع زاولانه سكون واو وفتح لام ونونله بوقاغو معناسنه‌دركه دمور رقیددر شاه ناصر خسرو بیت بشهر تو كرچه كرانست آهن * نشانی تو بی بند وبی زاولانه * میر نظمی بیت درآن وادی كه ماند سنی بكانه * زده برپای اسبش زاولانه * حسین وفایی ده آلتون خرده‌سی كه اكه‌دن دوكلمش اوله اكا زر كرلر سهاله دیرلر زاوه فتح واو ایله بوزن ساوه بمعنی زاری وناله زاویه كوشه ودخی تكیه معناسنه عربیدر استعمالی شایعدر مثال معنیٔ اول ابو طالب كلیم بیت آتش زآب تیغش درتنكنای نی * كوشه نشین زاویهٔ اختفا شود * مثال معنیٔ ثانی ابو المعانی بیت می یافت با ارشاد دلكشه‌اراه * آنكس كه در زاویهٔ فیض اورسید * جمعی زوایا كلور وكاهی جمعله استعمال ایدرلر خواجه سلمان ساوجی بیت خانان همنشس را كر بزركی وصلاح * جسته قطب آسمانش در زوایا انزواست زاینده زاییدن لفظندن اسم فاعل اولور طوغوریجی معناسنه كرك آدم وكرك حیوان اولسون زبانه فتح باء موحده ونونله ترازونك شاهینی اوزرنده اولان سوری نسنه حضرت مولانا بیت تو ترازوی احد خو بوده * بل زبانه بر ترازو بوده * وآتش یالكی یعنی شعله مجد همكر بیت زبانه كشت زبان درد هان زسوز دلم * بلی همیشه شكایت كند زبان از دل * زوانه دخی دیرلر ودخی توقه دلی وبونك امثالی نسنه‌لر معنای اوله چغتای لساننده اوچقون دیرلر شراره دیمك اولور یعنی قیغلجم میر علیشیر بیت نوایی زهره عودین ماتمم توتقاندا كویدردی * فلك سازی ایریشب بارغان اوچقونلارغا تیمدا * اما شعلهٔ آتشه اورت دیرلر فرهادنامه‌ده فرهادصو آرغی كنارنده شیرینی كوزلدوكی محلده ایدر بیت كوزیدا سو ولیكن جانیدا اورت * بولوب هر ساری باقیقدین كوزی تورت زبان بره ایكی معنایه كلور اول تركیده قوزی دیلی دیرلر عربیده لسان الحمل دیدكلریدر فارسی سیاه عربی سنك ترجمه سید رخرغول وخرسلك دخی دیرلر براوتدركه قابضدر وبر معناسیده سكرلی یپراق دیدكلری اوتدر زبانخواه سائل

سائل معناسنه بوزبان لغت معناسنه درخواه خواستن لفظندن صیغهٔ فاعلدر ي زبره ع فتح باء فارسی وراء مهمله ایله زیوه که عربیده زیبق دیرلر ي زبطانه ع اسکون باء موحده وفتح طا ونونله ایکی معنایه کلور اول آغز تفنکی وثانی اوق دمرنی طرفنه صاردقلری اغاج قبوغی معناسنه کذا فی قانون الادب ي زبوخه ع باب الراده اولان ربوخه معناسنه کذا فی المجمع ي زبوده ع ضم باء موحده وفتح دال مهمله ایله ایکی معنایه کلور اول بی تأمل وبی دقت اولمق حکیم نزاریٔ قهستانی بیت بسرت که تا بروبت نظری زبوده کردم * نه دو چشم بیقرارم نه برفت روشنایی * ثانی نام سبزی درکه کنند نادخی دیرلر عربیده کراشه دیرلر ي زبهیله ع سکون با وکسرها یله اشاغی دوشمش معناسنه کذا فی فرهنك جهانکیری ي زچه ع فتح جیم فارسیله نفیسه عورت یعنی طوغرمش عورت قرق کونه دك نفاسده اولدقچه زچه دینلور ي زخان وزختان ع فتح خاء معجمه وفتح تاء مثناة ایله شاخ درخت معناسنه کذا فی فرهنك جهانکیری ي زخره ع سکون خاء معجمه وفتح راء مهمله ایله قمار اوینامیوب مجلسده اوتورانه دیرلر ي زخمه ي سکون خاء معجمه وفتح میم ایله سازی آنکله چالدقلری آلت عربیده مضراب دیرلر حکیم خاقانی بیت زخمهٔ مطربان صلای صبوح * درزبانهای مزمر اندازد * ومیر خسرو بیت ره زدن مطربش آواره کرد * زخمهٔ اوپردهٔ جان پاره کرد * وله بیت رباب باربد شد سحر پرداز * بزخمه خون چکانید ازره ساز ي زده ع فتح دال مهمله ایله سکز معنایه کلور اول صف وآراسته معناسنه حکیم فردوسی بیت کشیدند کردان زده برزده * بطوق وبزنجیرزرین زده * بو بیتده زدهٔ اول صف وآراسته معناسنه وثانی خورده معناسنه ابوالمفاخر رازی درمنقبت امام علی الرضا رضی الله عنه بیت ای زده چون عقل وروح لقمهٔ انوار علم * وی شده چون جد وباب طعمهٔ ارباب ظن * بو معنایه استاد بیت نان خود باتره ودوغ زنی * به که ازخوان شه آروغ زنی * ثالث بریده معناسنه شیخ سعدی بیت * نماند حاتم طایی ولیك تا ابد * بماند نام بلندش به نیکویی مشهور * * زکوة مال بدر کن که فضلهٔ رزرا * چو باغبان بزند بیشتر دهد انکور * رابع ظهور کرده معناسنه مولانا منطقی بیت نیش اثر منطقی دردل درمان شکست * نالهٔ دردی که کوش سر زدل من زده * خامس زدن لفظندن صیغهٔ مفعول اولور اورلمش معناسنه وله بیت بخت کل عیش را برسر دشمن زده * خار مغیلان غم برقدم من زده * سادس بعض تراکیبده صفت اولور سودازده ودم زده کبی خواجه حافظ بیت تا بود نسخهٔ عطری دل سودازده را * ازخط غالیه سای توسوادی طلبیم * اقدسی بیت کشتن اقدسیٔ خسته چرا جرمش چیست * کردم ازمهر ومحبت زده دیکر نزند * سابع سطور کتابت ثامن کهنه وفرسوده معناسنه ي زراچه ع فتح راء مهمله وجیم فارسیله زنکبار پهلوانلرندن بر پهلوان آدیدر که پادشاه زاده پلنکر ایله اسکندر ذوالقرنین جنکنه کلمش ایدی درجنك اول اسکندر لشکرندن یتمش مرد مبارز رومی یی هلاك ایلدی آخر الامر اسکندر بنفسه میدانه کیروب بر کرز ایله هلاك ایلدی شیخ نظامی بیت ستمکر سپاهی زراچه بنام * زلشکرکه زنك بکذارد کام ي زراوه ع فتح راء وواو ایله ایران مبارزلرندن بر مبارز اسمیدر ي زراه اکفوده ع دیرلر اکفوده بوزن فرموده

بودریادر دریای عمان ودریای قلزم کبی کذا فی المجمع زردچرده وزردچوه . صاروشین دیدکاریدر نته کم اسمر اللون اولانه سیه چرده دیرلر نظمی هروی خدمت خاصه یه لایق غلام تعریفنده دیمشدر . بیت چور ویش شود زردچرده پسر * نباشد بحکم خرد خوبتر
زردچهره دخی صاروشین دیمکدر لکن ساده رو غلام و جاریه ده زردچرده تعبیر اولنور وصقاللو وقوجه عورته زردچهره دینلور نته کم دیمشلردر بیت ریش زردو چهره زردو جامه زرد * قلتبان در زعفران غلطیده
زرد خایه یمورطه صاروسی دیمك اولور
زرده سکون راو فتح دال مهملتین ایله درت معنایه کلور اول صاری رنك آته دیرلر شاعر بیت زرده شام ونقرهٔ خنك سحر * چرخ را در زیر ران بایستی * وخلاق المعانی بیت انامل توچو کرد سوار زردهٔ کلك * اطاعتش نتواند خرد ابا کردن * ثانی نسخهٔ میرزاده بر طاغ آدیدر که انده کمش معدنی واردر ثالث اخلاط اربعه دن صفرا دیدکاریدر رابع عموما یمورطه صاروسیدر
زردمه فتح دال مهمله و میمله یول ایچون تدارك اولنان نواله معناسنه در
زردچوبه زرده چاه مرقوم معناسنه عربیده اصابع صفر دیرلر کف دسته بکزر صاری و بیاض اولور بوات کوکیدر وبر نوعی صاری ونیره رنك اولور اکا کف عایشه وکف مریم دخی دیرلر محلل فضلات غلیظه در دافع سموم وجنون وکزنده کی جانوراندر
زرزشته سکون راء اول وشین معجمه وکسر راء ثانیه ایله آلتون تل صرمه وقلابدان وآنلره بکزر نه اولورسه
زرساوه سکون راو فتح سین مهملتین ایله آلتون خردهسی ابو المعانی بیت برك ریزان خزان کوی باباغ * درد کان زرکران زرساوه بود
زرکوه سکون راء مهمله وضم کافله میان دریاده واقع بر طاغ اسمیدر اکثر واغلب کمیلر اول طاغ یانندن کچرکن پاره لنور ویاخود غرق اولور سببی نه ایدوکی مسموع دکلدر
زرنیله سکون راء مهمله وفتح نونله ریواس مرقوم معناسنه تعریب ایدوب زرنیلج دیدیلر
زرنه سکون راء مهمله وفتح نونله زرنیخ معناسنه در
زره فتح راء مهمله ایله صف معناسنه میر نظمی بیت بستند لشکر زره بر زره * همی پر شدان کوه ودشت ودره
زژه مجمع الفرسده زاء فارسیله اول ابیه دیرلر که اوزرینه اثواب آصمق ایچون بغلرلر ژره دخی دیرلر
زغاره فتح غین معجمه وراء مهمله ایله خمیرهٔ نان معناسنه شمس فخری بیت بود همچون کلیچه دشمنش را * اکر کردون دهد اورا زغاره * تحفة الاحبابده بمعنی غازه که کلکونه دخی دیولر
زغده سکون غین معجمه وفتح دال مهمله ایله یوند قوشی معناسنه
زغوته ضم غین معجمه وفتح تاء مثناة ایله خام ابریشم یوماغی که ایکه صارلمش اوله یناغ وقزموك وچغرسته وکیسنه دخی دیرلر
زغیده کسر غین معجمه وسکون یای تحتانی وفتح دال مهمله ایله بمعنی افشرده یعنی صقلمش
زفره سکون فاو فتح راء مهمله ایله زفر مرقوم یعنی زنخدان
زلفه سکون لام و فتح فا ایله موضع تنك وتاریك معناسنه در
زله لامك تخفیفیله بمعنی زلو و زاوك ودیوجه دخی دیرلر ولامك تشدیدیله بوزن غله برجانوردر که حماملرده ونمناك یرلرده اولور کیجه لرده صدا ویرر سیاه رنك اولور چرخ ریسه دخی دیرلر و تحفه ده جرد دیدکاری جانور درمیان غله زارده اولور وکرم هوالرده برك کیاه اوزرینه اوتوروب چاغرر و سفره دن حصه قالدرمق معناسنه در واول نواله یه ده زله دیرلر ابو المعانی بیت

بیت شهریاران جهان ازدر کهش * زله بند خوان انعامش شدند **زمزمه** سکون میم اول
وفتح زاء معجمه ومیم ثانیله اوچ معنایه کلور اول آهسته ترنمات معناسنه ثانی برکلامدرکه
مغان ستایش جناب باری تعالی عز اسمه ایچون وقت غسل بدن واکل طعام ومحل عباداتده تکلم
ایدرلر ثالث مصنفات زردهشتدن برکتاب آدیدرکه سپار دخی دیرلر **زمه** فتح میم
ایله شاب معناسنه بعض نسخه ده زاج معناسنه ده منقولدر کتاب السامیده شبیه زاج برطاشدر
زنباره عورته مائل اولانه دیرلر محبوب دوسته غلامباره دیدکلری کبی باء موحده ایله
باره نك جمله معانیسندن بری حریص معناسنه درکه زنه حریص دیمکدر حکیم فردوسی بیت
شبستان مرا وار افزون ازصدست * شهنشاه زنباره باشد بدست **زنخوارنده** کابین
آلمغه کلان عورتلره دیرلر **زنبوره** سکون نون وضم باء موحده ایله آلتی معنایه کلور اول
اری زنبور معناسنه ثانی بمعنی پیکان شیخ نظامی بیت ززنبوره تیر زنبور نیش *
شده آهن وسنك داروی ریش * ثالث برمخصوص ومعروف سازدر زبان هندیده کنکر
وکنکره وکنکری دیرلر حکیم نزاری قهستانی * قطعه * بس کند زهره سازها همکار *
ازپی جشن این مبارك سور * دف وچنك ورباب وزنبوره * نمرك وناي وبربط وتنبور *
رابع اسلحه دن برنوع سلاحدر امیرخسرو بیت ززنبوره مروکامد بزور * بزنبور
خانه در افتاد شور * خامس کوچك طوب معناسنه که اکا زنبورك دخی دیرلر سادس
کروه انبوه جماعت کثیر معناسنه **زنبه** سکون نون وفتح باء موحده ایله ایکی معنایه در
اول فاسق قیلی معناسنه شمس فخری بیت سر خصمش زتن دور آنچنان باد * که ازعانه
بزخم تیغ زنبه * ثانی زنبق معناسنه درکه جیوه وزیوه دخی دیرلر **زنبیله** سکون نون ویای
تحتانی وکسر باء موحده ایله درزیلرك ایکنه ویوکسك وسائر آلات خیاطت وضع ایلدکلری کیسه
معناسنه در **زنجره** بوزن نجره ملخدن کوچك برجانوردرکیجه ایله صدا ویرر عربیده صرار
اللیل دیرلر کذا فی المجمع **زنجه** سکون نون وفتح جیمله بوزن رنجه ایکی معنایه در اول درد
شکم که عربیده زحیر دیرلر ابن یمین بیت آنکو بچه بازو طفل کایست * ای بسکه کشد زحیر ورنجه
ثانی توخه وموبه یعنی میته جزع معناسنه وجیم فارسیله بازار واسواقده کزن عورت که هرکس
ایله آشنالق ایدر **زنده** بیوك نسنه مهیب اوله مثلا زنده پیل دیرلر حکیم اسدی بیت
بد انسان بزرك اژدها کرد ومیل * بیو باشنی او بدم زنده پیل **زنکانه** سکون نون وفتح
کاف ونون ثانیله موسیقیده برپرده اسمیدر مجمعده برارمق آدی مذکوردر شیخ نظامی
ازاقبالنامه بیت چو زنکی درآمد بزنکانه رود * برآمد زشهرودیاتك سرود **زنکلاله**
آهسته یغان قارکه قراغو کبی ایثر **زنکله** سکون نون وفتح کافله ایکی معنایه در اول
چکراغوکه عورات ایاقلرینه باغلرلر وقت جماعده صداسی چقمغله لذت حاصل اولور ثانی
موسیقیده برآوازه در وبمعنی جلاجل ودخی تورانی برمبارز آدیدر جنك دوازده رخده
فروهل ایرانی النده قتل وهلاك اولدی **زنکلیچه** سکون نون ایله کوچك چکراغوکه
قاطر بوغازینه وبعض یرینه طقارلر **زنکه** سکون نون وفتح کاف فارسیله شرفنامه ده
برولایت اسمیدر وبرمبارز اسمیدرکه باباسنه شاوران دیرلرایدی **زنوبه** ضم نونله

نوحه سك وكرك يعنى اولويه رق آوازا يتمه لريكه قوردك وكوپكك اول آوازينه زوله دخى ديرلر عربيده
حرير معناسنه در ابوالمعانى بيت سك كويش بمن فرياددارند * زنويه ميكند يعنى بحالم *
زواره بوزن حواره اوچ معنايه در اول زوار مرقومك معنىٔ اوليله مترادفدر ثانى
رستمك برادرى ناميدر ثالث كاشان مضافاتندن برقصبه اسميدر زواله بوزن
نواله هرنه كه يومرى ومدور اوله عموما كا نكره يوالغى كبى كه غالوك دخى ديرلر وخميره زواله سى
وامثالى نسنه لره ديرلر وبراتمك اوله جق خميره ده ديرلر خصوصا هندى لسانندہ پيزه اطلاق
اولنور بسحاق اطعمه بيت باداز آفتاب خميرت زواله دور * تا سالها كنى زمه نو زواله ها * وله
ايضا بيت مانند بوروقت همه كارى شود ببرك * همچون زواله كر بخورى كوشمال دوست زوان
زبان بره مرقوم كبى لسان الحمل معناسنه در زوانه بوزن زبانه اوچ معنايه در اول مجمعده
شاهين ترازونك اراسنده اولان نسنه ثانى شعله معناسنه در زبانه كبى ثالث بعض
فرهنكلرده دوات ليقه سى كه اوزريشه مركب قونيلور زواه فتح واو واظهار ها ايله محبوسلره
ويريلان طعام معناسنه شمس فخرى بيت عاصيانرا كرم ورأفت اوكشت شفيع * مجرمانرا
نعم وافر اوداده زواه زويره كسر واو وسكون ياى تحتانى وفتح را ايله بمعنى كردباد كه
تركيده قاصرغه عربيده زوبعه ديرلر زهرمهره اول مهره دركه آنكله زهر دفع اولنور كذا
فى المجمع زهره سكون ها وفتح زا ايله ايكى معنايه در اول انسانك وحيوانك جكرينه
ملاصق بر كوچك درى ايچنده غايت تلخ اولنديغندن زهره تشبيه ايلمشلر محل صفرادركه تركيده
اود عربيده مراره ديرلر ثانى مجال وطاقت معناسنه كه بيمجال ديمكده زهره ندارد ديرلر شيخ
نظامى بيت زهره ندارمكه بيوسم لبت * نيروكمان داردابروى تو زه اوچ معنايه كلور
اول بمعنى زادن تولد معناسنه امام فخرالدين رازى * رباعيه * جان چيست چنين نقطهٔ
صلب قضا * دنيا رحم است وتن مشيمه است اورا * نلخىٔ اجل درد زه مادر طبع * اين مردن
وزادن ايست درملك بقا * ثانى نطفه وفرزند رحم ماددرده ايكن زهدان ديلد وكى بوندنلر
بعض رومى كمسنه لردن لغت جمع ايدنلر بو دقيقه دن غافل اولوب زه وزاد اولاد معناسنه در ديمشلر
حكيم سنايى بيت خليست ديدهٔ اوكر جفت ديده كردد * اندر مشيمهٔ دل احسنت زه كند زه *
ثالث اول يره ديرلر كه اندن صو قينايوب چيقه مسعود سعد سلمان بيت همى شد سبك
چشمهٔ چشم من * مكر آب اين چشمه رازه نبود مع الياء * زارى بوزن دارى ناله يعنى
ايكلدى آخرنده كى ياياى مصدريه در زاهرى يعنى بوى خوش ميرعمان بيت تابديد
آمدت امسال خط غاليه بوى * غاليه خير ه شد و زاهرىٔ عنبرخوار زبان طوطى
فرهنك ميرزا ابراهيمده بر كياه آديدر يعنى براوته ديرلر زبونى عجز وضعيفى ومغلوبيت
مولانا ولى دشت بياضى بيت من آن نيم كه ز بونى كشم ز بخت ولى * همين كه بخت زبون شد چه
ميتوان كردن زادى زدن لفظندن اسم فاعل اولور زداينده معناسنه ودخى صيغهٔ امر
اولور بزداى كبى كذا فى المجمع زرتلى كسر تاء مثناة ايله زرسرخ معناسنه اثيرالدين
اخسيكتى بيت نركس فيروزه تخت تاج بسرمى نهاد * قبهٔ زرتلى رابرده چو از سيم ناب *
زرجامى سكون راء مهمله ايله انكور انواعندن بر نوع انكور اسميدر زرجعفرى غايت

غایت خالص وکامل العیار آلتونه دیرلر مولانا شمس تبریزی بیت کر نظم ونثرکوبی چون زر ٤١
جعفری * آن سواك جعفرست خرافات فاسد است * مؤید الفضلاده جعفر نام کیمیا کره
منسوب بر نوع خالص آلتونه دیرلر اما تواریخده مسطور اولان هارون الرشیدك وزیری
جعفر برمکی دن اول ضربخانه سنده مغشوش آلتونه سکه اوریلور ایمش جعفر وزیر اولدوغی
حالده امر ایلمش که سکه یی خالص وکامل العیار آلتونه اوره لر بناء علی ذلك خالص آلتونه اسم
اولدی نته کم خواجوی کرمانی بیت جو نقدش بر محك جعفر آمد * ز زر جعفری خالص
تر آمد ﴿ زردك ریکی ﴾ اول کاف عربی مکسوره ثانی کاف عجمی ساکنه ایله شقاقل
دیدکلری ادویه دن بر معروف کوکدر بر قاج یرده حاصل اولور اعلاسی مصری اولاندر
مربا سنی ایدرلر غایت بی نظیردر کذا فی فرهنك جهانکیری ﴿ زرده دهی ﴾ فتح دالین ایله
رابع خالص وکامل العیار آلتونه دیرلر آندن اشاغی اولانه زرده نهی دخی اچغنه زرده هشتی دخی
اچغنه زرده هفتی دخی اچغنه زرده ششی دخی اچغی که نصفیه اوله زرده پنجی دیرلر واحاصل
قلب ومغشوش اولانه ده پنجی دینلور حضرت مولانا بیت عرصه کش خاك زرده دهیست *
زر بهله یه بردن انجا بها هیست ﴿ زردی ﴾ ایکی معنایه در اول صاریلق زحمتی که انسانك وجودینه
عارضه اولور بر معناسی دخی کونش آغلی واصفرار شمس معناسنه در کذ فی المجمع
﴿ زرسای ﴾ ایکی معنایه در اول آلتون ازیجی ثانی آلتون حل ایده جك کوچك طبق
سای معنای اولده سا ییندن اسم فاعل ومعنای ثانیده وصف ترکیبی اولور ﴿ زرششسری ﴾ زر خالص معناسنه فرهنك جهانکیریده مسطوردر حکیم خاقانی بیت آن می
وجام بین بهم کویی دست شهله * کر زر سیم ده دهی صره زرشش سری ﴿ زرکانی ﴾ کسر
راونون وفتح کاف ایله معدنی آلتون مراد خالص آلتون اولوب مغشوش اولمیه ویاخود کیمیا کرعملی
اولمیه مولانا هاتفی بیت شد آن زر کانی نا کاسته * بنام جهانکیری آراسته * وله بیت
چو این زر کانی کامل عیار * ز آرایش سکه شد نامدار ﴿ زرنی ﴾ سکون راو کسر نونله ٥
زرنیخ معناسنه در ﴿ زشی ﴾ شین معجمه مشدده ایله زش بر کلمه در که مقابله سؤالده
جواب استعمال اولنور مثلا بسؤال فلان را زشی دیرلر یعنی فلانك سؤالنه نه جواب ویریلور
دیمك اولور استاد ده شد ر بیت کر کنند دلبر ز حال دل سؤال * پیش او ای عاشق شیدا
زشی * تخفیف شینله ده جائزدر ﴿ زعفری ﴾ یعنی زعفران رنکنده مراد زعفرانه
تشبیهاً صاری دیمك اوله منوجهری بیت می زعفری خور ز دست بتی * که کوبی قضیبست
یا خیزران ﴿ زلیفی ﴾ بوزن شریفی تهدید وتخویف محلنده استعمال اولنور زلیفی دهد دیرلر
یعنی قورقو ویرر دیمك اولور میرنظمی بیت هر زمان او را زلیفی میدهد * کشتنش را یعنی
وعده میکند ﴿ زموی ﴾ زیر زمین معناسنه ویر آلتنده طابشدن کسلمش مکان ﴿ زمینی ﴾ دخی
اول معنایه در آخرلرنده اولان حرف یا نسبت معناسن افاده ایدر ﴿ زمی ﴾ زمین لفظندن
مخففدر یعنی مرخم در ﴿ زناشوی ﴾ فتح نون وضم شین واظهار یای تحتانیله ارایله عورت
اراسنده امتزاج وازدواج اولمغه دیرلر ترکیبی ار وعورت اولدیلر دیمك اولور شاعر
بیت چو شد شرط زناشوی همه راست * ور اداماد کشت ور او ری خاست ﴿ زنبوری ﴾

بوزن قنبری سفینهٔ بزرك یعنی بیوك كمی كذا فی فرهنك جهانكیری ﯖ زندپیچی ﯖ سكون نون ودال وكسر باء جیم فارسیه‌نك ایله غلیظ ویوغون ایپلك ایله طوقنمش خشین ودرشت بز اولسون غیری اولسون حكیم سوزنی بیت ثنای منتخب كفتن بپیچی * به از خلعت كرفتن زندپیچی * وحكیم خاقانی بیت چون باد زنده پیچی كهسار بركشند * برخاك ونان سندس خضرا برافكند ﯖ زن شوی ﯖ كسر نون وضم شین واظهار یای تحتانیه‌له قده ورت معناسنه بر آدمك ایكی ویا اوج ودورت عورتی اولدقده بربرلرینه زن شوی اولورلر ﯖ زنكباری ﯖ صمغ صنوبری كه رخینه دخی دیرلر عربیده را تیانج وهندی لسانده رال دیرلر ﯖ زنكی ﯖ زنك ولایتنه منسوب اولان قوم سیاهه دیرلر وهر سیاه لون اولان آدمه ده دیرلر استعاره طریقیله جمعی زنكیان اولور خواجه ثنایی از اسكندرنامه بیت چو از زنكیان راند دانا سخن * شد آن بزم همچون تن اهرمن ﯖ زهرابی ﯖ زهرلب مرقوم معناسنه ﯖ زهی ﯖ كلمهٔ تحسیندر خهی كبی ابوالمعانی بیت تعالی الله زهی رخش فلك سیر سبكرانی * كه او را صبح دولت بود طاهر ماه پیشانی * ماه پیشانی آلنی صقرآته دیرلر ﯖ زهی روی ﯖ معناسی ذوالوجهین استعمال اولنور اضداددن قبیلندندر بر معناسی محل مدحده كوزل یوز خوب چهره معناسنه بر معناسی دخی بو وقت زمده نه پك یوز سخت روی معناسنه در ایكی معنایه ابوالمعانی بیت چو دیدم آن پری چهره تعالی الله زهی رویی * نظر كرده غضبناك وبكفتار وزهی رویی ﯖ زی ﯖ بوزن می ایكی معنایه كلور اول فرهنك جهانكیرده جان وزندكانی معناسنه سید ذوالفقار شیروانی بیت چون عكس غنچه شمع شبستان باغ شد * در روزعیش خیز ومیارای چراغ زی * وحكیم خاقانی بیت كر بودی آنكس كه زی دام فكندی * خویشتن اندر نهادی بفلاخن * ثانی حكم الهی وتقدیر یزدانی دیمك اولور ﯖ باب الزاء المكسور مع الالف * زما ﯖ اشارت نفس متكلم مع الغیردر بزدن وطرفمزدن معناسنه نته كم بو بیتدن مفهومدر بیت هزاران درود وهزاران سلام * زما بر محمد علیه السلام ﯖ زیبا ﯖ سكون یای تحتانیه‌له كوزل ویراشقلو معناسنه ابوالمعانی بیت زیبا فتد آن زلف معنبر رخ كلكون * ابروی كمان تیر مژه در كف غمزه ﯖ زیرا ﯖ معروف ومشهور ومستعمل سوزدر وبر معناسی دخی تواضع ایله دیمك اولور زیرا یلق وآ صیغهٔ امردر میرنظمی بیت بوصل خواهش ارداری تمنا * بهر كس رابكن نرمی وزیرا * ﯖ زیربا ﯖ سكون یای تحتانی وفتح باء موحده ایله زرده دیدكلری طعامدر تعریب ایدوب زیرباج دیدیلر زیروا واوایله دخی زیربا معناسنه‌در ﯖ مع الباء * زب * آسان وراحت معناسنه‌در میرنظمی بیت كسی كه بود راستی مكتسب * شود در جهان كار او خوب وزب * ﯖ زكاب ﯖ كاف عربیه‌له مركب كه زاكاب دخی دینلور عربیده مداد وحبر دخی دیرلر كسر میم وحا ایله بهرامی بیت جز تلخ خیره آب ندیدم درین جهان * حقا كه هیچ باز ندانستم از زكاب * حق بودر كه زكاب زاكابدن مخفف اولنجه زاء مفتوحه ایله كرك ایدی ﯖ زهاب ﯖ فسقیه‌دن یا بر طرفدن صو چیقمغه دیرلر فوران معناسنه ابوشكور بیت سوی رودبا كاردانی كشین * زها بی بدواندرون سهمكین ﯖ زیب ﯖ یراشق وآراسته وزینت معناسنه اسم مصدردر خواجه سلمان بیت سایهٔ لطف خدا شیخ اویس انكه ازوست

ازوستت * زیب تاج وشرف سلطنت وعزت دین * کامی فرلفظیله مترادف ایدرلر میرنظمی
زت بیت جمالش چنین است زیبنده کر * ندارد ملك آنچنان زیب وفر ف مع التاء * زشت ع
سکون شین معجمه ایله ایکی معنایه در اول چرکین قبیح معناسنه شیخ سعدی بیت
مکن همنشینی توبا بد سرشت * که دزددازو طبع توخوی زشت * وله بیت تمنای کوشت
مردن به * از تقاضای زشت قصابان * میرنظمی در توحید بیت خداوندا همه کارم که
زشت است * ولی امید ازلطفت بهشت است * ثانی بمعنی دویدن یعنی سکرتمك کذا فی
فرهنك جهانکیری ف زفت ع سکون فا ایله معروف قره صاقز در حرکات ثلثه ده معنالری
مغایردر ف زیردست ع سکون یای تحتانیله قول وجاریه وخدمتکار وپادشاهلرك رعایاسی
معناسنه در معنای ترکیب ال آلتنده دیمك اولور شیخ سعدی بیت ای زبردست زیردست
آزار * کرم تاکی بماند این بازار * زینت آرایش وبزنمك ویاقشقلو ایتمك عربیدر
زج ف مع الجیم * زرنج ع کسر راء مهمله وسکون نونله صمغ درخت یعنی اغاج صمغی حکیم اسدی
* مثنوی * شکوه دکر بود کاه فراخ * فرازش زسخت وبره دیولاخ * زبالا وچیز ازین
سنك سخت * برون تاختی چون زرنج ازدرخت ف زکنج ع کسر کاف وسکون نونله بیوك چناق
اغاج اولسون غیری اولسون رشید اعور بیت بیراهنت دریده واستاد درزی * چون
کوزه کر زکنج آبخور کنی * مجمع الفرس ده ضم زا ایله منقولدر ف زمنج ع کسر میم وسکون نونله
عقاب جنسندن بر قوشدر سرخ رنك اولور عربیده اکا ضم زا وفتح میمله زمج دیرلر کذا فی
کتاب السامی فی الاسامی اما ادات الفضلاده بر قوشدر سیاه رنك وغلیواجدن بر مقدار
بیوجك اولور اکا دو برادران دخی دیرلر ف زنج ع سکون نونله ایکی معنایه در اول معروف
برساز در سیاه عربلره مخصوص ثانی لرزش دل معناسنه در ابو المعانی بیت زنج کیرد دل
عاشق که رقیبش بیند * مردما را تب ولرزه شود از دیدن ریو * صید نه ابی ریحانده شب یمانی
معناسنه واقعدر ف زیج ع بوزن هیچ بش معنایه کلور اول بمعنی کوفتن دل یعنی یورك
اوینامق ثانی بر نوع جنك آلتیدر ثالث بنالرك بنا ایچون چکدکلری ایپ که یا پو هموار
اولوب کج اولمیه رابع ار باب رصد احوال سیر فلکی بیلمك ایچون یازدقلری جدول کتاب که
اول نو رو زدن سنه آخرینه دك غرر شهور رومیه وعربیه وکسوف وخسوف وسائر احوال
5 وقایع فلکیه اندن استخراج اولنور حکیم خاقانی بیت از نقش بدی بخشش وزنیر فلك میل *
ازقوس قزح زیجش وزماه سطر لاب * خامس مجمع الفرس ده سخره ولاغ معناسنه مرویدر
حکیم سوزنی بیت بیت دوسه ثنای توخواهم بنظم کرد * وانکه فروروم بره زیج ومسخره *
مؤید الفضلاده بمعنی موزه مسطور در بعض فرهنکلرده بو لغت عربی اولق اوزره منقولدر اما
شعرای عربك ابلغ وافصحی اعنی اصمعیدن بو لغت سؤال اولنمش جوابنده بلم عربیمدر فارسیمدر
زخ دیمش ف زیولج ع سکون یای تحتانی وواو وفتح لامله یلوه دیدکلری قوشدر ف مع الخاء *
ف زلخ ع فتح لامله قزاق قایمق یعنی بر تخته پاره سنه ایب باغلیوب اطفال بو زاو زرنده اول
تخته نك اوزرینه اوتوروب وایپه یاپشوب تخته یی قایدیرلر عربیده زلاق دیرلر نعیم اولنمشدر
شاعر * قطعه * سیل ما منی چو افسردست * همه اطراف بسته است یخی * آنچنان

کون سترد و پر باد ست * بود ریش کیو میز ند زلحی زیج سکون یای تحتانیله بمعنی
زد
طپیدن دل یورك خوفندن یاسبر وردن طلا یمق معناسنه در مع ابدال * زشتار یاد
غیبت سویلمکه دیرلر زشتار برکسنه نك غیبتنده ذمنی سویلمك و یاد ذکر معناسنه اولیجق
معنای ترکیب غیبت و مساوی اولور بو معنایه زشتیاد دخی دیرلر بو ترکیب درستدر زیرا زشت
قبیحدر و یاد ذکر در قبیح ذکر ایلمك اولور استاد رودکی بیت بتو باز کردد غم عاشقی * نکارا
مکن اینهمه زشتیاد زهبند سکون ها و فتح باء موحده و نون ساکنه ایله عورات بویونلرینه
بغلدقلری اینجلو قلاده که کردن بند دخی دیرلر و معنای ترکیب یاقه بند اولور میرنظمی بیت
چو سیم کردنش بهبود هر چند * بدر و لعل رنکین بود زهبند زهلخاد سکون ها و فتح لام
و خا ایله چزمه و پابوج و پشمق اوکجه لرینه دیکلدکلری پروازه دیرلر زه و زاد اولاد و اعقاب
و نسل معناسنه ترکیبده دول و دوش دیرلر اتباع الفاظ قبیلندندر شاه ناصر خسرو
* رباعیه * پیشرو آین رمه کی تراکی * جان و دل من این رمه زمانست * خاصه خراسان که
مرشما را * انجا زه و زاد و خانمانست * میرنظمی بیت دعای قدسیان این بود هر کاه *
زه و زادش که باشد شاد پس شاه زیاد فتح یای تحتانیله ایکی معنایه در اول نرد قارك
یدی او ینلرندن ایکنجی او یونك آدیدر که اسملری بونلردر قارد زیاد ستاده خانه کیر
طویل ده هزار منصوبه خواجه سلمان بیت قارد عقل بماند عدویت که زیاد *
در معرضیت ستاده مقید بششدر ست وحکیم خاقانی بیت زین نامه دوش نی اندر سه
انامل * من فارس جهانم و یشان زیاد منکر * ثانی بمعنی زندکانی شاعر دیمشدر بیت
دیر زیادان بزرکوار خداوند * جان کرامی بجانش اندر پیوند * عربیده بمعنی افزوده در
زیرافکند موسیقیده اون ایکی مقامدن برینك آدیدر که کوچك دخی دیرلر حضرت
مولانا بیت آه کریزی زیرافکند خورد * بخشك همی کشت دلم دل ببرد * بو معنایه زیرافکن
دخی دیرلر زید سکون یای تحتانیله و طن معناسنه لغت غیر مشهوره در مولانا جمالی
بیت بهل ای باب شهرستان جاوید * که بنیامین بریم آریم بازید زیرخرد ضم خا ایله
موسیقیده بر لحن اسمیدر زیر بزرکان دخی دیرلر حضرت مولانا بیت آغاز کن حسینی زیرا که
زر
شیخ میکفت * کان زیرخرد در زیر بزرکانم آرزوست مع الراء المهمله * زبر فتح باء موحده
ایله خاطره معناسنه یعنی بر نسنه یی خاطرده حفظ ایلمك استاد فرخی بیت مجلسی باید
آراسته چون باغ بهشت * مطربی مدح امیر الامرا کرده زبر * باء فارسیله قلقان دریعنی سپر
اما لسان قدیمدر زبیر کسر باء موحده و سکون یای تحتانیله خاطرده طوتمق یعنی
حفظ ایلمك حکیم قطران ارموی * قطعه * نیکخواها نرا رسانی همچو یوسف سوی
تخت * بدسکالانرا فرستی همچو قارون سوی بیر * یار انده یا بد انکو یافت نزدیك تو بار *
بیرغم نشناسد آنکو کرد مدح تو زبیر زدر فتح دال ایله بمعنی لایق و سزاوار الفاظ ازدر دخی
دیرلر امیر معزی بیت دوستان تو سراسر زدر خنده و ناز * دشمنان تو بیکایك زدر خنده و ریش *
زشار فتح شین معجمه ایله اوزم و زیتون و امثالی نسنه لری صیقوب صوین و یاغن چیقارمق
ایچون ایچنه قودقلری تکنه که عربیده معصره دیرلر زشتار سکون شین و فتح تاء مثناة ایله

٤٣ ایله غیبت ومساوی معناسنه که زشت ایله آردن مرکبدر قبیح وچرکین کتوریجی دیمك اولور
میرنظمی بیت رقیب روسیه دربزم جانان * کند زشت ار عاشق بی هراسان (زنبار)
سکون نون وفتح باء موحده ایله زنبور رمرقوم معناسنه (زنهار وزینهار) اون ایکی معنایه کاور
اول امان معناسنه مختاری بیت نهان کنند بزرکان بچشمش اندر زهر * دهند ازو ملکا
زهر خورده راز نهار * بو معنایه حکیم سوزنی بیت که کرد تعبیه در آتش عذارش آب
که دید آتش کاید بزینهارش آب * ثانی ردع وکلا معناسنه حکیم انوری بیت دامن عمر
تواز کرد اجل در عصمت * پایهٔ جاه تو زاسیب فلك در زنهار * ثالث عهد وپیمان معناسنه
خواجه سلمان بیت عهد وزنهاریسی بود میان من وتو * عهد من مشکن وزنهار فراموش
مکن * رابع بمعنی امانت حکیم اسدی * مثنوی * زمین را ببخشند کی یار نیست *
چو او تیره دارنده زنهار نیست * که از تخم مرجش دهی زینهار * یکی را بدل باز یابی هزار *
خامس البته معناسنه امیرخسرو بیت زنهار که آن بند قبا جست مبندید * کز نازکیش
بخیه براندام برآید * سادس بمعنی ترس وبیم سابع بمعنی شکایت بو ایکی معنایه
ترتیب اوزره شیخ سعدی بیت زینهار از کسی که از غم دوست * پیش بیکانه زینهار کند
ثامن پرهیز یعنی احتراز وله بیت زینهار از قرین بد زنهار * وقنا ربنا عذاب النار * تاسع
بمعنی افسوس حکیم سوزنی بیت خورند زینهار بر اموال خویش وبرد * اموال خویش
را بر آن زینهار خوار * عاشر ملاذ وپناه معناسنه حکیم انوری بیت تا حشر منکسف
نشود آفتاب اکر * آید بزیر سایهٔ عدلت بزینهار * حادی عشر بمعنی شتاب ثانی عشر
بمعنی هوش وآکاهی بو ایکی معنایه ترتیب اوزره ابوالمعانی بیت آید بزیر سایهٔ توچرخ زینهار
باشد اکر کرشمهٔ عقلش بزینهار * عربیده امان وکلا وعهد وامانت ولابد وخوف واحتراز
وشکوا وحسرت وحیف والتجا وعجله وحیرت وامانه چغتای پولحا دیرلر (زنهار خوار)
ایکی معنایه کاور اول امان طلب ایدیجی قوام الدین مطرزی بیت هرکه زنهار خوار
عهد تو کشت * بسپارش بعالم خونخوار * ثانی بمعنی پیمان شکن شیخ نظامی بیت
ولیکن بود صحبت زینهاری * نکردند از وزینهار خواری (زنهاردار) امان ویریجی معناسنه
مختاری بیت آنکه بود از وفق تو زنهار دار رای من * چون خلاف آورد شد برجان خود
زنهار خوار * وزنهار معنالرینك جمله سنده اسم فاعل استعمال اولنور (زهار) قاسق قیلی
معناسنه ابوالمعانی درهجو زنی بیت که نتوان شد یقین اورا زبد بو * نکاید هم خر از بسیار
زهارش (زهکیر) باش برمغه طاقد قلری که ترکیده زیکیر دیرلر فارسیده کرش طوتیجی
دیمك اولور مولانا هاتفی بیت پس از پهلوانی دهندت نکین * که زهکیر بالاست زانکشترین
(زیانکار وزیانکر) کلاهما بفتح الیا وسکون النون ضرر ایدیجی معناسنه کار وکر کردن
لفظندن صیغهٔ فاعلردر (زیتار) سکون یای تحتانی وفتح تاء مثناة ایله زیتون یاغینك
تفلی برمقدار حرارتی واردر اکر آتشده قیناتسه لر حرارتی زیاده اولور بعض برودتدن عارض
اولان علتلره خصوصا وجع مفاصله واورامه ووجع ریح فاسده لره طلا اولنسه نافعدر واکر باقر
ظرفده قیناتوب قوام ویرلسه خضض فعلنی ایدروا کرشیره وایکی اغری شراب وبر عسل ایله

بشوروب دیش اغریسنه طلا اینسه لر وجعنی تسکین ایدوب عظیم نفع ایدر زیبر
سکون یای تحتانی وضم باء موحده ایله بر غلیظ کلیم پارەسی درت پارچه اغاجه بغلیوب طپراق
وکرپیچ چکرلر شمس فخری بیت میکند خاك خانهٔ خصمش * قصد کین مؤثر زیبر *
زیر بوزن شیر بش معنایه کلور اول آلتکه مقابلی زبردر آلت اوست دیمکدر
زیر وزبر دیرلر بو معنایه شیخ سعدی بیت کس نیاید بزیر سایهٔ بوم * کرهما ازجهان
شود معدوم * ثانی اشاغی معناسنه که مقابلی بالادر زیر وبالا دینلور شاعر در صفت
اسب بیت زیر وبالا دوی چو باد صبا * که بیکدم شود جهان پیما * ثالث فرهنك
جهانکیریده پوشیده وپنهان معناسنه حکیم فردوسی بیت یکی نغز پولاد زنجیر داشت *
نهان داشت ازجادو وزیر داشت * رابع دزبر مرقوم معناسنه که باغ بوده یجق آلتدر
استاد فرخی بیت کر تو مرادست باز داری بی تو * زیر نباشد چو من زیری وزاری * خامس
هرنسنه که باریك وضعیف اوله وله ایضا * قطعه * بدین غم اندر بکذاشتم سه سال تمام *
چنین سه روز همانا کذاشتن نتوان * چو زیر بودم ونومید کشتم ازهمه خلق * امید خویش
فکندم بدستکیر جهان * معنای اوله جغتای فتح همزه ایله است دیرلر مثلا التنده دیمکده
استیدا دیرلر سبعهٔ سیاره ده معراج وصفنده بیت سوردی چون راکب همایون فال *
استیدا مرکب همایون بال زیبکر سکون یای تحتانی وفتح کاف عجمیله زابغر وزابکر
وزبغر وزیبکر مرقومون معناسنه در کذا فی الاداة زین افراز اول سلاحه دیرلرکه
اکرده کتوریلور بمعنی سلیخ کذا فی المجمع زینکر سکون یا ونون وفتح کاف عجمیله
اکرجی یعنی اکر دوزیجی زیوار بوزن دیوار ایکی معنایه در اول بمعنی سوبت ثانی
بمعنی برابری استاد سوزنی بیت بی شبهه ستوه از غم واندوه من آیند * کرخلق جهان
جمله بزیوار پذیرند زیور بزك وآرایش ویا قشق کرك التون وجواهر واقمشهٔ فاخره ایله
زِ ز اولسون کرك غیری سببله اولسون مع الزاء * زیز بوزن تیز بیان صوغانی سرکه ده
اصلادوب بعض علله دوا ایدرلر واول سرکه یه خل زیزی دیرلر وزاء فارسیله برف زیژ درکه هوادن
زِ س یغر عربیده سقیط دیرلر کذا فی المجمع مع السین * زیس سکون یاء تحتانیله بمعنی
سوی یعنی طرف ابو المعانی بیت عقل وهوشم باخیال روی جانان میرود * هرکجا که من
روم دل ازپس آنان میرود زین سپس بوندن صکره دیمکدر حکیم اسدی بیت
که جز نام تو تازیم زین سپس * نخویم نه رازت بکویم بکس * شیخ سعدی بیت ندانم
چه شاید بدین زین سپس * که راز سپهری ندانست کس خواجه سلمان بیت کس
نیارد زین سپس کردن کشیدن چون کمند * کین نیارد زور کردن بعد ازین جز برکمان *
زِ ش مع الشین * زیش سکون یای تحتانیله لوله معناسنه در هرنسنك اولورسه عموما
شاعر بیت بریزد آب حیوان تشنکانرا * ببخشد زندکی آن زیش چشمه زین پوش
اکرا ورتمی غاشیه ویاپوق وغیرهما میر نظمی در تعریف جنیب بیت که پوشیدند
زِ غ بروزین پوش دیبا * درآید جلوه چون طاوس رعنا مع الغین * زیغ بوزن میغ ایکی
معنایه در اول حصیر سازی ابو العباس بیت زیغ بافان همه باوشی بافان نه نهند *

نه نهند * طبل زن راندشانند بر رود نواز * بهرامی بیت ای دریغ از آب روی من دریغ * تا زمانه کرد پامالم چو زیغ * ثانی فراغت دل معناسنه حکیم اسدی بیت زدر دخزان در دل زاغ زیغ * هوابسته از لشکر ماغ میغ ؤ زیغ زیغ ع قپو وپنجره قنادلرینك صداسی وانك امثالی نسنه لردن ظاهر اولان صدایه دیرلر میرنظمی بیت شبی وصلتش بوده شد بی دریغ * ولی دل طپید از درون زیغ زیغ ؤ مع الفاء * زیف ع سکون یای تحتانیله ادبسزلك معناسنه کسائی * قطعه * که بر وزر وسیم عرضه کنم * خویشتن را بکفت راد کنم * با بدین مکر وحیله زر بدهم * برده زیفش اوستاد کنم ؤ مع الکاف * زراغنك ع فتح راء مهمله وغین معجمه وسکون نونله چاقل طاشلی یرودخی قوریوب یارلمش اوله میرنظمی بیت زمین را سراسر زراغنك بود * نه جای تك وپوی ونه جنك بود ؤ زرشك ع کسر راء مهمله وشین ایله ترکیده خاتون دوزلغی وعربیده انبرباریس دیدکلریدر حکیم شیرازی بیت شفترنك وهم الج ومزانار * هم زرشك وقرع وبطیخ وخیار * بعض فرهنکارده خوشبو برشکوفه در وبعضنده هندوستان شکوفه لرندن بر مخصوص شکوفه در بومعنایه حکیم اسدی بیت هم از خیری وکاوچشم وزرشك * بشسنه رخ هریك ابراز سرشك ؤ زرك وزریك ع کلاهما بکسر الراء المهمله زرشك مرقوم معناسنه درکه عربیده امیرباریس وانبرباریس دخی دیرلر کذا فی فرهنك جهانکیری ؤ زیجك ع سکون یای تحتانی وکسر جیمله قوزی باغرسغن خرده طوغرایوب یوغرت ایله بشورب برنوع طعام ایدرلر ایضا منها ؤ زیدك ع سکون یای تحتانی وفتح داللە باب الراء المهملەدە ذکری مرور ایدن ریدك معناسنه که غلام ترك بچه در کذا فی التحفة بومعنایه حکیم انوری بیت چو از دل کیل زید کان سرای * زد بیابنا کوش ودیبا قبای ؤ زیرتنك ع سکون یای تحتانی وراونون وفتح تاء مثناة ایله اکرقولانی معناسنه وبعض فرهنکلرده آفتاب معناسنه منقولدر ؤ زیرك ع سکون یای تحتانی وفتح راء مهمله ایله مدرك ونیز فهم وجست وچالاك معناسنه در خواجه حافظ بیت ایدل اندربند زلفش از پریشانی منال * مرغ زیرك چون بدام افتد تحمل بایدش ؤ مع الکاف الفارسی * زیك ع سکون یای تحتانیله اوج معنایه کلور اول نقشبند حریربافان یعنی منقش قماشلر طوقند قده نقش ایچون بغلدقلری ایپلك ودخی منجمان ورصدکیران احوال فلکیاتی یازدقلری زیج کتابلری دخی نقوش فلکیه رسم ونقش اولدیغیچون اصلی زیکدر تعریب اولنوب زیج دیدیلر حکیم فردوسی * مثنوی * بخواند ان زمان شاه جاماسب را * همه فال کیران لهراسب را * برفتند با زیکها بر کنار * بپرسید شاه کو اسفندیار * ثانی برحقیر جانوردرچکرکه دن کوچك خاکستری رنك وحزین آوازی واردر ثالث کوه کیلو کردلرندن بر طائفه نك اسمیدر کذا فی فرهنك جهانکیری ؤ مع اللام * زنده پیل ع دیشی فیل وفتح زا ایله ارکك فیل اولمق اوزره بعض فرهنکلرده تخصیص ایلمشلر حکیم فردوسی بیت یکی ماهی بد دررودنیل * بالا وپهنا چوده زنده پیل ؤ زیغال وزیفال ع اول سکون یای تحتانی وفتح غین معجمه وثانی سکون یای تحتانی وفتح فا ایله کلاهما بمعنی قدح کبیر که باده مجلسنده غایت شوق ونهایت سروردن ارباب مجلس بر برلرینه محبة دوستکانی آنکله طلو ایچرلر

استادرودکی بیت شکفت لاله توزیفال بشکفان همی * زپیش لاله بکف برنهاده پر زیفال
بو لغت باب الراده دخی ذکر اولندی ل مع المیم * زبرم ع فتح باء موحده وسکون راء مهمله
ایله زبر مرقوم معناسنه که حفظ و خاطره در ابو المعانی بیت زبرم رفت مکروعده وصال مرا
ازان سبب که کنی جور بیهمال مرا ل مع النون * زبادان ع مزبله معناسنه که زبل معلوم
ودان لحرف معناسنه اسم مکاندر معنای ترکیب زبل قونلان یر دیمك اولور کذا فی المجمع
ل زدا ییدن ع کسر یای تحتانی اول وسکون ثانی ایله قاپجدن وامثالی دمورلردن
پاس آچمق وصیقل اوروب جلا ویرمك معنالرینه مصدردر ل زدایانیدن ع انك
متعدیسیدر ل زدودن ع ضم دال وواو معروفله دخی پاسدن آچوب پاك ایلك دمورلردن
وآینه دن عموما مولانا هاتفی بیت زآیینه تیغ زنگار کون * بصیقل زدودند زنگار خون *
وخاطری زنك غمدن واعضایی چرکلولشدن پاك ایتمکه دخی دیرلر مولانا رشید الدین وطواط
* رباعیه * ای برده سر زلف توزنك ازدل تو * نزدوده وفاومهر زنك ازدل تو * تا کم نشود کبر
پلنك ازدل تو * موم ازدل من برند وسنك ازدل تو * وولایت ومملکتی فتنه وفساددن پاك
ایلکه ده دیرلر استاد منوچهری بیت چندانکه تودانستی رحمت نمودی * چندانکه
تودانستی ملکت بزدودی ل زرفین ع سکون راء مهمله وکسر فا ایله قپو آردینه قونلان اغاجکه
ترکیده سورمه دیرلر شمس فخری بیت چنان زمعدلتش ایمنست خلق جهان *
که فارغست دراوبار منت زرفین * حکیم انوری بیت هرکجا امن کشد باره او * بکشد بار
قفلها زرفین * فرهنك جهانکیریده ضم زا ایله منقولدر ل زستن ع سکون سین وفتح تاء
مثناة ایله دیرلمك ودیری اولمق اصلی زیستن در یا حرفی تخفیفا حذف وفدر حکیم اسدی بیت
زکژی نشد راست کارکسی * بناموس زستن نشاید بسی ل زمستان ع ایام شتا یعنی
قیش فصلی اکرچه زم فتح زا ایله صوق وستان زمان معناسنه درلکن خلق لساننده کسر زا ایله
مشهوردر اول اجلدن بو محله ثبت اولندی بای مفتوحه ده یازلسه غلط ایلشر دیو دخل ایدرلر
خواجه سلمان بیت شها جهان خرف را کذشت فصل حریف * رسید کوکبه موکب
زمستانش ل زنایانیدن ع متعدی زنو ییدندر عنقریب ذکر اولنور انشاالله تعالی
ل زندان ع معروف حبس خانه در ل زندان بان ع حبس خانه بکجیسی زنداناجی عربیده
سجان دیرلر بان بونده باغبان وکشتیبان بالری کبیدر زندانی کوزتمك خدمتنه مأمور
اولدیغیچوندر ل زندانیان ع یعنی محبوسلر زندانی یای نسبتله محبوسدر آخرنده الف ونون
ادات جمعدر میرنظمی بیت شده زندانیان زان حال آکه * کز زندانیان کرد زندان تبه
ل زندران وزندوان ع کلاهما بسکون النون ودال الموقوف اول بفتح الراء ثانی بفتح الواو
بلبل معناسنه درکه عربیده عندلیب دینلور میرنظمی بیت بسوی منقبت خوانی روان
شد * که درکاشن سرایش زندران شد ل زنسان بونجلین وبونك کبی معناسنه درکه آصلی
زینسان ایدی تخفیفا حرف یا حذف اولنمشدر ل زنودن وزنوییدن ع کلاهما بضم النون کوپك
وقورد وچقال اولمك وناله ایدوب صیزلمق وآت کشنه مك معناسنه دخی مرویدر میرنظمی
بیت همی آنید رقیب بدسکالان * زنویند همچو سك درکوی جانان ل زنهاریدن ع

زنهاریدن زنهار کلمه سنك جمیع معنالرنده متعدی استعمال اولنور زنیان سکون نون وفتح یای تحتانیله نا نخواه که جوانی دخی دیرلر هندی لساننده اچواین دیرلر شهاب مهمزه بیت آبله زیب روی جانانست * لذت نان نکرززنیانست زهستان کسرها وسکون سین ایله بمعنی زمستان یعنی ایام شتا کذا فی فرهنك جهانکیری زیان بمعنی نقصان وضرر ودخی زندکانی معناسنه در بو ایکی معنایه شاعر بیت بدست ودلی بخش تیغ عدو کش * هم این رازیانی هم آن رازیانی * کذا فی التحفه اما بو بیتدن زندکانی دهنده معناسی ظاهر اولور حال بوکه زیان زندکانی ایدیجی ودیرلدیجی معناسنه اولور ودخی صیغهٔ امر اولور دیریل ودیرلك ویر معناسنه نتکم حکیم سوزنی بیت بفضل خویش مسلمان زیان مرا یارب * بری مکن زمسلمانی اربری جانم زیبان سکون یای تحتانی وفتح باء موحده ایله بمعنی زیبنده ویراشقلو شمس فخری * قطعه * جناب بارکهت رازازد حام ملوك * زمانه خواست که نسبت کند بکاهکشان * خردشنیدش وآنکار کرد یعنی * که نیست نسبت این دربکهکشان زیبان زبیدن سکون یائین تحتانیین وکسر باء موحده ایله یراشمق وبزنمك معناسنه مصدردر بو معنایه چغتای لساننده چسبان دیرلر زیرافکن ایکی معنایه در اول زیرافکند مرقوم معناسنه که موسیقیده بر نوادر ثانی فراش قسمندن دوشنیلن نسنه یه دیرلر شیخ سعدی بیت سوسنت راست سبز بالا پوش * سنبلت راست سبزه زیرافکن زیربزرکان موسیقیده بر لحن آدیدر زیرخرد دخی دیرلر حضرت مولانا بیت آغاز کن حسینی زیرا که شیخ میکفت * کان زیرخرد زیر بزرکان آرزوست * زیرجامه ایاق طونی وکوملك معناسنه اثواب التنه کیلدوکندن کنایه دیو زیرفان سکون راء مهمله وفتح فا ایله نیر اصغر یعنی قمر اسماسندن بر اسمدر مولانا مطهر بیت آسمان درکاه دستوری که سر بر آستانش * هفت اختر از زحل تا زیرفان آورده اند زیریدن سکون یائین تحتانیین وکسر راء مهمله ایله اشاغی اولمق والت ایتمك معناسنه مصدردر زیرفون سکون یای تحتانی وزاء معجمه وضم فا ایله ایکده اغاجنك بر نوعیدر که میوه سی اولمز انجق خوشبو چچکی اولور عربیده فتح زا ایله استعمال ایدرلر زیستن سکون یا وسین ایله دیرلك حیات معناسنه کمال خجندی بیت کر یار طبیب دردمن نیست * دردا که امید زیستن نیست زیغنون سکون یای تحتانی وفتح غین معجمه وضم نونله بر شهر آدیدر که عذرا بی اننده هلاك ایتمك استدیلر استاد عنصری بیت زدر با بخشکی برون آمدند * زبربر سوی زیغنون آمدند زیفن سکون یای تحتانی وفتح فا ایله پلك نسنه یه دیرلر طاش اولسون غیری نسنه اولسون زین بوزن کین بو کلمه نك ایکی حالی وار دربری اسم جامددر اکر معناسنه که عربیده سرج دیرلر حکیم فردوسی بیت بفرمود تارخش رازین کنند * دم اندردم نای رزین کنند * وبری دخی لفظ مرکبدر حرف زا ایله ایندن استعمالنده خفت اولمق ایچون الفی حذف ایدوب زین دیدیلر بوندن معناسنه

مع الواو * زیلو سکون یای تحتانی وضم لام ایله بر نوع منقش کلیمدر قالن وغلیظ اولور اکثر قراخلقی دوشنورلر حکیم نزاری قهستانی * قطعه * بدوستان خراسان که میبرد چیزی * ز و

زمن که کار بجان آمدست وجان بکلو * وکر بصدر وزارت رسد رضا ندهد * که پایمال
لئام کنند چون زیلو ﴿ زینو ﴾ سکون یای تحتانی وضم نونله یعنی زیلاوی مرقوم
کذا فی فرهنك جهانکیری ﴿ زیو ﴾ بوزن ریو باب الراده ذکری مرور ایدن ریو معناسنه در
که مکر وآل دیمکدر ﴿ زیونجو ﴾ بود خی باب الراده مذکور اولان ریونجو معناسنه که
اغاج قورد یدر میر نظمی بیت درختی کر شود بی بار وبی سود * درونش را بود زیونجو
ازخود ﴿ مع الهاء * زره ﴾ کسر راء مهمله واظهار هائیله اوج معنایه کلور اول دمودن زه
اشلنمش معروف خفتاندر جنك کونلرنده کیرلر ترکیده دخی زره وزرخ دیرلر عربیده درع ولبوس
معناسنه خواجه سلمان بیت که دو پیکر زره کذار سنان * شده یکتن چو توامان باشد
ثانی افراسیاب اقرباسندن بر مبارز آدیدر سیاوشك قتلنه چوق سعی ایتمشیدی اکا
کردی زره ده دیرلر قوشك خطیب * مسمط * ای جام تو از جان مزه درمن نکه کن به زبه
بی جرم میریزد زره خون سیاوش درلکن * ثالث ولایت سیستانده واقع بر ناحیه آدیدر
﴿ زکاشه وزکاسه ﴾ کلاهما بفتح الکاف اوزون اوقلی کرپیدرکه اوزرینه وارانه اول اوقلارین
یایدن اوق چقمش کبی آتار اکا تشی ورو باه ترکی وریکاشه وزیکاشه وسیخول وسکاچه
وسکاشه دخی دیرلر عربیده فتح دال ولام وسکون غین ایله دغلج دیرلر حکیم سوزنی بیت
بنکر بدوستی که مراطرفه اوفتاد * با دوستی بروی چو پشت زکاشه ﴿ زند ﴾ سکون نون
وفتح دال ایله بش معنایه کلور اول دیریکه عربیده حی دیرلر مقابلی مرده در شیخ عمر خیام
* رباعی * در پای اجل چون افکنده شوم * وزدست غمش زبیخ بر کنده شوم * زینهار کلم
بجز صراحی مکینید * تا چونکه زباده پر شوم زنده شوم * ثانی درویش وفقیر معناسنه
مولانا جامی * مثنوی * دید ناکه یکی پراکنده * زنده زیر جامه ژنده * کفت کین جامه
صحت خلقانست * کفت هست آن من چنین زانست * چون بخویم حرام وندم دیتی *
جامه لابد نباشدم به ازین * ثالث ولایت اصفهانده بر نهر عظیم اسمیدرکه زنده رود دیرلر
فخر کورکانی بیت مغنی بیاو بیا ران سرود * که در بزم زهر دیده صد زنده رود * رابع بزرك
وعظیم معناسنه که مثلا زنده پیل دیرلر حکیم فردوسی بیت یکی زنده پیلست بر کوه کنك *
اکر با سلاح اندر آید بجنك * خامس توران پهلوانلرندن بر مبارز پهلوان نامیدرکه محکم
جنك ایتمکله مشهور اولوب زنده رزم دیرلر رستم انی بر مشت ایله هلاك ایلدی معنای اولنه
یعنی دیری معناسنه چغتایده تیریك دیرلر میر علیشیر بو بیتده دیریلورد یمکده تیرکورردیمشدر
بیت اولوکی تیرکورر لعلینك مسیح آسا کلام ایلاب * تکلم چاشنی سین شربت یحیی العظام
ایلاب ﴿ زینهار خواه ﴾ یعنی اما نخواه حکیم سنایی بیت همه زنهار خواه دین تو اند
دین بزنهار شاه مده زنهار * مولانا هاتفی بیت رسید ندز نهار خواهان زراه * بیا بوس
درکه نشینان شاه ﴿ زوله ﴾ بوزن سیاه محبوس ایچون اولان طعام مفتوحه ده دخی ذکری
مرور ایلدی مجمع الفرسده کسره ایله ضبط اولنمغین اکا متابعة بو محله ثبت اولندی استاد
عنصری بیت بند یان داشت بی پناه وزواه * برد با خویشتن بجمله براه ﴿ زهازه ﴾
کلمهٔ تحسین درکه پی اندرپی تحسین اولنمقدر حکیم فردوسی بیت بشادی یکی انجمن

یکی انجمن برشکفت * شهنشاه ایران زهاره کرفت ﴿ع﴾ زهچه ﴿ع﴾ فتح ها وجیم وسکون ٤٦
نونله بمعنی ریاضت وسختی کذا فی المجمع ﴿ع﴾ زه ﴿ع﴾ آلتی معنایه کلور اول بر کلمه درکه تحسین
معناسن افاده ایدر کمال اسمعیل بیت درمجمعی که شعر تو باشد زخاص وعام * آوازهٔ زه از
تو بافلاک میرود * ثانی خوب وخوش معناسنه حضرت مولانا * مثنوی * چون جوان
بودی وسخت وزفت زه * تو نمیرفتی سوی صف بی زره * چون شدی پیر وضعیف ومنحنی *
پردههای لاابالی میزنی * ثالث یای کرشی مولانا هاتفی بیت کیانی کانهاد را آمد بزه *
یکی کفت بستان یکی کفت زه * خواجه سلمان بیت چو ازشست بکشاد خسرو کره *
زهر کوشه برخاست آواز زه * بو بیتده صنعت تجنیس وار در خسرو یایه کشاد وبرنجه هر
طرفدن عسکر دخی کرشه کشادو یردی وبر معناسی دخی آفرین صداسی قالقدی دیمک
اولور رابع کریبان یاقه سی حکیم انوری بیت ای خداوندی که هرکز خدمتش کردون
کشید * از زه جیش فلک درکردنش افکند فخ * فخ تله معناسنه درکه ترکیده فق دیرلر
خامس زه صفه وزه حوض یعنی صفه کناری وحوض کناری شیخ بدرالدین عطار بیت
خم زه نکمهٔ او هر زمانی * مرا در زه کشد همچون کمانی * سادس زهیدن لفظندن صیغهٔ
امر اولور ﴿ع﴾ زیرکاه ﴿ع﴾ سکون یای تحتانی ورا وفتح کاف فارسیله بمعنی کرسی کدا صحاب حکومت
وار باب منزلت اوزرنده اوتورر لر حکیم فردوسی بیت جهاندار کیخسرو از تختکاه *
نشست از بر زیرکاه سپاه ﴿ع﴾ زیره ﴿ع﴾ بوزن شیره عربیده کمون دیدکلری تخمدر ولایت
کرمانده غایت اعلا اولدیغندن طب کتابلرنده کمون کرمانی دیو تحریر ایدرلر کمال خجندی بیت
میاریدکو تا زاینجا وحسن * که زیره بکرمان ندارد رواج * ومنقولدرکه زراعت ایتدکلری
یرلرده صوار مغه وعده ایدرلر ایمش که فلان زمانده مزرعهٔ کونه صوو یره یم دیو بعض
نسخهده زیره چمن دیدکلری اوتدر ﴿ع﴾ زیکاشه ﴿ع﴾ زکاسه وزکاشهٔ مرقومین معناسنهدر
﴿ع﴾ زیلوچه ﴿ع﴾ مصغر زیلوی مرقومدر ﴿ع﴾ زین کوره ﴿ع﴾ ضم کاف فارسی وواو معروف وفتح
رایله ایر قربوسی یعنی یومری قاشی که زینکوه وزینکوهه دخی دیرلر کذا فی المجمع
﴿ع﴾ زین کوه وزین کوهه ﴿ع﴾ اکر قاشی در اثیرالدین اخسیکتی بیت از سر زین کوههٔ قول
در افکند * سبز قبای سپهر ترک مغرق ﴿ع﴾ مع الیاء زمجی ﴿ع﴾ سکون میم وکسر جیمله قوش
قویروغی وهر حیوانک قویروغی دیبی ابوالمعانی بیت چو کوسفند که دنبه بزرک وفربه بود * زی
ودنبه زمجیٔ دنبه لذیذ تر باشد ﴿ع﴾ زندکانی ﴿ع﴾ دیرلک حیات معناسنه شیخ عمر خیام ع
* رباعی * می نوش که عمر جاودانی اینست * خود حاصلت از روز جوانی اینست *
هنکام کل وباده ویاران سرمست * خوش باش دمی که زندکانی اینست * وکمال اسمعیل درحق
دوزی بچه کفته * رباعی * ای رشته بسی تو کامرانی کردی * بالعل لبش عیش نهانی کردی *
اندر کف او چراشدی کوته عمر * چون نسل بتاب زندکانی کردی ﴿ع﴾ زندهکی ﴿ع﴾ دیرلک
زندکانی کبی ﴿ع﴾ زینهاری وزنهاری ﴿ع﴾ ایکی معنایه کلور اول امان طلب ایتمک معناسنه حکیم سوزنی
بیت کس بزنهاریٔ خویش اندرزنهار خورد * زینهار یست دلم نزد تو وای بت زنهار * ثانی
خراجکذار ذمی وبعض نسخهده امان ویرلمش حربی کافر که عربیده مستأمن دیرلر شاعر

بیت جان رقیب را بستان ای شه خوبان * چون رسم زینهاری ستدن عادت شه است ﴿زی﴾
درت معنایه کلور اول بمعنی زندکانی ثانی زیستن دن صیغه امر اولور زندکانی کن معناسنه
شاعر بیت بر روی زمین زیر زمین وار بزی * تا روی زمین زیر زمینت باشد * وحکیم انوری
بیت شاد زی ای در ظهور مفخر تدبیر * روی سیه کرده رسم سحر مبین را * ثالث بمعنی
جانب که زی فلان یعنی سوی فلان دیمکدر شیخ سعدی بیت کنون کوش زی حال یعقوب
را * زمانی بهوش دل برکار * وحکیم انوری بیت بتو آورد سعد کردون روی * روی زی درکه
خداوندی * رابع اماله ایله بمعنی سوی حکیم اسدی * مثنوی * چو زی خوابکه شد یلی
نامدار * بیامد همان که نکهبان بار * که آمد فرستاده کاه شام * ز نزد بهو زی تو دارد پیام *
زا ﴿باب الزاء المضمومة مع الالف * زبا﴾ فتح باء موحده مشدده ایله پادشاه چین قزینک
نامیدر که باباسنی قتل ایدوب کندی یرینه پادشاه اولمشیدی حکیم خاقانی * قطعه *
در صف وصف زبیده خوانده ام * در کفایت رای زبا دیده ام * کافرم کر چون تو در اسلام
وکفر * هیچ باتو خوانده ام یا دیده ام ﴿زلیبیا﴾ بر نوع حلوادر حلقچی دخی دیرلر اما عربیده زلیبیه
دیدکلرینه ترکیده کوزلمه دیرلر مسعود سعد سلمان بیت نان کشکی اکر نیابم هیچ * راست
کویی زلیبیا باشد ﴿زوا﴾ براتمک اوله جق قدر خمیر ودخی نه که مدور و یومری اوله که تکره یوالغی
واکا بکزر نه اولورسه زواله دخی دیرلر ﴿زوفرا﴾ واو معروف وسکون فا ایله بریه ده بتن طوراق
زب اوتی در ﴿مع الباء * زب﴾ مخنث اوغلان یعنی مفعول ومیده عربیده عوام آلت رجله
زب دیرلر بو بیتده ایکی معنایه واقع اولمشدر بیت هر آنکو وقت طفلی خورده است زب *
شود بی عار و بی ناموس آن زب ﴿زبان فریب﴾ یعنی دروغ کوی ابو المعانی بیت از روی
راست بکوید و هم باور کند * زینهار مشو فریفته هر زبان فریب ﴿زکاب﴾ صبر دیدکلری
آجی صمغدر اعلاسی سقطر نام جزیره ده حاصل اولور اول اجلدن اطبا کتابلرنده صبر سقطری
دیرلر ﴿زکالاب﴾ مرکبدر که عربیده حبر و مداد دخی دیرلر و اول نکه درکه وجود انساننده
ظاهر اولور حکیم خاقانی بیت آن زکالاب سفیدی که مرض دفع نکرد * هم بدان پیره زن
مخرقه خر باز دهد ﴿زهراب﴾ بر قوشدر وقت سحرده جمله قوشلردن اول اویانوب فریاد ایدر
زت ﴿مع التاء * زست﴾ سکون سین مهمله ایله بمعنی تند رونده یعنی سرعت وعجله ایله یوریجی
معناسنه در میر نظمی در صفت اسب بیت برفتن بادپای و زست بوده * بوقت رقص
وجولوه جست بوده ﴿زفت﴾ سکون فا ایله ایکی معنایه در اول بخیل وخسیس معناسنه
شمس فخری بیت باعطای شیخ ابو اسحق راد * بحر وکان ممسک شمار وا بر زفت * ثانی احمق
ونادان معناسنه استاد عنصری بیت تلخ چون بیم وصعب چون غم جفت * تیره چون کور
وتنک چون دل زفت * بو بیت معنای اوله مناسبدر معنای ثانی یه میر نظمی بیت مکن باور
کلام ناشناسان * نباشد راست کو هر زفت ونادان ﴿زمخت﴾ ضم میم وسکون خاء معجمه
ایله ایکی معنایه در اول بر طعمدر عفص دیرلر یعنی طاطسز وککرمسی ثانی محکم بغلنمش
باغ معناسنه کاهی بخیله ده دیرلر که مالی خرج ومصرفه وکسه یه شی ویرمکه باغلو اولدیغی
زج سببیله کذا فی فرهنک جهانکیری ﴿مع الجیم * زج﴾ ایکی معنایه کلور اول تیر پرتابی

٤٧ پر تابی یعنی منزل اوقی که دمرنی کمك اولو رخفیف اولمق ایچون میرخسرو بیت هست
پیکان زج از دندان فیل اما ازو * هست بر دندان کوساله بزخم وزو روتاب * و یلکسز اوق
اولمق دخی مرویدر ولها یضا بیت چیست زج یاری بکو بازیچهٔ اوباش شهر * برکم وکوتاه کم
زن و زبسستی روی تاب * ثانی قره قوروت که ترکیله کشی دیرلر یوغرت قور یسیدر مولانا
پر وزی مشرفی بیت مصفا باش وشرین خوی چون شیر * نه چون زج ترش خوی ونیره
روباش زملج ضم میم وسکون لامله کلبك دیدکلری کوچك بچکدرکه شکوفه لر اوزرینه
قونار وباغچه لردیوارلرنده اوچار میرنظمی بیت دلم بود بلبل کنون شد زملج * بشاخ کلم
جای دیوار وکنج زناج فتح نونله بمعنی چرب روده یعنی قیمه وپرنج ایله طولمش مومیار بسحاق
اطعمه بیت چون قلیهٔ پرنج نامست زناج بهل * درعیش خوش آویزنه در عمردراز * وله ایضا
بیت کافر از جوشش زناج ببیند درديك * جای آنست که دردم بکشاید زنار زنج
سکون نونله درت معنایه کلور اول فرهنك حسین وفایی ده اچدن حاصلی اولان صمغ
معناسنه حکیم اسدی بیت ز بالادو چیز ازدل سنك وسخت * برون تاخته همچوزنج از
درخت * ولها یضا بیت ده ازعنبر و زعفران بوده نیز * ده از زنج وکافور وهر کونه چیز *
ثانی تمسخر ولاغ ولطیفه کردن حکیم سوزنی بیت بینی دوسه ثنای توخواهم بنظم کرد *
وانکه فرو روم بره زنج ومسخره * ثالث بمعنی زنخ یعنی چکه شیخ اوحدی در جام جم درصفت
طفلی درشکم مادر باشد بیت دست بر روی وزنج برزانو * زنجه ازخفت وخیز کدبانو * رابع
نوحه وکریه وزاری ایتمك معناسنه کذا فی فرهنك جهانکیری زونج کسر واو وسکون
نون ایله زناج مرقوم معناسنه مرویدرکه مونبارطولمه سیدر شمس فخری * قطعه * ابواسحق
عدل اوکیس برنج * کرفتن نباشد زکس یك برنج * بجا لیست خصمش که نزدیك او * چوحلم
طیورست اکنون زونج مع الدال * زرد سکون راء مهمله ایله ایکی معنایه در اول
ز د برکوچك قوشدر ثانی لو بیادیدکاری غله نك برنوعیدر ابوالمعانی ایکی معناسنه ده بیت
دلم چون زرد عاجزشد زچینه * که درکشت جهان شد دانه ام زرد زکند فتح کاف وسکون
نونله کاسهٔ سفالین یعنی طپراق چناق حکیم سوزنی بیت مدح ترا بهزل نبردم بسر ازانك *
نوشیدن رحیق نباشد خوش از زکند زود نیز معناسنه که عربیده عجله دیرلر وسرعت
معناسنه ده اولور مقابلی دیردر استاد یمشدر بیت زپیری سست خیزدسال فرسود *
چوطفلان زود خشم وزود خشنود * چغتای لسانینده نیز دیرلر کسرهٔ صریحه ایله
زوهمند سکون واو وها ونون وفتح میمله اشجار ومزروعات ونباتات عموما نشو ونما بولمغه دیرلر
ز ر کذا فی المجمع و فرهنك جهانکیری مع الراء * زبان آور منطلق اللسان وفصیح البیان
آدمه دیرلر خواجه سلمان بیت هر زبانی کان زبان آورشود جائز زبان * شمع داران به بسوزد
تا بمردن درلکن * ودخی بمعنی زباندان یعنی سوزبیلجی مولانا هاتفی بیت زبان آوری زان زبان
اوران * بعقل وخرد برتراز دیکران * فقیر راقم الحروف عاجز ومتحیر اولدم زبان لغتی
مفتوحه دەمی یازمق اولی دریاخود مضمومه دەمی هله تصحیح ایدەمدم زبانبر فتح باء
موحدهٔ اول وضم ثانیله ایکی معنایه کلور اول جواب مسکت ثانی عطیه واحسان

كذا في الادات ايكيسي ده دلی كسر ابو المعانی بيت زبانت بنه دردهان مرا * زبانبر شود
تازباند انرا ل زبانكر ع كاف عجميله دل بوران نسنه يه ديرلر وبعض يرده سو دكسمه سنه ده ديرلر
ل ز بانكير ع دخی زبانكر معناسنه در ل زغار ع غين معجمه ايله كومردركه انكشت وزغال وزكال
دخی ديرلر حكيم ازرقی بيت هميشه تانشود لعل وعود ومرجان سنك * هميشه تانشود عود
وسنك وسنك زغار ل زنار ع نون مشدده ايله هراوريلن ايب واپلك وابريشم مثللی
نسنه لره ديرلر عموما ميرخسرو بيت هر سو كه كرده نامزد زين باركه يك سايبان *
دور فلك حبل المتين برجای زنار آورد * وكفره ورهبانلر وقسيسلر ميانلرينه باغلدقلری ايپ
قوشاق خصوصا منر بو رلرك بيللرينه باغلدقلری ايپك اون ايكی يرده دوكمی وار در حضرت عيسا
على نبينا وعليه السلام اون ايكی حواريونه اشارت اوله كه بو اون ايكی نفر آدم حضرت
عيسانك يقين آدملری واصحابی ايدی . بونلره حواريون ديرلر حضرت عيسا شريعتنه تقويت
ويرديلر حكيم خاقانی بيت روم ناقوس كيرم زين تحكم * شوم زنار بندم زين تعدا * وكاهی
شعرا استعاره طريقيله زلف دلبری زناره تشبيه ايدرلر دل عشاق اول باغله محكم باغلديغی
اجلدن ل زغبار ع سكون غين معجمه وفتح باء موحده ايله بمعنی روباس مرقوم يعنی قزل بوياكه
عربيده فره ديرلر ل زور ع كوج وقوت معناسنه برحالتدر كه تاب ايله توان ميانده اولور
متكلم شاعر بيت چنان باشد اول كه كويی تنش * دودل دارد ازتاب وزور توان * معلوم
اولدی كه زور تاب وتواندن غيری برقوت ايمش اما اصح بودر كه زور كسبی اولان كوچدر ادمانله زياده
اولور اما توان خلقی كوچدر كه كسبله اولمز زور مند ديلدوكی ده بو معنايی اقتضا ايدر
ل زودجور ع چليك ديدكلری اويندر ل زوغار ع واو معروف وفتح غين معجمه ايله طائفه
مغ راهبلرندن بر راهب آديدر ل مع الزاء * زوز ع طعنه وملامت ايتمك معناسنه در زُن
ابو المعانی بيت ملامت كشيدم بعشق ترا * مرا خلق عالم كه كردند زوز ل مع الشين ع زُش
ل زش ع بوزن هش ژاله معناسنه در وله ايضا بيت خوش افتاده عرق بر روی
جانان * كه بر برك كل افتاده سحر زش ل زوانش ع فتح واو وكسر نونله بمعنی ستاره
واختر يعنی يلدز وله بيت شاه در سقف قصر اجلالش * شمسه خورشيد وزوانش مسمار *
ل زوش ع واو معروفله تند خو وسخت دل معناسنه در حكيم اسدی بيت يكی كودك
نورسيده ست زوش * هنوز ش نكشته است كل مشكبوش * مجمع الفرسده بمعنی نيرومند
يعنی قوتلو عبد الواسع جبلی * قطعه * بود پيوسته از بيم سنانت درتف هيجا * بود
همواره از ترس خدنكت در صف عسكر * نهنك تند چون سيماب لرزان در يم عمان * پلنك
زوش چون سيمرغ پنهان دركه بربر ل مع الغين * زوباغ ع واو معروف وفتح باء موحده ايله زُغ
بر مخنث كمسنه نك ناميدر كه بنای خيرقومش ايدی كذا في المجمع ل مع الفاء * زلف ع زُف
معروفدر خواجه سلمان بيت جز از زلف پری رويان بدوران سر مويی * كسی را در دل
خاطر نمی آيد پريشانی ل مع الكاف * زبان كنجشك ع ايكی معنايه كلور اول ادويه دن زُك
بر نافع دارو در ايری اغاجده بتر قوش دلی كبی اولور عربيده لسان العصافير ديرلر ثانی خرده
كسلمش بر نوع تتماجدر لطيف طعام اولور ل زروك ع ضم را وواو معروفله سلك كه عربيده علق

علق دیرلر ل زمخك م ضم میم وسكون خاء معجمه ایله بر معروف طعامدر زمخت دخی دیرلر پور بهای جامی بیت تیز وكرم كنند بوید شكل سیر * خشك وزمخك سرد ترش رو چون سماغ كاهی بخیله ده دیرلر بك باغ معناسنه كاد بكندن ناشی ل زنخك م ضم نون وسكون خاء معجمه ایله یعنی زمخك مرقوم

ز ل

ل مع اللام * زغال م غین معجمه ایله كومركه انكشت وزكال وزغاره دخی دیرلر عربیده فحم دیرلر شاه ناصرخسرو بیت بر صقالت بود روی ازكست چرخ * كشته رویت بر صقالت چون زغال ل زكال م كاف فارسیله كومردر حكیم خاقانی بیت احمد مرسل كه كرد از نیش زخم تیغ * تخت سلاطین زكال كرده شیران كباب * ل زلال م لطیف وشیرین آب صافی دیمكدر امابین الناس مشهور اولان غایت یاملی طاغلرده قار ریغوب هرسنه بزی بری اوزرینه یاغمغله اسكندرچه بأمرالله تعالی قارك ایچنده پارمق قدر قوردكبی نسنه حاصل اولور انك ایچنده اولان صو اول مرتبه طتلو بلكه سكره غلبه سی اوله ولطیف صوق صویه ده دیرلر طالب آملی بیت چنان بخار زمین تیره ساخت آب زلال * كه قطره برلب جو میكند نیابت خال ل زوال م فتح واو ایله زكال كبی كومر معناسنه در كذا فی فرهنك جهانكیری ل زول م بوزن غول بیوك قدح كه آنكله شراب ایچرلر میر نظمی بیت خوشا بزمی كه باشد یار معقول * دهد ساقی بعشوه باده پر زول

ز م

ل مع المیم * زبان لكام م كسر نون ولام وفتح كاف عجمیله كم طماغی دیمكدر ل زغم م فتح غین معجمه ایله زور وتعدی معناسنه استاد ابوشكور بیت زغم بجال حریفان مستمند مكن * چنانكه كر نخوری غم زغم نمی باشد ل زكام م بر علتدر بوروندن صو اقر دماغه تأثیر برودت سببی ایله اولور اكرچه انسانه نافعدر اما خیلی زحمت ویرر ل زودخشم م تیز غضبناك اولان آدمه دیرلر مولانا هاتفی بیت همه زودخشمان ودیر آشتی * سرشته زخشمند پند اشتی *

ز ن

ل مع النون * زبان بران م هجا كوی ویاوه طراز معناسنه ابوالمعانی بیت زبان بران وهجا كو زبان بریده شود * جهان زبید زبانی اومیشوند آسوده ل زباندان م یعنی ترجمان میر نظمی * مثنوی * بنی آدم اماند اند سخن * ندانست اوكس در آن انجمن * زباندانی باو لازم آمد همین * بجستند ویافتند یكی اندوین ل زرافین م كسر فا ایله بر حلقه در درت اغاج اوزرینه نصب اولنوب واوستنه زنجیر قیوب قپو آردنده ایدرلر اكا زورفین وزوفرین دخی دیرلر ل زشتن م سكون شین معجمه وفتح تاء مثناة ایله صویمق یعنی بر آدمك اوزرندن اثوابن چقارمق استاد عنصری بیت بخستند وتاراج ورشتنش را * باكنج كرفتند كشتنش را ل زفان م فتح فا ایله زبان یعنی لسان فارسیده حرف با وواو ارالرنده تبادل وتواخی اولدیغی شایعدر ل زكان م فتح كاف عربیله غضب وحلم تدن كنند وكندو ایله سویلنمك معناسنه میر نظمی بیت نكه كرد او ایل نامدار * زكان كرده چون وحشی كوهسار ل زكیدن م كسر كاف عربیله غضب وتهور ایلمك معناسنه در ل زلیفن م كسر لام وسكون یای تحتانی وفتح فا ایله قورقوو یرمك تخویف معناسنه شمس فخری * قطعه * ایا شاهی كه سلطان فلك را * اكر قهرت كند روزی زلیفن * زتاب انتقام سطوت تو * كند یكبارگی ترك نشیمن * ل زودن وزنو بیدن م كویك وقوره وچقال اولومق كسر زا ایله دخی مرویدرلر ل زوان م

بودخی زفان کبی زبان معناسنه زوبین واومعروف وکسرباء عجمی ویای ساکنه ایله ایکی معنایه‌در اول نام پسرکاوس‌در حکیم فردوسی بیت رسانید زوبین برما پیام بکایک همه هرچه بردی تمام * ثانی اول قصه نیزه‌در که حربه وشل دخی دیرلر هندی لسانده سبل دید کلریدر حکیم خاقانی بیت بکوی دهر کجا خون خورد که نیست دهانش * به بین پیشه که زوبین زنست ونیست کیا زورفین وزوفرین کلاهما بمعنی زرافین مرقوم یعنی بردمور حلقه‌دردرت اغاجی برزنجیر ایله بغلیوب قپواردنه استحکام ویرمك ایچون طیاق ایدرلر شاه ناصر خسرو بیت خوی نیکو را حصار خویش کن * وزقناعت بردرش زن زورفین * حکیم نزاری قهستانی بیت ازدرون خانه آکدکی شوی * تا برون باشی زدر چون زوفرین زوشیدن واو معروف وکسر شین ایله صو ویاخود شراب ظرفدن صزوب چقمق معناسنه عربیده ترشح دیرلر زوفلین وزولفین کلاهما بمعنی زورفین وزوفرین مرقومین استاد منوچهری بیت مرد نادان نباشد دوستش یکروزه بیش * هرکسی انکشت خود بکره کند درزولفین زون واومعروفله بوزن خون حصه ونصیب استاد عنصری بیت بچشم اندرم دیده از زون اوست * بجسم اندرم جنبش ازخون اوست *

زُو مع الواو * زمو بوزن نمو سقف اوزرینه قونیلان طپراغه دیرلر زو ایکی معنایه‌در اول مرکب اولان زاولفظندن اختصارا ولنمشدر اندن معناسنه ثانی زود لفظندن دالی اسقاط اولنمشدر تیز معناسنه استعمال ایدرلر حضرت مولانا بیت دامن اوکیر زوتر بیکمان * تارهی دردامن آخرزمان زوزو زودزود لفظندن مختصردر ینه اولمعنایه

زُه احمد کرمانی بیت کرزنکه بمرك چهل میری * زوزومیرکه زنده کی نکیری مع الها * زبان بریده یعنی خاموش عربیده ساکت معناسنه شیخ سعدی بیت زبان بریده بکنجی نشسته صم بکم * به ازکسی که نباشد زبانش اندر حکم زبان فریفته زبان فریب مرقوم کبی دروغکوی واسم مفعول دخی اولوب یلان سوزه آلدانمش دیمك اولور زبانه مفتوحه‌ده ذکری مرور ایدن زبانه معناسنه‌در زبره فتح باء موحده وراء مهمله ایله دمور پارلری وخرده‌لری عربیده کی زبرالحدید معناسنه زره بوزن کره زردك مرقوم معناسنه که سلکدر میرنظمی * مثنوی * کرم وتابنده کسش همچون کره * کیرمفلوکش بریده چون زره پشت پائی میزده برسینه اش * جست ازجا کشته محکم کینه اش زلفجانه سکون لام وکسرفا وفتح جیم ونونله خنجر وقلیچ وبچاق قبضه سنه دیرلر وقبضه یم برپادشاه اسمیدر زموده بوزن نموده صالنجق که عیدلرده وچشنلرده اطفال وتازه جوانلر بنوب صالنورلر ومجمع الفرسده بمعنی نقش ونکار میرنظمی بیت نشان باغ جنت رانموده * درون خانه سرتاپا زموده زویه ضم نون واو ومعروفله سلك وکرك وشغاللك اولومسنه دیرلر زوانه دوات ایچنه قونیلان ابریشم خام که لیقه دیرلر زوبیوه سکون واواول وفتح ثانی وکسر باء موحده ویاء ساکنه ایله حربه وخشت وامثالی نسنه لرك تمورلری ظاهر دیبلك دیدکلری دموردر شاعر بیت سربر کرفتند زوبیوه ران * بکشتند تاخشتهای کران زوزه واومعروف وفتح زاء معجمه ایله نوحه وکریه معناسنه‌در کذا فی فرهنك جهانکیری زولانه

زولانه بودخی برنوع دمود بند در مولانا هاتفی بیت ززولانه وغل اواهل عیب * بدامان کشیدند
سر بجیب ي زول زده ع بر معغد رعربیده کثیراد یرلر کذافی المجمع ي زوله ع سکون واو
زی وفتح لامله طورغی قوشنه دیرلر کذافی الحلیمی ي مع الیاء * زونی ع سکون واو وکسر نونله
بمعنی زانو یعنی دیز کذافی فرهنك جهانکیری ي زهرابی ع سکون ها وفتح را وکسر باء
موحده ایله جوهردار قابجه دیرلر میرنظمی بیت زهر نوشاند بجای لعل آب * میدهد
ژا زهرابی آورا آب وتاب ي باب الزاء الفارسیة المفتوحة مع الالف * ژاوا ع ژاویدن
ژب لفظندن اسم فاعل اولور کون حیواناته ونوحه ایدوب اولو یانه دیرلر ي مع الباء * ژفکاب ع
سکون فا وفتح کاف فارسیله چپق درمعلول کوزدن اقر وکرپکلر اراسنده منعقد اولور میر
نظمی در وصف چشم علیل بیت بروز روشنا کس را نه بیند * زچشمش آنقدر ژفکاب ریزد
ژت ي مع التاء * ژفت ع سکون فایله ایری جثه اویه دیرلر اکثرا ولمقوله کاهل اولمغله عربیده
دخی ضخم معناسنه کلور استاد بیت بود بزرگایش چواسب تازی جست * مباش
ژخ درره حکمش چوکاوکاهل ژفت ي مع الخاء * ژخ ع ایکی معنایه در اول ناله وزاری شمس
فخری بیت بسی عذاب که کردون دهد عدویش را * همیشه برفلك هفتمین رسد زه ژخ *
ثانی باب ممدوده ذکری مرور ایدن آژخ معناسنه در که سکل در عربیده ثولول دیرلر حکیم
سنایی بیت آمن بود از چشم بد آنکس که ز رشتی * در چشم کسان چون سه شطرنج به در ژخ
ژد بعض فرهنکلرده سباع آوازی مرویدر ي مع الدال * ژرد ع سکون را ایله بمعنی بسیار
خور چوق یملك ییینه دیرلر کذافی فرهنك میرزا ي ژغند ع فتح غین معجمه وسکون نونله
آواز بلند ومهیب که سباعدن صدور ایدر شمس فخری بیت چه کند بامهابت توحسود *
چه زند پیش بانك شیر ژغند * کذافی التحفه امانسخه وفیده زاء معجمه ایله پارس آوازنه
مخصوصدر استادرودکی بیت کرد روبه یوزواری یك ژغند * خویشتن را زان میان
بیرون فکند ي ژند ع بوزن بند خرقه کهنه معناسنه بهاءالدین بغدادی بیت هم
ژر جامه ما ژومن کرد دریز * هم جامه مفاخر من کرد ژند ژند ي مع الراء * ژغر ع کسر
غین ایله حوصله مرغان یعنی قوش قورساغی استادلطیفی بیت دائم از چینه های انعامش
پر بود مرغ آز را ژاغر * استادعنصری بیت خورند از آنچه بماند ز ما ملوك زمین * تواز
پلیدی ومردار پرکنی ژاغر ي ژروار ع بمعنی جدوار که معروف کوکدر ماه پروین دخی دیرلر
غ جدوار معربیدر وزبان مغولیده ماه فرفین دیرلر ي ژغار ع فتح غین معجمه ایله ایکی معنایه در
اول بمعنی ژنك که پاس وکوف در موزده وباقرده وغیریده نمناك یرده طورمغله پیدا اولور وبعض
طبراق اوزرنده دخی یشل کوف اولور استادرودکی بیت نشان روی زمین فرسوده کردی
زمین داده پریشان بر ژغارا * ثانی نعره صدای بلند معناسنه در شمس فخری بیت
جهان زعدل تو معمور وایمنست چنان * که برنیاید هرکز ز هیچ خانه ژغار * امیر معزی درصفت
اسب بیت بابر مانده وچون بی نهاد ونعره کشاد * بود زکام درخش از ژغار تندرا و * فرهنك
حسین وفاییده بمعنی سختی مسطوردر ي ژکفر ع سکون کاف وفتح فا ایله بمعنی شکیبا
عربیده صبور معناسنه در کذافی فرهنك جهانکیری ي ژکور ع ضم کاف عجمیله بخیل

وخسيس معناسنه كذا فی الجمع لامعی جرجانی بيت زمانه مدح ترا جاودان همی
دارد * از آنكه سخت عزيزست اوست سخت ژكور ﴿ ژنكار ﴾ سكون نون وفتح كاف
فارسيله ايكی معنايه در اول بمعنی جنكار كه معروف بويادر ثانی پاس وكوف كه دمورده
وغيريده اولور ميرخسرو بيت كرخاك وجودم زپس مرك ببيزند * ژنكار كرفته همه پيكان
تو يابند ﴿ ژنبر ﴾ سكون نون وكسر باء موحده ايله زنبل ديدكلری نسنه دركه آنكله طپراق
وكرپيچ چكرلر ﴿ ژواغار ﴾ فتح واو وغين معجمه ايله آتش پرست طائفه سندن بر مشهور
كشيشك آديدر شمس فخری بيت زين اهتمام اودر اسلام * عجب نبود زايمان ژواغار *
﴿ ژواكار وژواكر ﴾ كلاهما بكاف الفارسی مثل ژواغار مرقوم ﴿ مع الزاء * ژابيژ ﴾ زژ
كسر باء موحده وسكون يای تحتانيله ايكی معنايه در اول سرشك آتشين يعنی اول حرارتلی
كوز ياشی كه كوزدن اسی چيقار ثانی برداروا سپيدركه بوی بادران دخی ديرلر عربيده برنجاسف
ديرلر تركيده قوان چيچكی دنيلور دی بومرويدر ﴿ ژاژ ﴾ درت معنايه كلور اول معيار
جماليله بردكنلو اوتدر دوه دكنی ديرلر شمس فخری بيت حسود دشتر دل كه عيبش كنند *
سزد آنكه نشكيبد اشتر زژاژ * بعض فرهنكلرده فائده سز براوتدر حيواناته فائده سی اولمز
استاد عسجدی بيت ژاژ داری تو وهستند بسی ژاژ خوران * وين عجب نيست كه بازند
سوی ژاژ مزان * بعض فرهنكلرده براوتدر عربيده غليص ديرلر وبعضيلر ديديلر بردكنلو
اوتدر تره دوغ ايدرلر اكا كنكرد دخی ديرلر ثانی فائده سز وبيهوده ومالايعنی سوز معناسنه
استاد فرخی بيت كسی كه ژاژ درآيد بدركهی نشود * كه چرب كويان اينجا شوند كنك زبان *
تحفة الاحبابده مذكوردر كه ژاژ براوتدر غايت دكنلو اولور دوه هر نه قدر چينسه بی مزه لكندن
بوده مزا ستعاره طريقيله بيهوده سوزه ديرلر وميرزا ابراهيمده اولی علفه ديرلركه تخمی اولمز
ثالث برنوع قوری اغاجدركه آنكله آتش ياقرلر فروزينه ودرمنه دخی ديرلر تركيده اولمقوله
آتش يقان قوری اغاجه مزور ديرلر خلاق المعانی بيت زخوشه چينی كشت بناز هست
عدوت * حميله پشت وشكم خوار وژاژ های چوداس * اما كتاب السامی فی الاساميده
ژاژ حشيش يأكله البعير مسطوردر ورابع خرمن چاچنه ديرلر هله بو معناده جيم ايله وزاء
فارسيين ايله ميانه ده قرب مخرج اولمغله مناسبت بولنه دی استادلبيبی بيت پای اوافراشته
اينجا چنان * توزكون برژاژها افراشتی * بو لغت بو معنايه راء مهمله ده دخی روايت اولنمشدر
﴿ ژكاژ ﴾ لج وعناد معناسنه شمس فخری بيت فلك برآستانش سرنهادی * اكر نبود
ستمكار ژكاژه ﴿ ژكوز ﴾ ضم كاف وواو معروفله ايكی معنايه كلور اول بخيل وخسيس كه
مع الراء المهمله ده دخی مذكوردر استاد رودكی بيت چرخ نه پرورده و پيدا نكرد *
چون تو يكی سفله ودون وژكوز ﴿ مع السين * ژكس ﴾ فتح كافله بر كلمه دركه معاذالله ژس
ديمك يرده استعمال ايدرلر بنه اول معنايه موضوعدر شمس فخری بيت بی مهر تو نباشد
خورشيد حاش لله * از حكم تو نتابد سرژكس كفت ﴿ مع الغين * ژغژغ ﴾ سكون غين ژغ
وفتح زاء فارسيله ايكی معنايه كلور اول صدای دندانكه حالت غضبده واقع اولور علامت حدت
طبعدر اكثر سباعده صفت ايدرلر مثنويده حضرت موسی علی نبينا وعليه السلام الندكی

النده کی عصاسی اژدها اولدیغی محلده حضرت مولانا قدس سره حکایه ایدر بیت ژغژغ دندان او دل میشکست * جان شیرین سپه می شد زدست * ثانی جوز وقابقلو بادام وفندق وفستق چوال ایچنده ایکن چیقان صدا سنه دیرلر حضرت مولانا * مثنوی * کرده خودکی دهد آن پرحیل * چو زپوسیده است کفتار دغل * ژغژغ آن عقل مغزت را ببرد * صد هزاران عقل را یك میشمرد ﴿ مع الفاء ﴾ ژرف ﴿ سکون راء مهمله ایله سکز معنایه کاور اول خصوصله دزیك درعربیده کی عمیق معناسنه حضرت مولانا بیت صد هزاران ماهی ازدریای ژرف * دردهان هر یکی رادر شکرف * شمس فخری * قطعه * بهنکام فکر سخن بارها * اکرچه بدیدم بسی بحر ژرف * جز از مدحت شهنشاهی برون * نیاورده ام لفظ ومعنی بحرف * ثانی بسیار کثیر معناسنه * مثنوی * هم شب وهم ابر وهم باران ژرف * این سه تاریکی غلط آرد شکرف * زانکه درویشان ورای کنج ومال * روزی دارند ژرف از ذوالجلال * ثالث بزرك کبیر معناسنه شیخ سعدی بیت اکر پیل ژرفست وکر کرك شیر فراری کند چون شکم کشت سیر * رابع هر نسنه یی کنهیله بیلجی که ژرف یاب دیرلر مولانا جامی بیت جدا کرد پس یوسف ژرف یاب * زپیش زلیخا بشب جامه خواب * خامس معنای دقیق قصد اولنان مطالبك قصدین فهم ایدنه وقصد ایدنه ژرف بین دیرلر ابوشکور بیت چه بینند بدین اندرون ژرف بین * چه کوئی توای فیلسوف اندرین * سادس انجام کار که عاقبت الامر معناسنه حکیم فردوسی بیت بدل کفت پیران که ژرفست کار * زتوران شدن پیش آن شهریار * سابع نقول لغت مترادفه که دور ودراز اوله منشوری سمرقندی بیت نکاوری که بیك شربت آب ماند راست * بدستش اندر دریای ژرف پهناور * ثامن غور چیزی یعنی بر نسنه نك عمق ونهایتنه تعمق ایله نظر ایتمك معناسنه حکیم فردوسی بیت سپه را بیار آب سالار خویش * بژرفی نکهدار پیکار خویش * اکثر معناه نقل من فرهنك جهانکیری ﴿ مع الکاف ﴾ * ژاژومك ﴿ ضم زای فارسی وواو مجهول وفتح میمله تو بیا معناسنه درعربیده لباد دیرلر کذا فی مجمع الفرس ﴿ ژراغنك ﴾ فتح راء مهمله وغین معجمه وسکون نونله جای ریکناك یعنی قومسال یر ژراغن دخی دیرلر استاد عسجدی بیت زمین ژراغنك وراه درازش * همه سنکلاخ وهمه شوره یکسر ﴿ ژفك ﴾ سکون فا ایله چرك چشم یعنی کوزده اولان چپاق فارسیده غمدرپاش اولسون قوری اولسون اما عربیده خصوص واردر یاش اولان چرکه رمص وقوری اولانه غمص دیرلر ﴿ ژك ﴾ خشم وغضبدن کومردنمك دندیدن دخی دیرلر حالا شیراز وخراسانده لندیدن وبعض یرلرده تندیدن دیرلر شمس فخری بیت حسود او زبد چرخ میز کیده فلك * بکینه کفتش خون میخور وچنین می ژك * ﴿ ژکاك ﴾ فتح کافله مرغ مردارخوار یعنی برقوشدر اکثر واغلب لاشه یه قونوب یر ﴿ ژنك ﴾ سکون نونله اوچ معنایه کاور اول پاس وکوف که پولاد ودمور وآینه وبونلره مثال نسنه لرده اولور ثانی شعله آفتاب معناسنه در شمس فخری بیت بخسروانی بریاد خسرو ایران * کشاده درج زبان وکشیده جام چو ژنك * مجازا آفتابکه روی دلبره نسبتله در ثالث کوزده اولان خشك وترچرکه دیرلر طیان مرغزی بیت چشم مژکان

زژنك كنديده * عنكبوتى بكوه غلطيلك * كوه كاف عجيله‌در ق ژورك ع سكون واو
وفتح راء مهمله ايله سرخ رنك برقوش بچغز در سرچه قدرجه اولور كذا فى فرهنك جهانكيرى
ق مع اللام * ژال ع بمعنى ژاله تركيده چه ديرلر كسر جيم فارسيله ق ژغال ع فتح غين معجمه ژل
ايله طارى اتمكى كه ژغاله دخى ديرلر كذا فى فرهنك جهانكيرى ق مع النون * ژاژيدن ع كسر زاء ژن
فارسى وسكون ياى تحتانيله ايكى معنايه‌در اول ذوه وقيون وصغر وامثالى علفن معده سندن
چقاروب چينمك ثانى ايت وچقال وامثالى اورمك كه سكلايدن دخى دنيلور ق ژاويدن ع
زاء ثانى يرينه واو ايله ده ژاژيدن ايله مترادف المعنى در مير نظمى بيت ز اول شب تا سحر در كوى
يار * همچو سك ژاويد وكشته بيقرار ق ژدن ع باب ممدوده ده ذكر اولنان آژدن لفظندن
اختصار اولنمشدر ايكنه ايله يرتق كوزه مك معناسنه حكيم فردوسى بيت بنزديك آن كرك
بايد شدن * همه چرم اورا به پيكان ژدن ق ژراغن ع فتح را وغين ايله زمين ريكناك
معناسنه بهرامى بيت زمين ژراغن بسختى چو سنك * نه آرامكاه و نه آب وكيا *
ق ژرفين ع سكون راء مهمله وكسر فا ايله قپو آرد نه استحكام ايچون قونلان اغاج كه تركيده
سورمه ديرلر معيار جماليده كليد چوبين معناسنه‌در زاء معجمه ايله زرفين وراء مهمله‌نك
تقديميله رزفين دخى ديرلر ق ژكان ع فتح كافله غضب وتهوردن صومردنمق كه دندنه
دخى ديرلر وژكيدن لفظندن اسم فاعل اولمق انسبدر صومردنجى معناسنه حكيم فردوسى
* مثنوى * همى رفت رنجيده زوپهلوان * بره بزركان وخروشان توان * بيامد ژكان از بر
شاه او * همه تيره ديد اختر وكاه او ق ژكيدن ع كسر كافله كند وكندويه سويلنمك بر حالتدر
غضب وتهوردن عارض اولور ق ژنكدان ع سكون نون وكافله اجمال حسينيده بمعنى زنكاله كه
زنك وزنكوله دخى ديرلر ق ژن ع زبان پهلويده زشت معناسنه‌در ق مع الواو * ژاو ع ژو
بوزن كاو زر خالص العيار كه زرناب دخى ديرلر شاعر بيت كند در عرصه كاشيكوان داو * هر آنكس
اصل خود را بود چون ژاو ق ژغاو ع فتح غين معجمه ايله تحبه خانه يه ديرلر ولايت روميده
بابالوق ديرلر ق ژمو ع ضم ميم ايله لوغ طاشى كه بر مدور وهموار يونلمش طاشدر ايكى
باشنده برمقدار دلوكى واردر اغاج چقروب طام اوزرينه طپراق دوشندكدن صكره آنكله
باصدروب هموار ايدرلر ق مع الهاء * ژاژه ع ژاژ مرقوم كبى برد كنلر خشين وبى مزه دوه ژه
هر نقدر كه چينر نرم ايدوب يوده مز شاعر در هجو نجيلى بيت كه كشته خوان او ازخار كاژه *
صحن طاس شكنجه نان ژاژه ق ژاله ع درت معنايه كلور اول مثول قطره‌در كه هوادن
ياغركن كورنمز اما اوراق اشجار وچمن اوزرنده كورينور نم كبى كيجه يه مخصوص دكلدر شكم بو بيتلردن
مفهوم مدر * قطعه * خوى كرده ميخواهد ورعارض چمن * ازشرم روى او عرق ژاله ميرود *
باد بهار ميرود از بوستان شاه * وز ژاله آب در قدح لاله ميرود * هوادن حاصل اولوب آخر
نسنه‌لردن اولمز شمس فخرى بيت ابر اكر فيض دست او يابد * در هوا چون كهر شود ژاله
ثانى بمعنى تكرك يعنى طولو حكيم انورى بيت ژاله خورشيد شعله بارد اكر * در چهل برق
خاطرم بغمام * ثالث بمعنى شبنم كه شدت صرماهواى صافى غليظ ايتمكله بخار يردن صعود
ايتدكده اشجار ونباتات اوزرينه دوشور شيخ سعدى بيت ژاله بر لاله فرود آمده هنكام سحر *

سحر * واست چون عارض كابوى عرق كرده باز * رابع بوش وافورلمش طلوم كه صو چكمك ايچون بكرمى اوتوزين ود خى زياده سن برى برى يانه بغليوب لوزرينه ديرك وتخته استوار ايدوب صودن اثواب وذخائر چكوررلر تركيده فتح كاف ولامله كلك ديرلر شمس فخرى بيت
با غلامان اوشنا وكند * پيكر آسمان شود ژاله * واما آدم صودن چكمك ايچون ايكى طولومى افوروب اغزلرين باغليوب قولتوغى التنده طوتار چغتاى لسانتده قيراو ديرلر مير عليشير بيت حلقه كافوركون اول خلعت خضرا اوزه * سبزه جنتغه كويا توشدى رحمتدين قيراو
ع ژغاره ور ژغاله ع كلاهما بفتح الغين اول بفتح الراء ثانى باللام اوج معنايه كاور اول نات ارزن يعنى طارى اتمكى معناسنه شمس فخرى بيت بود همچون كليچه دشمنش را * اكر كردون دهد اوراز غاره * ابو شكور بيت رفيقان من بامى وناز ونعمت * منم آرزومندى يكتار ژغاله * ثانى قزلجه كه عورات يوزلرينه سوررلر رنكرو ويرمك ايچون غازه وكلكونه وفكر دخى ديرلر ثالث ناف كاو معناسنه خصوصا وسائر حيوانات نافنه ديرلر عموما ع ژفيده ع كسرفا وسكون ياى تحتانيله اصلنمش ويياش اولمش نسنه يه ديرلر مولانا روحى شارستانى بيت از آن دم كه دبله رخت رانديده * شده چملكى زار وبيم ژفيده *
ع ژكاده ع فتح كاف وراء مهمله ايله لجوج يعنى معاند معناسنه هرسو زده وهراشده لج وعناد ايده خسروى بيت تاروز بديد آيد آسايش ايام * زين علت ومكروه وستمكار وژكاده *
ع ژكاسه وژكاشه ع كلاهما بمعنى خار پشت وتشى دخى ديرلر اوزون اوقلى كرپى دز
ع ژكيله ع كسر كاف وسكون ياى تحتانيله غضبله كندوكند ويه سويلنن كسنه يه ديرلر حكيم فردوسى * مثنوى * كنون روز باد افره ايزديست * مكافات بد را ز ايزد بديست * بكفت اين وتيغ ازميان بركشيد * زخون سياوش فراوان ژكيد * بشمشير هندى بزد كرد نش * بخاك اندر افكند نازك تنش ع ژم آورده ع بمعنى مامى يعنى اوك بيوك خاتونى كه جمله اوده اولان خاتونلر آنك تعظيم واكرامنه قيام كوسترلر ع ژنده ع سكون نونله درت معنايه كاور اول بمعنى كهنه يعنى اسكيمش اولان جامه وغيرى ملبوسات ومفروشات قبيلندن شمس فخرى بيت شها صاحب قرانى اطلس چرخ * بدريا نسبت سيرم چو ژنده * ثانى بمعنى دريده يعنى يرتلمش ملبوسات ومفروشات قسمندن منجيك بيت چو كل كرچه او ژنده پيراهن است * ولى بوى اواز دكر كلشن است * ثالث بمعنى پاره شده يعنى پاره لنمش هر نه اولورسه استاد عسجدى بيت اكرمى نهد پاى برسر خزانرا * بكون فراخ وبكنده ور ژنده * رابع يمالى اثواب حكيم سنانى بيت ديده وقتى كه يك پراكنده * زنده ريز بهامه ژنده * بوندر كه خرقه درويشانده يمامقرر اولمغله خرقه يه دخى ديرلر شيخ سعدى بيت نه سلطان خريدار هر بنده است * نه در زير هر ژنده زنده است * مجمع الفرسده بزرك وعظيم معناسنه مرويدر كه ژنده پيل ديرلر بو معنى زاء معجمه ايله اولان زنده ذيلنده ذكر اولندى امازاء فارسيله ده دينلور ايمش حكيم فردوسى بيت بدل جبرئيل وبتن ژنده پيل * بكف ابر نيسان بدل رود نيل * چغتايده يمايه يورون ديرلر مير عليشير بيت جسميمه اتوكانلارى عيب ايله زاهد كيم * صبرا يليكايتكان خرقه دا يورونلاردور ع ژنكله ع سكون نون وفتح كافله

چارپا بهایم حیوانات طر ناغنه دیرلر صغر وقیون وکچی وامثالی ق ژنكه ع سكون نون وفتح كافله غله یه اصابت ایدن آفته دیرلر مثلا هنوز باش بغلادوغی كبی بر آفتدر سنبله یی دانه دن خالی ایدر ق ژنه ع بوزن كنه بعض بوجكلرده بوینوزكبی اولور آكا دیرلر اما مجمع الفرس ده كزنده جانوران نیشنه دیرلر ق ژوله ع سكون واو وفتح لامله طویغاردیدكاری قوشدر

ژی ق مع الیاء * ژاژخای ع بیهوده وعبث سویلجیه دیرلر ژاژ فائده سز بردیكنلو اوتدر خای خاییدندن اسم فاعل اولور چینه یجی معناسنه در بو اوت ایسه اصلا حیوانات علف اولماز هرنه قدر چینه سه بوده مز اول اجلدن بیهوده سوزه تشبیه ایلمشلر وفحشیات سویلیه نه ده دیرلر حضرت مولانا قدس سره الاعلی بیت بر دلبر ما هیچ كسی را مفزایید * ما ننده اونیست كسی ژاژ مخایید ق ژفك بینی ع سكون فاوكاف موقوفله ده كسریله ده اولور ژفك كوزده اولان چركدر خصوصا ساژ اعضاده اولانه ده دیرلر عموما بونده بروندن آقان چركدر میر نظمی بیت كدژفك هردو بینی چون خلا بود * خلای كشتی كركوید روا بود ق ژنكاری ع جنكاری دیدكاری رنكدر بعض نازك جامه ده وكاغدده طوطكی دیرلر ق ژی ع بوزن كی صو جمع اولان محل كه آژبر وآبكیردخی دیرلر استاد رودكی بیت ای آنكه من از عشق تواند ر جكر خویش * آتشكده دارم صد وبر هر مژه ژی * سیف اسفرنكی بیت از شبنم هوای درش قطره ایست چرخ * وز قطرهٔ سحاب كفش شبنمیست ژی * بو معنایی مؤید شمس فخری * قطعه * شاه ایام شیخ ابواسحق * ای كلاه تو رشك افسركی * اشك از چشم دشمنت دائم * میفزاید چنانكه آب از ژی ق باب الزاء الفارسیة المكسورة مع الزاء * ژیژ ع

ژِن سكون یای تحتانیله مردك جمیع معانیسیله مترادفدر یعنی هرنه قدر معنایه استعمال اولنورسه اول معناره دیرلر كذا فی فرهنك جهانكیری ق مع السین * ژكس ع كسرتینله

ژِس معاذالله دیمك محلنده ژكس دیرلر محل تباعدو تنافرده استعمال اولنور برادر كذا فی فرهنك

ژِك جهانكیری ق مع الكاف الفارسی * ژیك ع بوزن ریك فرهنك جهانكیریده قطرهٔ باران ومجمع الفرس ده دوست وهم صحبت معناسنه منقولدر بعض فرهنكلرده نونله واقع اولمشدر

ژِن ق مع النون * ژكان ع فتح كاف عجمی ایله ناچار دیمك معناسنه در میر نظمی بیت فغان بودی چو كار من ز عشقش * كه حال دل ژكان بودی ز عشقش ق ژیان ع سباع وحشی صفتیدر مثلا شیر ژیان دیرلر شیخ سعدی بیت مور چكانرا چو بود اتفاق * شیر ژیانرا بدر آرند پوست * وببر ژیانه دیرلر حكیم اسدی بیت درین بیشهٔ زین مكند اركام * كدببر ژیان دارد اندر كنام * وپیل ژیانه دیرلر حكیم فردوسی بیت زپای اندران كه نكون كشت طوس * تو كفتی كه پیل ژیان یافت كوس * وذی مخلب اولان طیورده دخی صفت استعمال ایدرلر عقاب ژیان دیرلر استاد عنصری بیت همی تا نسوز دباب اندر آذر * نكیرد عقاب ژیانرا كبوتر * وكاهی بر تیجی اولمیان حیواناته دخی صفت ایدرلر مثلا كور ژیان دیرلر شیخ نظامی بیت نبد شیر درنده را خوابكاه * نه كور ژیان یافت بر دشت راه * وله بیت مرا كو بخواهی ز شاه جهان * چو عزم ژیان باتوایم دمان * ابو منصور حكیم اسدی طوسی ژیان لغتنی خشم آلود ایله تفسیر ایلمش واستاد فرخینك بو بیتن استشهاد یازمش بیت برزم ریز دوچه

وچه چیزخون عدو * بصید کیرد چه چیزشیرژیان ژینان سکون یای تحتانی وفتح
ژه نونله نانخواه وزاء معجمه ایله ده منقولدر کذا فی المجمع مع الهاء * ژیره بوزن وبمعنی زیره
مرقوم که عربیده کمون دیرلر ژیوه معروف جیوه وسیماب دخی دیرلر وعربیده زیبق دیرلر
ژی مع الیاء * ژی البسهٔ فاخره وجامهای ذی قیمت میرنظمی بیت بکیرم چونکه بجامه
زیب وژی بود * چه سود آنرا چواند امش کژی بود باب الزاء الفارسیة المضمومة مع التاء
ژت ژفت سکون فا ایله بخیل وممسك معناسنه زاء معجمه ایله ده روایت اولنمشیدی شاعر
بیت با او چکونه کشت زبان ژفت باجواد * با او چکونه رفت فلك نرم یا درشت مع الراء
ژر ژکور ضم کاف فارسیله بخیل معناسنه که اولی فتحه وآخری زاء معجمه ایله ده روایت اولنمشدر
ژوار فتح واو ایله محبوس وحبس خانه خدمتکارلری زاء معجمه ایله دخی مرویدر مع
ژش الشین * ژخش سکون خاء معجمه ایله ایکی معنایه در اول قوس قزح که ترکیده الکم
صغماد یرلر شمس فخری بیت زبستان طبعش نشانیست خلد * زایوان قدرش یه پستیست
ژك ژخش * ثانی ایلدیرم معناسنه در مع الکف * ژك کندوکندویه سویلنمك وتموردن
صومردنمق معناسنه وژکیدن لفظندن صیغهٔ امر اولور شاعر بیت میکوش مکن باهمه
کس بیهده سك * ای کرك طبیعت بهمه هیچ مرژك ژکاك فتح کاف ایله کومر معناسنه که
ژل ژغال وژکال دخی دیرلر مع اللام * ژغال فتح غین ایله کومر که عربیده فحم دیرلر
منزه هندی بیت زچشم زلف او رفت وبداغش مردمك سوزد * کند دست نکه افسوس
اندهٔ دژغالی را ژغل فتح غین معجمه ایله آتش قوری که اخکر دخی دیرلر میرنظمی بیت
زعشق یار نتواند فراغم * ژغل بوده جکر از سوز داغم ژکال فتح کاف فارسیله ده کومردر
ژغال معناسنه ژول سکون واو ایله پریشان خاطر والمناك وغمناك اولمغه دیرلر
مصدری ژولیدن در جولیدن دخی دیرلر کذا فی فرهنك جهانکیری بعض نسخه ده طویغار
ژن قوشی دیدکاری مسطوردر مع النون * ژبون ضم باء موحده وواو معروفله اصی که عربیده
ریح دیرلر شرعا ممنوع اولان ربا معناسنه در شاعر بیت خدا وهم رسولش بود بیزار * از
آنکس که همی باشد ژبون خوار ژکیدن مفتوحه ده ذکری مرور ایدن ژکیدن در خشم
آلود وغضبناك وکومردنمك معناسنه ده کلور کسایی بیت ای طبع ساز کارچه کردم تراچه بود *
بامن همی نسازی ودائم همی ژکی ژوشیدن واو معروف وکسر شین معجمه وسکون یای
تحتانیله ایکی معنایه در اول صو ویاخود شراب ظرفندن صیزوب چیقمغه دیرلر استاد
عسجدی * رباعی * تا مشك سیاه من سمن پوشیده است * خون جکرم بدیده پرجوشیده
است * شیری که بکودکی لبم نوشیده است * اکنون زبنا کوشم بر ژوشیده است * ثانی بکاو
وچشمه دن صو صیزوب چقمق معناسنه در ژولیدن واو معروف وکسر لام وسکون یای
تحتانیله صاج وصقال قارش مورش اولمق معناسنه در خصوصا ژولیده مودیرلر وسائر قیل که
حیواناتده اولور وابریشم امثالی نسنه لرقارشمق معناسنه در ومنه ژون بوزن خون بت که
کفره اکا عبادت ایدرلر عربیده صنم دیدکاری کذا فی المجمع ژوهیدن واو معروف
ژه وکسر ها ایله سقف خانه دن طمله اینمك وآنك امثالی طملینه دیرلر مع الهاء * ژولیده

واو معروف وکسرها ایله قارش موروش معناسنه درکه ژوایله موی دیرلر ﴿ ژوهیله ﴾ واو معروف وکسرها ایله صوارلمش مزروعات و بستان وامثالی نسنه لرد دیرلر کذا فی فرهنك جهانکیری ﴿ باب السین المهملة المفتوحة مع الالف * سا ﴾ بو زن جادرت معنایه کلور اول ادات تشبیه درکی معناسنه سیف اسفرنکی بیت هست شتر کربه هادر سخن من ولیك * کربهٔ او شیر کیرا شتر او پیل سا * بو معنی ده اصلی آسادر تنه که بو بیتده واقعدر حکیم خاقانی بیت صبحدم چون کله بندد آه دود آسای من * چون شفق در خون نشیند چشم شب پیمای من * ثانی باج وخراج که پادشاه بزرك زیردستنده اولان حکامدن آلور حکیم ناصر خسرو بیت پادشا کشت آرزو بر توزنی باکی تو * جان ودل بایدت داد پادشا را با زوسا * بو معنایی مؤید شمس فخری بیت ملا زداور اسلام شیخ ابو اسحق * که شاه هند فرستد سوی جنابش سا * بو معناده اصلی ساودرکه واوی حذف اولنمشدر ثالث برنوع لطیف قماشدر حکیم نزاری قهستانی بیت تشریفهای فاخر بوده روان زهر سو * نخ وتسیح وکخا کوکوز وسای ساده * بو معناده اصلی ساودر رابع سا ییدن لفظندن صیغهٔ امر ووصف ترکیبی اولور بو معنیده کاهی الفله آسا استعمال اولنور استاد بیت شفیق کشت زمانه مرا غلام صفت * رفیق کشت سعادت مرا مرید آسا ﴿ سارا ﴾ فتح راء مهمله ایله ایکی معنایه کلور اول خالص وصاف اولان نسنه یه دیرلر عموما مولانا جامی بیت چه حاصل زانکه دانی کیمیارا * مس خود را نکردی زر سارا * وعنبره عنبر سارا دیرلر خصوصا خواجه سلمان بیت ز طوطی رنك شاخ آید نوای نغمهٔ سازی * ز نافوری سمن خیزد نسیم عنبر سارا * صفت استعمال اولندوغی ظاهردر عنبر سارا دید کاری کبی مشك سارادخی دیرلر حکیم اسدی بیت رخ خاك تبه جان کویا کنی * ز خون سیه مشك سارا کنی * ثانی بحر عمان ساحللرنده بر محلك نامیدر آنده غایت بی نظیر عنبر بولنور دیرلر ﴿ ساستا ﴾ سکون سین مهمله وفتح تاء مثناة ایله اهرمن توابعندن دیو آدیدر قرالاوی بیت دربدی وکدی توی منحوس * ساستا ساو ساسیا آسا ﴿ ساسیا ﴾ کسر سین وفتح یای تحتانیه ایله بودخی ساستا کبی دیو آدیدر اهرمن توابعندن ﴿ ساموتا ﴾ ضم میم وواو مجهول وفتح نون ایله وزنده اوج قیراطه دیرلرکه بر بچق غرامدر میر نظمی * قطعه * ندیدم چند سالت از کف خود * نه سیم وزر مس وار زیز وآهن * که ساموتا کند مصروف بخود را * بجا داند که کس بخشیش کند ظن ﴿ ساوا ﴾ ساویدن لفظندن مشتق اسمدر یعنی اکه اغزندن چیقن براده هر نه دن اولور سه دخی آلتون وکمش اشلنورکن آلت صیاغه دن دوکیلان خرده یه دیرلر ﴿ سبا ﴾ مملکت یمنده بر شهر عظیم آدیدرکه بالقیسك تختکاهی ایدی حضرت سلیمان علی نبینا وعلیه السلام بالقیس تختی او زرنده اوتورورکن دیولره قالدیردوب برآنده کنعان وحضور رینه کتوردمشیدی خواجه سلمان بیت میر برصدر تو جمشید است بر عرش سبا * شاه بر تخت تو خورشید است بر اوج فلك * ودخی دیار عجمده بر موضع اسمی اولدوغی مشهوردر ﴿ سبزپا ﴾ نامبارك قدم معناسنه یعنی شآمت ونحوست ایله مشهور اولانه دیرلر ضدی سپیدپادر میر خسرو بیت نه در دست طبیب راز خاییست * که کاهی سرخ روکه سبز پاییست ﴿ سبزما ﴾ سکون زاء معجمه وفتح میم ایله فرهنك جهانکیریده برنوع اوزم آدیدر

آدید رسنبومالی ده دیرلر سپوسها ضم باء فارسی وواو معروف وفتح سینله وسپوس واو ضم
باء فارسی وسکون واو وسین وفتح واو ثانیله هریسه وبغدای آشی هزنه اولورسه میرنظمی بیت
نباشد نعمت الوان که باشد * سپوسانان جوبی منت آید سپید پا مبارك قدم وخجسته
پی دیمکدر سبزپای مرقوملك ضدیدر ستا فتح تاء مثناة ایله اوچ قیللو طنبور وسازده
هرنه که اوچ قیللو اوله ایکی قیللویه دوتا درت قیللویه چارتا دیدکلری کبی در خواجه سلمان
بیت چرخ دوتاست بس کهن نیست نوای اندرو * کوصنمی که بهر ما تای ستای تو زند *
سداهرا فتح دال وراو سکون ها ایله تحفة الاحبابده برقوش آدیدر که لوها وردخی دیرلر
سرا خانه معناسنه درکه سرای دخی دیرلر تفصیلی سرای ذیلنده ذکر اولنور ان شاء الله تعالی
سراپا باشدن باشه دیمکدر وایرادنده جمله وصفینه مراد اولنور ابو المعانی بیت ز نار غم
نهادم داغ بر تن * سراپا دیده شد بهر نظاره سربها سکون را وفتح باوها ایله بمعنی خون بها یعنی
دیت قتیل حکیم خاقانی بیت تن شمع واروشنی سربها بس * که از طشت زر سربهایی نیابی *
سرجا سکون را وفتح جیمله صدر معناسنه روایت اولنمشدر یعنی مجلسك جانب اعلاسی
سرغوغا سکون راء مهمله ایله ایکی معنایه در اول فتنه وآشوبه باعث اولان که
سر فتنه دخی دیرلر حضرت مولانا بیت ز رشك دوست خون دوست ریزد * بدین
حد شنك وسرغوغا چرایی * وله قدس سره العزیز بیت خون دل می بین وباکس دم مزن *
وزنکار شنك وسرغوغا مپرس * ثانی طلیعهٔ لشکر که ترکیده چارقه جی دیرلر شهاب الدین
موید سمرقندی بیت ره عدل وسیاست راحسامش بدرقه کشته * سپاه فتح ونصرت
را سنانش کشته سرغوغا سرکردا سکون را ئین وفتح کاف عجمیله برمرضدر انسانه
یاشنده واقع اولور سرکنجش دخی دیرلر عربیده اطباد وارد پرلر کذا فی المجمع سرما قیش
فصلی که مقابلی کرمادر عربیده شتا دیرلر استاد بیت زمین پرنکار وهوا مشکبار * نه کرما
نه سرما همیشه بهار سروا سکون را وفتح واو ایله سخن دروغ وحکایات بی اصل
حکیم خاقانی بیت چند دهی وعده دروغ همی * چند فروشی بمن این سروا * فرهنك
جهانکیریده اصللی واکر اصلسز مطلق حکایت واول مثللو سوزدر شمس فخری بیت
علو پایهٔ قدرش از آن بلند ترست * که فکر هم چو منی اندر آن کند سروا سزا
فتح زاء معجمه ایله اوچ معنایه کلور اول لایق معناسنه شاه ناصر خسرو بیت کر تو کویی
چون نهان کرد ایزد از ما راز خویش * من چه کویم کویم از حکم خدا ایدون سزید * ثانی
موافق معناسنه شیخ سعدی بیت ناسزایی را چو بینی بختیار * عاقلان تسلیم کردند
اختیار * ثالث مکافات نیك واکرید شیخ عطار بیت آنکه فرمان کرد قهرش بادرا *
ناسزایی داد قوم عادرا * شیخ عطارك بو بیتی معنای اولده دخی انسبدر سقمونیا بر
دارودر غایت مسهل اخراج فضلات اخلاط ایتمکده نفعی عظیم در اعلاسی انطاکیه طاغلرنده
اولمغله طب کتابلری مفرداتنده سقمونیای انطاکی دیرلر ومحموده دخی دیرلر سکا فتح
کاف فارسیله تیردان یعنی ترکشلك اوق قونیلان طرفی میر نظمی بیت سکایش پر تیر زهر
پیکان * همه سوی عدو راکشته پران سلا بوزن علا بمعنی نواکری یعنی آهنك نغمه

وآوازه ایتمك كذا فی الادات ﮒ سمنسا ع فتح میم وسین وسكون نونله لفظ مركبدر سمن ایله سادنكه ادات تشبیه‌در آق گل كبی دیمك اولور مراد محبوب ودلبر تعریف وتوصیفی در تنكم دیمشلردر. بیت سمنسا سرو بالا گلعذاری * جهان حسن از وبوده بهاری ﮒ سمنوا ع فتح میم وواو وسكون نونله ارشته چورباسی بعض نسخه ده هریسه آشی مرویدر ﮒ سمیرا ع كسر میم وسكون یای تحتانی وفتح راء مهمله ایله حجاملرك حجامت آلتی اولان شاخه دیرلر معروف بوینوزدركه آنكله حجامت ایدرلر ضم سین ایله معنای آخره كلور كذا فی المجمع ﮒ سنا ع فتح نونله اوج معنایه كلور اول بمعنی روشنی ضیا معناسنه ثانی براوتدر لطیف ولیندر صفرا اخراجنه وبلغمه نفعی عظیمدر مكهٔ معظمه‌دن كلور اطبا كتابلرنده سناء مكی دیرلر ثالث شرفنامه ده برچوبدر مسواك ایدرلر عربیله مشتركدر ﮒ سنك آسا ع دكرمن طاشی معنای تركیبی درلغت جهتیله امامعنای مصطلحی ایكی وجهله‌در اول وقار وتمكین ومتانتدن كنایه ایدرلر دكرمان یرلدن آخر یره حركت ایتمیوب آغر اولدوغی مناسبتله ثانی متحرك وبی آرام اولدیغندن كنایه ایدرلر اضداد قبیلندن اولور دكرمان طاشنده كلا الحالتین موجوددر برنده متانت وپایداری وبرنده خفت وبی قراری مقرر اولمغله‌در شاعر * قطعه * مكرد رشهر بوده دوبرادر * كه هر دو هم چو سنك آسیا بود * از آن یك بهرد تیادرتك وپو * دكر ثابت توكل آمثنا بود ﮒ سنك توتیا ع اثمد دیدكلری طاشدر سحق ایدوب بعض اجزا ایله توتیا ایدرلر رمده نفعی ظاهردر ﮒ سنك خارا ع ایكی معنایه‌در اول معنای لغویسی طاشلك برنوعیدر شویله كه غایت پكلكندن دمور آلت آكا كار ایلمز آكا سنك خاره دیرلر خارا وخاره پك طاشه دیرلر خواجه حافظ بیت سركشی مشو كه چون شمع از غیرتت بسوزد * دلبر كه در كف اوموم است سنك خارا * ثانی معنای مصطلحی سخت دلی وخست وبخلدن كنایه‌در ﮒ سنوا ع فتح نون وواو ایله بمعنی كورستان یعنی مقابر مزارستان معناسنه ﮒ سودا ع اوج معنایه كلور اول عناصر اربعه‌نك عنصر سفلیسیدركه اغذیه دن معده ده بعد النضج حاصل اولان آب صاف جكره واصل اولدقده آنده تكرار نضج وانطباخدن غایت لطیفی دم وناپخته وخامی بلغم وكوپكی صفرا اوددری یعنی اثقلی سودا اولور محل قراری طحالدر یعنی طلاقدر ثانی بطریق الاستعاره شب تاریكه دیرلر ثالث فایده معناسنه در تجار طایفه سینه سوداكران دیدكلری بو معنی جهتندندر منفكور اوج معنایی بربیتده جمع ایلمشدر میرنظمی بیت تقاضا كرد سود اشام سودا * سفر كرد از آنجا بهر سودا ﮒ سورا ع سكون واو وفتح راء مهمله ایله برشهر اسمیدر كذا فی فرهنك جهانكیری ﮒ سه تا ع ایكی معنایه‌در اول اوج قات ویاخود اوج دانه معناسنه‌در ثانی اوج قیللو طنبور ستای مرقوم كبی محمد عصار بیت زلحن پنجكاه نوبتش بود * كه ترسا رامنه تا افتاده در رود ﮒ مع الباء * سبز آب ع اضافتله سبزی آب تقدیرنده صو اوزرنده تارعنكبوت كبی اوربلان یشل نسنه كه تركیده یوصون دیرلر كذا فی فرهنك جهانكیری ﮒ سراب ع فتح راء مهمله ایله اول نسنه دركه بادیه یعنی اصسز یرلرده اولور شعاع شمسدن مسافهٔ بعیده‌دن صو كبی كورینور اكثر شوره زمین یرده پرتو آفتابدن اول شكل واقع اولور مولانا ظهوری بیت جكر تشنكان اكند جان كباب *

كباب * بصحراى ريواز زلال سراب ؛ سراچهٔ آفتاب ؛ كونش آغلى يعنى كونشك
چوره سنده هالهٔ ماه كبى بياض نسنه كورينور ؛ سرانديب ؛ سكون را ونونله هندوستان
مملكتنده واقع بر طاغ اسميدر سرانديل دخى ديرلر روايت اولنوركه حضرت آدم صفى الله على
نبينا وعليه السلام جنتدن چقدقده اول طاغ اوزرينه هبوط ايلدى وقبر شريفى ده آنده در ديرلر
؛ سرب ؛ كسر راء مهمله ايله چوريمش وافسرده اولمش نسنه يه ديرلر سراج الدين
قمرى .بيت اين پوتهٔ كه پر زر زعشق بود زآنك * خوش نيست در پلاس سرب مانده
كيميا ؛ سرخواب ؛ سكون راء مهمله وفتح خا وواو معدوله ايله بمعنى اوّل خواب بسر خواب
رفته ديرلر هنوز اويومش ديمكدر ميرنظمى .بيت نكفت اين ناله وزارى بكرديد * بسر
خواب رفته اوراخوابرا ديد ؛ سرداب ؛ سكون را ودال ايله بر نوع زير زميندركه هواسى
كرم اولان شهرلرده مخصوصا يا پرلركيمى مدور قبه كبى وكيمى مسدس الاضلاع وكيمى مثمن ايدرلر
هوانك غايت كرمينده ايچنه كيروب اوتوررلر وصولرين صاودرلر سردابه دخى ديرلر ميرنظمى
.بيت مكر روزى نشسته بد بسرداب * بشمعش جمع ميكردند احباب ؛ سرشب ؛ سكون
را وفتح شين ايله بر نوع غله درياغى چقاروب چراغده ياقرلر اكا سرشف دخى ديرلر خردله مشابه
دانه درياغى غايت آجى اولمغله تناول ايتميوب روغن زيت كبى ياقرلر ؛ سركب ؛ سكون را
وفتح كافله زمانلرنده عديم النظير ايكى مطرب ايدى برينه سركب وبرينه سركش ديرلرايدى استاد
فرخى * قطعه * دائم ازمطربان خويش بيوم * غزل شاعران خويش طلب * شاعرانت
چو رودكى وشهيد * مطربانت چو سركش وسركب ؛ سركوب ؛ ضم كافله اوج معنايه كلور
اوّل قلعه لرك غايت يوكسك اولان يرىكه اطراف وجوانبه مشرف اوله محلنده چيقوب نظر
ايدرلر ثانى سرزنش ايدىجى معناسنه كه تركيده باشه قاقيجى ديرلر ثالث مؤيد الفضلاده
جنك وخصومتده قوى ومتين اولان حريفه اما اصطلاح شعراده بمعنى فائق وهر قنده اولورسه
ماهر وهر صنعتده قادر اولان آدمه ديرلر بومعناده ميرنظمى .بيت مكن سركوب اوسركوب
كارست * ولى بااو فلك دركار وزارست ؛ سزاب ؛ فتح زاء معجمه ايله صو كردمه سى
ديدكارى اوتدر ؛ سقلاب ؛ تركستانده بر ولايت آديدر صقلاب دخى ديرلر شيخ سعدى
.بيت اكر فارسى باشدش زاد بوم * بصنعاش مفرست سقلاب وروم ؛ سك آب ؛ سكون
كاف فارسيله در اما اصلى اضافتله سك آبدر صو كوپكى معناسنه مراد قوندز ديدكارى جانوردر
دريسنى قپلان پوستلرينه پروازايدرلر وبعض كفره قلپاغنه پروازايدرلر خايه سنه اطبا جند بادستر
وجند بيدستر دخى ديرلر اخراج ريحه دخلى عظيمدر كثير النفع بر دوادر ؛ سككلاب ؛ لامله ده
سك آب مرقوم معناسنه دركه سككلابى وسككلاوى وسككلاو دخى ديرلر مختارى .بيت چو شد
چو سككلاب باموى بخسبند * بينى بكل وخشت بر آرند به بيكند ؛ سنب ؛ سكون
نونله بعض قيشى شديد وزياده اولان يرلرده قيون وكچى وصغر شدت شتادن امين اولمق ايچون
طاغ اتكلرنده مغاره كبى قازوب حيوانات طوراجق ير ايدرلر استاد لطيفى .بيت يارب ازمن
چه جرم خواست چه زنب * كه مرا نيست خانهٔ جز سنب ؛ سنيب ؛ كسر نون وسكون
ياى تحتانيله نيزه واوق دمورى وسائر آنلره مشابه اولانه ديرلر ؛ سنك آسياب ؛ دكرمان

طاشی که سنك آسیاد خی دیرلر ؟ مع التاء * ساخت ؟ سکون خاء معجمه ایله ایکی معنایه
کلور اول ساختن لفظندن فعل ماضیدر ثانی بند بار زین معناسنه حکیم خاقانی بیت
از جنیبت فرو کشاید ساخت * آینه اش برعذار بند د صبح ؟ سپت ؟ فتح باء فارسیله
معروف نسنه در آخری دال مهمله ایله سپد و تاء مثناة ایله ده استعمال اولنور ابو المعانی بیت
کل سر سپت حسن و آن جانانست * ولی چو ماه همه حسن چهره کیران آنست ؟ سپست ؟
کسر باء فارسی و سکون سین ثانیله فرهنك جهانکیریده برا وتدر غایت یشل و املس اولور چارپا
حیوانات آنی غایت سوب رغبت ایدرلر حیوانانی سمردر و توین دوزر الفله اسپست دخی دیرلر
عربیده فصفصه و رطبه دخی دیرلر ترکیده یونجه و ترکستانده دیور نجقه دیرلر مجمع الفرسده
سپسته بمعنی شمغند یعنی بوی ناك و مؤید الفضلاده هزیر و فرهنك میرزاده کسر سین و باء
موحده ایله یونجه و فتح سین ایله پلید و بد معناسنه مسطوردر ؟ سبلت ؟ سکون باء موحده
و فتح لامله بیق که بروت دخی دیرلر عربیده شارب و شوارب دخی دیرلر ؟ سخت ؟ سکون خا
ایله درت معنایه استعمال اولنور اول بمعنی محکم که مقابلی نرمدر اصل معناسی ترکیده برك
ایله تعبیر اینمکدر برك یوزلو دیمکده سخت رو دیرلر برکلکه قاتیلق لازم اولدیغندن قاتی
اولان نسنه یه ده سخت دیرلر مثلا قاتی کوشك دیمکده سخت سست دیرلر نتکم شیخ نظامی
بیت من عهد تو سخت سست میدانم * بشکستن آن درست میدانم * خواجه حافظ بیت
بیا که قصر امل سخت سست بنیاد ست * بیار باده که بنیاد عمر بر بادست * ثانی بمعنی سنجیده
بو ایکی معنایه حکیم انوری * قطعه * کره عهد آسمان سست است * کره کیسهٔ عناصر سخت
در ترازوی همتش هر کز * حاصل روزکار هیچ نسخت * یعنی نه سنجید معنای ثانیه شیخ نظامی
بیت سخن به که باساحت تاج و تخت * بکویند سخته نکویند سخت * ثالث بمعنی بخیل
رذیل و لئیم شیخ اوحدی بیت بادهٔ سخته ده بسخت که باده * سست کند سخت را کاین
خانه * رابع بمعنی بسیار استاد منوجهری * نظم * سختم عجب آید که چکونه بردش
خواب * آنرا که بکاخ اندر یکقطره شرابست * وین نیز عجب ترکه خورد بادهٔ بی چنك * چون نغمهٔ
زیرش بمی ناب شتابست * اسبی که صفیرش نزنی خوش نخورد آب * نی مردم از اسب
و نه می کمتر از آب است ؟ سخلات ؟ سکون خاء معجمه ایله بوزن فضلات بمعنی کل یاسمین
کذا فی فرهنك فخر قواس ؟ سراکوفت ؟ سراکوب مرقوم کبی طعنه و سرزنش معناسنه در
؟ سرپرست ؟ خدام و خدمتکاره دیرلر حکیم فردوسی بیت بدستور سرپرستان
سه روز * بخوردن مرا و را امیر دلفروز ؟ سردست ؟ اضافتله ایکی معنایه کلور اول
بلاک که عربیده ساعد دیرلر ثانی بر ایشی کوکا سرطو تمغه دیرلر بو تعبیر ترکیده ال اوجیله ایش
طوتار دیرلر کمال خجندی بیت لطف تو کفتا بمرحبا دهمت دست * لطف تو با ما همیشه از سر
دست ؟ سرراست ؟ اضافتله طوغری نسنه هر نه اولورسه و درست قطع اولنمش قلم
؟ سرغوت ؟ سکون و او ضم غین و واو مجهول ایله نعمت و رزق و انعام معناسنه در خوارزم
لغتیدر ؟ سرکذشت ؟ ایکی معنایه در اول باشدن کچمش احوال و ماجرا معناسنه در ثانی
حوادث کشیده و روزکار دیده معناسنه در ابو المعانی بیت سرکذشت غم دل عاشق * شرح

مشرح و تقریر نمیتوان کردن ع سرکریت ح سکون راء اول وکسر ثانی وفتح کافله جزیه
نامیله کفره دن آلنان اقچه ومال معناسنه سرکزید دخی دیرلر استاد ضمائری رازی بیت
خراج قیصر روم است وسرکریت جلم * بهای بنده کی دلبرا ایاچیپال ع سرمست ح
ایکی معنایه کلور اول سرخوش آدم ثانی اسرمش دوه یه دیرلر ابو المعانی بیت
اشتر سرمست راکر بار باشد دردد ل * زنیار د طاقت وازضعف باشد همچو مور *
ع سرنوشت ح ایکی معنایه کلور اول تقدیر الهی ترکیده باشه یازیلان کلور دیرلر
مولانا عرفی شیرازی بیت عرفی ازاندیشه بیهوده بازا چاره چیست * سرنوشتت یا بهشت
جاودان یا آتش است * ثانی عنوان مکتوبه دیرلر مکاتیب ومراسلات اوللرنده یازیلور
ع سرنبشت ح واو یرینه باء موحده ایله دخی جائزدر بنه اول معنا یه استعمال اولنور
ع سروقت ح سکون راء مهمله ایله اوج معنایه در اول وقت نیک یعنی صفای قلب ایله
جمعیت خاطر تحصیل اولنمش وقت ابو تراب بیك بیت خاطر جمع ز سروقت جنونم انداخت *
یاد آن روز که درعین پریشانی بود * گاهی سروقت لی مع الله وقت معنای شریفندن عبارت
اولور نتهکم شیخ سعدی در صفت عشاق بیت بسر وقتشان خلق ره کم برند * که چون آب
حیوان بظلمت درند * ثانی خلوتخانه معناسنه مولانا جامی بیت کذر فتاد بسر وقت
کشتکان ترا * هزار جان کرامی فدای یکقدمت * خواجه سلمان بیت نه ز احوال دل بیخبرانست
خبرتست * نه بسر وقت جکر سوختکانست کذرتست * ثالث مخصوص یتاجق مکان
معناسنه در کمال خجندی بیت کر حریفان بیارید بسر وقت کمال * شکر ناب میارید می آرید
مرا ع سره وقت ح بودخی وقت نیك معناسنه در خواجه سلمان بیت با چنین سره وقتی ندانم
آب چرا * مکدر است درابر وفکنده اینهمه چین ع سفت ح سکون فا ایله بو زن رفت محکم
وصیق معناسنه در حکیم فردوسی بیت نکه کرد رستم بدان سرفراز * بدان سفت
وجنك ورکاب دراز ع سلت ح سکون لام ایله ایاق سسی ع سلات ح استاد سازنده لردن
بر مطرب آدیدر عربیده کاسه لیس معناسنه چناق یالایجی دیمکدر نتهکم ایکی معنایه شاعر
دیمشدر بیت اکر همچون سلات باشی ندیمی * چو تو باشی سلات باشی لئیمی ع سلاجت ح
فتح لام و جیم ایله بر داروآدیدر ع شموت ح ضم میم ایله فرهنك جهانکیریده بمعنی فتراك یعنی
ترکی معناسنه در ع سبنوت ح سکون نون وضم باء موحده ایله موجود اولمیان نسنه یی
موجود کوسترمکه دیرلر سنبات دخی دینلور حکیم سنایی بیت تا تو از خوان شرع بی قوتی *
تو وسالوس وکبر سنبوتی ع سنك پشت ح قپلوبغه که عربیده سلحفات دیرلر مولانا
هاتفی بیت کروهی چو کفت سفیهان درشت * وطن سنکلاخ وخورش سنك پشت *
ع سنك پوست ح سین مهمله ایله سنك پشت مرقوم معناسنه در تفاوت معناسی بودر که
آنده طاش ارقه بونده طاش دری دیمك اولور ع سوغات ح سکون واو وفتح غین ایله
هدیه و پیشکش معناسنه خوارزم لغتی در ع سویست ح کسر واو وسکون یای تحتانی
وسین ایله بمعنی ناآگاهی یعنی بر نسنه دن خبردار اولمامق معناسنه در که مویست دخی دیرلر
عربیده کی غفلت معناسنه کذا فی فرهنك میرزا ابراهیم ع مع الجیم * ساج ح درت معنایه

کلور اول آبنوسه بکزر بر مقبول اغاجدر غایت پك اولور هندوستانده بتر آندن مصنع تخنلو وصندوقلر ایدرلر حکیم اسدی بیت دروبام آن خانه ازعود وساج * نکاریده پیوسته باساج وعاج * بومعنی ده عربیله مشترکدر ثانی نسخهٔ میرزا ابراهیمده بمعنی درخت بزرك حکیم فردوسی بیت زسرتا بپایش بکردار عاج * برخ چون بهشت وببالا چوساج * ثالث فرهنك جهانکیریده مرغ کنجد خوار معناسنه عمید لوبکی * قطعه * چون زاغ شب از کشادن پر * بربست زبان مرغ دراج * طاوس ملائکه تذروی * کش کبك نمود کمتر از ساج * رابع ینه فرهنك مزبورده طیلسان معناسنه مسطوردر سابزج کسر باء موحده وفتح زاء معجمه ایله بمعنی مردم کیاه که ساپرك وسترك دخی دیرلر عربیده یبروح الصنم ترکیده عوام غلط ایدوب عبد السلام دیرلر کذا فی المجمع سارج ضم راء مهمله ایله بر خوش آواز قوشدر هیئاتده وصداده بلبله غایت مشابهتی واردر سارك دخی دیرلر رانك فتحه سیله ده منقولدر استاد لطیفی بیت صفای نیشکرمی نایدازوج * نباشد سازدر نغمه چوسارج * سارنج ضم را وسکون نونله سارج مرقوم معناسنه بودخی رانك فتحه سیله مرویدر استاد لطیفی بیت زبین بنمود در هر کنج صد رنج * هوا بر نغمه های سار وسارنج * اما معیارده شمس فخری ضم را ایله نقل ایدوب بوبیتی نظم ایلمش بیت چو عنقادان اودشمن چوصعوه * چوشهباز ست او خصمش چوسارنج سارو ضم را وواو معروفله آهلی دیدکلری کرج کبی بر نسنه درکه طاشدن ایدرلر بعض متین ومحکم عالی بنالرده طاش ارا سنه قورلر استحکام ویرر میر نظمی درصفت عمارت بیت نبود افکندنش ممکن بالوج * که استادش بنا کرده بساروج * سالنج کسر لام ایله سارنج مرقوم معناسنه مجمع الفرسده را مهمله ولام مکسور ضبط اولنمش مزبور قوشه آذربایجانده سودان دیرلر صفار کوید بیت توکودك خرد ومن چنان سالنجم * جانم ببری وهمی ندانی رنجم سانج فتح نون اول وسکون ثانیله سارج مرقوم معناسنه دریعنی خوش آواز بر قوشدر سایبروج فتح بای تحتانی وسکون باء موحده ایله بر نوع خرده الماسدر اندیذ وخوش مزه در یبروج دخی دیرلر ستنج فتح تاء مثناة وسکون نونله بمعنی ذخیره کذا فی التحفه سج بوزن کج بمعنی رخساره یکاق ویوز معناسنه در قاضی نظام الدین بیت چون بر فتم سوی کعبه بهر حج * سج بسنك سود سودم زرد سج * مؤید الفضلاده ضمله بمعنی سرین وجیم مشدده ایله عربیده ایکی معنایه کلور اول بمعنی کالکاری یعنی بالچق ایشن اشله یجی ثانی غلیظ اولان نرم ورقیق اولمق وجیم فارسی ایله لسان هندیده سخن راست دیمکدر وترکستانده کاکل معناسنه استعمال ایدرلر سراماج فتح راء مهمله ایله اوکوز بوینه قودقلری اغاج که یوغ دخی دیرلر سرای خراج ایکی معنایه در اول دیوان خانهٔ پادشاه ثانی رعایادن مال عشر ورسوم خراج آلنمغه مخصوص اولان محل معناسنه در میر نظمی بیت چو آمد یکی در سرای خراج * بکفت آمدم کدهم رسم باج سرای سپنج ایکی معنایه در اول خانهٔ دستیبانان وباغبانان یعنی باغ وبوستانلرده اوتدن وچوبدن ایتدکلری مختصر او ثانی سپنج عاریت معناسنه او لمغله استعاره طریقیله دنیایه دیرلر زیرا کسنه یه ملك اولمدیغندن هر کلان برقاج کون عاریه

جاریه او توزوب قورکیدر خواجه سلمان بیت همیشه تا که سرای سپنج شش سورا *
بود فراشته نه سقف چار ارکانش سفج سکون فایله پارسیده قار بوزوقیق که ایچنی پاك
ایدوب کاسه کبی صو وشراب ایچه جك ظرف ایدرلر اکا سفجه دخی دیرلر شمس فخری بیت
صنم راسر زنش میکرد عدلش * که خورد دست از فلان پالیزیك سفج * ابو المثل بیت
مقل ما خوشه انکور بد وشاغر سفج * بلبل وصلصل رامشکر وبردست عصیر *
سنکج کسر کاف ایله بمعنی مویز یعنی قوری اوزم شهاب الدین عبد الله فامی بیت
درجوانی پیر کشتم از جفای ناکستان * همچو انکوری که اندر غورکی کردد سنکج سماهیج
بمعنی جزیره یعنی دریاده واقع اولان یرلرکه ترکیده اطه دیرلر ابو المعانی بیت بپای سیل اشکم رفت
کردون * میان بحر شد کویا سماهیج سمج سکون میمله مجمع الفرسده نقب معناسنه یعنی
قازلمش زمین ترکیده لغم دیرلر مسعود سعد سلمان * قطعه * هر دم نشسته بردل
وبربام سمج من * با یکدکر مادم وکوبند هر زمان * فین برچهید زین که زحیلت کر یست این *
کز آفتاب پل کند از سایه نردبان سمیج کسر میم وسکون یای تحتانیله ایکی معنایه در اول
وحوش وسباع یتاغی که ترکیده این دیرلر ثانی صیادلرکوملتی سی یعنی کمدوبی کزلمك
ایچون ایتدکلری یر عربیده زشت وبدخوی معناسنه در ایکی معنایه ترتیب اوزره میر نظامی
* مثنوی * جهان کشته سمیج وحش ناخوش * که ناداراید ولت میدهد دوش * یا خود بوده
سمیجی بهر صیاد * که افتد اندرو دانای ناشاد سمینج کسر میم وسکون یای تحتانی وفتح
نونله خوی بد وافعال قبیحه معناسنه در سنادج فتح نون وکسر دالله برنوع طاشدر
یوزك قاشی ایدرلر وصرچه آوانی یی آنکله نقش ایدرلر خواصندن ذکر ایدرلرکه محبت ایچون
برکسنه سحق ایدوب کوکرجین قانیله مطلوبنه یدرسه اول مرتبه مسخر اولورکه بر وجهله آندن
آیرلماز واول طاشك برقطعه سن یوزك ایدوب یانده حفظ ایاسه جمیع امراض ردیه دن امین
اولور سنخج فتح نون وسکون خاء معجمه ایله بمعنی تنکی نفس یعنی ضیق النفس
معناسنه در کذا فی فرهنك میرزا ابراهیم سنکخوارج فتح خا وواو معدوله ایله کوکرجین
کبی برقوشدر اسفرود دخی دیرلر عربیده قطا دیرلر کذا فی المجمع سنج سکون نونله
بوزن کنج ایکی معنایه در اول سنجیدن لفظندن صیغه امردر ثانی بمعنی کشیدن مولانا
هاتفی بیت رقم سنج این صفحه چون نکار * چنین کرد آرایش روزکار * ترکیده بو معنی
استعمال اولنور طارت دیمکله چك دیرلر سیج سکون یای تحتانیله بمعنی مویز یعنی قوری
سَاج اوزم کذا فی المجمع مع الجیم الفارسی * سراغچ وسراغوچ کلاهما بضم الغین المعجمه
کیسو پوش زنان یعنی عورات صاچلرین قودقلری نزکب شیخ نظامی بیت سراغوچه
برآموده بکوهر * برسم چینیان افکنده بر سر * دیکر در تعریف اسب بیت کفتی یکی عروس
بدید آمد از حبش * از عنبرش سراغچ واز مشك پیرهن * بعض فرهنکلرده دوه بورنن
بغلد قلری ایپه دیرلر سرغچ سکون راء مهمله وغین معجمه نك فتحه سیله وکسره سیله ده
روایت اولنمشدر اغاج چناق وطبق معناسنه در درویش سقا بیت بکیر جام می از دست
ساقی ای سقا * مخور بسان عرب شیر اشتر از سرغچ سرنج سکون را وفتح میمله قیون

صرمساغی دیرلر براوتدرسقرمق دخی دیرلر ع سروج ع سکون راو واومعر وقله کرمان ناحیه سنده برموضع اسمیدر حکیم فردوسی بیت هم ازپهلوی پارس کوج وپلوج * زکیلان جنکی ودشت سروج ع سفج ع سکون فا ایله بوزن بفج شرابدن بر نوعدر عربیده مثلث دیرلر ابتدا اوزومی صقوب شیره سن اول مقدار قینادرلر که ایکی ثالثی کیدوب بر ثالثی قاله حلال اولمق اوزره مرویدر ع سمج ع سکون میمله ایکی معنایه در اول نقب زمینه دیرلرکه قلعه نك طشره دن دیواری التنی قازوب لغم ایدوب ایچنه باروت طولدوروب آتش ویررلر ثانی مطلق زیر زمین معناسنه شمس فخری * قطعه * بدان رسید ایادی شیخ ابو اسحق * که چشم ابر بوددائم ازحیا بیش نمج * زبیم تیغ جهانکیر فتنه سوزش ظلم * برون نیارد سر بکرمان زکوشه سمج ع سمرج ع سکون میم وفتح راء مهمله ایله خراج مالی جمع ایده جك مكان ورها یادن خراج الندقدن صکره تکرار المغه دیرلر ع مع الحاء * سبکروح ع خوش صحبت ولطیفه کوی وفتاحت فهم وامثالی اخلاق مقبوله سی اولانه دیرلر مقابلی کرانجان در خواجه سلمان بیت یاران سبکروح معطل نشینند * امروز که روز طرب ورطل کرانست * ع سلیح ع بمعنی سلاح حکیم فردوسی بیت توباکنج ودینار جفتی مکن * زبهر سلیح ایچ زفتی مکن ع مع الخاء المعجمة * ساخ ع ساخته لفظندن اختصار اولنمشدر دوزلمش ودیزلمش معناسنه که منتظم دیمکدر بیت زکردن زلف بکشود باد کستاخ * نمایان شد دروا لعل وزرساخ * بو بیتدن فهم اولنور که کردنبند زخم مکیدن وکزیده کی واقع اوله ع سپوخ ع ضم باء فارسیله دلوکه طقه جق نسنه یه ودخی دور تمکه دیرلر بیز وچوالدوز وایکنه وامثالی نسنه ایله دورتمك ع ستخ ع کسر تاء مثناة ایله طوغری اولان نسنه یه دیرلر هرنه اولورسه راست معناسنه ع ستیخ ع وستیغ دخی دیرلر میر نظمی بیت درختی نباشد ستخ در نهال * چوکج بودماند کژی نی محال ع سخاخ ع فتح خاء معجمه ایله بمعنی زمین سست ونرم یعنی کوشك ویومشق یر شیخ نجم الدین دایه بیت تیرغمزه چو کند داد نشست * تا پراند رسخاخ سینه من * سخ آت رختی که بعض طاشلرله دوزنمش اوله کرك نفیس وکرك خسیس اولسون بعض فرهنکلرده که آت باشلغنه اورورلر وبعض فرهنکده مطلق لجام معناسنه در ومجمع الفرسده وجود انسانده اولان کیر وپاس وچرك معناسنه که عربیده وسخ دیرلر ع سرساخ ع سکون راو فتح سین مهملتین ایله هموار وباریك ابریشم معناسنه در ع سرشاخ ع ایکی معنایه در اول کسر راء مهمله وفتح شین معجمه ایله پیشانی نك ایکی جانبی که بالایه میللو وبی موی اولوب اورتاسی ایکی قاش اراسنه اینمش اوله ثانی سکون راء مهمله ایله سقف خانه یه قونلان اوزون دیرك که ایکی باشی دیواردن چکر ابو منصور شیرازی بیت بنام چرخ وقارتو پا اکر بنهد * شکسته کردد سقف سپهر راسرشاخ * معیار جمالیده سقف اوزرینه متانت واستحکام ایچون قودقلری اغاج معناسنه در شمس فخری بیت برای سقف بقا یش فلك فرسب دوام * فکند وکرد بدان راست ازابد سرشاخ ع سلخ ع سکون لام ایله ماه عربی نك اوتوزنجی کونی درکه قمر تحت الارض بولنوب ایرته سی جانب غربده تحت الشعاع هلال کورینور مولانا جامی بیت غره دولت او سلخ مکن * طعم آن میوه بر ونلخ مکن * عربیده یوزوب چیقارمغه دیرلر مثلا

٧ مثلا قیون دریسن یوزمك كبی و بر نسنه یی بر نسنه دن چیقارمق كبی و روح بدندن چیقمق كبی
لواحد من الشعرا بیت مصدرا یاته الجلد عن اللحم * والسلخ آخر الشهر كالانسلاخ سنخ
فتح نونله بوزن و معنی وسخ یعنی چرك وریم و كیرکه وجودده وکرك جامه‌ده اوله سنكلاخ
طاشلو یر معناسنه لفظ مركبدر سنك ایله لاخدن كه لاخ بر كلمه‌در هر قنغی اسمه لاحق اوله
تو فیر معناسن افاده ایدر میر نظامی بیت بیا بانی سراسر سنكلاخست * در وآدم نبوده
دیو لاخست سنلج سكون نون و فتح لامله بر نوع جامه‌در انكی و یكلری قصه اولور نیمتنه
و ترلك و تلك دخی دیرلر حكیم اسدی بیت سلب ساخته یكسر از پرنیان * زدیبا یكی
سنلج تامیان سیالج فتح یای تحتانی و لامله آلات جنكدن دموردن اوج كوشه لو خار
و خسك ایدرلر قلعه یه یوریش ایله هجوم ایدنلرك ایاقلری آلتنه دوكرلر كه یوریمكدن منع ایدر حكیم
فردوسی بیت چو با جیش هومان بر آویختند * سیالج بمیدان درون ریختند مع الدال
سد ساد بوزن یاد درت معنا یه كلور اول بمعنی ساده یعنی بر نوع و بر رنك اولوب غیری نسنه
قارشمامش اوله شمس فخری بیت برای كسوت خدام در كهش خورشید * ز چرخ كاه
منقش طراز دوكه ساد * ثانی بمعنی استاد و معلم حكیم سنایی بیت خلق كشت از قدوم زاهد
شاد * ز آنكه او بدبه پند دادن ساد * ثالث خوك نر یعنی اركك طكوز حكیم اسدی بیت
درختان كه كشته نداریم باد * بدندان بدو نیم كردند ساد * رابع بمعنی دشت و صحرا
و بیابان و بعض فرهنكلرده سایه هموار یعنی دوبدو زاولان كولكه كذا فی فرهنك جهانكیری
سابود فتح باء موحده ایله بوزن نابود ادات الفضلاده بمعنی هاله ماه كه تركیده آی آغلی
دیرلر اما فرهنك جهانكیریده اطفال ایام عید و جشنلرده شاخ درخته یاخود طام اغاجنه
ایپ بغلیوب ارا سنه اوتوروب صالنورلر آكا باد پیچ و كازدخی دیرلر ابو المعانی بیت دلم
آویخته زلف سیاهش * چنان طفلی كه آویزد بسابود سازمند سكون زاء معجمه ایله
مجمع الفرسده آراسته و منتظم اولان نسنه یه دیرلر بو معنایه شیخ نظامی بیت سازمند از تو
كشته كار همه * ای همه و آخربد كار همه * شرفنامه ده بمعنی كوشه باشد و ساخته شیخ
نظامی بیت بر ین سازمندی جهانكیر شاه * برافراخت رایت زماهی بماه ساعد كسر عین
مهمله ایله بیلك معناسنه عربیدر لكن فارسیده استعمالی شایعدر كمال خجندی بیت كفته
دست برم كرم مرحبا خواهی زمن * كر بد آن ساعد كشی تیغ هزاران مرحبا ساوند فتح
واو و سكون نونله بمعنی قوافی اشعار یعنی شعرك آخری كلمه یاخود حروف بر نوع اوله كه آكا قافیه
دیرلر ابو المعانی در حق یكی از شعرا بیت نیو دش فكر اندر وزن و معنی * نكوید شعر بی معنی
و ساوند ساید فتح یای تحتانیله بوزن باید بمعنی ریم آهن یعنی دمور بوقی كذا فی المجمع
سپد فتح باء عجمی ایله ایكی معنایه‌در اول معروف ثانی آز نسنه شی قلیل معناسنه
سبكاد سكون باء موحده و فتح كافله ایكی معنایه‌در اول سر كوه یعنی طاغ باشی ثانی
میان سرای یعنی او اورطه سی كذا فی المجمع سبكداد فتح باء موحده و دال و سكون
كافله بر ایشی جست و چابك ایتمكدن و سرعت و عجله‌دن كنایه ایدوب تیز ایتدی دیمك اولور
شاعر بیت سبكداد سوكند آن پاك دین * بیزدان هفت آسمان و زمین ستاد

فتح تاء مثناة ایله بوزن مباد بمعنی بسیار کذا فی مجمع الفرس میرنظمی بیت مرا کرد کردون
چو جو رستاد * چو اینست طالع چه سود ست داد سجد فتح جیمله سرمای سخت یعنی
شدیدشتا کذا فی المجمع سد بوزن بد یوز عدده دیرلر اکرچه مشهوری صاد ایله
صددر اما فارسیده صاد حرفی اولمامغین اصل موضوعی سین ایله در عربیده تشدید ایله
استحکام ومتانت معناسنه در سرآمد صنعت وکارده نهایت بولمش وهر نسنه نك
اعلاسی وکزیده سنه ده دیرلر سربلند ایکی معنایه در اول بالاقد انسانده
واشجارده استعمال اولنور سرو سربلندکی ثانی عالی وممتاز معناسنه ابوالمعانی بیت
بجاه ورتبهٔ عشقش چو سر بلند شده ام * اسیر خال وخط وزلف در کمند شده ام *
سربند باشه صارینن ویغلنان هرنه ایسه عموما شیخ نظامی بیت مرا او را کر سر
صاحب کلاهست * مرا نیز از قصب سربند شاهست * وزنانك باش باغنه دیرلر خصوصا
عربیده عصابه دیدکلریدر سرچکاد فتح جیم فارسی وکافله طرف بالای پیشانی یعنی
آلنك یوقاروجانبی معناسنه در مولانا عمید بلخی بیت داغ بد سرچکاد او چون طاس *
دیوراز و بود همیشه هراس سرحد یعنی سنور مملکت لفظ مرکبدر معنای ترکیب
حدك اوجی دیمکدر مراد ولایتینك انتهاسی اولور سرد صوق معناسنه در خصوصله
مقابلی کرمدر عربیده برد دیرلر مرشد یزدجردی در قصیدهٔ شتائیه * قطعه * بسکه
روی زمین زشدت دی * سرد کردیده همچو زهد وریا * ازدم سرد صبح یخ بندد * دردل کرم اهل
مرد دعا * سردك عربیده معناسی تقیید ایله باشه چقمقدر چغتای لساننده ساووغ دیرلر
میرعلیشیر بیت حیف آیرور هر شوخ ورعنا یوزیکا چون عشق پاك * شوق اوتینی کیمل
سین داغی بو عشوه لادیدین ساووغ سرکزید فتح کاف فارسی وکسر زاء معجمه ایله
ذمیلردن آلنان اقچه یه دیرلر سرکزیت دخی دیرلر کذا فی فرهنك جهانکیری سرلاد
فتح لامله لاد دیوار در سرلاد خالیله دیوار باشی معناسنه اولور کثرت استعماللله دیوار معناسنه
اولمشدر مختاری درهجا بیت همت همی از طاقت بکداز سپندا * سرلاد چنان بند که
برتابد بنلاد سرماسرد یایلاق اولان محله دیرلر صوووغی یاز فصلنده دخی اولمغله سرمای
سرد تسمیه اولنمشدر سرواد فتح واو ایله ایکی معنایه کلور اول شعر ونظم معناسنه شمس فخری
بیت زهی بعدل تو مرهون عمارت دنیی * زهی بمدح تو مشحون رسائل وسرواد * ثانی
سخن بیهوده وبی اصل شاعر بیت دکر نخواهم کفتن همی ثنا وغزل * که رفت یکره مقدار وقیمت
سرواد سره مرد فتح راء مهمله واخفاء ها ایله مرد نیکوکار ویرار یکیت معناسنه ده کلور
سزد فتح زاء معجمه ایله بوزن یزد لایق اولور معناسنه فعل مضارعدر اصلی سزا واردر
ابوالمعانی بیت درد هجرت اکر سزد عاشق * ذوق وصلت سزیدنت باید سزد
سکون زا ایله بوزن چرد سپید خوارد یدکاری جانوردر کذا فی المجمع سفراد سکون
فا وفتح را ایله سنك خوارج دیدکاری قوشدر کذا فی المجمع سمرقند وسمرکند
کلاهما اسم شهر معروف در اصلی شمرکند در تعریب ایدوب سمرقند ایلدیلر ولایت بخاراده
بر معظم شهردر علماسی چوق اولور خواجه حافظ بیت اکر آن ترك شیرازی بدست آرد دل

دل مارا * بخال هندویش بخشم سمرقند و بخارارا * خواجه سلمان بیت برده بوطینت توسعدی سمرکندی رشك * شده ازدود بخاربت بخل نافهٔ چین * کمال پاشازاده مرحوم کند لغتی بجنده کند شهر دربلینه لرقریه معناسنه نقل ایدرلر بومدعایه شاهد سمرقند درکه اصلی شمرکند ایدی تعریب ایدوب سمرقند دیدیلر اول سببدنکه شمر نام بو جاریه ایچون بنا اولنمشدر کند شمر دینلدکدن صکره علم اولمق ایچون مضاف الیه تقدیم اولنوب شمرکند دیدیلر ابن خلکان تاریخنده بو یله یازمشکه * ان شمراسم لجاریة الاسکندر مرضت فوصف لها الاطباء ارضاذات هواء طیب واشار واله بظاهر صفة فاسکنها ایاه فلما طابت بنی به مدینة وکند بالترکی هو المدینة فکانه یقول بلد شمر ﴿ سمغند ﴾ سکون میم ونون وفتح غین معجمه ایله حیض کورمش عورت و حیضه ده سمغند دیرلر ﴿ سمند ﴾ فتح میم و سکون نونله ایکی معنایه در اول آت معناسنه در عموما هر نه طونده اولورسه حکیم فردوسی . بیت سمند نوندش همیراند نرم * بروبرهمن آفرین خواندکرم * وقوله آته دیرلر خصوصا وله ایضا بیت نشسته ابرتازی اسب سمند * همی تاخت ترسان زبیم کزند * آته بو اسمك اطلاقی باعتبار الوصفدر خاکستر رنکنده اولان آته مخصوص جه سمند دیرلر مقدمة الادب صاحبی سمند آنکه رنك رماد دارد دیدیکی خصوصیتی افاده ایدر معنای ثانی فرهنك جهانکیریده حافظ اوبهی فرهنکندن نیز معناسنه دخی اولدوغنی نقل ایدر ﴿ سمید ﴾ کسر میم و سکون یای تحتانیله خاص اوندن ایتدکاری بیاض اتمك ترکیده سین مکسوره ایله استعمال ایدرلر ﴿ سناد ﴾ فتح نونله ایکی معنایه کاور اول اکه‌دن چقان دمور و اغاج خرده سی که سونش دخی دیرلر ثانی بمعنی بسیار اوسناد دخی دیرلر میرنظمی بیت مکن این ستم ای شه نیك زاد * تراکردمت بندکی را سناد ﴿ سنباد ﴾ سکون نون وفتح باء موحده ایله نیشابوری بر مجوس آدیدر سر عسکر اموی اولان ابو مسلمه خیلی محبت ودوستلق ایلشیدی ﴿ سند ﴾ سکون نونله بوزن بند ایکی معنایه کلور اول منقار مرغ ثانی حرامزاده معناسنه در میرنظمی . بیت نکوشد زپیران کفتار نبد * کرا اصل باشد فرومایه سند * عربیده فتح نونله تمسك ونسبت معناسنه در ﴿ سنك رعد ﴾ اضافتله ایکی معنایه در اول کما ذکره یوالغی شیخ نظامی بیت روان سنك رعد از کمانهای سخت * ذرآسمان کشت ازان لخت لخت * ثانی طام اوستنده طپراق باصلمق ایچون چکدکلری لوغ طاشی ﴿ سواد ﴾ ایکی معنایه در اول شراب دردی یعنی شرابك دبنه چوکن ثقل ثانی اطراف اربعهٔ مملکت معناسنه بو معناده عربیله مشترکدر مولانا جامی . بیت حدیث روضه مکن جامی این زپس مارا * که درسواد هری ساکن خیابانم * عربیده دخی درت معنایه در ایکیسی مذکور معنالر ثالث سیاهلق هر نه اولورسه عموما رابع اولزبله دیرلرکه مزروعات و بوستانه دوکرلر یرقوتلو اولمق ایچون ﴿ سوکند ﴾ سکون نون واوو وفتح کافله آندکه عربیده یمین وقسم دیرلر میرنظمی بیت همیکرد سوکند بیزدان پاك * نبودش خبر کشته شه شرمناك ﴿ سود ﴾ فتح واوایله بوزن نود برظرفدر انجه جوبلردن یاپارلر سبد دخی دیرلر عربیده سبنه ده دیرلر فتح سین وبا ودال ایله ﴿ سوید ﴾ بوزن نوید صبان دموری که سودش دخی دیرلر ﴿ سه رود ﴾ ضم را و واو معروفله یعنی تنبوره سه تاری اوج قیللو اولان طنبوره یه دیرلر

میرنظمی بیت رسیده بافلاك بانك سرود * كه كردست آهنك چنك وسه رود ﴿ سه فرزند ﴾ عربیده موالید ثلثه دیدكاری حیوان ونباتات وجمادات كذا فی فرهنك جهانكیری ﴿ مع الراء المهمله * سار ﴾ یدی معنایه كلور اول بمعنی سر مثلا باشی اشاغی اولانه نكونسار دیرلر وچشمه باشنه چشمسار ور مشتمك كورزنه كاوسار دیدكاری كبی باش معناسنه شاه ناصر خسرو دروصف قلم * رباعی * آن زرد تن لاغر كل خوار سیه سار * زردست ودرازست چنین باشد كل خوار * همواره سیه سرش سرند ازیراك * هم مارست ازوببرند سر مار * بعض نسخه ده بمعنی تارك سر یعنی دپه مراد اولیجق سار دنیلور زیرا سر یوقارو جمله عضوه دنیاو ركه قولق وقاش وكوز وبورون واغزوچكه داخللردر ایله اولنجه سازی سر ایله تفسیره جواز ویرمیوب سار سردن بعض در دیو بوبیتی ایراد ایلمش بیت سری كش بد ازمشك سار افسر * فروزنده جبهت چو شمس وقمر ثانی برخوش آواز سیاه رنك وبیاض بنكلی كوچك قوشدر عربیده زرزور وتركیده صغرجق دیرلر حكیم خاقانی بیت سار از تو مشعبد چمن كشت * هندوی جهار پاره زن كشت * حكیم انوری بیت نوای طوطی وبلبل خروش عكه وسار * همیكنند بخل لطنهای خنیاكر * ثالث محل وجای معناسنه عموما مختاری بیت بكتف سار برآورد زانواز اوبار * بچشم خانه فرورفته وبده ازناهار * رابع نسبت واضافت معناسنه اولور مثلا كوهسار ونمكسار كبی حكیم خاقانی بیت سار بشاخسار برزنكی چارپاره زن * خندزنان چو زنكیان ابر زروی غرئلی * خامس بمعنی شبه ومانند مشكسار وعنبرسار كبی ملقا دی بیت یاران سرین سار هیونانی وكوران * باچشم كرزنانی وباكران آهو * سادس فرهنك جهانكیریده بمعنی شتر كه شتربانه ساربان دیرلر استادرودكی درصفت تاجر بیت داشتی آن تاجر دولت شعار * صد قطار سار اندر زیر بار * سابع رنج ومحنت معناسنه خسروانی بیت جانم بلب من آمد وسار * مردم ز جفا وجور بسیار * فرهنك جهانكیریده بمعنی كلك ونای میان تهی مسطوردر ﴿ سابقه سالار ﴾ یعنی سرلشكر ومهتر كاربان یعنی كاربان باشی شیخ نظامی از مخزن بیت سابقه سالار وجود وعدم * مرسله پیوند كلوی قدم ﴿ ساجور ﴾ ضم جیم وواو معروفله كردن سك صیاده یغلدقلری خلطه معناسنه حكیم انوری بیت سرهرخوان شدم چو كربه رس * درهر كشتی سك ساجور * وله ایضا بیت خصم بد بختت كه كهف ملك راهشتم كس است * كركند خدمت همش چل بادوهم ساجور باد ﴿ سارخدار وسارشكدار ﴾ كلاهما بفتح الراء وسكون الخاء والشین براغاج آدیدركه اغالبشه وكژدم پشه واروسه ولامشكر وتارژین ودردار وپشه خانه وپشه غال وكنجك دخی دیرلر عربیده شجرة النبق دیدكلریدر ﴿ سازكار ﴾ سكون زاء معجمه وفتح كافله بمعنی موافقت ومصلحت كذار وكسر زا ایله آلت كار یعنی آلات اهل صنایع میر نظمی بمعنی اول بیت ای زلطفت سازكار عاجزان * كار عاجز ساز واحسانت رسان ﴿ سازوار ﴾ بمعنی سازكار مرقوم كذا فی فرهنك جهانكیری ﴿ سازور ﴾ سكون زاء معجمه وفتح واو ایله بوزن تاجور بمعنی ساخته شده یعنی دوزلمش كذا فی المجمع بو معنایه شیخ نظامی از اقبال نامه بیت چو پر میمنه سازور كشت كار * همی میسره شد چو دوبین حصار ﴿ ساطور ﴾ معروف آلتدر اكثر قصابان قوللنورلكه اتی

سر

اتی کسوب کوکی آنکله قرار مولانا محمد ظهوری بیت زساطور غم استخوانم شکست * بسلانجی غصه برمال دست * ودر قصیده یکی از شعرا بیت اکر از امر او به پیچد سر * بو سر کبیر میزند ساطور ﴿ساغر﴾ شراب طلو اولان قدحه دیرلر خصوصا شیخ نظامی بیت جهان وام خویش از تو یکسر برد * بجرعه فرسته بساغر برد * مرور ایام وکثرت استعمال خاص وعام ایله مطلق قدح معناسنه اولشدر کرك طلو وکرك بوش اولسون مولانا صبوری سمرقندی بیت من آن شیدا ایم ای صبوری که دست ساقی کوثر * اکر در خلد باشم زهر غم درساغرم ریزد * بعض فرهنکارده ساغرق معناسنه که آنکله شراب اوچوب شیشه یه قورلر بو معنایه مرشد یزد جردی بیت از آن می که در ساغر امتحان * بود دائم از زهر چشم بتان * و بو معناسی دخی دکن مملکتنده واقع بر بیوك قصبه آدیدر مولانا بدیعی سمرقندی بیت شکر خدا که نیست چو ارباب حرص وآز * کاهی هوای بندر وکه فکر ساغرم ﴿سالار﴾ سر عسکر وسردار معناسنه مولانا هاتفی بیت بر آراسته در نوازش زبان * ز درکاه سالار تا پاسبان * و پیشوای قوم معناسنه که عربیده سابقه دیرلر شیخ سعدی در صفت معراج بیت بدو کفت سالار بیت الحرام * که ای حامل وحی بر ترخرام ﴿سالبر﴾ سکون لام وفتح باء موحده ایله اول اغاجه درلر که بر سنه میوه سی اوله و بر سنه اولمیه بو حالت زیتون اغاجنده غایت ظاهردر بر سنه زیتونی اولو رحمل دیرلر بر سنه اولمز محل دیرلر لغت مذکورك ترکیبندن دخی فهم اولنور بر میوه در میوه لی یل دیمك اولور ﴿سامندر﴾ بر جانوردر آتش ایچنده تعیش ایدر بعض فرهنکلرده موش هیأتنده اولور بعض نسخه ده مرغ صورتنده اولور تویندن کلاه ودستمال ایدرلر کیرلندکده آتشه یقارلر کیری یانوب کندیسی پاك اولور ومخفف الفاله سمندر وسمندل دخی دیرلر ﴿سایه پرور﴾ ایکی معنایه کلور اول بر اوتدر دوشروب اتمك ایله نان خورش ایدرلر یعنی قاتق ایدرلر ثانی خانه ده بسانشین نازك وجود کمسنه لره دیرلر ﴿سبز بهار وسبزه بهار﴾ کلاهما بسکون الباء الموحده موسیقیده بر لحن اسمیدر مسعود سعد سلمان بیت چو باده بودی برد ست مغ بیاوردی * نوای بار بدکنج کاو وسبز بهار * استاد منوجهری بیت بر سبزه بهار نیشینی ومطربت بر سبز مبهار زند سبزه بهار * حکیم ازرقی بیت خرمتراز بهار سرا یدبزیر و بم * که کینه سیاوش وکه سبزه بهار ﴿سبزه زار﴾ یشللك مراد چایر وچمندر سبزه اسم علمدر جمله یشل اولنلره دینلور وزار ترکیبده للك ایله تعبیر ایتدکلری معنایه در ابوالمعانی بیت در کنار آب خوش باشد اکر سبزه زار و مرغزار وجام می ﴿سبزوار﴾ عراق عجمده بر ولایت وشهر معظم اسمیدر فضلا وعلما وشعراسی چوق اولور ﴿سبکبار﴾ خفت اثقالدن کنایه در لفظ مرکبدر سبك ایله باردن معنای ترکیب خفیف یوکلو دیمك اولور خواجه حافظ بیت شب تاریك وبیم موج وکردابی چنین هایل * کجا دانند حال ما سبکباران ساحلها ﴿سبکدار﴾ باب الفاده ذکری مرور ایدن اسکدار معناسنه در که قاصد دیمکدر و قاصدك مکتوب قودغی کیسه یه ده دیرلر تفصیلی مرادی اولان اسکداره نظر ایتسون ﴿سبکسار وسبکسر﴾ کلاهما بضم الباء وسکون الکاف وفتح السین سفیه وقلیل العقل معناسنه در و ترکیب دخی خفیف باشلو دیمکدر خواجه سلمان بیت هر سبکساری چو آتش بر سر جو پاره * می نشیند وز نکبر میکشد سر بر اثیر *

ولە ايضا بيت باجزم پايدارت كوه گران سبكسر * باعزم تيزتازت برق عجول كاهل *
فى سپنگور ع فتح باء فارسى وسكون نون وضم كاف فارسيلە ايت اوزومى سكنكور دخى ديرلر اطبا
كتابلرندە عنب الثعلب ديرلر فى سپيدخوار ع فتح خا و واو معدولە ايلە برجانوردر سزددخى
ديرلر . كذا فى المجمع فى ستار ع اوج قيللو تنبوره محمد عصار درمهر ومشترى بيت زلطف
ونجگاە نوبتش برد * كە ترساد استار افتاد در رود فى ستر ع فتح تاء مثناة ايلە بمعنى استركە عربيدە
بغل وتركيدە قاطر وتركستاندە جرديرلر حكيم خاقانى درمرثيە . بيت جيب وگيسوى وشاقان
وبتان باز كنيد * طوق دستارچە از اسب وستر باز كنيد * پور بهاى جامى درهجو * قطعه *
نە عالم نە جاهل نە زاهد نە رند * نە انثى نە خنثى نە مادە نە نر * چوخر لاشه در حماقت چوگاو *
زن همچو اشتر حرون چون ستر فى ستير ع كسر تاء مثناة وسكون ياى تحتانيلە فرهنگ
حسين وقانى دە برمن دن قرق . بردرهم مقدارى بدر وفرهنگ ميرزا ابراهيمدە وحكيم اسدى دە
النى بچق درهم مقدارى بدر حكيم فردوسى بيت خدنگى كە پيكان او دە ستير * زتركش بر اورد
كرد دلير فى سجاهر ع فتح جيم وها ايلە قرين وشبيه معناسنەدر استاد فرخى درصفت فيلى
از فيلان سلطان محمود كە بالا پسند نام بود بيت چو بالا پسند پسنديدە كورا * نيايد
زبالاى كردون سجاهر فى سحر ع فتحتين ايلە صباحە قريب وقتدر عربيدە دخى بو معنايە
استعمال ايدرلر قال زعفرانى بيت وشققت قلب الليل عن * ولد يقال له السحر فى سخن آور
وسخنور ع ضم خا وسكون نون وضم سين وفتح خا ايلە دخى استعمال اولنور ايكى وجهى دخى
شاعر وسوزكتوريجى يعنى سوزە قادر ومحلنە معنيدار سوز ايراد ايدر مير نظمى بيت
هر سخن آوركە ميگويد سخن * غير مدحت عقل گويد دم مزن فى سخنگدار ع سوز ايرشدريجى
يعنى حاضرجواب وراستگوى ديمكدر فى سر ع درت معنايە استعمال اولنور اول باش
معناسنە مخصوصا اسمدر ثانى اوج يعنى هرنسنەنك اوجى مثلا سر انگشت ديرلر پارمق اوجى
ديمكدر ثالث هوس معناسنە مثلا ازسر محبت فلان بازگشتم ديرلر فلانك محبتى هوسندن
فارغ اولدم ديمكدر بو اوج معنايە خواجە سلمان بيت خاك باد اسرمن كر سر افسر دارم *
تاز خاك سركوى توسرم ابجو رست * رابع سردار عسكر وسر كروه وسر قوم وسر
شاعران وامثالى كبى نسنەلردە وتشديد ايلە سر باز معناسنەدە كلور فى سراخر وسراخور ع
فتح راو ضم خا ايلە ايكى معنايە استعمال اولنور اول طويلە باشنە باغلنن آت كە سر طويلە دە
ديرلر حضرت مولانا بيت شود يوسف يكى كركى شود موسى چە فرعونى * چو بيرون
شد زكاب توسراخر كشت پالانى * شيخ نظامى بيت طويلە زدند آخرانگيختند * بسر
آخران برعلف ريختند * ثانى آت خدمتندە اولان خدامك باشى كە تركيدە آخور كتخداسى
ديرلر فى سراداره ع فتح را و دال ايلە دار الشفادە اولان معلوللرە خدمت ايدنە ديرلر بيمار
خانەجى وغيره رازدخى ديرلر حكيم نزارى قهستانى بيت از آن ديوانە ناكردە زنجير *
سرادا ران بسى خوردند تشوير * وملوك ووزرا واكابر سرايلرندە محافظە خدمات سرايە مأمور
اولنلرە دخى ديرلر تركيدە سرايدار ديد كلوردر فى سراسر ع باشدن باشە معناسنە شيخ
سعدى بيت جهان كرچە سراسر لالە زارست * بوهنه پامرو آنجا كە خارست * ايكى كلمە

كلمه بر جنس اولوب میانلرنده بر الف واقع اولسه مقابله ومساوات معناسن افاده ایدر ودخی ایكی نسنه‌نك باشلری بر بر ینه مساوی اولدقده دخی سراسر دیرلر مساوات ومقابله بولندوغندن معنای لازمی حقیقت منزله‌سنه وارمشدر . بوندندر كه صرمه وقلابدون ایله طوقنان قماشه ده سراسر دیرلر قماش ونقشی وصرمه‌سی باشدن باشه بر نمط وهموار اولدوغندن تسمیه اولنمش اولر سربار وسربر كلاهما بمعنی علاوه یعنی دوه‌یه وامثالی اوزرینه یوك قودقلری نسنه‌یه دیرلر عربیده علاوه وتركیده سلبرد یرلر میرنظمی بیت مراشد بدكان در راست راهم * كه‌شد سربار بربار كماهم سربسر بودخی سراسر كبی باشدن باشه معناسن افاده ایدر مشاعر بیت فردا چو ازین روی زمین دركذریم * باهفت هزار سالكان سر بسریم * وبر معناسی دخی باش باش دیمك اولور بیت شنیدم من از داستان سر بسر * نه نیك وبدش آكهم دربدر * بو بیتدن باشدن باشه معناسی ده واول داستانی بر بر ایشتدم دیمك معناسی ده فهم اولنور بر جنسدن اولان ایكی كلمه نك اراسنده الف اولدوغی كبی باء موحده وتاء مثناة دخی اولور سرتاسر وسرتسر بونلر ده سراسر وسربسر كبی در باشدن باشه وبر اوجدن بر اوجه معناسنه افاده ایدر میرنظمی . بیت كشت كردم سرتسر روی زمین * نیست جایی باشد از فتنه امین سرنیر كسر را وتاء مثناة وسكون یای تحتانیه ایله مرد بزرك وعالم وفاضل معناسنه ودخی حاكم سیاست معناسنه ده كلور سرباك دخی دیرلر كذا فی فرهنك جهانكیری سردستار دلبند كه باشه صاریلور عربیده عمامه معناسنه ودلبند اوجنه ده دیرلر نصیر همدانی بیت قالع از بسكه بارد بر سرم خون * مراشد در سردستار كلكون * سردسیر سكون را ودال وكسر سین ویای ساكنه ایله هواسی صوق اولان محل كه شتا شدتی اوزره اوله ودخی یایلاق بر معناسنه مقابلی كرمسیردر عربیده صرود دیرلر میر نظمی بیت هوای آن دیاری سردسیراست * كه آهسته برفتن دلپذیراست سرزیر سكون را وكسر زا ایله باشی اشاغی سرنكون معناسنه دركریمه اسمنه بویاوه كونه معماده واقعدر بیت چو دیدم میكون بالا وسرزیر * نهادم بر در كونش سركیر سرسر بوزن مرمر یعنی تلاش وحمق كه متلاشی واحمق اولانه سرسری دیرلر سرشار سكون را وفتح شین معجمه ایله بمعنی لبریز یعنی ظرفك كنارینه برابر طلو اولمش مولانا محمد ظهوری بیت بهاتف فكن كوش آواز یاد * كه پیمانه لطف سرشار باد * صائب سلمه الله بیت یارب از عرفان مرا پیمانه سرشارده * چشم بینا جان آكاه ودل بیداردده سرشیر بوزن زنجیر سودی قینادقده اوزرنده اولان قیمق در اضافتله دخی اولور سود باشی یعنی قیمق اولور كذا فی فرهنك جهانكیری سرعشر مصحف شریف وقرآن مجیده هراون آیت كریمه‌یی بعشر ایدوب حاشیه مصحفده نشان ایچون یازدقلری در حكیم خاقانی بیت مرادل پیر تعلیمست ومن طفل زباندانش * دم تسلیم سرعشر وسر زانو دبستانش سركار ایكی معنایه در وایكی وجهله تلفظ اولنور سكون را ایله خدمتكارلرك باشی اولانه دیرلر وكسر را ایله ایش باشنده اولانه دیرلر مولانا هاتفی بیت وكیلان وسركارداران رای * همه سوی كنجینها رهنمای * سرمخار استعاره واصطلاحی در توقف ایله معناسنه در معنای تركیب باش قاشیمه دیمك

اولور حکیم فردوسینک بیت بدستان بکوآنچه دیدی بکار * دکرآنکه درآمدن سرمخار *
سرواد بمعنی سربادمرقوم سرور بوزن پرور اوچ معنایه کلور اول سردار ثانی رئیس
طائفه ثالث بهادروشجیع معناسنه مثال اول * مصرع * سرورادادکرادا اوروالاکهرا * مثال
ثانی * مصرع * درآمد سرور انبوه آن سو * مثال ثالث * مصرع * سرآمد سرور
وسرخیل کردان سریر بوزن وزیر ایکی معنایه در اول بمعنی قوس قزح که سدکیس
وسرویسه دخی دیرلر ازتاریخ تاج المأثر درصفت اژدها بیت خمانید دم چون کمان سریر *
همان نوک دندان چو پیکان تیر * ثانی بمعنی تخت بومعناده عربیله مشترکدر حکیم خاقانی ایکی
معنایه بیت وربسریر بکذرد رایت شاه صاحبش * تاج وسریر خود دهد نعل بهای شاه را *
عربی شعرلرده دخی استعمال اولنور قال الخوارزمی بیت وساله من روح المنا * برحتی یخطب والسریر
سزاوار وسزاور سزالایق معناسنه وآور لیاقت معناسنه در معنای ترکیب صاحب
لیاقت اولور وسزالک هرمعناسیله کلمهٔ وار ویر مضاف اولور محلی اعتباریله سعتر سکون
عین وفتح تاءمثناه ایله زبق که مچاجک دخی دیرلر وآنی استعمال ایدن فاجره مردارلره سعتری
دیرلر وعربیله سعتر اوتدر اجیرق اولوز قوریدوب ودوکوب طوز ایله آلوده ایدرلر اتمکی یاصوب
یرلر ترکیله کویکو اوتی دیدکارید رشاعر بیت زنش سعتری وخودش قلتبان * بمهمان شود
یا زنش میزبان سقنقور فتح قاف اول وضم ثانی وسکون نون وواو معروفله تمساحدن
متولد اولوربالق نوعیدر اکثرنیل صوینده اولور بامرالله تعالی صوده متولد اولان تمساح اولور
قومایچنده متولد اولان سقنقور اولور کلره بکزر بر نوع کوچک بالقدر زیاده بیوک اولمز وامتحانی
شویله درکه بر کسنه اوجی ایچنه آلسه فی الحال ذکری انتشار ایدر بیت سقنقور مقویست در
اصل لیکن * مقوی نباشد به از بیکانه ران سکار فتح کاف عجمیله ایکی معنایه مرویدر
اول برخسیس طعامدر ثانی کومر معناسنه که زکال وزغال دخی دیرلر مؤید الفضلاده
یانمش کومر معناسنه منقولدر بو بیت ایله استشهاد اولنمش حکیم سوزنی بیت بداردنبی که
چون برفروخت آتش ظلم * سکار آن بجهنم نمیخورد چو طنیم * طنیم عربیدر دوه قوشی معناسنه
وسکار کسر سین ایله ده مرویدر سک جکر بمعنی سختی کش وسخت جان یعنی قاتیلق
چکیجی وپک جانلی دیمک اولور حکیم خاقانی بیت استخوان پیشکش کنم غم را * زانکه غم
میهمان سک جکر است سکسار سکون کاف عجمی وفتح سین مهمله ایله بر نوع مخلوقدر
وجودلری آدم باشلری کوپک باشی کبی وآز ودشلری وار ایری وکسکین وفیل قولاغنه مشابه
قولاقلری وار وبدنلری پکی کبی صرا یاقیللو قالون نام برجزیره ده اولورلر مجمع الفرسده مانند سک
دیمکدر میرخسرو بیت فضولی چند کنم کز درت زدن دم عفو * نه حد خسرو مردم
نمای سکسارست * واصطلاحده حریص وطالب دنیا وبدنفس معناسنه در وبر ولایت نامی
اولمق دخی روایت اولنمشدر سکندر فتح کاف فارسی وسکون نونله بر نوع اویوندرکه بر دائره
چکوب ایچنده بری طوررا طرافندن آنی الد ایله اورر لر واول دخی ایاقله انلری دپرقنقیسنی اوره
بیلورسه یرینه قویوب کند وچیقر عربیده بواو بونه جی جغل دیرلر سکنکور فتح کاف
عجمی اول وضم ثانی وسکون نونله ایت اوزمی دیدکاریدر فلفل مقداری سرخ وسیاه اولور اصلی

اصلی سك انكور در كه تخفیفاً الفی حذف اولنمشدر عربیده عنب الثعلب دیرلر كذا فی شرفنامه ۲۱
ومؤید الفضلا وصیدنهٔ ابی ریحان ابو المعانی بیت برویش خال چند دیدم بكفتم * سكنكوری
كه رشته سنكلاخ را ﴿ سلح شور ﴾ كسر لام وسكون حاء مهمله ایله فرهنك میرزا ابرهیمده مستعد
حرب وقتال وسلاح بسته معناسنه در شیخ سعدی بیت چه خوش كفت آن تهی دست
سلحشور * جوی زر بهتر از پنجاه من زور ﴿ سلكر ﴾ فتح لام مشدده وكاف فارسیله سپید اوریجی
وسپید ایدیجی ﴿ سماكار ﴾ كاف عربیله سبوكش خم یعنی كوپلردن دستی ایله باده چكیجی سماكاره
دخی دیرلر خواجه عمیدلوبكی بیت ما از كار بار سماكاری تو برد * بیكاریم نكه كن و بیكار بر مكن *
كذا فی فرهنك جهانكیری ﴿ سمار ﴾ فتح میمله قوغاق اوتی دیدكاریدر ﴿ سمر ﴾ فتح میمله ایكی
معنایه در اول حكایه وافسانه معناسنه بو معناده عربیله مشتركدر خواجه حافظ بیت ترسم كه
اشك در غم ما پرده در شود * وین راز سر بمهر بعالم سمر شود * وشمس فخری بیت كسری عهد
شیخ ابو اسحق * كه بعدلست در زمانه سمر * ثانی چولاه آلتلرندن سبو ركه كبی بر نسنه در آنكله
ایپلك اوزرینه اهار وبررلر اكا ماله وغرواش دخی دیرلر عربیده كیجه سوپلنن حكایه كه مسامرات ده
دیرلر وتخته یه میخ اورمق معناسنه در ﴿ سمكور ﴾ بوزن شبكور بر موضع اسمیدر مولانا
هاتفی از تمورنامه بیت چو بر دشت سمكور زد بارگاه * شد آراسته بارگاهش زكاه ﴿ سمندر
وسمندور ﴾ كلاهما بفتح المیم وسكون النون ایكی معنایه كلور اول بر قوشدر آتش ایچنده
تعیش ایدر شمس فخری بیت كبوتر در پناه دولت او * در آتش خانه سازد چون سمندر *
روایت ایدرلر كه مزبور قوشك بیك سنه عمری اولور عمری آخره ایردكده اودون جمع ایدوب نفسندن
آتش پیدا اولوب اودونی یا قرقنادلریله اولقدر شعله لندیرركه كندوسی دخی ایچنده یانوب كل
اولوب مرور ایام ایله كلینك ایچندن یاوروسی حاصل اولور وآتش یاقدوغنه مولانا جامینك
بو بیتی دلالت ایدر بیت شو سمندر چو فروزد آتش * باش تا آتش او خرم وخوش * بعض
روایتده بر جانوردر قیون قدر اونی الوان اولور بیاض وصاری وقرموزی ویشل وبنفشی تویی
اكیروب دستمال ایدرلر كیرلندكده آتشه براغورلر چركی یانوب كندی پاك ولطیف جدید كبی
اولور وبعضیلر كلره بكزر بر جانوردر هر ساعت بر لونه متلون اولور وایرینه لامله سمندل وسمندول
دخی دیناور معنای ثانی هندستان مملكتنده بر ولایت اسمیدر كه بی نظیر عود اغاجی بتر نتكم
فخر كوركانی * مثنوی * خوش بادا كه از مشرق بر آمد * تو كویی از كلستانی در آمد * زخرخیز
وسمندر وز كافور * بیارد بوی مشك وعود كافور * مشك خرخیز نام ولایته مخصوصدر ﴿ع﴾
بیت ثانیده لف ونشر مرتبدر ﴿ سمور ﴾ ضم میم مشدده ومخففه ایله جائز بر مقبول ومعتبر
كورك ذی قیمت وذی خواصدر بر جانوردر یسیدر اعلاسی سیاه وتویی اوزون وهموار اولانیدر
مسقود یا رند ناحیهٔ شمالیده اولور بهاسی بیك غروشه ودخی زیاده یه صاتیلور وخاصه سی
طبیعتی جمله كوركلردن احر واسخن در معتادی اولمین شابه الباسی مضر بدندر كه عروقده دمی
فاسد ومحترق وصفراوی مشتعل وملتفق ایدر امامسن وپیر واختیارلره ومبرود الطبع اولانلره
نافع وبلغمدن حادث اولان نقریس زحمتنی دافع وامراض بلغمیه وعلل سوداویه حدوثنه مانع
ومطلق اوجاع بارده یه نفعی واقعدر ملوك قدیمدن هوشنك شاه دریسنی كورك ایتمكی ایجاد

ایلشدروبرخاصه سی دخی بودرکه ایام شتاده کیلدوکی کبی ایام صیفده دخی کیلور شخونی متأذی
دکلدر زمان اولده ملوك وسلاطینه کیدرك وزرا واکابره مخصوص ایمش اما شمدی مالی اولنلر کیرلر
استعداد قیدی مرفوعدر شیخ عطار بیت آن یکی پوشیده سنجاب وسمور * وان دکر
خفته برهنه در تنور سنار فتح نونله بوزن کنار ایکی معنایه در اول صویك دریاده
اولسون ایرمقده اولسون یوفقه یری که آنده کمی وقایق یوریمك ممکن اولمیه ترکیده صغ دیرلر
شرف الدین فضل الله قزوینی بیت سحاب از کف کالکش فتاده در جلست * محیط بادل
ودستش نموده هم چو سنار * استاد فرخی بیت جیحون بکذشت تو انباشته کنجیست *
جیحون بردست دکرست خشك سناریست * استاد عنصری بیت زما همچنان کشتی
مارسار * که لرزان بود مانده اندر سنار * بو معنایی مؤید شمس فخری بیت توآن کریمی
کاندر کرم بنزد کفت * محیط وقلزم وعمان بود کمینه سنار * ثانی فرهنك جهانکیریده عاشق
معناسنه در بو معنایه استاد عسجدی بیت دینار کیسه کیسه دهد اهل فضل را * چونانك سله
سله برد طاقت سنار سنجار سکون نون وفتح جیمله موصل نواحیسنده بر قلعه در که سلطان
سنجر آنده متولد اولمغله اول قلعه یی بنا ایدوب شهر عظیم ایلدی بلر لسان عوامده کسر سین ایله
مشهوردر حکیم خاقانی بیت سنجر نمرد ومحك سنجار ماند اندك * کرنبکری بصورت
سنجار یه ز سنجر سنجر سکون نونله ایکی معنایه در اول پادشاه معناسنه در عموما
ثانی خواجه سلمان ساوجی نك ممدوحی اولان پادشاهك اسمیدر خصوصا سلمان بیت
تاشاهباز چترش بکرفت ملك سنجر * برکند نسر کردون شهبال صیت طغرل * طغرل ده
بر پادشاه اسمیدر سندر سکون نونله بوزن بندر سند روس لفظندن مرخمدر یعنی
اول معنایه در حکیم فردوسی بیت مشوا یمن اندر سرای فسوس * که که سند روست وکه آبنوس
سنکبار سنك معلوم وبار باریدن لفظندن اسم فاعل اولور بو حال ایله ایکی معنایه کلور
اول قلعه محاصره لرنده طشره دن ایچرویه وایچرودن طشره یه طاش آتمغه دیرلر ثانی
طاشلو یر سنکلاخ معناسنه در ایکی معنایه میر نظمی بیت که بودی قلعه اندر سنکباری *
درو کردند جنك وسنکباری سنکار سکون نون وفتح کاف عجمیله ایکی معنایه در اول
یعنی همراه وهمپی یعنی یوالداش وبر بری آردنجه کتمك معناسنه عموما ثانی ایکی سفینه بربری
اردنجه کتمك معناسنه خصوصا مذکور معنالرده همسنکان وهمسنکار دخی دیرلر کذا فی فرهنك
جهانکیری سنکخوار وسنکخور کلاهما بسکون النون والکاف الفارسی اول فتح خا
وواو معدوله ثانی ضم خا وواو معروفله بر قوش آدیدر حقیقتده غداسی سنکریزه در یعنی خرده
طاشجغزلر بر معربی سنکخارج در قطا دخی دیرلر حکیم سنایی * قطعه * هرکه در دنیا برارد
مسجدی از بهر حق * باشد آن مسجد بسان آشیان سنکخور * حق تعالی خانهٔ سازد مر
اورا در بهشت * هست بر کفتار من ناطق شده نص خبر سنکسار طاش ایله دپه لمك
معناسنه که عربیده رجم دیرلر استاد فرخی بیت طاعت توچون نماز ست وهر آن
کس کز نماز * سر بپیچد تافت اورا باید آنجا سنکسار * خواجه سلمان بیت راست
میخواهی ترازو سنکسار اولتیرست * تاچرا در عهد جودت سیر فرو آرد بزر سنکر سکون

سكون نون وفتح كاف عجميله بوزن لنكر سند مملكتنده اولور بر حيواندر دريسى قزل اولور وبولغت
دخى انلرك لسانيدر ق سنكمبر ع سكون نون وميم وفتح كاف عجمى وباء موحده ايله
فرهنك جهانكيريده ايكى معنايه در اوّل بمعنى همراه كه سنكار دخى ديرلر وايكى نسنه نك اتصالى
وامتزاجى معناسنه خواجه عميد لوبكى . بيت جسم باروح اين نفس راندكه يكدم برمغل *
لفظ جان باكالبد ان لحظه سنكمبر شود * ثانى پرنده جانور جكدر ق سنكور ع سكون
نون وضم كاف فارسيله بوزن انكور اوج معنايه در اوّل سلهٔ فقاعى يعنى شربتجى سپدى شمس
فخرى . بيت فقاعئ نوالت دربيابان * براى تشنكان بسنست سنكور * حكيم سنايى . بيت
اكرچون زر نخواهى روى عاشق * منه بركردن چون سيم سنكور * ابو الفرج رونى درصفت
باغ بيت نارسيله ترنج بارورش * چون فقع كوزهٔ چو سنكورت * ثانى بمعنى بادريسه يعنى
آغرشق ثالث برقوش آديدر كذا فى فرهنك جهانكيرى ق سنكين خوار ع سنكخوار
مرقوم كبى برقوش آديدر حكيم ازرقى . بيت چو پشت سنكين خوار ست شكل ژاله وزو *
چكان بسان نقطهاى پشت سنكين خوار ق سنكين سار ع سياه رنك برقوشدر ارقه سنده
بياض نقطه لر اولور سار وساروج دخى ديرلر استاد عنصرى . بيت كهى به بينى چون پشت
بازكشت چنين * كهى منقط بينى چو پشت سنكين سار ق سوداكر ع بازركان وتجارت اهلى
معناسنه كه سودا كسب فائده ايتمك وكر اسم فاعلدر ابو المعانى . بيت سوداكران عشق تو
در بحر درد حسرتت * چندين سفر ميكرده اند تاريح وصلت يافتند ق سهپار ع بمعنى كرهٔ
آتش يعنى عناصر اربعه دن كرهٔ آتشه ديرلر كذا فى فرهنك ميرزا ق سيفور ع سكون
ياى تحتانى وضم فايله بوزن كنجور ابريشمدن طوقنمش نازك ذى قيمت قماش شيخ نظامى بيت
ستاده ملك زيرزين درفش * زسيفور برتن قباى بنفش * مير خسرو . بيت بياران كرده
وجعت مژده درمشت * زسيفور عنايت شقه برپشت * ظهير فاريابى . بيت كناغ چند
مضبغ بخون دلى بتند * بجمع آرى توكين اطلسيست وآن سيفور ق سيمور ع سكون ياى
تحتانى وضم ميم وواو معروفله جامهٔ ابريشم باف يعنى حريردن طوقنمش قماش سيفور مرقوم كبى
مير نظمى . بيت نهاده برسرش آن تاج مشهور * بپوشيده برش سيمو روسمور ق سينجر ع
فتح ياى تحتانى وسكون نون وضم جيمله شرارهٔ آتش معناسنه حكيم فردوسى بيت سينجر
چو باران زرين چكان * چكون ابر بارنده بر آسمان * فرهنك جهانكيريده اخكر معناسنه مرويدر
لجه ولخشه وزلك دخى ديرلر ق مع الزاء المعجمه * ساز ع اون معنايه كلور اوّل معروف
چنكدر ثانى انتظام حال معناسنه مولانا جامى . بيت كه يزدان مرا يوسفم بازداد *
همه كارهاى مرا سازداد * ثالث مهمات سفريه ولوازم طريق معناسنه كه بونده سازوبرك
ديلور خواجه سلمان بيت ساقيا برك طرب سازكه از بلبل وكل * كار وبار چمن امروز ببركست
وساز * رابع بمعنى سامان اما سامانك اون ايكى معناسى واردر اكثرنده استعمال اولنور
استاد فرخى . بيت بدل نيك دادست خداوند بتو * باين نعمت وساز واحسان بتو *
خامس سلاح جنك معناسنه كه ساز وسلب ديرلر سازفارسى سلب فتحتين ايله عربيدر
حكيم سوزنى . بيت زهيبت تو عدو نقش شاهنامه بود * كزونه مرد بكار آيد ونه اسب ونه

ق سَ ز

سازه ساد ش فرهنك جهانكيريده مهمانلق يعني تدارك ضيافت معناسنه حكيم انوري بيت سرش راهماند مزتن ناز كرد * درودام را از تنش ساز كرد * سابع مكر وحيله معناسنه اثير الدين اخسيكتي بيت نركس جادوش به نيرنك وساز * خواب سحر بر صدقه من نبست ثامن بمعني نفع وفائده شمس فخري بيت شهي كه نبود ممكن كه در ممالك او * كسي تواند كفتن حكايت بي ساز * تاسع مثل ومانند سان كبي ابو المعاني بيت نديد ديده دوران كه ساز او باشد * اكر بحسن جمال ودكر بفضل وكمال * عاشر ساختن لفظندن صيغهٔ امر ووصف تركيبي اولور ‹ سلر سبز › اضافتله بر نوعه صغر جقدر يشل رنك اولور عربيده قاريه ديرلر ‹ ساز نوروز › خسرو پرويزك مشهور عالم اولان باربدينك مخترعاتي اولان اوتوز لحندن بر لحن آديدر شيخ نظامي بيت چو در پرده كشيدي ساز نوروز * بنوروزي نشستي دولت آنروز * ودخي ساختكي اسباب كذا في المجمع ‹ ساكيز › كسر كاف وسكون ياى تحتانيله پچه كه نمه دخي ديرلر و فرهنك جهانكيريده سياكيزد يدكلريده مرقومدر عربيده لباد ديرلر ‹ ساميز › كسر ميم وسكون ياى تحتانيله فرهنك جهانكيريده بلكو طاشي فسانه معناسنه كه شمشير وخنجر وامثالي تسنولري كسكين ايدرلر مير نظمي بيت در آن دم كار خود ساميز كرده * دم شمشير خود را تيز كرده ‹ ساويز › كسر واو وسكون ياى تحتانيله فرهنك جهانكيريده نيك خوى وخوش خلق معناسنه حكيم على فرقدي بيت دل با وشوخ وخوشتر وخونريز * نزد عاشق زمشفق وساويز ‹ سبز › سكز معنايه كلور اول الوانندن يشل لونه ديرلر بو معناده عارضه ومعروضه ده اطلاق اولنور سبز رنك وقباى سبز كبي ثاني سيه چرده محبوبه ديرلر بو ايكي معنايه مولانا هاتفي بيت درختان سبزش همه دلپسند * چو سبزان رعناى بالا بلند * معناى ثاني يه سبز ارنك دخي دينلور ابو الحسن شهيدي * مصرع * اى همه سبزان غلام روى سبز ارنك تو * ثالث صافي سياه رنكه دخي ديرلر مثلا خط سياهه خط سبز ديرلر خواجه حافظ بيت خال سر سبز تو ان دانهٔ عيش است ولى * بر كنارچمنش وه كه چه دامى دارد * رابع كوك رنكلو اولانه ده ديرلر مثلا پولاد سبز كبي حكيم فردوسي بيت تبارك ز پولاد سبزش كلاه * فرس خنك وبركستوان سياه * خامس جوهردار تيغه ديرلر خواجه سلمان بيت اى سران مالك را شمشير تو مالك رقاب * باغ عدل جويبار تيغ سبزت خورده آب * بو معنايه تيغ سبز ارنك دخي ديرلر كمال اسمعيل بيت اى عجب شمشير خسرو از چه سبز ارنك شد * چون همه ساله زخون خصم مى بايد خورش * بو معنايه سبز سبز دخي دينلور خواجه سلمان بيت ز باد خلق جان بخشش كرفته شاخ دولت بار * ز آب تيغ سر سبزت كشيده بيخ نصرت نم * سادس خنجرده استعمال اولنور كمال اسمعيل بيت ز زخم خنجر سبزت چنان تراود خون * كه ظن برند كه آتش همى چكد ز چنار * سابع دمور دن اولان جوشن ده دخي سبز تعبيري استعمال اولنور حكيم فردوسي بيت ببر جوشن سبز چون نو بهار * بزير ابلق تنده چون روزكار * ثامن عين ازرق يعني كوك كوزه چشم سبز ديرلر مولانا هاتفي بيت بود هر چشم سبزش شيشهٔ زهر * ز چشم سبز او صد فتنه در دهر * والحاصل هر نه كه كوك يعني كبود رنك اوله اكا سبز دينلور و بعض عارضي سياهه ده ديرلر

دیرلر وچایرچمن وبیوق نوعنك خود مخصوص آدیدر که عربیده کی خضره کبی ضم خا ایله اخضر معناسنه در فی المفردات للامام الراغب * الخضرة احد الالوان بین البیاض والسواد وهو الی السواد اقرب فلهذا اسمی الاسود اخضر والاخضر اسودا سبزدرسبز مصنفات باریك خسرودن برلحن اسمیدر سبزاندرسبز وسبز درسبزه دخی دیرلر شیخ نظامی درصفت باربد بیت چو بانك سبز درسبزش رسیدی * ز باغ سبز سبزه بردمیدی سبوسبز ضم با و واو معروف وفتح سین ایله اضافتسز کوچك کوب که دستیدن ایزیجه ودستی کبی استعمال اولنور ستاویز فتح تاء مثناة وکسر واو ایله بمعنی رواق خانه یعنی اوك اوکنده یاغمور وکنش دفعی ایچون ایتدکلری نسنه ستخیز فتح تاء مثناة وسکون نون ویای تحتانی وکسر خاء معجمه ایله بمعنی رستخیز یعنی روز قیامت کذا فی فرهنك جهانکیری بومعنایه میرنظمی بیت درانجا آنقدر شد فتنه انکیز * که پیش از وقت برخاسته ستخیز * سراغاز ایکی معنایه در اول شروع معناسنه که ابتدا ایلمك مقابلی سرانجام در ثانی بمعنی سرود یعنی ایرلامق شاعر ایکی معنایه بیت ببزم خاص میکردند سراغاز * خوش الحان مطربی کرده سراغاز سرافراز ایکی معنایه در اول ممتاز و مستحسن معناسنه ثانی قد بالایه دیرلر ایکی معنایه میرنظمی بیت شده در حسن وخوبی راسرافراز * بباغ حسن شده سرو سرافراز سرانداز اتی معنایه کلور اول ناز وشیوه ایله یاخود کبر ونخوت ایله صالنه رق یوریمك حضرت مولانا بیت زباد بوی تست امروز در باغ * درختان جمله رقاص وسرانداز * ثانی بمعنی سرمست یعنی پککن سرخوش مولا ناهاتفی بیت چو سلطان سرانداز باشد زمی * فتد بیخبر از سرش تاج کی * ثالث شجیع وبهادر یعنی جان وباش ویرر ویرار معناسنه کمال خجندی بیت سر رقص وسرانداز یست سر ولاله را بام * سعی سر وی بدست اریم ودر پایش سراندازیم * میرخسرو بیت ازان راه فکرت سرانداز کشت * دمی چون بود رفتن وباز کشت * رابع مؤید الفضلاده چابك وچالاك بی باك معناسنه شیخ سعدی بیت سرانداز در عاشقی صادقست * که بد زهره برخویشتن عاشقست * خامس مجمع الفرسده مقامات موسیقی ده براصول نامیدر سادس فرهنك جهانکیریده مقنعه که زنان باشلو ینه اورترلر سرباز ایکی معنایه در اول شجیع وبهادر معناسنه که باز اویون معناسنه اولوب باش اوینار معناسن افاده ایدر ثانی باشی آچق معناسنه اولور ایکی معنایه میرنظمی بیت توان کفتن مراو را مرد سرباز * شود در روز میدان مرد سرباز * سرپز سکون را وفتح باء فارسیله کله وپاچه بشوریجی دیمکدر پزپزنن لفظندن وصف ترکیبی اولور سرتیز سکون را وکسر تا ایله اوجی سوری اولان نسنه لرك اوجنه دیرلر اکرچه تیز اصلنده کسکین حدت معناسنه وکیجمك مرور معناسنه در بونده سرك دخولیله سوری اولدی که هم حدت واروهم مرور واز خنجر وقلیچ وبچاق واوق دمرنی ونیزه حربه سی وبیز وجوالدوز وایکنه وساثر بونلر امثالی هرنه اولورسه آکا سرتیز دیرلر ابوالمعانی بیت کردباسینه کنشو هرنکهش سوزن وش * مژه سرتیز وکردیده جانان خونریز سرسبز سکون را وباء موحده وفتح سین ایله ایکی معنایه کلور اول تازه یپراق ویرمش اغاج که نشو

نمادء اوله وتازه چمن خواجه سلمان بیت بهار دولت عمر تراسر سبز وتر بادا * چمان کزوی نخل کرد د
ریاض کلشن خضرا * ثانی دولتمند ومنعم آدمه دیرلر میر نظمی بیت شود عمر تراسر سبز
وحزم * اکر باشی بیزدان دوست محکم سرز فتح را ایله بوزن چرز ماله بنا وصوایی
معناسنه در کذا فی المؤید سرفراز ایکی معنایه در اول سرافراز مرقومك معنالریله
مترادفدر مولانا لسانی بیت سرافرازی بود از جان شدن خاك در جانان * لسانی داشت
ذوق سرفرازی خاك آن در شد * ثانی شهور ملکی نك اوچنجی کونی اسمیدر مز نور آیك هر
بر کوننه بر آد تعیین ایلمشلر در اول آیك آدی کوننك آدنه مطابق وموافق اوله اول کون عید
چشن ایدرلر سرواز سرباز مرقوم معناسنه در حرف بانك واو حرفیله تبادل وتواخیسی
اولدوغی مقرردر سرواقراز سکون را وواو موقوفله یوقش باشی معناسنه یعنی هر نسنه نك
دیه سی سروز سکون را وفتح واو ایله عورات باش اورتوسنه دیرلر عربیده کی مقنعه
معناسنه میر نظمی بیت همی باید بسر سروز بپوشد * بوقت رفتن ورفتن نکو شد *
سروناز سکون را وکسر واو ایله یعنی نورسیده عموما وسر وقد انی معناسنه خصوصا
وبطریق الاستعاره قد موزون محبوب کذا فی المجمع بو معنایه میر نظمی بیت همچنین
بد صنع حق جل جلال * سروناز کلشن حسن وجمال سریرافراز برشهرك اسمیدر که
غارمشهور کیخسروانده واقعدر کذا فی فرهنك جهانکیری شعترباز زبقی عورت دیمکدر
کذا فی مؤید الفضلا سلدوز سکون لام وضم دال وواو معروفله بوزن نوروز تیمورشاه
عسکرندن بر طائفه نك لقبلریدر مولانا هاتفی بیت هزبران سلدوزی کینه خواه *
بران خشمناکان ببستند راه سکز کسر کاف عربیله مصطکی ساقز کذا فی فرهنك
جهانکیری سنك انداز اوچ معنایه کلور اول شراب ایچمکه مداومت ایدن کسنه
یعنی بر کون وبر ساعت شراب ایچمه دن خالی اولمیه عربیده اکامدمن خمر دیرلر مختاری
* رباعی * درسنك انداز خسرو دادپناه * خورشید شراب زیبد وساغر ماه *
تا از پی عز شان وذل بدخواه * سنك اندازد زمانه بر دشمن شاه * سیفی نیشابوری بیت
تا بسنك انداز باسیمین بران سازند عیش * اهل سنکین خوامی بادلبر لعبت کسار * ثانی
اول عیش وعشرت وسیر وکشت وکذارکه اواخر ماه شعبانده ایدرلر اکا کلوخ انداز وبرغند ان
وبرقندان دخی دیرلر رومده دخی بو قاعده جاریدر که ماه رمضان قریب اولدقده یاران بربرلرینه
مناسب مصاحب ایله لموج درت کون بلافاصل یعنی متصل باغچه لرده یاخود مفرح خانه لرده
عیش وعشرت وذوق وصحبت ایدرلر بو عشرته وبو سیر وکشت وکذاره دخی سنك اندازدیرلر
حکیم خاقانی بیت از پس یکماه سنك انداز در جام بلور * عده دران رز از انجلها برساختند *
حکیم انوری بیت ای زجاهت شب ستم درسنك * خرمت بادر وزسنك انداز * ثالث
قلعه کنکره سنده واقع اولان سوراخلر که دشمن قلعه یی محاصره وحصار دیبنه کلدکلرنده اول
دلوکلردن دشمن اوزرینه طاش براغورلر مولانا محمد عصار از مهر ومشتری بیت زسنك
اندازوسنکی که جستی * پس از قرنی سر کیوان شکستی * فرهنك میرزا ابراهیمده یعنی
خمار زدائم الخمر یعنی مست مدام مخمورلقی معنای ثالث که قلعه حصاری دلوکیدر چغتای

چغتای لساننده آکا آرك دیرلر فرهادنامه ده ارمنیه قلعه سی وصفنده بیت نی قورغان بیر حصین
و برك قورغان * فلك حصینی آرك ویك یارشورغان * قورغان قلعه دیمکدر ﴿ سوکاریز ﴾
واو معروف وفتح کاف فارسی وکسر را ایله . برقیویه اولان دلوك ودخی دلوك ایلمك اکثر
کاریزلر وصو یوللری بویله در ﴿ سیاکیز ﴾ فتح یای تحتانی اول وسکون ثانی وکسر کافله
کچه که نمد دخی دیرلر عربیده لباد ید کلریدر ﴿ سیلخیز ﴾ سکون یا ثین تحتانیین ولام وکسر
خاء معجمه ایله بمعنی سیلاب میرنظمی بیت زکوه آمده آنچنان سیلخیز * که کوه از بیان بان نماند
تمیز ﴿ مع السین المهملة * سابوس ﴾ ضم باء موحده ایله . بوزن کابوس بمعنی اسپغول که
سُ س بذر قطونادر کذا فی المجمع ﴿ ساس ﴾ بوزن کاس اوج معنایه در اول بمعنی لطیف ونازك
وخوب عموما استاد * مصرع * چو پوشیده است جامهٔ ساس خوب * ثانی بر طائفه اسمیدر که
جمعنه ساسان واول طائفه دن اولنلره ساسانیان دیرلر زمان اولده آنلردن برقاج نفری
پادشاه اولمشلر ایدی ارباب تواریخ ایران وتوران واول سمتلرده پادشاه اولنلری درت طبقه یه
تقسیم ایدوب طبقهٔ اولی یه ملوك پیشدادیان وطبقهٔ ثانیه یه ملوك کیانیان وطبقهٔ ثالثه یه
ملوك اشکانیان وطبقهٔ رابعه یه ملوك ساسانیان دیرلر بونلرك هر طبقه سنده قاج نفر پادشاه
کلمشدر وآدلری ندر واحواللری نه یوزدن اولدیغن یازمق قصد اولنسه بو لغت جر منده کتاب
اولوب صددی ضایع ایتمك لازم کلور تفصیلنی مراد ایدن یاران تواریخ کتابلرنده مفصل ومجمل
تحریر اولنمشدر نظر ایلسون ساسك معنای ثالثی فرهنك جهانکیریده که نه و پوره مقوله سنه
وانلردن ایریجه قوزدجغزو بوجکاره ده دیرلر عموما و برقورد جغز وار در اله آلدقده بد رایحه سی
اولور ترکیده تخته بتی دیرلر خصوصا ساس تعبیر اولنور وقورد جغزلره لسان هندی ده کتمل دیرلر
وساس دیو مادرزنه ده دیرلر ﴿ سالوس ﴾ ضم لام وواو معروفله اوج معنایه در اول فرهنك
جهانکیریده مکر وحیله معناسنه مولانا جامی . بیت کرچه رخش همتم جولان برون زین
عرصه است * خویش بستم چون بصد سالوس در فتراك او * ثانی بمعنی فریبنده یعنی الدایجی
حکیم انوری . بیت توچه مردی کفاری ودیوسی * مرد زرقی ویار سالوسی * دیوس لفظی
عربیده ثاء مثلثه ایله در تعجیم اولنوب سین ایله ایلمشلر در انوینك استادیتی تعریفدن
مستغنی در ثالث ریا واهل ریا معناسنه در خواجه حافظ بیت کرچه بر واعظ شهر این سخن
آسان نبود * تاریا ورزد وسالوس مسلمان نشود ﴿ ساوس ﴾ کسر واو ایله ﴿ ساویس ﴾
کسر واو وسکون یای تحتانیله فرهنك جهانکیریده اوج معنایه مرویدر اول آغر بهالو
متاع نفیس واقمشه وامثالی ثانی پنبه لو جامه که جنك ایامنده کیرلر خفتان دخی دیرلر ثالث
اکیرلمکه حاضر اولمش پنبه یه دیرلر مجمع الفرسده دانه سندن آیرلمش پنبه که عربیده محلوج
دیرلر جامه ویورغانه قومغه حاضر اوله مؤید الفضلاده ایچی پنبه طولمش نکنده لو قفتان که
جنك محلنده کیرلر وادات الفضلاده اول نسنه یه دیرلر که آکا پنبه قورلر ﴿ سایوس ﴾
ضم یای تحتانی وواو معروفله اسپغول معناسنه که عربیده بذر قطونا دیرلر ﴿ سبُس ﴾
بضم الباء الفارسی ﴿ سپوس ﴾ ضم باء فارسی وواو معروفله کپك که حبوبات دن واکثر بغدایدن
چقار عربیده نخاله دیرلر مولانا هاتفی بیت نخواهم بسر تاج فرچون خروس * که از زن دهد

میوه ام پاسپوس سپیوش سکون باء فارسی وضم یای تحتانیله بمعنی اسپغول که عربیده بذرقطونا دیرلر سپیوس دخی دیرلر کذا فی فرهنك جهانکیری سدکیس سکون دال و یای تحتانی وکسر کافله الکم صغما که عربیده قوس قزح دیرلر شمس فخری بیت بهرسالی مثال در کهش را * فلك نماید از تمثال سدکیس * دال یرینه را ایله سرکیس دخی دیرلر سرپاس سکون راء مهمله وفتح باء فارسیله ایکی معنایه کلور اول بمعنی سرپاسبانان یعنی بکجیلر سرداری مولانا محمود ابن یمین بیت بجز خیال کسی شبروی نیارد کرد * دران دیار که سرپاس توعسس است * بومعناده اضافتله اولمق صحیح ملاحظه اولنور ثانی کرز وطبوز وامثالی نسنه لره دیرلر حکیم فردوسی بیت دل سرکشان پر زوسواس بود * همه کوش پربانك سرپاس بود * مسعود سعد سلمان * قطعه * مژه بر پلکم ارشود پیکان * موی بر فرقم ارشود سرپاس * پاك باید همی چوایمن کرد * تن وجان من ازنهیب وهراس * منصور شیرازی * قطعه * دران زمین که رودتا بغل بخاره فرو * زسیل خون دلیران قوایم افراس * دلاوران وغازادرو حناجر دل * سران معرکه را سرزنش کند سرپاس * بومعنایی مؤید شمس فخری بیت کجا برارد سر دشمنش که پیوسته * زراه کینه زند چرخ پرسرش سرپاس سرخس فتح راء مهمله وسکون خاء معجمه ایله ایکی معنایه در اول ولایت خراسانده برشهر آدیدر ثانی دارو قسمندن برسیاه چوپدر کپیل وکیلکان دخی دیرلر دریای خزر ساحلنده بترحب القرع علتنه ودخی بعض امراض بلغمیه یه نافع دوادر سرکیس سکون راو یای تحتانی وکسر کافله قوس قزح معناسنه در سدکیس دخی دیرلر ابو المعانی بیت به تیغش تیره کی خصم را برق * کانش درسپهر روز سرکیس سرکس سکون را وکسر کافله خوش آواز برقوش آدیدر کذا فی المجمع سرناس سکون را وفتح نونله مرتد وزکارده وکارآزموده معناسنه ابو المعانی بیت کذشت عمر همه درپی هوس حیفا * بکار خود نکند فکر بیهده سرناس سندروس برنوع صمغدر مشابه کهربا لکن کهربادن نرمدر وطعمنده نوعا مرارت وار در طبیعتی حار ویابسدر پیوستنده کهربا ایله بردرجه ده در اما حرارتده آنلن دونکدر بلکه کهربانك حرارتنده اعتدال واردر بعض ترکیبلده اطبابر برینه بدل استعمال ایدرلر ودخی حل ایدوب نقاشلر نقوش وتحته ومقوا بویالرینه اضافه ایدرلر زیرا نقوشه جلا ویرر ودخی یای یا پنلر یایك توزینی آنکله ایدرلر شیخ نظامی بیت بزیر تخت زد آبنوسی * نهان شد کعبتین سندروسی * مجمع الفرس صاحبی یای توزی وسرخ معناسنه ده نقل ایدر وبو بیتی استشهاد ایلمش حکیم فردوسی بیت مکرا یمنی زین سرای فسوس * که که سندروسست وکه آبنوس سویس کسر واو وسکون یای تحتانیله بمعنی ناآکاهی یعنی غفلت وبیخبری سویست دخی دیرلر کذا فی المجمع بومعنایه میر نظمی بیت نداند لذت عشقت زهجران * سویس وبیغم داز غم هراسان سه دیس اخفاء ها وکسر دال وسکون یای تحتانیله برعمارت آدیدرکه شرحی خورنکاه لغتی ذیلنده ذکر اولندی دیس زبان پهلویده کنبد دیمکدر اوج کنبدلی قصر دیمك اولور سیبوس سکون یای تحتانی وضم باء فارسی وواو معروفله فرهنك میرزاده بذرقطونادرکه اسفیوش واسپغول

واسبغول وسپیوش دخی دیرلر ل مع الشین المعجمه * سایه پوش ح شامیانه دیدکلری اثر
حرارت آفتاب دفعی ایچون یوزه طوتارلر معنای ترکیب دخی بونی اقتضا ایدر کذا فی فرهنك
جهانکیری ل سایه خوش ح نارون اغاجیدر اصلی خوش سایه ایدی مضاف الیه تقدیم
اولنمشدر وجه تسمیه خوش قدی موزون اغاجدر ل سایش ح کسر یای تحتانیله ساییدن
معناسنه درساییدن لفظندن اسم مصدر اولور شاه ناصر خسرو بیت ازسایش سوده
سوده اون * کرچه توند ید دیدانا ل سبز پوش ح ایکی معنایه در اول استعاره طریقیله
اشجار تازه یه دیرلر ثانی فرهنك جهانکیریده دباغ معناسنه در ل سبقتاش ح بر خواجه
دن شاکردی شریك معناسنه در خواجه تاش دخی دیرلر بر پادشاه قوللرینه خیلتاش دیدکلری
کبی درس وقرائته برو لرینه شریك اولدقلری ایچون سبقتاش دیرلر میر نظمی بیت عجب نبود
که باشم خوشدلم عشق * که دل بیده سبقتاش غم عشق ل سخش ح سکون خا ایله بوزن
رخش ایکی معنایه در اول بمعنی کهنه مانند جامه وپوستین شمس فخری بیت بجای
رسید سبت حال عدوش * که پیش به از شرب مصریست سخش * شرب فتح شین وسکون
را ایله عربیده کتانه دیرلر ثانی بمعنی لغزیدن ل سدکیش ح سکون دال وکسر کافله قوس
قزحدر مع السین المهمله ده ذکر اولنان سدکیس کبی ابو المؤید بیت میغ مانند پنبه است
وهمی زند نداف * هست سدکیش درونه که بدو پنبه زند * میر عمادی بیت ندارد درکه شاه
جهان بس * بکیتی در بجز تمثال سدکیش ل سراغوش ح فتح را وضم غین معجمه وواو
معروفله ل سراکوش ح ضم کاف فارسیله کلاهما بمعنی کیسو پوش که سراغوج دخی دیرلر زنان
صاچلرین ایچنه قودقلری که ترکیبله زکب دیرلر ل سرایش ح فتح را وکسر یای تحتانیله ایکی
معنایه کلور اول سراییدن لفظندن اسم مصدردر نغمه وایرلامق معناسنه میر خسرو
بیت سراینده مرغی ازین بوستان * سرایش چنان کرده با دوستان * ثانی سخن کردن
یعنی سوزه باشلمق حکیم فردوسی بیت چو مهتر سراید سخن سخته به * ز کفتار بد کام
پرداخته به ل سرپاش ح سکون را وفتح باء فارسیله روزکار دیده وکار آزموده ل سربخش ح
سکون را وخاء معجمه وفتح باء موحده ایله بمعنی حصه ونصیب شیخ نظامی از اسکندرنامه
* مثنوی * بسی ارمغانی زتاراج زنك * بهر سو فرستاد بی وزن وسنك * زکنجی که او وافرستاد
دهر * بهر کنجدانی فرستاد بهر * چو نوبت بسر بخش دارا رسید * شتروار زرتا بخارا
رسید ل سرپوش ح ضم باء فارسیله ایکی معنایه در اول هر نسنه نك قپاغنه دیرلر عموما عربیده کی
غطا معناسنه وصحن قپاغنه وعورا تك باش اورتسینه دیرلر خصوصا ثانی کار نهفته وسخن
نهانی معناسنه در ابو المعانی بیت عشق ظاهر کرد آخر درد دل * خواستم سرپوش میدارم
نشد ل سرجوش ح سکون را وضم جیمله هر قیناین نسنه نك ابتدا قیناد وغی المغه دیرلر
مثلا شوربانك اول قینادوغی وشرابك ابتدا قیپادوغی کبی شیخ نظامی بیت زهر طعمه که طعم
نوش دارد * حلاوت بیشتر سرجوش دارد ل سرخوش ح سکون را وضم خا ایله معروف
کمال پاشازاده مرحوم سرخوشله مستك فرقی واردر دیو سرخوش اول کمسنه یه دیرلرکه ایچدوکی
مسکردن باشی قزمش اوله اما هنوز حد سکره وارمش اولمیه حد سکره وارد قدن صکره مست

دنیلور نتکم میرخسروک بو بیتندن فهم اولنور بیت چه خوش دمهاکه پیششش بودمی که مست وکه سرخوش * جهانم میشود تاریك چون یادارم آن شبها * سرخوش وصف مرکبدر صفتله موصوفدن برجزءی سردر که موصوفدر و برجزوبیله خوشدر که صفتدر انتهی عربیله سکران وچغتایده اسروك دیرلر ❊ سرزنش ❊ سکون راء مهمله وفتح زاء معجمه وکسر نونله باشه قاقق معناسنه که عربیله طعن وتوبیخ وتشنیع دیدکاری معنالره استعمال اولنور ابوالمعانی بیت زعیش صحبت نادان بخود راسرزنش آرد * هر آنکس راند اند قدر دانا یان زنادانی * ❊ سرش ❊ کسر راء مهمله ایله بورنجك دیدکاری نسنه که خام ابریشمدن طوقورلر عورات باش باغی وکوملك ودستمال ایدرلر میرنظمی در صفت عروس بیت سرش بسته بسر باناز وشیوه * بخود در انجمع کرد انواع عشوه ❊ سرکش ❊ سکون راو فتح کافله اوچ معنایه در اول بدخوی اولوب مطیع ورام اولمیان آدم وحیوانه صفت ایدرلر بومعنا مشهوردر ثانی فرهنك جهانکیریده محرف قطع اولنمش قلم ثالث سرکش وسرکب ایکی مطرب آدلریدر که زمانلرنده بی نظیر استاد ایدیلر نتکم استاد فرخی * قطعه * دائم ازمطربان خویش به بزم * غزل شاعران خویش طلب * شاعرانت چو رودکی وشهید * مطربانت چوسرکش وسرکب * ❊ سرکچش ❊ یعنی باش دوندرملك مثلا برآدم بریدن قالقدقده باشی دوندکندن آخر آدم الن طوتوب قالدره کذا فی المجمع ❊ سرکینس ❊ سکون راو یای تحتانی وکسر کافله سدکینس مرقوم معناسنه در شمس فخرینك بوبیتی کیمی سین مهمله ایله وکیمی شین معجمه ایله نقل ایدرلر بیت بهرسالی مثال در کهش را * فلك نماید از تمثال سدکیس ❊ سرمنس ❊ سکون راو فتح میمله زردالوی خشتك که خاص وکزیده اوله یعنی خوشاب ایتدکلری زردالو قورسی کذا فی المجمع ❊ سریش ❊ یای تحتانی زیاده سیله سرش مرقوم معناسنه در ❊ سووش ❊ ضم واشباع واوایله دوه طباتی معناسنه کذا فی فرهنك جهانکیری ❊ مع الغین المعجمه ❊ ❊ ساغ ❊ ایکی معنایه در اول قرموزی کرمیدکه طپراقدن یا پوب او جاقده بشوررلر میرنظمی درصفت قصر بیت یکی سیم و یکی زر بودساغش * درو بهرام کردستی یساغش * ثانی بزقوش آدیدر که سارد نجی دیرلر حضرت مولانا بیت ازتوشه شاهین وبازوساغ ماوسارما وزتو آمد فخر وینك و نام ماوغارما ❊ ساربوغ ❊ سکون راء مهمله ایله لشکر وقبیله صاحبی وطائفه باشی ترکیه باش وبوغ دیدکلری معنایه مولانا هاتفی ازتمورنامه بیت دکرساربوغان وستم نهاد * باجای نوی ابروی نژاد ❊ سپریغ ❊ یعنی خوشه انکور شمس فخری بیت بیستم هم چوتاك پشت دوتا * ازپی چند خوشه سپریغ * مجمع الفرسده بووجه اوزره تحریر اولنمش حرکتی اشعار اولنمامش امابیت مزبوردن فهم اولنور که فتح باء فارسی وکسر راو یای ساکنه ایله اوله تحفة الاحبابده اول خوشه انکوره دیرلر که هنوز دانه لری درست اولمامش اوله ورساله ابوحفص سعدیده دنجی دانه لری صحیح پختنه اولمامش خوشه یه دیرلر وبوبیت بوقولی مؤید در بیت دریغ روزجوانی هزاربار دریغ * که شادمانی بود راست چون سپریغ * ادات الفضلاده ضم سین وفتح باایله مرویدر ❊ سبغ ❊ فتح باء فارسیله ایکی معنایه در اول بمعنی نغز یعنی کوچك وپاك ثانی صرچه وجام ایله یاپلمش خانه معناسنه در ❊ سرزیغ ❊ سکون راو یای تحتانی

س غ

٦٩ تحتانی وکسر زاء معجمه ایله اوزم وخرما صلقمی شاعر بیت باغبان سرزیغ نده‌لر یارضا * وحشیان باغش دهند بادفنا ن سریغ ع کسر راء مهمله ایله بمعنی سئیغ مرقوم ن سغ ع ایکی معنایه‌در اول برنوع عمارتدرکه انسز واوزون اولور عربیده ازج دیرلر هرنه‌که انسز واوزون اوله ثانی پوشش کنبد وسقف خانه کذا فی فرهنك جهانکیری مذکور ایکی معنایه توئیب اوزره میرنظمی بیت بچشم دلفریبش ابروی سغ * چرد مرغ هوس درکلشن وغ * وغ جای فرحفزایه دیرلر وله بیت که‌کیسوی سیاهش کشته چون سغ * شده قصر جنانرا پوشش ازتغ * تغ برنوع سیاه اغاچدر غایت مقبولدر آز اولمغله ن سماروغ ع فتح میم وضم راء وواو معروفله منطرکبی بتر برنسنه‌در ترکیده طوملان وعربیده کماء دیرلر الماقدر اولوردور دگچه بیور حتی قارپوز قدری اولور بعض سنه‌لرده هوا متعفن اولدقده ال دکرملی قدر بیورچول وقومسال یرلرده حاصل اولور حتی دیرلرکه یرنده زیاده طورسه هوا عفونتندن ایچنده یلان حاصل اولور اما یمرطه قدرینك دخی کوچکنك تناولی جائزدر کباب ایدرلر وقبوغن صویوب وطوغرییوب قیمه ایله یاخود یمرطه ایله پشورلر لذیذ اولورات قدر غداییتی واردر صوینی کوزه چکسه‌لر منفعی واردر امیرخسرو بیت میان قلب مرتد چتر بر سر * ز چتر سماروغ بس خرده تر * بتدوکی یرده طپراغی یوقاروقالدیرر آنکله بواوب قازوب چیقاررلر بعض طب کتابلرنده سماروغی منطر معناسنه یازمشلر احمد منشوری بیت کر توبردوغ من آروغ دهی من ندهم * دهمت چترکه سرهمچو سماروغ بود * شمس فخری بیت طعام زوق نادان مرغ وحلوا * غدای نقل اهلان از سماروغ * سماروغ رسالهٔ ابوحفص سغدیده بمعنی خاك شوره دیوب عنصرینك بوبیتنی تمسك ایدیمش بیت بجامن چشم دارم درسخایت * کل ولاله نرویداز سماروغ * شرفنامه‌ده شیره‌سی کوزه چلاویرر اکا ماروغ دخی دیرلر عوام چترمار تسمیه ایتمشلر مثالی استاد منجیك درهجو کفته بیت یادنداری که هربهاری حدت * توبره برداشتی شدی سماروغ * برآدی دخی خایه دیسدر آذربیجانده کلاه دیوان دیرلر ن مع الفاء * سجیف ع کسر جیم وسکون

سَ ف یای تحتانیله بمعنی زه کمان یعنی یای کریشی بعض فرهنکلرده کرش یچن یردرکه یایك اوجلرنده برمقدار کرتك یردر ن سخیف ع کسر خاء معجمه وسکون یای تحتانیله احمق وکم فهم معناسنه ابوالمعانی بیت میکند رنکین اداعشاق درمعنای وصل * نکتهای حال دل هرکز نمیداند سخیف ن سرشف ع سکون راء مهمله وفتح شین معجمه ایله خردله مشابه برنوع غله‌در

ع یاغنی چقاروب چراقده یاقرلر آجی اولمغله یمزانجق زیت کبی یانر تازه ایکن صاری وقرمزی چچکلی اولور شاعر بیت نتوان یافت روغن الطف * خانهٔ روستا بجز سرشف ن سرف ع فتح راایله بمعنی سعال یعنی اوکسورك سرفه دخی دیرلر ضم سین ایله ده مرویدر کذا فی المجمع شرفنامه‌ده بوغاز اغریسندن حاصل اولان اوکسورکدر ن سقف ع سکون قاف ایله پوشش خانه لفظ عربیدر فارسیده دخی استعمال اولنور میرنظمی درصفت معراج بیت مزین کرده سقف عرش اعلا * برای مقدم محبوب مولا ن سکاف ع فتح کافله ابریشم یوماغی بعض فرهنکلرده یانمش کومش سیم سوخته وبعضنده اشلنمش صرمه‌یی یاقوب کومشنی آیرلر اول کومشه دیرلر ن سله باف ع فتح لام مشدده ایله سپد اوریجی باف بافتن لفظندن صیغهٔ

امر و وصف ترکیبی اولور .بونده اسم فاعل اولمق جائزدر ابوالمعانی بیت بکجا شعربنده بکجا
وصف تو* بکجا سله باف وبکجا سیم باف ل سیرف م سکون یای تحتانی وفتح را ایله بمعنی
سرفه کردن یعنی اوکسورمك كذا فی فرهنك جهانکیری ل مع القاف* سازق م فتح زاء　س ق
معجمه ایله یاغلی چراکه چام اغاجندن اولور مشعله ده وفقرا خانه ده یاقرلر اکثر اهل قریه موم
یرینه قوللنورلر ل ساق م هرنسنه نك طرف اسفلی عموما وانسان وحیوانك دیزدن
اشاغیسی خصوصا عربیده رفارسیده دخی استعمال اولنور مولانا هاتفی بیت همه سیم ساقان
وساعد سمن* همه نازکا ندام وکل پیرهن ل سرتاق م سکون را وفتح تاء مثناة ایله برنوعه
لطیف قماشدر قفتان ایدرلر میرنظمی بیت بجلوه کرد را یدقد بالا* فزاید حسن آن سرتاق
ودیبا ل سرطاق م یعنی خانهٔ بالا عوام غلط ایدوب چارداق دیرلر زیرا چارطاق غیری کونه درت کمر
اوزرینه یاپلمش خانه در ل سرمق م سکون را وفتح میمله قیون صرمشیغی دیدکلری اوتدر سرمج
دخی دیرلر حکیم شیرازی بیت سرمق وریباس وخرقه هندوبا* کوك اسفاناخ وحماص وکما
ل سغرق م سکون غین معجمه وفتح راء مهمله ایله اولوقلی باقرطاس که شراب ایچرلر مولانا شمس
تبریزی بیت ازآب وازکل توچوابلیس ننك داشت* سغراق خاص مجلس مستانت آرزوست*
مجمع الفرسده کوزهٔ لوله دار چینی اولسون طپراق اولسون وکاسه یه دخی دیرلر بولفظ ترکستانیدر
شاعردیمشدر بیت رونق کرفت مجلس ساقی شراب درده* سغراق آتش افشان یاقوت
ناب درده ل سلجق م سکون لام وضم جیمله ال سلجوقك جد اعلالری نامیدر كذا فی المجمع
ل سمیق م کسر میم وسکون یای تحتانیله بمعنی سمه عنقریب ذکر اولنور انشاالله تعالی
ل سنجق م سکون نون وفتح جیم ایله علم بزرك معناسنه خواجه سلمان بیت وکب اقبال
اوراصبح صادق سنجقی* ساقی احسان اوراجر زاخر ساغری* ظهیرفاریابی بیت
تاکردهٔ زبانهٔ سنجق سوی هوا* تکبیر در زبان دو پیکر نهادهٔ* فرهنك میرزاده سنجوق دخی
دینلدوکی مسطوردر اما سنجق وسنجوق بمعنی کمربند دخی مرویدر ل مع الکاف* سابزك م　س ك
کسر با وفتح زاء معجمه ایله بمعنی مردم کیاه که سابزج وسترنك دخی دیرلر عربیده یبروح الصنم
دیدکلریدر كذا فی المجمع ل سادك م کسر دال ایله خوش آواز هزاردستان شکلنده برقوشدر
ابوالمعانی بیت مکراز درددلم درد نشانست اثری* درچمن ناله کند سادك مرغ سحری*
ل سادك م فتح دال ایله اولرده بخاری دیدکلری آتش یاقدقلری مکان ایزی ل سارخك م
فتح را وسکون خا ایله فرهنك میرزا ابراهیمده بمعنی پشه که ترکیده سوری سکك دیرلر شیخ
عطار* مثنوی* به پیش آفتاب نام بردار* چوسارخکی وچو آید بدیدار* نه خود پیلی
اکرخود پیل کیری* چونمرودی بسارخکی نمیری ل سارشك م فتح را وسکون شین ایله
بمعنی سارخك مرقوم وله ایضا بیت نیم سارشکی چو در نمرودشد* مغز آن سرکشته
دل پردودشد ل سارك م فتح راء مهمله ایله خوش آواز برقوشدر بغایت سیاه اولور
جثه ده هدهد قدر واردر بعضیلر آنی هزاردستان صانورلر اکا سارج وساری وسار دخی دیرلر
شمس فخری کاف فارسیله نقل ایدوب بو بیتی نظم ایلمش بیت چو مرد فاضل بی سیم کرسنه
شود* چه بانك لکلك پیشش چه نغمهٔ سارك* كذا فی مجمع الفرس اما فرهنك جهانکیریده کاف

كاف عربیله نقل اولنوب زراتشت بهرامك بو بیتی استشهاد اولنمش بیت خروشان بر سر
کهسار سارك * که باد اچشن نوروزی مبارك سازاك فتح زاء معجمه ایله دهلیز معناسنه در
ابو المعانی بیت به نیکو کاری کوشش کن اکرانك خرد داری * چو هر کس راکذر که بوده
سازاك عدم آخر سافیسك کسر فاو سکون یای تحتانی وفتح سین مهمله ایله بمعنی
دستنبویه که عربیده شمامه دیرلر سایه خزك فتح یای تحتانی وخاو زاء معجمتین ایله براوتدر کذا
فی المجمع سباروك فتح باء موحده وضم راء مهمله وواو معروفله بمعنی کبو ترکه کوتردخی
دیرلر کذا فی المجمع سپردك فتح باء فارسی ودال وسکون راء مهمله ایله بمعنی دستارچه
یعنی کوچك ال مقرمه سی میر نظمی بیت نبوده دستمال ودستپیش * همی کرده
سپردك آستینش سبزك سکون باء موحده وفتح زاء معجمه ایله بمعنی صراحی شراب که سبزی
دخی دیرلر حضرت مولانا بیت ز اندیشه وخیال فروروب سینه را * سبزك منه ز دست
ونظر کن بسبزه زار * بر نسخه ده بنك معناسنه که عربیده ورق الخیال وورق الحشیش دیرلر
بو معنایی مؤید میر نظمی بیت کر شود تنك دات سبزك خور * بالعل لبان صاف می بی غش
خور * اما مجمع الفرسده بر قوش آدیدر که اکاعکه وکاسکینه دخی دیرلر سبك
ضم باء موحده ایله بمعنی خفیف که مقابلی کراندر خواجه سلمان بیت معده کو بکذراند سنك
خارا سبك * لیکن آب خوشکوارش بر مزاج آید کران * مکسوره ومضمومه ده معنای
آخر ایله وارددر وخفت معناسی مناسبتیله شتاب معناسنه ده کلور خواجه حافظ بیت
سبك باش ور طل کرانم بده * دکر فاش نتوان نهانم کرفت سپتاك وسپیتاك اول
بسکون الباء الفارسی وفتح التاء المثناة ثانی بکسر الباء الفارسی وسکون الیاء التحتانی وفتح التاء
المثناة اول بیاض نسنه درکه عورات یوزلرینه سورر لر سپیده دخی دیرلر معربی اسفیداجدر
کذا فی فرهنك جهانکیری منصور شیرازی بیت زعکس خون عدوی بیاض دولت تو *
بو درخ شفق وصبح سرخی وسپتاك سجك ضم جیمله ایکی معنایه در اول انچقرق که
زغك واهاك وهاك دخی دیرلر عربیده فواق دید کلریدر ثانی سو دایله قاریشق یوغرت که
دوراغ وشیرار دخی دیرلر فرهنك جهانکیریده جیم فارسیله مرویدر بو ایکی معنایه ترتیب اوزره
میر نظمی بیت سجك آرد سجك بسیار خوردن * نشاید همچو کاو بسیار خوردن *
سرخاك سکون راء مهمله وفتح خاء معجمه ایله آواز وصدا معناسنه که سرخاك دخی دیرلر
کذا فی فرهنك جهانکیری سرك فتحتین ایله قزوینی لسانده بسر دیمکدر حافظ
صابونی قزوینی اول لسان اوزره دیمشدر بیت سرك پیر تو ره بامن چه جنك پیرایی * من عاشقوم
تو دیوانه وسرمایی * مکسوره ومضمومه ده معنای آخر ایله وارددر سرفاك سکون را
وفتح فا ایله بمعنی سرخاك مرقوم میر نظمی بیت از آن سو همچو رعد سرفاك آمد * دیکر
مانند باران خاك آید سرکوهك مجمع الفرسده بر اوت آدیدر اما حرکتی اشعار اولنمامش
سرمامك سکون را وفتح میمله اطفال لعبلرندن بر نوع اویوندر صورتی بو یله درکه
بر شخصك آدینی مامك قورلر و بری باشنی آنك قوجاغنه قور سائرلری قاچوب کیزلنورلر
یتان قالقوب آنلری آرامغه کیدر کن کیزلننلر سکر دوب مامکك باشنه ال قومغه جهد ایدرلر

اكر يتان آنلرمامكه كلمزدن اول برينى طوتارسه يرينه ياتورروالا ينه كندوياتور حكيم خاقانى نظمه كتورمش بيت در ابتدا باغفلت ازمامك بتازيدم چوطفل * زانكه كه هم مامك رقيبم بود وهم باباى من * وله ايضا بيت چون طفل دكربرون نتازم * سرمامك آرزوبنازم ل سرمك م سكون را وفتح ميمله بر نوعه كياهدر شورهزارده بتر ل سرموتك وسروتك م اول بسكون الراء وثانى بالضم وكلاهما بفتح التاء المثناة بمعنى شورش وآشوب وغوغا كذا فى المجمع ابوالمعانى بيت سرموتك وفتنه آردبرسر * هركس كه طمع كند فزونتر ل سك م تغريب وعنب الثعلب ديدكلرى وسنج معناسنه ده مرويدر ل سك بستك م سكون كاف وسين ثانى وفتح باء موحده وتاء مثناة ايله بمعنى سك باز يعنى طوغان كوپكى كه تركيده زغار ديرلر ابوالمعانى بيت همچوسك بستك آيد رقيب * كارسك است آمدن بقفا ل سكك م فتح كاف فارسيله براوتدر آدمك اثوابنه ياپشور آيرلمسى دشواردر زبان هنديده خجره ديرلر ل سلك م فتح لامله لفظ عربيدر چكمك واپانمك وملازم اولمق حركات ثلثه ده معناى مغاير ايله روايت اولنمشدر ل سلمك م سكون لام وفتح ميمله موسيقينك شش آوازه سندن بر آوازك اسميدر ميرنظمى * مصرع * فزايد شورش شوق محبت نغمه سلمك * ل سمك م ضم ميمله بمعنى بى هنرى ورعنايى يعنى نازو تفاخر ايده وهنرومعرفت اولميه كذا فى الادات عربيده فتح ميمله بالغك آديدر ل سنكخوارك وسنكخورك م واو معدوله ايله سنكخوار مرقومك تصغيريدرينه اول معنايه استعمال اولنور ل سندلك م سكون نون وفتح دال ولامله بمعنى كفش كه سندل دخى ديرلر استادعنصرى بيت كرفتم بجايى رسيدى بمال * كه زرين كنى سندل وسندلك ل سنكرك م سكون نون وفتح كاف فارسى و راء مهمله ايله ايكى معنايه در اول بمعنى سنكچه كه طلودر تكرك ويخچه وسنكك دخى ديرلر ثانى بمعنى بادريسه كه آغرشق درعربيده فلكه ديرلر ل سنكك م سكون نون وفتح كاف فارسيله ايكى معنايه در اول بمعنى تكرك يعنى طلو شمس فخرى بيت زفيض دست توكرابر رشحه يابد * همه لآلى يابدزابر بى سنكك * استادعنصرى بيت وانكه آن ابر بركنهكاران * سنكك وبرف بارد وباران * ثانى برغله در كه مشتك دخى ديرلر هندوشاه بيت بروياند هزاران سنبل وكل * بعون آفتاب ازسنكك وسنك ل سنكلاليك م سكون نون وكاف وياى تحتانى وفتح لام اول وكسر ثانيله يوند قوشى معناسنه در ل سنكوك م سكون نون وضم كاف فارسى وواو معروفله بمعنى بادريسه يعنى آغرشق ل سه درك م قمارباز لرك زمين اوستنه چكدكلرى خطه ديرلرسه برك دخى دينلور كذا فى المجمع ل سه كوهك م ضم كاف وواو مجهول وفتح ها ايله بمعنى خاروخسك كه هندى لسانده كركهرو ديرلر كذا فى فرهنك جهانكيرى ل سهمناك م قورقنج اولان نسنه ذى روح اولسون صدا اولسون سهمكن دخى ديرلر ميرنظمى بيت صداى سهمناك ز اذن سو شنيده * سوار يكه تاز آندم رسيده *

ل مع الكاف الفارسى * ساپرك م فتح باء عجمى وراء مهمله ايله بيروح الصنم ديدكلرى دارودر كه مردم كياه دخى ديرلر كذا فى المجمع ل ساخته رنك م يعنى موافق ومناسب اصطلاحيدر كذا فى المجمع ل سارنك م فتح راء مهمله وسكون نونله بمعنى سنارك مرقوم

مرقوم سایه برك فتح یای تحتانی و باء موحده وهاء مخفی ایله بر اوتدر دوه یدکده اویقوسی کلور سپاروك فتح باء عجمی وضم راء واوایله بمعنی کبوتر سماروك دخی دیرلر حکیم قطران ارموی بیت سپاروك ارچه اوج چرخ کیرد * بجا کرد درها از مخلب باز سبز ارنك برلحن اسمیدر موسیقی ده مشهوردر شیخ عطار بیت چو سبز ارنك برمید اشت آواز * ز قولش مرغ کرد آهنك پرواز سبز خنك کسر خاء معجمه وسکون نون ایله غزاته دیرلر واستعاره طریقیله فلك معناسنده ده استعمال اولنور مولانا هاتفی بیت شبانکاه کین مهر فرخنده چهر * در آمد درین سبز خنك سپهر سترنك سکون تاء مثناة ونون وفتح راء مهمله ایله ایکی معنایه در اول برکوکدر انسان صورتنده چین ولایتنده بتر روایت اولنور که یرنده سرنکون اولور که ریشه سی صاج مقامنده ولابد ایکی صورت اولور بری ارکك و بری دیشی منزله سنده اولور که دیه سنده صاج یوق بوینك باشی صاج کبی ریشه وقوللرین بر برینك بوینه صارمش و ایاقلری دخی صارلمش باش وچهره وال وایق بعینه آدم شکلنده وطبانلرندن چوب یتوب یردن طشره چیقوب صاب اولورو بپراق ویرر ومنقولدر که قوپاردقده بر موحش صدا ظاهر اولور ایشیدن ذی روح هلاك اولورمش قوپارمسنك چاره سی بویله بولمشلر که بوکوکی آج قویوب منزبور کوکك صاپنه برایپی بغلارلرو براوجن کوپکك بوینه محکم بغلارلر واطرافن قازوب قوپمغه آسان ایدرلر وکوپکك اوکنه برمقدار ایراق ات واتمك قیوب کوسترلر وکندولری قاچوب کیدرلر کوپك اته چکنه رك چکوب قوپاررار اول ساعت صدا اسندن کوپك هلاك اولور بعده کلوب آلورلر عظیم خاصه سی وارد ر مفردات طبده مفصل منکوردر بوکا سا پرك واسترنك ومردم کیاه وسك کن دخی دیرلر عربیده یبروح الصنم دیرلر ترکیده عوام غلط ایدوب عبد السلام دیرلر حکیم سنایی بیت جنبش ازسوی چین کند آهنك * اهل چین راندانی از سترنك * شمس فخری بیت ز شوق انکه بعهد شهی توباشند * هزار طفل برآید بهره ی سترنك * معنای ثانی شطرنجدر که قطعه لری ابتدا وضعنده شاه وفرزین و بیدق انسان صورتنده وآت وفیل ورخ شکللرنده اولمغله سترنك تسمیه اولنمشدر کذا فی فرهنك جهانکیری سترك ضم تاء مثناة وسکون را ایله مجمع الفرسده بمعنی لجوج وستیزه کار وتند طبع وبعض فرهنکده بمعنی خشمناك وزشت طبع وبدچهره حکیم سنایی بیت زان نکنجید در جهان سترك * که جهان خرد بود ومرد بزرك ستروك سکون تاء مثناة وضم را وواو مجهول ایله بی مایه وبدخوی وزشت وبی کار وغضبناك بی محل ومرد دزدپیشه ویاوه کوی فرهنك جهانکیرده بو معنالره روایت اولنمشدر مجمع الفرسده واو سز مرویدر سرآهنك سکون را ونون والف ممدوده ایله درت معنایه کلور اول نغمه وترنم ایلك معناسنه سیف اسفرنکی بیت نشست ودر زمان بکرفت در عشاق آهنکی * که چنك زهره را بشکست درحیرت سرآهنکش * ثانی پیشرو لشکر که چارقه جی در عربیده مقدمة الجیش دیرلر و ترکستان ولایتنده که شمدی اوزبك دیمکله مشهوردر هراول دیرلر حکیم سنایی بیت سر سرهنکان سر سنك مجد مردی * که سرآهنکان خوانند مرا ورا سرهنك * مولانا عبد الله هاتفی بیت سرآهنك وباساقه از تیغ وتیر * برآورده کوهی ز آهن بمیغ * ساقه

دمدار لشکردر * ثالث بمعنی عسس حکیم نزاری قهستانی بیت زصدر خاص ره عارض بدر کرد * سر آهنکان شب بیدار برکرد * رابع ساز پرده‌لرینه دیرلر استاد دیمشدر * قطعه * عدوت کرنبود کومباش کان بدرك * بر بشمیست پر از ارغوان سر آهنکی * بقای جان تو باد اکدام او تارست * که کر بلغز فتادی بقا خورد چنکی ﴿ سرباك ﴾ سکون را وفتح باء موحده ایله سیاست ضابطی و سرداری روملی صوباشی دیدکلریدر ابو الفرج رونی بیت دین حق دانه چون تو یك سرتیز * ملك شه را نه چون تو یك سرباك ﴿ سربانك ﴾ سکون را ونون وفتح باء موحده ایله ترکیبده قزقوشی دیدکلری قوشدر ﴿ سرجنك و سرچیك ﴾ اول فتح جیم و سکون نونله فرهنك وزنی اوزره و ثانی کسر جیم فارسی و سکون یای تحتانیله نزدیك وزنی اوزره چاوش و حواله وآلای بکی و چری باشی معنالرینه‌در استاد منجیك بیت ای تو چو شوخی که بشکنی سر سرجنك * وی تو چو چوپی که همچو موم کنی سنك * استاد عنصری بیت ای برخوبان جهان بر سرچیك * پیش دهنت در نماید خرچیك * قرالاوی بیت ای برهمه قحبکان کنی سرچیك * کون تو فراختر زسیصد خرچیك ﴿ سرمك ﴾ سکون را وفتح میمله براوتدر که اسفناج روم دیرلر معربی سرمق در کذ ذکری مرور ایلدی ﴿ سرنك ﴾ کسر را و سکون نونله سرکن دیدکلری اوتدر وفتح را ایله سرنکیدن لفظندن صیغهٔ امر و وصف ترکیبی در بعض محلده اسم مصدر استعمال اولنور سوزده مناظره و مناقشه ایتمك معناسنه میر نظمی بیت دم مزن غیر حق سرنك مکن * جز براستی مکوی هیچ سخن * و بر معناسی دخی برنوع سراسرکبی طوقنمش قماشدر لکن صرمه‌لی اولمزایجق صرمه یرینه صاری ابریشم ایدرلر ﴿ سروتك ﴾ ضم را و واو معروف وفتح تاء مثناة ایله بمعنی شورش و غوغا کذا فی فرهنك جهانکیری ﴿ سرهنك ﴾ سکون را ونون وفتح ها ایله مقدمة الجیش و چاوش و چری باشی و چری سوریجی معنالرینه که سراهنك دخی دینلور تتکم بو بیتده واقعدر بیت ذرای شتر خاست از کوچه کاه * سراهنك لشکر بر آمد براه * حکیم خاقانی درنعت بیت حریف خاص اوادنی محمد کرپی جاهش * سراهنکان کو نیننند سرهنکان درکاهش * تحفة الاحبابده و فرهنك میرزاده سرجنك سرهنك معناسنه رسیدهٔ نظر در ﴿ سك ﴾ کوپك معناسنه اولدیغی معلوم عالمیاندر کاف عربیله لسان عربده کلب دیرلر ﴿ شمار وك ﴾ فتح میم وضم را و واو معروفله بمعنی سیاروك مرقوم کذا فی المجمع ﴿ سنك ﴾ سکون نونله بش معنایه‌در اول معروف طاشدر عموما معدنی اولانك جمیعنه اطلاق اولنور ثانی وزن معناسنه شیخ نظامی بیت بسی ارمغانی زتاراج تنك * بهرسو فرستاده بی وزن و سنك * عطف تفسیر واقع اولور دیکر بیت چنان بدکر فتیم رزین پلنك * که کوپی‌ند ارم بیك پشه سنك * خواجه سلمان بیت ای بعمار ضمیر تو دغل سیم سحر * وی بمیزان وقار توسبك سنك جبل * ثالث مجاز اقدر و قیمت معناسنه شاعر بیت بتن بدبکی جامه کر بوی ورنك * همی بر کل و مشك ننهاده سنك * دیکر بیت چه خوش کفت آن که سنك از هنش بود * که همت هست مقناطیس مقصود * رابع بمعنی وقار و تمکین سیف اسفرنکی بیت بزم صبوح تازه کن ای ترك تنك چشم * وز بیدلان مدار دین وقت سنك و پشم * بهاء الدین

بهاءالدین زنجانی بیت ای که از علم کران سنگ تو کیرد سنگ سنگ * همچو زر کرد ز جودت
یا نصد فرسنگ سنگ * خامس برابرلك معناسنه که فلان همسنگ فلان نیست دیرلر میر
قطبی بیت درنبرد رستم همسنگ او * دیده کردون ندیده جنگ او ل سوك ع فتح واو
ایله ایکی معنایه در اول آرپه و بغدای سنبله سی ثانی کوبچ صقاله دیرلر کذا فی فرهنگ
جهانکیری ل مع اللام * ساده دل ع ابله و بون و بیغرض و صاف درون معناسنه ساده لوح
وساده ضمیر دخی دیرلر مجمع الفرسده خفیف العقل معناسنه مرویدر ابوالمعانی بیت هرکز
نشود ساده دلان طالب وصلت * آلام غم حسرت تو ذوق نهانست ل ساحل ع کسر حاء
مهمله ایله عربیده لب دریا و کنار آب معناسنه فارسیده استعمالی شایعدر خواجه حافظ
بیت شب تاریك و بیم موج و کردابی چنین هائل * کجا دانند حال ما سبکباران ساحلها *
ل سال ع معروف ییل معناسنه در جمعی ایکی وجهله اولور بری قاعده یه مخالف بر حرف یا و الف
و نون ایله سالیان دیرلر نتکم کمال اسمعیل بیت ماه و خور و اختر ند هر سنه بهم ای خدای * و از متمتع
بهم آن همه را سالیان * عربیده سنه و عام دیرلر چغتای لساننده الفله ایل دیرلر ل سبل ع فتح
باء موحده ایله کوز اغریسی رمد معناسنه خواجه سلمان بیت خاطر مدرك دستور جهانبان
و سحاب * دیده روشن خورشید جهانتاب سبل ل سپل ع فتح باء فارسیله دوه طبانی
و امثالی نسنه لر ل سپیل ع کسر باء فارسیله آواز مرغان عربیده صفیر و سجع دیرلر ابو المعانی
بیت در چمن شد صدای روح افزا * کرد بابل سحر فغان و سپیل ل ستل ع فتح تاء مثناة
ایله برکه و آبکیر معناسنه که استل و ستخر و استخر دخی دیرلر و سکون تا ایله قولبلی طاس و بیوك
بقرج معربی سطل در ل سرآل ع سکون را ایله دائما دوراننده اولان نسنه یه دیرلر کردش
افلاك و آسیاب و دولاب و امثالهم و سرکردان آدمه دیرلر استعاره طریقیله سرهال دخی دینلور
حکیم نزاری قهستانی بیت شدم بر سر انجمن سرزده * که سرم برون شد ز سرآل من *
ل سرانديل ع انتهای هندده واقع بر طاغدر سرانديب دخی دیرلر حضرت آدم علی نبینا
و علیه افضل الصلاة و اکمل التحیات جنتدن هبوط ایتدکده اول طاغ اوزرینه نازل اولدی
و قبری آنده درلب دریاده واقع بر شهر عظیم وار در اسمی سرانديل در کذا فی فرهنگ جهانکیری
والمجمع ل سرخیل ع سر عسکر و چری باشی و سر طایفه معناسنه در مولانا جامی
* مصرع * سرخیل پیمبران احمد * ل سرکل ع سکون را و فتح کاف له طوب کبی بر مدور
اغاجدر اطفال ایپ طاقوب اللرنده ملعبه ایدرلر کذا فی المؤید بو معنایه ابو المعانی بیت
سرم در دست آن طفل نواموز * همی بازد که کویا کشته سرکل ل سرهال ع سکون را
و فتح ها ایله سرآل مرقوم معناسنه در کذا فی فرهنگ جهانکیری ل سکال ع فتح کاف
فارسیله ترکیبده صانی دیدکلری حالت ایو و کرك کم لکن بدون الترکیب معنی حاصل اولمز حکیم
انوری بیت چون فلك نسکالدت جز نیکویی * بد سکالت را بدی کو می سکال ل سل ع
بر قاج طلومی اقوروب بربری یانته بغلیوب و اوزرینه اوزون اغاچلر بغلیوب و تخته دوشیوب
صو اوزرنده سفینه مثال اشیا قیوب کوتوررلر صال دیرلر مجمع الفرسده بمعنی کشتی که بعربی سفینه
کویند ل سمندل و سمندور ع کلاهما بفتح المیم و سکون النون سمندر و سمندور مرقوم

ایله مترادف المعنی در امیرخسرو بیت سمندل کز آتش بود بچه زای * تو آن یافت در آتش دیرپای * کمال اسمعیل بیت فیض طبع تو اگر باد دمد بر آتش * با سمندل یکی خانه شود نیلوفر ﴿ سندل ﴾ سکون نون وفتح دال ایله اوج معنایه کلور اول بمعنی کفش یعنی پاشمق و پابوج حکیم ناصرخسرو بیت ترا جوانی وجلدی کلیم وسندل بود * کنونت سوخت کلیم ودریده شد سندل * استاد عنصری بیت کرفتم بجایی رسیدی زحال * که زرین کنی سندل وچاچله * شمس فخری بیت چرخ بر سندلی ومهر نهد * چون کند شه زما برون سندل * فرهنك جهانکیریده مسطوردرکه کرسی یه سندلی دیلدوکی اوزریته سندل قونلق معتاد اولدوغیچوندر ثانی احمق و بی عقل وهوش معناسنه در رفیع الدین شیرازی * قطعه * حال شیراز واهل منصب او * ازمن بیخبر چه میپرسی * لیوکیشان رسیده است بعرش * سندلیشان کرشته از کرسی * بونده تجنیس تام واردر ثالث اول سفینهٔ مختصرکه بیوك کمیلره تابع اولوب اردندن آیرلمز ترکیده صندل دیرلر ﴿ سیل ﴾ سکون یای تحتانیله کثرت باران وقار مضمحل اولدوغی محلرده واقع اولان آب روان عربیله مشترك. اعجمدر انجق تفاوتی اعجام کاهی کسر سین ایله استعمال ایدرلر خواجه سلمان بیت حادثه سیلیست مرد افکن کذارش بر جهان * برکند ارخیل افکن وابناء کل منه * کاهی آخرینه آب الحاق ایدوب کسره ایله استعمال اولنور ﴿ مع المیم * ساخته لکام ﴾ یعنی کردنکش وتوسن سرکش کذا فی المجمع ﴿ سام ﴾ التی معنایه کلور اول قوس قزح معناسنه شمس فخری بیت کمترین طاق خسرو در علو * چون کمان سام بود آماس او * ثانی رستمك پدری اسمیدر حکیم فردوسی بیت چو دستان سام اندر آمد بتنك * پیاده شد ندش همه بی درنك * ثالث بر علت آدیدر ورمك بعضیسنه دیرلر شرح قانونده مسطوردرکه * السرسام ولفظ مرکب من کلمتین السر هو الرأس والسام هو الورم * وشرح اسباب علاماتده دخی ذکر ایدرکه * السرسام قال الطبری هذا الاسم فارسی وتفسیره مرض الرأس فان سر هو الرأس والسام عندهم مرض وقال الشیخ تفسیره ورم فی الرأس فان السام هو الورم ولعل ذلك فی الفارسی القدیم وقد هجر استعماله وکذلك البرسام فان البر هو الصدر وتسمیته به لنفس ذاته وحقیقته هو ورم حار * بو تعبیردن فهم اولنورکه ورمه یعنی شیشه سام تفسیری فرس قدیم اوله زیرا متأخرین لسانده ورمه آماس دیرلر رابع آتش معناسنه در بو سببدنکه اول جانورکه آتشدن متکون اولور سام اندر دیرلر یعنی آتش اندر دیمك اولور واول جانوره اسم اولدقده تلفظنده نوع ثقلت اولمغین اندرك الفی حذف ایدوب سامندر دیدیلر نتکم حضرت مولانا بیورر بیت آخر بشکر درمن کفتا که نمیترسی * از آتش رخسارم انکه تو سامندر * مرور ایامله استعمالنه زیاده خفت ویرمك ایچون سامك دخی الفی حذف ایدوب سمندر دیدیلر خامس ماوراء النهرده بر طاغ اسمیدر وعربیده ایکی معنایه کلور اول بمعنی رز ثانی بمعنی هلاك یعنی موت وزبان هندیده بر کتاب اسمیدر ﴿ سبز مشعله دم ﴾ بر قوشدرکه کندویشل قویروغی بیاض صحیح اولور کوکبو تر نوعندندر مولانا هلالی بیت صبح چون ریخت دانهٔ انجم * آسمان کشت سبز مشعله دم * ﴿ ستیم ﴾ کسر تاء مثناة وسکون یاء تحتانیله پخته اولمش چبان وآچلمغه قریب جراحت

جراحت استاد رودکی بیت کفت فرد اندیشم آرم بیش تو * خود بیا هجم ستیم از ریش تو *
بعض فرهنکده قانلو ایریك که جراحت ایچنده اولور معروفی بیت بخلد دل که من از فرقت
تو یاد کنم * چون جراحت که بد و بار خورد کرم ستیم * معیار جمالیده اول جراحته دینور که تمام
نضیج بولوب آچلمغه منتهی اوله شمس فخری بیت بسکه پیوسته ریم ریزد خصم * کشت
چشم عدوش همچو ستیم * فرهنك حسین وفایی ده جراحت ایچنده ایریك طوتمش اوله ونسخه
ابو حفص سعدیده بشمش جراحت ودمل معناسنه در ومطلق جراحت معناسنه حکیم ناصر
خسرو بیت از دروغ تست جانم در ازیغ * وز جفای تست ریشم در ستیم * ونسخه میرزا
ابراهیمده جراحت سرمازده که کرك دخی دیرلر حکیم سوزنی بیت بلفظ خویش کند زمهریر
را تشبیه * جراحت دلشانرا بلفظ کرد ستیم * مجمع الفرسده سین مفتوحه ده وفرهنك
جهانکیریده مکسوره ده مذکوردر ﴿ سدکام ﴾ سکون دال وفتح کافله برکسنه دن ضرورت
حسبیله نسنه طلب ایتمك معناسنه در کذا فی فرهنك جهانکیری بو معنایی مؤید میر نظمی
بیت نکشته از درکس حاصل کام * تمام عمر کرچه کشت سدکام ﴿ سرانجام وسرنجام ﴾ اول
بسکون الراء ثانی بالفتح ایکی معنایه در اول عاقبت کار یعنی ایشلك نتیجه سی حکیم نزاری
قهستانی بیت نه او با کس ز کس با او ست انباز * نه ملکش را سرانجام وسراغاز * خواجه
حافظ بیت بهست ونیست مرنجان ضمیر وخوشدل باش * که نیستیست سرانجام هر کمال
که هست * ثانی بمعنی سامان کار ﴿ سرخم ﴾ کسر را وضم خایله کوب قپاغی کمال
بخندی بیت خشت سرخم بر سر عاشق بزن ای دوست * ما را ز سر خویش چه غم حیف
ز خشتت ﴿ سردرکیم ﴾ بر نوع اویوندر صورتی اویله درکه بر شخصی یا تروب باشنی اورتلو
اطرافنده اولانلر بر بر او رورلر هر بر او وردقچه اورانی بیلورسه قالقار یرینه یا تورر بیلمزایسه ینه یاتور
ابو المعانی بیت فلك با زد بمن سردرکیمی * ندانستم زده در عمر خفتم ﴿ سرسام ﴾ بر علتدر
دماغه عارض اولور تفصیلی لغت سام ذیلنده ذکر اولندی بعض نسخه ده لفظ سامه معنای
مرض مجازا در کثرت استعماله حقیقت منزله سنه وارمشدر دیو مذکوردر اسم مرض اولدیغی
بو بیتدن مفهومدر خواجه سلمان بیت علاج علت سرسام عناب است ونیلوفر * تو میجوئی
زخرما وعدس درمان دهی سودا ﴿ سرم ﴾ بوزن نرم مجمع الفرسده قیجی دیدکی او تدرکه
بوغرده قیوب تناول ایدرلر خوشمزه اولور عربیده سرمق دیرلر ﴿ سکم ﴾ فتح کاف فارسیله
ربو جکلر یانمش یرلرده وویرانه لرده اولور ربجه صد اویرر ترکیده چرغد عربیده ابن وردان دیرلر
﴿ سلم ﴾ سکون لام ایله اوچ معنایه در اول فریدون شاهك بیوك اوغلی نامیدر شاعر
دیمشدر بیت در حقیقت بنای شهنامه * بود احوال سلم وایرج وتور * ثانی اطفال سبقی
یازیلان لوح ثالث بر موضع آدیدر مولانا هاتفی بیت بدروازهٔ سلم زد بارکاه * شد ان
منزلش عرصهٔ کارکاه * عربیده فتح لامله ایکی معنایه در اول محصول ایرشمزدن اول ویریلان
قیمت که بیع سلم دیرلر ثانی بیون قومق معناسنه در ﴿ سم ﴾ زهردر عربیدر فارسیده
استعمالی شایعدر ابو المعانی بیت شربتی از فلك اکر خواهم * طاس پر سم دهد بجای
شکر ﴿ سنکم ﴾ سکون نون وفتح کاف فارسیله ایکی معنایه در اول بمعنی همراه که سنکام

وسنگبر دخی دیرلر ثانی شرفنامه‌ده برجانور آدیدر کتاب السامی فی الاسامیده مانند جعل بر بوجکدر اکثر حماملرده اولور زبان هندیده دخی برجانوردر ل سویشم ع کسر واو وسکون یای تحتانی وشین معجمه ایله معتبر یشل رنک طاشدر یشم ویشم ویشب دخی دیرلر ل سهم ع سکون ها ایله قورقو خوف وترس وبیم معناسنه حکیم اسدی بیت بسهم وشکه داشت باید شهی * جوان مرد ونبود نیابد مهی * شکه ضم شین وکاف واظهار ها ایله شکوه لفظندن مخففدر شیخ نظامی بیت درآمد همچو مرغ تاب دیده * که بود آن سهم را در خواب دیده * عربیده بمعنی تیر وحصه ونصیب ومیراث معنالرینه در ل سیم ع سکون یای تحتانیله بمعنی سمه که جفت آتلرندن زوله دیدکلریدر مجمع الفرسده اکنجیلر بوینزرغك ایکی طرفندن ایپله اوکوزك بوینه بغلدقلریدر ل مع النون * سابان ع فتح باء موحده ایله یوللرده فرسنك باشلرنده ویول آیرلدوغی یرلرده وضع اولنان نشان طاشی اولسون اغاج اولسون ابو المعانی بیت فتاده وادی محنت بنم دل شیدا * رودبکوی فنایی دلیل وبی سابان ل سانکن وسانکین ع کلاهما بکسر التاء المثناة والکاف بمعنی ساغر بزرك یعنی اول بیوك قدح که مجلسده آنکله محبة طلو ایچرلر میر عمار بیت چون می خورم بسبا تکنی یاد او خورم * وز یاد او نباشد خالی مرا ضمیر * کمال اسمعیل * رباعی * در روزه چونیست روی می نوشیدن * کل بچه کارست چنین خندیدن * مشکل کاری که وقت کل اندر پیش * قندیل بجای سانکینی دیدن * استاد منوچهری بیت از پسر تردباز دا وکرانتر ببر * وزدو کف او بکش سانکنی را ببزم ل ساختن ع دوزمك که یاپمق معناسنه اوله مستقبلنده خا زایه ابدال اولنوب سازد وسازنده دیرلر جغتای لسانیده توزاتماك دیرلر فرهادنامه‌ده خاقان ذرون قصری سیرایتدوکی محلده ملك آرا وزیره خطاب ایدرکه بیت توزات هریرده انکلاب فصل چاغین * اوج آیاق عیش عشرتنك یراغین ل ساخن ع کسر خاء معجمه ایله روح حیوانی معناسنه بو روح حیوانی دیدکلری بر حرارتدرکه قانده اولوب جناب حق جل شانه قل الروح من امر ربی بیوردیغی روحدن غیریدرکه اکا نفس ناطقه دیرلر فارسیده اسمی رواندر بو روحه جان دیرلر روان ایله جانك فرقی روان لغتی ذیلنده تفصیل اولنمشدر میر نظمی بیت ندارد قوت ساخن در ابدان * برون رفت از وخون فراوان ل ساده کردن ع ایونسنه‌یی کمدن آیروب پاك ایتمك مثلا آلتونی کمشدن وکمشی باقردن و بالی مومدن و یاغی طوزوغیریدن آیرمق کبی ل ساران ع راء مهمله ایله بوزن باران سر معناسنه در حضرت مولانا بیت کفت آن زنجور کای باران من * چیست این شمشیر بر ساران من ل ساربان وساروان ع کلاهما بمعنی شتربان دوه‌جی دیمکدر لفظ سارك جمله معانیسندن بری دخی دوه درنته کم ذکری مرور ایتدی بان کوزه‌دی بجی دیمکدرکه مراد اذکر اولندی وبا ایله واوك میاننده تبادل وتوالی اولدوغی ظاهردر خواجه سلمان بیت کوس رحیل میزند ای خفته ساربان * برخیز وراه وکه روانست کاروان ل ساریان ع کسر را وفتح یای تحتانیله کورجستانده برشهرك آدیدر شاعر دیمشدر بیت بسی خسرو تاموربیش از ین * شدستند زی ساری وساریان * ل سازیدن ع کسر زاء معجمه وسکون یای تحتانیله ساختن معناسنه مصدردر لواحد س ن

لواحد من الشعرا * مثنوی * سرخیل سخنوران جامی * کی خسرو شاعران نامی * اکنون که سر جازداری * آهنك جاز ساز داری * چغتای لسانند بو معنایه یاساماق دیرلر سبعهٔ سیاره ده مصنف کند ونظمنك قصورندن اعتذار کونه دیرکه * مثنوی * یارب ایش مشکل بو خسته ضعیف * بشه غه پیل ایشی ایرور تکلیف * چرخ تامیغه نرد بان یاساماق * مهر شمعیغه شمعدان یاساماق * یاسالسون دوز لسون دیمك اولور فرهادنامه ده فرهادك ولادتی مثلکی امرنده دیر بیت یاسالسون بارچه آیین بیر لا زیبا * توتولسون بار یغه اوکسون ودیبا *

ساسان ع ایکی معنایه در اول بهمن بن اسفندیارك اوغلی آدیدر روایت اولنور که بهمن ملك وسلطنتی دختری همایه ویردکده ساسان همشیره سی قورقوسندن اتباعیله چیقوب کتدی براوغلی وارایدی انكده نامی ساسان قومشیدی فارس والیسی بابکه قز ویروب وآنك قزینی اوغلنه الدی بابکله اتفاق ایدوب عسکرچکوب واردی باباسی ملکنی همشیره سی الندن آلوب ضبط ایلدی اول زماندن برو بوطائفه یه ساسانیان لقب قالدی وساسانك معنای ثانیسی اجمال حسینی ده مذکوردرکه ساس کدا دیمکدر ساسان جمعی اولور

سالارخوان ع فتح خا وواو معدوله ایله خوانسالار کبی چاشنکیرباشی معناسنه در میرنظمی بیت چو سالارخوان آمد در نظرگاه * نکرده خدمت خوانش بدلخواه

سال افزون ع سال ملکیدن اون ایکنجی آیك اسمیدر

سالیان ع بمعنی سالها یعنی جمع سال ابوشکور بیت تر وتازه شد کیسهٔ سالیان * بکردنش ازهرچه کرد آشیان * وآشیان بمعنی جزا ومکافات کذا فی المجمع اما فرهنك میرزاده سالیان بمعنی سال واحد مرویدر ودخی ملك شروانك بر شهر نامیدر

سالیون ع سکون لام وضم یای تحتانی و واو معروفله بمعنی تخم کرفس کوهی کذا فی المجمع

سامان ع اون درت معنایه کلور اول اثواب وتجملات خانه ابوطالب کلیم بیت کنون سامان دردم بیشترشد * شکست دست سودا این سفرشد * ثانی آرایش ترتیب کمال اسمعیل بیت وقت آنست دلم راکه بسامان کردد * کار دریا بدواز کرده پشیمان کردد * ثالث میسر معناسنه رابع انتظام کار بو ایکی معنایه ترتیب اوزره حکیم سوزنی بیت هرچه کردم تا ببینم روی اوسامان نشد * کار چون من عاشق هرکز کجا سامان کرفت * خامس تحفة الاحبابده قرار وآرام معناسنه کسائی بیت کسی که سامه حیا را در آسمان شکنند * چکونه باشد روز تحسرش سامان * سامه نك معناسی عنقریب ذکر اولنور سادس قصبه معناسنه در شیخ نظامی دررفتن شیرین بجانب خسرو بیت میان بربسته برشکل غلامان * همی شد ده بده سامان بسامان * سابع جمعیت وجماعت معناسنه حکیم فردوسی بیت دوسالار راهر دوسامان بتنك * فرازآوریدند لشکر بجنك * ثامن عفت وعصمت معناسنه بیت کر دیت ازپاکئ دامان خویش * دامن خود بردهٔ سامان خویش * تاسع قوت وقدرت معناسنه رضی الدین نیشابوری بیت مرا هر زمان درد بر درد زانك * نه روی قفانی نه سامان آهی * عاشر تخمین کا رواندازهٔ سخن معناسنه شمس فخری بیت جهانکه بی سر وسامان بد ازوقایع دهر * نه سر کرفت بعهد صنایتست سامان * بو بیتده مذکورده معنالرك هرقنغی سی مراد اولو رسه الویرر حادی عشر

عقل وتدبیر معناسنه شیخ سعدی بیت کامران آن دل که محبوبیش هست * نیکبخت آن سر وسامانیش نیست * ثانی عشر حدود وسنور رایجون وضع اولنان نشان * ثالث عشر برشخصک نامی درکه آل سامان اکا منسوبدر رابع عشر هر نسنه نک اندازه ونشانی بوایکی معنایه کسایی بیت بعهد دولت سامانیان وبلعمیان * چنین نبود جهان بانهاد وباسامان سان اون درت معنایه کلور اول ادات تشبیه استعمال اولنور مثلا بو نجلین دیمکده زیسان دیرلر خواجه سلمان بیت سردست آهم از غم کرم است سینه ازدم * سلمان کشید ازیسان بسیار کرم وسردی * ثانی مطلق تشبیه در حکیم سنایی بیت عقل کل رابسان بام شناس * زردبان پایه سوی بام حواس * وله بیت قلم سان حرنهش برخط تسلیم * بشوی از خاطر او نقطهٔ بیم * ثالث مثل ومانند معناسنه حکیم خاقانی بیت آن نازنین که عیسیٔ دلها زبان اوست * عود الصلیب من خط زنار سان اوست * رابع بمعنی همواره استاد رودکی بیت کر سنک همه لعل بدخشان بودی * بس قیمت لعل وسنک یکسان بودی * خامس اسلوب وطرز وروش معناسنه شیخ نظامی بیت هر آنکس چنین است آیین سان * مر اورا بود این جهان آن جهان * بو معناده اکثرا آیین لفظی ایله مترادف ایدرلر بیت کنون جمع اسباط را پیش خوان * بده آشنایی بایین سان * سادس بمعنی هیئات وصورت میرخسرو بیت کوی شفقست شکل وسانش * از پردهٔ شام طیلسانش * سابع خوی وعادت شمس فخری بیت عدو شکار جهانکیر شیخ ابو اسحق * عزیز هر دو جهان وفرشته سان زمان * ثامن بمعنی سامان حکیم نزاری قهستانی بیت نه از لشکر کس ولشکر فشانی * نه کارم را سری پیدا نه سانی * تاسع بمعنی نجیم که روز وغاده کیرلر وآتلاره دخی کیه یورلر استاد ابو القاسم حسن بن احمد عنصری بیت صف پیلانش اندر سان زرین * چو بر کوهی نشسته زعفران زار * عاشر بمعنی سوهان ترکیده اکه دیدکلریدر حکیم انوری بیت از سیرت وسان رسم ملوک وملک آمد * حاصل نتوان کرد چنین سیرت وسان را * سان اول خوی وعادت سان ثانی سوهان معناسنه در حادی عشر پاره معناسنه این کوشت سان سان کنید دیرلر بواتی پاره پاره ایلکز دیمک اولور شیخ آزری * مثنوی * کرد تدبیرش شه کشور * کرد پیدا مواشیٔ لاغر * کشت مجموع را چو او یکسان * کرد آنکاه جمله را سان سان * ثانی عشر بمعنی فسان ترکیده بلکو دیدکلریدر فسان لفظندن مخففدر مختاری در صفت شمشیر * قطعه * بشبیه آسمانست این بصورت بحر پر کوهر * ولیک از لمعهٔ خورشید نتوان دید آسانش * بساکز رنج او دشمن همی نالید جان در تن * در آن ساعت که آهنکر همی مالید بر سانش * استاد دقیقی بیت خورشید تیغ تیز ترا آب میدهد * مریخ نوک نیزهٔ تو سان کند همین * ثالث عشر بمعنی وجه واعتبار حکیم انوری بیت ندارد جهان بر یکی سان شکیب * فرازست پیش از پس هر نشیب * رابع عشر ولایت بلخده چاریکه قریب بر قصبه اسمیدر سانکین سکون نون ویای تحتانی وکسر کافله خوی وعادت ایدنمک کذا فی فرهنک جهانکیری ساواهن اکه ایله دمور دن دوکیلن خرده که عربیده براده دیرلر کذا فی المجمع ساون وساوین کلاهما بکسر الواو وکوفه

كوفه ديد كارى سپدكه ايچنه پنبه واپلك ومعتبر ميوه قورلر فرهنك جهانكيريده اكرمكه
حاضرلنمش پنبه معناسنه مرويدر ساويدن كسر واو وسكون ياى تحتانيله دمور اغاج
وغيرى نسنه‌لرى اكه‌لمك ودرپى لمك معناسنه مصدردر سايبان فتح ياى تحتانى وباء موحده ايله
ايكى معنايه دراول برنوعه چادردر چاركوشه ايكى كوشه‌سى يوكسك وايكيسى آلچق كونش
جانبنه طوتارلركونش دوندكجه آنى دخى دوندررلر وهر كولكه تكه‌ديرلر عموما خواجه عصمت
بخارى بيت سى بيست چترتوبالاى كردون * كه خورشيدرا ميكند سايبان * اصلى
سايه باندركولكه صاقلايجى تخفيفا ضمير محذوف قدربوكا آفتابكير دخى ديرلر زبان هنديده
ستورپايان ديرلر ودخى پادشاهلر يوله كتدكده قلقاندن بيوك برنسنه دوزمشلر اطلاسدن براوزون
اغاج ايله آردندن آت اوزرنده برآدم طوتوب كونشدن كولكه ايدراو تورد قده دخى اويله ايدرلر
شيخ آذرى بيت چوسايبان شه نيمروز برسر زد * زتختكاه افق خورده شاه شام بنو *
ثانى ملوك ووزرا اتاقلرى اوكنده چاركوشه برنسنه دراكى جانبدن دربشردير كله قورارلر
خواجه سلمان بيت چون آسمان بكستردرشرق وغرب سايه * اى شرق وغرب عالم درزير
سايبانت سايدن كسر ياى اول وسكون ثانيله ازمك وسورمك معناسنه نته‌كم بوبيتده
واقعدر شاعر بيت بى مشقت نيست هركارى زصندل كن قياس * درد سرکم دارد
وساييدنش دردسراست سباريدن فتح باء موحده وكسر راء مهمله وسكون ياى
تحتانيله بمعنى شكافتن زمين يعنى يرياريق اولمق كذا فى فرهنك جهانكيرى سپدچين
اوزم وغيرى ميوه اغاجندن دوشيرلوب بعض يپراق اراسنده قلان ميوه‌يه ديرلر شمس فخرى
بيت حسود شاه رادرباغ اميد * نماندست اوثمر غير از سپدچين سپردن فتح باء فارسى
وسكون راء مهمله بعده دال مفتوحه ايله فرهنك ميرزاده بمعنى پايمال كردن وادات الفضلاده
ضم سين ايله تسليم ايتمك وبركوشه‌ده اوتورمق معناسنه مسطوردر سپستان كسر
باء فارسى وسكون سين مهمله وفتح تاء مثناة ايله اعشابدن خوشبو برداروودر عربيده اطباء الكلب
ديرلر اصلى سرپستان ايدى تخفيفا راء محذوفدر كذا فى المجمع سبكتكين ضم باء
موحده وسكون كاف عربى وكسر تاء مثناة وكاف عجميله غزنين پادشاهى سلطان محمود غزنوينك
پدرى وبعضيلرى دده‌سى ناميدر محمود سبكتكين ديمكله مشهوردر كمال خجندى بيت چون
بنظاره آمدم روز شكار دلبران * دام دل سبكتكين زلف آياز يافتم سبيوس سكون باء
موحده وضم ياى تحتانى ايله بمعنى اسپغول كه عربيده بذر قطونا ديرلر كذا فى الادات
ستادن فتح تاء مثناة ودال ايله مجمع الفرسده بمعنى استادن وبمعنى كرفتن شيخ نظامى
بيت نه بخشنده خبرداردزدادن * نه آنكس كو پذيرفت ازستادن سترون فتح تاء
مثناة وواو وسكون راء مهمله ايله قصرعورت وحيوانكه عربيده عقيم ديرلر مولانا حسن
كاشى درمنقبت حضرت امام على رضى الله عنه بيت كرنبودى ذات پاكش آفرينش را
سبب * تا ابد خواستى ستروِن بودى وآدم عزب * حكيم نزارى قهستانى بيت تادرشتا زغايت
تفريق ازدواج * همچون سترعروس بناتى سترون است سجانيدن فتح جيم وكسر نون
وسكون ياى تحتانيله بمعنى سترون مرقوم يعنى عقيم كذا فى المجمع سجيدن كسر جيم

وسكون یای تحتانیله بمعنی صرمای سخت یعنی شتای شدید کذا فی المجمع بومعنایه ابو المعانی
بیت نیامد لفظ معنی دار از طبع * مکر افسرده دردل از سخیدن ‌ سختن ‌ سکون خاوفتح
تاء مثناة ایله بمعنی سنجیدن طارتمق و زن معناسنه حکیم اسدی بیت از آن سخن پاك
و پرداخته کوی * تراز وخرد سازش وسخته کوی ‌ سختیان ‌ معروف در پدرتر کیلر دخی
سختیان دیرلر یاش دری غایت قتی لقله دباغت اولندوغندن بو یله تسمیه اولنمش دیو مرو یدر
‌ سخن ‌ ضم خایله سوز در کلام معناسنه وضم سین وفتح خا ایله دخی استعمال اولنور ایکی
وجهی ده صحیحدر زبان دخی فتح وضمله وکهن دخی فتح وضمله جائز اولدوغی کبی شیخ نظامی بیت
فاتحهٔ فکرت وختم سخن * حمد خدا ییست بر وختم کن * معنای لفظی یه ونفسی یه عربیلر کلام
نیجه شامل ایسه سخن دخی او یله شاملدر نته کم شعرای عربدن بری دیمشدر بیت ان الکلام
لفی الفؤاد وانما * جعل الکلام علی الفؤاد دلیلا * کلام ملفوظه سخن دینلدوکی وفتح سین
وضمله جائز اولدوغنه بناء بو بیتدن معلومدر شیخ سعدی بیت سخن آخر بدهن میکذرد
موری را * سخنش تلخ نخواهی دهنش شیرین کن * یعنی بو بیتده اولان سخن لفظلری مفتوح
اولسون مضموم اولسون معنا بردر وتلفظ اولنمدین دخی سخن اطلاق اولنور کلام کبی بو بیتدن
فهم اولنور خواجه حافظ بیت زبان کلك تو حافظ چه شکر آن کوید * که کفتهٔ سخنت میبرند
دست بدست ‌ سخون ‌ ضم خا وواو معروفله دخی سخن معناسنه روایت اولنمشدر کذا
فی المجمع ‌ سخن آفرین ‌ کلام منتظم ومعنی دار وفصیح تکلم ایدنه دیرلر حاضر جواب
معناسنه ونظم ونثر تألیفنه قادر اولانه دیرلر میرنظمی بیت نه هر کس سخن آفرین میشود *
نه هر نکته در دلکزین میشود ‌ سخن چین ‌ سوز نقل ایدیجی یعنی بر مجلسدن بر مجلسه
یاخود بر آدمدن بر آدمه سوز تاشیدره اول مقوله لره سخن چین دیرلر قوغوجی معناسنه عربیلر
نمام دیرلر ‌ سخندان ‌ سوز بلیجی اکثر شعرا وصاحب طبیعت اولانه دیرلر ‌ سراکون ‌
ضم کاف عجمیله بمعنی نکون یعنی باشی اشاغی شاه ناصر خسرو بیت سر بفلك بر کشید
پیغمبری * مردی وسروری سراکون شد ‌ سرایان ‌ بمعنی سراینده وکوینده ونغمه
پرداز معناسنه شیخ سعدی بیت بسجد در آمد سرایان ومست * می اندر سر وساتکینی
بدست * یعنی بر سرخوش نغمه پرداز اولدیغی حالده ‌ سراین ‌ ایرلامق عربیلر تغنی
معناسنه ‌ سراین کردن ‌ بر نسنه نك اوجینی بر یکا ایلمك میرنظمی بیت سر دوستار
سیمین ومطلا * سراین کرده آن شوخ دلارا ‌ سراییدن ‌ کسر یای اول وسکون
ثانیله ایرلامق تغنی معناسنه ‌ سربان ‌ سکون را وفتح باء موحده ایله سر بار مرقوم
معناسنه ودخی بمعنی فراز ونقش معناسنه مرو یدر ‌ سربایان ‌ سکون را وفتح باء ودال
وبعض نسخه ده باء فارسیله ویای تحتانیله اوج معنایه در اول توغلغه التنه کیلن پنبه لو
عرقچین که عربیلر مغفر دیرلر وتوغلغه یه بیضه دیرلر مرور ایام وتغییر السنه وکثرت استعمالله
توغلغه یه مغفر اطلاق اولندی ثانی توغلغه نك اتکنه متصل اولان زره کبی خلقه لره دیرلر که
مشهوری سرپناهدر ترکیلر غلط ایدوب سرپنه دیرلر استاد دقیقی * قطعه * نه زاهن
درع بایستی نه دلدل * برزم شاه کردان عمرو عنتر * کرا ورفتی بجای حیدر کرد * نه سرپایانش

نه سر پا یانش بایسئی نه مغفر * ثالث عمامه که باشه صاریلور شمس فخری بیت من آن نیم که دهم آب روی خود برباد * برای درهم ودینار وطاق سرپایان * اسدی طوسی دخی بومعنایه نقل ایلمش سرپهن فتح باء فارسیله اعشاب قسمندن براوتدر سرخوان سکون را وفتح خا و واو معدوله ایله بمعنی خوانسالار سرخوانی خوانسالارلق اولوریای وصفیه ایله حضرت مولانا بیت ای مطرب داود دم آتش بزن در رخت غم * بر دار بانك زیروبم کی وقت سرخوانیست این * ابوالفرج رونی دیمشدر بیت سرخوانی سرکشان قضا خوانند * چون گوش تو کفت شعر سرخوانی سردادن سکون را وفتح دالین ایله ایکی معنایه در اول برنسنه‌یی یبانه آتمق حقیقتا ومجازا شاعر بیت ای شوخ ستم پیشه زدستت فریاد * در وادی حسرت توسرداده مارا * ثانی شجاعت ودلاورلك ایتمك سردوان سکون راوفتح دال وواو ایله باش صاله‌رق کتمك معناسنه‌در سرزدن سکون را وفتح زا ودال ایله اوج معنایه کلور اول سرزنش ایتمك معناسنه حکیم نزاری قهستانی بیت شدم بر سر انجمن سرزدن * سرم شد برون از سرآل من * ثانی باش کسمکدن کنایه‌در ثالث خبرسز واجازتسز برکسنه‌نك خانه‌سنه وارمغه دیرلر کذا فی فرهنك جهانکیری سرزمین سکون راوفتح زاء معجمه ایله سرحد مملکت وسنور ولایت معناسنه مولانا هاتفی در تیمورنامه بیت ز ارواح پاکان آن سرزمین * بخواهم مدد هست مقصودم این سرغین سکون را وکسر غین ایله بمعنی نای ترکی یعنی سورنا حکیم فردوسی بیت بزد نای سرغین وروئینه خم * برآمد ز درناله کاودم * کاودم بوریدر وله بیت برآمد خروشیدن کره نای * دم نای سرغین وهندی درای سرگران سکون را وکسر کاف فارسی وفتح راء ثانیه ایله باش آغر اولق مخمورلقدن وغیریدن خواجه سلمان بیت بنفشه سنبل زلفت بخواب دیدشبی * علی الصباح پریشان وسرگران برخاست * ومطلق مخمور معناسنه استعمال اولنور خماردن باش اغرمق مقرر اولمغله معنای مصطلحی دفتر اولده ذکر اولندی سرگردان سکون رائین وفتح کاف فارسی ایله ایکی معنایه‌در اول متحیر وآواره که سرگشته دخی دیرلر ثانی برعلتدرکه متصل باش دونر عربیده الطباسدر دیرلر سرگزین سکون راوضم کاف فارسی وکسر زاء معجمه ایله آت وقیون وصغر سوریسندن انتخاب ایدوب الانه دیرلر ومنتخب اولان حیوانه ده دیرلر سید ذوالفقار شروانی بیت اندران میدانکه دشمن را براند چون کله * تیغ او از کله بدخواه خواهد سرگزین سرکین کسر کاف فارسیله زبل وحیوانات ترسی عربیده سرقین دیرلر ابوالمعانی درهجو بیت روی ناشسته اوکشته فراهم سرکین * ریش کج مج چو چمن بر سر سرکین رشته سرکین کردان مزبله‌ده حاصل اولور برقره بوجکدر عربیده جعل دیرلر ضم جیمله وله منه بیت خالها بر رخ او کشته چو سرکین کردان * که وجودش بجز از زادن اوناشسته سرن فتح راء مهمله ایله دستترن کی برنوع آق چیچکدر بعض روایتده زنبق معناسنه نقل اولنمشدر سرنکون سکون را وکسر نونله باشی اشاغی معناسنه‌در شاعر بیت درین کلشن سرا بختم به بید سرنکون ماند * نه کل نی برك خوشبوی ونه منایه‌نی ثمر داود سرنکیدن فتح را وسکون نون ویا وکسر کاف فارسیله

بر کسنه سو یلرکن برغیری کمسنه قارشو لیوب بر بر یله محاوره ومناظره ایتمك معناسنه در ابو المعانی بیت چو تنها ر از دل کویم بجانان ز رقیب آید * جواب تلخ با تندی سر نکیدن بسر دارد

﴿ سرنهین ﴾ سکون را وکسر نون وما یله تنور دیلك یعنی اتمك بشورد کلری تنور وطعام بشرن چوملك معناسنه در کذا فی فرهنك جهانکیری ﴿ سر وچمان ﴾ یعنی ناز وشیوه ایله صالنور محبوب چمان چمیدن لفظندن اسم فاعل اولور استعمالی واقعدر ابو المعانی بیت آن سرو چمان آمده چون مجلس کلشن * آیند بشوق اهل چمن دیدن رو یت

﴿ سر وروان ﴾ موزون وخوشنما اولان سروی اغاجنه دیرلر استعاره طریقیله قد دلبره ده دینلور ابو المعانی بیت آنچنان سرو روان نبود در باغ جهان * کر بود در باغ حسن آن قامت موزون یار *

﴿ سروستان ﴾ سکون را وسینین مهملتین وکسر واو وفتح تاء مثناة ایله اوچ معنایه در اول چوق سرو اولان محل ثانی مصنفات باربدن برلحن اسمیدر بو ایکی معنایه شیخ نظامی بیت چو بر دستان سروستان کذشتی * صبا سالی بسروستان نکشتی * ثالث مملکت فارسده برقصبه اسمیدر

﴿ سرون ﴾ ضم را وسکون واو ایله فرهنك جهانکیریده سرو اغاجی معناسنه در حکیم ناصر خسرو بیت کر سر بر آوری زکریبان دین حق * بانا کسان کله زن وباخسان سرمن

﴿ سریدن ﴾ کسر را وسکون یای تحتانیه ایله بودخی سرا ییدن مرقوم کبیدر

﴿ سزا ییدن وسزیدن ﴾ اول فتح زاء معجمه ثانی کسر ایله لایق وسزا وار اولمق معناسنه مصدردر میر نظمی بیت سزیدن نباشد باحسان شاه * هر آنکس نیارد بخدمت پناه

﴿ سفاهن ﴾ فتح فا وها ایله بمعنی شانه یعنی طراق شیخ نظامی بیت سفاهن رادهن ورسنك ازان شد * که فراش ره هندوستان شد

﴿ سفون ﴾ ضم فا وواو معروفله ایکی معنایه کلور اول دلنه خراسانی ثانی سفوف که اطبا بعض اجزایی دوکوب نرم ایدوب مریضه تناول ایتدیررلر

﴿ سقسین ﴾ سکون قاف وکسر سین مهمله ایله بر ولایت آدیدر شیخ نظامی در خسرو شیرین بیت طرفداران سقسین باسمرقند * بنوبتکاه در کاهش کمربند * مولانا هاتفی در تیمورنامه بیت ز قپچاق وسقسین وبلغار وروس * فروکوفتند از چپ وراست کوس

﴿ سقلان ﴾ سکون قاف وفتح لامله چوقه در هرنه نوع اولورسه

﴿ سقلاطون وسقلاطین ﴾ کلاهما بسکون القاف وفتح اللام بجمع الفرس بمعنی سقرلاط که جامهٔ نخجوانی دخی دیرلر کذا فی الادات وقاموسده مسطوردر که سقلاط برشهر اسمیدر وسقلاطون آکا منسوبدر اما استادان اشعارنده الواندن برلون اولمق ظاهر اولیور نته کم رشید الدین وطواط بیت چو از صدیقهٔ مینای چرخ سقلاطون * نهفته کشت علامات چرخ آینه کون * وجمال الدین عبد الرزاق کاشی بیت نه کاه بند دشام از حریر غالیه رنك * نه حله پوشد صبح از نسیج سقلاطون * خاطره کلور که کبود رنك اوله زیرا اصلی سقلاطکون ایدی کافی حذف ایدوب سقلاطون ایلدیلر وقدیم زمانده سقرلاط رنکی کبوده منحصر ایدی کیمه رك الوان اختراع اولندی اما بعض فرهنکده مسطوردر که سقلاطون برنوع قماش اوله اعلاسی دیار رومده اشلنور بو تعبیردن چوقه اولمق محتملدر زیرا عجمده چوقه اشلنمز

﴿ سکارون ﴾ فتح کاف فارسی وضم را ایله اوزون اوقلی کرپی که سکاشه دخی دیرلر شاعر دیمشدر بیت

بيت سراپاى خصمش زا سكاليد * كه نتوان سكارون دست ماليد ق سك دندان ع اوك
ديشلردندان پيشين كه يشلك دخى ديرلر عربيده ناب ديدكلريدر ق سكزن ع سكون كاف فارسى
وفتح زاء معجمه ايله بر نوع اوقدر زدمرنى غايت كسكين وانجه اولور حكيم خاقانى بيت بس
درخته سكزنت چوسوزن * درزهره جكر منيرازا * شرف شفروه بيت ناوك لنداز م سكزن
ليك خصمش چون سكست * هرچه من بروى زغم درحال سكزن ميشود ق سكاليدن ع
فتح كاف فارسى وكسر لامله صانى صانمق ايوده و كمده استعمال اولنور مصدردر ق سكبان ع
كوپك بسله يجى و پادشاهلرين آوجى كوپكلرين صقلايوب شكار محللرنده يدوب كيدرلر
بر طائفهٔ مخصوصه درانلره ديرلر ولوند معناسنده ده استعمال اولنور ق سكرفيدن ع فتح كاف
فارسى وسكون را و كسر قايله سورچمك لغزيدن كبى مصدردر ميرنظمى بيت درآمد پرسر
پشته فرو ديد * چو جاى لغزشى بوده سكرفيد ق سك كن ع كاف اول فارسى ثانى عربيله
دار و قسمندن بيروح الصنم ديدكلرى كوكدركوپك ايله قوپارلدوغى مشهوردر ق سكلابيدن ع
سكون كاف فارسى وفتح لام وكسر باء موحده بعده ياى ساكنه ايله ايت اورمك معناسنه در
چغتايده واو سز ضم صره محله اراز ديرلر ق سكليدن ع سكون كاف فارسى وكسر لامله انجقرق كه
كاهى امتلاء معده دن و كاه شدت كريه دن عارض اولور ق سكنجيدن ع فتح كاف وسكون
نون وكسر جيمله برمق اوجيله نسنه طوتمق معناسنه ميرنظمى بيت چو خامه باد وانكشت را
سكنجيد * نوشتيد آن ورق راهرچه بشنيد * مجمع الفرسده بمعنى تراشيدن وكزيدن
بوسرفيدن وآواز بكلو كردن مسطوردر ق سكيزان ع كسر كاف وسكون ياى تحتانى وفتح زاء
معجمه ايله جست قالقمق معناسنه حكيم سوزنى بيت وان دكر كند كان دران مجلس *
بر سكيزان چوخر دراكنده ق سكيزيدن ع بودخى سكيزان كبى آت وقاطر وامثالى حيوانات
يورركن سورچب ينه ئيز قالقمق مجمع الفرسده بمعنى برجستن واقعدر ق سليسون ع كسر لام
وسكون ياى تحتانى وضم سين ايله نام بزادر فلقراط شاه استاد دقيقى بيت سليسون شه فرخ
اخترش بود * فلقراط شه را برادرش بود ق سمان ع فتح ميمله شهور شمسيه نك يكرمى
يدنجى كونى اسميدر كه آسمانه دخى ديرلر عربيده بر بوجك آديدر نته كم حضرت مولانا بيت
چون مست شود ز بادهٔ حق * شهباز شود كمين سمانه ق سمنان ع سكون ميم وفتح نونله
بر ولايت آديدر ق سمندون ع فتح ميم وسكون نون وضم داله ايكى معنايه كلور اول درياى
محيطده بر جزيره ناميدر ثانى مازندران ديولرندن بر ديو آديدر ق سمنكان ع فتح ميم وكاف
فارسى وسكون نونله توران زمينده بر شهر آديدركه پادشاهنك قزينى رستم آنده حبالهٔ
ع ازدواجه كتوردى سهراب اندن وجوده كلدى ق سمن ع فتح ميمله كل سه برك يعنى اوج يپراقلى
كل حكيم انورى بيت خيال انجم وكردون همين بحسن وحال * چنان نمودكه ازكشت زار برك سمن *
ماوراء النهرده ضم سين ايله تلفظ ايدرلر اما جميع عجم فتحه ايله اوقور مولانا جامى بيت
پياده سوى چمن سرومن كذار مكن * بسبزه وسمن آن پاى را فكار مكن ق سمنون ع سكون
ميم وضم نونله بر زاهد درويش اسميدركه غايت مرتاض و زاهد ايدى زهد سمنون ضرب مثل
اولمشدر ق سميدون ع كسر ميم وسكون ياى تحتانى وضم داله بمعنى بويدن كذا فى

تحفة الاحباب بو معنایی مؤید میر نظمی بیت بخشد جان برجا زاسمیدون * که آن زلف
معنبر راسمیدون ن سن ع ضان مرقومدن تخفیف اولنمش ما نند ومثل معناسنه حکیم
انوری بیت درنظم این قصیده چکرد درج کرده * یعنی حدیث خویش کز یدسان وآن سن *
ن سنجیدن ع سکون نون ویاو کسر جیمله طارتمق که عربیده وزن معناسنه حقیقتا ومجازا
استعمال اولنور مثلا سخن سنج و باو بسنجد دیرلر ابو المعانی بیت نمی باشد شعر خوانان
سخن سنج * باستادان سنجیدن سزا نیست ن سنسان وسنسن ع کلاهما بسکون النون
وفتح السین فصیح اولمیان سوزه دیرلر مولانا مطهر الدین بیت که انشای من بنده مدح ترا *
زسنسان نظمیست نه سرسری ن سنك آشکن وسنك شکن ع کلاهما بسکون النون
وکاف العجمی وکسر الشین ایکی معنایه در اول بمعنی غله ثانی بر نوع خرما در که سنك اشکنك
دخی دیرلر کذا فی فرهنك جهانکیری ن سنکپستان ع سکون نون وکاف فارسی وسین مهمله
وکسر باء فارسی وفتح تاء مثناة ایله مجمع الفرس ده بمعنی سپستان که بردار ودرادات الفضلاده
وشرفنامه ده حذف نونله واقعدر غالبا اصح بویله در میرخسرو بیت شکار شیر که بجشك
آمد انجیر * بمیرد چون زسنکپستان خورد شیر ن سنکدان ع سکون نون وکاف فارسی ایله
معده طیور یعنی قوش قورساغی میر نظمی بیت چو باشد سنکدان خالی زچینه * فتد مرغ
کرسنه دام کینه ن سنك فسان ع سکون نون وکاف فارسی وکسر فا ایله بلکو طاشی که یا الکز فسان
وفسانه دخی دیرلر وله بیت شود تیز وخونریز تیغ بلان * چو شد کردن خصم سنك فسان *
ن سنکستان ع طاشلو یر وطاش کسدکلری محل وله بیت نباید نظم خوب از طبع کردن * چو
سنکستان نباشد جای کلشن ن سنکلان ع سکون نون وکاف فارسی وفتح لام ایله ترکیده یوند دیدکلری
قوشدر ن سنکین ع سکون نون وکسر کاف فارسیله ایکی معنایه در اول آغر که مقابلی سبکدر
عربیده کی ثقیل معناسنه نتکم بو بیتده واقعدر بیت سنکین وسیاه وسخت باید بود *
سست وسبك وسفید باید عنبر * لفظ مرکبدر که برجزوی سنکدر وزن معناسنه نتکم
دیمشلردر بیت بسنك وهنك وبفر وبناز * سپردش بیعقوب فرزانه باز * برجزو دیده یای
نسبت وبرجزو یده نوندر فارسیده بر نوعه ادات اتصافدر که مرجعی نسبت مؤکده در رنکین کبی که
تأکید ایچوندر غایت ثقیل الوزن معناسنه اولور نتکم شیخ نظامی بیت بسنك وسکونت
برآرد نفس * نکوشید تعجیل درخون مکس * معنای ثانی طاشدن دوزلمش اولان
نسنه یه دیرلر آوانی وهاون وچولمك کبی شاعر دیمشدر بیت زیغ کشته شمشیر وهمچو
سمین * طبقها برسر سنکین مراجل * حرف یا ونونك جمله سی آخر معنا ایچون موضوع
اولور برنسنه نك معمولندن دوزلمش ایسه ماده سنك اسمی آخرینه یا ایله نون الحاق ومجموع
بر کبی اول نسنه یه اطلاق ایدرلر مثلا التوندن اولانه زرین کومشدن اولانه سیمین دموردن
اولانه آهنین اغاجدن اولانه چوبین دیرلر علی هذا القیاس ن سودان ع سکون واو وفتح داله
سنارنج مرقوم معناسنه که برخوش آواز قوشدر اول بهارده بلبل کبی ناله وفریاد ایدر بو اسم آکا
آذربیجان لسانی در ن سوکند خوردن ع اند ایچمك سوکند یمین اسمی اولدوغی ذکر
اولنمشیدی خوردن الحاق انك فعلی معناسنه اولور ابو المعانی بیت سوکند همیخورم

همیخورم بحسنت * من عاشق جان فدای عشقم ﯕ سولان ﯖ سکون واو ایله ادویه دن بر دارودر که
رومدن عجمه کیدر اما اعلاسی مکهٔ مکرمه دن کلور عربیده خاء معجمه ایله خولان دیرلر ثانی
فتح واو ایله آذربیجانده شهراردبیله اوج فرسخ یرده واقع بر طاغ آدیدر انده اسلامدن اوّل
وصکره مرتاض وعابد وزاهد کمسنه لر ساکن اولمشلر طائفهٔ مغان اول محلی سائر مکانلردن زیاده
معتبر ومتبرک طوتارلر اول مرتبه که آکا قسم ایدرلر حکیم ناصر خسرو * قطعه * ای برادر
مشناس محسوسات * نزد هانیست اندرین زندان * تو بیابش یکان یکان پر شو * پس بیاسای
بر سر سولان * ویونان لساننجه بنی اسرائیلدن بر پیغمبر آدیدر ﯕ سون ﯖ فتح واو ایله
مدح وثنایه دیرلر مولانا محمود ابن یمین بیت کر شنیدی سخن ابن یمین در دل خلق * چه
عجب آن سون تست که از جان برخاست ﯕ سوین ﯖ کسر واو وسکون یای تحتانیله فرهنك
جهانکیریده ظروف وآوانی معناسنه درکه خانه لرده استعمال اولنور ومؤید الفضلاده بمعنی
آبدان بسك مرقوم ﯕ سه خوان ﯖ اول طائفه یه دیرلر که ثالث وثالثه دیرلر حکیم خاقانی
بیت بیك لفظ آن سه خوانرا ازچه تنکی * بصحرای یقین آرم همانا ﯕ سه خواهران ﯖ
یدی یلدزدن اوج یلدزدرکه عربیده بنات النعش دیرلر ﯕ سهران ﯖ سکون ها وفتح را ایله
بر ولایت آدیدرکه طاغنك اتکنده واوستنده قلم بتر عربیده سهرا تمش معناسنه یعنی کیجه اویومیوب
صباحه دك اویانق طورمش ایکی معنایه ابو المعانی بیت شده ام با غم حسرت سهران *
حال عاشق ننویسد قلم سهرانی ﯕ سهمکن وسهمکین ﯖ کلاهما باظهار الهاء وسکون المیم
وکسر الکاف بمعنی سهمناك مرقوم یعنی قورقنج استاد رودکی بیت سوی رود با کاروانی کش *
دهانی بد واندرون سهمکین * مولانا هاتفی بیت درین سهمکین تیرکون تیره شب * زمشرق
بخندید صبح طرب ﯕ سیجیدن ﯖ سکون یائین تحتانیین وکسر جیمله سفجیدن مرقوم معناسنه
ﯕ سیلان ﯖ سکون یای تحتانی وفتح لامله بر ولایت آدیدرکه ادویه دن دارچینك اعلاسی
آنده اولور اطبا دارچین سیلانی دیرلر هندوستان مملکتندن محسوبدر امیر خسرو بیت
سفر در ملك دل کن چند سرکردان بدی ایدل * که حوا سر بجاده دارد آدم پای در سیلان *
ﯕ مع الواو * ساده رو ﯖ دلبر محبوب دن کنایه در مراد که ورات ریش وبروتدن خالی اولوب
وغل وغشدن عاری چهرهٔ ملك واری دیمکدر ذکوره مخصوص وصفدر انا ثده ذکل میر نظمی
بو معناده بیت نباشد درجهان هر ساده رویی * دلارا دلفریب خوب کویی ﯕ سارو ﯖ
ضم راء مهمله ایله ساروج مرقوم معناسنه که بر قوشدر استاد فرخی بیت از راستی چنانکه
راه اورا * کویی که زداشت مطره وسارو * فرهنك جهانکیریده سیاه رنك بر قوشدر
هندوستانده اولور طوطی کبی سوپلر شاروشارك دخی دیرلر غالبا بو زمانلرده سینا دیدکلری
قوش اولق وار ﯕ سازو ﯖ ضم زاء معجمه ایله خرما لیفندن بوکلمش ایپ که کمیلرده قوللنورلر
وقاش یوکلرین صاروب بغلورلر وبحر ملری آنکله بردارایدرلر سازوباز دخی دیرلر مولانا وحشی
بیت السلام ومرحبا ای سازوباز * با جازت که همیو کردم باز ﯕ ساو ﯖ بوزن کاویش معنلیه
کلور اول خراج معناسنه استاد لطیفی بیت کیرم که بکیری از جهان ساو * با خود نبری
نقری زه وساو * ساو ثانینك معناسی التون درشمس فخری * قطعه * آن پادشاه عهد که شاها

رومو چین * بو سر کشته سوی در بند کانش ساو * اعظم جمال دنی و دین آنکه برفکند
از ایران علو همت او رسم سیم وساو * ثانی فرهنك جهانکیریده اول ماله دیرلرکه پادشاه قوی
حکم زیردستنده اولان حکام بلاددن بهرسنه معین نسنه آله حکیم سنایی بیت بهرام شه
مسعود آن شاه که اورا * شاهان جهان پازده وساو کذارند * حکیم اسدی بیت شد اکنه
نزدیکش از باژ وساو * زدیبا زنسج وچهل چرم کاو * ثالث ریزهٔ زریعنی خرده اوشش التون
حکیم نزاری قهستانی * قطعه * صیقل کن این رواق ازرق * ریزد زرساو بوکرانه * وین صحن
زمردین شود راست * از ریزهٔ ساو چون دهانه * بعضیلر خالص التون ردیمشلر لطیفی نك بیت
مرقومه دن مفهوم در شیخ آزری بیت میان رشتهٔ ذرات مهرهٔ خورشید * چنانکه کوی
کریبان حیدراند رساو * رابع بمعنی پوتهٔ زر خامس بردکنلو بیاض اغاچدر برذراع
مقداری اولور ابریشم قوردی اراسنه قورلرکه اوزرینه ابریشم صارر ﴿ سبکدارو ﴾ ضم باء
موحده ور او سکون کاف فارسی وفتح دال اله ایکی معنایه در اول سریع النفع اولان دواء ثانی
لطیف معالجه ایله مریضه علاج ایدن طبیبه دیرلر لواحد من الشعرا بیت پرشتی که علت
نواخت شناخت * تواند سبکداروی دردساخت ﴿ سبو ﴾ ضم باء موحده ایله دستی که ایچنه
صو وشراب قورلر باباففانی بیت وقت است ای حریف که می درسبو کنند * دردی کشان
بمنزل مقصود روکنند ﴿ ستو ﴾ ضم تاء مثناة ایله اوچ قات دیمکدر میرنظمی بیت ستو
جامه پوشید زیر جبه * مهابت بیفزود زان مرتبه ﴿ سرخواو ﴾ سکون را وفتح خاء وواو
معدوله ایله اویقونك اولی یعنی هنوز خوابه وارمق سر خواب کبی ﴿ سرفرو ﴾ سکون رای اول وضم
فاورای ثانیله باش اکمك معناسنه در سرنکون کبی دکلدر بوباشی اوکنه اکوب اشاغی
طوتمق در میرنظمی لغت اول ایله بربیته ده دیمشدر بیت سرفرو برده در ان مجلس همین *
رفته سرخواوش دوچشم عرش بین * بو بیت برولی وصفیدر سرفرونك معنای اصطلاحیسی
تواضع ایلمکدر ﴿ سرکلو ﴾ سکون را وفتح کاف فارسی وضم لام ایله قعر دماغه اولور برعلتدر
اکرچه صاحب فرهنك بویله یازمش لکن کاو ایله دماغك مناسبتی بوقدر بوغازده واقع اولان شش
اولاسه مناسب ایدی زیرا اششه سرد نیلور ﴿ سرو ﴾ معروف اغاجدر مجمع الفرسده سرواوچ
نوع اولور بری سروناز دیرلرکه شاخلری هر طرفه متمایل اولور وبری دخی سرو آزاد دیرلر شاخلری
طوغری بتمش سراپا هموار وموزون اولور وبریده سرو سهی دیرلر اصلی ایکی طوغری بتمش
شاخ اولور سرونك بر معناسی دخی نام پادشاه یمن درکه پدر زن فریدون شاه ایدی حکیم فردوسی
بیت خردمند روشن دل وپاك تن * بیامد برشاه سرو یمن ﴿ سغدو ﴾ فتح غین معجمه
وضم دال ایله طاس آوازی که اوردقده ظاهر اولور کذا فی المؤید ﴿ سغو ﴾ سکون غین معجمه
ایله بانك طاس وطشت وامثالهما کذا فی فرهنك جهانکیری ﴿ سکارو ﴾ فتح کاف فارسیله
ایکی معنایه در اول بمعنی پوسیده یعنی چوریمش ثانی بوغاچه دیدکلری قرصه اتمك کرك
فرونده وکرك کوله بشمش اولسون ﴿ سکلاو ﴾ سکون کاف فارسی وفتح لام ایله بمعنی سکلاب
مرقوم که سکلابی وسکلاوی دخی دیرلر ترکیده قوندز وعربیده کلب البحر وخایه سنه جند
بیدستر دیرلر ﴿ سلو ﴾ سکون لام وواو مجهول ایله سلیر دیدکلری که اصلی سربار وسغربودر بوك

٧٦ بیوك اور تاسنه قونیلان نسنه کذا فی فرهنك جهانکیری سمارو فتح میم وضم رایله کبوتردر که سماروك لفظندن مرخمدر شاعر بیت سحرکه خوشتر آید بانك دلجو * خصوصا نغمهٔ نرم سمارو سنبالو سکون نون وفتح باء موحده وضم لام ایله برنوع میوه‌در که چوزینه دیرلر زبان هندیده براغاجدر یپراغن وچیچکن ادویه‌یه ادخال ایدرلر سنکو سکون نون وضم کاف فارسیله برکسنه‌نك نامیدر که تیمور زماننده حاکم خراسان ایدی مولانا هاتفی بیت نخستین زسنکوی یزدان پرست * کلید خراسانش آمد بدست سو بوزن تو ولایت طوسده برچشمه آدیدر خلق بیننده چشمهٔ سبز دیمکله مشهوردر روایت اولنور که یزدجرد بن بهرام بن شاپور برظالم پادشاه ایدی اول چشمه کنارندن کیچرکن آتی سورچوب دوشدی قالقرکن آت دپوب هلاك ایلدی

سَ ه مع الهاء * ساپوته ضم باء موحده وواو مجهول وفتح تاء مثناة ایله بمعنی پیره زن یعنی قوجه قری کذا فی فرهنك جهانکیری بومعنایی مؤید میرنظمی بیت میاور بنزدیك فرتوته * عذاب الیمست ساپوتهٔ ساپوره ضم باء موحده وواو مجهول وفتح راء مهمله ایله حیز مخنث ومفعول اوغلان ایضا منه بیت مده اختیارت بهر ناسزا * زساپوره هرکز نیاید وفا ساخته دوزلمش یعنی یاپلمش اولان نسنه که ترکیبده دوزلمش ایله تعبیر اولنور حقیقتا ومعنا استعمال اولنور مثلا سخن ساخته دیرلر نتکم حکیم شفایی بیت بغلط هم نرود برسر مجنون لیلی * عاشق این بخت ندارد سخنی ساخته‌اند ساده فتح داله درت معنایه کلور اول نقوشدن خالی وجنس آخر اختلاطندن عاری اولان قماش وامثالی اشیاده دخی استعمال اولنور واستعاره طریقیله اصطلاحات وعباراتی اولمیان نظم ونثره دیرلر ابو المعانی بیت کر بنظم ساده لوحا نرا نباشد اصطلاح * همچو قلب خویش کوید نظم ساده ساده دل * ثانی فرهنك جهانکیریده صحرا معناسنه حکیم سوزنی بیت زچاه عشق برآمد دلم بساده چو او * بمشك سوده بپوشید چاه ساده زنخ * بومعنایه مسعود سعد سلمان بیت که تکش کرده ساده را کهسار * که پیش کرده کوه را کردار * ثالث بمعنی ایستاده حکیم اسدی بیت فلك شه همچو ایوانی زمین درد چون شاهی * بتکیه دارکانش به پیشش ساده چاکر وار * رابع بر بیوك اغاجدر تعریب ایدوب ساوج دیرلر ساده شاه برعلتدر انساندن بغرسق صیرندیسی کبی نسنه خروج ایدر اول علته عربیده شحج دیرلر فتح شین معجمه وحاء مهمله وسکون جیم ایله سارجه کسر را وفتح جیم ایله سار مرقوم معناسنه انك مصغریدر کذا فی المجمع سارخاله سکون را وفتح خاء معجمه ایله سوری سکك پشه معناسنه منقولدر ساده کرده یعنی خادم اولمش آلت رجلدن خالی اولمغله اصطلاحیدر ساره بوزن چاره درت معنایه کلور اول برنوع سرپوشدر هندولر کیرلر میرخسرو بیت زسر سارهٔ هندویی برکرفت * برهنه سرودست بربرکرفت * ثانی فوطه‌نك برنوعیدر هندوستانده اشلنور آنده زنان ساده ترلك ایدوب کیرلر ساری دخی دیرلر حکیم اسدی * قطعه * فصول سال همه خادمند از انکه بوقت * لباسی آرد هریك ترا بدیع نکار * سپید سارهٔ زمستان دورنك حله تموز * خوید زرد خزان دیبهٔ لطیف بهار * ثالث پرده معناسنه‌در حضرت مولانا بیت ای سنك سیه را توکرده

مدد دیدند * وی از پس نومیدی بشکفته کل ساره * رابع رشوت معناسنه که یارده دیرلر بلکه دخی دینلور مجمع الفرسده معنای اوله قریب مسطوردر ساره اول چادره دیرلرکه براوجنی بیله بغلیوب براوجنی اوموز وباش اوزرینه صالرلر اکا مشاره دخی دیرلر حکیم فردوسی بیت زهر ساره هندوی برکرفت * برهنه سرودست برسر کرفت ﴿ سارونه ﴾ ضم راو واو معروف وفتح نونله درخت انکور معناسنه استاد رودکی بیت سرشك از مژه همچو در ریخته * چو خوشه زسارونه آویخته ﴿ سازراه وسازره ﴾ کلاهما بکسر الزاء المعجمه وفتح الراء المهمله تدارك راه ومهمات سفریه سازك جمله معانیسنده بو معنا دخی ذکر اولنمشیدی ﴿ سازنده ﴾ معروف سازچالیجی ودوزن ایدیجی معناسنه اسم فاعلدر ﴿ سال آینده ﴾ یعنی کله جك ییل آینده کلیجی معناسنه عربیده سنه آتیه دیرلر ابو المعانی بیت طبع نیکو شود از عهد جوانی ظاهر * سال آینده بود فصل بهارش معلوم ﴿ سالخوه ﴾ سکون لام وضم خاء واظهارها ایله صاحب طالعدن عبارتدر ﴿ سالخواه ﴾ سکون لام وفتح خا وواو معدوله ایله چوق یاش یکورمش آدم واشجارده دخی استعمال اولنور ابو المعانی بیت در چمنزار کلستان حسن سروسالخواه * بود در اول ولی رشك قدت کرده تباه ﴿ سالخورده ﴾ بو دخی یاش یکورمش پیر ومسن معناسنه اسم عامدر هر نوعه استعمال اولنور خواجه حافظ بیت خم کهن بمی سالخورده دفع کنید * که تخم خوشدلی اینست پیر دهقان کفت ﴿ سالمه ﴾ کسر لام وفتح میم واظهارها ایله تاریخ معناسنه که روزمه دخی دیرلر مسعود سعد سلمان بیت فرو کرفت به نیرنك تنبل ودستان * شدش فرامش آن سال مه که آن خودبین ﴿ ساله ﴾ بوزن هاله ایکی معنایه در اول یکساله دوساله دیرلر یعنی بر یاشنده ایکی یاشنده دیمکدر نتکیم خواجه حافظ بیت می دوساله ومحبوب چارده ساله * همین بسست مرا صحبت صغیر وکبیر * ثانی اول لشکره دیرلرکه صفك قفاسنده طوروب محافظهٔ لشکر ایدر زبان هندیده بو معنایه برادنه دیرلر ﴿ سالیانه ﴾ ایکی معنایه در اول عمر معناسنه ثانی سنوی اولان وظیفه ومعین نسنه که آیده ویرلانه ماهیانه وکونده ویرلانه روزینه دیرلر ترکیده یللق وچغتایده ایلقی دیرلر زیرا ییله ایل دیرلر ذخیرة الابرارده بشنجی مقاله ده اسراف ذمنده بو بیتده تجنیس طریقیله وارد اولمشدر بیت ات انکا بیرورکه یوز ایلقیسی بار * سیم انکا بیرورکه یوز ایلقیسی بار ﴿ سامافچه وساماچه ﴾ اول سکون فا وثانی سکون کاف کلاهما فتح جیم فارسیله کوکسلك که عورات سینه لرینه بغلارلر بعض نسخه ده بمعنی پیراهن واقعدر وشرفنامه ده اول جامهٔ کوتاه درکه اکا شاك وشاماك وشاماچه دخی دیرلر ﴿ سامه ﴾ بوزن نامه درت معنایه کلور اول عهد و یمین معناسنه استاد لطیفی بیت برکی خورد از حیات وقتی * بشکست کسی چو سامهٔ حق * یعنی حیاتدن قچن یمش بر کسنه که حقك عهدینی صیه ثانی بمعنی دام امیر خسرو بیت زخونریزی تواند رسامهٔ زلف توافتادم * رقیبت کر بخواهد باری افتد اندران سامه * ثالث بمعنی خاصه حکیم سنایی بیت حفظ ایزد سال مه در سامهٔ کام تو باد * عقد کردون روز شب بر کوکب نام تو باد * رابع بمعنی پناه خواجه عصمت بیت روزی بنارکاه سامان روزکار * رفتم که سامهٔ به ازان آستان نبود ﴿ ساونه ﴾ سکون واو وفتح نونله هنوز طوغمش طفله

طغفله صاردقلری بره دیرلر ل ساوه ع بوزن کاوه ذرت معنایه کلور اول التون خرده سی که مساودخی یرلر حکیم ازرقی بیت پرکل ولاله است پنداری * ززروساوه وزر خالص * از تاج المآثر بیت نرکس خوشبوی داردزرساوه دردهن * لاله خودروی دارد مشك سوده درکنار * ثانی پوته که ایچنده التون و کمش اریدرلر ثالث تورانیلردن بر پهلوان نامدار آدیدرکه رستم آنی هلاك ایتمشیدی حکیم فردوسی بیت یکی خویش کاوس بدوساوه نام * سرافراز وهرجای کسترده کام * رابع برولایت اسمیدرکه آنده اولان دریاچه نك شب ولادت حضرت سید الانام علیه افضل الصلوة والسلامده صویی یره چکوب دریا ایکن صحرا اولدی وخواجه سلمان ساوجی اول شهردندر هواسی غایت کرمسیر اولوب ثقیل اولغله حکیم شفایی بر طبیب هجونده * قطعه * خلیل منجم که از طب نداند * سفوف ازایارج شراب ازمعاجین بمستسقی کاید ازساوه کوید * که تب لرزه دست از آب قزوین * وسیف اسفرنکی بیت خاك ساوه به نسبت کهرش * برده صد بار به ازاب معین ل سایه ع ایکی معنایه در اول معروف که کولکه در عربیده کی ظل معناسنه ثانی مازندران دیولرندن بر دیو آدیدر خصوصا ودیوء علدر عموما که جن طوتمشه سایه دارد یرلر ل ساهویه ع ضم هاو واو معروفله بر معبر نامیدرکه زماننده علم تعبیرده بی مثل وبی نظیر ایدی حکیم سوزنی بیت بخفتست بخواب دیدن خو * ساهویه چنین نهاده تعبیر ل سایه زده ع جن طوتمش سایه دار کبی امیر خسرو بیت بسکه زمین شد بعلم سایه دار * مانده چوسایه زدکان بیقرار * بوسایه دار اول معنایه دکلدر کذا فی المجمع ل سپاره ع اصلی سی پاره در بلکه اندن اختصار اولنمشدر قرآن عظیم الشانك اوتوزجزوندن برجزودر جمله سنه دهدنیلمك اولور سیف اسفرنکی بیت هرسقطی بعهد تولاف زسر زند ولی * زنده غان کجا رسد در ورق سپاره * باء موحده ایله بر طاشدر اندن بلکو ایدوب استره وبچق کسکین ایدرلر کذا فی المؤید ل سپرده ع فتح باء فارسی ودال وسکون راء مهمله ایله بمعنی پایمال کرده و بپا کوفته یعنی ایاق التنده قالمش و یا قاقله دپلمش کذا فی المجمع میرنظمی بیت زآلام فراقش کشته درهم * سپرده زیر پای محنت غم ل سبزه اندرسبزه وسبزه درسبزه ع مصنفات بارهدن بر لحن اسمیدر میرخسرو بیت طوطی سبز ازمیان سبزه میخواند نوا * سبزه اندرسبزه میخواند نوای خویش را * شیخ نظامی درصفت باربد بیت چو بانك سبزه درسبزش رسیدی * زباغ سبز وسبزه بردمیدی * شیخ عطار درصفت غلامی بیت چوسبزارنك برمیداشت آواز * زقولش مرغ کرد آهنك پرداز * * چواوآواز سبزارنك کازار * شد آخر سبزه درسبزه بدیدار * ل سبزدانه ع یشل دانه لردرکه طاغده چالیلرده بترترکیده سند کوش عربیده بطم دیرلر ل سبردایه ع سکون باء موحده وفتح دال ویای تحتانیله بنفشه معناسنه ابو المعانی بیت بکلشن سرود رانداخت سایه * چمن کسترده فرش سبزدایه ل سبزه ع چمن وعموما یشل تازه اوته سبزه دینلور اکله صالح اولسون اولمسون ل سیفانه ع سکون باء موحده وفتح فا ونونله بمعنی پیمانه کذا فی فرهنك جهانکیری بو معنانی مؤید میرنظمی بیت بمجلس دورسبفانه همی کرد * که اهل عشق مستانه همیکرد ل سبکمایه ع ضم باء موحده

وسكون كاف وفتح ميم ويای تحتانيله دينن قيمت متاع وسرمايه سی آز اولان اهل سوق ومجازا
معرفت ودانشدن بيخبروبی بهره اولان آدم كه برقاچ نشانلمه نظم ونثرو ياخود مسائل علميه سی
اوله ابوالمعانی درنعت شريف بيت سزای نعت پاكت مدح كردن * كه حد هر سبكمايه نباشد
﴿ سپوخته ﴾ ضم باء فارسی وواو معروف وسكون خاء وفتح تاء مثناة ايله برنسنه يی ايچرو
ايتمك وپرلشدرمك معناسنه هندوشاه بيت دل بيجان بزنفاقش را * خنجر اندر درون
سپوخته باد ﴿ سپوسه ﴾ ضم باء فارسی وواو معروف وفتح سين ايله باشده اولان قوكاق كه
معلده بخاردن حاصل اولور اطبا خرازه ديرلر وبجقواغزندن اون كبی دوكيلان ثلاثش واكدن
بقان دمور خوده سی كبكه مشابهتی اولمغله تسميه اولنمشدر ﴿ ستاره ﴾ فتح تاء مثناة وراء
مهمله ايله اوچ معنايه كلور اول فرهنك ميرزاده اول قبه كه پشه ومكس دفعيچون نصب ايدرلر
حكيم خاقانی بيت مسند از تخت ومخده زنمط بركيرند * جمله از بهو وستاره زجحر بكشايد *
مخده كسر ميمله ياصدق ويهوصفه در ثانی مجمع الفرسده رايت وعلم معناسنه حكيم ازرقی
بيت چويد خواه بالشكر آمد بديد * برابر ستاره همه بركشيد * بومعنايه حكيم فردوسی
بيت پسر بر پدر برهمی راه جست * ستاره همی دامن ماه جست * ثالث ستار مرقوم
معناسنه در عربيده كسر سين ايله ديوار مجكلن پرده وطام اوزرنده همسايه دن حوالهٔ دفعيچون
تخته ويا خود كرپجدن اولان پرده معناسنه در ﴿ ستانه ﴾ فتح تاء مثناة ونون ايله بمعنی
آستانه اثيرالدين اخسيكتی بيت زهی ستانهٔ جاه تونكيهٔ فلك است * هنوز نقش سرای زمانه
بيرنكی ﴿ ستوجه ﴾ ضم تاء مثناة وواو معرف وفتح جيمله آلاطوغان ديد كاری شكاری
قوشدر ابوالمعانی بيت نباشد عجب صيد اطفال را * كه صعوه شكار ستوجه بود *
﴿ سته ﴾ فتح تاء مثناة ايله اوچ معنايه در اول بمعنی ضعيف ورنجور ميرنظمی بيت
زبون وسته شد زدرد فراق * كه بی تاب كردم همين اشتياق * ثانی بمعنی انكور تاء مشدده ده
ومخففه ايله ده جائزدر استاد عسجدی بيت كرچه سته دلش بيفشارند * قطرهٔ جوه
از وبرون نايد * ثالث اول حالته ديرلر كه كيجه اول منوال اوزره بخمش اوله كذا فی المجمع
﴿ ستيزه ﴾ كسر تاء مثناة وسكون يای تحتانی وفتح زاء فارسيله ماسوره كه چلاه آكا ايلك
صاروب بزطوقور ومجمع الفرسده برابيدر كه چلاه برمغه صاروب قور آكا چله كی ديرلر بعضيلر
تازه ديرلر ﴿ ستيوجه ﴾ سكون تاء مثناة وضم يای تحتانی وواو مجهول وفتح جيمله ستوجهٔ
مرقوم معناسنه در ﴿ ستجاكنده ﴾ فتح جيم وكاف وسكون نونله مكمل ومسلح يعنی اوزرنده آلات
حرب آراسته اولمش آدمه ديرلر ميرنظمی بيت ستجاكنده كشته بالات حرب * رسيده
بكوش عدو ترك ضرب ﴿ سحركاه وسحركه ﴾ وقت صبح اول معناسنه در بيت سحركاه
آمد بدركاه شاه * زمشرق نمودار شد بدرماه ﴿ سختانه ﴾ سكون خاء معجمه وفتح تاء مثناة
ونونله سوزی درشت وشديد سنو يلمك معناسنه حكيم نزاریٔ قهستانی بيت چه می آيد
برين ميكويم آخر * مكر سختانه روبارويم آخر ﴿ سخته ﴾ سكون خا وفتح تاء مثناة ايله بمعنی
منتظم يعنی ديزلمش شيخ نظامی بيت سخن به كه باصاحب تاج وتخت * بكويند سخته
نكويند سخت * بجمع الفرسده بمعنی سنجيده ووزن كرده شيخ نظامی بيت سخن تاكی زتاج

ز تاج و تخت روبی * نکو بی شحنه اما سخت کوبی * وساخته لفظنك معناریله مترادفدر بلکه اندن مخففدر ﴿ سخن خواره ﴾ فتح خا و را ء مهمله و واو معدوله ایله بی عار و غیرت و بی ناموس و حمیت اولانه دیرلر میر نظمی . بیت آنکه باشد همی سیهکاره * که شود در جهان سخن خواره ﴿ سد پایه ﴾ حشرات ارضدن بر موذی جانوردر آدمك قولاغنه کیرور آکا هزار پایه ده دیرلر کذا فی فرهنك جهانکیری بعض فرهنکده صد پایه دیرلر صاد ایله اما فارسیده صاد حرفی اوائل کلمه یه کلمز امحی سین ایله در ﴿ سدگاه ﴾ سکون دال و فتح کاف فارسیله بمعنی درگاه صفی علی . بیت سدگاه توصد راه رصد کیش بلند است * بل سده ات از سدره و از صد صد کندر ﴿ سده ﴾ بوزن کده اوج معنایه در اول برجشن آدیدر حکیم فردوسی بیت یکی جشن کرد آن شب و باده خورد * سده نام آن جشن فرخنده کرد * اهل فرس بهمن ماهك اونجی کیجه سنده شعله و چراغان ایدوب انواع کونه آتشبازلقلر کوسترلر و پادشاهلری نظرکاهنده مرغان و جانورانك ایاقلرینه بر دسته قوری اوتلق بغلیوب و یاقوب صالی ویررلر کیمی هواده و کیمی یرده سکردر او تاق یانه رق کیدر بو کا بکزر نیجه صنایع احداث ایدوب سنلك ایدرلر بو وجهه اوزره جشن عظیم ایدوب اعتبار کلی ایدرلر مرویدر که بونك واضعی کیومرث شاه اوله و سده ایله سبب تسمیه اولدر که کیومرث شاهك ذکور و اناث تمام یوز نفر اولادی وار ایدی جمله سی رشد و تمیزه ایرمکله جمله سن دفعة اولندروب ذکورینه قیز آلوب اناثنی قوجه یه ویروب عظیم دوکون و ضیافت عامه ایدوب امر ایلدی مذکور کیجه تفصیل اولندیغی اوزره سنلك و سرور ایلدیلر بو سبب ایله کیجه نك آدینه سده دیدیلر که سد فارسیده یوز عدد در بعض روایتده لیلهٔ مذکوره سیامك شاهك اختراعیدر بر قول دخی بودر که شب مزبوردن نوروزه وارنجه تمام اللی کوندر کیجه سیله یوز اولور تعریب ایدوب صدق دیدیلر حکیم خاقانی بیت مکندار کاتش سده درجان مازند * این هجر کافرتو که آفت رسان ماست * حکیم ازرقی * رباعی * وز جور ستیزهٔ تو بیهده * در هر نفس از سینه بر آرم سده * ای عشق تو در دل من آتش زده * مردی نبود ستیزه باد لشده * ثانی اصفهان اعمالندن بر قریه اسمیدر حکیم نزاری قهستانی بیت چار نعمت در سده دارم بحمد الله معد * کبك شوم و باد سخت و آب شور و نان جو * ثالث بر اغاجدر که دار المرز و ماوراء النهر و سائر بلاد مماللکده ایراندده دخی اولور اولقدر ایری اولور که درت آدم بدنن کوجله قوجقلر و یپراغی اولمرتبه صیق و چوقدر که التنه یاغمور بحمز بدنی غایت هموار و موزون اولور و اوزرنده طوب کبی مدور نسنه لر بیتر بهارا یامنده اول طوپدن صو طملر صمغ کبی غلیظدر اول صمغی آلوب مرکب ایدرلر فوق المراد براق و رنکین و جاری اولور و اول طوپلردن صو طملدقدن صکره ایچنده سکك حاصل اولور اول سکك سببی ایله آکا درخت پشه دار و پشه غال و سارشکدار و سارخکدار و نارین و کرم ولامشکر و آغال پشه و کنجك وردار دخی دیرلر عرب لساننده شجرة النبق دیرلر ﴿ سراپرده ﴾ پادشاه سراینده حرم خاص اوکنه چکلن پرده و صو قاق تعبیر اولنان یردن دیوار و کولکه لك معناسنه خواجه سلمان بیت ای سراپردهٔ عصمت زده بر اوج کمال * صد ز خورشید غلامان تر اصف نعال * خواجه حافظ بیت دل سراپردهٔ محبت اوست * دیده آیینه دار طلعت اوست * مولانا هاتفی از تیمورنامه . بیت

عروس سراپرده دلبری * نمایدبرین کونه جلوه کری ق سراچه ع مصغر سرای وخانهٔ محقر
ومختصر حکیم خاقانی بیت ازین سراچهٔ آورنك دل بکسل * بارغوان ده رنك وبارغنون نوا *
بو سبیل مواضع اخرده دخی استعمال اولنور مضاف الیه اعتباریله سراچهٔ دل وسراچهٔ ماه کبی
وبو معناسی دیبسنز بر نوع قفسدر که ایچنده مرغ خانکی بسلرلر مضبوط اولوب منزلده کزمك ایچون
بو معنایه ابو المعانی از زبان پسری با پدرش * قطعه * کفت مرغ خانکی من نیستم * می نهی زیر
سراچه مرمرا * درهوا باشم چو مرغ بال زن * باهواداران شوم هم آشنا ق سراسیمه ع کارنده
متحیر وعقلنده اختلال واقع اولمش آدم حکیم فردوسی بیت سراسیمه کشتند ازان کارزار *
چنان لشکر کشته چندان سوار * دیکر بیت مایم سراسیمه در اطراف جهان * ازنیك
وبد خلق روکردان * کمال پاشازاده مرحوم بونده دخی تصرف خاص ایدوب بیورر سراسیمه لفظ
مرکبدر که بر جزوی سر وبر جزوی آسیم درکه اصلی آسیب در یا حرفی میمه قلب اولنمشدر و بر جزو بده
های نقلدر معنای عام ترکیبدن معنای خاص علمیته نقل ایچوندر شول کمسنه یه دیرلر که باشنه بو
قالی نسنه طوقنوب اختلال ویره انتهی ق سرای شمرده ع اول خانه یه دیرلر که رعایا ذمتلرینه
لازم کلان مالی کتوروب آنده قبضنه مأمور اولان عماله تسلیم ایلیه بو وضعی بونامله نوش الروان
اختراع ایلمش اندن اقدم بو عادت جاری دکل ایمش ق سرپره ع سکون راء اول وفتح ثانی
وباء فارسیله اول خطه دیرلر که قار اوینامق ایچون خاك اوزرینه چکرلر سردرك دخی دیرلر کذا
فی المجمع ق سرپنجه ع ال اوجی ودخی غالب قوی دست حضرت مولانا بیت سرپنجه بخون عاشقان
کلکون کرد * چون شاخ کلی زغنچها بیرون کرد * تعریف زور بازو وغالبیتده استعمال ایدرلر
شیخ سعدی بیت نه بینی در ایام اورنجه * که نالد زبیداد سرپنجه ق سرپوشنه ع ضم باء
فارسی وباء موحده ایله ده جایزدر دیمشلر وسکون شین معجمه وفتح نونله عورات باشلرینه
اورتدکلری خصوصا وهر نسنه نك اورتسی وقپاغنه دیرلر عموما میر نظمی ایکی معنایه بیت
زن سرپانجه درآمد زدر * که سرپوشنه در بغل جلوه کر ق سرپوچه ع فتح باء فارسی وها
وجیم وسکون نونله آچق باش معناسنه خصوصا وهر آچق اولان نسنه یه ده دیرلر عموما
وامثالی ینه بیت مذکورك مصرع اولیدر ق سرتخته ع صرمه کش آلتلرندن بر آلتدر
ق سرخاره ع سکون راء اول وفتح ثانی وخاء معجمه ایله فرهنك حسین وفایی ده التون
ویا خود کمش اوزون ایکنه در که عورات باشلرنده مقنعه یی آنکله محکم ایدرلر کمال اسمعیل
بیت دختران خاطرم را در تجلی کاه عرض * جز ز پنج انکشت من بر فرق سر سر خاره نیست *
فرهنك میرزا ابراهیمده پنج انکشت مثالی کوکدن واغاجدن ایدرلر انکله باشلرین وارقه لرین
قاشورلر دیوب بیت مرقوم ایله استدلال ایلمش ق سردابه وسرداوه ع کلاهما بسکون الراء
وفتح الباء والواو اول زیرزمین درکه شدت حرده ایچنده اوتوررلر وصوصو ودرلر سرداب وسرداو
دخی دیرلر ق سردارم ع سکون راء اول وفتح ثانی ودال ایله شعر ونظم قافیه سنه دیرلر کذا فی المجمع
ابو المعانی بیت همه شعر اوراند ارد نظیر * نه وزن ونه معنی نه سردارم بود ق سردمه ع سکون را
وفتح دال ومیمله الغار ایله کتمك معناسنه مولانا هاتفی بیت دیار عجم ملك من شد همه * بملك عرب
میبرم سردمه ق سرده ع بوزن فرده ایکی معنایه در اول سرحلقهٔ مجلس وپیشوای مخوان

میخواره ساقی معناسنه حضرت مولانا بیت چون من از خویش برستم ره اندیشه ببستم * هله ای سرده مستم برهانم تمامت * کمال اسمعیل بیت سرزده بزم سرابست امروز * آنکه دی بود امام اصحاب * ثانی شراب قدحنه دیرلر سیف اسفرنکی بیت از خمار جام عشق ازدل تو شلک نکردد * زشراب راح وریحان دوسه سرکرده کران کش ﴿ سرزره ﴾ سکون راء اول وفتح ثانی وکسر زاء معجمه ایله خوشبو بر اوتدر ﴿ سرسره ﴾ سکون راء اول وفتح ثانی وسین ایله بوقش باشی معناسنه میرنظمی بیت یکی ایستاده سرسرسره * نظر کرده هرسو بدیده بزه ﴿ سرسینه ﴾ سکون را وکسر سین ایله چکه التنده که چقور که چاه ذقن دیرلر میرنظمی بیت بسر سینه ره دل بسته کرده * بچشم نرکس مست خسته کرده ﴿ سرغینه ﴾ سکون را وکسر غین معجمه ایله سرغین مرقوم معناسنه که نای ترکیدر حکیم اسدی بیت ازان چارصد رابیرده سرای * زدندی ز کوس و سرغینه نای ﴿ سرکرده ﴾ کاف فارسیله باش دونمك سرکردان لفظنك مفعولیدر وکاف عربیله ایشه باشلمق معناسنه بودخی اسم مفعول اولور بو بیتده ایکی معنایه واقعدر بیت چو سر کرده بکار عشق خوبان * شود در دشت غم سرکرده حیران ﴿ سرکره ﴾ سکون را وکسر کاف فارسیله تسبیح باشنه قونیلان امامه معناسنه حکیم خاقانی بیت ای سرکره از تو عقد جانرا * بل واسطه عقد همه کارجهانرا ﴿ سرکوبه ﴾ سکون را وضم کاف و واو معروف وفتح باء موحده ایله کرزوطپوز معناسنه حکیم خاقانی * قطعه * کوس چون مارشده حلقه وکوبندش سر * بانك آن کوفتن از کوفه بصفه می شنوند * سخت سرکوفته دارندش واونالد ازانك * ناله مردن سرکوبه اعدا شنوند * بو بیتده ن سرزنش معناسی دخی استنباط اولنور ﴿ سرکشته ﴾ فتح کاف فارسیله ایکی معنایه کلور اول باشی دونمش سرکردان معناسنه خواجه سلمان بیت رهبری جو که درین بادیه هرسوی رهیست * مرد سرکشته چه داند که کجا باید رفت * ثانی مطیع ومحکوم معناسنه شیخ سعدی * قطعه * ابر وباد ومه وخورشید وفلك درکارند * تاتو نانی بکف آری وبغفلت نخوری * همه از بهر تو سرکشته وفرمان بردار * شرط انصاف نباشد که تو فرمان نبری ﴿ سرکیجه ﴾ سکون را ویای تحتانی وکسر کاف وفتح جیمله دماغده برعلتدر که باشی دوندورر اطبا دوار دیرلر ﴿ سرمایه ﴾ معروف عربیده رأس المال دیرلر کاهی اضافتله ضرورت وزن ایچون رایی مکسور ایدرلر نته کم بو بیتده واقعدر ابو المعانی بیت ازسرمایه علش نبرد نقصان * آنکه از فضل کند بذل سخا درعالم ﴿ سرموزه ﴾ سکون را وضم میم وفتح زاء معجمه ایله ادك اوزرینه کیلن پشمق حکیم نزاری قهستانی بیت بشست روی و بیامد کشیده موزه حسن * که مغز زرسزدش بر نعال سرموزه ﴿ سرمه ﴾ سکون را وفتح میم واخفاء ها ایله ایکی معنایه در اول اسرکن دیدکاری اوت ثانی فارس اعمالندن برقریه اسمیدر ﴿ سرواره ﴾ سکون راء اول وفتح ثانی وواو ایله بمعنی قافیه شعر ﴿ سروستاه ﴾ سکون را وسین وکسر واو وفتح تاء مثناة واظهار ها ایله موسیقیده بر نوا اسمیدر حکیم ازرقی بیت ببند نوش کن ازدست سرو یکتا پوش * بنوش با نك سماع از نوای سروستاه ﴿ سروسیاه ﴾ سکون را وسین وکسر واو وفتح یای تحتانیله چام اغاجی عربیده صنوبر صغار دیرلر حکیم ازرقی بیت نه لاله برکی وهستی برنك لاله وسرخ *

انه شاخ سروی وهستی بقد چو سرو صیاه ل سرویشه ع سکون راو یای تحتانی وکسر واو وفتح سین ایله بمعنی قوس قزح خسروی درصفت شراب بیت چونکه ساقیش داشت برسر دست * پر زسرویسه کشت بام وسرای ل سره ع فتح را ایله بش معنایه کلور اول زر رایج یعنی بکراقچه که بکمزیسه ناسره دیرلر خصوصا وهرنسنه نك رایجنه دیرلر عموما مولانا هاتفی بیت وزان پس به پیچید سرمیسره * دران نی سره ماند ونی ناسره * ثانی اولمقدار صویه دیرلرکه بوی ویرمیه حکیم سنایی بیت پل بود بردر سوی آب سره * چون کذشتی ازو چه پل چه سره * ثالث هراعلی ونیکو اولان نسنه درکه یرار معناسنه میرخسرو بیت زچندان نبرد آزمایی سره * چهل تن برون آمدند ازدره * رابع مؤید الفضلاده شقهٔ علم خامس فرهنك جهانکیریده بمعنی اصل وفرع باب ل سریچه ع کسر راوسکون یای تحتانی وفتح جیمله بر کوچك قوشدر قویروغی اوزون اولور اکثر صو کنارلرنده قویروغن چالار طور رعربیده حمار قبان دیرلر بعضیلر مرغ قاطمه دیرلر وهندی لسانده آکا ململه دیرلر حکیم سنایی بیت نازیدن نار وی نواهای سریچه ل ناطق کند ان مردهٔ بی نطق وزبان را * خواجه عمید لویکی بیت بموضعی که رسیده است ذکر اوصافش * سریچه باز شکار ست وکور شیرافکن * ل سرینه ع کسر راوسکون یای تحتانی وفتح نونله بر نوع چمبان را کثر باشده اولور ل سغانه ع فتح غین معجمه ونونله سردابهٔ مرقوم معناسنه کذا فی فرهنك جهانکیری بو معنایی مؤید میر نظمی بیت سغانه نشینان مرتاض کار * همیکرده اند از خلایق فرار ل سغده ع سکون غین وفتح دال ایله آماده ومهیا معناسنه که اسغده دخی دیرلر استاد لطیفی بیت چشم بکشا وسغده باش تنها * که بسی کار ناکهان آید ل سغدیانه ع سکون غین وکسر دال وفتح یای تحتانی ونونله بمعنی پیمانهٔ بزرك که آنکله محبة طلو ایچرلر ابو المعانی بیت بده ساقی با سغدیانه شراب * که غم خسته کرده بدزمان شتاب ل سفه ع فتح فا ایله نفرین ودشنام معناسنه وله درهجو بیت انقدر بدزبان وبدطبعست * هرکه دیده بروسفه کرده ل سفته ع سکون فا وفتح تاء مثناة ایله اوچ معنایه کلور اول برشهرده برآدمه برمقدار نسنه ویروب شهر آخرده غیری آدمدن آلمق اوزره اولان معامله درکه عربیده سفتجه ولسان رومده پولیچه دیرلر ثانی برآدمی بریره کوندرمك ایچون ویریلان اقچه اجرت طریق معناسنه حکیم انوری بیت ولیکن جواو برسرکنج باشد * چنین سفته هاخوار وآسان فرستد * ثالث مبایعهٔ اشیا ومتاع بهاسندن مقدم ویریلان اقچه یه دیرلر ل سفچه ع سکون فاوفتح جیم فارسیله خام قاون وقارپوز وقباق که ایچنی بوشالدوب آنکله صو وشراب ایچرلر مرقوم نسخه لرخام ایکن دخی دیرلر شمس فخری بیت ستم راسرزنش میکرد عداش * که خورد ست ازفلان پالیز سفچه * خواجه عبد الله انصاری بیورر * هردست که نه درجود ست کفچه ایست * وهر سرکه نه در سجود ست سفچه ایست ل سکاچه ع فتح کاف وجیم فارسیله آغر باصمق که عربیده کابوس دیرلر کذا فی المجمع ل سکارچه ع فتح کاف عربی وجیم فارسی وسکون را ایله جیدوس مرقوم معناسنه در ل سکافه ع فتح کاف وفا ایله زخمه که آنکله ساز چالارلر تازنه دخی دیرلرکه اصلی تارزنه در ابو المعانی بیت دردرونم روده همچون تاربود * چون سکافه میزنم ناخن صدا

صدا آیدبرون ﮓ سکانه ﭺ فتح کاف فارسی و نونله اوچراوچرد یمکدرکه ایکیشر ایکیشر دیمکه ٨٠
دوکانه درلر وعلی هذا القیاس وله بیت ببزم غم کشم جام سکانه * که باشد ذوق خاطر را بهانه
ﮓ سبکه ﭺ سکون کاف وفتح باء موحده ایله بر طعام آدیدر روغن وکشلك ایله بشورورلر ﮓ سکبینه ﭺ
سکون کاف وکسر باء موحده ویای ساکنه وفتح نونله براوتدرکه عربیده سکبینج دیرلر ﮓ سکچه ﭺ
سکون کاف ایلهوفتح جیم فارسیین ایله سك بچه دن مختصر مصغر سکدر میرنظمی بیت
دربدرهر روزچون سك میرود * درقفا طفلش چوسکچه میرود ﮓ سك دیوانه ﭺ قودوز
کوپك وله بیت چون سك دیوانه دامن درکشد * هرکرا بیندبه پیشش میرسد ﮓ سکرفنه ﭺ
فتح کاف فارسی وفا وسکون راونونله تکرلنمش آته دیرلر کذا فی المجمع ﮓ سکزه ﭺ سکون
کاف وفتح زاء معجمه ایله ایکی معنایه در اول انجقرق که عربیده فواق دیرلر ثانی برنوع کسکین
دمرناواوق درکه سکرنه دخی دینلور ﮓ سکنه ﭺ سکون کاف وفتح نونله اوزون اوقلی کرپی که
تشی دخی دیرلر حکیم اسدی بیت که ناخشی بسوی دری چون کشی * یکی سکنه خوانند ودیکر
تشی ﮓ سکیزه ﭺ کسر کاف وسکون یای تحتانی وفتح زاء معجمه ایله بمعنی جست خیز یعنی
چاپك قالقمق حضرت مولانا بیت برسرعیسی نهاده تنك یار * خرسکیزه میکنند در
مرغزار ﮓ سکیله ﭺ کسر کاف فارسی وسکون یای تحتانی وفتح لامله بمعنی سکزه مرقوم که
هکچه وهکك دخی دیرلر انجقرق معناسنه کذا فی الاداة وفرهنك جهانکیری ﮓ سلمه ﭺ
سکون لام وفتح میمله منترکه یردن یومرولنوب چیقر ﮓ سله ﭺ فتح لام مشدده ایله
وتخفیفله ده جائزدر انجه چوبلردن دوزلمش سبد مجمع الفرسده بلان قوه قلری سبد دیوبه
بویته متمسك اولمش شیخ نظامی بیت نه من بستم اول باین کین کمر * تو افکند از سله
مارسر * کلام اکا برده مطلقا سبد در ﮓ سماچه ﭺ فتح میم وجیم فارسیله سینه بند زنان یعنی
عورات انجو وصرمه ایله ایدوب کوکسلرینه بغلدقلری که ساماچه وساماچه دخی دیرلر
کذا فی المجمع ﮓ سماخچه ﭺ سکون خا وفتح جیم فارسیله بمعنی سماچه مرقوم ﮓ سماکاره ﭺ
بفتح المیم والکاف والراء المهمله فرهنك جهانکیریده سبو کش خمان یعنی میخانه ده دستی ایله باده
چکن سماکار مرقوم معناسنه حکیم سنایی بیت ازپی کسب وشرف پیش بنا کوش ولبش *
ماه دیدم رهی وزهره سماکاره دوست ﮓ سمانه ﭺ فتح میم ونونله بمعنی سقف خانه که آسمانه دخی
دیرلر مجمع الفرسده بلدرچین قوشی معناسنه در عربیده بر نوجکدر حضرت مولانا بیت
چون مست شود زباده حق * شهباز شود کین سمانه ﮓ سمچه ﭺ سکون میم وفتح جیم
فارسیله بمعنی سمج مرقوم یعنی نقب که یر آلتنده قزارلر ﮓ سمه ﭺ فتح میم واخفاء ها ایله تحفة
الاحبابده اول کوچك چقور که چولاهلر اوزرنده اوتوروب بز طقورلر مؤید الفضلاده ماله
آهار که چولاه آلتلرندن بر آلتدر وشرح السامی فی الاسامیده بر قارش مقداری براغاجدر
باشی یاسی جولاه بزی طوقدقچه آنکله سوروب دوشررلر اکا بزغمه دخی دیرلر وبعض
فرهنکلرده اکنی نك جفت آلتلرندن که تر کیده زوله دیدکلریدر وبعضیسنده طوزاق تخته لری
کبی که اوزرنده طوزاق قورارلر ﮓ سنبسه ﭺ سکون نون وفتح باء موحده وسین مهمله ایله بودفعه
دیمك معناسنه استاد دیمشدر بیت ستم تا بکی کفتم اورا بکفت * چنین میکند سنت وبود

سنبسه سنبه سکون نون وفتح باء موحده واخفاء ها ایله سقف خانه معناسنه در کتب
فتاو یده عبارت فارسیله بعض مسائل واقع اولمشدر جمله دن بر مسئله ده سنبه ذکر اولنمشدر
عبارتی بعینها بودر * دو خانه ایست دو کس را هر یکی یك سنبه یکی خانه را * روزن
نیست طاقچهای هست بر وی بام خانهٔ دیکر خداوند خانه طاقچاه بازمیدارد میکوید که
طاقچهای من بسته میشود * ائمهٔ حنفیه بوکا جواب یازمشلردر بو محلده ایرادی مقتضی
دکلدر مجمع الفرسده سنبه بمعنی زنبور سیاه و مؤید الفضلاده بمعنی انکور سیاه مسطوردر
سنجه سکون نون وفتح جیمله ایکی معنایه در اول نسنه وزن ایده جك آلت قپان
اولسون ترازو اولسون حقیقة ومجازا دخی استعمال اولنور حکیم فردوسی بیت خرد را وجانرا
همی سنجد او * در اندیشهٔ سنجه کی کنجد او * ثانی مؤید الفضلاده مازندران دیولرندن
بر دیوآدیدر حکیم فردوسی بیت نه ارژنك ماند نه دیو سپید * نه سنجه نه پولادغندی بید
سنجیده سکون نون ویای تحتانی وکسر جیمله طارتلمش وبکنلمش وصاحب تجربه معناسنه در
سندنه سکون نون اول وفتح ثانی ودال ایله نردبان که عربیده مرقات وسلم دخی دیرلر ضم
سین وفتح لام مشدد ایله سنده سکون نون وفتح دال ایله ایکی معنایه در اول اورس که اوزرنده دمور
دوکرلر سندان لفظندن مأخوذدر حضرت مولانا بیت تیر تراکنده ام پیك تراسنده ام *
دیتوا کر زنده ام خر بسکانم مده * ثانی مجمع الفرسده بمعنی غائط کنده یعنی قوتش نجاست
خلاق المعانی بیت الفاظ بسته اش ز زبان شکسته اش * مانند سنده کز بن در ازنار دن
کند سنکانه سکون نون اول وفتح ثانی وکاف فارسیله بر قوشجغزدر صعوه دخی دیرلر کذا
فی المجمع سنك بسته خام ایکن طلواورمش اوزم ویاخود غیری آفتدن تباه اوله
سنکچه سکون نون وکاف وفتح جیم فارسیین ایله طلو که یحچه ونکرك دخی دینلور حکیم
خاقانی * قطعه * شاه جهان نظم را داند تا شعر من * اهل بصر کوشت کاو داند از زعفران * کرچه
بچشم عوام سنکچه چون لؤلؤ است * لیك تف آفتاب فرق کند این وآن سنك خوار
بر نوع طاشدر وغایت پکلکندن آلت کار ایلمزسنك خوار دخی دیر خواجه سلمان بیت اکرچه
دشمن آهن نهاد سوخته دل * ز تاب تیغ تو در سنك خارهٔ سخته سنکدانه سکون
نون وکاف فارسیله پونه کاه بعض نسخه ده پوته چیلر معناسنه مرویدر سنکریزه
سکون نون ویا وکاف فارسی وکسر را وفتح زا ایله قوش دیلی دیرلر بر نوع توتمه در سنك سبویه
سکون نون وکاف فارسی وفتح سین مهمله وضم باء موحده وفتح یای تحتانیله اوزم دانه سندن ایری
وسیاه دانه لر در اطبا قتنده معروف دمره کوو بهق وجغد علتلرینه سرکه ایله طلا ایدرلر غایت
نافعدر عربیده عین السرطان دیرلر ابوالمعانی درهجو بیت علل کرفته سراپا وجود بد
نویش * بجای سنك سبویه علاج سنك سیاه سنکه سکون نون وفتح کاف فارسی
واخفای ها ایله اوزون اوقلی کرپی درکه اوقلرین آدم کوردکده اوق کبی آتار اکا سکته وتشی وسغر
ومرنکوش وپهن وکوله دخی دیرلر حکیم اسدی * مثنوی * تو این روسوی پارسی چون
کشی * یکی سنکه خوانند ودیکر تشی * همه مرزهای حراسان تمام * مرنکوش خوانند پهن
بنام سنك باله سکون نون وکاف فارسی وفتح یای تحتانی ودال ایله حیوانات شکمنده اولان

اولان خرزه‌در روایت اولنورکه تاتار واوزبك وطاغستان آدملرندن بعض کسنه‌لر اولوریدی
جنس حیوانك خرزه‌لرین آلوب دشمن ایله مقابله محلنده بر کاسه‌یه قویوب اوزرینه صودوکوب
برنفسده سوره‌ٔ یاسینی تلاوت ایدوب دشمن طرفنه صاچدقده اعدا منهزم اولورلر ایمش بو
ساعت آرام ایده‌جك اولورلر ایسه بامر الله تعالی اوزرلرینه عظیم یغمور یاغوب بالضروره فرار ایدرلر
ایمش واکر صویرینه قان دوکرلر ایسه قارودپی ظاهر اولورایمش راقم الحروف بو روایتی بو وجه
اوزره مشایخ ماوراء النهردن طریق نقشبندیه‌ده اعزه‌ٔ کراملدن استماع ایلدم ﴿ل﴾ سنه ﴿ع﴾ فتح
نون ایله سنهٔ مرقوم کبی نفرین ودشنام معناسنه‌در شمس فخری بیت شهرواسبوع وسنه
ماندمن * میکند بردشمن جاهت سنه * عربیده سال معناسنه‌در وکسر سین ایله عربیده
نوم لحظه معناسنه یعنی امزغنق تنکم دیمشلردر * سنة الوصل سنة وسنة الهجر سنة *
﴿ل﴾ سنیژه ﴿ع﴾ کسر نون وسکون یای تحتانی وفتح زاء فارسیله کتان طراغی که آنکله کتان قیلی
اصلاح ایدرلر ﴿ل﴾ سوغه ﴿ع﴾ سکون واو وفتح غین معجمه ایله رسم وخرج یومیه که بهر ماه سپاه
وخدامه وکتاب ووظایف دفترلرین حفظ ایدنه ویریلور کذا فی الاداة بو معنایه ابو المعانی
بیت خدمت دردوغم اندرپیش شاه عشق را * میکنم ازکنج حسنت سوغه‌ٔ ماراد هید *
﴿ل﴾ سویسه ﴿ع﴾ کسر واو وسکون یای تحتانی وفتح سین ایله قوس قزح که سرویسه دخی دیرلر
﴿ل﴾ سه ماه ﴿ع﴾ اخفاء هاء اول واظهار ثانی وفتح میمله ابعاد ثلاثه که طول وعرض وعمق‌در
﴿ل﴾ سه ﴿ع﴾ هاء علامتله که ماقبلنده اولان حرفك فتحه‌سن ضبط ایچون کتابت اولنور تلفظ
اولنماز واول حرفده دخی فتحهٔ صریحه ویرلمز مراتب اعداده اوچ عدددر ﴿ل﴾ مع الیاء * سائکنی ﴿ع﴾
سکون تاء مثناة وکسر کاف ونونله شراب قدحی میرعماره بیت چون می خورم بسائکنی
یاداو خورم * وزیاداو نباشد خالی مراضمیر * فرهنك میرزا ابراهیمده یای تحتانیله سایکنی
وسائکی واقعدر ﴿ل﴾ سائکینی ﴿ع﴾ زیادهٔ یای تحتانیله بودخی اول معنایه‌در شیخ سعدی بیت
عنجددر آمد سرایان ومست * می اندر سر سائکینی بدست * حکیم خاقانی بیت سائکینی
خوریم وجور دهیم * دورها درمیانه بستانیم ﴿ل﴾ ساچی ﴿ع﴾ کسر جیم فارسیله بمعنی سپید بیاض
صحیح معناسنه سیف اسفرنکی بیت بسته تنك تودرهوای سرشکم * شکر ساچیست
درکلاب سرشته ﴿ل﴾ ساری ﴿ع﴾ کسر راء مهمله ایله اوچ معنایه کلور اول هر بر فرسخ یرده نشان
ایچون دیکلن طاش معناسنه شمس فخری * قطعه * بامید عطای شاه عادل * نهد رخ
سوی اوهر کامکاری * نویدی یافته از جود عامش * بهر کامی وهر فرسنك ساری * ثانی ولایت
مازندرانده شهر آمله قریب یرده واقع برشهر آدیدر استاد فرخی بیت شاه ملکان میر محمد که
مراوراست * از آمل واز ساری بازانسوی یاری مولانا هاتفی بیت زساری وآمل فرستادکان
رسانند باج از رضا دادکان * ثالث برقوشدر که سار دخی دیرلر نجیب الدین جردبادقانی
بیت پیام صاحب عادل میان خطهٔ باغ * بسرو بر همه شب خطبه میکند ساری * زبان
هندیده قوط ومیزره ساری دیرلر واول ولایتك زنانی اکثر آنی کیرلر وباشلرینه اورترلر
﴿ل﴾ سازداری ﴿ع﴾ سکون زاء معجمه وفتح دال وکسر را ایله بمعنی ایش دوزیجی کذا فی المجمع
﴿ل﴾ سازکری ﴿ع﴾ سکون زاء معجمه وفتح کاف فارسی وکسر راء مهمله ایله موسیقیده مقام عراق

سی

نی ی

واصفهاندن مرکب بر پرده آدیدر میرخسرو * مثنوی * زمزمهٔ سازکری در عراق * کرده باهنك عراق اتفاق * سازکری راهمه خواهان شده * نغمهٔ اوتا بصفاهان شده *
﴿ساسی﴾ کسر سین مهمله ایله کدا یعنی دلنجی حکیم سنایی . بیت چه خیزد ز اول حکمی که در پیش دم آخر * بود ساسی و بی سامان چه ساسانی چه سامانی * فرهنك میرزاده یای نسبتله بمعنی کدایی یعنی دلنجیلك بومعنایه بیت مرقومك دلالتی واردر حکیم سنایی نك بو بیتنده معنای اول ظاهردر . بیت خاك پاشان دیکر ندو باد پیمایان دکر * کی توان مرساسیان از اذال ساسان داشتن ﴿ساقی﴾ معروف خواجه حافظ . بیت ساقی بنور باده بر افروز جام ما * مطرب بکو که کار جهان شد بکام ما * لغت مشترکدر عربیده دخی ساقی دیرلر ایچوریجی معناسنه وچغتای لساننده ایاغجی وایاقجی دیرلر اباق وایاغ قدح معناسنه در اسکندرنامه ده ساقیه خطاب ایدر . بیت ایاقجی کیتور جامی لب بلب * که توی اولدی هنکام عیش وطرب * توی طوی ملق معناسنه در ﴿سامری﴾ کسر میم ورا ایله بنی اسرائیلدن بر شخص اسمیدر حضرت موسی علی نبینا وعلیه السلام قرق کون وعده ایله جبل طوره مناجاته کتدکده آنك غیابنده التوندن بر بوزاغو دوزب بنی اسرائیلدن خیلی کمسنه یی طاپدردی حضرت موسی کلدکده بو احوالی کورب بوزاغویی شکست ایلدی سامری احوالی قران مجیدده مذکوردر وسحر سامری مشهور اولمشدر مولانا هاتفی . بیت نمودم دراجمالش آن ساحری * که کوساله شد پیش من سامری * خواجه سلمان بیت ساقیٔ مجلس طرب سحر نمود در امتی * در تن کاوزر روان کرده برسم سامری ﴿سالی﴾ کسر لام ایله یعنی کهنه ودیرینه ابو المعانی . بیت این غم عشق تو سالی در دلم نه عارضیست * هیچ در اندیشهٔ دفعش نکشتی صد دریغ ﴿ساوای﴾ بوزن آوای اکه ودوریدن چقان ریزه به دیرلر ﴿سای﴾ ساییدن لفظندن صیغهٔ امر ووصف ترکیبی اولور چوب سای ومشکسای وجبین سای کبی ﴿سبزبری﴾ فصل بهار معناسنه ابو المعانی . بیت سبزبری وموسم عیش وطرب آمد * در خانه نشستن بغم وفکر جنونست ﴿سبزمالی﴾ سکون بای موحده وزای معجمه وفتح میم وکسر لام ایله بر نوع اوزم آدیدر ﴿سبزی﴾ ایکی معنایه کلور اول صراحیٔ شراب معناسنه سبزك دخی دیرلر شرف شفروه . بیت نوروز بین که توبهٔ ماچون تباه کرد * سبزی نکر که نامهٔ ماچون سیاه کرد * ثانی محبوب معناسنه سیه چرده محبوبه غایت مناسبدر شهیدی قمی * قطعه * سبزی وسبزکی وسبزه کشت * چون بیایی ببرکش وبنشین * این بخور وآن بپوش وعیش بکن * وزلب آب وسبزه کل مچین ﴿سبکپای﴾ ضم بای اول وسکون کاف فارسی ایله آتده وسائر حیوانده استعمال اولنور یوکرك وآدمده استعمال اولنور شاطر وسرعتله یوریجی معناسنه ﴿ستی﴾ کسر تای مثناة ایله فولاد معناسنه شمس فخری . بیت آب درخلق بدسکالانت * عجبست کر نمیشود ستی * فرهنك جهانکیریده بووجه اوزره مرویدر بیت مزبوردن تای مشدده ایله اولق فهم اولنور مجمع الفرسده تخفیفله آهن معناسنه در ابو شکور بیت زمین چون ستی بینی وآب رود * بکردد فراز وبیاید فرود ﴿ستهی﴾ کسر تای مثناة وها ایله بمعنی ستیزه کن یعنی چکشیجی حکیم سنایی . بیت تونکو کارباش تا رهی * با قضا وقدر چرا ستهی ﴿ستی﴾ یای وصفیه

و صفیه ایله قاتیلق دز کامی مصدر استعمال اولنور میرنظمی بیت زدست چرخ بس شقتی
کشیده * بعالم کرمی وسردی بدیده سرابیلی فتح راوکسر باء موحده ولام ویای ساکنه
ایله خیز ومخنث معناسنه حکیم خاقانی * قطعه * اکرناهید برعشرتکه چرخ * سراید شعرمن
برسازارغن * ببخشد مشتری دستار ومصحف * دهد مریخ خالی تیغ وجوشن * ازین مشتی
سماعیلی ایام * وزین جوق سرابیلی برزن * همه قلب وجود شوله عصر * نعایم وار آتشخوار
وریمن سراروی قولنجه برطمر درکه اندن قان النرقده باشدن ویوزدن دم فاسد اخراج
اولنور اطبا اکا قیفال دیرلر باشه وچهره یه متعلق اولدیغیچون سراروی تسمیه اولنمش
سرانکشتی سکون نون وشین معجمه وضم کاف فارسی وکسر تاء مثناة ایله برنوع آشدر
ترکیده باسمه آشی دیرلر ودخی سراوی دیرلر بسحاق اطعمه بیت سرانکشت آن طفل
یادبده کام * کهبغرا سرانکشتیش کرد نام سرای معنای موضوعی مطلق اودر بیوك
اولسون کوچك اولسون مرور ایامله سلاطین اوتوردقلری مکانه دیدیلر کثرت استعماله وزرا
وامرا واکابر اولرینه وبیوك اولره دخی سرای دیدیلر شیخ نظامی بیت جنیبت کش وشاقانه
سرایی * روان صد صد ازهر سو جدایی * وخان وکاربان قوندقلری محله دخی اسم ایلدیلر
لکن دون الترکیب اولمزلابد کاربانسرای دیمك کرکدر وبرمعناسی دخی سراینده معناسنه اسم
فاعل اولور مدحت سرای وسخن سرای کبی ودخی صیغه امر اولور اوج معنایه شاعر دیمشدر
بیت پی عشرت بنشینی بسرای * کوی آن نغمه سزا اکه سرای * ودخی جانب شمالده مملکت
تاتار وحسن خیزده برشهر عظیم نامی در سرباری وسرواری اول بفتح باء موحده ثانی
واوایله ایکی معنایه در اول یوك اورتاسنه قونیلان نسنه که عربیده علاوه دیرلر مجد الدین
همکر بیت بارهجران بردلم خود بود غم * برسرش تاکی بسر باری نهی * ثانی باش اوزرنده
کوتریلان یوك بارسر تقدیرنده مضاف الیه تقدیم اولنوب استعمال اولنمشدر سرخسی
ایکی وجهله ایکی معنایه در بری فتح راوسکون خا ایله سرخس ولایتنه منسوب اولان کسنه یه
دیرلر یونده یای نسبت ایله وبری دخی سکون راوفتح خا ایله برنوع قزل اوتدر ترکیده ایرلتی وطکوز
اوتی دیرلر سردستی یعنی فی الحال وماحضر معناسنه خلاق المعانی بیت سردستیست
شعر ازاتو وکهی تداد * ابکار فکر برحسب اختیار دوست سرسری ابلهانه وبیمعنی حرکت
معناسنه مولانا هاتفی بیت مبین زنبت شعر راسرسری * بود شاعری بعد پیغمبری *
سرشوی سکون راوضم شین معجمه وواو معروف واظهار یا ایله ایکی معنایه در اول
حجام وسرتراش معناسنه شمس فخری بیت خاك بر سر شاعری را اکاشکی * بودمی
سرشوی یاخود پای باف * ثانی کل دیدکلری طپراق که عورات آنکله باشلرین یورلر عربیده
طیلون دیرلر سرکیری سکون راء اول ویای تحتانی وکسر کاف فارسیله اوج معنایه کلور
اول هرنسنه یه ابتدا ایتمك یعنی باشلمق ابو المعانی بیت بجای لطف وصالت مجو سرکیری
چو بنده راشه عالم بپرورد بالطف * ثانی ایش طوتمق ثالث شمع فتیلن آلمق وسوبندرمك
کمال خجندی بیت بمجلسی که زروی تو پرده برکیرند * چراغ وشمع برافروختن زسرکیرند *
سرمازکی سرما ایله ریزکیدن مرکبدر سرماصوق ریزکی کسر را وکاف وسکون یا وفتح

زایله دوکلك معناسنه در معنای ترکیب اول نسنه درکه اول وقت که هوا زمینه مماس اوله شدت بردن طوکوب قارکبی حدتله یره اینرا کثر صوق کیجه لرده خصوصا صباحه قریب واقع اولور ﴿ سرمافزای ﴾ سال ملکیدن طقوزنجی آیك آدیدرکه نیر اعظمك برج جدیده مدت اقامتیدر ﴿ سروکوهی ﴾ آردج اغاجنه دیرلر ابوالمعانی بیت نیست درخوبان چوتو حسن وجمال * سروکوهی ازکجا وسرو بستان ازکجا ﴿ سروسهی ﴾ ایکی معنایه در اول طوغری وموزون بتمش سرو خواجه سلمان بیت مقابی راست کرداند سهی سروازپی مرغان نوازد دره مقام راست صد دستان هزار او * ثانی مصنفات باربد خسرودن برلحن اسمیدر شیخ نظامی بیت اکرسروسهی راسازدادی * سهی سروش بخون خط بازدادی * ایکی معنایه استاد منوجهری بیت بزند باز برسروسهی سروسهی * بزند بلبل برتارك كل قالوسی قالوس دخی برنوا آدیدر ﴿ سروی ﴾ ضم را وسکون واو واظهار یایله بمعنی سرو مرقوم ﴿ سریری ﴾ کسر رائین وسکون یای تحتانیله نام پادشاه سریرافرازدرکه ذکری مرور ایلدی اسکندرنامه ده مفصل مذکوردر شیخ نظامی بیت سریری خبریافت کان تاجدار بران تختکه کرد خواهد کذار ﴿ سری ﴾ درت معنایه در اول بمعنی سرداری * مصرع * سران ملك پیراهن دریدند * ثانی سرآمد معناسنه حکیم سنایی بیت ایدل ارخواهی که یابی رستکاران سری * چون نسازی فقر را العل کلاه سروری * ثالث دموردن زره کبی یاپوب آتك باشندن قویروغنه دك کیدررلر ترکستانده قشغه دیرلر رابع اولیای کرامدن سری سقطی نك نامی در کذا فی فرهنك جهانکیری برنسخه ده نهر عظیم معناسنه ده مرویدر ﴿ سعتری ﴾ سکون عین مهمله وفتح تاء مثناة وکسر را ایله زنبقجی عورت مولانا جامی بیت نفس را بند ازکلوکن کرزنان سعتری * فارغست آنکس که قوت اوزنان وسعترست * سعتر ثانی براوتدر قوریدوب طوز ایله آمیخته ایدوب اتمك باتروب یرلر خوش خور نسنه در ﴿ سغری ﴾ سکون غین معجمه وکسر راء مهمله ایله جمیع حیواناتك صغریسی که ساغری دخی دیرلر حضرت مولانا بیت باکدامین روی می آیدمرا * اینچنین سغری ندارد کرکدان * صغری غایت درشت اولمغله یوزپکلکمدن کنایه ایدرلر ﴿ سفید بری ﴾ بری باء موحده وراایله درفصل خزان معناسنه در کذا فی فرهنك جهانکیری ﴿ سکابی ﴾ کاف فارسینك کسریله ده وسکونیله ده جائزدر قوندزکه عربیده کلب البحر دیرلر ﴿ سکپوی ﴾ سکون کاف وفتح باء فارسیین وکسر واو ایله یوریدکده ظاهر اولان ایاق سسی معناسنه کذا فی التحفه اماشمس فخری معیار جمالیده شین معجمه ایله نقل ایتمش وفرهنك وفایی ده شبنوی واقع اولمشدر ﴿ سکلابی وسکلاوی ﴾ کلاهما بمعنی سکابی مرقوم یعنی کلب البحر کو پکه مشابه برجانوردر دریاده تعیش ایدر خایه سی ادویه قسمندندر جندبادستر وجندبیدستر دخی دیرلر پور بهای جامی بیت کرچه سکلابی بدریا درشود * پوستینش کند خواهم چون فنك ﴿ سکنجی ﴾ فتح کاف وسکون نون وکسر جیمله اوچ معنایه کلور اول بمعنی بکری یعنی بوزلمامش قزك قیزلغی شاه ناصرخسرو بیت رخسار ترانا خن این چرخ سکنجد تاچند لب لعل دلارام سکنجی * ثانی بمعنی بتراشی ثالث بمعنی سرفه کنی وآوازبکلوکنی یعنی

یعنی اوکسرمکله بوغازدن ظاهراولان صدا ومعنایه شهره آفاق دیمشدر بیت بکاه نغمه سنجی
چون سکنجی * کند ناهید ترك نغمه سنجی * بو بیت مدح قصد اولنسه مطلق آواز معناسنه
اولور واکر ذم قصد اولنورسه معنای مذکور اولور ل سلبوی ع سکون لام وضم باء
موحده وواو معروف واظهار یا ایله یعنی سلت مرقوم یعنی ایاق سمی کذا فی فرهنك
جهانکیری ل سلقطی ع قلندرلرك برنوعه مخصوص لباسلریدر کذا فی المجمع
ل سلمی ع سکون لام وفتح میم ویای مقصوره ایله محبوبه عورت معناسنه خواجه حافظ
بیت سبت سلمی بصدغیها فوادی * وروحی کل یوم لی ینادی ل سمرقندی ع ایکی معنایه در
اول کوکلسز تکلیف واصلسز دوستلق ومحبت ابو المعانی بیت بی محابا سیرکاشن رارود
یادبکران * تاکهانم بین که تکلیف سمرقندی کند * ثانی قپو آردینه ایتدکلری سورمه
اغاجه دیرلر بو اعتبار ایله عوزتنه مغلوب اولان یادکاره ده دیرلر ل سنك آتشی ع چقمق
طاشی میرعلیشیر نوائی بیت بسکه دارم درون سینه مهرمهوشی * برسرخاکم شود
هرسنك سنك آتشی ل سولی ع سکون واو وکسر لام ایله صبان دموری معناسنه در
ل سهی ع کسرها ایله هر موزون وطوغری اولانه دیرلر عموما انیر الدین اخسیکتی بیت
از وسهی کند اسلام قامت رفعت * بدو قوی کند ایام بازوی دعوی * وله بیت چنان صدری که
پیش آستانش * فلك خم داد بالای سهی اش * وموزون سروه دیرلر خصوصا خواجه حافظ
بیت چندین بود کرشمه ونازسهی قدان * کاید بجلوه سروصنو برخرام ما ل سیدی ع سکون
یای تحتانی وکسر دال ایله کیجه لرده یول کنارنده صدا ویر دیر بوجکدر عربیده اغا معناسنه در بو ایکی
معنایه میرنظمی بیت صدا ایش همچو مرغ وخویش سیدی * چنان هرنا سزا کوید
سیدی ل سیسدی ع سکون یا وفتح سین وفتح یا وسکون سین ایله ده سیدی مرقومك
معنای اولی ایله مترادفدر کذا فی فرهنك جهانکیری ل باب السین المکسورة مع الف ع
ل سپا ع فتح باء فارسیله سفرلرده قاپچ ورخت وامثالی نسنه لر آصدقلری اوج ایاقلی اغاج
وساج ایاغی وهرنه که آنلره بکزر روا وار ایسه وجامعلرده قندیل یاقیق ایچون اوچ ایاقلی نردبان کبی
نسنه یه دیرلر ابو المعانی بیت چو در مسجد سپا بودی قد او * دو چشمش مشعل قندیل
فروزی * بوبرعابد وصفی اولمق واردر ل سپیدا ع کسر باء فارسی وسکون یای تحتانیله
سفید اج لفظندن ترخیم اولنمشدر ل سپیدپا ع ایکی باء فارسیله مبارك ومسعود وخوش قدم
معناسنه در شرفنامه ده بر طعام آدیدر سپیدآبا لفظندن مختصردر بو معناده باء ثانی موحده
کرکدر ل ستا ع فتح تاء مثناة ایله بش معنایه کلور اول ستودن او کلك معناسنه مصدر
استعمال اولنور امیرخسرو بیت یارب سخنی ده که بتوحید توشاید * کاین فکرت مخلوق
ستار اذ شناسم * مجمع الفرس ده یعنی ستایش که اسم مصدر اولور شاه ناصرخسرو بیت
برحمد ستامباش فتنه * برشحنه ستان سخن بشاهی * وستایش کننده معناسنه اسم فاعل
اولور شمس فخری بیت بود مؤید طبع همیشه روح قدس * از آنکه باشد طبع همیشه
شاه ستا * وستایش کن معناسنه صیغه امر اولور حکیم فردوسی بیت زنان را ستایی سکان را
ستا * که یك سك به از صد زن پارسا * ثانی برنوع چادر شامیانه دخی دیرلر مسعود سعد

س ٢

سلمان بیت کهی زیر صیمی ستامیشود * کهی بازدرآیکون چادری * ثالث موسیقیده بر لحن آدیدر رابع تنبوره یه دیرلر بومعناده ستار لفظندن مخففدر وایکی معنایه ترتیب اوزره حکیم خاقانی بیت مرغان زکلو الحان ستا ساخته در صبح * وساز ستا چاك زد این سبز ستایی * شیخ نظامی بیت ستا زن برآورد بانك سرود * سرود نوایین تر از صد درود * خامس اوج پیاله شرابه دیرلر حکمانك قرارداده اولدقلری وجه اوزره هنوز زنسنه تناول اولنمیوب ایچیلورکه معده دن فضلات اخلاطی غسل ایدوب پاك ایدر عربیده ثلاثهٔ غساله دیرلر حکیم نزاری قهستانی بیت محبانه دعایی کردخواهم * حکیمانه ستایی خوردخواهم * اما تنبوره و ثلاثهٔ غساله معنالرینه اولدقده منفصل یازلمق مناسبدر وزرداویونلرندن اوچنجی اویون آدیدرکه ستاده دخی دیرلر و بومعناسی دخی استا لفظندن اختصار اولنمشدر جمله یدی معنایه استعمال اولنور

۞ سرکا ۞ سکون را و فتح کاف فارسیله سرکه که عربیده خل دیرلر حضرت مولانا بیت کسی کو در شکرخانه شکر نوشد به پیمانه * بدین سرکای نه ساله اش نباید کرد خرسندی * حکیم سوزنی بیت تو شهد نیستانی و در کام بازی * او کامه و سرکلو شتر غار نیاید ۞ سرنا ۞ سکون زا و فتح نونله بوزاو رمق معناسنه ترکیده سرسله دیرلر ۞ سزکا ۞ سکون زاء معجمه و فتح کاف عجمیله شمار امعناسنه در کذا فی شرفنامه ۞ سفیدبا ۞ یوغرت شورباسی که سفید آبا و ماستبا و ماست آبا دخی دیرلر ۞ سکبا ۞ سکون کاف فارسی و فتح باء موحده ایله اکشی آش و سرکه لی شوربایه ده دیرلر اصلی سیك آبادرکه سیك سرکه و آبا شوربادر تعریب ایدوب سکباج دیدیلر بومعنایه حضرت مولانا بیت زان دست مسیح آمده داروی جهانی * کو دست نکه داشت زهر کاسهٔ سکبا * ابن یمین محمود بیت شوربای چشم خود خوردن برابن یمین * به که باید خورد سکبای رخ هر ناکسی ۞ سمنوا ۞ کسر میم و سکون نون و فتح واوایله لرشته آشی در ۞ سکوا ۞ سکون کاف فارسی و فتح واوایله سکبای مرقوم معناسنه در کذا فی المجمع ۞ سنا ۞ فتح نونله بر مشهور دارودر اعلاسی مکهٔ مکرمه دن کلمکله لسان خلقده سناء مکی مشهور اولمشدر اخراج صفرا و بلغمده غایت لطیف مسهلدر شاعر بیت سنا باشد دوا قبض شکم را * علاج قبض دل آیا چه باشد ۞ سیبا ۞ سکون یای تحتانی و فتح باء موحده ایله مرکب بالغی و دیرلرکه دکز کوپوکی که عربیده زبد البحر دیرلر انك استخوانی اوله ۞ سیکبا ۞ سکون یای تحتانی و فتح باء موحده ایله سکبای مرقوم معناسنه در ۞ سیما ۞ چهره و صورت معناسنه اکرچه لفظ عربیدر لکن اعجام کندو ترکیبلرینه جزو ایدرلر مه سیما و سمنسیما کبی ابو المعانی بیت آن سمنسیما بکاهی مجلس آرایی کند * رشك فرمای ارم باشد بعالم بزم ما ۞ سیم پالا ۞ پالاستو زلمش معناسنه در یعنی قال اولوب غل و غشی آیراش کش ودخی کش اریده جك آلت معناسنه ده کلور بو ایکی معنایه ابو المعانی بیت سیم پالا کشته کویا دیدهٔ کریان من * اشك حسرت را کند چون سیم پالا پاك و صاف ۞ سیمیا ۞ سکون یای اول و فتح ثانیله اعمال حیلدن بر نوع عمله دیرلرکه بی اصل و بی حقیقت اشکال باغ و بستان و عمارت و صورت حیوان کوستره بر مشهور علمدر شاعر بیت هرچه پیش تو باغ ایوان بود * همه آن سیمیای دیوان بود ۞ سینا ۞ سکون یای تحتانی و فتح نونله نام پدر شیخ الرئیس

الرئيس ابو علی حکماء اسلامیه دن مشهور کسنه در موید الفضلاده فتح سین ایله مرویدر
اما کسره ایله ده استعمالی شایعدر ادات الفضلاده سینا ابو علی نك لقبیدرکه ابو علی سینا دیرلر
شرفنامه ده ومجمع الفرسده نام پدر ابوعلی مسطوردر عربیده جبل طوره سینا دیرلر
﴿ سیوا ﴾ سکون یای تحتانی وفتح واو ایله المادرکه سیب دخی دیرلر کذا فی فرهنگ جهانگیری
﴿ مع الباء * سپیداب ﴾ کسر باء فارسی وسکون یای تحتانیله ﴿ سفیداب ﴾ کسر فا
وسکون یای تحتانیله کلاهما بمعنی سفیداج که آنلرك معربیدر ابوالمعانی بیت روی نیکو
نشود چهرهٔ زشت وچرکین * با سپیداب وفکر چند کنندش تزیین ﴿ سناب ﴾ فتح نونله صوده
یوزمك که شنا وشناور دخی دیرلر وله بیت اندرون کشته یم غصه وغم بی پایان * میکنند شام
وسحر این دل بیچاره سناب ﴿ سنجاب ﴾ سکون نون وفتح جیمله معروف کورکدر بیاض وکوك ولطیف
وقوروغی اوجی سنجاب اولور بر جانوردر دریسن کورك ایدرلر ودیرلرکه آنی وسموری وقاقومی ابتدا
کورك ایدوب کیمك هوشنك شاهك اختراعیدر واوائل زمانده ملوك ووزرایه مخصوص اولوب
هرکس کیمزایمش شمدی قرق اللی غروشه مالك اولان نادان برکورکنی آلوب کیرلر مقبول
ومعتبر اولمغله شیخ عطار پندنامه اولنده دیر بیت آن یکی پوشیده سنجاب وسمور * دیگری
خفته برهنه در تنور ﴿ سیاب ﴾ فتح یای تحتانی ایله بمعنی آراستن یعنی بزه مك مصدری
سیا بیدن کلور حکیم فردوسی بیت بدوگفت روخوان قربان سیاب * بدین کار مرخویشتن را
بیاب * تحفة الاحبابده حیات معناسنه مسطوردر ﴿ سیجاب ﴾ سکون یای تحتانی ونون
وفتح جیمله بر ولایت آدیدرکه افراسیاب معاونتیله کاوس کشانی انك ضابطی اولوب بعده
رستم کاوب آنی قتل ایلدی ﴿ سیب ﴾ سکون یای تحتانیله المایه دیرلر عربیده آدی
تفاحدر کمال خجندی بیت گفتم از سیب سمرقندی به از نار خجند * باز خندان ولب چون قند
گفتا به نبود * مجمع الفرسده بمعنی سرگشتگی درشغل وکار یعنی ایشنده متحیر اولمق ونیب
لفظی اکا تابع ایدوب سیب نیب دیرلر شمس فخری بیت آصف اگرچه صاحب تدبیر ورای
بود * با عقل وفطنت تو ورا سیب دان ونیب ﴿ سیراب ﴾ سکون یای تحتانی وفتح رایله صویه
قانمش آدم اولسون غیری اولسون عربیده ریان دیرلر ابوالمعانی بیت سیراب شاخ هر درخت
نمود برك وربس * از بهر توحید خدا ایستاده است در بوستان ﴿ سیرکوب ﴾ سکون
یای تحتانی وراو ضم کافله صرمسق دوکه جك اغاج هاون که سیر صرمسق در وکوب کوفتن
لفظندن اسم فاعل اولور ﴿ سیلاب ﴾ سکون یای تحتانی وفتح لامله سیل صویی دیمکدر
ابوالمعانی بیت سیلاب اشك دیده ام طوفان زامدل شده * کشته خراب ازدر دوغم آخر چو
این شهر وجود ﴿ سیماب ﴾ سکون یای تحتانی وفتح میمله جیوه درکه عربیده زیبق دیرلر
بومعنی نسنه در شمس فخری بیت اگر مهابت تو بانك بر زمانه زند * ز بیم در دل کان منعقد
شود سیماب * موید الفضلاده بمعنی خیره مرویدر ﴿ مع التاء * سبلت ﴾ سکون باء موحده
وفتح لامله فرهنگ جهانگیریده بمعنی سنریش یعنی چریش مجمع الفرسده سریشم باشد که
از جرم خام پزند وکمانگران وجز ایشان بکار برند واقعدر خام کو نندن بشن چریش اولمز طوتقالی
ویا بیجیلرك قوللندوغی طوتقالدر چریش دکلدر عربیده بیق معناسنه در املو معناده عجم

دخی مشترکدرکه سبلت وریش دیرلر سپید پوست بر قاج معنایه در اول آق بکزلو آدمه دیرلر ثانی پرنج معناسنه در سپید دست بمعنی سخی وکریم حکیم خاقانی بیت این دهر سپید دست سیه کاسه ایست صعب * منکر بخوش زبانی واین ترش مترباش سرخشت سکون را وشین وکسر خاء معجمه ایله هرات ولایتنده سکوت اغاجنه یغار برنسنه درکاهی آریه اونیله یوغروب حماسی اولان آدمه یدورورلر هم دوا اولور هم غدا اولور وبغایت نافعدر شیرخشك دخی دیرلر سرشت کسر را وسکون شین معجمه ایله خلقت ونهاد آدم وطبیعت معناسنه دخی استعمال اولنور مولانا هاتفی بیت اگر بیضهٔ زاغ ظلمت سرشت * نهی زیر طاوس باغ بهشت * وبنیه وطینت معناسنه خواجه افضل ترکه * قطعه * مارا ببدی رومکن ای حور سرشت * زشتی نبود گرهمه رو باشد زشت * هجران که ردوز خست بترصد بار * امید وصالست درو همچو بهشت * ومزاجه دخی دیرلر مولانا جامی بیت چو شد پانزده پور یوسف نژاد * دگرگومه کشتش سرشت ونهاد * حقیقتده سرشت یوغرلمق در خلقت معناسی جمله دن انسبدر باقی معنالری علی وجه التعریب در سفت سکون فا ایله یوغون وغلیظ معناسنه حکیم فردوسی بیت نکه کرد رستم بدان سرفراز * بدان جنك سفت ورکاب دراز سه انگشت خرمن صاوره جق آلت که کمی اوچ پارمقلو وکمی درت وکمی بش پرمقلو اولور وعربیده مدره دیرلر کسر میمله صاورجق دیمك اولور سیاست درت معنایه در اول اشکنجه ثانی حکومت ملوك وحکامی قضادن غیری ثالث رعایایی حمایت وصیانت ایتمك رابع آت وقاطر وامثالنه خدمت معناسنه در فاعلنه سواس وسایس دینلور میرنظمی * مثنوی * زیردستان را سیاست لازمست * هرکه بر خلق جهان را حاکمست * اندرین قید گر نباشد شهریار * با سیاست میشود دوزخ قرار سیه دست بمعنی بخیل وشوم کذا فی المجمع سـ ج
مع الجیم * سپاناج فتح باء فارسی ونونله اسپناق که سپاناخ وسفاناخ دخی دیرلر وسبزه در سموزات ایله بشورورلر میرخسرو بیت بقلهای سپاناج کرده اوصاف * خورند کانرا که دردل است وکه بربان سبنج فتح باء موحده وسکون نونله صبان دمور یدر فرهنك جهانگیریده بر اوزون چبوقدر بر باشنده صبان و بر باشنده آماج بغلودر اکا چوب قلیه دخی دیرلر حکیم سوزنی بیت چون یکی کاوسر وزن شده * جسته ازیوغ وزآماج سبنج * سپنج فتح باء فارسی وسکون نونله درت معنایه کلور اول مهمان معناسنه در مراد بر یرده مکث قلیل اوله حکیم فردوسی بیت که امشب درین خانه باشم سپنج * نباشد کسی را زمن هیچ رنج * وحکیم ناصرخسرو بیت نه بینی همی خویشتن را نشسته * غریب وسپنجی بخوان کسانه * کمال پاشازاده مرحومك تصحیح لغت بحثنده تصرفات خاصه سندن بو محلده بیورورکه سپنج آز آرام ایده جك یردرکه لفظ سه ایله پنجدن ترکیب اولنمش لفظدرکه اسم واحد اولمشدر شعرا دنیانك مدتنی اوچ ویا بش کوندر دیو تعبیر ایدرلر برکون کلوب برکون کیتمك و برکون دخی ایام عمردرکه مجموعی اوچ کون اولور محصل کلام بش کوندر دین کمسنه مدت بنای اعوام وشهور واسبوع طریقیله اعتبار ایلمشدر یعنی مذکورانك اقل اعدادی هفته در زیرا مقام تقلیلدر بو تقدیرجه بدینك ایکیسی ایاب وذهاب اولوب مدت اقامت بش کون اولور

اولور خواجه حافظك * ع * هركسى پنج روز نوبت اوست * ديدوكى بوكا اشارتدر اما دنيايه
سراى سپنج ديدكارى تفصيل مذكوره حاجت يوقدر سپنج عاريت معناسنه كلدوكى كفايت
ايدركه دنيا بر عاريتى در وهم سه پنج ديدوكى يرده اولسه سين مفتوح اقتضا ايدر استادان
متقدمين تأليفاتنده كوردېكمز سين مكسوردر الله اعلم بحقيقة المعنى وسپنجك معناى
ثانيسى عاريتدر زراتشت بهرام بيت سپنج است اين جهان مينوست جاويد * ببردل زين
پدان ميد اراميد * دنيايه سراى سپنج دينلدوكى بطريق الاستعاره دردير سپنج دخى ديرلر
استاد رودكى بيت بسراى سپنج مهمانرا * دل نهادن هميشكى نه رواست * شيخ نظامى
بيت نماند كس درين دير سپنجى * تو نيز آرى نمانى تا نرنجى * ثالث خانه علفى يعنى مزروعات
وباغ و بوستان كنارلرنده خس وخاشاكدن وچوب واوتدن ايتدكلرى خانه مختصر ومحقركه
باغ بكجيسى آفتاب وباران دفعيچون ايچنده اوتورر صاحب فرهنك منظومه نظم ايلمشدر
بيت خانه دشتيان سپنج بود * كرچه كشت روز پنج بود * رابع چراكاه حيواناتكه آب
وعلفى وافر اوله استاد رودكى بيت ازپى آسايش والفقه روزى بجهد * جانور سوى سپنج
خويش جويان ودوان * تحفة الاحبابده خانه دشتيبان و پاليزبان ومنزلكاه عاريتى و بمعنى
مهمان حكيم فردوسى نك بيت كرامشب درين خانه باشم سپنج * نباشد كسى رازمن هيچ
رنج * بيتنه تمسك اولمش ﴿ سپيداج ﴾ كسر باء فارسى وسكون ياى تحتانيله آقلق كه
عورات يوزلرينه سورلر ونقاشلر نقشده استعمال ايدرلر ﴿ ستنج ﴾ فتح تاء مثناة
وسكون نونله ايكى معنايه در اول بريصى تختهيه چاقل طاشنى برلشديروب براوجن بار كير
وياخود غيرى حيوان بوينه بغليوب خرمن دوكرلر تاكه غله نك صاپى قرياوب دانه سى چيقه
آكا زده وجون دخى ديرلر روم ولايتنده دوكن ديرلر حكيم خاقانى بيت دراعتبار پيشه برزيكرى
همى * پايت ستنج وپنجه دست تو زنبل است * ثانى ذخيره معناسنه ابو المعانى بيت
بوقت حكم ضرورت اكر ستنج نهى * كه احتياج تو از خلق آن زمان نشود ﴿ سرنج ﴾ كسر راء
مهمله وسكون نونله ايكى معنايه در اول ايكى پارچه توجدن تپسى كبى ياپلمش بر يوزى يصى وهم واو
و بر يوزى يومرى اولور بر برينه اوردقده چقان صدا سنى سورنا ونفيره آهنك ايدرلر وكاهى
رقاص اوغلانجقلرى چالوب رقص ايدرلر آكا سنج دخى ديرلر تركيده زيل ديدكاريدر بسحاق
اطعمه بيت قلم را علم داشت قليه برنج * كه ميزن زليبى بهم چون سرنج * ثانى سفيداب
سوخته بعض فرهنكلرده سلوكن ديدكارى قزل بويه در ﴿ سكارآهنج ﴾ فتح كاف فارسى
وكسر ها وسكون نونله تنوردن اتمك چيقاره جق دمور چنكال سكارآهنك دخى ديرلر
﴿ سكنج ﴾ فتح كاف فارسى وسكون نونله درت معنايه در فرهنك جهانكيريده اول بمعنى
سرفه يعنى او كسورك ثانى بمعنى تراش كردن ثالث بمعنى كزيدن يعنى اصرمق
معناسنه كه مصدرى سكنجيدن كلور رابع برنوع بيوك يلاندركه شدت تأثير زهر ايله
مشهوردر جمال اصفهانى بيت ازپى دفع كزند زهر خلاف ترا * مايه ترياك ساخت مار سكنج
ازلعاب ﴿ سنج ﴾ سكون نونله ايكى معنايه در اول اوجاكه سرون دخى ديرلر او تراق برى معناسنه
شمس فخرى بيت بفرمانش حيوان وانس وپرى * همه داغ دارند بر سنج وغنج * ثانى

جه لاجل دائره ودف حلقه لری وزنبل معناسنه سیف اسفرنکی بیت سنج دف میراث پدر
بازرها کرد * تا که بخط وخانهٔ دفتره ونس افتاد * سیف الملوك * رباعی * ای شاه فلاع
رفعت وخورشید سریر * فیلت بنقاوه خانه کاه زدو کیر * آوردز سرنامه وزندان چوب *
کوشش شاه سنجها وخرطوم ونفیر ع سنخ ع فتح نون وسکون خاء معجمه ایله تنکیٔ نفس که
عربیده ضیق النفس دیرلر برعلتدر فضلات بلغمدن عارض اولور منصور منطقی بیت
ازغم وغصه دل دشمنت باد * هدر تا پاك كاهی درسنخ ع سینج ع فتح یای تحتانی وسکون نونله
بمعنی هشیار ترکیده نطس عربیده فلحان دیرلر ع سیج ع سکون یای تحتانیله سازوترتیب
معناسنه امیرخسرو بیت مید ادچونظم نامه راسیج * باقی نکذاشت بهر ماهیج ع مع الخاء ع
ع سپاناخ ع معروف سبزه در سفاناخ واسفناج واسپناج دخی دیرلر حضرت مولانا سخ
بیت من سپاناخ توام هرچه پزی * باترش باباکه شیرین میپزی ع سبج ع فتح باء موحده ایله
طوز کدنمك دخی دیرلر عربیده ملح دینلور و بردلبرك وجودنده جراحت واقع اولدقده حکیم
سوزنی دیمشدر بیت یحی برفت ولیکن زشور بختی من * شکر سبج شد ومشکل بود جلاب
سبج * خواجه عمیدلویکی بیت چکویم مشتری راکز نحوست * سعادت بردلم شیر وسبج
کرد ع سپندان تلخ ع استبان دیدکاری آجی اوتدر ع ستاخ ع فتح تاء مثناة ایله موزون
وراست وهموار بتمش اغاج دالنه دیرلر سیف اسفرنکی بیت ستاخ درختانش نقش
معین * هوای کلستانش جای مصور ع ستیخ ع کسر تاء مثناة وسکون یای تحتانیله
طوغری واوزون اولان هرنه اولورسه ستیخ دخی دینلور حکیم فردوسی بیت هم آوردپشت
مدتان ستیخ * سرا پرده برکند هفتاد میخ * معیار جمالیده هر بوغون وطوغری اولانه دیرلر
شمس فخری بیت بسعی شیخ بود قصر دین مشید ازان * که هست معدلتش چون ستون قوی
وستیخ * وبلند وراست معناسنه حکیم اسدی بیت ز زراندروصد ستون ستیخ *
زابریشمش رشته دزسیم میخ * حکیم سوزنی بیت داشتم درمیانهٔ شعرا * روی سرخ وستیخ
کردن خویش * وطوغری وسوری طاغ دپه سنه ده دیرلر استاد منوجهری بیت توکفتی کز
ستیخ کوه سیلی * فروآورد برمن جمله اجحار ع سفاناخ ع فایله سپاناخ معناسنه درکه جمله
سپاناج واسپناج واسفناج دخی روایت اولنمشدر ع سه شاخ ع اخفاء هایله خرمن
صاوردقلری برمقلوآلت که سه انکشت وسه شاخه دخی دیرلر ع سیخ ع سکون یای
تحتانیله ایکی معنایه در اول شیش دمور اولسون اغاج اولسون کباب شیشی وغیری شیخ
سعدی * قطعه * اکر زباغ رعیت ملك خورد سیبی * برآورند غلامان درخت اوازبیخ *
به پنج بیضه که سلطان ستم روادارد * زنند لشکریانش هزار مرغ به سیخ * ثانی ایکی پارچه کوچك
توج تبسی در بر ریوزی یصی و بر طرفی قبه لو هر برین بر الله طوتوب بربرینه اوروب اصول
طوتارلرکه سوزنا ونفیر ونقاره یه آهنك اوله مولانا هاتفی بیت سیخ ازغم اهل ننك وناموس *
برهمز ده دست وخورده افسوس ع مع الدال ع سپد وسفد * ع اول فتح باء فارسی ثانی سد
فایله بش معنایه کلور اول سپند سوخته معناسنه درکه اندن اختصار اولنمشدر ودرت
معناسیله سپند ارمد لغتی ایله مترادفدر اول ذرت معنانك بری سال شمسینك اون ایکنجی آیی

آیی اسمیدر که نیر اعظمك برج حوتده مدت اقامتی در استاد فرخی بیت آری بدر مقدمهٔ شاه مشرف بود * همچون سپید مقدمهٔ ماه فوردین ﴿ سپردن﴾ ضم باء عجمی وسکون راء مهمله ایله شرفنامه ده بمعنی کوشه نشینی وقناعت وتحمل وفروتنی وسلوك بره راست کذا فی الاداة ومجمع الفرس بمعنی تسلیم کرد بو معناده سپردن لفظنك فعل ماضیسی اولور شیخ سعدی بیت پدر بعد ازان روزکاری شمرد * بجان آفرین جان شیرین سپرد * وبمعنی پامال کرد حکیم فردوسی بیت خروشید وبر جست لرزان زجای * بدرید وبسپرد محضر بپای * ووقت معناسنه دخی مرویدر شاعر بیت بدنیان نیکنامی سپرد * وزان توشهٔ راه عقبی ببرد * ﴿ سپکار ﴾ سکون باء فارسی وفتح کافله آدم دپه سی یعنی باشنك اورته یری وطاغ دپه سی حکاد معناسنه کذا فی فرهنك جهانکیری ﴿ سپندارمد ﴾ فتح باء عجمی وسکون نونله بعض فرهنکده آخری ذال معجمه ایله مرویدر درت معنایه کلور اول بمعنی زمین زراتشت بهرام در صفت قیامت وظاهر شدن کنجها بیت سپندارمد بر کشاید دهان * برون افکند کنجهای نهان * ثانی بر ملك اسمیدر که زمین ودرختان وجنکلستان اوزرینه موکلدر وماه سپندارمدده واقع اولان امور مصالح وتدبیر اکا متعلقدر حکیم فردوسی بیت سپندارمد پاسبان تو باد * خرد جان روشن روان تو باد * ثالث سال شمسیه نك اون ایکنجی آیی اسمیدر که نیر اعظمك برج حوتده مدت اقامتی در حکیم انوری بیت نماز دیکر یکشنبه ازمه بهمن * که یادوال سپندارمد بداز تقویم * رابع هر ماه شمسی نك بشنجی کونی اسمیدر قاعدهٔ کلیهٔ عجم بودر که هر ماهك اسمی که کونی اسمی ایله موافق واقع اوله اول کون عید جشن ایدرلر واول کونده جامه بچمك وجدید لباس کیمك وغرس اشجار ایتمك واصحاب واحباب یوزینی کورمك مناسب ددیرلر وبو معنا ایله عمل ایدرلر ﴿ سپندان خرد ﴾ ضم خاء معجمه وسکون راء مهمله ایله خردل تخمنه دیرلر ﴿ سپندان کرد ﴾ کسر کاف فارسی وسکون راء مهمله ایله بمعنی سپند جوشن. بو ایکی لغتك مثالی بو بیتده واقعدر بیت سپندان خرد دافع بلغمست * سپندان کرد از عمل محکمست ﴿ سپند ﴾ فتح باء عجمی وسکون نونله ایکی معنایه در اول اوزرلك تخمی که اطبا حرمل دیرلر اصابت چشم زخم دفعنه دخلی اولمغین اطفاله بخور کبی یاقرلر آتشه براقدقده صدا ویررو سحراز خواجه سلمان بیت تا سپند شب بسوزاند بدفع چشم بد * صبحدم زین مجمر کردون پر کرد اختری * بو معنایی مؤید شمس فخری بیت دفع عین الکمال ملك ترا * سوخته در مجمرش سپهر سپند * ثانی بر طاغ آدیدر حکیم فردوسی بیت بخون نریمان میان را ببند * برو تازیان تا بکوه سپند ﴿ سپهابد وسپهبد ﴾ کلاهما بفتح الباء الفارسی وبضم الباء الموحده واظهار الهاء سردار وسر عسکر معناسنه یاکه سردار لغه اسمیدر شمس فخری بیت بود ترك کردون کمینه سپهبد * وکر رستمت کوید ایام شاهی * وصاحب لشکر معناسنه که سپه سپاهدن مخفف عسکر در وبد فرس قدیمده صاحب معناسنه در حکیم اسدی بیت سپهبد خبر یافته در زمان * بشد در پیش همچو باد دوان * مجمع الفرسده بمعنی سپهسالار بودخی سر عسکر دیمکدر حکیم فردوسی بیت زمهراب کرد اوریده پیام * بنزد سپهبد جهانکیر سام * معجم البلدانده مسطوردر که سپهبد طبرستان پادشاهلرینه مخصوص لقبدر

قیصر وخاقان وفغفور ورای لقب اولدوغی کبی ﴿ سپید ﴾ کسر باء فارسی وسکون یای تحتانیه ایله ایکی معنایه در اول مطلق بیاض معناسنه دربعض محلده صفت استعمال اولنور سپیداب وجامه سپید ومردسپیدر وکبی میرنظمی بیت کشاده جبینی وسپید روی بود * پسندیده اخلاق دلجوی بود * ثانی برقلعه اسمیدرکه قلعهٔ سپید دیمکله مشهوردر حکیم فردوسی بیت دزی بدکه بدنام آن دزسپید * که ایرانیانرا بدان بند امید * مجمع الفرسده نامرودی وکوهی باشد یعنی برایرمغك وبرطاغك آدیدر عربیده بیضا وابیض وچغتای لساننده آغارغو دیرلر میرعلیشیر بیت اریماس اشکیم بیلاکوزینك قیرارغان کلای * بحر موجیدین آغارغودیك ایماس مرجان قزیل ﴿ سپیدمرد ﴾ براوتدر بستان افروزه مشابه ساقی بیاض وییراغی یشلدر ﴿ ستاد ﴾ فتح تاء مثناة ایله ایکی معنایه در اول ستاند لفظندن تخفیف اولنمش لفظدر آلدی معناسنه نته کم شاه داعی شیرازی بیت ماسر بغیر حضرت تودرنیاوریم * سلطان زبندهٔ تونیار دستاد باج * ثانی ایستاد لفظنك مخففیدر طوردی معناسنه میرخسرو بیت ساقی برخیز ریابنشین * کین نشسته وآن ستاد باید ﴿ ستافند ﴾ فتح تاء مثناة وفاوسکون نونله اول خانه یه دیرلرکه دیرکلراوزرینه یاپلمش اوله کوشك وامثالی کبی استاد لطیفی بیت بسمین ستون یك ستافند دید * معلا ولیکن دری نابدید ﴿ ستاوند ﴾ فتح تاء مثناة وواووسکون نونله ستافند مرقوم معناسنه کذا فی المجمع اما فرهنك میرزاده بمعنی صفهٔ بزرك مسطوردر بومعنایه شاعر دیمشدر بیت ستاوند وایوان کیخسروی * نکارنده چون خانهٔ مانوی * فرهنك حسین وفایی ده اول صفه درکه سقفی بردیرك ایله اوله وتحفة الاحبابده بمعنی صفهٔ بالاکه رواق دخی دیرلر ﴿ ستهد ﴾ کسر تاء مثناة وفتح ها یله بمعنی ستیزدکه چکیشوردیمك اولور مسعود سعد سلمان بیت بستهد چون نماند برخیزد * باحریفان بجمله بستیزد * ﴿ ستیزد ﴾ ستیز لفظنك ماضی سیدر عنقریب معانیسی ذکر اولنور استیزد واستیزه کند وستیزد وستیزه کند دخی دنیلور ﴿ ستیهد ﴾ کسر تاء مثناة وسکون یای تحتانی وفتح ها یله مجمع الفرسده بمعنی ستیزه کند وآوازبکلوآید یعنی چغرمغله چکشمك استاد دقیقی بیت بدشت نبرد آن هژبر دلیر * ستیزد چوکورستیهد چوشیر ﴿ سرند ﴾ کسر راء مهمله وسکون نونله بش معنایه در اول اطفال ایام عید وروزچشنلرده براغاج دالنه یاخود طام باجه سندن ایپ بغلیوب اوجنه برتخته پاره بند ایدوب اوزرینه اوتوروب صالنورلر اکا صابود وبازپیچ وکاژه دخی دیرلر ثانی صواوزرنده اولان یشل یوصون که اکا جامهٔ غوك دخی دیرلر کذا فی المجمع ثالث تحفة الاحبابده برنوع صرمشقدر هراغاجه که صاریله لابد قوریدر عربیده اکا عشقه دیرلر رابع کتاب السامی فی الاسامی ده سرند هو اعتقال الرجل رجله برجل آخر وصرعه ایاه یعنی کورشجیلر کورش طوتدقلرنده بر برینه اایاق صرمق عربیده شغربه دیرلر کسر شین وراوسکون غین معجمتین وفتح یاء تحتانی ایله خامس ینه کتاب السامی ده برایپك برباشنی حلقه ایدوب زیرخاکده پنهان ایدروبرباشنی برآدم طوتوب بریرده کزلنور برحیوان کلوب حلقه یه باصدوغی کبی اول آدم ایپی چکوب اول حیوانی طوتار مؤید الفضلاده اول ایپه

ایچه دیرلرکه بعض اویونده آیاغه بغلیوب اصیلورلر ق سفالود ع فتح فا وضم لام وواو معروفله معنای ثانی سفال ایله مترادفدرکه جوز وبادام وفندق وفستق مثللولرك قبوغیدر ق سفساد ع سکون فا وفتح سین مهمله ایله دلال متاع معناسنه که سیبسار دخی دیرلر عربیده دخی کسر سین ایله سمسار دیرلر ق سفند ع فتح فا وسکون نونله بمعنی سپند مرقوم ق سفند ارمد ع سپند ارمد مرقوم معناسنه که اول معناسی زمین ایدی بمعنی ثانی که نام فرشته در حکیم فردوسی بیت سفند ارمد پاسبان تو باد * خرد جان روشن روان تو باد * وبمعنی ثالث که سال شمسیه نك اون ایکنجی آیی اسمیدر مختاری بیت همیشه تارود اندر پس شباط آذر * چنانکه پیش سفند ارمد رود بهمن * رابع معناسی که هر ماه شمسیه نك بشنجی کونی آدیدر ق سفید ع سپید مرقوم کبی بیاض دیمکدر ق سکنجد ع فتح کاف وجیم وسکون نونله بمعنی تراشد وبکزد یعنی ایکی معنایه در بری یونار وبری اصیرر ابوالفرج رونی بیت همی سکنجد باد وهمی شکافد خاك * بحیلتش اندر دود بجا و آتش وآب * مجمع الفرسده بمعنی سرفه وازکلو آواز آمدن مسطوردر ق سکند ع فتح کاف فارسی وسکون نونله جماع معناسنه حکیم سوزنی بیت خرکیر اوردر کس آن خر سکند شلف * آورد وبرد بجد وبی مرهمی کنم * ق سکیزد ع کسر کاف وسکون یای تحتانی وفتح زاء معجمه ایله یعنی جست خیز کند کذا فی المجمع یردن چاپك صحرایوب قالقار دیمك اولور ابوالمعانی بیت سکیزد درمیان بزم یاران * درایم کر بخدمت کرده ناکاه ق سنجد ع سکون نون وکسر جیمله ایکده دیدکلری طاغ یمشیدر ق سنجید ع جیمدن صکره یای ساکنه ایله دخی جایزدر ایکده معناسنه ق سند ع سکون نونله اوچ معنایه در اول حرامزاده که عربیده ولد الزنا دیدکلریدر منجیك بیت ای سند چو استرچه نشینی تو براستر * چون خویشتنی راشده مزد مسخر * ثانی هندوستان مملکتی ناحیه سنده بر مملکت عظیم آدیدر شمس فخری * قطعه * سوی در شهنشه اعظم جمال دین * کرناورند سا وبسر شاه هند وسند * بعد از خراب ملکت هر دو فلك کند * اثبات پیش شرع که هستند هر دو سند * بو سند معنای اوله در وبو ایکی معنایه حکیم اسدی بیت شناسند یکسر همه هند وسند * که هستی تو در کوهر خویش سند * ثالث ادات الفضلاده ولایت هند ایله سند میاننده واقع بر شهر عظیم آدیدر سیف اسفرنکی بیت سند سخن را هوای مدحت تو بنده * مرغ خرد در نوای خدمت تو دام ق سنداد ع سکون نون وفتح دال مهمله ایله ولایت سندده بر ارمق آدیدر کذا فی فرهنك جهانکیری ق سندباد ع سکون نون ودال مهمله وفتح باء موحده ایله بر منظوم کتاب آدیدر که مواعظ ونصایح وحکمت عملیه یی مشتملدر ناظمی حکیم ازرقیدر له بیت ار کیسهٔ دروغ نهم پیش روی او * تاریخ شاهنامه واخبار سندباد * وله بیت هر که بیند شهر یار پندهای سندباد * نیك داند کاندرو دشخوار باشد شاعری * شیخ سعدی * مثنوی * چه نغز آمد این نکته در سندباد * که عشق آتشست وجفا تند باد * بباد آتش تند برتر شود * پلنك از زدن کینه ورتر شود ق سیاوش آباد وسیاوش کرد ع کر دکسو کافله بر شهرك آدیدر که آنی سیاوش بنا ایتمشیدی حکیم فردوسی بیت همی رفت سوی سیاوش کرد * بماه سپندارد روز ارد ق سیلابکند ع اول خرقه دیرلر که آنی سیل صویی

پرتوب خرق ایتمش اوله بهرامی بیت چکونه راهی وراه درازناك عظیم * هموسرا سر سیلابکند وخاره وخار مع الراء المهملة * سپار فتح باء فارسیله اوج معنایه کلور اول اثواب خانه که عربیده اثاث البیت دیرلر استاد فرخی بیت بهانه جوید برمال خویش مال کزین * ازان مراچه ذخیره است وزان مراچه سپار * ثانی ماوراء النهرده اوزم وزیتون وکنجد وامثالی نسنه لر صقد قلری منکنه درکه اغاجدن ایدرلر اکا چرخشت دخی دیرلر شمس فخری بیت پرست ساغر لاله زباده حمرا * ندیده رنج قرابه نخورده زخم سپار * ثالث بیوك نکنه که ایچنده اوزم صقرلر وخمیر یوغررلر استاد لطیفی بیت بجا بکدانه پرورده دیرند که زیر پانکردنده سپاری * وسپاریدن لفظندن صیغهٔ امر ووصف ترکیبی اولور که لسان ناسده اصمرلغه سپارش دینور بومعناده اسم مصدر اولور سپاسدار فتح باء فارسی وسکون سین مهمله ایله منت ایدیجی ونعمته شکر ایدیجی شاکر النعم معناسنه ابوالمعانی بیت چو نعمت همه کس راچنان مبذولست * جهان بکشته سراسر سپاسدار ترا سپر فتح باء فارسیله ایکی معنایه در اول قلقان که عربیده جنه دیرلر ضم جیم وفتح نون مشدده ایله ثانی سپریدن لفظندن صیغهٔ امردر تمام ایله معناسنه ابوالمعانی ایکی معنایه ترتیب اوزره بیت تراشود سپری آتش جهنم را * اکر بکار فتاده کنی بسعی سپر * وکتمکه امردز کیت دیمك درمعنای ثانی حکیم سنایی بیت هم به نیروی بخت ملك آرای * سر کیوان سپر بر یزدوپای * مجمع الفرسده بمعنی رومال کننده حکیم خاقانی بیت موی بندی توازبند زره وربرید * عقرب ازسنبلهٔ ماه سپر یکشاید سپستر فتح باء فارسی وتاء مثناة وسکون سین مهمله ایله صکره رق معناسنه درکه سپس صوکدر بوندن صکره دیمکدر زین سپس دیرلر وترادات تفضیلدر سپندار فتح باء فارسی وسکون نونله شمع معناسنه در ابوالمعالی رازی در خطاب بابر بیت لی سپند وز خیمهٔ کردون * وی سپندار خانهٔ اسرار * برمعناسی دخی آفتابك برج حوتده ایام مکثی اسمیدر که اسپندار دخی دیرلر حکیم فردوسی بیت همیرفت سوی سیاوخش کرد * بماه سپندار در روز ارد سپهدار فتح باء فارسی وسکون ها ایله صاحب لشکر وسرعسکر معناسنه مولانا هاتفی بیت کرفت آن سپهدار پرخاش جوی * ازان مرغ وآن نامه فال نکوی سپهسالار سرعسکر وسردار قوم معناسنه میرنظمی بیت سپهسالار آن رستم نهادان * پسندیده نکه کرد جنك مردان سپهر کسر باء فارسی وسکون ها ایله لفظ مفرددر مخصوص کوك آدیدر بعضیلر دیرلرکه آسمان معناسنه در عموما وفلك اعظم که فلك اطلس دخی دیرلر آنك نامی در خصوصا شیخ نظامی بیت کفتهٔ حصاری توا ورا سپهر * کای فلك نو بکهن دارمهر سپیدار کسر باء فارسی وسکون یای تحتانیله بیاض قواق اغاجی میرنظمی بیت سپیدار وسرو وچنار لطیف * بوشك آوری کشته باقد ردیف سپیدپر کسر باء فارسی اول وفتح ثانی وسکون یای تحتانی ودال مهمله ایله بمعنی پشه یعنی سوری سکك که عربیده بق دیرلر رضی الدین نیشابوری بیت کرسایهٔ سکون توبرباد اوفتد * بیرون بردز دست سپیدپر ارتعاش سپیدخار فتح خاء معجمه ایله جاقردکنی که عربیده شوکة البیضا دیرلر فارسیسی عربینك ترجمه سی اولور سپیدکار ایکی معنایه در اول

اول صالح واعمال حسنه صاحبی ثانی عیار وطرار ورنك باز معناسنه اسماء اضداددندر
ستار فتح تاء مثناة ایله اوج معنایه‌در اول دریاده وبعض نهر عظیمده برمقدار صودن
یوکسك یرواقع اولور جزیره‌کبی اما جزیره‌ده بیوك اولوب ایچنده کویلر و باغ وباغچه‌لر اولور بو ایسه
کوچك دیه‌جك درمنتفع به اولمز وبعضی سنی صوبوقه‌جه اولور ترواوتجغزلر بتر واطرافی دریك صو
اولور و بعض روایتده صویك اورته یرید ربو ایکی روایت صحیحه اولدقده اضداد قبیلندن اولور
استاد لطیفی بیت چنانم زاندیشه بی کناره * که مردی بود مانده اندر ستار * ثانی ستاره
لفظندن تخفیف اولنمش در اختر معناسنه استاد فرخی بیت ستار صنوبر همیخواندم اورا *
برخسار و بالای زیبای درخور * وله ایضا بیت حدیث نوشدن مه شنیده ام بخبر * بکاخ برشو
ای مه ستار وماه نکر * ثالث ترکیبده فلان دیدکاری معنایه درکه فلان کفت دیمکده ستار کفت
دیرلر ستبر فتح تاء مثناة وسکون باء موحده ایله یوغون وغلیظ وکنده معناسنه درکتاب
بولغتی طاء مهمله ایله سطبر یازرلر واوقورلر اما غلط ایدرلر زیرا زبان فارسیده واقع اولمیان سکز
حرفك بریدر حکیم فردوسی بیت چوچندی برآمد بر بش سالیان * بدید سرو بالا
ستبرش میان ستخر فتح تاء مثناة وسکون خاء معجمه ایله ایکی معنایه در اول صوطوردیغی
یرکه آبگیر وتالاب دخی دیرلر ثانی فارس مملکتنده مشهور ومعظم برقلعه اسمی درکه
قربنده بربیوك آبگیر واقع اولمشدر بوسببدن اسم اولوب قلعهٔ ستخر دیرلر و همزهٔ
مکسوره ایله استخر دخی دینلور حکیم فردوسی بیت خرامان برآمد بقلعه ستخر * که شاه
مشهها نزاید بود فخر * وله ایضا بیت زمردی بکرداو بدان بود فخر * بیامد کرازان بر راه
ستخر ستمکار وستمکر کلاهما بمعنی ظالم وجابر الظلم میر نظمی * مثنوی *
بعدل وسخاوت بشو سرفراز * نباید ستمکار عمردراز * بهشتست جای سر ورکریم * که دوزخ
مکان ستمکر لئیم ستنبر فتح تاء مثناة وباء موحده وسکون نون ایله براوتدر مشابه پودنه دفع
زهرو کژدم کنکان ایدر اولنه زیاده همزه ایله ده جائزدر شاعر بیت بوی استنبر از حرارت
خویش * عقرب چرخ را کند اخته نیش ستیر کسر تاء مثناة وسکون یای تحتانیه ایله
اوزا از التی حبه دن عبارتدر که ربع مثقال اولور وبعض یرده ثلث درهمدر بویله اولنجه درهم اون سکز
حبه اولور والتی درهمده ستیر دیمش واردر شمس فخری بیت پادشاهی که پیش تمکینش *
هیکل قاف نیست نیم ستیر * بو بیتك اوج روایتده دخی شمولی واردر سرخوار سکون راء
مهمله وفتح خاء معجمه وواو معدوله ایله بمعنی مردولی وصاحب سر وبمعنی توانکر وصاحب مال مخزون
کذا فی فرهنك جهانکیری سر تخفیفله خطوط کف یعنی آوج ایچنده اولان جزیلر
بعض کسنه‌لر اول جزیلرك نقوشندن استدلال ایله بعض حالات حکم ایدرلر فقر وغنا وسفر
واقامت وتأهل وتجرد ومناصب ومرتبت ووجود اولاد وعدمنه وامثال ذلك وتشدید ایله
عربیده حال مخفی معناسنه‌در ابوالمعانی بیت ساقیا برخیز وسر دل بدان * ساغری ده که
دانی سر دل سریشه‌کر کسر راء مهمله وسکون یای تحتانی وفتح شین معجمه ایله اتمك
کارخانه‌سنده خمیر ایدن اجیره دیرلر خمیرکر معناسنه سفیر کسر فاو سکون یای تحتانیه ایله
دلال که اثواب ومتاع فروخت ایدر عرب لسانده مکتوب کوتورن قاصد معناسنه درکه عربیده

سفر یازلمش ورق دریانك دخولیله اسم فاعل اولور ق سکار ع فتح کاف عجمیله بوزن فکار مشوم ومنحوس معناسنه درمیر نظمی بیت شده ازازل نجم بختم سکار * ازین کشته ازغم دروغم فکار ق سکندر ع فتح کاف ودال مهمله وسکون نونله اوج معنایه در اول بر مشهور پادشاه ربع مسکون نامی درکه اسکندر ذوالقرنین دیکله مشهور جهاندر ونبوتنده اختلاف وارد رقرآن مجیدده اسمی ذوالقرنین ذکر اولنمشدر سد یأجوجی یاپوب وآب حیات طلبی ایله ظلماته کتمشدر حضر نبی علی نبینا وعلیه السلام رهبری اولوب آب حیات اکا نصیب اولیوب حضره نصیب اولدی دنیایه مشرقدن مغربه دك حکم ایدن بری حضرت سلیمان علی نبینا وعلیه السلام وبری دخی بو اسکندردر بونك احوالنی شیخ نظامی جمله دن اعلا تفصیل اوزره سلك نظمه کتورمشدر وبر اسکندر دخی واردر اول دخی پادشاهدر اما بو مرتبه دکلدر اکا اسکندر رومی دیرلر دارا اوغلیدر بونك زماننده حکماء فلاسفه چوغیدی اسکندرك معنای ثانیسی سرنکوندر یعنی باشی اشاغه شیخ آذری بیت ازنهیب زخم تیر قوس ذوالقرنین او * درچه مغرب رود هرشب سکندر آفتاب * ثالث آت یوررکن ویاخود سکردرکن تکرلنوب باشی اوزرینه دوشمك بو معناده اکثر ترکیب ایدوب سکندر خورد دیرلر مولانا نور الدین محمد ظهوری بیت سکندر خوران بادپای حیات * بدست تزازل عنان ثبات ق سمنار ع سکون میم وفتح نونله ولایت رومده بر استاد معمار بنا آدیدرکه نعمان نام بر پادشاهه قصر خورنقی وسدیر نام عمارتی اول بنا ایتمشدر سام نسلندندر دیرلر وبعضلر نونی میمه تقدیم ومشدد ایدوب سنمار دیرلر شیخ نظامی * مثنوی * هست نام آوری زکشور روم * زیرکی کوزسنك سازد موم * چابك وچرب دست وشیرینکار * سام نسلی ونام او سمنار ق سنابر ع فتح نون وباء موحده ایله بمعنی شناور یوزکیچ که عربیده سابح دیرلر سنا بری سباخت دیو زکلك معناسنه میرنظمی بیت کشته ازدیده اشك خون چون بحر * مردم دیده شد سنابر او ق سندار ع سکون نون وفتح دال مهمله ایله بمعنی سندان آهن یعنی دمور اورس ودخی عظیم الخلقه برطاشدر یعنی یرادلشی بیوك برطاش کذا فی فرهنك جهانکیری ق سندر ع سکون نونله بمعنی حرامزاده که سنده ره دخی دیرلر کذا فی فرهنك جهانکیری بو معنایی مؤید میر نظمی بیت نباشد درجهان دون پرور * وفا ومردمی درطبع سندر ق سهر ع سکون هایله بوزن مهر بمعنی کاو یعنی اوکوز حکیم فردوسی بیت چو برشاه نازی بکسترد مهر * بیاورد فربه یکی ماده سهر * فتح سین وهایله عربیده لویانق اولق وبر علتدرکه صاحبی قطعا اویوماز ق سیار ع فتح یای تحتانیله سپار مرقوملك معانیسیله مترادفدر ودخی قربد وکشکینه یعنی آرپه اتمکی میرنظمی بیت مشو چون کاو خر درخواب وخواری * بسست اهل قناعت را سیاری ق سیر ع بوزن میرایکی معنایه در اول اماله ایله طوق معناسنه که عربیده شبعان دیرلر کرك حقیقتا مشبع کبی کرکسه مجاز اریان کبی که * کشت زار باب سیرست یعنی اکنلك صوبه طوقدر مثالی بیت شکمهایی که میکشت ازسنان سیر * چو برك کند نامیخورد شمشیر * چغتای لساننده توی وتویمق دیرلر میرعلیشیر بیت نی طاقتیم بار اینك عشقدین کناره قیلیب * نی تویماغیم بار اینك حسنیغه نظاره قیلیب * ثانی اماله سز کسره صریحه ایله صرمسق که عربیده ثوم دیرلر

ذیرلر بوابکی معنایه ترتیب اوزره ابو المعانی بیت کرنباشی در جهان باشیر وشکر خورده
سیر * رو قناعت کن بکنجی با پیازو نان وسیر سیروپنیر بر نوع طعامدر خمیری صرمسق
و پنیر و بر مقدار روغن ایله یوغروب بشوررلر روستا بیلره مخصوص طعامدر سیسپر
سکون یای تحتانی وکسر سین مهمله وفتح باء فارسیله کونه یک چیچکی که کونشه قرشو
طوروب کونش کتدکجه اوله دخی دونر بعضیلر دیدیلر که ریحان نوعندن عربیده نمام دیدکلری
اوتدر و بعضیلر دیدیلر که مرصمه دیدکاری خوشبو اوزونرق یپرقدر عربیده ریحان قدسی دیرلر
ابو المعانی بیت کر بکلشن آن سمن سیما بود * سیسپر باشد بدستش هر کیاه سیمبر
سکون یای تحتانی ومیم وفتح باء موحده ایله وصف محبوبدر کش سینه‌لی دیمك اولور نته کم
شاعر دیمشدر بیت کلارخ وسیمبر ولعل لب وغنچه دهن * مشکبو موی میان سروقد لاله عذار *
سیمجور سکون یای تحتانی ومیم وضم جیمله پادشاهان ماضی دن برینك مقربلرندن
برندیم آدیدر سینبر سکون یای تحتانی ونون وفتح باء موحده ایله سیسپر مرقوم
معناسنه‌در سیور سکون یای تحتانی وفتح واو ایله زبان پهلویده اوتوز بیك عدده دیرلر
شمس فخری بیت بودیبرون عطای اوز شمار * باد افزون بغایت از سیور سیه شیر
خشمناك ومهیب ارسلان مولانا هاتفی بیت سیه شیر بیشه برآورد یال * نه زنجیر بر کردنش
نه دوال سیهکار کنهکار وخطا افعال اولانه دیرلر مولانا محمد ظهوری بیت سیهکار
از رویش ویدغبار * کل سرخ رویی کند در کنار مولانا جامی بیت کرنه خامه سیهکاری چند *
بهر هر حرف نکو نساری چند مع الزاء المعجمة * سپندوز فتح باء فارسی وسکون نون وضم
دال مهمله ایله چادر کوبکی که دیرك دپه سنه قورلر اکا کاج وبادریسه دخی دیرلر کذا فی فرهنك س ز
جهانکیری سپوز ضم باء فارسی وواو معروفله سپوختن لفظندن تصرف اولنمش اسم
مصدردر دورتمك وصانجمق واسماء اضدادن اولور برآوردن معناسنه نته کم حکیم انوری
بیت چون دهد بادشهوتی جانش * بر بسپوزد سر از کریبانش * و بمعنی فرو بردن حکیم
سوزنی بیت ولی راکامه بر کام بنشان * عدو را جاه کن درچاه بسپوز * و بمعنی اندرون کردن
کاهی اسم فاعل اولور حکیم سوزنی بیت منم کاوك خر افشار کنك خنك سپوز * حرامزاده
وقلاش ورند عالمسوز * ودورتوب ایچروایتمك معناسنه ابو العباس بیت تخم محنت
بپاش درکلشان * خنجر کین سپوز در دلشان * وفرو بردن معناسنه مصدر استعمال
اولنور حضرت مولانا قدس سره بیت در ذکر کردی که وراآن عجوز * تارود نیم ذکر
وقت سپوز ستاویز فتح تاء مثناة وکسر واو وسکون یای تحتانیله قضاتك محکمه ایدوب
استماع دعوایه مخصوص اوکی رواق اولان صفه یه دیرلر ابو المعانی بیت قاضی محکمهٔ شرع
رسول اکرم * که ستاویز شد طاق و رواق افلاك ستیز کسر تاء مثناة وسکون یای
تحتانیله اوج معنایه کلور اول جنك وخصومت معناسنه شیخ سعدی بیت چوچنك آوری
با کسی درستیز * که از وی کزیرت بود یا کریز * ثانی بمعنی تعصب وناساز کاری وله ایضا بیت
ستیز فلك بیخ و بارش بکند * سم اسب دشمن دمارش بکند * ولجوج وسرکش معناسنه
استاد لطیفی بیت ای بکبر پلنك وخوك ستیز * این ستیزو تکبرت بچه چیز * ثالث خشم وکین

معناسنه حکیم اسدی بیت بهونامه چون دید وشد باستیز * زبان وابد شنام بکشاد تیز *
بعض فرهنکلرده ظلم معناسنه ده منقولدر ﴿ سریز ﴾ کسر راء مهمله وسکون یای تحتانیله
قوس قزح که سریر وسدکیش دخی دیرلر ﴿ سکز ﴾ سکون کاف فارسیله زابلستان ولایتنده
کنج ومکران ماییننده واقع بر بوکسک طاغدر دریای سند آنک دامنندن بحر ونقل ایدرلر که
رستمک مولدی اول طاغده واقع اولمش بو تقریبله رستمه رستم سکزی دخی دیرلر حکیم ازرقی
* قطعه * فروشد روز پس تا باز کشتی * ز جنک سکزنان دیو منظر * توان بردن هنوز
از جای جنکست * دریده زهره سکزی ز بتر * حکیم فردوسی بیت بد وکفت کای نره شیر
ژیان * سپاهی بجنک آمد از سکزنان ﴿ سکیز ﴾ کسر کاف وسکون یای تحتانیله بمعنی
بر جستن وآلیزدن حیوانات صحرایوب قیچ آتمق کمال اسمعیل * قطعه * خواهی که بر کتف
فکنی اطلس وقصب * خواهی که در طویله کشی اسب خنک بور * چون سک درنده باشی
وچو کرکس حرام خوار * بکرای همچو کره دم وبسکیز چون ستور * مجمع الفرسده بمعنی جست
وخیزه کننده اسم فاعل روایت اولنوب بو بیته تمسک اولمش حکیم سوزنی بیت پیرشدی
زیر بار همچو من ای خر * کردمت آزاد وچو خر کره بسکیز ﴿ سیز ﴾ سکون یای تحتانیله
بوزن وبمعنی تیز کسکین معناسنه که ضدی کنددر کذا فی المجمع ﴿ سینه باز ﴾ یعنی دورنک
بو معنایی مؤید شیخ نظامی بیت تذروان رومی وزاغان زنک * شده سینه باز یعنی دورنک *
﴿ سیهروز ﴾ یعنی بی طالع وهمیشه غمناک ومحزون اولانه دیرلر میر نظمی بیت نشد بختیار
وسیهروز کشت * هم از تنک رو زیش دلسوز کشت ﴿ مع السین المهمله * سپاس ﴾
فتح باء فارسیله ایکی معنایه در اول شکر نعمت بو دخی ایکی وجهله در بری جناب حضرت
باری تعالی جل ذکره نک انعام واحسانه شکردر شمس فخری بیت خدای داد ترا نیز ملک
وتخت کیان * تو نیز لطف خدا دادن ورا بدار سپاس * وجه ثانی اولیای نعمتک انعام
واحسانلری مقابله سنده تشکر وثنا ایتمک کمال خجندی بیت هر که خرسند نباشد بجفاهای
حبیب * ناسپاسیست که شکر نعم او نکند * ثانی منت وقبول معناسنه شیخ نظامی
بیت چوجو یای کهر کوهر شناس است * اکر هم بی بها کیرد سپاس است * فرهنک
هند وشاهده بمعنی لطف مروت حسین وفایی ذده بمعنی لطف دیوب بو بیتی ایراد ایلمش ابو شکور
بیت ازان پس که بر کردبکند اشتیم * برو بر سپاسی بنکماشتیم ﴿ سپرلوس ﴾ فتح باء
فارسی وسکون راء مهمله وضم لام و واو معروفله خانهٔ پادشاهان وجای سلاطین معناسنه
خسروانی بیت یقین کز خلق یابد محنت کوس * کسی کو کرد دی کرد سپرلوس ﴿ سپریس ﴾
کسر باء فارسی وسکون راء مهمله ویای تحتانیله میدان معناسنه که سپریش واسپریش
واسپریس وآسپریس دخی دیرلرته که باب الالفده ذکری مرور ایلدی ﴿ سپس ﴾ فتح باء
فارسیله صکره معناسنه که عربیده بعده دیرلر لکن دون الترکیب استعمالی شایع دکلدر لابد
زین لفظی اداخال اولنوب ز ان سپس دیرلر بو ترکیبه بعده لفظی صحیح اولور زین سپس دخی
اکثریا مستعملدر شیخ سعدی بیت ندانم چه شاید بدن زین سپس * که راز سپهری ندانست کس * دیکر بیت چون پشیمانی ز دل شد تا مشتاق * زان سپس سودی ندارد

تمدارد اعتراف * حکیم خاقانی بیت با این پلنك کوهری از سك بتر بدم * کر زین سپس
دوم چو سك اندر قفای نان ﴿ سبرناس ﴾ سکون راء مهمله وفتح نونله جهان دیده وکرم
وسرد کشیده وتلخ وشیرین چشیده آدمه دیرلر میر نظمی بیت سخن در کار خود از پیر
بشنید * درست آید ز سبرناس جهاندید ﴿ سفیرس ﴾ کسر فا وراء مهمله وسکون یای
تحتانیله بمعنی سمسار مرقوم یعنی متاع دلالی ﴿ سنوس ﴾ ضم نون وواو معروفله خرمن یرنده
دوکلوب هنوز صاورلمامش غله یعنی معناسنه ﴿ سیرناس ﴾ سکون یای تحتانی وراء مهمله
وفتح نونله بحری بر قوشدر اوزون بورنی واردر دیرلر که بورننده دلکلری واردر نفس ویردکده هر دلکدن
بر درلو صدا ظاهر اولور بلاد افرنجیه ده اولورمش اول صمتك آدمیسی بعض سازی ونغمه
لوالرین بونك صداسندن اخذ واختراع ایلمشلر استاد لطیفی بیت ای بانواع نغم چون
سیرناس * می نهشد از نغمهای سیرناس ﴿ سیس ﴾ سکون یای تحتانیله چهره وبعض
اعضاده ظاهر اولور بر بیاض لکه در بهق وبرص دن غیریدر انسانده فضلات بلغمدن عارض
اولور وبعض آتلرده دخی اولور اکثر قیر آتده اولور یاشلو اولدقجه ظاهر اولور ﴿ مع الشین
المعجمة * سپریش ﴾ کسر باء فارسی وسکون راء مهمله ویای تحتانیله میدان معناسنه که
اسپریس واسپریش دخی دیرلر کذا فی الصحاح ﴿ سپش ﴾ ضم باء فارسیله بذر قطونادر که
اسبغول دخی دیرلر ﴿ سپنداجوش ﴾ فتح باء فارسی ودال مهمله وسکون نونین وضم جیمله
خردل پاره سی در دیو فرهنك جهانکیریده مذکوردر اما سپند وسپندان اوزرلك تخمنه
دیرلر خردل پاره سی نه اولدوغی بزم دیارمزده متعارف دکلدر شعرای سلف دیمشلردر بیت
که آن خال سیه بر عارض خوش * سپنداجوش پنداری در آتش ﴿ سپهکش ﴾ فتح باء
فارسی وکاف واظهار هایله عسکر چکیجی دیمکدر ایکی وجهله بری مقدمة الجیش که عسکرك
ایلروسنده یورر وبر وجهی دخی سرلشکردر که عسکر اکا متابعت اتمك ایله چکلمك بولنور
حکیم اسدی بیت سپه را که چون او سپهکش بود * چه پیش آب دریاچه آتش بود *
﴿ سبیوش ﴾ سکون باء موحده وضم یای تحتانی ایله تخم اسبغول یعنی بذر قطونا طبیب
یوسفی * رباعی * هر کس که تشقق زبانش باشد * تشویش بهر سخن از آتش باشد *
باید که کتیره بالعاب سبیوش * حل کرده مدام بادهانش باشد ﴿ ستاره آتش ﴾ یعنی شراره
آتش ابو المعانی در تعریف سوزانیده بیت فلك نهان شده در اندرون دود سیاه * کرفته
روی جهان از ستاره آتش ﴿ ستایش ﴾ فتح تاء مثناة وکسر یای تحتانیله اوکمك مدح وثنا
معناسنه شمس فخری بیت سجود ارکنند از وجود شهنشه * خدا را همیشه خلایق ستایش
شیخ سعدی بیت ستایش خداوند بخشنده را * که موجود کرد از عدم بنده را ﴿ ستیهش ﴾
کسر تاء مثناة وسکون یا واظهار هایله بمعنی لجاجت وستیزندکی یعنی لج وعناد وچکشمك
ابو الخطیر بیت از ستیهش اکر ترا بهرست * سخنت در مذاق جان زهرست ﴿ سریش ﴾
کسر راء مهمله وسکون یا ایله اوج معنایه کلور اول معروف کوکه در که عربیده اصل الخنثی دیرلر
قوریدوب دوکوب صو ده اصلدرلر بعده عمله کتوررلر ثانی بمعنی ناله وافغان حکیم سنایی بیت
زیر فهمش ستاره کرده خروش * پیش سهمش سریش کرده سروش * ثالث بد وزبون

معناسنه حکیم سوزنی بیت ستروش دلدم تلقین که خواهم از تو عطا * سروش اکر نبدی کاربنده بود سریش ❊ سنکالش ❊ فتح کاف فارسی وکسر لامله مکر وحیله معناسنه اسم مصدر منقولدر مجمع الفرسده اندیشه مند ومتفکر معناسنه اسم فاعل مرویدر کذا فی فرهنك میرزا ابراهیم اندیشه وافکار معناسنه اولدوغی کلام استادان متقدمیندن استنباط اولنور نتکم استاد رودکی مج نام شخص که راوی اشعار شعراء عصر ایدی اکا خطاب ایدوب دیرکه بیت ای مج کنون تو شعر من از برکن و بخوان * از من دل وسکالش واز تو تن وزبان *

❊ سیاوخش ❊ ضم واو وسکون خاء معجمه ایله مشهور سیاوش بن کیکاوس درکه ایکی واو ایله سیاووش دخی دیرلر حکیم فردوسی بیت همیرفت سوی سیاوخش کرد * بماه سپندار دروز ارد * مذکور سیاوشدن غیری بر پهلوان ایرانی نامی اولمق دخی جائزدر ❊ سیاووش ❊ شاه ایران اولان کیکاوس شاهك پسر شجاعت کستری نامی درکه حسن وجمال ایله بدیع الزمان وهنر وکمال ایله عدیم الاقران ایدی شاه ترکان اولان افراسیاب مظالم جناب مزبور سیاوشی دخی تازه نوجوان ایکن ناحق یره قتل ایلدی خواجه حافظك بو بیتنده اکا تلمیح واردر بیت شاه ترکان سخن مدعیان میشنود * شرمی از مظلمهٔ خون سیاووشش باد * علم رجال اولدقده ضم واو ایله بلکه ضمهٔ صریحه ایله تلفظ اولنور مجمع الفرسده فتح واو ایله بر جنس قوش آدیدر ❊ سیاه پوش ❊ محضر قاضی بعض فرهنکده خدمتکار اسب که آته تیمار ایدر وسوار یاننده پیاده یورر غالبا مذکور خدام همیشه سیاه جامه کیمك رسم قدیم اوله مجمع الفرسده چاوشان درکاه سلاطین که پادشاه بنوب یره کتدکده آنلر اوکنجه پیاده کیدوب خلقی پادشاه اوکندن صاورلر خلقدن امتیاز ایچون قدیم زمانده مهابتا سیاه جامه لر کیرلر ایدی اول اجلدن مرور ایامله اول طائفه یه سیاه پوش علم اولمشی ❊ سیه پوش ❊ سیاه پوشدن مخففدر چاوش معناسنه حکیم اسدی بیت بنزدیك سبزوی شد دادخواه * که او بد سیه پوش درکاه شاه * وبر شهروار ایمش مجموع رجال ونسوانی سیه جامه لر کیرلر ایمش شیخ نظامی هفت پیکرده حکایه ایدر ❊ سیاه کوش ❊ قره قولاق دیدکلری جانور درکه کویه بکزر دائما ارسلان ایچون شکار تجسس ایدوب ارسلانه کوسترر ارسلان شکاری ییوب طویدوقدن صکره فضله سندن کندو دخی تعیش ایدر ❊ سیه کوش ❊ سیاه کوش مرقومدن مخففدر مؤید الفضلاده جانوریست درنده سلاطین باو شکار کنند میرخسرو بیت مرغ هوا حمله سیه چشم برد * صید زمین پیش سیه کوش مرد ❊ سیرش ❊ سکون یای تحتانی وفتح راء مهمله ایله بورنجك دیدکاری اینجه حریردن طوقنمش کتان کبی زنان کوملك وباش باغی ایدرلر سرش دخی دیرلر میر نظمی بیت ز سیرش پیرهن پوشیده برتن * نماید زیر آن چون شمع روشن * ❊ سینه پوش ❊ اول جامه درکه کوکسه صار یاوهر یالك وزبون وامثالی ❊ مع الغین *

❊ سپاغ ❊ فتح باء فارسیله ایکی معنایه در اول قاتق که یوغرتی سو زوب قیمق ایله قارشدروب قرار نجه طوزچو رك اوتی صاچوب قویون طلومی ایچنه قویوب قوریدرلر لطیف طعام اولور شاعر دیمشدر بیت سپاغ وانکبین با نان خوشتر * طعام ماحضر اینست آور * ثانی کرمید ایله یاپلمش دیوار اکثر خانهٔ قوقانی ایدرلر ❊ ستاغ ❊ فتح تاء مثناة ایله ایکی معنایه سِغْ

معنایه کلور اول فرهنك جهانکیریده ایر اورلمامش آت یعنی هنوز طای اولوب بنلمامش
اوله نجاره دخی دیرلر حکیم اسدی بیت هزاران دکرکره کان ستاغ * بهر یك براز نام ضحاك
داغ * منصور شیرازی بیت نخسته شب اهسواری که ثابتات وهلال * ز روی مرتبتش هست
میخ ونعل ستاغ * بو معنایی مؤید شمس فخری بیت هنکام بخشش از کرم بید ریغ خویش
زر بدره جامه خرمه ونکله دهد ستاغ * بو بیتدن استنباط اولنور که ستاغ هر کله آنی اوله
ثانی فرهنك وفاییده قصرقصراق یعنی طوغرمز دیشی حیوان که استرون وسترون دخی
دیرلر اسم عامدر آدمده دخی استعمال اولنور عربیده عقیم معناسنه حکیم قطران ارموی
بیت آن قوم را که دارند از کینش سر ستیغ * مردان بوند عنین وپاك زنان ستاغ * بعض
فرهنکلرده سودلی دوه یه دینلدوکی مسطوردر ستیغ کسر تاء مثناة وسکون یای
تحتانیله ایکی معنایه کلور اول ستیغ مرقومك جمیع معنالریله مترادفدر از جمله بمعنی راست
وبلند حکیم سنایی * مثنوی * عدد کشتکان تیغ ملك * ذروه تیغ با ستیغ ملك * که بخندد
بدست شاه درون * کاه بر دشمنان بکرید خون * بو معنایی مؤید شمس فخری * قطعه *
همچو کوهم خزینه هم کوهر * چه غم ار هست برفرازم تیغ * همچو سروم زهر سمر آزاد * سرفراز
وکشاده دست وستیغ * ثانی بمعنی سرکوه یعنی طاغ دپه سی استاد منوچهری بیت بر آمد
ماغ ورنك وماه پیکر * یکی میغ از ستیغ کوه قارن سرداغ سکون را وفتح دال مهملتین ایله
بر نوع تماج آشی در سود ایله ایدرلر غایت لذیذ اولور سریغ کسر راء مهمله وسکون یای
تحتانیله خوشه انکور یعنی اوزم صالقمی میر نظمی در تعریف باغ بیت که پیش از برك او بخته
سریغش * که اورا باغبان ناید دریغش سیغ سکون یای تحتانیله بمعنی خوب ونیکو صاحب
فرهنك منظومه بیت سیغ نغز وحکایتست سمر * سوك ماتم سرشك آب نظر * استاد عنصری
بیت برفکن برقع از ان رخسار سیغ * تا بر آید آفتاب از زیر میغ سیرغ سکون
یای تحتانی وکسر راء مهمله ایله خوشه انکور سریغ مرقوم کبی لکن یا حرفی رایه تقدیم اولنمشدر
سیمرغ عربیده عنقا دیرلر بر عظیم الخلقه وعجیب الهیأة قوشدر حضرت سلیمان علی
نبینا وعلیه السلامك دیوانه حاضر اولورمش اندن صکره بنی آدم کورمش حضرت
سلیماندن صکره ربع مسکونه چیقمدی دیرلر جمله طیورك ملکی دردیرلر الحالة هذه بین الناس
موجود الاسم معدوم الجسمدر بعض روایتده حضرت اسکندر ذوالقرنین کوه قافه واردقده
اسکندره بولوشوب سوپلشمش انسان کبی تکلم ایدردیرلر العلم عند الله مع الفاء * سف
دوش معناسنه مرویدر سکاف فتح کاف فارسیله ایکی معنایه کلور اول بمعنی سهیم
سوخته یعنی بعض صرمه اشلنمش قماش ودستمال وامثالی نسنه لری یاقوب کمش آلورلر ثانی
ابریشم کلبی که چهره او ز رینه صاروب دسته کبی ایدرلر ابو المعانی بیت چون بریشم تار کیسوی
سیه بر کردنش * کوییا بر چهره سیمین بپیچیده سکاف سلف سکون لامله اکا دیرلر که
ایکی قزقرنداشی ایکی آدم تزوج ایتمش اوله بربرینه سلف دیرلر ترکیده بجنق دیدکلریدر
سندف سکون نون وکسر دال ایله بر نوع کوجك طاولدر که دربند جیلر یولجی یکدکده
وکاربانسرای بوابی خان قپوسن قپاد قده چالرلر میر نظمی بر میرزاده غربته دوشدوکی اثناده

دیمش بیت شنید آواز سندف راد وبله * چه سود امادر خان بسته دیله ﴿ سیمشکرف ﴾ سکون یای تحتانی ومیم وراء مهمله وفتح شین معجمه وکاف فارسیله زنجفره دیدکلری قرمزی طاشدر سحق ایدوب نقاشلر نقش ورنك ایدرلر وکتابتلرده اولان سرخ مرکبه دیرلر ابو المعانی بیت رونق حسن بود سرخی خد جانان * نوشته سیمشکرفی که شود سرسوره ﴿ مع الکاف * ﴿ سپتاك ﴾ سکون باء فارسی وفتح تاء مثناة ایله آقلق که زنان یوزلرینه سوررلر سپیله دخی دیرلر منصور شیرازی بیت زعکس خون عدو وبیاض دولت تو * بر درخ شفق وصبح سرخی وسپتاك ﴿ سپرك ﴾ فتح باء فارسی وسکون راء مهمله ایله قبرجق نوعندن برعلتدر اکثر اطفال یوزنده ظاهر اولور وسکون بایله بر اوتدر قینادوب صو ییله صاری رنك بویارلر اسپرك دخی دیرلر مولانا محمود ابن یمین بیت کالکون بخون دیده خود میکند عدوش * زخ بسیار خویش را که شد از بیم سپرکی ﴿ سپردرك ﴾ فتح باء فارسی وسکون راء اولی وکسر دال وراء ثانیه مهملات ایله بمعنی دستارچه یعنی دستمال استاد رودکی بیت ای قبلهٔ خوبان من ای طرفهٔ دی * لب را زسپردرك بکن پاك زمی ﴿ سبك ﴾ کسر باء موحده ایله بمعنی سست وسبز یعنی هر نسنه که کوشك وتازه اوله اکا سبك دیرلر اکرچه مشهور اولان فتح سین وضم بایله در اما استادان متأخرین فتح سین ایله مطلق خفیف معناسنه وکسر سین ایله معنای مرقومه نقل ایلمشلردر استاد عنصری بیت چو با تیغ آید بمیدان ملك * شود دست دشمن زبیمش سبك * وفتح بایله بر قوشدر شب پره یه مشابه اما طبیعتده اکا مخالفدر که بونور آفتابه عاشق وطالبدر منجیك بیت پیش خورشید چون سبك بپرم * نه بشب همچو شب پرك بپرم ﴿ سپك ﴾ سکون باء فارسیله زرد شدن کشت زار یعنی اکنلك صاری اولماسنه دیرلر ﴿ سپیدتاك ﴾ بر اغاجدر سرخ رنك میوه سی اولور خوشهٔ انکور مثالی دباغلر آنکله دری دباغت ایدرلر اکا خسرودار دخی دیرلر عربیده کرمة البیضا دیدکلریدر کذا فی المجمع ﴿ ستاك ﴾ فتح تاء مثناة ایله ایری اغاجلرك کوکندن چقان فدان که آنی چقاروب آخر یره دیکرلر شاعر بیت من بسان ازستاك بید کنم * با تو امروز جفت سبزه منم * شمس فخری مطلق فدان معناسنه دردیمش بیت باد از عدل او بجنباند * برك کل را سحر کهان زستاك فرهنك جهانکیریده بمعنی شاخ نهال حکیم ازرقی بیت غرقه کردد یا مدادان هرستاك کلبنی * برمثال ناطر مداح میراندکهر * وسید ذوالفقار شروانی بیت باز چون کیسوی دلبر شد صبا عنبرفشان * از کف موسی ستاك شاخ را بیتی اثر ﴿ سرك ﴾ فتح راء مهمله ایله فرهنك جهانکیریده آقلق وقزللق که زنان یوزلرینه سوررلر حسن ویرمك ایچون مجمع الفرسده سکون رایله معنای مرقومه یعنی سرخی وسپیدی وضم سین ایله بر مرضدر که اکا سرخجه دخی دیرلر عربیده حصبه دیدکلریدر ﴿ سك ﴾ مطلق سرکه در حکیم اسدی بیت بهر سو سك ترش وداروی تیز * بریزند تازود کیرد کریز * اثیرالدین اخسیکتی بیت کند نازك حسام وسك خوان بهرخود را اجل آراسته خوان ﴿ سلك ﴾ سکون لام ایله بمعنی ناودان یعنی اولوق کذا فی شرفنامه عربیده ایلك معناسنه در عموما وانجو دیزیلن ایلکدر خصوصا ﴿ سلکك ﴾ سکون لام وفتح کاف اولی ایله مصغر سلك مرقوم ﴿ سیامك ﴾ فتح یای تحتانی ومیمله کیومرث شاهك اوغلی

اوغلی آدیدرکه هوشنك شاهك باباسی در حکیم فردوسی بیت سیامك بدش نام فرخنده بود * کیومرث را دل بدوز نده بود ن سیسرك ع سکون یای تحتانی وفتح سین و راء مهملتین ایله تخل بتی سیسر و سیسنك وسیلك دخی دیرلر ن سیسك ع سکون یای تحتانی وفتح سین مهمله ایله بمعنی کرم کندم یعنی تخل بتی که سیوسه دخی دیرلر کذا فی المجمع و بر نوع غله آدیدر ن سیسلك ع سکون یای تحتانی وفتح سین مهمله ولام ایله فرهنك جهانکیریده براوزون قویرقلی قوشدر صوکنارلرنده متصل قویروغن صالرطورر ابو المعانی درهجویکی مجاهد بازاری بیت هرکرا بیند طمع دارد از وکیرد راز * دم بجنباند به پیشش همچو مرغ سیسلك ن سیك ع فتح یای تحتانیله اوجدر دیمکدر اصلی سه یك در حرف ها تلفظ اولنمامغله ساقط اولوب متصل یازلمق رسم اولمشدر ابو المعانی بیت آمدم از راه اکنون خواست از من تحفهٔ * سه تحف آوردو کفتم این سیك معذور دار ن سیسکك وسیلك ع کلاهما بسکون الیاء التحتانی وفتح الکاف واللام بمعنی سیسك مرقوم ن مع الکاف الفارسی ع
س گ
ن سپرنك ع فتح باء فارسی وراء مهمله وسکون نونله سمرقنده قریب بر شهر اسمیدر که اسپرنك واسفرنك دخی دیرلر حکیم سوزنی بیت میرفت وهمی آیدبر من نکه صبح * چون پیك سبك از سپرنکی بسمرقند ن سپریك ع سکون باء فارسی ویای تحتانی وکسر راء مهمله ایله براوتدر ترفیل دیرلر ابو المعانی درهجویکی بیت هرکز نکند فرق کل از برك کیاهی * در پیش کرآرند خورد چون تره سپریك ن سپیدبرك ع براوت آدیدر عربیده ثمانیه دیرلر ن سترك ع ضم تاء مثناة وسکون راء مهمله ایله اوچ معنایه کلور اول درشت وبی حیا معناسنه حکیم سنایی درشهید شدن امیر المؤمنین علی ابن ابی طالب کرم الله وجهه بیت درنکجید در جهان سترك * که جهان خورد بود مرد بزرك * حکیم فردوسی بیت پذیرفته ام از خدای بزرك * که دل بر تو هرکز ندارم سترك * ثانی جثه دار وغلیظ وبزرك ناهموار معناسنه بیت در کفش نیروکان از بهر کرك * تا زند کر آیدان کرك سترك * ثالث سرکش ولجوج معناسنه بیت نباشد نمید از خدای بزرك * بجز کافر تیره رای وسترك * نمید نومید دیمکدر ن سرشك ع کسر راء مهمله وسکون شین معجمه ایله درت معنایه کلور اول فرهنك جهانکیریده هر بر قطره یه دیرلر عموما استاد رودکی بیت زان می که کر سرشکی ازان درچکد بنیل * صد سال مست باشد از بوی آن نهنك * وقطرهٔ بارانه دیرلر خصوصا مختاری * قطعه * خبر رسید که اندر نواحیٔ ستام * سر حصاری کرده است باستاره قران * هزار سال زباران بدو زیان نرسد * اکر بجای سرشك از هوا چکد سندان * وکوز یاشی قطره سنه دیرلر خصوصا اینك معناسنه انیر الدین اخسیکتی بیت بر یك سرشك دیدهٔ اعمی مبند بحر * وزیك قراضهٔ کف سفله مساز کان * ثانی بمعنی شرارهٔ آتش فرهنك حسین وفایی ده بمعنی خردهٔ آتش خواجه عمید لوبکی بیت بخصم نیم سرشکی ز آتش قهرست * همان کنند که بدیوان شهاب آتش زن * ثالث براغاج آدیدر قیزلمانل بیاض چیچکی اولور مذکور اوچ معنایه شمس فخری * قطعه * پادشاها ز شرم دست تو ابر * رخ سیاه آمدست وریخت سرشك * نیستش ره بسوی بحر کفت * زان همی باردش زدیده سرشك * زانکه کوزه بدیش ارقبضت * لعل رمشی

بجای کل زسرسرشك * رابع بمعنی کل سرخ استاد عنصری بیت رخ زدیده نکاشته بسرشك *
وان سرشکش برنك تازه سرشك ﴿ سیرنك ﴾ سکون یای تحتانی ونون وفتح راء مهمله ایله
بمعنی سیمرغ یعنی عنقایه دیرلر استاد فرخی بیت همه عالم زفتوح تو نکارین کشته *
همچوآ کنده بصد رنك نکارین سیرنك * مولانا خیالی بیت جز خیالی ندیدم از رخ تو *
جز حکایت ندیدم از سیرنك ﴿ سیکی فرسنك ﴾ سکون یائین تحتانیین ونون و راء مهمله
وکسر کاف فارسی وفتح فا وسین مهمله ایله بر میل مسافه اولان یره سیکی فرسنك دیرلر میر
نظمی بیت همیکرده بسویش عزم آهنك * از انجا رفته بوده سیکی فرسنك *
﴿ سیم آهنك ﴾ سکون یای تحتانی ومیم ونون وفتح همزه وها ایله عربیده قنابری دیدکاری ترکیده
اشك خیاری دیرلر کذا فی المجمع ﴿ مع اللام ﴾ * سبال ﴿ فتح باء موحده ایله ایکی معنایه کاود　سل
اول پراکنده بولتدن جابجا یغان یغموره دیرلر نته کم وصف بهارده میرنظمی بیت هوا
ازابر بارنده سبال شد * که هر شاخی از و تازه نهال شد * ثانی بیق که سبلت دخی دیرلر
﴿ سپیدال ﴾ کسر باء فارسی وسکون یای تحتانیله چنار اغاجی بعضلر بیاض قواقد دیرلر
﴿ سخال ﴾ فتح خاء معجمه ایله بمعنی ستیز مرقوم میرنظمی بیت مکن هرکز سخال با هرکسی را *
اکرداری زعقل اندك بسی را ﴿ سفال ﴾ فتح فا ایله ایکی معنایه در اول طپراقدن اولان آوانی
ابریق وسقسی وچناق وچولمك وامثالی نسنه لره دیرلر شمس فخری بیت بکاه بخشش
ازغایت سخا وکرم * چه لعل وکوهر نزدیك او چه سنك وسفال * عربیده فاخور دیرلر چغتای
تغار دیر اما درهمدن اولان صو وشراب ظرفنه ده تغار دیرلر نته کم میرعلیشیر بیت کیتوز
ساقی تغاریچه مثال * قدح کشتی سنی اول بحر یغه سال * ثانی فرهنك جهانكیریده جوز
وبادام وفندق وفستق وامثالینك قبوغنه سفال دیرلر حکیم انوری * قطعه * عدو حرارت
قهر تو دارد اندر دل * زدست مردمك دیده زان زند قیفال * نهان از ان نمایند ضمیر او که دلش *
زتف هیبت تو بتر که چو پسته سفال * سید حسن غزنوی بیت نادیده دهانت که کان بردکه
هرکز * خوشتر زشکر کوزه بود پسته سفالی ﴿ سکال ﴾ فتح کاف فارسیله اوچ معنایه کاود
اول خصومت وعداوت معناسنه حکیم سنایی بیت با سنایی همه عتاب مساز * با خراباتیان
سکال مکن * حضرت مولانا قدس سره بیت خفاش اکر سکالد خورشید غم ندارد *
خورشید راچه نقصان کر سایه شد کمینش * ثانی اندیشه یعنی صانمق که پرامزسا نجی یه
بدسکال دیرلر میرخسرو از زبان معشوق بیت در عشق ما کسی نزید و انکه میزید * از کاهلی و
غمزه آفت سکال ما * رضی الدین نیشابوری بیت چون بخشش تو آمد کان از برای چیست *
عمر یست کاین سکال همیدارد م عذاب * ثالث سخن معناسنه ده استعمال ایدرلر که بعض
بدسکال بدکو معناسن افاده ایدر شیخ سعدی بیت تو نیکو روش باش تا بدسکال * به بد
کفتن تو نیابد مجال * سکالش سکالیدندن اسم مصدر اولور ﴿ سل ﴾ بر علتدر ترکیده
اینجه اغری دیرلر اخلاط فاسده اویکنه دوکیلوب جراحت ایدرا وکسوردکجه ایرینك چقار
بو علتدن خلاص مشکلدر ابوالمعانی بیت در غم عشق تراکشتم دو علت مبتلا * سل
شود در روز عارض شب باستسقا بود ﴿ سیخول ﴾ سکون یای تحتانی وضم خا و واو

۳ ق
ووا و معروفله اسغرنه دیدکاری که اوقلی کرپی در کذا فی المجمع ع سیمکل ع سکون یای
تحتانی ومیم وکسر کافله قامشدن ویوفقه اغاجدن ایدوب اوزرینه ایپلك وابریشم صارر لر کلا به
وکلابچه دخی دیرلر ع سیچل ع فتح یای تحتانی وجیم فارسی واظهار هایله چلما معناسنه در
ع مع المیم * سپرغم ع فتح باء فارسی وغین معجمه وسکون راء مهمله ایله ترکیده فسلکن
دیدکاری وعربیده ریحان اطلاق اولنان خوشبوا وتلرك جمله سنه ده سپرغم واسپرغم وسپرم
وسپرهم دخی دیرلر کمال اسمعیل بیت دماغی کر ببوید آن سپرغمهای خوشبویت * پس کوش
افکند حالی حدیث غم چو اسپرغم * زین الدین سنجر بیت چو بینم بروی تو آن زلف پرخم *
زکلزار فردوس چینم سپرغم * شاه ناصر خسرو سکون غین ایله دیمشدر بیت در دست
شه اینهاست پر غمند وکرامی * در پیش خرانها چو کیاهند وغداند * تحفة الاحبابده بمعنی همیشه
جوان یعنی همیشه بهار دیدکاری یپراقدر خزان اولمز صید نه ابی ریحانده مسطوردرکه یپراقلری
خرده وبغایت خوشبو اولان ریحانه سپرغم وشاهپرم دخی دیرلر ع سپرم ع سکون باء
فارسیله سپرغم مرقومدن مخففدر زراتشت بهرام بیت در وکوه وبیابان پر ز سپرم * که ومه
خسرو ودرویش خرم * وله در محل دیکر بیت در وجمع نشسته شاد وخرم * برسته نزد شان
صد کونه سپرم ع سپرهم ع زیاده هایله ده بمعنی سپرغم وسپرم مرقومین ع سپهرم ع
فتح باء فارسی وراء مهمله واظهار هایله تورانیلردن افراسیابك اقرباسندن بر مبارز پهلوان آدیدر
جنك دوازده رخده بیجرین کودرز النده هلاك اولدی حکیم فردوسی بیت سپهرم ز خویشان
افراسیاب * یکی نامور بود با جاه وآب ع سپیدبام وسپیدفام ع کلاهما بمعنی بیاض
اما فام وبام رنك معناسنه در بیاض صحیحده رنك اطلاقی خاطره ناملایم کلور انجق آقه مائل
اولانه یعنی بیاضلق غالب اولان نسنه یه رنك تعبیری مناسب اولمغله بیاض رنك دیمك اولور
ع سپیددم ع ضم دال مهمله ایله قویروغی بیاض کوکرجین اما نسخه میرزا ابراهیمده بر اوتدر
سنرخ مرزش دخی دیرلر ع سپیده دم ع فتح دال مهمله ایله صبح صادق درکه دم وقت معناسنه در
اول وقت غایت بیاضلق ظاهر اولمغله تسمیه اولنمش تشکم ابلغ المتأخرین منلا عرفی شیرازی
بیت سپیده دم که زدم آستین بشمع شعور * شنیدم آیت استفتحوا ز عالم نور ع ستام ع
فتح تاء مثناة ایله ایکی معنایه در اول ایرنقشی عموما صرمه ایله اولسون غیری اولسون
کمال اسمعیل بیت تو آفتابی واسبت سپهر وطوق هلال * ستام اختر تابان ز هر طرف ارشن
فرهنك وفائی ده وتحفة الاحبابده وشمس فخری واسدی طوسی روایتلرنده ایرك آلتون
وکمش اولان محللری که رخت زین دیرلر بو معنایه استاد فرخی بیت در زمان سوی او فرستادی
رخش با زین خسروی وستام * بعض معتبر نسخه روایتنده ایرك آرد واوك قاشی در بو معنایه
خواجه سلمان در صفت اسب بیت هلال نعل وستاره ستام وکردون سیر * جهان نورد وزمان
سرعت وزمین پیماست * ثانی بمعنی آستانه حضرت مولانا قدس سره بیت نیست
پیدا آن منازل را ستام * نه نشانست آن منازل را ز نام ع ستم ع فتح تاء مثناة ایله ایکی
معنایه در اول بمعنی ظلم وجور معناسنه شیخ سعدی بیت به پنج بیضه که سلطان
ستم روا دارد * زنند لشکریانش هزار مرغ بسیخ * ثانی بمعنی دیدن ودانستن یعنی کوروب

ایتمك عربیده کی تمدا معناسنه ده اولور که قصد معناسنه در استاد فرخی ایکی معنایه دیمشدر
بیت توداده بستم زر و سیم خویش بباه * توکرده بستم زور خویش ناپدرم * وله ایضا
بمعنی ثانی بیت نشان هستی بر من بدید بود وستم * همی نمود بچشم سیه نشان خمار *
﴿ سریشم ﴾ کسر راء مهمله و سکون یای تحتانی و کسر شین معجمه ایله طوتقال معناسنه در
﴿ سئوم ﴾ همزه و واو ایله عدده اوچنجی در که ایکنجی یه دوم و دردنجی یه چارم دنیلور
ابو المعانی بیت طرب فزا و فرح بخش کرد رامشکر * که زهره آمد کویا از آسمان سئوم *
﴿ سیام ﴾ فتح یای تحتانی ایله ماوراء النهرده شهر نسف قربنده بر طاغ آدیدر انده بر عظیم
چاه واقعدر اول چاهدن حکیم مقنع صنعت ایله بر ماه پیدا ایلمشیدی که اول ماهه ماه سیام و ماه
نخشب دیرلر تفصیلی نخشب لغتی ذیلنده ذکر اولنور انشاء الله تعالی استاد رودکی بیت
نه ماه سیام و نه ماه فلك * که اینت غلامست و آن پیشکار * شمس فخری بیت
کرچه مقنع بر آورید مهی * از چه نخشب وز کوه سیام ﴿ سیرم ﴾ سکون یای تحتانی و راء
مهمله ایله کوندن اوزنکو اصاجق دوال که ایرلرده ایدرلر اسم عامدر سایر دوال کبی اولان
نسنه لره ده دیرلر کوندن اولمجق میرخسرو بیت سیرم از پشت خدی بپسندم * نستر زان
دوال سند بندم ﴿ سیم ﴾ کسرۀ صریحه و سکون یای تحتانیله کمشك علم خاصی در فرهنك
میرزاده بمعنی ماهی دالکه اکا دخی سیم دیرلر بر نوع بیاض بالقدر ﴿ سی ام ﴾ یای تحتانی یه کسر
صریح و بروب همزۀ مفتوحه ایله عدد ده اوتوزنجی دیمکدر ﴿ سینام ﴾ سکون یای تحتانی و فتح
نونله بر طاغ آدیدر که ضیاء قمر اول طاغه سنه ده بر دفعه اصابت ایدر و روایت اولنور که آنده
بر عظیم کنز واردر که ایچنده نیچه عمودلر اوزرینه صافی کمشدن بر قصر بنا اولنوب در و روزنه لری قپاغی
وسائری التون و مرصع یا ایلمش ایچی مالامال جواهر نه مقدار زر و سیم و جواهر وضع اولندیغی
بوندن قیاس اولنه ﴿ مع النون * سپاریدن ﴾ فتح باء فارسی و کسر راء مهمله و سکون یای سپ ن
تحتانیله اصمرلمق و بر معناسی ده تمام ایلمك در مصدر استعمال اولنور اما تمام ایلمك سپریدندر
الفله استعمالی آز واقع اولور ﴿ سپاسیدن ﴾ فتح باء فارسی و کسر سین مهملۀ ثانیه ایله منت
ایلمك و نعمت مقابله سنده مدح و ثنا ایلمك سپاس آصلمنده مشکردر ﴿ سپاهان ﴾ فتح باء
فارسیله ایکی معنایه در اول بین الناس اصفهان دیدکاری شهر آدیدر ثانی جمع سپاه در
لشکر معناسنه ایکی معنایه مولانا هاتفی در تیمور نامه * مثنوی * نخست آن
جهانکیر دریا نورد * ز کرد سپاهان بر آورد کرد * سران سپاهان بفرمانبری * کریزان
ز اندیشۀ داوری * بکردن کرفتند بار خراج * تردد کنان در سر انجام باج ﴿ سپستان ﴾
سکون باء فارسی و فتح تاء مثناة ایله بیان دیدکاری اوت که عربیده سوس دیرلر و عرق السوس
دخی دیرلر اصلدوب لعابن آلورلر سعال یابسه غایت نافعدر ﴿ سپردن ﴾ کسر باء فارسی
و سکون راء و فتح دال مهملتین ایله ایاغله باصمق و ضم باء ایله دوشرمك عربیده کی طی معناسنه کمال
اسمعیل بیت در راه تو نهاده فلك صد هزار چشم * تا جز مراز دیدۀ او کام نسپری *
﴿ سپری شدن ﴾ تمام اولمق معناسنه در بدون الترکیب دخی معنی حاصل اولور
﴿ سپندان ﴾ فتح باء فارسی و دال مهمله و سکون نونله اوزرلك تخمی که عربیده حرمل دیرلر

دیرلر امیر معزی بیت چنان شد سوخته در تف چنان شد کوفته ردصف * که جعد انش دمه خون کشت وسند انش سپند انا * اوزرلکك اصلی یعنی کوکی اولمق اوزره حکیم خاقانی بیت ازان کر زسند ان شکافش عجب نیست * که البرز تخم سپندان نماید * وخردل پاره‌سی اولمق اوزره ده منقولدر حکیم سنایی بیت هر کجا شیر ست خود را چون شکر بکداختن * هر کجا سر که است خود را چون سپندان داشتن ﴿ سپندین ﴾ الف یرینه یای تحتانیله ده سپندان مرقوم معناسنه‌در اما اختیارات بدیعی ده * سپندین تخم تره تیزك است مسطوردر خواجه عمید لویکی بیت در دیدهٔ حلم تو نموده * صد کوه احد کم از سپندین * بو بیتده خردل تخمی اولمقده استنباط اولنور زیرا غایت خرده‌لك مراددر ﴿ سپوختن ﴾ ضم باء فارسی و واو معروف وسکون خاء معجمه وفتح تاء مثناة ایله ایکی معنایه‌در اول برشی برشیئك ایچندن زور ایله چکوب چقارمق معناسنه‌در حکیم فردوسی بیت همان زخم کاهش فرو دوختند * بد ار وهمه در دبسپوختند * ثانی برشی برشیئك ایچنه عنفله صوقوب قومغه دیرلر اسماء اضداددندر ابو المعانی بیت سوزن بحویش میزن وپس آن زمان مرا * هر جا که خواهی خنجر سر نیز را سپوخت ﴿ سپهبدان ﴾ فتح باء فارسی و باء موحده واظهار ها ایله باء موحده نك ضمیله ده مروید موسیقی ده بر پرده اسمیدر ممط منوجهری بیت قمری همی سرایدا اشعار چون حریر * صلصل همی نوازد یکجا یی بم وزیر * چون مطربان زنند نوا پیش اردشیر * که مهرکان خردو کاهی سپهبدان * کذا فی فرهنك جهانکیری ﴿ ستادن ﴾ فتح تاء مثناة ایله آلمق اخذ معناسنه ستدن دخی دینلور وچغتای لساننده الماغ والماغلیغ دیرلر المالی والغوالوق جمله بوندندر میر علیشیر بیت صبر وقرار وهوشنی الماغلیغینك نیدور * ای جانلار آفتی سنکا چانمیدر الغوالوق * آلیق عبارتی دخی بوندندر آلمق معناسنه حاصل بالمصدردر ایضا له بیت آلغالی دینی عزوسن هر سابتنیك نقد جنم * عمر صاپتیب مرك الماغ انکا بوسا یتغ الیاق * الغالی دیدیکی الماغه دیمکدر بولفظك اسم فاعلنده آلغوچی دیرلر کاینا اسم فاعله بو وجهله یاغین ویا خود کاف عجمی ایراد ایتمك بولساننده قاعدهٔ مطرده‌در مثلا قیلیجی دیمکده قیلغوچی وایدیجی دیمکده ایتدکوچی دیرلر وقس علی هذا ﴿ ستان ﴾ فتح تاء مثناة ایله بش معنایه کلور اول ارقه اوستنه یاتمغه دیرلر استادر ودکی بیت بارکن زوت اندرون تن شو * تو بر وخوار وخوابنیده ستان * بو معنایی مؤید شمس فخری بیت زعدل قست که این همه زر و نقره * بباغ سر مست خفته است ستان * ثانی بمعنی جای انبوه یعنی بر یرده بر نسنه‌نك کثرتی بیان معناسنی افاده ایدر حکیم انوری ایکی معنایه * قطعه * از زلزلهٔ حمله چنان خاك بجنبد * کرهم نشناسند نکو نرا وستا نرا * در عکس سنان وسلب لعل طراوه * میدان هوا طعنه زند لاله ستانرا * ثالث فرهنك جهانکیریده مخفف آستاندر حضرت مولانا قدس سره * مثنوی * باقبول توای زعلت پاك * چه بود جذب وزشت مشتی خاك * ای یکی خدمت ستانت را * کرك یوسف بکار خانت را * رابع فرهنك حسین وفایی ده بی صبر وطاقت معناسنه میر نظمی بیت دادهٔ در حسن یوسف را نشان * کرده است عشقت مرا در غم ستان * خامس اسم فاعل اولور آلیجی معناسنه دادستان

بح

باج ستان کبی جانستان ودلستان دخی بونلردر بومعنایه عربیده آخذ دیرلر وچغتایده آلغوجی وآلغان دخی دیرلر میرعلیشیر بیت آیرمابیربیرندن جان ایلا کوکلنی رحم ایلاب * بیرور مین جاننی هم آلغل چو سندورسن کونکل آلغان * بومعناده نفس متکلم تعبیرنده آلمان دینلور وله ایضا بیت کون یوزونکدین الماسام عیب ایتماکل ای مغبچه * آلمان دیده دین غائب مینی حیران سینی ق ستانیدن ع آلمق معناسنه مصدردر ستادن وستدن کبی ق ستدن ع فتح تاء مثناة ودال مهمله ایله آلمق معناسنه درابوالمعانی بیت وصل تراکه عاشق صادق بجان ستد * جانم نمانده باغم حسرت چه ستانم ق ستردن ع ضم تاء مثناة وسکون را وفتح دال مهملتین ایله قازیمق وتراش ایتمك معناسنه شیخ نظامی بیت استره هرچند دیم تیز یافت * موسترو مو نتواند شکافت * استاد فرخی * قطعه * که شکار فرود آرد و برون آرد * زکوه تند پلنك وزآب ژرف نهنك * بگاه کو شش بستاند وفرو ستردد * زدست شیران زور وز روی مردان رنك ق ستمیدن ع فتح تاء مثناة وکسر میمله کوج وزور ایلك وجور وجفا ایلك معناسنه مصدردر ق ستودن ع ضم تا وواو معروفله اوکمك یعنی مدح وثنا ایتمك معناسنه حضرت مولانا قدس سره بیت ستا یشت بحقیقت ستایش خویش است * که آفتاب ستا چشم خویش را بستود ق ستوردن ع ضم تاء مثناة وواو معروف وسکون راء مهمله ایله بمعنی ستردن مرقوم ق ستیزیدن ع کسر تاء مثناة وزاء معجمه وسکون یائین تحتانیین ایله ستیز مرقومك مصدریدر لج وعناد وچکشمك معناسنه شاکر بخاری بیت هرآنکس که جا نش زدانش تهیست * ستیزیدنش مایهٔ ابلهیست ق ستیهیدن ع کسر تاء مثناة وسکون یائین تحتانیین ایله بمعنی ستیزیدن مرقوم حکیم فردوسی بیت همان طوس تو دزدزان بستهید * بجا اسب من پیش اینجا رسید ق سرابیدن ع فتح راء مهمله وکسر باء موحده بعده یاء ساکنه ایله قوش اوتمك معناسنه تخصیص ایتمشلر ایکی یای تحتانیله ایرلامق تغنی معناسنه در اما مجمع الفرسده بمعنی نغمه پردازیٔ آدمی ومرغان دیوب بو بیتی ایرادایلمش بیت سرابیدن بلبلان در چمن * بردونك غم ازدل مردو زن ق سرشتن ع کسر راء مهمله وسکون شین معجمه وفتح تاء مثناة ایله یوغرمق خمیر اولسون غیری اولسون محسوسا ومعنا استعمال اولنور مولانا هاتفی بیت اکر بیضهٔ زاغ ظلمت سرشت * نهی زیر طاوس باغ بهشت ق سرشکان وسرشکوان وسرشکون ع کلهم بکسر الراء المهمله وسکون الشین المعجمه زفاف کیجه سنده عروسك یوزینه قودقلری دواق که عربیده کله دیرلر میر نظمی بیت برویش سرشکان آویخته * که اندرجهان فتنه انکیخته * وله بیت سرشکون که پرده برویش شده * که اندرجهان فتنه جویش شده ق سرکنکبین ع بر ترکیبدر سرکه وبال ویاخود شکر ایله پشوروب بعض مجمومه ایچورلر تعریب ایدوب سکنجبین دیرلر حضرت مولانا قدس سره بیت ازقضا سرکنکبین صفرا نمود * روغن بادام خشکی می فزود ق سرکین ع سکون راء مهمله ویای تحتانی وکسر کاف عربیله سرکنکبین مرقومدن اختصار اولنمشدر ق سرنکیدن ع فتح راء مهمله وسکون نون وکسر کاف فارسیله سوزآتشمق عربیده کی مناقشه ومحاوره معناسنه ابوالمعانی بیت نشاید بجاهلی در بزم رندان * ونادانی بسر نکیدن

صرنكيدن بكبيرد ﴿ سفالين ﴾ طپراقدن اولان آوانی که سفال سغسی در آخرنده یای
نسبت درونون نسبتی تأکید ایچوندر خواجه سلمان بیت ازسفالین ساغر میخانه رندان
زادکرد * جوهر یاقوت وباعقد لآل آمد بید ﴿ سفتن ﴾ سکون فا وفتح تاء مثناة ایله
ترکستانده بر ولایت آدیدر که آنده مشك حاصل اولور ودخی یوغون وغلیظ ومحکم ایتمك
معناسنه مصدر اولور ﴿ سفلیدن ﴾ سکون فا وکسر لام ایله صقلق ویرمك ودلمك معناسنه
مصدردر میر نظمی مثال معنیٔ اول بیت سفلیدن مرغ بر درختان * پیغام دهد زعشق
پنهان ﴿ سکالیدن ﴾ فتح کاف فارسی وکسر لام ایله خصومت ایتمك ودخی صانمق معناسنه مثال
معنیٔ اول مولانا هاتفی بیت پذیرفت فرمان هز بر دلیر * باهنك میدان سکالید شیر *
﴿ سکاهن ﴾ فتح کاف عربی وها ایله سیاه بویادر که سرکه ونار قبوغی وبعض اجزا ایله جامه بویارلر
حکیم خاقانی بیت این خماهن کون که چون ریم آهنم پالود وسوخت * شد سکاهن پوشش
ازدود دل درواى من * خماهن بر سیاه مهره در قزلهماتل جزع دیرلر وله بیت در پرده خماهنی او
سکاهنی * رنك خضاب بر سر دنیا برافکند * مطلق سیاه رنك مراد اولنور ﴿ سکرفیدن ﴾
فتح کاف وسکون راء مهمله وکسر فا ایله حیوان یورکن سورچمك عربیده عثور دیرلر میر نظمی
بیت همان دم اسب در زیرش سکرفید * پیاده کشت چابك پیش کردید ﴿ سکزیدن ﴾
سکون کاف فارسی وکسر زاء معجمه ایله صوجومق وبوکلمك معناسنه در ﴿ سکستان ﴾
کسر کاف فارسی وسکون سین مهمله وفتح تاء مثناة ایله بر میوه در ارك قدر اولور ایچنده لزج
صمیرسی وار در بی مزه در بعض ادویه ترکیبنه ادخال ایدرلر سپستان دخی دیرلر هندی
لسانده لسهوره دیرلر ﴿ سکنکبین ﴾ سرکنکبین مرقومدن تخفیف اولنمشدر غایت لطیف
شربتدر دفع حمیات واخراج صفرا وبلغم ایتمکده دخل عظیمدر ﴿ سنان ﴾ فتح نون ایله ایکی
معنایه در وعربیله مشترك لغتدر اول بمعنی نیزه که عربیده رمح دخی دیرلر مولانا هاتفی بیت
سنانی که در دست سفاك بود * سر ومغز را مار ضحاك بود * شعرای عرب دخی استعمال ایدرلر
حنایاتی دیمشدر بیت اسمر کالرمح له مقلة * لولم تکن کحلا کانت له سنان * معنای ثانی اسم
یوسفه دیرلر یعنی یوسفه سنان دخی دینلور ابو المعانی بیت در زبان دوستداران نام من
یوسف بود * لیك در چشم عدوی بدکمان کشته سنان ﴿ سنابیدن ﴾ فتح نون وکسر باء
موحده وسکون یای تحتانیه ایله صوده یوزمك شناویدن وشناوریدن کبی ﴿ سنجیدن ﴾
سکون نون ویای تحتانی وکسر جیم ایله براقلق یعنی بر نسنه‌نك تدارکن حاضر ایلمك ﴿ سنجین ﴾
سکون نون ویای تحتانی وکسر جیم ایله ایچی بوش نسنه اغاج وغیری هر نه اولورسه ابو المعانی بیت
در دورم داغم حسرت تبه کرد * شدم چون کرم خورده شاخ سنجین ﴿ سندان ﴾ سکون نون
وفتح دال مهمله ایله ایکی معنایه در اول دمور اورس که عربیده علاة دیرلر ثانی فرهنك جهانکیریده
قپو حلقه‌سی التنه وضع اولنان دمور که حلقه آکا طوقند قده صدا ایچر وکیدر حکیم خاقانی
بیت در ایوان شاهی در دولتش را * فلك حلقه وماه سندان نماید * بو بیتدن فهم اولنور که
بعض قپولرده حلقه برینه باشی یومری دمور ایدوب التنه بر دمور دمور ایدرلر اول دموره دخی
سندان اوله ﴿ سندین ﴾ سکون نون ویای تحتانی وکسر دال مهمله ایله ایچی بوش نسنه

ه ریه‌کی مجوف معناسنه‌در ﴿ سنمیدن ﴾ سکون نون و یای تحتانی وکسر میم ایله کوج و زور معناسنه‌در میر نظمی بیت نباید کرد هر بیچاره سنمید * نه کرد کار ظلم وجور کردید * ﴿ سیا بیدن ﴾ فتح یای تحتانی وکسر باء موحده بعده یای ساکنه ایله بمعنی آراستن وآرا ییدن کذا فی فرهنك جهانکیری ﴿ سیان ﴾ فتح یای تحتانیله اول صو مشق که عربیده اکا عشقه دیرلر شاه ناصر خسرو بیت آنکه سرش از فضل خداوند بتابد * فردا بکند آتش واغلال سیا نش ﴿ سن ﴾ بو دخی سیان مرقوم معناسنه‌در کذا فی المجمع ﴿ سیچیدن ﴾ سکون یائین تحتانیین وکسر جیم فارسیله مجمع الفرسده بمعنی حاضر وآماده وترتیب کردن سعید هروی بیت پی سیچیدن کار ممالك * ز کلکش کار صد دستور باشد * ﴿ سیرمان ﴾ سکون یای تحتانی وراء مهمله وفتح میمله یاقوت سرخ وحریر منقش کذا فی المجمع ﴿ سیرین ﴾ سکون یائین تحتانیین وکسر راء مهمله ایله صو مستقلی طعام شاعر * مثنوی * یکی در سوی مسجد راه برده * مکر دوشینه را سیرین خورده * نشسته نزدیك صاحب طبیعت * که از بوی دهانش داد نفرت ﴿ سیسارون ﴾ سکون یای تحتانی وفتح سین وضم راء مهملتین ایله چورك اوتی که عربیده حبة السودا دیرلر وکوکنه دخی دیرلر ﴿ سیستان ﴾ سکون یای تحتانی وسین مهمله وفتح تاء مثناة ایله رستم زالك وطنی اولان ولایت آدیدر حکیم فردوسی بیت توکردی ورا رستم داستان * وکرنه خری بود در سیستان ﴿ سیستن ﴾ سکون یای تحتانی وسین مهمله وفتح تاء مثناة ایله بمعنی جستن کذا فی شرفنامه والاداة ﴿ سیفان ﴾ سکون یای تحتانی وفتح فا ایله بر مملکت آدیدر ﴿ سیلان ﴾ سکون یای تحتانی وفتح لام ایله قلیچ وبچاق وامثالنك ارقه سنه دیرلر مجمع الفرسده بر نوع دوشابدر یعنی بکمز بو معنایه بسحاق اطعمه بیت ارده بجوك و سیلان جویك اشکم بخوری * بو دلت کشف شود سر هزاران اسرار ﴿ سی لحن ﴾ خسرو پرویزك ندیمی اولان باربدك مخترع وتصنیفی اولان اوتوز مقامدر که بو محلده آدلری ذکر اولنور وهر برینك دخی محللری کلدکده یینه ذکر اولنور ١ آرایش خورشید ٢ آیین جمشید ٣ اورنکی ٤ باغ شیرین ٥ تخت طاقدیسی ٦ حقهٔ کاوس ٧ راح روح ٨ رامش جان ٩ سبز درسبز ١٠ سروستان ١١ سروسهی ١٢ شادروان مروارید ١٣ شبدیز ١٤ شب فرخ ١٥ فعل رومی ١٦ کنج بادآورد ١٧ کنج کاو ١٨ کنج سوخته ١٩ کین ایرج ٢٠ کین سیاوش ٢١ ماه برکوهان ٢٢ مشکدانه ٢٣ مروای نیك ٢٤ مشکمالی ٢٥ مهربانی ٢٦ ناقوسی ٢٧ نوبهاری ٢٨ نوشین باده ٢٩ نیمروز ٣٠ نخجیرکاه کذا فی مؤید الفضلا اما مجمع الفرسده مسطوردر که شیخ نظامی خمسه سنك خسرو وشیرین نام کتابنده الحان مرقومی ذکر ایدوب بو اوج لحنی که آیین جمشید وراح روح ونوبهاری ذکر ایلیوب یرینه درت لحن دخی ذکر ایلمشدر که آدلری مذکور اوتوز لحن ایچنده یوقدر اسملری بونلردر ١ سازنوروز ٢ غنچهٔ کبك دری ٣ فرح روز ٤ کیخسروی ذکر ایدوب بر بیت دخی بونلر ایچون نظمه کتورمشدر بو تقدیرجه اوتوز بر لحن اولور ﴿ سیمرین ﴾ سکون یائین تحتانیین ومیم وکسر راء مهمله ایله بمعنی کله پز یعنی باشجی ﴿ سیمه ستان ﴾ سکون یای تحتانی وفتح میم ایله بوزن نیمه وکسر سین وفتح تاء مثناة ایله اولادی یاشمیان عورته

٩٦

غورته دیرلر کذا فی المجمع وبعض روایتده اول عورته دیرلرکه هرقنغی طفلی امزرسه یاشه میه
بومعنایه میرنظمی بیت زن دنیا عجب سیمه ستانست * بمیرد هرکه درآغوش آنست *
ن سیمین ع کشدن دوزلمش نسنه که سیم کش درلر بعده یای نسبت ونون تأکید ایله سیمه منسوب
دیمکدر ساغر سیمین کبی واستعاره طریقیله محبوبك وجودینی وساعد وساقنی وصف ایدوب
ساعد سیمین وساق سیمین دیرلر نتکم بو بیتده واقعدر میرنظمی بیت آمده در بزم آن سیمین بدن
همچو کلشن کشته است بیت الحزن * وله بیت کرچه دل را ساغری پرشور کرد * با کف
سیمین ساقی زور کرد ن سیه داوران ع شیشه مشابه برشی در هند پادشاهی ووزراسی
یانجه کتورورلر مشکلاتده * معناه سواد الحکام وهو یشبه بالسبخ یؤتی من الهند مسطوردر
ن سیه دوران ع بو دخی معنای مذکوره مرویدر ن مع الواو * سپرکاو ع فتح باء فارسی وسکون
راء مهمله ایله برنوع قلقاندر صغر دریسندن ایدرلر اکثر قلعه محاصره سی ویورشنده قوللنورلر
کذا فی المجمع ن سپیدرو ع فتح راء مهمله وسکون واو ایله اسپری طوغان وضم را ایله عمل
صالح صاحبنه دیرلر ایکی معنایه دخی الترتیب میرنظمی بیت کر سپیدرویی کنی اندر جهان *
چون سپیدرو جا کنی دست شهان ن ستو ع ضم تاء مثناة ایله ایکی معنایه در اول بمعنی
تنبور سه تار یعنی اوج قللو تنبور حضرت مولانا بیت سیلی خوریم چون دف درعشق
فخر خوبان * زخمه بدست آورمیزن ستوی مارا * ثانی هر قلب اولان نسنه مثلا بچی باقر
اوستی وآلتی کمش ویا آلتون ویونك امثالنه دیرلر معربی ستوقه در ن سکالیو ع فتح کاف
فارسی وسکون لام وضم یای تحتانیله هرنه که آتش اوزره بشراتمك وغیری یعنی برظرف ایچنده
اولمیوب همان آتشه براغله اکا دیرلر کذا فی المجمع ن سکو ع فتح کاف فارسی وسکون
واو ایله اول درت یاخود بش برمقلو اغاجدرکه آنکله خرمن صاورورلر ترکیده یبا وعربیده مدری
وهندی لسانده وثالی دیرلر حکیم سوزنی * قطعه * برنان کندمی بدم آنکه جوین سخن *
اکنون که کندمی سخنم نیست نان جو * بریاد آنکه خرمن جو میدهم بباد * هر ساعتی زنیچه
وساعد کنم سکو ن سمنو ع سکون میم وضم نونله ارشته آشی یعنی خمیری ارشته کبی کسوب یاغ
وبال ایله طعام ایدرلر مجمع الفرسده برنوع حلوادر نشاسته ایله ایدرلر خراسانده متعارفدر
ن سیرمو ع سکون یای تحتانی وراء مهمله وضم میمله بردارودر مفردات طبده ثوم بری
وثوم الحیه دخی دیرلر ن سیرو ع سکون یای تحتانی وضم راء مهمله ایله کرپیکه خارپشت
دخی دیرلر میرنظمی بیت که موی ریش ومژکان وبروتش * چو سیرو هر یکی را کرده
پیکان ن سیسرو ع سکون یای تحتانی وفتح سین ثانی وضم راء مهمله ایله تخل بتی وتختنه
بتی دخی دیمشلر سیسرك وسیکك وسیلك دخی دیرلر کامر ذکرهم ن سیهرو ع
بخیل وشرمنده معناسنه خواجه سلمان بیت آفتاب ازمه سیهرو میشود زیرا که او * باز
میخواهد بدورت دادهٔ خویش ازقمر * برمعناسی دخی فعل قبیح ایدنه دیرلر ابو المعانی بیت
هر سیهرویی که باشد عذر خواه ازدرکهت * رحمتت حاشا که اورا میکند رویش سیاه *
ن مع الهاء * سپاسه ع فتح باء فارسی وسین مهمله ایله احسان ونعمت مقابله سنده اولان
حمد وشکر ومنت معناسنه ابو شکور بیت ازان پس بدبکر که بکذاشتم * برو پرسپاسه که

بکاشتم * نسخهٔ میرزاده برکسنه اوزرینه منت قومق معناسنه در سپاوه فتح باء فارسی
وواو ایله فرهنك جهانکیریده فروشکوه معناسنه مرویدر سپاه فتح باء فارسیله عسکر
معناسنه در که لشکر دخی دیرلر لکن سپاه جمعنه وافراده دنیلور لشکر مجموع سپاهه دنیلور
سپایه فتح باء فارسی ویای تحتانیله سپاه معناسنه در کذا فی فرهنك جهانکیری
سپرسپاه فتح باءین فارسیین وکسر راء مهمله وسکون سین ثانی ایله نیراعظم یعنی آفتابك
جملهٔ اسماسندندر اسعد ونجیب الدین جرپادقانی بیت چو ابتان ضمیرم تتق براندازند
سپرسپاه کند آرزوی لالایی سپره فتح باء فارسی وراء مهمله ایله طوقورجین دیدکاری
اوپون وسکون بایله قره بو یادرکه آنکله جامه بویادرلر کذا فی فرهنك جهانکیری سپرکه
فتح باء وکاف فارسیین ایله بمعنی سپری شدن که سپری دخی دیرلر میرنظمی بیت سپهر آسا
سرای راسخ ارکان * سپرکه کرده باسی فراوان سپندان کنده فتح کاف فارسیله ثقیل
رایحه لی براوتدر عربیده سذاب دیرلر صداع بلغمی یه غایت نافعدر وبعض ادویه ترکیبنه
ادخال ایدرلر سپه سپاه مرقومدن مخففدر ایکیسنکده اصلی اسپاه واسپه در
معنالری آتلو دیمکدر * قال حمزة بن حسن الاصفهانی اسم مشتق من الجندیه وذلك ان اصفهان
اذا ردّت الی اسمه بالفارسیة کان اسپاهان وهی جمع اسپاه واسپاه اسم للجند وقال یاقوت الحموی
ان الاسب باللغة الفرس هو الفرس وهان کان دلیلا بالجمع اختیار الفرسان والاصبهی الفارس
سپهبد وسپهبذ کلاهما بفتح الباء الفارسی وسکون الهاء سرلشکر وسردار معناسنه در
حکیم سوزنی بیت شهی که همچو سکندر سپهبذ دارد * سنان کذار وکمند افکن وخدنك
انداز سپهبره فتح باء فارسی وسکون ها وفتح باء موحده وراء مهمله ایله فرهنك جهانکیریده
امیر جماعت ورئیس القوم وخزینه دار معنالرینه ابو المعانی بیت چو کشت حفظ خزاین
بدست او مخصوص * نکاه داشتن او بر سپهبره واجب سپیچه کسر باء فارسی وسکون
یای تحتانی وفتح جیم فارسیله سرکه وشرابك اوزرنده بیاض اتمك خرده سی کبی اولان نسنه کذا
فی المؤید بو معنایه فرید الدین احول بیت آبش همه شاشهٔ کلابست * نانش زسپیچهٔ
شرابست سپیده اوچ معنایه کلور اول بمعنی صبحدم یعنی صباح وقتی حکیم فردوسی
بیت سپیده چو زدنای زرین وکوس * بفرمود تا لشکر آرای طوس * بو معنایه سپیده دم
دخی دیرلر نتکم ذکری مرور ایلدی ثانی شول آقلغه دیرلرکه زنان یوزلرینه سوررلر میرخسرو
بیت چکونه صبح بخندد که شب بروی سیاه * سپیده کرد وزدنیا بران نقاب انداخت *
ثالث عموما بیاضه دیرلر وخصوصا کوزك ویمرطه نك بیاضنه دیرلر لکن ضدیله ذکر اولنور
سپیده وسیاهه وسپیده وزرده دیرلر سپیدمهره برنوع بوریدر حکیم خاقانی
بیت زد سپید مهره قدرش زبون ترست * ازبانك پشه دمدمهٔ کوس سنجری * دیکر
بیت سپید مهرهٔ صینش چنان دمید جهان * که درخنده خاست شد این سبز خفته آوازش
ستابه وستاوه کلاهما بفتح تاء المثناة اول فتح باء موحده ثانی واو ایله مکر وحیله معناسنه
کذا فی المجمع بو معنایه ابو المعانی بیت کردون بحسن خوبی تو کشته عاشقی * انکیزد از برای
تو هر دم ستاوهٔ ستاده وستده کلاهما بفتح تاء المثناة ودال المهمله ایله ایکی معنایه کلور

٩٧ كلور اول آلمق معناسنه اسم مفعولدر ثانى قورق معناسنه بودخى اسم مفعولدر میرنظمى
يعنى اول وثانى بيت ستاده جام مى ازدست ساقى * كشيد واندرون استاده باقى *
﴿ ستار ﴾ فتح تاء مثناة وراء مهمله ایله یدی معنایه کلور اول یلدزکه اختردخی دیرلر
هر بریكى كوكب ونجم كبى كه اخترك جمعى اختران ونجمك جمعى نجوم وانجم كلور وستاره نك جمعى
ستارگان كلور كه ها كاف عجمى یه ابدال اولنور وكوكبك جمعى كواكب كلور میرنظمى بيت
چنان روشن شده كويا كه روزست * ستاره هر يكى مشعل فروزست * ثانى برنوع چاردر
يعنى زنانك باش اورتسى كه ستار وشاميانه وسايبان دخى ديرلر حكيم سوزنى بيت
سپهرش ستاره سياهش زمان * سرايش زين وزوانش مكان * وله بيت چهل خيمه ساده
زچرم پلنك * ستاره ده ازديبه رنك رنك * ثالث مسطره كه آنكله جدول چكرلر شيخ
سعدى بيت لاجرم چون ستاره راست شود * نتواند كه كج رود جدول * رابع اوج قللو تنبور
معناسنه شيخ نظامى بيت ستاره بانواى چنك برداشت * برسم زهره هم آهنك برداشت *
خامس پرده معناسنه حكيم اسدى بيت پرى روى ديدش هزار ازچكل * ستاره صدوكوس
زرين چهل * سادس شرفنامه ده فارك اوچنجى اوبونى آديدركه ستا دخى ديرلر باباففانى
بيت دواسبه رخ بهم آورده دربساط غرور * ستاره بازى كردون مكر نميداند * سابع
بخت وطالعه ديرلر بومعنى يلدز واسطه سيله درابوالمعانى بيت كند عشاق را جوروقيبان راوفا
دارد * همين بايد ستاره تا كه باشد لطف آن مهرو ﴿ ستارچه ﴾ فتح تاء مثناة وجيم فارسى
وسكون را ایله ایكى معنایه در اول مصغر ستاره در كه خرده یلدزدر ثانى شراره آتشه دیرلر
﴿ ستانه ﴾ فتح تاء مثناة ونون ایله ایكى معنایه در اول دیكجى كوز یعنى زخم چشم ثانى باغ تكلكى
استاد لطيفى بيت دل عارف ستانه هنرست * دانهاى معارفش ثمرست ﴿ ستاه ﴾ فتح
تاء مثناة واظهار ها ایله ایكى معنایه در اول بمعنى ستاره ابوالفرج رونى بيت كشاده چشم
پديد ارا وزمين وزمان * نهاده كوش بكفتار او سپهر وستاه * ثانى سيم قلب يعنى مغشوش
كمش ﴿ ستايشگاه ﴾ قصائدده تغزلدن صكره ممدوح وصفنه شروع ايده جك محله اولان
بيته ديرلر استاد عنصرى بيت بنام وكنيتت آرسته بادا * ستايشگاه شعر وخطبه تاحشر *
﴿ ستنبه ﴾ فتح تاء مثناة وسكون نون بعده باء موحده مفتوحه ایله فرهنك جهانكيرده ضم
تا ايله مرويدر اول صورت مشخصه یه دیرلركه غايت زشت وكريه منظر اوله شويله كه كورنلر قورقودن
اوركه لر حكيم سنائى بيت ستنبه صورتى اهرمن آثار * هزار اهرمن ازرويش بزنهار *
فرهنك ميرزا ابراهيمده بمعنى كابوس كه اويقوده آغر باصمق ديوب بو بيته متمسك اولمش بيت
حورى بستنبه داد نتوان * لولو بوجل نهاد نتوان * بو بيته كابوس اولمسنه دلالت يوقدر
زيرا حورينك ضدى ديودر اهرمن معناسنه اولمق مناسب ايدى فرهنك وفائى ده بمعنى مرد
دلير وقوى بازو مرويدر حكيم فردوسى بيت زايرانيان برنهم كينه خواه * دلير وستنبه بهم
كينه خواه ﴿ ستونه ﴾ ضم تاء مثناة وواو مجهول وفتح نون ايله اوچ معنايه كلور اول اول حمله يه
ديرلركه شاهين وطوغانى شكاره صالرلر ميرخسرو بيت عقابى كه ازپى برى شد زبون *
ستونه كند ليك هم برستون * ثانى بمعنى كريز يعنى فرار تمادى بيت نيرفلك زبيم ستونه كند

چونیره * چون عزم کامکار توزه برکمان کنند * مسعود سعد سلمان بیت سبك زبانه زند
تا کهی ستونه کند * ز تیغ ونیزهٔ سلطان صفدر آتش وآب * ثالث موجهٔ آب یعنی صو اوزرنده
اولان موج صفی الدین زکی مراغی بیت دریای دیده را چه بشوید غمت ازو * تا سقف
آسمان برسد هر ستونه‌ٔ ق ستویه ع ضم تاء مثناة وواو معروف وفتح یای تحتانیله ایکی
معنایه در اول تنبوره‌ٔ سه تارکه ستو دخی دیرلر ثانی نام صاحب صدر الشریعه که کتاب مشهوردر
ق سته ع فتح تاء مثناة واخفاء هایله رنج وزحمتدن ضعیفه دیرلر یعقوب باکلی بیت از بس
سته نشد مرا زغم او شکفت نیست * از چشم آدمی چو پری کر شوم نهان * وکسر تا واظهار
هایله بمعنی لجوج وستیزه کار حکیم سنایی بیت در سخاوت چنانکه خواهی ده * لیکن اندر
معاملت مسته * ولهبیت مسته صنما چندین می خور بطرب بامن * منت بسرم بر نه ساغر بکفم
نه مان * مجمع الفرسده تاء مشدده ایله اوزرینه کیجه یحمش حالته دیرلرکه شبانه معناسنه
ق ستیزه ع کسر تاء مثناة وسکون یای تحتانی وفتح زای معجمه ایله لج وعناد وسرکشلک
شیخ نظامی بیت ستیزه بجایی رساند سخن * که ویران کند خاندان کهن * وجدال وخصومت
معناسنه استاد لطیفی بیت ستیز ارچه وصف بدست از حسد * ستیزه بمقصود خود
میرسد * وزاء فارسیله ماسوره که جلاهلر آنکله بز طوقورلر معربی ستیج در ق ستیهنده ع
بمعنی ستیز کننده یعنی لج وخصومت ایدیجی ابو المثل بیت بحیله چو روبه فریبنده بود *
بکینه چو شیر ستیهنده بود ق ستیوجه ع سکون تاء مثناة وضم یای تحتانی وفتح جیمله
سرچه‌دن بیوجك برقوشدر ق ستیه ع کسر تاء مثناة وسکون یای تحتانیله بمعنی ستیز میر
نظمی بیت میان خردمند باشد سفیه * هر انکه کند در سخن راستیه ق سچغنه ع ضم جیم
فارسی وفتح غین معجمه ونونله مرغ صیاد وبعضیلر صعوه دیدکاری قوشدر دیرلر کذا فی المجمع
ق سدره ع فتح دال وراء مهملتین ایله طوقورجین دیدکاری اویوندر اصلی سه دره در کاهی
دالنی حذف ایدوب ق سره ع دیرلر سدره معناسنه وسره نك بر معناسی دخی آتش علوی در
ق سراجه ع فتح راء مهمله ایله ایکی معنایه در اول ولایت قم مضافاتندن برموضع اسمیدر
لطیف ولذیذ قاونی اولور که پك اعلادر ثانی برعلتدر آتده وسایر حیوانده وآدمده دخی اولور
اول علته بد نام دخی دیرلر هندی لسانده بیل دیرلر ق سرده ع سکون را وفتح دال مهملتین ایله
میوه نك اغاجنده یپراق اراسنده صوك قلانه ودخی بردفعه میوه سی اولدقدن صکره بر دخی
تکرار اولان میوه‌یه دیرلر وبعض اغاج که موسمندن صکره قیشه قریب میوه ویرر اول میوه‌یه ده
دیرلر ق سرسنه ع کسر را وسکون سین مهملتین وفتح نونله بر ولایت یاخود بر ناحیه
آدیدر ق سرکله ع سکون راء مهمله وفتح کاف ولامله حضرت مولانا
قدس سره بیت صبر از ایمان مباید سرکله * حیث لا صبر فلا ایمان له ق سفاله ع فتح لامله ایکی
معنایه در اول سفال مرقومك معنای اولیله مترادفدر طپراق آوانی معناسنه حکیم انوری
بیت چو روی پاس تو بر حادثه ترش کرده * بخاصیت همه دندانش چون سفاله کند * ثانی بمعنی
داس یعنی اوراق کذا فی فرهنگ جهانگیری ق سفالینه ع سفاله منسوب اولانه
قسنه اره دیرلر که یای نسبت ونون تأکیله ایله سفالین اولور آخرنده کی ها علامتدر ق سفته ع

ن سفته ع سکون فا وفتح تاء مثناة ایله غلیظ ویوغون ومحکم اولان نسنه‌لره عموما استناد
دیمشلر بیت اکرز آهن وفولاد سفته حصن کنی * فلك بکین چو درآید اجل بکوبدرد *
وجامهٔ غلیظ معناسنه خصوصا که هنکفت دخی دیرلر بولغت حرکات ثلثه‌نك هر برنده معنای
آخر ایله وارد اولمشدر ن سکالیده ع فتح کاف فارسی وکسر لام وسکون یای تحتانی ایله بمعنی
اندیشه کرده حکیم فردوسی بیت سپاهی کمردار کوج وبلوج * سکالیده جنك و برآورده
خوج ن سکوانه ع فتح کاف وواو ونونله چتین قوزکه قرلدقده ایچی چقماز میرنظمی بیت
مشو بدخلق وتند وزفت زنهار * سکوانه نباید هیج درکار ن سکبینه ع سکون کاف وکسر
باء موحده ایله برنوع صمغدرکه ملطف ومسخن وجلادر ن سکرندنه ع فتح کاف فارسی وفا ودال
وسکون راء مهملتین ونونله سورچکن آت وقاطر وغیرهما میرنظمی بیت مشو در راه دین
هرکز غلط کرد * همین اسب سکرفنده شود بد ن سکنجیده ع فتح کاف وسکون نون
ویای تحتانی وکسر جیمله بمعنی تراشیده وکزیده وسرفیده وآواز بکلو کرده کذا فی المجمع یعنی
یونلمش واصرلمش واوکسرمك ایله بوغازدن صدا کلمك استاد لبیبی بیت زتیرش وخمه
سکنجیده باشد * زتیغش دل چرخ انجیده باشد ن سکنه ع فتح کاف ونونله نجار آلتلرندن
برآلتدرکه آنکله تخته واغاج دلرلر اسکنه دخی دیرلر حکیم سنائی بیت که شکستی چو چوب
واسکنه * سر وروی حروفم از سکنه ن سکوره ع ضم کاف وواو معروف وفتح راء مهمله
ایله طپراق کاسه وطبق که اسکره دخی دیرلر کمال اسمعیل بیت زکعبتین شب وروز
درسکورهٔ چرخ * چو تاج نرکس نقش مقاصدش شش باد * رضی الدین بابا قزوینی بیت
سکوره ایست چو پیروزه چون قیاس کنی * بخوان همت او صحن کنبد صحرا ن سکه ع فتح
کاف مشدده ایله درت معنایه کلور اول معروف ثانی بمعنی سیرت ثالث طرز وروش
بو ایکی معنایه شیخ نظامی بیت که بی سکهٔ راچه یارا بود * که هم سکهٔ نامدارا بود * رابع لباس
معناسنه‌در لغت مشترکه‌در عربیده دخی درت معنایه‌در اول کوچه وبازار وطریق جاده ثانی
اول قازلمش منقش دمورکه التونه وکمشه اوررلر ثالث صبان دموری رابع صف صف
دکلمش خرما اغاجی ن سکیخانه ع کسر کاف وسکون یای تحتانی وفتح خاء معجمه ونونله بمعنی میخانه
سکی شرابدر میرنظمی بیت مرا جای عشرت سکیخانه است * که همصحبتم جام و پیمانه است
ن سکزیده ع کسر کاف وزاء معجمه وسکون یائین تحتانیین ایله بمعنی ستوز برچهنده
یعنی صحرایی حیوان آت وقاطر وغیرهما ن سکینه ع کسر کاف وسکون یای تحتانی وفتح
نونله نجار آلتلرندن برآلتدر اسکینه دخی دیرلر عربیده بیرم دینلور کذا فی المجمع ن سمه ع
فتح میمله ایکی معنایه‌در اول سمر مرقومنك معناسی اولنه که حکایه وافسانه‌در ثانی رنك آب که
یشل کورینور بر پرده صو چوق طوردقده اول رنکده اولور بو ایکی معنایه ابو المعانی بیت
میشود آب روان از دود آه من سمه * کشته احوالم زعشق یار در عالم همه * عربیده نشان
داغ وغیره کبی جمعی سمات کلور ن سندره ع سکون نون وفتح دال وراء مهملتین ایله حرامزاده
یعنی باباسی نامعلوم ولد غواص بیت سرخ چهره کافرانی مستحل ناپاك دار * زین کروه
دوزخی ناپاك زاده سندره * مجمع الفرسده بو معنایه فتح سین ایله مرویدر ابو الفرج رونی

* رباعی * ای کوهکش سنده کرکو رشدی * ازغزل غنی و زغل عور شدی * سرکوفته مار وسوده پر مور شدی * زوکور طلب که ازدر کور شدی سنده سکون نون وفتح دال مهمله ایله قوریمش یوغون اغاج بوداغی یعنی اغاجك ایری داللری که قوریمش اوله سنه فتح نونله ایکی معنایه در اول برنوع سخت دمور درکه اکه اشلرثانی نوك خامه یعنی قلم اوجی میرنظمی ایکی معنایه دروصف کاتب بیت سنهٔ خامه اش چنان سخت است * کو بیا از سنه بپد خفست * عربیده نوم خفیفه دیرلر تتکم ده یمشلردر * سنة الهجر سنة وسنة الوصل سنة سنیزه کسر نون وسکون یای تحتانی وفتح زاء فارسیله چلاه آلتلرندن بر آلت در سواره فتح واو وراء مهمله ایله قندره دیدکلری سازدر خاشاك دخی دیمشلر سه پایه اخفاء ها ایله سپاو سپاج اياغی معناسنه درعدده اوچ عدده اشارت اولان سه یی ارباب لغتك کمی مفتوح وکمی مکسور نقل ایدرلر اصح فتحه ایله کسره بیننده تلفظ اولنمقدر سه دن صکره کلان کلمه یه اضافتده لسانه ثقیل اولمغین وجه اوزره سه شاخه خرمن صاوردقلری آلتکه سه انکشت وسه شاخ وسکو دخی دیرلر سه کوشه دمور دکنی دیدکلری اوتدر وبر آلتدر دموردن اوچ کوشه لو ایدوب قلعه لرده حفظ ایدرلرکه دشمن هجوم منده اياقلری آلتنه دوکرلر هر نیجه دوشسه البته برکوشه سی یوقاروطورر میرنظمی بیت سه کوشه ازسر بارو فشانندند * د کرصد کونه صنعت می کشاهند سیاه وسیه اظهار ها ایله تلفظ اولنور یدی معنایه کلور اول معروف که عربیده اسود دیرلر ثانی پکین سرخوش که سیه مست دخی دیرلر عربیده اول مرتبه یه طافح دیرلر رفیع الدین لبنانی بیت منم سیاه خرابات لعل اوچون جام * که ذوقها ست مرا زان شراب نوشکوار * ثالث غلام هندی وحبشی دیمکدر خواجه حافظ بیت زبنفشه تاب دارم که ززلف تو زند دم * توسیاه کم بها بین که چه در دماغ دارد * رابع برخطدر خطوط سبعهٔ جام جمدن لسان عربده اول خطه خط ازرق دیرلر حکیم خاقانی بیت بجام عشق تومی تا خط سیاه دهم * منم که سر بسر آن خط سیاه نهم * خامس مشوم ونحس معناسنه اهلی خراسانی بیت چه خوش بزمیست رنکین مجلس جانان چه سود اما * که نتوان شد سفید ازشومی بخت سیاه آنجا * سادس اسفندیارك آتی آدیدرکه سیاه رنك ایدی حکیم فردوسی * مثنوی * چو من زین زرین نهم بر سیاه * بسر بر نهم خسروانی کلاه * به نیزه زاسبت نهم برزمین * وزان پس نه پر خاش جویم نه کین * سابع مصنفات زردشتدن برکتاب آدیدرکه زمزمه دخی دیرلر سیاه چرده وسیه چرده قره یاغز آدمه دیرلر عربیده اسمر اللون دیدکلری ساده رولرده صفت ممدوحه درکه قوت جاذبه سی اولمغله جذب قلوب ایدر خواجه حافظ بیت آن سیه چرده که شیرینی عالم با اوست * چشم میکون لب خندان دل خرم با اوست * کمال خجندی بیت شنیده که موز سیاه شیرین است * کزین سبز خطان دلبر سیه چرده * عربیده اکثر ساده رویه اسمر اللون وبیوك کسنه لره الادمه دیرلر تعریفی الادمة حمرة تميل الی السواددر سیاهچه تصغیر سیاهدر وبرنوع آهودرکه ترکیده قراجه دیرلر سیاه دانه چورك اوتی که شونیز دخی دیرلر عربیده اسم مزبورك ترجمه سیدرکه حبة السودا دیرلر ابو المعالی بیت چو خالهای سیه بر رخش چنان زیبد * سیاهدانه

سیاهدا نه فشانلغ روی نان سپید ﴿ سیاهکاسه وسیهکاسه ﴾ بخیل وخسیس ولئیم
ودون دیمکدن کنایه درکه ترکیده اولمقوله آدمه قره چنقلی دیرلر خواجه حافظ بیت بر واز خانهٔ
گردون بدر ونان مطلب * کین سیهکاسه در آخر بکشد مهمانرا * مروید رکه دیار عجمده بعض
عیار ولئیم بدکارلر اولوب برملبس آدمی ویاخود بر بازرگانی النلغ متاعی ایله خانه سنه ضیافت
نامیله دعوته کتورر بعده قتل ایدوب اثوابن آلورلر ایمش ﴿ سپجیده ﴾ سکون یائین
تحتانیین وکسر جیم فارسیله بمعنی ساخته وآراسته کذا فی المجمع ﴿ سپدره ﴾ طوقوزچین
اویونی که سدره وسه دره دخی دیرلر ﴿ سپرکوپه ﴾ سپرکوب مرقوم معناسنه اغاج هاون
که ایچنده صرمسق دوکرلر سیر صرمسقدر کوپه کوفتندن اسم آلتدر ﴿ سپنیکاه ﴾
سکون یائین ونون وفتح کاف فارسیله پادشاهلره مخصوص تخت کذا فی المؤید ﴿ سپزده ﴾
سکون یای تحتانی وزاء معجمه وفتح دال مهمله واظهار ها ایله اون اوچ عدددر میر نظمی بیت
شبان سپزده نزدیك بد رست * چوسال سپزده شد بدر خوبان ﴿ سپله ﴾ بو زن حیله
صغروقیون وکچی سوریسی رمه معناسنه عربیده ثله دیرلر استاد فرخی بیت بباغ اندر
کنون مردم نبرد مجلس از مجلس * براغ اندر کنون آهو نبرد سپله از سپله * شمس فخری
فسیلهٔ کلهٔ اسب وسپلهٔ کلهٔ کاو وآهو دیمشدر بیت برده ز انعام شیخ ابو اسحق * هم فسیله
هزار وهم سپله ﴿ سپم سیاه ﴾ ترکیده قره بزج دید کلریدر ﴿ سپمازه ﴾ بر نوع طاشدر
غایت جلا قبول ایدر کذا فی المجمع ﴿ سپنه ﴾ کوکسك جمله سی سینه اعتبار اولنور زیرا
یانلرینه بردنیلور واصل موضوعی بویله در کثرت استعمالدن سینه ده برده ذکر اولندقده مطلق
کوکس مراد اولنور وجه مذکور اوزره حکیم فردوسی بیت بر وسینهٔ آن صنم سیمرنك *
همیداشت از تختهٔ سیم تنك * وله بیت بزد بر بر وسینهٔ اشکبوس * فلك آن زمان دست
داده به بوس ﴿ مع الیاء * سپاری ﴾ فتح باء فارسی وکسر راء مهمله ایله ابریق ودستی وبردق
وامثالی نسنه لرك قولبی وبالته وبچاق وامثالنك صاپنه دیرلر ﴿ سپاهی ﴾ سپاه یعنی عسکره
منسوب اولان جنسنه سپاه افرادنه سپاهی دیرلر ﴿ سپرجی ﴾ فتح باء فارسی وسکون راء
مهمله وکسر جیمله شادیلق معناسنه میر عماره بیت باماه سمرقندی کن آیین سپرجی *
رامشکر خوب آور بانعمت چون قند ﴿ سپری ﴾ کسر باء فارسی وراء مهمله ایله اتمام کار
وآخر مصاحت معناسنه اسپری دخی دیرلر شمس فخری بیت فتنه وظلم از ممالك کرد دور *
دست وتیغ ونیرا وبود اسپری * نجیب الدین جرد پادقانی بیت جاودان باد بقای توکه اندیشه
برد * بسر مدح توبی کرچه سخن شد سپری * بومعناده حسین وفایی دیمشدر بیت
براه کعبهٔ وصل توبی سپر کشتم * ولی چه سود که این ره نمیشود سپری * نسخهٔ میرزاده
بمعنی تخمار واقعدر ﴿ سپزکی ﴾ فتح باء فارسی وسکون زاء معجمه وکسر کاف فارسیله رنج
ومحنت وسختی معناسنه حنظلهٔ بادغیسی بیت کی سپزکی کشیدمی ز رقیب * که بدی یار مهربان
بامن ﴿ سپیدروی ﴾ دال موقوف وضم راء مهمله ایله قلای که آنکله باقر آوانی قلایلرلر عربیده
قلعی دیرلر ﴿ سپیدکی ﴾ فتح دال مهمله وکسر کاف فارسیله آقلق که زنان یوزلرینه سوردرلر
حتی طالبی اولنلرك کوزنده خوشنما اولنور عموما آقه منسوب اولانه دیرلر ﴿ سپیدی ﴾ مطلق

ابیاض درآخرنده کی یا یای وصفیه در مولانا عرفی بیت ای مزابر زنشی اعمال تو بیمدی کواه *
دورم از حسن عمل چون روسپیدی از کناه ل ستامی ح فتح تاء مثناة وکسر میمله ایرك زیب
وزینتی معناسنه در کذا فی فرهنك جهانکیری ل ستبرپای ح فتح تاء مثناة وسکون باء موحده
وراء مهمله بعده باء فارسی مفتوحه ایله اول نسنه یه دیرلر که یوغون وایری وغلیظ وکند اوله
عربیده خضمه دیرلر ضم خاو ضاد معجمتین ومیم مشدده ایله کذا فی المجمع ل سرنای ح سکون راء
مهمله وفتح نونله ترکیده سپسی که کمیلرده کوربجیلری آنکله قوللنورلر یعنی رئیس اولان کمسنه آنك
صداسیله مراد ایلدوکی خدمتی کمی خلقنه اشلدر دودك کبی بر نسنه در کمیلر اصطلاحنده آکا
سلسترە دیرلر شاعر * مثنوی * نشسته بود درکشتی تنی چند * که با قصد تجارت عزم
کردند * قضارا خاسته باد مخالف * چو کشتیبان دران حال بود عارف * کرفته بود دست
خویش سرنای * نفس میزد همه برخاست از جای ل سزکی ح سکون زاء معجمه وکسر
کافله بمعنی سختی ودشواری کذا فی فرهنك جهانکیری ل سغلی ح سکون فاو کسر لامله باقر
چولمك که اغزی آچق اولور عربیده ضد علاوی درکه آلحق دیمکدر ل سکزی ح فتح کاف فارسی
وکسر زاء معجمه ایله سکزدیدکلری طائفه یه منسوب دیمکدر رستم زال اول طائفه دندر کذا
فی فرهنك میرزا ابراهیم اما صحته اقرب اولان سکزی سیستانی درکه سکزستان دخی دیرلر
وسجزی ده دیرلر کاف پرینه جیمله که آنك معربی در ل سنجد بوی ح بر نوع کلدر مولانا عیاض
بیت دادت اندر داد سنجد بوی بوی * بامی کالکون بسنجد بوی بوی ل سنجد وازی ح قزل
ایکده محل رازه منسوب اولمغله رازی دیرلر ظاهر بودرکه اول نوع ایکده اول مکانه مخصوص اوله
ل سنجد کرکانی ح بر عنابدرکه ولایت کرکانه مخصوصدر اول ولایتده غایت اعلاسی اولمغله آکا
نسبتله مشهور اولمشدر میر نظمی بیت در سرانکشتش حنابنکاشته * سنجد کرکانی
درکف داشته ل سنی ح کسر نونله معروف باقرتبسی نك بیوکی در شمس فخری بیت
شهریارا از جود شامل تو * سائلانرا زدست دهت سنی ل سهی ح کسر ثینله ادات الفضلاده
بمعنی نوجوان وبمعنی راست نظر مرویدر ناصر الدین کوید بیت سهی قدی چو سرو بوستانی *
متب افروزی چو ماه آسمانی ل سیاری ح فتح یای تحتانی وکسر راء مهمله ایله اکیردیدکلری کوندر
عربیده وج دیرلر ل سه پای ح هاء غیر ملفوظله سه پا معناسنه در ل سیاهی ح مقابل سپیدیدر
هر قرا کولغه دیرلر عموملودخی خضابدرکه صاچ وصقل بویارلر ابوالمعانی بیت بریش من سیاهی
من نکردم * اثر کرده درو روی سیاهم ل سیکی ح سکون یای تحتانی وکسر کاف فارسیله شرابدن
دونمش صرکه در مجمع الفرسده شراب معناسنه در اما شرح سامی ده سیکی اول شرابدر که اول
رتبه قینامش اوله که ثلثانی کیدوب ثلثی قاله عربیده آکا مثلث دیرلر اصلی سه یکی ایدی ترکیب
اولنوب هاء علامت حذف اولندی سعدی بیت تو این صوفیان بین که می خورده اند *
مرقع بسیکی کرو کرده اند ل سیلی ح سکون یای تحتانی وکسر لامله صحیحی بو وجهله درکه
بر آدم بر مقلرین راست ایدوب زرمه کف ایله خطا ایدن کمسنه نك بوینه تیغ واری اوره عامه
غلط ایدوب طپنجه یه دیرلر حکیم فردوسی بیت بفرمود تا دست سیلی کنند * بسیلی قفا کهش
نیلی کنند * طپنجه اولدوغنه ده بو بیت مناسبدر هاتفی بیت نخورده غزالی چو سیلی زشیر *

ز شیر * کند جلوه در عیدگاهش دلیر * ارسلاندن وجه تعریف اوزن اورمق ملحوظ دکلدر انجق ١٠٠
کف دستله راست اورر ﻟ سینی ﻊ سفره درکه باقردن و برنجدن ایدرلر خسروانی بیت توچه
پنداری ماکه من هیچم * که برسم زنانك سینی وطاس * و بر معناسی دخی بریم آهندر کذا فی التحفه
ﻟ باب السین المضمومة مع الالف * ستا ﻊ فتح تاء مثناة ایله باب الالفده ذکری مرور ایدن س ٢
استا معناسنه درکه زند و پازند دیدکلری کتاب آدیدر کذا فی المجمع ﻟ سرخپا ﻊ سکون
راء مهمله وخاء معجمه وفتح باء فارسیله بر سبزه در غایت نازك ولطیف طعمی اکشی رکه عربیده
حماض دیرلر عصاره سن آلوب قیناتوب شکر ایله شربت ایدرلر تسکین حرارت ودفع عطش
وقلع صفرا ایدر ﻟ سرنا ﻊ سکون راء مهمله وفتح نونله ترکیده زرنا دیدکلریدر مجمعده نای رومی دیمش
دیرلر طبل ونقاره ایله آهنك اولنور بزم و رزم محللرنده چالنور حضرت مولانا قدس سره
بیت محقق آن لب شیرین که می دمی بر من * که اختیار ندارد بنالد این سرنا ﻟ سروا ﻊ
سکون راء مهمله وفتح واو ایله بمعنی سخن کفتن عربیده کی مکالمه معناسنه در یعنی سوز سویلمك
ابو المعانی بیت بد بکران بکند باهزار لطف سخن * بسوی من بکند در کذا زیك سروا *
ﻟ سکوبا ﻊ ضم کاف و واو معروف وفتح باء موحده ایله ملت نصارا ده بر زاهدك آدیدر که
حضرت عیسی علی نبینا وعلیه السلام آنك صومعه سندن آسمانه صعود ایلدی حکیم خاقانی
بیت چه فرمایی من از جور یهودی * کریزم جانب دیر سکوبا * ودخی اول معروف ومشهور دیرك
پاپیسی اولان کسنه نك نامیدر ﻟ سمیرا ﻊ فتح میم وراء مهمله وسکون یای تحتانیه ایله مهین بانونك
اسمیدر که شیرینك عمه سیدی شیخ نظامی بیت سمیرا نام دارد آن جهانگیر * سمیرا را مهین
بانوست تفسیر ﻟ سوزا ﻊ سکون واو وفتح زاء معجمه ایله مبالغه ایله اسم فاعلدر سوزنده
معناسنه معنی لازمه سنه نظرا ایله ریش سوزا دیرلر یاقیجی یاره دیمك اولور ابو المعانی بیت
نمی ماندیك آتش عشق درو نم را * چنان سوزا که ننشیند اکر نوشم دو صد دریا *
ﻟ سوفرا ﻊ واو معروف وفتح فاورا ایله پدر نوشروان کیقباد بن فیروز شاهك وزیری نامیدر
شیخ نظامی بیت قباد اندر ایران شه کدخدا * همی راند کان جهان سوفرا ﻟ سوکا ﻊ
واو معروف وفتح کاف فارسیله مبالغه ایله ماتمزده یه دیرلر ابو المعانی بیت کشیدم آنقدر
حسرت که چرخ بیوفا بر من * ترحم کرده میکرید زار ومیشود سوکا ﻟ سویرغا ﻟ واو مجهول
وفتح یای تحتانی وغین معجمه وسکون راء مهمله ایله زحمت ومشقت معناسنه در ﻟ سها ﻊ فتح
ها ایله خرده یلدزلردر که اطراف قمرده اولور ماهتابده کورنمزلر نقص قمرایامنده کورینورلر خواجه
سلمان بیت باسهازین بس بطالع برنیاید آفتاب * کر سها را طالع نیك اخترت باشد ضمیر *
ﻟ سیا ﻊ فتح یای تحتانی ایله سیاه دیمکدر خلاق المعانی بیت ز صبح تیغ تو کردد بیك
نفس رسوا * اکرچه سازد خصمت شب سیا پرده ﻟ مع الباء * سخداب ﻊ ضم باء موحده س ر
وسکون خاء معجمه وفتح دال مهمله ایله بمعنی زهدان یعنی رحم مادر ترکیده اوشاق اوی دیرلر کذا
فی فرهنك جهانکیری ﻟ ستوراب ﻊ ضم تاء مثناة وواو معروف وسکون راء مهمله ایله بر علتدر
حیوانات ایاغنده ظاهر اولور صوایندردی دیرلر اکثر قاطرده وآتده اولور ﻟ سداب ﻊ فتح
دال مهمله ایله ایکی معنایه در اول بر معروف اوتدر عربیده دخی سداب دیرلر غایت ثقیل

وایحه‌سی واردر اما صداعه نافعدر استشمام اولندقده صداعی دفع ایدر وتناولی هیجان باهی یعنی طوقانی تسکین ایدر آخر منافعی دخی واردر سپندان تلخ دخی دیرلر ثانی قوت وقدرت معناسنه استعمال اولنور بوایکی معنایه استادرودکی بیت اکرسداب بکاوندواز توباد کنند * سداب مردی درتن فزون نشود زسداب **سرب** سکون راء مهمله ایله قورشوندر ضم را ایله ده جائزدر اسرب دخی دیرلر وزنده سنکین برمعدندر اما غایت نرمدر شویله که بچاق ایله کسلور ابوالمعانی درهجو یکی ازکبار بیت بزعم خودکه متانت همی کند چوسرب * ولیك کاردبیرداکرچه سنکینست **سرچب** سکون راء مهمله وفتح جیم فارسیله وجود انسانده فضلات بلغمدن ظاهر اولور بر بیاض لکه‌در عربیده اطبا اکا بهق ابیض دیرلر بوعلتك سیاهی ده اولور سود اختلاط اولدقده **سرخاب** سکون راء مهمله وفتح خاء معجمه ایله التی معنایه کلور اول مرغابی نوعندن برقوشدر سرخ رنك اولور دیشی‌سی حیض کورر دیرلر بعض فرهنکارده آنقدر دیدکلری قوشدر صوکنارلرنده تعیش ایدر حکیم سنایی بیت آن نباشدولی که چون سرخاب * روداز بهر آب روی برآب * فرهنك میرزاده برنده آبی دیوب بوبیتی ایراد ایلمش میرخسرو بیت سرخی ازشب که روبروتابی * کوبی اززاغ زادسرخابی * ثانی کلکونهٔ زنان یعنی قزلجه که عورات حسن ویرمك ایچون یوزلرینه سوررلر ثالث تبریزناحیه‌سنده برطاغ آدیدر بوایکی معنایه شیخ اوحدی درجام جم بیت چون زسرخاب روی شاهدشنك * داده سرخاب راجمال تورنك * مثال کوه کمال خجندی بیت بفرست کمال این غزل ترسوی تبریز * چون سیل سرشکت ره سرخاب کرفتست * رابع شرابك جمله اسماسندن براسمی‌در منصور شیرازی بیت رسیدموسم سرخاب ساقیا برخیز * می چوخون سیاووش درپیاله فکن * مثال کوه وشراب سیدجلال عضد بیت تابریزاندبت غم رازدل سرخاب نوش * برسرسرخاب روتابنکری تبریزرا * خامس فیروزبن یزدکرد پهلوانلرندن برمبارزنامی‌در حکیم فردوسی بیت یکی پارسی بودبس نامدار * که سرخاب خواندی وراشهریار * خواجه سلمانك بوبیتنده بوکا تلمیح واردر بیت زآب سرخ می افتاده است زال خرد * چه جای زال که رستم بیفتد ارسرخاب * سادس فرهنك جهانکیریده ذکرایدرکه کابل نواحیسنده برکوچك رودخانه واردر قزل طپراق اوزرندن جاری اولمغله صویی ده قزل اولمشدر بواجلدن اکا دخی سرخاب دیرلر ودخی غیری یرلرده سرخاب نامیله ارمق اولدوغی مسموعدر **سرمه‌چوب** کوزه سرمه چکدکلری میل اغاج اولسون غیری اولسون ابوالمعانی بیت من بباغ دیدمی دومهپاره * سرمه چوبی کشید بچشم دکر **سنب** سکون نونله ایکی معنایه‌در اول آت وقاطر وصغر وغیری حیوانات ك طرنغی کاهی ایاغنه‌ده دیرلر سم معناسنه حضرت مولانا قدس سره بیت مابه بوش عارض وطاق وطرنب * هرکجا که خودنهیم سنب سنب * ثانی دلك ودلکه امردخی اولور استادفرخی بیت عزم تو کشورکشا وخشم توبدخواه‌بند * رمح توپولادبند وسنب توجوشن کذار * مجمع الفرس‌ده نقب که یرالتنده قازیلور سنب دخی دینلور **سواران آب** یعنی حباب که صواوزرنده اولان قبرجقلردر امیرخسرو بیت خاك بران دائره کزهیچ باب * کرد نخیزدزسواران آب *

آب ع سوارك آب ع دخی دیرلر حباب معناسنه وله بیت به که درایت افکنند تباب * تکشد آب جز سوارك آب ع سوب ع سکون واو ایله آب معناسنه در تفصیلی بکند لغتی ذیلنده ذکر اولندی و زبان هندیده غله برافشار معناسنه در که فارسیده چج دیدکلریدر

ع سوراخ سفب ع مثقب دیدکاری آلتدر بعض نسخه ده نعلبند نیشتری معناسنه در مثال اول ابو المعانی بیت کون آن دلبر نازك چو درناسفته است * در کف مغلم استاد بوه سوراخ سفب ع سهراب ع سکون ها و فتح راء مهمله ایله برمبارز پهلوانك آدیدر

ع مع الثاء * سپست ع ضم باء فارسی وسکون سین ثانی ایله بمعنی بوی ناخوش که بالق رایحه سی ونمناك جامه وپاس طوتمش باقر ظروف وباقر چالمش شراب وغیری نسنه قوقولری وآغز قوقوسی که عربیده بخر دیرلر ضم با ایله مختاری درمذمت غلام خود * قطعه * یکی غلامك هند وخریدم ازبازار * بدان بها که زگفتار آنم آید عار * ز تندروی چو کونه وضعیف حال چو کس * سپست بوی چو قیر وسیاه چرده چو قاو * قارغایت سیاهه دیرلر

ع سرت ع سکون راء مهمله ایله ایکی معنایه کلور اول اکیرکه عربیده وج دیرلر غایت آجی بر کوکدر ثانی حصاد غله دن صکره تارلاده قلان غله که خوشه ده دیرلر آنی دوشرنه خوشه چین دیرلر بعض نسخه ده بالدران دیدکاری اوتدر ع سرخ بت وخنك بت ع ایکی بت آدلریدر منقولدر که زمان جاهلیتده مشرکلر بدخشان سرحدنده کابل مضافاتندن بامیان نام موضعده طاشدن تراش ایتمشلر واکا پرستش ایدرلرایمش عربیده یعوق ویغوث نام بتلر بونلردر دیرلر بعضیلر لات ومنات بونلردر دیدیلر روایت اولنور که منف کو رصورتلره قریب یرده پیره زن شکلنده برصورت دخی تراش اولنمش بوبتلردن کوچك نامی نسرم ایدی بعضیلر مستوادیرلر بواوج صورت عجایب روزکاردندر هر بری یکپاره طاشدن اللی ایکیشر ذراع قد وایچلری مجوف ایدی شویله که ایاقلرندن واللرندن دپه لرینه چقنجه یول ایتمشلر ایچنه کیروب جمیع اعضاسن طولا شمق ممکن ایدی حتی برمقلری اوجنده دخی واریلور ایدی حکیم سوزنی آنلری بو بیتده یاد ایتمش بیت کر سرخ رخ کردون چون خنك بتی سازد * تو سرخ بتی ازمی بنکار بصنع اندر * وله بیت کردی میان سرخ بتی بامیان ستیغ * باشی برانکه خنك بتی را کنی بجنك * مرویدر که سرخ بت خنك بته عاشق شکلنده تصویر اولنمش بورایه دك فرهنك جهانگیری نقلی در مجمع الفرسده مرقوم ایکی بت بلخ ایله غزنه ارا سنده واقع بامیان نام بر الکه نك طاغلرندن برطاغ باشنده تصویر اولنمشدر حکیم خاقانی بیت درکف از جام خنك بت بنکر * بر رخ از باده سرخ بت بنکار * بعض فرهنکلرده تاء مثناة یرینه دال مهمله ایله سرخ بد واقع اولدوغی رسیده نظردر ع سروت ع ضم راء مهمله وواو معروف ایله بمعنی سرود تغنی معناسنه یعنی ایرلامق استاد دیمشدر بیت ناهید نهد چنك زدست وکند سکوت * دربزم غم که مطرب دل سر کند سروت ع سست ع سکون سین مهمله ایله کوشك معناسنه در عموما یعنی آدم وحیوان ونباتات که اشجار واحجار وسائرلرنده استعمال اولنور مقابلی سخت در حتی سوزده بیله استعمال ایدرلر استاد فرخی بیت تو آن معنی که تا امر بجه کویم اندر فضل * تمامتر سخنی سست باشد وستام * سوتام ع واندك معناسنه در عربیده رخو دیرلر چقتا یله

چوزكان ديرلر سست ديمكدر   ميرعليشير بيت اي پري مجنون كونكل سوزدين اسرا اوزني كيم * برق آهيدين ملائك سنتك قناتي چوزكا نور   سطقسات   ضم طاء مهمله وسكون قاف وفتح سين ثاني ايله عناصر اربعه يه ديرلر زبان روميانده فايله سطقسات دخي دينلور   حكيم سنايي بيت اقبال تراعلم تراازره معني * آباوسطقسات غلامند وپرستار * كذا في المجمع   سفت   سكون فايله ايكي معنايه‌در اول بمعني دوش يعني اوموز حكيم اسدي بيت كي تاجدار آفرين كردوكفت * كه زور اينچنين بايد وبال سفت * شرف شفروه * قطعه * خلعت مدحت توكرچه درازست وتمام * ليك برقامت تو ناقص وكوتاه بود * كرچه ازكعب فلك بكذرد وجيب افزونست * چون برسفت كشي تابكمركاه بود * كمال اسمعيل بيت كرآفتاب كله كوشي بي تو نمايد * سپهر بركشد ازسفت اوغلالهٔ نور * ثاني هركوچك دلكه ديرلر عموما ايكنه دلكنه ديرلر خصوصا   ابوالمعاني بيت آنچنان جسم نزار وازغمت كشته ضعيف * دركف عشقت توان ازسفت سوزن بكذرم   سقرات   عربي تلفظنده سقراط ديرلر بر استاد حكيم ذوفنون آديدركه مشهور جهاندر معناسي مزين الحكمة ديمكدر سقراتك برمعناسي دخي سوزلمش يوغرت ديمكدر   سقرلات   ضم قاف وسكون راء مهمله ايله چوقه‌نك غايت اعلاسي كه سقرلاط واسقرلاط وسكرلات واسكرلات دخي ديرلر مجمع الفرسده سينك مفتوحه ايله مرويدر   سكست   ضم كاف وسكون سين مهمله ايله بمعني كسيخت يعني اوزلدي ديمكدر وبرمعناسي دخي بنهادر يعني قويلدي   حضرت مولانا قدس سره بيت كندم ازبشكست ودرم درسكست * بردكان آمدكه تك نان درست *   سلت   سكون لامله يولاف ديدكلري دانه‌دركه آرپه كبي اولور لكن ضعيف وانجه‌در آرپه بوتمدقده آني طواره يدوررلر چنداني نفعي اولمز   سومنات   واو مجهول وفتح ميم ونونله بحرات‌ده واقع بر بتكده‌دركه سلطان محمود سبكتكين آني يقوب خراب ايلدي   حكيم انوري بيت دست انصاف تو بربد عنسراي روزكار * دست محمودي ست بربتخانهاي سومنات *

مع الجيم *   سج   بمعني سرين يعني اوتراق يري كذا في المؤيد   سرفوج   سكون راء مهمله وضم فا وواو مجهول ايله للك ديدكلري نسنه‌دركه آنكله ابريشم وبعض جامه بويارلر قرمزي رنك ويرر وقابچيلر آنكله دموري قبضه‌ده محكم ايدرلر   سكارآهنج   كاف فارسيله باشي اكري بردمور در آنكله تنوردن ات واتمك چيقاررلر كذا في المجمع بومعنايه برينك همچونده   ابوالمعاني بيت خردهٔ كيرشكسته ازدرون آورديش * بايد اورا يك سكارآهنج ازآهن بود *   سكنج   ضم كاف فارسي وسكون نونله بمعني كنده‌ن يعني آغزي قوقار آدمه ديرلر عربيده بوملته بخر ديرلر   شيخ سعدي * قطعه * دست سلطان دكر بجا بيند * چون بسر كين اوفتاده ترنج * تشنه رادل نخواهد آب زلال * كوزه بكذشت دردهان سكنج   سكونج   ضم كاف وفتح هاوسكون نونله خاروخسك معناسنه‌در   ميرنظمي بيت دهد پاي پياده زحمت ورنج * ره‌وادي كه باشد برسكونج   سمج   ضم ميمله مغاره ونقب كه زيرزمين‌ده ايدرلر وكاريز وامثالي كبي ثاني چركين قوقوآدمك آتونبنده اولسون كنده وجودنده اولسون صحيحه دخي ديرلر   سنج   سكون نونله بمعني مردم وغيره كذا في المؤيد   سونج   واو مجهول وكسر نونله خشمتك

خشتك كه قفتان وكوملك قولتوغنه دیكلن كلری پارچه سونجه دخی دیرلر شاعر * مصرع * بسونج راست آید جامه بر تن ﴿ مع الخاء * سپوخ ﴾ ضم باء فارسی ایله قصارلرك بزدوكدكلری اغاج وذخی د قاقلرك بز پرداخت ایتدكلری طوقمق وبونلره بكزر نه اولورسه ابو المعانی بیت چند وسپوخ میخوردازكف قصار * تاكه شود پاك آن جامهٔ پرشوخ ﴿ سخ ﴾ بمعنی خوش میر خسرو درمدح نظام الدین * قطعه * خواجهٔ ما نظام حق شیخیست * كافتاب كمال سخ رخ او * از جنید وز شبلی ومعروف * یاد كاریست ذات فرخ او * سخ ایشان كه اینچنین بودند * درنبودند اینچنین سخ او * استاد فرخی درمدح شاه محمود * قطعه * هركسی كوخدمت محمودرا شایسته كشت * عاقبت محمود خواهد كردن اوراكردكار * هركرا توفیق یار ست اوبان خدمت كند * سخ مرانكس راكه آنكس زابود توفیق یار ﴿ سرخ ﴾ خصوصله قرمزی رنكدر عارضه ومعروضه اطلاق اولنور طالب آملی بیت زسنبد زاتش می چهره چون كلستان سرخ * بخون اهل وفا دست سرخ ودامان سرخ * وزنجفره دن یا پلان قرمزی ونك مركبه دخی دیرلر ﴿ سوراخ ﴾ سكون واو وفتح راء مهمله ایله عوما دلكه دیرلر دیوارده وطاشده واغاجده ودموردده والحاصل هرنه یرده دلك اولسه اكا سوراخ دینلور خواجه سلمان بیت افعی مهره رباى سررخ ازدست * كردسوراخ دل خصم دران ثقبه خزید * چغتای لساننده كسرتا ایله تیشلك وتیشوك دخی دیرلر ﴿ سولاخ ﴾ راء یرینه لامله ده استعمال ایدرلر دلك معناسنه كذا فی فرهنك جهانكیری ﴿ سونج ﴾ نونله بوزن توشلك برشهر آدیدر كذا فی شرفنامه ﴿ سوخ ﴾ واو معروفله صوغان كه پیاز دخی دیرلر كذا فی التحفه

﴿ مع الدال * سپوزد ﴾ ضم باء فارسی وفتح زاء معجمه ایله بمعنی فروبرد ودراندرون كردیعنی اشاغی ایلتدی وایچرو ایتدی حكیم انوری بیت كودكی راكه خشك بسپوزد * كون او تابحشر میسوزد * وبمعنی تأخیر كند وكارها واپس اندازد یعنی تأخیر ایدر وایشلری كیرو قورر كذا فی المجمع ﴿ ستاوند ﴾ فتح تاء مثناة وواو وسكون نونله اول بالاخانه یه دیرلركه اوكی آچق اوله استاد لبیبدی بیت ستاوند ایوان كیخسروی * نكارنده چون خانهٔ مانوی ﴿ ستن آوند ﴾ ضم تاء مثناة وسكون نونین ایله دیرك اوزرنده بنا اولنمش صفه كذا فی فرهنك جهانكیری اصلی ستون آونددر واوی حذف اولنمش ودیرك اوزرنده بنا اولنمش هرنه اولورسه اكا دیرلر ﴿ سخولند ﴾ ضم خاء معجمه وفتح لامله سفره دوشریجیه دیرلر كانه دیار عجمده چاشنكیر انجق طعام قودر سفره یی دوشروب قالدرمغه مخصوص غیری خدمتكار ایدرلر ایمش میرنظمی بیت دران جایكه چون طعام خورده شد * سخولند دستار وخون برده شد ﴿ سرخباد ﴾ برعلتدر و عربیده حمره دیرلر میان ناسده استعمالی شایع اولان برقرمزی یالدر انسانك اعضاسنده كندر ﴿ سرخ بید ﴾ شاخلری قزل برنوع سكوتدر مولانا هاتفی بیت خدنك فدایی نا اعتمید * زخون دلیران شده سرخ بید ﴿ سرخ مرد ﴾ یپراغی یصی برنوع قزل چیچكدر مولانا هاتفی بیت ربس مرد خفته بخون نبرد * شد از روی صحرا بران سرخ مرد ﴿ سرود ﴾ ضم راء مهمله وواو معروفله ایرلامق غنا معناسنه كمال خجندی بیت باسرود وآه وناله میرودا شكم چورود * پیش مستان محبت این بود رود وسرود * مجمع الفرسده كوینده كی وسماع باشلیه

مولانا جامی بیت سر برآورکه درین پرده سرای * میرسد بانگ سرود از هرجای ل سغد ع
سکون غین معجمه ایله ایکی معنایه در اول یغمور صویی ایرکیلوب جمع اولان چقور و آلچق یرلره
دیرلر نظام البسه دیمشدر بیت خوشادمی که نمازی کنند البسه را * در آب سغدی و برخاك
او نماز کنند * ثانی ولایت سمرقند مضافاتندن بر شهرك اسمیدر آب وهواسی غایت لطیف
یردر حضرت مولانا بیت آن بحر کهر بخش وراء النهر سنت * روضهٔ خوب وی از سغد و
سمرقند کذشت * حکیم فردوسی بیت وزانجا بیامد سوی مرز سغد * یکی تو جهان دید
آرام جغد * وله بیت همومان چنین کفت دهقان سغد * که برنا ید از خانهٔ باز جغد *
سراج الدین قمری بیت خطهٔ مازندران با مرخداوند * شد زخوشی چون فضای سغد
سمرقند * اصحاب خرد آدملری اولمغله اهل رای وتدبیر اختیارلری اول شهره نسبت ایدوب
پیر سغدی دیرلر حکیم اسدی بیت شد از ناله آن پیر سغدی بجوش * که نافش بخاری
برآرد خروش ل سغود ع ضم غین معجمه و واو مجهول ایله مرغ سنکخوار دیدکلری قوشدر
ل سفرود ع سکون فا وضم راء مهمله و واو معروفله بر قوشدر سنکریزه یر وسنکخوار
وکتو وسغوزدخی دیرلر عربیده قطا دیرلر ابو المعانی در طعامیك بخیل بیت نامش پلاو چای
برنج کرده صحن دیك * سفرود وار خویش همه خورد ودم نزد ل سم سمند ع آت طرناغی
خواجه سلمان بیت ملك چه قیمت آورد در نظر هلال او * نعل سم سمند او هست بهای مملکت
ل سنباد ع سکون نون وفتح باء موحده ایله ایران پهلوانلرندن بر مبارزآ دیدر حکیم اسدی
بیت پسی صف بمه یار وسنباد داد * کمینکه بکرداب ونشواد داد ل سور ع سکون واو
ایله اوج معنایه کلور اول فائده که مقابلی زیاندر ثانی سودن لفظنك ماضیسی اولوروکاهی
اسم مصدر استعمال اولنور ثالث بمعنی جشن وشادمانی که سوردخی دیرلر مولانا محمود ابن یمین
* قطعه * شکایتی که مرا بود از فلك کفتم * شنید یکسرو نیکو نصیحتم فرمود * چه کفت کفت
زمهر سپهر دل بردار * که نیست اطلس نیلی چرخ جامهٔ سود * عربیده اسوددن مشتق در
سیاه دیمك اولور ع معناسنده ده استعمال اولنور بو معنایه چغتای آسیغ دیر اسمی آندن
عبارتدر ترکی لسانده واقع اولان صاد حرفنی بو طائفه کلیا سین ایله ایراد ایدرلر دالی وطایی
تا ایله ادا ایتدکلری کبی میر علیشیر بیت زهر هجران نیلك چو عیشم کامینی قیلدی آجیغ *
نوش وصلینك ایلکا ایتکاندین سنکا یوقدر آسیغ ل سودمند ع فائده لو دیمکدر که سود
فائده ومند ادات توصیفدر شاعر بیت پند نادان را ندارد سودمند * هرکرا عقلست دارد
سود پند ل سوسپند ع سکون واو وسین مهمله وفتح باء فارسی بعده نون ساکنه ایله بر اوتدر
قوریدقده بیاض سودی چقار شیرهٔ کیاه دخی دیرلر لسان هندیده دودهی دیرلر ترکیده سودلکن
دیدکلریدر مؤید الفضلاده باء موحده ایله علف شتر معناسنه مرویدر ل سوسن آزاد ع
بر نوع سوسندر سائرندن اوزون بویلو اولور خواجه سلمان بیت سوسن آزاد تا رطب اللسان
باشد بباغ * سوسن آزاد باغ مدحت اول بنده باد ل مع الراء المهمله * سپار ع فتح باء فارسیله
بر نوع چفت دمور یدر اوجی سوری اولور که ابتدا یری آنکله یرتارلر بعده آهن جفت دیدکلری یصی
دمور ایله نطاس ایدرلر حکیم ناصر خسرو بیت ای مردمی بصورت وجسم وبدن ستور *

* بركردن تو يوغ مذست وسپارمن * مسعود سعد سلمان بيت اى بد وزخ بستان تازه بهار *
نكتي كار جزيه بيل وسپار * شمس فخرى بيت برند اهل دل ازكشت زار نعمت تو * هزار خرمن
بي تخم وكاو و يوغ وسپار * مجمع الفرسده بو معناسى دخى معصره دركه ايچنده اوزم صقرلر وغيرى
نسنه دخى تعصير ايدرلر شمس فخرى بيت برست ساغر لاله زبادهٔ صهبا * نديده رنج
قرابه نخورده زخم سپار * فرهنك حسين وفايى ده شراب طاشيد قلرى ظرف معناسنه در
ق سپوزكار ع اول كمسنه لره ديرلركه ايشنى كيروقو ريعنى اهمال ياخود غيرى سبب ايله ايشى
حصولنه اقدام ايتميوب تأخير ايدر كذا فى المجمع بو معنايه ابوشكور بيت هركه باشد
سپوزكار بدهر * نوش دركام او بود چو زهر ق ستوار ع سكون تاء مثناة ايله اوج معنايه در
اول محكم ومضبوط معناسنه استوار لفظندن مخففدر اثير الدين اخسيكتى درصفت نيزه
بيت دراز قامت ودر هر وجب بقتل عدو * هم از ميان كمرى بسته بر ميان ستوار * ابو على حاجى
بيت هميشه تا ستوارست كنبد كردون * بناى عيش تو بادا بجز رفى ستوار * ثانى معتمد
معناسنه ثالث بمعنى باور يعنى اينانمق بو اوج معنايه دخى ستواره ده ديرلر كذا فى فرهنك
جهانكيرى ق ستور ع ضم تاء مثناة وواو معروفله بنك طوار يدر آت وقاطر واشك كبى شيخ
سعدى * قطعه * آن شنيدستى كه وقتى تاجرى * در بيابانى كه افتاد از ستور * كفت چشم
تنك دنيا دار را * با قناعت پركند يا خاك كور * اكرچه بو معنى على الاطلاق در خصوصيله
آت ويا قاطر اولدوغى فهم اولنمزدوه ده اولمق احتمالى وارد رتمام تعيننه توقفى يوقدر اما شيخ نظامى
آت معناسنه ديمشدر بيت زسم ستوران دران پهن دشت * زمين شش شد وآسمان كشت
هشت * عسكرو صفيد روشرف شفروه قاطر معناسنه ديمشدر * قطعه * بد ريا نمك ليك
اونى نمك * چو ماهى تازه زماهى شور * خدايا چه بودى اكر مادرش * ازين خر ستودن
شدى چون ستور * ودوه يه دخى ستور دنيلور حافظ الدين كزدرى فتاواسنده بو عبارتله
مذكور دركه * لفظ ستور لا يتناول الابل الا اذا كان فى موضع يركب الابل ايضا * عجم ستور
لفظن ذكر ايدوب چارپا حيواناتك جنسنى كه مركوب اوله آنى مراد ايدرلر الحاصل ركوبه
صالح وقابل اولان حيوانه ستور دنيلور ق سر ع يدى معنايه كلور اول كفش معناسنه
كه شكره سركرد ديرلر حكيم سنائى * قطعه * آنكه دى آن پسر سركرك چرخو ركرد *
من نديدم كه در آفاق يكى كته كرد * كفتمش لونى ولو طى كنى امروز مرا * دست بر زد به پس وپاى
سبك درسر كرد * وچارق اولمق معناسنه شمس فخرى بيت دربادیهٔ ماندهٔ پر از خار
وخسك * نه نان ونه آب مانده و نه كفش ونه سر * ثانى برنج بوزه سنه ديرلر حكيم سنائى
* قطعه * تن خويش از سر كهان دهد رد * جان خويش ازمى مهان پرور * كرچه فسق است
مردو رادر اصل * نه بجاى خود آخر اوليتر * بو معنايه استادلبيبى بيت كفت بخوردم
كرم دردكر فتم شكم * سر بكشيدم دودم مست شدم تا كهان * ثالث بر نوع قبه جقدر كه بر يرده
چقنبه اعضايه يايلور وبشره يى سرخ ايدر سببى دمكه صفرا ايله متمزج اوله خارش وتاسبه
پيدا ايدر عربيده اول علته شرى ديرلر رابع برنوع بالقدر بزراعدن زياده جه اولور بحر طوبى
واردر اوچى اوق دمرنى كبى دريادم حيواناته ضررى ايرشور خامس رنك سرخ سادس

بمعنی ناودان یعنی میزاب سابع برنوع رقصدر ورقاصه ده دیرلر کذا فی فرهنك جهانكیری عربیده سرور دن مشتق وفرح وشادانی معناسنه در اما تشدید ایله اولور ل سرخسار ع وسرخ سر ع باشی قزل سرچه وطائفهٔ قزلباشه دیرلر ابوالمعانی بیت باکیر خود بگفتم کای سرخ سر بیا * هر ساده روکه بینی کردی فراز سبزرا ل سرخ عیار ع بر مشهور عیاردر کثرت استعمال ومرور ایام ایله عیارلغه علم اولمشدر مولانا کاتبیٔ نیشابوری بیت میر باید کل بعیاری ز بلبل نقد صبر * سرخ عیاریست پنداری زهی عیار کل ل سرخ سبان باهوادار ع زبان پهلویده حضرت موسی علی نبینا وعلیه السلامك نام شریفیدر کذا فی فرهنك جهانكیری ل سرکر ع سکون راء مهمله وفتح کاف فارسیله کفشکرد یمکدر مثالی * قطعه * ای سنایی کسی بجد وبجهد * سرکری راسخن سرای کند * کی سر صحبت سران دارد * هرکه پیوسته کار پای کند * بو معناسی دخی بوزه جیدر زیرا سر بوزه یه دینلدوکی ذکر اولندی ل سریر ع کسر راء مهمله وسکون یای تحتانیله برقوشدر سره دخی دیرلر عربیده بغاث دیدکاریدر ابوالمعانی بیت جاهلان نزد عارفان چو سریر * نشود باز گر شود صیاد ل سغر ع فتح غین معجمه ایله اوزون اوقلی کرپیدر سکر دخی دیرلر استاد فرخی در صفت شکارگاه بیت عزم دیدم چو خسك کرده ز بس پیکان پشت * کرك دیدم چو سغر کرده ز بس ناوك سر * ابو شکور بیت چون رسن کرز پس آید همه رفتار مرا * بسغر مانم کو باز پس اندازد تیر * شرفنامه ده آکاتشی وچپوزو سیخول دخی دیرلر ل سفار ع فتح فایله ایکی معنایه در اول ایکنه وچوالدز دلوکی ثانی اوق کرزیدر سوفار لفظندن اختصار اولنمشدر ل سفتگر ع سفتن دلمکدر وگر اسم فاعلدر دلیجی معناسنه معنای ترکیب اینجو ومرجان وسائر جواهری دلیجی دیمکدر میر نظمی بیت درشاهواریست آن طفل دختر * همی سفت گویا شده سفتگر ل سفر ع فتح فایله اوقلی کرپی که سغر وسغرنه وسکر وسکرنه وتشی دخی دیرلر ل سکر ع فتح کاف فارسیله بو دخی اوقلی کرپیدر سغر وسغر کبی که سیخول ورپکاسه وریکاشه وسکرنه دخی دیرلر ل سکوار ع سکون کاف فارسیله سوکوار معناسنه در ل سلفور ع سکون لام وفتح فایله مزبله یعنی زبل یغلمش یر میر نظمی بیت درآید بجلوه چو آن ناپسند * خروسی که بر جای سلفور رقصد ل سمر ع فتح میمله سازلق که صوایچنده وکنارنده بتر استاد دقیقی * قطعه * من اینجا دیر ماند مخوار گشتم * عزیز از ماندن دائم شود خوار * چو آب اندر سمر بسیار ماند * عفونت گیرد از آرام بسیار ل سنار ع فتح نونله بمعنی زن پسر یعنی اوغل عورتی ترکیده کلن دیرلر زبان هندیده زرگره دیرلر ل سندر ع سکون نون وضم دال مهمله ایله صاحب جمال کذا فی فرهنك جهانكیری بو معنایه استاد یمشهور بیت جمال وحسن وخوبی کشته بی کم * نباشد مثل او سندر بعالم ل سنقر ع سکون نون وضم قافله فرهنك میرزاده بر شکاری قوشدر یعنی طیور جوارحدن برطوغاندر که پادشاهلر آنکله شکار ایدرلر شنقار دخی دیرلر ترکیده سنقور اولوسی کبی بیك التونه میدر دیدکلرینك مورد مثلی بویله درکه زمان سابقده پادشاهلره سنه ده بر سنقور هدیه کلورایمش دیری بولنمزسه اولوسی ایچون بیك التون آلنور ایمش مقبول باز شکاری اولدیغنه میر خسرو بیت مغز چو اصل خور سنقر بود * تیز

نیوتهی بترمیان بر بود * هاتفی بیت اکر سنقر ست او عقابیم ما * وکرمه بود آفتابیم ما *
سنهار سکون نون وفتح هایله سنار مرقوم معناسنه در سمه دخی دیرلر کذا فی فرهنك جهانکیری سوار آتلو عربیده فارس وخیال دخی دیرلر خواجه سلمان بیت هر سواری بوده کاه حمله در دشت نبرد * آهن کوهی روان در عرصه کاه محشری سو بهار واو معروف وفتح باء موحده وها ایله نواحی غزنینده بر بتخانه آدیدر بعض فرهنکلرده شابهار دخی یازلمشدر حکیم اسدی . بیت بیامد به بتخانهٔ سو بهار * یکی خانه دید از خوشی بهار سور واو معروفله یعنی اشباع واو ایله اوج معنایه در اول اسب واستر وخر جنسنك رنکیدر کیم خاکستریسی یعنی سیاهه مائل بوز اوله وقوله آت کبی پرچمندن تا قویروغنه دك سیاه خط چکلمش اوله اول مقوله یه سول دخی دیرلر بعض بلاد خلقی اول رنکده اولان آتی چندان مبارك صایمزلر بر طریق تمثیل سو راز کله دور دیرلر حکیم سوزنی * قطعه * کرم نیان بپذیری کنم بجان خدمت * وکرنه رفتم و نتوان بدل کران زد ور * بقای عمر تو جاوید باد امر ترا * مطیع رای سپهر حرون وتوسن سور * ثانی طوی وجشن که عیدلرده ودوکونلرده ایدرلر یعنی طعام وضیافت که ایام سروره اولور بعده مطلق دوکونه علم اولمشدر حکیم انوری بیت سال ومه و روز وشب سور باد * شو به خوشی چشم بدت دور باد * خواجه سلمان بیت آسمان ساخت در آفاق یکی سور چه سور که ازان سور شد اطراف ممالك مسرور * ودوکون معناسنه اولدوغنه خواجه سلمان در تهنیه بیت حبذا سور وسروری که اکر در نکری * خانهٔ زهره بود برجی ازان عالی سور * ثالث قلعه دیواری بو معناده عربیله مشترکدر مختاری * قطعه * ز آب دیدهٔ انکو رو خاك راه بهی * عبیر بیزد و نرم کلاب ریزد سور * کذر کند بظفر عزم او چو باد براب * بروی قلعهٔ الماس وبرج آهن سور * فرهنك جهانکیریده رنك سرخه یعنی قرمزی رنکه ده سور دیرلر اول واسطه ایله کل ولاله یه سوری دیرلر حکیم سوزنی * قطعه * بادهٔ سوری بکف کیر ای کل سوری بروی * آن کل سوری که بر سرو روان آید بیار * درمیان انجمن بخرام وساقی باش از انك * بادهٔ سوری ز سرو کل رخ آید خوشکوار * میرخسرو بیت کذری اکر توانی به بهار عاشقان کن * که ز اشك من بصحرا همه لاله رست سوری * عربیده اوج معنایه در اول حصار دیواری ثانی رنك سرخ ثالث اماله ایله بقیهٔ مشرب یعنی صو ایچلدکدن صکره ظرفنده باقی قلان نسنه که کتب فقهیه ده * سؤر الآدمی و کل ما یؤکل لحمه فهو طاهر مسطور در ودخی فغانیاندن بر قومك لقبیدر سوزار واو معروف وفتح زاء معجمه ایله آتش علولندرمك معناسنه میر نظمی بیت مکن سوزار در دل آتش غم * که میسوزد از و خلق جهان هم سوزنکر فتح زاء معجمه وسکون نونله ایکنه جی که سوزن ایکنه در کر اداة فاعلدر سوسمار واو معروف وسکون سین ثانی ایله کلر که عربیده ضب دیرلر شمس فخری بیت ظلم در ایام عدل وراُفتت * ماند در سوراخ غم چون سوسمار سوفار واو معروف وفتح فا ایله اوج معنایه در اول هر طار دلك عموما وایکنه وچوالدز دلکی خصوصا حکیم سوزنی بیت تاید برون زخانهٔ اخوان حسود تو * تا در نشد بسوزن سوفار در جمل * وله بیت عیار پیشه جوانی که چاکر درزی * همی کشیدش هر روز رشته در سوفار * ثانی اوق کزیدر حکیم ناصر خسرو بیت

به پیکان سخن مرپیش دانا * زبانت تیربس لبهات سوفار * حکیم فردوسی بیت چو سوفارش
آمد بپهلوی کوش * زچرم کوزنان برآمد خروش * حکیم انوری * قطعه * ای چو چرخت
هزار مدحت کوی * ای چو عنصر هزار خدمتکار * تا چو تیرست کار دوات تو * بی زبانست
خصم چون سوفار * خواجه سلمان بیت بیلکت چون بنهد چشم برابروی کمان * زه بکوش
ظفر آید زدهان سوفار * ثالث سفالدن اولان ظروف وکوس وآوانی که سوفال دخی دیرلر
سوکتار واو معروف وسکون کاف فارسی وفتح دال مهمله ایله ماتم ایدیجی معناسنه که
سوك ماتم رود اردا اشتن دن اسم فاعلدر سوکوار واو معروف اول وفتح ثانی وسکون
کاف فارسیله مات زده یعنی یاسلی ومصیبتلی خواجه سلمان بیت مسکین بنفشه برسر زانو
نهاده سر * باجامهٔ کبود پریشان وسوکوار سومندر واو معروف وفتح میم وسکون نونله
بمعنی سمندر که سامندر وسمندور وسمندل وسمندول دخی دیرلر حضرت مولانا قدس
سره بیت نه عشق آتش وجان منست سومندر * نه عشق کوره ونقد منست زر تمام *
سهره وار سکون هاء اول وفتح راء مهمله وهاء ثانیله بر نوع کوملكدر مع الزاء المعجمة
سپرز ضم باء فارسی وسکون راء مهمله ایله طالق که عربیده طحال دیرلر محل اجتماع سودادر
طعام معده ده انهضام بولدقده جکره صاف وخلاصه سی جکره واروب آنده دخی طبخ اولنوب
بعد النضج صافیسی دم وکوپوکی صفرا ونا پخته سی بلغم ودردی یعنی اشاغی چوکنی سودا اولوب
جکردن دونوب طحاله وارر مکانی جانب یسارده تحت القلبدر ابو المعانی بو محله مناسب دیمشدر
بیت ذکر محل عناصر ندارم کویا * بجز سپرز که سودا بدل شده غالب سورخمرز
سکون رائین مهملتین وخاء معجمه وفتح میمله بر نوع چیچکدر بوستان افروزه بکزر وقزل وخوش رنك
اولور نازك بدن دخی دیرلر میر خسرو بیت چو شد کانجا که آن سرو خوار شد پست * دمد
کر سورخمرز از خاك پیوست سنز کسر نونله شیدانه که شنیز دخی دیرلر عربیده
حبة السوداء ترکیده چورك اوتی دیرلر بسحاق اطعمه بیت غیرنان تنك او تخم سنز چیست
ذکر * آنکه بر نسترن از غالیه خالی دارد * وله بیت کر تو خواهی که بچشم همه شیرین باشی *
همچو حلوای سنز تخم محبت میکار سوز واو معروف ایله سوختن وسوزیدن لفظلرندن
صیغهٔ امر ووصف ترکیبی در جهانسوز وعالمسوز کبی اما بو مثاللرده اسم فاعل اولق مناسبدر وسعد
ضیاف بیت ساقیا از روی خود امشب چراغی بر فروز * دردلم زن آتش دیکر که هستم نیمسوز
استاد لطیفی بیت تا نمودی زخب شیوه وناز * کار من شد بدرد سوز وکداز مع السین
المهملة * سپس ضم باء فارسیله بت که کهله دخی دیرلر وجود انسانده وسخ فضلاتدن یعنی
مساماتدن چیقوب کیردن تولد ایدر تقید اولنمسه آزمدتده غلبه ایدر عربیده قمله دیرلر میر
نظمی بیت سزا پاچنان بودنا پاك جسم * ازان شد سپس درجهان منقسم سفلیس
سکون فا ویای تحتانی وکسر لامله بر شهر اسمیدر که اسکندر ذو القرنین آبادان ایتمش ایدی
کذا فی المجمع سوس واو معروف ایله اوچ معنایه در اول بمعنی طبیعت استاد لطیفی بیت
تویی شاه فلك قدر وملك سوس * سعادت یار وتخت وبخت مأنوس * ثانی اول قورتجغزدر که
ابریشم وچوقه جامه لره دوشوب تباه ایدر ترکیده کووه دیرلر حکیم خاقانی بیت سوس را

صوس رابا پلاس کینی نیست * کین اوبا پرند سوشترمنت * ثالث برنوع گلردر یاغنی زئان سمیزه لك ١٠٠
ایچون سوردینورلر استادرودکی بیت صوس پرورده همی بکد اخته * نیك دره آنی زتا ترا
ساخته * مؤید الفضلاده حکیاه خشك معناسنده مرویدر ادیب صابر بیت
سخنوران چه نظیر منند وقت سخن * نظیرد سته سوسن که بست دسته صوس *
شرفنامه ده براغاج آدیدر دیو مسطوردر عربیده ایکی معنایه در اول نحل یعنی ثانی بیاغا جلی
اوتدر عرق السوس دخی دیرلر ترکیده بیان دیرلر قینادوب لعابن آلورلر آکا بیان بالی دیرلر
سعاله غایت نافعدر ووجع صدره دخی فائده سی وار درقینادوب قوامه کتوررلر بال کبی اولور بعده
شربت ایدرلر ❊ مع الشین المعجمة * سروش ❊ ضم را مهمله وواو معروفله درت معنایه کلور سُ شُ
اول هر فرشته یه سروش دیرلر عموما همزه ایله سروش وامشاسپند وامهوسپند دخی دیرلر
عربیده ملك وملائکه وهندی لسانده دیوته دیرلر شیخ نظامی بیت نهان بیکران هاتف
سبزپوش * که خواند سرا یلهٔ اوراسروش * حکمای فرس دیرلر که حق سبحانه وتعالی جل
ذکره اوتوزبش سروش خلق ایلدی اوتوز نفری ایام شهور فارسیهٔ شمسیه دن هر اوج کونی
بر فرشته اسمیله مسمی در وبش نفری دخی ایام خمسهٔ مسترقه ایله موسومدر واول اوتوز
سروشدن اون ایکی فرشته اون ایکی آیك آدلریله تسمیه اولندی که هر بو فرشته کندو اسمیله
مسمی اولان آیك وکونك تدبیر امور ومصالحنه معین اولوب تدبیر امورینه قیام کوسترلر اول
اجلدن هر بر کونك اسمی که آیك اسمیله مطابق کله اول کونی شریف وسعید اعتبار ایدوب
عید جشن ایدرلر ومصالح مهمه لرینه اول کون بد أوشروع ایدرلر واول کون ایله مطابق الاسم
اولان فرشته آنك محافظهٔ جوهر وعرضنه مقید ومأموردر دیرلر مثلا خرداد آبه وارد
بهشت آتشه ومرداد اشجاره وباقی فرشته لر دخی سایر آیلرك منسوباتنه وآکا متعلق
امورك محافظه وتمشیتنه مأمورلردر دیرلر والله اعلم بحقیقة الحال سروشك معنای ثانیسی بو
ملك اسمیدرکه ریاست بندگان خدا آنك النده در دیرلر شمس فخری معیار جالیده سروش نام
جبرئیل است دیوب بو بیتی نظم ایلمش بیت زهی فرشته صفت خسروی که در ملکوت *
دعای جان تو کوید همیشه جان سروش * وابومنصور اسدی طوسی دخی * سروش
جبرئیل را کویند ونیز فرشته را کویند واندرپاسی این را بسیار کفته اند لغت پهلویست
چنانکه حکیم فردوسی کفت بیت بفرمان یزدان خجسته سروش * مرا روی بنمود درخواب
دوش * حق بودر که سروش حضرت جبرئیل علیه السلامك مخصوص اسمی اولدوغی ابیات ع
مستشهده دن استنباط اولنمز حضرت جبرئیل علیه السلامه سروش فرشته دیمك کبی در
اسم عامدر هر ملکه سروش دینلور مجمع الفرسده وفرهنك حسین وفاییده * سروش نام
ملائکه ایست عموما ونام جبرئیل علیه السلام است خصوصا وشرفنامه ده * سروش نام
فرشته باشد که پیغام آرد واقع در خلاصهٔ کلام سروش فرشته دیمکدر شیخ سعدی بیت
دوکس برحدیثی کمارند کوش * از ین تا بان اهرمن باسروش * معنای ثالث فرهنك
جهانکیریده هر ماه شمسی نك اون سکزنجی کونی اسمیدر اول کونده عبادت وطاعت ودعا ایدوب
طلب حاجات مناسبدر غیری کار وشغل وعمل لایق دکلدر ومعاصیدن اجتناب لازمدر حکیم

فردوسی بیت همیشه سروشت بروز سروش * نکهبان وافر وتیرت رای وهوش * رابع
آواز خوش ونغمه معناسنه حکیم ناصر خسرو بیت خوش بخندم برسروش مطرب وآواز
رود * در توانی دانشی بر لولوی مکنون کنی ﴿ سمترش ﴾ سکون میم وکسر تاء مثناه ایله
نعلبندك آت طرناغی یوندوغی آلت که ترکیده غلط ایدوب سونتراج دیرلر ﴿ سوزش ﴾
واو معروف وکسر زاء معجمه ایله یانق معناسنه اسم مصدردر ابوالمعانی بیت کردخا کستر
وجودم سوزش نار فراق * نیست آکاهی در یغا یارازین سوز مرا ﴿ سونش ﴾ واو معروف
وکسر نون ایله اکه دن چیقان خرده آلتون وکمش وباقر ودمور وغیری هرنه اولورسه سیف
اسفرنکی بیت سونش لعل ریزد از پر هماء درهوا * کر بخورد زکشته لعل لب تواستخوان *
﴿ سونوخس ﴾ واوین معروفتین وضم نون وخاء معجمه ایله اوج کونده بر طوتان استمه که
اطبا حمای ربع دیرلر کسر راء مهمله ایله حمای سوداویه در اصلی فضلات سوداویه در معنای
حمای ربع * الربع فی الحمی ان تأخذ یوما وتدع یومین ثم یجیء فی یوم الرابع کذا قاله الجوهری
فی الصحاح ﴿ سونهش ﴾ واو معروف وکسر نون وها ایله اکه لمك معناسنه اسم مصدردر
﴿ سوهش ﴾ واو معروف وکسر ها ایله بمعنی سونش مرقوم سوه وسوهه دخی دیرلر کذا فی فرهنك
جهانکیری ﴿ سیوغامش ﴾ ضم یای تحتانی وواو معروف وفتح غین معجمه وکسر میم ایله ساز
نواخت ایتمك ودخی آدم نواخت ایتمك یعنی اوخشامق خوارزم لسانیدر سوی غامش دخی دیرلر
﴿ سوی غامش ﴾ بمعنی سیوغامش مرقوم ﴿ مع الطاء المهمله * سقرلاط ﴾ بمعنی
سقرلات مرقوم یعنی چوقه نك غایت اعلاسیدر مولانا هاتفی بیت قصبهای مصری برزن
لزشما ر * سقرلاط جل وبریشم فسار ﴿ سقلاط ﴾ حذف راء مهمله ایله بمعنی سقرلاط
مرقوم حکیم انوری بیت زبس شقایق کوی خزانه دار ذالك * بکرددامن کهسار میکشد
سقلاط * یعنی قرمزی چوقه دوشر ﴿ مع الغین * سباغ ﴾ فتح باء موحده ایله خدام
محکمه معناسنه ابوالمعانی بیت کر کند روز وشبان خدمت شرع * هر سباغی نشود
بی توفیق ﴿ سپغ ﴾ ضم باء فارسیله سقف خانه یه دیرلر وله بیت اهل حق را نشود جای
قرار * خانه بی اساس وسست سپغ ﴿ سپریغ ﴾ سکون باء فارسی ویای تحتانی وکسر راء
مهمله ایله ایکی معنایه کلور اول اوزم وخرما صالقمی واشلی شمس فخری بیت نیستم همچو
تاك پشت دوتا * از پی چند دانه سپریغ * ثانی راه راست استاده بمشدر بیت بر دسر منزل
مقصود سپریغ * کند ضایع وه کج راهرو را ﴿ سراغ ﴾ فتح راء مهمله ایله یول صورمق
ویوله دلالت ایتمك معناسنه محتشم کاشی * مصرع * سراغ یوسف من کن که بنده وآزاد *
وآزغین ضال معناسنه شاعر * مصرع * از که پرسم در چنان صحرا سراغ خویش را * عربیده
تفقد وتفحص معناسنه دیکر وله بیت زخم از چه تیغ بی علاجست * مجروح لب از سراغ
میباش * دیکر بیت دیرشد کین چنین ستوره الاغ * که تو کمی کنم بشهر سراغ * سراغ
اصلنده صورا جق نسنه دیمکدر ویاوی تلمش نسنه ایچون دلال چغرتمق معناسنه در ونشان
وعلامت معناسنه ده استعمال اولنور مطلق مطلوب معناسنه در کذا فی کشف اللغه وجامع اللغه
﴿ سریغ ﴾ کسر راء مهمله وسکون یای تحتانیله سراغ مرقوم معناسنه در بو عبارت چغتای

چغتای لغتندن مأخوذ درو فارسیده استعمالی دخی غایت شایعدر اما چغتای لساننده
سیننك ضمه سن ضبط ایچون برواو کتوروب سوراغ دیرلر صورماق دیمکدر ق سغ ع ترکیده
تمرکو دیدکلری علتدر فارسیده پریون دخی دیرلر لسان اطباده بو علته قوباد یرلر
ق مع الفاء * سرف ع سکون راء مهمله ایله اوکسورك که سرفه دخی دیرلر عربیده سعال
دیدکلریدر ضم سین ایله میر نظمی . بیت حسد از درونش که کردد غلو * نهان نی چو آواز
سرف در کلو ق سرف سرف ع اوکسورك که هم علته وهم معلوله اطلاق اولنور استاد
لطیفی . بیت زسر ما سرف سرف افتادم اینجا * علاج سرف سرفم کن بجامه ق سروف ع
ضم راء مهمله وواو معروفله اوکسورکدر کذا فی بعض کتب اللغه ق سف ع ابریشم وایپلك
واکیرلمش یوك طره لری ق سفوف ع ایکی معنایه در اول اطبا قتنده معروف دوادر
اجزایی محکم سحق ایدوب غبار کبی استعمال ایدرلر ثانی براوتدر خراسانی دیرلر شکمده
اولان قوردلر اخراجنه نفعی عظیمدر ق سقف ع سکون قافله راهب ومرتاض نصاری
وخسیس ودنی معناسنه اسقف لفظندن اختصار اولنمشدر ق سلاف ع فتح لامله عضو
سکرملك که عربیده اختلاج دیرلر ابو المعانی . بیت مکر شود که میسر بهبیند شر رخ یار *
همی سلاف کند دردودیدهٔ خونبار ق سلف ع سکون لامله بمعنی سرف مرقوم حضرت
مولانا قدس سره . بیت هم فرقی وهم زلفی مفتاحی وهم قلفی * بی زنج چه می سلفی آوازچه لرزانی
ق سوف ع واو معروفله بر مبارز پهلوان آدیدر میر نظمی . بیت از و کام دلرا نبود مت
حاصل * بد و سوف عالم نکرد د مقابل ق مع الکاف * سبك ع ضم باء موحده ایله بمعنی زردیٔ
کشت زار یعنی اکنلك صرارمق سوکاك دخی دیرلر کذا فی المجمع بو معنایه ابو المعانی بیت
سبزیٔ رویم زرد بی دوای حسرتش * شد سبك همچون تبه کشته زخشکی کشت زار
ق ستك ع سکون تاء مثناة ایله بمعنی میان باریك یا خود باریك میان یعنی هرنه کدبلی اینجه اوله
ابو المعانی در صفت یکی از حریص دنیا . بیت در پی تحصیل دنیا آنچنان زار ونحیف * درنك وبو
آزپی آهو شده چون ستك سك ق سرخ چنك ع سکون راء مهمله وخاء معجمه ونون وفتح جیم
فارسیله بونی قزل سرچه درکه عربیده نغر دیرلر بعض فرهنکلرده کاف عجمیله در ق سرخك ع
سکون راء مهمله وفتح خاء معجمه ایله ایکی معنایه در اول قزلجق دیدکلری یمشدر قبضینی
اولمغله اسهال کاذب وصادقه نفعی واردر وسججه وزخیره یه دخی فائده وبررشکر ایله خوشابی
لطیفدر خصوصا طبیعتی لینت اوزره اولنلره ثانی بر نوع قبرجقدر سرخ رنك علامتی تب
دائمی وتعفن نفس واندوه واضطرابدر سرخه وسرچخه وسرخره وسرخژه دخی دیرلر
ابو المعانی بیت از حسد شد سرخ رو دیدم رقیب بلنهاد * جسم بد بودش سراپا علت سرخك
شده ق سرك ع فتح راء مهمله ایله بر نوع قبرجقدر اکثرا طفالك یوزنده وباشنده ظاهر اولور
اطبا حصبه دیرلر ق سکاك ع فتح کاف عربیله تخته معناسنه درسکال دخی دیرلر ق سکسك ع
سکون کاف وضم سینین مهملتین ایله ناهموار یورین آت فرهنك جهانکیریده اسب لنك زن
مرویدر حکیم انوری . بیت اسبی چنانکه دلك زیر میانه ریز * وزکاهلی که بودنه سکسك نه راهوار
بو معنایه سیف اسفرنکی * قطعه * از خفت وخیز دوات نابوده میروم * کاهی پیاده چون

مشه شطرنج كه سوار * چون اسب انوری بسوی منزل مراد * درمو كب قبول نه سكسك نه راهوار * بعض فرهنكلرده يورغه آت روايت اولنمشدر سك برنوع خوشبو تركيبدر برقاج كونه ايدرلر برنوعى املج تازه‌نك عصاره سن آلوب برمقدار مشك ضم ايدوب سك مشك ديرلر وبرنوعيله مشكى صوده وياكلابده اصلدوب صمغى آنكله يوغررلر بوكه سكاب ديرلر وبرنوعيله نافه مشكى خرده طوغرايوب صمغله سرشته ايدوب بوكه سك اكراش ديرلر وسكك برمعناسى دخى خوف والمدر ومو زى حشرات سوراخنه ديشلدوكى مرويدر كذا فى فرهنك جهانكيرى سنكوشاك ضم كاف فارسى وواو مجهول وفتح شين معجمه ايله يالدرم كه عربيده صاعقه ديرلر مير نظمى بيت دراوج جنك وخشم وكين ضيماناك * درآمد تيغ تيزش چون سنكو شناك سلاك فتح لامله كلاك ياوريسى سمسك سكون ميم وفتح سين مهمله ايله مجهول الاصل يعنى حسب ونسبى نامعلوم ميرنظمى بيت مجويار ووفادارى ز سمسك * نيايد نيكى از بى اصل بى شك سواك زردى كشت زار يعنى اكين صرارمق سوزاك واو معروف وفتح زاء معجمه ايله برعلتدر تركيده بل صوغوقلغى وعربيده قرحه مثانه ديرلر مثانه ده جراحت واقع اولور تبول ايتدكده وجع والم ويرر سببى فضلات صفرا مثانه يه اينوب جراحت ايدر مجراى بولده واقع اولمغله تيز صاغلمغه مانع اولور متصل ايرك اقار اطبا حرقة البول دخى ديرلر طبيب يوسفى * رباعى * آنرا كه رسد ز رنج سوزاك الم * بيند المى ازسبب اين هردم * بايدكه خورد بشيره خرفه وقند * هرروز ز قرص كاكنج يكه ودرم سوكاك واو معروف وفتح كافله زردى كشت زار معناسنه در بو معنايه فتح لامله سولك دخى ديرلر مزروعات سنبله طوتمدين قلت مادن وياخود غيرى سببدن صرارب تباه اولور سواك وسوكك وسوكل وسيلك دخى ديرلر كذا فى فرهنك جهانكيرى سونانك واو مجهول وفتح نونين ايله نون ثانينك سكونيله ده روايت اولنمشدر اول نفسدركه سنكرتمك محلنده ويورغونلقدن بورونده صفد ايله ظاهر اولور كذا فى فرهنك ميرزا ابراهيم سيك فتح ياى تحتانيله بمعنى سوكك وسولك مرقوم كذا فى المجمع سوك واو معروفله كاف مجهول ايله ده استعمال اولنور اوچ معنايه كلور اول فرهنك حسين وفايى ده ياس وماتم حكيم اسدى بيت كرستن بهنكام باسوك ودرد * به ازخنده نابهنكام سرد * ميرخسرو بيت نشسته كريان بر اهل رحيل زده اندران سوك جامه به نيل * ثانى بغداى وآرپه سنبله سنده اولان دكن كه قلچق ديرلر شاكر بخارى بيت لند ام دشمنان تواز تيرناوكى * مانند سوك خوشه چون باد ازده * ثالث كوشه صقاله ديرلر تحفة الاحبابده انجق معناى اوله مرويدر ومجمع الفرسده اول وثانى معنالرينه منقولدر وسائر لغتلرده دخى بو يله در معناى ثالث فرهنك جهانكيريدن منقولدر

مع الكاف الفارسى * ستربانك ضم تاء مثناة وسكون راء مهمله ونون وفتح باء موحده ايله صفرجق ديدكلرى سياهچه قوشدر عربيده ززور ديرلر ابو المعانى بيت درجهان كرعدم شود شاهين * تكيرد جاى او هركز ستربانك ستراك ضم تاء مثناة وفتح نونله بمعنى ستربانك مرقوم سرخارنك سكون راء مهمله ونون وفتح خاء معجمه وراء ثانيله حمرته مائل اولان رنك يعنى قرلرق اولان رنك نمايشده برلطيف لوندر سوسك واو معروف وفتح سين مهمله ايله صحرايى

صحرایی برقوشدر اتی ینور تهیو دخی دیرلر ترکیده چیل دیدکلریدر وسکون سین مهمله ایله برقنادلی بوجکدر حماملرده اولور سپیرك وسپیر دخی دیرلر شیرازیلر ندود یرلر مع اللام
ستل ضم تاء مثناة ایله تازه بغدایی آتشده قاوچغین یاقوب واو غمق ایله قابوغین کیدروب تناول ایدرلر عربیده قریك دیرلر ستول ضم تاء مثناة وواو معروفله ستل مرقوم معناسنه
سکال فتح کاف فارسیله تخته معناسنه درکه سکك دخی دیرلر سکول ضم کاف فارسی وواو معروفله ایکی معنایه در اول مازو معناسنه در خصوصا عربیده عفص دیرلر بویاجیلر ودباغلر استعمال ایدرلر ثانی هرنه که طبیعتی قبض ایلیه عموما شاعر درهجو بیت میخورد ازخستنش هردم سکول * تانمی ماند تهی هرکز شکم
سل تشدید ایله بمعنی شش یعنی اویکن کذا فی التحفه
سنبل سکون نون وضم باء موحده ایله ایکی معنایه در اول معروف شکوفه در انواع والوانی اولور مائی ومور و بیاض وقزلرق غایت بی نظیری اولور دانه سی ایری وبرصا بده یوز یکرمی دانیه دك کورلمشدر لطیف رایحه سی واردر ثانی ادویه دن برقسم دوادر اول دخی اوج نوع اولور برنوعی سنبل هندیدر بودخی ایکی نوعدر برینه سنبل الطیب وبرینه سنبل عصافیری دیرلر یونان لسانده ناردین دیرلر وبرنوعی سنبل رومی درکه سنبل اقلیطی دیرلر وناردین اقلیطی دخی دیرلر زبان فارسیده بونوعنه مستجوشه دیرلر ترکیده چتلك اوتی دیدکلرینك برنوعیدر حقیقتده سنبلکی یوقدر اما رایحه ده وزهومتده سنبل هندیه مشابه در یپراغی وبوداقلری بوغادکنینه بکزر اماندن کیچرك اولور آنك کبی خشین ودکنلی دکلدر سیاهجه اوج دورت ئل کوکی واردر لطیف رایحه سی وساقی اولور شکوفه سی اولمز انجق کوکی استعمال اولنور بوکا دخی سنبل دیدکلری رایحه ده وجملده کمال مشابهتی سببی ایله در سنبل لفظی وناردین لفظی که ذکر اولنه مراد سنبل هندیدر بعضیلر دیدیلرکه ناردین ذکرندن مراد سنبل رومیدر
سوفال واو معروف وفتح فا ایله اوج معنایه کلور اول طپراقدن یاپلوب پشمش اولان ظروف وآوانی که کسر سین ایله سفال دخی دیرلر رفیع الدین لبنانی بیت نیافت پایه قدرت حدود کیست عجب * محل آب حیات ارشکسته شد سوفال * ثانی بمعنی سوفار مرقوم یعنی اوق کزی شمس فخری * قطعه * نیافت ازفلك ماه چون شهنشه مهر * ترست درچمن عدل همچو شاه نهال * چوغرق کشته زشهم تو خانهای کمان * بغیره نکرفت ایچ دردهان سوفال * ثالث ایکنه وچوالدوز دلکنه دیرلر خصوصا وسائر امثالی نسنه لر دلکنه دیرلر عموما سوفار مرقومك اوج معناسیله ده مترادفدر کذا فی فرهنك جهانکیری
سول واو معروفله ایکی معنایه در اول چارپا حیوانك طبانی عموما ودوه طبانی خصوصا عربیده کسر فا ایله فرس دیرلر ثانی هراسب واستر وخرکه خاکستر رنك یعنی بوز رنك اوله اکادیرلر حکیم سنایی بیت این یکی عیسی وآن دکر خرسول * این سنوم خضروان چهارم غول * بومعنایه مجمع الفرسده فتح واو ایله منقولدر محمود ابن یمین بیت ای آنکه میبرد بسفرنامه ترا * محکم نهاد وکشته سولهاش لعل فام * بعض فرهنکلرده چفت آلتلرندن صبان معناسنه مرویدر
سوکل فتح کاف فارسیله مزروعاته آفت ایرشمك سببی ایله صرارمق معناسنه که سیك وسولك دخی دیرلر کامر
سویرغال واو مجهول وفتح یای تحتانی وغین معجمه وسکون راء مهمله ایله خلعت وپیشکش

معناسنه میرنظمی. بیت ازانجا آمده پیکِ همایال * بپوشیده بروزرِ بن ضویر غال. ؏ سهیل ؏
فتح ها وسکون یای تحتانی ایله بر یلدزدر یمن جانبنده طلوع ایدر سهیل یمانی دیرلر بامرِ خدای
جهان آفرین لعل و یاقوت وزمرد وعقیقه رنك وآب وتاب ویرر میرنظمی. بیت شده لعل
رنك عارض آن سیمتن * چومی بود درکف سهیل یمن ؏ مع المیم * سست اندام ؏ ایکی سُ م
معنایه‌در اول بی تاب و بی طاقت و بی مجال که خسته لکدن ویاخود پیرلکدن واقع اولور
ثانی رجولیتی ضعیف یعنی جماعه قادر اولمیوب آلتی حرکت ایتمینه دیرلر که عربیده عنین دیرلر
ایکی معنایه میرنظمی. بیت زضعف رنج سست اندام بوده * زسست اندامیش خجلت نموده
؏ سُم ؏ اوج معنایه کلور اول حیوانات چارپا طرناغی خواجه سلمان. بیت زاشتیاق
سمش نعل رفته در آتش * شکال درازوی دستبوس او برپاست * ثانی ایاق معناسنه
اثیرالدین اخسیکتی. بیت قوال خوش آوازش با نغمهٔ عاشق کش * هم زلف ورخی لایق
هم ساق وسمی درخور * ثالث اول زیرزمین که طاغ اتکلرنده بعض شدت شتا اولان یوللرده یولجی
شتادن امین اولمق ایچون طاغ دیبه لرنده اوکبی ایدوب ایچنده ساکن اولورلر وبعض ارباب ریاضت عباد
وزهاد آنده عبادت ایدرلر حکیم فردوسی * مثنوی * همه دشت وکوه وبیابان کنام * کس اورا
بکیتی نبردست نام * بیابان سراسر همه کنده سم * همه روغن کاو برکرده خم * شمس فخری بیت
آنکه بهر خیر بعد درجهان * خانقه کردو رباط وپل وسم * مجمع الفرسده بمعنی سنبیده
وسوراخ کننده اثیرالدین اخسیکتی. بیت سوکند میخورم بستان زره سمت * کرتاب حمله
کوبی تبین مجوروست ؏ سوتام ؏ واو معروف وفتح تاء مثناة ایله کم واندك معناسنه اهل طوس
اداسیدر استادفرخی. بیت آنچه کردست وآنچه خواهی کرد * سختم اندك نماید وسوتام *
وله. بیت توآن مهی که تراهرچه کویم اندرفضل * تمامتر سخنی سست باشد وسوتام * حکیم
قطران ارموی. بیت ارسخا سوتام باشد نام کنجی پیش تو * وزکرم زدتو باشد مدحت سوتام تام
بو معنایی مؤید شمس فخری. بیت خسرو ملك بخش ابواسحق * که جهان پیش او بود سوتام
فرهنك حسین وفاییده سوتام درزبان طوسی اندك وکوچك باشد مسطوردر ؏ سوزنیام ؏
واو معروف وفتح زاء معجمه وسکون نون بعده یای تحتانیٔ مفتوحه ایله ایکنه‌لك که ایچنه ایکنه
قورلر سوزن نیام معناسنه بر نونی حذف اولنمشدر ؏ مع النون * سپختن وسپوختن ؏ سُ ن
کلاهما بضم الباء الفارسی وسکون الخاء المعجمه وفتح التاء المثناة برنسنه‌یی برنسنه‌یه عنفله صوقمق
وبرنسنه صانجمق ودیواره میخ چاقمق ویره قازق قاقمق وآدمه آلت حرب صوقمق ودخی بونلر
مثللو هرنه اولورسه ابوالخطیر. بیت هرچه دردرنك سپوختنش * چاره رهم کند بدوختنش
؏ سپردن ؏ ضم باء فارسی وسکون راء مهمله ایله اصمرلمق وطپشرمق معناسنه
خواجه حافظ. بیت ای غایب ازنظر بخدامی سپارمت * جانم بسوختی وزجان دوست دارمت
کمال اسمعیل. بیت ای بزرکی که چون راه مدحت سپرم * همه برشارع اقبال بود رهکذرم *
عربیده اولان تسلیم وتفویض وحواله معنالرینه دخی استعمال اولنور مولانا هاتفی. بیت ممالك که
ازکردکارت عطاست * بشهزادکانرا سپردن خطاست * چغتای لسانده طپشرمق دیرلر
؏ ستخوان ؏ ضم تاء مثناة وفتح خاء معجمه وواو معدوله ایله استخوان معناسنه درکه آندن

آندن اختصار اولنمشدر استاد منوچهری * قطعه * انکور بکردار زن غالیه رنکست * کانرا
شکمی همچو یکی غالیه دانست * واندر شکمش هست یکی جان وسه تادل * این هرسه
دلاورزمه پاره سخوانست ﴿ ستوان ﴾ سکون تاء مثناة وفتح واوایله اوچ معنایه کاور اول محکم
ومضبوط معناسنه که استوار وستوار دخی دینلور ابوالمعانی * قطعه * بنای عشق
هر دل کشته ستوان * نیاید هیچ خلل چندان متین است * زند تیشه اکر صد سال جورش
بشیء دعد بار محکم راست این است * ثانی بمعنی معتمد حکیم سوزنی بیت چکویم از ضعف
اوز عشق اوکویم * بیاز مای بسو کند اکر نیم ستوان * ثالث بمعنی باور یعنی اینانمق بواوج
معنایه ده استوار دینلور ﴿ ستودان ﴾ ضم تاء مثناة وواو معروف وفتح دال مهمله ایله مدفن
آتش پرستان یعنی آنلرک قبرلرینه مخصوص اولان عمارته دیرلر حکیم فردوسی * مثنوی *
بدین زور واین فره این دستبرد * ندیدم باورد که نیز کرد * ولیکن ستوران مرا از کریز *
بدایدکه کیرم بکاری ستیز حکیم قطران ارموی بیت ای بار خدایت بهمه فضل ستوده *
خصمان ترا جای بزندان وستودان * بو بیتدن فهم اولنور که مطلق مقبره اوله بعض فرهنکلرده
دخمه معناسنه اسم عام روایت اولنمشدر مناسب اولان آتش پرستان قبرینه مخصوص اولمامقدر
اسدی طوسی سیامک شاه احوالی سیاقنده بو بیتی نظم ایلمش بیت چنین کفت کاین حصن
جای نکوست * ستودان فرخ سیامک دروست * سیامک شاه موحد پاک اعتقاد ایدوکی
کتب تواریخده مصرحدر اما مزبور اسدی منتخبنده ستودان قبر کافر را کویند دیو تخصیص
ایدوب بو بیتی یازمش بیت بکین بندکانش مرکه جان داد * نباشد جای او غیر از ستودان *
﴿ ستودن ﴾ ضم تاء مثناة وواو معروف ایله اوکمک یعنی مدح وثنا ایتمک میرنظمی بیت
همه خلق عالم ستودن کرفت * چون او باب احسان کشودن کرفت ﴿ ستوران ﴾ ضم
تاء مثناة وواو معروف وفتح راء مهمله ایله جمع ستوردر که حیوانات دیمک اولور مولانا هاتفی
بیت زسم ستوران بیکانه کشت * بیک لحظه زیر و زبر کوه ودشت ﴿ ستوربان ﴾ ضم تاء
مثناة وواو معروف وسکون راء مهمله وفتح باء موحده ایله صغر تماج که صغر وآت سوریسی
کوزه درستورد وابدر وبان کوزدیجیدر باغبان وکشتی بان کبی ﴿ ستوردان ﴾ آخور
معناسنه درکه ستور حیوانات در دان بونده ظرفیت معناسنه اولور قلمدان وجامدان کبی
مذکور اوج لغتک مثالی میرنظمی بیت ستوربان که آورد ستوران بشب * نکه داشت اندر
ستوردان شب ﴿ ستون ﴾ ضم تاء مثناة وواو معروف ایله دیرک اغاج اولسون طاش اولسون
اول اجلدن اغاجسز طاغه کوه بیستون وقبه یه رواق بیستون دیرلر اما عربیده اغاج دیرکه
خشب وطاشه عمود دیرلر مولانا هاتفی بیت ستونهای دولت بدو اندر سرای * ستون وار
هر سو ستاده بپای ﴿ ستوهیدن ﴾ ضم تاء مثناة وواو معروف وکسر ها ایله دلتنک ودخی
عاجز وسرکردان اولمق معناسنه استاد لطیفی بیت چو کردد بر باز چیره خروه * بماند
بچنکالش آخر ستوه ﴿ سخن ﴾ فتح خاء معجمه ایله کلام معناسنه در فتح سین وضم خا ایله ده
صحیح لغتدر حکیم اسدی بیت بسی جایها کفته اند این سخن * بکن نیکوی وبدریا فکن *
﴿ سرخوان ﴾ سکون راء مهمله وفتح خاء معجمه وواو معدوله ایله اوچ معنایه در اول نام پسر

افراسیاب مشاهده رکه فرامرز آنی طوتوب رستم خون سیاوش انتقامی ایچون قتل ایلدی ثانی
سمنان مضافاتندن بر موضع اسمیدر بو معنایه واوسز دخی روایت اولنمشدر حکیم فردوسی
بیت چنین کفت کین کوه سرخان ماست * بیاید کنون خویشتن کرد راست * ثالث کبوترك
بر نوعیدر سرخ رنك اولور مذکور ایکی معنایه میر نظمی بیت چو رفته بسر خوان تماشا کنان *
کند بر سر شاخ سرخوان فغان ۞ سرغین ۞ سکون راء مهمله و یای تحتانی و کسر غین معجمه
ایله قلندرانك چالدقلری بوینوزه دیرلر حکیم اسدی بیت زهر سو همی کوس زرین زدند *
دو سرنای روین و سرغین زدند * بو بیتده قلندر بوینوزی اولماسنك مناسبتی یوقدر سرنانك بر
نوعی اولمق واردرکه رزم محلنده چالرلر ۞ سرفیدن ۞ سکون راء مهمله و کسر فا ایله اوکسورمك
معناسنه مصدردر میر نظمی بیت که سرفیدن نشان رنج سینه * نکاکنج دلیل قهر و کینه *
۞ سرفین ۞ سکون راء مهمله و کسر فا ایله قوش ترسی که عربیده سقط دیرلر ۞ سرمه خاك
بین ۞ بر نوع سرمه درکه خسرو پرویزه نصیب اولان نوادر دهرك بریدر بو سرمه درکه هرکم
کوزینه چکسه تحت الارضده اولان نسنه یی کورر دیرلر العهدة علی الراوی ۞ سرمدان ۞
سرمه قونیلان مخصوص ظرفدر عربیده مکحله دیرلر ۞ سرودن ۞ ضم راء مهمله و واو
معروف ایله ایرلامق عربیده کی تغنی معناسنه میر نظمی درصفت بزم بیت دران بزم عشرت
سرودن کرفت * که شاه جهان راستودن کرفت ۞ سرود کفتن ۞ سرودن معناسنه در
۞ سروزن ۞ ضم راء مهمله و واو معروف و فتح زاء معجمه ایله طوقشوجی قوچ که سرو بوینوزدر
وزن اسم فاعلدر زدن لفظندن معنی ترکیب بوینوز اورجی دیمك اولور ابو المعانی بیت
رقیبان دوش یکدیکر سپتیزد * بیکدیکر سر وزد چون سروزن ۞ سرون ۞ ضم راء مهمله
و واو معروف ایله ایکی معنایه استعمال اولنور اول انسانك اوتراق یری ترکیده اوجا دیرلر مولانا
جامی بیت سرونش کوی اما سیم ساده * چو کوهی کز کمر زیر اوفتاده * شمس فخری
معیارده اسم عام ایدوب بو بیتی نظم ایلمش بیت برفت دوش ازان سرور زمان که بغیر * تها د
داغ شهنشه را بر جبین و سرون * ثانی هر چارپا حیوانك صغریسی که ایکی معناسنده دخی
سرین دمدیرلر بو ایکی معناده استاد عنصری بیت کر یقین هرکز ندیدی از کمان آویخته *
بنکران فربه سرون و بنکر آن لاغر میان * جغتای لساننده اول محله اوجا دیرلر وار الرنده
بو قاعده جاریدر که اوجا انی معتبر اولمغله مسافرلری اول قدحه سفره ده اوجا اتنی قویاروب رعایة
مهمان اوکنه قومق عادت اولمغین اسکندر نامه ده خاقان اسکندره ضیافت ایتدیکی یرده
بیت نی دی اوچله خوان قیاسی ایدی * که قوقو زمین ات نینك اوجاسی ایدی * مجمع
الفرسده سرون بمعنی سروی که شاخ باشد یعنی دال بوداق اولان بوینوزه دیرلر رشید الدین
وطواط بیت زشخص شیر فلك سهم تو ربوده حیات * زفرق کاوزمین پاس تو شکسته سرون
۞ سرین ۞ بمعنی سرون مرقوم زلالی خوانسالاری بیت چو زین آرامکاه آن سرین
شد * خمیر قرص مه لبریز زین شد * مولانا هاتفی درصفت زنان بیت همه کلعذاران و غنچه
دهن * بلورین سرینان و سیمین ذقن * مثال معنی ثانی حکیم انوری * قطعه * فاتحه
داغ تس ازرمانه همی خواست * شیر فلك از برای لوح سرین را * کفت فضا کری نسباع نوشتست

نوشتست * کاتب تقدیر حرز روح امین را ل سفتن م سکون فا وفتح تاء مثناة ایله دلمك ۱۰۹
عربیده ثقب معناسنه شاعر بیت شعر کفتن کرچه درسفتن بود * لیك فهمیدن به
ازکفتن بود * ابو المعانی بیت صحبت دوشیزکان درسفتن است * بعد ازان شهراه براهل
سبیل * چغتای لسانده تیملاك وتیشماك دیرلر میر علیشیر بیت نی هوش قالدی منكا نی
طاقت نی صبر قالدی منكا نی آرام * چوکوردی اول کوم قیلیب نولایتندی باده دریاسی ایجرا
ذرق ل سفتیدان م دلمك وصوقوشدرمق معناسنه مصدر در ل سکستن م ضم کاف
عربی وسکون سین مهمله وفتح تاء مثناة ایله بمعنی کسیختن یعنی اوزملك وقوپارمق حکیم فردوسی
* مثنوی * غل وبند درهم سکستم همه * دوان آمدم نزد شاه رمه * چو بسکست زنجیر
بی توش کشت * بیفتاد زان درد بیهوش کشت ل سنبان م سکون نون وفتح باء موحده ایله
مبالغه ایله اسم فاعلدر زیاده دلیجی معناسنه وبو معناسی دخی بر مبارز پهلوان آدیدر حکیم
اسدی بیت سم اسب سنبان زمین کرد پست * کروها کروه راکراهون شکست *
ل سنبیدن م سکون نون وکسر باء موحده بعده یای ساکنه ایله نسنه دلمك سفتن
معناسنه استاد فرخی بیت کرتو بخواهی بزخم تیر بسنبید * چون قلم آهنین عمود فرسطون *
حکیم ازرقی بیت فروسنبی دل دشمن بدان کلك شهاب آیین * ببدزایی سرلشکر بدان تیغ
فلك مانا * بو معناسی دخی فریفته شدن یعنی الدانمق حکیم سنایی بیت تاچه مردان
قوت وقوتی * یار سنبید نی وسنبونی ل سوبان م واو معروف وفتح باء موحده ایله مملکت
فارسده بر وادینك اسمیدر ل سوختن م سکون خاء معجمه وفتح تاء مثناة ایله یانمق ویاقمق
معناسنه کمال خجندی بیت زیارت میکند سوز دل ما از شکرخنده * نمك بر ریش اکر ریزد
جراحت سوختن کیرد * عربیده یقد وچغتای لسانده کویماك وکویندرماك دیرلر میر
علیشیر بیت کونکلوما یوق چاره اورتمایماك دین اوزکا عشق آرا * غیری کویماك سوزینك
اوراینجرانی تدبیریار ل سودن م واو معروف وفتح دال مهمله ایله اوچ معنایه کاور اول
سورمك مثلا بر نسنه یه نسنه سورمك طلا معناسنه شاعر بیت برعذار لاله کون
سودن فکر * روی مه را باشفق کردن نقاب * ثانی ال ایله نسنه یوقلمق یعنی برنسنه یه
ال سورمك لمس معناسنه ابو المعانی بیت دیدن وکفتن شنیدن بودنست * لیك ازین
به دست سینه سودنست * ثالث ازمك یعنی برنسنه یی ال ایله ازمك روف معناسنه در
ل سوران م واو معروف وفتح راء مهمله ایله برقوشدر سارد نخی دیرلر ل سوزن م واو
معروف وفتح راء مهمله ایله حمله وهجوم معناسنه هاتفی بیت زهر دو طرف سوزن انداختند *
هزبرانه بریکدیکر تاختند ل سوزان م واو معروف وفتح زاء معجمه ایله مبالغه ایله اسم
فاعلدر یانیجی ویاقیجی معناسنه هم لازم هم متعدی اولور شیخ عطار بیت قرب سلطان آتش
سوزان بود * باپدلن الفت هلاك جان بود ل سوزن م واو معروف وفتح زاء معجمه ایله
ایکنه نك مخصوص آدیدر میر نظمی بیت عمیزد بروتیزه جان ربود * که سوزن زاطلس
کذر کرده بود * عربیده ابره دیرلر کسر الفله وچغتایده موندو دیرلر سبعه سیاره ده شام
بهرامك دلارام فراقنده احوالن ذکرایتدوکی پرده دیر بیت کر پیکی یوق اول صفت هندو *

سانجیان بغری ایچرا یوزه و ندو ﴿ سوزیان ﴾ واو مجهول وسکون زاء معجمه وفتح یای تحتانیله
التی معنایه استعمال اولنور اول فرهنك جهانکیریده بمعنی سود و نفع حکیم خاقانی * قطعه *
لزربان زسخن بست حق اوست * چند از زبان بتافته سودی زبان کشد * هرچند سوزیان
زبانست کرم وخشك * خط بر خط مزور این سوزیان کشد * ثانی بمعنی مال وسیم وزر وسرمایه
معناسنه شهاب الدین ادیب صابر * قطعه * درآرزوی سود ولولوش هرشبی * دریا
کنم ز دیده لولوفشان خویش * لولو زکس دریغ ندارد دو چشم من * همچون دو دست صدر
اجل سوزیان خویش * مختاری بیت بنفس دشمنت آن بادزا همان کر تو * بروز بزم تو رجان
سوزیان آمد * ثالث بمعنی راز وخبر پنهان وضمیر مکنون کمال اسمعیل بیت قلم دوزبانست
وکاغذ دوروی * نباشد درین محرمی سوزیان * شرف شفروه بیت اکر سوزیان هست
با تو مراهست * نه باشب نه با صبح غماز کویم * رابع سرکوشی معناسنه در خامس
ادات الفضلاده بمعنی غمخوار سادس مجمع الفرسده بمعنی ره آورد یعنی ارمغان ﴿ سوسن ﴾
معروف چیچکدر بیاضی وکوکی ومورى وصاریسی اولور خواجه سلمان بیت اکر بنرکس
اندازی نظر نرکس شود ناظر * وکر با سوسن آغازی شود سوسن سخن کویا * بستانی وبری
اولور بریسنك کوکینه بیخ بنفشه دیرلر که اطبا قتنده قرمة الطیب دیمکله معروفدر ﴿ سومان ﴾
واو معروف وفتح میمله چیزی اندك یعنی آز نسنه ودخی برمکان اسمیدر ﴿ سون ﴾ بوزن چون
ایکی معنایه کاور اول بمعنی مثل ومانند که سان دخی دیرلر حکیم سنایی * قطعه * تفکر
کن یکی در خلقت شاهین مرغابی * نکویی کرچه معنی راستا این زین سون وآن زان سون *
نکویی تا چرا کردند نول وچنك اوز آهن * نکویی تا چرا دادند رنك پر این زا کسون * ثانی بمعنی
سوی یعنی طرف وجانب حکیم سنایی بیت رفت روزی بسون کرمابه * مانده تنها درون کرمابه *
یوم معنایه حضرت مولانا قدس سره * قطعه * چو پیش همت او چرخ دیدست * که
همتهای عالم جمله دونست * کدامین سون جویم حضرتش را * که منزلکاه او بالای سونست *
﴿ سوهان ﴾ واو معروف وفتح هایله دمورزاله ودرپی یه دیرلر که سفن دخی دینلور ابو المعانی
بیت شاخ عمر نازنین را صد دریغ * کرد محنت قطع با سوهان غم * چغتای لساننده ایکاك دیرلر
الف مکسوره ایله میر علیشیر بیت تعشومدین ایریك بندلار خلاص ایتمیش * بوبندنی
کیسنا الماس کیشی ایکاکلار ایلا ﴿ سوهن ﴾ سوهان مرقومدن مخففدر یعنه اکه معناسنه کذا
فی شرفنامه ﴿ سویدان ﴾ واو معروف وسکون یای تحتانی وفتح دال مهمله ایله کورستان
معناسنه در ابو المعانی بیت کرد وعده ساله بمانی درجهان * میروی آخر بسوی سویدان *
﴿ مع الواو * سختو ﴾ سکون خاء معجمه وفتح تاء مثناة ایله بمعنی چرب روده یعنی مونبارکه
قیمه ات وپرنج وبهارات ایله طولدوروب یاغله قزاردرلر بسحاق الطعمه * قطعه * سطلکی چند
شراجی چه بوقلع باشد * که بجنبیم درین خوان ز پیش وزیس او * بازسختو که چو او حلقه زند در بن
دیك * من به پیچم بخود آز آرویش همچون مار * وله بیت برسایبان نان تنك اعتماد نیست *
سختو مکر بباطن پاك شماز ود ﴿ سرو ﴾ ضم راء مهمله وواو معروفله بوینو ز درهرنه حیوانك
اولورسه حکیم انوری بیت زنور تابش خورشید لعل فام شود * سروی آهوی دشتی

دشتی خوالشی خانخال * شاعر درهجو بیت شد سفروبت چوشاخهای کوزن * هریکی
چار رطل بود بوزن * شاخ دخی بوینوزدیمکدر فرهنك وفایی ده بمعنی کذب ودروغ مسطوردر
امابو قولده تفرد ایتمشدر ساتر فرهنکلرده بومعنایه منقول دکلدر ل سغدو ح سکون غین
معجمه وضم دال مهمله ایله بمعنی سختوی مرقوم یعنی مومبارکه طولمش اوله ل سکارو ح فتح کاف
عجمی وضم راء مهمله ایله چورك که خاص اوندن ایدرلر بعض فرهنکلرده قرصه پونجه در اما قول
مختار بودرکه یری برمقدار چقورجه ایدوب خمیری ایچنه قویوب اوزرینه خاکستر وآتش قویوب
بوطریقله پشن اتمکه دیرلر بریه ده عربان اتمکی بووجهله بشوروب آدنه طرموز دیرلر اما
بواسم لسان عوامده در لغت اصحی عربیده خبزه وظلمه ومليل دخی دیرلر ل سمو ح ضم
میمله تره دشتی یعنی بیان ترهسی کذا فی التحفه عربیده میم مشدده ایله عالی معناسنه در
ل سو ح واو مجهول ایله درت معنایه کلور اول جانب وطرف معناسنه شمس فخری
بیت مه وخورشید برکردون کردان * همیکیرد زرای روشنت سو * ثانی بمعنی مانند
حضرت مولانا قدس سره * قطعه * سبو بدست دویدم بجوی بار معانی * که آب کشت
سبویم چوجای آب سبو شد * بماند آب معلق بدستم از سرحسرت * فروشدم بتفکر که این
چه شکل وچه سبو شد * ثالث مخفف سوددر یعنی سود لفظندن دالی اسقاط اولنمشدر
شیخ نظامی بیت کشاد درزوکاو آهن وکاوکو * بجادر چنین ده کند کارسو * رابع بمعنی روشنا
یعنی ضیا حکیم اسدی * مثنوی * بنزدیك تابوت زرین مکرد * که دیدی درین خانه
لاجورد * که هست اندرو حلقه و پاره چند * که باشد بنزد بزرکان پسند * دکر کوهری کود هد
سود آب * بتاریکی اندر چو خورشید تاب * ترکستانده آب معناسنه در ترکیده صو دیرلر
انلرك لسانده صاد اولمامغله سین ایله ادا ایدرلر ل مع الهاء * سباده ح فتح باء موحده ودال
س ه مهمله ایله برنوع طاشدر بلکوایدرلر وخرده ایدوب حکاکلر آنکله جواهر تراش ایدرلر ترکیده
سنباره دیرلر فارسیده زیاده نونله سنباده دخی دیرلر ل سپشه ح ضم باء فارسی وفتح شین
معجمه ایله بت سرکه سی وبعضیلر تخل بتی در دیرلر شاعر بیت سپشه کرفته سراپا بدن *
دوتا کشته سان بریدن پیرهن ل سبفانه ح سکون باء موحده وفتح فا ونونله دراز قد وکشیده
بالا کذا فی فرهنك جهانکیری میر نظمی بیت چنان سبفانه قد برك سمن بر * نه رسته
درجهان سرو وصنوبر ل ستره ح ضم تاء مثناة وراء مشدده ایله ایکی معنایه در اول استره
ت معناسنه در بالاتفاق ثانی فرهنك جهانکیریده کراء خانه ودکان معناسنه ده مرویدر بو معنایه
میر نظمی بیت بی ستره خانه پندارد جهان * نقد عمرش میدهد غافل بدان ل ستوده ح
ضم تاء مثناة وواو معروفله مدح کرده یعنی مدح اولنمش حکیم انوری بیت اکر بمدح وثنا هرکسی
ستوده شود * تو آن کسی که ستوده نه بسبت مدح وثنا ل ستوره ح سکون تاء مثناة
وفتح واو وراء مهمله ایله صاری اروکه منج دخی دیرلر عربیده زنبور دیدکلریدر ل ستوه ح ضم تاء
مثناة وواو معروف واظهار ها ایله بمعنی دلتنك وعاجز شده شیخ سعدی * قطعه * پای
مسکین پیاده چند رود * کز تحمل ستوه شد سختی * تا شود جسم فربهی لاغر * لاغری مرده
باشد از سختی * وسرکردان ومتحیر معناسنه حکیم سنایی بیت من ز بارکنه چو کوه شدم *

وز تن وجان خود ستوه شدم * شیخ نظامی بیت چوزان سیلها برنکشتی زکوه * ازین قطرها هم نکردی ستوه * فرهنك جهانکیریده ومجمع الفرسده بمعنی تنك مرویدر بومعنایه ناصر بجه بیت ستوه شد جانم ازبار فراقت * دلم خون شد زدرد اشتیاقت سته ضم تاء مثناة واظهار ها ایله ستوه مرقومدن مخففدر وبمعنی دلتنك حکیم اسدی در صفت کرشاسب بیت دمان اژدها بیست کز جنك او * سته شد جهان باك درچنك او سخته سکون خاء معجمه وفتح تاء مثناة ایله بمعنی سنجیده یعنی مقبول ومعقول اولان قول وفعل مراد یشمش وقال اولمش سوزدیمکدر زیرا اوقیوب یازان طالب علمه بو اعتبار ایله سخته دیرلر شیخ نظامی بیت سخن تاکی زتاج وتخت کویی * نکویی سخته اما سخت کویی سخره سکون خاء معجمه وفتح راء مهمله ایله ایکی معنایه در اول. بیکار وکار بی مزد یعنی اجرتسز ایش حکیم ناصر خسرو بیت در سخره وبیکار تنی ازخور وازخواب * روزی بدهد جان تو از سخره وبیکار * حکیم خاقانی بیت چه بردند اسب عمرت راعوانان فلك سخره * چه جویی زین علف خانه که قحط افتاده درخوانش * ثانی زبون وزیر دست مانند معناسنه حضرت مولانا قدس سره بیت فغانکه کار سفر نیست سخرهٔ دستم * که تازهم بدرم جمله پود وتار سفر * عربیده استهزا وافسوس معناسنه یعنی مسخره یه المق حکیم سوزنی بیت چون روز کار سخره کنم برعدوی تو * یل نا عدوت نام کند سخره کرمرا سدره سکون دال وفتح راء مهملتین ایله قباچه یعنی برنوع جامه در بویی بله دك ویکی اوموزده اولور اعجامه مخصوص پوشش در تعریب ایدوب صدره دیدیلر خواجه سلمان بیت کویهای سدره ات تسبیح وخیرات وحسنات * کوشه های دامنت سجادهٔ روح الامین سرب سوخته راستق طاشی که سحق ایدوب زنان قاشلرینه وصاچلرینه خضاب ایدرلر راسخت دخی دیرلر میرنظمی بیت سرب سوخته ابروانرا رنك داد * کرد حسنش خال عنبر بوزیاد سوخ نیره اضافتسز یعنی سکون خاء معجمه ایله طوری آت که عربیده کمیت دیرلر ضم کاف وفتح میم وسکون یا ایله بعضیلر یاغز طوری دیدیلر سرپخه وسرخره وسرخیژه کلهم بسکون الراء المهمله بر نوع قبرجقدر سرخ رنك اولور علامتی تب دائمی وتعفن نفس واندوه واضطراب دل وبیخوابی وتشنکی عربیده حصبه ترکیده قزامق دیرلر طبیب یوسفی * رباعی * درسرپخه بعد روز ثالث ترشی * زنهار مده وکرنه بیمار کشی * در تنقیه سعی کن بروز اول * رك زن چو دویم بود اکر نیز هشی سرخ زرده سکون راء مهمله وخا وفتح زاء معجمتین وسکون راء ثانیله یاغز آل آت سرخنجه سکون راء مهمله ونون وضم خاء معجمه وفتح جیمله سرخجه مرقوم معناسنه بعضیلر بر نوع قبرجقدر عربیده بثور دیرلر سرخه سکون راء مهمله وفتح خاء معجمه ایله رأس الکبد یعنی جکرك باشی وقزللغه دخی دیرلر رنك اعتباریله ایکی معنایه میرنظمی. بیت عذارش کرد کلکون رنك سرخه تماشایش مرا خون کرد سرخه * سرخهٔ ثانی معنای اوله در سرخیژه سکون راء مهمله ویای تحتانی وکسر خاء معجمه وفتح زاء عجمیله حصبه دیدکلری علتدر سرفه سکون راء مهمله وفتح فا ایله اوکسورك که عربیده سعال دیرلر میرنظمی بیت نشان تنکی سینه است سرفه * طبیعت را هد بسیار کلفه سرمه معروف نسنه درکوزه چکرلر عربیده کحل دیرلر

دیرلر مولانا هاتفی بیت زوسمه نپرداخت ابروهلال * بسرمه چه محتاج چشم غزال *
مجمع الفرسده مذکوردرکه فارس ولایتنده برقریه‌نك آدیدر انده سرمه حاصل اولور معربی
سرمقدر لغ سرواله ع سکون راء مهمله ایله بردکندر خاشاك ارسنده اولور اثوابه یاپشوب
سهولتله آیرلمز لغ سروشه ع ضم راء مهمله وواو معروف وفتح شین معجمه ایله سروش مرقوم
معناسنه جمیع ملائکه‌یه دیرلر عموما حضرت جبریل امینه دیرلر خصوصا کذا فی المجمع
بومعنایه میرنظمی بیت چوظاهر کشته ازمردان خروشه * معین اهل دین کشته سروشه
لغ سره ع فتح راء مهمله واخفاء ها ایله برکوچك قوشدر عربیده بغاث دیرلر ضم با ایله لغ سرینکاه ع
کسر راء مهمله وسکون یای تحتانی ونونله بمعنی نشستنگاه یعنی اوتراق یری ودخی تخت پادشاهانه
شیخ نظامی بیت سری کوسزاوار باشد بتاج * سرینکاه اومشلك باشد زعاج لغ سغبه ع سکون
غین معجمه وفتح باء موحده ایله ایکی معنایه کلور اول بمعنی فریفته یعنی آلدانمش حکیم انوری * قطعه *
زین پیش باندازهٔ هرطائفه مردم * آوازه واعزاز قوی بودنم را * امروز در ایام تو آن صیت
ندارد * بیچاره نم چون توشدی سغبه نم را * ثانی بمعنی چرب یعنی یاغلو وعربیده کرسنه وتشنه
معناسنه معا استعمال اولنور اما یالکز تشنه معناسنه چندان استعمال اولنمز لغ سغرنه ع
فتح غین معجمه ونون وسکون راء مهمله ایله الاجه واوزون اوقلی کرپی آدم کوردکده ارقه سندن
صاغه وصوله اوقلرین اتارشویله‌که کویا یایدن چقار اکا سکر وسکرنه دخی دیرلر ابو المعانی
بیت چنان بدطبع وحرف انداز وبدکوی * سغرنه بود یاخود خوك دشتی لغ سفته ع سکون
فا وفتح تاء مثناة ایله درت معنایه کلور اول بمعنی سوراخ کرده یعنی دلنمش بومعناده سفتن
لفظنك اسم مفعولی اولور شیخ عطار بیت رفتیم وزمازمانه آشفته بماند * وین درچنین
نفیس ناسفته بماند * ثانی فرهنك جهانکیریده هدیه معناسنه شمس فخری * قطعه *
شهنشاهی که بهرخدمت او * همیشه پشت کردون خفته باشد * زمردم دائماسوی سماوات *
دعای دولت او سفته باشد * ثالث شرفنامه ده اول حلقهٔ زرین وسیمینکه قولاغه کچوررلر
شیخ نظامی بیت سفته کوشی چودرنا سفته * درفروشی بهای جان کفته * رابع
مؤید الفضلاده برنوع دمردرکه غایت سرتیز اولور شیخ نظامی بیت تیری ازجعبه سفته
پیکان جست * درزه آورده درکمان درست * مجمع الفرسده بمعنی سخن نودخی رسیدهٔ نظردر
دیومسطوردر لغ سفره ع سکون فا وفتح راء مهمله ایله ایکی معنایه در اول معروف نسنه درکه
اوزرینه طعام قونیلور ثانی مسافر ایچون احضار اولنان طعام ماحضر معناسنه در
لغ سقرقه ع فتح قافین وسکون راء مهمله ایله می حبشی یعنی بوزه‌که طاریدن ایدرلر تتکم
دیمشلردر بیت کرحرام میخوری بخور باده * ازعرق هم سقرقه رنج مشود لغ سکاچه ع
فتح کاف وجیم فارسیین ایله اویقوده آغریا صمق که عربیده کابوس دیرلر لغ سکاسته وسکاسه
وسکاشته وسکاشه ع کلهم بفتح الکاف العجمی بمعنی دبکاسهٔ مرقوم‌که کرپی معناسنه درعربیده
قنفذ دیرلر ضم قاف وفا وسکون نونله کذا فی فرهنك جهانکیری لغ سکافره ع فتح کاف
فارسی وراء مهمله وسکون فا ایله زخمهٔ مغنیان یعنی مطربلرك سازچالدقلری آلتدر لغ سکافه ع
فتح کاف فارسی وفا ایله شمس فخری زخمه معناسنه نقل ایدوب بوقطعه‌یی نظم ایتمش * قطعه *

زعون رافنش امکان آن نیست * که بادی بکند رد برک رافه * بهنکام طرب عواد بزمش *
کند از ماه نو شکل سکافه ۞ سکرکه ۞ فتح کافین وسکون راء مهمله ایله بمعنی سقرقه مرقوم
یعنی طاریدن اولان بوزه کذا فی المؤید ۞ سکرنه ۞ فتح کاف فارسی ونون وسکون راء مهمله
ایله اوزون اوقلی کرپی که چکاشه وسغر وسغرنه دخی دیرلر حکیم سوزنی . بیت زنخ چو پشت
سکرنه نغوله چون دم سك * چو شیر کنده دهان سهمناك چون کفتار ۞ سکره ۞ سکون
کاف عربی وفتح راء مهمله ایله طبراق کاسه که سکوره دخی دیرلر سیف اسفرنکی . بیت اندمی
کو سخن از سکره مرغول کند * از خجالت زتن سکره بکشاید خوی * ظهیر فاریابی بیت
قدح می در ان چو سکره ماه * طبق نقل وحوضك پروین * فرهنك میرزاده فتح کاف وتشدید
راء مهمله ایله مرویدر اثیر الدین اخسیکتی بیت زنقشبند ضمیر تو مایه می یابد * خم سکره
رنك مصوران بهار ۞ سکزنه ۞ ضم کاف وسکون زاء معجمه وفتح نونله مجمع الفرسده ایری
اوقلی کرپی در ۞ سلوه ۞ سکون لام وفتح واو ایله بمعنی کفش یعنی پابوج شاعر . بیت هرکه
باشد درین جهان باهوش * نکشد قید سلوه وسرپوش ۞ سمباره ۞ سکون میم وفتح باء
موحده وراء مهمله ایله برنوع طاشدر قالچ وخنجر وغیری دمورلرك پاسنی آنکله اچارلر وحکاکلر
آنکله جوهر تراش ایدرلر ۞ سمچه ۞ سکون میم وفتح جیم فارسیله نقب وزیر زمینده اوکبی
ایدوب ایچنه بعض اشیا قورلر واکثریا بانده طاغلرده وطاغ انکلرنده ایدرلرکه ایام شتاده اقتضا
ایتدوکی محلده یولجی قیشدن امین اولور ۞ سمنه ۞ سکون میم وفتح نونله اول ضعیف وزبون دوه یه
دیرلرکه سمرسون دیو یوك اورلمیه ۞ سنباده وسنباره ۞ کلاهما بسکون النون وفتح الباء الموحده
اول دال ثانی راء مهملتین ایله سباده مرقوم معناسنه که سمباره دخی دیرلر معروف طاشدر معدنی
جزایر چینده اولور حکیم اسدی بیت ازین پیش سنباده وزیر بند * هم از زیز وفولاد
وکوهر برند ۞ سنبه ۞ سکون نون وفتح باء موحده ایله ایکی معنایه در اول بمعنی فریفته یعنی
آلدانمش حکیم زجاجی بیت برون کن زدل نقش خواب وخیال * مشو سنبه ملك ومال ومنال
ثانی بر دمور آلتدر آنکله اغاج وبعض نسنه دلرلر عربیده مثقب دیرلر واکه دمور دینه ده مرویدر
مولانا عرفی . بیت بعقد کوشه دستار شاعران حریص * که بی برات وصله سنبه ایست
پر آزار ۞ سنبله ۞ سکون نون وضم باء موحده ایله ایکی معنایه در اول بغدای واریه باشی
ثانی اون ایکی برجلك التنجی برجی آدیدرکه صوك یاز آیی در بو ایکی معنایه شاعر دیمشدر بیت
چو آفتاب در آید بسنبله آن دم * بهیچ دیار نماند زسنبله آثار ۞ سنده ۞ سکون نون وفتح
دال مهمله ایله درشت وخشین وغلیظ نسنه هرنه اولورسه اولسون ویوغون ویابس غائطه ده
دیرلر استاد لطیفی . بیت صد سنده سر از بزاز کونت که همی آید * کیرم خور وکویا کند در رفت
سیر ابالا ۞ سنسبه ۞ سکون نون وفتح سین مهمله ایله زنبور سیاهه دیرلر اما بعض لغتده
انکبور سیاه معناسنه مرویدر ایکی معنایه شاعر دیمشدر بیت هرکجا رسنسبه باشد رونمو *
سنسبه لابد میشود نزدیك او ۞ سنکدوله ۞ سکون نون وکاف وضم دال مهمله وفتح لام ایله بمعنی کردباد
ترکیده قاصرغه عربیده اعصار دیرلر کذا فی فرهنك جهانکیری ۞ سنه ۞ فتح نونله سنها مرقوم
معناسنه که زن پسر یعنی اوغل عورتی شاعر دیمشدر بیت مادر فرزند محالست زندکان * کرکند

كركند خدمت سنه اورا بجان ﮒ سوچه ﭺ واومعروف وفتح جيم فارسيله سوديله معناسنه در
عن قريب ذكر اولنور ﮒ سوخته ﭺ واومعروف وسكون خاء معجمه وفتح تاء مثناة ايله درت معنايه
كلور اول صيغهٔ اسم مفعولدر يانمش معناسنه ثانى بمعنى لتهٔ سوخته يعنى يزدن يانمش قاوكه
چقماقدن آتش آلور شيخ سعدى بيت درسوخته نتوان نهان داشتن آتش * ماهيچ
نكفتيم وحكايت بدر افتاد * حكيم فردوسى بيت فتاد آتش صبح درسوخته * بيكدم جهانى
شد افروخته * ثالث بمعنى سنجيده كه سخته دخى ديرلر رابع خسرو پرويزك سكز خزينه سندن بر
خزينه نك آديدر حكيم فردوسى بيت دكر كنج كش خواندى سوخته * كزان كنج بد كشور افروخته
ادات الفضلاده نقل شراب معناسنه در كه اندازد دخى ديرلر ﮒ سودابه وسوداوه ﭺ
كلاهما بسكون الواو وفتح الدال المهمله نام زن كيكاوس شاهدر ﮒ سوده ﭺ واومعروف وفتح دال
مهمله ايله سودن لفظنك اسم مفعوليدر سورلمش وازلمش معناسنه ايكى معنايه ترتيب اوزره
ابوالمعانى بيت بخاكپاى تراروى عاشقان سوده * بدرد عشق تو غم را دلم هر آن سوده *
ﮒ سوژه ﭺ فتح زاء فارسيله وزاء معجمه ايله دخى جائزدر ايكى معنايه كلور اول اوچقورك
طونه كچوررلر ثانى تحفة الاحبابده خشتك كه كوملك وقفتان قولتوغنه دكررلر اما كتاب
السامى فى الاساميده اول پارهيه ديرلر كه تيرز باشندن كسرلر خشتكى آكا دكمك ايچون شيخ
نظامى بيت پر زرود ركشته ز تو دامنش * خشتك زر سوزهٔ پيراهنش ﮒ سوسنه ﭺ واو
معروف وفتح سين مهمله ونونله سوسن معناسنه در كذا فى التحفه ﮒ سوفته ﭺ واومعروف
وسكون فاء وفتح تاء مثناة ايله ايكى معنايه در اول مكر وحيله حكيم سوزنى بيت بكو زانجا
مرا خطى عوض ده * از ينسان سوفته كس را مياموز * ثانى بمعنى كرم كندم يعنى تخل بتى
ﮒ سوفچه ﭺ واومعروف وسكون فاء وفتح جيم فارسيله ايكى معنايه در اول سبيكهٔ زر وسيم
مختارى بيت زان يكى لقمه كه برخوان تو خودان مسكين * بيكى سوفچهٔ زر بفروشيش
كنون * ثانى هر نسنه نك خرده سنه ديرلر ﮒ سوكه ﭺ واومعروف وفتح كافله هر دلوكه ديرلر
عموما وقبل ودبر دلكلرينه ديرلر خصوصا ايكى معنايه ترتيب اوزره ابوالمعانى بيت نيزهٔ سر تيز
كرد سوكه هر جا رارود * نيزهٔ كيرم رود درسوكهٔ آن سيمتن ﮒ سوله ﭺ واو معروف وفتح
لامله بنلهٔ خانه زاد يعنى باباسى وانسى قول اولان بندهزادهيه ديرلر حكيم خاقانى * قطعه *
ازين تورنه غافل چند اعمى * درين نطقند منكر چند الكن * همه قلب وجور سولهٔ عصر * نعايم
وار آتشخوار دزمن * مجمع الفرسده سوراخ معناسنه در عموما وسوراخ در خصوصا اما مؤيد
الفضلاده سوراخ كس زندر استاد عسجدينك بو بيتندن مجمع صاحبينك نقلى اولمق فهم اولنور
بيت بجنبانم علم چندان دران دركنبد سيمين * كه سيماب از سر حمدان فرو ريزد دران سوله *
ﮒ سومه ﭺ واومعروف وفتح ميمله ايكى معنايه در اول اكه دن دوكيلن دمور خردهسى عربيده
براده ديرلر ثانى ضرب نشانى بعض نسخهده اوق نشانى روايت اولنمش بومعنايى مؤيد
ابوالمعانى بيت سومهٔ تير مژه درسينهٔ دل بى عدد * ديدهٔ زخم تيغ غمزه كشته درجان رادهن *
ﮒ سونچه ﭺ سكون نون وفتح جيم فارسيله كوملك وقفتان قولتوغنه دكلن خشتك معناسنه
ﮒ سووه وسوهه ﭺ كلاهما بسكون الواو واظهار الهاء بمعنى سونش يعنى اكه دن دوكيلن دمور

بخرده سی ؤ سویسه ع کسر واو وسکون یای تحتانی وفتح سین مهمله ایله بمعنی سیسك یعنی تحل بتی حکیم فردوسی. بیت نیاید بکارمن این سازجنك * بخاسومه سنجد بجنك یانك ؤ سیوخته ع ضم یای تحتانی وواو معروف وسکون خاء معجمه وفتح تاء مثناة ایله بر نوع یومشق اوتدر داییا صوده بتر آنی قاویرینه قوللنورلر کذا فی الاداة ؤ مع الیاء * سئی ع فتح تاء مثناة واظهار یا ایله بر نوع دمور در صویی کندویه پك چکر یعنی صوار اندقلری زیاده صولو اولور شابوراك وشابوران دخی دیرلر ابوشکور بیت زمین چون سئی بنی وآب رود * نکیرد قرار ونیاید فرود * معیار جمالیده شمس فخری نیزه وحربه وعصا اوجلرنده اولان دمور در دیو بو بیاتی نظم ایلمش * قطعه * شاه ایام شیخ ابو اسحق * ای کلاه تورشك افسر کی * اشك درچشم دشمنت دائم * میتراود چنانکه آب از سئی * آب درحلق بد سکالانت * مجبست ارنمیشو دچو سئی * نونله سنی دخی بو معنایه روایت اولنمشدر ؤ ستوری ع ضم تاء مثناة وکسر راء مهمله ایله بمعنی ستوره مرقوم که زنبور معناسنه در ؤ سخنی ع سکون خاء معجمه وکسر تاء مثناة ایله مونیار وکیباطو لمه سی ابو المعانی * قطعه * روستایی بشهر را آمد * آش پزی دید آش همی پختی * نفس شوخش بدو تقاضا کرد * زان خورد جرب روده سخنی لیك مالك نبود نیم درم * دیدم اشتها ازان دوختی ؤ سرخابی ع سکون راء مهمله وفتح خاء معجمه وکسر باء موحده ایله بر نوع قرمزی اوردك در ؤ سرخی ع ایکی معنایه در اول هر نسنه نك قزللغی عموما ثانی شفق قزللغی خصوصا میرنظمی بیت شعله شد آنچنان جهان کیرا * سرخی آسمان شد پیدا * بو بیت چراغان وصفنده در ؤ سرنای وسرنی ع کلاهما بسکون الراء المهمله وفتح النون واظهار الیاء نای رومی در که سرغین دخی دیرلر جنکلرده وسورلرده چالارلر حضرت مولانا قدس سره بیت بحق آن لب شیرین که میدمی برمن * که اختیار ندارد بناله این سرنای * حکیم سنایی بیت اندرین اصداف دعوی درمعنی را مجوی * زانکه در سرنا نیابی نفخ اسرافیل را ؤ سغدی ع کسر غین معجمه ودال مهمله ایله بر نوع قلیه در عربیده بقیله دیرلر قوری اوزم وبادام وفندق وامثالی نسنه لر ودوشاب وات ایله بشورورلر بعض نسخه ده عاشق وادیدکاری طعامدر که دوکلمش سیاه اوزم وجوز رومی ودوشاب ایله ایدرلر ؤ سغدی ع سکون غا وکسر دال مهمله ایله بچی والچی معنالرینه ؤ سکاری ع فتح کاف فارسی وکسر راء مهمله ایله یاغلی چورك وباغلی بوغاچه یه سکار دخی دیرلر میرنظمی بیت چو آورده سکاری شیر تازه * بخوردن کرد با مهمان اغازه ؤ سکسکی ع سکون کاف وضم سین مهمله وکسر کاف فارسی ایله غایت ضعفدن حاصل اولان زحمت که آز سبب ایله طپش دل ظاهر اوله کذا فی المؤید ؤ سماری ع فتح میم وکسر راء مهمله ایله بمعنی کشتی یعنی کمی حکیم ازرقی بیت زخون خصم بدشتی بجانب دکنی * در واجل بسماوی رود قضا بشنا * ابو الفرج رونی بیت نونه شن کوه وصحرا را سماری * حسامش دین ودنیا را حصارست ؤ سنی ع کسر نونله سنی مرقوم معناسنه ؤ سوبدی ع واو معروف وسکون باء موحده وکسر دال المهمله ایله بر قوشدر سمار دخی دیرلر عربیده زرزور دیدکلریدر ترکستانده سنقور جق دیرلر ؤ سورنای ع خرنای مرقوم معناسنه که شهنای دخی دیرلر ؤ سوری ع واو معروف وکسر راء مهمله ایله

ایله برنوع قرمزی چیچکدر کل سوری ده دیرلر غایت فرح بخشدر خواجه سلمان بیت چنار
وسرووعرعردرعروسان کل سوری * بپوشید ازهزاران دست زیبا جامهٔ دیبا * خلاق المعانی
* رباعی * لعلست می سوری وساغر کانست * چشمست پیالهوشرابش جانست * آن
ساغرکلکون که بمی خنده انست * اشکیست که خون دل دروپنهانست * مؤید الفضلاده
برچیچکدر لعلی رنك پیکانه تشبیه ایدرلر بومعنایه مؤید میرخسرو بیت کذری اکرتوانی بیهار
عاشقان کن * که زاشك من بهمراهمه لاله دست وسوری * ودخی شادی معناسنه یعنی سونمك
ودخی برنوع پیکاندر ك سوزنی ع واومعروف وفتح زاء معجمه وسکون نونله برنوع قفتاندر صیق
تکنه ایله دیکلمش واول اسلوبده بیاض والوان عرقچین ایدرلر ولطیف نقشلی دوشمه دخی
ایدرلر طالب آملی بیت هان ای تن که اخته چاك دلم زتو * دارد امید بخیه که برشکل سوزنی *
ك سولی ع واومعروف وکسر لامله ولایت چینده برشهر آدیدر ك سوی ع بوزن موی
وجوی جانب وطرف معناسنه میرنظمی بیت اشارت ازشه عالم بدیدند * پرستاران
بهرسویش دویدند * حذف یایله سو دخی دیرلر ك باب الشین المفتوحة مع الالف * شا ع
اوج معنایه کلور اول میوه دار اغاج قسمندن براغاج آدیدر ثانی جای معناسنه کلدوکی
منقولدر بوایکی معناده اصلی لغت عبری در وثالث مجمع الفرسده شاد لفظندن اختصار
اولنمشدر که شاباش دیرلر مراد شادباش در ك شاه بالا ع مجمله قاعدهٔ مقرره درکه برتازه
نورسیده جوانی اولندره لر اکا مناسب برتازه نوجوانی که آنکله هم سن وهمتا اوله داماده برابر
کیدوروب وآننه موافق آته بندروب ایکیسی آت باشی برابر خانهٔ عروسه واروب دامادی
کردك خانه یه قورلر ترکیده اکا صاغدج دیرلر مجمله شه بالا وهمدوش دخی دیرلر میرخسرو
بیت درشادی خضرخان والا * شادی خا نست شاه بالا ك شاهوا ع سکون هایله شادوار
لفظندن ترخیم اولنمشدر یعنی حرف را اسقاط اولنوب اول معنایه استعمال اولنور شاهه لایق
اولان نسنه لره دیرلر میرنظمی بیت نوشته نامهٔ باشعروانشا * چو دررشته کشیده در
شاهوا ك شب آوا ع آوازکردن شب ویاخود آوازکنندهٔ شب اوله یعنی کیجه چغرمق ویاخود
کیجه چغریجی معناسنه ایکیسنده ده شاملدر هرنه که کیجه صد اویره اکا دیرلر جغتای لسانده
اوران دیرلر ضم همزه وسکون واوایله ك شب عبا ع سکون باء اول وفتح عین مهمله وباء ثانیله
غایت تیره وتار اولان کیجه یه دیرلر میرنظمی بیت مانده درحیرت دران دشت بلا * سرد
وباران بوده است وشب عبا ك شبغا ع سکون باء موحده وفتح غین معجمه ایله کاو وکوسفندی
خانه دن بیرون یرلرده محافظه ایچون کیجه ایچنه قودقلری چویرمه که ترکیده آغیل دیرلر شبغار
وشبغاز دخی دینلور میرنظمی بیت بیخبراز نفس خودرا این جهان * بهرکاووکوسفند
شبغاست دان ك شبکوکا ع سکون باء موحده وضم کاف اول وفتح کاف ثانیٔ فارسیٔن ایله
اولکدایه دیرلر که کیجه لرده محلات اراسنده بربوکسك یره یاخود براغاج اوزرینه چیقوب اهل
محله دولتلولرینه آدلو آدیله دعا ایدر تاکه اول دولتلولر ایشیدوب تصدق ایده لر شبکوك
وشبکوکه دخی دیرلر مولانا عضائری رازی بیت بشاخ کلبن آن شور بده بلبل * چه شبکوکا
زند تا صبح کوکا ك شب یلدا ع ایکی معنایه در اول شتاده ایام اربعینك ابتدا کیجه سی

الطول لیالی وغایت تیره وتار اولور ثانی هر اوزون وقرا کو کیجه یه دیرلر خواجه حافظ بیت
صحبت حکام ظلمت شب یلدا است * نور زخورشید خواه بو که بر آید شخا فتح خاء معجمه ایله
شخودن لفظندن اسم مصدر درخراشیدن ودخی خلیدن معناسنه وحاصل بالمصدر در طرمق
معناسنه در کذا فی فرهنك حسین وفائی بمعنی اول ابو المعانی بیت چند باشی با سخنهای
درشت * روی مردم را کنی هر جا شخا شروا سکون راء مهمله وفتح واو ایله سخن دروغ
ویمعنی میرنظمی بیت حدیث رقیبان که دستان بود * سخنهای شروا وهذیان بود *
ششبا سکون شین ثانی وفتح باء فارسیله حشرات ارضدن چیان وقرق اياق
دیدکاری که چلپاوسپیاد دخی دیرلر میرنظمی بیت پیش آنرا این شد از بهر ذکر * نزد کرد م
بود ششپا بی ضرر ششتا سکون شین ثانی وفتح تاء مثناه ایله ترکیده چشته دیدکاری
سازدر که ششتار دخی دیرلر بعض فرهنکده رباب معناسنه در حکیم نزاری قهستانی بیت
چیست چندین طمطراق البته در دیر مغان * با نزار بی نوا ازی بزیر ششتا مخمورم شغا
فتح غین معجمه ایله ترکش معناسنه بعض فرهنکده یا اکثر اوق قوییلان ظرفه دیرلر زیرا ترکش
ذکر اولندقده یا یلغی ایله جمله مراد اولنور غین برینه فایله ده مرویدر استاد فرخی بیت
بوقت کارزار خصم وروز نام وننك تو * فلاك در کردن آویزد شغا ونیم لنك تو * استاد معزی
بیت ای سرافرازی که از تاج شهان زیبد همی * بر میان بند کان تو شغلو نیم لنك ششفتا
سکون فاء وفتح تاء مثناة ایله نیزه دانکه ایچنده اوق قورلر محفوظ اولمق ایچون ترکیده اکاقندیل دیرلر
شفا فتح فا ایله هلال دیمکدر وعربیده کسر شین ایله صحت معناسنه در ابو المعانی
* قطعه * هر که با سعد آب و با نش از شفا * درد دل را یا بد او هردم شفا * از شفو باشد
اکر کارش همین * سینه اش کردد به تیر غم شغا * شفو حرامدر وضمیله شفا تیر دان معناسنه در
شکا فتح کاف عجمیله بمعنی شغا مرقوم یعنی تیر دانکه عربیده جعبه دیرلر شمس فخری
بیت ایا شهی که بهنکام کینه پیلك تو * کند زسینه وپهلوی خصم کیش وشکا شلکا
سکون لام وفتح کافله اوزون وسیاه قورتدر که بولانق صولرده حاصل اولور آدمه وحیوانه
یاپشوب قانن امر زلو ودیوچه وشلك وشلکو دخی دیرلر ترکیده سلك دیدکاریدر
شلیخا کسر لام وسکون یای تحتانی وفتح خاء معجمه ایله ترسایه دیرلر حکیم خاقانی درقصیده
بیت به بیت المقدس ولقصی وصخره * بتقدیس یسات وانصار وشلیخا شلیشا کسر لام
وسکون یای تحتانی وفتح شین ثانیله بر معجون اسمیدر که فالج ولقوه امراضنه نافعدر ابو المعانی
بیت بامراض دل اعدای جاهت * شود شمشیر قهر تو شلیشا شما فتح میمله شمامه
لفظندن اختصار اولنمشدر که دستنبو دخی دیرلر شوا فتح واو ایله صاغر معناسنه که
صاغر لغه شوایی دیرلر عربیده اصم دیدکلریدر کذا فی فرهنك جهانکیری شوبا سکون
واو وفتح باء موحده ایله ایکی معنایه در اول چریش ثانی خشیل معناسنه در ایضا منه
شوغا سکون واو وفتح غین معجمه ایله قیون وصغر آغیلی که شیغا وشیغار وشیفار دخی
دیرلر استاد لطیفی بیت چو کرك ودزد کیرد قصد شوغا * شبان اندر شبان ارند بغوغا *
شوکا سکون واو وفتح کاف عجمیله بمعنی شبکاه که شوکامد دخی دیرلر کیجه وقتی معناسنه در اما

اما مجمع الفرسده بمعنی شوغا مرقوم مسطور در ایکی معنایه ابو المعانی بیت شودیم توشوکای
جهانرا * بپاس کرك و دزدانرا به شوکا ك شوندا ع فتح واو و دال مهمله و سکون نونله یعنی بشنوا
یعنی ایشید یعنی عربیده سامع دیرلر استاد منوچهری بیت این سماع خوش واین ناله زیر و بم را
نغمه از کوش دل و کوش شوندا شنوند ك شها ع ایکی معنایه در اول خطابدرکه آخرنده کی
الف حرف ندادر ای شه دیمك اولور ثانی بمعنی شایسته بو ایکی معنایه ابو المعانی بیت شها
مدح و صفت که من کرده ام * هزارش یکی کس نباشد شها ك شهروا ع اول رایج سیم وزره
دیرلرکه حاکم حکمیله بر ولایتده رواجی مخصوص اوله اما هر یرده رایج معناسنه ده استعمالی
اولنور سره معناسنه جمال الدین عبد الرزاق کاشی در نعت شریف بیت شد شهروا
بعزنامست * این فلس بنهره مطلس * شرف شفروه بیت نقره ما اکرچه شهروا است
پیش نقاد روی اورد شد ك شهروا ع حذف راء ثانیله ده شهروا معناسنه در شیخ سعدی
* قطعه * وجود مردم دانا مثال زر طلیست * که هر کجا که رود قدر و قیمتش دانند * بزرکزاده
نادان بشهروا مانند * که در دیار غریبش بهیچ نستانند * بو بیتده مخصوص شهر معناسی
ظاهردرکه بر شهرده رایج اولان آخر شهرلرده رایج اولمز ك شهلا ع سکون ها و فتح لامله
چشم احول معناسنه در ابو المعانی بیت چو بیند مرد دانا و دهد دولت بنادانان * مجعست
اینکه چشم چرخ بحرو بوده است شهلا ك شیدا ع سکون یای تحتانیله سودا غلبه سیله
و یاخود عشق استیلاسیله آشفته دماغ اولانه دیرلر کثرت استعمالله دیوانه معناسنه اولنشدر و
خواجه سلمان بیت یار سودا پیش از یتم بردل شیدا منه * زانکه نیست انم سوید ابهتابك پیش
ازین * شیخ سعدی دیوانه معناسنه ده ایشمشدر بیت چه خوش کفت شیدای شوریده *
 جوابی که شاید نوشتن بزر ك ع مع الباء * شاب ع ترکیده شب دیرلر مشهوردر دریاده طاش
کبی بتر بعض الوان رنك ایچون رنکرزلر قوللنورلر عربیده تازه یکیت معناسنه در نشکم حدیث
شریفده وارد اولمشدر * شاب تا شب حبیب الله شیخ تا شب عتیق الله ك شاداب ع فتح دال
مهمله ایله ایکی معنایه کلور اول تازه و تر معناسنه حکیم فردوسی بیت تو کفتی همه دشت
سهراب بود * بسان یکی سرو شاداب بود * بو معنی مناسبتیله اعلام رجال دخی ایدرلر ثانی
پر آب معناسنه صولو آبدار کبی و صویی چوق معنالرین افاده ایدر مولانا زلالی خوانسالاری
* مثنوی * اکر کردی زکلك سحر تحریر * بجوی شعله نقش آب تصویر * زبس بودی نقش
کلك شاداب * شد مستسقی از نظاره آب ك شادخواب ع سکون دال مهمله و فتح خاء معجمه
و واو معدوله ایله طتلو اویقوکه شکر خواب و خواب نوشین دخی دیرلر حکیم فردوسی بیت چون
از شادخوابش برانکیختم * سرش را به نیزه در آویختم * میر نظمی بیت که افتاد شبها بدل پیچ
و تاب * نشد روز یم از غمت شادخواب ك شب ع ایکی معنایه در اول معروف کیجه معناسنه که
عربیده لیل و چغتای لساننده تون دیرلر اصلی تن در واو علامت ضم اولمق ایچون کتابت اولنوب
تلفظ اولنمز ترکیده یون لفظنك ادا سیدر ضبعه سیارده دلارام فراقنده بهرام شاه وصفنده دیدر
بیت بورناغی تونجا یوز خرابلیغی * محنت اوز را جکر کبابلیغی * واو تلفظ اولنمز قده جامه
معناسنه اولورکه ترکیده دون دیرلر مثلا آته دونه تاه ردیده کلری کبی ثانی بر نوع طاشدر

دریاده‌بتر صورده ازیلور بعده قیناذوب عقد ایدرلر ﴿ شب ﴾ باء عجمیله بمعنی جهنده یعنی
یلدز ایچیکه مشسب وکشپ وکشسب دخی دیرلر میرنظمی . بیت . شب روی وخویش چو
مهتاب شب * فروغش دهد زیر زلفش عجب ﴿ شباب ﴾ فتح باء موحده ایله موسیقی ده
بر پرده اسمیدر وعربیده جمع شاب درکه یکیتلر دیمك اولور خواجه حافظ بیت رونق عهد شبابست
دکر بستانرا * میرسد مژده گل بلبل خوش الحانرا ﴿ شپاشاب ﴾ فتح باء عجمی وشین معجمه
ایله آواز پیکان تیرکه پی اندرپی آتلدقده ظاهر اولور شپشاب دخی دیرلر هاتفی . بیت .
برآمد زناورد برنا وپیر * شپاشاب پیکان فشافاش تیر * وله . بیت . زره را در آورد پیچش
بناف * شپاشاب پیکان جوشن شکاف ﴿ شبان فریب ﴾ بر کوچك قوشدر اتماجه یه بکزر
پراوزندیه او تورر آنی کورن اوچماز طوتیلور رصانور یانته واردقده قالقوب ینه بقدر پرده او تورر
بو اسلوب اوزره آدمی یورار طوتلماز شبان فریوك وشبان فریف وشبان غریبك دخی دیرلر
کدائی فرهنك زفانکویا ابوالمعانی . بیت ببین دلبر شوخی شبان فریب آسا * دهد فریب
ونباشد شکار صیادی ﴿ شبتاب ﴾ سکون باء موحده وفتح تاء مثناة ایله شب ایله تابدن
مرکب لفظدر کیجه یلدرایجی دیمك او ورویلدزقورد نه علم اولمشدرکه چراغك وچراغله دخی
دیرلر شیخ نظامی . بیت چو شبتاب کرمی که تابد زدور * زبی نوری شب زند لاف نور * شمس
فخری . بیت ببین چکونه بود تیره چشم دشمن تو * که روشنائی او باشد از دم شبتاب * استاد
رودکی * مثنوی * شب زمستان بود کپی سرد یافت * کرمکی شبتاب ناکاهی تبافت *
کپیان آتش همی پنداشتند * پشته هیزم بروبرداشتند * چغتای لساننده ایشنازقورت
دیرلر میرعلیشیر بیت سینکه یوقسین ماه رولار جلوه ایلارلاروولی * کیجه ایشنازقورت
کوزی مهری کوزکاج بیلکوروور ﴿ شپشاب ﴾ سکون باء فارسی وفتح شین ثانی ایله شپاشاب
مرقوم کبی آواز پیکان تیر حکیم فردوسی بیت زچکاچاك کرزوز شپشاب تیر * برآورد ازجان
دشمن نفیر ﴿ شپشپ ﴾ سکون باء ین فارسیین وفتح شین ثانی ایله ایکی معنایه کلور اول
شپشاب مرقوم کبی آواز پیکان تیر حکیم فردوسی بیت زبس شپشپ تیروجرکان * زمین
کشت لرزان تراز آسمان * ثانی خفت واضطرابله کتمك معناسنه حضرت مولانا قدس سره .
بیت عاشقانرا وقت شورش ابله وشپشپ مبین * کو وجودی عاجز آید پیش ایشان
ازثبات * وله قدس سره . بیت مرا کوئی مروشپشب که حرمت را زیان دارد * زحرمت عار
میدارم ازان برعار میکردم * وبعض فرهنکلرده یورغه آت یوریشنه دیرلر ﴿ شب غریب ﴾
نان وحلوایه دیرلر اول مناسبتله که میتك اول کیجه سنده جهت ترویح روح میت ایچون حلوا
پشروب اتمك ایله فقرا وغربایه تصدق ایدرلر میت مقبره ده غریب قالمیوب اول تصدقك ثوابی
یولداشی اوله دیمك اولور بسحاق اطعمه . بیت ازشمیم نان وحلواهای کرم شب غریب *
پس بخواهد رفت بر بالای خاك ماسیم ﴿ شراب ﴾ معروف بوکتابده قرقدن زیاده مستعمل
اسمی تحریر اولنمشدر هر بری محلنده مذکور دردیرلرکه شرابك وارسلانك وآتك وقلیجك اوچر یوز
آتمیشر آدلری واردر جمله سی استعمال اولنور لسان عربده ذکر اولنان دوزت نسنه نك اسملرینه
عدوحصر یوقدر هر برینك یوزلك اسمی اولدیغنه ارباب لغت عربی متفقلردر ابوالمعانی * قطعه *

* قطعه * شراب وشیر واسب وتیغ کرچه * چو نام هر یکی از حد برون نست * بدان بر پنج باشد کز شمارم * ز احوال جهان نامش فزونست ﴿ شرب ﴾ سکون راء مهمله ایله کتاندن طوقنمش اینجه لطیف وبعضی سنی صرمه وقلابدون ایله طوقودرلر اکثر مصرده یازنده متعارفدر کیمی باشه صارر وکیمی بیلنه قوشانور بر نوع مقبول بزدر حکیم سوزنی * قطعه * چون کریزان شوم زدزن کیرم * دو قطب الانام مأمن خویش * تن برهنه کریزم از بر زن * تا دهد جبه ملون خویش * سر برهنه که تا نهد بر سر * شرب دربسته چو خرمن خویش * خواجه حافظ بیت دامن کشان همی شد در شرب زرکشیده * صد ماه روز عشقش جیب قصب دریده * ﴿ شسب ﴾ سکون سین مهمله ایله بمعنی جهنده که شب وکشب وکشسب دخی دیرلر ﴿ شغب ﴾ فتح غین معجمه ایله ایکی معنایه در اول ادب وحیا معناسنه استاد دیمشدر بیت عاشق شغب نداند در کوی عشق جانان * شام وسحر برآرد از درد آه وافغان * ثانی شورش وفریاد معناسنه اکثر بو معناده شور لفظیله مرادف ایدوب شور وشغب دیرلر اسماء اضداد قبیلندندر ﴿ شنب ﴾ سکون نونله کنبد معناسنه در سلطان غازان رحمه الله شهر تبریزده بنا ایلدوکی کنبد عالی یه شنب غازان دیرلر کنبد غازان دیمکدر اما عربیده فتح نونله شیرینی دهن محبوبه دیرلر نتکم ابن الخیمی بر قصیده سنده دیمشدر بیت یا بارقا باعالی الرقمتین بدا * لقد حکیت ولکن فاتک الشنب ﴿ شهاب ﴾ فتح هایله سرخ رنکه دیرلر کمضایت رنکین اوله اولمرتبه که کل کاژیره که برچیچکدر صوینی آلوب سرخ وزرد رنکلو نسنه بویارلر وعربیده ایکی معنایه در اول شیرتنک یعنی یوقفه سودکه صوقارشمش اوله ثانی شراره آتش معناسنه بو معنایه فارسیده دخی استعمال اولنور خواجه حافظ بیت ز رقیب دیو سیرت بخدای خود پناهم * مکر آن شهاب ثاقب مددی کند خدارا * کیجه لرده کره نار دن دوشن شراره یه عوام یلدز دوشدی دیرلر مشهوری ملائکه شیاطینه آتش آتارلر آسمانه قریب وارمسونلر دیو خواجه حافظک بیتنده بو معنایه تلمیح واردر وبو معنایه شهاب خفاجی دیمشدر بیت مالی اقیم ببلدة فیها ابناء الدین هذا * وبها الشهاب اذا سما یخشی من الشیطان طردا * ودخی اعلام رجالدندر ﴿ شهداب ﴾ سکون ها ودال مهمله موقوفه ایله بال صویی که شربت اوله ودخی اول مشهور نسنه درکه بالی ازوب اکشیدرلر ایچلدکده شراب کبی مکیف اولور شهدابه دخی دیرلر ﴿ شیب ﴾ سکون یای تحتانیله قمچی تازیانه شیکه بر اغاچه محکم ایدوب آنکله طوار سوررلر بو معناده عربیله مشترکدر واماله ایله دخی جائزدر شمس فخری بیت بااسب شاه برق چه باشد که شرق وغرب * کامی بود بپای شی تی دستبرد شیب * عربیده بو معناسی دخی اختیارلق یعنی صقال اغارمقدر بو معنایه ابن محاسن دیمشدر بیت کان شیب الشعرات السن * علی ضیاع رونقی تنادی ﴿ مع انتاء * شاخشت ﴾ کسر خا وسکون شین معجمتین ایله بمعنی توشه یعنی سفره یوله کوتوردکاری آزق که عربیده زواده دیرلر میر نظمی بیت چه کردی بهر عقبا کار حاصل * که بی شاخشت رهرو نیست عاقل ﴿ شاست ﴾ ش ت
سکون سین مهمله ایله توی طوقلی دیدکاری قوش که اکثر صولر کنارنده اولور وله بیت کر آید پیش شاهین شاست باجنک * قضای عالم آید بر سرش تنک ﴿ شاهیت ﴾ قصیده ده اسم

ممدوح ذکر اولنمد وخی بیت ودخی غزلیات ومقطعاتده مقصود فیه اولان بیتده دیرلر ابو المعانی بیت
زشاهان در قصیده شاه بیت است * که او آرایش هر تاج و تخت است ❊ شبت ❊ سکون
باء موحده ایله طوراق اوتی دد واصلی عربیدر که ثاء مثلثه ایله شبث در تعجیم اولنمشدر طبیعتی
حار و یابسدر اخراج بلغمه نفعی واردر حکیم شیرازی بیت مر علاج ماندکی اندر ضمال *
روغن بابونه و با شبت نال ❊ شبشت ❊ فتح باء موحده وسکون شین ثانیه ایله کرانجان وغلیظ
الطبع وکریه اللقا که کورن آدمك طبیعتی نفرت ایلیه معروفی بیت جا کم آمد یکی غلیظ
وشبشت * ریشکی کنده وپلیدك وزشت * بو بیتده قافیه اقتضاسیله باء مکسوره ایله کرکدر
بیتك قابلی است دیرکسر با ایله استعمالی جائز اولمسه زشته قافیه ایتمزایدی بعض فرهنکلرده
باء موحده یرینه یای تحتانیه ایله ذکر اولنمشدر ❊ شت ❊ شتل لفظندن ترخیم اولنمشدر وشتل
اکا دیرلرکه قماربازلر قمار اوینار ایکن حاضر اولوب لکن قمار اویناميان قماربازه ویردکلری حصه در
معربی شطال در میرخسرو * قطعه * هرکه در خصلت خصل است ببازی قمار * من موجه
کنم از عقل که نادان باشد * کانچه او برد حرامست نیرد بردست * یا سراسر ببرد یا شت
افزانه باشد ❊ شخت ❊ سکون خاء معجمه ایله بوزن بخت التون توالی معناسنه در
❊ شست ❊ سکون سین مهمله ایله طقوز معنایه کلور اول اولته دیدکلری اکری چه
دموزدر که آنکله بالق طوتارلر استاد عنصری بیت طره او بدست من چون شست *
من چو صیاد او چو ماهی شیم * شیخ سعدی بیت ما بتو یکبار مقید شدیم * مرغ بدام
آمد و ماهی فشست * خواجه سلمان بیت نه من تنها بسودای سر زلفت کرفتارم *
که زلفت را بهر شستی چو سلمان هست بنجاهی * ثانی یاشی برمغك یای چکلن یری بعضیلر زهکیره
شست دیدیلر اما برمغك اول محلی اولمق اولی در شیخ سعدی بیت دل از دست تو بیرون
رفت سعدی * نیاید باز تیری رفته از شست * ثالث نیشتر فصاد معناسنه که کلك ونیشتر
دخی دیرلر عربیده مبضع دیرلر حکیم سنایی بیت آمد آن رکزن مسیح پرست * مشست
الماسکون کرفته بدست * شمس فخری بیت چو فصاد ان رك جان حسودش * فلك بکشاد
ازان زهراب خورشست * رابع اعدادده التمش عدده دیرلر ذکر اولنان دست معنایه ترتیب
اوزره شمس فخری * قطعه * بعهد دولت لودز دو ظالم * بسان ماهیند افتاده در شست *
بدوزد در زمان بر آسمان تیر * بکمتر تیر کو بکشاید از شست * چو فصاد ان رك جان حسودش
فلك بکشود ازان زهراب خورشست * حساب عمر خسرو باد چندان * که آید از کسور شش
شست در شست * خامس زنار که راهبان کبران بللرینه بغلرلر اکا کشتی دخی دیرلر حکیم سنایی
بیت کفت شست مغانه بربندید * بت بمعبود خویش بپسندید * سادس مضراب که آنکله
سازچالرلر کذا فی فرهنك جهانکیری سابع شرفنامه‌ده تنبور قلی وایبشم تل که سازه بغلرلر
بو ایکی معنایه استاد رودکی بیت بکرفت بچنك چنك ونشست * بنواخت بشست چنك
راشست * ثامن حلقه رسن وحلقه کمند وامثالی نسنه‌لره دیرلر سید ذو الفقار شروانی
* قطعه * دلبری آمد دلاور زلف بنجه شست او * کان دهان همچو میمش دیده موزلف چو جیم
درمیان جیم بنجه شست دار دبجانشکار * درمیان میم دار دسی وحود ربتیم * تاسع فرهنك حسین

حسین وفایی ده خم زلف دلبران معناسنه نقل ایدوب حکیم سوزنی نك بو بیتنی کندو قولنه
مؤید ایراد ایلمش. بیت زشست زلف کمان ابروان وتیرقدان * نماند بهره بخط ونصیب وتیره را
شفت فتح وسکون فا ایله اتی معنالیه کاور اول تخته بندکه ترکیده کروت دیرلر ثانی بدرایحه لو سموزه دیرلر
ثالث کم بها ونامقبول اولان شیئه دیرلر رابع کج وکج وناهموار اولانه دیرلر بو درت معنایه
ابو المعانی * قطعه * بدیدم شفت را بشسته درشفت * به پیشش شفت درایستاده برپا *
بنام تحفه آوردست شفتی * ثنای شفت بروی کرده انشا * خامس زشت وچرکین معناسنه
سادس کیلان مضافاتندن برقریه اسمیدرکه آنده مرطبانی طبق وچناق امثالی نسنه لر
اشلنور شمغت فتح سکون میم وفتح غین معجمه ایله خوی بد واخلاق ذمیمه معناسنه میر
نظمی هروی بیت میشود دردوعالم اوبد بخت * طبع اوزاکر شود شمغت شنبلیت فتح
سکون نون وفتح باء موحده وکسر لام بعده یای ساکنه ایله صاری رنك برچیچکدر شکلی
ورایحه سی ترنج چیچکنه بکزر واستشمام اولنسه صداعی دفع ایدر شنبلید دخی دیرلر شوات فتح
فتح واو ایله برقوشدر زمانشده مرغابی هم صو ده هم قره ده اولور سرخاب وشواد دخی دیرلر بعضیلر
کند وسرخ رنك قنادی وقوبروغی الاجه اولور دیدیلر حکیم سوزنی بیت چو هدهد زمین بوسه
دارم بشکر * سخن رنك دادم چو پرشوات شویست فتح کسر واو وسکون یای تحتانی
وسین مهمله ایله پراکنده لك معناسنه میر نظمی بیت ندانست ازغم که امید چیست *
چنان کشته او زا بخاطر شویست شهتوت فتح سکون ها وضم تاء مثناة ایله اکشی قره توت
شهلات فتح سکون ها وفتح لام ایله مومللی بال میر نظمی. بیت سخن درزبانش چو ماننده
قند ست * بینك کاسه در دست شهلات شهوات شیشت فتح سکون یای تحتانی وفتح
شین ثانیه ایله کرانجانی وغلظت طبع معناسنه در مع الجیم * شاهبانج فتح سکون ها وفتح باء
موحده وکسر نون ایله برنوع اغاجدر مصرده یارنده برنوف دیرلر انار اغاجندن قباجه یپراغی آلج
یپراغنه مشابه لکن برز آندن بوزرق وتویلو اولور کسکین رایحه سی واردر صالقم صالقم چیچکی
اولور اورتاسنده قوان چیچکی کبی زغبی واردر بعض روایتده جسفرم دیدکلریدر اصفهان
طاغلرنده چوق بتر اونینك شکلی انواع اولور رود ره لرده بتانك یپراغی صرمشق کبی در
وقرمزی رق چیچکی اولور شاهبانك دخی دیرلر شاهترج فتح برنوع آجی اوتدر احتراق کیله ودم
فاسددن حاصل اولان امراضه نافعدر شاهتره دخی دیرلر ابو المعانی بیت امتلاء معده
حاصل میکند شیرین طعام * کرچه ناخست شاهترج اماکه بسیار نافعست شترنج فتح
سکون تاء مثناة وفتح راء مهمله ایله برنوع طعامدر انواع حبوباتدن بشوررلر آش شترنجی دیرلر
وکاهی انواع حبوباتی اونایدوب اتمك ایدرلر آنا شترنجی دیرلر شیخ اوحدی بیت سفره چرخ
نان شترنجی * چیست تا درسماط او سنجی شرفنج فتح سکون راء مهمله ونون وفتح فا ایله صرب یولکه
طاشلق وانیش یوقش اوله میر نظمی. بیت شاهراهست راه شرع ودکر * راه شرفنج وراهزن
بخطر شنخج فتح سکون شین ونون وفتح خای معجمتین ایله شلوار واچ طونی معناسنه
ودخی برنوع اوینددر عربیده بجه دیرلر اما مجمع الفرسده قمار باز لر قمار اویناموق ایچون برجوزك ایچنی
بوشالدوب قورشون طولدورورلر کذا فی کتاب السامی فی الاسامی اما مؤید الفضلاده

شج

ششجا بنجه مسطوردر ﴿ ششنج ﴾ سکون شین معجمه ونون وفتح فایله اطفال اوینامق ایچون
ایتدکلری منقش برداق در میرنظمی بیت چیست این آرایش بیهوده * کوزهٔ ششنج
چه کودک نهٔ ﴿ شطرنج ﴾ معروف لسان عوامده سین مهمله ایله سطرنج مشهور اولمشدر
﴿ شفتاهنج ﴾ سکون فا وفتح تاء مثناة وکسر ها بعده نون ساکنه ایله صرمه کشلرک وقویمجیلرک
سیم وزری چکدکلری دلکلو دمور در که عربیده حدیده دیرلر حکیم خاقانی بیت کوه محروقست
همچون زر بشفتاهنج در * دیورا زود رشکنجه حبس خذلان دیده اند * شمس فخری بیت
سنها کرپش قوی باشد حسودت * بشفتاهنج تدبیرش درآهنج ﴿ شفتاهنج ﴾ نون یرینه
یای تحتانیله ده شفتاهنج مرقوم معناسنه مرویدر ﴿ شمج ﴾ فتح میمله خانهٔ زیرزمین ابوالمعالی
بیت دوستان شاد کام بکلشن عیش * دشمنان در شمج بدرد کشند ﴿ شنج ﴾ سکون نونله
بشنج لفظندن اختصار اولنمش نطس معناسنه که شیار دخی دیرلر وعربیده ایکی معنایه در اول
بر نوع صدفدر دریا کنارنده اولور ایچنده انجو حاصل اولمز ثانی رنجیده شدن یعنی انجنمك
بولغت فارسیده حرکات ثلثه ده معنای آخر ایله وارد اولمشدر ﴿ شنج غنج ﴾ سکون نونك
وفتح غین معجمه ایله نشستنکاه مردم وسغری حیوانات معناسنه شمس فخری بیت بفرمانش
لحیوان وانس پری * همه داغ دارند در شنج غنج ﴿ مع الخاء المعجمة * شاخ ﴾ اون اوچ
معنایه کلور اول نهال هر درخت یعنی هر اغاجك دالنه دینلور که عربیده غصن وجمعی اغصان
کلور منلا غیاث بیت کشته دستم شاخ کل از بسکه دارد راغها * یاد کار باغ نومیدست
وسرمیزنم * ثانی حیواناتك بوینوزینه که سرو دخی دیرلر عربیده قرن جمعی قرون کاو روچغتای
لسانده مشباق دیرلر استاد طیفی بیت شد سروبت چو شاخهای کوزن * هریکی چار
رطلی بود بوزن * ثالث بولك بولك اورلمش صاچ فرخال معناسنه حکیم اسدی بیت بجا
خردی اورا بمن بازکوی * مکر باز یابم یکی شاخ موی * رابع هر نسنه نك پارهسنه دیرلر که
شاخ شاخ پاره پاره معناسنه استعمال اولنور منصور شیرازی بیت زده بسنبل پرتاب
شانه وزغم آن * چو شانه سینهٔ صاحبدلان شده صد شاخ * خامس بر نوع ظرفدر که آنکله
باده ایچرلر منقولدر که ولایت کرجستانده صغن واوکوزبوینوزندن مصنوع قدح دوزوب شراب
ایچرلر بو مناسبتله هر ظرف شرابه شاخ تسمیه اولنمش شمس طبسی بیت درکش آن شاخ
پر از باده کر آتشکه آن * مرغ جان خواهد تا طبع سمندر کیرد * وله بیت شاخ کران زن مزن
دم زغم اینجهان * خون قدح خور مخور پیش غم آن سرای * سادس اول اوزون دیرك که او زرینه
سقف خانه ایدرلر آکا شاهتیر وفرسب دخی دیرلر منصور شیرازی بیت زبهر فضل
بدست آرد رنظم وبریز * بپای شاه فلك آستان زرین شاخ * سابع بمعنی پیشانی حکیم
فردوسی بیت چه مردی بد وکفت یامن بکوی * که هم شاه شاخی وهم شاه روی * ثامن قوله
دیرلر اوموز باشندن ال اوجنه وارنجه حکیم فردوسی بیت بدین شاخ واین بال واین دستبرد
زتخم کیبد نام بردار کرد * وله بیت بدین چهر چون ماه واین قد وبرز * بدین شاخ واین بال
واین زور کرز * تاسع بیوك ارمقدن آیرلمش اولان کوچك ارماغه دیرلر حکیم فردوسی
بیت یکی چشمه دیدم بدشت فراخ * مر آن چشمه را هر سوی راه وشاخ * عاشر قفتان

قفتان وکوکلك نیریزی حضرت مولانا قدس سره بیت پنس سیم بار از قباد زد شاخ * که
از خنده اش یافت میدان فراخ * حادی عشر خوشبو اولان عطریات زباد وامثالی قودقلری
ظرفه هم مظروفه دیرلر استاد رودکی بیت زاشك ابر نیسانی بدیبا شاخ شد معلم * ز بوی باد
آزاری بعنبر شاخ شد معجون * بوننده که عربیله زباد دیدکلری خوشبو عطر که کدی کبی
بر جانورك عرقیدر اکثر بوینوزده حفظ اولنور اکا دخی شاخ دیرلر ثانی عشر استخوان
پهلو یعنی ایکو کوکلرینه ده دیرلر ثالث عشر ایاق که او ترافدن برماقلرموازنجه که کالنك دخی
دیرلر مؤید الفضلاده کلاب ایله آمیخته اولمش شرابه دخی شاخ دینلدوکی مسطوردر
ع شاخ شاخ م دال دال وچاك چاك وپاره پاره معنالرینه حضرت مولانا قدس سره
بیت این زمین وآسمان بس فراخ * کرد از تنکی دلم را شاخ شاخ * فرهنك جهانکیریده
صدای عندلیبه ده شاخ شاخ دینلدوکی مسطوردر ع شادخ م فتح دال مهمله ایله شهر
نیشابورك اسم قدیمیدر که شادباخ دخی دیرلر حکیم انوری بیت دی زمن پرسید معروفی
ز معروفان بلخ * از شما پوشیده کی دارم عزیزان شادباخ * اصلی اوزره استاد فرخی بیت
ز تاج شاهان پر کن حصار شادخ را * چو شاه شرق زکنج ملوك قلعهٔ تای ع شادیاخ م
کسر دال مهمله وفتح یای تحتانیله شادخ مرقوم کبی شهر نیشابورك اسمیدر مولانا محمود بن یمین
* قطعه * یارب این باغ ارم از شادیاخ خرمست * یارب آب اصغر با چشمه سار زمزمست
تا ابد عشرت کنان بادا بکاخ شادیاخ * همدمش ابن یمین کالحق حریف محرمست *
ع شاماخ م فتح میمله کاورس خطایی دیدکلری داروادر ع شاهرخ م سکون ها وضم را
مهمله ایله ایکی معنایه‌در اول کرکدان بوینوزی ثانی اعلام رجالدندر از جمله تیمورشاهك
اوغلی نامیدر مولانا هاتفی بیت شد ش همعنان شاهرخ در مصاف * بسان دو شمشیر در یك
غلاف ع شب فرخ م سکون با موحده ایله وکسره ایله دخی مرویدر موسیقیده بر لحن
اسمیدر استاد دقیقی در صفت مطرب بیت شب فرخ چو شب آغاز کردی * عروس روز
پرده باز کردی * مجمع الفرسده باربد خسرو پرویزك اوتوز بر نواسندن برنولنك اسمیدر که
کندونك مخترعاتندندر شیخ نظامی بیت چو دستان در شب فرخ کشیدی * از ان فرخنده تر
هر کز ندیدی ع شخ م بش معنایه کلور اول بمعنی سرکوه یعنی طاغ باشی حکیم سوزنی
بیت ز آسمان بزمین غم بدشمن تو رسد * چو سیل وسنك که آید به پستی از سر شخ * فرهنك
جهانکیری صاحبی بو معنایه بو بیتی استشهاد ایلمش اما بو بیتدن مطلق طاغ اولق فهم اولنور
استاد منوچهری بیت شاخ مرصع شد از جواهر الوان * شخ تل یاقوت شد ز لالهٔ نعمان *
ثانی زمین سخت ومحکم حکیم اسدی در صفت اژدها بیت نه بینی ز زهرش زمین کشته بود
همه شخ سیاه وهمه که کبود * ثالث بمعنی دامن کوه وزمین پشته ابوشکور بیت
خرامید چون کبك بینی بشخ * تو کویی زدیبا فکندست نخ * رابع هر سخت ومحکم اولان
نسنه یه دیرلر ع وما خامس مخفف شاخ در اما ادات الفضلاده بد اندام وچرکین معناسنه ده
مرویدر ع شخشخ م سکون خا وشین معجمتین ایله ایکی معنایه‌در اول بمعنی سرکوه ثانی
قصارلرك تری آغار تمق ایچون اوردقلری اغاجك آدیدر فرهنك جهانکیریده بولغتك حرکتی

اکرچه ذکر اولندوغی اوزره ضبط اولنمش اما اوج حرف ساکنه بر پرده تلفظ اولنمز یا خاء اول
ویا شین ثانی مفتوح ویا مکسور کرکدر ﴿ شایخ ﴾ کسر لام وسکون یای تحتانیله صدا آواز
معناسنه‌در رشید الدین وطواط بیت نعره دروی شایخ موسیقی * ناله دروی نوای
موسیقار ﴿ شماخ ﴾ فتح میمله ایکی معنایه‌در اول ایران پهلوانلرندن بر مبارز پهلوان
آدیدر که سرحد رومده واقع شماخ قلعه‌سی آکا منسوبدر ثانی شاماخ مرقومک مخففیدر
کاورس خطایی معناسنه عربیده میم مشدده ایله بر شاعرک اسمیدر ﴿ شملغ ﴾ سکون میم
وفتح لامله بمعنی شلغم کذا فی تحفة الاحباب ﴿ مع الدال * شابورد ﴾ سکون باء موحده
وراء مهمله وفتح واو ایله عربیده هاله دیدکلری که اطراف قمرده اولور ترکیده آی آغیلی دیرلر شد
خرمن ماه دخی دیلور پور ورزمشرقی * قطعه * بخط وآن لب وندانش بنکر * که همواره مرا
دارند در تاب * یکی همچون پرن در اوج خورشید * یکی چون شابورد در دور مهتاب *
﴿ شاد ﴾ اوچ معنایه کلور اول فرحناک ومسرور مولانا عشقی کاشی بیت شادم که
دامنم سک کوی تو میکشد * وان شادی دکر که بسوی تو میکشد * ثانی بمعنی آب بسیار که
صویی چوق اولان یره شاداب دیرلر شادروان بوندندر ثالث شرابک جمله اسماسندندر که
شرابخواره شادخواره دیرلر بو ایکی معنایه ابو المعانی بیت کنار آب شاد وجمع یاران * چو
شاد در بزم باشد شاد لعلین ﴿ شادباد ﴾ موسیقیده بر پرده ویاخود بر نوا اسمیدر و حکیم
سوزنی بیت ذو خانه نوایی چکاوک زنم * یکی شادبد و یکی نوش باد ﴿ شادروان مروارید ﴾
باربد خسروک مخترعی بر لحن ونوا اسمیدر سبب تسمیه‌سی مرویدر که خسرو پرویز بر شادروان
مخصوصی کنارنده اوتوروب عشرت ایدرکن باربد مزبور صوت مرقومی تصنیف ایدوب آغازه
ایتدکده خسرو امر ایلدی بر طبق انجوی باربدک اوزرینه نثار ایلدیلر آکا بناء آدینی
شادروان مروارید وضع ایلدی میر خسرو بیت نولرا نام شادروان بره بود * که آن پرده
وشادروان سته بود * شیخ نظامی بیت چو شادروان مروارید کفتی * لبش کفتی که مروارید
سفتی ﴿ شادورد ﴾ سکون دال وراء مهملتین ایله درت معنایه کلور اول هاله که اطراف
قمرده اولور حکیم اسدی بیت چو ترکی که کردمه او شادورد * نیاورد کاملی در نبرد * ثانی
تخت پادشاهان معناسنه حکیم فردوسی بیت جهاندار بر شادورد بزرک * نشسته همه
پیکرش میش وکرک * ثالث خسرو پرویزک خزینه‌لرندن یدیجی خزینه اسمیدر رابع موسیقیده
بر پرده آدیدر بو ایکی معنایه حکیم فردوسی بیت ذکر کنج بر شادورد بزرک * که کویند
رامشکران سترک * مجمع الفرس ده فراش خانه معناسنه مسطوردر ﴿ شاکورد ﴾
سکون کاف وراء مهمله وفتح واو ایله بمعنی شادورد مرقوم کذا فی فرهنک جهانکیری ﴿ شاکرد ﴾
ایکی معنایه کلور اول معروف عربیده تلمیذ دیرلر منجیک بیت فلک طبیعت شاکرد
شیشه کر دارد * هزار دل شکند تا یکی درست آید ﴿ شاکند ﴾ سکون کاف ونون وفتح
میمله یکی قلندن یا پلمش پچه‌یه دیرلر استاد لبیبی بیت بدستش ز تمام کوزنان کند *
ورا فکند اورا یکی شکند ﴿ شاند ﴾ فتح نونله بمعنی شانه کند یعنی زلف وکاکلی طرار کذا
فی المجمع بو معنایه حکیم انوری بیت جهان باب وفا روی عهد میشوید * فلک بدست ظفر

ظفر جعد ملك میشانند ل بشانه هید ح فتح نون واخفاء هاء اول وکسر ثانی بعده یای تحتانی ساکنه ایله ترکیبده بیادیدکاری بر مقلی اغاجدرکه آنکله خرمن صاورورلر کذا فی فرهنك جهانکیری

ل شاوزد ح فتح واو وسکون زاء معجمه ایله بر بیاض دکندرکه جاورده نخود برلر عربیده ثغام دیرلر ثاء مثلثه ایله کذا فی المجمع ل شاهد ح اول محبوبه دیرلرکه صحبت وعشرتده حاضر اوله وعاشق پرست و خاطرنواز عشاق اوله عربیده زبان وزلف ومرد حاضر وبر نسنه یی بیان ایدیجی وروز جمعه ویوم عرفه یه دیرلر ل شاهرود ح سکون ها وضم زاء مهمله وواو معروفله درت معنایه کلور اول بر بیوك ارمق آدیدرکه منبعی طالقان قزوینده در ثانی نایه مشابه بر نسنه در خوش صدا اسی چقار فرهنك جهانکیریده سازیست مانند نی اکثر واغلب رومیان در بزم ورزم بنوازند عبارتندن فهم اولنورکه سورنا اوله بو معنایی مؤید میر نظمی بیت صدای شاهرود شوق افزا * بخیز اند نوادر چرخ والا * ثالث سازرده بر دیدکاری قباصد الی قیل رابع دمغان ایله بسطام میانده واقع بر قصبه به اسمیدر وبعض فرهنکلرده بو پیشرو آ دیدر ل شاهورد ح سکون ها وراء مهمله وفتح واو ایله بمعنی شادورد مرقوم کذا فی فرهنك جهانکیری ل شاید ح فتح یای تحتانیله ایکی معنایه در اول لایق شایسته وسزاوار معناسنه بو معناده شایستن دن مشتق اولور شاعر بیت نشاید نقش پر طاوس کردن * نه دانش پیش بطلیوس کردن شیخ سعدی بیت یار ناپایدار دوست مدار * دوستی را نشاید این غدار * ثانی بمعنی احتمال شیخ سعدی بیت هر بیشه کمان مبرکه خالیست * شاید که پلنك خفته باشد * ل شایراد ح سکون یای تحتانی وفتح راء مهمله ایله بمعنی شادورد مرقوم یعنی هالهٔ قمر کذا فی المجمع ل شایورد ح سکون یای تحتانی وراء مهمله وفتح واو ایله بمعنی شادورد مرقوم یعنی هالهٔ ماه که سادورد دخی دیرلر کذا فی فرهنك جهانکیری بو معنایه فیروزه مشرقی * قطعه * بخط و آن لب ودندانش بنکر * که همواره مرادارند ردزناب * یکی همچون پری در اوج خورشید * یکی چون شایورد از کرد مهتاب ل شبکرد ح سکون باء موحده وراء مهمله وفتح کاف عجمیله کیجه کزیجی عربیده سری دیرلر ل شبود ح ضم باء موحدهٔ مشدده ایله طتلو صولرده حاصل اولور بر نوع لطیف بالقدر عربیده شبوط دیرلر ل شجاید وشجد ح کلاهما بفتح الجیم شدت برد وبرد شدید معناسنه شجودن لفظندن فعل مضارعدر استاد دقیقی * قطعه * صورت حشمت ارزهیبت خویش * زرهٔ را بخاك نماید * خاك دریا شود بسوزد آب * بفسرد آفتاب وبشجاید ل شخاید وشخد ح کلاهما بفتح الخاء المعجمه شخیدن وشخودن لفظلرندن فعل مضارعدر طرنقله یاره لروا یجیدر دیمك اولور مجمع الفرسده مطلق ریش کند دیوب بو بیته متمسك اولمش حکیم ناصر خسرو بیت سواران خفته واین اسب بر سرشان همی تازد که نه کس را بکوید سر نه کس را روی بشخاید ل شخایید ح فتح خاء معجمه وکسر یای تحتانی اول وسکون ثانیله مجمع الفرسده بدندان جراحت کردن یعنی دیش ایله یاره لمق معناسنه دیوب بو بیتی ایراد ایلمش استاد لبیبی بیت چو بشنید شاه آن پیام نهفت * ز کیسه لب خود شخایید وکفت ل شخشید ح سکون خاء وکسر شین معجمتین ایله بمعنی شخید کذا فی الاداة ل شخید ح کسر خاء معجمه ایله بریردن اشاغی دوشمك معناسنه کذا فی فرهنك

میوز البراهیم ﴿ شغاد ﴾ فتح غینِ معجمه ایله نام برادر رستم که سگاد دخی دیرلر شیخ سعدی بیت
نه رستم جو پایان روزی بخورد ﴿ شغاد از نهادش بر آورد گرد ﴿ شفتالود ﴾ سکون فاو فتح تاء
مثناة وضم لام ایله شفتالو دیدکلری میوه در شیخ سعدی * رباعی * کر خوبتر از روی تو باغی بودی
پایم همه روز در راه آن بنمودی * چندان کرمت نیست که خشنود کنی * درویش از آن باغ که شفتالودی
﴿ شفود ﴾ ضم فاو واو مهرونله بمعنی حرام که ضد حلال در ﴿ شکاوند ﴾ فتح کاف وواو وسکون
نونله بر طاغ آدیدر اشکاوند دخی دیرلر حکیم اسدی بیت نشیمن کرفت از شکاوند کوه * همیشه اوزره
اوزره کینی ستوه ﴿ شکر خند ﴾ فتح کاف وخاء معجمه وسکون راء مهمله ونونله لطافت وناز اکتله سوپلرکن
تبسم ایلمك وشکر خنده محبوبه که ضدی زهر خند در شاعر بیت خنده ماهروی شکر خند است *
خنده اهرمن زهر خند است * شیخ سعدی بیت شکر خنده انکبین میفروخت * که دلها
ز شیرینیش دل بسوخت ﴿ شکرود ﴾ فتح کاف وسکون راء مهمله ایله مزد جست وچالاك
وکونش ودخی ایشی حاضر وآماده ایلمکه دیرلر شکروه دخی اول معنایه در کذا فی فرهنك
جهانکیری ﴿ شکند ﴾ فتح کاف وسکون نونله پاچقده حاصل اولان صوغلجان عربیده خراطین
دیرلر خواجه عمید لوبکی بیت دزکوی این رباط زعقبی نشان مخواه * هرکز بود مزاج
ستقنقور در شکند ﴿ شلوار بند ﴾ اوچقور که شلوار طوندربند آتلك باغی در که اوچقور دو
وعرف ترکیبی اولور ابو المعانی بیت شلوار بند بسته منقش کره بود * برکنج شایکان چو
مار مطلسم است ﴿ شمشاد ﴾ سکون میم وفتح شین معجمه ایله ایکی معنایه در اول اول اغاجه
دیرلر که عوام تحریف ایدوب چمشیر دیرلر موزون وهموار وخوش نما درخت اولمغله قد محبوبی اکا
تشبیه ایدرلر کمال اسمعیل * قطعه * زلف را تاب میدهد سنبل * زلف راشانه می نهد
شمشاد * بکل ولاله داده اند مکر * لب شیرین وسینه فرهاد * ثانی تحفة الاحباب ده
مرزنکوش که معربی مرزنجوش در ریحان قسمندندر استاد فرخی بیت دست وپایش
ببوس ومسکن کن * زیر آن زلفکان چون شمشاد * مجمع الفرسده هر طوغری وموزون اغاجه
دیرلر خواجه حافظ بیت باغ مرا چه حاجت سرو وصنوبر است * شمشاد سایه پرور من از که
کمتر است ﴿ شمغند ﴾ سکون میم ونون وفتح غین معجمه ایله فرهنك جهانکیری ده بمعنی چرك
وچرکین جامه وبدنی بد قوقر آدم ودخی حیوان یاغیری وامثالی معناسنه ومجمع الفرسده بمعنی
زنبد بوقرج معناسنه که عربیده الخناد برلر بومعنایه ابو الحطیر بیت زن زشت ودراز وپیر وشمغند
کند بکدم چو کای کوه الوند ﴿ شملید ﴾ سکون میم ویای تحتانی وکسر لام ایله حبوباتدن بوی
دیدکلری که عربیده حلبه دیرلر ضم حاء مهمله ایله مجمع الفرسده خوشبو بر چچکدر مسعود
سعد سلمان بیت بفرمت خمیرا نش این میان وخیر زاش قد * باون برك شملید شن وهم رخ
یاسمینش خد ﴿ شمند ﴾ فتح میم وسکون نون ایله بمعنی نان سفید ونیکو کذا فی التحفه ﴿ شمید ﴾
بکسر میم وسکون یای تحتانیله صیغه فعل ماضی در بیهوش اولمق واورمك وصوسزلقدن
صولونق معنا الریحه شمس فخری بیت باکرم وجود او هر که باشد لئیم * باخرد وهوش
او عقل چه باشد شمید * مجمع الفرسده وفرهنك حسینی وفیده مذکوردر که بولفظ ایکی
وجهله استعمال اولنور بر وجهی شمید وشمیده بر ایکی لفظ دخی بیهوش معناسنه در بر وجهی دخی

دخی شمید وشمان دیرلر بوایکی لفظ تشنه لکدن نفس آلوب ویرمك معناسنه ودمادم آغاق ١١٩
قریو وغرنك كبی اما تحفة الاحبابده بو معنایه شمید وشمان مسطوردر ﴿ شنبلید ﴾
سكون نون وفتح باء موحده وكسر لام ایله برنوع صاری چیچكدر ترنج چیچكنه بكزر ورایحه سنبه
مشابه رایحه سی واردر صداعی دفع ایدر حكیم اسدی * مثنوی * كلاهش بسر زرد
وخفتانش زرد * عمانش اسب وبركستوان نیز زرد * توكفتی كه كوهیست از شنبلید * كه
بادمان ازدمش بردمید ﴿ شنبد ﴾ سكون نون وفتح باء موحده ایله روز شنبه دیمكدر عربیده
یوم السبت دینكلریدر حضرت مولانا قدس سره * قطعه * تخیال خوش دهد زان دل بنازد
خیال زشت آرد دل به تندد * تو پی آزینه واوو قت خطبه * نه زآزینه جه اچون
روز شنبد * استاد منوچهری بیت بفال نیك بروز مبارك شنبد * بنبد كیر ومله روز كارنیك
بید ﴿ شنجود ﴾ سكون نون وضم جیمله یاره لی و یره لی دیمكدر بعض نسخه ده شجنود واقع
اولمشدر كذا فی فرهنك جهانكیری ﴿ شنك ﴾ سكون نونله بوزن بنك منقار مرغان یعنی
قوش بورنی شمس فخری * قطعه * كلاك من زند خوان باغ ثناست * كه وزامدح شاه باشد
زند * نكتهای سپید زاید ازو * كرچه دایم سیاه دارد شند ﴿ شنید ﴾ كسر نون وسكون یای
تحتانیه ایله ایكی معنایه در اول فرهنك جهانكیریده شند مرقوم ثانی شنیدن لفظندن
صیغهٔ فعل ماضیدر ﴿ شواد ﴾ بوزن سواد برپرنده بمانوردر مانند مرغابی شوات دخی دیرلر
بعض فرهنكلرده رنكی بوقلمون برمرغدر شوال وسرخاب دخی دیرلر كذا فی فرهنك جهانكیری
﴿ شهاد ﴾ فتح ها ایله حرام معناسنه كه ضد حلال در ایضا منه ﴿ شهبد ﴾ سكون ها
وفتح باء موحده ایله بمعنی سپهبد مرقوم یعنی چری باشی ﴿ شهد ﴾ سكون ها ایله كومج بالی كه
اوغل بالی دخی دیرلر مومی آیرلمقدن صكره شهد فایق دیرلر صاف ولطیف بالدر شیخ سعدی
كلستان دیباجه سنده * وعصارهٔ نایی بتربیتش شهد فایق كشته دیدوكی بو بالدر
﴿ شهربند ﴾ سكون ها وراء مهمله وفتح باء موحده ایله حصار دیواری وسور قلعه مولانا
هاتفی * مثنوی * براطراف آن قلعه شیرین وجست * یكی شهربندی زپولاد رست *
بد اندیش دیده زاختر كرند * سنان بند در حلقهٔ شهربند * وملوك وسلاطین سرایلرینك
عالی دیوارلری میر نظمی درصفت سرای بیت رسیده شهربندش تا بافلاك * تماشایش
نداردتاب ادراك ﴿ شهرمند ﴾ سكون ها ونون وفتح میمله حریص وطمعكار معناسنه
﴿ شهرود ﴾ سكون ها وضم راء مهمله وواو معروفله بش معنایه اكلور اول هررود خانهٔ بزرك
عموما یعنی جمله بیوك ایرماقلره دیرلر و بررودخانه درخصوصا ثانی عراقده برشهر آدیدر كه
خسرو آنی نهر شهرود كنارنده بنا ایلمش ایدی اول مناسبتله تسمیه اولنمش شیخ نظامی بیت بنای
خسرو وجای شكارش * همان بشهرود آب خوشكوارش * ثالث فرهنك جهانكیریده
برساز دروسیلره مخصوص بزم وزرمده چالرلر شیخ نظامی بیت حلاوتهای شیرین شكرخند *
فی شهرود راكردمنی قند * رابع موسیقیده برصوت ویاخود برنوادر حكیم سنایی بیت
از برای عاشقان مفلس اكنون بی طمع * بلبل خوش زخمه كه شهرود كه عنقا زند * خامس
سازلرك بم دید كاری تاریدر ﴿ شهزود ﴾ سكون ها وضم زاء معجمه ایله بابل قربنده برشهر

آدیدر غالبا شمدی شهرزول دیدکلری اولمق واردر ﴿ شید ﴾ سکون یای تحتانیله فرهنك
جهانکیریده مکر وحیله وسفاهت معناسنه روایت اولنمش شیخ ابن سینا * رباعی * رندان
مجرد که ملوك زمنند * در میکدها بیادمن باده زنند * وین زهد فروشکان تحت الحنکی *
درزهد وریا وشید شاکردمنند ﴿ مع الراء المهمله * شابهار ﴾ فتح باء موحده وها ایله نواحی شن
کابلده بر بتکده آدیدر اطرافی واسع صحرادر مسعود سعد سلمان . بیت همه شادی شابها ر
کرو * شاد شکفته بهار دولت وفر * استاد فرخی . بیت هرچه در هندوستان پیل مصاف آرا
بود * پیش در کردی وآوردی بدشت شابهار ﴿ شاپور ﴾ آل اشك بن یافندن بر پادشاه
آدیدر که حضرت زکریا علی نبینا وعلیه السلام آنك زماننده شهید اولدی ودخی عجم
پادشاهلرندن بر قاج پادشاهك نامیدر ودخی خسرو ایله شیرین میاننده واسطه اولان کارکذارك
نامی درکافور وزنی اوزره وکازر وزنی اوزن شاور ودخی مرویدر کذا فی مجمع الفرس ﴿ شاخسار ﴾
سکون خاء معجمه وفتح سین مهمله ایله اغاج دپه سی که شاخ اغاج دالیدر وسار بونده سر
معناسنه درکوهسار وچشمه سارده بویله در کمال خجندی . بیت بشاخسار طلب عندلیب
شب همه شب * نشسته بادل بیدار یار میطلبد * بر معناسی دخی اول دلکلو دره ورد رکه
سیمکشلر اول دلکلردن تلی تدریجله چکوب صرمه ایدرلر آکا شفتاهنج وشفتاهنك دخی دیرلر
صرمه ده دیدکاریدر کذا فی فرهنك جهانکیری ﴿ شاخنکور ﴾ فتح خاء معجمه وسکون
نون وضم کاف فارسیله بر دارودر عربیده غسالبج دیرلر فتح عین وسین مهملتین وکسر لام ایله
﴿ شادبهر ﴾ سکون دال مهمله وفتح باء موحده ایله ایکی معنایه در اول بمعنی خوش حال
شیخ نظامی بیت یکی روز خرم دل وشاد بهر * بر آسوده بود از هوسهای دهر * ثانی بر
مشهور کنیزك آدیدر کذا فی فرهنك جهانکیری ﴿ شادخوار ﴾ سکون دال مهمله وفتح خاء
معجمه وواو معدوله ایله اوچ معنایه کلور اول بمعنی خوشحال استاد فرخی بیت زینسوسپه
توانکر وزانسو خزینه پر * واندر میان رعیت خوشنود وشاد خوار * ثانی زن فاحشه
وزن مطربه یه دیرلر شاه ناصر خسرو . بیت جهان چون شادخواری بود لیکن * بماند آن
شادخوار اکنون زشادی * ایضا له . بیت به پیرو بجواری بازکردد * باخر بود هر خوان
شادخواری * ثالث بمعنی شرابخوار شرفنامه ده بی اغیار وبی مانع شراب ایچمك معناسنه حکیم
ازرقی . بیت در بوستان نهند بهر جای مجلسی * چون طبع عیش پرور وچون جان شادخوار *
حکیم قطران ارموی . بیت آن شنبلید کفته چو رخسار دردمند * وان ارغوان شکفته چو
رخسار شادخوار * بو معنالره شادخواره دخی دیرلر ﴿ شار ﴾ طقوز معنایه کلور اول شهر
دیمکدر حکیم سنایی بیت زیرا که زبی پیرهنی از قبل شرم * درخانه چو خفاش بدو مانده بشاری *
شارستان شهرستان اولور ثانی فرهنك جهانکیریده غرجستان پادشاهنه دیرلر نته کم عجم
پادشاهلرینه کی وترکستان پادشاهلرینه خاقان وچین پادشاهلرینه فغفور وهند پادشاهلرینه
رای وسند پادشاهلرینه راچه وراناد ویمن پادشاهلرینه تبع ضم تاء مثناة وباء موحده مشدده
ایله ومصر پادشاهلرینه فرعون وحبش پادشاهلرینه نجاشی وروم پادشاهلرینه قیصر
دیرلر معنای اول وثانی یه استاد معزی بیت شار غرجستان اکر یابد نسیم همتش * خاك

حاك آن بقعه كند چون زر مشت افشار شار * تحفة الاحبابده حبش پادشاهی نامی در ٭ خامس
ثالث بمعنی غش شاه ناصرخسرو * قطعه * کم پیش نباشد سخن بحت هرکز * زیرا سخنش
پاکتر از زر عیارست * زر چون بعیار آید و کم پیش نکردد * کم پیش شود زری کان باغش
وشارست * رابع بمعنی شغال یعنی چقال عماد شهریاری از برای سراج الدین قمری * قطعه *
قمری که بکاه فرق نشناخت * از پهلوی شیر سینهٔ شار * وز شعر بفرتو بر آورد * از شعلهٔ
نار دانهٔ نار * خامس زنان باشلرینه طوتدقلری چادر که غایت اینجه ونازك اولمغله اکثر لباس
هندیلر واندن فانوس کوملکی ایلملزیله اکا دخی اسم اولمشدر حکیم سنائی بیت خاره در تف
اوچونار سیمك * شیره بر سنك اوچو شارتنك * سادس بر قوشن آدیدر طوطی کبی تکلم ایدر
هند دیارنده بولنور شارك دخی دیرلر سابع فرهنك میرزا ابراهیم ده بنای بلند وعالی قوامی
کنجه بیت بست بارابت توخانهٔ جان * تنك با فسحت توشارعشار * ثامن کشاده وفراخ
معناسنه که شاهراه اول معنایه در بیت قوامی نك بو معنایه مناسبتی زیاده در تاسع صو وشراب
مثللو نسنه لر آقمق وآندن طاهر اولان صه اکه آبشار وسرشار دخی دیرلر عاشر لبریز یعنی اول قدر
طلو اوله که طاشمق حالنه واره صائب تبریزی بیت یارب از عرفان مرا پیمانهٔ سرشار ده *
چشم بینا جان آکاه ودل بیدار ده * بعض فرهنکلرده کرداب دریا معناسنه که ترکیده چورندی
دیرلر ﴿ شادور ﴾ سکون دال مهمله وضم واو ایله شادورد مرقوم معناسنه که شادوره دخی دیرلر
کذا فی فرهنك جهانکیری ﴿ شادکار وشاکار ﴾ کلاهما بفتح الکاف اجرتسز ایش اصلی
شاه کار ایدی یعنی پادشاها یشنی اشلین آدمه اجرتسز اشلتدکلری اجلدن تسمیه اولنمش
شمس فخری بیت چنان زمانه بر انداخت رسم بدعت وظلم * که هیچکس نبرد نام رشوت
ونه کار * استاد کسائی بیت نکنی طاعت وانکه که کنی سست وضعیف * راست کوئی که
مکر سخره وشاهکار کنی ﴿ شارمار ﴾ سکون راء مهمله ایله مار بزرك وعظیم یعنی غایت بیوك
یلان حکیم خاقانی بیت سور مورند حسود انش اکرچه که لاف * شارمارند وتغز با نغز
آمیخته اند ﴿ شاطر ﴾ معروف خلاق المعانی بیت شاطر بچه که نکنشهٔ بر یاد کرفت *
صد ملك دل از حسن خداداد کرفت * شیخ سعدی بیت تو که فی خروسان شاطر بجنك *
فتادند بر هم بمنقار وچنك * عربیده * الشاطر هو الذی اعیا اهله خبثا * کذا فی المشکلات
ایشنده ماهر اولان آدمه دیرلر ﴿ شامار ﴾ فتح میمله بوزن ناچار ولایت کبرانده بر موضعك
اسمیدر کذا فی المجمع ﴿ شامر ﴾ فتح میمله باش اورتیسی سر پوشه وداملی دخی دیرلر عربیده
مقنعه دیدکلریدر کذا فی فرهنك جهانکیری ﴿ شانه سر ﴾ فتح نون وسین مهمله ایله هدهد
دیدکلری قوش که پوپك وپوپه وپپه یه دخی دیرلر حکیم نزاری قهستانی بیت وصال بلبل باکل
هنوز نابوده * بجیره شود بر آورد شانه سر پوپو * هدهدك آوازینه پوپو شخته نك آوازینه
کوکو دیدکلری کبی ﴿ شاوغر ﴾ سکون واو وفتح غین معجمه ایله ایکی معنایه در اول ماوراء النهر
حدودنده بر ولایت اسمیدر که ماوراسی کفره ولایتلری در اطراف ترکستاندر اول ولایتده
غایت لطیف ومقبول بز طوقورلر اکثر واغلب اهالیسی جلاهدر شمس فخری بیت خصمش
برهنه تشنه وبی چیز مانده بود * در دشت ریك وکافر از انسوی وشاوغر * ثانی فرهنك

حسنین وثانی ده بمعنی نای روینه که شبپوز دخی دیرلر شاور واومعروفله خسرو پرویزك ندیم
ومصاحبی ایدی شیرین ایله میانه لرنده واسطه اولوب اتمام مصلحت اتمکله کیمه رك هر عاشق
ومعشوق میاننده اولان واسطه یه علم اولمدی شاوور برواوزیاده ایله دخی شاور مرقوم
معناسنه در کذا فی فرهنك جهانکیری شاهافسر اظهارها ایله اسپرك دیدکاری او تدرکه
عربیده اکلیل الملك دیرلر کذا فی المجمع شاه انجیر اظهارها ایله برنوع خرده انجیردر
ایچنده تخمی اولماز اما غایت لذیذدر شاهپر وشهپر کلاهما بسکون الهاء وفتح الباء الفارسی
قوشك قناتنده اولان اوزون یلکلردر تفصیلی پرلغتی ذیلنده مرور ایلدی خواجه حافظ بیت
شکر خدا که باز درین اوج بارکاه * طاوس عرش میشنود صیت شهپرم شاهکار اظهار
ها وفتح کافله اجرتسز ایش که بکلرك بکلك ایشلری اجرتسز اولدیغیچون تسمیه اولنمش کذا
فی المجمع شاهوار اظهارها وفتح واو ایله جواهر قسمندن ایری وبی نظیر اوله انجو وسائر
جواهر وامثالی نسنه یه دیرلر معنای ترکیبی شاهه لایق دیمك اولور زیرا لفظ وار کلمه لیاقتدر
مثال جواهر کلامی اصفهانی بیت تا دیرها نیارد چرخ زمردین * از کان روزکار چومن لعل
شاهوار * مثال لشکر حکیم فردوسی بیت بیاراست لشکر که شاهوار * بقلب اندرون تیغ زن صد
هزار * مثال خانه حکیم اسدی بیت یکی خانه دید نو شاهوار * ززر وکهر بام وبومش نکار *
مثال عطا مختاری بیت چو شعر من شرف استماع سلطان یافت * شدم توانکر از انعام شاهوار
اکنون شایاز فتح یای تحتانیله بمعنی شاکار وشاهکار مرقومین کذا فی المؤید شبار فتح باء
موحده ایله دریاده اولان چوزندی که کرداب دیرلر کذا فی فرهنك جهانکیری شبانور فتح
باء موحده وضم نونله مرغ شب پره که ترکیده یراسه وعربیده خفاش دیرلر کذا فی المجمع
شبذیر سکون باء موحده ویای تحتانی وکسر ذال معجمه ایله حضرت باری تعالی حضر
اسمه نك اسماء شریفه سندندر شبذیر دخی دینلور کذا فی فرهنك جهانکیری شبر فتح
باء موحده ایله بوزن خبر شعله آتش معناسنه در حکیم سوزنی بیت آتش کرم سماء شن
شبری بفروزد * تا ز کرمی سر جمدان بزانو بازد شبپور سکون باء وحده وضم باء فارسیله
بمعنی شب پره شبپیر کسر باء فارسی وسکون یای تحتانیله بر طاغ آدیدر غایت
یوکسکدر رضی الدین نیشابوری * قطعه * چو در سواد ثناهای تو کذارم کلك * زجا برقص
درآید باستماع صریر * یکی صفینه ز علمش هزار بحر محیط * یکی دقیقه ز حلمش هزار کوه شبپیر
شبکر سکون باء موحده وفتح کافله حشرات ارضدر که اکثری کیجه لرده حرکت ایدرلر
بعض نسخه ده پوره که عربیده برغوث وجمعنه براغیث دیرلر شبکور سکون باء موحده
وضم کافله کوزی کیجه کورمینه دیرلر اسم عامدر انسانده وحیوانده استعمال اولنور عربیده
اعشی وعشوا معناسنه علتی روح باصره نك غلظتی یاخود اجزای عینك زیاده رطوبت
بولنمسندندر شبکیر سکون باء موحده ویای تحتانی وکسر کاف فارسیله اوچ معنایه
استعمال اولنور اول کیجه اویومیوب صباحه دك بیدار اولانه دیرلر عربیده قائم اللیل معناسنه
بو معنا ایله شعرا چوق استعمال ایلمشلردر قاضی یحیای لاهجی * رباعی * جسمم چو آهوان وحشی
زکنمك * دیکر نشوم تا بدامت دربند * از منزل پستی بهوای زلفش * باهوی قوی زدم

زدم زشبکیر بلند * مجمع الفرسده کیجه یوله کیدن کاربان وغیری معناسنه مولانا ماتنی بیت ١٢١
شب وروز از رفتن بی درنك * زشبکیر وایوارش آید بتنك * ایوار کوندز یورمکدر ثانی
فرهنك جهانکیریده بمعنی وقت صبح بعض فرهنکده وقت سحر معناسنه در کلا التقدیرین حکیم
قطران ارموی بیت هست مردم راشب وشبکیر موی وروی تو * موی راشب دان بدام وروی را
شبکیر کیر * بو بیتدن وقت صبح فهم اولنور عبد الرافع بیت باده چون آفتاب ازساقیان
ماهروی * بر سماع مطربی چون زهره شبکیر کرد * ثالث برقوش در سحر وقتنده آواز حزین
ایله اوتر لغ شپور مع ضم باء فارسیله بوری دیدکلری شید رطبل وسورنا ایله چالرلر اکثر محل
سرور سور وروز رزم وقتلرنده حکیم فردوسی بیت یکی زمکاهست کفتی بجای * زشپور دونالیدن
کر نای لغ شبهر مع سکون باء موحده ایله بوزن عبهر چاقر دیدکلری طوغانك منقارینه دیرلر
کذا فی الاداة لغ شبیار مع سکون باء موحده وفتح یای تحتانیله معروف وعند الاطبا مقبول
حبدر که جزؤ اعظمی صبر در اعلاسی سواحل یمنده سقطره نام برجزیره ده حاصل اولور
طبیعتی حار ویابسدر مسهل صفرا در رطوبت بالزجی دماغدن ومفاصلدن اخراج ایدر بعض
طب کتابلرنده شبیار نام صبردر که الواد نحی دیرلر لغ شتر مع سکون تاء مثناة ایله کنار مقاطعه
معناسنه در عربیده قطع معناسنه اعمدر کیمك یاخود کسر یعنی قرمق معناسنه زبان هندیده
دشمن دیمکدر ابو المعانی بیت رفتم زغم بر تماشا بشترکوی * زانکه زبان خلق شود شتر ازمرا *
لغ شخار مع فتح خاء معجمه ایله قلیه دیرلر طبراق کبی برنسنه درکه آنکله صابون بشورورلر اصلی
بریشل اوتدر آتشه یاقرلر طبراق اولور صویه اصلدوب صوین زیته قاتوب صابون ایدرلر
وبامه لردن یاغ لکه سن آنکله چیقاررلر خصوصا چوقه طوقندقده یاغنی آنکله چیقاررلر بعضه
بو یایه چکرلر روایت اولنور که زمان اولده مزبور قلیه یی کیمیایه جزؤ ایدرلرایمش حکیمك بری کیمیایه
سعی ومزبوراوتی یاقوب عمله کتوررکن فاسد اولوب کیمیایه جزؤ اولمق صلاحیتندن عاطل اولوز
مزبور حکیم علم حکمتله مزبورك صوین آلوب برمقدار کوج صوبی ایله کفایت مقداری زیت ایله
بشوروب صابونی تصنیف ایلمش قلیه حقنه استاد عنصری بیت ازنمك رنك اوکرفته قرار *
خاکش ازکرد شود کشته شخار * فرهنك وفائیده بمعنی نوشادرکه زنان حنایه قتوب اللرین
وطرنقلرین آنکله سیاه ایدرلر دیوب بو بیته متمسك اولمش شاعر بیت چون مرا با چلبان
کار نباشد پس ازین * رستم از وسمه وکلکونه وحنا وشخار لغ شخرور مع سکون خاء معجمه وضم
راء مهمله وواو مجهول ایله قره توت بعض فرهنکده بمعنی شخار مرقومدر کذا فی فرهنك جهانکیری
مع لغ شخسار مع سکون خاء معجمه وفتح سین مهمله ایله ایکی معنایه کلور اول زمین سخت یعنی
زراعته صالح اولمیوب که طاغ اتکلرنده واقع اولور شخ دخی دیرلر بو روایت فرهنك جهانکیریدندر
بو بیته متمسك اولمش استاد منوچهری بیت بکرد ارسر بشمهای ماهی * همی برخاست
از شخسار اوکل * ثانی مخفف شاخسار در بو معنایه حضرت مولانا قدس سره بیت
جبرئیل کرمی سدره مقام ووطنت * همچو مرغان زمین بر سر شخسار مرو لغ شخشار مع
سکون خا وفتح شین معجمتین ایله آبی برقوشدر نیزه رنك وباشنك اورتاسنده بیاضی اولور کذا
فی المجمع لغ شخور مع ضم خاء معجمه وواو معروفله طرنقله برنسنه یی یاره ایتمك معناسنه در

ق شدكار وشديار ع كلاهما بسكون الدال المهملتين اول بفتح الكاف ثانى بفتح الياء التحتانى
تحفة الاحبابده سورلمش تارلاكه شيار دخى ديرلر تركيده نطس وهرك عربيده فلخان ديرلر
شمس فخرى بيت زمين خاطر وكردشيار وتخم ثنات * دروفكندم تاخودچه آيد ازشدكار *
شاه ناصر خسرو بيت كل خوشبوى پاكيزه است اكرچند * نرويد جزكه در سركين وشدكار
فرهنك جهانكيريده تخم اكلمش يره ديرلر مثال لغت ثانى استاد رودكى بيت تازنده ام
مرانيست جزمدح تو دكر كار * كشت ودرودم اينست خرمن همين شديار * مختارى
درمذمت فلك بيت برزه كاوينست كرخوردناچار * برتخمى كه خودكند شديار ق شرع
زبان پهلويده شهر ديمكدر بومعناده شاردن مخففدر عربيده راء مشدده ايله ضد خيردر
ق شرمسار ع سكون را وفتح ميم وسين مهملتين ايله خجل معناسنه حكيم اسدى بيت
ازو هريكى رخ همى تافتند * كره شرمسارى همى يافتند * بونده الحاق ياايله خجلت معناسنه
اولور كمال پاشازاده مرحوم بونده دخى تصرف ايدوب بيورر شرمسارك تركيبى صفت ايله
موصوفدر اصلى شرمه سار در تركيب اولجق ها حذف اولنمشدر بوندمكى ها ساره هاسى كبيدركه
ذكرى مرور ايلدى اصلنده معناسى اود درشرمه اود لوديمكدركه اوتاندقده آدمباشنه آشاغه
صالرآندن حيا ظاهر اولمغين اكا نسبت ايلمشلردركاه اولورشرمسارى سر صفت قلورلر نتكم
بو بيتده واقعدر حكيم فردوسى بيت كه باشى تواى ناكس خيره كلا * كه سر شرمسارت كلا
كوهسار ق شرير ع كسر را مهمله وسكون ياى تحتانيله خوب وزيبا معناسنه در عربيده راء
مشدده ايله اهل شر وشركار معناسنه در ق حشس پر ع سكون شين معجمه وفتح باء فارسيله
التى پراقلى ظبوزكه رومولاينده زمان اولده مستعمل ومشهورايدى ق ششتار ع سكون
شين معجمه وفتح تاء مثناة ايله التى قيللو طنبوره وقوپوزه دخى ديرلر بوايكى لغته شاعر بيت
بروز رزمه دردست بوده شش پر * بروز بزم پيشش بوده ششتار ق ششدر ع سكون شين معجمه
وفتح دال مهمله ايله تاوله ديدكلريدركه نرد دخى ديرلر هرقسمى آلتيشرخانه يه تقسيم اولنمغين التى
قپوديمك اولور تركيبده اسم موضوع له معناسن افاده ايدركه داولى دن غلطدر چونكه نرد قارده
بحث مضاعف اوله اكا داود يرلر اكا اشارتدر تفصيل احوالى داو لغتى ذيلنده مرور ايلدى
ق شغر ع سكون غين معجمه ايله ال واياق ايشمدن خشين ودرشت اولوب درپى كبى اوله اكا
ديلور شغه وشوا دخى ديرلر عربيده ايكى معنايه در اول خلق واماليمدن خالى قلان
شهر ثانى كلب بول ايتدكده براياغن قالدردوغنه ديرلر ق شغربغر ع كلاهما بفتح الغين
المعجمه توابع الفاظ قبيلندندر پراكنده وپريشان معناسنه استاد دقيقى بيت هركرادر
جهان درسفرست * كاروازسفر شغربغرست ق شكر ع معروف ودخى تامشلق
معناسنه در اما كسر كافله زنانك موضع معهوديدر كذا فى فرهنك جهانكيرى ق شكربار ع
شكر ايله باردن مركبدركه بار بارانيدن دن اسم فاعلدر ياغدريجى معناسنه بوتعبير اكثر محبوبلر
سوزنده استعمال اولنور لذيذ وشيرين سويلدكلرى اجلدن شيرين كفتار وسخن شكربار ديرلر
ق شكير ع كسر كاف وسكون ياى تحتانيله شفتالويه بكزر بر ميوه در شفترنك وشليل دخى
ديرلر قزل و بياض اولور كذا فى فرهنك جهانكيرى ق شنوار ع ايكى معنايه در اول ايچ طونه

۱۲۲ طونه دیرلر ثانی معروف شلوار وچقشور وچینتیا نه دخی دیرلر ابو المعانی * قطعه * شود
زسوی خریدار غبن بازارش * کشاد میدهد آندم چو بند شلوارش * اکر بجان بفروشد
متاع ذوق وصال * شود بکایک سودش دل خریدارش * نه دید کس چنین ارزان متاع
پرقیمت * بجان ودل همی آرزد کشاد شلوارش * عربیده ایچ طونه سراویل وچغتای لساننده
ایشتان دیرلر کسر الفله مرعلیشیر فخرنده بر قوجه قاری صاتدوغی بز وصفنده دیر بیت کونلاك
وایشتانا چولایق ایماس * هر بی بها بیرلا موافق ایماس ع شمر ع فتح میمله بوزن قمر کوچك
کول ودخی صو ایرکیلوب طوردوغنه دیرلر که آبکیر وآژیر وآبدان وژی دخی دیرلر
شمس فخری بیت ای برتیغ توحبال حریر * وی بردست توبحار شمر * خواجه سلمان بیت
درآب شمر این همه ماهی زراندود * پیدا زپی آن ریخت که بهرا برقانست ع شمشیر ع
اکرچه مشهوری عامه لساننده کسر شین ایله در لکن افصحی فتحه ایله در قلیجه دیرلر
وقلیجك آدی همان تیغ وشمشیر دکلدر بوکتابده راقم الحروف فرق دن متجاوز آدینی یازمق واقع
اولمشدر اکرچه استشهاده حاجت یوقدر لکن ملك الشعرا فی عصره صائب تبریزینك بر بیتی تبرکا
تحریر اولندی بیت عالمی را کشت ودست وتیغ اورنکین نشد * تیزی شمشیر پاك ازخون کند
شمشیررا ع شنکار ع سکون نون وفتح کاف فارسیله براوتدر بپراغی سیاه وکوکی بوغون
اولور معربی شنجار در ابو جلسای مرقوم معناسنه که عربیده بر آدی دخی خس الحمار وعاقر سمعا
وشجرة الدم ورجل الحمامه وحمیرا دخی دیرلر ع شنکویر ع سکون نون ویای تحتانی وفتح
کاف وکسر واو ایله یعنی زنجبیل که شنکلیل دخی دیرلر کذا فی المجمع ع شنکور ع سکون
نون وضم کاف ایله سپید که ایچنده اوزم صقویب صوین صاف ایدرلر کذا فی فرهنك جهانکیری
اما مجمع الفرسده چادردیر کنك کوبکی که بادریسه خیمه دیدکاریدر ع شوکار ع واو مجهوله
وفتح کافله دزد وعیار معناسنه که شبکار دخی دیرلر میرنظمی بیت زند راه خرد آلام
حسرت * همین شد کو یا شوکار محنت ع شوندر ع فتح واو ودال مهمله وسکون نونله
قزل شلغم که چوکندر دخی دیرلر ع شوهر ع بوزن جوهر زوج معناسنه که عورت اری در
شوی دخی دیرلر بوزن کوی استاد بیت زن دنیا عجوز حیله اندیش * کند هر پنج روزی
شوهر خویش ع شهدیوار ع سکون ها ویای تحتانی وکسر دال مهمله وفتح واو ایله ملوك
ووزرانك سرایلرنده اولان دیوار بلند ع شهرزور ع سکون ها وراء مهمله وضم زاء معجمه ایله
بابل اقلیمنده بر شهرك آدیدر ع شهریار ع اول پادشاهه دیرلر که زماننده اولان پادشاهلردن
اعظم وذی قوت اوله کذا فی المجمع ع شهر ع ترکیده دخی دیرلر عربیده مصر ومدینه
دیدکلری شهره دینلور شیخ نظامی بیت شهر وسپه را چو شوی نیکخواه * نیك تو خواهد
همه شهر وسپاه * عربیده شهرك معناسی اوتوز کوندن عبارت اولان آیدر که فارسیده ماه
دیدکلری اما فارسیده هم اوتوز کونه وهم قمره ماه دیرلر عربیده انجق اوتوز کونه شهر دیرلر قمره
شهر دیمزلر ع شهریور وشهریور ع کلاهما بسکون الهاء وکسر الراء المهمله اوج معنابه
کلور اول فرهنك جهانکیریده بر فرشته اسمیدر که جمیع فلزات یعنی معادن وآتشه موکل در
وماه شهریورده واقع اولان تدبیر امور ومصالح اکا متعلقدر حکیم فردوسی بیت زشهری...

بادوفتح وظفر * بزرکی وتخت وکلاه وکمر * بومعنایه زراتشت بهرام بیت نکه کرد شهریور امشاسفند * به پیش آمدش بادل پرزیمد * ثانی سال شمسیه دن آلتنجی آیك آدیدرکه نیراعظمك برج سنبله ده زمان مکثی در ثالث هرماه شمسیه نك دردنجی کونی اسمیدر قاعدهٔ مقررهٔ فرس که هرآیك اسمی که برکونك اسمیله مطابق واقع اوله اولکون عید جشن ایدرلر بوکونك اهل فارس قتنده خیلی اعتباری واردر تولد داراب بن بهمن شاه بوکونده واقع اولمشدر حکیم فردوسی بیت بشهریور بهمن ازبامداد * جهاندار داراب زمادر بزاد شهسوار ملوکانه آته بنن وآت اوزرنده دلیرانه اوتوروب مردانه حرکت ایتدورنه دیرلر ابوالمعانی بیت زیرپایت یك نکه کن تانباشد پایمال * شهسوار طرز خاصت میکند عالم خراب شهکار سکون هاوفتح کافله ارض مزروعه یعنی اکلمش یر معناسنه شهوار شاهوار مرقوملك جمله معنالریله مترادفدر زراتشت بهرام بیت درآنجا تختها بنهاده بسیار * بران برجایهای خوب وشهوار شیبور سکون یای تحتانی وضم باء موحده وباء فارسیله ده مرویدر نای روییش معناسنه کرنای اولمق فهم اولنور حکیم اسدی بیت زکوس نفیر وخروش دری * زشیبور وازنالهٔ کرنای مع الزاء المعجمه * شاماز فتح میمله برموضع اسمیدر که قدیمدن آنده کبران توطن ایلمشلر شباروز برکون برکیجه واولمقدار زماندن عبارتدر کیجه ایله کوندزك ارتباطی وبربرینه مقابل اولدقلری جهتدن اولمقدار زمان تعیین اولنور شب افروز ایکی معنایه در اول یلدزبوجکی که شبتاب دخی دیرلر ابوالمعانی بیت نبوده چشم یك ازاول اورا * یکی دیکرچومانند شب افروز * ثانی مشهور ملکی نك اونجی آیی آدیدر کذا فی فرهنگ جهانکیری شب انکیز یعنی شب پره که یراسه دیرلر شب آویز سکون باء موحده ایله برقوشدر کیجه لرده اغاج بوداقلرینه ایاغندن آصیلوب صباحه دك فریاد ایدر صداسندن یاحق فهم اولنور مشهوری بودرکه فریادندن بوغازندن برقطره قان کلمدکجه فارغ اولماز شیخ نظامی بیت مثم دراجهٔ مرغان شبخیز * همه شب مونس مرغ شب آویز شب باز سکون باء موحدهٔ اولی وفتح ثانیه ایله ایکی معنایه در اول کیجه لرده مشعبده بازلق ایدوب اشکال مختلف کوستره محمد عصار بیت دوچشمش کرده زاجفان خیمه راباز * زلعبتهای مردم بوده شب باز * ثانی کیجه لرده تنها قالقوب عبادت وتسبیح وتهلیل وتلاوت قرآن ایدنه دیرلر کذا فی فرهنگ جهانکیری بوایکی معنایه میرنظمی بیت نیم شب باز اکر شبخیز باشم * بشب بازی هوس رانیز باشم شبدیز سکون باء موحده ویای تحتانی وکسر دال مهمله ایله اوچ معنایه کلور اول فرهنگ جهانکیریده هرسیاه آته دیرلر عموما ومعنای ترکیب دخی آنی اقتضا ایدرکه شبدن مراد قرا کولقدر ودیز آته دیرلر دیزه دخی دینلور که هاء علامتی حذف ایدوب سیاه رنك آته علم ایلدیلر خواجه سلمان بیت ازپی شبدیز مشیدی شب رکاب زرزدند * نقرهٔ خنك آسمانرا نعل زرین برزدند * حکیم فردوسی بیت من ورستم اسب شبدیز وتیغ * نیاردبدو سایه کستردمیغ * ثانی خسرو پرویزك مخصوص ومشهور آتنك آدیدرکه سیاهه یقین رنکلو ایدی مجمع الفرس ده نام اسب شیرین درکه خسروه ویرمش ایدی دیوب بو بیته متمسك اولمش بیت چوپرویز آن سخن بشنید وشد نیز *

تیز* بجست از جای وشد بر پشت شبدیز* تاریخ طبری ده مسطوردرکه مذکور آت دنیاده اولاز ۱۲۳
آنلردن درت قارش یوکسلک ایدی وقویروغی سائر آتلرك ایکی قویروغی قدر وایکی بلوك طورر
ایدی وهر ایاغنه اون ایکی مثقاله نعل اوررلر ایدی خسروکند ویدیکی طعامدن اول آته دخی
ویررلر ایدی هرنه اولسه یرایدی مزبور آت اولدکده خسرو امر ایلدی هیأتنی بر مجلا طاشه
نقش ورسم ایلدیلر خسرو گاه گاه اول تصویره نظر ایدردی حالا اول طاش شهر کرمانده در
میر خسرو. بیت یکی شبگون که نامش بود شبدیز* کره برده زصرصر در تك وتیز* معنای
ثالث باربد خسرو مصنفاتندن بر لحن آدیدر دیرلرکه برکون مرقوم آت خسروك نظر کاهنده
ایکن باربد برلحن اختراع ایدوب آدنی شبدیز قومش شیخ نظامی بیت هر آن شب کو
کرفتی راه شبدیز* شدندی جمله آفاق شبخیز ل شبغار ع سکون باء موحده وفتح غین
معجمه ایله آغیل که کیجه قیون وصغر یاتمق ایچون ایدرلر کذا فی فرهنگ جهانکیری
ل شجلیز ع سکون جیم ویای تحتانی وکسر لامله بمعنی سرمای سخت یعنی شدید صوغوق
کذا فی التحفه ل شش انداز ع اول کیسه دیرلرکه قاراویونده شش بجول ایله اویون ایتمش
اوله لر شاعر. بیت برون آمد زپرده سحرسازی* شش اندازی بجای سینه بازی ل شکرریز ع
ایکی معنایه کلور اول فرهنگ میرزا ابراهیمده کلام فصیح ومعنی دار وبذله کوی معناسنه ثانی
مؤید الفضلاده کریه شادی معناسنه مرویدر حکیم خاقانی. بیت در شکرریزند اشك
خوش که کردوز ابصبح* همچو پسته رسبز خون آلود خندان دیده اند* مجمع الفرسده
عروس ایچون کوندریلان هدیه وغیره حکیم خاقانی. بیت نثار اشك من هر دم شکرریز ست
پنهانی* که همت رازنا شوبست باز ابود پیشانی* شرفنامه ده دخی کریه شادی ونثار معناسنه
منقولدر ل شمیز ع کسر میم وسکون یای تحتانیله مزارع معناسنه که بشومیز وشویز
دخی دیرلر ضم شین ایله زراعت ایچون آماده اولمش تارلایه دیرلر کذا فی فرهنگ جهانکیری
ل شنکبیز وشنکویز ع کلاهما بسکون النون وکاف الفارسی اول بکسر الباء الموحده ثانی
بکسر الواو ایکی معنایه در اول خرمادن حاصل اولان شراب هندی لسانده سندی دیرلر ثانی
زبان پهلویده مز بجبیل معناسنه در ل شوریز ع سکون واو وکسر راء مهمله ایله مزرعه
معناسنه یعنی زراعت اولناجق یره دیرلر ل شهباز ع مشهوردر طوغان نوعندندر پادشاهلر
قتنده مقبوللدر شاعر. بیت بکف شهباز ودر زیر اسب تازی* سلاح آراسته نمود بازی
ل شهرباز ع سکون ها وراء مهمله وفتح باء موحده ایله رود جیحون اسمیدر میر نظمی. بیت
عشق در دل که خون کد از بود* از دو چشم دو شهرباز بود ل شهرسبز ع ولایت سمرقندده
بر شهر آدیدرکه شهرکش دخی دیرلر ل شهرناز ع سکون ها وراء مهمله وفتح نونله جمشیدك
همشیره سی آدیدرکه ضحاك آنی حباله ازدواجه کتورمشیدی حکیم فردوسی. بیت
زیکدست سرو سهی ارنواز* بدست دکر ماه وشهرناز ل شهروز ع سکون ها وضم راء
مهمله وواو معروفله شهرود مرقوم معناسنه یعنی رودخانه بزرك ل شهریوز ع سکون ها
ویای تحتانی وکسر راء مهمله ایله شهروز فارسیه نك آخرایی در ل مع السین المهمله* شاس ع
وزن کاس بدخوی وبد اخلاق معناسنه شاعر. بیت چو بنیاد جهان که بی اساس است*

شن س

نه بيغمروى راحت هركه شاس است ك شامس وشاموس ع كلاهما بضم الميم جنس
خاكدن بر نوع طير اقدر اول دخى ايكى نوع اولور برى صفانجى دربلكو كبى وبر مقدار اشلامه سى
اولور اكا كوكب شاموس ديرلر نتكم طلق ايشلدوغندن كوكب ارض ديرلر وبر نوع دخى سمت
وصقبلك اولور شويله كدله طوقنسه يا پشور اوززينه صودوكلسه فى الحال ازيلور مجمع الفرسده
كسر ميمله يونان زمينده برجزيره اسميدر استاد عنصرى بيت باپين يكى شهد شامس
نيام * يكى شهريار اندروشادكام ك نشانهٔ كرپاس ع فتح نون وباء فارسى وكسر كاف وسكون
راء مهمله ايله جلاه آلتلرندن ايكى باشى ايكنه كبى دمورلى براغاجدركه بزى طوقدقچه دفعه
اردندن انى بزك اينته قورلركه بزى اينلو وهموار ايليه بعضيلر اكا متيت ديرلر كذا فى المجمع
ك شماسماس ع فتح ميم وسين مهمله ايله توران مبارزلرندن بر مبارز آديدر قارن بن كاوه النده
هلاك اولدى كذا فى فرهنك جهانكيرى ك مع الشين المعجمه * شاباش ع فتح باء موحده
ايله كلمهٔ تحسين وآفريندر اصلى شادباشدر تخفيفا دالى حذف اولنمشدر حكيم سوزنى
بيت كرسيم دهى هزار احسنت * ورزر بخشى هزار شاباش ك شادباش ع سكون دال
مهمله وفتح باء موحده ايله كلمهٔ تحسيندر آفرين ديمك اولور شاعر بيت اين دل زارم بغمزه
قتل كرد * شادباش اى چشم خونى شادباش * وبر معناسى دخى شهور ملكىنك يكرمى
آلتنجى كونى اسميدر كذا فى فرهنك جهانكيرى ك شاش ع ماوراء النهرده واقع بر شهر
آديدر خواجكان نقشبنديه دن نيچه اعزهٔ كرام ومولانا بدر الدين شاشى اول شهردندر
ك شامش ع كسر ميم ايله يونان زمينده برجزيره اسميدر كذا فى فرهنك ميرزا ابراهيم
ك شاهرش ع سكون ها وكسر راء مهمله ايله پنج ارش معناسنه در كذا فى فرهنك
جهانكيرى حكيم فردوسى * مثنوى * زدا نش درانديزد اوشده كروه * دو ديوار كرد از دو
بالاى كوه * زبان سر تيغ بالاى او * چو صد شاهرش كرد پهناى او ك شپوش ع سكون باء
عجمى وواو معروفله اصلى شب پوش ايدى تخفيفا باء موحده حذف اولنمش كيجه لك طاقيه
وسائر كيجه كيلن اثواب معناسنه در حكيم سنايى بيت اى روز تو عالم را پوشيده كلاه تو *
نامنس بچه معنى تو شپوش نهادستى * وله ايضا بيت بجستى باز كرده بند كرنه * ز شوخى كج
نهاده طرف شپوش ك شب پوش ع مجمع الفرسده برقع معناسنه روايت اولنوب بو بيته
متمسك اولمش حكيم سنايى بيت چه رسمست آن نهادن زلف بر دوش * نمودن روز را
از طرف شب پوش * فرهنك ميرزا ابراهيمده جامه خواب وتخفيفه كه كيجه لرده باشه كيرلر
ك شخش ع سكون خاء معجمه ايله ايكى معنايه كلور اول جامهٔ كهنه يعنى لباس خسيس
وبى قيمت شمس فخرى بيت بجاى رسيد ست حال عدوش * كه پيشش به از شرب
مصر يست شخش * ثانى سورچمك لغزيدن معناسنه اسم مصدر اولور شمس فخرى
بيت بمندش چنان بسپرد قلعه ها * كه يك ذره نبود ورا لخش شخش ك شخيش وشخش ع
كلاهما بكسر الخاء المعجمه اول زيادهٔ ياى تحتانيله مجمع الفرسده بر كوچك خوش آواز قوشدر
استاد رودكى بيت كرك را كى رسد ملامت شاة * بازرا كى رسد نهيب شخش * وشخشيدن
لفظندن صيغهٔ امر ووصف تركيبى اولور فرهنك وفايى ده نام مرغيست وادات الفضلاده

الفضلاده سورچمك وجامه كهنه مسطوردر ﴿ششش﴾ الثی درعربیلاصت دیرلر چغتای لسانندن آلتاو دیرلر آلتسی بیله دیمکدر آلتاودن دخی دیرلر اسماء اعداده بو اسلوب مطرددر مثلا ایکاو لا ایکیسی بیله اوچاو لا اوچی بیله دیمك اولور ﴿ششفش﴾ سکون فا ایله اوج معنایه کاور اول بر چبقدر که حلاج آنکله پنبه جمع ایدر یعنی پنبه آتلدقده طاغلور اول چبوغله جمع ایدر ششفش دخی دیرلر کذا فی ادات الفضلا ثانی شاخ درخت ثالث تزك یعنی ترسك قوریسی ﴿ششکرش﴾ سکون کاف وکسر راء مهمله ایله بمعنی بدنامی یعنی کم اعمال ایله بدنام اوله کذا فی التحفه ﴿ششکیش﴾ کسر کاف وسکون یای تحتانیله سازدن وحصیردن چوپندن اورلمش جوال کذا فی المجمع ﴿ششلل کوش﴾ فتح لام اول وسکون شین ثانی وضم کاف فارسیله قولقلاری توپلو واشاغی صارقمش کوپك که اکثری خرده اولور ترکیده ماصتی وعربیده قطمیر دیرلر پند اورازی * قطعه * سه چیزت میبرد نهل دل ریش * اکر اهل دلی دست آرومندیش * ممند کوروتازویار همدم * ششلل کوشی که درخشکان زند میش ﴿شماسناش﴾ تورانی بر مبارز نامی در قارن بن کاوه آهنکر النده هلاك اولدی کذا فی المجمع ﴿ششنش﴾ سکون نونله ششفش مرقوم معناسنه دره بر بیده ضم شین وفتح نونله فارسیده خرمایه دیرلر ﴿ششوش﴾ سکون واو ایله باغ چبوغنك بودامسی درشوغ دخی دیرلر کذا فی نعمة الله وجامع الفرس ومجمع الفرسده ولایت حوزستانده بر شهر آدیدر ناصرخسرو بیت باغی که بداز برف چو کنجینه هدای * بنکرش ازو پای مخلق ششنه ششوشش ﴿ششیدوش﴾ سکون یای تحتانی وضم دال مهمله ایله بر پهلوان آدیدر حکیم فردوسی بیت چو شیدوش ورهام وکستهم وکیو * زره داد بزین وخرلدونبو ﴿ششهنش﴾ کسرها وسکون نونله حدسن متجاوز معصیت مثل الکبائر وغیره ابوالمعانی بیت کرم ولطف توشفیع منست * عفوفرما اکر ششهنش کنم *

﴿مع الغین المعجمة﴾ * ﴿ششجراغ﴾ اول کوهره دیرلر که کیجه شعله ویرر بین الناس یاقوت در روایت اولنور که کاو دریا کیجه وقتنده دریادن چیقوب لب دریاده واقع اولان سبزه زاردن اوتلق مراد ایدینور لکن قراکوده اوتلك کندویه مناسبن کوره مك ایله دریادن بر کوهر ششجراغ لتقرینه آلوب کتورب چمن اوزرینه قورو آنك شعله سنده اوتلار بعده ینه کوترب دریایه کیدر بعض کمسنه لر اول کاوك احوالنی بیلورلر اول محله وازوب کوتمزدن بر پرده مختفی اولورلرمز بود کاو اول کوهری کتوروب قویوب اوتلامغه باشلدوغی کبی آهسته واروب کوهر اوزرینه باچق آتوب کوهری اوزترلر وسکردوب اغاجه چیقارلر کاو اراپوب بولمدقده ای وهوی ایله کاوی قاچروب کوهری آلورلر بو معنایی مؤید حضرت مولانا قدس سره * مثنوی * میبرددر نور آن کوهربقر * ناکهان کردد زکوهر دورتر * تاجری می درنهد بلجم سیاه * تاشود تاریك بلجم وسبزکاه * بس کریزد مرد تاجر بر درخت * کاوجویان مردرا باشاخ سخت * بیست باران کاو تازد کرد مرج * تاکند آن مردرا درشاخ درج * چون ازو نومید باشد کاو نر * آید آنجا که نهاده بد کهر * بلجم بیند فوق درشاهوار * بس ز طین بکریزد آن ابلیس وار * بلجم سیاه بالچقدر وششجراغك وجودی موجود اولدوغنه میرخسرو بیت ازپی امروز می افروخت چندین ششجراغ * سالها کر شمع خورشید آتش اندر کان کرفت ﴿ششغ﴾ شاخ

شَ غ

درخت وشاخ كاو وشاخ آهو يعنى اغاج دالى واوكوز وآهو بوينوزى ومطلقا وكوزن يعنى صغن
بوينوزى خصوصا . بومعنايه منلا همام بن مغيث هانسوى * قطعه * از تست بر ين عالم كه
بهمه كار * پيروزى اين كنبد ميناى معلق * بر خشت كل افراشته وكرده مزين * از مهره
باور سراسر شغ عومق ؛ شوغ ؛ واو مجهول ايله بمعنى شوش مرقوم يعنى اوزم چبوغى
بوداممسى شوغه دخى ديرلر ؛ مع الفاء * شاروف ؛ ضم راء مهمله وواو معروفله سپور كه شف
وسپور كه باغى معناسنه در كذا فى فرهنك جهانكيرى ؛ شندف ؛ سكون نون وفتح دال
مهمله ايله طبل سندف معناسنه در استاد فرخى بيت تا بدر خانۀ تو بر كه نوبت * سمين
شندف زند وزرين مسمار ؛ شرف ؛ سكون راء مهمله ايله هر برآوازه ديرلر عموما اياق
سسينه ديرلر خصوصا كه شرفاك وشرفانك وشرفالك وشرفه دخى ديرلر شمس فخرى
بيت همى تا بتخصيص خوانند كرفت * شرف را بشرف وحرف را بحرف ؛ شفشف ؛
سكون فا وفتح شين ثانى ايله بمعنى شفشس مرقوم يعنى شاخ درخت كذا فى المجمع ؛ شف ؛
بمعنى شب فايله بابينلرنده تبادل وتواخى اولدوغى معلوم ارباب لغتدر وعربيده اوچ معنايه در
اول جامۀ باريك ونازك وپردۀ دقيق كه وراسنده اولان كورينه ثانى لاغر ايلمك ثالث غمناك
وكسر شين ايله ينه عربيده زياده ايلمك وآر تورمق واكسلتمك معنالرينه بومعناده اضداد
قبيلندندر ؛ شكرف ؛ فتح كاف فارسى وسكون راء مهمله ايله اوچ معنايه در اول بمعنى نيكو
وخوش شيخ نظامى بيت اكر نقش مردم بخوانى شكرف * بكويند مردم چنين است
حرف * ثانى بمعنى حشمت وبزركى ومحتشم معناسنه استاد كسايى بيت ازين زمانۀ
جافى وكردش شب وروز * شكرف كشت صبور وصبور كشت شكرف * ثالث فرهنك وفايى ده
بمعنى خوشنما يندر حكيم خاقانى بيت نور صبح بكمند مست اينست شكرف اكردهى * دادمى كه
ميل هل صبحدمست نورى ؛ شلف ؛ سكون لام ايله فرهنك جهانكيرده زن فاحشه
وروسپى كه قحبه دخى ديرلر حكيم سوزنى بيت ريش تو در كشاكش آن كنده پير شلف *
صبلت بدست آن جلب كس فروش شنك * وله بيت يا نجك سر پلى بر كناه شلف زنيست
سر پليست كه يابد كناهكار جزا ؛ شندف ؛ سكون نون وفتح دال مهمله ايله طبل يعنى
دهل شمس فخرى بيت از هيبت تو زهرۀ مريخ شود آب * چون ناله برآيد بمصاف تو
زشندف ؛ شنكرف ؛ سكون نون وراء مهمله وكاف فارسيله ايكى معنايه در اول زنجفره
ديدكلرى قرمزى طاشدر كه سحق ايدوب تخته بويارلر حكيم اسدى بيت جهان كشت
چون ابر الماس ريز * شد از خاك وخون باد شنكرف بيز * خواجه سلمان بيت رايت پيروزئ
افلاك نيل اندود كشت * خنجر شنكرف مريخ در زنكار باد * معربى سنجفره در ثانى بر
قورد جغزدر منزروعاته دوشدكده تباه ايدر فرهنك ميرزا ابراهيمده كرم كندم خوار واقعدر
كذا فى الاداة ؛ مع القاف * شوق ؛ وجد وحالت وسرور قلبيه وآرزو عربيله مشتركدر شق
لابن الصغار الماردانى بيت وجدت ابرح شوقا فى الوجود الى * لقايه واشد الشوق ابرحه *
؛ مع الكاف * شابيزك ؛ كسر باء موحده وسكون ياى تحتانى وفتح زاء معجمه ايله براوتدر شك
مكيف بعض تركيبه جزء ايدرلر يالكز زياده استعمال اولنسه غايت مخدر اولدوغندن

اولان وغندن وجودی اویشد ورر اما آزی نشاط وفرح ویرر عربیده لفاح دیرلر ق شاخلك ع فتح خاء
معجمه ایله ادویه دن بر نوع اوتدر خرده دالللری وار در عربیده اکلیل الملك دیرلر ق شارك ع فتح راء
مهمله ایله فرهنك حسینی وفایی ده زاء معجمه وغیر معجمه ایله ده بر خوش آوازقوشدر سیاه رنك
اولور استاد لبیبی بیت الا تا در آیند طوطی وشارك * الا تا سرایند قمری وساری * تحفة
الاحبابده بمعنی هزاردستان مسطوردر وفرهنك جهانکیریده بابل جنسندن بر قوشدر دیمشلر
وآوازده مشابهت کلیه سی واردر حکیم اسدی بیت پراکنده بامشکدم سنکخوار *
خروشان بهم شارك وکبك وسار * میرخسرو بیت اکر شاهین زبون کرددز شارك * کاه
کلرغ رازیبد بتارك ق شاشاك وشاشك وشوشك ع کاهم بفتح الشین المعجمه فرهنك
جهانکیریده تیهو دیدکلری قوشدر وتنبوره معناسنه ده کلور ومجمع الفرسده چارتار معناسته
مرویدر استاد فرخی بیت کهی رباب زنی کاه بربط وکه چنك * کهی چغانه وتنبور وشاشك
وعنقا * صنقاد نی بر سازدر بو بیت خواجه اوزره چندنده ر اما بر لغتده بر نوا آدیدر وفرهنك
میرزا ابراهیمده شاشك بمعنی تیهودر اما ادات الفضلاده انجق شوشك تیهودر ق شاك ع کوکای
اغاجلرك دیبندن چقان خرده فدانه دیرلر مجمع الفرسده سینه بند زنان یعنی دورات کوکسلرینه
آصدقلری نسنه که انجو وآلتون ایله ایدرلر اکا شماچه وشاماك وشاماچه وشاماچه دخی دیرلر
ادات الفضلاده بمعنی بزنز یعنی ارکك کچی حکیم سوزنی بیت چوکرك کرسنه میان رمه *
چه میش وچه بره چه بحنه چه شاك ق شاماك وشامك ع کلاهما بفتح المیم یمتنه قفتان
وقصه جامه که مکاری وقلندران وامثالی کسنه لرك جامه سی کذا فی کتاب السامی ق شانه سرك
فتح نون وسین وراء مهملتین ایله هدهد دیدکلری تاجلی قوش شانه سر دخی دیرلر میر نظمی
* مثنوی * ازانجا قاصدی کشتست واصل * شده شانه سرك از اوج نازل * که بود آن
قاصدی هدهد سرشتی * چه هدهد بلکه طاوس بهشتی ق شبان فر یبلك وشبان فریوك ع
کلاهما بفتح الباء الموحده وکسر الفاء وسکون الیاء التحتانی آتماجه یه بکزر بر قوشدر زرا وزرنك
اوتور آدم کوردکده اولقدر سکون اوزره درکه طوتیلور صانوب یاننه وارد قچه قالقاریشه یره
قونار بو منوال اوزره آدمی آلداو ادات الفضلاده ضم شین ویای تحتانیله مرویدر
ق شب پرك ع سکون باء موحده وفتح باء فارسیله پراسه که عربیده خفاش دیرلر مثلا بیت
بصبح وشام بکردید آن هما پرواز * بروز صعوه بشب همچو شب پرك کشته ق شبچراغك ع
سکون باء موحده وفتح جیم فارسی وغین معجمه ایله یلدز قوردی که کیجه ایشیلر شبتاب ومروسه
وکاغنه دخی دیرلر نیازی بخاری منظومه سنده بیت شبچراغك چراغله شبتاب *
کرمکی کو بود شب افروز آب ق شبچك ع سکون باء موحده وفتح جیم فارسیله شب برات که
نصف ماه شعبانده اعتبار ایدرلر شب ایله چك دن مرکبدر برات معناسنه دراهو المعانی بیت
شود هر روز خرم عید ونوروز * شود هر شب سعید چون قدر وشبچك * اضافتله دخی
استعمال اولنور استاد رودکی بیت چراغان شب چك آنچنان شد * که کیتی رشك هشتم
آسمان شد ق شبخیزك ع سکون باء موحده ویای تحتانی وفتح خاء وزاء معجمتین ایله تره تیزك که
عربیده رشاد ترکیده تره دیرلر ق شبك ع فتح باء موحده ایله اوج معنایه کلور اول قزل منقر

ثانی هردلکلونسنه ثالث هرالاجه اولان نسنه کذا فی فرهنگ جهانکیری ﴿و﴾ شرزدك ﴿ع﴾
فتح راء ودال مهملتین وسکون زاء معجمه ایله آلوی کوهی که صاری وقزل اولور وترکیده آلج عربیده
زعرور دیرلر ﴿و﴾ شرفاك وشرفالنك وشرفنك وشرفك ﴿ع﴾ کلیهم بسکون الراء المهملة
وفتح الفاء هرآوازه دیرلر عموما وایاق سسنه دیرلر خصوصا شینك مکسوره ایله دخی روایت
اولنمشدر مثال معنی اول ادیب صابر بیت تامهره دل کرفت ناپاك * درطاس فلك فتاد
شرفاك * بمعنی ثانی ابوشکور بیت توانکر بنزدیك زن خفته بود * زن از خواب شرفاك
مردم شنود * شمس فخری بیت تا بهنکام رفتن اندر راه * نبود مور ومار راشرفاك ﴿و﴾ شرك ﴿ع﴾
فتح راء مهمله ایله قبرجق که وجود انسانده ظاهر اولور وسببی دم فاسد وصفرا مختلط اولوب
ظهور وایمسر اطباء شری دیرلر علاجی عسیر بر علتدر وشرك عربیده اوچ معنایه کلور اول
برابیك برباشی حلقه حلقه ایدوب برباشی اول حلقه لردن کچوروب دوزاق باشلرینه قورلر
قوش قوندقده ایاقی آیاغنه کچوب طوتیلور فارسیده پلغشته دیرلر ثانی راه جاده که شاهراه
دیرلر ثالث یول اورتاسنه دیرلر وسکون راء مهمله ایله فارسیده بعض ادویه یغلدقلری بز
پارلرینه دیرلر وکسر شینك ایله ینه فارسیده بر نوع قبرجقدر اکثر اطفالك جمیع بدننده چیقار
عربیده جدری وترکیده چیچك دیرلر وکسر شینك ایله ینه عربیده کافر اولمق معناسنه در فاعل
وقائلنه مشرك دیرلر ﴿و﴾ شغك ﴿ع﴾ فتح غین معجمه ایله ابله ونادان وجلف معناسنه که فایله شفك
دخی دیرلر کذا فی المجمع ﴿و﴾ شفك ﴿ع﴾ فتح فایله ابله ونادان معناسنه در استاد رودکی بیت
پنداشت همی حاسد کوباز نیاید * باز آمدم هر تا شغکی ژاژ بخاید * معیار جمالیده سکون
فایله معنای مزبوره در شمس فخری * قطعه * درملك شهنشاه جمال الحق والدین * نه ظلم
وستم باشد ونه فتنه ونه سفك * آنجا وطن مردم ومرد نست ودلاور * نه جای مخنث بود
ومردمك شفك * ودخی فرهنگ جهانکیریده هرنسنه نك اسکیشی وفناء اولمشینه دیرلر
﴿و﴾ شك ﴿ع﴾ بمعنی مرك موش یعنی سچان اوتی که عربیده شکب وسم الفار دخی دیرلر معنای
عربیسی ضد یقیندر ایکی معنایه حکیم سوزنی * قطعه * داندهرآنکه بازشناسد سك
از یقین * کاندر بزرکواری تو نیست هیچ شك * کر بر شرنك وشك بوزد باد لطف
تو * درحال شهد وشکر کردد شرنك وشك ﴿و﴾ شکاشك ﴿ع﴾ فتح کاف وشین معجمه ایله
آواز پای که یوریدکده ظاهر اولور اکا شلبوی دخی دیرلر کذا فی المؤید ﴿و﴾ شکربرك ﴿ع﴾ فتح
کاف وباء موحده ایله صافی شکردن بادامله ایدرلر عربیده عبرهر وعبرهن دخی دیرلر کذا
فی فرهنگ جهانکیری اما مجمع الفرسده آخری کاف فارسیله مرویدر خواجه عمید
لوبکی بیت نهال نهال من بی نوارا * شکربرك لعلش نوا میفرستد * فرهنگ میرزا ابراهیمده
هرازو پهن پرکاله لرکه شکردن پر بنه بغارلر اکا شکر قلم دخی دیرلر ﴿و﴾ شکشك ﴿ع﴾ شکاشك
مرقوم معناسنه در کذا فی المؤید ﴿و﴾ شکك ﴿ع﴾ فتح کافله اول دکنه رکه آدمك اتکنه واثوابنه
یاپشور دوزه دخی دیرلر کذا فی المجمع بومعنایه ابو المعانی بیت کاش بودم براه جانانرا *
سردامن بکیردم چو شکك ﴿و﴾ شلك ﴿ع﴾ فتح لامله درخت نور سیده معناسنه در وسکون
لامله سیاه قورتدر آدمه وحیوانه یاپشدقده قانن صورر بولانق صولرده حاصل اولور اکا

آكا شلكا وزلو وزلوك وشلوك وديوچه دخی ديرلر تركيده سلك عربيده علق ديرلر فتحتين ايله
حكيم سوزنی بيت درازپای چولكلك سياه چرده چوشلك * ورانه مال ونه ملك وورا
نه خويش وتبار ﴿ شلتوك ﴾ سكون لام وضم تاء مثناة وواو معروفله هنوز قابوغندن
چقمامش پرنج كه تركيده چلتوك ديرلر وهندی لساننده شالی ديرلر بسحاق اطعمه در آغاز
داستان مزعفر ونغرا بيت چه شلتوك آمد بدنيای دون * بجاهی زكربال شد سرنكون *
﴿ شنكرك ﴾ سكون نون وراء مهمله وفتح كافله بمعنی بادريسه يعنی اغرشق كذا فی فرهنك جهانكيری
﴿ شنلك ﴾ سكون نون وفتح لامله بمعنی خوشه يعنی صالقم اوزوم اولسون غيری اولسون
ابو المعانی در تعريف باغ بيت چواختر نمايان شده ميوه هايش * چو عقد ثريا در آويخت
شنلك ﴿ شنلوك ﴾ سكون نون وضم لام وواو معروفله بمعنی بادريسه يعنی اغرشق كذا فی
فرهنك جهانكيری ﴿ شوالك ﴾ فتح لامله مصغر شوالدركه عنقريب ذكر اولنور انشاالله
تعالی مجمع الفرسده برقوشدر وهر زمان بررنككوری‌نور عربيده آكا ابوبرقش ديرلر ﴿ شوشك ﴾
سكون واو وفتح شين معجمه ايله تنبور چارتار معناسنه شمس فخری بيت درين زمانه كه
نزديك اهل نااهلش * يكيست صاحب عقل وزننده شوشك ﴿ شوك ﴾ سكون واو ايله
بمعنی شوشك مرقوم شاعر بيت حسود وی ازكلبن آرزو * بچيند كل اماخورد زخم

شوك * عربيده دكن معناسنه در فارسيله مشتركدر ﴿ مع الكاف الفارسی * شابانك ﴾
فتح باء موحده وكسر نونله برنوع اغاجدر اثار اغاجندن اير يجه اولور يپراغی آلج يپراغنه بكزر
مصرولا يتنده چوق اولور آخرديارلرده دخی اولور يپراغی توبلو وبوزرق وصالقم چيچكی اولور
بعض بجسفرم ديدكلری كه اصفهان طاغلرنده بتر ودره لرده ودامن كوهلرده بتی صرمشق يپراغی كبی
وبياض وقزل چيچكی اولور شاهبانك دخی ديرلر معربی شاهبانج در كذا فی فرهنك جهانكيری
﴿ شابورك ﴾ ضم باء موحده وواو معروف وفتح راء مهمله ايله برنوع دمور در صويی پك چكوب
زياده كسيجی اولور شابوركان وشابوران دخی ديرلر ايضا منه ﴿ شاشنك ﴾ فتح شين
معجمه وسكون نونله تنبور چارتار معناسنه در كذا فی فرهنك جهانكيری استاد بيت كهی
سماع ربابست وكاه بربط وچنك * كهی چغانه وتنبور وعود وكه شاشنك ﴿ شالنك ﴾
فتح لام وسكون نونله آكا ديرلركه بركمسنه نك آخر كمسنه ايچون طوتوب حق طلب ايليه لر
بومعنايه نوا دخی ديرلر اما مجمع الفرسده برقبا كليم در دوشمه النته دوشرلر تركيده جاجيم ديرلر
ج
﴿ شالهنك ﴾ فتح لام وهاء وسكون نونله درت معنايه كلور اول بمعنی كرو وكروكان يعنی
رهن ورهن اولان نسنه معناسنه حكيم انوری * قطعه * باجهان پناه كاندرين باغ * بريد
هميشه بادزنكست * دركوی هنرمباش كان كوی * اقطاع قديم شالهنكست * ثانی ستيزه
وغوغا حكيم سوزنی بيت باعيب كيرشعرمن انكوقرين شود * باری هميدهد خاجی را
بشالهنك * ثالث مكر وحيله معناسنه وله بيت ايمن مباش بادم آخر زمكرديو *
تاديودين تو نستاند بشالهنك * رابع بمعنی سركش عضايری رازی بيت اكر استيلای
نفس شالهنك * همچو شالنكيست واپس رفتنم ﴿ شانك ﴾ فتح نونله چينه دان مرغ
يعنی قوش قورساغی كذا فی فرهنك جهانكيری ﴿ شاهبانك ﴾ سكون ها وفتح باء موحده

وكسر نونله بمعنى شاباناك مرقوم فرهنك جهانكيريده بر اوتدر آكا س دخى ديرلر بعض تراكيبه جزو ايدرلر عربيده بنفسج الكلاب ديرلر وتعريب ايدوب شاهبانج ديديلر ﴿ شاهلوك ﴾ سكون ها وضم لامله ارك جنسندن بر نوع صتازى وايرى اركدر تركيده دونبل ديرلر ﴿ شبتالنك ﴾ فتح باء موحده ولام وسكون نونله بمعنى نخجيريعنى شكار اولنور آهو كذا فى فرهنك حسين وفايى ﴿ شب اهنك ﴾ سكون باء موحده ونون وهمزه ممدوده وفتح هايله اوچ معنايه در اول فرهنك جهانكيريده صباح يلدزيدر اما بعض فرهنكلرده صباح يلدزندن مقدم كورينن كثير الشعاع يلدزدر اول يلدزا يچون كيمى شعرا وكيمى زهره ديمش اما عربيده نجم طارق ديدكاريدركه حضرت بارى جل شانه اكا قسم ايدوب نظم كريمده * والسماء والطارق * بيورمشدر نجم ثاقب دخى اويله شعاعلى يلدزدر حسن متكلم بيت شه شرق بركل كشيده سرادق * دميده شب آهنك از صبح صادق * سيف اسفرنكى بيت درشب تاريك حيرت كاروان صبح را * صد شب آهنكست دريك اه آتشبار من * ثانى اختر مرقوم غايت ضيادار اولدوغندن استعاره طريقيله دندان محبوبه تشبيه ايدوب شب اهنك ديديلر حكيم اسدى بيت بخنده عقيقين نقط ميم كرد * شب اهنك درميم دونيم كرد * ثالث بمعنى بلبل فخر كوركانى بيت مغنى نوايى بده چنك را * بدل آتشى زن شب اهنك را * بابل اكثر فريادى كيجه ده وصباحه قريب اولدوغى مناسبتله تسميه اولنمشدر شرفنامه ده بمعنى كوكب سحر اوبمعنى شبانكاه حكيم فردوسى بيت چو يك نيمه از تيره شب در كذشت * شب آهنك بر چرخ كردان بكشت * بمعنى شبانكاه شيخ نظامى بيت شب آهنك چون برزد از كوه رود * بر آهنك شب مرغ دستان نمود ﴿ شبرنك ﴾ سكون باء موحده ونون وفتح راء مهمله ايله سياه رنك آته ديرلر شبديز كبى بعض فرهنكلرده بوز رنك آتدر بعضيلر دور قيرى آتدر ديمشلر اما تركيب معناسى سياه اولمق اقتضا ايدر زيرا كيجه دن مراد قراكولقدر بوز ايله كيجه نك مناسبتى يوقدر خواجه سلمان بيت بزير زين زرافشر تراسب شبرنكى * كه نعل اوبكل تيره آفتاب انى اسب * فرهنك جهانكيريده اوچ معنايه نقل ايلمش اول سياوشك آتى آديدر ثانى خودرو بر نوع سياه ورقلى كلدر بر قدر ارصار يلغى ده ولور ثالث بر جنس سياه وبراق طاشدر چرخله كهربا كبى اولور واول ايكى نوع در بر نوعى دشت قپچاقدن كلور لطلنمه صو ده مرور ايامله تأثير هوادن منجمد اولور وبر نوعيده معدنى اولوركيلاندن كتورورلر خواصنده يازمشلر كه هر كيم آنى كندوده كتورسه چشم زخمدن وحرق آتش وغرق آبدن امين اولور باشنه كتورسه صداعى دفع ووجعى ساكن ايدر بصرى ضعيف وكوزنده بعض خيالات كورينن آدم ونيره كى چشمى اولان آدم معدنى سندن آيينه دوزوب دائما نظر ايلسه اول حالتلرى زائل ايدر تجربه سى اولمشدر كه آتشه قونلسه اغاج كبى يانار ونفت كبى رايحه ويرر ﴿ شبكوك ﴾ سكون باء موحده وضم كاف فارسيله اول سائل كدايه ديرلركه كيجه لرده محلات اراسنده برلغاج باشنه وياخود بر يوكسك يره چيقوب محله دولتلولرينى آدلريله ذكر ايدوب هر برينك احوالنه مناسب دعا ايدرتا كه اول آدملر ايشيدوب آكا احسان وعطيه كوندرولر آنلره شبكوكا وشبكوكده خى ديرلر شيخ سعدى بيت زهى جو فروشان كندم نماى * جهانكرد

جهانكرد شبكوك وخرمن كراى ؏ شبنك ؋ سكون با موحده وفتح نونله براو يوندر آدم اورتاده
طورر سائرى اطرافنده طوروب اللرنده برنسنه طوتوب اورتاده اولان كمسه يى آهسته اوررلر
اول دخى يردن صحرايوب چوره سنده اولانلرى دپمه ايله اوررقنقى سنه اورن بلورسه انى كندونك
يرينه قويوب كندو چقار كذا فى المجمع ؏ شتالنك ؋ فتح تاء مثناة ولام وسكون نونله
طوپوق كه عربيده كعب وفارسيده بجول دخى ديرلر شمس فخرى بيت اياشاهى كه قلدو
وهمت را * بود درپاى كردون تا شتالنك * شرف شفروه بيت باقامت همت بلندت *
درياى محيط ناشتالنك * ثانى پايهٔ كردونه اغاجنه ديرلر يعنى عربه تكرلكى يحدوكى اغاج
بومعناده استعاره طريقيله در حكيم اسدى بيت سه كردونه زرين شتالنك بود * زهر
داروى هفتصد رنك بود * ثالث ششى بجول اويوننه دخى شتالنك بازديرلر سيف اسفرنكى
بيت يا بخت تو بد خواه شتالنك غرض باخت * ليكن بتقيض غرضش اسب خر آمد *
؏ شترنك ؋ سكون تاء مثناة ونون وفتح راء مهمله ايله اول مشهور ملعبه دركه شاه
وفرزين وآت وفيل ورخ وپياده قطعه لر ايدوب هربرى مخصوص روشله حركت ايدر
تعريب اولنوب شطرنج ديديلر لعبك اسمى اولمغله هم قطعه لرينه وهم نطعنه وهم لعبنه دلالت
ايدر شمس فخرى بيت اكر توشاهى وآثار شاهى انكه تراست * شهان ديكرى هستند
چون شه سترنك ؏ شرنك ؋ فتح راء مهمله وسكون نونله زهر معناسنه در عربيده سم
ديرلر هرننك زهرى اولورسه منلا وقوعئ تبريزى بيت آنچنان هوش ربا يمده زدلهاست كه
كام * شهد را وقت تماشا نشناسد چو شرنك * حكيم سنايى درمذمت دنيا بيت نوش او
نيش وشهد او چو شرنك * شربتش ضربت وصلحش جنك * حكيم خاقانى بيت هركه
با ياد تو شرنك خورد * همچنان زانكه نيشكر خوردست * حكيم انورى در شكايت روزكار بيت
تيرستم فلك خدنكست * شهد شرهٔ جهان شرنكست * شمس فخرى آجى لقندن كنايه
ايدوب حنظل معناسنه در ديمش بيت عدينك تا نبود همچو غافل ومطبوع * هميشه تا كه
نباشد يكسان وشهد وشرنك ؏ شفتاهنك ؋ سكون فا ونون وفتح تاء مثناة وكسر ها ايله بر بامپه
دمور در كوچك وبيوك متعدد دلكلرى وار در سيمكشلر وقوميجيلر التون كمش تل چكرلر
تعريب اولنوب شفتاهنج ديديلر اما عربيده اسم موضوعى حديده در نجيب الدين جردپادقانى
بيت ززخم ناوك مژكان او بود هر شب * بسيط چرخ شبك همسان شفتاهنك ؏ شفترنك ؋
سكون فا ونون وفتح تاء مثناة وكسرها وزاء مهمله ايله برنوع قزلرق شفتالوه وبعض فرهنكلرده
برنوع اركدر نصفى قزل ونصفى صارى اولور اصفهانيلر تالانك ديرلر شمس فخرى
بيت ابواسحق شاهى كه نزد يك او * چه يكپاره كوهر چه يك شفترنك * استاد عسجدى
بيت باسماع چنك باش ازچاشتكه تا آن زمان * تا فلك پروين بديد آيد چو سيمين شفترنك *
فرهنك جهانكيريده بمعنى شفتالوكه شليل وشليل دخى ديرلر خواجه عميد لويكى در جنك
شراب وبنك بيت نقل تو خشك ميوه ونقل منست تر * چون سيب وآبى وشكر امرود
وشفترنك ؏ شفتالك ؋ سكون فا وفتح تاء مثناة ولام ايله شفترنك مرقوم معناسنه در كذا فى
فرهنك جهانكيرى ؏ شفشاهنك ؋ سكون فا وفتح شين معجمه وها ايله شفتاهنك مرقوم

معناسنه در وادات الفضلاده بمعنی نداف یعنی حلاج وکمانه دخی دیرلر ومشتهسنه ده
دینلدوکی مرویدر ومجمع الفرسده بمعنی شاخسار مسطوردر شلنك فتح لام
وسکون نونله شاطرلرك مخصوص یوریشلریدر که لنك اوررلر مولانا عرفی در صفت اسب
بیت درین هوس که رود درعنان اونفسی * شبانه روز زند شاطر سپهر شلنك شنك
سکون نونله بو زن بنك اوج معنایه در اول دلبر شیرین حرکات ومحبوب پری صفات که
دلبر شوخ وشنك دیرلر خواجه سلمان بیت چوان شنك وسماع وسماع چنك وشراب *
شراب لعل صبوح وصبوح عیش بهار * ظهیر فاریابی بیت کند سنان تو بازی بجان خصم
چنانك * بمقل دلشدکان شاهدان چابك وشنك * حکیم انوری بیت کردون نخورد غمت که
شوخست * کینی نخورد دمت که شنکست * حکیم نزاری قهستانی بیت خود کرفتم که
بازخواست کنند * توبه هرکس کند زشوخی شنك * ثانی فرهنك جهانکیریده دزد
وراهزن یعنی خرسوز وحرامی حکیم سوزنی بیت ای خسرو سیادت بر ملکت شرف *
ملك تو بی مخافت تاراج دزد وشنك * بو معنایه قریب عیار معناسنه استاد عنصری بیت
چه زنی طعنه که باخیران خیزید همه * که تو بی خیز وتو بی مسخره همچون شنکان * ثالث فرهنك
جهانکیریده فیل خرطومی ابوشکور بیت تاکی کند اوخوارم تاکی زند او شنکم * فرسوده
شوم آخر کرز آهن وآن سنکم * تحفة الاحبابده تحملق خیار که بوستانده آلیقورلر فرهنك
میرزا ابراهیمده بمعنی درخت سرو وراهزن وشوخ وخوب وادات الفضلاده سرود ومکابره
معنالرینه مرویدر مشنك بشنك سکون نونین وفتح باء موحده ایله ایکی مشهور
دزد وراهزن آدلریدر لکن مرور ایامله هر دزد وراهزنه علم اولمشدر شنك مشنك
معیار جمالیده باء موحده یرینه میمله روایت ایلمشدر رینه اول معنایه بو بیتی نظم ایلمش بیت ز دزد
وراهزن اطراف ملك کرد چنان * که محو شد ز کتب نام شنك شنك ومشنك شهلنك
سکون ها ونون وفتح لامله بمعنی ریسمانتاب یعنی ایب بوکیجی شالنکو دخی دیرلر کذا فی فرهنك
جهانکیری عربیده مذمل دیرلر مع اللام * شاخل فتح خاء معجمه ایله فرهنك
جهانکیریده برغله آدیدر حکیم خاقانی بیت ماعخوری تو کرچه الوان نعمت اندر خوان
کس * نان شاخل بهتر آید کر بود بر خوان خویش شاخول ضم خاء معجمه وواو مجهول
ایله بمعنی شاخل مرقوم کذا فی المؤید شاقل ضم قافله بنالرك دیوار یا پدقده هموارلکنی
بیلمك ایچون اوجنه قورشون بغلانمش ایپدر عربیده واوایله شاقول دیرلر اصمه سلعملرده دخی
استعمال اولنور شاکول سکون کاف وضم لامله بسیار خوار وبسیار کوی معناسنه در
کذا فی فرهنك جهانکیری میر نظمی بیت خرد مندی ترا نان جوین بس * مرو چون
شاکول برخوان هرکس شال معروف وهرنه که پشمینه دن طوقنور کلیم وعبا وامثالی
اسنه اره دیرلر وله بیت ندارم آرزو دیبا واطلس * مرا اندر جهان شال وعبا بس *
شاهبال وشهبال کلاهما بسکون الهاء وفتح الباء الموحدة قوش قنادینك بیوك
یلکلری که شاهپر وشهپر دخی دیرلر شاه وشه لفظلری هرنیه صفت اولسه جنسندن اعلا وبیوك
اولدیغی معناسن افاده ایدر شاهول ضم ها وواو معروفله شاقول مرقوم معنا سنه مرویدر کذا

كذا فی فرهنك جهانكيری ﴿ شپل ﴾ فتح باء فارسيله پاچهٔ شتر يعنی دوه اياغی وطو پوغی كذا فی المجمع ﴿ شتل ﴾ فتح تاء مثناة ايله قمار بازلر بينمنده معروف بر اويوندر شاه طاهر بيت كر وازشاخ شكوفه بردازابر بهار * درمی چند نهد در كف نركس چو شتل * عربيده سكون تاء مثناة ايله سبزه تخمينی اكوب چيقدقده آيروب بشقه يره دیكد كلرينه وخرده اغاج فد انلرينه ده ديرلر ﴿ شخال ﴾ فتح خاء معجمه ايله بمعنی خراشيدن يعنی طرملامق ﴿ شخل ﴾ سكون خاء معجمه ايله ايكی معنايه در اول بمعنی صفير وفرياد مرغان ثانی شكاری قوش منقاريله ات قوپارمغه ديرلر ابو المعانی بيت ای شه ملك ستم بر عاشقان كن يك كرم * شخل كردد مرغ غم هر دم دل آزرده را *
﴿ شخول ﴾ ضم خاء معجمه وواو ايله شخل مرقوم معنالرينه در اول بمعنی صفير كه كره طاپلرعه وايچون كنده اوزكاملك ايچون سايسلر صقلق ويررلر حضرت مولانا قدس سره * مثنوی * می شخوليدند هردم آن نفر * بهر اسبان كه هلا زين آبخور * آن شخوليدن بكره مير سيد * سرهمی ميد اشت وزخود ميرميد * مثال معنی ثانی وله قدس سره * مثنوی * كفت حق كز فاسقی واهل صنم * چون مرا خوانی اجابتها كنم * تو دعا را سخت كير ومی شخول * عاقبت برهاندت ازدست غول ﴿ شخيل ﴾ كسر خاء وسكون يای تحتانيله بمعنی شخول مرقوم كذا فی فرهنك جهانكيری ﴿ شغل ﴾ فتح فايله ناخن شتر يعنی دوه اياغنك اوجنده اولان طرنق ﴿ شقاقل ﴾ فتح قاف اول وضم ثانيله كرز بری كه معربی جرز بريدر اشقاقل وششقاقل دخی ديرلر اعلاسی ديار مصرده اولور نافع نسنه در كذا فی الاختيارات ﴿ شكال ﴾ كاف فارسيله بمعنی شغال يعنی چقال عربيده اسمی واوی در شمس فخری بيت هميشه تا كه نكردد بجای يار تذرو * مدام تا نشود همنشين شير شكال ﴿ شليل ﴾ بوزن عليل بر نوع ميوه در قزل وبياض اولور شفتالو جنسندن شفترنك دخی ديرلر خواجه حميد لويكی بيت زمين بين كه از رنك معشوق وعاشق * كهی سيب بيرون دهد كه شليل * وعربيده ايكی معنايه در بری قصه زره ثانی زره التنه كيلن جامه معناسنه در ﴿ شل ﴾ بوزن حل ايكی معنايه در اول نازك ورنكين ونرم دری كه ايرواداك وامثالی نسنه لر ايدرلر ثانی ران معناسنه يعنی بوت عموما وآدم بودينه ديرلر خصوصا كه عربيده اكا فخذ ديرلر ولسان عربيده شلل مانده اولمش دست وپای بو معنی فارسيله مشتركدر مولانا هاتفی بيت پذيرفته چنز كيانی خلل * نكين سليمان در انكشت شل ﴿ شمل ﴾ فتح ميمله پای افزار يعنی چارق كه شم دخی ديرلر عربيده اشاغی طوتمق ودخی جزوی باغلو اولان دوه يه ديرلر وسكون ميمله ينه عربيده پراكنده اولمش ودخی جمع اولمش ايشلر معناسنه در كه اضداد قبيلندندر نته كم * جمع الله شملكم * ديرلر ﴿ شمول ﴾ ضم ميمله جمعيت وآرام معناسنه حكيم اسدی بيت زمان بشد شاد وكفتا نمول * همه كارهای جهان شد شمول * نجم الدين سمنانی بيت شمول خوش بود انصاف بر شمائل كل * چو كشت شامل كلزار ها مهب شمال * عربيده ضم شينله دلالت معناسنه در ﴿ شنبليل ﴾ سكون نون وفتح باء موحده وكسر لام ايله حبوباتدن بوی ديدكلری تخمدر كه عربيده حلبه ديرلر ضم حاء مهمله وسكون لام وفتح باء موحده ايله ﴿ شنكال ﴾ سكون نون وفتح كاف فارسيله بر اوتدر يپراغی سياه وكوكی يوغون اولور تعريب ايدوب سنجار وسنجال ديدیلر

ﻉ شنكل ﻉ سكون نون وفتح كافله مؤيد الفضلاده برنوع غله در سنبك دخی دیرلر وضم كافله
ایكی معنایه‌در اول هند پادشاهلرندن برینك آدیدر كه افراسیابك امدادینه كلمشیدی
افراسیاب دخی آنی سرلشكری اولان پیران ویسه یه معاونته كوندردی كدا یران سرلشكری
اولان طوس نوذره مقابل اوله حكیم فردوسی بیت ز كفتار او ماند شنكل شكفت * ز سر شار
هندو پی بركرفت * ثانی دزد وراهزن معناسنه‌در ﻉ شنكول ﻉ سكون نون وضم كاف
فارسیله شنبك مرقوملك اول وثانی معنالریله مترادفدر بمعنی اول حضرت مولانا قدس سره
بیت مال ولی وشنكولی بی مكسب ومشغولی * جز مال مسلمانان مالی كه بریم آخر ﻉ شوال ﻉ
واو مخففه‌له اوج معنایه كلور اول فرهنك جهانكیریده شلوار معناسنه ثانی كار وشغل
وحرفت معناسنه بو ایكی معنایه ترتیب اوزره حكیم سوزنی بیت از نیم مرا اندر ریدی
بشوال اندر * ای خواهر وخالت آخر خرچه شوالت این * ثالث بمعنی شوات مرقوم یعنی
بر پرنده قوشدر زمانه مرغابی وشوالك مرقوم بو معناده بونك مصغریدر عربیده واو مشدده
ایله برآی آدیدر كه آنك غره سنده عید اولور ﻉ مع المیم * شادكام ﻉ سكون دال مهمله شم
وفتح كاف فارسیله ایكی معنایه‌در اول مسرور وفرحناك مثلا هاتفی بیت كه اعدای دین
شادكامی كنند * بجزیه دهی كندكامی كنند * ثانی نام برادر فریدون شاهدر ﻉ شدسپرم ﻉ
كسر دال وسكون سین وفتح باء فارسی وراء مهملات ایله برنوع ریحاندر كه بلاد عربده اولور
كذا فی المجمع ﻉ شاسپرم ﻉ سكون سین وفتح باء فارسی وراء مهملتین ایله مطلق ریحاندر
استاد منوچهری بیت بنه شاسپرم تانكنی نخچیم * نه هدرونق وبالیده وبویانشود *
ﻉ شاسفرهم ﻉ اعشابدن یعنی ادویه اولان اوتلردن اسطوخودس دیدكلری اوتدر تركیده
قره باش دیرلر كتب طبیه‌ده شاسفرهم رومی دخی دیرلر كذا فی اختیارات بدیعی ﻉ شام ﻉ ایكی
معنایه‌در اول اخشام معناسنه ثانی اخشام وقتی یننلن طعامه دیرلر نتكم عربیده مذكور
طعامه عشا دیرلر وعربیده ایكی معنایه‌در اول بلك درخاك معناسنه ثانی عربستانده برقاچ
شهردن عبارت بر ولایتدر كه دمشق وغزه وطرابلوس وقدس شریف وحما وحلب
ایالتی والحاصل جانب قبله‌دن عریش نام محلدن تا جانب شمال وغربده جیحان صویی كنارینه
كلنجه جمله شام اعتبار اولنور واراضی مقدسه‌دندر ﻉ شاه اسپرغم وشاه سپرغم وشاه سپرم
وشاه سبرم وشاه اسفرهم وشاه سپرهم ﻉ بو التی لغت دخی ریحانك آدلریدر عربیده ضیمران
وتركیده فسلكن دیرلر ابتدا ظهورینك سببی فرهنك جهانكیریده بویله مرویدر كه اهل فارس
دیرلركه مرقوم ریحانكه نوش الرواندن اول معروف دكل ایدی بلكه وجودی یوغیدی وایران
ولایتلرنده آندن كمسنه نشان ویرمش ایدی بر كون نوش الروان دیوان عدالته اوتورمش
ایدی ناكاه بر عظیم الجثه ییلان تحت التندن ظاهر اولوب نوش الروان اوكنه كلدی حاضر دیوان
اولانلر آندن خوف ایدوب اولدرمك استدیلر نوش الروان انجمك شاید آنكده تظلمی اوله دیدی
یانندن كتدیلر نوش الروان ییلانه نظر ایلدی ییلان باشنی قالدیروب نوش الروانه باقدی
وچكلوب كتدی نوش الروان امر ایتدی آردنجه كتدیلر ییلان برقیونك آغزینه واروب
كندویی قویویه آتوب ینه فی الحال یوقاروچقدی آردنجه كیدنلر شاه امریله قیویه اینوب

آیشوب کوزدیلر آنك کبی بر ییلان دخی قورلمش واو زرنده بر بیوك عظیم الهیکل عقرب ثیشی ایله صوقوب طورر درحال عقرب نی اولدوروب شاه نظرینه کتوروب احوالی عرض ایلدیلر چون بو قضیه بر سنه مرور ایلدی ینه اول کونده نوش الروان تخت اوزرنده اوتوروب عدل داد ایدرکن متر بو ییلان ینه تخت آلتندن چیقوب آغزندن برقاچ دانه سیاه تخملر چیقاروب براقدی وکلدوکی یره کتدی شاه امر ایلدی اول تخملری بر مناسب یره اکدیلر برقاچ کوندن صکره اول دانه‌لر چیقدی ورِیحان بتدی مکر نوش الروان خیلی زمان ایدی زکامه مبتلا اولوب دماغندن فضلات آقوب بلغمدن زیاده الملی وار ایدی اول او تدن کتوروب النه و یردیلر آلوب استشمام ایلدوکی کبی فی الحال بامر الله المی زائل وزکامی دفع اولدی شیخ ابن سینا ذکر که ریحانك خاصه‌سی چوقدر جمله دن بواسیره نافعدر و تخمندن ایکی درهم شکر ایله دوکوب قولتق آلتنه سورسلر دفع ضیبان ایدر ورعافی تسکین ایدر وزکام ونزله‌یه نفعی اولدوغی مقدما ذکر اولندی حکیم شیرازی بیت مهرد و تر نوفر بنفشه شهپرم * لیك در شاهسفرم کفتند کرم * حکیم سنایی بیت چون شمهٔ شاهسپرم از باد شمالی * شامل شد از خلق تو هر جای شمائل * حکیم ازرقی بیت بوستان افروز بنکر رشته با شاهسپرم * کر ندیدستی خط قوس وقزح در آسمان * استاد منوچهری بیت در صلوات آمدست بر سر کل عندلیب * در حرکات آمدست شاخك شاهسفرم ﴿شاهنام﴾ سکون ها وفتح نونله شروان الکه سنده بر شهر آدیدر ﴿شباهنکام﴾ یعنی شب هنکام یعنی کیجه وقتی مولانا هاتفی * مصرع * باد پیموده تا شباهنکام ﴿شپرم﴾ سکون باء فارسی وفتح راء مهمله ایله سمودلکن ذیدکلری اوتدر و بر نوعی اولمقله مروید بر ذراع مقداری اوز انور خرده پپراغی واردر طبرخون یپراغنه مشابه ومرجمك کبی تخمی اولور رنکی بیاض وصاری وساقی یوغون اولور ﴿شبنم﴾ سکون باء موحده وفتح نونله بهار ایامنده صباحه قریب اوت و یپراق اوزرینه دوشر ترکیده چه وعربیده ندی دیرلر وچغتایده مولدور دیرلر سبعهٔ سیاره‌ده شاه مدحنده دیر بیت کولوبان لیك باش توکوب در دیك * کل خندان یوزیدا مولدور دیك ﴿شبهنکام﴾ سکون باء موحده ونون وفتح ها وکاف فارسیله کیجه وقتی دیمکدر هنکام شب تقدیرنده ﴿شبیم﴾ کسر باء موحده وفتح یای تحتانیله یعنی کریز استاد عنصری بیت چون به پیچد چو مار نیزهٔ او * جان دشمن کرد کریغ وشبیم ﴿شجام﴾ فتح جیمله شدت برد یعنی غایت صوغوق شولمرتبه که اغاج قوریه شمس فخری بیت در مصافش مضرتی برسد * شاخهای برهنه راز شجام * سایر فرهنکارده سرد معناسنه یعنی مطلق صوغوقدر حکیم شیرازی بیت بیشتر شد فالج وصرع وزکام * نزله وشل وسعال اندر شجام * استاد دقیقی بیت سپاهی که نوروز کرد آورید * همه نیست کردش بنا که شجام ﴿شرم﴾ سکون راء مهمله ایله ایکی معنایه‌در اول اوتنمق عربیده حیا معناسنه استاد لطیفی بیت شد بچکانم که در آداب رخت * شرم جوانم بکند از دزنان * ثانی آلت رجل معناسنه‌در حکیم فردوسی * مثنوی * بشه کفت کین خون کرم منست * بلهٔ ز تن یار شرم منست * سپردی بمن دختر ارده آن * که تا باز جوئی تن بی روان * نکشتم که فرزند در نهان * بترسیدم از کردکار جهان * بجستم بفرمانت آزرم خویش * بریدم هم اندر زمان شرم خویش

معنای اولەعربیدە حیا وچغتای لسانندە اویات دیرلر اوتانمق معناسنە صبحە صیارەدە ذلارام وصفندە دیر بیت لبی سوز دیردە ایادین آلیب جان * لبلارین چون کوروب اویالیب جان *
شش علم سکون شین معجمە وفتح عین مهملە ولام ایلە برنوع زیلودر غایت لطیف منقش اولوردوشمە ایدرلر شغام فتح غین معجمە ایلە زالالەرستمدن کوچك اوغلینك آدیدرکە رستمك قرنداشی در شکربادام معنای ترکیبی ظاهر بادام ایلە شکری آمیختە ایدوب لطیف حلوالر وامثالی نسنەلر ایدرلر اما فرهنك جهانکیریدە بمعنی سرمش دیو ذکر ایدر سرمش ایسە آلوی خشك کە خوشاب اولور بو اسملە آنك قطعا مناسبتی یوقدر شلم فتح لاملە شلغم در وسکون لاملە پای افزار کە چارق یاخود آکا بکزر ایاغە کیلن نسنەیە دیرلر شم اوج معنایەدر اول بمعنی رم وآشفتە وپریشان کە شمان ورمان وپریشان دیمك اولور اثیرالدین اخسیکتی بیت زغمزهٔ تو مبادم امان چو جان اثیر * اکرچو چشم تو بی چشم توشمیدە نیم *
ثانی بمعنی ناخن استاد عسجدی * رباعی * چون شاه بکیرد بکف اندر شمشیر * از بیم برافکند زکفها شم شیر * باللەکە بمردی وتهور مثلش * در معرکە با تیغ کر ازو کم شیر * بورباعیدن شمشیرك وجە تسمیەسی معلوم اولور ثالث مخفف شوم یعنی اولوم عربیدە بوی یعنی قوقو حکیم سنایی بیت ازخویشتن آزادزی ازهربلای شادزی * هرجا کە باشی رادزی چون باقی ازعشق شم * ومنفیلرك زبان علیسندە بمعنی فراغت وآسایش شم فتح میملە چارق کە روستاییلر ایاقلرینە بغلرلر استاد بیت هر آنکس کە نبود بطبعش کرم * بکف باد عصا وبپایش شم شنکام سکون نون وفتح کاف فارسیلە شبهنکام لفظندن تصرف اولنمشدر کذا فی فرهنك جهانکیری شیلم سکون یای تحتانی وفتح لاملە دلوجە دیدکاری کە بغدای اراسندە بتر بغدای ایلە بلە اون اولورسە اتمکین بیتر سرسم اولور مع النون
شابران ضم باء موحدە وفتح راء مهملە ایلە شروان دربندینك اسمی در حکیم خاقانی بیت تانە بس دیر ازکمال عدل شاه * مصروری درشابران بینی بهم * بعض فرهنکدە شابران نام ولایت وبعض فرهنکدە نام شهردر وشاوران دخی دیرلر حکیم خاقانی بیت هیبت اومالك آیین وزبان خاصیت * دوزخ ازدربند دول ازشابران انکیختە شابوران وشابورکان کلاهما بضم الباء الموحدە بر نوع دمور در صوبی کندویە بلك چکروغایتلە کسیجی اولور شابوراك دخی دیرلر کذا فی فرهنك جهانکیری شادران ضم دال مهملە ایلە بمعنی شابوران مرقوم
شادربان وشادروان سکون دال وفتح راء مهملتین ایلە وکسر دال وسکون را ایلە دە جائز اولان وبخی مروید رشی معنایە کلور اول بیوك پردە کە مانند شامیانە وسراپردهٔ ملوك وسلاطینکە اوتورد قلری یرە چکرلر بمعنی شامیانە مولانا حسن کاشی بیت باهمە بالانشین عقل کل تا بردە راه * پیش شادروان رایت یا امیرالمؤمنین * بمعنی سراپردە میرسودایی بیت جم انجم چو زد برچرخ شادربان دارابی * برآمد شاه قاقم پوش ازین ایوان سنجابی * بومعنایە شیخ نظامی بیت بشادروان شیرین بود شادش * برسم مهتران کرسی نهادش * بمعنی پردەکە قپواوکنە آصلور حکیم انوری بیت بارها احاد فراشانت شیر چرخ را * درپناه شیر شادروان ایوان یافتە * ثانی بیوك دوشمە تالیچە اولسون غیری اولسون حکیم خاقانی بیت ساقی

ساقی مست خواب از جرعه شادروان خراب * از دستش اجام شراب افتاد صهبا ریخته *
بو معنایه امیر معزی بیت حور خواهد که شود صورت او نقش بساط * چون تهی پای
بدین صدر و بدین شادروان * ثالث فسقیه که آنلن صو زور ایله چقار ایوب چقار عربیده
فواره دیرلر حکیم انوری بیت ز آب کردبر آرد بیاد باد افراه * ز شیر کیش بستاند بشیر شادروان
رابع باربد خسروک مصنفاتندن بر نوا اسمیدر که شادروان مروارید دخی دیرلر خامس
بعض عمارت عالیه که ملوک قصرلری کبی انلک کنکره سی ودخی قلعه و حصار دیوارلرینک اوزرنده
اولان پروازی کذا فی فرهنک جهانکیری اما فرهنک میرزا ابراهیمده بمعنی سایبان وخانه
قپولرینک اوزرنده اولان چحاق دیدکاری نسنه که یغمور دن محافظه ایچون ایدرلر بمعنی سایبان
میرخسرو بیت ز رحمت باز کن کنجینه جود * در وم خوان شادروان مقصود ﯖ شادکامه کردن ﯘ
دال مهمله نک سکونی ایله مصیبته و برکسنه نک یرامز حالنه سونمکه دیرلر ﯖ شادمان ﯘ
سکون دال مهمله و فتح میم ایله مسرور و فرخناک اولمق ابو المعانی بیت یکنفس با لطف جانانرا
نکشتم شادمان * در همه عمری ندانستم که شادی چون شود ﯖ شادوان و شاروان ﯘ
اول بسکون الدال ثانی بسکون الراء المهملتین کلاهما بمعنی شادروان مرقوم مثال اول
حکیم اسدی بیت یکی خسروی شادوان کونه کون * درازا نش میدان اسبی فزون *
مثال ثانی استاد لطیفی بیت آنجا بکرد پیشکش شاروان او * یک خرکه مرصع و ز ربفت
شاروان ﯖ شادیدان ﯘ سوینوب شاد اولمق معناسنه مصدر اولور شادشدن کبی ﯖ شارسان
و شارستان ﯘ بمعنی شهرستان یعنی شهر عظیم و جهانکیریده شهر ایچنده واقع اولان قلعه
و شهرک قلعه سی معناسنه حکیم فردوسی بیت یکی شارسانی بر آورده شاه * پر از برزن
و کوی و بازارکاه * حکیم سوزنی بیت احمد مختار مکی بود شارستان علم * چون در محکم بر آن
بنیاد شارستان علی * مجمع الفرسده اول بیوک قبه یه دیرلر که اطرافی باغچه و بوستان اوله
کذا فی المؤید ودخی قلعه و حصار اولان مکان استاد عنصری بیت همی بنالد و کفتی زمین
رنجه شود * ز باره باره آن بی کناره شارستان ﯖ شاریدن ﯘ کسر راء مهمله و سکون یای
تحتانی ایله صو آقدقده ظاهر اولان صدا و جریان آبه دخی دیرلر زیرا انک دخی نوع صداسی
اولور ﯖ شاسمان ﯘ سکون سین مهمله و فتح میم ایله بر ولایت یاخود بر شهر آدی اوله مولانا
هاتفی * مثنوی * که فرزند فرخنده فر شاهرخ * که ساید بچرخ درش شاه رخ * رود زود
مانند سیل زمان * به تبریز از جانب شاسمان ﯖ شاشدان ﯘ سکون شین معجمه و فتح دال
مهمله ایله بول طوردوغی یر که ترکیده قاوق دیرلر آبدان دخی دینیلور ﯖ شاشیدن ﯘ کسر
شین معجمه و سکون یای تحتانیه له صو یاخود شراب و امثالی نسنه لری دوکمک معناسنه
حضرت مولانا قدس سره بیت بند کن مشک سخن شاشیت را * وامکن انبان قلماشیت را *
فرهنک میرزا ابراهیمده بمعنی ترشدن یعنی یاش اولق و مؤید الفضلاده بول کردن یعنی ایشه مک
معناسنه در ﯖ شافتن ﯘ سکون فا و فتح تاء مثناة ایله ازلمک واسکیمک معناسنه کذا فی
فرهنک جهانکیری ﯖ شافیدن ﯘ کسر فا و سکون یای تحتانیه له سورچمک لغزیدن
معناسنه در ابو المعانی بیت اشک چشم آنچنان سیل روان * یکقدر کردون اکر شافید

ازان ی شامان ع بوزن دامان بمعنی اندازه استاد بیت جور بی شامان کند بر عاشق افتادکان * صد دریغ آن ناز پیشه کرده بی سامان مرا ی شان ع بوزن جان یدی معنایه کلور اول ضمیر جمع غائبدر حکیم فردوسی بیت بپیچیم تاچیست آغاز شان * برهنه شود پیکمان راز شان * دیکر بیت دران کوش تاجنك باز افکنی * وکر چند دانی که شان بشکنی * بو جمعك مفردی اسم وفعل آخرینه لاحق اولان حرف شیندر که ضمیر غائبدر علامتی ماقبلنده واقع اولان حرف مفتوح اولور واحوالی مقدمه ده تفصیل اولنمشدر ثانی زنبور عسل اتمك معناسنه در وهنوز مومدن آیرلمامش عسل معناسنه در استاد لطیفی بیت لب شکر مذاق وانکبین شان * مکر رخوانمش از انکبین شان * ثالث خانهٔ زنبوره ده دیرلر که شانه ولانه دخی دینلور کذا فی فرهنك جهانکیری حکیم خاقانی بیت زهد کر نیکو بی ناید تو عذر وش زافرینش نه * که معذور رحمت مارا نیست چون نحل از عسل شانش * رابع بالکوکه فسان دخی دیرلر استاد دقیقی بیت خورشید تیغ تیز ترا آب میدهد * مریخ نوك خشت تو برشان زند همی وشانیدن لفظندن صیغهٔ امر ووصف ترکیبی اولور طرامق معناسنه استاد لطیفی بیت دیدمش ریش شان وسبلت بز * منکم رفت از حسد که مپرس * سادس برنوع بیاض جامه در هندوستانده ایشلنور سابع کفشکرلرك چرمه وپابوج تابی درعربیده درت معنایه کلور اولده النی همزه دن ابدال ایله شغل معناسنه که ایش وایش ایشلمك معناسنه استعمال اولنور شکم قرآن عظیم الشانده * کل یوم هو فی شان * وارد اولمشدر ثانی بمعنی خالد ثالث بمعنی مرتبه رابع برنسنه یی اینفکر ایلمك ی شاندن ع سکون نونله شانیدن لفظندن تخفیف اولنمشدر طرامق معناسنه خواجه طیان مرغزی * قطعه * بادفتر اشعار بر خواجه شدم دی * من شعر همیخواندم واو ریش همی لاند * صد کلچ پر از کوه عطا داد برین ریش * کفتم که بدان ریش که دی خواجه همی شاند * حکیم انوری * قطعه * تو امد بر ملکی شکوه تدبیرت * امام کیتی تدبیر تیغ رانند * جهان یابی وفا روی عدل نمیشوید * فلك بدست ظفر جعد ملاع میشاند * وبر معناسی دخی نشاندن لفظندن اختصار اولنمشدر میرخسرو بیت تاسحاب کف تو سیم فرو ریخت چو آب * شاند از روی زمین هرچه غبار محن است * حکیم سوزنی بیت بدسکال تو ونجه دارد جان * شانه درد دل زغم نهال از تو ی شانه دان ع طراق طرقی هرنندن اولورسه جامه دان وقلمدان کبی ی شانه وان ع دال یرینه واو ایله ده شانه دانه معناسنه در کذا فی فرهنك جهانکیری ی شانیدن ع کسر نون وسکون یای تحتانیله مصدردر طرامق معناسنه صقال اولسون صاچ اولسون شانه زدن دخی دینلور ی شاویدن ع کسر واو وسکون یای تحتانیله بمعنی شدن اکرچه مصدر وزننده در لکن اسم مفرد در شدن لفظلنك ایکی معناسنه ده استعمال اولنور مثال معنی کشتن استاد بیت همین آشفته وسرکشته شاوید * درونش تیشهٔ حسرت بکاوید * مثال معنی رفتن وله بیت از انجا با غم فرقت بشاوید * باین آشفتکی ماندست جاوید ی شاوین ع کسر واو وسکون یای تحتانیله پنبه دن چکردك آیرمق معناسنه وپنبه دولابی که شاوین پنبه دیرلر ی شاهجان ع سکون ها وفتح جیم وکسر ها ایله ده جائزدر مرو ولایتنك آدیدر که مرو شاهجان دیرلر بعضیلر باشقه

باشقه برشهرآ دیدردیدیلر شاه‌کوهران برکوهردرکه‌زیاده قیمتداردریاخودغایت ایری
وغلطان وآبدارانجوکه‌صدفده‌بردانه‌اوله‌بووجه‌اوزره شیخ آزری * مثنوی * هست زری
که‌خسروان جویند * که‌وراشاه‌کوهران کویند * آن کهررا بسلسله‌غواص * میفرستند
یاذن‌شه‌بغاص * هرکجاکوهریست در دریا * آن کهرمیکشد بخویش درا * برکشندش
بسان مقناطیس * بسته‌برخویش دره‌های نفیس شاهندن فتح‌ها وسکون نونله
صالح اولمق وایو ایشلر ایشلمك معناسنه‌در کذا فی فرهنك جهانکیری شاهن کسرهایله
چوبان قوالی وشاهین لفظندن اختصار اولنمشدر بو ایکی معنایه میرنظمی بیت نمیز یبد
بدست خویش شاهن * همیشه باید اودر دست شاهن شاهیدن کسرها وسکون
یای تحتانیله فرهنك جهانکیریده بمعنی شاهندن مرقوم مجمع الفرسده بمعنی بزرکی وپادشاهی
کردن مسطوردر شاهین کسرهاوسکون یای تحتانیله ایکی معنایه‌در اول اسکفلی
طوغانلردن برصنف مشهوردشکاری طوغاندرغایت قوتلو واقدامل قوشدر شیخ نظامی
بیت بپرواز دولت دوشاهین بکار * یکی درخزینه یکی درشکار * چغتای لسانندن تیلکان دیرلر
کسرتاء مثناة ایله ثانی ترازو قولیدرکه ایکی یاشنده کفه‌لری بغلنوب آصلمشدر محتشم کاشی
بیت حسن تر اتر ازوست آن چشم وابروامّا * خم کشته ازکرانی شاهین آن ترازو * ایکی
معنایه حکیم انوری * قطعه * پاس اودست چون درازکند * دست یابد تذروبرشاهین *
بشکند امتداد انعامش * بموازین قسط برشاهین شایان فتح یای تحتانیله شایستن
لفظندن صیغه مبالغه‌در لایق وزیبا ودرخور معناسنه شیخ فیضی بیت درجدول توعالم امکان
چوبنکرم * شایان دل توبود باین کنج شایکان شایستن کسریای تحتانی وسکون
سین مهمله وفتح تاء مثناة ایله لایق وسزاوار اولمق معناسنه‌درکه مستقبلنده سین داله ابدال
اولنوب شاید دینلور شایکان سکون یای تحتانی وفتح کاف فارسیله اوچ معنایه کلور اول
بمعنی بسیار عربیده وفرت معناسنه خسروپرویزك خزینه‌لرندن کنج شایکان دیدکاری خزینه
چوقلغندن کنایه ایدرلر اصلی بویله‌درکه شاه مزبورك زمان سلطنتنده برحریف چفت سورر کن
صبان دموری برحلقه‌یه چوب قوپارد قده برعظیم دفینه ظاهر اولور وازوب خسروه خبرویرر
خسرودخی معتمد آدملر کوندروب دفینه‌یی چقاردر مقامه مناسب دیمشدر شمس فخری
* قطعه * شیخ ابواسحاق بن محمودشاه * شاه عادل هست شاه غیب‌دان * آنکه باشد
پیش رایش سرغیب * روشن وظاهرچونقش پرنیان * وانکه باشد کمترین بخشایشی *
ازکف اوکنجهای شایکان * خواجه سلمان بیت یك حدیث تراخرد بخرد * وربصد کنج شایکان
باشد * ثانی وسعت وفراخی معناسنه ظهیرفاریابی بیت سپهر رفعت قدرت خردنمی یابد *
بقدرجودتودرکنج شایکان کوهر * فخرکرکانی بیت بکارامین چوبرتومهربان کشت *
بچشمت خاك راه شایکان کشت * ثالث اجرتسز ایش شاهکار معناسنه شهیدی قمی بیت
اکر یکروی توبروزحساب * مفرمای درویش راشایکان * کمال پاشازاده دقایقده دیرکه شایکان
اصلنده شاهکان‌در یعنی قیمتلو وپادشاهه لایق نسنه دیمکدر معنای کلیسی مقتضاسنجه نیجه
مقاملرده معنالرحاصل اولور جمله‌دن شعرا که شعرلرنده قافیه شایکان دیرلر کثرتدن کنایه

ایدرلرشای عوام ناسه دیرلروقافیه نك برنوعنه ده که خواص یاننده مقبول دکلدر عوامه نسبت
ایدوب شایکانی دیرلرمالك چوق اولدوغندن کنج شایکانی دیدیلر شایدن کسر
یای اول وسکون ثانیله بمعنی شایستن شبخون وشبیخون اول سکون باء موحده
وضم خاء معجمه ثانی کسربا وسکون یای تحتانی وضم خایله کیجه باصقونی که دشمن دشمنه پراکنده
وپریشان ایتمك ایچون کیجه بیخبروغافل ایکن برطرفدن کلوب صیت وصدا ایله اورکنك بلالغ
ویروب واروب طرف آخردن ینه اویله ایدوب کنار چقارلرباصلن عسکرایسه دوستی دشمندن
فرق ایتمیوب بری برلرین قیرارلر خواجه سلمان بیت بدورعفت ذاتت پی تاراج عقل ودین
به شبخون برسرمردم نیارد آمدن صهبا * وله بیت بجز طلیعه کشورکشای صبح بعهدت
زمانه را به شبخون کسی نیامد برسر شبرغان سکون باء موحده وضم راء مهمله وفتح
غین معجمه ایله زمان قدیمده بلخ شهرینك اسمی ایدی حکیم اسدی بیت سوی شبرغان
شد بشادی وکام * که خوانی ورا بلخ نامی بنام * الحالة هذه بلخه قریب برقصبه اسمیدر
شبستان کسرباء موحده وسکون سین مهمله وفتح تاء مثناة ایله اوچ معنایه در اول
جامه خواب وکیجه صحبت اولاجق مکان معناسنه کمال خجندی بیت شب بهاروشبستان
وباغ وصحبت یار * چنین شبان وشبستان دلا بجو بچراغ * ثانی فرهنك جهانکیریده
حرمسرای وعروسخانه حکیم خاقانی بیت ازانکه تابع شد اقبالش اودا * عروس ظفر
درشبستان بماند * ثالث مجمع الفرسده پادشاهلرك خلوت خاصی وکیجه طاعت وعبادت
ایده جك مکانی حکیم فردوسی بیت فرستش بسوی شبستان خویش * بسوی خواهرا
بعسان خویش شب شبکون قایت قراکو کیجه حکیم انوری بیت خدنکهای شهاب
اندران شب شبکون * روان چو نور خرد در روان اهرمن شبکون سکون باء موحده وضم
کاف فارسیله سیاه رنك وسیاه رنکلو نسنه عارضه ومعروضه اطلاق اولنور اکثریو وصف آتده
واطلسده استعمال اولنور اسب شبکون دیرلرسیاه آت مراد اولنور وجامه شبکون دیرلر
سیاه اطلس وکمخا وذیبا واشالی آقمشه مراد اولنور فرهنك جهانکیریده کوهرشبچراغ
معناسنه روایت اولنوب بو بیت ایله استشهاد اولنمش حکیم سوزنی بیت خزانه مدیح
ترا درکشادم * به عزا نهادم بسی درشبکون شپلانیدن سکون باء فارسی وکسرنون
بعده یای تحتانی ساکنه ایله بمعنی چسبانیدن کذا فی المجمع شپلیدن سکون باء
فارسی ویای تحتانی وکسرلامله شیفته شدن ودیوانکی کردن یعنی دیوانه اولمق ودیوانه لك ایتمك
کذا فی فرهنك میرزا ابراهیم وادات الفضلاده بمعنی فشردن یعنی صقمق شبیدن کسرباء
موحده وسکون یای تحتانیله نسنه طاقمق باشه اولسون بیله اولسون کذا فی فرهنك
جهانکیری شاعر بیت شبید غنچه کل برسران غنچه دهن * چه خوش بزیبد ان
هردو غنچه یك کلبن شتین کسرتاء مثناة وسکون یای تحتانیله بمعنی ریسمان یعنی
ایپ هرندن اولورسه اولسون ایضا منه شجن فتح جیم ایله زیاده صوغوق بردشدید
معناسنه که شجد وشجام دخی دیرلر مصدری شجودن وشجیدن کلور شجودن
ضم جیم وواو معروفله شجیدن کسرجیم وسکون یای تحتانیله کلاهما بمعنی

بمعنی شدت سرما یعنی شول مرتبه صوغوق که آدمی و حیوانی طوکدروب هلاک ایلیه
استاد دقیقی * قطعه * صورت خشمت ارز هیبت خویش * ذره را بدهر نماید * خاک
دریا شود بسوزد آب * بفسرد نار برق بشخاید * شخادان * فتح خاء معجمه
ودال مهمله ایله طرنقله یرتوب جراحت ایلمک استاد دقیقی بیت سنگا فان تهیگاه پرندکان *
شخادان جگرگاه درندکان * شخالیدن وشخاییدن * کلاهما بفتح الخاء المعجمه اولهما
بکسر اللام وثانیهما بکسر الیاء التحتانی بمعنی خراشیدن یعنی طرملامق بنت الکعب بیت
عاشق ورنجور بود وبی درم * آن شخوده رخ شخاییده زرم * شرفنامه ده بمعنی خلیدن یعنی
صاپلنمق مسطوردر * شخشیدن * سکون خا وکسر شین معجمتین ایله سورچمک
وطیانمق معناسنه بود دخی ایکی وجهله دریا محسوسا آیاغی سورچمک ویاخود معنا مرتبه سندن
دوشمک ابو شکور بیت بیکی بهره را پرسه بهره است بخشش * توم پرسه بهرا یم تو مشخشش *
شخن * فتح خاء معجمه ایله بمعنی خراشیدن استاد * قطعه * تازبوی نسترن کیرد دل مردم
قرار * تاز زخم خار بن یابد تن مردم شخن * نسترن بر دشمنانت باد همچون خار بن * خار بن
بر دوستانت باد همچون نسترن * ودخی غمناک والمناک معناسنه مرویدر * شخودن * ضم
خاء معجمه وواو معروفله طرنقله یاره لمق معناسنه عبد الرزاق کاشی بیت چو خار پشتی کشتم
زتیر بارانش * که موی بر تن صبرم ززخم آن بشخود * شخیدن * کسر خاء معجمه وسکون یای
تحتانیله ایاق سورچمک وطیانمق لغزیدن معناسنه * شخیلیدن * کسر خاء معجمه ولام
وسکون یائین تحتانیتین ایله بمعنی صفیر زدن یعنی صقلق و پرملک وپژمرده شدن یعنی صولمق
کذا فی المجمع * شران * فتح راء مهمله مشدده ایله صو آقمغه وشراب دوکلمکه ویغمور
یاغمغه مبالغه ایله صداسی چیقمغه دیرلر صیغه مبالغه ایله اسم فاعلدر ابو المعانی بیت سیل
سرشک دیده ام ازمنبع جگر * شران شده است شام وسحر همچو سیل رود * شربین *
سکون راء مهمله وکسر باء موحده بعده یای ساکنه ایله بر اغاجدر عربیده عاریقون دیدکاری
نسنه بوندن حاصل اولور چام اغاجنه بکزر و آنک کبی قوزه لغی اولور ولغت عربیه مشترکدر
* شرمگین * سکون راء مهمله ومیم ویای تحتانی وکسر کاف فارسیله حیالو واوتانیجی دیمکدر
ودخی خجیل معناسنه مرویدر * شرمیدن * سکون راء مهمله ویای تحتانی وکسر میمله اوتانمق
وخجالت معناسنه در چغتای لسانینده ایسیرغانمق دیرلر اوتانمق واوتانوب قزارمق معناسنه نته کم
لطفی گل ونوروز نه نوروز بلبلی خانه سنه ایلتدوکی یرده بیت آلیب کیتی آنی اوز مسندیغه *
ایسیرغاندوردی لطف بی حدیغه * شروین * سکون راء مهمله ویای تحتانی وکسر واو ایله
شروان قلعه سنک نامیدر حکیم خاقانی بیت ضامن ارزاق من او وست مباد اکه من *
منت شروین برم انده شروان او * شاه ناصر خسرو بیت نوکشته کهن شود علی الحال *
ورنیست مگر که کوه شروین * شریدن * کسر راء مهمله مشدده ایله بمعنی تراویدن
صو صزمق وصو آقمق معناسنه در کذا فی شرفنامه * ششبندان * سکون شین معجمه وفتح
باء موحده بعده نون ساکنه ایله رمضان شریفدن صکره شوال آیینک طوقوز کون صومه
دیرلر کذا فی فرهنک جهانکیری * ششتازن * سکون شین معجمه وفتح تاء مثناة ایله ایکی

معنایه استعمالی اولنور اول تنبور زن یعنی تنبور چالن ثانی قمازده شش مجهول اولانه دیرلر حکیم نزاری قهستانی بیت می خورد ششتا زند غیبت کند لوطی بود * او مسلمان باشد و من ماجد از بهر خدا ششخان سکون شین وفتح خاء معجمتین ایله دکرمی چادر که مجمه مخصوص بر نوعدر کنبدی دخی دیرلر وروم‌ده آنك مقابلی کبار قورد قلری اوبادر معربی ششخانج اولور شغان فتح غین معجمه ایله مومل بال یعنی مومدن آیرلمامش بال ابو المعانی بیت کرچه شیرین بود شغان خوردن * لیك تلخست نیش نحل دران شفه بستن فتح فا ایله اعضاده قان او یوشوب قالمق وایش ایشلمکدن ال وایاق دریسی خشین ودرشت اولمق وناسور بغلمق شفلیدن سکون فاو کسر لام ایله صقلق ویورمك یعنی آغزدن اینجه صدا چقارمق معناسنه در چغتایده شغلادیرلر فتح شین ایله شکرسان وشکوشان کلاهما بفتح الکاف والراء المهمله اول سین مهمله ثانی شین معجمه ایله اوغل بالی دیمکدر غایت شیرین ولذیذ اولدوغندن شکر کبی دیمك اولور شکرفیدن فتح کاف فارسی وسکون راء مهمله وکسر فا ایله چارپا حیوان باشی اوزره دوشمك ترکیده تکرلنمك کذا فی فرهنك میرزا ابراهیم کتاب السامی ده سین مهمله ایله مرویدر شکرشکن طتلو دللی دیمکدر اکثر محبوبه صفت ایدرلر ابو المعانی بیت بر وصال مراو عده همیکرد چو آن شوخ * این لفظ لطیف از لب شکر شکن اوست * شکفتیدن کسر کاف وتاء مثناة وسکون فا ویای تحتانیه ایله تعجب ایلمك کذا فی المجمع شلوان ضم لام ایله شغال جنسندن بر جانوردر عربیده چارپای کرسنه ولاغر معناسنه بعضیلر چارپای فربه وبعضیلر چارپای میانه یعنی نه لاغر ونه فربه معناسنه در دیدیلر شماسیان بر جماعتدر شماس دینلده ترسا طائفه‌سندن شیخ نظامی بیت سیاهی ده خال عباسیان * سپیده بر چشم شماسیان شمان فتح میم ایله کریان ونوحه وافغان ایدیجی استاد عنصری بیت زان ملك رانظام وازین عهد رابقا * زان دوستان تفخر وزین دشمنان شمان * شمس فخری بیت زخانه توموافق کنند همیشه طرب * زخنجر تو مخالف بود همواره شمان شمریدن فتح میم وکسر راء مهمله وسکون یای تحتانیه ایله مدح معناسنه کذا فی فرهنك جهانکیری شمع ایزان کسر همزه وفتح زاء معجمه ایله یانمش چراغ ودخی یانجق چراغه دیرلر کذا فی فرهنك جهانکیری شمعدان معروف دان ظرف معناسنه جامه دان کبی شمعدان اطلاقی معنای ترکیبی درو اسم خاص لکن در کاف عربیه ایله شمغندان سکون میم ونون وفتح غین معجمه ایله مبالغه ایله چرکین وبد رایحه معناسنه شمغند معنای مزبورده در الف ونون زیاده‌لك معناسن افاده ایدر شمغند شدن مردار وچرکین شدن وهلاك شدن معناسنه اولدوغی دخی منقولدر شمن بوزن چمن بت وبت پرست معناسنه استاد رودکی بیت بت پرستی کرفته ایم وشنیم * این جهان چون بت است وما شمنیم * حکیم سنایی بیت آرزو خوردان وکردان آز راخوردن دکر * هردو نتوان کرد باهم یا وثن مشو یا شمن * شمس فخری بیت خدایکان سلاطین جمال دنیی ودین * که رانیش وثن فتح ونصرتست شمن امیر معزینك بو بیتندن بت پرست معناسی پك ظاهردر بیت مکر فلاك صنم خویش کرد بخت مرا * که پیش او بعبادت خمیده چون شمن است شمنان فتح میم ایله جمع شمن مرقومدر که

۱۳۳ مرقومدر که بت پرستلر دیمك اولور وسکون میمله ایکی معنایه کاور اول برکسنه یه دیرلرکه
سکرتمك سببی ایله یاخود یورلمق ویاخود تشنه لکدن پی درپی نفس ویروب صولویه ثانی
بیوك کلیم معناسنه ﴿ شمیدن ﴾ کسرمیم وسکون یای تحتانیله فرهنك جهانکیریده
سکرتمك ویاخود آغلمق ویا تشنه لکدن متصل نفس ویره یعنی صولویه مجمع الفرسده
بیهوش اولمق وقورقمق معناسنه ده مرویدر ﴿ شن ﴾ ایکی معنایه در اول ناز وکرشمه
معناسنه شیخ عطار بیت چوجان کرنیستی وچشم پرشن * جهان برمن نبودی چشم
سوزن * ثانی مجمع الفرسده براوتدرکه کاشنی وکنب وکنو دخی دیرلر اغاج کبی بتر براوتدر
قابوغن صویوب ایپ بوکرلر ترکیده کندره بر یده قنب دیرلر کسر ثینی ایله ادات الفضلاده دخی
براوتدر قابوغن صویوب اصلدوب ایپ بوکرلر بوتعبیر دخی کندردر ﴿ شنجودن ﴾ سکون
نون وضم جیم وواو معروفله انجتمك وآزرده ومجروح اتمك معناسنه در میرنظمی بیت فلاع
درعهد او کس رانشنجود * درعشرت بروی جله بکشود ﴿ شنجیدن ﴾ سکون نون ویای
تحتانی وکسر جیمله انجتمك وطارتمق وپحرامق معنالرینه ﴿ شنکان ﴾ سکون نون وفتح
کاف فارسیله برولایت اسمیدر کذا فی المجمع ﴿ شنکزن ﴾ سکون نون وکاف وفتح زاء معجمه
ایله ادات الفضلاده برقورتجغزدر اکین یردیو مسطوردر ﴿ شنیدن ﴾ کسر نون
وسکون یای تحتانیله ایشتمك شنودن دخی دیرلر استماع معناسنه ایکیسنك دخی مستقبلی
شنفتن کبی تصرف اولنور فرهنك میرزاده هجوم نمودن معناسنه مسطوردر میرنظمی بیت
مقابل شد چو بایکدیکر اینجا * شنیدن کرد براو بی محابا ﴿ شویدن ﴾ کسر واو وسکون
یای تحتانیله بمعنی شدن کذا فی فرهنك جهانکیری ﴿ شهجان ﴾ سکون ها وفتح جیمله مشهور
مروك آدیدر شاهجان کبی آنجق الفی استخفافا حذف اولنمشدر رضی الدین نیشابوری بیت
مخالف ارچه بروست جان بشاه دهد * که شهر مرواز ین روی نام شد شهجان ﴿ شهرستان ﴾
شهر معظم وحصاری اولان شهرکه شارستان دخی دیرلر ﴿ شهلان ﴾ سکون ها وفتح لامله
برطاغ آدیدر شرف شفروه بیت زاختران هدی اوچو آفتاب آمد * زراصفهان علوم اوچو
کوه شهلان بود * بعضیلر نام ولایت وبعضیلر کوه الوند قربنده برمکان آدیدر دیدیلر
﴿ شهین ﴾ کسر ها ایله برشهر آدیدرکه اردشیر بابکان بنا ایلمش حالا زنکان نامیله معروفدر
﴿ شیان ﴾ فتح یای تحتانیله مکافات وجزا معناسنه ابوشکور بیت بروتازه شد کینه
سالیان * نکرد ندش ازهرچه کرد اوشیان ﴿ شین ﴾ سکون یای تحتانیله عار وناموس
وعیب ونقصان عرض ومال اولور نسته عربیده رفارسیده دخی استعمال اولنور ﴿ مع الواو ﴾
شو ﴿ شاشو ﴾ ضم شین معجمه ایله براوتدر تخمی ادویه یه جزو ایدرلر ﴿ شاهدارو ﴾
شراب انکوری که جمله اسماسندندر بونامی آکا جمشید وضع ایلمش کیفیت حالی بویله منقولدر که
جمشید مراد ایلدی که خلق اوزمدن زیاده منتفع اوله لر سائر وجهله انتفاعن اظهار ایلدوکندن
صکره برمقدار تازه اوزومی صقدروب بر ظرفده قویدردی که طورارق کورەلم نه صورت بغلر
دیوب اوزم دخی طورارق غلیان ایدوب مشتد اولدقده نصکره طورلوب صاف اولدقده جمشید
امتحان ایچون برمقدارین اغزینه آلدقده کوردی که برآجی نسنه اولمش زهر اولدی صانوب ویرده

حفظ ایتدردی بر مقبوله جاریه سی وار ایدی مکر شقیقه علتنه مبتلا ایدی وجع وزحمتی جاننه
کار ایلمشیدی هلاکنه راضی اولوب زهرد یوصاقلی اولان اوزم صویندن بر پیاله طولدوروب
ایچدی اولدم طبیعتی حظ ایلدی بردخی طولدوروب ایچدی وجودینه حرارت وکیف باده
حاصل اولدی بر قدح دخی ایچدی فی الحال نوم غلبه ایلدی مکر بر نیچه کون ایدی الم شقیقه دن
اویومامش ایدی باشنی قویوب صفای قلب ایله بر کیجه صباحه دك اویودی بیدار اولدقده
کوردی زحمتی ووجعی بالکلیه زائل اولمش سرور وصفاسندن احوالی جمشیده عرض ایلدی بونك
نامی شاهدارو اولسون دیو اطبایه امر ایلدی مناسب علتلره معالجه ایلدیلر کذا فی فرهنك
جهانکیری طیان مرغزی بیت صاحبا از کرم دریغ مدار * شاهدارو ی لطف ازین پژمان *
شاعر * قطعه * شاهدارو بود شراب ولی * زوجه بر حد اعتدال خوری * لیك بازهر
همسری دارد * تو بافراط اکر زلال خوری «شاهو» شاهوار لفظندن تخفیف اولنمش
کلمه در ینه اول معنایه در کذا فی فرهنك جهانکیری «شبان فریو» بر قوشدر شبان فریب
وشبان فریبك وشبان فریوك دخی دیرلر «شبدو» سکون باء موحده وضم دال مهمله ایله
کیجه ده استعمال اولنان اثواب کذا فی فرهنك جهانکیری «شبرو» سکون باء موحده وواو معروف
وفتح راء مهمله ایله کیجه یوله کیدیجی دیمك اولور نتهکم شاعر صفت معراجده دیمشدر بیت
آن شب نخل بو العجب شبرو وسید العرب * هشت بهشت پر طرب کشته ره خرام او *
«شبکو» سکون باء موحده وضم کاف فارسیله ایکی معنایه کلور اول مهتر پاسبان که
شبکوی وچوبك زن دخی دیرلر منصور شیرازی بیت بر آستان تو بیرزحل بوده ربان *
بحضرت تو بود ترك آسمان شبکو * ثانی بمعنی کوینده یعنی مطرب وترانه خوان شیخ نظامی در صفت
باربد خسرو بیت چو آن شبکو کرفتی راه شبدیز * شدندی جمله آفاق شبخیز «شش سو»
سکون شین معجمه وضم سین مهمله ایله جهات سته که یمین ویسار وخلف وامام وفوق وتحت
«شفو» ضم فا ایله حرام که ضد حلالدر شفا دخی دیرلر میر نظمی ایکیسنی بو بیتده ایراد
ایلمشدر بیت نماند شفا وشفو در بهج * طمع دار دازدل شود کر بسیج «شفادارو» فتح فا
ودال وضم راء مهملتین ایله بمعنی پازهر حکیم نزاری قهستانی بیت نهد در بیخ دران تغابین *
سم ودر سر شفادارو ی نوشین «شفتالو» معروف ومشهور میوه در عربیده ضم دال وفتح راء
مشدده مهملتین وکسر قاف ایله دراقی دیرلر «شنو» ضم نون واخفاء واو ایله سرو اغاجیدر بعضیلر
کورکن اغاجیدر دیدیلر «شو» بوزن نو اوچ معنایه در اول بمعنی شب بو معنا باء مفرده ایله
واو بینینده تبادلدن توانی اولدیغندندر ثانی شدن لفظندن صیغهٔ امردر ثالث شوهر لفظندن
اختصار اولنمشدر منلا هاتفی بیت برادر بجای برادر نشست * عروس زشوماند وراه بست
«شهارو» فتح ها وضم راء مهمله ایله صهریج دیدکلری قیوکه یغمور صویندن یاخود آقار صودن
قیشین ایامنده طولدوروب یازده استعمال ایدرلر «شهبارو» سکون ها وفتح باء موحده وضم را ایله
قلعه قپولری اوزرنده اولان برج وقلعه نك بر جلرندن اك بیوك برجنه دیرلر بعض فرهنکلرده قلعه
خندقی مسطوردر «مع الهاء» * «شاخابه» فتح خاء معجمه وباء موحده ایله بیوك ارمق شهرود
معناسنه ودخی دریادن آیرلمش کول کبی که عربیده خلیج دیرلر کذا فی فرهنك جهانکیری «شاخانه»

شاخانه فتح خاء معجمه ونونله بر قسم كلاه در شرحی كنكر لغتی ذیلنده ذكر وتفصیل اولنور انشاء الله تعالی شاخوره ضم خاء معجمه وواو معروف وفتح راء مهمله ایله كرمیك فرونی كه آنده كرمیك وتوغله بشوررلر شادخواره سكون دال مهمله وفتح خاء معجمه وواو معدوله ایله اوچ معنایه كلور اول بمعنی خوشحال ثانی بمعنی شرابخواره ثالث زن فاحشه شاه ناصر خسرو . بیت به پیری و بخواری باز كردد * باخر هر جوان شادخواره شادكامه سكون دال وفتح كاف فارسی ومیمله دشمن مصیبتنه كولوب سونمك وخصمه تشویش ویرمك معناسنه كذا فی فرهنك جهانكیری شادكونه سكون دال مهمله وضم كاف فارسی وفتح نونله درت معنایه در اول یورغان كبی قلمكاری بزدن یوفقه ایدوب یازا یامنده یورغان یرینه اورتنورلر استاد عسجدی . بیت همان كه برده از ین پیش شادكونهٔ من * كنون شدست رواج نوای بدولی فاش * مجمع الفرسده لطیف ویوفقه پنبه لو دوشمه معناسنه استاد فرخی بیت بر شادكونه خفته ملك شاد وشادكام * دولت رهین وبخت مطیع وفلك غلام * ثانی مغنیه یعنی چنكی عورت شمس فخری . بیت بر طارم جلالت كیوان بجای چارس * در بزم دلفروزت ناهید شادكونه * ثالث ادات الفضلاده بمعنی نهالی رابع تكیه كاه معناسنه شادمانه شادمان مرقوم معناسنه آخرنده كی ها خصوصیت معناسن افاده ایدر ودخی بشادمانهٔ فلان دیرلر فلانك شنلكنه دیمك اولور شادنه فتح دال مهمله ونونله بر طاشدر مغربی شارنج در شاده بوزن جاده شاد مرقوم معناسنه شاریچه كسر دال مهمله وسكون یای تحتانی وفتح جیم فارسیله بالاپوش یعنی اوست كیه جكی واوستنه اورتنه جك نسنه یه دیرلر پور بهای جامی * قطعه * چو بالش از همه كس برسرایم ار باشد * دمی بزیرم شادیچه چون نهالیچه * سخن زخوبی شادیچه پیش ازین دارم * ولیك قافیه زین پیش نیست خالیچه * سید سراج سكری . بیت . چون كل از شادیچهٔ رومی برون آمد بباغ * زندوانش همچو اسقف زند خوان آید برون شاذنه فتح ذال معجمه ونونله بر قزل طاشدر سیاهه مائل سست اولمغله نیز قیریلور انواعی اولور عدسی وكاورسی دیرلر طورسینادن كتوررلر بعض ادویه تركیبنه جزو ایدرلر شارده سكون را وفتح دال مهملتین ایله بحر روم جزیره لرندن بر جزیره در شارویه ضم راء مهمله وفتح یای تحتانیله خسرو پرویزك اوغلی آدیدر شیرویه وشیرو دخی دیرلر شاره بوزن خاره فرهنك جهانكیریده بمعنی دستار هندی كه هندی لسانده چیره دیرلر حكیم فردوسی . بیت زسر شارهٔ هندوی بر كرفت * برهنه شد ودست بر سر كرفت * مجمع الفرسده بر نوع دستار بزركدر هنددن كتوررلر چادر زنان مقابلی در شمس فخری . بیت آنكه بر فرق مشتری بنهاد * حكمش از خاكپای خود شاره * فرهنك میرزا ابراهیمده بمعنی جامهٔ فانوس ولباس اهل هند وادات الفضلاده بمعنی جامهٔ سرخ كه موم اطرافنه صاررلر هوادن محافظه ایچون بودخی فنار كوملكی دیمكدر شاشه بول آدملك اولسون حیوانك اولسون شاكرباه فتح كاف وباء موحده وسكون راء مهمله ایله اجرتسز خضره یه طوتوب آته بنن اولاق وتوابع حكام شاكردانه شاكردلك ایتمك وشاكرده ویریلان اجرت ایكی معنایه ترتیب اوزره میرنظمی . بیت بشاكردانه باشد لایق استاد

بخت مت داد شاکردانه کی باد شالده سکون لام وفتح دال مهمله ایله بنای دیوار
معقاسنه در شاماخه وشاماچه کلاهما بفتح المیم وجیم الفارسی بمعنی شاماك مرقوم
یعنی سینه بند زنان شاماکه فتح کافله زفت که عربیده قیر دیرلر شاعر بیت چونیره
روی چون شاماك بوده * بدی طمع او رویش نموده شامالة فتح لامله قره یاغز عربیده
اسمر اللون معناسنه شامکچه فتح میم وجیم فارسی وسکون کافله بمعنی شامك وشاماچه
شانزده کسر نون وسکون زاء معجمه وفتح ذال مهمله ایله مرتبهٔ اعداددن اون آلتی
عدددر شانه فتح نونله در بشن معنایه کلور اول طراق که عربیده مشط دیرلر ضم میمله
کمال خجندی بیت شانه زد باد زلف یار مرا * اصلح الله شانه ابدا * ثانی فرهنك جهانکیریده
آتك جست وچابکلکنه دیرلر حکیم سنایی در صفت اسب * مثنوی * مرکبش هیأت فلاع
دارد * که براعد اش خاك میبارد * دشمن ودوست راچو نحس وچو سعد * شیهه وشانه اش
چو کرد وچو رعد * ثالث خانهٔ زنبورکه شان ولانه دخی دیرلر حکیم خاقانی بیت آنکه چون
نحل این بنارا چو مهندس بود شاه * آب چون آیینه شانه انکبین کشت ازصفا * رابع
خرمن صاوراجق بش ودخی زیاده پرمقلو براغاجدر آنکله دانه یی صماندن آیررلر آنك بش
پرمقلوسنه پنج انکشت دیرلر زیاده اولانه شانه دیرلر خامس حیوانك کورك کوکی که بریاصی
کمو کدر اوزرنده قرمزی خطوطی واردر بعض کمسنه لر اول خطلردن بعضی احوال استخراج ایدرلر
اکثر تاتار واوزبك خلقی غایت ایو بیلورلر وآنکله عمل ایدرلر چغتایده اسابقور دیرلر ما بینلرنده
غایت معتبر اولور وغندن ضیافت واقع اولدقده عزیز مسافر اوکنه اول کوکی ات ایله قورلر زیاده
رعایت مهمان ایچون حیوة الابرارده اسفار مقالهسنده دیر بیت پیاپی اسابقورینی ایلاب روان *
بیما کتین بولوب عاجز اول ناتوان شاه وشه یدی معنایه کلور اول فرهنك
جهانکیریده اصل وصاحب معناسنه در چونکه پادشاهلر اصل ونسب صاحبیدرلر وممالکه
صاحبدر اول سببدن شاه دیرلر حکیم فردوسی بیت اکر شاه راشاه بودی پدر * بسر برنهاد
مرا تاج زر * ثانی داماد معناسنه در بوایکی معنایه شمس فخری * قطعه * مملکت را اشرف
قدر همین بس که بود * خسرو صفدر آفاق ممالك راشاه * شاد مانست بدو جان ممالك زانسان
که بود شاد دل وجان عروسان از شاه * حکیم خاقانی دخی بوایکی معنایه دیمشدر بیت یك
رضای شاه شاه آمد عروس طبع را * ازکرم کابین عذرا در نتابد پیش ازین * حکیم سنایی بمعنی
ثانی بیت داد کالکش چنانکه شاه عروس * از نقاب تنك خرد را بوس * ثالث شطرنج
قطعه لرندن بر قطعه درکه کش دید بخه کید جك یری قالمامغله مغلوب بیت ایجاب ایدن قطعه یه
دیرلر مولانا بهاء الدین بیت شاه قطع آسمان هنکام لعب امتحان * مات کردد در زمان
کز کوید او را شاه شاه * رضی الدین نیشابوری بیت جاز شاهان جهان بکسر شود لبیك زن
چون تواز تعجیل در شطرنج کویی شاه شاه * رابع هرنه که کوزللك وایرلکده بحسب الصورة
والمعنی امثالندن ممتاز وسرافراز اوله آکا شاه دیرلر وشه آندن مخففدر خامس
مجمع الفرسده راه فراخ وکشاده که اندن نیچه یوللر آیریلور بوندنکه شاهراه دیرلر سادس
مؤید الفضلاده هندده برجانور آدیدر سابع فرهنك میرزا ابراهیمده بر نوع جامه در هندده

هندده مشهوردر شاهنبسه سکون ها وضم باء موحده بعدنون ساکنه وفتح سین مهمله
ایله عربیده اکلیل الملك دیدکلری اوتدر شاهتره معروف براوتدر معربی شاهترج در
شاهدانه ایکی معنایه در اول اینجونك غایت ایری ولطیف وغلطان وآبداری که
شاهوار وشاهواره دخی دیرلر استادلطیفی بیت شود دروون صدف شاهدانه قطره دون
چراست درصدفت شاهدانه زشت وخراب * وهرنسنه نك ایری واعلاسنه دیرلر مثلا
مصطکی نك ایری دانه لرینه وهرنه که دانه تعبیری صحیح اوله انلرده استعمال اولنور ثانی کندر
تخمنه دیرلر خصوصا شاهدانج انك معربیدر شاهراه وشهراه جاده یول که اندن
نیجه یوللر آیریله ابوالمعانی درمناجات باری تعالی عزاسمه وجلت عظمته ولااله غیره بیت
زشاهراه محبت بمنزل مقصود * روم عنایت ولطفت اکرشود همراه شاهزاده وشهزاده
پادشاه اوغلی ودخی پسر دامادی دیرلر زیرا شاه داماد معناسنه اولدوغی ذکراولنمشیدی کذافی
فرهنك جهانکیری بومعنایی مؤید شاعر بیت مخبنش تحقیقت نمیشود زن را * اکر بچند
بودمهربان شهزاده شاه مهره اژدرها وبیوك ییلان باشلرنده اولور برمعتبر طاش کبی
نسنه در مارمهره دخی دیرلر بیحد منافعی واردر شاهنده فتح ها ودال مهمله وسکون نونله
نیکوکار وصالح ومتدین معناسنه در کذافی المجمع بومعنایی مؤید استاد یمشدر بیت بیاید
آن بمحشر زلطف حق رحمت * هرانکه شد بجهان نیکوکار وشاهنده شاهنشاه وشاهنشه
وشهنشاه وشهنشه کلهم بکسر الهاء وسکون النون اول پادشاهه دیرلرکه عصرنده اولان
پادشهلرك جمله سندن قوت وشوکت وعسکر وحشمت وخزینه وملکتی زیاده اوله وانك امداديله
غیریلر مملکتلرینه پادشاه اوله لر بوذکراولنان شروط موجود اولمینه شهنشاه دینلمز شاهه
ملکت هاماورانده برشهر آدیدر سودابه زن کیکاوسك پدری شهریدر دیرلرکه اول شهرده
تجارت زیاده اولور حکیم فردوسی بیت یکی شهر بد شامرا شاهه نام * همان ازدر وسور
وچشن وخرام شاهیده کسرها وسکون یای تحتانیله بمعنی شاهنده مرقوم یعنی صالح
ونیکوکار کذافی المجمع شایسته کسر یای تحتانی وسکون سین مهمله وفتح تاء مثناة
ایله شایستن لفظندن اسم مفعولدر لایق معناسنه میرنظمی بیت هرآن سرکه شایسته
تاج نیست * باوملك راشاهی محتاج نیست شایکینه سکون یاءین تحتانیین وکسر کاف
فارسی وفتح نونله اوجوز اولمش معناسنه شایکانی لفظندن تصرف اولنمشدر شایه فتح
یای تحتانیله میوه معناسنه در حکیم خاقانی * قطعه * دوش چنان دیده ام بخواب که نخلی
برلب دریا بدان مقام برآمد * نخل موصل شده اترنج ورطب داشت * سایه وشایه اش فراخ
وتام برآمد * میرخسرو بیت سروکه ازشایه نشانی نداد * سایه نشینان همه داده بباد *
شباره فتح باء موحده وراء مهمله ایله کیجه لرده مسافرته کزن عورته دیرلر ودخی سپره
معناسنه در شب بازه سکون باء موحده اولی وفتح ثانیه وزاء معجمه ایله بعض نسخه ده باء
ثانی یرینه یای تحتانیله روایت اولنمشدر شب پره یعنی خفاش که ترکیده یراسه دیرلر
شبانکاه وشبانکه کلاهما بفتح الباء الموحده وسکون النون وفتح الکاف العجمی اول
نسنه یه دیرلرکه کیجه آنده چارپا حیوان یاتورلر وکیجه یاتیلان یره دیرلر کذافی فرهنك میرزا

ابراهیم معنای ترکیبی کیجه لروقتی دیمکدر ل شبانه ع فتح باء موحده ونونله درت معنایه کاور
اول اول حاله دیرلرکه کیجه اول حالتله چکمش اوله حکیم انوری بیت مست شبانه بودم وافتاده
بیخبر * دی دروثاق خویش که دلبربکوفت در * ثانی کیجه ایچلن شراب خواجه حافظ بیت
می شبانه خوروخواب صبحگاهی کن * مباش درپی آزاروهرچه خواهی کن * بومعنایه مناسب
کیجه دن بقیه اولان شرابه می شبانه دیرلر کمال خجندی بیت درسرمی صبوحی ودرد پاله
باخمار * جان بی اب توتشنهٔ جام شبانه بود * ثالث مخمور معناسنه میرخسرو بیت
توشبانه می نمایی ببرکه بودی امشب * که هنوزچشم مستت اثرخمار دارد * رابع هرحافظ
ونگاهبانه دیرلر عموما وقیون سوریسنی حفظ ایدنه دیرلر خصوصا شیخ نظامی بیت من بدوداده
حرزخانهٔ خویش * خوانده اورا نه سك شبانهٔ خویش * وله بیت کفت باخود کزین شبانهٔ
پیر * شاهی آموختم زهی تدبیر ل شب پره ع سکون باء موحده وفتح باء فارسی وراء مهمله ایله
یراسه که عربیده خفاش دیرلر عادتی کوندزیووه سنده یاتورطشره چقمازکه کونشه اصلا باقه منز
اول اجلدن کیجه اوچار شب پره دیمك انکچوندر شیخ سعدی * مصرع * شب پره کروصل آفتاب
نخواهد ل شب چره ع سکون باء موحده وفتح جیم فارسی وراء مهمله ایله کیجه اوت اوتلیان
حیوانه دیرلر شاه ناصرخسرو بیت کرك آمده است کرسنه ودشت پرپره * افتاده دررمه
رمه رفتند بشب چره * بومناسبتله اول نقل ومیوه که کیجه لر صحبت وجمعیتده تناول اولنور
ترکیده چرزچمن دیرلر قوری میوه اولسون یاش میوه اولسون شب چره دینلور مؤمن حسین
یزدی * رباعی * نی برسرمردمان چون تره ایم * نی نقل مجالس ازپی شب چره ایم * امروزکه
ناکسان درین بازارند * ماجنس کساد یم وزرناسره ایم ل شبخانه ع سکون باء موحده وفتح خاء
معجمه ونونله حرمسرای شاهان ودخی بعض فرهنکلرده اول خانه یه دیرلرکه آنده کیجه احیا اولنوب
عبادت اولنه کذا فی المجمع ل شب سده ع سکون باء موحده وفتح سین ودال مهملتین ایله زمهریر
ایچنده بر معروف کیجه در تفصیلی سده لغتی ذیلنده مرور ایلدی ل شب فاره ع سکون باء
موحده وفتح فا وراء مهمله ایله کیجه لرده قیون وطغریا توردقلری یره دیرلر کذا فی المجمع ل شبکاه ع
سکون باء موحده وفتح کاف فارسیله بمعنی شبغارهٔ مرقوم کذا فی فرهنك جهانکیری بومعنایه
ابوالمعانی بیت بروز بهرچرا چون دواب میکردد * بشب چوکاووغنم خانه اش کند شبکاه *
ل شبکوکه ع سکون باء موحده وضم کاف اول وفتح ثانیٔ فارسیین ایله بمعنی شبکوك مرقوم
یعنی اول سائل کداکه کیجه لرده محلات اراسنده بریوکسك یره چقوب محله دولتلولرینی آدلریله
چاغروب مدح وثنا ایدرتاکه اول کمسنه ایشیدوب آکا عطیه واحسان ایلیه شبکوکا دخی دیرلر
حضرت مولانا قدس سره بیت همچو شبکوکه کنم شب ذکروبانك * تارسد ازبامها یم نیم دانك
ل شبنکاه ع شبانکاه لفظندن اختصار اولنمشدر ل شبنهه ع سکون باء موحده
وفتح نون وهایله کنج معناسنه حضرت مولانا قدس سره * قطعه * ایدل سرکشته شده
درطلب یاوه روی * چند بکفتم که مده دل بکسی بی کروی * جذب کن ای بادصفت آب وجود
همه کس * برکش خورشید صفت شب نههٔ رازکوی ل شبه ع فتح باء موحده واخفاء
هایله اوج معنایه کاور اول معدنی برسیاه طاشدرنرم وبراق اولور آکا شبرنك دخی دیرلر

دیرلر حکیم ازرقی بیت خیال آن لب کوهر نمایت ای شبه کون * بدید کرد مرا از دو دیده گان کوهر * حکیم انوری بیت خدنکهای شهاب اندر آن شب شبه کون * روان چو نور خرد در درون اهریمن * استاد عسجدی بیت همچون رطب اندام و چو روغنش سراپای * همچون شبه زلفین و چو پالیسته آلست * بعض روایتده صاری پرنج که باقر ایله توتیادن ترکیب اولنور آلتون کبی صاری اولور بو سببدن شبه دیرلر یکرر دیمك اولور بو معنایه اولنجه آخرنده هاء علامت اولمز هاء اصلیه اولور استاد لطیفی بیت کسی را بعنی بود مرتبه * چو زر معتبر می نباشد شبه * ثانی بردکنلو اغاجدر اوج ذراع مقداری بویی اولور سخت یرلرده بترمرسین کبی یپراغی یشل و صارویه مائل چیچکی وکندر تخمی کبی تخمی اولور صقلسه ایچندن یشل یلشك صویی چیقار ثالث کیجه لك دیمك اولور مثلا یکشبه و دوشبه دیرلر برکیجه لك ایکی کیجه لك دیمك اولور علامه شیرازی * قطعه * مجردی بحقیقت عظیم ذوق بود * ز من شنو تن آزاد خویش بند مساز * برای یکشبه ذوق که خاك برسر او * اسیر زن بتوان شد بسالهای دراز * میرزا غازی بیت جزای یکشبه هجرم اکر دهد ایزد * بسوی خلد برم کافر و مسلمان را ﴿ شبیاره ﴾ سکون باء موحده و فتح یای تحتانی و راء مهمله ایله شیره معناسنه در ﴿ شبیکه ﴾ کسر باء موحده و سکون یای تحتانی و فتح کاف ایله طوزاق که آغ دخی دیرلر شبکه دخی دیرلر ابو المعانی بیت دل بسودای زلف عنبرین مانند * همچو آن مرغ در شبیکه فتاد ﴿ شبینه ﴾ کسر باء موحده و سکون یای تحتانی و فتح نون ایله کیجه دن فاضل اولوب باقی قلان نسنه مأکولات و مشروبات قبیلندن و سائر هرنه اولورسه و دخی اکا دیرلر که کیجه آنك اوزرینه یکمش اوله مجمع الفرسده بعنی انکور مسطوردر ﴿ شته ﴾ ستة مرقومك ایکی معناسیله مترادفدر ﴿ شحنه ﴾ سکون حاء مهمله و فتح نون ایله شهری و یا خود مملکتی اصابت اسادن محافظه ایدنه دیرلر مولانا جامی درمنقبت امیر المؤمنین علی ابن ابی طالب رضی الله عنه بیت اصحبت زائرالك یا شحنة النجف * بهر نثار مقدم تو نقد جان بکف ﴿ شخانه ﴾ فتح خاء معجمه و نون ایله قلیه درکه جامه آغردنلر قوللنور ﴿ شخشانه ﴾ سکون خاء و فتح شین معجمتین و نون ایله قلندران میاننده معروف اصطلاحدر طریقلرنده اسکی درویش یعنی خیلی زماندر طریقتده در دیمکدر ﴿ شخکاسه ﴾ سکون خاء معجمه و فتح کاف و سین مهمله ایله ژاله معناسنه استاد رودکی * قطعه * کر شود بحر کف همت تو موج زنان * ور شود ابر سر رایت تو طوفان بار * بر موالیت نباشد همه در و کوهر * بر اعاریت ببارد همه شخکاسه زخار ﴿ شخولیده ﴾ ضم خاء معجمه و واو معروف و کسر لام و سکون یای تحتانیه ایله بمعنی پژمرده یعنی صولمش کذا فی المجمع ﴿ شخیده ﴾ کسر خاء معجمه و سکون یای تحتانیه ایله بمعنی لغزیده و افتاده ایضا منه ﴿ شده ﴾ بوزن کده منقار مرغان یعنی قوش بورنی کذا فی فرهنك جهانکیری ﴿ شرزه ﴾ سکون راء مهمله و فتح زاء معجمه ایله خشمکین و غضبناك حیوان استاد عنصری بیت روز پیکار دور کردن کار * بستندی ز شیر شرزه شکار * فرهنك جهانکیریده بو صفتی انجق شیر و پلنکه مخصوص یازمش مولانا هاتفی بیت خرامیدن شرزه شیران مست * کمرگاه گاوزمین برشکست حکیم فردوسی بیت برآمد ببالا چو شرزه پلنك * خروشان یکی تیغ هندی بجنك *

شرفه سکون راء مهمله وفتح فایله آواز معناسنه عموما وآواز پای خصوصا شرفاك وشرفالنك دخی دیرلر حضرت مولانا قدس سره بیت کاز روان شکر از مصر رسید * شرفهٔ بانك درای آید * حکیم سوزنی بیت ازشرفهٔ جلاجل شاهین عدل تو عنقای ظلم کشت پس قاف درنهان * عربیده ضم شینله شرفه کنکره یه دیرلر عموما قلعه ودیوار وسرای کنکرملری کبی استاد فرخی بیت ازپی آن ناز خورشید ش فزون باشد شرف * نشتری خواهد که اوراشرفهٔ ایوان بود شرمنده سکون راء مهمله ونون ایله بخیل یعنی اوتانمش ابوالمعانی بیت چنان شرمنده ام ازعشق ناقص * چوعنه رناقبول جرم مجرم * شروه سکون راء مهمله وفتح واوایله خوانندهلکدن بر نوعدر شهری دخی دیرلر شره فتح راء مهمله واخفاء ها ایله بمعنی کاوینده یعنی بنده کلوکه بوغازینه قوللق ایدوب اکل طعامه حریص اولوب متصل یملك فکرنده اوله شاعر بیت نباشد کفتتی نام خوذ آدم * شره کویند اورا بهرخوردن ششدره سکون شین معجمه وفتح دال وراء مهملتین ایله تاولی دیدکلری قمار اویناد قلری تخته در ششدر دخی دیرلر ششخانه سکون شین وفتح خاء معجمتین ونونله مدور چادرکه کنبدی دیرلر وششخان دخی دیرلر تعریب ایدوب ششخانج دیرلر سید سراج الدین سکزی بیت مشتری برطالع ایام تو موقوف کرد * هرسعادت که درین ششخانه اسطرلاب یافت * وبرسازآ دیدر ششضربه سکون شین وفتح ضاد معجمتین ایله بر نوع داوزرداو یونندا یدرلر ششضرب دخی دیرلر کذا فی المجمع ششه فتحتین ایله ستهٔ شوال که رمضاندن صکره شوال الله التی کون صایم اولورلر شغاره فتح غین معجمه وراء مهمله ایله یورسق دیدکاری حیواندر شغه فتح غین معجمه ایله ایکی معنایه دراول شاخ درخت وشاخ آهو که شغ دخی دیرلر مولانا بدیعی * قطعه * خیزدوزان جام باده آرکه هرشاخ * زرافشا نست وبادمشك فشانست * ازشغهٔ هردرخت پرناوپیوست * چونکه زمی پیرکشته بازجوانست * ثانی الوایاق دریسی ایش ایشلمکدن درشت وخشین اولور استاد عسجدی بیت همی ذوم بجهان اندرازپی روزی * دوپای پرشغه وماند بادلی بریان * وشوغه دخی دیرلر شغانه فتح فا ونونله برقوشن آدیدرکه باشی وقویروغی الوان رنك اولور حکیم اسدی بیت لب چشمها پرخشنسار وماغ * زده صف شغانه همه دشت وراغ * شمس فخری بیت بودعنقای مغرب پیش قدرت * چنان کالحق برشاهین شغانه شفه فتح فایله بوزن کفه بمعنی شغهٔ مرقوم کذا فی فرهنك جهانکیری شفته سکون فا وفتح تاء مثناة ایله کوشك ابتدا طلوعی ودخی هرنه که ابتدا اوله اکا دیرلر شفشه سکون فا وفتح شین معجمه ایله جلاه دفه سی که اراسنه طراق برلشدروب برطوقورلر مجمع الفرسده شاخ درخت وشوشهٔ زرمعناسنه دربولغتی حرکات ثلثه ده معنای مغایرایله وارد اولمشدر شکانه فتح کاف فارسیله مضراب که آنکله ساز چالرلر زخمه دخی دیرلر سین مهمله ایله ده مرویدر تحفة الاحبابده بمعنی خانهٔ کهواره مسطوردر شکر بوره وشکربیره کلاهما بفتح الکاف وسکون الراء الاولی وفتح الثانیه شکربوزه وشکربیزه راء ثانی یرینه زاء معجمه ایله سنبوسهٔ شکریندرکه ایچنی شکر وبادام ایله یاخود فستق نم کوفته

کوفته شکر ایله آمیخته وخمیرین لطیف یاغله یوغروب خرده بورك ایدرلر بسحاق اطعمه بیت
چرامنم کنی صوفی زمحراب شکربوزه ٭ کسی کوید مسلمانرا که رواز قبله بر کردان ٭ حکیم سنایی
بیت همچو سك دربدر بدر یوزه ٭ خوانده مرزهر راشکر بوزه ٭ حکیم نزاری قهستانی بیت
بیار بوسه منه خوان خورد نیکه بود ٭ تفاوتی زشکر بیزه تا شکر بوسه شکرده
فتح کاف ودال وسکون راء مهملتین ایله جنت وچالاك که شکرو دخی دیرلر شکرشاه
اوغل بالی که شکرسان وشکرستان دخی دیرلر کذا فی فرهنك جهانکیری شکرینه
فتح کاف وکسر راء مهمله ایله برنوع شکری حلوادر که عربیده ناطف دیرلر ابو المعانی ٭ قطعه ٭
زدست ترش رویان شکرینه ٭ شود حنظل بطبع نکته سنجان ٭ دهد کر زهر قاتل روی
نیکو ٭ شود شکر خصوصا دست جانان شکره سکون کاف وفتح راء مهمله ایله ایکی
معنایه در اول مرغ شکاری یعنی هر شکار آلور قوش ثانی کس زن بو ایکی معنایه ابو المعانی
بیت کبریم چو شکره جست وچالاك ٭ در کردن صید شکره بی باك شکله سکون
کاف وفتح لامله ایکی معنایه در اول کتاب السامی ده قاون وقارپوزدن کسیلن پاره یه دیرلر
ترکیده دلم دیدکلری معنایه در ثانی جامه یعنی قفتانك وکوملکك تیریزی وچاپك دیدکاری ایکی
وپیشی ویانشده اوریلان پاره که شکاله جامه دیرلر کذا فی فرهنك جهانکیری مجمع الفرس ده
جامه اغاجه ایلشوب یرتلدوغنه دیرلر شکنه فتح کاف ونونله بوکلم که شکن وشکان دخی
دیرلر شکه فتح کافله ایاق صداسی وتشدیدله زبل وسپوروندی یغیلن یرکه عربیده
مزبله دیرلر شکینه کسر کافله بوزن کمینه اوزون وبیوك کوب که ایچنه غله قورلر واول
اوجی سیوری اغاج که آنکله اشك وصغر صورولر شلغه وشلغینه وشلغیه کلاهما
بسکون اللام اول بفتح الفا ثانی وثالث بکسر الفاء بمعنی کس زن حکیم انوری درهجو قاضی
کیرنك بیت نشد بجان الفیه غلام اورا ٭ نحو ردشلغیه تمام اورا ٭ قولغی بو معنایه عربیده
دخی استعمال ایدرلر الفیه آلات رجل معناسنه در هزلیاتده الفیه وشلفیه نام بررساله تألیف
ایلمشلردر لغت مشترکدر شلمابه سکون لام وفتح میم وباء موحده ایله صوده قینامش
شلغم شاعر ٭ رباعی ٭ ماهی وخیار وخایه وشلمابه ٭ پس کادن ترك پیر در کرمابه ٭
کاریست که مرك روح نزدیك کند ٭ هان ای غرزن بقا بجز پاتابه شله تخفیف لامله
قاتلی مقتول یرینه قصاص ایچون قتل ایتمکه دیرلر حکیم سنایی در بیان شهادت حضرت علی
کرم الله وجهه ابن ملجمی قتله کتورمکده ٭ قطعه ٭ جان بداد آنزمان علی درحال ٭
خاندان زان سبب کرفت زوال ٭ شله کردند مرورا پس ازان ٭ رفت سوی جهنم آن نادان ٭
وتشدید لامله اوچ معنایه کلور اول صنم ثانی بت پرست ثالث یوك دنکی معناسنه در
شماغنه فتح غین معجمه وسکون نونله بد بوی وچرکین که شماغنده دخی دیرلر پوربهای جامی
بیت خطش چو پشت وروش شماغنه وسیاه ٭ کاغذ تباه ور نده چون کون در یدکان ٭
شماله فتح لامله شمع ودخی برقسم بوخچه در بسحاق اطعمه بیت آن شمعها که در دل بسحاق
بسر فروخت ٭ از رهکذار تو زبرنج شماله را شمامه فتح میمین ایله دستنبوی که ترکیده
بیلغچ دیرلر شمانه فتح نونله بوی خوب که رایحه طیبه معناسنه فرهنك جهانکیریده

مطلقا رایحه‌در ﴿ شمسه ﴾ سکون میم وفتح سین مهمله ایله نقاش اصطلاحنده تورنجه
دیرلر کتاب جلدلرینه اوررلر وهر نه که منقش واکثری مدور اوله آکا دیرلر ﴿ شمغنه ﴾ سکون میم
ونون وفتح غین معجمه ایله ایکی معنایه‌در اول شماغنه مرقوم کبی بد بوی وچرکین معناسنه
ثانی اول کسنه‌یه دیرلر که شدت خوفدن بیهوش اوله کتاب السامی‌ده بمعنی زن بدبوی ﴿ شمنه ﴾
فتح میم وسکون نونیله بمعنی بخشاینده یعنی باغشلیجی ﴿ شمه ﴾ تخفیف ایله سود آغزی
ودخی ممه‌ده باقی قلان سوده معناسنه که عربیده آکا سی دیرلر ومیم مشدده ایله رایحه معناسنه‌در
﴿ شمیده ﴾ کسر میم وسکون یای تحتانیله بمعنی رمیده وآشفته ابوالفرج رونی بیت اگر
شمیده بود عقل خصم اونشکفت * بلی شمیده بود عقل در دماغ سقیم * مجمع الفرسده تشنه لکدن
بیهوش اولمق وفرهنگ میرزا ابراهیمده مطلق بیهوش معناسنه نقل ایدوب حکیم انورینک بو بیتنه
متمسك اولمش بیت خرد در دماغ توشمیده * سخن جز در دعای تو منزور * ودخی صوسزلقدن
ویاخود آغلامقدن نفس ویروب صولومق معناسنه مرویدر ﴿ شنبلیده ﴾ سکون نون ویای
تحتانی وکسر باء موحده ولام ایله انواع کل وریاحین وشکوفه رایحه‌سنه دیرلر ﴿ شنبلیله ﴾
سکون نون ویای تحتانی وفتح باء موحده وکسر لام اول ایله حبوباتدن برنوعدر که ترکیده بوی
وعربیده حلبه دیرلر ضم حاء مهمله ایله هندی لسانده ینهی یونان زبانده فریقه دیرلر ﴿ شنبه ﴾
سکون نون وفتح باء موحده ایله بمعنی شیهه اسب یعنی آت کشنمه‌سی که شنه دخی دیرلر وکسر
باء موحده واظهار ها ایله معروف کونك آدیدر که جمعه ایرته‌سیدر صائب تبریزی بیت
فکر شنبه تلخ دارد جمعه اطفال را * صحبت امروز بی اندیشه فردا خوشست * تحفة الاحبابده
سکون نون وفتح باء موحده ایله آواز شیر مسطوردر ﴿ شنکسه ﴾ سکون نون وفتح کاف
وسین مهمله ایله اوچ معنایه کلور اول بمعنی کیر که عربیده ایر وذکر دیرلر ثانی جامه ملوث
زنان ثالث مزبله اولان موضع معناسنه ﴿ شنکله ﴾ سکون نون وفتح کاف فارسی ولامله
ایکی معنایه‌در اول بمعنی خوشه یعنی صالقم عربیده عنقود دیرلر شاه ناصر خسرو بیت درخت
خرما صد خشك خار داد درشت * اگر دوشنکله خرمای خوب تر دارد * ثانی بمعنی ریشه
یعنی صچاق که دستار ومعجر وقالیچه ودستمال وسجاده اوجلرنده اولور ﴿ شنکوله ﴾ سکون نون وضم
کاف وفتح لامله شنگك مرقومك ایکی معناسیله مترادفدر یعنی دلبر شوخ وراهزن بمعنی اول
حضرت مولانا قدس سره بیت ناکهان بسته دلم دلداری * شوخکی شنکولکی عیارکی *
بمعنی ثانی استاد بیت راه هر روشب زند شنکوله * روز کرده جایکه پیغوله ﴿ شنکه ﴾
سکون نون وفتح کاف فارسیله اوچ معنایه کلور اول آلت رجل ثانی چی مزبله ثالث لته
حیض زنان کذا فی فرهنگ جهانکیری ﴿ شنکونه ﴾ سکون نون اول وفتح ثانی وضم کاف
فارسی ایله هندده بر جزیره اسمیدر که آنده مارتین ومارینه نام برار وبر عورت یا لکز ایکیسی
بر مستحکم حصار وعالی بنا وعمارت وخانه‌لر تعمیرا بالمشاهده الان طورردیرلر حکیم اسدی
* مثنوی * چنان بود هر سنك دیوار او * که کشتی شدی غرق از بار او * بهر دو تن کاخها
کرده اند * چنین سنکها از که آورده اند * بهندوستان نام این هر دو تن * بود مارتین مرد
ومارینه زن * نه بد بار کرشان درین کار کس * زن وشوی بودند هم یار بس ﴿ شنکینه ﴾ سکون

سکون نون اول وفتح ثانی ویای تحتانی وکسر کاف فارسیله ایکی معنایه در اول قصار اغاجی که انکله جامه قصر ایدرلر ثانی قپو اردنه طیا ورلر استاد لبیبی بیت شنکینه برمدار زچا کر * تا راست باشد او چو تراز و ❊ شنوشه ❊ ضم نون وواو معروف وفتح شین معجمه ایله بمعنی عطسه یعنی اغسرمق استاد رودکی * قطعه * رفیق چند کوئی از نشاطت * نه بکریزد کس ازکرم آفروشه * مرا امروز توبه سود دارد * چنان چون در دمندان را شنوشه * استاد منوچهری بیت چون شپلد ازمی معنبر خوشه * کوید کاکنون نماند جای شنوشه ❊ شنه ❊ فتح نونله هر صدایه دیرلر وما صریر خامه وصدای نفیر وسورنا وصفیر مرغان وآواز سباع ووحوش وامثالهم کبی مختاری بیت زکریه وشنهٔ کلك او بخند دعقل * زخنلهٔ مه منجوق او بکرید جان * وآواز اسب خصوصا که صریله صهیل وصیهه دیرلر حکیم سنایی * مثنوی * مرکبش هیأت فلك دارد * که براعداش خاك می بارد * دشمن ودوست را چونحس وچو سعد * شنه وشانه اش چوکرد وچو رعد * شمس فخری بیت زهرهٔ مریخ خالی چون شود * چون شود در رزم بکرانت شنه * کوهستان ولایتلرنده خرمن صاوراجق برمقلی اغاجه دیرلر ❊ شنیژه ❊ کسر نون وسکون یای تحتانی وفتح زاء فارسی ایله قرازلرك چپار اشندکاری دنکلی طراق ❊ شوغاه ❊ سکون واو وفتح غین معجمه ایله آغیل که ایچنه قیون وصغر قورلر شوغاذ نی دیرلر ❊ شوغه ❊ سکون واو وفتح غین معجمه ایله باغ چبوغی ❊ شوکاه ❊ سکون واو وفتح کاف فارسیله بمعنی شبکاه که با ایله واو ارا سنده تبادل وتواخی قاعدهٔ مقرره در استاد بیت آید این فکر برین خاطر خسته هرکاه * کدروم بی خبر کس سر کویش شوکاه ❊ شوله ❊ سکون واو وفتح لامله سرکین دان وجای پلیدی که در سر کوچها باشد یعنی محله باشنده زبل وسپورندی یغیلن بر منیر عماره بیت بیم کرده بروی بریش پیش کذشت * بصد کلیچه سیال تو شوله روب نرفت ❊ شونیزیه ❊ فتح یای تحتانی وکسر نون وزاء معجمه ایله بر مسجد اسمیدر کذا فی المجمع ❊ شوه ❊ فتح واو ایله بمعنی شبهٔ مرقوم بونده دخی قاعدهٔ تبادل جاریدر مجمع الفرسده بمعنی سر شیرکه فله دخی دیرلر ترکیده اغز دیرلر که صودن اول چیقار ❊ شهدابه ❊ سکون ها ودال مهمله وفتح باء موحده ایله شربت عسل وبال صوبی که بالدن ایدرلر ❊ شه ❊ بوزن مه آلتی معنایه کاور اوج معناسی شاه معناسیله مترادفدر رابع بمعنی سیر یعنی طوق که عربیده شبعان دیرلر حکیم سنایی بیت ازبرای آنکه تا شاهیش شهوت شه کنی * سینهٔ صد صعوهٔ بیچاره رابریان مکن * خامس بمعنی منع حضرت مولانا قدس سره بیت کرکریزد کس نیارد کرد شه * ورکریزی او بکیرد پیش ره * سادس شطرنجده شاهه کش دیمکدر کذا فی فرهنك جهانکیری ❊ شهبره ❊ سکون ها وفتح باء موحده وراء مهمله ایله قوجه عورت عجوزه معناسنه ابو المعانی بیت مشو با شهبره نزدیك زنهار * کنه لابد زعیشت رنج بیزار ❊ شهرازادیه ❊ برشهر آدیدر که اردشیر بن شیرویه آنده پادشاه ایکن زهردن هلاك اولدی ❊ شهروزه ❊ سکون ها وضم راء مهمله وفتح زاء معجمه ایله اول کدایه دیرلر که هرکون بر محله یی طولاشوب چروسنوٴال ایدر حضرت مولانا قدس سره بیت شاهیم نه شهروزه لعلیم نه بهروزه * عشقیم نه سردستی مستیم نه از سیکی ❊ شهریده وشهلیده ❊ کلاهما بسکون الهاء اول بکسر الراء المهمله ثانی بکسر اللام بمعنی پراکنده وپریشان اولمش

معناسنه در شیخ نظامی بیت چو افتاد شمن دران پای لغز * زسم سمندش بشهله مغز
شهله سکون ها وفتح لام ایله بمعنی شهیره مرقوم یعنی زن فرتوته مجمع الفرسده بغایت
چرب یعنی زیاده یاغلی نسنه یه دیرلر شهناه وشهنه کلاهما بسکون الهاء وفتح النون
بمعنی شهریار وشهنشاه وشهنشه لفظلرندن اختصار اولنمشدر کذا فی فرهنگ جهانگیری
شهنگانه فتح ها وکاف فارسی ونون ثانی وسکون نون اول ایله رسالة معناسنه در کذا
فی مؤید الفضلا شیتره سکون یای تحتانی وفتح تاء مثناة وراء مهمله ایله سرکله
دیدکلری اوت که عربیده شیطرج دیرلر مع الیاء * شالنگی فتح لام وسکون نون وکسر
کاف فارسیله بمعنی ریسمان تاب یعنی ایپ بوکیجی که شالنگ ایپ درامااسم جامد رهرندن اولورسه
آخرنده یا حرف نسبتدر عضایری رازی بیت اگر استیلای نقش شالهنگ * همچو
شالنگیست واپس رفتنم شاماکی کسر کافله سینه بند زنان بویا یای وصفیه در کذا
فی المجمع شانی کسر نونله درم ده هفت دیرلر برنوع اقچه در که شیبانی دخی دیرلر استاد
عنصری بیت بجای خیمه شانی نهاده براشتر * بجای موکب کوهر نهاده براستر * حکیم سنایی
بیت چون برادرت دار دریك شعر * بهر هشتاد بیت چل شانی شاوی فتح واو
وکسر نونله بشکده اطفال صاردقلری بز وبعضیلر قاشدن ایدرلر بغلتاق دخی دیرلر ترکیده غلط
ایدوب بغرداق دیدکلریدر شاهپری سکون ها وفتح باء فارسیله عنبردر که شهپری
دخی دیرلر ابو المعانی بیت صبا چو کرد پریشان دو زلف دلجویش * ببوی شاهپری کشت
بردماغ سحر شاهبوی سکون ها وضم باء موحده وواو معروف ایله عنبر وعود وسائر
امثالی نسنه لرك رایحه سنه دیرلر امیر معزی بیت چو شاهبوی دهد خلق شاه بوی ازانك *
زعنبرست سرشته باصل وطینت او * شمس فخری بیت شه عادل جمال دولت ودین *
که خاك درکه او شاهبویست شاه چینی سکون ها وکسر جیم فارسیله برا وتدر چین ولایتنده
اولور عصاره سن آلورلر یپراغی سیاه رنگ اولور صفایحی اوزره مهره لری واردر خطوط مثالی
طبیعتی غایت بارددر شاهنای سکون ها وفتح نونله سورنای دیمکله مشهوردر طبل
ونقاره ایله آهنگ طوتارلر شهنای دخی دیرلر شاعر بیت صدای شاهنای در کرفت کوش
جهان * بانگ دبدبه طبل کوس چرخ رسید شاهی بر نوع لطیف حلوای شکریدر
وروم ده بر نوع اقچه نك آدیدر بوایکی معنایه شاعر دیمشدر بیت چو باشد در کف تو نقد
شاهی * بخور بی منت شاهان شاهی شایستگی لایق ونسنه یه یرار اولمقلق معناسنه در
شایگانی سکون یای تحتانی وفتح کاف فارسیله برنسنه نك کثرت ووفرتن بیان ایدوب
چوقلغنك تعبیریدر میر نظمی بیت کنی کر با قناعت زندگانی * شوی مالك بگنج شایگانی
شباروزی وشبانروزی کیجه وکوندوز دیمك اولور خواجه سلمان بیت زعشق
زلف ورخسار تش شبانروزی غمی دارم * مرا صبح وصال او نمیکردد شبی روزی * وبرکون برکیجه که
یکرمی درت ساعت اولور مثلا فلك اعظم که فلك اطلس وفلك الافلاك دخی دیرلر آنك بردوره سنه
دیرلر زیرا * یك شبانروزی دوره اش تمام کرددو بمرکز خود آید * دیرلر دیمك اولورکه فلك
اعظم که جمیع افلاکی محیطدر دوسیری شرقدن غربه طولانی در وافلاك سبعه آنك ایچنده در وهر

شى

وهر بيننك سيرى غربدن شرقه در كيمى دولابى وكيمى رحاوى وكيمى حمائلى در فلك زحل اوتوز اوج سنه ده دوره سن تمام ايدر وفلك مشترى اون ايكى سنه ده وفلك مريخ . بش سنه ده وفلك شمس و سنه ده وفلك زهره سكز آيده وفلك عطارد آلتى آيده وفلك قمر اوتوز كوننده دوره سن تمام ايدوب مركزنه كلور اما فلك اعظم كه چرخ فلك ديدكلرى اولدر يكرمى درت ساعتده دوره سن تمام ايدر غايت سريع الحركه در تفصيلى هيأت كتابلرنده مسطور در والله اعلم ﴿ شبوى ﴾ ضم باء موحدهٔ مشدده ايله شب بوى معناسنه بر معروف چيچكدر انواعى وسائر قمرى اولور عربيده منشور ديرلر سيد حسن غزنوى بيت بربوى اين بباغ بخفتم هزار شب * تا بوى يابم از كل شبوى بوى او * حكيم قطران ارموى بيت بستمد از ياقوت و پسته لاله وكلناركون * يافت از كافور عنبر خيرى وشبوى بوى * بعضيلر كل خيرى ديدكلرى بودر ديديلر اما حكيم اسدىٔ طوسى خيرى كبى بر شكوفه در رياحين جنسندن وشمس فخرى منشور درديوب بو بيتى اصلى اوزره نظم ايلمش بيت براى بزم اوهردم برآرد * فلك زانجم هزاران دسته شبوى * استاد فرخى بيت خارى كه بمن درخلد اندر سفر هند * به چون بحضر در كف من دستهٔ شبوى * ﴿ شبستانى ﴾ كيجه ياتاجق خانه وحرمسراى خاص وخلوتخانهٔ شاهان وكبار ﴿ شبكوى ﴾ سكون با وضم كاف فارسيله ايكى معنايه در اول مهتر پاسبانان ثانى كوشنده معناسنه شبكود نخى ديرلر كذا فى فرهنك جهانكيرى ﴿ شبى ﴾ كيجه يه مخصوص اولان جامه وسائر اثواب هرنه كه كيجه لرده كييلور وكيجه ده استعمال اولنور بو معنا ياى نسبتله اولدقده در اما ياى وحدت اولسه بر كيجه وبر كيجه لك ديمك اولور نتكم شاعر بيت بكون تملك آن دلبر كس دختر نمى ماند * اكر ماند شبى ماند شب ديكر نمى ماند ﴿ شتى ﴾ كسر تاء مثناة ايله باقر تبسى وسينى كه اوزرنده طعام يرلر وسائر ايشده استعمال اولنور شمس فخرى نونله نقل ايليوب بو بيتى نظم ايلمش بيت شهريارا زجود شامل تو سائلانرا درست طشت وشتى ﴿ شخاى ﴾ فتح خاء معجمه ايله بمعنى خراشيدن يعنى طرملق اسم مصدر اولور ابو المعانى بيت كر بميرى زجوع نان مطلب * از در سفلكان ور مشخاى * ﴿ شخلى ﴾ سكون خاء معجمه وكسر لام ايله دكن اوتى يعنى دكنلى اوت ﴿ شراخى ﴾ فتح راء مهمله وكسر خاء معجمه ايله بر نوع طعامدر ديمشلر اما شكلن بيان ايتمامشلر ﴿ شربتى ﴾ سكون راء مهمله وفتح باء موحده وكسر تاء مثناة ايله ايكى معنايه در اول بر نوع غايت اينجه طوقنمش دلبند در مولانا مطهر بيت بسحر ويشهاى بريشم عمامه را * در برز شربتيش شكر رنك پيرهن ثانى يكمردى كاسه يه ديرلر ﴿ ششسرى ﴾ سكون شين معجمه وفتح سين مهمله ايله خالص التون كه اصلا مغشوش اولميه حكيم خاقانى بيت آن مى وجام بين بهم كوئى سفيدهٔ كى دست * كرده زسيم ده دهى صرهٔ زر ششسرى ﴿ شغابى ﴾ فتح غين معجمه وكسر لام ايله بر نوع اوزمدر ﴿ شكپوى ﴾ سكون كاف وضم باء فارسى ايله كيجه آهسته يوريمكله ظاهر اولان اياق صداسى كذا فى التحفه اما معيار جماليده لام ايله مطلق آواز پاى معناسنه در ﴿ شكرريزى ﴾ سكون راء اول وكسر ثانىٔ مهملتين وزاء معجمه ايله ايكى معنايه در اول كريهٔ شادى كه صونمكله واقع اولان اغلمق ثانى بمعنى كفتار شيرين كذا فى المجمع ﴿ شلپوى ﴾ سكون لام وضم باء فارسيله آواز پاى كه يوريدكده ظاهر اولور ابو شكور بيت تو انكر بنزديك خفته بود * كه تا كام

شلپوی مردم شنید سبنوی سکون نون وضم باء موحده ایله شبوی مرقوم معناسنه در
شنکرف زاولی سکون نون وراء مهمله وفاو فتح کاف فارسیله شنکرفه مشابه بر نسنه در
لکن اولقدر رنکین قرمزی دکلدر بونك رنکی نارنجی در نقاشلر بونی زیاده ایشه سوررلر
یرآدیده سرنج در عربیده سیرقون دیرلر فتح سین مهمله وسکون یای تحتانی وضم قافله زبان
هندیده سپندد دیرلر شهبوی سکون ها وفتح باء موحده وکسر راء مهمله ایله عنبر
معناسنه در شاهبوی دخی دیرلر ابوالمعانی بیت شهی که درهمه عالم غبار خاك درش *
همیبرد حسد ورشك شهبوی باجان شهنای سکون ها وفتح نونله شاهنای مرقوم
معناسنه که سورنایه دیرلر شاعر بیت شود انس وملك را شوق افزون * اکر بشنیده
شهنای ونفیرش شهیدی کسر ها ودال مهمله وسکون یای تحتانیله زن دوست که
محبوب دوسته غلامی دیرلر میرنظمی بیت اکرخواهی بحالت را نظامی * مشو درکر
شهیدی وغلامی شهی کسر هایله اوج معنایه کلور اول بمعنی پادشاهی ثانی بمعنی
دامادی میرخسرو بیت بنیاد نشاط عالم افکند * بهر شهی خجسته فرزند * وله بیت
که مارا عیش آماده است امروز * شهی این دو شهزاده است امروز * ثالث هر شیرین نسنه
معناسنه عموما حضرت مولانا قدس سره بیت نیك وبد را مهربان ومستقر * بهتر ازمادر
شهی تر ازپدر * استاد فرخی بیت تا بتلخی نبود شهد شهی همچو شرنك * تا بخوشی نبود
صبر سقطری چو شکر * وخصوصا برنوع حلوایه دیرلر که نشاسته ویمرطه وشکر ایله ایدرلر
حکیم ازرقی * قطعه * اکر طبعش کذر یابد بسوی بصره وطایف * وکر جودش کذر کیرد
بسوی مکه وبطحا * شهی وشهد کرداند کشنده شحم در حنظل * زر ویاقوت کرداند خلنده
خار در خرما شیانی فتح یای تحتانی وکسر نونله ایکی معنایه در اول درهم که اون یدی
خرما حبه سی آغریدر استاد فرخی در صفت عمارت بیت پس هر بنجره بنهاده برافشاندن را *
بك ره ونك بهم پر زشیانی وشکر * ثانی بمعنی عوض یعنی بر نسنه نك مقابله سنده اولان شی کذا
فی فرهنك جهانکیری شیخ نجدی فتح نون وسکون جیم وکسر دال مهمله ایله شیطان علیه
اللعنه نك لقبی در کفار قریش حضرت رسول کائنات علیه افضل الصلوة والسلام حقنده دار
الندوه لرنده مشاوره ایتدکلری محلده ابلیس لعین بر پیر صورتنده جمعیتلرینه داخل اولوب ولایت
نجدن کلورم شویله احوالکزی ایشتدم سزه تدبیره کلدم دیدکده انلردخی مرحبا یا شیخ النجدی
دیدیلر عبد الرزاق کاشی بیت نه خاك تیره بماند نه آسمان لطیف * نه روح قدس بماند
نه نجدی ملعون باب الشین المکسورة مع الالف * شتا تاء مثناة ایله ایکی معنایه در
اول بمعنی ناهار یعنی صباح نسنه یملك هنوز تناول ایلمامش اولانه ناشتا دیرلر کمال اسمعیل بیت
لقمه نان خویشتن نخورد * کردوهفته همی شتا باشد * ثانی شتاب لفظندن ترخیم اولنمشدر
مقتضی اولدوغی محلده اول معنایه استعمال اولنور عربیده قیش یعنی صرما دیمکدر
شکنبوا فتح کاف وسکون نون وباء موقوف ایله اشکمبه شورباسی واوا وابا
لفظلرندن اختصار اولنمشدر شکیبا کسر کاف وسکون یای تحتانی وفتح باء موحده
ایله شکیبیدن لفظندن صیغه مبالغه در زیاده صبر معناسنه میرخسرو بیت هنوزت ناز

شا

نازکرد چشم خوب آلود میکردد * هنوزاز توشکیبا عاشقان نابود میکردد * شمس فخری
بیت بی توچکونه باشد آرام ملك وملت * هرکزتنی بودکواز جان بودشکیبا ﴿ شلغا ﴾
سکون لام وفتح فایله خرمن صاوردقلری برمقلی اغاج ﴿ شلکا ﴾ سکون لام وفتح کاف ایله
اوزلی بالحق که اياغه یا پشور رشلك دخی دیرلر استاد رودکی بیت چو پیش آرندکردارت
بمحشر * فرومانی چوخردر عین شلکا ﴿ شنا ﴾ نونله صوده یوزمك شنا وریوزیجی
دیمك اولورعربیده کی سابح معناسنه حکیم اسدی بیت بدریا شناچون نهنك آورند *
بشمشیر باشیرجنك آورند ﴿ شناسا ﴾ فتح نون وسین مهمله ایله شناسیدندن اسم
فاعلدر اکلایجی معناسنه مولانا جامی بیت درین محنتسرای بی مواسا * زنعمتهای خویشم
کن شناسا ﴿ شنوا ﴾ فتح نون و واوایله شنیدندن اسم فاعلدر اشیدیجی معناسنه
استاد بیت هرکه باشد شنوا پند بزرکان ازدل * کند او در دوجهان کام دلش را حاصل *
﴿ شوا ﴾ ایکی معنایه کلور اول شرفنامه ده الده وایاقده کثرت اشتغال سببی ایله دری
درشت وخشین اولمق ثانی تشدید ایله بریان معناسنه در اما بومعنا عربیه در ایکی معنایه
میرنظمی بیت بهر شوا میکشی رنج وعنا * دست وپا بت راچنان باشد شوا ﴿ شیبا ﴾
سکون یای تحتانی وفتح باء موحده ایله اوچ معنایه کلور اول آشکاره وروشن ثانی آلتون ثالث
منی افعی بومعنایه فخر کرکانی بیت سر دیوار آن پرمار شیبا * جهان اززخم آنها ناشکیبا *
﴿ شیب پالا ﴾ سکون یای تحتانی وباء موحده وفتح باء فارسیله برباصی کفکیردر دکلری
چوق چولمك وغیری نسنه لرك آغزینه قویوب یاغ وبال سوزرلر اکثر حلواجیلر قوللنورلر ترشی
پالا دخی دیرلر کذا فی فرهنك جهانکیری ﴿ شیربا وشیروا ﴾ کلاهما بسکون الیاء التحتانی
وراء المهمله اول باء موحده ثانی واوایله سودلی آش مجمع الفرسده سوده مایه ویروب یوغرت
کبی قویلندررلر بعده بادام وفندق وامثالی قوری میوه لردن قاتوب تناول ایدرلر بوتقریر
اوزره سودلی عاشورا اولور فرهنك میرزا ابراهیمده دوزاق که شیراز دخی دیرلر ﴿ شیربها ﴾
عروس بکره ویربلان مهر معجل که عربیده صداق دیرلر فتح صاد مهمله ایله ترکیده آغرلق
دیمکدر میرنظمی * مثنوی * عروس دهر چون پرزیب دیدی * مرا اوراشیر بها جانت
رسیدی * ولی روزی نشد اور اتصرف * بتو تطلیق داد اوبی توقف * زدستت رفت عمر
وجانت ارزان * توماندی درد وعالم دنك وحیران ﴿ شیرخرما ﴾ برنوع طعامدر خرمایی
سود ایچنده بشوروب تناول ایدرلر لطیف طعامدر اکثر عربستانده بونی یرلر ﴿ شینا ﴾
سکون یای تحتانی وفتح نونله بمعنی شناء مرقوم یعنی سباحت یوزمك معناسنه استاد دیمشدر
بیت هرکه شد بحر علم را شینا * کشته او قدرت خدا بینا ﴿ شیوا ﴾ سکون یای تحتانی
ایله فصیح اللسان معناسنه در فخر کرکانی بیت بلبل شیوا زبان چون ناله با آهنك برد *
فاخته با عندلیب چنك سوی چنك برد * ابوشکور بیت بیاید فیلسوفی سخت شیوا *
که باشد در سخن کفتن توانا ﴿ مع الباء الموحده * شب ﴾ ایکی معنایه در اول کمش قل
وحریرایله ایشلنور برنوع دیبا ثانی آواز تیر در مولانا هاتفی بیت شب تیر وجرکیانی کمان *
صدا ایش همی رفت تا آسمان ﴿ شپاشاب ﴾ پیاپی آتیلان اوق صداسنه دیرلر بعض

شِ ب

فرهنكده فتح شين معجمه ايله روايت اولنمشدر مولانا هاتفى * مصرع * شها شاب پيكان
الماس كون لغ شتاب ع فتح تاء مثناة ايله ايومك عجله معناسنه حكيم انورى بيت پاى حلم
توندارد خاك هنكام درنك * تاب حكم تونداردباد هنكام شتاب * عربيده عجله چغتايده يالكز
بات ديرلر امر صيغه سيدر فرهادنامه ده بيت كيتورساقى قدح خورشيدينى بات *
ايچاى شهزاده يارى بيرلاهيهات لغ شرشيب ع سكون راء مهمله وياى تحتانى وكسر شين
معجمه ايله اغاج قوردى كذا فى فرهنك جهانكيرى لغ شكنب ع فتح كاف وسكون نونله شكم
معناسنه در استادلطيفى بيت چه شودكر بجنب توخسبم * باشكم برشكنب توخسبم *
لغ شكيب ع كسر كاف وسكون ياى تحتانيله صبر وآرام معناسنه حكيم اسدى بيت
نداردجهان بر بكى شان شكيب * فرازيست پيش از پس هرنشيب * حضرت مولانا
قدس سره بيت آتش بزير كفت نهانى بكوش دود * كرمن نمى شكيبد وبامن خوشست
دود * وصيغهٔ امر ووصف تركيبى ده استعمال اولنور استادلطيفى بيت از بزركان كرهميخواهى
نصيب * آدمى شوكربه خلق وسك شكيب لغ شلماب ع سكون لام وفتح ميمله قورى
اتمكى اصلدوب بعده ياغله بشوررلر بعض محلده ياغسز ايدرلر آبكامه دخى ديرلر لغ شهاب ع
ايكى معنايه در اول كيجه آسماندن يلدزكبى دوشن نسنه يه ديرلر ثانى شعلهٔ آتش معناسنه در
لغ شيب ع سكون ياى تحتانيله درت معنايه كلور اول انيش كه مقابلى فرازدر اصلى
نشيب ايدى نون حرف خفى اولمغله حذف اولندى ناصرالدين بجه بيت فراز وشيب
اين راهست بسيار * اكرمردمى خضرى بدست آر * ثانى يعنى تازيانه شمس فخرى بيت
بااسب شاه برق چه باشدكه شرق وغرب * كامى بود بپايش وبى دست بردشيب * حكيم
فردوسى بيت خداوندخانه به پيوندسخت * بياويخت آن شيب شاه ازدرخت * حكيم
خاقانى بيت مراشهنشه وحدت زدامكاه خرد * بشيب مقرعه دعوت كندكه زودبيا *
ثالث اول زمينه ديرلركه كثرت امطاردن اصلنوب ترددانسان وحيواندن جابجا چقور اولوب
حرارت آفتابدن خشك وناهموار اوله اول مرتبه كه اوزرندن يوريمك عسير اوله ناصرخسرو
بيت پندبپذير چوكره زكل سخت مرم * جاهل ازپند حكيمان رمدوكره زشيب * رابع يعنى
سركشته ومدهوش كذا فى فرهنك جهانكيرى والمجمع تحفة الاحبابده سين مهمله ايله
روايت اولنمش اما شمس فخرى وحسين وفايى تازيانه معناسنه حركت معروفه ايله طيب
قافيه سنده ايراد ايلمشلر وايكى معنا ده حركت مجهوله ايله سيب وشكيبه قافيه ايتمشلر
لغ شيب تيب ع سكون ياءين تحتانيين وكسر تاء مثناة ايله اتباع ومزاوجه طريقيله سركشته
ومدهوش معناسنه استادرودكى بيت شيب توبافراز وفراز توبانشيب * فرزندآدمى
بتواندبشيب تيب لغ شيداسب ع سكون ياى تحتانى وسين وفتح دال مهملتين وقصر
همزه ايله جمشيد نسلندن بر پادشاه اسميدركه شيداسب بن تورث بن جمشيددركه زاولستان
مملكتنده پادشاه ايدى حكيم اسدى بيت براورنك نشبست شيداسب شاد * بشادى
درداروبخشش كشاد لغ شيناب ع سكون ياى تحتانى وفتح نونله ورزى وشناه يعنى بر
نسنه يه دورشمك وصوده يوزمك لغ مع التاء * شبت وشبنت ع كلاهما بكسر الباء الموحدة

الموحده ثانی بسکون الثاء المثلثه طوراق اوتی دیدکلری اوت کذا فی المجمع ❊ شبست وشبشت
کلاهما بکسر الباء الموحده اولهما بسکون السین المهمله وثانیهما بالشین المعجمه طبیعته کران وکریه
کلور نسنه یه دیرلر معروفی بیت حاکم آیدیکی نقیص وشبشت * ریشکی کنده وپلیدك
وزشت ❊ شپلت ❊ سکون باء فارسی وفتح لامله ایکی معنایه کلور اول پایه ومرتبه
معناسنه حکیم سنایی بیت شپلت خود پست کردی دولت مستست رد * مستی و پستی
یه آید مستی و پستی کزین * وله بیت چون سرای شپلت تو دولت شه پست کرد * شاه را
دولت چنان باید تراشپلت چنین * ثانی صدای بلند وحدت وسرعتله قوشلك اوچارکن
قنادی صداسی ایکی وجهله یا یوقاریدن اشاغی کله یاخود اشاغیدن یوقاری چیقه شپلاك دخی
دیرلر حضرت مولانا قدس سره بیت کو آن دم دولت زدن بر این وآن شپلت زدن *
کوحملها و مشت تو آن سرخ کشتن در جنون ❊ شتفت ❊ فتح تاء مثناة وسکون فا ایله ایکی
معنایه در اول هر نسنه نك پوششی یعنی اورتیسی عموما و پوشش خانه خصوصا ثانی بمعنی
بلندی کذا فی المجمع ❊ شرخشت ❊ سکون راء مهمله وشین وکسر خاء معجمتین ایله ایکی
معنایه در اول براونه در کزنکبین دخی دیرلر ترکیده قادین طوزلغی دیدکاری ثانی اطعمه دن
لپه دیدکاری طعامدر میر نظمی بیت مخور غم کرنمی باشد پلاو خشکه و بریان * چه باشد
کرشود شرخشت ونان درخوان درویشان ❊ شست ❊ سکون سین مهمله ایله نشست
لفظندن مخففدر میر خسرو بیت سواد شام در پیش مه نو * چولیلی شسته در پهلوی مجنون
وله بیت کرچه پدر بر سر بخشش کشید * شست وفرود آمد و پیشش دوید ❊ شفت ❊
سکون فا ایله جراحتدن قان وایرین وصاری صو آقمق وهم آقن نسنه یه ده دیرلر کذا فی فرهنك
جهانکیری ❊ شفوت ❊ ضم فا ایله غول بیابانی واهرمن معناسنه ❊ شکست ❊ فتح کاف
وسکون سین مهمله ایله بش معنایه کلور اول اسم مصدر درصنق وصندرمق ثانی اعراض ایلك
وتنزیه ایلمق ثالث خوردن وجاویدن معناسنه وایکی معنایه حکیم انوری بیت مشکن
اکر جان کشم پیش سکت خدمتی * شیر شکاری بمی آهوی لاغر شکست * واعراض
کوسترمك شیخ عطار * مثنوی * بر دیوانه محمود بنشست * نهاد او چشم بر هم شاه بشکست
بدو کفت این چرا کردی چنین کفت * که رو بت رانه بیتم شه. تو آشفت * رابع بمعنی خجل
شدن وله بیت چو حارث این سخن بشنید و بشکست * ولیکن ساخت خود را آن زمان مست
خامس بمعنی هزیمت لشکر که شکست یافت دیرلر مولانا هاتفی بیت یکی درشکست ورن
برد اسیر * دکر یك متاع سترا تاحصیر ❊ شکست مکست ❊ کلاهما بفتح الکاف وسکون السین
المهمله اتباع ومزاوجه الفاظ قبیلندندر قرق مرق دیمك اولور استاد رودکی بیت ای ازان في
چون چراغ پیشانی * وی ازان زلفك شکست ومکست ❊ شکفت ❊ فتح کافله فرهنك
جهانکیریده ایکی معنایه در اول بمعنی غارکه شکفت ودهارنه دخی دیرلر ثانی بمعنی کرشوناهموار
وکسر کافله عجب یعنی بر نسنه غریب کورنمکله تعجب معناسنه شیخ نظامی بیت چنان کشتم
از هرچه دیدم شکفت * که دل راه یاوه شدن بر کرفت * شیخ عطار بیت چون مرید این
قصه بشنود از شکفت * روی چون زر کرد وزاری بر کرفت * واسم مصدر واولور تعجب ایلمك

وفعل ماضی اولور تعجب ایلدی معناسنه ودخی تراکیبه صفت ایدرلر وگاهی مصدر مقامنده
استعمال اولنور باید شگفت کبی وضم کافله تعجب وهیبت ووقار وتمکین معناسنه کلور
ﮒ شکیفت ﭺ کسر کاف وسکون یای تحتانی وفایله ایکی معنایه در . اول بمعنی عجیب حکیم
فردوسی بیت تو با تاج بر تخت نشکیفتی * خرد را بدین کونه نفریفتی * ثانی مؤید الفضلاده
بمعنی آرام وقرار شکیب معناسنه . شیخ سعدی بیت مرا چند روز این پسر دلفریفت *
ز مهرش چنانم که نتوان شکیفت ﮒ شویت ﭺ کسر واو وسکون یای تحتانیله ﮒ شیت ﭺ
سکون یای تحتانیله طوراق اوتی که شوید دخی دیرلر استاد لطیفی بیت بناز ونعمت ارذال
وعفاریت * نمی بیند افاضل ماست باشیت ﮒ شیر پخت ﭺ سکون یای تحتانی وراء مهمله
وضم باء فارسی بعده خاء معجمه ساکنه ایله شیر روغن که سوسامدن چیقار عربیده سمسم و یاغنه
سیرج دیرلر ﮒ شیرمست ﭺ سکون یای تحتانی وراو سین مهملتین ایله ایکی معنایه در
اول غضبناک ارسلان بعض دلاور پهلوانه ده استعاره طریقیله دیرلر ثانی بریا شنده قیونه
دیرلر کذا فی فرهنک جهانکیری ایکی معنایه ترتیب اوزره میرنظمی بیت چنان شیرمستی
بوقت شکار * نکیرد بهر شیرمست نزار ﮒ مع الجیم * شکارآهنج ﭺ سکون راء مهمله شنج
وکسرها ونون ساکنه ایله جلا کرلرک جلا وصیقل ایتدوکی اغاج که آنکله جلا ایدرلر کذا فی
فرهنک جهانکیری ﮒ شکنج ﭺ فتح کاف وسکون نونله بش معنایه کلور اول چین زلف
وکیسو وجامه وریسمان وامثالی که ترکیده بوکلم دیرلر تحفة الاحبابده بمعنی پرچین وتاب
وفرهنک جهانکیریده هرنه ده بوکلشلک اوله آنده استعمال اولنور میرخسرو بیت کیسو
ز شکنج نازماندش * نرکس زکرشمه بازماندش * ثانی شکنجه که مجرمه تعذیب ایچون ایدرلر
وله بیت تا بود حیات پی فشردند * وآخر بهمان شکنج مردند * ثالث برنوع مارسرخ
آدیدر حکیم ازرقی بیت هلاک دشمن او رازهند واز بلغار * شکنج وافعی روید بجای رمح وخدنک
حکیم سنایی بیت نیست اندر مقام راحت ورنج * بر سرکنج به زمان شکنج * رابع اصول که
موسیقی ده اولور نظام الدین مطرزی بیت نعره دروی شکنج موسیقی * ناله دروی نوای
موسیقار * خامس مکر وحیله که شکن دخی دیرلر ناصرخسرو بیت از مکر خداوند همه هیچ
نترسی * زانست باینکه به از مکر وشکنجی * وضم کافله ایکی برمقله برعضوک دریسین طوتوب
صقمغه که اشکنج وبشکنج دخی دیرلر شیرازیلر کسر بایله بنج وولایت یزدده بیک دیرلر ترکیده
چمدیک دیدکلریدر ادات الفضلاده قبوجق علتلرندن برعلتدر که خیارک دخی دیرلر
ﮒ شکوهنج ﭺ ضم کاف وواو معروف وفتح ها ونون ساکنه ایله جاروخسک معناسنه در ﮒ شالنج ﭺ
کسر لام وسکون نونله سجاده معناسنه مروید را بوالمعانی بیت صوفی بدست سبحه وبردوش
هم شالنج * دارد بکام لذت شیر وشکر برنج ﮒ شنج ﭺ سکون نونله انسانک اوتراق یری که مقعد
دخی دیرلر شمس فخری بیت بفرمانش حیوان انس وپری * همه داغ دارند بر شنج وغنج *
ﮒ شیر برنج یعنی سودلی آش ﮒ شیرنج ﭺ سکون یای تحتانی ونون وفتح راء مهمله ایله برسیاه کوکدر
صاروبه مائل شیرنج شیر دخی دیرلر فضلات بلغم وسودایی اخراج ایدوب درونی پاک ایدر عربیده
حربق اسود دیرلر ﮒ مع الخاء المعجمه * شپوخ ﭺ ضم باء فارسی وواو معروفله شپوختن وشپیختن شنخ

وشیختن لفظلرندن امر استعمال اولنور بمعنی بپاش یعنی صاچ دیمك اولور شیغ ١٩٢
سکون یای تحتانی ایله کنار دریا معناسنه عربیده ساحل دیرلر میرنظمی بیت مضطرب کشته
کشتی اش ازباد * از تلاطم بشیغ بحر افتاد شیدخ سکون یای تحتانی وفتح دال مهمله ایله
اسب سرکش معناسنه بعضیلر اسب جنکی معناسنه دیدیلر بعضیلر آت سوریسی ایچنده اولان
آیغر در دیدیلر یعنی اویله آیغر که آخر سوربنك آیغرین کند وسوریسنه اوغراتمز کذا فی فرهنك
جهانکیری مع الدال المهمله * شکرد فتح کاف وراء مهمله ایله مرغ شکاری معناسنه شد
حکیم انوری بیت چو بازا وشکرد صید اوچه کپك وچه کرك * چو اسب او کذرد راه اوچه
بحرد چه بر شکسته بند صنق عضوی صاروب بغلاین آدمه وصارجق نسنه یه ده
دیرلر وصارمغه دخی دینلور ابو المعانی بیت شکسته کشته اعضایم ز آسیب غم حسرت
مکر باشد شکسته بندیکشب آن طبیب جان شکم درد ایچ اغریسی اسهالدن
اولسون مغص اولسون شکند فتح کاف وسکون نون ایله بر جانور در برده سوربنور
کذا فی المجمع شوید کسر واو ایله طوراق اوتی که شویت وشبت دخی دیرلر شید
سکون یای تحتانی ایله کونش معناسنه در بعده خور لفظیله ترکیب ایدوب خورشید دیدیلر مفردی
الطلاقندن مرکبی استعمالی شایعدر حکیم فردوسی بیت بدو کفت از انسوکه تابنده شید *
برآید یکی پرده بینم سپید * جمشید وشید اسب بو معنادن ترکیب اولنمشدر که جم شیده
اضافتیله کنش کبی پادشاه دیمك اولور زیرا جم پادشاه معناسنه در نتکم محلنده ذکری
مرور ایلدی ادات الفضلاده بمعنی روشن وپر ضیا مسطور در شیراد سکون یای تحتانی
وفتح راء مهمله ایله چوال وغرار کوشه سی معناسنه در شیرمرد شجیع وبهادر دیمکدر
صفتله موصوفدن مرکب اسمدر قاعده ترکیب موصوفی وصفه اضافتدر اسمیته نقل اولندقده
علاقه اضافت قطع اولنوب موصوفك آخرینی ساکن ایدرلر خواجه سلمان بیت هر دو بهی
نیارد در راه عشق رفتن * در راه عشق باید مردی وشیر مردی * حضرت مولانا قدس سره
بیت بان شیر مردان در آویختند * بدندان وچنکال خون ریختند شیرود سکون
یای تحتانی ومیم وضم راء مهمله ایله ولایت کیلانده بر ارمق آدیدر شیواد سکون یای
تحتانی ایله بر نوع مرغابی در فرهنك جهانکیریده توی توقلی دروشین مفتوحه ده مذکور اولان
شواد معناسنه در مع الراء المهمله * شبر کسر باء موحده ایله قاتل امام شمر لعینك شر
آدیدر که عربیده شمر فارسیده شبر دیرلر حکیم خاقانی در قسمیه بیت بحیض هند وبروت
یزید وسبلت شبر * به نیز عقبه وریش مسیله کذاب * عربیده قارش معناسنه که وجب دخی
دیرلر شخار فتح خاء معجمه ایله قلیه دیدکلری شیدر که صابونه قورلر شغار فتح غین شغ
معجمه ایله بانك ونعره وصدای بلند میرنظمی بیت سراسر جهان پرشد از های وهوی *
شغار بلند خاست از جنکجوی شفار فتح فا ایله ملامت وطعن معناسنه شفر
کسر فا ایله قلیچ وبچق وخنجر وامثالینك کسکین طرفی که ترکیده اغز ایله تعبیر ایدرلر اما عربیده
شفره بیوك بچاغه دیرلر شکار معروف صید معناسنه در شکر شکار لفظندن
تخفیف اولنمشدر شمس فخری بیت در پناه توای دلاور دهر * شاه بند دنواز وخصم شکر *

کاف فارسیله اوزین اوقلی کرپی معناسنه‌در ی شمشار ج سکون میم وفتح شین معجمه ایله
فرهنك جهانکیریده شمشاد اغاجنك تازه نهاللری که یپراغی غایت یشل اولور غایت نزاکتندن
بر جانبه میل ایدر حکیم اسدی . بیت ز کل کند شمشار پر تاب را * بدو رسته درخسته
خوشاب را * استاد لیبی . بیت نکر آن قدوزلف بنمی که کوبی * فروهشته است از شمشاد
شمشار * شمس فخری * قطعه * زمین بباغ یکباره کی عبیر کرفت * ززلف یار مکر بود
با صبا یکتار * چوزلف دلبر من مشکبیز شد ریحان * چوقد مهوش او سرفراز شد شمشار *
ی شمشیر ج قلیج معناسنه اکرچه افصحی فتح شین ایله شم ایله شیردن مرکب لفظدر شیر
معروف وشم قاج معنایه کلدوکی ذکر اولندی خواجه سلمان . بیت بجای اسب شیر شرزه
در زیر * کرفته زاستخوان پیل شمشیر * فیلی کوکندن کرز وعمود یا پانیس اولق واردر العلم
عند الله ی شنابر وشناور ج کلاهما بفتح النون اولها بباء الموحدة وثانیها بالواو یوزکج عربیده
سابح . یرلر اسم فاعلدر خواجه سلمان بیت بحر محیط همتش موج زده حباب وش * قبهٔ نیلی
فلك کرد در وشناوری ی شنبار ج فتح نونله درت معنایه کلور اول شناور لفظندن اختصار
اولنمشدر یوزکج معناسنه شمس فخری . بیت مخالفان تو دائم زفرط بدبختی * کنند بکسره
درلجهٔ سنار وشنار * وشناو معناسنه ابوشکور بیت بود کفت مردی سوی رود بار * برود
اندرون شد همی بی شنار * ثانی دریك صولرك بعض یرنده ساز وقامش واوت بتمکله یوفقه
ظن اولنور یوزمك بلمین کمسنه‌لر اویله یره دوشوب هلاك اولور شمس فخری بیت چنانم زاندیشه
غم بی کنار * که مردی بود مانده اندر شنار * ثالث شوم ونامبارك معناسنه حضرت مولانا
قدس سره بیت زانکه ناشکری بود شوم وشنار * میبرد ناشکری او را قعر نار * رابع بمعنی
ننك وعار کذا فی فرهنك جهانکیری منلا محمد کشمیری * شنار شاخ قوی که از درخت روید *
دیمش یعنی اول قوتلو دال که اغاجلرده بتر ومجمع الفرسده خراب اولمش ولایت که آنده هیچ کمسنه
توطن ایلمیه کذا فی فرهنك میرزا ابراهیم وعربیده شنار ودشمن طوتق معناسنه‌در معنای
اولنه شناو وشناه وشنادخی دیرلر ی شیار ج فتح یای تحتانیله بوزن خیار نطاس دیدکلری
تارلا که عربیده فادان دیرلر حکیم سنایی * قطعه * حق همیکوید که ده تا ده مکافا ئت کنم *
آن بحق ندهی وبعضی آسان بپاشی در شیار * این نه شرط مؤمنی باشد که در ایمان تو * حق
همی خایی نماید خاك وسرکین استوار * حکیم ازرقی در صفت قلم بیت نوك آن هنکام رفتن
بادرا تلقین کند * سیر آن اسبی که خاك از نعل او کردد شیار * شمس فخری بیت بمن نام
توغله نهند بر خرمن * مزارعان امانی زمین نکرده شیار * تحفة الاحبابده چفت ایله یارلمش
تارلایه دیرلر ی شیپور ج سکون یای تحتانی وضم یاء فارسیله نای معناسینه‌در ابو المعانی
بیت کند بمجلس غم رابناله ام آهنك * صدای دف ودلاجل وناله بشیپور ی شیذر ج سکون
یای تحتانی وفتح ذال معجمه ایله باری تعالی حضرتنك اسماء شریفه‌سندندر استاد عنصری
* مسمط * چو او فتنه برانکیزد زمژکان خشم وخون ریزد * جهان از فتنه بکریزد شود کریان
سوی داور * تویی آن داور محکم که از دادش بنی آدم * بیارامند در عالم چو مؤمن بر حق شیذر
ی شیرج سکون یای تحتانی وکسر صر یحله سودکه شیرین لفظندن ترخیم اولنمشدر دیدیلر ابتدا

ابتداطفلك لذائذ دنيويه دن شيرينكام اولديغي شيردر منلا وفائي هروي بيت ني جنونم مجنون ماندوني عقل وبعقل * آنچه مادر بكاو ريخت مرا شير نبود ك شيربجشير ع سكون ياي تحتاني ونون وفتح راء مهمله وكسر جيم وشين معجمه ايله بركوكدر سياه صارويه مائل شيربج دخي ديرلر عربيده خربق اسود ديدكلريدر ك شيركير ع سكون يائين تحتانيين وكسر كاف فارسيله مستانه بعض نسخه ده نيم مست معناسنه در خواجه حافظ بيت بده تاروم برفلك شيركير * بهم برزنم دام اين كرك پير * وشجاع وبهادر معناسنه مولانا هاتفي بيت مبين كرچه شيري عدد را حقير * بينديش ازان كو بود شيركير ك شيرينكار ع ايكي معنايه كلور اول حلواجي كه پيشه سي هميشه شيرين ايشلمك مناسبتله ثاني نديم وخوش صحبت وشيرين حركات معناسنه خواجه حافظ بيت فغان كين لو ليان شوخ وشيرينكار وشهر آشوب * چنان بردند صبر از دل كه تركان خوان يغمارا ك شيرينكوار ع ضم كاف فارسيله ايوهضم اولنجي يعني سكنجبي خواجه حافظ بيت بده ساقي آن تلخ شيرينكوار * كه شيرين بود باده از دست يار ك شيكار ع سكون ياي تحتاني وفتح كافله كار بيمزد كردن يعني اجرتسز ايش وفاعلينه دخي ديرلر كذا في المجمع ك شين كيار ع سكون ياي تحتاني ونون وكسر كاف فارسيله برنوع خياردر اوزون وبوغون اولور تخملق آليقورلر شين خيار دخي ديرلر اما لسان عربده قثا ديدكلريدر كه عجور جنسندندر ك شيوه كر ع نازايدیجي محبوب وظريف ونازك ديمك اولور ابو المعاني بيت تنها نكند عاشق ازين جود توفرياد * عالم همه آشوب باين شيوه كري داد ك مع الزاء المعجمه * شيراز ع فارس اطلاق ايتدكلري مملكتك دار الملكي اولان شهرك آديدر خواجه حافظ وشيخ سعدي اول شهردندر وآنده مدفونلردر شعراي متأخرين دن عرفي دخي اندندر بونلردن ماعدا دخي چوق شاعر وتأليف وتصنيف صاحبلري اول شهردندرلر آب هواسي غايت لطيف اولغله تأليف وتصنيف صاحبي چوق كبار اندن ظهور ايتمشدر مولانا هاتفي بيت زمستان چو شد نيرو د يماه ومرد * تماشاي شيرازش از راه برد * شيرازك برمعناسي دخي سوزلمش يوغرتدر ك شيز ع سكون ياي تحتانيله براغاجدر هندوستانده اولور اندن بي نظير پاي ايدرلر اول پايه دخي شيز ديرلر كذا في فرهنك جهانكيري حكيم اسدي بيت دو صد كنبد از صندل وشيز وعود * ستاده بزرين وسيمين عمود * مجمع الفرسده آبنوس معناسنه در حكيم فردوسي بيت زد بياوخر چارصد تخت نيز * همه تختها كرده از چوب شيز حكيم اسدي بيتندن دخي آبنوس اولمق فهم اولنور صندل وعود تقريبيله اكرچه ملتزم دكلدر اما مناسبت جهتيله در فرهنك حسين وفاييده بمعني كمان مرويدر عربيده فتح شينله ابنوس معناسنه در طاهر اسكندري ديمشدر بيت وكانما الدولاب يرمن كلما * غنت واصوات الضفادع شيز ك مع السين المهمله * شناس ع شناختن لفظندن صيغهٔ امر ووصف تركيبي اولور سخن شناس كبي خواجه حافظ بيت چو بشنوي سخن اهل دل مكو كه خطاست * سخن شناس نهٔ دلبرا خطا اينجاست ك مع الشين المعجمه * شكالش ع فتح كاف فارسي وكسر لامله انديشهٔ مكر وحيله كه سين مهمله ايله دخي استعمال اولنور اسم مصدردر عربيده كي ملاحظه معناسن افاده ايدر بد سكال ديرلر ميرنظمي بيت ازين ناز وعشوه شكالش كنم *

رش ز
رش س
رش ش

باميدوصلت چونا لش كنم ﯓ شيركش ﻉ كش ضم كافله كشتن لفظندن اسم فاعل اولور ارسلان اولدريجى ديمك اولور اصطلاحى تعبيردر بلدرجين قوشنه ديرلر سبب تسميه سى بويله مسموعدركه ارسلان ياوريلرين قرنجه خوفندن اغزينه آلوب بريردن بريره كوتوردكن اتفاق بربلدرجين اوت ايچنده اوكندن قالقوب اوچدقده قنادى صداسندن ارسلان اوركوب ديشن صقمغله ياورسى اولدورر اول اجلدن بلدرجينه شيركش ديديلر شاعر بيت درغم عشق دلنوازى نيست * شيركش راببازبازى نيست

شغ

ﯓ مع الغين المعجمه * شتاغ ﻉ فتح تاء مثناة ايله ايكى معنايه در اول بمعنى رهزن ثانى حيوان سوريسى هرنه اولورسه كذا فى فرهنك جهانكيرى ﯓ شراغ ﻉ فتح راء مهمله ايله سايبان وسراپرده وچادر معناسنه ﯓ شيردوغ ﻉ سكون ياى تحتانى ورا وضم دال مهملتين ايله تركيده چوبانلر كوره مزديدكلرى نسنه كه يوغرد اوزرينه سودى صاغوب قارشدروب يرلر كذا فى فرهنك جهانكيرى

شف

ﯓ مع الفاء * شكاف ﻉ فتح كاف ايله ايكى معنايه در اول يارق معناسنه عربيده شق ديرلر خواجه سلمان بيت آتش دل را درون پوشيده ميدارم ولى * موسترده موتراش وهيچ نتواند شكافت * وصيغه امر ووصف تركيبى اولور سينه شكاف كبى وگاهى اسم فاعل اولور واستعاره طريقيله تحقيق معناده تدقيق ايدنلره موشكاف ديرلر ثانى ابريشم كلاوه يعنى كلاپ لنمش ابريشم ابو المؤيد بيت شكوفه همچو شكافست وميغ ديباباف * مه وخورست همانا بباغ درصراف ﯓ شكرف ﻉ فتح كاف فارسيله قوى ومحكم معناسنه شمس فخرى بيت جزازمدح شاه شكرف برون * نياورده ام لفظ ومعنى برون * ومحتشم وخوشحال واكابر معناسنه كسايى بيت لزين زمانه جافى وكردش شب وروز * شكرف كشت صبور وصبور كشت شكرف

شق

ﯓ مع القاف * شرناق ﻉ سكون راء مهمله وفتح نونله كوز قپاغنده بتربر پاره قرمزى اتدر كذا فى فرهنك ميرزا ابراهيم

شك

ﯓ مع الكاف ﯓ شبك ﻉ سكون باء موحده ايله ابيك اوجنده آغرشق كه ايلك اكيررلر كذا فى فرهنك جهانكيرى ﯓ شتاك ﻉ فتح تاء مثناة ايله نهال تازه يعنى اغاجك تازه بتمش فدانلرى اما كوكدن بتن فدانه بومعنايى مؤيد منصور شيرازى بيت سردرخت امل كشته بود پژمرده * باب جود تواز بيخ تازه كرد شتاك ﯓ شرزدك ﻉ كسر راء مهمله وسكون زاء معجمه وفتح دال مهملتين ايله آلوى كوهى كه زرد باشد يعنى صارى طاغ اريكى عربيده زعرور تركيده آلج ديرلر ﯓ شرك ﻉ كسر راء مهمله ايله مجمع الفرسده برمرضدر عربيده حصبه ديرلر وشرفنامه ده ادويه يغلرقلرى برپاره سنه ديرلر وعربيده جناب خالقه حاشا ثم حاشا اورتاق اسنادايتمك كه فاعلى وقائلى مشرك اولور نعوذ بالله من ذلك ﯓ شكانك ﻉ فتح كاف ونونله بمعنى سنكدانه مرغان يعنى قوش قورساغى كه عربيده حوصله ديرلر شاعر بيت چنانكه لقمه شود خرد هم او آسان كه سنك هيچ نكنجد شكانك مرغان ﯓ شكلك ﻉ فتح كاف ولامله سركين يعنى ياى باشى كه چله خانه سندن يوقارودر ﯓ شلكك ﻉ سكون لام وفتح كافله ديوار دبينده اولان دلكلركه اندن طشره يه چركاب ويغمور صويى اقار اكا مورى دخى ديرلر كذا فى فرهنك جهانكيرى اما فرهنك ميرزا ابراهيمده بمعنى ناودان يعنى اولوق ﯓ شلاك ﻉ سكون لامله اوزلى باچق كه باصدقده اياغه يا پشور شمس فخرى * قطعه * جايى كه دهد نظم قلاك سلاك سلاطين * شاهنشه آفاق

آفاق بود واسطهٔ سالك * ازمعدلتش ظالم وبی باك بماندند * همچون خرلنكی بود آبی زده درشالك * استاد رودكی . بیت چو پیش آرندكردارت بمحشر * فرومانی چوخرد رجای شلكا ﴿ شیرخشك ﴾ سكوت اغاجی یپراقلری اوزرینه جه كبی یغاربرنسنه درجمع ایدوب بعض ادویه ده استعمال ایدرلرهراة ولایتنده چوق اولورشیرخشت وسین ایله سرخشت دخی دیرلر بوتعبیرفرهنك جهانكیریتكدر سكوت یپراغنه مخصوص ایتمش لكن سكوته مخصوص دكلدر عربیده اكامن دیرلرتركیده قدرت حلواسی دیرلرطبیعتی نرم ایدرفائده لی نسنه در ﴿ شیشك ﴾ سكون یای تحتانی وفتح شین معجمه ایله برجانوردر مانندپودنه شاشك دخی دیرلركذا فی فرهنك جهانكیری اماادات الفضلاده بمعنی تیهوروایت اولنمشدر ﴿ مع الكاف الفارسی * شپتك ﴾ سكون باء فارسی وفتح تاء مثناة ایله دپه اورمق تكدزدن معناسنه كذا فی فرهنك جهانكیری

رش گ

﴿ شفترنك ﴾ سكون فا وفتح تاء مثناة وراء مهمله وسكون نونله سكیل كه وجود آدمیده ظاهراولور عربیده ثولول دیرلرفضلات بلغمدن عارض اولور ﴿ شیركوك ﴾ سكون یای تحتانی وراء مهمله وضم كافله بیوك بلان دریسی ﴿ شیزرنك ﴾ سكون یای تحتانی وزاء معجمه وفتح راء مهمله ایله یراسه زبلی بعض فرهنكده یراسه بولی وبعضنده یراسه منی سی كه انسان منی سنه غایت مشابهتی واردر وبعض فرهنكده یراسه سودی دیمشلر نته كم حقنده دینلمشدر * كل از ونولود وكل صموخ بیوض ﴿ شیشالنك ﴾ سكون یای تحتانی ونون وفتح شین معجمه ولامله یوندقوشنه دیرلركرما نیلر لسانی درابوالمعانی بیت طمع مدارزنودولتان عصرانعام * كه كار بازنیاید زدست شیشالنك ﴿ شیلانك ﴾ سكون یای تحتانی ونونله عناب دیدكلری میوه در ﴿ شیك ﴾ سكون یای تحتانیله اول كسنه یه دیرلركه الی وایاغی عمل مانده وعاطل اولمش اوله شیشله دخی دیرلركذا فی فرهنك جهانكیری ﴿ مع اللام

رش ل

﴿ شپیل ﴾ كسرباء فارسی وسكون یای تحتانیله ایكی معنایه در اول بمعنی افشردن یعنی صقمق شپلیدن دخی دیرلر میرخسرو بیت كلابی صفت برجفابكذرد * كه كل را شپیلیدن وآبش برند * ثانی بمعنی صفیریعنی آوازمرغان خواجه عمیدلوبكی . بیت چون بشپیل آمدی آن نفس ازدرقفس * مست وولهٔ درآمدی قمریٔ ماده وترش ﴿ شپل ﴾ كسر باء فارسیله ایكی معنایه كلور اول بمعنی پایه ومرتبه ثانی صدای بال مرغان كه شپلت دخی دیرلر شرحی مرورایلدی مذكورایكی معنایه ترتیب اوزره ابوالمعانی بیت بشپل توترسد هرحسودبداندیش * چنانكه هیچ نتوان شپل صعوه چون شاهین ﴿ شغال ﴾ فتح غین معجمه ایله چقال كه عربیده واوی وابن آوی دخی دیرلر شمس فخری بیت زعدل اوشده با ز سفیدجفت كلنك * زامن اوشده شیرسیاه یارشغال ﴿ شكال ﴾ فتح كاف عربیله ایكی معنایه كلور اول كوستك كه طواراباغنه اورلر عربیده دخی بومعنایه كلور لغت مشتركه در شكیل وچدار دخی دیرلر عموما خواجه سلمان . بیت توسنان نفس ازپای دی شب بركرفت * عبدقیدی كه برشكل شكال آمدبدید * آت اباغنه اور بلان كوستك خصوصا كمال اسمعیل . بیت شكال پای ستوران شده سرزلفی * كزوكره بجزازدست شانه نكشوره * ابوالفرج رونی درصفت اسب . بیت شكل او بی شكال . وجیزی * ایلك مشكل شود كه مجبورست *

ثانی مکر وحیله معناسنه که اشکیل واشکل دخی دیرلر حضرت مولانا قدس سره بیت
چون ارقم ازدرون همه پر زهر از برون * جرکیش رنك رنك شکال شکن نیند * مجمع الفرسده
بمعنی شغال مسطوردر ع شکیل ج کسر کاف وسکون یای تحتانیله ایکی معنایه در اول
شکال مرقوم معناسینه که آت ایاغنه اور پلان کوستك معناسنه در حکیم خاقانی بیت ازاثر
عدل تو بر سرو برپای دید * ابرش کینه شکیل ادهم فتنه فسار * کمال اسمعیل بیت
بدان که بسته کنی از طمع ستورانرا * شکیل وارمیان بسته بر سرپایی * وعربیده دخی
بومعنایه شکیل دیرلر وچغتاییده اماله ایله اوره دیرلر ثانی چادرك اتکنی دپه سنه ایلشدردکاری
اغاج دوکمه لر که ترکیده اشکالك دیدکاری ودخی بچق باغنك دوکمه سنه دیرلر ع شل ج بوزن
چل ایکی معنایه کلور اول ایکی ویااوج کوچك نیزه لردر بر ظرف ایچنه قویوب آتك یانده
غدازه کبی قورلر ومحلنده خصمه جرید کبی آتارلر اکا دلنك دخی دیرلر هندوستانده متعارف
سلاحدر کندولسانلرنده داپهنی دیرلر استاد فرخی بیت بکونه شل افغانیان دوپر ده ونیز *
چو دسته بسته بهم تیرهای بی سوفار * حکیم سنایی بیت پیش کیراندر طلب راه دراز
آهنك را * کر شل اندر دلشکن صبر زبان کوتاه را * مجمع الفرسده اسلحه دن بر نوعدر که
اهل هند هندوستانده شبله دیرلر خلاق المعانی بیت سوسن زبان کشیده کابن سپر فکنده *
در چشم غنچه پیکان مانند اخته شل * ثانی بر میوه در ایوایه مشابه طعمی فی الجمله مرارته
مائل اولور پیل دخی دیرلر بی نظیر مرباسی اولور ع مع المیم * شکم ج قارنکه عربیده بطن
دیرلر شیخ سعدی بیت شکم زندان باد ست ای خردمند * ندارد هیچ عاقل باد در بند *
وسمور ووشق نافه سنه ده دیرلر ع شکنده کام ج فتح کافین وسکون نونله برنسنه یه قادر
اولمیوب نامراد اولان کمسنه یه دیرلر اصطلاحی بر لغتدر کذا فی فرهنك جهانکیری ع شلم ج
کسر لامله اغاج پیسی که عربیده صمغ دیرلر ع شیرم ج سکون یای تحتانی وفتح راء مهمله ایله
بمعنی آهیخته یعنی قاریشق هرنه اولور ایسه ابو المعانی بیت زدید بخون شیرم آید سر شك *
نیاید دلش هیچ بر من برحم ع شیشم ج سکون یای تحتانی وفتح شین معجمه ایله ایکی معنایه
کلور اول بر سازآدیدر استاد منوچهری بیت بکیر باده ونوش شین ونوش کن بصواب *
بیانك شیشم وبابانك افسر سکزی * ثانی مصنفات یاربدن بر قول ولحن آدیدر ع شیم ج
سکون یای تحتانیله اپت بالغی که ارقه سنده بیاض پوللری اولور شمس فخری بیت چون سمندر کند
در آتش جای * کو بر دنام شاه ماهی شیم * مجمع الفرسده نام رودیست یعنی بر ارمق
آدیدر که مذکور بالق آنده چوق اولور اکا مخصوص اولمغله اول اسمله تسمیه اولنمشدر حکیم انوری
بیت سموم قهر تو بادی اکر عتاب کند * بشنره داغ شود بر مسام ماهی شیم * اضافتله اولیجق
مجمع الفرس صاحبنك نقلی صحیح اولور ع مع النون * شپوختن ج سکون باء فارسی وخاء
معجمه وضم سین مهمله ایله ایکی معنایه در اول بمعنی آسیب وصدمه آسیب ایکی قاتی شی بربرینه
زور ایله طوقنمقدیرلر وصدمه عربی سید رقوت وشدت ایرشدرمك معناسنه ثانی بمعنی
افشاندن یعنی صاچمق که اشپختن دخی دیرلر کذا فی فرهنك جهانکیری ع شپلیدن ج سکون
باء فارسی ویای تحتانی وکسر لامله بمعنی افشردن یعنی صقمق عربیده تعصیر معناسنه در

شین م

شین ن

معناسنه در لغ شپنیدن ع سکون باء فارسی وکسر نون بعده یای ساکنه ایله آت صو ایچرکن صقلق ویرمك میر نظمی بیت سمندش بو سراب وخویش خفته * سروش غیب شپنیدن بکفته * لغ شپختن ع کسر باء فارسی وسکون یای تحتانی وخاء معجمه وفتح تاء مثناة ایله بمعنی پاشیدن یعنی صاچمق که اشپوختن وشپوختن دخی دیرلر لغ شتابان ع فتح تاء مثناة وباء موحده ایله شتابیدن لفظندن اسم فاعلدر زیاده ایویجی معناسنه مثلا عرفی بیت رفتم ایدل بدرعمر شتابان رفتم * هان شتاب از طلب همت مردان رفتم لغ شتاب باران ع شدت وروزکار ایله یغان یغموره دیرلر لغ شتابیدن ع فتح تاء مثناة وکسر باء موحده ایله مصدر در عجله اتمك معناسنه چغتای لسانندہ آشوقماق دیرلر لغ شتافتن ع سکون فا ایله بو دخی عجله ایتمك معناسنه در لغ شخلیدن ع سکون خاء معجمه وکسر لام ایله ایچرو نفس چکمك وصقلق ویرمك معناسنه لغ شروان ع مشهور مملکتدر وشهرینك آدیدر مثلا هاتفی بیت شهنشاه شروان ز فر خندکیش * لب آراست از دعوی بندکیش. لغ شستن ع سکون سین مهمله وفتح تاء مثناة ایله اوتورمق معناسنه نشستن لفظندن تصرف اولنمشدر میر خسرو بیت بکشبی درکوی آن مه رو و آهسته اك * بکر یدکیسنی کوهیچ اینجا شسته ایم لغ شفتن وشفتیدن ع کلاهما بسکون الفاء بمعنی تراویدن جراحت وچکیدن یعنی جراحتدن قان ویاخود ایریك صزمق وطملهمق کذا فی المجمع بو معنایی مؤید ابو المعانی بیت اشك خون آلود چشم راکه بینی کریه نیست * اندرون سینه از لخت جکر شفتید نیست لغ شفلیدن وشفیلیدن ع کلاهما بسکون الیاء التحتانی اول سکون فا وثانی کسر فا ایله یعنی شپلیدن مرقوم یعنی افشردن لغ شکافتن ع سکون فا وفتح تاء مثناة ایله یارمق معناسنه مصدر در مستقبلی شکافد کلور ابو المعانی بیت درد عشقت خانهٔ دل را چنان بر کشته است * از شکاف سینه ام بوی جکرمی آیدش لغ شکافه زن ع فتح کاف وفا وزاء معجمه ایله بمعنی سازنده حکیم قطران ارموی بیت فراز هر زمینی هست کویی صد نکارستان * میان هر درختی هست کویی صد شکافه زن لغ شکان ع فتح کاف ایله بو کلم وچاپ چاپ معناسنه که شکن دخی دیرلر عنقریب ذکر اولنور انشاء الله تعالی لغ شکردن ع فتح کاف ودال وسکون راء مهملتین ایله شکار اتمك معناسنه حکیم فردوسی بیت جهاز اندرم چرا پروری * که پروردهٔ خویش را بشکری لغ شکرفیدن ع فتح کاف وسکون راء مهمله وکسر فا ایله قوی ومحتشم وصاحب وقار وتمکین اولمق فرهنك جهانکیریده بمعنی اغزیلمق وبسر در آمدن معنالریله مسطوردر لغ شکستن ع فتح کاف وتاء مثناة وسکون سین مهمله ایله صندرمق وقرمق مستقبلنده سین نونه قلب اولنوب شکند دیرلر بعض تراکیبده مصدر مقامنده استعمال اولنور تواند شکست ومیتوان شکستن کبی خواجه حافظ بیت یارم چو قدح بدست کیرد * بازار بتان شکست کیرد لغ شکسته زبان ع پلتك یعنی فصیح تکلم ایده مینه دیرلر عربیده الکن معناسنه که لکنت آنك مصدریدر ابو المعانی بیت عشاق بسته دم بسخن آوردلبت * کویا به طوطی که شکسته زبان شکر لغ شکفتن ع کسر کاف فارسی وسکون فا وفتح تاء مثناة ایله تعجب ایلمك یعنی عجیبلمك وفتح کاف ایله کج وناهموار ایلمك معناسنه. بو ایکی معنایه

ترتیب اوزره ابوالمعانی بیت قدم خمیده کرشده ازغم شکفت نیست * آری نهال می شکفد ازکران بار ف شکلیدن ع سکون کاف ویای تحتانی وکسر لامله پرتمق ویرتاق معناسنه لازم ومتعدی اولور مثال لازم مولانا کسایی بیت یاسمن لعل پوش سوسن کوهی فروش * برزنخ پیلکوش نقطه زدو بشکلید * مثال متعدی شمس فخری بیت خسرو رستم جلال زبده محمودشاه * آنکه زپیکان تیرروی قمر بشکلید ف شکران ع فتح کاف وراء مهمله وسکون میمله یعنی داروی مسهل که قارن سوریجی دیمک اولور ف شکن ع فتح کافله سکز معنایه کلور اول تندی وتیزی واعراض ایلمك معناسنه حکیم نزاری قهستانی بیت زکون ومکان برشکن تانه بینی * که جمله تویی آنچه فی الجمله آنی * ثانی بمعنی خوردن وچاویدن شاه ناصرخسرو * قطعه * همه شادی وطرب جوید ومهمانی * کرنیارند ازین برزن وآن برزنه کوید آواز غم وشادی چه بد خوشتر * مکن اندیشهٔ فردا بخور وبشکن * ثالث هزیمت وشکست لشکر حکیم فردوسی * مثنوی * بدان کامکارا که هیتال بود * جهانی پر از تیغ وکوپال بود * شکفتی که آمد برایشان شکن * سپهبد مبادا بچ بی رای زن * رابع بمعنی چین یعنی بوکلم مثلا شکن زلف وشکن جامه کبی کمال اسمعیل بیت درست کشت همانا شکسته کئ منش * که نیك ازان بشکستست زلف پرشکنش * خامس اصول معناسنه شیخ نظامی بیت پای میکوفت باهزار شکن * پیچ برپیچ تر زتاب رسن * حکیم اسدی درصفت ققنوس بیت بهم صد هزاران خروش ازدهن * همی خاست هریك بدیکر شکن * سادس مکر وحیله معناسنه بیت چون ارقم ازدرون همه پرزهر واز برون * جرکیش رنك رنك پشکال وشکن نیند * سابع مجمع الفرس نام ولایتدر اما بو معناده مؤید الفضلاده فتح شین معجمه وسکون کافله مرویدر ثامن فرهنك میرزا ابراهیمده بمعنی لحن وسرود بزم منقولدر ف شکنجیدن ع فتح کاف وسکون نون ویای تحتانی وکسر جیمله اشکنجه ایتمك معناسنه ف شکولیدن ع ضم کاف وکسر لامله پریشان وپراکنده ایتمك وبولانمق معناسنه حکیم نزاری قهستانی بیت دل بحاصل خود دراسر وکاری نمی بینم * مکر خود رانقی کیرد که بازش پرشکولیدن ف شکوهیدن ع ضم کاف وکسر هایله بمعنی ترسیدن یعنی قورقمق کذا فی فرهنك جهانکیری بو معنایه حکیم سنایی بیت کوه کر پر زمار شد مشکوه * سنك تریاك هست هم درکوه * حکیم قطران ارموی بیت جهانداران زچشم او شکوهند * چو غمازان شکوهند ازعیاران ف شکهیدن ع کسر کاف وها وسکون یای تحتانیله بمعنی بیقرار ومضطرب حکیم سنایی بیت جان عاشق نترسد ازشمشیر * مرغ محبوس نشکهد زاشجار * حضرت مولانا قدس سره * مثنوی * وارثانم را سلام من بکو * این وصیت را بکویم موبمو * تازبسیاوی آن زرنشکهند * بنکرانی پیش مهمانزانهند ف شکیباییدن ع کسر کاف وسکون یای اول وثالث وکسر یای ثانی وفتح باء موحده ایله ف شکیبیدن ع کسر کاف وسکون یائین تحتانیین وکسر باء موحده ایله کلاهما بمعنی صبر کردن یعنی صبر ایلمك که شکیب صبردر یای تحتانیله دال مصدر ایدر کذا فی المجمع ف شکیفتن ع کسر کاف وسکون یای تحتانی وفایله بمثل شکیبیدن ایضا فی المجمع ف شن ع یغما وتاراج معناسنه عربیده نهب وغارت دیرلر

دیرلر ابو المعانی بیت کی شود آرام وراحت در دل من مستکن * میکند آن چشم خونی هر نفس ١٤٦
تاراج وشن شناختن فتح نون وتاء مثناة وسکون خاء معجمه ایله اکلامق مستقبلنده خاسینه
قلب اولنوب شناسد دینلور چغتاییده طانلاماق دیرلر شناریدن فتح نون وکسر راء مهمله
وسکون یای تحتانیله صوده یوزمك سباحت معناسنه کذا فی فرهنك جهانکیری بو معنایه میر
نظمی بیت شناریدن بحر غم مشکلست * خلاصی از و فکر بیحاصلست شناسیدن فتح نون
وکسر سین مهمله وسکون یای تحتانیله بمعنی شناختن مرقوم شناویدن فتح نون وکسر واو
وسکون یای تحتانیله بمعنی شناریدن مرقوم شنیدن کسر نون وسکون یای تحتانیله ایشتمك
استماع معناسنه فتحه ایله دخی جائز اولدوغی تحریر اولنمشدر ایکی وجهله ده استعمال اولنور
مصدر لازمیدر شنوانیدن ایشتدرمك معناسنه متعدیدر شنویدن فتح
نون وکسر واو وسکون یای تحتانیله بمعنی شنیدن حضرت مولانا قدس سره * مصرع *
بشنوید ای دوستان این داستان شوان یعنی شبان چوبان دیمکدر کذا فی المجمع
شهین کسر ها وسکون یای تحتانیله بمعنی زیج که ایکی معنایه منقولدر بری برساز دو
سیاه عربلره مخصوص و بری لرزش معناسنه در شیاریدن فتح یای اول وسکون ثانی
وکسر راء مهمله ایله زراعت ایتمك ایچون تارلایی سوروب حاضر قومق ترکیده نطس وعربیده
فلحان دیرلر بو معناده مصدر در بعض فرهنکلرده زراعت معناسنه در شمس طبسی بیت
ازبسکه بد سکال تو از دیده خون نفشان * پنداشت روزکار که عزم شیار کرد شیان فتح
یای تحتانیله مکافات وجزا وعوض ایلمك معناسنه استاد عنصری بیت شاها هر آنکه اینجا
تخم عمل بکاشت * آنجا ز کرد کار بیابد همی شیان * و بر معناسی دخی بردار ودر عربیده دم الاخوین
وترکیده ایکی قرداش قانی دیرلر شیدان سکون یای تحتانی وفتح دال مهمله ایله خوان
طعام یعنی سفره که اوزرنده طعام ینور کذا فی شرفنامه شیبازبان سکون یای تحتانی
وفتح بائین موحدتین وزاء معجمه ایله فصیح اللسان معناسنه در ابو المعانی بیت بود زنده زعشقت
مرده دلها * شود شیبازبان هر لال والکن شیرازبان سکون یای تحتانی وفتح راء مهمله
وزاء معجمه و باء موحده ایله طتلو دللو دیمکدر ابو المعانی بیت مرا دشنام اورا دلپسندم *
که دل شیرازبانی اش ببندم شیرافکن وشیراوژن کلاهما بسکون الیاء التحتانی
وراء المهمله وفتح الهمزه وسکون الفاء والواو پهلوان زور آور معناسنه استعاره طریقیله در
عبد الواسع جبلی بیت ملك بو الفضل نصر بن خلف فرزانه تاج الدین * که بر باید همی تاج ع
از سر شاهان شیراوژن شیردان سکون یای تحتانی وراو فتح دال مهملتین ایله قیونك
شردان دیدکلری یری که پاك یویوب ایچنی قیمات و پرنج ایله طولدروب بشوررلر بعده روغن
ساده ایله قاوروب تناول ایدرلر شیرزبان سکون یای تحتانی وراء مهمله وفتح زاء معجمه
وباء موحده ایله بمعنی شیرازبان مرقوم شیرژیان کسر زاء فارسی وفتح یای تحتانی ایله
شیرغران فتح غین معجمه وراء مهمله ایله شیرغرین فتح غین معجمه وکسر راء
مهمله وسکون یای تحتانیله مهیب وخشمناك ارسلان دیمکدر بو اوج لغتی دخی بهادر مرد شجیع
ودلاوره صفت ایدرلر میر نظمی بیت در آمد بمیدان چو شیر ژیان * نموده هنر آن یل پهلوان

پرورده دخی بیت درآمد بمیدان چوشیرغرین * بپا پی بزد نعرهٔ سهمکین ﴿ شیرمان ﴾
سکون یای تحتانی وراء مهمله وفتح میمله مانندهٔ شیر تقدیرنده دربهادروشجاع پهلوانه صفت
ایدرلر ﴿ شیربق ﴾ طتلودرکه مقابلی تلخ در حکیم خاقانی بیت چرب وشیرین نعمت دنیا
عکس راند نش نمی ارزد * عربیده حلو دیرلر کسر حا ولامله وچغتایده چوچوك دیرلر میرعلیشیر
بیت آتشین لعلینك اکرجا نیمنی اوتار تانیك ایماس * کم ایرو راسبرو الیغ نی کم اوبرور اسرو
چوچوك ﴿ شیرزکون ﴾ سکون یای تحتانی وزاء معجمه وضم کاف فارسیله بمعنی سنجد یعنی
ایکده دیلکلری یمشدر کذا فی فرهنك جهانکیری ﴿ شیفتن ﴾ سکون یای تحتانی وفاوفتح
تاء مثناة ایله عقل متغیر ومتلون اولمق ودیوانه اولمق معناسنه ابوالمعانی بیت باغم عشق ترا
محرا نوزدم شیفته * یك نظرکن ای طبیب خستکان بهر خدا ﴿ شیلان ﴾ بوزن کیلان سماط
پادشاهان معناسنه شمس فخری بیت کیوان برای سبزهٔ شیلانت روزباز * ازکشت زار
اجرام آورد بادرنك * مجمع الفرسده عناب راکویند مسطوردر ﴿ شین ﴾ بوزن کین درت
معنایه کلور اول نشین لفظندن اختصار اولنمشدر اوتور معناسنه امردر ابوالمعانی بیت
ای خدنك غمزه اش صد مرحبیك آمدی * خلوت دل مرترا جای قرارست خوش بشین *
ثانی اول خیاره دیرلرکه بوستانده تخم ایچون الیقونمشدر ثالث سیب سرخ یعنی قزل الما رابع
دللی دودك معناسنه در کذا فی فرهنك جهانکیری ﴿ شیوازبان ﴾ سکون یای تحتانی وفتح
زاء معجمه وباء موحده ایله نزاکت وفصاحت وبلاغت ولطافتله سوز سویلین آدمه دیرلرکه شیوا
فصاحت معناسنه در بوتقدیرجه فصیح اللسان دیمك اولور ﴿ شیون ﴾ سکون یای
تحتانی وفتح واوایله ماتم ویاس ونوحه وافغان معناسنه در ﴿ مع الواو * شناو ﴾ فتح نونله
شنار مرقوملك اوج معناسیله مترادفدر یعنی اوج معناسنده دخی استعمال اولنور بمعنی اول
ابوالمعانی بیت بحر جوهر تراهر زمان شناو کند * کسی که درمد محبت بسلك نظم آرد ﴿ شنو ﴾
فتح نون وسکون واوایله شنیدن دن صیغهٔ امردر حضرت مولانا قدس سره بیت بشنو ازنی
چون حکایت میکند * ازجدا ییها شکایت میکند ﴿ شهنو ﴾ سکون ها وفتح نونله ارشته آشی
کذا فی فرهنك جهانکیری ﴿ شیشو ﴾ سکون یای تحتانی وضم شین معجمه ایله برجانوردر
یوزینه یه مشابه شاشك وشیشلك دخی دیرلر مجمع الفرسده ضد بالا اولان شیب ونشیب
معناسنه در ﴿ شیو ﴾ بوزن دیو بمعنی شیب یعنی انیش حکیم فردوسی بیت چو رفتم
بفرمان کیهان خدیو * سوی کوه البرز ازان صعب شیو ﴿ مع الهاء * شپشه ﴾ سکون
باء فارسی وفتح شین معجمه ایله کوه دیدکلری بوجك که یاز ایامنده وکرم هوالرده کورکه وسائر
اثوابه دوشوب تباه ایدر سوس دخی دیرلر میرنظمی بیت همچو شپشه چند خوابی در سمور *
مرد باش وکن ززینتها نفور ﴿ شتاب زده ﴾ فتح تاء مثناة ایله عجله ایتمش وعجله ایدیجی
معناسنه در ابوالمعانی بیت بادصبا بصبح درآمد شتاب زده * درچشمهای غنچه بشبنم کلاب
زده ﴿ شتامه ﴾ فتح تاء مثناة ومیمله بدچهره وبداخلاق اولانه دیرلر کذا فی فرهنك جهانکیری
﴿ شخانه ﴾ فتح خاء معجمه ونونله علم قلندران بعض نسخه ده شخشانه دیرلر ﴿ شخاییده ﴾
فتح خاء معجمه وکسر یای تحتانی اول وسکون ثانیله بمعنی ریش کرده یعنی طرنقله ویاخود برنسنه

برنسنه ایله بر عضوی یاره اتمك كذا فی المجمع ى شرخیوه ع سكون راء مهمله ویای تحتانی
وكسر خاء معجمه ایله بمعنی شخلیدن یعنی نفسی ایچرو چكوب وصقلق ویرمك شاعر بیت
باد نسیم آمده در گلستان سحر * بیگانه دید وشرخیوه زد عندلیب زار ى شربنه ع كسر راء
مهمله وسكون باء موحده وفتح نونله اطفالك باشنده ظهور ایدر بر نوع حرارتدر عربیده سعفه دیرلر
ى ششله ع سكون شین معجمه وفتح لامله شپشه مرقوم معناسنه در ى شفاره ع فتح
فا وراء مهمله ایله پورسق دیدكلری جانوردر ابو المعانی بیت هر كس بقدر خویش خانهٔ خود
جای راحتست * باشد سرای خاص شفاره چو زیر خاك ى شفته ع سكون فا وفتح تاء مثناة
ایله بمعنی شیفته یعنی آشفته وحیران ى شفشه ع سكون فا وفتح شین معجمه ایله حلاج
جامه یه پنبه دوشه دكده هموار ایتدوكی چبوغه دیرلر ى شكاسه ع فتح كاف وسین مهمله ایله
اوزون اوقلی كرپی كه كندویه یقین كلانه آتار استاد بیت كند همچون شكاسه تیر پرتاب *
ازین حالش همه كشتند بی تاب ى شكافته ع فتح كاف وتاء مثناة وسكون فا ایله ایكی معنایه در
اول یارلمش ثانی حقه معناسنه در بو ایكی معنایه حكاك بیت هرهٔ كرد چون شكافته
داشت * لیكن از حرز با شكافته داشت ى شكافه ع فتح كاف وفا ایله مضراب كه آنكله ساز
چالارلر زخمه دخی دیرلر حكیم اسدی بیت ز شادی همی در كف رود زن * شكافه شكافید كشت
از شكن * شمس فخری بیت بهنگام طرب عواد برمش * كند از زمزمه شكل شكافه * حكیم
سنائی بیت در میان نیكرویان زهره طبع وماه روی * چون شكوفه روی بودی چون شكافه
تن مباش * مجمع الفرسده كهواره معناسنه مرویدر ى شكاله ع فتح كاف ولامله شكاسهٔ
مرقوم معناسنه در كذا فی فرهنك جهانكیری ى شكاونه ع فتح كاف ونون وسكون واو ایله
ایكی معنایه در اول زمین كاو یعنی لغم قازیجی عربیده نقاب دیرلر ثانی كفن صویجی عربیده
نباش دیرلر باء موحدهٔ مشدده ایله كذا فی المؤید ى شكره ع سكون كاف وفتح راء مهمله ایله
آوجی قوش وپارس كه تعلیم ایله اوله استاد عنصری بیت با غلامان وآلت شكره * كرد كاو
شكار كاه سره ى شكسته ع فتح كاف وتاء مثناة وسكون سین مهمله ایله صنق وخسته
خواجه سلمان بیت شكسته عهد وشكسته دلم كه خواهد كرد * شكسته های مرا جبر غیر
جبارم ى شكفته ع كسر كاف وسكون فا وفتح تاء مثناة ایله آچ دیدكلری طاغ یمشی عربیده
زعرور دیرلر ى شكله ع سكون كاف وفتح لامله بر پاره معناسنه مثلا تركیده دلم دیدكلری
قاون وقار پوز وخیار پارچه لری كه اینجه واوزن كسرلر ابو المعانی بیت زجور هجر چنان كشته
پارهٔ دل من * كه شكلهٔ جگرم كشته بود صد پاره ى شكم بنده ع اكل وشربه حریص اولوب
متصل یمكدن غیری كاری ویوغازندن غیری فكری اولمیان آدمه دیرلر عربیده عبد البطن
معناسنه ابو المعانی بیت علف مجوی همیشه خردو پای مباش * اگر تو آدمی نبودی شكم
بنده ى شكمبه ع فتح كاف وباء موحده وسكون میمله اشكمبه كه صغرده وامثالی حیواناتده
اولور ى شكم شكسته ع فتح كاف اول وثانی وسكون میم وسین مهمله وفتح تاء مثناة ایله
بر علتدر كه طعام هضم اولمامغله یورك اغریوب وجع حاصل اولور ابو المعانی بیت ببزم یار مرا
هر كه دید خسته شود * رقیب دون خصوصا شكم شكسته شود ى شكنه ع فتح كاف

ونونله بعض ارباب صنایع آلتی در ل شكوفه ح ضم كاف وواو معروف وفتح فا یله ایكی معنایه در
اول چیچك معناسنه در عموما اغاجك اولسون یرده اولسون مثلا وفائی هروی بیت نه شكوفهٔ
نه برگی نه ثمری نه سایه دارم * همه حیرتم كه دهقان بچه كار كشت مارا * ثانی قی واستفراغ كه
شكوفه كرد دیرلر حضرت مولانا قدس سره * قطعه * نه مستی كه ترا آرزوی عقل آید *
كه مستی كه كند روح عقل را بیدار * نه هرچه دارد غیر خدا شكوفه كند * ازانكه غیر
خدا نیست جز صداع وخمار ل شكه ح كافك تخفیفی ده تشدیدیده جائزدر آلات حرب
معناسنه كذا فی فرهنك جهانكیری ل شلته ح سكون لام وفتح تاء مثناة ایله كمربند باغی
معناسنه ل شمه ح فتح میمله سرشیر معناسنه كه ملالی دخی دیرلر كه چربی پنیر وماست یعنی
یاغلی پنیر ویوغرت شرفنامه ده سرشیر وچغرات درامّا كتاب السامی فی الاسامی ده فتح شین
ایله مروید رعربیده فتح شین وتشدید میمله ایكی معنایه در اول بمعنی انك قلیل معناسنه ثانی
رایحه یه دیرلر حكیم سنایی بیت چون شمهٔ شاه اسپرم ازباد شمالی * شامل شده ازخلق
تو هرجای شمایل ل شناه ح فتح نون واظهار ها یله شناور وشناو دخی دیرلر حكیم اسدی
بیت چو غواص ذی درد دانه زراه * همیزد بدریای معنی شناه * شمس فخری بیت شهریارا
تویی آن بحر ایادی كرم * كه كند انجمی درلجهٔ جود تو شناه ل شنكه ح سكون نون وفتح
كافله كرشمه وغنج ودلال معناسنه كذا فی المؤید بو معنایه ابو المعانی بیت اگر كند بچنین حسن
شنكه وعشوه * بحسن چون نبود هرچه كرد ارزانی ل شه ح اظهار ها یله اوكنده اولان
میدان یركه دیوار چوبر حولی دیرلر ل شیبه ح سكون یای تحتانی وفتح باء موحده ایله اوق
صرپملك معناسنه درمولانا هاتفی بیت زهردوطرف شیبهٔ تیرشد * دررودشت برصید نخجیر
شد * اصلی شیب در كه صوت تیردر آخرنده كی ها هاء اختصاصیه در یاسز شب دخی دیرلر وشب
تیردیدكلری كبی شب پیكان دخی دیرلر ل شیخانه ح سكون یای تحتانی وفتح خاء معجمه
ونونله اوكوشه سی كه لفظ مركبدر شی كه كوشه در خانه معلوم ل شید ح سكون یای تحتانی
وفتح دال مهمله ایله اوچ معنایه كلور اول زیاده روشن معناسنه عموما حكیم سنایی بیت
فلك ثالث آن ناهید ست * زهره كز نور آن جهان شید ست * ثانی نام پسر
افراسیاب دركه پشنك دخی دیرلر غایت حسن وجمال صاحبی اولمغله پدری شید لقبنی
ویردی منقولدر كه كیخسرو بركون آنكله كورش طوتدی قالدروب یره شویله اوردی كه
اول ساعت جانی چقدی خواجه حافظ بیت بخارای پیران لشكركشش * بكاشیدهٔ
ترك خنجركشش * ثالث آتك جملهٔ اسما سندندر حكیم فردوسی بیت نشست ازبر
شیدهٔ رای جوی * بنزدیك كودرز بنهاد روی * فرهنك جهانكیریده سنمار شاكردلرندن
بر مشهور ومتعین شاكردی اسمیدر مجمع الفرسده بر حكیمك نامیدر كه بهرام كور ایچون یدی
قصر بنا اتمشیدی هربری بررنك ایدی هفته نك هركوننده برقصر معینده اوتوردی وقصر زینتنده
فراش دوشه دوب اول رنك جامه كیردی مزبور حكیمه خدمتی مقابله سنده آمل شهرینك
حكومتنی ویرمشیدی شیخ نظامی ازهفت پیكر بیت شهر آمل بشیده داد تمام * تا شود
شاد شیده از بهرام ل شیرازه ح فتح راء مهمله وزاء معجمه ایله معروف نسنه درابریشمدن

ابریشمدن کتاب اوچه سنه وقفتان یرتماجلر ینه ایدرلر میر نظمی بیت کتاب مدحت ١٤٨
ووصف ترا که شیرازه * کنند اهل معارف زرشته جانش لغ شیرآمله مع اضافتله املج
دیدکلری دارودکه سود ایچنده اصلدوب بعده معجونه خصوصا نوشدارو ترکیبنه جزو ایدرلر
لغ شیرجامه مع سکون یای تحتانی وراء مهمله وفتح جیم ومیمله ایکی معنایه در اول بمعنی
پستان یعنی ممه ثانی سود ایچجک کری مخصوص قدح که جام شیر تعبیر ینده اولور استاد ایکی
معنایه دیمشدر بیت شیرجامه بمادرش داده باو * ریخت بردو شیرجامه درکاو لغ شیرخوار مع
فتح خاء معجمه وراء مهمله وواو معدوله ایله سود امر طفل دیمك اولور لغ شیرزده مع سکون
راو فتح زاء معجمه ودال مهملتین ایله هر طفل که سود امرکن والده سنك سودی قلتندن یاخود
ضعف معده سببی ایله امدیکی سودی هضم ایتمامکله وجودی ضعیف ونحیف اولان کودکه دیرلر
بو ایکی لغتك مثالی میر نظمی بیت بودوقت شیرخواره چون شد * ازکی شیرمادر شیرزده
لغ شیرزنه مع سکون راء مهمله وفتح زاء معجمه ونونله ترکیده یایق دیدکلری که آنکله یاغ
چیقاررلر اکا اتین وپستودنی دیرلر لغ شیرشرزه مع کسر راء اول وسکون ثانی وفتح
شین ثانی وزاء معجمه ایله خشمناك وغضبناك ارسلان شیر برهنه دندان تعبیر ایدرلر یعنی
غضبندن صرتان ارسلان دیمك اولور حکیم انوری بیت اسیر ناصح این کشته پیل زنده
ومست * مطیع خنجر آن کشته شیر شرزه نر لغ شیرنه وشیرونه مع کلاهما بسکون الیاء
التحتانی اولهما بسکون الراء المهمله وفتح النون ثانی بضم الراء المهمله وفتح النون فرهنك جهانکیریده
دری التنده یومری بچه لت که وجعی اولماز عربیده غده دیرلر ضم غین معجمه ودال مهمله مشدده ایله
مجمع الفرسده برمرضدر دواب امراضندن لغ شیرویه مع سکون یای اول وضم راء مهمله
وواو معروف وفتح یای ثانی ایله خسرو پرویزك اوغلی آدیدرکه شارویه دخی دیرلر لغ شیره مع
سکون یای تحتانی وفتح راء مهمله ایله تازه صقلمش اوزم صویی در فرهنك جهانکیریده
بوزه ایچنده بنك قویوب ایچرلر اکا شیره دیرلر بو معنایه حضرت مولانا قدس سره بیت
ز نور عقل او عقلم چنان رنك آمد وخیره * کز ومغز ول آمد خمر وبنك و بوزه وشیره *
ترکستانده چارکوشه سفره یه دیرلر لغ شیسله مع سکون یای تحتانی وسین مهمله وفتح
لامله علامت خیر یعنی ایو نشان کذا فی فرهنك جهانکیری لغ شیشله مع سکون یای تحتانی
وشین معجمه وفتح لامله قصار ودقاق طوقماغندن یرده واقع اولان ازمله ودلك معناسنه ودخی
تحجان کسدیکی یره دیرلر کذا فی فرهنك جهانکیری مجمع الفرسده سست وبی قوت معناسنه
مسطوردر لغ شیشه مع صرچه دن یاپلمش ظرف بوش او لسون طولو اولسون ایچنده
صو اولا نه آبکینه دیرلر واستعاره طریقیله افلاکه ده شیشه دیرلر بیت طبیبان امکر این نکته
حل نیست * که درنه شیشه داروی اجل نیست لغ شیفته مع سکون یای تحتانی وفا
وفتح تاء مثناة ایله آشفته وحیران معناسنه کمال خجندی بیت کرد از من دل شیفته آن عهد
شکن بار * زینکونه فرامش که کسی یاد ندارد * وناصر الدین بیت کفت که ای شیفته دلشده
دردره غم پای تودرکل شده لغ شیلانه مع سکون یای تحتانی وفتح لام ونونله عناب دیدکلری
یمشدر ابو المعانی بیت بخون عاشقان آلوده دستش * سرانکشت شیلانه نموده *

۞ شیله ۞ سکون یای تحتانی وفتح لامله برنوع طعامدر برنج واسفاناخ ویاغ ایله ایدرلر شله پلاودخی دیرلر ۞ شیمه ۞ بوزن نیمه خوی وطبیعت وعادت معناسنه در ابوالمعانی بیت شیمهٔ طبع تراجو دوکرم معتادست * آزی آری کرم طبع بودمادرزاد * بولغت عربیله مشترکدر ۞ شینه ۞ بوزن کینه سپسی دیدکاری دودك معناسنه ۞ شیوه ۞ سکون یای تحتانی وفتح واوایله بش معنایه کلور اول ناز وکرشمه که دلبران ومحبوبانه مخصوص بروضعدر ثانی طرز وروش حکیم نزاریٔ قهستانی بیت اکرچه شهر پرازشاهدان چالاکست * توخودبشیوه کری شیوهٔ دکرداری * ثالث عمل نیك وطور خوب معناسنه مولانا جامی بیت کفت ای مادرچو بینم میوه را * کی توانم کار بست این شیوه را * رابع حسن وزیبایی معناسنه شاعر بیت دررقص نیم چو آستین برمیکرد * صد شیوه شمایکس بهم برمیکرد خامس هنر معناسنه میرنظمی بیت نباشد درنظرهر بی هنرخوب * اکرمردی شو اندر شیوه مرغوب ۞ شیه ۞ فتح یای تحتانی واخفاء هایله بوزن ومعنی شنهٔ مرقوم ۞ شیهه سکون یای تحتانی وفتح هایله آت کشنمه سنه دیرلر عربیده صهیل معناسنه در استاد لطیفی بیت عدوت اربشنود زاسب توشیهه * بشاشد خون بمیرد برید بهه * مولانا هاتفی بیت ستوارن بشیهه یلان درخروش * بجیم وزره زیور بال ودوش * مولانا عرفی درمذمت اسب * قطعه * شاهنشها حقیقت اسبی که دادهٔ * بشنو بلطف تا برسانم بعز عرض * پیرست وعلتی بجوش زان فزوده ام * آری بود رعایت پیر علیل فرض * کر شیههٔ زند بجوانی ستایمش * کرنیم کام رود کنمش نام طی ارض ۞ مع الیاء * شوی ۞ صاتون آلمق بمعنی خریدن مولانا جامی بیت هرچه بخشی که بکیری دکری * آن نه جودست که بیعست وشری * ۞ شستکانی ۞ سکون سین مهمله وفتح تاء مثناة وکاف وکسر نونله بنای عمارتکه عربیده اساس وترکیده تمل دیرلر ابوالفرج رونی بیت زکرددرکه اوساز شستکانیٔ عمر * که قلب کعبه بودشستکانیٔ محراب ۞ شکاری ۞ آوجی کرك آدم وکرك حیوان عربیده صیاد وچغتایده اوجاق دیرلر ۞ شنك ماهی ۞ سکون نون وکاف فارسیله قندزدیدکلری صو جانوریدر ۞ شوی ۞ کسر واوایله بمعنی شیث طوراق اوتی درکه اوزرلك ایله چشم زخم دفعی ایچون آتشه یاقرلر حکیم سوزنی بیت منازعان همه نارعداوت افروزند * ز بخت خود همه برنار خودشوند شوی ۞ شی ۞ کوشه معناسنه که اوك کوشه سنه شیخانه دیرلر ۞ شیانی ۞ فتح یای تحتانی وکسر نونله خراسانیلر قتنده برمثقال وزنی در ودخی ده هفت معناسنه که وشانی ده دیرلر شمس فخری * قطعه * پیش ازین ازملوك اهل سماحت * داده اند اقچهای زیف شیانی * شه مرصع دهد همیشه بمردم * کمرخسروی وتاج کیانی ۞ شیرکی ۞ سکون یای تحتانی وراء مهمله وکسر کافله چین ولایتنده برمجانوردر ۞ شیروی ۞ نام مبارز ایرانی که شیرویه دخی دیرلر ۞ باب الشین المضمومة مع الالف * شترباً ۞ ضم تاء مثناة وسکون راء مهمله وفتح باء فارسیله ترکیده ککلك دیرلر برآجی اوتدر کوزل قوقر طعامه قورلر قوریدوب دوکوب برمقدار طوز ایله قارشدوروب یرلر عربیده سعتر دیدکلریدر ۞ شتفا ۞ فتح فایله ترکبشك اوق قوبیلان جانبی که قافله ده شقاد دینلدوکی مرویدر ۞ شکا ۞ فتح کافله دم

شی

شُ ا

کافله ده شفاه مرقوم معناسنه مرویدر میرنظمی بیت شکاپر تیر با پیکان دلدوز * ازان
هریك براعد ایش جکرسوز شما خطاب جمع حاضردر عربیده انتم معناسنه خواجه
حافظ بیت ای فروغ ماه حسن از روی رخشان شما * آب روی خوبی از چاه زنخدان شما *
شوربا اصلی شورآبا ایدی تلفظنده نوع ثقلت اولمغین همزه اول حذف اولنمشدر
معروف طعامدر شوروا باء موحده یرینه واو ایله ده شوربا معناسنه در ننکم شاعر
بیت طبیعت را مناسب شوروایست * که اودر ضم رانیکو غدایست شویلا
کسر واو وسکون یای تحتانی ایله بمعنی ایوادنه سفید ودخی قوان چچکنه ده دیرلر مع الباء *
شبان فریب شین مفتوحه ده ذکری مرور ایدن قوشدر که شین مضمومه ایله ده
استعمال اولنور ابو المعانی بیت دهد فریب همیشه بوعده وصلت * شد ست چشم غزالم
شبان فریب مرا شترسنب ضم تاء مثناة وسین وسکون راء مهملتین ونون ایله اغاج
قوردی که ینه اغاجك ایچندن حاصل اولوب اغاجی تباه ایدر شترسیب بمعنی شترسنب
مرقوم که نون یرینه یای تحتانی واقع اولمشدر شکوب ضم کاف وواو معروف ایله بمعنی دستار
کذا فی المجمع میرنظمی بو معنایه بیت بودن سر پا برهنه طرز خوب * کشته است بار کران
بر سر شکوب شوب بوزن خوب بمعنی شکوب مرقوم یعنی دستار عربیده ایکی معنایه دو
اول بمعنی آمیختن یعنی قارشمق ثانی بمعنی عسل یعنی بال مع التاء * شبات فتح
باء موحده ایله صوك قیش آیی در مشهوری طاء مهمله ایله شباطدر فارسیده طا یرینه تاء مثناة
ایله استعمال ایدرلر ماه مزبورك هر هفته سنده بر جمره واقع اولور واون برنجی کوننده آفتاب
حوت برجنه تحویل ایدر درت سنه متوالیا یکرمی سکز کون اولوب بشنجی سنه سنده که کبیسا
واقع اولور اول سنه یکرمی طقوز کون اولور کذا فی فرهنك جهانکیری شبست ضم
باء موحده وسکون سین مهمله ایله کریه منظر وزشت چهره معناسنه در میرنظمی بیت
از قضاء ناکهانیست آن بلا * بزم جانان آن شبست بد لقا شرات فتح راء مهمله ایله
صو وشراب وامثالی آقدقده ظاهر اولان صدا اسنه دیرلر ششت سکون شین معجمه
ایله بوزن پشت بمعنی زشت وچرکین عبو ماهرنه اولورسه شکفت ضم کاف وسکون
فا ایله ایکی معنایه کلور اول آچلمق که شکفتن لفظندن فعل ماضی در آچلدی دیمکدر شانی نکاو
بیت از روز ازل تنکدلی قسمت ما بود * نشکفت اکر غنچه ماجرم صبانیست * ثانی کاف
فارسیله تعجب معناسنه شمس فخری بیت ای تا بادم از پدری شاه ملك دان * شاهی وملك
داری نباشد زتو شکفت * کاهی اسم مصدرده استعمال اولنور بو معناده کسر شین معجمه ایله
محمددر نته کم ذکری مرور ایلدی شوات بوزن عصمات بر قوشدر سرخاب دخی دیرلر
کذا فی المجمع شوبست واو مجهول وفتح باء موحده وسکون سین مهمله ایله افسون
وعلاج معناسنه در بعض فرهنکده باء فا سیله منقولدر مع الجیم * شفارج فتح فا
وراء مهمله ایله پشمانی حلواکه مشهوری پشمینه در میرنظمی هروی بیت بجای نان دهد
هر صبح وهر شام * شفارج کشته است الطعام اعوام شنج سکون نونله بوزن منج کاغذ
مهره سی که آنکله کاغذ مهره ایدرلر شوبیج واو مجهول وکسر نون وسکون یای تحتانیله

شج نطس که ذراعته حاضر انمش تارلا ؛ مع الجيم الفارسی * شلوبیچ ؛ ضم لام وواو معروف
وکسر باء فارسی وسکون یای تحتانیله دموردکنی دیدکاری اوت میرنظمی بیت نباشد هرکه را
شخ درجیب بسیچ * شود سنبل بچشم اوشلوبیچ ؛ مع الخاء * شخ ؛ ایکی معنایه در اول
اوزلو یاپچق که اکر آدم واکر حیوان یاصدقده ایاغنه یاپشور ثانی میوه سی اولمیان اغاج کذا
فی فرهنك جهانکیری ودخی شوخ لفظندن اختصار اولنمش کلمه در چرك معناسنه بومعنایی
مؤید ابوالمعانی بیت تن وجامه سراسر شخ کرفته * که جامه در برش از هم کسیخته ؛ شکوخ
ضم کاف وواو معروفله کیدرکن ایاغه نسنه طوقنوب دوشرکبی اولق اشکوخیده دخی دیرلر
شاکر بخاری بیت هرکه او دره رود سر مست شوخ * افتد اندر خاك وخواری از شکوخ *
اما بو بیتدن سورچمك معناسی فهم اولنور بعض فرهنکده لغزیدن معناسنه مرویدر ابوالمعانی
بیت کر ببینم ناکهان در راه آن نازك بدن * طاقت یارا ندارم هر قدم افتم شکوخ ؛ شوخ ؛
واو معروف ایله ایکی معنایه در اول کشاده رو وکشاده طبع ولطیفه کوی وحاضر جواب
وشاطر کار بو معنالر بر برینه یقیندر خواجه حافظ بیت فغان کین لولیان شوخ وشیرینکار
وشهر آشوب * چنان بردند صبر از دل که ترکان خوان یغمارا * ثانی بمعنی چرك که شوخکین
دیرلر چرکین دیمك اولور عربیده وسخ معناسنه استاد عسجدی * قطعه * خواجه
بزرکست ومال دارد ونعمت * نعمت مالی که کس نیاید ازان کام * بخل بجایی رسیده کش
نکذارد * شوخ بکرماوه بان وموی بحجام * شرف شفروه بیت چنانکه بستی ازاندام
شوخ حرص وطمع * که نیست برسر او خارش تمنایی * نسخه میرزا ابراهیمده اول اغاجه
دیرلرکه بردالی کسه لر وافرد اللری اوله وادات الفضلاده کثرت اشتغالدن ال وایاق دریسی
درشت اوله ؛ شوخ ؛ واو مجهول وفتح میمله بمعنی شوم ونحس وکسر میمله قوان چیچکی
شد معناسنه در ؛ مع الدال * شتر باد ؛ سکون راء مهمله وفتح باء موحده ایله هجین دیدکاری
دوه معنای ترکیبی یل دوه سی دیمك اولور غایت سرعتله یوریدیکندن کنایه ایدرلر سرعتی
شول مرتبه درکه سائر دوه لرك درت کونده وارد یغی منزله بو بر کونده وارر میرنظمی بیت یکی
آمد سواری بر شتر باد * نه اشتر بل سواری بوده بر باد ؛ شخنود ؛ سکون خاء معجمه
وضم نونله طرنقله قشمقدن یاخود آخر نسنه ایله جراحت ایتمکه دیرلر وله بیت که رخسارش
بناخن کرده شخنود * روان شد خون بر رخسار چون رود ؛ شخود ؛ ضم خاء معجمه ایله
بمعنی شخنود مرقوم که شخنوده دخی دیرلر حکیم انوری بیت دلی کو بدرد محبت شخود *
علاج ترشکان نداردش سود ؛ شخولید ؛ ضم خاء معجمه وکسر لام وسکون یای تحتانیله
بمعنی پژمرده شده یعنی صولش کذا فی المجمع بومعنایی مؤید میرنظمی بیت کل رخسار
آلش می شخولید * از آندم حال بیماران بشولید ؛ شد ؛ ایکی معنایه استعمال اولنور
اول اولدی معناسنه که عربیده صار معناسن افاده ایدر ثانی کتدی معناسنه که عربیده راح
وذهب دیرلر بو ایکی معنایه ترتیب اوزره خواجه حافظ بیت از حال دل ودیده مپرسید که چون شد
خون شد دل واز ره کذر دیده برون شد ؛ شرد ؛ سکون راء مهمله ایله معاند وسرکش
ولجوج معناسنه ابوالمعانی بیت کر خرد داری مکن عادت همه کاری بشرد * تا بیابی جای عزت

عزت نزد هر خرد و کلان ﴿ شکوخید ﴾ ضم کاف و واو معروف و کسر خاء معجمه ایله بمعنی بلغزید ١٠٠
و در افتاد یعنی سورچدی و دوشدی اغاجی کفته بیت چو از سر کشی کرد هر سو نگاه * شکوخید
وافتاد بر خاک راه ﴿ شواد ﴾ فتح واو ایله توی طوقلری دید کلری قوش و بو معناسی دخی آتش
علوید ر ابو المعانی بیت شواد آتش غم از دهانم میرود بیرون * نباشد حاجت مشعل شب تاریک
هجرانم ﴿ شود ﴾ بوزن سود ایکی معنایه در اول شد لفظنک ایکی معناسنده ده شمس فخری بیت
با همت بخشایش او داد کرم داد * خون از دل کان آب ز رخساره یم شود * ثانی جامه آتشدن
صرار و ب یاغمه یقین اولق ﴿ شوشد ﴾ سکون واو و فتح شین معجمه ایله بوزن پوشد
شوشه معناسنه در که عنقریب ذکر اولنور انشاء الله تعالی ﴿ شهره بند ﴾ بر نسنه نک
ظاهرینه نظر ایدوب باطننده بیخبر اولان کسنه یه دیرلر و دخی غایت مشهور و آشکار معناسنه
بو ایکی معنایه میر نظمی بیت حال عاشق چون نباشد شهره بند * بسته چشم حال باشد
شهره بند ﴿ شهاید ﴾ فتح ها و یای تحتانیله غایت پرامز معناسنه در کذا فی فرهنگ
جهانگیری ﴿ مع الراء * شتربار ﴾ ضم تاء مثناة و فتح باء موحده ایله دوه یوکی بار شتر
تقدیرنده در مولانا کاتبی بیت مرا غمیست شتربارها بحجره تن * شتردلی نکنم غم بجا و حجره
من ﴿ شترخار ﴾ ضم تاء مثناة و فتح خاء معجمه ایله دوه دکنی خار شتر تقدیرنده در اشترخوار
و شترخوار دخی دیرلر اثیر الدین اخسیکتی بیت کر کاهن فردوس خورد آب خلافت *
برجای کل تازه شترخار برآرد ﴿ شتروار ﴾ بمعنی شتربار مرقوم با ایله واو بیننده تبادل اولدیغی
اجلدن شیخ نظامی بیت چو نوبت بسر بخش دار رسید * شتروار زرتا بخارا رسید *
﴿ شخور ﴾ ضم خاء معجمه و واو معروف ایله طرنقله یارملق معناسنه شخود و شخنود
و شخنوده و شخنوره دخی دیرلر ﴿ شر ﴾ بوزن مر بر نوع ایاغه کیلور نسنه در شمس فخری
بیت در بادیه اعدای تو بر خار و خسک ماند * نه آب و نه نان ماند و نه کفش و نه خود شر *
﴿ ششتر ﴾ سکون شین معجمه و فتح تاء مثناة ایله خوزستان ولایتنده بر شهر آدیدر فتح شین
ایله ده روایت اولنمشدر اما بین الناس مشهور اولان ضم شین ایله در خواجه سلمان بیت
شد خاک و خار بستر آن شخص نازنین * کازار می رسید ز دیبای ششترست ﴿ شغر ﴾ ضم
غین معجمه ایله کرپی که اوزون اوقلری اولور سین ایله سغر و سکاشه دخی دیرلر ﴿ شغور ﴾
ضم فا ایله ایکی معنایه در اول پورسق دید کلری جانوردر که دوکدبجه صمرر دیرلر ثانی حرام
معناسنه در ابو المعانی ایکی معنایه ترتیب اوزره بیت هر که از شیر شغور کرد در وی * نام مردی
شغور باد او را ﴿ شکر ﴾ فتح کاف فارسیله اوقلی کرپی یه دیرلر عربیده ضم کاف عربیله
نعمته اعتراف ایتمکه دیرلر ﴿ شکوار ﴾ سکون کاف ایله یاسلو و غمکین سوکوار معناسنه
میر نظمی بیت پس از تنکی سرور دل نکهدار * بکن شادی مشو غمکین و شکوار ﴿ شمار ﴾ فتح
میله درت معنایه کلور اول حساب و عدد معناسنه در حکیم انوری بیت عدل تو سایه ایست که
خورشید را ز عجز * امکان بسته کردن آن نیست در شمار * ثانی فرهنگ جهانگیریده
دوستلق و محبت معناسنه شیخ نظامی بیت بریدم ز هر آشنایی شمار * بس است آشنایی
من آموزکار * ثالث مثل و مانند معناسنه حضرت مولانا قدس سره بیت جانها شمار زره

معلق همیز نند * هریك چو آفتاب در افلاك كبریا * رابع اول زخم وجراحته دیرلركه صاغلق
احتمالی وار یواولمق امیدی اوله شمارکیر سکون راء مهمله ویای تحتانی وکسر کافله ایکی
معنایه در اول نسنه صایجی ثانی دوستلق ومحبت طوتیجی معناسنه شمارکار سکون راء
مهمله وفتح کافله عرصات روز محشرکه شماره کاه دخی دیرلر شاعر بیت خواهند بی شك از تو زدنیا
حساب عمر * پاسخ چکونه میدهدی در شمارکار شمر ضم میمله بوزن عمر امر حاضردر صایق
دیمك اولور میمك فتحه سیله ده جائزدر ابو المعانی بیت فعل قبیح نفس بدت یك بیك شمر *
بنکر که در جهان بچه رود رکذشته است شمشیر سکون میم وکسر شین معجمه ایله فرهنك
جهانکیریده کاربان اندك معناسنه بو معنایی مؤید میر نظمی بیت بر فتن بایلت تدبیر داری
که همراه خودت شمشیر داری * مجمع الفرسده قافلهٔ صغیرکه شوشمیر وهیل دخی دیرلر
شنجار سکون نون وفتح جیمله اکلیل الملك دیدکلری اوتدر شنقار سکون نونه
وفتح قافله سنقور دیدکلری آوجی قوشدرکه آنکله ملوك شکار ایدرلر بو معتبر طوغاندر میر نظمی
* مثنوی * اکرجای داری کف تاجور * چو شنقار بودی چنان معتبر * چو بکدم نیابی
موافق بطبع * بکیرد سرت بی محابا چو شمع شوخکیر واو معروف وسکون خاء معجمه
وکسر کافله کیرکرفتن دن صیغهٔ امر ووصف ترکیبی در شوخ چرك معناسنه اولیجق معنای ترکیب
کیر طوتیجی اولمغله سونکره اسم اولنمش عربیده سفنج دیرلر ضمهٔ ثالثه ایله شور واو مجهول
ایله طقوز معنایه کلور اول طوزلی یعنی طعامده وذایقه ده طوزلی اولان ثانی غوغا
وقرقشه لق معناسنه مولانا غزالیٔ مشهدی بیت شوری شد واز خواب عدم چشم
کشودیم * دیدیم که باقیست شب فتنه غنودیم * ثالث نحس وشوم معناسنه در حکیم فردوسی
بیت نکه کن که دانای پیشین چه کفت * که هرکز مبادا اختر شور جفت * مختاری * رباعی *
ای ملك نهاده پیش اقبال تو رخت * وز بخت تو بخت خصم شور آمد سخت * با تو چه در آویزکند
آن بدبخت * کو از پی تخته زاد و تو از پی تخت * رابع بمعنی کوشش یعنی سعی ایلمك حکیم اسدی
بیت بهرکار در زورکردن مشور * که چاره بسی جای بهتر ز دور * خامس نفیر معناسنه که
شیپور دخی دیرلر حکیم فردوسی بیت نیاسود کس تا بمرز حلب * زمین شد پر از جنك شور و
جلب * سادس بمعنی ورزیدن یعنی دور شمك بو معنا ایله معنای خامسك فرقی دقیقدر حضرت
مولانا قدس سره بیت دست زهره در حنا اولکی سلحشوری کند * نازنین همچنین را با چنان
سودا چه کار * حکیم اسدی بیت همه روز فرمانشان دار و برد * سواری وشوری بسلاح نبرد *
سابع بر برینه اورمق بهم زدن وبربرله یملك میرخسرو بیت از دست دل برانم کز جان ودل بشورم
پیرهن جهم که باشد خوبا کوزن وکودم * ثامن بمعنی مشغله شیخ سعدی بیت نه مطرب که آواز
پای ستور * اکر عشق داری سماعست وشور * تاسع بمعنی شستن یعنی یومق غسل
معناسنه وشوریدن بونلرك مصدریدر شورمور سکون راء مهمله وضم میمله توابع
الفاظ قبیلندندر ایکی معنایه در اول برنسنه خسیس وضعیف وحقیر اولوب آخر کمسنه
آنی ذکر ایتدکده فلان چیز شورمورست دیرکاهی یالکز مور وموره دخی دیرلر حکیم خاقانی
بیت شورمور ند حسودانت ولیکن که لاف * شار مارند نفر با نفر آمیخته اند * ثانی غلبه

غلبه وغوغا معناسنه حکیم سنایی بیت زبهر دو طامات وز اثر مزخرف * همه ساله با بحث
درشور مودم ۞ شوشمیو ۞ واو مجهول وسکون شین معجمه ویای تحتانی وکسر میمله قافلهٔ
صغیر که هیل ومال ولاچی وخیز بویا دخی دیرلر کذافی المجمع ۞ شوهر ۞ واو معروف وفتح
ها ایله زوج یعنی عورتک اری معناسنه اکرچه اصحی وافصحی جوهر وزنی اوزره در اما لسان عوامده
شُ ز
وبعض فرهنکلرده کهر وزنی اوزره اولمغین ثبت اولندی ۞ مع الزاء المعجمه * شترغاز ۞
سکون راء مهمله وفتح غین معجمه ایله انکدان اغاجنک کوکیدر اشترغاز دخی دیرلر ابن یمین
بیت ندارد طمع رستن شاخ عود * هر آنکس که بیخ شترغاز کشت ۞ شورکز ۞
سکون راء مهمله وفتح کاف فارسیله ایلغون اغاجی معناسنه ۞ شورمیز ۞ سکون راء
مهمله ویای تحتانی وکسر میمله نطس یعنی اکلامش تارلا معناسنه در ۞ شورهکز ۞ واو مجهول
وفتح زا وکاف فارسین ایله کوملک وقفتان قولتغنه دیکلن پاره که خشتک دخی دیرلر ۞ شومز
وشومیز ۞ کلاهما بسکون الواو وکسر المیم نطس معناسنه که هرك دخی دیرلر وبعض یرلرده
دلهن دیرلر کذافی المؤید بومعنایه استاد لطیفی بیت اندر اصلاح دلت تمیز کن * تخم
پاشیدن پس از شومیز کن ۞ شونیز ۞ سکون واو وکسر نون وسکون یای تحتانیله
چورك اوتی که عربیده حبة السودا دیرلر میر نظمی .بیت شده در روی نان افشانده شونیز *
شُ س
بروی خوب خال عنبر آمیز ۞ مع السین المهمله * شبس ۞ ضم باء موحده ایله بت که کهله دو
عربیده قمله دیدکلریدر شین معجمه ایله ده جائزدر جمال الدین عمر * رباعی * زان روی که دزدلت
نماند ست صفا * باخلق خدای میکنی جور وجفا * بر فرق سر کل تو بیچاره شبس * کرز انکه
زلق زند نیفتد بقفا ۞ شدکیس ۞ سکون دال مهمله ویای تحتانی وکسر کافله قوس قزح
دیمکدر کذافی التحفه وشین یرینه سین مهمله ایله سدکیس دخی مرویدر شاعر .بیت میغ
مانندهٔ پنبه است وورا باد ندافی * هست شدکیس درو نه که بدو پنبه زند * درونه نك معناسی
مرور ایلدی ۞ شرکیس ۞ سکون راء مهمله وکسر کافله ده قوس وقزح معناسنه در
شُ ش
۞ مع الشین المعجمه * شبش ۞ ضم باء موحده ایله وسکونله ده جائزدر کهله معناسنه استاد
لطیفی بیت جامهٔ پرشبش او برکاومیش ادبرنهند * بانك وفریادی کند الاستغاث ای مسلمین *
۞ شخش ۞ فتح خاء معجمه ایله خوش آوازبر کوچك قوشدر استادرودکی .بیت کرك راکی
رسد صلابت شیر * باز راکی رسد نهیب شخش ۞ ششش ۞ ترکیده اوپکن دیدکلری عضودر
یکی از حکما .بیت چو لزسل دور میباشد سلامت * که زیرا میشود در شش جراحت *
۞ شورش ۞ واو معروف وکسر راء مهمله ایله شوریدن اسم مصدردر فتنه وغوغا
وقرقشه لق وآشوب معنالرینه استاد .بیت کو شورشی که صحبت شادی بهم خورد * غم خون
دل بریزد ودل خون غم خورد ۞ شوشن ۞ بوزن کوش باغ چبوغی یعنی اوزم اغاجندن بوداتمش
چبوق مجمع الفرسده مطلق اوزم چبوغی عربیده قضبان دیدکلری ضم قاف وسکون ضاد معجمه
شُ غ
ایله ۞ مع الغین المعجمه * شترپالوغ ۞ ضم تاء مثلثه ولام وسکون راء مهمله وباء موحده
مفتوحه ایله دوه قغی که عربیده بعره دیرلر نتکم ضرب مثل ایدوب دیرلر * البعرة تدل علی البعیر
یعنی دوه نك قغی دوه یه دلالت ایدر ۞ شترمرغ ۞ دوه قوشی که مشهوردر نفس الامرده

دوه یه مشابه بر قوشدر بوینی وباشی وایاقلری بعینها دوه در کرچه قنادی وار اما نه سائر قوشلر
کبی اوچار ونه دوه کبی یوك کوتورر ضرب مثل ایلمشلردر نتکم شیخ عطار بیورمشدر * مثنوی *
چون شترمرغی شناس این نفس را * نه کشد بار ونه پرد برهوا * کر بپرکویند کوید اشترم *
ور نهی بارش بکوید طائرم شغ بوزن مغ اوچ معنایه کلور اول ایش اشلمکدن ال دریسی
درشت وخشین اولمق ثانی شاخ کاو یعنی اوکوز بوینوزی شمس فخری بیت ازخر و کاوم
بصد رنبت * کرچه اورانه سنب هست نه شغ * ثالث چیزی اندك یعنی شیء قلیل کذا فی المجمع
شورتاغ واو معروف وسکون راء مهمله وفتح تاء مثناة ایله برنوع صاری اغاجدر
بعضیلر قومسال یرده بتر بر صاری اوتدر دیدیلر شوغ واو معروف ایله بوزن دوغ اوچ
معنایه کلور اول شغ مرقوم معناسنه استاد بیت شودعادت کرفتن برکفش یوغ * نمیزیبد
قلم در دست پرشوغ * مطلق دری درشت اولمغه دیرلر شمس فخری بیت بپهلو یش که برخارا
بغلطم * چو روی خصم شه شد بهلویم شوغ * ثانی مجمع الفرس ده الاه ویاخود اثوابده واقع
اولان ایریك وچرك ثالث چیزی اندك یعنی شیء قلیل شغ مرقومله مترادف المعنی در مع الکاف
شترپلوك ضم باء فارسی ولامله دوه قوشی شتربالوغ مرقوم کبی شترك ضم تاء شك
مثناة وفتح راء مهمله ایله موج دریا که اشترك دخی دیرلر ابو المعانی بیت کفشر چو بحر سخا کشت
و موجهٔ احسانش * چو روی بحر بیاپی برآمد شترك شچك سکون جیم فارسیله
یورلمقدن وغیریدن که یورك اوینایوب کوکس صحرایه اما اصح قول انجقر قدرکه آکا زغنك وچك
دخی دیرلر عربیده فواق دیرلر ضم فا وواو وسکون قافله کذا فی شرفنامه ادات الفضلاده ضم جیم
فارسیله در مؤید الفضلاده آواز دم اسب یعنی آت قوپروغنك سسی وفرهنك میرزا ابراهیمده
دومنك یوریمسی صداسی در ابو المعانی بیت ببزم آن کل رعنا نشسته می بیند * رقیب بسته
دم ودل کرفته شچك آید شلوهك ضم لام وواو معروف وفتح ها ایله دمورد کنی که شلوپیم دخی
دیرلر شنکرك سکون نون وراء مهمله وفتح کافله بمعنی باد ریسهٔ دوك یعنی ایکه بکوردکاری
اغرشق کذا فی المجمع شوخناك واو معروف و سکون خاء معجمه وفتح نونله بمعنی
شوخکین یعنی کیرلی کرك وجودده کرکسه اثوابده اولسون شوشك سکون واو وفتح
شین معجمه ایله ایکی معنایه در اول چارتار تنبوره معناسنه استاد فرخی بیت کهی سماع زنی
کاه بربط وکه چنك * کهی چغانه وتنبور وشوشك وعنقا * عنقا دخی برسازدر ثانی برپرنده
جانوردر ککلکه مشابه ایکه آندن کوچك اوله تیهو وچل دخی دیرلر شوکك سکون واو وفتح
کافله بمعنی بادریسهٔ دوك یعنی اغرشق کذا فی المجمع شولك سکون واو وفتح لامله اسب
جلد وتیز رفتار یعنی چابك واشکون ویوکرك آت سید حسن غزنوی بیت کرار دوان بدیدی پای
ورکاب تو * بودی به پیش شولك توار دوان دوان * استاد فرخی بیت بسا پشتها یی که تو پشت
کردی * بنقل سم شولك وخنك واشقر * حکیم اسدی بیت سپهدار برکرد شولك زجای
کشیده بکین تیغ کشور کشای * خواجو در همای همایون * بیت درآورد برشولك تیز پای
چو دریای آتش درآمد زجای مع الکاف الفارسی * شترکاوپلنك اوچ حیوان اسمیله شك
مسمی اولدوغنك سببی اوچ حیوانه مشابهتی اولدوغندندر شترکاو دخی دیرلر عربیده زرافه

زرافه دیرلر ضم زاء معجمه وفتح راء مهملهٔ مشدده وفایله ترکیده زرافه‌دن غلط زرنپا دیرلر
ششك بوزن خشنك کوزده اولان چپق معناسنه ابوالمعانی بیت ششك چشم وخلم
بینی بوده کاریز خلا * شد دهانش مخزن کوه ونجاست کو بیا ششنك سکون نونله بوزن خنك
بر موزون اغاجدر بدنی بیاض وراست شاخلری اطرافنده چادر کبی اولور غایت پك اولمغله آندن
اوق ایدرلر خراسانیلر بنفش دیرلر منجیك بیت ای توشونجی که بشنکنی سر خنك * وی توچو پی که
همچو موم زششنك شوك بوزن دوك بالدرلن دید کلری او تدر شوکر آندن اختصار اولنمشدر
عربیده فتح شینله بوزن نوك که دکندر مع اللام * ششتردل یعنی قورقق ترکیده دوه یورکلی
دیدکلرید ر مولانا کاتبی بیت مرا غمیست ششتروارها بحجرهٔ تن * ششتردلی دکنم غم بجاو حجرهٔ تن *
شل
ششکول ضم کاف وواو معروفله بمعنی چالدی وجست وتندی کذا فی المجمع شل
بوزن کل بمعنی سست حضرت مولانا قدس سره بیت چون بدید آن روی همچون برك کل *
مضطرب کردید شد پاهاش شل شوکل واو مجهول وفتح کافله یاد ریسهٔ دوك یعنی
آغرشق عربیده فلکه دیرلر شول بوزن غول اوج معنایه کلور اول بمعنی دید ودانست
یعنی کوردی وبالدی وصیغهٔ امر اولور بشول دیرلر یعنی بیش وبدان دیمك اولور حکیم انوری
درهجو قاضی کیرنك بیت زرد کشت از فراق لقمه بشول * روی سرخ من ای سیاهه‌ٔ دول *
ثانی بر طائفه‌نك اسمیدر کور دلر طائفه‌سی کبی ثالث شولیدن لفظندن صیغهٔ امردر
اندیشه لنمك وپریشان اولمق معناسنه شویال سکون واو ویای تحتانیله جامه شوی
وکازران جامه‌یه اوزدقلری مهره معناسنه‌در شومال دخی بومعنایه‌در شویال
شم
لفظندن اختصار اولنمشدر مع المیم ششتلم ضم تاء مثناة ولامله درشتی وتندی که
موقعنده اولمیه ونزاع ومخاصمه معناسنه اشلم دخی دیرلر ششلم ضم لامله ششتلم لفظندن
اختصار اولنمشدر شم ایکی معنایه‌در اول بمعنی پای افزار یعنی ایاق طولاغی وچارق
شمس فخری بیت جاهلان بر استران بردعی * فاضلان پای آبله بدر یده شم * شیخ نظامی
بیت کر آینده چون یار هردم کشد * کهی شم کشد که ز پشم کشد * ثانی بمعنی نفرت
ودوری شمس فخری بیت باسفیهان جمله را انس وقرار * وز عزیزان جمله را دوری وشم *
شمیم وشم شم مرقومك ایکی معناسیله مترادفدر استاد منجیك بیت صد بیت
مدح کفتم وچندین عذاب دید * کر نیست سیم باری جفتی شم فرست شوخ چشم
سکون خاء معجمه وفتح جیمله کستاخ وبی ادب ومزاح وظرافتکار خواجه سلمان بیت ای دل نه سبك
خانهٔ آخر فغان بکجاست * وی شوخ چشم دیده سرشك روان بکجاست شوربوم
سکون راء مهمله وضم باء موحده ایله شوراق یر معناسنه وشوره شول یردر که آنده زراعت وچمن
نافع حاصل اولمیه شوره بوم دخی دیرلر شیخ سعدی بیت باران که در لطافت طبعش خلاف
نیست * در باغ لاله روید ودر شوره بوم خس شور چشم کوزی دکن آدم یعنی کوزندن
چشم زخم واقع اوله ابوالمعانی بیت صد چشم زخم خلق رسد یك وفای او * یك شور چشم
نیست که بر هجر میرسد شورم سکون واو وفتح راء مهمله ایله ترنج نوعندن حامض ومرکب
دیرلر بر نوعدر شوم بوزن بوم نحس ونامبارك معناسنه ابوالمعانی بیت بهر دنیا

فاضلانرا بخت شوریده از ازل * جاهلانرا طالع میمون ودولت یاور ست ق مع النون * شبان ع فتح باء موحده ایله چوبان معناسنه کمال اسمعیل بیت بعهد عدل تو گرگ از پی خوش آمد میش چو خرس مضطبه بازی کند بچوب شبان ق شتربان ع دوه‌جی معناسنه بان کوزه دیجی معناسنه در کشتی بان وباغبان کبی دوه کوزه دیجی دیمکدر اثیر الدین اخسیکثی بیت مثرلکه عیسی سزد و مرحله خضر * آنجا که شتربان تو روزی مقر آرد ق شتردندان ع سکون راو فتح دالین مهملات ایله برنوع زاجدرکه زاج مصری دیرلر جمیع زاجلردن معتدلدر ق شخودن ضم خاء معجمه وواو معروفله طرملق وبرنسنه ایله یارملق حکیم اسدی بیت یکی چون دل مهربان کفته پوست * یکی چون شخودن ز نخدان دوست * مجمع الفرس‌ده بناخن کندن یعنی طرنقله قازیمق شاعر بیت نه جای شخودن بماند از دو رخ * نه جای دریدن بماند از قبا ق شخولیدن ع ضم خاء معجمه وکسر لام ایله صفیر زدن مرغان یعنی قوشلرك صقلق کبی اوتمه‌سی وشیهه زدن اسب یعنی آتلرك کشنمه‌سی میر نظمی بیت شخولیدن طیر وانعام ووحش بود حمد وتسبیح ارزاق بخش ق شخونیدن ع متعدی شخودن مرقومدر ق شدن ع درت معنایه کلور اول اولمق عربیده صیرورت معناسنه که شدنی مشد دیرلر یعنی اوله‌جق اولدی ثانی کتمك عربیده ذهاب معناسنه بونده دخی شدنی شد دیرلر کیدی چلك کتدی دیمك اولور بونلرك فرقی ذکر محل اراده حال قبیلندندر بوایکی معنایه ملك قمی بیت شدم بباغ که تسکین دل دهم دیدم * میان بلبل وکل کرمی که داغ شدم * ثالث فوت اولدی معناسنه خواجه حافظ بیت مکرکه لاله بدانست بی وفایی عمر * که تا بزاد وبشد جام می زکف ننهاد * رابع زائل اولمق معناسنه در بیت یوسفی از برادران کم شد * آفتاب از میان انجم شد * شد اول اولدی شد ثانی کتدی معناسنه در چغتایده ایردی دیرلر اولدی دیمکدر ایرور اولور دیمکدر میر علیشیر بیت کونکول لار ناله‌سی زلفونك کمندین ناکهان کورکاج * ایرور اندا‌ق که قوشلار قیچغیریشغارلار ایلان کورکاج * ایرماس اولمز دیمکدر اما اکثریا ایماس معناسنه دکل دیه جك محلده استعمال ایدرلر ایرکین عبارتی برفعلك که آخرینه لاحق اوله استفهام مقامنده کاهی ادات استفهام ایله جمع اولور نته‌کم بوغزلده ردیف واقع اولمشدر مطلعی بودر بیت بوکیجه هجر کونی شام قیرکونی موایرکین * یوق ایسه صعب غمیم دوزخی توتونی موایرکین * وکاهی ادات استفهام که مولفظیدر حذف اولنور وله ایضا بیت خط ورخسار ینینك سو ایرکین دوریا شور غان سبزه‌ده * یوقسا کوزکودرکه قالغای هرطرف زنکا زارا * ق شران ع فتح راء مهمله مشدده ایله صیغه مبالغه‌درکه شریدن لفظنك اسم فاعلیدر صو ویاخود یغمورك پیاپی صدا ایله آقدوغنه دیرلر عربیده ثجاج دیرلر فتح ثاء مثلثه وجیمله شاعر بیت سیل اشکت چشم من شران میریزد چنان * کشته کویا هر دو چشم رود جیحون وفرات ق شریدن ع کسر راء مهمله مشدده ایله صو ویغمور وشراب صدا ایله آقمق كذا فی فرهنك جهانکیری ق شش پستان ع سکون شین معجمه وسین مهمله وکسر باء فارسی وفتح تاء مثناة ایله ممه‌سی بیوك وبومشق عورته دیرلر حکیم خاقانی بیت خنك است ششپستان زنی رومی دلی زنکی تنی * مریم صفت آبستنی عیسی دهقان باش درو ق ششتی

ڤ شستن ع سکون سین مهمله وفتح تاء مثناة ایله یومق عربیده غسل معناسنه ڤ شست کردن ع
سکون سین مهمله و تاء مثناة وفتح کافله صقلق و یوملك ابو المعانی . بیت آمد سحرکه دزد
صبا بوی کل دزد * دریافت عندلیب همیکرد شست آن ڤ شفودن ع ضم فا وواو معروف
وفتح دال مهمله ایله ڤ شفه بستن ع فتح فا وباء موحده وتاء مثناة وسکون سین مهمله ایله
ڤ شفیدن ع کسر فا وسکون یای تحتانیله مذکور اوج لغت دخی ال و ایاق دریسی درشت
وخشین اولمق معناسنه در کذا فی فرهنك جهانکیری ڤ شکردن ع ضم کاف وسکون راء
مهمله ایله هلاك ایلك معناسنه در ڤ شکفتن ع ضم کاف وسکون فا وفتح تاء مثناة ایله
شکوفه وپرچین اولان آچلمق طالب آملی بیت نه بزم باده نی رقصی نه جامی نه پری رویی *
بدین آشفتکی چون بشکفانم چین ابرویی * مولانا هاتفی بیت چو کل شاه بشکفت زکاز او *
وزان کرده شد کرم بازار او ڤ شکفیدن ع سکون کاف ویای تحتانی وکسر فایله بو دخی
شکفتن معناسنه در ڤ شکوخیدن ع ضم کاف وواو معروف وکسر خاء معجمه ایله بمعنی لغزیدن
یعنی سورچمك وباش اوزرینه دوشمك معناسنه شمس فخری بیت ظلم ازنهیب شاه جهان
تیز میکریخت * کاندرعدم فتاد وشکوخید ازکلوخ ڤ شکون ع ضم کافله اوج معنایه در
اول تفأل ایتمك واوغورلو طوتمق معناسنه قاضی عیسی . بیت بخانه ام چوکند جغد ناله شاد شوم
که هرچه شومی مردم بود شکون منست * دیکر بیت صباح شنبه اکر جام لاله کون باشد *
تمام هفته بعیش وطرب شکون باشد * ثانی یمن وسعادت معناسنه مولانا ظهوری
بیت بهار ست رخت ورع کن کرو * می کهنه دارد شکون سال نو * ثالث مجمع الفرسده
پرواز کردن مرغان ونوعی از شغال مرویدر ڤ شکوفیدن ع ضم کاف وکسر فایله بمعنی شکفتن
مرقوم ڤ شکوهیدن ع ضم کاف وکسر هایله ایکی معنایه در اول هیبت ووقار واحتشام ایتمك
میر نظمی . بیت توقدر وشکوهت نکهدار باش * چو طفلان زبازی تو بیزار باش * ثانی
مجمع الفرسده بر کمسنه نك سوزنه قولاق طوتمق ودخی زیبا اولمق وقورقمق معناسنه دخی مرویدر
ڤ شماریدن ع فتح میم وکسر راء مهمله ایله صایمق هم لازم وهم متعدی استعمال اولنور
ڤ شمردن ع ضم میم وسکون راء مهمله ایله صایمق تعداد معناسنه کرك معنا وکرك محسوسا
اولسون وله بیت بنامش روا نیست آدم شمرد * نهادش چو هرکز مروت نبرد ڤ شنج کردن ع
سکون نون وجیم وفتح کافله تارلایی نطس ایلك ڤ شنفتن ع ضم نون وسکون فا وفتح تاء
مثناة ایله بمعنی شنودن اشتمك معناسنه در خواجه حافظ بیت حال دل با تو کفتنم هوس است
خبر جان شنفتنم هوس است ڤ شنودن ع ضم نون وواو معروف ایله استماع معناسنه میر
نظمی بیت شنود آن سخن شهریار جهان * بزانو نهاده سر فکر زان ڤ شوخکیدن ع واو
معروف وسکون خاء معجمه ویای تحتانی وکسر کافله چرکین اولمق وچرکین ایتمك طیان مرغزی
بیت موی ژولیده بسر دارد * شوخکین جامه که بردارد ڤ شوخودن ع واو اول معروف
ثانی مجهول وضم خاء معجمه ایله طرنقله برعضوی طرملیوب یاره ایلك معناسنه در
ڤ شوخکین ع سکون واو وخاء معجمه وکسر کافله چرکین معناسنه حکیم اسدی بیت
رسیدند جای چراکاه کور * در وشوخکین چشمه آب شور * واو مجهول ایله دلیر وبهادر

وبی باك معناسنه در كذا فی فرهنك جهانكیری سوخیدن سكون واو ویای تحتانی
وكسر خاء معجمه ایله شیر ینكارلق ایلمك معناسنه در میرنظمی بیت دران انجمن آمده
خنده ناك * چو شوخید كشتند همه سینه چاك شودن واو مجهول ایله بمعنی شدن
وله بیت ازانجا كه شه راستودن كرفت * بقربیت شاه شودن كرفت شورستان
واو مجهول وكسر راء وسكون سین مهملتین ایله چوراق یرلر معناسنه در شوریدن واو
مجهول وكسر راء مهمله وسكون یای تحتانیله درت معنایه استعمال اولنور مصدر در اول
بمعنی آمیختن یعنی قاریشمق استاد در صفت عروسی بیت چو شورید روغن بشهد ومشكر *
كه پیچید در جامه خواب بكد كر * ثانی بمعنی تیره كردن یعنی بولاندرمق وله بیت كه
شورید از خاك آن آب صاف * چنان آب بودن بكشته خلاف * ثالث دیوانه اولمق وله
بیت همه هوشمندان شوریده كشتند * سوی دشت وصحرا چو دیوانه رفتند * رابع بمعنی
شستن یعنی یومق كذا فی فرهنك جهانكیری شورانیدن متعدی شوریدن مرقوم
درت معناسنه دخی شوریده كردن دیوانه ایلمك ودخی قورقلو ایلمك شولیدن
واو مجهول وكسر لام وسكون یای تحتانیله ایكی معنایه كلور اول براندیشه ایله تقیید
ایلمك ثانی پریشان اولمق میرنظمی بیت بشولید از كردش روزكار * بجایی كه هركز نكیرد
قرار شومیزیدن واو معروف وكسر میم وزاء معجمه وسكون یائین تحتانیین ایله بمعنی
زراعت كردن كذا فی فرهنك جهانكیری شومین واو مجهول وكسر میم وسكون یای
تحتانیله اسفاناخ هیدكاری اوت ابو المعانی بیت همه شومین شورند مخور دخویش *
نه بیند اهل بینش جز خیاری شون بوزن خون كوملك وقفتان خشتكی كذا فی فرهنك
جهانكیری شونیج كردن بمعنی شنج مرقوم یعنی كاغد مهره لمك و پرداخت ایدوب
صیقل ویرمك شوهن واو مجهول وفتح ها ایله بمعنی شونیز مرقوم یعنی سیاه دانه كه عربیده
حبة السودا دیرلر شوییدن واو معروف وكسر یای اول وسكون ثانیله بمعنی شستن
مرقوم یعنی یومق ابو المعانی بیت نشوییده همه در عمر رویش * مكر شوید در آخر مرده
شویش مع الواو * شترخو ضم تاء مثناة وخاء معجمه ایله دوه كیبی دیمك لواو زیاده
كین طوتمقدن كنایه در اثیر الدین اخسیكتی بیت در مرتبه با كفت كمال تو نباشد * كردون
شترخو كه زكوهان قمر آرد شتركاو زرافه دركه شتركاو پلنك دخی دیرلر كامر ذكره
بر غریب الخلقه جانوردر كه باشی دوه باشنه وطاغ صغری باشنده بكزر وسینه سی وایاقلری
وبوینوزی كاوه ودریسی قپلان دریسنه وقویروغی آهو قویروغنه ودیشلری اتلك دیشنه بكزر
بوینی مدور واوزون واوك ایاقلری اوزون وقیچ ایاقلری غایت قصه وایاقلرینك مفصللری
یوقدر یكپاره كمو كدر عجیب الهیأتدر براندیشه یرامز روایت ایدرلر كه كاو كوهی ناقه حبشیله
چفتلشور بو عجیب الهیكل جانور آندن تولد ایدر شتركاو تسمیه سنه سبب اولدر دیرلر مزبور
جانور مملكت حبشی وولایت نوبه ده چوق اولور شو بوزن كو چلاه چوقری بعض
فرهنكلرده خشیل وچریش معناسنه مرویدر شو شو بو لفظ مكرر ارزن یعنی طاریدر
حكیم سوزنی بیت خری كه آبخورش زبرناودان عصیر * علف عصاره بكنی وتخم شوشو

شو

مشو شوكير مع الهاء * شبچه وشبشه كلاهما بسكون الباء الموحدة اولهما بفتح الجيم
الفارسى ثانيهما بفتح الشين المعجمه تخل بتى كه ادويه قوردى وميوه قورديه دخى ديرلر
كذا فى فرهنك جهانكيرى شتربه ضم تاء مثناة وسكون راء مهمله وفتح باء موحده ايله
اول كاو آديدركه كليله ودمنه كتابنده دمنه اميله موسوم اولان شغالك تزوير وحيله سنه
فريفته اولوب شيرايله مقاومت ونزاع وخصومته مباشرت ايلمدى ديو شيره هلاك ايتدردى
تفصيل احواللرى همايون نامه ده مسطوردر حكيم نزارى قهستانى بيت بكوتانيايد بخونم
برون * بتزوير چون دمنه بر شتربه شخوده ضم خاء معجمه ايله شخود مرقوم يعنى طرنقله
ياره ايلمك شمس فخرى بيت كند ش كردن احداث بسته * سنانش روى ماه وخورشيد
شخوده * حكيم خاقانى بيت دلبرانند برسر كويش * زلف ببريده رخ شخوده هنوز *
شخولنده ضم خاء معجمه وواو مجهول وفتح لام وسكون نونله صقلق ويربجى معناسنه
ابو المعانى بيت چو بابل بكلشن شخولنده شد * چه سود ست تكبير دباو كوش كل *
شخوليده ضم خاء معجمه وواو مجهول وكسر لام وسكون ياى تحتانيله بمعنى پژمرده
شده يعنى صولمش ميرنظمى بيت كل رويش شخوليده در آمد * وجود نازپرور دش بلرزد *
شرطه سكون راء وفتح طاء مهملتين ايله اوچ معنايه كلور اول بمعنى اميربازار يعنى
بعض يرلرده سنه ده بر دفعه بازار طوررا طرافدن الكدن تجار متاع كتوروب بر آى قدر بيع وشرا
اولنور اول بازارك برحاكمى اولوركه بازارى محافظه ايدر ثانى سياه پوش بر طائفه در حكام
ويادشاه قپوسنده معين خدمتلرى واردر آنلره ديرلر كذا فى فرهنك جهانكيرى ثالث مطلق
موافق معناسنه درحتى مناسب وموافق روزكاره باد شرطه ديرلر خواجه حافظ بيت كشتى
نشستكانيم اى باد شرطه برخيز * باشدكه باز بينيم ديدار آشنارا شعبده سكون عين وفتح
باء موحده ودال مهملتين ايله حقه باز وهنكامه كير معناسنه خواجه حافظ بيت چه جاى من كه
بلغزد سپهر شعبده باز * ازين حيل كه درانبانه بهانه تست شفته سكون فا وفتح تاء
مثناة ايله طاوان تخته لرى اراسنه مختلف قلرى انجه چبوق كه شوشه دخى ديرلر ابو المعانى بيت
درشب شهاب نيست كه ز آسمان افتد * براى شفته سقف كه از سپهر آيد شفره
سكون فا وفتح راء مهمله ايله مجلدلر وسراجلر سختيان تراش ايتدكلرى مدور كسكين دموز
دريدر بيوك بچاغه ديرلر شفنه سكون فا وفتح نونله حلاجلرك پنبه دوشردكارى
چبوق شفه فتح فايله بمعنى شفه بستن يعنى ال واياق دريسى درشت وخشين اولمق
معناسنه در شفوده ضم فا وواو معروف وفتح دال مهمله ايله بمعنى هفته كه عربيده ايام
اسبوع ديرلر حكيم على فرقدى بيت بود زود جزره رهى وصف خلقت * بماه وبسال وبروز
وشفوده شكاه فتح كاف فارسيله ثيردانكه شفا وشكا دخى ديرلر كذا فى المجمع شكرفنه
فتح كاف وفا وسكون راء مهمله ونونله آت تكرلنوب باشى اوزرينه دوشمك شكوخنده ولغزنده
وسكندرخورده دخى ديرلر شكفته ضم كاف وسكون فا وفتح تاء مثناة ايله آچلمش
غنچه وشكوفه وغيرى آنلره مثال اوله ورسه ابو المعانى بيت چوايام بهار آمد دلم نشكفته
ازمحنت * درين باغ جهان راغنچه نشكفته بركامم شكله جامه سكون كاف وفتح لامله

قفتان چاپکی درزیلر اصطلاحنده یلك و پیش و ثیریز پاره لرینه چاپك دیرلر ع شکاله ع یالکز
شکله دخی دیرلر که چاپك و یاقه اوبندینسیدر ع شکوخنده ع ضم کاف و فتح خاء معجمه و سکون
نونله بمعنی شکوفنده مرقوم میرنظمی . بیت بمیدان درآمد بکرو بفر * قضارا شکوخنده
کشته بسر ع شکوفه ع معروف اغاج چیچکی اولسون یرده بتن اولسون اسم عامدر
شین مکسوره ده دخی ذکر اولندی برقاج لغت واردرکه کیمی مکسوره ده و کیمی مضمومه ده نقل
ایدر بعض محلده تصحیح اولنور امابعض محلده تصحیحی عسیر اولدیغندن ناچار ایکی یرده تحریر
ایدر ع شکوله ع ضم کاف فارسیله چتین قوزکه قابوغندن آیریلوب چقماز ع شکونه ع
ضم کاف فارسی و فتح نونله یاشکونه لفظندن اختصار اولنمشدر معکوس معناسنه در میرنظمی
بیت شکونه کردش کردون غدار * شود اهل دلانرا پر دلازار ع شکوه ع ضم کاف و واو
معروف و اظهار ها ایله ایکی معنایه در اول هیبت و وقار و حشمت و متانت معناسنه در خواجه
سلمان . بیت یاشکوه کوه حکمت ابر کریان برجبال * باوجود جود دستت برق خندان
در سحاب * وزیبایی و یراشقلق و عجب معناسنه مستعمل در صائب . بیت حسن چون
آرد بجنك دل سپاه خویش را * بشکند بهر شکوه اول کلاه خویش را * ثانی کوچك کوی
یعنی قریه صغیره که کلاته دخی دیرلر کذا فی فرهنك جهانکیری عربیده فتح شین و سکون کاف
و فتح واو ایله شکایت معناسنه در و کسر شین ایله شیرخوار مکه آندن سود ایدرلر ع شکوهه ع
ضم کاف و فتح ها ایله شکوه مرقوم معناسنه در که مهابت و وقار و حشمت در مولانا بدرالدین محمد
ظهوری بیت شکوهه بچشم خلایق نمود * کرونکند رد محتسب بی سجود ع شکوهیده ع
ضم کاف و کسر ها و سکون یاء تحتانیله اظهار بزرکی نموده و کوشش بسخن کسی انداخته یعنی
اولولق کوسترمش و برکسنه سوزینه قولق طوتمش و قورقمش و دخی اسب رفتاره کلمش
کذا فی المجمع ع شکه ع ضم کاف و اظهار ها ایله شکوه مرقوم معنالرنده استعمال اولنور
واوی حذف اولنمشدر استاد عنصری . بیت پادشاهی که باشکه باشد * علم او چون بلند که
باشد ع شله ع بتخفیف لام ایله بر نوع پلاودر اسفاناخ ایله ایدرلر بر مقدار نرم اولور شاعر
بیت درمیان پلاوها شله خوب * نرم دستست چو شاهد بازار * تشدید لام ایله اوج
معنایه کلور اول زنانك موضع معهودی حضرت مولانا قدس سره * مثنوی * جاهلی
ازبا تو نماید همدلی * عاقبت زحمت زند از جاهلی * او دو آلت دارد و خنثی بود * فعل هردو
بیکمان پیدا بود * او ذکر را اززنان پنهان کند * تا که خودرا خواهر ایشان کند * شله
ازمردان بکف پنهان کند * تا که خودرا جنس آن مردان کند * کفت یزدان زان کس مکتوم او
شله سازیم از خرطوم او * زانکه بیننا یان ما زان دودلال * درنیابند ازفن او در جوال * ثانی
جای خس و خاشاك یعنی مزبله که کوی کنارنده و محلات باشنده اولور خفاف بیت چون
خرزواست پایکهت آخر * چون سك سزاست جایکهت شله * ثالث بمعنی لته یعنی زنانك
حیض بزی پاره لری کذا فی فرهنك جهانکیری ع شلکاه ع فتح لام مشدده و کاف فارسیله
قاسق که عربیده عانه دیرلر و دهان فرج ع شمارکاه ع حساب محلی یعنی عرصات که محاسبه
خلایق اولنه جق یردر ع شمارنده ع ضم میم و راء مهمله و سکون نونله صایجی معناسنه هرنه نك

هرنه‌نك اولورسه مفرده معناسنه میر نظمی بیت شمارند شواعد ادکناهت * ازان پیش
که کناهت می شمارند ﴿ شوخ دیده ﴾ بمعنی شوخ چشم مرقوم یعنی کستاخ و بی ادب خواجه
سلمان بیت ای شوخ دیده بر سر خاکش بخون دل * چندانکه آب در جکرم هست
اشکبار ﴿ شوره ﴾ سکون واو وفتح راء مهمله ایله یدی معنایه کلور اول چوراق یرکه
اوت بتمز و بتدوکی حالده خار وخس اولور شیخ سعدی بیت زمین شوره سنبل برنیارد *
درو تخم عمل ضایع مکردان * ثانی کل باشه دیرلرکه آنه قیل تمامش اوله عربیده اقرع دیرلر
مولانا السانی در هجو نقاش سرشوره * بایدکه بنوك ناخن نقاشی * هرشوره که بر سرت
فتد بتراشی * ثالث لکه یعنی که فضلات بلغمدن وجودده ظاهر اولور عربیده بهق دیرلر
مولانا هاتفی در صفت پیره زن بیت فتاده شوره اش در چهرهٔ زشت * بدان کونه که برافتد
به انکشت * رابع نمکین طعام خامس اول اکشی میوه درکه ترنج نوعندندر مرکب دخی دیرلر
سادس آت بازاری سابع طوزلو صویه دیرلر مجمع الفرسده بمعنی بخیل یعنی شرمنده و خاك
نمناك اما مؤید الفضلاده فتح شین ایله بخل وضم شین ایله نمناك مرویدر ﴿ شوریده ﴾ واو
معروف وکسر راء مهمله وسکون یای تحتانیه ایله اوچ معنایه کلور اول دیوانه معناسنه که عقلی
مختل اولور ثانی عاشق معناسنه میرزا فصیحی بیت دل شوریدهٔ دارم بسان کاسهٔ
چینی * اکر مستی زنی تا حشر از وفریاد برخیزد * ثالث قارش مورش معناسنه نوعی
خموشانی * مصرع * زبان شوریده کلك شعله تحریر ﴿ شوژه ﴾ ولو معروف وفتح زاء
فارسیله کوملك یقاسی میر نظمی بیت شده با اوچنان بکلخت ویك بر * برآورده همین یك
شوژهٔ سر ﴿ شوشه ﴾ واو معروف وفتح شین معجمه ایله درت معنایه کلور اول سفشه
طلا و نقره وامثالی که شمس وسلاك دخی دیرلر شیخ نظامی بیت با تش بران شوشهٔ مشك
شنج * چو مار سیه بر سر چاه کنج * وهرنه که بو جنسدن اوزون یغلمش اوله خاك اولسون غله
اولسون شیخ نظامی بیت تهی دست بر شوشهٔ خاك من * بیادار از کوهر پاك من *
ثانی هرنسنه‌نك ریزه‌سی یعنی خرده‌سی ثالث هر پشته یه یعنی هر یغنه دیرلر عموما و پشتهٔ ریك
یعنی قوم یغننه دیرلر خصوصا رابع علامت مزار یعنی مزار طاشلری که موتایه ایدرلر کذا فی
فرهنك جهانکیری ﴿ شوغابه ﴾ واو معروف وفتح غین معجمه و باء موحده ایله محوطه که
کیجه آنده و بغلرلر اکا شبکاه دخی دیرلر کذا فی المجمع بو معنایه میر نظمی بیت شب تیره وتار
وسرما بدید * که شوغابه در دامن کوه دید ﴿ شوکه ﴾ واو معروف وفتح کاف له تابه زر وسیم
یعنی التونی وکمشی اریدوب ایچنه دوکدکلری قالب استاد عسجدی در هجو یکی بیت
بجنبانم علم چندان دران در کنبد سیمین * که سیماب از سر حمدان فرو ریزد دران شوکه *
﴿ شولیده ﴾ واو معروف وکسر لام وسکون یای تحتانیه بمعنی پریشان شده حکیم انوری
بیت زشید اختیار زمانه است طبع * درین فن چو در زلف شولیده شانه ﴿ شومیه ﴾
ولو معروف وکسر ها وسکون یای تحتانیه نطس که شیار دخی دیرلر ﴿ شویله ﴾ کسر واو
وسکون یای تحتانی وفتح لام مله مزبله که کوی کنارنده و محله باشلرنده اوله ﴿ شوی دیده ﴾
برقاج قوجه‌دن قالمش عورت معنای ترکیب ارکو رمش دیمك اولور شاعر * قطعه *

چوهر روزی بزه شوهر رسته ال * زن دنیا هزاران شوی دیده * مشو نادان بکرد
اومکر دید * فریبد مر ترا آن شوی دیده ﴿ شه ﴾ اظهار ها ایله تف واوف معناسنه‌که
محل نفرت وکراهتده دیرلر حضرت مولانا قدس سره بیت شه بران عقل وکزینش که
تراست * چون که کان جهل را کشتن سزاست ﴿ مع الیاء * شترپای ﴾ براو تدر پراخی
دوه طبانی کبی اولور کذا فی المجمع ﴿ شراحی ﴾ فتح را وکسر حاء مهملتین ایله برنوع کبابدر
شاعر بیت کنار جوی ودر مجلس شراحی * که باشد همدمت پر می صراحی ﴿ شرطی ﴾
سکون را وکسر طاء مهملتین ایله شرطهٔ مرقومك معنالریله مترادفدر ودخی دفتردار وکاتب
معناسنه میرنظمی بیت بباید دولت شاهی متانت * که در شرطی شود عقل ودیانت *
﴿ شکوهندکی ﴾ ضم کاف اول وسکون نون وکسر کاف فارسی ثانی ایله اولولق واحتشام
ووقار کوسترمك وسوز اشتمك وخوف اوزره اولمق معناسنه شیخ نظامی بیت درو کرد باید
پژوهندکی * که ازماند ار شکوهندکی * مجمع الفرس‌ده بمعنی لغزش وافتادکی یعنی سورچوب
دوشمك ودخی آت تکرلتمك شکوخندکی وشکوفندکی معنالرینه ﴿ شمایی ﴾ کسر یای
اول ایله خطاب حاضر در سز سزدیمك اولور آخرنده‌کی یا یای خطابیه‌در میرنظمی بیت
شمایی ازازل یار دل من * همه ازشاخ عمر حاصل من ﴿ شوخی ﴾ واو معروف وکسر خاء معجمه
ایله کستاخلق وشطارت معناسنه بیت کند شوخی ببر مدیکران را * بیاد آرد بنزدم پند
مادر ﴿ شوی ﴾ واو معروف یعنی اشباع واو ایله امردر یومعناسنه مولانا ظهوری بیت
بیاد جبین ارغوانرا بشوی * ببوی کریبان سمن را ببوی * ووصف ترکیبی اولور جامه شوی
کبی وواو مجهول ایله یعنی اماله ایله زوج معناسنه یعنی عوزتك اری که زن وشوی دیرلر وچغتایده
آکا ابوشقه دیرلر مجنون ولیلی ده مجنونك پدری وفات ایتدکده مادرینك احوالی ذکرنده بیت
پریاندین اوغول غم وشکنجی * پریاندین ابوشقه دردو رنجی * وکسر واو ایله براو تدر عربیده
شبث دیرلر ﴿ باب الصاد المهملة المفتوحة مع الالف ﴾ اصحاب وقوف کستروار باب فهم انور اولان
معانی پروورلره معلوم وروشن ومفهوم ومبرهن درکه بوزبان نزاکت بیان وبوا سان ظرافت عنوانده
حروف تهجی ظروفندن واقع اولمیان سکز حرف کداونجی ثاء مثلثه وحاء مهمله وذال معجمه درساله
تحریرده منسلك اولدقلری محللری مرورایلدی حالا بش حرف که صاد وضاد وطا وظا وعین
مهمله درسیاق کلام وبیان مرام وساطتیله محللری واقع اولدی اکرچه بو حروفده لغت فارسیه
وارد اولمامشدر لکن لسان عربیدن برقاج کلمه اخذ اولنوب کیمی بعینها معنای موضوع لهی ایله
استعمال وکیمنه کندولر معنای آخر ایله استدلال وکیمی کندو ترکیبلرینه جزو ایتمکله استکمال
معنا ایدوب کندو لغتلری مرتبه‌سنه ایصال ایلمشلردر واستادان وسخنوران شعرلرنده کندو
لسانلری مقامنده ایراد ایلمشلردر وبعضیسنك لسان فارسیده معناسنه مطابق لغت اولمامغله
معنای عربیسیله استعمال اولنور بوجهتدن بوحقیر ایراد وتحریر ایتمکله اوچ سبب اولمغین
ارتکاب ایلدی بری ذکر اولندوغی سببدر وبری دخی بعض ارباب لغت ترتیب حروفه رعایت
ایلمه‌وکیدر وبر سبب دخی چونکه کتابمز جمله فارسیده استعمال اولنان کلماتك جمع اولنمسی در
احوالدن خبیر اولان اصحاب معانی پذیر عذر فقیری مقبول طوتار ﴿ صبا ﴾ فتح باء موحده ایله

ایله اول یلدرکه جانب شرقدن وقت سحرده وزان اولور عربیده فعل ماضی دخی اولور فلان صبا دیرلر
عمر ابن الفارض بیت نعم بالصبا قلبی صبا لاحبتی * فیا حبذا ذاك الشذا حین هبت * عند البعض
کعبه طرفندن اسن یلکه حضرت یوسف علی نبینا وعلیه السلامك بوی پیراهنی حضرت
یعقوب علیه السلامه ایرشدرمشدر اول اجلدن شیخ ابوعلی دقایق الریح رسول العاشق
بیورمشدر خواجه حافظك بو بیتنده بو معنایه تلمیح واردر بیت ای صبا نکهتی از کوی فلانی
بمن آر * زار و بیمار غمم راحت جانی بمن آر * بو معنایه مهیار الدیلمی بیت الصبا ان کان لابد الصبا
انها کانت لقلبی اروحا ﴿ صحرا ﴾ سکون حا وفتح راء مهملتین ایله دشت وهامون معناسنه که
عربیده بریه و بادیه وفضا دیرلر صائب تبریزی بیت ای زبون در حلقهٔ زنجیر زلفت شیرها *
سر به صحرا دادهٔ چشم خوشت نخجیرها ﴿ صدا ﴾ فتح دال مهمله ایله آواز بانك معناسنه
میر نظمی . بیت رسیده بکوشم ز سویش صدا * بجوش آمده این دل بینوا * ودخی یانغوکه
طاغ اراسنده آوازدن حاصل اولور . بو معنایی مؤید منلا جامی بیت کر ازین کوه صدایی برسید
هر کدایی بنوایی برسید * ارباب تصوفدن بر شیخ کامل . بیورمشدر بیت فدع کل صوت
غیر صوتی فاننی * انا الطائر المحکی والاخر صدا * عربیده معنای مرقومدن غیری اوچ معنایه
دخی کلور اول ارکك بایقوش ثانی . بر یه چکرکه سنه بکزر . بر بوجکدر ایام صیفده هم اوچار
هم متصل چغرر ثالث صوسزلق عطش کبی یقال صدیان ای عطشان ﴿ صدپا ﴾
سکون دال المهمله وفتح باء فارسیله حشرات ارضدن قرق ایاق دیدکاری جانوردر ابو المعانی
در هجو بیت تنش لاغر وروی زرد و دراز * شده همچو صدپا و مردم کزید ﴿ صفا ﴾ فتح ﴿ یله
ضد کدردر وصافی معناسنه در ومکهٔ مکرمه ده بر یرك آدیدر وطاشی معناسنه دخی کلور
متنبی دیمشدر بیت ولابد للقلب من آلة * ورای یصدع صم الصفا ﴿ صفرا ﴾ سکون
فا وفتح راء مهمله ایله اوچ معنایه در اول اخلاط اربعه نك بریدرکه جکرده ناپخته غدا منهضم
اولدقده کوپوکیدرکه محلی زهره ده غالب اولدقده قانه مختلط اولوب بعض امراض ظهورینه سبب
اولور جمله دن حمیات صفراوی وامثالی حکیمك بری دیمشدر * مثنوی * اکر غالب آید چو
صفرا درو * تب لرزه آید بدید اندرو * حرارت شود حاصل اندر جکر * بدن را چو آتش
کند سر بسر * ثانی صاری رنکه دیرلر الوانده صاری رنك سائرندن مفرحدر قرآن عظیم الشانده
انها بقرة صفراء فاقع لونها تسر الناظرین * آیت کریمه سی دلیل کافیدر ثالث شراب اسماسندن
براسمدر نتکم ابی نواس * مصرع * صفراء فی کاسها حمراء فی خد الندیم ﴿ صلا ﴾
اعلام ایتمك وطعامه دعوت ایتمك مولانا ظهوری بیت کشیدم دکر خوان برك و نوا *
بد و نیك و پیر و جوان الصلا * شرفنامه ده صوغوق دفعی ایچون آتش یاقغه دیرلر کذا فی
فرهنك جهانکیری معنای عربیسی نماز و دعادر شرف الدین حموی بیت یا کاسبا بالحمی علیه *
منا التحیات والصلاة ﴿ صهبا ﴾ سکون ها وفتح باء موحده ایله شرابه دیرلر عموما شراب
سرخه دیرلر خصوصا صائب بیت نسا در وی زمین از شراب میز اید * کدام دیو که در شیشه
نیست صهبارا * عربیده دخی بو معنایه استعمال اولنور ابن خطیب دارا بیت هات اصطبح الصهبا
یا مونسی * قد فاح نشر الورد والنرجس * شیخ بهاء الدین عاملی بیت هاتها صهباء

صب من خمر الجنان * دع كؤسنا واسقنيها بالدنان * ف مع الباء الموحدة * صاحب ع كسر
حاء مهمله ايله وزير ومعتمد الدوله يه ديرلر مولانا عرفى بيت صاحبا بر تو عيد ميمون باد *
عيد نيز از رخت همايون باد * ومال و دوست و يارانه دخى ديرلر مولانا ظهورى بيت
سخن را كنم صاحب اعتبار * زمداحئ صاحب روزكار * عربيده دخى مذكور معنالره استعمال
اولنور عبد الله بن المعز * قطعه * واحفظ فؤادك ان شربت ثلاثة * واحذر عليه ان
يطير من الفرح * هذا دواء للهموم مجرب * فاقبل مشورة صاحب لك قد نصح * صاحبه
چغتايده ايا ديرلر مثلا اوصاحبنه اوايادى ديرلر مير عليشير بيت بيرا ياسز ايت بولوب
ايردى نوايى يارسز * بولماسون هر كز كه يارب بنده سلطاندين جدا * ودخى ايكا ديرلر اياكبى
صاحب معناسنه در ايكلادى صاحبى اولدى ضبط ايتدى ديمكدر سبعهٔ سياره ده ايكنجى
حكايه ده زيد راهب ديراعلنه ديدى بيت بادبان اول نقودينى ايكلادى * يا ثالات ومنات
صارى كيلادى ف صايب ع كسر ياى تحتانيله كار راست ودرست ايديجى مير نظمى بيت
هر كه در كار خود بود صايب * نشود هيچ در جهان غائب * عربيده دخى بو معنايه بهاء الدين زهير
بيت ما ظهر فى هواك اليك سرى * وما ادرى الخطى ام اصيب ف صواب ع ضد خطا در
يعنى ايش راست ودرست اولمق شيخ عطار بيت نيك بختا نرا بود رأى صواب * آنكه
بد را يست باشد در عذاب * ابو المعانى بيت نقد وقتش شده آثار ثواب * كشته محراب
دلش صوب صواب ف صوب ع سكون واو ايله صورتا ومعنا جانب وطرف معناسنه در
ابو المعانى بيت بصوب ميكده رفتن بدل مصمم بود * وليك واعظ پركو هميشود مانع *
وله * قطعه * شدم بباغ وشنيدم فغان بلبل زار * رموز حالت عاشق ز صوب كل كفتم *
چه شد ترا كه هميدارى اين قدر فرياد * كه بى ادب شدن عاشقان اشكفتم * عربى شعرلرده ده
استعمال اولنور شيخ يحيى اى صرصرى بيت وجاء تريك من صوب النعيم حيا * هامى
الشأبيب فى الاطلال سحاح * ودخى قوش يره اينمك و برنسنه يه ايرشمك و يغمور اينمكه ده
ديرلر يقال يلقى صوبه اى سيلانه وصابه المطر والصوب لغت فى الصواب والمصاب اسم
صت مفعول ف مع التاء المثناة * صامت ع كسر ميمله بمعنى ساكت ضد ناطقدر ودخى روحى
اولميوب مال اطلاق اولنان اشيايه ديرلر نته كم تعريف ايلمشلردر يقال ما له صامت ولا ناطق
الصامت الذهب والفضه والجواهر والامتعه والناطق الابل والخيل والغنم وغيرها * جامى
بيت سخن آنجا كه زند لاف ادب * خامشى از زر صامت چه عجب * وضد متحركدر بو معنايه
شيخ عمر بن الفارض بيت نطقت مناطق خصرة ختما اذا * صمت الخواتم للخناصر آذا *
ف صلوة ع سورهٔ الحمد ونماز ومن الله الرحمة ومن الملائكة استغفار ومن المؤمنين الدعا
ومن الطير والهوام التسبيح ف صوت ع سكون واو ومعروفله آواز در مولانا ظهورى در قسميه
بيت بعشقى كه در عهدهٔ جست وجوست * بصوتى كه در پردهٔ كفت وكوست * وعربيده دخى
استعمال اولنور قاضى ناصح الدين الارجانى بيت صوت الحمام الايك عند الصباح * جدد
تذكارى عهد الصباح * بو بيتده جمع واقع اولمشدر شمس الدين تلمسانى بيت واز الوجود
صج باسره وجمع الصدا * وارى وجودك منشئ الاصوات ف مع الجيم * صاردج ع سكون را

واو وكسر دال المهملتين ايله كرج و ياخود آلچى و بزر و پنبه ايله خمير ايدوب صوكمكنى آنكله بر يرنى
محكم ايدرلر تركيده لكن ديرلر عربيده لاقونه ديرلر ابو المعانى در هجو بيت . بين آن خر طبيعت
همچو حلوا * خورد صاروج نكويد لين چه باشد ف صهريج ع سكون ها و ياى تحتانى وكسر
راء مهمله ايله اول قويويه ديرلركه ياغمور دن صو طولدوروب حفظ ايدرلركه يازايامنده صوغوق
اولور لكن هضمى عسير در اكثر قلعه لرده ايدرلر ميرنظمى در تعريف قلعه بيت ذخيره اندر
و پرغله انبار * هم آب صاف پر صهريج بسيار * وكوچك حوضه وقورنه يه دخى ديرلر
ف مع الحاء المهمله * صباح ع ضد مسا اول يوم اميدى . بيت على الصباح كه ساقى بدهد
شراب طهور * بنوش باك مدار آن ربنا لغفور * صبح دخى ديرلر عربى شعرلرده دخى
استعمال اولنور استاد متنبى بيت اماق النجوم السائرات وغيرها * لعينى على ضوء الصباح
دليل * صبح دخى ديرلر چغتايده تانك ديرلر كاف عجميله تركيده طاك ديدكلرى تانك دور
چغتايده الله طا يوقدر جمله تايله تلفظ ايدرلر البته الفدن صكره نون كتورملك قاعده لريدر
صباحه دك ديمكده تانكغه چه ديرلر بو عبارت انتهاء غايه اداتيدر و عجب معناسنه ده كاورنتهم
اناطولى تركلرى طكا قالدم ديرلر ف صبوح ع ضم با و واو معروفله ايكى معنايه استعمال ايدرلر
برى صباح وقتنده ايچلن شرابه ديرلر خواجه حافظ بيت الصبوح الصبوح يا اصحاب *
المدام المدام يا احباب * برى دخى كيجه دن بقيه قالان شرابه ديرلر مولانا ظهورى بيت
صبوحى كنان صبح از جام مهر * سيه مست دائم شب ديو چهر * عربيده اسم شرابدر و اهل
شرب خمره جمع اولمغه ديرلر معناى اوله عفيف الدين تلمسانى بيت يا كرا لى داعى الصبوح
صبا * واجعل زمانك كله افراحا ف صلاح ع فتح لام ايله ضد فساددر خواجه حافظ بيت صلاح
كار كجا و من خراب كجا * ببين تفاوت ره كز كجاست تا بكجا * لابن المعتز بيت ودع الزمان فكم
رفيق حازم * قد رام اصلاح الزمان فما صلح ف مع الخاء المعجمه * صباخ ع فتح با و موحده مشدده
ايله نام پادشاه يمنده مبارز لشكر كيخسرو بن سياوش ايدى ف مع الدال المهمله * صاحب رصد
اول حكيمدركه بر كوه بلند دپه سنده يدى يوز ذراع يوكسك منارده اوتوروب سيارات و ثوابتك طلوع
و غروبنه نظر ايدرمش كذا فى شرفنامه ف صاحب عباد ع بر وزيرك ناميدركه غايت زيرك و كياس
و سخى ايدى ايضا منه ف صرح ممرد ع اول بنايه ديرلركه آكا نردبان ايله چيقه لر ايضا منه
ف صاد ع باقر چوللك كه قوليى اوله تركيده بقراج ديرلر ابو المعانى بيت شهى كه خلق
جهانرا زچشمه كرمش * بجاى آب زر و سيم را بصاد دهد ف صد ع يوز عدده ديرلر
مولانا ظهورى بيت ز راحت دل آزرده خبر دهد * كه در سينه صد زخم غم سير ديد *
عربيده منع و اعراض در * يقال صد عنه يصد صدودا اى اعرض من الامر اى امتنع * چغتايده
اوز ديرلر ضم همزه ايله اوزك بر معناسى دخى كندو ديمكدر اما همزه آنده تفخيم بونده ترقيق
اولنسون اسكندر نامه ده ملوك عجم سلطنتلرى بيانندهبيت كه دورانلارى تورت مينك اوچ
اوز ايل * يانا اوتوز آلتى واون آى بيل * يانا ديمك ينه ديمكدر ف صياد و صيد ع
سكون ياى تحتانيله آوجى و شكار معناسنه در منلا ظهورى در قسميه بيت بصيدى كه از رنج
و راحت كريخت * بخونى كه بر پاى صياد ريخت ف مع الراء المهمله * صاغر ع فتح غين معجمه ايله

بيوك قدح كه ساغر دخى ديرلر اصلى صاد ايله در اما فارسيده صاد اولمامغله سين ايله يازرلر
واوقورلر صند دخى بويله در كه سند ديرلر نته كم سين مفتوحه ده ذكرى مرور ايلدى ابو المعانى
بيت بله ساقيا صاغر پر شراب * كه باشد بروكله غم حساب * حقيقتده ضاغر اولمحقدر
ك صبر ع سكون با موحده ايله ايكى معنايه در اول آرام وقرار شيخ سعدى بيت قرار
دركف آزادكان نكيرد مال * نه صبر در دل عاشق نه آب در غربال * ابو المعانى بيت
دورئ جانان دلرا صبر كردن مشكلست * انتظار وعده بر دل جبر كردن مشكلست * عربيده
دخى وارد اولمشدر لواحد من الشعرا * قطعه * الناس نظام امرهم بالصبر * صبرى انا
غير ناظم لامرى * بالصبر كما قيل منال النصر * لكن امامه ذهاب العمر * وجغتايده
چيداماق ديرلر يعنى صبر وتحمل ايلمك مير عليشير بيت چيدا رمين هر نيچه زخم اورسا اولى
قاتل ولى بولماس * چيداماق كر ديرين اوز عضو يدا قلسا كيشى اولجاك * ثانى بر نوع اغاج
صمغى در غايت آجى اولور اعلاسى سقطرى نام جزيره ده اولور مسهل صفرا وباغ بر نافع دوادر
ك صبور ع ضم باء موحده ايله اتم فاعلدر صبر ايديجى معناسنه خواجه حافظ بيت
قرار وخواب ز حافظ طمع چه ميدارى * قرار چيست صبورى كدام وخواب كجا * معناى ثانى
اسماء حسنى دن بر اسم شريفدر ك صدتر ع سكون دال مهمله وفتح تاء مثناة ايله قيون وصغير
شيردانى ايچنده بر پارچه اتدر بپراق بپراق اولور تركيده قرق بايرد يرلر ابو المعانى بيت خورد
درون شكمبه وصدتر وروده * بريش وسبلت وريش نجس درانده ده ك صدر ع سكون
دال مهمله ايله لوج معنايه كلور اول بالاى خانه يعنى اوك واوطه نك يوقارى طرفى ثانى وزير
وثالث قاضى معناسنه ميرنظمئ هروى بيت نماينده صدر ونشسته بصدر * بفرمود
حكم قضا را بصدر * عربيده هر نسنه نك اولى يقال صدر كل شئ اى اوله وصدر النهار وصدر
الطائفه وصدر الكتاب وصدر المجلس ودخى سينه لوك دخى صدرا نسان اولمغله در قرآن
عظيم الشانده * رب اشرح لى صدرى ويسر لى امرى * وارد اولمشدر ك صرصر ع بلحسرد
وصفت ك صرير ع كسر راء مهمله وسكون ياى تحتانيله قلمدن چيقان آواز نوعى خوشانى
بيت دلرا چاشنى مهمانى مى كن * صرير خامه امر الحق نى كن * وقپو آوازينه صرير الباب
ديرلر وشول اقچه وغروش صداسى كه صايلدقده وكيسه يه قونلدقده ظاهر اولور ودخى قطع
ودفع ومنع معنالرينه كلور ك صفدر ع سكون فا وفتح دال مهمله ايله شجيع وبهادر ودلاور
معناسنه اصلى دالك كسريله صحيحدر صف يرتجى معناسنه در اما السان ناسده فتح دال مهمله
ايله مشهور اولمشدر ابو المعانى بيت شهسوار عرصه كاه وسرور لشكر شكن * پهلوان
كير ودار وصفدر روز وغا * مولانا هاتفى بيت ز نيزه بشاه جانستان صفدرى * نهنكى كرفته
بكف اژدرى ك صفير ع كسر فا وسكون ياى تحتانيله آواز مرغان بوناى ده دخى استعمال
اولنور خواجه حافظ بيت فراز كنكرهٔ عرش ميزنند صفير * نداٰنمت كه درين دامكه
چه افتادست * مولانا ظهورى بيت صفيرنى وقلقل مى خوشست * بلى قيل وقال ورع
طلى خوشست * وعربيده دخى استعمال اولنور قال الاصمعى بيت صوت صفير البلبل *
هيج قلب الاثملى ك صليب اكبر ع تقاطع خطا استوا وخط محور كذا فى الاداة اما فى المؤيد

۱۵۸ في المؤيد تقاطع ميل شمالى وتقاطع ميل جنوبى وتقاطع فلك تدويره دخى ديرلر ل صنوبر ع
فتح نون وباء موحده وسكون واو ايله چام فستقى چلفوزه دخى ديرلر واغاجنه ده صنوبر ديرلر سرو
كبى موزون وخوشنما اولمغله قد محبوبى اكا تشبيه ايلمشلردر خواجه سلمان بيت صنوبر
ازيد راست نيست بندهٔ قدرت * چراست آنهمه دل درهواى قد صنوبر * ودخى قلب
اوز نجه ات پاره سى اولمغله تشبيها قلب صنوبرى ديرلر خواجه حافظ بيت دل صنوبريم
همچو بيد لرزانست * زحسرت قد بالاى چون صنوبر دوست ل صيدكر ع سكون ياى
تحتانى وفتح كاف فارسيله آوجى يعنى صيد ايدیجى بوكر زكرده كى كركبيدركه اصلى كارايدى
تلفظه ثقيل اولمامق ايچون الفى حذف ايدوب كاف عربيى كاف عجمى يه تبديل ايلديلر
صَ ع مولانا جامى بيت ازقضا صيدكرى دام نهاد * راهشان بركذر دام افتاد ل مع العين المهملة ع
صَ غ ل صانع ع دستكار يعنى دوزیجى كذا فى شرفنامه ل مع الغين المعجمة * صباغ ع
باء موحدهٔ مشدده ايله بوياجى كه رنكرز دخى ديرلر ل صدغ ع سكون دال مهمله ايله زلف
صَ ف وميان ودنبال چشم وكوش كذا فى شرفنامه ل صمغ ع سكون ميمله معروفدر ل مع الفاء ع
ل صاف ع پاك يعنى غل وغشدن عارى وطورلمش خواجه حافظ بيت كنونكه بركف
كل جام بادهٔ صافست * بصد هزار زبان بلبلش در اوصافست * مولانا محمد ظهورى بيت
تويى لاله وسرو نسترن عذار * منم صاف دل رند دردى كذار * عربيده بويله ويوجه وحيوان
پشمينه دار معناسنه كقولهم كبش صاف اى ذو صوف ل صدف ع فتح دال مهمله ايله انجو
تابيكه ايچنده انجو اولور مولانا جامى بيت مشاه والاكهر ودرياكف * كه فلك كوهرا وراست
صدف * عربيده فتحتين وضمتين ايله ده يوكسلك واولو طاغ وقرآن عظيم الشانده بين الصدفين
اى بين الجبلين المرتفعين ودخى هرنسنه كه يوكسلك ومرتفع اوله اكا ديرلر وبو معناسى دخى
اعراض ايلمك ودخى قولق ايچى داخل الاذنين معناسنه در ل صراف ع فتح راء مهملهٔ
مشدده ايله التون واقچه وجواهر تمييز ايدیجى معناى اصلى سى دوندريجى در مولانا جامى بيت
جلوهٔ حسن ز وصافى اوست * سكهٔ عشق ز صرافى اوست * بو معنايه صيرفى دخى ديرلر
وله بيت كو بيا صيرفى ملك وملك * زدازان سنك زرت رامحك ل صرف ع سكون راء
مهمله ايله دوندرمك ومنع ايتمك وتغيير ايتمك ابو المعانى بيت ازچه اين بنده بقول دكران
صرف كنى * صرف بايد ز دلت قول حسودان كردن * مولانا ظهورى بيت ز توعشوهٔ
صرف اين توبه باد * كه ذوق شكستن مرا توبه داد * عربيده مذكور معنالردن غيرى توبه
ايتمك وحيله ايتمك ودخى حادثات دهر وعوارض روزكار معنالرينه در ل صف ع برى برى يانننه
ل قومق جمعى صفوف كلور مولانا هاتفى بيت برآراسته يك بيك رنك رنك * كشيدند صفها
صَ ق برآيين جنك ل صيف ع تابستان يعنى يازفصلى ل مع القاف * صادق ع حضرت
اسمعيل على نبينا وعليه السلام و راستكوى يعنى طوغرى سوزلى ل صداق ع كابين يعنى
مهر ل صدوق ع ضم دال مهمله ايله هو ابلغ من الصادق ل صديق ع كسر دال مهمله
صَ ك ايله دوست ل مع الكاف * صك ع تشديد ايله حجت معناسنه در ل صليب الفلك ع
فلكده ايكى خطدر برى خط استوادر كه مشرقدن مغربه دك وارمشدر وبرى دخى خط محور در كه

شماليدن جنوبي يه دك بوايكي خطك اجتماعي اولدوغي صورته صليب الافلاك ديرلر ل صدبرك ع
سكون دال مهمله وفتح باء موحده ايله برنوع بيراقلري چوق قمزكلدر غايت ايري اولور حكيم اسدي
بيت هزاران صف كل دميده زسنك * زصد برك رويي وهفتاد رنك ل مع اللام * صال ع صل
بوزن مال برنسنه در اوتوز قرق طولومي اوقودب آغزلرين باغليوب بربري يانته ديزوب
ودبرك وتخته قويوب آنك ايله صودن اثواب ومأكولات مقوله سني وآدم كچوررلر وحيوانا تدن
انجق قيون طوررآته ودوه يه اولمزا كثرجاري صولرده استعمال اولنور ميرنظمي بيت
سرشكش چنان كشته سيل روان * كه باصال كردون كذشته بران ل صندل ع سكون
نون وفتح دال مهمله ايله برلطيف اغاجدر اوج نوع اولور بري بياض و بري قرمزي وبري صاري
اولور مولانا ظهوري بيت ذكر محفل برجلوهٔ نورپاش * شد ازعود وصندل نه شبك تراش
غايت پك اغاج اولمغله صلابه سي عسير اولدوغني برشاعر ذيعشدر بيت بي مشقت نيست
هركاري زصندل كن قياس * دردسر كم دار دوسا ييدنش دردسرست ل صيقل ع سكون
ياي تحتاني وفتح قافله جلا ويرمك ل مع الميم * صارم ع ضم راء مهمله ايله غايت كسكين صم
قليچدر ل صميم ع كسر ميم وسكون ياي تحتانيله قاريشق اولميان نسنه وهر نسنه نك
كزيده سي وميانه دل ل صمصام ع سكون ميم اول وفتح صاد مهمله ايله قليجك جملهٔ
اسماسندندر ميرنظمي بيت كمربسته صمصام خونريز شد * بكين عدو راچه ان تيزشد *
ل صنم ع فتح نونله بت كه كفار التون وكمشدن آدم صورتنده يابوب پرستش ايدرلر صورتي
اولميانه صنم ديرلر * وقيل الصنم ماله صورة والافهو وثن * جمعي اصنام كلور وفارسيده بت وشمن
دخي ديرلر شيخ فيضي بيت اي عشق تواز كعبه تراشيده صنم را * پيمانهٔ مي ساخته قنديل
حرم را * عربي شعرلرده دخي ايراد ايدرلر محمد المعروف بالابله بيت يا له في الحسن من صنم *
كلنامن جاهليته ل مع النون * صابون ع معروف هرلسانده صابون ديرلر سبب تسميه سنه صن
بويله روايت ايدرلر كه مصنفي شمس المعارف صاحبي شيخ عبد الرحمن البوني صابوني تصنيف
ايتدكده برمناسب اسم بولميوب اصاب البوني ديديلر يعني بوني اصابت ايلدي ديمك اولور مرور
ايامله صابون ديديلر ميرنظمي بيت بكيرد وسخ ازغم ماجرا * بصابون باده بشوسينه را *
ل صحن ع سكون حاء مهمله ايله ميان سراي وميان باغ وبوستان ودخي آچق يراولوب
اطرافي بيشه وياخود طاغ وياديوار اولان يره ديرلر مولانا ظهوري بيت بصحن كلستان
واطراف كشت * رسد صد سلام از زبان بهشت * وبيوك قدح واول ظرف كه ايچنه طعام
قورلر حكيم خاقاني بيت ليلهٔ معراج چون نزل نزول آراسته * هفتجوش چرخ را يك صحن
ازخوان ساخته ل صاحبقران ع اولمولوده ديرلر كه مسقط رأسي وقت قران عظيمده اوله
وبرج قران آنك طالعي اوله كذا في الاداة ل صغانيان ع ماوراء النهرده برشهر آديدر
كذا في شرفنامه ل صنعان ع برشيخك اسميدر كه ديد يوز نفر مقداري مريدي ايله بيت اللهه
كيدركن روم ديارنده برترسايي قزه عاشق اولوب قبول كفر ايلدي آخر الامر قز مسلمان اولوب
جاننی حقه تسليم ايلدي شيخ دخي بعد تجديد الايمان كعبه يه روان اولدي شيخ عطار منطق الطيرنام
كتابنده مفصل يازمشدر ل صفراغون ع سكون فا وفتح راء مهمله وضم غين معجمه ايله برقوشدر

برقوشدر اكثر بوستان اطرافنده اولور صارى رنكده حكيم شيرازى بيت انكبين ولحم صفراغون ١٥٩
شده * شلجم وقيصوم وسيسارون شده ل صفراكون م غين معجمه ايله اولدوغى كبى
كلف فارسيله ده صفراغون معناسنه در ل صولجان م سكون واو وفتح لام وجيمله چوكان
معناسنه ابو المعانى بيت من سر دل كوى ميدان محبت كرده ام * تازند باصولجان زلف
جانانم يكى * عربى شعرلرده دخى استعمال اولنور لابن هانى بيت لمن صولجان فوق خدیك
عابث * ومن عاقد فى طرف لحظك نافث * حذف نونله صولجا دخى ديرلر شيخ عبد الرحيم البيسانى
بيت لعبت جفونك بالقلوب وجنتها * والخد كميدان وصدغك صولجا ل مع الهاء * صابوته م ضم ص ه
باء موحده وفتح تاء مثناة ايله زن پير انسانه وآتده يعنى قوجه ياشلى عورت وياشلى قصراق
كذا فى التحفه ل صحيفه م مصحف ونامه وتخته دل ل صاعقه م كسر عين مهمله وفتح
قافله كوكدن اينن آتش كه يلدرم ديرلر ل صخره م سكون خاء معجمه وفتح راء مهمله ايله بيوك
طاش كه قدس شريفده معلق اولان طاشه صخرة الله ديرلر ل صبوره م ضم باء موحده وواو
معروف وفتح راء مهمله ايله مخنث وپلید معناسنه كذا فى مجمع الفرس والتحفه بو معنايه ابو المعانى
بيت مبند دل بحقيقت محبت خوبان * زهر صبوره مجو زينهار وفادارى ل صدپايه م
سكون دال مهمله وفتح باء فارسى وياى تحتانيله اغاج قوردى كه پنبه اغاجدن حاصل اولور
بعضيلر طرطر ديدكلرى قورددركه اياق كبى خرده نسنه لرى واردر ابو المعانى بيت درخت اميدم
سراپا بخوزد * غم حسرت دل چو صدپايه بد ل صدره م سكون دال وفتح راء مهملتين
واظهار هايله صد نوع ديمكدر كذا فى شرفنامه ل صدفه م سكون دال مهمله وفتح فايله
بروزنه دركه طقوز وقيه دن عبارتدر مير نظمى بيت مى لعل كونرا بصدفه بنوش * ببزم
محبت همى كن خروش ل صدقه م سكون دال مهمله وفتح قافله معروف وجوب طريقيله اولان
زكوته ديرلر ل صدمه م سكون دال المهمله وفتح ميمله طوقنمق وبرقاتى نسنه مثلنه زور ايله
طوقشمق بعضيلر پمه ديديلر وجسد ايله اورمق مولانا محمد ظهورى بيت بزن ده كه از صدمهٔ
روزكار * نهم تاج بر كردن روزكار * جمعى صدمات كلور وكسر دال ايله عربيده هر نسنه نك
طرفى وجانبى ايكى جانبه صدمات ديرلر ل صرفه م سكون راء مهمله وفتح فايله فائده وزياده لك
معناسنه خواجه حافظ بيت ترسم كه صرفهٔ نبرد روز باز خواست * نان حلال شيخ ز آب
حرام ما * ومنازل قمردن بر منزله نك اسميدركه بر منور يلدزدر وبوغجق معناسنه ده كلور حرزه
كبى ل صعوه م سكون عين مهمله وفتح واو واخفاء هايله بر كوچك قوشدر تركيده اسپنوش
ديرلر وكيمى يوند قوشى وبعضيلر صغرجق ديديلر خواجه سلمان بيت آمدست از كبريايت
عرصهٔ كيتى بتنك * آشيان صعوه عنقا بر نتابد بيش ازين * حكيم صاحب درقسميه بيت
بشاهباز قناعت بجغد كوشه نشين * ببانك صعوه وفرياد زاغ ونغمهٔ ساز ل صغيره م
معروف وكناه كوچك ل صفحه م يوزك وكردنك وورقك بر طرفنه ديرلر
ل صناعه وصنعه وصنيعه م كردار نيكو يعنى ايو ايش ل صفوه م بركزيده ومنتخب ل صومعه م
سكون واو وفتح ميم وعين مهمله ايله حجرهٔ مشايخ جمعى صوامع كلور يقال الصوامع منازل الرهبان
اما مشايخ مسكنى اولدوغى مشهوردر خواجه حافظ بيت دلم ز صومعه بكرفت وخرقهٔ

صی صا صب صت صخ صر صف صق صن صه

صی اسالوس * بجاست دیر مغان وشراب ناب کجا ﴿ مع الیاء * صابونی ﴿ معروف و مشهور
حلوادر شاعر بیت کند وعلاء مرا بکدم بذوق وعیلتش دلم * زهی حلوای صابونی زهی
پالوده شکر ﴿ صاحب صابی ﴿ یعنی حضرت عیسی علیه السلام ﴿ صاحب کافی ﴿
بر صاحب فضائل کمسنه نك آدیدرکه منصب وزارتی وار ایدی واسمی اسمعیل ایدی ﴿ صاحبی ﴿
بر نوع جامه درکه مخطط در اکا جاره دخی دیرلر کذا فی شرفنامه ﴿ صحرای قدسی ﴿ یعنی عالم
لاهوتی ﴿ صدی ﴿ بر آوازدرکه طاغدن وحمامدن وغیریدن کیرو عکس ایدر ﴿ صفی ﴿
دوست و یکانه و برگزیده ﴿ صنابی ﴿ فتح نون وکسر باء موحده ایله اسب کمیت ویا اشقرکه
بیاضلق غلبه ایلیه وکویند اسبی که میان مویهایش مویهای سفید آمیخته باشد کذا فی
صا شرفنامه ﴿ صیرفی ﴿ یعنی صراف ﴿ باب الصاد المکسورة مع الالف * صلا ﴿ شعرایه
و یریلان جایزهٔ شعر معناسنه میرنظمی بیت شهی که کتیرین لطف وعطایش * بشاعر شهر
صب ی بخشد صلایش ﴿ مع الباء الموحدة * صلاب ﴿ بمعنی اصطرلاب وله بیت نبیدانم
صت احوال چرخ و صلاب * همین دانم دلربا وشراب ﴿ مع التاء المثناة * صیت ﴿ سکون
یای تحتانیه ایله آوازه مولانا محمد ظهوری بیت بصیت جهان کرد آزادکی * برخسار پر کرد افتادکی
وذکر جمیل که بین الناس منتشر وشایع اوله اصلی صوت ایدی واو ساکن یایه قلب اولنوب
ماقبلی مکسور ایلدیلر عربیده دخی اولمغنایه لابن خفاجة الاندلسی بیت وعندی شکوی
صخ لواتحت علی النوی * فهزك صوت واشتماك صیت ﴿ مع الخاء المعجمة * صطرخ ﴿ ایران
زمیننده بر شهرك آدیدرکه تختگاه دارا بن داراب ایدی عجایب البلدانده مذکور درکه لشکرگاه
سلیمان علیه السلام آنده ایدی اکا اصطرخ دخی دیرلر ﴿ صماخ ﴿ قولاق دلوکی لغت عربیده
صر اکرچه صاد ایله در اما سین ایله ده روایت اولنمشدر ﴿ مع الراء المهملة * صفر ﴿ علامت برج حمل در
ودخی حمل معناسنه ده کلور سکون فا ایله بوش وخالی ودخی معناسنه میرنظمی بیت بده ساقیا
مانده ام صفرید * شود کیمیای میم سود مند * یقال بیت الصفر من المتاع ورجل صفر الیدین
صف وفی الحدیث ان اصفر البیوت من الخیر البیت ﴿ مع الفاء * صرف ﴿ سکون راء مهمله ایله
صوقلمامش صافی شراب شیخ عمر بن الفارض قدس سره بیت علیك بها صرفا وان شئت
مزجها * فعدلك من ظلم الحبیب هو الظلم * بو بیتك ظاهر معناسندن قطع نظر معنای حقیقیسی
صرفدن مراد کلمهٔ لا اله الا الله در وآنی ممزوج ایتمك محمد رسول الله درکه حبیبدن مراد اودر
میرنظمی بیت بده ساقی آن بادهٔ صرف آب * که افکار غم سینه کرد خراب ﴿ صنف ﴿ کونه
صق ازچیزی و پاره از چیزی کذا فی شرفنامه ﴿ مع القاف * صدیق ﴿ کسر دال مشدده ایله
راستکوی بغایت ولقب شریف حضرت یوسف علیه السلام وحضرت ابو بکر رضی الله
صن عنه در ﴿ مع النون * صغون وصغینی ﴿ ایکی قریه اسمیدر کذا فی شرفنامه ﴿ صین ﴿
بر اقلیمدر غایت واسع اهلی جمله کافردر زروالی دیارده غایت قیمتلو انجو اولور دیرلر یکتا که دانه سی
صه بیك دینار ذکر کذا فی عجایب البلدان ﴿ مع الهاء * صلایه ﴿ فتح یای تحتانیه ایله اوزرنده
بویه ازد کلری طاش والتون حل ایتدکلری طبق ابو المعانی بیت رخ سخت خویشم که کردم
صلایه * که جانان برو خال مشکین بسایید ﴿ صله ﴿ عطا ودخی شعرایه و یریلان جایزهٔ شعر

صُ ت شعر ﴿ صفه ﴾ نشان ﴿ باب الصاد المضمومة مع الثاء * صحبت ﴾ سكون حاء مهمله وفتح باء
موحده ايله مجلسده اوتورمق معناسنه شيخ عطار بيت بازصحبت داشتن باهرفقير * پادشه را
عيب دارد كوش كير * ودوستلق اتمك معناسنه وله * مثنوى * رغبت دنيا وصحبت بازنان *
قربت سلطان والفت بابدان * هركه دائم صحبتش بازن بود * مردعاقل نيست اوكودن بود *
ودخى جماع اتمك ميرنظمى بيت الفت زنرا وصحبت باغلام * روى را آرد بخالت لاكلام *
﴿ صورت ﴾ سكون واو وفتح راء مهمله ايله چهره وپيكر وتشبيها نقاشلرك ايتدكلرى
انسان رسمى مثالى ئنكلو بيت چشم توجادويست كه چون صورت فرنك * دريك نكاه
صُ ح باهمه كس آشناشود ﴿ مع الحاء المهمله * صبح ﴾ سكون باء موحده ايله صباح وقتى صبح اول
وصبح دوم ديرلر مولانا طهورى بيت شراب دويم صبح روز وصال * زكيفيت حال عزلت
مقال * يعنى صبح صادق شرابى عربيده دخى ذكر اولنمشدر محمد بن اليمن الاندلسى بيت
وجلوا ظلام الليل بالصبح الذى * قسموه بين جيادهم اوضاحا ﴿ صلح ﴾ دفع مخاصمه
معناسنه مولانا طهورى بيت زروبت عيانست آثار صلح * بساغر كن آن جنس بازار صلح
عربيده دخى كذلك الشيخ صفى الدين الحلى * قطعه * نفا عين الكلام بسحر عين * الى سلم
صُ ر المتيم ليس يجنح * له طرف يقول الحرب اولى * ولى قلب يقول الصلح اصلح ﴿ مع الراء المهمله *
﴿ صبار ﴾ فتح باء موحده مشدده ايله تمرهندى كه لطيف اكشيسى وار در قلع صفرايه غايت
نافعدر اكشيلرده قابضيه مقرردوا اولوب ملين اولمدوغى واضحدر انجق هم اكشى هم ملين تمر
هندیدر باء مخففه ايله ده جائزدر ميرنظمى بيت مرا كرد محروم صداع خمار * رسانى ساقيا
آن شراب صبار ﴿ صفر ﴾ ضم فا ايله معادن نوعندن توج ديدكلرى معدنى نسنه در
شيخ ابن سينا اوزان معادنى بيان ايلمش بوقطعه ايله * قطعه * نه فلز مستوى الحجم را چون
بركشى * اختلاف وزن دارد هر يكى بى اشتباه * زر لكن زيبق الم اسرب دهن ارزيز حل *
فضه ند آهن يكى مس وشبه مه صفر ماه ﴿ صور ﴾ سكون واو ايله بوينوزكه قلندران چالرلر
وحضرت اسرافيل عليه السلامك نفخ ايتدوكى نسنه يه ده ديرلر ابو المعانى بيت كشتكان
صُ ع توسرغمى دارند * تادم صور ووقت رستاخيز ﴿ مع العين المهمله * صداع ﴾ باش اغريسى كه
علتى ماده اوله ياخود خماردن عارض اوله منلا طهورى بيت صداع اجل را دوا كرده اند *
چو برجبهه لايش طلا كرده اند * وله بيت صداع خمارى هستيم * كند كمره خانه مستيم *
عربيده دخى كذلك عنتر العبسى بيت وسيفى كان فى الهيجا طبيب * يداوى الرأس من الم
صُ ف الصداع ﴿ مع الفاء * صوف ﴾ واو معروف ايله يكى نك اوزون قيللرى دبندن خرده قيللرى
قوپاروب اكيروب طوقدقلرى قماش كبى نسنه كه موجدار ايدرلر ودخى قويون يوكى پشميته
معناسنه شيخ عطار بيت همچو صوفى در لباس صوف باش * با صفتهاى خدا موصوف باش
عربيده قيون يوكنه مستعملدر سائر حيوانات يوكنه شعر ديرلر فتح مثنله لابن الحجاج
* قطعه * احن اذا رايت الجرابلا * يحتثى وهو منتوف لطيف * ولا اباه ان هو جاء يوما *
وفى راس القليله منه ليف * اذا صمت الحروف اكلت منه * ولست اعاف وعليه صوف *
صُ ن ﴿ مع النون * صبحكاهان ﴾ مراد صبح كاذب وصبح صادقدر شاعر بيت چو شد تارع

مشرق صبحگاهان * سفید وسرخ چون سیب صفاهان ع مع الهاء * صبحگاه ع صباح ضُه
وقتی دیمکدر بیت مرو بخواب که حافظ ببارگاه قبول * دعای نیم شب وورد صبحگاهمنست *
ع صراحیه ع شراب ظرفی ع صره ع فتح راء مهمله مشدده ایله التون واقچه کیسه سی
طلو اولدوغی حالده واکا بکزر نه اولورسه شیخ سعدی گلستانده * یك صرهٔ هزار دینار به پیشش
فرستاد * دیدوکی در شاعر بیت اکرچه عادت شاهیست صره بخشیدن * عطای
شاه مرا سیم وزر بخروارى ع صفره ع صاریلق هرنه اولورسه ع صفه ع مرتفع
ومخصوص یاپلش مکان عربیده مصطبه دیرلر ودخی جای عشرت مولانا محمد ظهوری بیت
بهر کان فزوروب ازصفه کرد * چو پروانه برکرد ساقی بکرد ع مع الیاء * صراحی ع بوینی صُى
اوزون شراب ظرفی شیشه اولسون غیری اولسون خواجه حافظ بیت یاوب چه نعره کرد
صراحی که خون خم * با نعرهای قلقلش اندر کلو ببست * وله بیت درین زمانه رفیقی که
خالی ازخللست * صراحی می ناب وسفینهٔ غزلست ع صورت وهمی ع قوت مفکره دم
بر حالتدر که برکسنه نك وياخود برنسنه نك شخصیتنی تفکر وتعیینه صورتنی خیالده احضار
اتمکه دیرلر ابو المعانی بیت نرود ازخیال من هرگز * صورت وهمی صفای وصال ع صوفی ع
واو معروف ایله تصوفه منسوب ودخی جامهٔ صوفه مخصوص اولان ابو المعانی بیت لباس
صوفیانسبت جامهٔ صوف * ولی باید بدل چون صوف معروف ع باب الضاد المعجمة المفتوحة ضَب
مع الباء الموحدة * ضب ع کلردیدکلری جانورکه سوسمار دخی دیرلر ع ضرب ع سکون راء
مهمله ایله هرنسنه نك مثلی وباران سیلك واوزمق وکتمك ومثلی ظاهر اولمق وبرکسنه نك النی
مالندن بغلمق ع ضرب ع فتحتین ایله عسل سپید ع ضراب ع راء مشدده ایله رودزن وسکه زن
ع مع الدال المهمله * ضماد ع بند جراحت وکل باشه اوریلان بز پاره سنه دیرلر ویاقی بغلمق ضَد
ع مع الراء المهمله * ضر ع زیان * اذا ذکر مع النفع فتحت الضاد واذا افرد ضمت ضاده ضَر
ع ضرر ع فتحتین ایله زیان که مقابلی نفع وسوددر شیخ عطار بیت هرکه از دشمن نباشد
برحذر * عاقبت بیند ازو رنج وضرر * لغت عربیده چکه نك اسفلی اعلاسنه اولشمق کسرتین
وتشدید راء مهمله ایله بخیل آدم وقصه بویلو عورت ع ضمیر ع کسر میمله قلب ونیت جمعی ضمایر
کلور وخاطرده نسنه احضار ایلمك خواجه حافظ بیت ازخیال لطف می مشاطهٔ چالاك
طبع * در ضمیر برك کل خوش میکند پنهان کلاب * منلا ظهوری بیت مه ومهر نان ریزهٔ
خوان اوست * چه روشن ضمیری که مهمان اوست ع ضریر ع مرد نابینا یعنی اعمی ومرد نزار
ونحیف ع مع العین المهمله * ضایع ع تباه یعنی تمش ومشك بویا ع ضبع ع سکون ضَع
باء موحده ایله سرتلان که کفتار دیرلر ع ضجیع ع کسر جیم وسکون یای تحتانیه ایله همسر یعنی
بردوشکده بیله یاتان ع ضرع ع پستان کاو وکوسفند ویقال ماله زرع ولاضرع ای شی
ع مع الفاء * ضیف ع سکون یای تحتانیه ایله مهمان ع مع الکاف * ضحاك ع مشهور ضَف
پادشاه نامی در اصلی ده آك ایدی یعنی اون عیبلو ده اون وآك عیب معناسنه در تعریب ایدوب ضَك
ضحاك دیدیلر ایکی اوموزنده ات پاره لرندن ایکی ییلان کبی نسنه اولمغله ضحاك ماری دیدیلر
حلوانی سمرقندی بیت زلف تا رقیب بکردن کرفته بود * ضحاك را بزحمت ماران کذا شتیم

كذا اشتيم * مصرع ثانى ضروب امثالدندر وده آك محلنده ذكر اولنمشدر ڡ عربيده ضحاك تشديد حايله خندان معناسنه در كوليجى ديمك اولور قاضى ابن سنا الملك بيت اسمى يضحاك فوزى فيك من طرب * وفوز غيرى يسميه بعباس * ودخى ضحك تره ياغى وعسل وقار وچيچك طومروغى كه هنوز شق اولمش اوله وضاحكه ايكى اوك ديشلر وكسر ايله كولمك وميمون آوازيدر ڡ مع اللام * ضال ع كمراه ڡ ضلال ع يولسزلق ڡ ضليل ع بغايت يولسز وكمراه ض ل

ڡ مع الميم * ضحم ع تماور يعنى اتلو وكودلو ڡ ضيغم ع يرتجى ارسلان ڡ ضيم ع ستم وظلم ڡ مع النون * ضربان ع دردريش يعنى جراحت وياره واغريسى ڡ ضغن ع كينه ض ن ڡ ضمان ع قبول ايتمك ڡ ضمين ع مثله ڡ ضنين ع بخيل ڡ ضيمران ع سكون ياى تحتانى وضم ميم وفتح راء مهمله ايله شاه اسپرغم ديدكلرى كه عربيده ريحان وتركيده فسلكن ديرلر بعضيلر بستان افروز ديديلر وبعضيلر تاج خروس درديديلر شاعر بيت ضيمران سنبل ولاله درو * هريكى راداده زينت باغ را ڡ مع الهاء * ضاحكه ع ايلروده اولان درت ديشلك يرى كه زياده جه ض ه اولهوده خى خندان ڡ ضحكه ع خلق اوزرينه كوليجى ڡ ضحوه ع قبه قوشلق وقتى وقوشلق طعامى ڡ ضروره ع بيچاره لك ڡ ضيعه ع كشت زار يعنى اكنلك ڡ من المكسورة * ضيا ع يعنى روشنى ظهورى بيت بنورى كه ازعكس جاش سها * بخورشيد بخشد زكوه ضيا * ض عربيده استعمالى روشندر استاد متنبى بيت امن ازديادك فى الدجا الرقباء * اذ حيث كنت من الظلام ضياء ڡ ضد ع ناهمتا يعنى برنسنه نك تمام مخالفى ڡ ضفدع ع قورباغه ڡ ضلع ع پهلو كموكلرى ڡ ضعف ع دوچندان يعنى ايكى قات ڡ ضرغام ع سكون راء مهمله وفتح غين معجمه ايله ارسلانك جملهٔ اسماسندندر طالب آملى بيت بزركرفته وماند براى تعويذ ش * قواى ناميه ناخن زپنجهٔ ضرغام * ميرنظمى بيت مپندار خالى بود هركنام مباداكه ضرغام دارد مقام * استعاره طريقيله يقال ضرغم الابطال بعضهم بعضا فى الحرب ڡ باب الطاء المفتوحة المهمله مع الالف * طباطبا ع فتح بائين موحدتين وكسر طاء ثانيله ط ا مجمله برطائفه در سيد پخنورلر نسبلرى صحتن ينه كند ولرى بلور ابوالمعانى بيت بيكى شخص مجهول آمد بشهر * كند دعوىٔ نسل آل عبايى * چكونه شود سيد آن خرنسب * كه رد كرده برپيش طباطبايى ڡ طرفا ع سكون راء مهمله وفتح فايله درخت معناسنه در ڡ مع الباء ط ب الموحده * طاب ع خوشى وپاكى يعنى ايلك وپاكلك ڡ طالب ع جوينده واسماء رجالدندر ڡ طاق ترنب ع فرهنك ميرزا ابراهيمده بمعنى كروفروخودنمايى وطمطراق كه طاق وترم دخى ديرلر شاعر بيت چنان يافت شهرت بديرجهان * بطاق وترنب بكروبفر ڡ طپطاب ع ڡ سكون باء فارسى وفتح طاء مهمله ايله كوى وچوكان اويوننده طوپى اوردقلرى مخصوص چوكانه ديرلر استاد بيت بنات النعش چون طپطاب سيمين * نهاده دست زيروپهنه ازبر * پهنه اول چوكانه ديرلر كذا فى المؤيد ڡ طبيب القلب ع يعنى زهره كذا فى عجايب البلدان ڡ طبيب ع خسته يه تيمار وعلاج ايدن كمسنه واستعاره طريقيله محبوبه ده ديلور مولانا محمد ظهورى بيت بياى طبيب مرضهاى دل * بجاى علاج غرضهاى دل * الطب بالفتح والتشديد عادت وحذاقت ومهارة وعلم وكياست يقال رجل طب اى عالم وحاذق وكسريله اصطلاح وعادته

وسياست وسحر ابن انبازی قتنده طب اضداددندر زيرا علاج امراضه وسحره طب ديرلر
سحر ايسه اعظم امراضدندر يقال الطب السحر والمطبوب المسحور والطبيب الساحر والطبيب
العالم وجمع القلة اطبة والكثرة اطباء تقول طببت يا رجل بالكسر طبيا ای صرت طبيبا
والمطبب الذی يتعاطی علم الطب وكل استاد وحاذق عند العرب طبيب لامير سيف الدين
المنشد بيت انا بثه وقد لعبت بقلبی * يد الاسقام وقد عز الطبيب ﴿ طرب ﴾ فتح راء
مهمله ايله بر حالت خفتدركه انسانه عارض اولور شدت سروردن وشدت حزندن اما اكثر
سروردن اولور كه سرور وفرح معناسنه استعمال اولنور يقال قد طرب بكسر الراء طربا
واطربه غيره مولانا جامی بيت ناقه زالحان عرب آسوده از رنج وتعب * طی كند با صد طرب
يكروزه ره دريك زمان * وعربيده كذلك للشيخ صدر الدين المحمد الشهير بابن ابی كيلی بيت
فالخمر ذو تر فی الدر من حبب * ترد ما فاتنی وازدادلی الطرب ﴿ طلب ﴾ فتحتين ايله استمك
واستك خواهش معناسنه يقال طلب يطلبه طلبا واطلبه ايضا احوجه الی الطلب واطلب
الكلاء بناعد من الماء صائب تبريزی بيت معيار دوستان بغل روز حاجتست * فرضی برسم
تجربه دوستان طلب * بو بيتده امری واقع اولمشدر ﴿ طيب ﴾ كسر ياء مشدده ايله خوش
وپاكيزه وحلال وپاكيزه سخن ومردم پاكيزه كذا فی شرفنامه ﴿ طهماسب ﴾ ايران زمين
پادشاهلرندن بر پادشاه آديدركه يدی سنه رعايايه عشر زمين وخراجی باغشلمشر ايدی واللی سنه
پادشاهلق ايلدی ﴿ طناب ﴾ فتح نونله چادر ايپلری تركيده تنف ديرلر خواجه سلمان بيت
خيمه قدر ترا خورشيد می تابد طناب * ساغر بزم ترا ناهيد ميكردد حباب * عربيده ضمتين
ايله طنب چادر ايپلری حبل الخيام معناسنه جمعی اطناب كلور واغاج كوكی عروق شجر كبی وكوزلنك
سكری عصب جسد مثالی وسكوا اكر بلنكی اعوجاج رمح مانندی ويقال طنب بالمكان اقام وطنب
الفرس طال متنه والمطنب بالغ فی الشیء واطنبت الريح اطنابا اشتدت فی الغبار الاطنابة
المظلة الطنب بالضم ناحيه وجانب ﴿ مع التاء * طاغوت ﴾ ضم غين معجمه وواو معروفله
هرنه كه خدا عز وجلدن غيری پرستش ايدرلر صورة كانت او غير صورة ﴿ طالوت ﴾
بر مرد مؤمن ومسلم ايدی حرب وجنكه عالم واوبل اصلده سقه ايدی حق تعالی اكا ملك احسان
ايلدی ﴿ طوق طاقت ﴾ بر طوقدر قيمتدار ملوك قوللرينك كردنلرينه طقار ﴿ طاقت ﴾
فتح قافله قدرت وقوت معناسنه مولانا محمد ظهوری بيت بحكم تغافل اگر ساعتی * شود يارم
پيراهن طاقتی * ابو تراب بيك بيت ما طاقت هجران می ناب نداريم * چون كاسه ما كشت
تهی خانه خرابيم * وبرقات معناسنه ده كلور ﴿ طامات ﴾ ايكی معنايه در اول سخن از چپ
وراست كفتن يعنی سوزی پراكنده سويلمك بيت بطامات مجلس بيارا ستيم * پس آنكه
زحق مغفرت خواستيم * ثانی عجمه يعنی سوز فصاحت ايله اوليه كذا فی المجمع
﴿ طروات ﴾ فتح راء مهمله وواو ايله تازه لك ولطافت معناسنه خواجه سلمان بيت چهره
مه را بود حاجت مشاطكی * طلعت خورشيد را نيست طراوت بدين * نعنی طری كلور يقال
شیء طری ای غض وطريت الثوب طرية واطراه مدحه واطريت العسل اطراء ای عملته وطری
علينا فلان ای اطلع ﴿ طشت ﴾ سكون شين معجمه ايله بيوك طاس كه لكن دخی ديرلر

١٦٢ دیرلر عربیده سین مهمله ایله طست دخی دیرلر اما فارسیده اصلی تشت در تاء مثناة ایله کمال
اسمعیل بیت نماند شام اکر امواج این دریای دولابی * فروشد زورق زرین بر آمد طشت
سیمابی * واسرار آچلمغه طشت از بام افتاد دیرلر نتکم مولانا جامی بیت طشت خورشید
زبام افتادی * کارکردون نظام افتادی ع طلعت ع سکون لام وفتح عین مهمله ایله دیدار
معناسنه خواجه حافظ بیت دل سراپردهٔ محبت اوست * دیده آیینه دار طلعت اوست
مولانا ظهوری بیت دل آیینهٔ طلعت یار نیست * اکر صیقل عشق درکار نیست * عربیده
کورمك رؤیه کبی ومنه قولهم انا مشتاق الی طلعتك ای الی رؤیتك ع مع الثاء * طهمورث ع
طث سکون ها وضم میم وفتح راء مهمله ایله حضرت آدم علی نبینا وعلیه السلامك بر روایتده ایکنجی
بطننده بر روایتده اوچنجی بطننده اولادیدر دنیاده ابتدا بو پادشاهلق ایلدی دیولری زور وزبا زوسیله
ضبط وقهر ایلدوکی ایچون طهمورث دیوبند لقبیله شهرت شعاردر میرنظمی بیت ملك زنهار
دل دنیای پررنك * نه طمورث بماند نه سیامك ع مع الجیم * طافج ع کسر فا ایله بمعنی پر
طج یعنی مملو مولانا جامی بیت ای شده طافج زفیض کاس محمد * زادم وعالم مکن قیاس محمد *
ع طباهج ع فتح باء موحده وکسر ها وسکون یای تحتانیه ایله یمرطه ایله بشمش قلیه بعض یرده
قایغنه دیدیلر عربیده طباهجه دیرلر شاعر بیت کند سیر وولی هضمش عسیرست * شود
با تخم مرغی کر طباهج ع طسوج ع ضم سین مهملهٔ مشدده وواو معروفله نیم درهمه دیرلر
اصلی تسو وتسوجدر ابو المعانی بیت چو دانی نیست دنیارا بقایی * نیرزد نزد عاقل نیم
طسوج * عربیده جانب وناحیه معناسنه در وعند الحساب ایکی حبه دن عبارتدر وحبه نك
بکرمی دردی بر دینار در وسدسی بر دانکدر فارسیدن معربدر که تسوج دیرلر ع طمغاج ع
سکون میم وفتح غین معجمه ایله ترکستانده بر ولایت اسمیدر دار الملك اولان شهرینه ده دیرلر شیخ
نظامی بیت چکل را زلف بر طمغاج بندد * طر از شوشتر وبر عاج بندد ع طنعاج ع
سکون نون وفتح عین مهمله ایله خطا ملکنه قریب بر شهر اسمیدر کافرستاندر ودخی تاتارخانلرینك
یورشه اسم اولمق مرویدر بمعنی اول میرنظمی بیت با قلیم خطا حکمش رسیده * سوی
طح طنعاج والشکر کشیده ع مع الحاء المهمله * طرح ع سکون راء مهمله ایله براتمق مثلا دیوار تملی
وامثالی وحامل یوکن براتمق معنالرینه میرنظمی بیت چو طرح ظلم وجور افکنده بودی *
طخ زبیم جور عالم بنده بودی ع مع الخاء المعجمه * طباخ ع فتح باء موحدهٔ مشدده ایله آشجی که خوالیکر
وآش پزدخی دیرلر ع طبخ ع چولمکده نسنه قینانمق ع طرخ ع سکون راء مهمله ایله
طد طاغ انکلرنده ودره لردن اقان قارصوینك جمع اولدوغی یره عربیده ماجل دیرلر ع مع الدال المهمله
ع طاییاد ع سکون یای تحتانی وفتح باء موحده ایله خراسان ملکنده بر موضع ویاخود بر شهر
اسمی اوله مولانا هاتفی * مثنوی * هوس کرد جم قدر خاقان اساس * که روشن کند چشم
مردم شناس * بنظارهٔ مرشد طاییاد * سپهر آفرین خوان آن خاك باد * محلی دیکرده وله
بیت خراماں شد آن ابر کوهر نهاد * بکستردن سایهٔ طاییاد ع طبرزد ع سکون باء موحده
وراء مهمله وفتح زاء معجمه ایله بر نوع شکردر بیاض وسخت وسنکین اولور شویله که تبر ایله
قرلدوغندن طبرزد دیدیلر فارسیدن معربدرکه اصلی تبرزد ایدی شاعر بیت طبرزد سکر

وقندونباتش * بهر حالت بیفزاید حیاتش لغ طرد ع سکون راء مهمله ایله سورمك واراق ایتمك لغ طرید ع کسر راء مهمله وسکون یای تحتانیله سورلمش لغ طلحند ع سکون لام ونون وفتح حاء مهمله ایله نام پادشاه سند درکه دشمنله جنکده ایکن انکسار ومغلوبیت واقع اولمغله فیل اوزرنده تختنده اوتوررکن بامر الله تعالی جان ویردی مادری اوغلنك فراقندن دیوانه اولدی حکماء هنددن لجلاج حکیم شطرنجی تصنیف ایلیوب آنك حضورنده اوینارلر ایدی اول دخی اکا مشغول اولمغله برمقدار آرام ایدر ایدی لغ طود ع کوه بزرك و بلند کذا فی شرفنامه لغ مع الراء المهمله * طالیفر ع کسر لام وسکون یای تحتانی وفتح فایله براوتدر قالن قبوغی وار در هندده چوق اولور برکمسنه اغزنده طوتوب جماع ایلسه سرعت انزالی دفع ایدوب جماعه عظیم لذت ویرر ابو المعانی بیت بوقت کادن لعل لبش کر در دهن کیری * چو طالیفر بیابی کادن اولذت بسیار لغ طاهر ع کسر هایله پاك دیمكدر لغ طایر ع کسر یای تحتانیله یعنی پرنده مولانا طهوری بیت نشد طایر عشق تا جلوه کر * نیفشاند بازنکه بال وپر * مولانا جامی بیت همای طایر قدسی زهمت تو نشاید * که میل افسر هدهد کنی وطوق همامه * وطایر الانسان عمله قرآن مجیدده * وکل انسان الزمناه طائره فی عنقه * وارد اولمشدر ابو المعانی بیت طایر من بود این محنت که چون طایر شدم * میکد از د آتش عشقم که طایر کشتنم لغ طباشیر ع فتح باء موحده وکسر شین معجمه وسکون یای تحتانیله برده وادر که قناء هندی ریح شدیددن بعض بعضنه احتکاکله محترق اولوب کل اولدقده ایچنده بولنور ایوسی زیاده بیاض ودرهم کبی مستدیر اولور زنان یوزلرینه سوررلر بیاضلق ویرور ابو المعانی بیت روی زشت آن عجوز بدلقا هرکز مبین * کز طباشیر وفکر دارد همین حسن دروغ * لغ طبر ع فتح باء موحده ایله نام ولایت طبرستان وبیده طبری اول دیاره منسوبدر بیده موله دخی دیرلر ظهیر فاریابی بیت همچو مستان صبوحی زده افتان خیزان * شاخهای سمن تازه و بیده طبری لغ طبق زنبور ع یعنی خانه زنبور لغ طبله خوار ع سکون باء موحده وفتح لام وضم خاء معجمه ایله یعنی مفت خوار معنای ترکیبی طبله دن ییجی دیمكدر برکسنه کسب نفقه یه مقید اولمیوب آخرك طعامنه حاضر اوله اکا دیرلر میر نظمی بیت مراورا اثر نیست از ننك وعار * که باشد طفیلی وهم طبله خوار لغ طرار ع فتح راء مهمله مشدده ایله یان کسیجی ومفلس وعیار ورنك باز کمال خجندی بیت ای بزلف از شبروان عیارتر * طره از تو تواز وطرارتر لغ طرغدار ع فتح راء مهمله وسکون فایله سرحد نشین وسنور کیو یعنی سنور بکلری مولانا هاتفی بیت طرغدار سرحد نکهبان راه * کریزان همه جانب تخت کاه لغ طشتکر ع سکون شین معجمه وتاء مثناة وفتح کاف فارسیله نام مطرب حکیم خاقانی بیت آن راه طشتکر ادا کرد * آن قول کاسه کر ادا کرد لغ طنبور ع معروف ساز در فارسیده تنبور دیرلر تعریب اولنمشدر منلا ظهوری بیت چونی هرکرا دیده کردیده باز * چو طنبور در پرده کفتست راز لغ طور ع سکون واو ایله طرز واسلوب وقاعده میر نظمی بیت در آمد بمجلس بطور رلوند * بعانه سر ماشقاترا خرد لغ طوق بهار ع سکون واو وقاف ایله یعنی قوس قزح کذا فی المجمع لغ طوق عنبر ع هنوز کلش خط دلبران لغ طهور ع ضم

۱۶۳ ضم هایله پاك معناسنه مولانا ظهوری بیت بساقی کری کر کند جلوه حور * نکیرم زدستش
شراب طهور طیر قوش وفال بد جمعی طیور کلور و بر معناسی دخی نوشادر درکه
طیرالخراسانی دیرلر وکبریته طیر سقر الحمی دیرلر طیغور سکون یای تحتانی وضم غین معجمه
ایله اسماء طیوردن بر طیور شکاری اسمیدر طیفور سکون یای تحتانی وضم فا یله
بر پادشاه اسمیدر مع الزاء المعجمه * طاقیه دوز سکون قاف وفتح یای تحتانیله ایکی
طن معنایه در اول معنای لغویسی طاقیه دیکیجی درکه دوزدوختن لفظندن اسم فاعل اولور وثانی
معنای اصطلاحی درکه آدم آلدایجی دیمك اولور ترکیده طاقیه قاپجی دیدکاری معنایه در میر
نظمی بیت مه دلبدان کاکل دلفروز * مبادا همی باشد او طاقیه دوز طبلباز
سکون باء موحده اولی ولام وفتح ثانیه ایله نقاره کبی بر نسنه در آوجیلر ایر قاشنده کوتوررلرکه
طوغانی شکاره صالدقده آنی طره ایله اوروب صدا ایدرلرکه چالی اراسنده قوش قالقه دیو
خواجه سلمان بیت طبلباز تو هر آنجا که باواز آید * نسر طائر کند از قله گردون پرواز *
طرز سکون راء مهمله ایله کونه واسلوب وقانون معناسنه مولانا هاتفی * مثنوی *
بعزت پرستان درکاه شاه * درآمد دران جنکزی بارکاه * جهان دکر دید وساز دکر * بهر
جنس طرز و طراز دکر * کاهی رانك فتحه سیله خرزوزنی اوزره ده استعمال ایدرلر استاد
لطیفی بیت جامه عمر تو بدست دوام * از جلال آید وطرز دارد * عربیده معنای محرردن
ماعدا هیأت وزینت معنالرینه ده استعمال ایدرلر یقال طرزه حسن ای هیأته وطرزه مقبول ای
زینته والطرز الشکل بهذا الطرز ای بهذا الشکل اشعارده دخی کلور بدرالدین یوسف بن لولو
بیت شهی للمی قدرق دیباج خده * ووشی العذار المشدیر له طرز * وضمله ده عربیده شکل
معناسنه عماد الکاتب الاصفهانی بیت للصبی من عذاره نسج حسن * رقم المسك فی الشقایق
طرزه * بو معنایه چغتاییده یوسونلق دیرلر یعنی اسلوب کتاب مجالس النفایسده دیباجه ده
میر علیشیرك بر بیتی نقل وایراد ایتمکه وعده ایتدیکی یردهدیر * نثر * وهر قایسی نینك
تتابع طبیعیدین بیرار نیمه یوسونلق یازلغای طناز فتح نونله ناز وشیوه ایدیجی صفت
محبوب اولور وطنزه اسم فاعل دخی اولور کنایه ونکته ایدیجی معناسنه مولانا جامی بیت
کرچه بس عشوه ده موطناز ند * پرده وحدت لعبت بازند طنز سکون نونله کنایه ونکته ایله
سویلمك کمال خجندی بیت بطنز از کفت خواهم کرد از عاشق کشی توبه * رقیب شوم باما
طس این خبر یاری چه میکرید * عربیده مسخره یه آلمق فهو طناز بالتشدید مع السین المهمله
طاس معروف ظرفك آدیدر ترکیده دخی طاس دیرلر الطس والطس بالتشدید
فیهما ویقال طس فی البلاد ای ذهب ودخی هر نه نك که بر جانبی محدب وجانب آخری مقعر اوله
آکا طاس دیرلر بو سبب ایله سپهره طاس نیلکون دیرلر ابو المعانی بیت با رباب طبیعت را
بفرستاند فلك هر دم * بجای باده کالکون ز طاس نیلکون زهراب طاقدیس سکون
قاف ویای تحتانی وکسر دال مهمله ایله بمعنی طاق مانند تخت خسرو شاعر بیت که یك
واکرد تخت طاقدیسش * زمان پادشاهان کاسه لیسش * فرهنك میرزا ابراهیمده بمعنی
صفه حضرت سلیمان علی نبینا وعلیه السلام وایوان شاهان ودخی عالی عمارت اوکلرنده اولان

بنایه دیرلر ع طاوس ع دم وبالی منقش برقوشدرکه مشهور عالمدر خواجه سلمان بیت
آستان سدره یعنی باغ طاوسان ملك * از کبوترخانهای کعبهٔ قدر توا * مولانا هاتفی بیت
اکر بیضهٔ زاغ ظلمت سرشت * نهی زیر طاوس باغ بهشت * دنیایه کلزدن مقدم جنتده
خرامان اولوب حضرت آدم علیه السلامله چیقدوغی منقولدر ع طرطوس ع نام مبارز
لشکر روس کذا فی شرفنامه ع مع الشین المعجمه * طرطانیوش ع سکون را وفتح طاء طش
مهملتین وکسر نون وضم یای تحتانیله برجزیره آدیدرکه عذرا اول جزیره یه دوشوب بعده
خلاص اولدی استاد عنصری * مثنوی * بشد از پس رنجهای دراز * بیکی جزیره رسیدند
باز * بجانام او بود طرطانیوش * درو پادشا نام او بوکیوش ع طواف سرکش ع میوه
وساترماکولاتی باشی اوزرنده کزدروب صتانه دیرلر ایضا منه ع مع العین المهمله * طالع ع طع
معنای لغویسی ظهور وخروج ایتمك وغایب اولق وهجوم ایتمك یقال طلعت الشمس
والکوکب طلوعا ومطلعا اذا خرجت وظهرت من مطلعها والمطلع ایضا موضع طلوعها وطلع
علینا وکان اذا هجم وطلعت الی القوم اذا اتیهم وقد طلعت عنهم اذا غبت عنهم وطلعت الجبل
ای علوه وطالعت الشئ ای طلعت علیه واطلعتك واطلع علی باطن امره ومعنای مصطلحیسی
بختدن کنایه در خواجه حافظ بیت زجور کوکب طالع سحرکهان چشم * چنان کریست که
ناهید دید ومه دانست * مولا ظهوری بیت بفکر زر وسیم خود را مباز * اکر طالع عشق
داری بساز * بومعنایه عربیده دخی استعمال اولنور بومعنای اوله امیر سیف الدین بیت
کان البدر طلعته اذاما * تبدی طالعا بعد المغیب ع طبع ع ایکی معنایه در اول مزاج
معناسنه میرنظمی بیت اکر بنیاید بطبعت کران * سخن دارم اندك بکویم نهان * ثانی
نقش مهر معناسنه وعربیده دخی مزاج معناسنه که جمعی طباع کلور کسرایله اصلنده مصدر درختم
وضرب معناسنه یقال طبع الله علی قلب الکافر ای ختم وطبعت علی الکتاب ای ختمت وطبعت
السیف والدرهم ای عملت وطبع الرجل اذا ینفذ فی الامر وناقة مطبعة ای مثقلة للحمل وقد
یراد بالطبع الذات یقال بطبعه ای بذاته وبنفسه وقیل الطبع الخلقة التی خلقت الانسان علیها
والطبع بالکسر نهر جمعی اطباع کلور یقال طبع النهر ای امتلاء والطبع ملاء المکیال والسقاء
الطبع بالفتحتین بولشمق وکیردنس کبی ودمور پاسلنمق یقال طبع السیف طبعا اذا علاه
الصدا وطبع الرجل دنس وایضا بمعنی کسل ویقال الطبع العیب وکل شین فی دین
اودینا وطبع الطابع بفتح الباء وکسرها خرمن چاچلرینه ایتدکاری نشان ودخی مهرکه مکتوبلره
اورورلر ومحفوظ نسنه لره ایدرلر ع طمع ع حریص اولمق وقناعت ایتمك مولانا ظهوری
بیت ندارد وبال طمع کوکبم * نداند عذاب خوش آمد لبم * عربیده دخی بومعنایه در
ع مع الفاء * طرف ع فتح راء مهمله ایله جانب معناسنه در اما اکثر عجم سکون رایله طف
استعمال ایدرلر نتکم بو بیتلرده واقعدر نوعی خبوشانی بیت یکی بر طرف آتشخانه بکذر *
بر آیین بت وبتخانه بکذر * مولانا محمد ظهوری بیت بطرف چمن بهر هر عبهری * تراشیده
از کهربا عنبری * مولانا جامی بیت کوشهٔ برقع ز طرف طلعت رخشان کشاد * اینك اینك
زان لامع صد هزاران برق نور * عربیده سکون راء مهمله ایله چشم معناسنه ودخی عند النظر

النظر کوز قپاغن دپرتمك تحريك جفون کبی بعض کره عين دخی مراد اولنور نتکم استاد ابوطيب متنبی بيت لولم تکن بغبار طرفك اکحلت * عين الغزالة صدها وجه الدما * وکسر طا ايله آتك ايوسی کريم من الخيل وقيل هو لغت للذکر خاصة والجمع طروف وفتحتين ايله هر نسنه نك اوجی وناحيه سی جمعی اطراف کلور يقال فلان کريم الطرفين مراد نسب اب ونسب ام واطرافه اخوات واعمام وخالات ﴿ طوف ﴾ دونمك ودولانمق معناسنه مولانا جامی بيت قدسيان طوف ديار توکنند * تحفه نو رنثار توکنند * وله بيت بر درش جامی چه خورسندی دهد يکروز مطوف * ما تسلينا ولو يبقی الی يوم النشور * عربيده دخی استعمال اولنور شيخ تاج الدين الحواری بيت هنوا فی العيش الاان يطوف علی * الندمان فی الدين طاسات وکاسات * وزياده ايلمك وبرقاج بوش طولمی اوفروب بری بری يا ننه بغليوب اوزرينه

طاق

بنوب صوده يوزمك وتبول وتغيط ايتمك ﴿ مع القاف * طاق ﴾ ايکی معنايه در اول تك که مقابلی جفتدر کمال اسمعيل بيت طاق ور واتم زيکی طاق بود * خود بجهان طاق نبود ست دوبی * ثانی براغاجه وطعلك وآزاد درخت دخی ديرلر عربيده قپو کمری وايوان کمری خواجه حافظ بيت ازين رباط دودرچون ضرورتست رحيل * رواق وطاق معيشت چه سر بلند وچه پست * ومحبوبك قاشی کمر کبی اکری اولديغندن طاق ابرو ديرلر مولانا ظهوری بيت اکر طاق ابروسوی قبله ساز * نمازی کندارم بشروع نياز * وچارطاق درت کمر اوزرينه بنا اولندوغندن تسميه اولنمشدر وقبه معناسنده ده کلور عربيده موصنده واثواب نوعندن بر نوعدر اينجه ويوفقه اولور قات معناسنه ده کلور مثلا ايکی قات اولانه ذوالطاقين ديرلر فارسيدن معربدر ﴿ طارق ﴾ ستاره روز يعنی غايت منور يلدزدر کذا فی شرفنامه ﴿ طبق ﴾ معروف اولان ظرفدر خواجه سلمان بيت ای که عالی محمل جاه ترا در قافله * بهر کسب زاد خورشيد طبق کردان کداست * عربيده اوت که برنسنه نك اوزرينه اورترلر جمعی اطباق کلور ودخی حال وجماعت وقبيله وقرن معنالرينه دخی کلور ومنه قوله تعالی طبقا عن طبق ای حالا الی حال ومضی طبق واتی طبق ای مضی قرن واتی قرن ومطر طبق ای عام وولدة الغنم طبقا وطبقة اذا ولد بعضها بعد بعض وطبق الغيم تطبيقا اذا اصابه بمطر جميع الارض وسحاب مطبقة والحمی مطبقة الدائمة بکسر الباء وفتحها ونبات طبق ای ثلجات ومنه قيل للداهية احدی نبات طبق ويزعم العرب انها تبيض تسعا وتسعين بيضة کلها ثلافج وطبق عنقه بالسيف ای ابانها وطبقات الناس مراتبهم واطبقوا علی الامر ای اتفقوا عليه واطبق الشئ ای جعلت مطبقا ای دائما فتطبق هو الطبق بالکسر موافق الطابق بيوك کرميد آجر معناسنه فارسيدن معربدر ﴿ طلاق ﴾ سپهر يعنی طلق که عربيده طحال دخی ديرلر ﴿ طلق ﴾ سکون لامله کانی يعنی معدنی کوهردر ﴿ طريق ﴾ ايکی معنايه در اول يول راه معناسنه ثانی اسلوب وطرز وروش معناسنه مولانا بدر الدين محمد ظهوری بيت بنقص آمديم از طريق کمال * همه عيبها را هنرساختيم * ابو المعانی ايکی معنايه بيت باين طريق که رفتم بکوی عشق ترا * نديدم از تو طريق رعايت مهمان * عربيده دخی سبيل معناسنه جمعی طرق کلور يقال الطريق السبيل يذکر ويؤنث يقال الطريق الاعظم والطريق العظمی والجمع طرق

الطرقه وطرق القوم اماثلهم وخيارهم الطريق يول ومذهب وحال والقياد وخرما اغاجنك اوزونی بونلرده جمعی طرايق كلور يقال طريقة الرجل مذهبه وفلان على طريق واحدة ای على حالة واحدة وطريقة القوم خيارهم وكذا رجل طريقة قومهم وطرايق قومهم ايضا للرجال الاشراف ومنه قوله تعالى * كنا طرائق قددا * كنا فرقة مختلفة اهواؤنا ل طوق ع سكون واوايله بوغازه طاقلان نسنه حلقه اولسون زنجير اولسون التون اولسون انجو اولسون مولانا جامی * مثنوی * سرمهٔ چشم جهان خاك درت * طوق جان حلقهٔ بندكمرت * طوق كردن كن وآويزهٔ كوش * بدو صد عقد درانرا مفروش * بو معنالره عربيده دخی مستعملدر بوغماق كه عورات بويونلرينه طقارلر و حلقه معناسنه ده جمعی طوايق واطواق دخی كلور يقال طوقه فتطوق ای البسه الطوق فلبسه المطوقة الحمامة التی فی عنقها الطوق كوكرجين بوينده طوق كبی تويی اولور اكا مطوقه ديرلر ل مع الكاف * طبلك ع سكون طك

باء موحده وفتح لامله دبلك ديدكلری كه قولتوق التنه آلوب چالرلر وكوچك داره كه يوللری اولمز ميرنظمی بيت طبلك نی كرد وكوچه كردان * ازهر دركس چو چيز خواهان * عربيده دخی بو معنايه‌در ل طغك ع فتح غين معجمه ايله آزاد درخت ديدكلری اغاجدركه كركانده زهر زمين وولايت ريده خليله وطبرستانده طاخك ديرلر ل مع اللام * طبل ع سكون طل

باء موحده ايله طاول ديدكلری آلات لهودكر بريوزلی واكر ايكی يوزلی دهل دخی ديرلر ميرنظمی بيت طبل وكوس ونفير وهم سورنا * مشك روی زمين پر زصدا * آنك دوزيجی سنه وچالیجيسنه طبال ديرلر جمعی طبول واطبال كلور ودخی عربيده خلق معناسنه يقال ما ادری ای الطبل هو ای الناس هو طبل دوه بوينده آصيلان بيوك چاك وطوماق طبله دوهم معناسنده كلور ل طلل ع فتح لامله شخص مردم ونشان سرای كه معلوم اوله ل طنبل ع سكون نون وفتح باء موحده ايله طبلك مرقوم معناسنده در ل طويل ع كسر واو وسكون يای تحتانيله نردو قماراوينلرينك بشنجی اويونی آديدر مزبوريدی نوع اويندركه آدلری بونلردر فارد زياد ستاد خانه كير طويل ده هزار منصوبه ل مع الميم * طارم ع طم

ضم راء مهمله ايله كچه دن وقيلدن اولان اولر دركه تركمان واكراد وعربانی بريه‌لرده قورب التنده اوتورلر آنلره دريم اوی ديرلر واكا برزدن وقماشدن وچوقه دن ايدوب اوبا ديرلر ودرقبه كبی نسنه يه ديرلر آصمه چارطاغنه واكا بكزر نسنه لره واستعاره طريقيله آسمانه ده طارم ديرلر شيخ سعدی بيت كهی بر طارم اعلا نشيند * كهی بر پشت وپای خود نه بيند * حكيم انوری * قطعه * از عالم كبريا كه عامست * چون رحمت ايزدش ترحم * وهم ازپی كبرياش بی شك * تا غايت اين رونده طارم * عربيده دخی مذكور معنالره استعمال اولنور على سبيل التبشير ويقال الطارم بيت من الخشب وهو فارسی معرب من تارم ل طاق ترم ع ضم قاف وتاء مثناة وسكون راء مهمله ايله كروفر وطمطراق كذا فی المجمع ل طعام ع هر نسنه كه ينور جمعی اطعمه كلور وبعض كره طعامدن بغدای مراد اولنور ويقال الطعام يقع فی كل ما يطعم حتى الماء كما قال رسول الله صلى الله تعالى عليه وسلم فی زمزم انها طعام وشفاء سقم الطعمة بالضم يمكلك ماكله معناسنه ل طعم ع سكون عين مهمله ايله بمعنی مزه يعنی طاد ل طمع خام ل طمع محال كه

كه هر كز الويرميه مع النون * طالقان برشهر وبر ولايت آديدر طالقون سكون
لام وضم قافله نحاس نوعندن برنوع زهرناك باقردر كه آندن منكاش ايدوب قيل يولارلر
كيج بتر وآيينه دوزرلر لقوه علتنه مبتلا اولان كسنه قرا كوده اكا باقمغله اول مرضدن خلاص
اولور ديرلر جعلي وعملي دكلدر معدننده بويله بولنور اما بعضيلر جعلي وعملي در باقري بعض
اجزا ايله تركيب ايدرلر اول حالتي بولور ديرلر ابو المعاني در هجو بيت چو ريش آمد بروي
زشت آن حيز * كند با طالقون ديكر نيايد * ياي تحتاني ايله طاليقون دخي ديرلر طبرخون
فتح باء موحده وسكون راء مهمله وضم خاء معجمه ايله قزل سكوت كه بيد طبري ده ديرلر شمس
فخري بيت در زمين عدو زخنجر او * هرچه رويد شجر طبرخونست * فرهنك وفايي ده بر قزل
ارماقدر اوج آهن حلقه قورلر حيوانات وطيور جمع اولورلر آنلري شكار ايدرلر مثال معنى اول
شيخ نظامي بيت طبرخون ياسهي سروان قرين باد * طبرخون را طبرزد همنشين باد *
مثال معنى ثاني وله بيت طبرزدهم چون شوم آبخيز * طبرخون زنم چون كنم غمزه تيز *
طپيدن كسر باء فارسي وسكون ياي تحتانيله يورك اوينامق وطابيمق وچپالامق
كمال خجندي بيت بخشاي بان مرغ كه خون شكه بسمل * برخاك بريزند وطپيدن نكذارند *
چغتايده تالپيماق حركت واضطراب معناسنه فرهادنامه اولنده مناجاتده بيت ايشي مجنون
كيبي بندي ايچرا تاپاك * اكر دايه يوماي جسميني ناپاك طرتون سكون راء مهمله وضم تاء
مثناة ايله طرخون كه ترخون دخي ديرلر بر معلوم سبزه در ابو المعاني بيت همه كنج شهان
درخوان اورا * بهاي تره وطرتون نباشد طرخان سكون راء مهمله وفتح خاء معجمه ايله
سالار رومدن بر سرعسكرك آديدر كه زيردستنده بش بيك ار اولور اون بيك آدم اولسه
بطريق ديرلر عربيده ضم طا ايله دركه قوادم رومدن بر قادمه يه ديرلر كه شاهلر وخانلر قتنده هر نه
سو يلرسه دخل وتعرض اتمزلر ميرنظمي بيت پيش آن شه بود طرخان ظريف * كفتهاي
خويش پر معنى لطيف طرخون سكون راء مهمله وضم خاء معجمه ايله بر معروف سبزه در
وديرلركه تريك ايچني اويوب بر مقدار تره تخمني قويوب يره كومرلر طرخون بتر نفس الامرده
هيأتي تره وطعمي تره يه مشابهدر وبعضيلر شلغمك ايچنه خردل تخمني قويوب اكسه لر
طرخون بتر ديرلر تخفيفا طرخي ده دينلور طرنجبين ترنكبين مرقوم معناسنه در
طلبيدن فتح لام وكسر باء موحده وسكون ياي تحتانيله استمك وآرزو ايلمك معناسنه
كمال خجندي بيت كنجي تو ترابي طلبيدن نتوان يافت * راحت زتوبي رنج كشيدن نتوان يافت
طمغاج خان سكون ميم وفتح غين معجمه ايله پادشاه سمرقنددر تحفة الاحباب وادات
الفضلاده نام پادشاه ثبت ويغمادر حكيم خاقاني بيت تاج بر بود از سر مهراج زنك * پاره
طمغاج خان كرد آفتاب طنيدن كسر نون وسكون ياي تحتانيله قولاق چكلامق
معناسنه ابو المعاني بيت آن يار دلنواز كه نام بكرده ياد * دي شب بخواب كوش طنيده
بود مرا طنين كسر نون وسكون ياي تحتانيله قولقده اولان صدا ابو المعاني بيت در عمر
يكي سوي مرا بانك كرده يار * تا وقت مرده نم نرود اين طنين كوش * عربيده سكك آوازي
صوت الذباب كبي وطاس آوازي وقاز صداسي ومطلقا آواز وكورلدي يقال طنت البط اذا

صوئت وا طنت الطست وطنت الحيه ؟ طيسقون ؟ سكون ياى تحتانى وفتح سين مهمله
وضم قافله ايران زمينده برشهر آديدر كه شاهان ايران تختگاهى ايمشلر ايدى كذا فى المجمع
؟ طيفسون ؟ سكون ياى تحتانى وفتح فاوضم سين مهمله ايله بغدادشهرينك قديمى اسمى
ايدى شاعر بيت بوى وفانيافتم ازكار خان عجم * سمت عراق عزم كنم قصد طيفسون *
؟ طيلسان ؟ سكون ياى تحتانى وفتح لام وسين مهمله ايله سادات كرام وسيدان عرب
عمامه لرى كه اوجنى اوموزلرندن اشاغى صالرلر وبعض مشايخ دخى كذلك تقليد ايدرلر ابو المعانى
* قطعه * ردا وطيلسان تسبيح وخرقه * همه اثواب شيد وزرق وتزوير * تصوف
چون نمى باشد باثواب * درون صاف بايد عذر تقصير ؟ مع الواو * طبطو ؟ سكون باء موحده طو
وضم طاء مهمله ايله مرغ آبى نوعندن برمرغدر ؟ مع الهاء * طارمه ؟ خانه چوبين قبه كبى طه
ومى عجميه ؟ طاعه ؟ فرمانبردارى يعنى بويرق طوتمق ؟ طاقچه ؟ كوچك كمرلركه
بعض كوشكلرده وخانه لرده اولور وپنجره كبى خواجه سلمان بيت طاقچه قصر اوطاق
سپهر بلند * باغچه بزم اوباغ بهشت برين ؟ طاقدانه ؟ سكون قاف وفتح دال مهمله
ونونله قزلجق يمشى ميرنظمى درتعريف كوه بيشه زار بيت ميان برك سبزى طاقدانه *
زمرد عقد وياقوت درميانه ؟ طاقه ؟ بوزن فاقه قدرت وطاقت وله بيت چنان دردل غمى
ازفاقه دارد * كه بارفاقه راطاقه ندارد * وبرقات معناسنه ده كلور ؟ طاق نيم خانه ؟ يعنى
آسمان ؟ طاقيه ؟ سكون قاف وكسرايله ده جايز وفتح ياى تحتانيله عرقچين وله بيت
چو بحر وطاقيه برسرنهاده * سركيسو بزيرش حسن داده ؟ طباهجه ؟ يرطنه دن اولان
طعام قيغنه وامثالى ؟ طائفه ؟ پاره ازچيزى يعنى برنسنه نك پاره سى ؟ طبله ؟ سكون
باء موحده وفتح لامله اغاج طبق كه ايچنه بعض نسنه قورلر وعطار عطريات قودوغى طبق شمس
فخرى بيت كينه بنده تو روز بخشش وانعام * طلا بكيله دهد زر بطبله كوپين * يعنى
طبله عطار مولانا جامى بيت نافه آهوى تاتار يست اين * نفخه طبله عطار يست اين *
؟ طبنچه ؟ فتح باء فارسيله ال اياسيله اورمغه ديرلر ابو المعانى بيت زمطرب دايره خورده
طبنچه * ازان آمد بنغمه فراصولش ؟ طشت وخايه ؟ سكون شين وتا وفتح خاء معجمتين
وياى تحتانيله برنوع اويون آديدر حكيم خاقانى بيت طشتيست اين سپهر وزمين خايه دران
كرعلم طشت وخايه ندانسته بدان ؟ طعنه ؟ سكون عين مهمله وفتح نونله عيب بولمق وكنايه
وتعلو سوز سويلمك ودخل ايتمك مولانا جامى بيت بسر مسند تمام نشست *
طاعنان رادهن طعنه ببست * عربيده طعن اورمق ضرب كبى لكن نيزه اورمه لك برآدمى ولردو
قايچيله اورمغه ضرب ديرلر ونيزه ايله اورمغه طعن ديرلر نته كم ابو طيب متنبى بيت فالخيل
والليل والبيداء تعرفنى * والضرب والطعن والقرطاس والقلم * ولبعض آخر * قطعه *
كان الشموع وقد اركزت * رماح رمى كل زمح سنان * طعن الظلام فرقته * فصاح الصباح الامان
الامان * ويقال طعنه بالرمح وطعن اى ضرب وطعن بالسن اى دخل كلاهما من باب ضرب
وطعن فى المفازة اى ذهب وطعن فيه اى قدح وذم وهو من باب نصر وتطاعنوا اى تضاربوا وهم
مطاعنون فى الحرب وقال بعضهم طعن بالرمح يطعن بالضم وطعن يطعن بالقول المطعون المضروب

١٦٦ المضروب وطعان بالتشديد كثير الذم وكثير الطعن ع طلابه ع فتح لام وباء موحده ايله عسكرك
قراغولى مولانا هاتفى بيت طلابه روان شد زهر روكروه * در انديشهٔ جنك دريا وكوه * حكيم
فردوسى بيت طلابه وكوه اندر آمد بدشت * بران تا برايشان ببايد كذشت ع طلبه ع
فتح لام وباء موحده ايله جمع طالب بوندركه طلبهٔ علم ديرلر مير نظمى بيت طلبه آمدند درمكتب
كشته درعلم عاشقى مكسب * ودخى زرنيخ كه كيميا كر اصطلاحنده طالب ديرلر ع طلعه ع
ديدار وروى ع طليعه ع كسر لام وسكون ياى تحتانى وفتح عين مهمله ايله ايكى عسكر صف
بغليوب طوردقلرنده جانبيندن ابتدا جنكه چيقان آتاولركه تركيده چارقه جى ديرلر وله بيت
چو شد صبح از دو جانب صف نمودند * طليعه پيش لشكر جنك كشودند * وجاسوس
وقراغول معناسنده ده ديديلر يقال طليعة الجيش من تطلع طلع العدو والمطلع المأتى يقال
مطلع هذا الامر اى مأتاها وهو ايضا موضع الاطلاع من اشراف الى انحداد ع طنطنه ع
بانك رود وبربط واين همه طنطنه وقاعده ع طنغه ع نهانى ونوعى از محفورى ع طنجه ع
سكون نون وفتح جيمله كوه قافه قريب برشهر آديدر كذا فى المجمع ع طويله ع برقاج آتى
بر يرى يا نه بعلغه ديرلر طقوز آتدن عبارت اولشدر شيخ سعدى بيت اسب تازى اكر
بود لاغر * آنچنان از طويلهٔ خربه * مولانا هاتفى بيت طويله طويله ستور كزين *
همه نقره كى نعل وزرينه زين ع طويه ع انديشه ونيت ع طيسه ع نهالى پستر ع طيان ع
يوكرك كمى كشتىٔ تيزرو ع مع الياء * طارجى ع كسر راء مهمله وجيم وسكون قافله
طائفهٔ مغل خراسانيلر لغتى در مير نظمى بيت كروهى هم دران انبوه بودند * چو طارجى
بنام ايشان بكفتند ع طاق ع كسر قافله خسته نك قاروره سى ايچنده ايلك كبى اولان
نسنه يه ديرلر اطبا قتنده رسوب ديرلر ضم را وسين مهملتين ايله وبعضيلر قاروره اوزرينه
كلان كوپك در ديديلر وله * مثنوى * حكيمى آمد وقاروره بكرفت * درون شيشه طاقى
ديد وبشكفت * بكفت شهزاده اكنون نيست بيمار * ولى بايد بدردش كرده تيمار * كه اين
علت مرا او را درد عشق است * هر روز نش فكر عشق اين عقده را بست * چو ديدم طاق
ودانستم علت * كه هست اندر رخ معشوق صحت ع طايى ع منسوب الى طى ع طرى ع
تازه ع طنبور كيلى ع كسر كاف فارسيله برجنس طنبور در كيلانه مخصوص ع طنى ع
فتح نون وكسر باء موحده ايله بحره كه مطول اوله ع طى ع ايكى معنايه در اول برقبيلهٔ عرب
آديدر ثانى دورمك يعنى دورب دوشرمك بو ايكى معنايه خواجه حافظ بيت سخنانماند
صحن طى كنم شراب كجاست * بده بشادى روح روان حاتم طى * بمعنى ثانى مولانا جامى بيت
طى شد وادى برهان وقياس * تو بمانى ودل دوست شناس * عربيده دخى دورمك وقصا التمق
يقال طواه يطويه طيا فانطوى وطوى الله عمر فلان طيا وطى البئر نسجها بالحجارة من اسفلها الى
اعلاها ع باب الطاء المكسورة مع الالف * طلا ع برنسنه يى برنسنه يه سورمكه ديرلر
مثلا كمشه التون وياقره كش وقلاى سورمك كبى عموما مولانا طهوى بيت صداع اجل رادوا
كرده اند * چو برجبهه لايش طلا كرده اند * والتون يالدزى خصوصا وكاهى التونه زر طلا
ديرلر ابو المعانى بيت مراد ر پوتهٔ غم آتش عشق آنچنان بكداخت * وجودم كشته دركار

طی

ع

طِا

محبت چون طلا خالص * وعربيده كذلك شيخ صفى الدين الحلى * قطعه * توج بكاسات
الطلى همام الربا * فى روضة مطلوله الزهرات * ثبت يدا من تاب من شرب الطلا * والكاس
منقد لخد قناة * وصوا وقطران وياقوكه بونسنه يه ايدرلر وديش صاروسى صفرة السن كبى
وعصر عنبدن صقانجه ثلثا نى كيدن مجمدن اكا شراب پخته ديرلر ويقال باسنانه طلا وقد قوه
بطلى طلاء وهى صفرة بالفتح كيك بوزاغوسى وطليا ذوات ظلف اولان حيوانا تك ولدى
وطنه . بوزاغو يغلدقلرى ايپ وشخص معناسنه ده كلور يقال انه جميل الطلاء اى الشخص
طب وبالضم مقدم الاعناق واحده سى طلاة وطليه اولور ﴿ مع الباء * طب ﴾ حكمت معناسنه
طر مصدرى طبابت وفاعلى طبيب اولور ﴿ طيب ﴾ . بوى خوش وپاكى ﴿ مع الراء المهمله ﴾
﴿ طرازكر ﴾ فتح راء مهمله وسكون زاء معجمه وفتح كاف فارسيله علم ديكيجى وقفتانه علامت
ايدېجى ابو المعانى بيت رخ زردم طراز جامه عشق ومحبت شد * غمش كشته طرازكر كرده
طز درمن پيشه اش ظاهر ﴿ مع الزاء المعجمه * طراز ﴾ فتح راء مهمله ايله اون اوج معنايه كلور
اول علم جامه كه قفتانك ياقه سنه ويك آغزلرينه واوكارينه انجو وصرمه ايله ايدرلر وبعضيلر
سنجاقه ده طراز ديرلر مولانا جامى . بيت يكى كه نى همانا سحر سازى * ز سحرش بسته بردان
طرازى * ثانى سنجاق معناسنه در خواجه سلمان بيت بردوش هر آنكس كه طرازى زهنر
نيست * آن بيش ومرن دست باذيال بروزايل * بو معنايه عربيدر شيخ صفى الدين الحلى بيت
زاثر جاء تحت جلبان ليل * شفق الصبح فوقه كالطراز * ثالث فرهنك حسين وفايى ده حدود
چينده واقع بر شهرك آديدر خوبلرى مشهوردر حكيم انورى بيت دل ماتنكتر از بسته خوبان
ختن * جان ما تيره تر از طره تركان طراز * رابع بمعنى بيابانى شيخ نظامى در تعريف بر آمدن
آفتاب بيت كشاد از كنج درهر كنج رازى * زد بيا كشت هر كويى طرازى * خامس مؤيد
الفضلا ده مقسم آب بزبان خراسانيان سادس ادات الفضلا ده هركار كاهه ديرلر عموما
وكارخانه شكر در خوزستان خصوصا وبمعنى پيراستن وآراستن شاعر بيت خود برآورد
وباز ويران كرد * خود طرازيد وخود بخود بغريد * سابع بمعنى سرايند خلاق المعانى بيت فلاع
زشرم پرشير بونهند هركه * كه نوك خامه بندن شود مديح طراز * ثامن فرهنك ميرزاده بمعنى
نقش ونكار وزينت خلاق المعانى . بيت ره سلامت اكر ميروى مجرد شو * كه جز غبار نفزايد
ترا لباس وطراز * تاسع فرهنك جهانكيريده بمعنى ديبا وقماش ومطلا ومنقش استاد
منوچهرى . بيت بركشد تار طراز عنبرين از كام خويش * چون برآرد عنكبوت از كام
خود تار طراز * عاشر تمغاى امتعه واقمشه معناسنه استاد منجيك بيت صورت او جامه مجد
وسعادت را طراز * معنى او خاتم اقبال ودولت را نكين * حادى عشر بمعنى طرز ونمط واسلوب
استاد منوچهرى بيت قيمت يكتا طرازش از طراز افزون بود * درجهان هركز شنيده سنى
طرازى زين طراز * ثانى عشر طرازيدن لفظندن صيغه امر ووصف تركيبى اولور معنى طرازكبى
واسم مصدر دخى اولور واسته ولطيفى * قطعه * منم آن مرد ساز لشكر ساز * نه چو وزردوزكان جامه
طراز * بفنون طراز ساز وسلاح * منم آندركه طريد وطراز * تاج الاسامى ده مسطوردر كه
طراز عربيدر . بوره ديرلر كه آنده فاخر وكرانبها جامه لر اشلنه وعلم جامه معناسنه وكنز اللغه ده

وكنز اللغه ده بمعنی كروهی از آدميان وعلامت اثواب وقاموسده مسطوردركه الطراز بالكسر
علم الثوب معرب من الفارسی فطرز تطريزا ای علم فتطرز الموضع الذی ينسج فيه الثياب الجيدة
والنمط وثوب ينسج للسلطان ومحله بمرو واصفهان وبلد قرب اسبيجاب والطرزدان غلاف الميزان
معرب وطرز كفرح تسكل بعد شغن وحسن خلقه بعد اساءه وفی الملبس بالق ولا يلبس الافاخرا
وبمعنی هيئات يقال طرزه الثوب تطريزا ای جعل عليه علما فارسيدن تعريب اولنمشدر
ف طرز ع سكون راء مهمله ايله طراز لفظندن اختصار اولنمشدر ميرنظمی بيت بدان
جامه بالعل وزر طرز كرد * بچشم زخم هيكل وحرز كرد * فتح راء مهمله ايله ده اول معنايه
استعمال ايدرلر استاد لطيفی بيت جامهٔ عمر توبدست دوام * از جلال آيد وطرز دارد *
طق ف مع القاف * طراق ع برصدادركه طاش دوشدكده ظاهر اولور ياخود ايكی قتی نسنه
بربرينه طوقنده چيقار ف طراقاطراق ع مزبور صدا اپی اندرپی ظاهر اولدقده ديرلر مولانا
طك هاتفی بيت طراقاطراق كران سنكها * هميرفت هرسو بفرسنكها ف مع الكاف * طراك ع
طل طراق مرقوم معناسنه در ف مع اللام * طفل ع سكون فا ايله كوچك ولد شيخ عطار بيت
همچو طفلان منكر اند رسرخ وزرد * چون زنان مغرور رنك وبو مكرد * عربيده يقينده طوغمش
ولد وهر نسنه نك كيچره كی جمعی اطفال وطفول كلور وعند البعض طفل هم مفرد وهم جمع اولور
جنب كبی وطفل كل شیء اوله وطفل الليل ای اقبل ظلامه وجاريه طفله ای ناعمه والمطفل
الصبيه مع ولدها فتحتين ايله يغمور مطر كبی وكونش غروبه يقين اولمق وقرا كولق ظلمت
وچغتايده ياش ديرلر بوبيتده تجنيس واقع اولمشدر ميرعليشير بيت هرزمان كوزدين ياشيم
طم ايمكا كلاكان بير ياش ديك * ميل ايتار توفراقغاده اولتور كوسی تو ايمكا كيم ف مع الميم *
ف طلسم ع كسر لام وسكون سين مهمله ايله پلاندن دوزلمش نسنه جمعی طلسمات كلور
طن مولانا محمد ظهوری بيت تولای راحت بر نج دلست * طلسم بدن بهر كنج دلست ف مع النون *
ف طرازيدن ع فتح راء مهمله وكسر زاء معجمه ايله جامه يه وقفتانه زينت ويرر نسنه لر ديكمك
ونشانلق وطراز مرقومك جميع معنالرينك مصدريدر ميرنظمی بيت دهد حسن خوبی
بنقش ونكار * طرازيدن جامه را بهر يار ف طرانيدن ع فتح راء مهمله وكسر نونله بمعنی
طرازيدن وله در تعريف كردك خانه بيت در مخزن وحجرها باز كرد * طرانيدن جمله آغاز كرد
ف طرزيدن ع سكون راء مهمله وكسر زاء معجمه ايله بمعنی طرازيدن مرقوم وله بيت
غلامان سرايش چو طرزيده كردند * بترتيب مجلس برآرنده كردند ف طرقيدن ع سكون
راء مهمله وكسر قافله بمعنی تركتاز يعنی ياوب يوپرمق وله بيت ازانجا تنی چند بطرقيده
رفتند * پی كام دل را بجوينده كشتند ف طركيدن ع سكون راء مهمله وكسر كافله بمعنی
طرقيدن مرقوم وله بيت زجا جست وطركيد ازآنسو دوان * شده دريش همچو صرصر
روان ف طرشيدن وطره شدن ع اول سكون راء مهمله وكسر شين معجمه ثانی سكون يای
تحتانی وفتح راء مهمله وضم شين معجمه ايله تهور ايلمك ودلتنك اولمق ابو المعانی بيت ز بيهوده
فريادو افغان بلبل * شده طيره وسرخ رو كشته كل * عربيده انقباض وچغتايده تاريقماق
ديرلر ميرعليشير بيت دوستلار بوكيجه واقف بولونكوز چيقه تورور * آنسزين آشفته جانيم

تن اوپیلان تارپقیب ق طیر دادن وطیزیدن ع کلاهما بسکون الیاء التحتانی وزاء المعجمه
بمعنی ضرطه زدن ابو المعانی بیت کیرمن از طیز آن کون سفید * شد زکام وخلم از بینی
برفت ق مع الهاء * طرازنده ع فتح راء مهمله وزاء معجمه ایله جامه نقش ایدیجی وزیب طِه
وزینت ویریجی حکیم اسدی بیت خردمندکنی حاجب خوب کار * طرازنده درکه بزم یار *
ق طیره ع بوزن خیره بمعنی تخیل وشرمنده حکیم خاقانی بیت دید کز جای بر بخاستمش
طیره بنشست وسرکران برخاست * وخجلت وآزردنی معناسنه ده کلور شیخ سعدی بیت
دوچیز طیره عقلست دم فروبستن * بوقت کفتن وکفتن بوقت خاموشی * وخشم آلوداولمق
خواجه حافظ بیت کر طیره می نمایی وکر طعنه میزنی * ما نیستیم معتقد مرد خود پسند *
ق طراوه ع اول ابریشم قماش که نیزه اوجنه بغلرلر وعلم بغلدقلری ق طینه ع خلقت
ق باب الطاء المهمله المضمومة مع الالف * طغرا ع سکون غین معجمه وفتح راء مهمله ایله طُا
حکم پادشاهی وفرمان شهریاری اولنده اولان القاب ونشانه دیرلر حکیم خاقانی بیت بدست
همت طغرای بی نیازی دار * که هردوکون توداری چوداری این طغرا * میر نظمی بیت
از صنع خداست آن دوابرو * طغرای لطیف حسن دلجو * والقاب که عنوان منشورده
یازیلور کذا فی المجمع ق طورسینا ع حدود مصرده بر طاغدرکه صحرای تیه ده واقع در
اول طاغله بحر قلزم میاننده شیشه فرعونیه اولور نقل اولنور که اول طاغ که جناب کبریایه
جل جلاله سجده ایتدی طورسینا ایدی ق مع الباء الموحده * طلب ع سکون لامله جمع طُب
اولمش عسکر شیخ نظامی بیت نوباوه باغ اولین صلب * لشکرکش عهد آخرین طلب *
ق مع الدال المهمله * طرید ع کسر راء مهمله وسکون یای تحتانیله میدانده آت صحرادوب طُد
لعب وهنر کوسترمك میر نظمی بیت درآمد بمیدان خرامان دکر * نماید طرید وبلعب وهنر *
عربیده معنای مذکوردن غیری اراق ایدیجی ورداولنمش واراق اولمش یقال الطرید الذی
یولد بعد اخیه یعنی قرنداشندن صکره دوغان والثانی طرید الاول والطریدة خشبیة تجعل
وأسها حدیدة یبری بها القداح والطریدة لعبة فی المیدان ق مع الراء المهمله * طره دستار ع طُر
پاشنده صارق اوجی طالب آملی * مصرع * مراخوریز تو از طره دستار * نصیرای همدانی
بیت بریزند بلبلان ازدو سرم خون * مرا شد طره دستارکلکون ق طور ع بوزن نور طاغ
معناسنه در عموما جبل کبی وبر طاغ اسمیدر مشهور خصوصا مولانا بدر الدین محمد
ظهوری بیت علم برفرازد تجلی زطور * چوساقی نهد از سرش خشت دور ق طومار ع
سکون واو وفتح میمله دورلمش کاغد وغیری یه ده دیرلر مولانا محمد ظهوری بیت دلست اینکه
معیار درد ودواست * دلست اینکه طومار مهرووفاست * چغتایده توقور دیرلر دورلمش
مکتوب دیمك اولور میر علیشیر بیت نامه سین جان پرده سیغا چیردیم که عشق ارا * ایل
حساب آلغای نشانیم باشید اتورقوکوروب ق مع السین المهمله * طرسیقوس ع سکون طُس
واو ویای تحتانی وکسر سین مهملتین وضم قافله زاهد نصرانی وحکیم معناسنه در حکیم خاقانی
بیت کنم در پیش طرسیقوس اعظم * زروح القدس واین آب مجارا ق طورسیقوس ع
زیاده واوایله ده طرسیقوس دیمکدر کذا فی المجمع ق طوس ع بر ولایت اسمیدر وشهرینه

ومشهرینه دخی دیرلر آدملری غایت مستعد اولور امام غزالی حضرتلری وحکیم فردوسی وحکیم
اسدی اول ولایتدندرلر شاعر بیت چو دستان سرا بلبل طوس بود * بکلزار عرفان مأنوس
بود * مولانا هاتفی * مثنوی * وز آنجا سوی طوس لشکر کشید * سر انداخت هرکس کزو
سر کشید * علی بیك وغوغا پرستان طوس * کشیدند لشکر باواز کوس ي مع الشين
طش المعجمه * طوطیانوش ع سکون واوین وکسر طاء ثانی وفتح یای تحتانی وضم نونله نام دبیر
اسکندر ذوالقرنین یعنی اسکندرك کاتب دیوانی ایدی زنکیان قتل ایدوب قانن ایچدیلر کذا
طف فی المجمع ي مع الفاء * طوف ع بو زن صوف اول زن پیره دیرلر که بغایت فرتوته وکمنه
اوله کذا فی المجمع بو معنایه مؤید میرنظمی بیت یکی زن در آمد که پوشیده صوف * شده
طق منحنی پیر وکندیده طوف ي مع القاف * طمطراق ع سکون میم وضم طا وفتح راء مهملتین
ایله عظمت وحشمت وکثیر الحشم والمال وله بیت رسیده ست آوازه شام و عراق * کرفته
طك جهان حشمت وطمطراق ي مع الکاف * طنبك ع سکون نون وضم باء موحده ایله اول
دریك نسنه که بر طرفی رخامله طوتلمش ووافر کنکره لری اولور ودخی باقرکزنای که عربیده بوق دیرلر
کذا فی شرفنامه ي طوبی لاك ع سکاقوتلو اوله دیمکدر ي طورك ع واو معروف وسکون
راء مهمله ایله ایکی معنایه در اول بر مبارز ایرانی آدیدر حکیم اسدی بیت پر ازشك رخ دار
پاسخ طورك * که کر کو چکم هست کارم بزرك * ثانی مجمع الفرسده نام سپهسالار ضحاك
حکیم اسدی بیت شده آن لشکر پوش در پیش طورك * روان چون رمه میش در پیش کرك
ي طوطیك ع کاف تصغیر ایله طوطیجك دیمك اولور اصلنده یای ساکنه در کاف لاحق
اولدقده مفتوح اوقنور تنکم میرنظمی بیت شکر میخورد طوطیك در قفس * چه سودش
ولی مانده در بند کس ي طوطیه کك ع دخی دیرلر غریبی بیت طوطیه کی شکر خورکی
طل نطق کردکی * شیرینکی شکرلبکی سیمچردکی ي مع اللام * طل ع بیوه زن یعنی طول
عورت کذا فی شرفنامه ي طغرل ع سکون غین معجمه وضم راء مهمله ایله ایکی معنایه در
اول بر پادشاهك نامیدر خواجه سلمان بیت تا شاهباز چترش بکرفته ملك سنجر *
بر کنکره نسر کردون شهبال صیت طغرل * ثانی مؤید الفضلاده بر شکاری طوغاندر حکیم
اسدی بیت دل تیهو از چنك طغرل بداغ * ربایند باز از دل میغ وماغ ي طفیل ع فتح فا
وسکون یای تحتانیله مصغر طفل در بعضا اغلب استعمال ایله تابع واو یوندی وبلا دعوت
ضیافته وارنلره اسم اولدی منلا جامی بیت طرفه حالی که زخیل توهمه * واندرین بزم
طن طفیل توهمه * طفیله وطفیلی دخی دیرلر ي مع النون * طراون ع فتح راء مهمله وواو
معروف ایله آوازهای وهوی که ترکیده یاص یانقو دیرلر میرنظمی بیت طراون بشهر اندر
افتاده بود * که هستیش هرکس زدست داده بود ي طروان ع سکون راء مهمله و فتح واو
ایله یا یوق دیدکلری نسنه که وزرا وعلما وکبارا آنه بنلدکده مختکاری اوموزنده کوتورور عربیده
غاشیه دیرلر وله بیت غلامان به پیششش که طروان کرفت * که دیکر زکابش خرامان
کرفت ي طراریدن ع کسر راء مهمله وسکون یای تحتانیله صوروب اصلنه ایرمك استفسار
واستقصا معناسنه ابو المعانی بیت بیمشب آمد بمنی بر سر بالین من * از پریشانی حالی

دل را طواریدن کرفت ؟ طوفان ؟ خوادث کونیه‌دن حضرت نوح علی نبینا وعلیه السلام
زماننده واقع اولان صوکه عالمی طوتمشیدی ودخی یغمور وصو غالب اولوب هرنسنه‌یی اورتمك
وبتون قاپلمق وکاهی بوکا تشبیه ایدوب الظلام دیرلر وسرشکك کثرتندن تعبیر ایدوب
استعاره طریقیله استعمال ایدرلر مولانا ظهوری بیت فروبار از دیده طوفان عشق *
غنیمت شمر فصل نیسان عشق * مولانا عرفی بیت ناز آفت وکرشمه بلا عشوه دلفریب *
یاران حذر کنید که طوفان فتنه است * چغتایده اورکون دیرلر کاف عربیله میرعلیشیر بیت
دردکور کیم ایستاما کیلماك غمیم سورماقغه یاز * راضی ایرماس کیم سرشکیم سیلی نینك بار
اورکونی ؟ مع الهاء * طرفه ؟ سکون راء مهمله وفتح فا ایله ایکی معنایه کلور اول طره
تحفه ونازك معناسنه شیخ سعدی لطیفه کونه بیت طرفه کونی بر سر کونهاد * کاش
بودی کیرمن درکون من * ثانی بوالعجب معناسنه مولانا جامی بیت طرفه تونیست نکون
چرخ برین * نقطهٔ حلقهٔ آن کوی زمین * وعربیده دخی عجب وجدید ومال حادث
معناسنه‌در یقال اطرف الرجل ای جاء بطرفة وجمعه طرف ویقال اطرفه ما لستطرفته
ای بعله طریفا ای جدیدا ؟ طره ؟ فتح راء مشدده ایله آدمك وآتك النسنده اولان صاچ
وزلف معناسنه‌ده کلور مولانا ظهوری بیت دکر طره‌ها بر زده تاك سر * دلت شاد وازمیکشان
شادتر * خواجه سلمان بیت داد بباد سرچو من طرهٔ سنبل طری * باخم طرهات
مکر داشت هوای همسری * خواجه حافظ بیت ببوی نافهٔ کاخر صبا زان طره
بکشاید * زتاب جعد مشکینش چه خون افتاد دردلها * وعذار کناری وارمق کناری
وطرة الجبین الناصیة وطرة کل شئ ناحیته وپیشانی معناسنه‌ده کلور ؟ مع الیاء * طری
؟ طغری ؟ سکون غین معجمه وکسر راء مهمله ایله بوزن تری زغنوس دیدکلری آوجی
قوشدر که اکثر پادشاهلر آنی اللرینه آلوب آوه صالرلر حکیم اسدی بیت پری چهره کانش
بت دلنواز * بدش یوز مرغانش طغری وباز ؟ طوبی ؟ واو معروف وفتح باء موحده ایله عربیده
موسی وزنی اوزره اما فارسیده باء موحده مکسوره ایله خونی وزنی اوزره استعمال اولنور جنتده
بر اغاج آدیدر محبوبلرك قامتنی آکا تشبیه ایدوب قامت طوبی دیرلر مولانا ظهوری درقصیده
بیت بقدی که طوبی عبارت ازوست * بچشمی که درهوش غارت ازوست * ودخی نیکا
وخوشا معناسنه طوبی لك دیرلر خیر الك دیمك معناسنه خواجه حافظ بیت بزلف
وعارض وقد تو برده‌اند پناه * بهشت وطوبی وطوبی لهم وحسن مآب * ودخی تحیر واقصای
امنیه معناسنه کلور بعضیلر قتنده اصلی طیبادر یانك ماقبلی یا اولمغله واوه قلب اولندی
بو تقدیرجه معناسی رضا وایلك اولور وطوبیك وطوبی لك دینلور خیر الك معناسنه‌در دیدیلر
؟ طوطی ؟ معروف ومشهور قوشدر خواجه حافظ بیت واله وشیداست دائم همچو
بلبل در قفس * طوطیٔ طبعم زعشق شکر وبادام دوست * تمام خصوصنده فضولی
بغدادینك بو بیتی محله مناسب اولمغله ایراد اولنور بیت ایاسك طوطی‌یه تعلیم اداء
کلمات * سوزی انسان اولور اما اوزی انسان اولمز ؟ باب الظاء المعجمة المفتوحة مع التاء ؟ ظت
؟ ظرافت ؟ نزاکت ولطافت ایله سویلمك ونزاکت ایله حرکت ایلمك شیخ سعدی بیت

بيت تو بو سر قدر خويش باش ووقار * بازى وظرافت به نديمان بكذار ﴿ مع الراء المهمله ﴾
﴿ ظاهر ﴾ آشكار او بيدا كه مقابلى باطن و پنهان در ايكى معنايه در اول جمله اسماء حسنى دندر
ثانى آشكار ادر شيخ عطار بيت زهر دارد در درون دنيا چو مار * كرچه بينى ظاهرش نقش
ونكار ﴿ ظفر ﴾ خصمه غالب اولق جنكده و دعواده فيروزى معناسنه مولانا محمد ظهورى
بيت برزمى كه محكم كند عشق پا * ظفر بند د از كردميدان وغا * مولانا هاتفى * مثنوى *
بتحفه يكى سينهٔ كوسفند * فرستادش از واقف ارجمند * شد از سينهٔ كوشت اين فال
زد * كه مرغ ظفر سوى ما بال زد ﴿ ظهر ﴾ ارقه پشت معناسنه ﴿ ظهير ﴾ ارقه ويريجى ودوستلق
وياردم ايديجى ﴿ مع الفاء * ظرف ﴾ سكون راء مهمله ايله ايكى معنايه در اول طلوم وساير
قاب كبى جمعى ظروف كلور ثانى حوصله بو معنى اصطلاحيدر مولانا ظهورى بيت نكردد
خراب تو از بادهٔ مست * باندازه ساغرمه ظرف هست * مير نظمى بيت مكن بد مستئ
دربزم جانان * تنك ظرفى مشو باشى پشيمان ﴿ ظريف ﴾ نزاكت ولطافت ومحل شناس
صاحبنه ديرلر مير نظمى بيت سزاوار بزمت نه هر حريف * نديم تو بايد مصاحب ظريف *
﴿ مع الميم * ظالم ﴾ ستمكار وجفاكار شيخ سعدى بيت ظالمى را خفته ديدم نيمروز *
كفتم اين فتنه است بيدار بودوبه ﴿ مع النون * ظن ﴾ كمان ايتمك معناسنه وآز اولور كه
موضع علمده وضع اولور جمعى ظنون كلور ابو المعانى بيت ظن من راست بود در جودت *
آفرين كردهٔ تو ظن درست * وعربيده دخى كلور وزير مؤيد الدين الطراجى بيت ويصح لى
قول الوساة عليكمو * فاراده عنكم بظن فاسد ﴿ مع الهاء * ظهاره ﴾ قفتان يوزى ﴿ ظهيره ﴾
نيمروزى ﴿ ظنه ﴾ تهمت ﴿ باب الظاء المكسورة مع اللام * ظل ﴾ كولكه معناسنه
واستعاره طريقيله پادشاهلره ظل خدا ديرلر ابو المعانى بيت ظل خدا كه حافظ خلق جهان
شود * بايد هميشه كوشش عدل وعطا كند * عربيده دخى كلور يقال الظلال ايضا ما اظلك
من سحاب ونحوه فلان يعيش فى ظل فلان اى فى كنفه ويقال الظل العز والمنعة والظل الستر
انا فى ظلك اى فى سترك واظل الشهر اى قرب وظل الله الى خليفة الله وظل الليل سواده
ابو المعانى بيت كشتهٔ برخلق دارا راحت رسان * ظل ممدود توای ظل خدا ﴿ ظل ظليل ﴾
يعنى سايهٔ هموار وله بيت نباشد كسى در زمانت عليل * مكر سايهٔ مهر ظل ظليل *
ظل ظليل ومكان ظليل اى دائم الظل كه هركز كنش اصابت ايتميه ﴿ باب الظاء المعجمه المضمومه
مع التاء * ظلمات ﴾ تاريكى وسياهى معناسنه در ابو المعانى بيت زير زلف سياه عارض تو *
همچو آب حيات در ظلمات * شاعر * قطعه * دست در دامن صبورى زن * تا بيابى ز چنك
هجر نجات * اى كه حيات ميطلبى * صبركن در ميانهٔ ظلمات * عربيده دخى كلور شيخ نجم الدين
شيبانى بيت كم رحموا فيه الظنون جهالة * وظنوا بهم انوار الظلمات ﴿ ظلمت ﴾ بودخى
ظلمات كبيدر انجق ظلمت مصدر ودر ظلمات جمعدر ﴿ ظلم ﴾ برنسنه يى يرنده اتميوب غيره وضعنه
ايلمك ﴿ ظله ﴾ لام مشدده ايله كولكه لك سايبان معناسنه مير نظمى بيت ز اطلس ظله
اوسر كشيده * بر وسايه تن را آرميده * وشول بلوت كه كولكه ايدر ودخى صفه معناسنه
جمعى ظلل كلور ﴿ باب العين المهمله المفتوحة مع الالف * عاشقيا ﴾ كسر شين معجمه

وسكون قاف وفتح باء موحده ايله قليه ديدكلرى طعامدر كذا فى المجمع ل عاشقوا م باء
موحده يرينه واو ايله ده روايت اولنمشدر ابوحفص سغدى بيت خوشا پالوده تر شكرينش *
هم عاشق واشود بريان وكوداب * فرهنك ميرزاده برنوع اكشى طعامدر ل عبا م فتح باء
موحده ايله خسبانه ل عذرا م سكون ذال معجمه وفتح راء مهمله ايله درت معنايه كلور اول بكر
قزه ديرلر عموما ثانى وامق معشوقه سى اولان قزك اسميدر خصوصا خواجه سلمان بيت
بلبل آشفته ازان كشت چو وامق كه صبا * سحتى ازدهن غنچهٔ عذرا آمد * ثالث برج
سنبله رابع آشكارا عربيه ده ضم عينله بنى عذرا ديرلر برقبيله نك آديدركه عشق ومحبتله مشول
مرتبه مشهورلردركه ضرب مثل در حتى استيلاى علوى محبتدن عاشق ومعشوقه هلاك اولورلر
ايمش ابو المعانى بيت عشق دردل همچنان مخزون كشت * ميكشم همچون بنى عذرا زعشق *
ل عنقا م سكون نونله ايكى معنايه در اول سيمرغ ديدكلرى عظيم الخلقه قوشدركه فيل
وكركدانى دولنكچ صيجان قاپدوغى كبى قاپوب كوتورر اما نفس الامرده موجود الاسم
ومعدوم الجسمدر بركتابده بن كوردم ديو صحيح نقله مصادف اولمدم وجودين ادعا واثبات
مدعايه مذاهب اولانلر يازمشلركه جانب مغربده موضع غير مسكونده آشيانه ايتمش پادشاه
طيوردر حضرت سليمان على نبينا وعليه السلامك ديوانه حاضر اولمش قضا وقدردن بحث
ايدوب مغرب زمينده بر پادشاهك اوغلنه مشرقده برپادشاهك قزى جفت اولمق تقديرده
وار لكن بن منع ايدرم ديو ادعا ايدوب واروب قزى قالدروب آشيانه سنده حفظ ايدر بعده
مذكور پادشاهك اوغلى سفر وسياحت ايله عنقا نك آشيانه سى اولدوغى مكانه واروب
قزى كوررقزدخى كندويه بكزر برآدم اوغلانى كوردكده انسيت ايچون تدبير ايدركه آنده عنقا
اتنى ييوب قفس بدنى براقدوغى برفيل ياخود كركدان قالبى ايچنه كيروب كزلنور وبعده قزتمنا
ورجا سيله سيمرغه مزبور قفسى يا نه كتوردوب اوغلان ايله برزمان صحبت ومعاشرت ايدر
بر ولدى وجوده كلور سيمرغ كلدكده اوغلان مزبور قفسك ايچنه كيروب كوزنر ايدى بعده
حضرت سليمان على نبينا وعليه السلام سيمرغدن منع تقدير احوالن استفسار وقزى ديوانه
احضاره امرايتدكده سيمرغ دخى تفاخر ومباهاتله واروب قزى اوغلان اولدوغى قالبك ايچنه
قويوب ديوان حضرت سليمان عليه السلامه كتوردكده ايچنده قز واوغلان وولدى چيقدقده
سيمرغ خجالتندن ديوان سليمانى وربع مسكونى ترك ايدوب عزلت اختيار ايلدى ديو نقل وروايت
ايدرلر العلم عند الله خواجه حافظ بيت عنقا شكار كس نشود دام باز چين * كانجا هميشه
بادبدست است دام را * ثانى موسيقى ده برنوا اسميدر استاد بيت زدستان قمرى دران
بانك عنقا * زآواز بلبل دران زخم مزهر ل عزا م فتح زاء معجمه ايله سال تنكى وسختى وصبر
ومصيبته تحمل ايلمك كذا فى شرفنامه ل عصا م چوب دستى يعنى دكنك ل عضبا م
ناقهٔ رسول الله صلى الله عليه وسلم ل عطا م بخشش واحسان ل علالا م فتح لاميله
ايله مجمع الفرسده بمعنى بانك تشنيع شاعر بيت بچه از خاسرى ماكه تماشاى درين سنو *
حفظ الله علينا چه علالاست درين كو ل عنا م فتح نونله رنج ومشقت وتعب وزحمت معناسنه
ابو المعانى بيت بجمع نا طروصحت بهست شال وعبا * ازانكه اطلس ود بياشود برنج وعنا

١٧٠ عَ ب وغنا ل مع الباء * عجب م برككدرانسانك اوتراق يرنده اولوردخی معروف ل عجيب م
كسرجيم وسكون يا ايله عجب لفظنك توفيرمعناسن افاده ايدرغريب ايله مرادف ايدوب عجيب
وغريب ديرلر ابوالمعانی بيت بيارکفته ام احوال خودچه طرزغريب * بجنده كفت
چنين است عاشقان چه عجيب ل عذب م سكون ذال معجمه ايله آب خوش ل عزب م
فتح زاء معجمه ايله اركن آدم ل عرب م معروف ل عصب م فتح صاد مهمله ايله
سكر ل عقرب م معروف وبروج اثنی عشر فلكيه نك بربرجيدر ايام حريفده نيراعظم آنده
اولور ل عقب م كسرقافله اوكچه كه پاشنه ديرلر و برنسنه نك صوكی وخلف مرده وفرزند
فرزند ل عندليب م بلبل ديدكلری قوشدر هزاردخی ديرلر اما بعض فرهنكده هزاربلبلدن
غيريدر ديرلروبو بيتله اثبات مدعا ايدرلر بيت صدهزاران كل شكفت وبانك مرغی برنخاست *
عندليب آن راچه پيش آيدهزارازاچه شد * كاهی تخفيفا عندل ديرلر جمعی عنادل كلور
وعريلك دخی بلبل معناسنه در ابن نحاس بيت والورد مخضوب البنان مفرح الوجنات بادی
والعندليب امام بفصيح نغمته ينادی ل عيب م معروف هرنسنه نك ذاتنه وقيمتنه نقصان
ويرن نسنه جمعی عيوب كلور ابوالمعانی بيت بجال عاشقان ازعيب كردن * عيوب ذات
خودهركز نديدن * يقال عاب المتاع عيبة وعابا اذا صارذا عيب وعابه غيره يتعدی ويلزم فهو
معيب ومعيوب لواحد من الشعرا بيت ولا التأنيث لاسم الشمس عيب * ولا التذكيرفخر
عَ ت للهلال ل مع التاء * عرصات م جای محشر ل عنكبوت م اورمجك جمعی عناكب
كلور ل عرفات م حجاج طوردقلری يركه آنده حج لولور ل عاطفت م كسرطاء مهمله
وفتح فايله مرحمت وشفقت معناسنه خواجه حافظ بيت دارم اميد عاطفتی ازجناب
عَ ج دوست * كردم جنايتی واميدم بعفواوست ل مع الجيم * عاج م فيل ديشی حكيم اسدی
بيت دروبام آن خانه ازعودوساج * نكاريده پيوسته باساج وعاج * وله درتعريف زنكی
بيت ببالا چوزفته برابربساج * بدندان چوروشانه برهم زعاج ل علج م فتح لامله آت
عَ د طوردوغی مكان كسرلامله يرامزخويلوكشی وكفارعجمدن بركمسنه نك آديدر ل مع الدال المهمله
ل عابد م ترسنده يعنی الله تعالی دن خوف وخشيت ايديجی ل عاند م سركش عناد ايديجی
ل عبد م بنده جمعی عباد كلور ل عسجد م سكون سين مهمله وفتح جيمله آلتون ل عضد م
بازووعمودوستون يعنی ديرك ل عميد م مهم وضرورتده تكيه اولنه جق او ل عنيد م كسر
نون وسكون يای تحتانيله ستيزه كار ل عجب رود م سكون باء موحده وضم راء مهمله ايله
يعنی مزامير ل عقد م سكون قافله بغلق مولانا هاتفی بيت يكی طرفه صنعتكرسحركار *
شد از كوهرعقد محفل نكار * ودخی قصد وعهد وحساب ونكاحه ديرلر ل عمد م سكون
ميمله ايكی معنايه كلور اول فتح ميمله بوزن رمد صال ديدكلری نسنه اول دخی ايكی وجهله اولور
بروجهی اوتوزقرق عدد طلومی اوفروب واغزلرن بغليوب بربری يا نسنه ديزوب اوزرينه ديرك
وتخته قويوب كمی كبی ايدرلر وبروجهی دخی ديركلری صيق بغليوب اوزرينه هرنه اولورسه
قويوب صواوزرنده يوريدرلر وبومعناسی دخی سكون ميمله بوزن حمد قصد معناسنه دربو ايكی
معنايه استشهادلطيفی * مثنوی * آب اين نيل ازكذركه دوربود * كفت می بايد عمد ازبحر دود

عهد بستند وكذشتندش همان * ازپی ايشان رسيدش آن زمان عهد سكون
ها ايله ايكی معنايه در اول بمعنی زمان در عهد فلان ديرلر در زمان فلان معناسنه خواجه حافظ
بيت رونق عهد شبابست دكر بستانرا * ميرسد مژدهٔ كل بلبل خوش الحانرا * ثانی پيمان
معناسنه عربيده مذكور ايكی معنادن غيری امان و يمين وذمت و وصيت وحفظ معنالرينه دخی كلور
يقال عهد اليه ای اوصاه العهد الموثق والعهد المطر والجمع عهود مع الراء المهمله * عار ع ر
عيب وشين و نقيض ناموس مولانا جامی بيت عار دارد زحديث همه كس * بزبانی ذكر تو
ميخواند وبس عازر بركسنه نك اسميدركه كافر اولمشيكن حضرت عيسی علی نبينا
وعليه السلام دعاسی ايله زنده اولوب ايمانه كلدی وهمان اول وقت ينه مرده اولدی عاقر
كسر قافله طوغرمز عورت عامر آبادانی وعمارت ايديجی عبهر سكون باء
موحده وفتح ها ايله اكثر فرهنكلرده نركس معناسنه در و بعض فرهنكلرده بستان افروزده ديمشلر لكن
نركس نقلی اغلب در بومعنايی مؤيد ابوالمعانی بيت سرو از قامت بالای توكشتست خجل *
عبهر از ديدهٔ شوخ توشود داغ بدل عبير كسر باء موحده وسكون يای تحتانيله لطيف
رايحه لو اوتلری زعفرانله آميخته ايدوب استعمال ايدرلر و بعض فرهنكلرده يالكز براوته دركه غايت
لطيف رايحه سی وار در مكهٔ مكرمه دن كتورورلر خواجه حافظ بيت طبلهٔ عطر كل ودرج
عبيرافشانش * فيض يكشمه زبوی خوش عطار منيست عرار فتح راء مهمله ايله بركسنه يه
همتا اولمق وياخود بركسنه يه وكل كاو چشم دشتی وكاو دشتی كذا فی شرفنامه عرعر
سرو كوهی كه درختلر دخی ديرلر تركيده آردج اغاجی ديدكلری در زياده بالا بلند وموزون اولور
ابوالمعانی بيت چو قامتش نبود سرو وعرعر وشمشاد * مشابه است با وطوبی كرشود آزاد
عربيده بالفتح والضم طاغ باشی و بورونك ايكی دلكيملك اراسی مابين المنخرين وسرو اغاجی
عند البعض وملعبهٔ اطفالدن برلعبدر يقال عرعر عينه ای فقأها عسير كسر سين مهمله
ايله دشوار يعنی كوچ وكوچلك عسكر لشكر ودخی برمقام آديدر عشر وعشير
عشرت عصر آخر روز وايكندی وقتی وآخر روز كار وپناه وزمانه وبمعنی اعصار و
عصار صاد مشدده ايله روغنكر وصقيجی عصفور كنجشك يعنی سرچه وماء
وكتاب وميخ كشتی وطوار اياغندن طشره كلمش كموك وپارهٔ ازدماغ وكرسنكی و برنوع اغاجدر
وچكركه وآنك يوزنده اولان بياض عصيره شيره عطار مشك وعنبر وامثالی
خوشبوی صاتنه ديرلر عطرك مبالغه ايله اسم فاعليدر عوام غلط ايدوب اعشاب وعقاقير فروشه
وخرده وات نسنه لر صاتنه ديرلر ابوالمعانی بيت مينهم بر آتش غم پارهٔ لخت جكر * تا برآيد
بوی عشق از طبلهٔ عطار دل * يقال عطر المرأة فهی عطرة ومعطرة ای متطيبة عقاقير
داروهای كرم تركيب عقار فتح قافله خرما اغاجی ابوالمعانی بيت شد شكوفه در وبر
ياقوت وبرك سبز او * از زمرد بوده است كويا مرصع هر عقار * وارض وضياع وقوم وسال بر
ارض ذات رمل كبی ومنه قولهم ماله دار ولا عقار ويقال فی البيت عقار حسن ای متاع ای اداة
والمعقر الكثير العقار وبالضم سجی خمر كبی نتكم حضرت مولانا قدس سره بيت هر لحظهٔ
بهار نوسيت عقار تو * جانش هزار بار چوكل جامها دريد * ودخی ثياب انواعندن برنوع قزل

قزل ثوید رودخی شول اوته دیرلر که دوه یسه فی الحال هلاك اولور وبالکسر مطلق املاکه دیرلر
هرندن اولورسه ل علاقهٔ دستار م صارق اوجی که اشاغی صارقر مولانا عرفی بیت
بسایهٔ علم مصطفی دران عرصه * که آفتاب شود هم علاقهٔ دستار ل علف خوار م فتح
لام وفانك سکونیله ایکی معنایه کلور اول آخورده بسلنمش آت وقاطر واشك ثانی اکول
آدم بسیار خوار معناسنه که هرنه بولورسه ییوب طویمق بلمز شیخ نظامی بیت آدمی نه ازپی
علف خوار یست * ازپی زیرکی وهشیاریست ل عمار م نام واضع عماریدر حکیم فردوسی
بیت همه جامهٔ کوهر شاهوار * همه تازی اسبان بزین عمار ل عنبر م معروف نسنه در
لکن ندن حاصل اولدوغنده روایات کثیره وار در اصحی دریای محیطه متصل اولان دریالرده
بالقدن حاصل اولوردیدیلر بعضیلر دریا کنارنده بتر وبالق بولوب یوتار حرارتندن کندوبی
صونك اوزرینه چیقارر وصت کبی یاتور صیادلری وار در کوریجك بلورلر اول بالغی طوتوب قارنن
یاروب چیقاررلر اما ارجح قول بودر که دریای محیط جزیره لرینك برنده که بنی آدم مسکناسی دکلدر
انواع خوشبو شکوفه لر بیتر وبوکسك طاغی وار در صافی طاشر ویاپلچین قیالری وار در ایچنده
خبد آیی بال آرولری اولور اول شکوفه لردن بوی آلوب اول یارقلرده بال ایدرلر حرارت شمسدن
بال اریوب آقار ویغمور وسیل مونی یرندن قوپاروب دریایه دوشور روامواج دریا دوکه رك
بوی بوی اوزرینه جمع ایدر وموج آنی کناره براغور اول طرفه یقین اولانلر زمانی بلورلر واروب
آلورلر شعرا زلف وخال محبوبی عنبره تشبیه ایدرلر خواجه حافظ بیت صبا اکر کذری
افتدت بکشور دوست * بیار نفحهٔ از کیسوی معنبر دوست * ودخی بر بیوك بالغك آدیدر
دریسن قلقان ایدرلر ل عنتر م سکون نون وفتح تاء مثناه ایله کوتی قزل میمون حکیم شفایی
درهجو بیت عموی تو آن عنتر مدقوق که صد طوب * در معرکه مخورد بیك نان بکجا رفت *
ودخی کوك سکك ذباب ازرق کبی جمعی عناتر کلور ل عیار م یای مشدده ایله حیله دان ومشیره
صفت ایدرلر وکارنده جست وچابك اولانه ده دیرلر ابو المعانی بیت همیزد راه دل آن چشم عیار
ازان برده است رخت صبر وآرام * اصلده شول کمسنه یه دیرلر که کثیر الطواف وکثیر الحرکه اوله
بعده حرامی واوغری یه اطلاق ایدرلر ل مع الزاء المعجمه * عاجز م معروف کوجی یتمز آدم
ع ز
ل عجز م بونك مصدریدر ل عجوز م کنده پیرها ایله عجوزه غلطدر ل عزیز م بیهمتا
وغالب وپادشاه مصره دیرلر هرکیم اولورسه ووزیر مصره دیرلر حضرت یوسف علیه السلام
زماننده ریان پادشاه مصر وزوج زلیخا عزیز مصر ایدی ل عقد نماز م تکبیر افتتاح نماز آنکله
باغلندوغی ایچون عقد نماز دیرلر کمال خجندی بیت زابروبت چوروآرم بمحراب * سر زلفت
بود عقد نمازم ل عوز م فتح واو ایله بولنمز دیمکدر یعنی نایاب شاعر بیت حسن خلق
ولطف طبعش در وجود * بوده در حکم عوز مثل ونظیر ل مع السین المهمله * عبوس م ضم
ع س
باء موحده وواو معروف ایله پك یوزلو وتانمز آدم اما مشهوری اکشی یوزلو ترش رو معناسنه
وله بیت کشاده روی شو چون صبح هردم * مکن رو بت عبوس چون شام دیجور ل عروس م
ضم راء مهمله ایله ایکی معنایه کلور اول کلن معناسنه خواجه حافظ بیت مجو درستی عهد از جهان
سست وخراب * که این عجوز عروس هزار دامادست * ثانی مجمع الفرسده بر کنج آدیدر

کیکاوس سرعسکری طوسه ویرمش ایدی بعده کیخسروه ایریشوب اول دخی کودرزه
ویردی که زال ورستم وکیوه ویره ودخی خسرو پرویزك سکز خزینه سی وارایدی که بر پادشاه
مالك اولامشیدی وهر بر خزینه نك بر آدی محلی کلدکجه یازلمشدر اول سکز خزینه نك برینك
آدی عروس ایدی حکیم فردوسی بیت نخستین زبنیاد کنج عروس * زچین وز بر طاس
واز روم وروس * عربیده عروس کلمه سی هم کلنه وهم کویکویه اطلاق اولنور یقال رجل عروس
ورجل عرس بالضمتین وامراة عروس یستوی فیه التذکیر والتانیث ﴿ عدس ﴾ فتحتین ایله
معروف دانه در ﴿ عطاس ﴾ عطسه یعنی اغسرمق ودخی اول آدمه دیرلر که اندن عطسه واقع
اوله ﴿ عسس ﴾ فتح سین مهمله ایله کیجه کزوب شهری محافظه ایدنه دیرلر خواجه حافظ
بیت عشرت شبکیرکن بی ترس کاندر شهر عشق * شب روان را اشنائیها ست با میر وعسس
عربیده دخی کیجه کزوب طولاشنه دیرلر ساری باللیل کبی یقال عسس ای طلق باللیل
وقوم عسس کخادم وخدم واعتس مثله وعسس فلان اصحابه اذا اطعمهم شیأ *

ع ش ﴿ مع الشین المعجمه * عرش ﴾ عرش مجید وتخت ملك ﴿ عریش ﴾ کسر راء مهمله وسکون
یای تحتانیه ایله آصمه چارطاغی واول اغاج وسازدن یاپلمش فوقانی خانهٔ مختصر ﴿ عیاش ﴾
یای تحتانیٔ مشدده ایله متصل عیش وعشرت ونوش ایدنه دیرلر میر نظمی بیت نباشد
کرچنین آن چشم جماش * نبوده اینقدر باخون عیاش ﴿ عیش ﴾ سکون یای تحتانیه ایله
زندکانی یعنی دیرلك خواجه حافظ بیت درعیش نقد کوش که چون آبخور نماند * آدم
بهشت روضهٔ دار السلام را ﴿ مع الضاد المعجمه * عارض ﴾ کسر راء مهمله ایله بش

ع ض معنایه کلور اول یکاق رخ معناسنه خواجه حافظ بیت زشرم روی تو خورشید کشته
غرق عرق * نزار ماند مه آسمان ازان عارض * ثانی بنا کوشه دیرلر یعنی قولاق دیبی میر نظمی
بیت میشود آرایش نقش ونکار * عارض وکوش لطیفش کوشوار * ثالث بمعنی لشکر وله
بیت آمده با عارض انجم شمار * دربروی خصم زاکرده قرار * رابع بمعنی نویسنده یعنی کاتب
وله بیت نامه را دردست عارض داده بود * پای تخت شهریارا ستاده بود * خامس هنوز
قنادلنمش قوش یاوریسی ابو المعانی بیت نارسیده بال وپرچون عارض بی طاقتم * نیستم
یارا که جایی میپرم از آشیان * وعربیده سکز معنایه استعمال اولنور اول هر شیٔ که صکره
واقع اوله ثانی هر نسنه که اینلی وقالین اوله بولوت وغیری ثالث اوکده اولان سکز دیش که
دردی یوقاروده ودردی اشاغیده در وسکز آزی دیشلردن غیری یانلرنده اولان اون التی دیشك
هر برینه دیرلر که هر جانبده سکز دیشدر دردی فوقانی ودردی تحتانیدر جمعنه عوارض دینور
رابع خفیف اللحیه اولوب صقالی یانلرنده قیل آز اوله اکا خفیف العارضین دیرلر خامس
قپو اطرافنه ایتدکلری تختهنك یوقارو جانبنده اولانه عارضة الباب دیرلر سادس مرض سببیله
ذبح ونحر ایتدکلری دوه یه دیرلر کما یقال بنو فلان لا یاکلون الا العوارض ای لا ینحرون الابل
الا من داء سابع کتاب مقابله سی یعنی ایکی نسخه یی مقابله وتصحیح ایده لر یقال عارضت کتابی
بکتابه ای قابلته وعارضته بمثل ما صنع ای اتی الیه بمثل ما اتی ثامن عدول معناسنه عارضه
ای جانبه وعدل عنه ذکرا ولنانلردن ماعدا سکز معنادخی شیخ یوسف العلوانی ایکی بیتنده جمع وذکر

وذكرا تمشدر وهو هذه * قطعه * للحب عارض وقد وفاه عارض * وقد محبه غب اعارض
بلا عارض * للعتب عارض وعيني مستها عارض * والدمع عارض كهطل السيل عارض *
عارض اول بمعنى نوخط ثاني بمعنى مرور ثالث بمعنى جفا رابع بمعنى سبب خامس بمعنى
عرضحال سادس بمعنى الم سابع بمعنى سيلان اشك ثامن اوج يعني برنسنه نك نهايتي
بوتقديرجه عربيده اون التي معنايه كلمش اولور بش معنادخي فارسيده استعمال اولنور جمله بكرمي
بو معناسي اولمش اولور ﴿ عرض ﴾ سكون راء مهمله ايله متاع خانه يعني او اثوابي هرنه
اولورسه وخواسته يعني استه مش واستنه جك واستك ﴿ عريض ﴾ هرنسنه نك اينى كه
طول وعرض فلان ديرلر ﴿ عرض ﴾ فتح راء مهمله ايله سپاه لشكر معناسنه در استاد لطيفى بيت
عرض را بجوان تا بيار د شمار * بجنكست لشكركه آيد بكار * عربيده مرضدن وغيريدن
انسانه عارض اولان نسنه ودراهم ودنانيردن وغير اسم مال اطلاق اولنان هرنه اولورسه يقال
عرض الدنيا ايضا ماكان من مال كثيرا وقليل وفعل ذلك عرضا اى بغتة وبخلق العرض بالضم
حاجت وناحيه ووسط معنالرينه كلور العرض بالكسر نفس وجسد ووقار وبل ديج كبى وطاغ
ومثول دره كه ايجنده اغاج اوله جمعى اعراض كلور يقال فلان طيب العرض اى طيب النفس
ومتين العرض اى الريح والمكان نقى العرض اى هو برى من ان يشتم او يعاب وقيل عرض الرجل
حسنه ويقال العرض رايحة الجسد طيبة والعرض سكون الراء متاع وهرنسنه كه درهم
ودينارك غيرى اوله اكا ديرلر ودرهم ودينار عين ديرلر جمعى عروض كلور اما ابو عبيده قتنده عروض
مثولمتاعه ديرلركه اكا كيل ووزن داخل اوليه وحيوانات وعقارك غيرى اوله وجيش عظيم
وعرض له كذا اى ظهر والعرض عند العرب السعة ومنه قوله تعالى * عرضها السموات
والارض * كل ذلك من باب ضرب وعرضه عارض من الحمى وغيرها وعرض الجاريه على البيع
وعرض الكتاب وعرض الجند اذا امرهم عليه ونظر ما حالهم ﴿ عروض ﴾ ضم راء مهمله
وواو معروف ايله برعلمدركه كتابت واوزان نظم وبحور شعر وقوافى آنكله بيلنور ميرنظمى
بيت لازمست هرشعر فهميدن عروض * ليك وزن طبع را نبود فروض * نتكم استاد بيت
من ندانم فاعلات فاعلات * شعر كويم بهتر از آب حيات * عربيده دخى ميزان شعر معناسنه
اسم جنسدر جمعى اولمز مؤنثدر ودخى بيتك اول نصفنك آخر جزئينه ديرلر بو معنايه جمعى
اعاريض كلور وطاغ ايچنده اولان يوله وناحيه معناسنه يقال عروض الشعر واصل الاتصاف
وقولهم فلان فى العروض وهى مكه والمدينه واليمن وما حولهن وعروض كلام اى فحواى كلام
ع و ﴿ مع الفاء * عارف ﴾ كسر راء مهمله ايله بيلجى دانا ودانشلو معناسنه خواجه حافظ
بيت ساقى از باده ازين دست بجام اندازد * عارفانرا همه در شرب مدام اندازد * عارف
وعريف خلقك امور واحوالن بيلجى وكتخدا ورئيس جمعى عرفا كلور يقال عريف القوم سيدهم
﴿ عاصف ﴾ شديد روزكار ﴿ عاكف ﴾ كسر كافيله شهرلو معناسنه برقرار طوتوب
اوتورمقدن كنايه در شيخ سعدى كلستانده عاكفان كعبه جلالش ديدوكى جلالى كعبه سنك
اوتوريجيلرى ديمك اولور عربيده دخى بويله در يعنى نفسنه صبر ايتديروب بر يرده مقيم اولوب
عبادت ايلك مطلقا مقيم ومتوجه معناسنه دخى كلور ﴿ عراف ﴾ فتح راء مهمله مشدده ايله

كاهن وطبيب عطف سكون طاء مهمله ايله محبت ايلمك وحمله وهجوم ايلمك ودوندرمك وكنف وجانب عطوف مهربان يعنى محبتلو عفيف نهفته يعنى كزلو عنيف كسر نون وسكون ياى تحتانيله مرد درشت وغضبناك علف فتح لامله حيواناته ويردكارى يملك هرندنى اولورسه مع القاف عاشق * عشق برعلت سوداويه در حكماقولنجه كه شعبه من الجنون ديرلر زياده ونقصان قبول ايدر ابوالمعانى بيت حال دردعشق پرسيدم يكى ازاهل عشق * كفت عاشق راسفر ياصبر بردردو الم عتاق آزاد ايتمك عتيق ازادلى واسكى حضرت ابى بكر الصديق رضى الله تعالى عنه حضرتلرينك لقب شريفى واسرب كوهر ومرد شريف وكريم وكعبه الله وقديم هرنسنه وعتيق الطير والبازى عقعق كلاغ يعنى صقصغان علق فتح لامله غايت قرمزى قان ودخى خون بسته وشكله جامه واجمال حسينى ده مسطوردركه اين شكله جامه بنشته عميق دريك يردر يكدن اقان ارماق عيوق برضيادار يلدزدر كهكشان يانندهدر بلكه صاغ جانبنده اولور عجايب البلادده عيوق طلوع ايتدكده جميع صولر اكسلور الا نيل آرتر عشق ايكى معنايه در اول بركيفيت محرقه دركه قلب عاشقده واقع اولور علامتى معشوقنى كورمك ايچون دائما مضطربدر كورمكى آرزو ايدر وكوردكده دهشت الوروب خفقان قلب ورعشه ولسانده انعقاد اولوب سويلمكه اقتدارى قالمز نتكم ديمشلردر * قطعه * لى فى محبتكم شهود اربع * وشهود كل قضية اثنان * خفقان قلبى وارتعاش مفاصلى * ونحول جسمى وانعقاد لسانى * ثانى فتح شين معجمه ايله برصر مشقه در لبلاب وعشقه دخى ديرلر هرقنغى اغاجه صارلسه قوريدر عرق فتح راء مهمله ايله دردركه خوى دخى ديرلر خواجه حافظ بيت عكس مى برعارضش بين كافتاب كرم او * درهواى آن عرق تاهست هرروز ش نيست * ودخى اوزمدن وخرمادن وسائر نسنه لردن قيناديوب بيغندن جمع اولان صويه ده ديرلر ابوالمعانى بيت در بزم ما ميار يك باده باعرق * حرامزاده نشود باحلالزاده * وهرنه كه حيواندن ونباتدن وطپوردن وطاشدن وكرپچدن برى برى يانينه ديزلمش اوله اكا عرق ديرلر وخرما يپراغندن اوردكارى زنبيل كه اون بش صاع تحمل آله وعند البعض اوتوز طقوز صاع آله سكون را ايله ده جائزدر عقيق معادن نوعندن برنوع طاشدر يمن ولايتنده اولور قرمزى وصارى وبياض والاجه دخى اولور اكا سليمانى ديرلر بعضيسنك ايچنده اغاج شكلى اولور اكا شجرى ديرلر اما قرمزيسى جمله دن مقبولدر وخواصى دخى واردر ازجمله برماغنده عقيق خاتم اولان فقره مبتلا اولمز واوزرينه ديوار يقلمز وچشم زخم اصابت ايتمز حديث شريفده تختموا بالعقيق بيوردوغى مرويدر خواجه حافظ بيت سنك وكلرا كند از يمن نظر لعل وعقيق * هركه قدر نفس باد يمانى دانست * وشرابك برآدى دخى عقيق در مولانا هاتفى بيت بده ساقى آن آب كرده عقيق * كه هست آب روى بهشتى رحيق * رحيق دخى شراب آديدر مع الكاف
عدنك فتح دال مهمله وسكون نونله بوزن خدنك مردم ابله ونامطبوع كذا فى المجمع
عروسك ضم را و واو معروف وفتح سين مهمله ايله كوچك منجنيق طاشى ومصغر عروس ويلدز بوجكى كه شبتاب دخى ديرلر معناى اوله شيخ نظامى بيت عروسك زنانى

زنانی چو دیوان شموس * بخل کشته زان قلعهٔ چون عروس * وصیان طاشنه ده مرویدر
مولانا جامی بیت ورزانکه شوی ازان فلاخن * بر برج فلك عروسك افکن * ودخی بر بوجکدر
قابوغی صدقه بکزر کیجه لرده آتش کبی کورینور ق عزك ع فتح زا فارسیله فرهنك میرزاده
بر سازدر طنبور اولمق اوزره ده مرویدر ق عنك ع سکون نونله حمار سوریسی اوکنه دوشوب
جمله دن ایلروده کیدن اشکه دیرلر میرنظمی بیت کشته سر قوم خودش آن غزنك *
پیشرو قافلهٔ خر چون عنك * تحفه ده آواز خر و کلام استادانه خر نر مسطوردر عربیده باب
وکوکلك اولمق یقال عنك وجهك اذا حسن وعنك اللین ختر وکسر عینله کیجه نك ثلث اخیری
وعند البعض قطعة من اللیل ق عینك ع سکون یای تحتانی وفتح نونله کوزلك که هر شیئ
ایری کوستر ظهوری بیت توان دید از درون بی نقاب * اکر عینك آرد قدح از حباب
دیکر بیت بر دیده عینك می نهم چون رخصت دیدار شد * در آرزوی وصل تو بنکر که چشم
چار شد ق مع اللام * عادل ع ایکی معنایه در اول هر شیئ وهر ایشی یرلو یرنده اید یجی یه
عَ ل
دیرلر ثانی میزان یعنی ترازو مولانا هاتفی بیت سپر بر سرش عادل زورمند * فرود اشت
از بهر دفع کزند * بوبیتده غایت واضحدر ابو المعانی بیت نباشد حلم و تمکینش باو همسنك
کوه قاف * اکر ممکن شود کنجید نشی در کفهٔ عادل * بوندندر که فلان فلانه معادل اوله مز دیرلر
آنکله وزن اولنمز دیمکدر وعربیده العدل والعدالة فیهما هر نسنه یی محلنده ایتمك وضد جوردر
ومیل معناسنه یقال عدل علیه فی القضیه فهو عادل ای مقنع فی الشهادة وعدلت فلان
ابن فلان اذا سوّیت بینهما ولا یقبل منه صرف ولا عدل ای نافلة وهو عدل ای عادل وجمعه
عدول وتعدیل الشیء تقویمه یقال عدل تعدیلا فاعتدل ای قومته والعدل بالکسر یوك تنکی
ق عاطل ع زن بی پیرایه یعنی یاقشقسز عورت ق عاقل ع ایکی معنایه کلور اول معروف
ضد دیوانه در ثانی بزکوهی یعنی طاغ کچیسی ابو المعانی بیت بان ریش دراز ان قلتبان
محتشم دیوث * مثله باشاخ در کوه بزرکی طرفه تر عاقل ق عائل ع درویش وفقیر قوله تعالی
ووجدك عائلا فاغنی ق عامل ع کاردار یعنی ایش اشله یجی ودخی سر زمینه وز پرسنان ق عدیل ع
همتا وهمسنك یعنی برابر ق عسل ع انکبین یعنی بال ق عقل اول وعقل کل ع عرش مجیده
دیرلر ق عقل ع معروف فارسیده وعربیده مستعمل ومشترکدر اما عربیده بر معناسی ده منع
ق
ایتمك عقال بعیردن مأخوذدر ذوی العقول اولانی اکری یوله کتمکدن منع ایتد یکیچون
وبر معناسیده صیغناجق یر ملجاء کبی ودخی شول قرمزی ویشل بزکه محافه یه اورترلر ودخی دیت
معناسنه یقال عقلت القتل اذا اعطیت دیته والجمع عقول وعقلت عنه اذا لزمته دیه فادیتها
ق علیل ع بیمار یعنی خسته ق عمل ع کار یعنی ایش ق عیال ع معروفدر ق مع المیم ع
عَ م
ق عالم ع فتح لامله مخلوقاتك هر بریسی درکه جمعی عوالم کلور واصناف خلقه عالمون دیرلر
وبر معناسی دخی باده مجلسی که عالم آب دیرلر ابو المعانی بیت رفته بودم یمشب در عالم خواب
وخیال * آمد آن مهر وکردیم عالم آب تا سحر ق علم ع فتح لامله سکز معنایه کلور اول
سنجق وباشنده اولان هلال شکل کمش ثانی قفتان یقه سنه واوکلرینه دکلن اینجو وزردوز نسنه
ثالث کاو بحری ترسی یعنی زبلی رابع نشان وعلامت خامس طاغ جبل کبی سادس شول

عالم وفاضل كه بين الناس مشهور اوله وذى قيمت بزلره وقماشه ايتدكارى تمغاكه علم الثوب ديرلر
سابع علم الفارس ثامن اوست طوداغك يا ريق اولمه سى بمعنىٔ اول ابوالمعانى بيت
بهجهٔ اقبال كشته پرسر سنجق علم * بوده آيينه نمايد صورت فتح وظفر عام ايكى
معنايه در برى سال و برى ضد خاصدر عجم فتحتين ايله ماعداى عرب ودانهٔ خرما
يعنى خرما چكردكى وسكون جمله نقطه واعراب حروف عدم نيستى ودرويشى
عديم درويش عزم سكون زاء معجمه ايله آهنك كارى عظيم بزرك
وبزركوارى عظم كموك عقيم باد بى منفعت وطوغرمز عورت علام داناى
نهان واسماء اللهدندر عليم دانا واسماء حسنى دندر عم برادر پدر عميم
تمام ودراز مع النون * عائن بچشم كننده عاشق پيچان صرمشغه بكزر براوتدر
قرمزى چيچكى اولور عاشق بيچاره دخى ديرلر شاه طاهر دكنى بيت بكرد سرونه پيچد كه عشق
پيچانست * فكنده برهمن آسا بدوش خودزنار عباسيان وعباسيون يعنى خلفاء آل
عباس رضى الله عنه عجين يوغرلمش خمير عرقچين جيم فارسيله دستمال كه آنكله
درسلولرو باشه كيلن كوجك طاقيه عروس چمن يعنى كابن ودرخت ميوه دار ونهال شاخ
نوسرزده عرين ارسلان يتاغى عطسه زدن سكون طا وفتح سين وزاء معجمه
والمهملات ايله اقسرمق ميرنظمى بيت زمانى چوخسپيده اندر قفاست * زده عطسه وكرم
ازجاى خاست عطشان يعنى تشنه عطن صويه قريب اولان دوه يتاغى علق
آشكارا علفدان فتح لام ودال مهمله وسكون فا ايله ايكى معنايه كلور اول طينورك قورساغى
ميرنظمى بيت چوپرش زچينه علفدان مرغ * نيايد دكرهيچ بربام سيغ * ثانى چارپا
حيوانك علف يدوكى چوروك كه معلفه دخى ديرلر وله بيت علفدان چو پرديده است باعلف *
نكرددنكه اسب اندر بنكف علويان سادات عون ياردم ودوستلق عوان
سختكير عن تبك قصاران يعنى جامه شوى توقماغى كه اثوابى آنكله اغردرلر ميرنظمى
بيت اكرباشد عدوكرديده كردن * زند قصار امبرت برسرش عن عيان فتح ياى تحتانيله
آشكار مقابل مخفى ونهاندر وله بيت ازنقاب زلف رويش شد عيان * پرضيا شد چون
زخور شيدش جهان عين سكون ياى تحتانيله اون بش معنايه در فارسيده بعض
معنايله استعمال اولنور اول بمعنى چشم كه انسانك وغيرى حيوانانك على وجه العموم موٴنثدر
جمعى اعين وعيون واعيان كلور تصغيرنده عيينه ديرلر ثانى صوچيقدوغى يرچشمه
معناسنه بوايكى معنايه ابوالمعانى بيت عيان ديدم ترا با عين محزون * شده عين سرشك
وكشته پرخون * ثالث ديزكوزى رابع عين الشمس يعنى قرص آفتاب وله بيت روى
پرنور بوده عين آفتاب * كاش كردى كلبهٔ دل ماهتاب * خامس مسكوك التون سادس بمعنى
جاسوس سابع برشيئك طبقى يقال عين الشئ عياره وعين الشئ نفسه يقال بعينه فلانا
ثامن بلده قليل العين اى قليل الناس وبابهما عين اى احد وبرنوع اركدر تاسع عين البقر ديرلر
بركونه اوزمدر عاشر ولا اطلب اثرا بعد عين اى بعد معاينة حادى عشر اعيان القوم اشرافهم
ثانى عشر الاخوة من الابوين ثالث عشر تعين الرجل المال اصابه بعين ويعين عليه الشئ لزمه

١٧ لزمه رابع عشر عين اللؤلؤ تعينا ثقيها وما بين خامس عشر وجاء فلان في عويّ اي في جماعة
عو ل مع الواو * عدو ع دشمن اعدا وعدوى جمعى واعادى جمع الجمعى ل عو ع صدا آواز كوركه
جنك محلنده واقع اولور حكيم اسدى بيت فتاده عو طبل طغرل دو ابرد * كريزان ز كرد
سواران هزبر * حكيم فردوسى بيت عوى ديدبا اندر آن ديدكاه * كه از دشت برخاست زكرد
سياه * وبر ورده ينه حكيم اسدى بيت بپوشيد ازان پس زمين پس پيش شاه * عوياى وكوس
اندر آمد بماه * بو بيتده تصريح واردر حكيم فردوسى بيت بزد كوس از دشت برخاست
عو * همي رفت پيش سپه پيشرو * وصداى كلبه دخى ديرلر يقال عوى الكلب عواء افاصاح
عه ل مع الهاء عاجله ع اين جهان ل عاده ع خوى ل عارضه ع حاجت وقدرت وچوب زبر در وكارى كه
پيش آيدو اون التى ديشلك برى ل عارفه ع كردار نيكو عوارف جمعى ل عاريه ع معروف
ل عاشق بيچاره ع عاشق پيچان معناسنه كه بر صر مشقدر قرمزى چيچكى اولور رياضى
سمرقندى بيت بران شد سنبل مشكين اواز باد مى پيچد * مثال عاشق بيچاره بر شمشاد
مى پيچد ل عافيه ع تندرستى ل عاقبه ع آخركار و آن جهان ل عاليه ع زبر نيزه وبالاى
هرچيزى ل عامه ع هرشيئك مجموعى وضد خاصه ل عانه ع قاسق قيلى ل عاهه ع
آفة ل عبره ع سكون باء موحده وفتح راء مهمله ايله سرشك يعنى كوز ياشى ل عداله ع
داد ل عداوه ع دشمنلك ل عذبه ع دوال وعلاقهٔ تازيانه وسر زبان وسر شاخ وخاشاك كه
ور سر آب باشد ل عراوه ع منجنيق خود ل عايشه ع بر قوشدر متصل قويروغن صالار اكثر
صو كنارلرنده تعيش ايتدوكيچون عايشهٔ لب جوى دخى ديرلر ابو المعانى بيت باهمت تو كيك
كند هر هنرباز * بند د بنظر عايشه راشكل همايى ل عربانه ل فتح راء مهمله وباء موحده ونونله
يعنى اشتر مولانا هاتفى بيت خوبان عرب ترانه پرداز * باشد عربانه هاهم آواز ل عربده ع
سكون را وفتح باء موحده ودال مهملتين ايله جنك وغوغا معناسنه ابو المعانى بيت هر شام وسحر
بو سر كو عربده خيزد * عشاق ستم ديده كان را و رقيبان * عربده دخى صواش معنا سنه در
ل عرصه ع سكون را وفتح صاد مهملتين ايله آچق يعنى اطراف ديوار ويا خود تخته وچالى
چورلمش اور تاسى ميدان خواجه حافظ بيت مستم كه آنچنان كه ندانم ز بيخودى * در عرصهٔ
خيال كه آمد كدام رفت * عربده اوار اسنده اغاجدن وبنادن خالى واسع وآچق ير جمعى اعراص
وعرصات كلور ل عرضه ع سكون راء مهمله وفتح ضاد معجمه ايله كوسترمك معناسنه
خواجه حافظ بيت چه لطف بود كه ناكاه رشحهٔ قلمت * حقوق خدمت ما عرضه كرد بر كرمت
ل عرضه كاه ع كوسترمك يرى ونظر كاه معناسنه مولانا هاتفى * مثنوى * بفرمود آنكه كه
يكسر سپاه * درآيند در عرصهٔ عرضه كاه * كنند آن دليران چابك عنان * همه عرض كوپال وتيغ
وسنان ل عرفه ع روز نهم ذى الحجه ل عروبه ع روز آدينه يه ديرلرايدى جاهليتده ل عروس پرده
بر نوع كلدر لعل رنك حكيم اسدى بيت زده در زده زال كل لعلكون * كه خوانى عروس بپرده
برون ل عقيله ع كرامى هرچيزى وزن كرامى وعقيله الحى كريمتهم والدرة العقيلة البحر
ل عقيقه ع سرموى كودك كه بزايد ومهمانى موى باز كردن ل عقبه ع معروف ل عقربه ع بند
دوال ل عشقه ع سكون شين معجمه ايله بر نوع صر مشقدر عاشق بيچاره دخى ديرلر ل عشيره ع

خویشاوندان ﴿ عصیه ﴾ کاپی ﴿ عضله ﴾ کوشت ساق و برده که اعصاب اوزرنده اوله ﴿ عطله ﴾ بیکاری ﴿ عطیه ﴾ عطا واحسان ﴿ عفریه ﴾ پری ﴿ عفیفه ﴾ زن پاکدامن ﴿ غطسه ﴾ سکون طاء مهمله ایله اقسرمق معناسنه شیخ عطار بیت عطسهٔ مردم چو بکند اردیکی * باشد او از فعل شیطان بی شکی ﴿ عکه ﴾ فتح کاف عربی و مشدده ایله قره طاوق دیدکلری قوشدر خوش آواز در حکیم انوری بیت نوای طوطی و بلبل خروش عکه وسار * همیکنند بجل ظلمهای خنیا کر * شاعر بیت هر شکوفه نشود چون کل تر مشکین بو * عکه بلبل نشود کر بودش خوش آواز * بعض فرهنکلرده بوم معناسنه استاد لطیفی بیت چون کنی همچو عکه دزداری * دم بجنبانمت چون ادباری ﴿ علاه ﴾ سندان ﴿ علاقه ﴾ دوستی که دلرا ملازم کرفته باشد ﴿ علامه ﴾ بسیاردان ﴿ علانیه ﴾ آشکارا ﴿ علقه ﴾ خون بسته ﴿ عمه ﴾ خواهر پدر ﴿ عماره ﴾ آبادانی ﴿ عمادیه ﴾ نوعی از محمل ﴿ عمامه ﴾ فتح میمین ایله صارق دستار معناسنه مولانا جامی بیت قبول خاص طلب چند بهر خاطر عامه بزرق و حیله کشی بار طیلسان و عمامه * میر نظمی در تعریف واعظ زمانه * مثنوی * عمامه بر سر و تسبیح در دست * ردا و خرقه را بر دوش پیوست * دروش را ولی پر حب دنیا * غلام نفس بد بوده سرا پا * کند بر خلق ظاهر وعظ و پندی * بکردن بسته نفس خود پسندی ﴿ عنبرینه ﴾ زیوریکه زنان پوشند ﴿ عوزه ﴾ بمعنی تعویذ ﴿ عون ﴾ سر مجای مردم

﴿ عیبه ﴾ معروف ﴿ مع الیاء * عادی ﴾ دشمن ﴿ عاری ﴾ کسر راء مهمله ایله ایکی معنایه کلور اول چیلاق برهنه معناسنه میر نظمی بیت یکی مرد خدا دیوانه داری * برهنه پای و سر از جامه عاری * ثانی بمعنی خالی خواجه حافظ بیت قلندران طریقت به نیم جو نخرد * لباس اطلس آنکس که از هنر عاریست ﴿ عاصی ﴾ نافرمان ﴿ عالی ﴾ بزرکوار ﴿ عانی ﴾ اسیر ﴿ عبقری ﴾ مردیکه از وی بفضل کسی برتر نباشد و بساط نیکو وکرانمایه ﴿ عتابی ﴾ جامهٔ مخطط بریشمین که خارادیرلر ﴿ عدلی ﴾ فتح دال المهمله ایله برنوع خالص العیار اقچه در اوحد الدین کرمانی بیت عدلی را اکر قبول کند * عدلش اوزراستی عدول کند ﴿ عدنی ﴾ منسوب بعدن ﴿ عدوی ﴾ سرایتکری وغیری آن ﴿ عربی ﴾ زبان تازی ﴿ عسلی ﴾ فتح سین مهمله وکسر لام ایله یهودیلر امتیاز ایچون جامه لرینه دیکدکلری نشانه دیرلر شیخ سعدی بیت آن حلاوت که تو داری نه تعجب کردن * عسلی پوشد و زنار به بندد زنبور * ودخی عسلی رنك برنوع جامه در درویشلر کیرلر ﴿ باب العین المهملة المکسورة مع الالف * عرا ﴾ فتح راء مهمله ایله شاه شطرنج ایله رخ میانندہ اولان مهره کذا فی شرفنامه ﴿ عیشا ﴾ سکون یای تحتانی وفتح شین معجمه ایله رحم مادرده قرارکاه جنین یعنی اوغلان یتاغی حکیم خاقانی در قسمیه بیت بپاکیٔ مریم ز تزویج یوسف * بدوریٔ عیسی ز پیوند عیشا ﴿ مع الباء * عتیب ﴾ کسر تاء مثناة وسکون یای تحتانیله عتاب لفظندن تصرف اولنمشدر کنایه وسرزنش ایله سویلمك شیخ سعدی بیت کوئی که احتمال کند مشدت فراق * آنرا که یکنفس نبود طاقت عتیب ﴿ عراق عرب ﴾ بغداد جانبی واول اطراف جوانبی مولانا هاتفی بیت در اطراف ملك عراق عرب * خطیب از ثنایش برآراست لب

لب ع مع التاء * عشرت ع صحبت معناسنه مولانا ظهوری بیت زلطفش ده امید اقطاع
خوار * موظف ز طبعش چو عشرت هزار ع عصمت ع سکون صاد مهمله وفتح میمله گناهدن
صاقنمق ومنع ایتمك وحفظ ایتمك معنالرینه مولانا جامی بیت پردهٔ عصمت کل پیرهنان *
جملهٔ رحمت خونین کفنان * خواجه حافظ بیت من از آن حسن روزافزون که یوسف داشت دانستم
که عشق از پردهٔ عصمت برون آرد زلیخارا * عربیده منع وحفظ معناسنه در عصمة الطعام ای
منعه من الجوع وعصمه یعصمه بکسر الصاد عصمة ای حفظه وضم عین مهمله ایله بوغمق قلاده کبی
ع عفت ع فتح فاء مشدده ایله حرامدن صاقنمق وپرهیز ایلمك ع عفریت ع دیو ستنبیه
یومنی ایری وغلیظ دیو کذا فی شرفنامه ع عمارت ع معمورلق وبنا معناسنه شیخ سعدی بیت
هرکه آمد عمارت نو ساخت * رفت ومنزل بدیگری پرداخت * ومجازا تعمیر ایچون دخی اولور
مثلا عمارت خاطر وعمارت دل دیرلر خواجه حافظ بیت بمی عمارت دل کن که این جهان خراب
بهآن سرست که از خاك ما بسازد خشت * عربیده بو معنادن غیری قبیله وعشیرت معناسنه
یقال عمار البیوت سکانها من الجن وبالفتح ریحان ودخی هر نسنه که باشه کیرلر تاج وقلنسوه وعمامه
وغیر ذلك جمعی عمار کلور ع مع الجیم * علاج ع درمان معناسنه خواجه حافظ بیت
علاج ضعف دل ما لب حوالت کن * که این مفرح یاقوت در خزانهٔ تست * وله بیت بصوت
بلبل وقمری اگر ننوشی می * علاج کی کنمت آخر الدواء الکی * ودخی بر نسنه یی برندن زائل
ایموب گیدرمك یقال عالج الشیء معالجة وعلاجا ای زاوله ع علج ع سکون لامله زبان پهلویده
کرهٔ اسب یعنی طایجغز ابو المعانی بیت بطفل نوآموز کاری مکن * که بر علج نتوان زدن زین را *
عربیده کاربان دوه جیسی وقوی حمار معناسنه در ع عوج ع فتح واو ایله کرلی یعنی اکریلك واکری
ع مع الحاء المهمله * عید مسیح ع حضرت عیسی علی نبینا وعلیه السلام کوکدن مائده
نازل اولدوغی کذا فی المجمع ع مع الدال المهمله * عداد ع شمار یعنی صایی ع عماد ع ستون
وبلند بنا قوله تعالی ارم ذات العماد ع عقد ع سکون قافله گردن بند زنان که ترکیده بوغمق
دیرلر زنان انجو وامثالی نسنه لر ایله دیزوب بوغازلرینه طاقرلر اصلنده دیزمك معناسنه در
واولکر معقد ثریا دیرلر نجوم انجو کبی دیزلدوکندن خواجه حافظ بیت غزل گفتی ودر سفتی بیا
وخوش بخوان حافظ * که بر نظم تو افشاند فلك عقد ثریارا ع عید ع سکون یای تحتانیله
رجوع ایتمك عوددن مشتقدر واو یایه قلب اولنمشدر لفظنده سهولت ایچون وبیرام کونه دیرلر
هر سنه تکرار اولدوغیچون جمعی اعیاد کلور وقد عیدوا وتعییدا ای شهدوا العید زفانکو یاده
مذکور در بر سرو نا امید رکه وامضی زردستندر ع مع الراء المهمله * عذار ع فتح ذال معجمه ایله
رخ معناسنه در خواجه حافظ بیت زلف مشکین تو در گلشن فردوس عذار * چیست طاوس که
در باغ نعیم افتاده است * عربیده قولق ایله خدار اسنده اولان بیاض معترض یقال عذار الرجل
شعر النابت فی موضع المرأة والغلام اذا کابت به حاصلی چهره نك ایکی جانبنده خط بتدوکی یره
دیرلر لابی تمام * قطمه * خط العذار نهانی عن محبته * وقال حسبك قد بالغت فی الطلب *
ولحظه قال لی سلوانه غلط * السیف اصدق انباء من الکتب * وطوار یاشنه اوردقلری
یولار عذار الدابه کبی جمعی عذر کلور بضم العین ع عطر ع بوی خوش ع عید الفطر ع

رمضان بیرامی عیر بسکون یای تحتانیله کار وانکه یوکاری اطعمه اوله عیارکیر
فتح یای اول وسکون ثانی وکسر کاف فارسیله صاحب عیار معناسنه که ضربخانه‌ده سیم و زر
عیارین طوتوب خالص اولانی سکه زنه ویرور ابو المعانی بیت بنام سکهٔ تو قرص ماه نیست
سترا * برای نقص نکیرد عیار کیر بد ست مع السین المهمله * عرس سکون راء مهمله ایله
زن و مرد وضمله دوکون ضیافتنه دیرلر مع الضاد المعجمه * عرض تن و آنچه بستاند و تنده هنب
از تن ویقال عرض الرجل حسنبه وعرض الوادی جانبه واندا یمن درلین موضع عوض بدل
عوض الشئ بدل مع الفاء * عفاف نهفتکی مع القاف * عرق بیخ درخت ورک
عراق پرده سرود یعنی موسیقیده بر پرده آدیدر وایکی ولایت آدیدر بری عراق عربکه ماوراء
نهرد جله دروبری عراق عجم که ایرا زمین وعراقین ایکسینه دیرلر علق سکون لام ایله هر نسنه‌نك
نفیسی مع الكاف * عنك سکون نونله بزر خانه‌یه دیرلر کذا فی المجمع مع اللام
عقال فتح قافله چارپا حیوان ایاغنه اوربلان بند معناسنه خواجه سلمان بیت کرشلی
نعل مه اسب تو بودی صد رچرخ * بختی بدرام کردون را عقال آمد بدید * عربیده بو معنایه
ضم عینله در عید الهیکل عید نصاری مع المیم * عراق عجم تبریزك جانب
شرقیشی وتبریز دخی داخلدر دیمش وار علم کسر لامله بمعنی دانستن یعنی بلمك جمعی
علوم کلور وصاحبنه عالم دیرلر یقال علم الشئ بکسر اللام یعلم علما ای عرفه ورجل علامة
ای عالم جدا والبناء للمبالغة واستعمله الخبر فاعلم اياه وعلمه الشئ تعليما وتعلم وليس التديد هنا
للتكثير بل للتعديه ويقال ايضا تعلم بمعنى اعلم عظام وعظم بزركی و بزرکوار مع النون
علم دان یعنی اهل علم واهل عرفان علم خوان واو معدوله ایله یعنی علما ای قشری
ایکی لغتك مثالی حکیم سنایی بیت علم دان خاصهٔ خدا باشد * علم خوان شوخ وترك دا باشد
علیزن کسر لام وسکون یای تحتانی وفتح زاء معجمه ایله تخم معناسنه میر نظمی بیت
مکش زحمت پند نادان همین * علیزن میفشان بشوره زمین عنان فتح نونله دزکین
معناسنه دزکه فارسیده دزکینك غیری نامی یوقدر خواجه حافظ بیت من همان روز ز فرهاد
طمع ببریدم * که عنان دل شید ا بکف شیرین دار * عربیده آتك اویانی ودزکنی جمعی اعنه یقال
اعنت الفرس جعلت له عنانا والعنان المعانه وهی المعارضه وشارکته شرکة العنان اذا شرکتا
على السواء العنان بالفتح سحاب کی واحدسی عنانه دیرلر ویقال اعنان السماء صفایحها *
عمیان بیفرمان علویان یعنی ملائکه وسیارات علیون جایهای بلند
اندر بهشت وقیل بر هفتم آسمان وقیل دور آسمان مراد از وسماء سابع است واین جمعی است
عنفوان اول جوانی وآن هر چیزی عنوان سرنامه واول هر چیزی عهن
پشم رنکین مع الواو * علو ضد سفل عضو سکون ضاد معجمه ایله بدنك
بر جزؤ جمعی اعضا کلور غیاثای حلوایی بیت چنان ذرات اعضایم ز مهرت کشته مالامال *
که کر خنجر زنی بوی محبت آید از خونم * وعربیده دخی بو یله در لواحد من الشعرا * قطعه * الله
یعلم ما حملت من سقم * وما تضمنه من شدة الداء * لو ان اعضاء مرء خاطئت بشرا * لخاطبيك
بوجدی کل اعضاء * یقال عضی الشاة تعضیه جزؤها اعضاء عیو سکون یای تحتانیله عین

عین مفتوحه ده ذکری مرور ایدن عو معناسنه در حکیم اسدی بیت زایرانیان رفت برچرخ عیو * زکردان توای سپهد ارنیو ل مع الهاء * عبره م اول نسنه یه دیرلر که آندن نصیحت آلنه ل عبریه وعبرانیه م لغت یهودیان ل عتره م یقین اقربا واولاد وانساب ل عده م عدة زنان یعنی عوراتك ایام عده سی ل عزه م عزیزی وبیهمتایی ل عشوه م سکون شین معجمه وفتح واو ایله ناز وغنج ودلال معناسنه خواجه حافظ بیت عشوه مید ارکه ازکوی ارادت نروم * دید آخر که چنان عشوه خریدیم وبرفت ل عصابه م دشواری ل عصمه م رسن وکل شیء اعتصمته به وتعلقت فهو عصمته ل عفه م نهفتکی ل عله م بیماری ل عیشه م سکون یای تحتانی وفتح شین معجمه ایله بر اوتدر حصیر اوتنه بکزر اما حصیر طوقنمز میر نظمی بیت شله ریش بزرکش همچو پیشه * بکاری برنیاید همچو عیشه ل مع الیاء * علی م زبر هر چیزی وعلو وقدرة بمکان ومسافه وبلند ل عید اضحی م حاجیلر بیرامی ل باب العین المهمله المضمومه مع الالف * علا م بزرکواری یعنی اولولق کذا فی شرفنامه ل علیا م سکون لام ایله بزرکواری وزمین بلند ل مع الباء الموحده * عتاب م فتح تاء مثناة ایله بر شخصك اسمیدر که مخترع خارادر که حریردن موجد اولایدیلر غایت لطیف وهم ذی قیمتدر خارای عتابی دیرلر شیخ سعدی بیت ابلهی صد عتابی خارا * کر بپوشی خریست عتابی * عتابی ثانی فتح عین مهمله ایله حمال معناسنه در ل عقاب م فتح قاف ایله طوشنجل وقره قوش معناسنه خواجه سلمان بیت درامان سایه فرخ همای عدل او * کبك باشاهین کند بازی بجنگد بر عقاب * عربیده معنای مذکوره در ودخی عقابین شول ایکی دار اغاجنه دیرلر که سیاست ایتدکلری کمسنه یی اراسنه چکوب اشکنجه ایدرلر وقویو ایچنده اولان یومری طاشکه قوغه اکا طوقنمغله یاریلور ودخی قویو دیوارنده کرمید وطاش اراسنه استحکام ایچون قودقلری سقسی وکرمید پاره لری وحوض ایچنده اولان صویولی مسیل الماء فی الحوض وکسر عین ایله عذاب ومعصیت مقابله سنده اولان حالات معناسنه در ل عناب م فتح نون مشدده ایله معروف میوه در وخاصه سی هیجان دمی تسکین وتصفیه ایدر ومحبوبه لرك برمقلری اوجنه ایتدکلری حنا ایله قزللغی آکه تشبیه ایدرلر میر نظمی بیت سرانکشت اومانند عناب * کف دستش چو آیینه دهد آب * وعربیده معنای آخرده استعمال اولنمشدر ابن معاویه بیت واستمطرت لؤلؤ من نرجس وسقت * وردا وعضت علی العناب بالبرد ل عود الصلیب م عجایب البلدانده مسطوردر که بر نوع اغاجدر اکا آتش کار ایلمز ترسا آنکله لوته ایدرلر ومؤید الفوائدده مسطوردر اوج کوشه لی بر اغاجدر اطفاله تعویذ ایدوب کردننه بغلرلر که اویقوده قورقمیه ل مع الجیم * عوج م عنق اوغلیدر آنه سی حضرت آدم علیه السلام قزیدر اوج بیك بش یوز سنه عمر سوردی طوفان صویی آنك انجق بلنه چیقدی حضرت موسی علی نبینا وعلیه السلام زمانه دك دیرلدی حضرت موسی تیه صحراسنده ایکن بر طاغی یرندن قالدیروب باشی اوزرنده کتوردی که موسی لشکری اوزرینه براغه حضرت باری تعالی بر هدهده امر ایلدی اول طاغ پاره سی کبی اولان طاشی دلدکده طاش بوغازینه کچدی حق تعالی حضرت موسی یه امر ایلدی واروب عصا ایله طوپغنه اوردی دوشوب هلاك اولدی کذا فی عجایب البلدان ل مع الدال

المهمله * عطارد ع تحبغهٔ سیاره‌دن ایکنجی کوکبدر واقع بر یلدز در فارسیده تیر و دبیر فلک دخی دیرلر ابو المعانی بیت عطارد درازل مدح ثنایش * نوشته بود اندر چرخ اطلس ف عود ع معروف خوشبو اغاجدر وعربیده اغاجه دیرلر ع وما امایرنده یاش طورر کن عوده بنلمز کسوب قوریدقدن صکره دیرلر اعلاسی بو بیتدن فهم اولنور بیت سنکین وسیاه وسخت باید عود سست وسبک وسفید باید عنبر ف مع الراء المهمله * عذر ع ذال معجمه ایله صوج وکناهی وکستاخلغی دیلمك شیخ سعدی بیت بنده همان به که ز تقصیر خویش * عذر بدرکاه خدای آورد * وعربیده دخی کلور حسین الجزری * قطعه * ونازح عن سواد العین محتجب * ناء غدا من سوید امهجتی دان * حلف التجنی کانی فی جنایته * مما اقیم له عذرا انا الجانی * لامتع الله انسانی برؤیته * ان راق من بعده لی وجه السانی * یقال اعذر من الذنب واعتذر ایضا ای صار ذا عذر والاعتذار ایضا اقتضاء البکارة المعذرة بالضم بوزن العسرة البکاره یعنی قزلدلکلری حالته که بکر قزلرده اولور و آنك امو زنده بتن قیللر ودپلك دیدکلری زحمتك محلی جمعی عذر کلور ودخی کواکبدن بش یلدزدرکه کهکشان آخرنده اولور ویقال عذرة الفرس شعر ناصیته وقیل عذرت الدابه شعر یفیض علیه الراکب عذر کو به چغتایده قولماق دیرلر سبعهٔ سیاره‌ده فرخ شاه سفر آرزو ایتدکده آته‌سی حیرت شاه ایتدی بیت کیم بوکون تانکالیق بولو بتورمیق عمرو جان عذرینی قولو بتورمین ف عسار ع درویشی ف عسر ع دشواری ف عمر ع معروف خواجه حافظ بیت بی عمر زنده ام من واین بس عجب مدار * روز فراق را نهد در شمار عمر ف عنصر ع اصل جمعی عناصر کلور ف عور ع واو مجهول ایله چپلاق برهنه معناسنه ابو المعانی * قطعه * عجب حالست عجب حال زمانه * شود هر عور و جاهل صاحب جاه * کند هرچند کوشش اهل عرفان * نیابد نان وجامه میکشد آه ف مع الزاء المعجمه * عودسوز ع یعنی مجمر که بخوردان دخی دیرلر میرنظمی بیت سینهٔ من کشته کو یا عودسوز * شد جکر عود و بسوزد شام و روز ف مع القاف * عمق ع مغاك یعنی چقور یر وهر نسنه‌نك دیکلکی ف عنق ع کردن یقال ما ارخص الناقه لولا الملعونه فی عنقها ف مع المیم * عذر قدم ع اول تواضع که کلان آدمه اولور کلدوکی شکری ایچون ف مع النون * عترفان ع سکون تاء مثناة وفتح راء مهمله وفا ایله خروس دیمکدر وله بیت سحر که زده بانك چون عترفان * ببستند محل همه رهروان * ف عنوان ع سکون نون وفتح واو ایله یعنی نشان مکاتبات وهر نسنه‌نك ابتداء وصنعی ونامه اولنه یازیلان القاب وله بیت رسید ست نامه بان ذوفنون * همیخواند عنوان پیش از درون * ف عقدتین ع یعنی راس وذنب ف عمان ع تاج الاسامیده مرقومدر که بر موضع اسمیدر وعجایب البلدانده بر قصبه آدیدر ضحار دخی دیرلر کنار دریاده واقع و فرهنکلرده بر دریا آدیدر ف مع الواو * علو ع بزرکواری و بلند شدن و بروز چیزی ف مع الهاء * عجه ع یمرطه ایله ایدرلر بر نوع طعامدر ف عجاله ع پیش خورد ف عجمه ع بستکی زبان ف علم ع سازکاری وآمادکی ف عراضه ع راه آورد ف عروه ع انکلهٔ پیراهن وکوشهٔ هرچیزی ف عزله ع جدایی یعنی آیرلق ف عسره ع دشواری ف عصابه ع فتح صاد مهمله وباء موحده ایله زنان باش باغی ایتدکلری نسنه مولانا هاتفی درصفت زنان بیت همه سرو بالا

سر وبالاوكيسو كمند * همه پرنیان پوش عصابه بند عضاره كنجاره ودخی هرنه كه صقیلوب طمليه وقیل آب حنا علقه اترچیزی عمه آنكه در سختیها بدو تكیه كنند چون درمانند عفه فتح فاء مشدده ایله پوست بره یعنی قوزی كوركی كه تویی غایت قصه وقورجق اولور تركیده بغته دیرلر استادرودكی بیت روی هریك چون دوهفته شكل ماه * جامشان عفه سموری شان كلاه عقده سكون قاف وفتح دال مهمله ایله بمعنی كره یعنی دوكم مولانا جامی بیت مهرهایش زفلاع مهره ربای * عقدهایش زمانه عقده كشای عنجه سكون نون وفتح جیم ایله بمعنی كردكردن یعنی جمع ایتمك وسرشتن دخی یوغرمق كذا فی المجمع مثال معنی اخیر ابوالعباس بیت هیچ ندانم بچه شغلی مكر * ترف همه عنجه كنی باشكر * ترف اكشی یوغرده دیرلر مع الیاء * عربی اسم صمره تعبد وقیل صنم عركی دشواری عقبی آخر عمر وسرانجام ویاداش علی بلندی وبزركواری عوری واوفارسیله برهنكی * ارباب وقوف وشعوره مستور دكلدركه بوبیش حرفده تحریر اولنان لغاتك معناسی عامه عالمك معلومی وبالجمله خواص وعوامك مفهومیدر انجق بوفقیرك مقصودی علت ثلثه یی اجرا ایلكدركه اولا ارباب لغت متقدمینك بعض اختیار ایدنلر سروری عجم كه مجمع الفرس صاحبیدر وامثالنه متابعت ثانیا حروف هجاده نقصان بولنمامق ثالثا فارسیده استعمالی شایع اولانلری بیاندركه كثرت استعمالدن كندولسانلری منزلهسنه تنزیل وكند واغنتلری مثابهسنه تحویل اولندوغی بیاندر بوبابده مرادحقیر عرض هنر دكلدر اهل عرفانك كال كرملرندن درخواستدركه باب دخلی سد وكرقبولی میان انصافه شتن ایدوب عندرمز مقبول بیورهلر چونكه بومجموعه لغت برصاحب دولتك نامنه اولیوب بلكه خالصا لوجه الله الكریمدر منظور نظر معارف موفور اولدقده همم معالی شیملرندن نیاز اولنورکه برفاتحه شریف ایله روحمزی شاد بیورهلر باب الغین المعجمة المفتوحة مع الالف * غبا فتح باء موحده ایله بوزن هبا بمعنی والهوحیران ومدهوش بی اذعان ابوالمعانی بیت غلوی حسن جهانسوزمیكند اقبال * نكه كننده شودواله وغبا فی الحال * عربیده اوصی كید و ب متضجراولمغه دیرلر غجفا سكون جیم وفتح فا ایله قطاس كه جنك ایامنده آتك بوغازی التنه بغلرلر استاد بیت بركردن خنك بسته غجفا * آراسته بكستوان سراپا غرا فتح راء مهمله مشدده ایله ممتاز وفاخر وخودپسند معناسنه یقال الغرا ایضا حسن والغراء المنع وچریش وتوتقال معناسنه یقال غروه الجلد ای صفته بالغرا خواجه سلمان بیت پیش ازان زیبا وغرا آمدست این نظم من * كرده ضم بانظم غرا برنتابد پیش ازین * عربیده دخی فتحه وكسره ایله ده برمعنایه استعمال اولنور غراما فتح راء مهمله ومیمله ایكی دانق اغری وزندر غرما دخی دیرلر غرشا سكون راء مهمله وفتح شین معجمه ایله تندی وغضب وقهر معناسنه كه غرش وغرشی دخی دیرلر ابوالمعانی بیت بلطف طبع باید لطف كفتار * مكن غرشادل كس رامیازار غرما سكون راء مهمله وفتح میمله بمعنی غراماء مرقوم غروا سكون زاء مهمله وفتح واو ایله بونلامش قلم كه عربیده یراعه دیرلر ابوالمعانی بیت چنانست آنكه بی تأدیب استاد * كه باشد درنوشتن كلك غروا * غورا سكون واو وفتح راء مهمله ایله بمعنی

سخن بد وگفتار یاوه یعنی ژاژخایی وله بیت مکو غوراسخن کر هوش داری * چنان هم مشنو ازکس هیچ غوزا کی غوغا یع ایکی معنایه کلور اول محاوره وهنگامه معناسنه که بومعنی جمله خلقک معلومیدر ابو المعانی بیت خاست غوغا بحث قدت در میان عاشقان * تا جهان باشد نخواهد هرکز این غوغا نشست * ثانی بمعنی جمعیت انجمن معناسنه که ترکستانده قریلتای دیرلر حکیم سوزنی بیت شه غوغای غوغاشکن کز نیروهم او * بنات النعش بر کردون زپروین بشکند غوغا * عربیده چکرکه یعنی جراد ورزایل ناسه ده دیرلر وعند البعض بعوضه یه مشابه بر سکسکدر لکن کسه یی اصیرو ب اجتز ویقال الغوغاء من الناس الکثیر المختلطون کی مع الباء الموحدة * کی غاب یع اوج معنایه کلور اول بقیه طعام شاه ناصر خسرو بیت زانهمه وعدهٔ نیکو بچه خرسند شدی * وی خردمند بدین نعمت پوسیده وغاب * بومعنایی مؤید شمس فخری بیت یقین که باشد سرمایهٔ غذای وجود * زخوان نعمت واحسان او نثارهٔ غاب * ثانی بیهوده وفاسد سخن حکیم اسدی بیت که اینسان سخنهای غاب آوری * همی چشم دانش بخواب آوری * بومعناده دخی شمس فخری بیت هر آن سخن که نه در مدح پادشاه بود * بود بنزد بزرگان روزگار چو غاب * ثالث خراب اولمش وجملدن قاشن نسنه کذا فی فرهنگ جهانگیری عربیده بیشه معناسنه حکیم فردوسی بیت خروشان وجوشان چو شیران غاب * بیامد دمان تا بنزدیک آب * واغاج ارسی ویرچتلغی ودخی طوداق التنده بتن قللرک یرینه دیرلر کی غبغب یع فتح غینین معجمتین وسکون بائین موحدتین ایله عربیده وعجمده مستعمل لغتدر صغرک بوغازی التنده صارقان دری اما عجمده بو یلرک چکه سی التندکی یومریجه یر معناسنه استعمال اولنور تخفیفا غبب دخی دیرلر بیت سخن غبغبش ما بنا کوش کفت * هلال آفتابی در اغوش خفت * ابو المعانی بیت آن عارض کلبرک تر یاسیم غبغب حسن وفر * هم چشم آهو رامکر برده دل وجانم نهان کی غبب یع بو زنسا بب غبغب لفظندن اختصار اولنمشدر حکیم خاقانی بیت بر غبب ودم خره خیز ور کاب باده ده * چون دمش از مطوقی چون غبش زاحمری کی غرغاب یع سکون راء مهمله وفتح غین معجمه ایله نعره وهای وهوی وآوازهٔ بلند ومهیب معناسنه ابو المعانی بیت غرغاب افتد در جهان از حسن عالمگیر تو * باید حذر از غمزهٔ خونخوار وچشم پر فتن کی غرقاب یع سکون راء مهمله وقاف ایله ایکی معنایه دز که اول صویه غرق اولنمش ثانی بمعنی کرداب که میان دریاده بعض یرده اولور بوایکی معنایه ترتیب اوزره ابو المعانی بیت غرقاب شد کشتیٔ دل در بحر بی پایان اشک * باید حذر از باد سخت افتادن غرقاب را کی غرب یع فتح راء مهمله ایله بش معنایه کلور اول ساغر شراب ثانی اوزم دانه سنه دیرلر بو معنی زاء فارسیله ده مرویدر ثالث قواق اغاجی رابع قوغه دن صو دوکلکه دیرلر خامس برعلتدر چارپا حیوانده اولور که مکه ی ویورننده اولان قیللری دوکیلور وسکون راء مهمله ایله ضد شرقی در کی غریب یع ایکی معنایه وطنندن آیرلمش کمسنه یه دیرلر خواجه حافظ بیت کفتم ای سلطان خوبان رحم کن برین غریب * کفت در دنبال دل ره کم کند مسکین غریب * ثانی بمعنی عجیب که عجب حاله غریب حالت دیرلر وله بیت بس غریب افتاده است آن مور خط کرد لبت * که جو در نگارستان خط

خط مشکین غریب * بو معنالر ایله عربیده‌ده استعمال اولنور لابن الخفاجة الاندلسی بیت ١٧٨
الالف شملینا مع اللیل انما * غریب بما کیه هناک غریب ﴿ غرْب ﴾ سکون زا ایله رسیله
اوزم دانه‌سنه دیرلر شمس فخری بیت از دست میر شیخ که از یمن او بود * لعل و عقیق روید
در زر بجای غرب ﴿ غیب ﴾ سکون یای تحتانیه ایله سلاح اوزره وجمع اولان آهن پاره‌یه دیرلر
غیبه دخی دینلور و دخی ضد حضور یعنی ظاهرده اولمامق ابو المعانی بیت راند خدای
غیب دان در شام حسرت حال دل * تا صبح سوز دنار غم تا شب کشند دردو الم * عربیده هر
نسنه‌که حضور کده اولمیه کل ما غاب عنک معناسنه الغیب ما کان عن الغیوب وقیل للغایب
غیب کما قال للعادل عدل وللزایر زور تفسیر معالم الغیب سره اهل السموات والارض ﴿ مع التاء
غ ت ﴿ غارت ﴾ فتح راء مهمله ایله یغما و تاراج ابو المعانی بیت کرده غارت ملک دل دزد نگاه
چشم مست * برده همواره متاع صبر در دل هر چه هست * لغت مشترکه در عربیده دخی یغما
معناسنه‌در و بر معناسی بوکمکدر ایپ اولسون غیری اولسون یقال حبل شدید الغارة ای
شدید الفتل ﴿ غلت ﴾ سکون لام ایله غلتیدن دن فعل ماضی‌در یوالندی معناسنه میر
نظمی بیت سر اعدا بخاک و خون غلتد * بزیر پای اسب قهر ش افتد * عربیده فتح لام ایله
حسابده یا کلمغه دیرلر غلط کبی یقال الغلت فی الحساب والغلط فی القول و سکون لام ایله الاقالة
فی الشرا اغلتنی ای غلتنی بالشتم والضرب والقهر والغلتة اول اون اللیل ﴿ غمرات ﴾ سکون
میم وراء مهمله ایله ایوا معناسنه که آیی و بهی دخی دیرلر عربیده سفر جل دیرلر و عربیده بر معناسی
دخی الغمرة بالفتح شدت و زحمت ومنه غمرات الموت ای شدایده ویقال الغمر الزحام من الناس
والماء والجمع غمار الحرکات الثلثة فی العین یقال دخله فی غمارهم ای فی جماعتهم وکثرتهم والغمرة ایضا
لاینهال فی الباطل واللهو ﴿ غنیمت ﴾ کسر نون و سکون یای تحتانیه ایله ایکی معنایه‌در اول غازیلر
کفاردن آلدقلری مال جمعی غنایم کلور ثانی خصومت معناسنه‌درکه غنیم خصم معناسنه‌در
بو ایکی معنایه میر نظمی بیت بداند یشت اکر کردو غنیمت * شود بر دوستان جانش غنیمت
غ ج ﴿ مع الجیم * غارج ﴾ کسر راء مهمله ایله بوزن خارج صباح وقتنده ایچیلن شراب شمس
فخری * قطعه * شهنشاهی که او را دائما هست * بسری عالم علوی معارج * مدام از غارجی
از جام دولت * در انداز دد اش هنکام غارج * مؤید الفضلاده فتح راء مهمله ایله بوزن غارت
مرقومدر غارجی ساقی معناسنه اولدوغی فرهنگ جهانگیریده مسطوردر ﴿ غالج ﴾ کسر
لام ایله بمعنی غارج مرقوم ﴿ غرفج ﴾ سکون راء مهمله و فتح فا ایله درمنه یعنی یونجه‌که قوریدقده
آتش دوشوب یانه کرفج دخی دیرلر کذا فی المجمع ﴿ غرونج ﴾ ضم راء مهمله و واو معروف و فتح
تاء مثناة ایله بمعنی ترفنج مرقوم یعنی بادخایه کذا فی اللغه ﴿ غرنج ﴾ فتح راء مهمله و سکون
نون ایله بلغور آشی و یا الکز بلغور ده دخی دیرلر بعض نسخه‌ده تنوردن اتمک واتجیقاره‌جق اکری
چنکال شاعر مثال اول بیت در میان پای آویخته چنان * کشته خر چین بر هوا در وی غرنج
﴿ غفنج ﴾ فتح فا و سکون نون ایله چشمه‌لرده و بعض یوللرده و زرنده واقع بیکارلرده اغاجدن اوبلمش
صوصوق و بعض فرهنگلرده اهل سفرک بلغار یدن صومق دیدکاری دری برداق و دخی یونقدا ایتمکی
قاشق کبی ایدوب آنکله طعام یرلر کذا فی المجمع ﴿ غلج ﴾ سکون لام ایله ایکی معنایه‌در اوله

قپو وپنجره مقنادرینه میلنان ورزه که دمردن اید رلر شمس فخری * قطعه * ایاشاهی که کز
حکمت بخواهد * قرنقل رادهد خاصیت ثلج * چنان این شد ازعدل تو آفاق * که برکنند
اژدرها همه غلج * ثانی دریاده اولور بر بوجکدر سنك کبی بعض فرهنکده تسمیع بوجکی
منقولدر عربیده ازغوناق وصوایچدکدن صکره دل ایله یلاعماق ودخی آت لنکانیوب دوز
اشوب کتمك یقال تغالج الحمار اذا شرب وتلمظ بلسانه والتغالج البغل وغیره مغلج سلالدوفرس مغلج
اذا جری جریا لا یختلط فیه ﴿ غلفج ﴾ سکون لام وفتح فا ایله یعنی زنبور سرخ یعنی اشك
آروسی که آنلردن بال حاصل اولمز شاعر بیت چون زلف نوشم بمی بخشم بنا * همچو غلفج
نیشی بر جام مزن * شمس فخری حرکت لام وسکون فا ایله کتوردب بو بیتی نظم ایلمش بیت
زبیم شه نیارد زو غلفجی * بیالین زیان بر هیچ منفجی * وفرهنك حافظ اوبهی ده که تحفة الاحبابدر
بمعنی زیلوی سرخ منقولدر وهم جیم فارسیله نقل اولنمشدر ﴿ غلیواج ﴾ کسر لام وسکون
یای تحتانیه ایله چیلاق که غلیواژ دخی دیرلر شمس فخری * قطعه * هر تیرکه از شست قضا وقدر آید
پیشش تن بدخواه شهنشه بود آماج * پیوسته همای ظفر وفتح نشسته است * بر کنکرهٔ
قصر جلالش چو غلیواج ﴿ غنج ﴾ سکون نونله اوج معنایه در اول نازوشیوه معناسنه
شمس فخری * قطعه * سبنج دهر را در خرمی دان * همی بر عدوی زمانه ولشکر وکنج * همیشه
تاکه خوب آید ز خوبان * دلال وناز همچون شیوه وغنج * ثانی حرکت نازکانه که بر نوع مقبول
شیوه در خواجه سلمان بیت در شبستان غبار موکب منصور او * شاهد نصرت بصد غنج
ودلال آید برون * ثالث بر نوع الاجه چوال معناسنه شاه ناصر خسرو بیت همچون که روی
سوی بلند وسوی مسجد * آکنده بکاوس دو خرواری غنجی * کتاب السامی فی الاسامیده
غنج مانند خرچین بر چوالدر که عربیده خرجه دیرلر ضم خاء معجمه ایله اما شمس فخری معیار
جمالیده سرین مردمان وحیوانات روایت ایلمش ولفظ سنجه قافیه ایلمش بیت بفرمانش
حیوان وانس وپری * همه داغ دارند بر سنج وغنج ﴿ مع الجیم الفارسی * غیچ ﴾ سکون غچ
یاء موحده ایله صوایوکیلن چقور یره دیرلر که آبکیر وکو دخی دینلور ﴿ غرمچ ﴾ سکون راء
مهمله وفتح میمله یارلمش بغدای که دوکیلوب تا بوغندن چقمش اوله بعض فرهنکارده سیاه دانه
معناسنه در بو معنایی مؤید شاعر بیت جوی ز خرمن توبه ز کشت خرمن عمر * کدای دانه خال
توام نه از غرمچ ﴿ غریفچ ﴾ کسر راء مهمله وسکون یای تحتانی وفتح فا ایله ادات الفضلاده
باتلاق معناسنه که غریفش وکل ولای دخی دیرلر میر نظمی بیت هر آنکه از طریق راست
شد دور * غریفچ رافتد همچون خرکور * مجمع الفرس بمعنی چچله مسطوردر ﴿ غفچ ﴾
سکون فا ایله ایوضه ارلمش قالیچ یعنی زیاده کسکین اوله بیت ابو اسحق بهر دفع دشمن * همی
تا بر کشیده ست آبکون غفچ * مجمع الفرس بمعنی سندان مذکوردر ﴿ غلغچ ﴾ سکون
لام وفتح غین معجمه ایله قولتق التنی برمق ایله قجقلمق معناسنه که غلغلیچ وغلیچ وغلج دخی دیرلر کذا
فی فرهنك جهانکیری ﴿ غلغلیچ ﴾ سکون لام اول ویای تحتانی وفتح غین ثانی وکسر لام ثانیله
بمعنی غلغچ مرقومدر معناسنه که عربیده دغدغه در کسر دالین وسکون غین اول وفتح ثانیله شمس
فخری بیت دیله بدخواه مملکت دائما در کریه باد * تاکه بی سنك خنده آرد طفلکانرا غلغلیچ *

غلغایج * خراسانیلر اکا کلفوچه دیرلر استاد لبیبی بیت چنان بد انم من جای غلغایج کوش ١٧٩
کداو یمانش اول زخود شود بیهوش ل غلیج ع سکون لام اول وکسر ثانی وفتح میمله بمعنی
غلغایج مرقوم که غلغلیچه دخی دیرلر حضرت مولانا قدس سره بیت ز با مداد کسی غلیج
میکندم * خلاف نیست که من باشتاب خندانم ل غلیج ع سکون لام وفتح میمله بودخی
آنلر کبی دریعنی غلغایج مرقوم معناسنه ذو قریع الدهر بیت مکن غلیج مرا ازبهر خنده * که چشم
از بهر تو در کریه دارم * فرهنك جهانکیری صاحبی مولانا یوسف انجوی مذکور ذرت لغت که
برمعنایه در با اول مکسور بثانی زده دیو ضبط وتحریر ایلمشدر اما مجمع الفرس وسائر لغتلرده
مفتوحه ده ذکر اولنمشدر اقل اکثره تابع اولمغله بوفقیر روایت کثیره یه تابع اولوب مفتوحه ده
ایراد ایلدم ل مع الدال المهمله * غرد ع سکون راء مهمله ایله بوزن مرد بمعنی
خانهٔ تابستانی یعنی یاز اوده هوا کلیجك یرکه باد غرد وباد کیرد دخی دیرلر استاد لطیفی بیت
این طاق ورواق وصفه وغرد * سودی نکند بزاری ودرد * ابو شکور بیت بسا جای کاشانه
وخان غرد * بدواندرون شادی ونوش درد * عربیده فتح راء ایله آواز نغمات وکسر راء ایله کاه
ل غرقد ع سکون راء مهمله وفتح قافله سنجان دکنی معناسنه درکه عوسج دخی دیرلر ل غرود ع
ضم راء مهمله وواو معروف ایله ل غرید ع کسر راء مهمله وسکون یای تحتانیله اول عورته
دیرلر که عروس ایده لر بکارتی بولنمیه ابو العباس بیت زم وزملك چو عروسی که غرود آمده
بود * بازآنسوی برندش که از پسو بازی * شمس فخری * قطعه * دختر ابکار من در مدح
شاه * هست عذرا نیست بی شبهه غرید * تا ببینند یکنظر رخسارشان * روح قدسی جان
برکند آورید * ادات الفضلاده یای تحتانی یرینه باء موحده ایله بوزن فرقد مسطوردر
ل غرغند ع سکون زا ونون وفتح غین معجمتین ایله ایکی معنایه کلور اول چوللك
معناسنه حکیم سوزنی کفته در زبان فرزندش که هنوز از مادر تزاده است بیت آورد پیامی که
زماتا تو برفتی * در خانهٔ ما پیش نه دو دست نه غرغند * ثانی برنوع سختیان درکه غرغن
دخی دیرلر ل غرشید ع کسر زاء معجمه ایله اکا دیرلر که آدم ویا حیوان کند وجنسی ایله بیله
اولوب قالقه استاد کسایی بیت زاغ بیابان کزید چون به بیابان زغید * باد بکل برزید کل
بکل اندر غرشید ل غمند ع فتح میم وسکون نونله غمناك معناسنه که اصلی غم مند ایدی تلفظه
آسان اولمق ایچون برمیم حذف اولنوب غمند دیدیلر ابو المعانی بیت ای ماه روبا خال وخط
دلداده ات زار وغمند * این بوده است رسم ازل عاشق همیشه در غمند ل مع الراء المهمله ع
ل غاتفر ع سکون تاء مثناة وفتح فا ایله اوج معنایه کلور اول ترکستانده برشهر آدیدر
محبوبلری غایت چوق اولور حکیم ازرقی بیت پری ندارد رنك شکفتهٔ کل سرخ * پری
ندارد بالای سرو غاتفری * مزبور شهرده موزون ولطیف سرو اولمغله سرو غاتفری دیرلر
استاد منصورینك بو بیتندن فهم اولنور بیت سرای وباغ تو آراسته بسرو بلند * چه سرو
کاشغری وچه سرو غاتفری * ثانی شهر سمرقند محلاتندن بر محله آدیدر حضرت مولانا
قدس سره بیت کفت وکوی او کدا مست وکندر * او سر پول کفتکوی غاتفر * ثالث
توران بهادرلرندن برمبارز آدیدر حکیم فردوسی * مثنوی * کوی غاتفر نام سالار شان

بجنك اندرون تا چو دلبر شان * چنين گفت با سر کشان غا تفر * که ما را بد آيد ز اختر پسر *
غار و غور يعنی هرج و مرج و فتنه و آشوب حکيم سنايی بيت هر که انبارنه چو مور
بود * نه همانا که غار و غور بود غار يعنی مغاره و طاغ انکرنده او يلمش اولكيه يركه ايام
شتاده ايچنه قويون و صغر قورلر وکاهی بو جيلر شدت شتادن قونوب ياتورلر غدار
دال مشدده ايله غدر ايدیجی در غدردن مبالغه ايچوندر غدر فتح دال مهمله ايله بوزن
هدرجبه جامه معناسنه که کدر دخی ديرلر کاف فارسيله وعربيده سکون دال مهمله ايله نقض
عهد وخيانت وترك وفا ايتمك وقرانكولق اولمق يقال غدره ای نقض عهده وغادره ترکه وغدرة
الليل ای ظلمت فهی غدرة وايضا الموضع الكثير الحجارة غرار معروف يكی قلندن طوقنمش
جوال ابو المعانی بيت شهی که در کرمش کس نيايد ست جهان * بكيل در دهد و باغرار
زر بخشد غر روسبی وقحبه عورت معناسنه ابن يمين بيت طمع چون بريدم من
از مال خواجه * زنش غر که خودرا کم از خواجه داند غربير سکون راء مهمله وكسر باء
موحده ايله ياى ساكنه ايله يعنی غربال شاعر بيت ز آسياب فلك آرد برف بيخته شود *
سحاب کشته چو غربير آسيابانی غرغر بفتح غينين معجمتين وسكون رائين
مهملتين ايله قيو اغزنده صو چکمك ايچون ايتدکلری اغاج چرخه که انکا ايپ صاريلور غرغره
وغلتك دخی ديرلر حکيم خاقانی در قسميه بيت باوج پای و پيا چال وغرغر ونشکوه * بنايره
بمكوك وتبار و پود و بتاب غفر فتح فا ايله بوزن نفر اول اغری يه ديرلر که الم واضطرابی
شديد اولوب زحمت ويره واورتمك معناسنه در ومنازل قمردن بر منزلك اسميدر غفر دخی ديرلر
هورنك بالدرنده واعضاسنك غيرنده اولان قل معناسنه در ودخی خسته افاقت بولدقدن صكره
نکسنه ديرلر بوکه چغتايده آجيغ ديرلر مير عليشير بيت ايستارم العليغه قغايمن چوچوك جانيم
فدا * ای نوايی آنکاديرمين کيلما کای ناکاه آجيغ غمخوار و غمخور کلاهما بسكون الميم اوله
فتح خاء وواو معدوله ثانی ضم خاء و واو معروف ومعدوله ايله دخی اولور غم يجی معناسنه در کمال
اسمعيل بيت چيست اين بی عنايتی بامن * چون توبی اهل فضل را غمخوار * مثال ثانی
بوزن مسرور استاد لطيفی بيت توبی اندر جهان سر سرور * توبی اهل کمال را غمخور *
غمكسار سکون ميم وضم کاف فارسی وفتح سين مهمله ايله غمخوار معناسنه در اما
معنای ترکيبی دافع غم ديمکدر که کساردن بمعنی كذاشتن وكذشت قودی معناسنه در ميرنظمی
بيت بده ساقيا آن می غمكسار * کشيد ست دل محنت روزکار غميار سکون ميم
وفتح يای تحتانيه ايله غمناك يعنی دائما مغموم اوله معنای ترکيب غم دوست ديمك اولور ميرنظمی هروی
بيت آنچنان دل کشيده است غم يار * دشمنان کشته شادی وغميار غنجار سکون
نون وفتح جيم ايله قزللق که زنان يوزلرينه سوررلر فكر وكلكونه دخی ديرلر استاد فرخی بيت ز دود ختر
ودو زنش را فرو کشيد از نيل * بخون لشكر او کرد خاك را غنجار غنجر سکون نون
وفتح جيم ايله بمعنی غنجار مرقوم که غنجار و غنجره دخی ديرلر استاد کسايی بيت لاله بغنجر سرخ
کرد همه روی * از حسد خويد برکشيد از ان نيل غور سکون واو ايله بمعنی الم
شديد که غفر دخی دينلور ابو المعانی بيت چو غور محنت و مشقت کشيده ام چندين * برفت

برفت عمر نرسیدم بغور این محنت * عربیده اون بش قغیر مقدارنه دیرلر ﴿ غیار ﴾ فتح یای
تحتانیله دیار عجمده طائفهٔ یهود سائر ناسدن امتیاز ایچون دوش جامه‌لرینه بر پارچه صاری
رقعه دیکرلر حکیم خاقانی بیت یهود آسا غیاری دوز بر کتف مسلمانان * اکر شان بردر اغیار
دین بینی بد ربانی * کمال اسمعیل بیت بقهر او که سپهر بلند را بر دوش * ز زرد رقعهٔ
خورشید وماه دوخت غیار ﴿ مع الزاء المعجمه * غاز ﴾ بوزن ساز بش معنایه کلور اول
پنبه معناسنه در حکیم سوزنی بیت ز بهر بافتن تار و پود مدحت تو * برند غاز سخن شاعران غ ز
زغوزهٔ من * غوزه پنبه‌نك قوزاغنه دیرلر ثانی اوردك بیوکنه دیرلر ترکیده قاز دیدکلریدر
ثالث یعنی شکاف یعنی یاریق بو ایکی معنایه حکیم سوزنی * قطعه * غاز اکر پهلو زند بر باد
عدل پهلوان * چرخ وعنقوار متواری شود از بیم غاز * صعوه در ظل همای عدل وداد
پهلوان * مرعقاب ظلم را پر بردرانند غاز غاز * رابع یعنی نیاز یعنی ربط طریقیله یلوارمق
حضرت مولانا قدس سره بیت شود رمی همه غاز وشود رمی همه ناز * شود رمی همه نار
وشود رمی همه نور * خامس کهنه یوکی آتوب اکیرمك ایچون آسان وآماده ایلکه دیرلر
﴿ غازغاز ﴾ اتباع الفاظ قبیلندندر بومقوله مکرر استعمال اولنور کلمه‌لر چوقدر تار ومار
معناسنه در کذا فی فرهنك جهانکیری اما مجمع الفرسده ازهم شکافته یاریلوب بربرندن
آیرلمش وباز رفته کیرو کتمش معناسنه در یعنی تخته وامثالی نسنه‌لر یاریلوب اراسی آچق اولسه
آکا دیرلر بو معنایی مؤید تاج بها بیت روی نشوی نکنی یك غماز * کافری ای کون زنت غاز غاز *
﴿ غباز ﴾ فتح باء موحده ایله یعنی چوب دست شاه ناصر خسرو بیت آنکه بر فسق ترا
رخصت داد دست وجواز * سوی من شاید اکر سر شن بکوبی بغباز ﴿ غلبیز ﴾ سکون
لام وکسر باء موحده بعده یای ساکنه ایله غربال معناسنه در شیخ عطار بیت کر خاك زمین
جمله بغلبیز ببیزند * چه سود که یکذره نیابند اثر ازمن ﴿ غماز ﴾ میم مشدده ایله ایکی
معنایه کلور اکرچه لفظ عربیدر اما فارسیده غایت شایعدر اول برکسنه‌یی برکسنه‌یه قوولایجی
ابو المعانی بیت مشو غماز اکر ترسی ز یزدان * خداوند عیوب بنده پوشد * ثانی استعمال
طریقیله شعرا چشم محبوبه استعاره ایدرلر خواجه حافظ بیت اشك غماز من ار سرخ برآید
چه عجب * خجل از کردهٔ خود پرده دری نیست که نیست * ابو المعانی بیت چشم غماز م
کند ظاهر بجانان دود دل * کرنکوید حال عاشق او که کوید یار را ﴿ غمز ﴾ سکون میمله ایکی
معنایه کلور اول قوولمق ثانی کوز قیمق دلبرانك کوزنده بر حالتدر که غمزه دیرلر بوندندر میر
نظمی بیت کند آن چشم ساحر عاشقان غمز * بتحریك فتن را میکند رمز * وعربیده الغمزة
بسکون المیم صقمق عصر کبی وطوار آغریوکدن ایاقلرین شاشرمق وفتح میمله مالك وطوارده
کمی وتحرکی بدر الدین یوسف ابن لولو بیت تسارقنا باللحظ خوف رقیبها * فاوله الخطا وادنه غمزا
﴿ مع الزاء الفارسی * غاژ ﴾ ایکی معنایه‌در اول اغزی بیوك کمسنه ثانی حریص غ ژ
دنیا وطمع کار معناسنه شمس فخری بیت ارس جرعهٔ دان بنزدیك یم * جهان لقمهٔ
دان بنزدیك غاژ ﴿ غرژ ﴾ فتح زاء فارسیله بر آجی اوتدر حیوان یمز میر نظمی بیت
ندیدم آنچنان در جنس حیوان * کیاهی کز غرژ باشد خورد آن ﴿ غرش ﴾ کوت اوستنه

معروشوب كتمك حضرت مولانا قدس سره .بيت كر تو باشى راست وراشى تو كژ *
بيشتر ميغيژ اوراپس مغژ ﮒ غليواژ ع كسر لام وسكون ياى تحتانيله بمعنى غليواج مرقوم
يعنى چيلاق استاد لطيفى .بيت مكواى ژاژ خاى بيهوده ژاژ * ببانك بد تو از بانك غليواژ *
غَس ﮒ .مع السين المهمله * غرس ع سكون راء مهمله ايله .بوزن ترس زبان پهلويده خوشهٔ
غله يعنى بشق كذا فى فرهنك جهانكيرى اما مجمع الفرسده بمعنى خشم وغضب مسطوردر
فارسيده دخى نشاندن درخت معناسنه در وكسر غين معجمه ايله دكلمش اغاج وشول جامهٔ
رقيقه كه انه سندن ولد ايله معا خروج ايدر غرس فارسيده نهال جوزه ديرلر يعنى كنج وتازه
غَش دكلمش اغاج فدانى ﮒ مع الشين المعجمه * غاش ع عاشق وصادق ومبتلاى محبت معناسنه
منصور شيرازى .بيت .بباغ حسن كل تازهٔ عذار ترا * هزار چون من بيچاره هست عاشق
غاش * ودخى دوست موافق معناسنه در شمس فخرى جانبدار معناسنه روايت ايدوب
.بو بيتى نظم ايتمشدر .بيت چكونه دوات آن دركهش كند دوروى * بدين صفت كه بدين
دركهيست عاشق غاش * بعض فرهنكده دوست دوروى معناسنه ده روايت اولنمش بو بيتده
اول معنايه دلالت واردر استاد رودكى .بيت خويشتن پاك دار از پرخاش * هيچ كس را
مباش عاشق غاش * بو بيتلردن فهم اولنور كه يالكز غاش معانىٔ مرقومه ده استعمال
اولنميوب لفظ عاشق ايله تركيب اولنه وفرهنك جهانكيريده خوشهٔ غوره وتخملق خيار
معناسنه ده مرويدر وفرهنك ميرزا ابراهيمده بمعنى پليد طبع يعنى كج فهم وكند ذهن واداة
الفضلاده بمعنى شور وغوغاى سخت مسطوردر ﮒ غاوش ع فتح واو ايله بوزن آتش تخم
ايچون بوستانده آليقونلمش خيار بزرك معناسنه شمس فخرى * قطعه * مريخ راحمل
سان كردند حمل قربان * هركه كه بزركانت بر بسته اند تركش * پاليز حشمتت را چون وقت
زرع باشد * از پيكر مه ومهر آرد سپهر غاوش ﮒ غاووش ع ضم واو اول واشباع ثانيله
خيار بزرك كه بوستانده تخم ايچون قونلمش اوله استاد لطيفى بيت هر روز اوز حسرت كير وكلان
وسخت * درسبزه زار كردد وغاووش ميخورد ﮒ غراش ع فتح راء مهمله ايله اوچ معنايه
كلور اول بمعنى خراش ميرخسرو * مثنوى * بسا كبرا كه پيش بت بتسليم * بزيرآنٔ مشد
خوش بدو نيم * تو كرم عشق لافى از بر دوست * غراش سوزنى نماى در پوست * ثانى
بمعنى خشم ثالث بمعنى غم واندوه كذا فى فرهنك جهانكيرى ﮒ غرش ع سكون راء مهمله
ايله تندى وخشم وغضب معناسنه استاد رودكى .بيت كر نه بدبختىٔ مرا كه فكند * .بيكى
تجاف جاف رود غرش * فرهنك ميرزاده بو ايكى لغت دخى خشم وخراش معناسنه در اما
فرهنك زفانكو يادده غرش بالفتح خشم وخراشيده وغراش خشم آلود معناسنه در واداة
الفضلاده مذكور لغتك ايكيسى دخى سين مهمله وغراش كسر غين ايله وغرش ضمله مرويدر
ﮒ غرمانوش ع سكون راء مهمله وضم نونله ترخون معناسنه در اما بعض فرهنكده عاقرقرحا
مرويدر كذا فى فرهنك جهانكيرى ومجمع الفرسده ينه ترخون معناسنه در اما ضم غين معجمه ايله
مضبوط ومرويدر ﮒ غرواش ع سكون راء مهمله ايله چولاه آلتلرندن براوتدر سپوركه
كبى ايدوب طوقنجق ايلاء دستكاهده ايكن اوزرينه صو سپرلر وزه آنكله آها رايدرلر حكيم سوزنى

سوزنی بیت چولاهه کارمانده کونی * غرواش نهاده برقفاوه * وله * قطعه * یا قوتی چولاهه
بمردودو بسر ماند * یك پایچه برماند دکر پایچه درماند * باکون مغاك بدران پایچه برفت
تا پایچهٔ باریش چو غرواش پدرماند * وفتح رایله غراش مرقوملك اوچ معناسیله مترادفدر
ل غریفش م کسر راء مهمله وسکون یای تحتانی وفتح فایله بمعنی کل ولای یعنی قره بالچق که
غریفج دخی دیرلر ل غش م امرنمك رشك معناسنه ودخی بایلمق یعنی بیهوش اولمق بوایکی
معنایه ترتیب اوزره ابو المعانی بیت همصحبت من باش که رقیبان تو از غش * باشند همه
ازحسد لطف تودرغش * عربیده اورتمك سترکبی ودخی صافی اولمیوب قاریشق اولمق وینه
بالکسر خیانت اتمك ویرامزاولمق ل غنجرش م سکون نون وجیم وفتح راء مهمله ایله
ل غنجرش م سکون نون وجیم وراء مهمله وفتح میمله ل غنجموش م سکون نون وجیم
وضم میمله کاهم بمعنی ضفدع یعنی قوربغاکه بك ورنکل وغوك دخی دیرلر کذا فی فرهنك جهانکیری
اما مجمع الفرسده ضم غین معجمه ایله منقولدر ل مع الفاء * غف م بمعنی موی جعد یعنی غف
قورجق صاچ شمس فخری بیت مشاطهٔ دست تو ظفر را بکشاید * درمعرکه از باد صبا
رایت توغف * بو معنایی مؤید اسناد لطیفی بیت بر سر آن سرو هنه موی غف * دود دل کز
آتش خدش بتف ل مع القاف * غیداق م سکون یای تحتانی وفتح دال مهمله ایله غق
دشت قپچاق قربنده بر موضع اسمیدر وآنده غایت سخت وراست اوق ایدرلر نیر غیداقی دیرلر شویله که
طاشه اورسه‌لر قرلیوب تأثیر ایدر کذا فی المجمع ل مع الکاف * غاك م فتنه وآشوب
معناسنه‌در کذا فی فرهنك جهانکیری ل غاکوك م ضم کاف عربی وواو معروف ایله کا نکره غك
دانه‌سی شمس فخری بیت درکا نکره غلامانش * پیکر اختران بو غاکوك ل غالوك م
ضم لام ایله ده کا نکره دانه‌سنه دیرلر خصوصا هر نسنه که مدور اوله آکا دیرلر عمو ما خسروانی
بیت کا نکروهه زرین بچرخ کشته هلال * ستاره یکسره غالوکهای سیم اندود * حکیم
فردوسی بیت که افکند نخچیر بر دشت وراغ * کهی زد بغالوك بر میغ ماغ ل غایوك م ضم
یای تحتانیله غاکوك وغالوك مرقوم معناسنه کذا فی المجمع ل غبوك م ضم باء موحده ایله
شبانه ایچلن شراب یعنی کیجه بزم باده اولوب عیش ونوش معناسنه ابو المعانی بیت ای شبه
حسن زبندهٔ مکر زان بکشب * از سر لطف بیا تا که خم با تو غبوك ل غدرك م سکون دال
وفتح راء مهمله‌نین ایله هنده مخصوص بر نوع سلاحدر که دردیرلر ل غزاك م فتح زاء فارسیله
رایحهٔ بده دینلك اولورسه ابو المعانی بیت بر همه روی زمین میرود از جسم بدش * که سراپای
وحوش شده آلوده غزاك ل غساك م فتح سین مهمله ایله بر قورتجغزدرکه مهالی و مفرش
ایچنده کزرلنور و پوره وکهله کبی انسانك قانن امرلکن بونك اصرمسی انلردن زیاده‌در وهم طوتوب
اولدرسه‌لر غایت بد رایحه لودر آکا دار المرز دخی دیرلر کیلانیلر آدینی ساس قوم شلردر بو تعریفدن
فهم اولنورکه تخته بتی اوله کذا فی فرهنك جهانکیری ومجمع الفرسده بر نوع صبر مشقدرکه هربو
اغاجه که طولاشه لابد قوریدر عربیده عشقه دیرلر ودخی بوی دهان که عربیده بخر دیرلر شمس
فخری بیت باد بر دست او زند پهلو * شرم می ناید از دهان غساك ل غسك م بوزن خسك
غساکك معنای اولنه یعنی تخته بتی کذا فی فرهنك جهانکیری ل غشاك م فتح شین معجمه

ایله بمعنی غساك مرقومدر یعنی بوی بد دهان طیان مرغزی بیت ازدهان توهمی آید غشاك *
دیر کشتی ریحت موبت ازهباك غضبان فلاع نیر اعظمک یعنی آفتابك جملهٔ اسماسندندر
صاحب التاج دخی دیرلر بو ایکی اسم عجایب البلدان مسطوردر وآندن منقولدر غلتك
سکون لام وفتح تاء مثناة ایله قیوا غزنده اوزرینه قوغه ایپی صاریلن اغاج که چرخه وغرغرو غرغره
دخی دیرلر غمّازك میم مشدده وفتح زاء معجمه ایله برایجه واوزون اغاجدر که اوجنه
اولته باغلیوب صویه آتارلر واغاجی الده طوتارلر قچن بالق اولته یی یوتدقده اول اغاجك اوجی
اشاغی چکیلور معلوم اولورکه اولته یی بالق یوتمشدر کذا فی المجمع بو معنایه مؤید میرنظمی
در تعریف بازی گوی وچوکان بیت چو غمازك شده دودست چوکان * که قلاب خورده کویا
کوی کردان غمخورك سکون میم وضم خاء معجمه وفتح راء مهمله ایله برجانوردر بوتیمار دخی
دیرلر صو کنارنده اوتورر وصو ذوکنور دیو ایچمکه قورقوب غمناك اولور میرنظمی در حق
خسیسان بیت نیاشامد زخست جرعهٔ آب * چو غمخورك کنار آب پرتاب *
غمناك غملو معناسنه مقابلی فرحناکدر ابو المعانی بیت کرده بوده وعدهٔ وصلش
مرا جانان هنوز * چون نکرد آنجا ز آن غمناك ماندم در فراق مع الکاف الفارسی   غبش
غارسك سکون را وفتح سینٔ مهملتین ایله برنوع مغاره در که ترکیده ترقاز دیرلر
شاعر بیت غارسك باشد مرا باغ ارم * کر نباشد یاریکدم نزد من غارنك فتح راء
مهمله وسکون نونله احمق ونادان معناسنه میرنظمی بیت اکر هوشی داری مشنو پند او من *
مکن هیچ صحبت بغارنك وکودن غاوشنك سکون واو ونون وفتح شین معجمه ایله آلت
بوزکراندن اوکنده زه دیدکلریدر شمس فخری بیت چو کاو پست خصمش برای ادب * نه فرهنجه
اورا مکر غاوشنك غدنك فتح دال مهمله وسکون نونله ابله ونادان شمس فخری بیت
مخالفان شمار اشرنك باد انشهنه * کرفته خلق جهانشان بسخره همچو غدنك * وحیوان
طبیعت وبی اندام معناسنه ده مرویدر قریع الدهر بیت همه چون غول بیابان همه چون
تنار ضلیب * همه چون هرهٔ بخوی همه چون کاوغدنك غراونك سکون راء مهملهٔ
اولی وفتح ثانیه وهمزهٔ مفتوحه وسکون نونله زیاده بیوك اولان تسنه یه دیرلر عمادزوزنی
بیت کروکر بند وداده اورنك وکرکر * زغرش وزکرسی غراوونك برتر * کروکر کاف فارسیله
خدای تعالی دیمکدر مؤید الفضلاده تخت بزرك که مخصوص سلاطین ملوکدر غرباسنك
سکون را وفتح سینٔ مهملتین ایله هرنه که مدور اوله آغرشق وآنلره بکزرنه اولورسه عموما وداینهٔ
کاتکره خصوصا غرماسنك سکون راو نون وفتح میم وسین مهملتین ایله برنوع یوفقه
اتمکدر یاغله پشورب تناول ایدرلر ابو شکور بیت کر من بمثل سنکم باتو غرماسنکم *
ورزانکه تو چو آبی برخسته دلم ناری * بو بیتدن فتحهٔ را ایله اولمق ظاهر اولور اکر سکنته ایله
قرار ویرلمز سه غرنك فتح راء مهمله وسکون نونله ایکی معنایه در اول حزن ایله اغلمق
معناسنه شمس فخری بیت هنوز شاهد کل پردهٔ مکر برداشت * که عندلیب نیا ساید
از غریو وغرنك * ظهیر فاریابی بیت به پیش خسرو روی زمین بر آرم بانك * چنانکه درخم
کردون فتد غریو وغرنك * ثانی بوغازده اغلمقدن یاخود صقلمقدن خرخره اولمق معناسنه ده

معناسنه‌در حکیم سوزنی بیت ازحربكه غریو برآید چوخصم را * ازحلقهٔ کمند بخلق
افکنی غرنك * سراج الدین سکزی بیت بارش دهان زعالم خاکی که روزوشب * چشمی
پرآب دارد وجانی پرازغرنك غرواسنك سکون را ونون وفتح واو وسین مهملتین ایله
بمعنی غرباسنك مرقوم غریاسنك سکون را ونون وفتح یای تحتانی وسین مهملتین
ایله دیار عجمده عادتدر باغ وبوستانه کتدکلرنده کباب وامثالی طعام بشوروب برنوع یوفقه ا تمك
ایدوب طعامی اول اتمکه صاروب کوتوررلر اکا غرباسنك دخی دیرلر ابوشکور بیت کرمنی
بمثل باده باتو غرباسنکم * نزدیك توچون زهرست باتو غریاسنکم غرنك فتح زاء فارسی
وسکون نونله بمعنی غرنك مرقوم یعنی کریه وزاری صداسی کذا فی فرهنك جهانکیری
غنك سکون نونله بوزن جنك اوچ معنایه کلور اول آواز باند محمد مولوی بیت
غنك غنکی میزنم تایك غزل * آورم بیرون زایوان زل * ثانی ارکك اشك معناسنه حضرت
مولانا قدس سره * مثنوی * خاموش همچون مریمی * تادم زند عیسی دمی * کت کفت
کاندر مشغله * بارخران غنك شود * حکیم سوزنی بیت کویدکه شعر خاید خاید بلی
چنانك * خایند عالك وماده خران وخران غنك * ثالث ستون معصره یعنی یاغ چیقارد قلری
اوزون دیرك که دانه‌یی آنکله باصدرب یاغن چیقاررلر استاد منجیك بیت چند بود چند
ندیم ندم * کوش برون آر دل ازغنك غم * بومعنایی مؤید شمس فخری بیت بشیشهٔ مهیش
سربسر فلك اندود * کنون نهاد سرش بهر روغن اندر غنك غوالنك فتح واو ولام
وسکون نونله زردالو قوریسی که خوشاب ایدرلر وطعامه قوررلر مع اللام * غال بوزن
حال اوچ معنایه کلور اول مجمع الفرسده بمعنی غلطیدن صیغهٔ امر اولور ثانی بمعنی غار یعنی
بعض طاغ اتکلرنده واقع مغاره که ایچنده وحوش یاتوب مسکن ایدرلر میر عماره بیت کسی که
دردل او جای کرد خصمی تو * بجای خانه وکاشانه چرخ دردش غال * فرهنك جهانکیریده
معنای ثالث اول کسنه‌یه دیرلر که محبتا یاخود عداوتا برکسنه‌نك چوره سین طولانه وله
بیت کسی که غال شد اندر حسودی تو ملك * خدای خانهٔ اوجای رخنه دارش غال *
ودخی خانهٔ زنبور معناسنه روایت ایلمشلدر غردل سکون را وکسر دال مهملتین ایله
بمعنی نامرد وترسنده یعنی تکه وقورقق معنای ترکیبی قحبه یورکلی اولور میر نظمی بیت نیاید
کار مردان از شتردل * که غردل هم نباشد مرد مقبل غزال فتح زاء معجمه ایله آهو بچه
معناسنه عربیدر فارسیده دخی مستعملدر خواجه حافظ بیت صبا بلطف بکو آن غزال رعنارا
که سر بکوه وبیابان تو دادهٔ مارا غزل فتح زاء معجمه ایله اول شعره دیرلر که بش یاخود یدی
ویا طقوز بیت اولوب برقافیه وبر ردیف ایله ومطلع بیتنك آخر مصراعلرینه قافیه‌لری مطابق
اوله زیرا اول مصرعینك قافیه‌سی مساوی اولمزسه قطعه دینلور وقافیه‌سی مترادف اولوب قاچ
بیت اولورسه اولسون قطعه دیرلر مطلع متساوی القافیه اولوب طقوزدن زیاده اولورسه قصیده
دینلور هر قاچ بیت اولورسه قصیده‌ده ابیات تك اولمق شرطدر جفت اولمز خواجه حافظ بیت
غزل کفتی ودر سفتی بیا وخوش بخوان حافظ * که برنظم افشاند فلك عقد ثریارا * عربیده غزل له
تعریفی بفتحتین کوزلله اوریلر سوزی ومدحی حدیث نساء الحسنا معناسنه ودخی عورتلر

مصاحبتن صومكه ديرلر غلبهٔ استعمالدن مطلق بش ويدى وياطقوز بيته ديرلر لكن تركى
وفارسيده اولان شرط عربيده معتبر دكلدر وعربيده غزل ناميله شعر يوقدر آنجق آنلر قصيده
وابيات ديرلر وسكون زاء معجمه ايله بوزن نخل اپلك اكيرمك وبوكمك فتل كبى واكيرلمش اپلكه ديرلر
يقال غزلت الامراة القطن غلول ضم لام وواو معروفله طعام بوغازدن زحمت وعسرت
ايله چكمك ابو المعانى بيت ازغم عشقت بماند دركلويم نان وآب * كرخورم شهد وشكر يا
خسرنت باشد غلول غملول سكون ميم وضم لامله قتا برى ديدكارى اوتدر غنجال
سكون نون وفتح جيمله غايت اكشى بر ميوه در طاغده اولور تناول اولنمز شمس فخرى بيت
اكرصبا سخن لفظ اوكند درباغ * نبات مصر شود درمذاقها غنجال مع الميم * غرم غ م
فتح راء مهمله ايله بوزن كرم وسكون را ايله بوزن نرم دخى جائزدر خشم وغضب معناسنه
استاد لطيفى بيت بيكى غرم اكر روم بجرم * آدمى شو تواى پلنك غرم * عربيده چكمك
معناسنه الغرام اداسى واجب ولازم اولان نسنه يقال الغرم ما يلزم اداؤه غزم فتح
زاء فارسيله غرم مرقوم كبى خشم وغضب معناسنه غم لغت مشتركدر قيغو وغصه معناسنه
فارسيده وعربيده مستعملدر انجق فرقى بوقدركه عربيده ماضيده استعمال اولنور فارسيده هم
ماضى وهم مستقبل استعمال اولنور زيرا عربيده غصهٔ ماضى يه غم ومستقبله هم ديرلر فارسيده
بو تفاوت يوقدر عربيده مفرددركه جمعى غموم كلور فارسيده هم جمع وهم مفرد اولور كاهى جمع
اولمق اوزره غمان ديرلر اما چندان مستعمل دكلدر استاد رودكى بيت اى ازين جور بد زمانه
شوم * همه شادى اوغمان آميغ * وعربيده بولت معناسنه سحاب كبى والغمة الكربة ويقال
غم يومنا يوم غم اذا كان يأخذه بالنفس من شدة الحر وغم عليه الخبر على ما يسم فاعله ويقال غم
الهلال على الناس اذا ستره عنهم غيم اوغيره فلم يرى غنيم كسر نون وسكون ياى تحتانى
ايله خصم يعنى عداوت ايدجى بابا فغانى بيت بجه روز نيك بيند زتو كام دل فغانى * كه چو
بخت خود غنيمى بكمين بودمدامش غيم سكون ياى تحتانيله صو نكر معناسنه دو
عربيده صوسزلق عطش كبى وحرارت جوف يقال غامت بغيم غيوما واغامة واغيمت وتغيمت
كله بمعنى واغم القوم اصابهم غيم وبمعنى سحاب مولانا ابوبكر الخوارزمى * قطعه * وتمايل الجوزاء
يحكى فى الدجى * ميلان شارب قهوة لم تمزج * وتقبت بخفيف غيم ابيض * هى فيه بين
تخفر وتبرج * كتنفس الحسناء فى المرآة اذ * كملت محاسنها ولم تتزوج مع النون * غابدن غ ن
فتح باء موحده وسكون نونله آت وآدم تكرلنوب دوشمك ويقلق معناسنه كذا فى فرهنك
جهانكيرى غارتيدن فتح راء مهمله وكسر تاء مثناة وسكون ياى تحتانيله بمعنى غابدن
مرقوم ودخى يغمالمق ويغمالتمق معناسنه ده كلور مير نظمى بيت متاع صبر عاشق غارتيدن
كه خوبان راست اين عادت كريدن غاريقون برداروى مسهلدر حكيم خاقانى بيت
چون غاريقون كريه ومنكر * وزتر بدهم ميان تهى تر غاليدن كسر لام وسكون
ياى تحتانى ايله غال مرقومك مصدريدركه دوستلق ايچون وياخود دشمنلك ايچون
بركسنه نك ياخود بر حيوانك چوره سن طولانمق استاد لطيفى بيت همچو آهوى جفت راغالد
من ترا روز وشب همى غالم غران فتح راء مهمله مشدده ايله بر تجى جانورلر معنى دركه

صفتی درکه شیرغران وشیرغرین دخی دیرلر اصلنده معناسی کومردنجی که سباعك وغیری
دسنه‌نك بولت وامثالنك قور قبع آوازی مولاناهاتفی بیت وزان پس درآورد پادررکاب *
سر ازکوه برکرد غران سحاب ❊ غربون ❊ سکون راء مهمله وضم باء موحده ایله پیشکش که
ترکیده بالك دیرلر ❊ غرشیدن ❊ سکون راء مهمله ویای تحتانی وکسر شین معجمه ایله بمعنی
خشم آلود وغضبناك شدن کذا فی المجمع ❊ غرن ❊ فتح راء مهمله ایله بو زن رسن آوازایله
اغلیوب نوحه ایلمك شمس فخری بیت اکرنه تربیت واصطناع شاه بدی * ملوك فضل
همیشه بدند جفت غرن * عربیده طوشنجل قوشنك ارککی وآجلق وآرقلق جوع وهزال کبی
❊ غرویزن ❊ سکون راء مهمله ویای تحتانی وکسر واو ایله بمعنی پرویزن یعنی اللك معناسنه در
عربیده هلهال ومنحال وغربال دخی دیرلر کذا فی فرهنك جهانکیری ❊ غریزان ❊ کسر راء
مهمله وسکون یای تحتانی وفتح زاء معجمه ایله بمعنی غرویزن مرقوم میرنظمی در تعریف سرما
بیت که بار بده برف از سحاب رقیق * چنان ریخته از غریزان دقیق ❊ غریزن ❊ کسر راء
مهمله وسکون یای تحتانی وفتح زاء معجمه ایله اول باچق که حوض دیبنده وبعض چقور یرلرده
صویك التنده قالور کذا فی المؤید ❊ غرین ❊ کسر راء مهمله وسکون یای تحتانیله بیشه شیر
ودخی ارسلانك صفتی در مولاناهاتفی بیت دران سهمکین آتش رستخیز * کزان بود شیرغرین
درکریز * عربیده غرین حوض دیبنده وسائر ظروف دیبنده قلان باچق وباچقلی صو که چوکالك
دیرلر ❊ غریون ❊ کسر راء مهمله وسکون یای تحتانی وفتح واو ایله بمعنی غربون مرقوم یعنی پیشکش
غربون وغریون لغة نعمة الله دن منقولدر ❊ غرغژان ❊ سکون زاء فارسی اول وفتح
ثانی وغین معجمه ایله ایکلیوا یکلیو یوریمك میرنظمی بیت دران جای مانلین بترسید سخت
بروی زمین غرغژان بود ورفت ❊ غرغن ❊ سکون زا وفتح غین معجمتین ایله سختیان ومیشین
وکوسله وامثالی که صغریدن غیری اوله غرغنه وبغنه دخی دیرلر کذا فی فرهنك جهانکیری
❊ غزنین ❊ سکون زاء معجمه وکسر نون ایله بر مشهور شهردر غزنه دخی دیرلر سلطان محمود
سبکتکین اول شهری تختکاه ایتمشیدی بوندندر که سلطان محمود غزنوی دیرلر ❊ غزیدن ❊
کسر زاء معجمه وسکون یای تحتانی وفتح دال مهمله ایله ❊ غژیدن ❊ زاء فارسیله ده هر نسنه که یری
اوستنه یغله‌وب یمك استاد کسایی بیت زاغ بیابان کزید خودبه بیابان سزید * بادبکل بروزید
کل بکل اندر غژید ❊ غضبان ❊ سکون ضاد معجمه وفتح باء موحده ایله منجنیق طاشی حکیم خاقانی
بیت طیبان سرای دل قلمشان * غضبان حصار کفر دمشان * عربیده غضبناك معناسنه در
❊ غلبکن ❊ فتح لام وسکون باء موحده ایله پنجره شبیکه سی شمس فخری * قطعه * اعظم جمال
دنیی ودین است آنکه هست * جان عدو چو بسمل وزخمش چو بازن * کردون مشبك از پی آن
شد که تا شود * بر منظر خلافت او همچو غلبکن * بو بیتده سکون لام وفتح با ایله اولمق کرکدرکه
موزون اوله ❊ غلبکین ❊ زیاده یای تحتانیله ده غلبکن مرقوم معناسنه در ابوشکور
* قطعه * اکر از من تو بند اری باز * نکنی بی نیاز روز نیاز * زیستن ومردنت یکیست مرا *
غلبکین درچه باز شد چه فراز * فرهنك جهانکیریده سکون لام وفتح باء موحده ایله ضبط اولنمشدر
حکیم اسدی بیت بروج چرخ همچون غلبکین است * رصدکیران اواسرار بین است *

غلتبان سکون لام وفتح تاء مثناة وباء موحده ایله بر دکرمی واوزون طاشدر بر ذراع مقداری ایکی باشنده بر مقدار دلوکی واردر اکا اغاج وایپ ایله آلت ایتمشلرکه طام اوزرینه طپراق دوشدکده باصدیروب هموار ایتمك ایچون اول طاشی او زرینه چکرلر ترکیده لوغ طاشی دیرلر و بر معناسی دخی دیوس دیمکدر عربیسی قلطبان در ایکی معنایه میرنظمی. بیت بوده مغلوب زنش یك غلتبان * بر سر بامش بکشته غلتبان غلتیدن سکون لام وکسر تاء مثناة بعده یای ساکنه ایله هر نسنه یوالنمق عموما وچارپا حیوان یوالنمق خصوصا بعض نسخه ده طاء مهمله ایله غلطیدن واقع اولمشدر ابو المعانی بیت کشتکیری کرده کشتی پیشه اش * کوییا در خاك غلتیده خری غلطان سکون لام وفتح طاء مهمله ایله اما اصحی فارسیده حرف طا اولمامغله تاء مثناة ایله غلتان در هر مدور نسنه یه دیرلر عموما مدور وانجویه دیرلر خصوصا خواجه سلمان بیت بر امید آنکه میدارد یتیما زاء عزیز * در بدرگاه تو غلطان آمد از بحر عدن غلطیدن سکون لام ویای تحتانی وکسر طاء مهمله ایله یوالنمق عربیده تدحرج معناسنه مولانا ظهوری. بیت زلطف صبا شاخ کل در چمن * چه مستانه غلطیده بر یاسمن غلمیچ دادن قچقلمق معناسنه یالکز غلمیچ دخی اول معنایی افاده ایدر غلمایچ وغلغایچ وغلغیچ دخی دیرلر کذا فی فرهنك جهانکیری غله دان فتح لام ودال مهمله ایله بر کوچك بر داقدر آغزینه خام کون چکلمش و بر کوچك دلوکی واردر بعض رسومات جمع ایدن عامل واهل سوق بیع ایتدکلری اشیانك اقچه سن ایچنه براغورلر شیخ نظامی بیت خانه غولند بپرداز شان * در غله دان عدم انداز شان غلیجن کسر لام وسکون یای تحتانی وفتح جیمله یار پوزدیدکلری اوتدرکه پودنه و پودینه دخی دیرلر عربیده فونج دیرلر غلیدن کسر لام وسکون یای تحتانی ایله ایکی معنایه در اول اوغمق یعنی اوصی کتمك ثانی صویه طالمق غوطه معناسنه ایکی معنایه استاد بیت نبوده شناور بدریا غلید * که هوشش برفت وهمانـدم غلید غلیژن کسر لام وسکون یای تحتانی وفتح زاء فارسیله اول قره بالچقکه صو دیبنده وحوضلرده اولور غلیون وپلن ولژه وخره دخی دیرلر حکیم اسدی. بیت نهانی بزیرش غلیژن بدی * زبر پوش او آب روشن بدی غلیون کسر لام وسکون یای تحتانی وفتح واو ایله یعنی غلیژن مرقوم وعربیده ولایت یمنده بر مشهور قصر اسمیدر غمان بوزن همان ایکی معنایه کلور اول بمعنی غمناك عربیده مغموم معناسنه در ثانی جمع غم لکن بو معناده چندان مستعمل دکلدر حکیم اسدی * مثنوی * چه جز آمده مهر فرزند ودود * که در نیك وبد هست با جان نبرد * چو نبود دل اندر غمش خون شود * چو باشد غمان آنکه افزون شود * غمدان بوزن حمدان یمن ولایتنده شهر صنعاده بر قصر آدیدر مشهور آفاق در بغایت متین بنادر نقل ایدرلرکه طوفان حضرت نوح علی نبینا وعلیه السلامدن صکره روی زمینده ابتدا اول قصر بنا اولنمش ملوك یمن اعتبار ایدرلر استاد. بیت بطوفان نمانده عمارت بجا * نه پیش از همه کشته غمدان بنا غمکین یعنی غمناك ابو المعانی بیت. نماید اکر روی جفا کردش دوران غمکین مشو لطف خدا کام دل آرد غن بوزن من تنك عصاران یعنی یاغ چیقارجق اغاج استاد رودکی. بیت هر کلی پژمرده کرد دزونه دیر * هر که بفشارد همه این زیر غن * شمس

شمس فخری بیت مخالف تو از امساك و بخل نم ندهد * بقهر تا ننهندش چو گنجه اندرغن *
غنجه کردن سکون نون وفتح جیم فارسیله جیم عربیله ده مرویدر خمیر یوغرمق غنشیدن
سکون نون ویای تحتانی وکسر شین معجمه ایله هرزه وهذیان سویلمك ابو المعانی بیت عذاب
گوش بود هرزهاش بشنیدن * که نیست جز سخنی ژاژ خای وغنشیدن غنویدن فتح
نون وکسر واو وسکون یای تحتانیله امز غمق عربیده نعاس دیرلر حکیم انوری بیت بر خاك دوت
مالك وکوی که زآرام * طفلیست در آغوش رقیبان غنویده غنیزان کسر نون وسکون
یای تحتانی وفتح زاء معجمه ایله بعض نسخه ده یای ساکنه مقدم ونون مؤخر واقع اولمش قرلجق
یعنی بعض فرهنگده کوکم دیدکلری طاغ یعنی واقعدر مع الواو * غاوشو سکون واو

وضم شین معجمه ایله تخم ایچون بوستانده آلیقونیلان خیار استاد ابیبی بیت زرد ودراز و پرشده
چون غاوشوی خام * نه سبز چون خیار ونه شیرین چو خربزه * شمس فخری بیت
پند اشت دشمنت که باندیشهٔ محال * باشد که آتشی بجهاند زغاوشو غاو یعنی گاو دخی
زیر زمینکه کودخی دیرلر چقور یرد یمك اولور کذا فی فرهنگ جهانگیری غدو بوزن کدو
بوزه که طاریدن ایدرلر ابو المعانی بیت شراب ناب که باشد حرام بشمارد * حماقتیست غدو
چون مباح نوشیدن غرغاو سکون راء مهمله وفتح غین ثانیله میان صغری یعنی گاو دشتی
غرو سکون راء مهمله ایله بوزن سرو قارغو دیدکلری قامش که نیزه ایدرلر حکیم اسدی
بیت دران جای بیشه بود بیلغرو * میانش نیاورد افزون زسرو * وله بیت یکی گفت
مرغی چو رنگین تذرو * همین خاست در بیشهٔ بید غرو * حکیم فردوسی بیت یکی مرد مثله
چون یك آزاده سرو * برش کوه سرو ومیانش چو غرو * حکیم سوزنی * رباعی * طوطی
بپرید از قفس بلخ بمرو * چون دید بجای نیشکر نیزهٔ غرو * چون بابلبل برگل بکل سر بسرو *
اکنون بخس اندر آورد سر چو تذرو غرغاو سکون زاء فارسی وفتح غین معجمه ایله کاو بحری که
قوتروغن قطاس ایدرلر کذا فی فرهنگ جهانگیری غرتاو سکون زاء فارسی وفتح قافله
نسخهٔ میرزا ابراهیمده کاکل پریشان و پرچم که آکا کرشکا و دخی دیرلر تحفة الاحبابده دخی پرچم
معناسنه در ومجمع الفرسده یعنی گاو مسطور در حکیم انوری در تعریف اسب بیت پلنك هیأت
وغرقاودم وکوزن سربن * عقاب طلعت وغنوه شکوه وطوطی پر غنو ضم نونله بلند
آواز وصدا وجنك محلنده دلاور پهلوانلرك نعره لری معناسنه حکیم فردوسی بیت زهر دانشی
چون سخن نشنوی * ز آموختن یکزمان نغنوی * مجمع الفرسده فتح نونله یعنی خواب حکیم
سنایی بیت از روان شرع را متابع شو * پس مرفه بکام دل بغنو غو بوزن نو آواز بلند
وغنوه مرقوم معناسنه میرخسرو بیت غو کوس کارامش از دل ربود * درافکند غلغل
بچرخ کبود * استاد فرخی بیت بچنین روز بکوشتش غوکوس * ز آرغنون خوشتر واز موسیقار
مع الهاء * غاره فتح راء مهمله ایله یعنی غارج مرقوم یعنی شراب صبوحی اما بعض

نسخه ده غارت معناسنه مرویدر کذا فی فرهنگ جهانگیری غازه فتح زاء معجمه ایله
درت معنایه کلور اول سرخی که زنان یوزلرینه سوررلر زاء فارسیله ده مرویدر حضرت مولانا
قدس سره بیت بی غازه وگلگونه گل آن رنگ بکجا یافت * کافروخته از پردهٔ مستور برآمد *

میرخسرو بیت گلگونه مردانست سینه روی کوئین * غازه مجز ازلعبت فرخار نیاید * ثانی
بمعنی صدا وندا شیخ آذری بیت ای بسا کفتکوی آوازه * کان چو طنبور کشت برغازه * ثالث
پنج دم وپنج پر یعنی قناد وقویرق دیملری که غزه دخی دیرلر مثلا دمغازه وپرغازه ودمغزه
وپرغزه دخی دیرلر رابع مجمع الفرسده اغاج چوی که غیری اغاج یاریغنه صوقوب محکم ایدرلر
غارْه فتح زاء فارسیله اوچ معنایه در اول غازه مرقومک معنای اولیله مراددر یعنی
گلگونه شمس فخری بیت عروسان امل زاهمت او * حقیقت چون سپید اجست وغارْه *
ثانی اکلیل الملک دیدکلری اوتدر آنک دخی قزللغی اولمغله اهل بریه عورتلری یوزلرینه سوررلر
ثالث تذهیب اشعاره دیرلر مولانا بساطی بیت ازغارْه وسرمه نیست خالی * شعروغزل
کمال خاتون غاشیه کسر شین معجمه وفتح یای تحتانیله ترکیده خاشه دیدکلری ایو
اورتیسی ودخی یاپوق که کبار آته بندکده اوکندن کوتوررلر ابو المعانی بیت شهی زقدر بلندش
بوقت کشته سوار * به شهان پیش رکابش شونده غاشیه دار * عربیده روز قیامت معناسنه در
زیرا خلقی افزاع واهوال ایله بوریدوکیچون غاشیه دیرلر اصلنده ستر اید بجی معناسنه در قرآن
مجیدده وارد اولمشدر غالیه کسر لام وفتح یای تحتانیله عربیله مشترک لغتدر رایحه
طیبه معناسنه ترکیده قلیه مسک دیرلر اصلی غالیه مشک در مولانا جامی بیت چشم راخرمن
عنبر بخشد * بطبق غالیهٔ تربخشد غانه فتح نونله بوزن خانه یمن حدودنده برشهر
آدیدر دیرلرکه خاکنده التون اولور کذا فی المجمع بومعنایی مؤید میرنظمی بیت چو صحن
جنتیست آن صحن خانه * مثل خاک درش چون خاک غانه غباره فتح باء موحده وراء مهمله
ایله چغنجی صغر سوردیکی اغاج که ترکیده اوکنده دیرلر کذا فی فرهنگ میرزا ابراهیم غتفره
سکون تاء مثناة وفتح فا وراء مهمله ایله بمعنی شخص چیزی ندانسته یعنی هیچ برشیء وبر صنعت
بلمز آدمه دیرلر جاهل واحمق معناسنه شاعر بیت ندیدم چو تو در بکوه ودره * یکی بی نوا خام
وبس غتفره غداره فتح دال وراء مهملتین ایله بیوک اوق دمرنی ونیزه دمرنی کذا فی فرهنگ
جهانکیری اما اداة الفضلاده اسلحه دن برنوع سلاحدر سر پناه کبی باشه کیلور ترکیده دال
مهملهٔ مشدده ایله اول طغری قلیچدر که آت یانده کوتوررلر بمعنیٔ اول میرنظمی بیت
بدشتش تیغ بشکست وپس آنکه * بدست آورد غداره کیش ازانکه غراده فتح را
ودال مهملتین ایله غراره فتح رائین مهملتین ایله آغزده صو دپرتمک عربیده مضمضه
معناسنه در خواجه حافظ بیت اگر کهی بزبانم حدیث توبه رود * زبی طهارتی آنرا بمی غراره کنم
عربیده روزگار احوالندن غافل وبی تجربه ویشه عربیده کسر غین معجمه ایله پکی قلنیدن اولان چوال
سیفی اسفرنگی بیت زشب قدر جاه تو روح امین نظاره کرد * این شش وسه غرابه رادید مزا
غرارهٔ * حکیم سوزنی بیت هان ای کل پشت وپازدم باف * ای تو برمریش کون غراره *
غرچه سکون راء مهمله وفتح جیم فارسیله اوچ معنایه کلور اول مخنث ونامرد وبی حمیت
حکیم سنایی بیت برکذر زین سرای غرچه فریب * درکذر این رباط مردم خوار * ثانی
غرجستان خلقنه دیرلر حکیم سوزنی بیت چون ماه رخ وخوروش وغرچه زادی * عاشق
دوصد شش پیش بروی چو قربر * بو بیت برکورجی قزی وصفنده در ثالث احمق ونادان معناسنه

معنا سنه حکیم خاقانی بیت من عزیز مصر حرمت راو این نامحرمان * غرزنان برزنند وغرچه کان روستا * ابوطیب مطیعی * قطعه * چرا عمر طاوس ودراج کوته * چرا مار وکرکس زید درد درازی * صد اوند ساله یکی مرد غرچه * چرا شصت وسه زیست آن شاه تازی * حکیم اسدی بیت بود ابله غرچه بدکان * بخندیم بازی برو یکزمان * وتحفة الاحبابده بمعنی نادان وزبون حکیم سنایی * مصرع * درکند رزین سرای غرچه فریب * ودخی خراسان حوالیسنده بر ولایت آدیدر که غور وغورچه دخی دیرلر ؛ غرشیده ؛ سکون راء مهمله و یای تحتانی وکسر شین معجمه ایله بمعنی خشم آلوده وغضبناک استاد لبیبی بیت چو غرشیده کشتی زکین وستیز * کرفتی ازو دیو راه کریز ؛ غرغره ؛ سکون راء اول وفتح ثانی وغین معجمه ایله قیو آغزنده ایپ صاربلان اغاج که غلتک دخی دیرلر عربیده غرغره طاوق وکوکرجین اوتمک ومختلف آواز وصوتی بوغازده اوتدرمک وجان بوغازه کلوب تردد ایلمک وچولمک ایچنده اولان قیمارکن صدا ویرمک وجو بان قیون چغرمق وکسرتین ایله یبان طاوغی وقیل الغرغرة دجاج الحبشة وضمتین ایله آتک آلتنده اولان بیاض که غرة الفرس دیرلر وشریف کسنه یقال رجل غرغرة ای شریف ؛ غرغنجه ؛ سکون راء مهمله ونون وفتح غین معجمه وجیمله بعض نسخه ده ضم غین ثانیله جماعه طویمز عورت ابو المعانی * قطعه * زنک غرغنجه بود وکس فراخی * نبوده بر مرادش کیر شوهر ازیدست درمیانشان جنک وآشوب * مکر باید براپیش یک خرنر ؛ غرغنده ؛ سکون راء مهمله ونون وفتح میمله بمعنی غرشیده مرقوم کذا فی المجمع ؛ غرمیده ؛ سکون راء مهمله و یای تحتانی وکسر میمله انجقرق ایله آغلمق معناسنه بونده اسم فاعل اولور میرنظمی بیت چو غرمیده برآمد پیش مادر * فغان وناله را کرد دفزونتر ؛ غرنده ؛ فتح راء مهمله مشدده ودال مهمله وسکون نونله شیر وپلنک و ببر وامثالی سباعک صفتی در غضبناک اولدوغندن مهیب آوازی اولور اکا غرنده دیرلر ابو المؤید بیت ببزم اندرون ابر بخشنده بود * برزم اندرون شیر غرنده بود ؛ غرواشه ؛ سکون راء مهمله وفتح واو وشین معجمه ایله براوتدر چلاهلر ودباغلر لیف کبی ایدوب بزک وسختیانک یوزینه سوررلر استاد لبیبی بیت چو غرواشه ریشی بسر نخی وچندان * که ده حاله ازده بکش بست شاید ؛ غزاره ؛ فتح زاء معجمه وراء مهمله ایله بمعنی بسیار وبسیار شدن چیزی کذا فی فرهنک جهانکیری ؛ غزاله ؛ فتح زاء معجمه ولامله تیو اعظمک جمله اسماسندندر میرزا فصیحی بیت سحر که ازکمر کوه بردمد لاله * غزاله ازدهن شیر میچرد سنبل * عربیده دشتی کیک وارتفاع شمس یقال الغزالة ایضا شمس وغزالة الضحی اولها یقال جاء فلان فی غزالة الضحی ودخی بازی شکار طلب ایلمک ؛ غزغزه وغژغژه ؛ اولها بزائین المعجمتین وثانیها بزائین الفارسیین کلاهما دجاجة البری یعنی یبان طاوغی استاد بیت بی مؤدب کس آدمی نبود * غژغژه مرغ خانکی نشود ؛ غزنه ؛ سکون زاء معجمه وفتح نونله بلخ سمتنده بر مشهور شهرک آدیدر که غزنین دخی دیرلر سلطان محمود سبکتکین اول ولایتک پادشاهی ایدی میرنظمی بیت بغزنه پیش شد محمود آمد * بکفتا ای همه شاهان سر آمد ؛ غزه ؛ فتح زاء معجمه ایله غازه مرقوم معناسنه درو زاء مشدده ایله شام ولایتنده بر شهر آدیدر ؛ غشه ؛ سکون شین معجمه وفتح تاء منناة ایله بمعنی آغشته یعنی آمیخته شاعر

بيت صرصر صبر از فلك از هفت دامن بردرد * رشتهٔ زرغشته ندهد كوشهٔ دستار من * ودخى زمين شوره معناسنه‌در ﴿ غفده ﴾ سكون فا وفتح دال مهمله ايله بمعنى چيزى سخت يعنى قاتى نسنه ﴿ غكه ﴾ فتح كافله انجقرق كه هكچه وزغنك دخى ديرلر ابو المعانى بيت نباشد هضم چون معده شود پر * غكه آرد زبى هضمى بمعده ﴿ غلته ﴾ سكون لام وفتح تاء مثناة ايله يوغون اوقلاغى كه بورلجيلر قوللنور آكا مردانه ديرلر ﴿ غلچه ﴾ سكون لام وفتح جيمله بعض نسخه‌ده جيم فارسيله‌در بمعنى روستايى ولوند واوباش حكيم سوزنى بيت چو غلچكان رباط چهارسو سوكند * همى خورند كه جفت مايع او پيوند * وله بيت ز نرابيا د داده غركشته وشده * جوياى غلچهٔ عزب وكنك بى نماز ﴿ غلغاچه ﴾ بمعنى غلغايچ مرقوم كه غلغج وغلليچ وغلچ دخى ديرلر عربيده دغدغه ديرلر كسر دالين مهملتين وسكون غين معجمهٔ اولى وفتح ثانيه ايله استادلبيبى * قطعه * چو بينى آن خر بد بخت راملالت نيست * چو بر سكيزد چون من فرو سپوزم پيش * چنان بدانم من جاى غلغاچه كهش * همى بمالش اول بروفتد پس ريش * ﴿ غله ﴾ تخفيف لامله بوزن هله اضطراب معناسنه ظهير فاريابى بيت زوى دين حق ظهير آل سلجوق آنكه شد * شير نرد ر بيشه نير وحسامش درغله ﴿ غليته ﴾ كسر لام وسكون ياى تحتانى وفتح تاء مثناة ايله برنوع كياه دركه صمان چوالى ايدوب صمان چكرلر كذا فى المجمع ابو المعانى بيت شده جسمش بزرك وهم بد اندام * كه پندارى غليته بود وكه پر * ﴿ غمخواره ﴾ غمخوار مرقوم معناسنه‌در خواجه حافظ بيت پيوند عمر بسته بمو يست هوش دار * غمخواره خويش باش وغم روزكار چيست ﴿ غمزده ﴾ سكون ميم وفتح زاء معجمه ودال مهمله ايله غم و آلام ايله خسته اولمشه ديرلر ابو المعانى بيت اين غم زدهٔ عشق تراحال دكر شد * پرواى تراكر نشود مشكل اينست ﴿ غمزه ﴾ كرپك ايله كوز اراسنه‌در وحالتدر محبوبلرده اولور ودخى كوز اوجيله اشارته ديرلر غمزهٔ جلاد وغمزهٔ خونريز ديو تشبيه ايدرلر عربيده دخى استعمال اولنور عماد الكاتب الاصفهانى بيت شار تا كالقضيب لدن المهزة * سلبت بمقلتاه قلبى بغمزة ﴿ غمنده ﴾ فتح ميم وسكون نونله غمناك معناسنه‌در غمند دخى ديرلر شمس فخرى بيت خداوندا توآن شاهى كه باشد * زنامت شادىٔ جان غمنده ﴿ غنجاره ﴾ سكون نون وفتح جيم وراء مهمله ايله زنان يوزلرينه سوردكلرى قزلجه كه غنجار وغنجر وغنجره دخى ديرلر مولانا كسايى بيت لاله بغنجاره سرخ كرد همه روى * از حسد خويد بركشد سر از خويد * شاه ناصر خسرو * قطعه * روزى باشد بسان بير زنى رنكى * آزدت روى پيش جوهر كاره * روزى چو تازه دختركى باشد * رخساره كونه داده بغنجاره * ﴿ غنجره ﴾ بمعنى غنجارهٔ مرقوم حضرت مولانا قدس سره بيت پيش تو افتاده ماه برره سوداى عشق * ريخته كلكونه اش ياوه شده غنجره ﴿ غنينه ﴾ كسر نون اول وفتح ثانى وسكون ياى تحتانيله بمعنى خانهٔ زنبور عربيده حشرم ديرلر فتح حا وراء مهملتين وسكون شين معجمه ايله ﴿ غوته ﴾ سكون واو وفتح تاء مثناة ايله صويه طالمق عربيده غطس ديرلر خواجه سلمان بيت ميچكد آب زموى شعر ترم راكه بسى * طبع من غوتهٔ فكرت زده در بحر ثنات ﴿ غودبه ﴾ يعنى ديده بان حكيم فردوسى بيت چو غودبه بشنيد دستان سام * بفرمود پرچرمه كردن لكام ﴿ غوله ﴾ سكون واو وفتح لام

لام ایله خام و بی عقل معناسنه کذا فی فرهنك جهانکیری غیبه سکون یای تحتانی
وفتح باء موحده ایله اول آهن پاره لر که جبه وجوشن وبکتر و بحیم ایدرلر حکیم ازرقی بیت طبع
مقناطیس دارد زخم توکر اسب خصم * برد ومنزل بکسلاند غیبه وبرکستوان * کذا فی فرهنك
جهانکیری حکیم اسدی بیت زخون لالها غیبه کردار کشت * سنان ارغوان تیغ کلنار کشت
اما فرهنك وفایی ده بمعنی ئیردان وفرهنك میرزا ابراهیمده سپر اوزرنده اولان دوایرکه آکا ایر پشم
صار رلر بو تعبیردن حیزران فهم اولنور استاد عنصری بیت بخار غیبه ربودی در خش از جوشن
بلمس جامه دریدی کیاهش از خفتان مع الیاء * غارجی سکون راء مهمله وکسر جیمله
شراب صبوحی نوش معناسنه زیرا غارج باده صبوحی در بوندده حرف یا نسبت اولور بو سایلك
دیمشدر بیت زین خوش نه بیند غارجی با دوستان یکدله * کیتی با رام اندر و مجلس مبانك واوله
بعض فرهنکده با فارسیله در اما حکیم نزاری ساقی معناسنه نظم ایلمش بیت غارجیت بده
غارج وهم توبه کند * از شرابی که حرامست برو در همه باب * وبعض فرهنکده راء مهمله نك
فتحه سیله مسطوردر غازی کسر زاء معجمه ایله ایکی معنایه در اول جانباز معناسنه
خواجه سلمان بیت در رسنهای دو زلف کافرت پیچیده ام * غازیم غازی بجای خویش بازی
میکنم * اما بعض فرهنکده ایکی اوزون اغاجی آیاق ایدوب نیزه بوینجه واول اغاجلره ایاق باصه جق
یر ایدوب آنکله یورینه غازی دیرلر دیو مسطوردر شیخ سعدی بیت چو غازی ببیند برخویش
پای * که محکم رود پای چوبین زجای * وایپ اوزرنده یوریوب لعب کوستریجی معناسنه
مجیر الدین بیلقانی بیت سالك بشبه شونه بصورت چو عنکبوت * غازی نکرد دارچه برآید
بریسمان * بو معنایه حضرت مولانا قدس سره بیت برزلف شبان غازی چون دلو رسنبازی
آموخت که یوسف را در قعر چهی باید * ثانی بمعنی چرب روده یعنی مومبار طولمه سی بسحاق
الاطعمه بیت ازشوق غازی اسب آنکس که کشته کردد * دردین لوت خواران باشد شهید
غازی عربیده اجر مثوبات اخرویه ایچون اعدای دین ایله محاربه ایدنه دیرلر غامی کسر میمله
اسب ناتوان وضعیف معناسنه در کذا فی التحفه غبجی سکون باء موحده وکسر جیمله
آبکیر یعنی اول چقوریرکه آنده صوایرکیلوب طورر غبج دخی دیرلر استاد عنصری بیت
بهر دلی پر از خسته کروهی * بهر غبجی ترا من خسته بچاه غرشی سکون راء مهمله وکسر
شین معجمه ایله تندی وغضب که غرشا وغرش دخی دیرلر میر نظمی بیت بزیردست را غرشی
روا نیست * ضعیفان را جفا کردن سزا نیست غریجی کسر راء مهمله وجیم وسکون یای
تحتانیله بمعنی سرما یعنی شتا کذا فی فرهنك جهانکیری غریزی کسر راء مهمله وزاء
معجمه وسکون یای تحتانیله بر حرارتدر وجود انسانده خون ایله عروقده جریان ایدر حکما آکا
حرارت غریزیه دیرلر خیات حیوانی اودر دیرلر حکیم شیرازی * مثنوی * کدخدایی هست
در شهر بدن * کوست کرمی غریزی در عدن * هست اوپك جوهر کرم ولطیف * غیر لازغ
کزویست این تن شریف غزال الضحی یعنی وقت قوشلق که عوام آکا کنج قوشلق دیرلر
کذا فی فرهنك جهانکیری غفجی سکون فا وکسر جیمله بمعنی غبجی که غبجی دخی دیرلر چقور یرکه
آنده صو طورر استاد عنصری بیت بهر دلی ترا کشته کروهی * بهر غفجی ترا تن خسته بنچاه

کذا فی المجمع ۞ غفجی ۞ سکون فا وکسر جیم فارسیله بمعنی غفجی مرقوم کذا فی التحفه وبر
معناسی دخی تیغ آبدار یعنی جوهردار قلیج کذا فی المجمع ۞ غفری ۞ سکون فا وکسر راء
مهمله ایله بمعنی غفر مرقوم یعنی وجع شدید کذا فی المجمع ۞ غلفجی ۞ فتح لام وسکون فا ایله
صاری آروکه مبخ وغلفج دخی دیرلر شمس فخری بیت به پیش سنه نیار دزد غلفجی * به پالیزی
زبان برهیچ سفجی ۞ عمکسازی ۞ غم دفع ایدیجیلک آخرندمکی یا یای وصفیه در ۞ غنجی ۞
سکون نون وکسر جیمله بمعنی غنجی مرقوم یعنی جای مغاك که طاغ انکلرنده واقع اولور ۞ غندی
سکون نون وکسر دال مهمله ایله ایکی معنایه در اول بمعنی سحاب یعنی بولت شاعر بیت
هوا را تیره شد از زود آهش * که بارید اشك از غندی سیاهش * ثانی مازندران دیولرندن
بر دیو آدیدر حکیم فردوسی بیت نمایی مرا جای دیو سپید * همان جان پولاد وغندی و بید
دیو سپید وجان پولاد وبید دخی دیولر آدیدر ۞ غوجی ۞ سکون واو وکسر جیمله ایو صوارلمش
قلیج تیغ آبدار معناسنه درکه غفج وغفجی دخی دیرلر ۞ غیداقی ۞ سکون یای تحتانی وکسر
قافله بر نوع اوقدر غایت سخت اولور شویله که طاشدن پکر غیداقی دشت قبچاق قربنده بر موضع
آدیدر اکا منسوب اولمغله غیداقی دیرلر حکیم خاقانی بیت بیك کشاد مز شست تو تیر غیداقی
شود چو پاسخ کهسار باز با غیداق ۞ باب الغین المکسورة مع الالف * غذا ۞ لفظ مشترکدر
غِ ا فارسیده وعربیده استعمال اولنور طعام معناسنه اصلده صباح تناول اولنان یمکه دیرلر میر نظمی
غِ ج بیت غذای روح باشد نطق جانان * بجسم مرده عاشق دهد جان ۞ مع الجیم * غلج ۞
سکون لام ایله دوکم که کره معناسنه در شمس فخری بیت شاها تویی که دامن عمر ترا نجوم * با دامن آید
وبه بقا غلج کرده اند * مجمع الفرسده فتح لام ایله روایت اولنمشدر معروف بیت ای آنکه عاشق
تو اندر غمی شده * با من بیا بدامن من در فکن غلج ۞ غنج ۞ سکون نونله سرون معناسنه
یعنی اوتراق یری شمس فخری بیت بفرمانش حیوان وانس وپری * همه داغ دارند بر سنج وغنج
غِ د ۞ مع الدال المهمله * غراشید ۞ فتح راء مهمله وکسر شین معجمه ایله بمعنی خشم کرفت که
غراشیده خشم کرفته دیمك اولور کذا فی المجمع ۞ غیرزاد ۞ سکون یای تحتانی وفتح
زاء معجمه ایله غرزاد معناسنه که روسبی اوغلی دیمك اولور میر نظمی در هجو بیت بسر هاش
غِ ر ودختر همه غیرزاد * ز مادر زنش بی بکارت بزاد ۞ مع الراء المهمله * غرغر ۞ سکون راء
مهمله وکسر غین معجمه ثانی ایله مرغ خانکی بعض فرهنکلرده مرغ صحرایی مرویدر امامرغ
خانکی اولمق قولی راجحدر غزغزه دخی دیرلر ۞ غلیغر ۞ کسر لام وسکون یای تحتانی وفتح
غین معجمه ثانیه ایله بمعنی کلانکار یعنی باچلق ایدیجی بو معناده کلیکیر دخی دیرلر ۞ غلیکر ۞
غِ ز کسر لام وسکون یای تحتانی وفتح کاف فارسیله غلیغر مرقوم معناسنه در ۞ مع الزاء
الفارسی * غیژ ۞ سکون یای تحتانیله کوت اوزره سورنمك معناسنه غیژیدن لفظندن
صیغهٔ امردر استاد لطیفی بیت این تکاپوی واین بجیدن غیژ * همه بهر هوای نفس ودین
حضرت مولانا قدس سره بیت جفته شکل ولنك ولوك وبی ادب * سوی او میغیژ واو را
غِ س میطلب ۞ مع السین المهمله * غس ۞ اسم صو تدرکدی دعوت اتمکده غس غس دیرلر
وطرد ورده یا لکز غس دیرلر عربیده ضمله ضعیف رجل وبر نسنه یی بکنیوب عیبلمك یقال

يقال غلس خطبة الخطيب ﴿ مع الشين المعجمة * غراش ﴾ فتح راء مهمله ايله كورك پاره لريكه
ايشنه يرامينى كور بحيلر كسوب آتارلر ابو المعانى بيت چنان خواهم دريدن پوست اغيار *
نميكيرد رفو ديكر غراشش ﴿ غرش ﴾ بوزن كرش سكون راء مهمله ايله اسم مصدر در اكراه
يعنى ايكرنش ديمك اولور وله بيت چه بد ديده زافعال مرا يار * كه ازما اينچنين غرش كرد
دلدار ﴿ غش ﴾ خيانت معناسنه كه فلان مراغش كرد ديرلر استادكويد بيت نكردم هيچ
كس راغش بچيزى * بيازمون كرترا نبود تميزى ﴿ غيش ﴾ سكون ياى تحتانى ايله بوزن
تيش هرانبوه يعنى هرچوق نسنه يه ديرلر عموما واندوه و بدحالك غلبه سنه ديرلر خصوصا
حكيم شيرازى بيت باعفص درسردى وخشكيست نيش * تا نفه درسردى وخامى وغيش
بو معنى فرهنك جهانكيريده در اما مجمع الفرس ده بمعنى غم واندوه مسطوردر ﴿ مع الغين المعجمة ﴾
رغ غ ﴿ غرنجغ ﴾ فتح راء مهمله وجيم وسكون نونله بلغور پاره سى شاعر درهجو بيت خورد
درخانه خود تنها نفايس * نه بيند چشم اتباعش غرنجغ ﴿ مع الفاء * غلاف ﴾ نيام
رغ ف معناسنه قليچك وخنجرك و بچاغك قينى وغيرى نسنه نك قابى عربيده كى ظرف معناسنه اسم
عامدر مولانا جامى بيت هرسحر تا فلك زصبح شكاف * تيغ خورشيد برآرد زغلاف *
خواجه سلمان بيت اكر كند سخنى درغلاف مظلومى * ازان بترس كه شمشير كاركر آيد *
عربيده يقال غلف الشئ جعله فى الغلاف ﴿ مع الكاف * غچك ﴾ فتح جيم فارسيله كمانچه
رغ ك معناسنه در شاه طاهر دكنى بيت مجلس دلكش كل تا نبود بى مطرب * كشته با بلبل غچكى
شاه كل وغنچه غچك * غچكى كمانچه چى ديمك اولور ﴿ غشامك ﴾ فتح شين معجمه و ميمله مسكه بكزر
بر سياه نسنه در مسكه قاتوب حيله ايدرلر ومسك ديو صاتورلر آكا رامك دخى ديرلر
﴿ نشى مشك ﴾ بره خبرامك ديدكلرى اوتدر دوكوب مشكه قاتوب حيله ايدرلر ﴿ مع اللام
رغ ل غربال ﴾ معروف غلبيردخى ديرلر شيخ سعدى بيت قرار در كف آزادكان نكيرد مال *
نه صبر در دل عاشق نه آب در غربال ﴿ غسل ﴾ كسر سين مهمله ايله كل خطمى ديدكلرى
چيچكدر ﴿ غلال ﴾ فتح لام ايله زره التندن كيلن قفتان ابو المعانى بيت بجنك اهل دلان
هرزمان فلك پوشد * زاختران زره وزاطلس كبود غلال ﴿ غل ﴾ قارشمش نسنه ضدى
صافدر مغشوش اولان نسنه يه غل غش ديرلر آلوده وآميخته ديمك اولور مولانا جامى
بيت نقد دين ازغش وغل پاك بكن * دل زآلايش كل پاك بكن * ودخى دمور باغكه اياغه
اورولور مولانا هاتفى بيت كرفتار غلند وغارتكرى * نه شهرى دران مانده نه لشكرى *
عربيده فتحه ايله خيانت ايتمك ودخى غنيمت مالندن اوغرلمق يقال اغل الرجل يغل فهو غال
وبالكسر حقد وحسد وغش يقال وقد غل صدره يغل بكسر الغين غلا اذا كان ذاغش او حقد
رغ ن ﴿ مع النون * غراشيدن ﴾ فتح راء مهمله وكسر شين معجمه ايله خشم وغضب ايلمك
معناسنه على قرط بيت ليك نيك ازدره آمد آن نكو * آن غراشيده زمن رفته بجنك *
﴿ غريدن ﴾ كسر را وسكون ياى تحتانى وفتح دال مهملتين ايله صداى بلند شيخ نظامى
بيت چو با او نيز تاشن در دويدن * چو رعد تند باشد در غريدن * حكيم فردوسى بيت
بغريد رعد وفغان كرد باد * يكى صاعقه درجهان او فتاد ﴿ غريويدن ﴾ كسر راء مهمله

وواو وسکون یائین تحتانیین ایله آواز بلند ایله فریاد ایلمك معناسنه مصدردر میرنظمی بیت درانجا غریوید وخیزید اشوب * دل خلق عالم همیشه رعوب * مولانا هاتفی بیت غریویدن کوس درنده مغز * بپای تمکن درآورد لغز غریوان کسر راء مهمله وسکون یای تحتانی وفتح واو ایله آواز بلند وفریاد ایدیجی اسم فاعلدر میرنظمی بیت به پیش شهریار آمد غریوان * رسانیده بطاق چرخ افغان غرژیدن کسر زاء فارسی ایله سورتمك چغتایده سو درالماك دیرلر امرنده سودرادیرلر میرعلیشیر بیت سودرا هریان ای نوایی اوزنی مهالك درد ابلا * شاید ایتکای رحم اول قاتل بو حالینکنی کوروب غمس کردن کدیی پس دیو سورملك غلچین سکون لام وکسر جیم فارسیله یارپوزدیدکاری اوتدر مشهور اطبا نعناع بری دیرلر یبلان آنك قوقوسین اصلا سومز نفرت ایدر بحکمة الله اول دخی یبلان یانند بتر ابوالمعانی بیت رقیب ازمن کریزد همچنانکه * کریزد مار هم از بوی غلچین غلیژن کسر لام وسکون یای تحتانی وفتح زاء فارسیله بعض چقورلرده طورن صو وکوب دیبلرنده اولان بالچغه دیرلر غنویدن فتح نون وکسر واو وسکون یای تحتانیله امزغنق یعنی خواب سبك نوم خفیف معناسنه عربیده کسر سینله سنه دیرلر نتکم * سنة الهجر سنة وسنة الوصل سنة * سراج الدین قمری بیت این بجم بغفلت غنویدن ندهد * جز مسرت وقت درویدن ثمرت غیژیدن سکون یائین تحتانیین وزاء فارسیله سورتنمك واطفال ایمکلمك چغتایده ایمکاك دیرلر فرهاد بر یاشنه کیروب یوریمکه باشلدقده دیو بیت قدم اوردی وترك مهد قیلدی * قوبوب ایمکاك یورورکا جهد قیلدی غیسیدن سکون یائین تحتانیین وکسر سین مهمله ایله اوغمق یعنی بایاق میرنظمی بیت شود لعل لیشی وقت مکیدن * شود غیسیده ازبیکانه دیدن غیشیدن سکون یائین تحتانیین وکسر شین معجمه ایله امرنمك یعنی آرزو اتمك معناسنه مصدردر غیشاییدن آنك متعدیسیدر

غِو مع الواو * غریو کسر راء مهمله وسکون یای تحتانی وواو موقوفله آواز بلند استادعنصری بیت تیزشد عشق در دلش بپچید * جز غریو وغرنك نی پیچید * حکیم فردوسی بیت وزان پس برآورد هومان غریو * یکی حمله آورد چون نره دیو * مولانا هاتفی بیت برآمد زکوس رواروغریو * غریوی کزان شد سراسیمه دیو غیو سکون یای تحتانی وواو موقوفله یعنی غریو مرقوم حکیم اسدی بیت نکه کرد ازدور سالار نیو * کریزان سپه دید بی هوش غیو * حکیم سنایی بیت صدمهٔ صور وغیو توکد چنك * هردو همره چو زنك بازتنك

غِه مع الهاء * غبیته کسر باء موحده وسکون یای تحتانی وفتح تاء مثناة ایله غش مثلث مرقوم معناسنه در غراشیده فتح راء مهمله وکسر شین معجمه ایله بوزنده تراشیده یعنی خشم آلوده وغضبناك اغاجی بیت چنان شد غراشیده از کینه اش * که آتش زبانه زد از سینه اش غرغره سکون راء مهمله وکسر غین معجمهٔ ثانیه ایله خانکی مرغ طاوق وغیره غره فتح راء مهمله واخفاء ها ایله ایکی معنایه در اول غفلت معناسنه ثانی صنامش عورت معناسنه در بو ایکی معنایه ابوالمعانی بیت بودی تو ای خرا کرخر غره * ندانسته باشی زنت را غره غشه فتح شین معجمه ایله صحرا ده بتن قامش بیراغی میرنظمی بیت نمید اند

نمید اند میان خس زسنبل * بهایم راغشه بهترشد ازکل غلاله زره التنه کیلن قصه
قفتان معناسنه در عربیده درت معنایه کلور اول برنوع جامه در بدنه متصل اوله یعنی بدن
اوزرینه کیله کمال اسمعیل . بیت تن واندام یاسمین وسمن * بس لطیفست درغلاله لاد * ثانی
باشده قیل دیبنده حاصل اولان کیر وسنخ معناسنه ثالث اغاجلق اراسنده جاری اولان صو
رابع برشی یی صوابدن منحرف کورمك غلیپسه سکون لام وکسر باء فارسی بعده یای
ساکنه وفتح سین مهمله ایله الاقرغبه یه دیرلر کلاغ پیسه دخی دیرلر ابو المعانی بیت بجاماند
بحسنت حسن خوبان * بجا غلیپسه دارد شکل کبکان غنوبه فتح نون وکسر واو
وسکون یای تحتانیله بمعنی خوابیده یعنی اویومش حکیم انوری بیت برخاك درت ملك توکو یی که
زآرام * طفلیست درآغوش رقیبی غنوبه غیبه سکون یای تحتانی وفتح باء
موحده ایله اوزرینه نقش اولنمش پلك معناسنه استاد عسجدی بیت تاهست پای منکه
بهربادیه زریك * وزیاد غیبه کرد برونقش بی شمار غیسه سکون یای تحتانی ایله
اوصی کتمش یعنی بایلمش غیشه سکون یای تحتانی وفتح شین معجمه ایله قامش یپراغی
استاد لطیفی بیت بدخواه تو بمنش همیشه * محتاج وقرین کلج وغیشه مع الیاء * غری
آواز وفریاد ایله اغلمق معناسنه شاعر بیت این دل محزون نکیرد از غم فرقت قرار * میکند
شام وسحر باحسرتش غری وزار باب الغین المعجمه المضمومه مع الالف * غوربا واو
معروف وسکون راء مهمله وفتح باء موحده ایله قوروقلی شوربا که اصلی غوره آبادر یعنی غوره
قورق وآباشوربادر تخفیفا هاء علامت ایله همزه محذوفدر شاعر * قطعه * شنو این سخن
ازمن ویادکیر * مکن عمرنازك بغصه هبا * حکیما نه کن کار ودرعیش باش * بدست آر کاروی
وخورشید صنا * شبانکه می ناب ومرغ کباب * صبوحی بخور باده باغوربا غوروا
یاپرینه واو ایله ده اول معنایه در غوشا واو معروف وفتح شین معجمه ایله ایکی معنایه در
اول سرکین حیوانات که غوش وغوشای دخی دیرلر فرید الدین احول اسفرائنی . بیت
به پیش ناکسان منهم بخواری تره چون نادانان * نهد کس ناقهٔ مشکین به پیش کنده غوشای
ثانی خوشهٔ انکور وخوشهٔ خرما معناسنه کذا فی فرهنك جهانکیری مع الباء
غزب فتح زاء معجمه ایله لکن مجمع الفرسده سکون زاء فارسیله ایکی معنایه در اول اوزم
دانه سی شمس فخری * قطعه * ازدست میرشیخ سحاب ازنمی برو * ولعل عقیق زوید ازرز
بجای غزب * واراز شمالیش ببرد دهر سمه * خلق وکرم نشاید برجای بخل وعجب * ثانی
اینك ممه لرینك اوجی خصوصا وسائر حیوان ممه لری عموما غول چوب واو معروف
ولام موقوف وضم جیم فارسیله ایکی اغاجدر بری اوزون وبری قصه اطفال آنکله اوینارلر بعض
یرلرده دست چلیك وچالك دخی دیرلر مع التاء * غت ابله واحمق معناسنه شمس
فخری * قطعه * هست بافضل شیخ ابواسحق * تیز کردون زراه دانش غت * تیغ او سر
یسمرکهر زان شد * که بکین حسود داوشد رت غرشت کسر راء مشدده وسکون شین
معجمه ایله آواز سباع شرفنامه ده آواز اسب مسطوردر حکیم خاقانی . بیت بحری که عبد
کرد براعدا به پشت ابر * ازغرتش بدرخش وزغرشت تند رسن * بو بیتدن فهم اولنور که

مطلق آواز مهیب اوله غوت واو معروفله ایکی معنایه در اول سبکسز معناسنه که
اوت دخی دیرلر ابو المعانی بیت به تمکین باش ناموست نکه دار * شود رسوای عالم هرکه
شد غوت * ثانی فرهنك جهانکیریده بمعنی کلاسند یعنی صپان که فلاخن دخی دیرلر
غوشت واو معروف وسکون شین معجمه ایله چپلاق برهنه معناسنه عربیده عریان
دیرلر استاد رودکی * مثنوی * کفت هنکامی یکی شهزاده بود * کوهری و پر هنر آزاده بود
شد بکرمابه درون یکروز غوشت * بود فربی وکلان وخوب کوشت * واو معدوله ایله
حیوانات یمدوکی بی فائده اوت کذا فی فرهنك جهانکیری ومجمع الفرس وغیرهما مع الجیم غُج
غنج سکون نونله ایکی معنایه در اول ناز وشیوه معناسنه در مولانا جامی بیت
چون بدین شکل وبدین غنج ودلال * رونماید ز شبستان مقال * ثانی چوال واکا یکزرد
نسنه یه دیرلر استاد لبیبی بیت وان بادریسه هفته دیکر عصاره شد * اکنون عصاره
همچو یکی غنج پیشه کشت * شمس فخری * قطعه * همیشه تا که خواب آید ز خوبان *
دلال ناز همچون شیوه وغنج * سپنج دهر راد رخرمی دان * همی برخور ز ملك لشکر کنج *
عربیده بالضم وسکون النون وضمها محبوبلر معنای مذکوره دخی کرپی دیدکلری دکنلی جانور
ویقال فی المعنی الاول قد غنجت الجاریه بکسر النون غنجا وغنجا بضمتین غوج واو معروفله
بمعنی قوج یعنی بوینوزلی قویون که کبش دخی دیرلر عربیده فتح غینله اینلی ویاصی عریض یقال
جمل غوج وفرس غوج ای عریض الصدر مع الدال المهمله * غدد ضمتین ایله لغت غُد
مشترکه در بو مریجه اتدر که وجود انسانده ظاهر اولور اکرچه وجعی اولمز لکن اصلی ماده دن
فضلات بلغمدن حاصل اولور ابو المعانی بیت در وجود بزم ما اغیار شد همچون غدد *
کر ازاله میکنی لابد مضرت میرسد غرنبید ضم راء مهمله وسکون نون وکسر باء موحده
یعنی یای ساکنه ایله بمعنی بانك بانك کرده استاد عنصری بیت لشکرشه بهر کسی جنبید *
نای رویین وکوس بغرنبید غند سکون نونله جمعیت ومجموع معناسنه شمس فخری
بیت فتح وظفر ونصرت وفیروزی ودولت * باشند همیشه بدر شاه جهان غند * استاد
دقیقی بیت تیغ وفاز زنك جفا فحت کند کشت * بزم بلای هجری وغم یار غند کشت *
استاد عنصری بیت نقیبان زدیدن بماند ند کند * که ایشان همیشه نباشند غند *
غندرود وغنده رود کلاهما بسکون النون نفیر عام معناسنه غند جمع وجمعیت معناسنه
اولمغله نفیر عسکر جمع ایتدوکیچون تسمیه اولنمشدر میر نظمی بیت بفرمود کشتند ازان غنده روه
همه پر سلاح مهیا نمود غنود ضم نون وواو معروفله غنودن لفظنك ماضی سیدر که
اویودی دیمك اولور شمس فخری بیت بحر ز ثناهای وی وورد دعایش * چشم ودل هیچ
اهل نظر لحظه نغنود * شیخ نظامی بیت باسایش توانا شد تن شاه * غنود از اول شب تا سحرگاه
غوشاد واو معروف وشین معجمه ایله ایکی معنایه در اول بمعنی غوشك که عنقریب ذکر
اولنور انشاء الله تعالی ادات الفضلاده دیوان وکاروانسرای ودخی درخت بلند معناسنه
مسطوردر مع الراء المهمله * غبار فتح باء موحده ایله اول پارهٔ زرد در که طائفهٔ یهود غُر
دیار عجمده سائرناسدن امتیاز ایچون دوش جامه لرینه دیکرلر کال اسمعیل بیت بقهر اوکه سپهر

سپهر بلند را بردوش * ززرد رقعهٔ خورشید وماه دوخت غبار * عربیده توزوینك دید كاری
پیراغه دخی دیرلر غتفر سكون تاء مثناة وفتح فا ایله ابله واحمق ونادان معناسنه كه غت
وغتفره دخی دیرلر حكیم سنایی بیت جملكی خیالهای محال * كرده مانندهٔ غتفر بجوال *
غر ایكی معنایه در اول دبه خایه كه عربیده فتق دیرلر وباد خایه وبادكنده دخی دینلور
مرد بزرك وارمعناسنه در استادرودكی بیت پیستی وكنده دهان داری وپای * خایكان غرداری
هریك چون درای * اما فرهنك جهانكیریده مفتوحه ده ذكری مرورایدن غر معناسنه كلور
حكیم سنایی ایكی معنایه دیمشدر بیت كشته برباد وسخت خایهٔ غر * مانده بزآب وسست آلت
غر * پوربهای جامی بیت مباحی وقواد وديوس وغر * فضولی ونمام مغرور وغر * ثانی
اول یومریجه كه اعضاده ظاهر اولوب اكثر بوینده اولور بعضیسنك النده دخی اولور كذا فی
تحفة الاحباب بومعنایه هلالی تاشنكدی بیت ای غر پیشانیت غرهٔ ماه صفر * غره بان غرمشو
دوركن این دردسر * وعربیده دخی ایكی معنایه كلور اول هر بیاض نسنه یه دیرلر عموما وحیوان
آلننده اولان بیاضه دیرلر خصوصا غرغر سكون رائین مهملتین وضم غینٔ ثانیه ایله ایكی
معنایه در اول دبه خایه كه صداسی ظاهر اولوب غرغر ایدر استاد بیت هم خواهدش زمانه كه
آیدبدربزود * جان عدوی توكه رسیده بغرغرست * ثانی خشم وغضب ایله زیرلبدن ظاهر
اولان صدا ابوالمعانی * مصرع * بخشم آمد دهد دشنام غرغر غرور ضم راء مهمله
واو معروفله ایكی معنایه كلور اول عجب وكبر معناسنه خواجه حافظ بیت غرور حسن اجازت
مكرنداد ای كل * كه پرسشی نكنی عندلیب شیدارا * ثانی الدانمق والدامق فریب وفریبیدن
معناسنه ابوالمعانی * مصرع * اصلش نبود آنچه مرادغرور غروغر بمعنی غرغر
موقوم غزلولاور سكون زاء معجمه ایله ترنجبین و بعض مربیات قونیلان دبه كه غزبو ر
دخی دیرلر كذا فی فرهنك جهانكیری غزیور كسر زاء معجمه وسكون یای تحتانیه ایله بود خی
مرقوم دبه معناسنه در غژور ضم زاء فارسی وواو معروفله قپو آردینه قونیلان سپسی
معناسنه در غور بوزن نور بر ولایت آدیدر مولانا هاتفی بیت ملاء رازره بردغولان
غور * نه غولان غوری كه دیوغرور * شیخ سعدی بیت شنیدم كه از پادشاهان غور * یكی
پادشه خركرفتی بزور * عربیده اون ایكی سنجه دیرلر وهر سنج بكرمی من در وعند البعض اون بش
قفیز مع الزاء المعجمه * غباز فتح باء موحده ایله پوشدرق معناسنه بعض فرهنكده صبان
معناسنه در ابوالمعانی ببیت فلك بكردن نادان طوق زربندد * ولی بكردن عاقل زند چوكاو
غباز غدز سكون دال مهمله ایله كون چیچكی دیرلر بر چیچكدر كونش قنغی طرفه كتسه
اول طرفه دونر وله بیت تمام چشم بان آفتاب روی شدم * ببوستان نكه كوییا شكوفهٔ غدز
غز تركان غارتكراندن برطائفه در سلطان سنجر زماننده قوت طوتمشلر ایدی اول مرتبه كه
خراسان شهرینی ضبط ایلدیلر حكیم خاقانی * رباعی * ای چشم تو فتنهٔ فلك راقلاوز * ابروی
توبر كلاه خوبی قندر * هجران توشیر مشرزه راسازدبز * باغارت تو عفا الله ازغارت غز *
غنوز ضم نون وواو معروفله بی كار و بی شغل معناسنه كه تركیده آواره وآیلاق دخی دیرلر
ابوالمعانی بیت چودردعشق بدل یافته كنوزشدم * زكار ويار خودم يكسر مغنوز شدم *

غ ز

غ س ل مع السين المهملة * غورمكس ع راء موقوفله برنوع كوچك زنبوردر مكس كبى يشلرك
اولور كذا فى المؤيد . ابو المعانى بيت رقيب زشت بد يدم كه سبز پوش شده * شدست
غورمكس نيش زهرناك بزد ل غولتاس ع سكون لام وفتح تاء مثناة ايله دمور كلاه كه سرپناه
دخى ديرلر تركيده توغلغه ديدكلريدر ميرنظمى بيت بسر غولتاس آهن را بپوشيد * بدستش
غ ش نيزه بردوشش زره ديد ل مع الشين المعجمه * غرنبش ع ضم راء مهمله وسكون نون بعده باء
موحدهٔ مضمومه ايله صداى مهيب معناسنه مولانا هاتفى بيت بويرانى بلخ جنبش كنان *
زطوفان كينه غرنبش كنان * ميرنظمى بيت غرنبش در آورد لشكر همان * بلرزه در آمد
زمين آسمان ل غروش ع ضم راء مهمله و واو معروفله بمعنى خروش وله بيت بيا زار مردى
مثله جانفروش * چو دريا برآورد جوش وغروش ل غندروش ع سكون نون وفتح دال
وضم راء مهملتين ايله غندرود مرقوم معناسنه ميرنظمى بيت در آنجا يلان كشته اند غندروش
زهر دو طرف همچو دريا خروش ل غندماش ع سكون نون ودال مهمله وفتح ميمله لوبيايه
ديرلر كذا فى فرهنك جهانكيرى ل غوش ع بوزن نوش بش معنايه كلور اول اسب جنيبت
يعنى يدك آت حكيم نزارى * قطعه * آسمانرا حلقهٔ فرمانبرى در كوش كن * عيش را دامن
بكير ودست در آغوش كن * باخرد كو طيلسان برجنب مى سرپوش كن * بركميت مى نشين
عنان طرب را غوش كن * حكيم سوزنى بيت بركيرهاى اسب نمدرومه شد سوار * يك كير زير
ران ودكر كير غوش دار * ثانى سركين حيوانات كه غوشا دخى ديرلر يوسفى عروضى بيت
آن روى او چويك آغوش غوش خشك * آن موى او چويك آغوش غوشنه * ثالث بريلك
اغاجندن آندن اوق وحربه ايدرلر شمس فخرى بيت تو نور ديدهٔ ملكى ودشمنان ترا * مژه بديد
پر از غم بود چو ناوك غوش * خسروى بيت انداز دابروانت همه ساله تير غوش * وانكاه كويدم
كه خروشان مشو خموش * رابع بمعنى كوش كاف عجميله غين بيننده تواحى وتبادل اولد وغندن
بونده دخى عموما كوش معناسنه وخصوصا كوش سا كه كلنتار بغليوب دوزن ويررلر ميرعاى
بيت خواهى تا توبه كرده رطل كران * زخمه غوش ترا بفندق كير * خامس بمعنى نكاه ابو المعانى
غ ك بيت كشتم دوچار آن شه خوبان بعز وناز * كرده كذر بجانب مارا نكرد غوش ل مع الكاف ع
ل غك ع اول كمسه يه ديرلر كه غايت كوتاه قد وفربه و بى اندام اوله پور بهاى جامى بيت
سيمك چماق دولت ودين كون فراخ غك * منسوخ شوخ وشوم وكرانجان وسرسبك *
ل غلك ع فتح لامله بمعنى غولك مجنون چپ نويس بيت لب غيبت كر وغماز فراهم نشود *
دهنش پر زر اكر ساختهٔ همچو غلك ل غونبك ع واو معروف وكسر باء موحده وسكون نونله
براوند راشنانه بدل يعنى انكله دخى اشنان كبى جامه يورلر صابون كبى كوپورر غرشنك دخى ديرلر
ل غوشاك ع واو معروف وفتح شين معجمه ايله سركين حيوانات كه غوش وغوشا دخى ديرلر
ابو المعانى بيت آن خسيس وناكس وبد بخت وشوم و بد سرشت * همچو حلوا معتبر در نزد
او غوشاك بود ل غولك ع واو معروف وفتح لامله اوچ معنايه در اول قماربازلر ايچنه اقچه قودقلرى
بى دهن برداق ثانى قماربازلر قتنده بر نوع قمار اويني دركه التى آشق ايله اوينارلر خواجه سلمان درهجو
قماربازى بيت تو غولك وخشت مانده در پيش * اين شش بجلى نكر كه خويشت * ثالث

ثالث سنك فلاخن میرمعزی بیت مرا تا از سر كوبت فلك آواره میسازد * فلاخن از هلال
وغولك از سیاره میسازد * بو معناده واوسز غلاك دخی دیرلر ﴿ مع الكاف الفارسی * غرنك ﴾
سكون زاء معجمه وفتح نونله غونیك مرقوم معناسنه در ﴿ غوشنك ﴾ واو معروف وفتح شین
معجمه وسكون نونله غاوشنك مرقوم معناسنه جفت آلتلرندن اوكنده ده دیدكلریدر ﴿ غوك ﴾
بوزن دوك قوربغه درچغز ووزغ دخی دیرلر استاد منجیك بیت چشم چون جامهٔ غوك آب
گرفته همه سال * لفچ چون موزهٔ خواجه حسن وعیسی كژ * امیرخسرو بیت مكو
غُل بشهوتیان ماجرای عشق وهوس * حدیث بحر غوكی كه در شمر باشد ﴿ مع اللام * غلغل ﴾
ضم غینین معجمتین وسكون لامین ایله غوغا وغلبه كه غلغله وخلالوش دخی دیرلر لغت مشتركدر
عربیده دخی چاغرشمق وغلبه معناسنه در میرنظمی * مثنوی * جهان را حسن او انداخت غلغل
به ورد عارضش شد خلق بلبل * چه غلغل بلكه فتنه اندر افتاد * میان خاص وعام ای كسنز
افتاد ﴿ غلغل ﴾ سكون لام وضم فایله لیف كه ایچنه صابون قویوب حمامده وجوده سورلر
ابو المعانی بیت همه مال درخش بركون هر دلاك كوند اده * مگر كرد ریش غلغل بینی اش صابون
درحمام ﴿ غل ﴾ بوزن كل اوج معنایه در اول بجقوارهٔ معناسنه ثانی قیون آغیلی. بو ایكی
معنایه ترتیب اوزره استاد بیت درختهار ابغل ببرید وآ ورد * كه هر كو سفند آنجا غلی كرد *
ثالث غول لفظندن اختصار اولنمشدر وعربیده اسیرلك وجرملرك بوینه اوردقلری دمور
باغدر جمعی اغلال كلو وقیل للمرأة السیئة الخلق غل قمل وغل یده ای شد الی عنقه والغل ایضا
حرارة العطش وبرنسنه یه جان كوكلدن یا پشمغه دیرلر ﴿ غول ﴾ بوزن فول بش معنایه
كلور اول طائفهٔ جندن برنوعدر سعالی دیرلر بیابان وصحرالرده اولور اشكال مختلفه ایله
متشكل اولوب یولدن آدمی آزدروب هلاك ایلر اكا چیدوس وخرتبور وشفوت دخی دیرلر
عربیده ساحرة الجن دیرلر ویقال كل ما اغتاله الانسان فاهلكه فهو غول والغضب غول الحلم والبخل
كذلك غول السخا والشقاوة غول السعادة وامثال ذلك لانه یغتاله ویذهب به وهلاك وزیان یهلو یده
اوغول دیرلر ثانی طاغ انكلرنده وصحرالرده آلچق دیوار چوروب كیجه لرده ایچنه قویون وكچی وصغر
قورلر آغال وآغل وآغیل دخی دیرلر بو ایكی معنایه ترتیب اوزره شمس فخری بیت كاه چون
غول در بیابانها * كاه چون كوسفند در تن غول * ابوشكور بیت كاهی چو غول كرد بیابان
زوان شوم * كاهی چو كوسپند ان در غول جای من * ثالث بمعنی حرامزاده رابع بمعنی توام
یعنی ایكیز تولد ابلیس آدم اولسون حیوان اولسون. بو ایكی معنایه استاد رودكی بیت ایستاده
دیدم آنجا زدغول * روی زشت وچشمها همچون دوغول * خامس اسپغول دیدكلری
غُم اوتدر كه اندن اختصار اولنمشدر ﴿ مع المیم * غرم ﴾ سكون راء مهمله ایله یبان قیونی شمس
فخری * قطعه * تویی آن شهنشاه عادل كه كرد * به بیشه قرین شیر غران وغرم * در ایام
او اهل فضل وصلاح * بر آسوده اند از غم ورنج وكرم * حكیم ازرقی بیت شهریاری كز ثبات عدل
او در بیشه غرم * چون بجنبد سر نهد بر پنجهٔ شیر ژیان * مجد همكر بیت پاملك را اثر عدل او
بران كاشت * كه شیر دردهن غرم مرغزاری كرد * حكیم فردوسی بیت بیارم وفرزندرا چون
نوند * چو غرم ژیان سوی كوه بلند * بو بیت فریدون مشاهك احوالی بیاننده در فهم اولنور كه

قوج اوله بر محلده دخی دیو بیت بیفکند نیزه بیازید جنك * چو درکوه بزغرم بازد پلنك *
حکیم اسدی بیت مرا کر بخواهی زشاه جهان * چو غرم ژیان با تو آیم دمان * بر نسخه ده هرك
قیونی که قوبروغی کوچك اولور استاد عنصری بیت چو شیری وشیران بکردار غرم * بیون
ار رهانی دلم را بکرم * عربیده الغرم بالضم والغرامة بالفتح ادامسی واجب اولان نسنه یه دیرلر
ق غرژم ع سکون زاء فارسیله خشمکین ومهیب شمس فخری بیت هیچ دانی که چیست زاده
تاك * مایهٔ بیرهی ومادهٔ غرژم * ثانی اوزم وخرما صالقمی ودانه سی اولمق اوزره ده مرویدر
شمس فخری بیت همچو خورشید در بلورین جام * چون سهیل یمانی اندر غرژم * ثالث
اینك صغرینك ممه لری معناسنه در حسین وفایی ده زاء معجمه ایله مرویدر ق غلام ع بنده
معناسنه در خواجه حافظ بیت غلام همت آنم که زیر چرخ کبود * زهر چه رنك تعلق پذیرد
آزادست * عربیده دخی غلام دیلور جمعی غلمان کلور ق مع النون * غرمیدن ع سکون غُ ن
راء مهمله ویای تحتانی وکسر میمله غضب وتهور ایلمك شاعر بیت ثانی وآرام از عاقلیست *
که غرمیدن بمحل جاهلیست ق غرنبیدن ع ضم راء مهمله وسکون نون وکسر باء موحده
وسکون یا ایله آواز مهیب که رعد دن وغیریدن ظاهر اولور کوك کورلمك کبی حکیم اسدی بیت
برآمد دموافکن وکیروزو * غرنبیدن کوس وپیکار او ق غرویدن ع سکون راء مهمله ویای
تحتانیله کورلدی ظاهر اولمق وکورلمك معناسنه در ق غرّیدن ع کسر راء مهمله مشدده
ایله آواز مهیب سباع میر نظمی بیت بغرّید همچون سباع غرین * بخصمش مقابل در آمد
چنین ق غرژان ع زاء فارسیله بر بیشه در هندوستانه مخصوص ق غرژولیدن ع ضم زاء
فارسی وواو معروف وکسر لامله یاتمك معناسنه در ق غرژیدن ع کسر زاء فارسیله یرا وزرنده
سورتنمك وایمکلمك ابو المعانی بیت چندان شدست با غم دل زار وناتوان * عاشق بکون
یار غرژیدن همی رود ق غنجیدن ع سکون نون ویای تحتانی وکسر جیمله نازلنمق وشیوه ایلمك
ابو المعانی * قطعه * شود خوشدم دل عاشق زجور یار رنجیدن * بحسن خوبی میزیبد
بمهرویان غنجیدن * بدرکن از دلت رنك علایق هرچه میداری * که جز فکر غمش نبود روا در دل
بکنجیدن ق غنودن ع فتح نونله بمعنی خوابیدن یعنی اویومق ابو الفرج رونی بیت توکذت
اورا ببلبل که غنودن او * نموده بود بتعلیم خواب راه صواب ق غوریدن ع واو معروف وکسر
راء مهمله ایله تحریك ایلمك یعنی بر آدمی بر ایشه تقید ایتدرمك میر نظمی بیت مرا غورید
دل در عشق جانان * جو مجنون باشدم صحرا نوردان ق غوکان ع واو معروف وفتح کافله جمع
غوکدر ق غولیدن ع واو معروف وکسر لامله بمعنی غوریدن مرقوم ق غولین ع واو معروف
وکسر لامله کوچك کویه دیرلر میر عماره بیت غولی وفرو هشته دو غولین بدو ابود * پنهان شده
اندر پس اطراف دو غولین * وبمعنی سبوی سرکشاده * کمال اسمعیل * قطعه * چون
جو وکاه ز صحرا بر داشت * باقی از خانه کردکان بسته * بیل ودلو ورسن وغولین را * باجوال
وجل وپالان بسته ق غویه زدن ع واو معروف وفتح یای تحتانی وزاء معجمه ایله باغرمق چیقارمغه
دیرلر ق مع الواو * غلو ع ضم لامله هجوم وازدحام معناسنه مثال اول شاعر بیت چون محبت غُ و
غلو کند بر دل * رای عقل وخرد شود باطل * مثال ثانی مولانا هاتفی بیت زاودی نور دیدن آن

آن غلو * هوار اکر ه شد نفس در کلو ﴿ غوغو ﴾ سکون واوین وضم غینین معجمتین ایله بمعنی
کبوترکه قوقو وکوکو دخی دیرلر ﴿ مع الهاء * غتفره ﴾ سکون تاء مثناة وفتح فا وراء مهمله
ایله احمق وابله وکول معناسنه غتفرد خی دیرلر حکیم سوزنی بیت دهقان امام غاتفری مهترسره
درمنت تواند چه بزرك وچه غتفره ﴿ غربه ﴾ سکون راء مهمله وفتح باء موحده ایله کزلو اغلاق
میرنظمی بیت درون خانه را بنشسته محزون * بغربه با غم دل کشته مقرون ﴿ غرته ﴾ سکون
راء مهمله وفتح تاء مثناة ایله بانك وخروش وآواز معناسنه در کذا فی المجمع وله بیت چو راز دل
نهان کردن نباشد * بغرته ناله وافغان دارد ﴿ غرده ﴾ سکون را وفتح دال مهملتین ایله اول یومری
اتدرکه اعضاده ظاهر اولور ترکیده اور دیرلر ﴿ غرشنه ﴾ کسر راء مهمله وسکون شین معجمه
وفتح نونله بر اوتدر بیتور وآنکله ال یورلر صابون کبی کوپرر ﴿ غرغره ﴾ سکون راء اول وفتح ثانی وضم
غین معجمه ایله ایکی معنایه در اول بمعنی باد خایه که باد کند دخی دیرلر ثانی غضبله سوز سویلمك
غرغر مرقوم معناسنه در ﴿ غرفه ﴾ سکون راء مهمله وفتح فا ایله بمعنی دریچه یعنی پنجره
میرنظمی بیت بهر جانب که دارد غرفهٔ چند * در روزنش را فروغ مهر پیوند * عربیده بر اوج
صو ودخی یوکسك چار طاق معناسنه که جمعی غرفات کلور ویقال للسماء السابعة غرفه
﴿ غرمیده ﴾ سکون راء مهمله وکسر میمله بمعنی غضبناك استاد لطیفی بیت نفس تو
اژدهاست غرمیده * نیك وبد هرچه یافته چیده ﴿ غرنبیده ﴾ ضم راء مهمله وسکون نون
وکسر باء موحده ایله مهیب آواز استاد عنصری بیت لشکر شاه بهر کین جنبید * نای
رویین وکوس بغرنبید ﴿ غرنبه ﴾ ضم راء مهمله وسکون نون وفتح باء موحده ایله آواز وصدا
معناسنه شمس فخری بیت ز فضل وبخشش او از کوشش او * ممالك سر بسر دارد غرنبه
﴿ غره ﴾ فتح راء مهملهٔ مشدده ایله وتخفیفله دخی جائزدر آواز رعد وسباع کومردنمك معناسنه
حضرت مولانا قدس سره بیت غرهٔ کن شیر واری شیر حق * تا رود آن غره بر هفتم طبق
عربیده هلال ماه خصوصا وابتداء الطلوع عمو ماودخی آتك آلننده اولان بیاضه دیرلر ﴿ غشه ﴾
فتح شین معجمه ایله عنبرینه معناسنه ﴿ غشیه ﴾ سکون شین معجمه وفتح یای تحتانیله بد بوی
دهان که غساك وغشاك دخی دیرلر ﴿ غفوده ﴾ ضم فا وسکون واو وفتح دال مهمله ایله بمعنی هفته یعنی
ایام اسبوعه دیرلر کذا فی التحفه ﴿ غفه ﴾ فتح فاء مشدده وتخفیفله ده جائزدر ابنجه قوزی
کورکی ﴿ غلاله ﴾ فتح لامین ایله زلف معناسنه که کلاله دخی دیرلر کمال اسمعیل بیت جهان
شد از نفحات نسیم مشك افشان * چنانکه از دم مجمر غلالهٔ جانان ﴿ غلامباره ﴾ محبوب
دوست معناسنه که غلام اون یاشندن متجاوز اولان وباره دوست معناسنه در میرزا الغ بیك
کنندوبی محبوب دوستلق تهمتندن استخلاص ایچون بو بیتی نظم ایلمش بیت غلامباره نیم من
نه اینم این مذهب * هلاك چادرم وکشته چلك پوشم * اکرچه بو بیتده زن طرفنه میل کوریتور
نظر دقیق ایله معلوم اولور که چادر وچلك پوشدن اولقدر نفرت ایدرم که کوردکده هلاك اولورم
دیمکدر ﴿ غلبه ﴾ سکون لام وفتح باء فارسیله الاقرغه یه دیرلر مجمع الفرسده باء موحده ایله
عقیق معناسنه در شیرازیلر قانجه دیرلر وشمس فخری غلبهٔ عقعق وامثال آن کلاغ پیسه است
دیوب بو بیتی نظم ایلمش بیت کر آید زیر ظل دولت او * همای آسا شود مسعود غلبه *

منجیك بیت سه حا کمکند اینجا چون غلبه همه درد * میخواره و زنباره و ملعون خسیسنك بعض نسخه ده صقصدغان معناسنه در ﴿غلغله﴾ سکون لام اول وفتح ثانی وضم غین معجمه ایله غوغا وغلبه وخلالوش دخی دیرلر میرنظمی بیت فتاده غلغله نه طاق افلاك * بمانع در تحیر عقل وادراك ﴿غله﴾ فتح لام مشدده ایله کوچك برداق قاضی حمیدی بیت کینی دهد بغله شدت مرا شراب * کردون دهد بسفرهٔ محنت مرا طعام ﴿غنبه﴾ سکون نون وفتح باء موحده ایله قورقنج صدا ﴿غناوه﴾ فتح نونله برسازدر زفنکو یاده براوبون آدیدر ﴿غنچه﴾ هنوز آچلمامش کل خصوصا وسائر شکوفه عموما منلا جامی بیت الهی غنچهٔ امید بکشای * کلی از روضهٔ جاوید بنمای * اصلی غنچه رناز معناسنه آخرنك هاء علامتدر بومعناسی دخی نبسمدر ودخی جمع اتمك وبوغرمق معنالرینه کلور وعین مهمله ایله ده رسیلهٔ نظردر ﴿غنده﴾ سکون نونله درت معنایه کلور اول بمعنی جمع شده ثانی آتلمش پنبه که اکیرمك ایچون حلقه ایدرلر قریع الدهر بیت ابروش کمان سان شدو بینیش چو مشته * آن ریش سفید آمده چون غندهٔ پنبه * ثالث تارعنکبوت شمس فخری بیت حسودت درکف ادبار محنت * بود همچون مکس دردام غنده * وعنکبوت معناسنده دیمشلر حکیم اسدی بیت تن غنده راپای باید نخست * پس آنکاه خلخال پایدش جست * بومعنایه کسایی بیت می تند کرد در خانهٔ توغنده چنان * پس فرداش بیین برتن تو تارتنان * رابع برنوع عنکبوتدر زهرناك اولور عربیده رتیلا دیرلر حضرت مولانا قدس سره * قطعه * حلاوت عجبی دز بدنم بدید آید * که از نی واب مطرب شکر رسید بکام * هزار کژدم غم را ببین کنون کشته * هزار غندهٔ محنت ببین شده بربام * حکیم سوزنی بیت کژدم زرد قاضی سراج * وان قوامی سیاه چون غنده * چغتایده اورکامجی دیرلر فرهادنامه ده خاقان خطایی محبوبلر ایله فرهادی تسلی ایتمك دیلدوکی پرده اول خوبلر وصفنده دیر بیت کوکا رئیب شعله لیق اوتدین سنداان * آسیب اورکامجی تاری بیرلا سنداان ﴿غنوده﴾ ضم نونله امزغمق یعنی اویقویه هنوز وارمش ﴿غوته﴾ واو معروف وفتح تاء مثناة ایله صویه طالمق که غوطه دخی دیرلر ابو المعانی بیت دربحر غمش غوته خورد این دل محزون * باشد که خد اساحل مقصود نماید ﴿غوچه﴾ واو معروف وفتح جیم فارسیله خروس ایبکی که بوزنده اولور شاعر بیت همیکرد بازنش جنك خروچه شده ازخون بینی چون بغوچه ﴿غورواشه﴾ مفتوحه ده ذکری مرور ایدن غرواشه معناسنه در ﴿غوره﴾ واو معروف وفتح راء مهمله ایله ایکی معنایه در اول قورق ثانی هنوز آچلمامش پنبه قوزاغی بوایکی معنایه شمس فخری * قطعه * ورکنی یاد لفظ او درباغ * سشهد کرددبغرم درغوره ابر از فیض دست ابواسحق * ورکند پنبه دان درغوره ﴿غوزه﴾ واو معروف وفتح زاء معجمه ایله پنبه قوزاغی وسرو قوزاغنه دخی دیرلر استاد دیمشدر بیت بادا چوغوزه دیدهٔ خصمت سپید دل * وزتاب غم شکسته دل درد پرورش * زاء فارسیله ده مرویدر ﴿غوژه﴾ واو معروف وفتح زاء فارسیله پنبه قوزاغی اصفهانیلر کلوزه دیرلر ﴿غوشنه﴾ واو معروف وفتح شین معجمه ونون ایله برنوع منتردر و بعض نسخه ده برنوع چوغاندر ﴿غوشه﴾ بوزن خوشه یعنی اوزم صالقمی ﴿غوله﴾ واو معروف وفتح لام ایله ایکی معنایه در اول بمعنی

۱۹۴ غ ی

بمعنی غولك مرقوم ثانی انبارغله حکیم سنایی بیت خشك زاری که کشت زار بود * هر بجا غوله غوله زار بود غویه واو معروف وفتح یای تحتانیه یایق که آنکله یاغ چقاررلر مع الیاء

غزی کسر زاء معجمه ایله ایکی معنایه‌در اول بربت آدیدر ثانی براغاج آدیدر عربیده عطنان دیرلر غلامی ایکی معنایه‌در اول خدمتکاره مخصوص اولان اشیا ابو المعانی قطعه * حصهٔ غلمان نهادن از طعام واز ذکر * هرچه خیزد پیش خواجه حصهٔ غلمان بود * آنچه میباشد غلامی خاصهٔ ایشان شود * اندران کردن طمع از غایت نادان بود * ثانی محبوب دوست معناسنه که زن دوست اولانه شهیدی دیرلر شاعر بیت شهیدی کر غلامی را دهان طعنه بکشاید * بلی یار ست با او وا زباندار ودهن واسع غوشای واو معروف وفتح شین معجمه ایله صغر تزکی که قوریدوب اودون یرینه یقارلر طیان مرغزی بیت یکی ز راه همی زر برند آرد وسیم * یکی ز دشت بیمنه همی چند غوشای * ودخی ارپه وبغدای صنبله‌سی بو ایکی معنایه شمس فخری * قطعه * کار خلقت نیاید از حصمت * کار عنبر نیاید از غوشای

ف ا

خرد کشته بپای او که فتاد * سر که از تو کشیده چون غوشای باب الفاء المفتوحه مع الالف * فا درت معنایه کلور اول شیر کین یعنی کین‌ده اوتورر ارسلان سید شریف اشرف بیت یك خانه‌مش نکار سهی سرو فای چشم * یك مسندش کمیت سبکروح بادپای * ثانی کلمهٔ با او یرینه استعمال ایدوب با او کفت دیجکی یرده فا کفت دیرلر حضرت مولانا قدس سره بیت جادوی کم بیراز غمزه بمرد * روی وخوی زشت فا مالك سپرد * کمال اسمعیل بیت سیمرغ وار کوشه نشینم نه چون مکس * بنشینم از حریصی هر جا که فا رسم * ثالث فرهنك جهانکیریده یمعنی تعقیب یعنی کیرودن کتمك رابع بمعنی تقدم یعنی ایلرو وارمق عربیده فا لفظی بریان ایتمك وکل ایچنده ایتمك بشورمك معناسنه‌در فاشرا کسر شین معجمه وفتح راء مهمله ایله صرمشق نوعندن براوتدر فاخ ایکی معنایه‌در اول کزیده ومقبول اولان نسنه ثانی اول کسنه‌یه دیرلرکه سویلدکده الت طوداغن دیشنه صقرق سویلیه‌که هر تکلمنده فا فا ظاهر اوله عربیده مشترکدر تعریفی هو الذی لا یقدر علی تکلم کلمة الا بزیادة الفاء فی اوله شاعر بیت ز اسپی ودرست سخن کفتن * نتواند که کوید آن فا فا فاوانیا کسر نون وفتح یای تحتانیه براوتدر ترکیده آیو قولاغی دیرلر عربیده عود الصلیب دیرلرکه ایکی قسمدر بری ارککدر اوزون اولور وبری دیشیدر قصه اولور ایکیسینده باش سزدر فاوا واو ایله شرمنده ورسوای معناسنه‌در عمعق بخاری بیت بسکه بخشد کف تو در وکهر * بحر شرمنده کشته وفاوا فجا فتح جیمله خوشه چینی یعنی بشقچیلق ایتمك معناسنه‌در ابو المعانی بیت بافیض خداوند اکر خاص واکر عام * از خرمن فضل وکرمش کرده فجایی * عربیده کسر فاء مد همزه ایله وضم فاو فتح جیم وهمزه ایله وضم فاوسکون جیمله غافل ایکن برنسنه کلمك وواقع اولمق فدا اصل ورسم معناسنه وعربیده برنسنه‌یی برنسنه‌یه بدل صونمق معناسنه‌در منلا جامی * مصرع * روحی فداك ای صنم بطحی لقب فرا فتح راء مهمله ایله برکلمه‌در اوایل افعال ومصادرده استعمال اولنوریدی معنایه‌در اول بمعنی جانب ثانی بمعنی نزدیك ثالث بمعنی فی رابع بمعنی بیشتر یعنی زاید خامس بمعنی علی سادس بمعنی بلند سابع یعنی همه فراخا فتح را مهمله وخاء معجمه ایله محل

فراخ وبجای واسع حکیم نزاری قهستانی بیت توهم مفرست دختررا بدین تنك * فراخای جهان برخود مکن تنك ﴿ فراخنا ﴾ فتح راء مهمله ونون وسکون خاء معجمه ایله بمعنی فراخای مرقوم یعنی وسعت کذا فی المجمع ﴿ فراشا ﴾ فتح راء مهمله وشین معجمه ایله بدنده قیل اور پرمك میرنظمی بیت چو دیده هیأتش پرسید اسمش * فراشا شد سرا پا موی جسمش * ودخی فراشیدن لفظندن صیغهٔ فاعلدر ﴿ فرجا ﴾ سکون راء مهمله وفتح جیم ایله نظر ایله دیمکدر خواجه سلمان بیت شمارا واجبست الحق نظر درکار من کردن * عجب حالیست حال من نظر درحال من فرجا ﴿ فرخا ﴾ فراخا لفظندن اختصار اولنمشدر وسعت معناسنه شمس فخری بیت بودچو چشمهٔ سوزن بچشم اعدایت * زبس بلا ومحن عالمی بدین فرخا تحفة الاحبابده بمعنی سختی والم شدید واقعدر ﴿ فردا ﴾ سکون را وفتح دال مهملتین ایله ایکی معنایه در اول لفظ مفرددر یارین معناسنه عربیده غدا دیرلر ثانی مرکبدر فرد ایله آدن یا تکرکل معناسنه ایکی معنایه ترتیب اوزره بیت امروز وپریروزی وفردا * هرچار یکی بودتوفردا * چاردن مراد عناصر اربعه در ﴿ فرسا ﴾ سکون را وفتح سین مهملتین ایله ایکی معنایه در اول برسبب ایله پایمال معناسنه در ثانی فرسودن لفظندن صیغهٔ امر ووصف ترکیبی اولور غم فرسا وچهره فرسا کبی حکیم نزاری قهستانی بیت هیچ نقصان نکند ملکت حسن ترا * کردمی شاد کنی خاطر غم فرسایی ﴿ فرمودهٔ خدا ﴾ یعنی فرایض اعمال مفروضات خمسه کبی وامثالی کذا فی شرفنامه بو معنایه شاعر بیت کربند کیٔ آوری بجایست هرچیز که فرمودهٔ خدایست ﴿ فریبا ﴾ کسر راء مهمله وسکون یای تحتانی وباء موحده ایله یعنی فریبنده وفریفته یعنی الدایجی والدانمش شاعر * رباعی * هم حور بهشت ناشکیبا ازتست * هم جادو وهم پری فریبا ازتست * خوبان جهان بجامه زیبا کردند * آن خوب تویی که بجامهٔ زیبا ازتست ﴿ فنجا ﴾ سکون نون وفتح جیم ایله کرنمك که تأثیر هوادن ویاخود اویقوسزلقدن عارض اولور اطبا مطوا دیرلر ابو المعانی بیت چشم مستت خمار نماید * ابروان توکرده اند فنجا ﴿ مع الباء * فاراب ﴾ فتح راء مهمله ایله دیار ترکستانده برشهرك نامیدر ترك لساننده اول شهره سیرام دیرلر میرنظمی بیت پس آنجا کرده عزم سوی فاراب نمانده هیچ درعقل وخرد تاب ﴿ فراسیاب ﴾ فتح را وکسر سین مهملتین وفتح یای تحتانیه ایله ایکی معنایه در اول حباب که صو اوزرنده اولان قبرجقلر ثانی توران پادشاهنك آدیدر بو ایکیسنه افراسیاب دخی دیرلر سید سراج الدین سکزی بیت کیخسرو ثانی انکه آمد * هرتنده اوفراسیابی ﴿ فرب ﴾ فتح راء مهمله ایله بر نهر عظیم آدیدر کذا فی التحفه ﴿ فرداشب ﴾ یارین کیجه دیمك اولور ﴿ فرسب ﴾ کسر را وسکون سین مهملتین ایله اوج معنایه کلور اول براوزون دیرکدر سقف خانه التنه قویوب اوزرینه سقف ایدرلر شمس فخری فتح راء مهمله ایله نقل ایلمش بیت ابو سحاق اکر زین کند کنیش اسب * کند خرد بام فلك را فرسب * بو معنایه حکیم فردوسی در صفت اژدها بیت سروهاش چون آبنوسی فرسب * چو چشم آورد بکنداند زاسب * بعض محلده رانك سکونی وسینك فتحه سیله ده استعمال ایدرلر استاد رودکی بیت بام فرسب بحیله خرد شوند * ازکرانیت اکر شوی بربام * ثانی عصارلرك

ف ب

فَ ت

عصارلرك دانه‌يى صقوب صوين وياخود ياغن چيقاردقلرى اغاج ثالث قپواوزرينه قودقلرى
اوزون ديره‌كه ديرلر ل فرسيب ع سكون راوكسر سين مهملتين ايله ديوار ايچنه قودقلرى خدل
اغاجنه ديرلر ل مع التاء * فات ع كوجله بوكن ديدكلرى دار ودرعربيده پخدى ديملك اولور
ل فخت ع سكون خاء معجمه ايله بوزن بخت بمعنى كسب يعنى قزانج ميرنظمى بيت
درجهان هركه فخت نيكونام * زنده ماندست تاب روز قيام ل فرامشت ع فتح راء مهمله وضم
ميم وسكون شين معجمه ايله بمعنى فراموش شيخ نظامى بيت زبانش كرد پاسخ را فرامشت *
نهاد ازعاجزى برديده انكشت * حكيم سنايى بيت همه بردركه فرامشتى * همه ازروى معرفت
پشتى * حضرت مولانا قدس سره بيت آن كرك بدان زشتى باجهل فرامشتى * يك يوسف
كنعان شد باياد چنين بادا ل فراهخت ع فتح راء مهمله وها وسكون خاء معجمه ايله بمعنى شكوه
وزيبايى وآرايش كه فرهخت وفرهت دخى ديرلر ل فراهت ع فتح راء مهمله وها ايله فراهخت
مرقوم معناسنه درميرنظمى بيت چوآن جمله كه شد ازغير تنها * فراهت كرده خودرا ازسراپا
ل فرتست ع سكون را وسين مهملتين وفتح تاء مثناة ايله طوقنمق ايچون حاضرلنمش ايلك كه
فلات وتان وتانه دخى ديرلر كذا فى فرهنك جهانكيرى ل فرتوت ع سكون راء مهمله وفتح تاء
مثناة ايله غايت ايله پيرواختيار اولمشه ديرلر شمس فخرى بيت شاه آفاق شيخ ابواسحق *
عقل باراى اوشود فرتوت ل فرمرست ع سكون را وسين مهملتين وفتح ميم وضم راء ثانيه ايله
برشخصه ديرلركه غايت آزملك ييه واول سببدن ضعيف وزبون وناتوان اوله عربيده قصيع ديرلر
ابوالمعانى بيت زخست پاره نان رانخوردم * ازان شد فرمرست ازغايت ضعف ل فروت ع
فتح راء مهمله وسكون واو ايله فرهنك جهانكيريده بمعنى بسيار مسطوردر فرهنك ميرزاده ضم
فا ايله روايت اولنمشدر ل فرهخت ع سكون راء مهمله وفاو فتح ها ايله فرهختن لفظندن مشتق
اسمدر شكوه وادب معناسنه رفيع الدين لبنانى بيت رياضت تويد اغ ادب فلاك فرهخت *
عنايت تونشيز كرم جهان پرورد ل فرهست ع سكون را وسين مهملتين وفتح ها ايله سحروجادولق
معناسنه ابونصر مرغزى بيت هست رانيست كند نتبل او * نيست راهست كند فرهستش
ل فرهت ع بمعنى فرهخت مرقوم ل فلات ع فتح لام ايله طوقنمغه حاضرلنمش ايلك كه فرتست
مرقوم معناسنه در عربيده بريه يعنى دشت وبيابان كه مزروعاتدن خالى اوله بمعنى اول استاد
رودكى بيت تالباس عمراعدا ايش نكرد دبافته * تاز تاروپود بيده شد فلات آن ذوات * بمعنى
ثانى بيت همى رفت روز وشب درآن بيابان * فلاتى بوده خالى زانس وحيوان ل مع الجيم ع

فَ ج

ل فتيله دهج ع كسر تاء مثناة وسكون ياى تحتانى وهاء ثانى وفتح لام ودال مهمله وتونله
چمبستره كه عربيده منقاش ديرلر آنكله قل قوپاررلر ودخى موم مقراضى معناسنه كذا فى
فرهنك جهانكيرى ل فج ع بوزن كج اشكمبه اوزرنده اولان اريلك وبال قوانى ايچنده اولان
اريلكه ديرلر عربيده جاى واسع كه بعض طاغ ارالرنده وانكارنده چمنلو يرلر اولور آكا ديرلر بمعنى اول
ابوالمعانى بيت كرفته جلد رويش فج سراپا * توكويى كشته كو ياخشك مشكى ل فرنج ع
سكون راء مهمله وفتح تاء مثناة ايله آغزچوره سى كه بدفو زدخى ديرلر وله بيت رسيده فرنج فم
تابناكوش * كند بانعمد طفلان رشكى ل فرجنج ع سكون راء مهمله ونون وفتح جيم ايله نصيب

وحصه معناسنه میرنظمی بیت چوکارمرا غم شد بماحصل * که اینست فرجنج روز ازل *
ق فرخنج ح سکون راء مهمله ونون وفتح خاء معجمه ایله درت معنایه کلور اول بمعنی سود ونفع
حکیم اسدی بیت مرا از تو فرخنج جز درد نیست * چو من در جهان سوخته مرد نیست *
ثانی بمعنی نازبو یعنی ریحان ثالث بمعنی طرب رابع چیز باطل یعنی باطل نسنه هرنه اولورسه
ق فرغنج ح سکون راء مهمله وفتح غین معجمه ایله صارمشق دیدکلریدر ابوالمعانی بیت
دوم شکین طره اش برکردن افتاد * چو بر سرو سهی پیچیده فرغنج ق فرمانج ح سکون راء مهمله
وفتح میم ونون ایله برك درختان یعنی مطلق اغاج یپراغی وله بیت فتاده زیر درختان زر ورق *
نداشت صولت پاییز تاب فرمانج ق فرهانج ح سکون راء مهمله وفتح ها وکسر نونله ایکی
معنایه در اول کومالك وقفتان پاچیکی که تیرز وآستینه دیکرلر ثانی کتاب النسامی فی الاسامیده
باغ چیوغی که تکك یانده یره یا تور درلر کوکلنديكده چقاروب آخریره دیکرلر دارنج دخی دیرلر بعض
فلاحجه ده باغ بوداسنیدر وشرفنامه ده پیرامن دهان ودخی کابوس که اویقوده آغر بصر
دیدکلریدرکه اسفنبه وفرنج وفرنجك وفدرنجك دخی دیرلر ولسان الشعراده برشاخ که شاخ
دیکره اولاشه ومؤید الفضلاده اغاجده زاید بتمش کوچك شاخلرکه اغاج هموار وموزون وقوتلو
اولمق ایچون کسوب پاك ایدرلر ق فرهنج ح سکون راء مهمله ونون وفتح ها ایله ادب وعقل وهنر
معناسنه فرهنك دخی دیرلر شمس فخری * قطعه * جمال دنیی ودین آنکه دارد * عطا وفضل دلار
ورای فرهنج * دعا ومدح اور احرز خود ران * که افعی با تو کم باشد ز یفتنج * فرهنك جهانکیریده
بمعنی دانش حکیم سنایی بیت مرد راد ز هنر بفرهنجد * توسنی از سر شر بیاهنجد ق فرینج ح
کسر راء مهمله وسکون یای تحتانیه ایله اکیرکه عربیده وج دیرلر برآجیرق کوکدر ق فلج ح سکون
لامله قپوکلیدی که غلج دخی دیرلر علی قرط بیت در بقایی کرده بودم استوار * درکلید انه
فروهشته منانك * فرهنك جهانکیریده قپو زنجیری که قیقت دخی دیرلر عربیده غلق دیدکلریدر
شمس فخری * قطعه * ایا شاهی که کر حکمت بخواهد * قرنفل را دهد خاصیت ثلج * چنان
ایمن شد از عدل تو آفاق * که برکندند از دو رها همه فلج * وبر علت آدیدرکه وجود انسانه عارض
اولسه اعضایی سست ایدوب عملدن باطل ایدر فلج دیمکله مشهور ودر معلوله مفلوج دیرلر
طبیب یوسفی * رباعی * چون عیش ز فلج برکسی کرد دسرد * نصف بدنش از حرکت آید فرد
از روز نخست تا بروز چارم * جز ده عسل نمی باید خورد * عربیده دخی فتحه وسکون لامله
نهر صغیر یعنی کوچك ایرمق وعند البعض ماء جاری ودخی غالب اولمق وظفر بولمق یقال فلج علی
خصمه ای غلب وظفر ودخی هرنه که شق اولنور فلجت الشیء فلجین ای شققته نصفین والفلج
داء یعرض نصف البدن فیمنعه عن الحس والحرکة الارادیه قیل فلج یفلج فهو فالج ومفلوج وضم
فایله فوز وظفر ویارق شق کبی وکسر فایله بین العرب برمعروف کاملك آدیدر الفلج بفتحتین نهر
صغیر ودیش سیرك اولمق رجل افلج الاسنان وامرأة فلجا والفلج اعوجاج فی البدن ق فنج ح سکون
نونله ایکی معنایه کلور اول دبه خایه که بادکند دخی دیرلر سیف اسفرنکی بیت پند وزره
حامد آن کشته مفاجا * برکیر نجوم آژخ وبرخایه طب فنج * استاد منجیك بیت عجب آید
ز تو مرا که همی * چون کشی آن کران دو خایه فنج * ثانی قبیح وزشت معناسنه در بولغت حرکات

حركات ثلثه ده معناى مغاير ايله وارد اولمشدر ﴿ فيهج ﴾ سكون ياى تحتانى وفتح ها ايله شراب
ايله طولو قدح معناسنه در ابو المعانى بيت بده ساقيا فيهج لعل ناب * بدفع غم دهررا
كن شتاب ﴿ مع الجيم الفارسى * فرخج ﴾ سكون راء مهمله وفتح خاء معجمه ايله اوچ معنايه

فج

كلور اول كفل چارپايان يعنى درت اياقلو حيواناتك صغريسى كه پرخچ و پرخش دخى ديرلر ابن على
ازشعراى قدمادر صفت براق بيت فرخش چو پيلى وكردن فرس سان * دمش بدبمانند
كاوكشاورز * ثانى اداة الفضلاده بمعنى زشت و پلشت ونازيبايى حكيم سنايى درنكوهش
شعرا بيت يكجهان تاحفاظ ونابينا * درعبارت فرخچ ونازيبا * حكيم سوزنى بيت دريغ
دفتر اشعار ناقص معردم * كه بد نتيجهٔ طبع فرخچ مردارم * استادلبيبى بيت اى بلفرخچ
سياده هميدون همه فرخچ * نامت فرخچ وكنيت ملعون بلفرخچ * شمس فخرى بونى صورت
زشت و چركين معناسنه در ديوب بو بيتى نظم ايلمش . بيت دشمن ار عيب او كند چه عجب *
عيب جويان همه فرخچ كنند * ثالث فرهنك جهانكيريده رشوت كه باطلى حق صورتنه
قومق ايچون ويررلر استادلبيبى . بيت كر پذيرد دل مرا بفرخچ * بدهم بهريك نكاهش رخچ
﴿ فرغانج ﴾ سكون راء مهمله وفتح غين معجمه وكسر نونله باغ يعنى اوزم نكنى دبكلمش يركذا فى
فرهنك جهانكيرى مجمع الفرسده خوب بسلنمش وسمرمش بوزاغو كذا فى الاداة وفرهنك ميرزاده
بو لغت لسان تركى اولمق اوزره مسطوردر ﴿ مع الخاء * فاخ ﴾ نهال وشاخ درخت يعنى

فخ

اغاجك دال وبوداغى ميرنظمى . بيت بهرسوى افراشت فاخ دراز * شده سايه چون خيمه
هربرك وساز ﴿ فترخ ﴾ سكون تاء مثناة وفتح راء مهمله ايله برنوع اوبوندر اله يا پشوب
اوينارلر ﴿ فخ ﴾ ايكى معنايه در اول دوزاق كه تله دخى ديرلر تركيده فق ديدكلريدر حكيم انورى
بيت اى خداوندى كه هر كز خدمتت كردون كشيد * ازره جنبش فلك در كردنش افكند فخ
ثانى توربه معناسنه در عربيده بالفتح والتشديد صيدايده جك آلت مصيد معناسنه

فخ

وعند البعض فق ديدكلرى آلت كه آنكله قوش طوترلر ﴿ فراخ ﴾ فتح راء مهمله ايله هرنه كه
واسع اوله يعنى آچق و بول معناسنه مولانا جامى بيت كل اين باغچه كز سرشاخ * صبحدم
كوش كشادست فراخ * حضرت مولانا قدس سره بيت دل فراخانرا بود دست فراخ *
چشم كوران زاعثار سنكلاخ * چغتايده كسر كافله كيك ديرلر سبعهٔ سياره ده جمشيد شاه زيده
زها بى براقديغى قويونك و صغنك دير بيت كه آنينك آغزى تارى تو بى كيك * اوزن جانوبى اوى
بيلا تيك ﴿ فرخ ﴾ ضم راء مهملهٔ مشدده ايله ايكى معنايه كلور اول مبارك وميمون معناسنه كه
تركيده قوتلو ديرلر امير خسرو بيت . براهم طاير ميمون زد اين فال * كت از فرخ رخى فرخ شود حال
ثانى خمسهٔ مسترقهٔ سال ملكى نك ايكنجى كونى آديدر سكون راء مهمله ايله عربيده ايكى
معنايه در اول كوكرجين وطاوق وامثالهمانك ياوريسى كه فرخ حمام وفرخ دجاجه ديرلر ثانى
مزروعات صاپنده اولان كوچك داللر معناسنه در ﴿ فرسخ ﴾ سكون راو فتح سين مهملتين
ايله فرسنك معناسنه در فارسيدن معربدر مجمده دخى استعمالى شايعدر كه درت ميل
مقدارى مسافه يه ديرلر وهر ميل اون ايكى بيك آديمدر و هر آديم بر بچق آرشيندر وهر آرشين
درت قبضه در وهر قبضه درت پرمقدر ميرنظمى بيت ميان هر يكى بد فرسخ چند * بهم بر

بكدكربى صبر بودند فرفغ سكون راء مهمله وفتح فايله شموز اوت كه پرپهن وفرفهن دخى
ديرلر عربيده بقلة الحمقا ديدكلرى در طبيعتى بارد ورطبدر حرارت دفعنه دخلى وافردر
فركانج سكون راء مهمله وفتح كاف وضم ميمله اول ارسلانه ديرلركه هنوز يوا بكليه وشكار
آله يعنى ابتدا اشكاره چيقمش اوله مراد هنوز ياوريلغى چكمش ديمكدر كذا فى المجمع فرهنك
ميرزاده طعام اوزرينه دوكلن شير فلج سكون لامله ابتداء كار وعمل وشغل طين مرغزى
بيت مرا زندكانى بدين جاى تلخ * همه جاى ديكر كنندم زفلج * بومعنايه خسروانى بيت
همت لوبرفلك زفلج بنا كرد * برسر كيوان فكنده بن پى ايوان * معيار جماليده شمس فخرى فتح
لامله ملج وزنى اوزره روايت ايلمش * قطعه * خدايكانا زان هيبت مبارك تو * بهشت عدن
براعدات كشت چون دوزخ * بضبط ملك دكر ابتداى نهضت كن * كه كارهاى تو زان پس
مباركست فلج فنجيدخ سكون نون وياى تحتانى وكسر جيمله برنوع مرضدر اعيا وماندكى
دخى ديرلر فيج سكون ياى تحتانيله پيك يعنى قاصد ابوالمعانى بيت چنانكه عزم كند
انتقام اعدارا * سروش غيب شود آنكه دركابش فيج * عربيده قوقمق وقيناموق وكيك اولمق
يعنى افيج كلور يقال فاخت القدر اذا غلت وفاخت منه ريح طيب مع الدال المهمله * فرد
سكون راء مهمله ايله نردك يدى اويونلرندن اولكى اويونى آديدركه بونلردر فارد وزياد فد
ويستاده وخانه كير وطويل وهزاران ومنصوبه قمارباز لربيننده هر برينك صورت ملاعبه سى
معلومدر كمال خجندى بيت ببرد عشق تونقشى زكعبتين مراد * وراى عاشق فارد نميتواند ديد
بوبيتده راى مكسورا يمدكجه موزون اولمز مجمع الفرسده كسر را ايله تصحيح واوج معنايه روايت
اولنمشدر اول نرد اويونى آديدر ثانى بمعنى تنها مرويدر حكيم خاقانى بيت زين خامه دوشاخى
اندرسه تا انامل * من فارد جهانم ايشان زياد منكر * بوبيتده دخى رامكسوردر ثالث كاوكوهى
كذا فى فرهنك جهانكيرى فالاد فتح لامله بيهوده ويمعنى سوز ودخى سويلمك معناسنه
ميرنظمى بيت بازكونه سخن دهن مكشاد * راست كوهر سخن مكو فالاد فانيد كسر
نون وسكون ياى تحتانيله شكر مكررى يعنى شكرى تكرار قينادوب عقد وصاف ايدرلر اكا
شكر فانيد وشكرپانيد وسكربيز دخى ديرلر مصدرى فانيدن كلور غايت لذيذ ولطيفه
اولديغى ايچون لب دلبرى اكا تشبيه ايدوب ديمشلر بيت لبش چون شكر فانيد بوده *
سخنها يش بيشك اندربسوده فايد فتح ياى تحتانى ايله انتها معناسنه مثلا تا بفلان
ديمك اولور عربيده كى حتى معناسنه حكيم قطران ارموى بيت خداوندست وميرميرزاده است
زعهد وعصر آدم فايد اكنون فترد فتح تاء مثناة وسكون راء مهمله ايله اول نسنه يه ديرلركه
كندودن يرتلمش اوله خسروى بيت خود طرازيد وبازخود بفترد * خود برآورد وبازويران كرد
فتريد فتح تاء مثناة وكسر راء مهمله وسكون ياى تحتانيله بمعنى فترد مرقوم كذا فى
تحفة الاحباب فخميد سكون خاء معجمه وكسر ميمله پنبه دانه سن پنبه دن جدا ايلدى
ديمك اولور مصدرى فخميدن كلور بجسته كويد بيت جوان بودم وپنبه فخميدمى * چو
فخميد شد دانه برچيدمى فدود سكون دال مهمله وفتح واو ايله اول اغاجه ديرلركه
استحكام ايچون قپو آردينه طيارلر كذا فى المجمع بومعنايى مؤيد ابوالمعانى بيت شهنشاهى

شهنشاهی بعهد عدل ودادش * نه فدود بردر کس را نه قفلی ﴿ فدوند ﴾ زیادهٔ نونله فدود مرقوم معناسنه در ﴿ فراوند ﴾ فتح راء مهمله وواو وسکون نونله قپو آردنه استحکام ایچون قونیلان اغاجه دیرلر کذا فی فرهنك جهانکیری ﴿ فرتود ﴾ سکون راء مهمله وضم تاء مثناة وواو معروفله پیر سالخورده که فرتوت مرقوم کبی حکیم اسدی بیت ز بوی کل وسنبل وارغوان * همی کشت فرتود از سر جوان ﴿ فرجمند ﴾ سکون راء مهمله ونون وضم جیم وفتح میمله صاحب زیبایی وپیرایه ناصر بخاری بیت تا جهان از زینت آرد فروبر زپادشاه * ارجمند وفرجمند وفرخسته پادشاه ﴿ فرزد ﴾ سکون راء مهمله وضم زاء معجمه ایله هر زمانه صولو وچمنزار اولان یره دیرلر حکیم فردوسی بیت ز پشت منست این ونام اورمزد * درخشنده چون لاله اندر فرزد * وله بیت وراکرد شاپور نام اورمزد * که سروی براند میان فرزد * شمس فخری * قطعه * ایا شهریاری که از طلعت تو * سعادت برد زهره واورمزد * زفیض کفت کشت زار امید * بود تازه دایم همیشه فرزد ﴿ فرزند ﴾ ولد معناسنه اکرچه ارکك ودیشی یه دینلور اما اکثر ارکك اوغله استعمال اولنور بعض نسخه ده فرزد مرقوم معناسنه ده روایت اولنمشدر ﴿ فرسد ﴾ سکون را وفتح سین مهملتین ایله بمعنی فرسایند شمس فخری بیت چنان باد تا حشر لبس بقایت * که دست فنا دامنش را نفرسد ﴿ فرشید ﴾ سکون راء مهمله ویای تحتانی وکسر شین معجمه ایله بر پهلوان آدیدر حکیم فردوسی بیت چو زهام وکودرز وفرشید ورد * چو شیدوش ولهاك شد هم نبرد ﴿ فرغند ﴾ سکون راء مهمله ونونله مردار وبد رایحه لو نسنه یه دیرلر میر عماره بیت معذور بید کرزن تو با تو نسازد * زان کنده دهان تو وزان بینی فرغند * شمس فخری بیت ملك داری زد شمنت تابد * بوی عنبر نیابد از فرغند ﴿ فرقد ﴾ سکون راء مهمله وفتح قافله بر یلدزدر دائما یانده بر یلدز دخی اولور فرقدان دیرلر ومعناسی دخی دیه در تارك سر معناسنه مذکور ایکی معنایه ابو المعانی بیت رسید فرقد اقبال ودولت وجاهش * بچرخ عز وسعادت همیشه تا فرقد ﴿ فرکند ﴾ سکون راء مهمله ونون وفتح کافله ایکی معنایه در اول سیل زوری ایله قازلمش یرکه جا بجا صو دخی دورمش اولور فرغر وفرکن وفرکنی دخی دیرلر بعض فرهنکلرده هنوز قازلمش خرق معناسنه روایت اولنمشدر شمس فخری در صفت اسب بیت وقت سیرش چه سبخ وچه دریا * پیش کامش چه کوه وچه فرکند * سبخ سبخو ننك اختصار اولنمشدر کذا فی فرهنك جهانکیری اما تحفة الاحبابده وهکذا وآب معناسنه درکرك یراوزرنده وکرك دیوارده اولسون دیوب بو بیته متمسك اولمش بیت نه دروی راه را در راه رفتن * نه دروی جویها را جای فرکند * ثانی طول مدت ایله چوریوب دوکلمش نسنه یه دیرلر میر عماره بیت از پشت یکی جوشن خر پشته فرونه * کرداشتنش غیبهٔ جوشنت بفرکند * مصدری فرکندن اولور ﴿ فرمومد وفرومد ﴾ طوس مضافاتندن ایکی قریه آدیدر روایت اولنور که زردشت بر طالع سعد محلنده ایکی اغاج دکمش بری مرقوم قریه ده وبری کاشمر دنام بر قریه ده تفصیل احوالی کاشمر لغتی ذیلنده ذکر اولنور انشا الله تعالی مولانا محمود ابن یمین بیت خطهٔ فرمومد اکنون شد ز نزهت آنچنان * کز خجالت کرد پنهان روی از وخلد برین ﴿ فرناد ﴾ سکون راء مهمله وفتح نونله پا یابه مرقوملك درت معناسیله ده

متراد فدر یعنی اول استاد فرخی بیت کند ار گر همیبا پا یهای بی انجام * شیه کند اشته از آبهای
بی فرناد **فرهمند** فتح راء مهمله ومیم وسکون ها و نونله لفظ مرکبدر فره ایله منددن اوج
معنایه کلور اول بمعنی خردمند حکیم ناصر خسرو بیت فرهمندی رابدل درجای داد *
سوذکی دازدت شخص فرهمند * ثانی اهل فضل وکمال معناسنه استاد لطیفی بیت
فر دانش یاب وفرهمند باش * داده دادار را خرسند باش * کاهی رایی ساکن وهایی مفتوح
تلفظ ایدرلر وله ایضا بیت فرهمندان عالم معنی * نکنند التفات بردنیی * وله ایضا بفتح الراء
بیت هرآنکس هست داناوفرهمند * نه کردد فتنه این دیربند * ثالث بمعنی نزدیک
حکیم ناصر خسرو بسکون الراو فتح الها بیت فرهمند بد کنش هرکز مرو * تانکردی درد منلد
وآهمند **فرهومند** سکون راء مهمله ونون وضم هاو فتح میمله نورانی یوزلو آدم که فرمند
دخی دیرلر **فریاد** مدد طلب ایلمك شیخ سعدی بیت پیش که برم ز دستت فریاد *
هم پیش تو از تو میخواهم داد **فرید** کسر راء مهمله وسکون یای تحتانیله ایکی معنایه دو
اول یالکز تنها معناسنه ثانی بی مثل معناسنه مرقوم ایکی معنایه ترتیب اوزره میرنظمی
بیت میرود درجنك خصمش را فرید * زانکه کشته درشجاعت را فرید * عربیده لامثل له
وفرایدالدر کبارها وقیل اذا نظم الدر وفصل غیره یسمی الفرید شول اینجویه دیرلر که دیزلمش
اوله جمعی فرایدکلور یقال هو فرید فی زمانه ای لامثل له **فرغند** سکون زاء فارسی ونون
وفتح غین معجمه ایله ایکی معنایه کلور اول برنوع صرمشقدر هر اغاجه که صاریله لابد قوریده
اکلمج دخی دیرلر کوکی اولمز وپیراغی دخی اولمز غریبه اکشوث دیرلر شمس فخری بیت باغ عمرترا
مباد خزان * شاخ عمر تو ایمن از فرغند * استاد رودکی بیت ایا سرو من درتك و پو آنم *
که فرغند واری به پیچم بتو بر * ثانی پلید وچرکین معناسنه درکه فرغنك وفرکند وفرکنده
دخی دیرلر **فرکند** سکون زاونون وفتح کاف فارسیین ایله بد بوی ومردار معناسنه در
ابوالمعانی بیت آدمی ناید از فرواصلان * بوی مشکین نیابد از فرکند **فسود** ضم
سین مهمله وواو معروف ایله رفعت وجاه واولو لغه طالب اولان آدمه فسود جاه وفسود مرتبه
دیرلر وله بیت فسود جاه بود بندکان درکه تو * ازین سبب بکنند میل بندکی عالم **فغند**
فتح غین معجمه وسکون نونله بمعنی جستن وچابکی کردن یعنی صچرامق شمس فخری درصفت اسب
بیت ومحك آن بادپای وآتش فعل * که چو آهو بود بجای فغند **فقند** فتح قاف
وسکون نونله بمعنی فغند مرقوم استاد لطیفی بیت هم آهو فقندست وهم تیز کام * هم آهسته
خو دست وهم تیز تك **فلاد** فتح لامله بیهوده وبیمعنی سخن فالاد دخی دیرلر شمس فخری
بیت بجز دعای تو باشد سخن همه هذیان * بجز ثنای تو باشد حدیث جمله فلاد **فلخند**
سکون لام ونون وفتح خاء معجمه ایله دانه دن آیرلمش پنبه معناسنه شمس فخری بیت فضاد رپنبه
زار عمر خصمش * نیارد کرد کاری غیر فلخند **فلخود** سکون لام وضم خاء معجمه ایله صیغهٔ
ماضیدر اما مصدر مقامنده استعمال اولنور پنبه دن دانه چکمك وقیل چکوب قوپارمق
وامثالی نسنه قوپارمق طیان مرغزی بیت موی زیر بغلش کشته دواز * ازقفا موی کنش
فلخوده * تحفة الاحبابده پنبه دن دانه آیرمق وآیرنه ده دیرلر فرهنك حسین وفا یده بمعنی

۱۹۶ بمعنی نخمید مرقومدر اما معیارده شمس فخری بمعنی پنبه دانه دیوب بو بیتی نظم ایلمش بیت خصمش
بغنودست بدین زخرف دنیا * خرشید شود کاو بکبخاده وفانخود فلنخید سکون لام ویای
تحتانی وکسر خاء معجمه ایله بمعنی فانخود مرقومدر فلغند سکون لام ونون وفتح غین معجمه
ایله ایکی معنایه در اول میخ اوجنه پرچین ایتمك ثانی باغ ومزروعات اطرافنه طوار کرمك
ایچون ایتدکاری ذکن دیوار معناسنه شمس فخری بیت جنبش شیب تازیانه چو دید *
بجهد از سرد وصد فلغند * فرهنك جهانکیریده ضم غین معجمه ایله مرویدر وفرهنك میرزا
ابراهیمده محل خطرناك ازدریا یعنی عربیده فم الاسد دیدکاریدر فلغود سکون لام وضم
غین معجمه وواو معروفله بمعنی فانخود مرقومدر فلید کسر لام وسکون یای تحتانیله بر نسنه یی
زور وعنفله یره چکورمك وامثالی نسنه لره دیرلر میرنظمی بیت اندران چون وزید باد شدید
وتد خیمه در زمین فلید فند سکون نونله بوزن بند سخن بیهوده ومکر وحیله معناسنه در
شمس فخری بیت چه کند با تو حیلهٔ بدخواه * پیش معجز چه قدر دارد فند * مؤید الفضلاده
کسر فا ایله نام شاعردر فیید ایکی یای تحتانیله بوزن رسید بمعنی بددل کذا فی المجمع
ف ر مع الراء المهمله * فاغر کسر غین معجمه ایله صارویه مائل برنوع چیچکدر زنبقه مشابه
خوشبوی وخوشنما اولور اکثر هند وستانده معروفدر لسان هندیده چانپا دیرلر فافلیتر
سکون فاویای تحتانی وکسر لام وفتح تاء مثناة ایله قاون وقاربوز وخیار وامثالینك قبوغی وابله
واحمق معناسنه ده کلور میرنظمی بیت فافلیتر مباش وآدم شو * با معانی شناس همدم
شو فافیر کسر فا وسکون یای تحتانیله حصیر ایتدکاری اوت استاد بیت چو زلف
یارنهٔ زلف وخط محبوبان * بجاست سنبل خوشبو بجا بود فافیر فامر فتح میمله فرخار
قربنده واقع برشهرك آدیدر حوالیسنده بیابان واقع اولمشدر آهوان مشك آنده نافه براغورلر
کذا فی المجمع فر بش معنایه کلور اول بمعنی شکوه ورونق وفروغ وطراوت وانتظام
حال معنالرینه کلور خواجه حافظ بیت ملکت عاشقی وکنج طرب * هرچه دارم بفر دولت اوست
ابن یمین * قطعه * دوتای نان اکر از کندم است یا از جو * سه تای جامه اکر کهنه است
یا خود نو * بچار کوشهٔ دیوار خود بخاطر جمع * که کس نکوید ازینجای خیز وآنجا رو *
هزار بار بود به بنزد ابن یمین * که فر وملکت کیقباد کیخسرو * ثانی بمعنی بر یعنی اوست شاه ناصر
خسرو بیت بارنده بدوستان وباران فر * نم نیست غمست هر غمامش را * ثالث بمعنی نور که
بو معنادندر نورانی آدمه فرهومند وفرمند دیدکلری که نورلو دیمك اولور بو معنایی فرهنك
جهانکیری صاحبی محمد ابن قیس فرهنکندن نقل ایلدی رابع بمعنی سیلاب ابو المعانی بیت
سرشك دیده ام شد از غم حسرت چو باران فر * اکر همچون بماند یکزمان عالم شود ویران *
خامس بمعنی صدا وآواز مولانا هاتفی بیت ز فر نفیر ثریا کذر * همه کوش کرو میان کشته کر
عربیده تشدید راء مهمله ایله قاچمق هرب کبی وآتك یاشنی بلمك ایچون دیشن کورمك یقال
فر یفر فرارا ای هرب ورجل فر فراتر فتح راء مهمله وتاء مثناة ایله ایکی معنایه در اول
بالاتر وثانی پس تر معناسنه که ادات تفضیلدر وبر معناسی ملوك ماضیه دن بر پادشاهك
آدیدر مذکور ایکی معنایه ترتیب اوزره استاد بیت اکر خواهی شود کارت فراتر * مشو

ازکف کشاد آنرا فراتر فرازیر فتح راء مهمله وکسر زاء معجمه ایله سنجاف جامه هرنه اولورسه وبعض نسخه‌ده اینک کاری پرواز معناسنه ومحبوب العارفین نام کتابده بمعنی فراش یعنی دوشمه و بو معنایی مؤید میر نظمی بیت صبا کسترد در صحن کلستان * فرازیر منقش فرش الوان فرافر فتح راء مهمله وفا ایله عجله وشتاب معناسنه که فرفرد نخی دیرلر مولانا هاتفی بیت زفرافر سهمکین نفیر * سراسیمه شد خیره کش چرخ پیر فرامکیر فتح راء مهمله ومیم وکسر کاف فارسیه ایله کیز وطوتمه دیمکدر ابو المعانی بیت درزه توکه جان ندارند دریغ عاشقان * از حسن لطف تو هم یك نظرت فرامکیر فرتور سکون راء مهمله وضم تاء مثناة ایله عکس معناسنه شرف الدین رومی بیت بود مزد ور رویت ماه جاوید * چو فرتو رجمال تست خورشید فرخار سکون زاء مهمله وفتح خاء معجمه ایله اوچ معنایه کلور اول ولایت ترکستانده بر شهرك آدیدر محبوبلری چوق اولور استاد لطیفی بیت بفرخار در ماه رویان بسی * چنان شهر مردم نه بیند کسی * حکیم سنایی بیت کار اکر رنك وبوی دارد بعض * خبذا چین ومرحبا فرخار * ثانی بر مشهور بتخانه آدیدر مذکور بتخانه بویله منقولدر که یتمش نفر معین محبوبه قزلر واردر نفسلرین بت خدمتنه وقف ایتمشلردر ایچلرندن بری اولسه آنك مثلی بر جمیله قزکتوررلر خارجدن بو کافر کلوب اول بتلره سجده ایاسه بعده اول راهبلر اول قزلری عرض ایدرلر هر قنغیسنه نظری تعلق ایاسه فی الحال اول قزاکا التفات ایدوب اول کافر ایله خلوت اولوب مرادین حاصل ایدر زعم فاسد وعقل کاسد نجه خدمت ایتدیکی بتك رضاسن کسب ایتمش اولوب ثوابن بتلره باغشلر استاد زودکی بیت فرخار بزرك وخوبتر جاییست * کان معدن ان بت نو آیین * وله بیت ای عاشق دلسوز بدین جای سپنجی * همچون سمن چینی بر صورت فرخار * خواجه سلمان بیت تا هر بهار خامه کند نقش روزکار * بر خار نقش صورت فرخار میکند * ثالث ایکی طرفدن سینه اوزره صالنمش کیسویه دیرلر که فرخاك وفرخال دخی دینلور فرهنك میرزا ابراهیمده بمعنی آراسته هرچیز هر نسخه‌نك بر نسخی فرخور سکون راء مهمله وفتح خاء معجمه و واو معدوله ایله کذرکاه آب معناسنه در کذا فی فرهنك جهانکیری تحفة الاحبابده بجه‌ء ثبهو مسطوردر واداة الفضلاده بنه کذرکاه آب مرویدر فردر سکون را وفتح دال مهملتین ایله قپو آردینه استحکام ایچون قونیلان اغاج که فروره دخی دیرلر حکیم سوزنی بیت کیری که آن زفردره کم بود بسنك * آن کیر کو چکانه بجابد بوی کند فرسنکسار اول طاش عمود در که یول اوزرنده هر بر فرسنك یره علامت ایچون دکرلر یاخود طاشدن میل کبی بیارلر شمس فخری * قطعه * بامید عطای شاه عادل * بمدح سوی او هر کامکاری * نوید یافته از جود عامش * بهر کامی نهد فرسنکساری * استاد ابیبی بیت نیابی درجهان برداغ یاری * نه فرسنکی و نه فرسنکساری فرشید دور کشتاسب شاه اوغلارندن بر پهلوان آدیدر فرغار سکون راء مهمله وفتح غین معجمه ایله ایکی معنایه در اول اصاتمش صو ده اولسون غیریده اولسون رضی الدین نیشابوری بیت دل تراسخت ومرا نرم دل آری چه عجب * نرم باشد بهمه حال بخون فرغارست * وصویه باتمش معناسنه فرید الدین بیت بوقت کینه نیابی زخویشتن راخت * اکر بقیرم وعمان کنی دلت فرغار * ثانی طوغرامش

طوغرانمش معناسنه فرغاریدن ایکی معناسنك مصدری اولور ﴿ فرغر ﴾ سکون راء مهمله وفتح غین معجمه ایله اول کوچك خرقدرکه بیوك نهرلردن آیریلوب آخر یرلره آقیدرلر عربیده بوکا جعفر دیرلر استاد فرخی بیت ازاب دریا کفتی همی بکوش آید * که شهریارا دریا تویی ومن فرغر * حکیم اسدی بیت فکندند چندان سران اسرنکون * که هر شیب شد فرغری پرزخون * شمس فخری بیت کرم دست تونیاید ازابر * کارقلزم نیاید ازفرغر * فرهنك جهانکیریده اول رود خشك معناسنه درکه آندن سیل چکوب ویری قوریوب جا بجا چقوریرلرنده صوباقی قالمش اوله حکیم خاقانی * قطعه * شالی میان بادیه دیدند فرغری * زان قصه هرکه کفت نکردند باورش * باورکنی مراکه بدیدم بچشم خویش * امسال چون فرات روان چند فرغرش * حکیم ازرقی بیت اکرآب تیغ تودررفتن آید * دروهفت دریا بودهفت فرغر ﴿ فرغور ﴾ سکون راء مهمله وضم غین معجمه ایله بمعنی تیهو یعنی چل دیدکلری قوشدر ابو المعانی بیت شهی که اقتدر حکمش روانست * کند فرغور صید وباز شاهین ﴿ فرفر ﴾ بوزن مرمر اوج معنایه کلور اول عجله وشتاب ایله کتمك فرفره دخی دینلور حکیم سنایی بیت توروان کرده ازه وافرفر * که فلان ماحد ستت وآن کا فر * حکیم انوری بیت برداشت کلك کاغذ فرفر فرونوشت * برقود این قصیدۀ مطبوع آبدار * ثانی عجله ایله اوقیانه ویازانه دیرلر کمال خجندی بیت روان روان زدل آبش آنچه کفت کمال * بلوح دیده نبشسته سرشك با فرفر * ثالث مدورخام کون پاره سی که اطفال ایپ طاقوب ایکی ال ایله چکدیکجه فرفر دونر وصدا سی ظاهر اولور مجمع الفرسده بمعنی بادزن یعنی یلپزه مرقومدر ﴿ فرفور ﴾ سکون راء مهمله وضم فا وواو معروفله بمعنی تیهوکه فرغور دخی دیرلر ابوشکور بیت من بچۀ فرفورم واو باز سپید ست * با باز کجا تاب برد بچۀ فرفور * بو معنایی مؤید شمس فخری بیت زیمت درهوای ملکت تو * نیارد کرد شاهی صید فرفور * فرهنك وفا ییده فاء ثانی یریشه قافله مروید روعربیده سموز قوج کبش سمین ودخی بر قوش آدیدر ﴿ فرفیر ﴾ سکون راء مهمله ویای تحتانی وکسر فا ایله ایکی معنایه در اول بمعنی تیهوکه فرغور وفرفور دخی دینلور شیخ آذری ازغرایب الدنیا بیت شیر نرراکند زبون عقاب * زده فرفیرهم بجمله غراب * ثانی کوسفند فربه معناسنه در ﴿ فرمانبردار ﴾ مطیع ورام یعنی بویرق طوتیجی شیخ سعدی * قطعه * ابروبادومه وخورشید فلك درکارند تا تونانی بکف آن ری وبغفلت نه خوری * همه ازبهر توسرکشته وفرمانبردار * شرط انصاف نباشد که توفرمانبری * چغتای لسانده ایسکارماك فتح کاف عربیله سوز اسلمك معناسنه در بویتده واقعدر میرعلیشیر بیت کیجه کلبمغه کیلسانك مدحی سوزینی ایسکا رما * تولون ای سیروا ایت هوراودین قایدا پروایی ﴿ فرمانبر ﴾ دخی بویرق طوتیجی در مولانا هاتفی بیت رسانند فرمان بفرمانبران * پذیرندۀ آنهمه سروران ﴿ فروار ﴾ سکون راء مهمله وفتح واو ایله یا زاوی که بیوك بادکیری اولور عموما شمس فخری بیت اکرزعدل توبودی بهردیارکه کسی * زدست فتنه نرفتی زصفه تافروار * ودخی خانۀ بالاکه ترکیده چارطاق وعربیده علیه دیرلر ودخی خانه اوزرنده دورت جانبی آچق کوشك که کسب هوا ایچون اوله استاد عنصری درصفت عمارت * قطعه * قرار دلشد کانست وکنج بیدرمان * نجات ممتحنانست وداروی

بیمار * وکر بکنند فروارجا کنم دردل * سخن منقش کردد زفر آن فروار * مختاری بیت
شادباش وهمیشه شادی را * همچو شاهی نشسته درفروار * فرواره ودروار ووروازه
دخی دیرلر ق فریور ع کسر راء مهمله وسکون یای تحتانی وفتح واوایله مؤید الفضلاده
بمعنی ره راست درز دین یعنی دینك طوغری یول وفرهنك قدماده برفرهنکده فریوری راست
کیش یعنی مذهب راست ودرست معناسنه مسطوردر وبر معناسی دخی خوشبو راوتمر بمعنی
اول میرنظمی بیت درجهان فریوری که رود * عاقبت کار وبار نیك شود ق فریر ع کسر راء
مهمله وسکون یای تحتانیله لسان الثورده دیدکلری اوتدر عربیده کوساله یعنی بوزاغو کذا فی المجمع
ق فزار ع فتح زاء معجمه ایله افزار لفظندن اختصار اولنمشدر ق فرژ ع فتح زاء فارسیله
اکیرد یدکلری آجی کوکدر فرژ دخی دیرلر عربیده وج دیدکلریدر ق فسار ع فتح سین مهمله
ایله ایکی معنایه دراول اسنمك خمیازه معناسنه ابو المعانی بیت دهان دره که شود عارض ازخمار
شبی * کمان بدست کماندار میکشد چو فسار * ثانی یولارکه افسار لفظندن اختصار اولنمشدر
ق فسر ع فتح سین مهمله ایله رونق وزیبایی وحسن ولطافت معناسنه وله بیت ندید
چشم جهان آنچنان ملك رویی * جمال وحسنش سرتا بپا شدست فسر ق فشار ع فتح
شین معجمه ایله ایکی معنایه کلور اول معروف نجیب الدین جرد پادقانی بیت بحکایات که
آب حیات ازو بچکد * اکر مسوده شعر من بیفشاری * ثانی بمعنی پاشیدن وریختن یعنی
صاچمق ودوکمك کمال اسمعیل در قسمیه بیت بفر بو العجب آیتی وکوه راه نشین * ببرق
آتشبار وباد آب فشار ق فشر ع فتح شین معجمه ایله فشار مرقومك ایکی معناسنده دخی
آندن اختصار اولنمشدر ابو المعانی بیت بر آتش دل من آب التفات فشر * که سوخت جسم
نزارم باتش حسرت ق فطیر ع کسر طاء مهمله ایله مایه سز خمیر شیخ عطار بیت ازخدا
شاکر بود مرد فقیر * کر دهد قوتش لبی نان فطیر * عربیده تازه تسنمه طری کبی وشول عجین که
دخی خمیر اولمامش اوله کما یقال الفطیر ضد الخمیر وهو العجین الذی لم یختمر والفطیر اسم من اسماء
التصدیر ق فغشور ع سکون غین وضم شین معجمتین ایله چین ده بر شهر آدیدر آنده بت کرلر
واردر بت پیارلر کذا فی المجمع ق فغفور ع چین پادشاهلرینك لقبیدر نته کم هند پادشاهلرینه
رای وترکستان پادشاهلرینه خاقان وعجم پادشاهلرینه کی وکسری وروم پادشاهلرینه قیصر
وحبش پادشاهلرینه نجاشی ویمن پادشاهلرینه تبع دیرلر ودخی بر ولایت آدیدر آنده لطیف
طبق وکاسه وفنجان ایشلنور ابو المعانی بیت دل اشکسته من کشته همچون کاسه فغفور *
شود اشکستکی از ناله محزون من ظاهر ق فقر ع سکون قافله یدی معنایه کلور اول معروف
یعنی هیچ برنسنه یه مالك اولمامق ثانی محتاج اولمق ثالث برکسنه نك ایکولرین صقمق
رابع خبرسز اتمك خامس منبع آب یعنی صو چیقدوغی یکار سادس برنوع قیون سابع
دلمك وچقور قازمق عربیده وفا رسیده مشترك استعمال اولنورلفتدر مولانا عرفی * مصرع
فقرم بسیاست کشد ازمسند همت ق فلار ع فتح لام ایله بر آق کوکدر داروقسمندن عربیده
عرطینا دیرلر ق فنار ع فتح نونله معروف بلوردن ایدرلر شمعك اوزرینه قورلر ابو المعانی بیت
تنم ازداغ داغ عشق کشته شعلها ظاهر * بمنع بادسرد آه پیرامن فنارم شد ق فناور ع فتح

فتح نون وواو ایله ایکی معنایه در اول بند شلوار معناسنه میر نظمی بیت چو دلبر کشاد و فناور نمود
طلسم در کنج پنهان کشود * ثانی ولایت چینده برشهر آدیدر ڤ فندر ع سکون نون
وفتح دال مهمله ایله ولایت خوارزمده برشهر آدیدر مولانا هاتفی بیت زفند در رقم کرد تا آب سند
بجا کوکه باشد طرف دار هند ڤ فیار ع فتح یای تحتانیه ایله شغل وعمل معناسنه استاد لطیفی
بیت نیست جز عشقت اختیار مرا * نیست جز ذکر تو فیار مرا * استاد رودکی بیت نیست
فکری بغیر یار مرا * عشق شد در جهان فیار مرا ڤ فیادار ع ایش طوتیجی معناسنه استاد
عنصری بیت مهر ایشان بود فیادارم * غمکشان من بهر دو یکسارم ڤ فیاوار و فیاور ع
کلاهما بفتح الیاء التحتانی وواو ایله ایش صاحبی وایش ایشلیجی معناسنه شمس فخری بیت
عجز مدح ابو اسحق محمود * ندارد عقل در عالم فیاور ڤ مع الزاء المعجمه * فخرز ع سکون خاء
ف ن
معجمه وفتح راء مهمله ایله فربه وقوی معناسنه حضرت مولانا قدس سره بیت شد ز فخرز
وشد فخرز از داد تو هر عاجز * لاغر نشود هرگز آن راکه تو پروردی ڤ فرابرز ع فتح راء اول وباء
موحده وسکون راء ثانیه ایله ایرانیلردن بر پهلوان آدیدر ڤ فرامرز ع فتح راء اول ومیم وسکون راء
ثانیه ایله ایکی معنایه در اول میر سرحد که سنورده واقع اولان قلعه وشهرك حاکمی معناسنه در
ثانی رستمك اوغلی آدیدر ایرانیلرده مشهور پهلواندر ڤ فراویز ع فتح راء مهمله وکسر واو
وسکون یای تحتانیه ایله قفتان وفراجه نك سنجافی وپروازی معناسنه فراریز دخی دیرلر حکیم خاقانی
بیت این فراویزی آن باز افکن خواهد زمن * من ز جیب آسمان یك شانه دان آورده ام *
ڤ فرویز ع سکون راء مهمله وکسر واو ایله بمعنی فراویز مرقوم ڤ فرخ روز ع موسیقیده
برنوا یاخود برپرده آیدر شیخ نظامی در صفت باربد بیت چو نازش پرده فرخ روز کشتی *
زمانه فرخ فیروز کشتی ڤ فرفوز ع سکون راء مهمله وضم فا ایله بمعنی تیهو کذا فی المجمع
ڤ فرواز ع سکون راء مهمله وفتح واو ایله سقف اغاجلری که عربیده روافد دیرلر میر نظمی
بیت زساج وآبنوس فرواز خانه * که دیگر چیزها یش بی بهانه ڤ فرویز ع بمعنی فراویز مرقوم
ڤ فری برز ع کسر راء اول وسکون ثانی وضم باء موحده ایله نام پسر کیکاوس در دوازده رخ
جنکنده کلیادین ویسه النده قتل اولندی حکیم فردوسی بیت فری برز با لشکر کردنیو *
به پیوست با طوس وکودرز وکیو * بعض فرهنکده بر مشهوره عورت آدی اولدوغی دخی
مرویدر ڤ فریز ع کسر راء مهمله وسکون یای تحتانیه ایله درت معنایه کلور اول بمعنی فرزد
مرقوم یعنی چمنزار حکیم سوزنی بیت ز باد و خاك و ز آب و آتش این مردم * تو باز چون که
وپشم وفریز وانکشتی * حکیم نزاری قهستانی بیت ای که در بستان جانم شاخ مهر * دست درهم
داده چون بیخ فریز * ثانی فراویز جامه معناسنه که پروز دخی دیرلر حکیم قطران ارموی بیت
جاودان در ملك دولت زی که باشد بی تو ملك * همچو تن بی جان وجان بی عقل وجامه بی فریز * ثالث
پصدرمه که عربیده لحم قدید دیرلر رابع قیل تراش ایتمك مثلا سر را فریز کرد دیرلر یعنی سر فلانرا
تراش کرد دیمك اولور ڤ فغیاز ع سکون غین معجمه وفتح یای تحتانیه باب الباده ذکری
مرور ایدن بغیاز مرقوم معناسنه یعنی شاکردانه که بغیاز دخی دیرلر شمس فخری بیت بهر
طریق که خواهی همیشه مال دهد * به بخشش وبصله خیر وصدقه وفغیاز * فرهنك حسینی

وفا بیله بمعنی مژدکانی ومؤید الفضلاده فغیاز راء مهمله ایله مرویدر وادات الفضلاده عطیه
شعر یعنی صله شاعران مسطوردر فکز سکون کافله بمعنی دودکش یعنی اوجاق تونلکی
استاد دقیقی بیت زبس که آتش غم را بدل برافروزی * سیاهروی غلیظلی چو فکز آتشدان
فلرز فتح لام وسکون راء مهمله ایله برپاره بزه بعض نسنه قویوب بغلرلر ترکیده چقن دیرلر
ماوراء النهرده فلرزنك دیرلر استاد رودکی * مثنوی * آن کربج وآن شکر برداشت پاك *
واندران دستار آن زن بست خاك * آن زن ازدکان فرود آمد چو باد * پس فلرزنکش بدست
اندر نهاد * شوی بکشاد آن فلرزش خاك دید * کردزن را بانك وکفتش ای پلید فناروز
فتح نون وضم راء مهمله وواو معروفله سمرقندده بر موضع آدیدر نازك شرابی اولور کذا فی المجمع
مع الزاء الفارسی * فاژ بمعنی خمیازه که اسنا وباسك ودهان دره دخی دیرلر عربیده
تثاوب وترکیده اسنمك دیدکاریدر شمس فخری بیت چنان رسم عذری زعالم بکند *
که برخاست رسم تعدی فاژ * ظیان مرغزی بیت میکند چون زبید ماغی فاژ * در دهانش
نهاد باید ژاژ فرژ فتح زاء فارسیله اکیرکوکی که عربیده اوج دیرلر شمس فخری بیت
مخالفان شهنشه اکرخورند عسل * شود زغصه وغم در مزاقشان چو فرژ فرژ مردار وچپل
وچرکین معناسنه میرنظمی بیت یکی مردبد پاك طبع لطیف * شده خفت اوفرژ عجوز کثیف
مع السین المهمله * فارس سکون راء مهمله ایله برعظیم ولایت وقدیم مملکتدر بش
شهر معظمه مشتملدر دار الملکی شیرازدر نته کم شیخ سعدی بیورر بیت اقلیم فارس را غم از آسیب
دهر نیست * تا بر سرش بود چو توای سایهٔ خدا * عربیده کسر راء مهمله ایله آتلو دیمکدر
جمعی فرسان وفوارس کلور وفرسان بهادرلر دیمکدر فانوس ضم نونله اول فنار درکه
دمور دن ویاخود اغاجدن ایدوب اوزرینه بز ویاخود کاغد ایدرلر وبزدن اولانك بعضیسن
ابریشم ایله منقش ایدرلر وکیمی دخی مشمع ایله ایدرلر وبرنوعینك دخی ایچنه برکوچك فانوس
دخی ایدوب اوزرینه اشکال تصویر ایدوب ایچنه موم یاقوب قودقده دخان ایله متصل دونر آکا
فانوس خیال دیرلر عوام غلط ایدوب بلوردن اولانی فنار ایکن فانوس دیرلر وبو فانوسه فنار دیرلر
آنجق قدرغه قیچلرنده اولان بلور فناره اصلی اوزره تسمیه ایدوب فنار دیرلر ابو المعانی بیت
شد منقش جسم من ازداغها وشرحها * در برم شد پیرهن کو یا که فانوس خیال *
فپوس ضم باء فارسی وواو معروفله مضحك ومسخره لق معناسنه میرنظمی بیت
درخانه بنزد زن خروسی * در مجلس سفلکان فپوسی فرفوریوس وفرفریوس
برحکیم آدیدر انیس وجلیس اسکندر ایدی شیخ نظامی بیت فلاطون ووالیس وفرفوریوس
که روح القدس دستشان دادبوس فرقس سکون راء مهمله وفتح قافله خطا ملکنده
بر موضع آدیدرکه غایت اعلامشك حاصل اولور کذا فی فرهنك جهانکیری فرناس
سکون راء مهمله وفتح نونله اوج معنایه کلور اول ایشدن قالمش فرتوت معناسنه استاد
عنصری بیت کفت نقاش چونکه نشناسم * که نه دیوانه ونه فرناسم * ثانی ابله ونادان
معناسنه شمس فخری بیت دران مقام که حزم تو قهرمان باشد * خرد که باشد وهم وهوش
وآسمان فرناس * بو معناده غفلت زده ونادانی معناسنه مسعود سعد سلمان بیت بدان که فتنه

فتنه بخسپد درین زمانه ولیك * زعدل تست که یاوی شدست در فرناس * سید حسن
غزنوی بیت بشنوم نیك وبیه بیتم راست * منم امروز مانده در فرناس * ثالث زیاده اویقویه وارمش
معناسنه بعض فرهنکلرده نیم خفته یعنی امر غمکش معناسنه مرویدر بو معنی غفلت سببی ایله نیم
خفته اولمق جائزدر عربیده بیوقی یوغون ارسلانه دیرلر ﴿ فرنکیس ﴾ فتح راء مهمله
وسکون نون ویای تحتانی وکسر کاف عجمیله افراسیاب شاهك قزی آدیدرکه سیاوشك
حباله ازدواجنده ایدی کیخسرو آندن وجوده کلدی حکیم خاقانی بیت بودی بدرکه توسیاوش
چاوشی * بودی بحضرت توفرنکیش پرده دار ﴿ فریادرس ﴾ مدد ایدیجی خواجه حافظ
بیت محمل جانان ببوس وانکه بزاری عرضه دار * کز فراقت سوختم ای مهربان فریادرس *
بو بیتده امر معناسنه اولور وبر معناسی دخی وصف ترکیبی اولور نتکم شاعر دیمشدر بیت
فریادپسی کردم فریادرسی نیست * کویا که درین کنبد فیروزه کسی نیست ﴿ فقلاش ﴾
سکون قاف وفتح لام الف ایله واحمق معناسنه ابو المعانی بیت مراکن جود ودیکررا تغافل *
نداند معنی عشق توفقلاس ﴿ فلاطوس ﴾ نام استاد عذرا ایدی استاد عنصری بیت
فلاطوس برکشت وآمد براه * بر حجره وامق نیکخواه ﴿ فیلقوس ﴾ سکون یای تحتانی
وفتح لام وضم قاف ایله نام پدر اسکندر ذو القرنین درکه پادشاه روم ایدی وروم لسانیده امیر عسکر
دیمکدر کذا فی المجمع فرهنك جهانکیریده بر قیمتلو طاشدر متلون کوزینور شویله که هر نظرده
بشقه رنك کوسترر مذکور ایکی معنایه میرنظمی بیت مشو چون فیلقوس یکرنك می باش *
شوی کر فیلقوس با نك می باش ﴿ مع الشین المعجمة * فاش ﴾ آشکار واو ظاهر معناسنه

ف ش

شمس فخری بیت حدیث حاتم وکسری زمانه در پیچد * چنینه در کرم وعدل شد شهرتش
فاش * خواجه حافظ بیت فاش میکویم واز کفته خود دلشادم * بنده عشقم واز هردو
جهان آزادم ﴿ فراپوش ﴾ ضم باء فارسیله بوزن فراموش یعنی بیهوشی کذا فی المؤید
﴿ فرابیش ﴾ فتح راء مهمله وکسر باء فارسی وسکون یای تحتانی ایله ایلروك معناسنه در
میرنظمی بیت زانجام بهرکارت ببندیش * اکر خواهی روزکارت فرابیش ﴿ فراش ﴾
فتح راء مخففه مرغ بسیار پر یعنی قنادینك تویلری چوق قوش ودخی هرنسنه نك قنادکی تویلری اوله
وعربیده تخفیف راء مهمله ایله بمعنی ملخ یعنی چکرکه وراء مشدده ایله اسم فاعل اولور دوشه یجی
ویرسیوریجی شیخ سعدی دیباجه کلستانده * فراش باد صبارا کفته که فرش زمردین
بکستر دیمشدر ﴿ فرامش وفراموش ﴾ کلاهما بفتح الراء المهملة وضم المیم اونتمق
معناسنه که واو ایله واوسز اشباع ضم میمله ده جائزدر حکیم فردوسی بیت فرامش ترا مهتران
چون کنند * مکر مغز دل پاك بیرون کنند ﴿ فرخاش ﴾ سکون راء مهمله وفتح خاء معجمه
ایله اوچ معنایه کلور اول آشکار معناسنه میرنظمی بیت چون نبوده طاقت غم فاش کرد
وازعشق اندر دلش فرخاش کرد * ثانی بمعنی پرخاش یعنی جنك ثالث ایکی طرفدن
اشاغی صرقمش صاچ که فرخاك وفرحال دخی دیرلر مرقوم ایکی معنایه وله بیت از دو جانب
می نمود فرخاش را * زان فتاده درجهان فرخاش را ﴿ فرخش ﴾ فتح راء مهمله وسکون
خاء معجمه ایله بمعنی فرخج مرقوم یعنی کفل چارپایان حیوانات صغریسی حکیم سوزنی بیت روز

هیچا ازسرپا یکسواری بردزی * ازفرخش وران اسب خصم کیمخت وبفند * وسکون راء مهمله وفتح خاء معجمه ایله قطایف دیدکلری حلوادر **فرش** کسر راء مهمله ایله پریشان وترت مرت معناسنه ابو المعانی بیت همچو موی زنکیان شد حال زار عاشقان * شد پریشان وفرش ازجور جانان حالیا * عربیده سکون راء مهمله ایله دوشمك ودوشتمك مفروش کبی ودخی فضای واسع وپحرك کنج دوه که زیج اولمغه مناسب اوله ودخی شول اوت که اوج ویاخود درت یپراقلی اوله ودخی دیشی قیو نه دیرلر ویقال الفرش دق الحطب **فرغیش** سکون زاء مهمله ویای تحتانی وکسر غین معجمه ایله کورکلك اسکیلکندن صالنان پاره لرینه دیرلر شمس فخری بیت زدست باکرمش ابر ولاف جود ببین * بپوستینش که برخاك میکشد فرغیش **فرموش** فراموش لفظندن مختصردر میرنظمی بیت درونش زاتش غم بود پرجوش * سخنهای ذکر میکرد فرموش * کذا فی فرهنك جهانکیری **فرویش** سکون راء مهمله وکسر واو ایله سکز معنایه کلور اول بمعنی تقصیر وفروکذاشت که پرویش دخی دیرلر میرحسینی سادات بیت راه دیووعین فرویشست این * تانپنداری که درویشست این * ثانی کاهل لك معناسنه امیرخسرو بیت بهشیاریست باید پیش رفتن * نه غافل وار با فرویش رفتن * ثالث بمعنی فراموش یعنی اونوتمقلق مسعود سعد سلمان بیت هرکه که فلك دل مرا ریش کند * یکساعت غذ ابم نه فرویش کند * رابع ایشده تانی ودرنك ایلمك خامس بمعنی بیکاری بودن یعنی ایشسز اولمق سادس درشتی وخشونت امیرخسرو بیت گر از لب شیرینی مدهی بکشتن هم نمی آرزد * چرا درکار مات آخر چنین فرویش می آید * سابع کوشت بریان ثامن سلفه بر عورت آدی ایدی کذا فی فرهنك جهانکیری **فریورکیش** کسر راء مهمله اول وسکون ثانی ویای تحتانی ایله بمعنی راست دین ودرست مذهب معناسنه کذا فی مجمع الفرس بومعنایی مؤید میرنظمی بیت فریو رکیش او مشهور عالم * نظیرش هم نمانك پیش آدم **فریش** کسر راء مهمله وسکون یای تحتانیله اوچ معنایه کلور اول ترکتاز وتاراج ویغما معناسنه شیخ نظامی بیت کراز بهر جنك آرم اینجا فریش * بمغرب ازمغربی هست پیش * ثانی بمعنی تحسین وآفرین مختازی بیت فریش آن بال وآن بار وکه پشت پیل خم کردد * اکر بر کستوان سازند پیلی راز خفتانش * استاد منوجهری بیت فریش از منظر میمون آن فرخنده ترمجز * که منظرها ازو خوارند ودر غارند مخبرها * ثالث بریان پشمش ات حکیم سوزنی * قطعه * نمك زدی همه ارباب فضل راکه کسی * نکرده بوره فضل ترا دروش فریش * زفر بهی یکمالی که کز فریش کنم * رود دونا یزه روغن ازان دولخت فریش * ویای معروفله دریده یدی کونلك ویاخود یقینده طوغمش طایه دیرلر کره نوآزه معناسنه **فزایش** فتح زاء معجمه وسکون همزه وکسر یای تحتانیله اسم مصدردر افزودن لفظندن ابو المعانی بیت برفته میشود آن طفل فتنه دانستم * کز وفزایش حسن وجمال بد ظاهر **فش** درت معنایه در اول آت پرچمی آلنی اوزرنده طورر پش دخی دیرلر حکیم ثنا قانی بیت ازخوی مردان شهاب روی بشوید بخون * وزفش اسبان بنات جعد نهند برعذار ثانی ادات تشبیه درشبه ومانند معناسنه که وش دیمکله شایعدر حکیم فردوسی بیت یکی

یکی بچه بد چون کوشیرفش * ببالابلند وبدیدارکش * حکیم اسدی بیت درآوردیش
اژدهافش درفش * شد از تیغ هامون چو کردون بنفش * حکیم ازرقی درصفت قلم بیت
ازسیرو خاك جنبش بادپای وتارفش * زرنمای وسیم شکل ودرفشان ومشك بار * بریرده دخی
حکیم فردوسی بیت چنین کفت رستم که ای شیرفش * دراپرورایند باید بکش * ثالث سر
دستار که برقارش مقدارزی یادخی زیاده طره اسلوبنده ایدرلر حکیم فردوسی بیت همی بود
پیشش بدستارفش * چواندیشه دل دست کرده بکش * شاه داعی شیرازی بیت فراخ
آستین کرده وفش دراز * که من کارخود کرده ام خوش دراز * بوطرزی اکثر صوفیلر عمامه لرنده
ایدرلر طیلسان دیرلر مولانا جامی بیت میکشی خرقهٔ پشمینه بدوش * میکنی کوشهٔ فش
درین کوش * رابع بندشلوار کشاد بولدقده ظاهر اولان صدا خصوصا قماش جنبیان اوله
وآنك امثالی نسنه صداسنه دیرلر شیخ سعدی * قطعه * بورسیدم از حکیم هوشمند *
کاندرین عالم بکو آواز چند * کفت درعالم بسی آوازهاست * زان چها رست ای برادر سودمند
قلقل قرابه وچچاب بوس * جز بز قلیه فش شلواربند * عربیده فتح وتشدید ایله هواچقماق
وسودصاغمق وچیقارمق یقال فش الزق ای اخرج مافیه من الریح واسم من اسماء الشجر الینبوت
فشافاش وفشافش کلاهما بفتح الشین المعجمه والفاء آوازتیرکه پیاپی آتلدقده ظاهر
اولور مولانا عبدالله هاتفی بیت برآید زناورد برناو پیر * چکاچاك خنجر فشافاش تیر *
شیخ نظامی بیت زرنك کمان رفته در مغزکوه * فشافش کنان تیر برهرکروه مع الغین المعجمه

ف غ

فارغ کسرراء مهمله ایله بوش تهی معناسنه وایشدن تارك اولمق خواجه سلمان بیت
وه چه فرخ فال وفارغ بال مرغی بودهٔ * کز سعادت درفضای کوی جانان می پری فراغ فارغ
اسم فاعلدر فراغ مصدردر ترك ونهی معناسنه مولانا هاتفی بیت نکردند شب پاسبان چراغ
نهادند سرها بخواب فراغ * عربیده بوشالمق ودوکلمك وقصد ایلمك معناسنه والفراغ ضد
الشغل که ایکیسیده مصدردر شمس فخری جای خالی معناسنه روایت ایلمش * قطعه * یکدم
فراغ نیست ظفر را زدرکهش * ازبیم آنکه برسراو بکذرد فراغ * اهل ورع به پشتیٔ عدلش
کشیده اند * پای سرور بهجت دردامن فراغ فرستوغ فتح راو سکون سین مهملتین وضم
تاء مثناة ایله قرلغج دیدکاری قوش که فرستوك وپرستوك وفرستو وپرستو دخی دیرلر
فرغ سکون راء مهمله ایله بمعنی جوجه یعنی طاوق پلیجی کذا فی التحفه مع الفاء

ف ف

فیلسوف سکون یای تحتانی وفتح لام وضم سین مهمله ایله عاقل وکامل وفننده ماهر
دیمکدر وبرمشهور حکیم آدیدر میرنظمی بیت عقل طفل نوسبق در نزد او * فیلسوفان
جهان شاکرد او مع القاف * فرانق فتح راء مهمله وکسرنونله سیاه کوش که ترکیده

ف ق

قره قولق دیرلر ومنقولدرکه دائما ارسلانك اطرافنده تعیش ایدر یعنی ارسلانه قولاغوز اولوب
شکار کوستر والدوغی شکارك فضله سندن غدا ایدینور نته کم شاعر دیمشدر * مثنوی *
فرانق شیررا جاسوس بوده * همیشه شیر را صیدی نموده * چوصیدی میکند هرکه که آن شیر
ازان صیدش فرانق میشود سیر فرزدق فتح راو دال مهملتین وسکون زاء معجمه ایله
شعرای عربدن برصاحب سلیقه مشهور شاعرك نامیدر نته کم دیمشلردر بیت فرزدق شاعر

فك

پر زور بوده * میان شاعران مشهور بوده * ویر معناسی دخی حمیزواله سیدر ﴿ مع الکاف ﴾
﴿ فاختك ﴾ مصغر فاخته درکه اوکیك جلك دیمكدر و آخرندكی كاف علامت تصغیردر
﴿ فاسترك ﴾ ضم سین وتاء مثناة وسکون راء مهملتین ایله کرورك و قرلغچ معناسنه دردیو
نعمة الله نقل ایلمشدر ﴿ فتاك ﴾ فتح تاء مثناة ایله حنادركه ترکیده قنه دیرلر میرنظمی
بیت باسپید وغازه کرده روی پاك * دست وپا نقش ونکاری از فتاك ﴿ فتك ﴾ سکون تاء
مثناة ایله پورسق دیدکلری جانوردرکه مشهوردر دکنك ایله دوکدکجه سمرر میرنظمی بیت
که چندان میزدند اوکشته فربه * همه بود ست فتك آن بکد کربه * عربیده غدر ایتمك ویر آدمی
غافل ایکن قتل ایتمك معناسنه در ﴿ فدرنجك ﴾ سکون دال ونون وفتح راء مهملتین وجیم ایله
ایکی معنایه کلور اول کابوس که انسانی اویقوده آغر باصر دیدکاریدرکه میان عوامده مشهور
اولان بردیودركلوب آدمك اوزرینه دوشردیرلر اما حکما ماده سوداویه درکه اویورکن قانه
قاریشوب اولمقوله خیالات کوستردیرلر ثانی اغز چوره سی که بتفوز وپوز دخی دیرلر ایکی
معنایه استاد بیت که فدرنجك دهن تا کوش رفته * که فدرنجك کرفت لبهاش کفته *
﴿ فدرونك ﴾ سکون دال وضم راء مهملتین ونونله حصار قپوسی و برج بارو اوزرنده اولان
دلکاردشمن قصد حصار ایتدکده اول دلکاردن اشاغی طاش براغورلر واول براقدقلری نسنه یه
دخی فدرونك دیرلر وله ایضا بیت بدفع دشمنان کرده آغاز * ببرج قلعه شد فدرونك انداز *
﴿ فذالك ﴾ فتح ذال معجمه وکسر لام ایله اصل وقانون واسلوب وعادت معناسنه استعمال
اولنور اصلنده لغت عربیه درکه فاء سببیه واسم اشارت وعلامت خطاب اولان حرف ایله ترکیب
اولنمشدر عجمده لفظ مفرد استعمال ایدرلر عرف عام قبیلندن اولمشدر استاد رودکی بیت
جهان خوشست ولیکن زوال مالك اوست * بقا خوشست ولیکن فنا فذالك اوست *
﴿ فذلك ﴾ فذالك مرقومدن اختصار اولنمشدر ینه اول معنایه در ﴿ فراستك ﴾ فتح را
وضم تاء مثناة وسکون سین مهملتین ایله قرلغچ معناسنه فرستوك وپراستك وپرستوك دخی دیرلر
استاد لطیفی بیت عمرت کذشته کندن ریشت چه فائده * بازمره فراستکی کردنت صعود *
﴿ فراستو ﴾ فرستك مرقوم معناسنه که پرستو وفرستو دخی دیرلر شمس فخری * قطعه *
بدخواه ملك خسرو دارای ملك دین * باشد زدرد ورنج همیشه چو چنکلوك * برطاق باکاره
همایون اساس او * دارد همای خانه بجای فراستوك ﴿ فراشتوك ﴾ فتح راء مهمله وسکون
شین معجمه وضم تاء مثناة ایله فراستوك مرقوم معناسنه در ﴿ فرانك ﴾ فریدون شاهك مادری
آدیدر روایت اولنورکه فریدون اون بش یاشنی بلدکده کوه البرزدن کلوب والده سنه بنم پدرم
کیمدر البته سویلمك کرکسن دیو اقدام وابرام ایتدکده والده سی جواب ویررکه حکیم فردوسی
* مثنوی * فرانك بدو کفت کای نیك خوی * بکویم تراهرچه کفتی بکوی * تو بشناس ازمرز
ایران زمین * یکی مرد بد نام او آبتین ﴿ فرتوك ﴾ سکون راء مهمله وضم تاء مثناة ایله بمعنی
پرستوك وفرستوك وپرستو وفرستو دخی دیرلر استاد منوجهری بیت زفرتوکی بصحراها
فرو آکنده بالشها * زبوقلمون بوادیها فرو فکنده بسترها * ﴿ فرخاك ﴾ سکون راء مهمله
وفتح خاء معجمه ایله زلف فروهشته یعنی پیچ وتاب وشکنی اولمین زلف که هموار اولوب اشاغی

آشاغی صارقمش اوله کتاب السامی فی الاسامیده لامله فرخال وفرخار دخی دیرلر فرخواك سکون راء مهمله وفتح خاء معجمه وواو ایله بمعنی کوشتابه یعنی لت صوبی مشفقی بخاری بیت خاك مالیده بلب میکند اومشت وملنك * خورده بزدادی وچغزوزده فرخواك جعل *
فرزندك سکون راء مهمله ونون وفتح زاء معجمه ایله مصغر فرزنددر فرستوك فتح راو سکون سین مهملتین وضم تاء مثناة ایله قرلغچ در فرسك سکون را وفتح سین مهملتین ایله بمعنی فرسوده یعنی دوشنمش واسکیمش معناسنه ابو المعانی بیت لایق تم نکذشی برندار دبنده را * کرکند روی نیازی فرسك خاك درش فرغوك سکون راء مهمله وضم غین معجمه ایله بمعنی خاموش وتن زده وله بیت کرکنم آغاز عرض حال خود برخا کپاش * بنکرد باخشم وکوید دم مزن فرغوك باش فرنجك فتح راء مهمله وجیم وسکون نونله اویقوده آغر باصمق فدرنجك مرقوم معناسنه عربیده کابوس دیرلر حکیم خاقانی بیت فرنجك وارشان بکرفته آن دیو * که ضریا نیست نامش خربخیون * مختاری کندو غلامیله ماجراسن بیان ایدوب دیر * قطعه * چو نیمشب شد بیدار کشتم ودیدم * غلامرا بسر دبه برنهاده خیار * چنان بسان فرنجك فروکرفت مرا * که بو دمردنم آسان ودم زدن دشوار فرنجمشك براوتدر صوکنارلرنده چوق بتر افرنجمشك وپلنکمشت وفلنجمشك وپانجمشك دخی دیرلر فارسیلر قرنفل بستانی وشیراز بلو پالنکوی خودرو دیرلر سعوطی دماغه وبلغم وسودادن عارض اولان خفقانه نافعدر کذا فی البدیعی فروشك ضم راء مهمله وواو معروف وفتح شین معجمه ایله بلغوره دیرلر کذا فی المجمع بو معنایه شاعر بیت نمیخواهم بمنت روزه بریان * اکر بی منتم باشد فروشك فریوك کسر راء مهمله وسکون یای تحتانی وفتح واو ایله خربزه یعنی قاون فزاك فتح زاء فارسیله چیل وزشت وچرکین که فزاکن وفزاکین دخی دیرلر طیان مرغزی بیت زدکلونی بر هباك آن فزاك * شد هباك او بکردار مغاك * کذا فی فرهنك جهانکیری اما بجمع الفرسده زاء معجمه ایله واقعدر هباك فرق سر معناسنه در فکاك فتح کاف فارسیله ایاق برتمك زده لنمك کبی برشیدر ابو المعانی بکی صاحب جاه بیت عذر لنکی میکند هردم مرا شد فکاك کویا که پای همتش فلك آسمان معناسنه مشهور ومعروفدر مفرد نه وجمعنه ده دیرلر اما سموات سبعه یه فلك دینکلرندن مراد فلك الافلاکدر فلك الافلاك فلك اعظم وفلك اطلس دخی دیرلرکوا کبدن خالی اولدوغیچون فلك تاسعدرکه اهل شرع اکا عرش دیرلر سیری اولقدر سریعدرکه یکرمی درت ساعتده دوره سن تمام ایدوب مرکزینه وارر افلاك سبعه یی کندو حرکتنه اویدیروب هر برینك مخصوص حرکتی وارایکن کیمی غربدن شرقه وکیمی رحاوی وکیمی حمایلی وکیمی دولابی دورایدر فلك الافلاك شرقدن غربه دورایدر آنك سرعت وشدت حرکتندن سایر افلاکك حرکتی مشاهده اولنمیوب آنجق آنك حرکتی کورینور مثلا دکرمن صاغدن صوله دونرایکن اوزرنده برقرنجه صولدن صاغه کیتسه ظاهرده قرنجه نك حرکتی کورنمیوب دکرمانك حرکتی کورینور سایر افلاك اکا کوره بطیء الحرکه اولدقلرندن حرکتلری مشاهده دکلدر اول مرتبه سریع الحرکه درکه روایت اولنور برکون خواجه کائنات علیه افضل الصلوة واکمل التحیات حضرت پیك جلیل جبرائیل علیه السلامه وقت ظهرداخل اولدیمی دیو

سؤال بیوردیلر لاونعم دیو جواب ویردی حضرت رسول علیه السلام بونجه جواب ردید کارنده
جبرائیل علیه السلام بیوردی که اکرچه انکز محلی هنوز شمس ظهور محلنه وارمامش ایدی لا ونعم
ما بیننده بیك بشیوز میل قطع ایدوب نعم دینجه دك ظهور محلنه واردی دیدیلر سرعت سیرینی
بوندن قیاس ایله والله اعلم بحقیقة الحال ل فنك ع فتح نونله اول جانوردرکه دریسنی چقاروب
کورك ایدرلر حضرت مولانا قدس سره العزیزك کندی خط شریفلریله اولان مسودات
اشعار مجموعه سیله بو حقیر مشرف اولوب بو ابیات استخراج اولنمشدر بیت آن پوست
چو بیجان شد او پوشش شاهان شد * وانکاه که جانش بد اندر فنکی بوده * مرقوم مجموعه دن
استنباط اولنان ابیات غیر محلنده ایراد اولنمشدر وفنك مطلق کورك اولدیغنه حکیم خاقانی
بیت چو درویشی بدرویشان نظر به کن که جرم خور * بعوری کرد عور از فنك پوش زمستانی *
ل مع الکاف الفارسی * فدرنك ع سکون دال ونون وفتح راء مهملتین ایله ایکی معنایه در اول فرگ
قپو آردینه آچلمامق ایچون قونیلان اغاج که رستو وکلندر دخی دیرلر شمس فخری بیت
نه کیسه را بود آسیب اختناق دوال * نه چوب در ز رارنج از شکنجهٔ فدرنك * ثانی پنك کازران
یعنی قصار طوقماغی خسروانی بیت پای بیرون منه از پایکه دعوی خویش * تانیاری بدرکون
فراخت فدرنك ل فرخواك ع سکون راء مهمله وفتح خاء معجمه وواو معدوله ایله نوع طعامدن
اوزرینه تخم مرغ وبهارات دوکلمش قلیه اسم مرکبدرکه فربالاو خواك یمرطه معناسنه در حکیم
سوزنی بیت روز عیدست دو قربانیٔ فربه فرمای * درخور قلیهٔ فرخواك وکباب ومرقه *
ل فرسنك ع سکون را ونون وفتح سین مهملتین ایله فرسخ معناسنه درکه درت میل یردن
عبارتدر حکیم سنائی بیت ربع مسکون که از طریق شمار * شد بفرسنك بیست وچار هزار *
ل فرشتك ع کسر راء مهمله وسکون شین معجمه وفتح تاء مثناة ایله اوزم صالقمنده اولان
بشر اوزدانه لی چرتك که تاسك دخی دیرلر عربیده خصله دیدکلریدر نظامیٔ عروضی جهار
مقاله سنده نصیر ابن احمد سامانی بادغیس قشلاغنده کتدیکی حکایه نك ذیلنده شهر هرینك
میوه لری وصفی اثناسنده ذکر ایدرکه اول محله کل چیزی اوزومی کتوردیلر بر نوع لطیف قیوغی
یوفقه شکردن لذیذ آبدار اوداله لری خرده اوزمدرکه البسته دخی دیرلر هر خوشه سی بنج رطل
وهر فرشتك اوردرهم کلو زدیو نقل ایدر ل فرشك ع فتح راء مهمله وسکون شین معجمه ایله
اوزم دانه سنه دیرلر میر نظمی درصفت باغ بیت که انکورش لطیف ودلپسندست * که هر
فرشك درو یك حقه قندست ل فرموك ع سکون راء مهمله وضم میمله اکیرلمش ویوماغه
صارلمش ایلك یوماغی اثیر الدین اخسیکثی بیت مشغول پنبه چرخ وندانسته کافتاب *
فرموك اختراش بدزدد زدوکدان ل فرهنك ع سکون راء مهمله ونون وفتح ها ایله طقوز معنایه
کلور اول بمعنی دانش کمال اسمعیل بیت فلك زقدر تو اندوخته بسی رفعت * خرد ز رای تو
آموخته بسی فرهنك * حکیم اسدی بیت چو آن کینه را شاید وجنك را * کهن پیر تدبیر
وفرهنك را * ثانی ادب معناسنه کمال اسمعیل بیت بدست حکم یکی مالش سپهر بده *
اکرچه صعب توان کرد پیر را فرهنك * ثالث فضل وهنر شمس فخری بیت بدین ز صعب
سلاطین که کرده احراز * شجاعت وکرم وفضل ودانش وفرهنك * رابع بمعنی عقل وخرد

وخرد شیخ نظامی بیت زدانش باشد آنکس لانه فرهنك * كه وقت آشتی پیش آورد جنك
خامس هوش معناسنه كه عقلدن غیریدر تركیبه بوكا اوص دیرلر حكیم اسدی بیت بصبری
آورد فرهنك در هوش * نشانند آتش جوشیده را خوش * سادس بمعنی تمكین و وقار وله
بیت چو آمد با بقصر نازنین تنك * زمغزش عقل رفت آن سینه فرهنك * سابع لغات
فارسیه یی جامع اولان كتابه دیرلر حكیم سوزنی بیت نوشتست بخت از پی كام خویش * بر اوراق
فرهنك او نام خویش * ابو المعانی بیت نباشد اهل فضل وهیچ نداند * كسی كه متصل فرهنك
نخواند * ثامن كیكا وسك مادری آدیدر تاسع اول اغاج فدانینه دیرلركه دالنی كوكی یانینه یره
یاتوررلر تمام كوك بغلدقدن صكره اصلندن كسوب قالدروب آخر یره دیكرلر بوكا دارنج دخی دیرلر
كذا فی فرهنك جهانگیری ﴿ فلاسنك ﴾ فتح لام وسین مهمله وسكون نونله صپان كه آنكله
طاشی آتارلر فلاخان وفلاخن دخی دیرلر اثیر الدین اخسیكتی بیت همی تا قطب ماطور است
زیر كنبد خضرا * سكر پاششن زیك پله است واز دیكر فلاسنكش ﴿ فلالنك ﴾ فتح لامینه
وسكون نونله بمعنی فلاسنك مرقوم ﴿ فلرزنك ﴾ فتح لام وسكون راء مهمله بعده زاء معجمه
مفتوحه ایله بز پارهسی ایچنه نسنه قویوب دوكوم اورمق كه فلرزد دخی دیرلر استاد رودكی
* مثنوی * آنكه رنج وشكرش برداشت پاك * واندران دستار آن زن بست خاك * این
زن از دكان برون آمد چو باد * پس فلرزنكش بدست اندر نهاد * شوی بكشاد آن فلرزش
خاك دید * كرد زن را بانك وكفتا ای پلید ﴿ فنك ﴾ سكون نونله بوزن سنك ایكی معنایه در اول
فلاكت وپریشانی وبی سروپایی حكیم ولولی * قطعه * مدح كوی توام واسبك لنكیست مرا
نه نكو باشد مداح ترا اسبك لنك * چون قرنیان مرا اسب وكر بلند ساز * من پیاده نروم
بر رمد اماد بفنك * ثانی بمعنی حنظل كه كیست وكوست دخی دیرلر غایت آجی اولور وامالطیفه
مسهلدر استاد فرخی بیت ثانی چشمش اربشهد رسد * باز نتوان شناخت شهد از فنك
هربیله عجب وعناد معناسنه درو فتح نونله قورصق ودخی برجانور دردر یصن پرداخت ایدوب كورك
ایدرلر ﴿ مع اللام * فال ﴾ طالع وتفأل كرد یعنی اخترنیك كرفت مولانا جامی بیت باشد
نظر خسته فالی * افتد بچنان شكسته حالی * خواجه حافظ بیت روز هجران وشب فرقت
یار آخر شد * زدم این فال كذشت اختر كار آخر شد ﴿ فبال ﴾ فتح باء موحده ایله ابتدا
معناسنه یعنی بر نسنهنك اولی ابو المعانی بیت فبال كار عشق آسان نموده * ولی دشوارها
افتد در آخر ﴿ فتیل ﴾ معروف واپلكدن بوكلمش نسنه هرنه اولورسه وله بیت چون فتیل
شمع بود از داغ جسم لاغرم * پیرهن مانند فانوس میدهد بیرون ضیا * لغت مشتركه در اوچی
یانمش فتیل زبانه معناسنه وبوكلمش نسنه مفتول معناسنه وخرما چكردكینك ایچنده اولان
یاغی ودخی برمقدار اسنده اولان وسخ ﴿ فرخال ﴾ سكون راء مهمله وفتح خاء معجمه ایله ایكی
جانبه صاچلمش صاچ كه فرخار وفرخاك دخی دیرلر كتاب السامی فی الاسامیده فرخال ای الشعر
الذی لا جودة فیه یعنی اول صاچ كه قورجق اولیه ﴿ فرغول ﴾ سكون راء مهمله وضم غین معجمه
وواو معروف ایله ایكی معنایه در اول ایشی تأخیر ایلمك معناسنه شمس فخری بیت اكرت
دولت ابد باید * مكن اندر دعای شه فرغول * ثانی درنك وغفلت معناسنه حكیم اسدی

ف ل

بيت بهركار بيدار وبشكول باش * بدل دشمن خواب فرغول باش فسيل كسر سين مهمله وسكون ياى تحتانيله بوكرلحه يه ديرلر وعربيله كوجك خرما فدانى كه فسيله دخى ديرلر ودخى هرنسنه نك كمى ويرا مازى ايكى معنايه ترتيب اوزره شاعر بيت قناعت كن فسيلى وماش ومجو مه كن معتاد طبعت برفسيلى فمن يعمل برنوع اقچه دركه نقش سكه سى * فمن يعمل مثقال ذرة خيرا يره * قازلمشدر نتكم برنوع اقچه دخى واردركه قل هو الله ديرلر اوزرنده سورهٔ اخلاص شريف يازلمشدركه اخلاصيه دخى ديرلر مرور ايامله فمن يعمل اقچه يه علم اولمشدر ابو المعانى بوايهاملى بيتى نظم ايلمشى بيت كه خوبان هيچ نميكيرند از تو ناله وزارى * بكام دل رسى لابد فمن يعمل اكردارى فندل بوزن ومعنى مندل كه قپو آردينه ايدرلر آچلمامق ايچون بين الناس متعارفدر استاد لطيفى بيت دركونت چنان خراب شده است * كه نمى بندداو بصد فندل فيال فتح ياى تحتانيله اوج معنايه در اول جتال دمرنلو اوق وثانى اول زمينه ديرلركه يغمور اولنه مزروع اوله ثالث اقدم يعنى اوّل معناسنه ابوشكور بيت پس اين داستان كش بكفت از فيال * ابرسيصد وسى وسه بود سال فياشل فتح ياى تحتانى وشين معجمه ايله بمعنى شكنج يعنى چين چين اولمش نسنه فيشل دخى حذف الفله اول معنايه در مير نظمى بيت ز خشم وكين مكن پيشانى فيشل * مياموزى زبانت لفظ مهمل *

مع الميم * فاجام فتح جيمله خرما اغاجندن جمع اولنمدقدن صكره يرنده بار مجابا قى قلانه ديرلر فام بش معنايه استعمال اولنور اول كلمه آخرينه لاحق اولور رنك جهتندن مناسبتى اولان نسنه لر ايله مثلا ازرق فام وسبز فام ديرلر مراد رنكنى بياندر خواجه حافظ بيت ساغرمى بركفم نه تا زسر * بركشم اين دلق ازرق فام را * شيخ سعدى بيت مرا همچنين چهره كلفام بود * بلورينم از خوبى اندام بود * ثانى طمع جهتيله دخى استعمال اولنور ميرخسرو بيت تو اسازى كه بودش بار بدنام * ندامت ساخت آروزانكبين فام * ثالث جنسيت جهتيله ايراد اولنور خواجه حافظ * رباعى * انصاف بده اى فلك مينافام * تا زين دوكدام خوبتر كرد خرام * يامهر جهانكرد تو از مشرق صبح * ياماه جهانكير من از جانب شام * رابع دين كه وام معناسنه حكيم سنايى * قطعه * زير فامم بصد هزار الف جان * از پى عارض سخن فامش * چون تقاضا كرا وست باكى نيست * كردن ما ومنت فامش * بو معناده حكيم سوزنى بيت فام داران تو باشند همه شهر درست * نيست كيتى تهى از فام ده و فام كذار * معناى اول ايله معناى آخره شمس فخرى بيت آنكه از امضاء حكمش يافت هر احكام كام * وانكه ميخواهد ز قدرش چرخ نيلى فام فام * خامس خراسان مضافاتندن بر قصبه در كه انشا وشعر وتاريخ علملرنده مهارتى فوق التعبير وكمال فضلله عديم النظير اولان مولانا شهاب الدين فامينك جاى مولدى ومنشا اصليدر فامم فتحيله وجودده درى يا خود دريه مثال نسنه لر بوزيلوب وبوديشوب بريره كلمك معناسنه كه فلم آمد يعنى بر يره كلدى دريلك اولور بو معنادن جمع اولمق فهم اولنور ميرنظمى بيت فام آمد جامه سر تا پا برش * شد پريشان رخت دستار از سرش فخم فتح خاء معجمه ايله برچارشب كبى بزدر دوت طرفنه اغاچلر بغليوب نثار محلنده طوتارلر كه نثار اولان نه ايسه ايچنه دوكيله حكيم اسدى بيت ز بس كوهر لندر كنار و فخم * همه

همه پشت چیندن شد بخم * بو معنایی مؤید شمس فخری بیت بکه آنکه شاه زرنثار باشد *
چرخ سازد ز مرط ابر فخم * مرط کسر میمله عربیه کلیم معناسنه در بو لغت بعض فرهنکلرده تاء
مثناة ایله واقعدر اما اصحی فا ایله در ﮒ فدام ﭺ فتح دال مهمله ایله یومشق نرم معناسنه
ابو المعانی بیت جانان که داد از کرمش کام دل مرا * جانها فدای او شود آن جای خوش فدام
بعض نسخه ده یاشمق که عورات یوزلرینه طوتارلر ﮒ فراهم ﭺ فتح راء مهمله وها ایله بر یره جمع
اولمق معناسنه در مولانا هاتفی بیت فراهم شد از شام چندان سپاه * کز آن خیره شد دیده
مهر و ماه * بعض افعال و مصادر اوائلنه ادخال اولنوب جمعی قصد اولنور مثلا فراهم آمدند
و فراهم آوردند دیرلر بر یره کلدیلر و بر یره کتوردیلر معناسی افاده اولنور ﮒ فرجام ﭺ سکون
راء مهمله و فتح جیمله ایکی معنایه در اول عاقبت کار معناسنه شمس فخری بیت چون فلک ماه
اوست بی آغاز * چون قضا حکم اوست بی فرجام * شیخ سعدی بیت هیچ دانی که چیست
دخل خرام * باک دامست چرخ بی فرجام * ثانی فائده و نفع معناسنه در حکیم فردوسی
بیت بکوشیم فرجام کاران بود * که فرمان و رای جهانبان بود * مجمع الفرس صاحبی مجلس آخرنده
ایچلن طلوقدحنه ده دیرلر بو معنایه ابو المعانی * مسمط * پند برز کان کوش دار در بزم جانان
هوش دار * عقل و خرد مند هوش دار لزنوش و فرجام و داد ﮒ فردوام ﭺ سکون را و فتح دال
مهملتین ایله یارنکی دیمک در ﮒ فردم ﭺ سکون را و فتح دال مهملتین ایله دلتنک و مضطرب
معناسنه وله * مسمط * عمرم کذشت و یکدم جور ت نکرده خرمم * با حسرت و درد و المم *
هر دم بدم فردم از آن ﮒ فرزام ﭺ سکون راء مهمله و فتح زاء معجمه ایله لایق و سزاوار معناسنه در
استاد دقیقی بیت مکن ای روی نکو زشتی با عاشق خویش * کز نکورویان زشتی نبود فرزاما *
ﮒ فرم ﭺ فتح راء مهمله ایله غم و غصه و تنکی دل معناسنه استاد لطیفی بیت چه شود
از دلت ای شاه کرم * برهاند دل مارا از فرم * استاد منجیک بیت رفت برون میر و رسید فرم *
بخچ شاه بوق و در بد علم * شمس فخری * قطعه * دشمن دو که ترا باشد * بچه دایم یتیم و زن
کالم * باد از حادثات کونا کون * مانده محروم و دلفکار و فرم ﮒ فرنجام ﭺ فتح راء مهمله و جیم
و سکون نون ایله بمعنی فرجام یعنی عاقبت کار معناسنه ﮒ فزم ﭺ فتح زاء معجمه ایله بعض نسخه ده
زاء فارسیله مرویدر غصه و الم و درد و محنت معناسنه ﮒ فلجم ﭺ سکون لام و فتح جیمله قفل
و غلق باب معناسنه در کذا فی التحفه ﮒ فلخم ﭺ سکون لام و فتح خاء معجمه ایله اوج معنایه در
اول حلاج مشته سی استاد لطیفی بیت چون درونه کنم ترا نالان * کرچه فلخم زنم ترا حمدان *
حکاک بیت کر تو خواهی که بفلخند ترا پنبه همی * من بیایم که بکی فلخم زارم کاری * ثانی قفل
معناسنه یعنی کلید ابو الفرج رونی بیت در بفلخم کرده بودی استوار * وز کلید انه فرو هشته
مدنک * ثالث تحفة الاحباب ده دخمه کبرانه دیرلر و معنایه فلخمه دخی دینلور ﮒ فم ﭺ
اول چارشب در که نثار چینلر نثار التنه طوتارلر دوکیلان ایچنه دوشه بفنخم و فنخم دخی دیرلر عربیده
دهن معناسنه در ﮒ فنوم ﭺ ضم نون و واو معروفله مغرور معناسنه که فنود نی دیرلر کسایی بیت
و فاش عاریتی عیب و عار او فانی * بعیب و عاریتی چیز بر فنوم جهال ﮒ فیدوم ﭺ سکون یای
تحتانی و ضم دال مهمله ایله سرخشت دید کلری نسنه در که ترکیده قدرت حلواسی دیرلر

ف ن

ل مع النون * فاترسین ع فتح تاء مثناة وکسر سین مهمله ایله اوزرلك که اسپند ان وسپند ان دخی دیرلر عربیده حرمل دیدکلریدر کذا فی فرهنك میرزا والمؤید ل فاترشدن ع فتح تاء مثناة وسکون راء مهمله ایله بمعنی فراترشدن یعنی یوقارو کیتمك ویوقاروا واق میرنظمی بیت چوفاترشدان قصر عالی بنا * که هرجانبش کشته شاهانه جا ل فاتوریدن وفاتولیدن ع کلاهما بضم التاء المثناة وواو المعروف دور اولمق ویرطرفه کیتمك واورکمك معنالرینه بو ایکی لغت فرهنك جهانکیریدن منقولدر ل فاتوسین ل ضم تاء مثناة وواو معروف وکسر سین مهمله ایله بمعنی سپندان یعنی حرمل کذا فی المجمع بو معنایی مؤید میرنظمی بیت ازان سودیدها یش رابدوزید * درآتش همچوفاتوسین بسوزید * بو بیت برحکایه خلالنده واردر ل فاخته کون ع ایوا چیچکی ودخی هرنه که اوکیك قوشی رنکنده اوله ل فاخیدن ع کسر خاء معجمه وسکون یای تحتانیله پنبه ددمك یعنی باصلمش پنبه ویاخود یوکی ال ایله آیرمق میرنظمی در تعریف نوحه کردن پیر بیت زدید مدراشك پاستیله کرده * چو پشمینه ریشش فاخیده کرده ل فاخیرآمدن ع کسر خاء معجمه وسکون یای تحتانی وراء مهمله ایله اطفال یوریمکه باشلدقده ایکلمکه دیرلر ل فاداشتن ع فتح دال مهمله وتاء مثناة وسکون شین معجمه ایله قارشولق وقارشو طوتمق وله بیت سپه‌ فاداشت برویش دراندم * بزد برفرق سر شمشیر محکم * بعض نسخه‌ده کیرو طوتمق معناسنه‌در ل فارندیدن ع فتح راء مهمله وسکون نون ویای تحتانی وکسر دال اول وفتح ثانیله بمعنی برکندن یعنی برنسنه‌یی یرندن قوپرمق معناسنه وله بیت درختی میکرفته جای چون میخ * بزور بازو فارندید ازبیخ * ل فازیدن ع کسر زاء فارسیله اسنمك عربیده تثاوب دیرلر استاد ابیبی * قطعه * قیاس کونش چکونه کنم پیار بکوی * ایا کذشته پشعر ازنیاغی وبوالحر * اکرندانی ببندیش تا چکونه بود * که سیر خورده بقار دبکارکاه اشتر ل فاس یوقدن ع سکون سین مهمله وفا وضم یای تحتانی ایله یاتورمق معناسنه ابو المعانی بیت فاس یوقد باده چون خلد بکذرد * ذوق هرچیزی شود در اعتدال ل فاشرشین ع فتح شین معجمه اول وکسر ثانی وسکون راء مهمله ویای تحتانیله صرمشق نوعندن برنسنه‌در قرلحه یمشی اولور اماتنا ول اولنمز آنجق نمایشی واردر کرمة السودا دیرلر ل فال زن ع رمال وفال آچیجی مولانا جامی بیت چون فال زنان ناخردمند * کرد آورد دست مهره‌ٔ چند ل فال کیران ع رمالان ومنجمان حکیم فردوسی بیت بخواند آن زمان شاه جاماسب را * همه فال کیران لهراسب را ل فانیدن ع کسر نون وسکون یای تحتانیله شکری تکرار قیناد وب صاف وپاك ایتمك شکر فانید دیرلر صاف شکر دیمك اولور شاعر بیت سخن همچون شکر فانید بالب * نموده صبح صادق سیم غبغب * ل فام آمدن ع فتح ها ایله بوزلمك وبوریشوب بیره کلمك معناسنه‌در وله در صفت پیره زن بیت که فام آمده جلدش سرا پا * چو کهنه کیسه‌ٔ کرپاس کوپا ل فاوابودن ع ضد فام آمدن مرقوم یعنی بوزلمش نسنه آچلمق معناسنه وله بیت چو آن کس درد وجانی بود فاوا یکی در زیر بود ویك ببالا ل فخیدن ع سکون خاء معجمه وکسر مهمله وجوددن قیل قوپارمق وپنبه‌دن دانه آیرمق وامثالی نسنه‌لره دیرلر بخسته بیت جوان بودمی پنبه فخیدمی * چو

چو فخمیله شد دانه برچیدمی ﴿ل﴾ فخن ﴿ع﴾ سکون خاء معجمه ایله قولاج که بازو دخی دیرلر عربیده باع دیدکلریدر میر نظمی بیت درآنجا چاه یکدو فخن بوده * دهانش چون کف رندان کشوده ﴿ل﴾ فراترشدن ﴿ع﴾ فتح راء مهمله و تاء مثناة ایله یوقاروا اولمق و یوقارو کیتمک وله بیت فراتر شد بزیر پای آن کوه * ببالایش زمرداں بود انبوه ﴿ل﴾ فراختن ﴿ع﴾ فتح راء مهمله وسکون خاء معجمه ایله بمعنی افراختن یعنی یوقارو قالدرمق حکیم سوزنی بیت هست افتخار من بتوای افتخار من * وز تو فراخته علم فخر و مرفرا ﴿ل﴾ فراخیدن ﴿ع﴾ فتح راء مهمله وکسر خاء معجمه ایله قیل اورپرمک مؤید الفضلاده ازهم جدا شدن معناسنه دریعنی بربرندن آیرلمق معناسنه مرویدر ﴿ل﴾ فراخیرآمدن ﴿ع﴾ فتح راء مهمله وکسر خاء معجمه ایله اطفال ایمکلمکه باشلمق ﴿ل﴾ فراروں ﴿ع﴾ فتح راء مهمله اولی وضم ثانیه ایله هرنه که بربری آردنجه کورینور عموما و آسمانده خرده یلدزلرکه بربری آردنجه کورینور خصوصا ودخی عمره ایله اولان نسنه یه دیرلر صلاح اوزره اولسون فساد اوزره اولسون ﴿ل﴾ فریرون وفیرون ﴿ع﴾ اول کسر راء مهمله وسکون یای تحتانی وضم راء ثانی ایله وثانی سکون یای تحتانی وضم راء مهمله ایله ضد فراروں مرقومدر استاد دقیقی بیت حسودت آید ازبهرام فیرون * نظر زی سوی برجیس فراروں ﴿ل﴾ فراشتن ﴿ع﴾ فتح راء مهمله وسکون شین معجمه ایله افراشتن وافراختن معناسنه که یوقارو قالدرمق معناسنه درکذا فی فرهنک جهانکیری ﴿ل﴾ فراشیدن ﴿ع﴾ فتح راء مهمله وکسر شین معجمه ایله بمعنی فراخیدن یعنی قیل قوپارمق وبدنده قیل اورپرمک استاد بیت چو دید ازهیبت او موفراشید * که هرموی تنش چون تیر کردید ﴿ل﴾ فراکن ﴿ع﴾ فتح راء مهمله وکاف ایله بکی قازلمش ارمق که آب روان اوله آکا فرغن وفرکن دخی دیرلر کذا فی المؤید ﴿ل﴾ فراموش کردن وفراموشیدن ﴿ع﴾ اونوتمق نسیان معناسنه ابو المعانی بیت رفتم ازکوی تو شها ازدل فراموشم مکن * کرچه خوبانرا فراموشی زحسن شیوه است ﴿ل﴾ فراهختن وفراهیختن ﴿ع﴾ کلاهما بفتح الراء المهملتین وسکون الخاء المعجمتین بمعنی آهختن قاپمق وامثالی نسنه چکمک شاه ناصر خسرو بیت فراهخت ازبهر دین خدا * بتیغ ازسر سرکشان اشتلم * ثانی بمعنی تربیت وتأدیب ﴿ل﴾ فراهم آمدن ﴿ع﴾ بریره کلمك جمع اولمق معناسنه ﴿ل﴾ فراهم آوردن ﴿ع﴾ بریره کتورمك معناسنه ابو المعانی بیت فراهم آورد عشاق هرروز * شه حسنت بکوی درد وغم را ﴿ل﴾ فربیون ﴿ع﴾ سکون راء مهمله وکسر باء موحده ایله بردکنلو اغاجدر سودی اولور اغاجنی بچقله یاروب آلتنه برظرف قورلر ایچنه طملر اول سبیدن مصطکی کبی دانه دانه اولور زیاده آجی وغایت مخدردر بدنی اویوشدررو عقلی زائل ایدر طبیعتی درجه رابعده حارو یابسدر آکا فربیون وفرفیون دخی دیرلر ﴿ل﴾ فرخانیدن ﴿ع﴾ سکون راء مهمله وفتح خاء معجمه وکسر نونله ایکی معنایه کلور اول ادبلو وتربیتلو اولمق ثانی حیوانات قولاغی آشاغی صرقمش اواق مثال معنی اول استاد بیت لباس علم دربر کرده پوشش * بفرخانید اورا دادکوشش ﴿ل﴾ فرخسیدن ﴿ع﴾ سکون را وفتح خاء معجمه وکسر سین مهملتین ایله نرم کردن یعنی یومشتمق کذا فی فرهنک جهانکیری ﴿ل﴾ فرخمیدن ﴿ع﴾ سکون راء مهمله وفتح خاء معجمه وکسر میمله بدندن قیل قوپارمق وپنبه دن دانه آیرمق فخمیدن مرقوم کبی استاد لطیفی بیت زفرخمیدن پنبه مراچه عار بود * به پشت خارکشم منت کسان نکشم *

ك فرخویدن ﺞ سکون راء مهمله وفتح خاء معجمه وکسر واو ایله اغاجلك زائد اولان شاخلرین
هموار اولمق ایچون کسملك وقوریسن وفنالرین بودامق معناسنه استاد عنصری بیت
زفرخویدنش چون بپرداختی * چو کل جای خواب از قمر ساختی ك فرخیدن ﺞ سکون
راء مهمله وکسر خاء معجمه ایله رقص ایتمك یعنی اوینامق ابو المعانی بیت نی در دهن مطرب
از عشق تو نالیده * ساغر بکف ساقی از شوق تو فرخیده ك فردجان ﺞ سکون را وفتح دال
مهملتین وجیمله ابا نماه دیدکلری آی که تاریخ فرس قدیمدن وتاریخ جلالیدن معین اورته کوز
آیی در آخرنده بش کون زیاده ایدرلر سنه شمسیه آنکله اوچیوز آلتمش بش کون اولور اول
بش کونه عربی لسانده فردجان واعجام هزارتو ومنجمان خمسه مسترقه دیرلر ك فردین ﺞ
سکون را وکسر دال مهملتین ایله سال ملکینك ماه اولی آدیدر که فروردین لفظندن اختصار
اولنمشدر نیر اعظمك برج حمله اولدوغی مدتدر عبد الواسع جبلی * قطعه * تا بادبزان
سرد بود در مه آذر * تا برك رزان زرد بود در مه فردین * بدخواه ترا باد نفس برنسق آب * بدکوی
ترا باد رخان برصفت این ك فرزان ﺞ سکون راء مهمله وفتح زاء معجمه ایله علم وحکمت بیلور
حکیم عالم وعارف معناسنه بهرامی بیت مخالفان تویی فرهمند وبی فرهنك * موافقان تو
با فرهمند وبا فرزان * شمس فخری بیت ندید چشم فلك چون تو شاه فرزانه * رواج یافت
از آن در زمان تو فرزانی ك فرزین ﺞ سکون راء مهمله وکسر زاء معجمه ایله شطرنج فرزی که
معلومدر خواجه سلمان بیت تا بود نیل تصور زیرو رخ نیلی بسناط * ماه فرزین است وانجم
بیدق وخورشید شاه ك فرسدن ﺞ سکون را وضم سین مهملتین ایله فرسودن لفظندن
تخفیف اولنمشدر آشنمق وآشندرمق معناسنه استاد رودکی * قطعه * آخره رکس
از هو بیرون نیست * یا برآورد نیست یا زنیست * نه با خر همه بفرساید * هر که انجام راست
فرسد نیست * شمس فخری بیت چنان باد تا حشر لبس بقایت * که دست فنا دامنش را
نه فرسد ك فرسطون ﺞ فتح را وسکون سین وضم طاء مهملات ایله بیوك قپان که بزدیارلرده
قنطار دیرلر استاد لطیفی بیت نظر شاه فرسطون فراست سنجد * که مقادیر همه میشود
از وی معلوم * استاد فرخی بیت کر تو بخواهی بزخم تیز ببستند * چون قلم آهنین عمود
فرسطون ك فرسنکان ﺞ سکون را ونون وفتح سین مهملتین وکاف فارسیله فرسنکسار مرقوم
معناسنه یعنی اول طاش که یول اوزرنده علامت مقدار فرسنك ایچون وضع ایدرلر ك فرسودن ﺞ
سکون را وضم سین مهملتین ایله کهنه اولمق وبوزلمق وآشنمق وآشندرمق معناسنه لازم ومتعدی
استعمال اولنور مولانا هاتفی بیت بهم آشنایان بفرسود لب * که افتاد امروز کار عجب *
ك فرسیدن ﺞ سکون را ویای تحتانی وکسر سین مهملتین ایله آشنمق وسورملك وصولمق
ودپملك وبرنسنه اوزرندن کیچملك فرسودن معنالریله مترادفدر ك فرغاریدن ﺞ سکون راء
مهمله اولی وکسر ثانیه وفتح غین معجمه ایله اصلنمق واصلاتمق آغشته کردن کبی ابو المعانی بیت چنان
رفتست اشك از دیده من * که فرغارید خاك دشت وصحرا ك فرغاییدن ﺞ سکون راء مهمله
وفتح غین معجمه وکسر یای تحتانی اول وسکون ثانیله بمعنی فرغاریدن مرقوم ك فرغان ﺞ
سکون راء مهمله وفتح غین معجمه ایله برطائفه آدیدر ك فرغانیان ﺞ دخی دیرلر ك فرغن ﺞ

فرغن سکون راء مهمله وفتح غین معجمه ایله بکی قازلمش آرق کدصو آقه فرکن دخی دیرلر
کذا فی فرهنك وفائی بومعنایه خسروانی بیت دو فرغن است روان از دو دیده بر دو زخم * زخم
زرفتن فرغن. مجملکی فرغند فرفهن سکون راء مهمله وها وفتح فا ایله سموزاوت که پرپهن وفرفخ
دخی دیرلر فرفیون فربیون دخی دیرلر لسان مغربیه دیدکلری دارودرکه نبلوت اوتی نك سندیدر
اغاجنی بچاغله یارالرسدی ظملیوب اقار عند البعض سذاب برینك صمغی دردیرلر فرقدان
سکون را ودال مهملتین ایله ایکی معنایه در اول ایکی یلدزدر قطب شمالیه قریب اولوردائما
بر یرده طلوع وغروب ایدرلر داخل رصد اولان نجومدندر ثانی رمضان شریفدن مقدم آخر
شعبانده شنبك دیرلرکه اوج درت کون سیر وسلوك وعیش وصحبت ایدرلر کذا فی فرهنك
جهانکیری فرکان سکون راء مهمله وفتح کاف فارسیله بر نوع شربتدر فقاع دیرلر میر
نظمی بیت اکر طبعش کند میلی بفرکان * شود در دست او چون آب حیوان فرکن
سکون راء مهمله وفتح کافله صو آرقی که هنوز قازلمش اوله شمس فخری بیت کسی که روشنیء چشم
او نه از رخ تست * همیشه باد دو چشمش بسان دو فرکن فرکندن سکون راء مهمله
ونون وفتح کافله آرق قازمق وآرقه صو آقتمق معناسنه در فرکندیدن متعدیء فرکندن
مرقوم فرمان ایکی معنایه در اول معروف امر وبویرق ثانی منشور احکام پادشاهانی
ایکی معنایه ترتیب اوزره میر نظمی بیت کرد فرمان آن شه حسن وبها * در میان عاشقان
فرمان روا فرمکن وفرمکین کلاهما بسکون الراء المهملتین وفتح المیم وکسر الکاف بمعنی
غمناك واندوهناك مجمع الفرس ده دلتنك وفرومانده فرمودن بویرمق معناسنه مصدردر
وحکم ایلك مستقبلنده فرماید وفرماینده کلور فرمایون سکون راء مهمله وضم یای
تحتانیله فریدون شاهی ضحاك خوفندن بر طاغده پنهان ایدوب صودیله بسلدکلری کاوك
آدیدر فرنان سکون راء مهمله وفتح نونله مجهول النسب وبی اصل ودون وسفله معناسنه در
میر نظمی بیت مجو آزرم از بی شرم ونادان * نیاید مردمی از دون وفرنان فروان سکون راء
مهمله ایله یعنی فروار مرقوم که فرواره وورواره دخی دیرلر خانهء بالا بیش معناسنه وله بیت
نشسته بود روزی آن دلارام * بفروان مزین بود خودکام فروردین سکون رائین مهملتین
وفتح واو ایله اوج معنایه کلور اول اسم فرشته درکه خازن بهشت وتدبیر امور ومصالح که ماه
فروردین وروز فروردین ده واقع اولور اکا متعلقدر ثانی سال شمسی نك ماه اولی آدیدرکه
نیر اعظمك برج حمله مدت مکثی در آندن صکره کلان آیه اردی بهشت دیرلر روم لسانند
فروردینه مارتیس واردی بهشته آوریلس دیرلر یعنی ماه آذر ونیسان دیرلر امیر معزی بیت
باد در بخشش مبارك دست داد او آنچنان * در بهاران خدمت اورا ابر فروردین کند * ثالث
هر ماه شمسی نك اون طقوزنجی کونی اسمیدر قاعدهء فارسیان بویله درکه هر نام روز نام ماه ایله مطابق
اوله اول کونی مبارك وشریف عدایدوب عید جشن ایدرلر ودیرلرکه اول کون جامه بچمك وجامهء
جدید کیمك ومصالح خیریه یه شروع ایتمك مناسبدر فرودین سکون را وفتح واو وکسر
دال مهملتین ایله فروردین لفظندن اختصار اولنمشدر آنك اوج معناسیله مترادفدر حکیم فردوسی
بیت جوان باد بخت تو در فرودین * چو در فرودین ماه روی زمین * استاد لطیفی بیت بها

کامروز فر فرودینست * که باغ وراغ هم خلد برینست * شمس فخری بیت همه فصول شما
فرودین ونیسان باد * مدام مجلس تو باد برگل نسرین * امیر معزی بیت همیشه تا که جهانرا
سپهر پیر کهن * جوان وتازه بهنگام فرودین دارد * اول وقتده وزان اولان باده باد دیور وباد
فرودین دیرلر کذا فی المجمع ق فروردگان وفروردیان ع کلاهما بسکون الرائین المهملتین
وفتح الواو وکسر الدال المهملة خمسهٔ مسترقه یه دیرلر بو بش کون اهل فرس قتلرنده غایت
معتبردر پاکیزه اثواب کیرلر ولطیف طعام ومیوه لر تناول ایدرلر بو کونلر عید وجشن کونلریدر
کاهنبار همسپمیدیم بو بش کونده اولور کذا فی فرهنگ جهانگیری لفظ مذکورک شرحی
باب الکافده کاهنبار لغتی ذیلنده ذکر اولنور ان شاء الله تعالی فروره کانی تعریب ایدوب فرورد جان
دیدیلر زراتشت بهرام بیت نه نوروز بشناندونی مهرکان * نه جشن ونه رامش نه فروردگان
ق فرهختن وفرهیختن ع کلاهما بسکون الراء المهملة والخاء المعجمة وکسر الهاء ایکی معنایه در
اول تربیب وتأدیب ایلمک کمال اسمعیل بیت جرم من عفو کن جوانمردا * که عیانیست پیررا
فرهخت * ثانی بمعنی فراهختن مرقوم یعنی تیغ چکمک ق فرهیزیدن ع سکون راء مهملة
ویائین تحتانیتین وکسرها وزاء معجمه ایله بمعنی فرهختن مرقوم ق فریدون ع بر مشهور
پادشاهدر که ضحاک ماری قتل ایدوب یرینه پادشاه اولدی اوچ فرزندی وجوده کلوب برینک آدی
ایرج وبرینک تور وبرینک سلم ایدی کند وحیاتنده ملکنی اوچ بخش ایدوب هر برینه حصه لرین
تسلیم ایلدیکندن بعده تور ایله سلم یکدل اولوب ایرجی قتل ایلدیلر اول کوندن اولادلری میاننده
جنک وآشوب درکار اولوب کیخسرو ایرج نسلندن وافراسیاب تور نسلندن وایرانیلر ایرجک
احفاد واعقابی وتورانیلر تورک نسلندن ظهور ایلیوب مدت مدیدلردن فتنه قلقمدی
فردوسینک شهنامه سی بونلرک احوالنه مشتملدر بعض فرهنگده فریدون بو شهر نامی واقعدر
وبعض فرهنکده ضلالت اوزره جمیعته فریدون دیرلر ق فریوریدن ع ایکی رانک کسری وایکی
یای تحتانینک سکونیله امور دینیه ده راستکار وراه ایمانده مستقیم ودینده اراولمق معناسنه در کذا
فی المجمع شاعر بیت مرد نیک فریوریدن کاد * میشود پارسا وزهد شعار ق فریه ع
سکون راء مهمله وفتح یای تحتانیه ایله لقب معناسنه در معروفی بیت بهره تو آفرین باشد
زسعد مشتری * قسم خصم از نحس کیوان فریه ونفرین بود ق فزاکن وفزاکین ع فتح
زائین فارسیین وکسر کاف ایله چپل وزشت وپلشت شمس فخری بیت همیشه تا که مرد صالح وپاک
شود دوری ز تلویث فزاکن * استاد رودکی بیت کفت دینی راکه این دینار بود * کین فزاکین
موش راپرواربود ق فژولیدن ع ضم زاء فارسی وکسر لام ایله پژمرده شدن یعنی صولمق که
پژولیدن دخی دیرلر ق فسان ع فتح سین مهمله ایله ایکی معنایه در اول برطاشدر قلیچ
وخنجر وبچق وامثالی دمودنسنه لر بیلیوب کسکین ایدرلر حکیم خاقانی بیت خنجر فتنه
بجوشد کند در ایام تو * خنجر خصم تو کشت خنجر اوراافسان * مجمع الفرس سنکیست که
از وچرخ سازند یعنی برطاشدر که آندن چرخ دوزرلر واسطه نیز کویند واسطه دخی دیرلر حکیم
انوری بیت بادام دومغز ست که در خنجر الماس * تا داده ملبس بوسه سراپای فسانرا * ثانی بمعنی
افسانه یعنی پیمعنی وبی فائده حکایه معناسنه شاعر بیت ایدل مباش غره فسان وفسوس

وفسوسش را * هرکزمدان تو مهرکیا اصل سوس زا * بعض فرهنکده کسر فا ایله مرویدر
ک فسانیدن ع فتح سین مهمله وکسر نونله بمعنی پاسیدن وراست کردن ورام کردن
وافسونکری کردن معنالرینه در کذا فی المجمع ک فسلیون ع سکون سین مهمله وکسر لام
وضم یای تحتانیله بذر قطونا دیدکلری تخمدر ک فسن ع فتح سین مهمله ایله فسان مرقومك
معناسی اولنمق مرادفدر بیلکی معناسنه فسان لفظنك الفی حذف اولنمشدر اثیرالدین اخسیکتی
* قطعه * قرصهٔ زرین خود قتل حسودش را زند * تیغها بر آتشین بر آبکون سنك فسن *
چنبر ساطوری مطبخ کنم آمد که آن * که زند جودتو از بهر دعا بر فسن ک فسیبانیدن ع کسر
سین مهمله ونون وسکون یائین تحتانیین وفتح باء موحده ایله آتی طوتوب یدمك والندن
آخرك النه ویرمك کذا فی فرهنك جهانکیری ک فسیبیدن ع فسیبانیدن مرقومدن
اختصار اولنمشدر ک فشیدن ع کسر شین معجمه وسکون یای تحتانیله حیوانات تا قیق
وال ایله یدمك کذا فی فرهنك جهانکیری بو معنایی مؤید میر نظامی بیت چو اسب جوان
آن پل نامدار * فشید و بروشد در آن دم سوار ک فشان ع فتح شین معجمه ایله بمعنی چشان
مرقوم وله بیت بدستش کرفته فشان کران * برو حمله کرد وندا ده امان ک فلاخان وفلاخن ع
کلاهما بفتح اللام والخاء صپان دیدکلری نسنه درکه آنکله طاش آتارلر اکثر چوبانلر و پیاده یوله
کیدنلر قوللنورلر ایراقدن خصمنه طاش آتوب یقیننه کتورمزلر اکا فلاسنك وقلباسنك دخی
دیرلر فرهنك میرزاده یانخم وکلاسنك وتلاسنك دخی دینلدوکی مسطوردر مثال اول مولانا جامی
بیت ستهٔ از منکی که ذلره کوهش از خوانی چه سود اورا * که خواهد دست مرك آخر نهادن
در فلاخانش * مثال ثانی وله بیت نخستین خواند استادان پرفن * که کردند از بر ایشیك فلاخن
حکیم اسدی بیت بسنك فلاخن زصد کام خوار * بد و زند در خواه بیخ استوار * اثیرالدین
بیت عنه تا قطب بالطو رست زیر کنبد اخضر * مشکر پاسنش زیك پله است وار دیکر فلاخانش
ک فلخمودن وفلخمیدن وفلخودن وفلخیدن ع کلهم بسکون اللام وفتح الخاء بندن قیل
قوپارمق و پنبه یی دانه دن آیرمق معناسنه ابو المعانی بیت دلم دست غم را عشق جانان *
همادم فلخمینه پنبه آسا ک فلخن ع سکون لام وفتح خاء معجمه ایله ایکی معنایه در اول مختصر
فلاخن در ثانی فرهان آبادده بر قصبه آدیدر ک فلاخن ع سکون لام وفتح میمله فلاخن مرقوم
یعنی صپان که آنکله طاش آتارلر کذا فی المجمع ک فلنجیدن ع فتح لام وسکون نون ویای
ک تحتانی وکسر جیمله بمعنی اندوختن وبجمع آوردن که الفاختن والفقدن والفنجیدن
والفندن دخی دیرلر مختاری در منمت فلك بیت این ترازو که آنچه برسنجد * جز همه سود
خویش نفانجد ک فلیوان ع کسر لام وسکون یای تحتانیله ایکی معنایه در اول بمعنی آتش
پرست ثانی بمعنی سرکشته وحیران حضرت مولانا قدس سره بیت تا بپای خویش باشند
آمده * آن فلیوان جانب آتشکده ک فنجیدن ع سکون نون ویای تحتانی وکسر جیمله
کرمك که بارتدن دخی دیرلر شاعر بیت از می دوشینه مخمور آمدست * میکشد خمیازه
وفنجیده باز ک فن ع اوچ معنایه در اول حیله وديو ثانی راندن ثالث صنعت وهنر معناسنه
بو لغت مشترکه در عربیده بو معنایه جمعی فنون کلور نوع والوان کبی والافانین الاساليب ورجل

متفنن ای ذوفنون والفن النوع والاسلوب ل فهیدن ع سكون ها وكسر مهمله آكلق
شناختن معناسنه نته كم دیمشلردر بیت شعر كفتن كرچه دهسفتن بود * لیك فهمیدن به
ازكفتن بود ل فیجن ع سكون یای تحتانی وفتح جیمله سذاب دیدكاری دركه ثقیل رایحه‌لو
براوتدر لكن صداعه نفعی وار دربعض نسخه‌ده جیم یرینه خاء معجمه واقعدر شاعر دیمشدر بیت
كرچه فیجن میكند دفع صداع * لیك بوی اوكران آید بشم ل فیلكون ع سكون یای تحتانی
وفتح لام وضم كاف فارسیله قندره دیدكلری قانده‌سز براوتدر حیوانات یمز و برنوع تشدر
اصلا یشه‌یرامز میر نظمی بیت نیست تفعش چون كیاه فیلكون * نه خردداردبسر رانی
جنون ل فیمون ع سكون یای تحتانیله بوزن میمون بر آددركه پلاندن عذرایه بغلمش ایدی
ف و
ل مع الواو * فالكو ع رمال وفالجی معناسنه فال معلوم وكو كوینده‌دن اسم فاعل در
فالزن وفالكیر دخی دیرلر شاعر بیت مرده دارازطالع اوفال كو * بعد ازین اوزانباشد
جز نكو ل فتو ع فتح تاء مثناة ایله بمعنی فریفته وغره یعنی آلدانمش شمس فخری * قطعه *
درپسش كوس ازتو پنهانست * هركجا صفدریست بردل كو * مملكت را بتیغ كردی پاك *
ازحسود مخالفان فتو ل فتیله مو ع مجنون دیمك اولور زیرا مجانینك صاچلری پریشان
وفتیل كبی قورق اولور اول تقریبله فتیله مو دیدیلر مولانا آصفی بیت توبی كه شمع شب
وصلت آرزو كردی * هوای عشق تواورا فتیله مو كردی ل فراستو وفراشتو ع كلاهما
بفتح الراء المهمله وضم التاء المثناة اولها بسین المهمله وثانیها بشین المعجمه قرلغج معناسنه كه
فراستوك وپرستو وپرستوك وفرستوك وفراشتوك وفرستو وفرشتو وفراشتروك
دخی دیرلر ل فرخو ع سكون راء مهمله وفتح خاء معجمه ایله بوزن بخرو باغ وباغچه وسائر
اغاجلرك كرك بوستانی كركسه یری اولسون قوریلرین وناهموارلرین بودایوب پاك ایتمك
معناسنه شمس فخری بیت شاخ زلعل وكوهر آردبار * كر بنام كفت بود فرخو * تحفة
الاحبابده مزروعات وزمینی بلغی خار وخاشاكدن پاك ایتمكه دیرلر ل فرستو وفرشتو ع
كلاهما بفتح الراء المهمله وضم التاء المثناة وسكون السین المهمله وشین المعجمه بمعنی فراستوی مرقوم
ل فرغو ع سكون راء مهمله وفتح غین معجمه ایله بمعنی فرخوء مرقوم ابو المعانی‌ده رحق خادمان
طواشی * قطعه * خایه وكیر طواشی نبراند بصلاح * بلكه از بهر فسادش همه كرد ندد رو
چوبه بینند كه درختی نبود باروزی * شاخ زاید بكنند ازبدن او فرغو ل فلیو ع كسر لام وسكون یای
تحتانی وواو ایله سركشته وسراسیمه كه فلیوه وفلیمه وفلوه دخی دیرلر حضرت مولانا قدس سره
بیت جام می هستی شیخ است ای فلیو * كاندرومی درنكنجد بول دیو ل فنو ع فتح نون واخفاء
واو ایله بمعنی فتوء مرقوم یعنی فریفته وغره میر نظمی بیت این سخن از هوشمندان می شنو * فكر
ف ه
كن انجام كارت ای فنو ل مع الهاء * فاخته ع سكون خاء معجمه وفتح تاء مثناة ایله لغت مشتركه‌در
عربیله دخی فاخته دیرلر اوكیك دیدكلری قوشدر كه خوش اندام وخوش آواز قوشدر هیچ برشاعر
یوقدر كه نظمنده بسلمه‌مش اوله عربیده جمعی فواخت كاور ابو المعانی بیت سحركه برسر سرو
سرافراز * شود فاخته بعشق یاردمساز ل فاخیرآمه ع كسر خا وسكون یای تحتانی وزاء
معجمه‌نین ایله هنوز یوریمكه باشلمش طفله دیرلر ل فاره ع فتح راء مهمله ایله بوزن خاره یورغه

يو رغله آت كه باره دخي ديرلر عربيده پحان كه موش معناسنه در ﴿ فارژه ﴾ فتح زاء فارسيله بمعنى
خميازه كه اسنمكدر عربيده ثو باء ديرلر امير خسرو بيت هر كه دهن باز بود غافلست * فاژ زخواب ست
وملال دلست * وله بيت خوابكه عبهر كند پس ازچه معنى غنچه را * فاژه مى آيد مكر
خاصيت عبهر كرفت * شمس فخرى بيت چنان ببخ تعدى كند كالحق * مؤدى بو سرايت
تيست فاژه ﴿ فاغره ﴾ سكون غين معجمه وفتح راء مهمله ايله بردارودر هندوستاندن كلور
يمن ديارنده دخى اولور نخود كبيدر بو طرفى يارق ايچنده بر كوچك سياه دانه جكى واردر تركيده
آغزى آچق ديرلر ادلت الفضلاده عطردن بر نوعدر كه نخود مقداري اولور ﴿ فاغيه ﴾ كسر
غين معجمه وفتح ياى تحتانيله عمارى يه مائل بر نوع چيچكدر زنبقه بكزر خوشبوو خوش اندام اولور
اكثر هندوستان ديارنده اولور هندى لسياننده چنپا ديرلر ﴿ فالوده ﴾ معروف پالوده ديدكلرى
طعامدر تعريب ايدوب فالودج ديدبلر بعض لغتده فالوذه وفالوزدق دخى ديرلر شاعر بيت بخت
اكر يارى دهد دندان سندان بشكند * كر نباشد ياورش فالوده دندان بشكند ﴿ فامره ﴾
سكون ميم وفتح راء مهمله ايله فرخاره قريب بر شهر آديدر بى نظير خوبلرى حاصل اولور كذا فى
فرهنك جهانكيرى ﴿ فانه ﴾ بوزن خانه بش معنايه كلور اولا قپو اردنه قودقلرى بيوك
اغاج كه پانه دخى ديرلر حضرت مولانا قدس سره * قطعه * در بيشهٔ شيران ايران ستو وازخم
مينديش * كانديشه وترس آن همه زاشكال وبانه است * كانجا نبود زخم همه رحمت ومهرست
ليكن پس در وهم تو سا ننهٔ فانه است * شاه ناصر خسرو بيت ترا خانه دينست ودانش درونه
مشو * درين خانهٔ سخت كن در بفانه * ثانى اول چوبدر كه اغاج يرار ايكن ياريغه صوقارلر كه ديو
يارلسون ديو شمس فخرى * قطعه * دشمنت كرچه آدمى شكلست * هست كمتر بسى
زپهنانه * سر او رانهند نجاران * درميانهاى چوب چون فانه * ثالث ديرك التنه استحكام ايچون
صوقدقلرى چوى در مولانا كسايى بيت طبايع كر ستون تن ستون را هم بپوسيدن *
تكرد ذهر كز آن فانى كشن ازطاعت نهى فانه * رابع كوچك حوض خانه معناسنه در خواجه
عميد لوبكى بيت به پيش زنبت توچرخ منكوب * بنزد همت تو بحر فانه * خامس زفانه
معناسنه لكن استخفافا زاسى حذف اولنمشدر حكيم سوزنى بيت پيش تو بنهد بفر خود زفر
فلك * برمه وى دربكلك فانهٔ آتش * مجمع الفرسده كفشكران پابوج قالبى اراسنه استحكام
ايچون صوقدقلرى چوى در ﴿ فخفره ﴾ سكون خاء معجمه وفتح فا وراء مهمله ايله بمعنى
سيبومش وكفلنمش اتمك معناسنه حضرت مولانا قدس سره بيت آن يكى ميخورد نان فخفره
وان دكر را مرغ مسمىٔ بابره * شاه ناصر خسرو بيت فخرى مكن بدان كه تو ميده بره خورى *
بابت باب برزده يلغ نان فخفره ﴿ فخميده ﴾ فتح خاء معجمه وكسر ميم وسكون ياى تحتانيله
دانه سى آيرلمش پنبه عربيده محلوج ديرلر ﴿ فخمنده ﴾ سكون خاء معجمه ونون وفتح ميمله بمعنى
فخميدهٔ مرقوم كذا فى فرهنك وفايى ﴿ فدره ﴾ سكون دال وفتح راء مهملتين ايله خرما
چوبلرندن اورلمش بوريا كه سقف اوزرينه دوشرلر اشاغى طپراق دوكلسون ايچون منيرتطمى
بيت بكيسه سفكريزه كو دبدره * فراش و پسترش كشنست فدره ﴿ فرلخيزآمده ﴾
فتح راء مهمله وكسر خاء وسكون زاء معجمتين ايله ايكلر طفل كه فاخيز آمده دخى ديرلر استادلبيبى

بيت طفلك خرد فراخير آمد * اينقدر ميد اندای ديوده فراسته فتح را وتاء مثناة وسكون سين مهملتين ايله كيرورك معناسنه پستركبی ابو المعانی بيت نيايد بيشتر از بخت وارون * فراسته رفت چون شاكرد موتاب فرا سوده بمعنی فرسوده يعنی كهنه وپژمرده اولمش نسنه فرايسته فتح را وكسر يای تحتانی وسكون سين مهملتين ايله بمعنی زياده كذا فی فرهنك جهانكيری فربه سكون راء مهمله وكسر باء موحده واظهار ها ايله سمز صربيچه سمين ديرلر ضدی لاغردر مولانا جامی بيت بزكه لاغر بود وسلك فربه * هست ازين فربهت آن لاغربه فرجسته سكون را وسين مهملتين وضم خاء معجمه وفتح جيم ايله ميمون ومبارك يالكز جسته دخی ديلور امير معزی بيت لطافت سخن وفرجسته طلعت تو * بمهر توهمه ساله دلم رهين دارد * حكيم ازرقی * قطعه * مباركی وسعادت نمود روی بشاه * ازان مبارك ومسعود تحفهٔ زآله * چو تحفه است يكی فرجسته فرزند ست * موافقان را شادی فزای واندكام فرخجه فتح راء مهمله وسكون خاء معجمه بعده جيم مفتوحه ايله بمعنی زشت وپليد حكيم خاقانی بيت نام همای دولت وشهباز حضرتت * نی كركس فرخجه ونی زاغ مجم است فرخسته سكون را وسين مهملتين وفتح خاء معجمه وتاء مثناة ايله پراوزرنك اورونته سوريلمك معناسنه در ابو العباس بيت اوميفورد بشادی وخوشحالی * دشمن زار كشته وفرخسته * استاد عنصری بيت بهر تلی پر از خسته كروهی * بهر حقی پر از فرخسته جاه فرخشته سكون راء مهمله وسين وفتح خاء معجمتين وتاء مثناة ايله خميری ال آيه دبی قيور يصی وذكری ايدوب ياغ ايچنده نيم پخته بيشوروب اوزرينه دوكلش بادام ايله عسل قورلر عربيچه قطايف ديرلر عربستانده ذكر اولنان وجه اوزره اند نصكره ايچنه خالص قيماق دخی قورلر شاعر ديمشيدر بيت بيتم زبينی تو وفرق تركور بمغز * از جبههٔ تو صورت فرخشته ستد بفيد * فرخشه سكون راء مهمله وفتح خا وشين معجمتين ايله بمعنی فرخشتهٔ مرقوم استاد رودكی بيت بسا كسا كه جوين نان همی نيابد سير * بسا كسا كه بره فرخشه است برخوانش * فرخنده سكون راء مهمله ونون وضم خاء معجمه ايله ميمون ومبارك كه فرخ وفرجسته وخجسته دخی ديرلر شيخ نظامی بيت بفرخندكی فال زن ماه وسال * كه فرخ بود فال فرخنده مال * مير نظمی بيت همين جاه ل سعود فرخنده طالع * فلك بره ولنش وانيست مانع * فردايينه سكون را وياء ثانی وفتح دال مهملتين ونون وكسر يای اول ايله يارنكی كون اولسون كار اولنسون هرنه ايسه يارين اوله جق معناسنه ابو المعانی بيت كنم هرچند از لطف جمالش * كند فردايينه وعد وصالش فردره سكون راء اول وفتح دال وراء ثانی مهملات ايله اول اغاجدر كه استحكام ايچون قپو آرد نه قورلر حكيم سوزنی * قطعه * چندان بچه فكنده زن تو زنيكبخت * كرشمری نيايد بيش از سپاه زنك * بی منت تو سرخ خيامی ونيكبخت * در كو نش كرد فردرهٔ آبنوس رنك فرزاده سكون را وفتح زاء معجمه ودال مهملتين ايله خمير زوالمسنه ديرلر يعنی خميری يوغردقدن صكره اتمك اوله جق قدر قطعهٔ خميره ديرلر فرزانه سكون راء مهمله وفتح زاء معجمه ونون ايله صاحب حكمت ودانش وذو فنون آدم تعريفی شمس فخری بيت شاه آفاق شيخ ابو اسحق * خسرو كاردان فرزانه * مولانا هاتفی

هاتفی بیت دران انجمن بود فرزانه * بفرزانه کی کشته افسانه * شیخ سعدی بیت جوانی
خردمند فرزانه بود * که در غلطه چالاك مردانه بود ﴿ فرزه ﴾ سکون راء مهمله وفتح زاء معجمه
ایله غایت یشل سبزه که فرزد و فرز دخی دیرلر ودخی صولو چمنزار معناسنه شیخ نظامی بیت
ازخانه چو رفت تا سر کوی * چون فرزه نشست بر لب جوی ﴿ فرسایش ﴾ سکون را و فتح
سین مهملتین ایله اول نسنه یه دیرلر که انکا آفت ایرشمکله پایمال اوله ودخی شدت غم واندوه اصابت
ایلمش اوله ودخی طول زمان ومرور اوان ایله نقصان وخرابلق مستولی اوله کمال اسمعیل بیت
نه تیغ جوهرداراز نیام فرساید * مرا ز تیغ زبان این نیم تن فرسود ﴿ فرسد ﴾ سکون را
وضم سین وفتح دال المهملات ایله فرسودن لفظندن تخفیف اولنمشدر آشنمش وصولمش ومتغیر
اولمش معناسنه‌ده کلور استاد لطیفی بیت هرکه دارد هوای بدخواهت * کشتتر از بقاش
فرسد باد ﴿ فرسوده ﴾ سکون را وضم سین مهملتین وواو معروفله آشنمش واسکیمش وپژمرده
اولمش معناسنه شمس فخری بیت جمال دین ودین پادشاه کشورگیر * زهی صمند تو پشت
سپهر فرسوده ﴿ فرشته ﴾ کسر راء مهمله وسکون شین معجمه وفتح تاء مثناة ایله مطلق
ملك معناسنه که سروش دخی دیرلر خواجه حافظ بیت منظر دل نیست جای صحبت اضداد
دیو چو بیرون رود فرشته درآید حکیم فردوسی بیت فریدون فرخ فرشته نبود * زمشك
وزعنبر سرشته نبود * بو لغتده کمال پاشازاده تصرف خاص ایدوب بیوررکه فرشته لفظ مرکبدر
اصلی پرهشته درکه آچلمش قناد دیمك اولورکه فروهشته پر دینلور نتکم بو بیتدن ظاهردر
بیت همه زیرکان کور کشتند وکر * قضا چون زگردون فروهشته پر * اول تقریبله فرشته
دینلمشدر حقیقتی بویله میدر معلوم دکلدر ﴿ فرغانه ﴾ سکون راء مهمله وفتح غین معجمه
ایله ایکی معنایه کلور اول ماوراء النهر ملکنده بر ولایت اسمیدر سیف اسفرنکی بیت فرغانه
بر رسم اوز پروز برشد * دردیده زنبور عسل عرمکس افتاد * ثانی مقامهاوندن برشعبه
آدیدر حضرت مولانا قدس سره بیت کر دانند رازی زرین میخانه پردازی * که از هر کوشه
آوازی برآید پیش فرغانه * امیر خسرو بیت کاه فروغ دم نایی زکام * داده بفرغانه فروغ
تمام ﴿ فرغنه ﴾ سکون راء مهمله ونون وفتح غین معجمه ایله ایکی معنایه کلور اول ارپه ایله
مخلوط بغدای اتمکی ثانی فرهنك جهانکیریده فرغنده مرقوم معناسنه یعنی براو تدر کوکی
اولمز صارمشق کبی هر آغاجه طولاشولایقور یدر اکا ارغیج وسرنه وازیغ دخی دیرلر مجمع الفرسده
بمعنی کنده وناخوش معناسنه‌در بو معنایی مؤید میر نظمی بیت شد سنی جامه فرغنه در بر *
کلاه زشت وچرکین بوده بر سر ﴿ فرفره ﴾ سکون راء اول وفتح فا وراء ثانی مهملتین ایله فرفر
مرقوم معنالریله مترادفدر اول سرعتله یورین آدم وحیوان ثانی تعجیل وشتاب ایله سوز
سویلنه دیرلر ترکیده دخی استعمال ایدرلر شاه ناصر خسرو بیت با بیقرار دهر مجوای بسر
قرار * عمرت مده بباد بافسون وفرفره * ثالث برپارچه مدور خام کوندرکه اطفال ایپ طاقوب
اللرنده اویناتدرلر دونه پکه فرفر صدا اویرر ﴿ فرفه ﴾ سکون راء مهمله وفتح فا ایله طورنه قوشی که
کلنك دخی دیرلر عربیده کرکی دیرلر ضم کاف فارسیله ابو المعانی بیت از شکوهت بحظه عدات *
صید شاهین همیکند فرفه * عربیده کسر فا ایله پاره پاره اولمق وآیرلمق وبلوك بلوك اولمق کا یقال

الفرقة الطائفه من الناس وضم فايله آيرمق والفرقه اسم من هذا فركنده سكون راء مهمله ونون وفتح كاف ايله بمعنى فرسوده كذا في المجمع فرمانده سكون راونون وفتح ميم وكسر دال مهملتين واظهار هايله حاكم وقاضى يعنى امر ايدىجى ديمك اولور شيخ ابوسعيد ابوالخير * رباعى * عقرب سرزلف يارومه چنبراوست * شيرين دهنى كه شهد درشكراوست * با اين همه كبرونازكه اندرسراوست * فرمانده روزكار فرمانبراوست فرواره سكون راء مهمله اولى وفتح ثانيه ايله بمعنى كنجينه ويا زاوى كه يوكسك يرده اوله تركيده چارطاق وعربيده علويه ديرلر كذا في المجمع فروانه سكون راء مهمله وفتح واو ونونله يوزن وبمعنى پروانه شمس فخرى بيت آنكه باشند كركسان سپهر * شمع قدرورا چوفروانه فرهخته سكون راء مهمله وخاء معجمه وفتح ها وتاء مثناة ايله مؤدب وزيرك وصاحب فهم وذكا معناسنه شمس فخرى بيت ظالمانى راكه ازجهان كم باد * كردهٔ دشمنان فرهخته * برمعناسى دخى چفته قوشيلان اوكوزدر فره فتح راء مهملهٔ مشدده واخفاء ها ايله شكوه وآرايش استاد فرخى بيت فرهٔ شافى خداى جمله بتوداد * زانكه برچهرهٔ توهست پديدار * حكيم نزارئ قهستانى بيت زپيشانيت فرهٔ ايزدى * معين بديدست بى اشتباه * وراء مخففله آسوده وراحت معناسنه در ابوالمعانى بيت درزيرسايه ات شده خلق جهان فره * اكنون بهيچ كس نرسيده غم والم فريده كسرراوسكون ياى تحتانى وفتح دال مهملتين ايله بمعنى خودراى ومغرور وصاحب پندار كذا في المجمع فرنشته كسرراء مهمله وسكون ياى تحتانى وشين معجمه وفتح تاء مثناة ايله فرشته در كذا فى فرهنك جهانكيرى فزاينده فتح زاء معجمه وياى تحتانى وسكون نونله آرتوريجى معناسنه اسم فاعل اولور شيخ ابوسعيد ابوالخير * رباعى * اى آنكه بملك خويش پاينده تويى * وزظلمت شب نورفزاينده تويى * كارمن بيچاره قوى بسته شده * بكشاى خدايا كه كشاينده تويى فزدره سكون زاء معجمه وفتح دال وراء مهملتين ايله فرديرهٔ مرقوم معناسنه در فژغرده سكون زاء فارسى ورا وفتح غين معجمه ودال مهملتين ايله بمعنى خيسيده وآغشته يعنى اصلنمش وبوغزلمش حضرت مولانا قدس سره بيت علم اندرنورحق فژغرده شد * پس زظلمت نوربايد قوملد فژغنده وفژكنده كلاهما بسكون الزاء الفارسى ونون وفتح الغين المعجمه وكاف الفارسى چركين وپاشت وپليد معناسنه پوربهاى جامى بيت بجركند وفژغنده افزون نشد * اكرهدهدى يافت تاج زرين حكيم سوزنى بيت كره هجراوست پيش دلم * كنده وشوخناك وفژكنده فزه فتح زاء ورسيله هرزمان كندوبى كيرلى وپاسلى وملوث طوتان آدمه ديرلر شمس فخرى * قطعه * بعدازين درمملكت انصاف شاه * ظلم راهيچ روى نكذارد فره * بازداردپاكئ اخلاق تو * اهل بدعت را زاحوال فره * استادرودكى بيت اين فره پيرزبهرتومرا خوركرفت * برهاناداززاويزدجبار مرا فزه فتح زاء معجمه ايله آلت رجل معناسنه در كذا فى المجمع فسانه فتح سين مهمله ونونله ايكى معنايه در اول حكايات وامثالى نسنه لر وثانى مشهورمعناسنه دركه افسانه دن مخففدر فسانيده فتح سين مهمله وكسرنون وسكون ياى تحتانيله مجمع الفرسده افسون خوان معناسنه دربومعنايه شيخ نظامى بيت بچاره كرى زيركوه وشميده

وهوشمند * فسون وفسانیله کرده به بند فسفسه سکون سین اول وفتح فا وسین ثانی
مهملتین ایله بوجه معناسنه که اسپست وسپست دخی دیرلر عربیده فصفصه دیرلر غالبا تعجیم
اولنمشدر ورطبه دخی دیرلر فسله وفسیله اول سکون سین وفتح لام وثانی کسر
سین مهملتین وسکون یای تحتانیله کلاهما آت سوریسی که ترکیده ایلقی دیرلر بانده کزر
بارکیر معناسنه استادفرخی بیت مرغزاری که فسیله که اسپان توکشت * شیرکا نجا برسد
خرد بخاید چنکال * شمس فخری بیت برده زانعام شیخ ابو اسحق * هم فسیله هزار وهم سیله
عربیده خرما فدانه دیرلر محمد کشمیری فسیله شاخ درخت را کویند دیمش فغواره سکون
غین معجمه وفتح واو ایله مغیر وصامت اولوب سوزه مجالی اولماینه دیرلر بعض نسخه ده بخالتدن
ویا دهشتدن ویاخود فخرتدن منحصر اولمق معناسنه ابوشکور بیت فغفور بودم وفغ پیش
من * فغ رفت ومن بماندم فغواره * فغ ضم فایله محبوب معناسنه در منجیک بیت ای
کرده جهانی بجفا غمخواره * تاروی تودیدم شده ام فغواره فکه فتح کافله احمق
ونادان معناسنه در میرنظمی بیت شود مغبون ازهرکار معکوس * هرآن نادان فکه
یا حیف وافسوس فلاته فتح لام وتاء مثناة ایله شرفنامه ده بسبدلکه ارکدن واوزمدن
اولور ترکیده آکا باصدق دیرلر وپارچه پارچه ایتدکلرینه کوفتر دیرلر اما اصحی بکمز اولمق اوزره نقل
اولنمشدر بو بیتدن فهم اولنور میرنظمی بیت نباشد جای عشرت هرکلاته * نکیرد جای
شکر را فلاته فلاده فتح لام ودال مهمله ایله بیهوده ویمعنی سوز ابوشکور بیت
یکی فلاده سخن بخواهم کفت * خود سخن برفلاده بود مرا فلاوه فتح لام وواو ایله
سرکشته وحیران معناسنه که فلیو وفلیوه وکالیوه دخی دیرلر حضرت مولانا قدس سره
بیت بخویش آی وچنین خویش را فلاوه مکن * که اینت کوید کولست آنت کوید دنگ
فلخمه سکون لام وفتح خاء معجمه ومیمله اوچ معنایه در اول یعنی قفل ثانی حلاج
مشته سی که آنکله پنبه آتارلر حکاک بیت کرتوخواهی که بفخمنک ترا پنبه همی * من بیایم که
یکی فلخمه دارم کاری * ثالث دخمه کبران که فلخم دخی دیرلر یعنی کفره مزاری فلخون
سکون لام وضم خاء معجمه ایله یعنی فخمیک وکثرت استعمالله پنبه دن غیری یه ده اطلاق اولنور
شاعر بیت موی زیر بغلش کشت دراز * وز قفا موی پاک فلخوده * کذا فی التحفه اما بو بیتدن
معنی برکنمک ظاهر اولور فلخیدن سکون لام ویای تحتانی وکسر خاء معجمه ایله بمعنی
پنبه زدن ودانه رزان بیرون کردن کذا فی المجمع یعنی پنبه دن واوزمدن دانه چیقارمق
معناسنه در فلکه سکون لام وفتح کافله آغرشق که ایکه طاقوب ایپلک اکیررلر میر
نظمی بیت رود سوی قفای خویش پنهان * چو فلکه بوده است دردوک کتان فله
فتح لامله سد آغزی که هر دیشی حیوانک سودندن ابتدا اکلن وتشدید لامله ده جائزدر
منوچهری بیت نوای مطربان داریم وبربطهای کوینده * مساعد ساقیان داریم وساعدهای چون
فله * تخفیفله شمس فخری بیت کرتاب خشم تو بسوی کله بکذرد * در پشت کوسفند دکر
خون شود فله * حکیم سوزنی بیت نرم ولطیف ونازکم چون فله وپنیر تر * وزهمه عضو
آدمی من بشرف بسم ستره فلیبه کسر لام وسکون یای تحتانی وفتح باء موحده ایله

ل فلیوه م بودخی کسر لام وسکون یای تحتانی وفتح واوایله سرکشته وحیران که فلاوه
مرقوم معناسنه در ل فلوه م سکون لام وفتح واو واخفاء هایله فرهنك جهانکیریده فلیوه
معناسنه در ل فنه م فتح نون واخفاء هایله فنك مرقوم معناسنه وآندن مخففدر جمله
معنالریله مترادفدر بمعنی پریشان وفلاکت زده میرنظمی بیت شد فنه درکار خود رابی مجال *
مانده درسختی چنان برکشته حال ل فهانه م فتح ها ونونله پانه مرقوم معناسنه یعنی قپو
آردنه قونیلان اغاج پارەسی که آچلمامق ایچون قورلر ونجار وکسار اغاج یارمق ایچون قودقلری
چوی کذا فی فرهنك جهانکیری ل فه وفهه م ایکی معنایه در اول کورك که آنکله باچق
قرشدررلر ثانی کمی کورکی که آنکله کمی یی یوریدرلر عربیده سوزه ها جزاولانه دیرلر ل فیدافه م
سکون یای تحتانی وفتح دال مهمله وفایله برعورت آدیدر که ولایت بردع آنك زیر حکمنده ایدی
قافله قیدافه دخی دیرلر کذا فی المجمع ل فیشله م سکون یای تحتانی وفتح شین معجمه ایله
شکنج معناسنه که فیاش وفیشل دخی دیرلر ل فیلجه م فتح یای تحتانی وجیم وسکون
لامله کیج دیمك معناسنه در ابو المعانی بیت بی تکلف میرود هردم ببزم دیکران * کر بیامد
بزم ما آنهم فیلجه آمدست ل فینه م سکون یای تحتانی وفتح نونله سیل باشی یعنی ابتدا
آقن سیل میرنظمی بیت شده طوفان ثانی سیل اشکم * که بوده درجکر فینه سرشکم *
ل مع الیاء * فانسرسنی م سکون شین معجمه وسین ونون وفتح راء مهملتین وتاء مثناة ایله
اوزرلك که فاترسین واسپندان وسپند دخی دیرلر عربیده حرمل دیدکاریدر ل فالیجقی م
کسر لام وجیم ونون وسکون یای تحتانی وقافله براوتدر اوج صاپلی چیقار خردهپر اقلری وانچه
چیچکاری اولور استاد لطیفی بیت عرد می چون دم زتیلا میزنی * بازمیجوئی توفالیجقی *
ل فتوی م سکون تاء مثناة وکسر واوایله جواب ویرمك معناسنه خواجه حافظ بیت
فتوی پیرمغان دارم وعهدیست قدیم * که حرامست می آنجا که نه یارست وندیم * عربیده
فتح واو ویای مقصوره ایله اوقورلر ل فراخ دستی م وسعت مال وکثرت رزق ودولتدن
کنایه در ابو المعانی بیت ازروز ازل منصب ماعشق ترابود * زان بوده فراخ دستی ما محنت
واندوه ل فراخ روزی م کاروکسبی وافروایرادی معمولی متکاثر دیمکدر روزی نصیب معناسنه
فراخدن مراد وسعتدر بول معناسنه ل فراروی م فتح راء اول وضم ثانی مهملتین ایله
اکسه وکیرو دیمکدر عربیده قفا معناسنه میرنظمی بیت فراروی کس راسخن هم مکوی *
اکرمرد باشی بکوروبروی ل فربودی م سکون را وضم باء موحده وکسر دال مهملتین ایله
برعبارتدر اول کمسهیه دیرلر که دین حق ورهراسته سالك اوله مثلا فربودکیش وفربوددین دیرلر
بومعنایه فرهودی دخی دیرلر اما اصح فربودی در کذا فی فرهنك جهانکیری ل فربی م
سکون راء مهمله وکسر باء موحده ایله فربه معناسنه در حکیم انوری * قطعه * صریر قلمهای
تو نفخ صورست * که هردم ازو آید احیاء موتی * بلب هست خامش وزو عقل کویا * بتن
هست لاغروزو ملك فربی * وله ایضا بیت حرارت سخطت باکران رکابی کوه * زبول کاه دهد
کوههای فربی را * حکیم ناصرخسرو بیت بدل ببین که زدیدن همی بچشم بود * بدست بینه
قصاب لاغروفربی ل فرخمی م فتح راء مهمله وسکون خاء معجمه وکسر جیمله بمعنی زشتی یعنی

فی

يعنى چركين حكيم سوزنى بيت نيز روادارد از فرخجى * اين شعر * كر چنين شعر مرورا نسمتانم *
ﻟ فرساى ع سكون را وفتح سين مهملتين ايله ايكى معنايه كلور اول فرسودن لفظندن
صيغهٔ امر ووصف تركيبى اولور مثال امر شاهور بيت خصم را نيم دستبرد نماى * سر
بخشش بزير پى فرساى * مثال وصف تركيب كمال اسمعيل بيت هيچ نقصان نكند مملكت
حسن ترا * كردمى شادكنى خاطر غم فرسايى * ثانى اوچق طوتمشه ديو فرساى ديرلر
ﻟ فرغوى ع سكون را مهمله وضم غين معجمه ايله طوغانه مشابه بر قوشدر آندن كچرك
اولو رسرچه وبلدرجين آولر آتمه چه ديرلر شمس فخرى * قطعه * ابو اسحق سلطانى كه
باشد * كريم وعادل ودانا وخوشخوى * فرود آرد ز كردون كوكبى را * اكر عدلش دهد بالى
بفرغوى ﻟ فرهنكى ع سكون را مهمله ونون وفتح ها وكسر كاف فارسيله تعليم وتأديب اتمك
معناسنه در ﻟ فرهودى ع سكون را وضم ها وواو معروف وكسر دال مهملتين ايله فربودى
مرقوم معناسنه در ﻟ فرهى ع كسر را مهملهٔ مشدده وها ايله فر وشكوه طوتمق معناسنه
مجد همكر بيت فرخ هماى دولت وسعد سپهر ملك * اى آنكه سايه ات بجهان فرهى دهد *
حكيم فردوسى بيت كه چيست آن ده ودو درخت سهى * كه تازه است وشاداب وبا فرهى *
ﻟ فرى ع كسر را مهمله ايله بمعنى آفرين منوچهرى بيت فرى زان تيغ وى هنكام هيجا *
چنان ديباى بوقلمون ملون * فرهنك وفايى ده بمعنى پسنديده ونيكو حكيم خاقانى بيت
خال ز غاليه نهد هر كس روى سيب را * خال ز خون نهاده بد مشاطهٔ فرى ﻟ فريورى ع
كسر رائين مهملتين وسكون ياى تحتانيله راستى در دين ودخى راست اعتقاد اولمق معناسنه در
كذا فى المجمع ﻟ فساى ع فتح سين مهمله ايله فرهنك جهانكيريده اوزم چكردكى اما بعض
نسخه ده صاد مهمله ايله فصاى واقعدر لكن فارسيده صاد اولمامغله سين ايله روايت اولنمشدر
مجمع الفرسده افسون خوان معناسنه مرقومدر حكيم انورى بيت وبر آرد بمثل مار بافسون
ز زمين * اژدهاى فلكى را چه غم از فاء فساى ﻟ فهه كشتى ع كمى يى يورتد كلرى كوركه ديرلر
ﻟ باب الفاء المكسورة مع الالف * فزا ع فتح زاء معجمه ايله افزاييدن لفظندن صيغهٔ امر
ووصف تركيبى در جانفزا وفرحفزا كبى واسم مصدر دخى اولور افزايش معناسنه بو لغتك
استعمال مشهورى فتح فايله در اما ارباب لغت مكسوره ده روايت ايلدكين تبعيت اولندى
ﻟ فنا ع فتح نونله پيش خانه يعنى اوك اوكى لفظ عربيدر لكن فارسيده بو معنايه استعمال
اولنور ميرنظمى بيت چمنزارى فناى خانه بوده * چنانكه از لطافت دل كشوده ﻟ فنجا ع
سكون نون وفتح جيمله كرنمك بو لغت فتحه ايله ده جائزدر كذا فى المجمع عربيده تمطى ديرلر
وبعض ولايتده كهنزه ديرلر مثلا فلان كس ميكهنزد دينلور كذا فى شرح السامى اما ادات
الفضلاده فتح فايله برف معناسنه وكسر فايله دمه معناسنه مسطوردر فرهنك جهانكيريده
صيغهٔ مبالغه دخى استعمال اولنور ديو تحرير اولنمشدر ﻟ مع الباء * فراسب ع فتح را
وسكون سين مهملتين ايله اوچ معنايه در اول اكرى زوانه دركه قپوآتى در ثانى قپونك يوقارو
جانبى ثالث طعام كنارلرينه ايتدكلرى طره يه ديرلر بو معنايه ميرنظمى بيت فراسب بام او
از عز واقبال * درود يوار او ازجاه واجلال ﻟ فريب ع كسر را مهمله وسكون ياى تحتانيله

ایکی معنایه در اول آلدامق معناسنه شمس فخری بیت ایام عدل خسرو رستم مهابتست * نه روزکار زرق فسون نیست بافریب * ثانی اسم مصدر استعمال اولنور آلدایش معناسنه مولانا جامی بیت خورده از شعبده دهر فریب * مبتلا کشته باین زینت وزیب * مجمع الفرسده بمعنی عشوه حکیم سنایی * بیت * در فریب آبادکین چند خواهی داشت حرص * چشمشان چون چشم نرکس دست چون دست چنار * بو معنایه مولانا عرفی شیرازی بیت ناز آفت وکرشمه بلا عشوه دلفریب * یاران حذر کنید که طوفان فتنه است * بو بیتده اسم فاعل اولور کوکل آلدایجی معناسنه ع مع التاء * فرست ف کسر را وسکون سین مهملتین ایله

فت

ایکی معنایه در اول فرستادن لفظندن فعل ماضی در کاهی مصدر استعمال اولنور ثانی فرستوك لفظندن مخفف در قرلغج معناسنه ایکی معنایه ابوالمعالی بیت شه بها رچو مرده فرست چند شتا * که منهزم شود آورد فرست این پیغام ع فرودست ف ضم را وواو معروف وفتح دال مهملتین ایله ایکی معنایه در اول کوشله وخوانندهکه نغماتی مسلسل آواز ایله ایمهلر ودایره ایله اصول طوتیله حکیم خاقانی بیت بر پردهء عدم زن وزخمه بر از آنك * بر داشتست بهر فرودست این نوا * ثانی ولایت بنکالهیه دیرلر اهل هندوستان مردم بنکالهدن خوانندهلك ایدنه فرودستی دیرلر مجیر بیلقانی بیت چون نوای سخن اینجا بفرودست رسید * هرچه خواهی که بود آن تو واین تو باد ع فهرست ف سکون ها وسین وکسر را مهملتین ایله بمعنی قانون ضابطهء اجمال وکتاب اولرنده ابواب وفصولك اجمال ایلمك اکرچه راقم الحروفك مضبوط حافظهسی تا سز فهرس اولمق اوزره در لکن بعض اساطین شعرا وعملء بلغا وزیده فصحا نظملرنده ازانجمله مولانا جامینك سبحة الابرارنده تاء مثناة ایله واقع اولمغین بو محلده نقل اولندی بیت ای تو ارقام قدیمی فهرست * برقم جای قدم باز فرست * بعض نسخهده معربی فهرس رد یو مسطور در تاج الاسامیده مرقوم در که الفهرس الکتاب الذی یجمع فیه الکتب قال ابو منصور هو معرب کما قال شیخ نظامی بیت فهرست جمال هفت پرکار * از هفت خلیفه جامك خوار

ع مع الجیم * فریج ف کسر را مهملة وسکون یای تحتانیه ایله برآجی کوکدر واکیر دیرلر عرب بیده

فج

وج دیدکلریدر اما نفعی معلومدر ع فنج ف سکون نونله ایکی معنایه در اول بمعنی خاتون یعنی اهل بیتك اولو اولانی منجیك بیت شاه چو بافنج بخلوت نشست * فنج کهی چنك زندکاه منك * ثانی بند شلوار معناسنه استاد لطیفی بیت میکشی روز وشب تو زحمت ودرد تا ببازد بزیب وزینت فنج ع مع الدال المهملة * فتالید ف فتح تاء مثناة وکسر لام وسکون

فد

یای تحتانیه ایله بمعنی فشانید وریخت یعنی صاچدی ودوکدی وازهم کسست وپراکنده کرد یعنی برو بردن آیردی وپراکنده ایلدی میر عماره بیت باد برآمد بشاخهای درختان * بر سر میخوار برك كل بفتالید ع فرارد ف فتح رائین مهملتین ایله اکمه یعنی قفا میر نظمی بیت همچو غلام رفت بخدمت پسین * کشت نکهدار بفرارد همین ع فرساد ف سکون را وفتح سین مهملتین ایله توت دیدکلری یمشدر که طتلوسی اولور الوان بیاض وصاری وقرمزی بونك یپراغنی ابریشم قوردی ییوب ابریشم ایدر کاملی یمشدر که سیاه اولور رهم لذیذ اولور هم منافع کثیرهسی وار در خصوصا علت خناقه ووجع حلقومده نفعی عظیمدر ع فرند ف کسر راء مهمله وسکون نونله قابج

قليج وخنجر وبچاق يوزنك اولان جوهر ومطلق جوهردار قايجه ديرلر لغت مشتركه در شاعر بيت
فرند تيغ شجاعت كه رايض حكمش * كشاد مملكت اعدا هميشه دبسرتيز * عربى شعرلرده دخى
استعمال اولنور حسام الحاجزى بيت اذا سل سيف الفتح من لحظاته * يرينى ختقا كامنا فى
فرنك ل فرود م ضم را مهمله وواو معروفله التى معنايه كلور اول بمعنى نشيب كه مقابلى بالادر
كاهى فراز مقابلى اولور انيش يوقش مراد اولنور شيخ نظامى بيت فرود آمد زپشت باره
چون باد * چو سبزه بوسه زد برپاى شمشاد * ودخى ضد بالا اولان زير معنا سنه كلور
حكيم انورى بيت وصف آن ديكران همى بدهم * در فرودند ديكر از خورشيد * ثانى بمعنى ضعيف
وزبون حضرت مولانا قدس سره بيت سرود زود توز آنرو كشا ده ميكردد * كه آن زروح
معلاست فى زجسم فرود * ثالث بمعنى فربهلك رابع غره خامس قپونك وپنجره نك چارچوبه سندن
اشاغيسنه اولان اغاجنه ديرلر سادس نام برادر كيخسرو كه پيران ويسه قزندن وجوده
كلمشيدى ل فسرد م كسر سين وسكون راء مهملتين ايله بالق پختى سى وات پختى سنه ده
ديرلر ل فكد م كسر كاف فارسيله محله لرده وكويلرده ايش ارى اولوب امور محله وقريه يه
مخصوص اولان كمسنه يه ديرلر ل فناد م فتح نونله زباد يعنى اول خوشبو ياغدر كه برنوع كديدن
حاصل اولور منقولدركه اول كدينك دريدن حاصل اولورمش قفس ايچنه قويوب اول قدر
حركت ايتديررلركه كدى درلر درينى اوزرندن صيروب برظرف ايچنه حفظ ايدرلر ل مع الراء
المهمله * فرادار م فتح راء ودال مهملتين ايله امر دريو قارو طوت معناسنه ابو المعانى بيت
مبين آن خرمهى بو دست واعظ * فرادارد بزغمش خود زندان ل فرختار م ضم راء مهمله
وسكون خاء معجمه وفتح تاء مثناة ايله بمعنى فروشنده يعنى صاتيجى حكيم قطران ارموى * قطعه *
هركز نبود خلق فرختار چوتو حور * مانا كه تراز ضوان بوده است فرختار * حورى كه فروشنده
اورضوان باشد * اورا بسزد همچو ملك زاد خريدار ل فسار م فتح سين مهمله ايله يولار كه
حيوان باشنه اوررلر افسار لفظندن اختصار اولنمشدر ل فشار م فتح شين معجمه ايله صيغه
امر در صيق ديمكدر واسم مصدر اولور ابو المعانى بيت بزير پاى حوادث مرا فلك انداخت *
كند چوخوشه انكور رابدرد فشار ل فكار م فتح كاف فارسيله شوريده لو ومجروح خاطر اولمش
افكار واوكار دخى ديرلر وله بيت رسد زخنجر جانان راحتى بدلم * نهد بدست كرم سينه فكار مرا
ل فكر م فتح كاف فارسيله قزلجه كه زنان يوزلرينه حسن عارضى ويرمك ايچون سورزلر
غازه دخى ديرلر ل فهر م كسر ها ايله ايكى معنايه در اول مشك حل ايتجك طاشى ثانى
طباشيركه دوزيلر قوللنورلر مثال اول شاعر بيت بروبش خال همچون مشك بوده * رخ من
بوده همچون فهر سوده ل فير م سكون ياى تحتانيله بمعنى حسرت وافسوس كذا فى المجمع
ل مع الزاء المعجمه * فراز م فتح راء مهمله ايله اون درت معنايه استعمال اولنور اول كشاده
وپهن يعنى هرنسنه كه آچيق وياصى اوله خواجه حافظ بيت حضور مجلس انس است ودوستان
جمعند * وان يكاد بخوانيد ودر فراز كنيد * كمال اسمعيل بيت بيو مطرح لرچه افكنده ايم وپى
سپريم * به پشتى توچو مسند شويم سينه فراز * ثانى بمعنى بسته خواجه حافظ بيت صنعت
مكن كه هركه محبت نه راست باخت * ايزد بروى او در معنى فراز كرد * كمال اسمعيل بيت جهان

پناها از امن دولتت امروز * دهان عافیه بازاست وچشم فتنه فراز * ثالث بمعنی قریب ونزدیك
حکیم سنایی بیت چو بر اهل شهریار شدند * بر شان دیگران فراز شدند * کمال اسمعیل بیت
رسول مرگ بنا که بمن رسید فراز * که کوس کوچ فرو کوفتند کار بساز * رابع بمعنی جمع حکیم
فردوسی بیت بارمان وارونه مرد هنر * فراز آورد کونه کون سیم وزر * استاد لطیفی بیت
بسعی وجهد وکوششها فراز ند حکمت ودانش * تواند رخورد وخواب خوش چه دانی نکتهٔ معنی
خامس بمعنی پیش آوردن حکیم فردوسی بیت دو سالار از هر دو سامان بتنك * فراز آوریدند
لشکر بجنك * سادس ازین باز یعنی بوندن کیرو استاد فرخی بیت بمراد دل او بودم
من دی وپریر * بمراد دل خود باشم از امروز وفراز * سابع بمعنی فروز وفروزان یعنی یاق ویاندر
حکیم قطران ارموی بیت براوی بوولی چون آب تازان * بمردی برعدو آتش فرازان * ثامن
بمعنی فرارفتن یعنی ایلرو کتمك شیخ سعدی بیت درین امید بسر شد دریغ عمر دراز * که هرچه
درد دلست از درم فراز آید * تاسع بمعنی پوشیدن یعنی اورتمك خواجه حافظ بیت ضعفت
مکن که هرکه محبت نه راست باخت * عشقش بروی دل درمعنی فراز کرد * عاشر بمعنی بلندی
حکیم سوزنی بیت کار جهان خدای جهان اینچنین نهاد * نفع از پی کزند ونشیب ازپی فراز *
حمیدیٔ اختیاری بیت آنکس که دست کینه کند سوی توفراز * خشکش کند بقدرت خود
کرد کار دست * حکیم اسدی * مثنوی * تلی بود برکوشهٔ ره بلند * بر افراز تل شد مران
هوشمند * نکونسار کشتی بجا مدراز * که هرکز از وبرنیایی فراز * حادی عشر بمعنی بالا که ضدی
زیر در کمال اسمعیل در نعت شریف بیت کردون نهاده برره تو صد هزار چشم * تا جز فراز دیدهٔ
او کام پستری * ثانی عشر ضد نشیب که یوقش دیرلر استاد رودکی بیت شیب تو با فراز و فراز
تو با نشیب * فرزند آدمی بتواند بشیب ونیب * ثالث عشر بمعنی خرزه رابع عشر بمعنی
سرکش کذا فی فرهنك جهانکیری اون ایکنجی معناسی ضد نشیب در چغتای لسانده اورك دیرلر
هم همزه وسکون واو ایله کاهی اور دخی دیرلر فرهادنامه ده فرهادك آتی وصفنده کاور بیت
خرامی اوزکا چیقما قیدا توتون دیك * ایکیرماك وقتی دشت اوزراقیون دیك ق فرز ع كسر
راء مهمله ایله سبزه معناسنه کذا فی المجمع بو معنایه استاد بیت شود مرغ چمن از شوق
بی تاب * همه فرز وچمن بوده لب آب ق فریز ع کسر راء مهمله وسکون یای تحتانیله
آیرق دیدکلری اوت مجمع الفرسده ایکی معنایه در اولی بر خوشبو اوتدر ثانی لحم قلییدن
اولان کبابه دیرلر ق فریبرز ع کسر راء مهمله وسکون یای تحتانی بعده باء موحدهٔ مکسوره
ایله ایرانیلردن بر پهلوان آدیدر ق فراز ع فتح زاء معجمه ایله آلت رجل معناسنه در ابو المعانی
دیرهچو بیت بکند دادکی را شده سرفراز * دهد همتیش کریه بیند فراز ق فقیاز ع
سکون قاف وفتح یای تحتانیله بمعنی مشا کردانه یعنی اشاکرده ودربان سفر بتالع استاد لطیفی
بیت قبا کز دست او آید با عزاز * دل وجان باد ویرا مرد فقیاز ق فلز ع کسر لام مشدده
ایله معدن ومعدنیدن حاصل اولان نسنه شیخ ابن سینا در بیان اوزان معادن * قطعه *
نه فلز مستوی الحجم را چون برکشی * اختلاف وزن دارد هر یکی بی اشتباه * زر لکن زیبق الم
اسرب دهن ارز زحل * فضه نه آهن یکی مس وشبه مه ضعفر ماه * بعض نسخه ده خبث الحدید

الحديد وجواهر ارضيه دن هر نه ذوب اولنسه خبثنه آنك فلزدیرلر ﴿ فيروز ﴾ سكون ياى تحتانى وضم راء مهمله ايله اوج معنايه كلور اول ظفر بولمق عبد الواسع جبلى . بيت دولت فيروز وراى روشن وبخت جوان * همت والا وعزم فرخ وامر روان * وخصمه وعدويه غالب اولمق معناسنه مولانا هاتفى بيت كه صاحبقران خسروارجمند * شد از بخت فيروز وفيروزمند * ثانى برطاغ آديدر وله ايضا بيت زمازندران شاه خاقان شكوه * زفيروزى آمد بفيروزكوه * ثالث خمسه مسترقه نك اوچنجى كونى آديدر ودخى نام پدر قباد شهريار در ﴿ مع الزاء الفارسى ﴾

فز ﴿ فريژ ﴾ كسر راء مهمله وسكون ياى تحتانيله بمعنى فريج مرقوم يعنى اكير كه عربيده وج ديرلر كذا فى المجمع ﴿ مع السين المهمله * فردوس ﴾ سكون را وفتح دال مهملتين ايله

فس اكرچه لغتده شول بوستانه ديرلر كه ايچنده باغ وميوه اغاجلرى اوله عربيده جمعى فراديس كلور روم لغتندن تعريب اولنمشدر الفردوس حديقة فى الجنة وايضا اسم روضة فى اليمامة والفراديس موضع بالشام جنت باغچه لرندن برباغچه در مولانا جامى . بيت خرم انكس كه ازين درچو بتافت بوى فردوس بفردوس شتافت ﴿ فرس ﴾ كسر راء مهمله ايله فرستادن لفظندن صيغهٔ امر اولان فرستدن مخففدر ميرنظمى بيت كفت احوال ازين منوبنوس * باسخن فهم وسخندان بفرس ﴿ فريس ﴾ كسر راء مهمله وسكون ياى تحتانيله فريز مرقوم معناسنه در كذا فى فرهنك جهانكيرى ﴿ فسافس ﴾ فتح سين مهمله وكسر فاء ثانيله ﴿ فس فس ﴾ سكون سينين مهملتين وكسر فايله ايكى معنايه كلور اول فسلدى يعنى كزلو وآهسته سوبلشمك ثانى تخته بتى معناسنه بو ايكى معنايه استاد لطيفى . بيت دهان ترا لازمست اين فسافس * كه كندا وسوزاست آرى فسافس ﴿ فسوس ﴾ ضم سين مهمله وواو معروفله اوچ معنايه كلور اول بمعنى سخره واستهزا كه افسوس دخى ديرلر استاد عنصرى . بيت اكر تو خويشتن اندر قياس من آرى * همى فسوس تو برخويشتن كنى آور * ثانى يولجى بى يولدن آزدرمق امير خسرو . بيت فسوس ديو لعين دوره خدا جويانست * شكار كور بدنبال شير نر يابى * ثالث دريغ وحسرت معناسنه در عربيده شهر دقيانوس اسمى اولمق مرويدر ﴿ مع الشين

فش المعجمه * فراش ﴾ فتح راء مهمله ايله اعضا تشنج وعربيده دوشكه ديرلر بو ايكى معنايه مير نظمى بيت نشسته بزنفت ودبيا فراش * كرفته بر اعضاى جانرا فراش * وآز اولوركه عربى معناسنه مناسبتيله عورتدن كنايه ايدرلر ﴿ فيش ﴾ سكون ياى تحتانيله بوروندن ودماغدن ظاهر اولان صدا كه تهور وغضب محلنده واقع اولور ﴿ فيلجوش ﴾ سكون ياى تحتانى ولام وضم جيمله باب الباده ذكرى مرور ايدن پيلكوش معناسنه برنوع يپراقد رفيل قولاغنه بكزر نافع اوتدر عربيده الوف ولسان يونانده افيطون ديرلر اخلاط غليظ لزجى اخراج وسدهٔ كبد وطحالى

فف تفتيح ايدر فيلكوش دخى ديرلر ﴿ فيلكوش ﴾ فيلجوش مرقوم معناسنه در ﴿ مع الفاء ﴾ ﴿ فرسناف ﴾ كسر را وسكون سين مهملتين وفتح نونله نوروز كيجه سنه ديرلر چونكه نوروز بر معتبر كوندر كيجه سى دخى معتبردر حكيم فردوسى . بيت فرسناف بخت تو نوروز باد * شبان

فك سيه بر تو نوروز باد ﴿ مع الكاف * فتراك ﴾ سكون تاء مثناة وفتح راء مهمله ايله تركى معناسنه در مولانا جامى بيت صيد را زخم فتراك آويخت * جانب پير جنيبت انكيخت * حكيم

سنایی * رباعی * ای بلبل وصل توطربناك * وی غمزهٔ خنده تو تریاك * ای جان دوصد هزار
عاشق * آویخته از زوال فتراك * کمال اسمعیل درنعت شریف بیت فتراك تست عروهٔ وثقی که
جبرئیل * در وی زند زبهر شرف دست اعتصام * وترکی باغی اولمق اوزره نقل ایدوب بو بیته
متمسك اولمشلر شمس فخری بیت حمل چرخ درشکار کهش * بارها بسته اند در فتراك *
بو بیتده ترکی باغنه مخصوص معنی یوقدر انجق ترکی اولمق فهم اولنور ﮒ فرسك ﻊ کسر را
وسکون سین مهملتین ایله صکره ایرشن اوزم ﮒ فرشك ﻊ سین یرینه شین معجمه ایله فرسك
مرقوم معناسنه مرویدر ﮒ فرنك ﻊ سکون راء مهمله وفتح نونله بر مدور ویاصی وبراوجی سوری
اغاجدر زاغرشق کبی ویاصی طرفنده دخی برسوریجه اغاجی واردر ایکی برمغله طوتوب دیز اوزرنده
دوندرزلر اطفال بازیچه سیدر ﮒ فلك ﻊ سکون لامله ایکی معنایه در اول طاغ اروکی ثانی
دخی دیرلر ثانی آتش پرست معناسنه در ﮒ فندرسك ﻊ سکون نون وسین وکسر دال
وراء مهملات ایله ولایت استرآباده بر شهر آدیدر میرزا ابوالقاسم فندرسکی * قطعه *
چوکه دشمنان ازانیکویی که شد امروز * ببشر مقدم فخرخدایکان صدور * زفندرسك چه
جرم آمد وچه ذلت خاست * که کرد ایزد بیچون ازان جنا بش دور ﮒ فیلك ﻊ سکون یای
تحتانی وفتح لامله چتال دمرنلودر اوقدر تیربد خشانی ونیر چرخ دخی دیرلر شمس فخری بیت
ایا شهی که بدوزی بروز کین ومصاف * بر آسمان مه خورشید را بیك فیلك * حکیم اسدی فتح
یای تحتانی وسکون لامله روایت ایدوب بو بیتی نظم ایتمش بیت زفیلك خم چرخ پرکرده ماه
بزخم کبوتر زصد کامراه ﮒ فینك ﻊ سکون یای تحتانی ونونله عربیده بجر فیشو دیدکلری
فل طاشدر ﮒ مع اللام * فبال ﻊ فتح باء موحده ایله اوزیلوب کسلمك وطغتمق کشوفتن
معناسنه میرنظمی بیت نهفته ازنکاه روی کرده * فبال زلف عنبر بوی کرده ﮒ فتال ﻊ
فتح تاء مثناة ایله قوپاروب پراتمق معناسنه فتالیدن لفظندن صیغهٔ امر ووصف ترکیبی اولور
شاهشار دیمشدر بیت کهرفشان شده این دیده از جفای کسی * که بود نزد من اوراعام ابر فتال
شمس فخری بیت زره کسل بودا ندرزمانه لیك ندید * کسی چو تیر وی او دوجهان حسود
فتال ﮒ فیال ﻊ فتح یای تحتانیه ایله اینك اوتی معناسنه در ﮒ فیل ﻊ معروف جانوردر پیل
فم دخی دیرلر ﮒ مع المیم * فدام ﻊ فتح دال مهمله ایله بعض ظروف آغزینه ایتدکلری چنبر
وسوزکه ابریق وبرداق آغزینه ایدرلر وشیشه ودبه آغزینه طقاجق نسنه یه ده دیرلر ﮒ فسام ﻊ
فتح سین مهمله ایله طورنه که کلنك دخی دیرلر میرنظمی در تعریف باشه بیت چه باشه
سقنوز شاهین خرام * در اوج هواشد شکارش فسام ﮒ فنجام ﻊ سکون نون وفتح جیمله
فن کرنملك که فنجا وفنج دخی دیرلر عربیده نمطی دیدکلریدر ﮒ مع النون * فتادن ﻊ افتادن لفظندن
اختصار اولنمشدر دوشمك معناسنه حکیم شفایی * مثنوی * چورکترن ساعد سیمین او دید *
بخود چون طسمه زین اندیشه پیچید * بحیرت پای در کل ماند فصاد * که آزاد کل از دستش
نمیداد * زمرکان ناکها نش سایه بر دست * فتاد وار غوانش از سمن جست ﮒ فتادیدن
وفتالیدن وفتریدن وفتلیدن ﻊ بو بش لغتك ایکی اوللری فتح تاء مثناة وکسر
دال وکسر لام وسکون یا لریله اوچنجی کسر تاء مثناة وسکون را ایله ایکی صکره کیلر سکون

سکون تاء مثناة وکسر راء مهمله وکسر لامله جمله سی اوج معنایه کلور اوّل دزیدن وشکافتن
یعنی یرتمق ویارمق معناسنه حکیم ازرقی بیت جز ازکشاد تودرچنبر فلك که برد * فروغ خنجر
الماس فعل مغفرفتال * ابوالفرج رونی بیت ای ملك این ملك را تو دانی معیشی * مال بکیر
وسرخوارج بفتال * حکیم سوزنی بیت بسیار لطف کرده همه کس بحق وی * تا کنده بفتريد
برآورد سر بناز * امیرخسرو بیت خون برآوردو بازو بران کرد * خودطرازید و باز بفترد *
ثانی بمعنی پراکنده وپریشان استاد منوچهری * قطعه * آتش ودود چو دنبال بکی طاوسی
که براندوده بطرف دم او قار بود * وان شرر کویی طاوس بکرددم خویش * لو لوی خرد فتالیده
بمنقار بود * وله بیت جان او مشك راو سیم راو جام را * برنواز و برفتال و برفشان و برکرای *
حکیم زجاجی بیت بیفکند و بازو سراسرز پای * بشهر اندر آمد شه فتره رای * ثالث
برکندن وانداختن یعنی قوپارمق ویراتمق میرعماره بیت باد پر آمد بشاخ سیب شکفته *
پر سر میخواره برك کل بفتالید * حکیم سنایی بیت یکدم بکش قندیل را بیرون اسرافیل را *
بر پر فتر جبریل را نی لا کنداز آنجا نه لم ل فراز کردن وفرازیدن ع کلاهما بفتح الراء المهملتین
وسکون الزاء المعجمتین یوقاروایتمك وقالدرمق وآچمق وقپامق معنالرینه فرازمرقومك جمیع
معنالرنده مصدریدر ل فراشتن ع فتح راء مهمله وتاء مثناة وسکون شین معجمه ایله بمعنی
افراختن وافراشتن الفلری حذف اولنمشدر ل فراشیدن ع فتح راء مهمله وکسر شین معجمه
ایله اعضا وتویلر اورپرمك کذا فی اداتی مجمع الفرسده براوتد رصدف الارض دیرلر
مؤید الفضلاده کندنای کوهی مسطوردر ل فراوان ع فتح راء مهمله وواوایله اوج معنایه استعمال
اولنور اول بولکه مراد وسعت معناسیدر ثانی بسیار که کثرت معناسنه در بوایکی معنایه
ابوالمعانی بیت فراوان کرده کرچه جور جانان * ولی در دل تحمل شد فراوان * ثالث
فرهنك جهانکیریده خرده یله زلره دیدکاری مسطوردر ل فرسان ع سکون را وفتح سین
مهملتین ایله هرجانورکه دریسن کورك ایدرلر آکا دیرلر ضم فایله عربیده آتاو ویرار معناسنه در
ل فرستادن ع کسر را وسکون سین مهملتین وفتح تاء مثناة ایله کوندرمك عربیده بعث
معناسنه مثلا پیغمبرلره فرستاده خدا دیرلر چغتایده ییبارمق دیرلر میرعلیشیر بیت
جواهری که ییباردینك بونامرادینك اوچون * کونکول خزانه سینی مخزن مرادینینك *
ل فرودین ع ضم را وواو مجهول وکسر دال مهملتین ایله اوج معنایه کلور اول اشاغیرق
معناسنه درکه معروفدر ثانی قپوو پنجره چارچوبه سنك اشاغی اغاجی که آستان
وآستانه دخی دیرلر ویوقارو اغاجنه ده بلندین دیرلر چارچوبه دید یکمز درت اغاجدر بری
یوقاروده وبری اشاغیده وایکیسی ایکی جانبده اولان اغاجلر درقپوقنادلری آنلره میخلنور حکیم
سوزنی بیت پیش ما عید رسید وخبر فتح رساند * ازجنابی که فرودینش بود چرخ برین *
ثالث جانب غربدن وزان اولان روزکاره دیرلر شمسك غروب ونزولی اولدوغی طرف اولمغله
ریزین دینلدوکی تقریبیله فرودین دخی دیدیلر ل فریبیدن ع کسر راء مهمله ویاء موحده
وسکون یاء تحتانیین ایله آلداتمق معناسنه در مولانا جامی بیت تا درین طبع فریبنده سرای
شهد حادثه زلزله پای * چغتایده آلداغ دیرلر آلدایجی وآلدایجق دیمك اولور میرحیدر

مخزننك برقری عورت وصفنده ایدر بیت حیله سی کوب آلی و آلداغی کوب * مکر ودغا تونی
بیلا بویی چوب ف فریختن ع کسر راء مهمله وسکون یای تحتانی و خاء معجمه وفتح تاء مثناة
ایله ادبلو اولمق و برنسنه یه دنك اولمق معناسنه در ایکی معنایه ترتیب اوزره شاعر بیت
تا توانی فریخت کردارت * تا نباشد فریخت بازارت ف فریدون ع کسر را وسکون یای
تحتانی وضم دال مهملتین ایله زیاده یعنی آرتق کذا فی فرهنك جهانکیری . بو معنایه میر
نظمی بیت اکر خواهی فریدون باد قدرت * مکن هرکز محو درا جای صدرت ف فریفتن ع
کسر راء مهمله وسکون یای تحتانی وفتح تاء مثناة ایله آلدامق خدعه معناسنه مستقبلنك
فاء رینه باء موحده کتوزب فریبد وفریبنده دیرلر چغتای لسانننك آرغاداماق دیرلر آلدامق
معناسنه تشکم بوبیتده کلور میر علیشیر بیت مین بیدل صا نکاجان اوینا ماق بیرلا یارای دیرمین
بلی سین طفلنی بو تحفه بیرلا آرغادای دیرمین ف فرشغون ع کسر زاء فارسی وسکون یای
تحتانی وضم غین معجمه ایله حکمای مجمدن برحکیم نامیدر شاه ناصر خسرو بیت کند
مبطل محقق رابقولی * روایت کرده حما د از فرشغون ف فشاردن ع فتح شین معجمه ایله
صقمق فشردن دخی دیرلر ف فشاندن ع فتح شین معجمه وسکون نونله صاچمق
وسلکمك شیخ سعدی بیت دردلم بودکه برتو بفشانم جانرا * باز درخاطرم آید که متاعیست
حقیر * و صاورمق معناسنه حکیم اسدی بیت بهرباد خرمن نشاید فشاند * نه کشتی
توان نیز بر خشك راند ف فشیدن ع کسر شین معجمه وسکون یای تحتانیله قاقیدوب
تیمك معناسنه در ف فغاکن ع فتح غین معجمه وکافله زشت وچرکین دیمکدر ف فغان ع
افغان وفریاد در خواجه حافظ . بیت فغان کین لولیان شوخ وشیرینکار وشهر آشوب * چنان
بردند صبر از دل که ترکان خوان یغمارا ف فکندن ع براقمق افکندن کبی در عربیده سقط
وطرح دیدکاری معنایه در ف فنجا کردن ع سکون نون وفتح جیمله کرنمك تمطی معناسنه
ف فهرین ع سکون ها ویای تحتانی وکسر راء مهمله ایله فهرست معناسنه در ابو المعانی
بیت اجمال مفصل جوانی * فهرین کتاب حسن وخوبی ف فیرون ع سکون یای تحتانی وضم
راء مهمله ایله مفسد وغماز معناسنه استاد دقیقی بیت حسودت آید از بهرام فیرون *
نظر زی سوی برجیس فراوون ف فیریدن ع سکون یائین تحتانیین وکسر راء مهمله ایله بمعنی
غرامیدن یعنی صالنمق حکیم سوزنی * قطعه * شعر وشطرنج همی دانی وبس * زین دو شه
بازی وزان بیتی پنج * نه در ان داری از حکمت بهر * نه درین داری از حکمت فنج * زین وزان
چند بودبرکه ومه * مرترا کشتی فیریدن وغنج * مؤید الفضلاده پرنعمت اولمق وافسوس
واستهزا ایلمك ف مع الواو * فرازنو ع فتح راء مهمله وکسر زاء معجمه وضم نونله بمعنی پروانه فِ و
ف فرستو ع کسر را وسکون سین مهملتین وضم تاء مثناة ایله بمعنی قرلغچ حکیم سوزنی
بیت فرستو نیم چغچغچه چون کنم * موید برین چغچغچه نیست شاد ف مع الهاء * فتاده ع فِ ه
فتادن لفظندن اسم مفعولدر دوشمش معناسنه که افتاده دخی دینلور میرزا فصیحی . بیت
فتاده ام بدیاری که اندران کشور * بزهرچشم تسلی دهند مهمانرا ف فتنه ع معروف
لفظ عربیدر لکن فارسیده استعمالی غایت شایعدر استعاره طریقیله محبوبك هر برینه فتنه

فتنه دیرلر کوزلرینه وزلف وخال وخطنه وقد وقامتنه وحسن جمالنه وغیری یرلرینه فتنه تعبیر ٢١٤
ایدرلر عقلدن وبلکه وجوددن چیقاردوغی ایچون ابو المعانی بیت چشم وخط وخال دلبر
فتنه است * قدبا لافتنه وزلف معنبر فتنه است ل فرستاده ع کسر را وسکون سین
مهملتین وفتح تاء مثناة ایله رسول وایلچی وکوندرلمش معناسنه مرنه اولورسه ل فرسته ع
فرستادن لفظندن صیغهٔ مفعولدر کوندرلمش معناسنه حکیم فردوسی بیت فرسته
فرستادی زی شاه چین * بدل پر زکین شد برخ پر زچین ل فرسنافه ع کسر را وسکون
سین مهملتین وفتح نون وفا ایله شب نوروز فرسناف مرقوم معناسنه حکیم انوری بیت شب
محنت باخر آمد وشد * شب فرسنافه روز نوروز باد ل فرشه ع سکون راء مهمله وفتح شین
معجمه ایله هنوز طوغرمش حیوانك ابتدا اکلان سودی که آتشده برمقدار قینادوب پنیر کبی
قاتیلنده قنغی تالدررلر اکا فله دخی دیرلر ترکیده آغز دیدکلریدر ل فرنه ع سکون راء مهمله
وفتح نونله طورنه که قسام وکاملك دخی دیرلر میر نظمی بیت شود صعوهٔ همتش پر کشاد * کند
صید فرنه در اوج هوا ل فره ع کسر راء مهمله واظهار هایله زیاده لکدن عبارتدر حکیم سنائی
بیت هر یکی شاخ میوه دار فره * نام آن میوه است صد تو به * سید ذو الفقار شروانی
بیت زرایت رایت رسد تا یند را فره فره * با بارهٔ حرمت بود آفاق را حصن حصین * شرف
الدین یزدی بیت ای حلقهٔ زلفت زده بر باد کره * لعل تو بنازکی ز جان برده فره * شاعر
* رباعی * کرزانکه خدا بمن دهد مال فره * بنشایم ازین کار فرو بسته کره * ترکی بحرم
که هر که بیند کوید * ای خاك توازخون خرید ارتو به ل فردوده ع سکون را وضم دال اول
وفتح ثانی مهملات ایله برشته وبریان معناسنه در حکیم خاقانی * قطعه * برزدینه بره کرم
وکردانی * چکونه کرد ز آتش فردوده وبریان * ازان فردوده بریان تراخت در دوزخ * عمید
کاسن دوز برخانه نه امان ل فرفینه ع سکون راء مهمله ویای تحتانی وکسر فا وفتح نونله
عرفه که فرفنج وپرپهن وفرفهن دخی دیرلر ترکیده سمزاوت دیدکلریدر کذا فی المجمع ل فرجه ع
فتح راء مهمله وجیم وسکون نونله ساحل دریاده بر بندر اسمیدر که معظم اسکله سی واردر امیر
خسرو بیت ازدیاد فرنجه مشش مه را * هست ماهی ومردمانش چوماه ل فریفته ع
کسر راء مهمله وسکون یای تحتانی وفا وفتح تاء مثناة ایله فریفتن لفظندن اسم مفعولدر
آلدانمش که فریب خورده دخی دیرلر ل فریه ع سکون راء مهمله وفتح یای تحتانیله لعنت
ونفرین وجرب وشتوم معناسنه استاد لطیفی بیت بدین سرف سرف وبدین غرش غرشی *
نه خورد است وصلش ایا فریه کو * مختاری بیت خواهی بمکه باشد وخواهی بفلسطین *
بادامن او فریه کره کردم وپیوند * حکیم سوزنی بیت بازدر هزل چون کشایم ازان تار * فریه کنم
بر عدوی جاه تو ایثار ل فسله ع سکون سین مهمله وفتح لامله مثل وحکایات معناسنه
شاعر بیت تا چند فسله کویی در بزم میکساران * با هزل وسخره کشتی ما نند فضله خواری
ل فکانه ع فتح کاف فارسی ونونله شکم مادردن مرده طوغمش ولد عربیده سقط دیرلر
شمس فخری بیت عجب کرد شمن ملکت درارحام * بکردد نیست ما نند فکانه ل فکه ع فتح
کاف مشدده ایله وه تخفیفله ده اولور کاسهٔ درویشانکه کچکول معناسنه در ل فندیره ع

سکون نون و یای تحتانی و کسر دال و فتح راء مهملتین ایله دکرمی طاشی طاغدن اشاغی یوارلنغه
دیولر ی فنه ع فتح نونله اول سیاه دانه در که مزروعات اراسنده بتوب حبوباته قاریشور
اکثر بغدای اراسنده اولور فنك دخی دیرلر ی فه ع اظهار ها ایله قالب کذا یجنه کریج دوکرلر
وکورك که باپلحق قارشدررلر فرهنك میرزا ابراهیمده کمی کوردکی واقعدر اما کتاب السامی
فی الاسامیده بردلکلو دمور درکه آکا براغاج تخیروب طپراق قرارلر عربیده مجرفه دیرلر ی فهه ع
فتح ها ایله رشك معناسنه که عربیده غبطه دیرلر ی فیروزه ع سکون یای تحتانیله کوك رنکلو
بر قیمتلو طاشدر یوزکه ایدرلر و بعض مرصعات اراسنه قورلر اعلاسی نیشابور طاغنده اولور
جمله خواصندن بر کسنه نك برماغنده بر صحیح نیشابوری فیروزه یوزوکی اولسه دعوا و مخاصمه ده
خصمنه غالب اولوب ظفر بولور و فیروز ظفر معناسنه اولدوغی اجلدن بو یله بونك خاطرمسی
اولمغله فیروزه تسمیه ایلمشلر پیروزه دخی دیرلر و رنکی کوك اولمغله آسمانه فیروزه رنك دیرلر مولانا جامی
بیت برفرازنده فیروزه رواق * شمسه زرکش ز نکاری طاق ی فیلسته ع سکون یای
تحتانی و سین مهمله و فتح لام و تاء مثناة ایله پیلسته مرقوم معناسنه در ی فیه ع فتح یای
فِی تحتانیله تسکر مکه آنکله باچلحق چکرلر و شراب مدرسته ده دیرلر ی مع الیاء التحتانی * فجای ع
فتح جیمله خرما اغاجندن جمع اولنمد قدن صکره برنده باقی قلان کنفلیام دخی دیرلر کذا فی فرهنك
جهانکیری ی فدایی ع فتح دال مهمله و کسر یای تحتانیله شجاع و بهادر معناسنه مولانا
هاتفی بیت فدایی و شان سلیمان تمام * بستاند درمعرض انتقام ی فزای ع فتح زاء
معجمه ایله افزودن لفظندن صیغه امر و وصف ترکیبی اولور ارتور معناسنه ابو المعانی بیت
دوش در باغ نشدم خفتم و جستم ازجای * کفتم ای مرغ سحر تابکی این ناله فزای ی باب الفاء
فُا المضمومة مع الالف * فزونا ع ضم زاء معجمه و واو مجهول و فتح نونله آرتق و زیاده معناسنه
صیغه مبالغه در ی فسونا ع ضم سین مهمله و فتح نونله مبالغه ایله اسم فاعلدر ساحر معناسنه
فُب ی مع الباء * فوب ع واو معروفله اوفورمك ایله آغزدن چیقان هوا که دفع چشم زخم ایچون
فُت یاخود غیری نسنه ایچون اوقیوب اوفورلر کذا فی التحفه ی مع التاء * فرات ع بین الناس
مراد صوی دیدکلری نهر عظیمدر که ارض روم ناحیه سندن چیقوب ارزنجان قربندن کماخ
قلعه سی آلتندن دیورکی شمتندن عربستانده بیرة الفرات اوکندن عانه دن حله دن آقوب
بغداد ناحیه سنه اوغرایوب و بغداد اوکندن جاری اولان دجله که بین الناس شط دیمکله
معروف اولان نهر معظم ایله بصره دن بر وقوعونه دیدکلری محلده قاوشوب دریا مثال
اولوب بصره اوکنده بحر العربه ملاقی و متصل اولور رجز و مد دیدکلری حالت دریایه
اتصالی محلنده واقع اولور ی فرت ع ضم راء مهمله ایله ارغچ که پود دخی دیرلر عربیده لحمه
دیدکلری در شمس فخری بیت کسوت عمر ابو اسحق را * هست از صنع ابد تاری و فرت *
مجمع الفرسده فتح فا ایله منقولدر اما فرهنك میرزا ابراهیمده کذلك فتح فا ایله و ضم فا ایله بر اوتدر
بورك آغریسنه نافعدر ی فروخت ع فروختن لفظندن صیغه ماضی در صاتدی دیمك اولور
مشتقاتنده خا شینه قلب اولنوب فروشد دینلور خواجه حافظ بیت پدرم جنت رضوان
بدو کندم بفروخت * ناخلف باشم اکر من بجوی نفروشم ی فروداشت ع ضم راء مهمله و واو

وواو معروف ایله آخر ترنمات ونغمات ومقامات ارباب موسیقی فرود اشت دیرلر آشاغی طوتمدی
دیمك اولور مولانا هاتفی بیت بجنبید آن كوه تمكین زجای * دران شور وغوغا فرود اشت
پای ك فورت ع واو مجهول وفتح راء مهمله ایله بمعنی صورت میر نظمی در وصف خانه بیت
فُج تماشا كنان از صفا بخش بود * بدیوار فورت همه نقش بود ك مع الجیم * فج ع اشاغی صارقمش
دوداق دومنك وغیریتك كذا فی فرهنك جهانكیری ك فجفج ع ضم فائین وسكون جیمین ایله
فسلدی كه فسافس وفس فس دخی دیرلر حضرت مولانا قدس سره بیت چونكه این را
پیشه كرد وبر دوام * فجفجی در شهر افتاد وعوام * عربیده الفجفاج والفجافج بالفتح چوق
سویلیش كثیر الكلام معناسنه ك فرنج ع ضم راء مهمله وسكون نونله ایكی معنایه در اول
آغز چوره سی كه پوز وتفوز وپر پوش دخی دیرلر استاد رودكی بیت سر فرو كردم میان انجمن
از فرنج منش نخشم آمد مكر * شمس فخری * قطعه * آنچنان مولعند در هیجا * دوستانش
بخون دشمن فنج * كه چو تشنه بروز كرم در آب * همه در خون نهند لنج وفرنج * ثانی اغاجك
تازه داللری بیوملك ایچون توجه دالنی كسمكه دیرلر فرهانج معناسنه مجمع الفرسده بمعنی كابوس
مسطوردر ك فنج ع سكون نونله اوچ معنایه در اول بمعنی حریص شمس فخری بیت
آنچنان مولعند در هیجا * دوستانش بخون دشمن فنج * ثانی قویروغی كسمك اتمك ثالث
ولایت زنكبارده برشهر آدیدر آدمیسی غایت سیاه اولور مجمع الفرسده خایه سی دبه ودخی
زشت معناسنه مسطوردر ك فوشنج ع سكون واو ونون وفتح شین معجمه ایله شهر هراة
قربنده بر بیوك قصبه آدیدر اما هاتفی تیمور نامه ده شهر اولمق اوزره یازار * مثنوی * نخست
آن شتابنده ابر ستیز * بر اطراف فوشنج شد ژاله ریز * نه كل ماند آنجا سلامت نه خار *
فرو ریخت آن ژاله بر كشت زار * زنا بجردی چونكه فوشنجیان * ببستند در كین سلطان میان
فُخ چواز كار فوشنج پرداختند * بسوی هری رایت افراختند ك مع الخاء المعجمه * فخ ع آغز
طماقلیم كه سركش آتلره اوروب باشنی ضبط ایدرلر ابو المعانی بیت كر كنند سر كشی بطاعت او
فُد فخ زند در دهان چرخ قضا ك مع الدال المهمله * فرزد ع ضم راء مهمله وسكون زاء معجمه ایله
صو یوزنده پیدا اولان سبزه كه یازوقیش قوریموب طورور شمس فخری بیت زفیض كفت
كشت زار امید * بود تازه دایم چو بستان فرزد ك فرود ع ضم راء مهمله وواو معروفله درت
معنایه كلور اول نام پسر سیاوش حكیم فردوسی بیت پس آكاهی آمد بنزد فرود * كه شد
روی خورشید تابان كبود * ثانی برشته وبریان حكیم سوزنی * قطعه * عناورنج دل تو
نهفته نتوان داشت * چنانكه نتوان خورشید را بكل اندود * اكرچه زین غم وزین رنج ودرد
نا كذران * دلت بر آتش حسرت كباب كشت وفرود * ثالث بمعنی فرو یعنی اشاغی حكیم اسدی
بیت فرود آمد زپشت پاره چون باد * چو سبزه بوسه زد بر پای شمشاد * رابع فرود اشت
معناسنه مولانا هاتفی بیت سری كو نیامد بقیصر فرود * بخواری بخاك ره افتاده بود *
ك فروزد ع ضم راء مهمله وفتح زاء معجمه ایله افروزیدن لفظندن فعل مضارعدر یاقر ویاندرر
ویانر معناسنه چغتای لساننده اور تانور دیرلر یانر دیمك اولور نتكم میر علیشیر بیت میندا
پیراوتن ركه كردم اورسام افلاك اورتانور * ایسر اسام كونكلومدا جان وجسم غمناك اورتانور *

فسرد ضم سین وسکون راء مهملتین ایله بمعنی شکاری ودخی فسردن لفظندن فعل ماضیدر
کذا فی الادات   فنود   ضم نون وواو معروفله درت معنایه در اول اعتماد والتجا معناسنه
شمس فخری بیت فنودم نیست ای شه کامران * فنود از تو دارم بعمر دراز * ثانی آرام
وآسایش معناسنه در مصدری فنودندر ثالث فریفته وغره شلك که بفنود یعنی فریفته شد
استاد رودکی بیت بفنود تم بدرم وآب زمین * دل برخرد وعلم بدانش بفنود * رابع اول
کمسنه یه دیرلر که یوریمکله وسویلمکله توقف ایلمیه وسخن سبکنه قدرتی اولمیه مجمع الفرس

مع الراء المهمله * فتور   ضم تاء مثناة ایله کسل وسستی معناسنه عربیدر
میرنظمی بیت همیشه شوی دز صفا وسرور * بطبع لطیفت نیاید فتور   فجر   فتح جیمله
بر کمسنه یه صاحب اواق معناسنه وجوانمردلك معناسنه ودخی بعض نسخه ده طوپوق معناسنه
مرویدر   فرفور   سکون راء مهمله وضم فا وواو معروفله قراقروت که کشك سیاه و پینو
دخی دیرلر   فغنشور   فتح غین وسکون نون وضم شین معجمتین ایله مملکت چینده بر شهر
آدیدر خلقی غایت محبوب وبی نظیر دلبرلری چوق اولور پادشاهلرینه فرشیوه دیرلر حکیم اسدی
بیت بشهر فغنشور شد پادشاه * بز دخیمه کردش هم از کرد راه   فنور   ضم نونله بمعنی
جدایی یعنی آیریلق کذا فی المجمع وفرهنك میرزا ابراهیم   فور   بوزن نور اوچ معنایه در
اول رنك خاکستری هرنه ده اولورسه ثانی موردیدکلری اغاج یپراغی ثالث شهر کتوج
پادشاهنك آدیدر که اسکندر آنی هلاك ایلدی حکیم سنایی بیت بود طبع ز نظم ونثر فتور *
چون ز اسکندر مظفر فور * کذا فی فرهنك جهانکیری بو معنایه مولانا هاتفی بیت بلرزید
کینی ز سم ستور * فتاد افسر از فرق فغفور وفور * مؤید الفضلاده یعنی رنك سرخ پژمرده
یعنی صحیح قرمزی اولمیه   مع الزاء المعجمه * فرز   سکون راء مهمله ایله براوتدر دردشکم
یعنی یورك بورنیسی که عربیده مغص دیرلر غایت نافعدر اغلاسی چیندیارندن اولور بعض نسخه ده
اکیردیو یازمشلر وفرهنك جهانکیریده زاء فارسیله مسطوردر ناصر خسرو * قطعه * که دانست
کین تلخ ناخوش هلیله * حرارت براندز ترکیب انسان * که فرمود ز اول که دردشکم را * فرز باید
از چین واز روم والان   فروز   ضم راء مهمله وواو معروفله نور وضیا وروشنی معناسنه حضرت
مولانا قدس سره بیت اندك اندك خوی کن با نور روز * ورنه خفاشی بمانی بی فروز * وافروختن
لفظندن صیغهٔ امر ووصف ترکیبی اولور دلفروز وعالمفروز کبی   فوز   واو مجهول ایله
اوچ معنایه کلور اول اغز چوره سی که پوز وبدفوز دخی دیرلر حکیم سنایی * مثنوی * دینی
از دین همیشه آزردست * کاب دینی جمال او بردست * دور دار دشب خود از دوزش *
که بترسد که بشکند فوزش * ثانی غلبه وهجوم معناسنه حکیم سوزنی بیت بمروشاهجان باشی
تو آنکه * که ابجال الشکر سرما کند فوز * ثالث صدای جماع که محل مجامعتده ظاهر اولان آواز
معهود حکیم سوزنی * قطعه * من ودو یارك من نازرا بحجره بریم * همیکشیم سبوز وهمیکشیم
سبوز * چنان کشیم وچنان در بریم ما همه شب * که خواب ناید همسایه را زفوز افوز *
عربیده فتح فا وسکون واو ایله بمعنی رسیدن وفیروزی یافتن ورفتن ورستن معنالرینه در
مع السین المهمله * فرس   سکون راء مهمله ایله ولایت فارسه منسوب اولان آدم

فُر
فُز
فُس

آدم ولسان بولغت که فرس دان وفرس خوان دیرلر میرنظمی . بیت که ازما ازسر تحقیق پرسی
که ما فرس وزبان ماست فرسی ل فسوس ع ضم سین مهمله وواو معروفله دورت معنایه کلور
اول مسخره ثانی دریغ که حیف معناسنه بو ایکی معنایه ابوشکور . بیت دیو بکرفته مرترا
بفسوس * برزبان عربی فال فسوس * ثالث نام دار الملك دقیانوس شاه در حکیم سنایی
بیت حال اصحاب کهف ودقیانوس * قصه بخساوس وشهر فسوس * رابع خرده بغه وصدف
ایله اشانمش ایشلر که فسوسکاری دیرلر ل فوردیوس ع سکون واوین ونون وفتح را وکسر
دال مهملتین وضم یای تحتانیله برشهر آدیدر کذا فی المجمع ل مع الشین المعجمة * فش ع فُش
بال اسب وبنال هر چیز یعنی هر نسنه نك قویروغی عربیله کی ذنب معناسنه در کذا فی مجمع الفرس
بومعنایه حکیم خاقانی * مسمط * هرموی رخشت رستمی مدهامتان فش آدمی * طاس
زرش هر پرچمی از زلف حور داشته ل مع العین المهمله * فقاع ع فتح قافله برنوع فُع
شربتدر که شربجیسنه فقاعی دیرلر ل فقع ع فتح قافله لاف معناسنه در که لاف زنه
فقع کشاد دیرلر حکیم خاقانی . بیت چرخ شد انی زلبش دوش فقع کشادو کفت * اینست
نسیم مشکباش اینست فقاع سکری ل مع الغین المعجمة * فراغ ع فتح راء مهمله ایله بمعنی فُغ
تابش وروشن که فروغ دیمکله مشهوردر حکیم قطران ارموی * قطعه * ازمهر جود نیست
بچیزی دکرش میل * در شغل ملك نیست بچیزیش دکر فراغ * ازخوی او برند کل ونسترن نسیم
وزروی او کرند مه ومهر رومی فراغ ل فروغ ع ضم راء مهمله وواو معروفله ضیا وروشنی کمال
اسمعیل . بیت شب سیاه فروغ بیاض دیوارش * موذنان را ازصبح درکمان افکند * خواجه
حافظ . بیت ای فروغ حسن ماه ازروی رخشان شما * آب روی خوبی ازچاه زنخدان شما *
خواجه سلمان . بیت فروغ رای رایت کرفتند برنیر مشب کردد * زروز آخر خرداد روشن ترشب
یلدا ل فغ ع اصلنده بت معناسنه در که جمعنه فغان دیرلر کیدرك برسبیل استعاره جوان
خوش صورت ومحبوب خوب خلقته علم اولدی ماوراء النهر لسانیدر استاد عنصری . بیت
کل ازرویش بردکونه بهنکام بهار اندر * فغ ازچهره اش بردصورت بغفوری بهار اندر * بها او
ثانی بتخانه معناسنه در وله ایضا . بیت کفتم فغان کنم زتو ای بت هزار بار * کفتا که ازفغان بود
اندرجهان فغان * بدیهی کوید . بیت آن جنینی بکاز چین دوز لفش * هم فغ هم فغ پرست ازو
بفغانست * شمس فخری . بیت باد بر پستر عنار بخور * دورازنیکخواه ویاری وفغ * پادشاه
صرایلرینه وبتخانه یه فغستان دیدکلری بوندندر ل مع الکاف * فراك ع فتح راء مهمله ایله فُك
بمعنی پشت یعنی ارقه عربیله ظهر معناسنه در میرنظمی . بیت دید شخصی آمد ازکوه تا بناك
پشته واره می نهاده برفراك ل فرونجك ع ضم راء مهمله وسکون نون وفتح جیمله ایکی معنایه در
اول فرنجك مرقوم معناسنه در ثانی اطراف دهن کذا فی فرهنك جهانکیری ل فغاك ع فتح
غین معجمه ایله ایکی معنایه در اول ابله ونادان ثانی بمعنی حرامزده استاد دقیقی . بیت آن کت
کلوخ روی لقب کرد خوب کرد * زیرا لقب کران نبود بردل فغاك ل فنوك ع ضم نونله اونکولك
معناسنه ل فورك ع فتح راء مهمله ایله شاه کنوج قزینك آدیدر . بهرام کور حباله ازدواجه
کتورمشیدی شیخ نظامی . بیت دختر رای هند فورك نام * پیکر خوبتر زماه تمام ل مع اللام فُل

فُل

ق فرغل وفرغول ع كلاهما بسكون الراء المهملة وضم الغين المعجمة ايله ايشی تأخير وادايه تكاسل ايلمك معناسنه در ابو المعانی بيت بجان منتظر امر تست انس وملك * بخدمت تواد ارامی يكنند فرغل ق فروهل ع ضم راء مهمله وكسرها ايله اشاغی صاليور معناسنه صيغهٔ امر اولور * مصرع * يا مجری بر آور يا برقی فروهل * فروآشاغيد روهل امردر قويو ير ديمك معناسنه لفظ مركب اولور ق فلفل ع معروف سياه بوبر در عربيده رفار سيده دخی مستعمل در ق فل ع لام مشدده ايله ياسمن كبی بر شكوفه در اما قيمز ذرغايت خوشبو در بغداده رزاقی ديرلر بر معتبر شكوفه در مجمع الفرسده نيلوفر اولمق اوزره مرويدر فرهنك ميرزا ابراهيمده وادات الفضلاده بيخ نيلوفر وچوب درخت آبی منقولدر ق فوفل ع واو معروف وفتح فايله جوز بوايه مشابه بر نسنه در قرمزی اولور طعمی عفصی در اماديش ديبی شيش اولسه آنی محكم ايدوب اوزرينه باصه لر فی الحال دفع ايدر وديشی بياض وتابناك وابنجو كبی ايدر ومتزلزل اولان اسنانی محكم ايدر ق فول ع واو معروفله فيك ديدكلری قره دانه در صغر ودوه علفی در عربيده باقله يه فول ديرلر ق مع الميم * قدم ع ضم دال مهمله ايله عاقبت وانجام معناسنه در شمس فخری بيت كركند آن شاه دوران تربيت * كار دانش نيك كردد باقدم ق مع النون * فرختن ع ضم

فُم

فُن

راء مهمله وسكون خاء معجمه وفتح تاء مثناة ايله مخفف فروختن در ق فروآمدن ع ضم راء مهمله ايله آشاغی كلمك مولانا هاتفی بيت فروآمد از كوه آن سيل تيز * كه از پيش او كوه كردی ستيز ق فروآوردن ع آشاغی كتورمك ودخی يوتمق عربيده بلع معناسنه شاعر بيت فروآورد آندم باروبنكاه * دران صحرا زده فی الحال خركاه ق فرآوريدن ع متعدیٔ فروآوردن در ق فروبردن ع ضم راء مهمله وباء موحده ايله اشاغی ايلتمك ويوتمق معناسنه مصدر در مولانا هاتفی بيت فرو برد سر دركريبان فراغ * فرو مرد آسودكیٔ چراغ ق فروبرانيدن ع متعدیٔ فروبردن در ق فروبستن ع آشاغی بغلق معناسنه مولانا هاتفی بيت همانده فروبست بر دجله پل * كه دركرد از پل زبيم مغل ق فروبستيدن ع متعدیٔ فروبستن در ق فروتن ع ضم راء مهمله وواو معروف وفتح تاء مثناة ايله تواضع يعنی آلچقلق استاد لطيفی بيت فروتن باش وكبر وكينه بكذار * كه يابی در بزركی قدر ومقدار ق فروختن ع ضم راء مهمله وواو معروف وسكون خاء معجمه ايله صاتمق بيع معناسنه بو لغت ايكی معنايه ايكی وجهله استعمال اولنور صاتمق معناسنه مستقبلنده خاشينه قلب اولنوب فروشد ديلور كمال خجندی بيت باب بايد مكس بكرفته شيرينی فروشانرا * چو لبهای تو در عشوه شكر بفروختن كيرد * ويرو جهی ياقمق معناسنه اولدقده مستقبلنده خا زايه قلب اولنوب فروزد وفروزنده ديرلر خواجه سلمان بيت مرا چو روز وشب آتش فروختن كارست * يقين كه كرم بوذ در جحيم بار ارست * چغتای لساننده صاتی صاتدی ديمك اولور رسبعهٔ سياره ده دلارامی خواجه سی صاتدوغی يرده ايدر بيت بنا نی يار ماقفه ساتی خواجهٔ خس * كيم بو سودانی تاجر ايتكای وبس ق فروخوردن ع بر نسنه يی يبوب يوتمق وصوبی زمين ايچمك معناسنه ق فروداشتن ع ضم را وفتح داله مهملتين ايله اشاغی طوتمق وحفظ ايلمك نكه داشتن معناسنه مولانا هاتفی بيت سپهر سرش عادل زورمند * فروداشت از بهر دفع كزند ق فرودآمدن ع قونمق ويره اينمك

اینمك مثلا آتدن اینمکه ازاسب فرود آمدیرلر مولاناهاتفی بیت فرود آمدند آن دوانجم سپاه * برافراختند ازدوسو بارگاه ❊ فرود آوردن ❊ فرو آوردن مرقوم وفرو بردن معنالرینه اشاغی کتورمك واشاغی اینمك معناسنه‌در مولاناهاتفی بیت فرود آورم که گران گرزرا * کمر بشکنم کوه البرزرا * وآتدن ایندرمك معناسنه که جغتای لسانینده آختارماق دیرلر میرعلیشیر بیت تیغ ایلا خاکی تیتیمنی هرطرف یاردینك کیلیب * نقد جان آلماقغه بو توفراغنی آختاردینك کیلیب ❊ فرودین ❊ ضم را وواو معروف وکسر دال مهملتین ایله باد دبورکه جانب غربدن اسر شمس فخری بیت زباد خلق اودر باغ و بستان * دم عیسی بود باد فرودین ❊ فرورفتن ❊ ضم راء اول وفتح ثانیله صویه طالمق وفکره وارمق وذوق وعشرته مشغول اولمق وضم راء ثانیله سپورمك معناسنه‌در مولاناهاتفی بیت فرورفت بوران بجاروب مهر * غبار شب ازکارگاه سپهر ❊ فروشاندن ❊ ضم راء مهمله وفتح شین معجمه ایله یعنی دورکردن کذا فی المجمع ❊ فروشیدن ❊ صاتمق فروختن معناسنه ابو المعانی * رباعی * آن دل که گذشته هنوز ناز فروشد * ویران شده مسجد شود وساز فروشد * دی سالی خرید است بابج هستی عشاق * کالای کسادکس بخرو باز فروشد ❊ فرونهادن ❊ ایکی معنایه‌در اول محسوسا برنسنه‌یی اشاغی قومق ثانی معنا برنسنه‌یی حساب کبی وعجب وغرور وحسن وجمالی اشاغی قومق یعنی فارغ اولمق ❊ فروهشتن ❊ ضم راء مهمله وکسر ها وسکون شین معجمه ایله رسن وگیسو و زلف وامثالی نسنه‌لری صارقتمق و صالندرمق وصالیویرمك معنالرینه مصدردر مولاناهاتفی بیت فروهشت پرچم زطوق چمش * شده فتح دلداره پرچمش ❊ فروهلیدن ❊ ضم راء مهمله وکسر ها ولام وسکون یای تحتانیله گذاشتن وافکندن یعنی قومق وبراقمق وصالیویرمك کذا فی المجمع ❊ فروهیختن ❊ مفتوحه‌ده ذکری مرور ایدن فرهیختن معنالریله مترادفدر ❊ فروهیدن ❊ ضم راء مهمله وواو معروف وکسر یای تحتانیله عاقل وزیرك ومؤدب اولمق ❊ فزودن ❊ ضم زاء معجمه وواو معروف وفتح دال مهمله ایله آرتمق افزودن کبی ❊ فژولیدن ❊ ضم زاء فارسی وواو معروف وکسر لام ایله قیزدرمق یعنی تحریك و تحریص ایلمك یعنی برمصلحته تحریك ایدوب تقیدسز اولمق ایله یاپشدرمق ❊ فزون ❊ ضم زاء معجمه ایله آرتق زیاده معناسنه حکیم فردوسی بیت زبیژن فزون بود هومان بزور * چه سود از فزونی چو برگشت هور * بو معنایه افزون دخی دیرلر اگرچه بیشی دخی زیاده‌در اما فرقلری بودرکه آرتمق ایله زیاده اولانه افزون دیرلر وابتدا زیاده اولان نسنه‌یه بیشی افزون دیرلر ❊ فسردن ❊ ضم سین وسکون را وفتح دال مهملات ایله طوکمق انجماد معناسنه‌در ❊ فسوجن ❊ ضم سین مهمله وفتح جیمله برنوع طعامدر کیلانه مخصوص اول ولایتلرده متعارفدر ❊ فسون ❊ ضم سین مهمله وواو معروفله تعویذکه اطفالی حفظ ایچون یازوب باشنه دیکرلر واوقیوب اوفورلر وسحر کبی اوقودقلری نسنه مولاناهاتفی بیت نه آن عذرها مهر پیوندماست * سراسر فسون زبان بند ماست * ویری دعوتی ایچون واجنه‌یی دفع ایچون حاصلی سحر وافسون دیدکلریدر حضرت مولانا قدس سره بیت روان شد زره شیشه صدهزارپری * چو پری قنینه بخواند فسون احیانا * ومکر وسحر معناسنه شیخ نظامی

بيت فسون چند باخواهش برآمود * فسون كردنش بابلى كى كند سود لغ فشردن مع ضم
شين معجمه ايله صقمق عصر معناسنه ابو المعانى بيت چنان فشرده را دست تيز و چابك غم *
نماند هيچ رطوبت سراسر تن من لغ فغان مع بو زن ومعنى مغان جمع فغ ومغان جمع مغ در
محبوبان ودلبران معناسنه در استاد عنصرى بيت كفتم فغان كنم ز تواى فغ هزار بار * كفتا كه
از فغان بود اندر جهان فغان * لسان فرغانيه بتان ديمكدر و ماوراء النهرده مست ديمكدر
لغ فغستان مع كسر غين معجمه وسكون سين مهمله وفتح تاء مثناة ايله بمعنى بتخانه وحرمسراى
پادشاهان اول اجلدن كه محبوبان كل اندام ودلبران سرو خرام بلكه بت سيمين تن وصنم نازك بدن
بيحد ونهايه اولمغله بتخانه علمنه انيازو نوسبيدن كنايه پردازاولمشلر فغ بت وستان اسم مكان در
كلستان وچمنستان كبى حكيم فردوسى بيت فرستش بسوى شبستان خويش * پرخواهران
وفغستان خويش * حكيم اسدى بيت شه چين جدا با فغستان درخت * همى رفت بر پيل
وباتاج وتخت * كاهى جوان خوب صورت ودلبر محبوب سيرته دخى فغستان ديرلر بو معنى
لغت جهتيله ذكل كنايه ايله تصرف در كه مجمع حسن وخوبى ومعدن آثار محبوبى اولدوغى
تقريبيله حكيم فردوسى در صفت آوردن دختر كند هند بخدمت اسكندر بيت فغستان
برآمد بمشكوى شاه * يكى تاج بر سر زمشك سياه لغ فنانيدن مع فتح نون اول وكسر ثانى
وسكون ياى تحتانيه ايله سوبلركن ودخى كيدركن توقف ايدوب طورمق ميرنظمى بيت
بكوشش وقت رفتن همچو بادم * چو بازآيم فنا نيدن بهر دم * ودخى تانى وعقل ايله حركت
ايلمك لغ فنودن مع ضم نون ايله فنانيدن معناسنه در استاد لطيفى بيت من همچو زله زار
و نزارم كه دوش وى * ميكرد ناله بر سر شاخى همى فنود * خسروانى بيت آفرين باد
بر سر قلمش * سر دريا بكاربرد بفنود * ودخى غره اولمق وآلدانمق معناسنه استاد رودكى بيت
بفنود ست جهان برد رهم آب و زمى * دل تو بر خرد ودانش وخوبى بفنود لغ فوران مع سكون
واو وفتح راء مهمله ايله شهر كنوج آديدر پوران دخى ديرلر لغ فوريان مع سكون واو وكسر راء
مهمله وفتح ياى تحتانيه ايله شهركه وجله متوسطى اولان خلقه ديرلر لغ فوردكان مع واو معروف
وسكون را وفتح دال مهملتين وكاف فارسيله لغ فورديان مع واو معروف وسكون را وكسر
دال مهملتين وفتح ياى تحتانيه ايله كلاهما بمعنى خمسه مسترقه كونلريدر كه آباناهك آخرنده بش
كوندر تعريف ايدوب فوردجان ديرلر مجملا خمسه مسترقه ديوب برآدقومشلر بونلردر كه
بو ترتيب اوزره اهنود اشنود اسفندمد خشت هشتويش ديرلر وبو معنالرى دخى شهر
ساكنى در لغ فوردين مع مختصر فروردين در كه برآى آديدر منوچهرى بيت حاسدم
بر من همى خويشى كند اين زو خطا مست * بفسرد چون بشكفد كل پيش ماه فوردين * عبد
الواسع جبلى بيت خورد بايد باده همرنك بوى كل كنون * چون چمن خالى شد از كلهاى ماه
فوردين لغ فوردين مع فوردين مرقومدن اختصار اولنمشدر لغ فورثان مع سكون
واو وفتح زاء فارسيله صداى مهيب معناسنه شمس فخرى بيت ز ترس زهره مريخ آب كردد
اكر * باسمان رسد از سهم كين تو فورثان لغ فوكان مع فتح كاف ايله فقاع معناسنه شمس فخرى
بيت چو نام تو شنود جان چنان جهد ز سرش * حسود را كه كسى بركند سر فوكان * فقاع كه

ففاع كه شربتدر شربجيلرك معتادلرى آغزى طار بوينى اوزون شيشه كه ايچنه شربت قويوب
تازه نورسلر ايچرلر ﴿ل﴾ مع الواو * فرو ﴿ع﴾ ضم راء مهمله واخفاء واو ايله درت معنايه كلور اول
اشاغى كه عربيده تحت معناسنه در فرود آمدن وفرو بردن ديرلر ثانى يوتمق بلع معناسنه
شاعر بيت دشنه بجكر فرو توان خورد * نتوان فرو چون زدن درد * ثالث صويه
طالمق غطس معناسنه رابع معناى زايد يعنى زياده بر كلمه در انجق تحسين ادا ايچون ايراد
ايدرلر آنسز دخى معنى تمام اولور . استاد بيت چه خسبى چند اى صبح سيه روى * باب
چشم من رخ رافرو شوى * بو بيتده زايد واقع اولمشدر يالكز شوى ايله ده سوز تمام اولور ﴿ل﴾ فو فو ﴿ع﴾
يعنى فر وفرفره مرقومين يعنى شتاب ﴿ل﴾ مع الهاء * فتوده ﴿ع﴾ ضم تاء مثناة ايله فريفته
ومغرور ودنيا معناسنه كذا فى فرهنك جهانكيرى ﴿ل﴾ فجفجه ﴿ع﴾ سكون جيم اول وفتح ثانى
وضم فا ايله محتى صو يلشلن سوزه ديرلر فجفج مرقوم معناسنه حضرت مولانا قدس سره
بيت فجفجه افتاده ور مردوزن * قدر پشه ميخورد اين پيل تن ﴿ل﴾ فخره وفخفره ﴿ع﴾ كلاهما
بسكون الخاء المعجمتين وفتح الراءين المهملتين كوفلى اتمك وشب مانده طعامه ديرلر ميرنظمى
بيت هر طعام ونان كه باشد فخفره * خوردن آن باعث عز وفره ﴿ل﴾ فراته ﴿ع﴾ فتح راء مهمله
وتاء مثناة ايله كوفتركه اوزمى صقوب صونى محكم قيناد وب ايچنه بر مقدار نشاسته قويوب
قاتيلندقده براوزرينه دوكوب قوريدقده پارچه پارچه كسرلر بعض يرده كسمه ديرلر ابو المعانى
بيت زآب تلخ انكور خواهم من مدلم * كرچه شيرينى فراته باشدش ﴿ل﴾ فراغه ﴿ع﴾ فتح راء مهمله
وغين معجمه ايله قلم صيله جك بز اولسون چوقه پاره لرى اولسون ﴿ل﴾ فرستوه ﴿ع﴾ كسر را
وسكون سين مهملتين وواو معروف وضم تاء مثناة ايله شهر فغنشور پادشاهنك اسميدر
حكيم اسدى بيت فرستوه شاه فغنشور بود * كز اختر بشاهيش منشور بود ﴿ل﴾ فروخته وفروغله ﴿ع﴾
كلاهما بضم الراء المهمله وسكون الواو والخاء والغين المعجمتين بمعنى فروزنده ودرخشان يعنى يانيجى
وآيدنلق ويريجى كذا فى المجمع ﴿ل﴾ فروزنده ﴿ع﴾ ضم راء مهمله وسكون واو ونون وفتح زاء معجمه
ايله اسم فاعل صيغه سيدر آچيجى ويقيجى ويانيجى معناسنه مولانا جامى بيت نقطهايش
چوفروزنده نجوم * بشياطين قوى الوهم رجوم ﴿ل﴾ فروزينه ﴿ع﴾ ضم راء مهمله وكسر زاء
معجمه وسكون ياى تحتانى وفتح نون ايله بمعنى آتش زنه وآتش برك يعنى چاقمق بعض فرهنكده
آتش موشمش خس وخاشاك مولانا جامى بيت شررى راكه جست زآهن وسنك *
فروزينه مشكلست درنك * بو بيتدن فاولمق فهم اولنور ﴿ل﴾ فروشه ﴿ع﴾ ضم راء مهمله وواو معروف
وفتح شين معجمه ايله بمعنى افروشه مرقوم يعنى حلواى خانكى ﴿ل﴾ فرومانده ﴿ع﴾ ضم راء مهمله
وفتح ميم وسكون نون ايله عاجز ومتحير معناسنه مولانا هاتفى بيت فرومانده حيران دران رستخيز *
نه راى ستيزه نه راه كريز ﴿ل﴾ فرومايه ﴿ع﴾ ضم راء مهمله وفتح ميم وباى تحتانيه اصلى آچق
يعنى حسب ونسب صاحبى اولميوب مجهول الاصل اولان كسنه معناسنه شيخ سعدى بيت
بافر ومايه روزكار مبر * كز نى بوريا شكر نخورى ﴿ل﴾ فروهخته ﴿ع﴾ ضم راء مهمله وفتح ها وتاء
مثناة وسكون خاء معجمه ايله بمعنى آمله يعنى كلش ﴿ل﴾ فروهشته ﴿ع﴾ كسر ها وسكون شين معجمه
وفتح تاء مثناة ايله اشاغى صارقمش زلف وطره دستار وامثالى وبوروناوجى وآلت دوداق

وهر نه که صار قغه صالح اوله آنده استعمال اولنور ابوالمعانی بیت سر یعنی کدفروهشته بلب *
آب فروهشته چنان برسینه ن فروهنده ع ضم زاء مهمله وکسر ها وسکون نونله بمعنی فرشته
کذا فی فرهنك جهانکیری ن فروهیده ع ضم راء مهمله وکسر ها وسکون یای تحتانیله ایکی
معنایه در اول ظاهر وآشکار معناسنه استاد عنصری بیت هرکه فرهنك از وفروهیده است *
تیز مغز ی از ونکوهیده است * ثانی شکوه وآهسته یعنی تمکین ومتانت اوزره حرکت ایدنه
دیرلر وعاقل وزیرك معناسنه شمس فخری * قطعه * دولت ونصرت وسعادت را *
نیست کاری بغیر جز وبده * تا که باشند معتکف باشند * بر در خسرو فرهیده ن فسرده ع
ضم سین وسکون را وفتح دال مهملات ایله ایکی معنایه در اول افسرده یعنی طوکمش عریبه
منجمد معناسنه حضرت مولانا قدس سره بیت کرد اولی دست چون درخون من *
خون من در دست لولی بفسرد * کمال اسمعیل در صفت سرما بیت دوده نهافسرده آب دهن
از دم سرد همچو یخ آنست * ثانی شکاری معناسنه در ن فسره ع سکون سین
وفتح راء مهملتین ایله بمعنی لرزه کذا فی المؤید بو معنایه میر نظمی در حسب حال عاشق بیت
بکیرد فسره وقت دیدنش را * نماند تاب از لرزیدنش را ن فکه ع فتح کافله مجالس
ومحافلده وبعض ضیافت کبار وسورلرده مخصوصا چاشنکیرلك ایدنه دیرلر کذا فی فرهنك
جهانکیری ن فله ع لامك تشدیدی ایله ده تخفیفی ایله ده جایزدر قویونك آغزی که سودندن
ایدرلر وکسر فا ایله ده منقولدر اما تحفة الاحبابده پنیر تازه دیو بوبیته تمسك اولمش استاد
منوچهری بیت نوای مطربان داریم وربطهای کوپغه * منساعدنسا قیانی داریم وساعدهای
چون فله * یعنی فله کبی ن فنجه ع سکون نون وفتح جیمله منوبالك حدیث معناسنه
میر نظمی * مثنوی * چرا کشتی همیشه همچو فنجه * بزبند آن شکر لبهای فنجه * اکرچه
نامه شی نیکمنت اما * چو جای فنجه آید فنجه اولی ن فوته ع واو معروف وفتح تاء مثناة
ایله پشتمال که حریمده فوطه دیرلر حکیم شیرازی * قطعه * صحن حمام رسلك رضوانست * کرچه
بنیاد اوست از کج وخشت * ماهرویان دروچو غلمانند * فوتها پرز ظلهای بهشت * مولانا
جامی عربی عبارتله فوطه استعمال ایلمش بیت جامه وفوطه چه پوشدی چو مکس * پر بهر
خوان چه کشایی بهوس ن فوده ع فتح دال مهمله ایله آبکامه نك تازه سی تعریبا یعنی
قودج دیدیلر وآبکامه دیو بغدای وآرپه اونی اعلی حموله یوغروب طوزسز وماية سز خمیرینی
قرص ایدوب اورته سین دلوب انجیر یپراغنه صاروب برنسنه ایچنه قویوب کولکده موقوروفیب
ستفارزده وسلفیر محالرده استعمال ایدرلر ن فوژه ع واو معروف وفتح زاء فارسیله کوز
قرقومك معناسی اولیله مترادفدر یعنی آغز چوره منی حکیم سوزنی بیت بشعر صدیبه دلفروز
من تکر منکر * بریش سبلتو بتفوزورنك فوزه من ن فومه ع فتح واو مشدد ایله قزل
بویه که آنکله ابریشم بویادلر ن مع الیاء المثناة * فروتی ع ضم راء مهمله وواو معروف فُ ی
وفتح تاء مثناة وکسر نونله آچقلق کوسترمك یعنی دون وسفله اولمق معناسنه نتکم دیمشلردر
* مصرع * فروتی مکن وهمت بلند بکوش ن فسوسکاری ع صدف وبغه وقور بشوق
ایله خرده اشلمش طوغرامه جی ایشی ومنده حی بوادایله در ن باب القاف المفتوحة مع الالف ق

۲۱۹ قَ ا مع الالف * قبا ع قفتانك مخصوص علميدر كرك پنبه لی اولسون كرك اولمسون مولانا جامی
بيت سرو قدش ز قبا يافته زيب * عقل را نركس او داده فريب * ديكر وله بيت نه من زان
ميكشم دامن ز زايت * كه روز جنك تنك آيد قبايت * قباتنك آيد ضرب مثلدر مضطرب
اولمقدن كنايه در وقباده اوك آچق اولمق شرطدر برآدم بتون اثوابنك اوكنی يرتوب آچسه
جامه قبا كرد ديرلر خواجه حافظ بيت چون كل از نكهت او جامه قبا كن حافظ * وان قبا دررۀ
آن قامت چالاك انداز * عربيده بالمد والقصر والتخفيف قفتان معناسنه در وتشديد ايله ابجه
بللی وآرق عورته ديرلر ی قبيطا ع كسر باء موحده وسكون ياء تحتانی ايله بادهوا
معناسنه در ابو المعانی بيت كار من بوده غم وناله وزاری هردم * پس ازين زندكيم بوده قبيطا
آخر * ضم قافله وفتح باء موحده وطاء مهمله وسكون يای تحتانيله عربيده آق حلوايه ديرلر عند
البعض دبله دركه خميردن ايدرلر ی قراسيا ع فتح را ويای تحتانی وكسر سينين مهملتين ايله
بوستانی كوكم كه لطيف وسياه اولور عربيده كراسه قراصياء حلو وفشنه يه قراصياء حامض ديرلر
ی قرانيا ع فتح راء مهمله وكسر نون بعده يای ساكنه ايله قزلجق ديدكلری يمشدر طبيعتی
بارد ويابسدر وزياده قبضيتی اولمغله سكر وياخود فايق عسل ايله خوشاب ايدرلر وبكمز ايله
ريچال ومرباسنی ايدرلر لطيف اولور حكيمی كويد بيت شود عارض اكر اسهال مفرط * قرانيا
بخور ريچال وخوشاب ی قربا ع سكون راء مهمله وفتح باء موحده ايله صقالده واقع اولان
بياض قللر خال كبی بياض نشان اولور كه ابتدادن قللری بياض بتر ی قرقسيا ع سكون را وسينين
مهملتين وفتح فاو يای تحتانيله بعض نسخه ده ی قرقسيا ع قافيرينه قاف واقع اولشدر برمارودر
عربيده كبابه ديرلر قرقسيون وقيسيان دخی ديرلر كذا فی المجمع ی قفا ع فتح فايله انسه
معناسنه در خواجه حسين ثنائی بيت كر بمثل جاكنی در پس آيينه شخص * بيند تمثال
خويش تافته رو بر قفا * موخر العنق معناسنه كه مذكر ومؤنثی برابردر ی قسا ع فتح سين
مهمله ايله بر شهر آديدر كذا فی المجمع ی قلونيا ع سكون لام وضم ميم وكسر نون وفتح يای
تحتانيله چام ساقزی ميرنظمی بيت نياز برك سبرقد رما بوده * ره آورد شبان قلونيا بود *
ی قلما ع سكون لام وفتح ميمله بمعنی فلاخن يعنی صپان كه صپان طاشنه قلماسنك ديرلر كذا فی
قَ ب المجمع ی مع الباء * قاب ع ايكی معنايه كلور اول آشق كه چارپا حيوانك آياقلرنده اولور
بجل دخی ديرلر ضم با وجيمله عربيده كعب ديرلر ثانی ظرف كه ايچنه ماكولات وسائر نسنه
قورلر چغتای لساننده ايديش ديرلر كسر الفله ميرعليشير بيت ساقيا چينی ايديش بيرلا
تكانت قيلما كيم * بی تكلف لارغه خوش آقتور صراحيدين سبو * وعربيده قاب ديو يايك
باشيله قبضه سی ارالغنه ديرلر يقال لكل قوس قابان ويقال القاب المقدار ويقال بينهما قاب
قوس ای مقدار قوس والقاب ايضا الفرخ ی قالب ع فتح لامله انسان وحيوانك بدنی كه كالبد
دخی ديرلر بعض نسخه لك نمونه سنه ده ديرلر عربيده ايوج واتك قالبی وكسر لامله بسر احمره
ديرلر شاعر بيت سبحان الله ز سر تا پايش * در قالب آرزوم ريخته ی قب ع قاب
مرقومدن اختصار اولنمشدر ی قصاب ع صاد مهمله مشدده ايله ايكی معنايه كلور
اول معروف عربيه وفارسيده مستعملدر شيخ سعدی بيت در تمنای كوشت مردن به *

از تقاضای زشت قصابان * ثانی نای زن معناسنه در میر نظمی بیت مجلس بوده
یك قصاب خوشدم * به بلبل نغمه خوانی کشت همدم * عربیده دخی دوکجی زمارکی وکسیجی
وپاره ایجی قطاع کبی یقال قصب القصاب الشاة اذا قطعها عضوا عضوا ل قصب ع فتح
صاد مهمله ایله عورات باشلرینه باغلدقلری سربند استاد عسجدی بیت بسنی قصب
ندر سرای دوست بهشتی زر * سه بوسه بده مارا ای دوست بدستاران * ودخی قلابدون
وصرمه معناسنه کلور وشیخ نظامی بیت مرا اوراکر سر صاحب کلاهست * مرا نیز از قصب
سربند شاهست * ثانی فتحتین ایله قاشش که معروفدر وابنجه کتان بزینه دیرلر وقوری یونجه
وشهر آدمیسنك وسط الخالنه واحلاسی قصبه کلور اما بو معنی مشهرك اورته حاللوسی درکه
قصبه دیرلر زیرا چوق اولسه مدینه آز اولسه قریه دینلور اوسط حاللوسی قصبه اولور واول
قامشن که آنی قلم ایدوب یازو یازرلر قصب الفارسی دیرلر وشکر قامشنه قصب الحبیبی دیرلر
وبورون کوکنه قصب الانف وقصب مخارج العین ومخارج النفس وغیرهم وسکون صاد مهمله ایله
کودن بغرسغی دیدکاری بیوك باغرسق ل قلب ع سکون لامله لغت مشترکه در بر قاج
معنایه استعمال اولنور اول آلوده غل وغش اولان زر وسیم وامثالی نسنه لر خواجه حافظ
بیت دلبدادمش بمژده وبخلت همیبرم * زین نقد قلب خویش که کرم نثار دوست * ثانی
یعنی دل ثالث بر حالدن بر حاله دوندرمك رابع لشکر صف باغلدقلرنده اورته ده اولان صفه
دیرلر که میمنه ومیسره وقلب وجناح دینلور مولانا هاتفی بیت شد آراسته قلب محشر نهیب *
زبیژن عقابان وبهمن رکیب * خامس منازل قمردن بر منزله اسمیدر عربیده مخصوص استعمال
اولنان معنالری یورك فواد کبی وعقل ودوندرمك ویقال خالص کل شیء واشرفه قلبه وقلب النخلة
لبها وضم قاف وسکون لامله بلازك سوارکبی وبر نوع بیلاندر اکا تشبیها قلب دیدیلر وفتح قاف
ولامله دوداق طشره سنه دورك اولمغله انقلاب الشفه معناسنه در ل مع التاء * قامت ع قت
بوی قد بالا دخی دیرلر سرو قد دلبره تشبیه ایدوب سرو قامت دیرلر وهر نسنه نك قدی قامة
الشیء کبی میر نظمی بیت کشیده قامت بالا چو عرعر * نهال قد موزون ناز پرور ل قت ع
بالتشدید قوری یونجه رطبه یابسه معناسنه وعند البعض علی الاطلاق نباتاته دیرلر ودخی
قوجیلیق ایتمك نمیمه کبی ویلان سویلمك ل قلفنت ع سکون لام وفتح قاف ونونله قره بویه
کوکینه رکه آنی دخی بویه ایدوب استعمال ایدرلر ل قنت ع فتح نونله میوه نك واوتك ایچندن
حاصل اولان قورت که قنك دخی دیرلر میر نظمی * مثنوی * درمیانشان یکی شد پیدا *
قنت میوه وکیاه آسا * آخر اوراتبه کند بی شك * چو شود در درون میوه قنك ل مع الجیم قج
ل قاج ع قاون وقارپوز وخیار وامثالی میوه نك دلیمی معناسنه در ل قبج ع فتح باء
موحده ایله ککلك که کبك دخی دیرلر عربیده بجل وقبجه دخی دیرلر میر نظمی بیت که نتواند قبج
آسا خرامد * اکر صد سال مرغی مشق دارد ل قلنج ع سکون لام ونون وفتح غین معجمه
ایله کلید وقپو حلقه سنی معناسنه وله بیت درا یامش همه کس بود بی رنج * که نبود حاجت
درا بقالنج ل قنج ع سکون نونله بوزن سنج بمعنی غنج مرقوم یعنی ناز وشیوه که حددن افزون
اوله زیرا محبوبه ناز وشیوه لازم جسندر اما حددن تجاوز ایتمیه تحفة الاحباب فرام فشردن

قشردن نسنه صقمق معناسنه در ل قنوج ع ضم نون مشدده ایله ولایت هندده دار الملك
یعنی تختگاه شاهان اولان شهرك آدیدر حکیم اسدی بیت تویی شاه قنوج ورای برین *
ز هندوستان تا بدریای چین * حکیم فردوسی بیت یکی کفت کین شاه روست وهند *
ز قنوج تا حد دریای سند ل مع الدال المهمله * قابولاد ع ضم باء موحده وواو معروف ولام
ایله طام کنارلرنده یغموردن محافظه دیوار ایچون یاپدقلری چیقاق کرك کوچك وکرك بیوك
اولسون قابولاد دخی دیرلر ابو المعانی بیت سر دیوار آورپهر حفظی * کند بال هما اور اقبولاد

قَ د

ل قاصد ع کسر صاد مهمله ایله پیك ومکتوب ایلدیجی عربیله استعمالی مشترکدر حکیم
شفایی * مصرع * شرمنده تراز قاصدم کرده کتابت * عربیله القصد البینة ووسط الشیء
اورته معناسنه کبی ودخی یسیر وقریب معنالرینه که نعتنده قاصد دیرلر ویقال القصد اتیان الشیء
وعربی شعرلرده دخی وارد اولور شیخ جمال الدین ابن بنانه بیت سبقت قاصد معناها وکنت
فی * الی المدام له بالسبق عادات ل قاورد ع فتح واو وسکون راء مهمله ایله متعارف بر نوع
حلوادر بسحاق اطعمه بیت دروه قاورد کشتم خرد ومرد * دل بجان آمد ازین ناوردو برد *
ثانی اول کسیه دیرلرکه هر ایشده سوز ایله غرالنه ل قاید ع کسر یای تحتانیه ایله پیشرو عسکر
بودخی عربیله اشتراکا استعمال اولنور مولانا جامی بیت شوق اکر قاید راحت نشود *
کعبه وصل پناهت نشود * عربیله چکیجی ویدیجی مثلا بر اعمایی یدوب کوتورن وقیون
سوریسنك اوکنجه یورین قیون یاخود کچی که کوسم دیرلر ل قبانمد ع فتح باء موحده ونونه
وضم ایله کپنك که یغموردن حفظ ایچون ارقیه آلورلر ابو المعانی بیت کاهی فلك زاطلس وسمور
میدهد * کاهی بندهد اهل دلا زا قبانمد * معنای ترکیبی کیجه قفتانی دیمك اولور ل قد ع
درت معنایه کلور اول بوی که قامت دخی دیرلر ثانی اوزون پرتماج که انکله ویکله اولور ثالث
جامه بچمك رابع درزی یوزمك که عربیده سلخ دیرلر لفظ قد عربیله مشترکدر یقال القد ایضا
الشق طولا ل قزاکند ع فتح زاء فارسی وکاف وسکون نونله ایکی معنایه در اول بر نوع پنبه لو
وصیق نکنه لو قفتاندر زره آلتنه کیرلر شمس فخری بیت در معرکه دشمن ویا جوشن خفتان
آن مهلکه حاسد وشد خود وقزاکند * شیخ سعدی بیت در قزاکند مرد باید بود * بر مخنث
سلاح جنك چه سود * شرفنامه ده قزاکند بر جامه درکه خام ابریشمله طولاش اوله بکاغند
وکچاکند وکزاغند وکزاکند دخی دیرلر ثانی کم که آته اوررلر غایت یاقشقلو کوسترر وبعض
نسخه ده یورغان که صیق نکنه لنمش اوله ل قزد ع فتح زاء معجمه ایله پنبه قوزاغی که ایچنده
پنبه اولور ل قلغند ع سکون لام ونون وفتح غین معجمه ایله آت نعلندن میخ اوجن قیه مق
وپرچین ایتمك میر نظمی بیت چوبی قلغند افتد نعل لابد * نباشد دوستی محکم بحاسد *
ل قلقند ع سکون لام ونون وفتح قافله قره بویه که بویاجیلر قوللنورلر ل قند ع سکون نونله
صاف اولمش شکر که قینادوب عقد ایدرلر اصلی فارسیدر عربیله استعمال اولنور شکر اولطعامه
مقنود ومقند دخی دیرلر بعض فرهنکلرده شکر پالوده سی منقولدر ل قود ع فتح واو ایله
قصاص معناسنه یعنی قاتلی مقتول یرینه قتل ایتمك وسکون واو ایله بویدن اوزنلغی طول العنق
معناسنه ودخی آت سوریسی یقال مر بنا قود ای جماعة من الخیل وعربیده کسر قافله قصاص

معناسنه ابن مطروح بیت خذواقیودی من اسیرالکلل * فواعجبا الاسیر قتل ﯓ قید ﭺ
سکون یای تحتانیله بعلق کرك محسوسا کرکسه معنا ایکی معناسنه ابوالمعانی بیت بعاشق
تارزلفش قید کشته * ازان مجرم شود یا قید بسته ﯓ مع الراء المهمله * قار ﭺ ایکی معنای قَ ر
مختلفی واردر اضداد قبیلندندر بر معناسی بیاضدرکه بیاض نسنه لره نسبت اولنور اول
مناسبتله ترکیده برفه قاردیرلر حکیم انوری بیت چشم این دایم سفید از اشك حسرت همچو قار
روی آن دایم سیاه از خاك محنت همچو قیر * و بر معناسی سیاه در عربیده قیره قاردیرلر اول
مناسبتله سیاه مراد اولنور اثیرالدین اخسیکتی بیت چون خرقه کشت بر کتف شب ردای
قار * شد غرق در غلاله زرفرق کوهسار * ذکر اولنان وجهدن غایت بیاضه وغایت سیاهه قار
دیرلر شمس فخری ایکی معنایه بیت چو قار کشت بترکی چو چشمش وورویش * که شد از حوادث
ادبار نامرادی قار * عربی لسانندهٔ بو معنایه قیر دیرلر بعض نسخه ده قار قره ساقز کبی اسی صو
بیکارلرنده چقار صویق اولانه قار سیال وقتی اولانه قار یابس دیرلر کاه سیالنی طبراقله قینادیرلر
حفظ واستعماله صالح اوله بحر طبریه ساحلنده یری قزارلر چقار وموصلده علی حمامی دیدکاری
موضعده چقار موصلده وبغدادده مرمر طاش بولنمامغله منذ کور ساقزی قوبی ایدوب حمامه
طاشن یرینه فرش ایدرلر عربیده قار زفت وقره بویه ودوه ایل کبی وطاغ چکیسی معز کبی ودخی
آیاق اطرافیله یوریمك سس ایشدلمسون دیو وکوچك دپه که طاغدن آیراشی اوله وقره طاشلو
یر و بیوك قره طاش جمله بونلره قاردیرلر ﯓ قابور ﭺ ضم باء موحده وواو معروفله مصندره که
اولرایچنده ایدرلر روم دیارنده آکا یوکلك دیرلر ودخی او اوکنده یاغمور وقاردن محافظه ایچون
صوندرمه ایدرلر آکا دیرلر ابوالمعانی بیت شد سست عزت واقبال سقف خانهٔ همت * سرای
بخت چو شد دولت وسعادت قابور ﯓ قتار ﭺ فتح تاء مثناة ایله بر کسنه یی قورقی ایله لولدرمك
وایکی نسنه یی بربرندن آیرمق وطاغتمق معناسنه شمس فخری بیت زره کسل بود اندر
زمانه لیك بندید * کسی چو نیروی او را کند حسود قتار ﯓ قدر ﭺ فتح دال مهمله ایله کشتکیرلك
یعنی کورش طوتنلرك بر معروف لعبیدر امیرخسرو بیت کشتی چشم تر من بود بادریا قدر *
اشك زور آوردو آمد پشت دریا بر زمین * سکون دال مهمله وفتحه ایله عربیده هر نسنه نك
مقداری ومبلغی وتعظیم وکسمك قطع کبی ودخی تقدیر واقتدار ﯓ قدیر ﭺ کسر دال مهمله
وسکون یای تحتانیله چولمکده طبخ اولنان طعام وغیری وعربیده قوی وقوتلو وقادر کبی وصاحب
قدرت ﯓ قرار ﭺ اکلنمك واکلندرمك آرام ودرنك غیاثای زرکر * قطعه * بارها یا خود
این قرار کنم * که روم وترك عشق یار کنم * بار اندیشه میکنم که اکر * نکنم عاشقی چه کار کنم *
ﯓ قراچار ﭺ فتح راء مهمله وجیم فارسیله جنکیز خانك عم زاده سیدرکه تیمورشاهك جدی اولوز
مولانا هاتفی بیت قراچار وجنکیز ابن عم اند * بکشور کشایی قرین هم اند ﯓ قرقار ﭺ
سکون راء مهمله وفتح قافله نسخهٔ میرزا ابراهیمده کبوتر بغداددرکه نامه بردر زیرا کبوتر نامه بره
بغدادی دیرلر ﯓ قزدار ﭺ سکون زاء معجمه وفتح دال مهمله ایله هند حدودنده واقع بر شهر
آدیدر میرنظمی بیت بتابستان دران کرمای تفته * بر قزدار تا در هند رفته ﯓ قطار ﭺ
معروف دره وقاطردن عدد معلومه که التی مهار اشتر وبش رأس قاطره قطار دینمك معتاد

معتاد اولمشدر مولانا هاتفی بیت قطار شتر بیشتر از شمار * پرند خطایی هزاران هزار *
ل قلقتار ع سکون لام وفتح قاف وتاء مثناة ایله قره بویه نك صاروسی که ینه سیاه رنك بویارلر
ل قلمدر ع فتح لام ودال مهمله وسکون میمله اغاجك تازه بوداغی که شتاك دخی دیرلر
ل قلندر ع رند لاابالی ومجرد علایق اولانه دیرلر میرنظمی بیت قلندر مشربان رند عالم
شوند ازبی علایق شاد وخرم ل قندهار ع سرحد هندده واقع برقلعه آدیدر اوزرنده خیلی
جنك اولمشدر كاه عجم آلوب ضبط ایدر وكاه هندیلر آلورلر محبوبلری غایت چوق اولور نته كم
شاعر دیمشدر بیت شهرز دیبای روم نغزتر ازبوستان * راه زخوبان شهر خوبتر از قندهار
بعضیلر عجمدن وبعضیلر تركستاندن وبعضیلر مسالك وممالك هنددن در دیدیلر بواوج
قومك اراسنده واقع اولمشدر ل قیاور ع فتح یای تحتانیه ایله پورسق دیدكاری جانوردر
وبعضیلر چقالدر دیدیلر ومجمع الفرسده باب الفاء مع الراده ذكری مرور ایدن فیاور مرقوم
معناسنه در ل قیسور ع سكون یای تحتانی وضم سین مهمله ایله معدن معناسنه درجواهر
وآلتون وكمش وباقر معدنلرینه دیرلر اسم عامدر شاعر بیت بسعی ازخاك بیند نفع موفور
به تنها كشت یابد نوع قیسور ل قیصور ع سكون یای تحتانی وضم صاد مهمله ایله بحر
قَ ز محیطه قریب یرده واقع شرقی بر شهرز نامیدر ل مع الزاء المعجمة * قز ع معروف بوینی
وبورنی اوزون برقوشدر صوكنارلرنده تعیش ایدر عربیده بط دیرلر فارسیده دخی بط استعمال
اولنور اما اغلبی غاز وقاز دیرلر آنجق فارسیده بط ایله قازك فرقی بودركه اهلیسنه قاز
ودشتیسنه بط دیرلر استاد لطیفی بیت بازسفید آفت طاوس وقاز * چرخ كژ وبسته
شود چشم باز ل قایم انداز ع شطرنج بازی عدیل اولانه دیرلر شیخ نظامی بیت ملك را
قایم الهی بود * قایم انداز پادشاهی بود * مؤید الفضلاده عاجز وفرومانده معناسنه
مسطوردر ل قزّاز ع ابریشمجی وابریشم ایشن ایشلینه دیرلر غرابت عواممدركه بركسنه
قزازیا زسه غلطدر دیو غرازیا زارلرحال بوكه غراز غلطدر ل قز ع فتح وتشدید ایله بوكلش
ابریشم ما فتل من الابریسم وعند البعض مطلق ابریشمدر كرك مفتول اولسون كرك اولمسون
قزاز ابریشم ایشلیجی اولور ودخی چكرامق وایراق اولمق یقال تقزز من الدنس ای تباعد منه
ل قلاوز ع معروف تركیدر یعنی چغتاییده دلیل معناسنه مجمع الفرسده اول آتلولره دیرلركه
لشكری طشره دن محافظه ایده لر مولانا هاتفی بیت شد آر بسته برنیكخواهی میان *
ل قلاوز سالار خوارزمیان ل قمیز ع كسر میم وسكون یای تحتانیه ایله قدح وپیاله معناسنه
ابو المعانی بیت شود بمجلس ما مطربان شوق انگیز * زدست ساقی مهروخوش مست می بقمیز
قَ س ل مع السین المهمله * قارس ع سكون راء مهمله ایله غایت صووق صویه دیرلر ابو المعانی
بیت بهیچ جز ننشاند حرارت دل من * اكر شود یم عمان قارس تر از برف ل قالوس ع ضم
لام وواو معروفله برنوا ولحن آدیدر منوچهری بیت بزند نازبر سروسهی سروسهی * بزند
بلبل برتارك كل قالوسی ل قس ع فتحه وتشدید ایله طلب وتتبع ایتمك وتمیمه والم وغصه
وقساوت بونلدر وترسالرك برمعلوم كونی آدیدر عربیده ضمله عرب العرباده فصاحت
وبلاغتله مشهور ومسموع الكلام برواعظك اسمیدركه قس ابن ساعدة الایادی دیرلر وقس

رئيس من رؤساء النصارى فى الدين والعلم كذا القسيسين وكسر ايله نصارى طائفه سنك
رئيسى ودانشمندى ودخى برموضع آديدر آنده حاصل اولان ثوبه ثوب قسى ديرلر قافك فتحى
وكسر يله ده جائزدر ل قفس م فتح فايله معروف عربيده صادايله قفص ديرلر اما سكون
فايله جبر وعنفله بركسنه دن شئ آلمق وموت معناسنه يقال قفس فلان اى مات والقفس
الانتزاع ل قلقديس م سكون لام وفتح قاف وكسر دال مهمله ايله قره بويه در ل قوانس م
نونك ضمه سيله جائز كسرى ده جائزدر بر بحق وقيه وزنى ذرودخى معروف ظرفدر ايجنه اشربه
وامثالى نسنه قورلر ل قيس م سكون ياى تحتانيله مشهور مجنونك لقبيدر وكسر قافله
نيزه مقدارى يقال بينهما قيس رمح اى قدر رمح كذا فى المجمع بومعنالره ابو المعانى بيت
قيس وفرهادكى شوند درعشق همدوش مرا * درميان عشق وهريك قيس نيزه دور بود *
ل قيسوس م سكون ياى تحتانى وضم سين مهمله ايله پنبه اراسنده بتن اوت كه قوپاروب
آتارلر

ق ش

ل مع الشين المعجمه * قاش م لفظ تركيدر يعنى چغتايدر ابرو معناسنه كذا
فى الاداة والمؤيد والمجمع ل قاش قاش م الفاظ اتباع قبيلندندر تار ومار وخراب
ويباب كبى استاد لطيفى بيت مشو بمردم قاشى وقاش يار وحريف * كه مال خود نشود
عاقبت خراب ويباب ل قالش م كسر لامله بكتاش وخواجه تاش ديمك كبى در ابو المعانى
بيت من باسكان كوى تو اى پادشاه حسن * درخاك آستان تو قالش شده يم ازل ل قش م
قالش مرقوم معناسنه در عربيده شين مشدده ايله پاره اوكلمق وخسته صاغلمق وعجله ايتمك
يقال قشت الناقة قشيا ل قلاش م لام مشدده ايله كيسه بردوكر اباتى ومفلس اما
غريبدركه بوزمانده بسياردان وكارنده ماهر اولانه ديرلر وكاهى اوباش لفظيله رديف ايدوب
قلاش واوباش ديرلر ميرنظمى بيت همى بودند با او يار سرتاش * تنى چند مردك قلاش
واوباش ل قلمتراش م ايكى معنايه در اول معروف آلتدر ثانى محرف واوجى سورى
يونلمش نسنه هرنه اولورسه قلوارى ديمك معناسنه

ق غ

ل مع الغين المعجمه * قتغ م كسر
تاء مثناة ايله قتق ديدكاريدر تركستان لغتى در فارسيده ده استعمال اولنمشدر اول نسنه دركه
يوغردى سوزوب قيمق ايله آلوده ايدوب قارنه طولدوروب قوريدرلر اكثر اهل سفر زاديدر
ل قدغ م فتح دال مهمله ايله شراب قدحى دركه اوكوز بوينوزندن ايدرلر كذا فى المجمع
ل قراباغ م فتح راء مهمله وباء موحده ايله برمشهور مملكتدر خيلى قصبات وقرايه مشتملدر
مولانا هاتفى در تيمورنامه بيت شد آن بهرآسودكى سپاه * به وى قراباغش آرامكاه *
ل قلاغ م فتح لامله آغز چورمسى كه پوز وبتفوز دخى ديرلر

ق ف

ل مع الفاء * قاف م ايكى
معنايه در اول معروف ومشهور طاغدركه دنيايى احاطه ايتمشدر ديرلر ثانى بمعنى خشك
يعنى قورى اولان نسنه يه ديرلر وعربيده اوزون نسنه يه ديرلر هرنه اولورسه ل قرقف م
سكون راء مهمله وفتح قافله ايكى معناسى واردر برى ترسا كتابنك ناميدر واول اوچ كتابدر
بيلنلرنده معلوم حكيم خاقانى بيت سه اقنوم وسه قرقف را بر افشان * بكويم مختصر شرح
موفا * ثانى شرابك جمله اسماسندن براسمدر ل قطايف م فتح طاء مهمله وكسر ياى
تحتانيله ايكى نوع حلوادر مشهور برنوعى ارشته كبى اوزون اولور بردلكلو برداق كبى آلتدن

آلتدن تابه ایچنده دوکرلر برنوعی دخی دکرمی خرده خمیری ال ایاسی قدر اولدخی دوکه درینم پخت ایدرلر بعده هر ایکیسنك اراسنه شکر ایله دوکلمش بادام ویاخود فستق قویوب تکرار ساده یاغده قاوروب طبقلره قودقده اوزرینه عسل مصفی قیناتدوب دوکرلر لطیف حلوا اولور

قَ ق

ف مع القاف * قاق ع قوریمش ات لحم قدید کبی وقوریمش اتمك که کاك دخی دیرلر شاعر بیت نمی باشد سبك برمعده اصلا * چو قاق لحم ونان ثقلت افزا * عربیده آلاقرفه غراب الابقع معناسنه ف قتق ع کسرتاء مثناة ایله اکشی وقوری یوغرت که آشه قورلر لذت ویرر شاعر بیت بمخموران شود خوشتر سحرکه * بشوربای قتق پخته خصوصا ف قسوق ع ضم سین مهمله وواو مجهول ایله برنوع صرمشقدر اوزانوریخسول اورغانی دیرلر ف قلطاق ع معروف که ایردر شیخ سعدی بیت به قلطاق ودستار ورختی که داشت * زبالا بدامان درویش داشت

قَ ك

ف مع الکاف * قجك ع فتح جیمله کانجه که نجك دخی دیرلر ابو المعانی بیت مطرب بیا که از دل ماغم برون رود * آهنك نغمه ازدل ودستت قجك زند ف قرخواك ع سکون راء مهمله وفتح خاء معجمه ایله بمعنی کوشتابه کذا فی المجمع ف قلبنك ع فتح لام وباء موحده وسکون نونله برنوع عوددر غایت خوشبو اولور کذا فی المجمع ف قنك ع سکون نونله میوه لرده ویاش اوتلرده حاصل اولان قورد حکاك بیت بماند همی دلتنك بخانه ستم چون قنك * زسرماشده چون نیل سرو رویم پر ازژنك * محمد هندوشاه فرهنکنده قافله نقل ایلامش اما بعض فرهنکلرده فایله روایت اولنمشدر

قَ كَ

ف مع الکاف الفارسی * قزاکنك ع فتح زاء معجمه وکاف وسکون نونله بمعنی زره کذا فی شرفنامه والاداة ف قلاسنك ع فتح لام وسین مهمله وسکون نونله صبیان طاشیدر ف قلماسنك ع زیادهٔ میمله بودخی صبیان طاشنك مد و ریدر

قَ ل

ف مع اللام * قاپول ع ضم باء فارسیله فرهنك میرزاده وکتاب السامی فی الاسامیده باء موحده ایله مسطوردر اوقاپولری ویبجره لری اوزرنده کی اغاج که سچق ایدرلر رومده طرد دیمکله بتالر میانده شایعدر ویغموردن وکونشدن محافظه ایچون ایدرلر قاپولاد دخی دیرلر ف قاویل ع کسر واو وسکون یای تحتانیله اجانب شمالده ساکن برطائفه در کذا فی شرفنامه حکیم اسدی بیت کروهی شمالیست اقلیمشان * که قاویل خوانی زتعظیمشان ع قچل ع فتح جیمله فرهنك جهانکیریده جیم فارسیله سقسغان دیدکلری قوش ف قحل ع کسر حاء مهمله ایله بمعنی زار ونزار وضعیف حکیم شیرازی بیت سخت نبض وسخت تن باشد قحل * کرنباشد برجکر آن خشك دل * عربیده سکون حایله قوروموق یابس ویبس کبی ودخی مسن یعنی یاشلو آدم وغیره ف قراول ع فتح راء مهمله وضم واو ایله عسکری مکرعدودن محافظه ایچون برمقدار آتلو عسکرك اطرافن طولانوب محافظه ایدنلره دیرلر رومده دخی قراول دیرلر مولانا هاتفی بیت قراول سپاران آیین نبرد * شدند ازسرکینه صحرا نورد ف قزپل ع کسر زاء فارسی وسکون یای تحتانیله توت دیدکلری یمشدرکه انواعی اولور وبپراغنی ایپك قوردی ییوب ابریشم حاصل ایدر میرنظمی * مثنوی * بود مقصود حاصل غم مکش هیچ * شود برك قزپل اطلس بتدریج * برفته میشود غوره چو حلوا * به پختن ازچه داری جنك وغوغا ف قفشیل ع سکون فا ویای تحتانی وکسر شین معجمه ایله کفکیر وکفچه یه دیرلر بومعنایه

آشنای حکایه ده میو نظمی بیت پز بله بهر مهمان بود تفشیل * درآوردن زد بکش نیست قفشیل
قلقل سکون لام وفتح قاف ثانیله اوچ معنایه کلور اول مرد متحرك یعنی بر یرده
سکون بولمز آدم ثانی اوکیك قوشنه بکزر بر قوشدر ثالث میوهٔ تلخ که اکله قابل اولمیه
و آکا بکزر نسنه لره دیرلر عربیده کسره ایله بر اوت آدیدر قره چه تخمی اولور وضمه ایله غایت
یوربکن آت و دریای بی بن و آواز صوت کبی یقال فرس قلقل ای سریع ورجل قلقل ای
خفیف و بحرهٔ قلقل ای لاقعرله قنبیل سکون نون وکسر باء موحده بعده یای ساکنه ایله
طعامه قونیلان بهارات ولوازم لذت طعام وله بیت دهد قنبیل لذت مر طعام را * چنانست
اصطلاحات کلام را * و بر موضع اسمیدر مع المیم * قاقم ضم قافله بر نوع مشهور قم
کورکدر بیاض وناز کدر جانوری کدیدن کوچکدر اما بیاض صحیح آنجق قویروغی سیاه اولور
دریسن قویروغی ایله کورك دیکرلر بازاپامنده کیملور زیاده لطافت و نزاکتندن ملوك وکبار و وزرا
وامرایه مخصوص اولوب هرکسك کیمه که استعدادی یوقدر ابتدا سمورایله قاقم ایجاد اولنمشدر
و مخترعی هوشنك شاهدر سمرقندده یارنده چوق اولور حکیم فردوسی بیت چو سنجاب وقاقم
چو روباه نرم * چهارم سمور ست کش موی کرم * مذکور دورت نوع کورك ملوکه مخصوصدر
روباه دیدوکی بر نوع سیاه ده لکودر اوزون توبلری اولور کمیاب کورکدر قام اسلافدن
بر معروف کمسنه آدیدر عربیده بوی و اقامتدن قالقدی دیمکدر فعل ماضی اولور قدم
فتح دال مهمله ایله ایکی معنایه در اول بمعنی پای انسانك ایاغی عموما وطبانندر خصوصا
خواجه حافظ بیت قدم دریغ مدار از جنازهٔ حافظ * اکرچه غرق کناهست میرود به بهشت
ثانی میمنت ومبارك معناسنه کمال خجندی بیت بر سرکشتهٔ هجران کذری از سر مو *
خیر مقدم قدم آوردی و درخور کردی * ودخی بر ایشده اوکوزدی اوق کما یقال القدم
السابقة فی الامر ویقال فلان قدم صدق ای اثره حسنه قدیم اوزرینه زمان مرور
ایتمش اولان نسنه حادثك ضدیدر خواجه حافظ بیت مکر از خدمت دیرین من از یاد برفت
ای نسیم سحری یاد دهش عهد قدیم قرم سکون راء مهمله ایله بوزن نرم مهتر وبیوك
آدمه دیرلر حکیم شیرازی بیت ازغد اهاشو دو شیرین نیز وزرم * نرم کرداند سرشت ای
هر دو قرم * عربیده فتحتین ایله زیاده آرزو ایتمك شدت شهوت معناسنه ودخی دکز ایچنده بتر
چنار اغاجنه بکزر بر اغاجدر قلم معروف خامه در ویونانلمشنه کالك دیرلر اما قلم
ایکی نسنه ده اطلاق اولنور وایکی لسانده دخی قلم دیرلر وتقدیر ربانی یه دخی قلم دیرلر ابو المعانی
بیت شد نی چون شود آخر زچه فریاد کنی * در ازل از بد و نیك هرچه که میرفت قلم *
قیسوم سکون یای تحتانی وضم سین مهمله ایله ایوادنه بعض لغتده بوی مادران
دیدکاری چیچکدر عربیده صاد مهمله ایله قیصوم دیو مرضمه دیدکلری خوشبویاصی یپراقدر
بوستانیسی غایت لطیف قوقار بریسی دخی قوقار اما نه چندان مع النون * قارن قن
فتح راء مهمله ایله بر مشهور ومعروف مبارز آدیدر حکیم انوری * قطعه * اکرچو قارن وقارون
شود بزور و بمال * مخالفت زکند اف زمانهٔ رمن * بخاك در کندش هم زمانه چون قارون * بیاردی
دهدش هم زمانه چون قارن * قارون مال وخزینه ایله مشهور اولدوغی کبی بودخی زور وقوت ایله

ایله معروف ایدی عربیده کسر را ایله قلیجی واوقی اولان کمسنه یه ودخی حج ایله عمره یی جمع ونیت ایدنه
دیرلر ﴿ قارون ﴾ ضم راء مهمله وواو معروف ایله بنی اسرائیلدن حضرت موسی علی نبینا وعلیه
السلامك اقرباسندن برکمسنه نك آدیدر حضرت موسی علی نبینا وعلیه السلام قرق کون
مناجاته کیتدکده سامری نام برکمسنه بنی اسرائیله اختلال ویروب التوندن بربوزاغو یاپدیروب
خلقی اکا طاپدرمش ایدی حضرت موسی علیه السلام کلدکده احوالی بویله اولمش کوردکده
قرنداشی هارون علیه السلامه رنجیده خاطر اولوب خلقی بوزاغویه پرستشلکدن رجوع
ایتدرمك ایچون بوزاغویی یاقمق مراد ایلدکده قارون قویجیلق علمنی اعلا بیلوردی بوزاغویی
یاقدیو امر ایلدی قارون ایتدی یا موسی التون یانمز آتشده دخی کوزل اولور دیدکده حضرت
موسی متفکر اولمغین حق سبحانه وتعالی حضرتلری وحی کوندردی دریا کنارنده فلان اوت واردر
اول اوت کیمیانك برجزویدر اول اوت ایله التون یناردیدی فی الحال موسی علیه السلام قارونه تعلیم
ایلدی قارون دخی واروب اول اوتدن زیاده دوشیروب صاقلدی وهم روایت اولنورکه حضرت
جبرائیل علیه السلام برآت اوزرنده انسان صورتنده فرعون عسکرینك اوکنه دوشوب
دریایه ایلتدکده آتنك باصدوغی یردن طپراق آلوب قارون صاقلمشدی آنی باقره القا ایدردی
آلتون اولوردی بلکه هرنیه القا ایلسه آلتون اولوردی بوسببدن قارون کیمیا کرلك ایدوب
چوق التون تحصیل ایلدی حتی دیرلرکه خزینه سنك مفتاحی بردرهم دموردن ایدی بویله ایکن
آلتمش دوه خزینه مفتاحلرینی چکردی بوحال ایله قارون دینه کلیوب حضرت موسی علی نبینا
وعلیه السلام دینه دعوت ایتدکچه تعلل ایدوب اسلامه کلمدی آخرکار حضرت موسی قارونك
اسلامندن مأیوس اولوب خزینه سیله ومفتاحلرین چکردوه لریله ارضه امر ایدوب بامر الله
تعالی یره بکوردی خواجه حافظ بیت هنکام تنکدستی درعیش کوش ومستی * کین کیمیای
هستی قارون کند کدارا ﴿ قالون ﴾ ضم لام وواو معروفله اوج معنایه کلور اول کامل برحکیم
ذوفنون نامیدر ثانی دریای هند جزیره لرندن برجزیره آدیدر آنده سکسار قومی اولورسیامك
شامك قزی آنده درمرقوم سیامك هفتکوش یعنی یدی معدندن آنده برقلعه بنا ایلمش
روایت اولنورکه اول قلعه ده ساکن اولان ذی روح طول عمر ایله معمر اولورمش ودیرلرکه قلعه ایچنده
براغاج تمش بدنی یشل وشاخلری سیاه وپیراغی صاری هربری قلقان قدر اواولور اول قدر شفاف
وبراقدرکه نظر ایدنك چهره سی کورینور وقبق هیأتنده میوه سی اولور غایت قرمزی وشکر
کبی شیرین ولذیذ اولورمش والله اعلم بحقیقة الحال معنای ثالثی روم لساننده نیك وخوش
دیمکدر ﴿ قالین ﴾ کسر لام وسکون یای تحتانیله بمعنی قالیچه وامثاله شیخ عطار بیت مرد ره را
بوریا قالین بود * زانکه خشتش عاقبت بالین بود ﴿ قانون ﴾ اوج معنایه در اول هرنسنه نك
اصلی یقال قانون کل شیء ای اصله والجمع قوانین وعادت واسلوب وحساب معنالرینه ثانی رسوم
پادشاهان ثالث برنوع سازدر معروف مذکور اوج معنایه ابوالمعانی بیت خوشا قانون بود
قانون رندان * که مطرب میزند دربزم قانون ﴿ قپان ﴾ فتح باء فارسیله اصلی کپاندر تعریب
ایدوب قپان دیدیلر بیوك ترازو در قنطار وقسطاس دخی دیرلر ودخی امین معناسنه در یقال فلان
قپان علی فلان وحمار قپان دوبیته یقال نوع من اصغر العصافیر یعنی سرچه دن کوچك برقوشدر

قوپروغی اوزون اولور متصل اوینادر قبای آهنین یعنی زره مولانا هاتفی بیت بجلوه
زهرسو قبا آهنان * قبا آهنینی که زو بین تنان قراخان ترکستان پادشاهلرندن
برینك نامی در تیمورك یقین اقرباسندندر مولانا هاتفی * مثنوی * که بود از نژاد سلاطین ترك
ثریا جنابی در آیین ترك * قراخان بتازی قراخان بنام * جهانش بکام سپهرش غلام * مرور
ایامله اعلام رجالدن اولدی قرفسیون وقرفیسیان کلاهما بسکون الراو سین المهملتین
کیا به دید کاری دارو در قرقان سکون راء مهمله وفتح قاف ومیمله بردارو در عربیده
مقل ازرق دیرلر بعضیلر آنك ایچنده کی چوبچکز در دیدیلر قرکن سکون راء مهمله وفتح
کافله بمعنی جوی نوکنده یعنی یکی قازلمش ارمق که صو آقمش اوله میر نظمی در صفت عاشق بیت
زدرد حسرت آن یاسمن تن * دو چشمش کشته کویا که دو قرکن قروان سکون راء مهمله
وفتح واوایله شهرلرده اولان درنك قزغان سکون زا وفتح غین معجمتین ایله قزان که ایچنده
آش بشوررلر کاهی غین یرینه قافله قزقان دیرلر قزوین سکون زاء معجمه ویای تحتانی
وکسر واوایله عجمده آب وهواسی لطیف برمشهور شهر در حالا عجم شاهلرینك تختکاهیدر شاعر
بیت نظیر آب حیوان آب قزوین * ازانست فیضیاب ارباب قزوین قزین کسر
زاء معجمه وسکون یای تحتانی ایله ابریشمدن اولان نسنه که قز ابریشم دریای نسبت ونون تأکید
ایله سمین وزرین کبی در استاد لطیفی بیت زحمت مده ای صباخه آرا * آن شاه قزین فروش
مارا قصد کردن برنسنه یه میل وعزیمت ایلمك چغتای لسانده ایرکیماك دیرلر کسر الفله
اسم فاعلی ایرکینور اولور میل ایدر دیمك معناسنه میر علیشیر دیوان اول دیباجه سنده دیر بیت
کوکلماککا ایرکینور ایل بیر سوزکه دیسا مجنون * اول سوزنی جمع قیلسا کوکلماکنی ایلارا قزون
بونده ایرك کسر الف وسکون یا ورایله اختیار معناسنه در رومده دخی استعمال اولنور
اختیارین الله ویردی دیمکده ایرکن الله ویردی دیرلر فرهادنامه ده فرهاد وصفنده بیت نیجا
افغاندین ایتسا آغزینی بیرك * یوق ایردی ناله چیکماککا آنکا ایرك قطران اوچ معنایه
کلور اول برشهر آدیدر که آنی شیث نبی علیه السلام بنا ایتمشیدی آنده بت پرست برجماعت
وار ایدی ایمانه کلمدیلر آخرکار حضرت سلیمان علیه السلام قفطس نام بر دیوی کوندردی اول
قلعه یی یوندن قالدروب حضور سلیمانه کتوردی معنای ثانی معروف نسنه در یردن چقر
کتران لفظندن تعریب اولنمشدر ثالث رومیه دن برمشهور شاعر آدیدر چوق ابیاتیله استشهاد
اولنمشدر حکیم قطران ارموی دیوو فرهنکی دخی واردر قطرغان برمفید معجوندر ادویه
حاره دن ترکیب اولنمش برودتدن حادث اولان امراضه نافعدر ابو المعانی بیت سخنها بیمزه
کفتار بارد * همه عمرش قطرغان خورده باید قفدان سکون فاوفتح دال مهمله ایله عطار
آلتلرندن برظرفدر ایچنه عطریات قورلر قلان فتح لامله ولایت شروانده رعایا اوزرینه
صالینور برمعلوم تکلیفدر وولایت خوارزمده مؤنث معناسنه در قلارون فتح لام وضم
راء مهمله ایله بمعنی نقیبان لشکر کذا فی شرفنامه میر نظمی بیت دلیران به پیکار برخاستند
قلارون عسکر صف آراستند قلتبان سکون لام وفتح تاء مثناة وباء موحده ایله ایکی
معنایه در اول فرهنك حسین وفایده برقصبه وغلطان عمود در برذراع مقداری ایکی باشنده

باشنده ورد بر مق قدر دلكری وار آكا اغاج چوزوب طام اوستنه طپراق قود قده آنی یوار ایدوب
طامی محكم وهموار ایدرلر اصلی غلطان اولمق واردر ثانی دیوث معناسنه یعنی عورتنك
فجورینه علمی لاحق اولوب رضا ویره ایكی معنایه حكیم انوری * قطعه * هركز آن زن بزد را
ترسد * كه بمن خام قلتبان كوید * كه اكر در سرای او بمثل * تره كارند وقلتبان روید *
﴿ قلمدان ﴾ برنوع دواتدركه آغجق ایچنه قلم قونور قلم ظرفی دیمك اولور زیرا دان بونده ظرف
معناسنه اولور ﴿ قلیوان ﴾ كسر لام وسكون یای تحتانیله آتش پرست كه كبر دخی دیرلر
میر نظامی * مثنوی * یهودی ونصاری وقلیوان * همه در ظاهرش الله كویان * ولی در قول
یكدیكر خلافند * بدنیشان باطل وكذب وكذ افند ﴿ قلیون ﴾ معروف توتون ایچلن
لوله در حكیم شفایی * رباعی * قلیون زلب تو بهره ور میكردد * نی در دهنت چونیشكر میكردد
در دور زخت مثال تنباكو نیست * دودیست كه در دور قمر میكردد ﴿ قهربان ﴾ سكون ها
وفتح راء مهمله وباء موحده ایله كهربا معناسنه در ﴿ قهرمان ﴾ كار فرما وعدل وسیاست
ایدیجی پادشاهه دیرلر ﴿ مع الواو * قتو ﴾ ضم تاء مثناة ایله بر ولایت اسمیدر ﴿ قراسو ﴾
فتح را وضم سین مهملتین ایله حوالی خوارزمده واقع بر ارمق آدیدر كذا فی ادات الفضلا
﴿ قراوو ﴾ فتح راء مهمله وضم واو ایله قراول معناسنه شیخ آزری بیت ترقوس كه
دردور فلك داد شه شام * ترك سحرش داد كر باره قراوو ﴿ قرنجو ﴾ فتح راء مهمله وسكون
نون وضم جیمله كاسه درویشان وخوارزم ولایتنده اعداد حیوانات چارپا یعنی درت آیاقلو حیوان
صاغشی ﴿ قرنقو ﴾ یعنی قراكو شیخ آزری بیت دوران زپی بازسفید سحری ساخت *
از بال غراب شب دیجور وقرنقو ﴿ قلاچو ﴾ فتح لام وضم جیم فارسیله بمعنی كاسه درویشان
كذا فی فرهنك جهانكیری ﴿ مع الهاء * قابله ﴾ كسر باء موحده ایله آبه كه فارسیده مامی
وپیشكاره دیرلر یعنی اولاد طوغورن خاتونك اوكنده اوتوروب وضع حمله معاونت وبعد الولادة قطع
ناف وغسل بچه ده قماط ایدر عربیله مشترك لغتدر ابو المعانی بیت در زادن من درد والم قابله
بوده * ازمادر من محنت وغم توام من زاد * وعربیده كلجك كیجه یه ده دیرلر یقال القابله لیله
مقبله وعام قابل ای مقبل ﴿ قاقله ﴾ ضم قاف وفتح لامله معروف ادویه در ایكی نوع اولور بری
كبیر وبری صغیردر بر نسخه ده رسیده نظر اولدی كه كبیرینه هال وصغیرینه هیل دیرلر ﴿ قالیچه ﴾
كوچك خالیدر كه مصغر قالیدر ﴿ قاه قاه ﴾ اظهار هایله بلند آواز ایله كولمك قهقهه
معناسنه خلاق المعانی بیت زند خنده برروی خواهندكان * دهان در ازجود تو قاه قاه *
﴿ قحبه ﴾ مشهور ومعروفدر فرهنك جهانكیریده زن روسبی واقعدر ومجمع الفرسده زانیه
عورت مسطوردر واختری كبیرده دخی زانیه عورت اصلنده قحاب بالضم آت وقاطر ودوه
اوكسوریكی در وآز اولور كه انسان اوكسوریكنه ده دیرلر دیار عربده بر كسنه بر زانیه عورته
یانندن چكسه عورت اوكسوروب اول آدمه كندوبی اظهار وعرض ایدوب مرادین اشعار ایدر
اول كسنه نك مرادی اولورسه آشنالق اظهار وبازاری استوار ایدر اول سببدن زانیه وفاجره
عورته قحبه تسمیه ایدیلر مرور ایامله روسبی عورته علم اولدی نتكم مابون اوغلانه هیز دیدیلر
ودخی آنك كبی سبب تسمیه سی واردر كه حمامك مخصوص طاسنه هیز دینلور چونكه حمام طاسی

الدن اله دوشر کذلك مفعول اوغلان دخی الدن اله کتد وکیچون استعاره طریقیله آکا هیز دیدیلر کثرت استعمالریدن ایکیسیده علم منزله سنه تنزیل اولنمشدر میرنظمی. بیت تجید وهیزرا مکن باور * عهد پیمانشان زکوش کذر ق قرابه ع فتح راء مهمله وباء موحده ایله برنوع بیوك دستی واغزی طار اشاغیسی چوق شیشه درکه اون بش یکرمی وقیه شی آلور آکا قرابه دیرلر خواجه حافظ. بیت درعهد پادشاه خطابخش وجرم پوش * حافظ قرابه کش شد ومفتی پیاله نوش * مولانا هاتفی بیت بسی مغفر افتاد وسر از پیش * قرابه شکست وتاف شد میش ق قرطه ع سکون را وفتح طاء مهملتین ایله جامهٔ کوتاه که کرته لفظندن تعریب اولنمش میرنظمی. بیت برآمد مست نازوشوخ وشنك * بپوششش قرطهٔ خوش طرز وخوش رنك * عربیده ضم قافله بمعنی کوشواره یعنی کوپه ق قریشه ع کسر راء مهمله وسکون یای تحتانی وفتح شین معجمه ایله وجود انسانده بریومر یجه اتدر اکثر بوینده ظاهر اولور راوردیرلر وجعی اولماز وعربیده یوغردی سوزوب ایچنه قیمق قاتوب قارینه طولدیروب قوریدرلر آکا قریشه دیرلر ق قزاوه ع فتح زاء فارسیله بجاوه که دوه اوزرینه قویوب ایراق سفرلره کوتوررلر خصوصا حجاز سفرینه عربیده محمل دیرلر کذا فی المجمع ق قزله ع فتح زاء فارسی ولامله سقسغان دیدکلری قوش درکه عربیده عقعق دیرلر ق قشاوه ع فتح شین معجمه وواو ایله قشاغو که دمردن ایدوب آت وقاطر قاشرلر وآدم قشاغوسی که نازك آبنوسدن وکوکدن ایدرلر ابو المعانی درهجو. بیت بجای خامهٔ در دست اورا * نزیبد جز بجاروب قشاوه ق قصبه ع ایکی معنایه در اول شهردن کوچك کویدن بیوك اولان شهرکه حمام وجامعلری اوله ثانی صوراتك باش باغی معناسنه در ق قطره ع ایکی معنایه در اول طمله عموما ویغمور طمله سنه دیرلر خصوصا ثانی یوریمکده لنك اورمق که قطره زدن دخی دیرلر ابو المعانی. بیت سرشکم قطره زد برروی زردم * مثل کویا خبر آورده غم را * چغتای لسانده طمله یه تیم دیرلر کسر تا وسکون یا ایله قطره قطره دیمکده تیم تیم دیرلر ق قطیفه ع ایکی معنایه کلور اول معروف قماش ایکنجی آیرواق میرنظمی. بیت مرا از وصلش کشته قطیفه * زکریه جامه کویا شد قطیفه ق قلبکاه ع سکون لام وباء موحده ایله ایکی معنایه در اول جنك محلنده عسکرك ترتیب صفوفنده یمین ویسار اورته سنده اولان صفه قلبکاه دیرلر مولانا هاتفی. بیت زقیصر شد آراسته قلبکاه * زماهی بفرمان او تا بماه * ثانی عسکرك جمعیت یری ولهایضا بیت بفرمان نویسیٔ جمع سپاه * که سازند تبریز را قلبکاه ق قلعه ع معروف میرنظمی. بیت در آنجا قلعهٔ محکم بنا کرد * که کوئی درمتانت کوه الوند * ودخی طاغ باشنده صغنجق یر ودخی بیوك بولت پاره سنه قلعه دیرلر وهم قافله مال غارت ودخی شول یره دیرلرکه طورمغه ویرلشمکه قابل اولمیه چغتایده قلعه یه قورغان دیرلر فرهاد نامه ده ارمنیه قلعه سی وصفنده بیت نی قورغان بیرحصین وبارك قورغان * فلك حصننی آرك دیك یاشورغان ق قلیه ع سکون لام وفتح یای تحتانیله اول طعامه دیرلرکه اتی جوز وبادام ونخود وصوغان ایله بشوررلر آکا سغدی دخی دیرلر ق قنجه ع سکون نون وفتح جیمله رعنا ونازلی دیمکدر ق قنجغه وقنجوغه ع کلاهما بسکون النون وضم الجیم وفتح الغین المعجمه بمعنی فتراك یعنی ترکی بعض نسخه ده ترکی باغی معناسنه مرویدر مذکور ایکی لغت چغتای لغتیدر ق قنطوره ع

٢٢٥ ﮒ قنطوره ﭺ سكون نون وضم طا وراء مهملتين ايله اوكى كسلك مخصوص شاطر قفتانينه
ديرلر محتشم كاشى بيت زين بلاى جان كه دربردارش قنطوره تنك * پيكرم ازناله شد در
درتنكناى غم چونال ﮒ قوسه ﭺ سكون واو وفتح سين مهمله ايله قوس وقزح در كذا فى المجمع
ﮒ قيدافه ﭺ سكون ياى تحتانى وفتح دال مهمله وفا ايله بر عورتك آدى ايدى كه حاكم بردع
ايدى اسكندره خيلى مقابله ايله جواب ويرمش ايدى نوشابه دخى ديرلر ضم نون وفتح شين وباء
موحده ايله ركن الدين بكرانى بيت قيدافه را اكر آينه بودى ضميرتو * كى آمدى نياز بنقش
قى سكندرى ﮒ مع الياء التحتانى * قاطانغى ﭺ فتح طاء مهمله وكسر نون وغين معجمه ايله
محبت اوتى دركه مرسين يپراغى كبى خرده يپراغى اولور ايكى نوعدر برنوعنك دانه سنده جوز قدر
باشى اولور واوز رنده نخود كبى يميشى اولور وبرنوعنك بورچاق كبى يميشى اولور محبت ايچون
مشهور ومجربدر محبوبنك آدينى آنه سى آديله ذكر ايدوب برنسنه ايله يدوره لر وياخود
ايچوره لر عظيم تأثيرى اولور روايت اولنوركه قيلوبغه مذكور اوتى بولوب قوپاروب آغزى ايله
كوتوروب ديشى سنه دكورر اول ساعت اركككنك آردينه دوشوب تابع اولورمش بولغت اصلنده
يونانيدر عجم تصرف ايتمشلر وعربيده آكا كف العقارب ديرلر استاد لطيفى بيت درره دلبردرم
بايدكه يابى كام دل * رويرى برروى نار نجات وبرقاطانغى ﮒ قاقلى ﭺ كسر قافله براوتدر
چوغانه بكزر سبزه لكى آندن آرتقدر يپراغى اولمزآنجق خرده داللرى واردر عربيده قلام ديرلر
طبيعتى مسهلدر صارى صو اخراج ايدر ورطوبتى تقليل ايدر ﮒ قالى ﭺ تركيده خالى
ديدكلرى دوشمه در طالب آملى بيت بتن بويا كند كلهاى تصوير نهالى را * بيا بيد ارسازد
خفتكان نقش قالى را ﮒ قاى ﭺ ايكى معنايه در اول قدو بالا يعنى بوى بوس ديمكدر
ثانى برمحل آديدركه محبوبلرى چوق اولور كذا فى التحفه ﮒ قباچاى ﭺ فتح باء موحده وجيم
فارسيله برنوع كوچك يعنى قصه قبادر كه قباچه ده ديرلر كذا فى التحفه ﮒ قباى ﮒ فتح باء
موحده ايله جامه وقفتان ودخى ظروف وآوانى معناسنه ﮒ قدرفى ﭺ فتح دال وسكون
راء مهملتين وكسر فا ايله برنوع آلتوندر قدرفه كسيلوب سكه لنمش اوله قدرف برشهردر مذكور
آلتونه عربيده غطريف ديرلر كذا فى المجمع ﮒ قرقومى ﭺ سكون راء مهمله وضم قافله برنوع
جامه در عراق عربه مخصوص آنده اشلنور ﮒ قطانى ﭺ فتح طاء مهمله وكسر نونله سنبوسه
كبى خميردن ايدوب ساده ياغ ايچنده بشورورلر بسحاق اطعمه بيت كباب وقليه با پالوده تر *
خوشا باروغن ساده قطانى ﮒ قطرانى ﭺ سكون طا وفتح راء مهملتين وكسر فا ايله برنوع
اقچه در عربيده غطريفى ديرلر كذا فى فرهنك جهانكيرى وغيره ﮒ قطع وزيرى ﭺ كتابتده
واوراقده وبعض اشياده استعمال اولنور كمى قطعه ديدكلرى يعنى هرنه كه طولى ايكى عرضى
مقدارى اوله آكا قطع وزيرى ديرلر اما اكثر واغلب كتابده استعمال اولنور فتاحى نيشابورى
بيت وزيركفته فتاحى اربديوان جست * عجب مدان كه وزيريست قطع ديوانم ﮒ قليه سغدى
قليه معلوم وسغدى ضم سين وسكون غين معجمه وكسر دال مهملتين ايله برنوع قليه درات ويرطه
وصوغان ويادام وجوزله بشورورلر كذا فى المجمع ﮒ قى ﭺ بوزن مى وكى لغت مشتركه در
اكرچه عربيده استعمالى زيادهسيدر لكن فارسيده دخى استعمال اولنور قوصمق معناسنه

ظهیر الدین فاریابی بیت زبهر آنکه دهن خوش کنی زغایت حرص * نشسته مترصد کدو قی کنند
زنبور * قی زنبوردن مراد عسل مصفی در اگرچه بو معناده صحیح لغت دکلدر بلکه استعاره‌در
ﮒ باب القاف المکسورة مع الالف * قیبا ﭺ فتح باء فارسیله شیردان طوله‌سی که کیمیا قِ ا
دخی دیرلر بشبورنه کیمیایی دیرلر ابو المعانی * مثنوی * رفت خواجه بجایش آمد خر *
عجب نیست حال دهر را بنگر * گرچه جای کسی نماند تهی * سک نشسته بجای قیبایی ﮒ قرا ﭺ
فتح راء مهمله ایله منجنیق معناسنه‌در کذا فی المجمع ﮒ قلیمولیا ﭺ کسر لام وسکون یای
تحتانی وضم میم وکسر لام ثانیله تباشیره دیکردر بیاض طپراقدرکه ایکی نوع اولور برنوعی صحیح
بیاضدر وبرنوعی ده قزللغه مائل اولور وایکی نوعی دخی اندلس مملکتنده چوق بولنور ﮒ قلیمیا ﭺ
قلیمولیای مرقومدن اختصار اولنمشدر ﮒ قندیل ترسا ﭺ اول قندیله دیرلرکه کنیسالرده
کیجه وکوندز یناراصلا سوینمز رمزلو حکیم خاقانی بیت زبان بروغنیم ز آتش آه * بسوزد
چون دل قندیل ترسا ﮒ مع الباء * قشیب ﭺ کسر شین معجمه ایله بی هنر وبی معرفت قِ ب
اولانه دیرلر ﮒ مع التاء * قسمت ﭺ سکون سین مهمله وفتح میمله بخش وبولمك وآیرمق قِ ت
وحصه ونصیب معناسنه میرزا نشانی بیت از روز ازل تنکدلی قسمت ما بود * نشکفته اکر
غنچهٔ ماجرم صبا نیست ﮒ قیمت ﭺ بها وقدر ومرتبه وهرنسنه‌نك بهاسی یقال قوم السلعة
تقویما ﮒ مع الراء المهمله * قنبار ﭺ سکون نون وفتح باء موحده ایله زنجفره دیدکلری قرا قِ ر
بویه درکه سرخ ایتدکلری قرمزی مرکب آندندر ﮒ قیر ﭺ اماله ایله قار معناسنه استعمال
اولندوغی اطبا تصحیح ایلمشلردر اما بو باب لغت زفت یعنی قره ساقز معناسنه تحقیق ایلدیلر وشعرا
شعرلرنده بو معنایه ایراد ایلدیلر کمال اسمعیل بیت برمدح تو هرینه شدم عمر نازنین *
بودر کهت چو شیر شد م موی همچو قیر * زفت صو ایچنده قینایوب چیقد وغی ظاهردر
حضرت شمس تبریزی بیت مفخر تبریزیان شمس حق دین بیا * تا برمد پای دل زاب وکل
همچو قیر ﮒ مع الزاء المعجمه * قیز ﭺ سکون یای تحتانیله کافر قاریسی دیمکدر اما عربیده قِ ن
کوچك کوب معناسنه‌در ﮒ مع الطاء المهمله * قبط ﭺ سکون باء موحده ایله مصرده قِ ط
فرعون قومی واتباعی اولان طائفه‌نك آدیدر حالا آنلردن باقی آدم واردر بکلره وکاشفلره خدمت
ایدرلر عربیده فتحه ایله نسخه جمع ایتمك یقال قبطه اقبطه قبطا اذا جمعك بالید ﮒ قیراط ﭺ
یجق دنك ودخی برچکردك آغرلغی ودیرلرکه اون التی قیراط بردرهم ویکرمی دورت قیراط برمثقال
اولور عند البعض یجق دنك والتی چکردك که هرچکردك ایکی آرپه آغرید راصلی قراط ایدی
رانك تشدیدی یایه تبدیل وراء یه خفت ویروب قیراط دیدیلر اما احادیث ایچنده وارد اولان
قیراط جبل احد معناسنه‌در دیو تفسیر ایلدیلر ﮒ مع الفاء * قرف ﭺ سکون راء مهمله قِ ف
ایله اغاج قبوغی وبعض نسخه‌ده انا معناسنه روایت اولنمشدر عربیده القرف بفتح القاف
وسکون الراء تهمت ایلمك وعیب اسناد ایتمك ودخی دباغت اولنمش دریدن طغرجق کبی
برظرفدر ایچنه اثواب قورلر وفتحتینله خسته‌لره یقین اولمق مداناة المریض معناسنه
وقارشمق مخالطه کبی وکسر قافله هرنسنه‌نك دریسی وقابی قشر معناسنه واغاج قبوغی
صویمق ﮒ قیف ﭺ دستی کبی برظرفدر ایچنه بعض نسخه قورلر عربیده امر صیغه‌سیدر

صيغه سيدر طو رمعناسنه وضمله يوكسك يرموضع مرتفع وفتحه وتشديد ايله برق ارا سنك
نسنه كيزلمك واوت قوپارمق ويقال للثوب اذا جف بعد الغسل قد قف الثوب ي مع القاف

قِ ق

ي قبچاق ع سكون باء موحده وفتح جيم فارسيله برصحرا آديدر بعض روايتده اول صحراده
ساكن اولان طائفه نك آديدر خواجوى كرمانى بيت اى ماه قبچاقى ازان سرينه شست
بغتاق را * بكشاى بند بلمه ودربند كن قبچاق را * مولانا هاتفى بيت سپه سوى قبچاق بايد
كشيد * باقصاى آفاق بايد رسيد ي مع الكاف * قفك ع فتح فايله بيوك آغاجدن

قِ ك

دوزلمش قدح غيرى نسنه دن دخى اولورسه اولسون شاعر بيت بده باقفك باده لاله كون *
كند شوق دلتشنكا نزافزون ي قيجك ع سكون ياى تحتانى وفتح جيمله كمانچه ديدكلرى
سازدر حكيم صاحب درقسميه بيت بسوز آتش عودبكاسه طنبور * بجنك وبربط
وقيجك بدخراشى تار ي مع اللام * قنديل ع معروف لغت مشتركه در السنه ثلثه ده

قِ ل

خواجه سلمان بيت شمع عالمتاب عيسى را بدين ديركهن * هرصباح از پرتو قنديل زرپاش
ضياست * شيخ فيضى بيت اى عشق تواز كعبه تراشيده صنم را * پيمانه مى ساخته
قنديل حرم را ي قيفال ع سكون ياى تحتانى وفتح فايله باش طمرى كه قولك ايچ يوزنده
ويوقاروجانبنده اولور آندن قان آلنسه تأثيرى كردندن يوقارودن اولور ابو المعانى بيت
كرده سوداى غم يار دماغم مختل * بكشايد مكر آن غمزه دلدوز قيفال ي قيل ع
سكون ياى تحتانيله نام بيابان ودشت بى پايان كذا فى المجمع ي مع الميم * قريم ع كسر

قِ م

راء مهمله وسكون ياى تحتانيله اولوكشى سيد القوم كبى جمعى قروم كلور ي مع النون * قروان

قِ ن

سكون راء مهمله ايله بوزن شروان برولايت آديدر رودنى شهرلرى كرمكه ديرلر ي قيركون ع
يعنى تيرمرنك مولانا هاتفى بيت هواقيركون شدز پرعقاب * نهان شد درابرسيه آفتاب *
ي قيروان ع سكون ياى تحتانى وراء مهمله وفتح واو ايله كنار آسمان خواجه سلمان بيت
اى رسيده عدلت اندرغره صبح شهاب * همچونور آفتاب ازقيروان تاقيروان * ومشرق وغرب
جانبلرينه ديرلر برجانبدن برجانبه وارنجه معناسنه مولانا هاتفى بيت ازين قيروان تابان
قيروان * شده موج درياى آتش روان * مجمع الفرسده اطراف معموره معناسنه در
رشيد الدين وطواط بيت نعوذ بالله اگر هيبت توشعله كشد * زقيروان بكشد تابقيروان
آتش * عربيده بيوك لشكر جيش عظيم ودخى قافله وكاربان معناسنه كلور وعند البعض فتح
وايله جيش عظيم وضم را ايله قافله معناسنه كلور فارسيدن معربدر ي مع الهاء * قبله ع

قِ ه

معروف وتوجه اولنان جانبه قبله ديدكلرى مناسبتله هندولر پادشاهلرينه قبله عالم ديرلر
ي قژه ع فتح زاء فارسيله پليد وپلشت اولان نسنه يه ديرلر كذا فى التحفه ي قطعه ع
پاره ديمكدر اما بشعرا اصطلاحنده ايكى بيتدن طقوز بيته وارنجه برقافيه ده اولوب
مطلعى نك اول مصراعى قافيه سى مخالف اولان شعره ديرلر مطلعى برقافيه ده اولنجه غزل
دينلور اما وصف محبوب اولورسه والا آخر مضمونده اولانه شعر ونظم ديرلر عربيده برپاره
نسنه معناسنه در ويقال القطع ظلمة آخر الليل ومنه قوله تعالى * فاسر باهلك بقطع من الليل
وقيل سواد الليل وفتحه وضمه ايله موضع القطع وضم قافله برنوع خرمادر ي قلاده ع

بوغازباغی مولانا هاتفی بیت نیفتاددردام ماهی نهنك * نیاوردسردرقلاده پلنك *

قُا لغ باب القاف المضمومة مع الالف * قبا ع فتح باء موحده ایله قاب قجاق معناسنه در

لغ قسطا ع سکون سین وفتح طاء مهملتین ایله بر کامل وذوفنون حکیمك اسمیدر خلفاء بنی عباسدن مأمون خلیفه زماننده بعلبك شهرندن ظهور ایدوب لسان عربی یی ولسان یونانی یی غایت بیلور ایدی حتی یونان لسانیجه اولان حکمت کتابلرین عربی لسانه ترجمه ایلدی جمله دن کتاب مجسطی ایله اقلیدوس الحکمه ارسینه ترجمه لر ینه واسطه اولمشدر شمس فخری بیت بدین کتاب مرا منتیست برفضلا * که نیست برحکمای زمانه جزقسطا مجمع الفرسده قسطالو نام حکیمك فرزندیدر یونا ندن ایکی حکیم فاضل وکامل ایدیلر شاه ناصرخسرو بیت هرکسی چیزی همیکوید بتیره رای خویش * تاکمان آید که اوقسطای بن لوقاستی * عربیده شول دوه یه دیرلرکه ایاقلری سکرندن بوزلمش وقوریمش اوله لغ قوقبا ع ایکی معنایه در اوّل براوتدر ثانی برحب ترکیبیدر مسهل ولطیف ودماغه قوت ویرر

قُب لغ مع الباء * قطب ع درت معنایه استعمال اولنور اول رئیس قوم عموما ورجال غیب خصوصا که خلیفه نبوتدر یعنی حضرت آدم علی نبینا وعلیه السلامدن تا روزقیامت برقطب اولور حتی حضرت رسول کائنات ومفخر موجودات سید عالمیان وسرور دوجهان صلی الله تعالی علیه وسلم فی کل وقت آن حضرتدن اوّل وصکره وکیلی وخلیفه سی درلر بری دنیادن نقل ایتسه بری دخی یرینه قطب اولور معنای ثانی ایکی کوکبدر بری جانب جنوبده وبری طرف شمالده اولور اصلا یرلرندن حرکت ایلمزلر بولقاملردن قطب جنوبی کورنمز قطب شمالی کورینور ترکیجه دموزقازقی دیرلر خواجه سلمان بیت قطب کردون بیش یافته باقطب بنات * اتصما لیست کران چشم بدان یاد آورد * ثالث پرکار دایره سنك اورته یرنده اولان نقطه یه دیرلر اورته ده بولند وغیچون رابع دکرمنك آلت طاشنده اولان کوچك اغاج که اوست طاشنك ده لوکی اکا چوب دور ایدر خصوصا وهرنسنه نك اورته سنه دیرلر عموما که حرکت ایلیوب یرنده برقرار طوره لغ قلاب ع فتح لام مشدده ایله هراوجی اکری اولوب چنکال کبی اولانه دیرلر عموما بالق اولته سنه دیرلر خصوصا رئیس الشعرا فی زمانه مولانا صائب اصفهانی بیت دل عبث چند ین زتقد یرالهی میطپد * میشود قلاب محکمتر چوماهی میطپد * واستعاره طریقیله زلف خوبانه دیرلر عموما مولانا جامی بیت شوق قلاب دل دوزانست * جلقب خاطر مهجورانست

قُت لغ مع التاء المثناة * قرات ع فتح راء مهمله ایله قراجه وقفتان لقمه سنه دیرلر میرنظمی بیت قرات جامه رنکین جانان * چوچاك سینه عشاق نالان *

قُج لغ قروت ع ضم راء مهمله و واو معروفله یوغرت قوریسی شاعر بیت قروت وکشك یار وغن پزده * دزآندم پیش مهمان آورنده لغ مع الجیم * قبوج ع ضم باء فارسیله ککلك که کیك دخی دیرلر عربیده حجل دیرلر حکیم شیرازی بیت بال مرغ وماهی خرد وپاوج * لحم دراج وطباهیج وقبوج لغ قلج ع سکون لامله اول چارپا حیوانه دیرلرکه ایاقلری بربرندن آیرلمش کبی یوزیه کذا فی شرفنامه اما مؤید الفضلاده چارپا حیوانك قیج ایاقلرینك دیزلری بری برینه اولاشق کبی یوریه شرفنامه صاحبنك نقلنك عکسیدر لغ قنج ع

۲۲۷ ل قنج ع سکون نونله ایکی معنایه در اول بیهوده و بیمعنی ثانی قویروغی کسك اشك
کذا فی التحفه ل قوج وقچ ع اول واو معروفله ثانی اشباع ضمه ایله ایکی معنایه در اول
کوسفند جنکی یعنی جنکجی قیون ترکیده دخی قوج دیرلر کذا فی المجمع بومعنایه مولانا هاتفی
بیت بکش بیدلی واکه جست از ستیز * بود کشتنی قوج میدان کریز ل قولنج ع سکون واو
ونون وفتح لامله بر ریح صعبدر انسانك امعادیده کاری بغرسقنده حاصل اولوب هر جانبنه کزوب
کاهی شدت اوزره اولدقده صاحبنه زیاده الم ووجع عارض اولور بو اسم بو علته یونانیدر معناسی
بو علتك دواسنی الله بیلور دیمك ایمش حکمادن بویله استماع اولندی ل قونج ع سکون
قُد واو ونون ایله پلامود بعض نسخه ده آلچ روایت اولنمشدر ل مع الدال المهمله * قرغند ع
سکون زا ونون وضم غینِ معجمتین ایله فستق کبی بر ایچی بوش شیٔ اولور یمزلکن
آنکله دری دباغت ایدرلر اصحی بودر که فستق آغاجی برسنه فستق ویررو برسنه مذکور قزغندی
حاصل ایدر کذا فی المجمع بو معنایه ابو المعانی * قطعه * درخت بسته چون اهل زمانه *
بجست از کرم باشند مائل * دهد یکسال میوه سال دیگر * شود ممسك کند قزغند حاصل *
ل قنوه ع ضم نون وواو معروفله انتهای سرحد هندده واقع بر طاغ آدیدر آنده بر بیکار واردر
صویندن ایچن معمر اولور ایمش شاعر بیت روایت کنند این سخن را شنود * چو ماء الحیوة نیست
قُر آب قنود ل مع الراء المهمله * قار ع ایکی معنایه کلور اول معروف لعبدر نرد لعبلرندن ثانی
بر شهر یاخود بر مکان آدیدر که متاعی عود خالصدر که عود قاری دیرلر آنده طاوس دخی اولور مش
شیخ نظامی * بیت دماغ عالم از باد بهاری * هوا را سوخته عود قاری ل قور ع بوزن بور
قُز سمرکند و یعنی قبق باشی ماوراء النهر لغتیدر ل مع الزاء المعجمه * قندز ع سکون نون وضم
دال مهمله ایله دریا جانورلرندن بر جانوردر دریسی قلپق پروازی ایدرلر لکن خایه سی نافع دوادر
جند بادستر وجند بیدستر دیرلر عجایب المخلوقات کتابلرنده مسطوردر که دریا کنارلرنده کندی
ایچون او بیارحتی متعدد اولر ایدرمش برین کندو دیشیسیله ساکن اولمغه وبرین یاورولری
ایچون ایدرمش وخدمتکارلری اولورمش آنلر ایچون دخی باشقه او ایدرمش وهر او ه ایکیشر
قپو قورایمش بری دریایه وبری قره یه وآوجیلرندن نقل اولنور که کندوبی خایه لری ایچون صید
ایتدکلرین بیلوب خایه سن کندوسی قوپاروب دریا کنارینه آتار وآوجی یی کوردکده آرقه سی
اوستنه یاتوب خایه سی اولمدوغن کوسترر مش احمد کرمانی بیت عریان شود از سپهر بهرام
از ماتم صبح وقندز شام * سیاه لغندن کنایه در مجمع الفرس ده ایکی معنایه در اول نام ولایتدر
ثانی بر جانور در دریسی کورك ایدوب سلاطین کیورلر وقلپاق ایدرلر کذا فی الاداة حکیم
خاقانی بیت ای چشم تو فتنه فلك قلاوز * وی ابروی تو بر کلاه خوبی قندز * غالبا عجم دیارنده
غایت ایو تو یلوسی اولور مش که سلاطین کورك ایدرلر ایمش والا بزم بیلدوکمز برخشین تویلو
قُس دریدر لبسه صالح اولمیوب قپلان پوستلرینه پرواز ایدرلر ل مع السین المهمله * قبامس ع فتح باء
موحده ایله نیر اعظمك جمله اسماسندندر کذا فی المؤید ل قدس ع ایکی معنایه در اول
مبارك معناسنه در ثانی بر مشهور ولایتدر که ایلیا دخی دیرلر ل قرناس ع سکون راء مهمله
وفتح نونله بدخوی وبد اوضاع معناسنه در میر نظمی بیت مکن هر ناسزا با خویش همکاسی

كه‌شين آردترا همبزم قرناس ﴿ قسطاس وقطاس ﴾ اولى بسكون السين المهمله كلاهما بفتح الطاء ايكى معنايه‌در اول آت بوينينه آصارلر بر بياض تويدركه تركيده خوتاز ديرلر مولانا هاتفى بيت درآويختند ازستوران قطاس * محاسن پذيرفت رويين اساس * ثانى بر موضع اسميدر عربيده ترازويه ديرلر ﴿ قبوس ﴾ ضم سين مهمله ايله برنوع صرمشقدر ﴿ ققنس ﴾ سكون قاف وضم نونله بربيوك قوشدر هند وستان جزيرلرنده اولور اكثرشنده نه‌نام جزيره‌ده اولور اوزون بورنى واروبورننده اللى قدر سوراخلرى واردر وهرسوراخندن قيروغنه وارنجه برسوراخ اولور صدا ايتدكده هربرندن بردرلو صدا ظاهر اولور كيمى باند وكيمى پست روايت اولنوركه حكماى متقدمين موسيقى يى آندن اخذ ايتمشلر وديرلركه بيك سنه عمرى اولورمش واركيكى وديشى‌سى اولمزايمش تناسلى بووجهله ايمش كه عمرى آخره ايرشدكده بامرالله تعالى خاروخس جمع ايدوب بريره ييغوب بعده چيقوب اوستنه اوتورروقنادلرين اولقدر صالوب اغاجه اورمش كه بر آتش ظاهر اولوب خس وخاشاكى طوتشدروب ياقركند ودخى آتشك ايچنده يتار تمام كولى ييغلوب قالور بامرالله تعالى برتاج ايامدن صكره كولى ايچندن كند وكبى برقوش حاصل اولورلول دخى عمرى آخرنده بويله ايدر تناسللرى بومنوال اوزره ايمش * ذلك تقدير العزيز العليم * استادلطيفى بيت همچوققنس بناله وافغان * سوختم خويش را بر آتش عشق * ﴿ ققنوس ﴾ نوندن صكره زياده واوايله‌ده مرويدر استادلطيفى بيت اكرمانند هزاران سال ققنوس * بسوزد زارزار آخر بافسوس ﴿ قوقنس ﴾ نوندن اول واوايله‌ده منقولدر وله بيت همى نالم زدردت اى دل آزار * هميسوزم در آتش قوقنس وار ﴿ قوقنوس ﴾ ايكى قاف اراسنده برواو ونوندن صكره برواو ايله‌ده استعمال اولنور وله بيت بسوز وناله الى شاه دل افروز * كنون چون قوقنوسم خويشتن سوز * درت وجهله استعمال اولنمشدر ﴿ قندس ﴾ سكون نون وضم دال مهمله ايله آغاواتى ييلاق طاغلرنده بتر كندس دخى ديرلر معربى قندس در خوش نما شكوفه‌سى اولور عربيده دخى وارداولمشدر سعدالدين ابن العربى بيت رب العذار بعارضيه واتى * لاخب دى مباج الحدود بقندس ﴿ مع الشين المعجمه * ﴿ قراش ﴾ فتح راء مهمله ايله بمعنى تب ولرزه يعنى استمه عربيده حما ديرلر قراشه دخى ديرلر ابو المعانى بيت اكردلدار با اغيار بينم * قراش كيرد درآنساعت وجودم * ﴿ قلماش ﴾ سكون لام وفتح ميمله قلاش وحرامزاده وبيكار وكسب اولان آدمه ديرلر ﴿ مع الكاف * قولك ﴾ واومعروف وفتح لامله آغزى يوق برچولمكدر ايچى پاره صغه‌جق قدر يارىغى واردر ايچنه آقچه براغورلر طولدقده قروب آقچه‌يى آلورلر اكثر اهل سوق قوللنور التنه چيل آقچه كيرد كده حفظ ايچون آنك ايچنه براغور شاعر بيت لب غيبتكر وغماز فراهم نشود * دهنش پرزر اكرمنا ختنه همچون قولك ﴿ مع اللام * قفل ﴾ كليد معناسنه‌در مولانا جامى بيت اى بساقفل درين كاخ دودر * كه كليدش نتوان يافت ززر * فارسيده مفتاحه كليد ديرلر ﴿ قوتيل ﴾ واو معروف وكسر تاء مثناة بعده ياى ساكنه ايله ايكى مثقال وزننه ديرلر ابو المعانى بيت باده ازدست پرى چهره بخور بى تعجيل * بابرونقل مناسب قدح لندر قوتيل ﴿ قول ﴾ واو مجهول ايله ايكى معنايه‌در اول بمعنى كاغنه كه برزهرناك بوجكدر

قس
قش
قك
قل

بوجکلر بعضیلر کوه یه دید یلر ثانی بر بلوك جماعته که ترکیده دخی قول دیرلر مثلا صاغ قول و صول قول دیرلر مراد صاغده و صولده اولان جماعتدر مولانا هاتفی در تیمورنامه * مثنوی *
شه کامران خسرو سرفراز * دو قول از پی کارکین کرد ساز * زیکی مرکز رایت فتح باب * کران زهره اژدها کشت آب * دکر قول را رایت خسروی * زپور جهانکیر کردش قوی

ق م

قدم ضم دال مهمله ایله بمعنی عاقبت کار کذا فی التحفه قرزم سکون راء مهمله و ضم زاء معجمه ایله بمعنی قلزم که لام یرینه را واقع اولمشدر کذا فی المجمع قلزم سکون لام و ضم زاء معجمه ایله بر مستقل دریادر یعنی دریای آخره اتصالی یوقدر اکرچه کول کبی در اما غایت عظیم و واسعدر ساحل غربیسنده ایکی شهر معظم واردر برینه عیدان و برینه اسوان دیرلر و اول شهرلره قریب یرده ایکی معدن واردر برندن التون و برندن زمرد چقار اندن اشاغی نهر نیل واقع اولمشدر اولیوا ضعده و افر عقاقیر و اعشاب حاصل اولور سائر بلاده اندن آلوب کوتورلر از جمله حجر القمر دیرلر برنوع طاش اولور اوزرنده نقطه لری واردر قمر آرتوب اکسلدکجه اول نقطه لر دخی آرتوب اکسیلور چوق خاصه سی واردر از جمله مصروع یانده حفظ ایدوب کوتورسه صرعی زائل اولور بو کا مثال خواصی چوق قدر و دخی نیجه خاصه لو نسنه لر واردر مزبور دریا آخر ملك مصر و اول ملك حبشده واقع اولمشدر قم شهر کاشانه قریب یرده واقع بر معظم شهر در آب و هواسی لطیف و خلقی زکی و صاحب طبیعت شاعر مشرب و سخندان نامدار شاعرلری ظهور ایلمشدر و عربیده قم صیغهٔ امردر برخیز معناسنه قرآن مجیدده واقع اولمشدر قوم واو معروفله تکلی که نمدزین معناسنه بعض نسخه ده اینچی طلوقا مش مرویدر مثال معنیٔ اول میر نظمی بیت چکونه باشدم پراسب خراف * کروشید قوم و زین در نزد علاف مع النون

ق ن

قربان سکون راء مهمله و فتح باء موحده ایله ترکشك یای طوران طرفنه دیرلر بعضیلر اوق طوردوغی جانبدر دیمشلر اما خلط ایتمشلر زیرا راست کلدیکمز ابیاتك جمیعسنده یای طرفی اقتضا ایدر بعضیلر کسر قافله تحریر ایلمشلر حق بودر که اصابت ایتمشلر زیرا مناسبیله کسره ایله در متابعت ضرورتی اولمسه فقیرد نی مکسوررده یازردم حکیم اسدی بیت کمان آید از قید قربان بدر * برون آمد از پوست مار دوسر حکیم فردوسی بیت کشیدند رستم دلان زمان * زترکش خدنك و زقربان کمان * خواجه سلمان بیت باد قربان زکمانخانهٔ ابروی تودل * خاصه آندم که بود چشم خوشت تیرانداز * بو بیتده ضمله اولدوغنه بر مقدار مناسبت واردر اما چندان دلالت متین دکلدر و عربیده اضحیه معناسنه درفدیه معناسنه حکیم شفایی بیت دزدیده نکاهی که رقیبت نه پسندد * قربان سرناز کن و سوی من انداز قردمان سکون را و ضم دال مهملتین و فتح میمله جوشن آلتنه کیلن قفتان معناسنه میر نظمی بیت بر برزره قردمان پلان * ز اطلس همیکرده بد پهلوان قسطنطین ایکی معنایه در اول دار الملك روم اولان استانبولك نامی در سبب تسمیه سی تواریخ معتبره ده بویله مسطوردر که زمان اولده قاعدهٔ کلیه بویله ایدی که بر شهری هر کیم بنا ایلسه کندو نامنه اضافتله نام ویررمش شهر مزبورك ابتدا بانیسی یانقو بن مادیان ایدی بمدة خراب اولوب نیجه مدت خالی و خرابه قالدقدنصکره بوزنطین نام بر پادشاه نصاری تعمیر ایدوب اول نامیله مشهور اولدیغنه خراب

اولوب بر مدت دخی قالدن صکره قسطنطین نام بر پادشاه تعمیر ایدوب کند واسمنه مضاف
ایتمکین قسطنطینیه نامی ایله مشهور آفاق اولدی معنای ثانی مجمع الفرسده ابو القاسم حکیم
تصنیف ایلدوکی احکام دین آزر پرستیده بر کتاب اسمیدر قلقلان سکون لام اول وضم
قاف وفتح لام ثانیله یاش اوتاق معناسنه در قوزدن واو معروف وفتح زاء معجمه ودال
مهمله ایله یوق دیمك معناسنه در شیخ قاسم انوار * مسمط * بر کوهر لولو زنم بر قصر قیصر قوزنم
از سوز دل یاهو زنم تا آتش افتد در جهان قوشون واوین معروفتین وضم شین معجمه
ایله قوناق یری وقونیلان یر معناسنه در مولانا هاتفی بیت بر آمد زدرگاه شاه این ندا * که کس
از قوشون نگردد جدا * یعنی هر کس قونوغی یردن ایرلمیه دیمکدر قهستان کسر ها
وسکون سین مهمله وفتح تاء مثناة ایله خراسان ملکنده بر شهردر که اصلی کوهستان ایدی
وطاغلق وطاغستان دیمك اولور تعریب اولنوب قهستان ایلدیلر مع الواو * قو قُو
بمعنی یوف شیخ آزری بیت زد قوشجی باز سفید سحری باز * بر مضرب بهٔ طاسجهٔ طبل سحر قو
کاهی زدن ایله ترکیب ایدرلر کاهر قوقو بوزن بوبو تکمهٔ کلاه یعنی قاوق وکلاهك دپه سنده
اولان کوچك تکمه حکیم سوزنی بیت از حشمت سلطان جهان تاج فریدون * چاوش ترا قبه
قوقوی کلاه هست * وبر معناسی دخی قمریدر مع الهاء * قبیته کسر باء موحده وسکون قُه
یای تحتانی وفتح نونله کوسپه دیدکلری که سوسامی دوکوب طحینه سی ویاغی باشقه باشقه
چقدقدن صکره قویی بالحق کبی نسنه یه دیرلر قفه فتح فا ایله میوه سیدی ترکیده کفه دیرلر
قلوله ضم لام اول وفتح ثانیله ایلك واو بریشم یوماغی وهر نه که صارلمش یوالق اوله غلوله وقنوله
دخی دیرلر میر نظمی بیت قلوله کرده همچون تار زرین * بسر پیچیده زلف عنبر آکین *
قنوله ضم نون وواو معروف وفتح لامله بمعنی قلولهٔ مرقوم قوقه واو معروف وفتح
قاف ثانیله بمعنی قوقوی مرقوم یعنی تکمهٔ کلاه شاعر بیت چتر زرین چرخ یعنی مهر * افسر
وقوقهٔ کلاه تو باد مع الیاء * قبای فتح باء موحده ایله قباء مرقوم معناسنه قفل رومی قُی
باربد خسرو پرویزك اختراعی اولان اوتوز بر لحندن بر لحن ونوا آدیدر شیخ نظامی بیت چو قفل
رومی آوردی در آهنك * کشادی قفل کنج از روم وازرنك قل هو اللهی بر نوع آقچه درکه
اوزرنده سورهٔ اخلاص نقش اولنمش عربیده اخلاصیه دیرلر قمری معروف قوشدر
خواجه سلمان بیت کر هوای زلف او پیوسته طاوسان قدس * همچو قمری در کلو دارند طوق
عنبری باب الکاف العربی المفتوحة مع الالف * کارکیا کسر راء مهمله وکاف فارسی کَ ا
وفتح یای تحتانیله ایکی معنایه کلور اول پادشاه معناسنه در حکیم سنائی بیت سر فرو بردیم
تا بر سروران سرور شدیم * چاکری کردیم تا کارکیائی یافتیم * حضرت مولانا قدس سره
بیت عشق آن بکزین که جمله انبیا * یافتند از عشق او کارکیا * ثانی عناصر اربعه نك
هر برینه کارکیا دیرلر حضرت مولانا قدس سره * مسمط * ای معدن نور وصفا ای شمس
تبریزی بیا * کاین روح بی کارکیا بی تابش تو خامد * وله قدس سره بیت کفت اطفال منند
این اولیا * در غریبی فرد از کارکیا کاکا اوچ معنایه در اول اطفالی مکتبه کوتوردکلری
کوچك بیك بعض تنفلات قویوب النه ویررلر حکیم سنائی اطفالی مکتبه قومق روشنده

روشنائی * مثنوی * کر نخواند بخواه زود دوال * کوشمالیش بکیر و سخت بمال * در کنارش نه آنزمان کاکا * تا شود سرخ چهره اش چو لکا * ثانی بیوك برادرینه کوچکی کاکا دیر ثالث خانه پرور اختیار قوله دیرلر ﯓ کاکیا ع کسر کاف وفتح یای تحتانیله اورمجك آغی معناسنه استاد بیت هم منه در خانه هرکز کاکیا * فقرمی آردشنو این پند ما ﯓ کالا ع فتح لامله اوج معنایه در اول متاع وقماش معناسنه حکیم سنایی بیت چو علم آموختی از حرص آنکه ترس کاندر شب * چو دزدی با چراغ آید کزیده تر برد کالا * امیرخسرو بیت راضی نمیشود بدل ودیده عشق او * این دزد در تفحص کالای دیکرست * ثانی اواثوابی که عربیده اثاث البیت دیرلر استاد لطیفی بیت اکر خواهی که یابی قدر والا * مکن همسایکانرا منع کالا * ثالث بانك وصدا وفریاد بو معنی کتاب زنددن منقولدر ﯓ کالیا ع کسر لام وفتح یای تحتانیله خام قاون وقارپوزکه ترکیده کلك دیرلر ﯓ کانا ع بوزن دانا بمعنی ابله واحمق استاد رودکی بیت من سخن کویم تو کانایی کنی * هر زمانی دست بر دستی زنی * وبی عقل وخرد معناسنه حکیم سنایی بیت مر ترا خصم دشمن دانا * بهتر از دوستان همه کانا * فرهنك میرزا ابراهیمده خرما اوزم صالقمنك دیبی اولان چوپه دیرلر ﯓ کاهربا وکهربا ع کلاهما بسکون الهاء وضم الراء المهمله وفتح الباء الموحده برنوع صمغدر صمانی وچوپی کندویه چکر معنای ترکیبی صمان قاپیجی دیمك اولور منقولدر که حاصل اولدوغی اغاجه عربیده وخور دیرلر فتح حاء مهمله وسکون واوایله صولر کنارنده ولب دریاده اولور صمغی کندولکندن آقار وآقدوغی محل دریایه دوشر موج دوکرك قتیلندرر بعضیلر دیرلرکه اجزادن طبخ وعقد ایدرلر اصلنده بو حالت یعنی جاذبه کاه یوقدر عمل ایله بو شکله قونوب اول حالتی کسب ایدر خواصدن خالی دکلدر ایام وباده برمقدار ین یعنی زهکیر ویاخود خنجر وبچق قبضه سنی ویاخود تسبیحی اوزرنده کوتورمك دفع طاعونایچون مجربدر دیرلر ابوالمعانی بیت تنم زدرد غمت کشته چون خس ناچیز * بجان حسن ترا خاصه کهربا دارد * شعرای رومك ارجمندی عزمی زاده حالتی افندینك بورباعی سی محلنه مناسب اولمغله تحریر اولندی * رباعی * اقبالی سایهٔ همادن بلم * ادباری جانب سمادن بلم * ربط دل ایدوب مسبب الاسبابه * بن جذبهٔ کاهی کهربادن بلم ﯓ کبدا ع سکون باء موحده وفتح دال مهمله ایله لهم که کمشی وباقری آنکله بورینه یاپشدررلر کبد وکبید وکفشیر دخی دیرلر استاد دقیقی بیت ازانکه مدح تو کویم درست کویم وراست * مرا بکار نیاید سریشم وکبدا ﯓ کبربا وکبروا ع کلاهما بفتح الباء الموحده وسکون الراء المهمله اول فتح باء موحده ثانی واو ایله برنوع طعامدر کبره ایله یعنی قبار دیدکلری اوت ایله ایدرلر تتکم عربستانده مقلا دیدکلری طعام که یمورطه یی بشوروب وطبقك اطرافنه دیزوب اورتهسنه خشلنمش قباری یوغرت ایله آلوده ایدوب اوزرینه طتلو زیت یاغی دوکرلر امابو طعام شوربا اولمق مقتضیدر که اصلی کرآبا وکرآوا وکوربا وکوروا دخی دیرلر شاعر بیت طعامی از کبر چون می پزیدند * عرب مقلا عجم خواند کبربا ﯓ کرا ع راء مهمله مشدده ایله حجام وفصاد معناسنه در استاد بیت ز حسرت مژهات در دلم شده تما * بکو که در جکرم باد رکزن وکرا ﯓ کرارا ع فتح رائین مهملتین ایله قیونك اشاغی جانبنك

اغاجی مؤید الفضلاده کواراوا قمدر راء اولی یرینه واو ایله وادات الفضلاده کراوا راء ثانی یرینه واو ایله لغ کراکا ع فتح راء مهمله و کاف ایله چلوق دیدکلری قوشدر بعض نسخه ده صعود دیدکاری قوشدر استاد دقیقی بیت چنان اندیشد او از دشمن خویش * که باز تیز چنکال از کراکا عربیده طورنه معناسنه در لغ کراوا ع فتح راء مهمله و واو ایله بمعنی کرارا ء مرقوم یعنی قپو اشکینک اغاجی کذا فی الاداة لغ کراویا ع فتح راء مهمله و یای تحتانی و کسر واو ایله کون برید عربیده دخی کراویا دیرلر لغ کرپا ع سکون راء مهمله و فتح باء فارسیله فرهنک جهانکیریده براوتدر بعض تراکیبه جزء ایدرلر و بعض فرهنکده ریباس کبی براوتدر که هندوز دیرلر استاد عسجدی بیت اکر ز فیض کفت رشحه بدی در ابر * شدی ز برجد و فیروزه پیکر کرپا لغ کرنبا ع فتح راء مهمله و سکون نون بعده باء موحده مفتوحه ایله کلم معناسنه که کرتب و کرم دخی دیرلر لغ کرفا ع سکون راء مهمله و فتح نونله لغ کریا ع سکون راء مهمله و فتح یای تحتانیله ریواس جنسندن براوتدر استاد رودکی بیت پیش تیغ تو روز وصف دشمن * هست چون پیش راس توکریا * لغ کزبا ع سکون زاء معجمه و فتح باء موحده ایله بودخی ریواس نوعندن براوتدر کذا فی فرهنک جهانکیری لغ کژغا و کژکا ع کلاهما بسکون الزاء الفارسی اول غین معجمه ثانی کاف فارسیله کاوبجری قویروغی که خوتاز ایدرلر غژغا و کژغا و کژکا و دخی دیرلر میر نظمی بیت در کردن اسب چای کژغا * آویخته در وست زلف حور الغ کسدا و کسیدا ع اول بسکون السین ثانی کسر سین و سکون یای تحتانی کلاهما بفتح الدال المهملتین برداردر هندی لسانده کهیلاش دیرلر کذا فی فرهنک جهانکیری وکیلا دخی دیرلر کذا فی المجمع لغ کشا ع فتح شین معجمه ایله کشیدن لفظندن اسم فاعلدر چکیجی معناسنه و صیغه امراولور بکش معناسنه و کاش معناسنه ده استعمال اولنمشدر کاشا دخی دینلور استاد در معنی امر بیت کشادر عشق جانان دردو محنت * بیابی عاقبت آرام و راحت لغ کفا ع فتح فا ایله ایکی معنایه در اول زحمت و شدت محنت معناسنه شمس فخری بیت جهان بعدل تو کشت آنچنان که ممکن نیست * که بردلی رسد از جور روزکار کفا * ثانی بوغاز صقلمق یعنی ششی سبی ایله یاخود آخر علت ایله بوغاز قصیلوب لقمه مرور ندده عسرت ظاهر اولور و عربیده دخی ایکی معنایه در اول یوزاوزرینه براتمق ثانی جامه درندرمك یعنی جامه نك یوزی کیرلنوب واسکی اولوب ایچره وسن طشره ایلمکه دیرلر وینه عربیده کسره ایله درت معنایه کلور اول جزا یعنی مکافات ثانی برپرینه بکزرمك ثالث توانا و زورمند اولمق رابع چادرانکی معناسنه در لغ کفتا ع سکون فا و فتح تاء مثناة ایله کفتن لفظندن صیغه ماضیدر چاتلدی و یارلدی معناسنه و اسم فاعل دخی اولور میر نظمی در صفت ازاله بکارت بیت بجای نازکش شد زور کستر * بکفتا چون انار تازه و تر لغ کلا ع قوربغه که کلاو و کلاور و مکل و غوك و پك و جغز و وزغ دخی دیرلر لغ کلیسا ع کسر لام و سکون یای تحتانی و فتح سین مهمله ایله کفره عبادت خانه سی که عربیده دیر دیرلر استاد لطیفی بیت دیدم اندر مسجدی خوبان چند * چون کلیسای بتان پند اشتم لغ کلیسیا ع یای اخیرك زیاده سیله ده استعمال اولنور لام یرینه نونله دخی جائزدر کمال اسمعیل بیت هر روز در برابر کعبه است پنج بار * آن سینه که چار حدش با کلیسیاست لغ کلا ع

کالا فتح میم ولامله آغیلکه کیجه ایچنده قیون وصغر یاتورلر ابوالمعانی بیت نقوش
سقف ود یوارش چوارژنك * بزیبد بهرخفتن بس کالا کا میمله آستین رقیده معناسنه
رقیده نك باب الراده ذکری مرورایلدی وعربیده برنسنه در ایام بهارده قومسال یرده حاصل
اولور کا دیرلر منترکبی پیراغی اولور آنجق طپراغی یوقاری قالدرر ترکیده دوملان دیرلر کمرا
سکون میم وفتح راء مهمله ایله اوج معنایه کلور اول چارطاق بلند ودرکاه سلاطین ووزرا
وامرا معناسنه حکیم ازرقی درصفت ابر بیت کهی ازکردش کیوان بدریابر زندکله * کهی
ازکوشهٔ کردون بکیوان بر دکمرا * حکیم سوزنی بیت ازخلد کور تابد وزخ تفسان * راه شده
طاق طاق وکمرا کمرا * شمس فخری بیت توقهرمان جهانی ودین دنیاهست * زجام پایهٔ تو
برسر فلك کمرا * ثانی محوطه یعنی اول چویرمه که چهارپایان وستوران کیجه لرده ایچنده
یاتوریعنی قیون وصغر طوره جق یر عمعق بخاری بیت چوکرك ظلم راکشتی بزور بازوی
عدلت * زانبوهی شده صحرای درکاه توچون کمرا * منجیك بیت باسهم توآنراکه دشمن تست
پیرایه کند ست وخلد کمرا * ثالث اول زناردرکه زردشتیان میانلرینه بغلرلر حکیم قطران ارموی
بیت چون توکمر جنك ببندی ملك روم * کمرای بدرد توبرستد کمر تو * خسروانی بیت
نه طرفه کر زعشق روی آن بت * ببندم برمیان کمرای کفار کنا فتح نونله سختی وزحمت
ومشقت ابوالمعانی بیت نوشخورد دوستان باشد هنا * نیشخورد دشمنان باشد کنا کنزا
سکون نون وفتح زاء معجمه ایله ایکی معنایه در اول عالم ودانا وذوفنون معناسنه ثانی کیاه
خودرو یعنی کندو بتمش اوت معناسنه شاعر ایکی معنایه بیت همه کنزا کند تسبیح مولا *
بعبرت بین اکر باشی توکنزا کنیسا بمعنی کلیسای مرقوم کوارا فتح واو وراء مهمله
ایله بمعنی کراراء مرقوم کذا فی المؤید کوربا وکوروا کلاهما بفتح الواو وسکون الراء المهملة
بر نوع طعامدر کبره ایله ایدرلر عربیده قناربه دیرلر کذا فی فرهنك جهانکیری کهتا فتح هایله
بمعنی خجل وشرمنده حکیم نزاری قهستانی بیت بدست خودکه کند باخود این که من کردم *
کهای توبه ام آخر زاحمقی تاکی * وله ایضا * قطعه * چه نسبت است که من میکنم بروی
لبت * اناردانه کل سرخ وارغوان یاقوت * کهای لعل توباشد اکر زبهر ردیف * زمام ومانه
بنشانم بکان یاقوت کهیانا سکون ها وفتح یای تحتانی ونونله ابره دیدکاری
اوتدرکه عربیده فادانیا وعود الصلیب دخی دیرلر کهیلا کسرها وسکون یای تحتانی
وفتح لامله ایرانیلردن بر پهلوان آدیدر کیا فتح یای تحتانی ایله اوج معنایه در اول
پادشاه کاهی جمع استعمال اولنور زیرا که الفسز اولدقده ینه پادشاه معناسنه اولور اول اعتبار
ایله کاهی الف جمع ایچون اولور اکرچه کین ذکر کدرکه ادات جمع بولنه امانونك سقوطیله ده
معنای جمع افاده اولنور حضرت مولانا قدس سره بیت زاهدی بیند بکوید ای کیا *
همتی میدار از بهر خدا * ثانی عنا صراربعه نك هر برینه کیا دیرلر حضرت مولانا قدس سره
* قطعه * جان چو شخص این لباس تن درو * جنبشی مارا ازودان نی زنا * همچنان هستی
عالمرا ببین * چون لباسی دان برو چار این کیا * بو ایکی معنایه شمس فخری * قطعه * شکوه
تاج کیان وارث ممالك جم * که تخت مرز کیانراشهنشه است وکیا * جهان پناهی وشاهی که ملك

اوتامه * زاقتران نجوم وزامتزاج كيا * بومعنايه خواجه سلمان بيت دزكتابت باكيا باشدكيا
يكسان ولى * جزكياهركزكه كردست درجهان كاركيا * ثالث بمعنى پاكيزه بومعنى كتاب زنددن
منقولدر ن كيارا ع فتح ياى تحتانى وراء مهمله ايله تاسه يعنى غم وغصه والم بومعنايى موئد
ابوالمعانى بيت ذوق خاطر رفته ازمن دورشد * اين كيارا دردلم شد جايكير ن كيانا ع
فتح ياى تحتانى ونونله عناصر اربعه يه ديرلر ميرخسرو بيت همه آزادكيست همت او *
قهركردست مركيانارا * وجمع كى اولور شمس فخرى بيت تووارث كيانى برخواست ازهيبت
ضد تيى كه بودى درخلقت كيانا ن كيفا ع سكون ياى تحتانى وفتح فا ايله قانلو جراحت
ورنج شديد وزحمت معناسنه ابوالمعانى بيت نه ديده از غمت هركزدلم آسايش وراحت *
شودكيفا اكرباشد هميشه دردلش كيفا * كيفاى اول رنج شديد ثانى قانلو معناسنه در
ن كيلا ع سكون ياى تحتانى وفتح لامله بمعنى كسنيداى مرقوم كذا فى المجمع ن كيها ع
جمع كى دركه پادشاهان ديمك اولور بولغتده جمع ايكى وجهله ده جائز كورلمش هم الف ونون وهم
ها والفله ن مع الباء الموحده * كاب ع ايكى معنايه در اول كب معناسنه دركه لاف ديمكدر ك ب
كب زننده لاف زننده ديمكدر ثانى كا وعراقى معناسنه در بومعناده باواود نبدل اولور كذا فى
فرهنك جهانكيرى ن كارآب ع اضافتله يعنى كسر راء مهمله ايله شراب ايچمك معناسنه
عالم آب دخى ديرلر حالت شراب خوردن حكيم خاقانى بيت بس بس اى زكارآب كه عقل *
هست از آب كار او ويران * وله بيت من نكنم كارآب كو ببرد آب كار * صبح خرد چون دميد باد
بود كارآب ن كارچوب ع سكون راء مهمله وضم جيم فارسيله چلاهلر طوقودقلرى بزى
اوزرينه صاردقلرى اغاجه ديرلر بر روايتده بز صاريلان اغاجى دوندردكلرى قصه اغاج اما جهانكيرى
صاحبى عربيده منسج ديدكلرى اغاجدر ديمش ن كاسه كباب ع فتح سين مهمله وكاف وباء
موحده ايله اضافتسز چولمك كبابى ديدكلرى طعامدركه اتى سائر لوازميله برچولمك ويادستى
ايچنه قويوب آغزين بركيدوب نرم آتش اوزرنده بشورورلر اكرچه لذيذ اولور اما محبوس
بشمكله هضمى عسير اولور بر شاعر بومضمونده ديمش بيت جكرم زآتش غم كشته كباب *
اندرونم شده كوكاسه كباب ن كالب ع فتح لامله بمعنى قالب كالبد لفظندن اختصار اولنمشدر
شيخ نظامى بيت اين من واين من كه درين كالبست * هيچ مكر جنبش اين قالبست * بوكا
كالوب و كالبد دخى ديرلر و بر معناسى دخى پرورده ميوه وريچال معناسنه دخى كالور
ن كامياب ع سكون ميم وفتح ياى تحتانيله كام ايله يابدن مركب لفظدر مراد بولمش ومراد
بولجى ديمك ياب يافتن دن كاهى اسم فاعل اولور كاهى صيغه امر ووصف تركيبى دخى اولور
ابوالمعانى بيت سعى ميكردم كه باشم كامياب * ليك ازوصلت نكشتم كامياب ن كاهوكب ع ضم ها
وفتح كافله تابوت معناسنه در حكيم فردوسى * مثنوى * وزان پس بكافند مو بدبرش *
ميان تهى كاه ومغز سرش * بياكند يكسر بكافور ومشك * بدن پنهان تنش رابمثند خشك
بكاهوكب زردوزمهد عاج * سوى پارس رفت آن خداوند تاج * جنازه معناسنه ده اولقله
فهم اولنور ن كب ع ايكى معنايه در اول لاف واوكنمك كه كب زند يعنى لاف كند ديمكدر خفاف بيت
تاكى از توكب واين لاف بود * چون توكى همسر خفاف بود * ثانى آوردا يچى معناسنه عبيدالله

عبد الله عارفی بیت روان کشته دایم دو چیز از جهان * زدو چشم کوری زدو کب لال * بو معنایه شمس فخری * قطعه * دعای شه کامران ابو اسحق * دل خلایق در سینه وزبان در کب کسی که یک سر موش از هواش بر کرده * یقین که مادر او زانیه است وزنش جلب ع کباب ع معروف طعامدر تنکم دیمشلردر بیت هیچ نعمت نمیرسد بکباب * هیچ شربت نمیرسد بشراب ع کتب ع فتح تاء مثناة ایله بال آروسی که عربیده نحل دیرلر ابو المعانی بیت بعهد او شد هر کس به نیکویی خوشحال * زیمن همت او را کتب شد ز نبور * مجمع الفرسده کسر تاء مثناة ایله بمعنی قید وبند که غل دخی دیرلر ع کرسب ع فتح راء وسکون سین مهملتین ایله کرفس دیدکلری سبزه‌در ومعدنوس دخی آنک نوعندندر دیو روایت اولنمشدر کرسف دخی دیرلر استاد لطیفی بیت اکر تیغ آهنجد ور انداسب * براعدا کند لتره همچون کرسب ع کرنب ع فتح راء مهمله وسکون نونله شلغم آشی وشلغمه دخی دیرلر اما مجمع الفرسده بر دار ودر کو یکی اولدر اکا عربیده قاتل الکلب دیرلر میر نظمی بیت بمجلس در آید چو جانان بشب * نصیب رقیبان باشد کرنب ع کشکاب ع سکون شین معجمه وفتح کافله ترخانه آشی که کشکاو دخی دیرلر بعض نسخه‌ده آرپه صویی معناسنه که جلاب دخی دیرلر مثال معنیٔ اول شمس الدین قواس * رباعی * ای نزد تو نان خوردن در خواب دریغ * در شب زعیال کرده کشکاب دریغ * جای شب ونان از تو چه جویم چون تو * داری زغریب سایه وآب دریغ ع کلاب ع فتح لام ایله کلب که اوزرینه ایپلک صاررلر وصاریلن ایپلکه‌ده یرلر ع کلب ع فتح لام ایله قوش منقاری که کلف وکلیته دخی دیرلر کذا فی فرهنگ جهانکیری ع کلته چوب ع سکون لام وفتح تاء مثناة وضم جیم فارسیله ایکی قارش مقداری یاخود دخی اوزون اغاجدر که دسته چوب دخی دیرلر اکثر قلندران ودرویشان اللرنده کتورزلر ع کلوب ع ضم لام ایله بمعنی کالب مرقوم که کالبد دخی دیرلر ع کنب ع فتح نونله بر نبات قبوغیدر تازه ایکن صو یوب ایپ بوکرلر عربیده قنب دیرلر حکیم سنایی بیت پای احباب تو بکشاده زبند شرمی * دست اعدای تو بربسته مدار از کنبی * حکیم انوری بیت دخترز که تو بر تارک تاکش دیدی * مدتی شد که در اورنگ سرش در کنبست * کمال خجندی * قطعه * میرزنه نیک صرف مرشد خاف * غافل از نوشی بادهٔ عنبیست * کرچه الشیخ کالنبی کویند * کالنبی نیست شیخ ما کنبیست * کندر اغاجیدر که یپراغی وتخمی بنک اولمغله بنکی یه کنبی دیرلر عربیده کنب ایش اشلمکدن ویاخود علت آخردن الده اولان چرکه دیرلر ع کنکاب ع سکون نون وفتح کاف فارسیله آرپه صویی ودخی برشربته دیرلر ع کهب ع کسر ها ایله ننک وعار معناسنه‌در میر نظمی بیت زاوضاع دونان شود مضطرب * هر آنکس که باشد بطبعش کهب ع کهاب ع فتح ها ایله بوزن رباب ع کهتاب ع سکون ها ایله بوزن مهتاب کلاهما اول علاج ودوایه دیرلر که کرم ایکن وجع اولان عضو ویاخود ورم اوزرینه قورلر وبغلرلر حکیم قطران ارموی بیت بنام چون او باشند مهتران نه بعقل * بود برنک یکی دود داغ ودود کهاب * حکیم انوری * قطعه * کفته بودی که کاه وجو بدهم * چون ندادی از ان شدم در تاب * بر ستوران واقربات مدام * کاه کهتاب باد وجو کشکاب ع مع التاء المثناة * کات ع اوج معنایه کلور اول ماوراء النهرده ولایت خراسانده واقع خوارزمه قریب بر شهر آدیدر مولانا هاتفی بیت نخشب

ك ت

حصستانشدة باج كات * كه آمد قيامت بتاراج كات * شمس فخری . بیت شیخ ابواسحق آنكه
ملك اوكمتر كلات * بر ممالك فخر دارد خاصه بر كركنج وكات * ثانى بر دارودر هندوستانده بتر
كات هندى ديرلر بعض جراحتلره قورلر اصلاح ايدر ثالث بر نوع پرنجدر ولايت شوشتردە حاصل
اولور روايت اولنور كه بر سنه زراعت ايدرلر يدى سنه يه دك محصولن آلورلر ؤ كاست ع
سكون سين مهمله ايله ناقص ونقص معناسنه كاستن دن فعل ماضى دركاهى اسم مصدر اولور
شاعر بيت شمار اسخن كاست بايدهمى * ره خويشتن خواست بايدهمى * كم دخى ناقص
معناسنه اولمغله بعض فارسى شناسلر كم ايله كاستى بر معنايه صانورلر لكن فرقى وار ايدوكى فهم
دقيق صاحبى واقفدر كاست اكسلمك ايله ناقص اولاندر كم ابتدادن ناقص اولاندر حكيم فردوسى
ابن يامين حقنده قرداشلرى لساندن ديركه بيت كناه ابن يامين بد بخت راست * كز اولاد
يعقوب كم بادوكاست ؤ كاسه پشت ع فتح سين مهمله وضم باء فارسى وسكون شين معجمه
ايله قپلو بغه كه سنك پشت ولاك پشت دخى ديرلر سيف اسفرنكى بيت لقمه خور جرب
كرد وزفلك كاسه پشت * ور نه شدى خشك شير دايهٔ اطفالكان ؤ كاشت ع سكون شين
معجمه ايله ايكى معنايه در اول كاشتن دن فعل ماضى در زراعت ايلدى معناسنه ثانى بركردانيد
يعنى دوندردى حكيم فردوسى بيت عنانرا به پيچيد وبر كاشت اسب * بيامد بكردار
آزركشسب ؤ كالالوت ع فتح لام اول وضم ثانيله بر شهر نامى درهندوستان لغتيدر ؤ كبت ع
سكون باء موحده ايله بوزن ثبت هلاك معناسنه حضرت مولانا قدس سره بيت مسخ ظاهر
بود اهل سبت را * تا به بيند خلق ظاهر كبت را * كسر كافله فرهنك جهانكيريده بال آروسى
معناسنه مرويدر اما شمس فخرى معناى مذكوره فتحه ايله نقل ايلمشدر * قطعه * اعظم جمال
دنيى ودين شاه كامكار * كاعداى او كمند بر ثبت ز اهل سبت * بهر دلى ودشمن دركاه دولتش *
دارد مدام در ددم نيش ونوش كبت * وعربيده نسنه چينيوب توكورمك معناسنه كنز اللغه ده
مسطوردر ؤ كبست ع فتح باء موحده وسكون سين مهمله ايله ابوجهل قار پوزى كه عربيده
حنظل ديرلر اخراج صفرايه لطيف مسهلدر شمس فخرى * قطعه * اكر شهد فايق خورد
دشمنش * بود بر مذاقش بسان كبست * بچشم نوالش زبى قيمتى * چه ياقوت ولعل وچه پشم
بهست * حكيم خاقانى بيت خايدهٔ دهان جهانم چو نيشكر * اى كاش نيشكر بنمى من كبستمى
ؤ كت ع ايكى معنايه در اول هندوستان پادشاهلرى اوتوردوغى تختك آديدر شمس فخرى
بيت حديث سلطنت او اكر برند بهند * شهان هند بكايك در اوفتند از كت * حكيم اسدى
* مثنوى * بدو كفت مهراج دارو بكو * دكرره چو باز آمدى رزم جو * بخورشيد ودين بتان
از نخست * بكو ركل آدم ويوم رست * كه برخون برانم كت وافسرت * برم زى سرانديب بى تن
سرت * استاد فرخى بيت خلافت جد اكر د چسپاليانرا * زكتهاى زرين وشاهانه زيور * ثانى
كاريز آب معناسنه كه كتكن يعنى كاريزكن ديمكدر ؤ كدفت ع ضم دال مهمله وسكون فايله
بمعنى كاسهٔ سر يعنى دپه كوكى حكيم نزارىٔ قهستانى بيت بجان دوست اكرصد هزار سال
بر آيد * نه ممكنست كه سودا برون رود ز كدفتم ؤ كرغست ع سكون را وسين مهملتين وفتح
غين معجمه ايله بمعنى برغست مرقوم يعنى چارپا حيوان يدوكى اوت كذا فى فرهنك جهانكيرى

جهانکیری. ﴿ کست ﴾ سکون سین مهمله ایله بوزن بست بمعنی زشت وچرکین شمس فخری بیت
اکر تمثال مانی ماه کردد * بنزد صورت یوسف بود کست ﴿ کشت ﴾ سکون شین معجمه ایله
بوزن دشت اوچ معنایه در اول زشت ثانی شور ثالث ایلك کبی براوتدر یره دوشنوب
بر بینه صار یلور قزل رنك اولور برپانچه یه یا یلسه نسنه حاصل ایتدرمز پانچه وان آنی آیرتلیوب
پانچه یی پاك ایدنجیه دك جانی ایپلکجه قالور ﴿ کشفت ﴾ فتح شین معجمه وسکون فا ایله بمعنی
پریشان کرد شمس فخری بیت عدل اوتاغایتی باشد کهباد * طرهٔ شمشاد نتواند کشفت
﴿ کشکفت ﴾ سکون شین معجمه وفا وفتح کاف ایله بمعنی شکفت که باب الشین ده ذکری مرور
ایلدی که آچلدی وعجب معناسنه در ابو المعانی بیت چنان یابد لطافت باغ عالم * زر شك
عارضت کشکفت کلها ﴿ کفت ﴾ سکون فا ایله کفتن لفظندن صیغهٔ ماضی در چاتلادی
معناسنه حکیم اسدی بیت زتیغش همی دشت وکردون بتفت * زبانکش همه کوه وهامون
بکفت * کاهی کفته معناسنه مصدر مقامنده استعمال اولنور حکیم سنایی بیت چوهر
آتشست بعد ازهفت * که ازو دل بجست وزهره بکفت * وبمعنی شکافته حکیم اسدی
* مثنوی * رخ ناربا سیب شنکرف کون * بران زخم تیغ وبرین رنك خون * یکی چون دل
مهربان کفته پوست * دکر چون شخوده ز نخدان دوست * بمعنی ترکیدن یعنی یارلدقده صدا
ویرمك لواحد من الشعرا * قطعه * برق رویت چو دیدم ای قتال * زهره ام چاك شد ز بیم
هلاك * نیست کلبانك رعد چرخ کبود * کفت دل نعره خاست بر افلاك * بمعنی ترکیدن
استاد دقیقی. بیت چو زد تیغ برفرق آن نامدار * سرش کفت ازان زخم همچون انار *
﴿ کلات ﴾ فتح لام ایله ایکی معنایه در اول طاغ باشلرنده اولان کوی وقلعه وقله وامثالی معمور
اولسون خراب اولسون شمس فخری بیت شیخ ابو اسحق آنك از ملك او کمتر کلات * برممالك
فخر دارد خاصه برکرکنج وکات * استاد دقیقی. بیت نیر تو از کلات فرود آورد هزبر * تیغ
تو از فرات برآرد برون نهنك * بعض نسخه ده طاغ باشی وطاغده اولان یول وبعض نسخه ده
یا زاری طوران کوی وشول بناره دیرلر که واسع یری محوطه اوله یعنی دیوار چورلمش اوله استاد
منوچهری بیت زر آدخانهٔ تو بود هفتصد کلات * انبار خانهٔ تو بود هشتصد حصار * حکیم اسدی
* مثنوی * جزیری که مرزش نبد نیم پی * جز از خار وراغ ونیستان ونی * زیك پهلویش
بیشه وابکند * کلاتی دو ویران وکوهی بلند * ثانی قندهار مضافاتندن برعظیم طاغ اوزرنده واقع
برقلعه نامیدر حکیم فردوسی * مثنوی * زبیم سپاه آنچه بودش یله * هیونان واز کوسپندان
کله * زخیل وحشم آنچه زان دشت پاك * بجمن کلات اندر آورد پاك * شرفنامه ده
ترکستانده واقع برشهر وبرقلعه آدیدر فرود بن سیاوش جزیره نام مادریله آنده اولوردی
﴿ کلفت ﴾ فتح لام وسکون فا ایله قوش بورنی عربیده منقار معناسنه استاد لطیفی بیت
یا زعشقت زبید دل چنك وکلفت * وین عجب من زنده ماندم دل بکفت ﴿ کمست ﴾ فتح میم
وسکون سین مهمله ایله جواهردن برنوع در کذا فی المجمع ﴿ کنت ﴾ سکون نون ایله بال قوانی که
ایچنده آرو بال ایدر وثانی بمعنی کند یعنی قریه ایکی معنایه میرنظمی * مثنوی * چو کردی
اختیار کنت سکنی * لوازمها بیاید کرد پیدا * چو باید جفت اول با توابع * دکر کنت مسلی

از جمله جامع ﴿ كنخت ﴾ فتح نون وسكون خاء معجمه ايله جوهر معناسنه در مولانا كلامى بيت
برچهرهٔ عدوى توشمشير بى كنخت * باكهربا مرصع ودركار زار لعل ﴿ كنست ﴾ فتح نون
وسكون سين مهمله ايله بمعنى آتشكده كذا فى فرهنك جهانكيرى ﴿ كوست ﴾ فتح واو وسكون
سين مهمله ايله بمعنى كبست مرقوم يعنى حنظل با ايله واو ميانه سنده تبادل وتواخى اولدوغى جهتدن
واو ايله دخى جائز كورمشلر ﴿ مع الثاء المثلثه * كيومرث ﴾ مشهور پادشاهدر كه ابتدا ك ث
دنياده پادشاهلق ايدن ورسوم شاهانه يى انك اختراعيدر لقبى ديوبنددر ارباب تواريخ بوقولده
متفقلردر برروايتده حضرت آدم على نبينا وعليه السلامك اوغليدر بر روايتده طهمورث
اوغليدر ﴿ مع الجيم * كاج ﴾ بش معنايه كلور اول بمعنى كاش يعنى كاشكى خواجه ك ج
حافظ * قطعه * سزد كه از همهٔ دلبران ستانى باج * كه بر سر همه خوبان كشورى چون
تاج * فتاد در سر حافظ هواى چون توشهى * كمينه بندهٔ خاك در توبودى كاج * شمس فخرى
* قطعه * پادشاه ملك بخشى همچو او * كاج بودى در همه آفاق كاج * نيست ممكن بر همايون
عهد او * كر كسى در ملك برخيزد تلاج * ثانى بمعنى احول يعنى شاشى حضرت مولانا قدس
سره بيت اخ اخى برداشتى اى كيج كاج * تاكه كالاى بدت يابد رواج * ثالث براغاجدركه نارو
ونارو ونوژ دخى ديرلر * از مسمط ابن يمين * رونق وزيبى دكر دارد كنون طرف چمن *
از حرى وخطمى وريحان وشاخ ياسمن * سرو وشمشاد وصنوبر بيد وكاج ونارون * ورنمى بايد
دكر چيزى بجز دردى زن * مى بده ساقى كه ما را نيست بر عمر اعتماد * رابع بمعنى سيلى حضرت
مولانا قدس سره * قطعه * كسى كر كردن تسليم دارد * كه كر منّاى ما دارد بسر تاج * اكر
هستى فروشد عقل سركش * بزن بر كردنش آندم دو صد كاج * بو معنايه حكيم انورى بيت
خصم در مجلس تو مسخره وار * كردن از كاج در نزد ديده * استاد عسجدى بيت مرد را كرد
كردن وسر و پشت * كوفته سر بسر بكاج ومشت * مذكور ايكى معنايه شمس فخرى * قطعه
ز انتقام شيخ ابو اسحق رفت * از جهان ظلم وتعدى خورده كاج * از تف محنت دل اعداى او *
شاخ شاخ آمد بسان شاخ كاج * خامس شهرة ايله شهر رى ميانه سنده واقع بر رباط آديدر
وچغتاى لسانده دخى سله يه كاج ديرلر نتكم مير عليشير بيت دميم بخارى بولوتيده درد كاجيدين
بكوز ومكا هيچ نفس يوق كه اوچات قيلماى دور ﴿ كاخج ﴾ كسر خاء معجمه ايله جامه وامثالى
اثوابده اولان كروپاس معناسنه در مير نظمى بيت سراپا جامه اش كاخج كرفته * وجودش
كوييا باچرك سرشته ﴿ كاخنج ﴾ كسر خاء معجمه وسكون نونله نكل ديدكلرى دبكش كه بعض
جامه لرده وسائر اثوابده ايدرلر وله بيت كرفته جامهايش آنچنان شوخ * سثبت كاخنج
آسا كشته بادوخ ﴿ كاسج ﴾ ضم سين مهمله ايله بمعنى خار پشت يعنى كر پى كه كاسجو وسيخول
وركاسه وربكاسه دخى ديرلر حكيم نزارى قهستانى بيت بروى ضعف نشد از غم باسج *
همه اعضاش همچون پشت كاسج ﴿ كاكنج ﴾ ضم كاف وفتح نونله قنبيل ديرلر براوتدر ايت
اوزمى نوعندن نارنجى رنك چچكى اولور آش پزلر آنكله بعض طعامه خصوصا خميرا يشنه رنك
ويررلر اعلاسى طايفى در ﴿ كالنج ﴾ فتح لام وسكون نونله بر ميوه در كلناره مشابه قرمزى
وصارى دخى اولور مير نظمى بيت چنين هر چند باشد شاخ كالنج * همين باشد ازو حاصل

حاصل چونارنج ﴿و﴾ كبج ﴿ع﴾ فتح باء موحده ايله وكسر ايله ده جائز در يعني غازي مثيش چارپا حيوان وسكون
با ايله اشك ياوريسي خركره معناسنه وله بيت چوخردر زير باري ميكشد رنج * كه فرزندش
رود در پيش چون كبج * ودخي بمعنى بهره يعني نصيب وبوزه جيلرك بوزه قارشدردقلري آلت
﴿و﴾ كبيكج ﴿ع﴾ كسر باء موحده وسكون ياي تحتاني وفتح كاف ايله براوتدر صاري چيچكي اولور
كيبيكه دخي ديرلر تركيده دوكون چيچكي ديدكلريدر ﴿و﴾ كج ﴿ع﴾ درت معنايه كاور اول معروف كه
اكريدر كژ دخي ديرلر عربيده اعوج وچغتايده ايكمه وايكري دخي ديرلر كسر الفله بوديارده الف
مفتوحه ايله استعمال اولنور ميرنظمي بيت بي خلوص كي دعا روا باشد * تير كج برهدف
نمي آيد * ثاني كرج كه طاشدن ايدرلر ثالث ابريشمك فناسي كه كژ دخي ديرلر رابع الف ممدوده دم
ذكري مرور ايدن آكج معناسنه در ﴿و﴾ كج مج ﴿ع﴾ الفاظ متتابعه دندر كه امثالي مرور ايلدي ترت
مرت وخرد مرد وتارومار كبي بونكده معناسي تركيده اكري بوكري ديدكلريدر وله بيت كه كفتار
خود چون بطبعش بجست * سخنها كه كويد همه كج مجست ﴿و﴾ كرفج ﴿ع﴾ سكون راء مهمله وفتح
فا ايله برنوع قوري اوتدر كه آنكله آتش يقرلر غايت مشتعل اولوجيدر غرفج دخي ديرلر كذا
في المجمع ﴿و﴾ كرنج ﴿ع﴾ كسر راء مهمله وسكون نونله خرمن كبج قالوب برنده قالمق اقتضا
ايتدكده يغمور دن محافظه ايچون اوزرينه ايتدكاري طام ايضامنه ﴿و﴾ كرنج ﴿ع﴾ سكون راء
مهمله وفتح نونله سودلي پرنج يعني سودلي آش ﴿و﴾ كسپرج ﴿ع﴾ سكون سين وفتح باء فارسي وراء
مهملتين ايله مرواريد يعني انجو رضي الدين لالاي غزنوي بيت حقه پاكمند پر از كسپرج *
كربيند يدي لب ودندانش ﴿و﴾ كسيج وكسناج ﴿ع﴾ كلاهما بسكون السين المهملة اول بفتح الياء
والثاني بالنون بمعنى كسغي هندبا ديدكاري اوتدر كه صوي محرور المزاج اولانلره نافعدر كذا
في المجمع ﴿و﴾ كشج ﴿ع﴾ فتح شين معجمه ايله ايكي معنايه در اول خرده منتر ثاني برنوع اوقدر
استاد بيت بتركش كرده پرتير كشج را * كه هريك راست رو برجان كج را ﴿و﴾ كشنج ﴿ع﴾ سكون
شين معجمه وكسر نونله لطيف رايحه لو براوتدر ﴿و﴾ كفنج ﴿ع﴾ فتح فا وسكون نونله برنوع بالقدر
صقنقور كبي باهه عظيم قوت ويرر عربيده سمكة صيدا ديرلر حكيم سوزني بيت تا شود ممد
همه انش قوي * خوركل كرد سقنقور وكفنج ﴿و﴾ كلكلانج ﴿ع﴾ سكون لام اول وفتح كاف ولام
ثاني وكسر نونله هندي تركيب بر معجوندر وجع معده وسلايه ومثانيه نفعي واردر ﴿و﴾ كلوج ﴿ع﴾
ضم لام وواو مجهول ايله ناپخته ايكن تنوره دوشوب خرد اولان اتمكه ديرلر استعاره طريقيله
ابو المعاني بيت بيا بجاي درخوان نان پخته * نيايد هيچ دركار چون كلوجست ﴿و﴾ كناج ﴿ع﴾ فتح
نونله طانشمق معناسنه يعني مشاوره شاعر ديمشدر بيت بكار مشكله بايد تأني وتدبير *
چو كار خير بودني كناج وني تأخير ﴿و﴾ كنج ﴿ع﴾ سكون نونله اوچ معنايه در اول دپلك كه دلك
انتهاسنده وحلقومك اولنده آصلمش برپاره اتدر كه عربيده ملاذه ديرلر حكيم نزاري قهستاني
بيت همي تا دايه كنج وكام كردش * پدر فرزانه هرمز نام كردش * ثاني معجب ومتكبر خسرواني
بيت باهمه ميران ميزو باهمه كنجان كنج * باهمه دزدان دزد وباهمه سنكان سنك * ثالث
ترخانه كه عربيده كشك ديرلر كذا في فرهنك جهانكيري ﴿و﴾ كندوج ﴿ع﴾ سكون نون وضم دال
مهمله وواو معروفله كوب كبي طپراقدن برظرفدر ايچنه غله قورلر كه كندو وكندوك وكندوله

ادنی دیرلر ابوالمعانی بیت بجای غله پر کرده زر و سیم * خم و کندوج در خانه تبنکو ؛ کوج ؛ فتح واو ایله صمغ که اغاج لرده اولور کذا فی المجمع ؛ کهج ؛ سکون ها ایله آلچ دیدکاری طاغ یمشی در که عربیده زعرور دیرلر بعض نسخه ده قوجه یمشه دیرلر ؛ کهیج ؛ کسر ها وسکون یای تحتانیه ایله ایکی معنایه در اول سیستانده بر قلعه آدیدر حکیم فردوسی بیت نمانیم کا رام گیرند هیچ * سواران ما با سپاه کهیج * ثانی طاغ اروکیدر ؛ کیکج وکیکیچ ؛ کلاهما بسکون الیاء التحتانیین براو تدر صوده بتر صو کردمه سی دیرلر ؛ کیهج وکیهیج ؛ کلاهما بسکون الیاء التحتانی وکسر الهاء قوجه یمشی در میر نظمی بیت خورد کیهیج همچون سیب وآلو * بنزد آنکه نبود زشت ونیکو ؛ مع الجیم الفارسی * کاپیچ ؛ کسر باء موحده ولام وسکون یای تحتانیه ایله ایکی معنایه در اول صرچه برمق که عربیده خنصر دیرلر شمس فخری بیت چون باستحقاق شاهی هر ممالك زان اوست * خاتم ملك سلیمان دارد اندر کاپیچ * حکیم اسدی آیاغك صرچه برمغی دیو تخصیص ایلمش استاد عسجدی بیت پا بکفش اندر بکفت وآبله شد کاپیچ ازبسی غمها نشسته اینچنین سرهای ما * ثانی اولرده قوش یاوری چقارمق ایچون دیواره آصدقلری کوچك سپد خصوصا وهر قوش یاوری چیقاردوغی یوایه دیرلر عموما ابوالمعانی بیت دل من آشیان کشته بمرغ محنت وغم را * چو آن مرغی که سازد کاپیچ بچه هر سوراخ ؛ کاچ ؛ درت معنایه در اول صرچه که بیاض ویا الوان اولور طپراقدن ایتدکلری ظروف وآوانی اوزرینه دوکرلر اول ظروفه کاچی وکاشی دخی دیرلر واوج معناسی جیم عربیله ذکر اولنان کاجك معنالریله مترادفدر ایکی معنایه شمس فخری * قطعه * زانتقام شیخ ابواسحق رفت * ازجهان ظلم وتعدی خورده کاچ * ازتف محنت دل اعدای او * شاخ شاخ آمد بسان شاخ کاچ ؛ کاریچ ؛ سکون راء مهمله وکسر باء فارسی بعده یای ساکنه ایله یوك صارغیسی وقماش بوغچه سی وآنلری صاروب باغلینه دخی دیرلر لطیفه کونه ابوالمعانی بیت چون متاع خویش دارد یار عزیز * بهر آن کرد ست شلوار کاریچ ؛ کالوچ ؛ ضم لام وواو معروفله ایکی معنایه در اول صرچه برمق ثانی کبوتر بچه معناسنه در کذا فی فرهنك جهانکیری مثال معنی اول ابوالمعانی بیت اکرچه شرف نست مهر وزارت * زکالوچ او کرده کسب شرافت ؛ کخچ ؛ فتح خاء معجمه ایله صنوبر که ایتدکلری اوت وسکون خا ایله قره بویه بعضیلر زاجدر دیدیلر شمس فخری بیت بر رخ دشمنش که چون مازوست * هیبت شاه کارکخچ کند ؛ کرچ ؛ فتح راء مهمله ایله شکاف کریبان پیرهن یعنی کوملك یاقه سی کذا فی فرهنك جهانکیری وفرهنك میرزا ابراهیم اما کتاب السامیده کسر کافله شکاف پیرهن ودخی عربیده قواره دیرلر بو قول معتمد در لکن معنای اوله سکون راء مهمله ایله مجمع الفرسده مسطور در و بو بیته متمسك اولمش رضی الدین نیشابوری بیت چو چوکان کیچ بود کرچش وزین او * زشکر کوی لذت میر باید ؛ کفچ ؛ سکون فا ایله ایکی معنایه در اول بمعنی کفچه که طباخلر وحلواجیلر آلتی در مولانا جامی * قطعه * ای شده همچو کدو جمله شکم کفچ بکن * بهر پر کردن آن دست طمع سوی بسو * تا شود بزمکه شاه سراپرده عشق * خانه خویش بپرداز زین کفچ وکدو * ثانی بمعنی کف مثلا کف آب وکف شیر وکف صابون وکف دهان وامثالی که ترکیده کوپك عربیده زبد ورغوه دخی دیرلر حکیم

ك چ

حكيم فردوسى بيت فروهشته لفچ وبرآورده كفچ * همى لفچ وكفچ وهمى كفچ ولفچ * وله بيت
فروهشته بفچ وبرآورده كفچ * بكردار قير وشبه كفچ ولفچ ي كاچ ع سكون لام ايله ايكى
معنايه در اول بمعنى چرك ثانى معجب وخود فروش كذا فى فرهنك جهانكيرى اما
مجمع الفرسده بمعنى پيچ وشكن وچين زلف امثالى نسنه لر مثالى شاعر بيت بموى جعدوان زلف
چوزنجير * فتاده صد هزاران كلچ بركاچ ي كلخچ ع فتح لام وسكون خاء معجمه ايله وجودده
وجامه ده اولان چرك ووسخ يعنى كير وپاس مير عماره بيت كنده وبى قيمت ودون وحقير *
ريش پر از كوه وهمه تن كلخچ * وطيان مرغزى بيت دست وپاى وروى خوبان پر كلخچ *
ريش طيران زرد از بس دود كخچ * بو معنايى مؤيد شمس فخرى بيت پر كلخچ است خصم ازان
تيغش * بزبان دفع آن كلخچ كند * حكيم سوزنى بيت فرخچ كورى بدطلعتى چنانكه
بهست * كلخچ كير خرز ريش او وروى وراى * پور بهاى جامى بيت بس كلخچ وبس ورخچ
وبس سفيه وبس كريه * پر فسون وپر فنون وپر فضول وپر فتن ي كليچ ع كسر لام وسكون
ياى تحتانيه ايله ايكى معنايه در اول معجب وخود فروش ثانى چرك وريم واريك معناسنه در
حركات ثلثه ده معناى آخر ايله وارد اولمشدر مثال معنى اول ميرنظمى بيت آن كليچ دربزم
رندان دم زند * يعنى دم از فرقه آدم زند ي مع الخاء المعجمه * كاخ ع ايكى معنايه در اول
كوشك بالا بيندكه عربيده قصر ديرلر شمس فخرى بيت براى نزهت طبع مبارك ش دايم *
كند سعادت ترتيب باغ وحجره وكاخ * وخانه بالا معناسنه مولانا هاتفى بيت دارنده هفت
كاخ افلاك * سازنده آدم از كف خاك * ثانى تماشا كاه وباغلر وباغچه لرده اولان قله كبى
يوكسك خانه لركه عربيده اكا منظره ديرلر حكيم اسدى بيت بكاخ اندرون بزم كستر دشاه *
بشادى همى خوردمى كينه خواه * فرهنك جهانكيريده مذكور معنالردن ماعدا بمعنى باران
ودخى تون مضافاتندن برقصبه آديدر ي كاسنى تلخ ع آجى هندبا كه كونيك هيدكلرى
صبزه در غايت نافعدر صلاته ايدرلر وقيناديب استقطار ايله صوين چيقارر لر بستانيسى طتلو
وبريسى برمقدار آجيرقدر ي كاشخ ي ضم شين معجمه ايله دشمن مخفى يعنى صورتا دوست
كورينوب كزلو دشمنلك ايدنه ديرلر ميرنظمى بيت اكر خواهى كه يا بى بخت فرخ * مكن
بادوست كار زشت كاشخ ي كالوخ ع ضم لام ايله براوتدر غايت بدبوى حكيم سوزنى بيت
كنده دماغى بنفشه بوى نه كالوخ * كنده دهانى كرفس خاى نه كنكر ي كتخ ع فتح تاء مثناة
ايله قروت كه كتغ دخى ديرلر عربيده كشك ديرلر اصلنده يوغرت قوريسيدر شمس فخرى بيت
چوشير وروغن آميخته نيست با احسان * نه سخت روى ترش هست همچو توب وكتخ ي كخ اطفال
قورقتمق ايچون ايتدكلرى چركين وقورقنج نسنه لرهرنه اولورسه عربيده فزاعه ديرلر شمس
فخرى بيت جمال دنيى ودين خسروى كه پيكرمه * بودبنسبت با او بسان يوسف كخ *
ي كخ كخ ع الفاظ مكرره قبيلندندر بركلمه دركه اطفاله تنفر ونفرت محلنده ديرلر
فقيه ابو الليث سمرقندى مصنفاتندن بستان العارفين نام كتابنده لغت عجم ذكرينك تفصيلنده
ديركه حضرت رسول اكرم وسيد عالم صلى الله عليه وسلم فارسى تكلم بيورمشلردر ديوب
بو حديث شريفى بو يله نقل ايدركه * روى عن النبى صلى الله عليه وسلم انه اتى بتمر صدقة

وعند الحسن والحسين رضی الله عنهما فاخذه تمرة وادخله فی فيه فادخل رسول الله صلی الله عليه
وسلم اصبعه فی فيه وقال كخ كخ واخرج التمرة من فيه ل كدوخ ع ضم دال مهمله ايله حمامده
كرما به معناسنه استاد رودكی بيت بامدادان پيشم آمد يار از راه كدوخ * با دو چشم
پر خمار و نركسين مست وشوخ * ابو المعانی بيت دلبران بر عاشقان اعراض كالا ميكنند *
فوتها پر له كرده دوش ديدم در كدوخ ل كراخ ع فتح راء مهمله ايله طاوق يمرطه چيقاردقده
ايلدوكی فرياد وصدايه ديرلر ل كرخ ع فتح راء مهمله ايله اويوشق كه كرخت دخی ديرلر
عربيده خدره ديرلر شيخ آزری * مثنوی * هر كه لغتد بجاه تقبس انيد * كس ز حالش دكر
نداد خبر * ظلما تيست وچاه ناهموار * موذيانست ومار مردم خوار * سر چاه چنين مباش كرخ
زانكه چاهيست بر سر دوزخ * بر علتدر وجود انسانده عارض اولور كه متصل اعضاسی
اويوشمش حس وحركتی قالمز طبيب يوسفی * رباعی * چون عضو كسی را كرخی روی نمود *
ارزوی علاج بايدش فی فرمود * بايد ماليد بعد از ان روغن قسط * چندانكه ز محنتش بر آيد
مقصود * وسكون راء مهمله ايله بغداد نواحيسنده بر بيوك قريه آديدر كه قطب الاوليا شيخ
معروف كرخی رحمة الله عليه اول قريه دندر وشاپور ذو الاكتاف آنده بر عظيم بنا قومشدر كه
آرايش زيب وزينت ايله مشهور آفاقدر استاد فرخی بيت هر روز شادی نو بنياد راستی *
زين باغ جنت آيين زين كاخ كرخ وار ل كسنی تلخ ع بمعنی كاسنی تلخ مرقومدر كه آندن مخففدر
ل كلاخ ع فتح لام ايله دلبند بوركی ميرنظمی بيت شانه كوييا بر سر بش سرخ شاخ * چو
بنهاده بر فرق تار كلاخ ل مع الدال المهمله * كاد ع بمعنی حرص وشره يعنی طمع حضرت ك د
مولانا قدس سره بيت زهر مي كس را كه لقمه نان خورد * زانكه آن لقمه ريا كار شر برد * وله
قدس سره بيت هان هان با او حريفی كم كنيد * چونكه كاد آرد كره محكم كنيد ل كاربد ع
كسر راء مهمله ايله فعل قبيح معناسنه در ابو المعانی بيت ميان باريك وفربه دنبه بی مو *
برای كار بد بسيار نيكو ل كاربرورد ع ايو ايش ايشلايجی وپاك ضمير وصحيح فكرلو معناسنه
وله بيت ميان عاقلان باشد سر آمد * هر آنكه در جهان بد كاربرورد ل كارد ع سكون راء
مهمله ايله بچاق معناسنه در شاعر بيت عاشقان را كارد وخنجر ميزنند * غمزه جلاد وچشم
خونريزش ل كاروكرد ع ايش كوج معناسنه در كار وبار كبی وله بيت فزايد ز كار جهان رنج
ودرد * نبايست مشغولی وكار وكرد ل كاسه بند ع فتح سين مهمله وباء موحده وسكون نون ايله
ايكی معنايه در اول بمعنی كاسه كر يعنی كاسه دوزيجی ثانی آوانی شكسته يی كنديجی
معناسنه در ل كاسه رود ع فتح سين وضم راء مهملتين وواو معروفله براوق آديدر حكيم
فردوسی بيت بسختی كذشت از دو ركاسه رود * جهان زاغ وبرف پر كاسه بود ل كاشرود ع
سكون شين معجمه وضم راء مهمله وواو معروفله بودخی براوق آديدر كذا فی فرهنك جهانكيری
ل كاغد ع فتح غين معجمه ايله كاهی ذال معجمه ايله اوقورلر ميرنظمی بيت دكر باره بدو كاغد
فرستاد * كه حال زار دل را شرح ميداد * شيخ سعدی بيت كاغذ بدريدند وقلم شكستند *
وز دست وزبان مردم مورستند ل كافد ع فتح فا ايله يعنی شكافد كه اندن اختصار اولنمشدر
شاعر بيت هر انكو از هنر بسيار لافد * سر خود را بتيغ طعنه كافد ل كالبد ع لامك سكونيله

سكونيله وكسريله ده جائزدر وفتح باء موحده ايله هيأت مشخصهٔ مخصوصه كه قالب آندن معبر بر جسددن عبارت اولدوغى بو بيتلردن فهم اولنور شاعر بيت اوچه جانست وجهان چون كالبد * كالبد از جان پذيرد نيك وبد * ديكر بيت تا جان من از كالبدم كردد فرد * هر كار كه خوشترست آن خواهم كرد ۼ كاليد ﭺ كسر لام وسكون ياى تحتانيله درهم شد يعنى ايجنه‌ى ديمكدر شيخ عطار بيت زمرغان چون سليمان قصه بشنيد * بناليد وبكاليد وبجوشيد ۼ كبد ﭺ سكون باء موحده ايله لهم كه كمش والتون پاره‌لرين آنكله بربرينه ياپشدررلر وطوتقال معناسنه‌ده مرويدر شمس فخرى * قطعه * ايا پادشاهى كه بربام تو * توان بركرفت از سر آب زبد * چو طوطى مار صيت تو معلق كنند * دهد از زراق قمر چرخ كبد * فرهنك جهانكيريده بمعنى قربه مسطوردر وادات الفضلاده كذلك وعربيده كسر باء موحده ايله جكر معناسنه‌در ۼ كبود ﭺ ضم باء موحده وواو معروف ايله ايكى معنايه‌در اول كوك رنكه ديرلر ابو المعانى بيت ميرود براوج هردم دود دل * زانكه بسته آسمان رنك كبود * ثانى مجمع الفرسده بر طاغ آديدر رود خى بر نوع ماوى قوزى دريسى لولو رقليق ايدرلر اعلاسى خراسان مملكتنده اولور ۼ كبيد ﭺ كسر باء موحده وسكون ياى تحتانيله كبد مرقوم معناسنه‌دركه لهم دركبد وكفشير دخى ديرلر ۼ كتابد ﭺ فتح تاء مثناة وباء موحده ايله جنك دوازده رخده كودرز طاغدن ايندوكى مقام آديدر ۼ كد ﭺ بوزن بد ايكى معنايه‌در اول بمعنى خانه استاد فرخى بيت به بتكده اند بت را خزانه كردند * دران خزانه بصند وقهايى پيل كهر * ثانى بمعنى نخست يعنى اول وعربيده تشديد دال مهمله ايله رنج وزحمت معناسنه‌در قزانلمش ماله كد يمين وكد بنفسه ديرلر ۼ كديزاد ﭺ كسر دال المهمله وسكون ياى تحتانى وفتح زاء معجمه ايله بمعنى خانه‌زاد عموما آدم اولسون حيوان اولسون وغلام وجاريه خصوصا اوده طوغمش معناسنه ابو المعانى بيت كديزاد من بوده اين درد وغم * كه زائيل نكشته است هيچ از دلم ۼ كرد ﭺ سكون راء مهمله ايله اوچ معنايه كلور اول كردن لفظنك ماضى سيدر ايتدى معناسنه شيخ سعدى بيت ديدى كه چه كرد اشرف خر * او مظلمه بردوجانبك زر * ثانى بمعنى كردار يعنى عمل حكيم سنايى بيت كرد پيش آر وكفت كوته كن * با چنين كفت كرد همره كن * ثالث اغاج بوداندقده كنسيلن داللرينه ديرلر ۼ كرداد ﭺ سكون را وفتح دال مهملتين ايله بناى ديوار وعمارت وامثالى نسنه‌لره ديرلر ميرنظمى بيت مده دل باين نعمت واين لباس * كه كرداد دنيا ندارد اساس ۼ كردمند وكرمند ﭺ كلاهما بسكون الراء المهمله ونون وبفتح الميم بمعنى تند وتيز وعجله وشتاب خسروى بيت مكن اميد ذ وروآ زدراز * كردش چرخ بين كه كرمندست ۼ كزاد ﭺ فتح زاء معجمه ايله بوزن مزاد بمعنى جامهٔ كهن كذا فى فرهنك جهانكيرى ۼ كژاغند ﭺ فتح زاء فارسى وغين معجمه وسكون نونله ايچى پنبه‌لو ياخود ابريشملك كژيله طولمش قفتان كه جنك كونلرنده زره آلتنه كيرلر زرهه ثقلت ويرمسون ديو آكا كژاكند وكژاغندش وكژاكندش دخى ديرلر اما جمله‌دن كژاكند تعبيرى صحيحدر زيرا كژ كه ابريشملك معناسنه وآكند طولمش معناسنه‌در حكيم ناصر خسرو بيت تدبير مكن مباش عاجز * در خيره مپيچ در كژاغند ۼ كژاكند ﭺ غين يرينه كاف فارسيله كژاغند مرقوم معناسنه

شیخ سعدی . بیت درکژا کند مرد باید بود * بر مخنث سلاح جنك چه سود ﴿ کزبود ﴾ سکون زاء معجمه وضم باء موحده ایله بمعنی کدخدا کذا فی التحفه بو معنایه میرنظمی بیت سزا آسوده اش غوغا بر آرد * هر آنکس یکدو جا کزبود باشد ﴿ کزد ﴾ سکون زاء معجمه ایله بوزن یزد اغاجدن زائد داللری کسمك کذا فی فرهنك جهانکیری ﴿ کشف رود ﴾ بر ارمق آدیدر کناره سام براز در هلاك ایلدی فردوسی . بیت کشف رود پرخون و زرداب کشت جهان جای آرامش وخواب کشت ﴿ کفاند ﴾ فتح فا و نونله برنسنه آیریلوب صداویره منوچهری بیت هیبتش الماس سخت را بکفاند * چون بکفاند دو چشم تار زمرد ﴿ کفد ﴾ فتح فایله یعنی ازهجد اشود بر برندن آیریلور معناسنه در ابوشکور بیت بر درخش ازدیدن برزاو * کفد چرخ ازهیبت کرزاو * عبد الرزاق جمال الدین کاشی . بیت طالعی دارم کز تشنکیم لب بکفد * در همه غوطه دهد دجلهٔ بغداد مرا ﴿ کفید ﴾ کسر فا وسکون یای تحتانیله کفیدن لفظندن فعل ماضی دریارلدی و چاتلدی معناسنه اوحد الدین کرمانی . بیت همچونارم بکفید از غم سیب ذقنش * دل نخوانش توکه او عقل بد اندیشن نداد * استاد رودکی بیت کفیدش دل از غم چو آن کفته نار * کفیده شود سنك تیمار خوار ﴿ کلاجود ﴾ فتح لام وضم جیمله سغراق درکه مجلس آخرنده یاران بر برلرینه محبتا باده ایچرلر ﴿ کلباد ﴾ سکون لام و فتح باء موحده ایله تورانی بر میار زنامیدرکه جنك دوازده رخده فریبرز بن کیکاوس النده هلاك اولدی حکیم فردوسی بیت بر آشفت پیران بکلباد کفت * که چونین شکفتی نشاید نهفت * وله . بیت ایا بیژن وکیو وکلباد را * که برهم زند آتش و باد را ﴿ کلجاد ﴾ سکون لام و فتح جیمله کل باشلو آدمه دیرلر میرنظمی بیت لجوجی باهمه چون کرده معتاد * فضولی میکند ناذان وکلجاد ﴿ کلند ﴾ فتح لام وسکون نونله اوج معنایه کلور اول کلنکلرك بر آلتی درکه آنکله طپراق قازرلر کنند دخی دیرلر ترکیده قازمه دیدکلریدر وکننده دخی قازیجی دیمك اولور عربیده فاس دیرلر حضرت مولانا قدس سره . بیت اکر بلبله من غیر آن خیال آید * بکننده باد مرا هر دو دیدکان بکلند * وله قدس سره * قطعه * ذوق سر سر مست راهر کز نداند عاقلی حال دل بیهوش راهر کز نداند هوشمند * خسرو وداع ملك خود از بهر شیرین میکند * فرهادهم ازبهر او بر کوه میکوید کلند * ثانی اغاج کلید معناسنه در کلپندان دخی دیرلر وله قدس سره بیت هم آن بار در آید در دولت بکشاید * که آن بار کلیدست و شما همچو کلندید * ثالث کنده تاتراشیده عموما وله قدس سره . بیت پایدانرا بیاموزد باب پاك افزودن * کلندی را بیاموزد کلندان رافر بیدن * رابع براغاجدرکه کوپکك قلاده سن بغلرلر اکا ساجور دخی دیرلر مسعود سعد سلمان * رباعی * ازهرچه بکفته اند پندی دارم * وزهرچه شنیده ام کزندی دارم * که برکردن سك کلندی دارم * برپای کهی چو پیل بندی دارم ﴿ کلوند ﴾ سکون لام ونون ایله برطاغ آدیدر ﴿ کمند ﴾ فتح میم وسکون نونله برایپدر حلقه حلقه ایدوب طوتلمیان آت وغیری حیوانك بوغازنه چکوروب طوتارلر و برنوع قوشاقدر و استعاره طریقیله زلف محبوبانه دیرلرکه کوکلی طوتدیغیچون ابو المعانی . بیت کمند چین زلفش کردن دل راشده محکم ازان شد بسته کردن بندهٔ حسن جهانکیرش ﴿ کندمند ﴾ تنابع الفاظ قبیلندندر خراب یباب

يباب معناسنه عضايري رازي * قطعه * بسا بچرخ برآورده کاخ دشمن تو * بيارميله زبيم
زوال يافته هال * كه بازخورد ديد وناب زنده پيل توشاه * كنون رسوم ديارست كند منند اطلال
حكيم ناصر خسرو بيت مادر بسيار فرزندي ولي * خوارداري شان هميشه كند منند ﴿ كند ﴾
سكون نونله درت معنايه كلور اول بمعنى شكركه معربي قند دركاند دخي ديرلر حكيم سوزني
بيت ني چو دو لعل تواست كربقلم بركشي * زيرد ومشكين كمان نقش دو بادام كند * ثاني ريش
يعني جراحت حضرت مولانا قدس سره بيت نكند رحمت مطلق . بلا جان تو ويران *
نكند والله مارا زپي كند حجامت * ثالث بمعنى كريز يعني قاچمق رابع بمعنى قريه كمال پاشازاده مرحوم
ديركه كندي ارباب لغت كوي معناسنه يازمشلر اما بلمامشلر شهر معناسنه در بومدعايه شاهد
سمرقند دركه اصلي شمركند ايدي تعريب ايدوب سمرقند ديديلر زيرا شهرمز بور شمر نام برجاريه به
بنا اولنمشدر ابتداء امرده كند شمر دينلدي بعده علم اولمق ايچون مضاف اليه تقديم اولندي ابن
خلكان تاريخنده يازمش كه * ان شمر اسم جارية الاسكندر مرضت فوصف الاطباء ارضا ذات هواء
طيب واشار واله بظاهر صفة فاسكنها اياها فلما طابت بني به مدينة وكند بالتركي هو المدينة
فكانه يقول بلد شمر بوسببدن سمرقند دينلمشدر انتهى كلامه بعض نسخه ده كند كنده دخي
آلت رجله دينلدوكي مسطور ردر ﴿ كنكرزد ﴾ سكون نون وراء مهمله وفتح كاف وزاء فارسيه
ايله بركوكدر ساقز كبي چينتور تركيده كنكرد يرلر وفارسيده كنكرزده دخي دينلور ﴿ كنند ﴾ فتح
نون اول وسكون ثانيله چپاوقازمه وچتال بيل شمس فخري بيت باغ بخت هميشه شاداب ست
بي عناي شيار ورنج كنند ﴿ كهبد ﴾ سكون ها وفتح باء موحده ايله خزينه دار معناسنه در بعض
فرهنكلرده صراف ووزنه دار معناسنه در مثال معنى اول شمس فخري بيت توآن پادشاهي كه
درملكت تو * عطارد دبيرست وبرجيس كهبد * بعض نسخه ده عامل معناسنه كه رعايادن مال
ميري جمع ايدر وبعض نسخه ده متاع دلالي وبعضنده بمعنى دهقان واقعدر بولغت هر قره منكده برمعنايه
نقل اولندوغي اجلدن بوحقير تصحيح معنى ايله ميوب جمله نك نقلني اشارت حال بوكه كيمي مفتوحه ده
وكيمي مكسوره ده وكيمي مضمومه ده يازمشلر ﴿ كيازند ﴾ فتح ياي تحتاني وزاء معجمه وسكون
نونله پادشاه ديمكدر كذا في التحفه ﴿ كيد ﴾ سكون ياي تحتانيله بوزن شيد ايكي معنايه در
اول نام راي كنتوج كه هند پادشاهي ايدي اسكندر ايله معاصر اولمغله اسكندر آنك قزيني حباله
ازدواجنه كتوردي حكيم فردوسي بيت يكي شاه بد هند رانام كيد * نكردي جز از دانش
وراي صيد * ثاني لهيم كه التون وكمش نسنه لري بربرينه آنكله ياپشدررلر وعربيده اوج
معنايه كلور اول مكر وحيله ثاني جنك وجدال ثالث حايض عورت ﴿ كينباد ﴾ برذي
شوكت وذي قدرت پادشاه آديدر كيخسروك مادري آنك دختريدر ﴿ مع الراء المهمله ﴾ ك ر
﴿ كاتوار ﴾ ضم تاء مثناة ايله سركشته وحيران كاتوره دخي ديرلر شمس فخري بيت دوستش
عاقلست وپابرجا * دشمنش جاهلست وكاتوره ﴿ كاچار ﴾ فتح جيم فارسيله اثواب خانه كه
قراشات وآواني وامثال سائره كاچال دخي ديرلر امير خسرو * قطعه * درطلب آنچه نيايد
بدست * زيروزبر كردي وكاچار خويش * خيره بداري به پشيزه جهان * در كرانمايه دينار
خويش ﴿ كاچغر ﴾ سكون جيم فارسي وفتح غين معجمه ايله ماوراء النهرده برشهر آديدر حالا

كاشغر ديمكله مشهوردر حكيم ازرقى . بيت دكر بباغ نهان شد بمهركان كل سرخ * سراى باغ پراز كارخان كاچغرى ن كاخر ع فتح خاء معجمه ايله ايكى معنايه‌در اول يرقان ديدكلرى علت ثانى زراعته دوشن صاريلق كه دخى باش باغلمدين بر آفت سببى ايله واقع اولور ابو المعانى بيت كشت زار تنم كه كاخر شد * زان سبب حاصل وجودم نيست ن كار ع اوچ معنايه‌در اول معروف شغل وعمل ثانى زراعت معناسنه كه كاريدن لفظندن اسم مصدردركه كشت وكارديرلر ثالث جنك معناسنه‌دركه كارزار وپيكار دخى ديرلر استاد فرخى . بيت اى زكار آمده وروى نهاده بشكار * تيغ تيز توهمى سير نكرديد از كار * وله . بيت كه اندر جنك باشمشير همدست * كه اندر بيشها باشير همكار ن كاروبار ع سكون راء مهمله وباء موحده ايله ايش وكوچ وكسب وكار معناسنه كار وكر دخى ديرلر ابو المعانى بيت كار بارم درجهان شد عشق يار * زانكه نيستم درجهان بى كاروبار ن كاردار ع سكون راو فتح دال مهملتين ايله عامل ومشتغل وجامع اموال وصاحب ديوان ووزير معناسنه‌در زراتشت بهرام بيت درين خرجت زمال كارداران * نكشت اى شه يكى صرف از هزاران ن كارزار ع سكون راء مهمله و فتح زاء معجمه ايله جنك وجدال معناسنه حكيم سوزنى . بيت بنفشه سمن آميغ تيغ توملكا بلاله كاشتن دشت كارزار توباد ن كاركر ع ايش اشليجى وتأثير ونفوذ بولمق معناسنه‌در ونسخهٔ حسينى وفايى ده مراد وپشت پناه معناسنه‌در ميرنظمى . بيت كاركر سلطنت وجاه تو * درهمه اين كاركران شاه تو ن كاركير ع سكون راء مهمله وياى تحتانى وكسر كاف فارسيله ايش طوتيجى وعمارت وبنانك متانت واستحكامى معناسنه وله . بيت نباشد كاركير اين كار بى تو * همى بيند درين چاروى نيكو ن كاژغر ع سكون زاء فارسى وفتح غين معجمه ايله كاشغر ديدكلرى شهردر كذا فى فرهنك جهانكيرى ن كاسه‌كر ع فتح سين مهمله و كاف فارسيله درت معنايه كلور اول كاسه وطبق ياپوجى بو معناى تركيبى‌در ثانى موسيقى‌ده بر نوا اسميدر نجيب الدين جردپادقانى . بيت حالت سرو چنانست كه ذوقى دارد * نفس بلبل وآن دبدبهٔ كاسه‌كرى * سيف اسفرنكى . بيت نوبت كبرياز نى چون بنشاط سوراو * همچو دمامه دمدمه برده كاسه‌كركنى * ثالث جام جم اولان خطوط سبعه‌دن بر خطك آديدر رابع نقاره‌زن معناسنه‌در ن كاشغر ع سكون شين وفتح غين معجمتين ايله ماوراء النهرده بر ولايت وبر شهر عظيم آديدر نهر كاشغر وآب آمو ديرلر بر بيوك ارمقدركه سز چكلز ايچنده سنك يشم حاصل اولور بروجانبى ايران اوته طرفى توراندركه ماوراء النهر ديمكلك سببى بودر مجمع الفرسده شهر مزبورك محبوب وخوب رولرى چوقدر استاد عنصرى . بيت ايا شكسته سر زلف ترك كاشغرى * شكنج توعلم پرنيان شوشترى * ودخى موزون وخوش نما سروولرى اولور غاتفرده اولان سروكبى استاد عنصرى . بيت سراى وباغ توآراسته بسر وبلند * چه سرو كاشغرى وچه سرو غاتفرى ن كاشمر ع ولايت ترشيزده واقع بر قريه اسميدر كشمر دخى ديرلر روايت اولنوركه زردشت ايكى سرو اغاجنى طالع سعدوقتنده برين قريهٔ مزبوره‌ده وبرين دخى قريهٔ فرومدطوسده ديكمش ايدى مجوس ملتنك اعتقاد باطل وزعم فاسد وعاطللرى بويله‌دركه زردشت اول اغاجلرى جنتدن كتورمش اوله متوكل على الله عباسى جعفريه سرمن راى

سُرّمن رای شهرینی عمارت ایتدوکی اثناده حاکم خراسان اول وقتده طاهر بن عبد الله بن طاهر
ذوالیمینین ایدی اکا حکم کوندروب امر ایلمش که اول اغاجی کسوب کرد ونه لره تحمیل ایدوب
وشاخلرین دوه لره یوکلدوب بغداده کوندره جماعت مجوس طاهره اللی بیك دینار سرخ ویره لم
کسمه دیدیلر طاهر قبول ایلمیوب اغاجی کسدردی مرویدرکه اول اغاجك سایه سنده اون بیك
قدر قیون وکچی وصغر قرار ایدر ایدی ومختلف النوع طیور اوزرنده آشیان ایتمشلر ایدی
اغاجکه یره دوشدی اول اطرافك زمیننه لرزه کلدی ویقیننده خیلی عمارت وکاریز آب اولان
یرلره خلل اصابت ایلدی وحد وحصردن بیرون اصناف طیور اغاجك ایچندن اوچوب کتدیلر
شویله که هوا یوزین طوتدیلر وانواع صوت وصدا ظاهر اولدی مزبور اغاجك کوده سن بغداده
نقل ایچون بشیوز بیك درهم سیم مصرف اولدی شاخلرین بیك اوجیو زدوه یه تحمیل ایلدیلر
اول اغاج جعفریه یه وصوله بر منزل قالدقده بامر الله تعالی متوکل علی الله قتل اولندی امیر
معزی بیت ترك نزاید چوتو بکاشغر اندر * سرو بنالد چوتو بکاشمر اندر ﴿ کاشمیر و کشمیر ﴾
کلاهما بسکون الشین المعجمه وکسر المیم هند ایله عجم حدودنده واقع آب وهواسی لطیف
بر ولایتدر وشهرینه دخی کشمیر دیرلر اینجه ولطیف شال ایدرلرکه دانه سی اللی غروش قیمتلی
ودخی نیچه لطیف وذی قیمت امتعه اشلنور وغایت محبوب ومحبوبه لری چوق اولور حکیم انوری
بیت کنار دجله ز ترکان سیمتن خلخ * میان رحبه زخوبان ماهرخ کشمیر * آب وهواسی
وصفنده مولانا عرفی بیت هر سوخته جانی که بکشمیر درآید * کر مرغ کبابست که با بال و پر آید
بو قصیده کشمیرك وصفنده در ﴿ کاغذزر ﴾ کسر ذال وفتح زاء معجمتین ایله یعنی اضافتله
مشهور یرلیغ یعنی حکم شاهیدرکه عجم شاهلری برکسنه یه انعام واحسان ایتدکده هر روز
شوقدر دینار ودرهم وظیفه ویرلسون دیو النه ویررلر اول آدم اول حکم موجبنجه مبلغ معینی
آلوب متصرف اولور نزم ولایتمزده وظیفه براتی دیرلر شیخ سعدی کلستان کتابنك
دیباچه سنده همچون کاغذزر میبرند دیدوکی بو معنایه در کلستان شارحلری بو معنایی
بیلمدکلرندن آلتون ورق کبی ال اوزرنده طوتارلر دیو یازمشلر آلتون ورقك اعتبار وقبولنه موجب
نه ایدوکن بیلمزلرکه مناسبی بوده دیو تعبیر ایده لر ﴿ کافر ﴾ عجم فتح فا ایله وعرب کسر فا ایله
استعمال ایدر معناسی ساتر یعنی اورتیجی دیمکدر زراعت ایدنه کافر دیدکلری دانه یی یرده
ستر ایتدوکیچون ومسلماندن غیری یه کافر دیندوکی حقی ستر ایتدوکیچوندر اول اجلدن
مسلماندن غیری ملله کافر دیرلر میرزا غازی بیت جزای یکشبه هجرم اکر دهد ایزد *
بسوی خلد برم کافر ومسلمانرا * وجمعی عربیده کفار وکفره وکلور فارسیده جمع اولندقده کافران
دینلور نتکم بو بیتده واقعدر شاعر بیت آن چه در جان منست کر بو شتر بودی زغم * میزندی
کافران در جنت المأوی علم * بو بیتك عربیسی وار در اصل مضمون اول بیتده در لواحد من الشعرا
بیت ولوان ما بی من جوی وصبابه * علی جمل لم یبق فی النار کافر * بو حقیر اتمام الحروف
مرقوم ایکی بیته ثالث ترکی اولق اوزره دیمش ایدم بیت بار اولسه اشتره درد دروغم فی المثل *
جنت اعلی اولوردی دوزخ اهلینه محل * وکیجه یه ده کافر دیرلر کوندزك نورینی ستر ایتدوکیچون
نتکم شیخ عمر ابن الفارض قدس سره بیت لی فیك آخر مجاهد * ان مع ان اللیل کافر *

ق کافور ع ضم فا وواو معروفله بر خوشبودار ودر طبیعتی بارد ویابسدر درجهٔ رابعك اولنده
هندوستانده بر مخصوص اغاجدن صمغ کبی طاملر اول صویق وکوك رنك اولور منجمد اولدقده
بر قاج لونی اولور اعلاسنه قیصوری دیرلر سرانديب قربنده بر موضعه منسوبدر وبرنوعی
بر مقدار قزللغه مائل اولور وبرنوعی دخی رباجی دیرلر ضم را ایله رباج نام موضعه منسوبدر غایت
بیاض اولور بعض روایتده ابتدا کافوری بولوب شهرت ویرن رباج نام پادشاه یاخود بر حکیم اوله
برنوعی دخی غلیظ وسیاهرق اولور برروایتده قیصوری رباجینك مصاعدی یعنی آندن
تصاعد ایتمشدر شعرا بیاضلغنی بعض نسنه یه مشبه به ایلشلردر جمله دن روز روشنی آکا تشبیه
ایدوب میر سنجر دیمشدر بیت آهوی آتشین دم چون بره در بر آید * کافور خشك کردد
بامشك تر برابر ق کالار ع بوزن سالار ایکی معنایه در اول آبکند یعنی سیل صویی یرتدوغی یرکه
چقور اولوب آدم وحیوان چکمه سی عسیر اوله خراسانیلر بیننده مشهور مثلدر * جاییکه
کالارست هیزم نیست * وجاییکه هیزم هست کالار نیست * بومثل اول اجلدن اولمشدرکه
زورلی سیل آقدوغی یرك اغاجی دیبی قازیلوب قوپارکیدر آنده اغاج قالمز معنای ثانیه یوقغه
اولان طاشه دیرلر ایکی معنایه ابو المعانی بیت سیل اشکم همچو کالار کشته وسینه شکاف
هیچ ندانم قلب آن کالار ویا خارا ستی ق کالجار ع سکون لام وفتح جیمله ایکی معنایه در اول زبان
کیلانیده کارزار یعنی جنك معناسنه ثانی مزرعهٔ برنج معناسنه درکه کیلانی لغتیدر ق کالنجر ع
فتح لام وجیم وسکون نونله هندوستانده بر قلعه در آنده چوبند حاصل اولور عبد الواسع جبلی
بیت کهی باشد صهیل اسب اودر خاك ترکستان * کهی باشد صلیل تیغ اودر حد کالنجر *
ق کامکار ع پادشاه ودولت وعزت ورتبت صاحبی معناسنه در نسخهٔ میرزاده ده بر شکاری
قوشدر غایت آوجی اولور ق کامور ع سکون میم وفتح واو ایله مراده لایق دیمك اولور مراد
صاحبی دخی دیمك اولور میر نظمی بیت بسکه بالطف وکرم شد نامور * در جهان نبود
نظیرش کامور ق کانور ع ضم نون وواو معروفله غله انباری که کندور دخی دیرلر کذا فی المجمع
ق کاوکاور ع سکون واوین وفتح کافله خر زهره بیله قضیب دیرلر کذا فی المجمع ق کاهکیر ع
سکون ها وکسر کاف فارسیله چامش قاطر وآت وکور مطوار معناسنه در ودخی بیابان
معناسنه کذا فی فرهنك جهانکیری ق کبتر ع سکون باء موحده وفتح تاء مثناة ایله مخفف
کبوتردر حکیم فردوسی بیت چو چشم تذروان یکی چشم دید * یکی جام چون خون کبتر کشید *
حکیم سوزنی بیت چو کبتر تنی خانه کرده هر کابك * چو مار سغدی ده یافته هر کاوك *
ق کبر ع فتح باء موحده ایله براوتدر ترشی ایدرلر عربیده قبار دیرلر فتح قاف وباء موحدهٔ
مشدده ایله مجمع الفرسده سکون بایله پهلو خفتان یعنی جنکه مخصوص بر خفتاندر حکیم فردوسی
بیت یکی کبر پوشیده زال دلیر * بجنك اندر آمد بکردار شیر ق کبك انجیر ع سکون با
موحده وکاف ونون ویای تحتانی وکسر همزه وجیمله ایکی معنایه در اول بمعنی فلاخن یعنی
صپان ثانی بر قوشدر نیز پرولبد پرواز بعضیلر دراج دیدیلر کذا فی المؤید ق کبوتر ع ضم باء
موحده ایله معروف کوکرجین انواعنه دیرلر میر نظمی بیت شده باکرك وحشی میش همران *
کبوتر میکند باچرخ پرواز ق کبوتر نامه بر ع مکتوب ایلتیجی کوکرجین بر ولایتده دیشیسندن

دیشیسندن ارکگین آیروب آخرولایته کوتوررلرضرورت محلنده برکوچك نامه ده احوالی
اجمالا یازوب ارکگك کوکرجینك قنادینه بغلیوب صالی ویررلر بامرالله تعالی دیشیسی اولدوغی
ولایتده آشیانه سنه وارر ل کبودر ع ضم باء موحده وواو معروف وفتح دال مهمله ایله صوده
اولور بر بوجکدر کوچك بالقلری طوتوب یرومرغابیدر دخی دیمشلر شمس فخری بیت
توهمچون همایی براوج سعادت * حسود تودرآب غم چون کبودر * استاد رودکی بیت
ماهی دیدی بجا کبودرکیرد * تیغت ماهی دشمنانت کبودر ل کبور ع سکون باء موحده
وفتح واوایله کابل هندی یه دیرلر ل کتخ شیر ع فتح تاء مثناة وسکون خاو کسر شین معجمتین ایله
واضافتله دخی مرویدر اول ماستبادرکه سود ویاغ ایله ایدرلر کذا فی نسخه میرزا اما مؤید
الفضلاده چغرات که نمك وسود ایله آمیخته ایدوب یرلر ل کتکار وکتکر ع کلاهما بسکون
التاء المثناة وفتح الکاف الفارسی بمعنی دروکر یعنی نجارکه دولکردخی دیرلر حضرت مولانا قدس سره
بیت جوروجفاودوری کان کتکارمیکند * بردل بوجانهانیرزاسکنه کارمیکند * حکیم اسدی
* مثنوی * سرای بخوی چوخرم بهار * بکردوی ایوان بلوراهی جهار * زهرجانور پیکر پیکران
زایوان درآویخته کتکران ل کتنبر ع فتح تاء مثناة وسکون نون بعده باء موحده مفتوحه ایله
کامل وبسیار خوارکذا فی التحفه ل کتور ع ضم تاء مثناة ایله طپراقدن کوب کبی یاپوب ایچنه غله
قورلر استاد لطیفی بیت ازتودارم هرچه درخانه درم * وزتودارم هرچه کندم درکتور *
ل کتیر ع کسر تاء مثناة وسکون یای تحتانیله بمعنی سراب که بیابانده صوکبی کورینور حکیم فرزدق
بیت درنظرآیدجهان مثل کتیر * میرود عمرکرانمایه چونیر ل کجبر وکجدر ع کلاهما بسکون
الجیم اول بفتح الباء ثانی بفتح الکاف الفارسی کرج ایدیجی معناسنه در ل کچیر ع بکسر جیم
الفارسی وسکون الیاء التحتانی بمعنی پیشوا یعنی ایلرو کیدیجی وایلرواولیجی ل کدیور ع کسر
دال مهمله وسکون یای تحتانیله ایکی معنایه در اول بمعنی روزکار ثانی کتخدا بوایکی معنایه
شمس فخری بیت اکرکوش داری به عدلت نبودی * دکردرکدیورنبودی کدیور * ومجمع
الفرسده بمعنی مزارع کذا فی فرهنك جهانکیری حکیم خاقانی * قطعه * ماه بماه میکند شاه
قلعه کدیوری * عالم فاقه برده توشه دهد توانکری * مائده سازدازبره برصفت توانکران *
برزکری کنه بکاوازقبل کدیوری ل کذر ع فتح ذال معجمه ایله مرداحمق کذا فی المجمع ل کر ع
بالتخفیف صاغرکه عربیده اصم معناسنه در استاد لطیفی بیت کوروکرباش ازمعایب ناس *
دورشوازمساوی ووسواس * کمال خجندی بیت ای حسودازغم اوکرنالم * توچرا کورشوی کرنشوی ل کر ع بالتشدید مراد معناسنه شمس فخری بیت بکذرد برسپهرتارزد *
مهردرپای توبهرچشن کر * استاد دقیقی بیت خجسته مهرکان آمدسوی شاه جهان آمد *
بیایدداددار اورا بکام دل بهرحب کر ل کراکر ع فتح راء مهمله وکاف فارسیله جام وقصاد
معناسنه در فرهنك جهانکیریده بمعنی زاغ مرویدر ل کرکر ع سکون راء مهمله وفتح کاف
فارسیله کارکرلفظندن اختصار اولنمشدر رایش ایدیجی معناسنه وجناب باری تعالی جل ذکره
اسماسندن صانع الصناعه معناسنه در استاد دقیقی بیت چوبیچاره کشتند فریادجستند *
وپشان ببخشید یزدان کرکر شمس فخری بیت ملك دین رابقوت کرکر * کشت مسعود

ک

عاقبت اختر ﴿ کرکسار ﴾ سکون را وفتح کاف وسین مهملتین ایله ایکی معنایه در اول بر ولایت آدیدر ثانی تورانی بر پهلوان آدیدرکه آخر الامر آنی بهمن قتل ایلدی شهاب الدین مهمره بیت از سر زوبین شیراند از او بر کرک پیل * آن رسد کر تیغ زوبین تن بجان کرکسار ﴿ کروکر ﴾ ضم راء مهمله وفتح کاف فارسیله بمعنی کرکر مرقوم استاد عنصری بیت بدان ماندکه یزدان کروکر جهان بر تو برآورد دست دیکر * نسخه وفاییده کرکر بمعنی کامکار وادات الفضلاده کرکر و کروکر کاف فارسیله صانع الصنایع معناسنه ﴿ کری کر ﴾ کسر راء مهمله ایله صغر یتاغی ایدنه دیرلر کذا فی فرهنگ جهانکیری ﴿ کرژور ﴾ ضم زاء فارسیله بر آجی اوت کوکیدر بعض تراکیبه جزو ایدرلر عربیده زرنباد دیرلر وهندی لسانده کچور دیرلر حکیم ناصر خسرو * قطعه * بر کهن کردن همه توها * ای برادر موکاست دهور * عسلش را بحنظلست نسب * شکرش را برادرست کرژور ﴿ کستر ﴾ سکون سین مهمله وفتح تاء مثناة ایله بمعنی خار سیاه کذا فی المجمع بو معنایه ابو المعانی * قطعه * کل زیبا چو دیدی خوشبویش * لیک کستر شود بچشم اورا * کر خرد داری هیچ چیز مخر * ضررش میکشی از آن فردا ﴿ کسندر ﴾ فتح سین ودال مهملتین وسکون نونله بر روایتده ضم دالله نا اهل وناکس معناسنه در استاد عنصری بیت سزه مرد را کرتکبر کند * چو شه نیکوئی با کسندر کند ﴿ کشنیکر ﴾ سکون شین معجمه وکسر تاء مثناة ویای ساکنه وفتح کاف فارسیله کنی یا پوجی ترکیده مرانفوز دیرلر ابو المعانی * قطعه * ندارد فرق کشنیکیر وکشنیکر بنزد او * اکر پرسی جواب بشر میدهد هر دیلک ومعناست * ببین احوال عالم آنچنان کس محترم باشد * شود ارباب عرفان بهر نانی بی سر وبی پاست * ﴿ کشنکبیر وکشنجبیر ﴾ اول سکون شین معجمه ونون وکسر جیم وثانی فتح شین معجمه وسکون نون وکسر جیمله کا نکشلکه هوس ومشق ایدن بر اغاجی یره دیکوب باشنه دللی ایدوب یاخود بر چتال اغاج برکیدوب بر ایپ چکورلر وایپک اوجنه بر آغر طاش بغلیوب بر ایله طوتوب چکرلر یعنی یای چکمکه قوللرده قوت بولنسون دیو مشق ایدرلر عربیده مجهر دیرلر منوچهری بیت داد چشنی مهرکان اسپهبد عادل دهد * آن بجا تنها بکشنکبیر بندارد خدنک * حکیم سوزنی * قطعه * که کشند در روش مشعر کمانی چو منی * من که یاقوت بهرامم و بلخاطر تیر * من کمانرا وخداوند کمانرا بکشم * کر خداوند کمان زال وکمان کشنکبیر * کذا فی نسخه وفایی ﴿ کشمور ﴾ سکون شین معجمه وضم میمله بر صحرا آدیدر مجمع الفرسده بر مقامدرکه حوالیسنده دشت وبیابان واقعدر آکا مورد دخی دیرلر کذا فی المؤید ﴿ کفتار ﴾ سکون فا وفتح تاء مثناة ایله صرتلان دیدکلری یرتیجی جانوردر عربیده ضبع وام عامر دخی دیرلر غایتده احمق جانوردر کوندز چوقلق کزمز اما کیجه پک کزر اکثر مزاردن میت چیقاروب یر آنک مخصوص آوجیلرده واردر اینی قاپوسنه کلوب بری ایچرو کیرور وبر قاچی طشره دن چاغررلر که ام عامر بونده می دیو ایچرو کیرن بونده یوقدر دیه رک یاننه واروب بونده یوقدر دیه رک اللرین وایاقلرین محکم باغلیوب ایپک اوجن طشره چیقاروب بنه بونده یوق دیر بو سوزی اول حیوان کرچک صانوب اصلا طکمز آوجی طشره چیقوب بونده ایمش دیدوکی کبی باشلر چابالمغه امانه چاره الی وآیاغی محکم باغلو بعده چکوب چیقاررلر دوکه دوکه زبون ایدرلر ابو المعانی بیت ترا چون نیست عقل دانش

دانشٔ وفهم وخرد دائم * فریبد مر ترا کردون چو صیادان کفتاری * میت یك عادتی اولمغله کفن صویجی یه ده کفتار دیرلر اکا تشبیها وله بیت شده کفتار کویا در مزارستان نباشان * ازان کفتار کشته نامشان مرده آزاری ق کفتر ع سکون فا وفتح تاء مثناة ایله بمعنی کبوتر وکبتر دخی دینلدوکندن فا ایله بانك تبادلی اولمغله کفتر دیدیلر خراسانیلر لغتیدر ق کفشکر ع سکون فا وشین معجمه وفتح کاف فارسیله پابوج دیکیجی که کفش پابوجدر کر کاردن مخففدر ق کفشیر ع سکون فا ویای تحتانی وکسر شین معجمه ایله لحیم که قلای واکرکش هر نه اولورسه شمس فخری بیت سبوی مطبخ توچون پر از کلاب وزشیر * چودیك بخت عدو بیست سر بسر کفشیر * میر خسرو * مثنوی * بساا ندك جدایی کان بامید * رساند مرده پیوند جاوید * ازان زر میبرد استاد در ساز * که با کفشیر پیوندد بهم باز * ویشمق وادك معناسنه ده مرویدر ق کفکیر ع معروف باقردن دلکلو برطرفه دربال ویاغ کوپوکن وچرکن آلورلر وسائر ایشه دخی استعمال اولنور اکا کفچه ده دینلور ق کلاکر ع فتح لام وکاف فارسیله بویاجیلر بزی وجامه یی بویامزدن مقدم شاب صوینه چکرلر تا که کیری ونشاستهسی وآهاری کیدوب بر خوشجه بویا طوتسون دیرلر اکا کلاکر دینلور اصطلاح صباغینده اغشردیرلر ابو المعانی بیت چوریشت را دهی رنك سیاهی * بکمیزش بکن اول کلاکر ق کلانتر ع سکون نون وفتح تاء مثناة ایله بیوکرك یعنی زیاده ایری دیمك اولورکه کلان بیوك وتر ادات تفضیلدر وله بیت اکرچه دیده ام خرطوم پیلی * نباشد همچو بینی ات کلانتر ق کلاور ع فتح لام وواو ایله قوزغنه که کلاو وکلاو ومکل وپلك وغوك وجغز ووزغ دخی دیرلر وله بیت خوش آید مر ترا آواز زشتت * شنیدنده بپیندارد کلاور ق کلاهور ع فتح لام وضم ها ایله مازندرانی بر پهلوان آدیدر ق کلندر ع فتح لام ودال مهمله وسکون نون ایله یونلمامش کتله اغاجی که ترکیده کتله دیدکلریدر وکاهی قپو آچلماموق ایچون قودقلری اغاجه ده دیرلر وکاهی اول اغاجی دلوب مجرملرك الن ویاخود ایاغن یکچوررلر پودبهاء الدین جامی بیت برکردن مخالف وبرپای دشمنت * نکبت کند دوشاخه ومحنت کلندری * ق کمشیر ع فتح میم وکسر شین معجمه وسکون یای تحتانیله جاوشیره بکزر بر صمغدر هندوستاندن کتورورلر ق کماندار ع یای طوتیجی یعنی کمانکش عربیده قواس دیرلر شیخ سعدی بیت کرچه تیر از کمان همیکذرد * از کماندار داند اهل خرد ق کمانکیر ع آرش نام بر کسنه نك لقبیدر که اوق آتمقده اولقدر کسنه کلمامش بی مثل اولدوغی مشهوردر حتی دیرلر که منوجهر شاه زماننده ایران ایله توران حدودی وسنورنده عظیم نزاع اولور آخر الامر آنك اوق آتمهسنه طرفیندن راضی اولورلر وشهر آملدن بر اوق آتار تجسس ایدرك نهر آمو کنارنده بولورلر اوق بولندوغی یردن ایران وتوران میانن فصل ایدرلر بوباده سوز چوقدر بو محله لازم اولمامغله طی کلام اولندی حکیم فردوسی بیت ازان کفتند آرش را کمانکیر * که از آمل بمرواند اخت تیر ق کمپیر ع سکون میم وکسر باء فارسی بعده یای ساکنه ایله بمعنی پیر فرتوت از کلشن راز بیت شود طفل وجوان که ل وکمپیر * نداند عقل ورای وعلم وتدبیر ق کمتر ع اکسکرك یعنی زیاده ناقص میر نظمی بیت بعشق از دیکران کمتر نباشم * همان در عشق با شم کر نباشم ق کمر ع اوج معنایه در اول قوشاق کمال اسمعیل بیت چون سنان از سر فرازی باشدش در صدر جای * هرکه

اندرخدمتت چون تیغ دربند دکمر * ثانی طاغدن یوالنوب دوشن قیا پاره سی وله بیت
ای بساسرکه فرورفت باب تیغت * جای آن آب همه سال چوکوه ست وکمر * ثالث طاق
معناسنه که کمر ایوان وغیره کنار ایکی معنایه در اول طرف واوج خواجه سلمان
بیت من دامن آن نکار کیرم * وزهردوجهان کنار کیرم * ثانی قوجاق آغوش معناسنه ایکی
معنایه ترتیب اوزره حضرت سلطان ولد قدس سره بیت خود حدیث عشق را نبود کنار *
کیرد ایم عشق را اندر کنار کنارکیر فوچی وقوطی وامثالی نسنه لرك چنبری کیرنله کنار
تقدیرنده در کنبور سکون نون وضم باء موحده ایله مکر وفریب معناسنه مصدری
کنبوریدن کلور شاعر بیت زهر سومید هد کنبو ر اورا * کند دل بزم او با کفتکورا *
 کندر سکون نون وفتح دال مهمله ایله هر شهره دیرلر عموما شاه ناصرخسرو * قطعه *
ورابادخواهد که دارد جهانرا * چرا پیشترزوخرابست وبی بر * بیابان بی آب وکوه شکسته *
دوصد ره فزونست ازکوی کندر * ودخی خراسان ولا یتنده برشهرك آدیدر خصوصا که
ابونصر کندری اول شهردندر کنده کار سکون نون وفتح دال مهمله وکاف ایله اویمه
وقازیمه ایشنی ایشلینه دیرلر قلمکاری وفسوسکاری واکا مثال نسنه لری اشلیجی کنده کر
دخی دیرلر حذف الفله کنکر سکون نون وفتح کاف فارسیه ایله ایکی نوع اولور دکنلو براوتدر
برنوعنی بنی آدم یریوغرده آمیخته ایدرلر بغحاق اطعمه بیت کنکرچو برآورد سرجیب زمین
جفت * خرما نتوان خورد ازین خارکه کشتیم * وبرنوعنه اشك کنکری دیرلر آدم یمز اکثر
خراب یرلرده بتر خواجه سلمان بیت ازین خرابه کنکرمقام اکرپرسی * فراز کنکره عرش
مستقر یابی کنور ضم نون وواو معروفله اوج معنایه کلور اول کنبو ر مرقوم معناسنه
یعنی مکر وفریب ثانی طپراقدن کوب کبی بوظرفدر ایچنه غله قورلر کندو وکندوك وکندوله
وآذربایجانیلر کندو واصفهانیلر تاپو دیرلر کذا فی المجمع بو معنایه استادرودکی بیت ازتو
دارم هرچه درخانه خنور * وزتو دارم نیز کندم درکنور * شمس فخری بیت ازاصطناع
توپرکرده سائل ودرویش * زسیم وزرسپید خمره وتغار وکنور * ثالث رعد معناسنه که
تندر وتندور وبجنور دخی دیرلر حکیم علی فرقدی بیت بلرزید صحرا وکوه ازکنور *
توکفتی که برق آتشی زد بطور کنیر کسر نون وسکون یای تحتانیله کامل وبسیار خوار
میرنظمی بیت مشو درطعام دکرراکنیر * شود راضی مردان بنان وپنیر کوار بوزن
هزار ایکی معنایه کلور اول اوزون سپید درکه کواره دخی دیرلر شمس فخری بیت آنچنان
یادی که کمتربنده ات * دربدامن بخشد ولعل ازکوار * ثانی کندنا معناسنه در کوتر
سکون واو وفتح تاء مثناة ایله بمعنی کبوترکه کبتر وکفتر دخی دیرلر حکیم فردوسی بیت
چوچشم تذروان یکی چشمه دید * یکی جام چون خون کوترکشید کور فتح واو ایله کیمی
دیدکلری اوت که ترشی ایدرلر عربیده قبار دیرلر سکون واو ایله بوزن جور خراب اولمش یرکه
بناسی پیقلوب پشته او لوب بی نفع اوله ودخی اول زمینه دیرلرکه عمارت ویاخود زراعته
قابلیتی اولمیه حکیم خاقانی * قطعه * شنیده مکه ازنقره زردیکدان * ززرساخت آلات خوان
عنصری * اکرزنده ماندی درین کورخنك * خنك ساختی دیکدان عنصری کویر کسر

كسر واو وسكون ياى تحتانيله بدون الاشباع كوره زمين وسراب وزمين شوره كذا فى المجمع ٤٤
اما تحفة الاحبابده بمعنى شير ژيان كهبر سكون ها وفتح باء موحده ايله بوزن رهبر
هندوستانده بر ولايت نامى در كذا فى المجمع كهر فتح هايله بوزن خير طورى رنك آت
وقاطره مخصوص اسمدر عربيده كميت ديرلر استاد فرخى بيت آن يك اسب كهرى را كه تو دادى
برهى * جز بشش ميخ ور انعل ببند دنعال كهير كسرها وسكون ياى تحتانيله بوزن
زبير آلچكه سيب صحرايى ونقل خواجه وميوه خرس وكيل دخى ديرلر عربيده زعرور ديدكلرى در
كياجور فتح ياى تحتانى وضم جيمله دانا وفاضل وعالم وكامل اولانه ديرلر كذا فى المجمع
كيبر سكون ياى تحتانى وفتح باء موحده ايله درونداريعنى درونده خصومت طوتيجى
مولانا هاتفى بيت زآمد شد كيبر كينه كوش * بكى سقف آمد هوا چوب پوش كيغر
سكون ياى تحتانى وفتح غين معجمه ايله كين طوتمق وكين طوتيجى معناسنه در ابو شكور
* قطعه * ماررا هرچند بهتر پرورى * چون يكى خشم آورد كيغر برى * سفله فعل ماردارد
بى خلاف * جهد كن تا روى سفله ننكرى كيفر سكون ياى تحتانى وفتح فايله بش
معنايه كلور اول جزاى بدكه بادافراه وشبان دخى ديرلر ثانى اول ظرفدركه ايچنده يوغرت
ايدرلر مذكور ايكى معنايه شمس فخرى * قطعه * هركه درملك او بد انديشد * كشد از حب
تيغ او كيفر * بر جهان باد خشمش اريوزد * خون شود باز شير در كيفر * ثالث حصار ديوارى
اوزنده اولان طاشلركه اراسندن جنك ايدرلر رابع پشيمانلق معناسنه در خامس نسخه
حسين وفاييه بعض ولايت خلقى لسانده ارمق يعنى نهر معناسنه در كيكر سكون ياى
تحتانى وكسر كافله بمعنى تره عربيده رشاد معناسنه كذا فى المجمع مع الزاء المعجمه * كارساز
موافق وايش دوزيجى ابو المعانى بيت شكر ايزد باد بختم دلنوازى يافتم * درميان ما وجانان ك ز
كارسازى يافتم كاز درت معنايه كلور اول ناخن براى زر ثانى لكد وسيلى يعنى دپمه
وطپنجه كذا فى المجمع ثالث درخت صنوبر يعنى چام آغاجى حكيم ازرقى بيت يكى چادر جوى
پهن ودراز * بياويز چادر ببالاى كاز * رابع عربيده مغاره ديدكلرى نسنه كه طاغ اتكلرنده وبعض
يرلرده ايدرلر كه ايام شتاده كيجه ايچنه قيون وصغر قورلر وضرور تا قارو يغمور زياده اولدقده
مسافر وابناء سبيل قونارلر استاد فرخى بيت شهر يارى كه خلاف طلبد زود افتد * از سمنزار
بخارستان وزكاخ بكاز * كذا فى التحفه نسخه ميرزا ابراهيمده بمعنى صومعه كه بر سر كوهى كرده
باشند كاناز فتح نونله خرما صلقمى نك ديبى كه اغاجنده بتدوكى يردر كناز وكنز دخى ديرلر
استاد رودكى بيت من بد آن آمده ام بخدمت تو * تا برآيد رطب ركانازم * شمس فخرى بيت
عجب نباشد اكر از نحوست طالع * مخالفان ود از هر رويد از كاناز كاهريز سكون ها وياى
تحتانى وكسر راء مهمله ايله كوزه چوب دوشمكه ديرلر روزكار سببيله وياخود آخر جهتله كذا فى
فرهنك جهانكيرى كبوترباز كوكرجين بسلين وبسليوب صاتيجى ودخى اطفال كه
كوكرجين بسليوب اوچوردرلر آنلرك جمله سنه كبوترباز ديرلر ميرنظمى بيت چون آن طفلى
كبوترباز باشد * بكار مغلمان همساز باشد كبوترنياز اضافتله برنوع كوك كوكرجين در
غايت لعبت باز اولور اكثر كوكرجنه مائل اولان مخاديمه هديه ايدرلر كبوتر ضم باء

موحده وفتح نونله يعني كبوتر ل كج باز ع سكون جيم وفتح باء موحده ايله حيله باز معناسنه در عموما ونردو شطرنجده حيله ايدیجی یه دیرلر خصوصا كمال خجندی . بيت . بيدق خال تو نرانده هنوز طره كج باز دو رخ برده مفت ل كرچغر ع سكون راء مهمله وغين معجمه وفتح جيم فارسيله يا يقوش جنسندن بر قوش آديدر ل كركز وكركوز ع كلاهما بسكون الراء المهمله وضم الكاف بمعنی علامت ودليل شيخ آزری عجائب الدنيا نام كتابنده تفأل حيوانات ده ديمشدر بيت ورز حيوان پيش آيد بز * هست آن هم ز تفرقه كركز * حكيم نزاری قهستانی بيت باوی بزفان حال كفتم * اين قصه چنانكه هست كركوز ل كركفيز ع سكون راء مهمله وياى تحتانی وفتح كاف وكسر فا ايله كفكير معناسنه حكيم سوزنی بيت يار ی دارم چنانكه حلقهٔ چشمش * باشد از چشم كر كفيز فزونتر ل كز ع بمعنی قز يعني ابريشم كذا فی المجمع ل كشاورز ع فتح شين معجمه وواو وسكون راء مهمله ايله ايكی معنايه در اول اكنجی يعنی زراعت ايدیجی عربيده زراع وحراث ديرلر حكيم فردوسی . بيت كشاورز با مرد دهقان نژاد * يكی شد بر ما بهنكام داد * شيخ نظامی بيت كشاورز شغل سپه ساز كرد * سپاهی كشاورزی آغاز كرد * شمس فخری بيت با صيت معاليت قمر چيست رسولی * در باغ ايادیت زحل چيست كشاورز * ثانی زراعت اولنمش زمين وزمينی زراعته دخی ديرلر حكيم ناصر خسرو . بيت در كشاورز دين پيغمبر * اين فرومايكان خس وخارند * وله . بيت چون كشاورز ز خوك وخار كرفت * تخم كز بفكنی بود تاوان ل كفچاليز وكفچليز ع كلاهما بسكون الفاء وفتح جيم الفارسی وكسر اللام اول ايكی معنايه در كفچه معناسنه دركه دلك دلك بر باقر آلتدر آشجيلر وحلواجيلر قوللنورلر كفليز وكفچليزك وكفچليزه دخی ديرلر حضرت مولانا قدس سره . بيت چه حلواهای بی آتش رسد از ديك چوبينی خشش * سر شاخ پر از حلوا بسان كفچليز آمد * مجير بيلقانی بيت بكفچليز شتر را كسی كه آب دهد * بود هر آينه از احمقی وشيدايی * ثانی بر آبی جانور درياشی وتنی مدور اولور وابجه جك قوروغی اولور عربيده غوص ديرلر بعضيلر ديرلركه مرورا يا مله قوربغه اولور اثير الدين اخسيكتی بيت نهنك بود عدو كفچليز كشت از بيم * چو زين نهادی بر جودی محيط آسا * ل كفش دوز ع سكون فا وشين معجمه ايله پابوج ديكيجی كفشكر دخی ديرلر كفش پابوجدر ودوز دوختن دن اسم فاعل اولور شيخ سعدی بيت پير مرد لطيف در بغداد * دختر خود بكفش دوزی داد ل كفليز ع سكون فا وياى تحتانی وكسر لام ايله كفچليزك معنای اوليله مترادفدر حضرت مولانا قدس سره * رباعی * اندر خور شهسوار شبديز بود * اندر خور ديك كاسه وكفليز بود * آنجا كه دلاله مفصل مير بود * آنجا چه چهيز وچه شكر ريز بود ل كليز ع كسر لام وسكون ياى تحتانيله زنبور معناسنه كه كليزدان پتك دركه ايچنده آری بال چقارر شاعر درصفت خربزه * رباعی * آن ميوه كه در حلاوتش نيست بدل * يارب نرسد بهيچ نوعيش خلل * هر دانهٔ آن تخم كليز عسلست * يكدانه ازان شود كندوهای عسل ل كمرساز ع قوشق دوزيجی هر نه نوع اولورسه ودخی قوشاق وقليچ وتركش بندنه ديكلن توقه معناسنه در ل كناز وكنز ع كلاهما بفتح النون ايكی معنايه در اول كنازمر قومدن مخففدر استاد زودكی * قطعه * جهانا همانا ازين بيكناهی * كنهكار ماييم وتو بيكناهی * رسيدم بخدمت كه از مخل

نخل امید * کنازم رطب کیرد از لطف شاهی * ثانی دامن معناسنه در کذا فی فرهنك جهانکیری ۲٤۱
کنك دز سکون نون وکاف وکسر دال مهمله ایله مجمع الفرس صاحبی سروری کاشی کاف
عربیله برشهردر توران زمینده واقع فریدون شاه بنا ایتمشدر حالا آکابی کندش دیرلر اما فرهنك
جهانکیری مؤلفی یوسف انجوی کاف عجمیله نقل ایتمش تفصیلی اولمغله کاف فارسیله تحریری
زوا کورلدی کنیز کسر نون وسکون یای تحتانیله ایکی معنایه در اول خصوصله جاریه
معناسنه در حکیم اسدی بیت بروی کنیزی بجان دوست کشت * کدنا کاه روزی برو بر کذشت
کاهی جمله کنیزان دیرلر خواجه سلمان بیت ازکنیزانش کمین کارکذاری دولت * وزعلامانش
کهین خواجه سرا پیست سرور * ثانی دختر معناسنه در حکیم فردوسی * مثنوی *
کشاورز راد ختر ماه روی * نباشد برین روی واین رنك وبوی * کنیزك بد وکفت کز راه داد * مر
دختر مهرك نوش زاد کواز فتح واوایله آغزی دار برداق ویوجلی ومسافرلرك یوله
کوتوردکلری اغاج وبا قر برداق که کوازه دخی دیرلر کورز فتح واو وسکون راء مهمله ایله کیره
چچکی که یومریجه اولور بپراغیله ترشی ایدرلر کورزه وکورك دخی دیرلر کویژ کسر واو
وسکون یای تحتانیله فرهنك جهانکیریده کوشه خانه معناسنه مسطور در میرنظمی بیت
بخانه آمده آن چشم خونریز * نشسته درکویژ چون ماه نوخیز کهریز سکون ها ویای
تحتانی وکسر راء مهمله ایله صو یولی که زیر زمینده اولور شمس فخری بیت زلطف طبعش
کر یابدو آب رخ یابد * زسنك خاره بهر سو روان کند کهریز مع الزاء الفارسی * کاژ
ایکی معنایه کلور اول شاشی احول معناسنه که کژ دخی دیرلر معروفی بیت بیك پای لنك
وبیك دست شل * بیك چشم کور وبیك چشم کاژ * شاه ناصرخسرو بیت ای تیغ زبان
آخته برقافله ژاژ * چشمت بطمع مانده سوی نان کسان کاژ * شمس فخری بیت اکر مثل
او چرخ کوید که هست * مکر چشم او نیره کشته است وکاژ * ثانی بر نوع اغاجدر که کاچ وناژ
وناژه ونوژ دخی دیرلر عربیله صنوبر دیدکلریدر اثیرالدین اخسیکتی بیت غرض چمیدن
وجلست اکرنه بتراشد * زکاژ ونوژ بیك روزه شتر بخار کامدوریز واو عاطفه ایله
یعنی هوا ومراد ومیل کذا فی فرهنك حسین وفایی کژ اوج معنایه در اول اکری معناسنه که
کج دخی دیرلر شمس فخری بیت چو تیر کشت ازو کار ملك وملت راست * اکرچه بود ازین پیش
چون کمان بس کژ * حکیم سنایی بیت خلق سایه است وشاه پر مایه * پایهٔ کژ کژ افکند سایه
مقابلی راستدر وله بیت زمانه دیر شد کین کینه آراست * که کژ با کژ نشیند راست باراست
کاهی زایینه جیمله کج دیرلر شیخ سعدی بیت نه هرکه طرف کله کج نهاد تند نشست * کلاه داری
وآیین سروری داند * ثانی بر نوع آیلق ابریشمدر کژی دخی دیرلر ثالث احول معناسنه در که
کاژمرقومدن مخففدر ابوالمعانی بیت اکر کوید ز توشاه دکر هست * بود چشم عدو کژ بین
ویا کور کژمژ اتباع الفاظ قبیلندندر اکری بوکری معناسنه حضرت مولانا قدس
سره بیت نقش کژ مژ دیدم اندر آب وکل * چون ملك را اعتراضی کرد دل کواژ فتح
واو ایله سرزنش معناسنه کواژه دخی دیرلر کذا فی فرهنك جهانکیری حکیم ازرقی بیت ابوالمظفر
میرانشه آنکه همت او * همی کواژ زند بر بلندی محور * شمس فخری بیت کند طبع او بحر را

مغز زنش * زند جود او بر معادل كواژ كوژ كسر واو ايله كيله معناسنه كه عربيده
قفيز ديرلر ابو المعانى بيت شهى در زمانش نمانده فقير * بهر كس دهد سيم وزر با كوژ *
كويژ كسر واو وسكون ياى تحتانيله كنج خانه يعنى او بوجاغى كذا فى المؤيد مع السين
المهمله * كابوس ضم باء موحده ايله تركيده آغر باصمق كه فارسيده بر قاج آدى وارده بر
كاس اوج معنايه كلور اول برنوع بيوك ويامى جامدركه شراب ايچمكده وبعض اشربه
قومغه استعمال اولنور مجمع الفرسده اغاجدن ويا طپراقدن اوله كه زير بغلده كوتوره لر
ابو العباس بيت كيرم كه ترا اكنون سه خانه كاس است * بنويس بكى نامه كه چند ت همه
كاس است * فرهنك ميرزا ابراهيمده بمعنى كشكول مرويدر ثانى كوس معناسنه دركه بيوك
نقاره در اميرخسرو بيت همو ريخت در طاس ظلمت زلال * همو كوفت بر كاس نوبت دوال *
وله ايضا بيت دمدمهٔ كاس باواز خوش * كوس زده با فلك كاسه وش * ثالث اركك طكوزه
ديرلر بونده دركه طكوز قيلنه كاسموى ديرلر عز الدين طپسى بيت اندر كفش آن تيغ
درخشنده شب داج * كفتى توكه يشك از زفر كاس بر آمد * مجمع الفرسده مطلق غوك باشد
ديوب بو بيته متمسك اولمش حكيم فردوسى بيت اكر باز خواند كفت از حراس * بهر نامدارى
يكى ماده كاس * عربيده قدحه كاس ديرلر خواجه حافظ بيت الا يا ايها الساقى ادر كاسا وناولها *
كه عشق آسان نمود اول ولى افتاد مشكلها كاسه ليس تركيده چناق يلايجى يعنى اكنى
وجرى شيخ بهاء الدين عاملى بيت دل بر افروزان از ان نور جلى * چند باشى كاسه ليس بوعلى
كالوس ضم لامله ابله واحمق معناسنه در ابو المؤيد بيت ملول ومردم كالوس بى محل
باشد * مكن نكارا اين خو رطبع را بكذار * بو معنايى مؤيد شمس فخرى بيت بزركى
ار طلبت خصم شاه داند عقل * كه سرورى وبزركى نيايد از كالوس كاليوس سكون
لام وضم ياى تحتانيله برنوع ماحضر طعامدر كالجوش دخى ديرلر تفصيلى عن قريب ذكر اولنور
انشا الله تعالى كاوس عجم پادشاهلرندن برينك ناميدركه كى اضافتيله كيكاوس ديمكله
مشهوردر مولانا هاتفى بيت زكفتار فردوسى هوشمند * بسى نام كاوس وكى شد بلند *
كبوس ضم باء موحده ايله بمعنى كج وناراست شمس فخرى بيت اكر ز فرزين نايد
شهى مدار عجب * كه رمح خطى نايد زچو پهاى كبوس كرباس وكربس كلاهما بفتح
الباء الموحده برجانوردر اولرده مكان ايدر جلباسه وزوغه وماترتك دخى ديرلر غايت كريه نسنه در
بعض نسخه ده كرتنكله جنسى مسطوردر شمس فخرى بيت در كنج غصه وغم باشد زبخت وارون
كاهش نديم عقرب كاهش حريف كربس كركاس سكون راء مهمله وفتح كافله براوت
تخميدركه دوسمر دخى ديرلر آرپه وبغداى مزروعاتى اراسنده بتر كركس معروف قوشدر
تركيده آق باباديرلر ومنقولدركه غايتده چوق ياشر ايمش عربيده رخم ديرلر ابو المعانى بيت
بانداك چيز قانع شو چو كركس * شود عمرت دراز وعيش جاويد كرونيس ضم راء مهمله
وسكون واو وكسر نونله بر جزيره نك ناميدركه وامق آنده ساكن اولمش ايدى استاد عنصرى
بيت جزيره يكى بود ايران زمين * كرونيس بد نام وشهر كزين كس كمسنه وآدمدن
عبارتدركه فلان كس ديرلر فلان آدم ديمك اولور شيخ سعدى بيت سعدى افتاده ايست

ایست آزاده * کس نیاید بجنك افتاده * وفلان ناکس دیرلر آدم دکل دیمك اولور وله
بیت شمشیرنیك از آهن بد چون کند کسی * ناکس بتربیت نشود ای حکیم کس فی کسیس مع
کسر سین مهمله ایله بو زن خسیس اول نسنه در که آنکله پولاد جوهرینی ظاهر ایدرلر کذا
فی الاداة فی کالکیس مع سکون لام و یای تحتانی و کسر کافله پرلغیچ که اطفال اللرنده اوینارلر
فی کاس مع فتح میمله ایکی معنایه در اول یاتق دیدکلری ظرف که اغاچدن واحیانا باقردن
یاپی ایدوب ایچنه شراب وصو قورلر شمس فخری * قطعه * بجا برآرد سر دشمنش که پیوسته
ز راه کینه زند چرخ بر سرش سر باس * دو دبسوی عدم برکتف نهاده جراب * رود براه فنا
دربغل کرفته کاس * ابو العباس بیت کیرم که ترا اکنون سه خانه کاس است * بنویس
یکی نامه که چندت همه کاس است * ثانی بمعنی کم یعنی اکسك امیر خسرو بیت از در دکم مباش
که آنهم شنیده ام * از هرچه بود پیش کاس ارمغان کشید * کاسی یعنی کمی فی کنکوس مع سکون
نون وضم کاف عربی وفا رسیله اولق دخی مروید ر دیو معناسنه در ابو المعانی بیت بان چهره
بان اسلوب بان قد * شده کنکوس قاف ابلیس صورت فی کواکب شناس مع بمعنی
اخترشناس یعنی منجم واهل هیأت مولانا هاتفی بیت وزان بس کروه کواکب شناس *
ارسطو بضاعت فلاطون اساس فی کیبوس مع سکون یای تحتانی وضم باء موحده ایله بمعنی
کج عموما و درخت کج خصوصا کیوس دخی دیرلر فی کیغابس مع سکون یای تحتانی وفتح
غین معجمه وکسر نونله برمتعین حکیم فاضل وکامل نامیدر حکیم شیرازی بیت نصف مثقال
آنچه تو بال مسست * پاره میراث که کیغا نسست فی کیکاوس مع برمشهور وذی قوت
پادشاه نامیدر بو معنایه استاد بیت آنکه باقهر ورا مانوس کشت * قوت او رشك کیکاوس
کشت فی کیلوس مع سکون یای تحتانی وضم لامله معده ده طعام بعد الهضم نضج بولوب
کشك تخین شکلنه کیردوکنه دیرلر حکیم شیرازی بیت خورده در معده چو کشکاب تخین *
میشود کیلوس میکویند همین فی کیموس مع سکون یای تحتانی وضم میمله بعد الهضم
معده دن طعامك صافیسی ماساریقادن جکره واروب آنده دخی تکرار هضم اولدوغنه دیرلر
اول حالتده عناصر اربعه تولد ایدر یعنی صاف ولطیفی دم اولوب شریان طمرلرندن جمیع بدنده
اولان عروقه کیدر وآنده نضج بولدوغی محل کوپوکی صفرا اولوب مراره یه کیدر و دردی یعنی
اسفله چوکنی سودا اولوب طحاله کیدر و خامی بلغم اولوب کلیتان واسطه سیله معده یه عودت ایدر
حکیم شیرازی بیت پس بماساریق صافش انحدار * یافته در کبد شد کیموش چار فی کیوس مع
ضم یای تحتانی ایله ایکی معنایه در اول فرهنك جهانکیریده کج معناسنه ثانی مجمع الفرسده
ابو جزیره آدیدر که عذرایی آنده صاتدیلر منقلوس صاتون آلدی فی مع الشین المعجمه * کاش
ك ش [مع] کاشکی که کاج دخی دیرلر عربیده کی لیت معناسنه در ابو المعانی در نعت شریف بیت کاش بودم
بنده اصحاب او * نیست بنده سك ستوم درباب او فی کافرکیش مع کسر کافله کیش مذهب
وملت معناسنه در کافر معلوم معنای ترکیب کافر مذهبلی دیمك اولور مولانا جامی بیت این نه
صوفی کری ونه درویش * نامسلمانی وکافرکیشست فی کاکوش مع ضم کاف فارسیله بنفشه یه
دیرلر کذا فی فرهنك جهانکیری فی کالجوش مع سکون لام وضم جیمله بر نوع طعام ماحضردر

درویشان ایدرلر ایکی اوچ اتمکی خرده ایدوب بر چولمکه قورلر اوزرینه صوده اصلانمش کشککی
بر مقدار یاغله قاوروب بشورورلر برزکون وفلفل دخی قویوب جزوئی قینادوب ایدیررلر
وتناول ایدرلر کمال اسمعیل * قطعه * خواجکان بانوا اکنون خورند * کاچی وتتماج ولوت معدنی
بینوایان نیز هم برخود کنند * کاسهای کالجوش بکمنی ﴿ کاوانی درفش وکاویانی درفش ﴾
فریدون شاهك علمی نامیدرکه درفش علمدر وکاویانی کاوه آهنکره منسوب دیمکدر اجمال احوال
بویله درکه ضحاك زمان سلطنتنده شیطان لعین تازه دلبر صورتنده اکا خدمتکار اولوب بر یری اولور
برکون ضحاك حمامده شیطانه بندن نه مراد ایدرسن سویله ویره یم دیو التفات کوستردکده شیطان
علیه اللعنه دخی اقرانمدن تفوق ایچون ایکی اوموزلرندن اذن ویربوس ایده یم دیدکده اذن
ویروب شیطان دخی ایکی اوموزین بوس ایدوب غائب اولور بعده ضحاکه سرطان زحمتی عارض
اولوب اوموزنده ایکی پاره لحم زائد ظهور ایدوب کیدرك باشلری ییلان باشلری کبی اولوب
قولاقلرینه کیرمکه باشلر خلق آنی مارصورتنده کورلر ایدی کندویه زیاده زحمت ویروب
حکما معالجه سندن عجز کتوروب برکون ینه شیطان طبیب صورتنده کلوب بوکا علاج آدم
بینی سیدر دیو هرکون ایکی آدم قتل ایدوب بینیلرین اوزرینه قورلر کندو راحت ایدر ایدی
بو سبب ایله بیحد وبی حساب آدم قتل ایلدی اصفهانده کاوه نام بر آهنکر وار ایدی اوچ اوغلی
وار ایدی ایکی اوغلنی آلوب قتل ایلدیلر بر روایتده دورت اوغلی وار ایدی ایکیسنی هلاك
ایلدیلر ایکی اوغلی قالدی برینك نامی قباد وبرینك قارون ایدی چون نوبت آنلره کلدی اول
عصرده اصفهانده بر استاد حکیم وار ایدی وکاوه نك آنکله زیاده دوستلغی وار ایدی حکیمه احوالندن
شکایت کوستردی حکیم اکا جواب ویردی که اکرسن شجاعت ومردلك ایدرسك بو بلیه نك دفعنه
چاره ایده یم دیدکده کاوه جانی آچیسندن حکیمه زیاده منت وتضرع ونیاز ایلدی آهنکرلك
ایدرکن اوکنه طوتدوغی دری ببر درسیندن بر روایتده قپلان درسیندن ایدی حکیم اول
دری یی پرداخت وپاك ایدوب بر سعد ساعتده اوزرینه صد اندر صد وفق وضع ایدوب
ویردی ودیدی که قچان اوغلکی طوتمغه کله لر بو دری یی بر نیزه کبی اغاجه باغلیوب ضحاك ظلمندن
داد وفریاد ایله خلق اوزرینه جمع اولورلر کاوه دخی حکیمك سوزیله عمل ایدوب اوغلنی کرفته
کلدکلرنده موجب مشروح اوزره حرکت ایتدکده کاوه نك باشنه بی نهایه آدم جمع اولوب کیدرك
ضحاکله جنکه مؤدی اولدی ضحاك عسکرندن هرکم اول درفشی کوردی ایسه یانته کلدی
آخر الامر کاویانیلر واروب فریدونی مختفی اولدوغی یرده بولوب قالدیروب وکتوروب شاه ایلدیلر
ضحاکك دولتی برکشته اولوب قچانکه نظری اول درفشه راست کلدی ایسه قلبنه خوف واندامنه
لرزه دوشوب فرار ایلدی طوتوب قتل ایلدیلر الله اعلم بحقیقة الحال ﴿ کاویش ﴾ کسر
واو وسکون یای تحتانیله آیران ظرفی کویش دخی دیرلر کذا فی المجمع ﴿ کاهش ﴾ کسر هایله
ایکی معنایه در اول اسم مصدر اولور اکسلمك معناسنه ثانی اینجه آغری دیدکلری علت که
عربیده سل دیرلر کسر سین ایله بو علتك سببی ریه که آق جکردر آنده ورم حاصل اولور کتدکجه
جکر اکسیلور تمام اریدکده صاحبی فوت اولور اول مناسبتله اکاده اسم ایتمشلردر ایکی معنایه
میرنظمی بیت درون هرکه کاهش شد پدید * زود عمر خویش را کاهش رسید ﴿ کیش ﴾ سکون

سکون باء موحده ایله قوج قیون ڨ کراش ع فتح راء مهمله ایله بمعنی پریشان کراشیده یعنی
پریشان شده رضی الدین نیشابوری بیت والا مجید دولت ازین خطه هر زمان * رفتن تراست
لیک مرامی فتد کراش * حکیم سوزنی بیت تو در میان دلی دل میان زلف تو در * کراش
خود مخواه وزلف خود بشانه مزن * وله * مصرع * رمیدکان وکراشیده کشتکان ز وطن *
ڨ کرپاش ع سکون راء مهمله وفتح باء موحده ایله کربش معناسنه در کذا فی المجمع ڨ کربش ع
سکون راء مهمله وفتح باء موحده ایله بعض نسخه ده باء فارسیله برنوع قصه وبوغون
ییلاندر بویه لرده وصوسز یادیه لرده اولور استاد عنصری بیت صد مره کرد چشم
او زابش * نیش دندان کژدم وکربش * معیار جمالیده کرتنکله معناسنه مسطوردر
سین مهمله ایله ده مروید ر مجمع الفرسده بر موذی زهرناك جانوردر الی وایاغی
کوتاه اکثر ویرانه لرده اولور عربیده حربا وسام ابرص دخی دیرلر شمس فخری بیت دار
در کنج محنت وغم با مشد ز بخت واژون * کاهش ندیم عقرب کاهش حریف کربش *
کرفش دخی دیرلر ڨ کرش ع فتح راء مهمله ایله ایکی معنایه در اول بمعنی حیله وفریب وضم
کاف وراء مهمله ایله قیلدن بوکلمش ایپ بو ایکی معنایه پور بهای جامی بیت هرکه با دولت
تو کرده کرش * کرده کردنش زمانه کرش * ثانی سکون راء مهمله ایله طاغ دیه سندن قار
یوری اوزرنده طورمدوغندن دوشد وکنه دیرلر وبعض نسخه لرده فوقانی پنجره دن
وباجه دن خانه ایچنه دوشن ضیایه دیرلر ڨ کرفش ع سکون راء مهمله وفتح فا ایله کرباش مرقوم
معناسنه در ڨ کژاغندش ع فتح زاء فارسی وغین معجمه وسکون نون وکسر دال مهمله ایله
ڨ کژاکندش ع فتح زا وکاف فارسیین وسکون نون وکسر دال مهمله ایله برنوع غلیظ جامه در
ایچی کژ ابریشمی ایله طولمش زره التنه کیرلر کژاغند وکژاکند دخی دیرلر کما ذکر کمال اسمعیل
بیت اندران لحظه ز بیم تو چو کرم پیله * کفن خصم کژاکندش خفتان باشد ا ڨ کش ع
اون معنایه کلور اول ماوراء النهرده برشهر آدیدر سمرقنده قریب آکا شهر سبز دخی دیرلر ابن
عطا که حکیم مقنع دیمکله مشهوردر اول شهر قربنده برطاغده برقویی ایچندن صنعتله برآی
چقاروب آلتمش کون قدر درت فرسخ یره دك پرتوی دوشرایدی آکا ماه نخشب دیرلر محلنده
تفصیل اولنمشدر سیف اسفرنکی بیت عشق بهمت نظر یوسف آفتاب را * چون مه
چاه کش کند بسته چاه عاشقان * حکیم سوزنی * قطعه * سودا فتاد خیره سری راهم
ازخری * هم آفتاب وماه برآرد ز چاه کش * دعوی کند خدایی مرهیچ خلق را نتوان * که دست
کیرد از جوع واز عطش * ثانی هر کوشه وپیغوله معناسنه عموما وقولتق وبود ایچی وکوشه لری
خصوصا خواجه حافظ بیت می بریز کش وسجاده زهاد بدوش * وای کر خلق شود
واقف این تزویرم * شمس فخری بیت خاك در سرا یت اعدا نهاده بر سر * رخت وفای مهرت
نصرت کرفته بر کش * ثالث محبوب ودلبر معناسنه ایکی معنایه میر نظمی بیت شود
نی سکون دل که ببیند کشی * دهد نقد جان وکشد در کشی * رابع سینه معناسنه حکیم فردوسی
بیت جوانی بکردار ایرانیان * کشاده کش وتنك بسته میان * شیخ سعدی بیت
بینداخت شمشیر وترکش نهاد * چو بیچارکان دست بر کش نهاد * خامس کشیدن لفظندن

صیغهٔ امر و وصف ترکیبی اولور آبکش وبارکش کبی حکیم اسدی بیت که گر هست برزین
که کینه کش * هم اکنون کشان آرمش زیر کش * کش ثانی قولتق ایچی در سادس فرهنك
جهانگیریده بمعنی تهی سابع بمعنی خوش وخوشی که کش رفتار دیرلر حکیم سنایی بیت
کش در چمن وسوی بخرام * خوش درحرم خدای بکذار * ثامن مؤید الفضلاده بمعنی
ریش که دست و پاده شرمیده اولور وآنك خوفیله اوزریشه داغ ایدرلر تاسع مجمع الفرسده
ستارهٔ زحل عاشر بمعنی شادی وسرور وفرح کشاکش ایکی معنایه در اول نزاع
وخصومت ثانی جنك وغوغا که طرفین مساوی اوله ایکی معنایه ترتیب اوزره شاعر بیت
کشاکش چو کار خردمند نیست * برفته شود بر کشاکش سبب کشش کسر شین معجمهٔ
اول ایله ایکی معنایه در اول ناز وکرشمهٔ محبوبان ابو المعانی بیت کشد عاشقان این خرام
وکشش هم * که بودی بحسن خداداد یکتا * ثانی کشیدن لفظندن اسم مصدر در چکش
معناسنه کشمش سکون شین معجمه وکسر میمله قوش اوزمی کشمکش سکون
شین معجمه وفتح میم وکافله ایکی معنایه در اول جنك ونزاع ومجادله معناسنه ثانی عروسی
داماده کوتردکده توقف ایدوب داماددن بخشش استدکلری چکه چکه کوتوردکلرینه دیرلر
حکیم شفایی بیت سهلست اکرت ازره کون بچه سلیطه * درکشمکشان زاده ود رحیبت نهاده
کشیش کسر شین معجمه وسکون یای تحتانیله پیشوای نصاری ومقتدای ترسایان
معربی قسیس در شیخ نظامی بیت زخارا بودیزی ساز کرده * کشیشان اندروش ساخورده
کفش سکون فا ایله پابوج وپاشمق معناسنه در ککش کسر کاف ثانیله کیکز مرقوم
معناسنه یعنی تره تیزك که ترکیده تججی دیرلر کذا فی المجمع کلاش فتح لامله ایکی معنایه در
اول کوف وپاس معناسنه استاد لطیفی بیت مرا ین راه راتوشه بقلمست وماش * نه نان پاره
ارزنین کلاش * ثانی فرهنك جهانگیریده بمعنی عنکبوت وآنك یاپدوغی آغه کلاشخانه دیرلر
کلاکوش فتح لام وسکون کاف وضم میمله موش دشتی که تارلاده مزروعاته ضرر ایرشدرر
کلیم کوش بروحشی جانوردر قولقلری غایت بیوك اولور وغنددن کنایه ایدرلر کندروش
وکندوش کلاهما بسکون النون زحمتلو ومشقتلو صرب یول وطاشلو اولوب یول بلمیین
یره دیرلر میر نظامی بیت فتاده بکوهی که کندوش راه * در آنجا شود عقل ودانش تباه *
کنوش ضم نون وواو معروفله چام اغاجی بعضیلر سرو اغاجی دیمشلردر کونش
کسر واو وسکون یای تحتانیله آیران چقاردقلری ظرف کذا فی المؤید کیش بوزن
خیش ایکی معنایه در اول عروس ایچون اولان کابین که آغرلق دیرلر وعربیده مهر دیدکلریدر
ثانی کیر وپاس معناسنه مع الغین المعجمه * کاغ اوج معنایه کلور اول بمعنی آتش ك غ
حکیم قطران ارموی بیت ازابر تیره برق بتابد بروز پاك * چون سرخ زاغ ازشب تیره زدود کاغ *
ثانی کوش که حیوانات یدوکی علفی چقاروب تکرار چینیوب یودار حکیم سنایی بیت عیشی جای
توکرسنه چو زاغ * خر او میز نه زکنجد کاغ * حضرت مولانا قدس سره بیت چندان
شراب ریخت جنون ساقی زبیع * مستسقیان خاك ازین فیض کرده کاغ * ثالث ناله وفریاد
معناسنه عموما حضرت مولانا قدس سره بیت آنکه آتشهای عالم زآتش اوکاغ کرد *

كرد * تا فسون ميخواند عشق وبر دل او مى دميد * ابو الفرج رونى * قطعه * چه شخص است
آن براق خواجه يارب * كز وهر جنبشى برقيست حايل * بتن زوكوس خورده كوه ساكن * بتك
زو كاغ كرده باد عاجل * وفرياد كلاغ خصوصا يعنى قرغه فريادى مولانا جامى . بيت جامى
از نطق زبان بست چو نشناسد كس * نكتهٔ طوطى شكرشكن از كاغ كلاغ * مجمع الفرس ده
آواز طاس و مطلق صدا معناسنه در ديو ب حكيم سنايى نك مرقوم بيتنه متمسك اولمش
ﻓ كاغ كاغ ﻉ قرغه وقوزغون آوازى برهان الدين بزاز بيت شد زلون مختلف چون
خامهٔ صباغ باغ * زاغ بيرون شد زباغ وماند اندر كاغ كاغ * استاد عبجدى بيت اى كرفته
كاغ كاغ از چشم ما همچون كلاغ * كوه بيشه جاى كرده چون كلاغ كاغ كاغ ﻓ كتغ ﻉ فتح تاء مثناة
ايله يوغرت قوريسى كه كشك دخى ديرلر خواجه عميد لوبكى بيت مدام تاكه زخاصيت اهل
صفرارا * موافقست همه عمر نازدان وكتغ ﻓ كزاغ ﻉ فتح زاء معجمه ايله ابريشم تلى كه يارياوب
يته بوكيله قورق اولمق ايچون آكا ديرلر ابو المعانى . بيت زلف اوبر پيچ و تاب وجعد او عنبرشكن
چون بريشم كزاغ او كشته بادست صبا ﻓ كزغ ﻉ فتح زاء معجمه ايله اوشق ديدكارى صمغ كبى
بردارودر ﻓ كزوغ ﻉ ضم زاء معجمه وواو ايله كاغد والتون وكشه مهره ايلك استاد عبجدى
بيت بزخمى كزوغ ورا خرد كرد * چنين حرب سازند مردان مرد ﻓ كلاغ ﻉ فتح لام ايله
قوزغون كه عربيده غراب ديرلر استاد عنصرى بيت هر كرا رهبرى كلاغ كند * بيكمان دل
بزخمه داغ كند * بومضمونى عربيده دخى ايتمشلر بيت اذا كان الغراب دليل قوم * سيهديهم
الى دار البوار ﻓ كلرغ ﻉ سكون لام وراء مهمله وضم ميمله كركس قوشى كه عربيده نسر ديرلر
امير خسرو بيت بيضهٔ كلرغ بز رهماى * از نسب خويش بود بچه دار ﻓ كيوغ ﻉ ضم ياى
تحتانى وواو ايله صمادسز باجق كه بعض ايشه قوللنورلر كذا فى شرفنامه ﻓ مع الفاء * كاف ﻉ
ك ف يارىق معناسنه كافتن دن ويارمق معناسنه ده كلور شاعر بيت ابا بازكافم زمين را زهم *
برهشان بحاك اندرون بيش وكم * واسم مصدر وصيغهٔ امر ووصف تركيبى اولور شمس فخرى
بيت شيخ ابو اسحق كز تيغش فتد * روز هيجا در حصار تف كاف * كاهى شكاف معناسنده
كلور حضرت مولانا قدس سره بيت در توكافى بود تا با كافران * جاى كند وشهوتى چون
كافران * فرهنك جهانكيريده شكاف لفظندن مخففدر ديمش حكيم فردوسى بيت همى
سوى كافى به پيكان وتير * همى آب كرد دز داد توشير * حكيم اسدى بيت بد انكونه زد نعرهٔ
كوه كاف * كه سيمرغ لرزيد در كوه قاف * واسم فاعل اولور بمعنى شكافنده حكيم خاقانى بيت
هر دو چو صبح از عمود كنبد كافند * صبح باشد از عمود كنبد كافست * وصيغهٔ امر اولور شكافتن
لفظندن ابو شكور بيت كشاورز وآهنكر وپاى باف * چو بيكار كشتند سرشان بكاف *
مولانا محقق كمال پاشازاده دقايقنده يازمش كه ارباب لغت كافى شكاف معناسيله تفسير ايلمشلر اما
فرقى وار ايدوكين بلمامشلر كافده آيريلوب كتمك لازم دكلدر آنجق يارقدر اما شكافده آيرلمق لازمدر
لسان عربده قسم ايله قسيم كبيدر كافله شكافك معناى حقيقتلريكه مذكور در مجازا احدهما
آخرده استعمالى جائزدر بينلرنده علاقهٔ مجازيه ظاهردر ﻓ كرسف ﻉ فتح راو سكون سين
مهملتين ايله بمعنى كرفس تركيده كروز ديرلر بعض نسخه ده معد نوس واقع در كرسب دخى ديرلر

﴿ كزف ﴾ فتح زاء معجمه ایله قره صاقز كه زفت دخی دیرلر شمس فخری * قطعه * همی تا
بتصحیف خواندن توان * سرق را بشرق وحزف را خزف * رخ دوستان تو باد اصفید * دل
دشمنان تو باد اكزف * بعض نسخه ده تشدید ایله التون وكمش اوزرینه ایتدكلری سواد وسیم سیاه
معناسنه ده مرویدر استاد كسایی بیت زر كر فرو نشاند كزف بصینه سیم * من باز بر فشاندم
سیم زده بكزف * ضم كاف ایله ده روایت اولنمشدر ﴿ كژرف ﴾ سكون زاء فارسی وفتح راء مهمله
ایله بر اوتدر بغایت بدبوی اولور برحد ده كه بر آدم الندن طوتسه نیچه كون رایحه سی كیتمز شاه
ناصر خسرو * قطعه * چون نبشوی سلب چرب خویش * كر تو چنین ثلت وسره كا زری *
تو سنبل خوش چون چرم * كر تو همی كژرف كنده چری ﴿ كشف ﴾ فتح شین معجمه ایله
ایكی معنایه در اول قپلو بغه كه سنك پشت دخی دیرلر خواجه سلمان بیت اژدهای راتبت
در دامن آخر زمان * فتنها را چون كشف سر در كریبان یافته * ثانی برج سرطانه دیرلر حكیم
فردوسی بیت چو كرد اختر فرخ ایرج نكاه * كشف دید طالع خداوند ماه * مجمع الفرس
كوزه پهن یعنی یصی بر داق كه بر قدان دخی دیرلر بر نوع یصی ظرفدر ایچنه صو واوستنه قاذ
قویوب صویی صوغودرلر ﴿ كف ﴾ ایكی معنایه در اول كوپوك كه عربیده زبد دیرلر دریانك
اولسون وسائر نسنه لرك اولسون جمله یه اسمدر ثانی سیاه وسمه در كه مشاطه لر ابروی زنانه
سوررلر كذا فی المجمع ودخی شكافتن وكفیدن لفظلرندن صیغه امر اولور سراج الدین قمری
بیت چون تو كل خوش خند در باغ تماشا وطرب * بد سكالت را بكر زین غصه چون غنچه بكف
وعربیده اوج معنایه استعمال اولنور اول ال آیاسنه دیرلر شیخ ابو سعید ابو الخیر * رباعی *
حور از نظاره نكار مصف زد * رضوان ز تعجب كف حق دن با كف زد * این خال سیه بدان رخان
مطرف زد * ابدال ز بیم چنك بر مصحف زد * وعربی شعرلرده دخی وارد اولمشدر لابن حمدیس
الصقلی بیت قم ها تها من كف ذات الوشاح * فقد تعی اللیل كثیر الصیاح * ثانی منع
معناسنه ثالث كفایت ایلمك معناسنه در ﴿ كلف ﴾ فتح لامله یوزده وسائر اعضاده ظاهر
اولان لكه یه دیرلر میر نظمی بیت كلف در چهره بد شكل بودش * نه در چهره سراپای
وجودش * ودخی قوش منقاری كه كلب دخی دیرلر كذا فی فرهنك جهانكیری ﴿ كنف ﴾
فتح نونله كتان قبوغندن بوكلمش ایپ كه كنب دخی دیرلر اما كنب قنبدن تعجیم اولنمش ایسه
كنددر كه قابوغی صویوب ایپ بوكرلر حكیم انوری بیت وعده می نشهم هین من وقتال كنف *
مهلتی من بنده م هین من وجلاد دوال * قتال فتح تاء مشدده ایله بوكیجی وجلاد لام مشدده ایله دری
یوزیجی عربیدر وكنف عربیده صغنجق یر وحمایه معناسنه در ﴿ كیف ﴾ فتح یای تحتانیله كف
مرقوم معناسنه وآوج ایچیدر وسكون یا ایله بر حالتدر كه انسانه سرور وخند رویر ﴿ مع الكاف ﴾
﴿ كابك وكابوك ﴾ كلاهما بضم الباء الموحده ایكی معنایه در اول آشیانه مرغ عموما
شمس فخری بیت آفریده كند دعای ترا * جمله در آب وبیشه وكابوك * ابو شكور
* قطعه * چون بچه كبوتر منقار سخت كرد * همواره كرد موی شدان موی بكلش زرد *
كابوك را نشاید وشاخ آرزو كند * وز شاخ سوی باغ شود باز كرد كرد * وخانه كبوتره دیرلر
خصوصا سیف اسفرنكی بیت آنكه طبعش در كبوتر خانه روحانیان * از بروج كاز حرف

حرف فلاك كابك بيكند * حكيم انورى در مرثيه بيت تو پرورده كابوك آسمان بودى * ازان
قرار نكردى دار آشيانهٔ پست * ثانى بر پاره لريدركه بريره بغليوب تنورسپورلرا تمك بشورمك
ايچون كه ترفند دخى ديرلر ﴿كاچك﴾ فتح جيم فارسيله ايكى معنايه در اول تارك سر يعنى باشك
ديه عنيز مشتمل بيت زخم خوردن بكاچك اندر رزم * خوشتر از طعنهٔ عدو در بزم * ثانى برادر
زاده يه ديرلر ﴿كاچيك﴾ كسر جيم فارسى وسكون ياى تحتانيله عقيقه يه ديرلر كرك بال
كركسه بكمزدن اولسون شاعر بيت دهن راچو دندان كاچيك شكر * سخن كشته همچون
شكر مكرر ﴿كاروانك﴾ سكون راء مهمله وفتح واو ونونله برقوشدر صولر كنارنده اولور تركيده
كروان ديرلر ﴿كاشك﴾ سكون شين معجمه وكاف موقوفله كاشكى معناسنه دركه عربيده
ليت ديرلر ﴿كاغك﴾ فتح غين معجمه ايله نشاط وسرور معناسنه دركذا فى فرهنك جهانكيرى
بومعنايه ميرنظمى بيت بكاغك درجهان بكذشته عمرش * شب وروزش به بزم عيش
وشادى ﴿كاك﴾ سكز معنايه كلور اول ماوراء النهرده بمعنى مردم قريع الدهر بيت
همه چون غول بيابان همه چون مار صليب * همه چون هرهٔ بحرى همه چون كاك غدنك *
ثانى طفل اوغلانجق معناسنه شمس فخرى بيت كريهٔ من زدند دشمن ودوست * سوخت
حال دل مرا زن وكاك * ثالث كوز ببكى مردم چشم معناسنه ابو المثل بيت جهان هميشه
بدوشاد وچشم روشن باد * كسى كه نشناسد شن كنده باشد كاك * رابع ياغلى قورى اتمك كه
عربيده كعك ديرلر سراج الدين قمرى بيت جاى خاقان نبود ذروهٔ منبر آراى * كاك ناپخته
شود لايق منبر كردد * بسحاق اطعمه بيت پيش زخم نخود آب ارسپر كاك برى * همچونان تنكش
جان سپرى نتوان كرد * و پكسمات كه معرو فدر برنوع قورى اتمكدر اهل سفر كوتورب زادراه
ايدرلر استاد لطيفى بيت چون موافق همره و پالادو كاك * ازموٌنات سفر مارا چه باك * خامس
قورى اتكه لحم قديد معناسنه در سادس مرد لاغر يعنى ارق آدم قورياق لازمه اولوب
وجودنده طراوت ونضارت اولمدوغندن كنايه در حكيم انورى رنك لاغرى هجونده * قطعه *
دوش چون احمقان زخانهٔ خويش * سوى كوهرسنىٔ كاك شدم * هيچ القصه تا بكردن ور يقش
همچو چولاهه درمغاك شدم * سابع قرص ماهه ديرلر غالبا استعاره طريقيله در رضى الدين
نيشابورى بيت نداشت بهره ز علمى كه اوج منبر جست * بزردروقىٔ موسم ازان قبل شد كاك *
ثامن آذربايجان ناحيه سنده برقلعه نك آديدر ﴿كالك﴾ فتح لامله ايكى معنايه در اول
خام قاون اما تركيده قاونك وهم قارپوزك خامنه كالك ديرلر فارسيده قاونك ناپخته وبى لذت
اولانه كه قبق اولور كالكدن غيرى شكلود دخى ديرلر اما فرهنك جهانكيريده بمعنى كدو يعنى
قبق مسطوردر ثانى آلت حجامت كه كال وكاله دخى دينلور امير خسرو بيت لابد آنكس كه
مثل پيشهٔ او حجاميست * سازاو استره وكالك ونشتر باشد ﴿كاواك وكاوك﴾ كلاهما بمعنى
مجوف يعنى ايچى بوش هرنه اولورسه ميان تهى معناسنه شمس فخرى بيت سوخت سوداى
توسويدايم * دل ومغز م ازان شده كاواك * بومعنايى موٌيد استاد لبيبى بيت بجز عمود كران
نيست روز وشب خورشش * شكفت نيست از وكر شكمش كاواكست ﴿كاورك﴾ فتح واو
وسكون راء مهمله ايله آشيانهٔ مرغان كه كابك وكابوك مرقومين معناسنه وسكون واو وفتح راء

مهمله ایله کبر معناسنه درکه خیار کبی بر نسنه در خیار کبر دیرلر سرکه یه قویوب ترشی ایدرلر
ﮊ کاولنك وکاونجك ﮋ کلاهما بفتح الواو وسکون اللام والنون بعدهما جیم مفتوحه ایله بمعنی بادرنك
سبز یعنی تازه خیار شمس فخری بیت خیار خلق کسی دان که برکند دندان * ز ذوق خربزه و دل نهد
بکاونجك * کذا فی فرهنك جهانکیری ﮊ کاویخك ﮋ کسر واو وسکون یای تحتانی وفتح خاء معجمه ایله
مجمع الفرسده بمعنی خیار بادرنك که سبز وبزرك اوله منجیك بیت ز بوستان تو آنکس که خواست
خربزه را * میسرش نکند جز خیار کاویخك * مؤید الفضلاده واو یرینه را ایله مرویدر ﮊ کباك ﮋ
فتح باء موحده ایله لیف خرمادن اولان رسن معناسنه در کبال دخی دیرلر کذا فی المجمع ﮊ کبك ﮋ
سکون باء موحده ایله بمعنی دست راست یعنی صاغ ال و صاغ طرف کذا فی فرهنك جهانکیری
مجمع الفرسده بمعنی کف دخی مرویدر ﮊ کپك ﮋ سکون باء فارسیله ککلك که عربیده حجل دیرلر
خواجه سلمان بیت درزمان تو هران بازکه رفت درپی کپك * رشته کم کرد ز حسرت سر انکشت
کزید ﮊ کپوك ﮋ ضم باء فارسی ایله بر قوشدر هم جنسی اولمیان قوشلر ایله اوچوب قوناز
وارکی احیانا غیری ارکك قوشه دیشی اولوب جفت ایدینور مرویدر که مزبور قوشك استخوانی
محبوبه دوست اولنلر یاندرنده کوتورسه لر بالخاصه محبوبی کندویه رام ایدر ودخی تناولی باهه
قوت ویرر کذا فی فرهنك جهانکیری حکیم سوزنی * قطعه * کپی وکپوك صفت خر سرشت
مسخ چو کپی وچو کپوك غر * مرغ زهر جنس که بینند کپوك * ماده شود کیرد از ان جنس نر *
بو معنایه منجیك * قطعه * با این همه سخن که همی جفت خواستم * آمد فراخ مرد عیا نجیب
بام بام * خارش کرفته ومحوی اندرسش عمی * همچون کپوك خسته وبی جفت کام کام * باء
موحده ایله طاوق کومسیدر مجمع الفرسده سرخ رنك بر مرغابی در عربیده عنقد دیرلر شرفنامه ده
کپوك چکاوك دیدکاری قوشدر که عربیده ابو الملیح دیرلر ﮊ کتك ﮋ فتح تاء مثناة ایله بر نوع
کوسفنددر ایاقلری قصه اولور ولسان هندیده برحیه نك آدیدرکه ازوب بولانق صویه
دوکسه لر فی الحال صاف ایدر ﮊ کجك ﮋ فتح جیمله یدی معنایه کلور اول اوجی اکری وسوری
دمور که در کولنك کبی اغاج صاپ کچوروب فیلبانلر آنکله فیلی ضبط ایدرلر یعنی اوزنده ایکی
دیه سنه اوروب صاغ وصوله دوندررلر کانه فیلك عنانیدر مولانا عبد الله هاتفی بیت داد
از پی ضبط پیل مستش * از قوس وقزح کجك بدستش * ودخی هر باشی اکری دموره دیرلر
عموما وکولنکه دخی دیرلر ثانی بر باشی اکری اغاجدر باشنه قبق برکیدوب اوق نشانی ایدرلر
اول نشانه اورانه خلعت وآقچه ویررلر خان خانان بن بیرم خان بیت عقد قبق نمود خم نك
تو از کجك * یا از هلال صورت پروین نمود حك * ثالث کوس وطبل طره سی که اول دخی
باشی اکری مجه بر اغاجدر طبل زنك بر النده منذ کور اغاج و بر النده بر اینجه چبقدر اصولی دم تك در
مولانا شهابی بیت کجك داده برکوس هر لحظه بوس * شد کوش کردون کر از بانك کوس *
مولانا هاتفی بیت کجك بر دهل فتنه انکیز شد * زبانك دهل فتنه کر تیز شد * رابع باشی
اکری مجه بر پالاندرکه قازك وخر وسك قویروغنده اولور شاطرلر وغوغالر باشلرینه صوقرلر
خامس بر نوع طپراق بر داقدر ایچنه کلاب ایله آمیخته تازه خرما قویوب آغزین صوارلر سادس
قلاب که بالق صید ایدرلر ترکیده اولته دیرلر سابع بر داروددر شیراز یلر قصیك وعربیده شبح

شبچ دیرلرکوزآغریسنه دوا ایدرلر ﴿ كراك ﴾ فتح راء مهمله ایله برقوشدر اکثر صوکنارلرنده
اوزون قویروغی واردر صالد قجه یره طوقنور کرمانیلر سیسالنك واصفهانیلر عایشهٔ لب جوی
وعایشه دخی دیرلر عربیده صفوه دیرلر شمس فخری بیت زانکه ازانتقام رأفت او * نکند
بازباز قصد کراك * حکیم اسدی * مثنوی * سراینده ساروچکا وك زسرو * بجان درچمنها
کراك وتذرو * استاد دقیقی بیت چنان اندیشد اوازدشمن خویش * که بازتیز دندان ازکراکا
﴿ کرتك ﴾ سکون راء مهمله وفتح تاء مثناة ایله طوتق که کزینه وپتك دخی دیرلر ﴿ کرك ﴾
فتح راء مهمله ایله ایکی معنایه در اول بمعنی کراك مرقوم که آندن مخففدر حکیم انوری * قطعه *
تانباشد همچو عنقا خاصه درعزلت غراب * تانباشد همچو شاهین خاصه درقدرت کرك *
جان خصم ازتیر سیمرغ افکند برشاخ عمر * باد لرزان دربرش چون جان بنجشك ازتفك *
مجمع الفرسده * مرغ کبود باشد که باهمجنس جفت نشود * ونسخهٔ میرزاده مرغیست سپیده
کبود دم واقعدر ثانی بیت المقدس مضافاتندن برشهر آدیدر حکیم زجاجی بیت زکنعانم
وازرمله وازکرك * رسیبند کردنکشان یك بیك * وسکون راء مهمله ایله یوزن برك بش
معنایه کلور اول کرکدن لفظندن تخفیف اولنوب اول معنایه استعمال اولنمش حکیم اسدی
* مثنوی * سرود آرد ازقد مردی فزون * سرش چون سنان باچو آهن ستون * فکنده
همه پیش شان میل میل * سروهای کرکست ودندان پیل * ثانی زره معناسنه در وله
* مثنوی * چنان زد برکرك وترك ای شکفت * که کرکش زترك آتش اندر کرفت * هزارش
ستیرداد وصدهون کرك * چهل اسب جنکی وصد درع ترك * ثالث بمعنی ماکیان طاوق
معناسنه کمال غیاث درتوحید باری جل ذکره بیت ازشیرتا برویه وازموش تا پلنك *
ازکبك تا بکرکس وازکرك تا بکرك * رابع بمعنی کیك یعنی ککلك خامس بمعنی سرطان یعنی
یکنج کذا فی فرهنك جهانکیری ﴿ کرکرانك ﴾ سکون راء اول وفتح ثانی وکاف ونونله اول
یومشق کمکدر که یمك ممکن اوله کورك اوجنده وسینه ده اولور کرچن وکرکری دخی دیرلر
عربیده غضروف دیدکاریدر ﴿ کرکرك ﴾ سکون راء اول وفتح ثانی وکاف ایله بمعنی کراك مرقوم
حکیم ناصرخسرو بیت بخسته را بجز ازخورد ماند آردکوش * بنفشه را بجز ازکرکرك ندارد
پاس ﴿ کرژك ﴾ فتح زاء فارسیله التی معنایه در اول بمعنی پکك مرقوم مولانا هاتفی بیت
بدانکونه تا سیزده پیل مست * بزخم کرژك راست درخون نشست * میرخسرو بیت آن
کرژك برتارك پیل ازشکوه * بود تیغ کوه بربالای کوه * لفظ مرکبدر کرژ ایله کاف تصغیردن که
اکری چیدیمك اولور ثانی مجمع الفرسده کوس وطبل طره سی که پکك دخی دیرلر امیرخسرو
بیت ذنب پای کواکب راشده خار * کرژك دست دهل زنبر راشده مار * مولانا شهابی بیت
چنان زد کرژك زخم برروی چرم * که پردر دشده پوست راروی نرم * ثالث براکری چه اغاجدر
باشنه قبوق بغلیوب اوق نشانه سی ایدرلر رابع قلاب که بالق اولته سی وقانجه دیدکاری
آلت کشتی خامس قاز وخروس قویروغنده اولان اوزون اکری چه توی سادس طبراقدن
برنوع برداقدر ایچنه رطب خرما قورلر بوآلتی معنادده پکك مرقوم ایله مترادفدر ﴿ کزلك ﴾
سکون زاء معجمه وفتح لام ایله باشی کیرویه اکری اولان بچق وصوبیه وقلمتراش وامثالی نسنه لر

مولانا جامی * مثنوی * تا قلم را نخست دست دبیر * نتراشد بکزلك تدبیر * نرود بر مراد دل قلمش * خوش نباشد بچشم کس رقمش * مایه کزلك ز صنعت حدّاك * سود را کندی درستی پاك * وله ایضا بیت حرف نوشته بدل طفل خرد * کزلك پستان نتواند سپرد * مجمع الفرسده کسر کافله مرویدر کسلك فتح سین مهمله ایله بر نوع قوشدرکه عربیده عقعق دیرلر ترکیده صقسغان دیدکلریدر کذا فی فرهنگ وفائی وتحفة الاحباب اما رساله ابو حفص سغدیده بمعنی تلبه مرقومدر وبو بیت عمعق بخاری یه منتسب اولمش بیت هرگز نبود خاك بشوری چونملك ازکاه چکونه می سازند کسلك کشلك فتح شین معجمه ایله ایکی معنایه در اوّل بوغرت قوریسی که ترکیده کش دیرلر ثانی چلاهلر طوقودقلری بزك ه‌ر ضنی کرملك ایچون ارقوری قودقلری دمور که ایکی باشی طراق کبی دیشلری واردر آکا آغجه دخی دیرلر کشکرك سکون شین معجمه وفتح کاف فارسی وراء مهمله ایله بر قوشدرکه سیاه رنك وبیاضی دخی اولور وقویروغی اوزون آکا عکه دخی دیرلر عربیده عقعق ترکیده صقسغان دیرلر مولانا قطب صابونی بزبان قزوینی بیت چندین هزار کوتر وقمری وکشکرك * باموده یم که برج کسی او پرانسی * کفچك سکون فا وفتح جیم فارسیله ایکی معنایه در اول بمعنی دامن زین یعنی ایر اتککی سراج الدین سکزی بیت از پی کفچك زین فرست صاحب مخلد * کر بخواهی ذهد از چادر حورا اطلس * ثانی بمعنی کفچه بومعناده کاف تصغیری اولور کفچلیزك سکون فا وفتح جیم فارسی وزاء معجمه وکسر لام ایله کفکیر معناسنه در که کفچلیز وکفچلیزه دخی دیرلر کذا فی فرهنك جهانکیری اما مجمع الفرسده سو سمار کوچك معناسنه در کذا فی فرهنك میرزا وادات الفضلاده بر جانور در الی وایاغی سرخ اولور عربیده غموص دیرلر کفك سکون فا ایله بوزن اشك بمعنی کفچ مرقوم یعنی کوپوك دریانك وغیریلرك مختاری بیت بد دریا بر د آب وبادو کفك وکرد او کونی * بکی انمر نهش در کشت ودیکر بر سرش عنبر * حکیم قطران ارموی بیت شکفته لاله چو جام شراب ورثاله درو * چو کفك رخشان اندر میان جام شراب کاك اوچ معنایه در اول بر نوع اتمکدر که پشدکدن صکره قوریدرلر کاك دخی دیرلر ثانی بر آجیق اوتدر قوریدوب وطوز قاتوب اتمك ایله یرلر ترکیده ککك عربیده صعتر دیرلر ثالث کندولی بزه یوب زیب وزینت وبرن ارکك آدمه دیرلر اوچ معنایه ترتیب اوزره ابو المعالی بیت همچو کاك باشد که باکاك میخورند ارباب دل * چون زن دلاله آرایش خودش هر مرد کاك ککمك سکون کاف وفتح میم ایله کلف معناسنه در که چهره ده وسایر اعضاده ظاهر اولور تابش دخی دیرلر کذا فی جهانکیری کلاك فتح لام ایله اول دشت وصحرایه دیرلر که مطلقا زراعت اولنمامش اوله حرکات ثلثده معنای آخر ایله وارد اولمشدر مجمع الفرسده بالای پیشانی مرویدر که کلال دخی دیرلر کلك فتح لام ایله بوزن فلك سکر معنایه کلور اول نشتر فصادکه نیشتر ونشتر دخی دیرلر عربیده مبضع دیرلر حکیم سوزنی بیت کر پیش کل کشم کله مشکبوی تو * بر من کلك مزن که بیفتد بشم از کلك * حکیم سنائی بیت تا کی ز راه رشك وبخیلی زاین وآن * بهر کل وکلاله خوبان کلك زنیم * ضیائی بخشی بیت در دل خیال غمزه نیزت چو بکذرد * کوئی زدند بر دل پر خون من کلك * ثانی آرپه وبغدای صاپندن واغاجدن دخی یاصی تخته کبی نسنه

نسنه یا نوب بیوك صولری پچمك ایچون صالکبی ایدرلر وکاهی قرق اللی بوش طلومی اوفروب
آغزین بغلیوب بربری یانینه قویوب او زرینه دیرکلر وتختهلر ایله بیوك صفهکبی ایدوب اوزرینه
اثواب وسایر ذخایر وامثالی نسنهلری قویوب بیوك صولرك اوزرنده مرادایتدکلری یره کوتوررلر شط
وفرات صولرنده چوق قوللنورلر ترکیده دخی کلك دیرلر ابو العلای گنجه بیت کرز جمله چوب ونی
کاندر جهان * دست تقدیر خدا بندد کلك * ثالث دامغان مضافاتندن بر موضع نامیدر آنده
بی نظیر بغدای حاصل اولور استاد منجیك بیت کندم بیار از کلك از دامغان ببر * زانواع میوها
وزاقسام غلهها * رابع بمعنی دردسر یعنی باش اغریسی خواجه عمید لوبکی بیت چند شوم
صداع کش کرد سماط خسروان * کز در تست عالمی زرق پذیر بی کلك * خامس بمعنی شوم
ونامبارك حضرت مولانا قدس الله سره العزیز بیت زین می خوری کردی ملك زان
می خوری دیو کلك * زین می ابو بکری شوی کردی ازان می بو الحکم * وشآمت ونحوست
سببی ایله بیقوشه دخی دیرلر سادس خام قاون وقارپوزکه کالك وسفچه دخی دیرلر سابع
هنوز آچلمامش پنبه قوزاغی ثامن کاومیش نر وجوان یعنی کنج وارکك صوصغری کذا فی
فرهنك جهانکیری بعض فرهنکلرده احول معناسنه ده روایت اولنوب استاد لطیفینك بو بیتی
ایراد اولنمش بیت درین ملك نبود نظیرت ملك * نظیرت نه بیند مکرکه کلك * امافرهنك
جهانکیریده بو معنایه کسر کافله روایت اولنمشدر وسکون لامله بوزن دلك بمعنی بغل یعنی قولتوق
ایچی اطبانك بری دیمشدر بیت اکر آیدت درد دران وکلك * علاجش همی کن بتد هین
ودلك فی کلوتك ع ضم لام وواو معروف وفتح تاء مثناة ایله اول قصبه اغاجدرکه قصارلر آنکله
بز آغردرلر کدین دخی دیرلر فی کلیك ع کسر لام وسکون یای تحتانیله بیقوش که جغد وکوف
دخی دیرلر کذا فی المجمع فی کایوك ع فتح میم وضم یای تحتانیله بمعنی رقیمه یعنی بز پاره لرین بریره
بغلیوب تنوری پاك ایدرلر اتمك پشمك ایچون کذا فی المؤید فی کناك ع فتح نونله پیش شکم
یعنی یورك بوریسی عربیده مغص دیرلر طبیب یوسفی * رباعی * عارض چه بود کناك نبود صادق
میدان که بنزدیك طبیب حاذق * ازخوردن معجون بنفسج کردد * با ماده مرض طبیعت فایق
فی کنجك ع سکون نون وفتح جیمله بر اغاجدر ساز سك دار وکرژم وسله دخی دیرلر فی کندوك ع
سکون نون وضم دال مهمله ایله کوب کبی بر بیوك ظرفدر ایچنه غله قورلر کندوم وکندوله
وکندو دخی دیرلر حکیم نزاری قهستانی بیت ببند سال وقحط سخت درویش وتوانکر را *
هم از کندم تهی کندوك وهم خالی زنان کرسان فی کنك ع سکون نونله ایکی معنایه در اول
آدمك قولی که برمق اوجندن ا ومو زباشنه وارنجه وطبیو رك قنادی واغاجك داللری معناسنه
شاعر بیت آن خسیس ازنهایت خست * کنك کنجشککی بکس ندهد * ثانی شاخ نبات
معناسنه بسحاق اطعمه بیت از کنك نبات آنکه درین شیشه کره بست * در نفس همه
صورت قرصك که ومه بست * مجمع الفرس ده براوتدرکه آندن ریسمان ایدرلر ودخی ایچی بوش
قوز مسطوردر فی کنیزك ع کسر نون وسکون باء موحده وفتح زاء معجمه ایله جاریه معناسنه در که
کنیز دخی دیرلر استاد لطیفی بیت شراب وعشرت ونقل مهیا * کنیزك پنج وشش همچون
ثریا فی کورك ع سکون واو وفتح راء مهمله ایله کبره دیدکلری اوتك میوه سی در اغاجن وپیراغن

وچیچکن خرده وتازه دکنلریله سرکدیه قویوب ترشی ایدرلر ل کیك ح سکون یای تحتانیله وکاف مکسوره ایله ده مروید رپوره که خریطه برغوث دیرلر وامالهٔ ایله کوز ببکی مردم چشم معناسنه شمس فخری بیت هنکام اجتماع بوقت مقابله * ازکینه مهربرکند ازدیده اش کیك
ل مع الکاف الفارسی * کارنجك ح فتح راء مهمله وجیم وسکون نونله بمعنی بادرنك سبز یعنی تازه خیار کذا فی المؤید ل کارنك ح فتح راء مهمله وسکون نونله صاحب طرب ودخی جرب زبان یعنی کلامی صحیح وفصیح ومنتظم سویلین کذا فی فرهنك جهانکیری بومعنایی مؤید ابو المعانی بیت یاری نکند چو بخت وطالع * سودی ندهد بعقل وکارنك ل کازریسك ح کسر زاء معجمه وسکون را ویای تحتانی وسین مهملتین ایله مخلصه دیدکاری دانه جکلردر ترکیده نوروز اوتی دیرلر نوروز کوننده یدی کره یدیشر یوتارلر ل کالنك ح کسر لام وسکون نونله نعلبندلر آلتلرندن سمتراش دیدکاری آلتدر ل کالوسك ح ضم لام وواو مجهول وفتح سین مهمله ایله بمعنی باقلا که ترکیده بقله دیرلر کوسك دخی دینلور کذا فی المجمع ل کچك ح فتح جیم فارسیله بوجا نورجکدر صومشکی دیرلرومشك دخی دیرلر ل کردانك وکردنك ح کلاهما بسکون الراوفتح الدال المهملتین والنون بمعنی دیوث وابله ونادان وقلتبان وبی اندام کذا فی المجمع بومعنایه ابو المعانی بیت اغیارسك بکردد درکوی شاه خوبان * آن کردنك بزغمش یعنی شده نکهبان ل کرژنك ح سکون زاء فارسی ونون وفتح راء مهمله ایله بوز رنك معناسنه یعنی نه بیاض ونه سیاه اولور آت اولسون غیری اولسون عارضه ومعروضه اطلاق اولنور میرنظمی بیت بدسنش نیزه درزیر اسب کرژنك * بچشم خصم کرده چرخ راتنك ل کزمازك ح سکون زاء اول وضم ثانی معجمتین وفتح میمله ایلغون اغاجی تعریب ایدوب جزمازج دیدیلر وله بیت صورت زشت کی شود نازك * نشود نسترن چو کزمازك * مجمع الفرسده ایلغون اغاجنك میوه سنه دیرلر که کزمازج دخی دینلور ل کشتوك ح سکون شین معجمه وضم تاء مثناة ایله قیلو بغه که لاك پشت وسنك پشت دخی دیرلر ل کشدانك ح سکون شین معجمه وفتح دال مهمله ونونله کیرو پاس که جامه ده وغیری یرده اولور ل کشنك ح سکون شین معجمه وفتح نونله یامی قبق که یاتق کبی اولور اکثر شراب ظرفی ایدرلر میرنظمی بیت کنار آب با دلدار مهرو * بکشنك باده کلرنك وخوشبو ل کفسك ح فتح فا وسکون سین مهمله ایله بغدای کپکی یعنی بغدای دوکدکده چقان قبوغی ل کفشك ح سین مهمله یرینه شین معجمه ایله ده کپك معناسنه در ل کفکوك ح سکون فا وضم کاف فارسیله اسکی بورك وامثالی اسکی نسنه لره دیرلر میرنظمی بیت بدوشش جامهٔ پرشوخ ومغلوك * بسر دستار صد پاره بکفکوك ل کلاسنك ح فتح لام وسین مهمله وسکون نونله صپان طاشی که فلاسنك دخی دیرلر عربیده مقلاع دیدکلریدر وله بیت حسودان عاقبت کردند نیرنك * بدوز اند اختند همچون کلاسنك ل کلفخشنك ح سکون لام وخاونون وفتح فاوشین معجمتین ایله اولوقدن یاخود یوکسك یردن صواقارکن طوکوب اغاج کبی اوزون اولوب قالدوغنه دیرلر قرالاوی بیت آب کلفخشنك کشته ازفشردن ای شکفت * همچنان چون شیشهٔ سیمین کون آویخته * ل کلفشنك وکلفهشنك ح کلاهما بمعنی کلفخشنك مرقوم ل کلنك ح فتح لام وسکون نونله

نونله چپاد يدكلرى دمور بوسنتانجى وباغبان آلتيدر ابوالمعانى درهجا بيت چهره اش چون
بوستان كوه رنك * بينى اش آنجاشده همچون كلنك ق كاليك ع كسر لام وسكون ياى تحتانيله
ايكى معنايه در اول شاشى احول معناسنه مظفرى بيت چون ببينم ترا زبيم حسود *
خويشتن را كاليك سازم زود * شمس فخرى بيت كرماه نيم كوز زكردون نظر كند * سوى
درشهنشه ازديدهٔ كاليك * ثانى كل تحمى معناسنه ق كمسك ع فتح ميم وسكون سين مهمله
ايله سوده يوغرت قارشدر ب تناول ايدرلر عربيده شيرازديرلر كذا فى المجمع رومديارنده چوبانلرك
متعين طعاملريدركند ولسانلرنده كوره مز ديرلر كاف عربيله ق كنارنك ع فتح نون اول وراء مهمله
وسكون نون ثانيله بر پادشاه ذى قوت وصاحب مملكتك زير حكمنده اولان ولايت ضابطلرى
وسرحد بكلرى معناسنه لفظ مركبدر برجزؤى كنادركه زمين معناسنه وبرجزؤيده رنك در
خداوند معناسنه كه صاحب زمين ديمك اولور حكيم فردوسى بيت ازين هردو هركز نكشتى
جدا * كنارنك بودى واو پادشا * وله ايضا بيت كنارنك با پهلوان هركه هست * همه داد
جويند باز يردست * حكيم اسدى بيت شكستم بتو هرچه بدخواه بود * بجنك از كنارنك
اكر شاه بود ق كندك ع سكون نون وفتح دال مهمله ايله خندق كه خندك دخى دينلور
ميرنظمى بيت به پيرامن قلعه كندك چنان * رسيده سرباره بر آسمان ق كنك ع سكون
نونله بوزن شنك تركستانده بربتخانه آديدر شمس فخرى بيت چمن زباد صبا شد نكارخانهٔ كنك
عروس شاخ درآويخت حلهٔ صدرنك * بعض فرهنكلرده تركستانده برشهر آديدر وبعضيلر
جزيره در ديديلر وبعضيلر بر ارمق آديدر ديديلر وبعضيلر دخى برخزينه آديدر ديديلر ارمق آدى
اولمق هاتفى نك بو بيتندن فهم اولنور بيت شده جمع كردن فرازان هند * زدرياچهٔ كنك
تاآب سند * بوندن شهر اولمق دخى محتملدر وفرهنك جهانكيريده كوز پشت معناسنده نقل
ايتمش ق كوسك ع سكون واو وفتح سين مهمله ايله بمعنى كالوسنك مرقوم كذا فى المجمع
ق كيارنك ع فتح ياى تحتانى وراء مهمله وسكون نونله بمعنى رنك سفيد كذا فى التحفه
ق مع اللام * كابل ع هند سرحدينه قريب بر ولايت واسعده واقع برشهر عظيم آديدر كَ ل
مولانا هاتفى بيت وزآنجا سوى مرز كابل شتافت * وزان بوم وبر كام دل بازيافت ق كابيل
وكاويل ع كسر باء موحده وواو وسكون يائين ايله بهردورا باقردن دوزلمش هاون كه اكثرينده
بعض اشيادوكرلر كابيله وكاويله دخى ديرلر ق كاچال ع فتح جيم فارسيله اثواب خانه كه عربيده
اثاث البيت ديرلر شمس فخرى * قطعه * خدايكانا دانند خردكه در رثبت * كلام داعى شعرست
وشعر ديكر شال * زتركتاز حوادث درين فتن مارا * نه خان بماند ونه مان نه رخت ونه
كاچال * استاد عنصرى بيت زود بركند وباز سود ندش * همه كاچا لها نمودندش *
ق كاخول ع ضم خاء معجمه وواو مجهول ايله آله صغرجق كه چكركه ايله جنك ايدوب چكركه يى
هلاك ايدر بر ولايته چكركه مستولى اولسه اول قوشك مخصوص صويى واردر واروب اول صودن
طلب ايدرلر صتويك اوزرنده مشايخدن كسنه لر اولور كندولرى برشيشه يه نصف شيشه مقدارى
صو قويوب ويررلر شرطى بويله دركه كوتورن آدم مخلته واصل اولنجيه دك معصيت ايتميه
وآبدستسز طوتميه وكركى وقپوكبى عمارت التندن كچورميه وقوناغه قوندقده يره

قومیوب یوکسلك یره آصه چکرکه اولدوغی ولایتده وار بجیه دك مذكور قوشلر اردینه دوشوب كیدرلر همان چکرکه یی كوردكاری كبی جمکه باشلیوب بامر الله تعالی چکرکه نك اول دیاردن نام ونشانن قومازغریب حكمت وقدرت رب عزت عزت اسماؤه اول قوشده برخاصیت وبر مشهر که چکرکه قوشنك آوازین ایشتدوكی كبی قرلمغه باشلرلر وقوشلر ایسه اولمرتبه جنك ایدرلر که ساعت بساعت بورنی قان اولدقجه آقار صولردن بورنی یویوب ینه جنكه كیدر بولغت جرجانیلر لسانیدر عربیده سمرمرد یرلر كارافزول سكون راء مهمله وفاوضم زاء فارسیله اجیر ومستأجر یعنی اجرت ایله ایش ایشلدیجی وایش ایشلیجی معناسنه هم فاعل وهم مفعول اولور ابو المعانی بیت كار رابی كارفرما برنمی آید بسر * هر كسی لیكن نباشد كارافزولی كند كاروزول ضم راء مهمله وزاء فارسیله بمعنی كارافزول مرقوم كاكل زلف وپرچم معناسنه میر نظمی بیت هركه كردد دل ببند دزلف یار مشكباز * هم برآرد كاكل مشكین بدست دلفكار * ودخی بغایت آجی براوتدر عربیده قلام دیرلر ودخی اول نسنه که اوزرینه اثواب سررلر ایپ اولسون اغاج اولسون مجمع الفرسده برنوع بغدایدركه آكا حنطهٔ رومی دیرلر وكتاب السامی فی الاسامیده هونبات البر یقال انه من الحمص جمعدن مراد شوره كیاهدر یعنی آجی اوتدر كاكول بزیادة الواو بمعنی كاكل مرقوم كذا فی المجمع كال یدی معنایه كلور اول بمعنی خم یعنی اكلمش امیرخسرو بیت بمدح نائب بنی آن كزبرای دین * زوقلب مه شكست وازین پشت ماه كال * ثانی بربرك اورته سی كه میانكان ومیانكال دیرلر وله ایضا بیت این وصف آن ضیاست كه ازرشك رای اوست * پشت هلال راكه خم است ازمیانه كال * ثالث بمعنی ژولیده یعنی قارشق مورش شیخ سعدی بیت ازین خفرقی موی كالیدهٔ * بدی سركه در روی مالیدهٔ * رابع هرخام نسنه یه دیرلر خصوصا میوه یه خامس بمعنی كدو یعنی قبق سادس برنوع كلدر كذا فی فرهنك جهانكیری سابع مجمع الفرسده بمعنی هزیمت یعنی قاچمق شمس فخری بیت بغیر وكنج عدم نیستش كریز كهی * اكرز تیزئ تیغ شش بود عزیمت كال * مهزوم یعنی قاچغونه كالیده دیرلر نسخهٔ میرزا ابراهیمده برنوع كلدر كاول وكاوول كلاهما بضم الواو بمعنی چاشنكیر كذا فی المؤید كاهكل سكون هاوكسر كاف فارسیله صمانلی بالچق كهكل دخی دیرلر كاه صمان وكل بالچقدر میر نظمی بیت مرعمارت را مهمست كاهكل * زان نمی باشد نیابی كاه كل * كاهل وكاهیل كلاهما بكسر الهاسست واوشنكن وایشنده مهمل آدم وبوریمكده اقدامسز آت وسائر حیوان كبال فتح باء موحده ایله خرما الفندن اورلمش ایپ بعض فرهنكارده كبك وقع اولمشدر كبل فتح باء موحده ایله بوزن جبل قیون دریسندن اولان اوزون توبلی كورك كه بغایت خشین ودرشت وناملایم اولور اكثر تركان واكرادكیرلر ابو المعانی * قطعه چنین است عادت كردون زاول * كه سمور روشق نادان بپوشد * شود دانا برهنه وقت سرما نمی یابد كبل هرچند كوشد كتعال سكون تاء مثناة وفتح عین مهمله ایله نكبتی ومخنث اوغلان كه بی ننك وعار اولوب دائما خذله ونكبات ایله معاشرت ومصاحبت ایده بومقوله زنانه كتعاله دیرلر میر نظمی بیت بطفلان تربیت اهمال باشد * برفته آخر اوكتعال باشد كتل فتح تاء مثناة ایله طاغ اركی معناسنه تلك دخی دیرلر پكول سكون جیم وضم كاف

كاف فارسيٖنِ ايله كاسهٔ دَرْويشان كه كشكول دخى ديرلر مولانا هاتفى بيت زكچكول دريوزه
تاجام زر * ببريدند تركان تاراجكر ﴿ پچل ﴾ فتح جيم فارسيله اوج معنايه در اول باشى كل اولان آدم
عربيده اقرع ديرلر شريف تبريزى درهجا بيت زسركدام پچل شوره ريخت وزكون ريخ *
كه باشدت زپى نوره آهك وزرنيخ * ثانى اكرى اياقلى آدم وحيوان اميرخسرو بيت
ازچل چل تو پاى من زارشد پچل * من خود نميچلم تو اكرمپچلى بچل * ثالث برجانور درصومشكنى
ديرلر ﴿ پچول ﴾ ضم جيم فارسى وواوايله رقص ايدركن يلندن آشاغيسنى حركت ايتدورنه
يعنى كوت چالقمغه ديرلر شمس فخرى * قطعه * چندباشى براى شهوت وحرص * پاى
بسته بطرهٔ مرغول * كاه ازبهرخندهٔ مردم * پايمال تمسخرى وپچول * شيخ ابوسعيد ابوالخير
* رباعى * اسرارملك بين كه بغول افتادست * وان سكهٔ زربين كه ببول افتادست * آن
دست برافشاندن مردان زدوكون * اكنون بترانهٔ پچول افتادست * شيخ اوحدى بيت
زين پچول وپچل سرى چندند * كه بريشش چنان همى خندند ﴿ كشكل وكشكول ﴾
كلاهما بسكون الشين المعجمه وضم الكاف الفارسى كاسهٔ كدايان وقلندران وسائلان
فرهنك جهانكيريده بمعنى كدا كه پچكول وچكول دخى ديرلر ابوالمعانى بيت بدركاه خدا
مرد خدا را * شود ماه نوى دردست كشكول ﴿ كشيدهٔ عقل ﴾ يعنى ديوانه ابوالمعانى بيت
كشيدهٔ عقل كند عاقل آن كشيده ابرو * كشيدهٔ دل بسوى خط وخال آن مهرو ﴿ كفچل ﴾
سكون فا وفتح جيم فارسيله آت وقاطر وساير حيواناتك صغريسى كه كفل دخى ديرلر
﴿ كفچول ﴾ سكون فا وضم جيم فارسيله اير باصدوغى يعنى ايرك او تراغنه پچه وياخود پنبه
قورلركه نرم اولوب اغاج زحمت ويرميه ميرنظمى بيت زبرك كل بزين راكرده كفچول * نباشد
آن سرين را رنج افزول ﴿ كفچه نول ﴾ سكون فا وفتح جيم فارسى وضم نونله برقوشدر بورنى
ياصى اولور ﴿ كفل ﴾ فتح فايله صغرى جميع حيواناتك آتك وقاطرك وسايرك ﴿ كلال ﴾
فتح لامله التى معنايه كلور اول بمعنى كاسه كر وكوزه كر يعنى كاسه وبرداق ياپوجى مولانا
آصفى نك رشحات نام كتابنده مذكوردركه بووسه شهرنده آسوده اولان عمدة الكاملين واسوة
الواصلين اميرسلطان حضرتلرينك والدماجدلرى كوزه كرى صنعتيله كسب حلال ايلدوكى
اجلدن اميركلال لقبى ايله شهرت شعاردرلر مولانا عصمت بخارى بيت تنم ازخاك كل كردد
كلال ازكل قدح سازد * كه روزى مى بخورد يارم قدح رادردهن كيرد * ثانى فرهنك جهانكيريده
بمعنى تارك سر يعنى باشك دپه سى شمس فخرى بيت نهد براى شرف خاكپاى اورا چرخ *
بجاى اكليل امروز برفرازكلال * ثالث مجمع الفرسده بالاى پيشانى مذكوردر يعنى آلنك يوقارو
طرفى وبوبيته متمسك اولمش حكاك بيت يازنمش ياكنمش ريش چاك * يازندم سنك بكى
بركلال * بوبيتدن باش دپه سى اولمق زياده مفهوم مدر رابع عاجز قالمق فرومانده معناسنه
خواجه سلمان بيت كوه رادرنبض باحلم توشد سرعت عنان * برق رادر طبع باعزمت كلال
آيدبديد * خامس بومعناده در طبيعته فتور وكسل عارض اولمق سادس تيغ وخنجر
كسمز اولمق وعربيده كى زخيره لنمك معناسنه كمال اسمعيل درخطاب باد بيت مسرعى چون
توسبكپاى نديدم هركز * كه نه آسايش تن داندونى رنج وكلال ﴿ كلكل ﴾ سكون لام وفتح

كافله هرزه كوپلك واضطراب خاطر كوسترمك معناسنه غربيله سنيه ديرلر ﮋ كلل ﮊ فتح لامله بوزن خلل اول قوش قناديدركه پادشاهان ودلاوران وتازه جوانان بزم ورزمده زينت وفروشكوه ايچون باشلرينه صوقارلر طورنا وبالقجين تللرى كبى كه جيغه وكلكى دخى ديرلر صورغجدن غيريدر حكيم سوزنى بيت سلطان شرق وغرب زخورشيد پيش رو * كاه ازكله بجاب كنيد كاه ازكلال ﮋ كال ﮊ ضد نقصاندر شاعر بيت ازان طرف نپذيرد كال تو نقصان * وزين طرف شرف روزكار ما باشد ﮋ كنعال ﮊ سكون نون وفتح عين مهمله ايله ايكى معنايه در اول شكاركوزدبجى معناسنه عموما وشكارى طوغان خصوصا ثانى شهوت پرست وبيكار وهرزه كرد معناسنه شمس فخرى بيت زاحتساب تفاوت موزنست وامام * كسى كه بود ازين پيش فاسق وكنعال ﮋ كنفليل ﮊ سكون نون وفتح فا وكسر لامله بمعنى ريش بزرك يعنى قبا صقال ابو المعانى بيت شكم بزرك ودراز قد وكنفليلش ريش * شكفت نيست اكر ابله صحيح مشود ﮋ كول ﮊ فتح واو ايله ايكى معنايه در اول تويى قبا قيون دريسندن اولان كورك معناسنه شيخ نظامى بيت ميفكن كول كرچه خوار آيدت * كه هنكام سرما بكار آيدت * ثانى ولايت فارسده برقصبه آديدر ﮋ كهزل ﮊ سكون ها وفتح زاء معجمه ايله براوتدر غربيله جرجير ديرلر ملين ومسخن ومنفخ ومهيج باه در ﮋ كهكل ﮊ سكون ها وكسر كاف فارسيله صيمانلى بالچق خواجه حافظ بيت روى خاكى ونم چشم مرا خوار مدار * چرخ فيروزه طرب خانه ازين كهكل كرد ﮋ كيجال ﮊ سكون ياى تحتانى وفتح جيمله ايچى طتلو چكردك تا يسمينك وشفتالونك وهرنه نك اولورسه ﮋ مع الميم * كاشم ﮊ كسر شين معجمه ايله بوزن هاشم براوتدر منديك ديرلر ﮋ كافورسپرم ﮊ عبيران ديدكارى اوتدر قوريدقده دخى تازه سى كبى كافور رايحه سن ويرر بعض فرهنكده بياض فسلكن مرويدر ﮋ كام ﮊ بش معنايه كلور اول مراد ومقصود خواجه حافظ بيت ساقى بنور باده برافروز جام ما * مطرب بكوكه كار جهان شد بكام ما * ثانى دماغ معناسنه بو ايكى معنايه مولانا جامى بيت زبان در كام وكام از نام او يافت * نم از سرچشمه انعام او يافت * وله ايضا بيت كسى كه كام درين بحر مينهد پى كام * بكام ميرسد آخر ولى بكام نهنك * كاف كام اول مجيدر آديم معناسنه كام اوسط مراد در كام آخر دماغدر ثالث بمعنى كوارنده يعنى طعامى هضم ايتدريجى هرنه اولورسه شاعر * مثنوى * جرب وشيرين خوردن آرد امتلا * ميشود محتاج كام آن خوش غدا * دولت دنيا چنين است فهم كن * راحت اندر اند كست بشنو سخن * بعض نسخه ده لقمه خاييدن معناسنه در رابع اغاج كليد خامس آغيل كه كيجه لرده قيون وصغر ياتورلر ﮋ كبوتر حرم ﮊ ايكى معنايه در اول بحيث اللغه صيدى ممنوع اولان كوكرجين كه مكه مكرمه ده اولور خواجه حافظ بيت يارب مكير اكرچه دل چون كبوترم * افكند وكشت وعزت صيد حرم نداشت * ثانى بحيث الاصطلاح والاستعاره محبوب بزرك زاده كه صيد ووصلى امر مشكل اولدوغندن كنايه در ابو المعانى بيت مكن اميد وصالش ازان شه خوبان * شكار كس نشود آن كبوتر حرمست ﮋ كتوم ﮊ ضم تاء مثناة ايله چناق قوشى ديرلر بر قوشدر ﮋ كتيم ﮊ كسر تاء مثناة وسكون نونله مشكدن وطلودن ومطره وامثالندن صو صزمق ترشح

ترشح معناسنه ن بجیم ع کسر جیم وسکون یای تحتانیله ایکی معنایه در اول آته ایراوستنه اورتیلان نسنه زین پوش معناسنه ثانی ترکیلر کیم ویا نجق دیدکاری نسنه که مهابت وشکوه ایچون آتك ایکی یاننه بغلرلر قدیم زمانده پارچه پارچه دمور دن ایدرلر ایدی کیدرك کمش پوللر وپادشاهلرك آتنه آلتون ومرصع پوللر ایله ایدرلر ایدی دخی کیدرك نزاکت وظرافته چکوب قطیفه اوزرینه زردوز وسراسردن ایلدیلر حقا که بش پاره یا نجق دیدکلری عربی کحیلان آتلره زیبا ورونق ویروب زیاده مهابتلو کوستر ر مولانا هاتفی بیت فکنند کردان پی وهم وبیم * براسبان تازی مطلا بجیم * مولانا کاتبی بیت زاتش تیغ غضب که شعله برچرخ افکند * نقره خنك چرخ کسترمیشود باز بجیم ن کرسم ع سکون را وفتح سین مهملتین ایله بوزن سرسم زعفرانك آدیدر زیاده تناولی بدنی تخدیر ایدوب سرسم ایدر ن کرکم ع سکون را و ضم مهمله وفتح کاف فارسیله قوس وقزح معناسنه در بهرامی بیت فلك مرجامهٔ را مانند ازرق * مرورا چون طرازی خوب کرکم ن کرم ع فتح راء مهمله ایله ایکی معنایه در اول یعنی کلم که شکنفر دخی دیرلر کرنب وکرنبا معناسنه حکیم سوزنی بیت سیرو کوز ولاك وترف وشلغم وبرك وکرم * کرم کرملك مخوری تا چنك پیغ میزنی * ثانی ادات الفضلاده صوکنارلرنده وحوض اطرافلرنده بتن سبزه یه دیرلر بو معناده زا ایله کزم دخی مرویدر اثیرالدین اخسیکتی * قطعه * فرزانهٔ بجاست نه سرکشتهٔ عنا * آزادهٔ بجاست نه دلخستهٔ هوان * درروزکار هیچ نشان دیدی ازکرم * جز درمیان سبزهٔ اطراف بوستان * عربیده جوانمردلك وسخا ومروت واحسان معناسنه خواجه حافظ بیت رواق منظر چشم من آشیانهٔ تست * کرم نما وفرود اکه خانه خانهٔ تست * وسکون راء مهمله ایله بوزن نرم وشرم کنار جویبارده بتمش سبزه یه دیرلر استاد فرزدق بیت برجویبار دولت شاه جهان پناه * دایم زسلسبیل وزطو بیست آب کرم * وعربیده اوزم اغاجنه دیرلر یعنی باغده بتمش اوزم اغاجی شاعر بیت کرم بباغ ارم کرم بود وکرم بخورد * بکوش هرکه بکفتم کرم بکفت کرم ن کریم ع کسر راء مهمله وسکون یای تحتانیله ایکی معنایه در اول اجداد رستمدن برینك آدیدر که نریمانك پدریدر کریمان دخی دیرلر ثانی کرمان شهرینك اسم قدیمیدر که کریمان دخی دیرلر وروایت اولنور که کریمان نره بیوك عمارتی درکه کندو اسمنی وضع ایتمش شهر کریمان دیوآد ویرمش وعربیده کرملك فاعلی اولور جوانمرد وسخی وصاحب مروت وعطا واسماء حسنی دن براسمدر ن کژچشم ع سکون زاء فارسیله شاشی احول معناسنه که کوزك اکری باقمسندن کنایه در ن کژدم ع سکون زاء فارسی وضم دال مهمله ایله عقرب آدیدر دایما قورو غنی اکری طوتدوغندن اکری قویروق دیو اسم ویرمشلر ومشهوردر که عقرب آناسندن طوغما زآنه سی طوغراجق محل اولدقده قارننده اولان یاوریسی قارنتی یرتوب چیقار آنه سی هلاك اولور ابو المعانی * قطعه * پسرنا خلف چه بد بخنست * درحق اودعای هر دورود * زانکه در رحم همچو کژدم او * بکشد مادر وشکم بدرد ن کزم ع فتح زاء معجمه ایله یعنی ثانی کرم مرقوم یعنی صوکنارنده وحوض اطرافنده اولان سبزه کذا فی الجمع ن کلکم ع سکون لام وفتح کاف ایله منجنیق معناسنه در کذا فی تحفة الاحباب ن کلم ع فتح لام معروف ترکیده دخی کلم دیرلر

صبوه مقوله سندندراعلا طعامی اولور ق کمکام ع سکون میم وفتح کافله برداروددر عند الاطبا صرع واقواه دیرلر ق کم ع ابتدادن اکسك اولاندر مقابلی بیشدر شیخ سعدی بیت بشهر این مثل بشهرهٔ عالمست * که هرکس هنر بیش روزی کمست * وآز معناسنه ده مجازا کم دیرلر خواجه حافظ بیت رحمی بحال ما نکنی زان سبب که تو * امثال این شکسته دلان کم ندیدهٔ * کاست دخی اکیسك معناسنه در لکن کم ایله فرق بودرکه اکسلمك ایله ناقص اولانه کاست دیرلر ابتدادن ناقص اولانه کم دیرلر بیش ایله افزون دخی بویله در افزون کیدرك آرتمق و بیش ابتدادن آرتق اولاندر شاعر بیت کل اگرچه رنازکی از سرو کم نیست * ولیکن در وفا ثابت قدم نیست * چغتای لساننده ضم همزه ایله اوکسوك دیرلر میرعلیشیر بیت مینی که مغبچه دیرا یچرا ایلادی اوسروك * نی تا نك كوزومكا قویاش بولسینا ودین اوکسوك * وبر بیتنده مضارع واقع اولمشدر بیت فنا میخانه سینه سال مینی ای رند عارف کیم * غمینی اوکسوتوردیر فنا میخانه آندین کوب ق کمان رستم ع یعنی قوس وقزح که کمان سام وکمان آسمان دخی دیرلر خواجه سلمان بیت بهمن کمان رستم کیرد بهار واز * ازسهم وی که کرم تر از تیر میرود حکیم انوری بیت آنجا که درزه آرد دست کمان بخششش * ابراز جسد ببرد زه بر کمان رستم * ق کمان سام ع دخی قوس وقزحدر حکیم سنایی بیت مایهٔ فضلش بدست آورد نیر چرخ را رایت رایش به پشت آرد کمان سام را * موافق الدین بیت ازیرا کار کرناید خدنکم * که بر بازو کمان سام دارم * بومعنایی مؤید شمس فخری بیت کمترین طاق حشمت خسرو * درعلو چون کمان سام بود ق کنده هیزم ع سکون نون وفتح دال مهمله واخفاء هاء اول وکسر ثانیله طاغده کسیلوب وقازیلن اودون معناسنه وکنده هیزمه مضاف اولدقده اودون قازیجی یعنی اودونجی دیمك اولور ق مع النون * کابن وکابین ع کلاهما بکسر الباء الموحدة عروسه مقدم ویریلان آغرلق آقچه اولسون قماش وغیره شیخ سعدی بیت باجوانی جو لعبت سیمین * عقد بستن بمبلغ کابین ق کابیدن ع کسر باء موحده وسکون یای تحتانیله یعنی کاویدن باواودن بدلدر کمال خجندی * قطعه * خدایی که کوه سهند آفرید * ترا داد بینی چو کوه بسراب * نه کوهکن چند کابا نیش * تکهد اراوب باز رکان مکاب ق کاتان ع فتح تاء مثناة ایله بر شهراسمیدر اما بعض فرهنکلرده ذکری مرور ایدن کات شهری ایله قرمنده واقع بر شهردن عبارتدر که کاتلر دیمك اولور ق کاراکاهان ع ایش بیلمجیلر دیمکدر کاراکاه وکارآکه مفرد یدر الف ونونکه ادات جمعدر جماعتدن کنایه اولور میرنظمی بیت که کارآکهانرا بجمع آمدند * زهر سو بتدبیر وادم زدند ق کاربان ع معروف قافله دخی دیرلر حکیم فردوسی * مثنوی * بیاورد لشکر بکوه وبدشت * همی کوسپند از عدد برگذشت * شتر بود بر کوه صد کاربان * بهر کاربانی یکی ساربان ق کارتن ع سکون راء مهمله وفتح تاء مثناة ایله یعنی عنکبوت یعنی اورمجك میرنظمی درنعت شریف بیت کشیده بدر کارتن پردهٔ * چه پرده باعدا رمندیدهٔ ق کارجان ع سکون راء مهمله وفتح جیم فارسیله ایکی معنایه در اول طیورك قویروغی دیبی وله در تعریف باز بیت همه ریش تا کارجان ریخته * توکوبی بدست کس انگیخته * ثانی علم شخصدر ق کاردان ع ایش بیلیجی مراد کامل وعاقل

وعاقل وخبردار دیمکدر استاد فرخی * قطعه * نیك اختیارکرد خداوند ما وزیر * زین اختیارکرد جهان سر بسر منیر * کار جهان بدست یکی کاردان سپرد * تا زو همه جهان چو خورنق شد وسریر ﴿ کارران ﴾ سکون راء مهمله اولی وفتح ثانیه ایله یعنی وکیل معنای ترکیب ایش سوریجی یعنی مصلحت کذارمیر نظمی بیت یکی کاروان بود وسلطان را * مسلم مر او راست دیوان را ﴿ کارسبان ﴾ سکون را وکسر سین مهملتین وفتح با موحده ایله صندوق کبی بر ظرفدر ومیور اغاجدن اولور وطپراقدن دخی ایدرلر ایچنه مأکولات ومیوه قورلر آکا کرسان وچاشدان دخی دیرلر ﴿ کارکن ﴾ سکون راء مهمله وضم کاف ایله ایشجی معنای ترکیب ایش ایدیجی دیمك اولور کن صیغه امردر لکن بو نده اسم فاعل اولور ابو المعانی بیت خطایی بیکبار اکر کارکن * کند ناروایست کردن سخن ﴿ کاروان ﴾ معروف حکیم فردوسی بیت بد ستور فرمود تا ساروان * ستیون از پیش صد کاروان * حکیم سوزنی بیت یك خر نخوانمت که یکی کاروان خری * کرد آخرت پر از علف کفر وزندقه ﴿ کاریدن ﴾ کسر را وسکون یای تحتانی وفتح دال مهملتین ایله زراعت ایلك کاشتن معناسنه ﴿ کازران ﴾ کسر زاء معجمه وفتح راء مهمله ایله بز آغردیجی عربیده قصار دیرلر کازر قصاردر الف ونون ادات جمعدر اما مفرد محلنده استعمال اولنور شیخ سعدی بیت تو پاك باش ومدار ای برادر از کس باك * زنند جامهٔ ناپاك کازران بر سنك ﴿ کاسان ﴾ فتح سین مهمله ایله سمرقند نواحیسنده بر قریه اسمیدر که اخسیکت نام قصبه‌نك جانب شمالیسنده واقعدر سید عز الدین شروانی بیت کرده کلشن از هنر کاسان * خورده روشن از ظفر کاسات ﴿ کاستن ﴾ سکون سین مهمله وفتح تاء مثناة ایله اکسلمك معناسنه مصدردر بونك ایله کم احوالی بر قاج یرده ذکر اولندی خواجه سلمان بیت مه مقام خاکبوس کعبهٔ قدرت نیافت * با وجود آنکه در قطع منازل تن بکاست ﴿ کاسهٔ درویشان ﴾ بر قاج یلدزدر که حلقه کبی کورینور وبر طرفی کدك اولور کاسهٔ یتیمان دخی دیرلر اهل هیئت قتلرنده قصعة المساکین نامیله معروفدر ﴿ کاسهٔ سفالین ﴾ طپراقدن اولان ظروف چناق وچولمك وامثالنه دیرلر ابو المعانی بیت کر نمیدارم در اینجا کاسهات سیم وزر * آنکه خرم برد او را بس سفالین کاسها ﴿ کاسه کردان ﴾ فتح سین مهمله واخفاء ها ایله تکرار دیمك معناسنه اصطلاحیدر حکیم خاقانی بیت در طریق کعبه جان چرخ زرین کاسه را * از پی دریوزه جانی کاسه کردان دیده‌اند ﴿ کاسهٔ یتیمان ﴾ کاسهٔ درویشان مرقوم معناسنه در ﴿ کاشان ﴾ فتح شین معجمه ایله بر مملکت وبر شهر معظم نامیدر اصطلاحات صوفیون صاحبنك شهریدر قاشانی دیمکله مشهوردر وشعرای متقدمیندن مولانا محتشم ومجمع الفرس مؤلفی سروری اول شهردندرلر اهالیسی غایت مستعددرلر معربی قاشاندر ﴿ کاشتن ﴾ سکون شین معجمه وفتح تاء مثناة ایله زراعت وحراثت معناسنه مصدردر مولانا ابو المؤید بیت به بینش اکرکاه زر کاشتن * نه بینی ز دولت دکر کاشتن * مولانا ظهوری بیت بهر جا که تخم وفا کاشتند * ز یکدانه صد خرمن انباشتند ﴿ کافتن ﴾ سکون فا وفتح تاء مثناة ایله یارمق شکافتن معناسنه ابو شکور بیت کشاورز وآهنکر وپای باف * چو بیکار مانند سرشان بکاف ﴿ کاکیان ﴾ کسر کاف وفتح یای تحتانیه ایله عصفور دیدکلری تخمدر که عربیده قرطم دیرلر ﴿ کالاشکن ﴾ سکون شین معجمه

وفتح كافله برنوع لطيف ومعروف حلوادر كلاشكن دخی دیرلر كذا فی نسخه میرزا ابراهیم بومعنایه
بسحاق اطعمه كويد. بيت برافراشتند ازقفايش زباد * ز كالاشكن سنجق عدل وداد *
كاله‌دان فتح لام وبودال مهمله واخفاء ها ايله قماش صندوغی كه ايچنه امتعه قويوب بر يردن
بريره ايلتورلر كاله وكالا متاع ودر دان اسم ظرفدر بامدان وقلمدان كبی ابو المعانی. بيت
نه‌دارم قماش متاع وحرير * كناهم مكرمی نهم كاله‌دان كاليدن كسر لام وسكون يای
تحتانيله درهم شدن يعنی ابخيلمك كذا فی المجمع كامبين سكون ميم وكسر باء موحده ويای
ساكنه ايله دولتمند وصاحب عز وجاه معناسنه معنای تركيب مرادكوريجی ديمكدر كامران
سكون ميم وفتح راء مهمله ايله بودخی دولتمند وصاحب عز وجاه معناسنه دركه معنای تركيب مراد
سوريجی ديمكدر رد معناسی اولان سورمك دكلدر بوايكی لغتك مثالی ميرنظمی. بيت
هركرا شد بخت وطالع توامان * درجهان كشت كامبين وكامران كامون ضم ميم وواو
مجهول ايله رازيانه تخمی عربيده ضم شين ايله شمره ديرلر كان ايكی معنايه در اول معدن
معناسنه وثانی كندن لفظندن صيغهٔ امر ووصف تركيبی دخی اولور كان كرم وكان وفا كبی
مذكور ايكی معنايه استاد فرخی. بيت بازوی كف راد اوز كان كهر * كهر بزايد بی كوهكان
وبی ميتين * مثله حكيم قطران ارموی. بيت بكنج رامش اندربود هميشه سپنج * بكار
دانش اندربود هميشه مكن كانون لغت مشتركه در عربيله فرسيده ايكی معنايه اول
اوجاق معناسنه موردن ويا باقردن وياطپراقدن ثانی روم آيلرندن ايكی قيش آينه ديرلر
نيراعظم كانون اولك اون اوچنجی كونی جدی برجنه وكانون ثانينك اون ايكنجی كونی دلو برجنه
تحويل ايدر تاريخ روميه انده اول سنه اعتبار اولنور يعنی روزنامه‌لرده صحيفه ده اولان اون طقوز سال
كانون ثانی اولنده نقل وتبديل اولنور رمز بورايكی معنايه ابو المعانی. بيت چوآيد ماه كانون
احترازت بايد از سرما * مكن غفلت زثانی ومشو دوراز كنار آتش كاوبان سكون واو
وفتح باء موحده ايله بمعنی كاروان كذا فی المجمع كاويدن كسر واو ايله مطلق قازمق يرواكر
طاشن واكر مهر اولسون مثلا زمين كاو وكوه‌كن ومهركن كبی كاوين كابين مرقوم معناسنه
واو بادن بدلدر كاهبان سكون ها وفتح باء موحده ايله خرمن بكجيسی كاه صماندر وبان
بكجيدر باغبان كبی كاهبن سكون ها وضم باء موحده ايله مزروعات يعنی غله بچلدكدن
صكره تارلاده دوكيلوب قلان صمان ديبی كه بن ديبدر بن كاه ايدی علميته نقل اولندقده قاعده
كليه اوزره مضاف اليه تقديم اولندی ميرنظمی. بيت پيش خرمن هركه غله ميخورد * وقت
خرمن كاه بن راميدرد كاهدان سكون ها وفتح دال مهمله ايله صمانلق معناسنه در
ابو المعانی. بيت درسرخوان ميخورد همچون علف * كاو آسا كه نشست دركاهدان *
كاهكشان سكون ها وفتح كاف وشين معجمه ايله روی سماده چكلمش اوزون نسنه كه حاجيلر
يولی وصمان اوغريسی دخی ديرلر بغايت خرده يلدزلردر بربرينه قريب واقع اولمغله بولت كبی كورينور
كهكشان دخی ديرلر عربيده اهل هيأت مجره تعبير ايدرلر شمس فخری. بيت جناب باركهت را
زازدحام ملوك * زماه خاست كه نسبت كند بكاهكشان كاهن كسر ها ايله فالجی ومغيبات
سوئلجی عربيده عراف ديرلر زمان جاهليتده چوق كلمش سطيح وشقيق كبی بعد البعث اولمقوله اولمز

اولمز اولدی انجق آدلری قالدی ایرادندن مآل بر محلده کاهن یازلمش بولندقده معناسی نه اولدوغی
بلنمك ایچون تحریر اولندی شاعر بیت بود کاهن یکی سطیح بنام * داده ازبعثت رسول پیام
لغ کاهیدن ع کسرها وسکون یای تحتانیله اکسلمك واکسلتمك هم لازم وهم متعدی اولور
مولانا ظهوری بیت نکاهیده یك جواز بودخویش * زخلوت نشینی بکوسود خویش *
لغ کایان ع بوزن پایان ضحاك زماننده بر ولایتك پادشاهی ایدی لغ کپان ع فتح باء فارسیله
بیوك ترازوکه بر دیرك دیکوب و باشنه آرقوری بر دیرك قویوب بر باشنه موزون یعنی آغرلغی
معلوم بر طاش بغلیوب وبر باشنه ترازوکفه سی کبی ایدوب اودون وسائر اشیایی چکرلر معربی
قباندر حکیم سنایی بیت چون ببوی راه دانی چیست علم آموختن * چون نجوبی عدل
دانی چیست کپان داشتن * پود بهای یامی بیت دهان چون ترازوش برسنك باد * فروباز
او بخشش چون کپان لغ کپیدن ع کسر باء فارسی وسکون یای تحتانی ایله بمعنی ربودن یعنی
قاپمق استاد عنصری بیت زخون جکر بسی نپیدم * تا بوسه ازلبش کپیدم لغ کتان ع
فتح تاء مشدده ایله مخففه ایله ده جائزدر معروف عربیده دخی کتان دیرلر انجق فرقی بودر که
عجم تخفیفله عرب تشدید ایله ترکی الفسزکتن استعمال ایدرلر مشهوری بودرکه کیجه ماهتابده
قالسه لابد چوروییوب فنا بولور بو مضمونی شعرا نظملرنده چوق استعمال ایلمشلردر ازجمله میر
نظمی بیت آن پرتو رونیا ورم تاب * مانند کتان به پیش مهتاب لغ کتایون ع فتح تاء مثناة
وضم یای تحتانیله نام دختر قیصر رومدرکه کشتاسب شاه آنی حباله ازدواجنه کتورمشدر
اسفندیار آندن وجوده کلمه دی حکیم فردوسی بیت برفتند زایوان قیصر بدرد * کتایون
وکشتاسب و باد سرد * امیر معزی بیت چونانکه شاه سنجر نازد ز طلعت او * اسفندیار نازد
از طلعت کتایون لغ کتران وکتیران ع کلاهما بکسر التاء المثناة صمغ مثالی بر نسنه در سیاه رق
وصاروق اولور عرعر اغاجندن وغیریدن حاصل اولور اما اعلاسی عرعردن اولاندر
طبیعتی درجه رابعه ده حار و یابسدر مرکه وکهله دفعنده وهلاکنه نافعدر حد ده که مواشی ده بیله
هلاك ایدر وصاغر اولمش قولاغه طمزرسه لر عظیم نفعی واردر وجرب وحکه یه دخی فائده سی
اولور معربی قطراندر لغ کتلجیان ع فتح تاء مثناة وسکون لام وکسر جیم ایله چادر مهترلریکه
پادشاهلر اوتاغنه خدمت ایدرلر بعض نسخه ده پادشاه سرایننده خدمت ایدنلر کیملر اولورسه
ابوالمعالی بیت کتلجیان سرای شه جهان پرور * که هر یکی بدیارعد وشود مالك لغ کجون ع
ضم جیم وواو معروفله ایکی معنایه در اولی بجیم مرقوم معناسنه ثانی مضطرب اولمق معناسنه
میر نظمی بیت همیرفت چون کار از حد برون * زافکار دین در کشیده کجون لغ کجین ع
کسر جیم وسکون یای تحتانیله اطفاله مخصوص بر اویوندر انکه دیرلر خواجه سلمان بیت
در جهان منسوخ شد رسم کجاغند وکجین * بعد ازین کس را خیال کرش نکردد در کمان * اکرچه
بو بیتی لغت مرقومه یه استشهاد ایلمشلر اما کجاغند تقریبیله کجیم اولمق مناسب ایدی بسحاق اطعمه
دخی مناسبدر دیمشلر بیت برابرش خوش رومزعفر * بستیم کجین آردوروغن لغ کدن ع
فتح دال مهمله ایله بوزن بدن نام روستایی در ودخی بمعنی حیز ومخنث ودال یرینه واو ایله کون دخی
مرویدر کذا فی الاداة لغ کدوی کردپهن ع بر یامی قبقدر یا تق کبی اکثر شراب قویوب

استادکاری یره کوتورزلر لغ کراجیدن ع فتح راء مهمله وکسر جیم ایله طاوق یمرطه سن براقدقده
ایلدوکی فریاد وصدایه دیرلر کذا فی المجمع بو معنایه میرنظمی بیت ببزم عیش آن بی عقل
ومدهوش * کراجیده کند چون مرغ پرجوش لغ کراخان ع فتح راء مهمله وخاء معجمه ایله
افراسیاب شاهك فرزند مهتریننك نامی درمشهوری قراخاندر لغ کراشیدن ع فتح راء مهمله
وکسر شین معجمه ایله بمعنی آشفتن یعنی دلورملك مجمع الفرسده تباه شدن کار وپریشان کشتن
واقعدر میرنظمی بیت کراشید وچنان شد از خرددور * همیکشته زمال وخانه مهجور *
لغ کران ع فتح راء مهمله ایله کنار واقلیم انتهاسی وسرحد معناسنه که از کران تابکران دیرلر
براوجدن براوجه دك دیمکدر مولاناهاتفی بیت زجنبیدن آن سپاه کران * بجنبید کیتی
کران تاکران * شیخ مغربی بیت سرمنزل قناعت نتوان بدست دادن * ای ساربان فروکش
کین ره کران ندارد * چغتای لسانده قیراق دیرلر ترکیده قیزاك دیدکلریدر لغ کراهون ع
فتح راء مهمله وضم ها ایله بر پهلوان آدیدر حکیم اسدی بیت نکهبان لشکر سرکرد دلیر *
چبیرو کراهون ونشواد شیر لغ کراهیدن ع فتح راء مهمله وکسر ها ایله بکرهمك مشابهت
معناسنه لغ کرپاوان ع سکون راء مهمله وفتح باء فارسیله بردارو آدیدرکه هلندوز دیرلر
کذا فی المجمع لغ کرتان ع سکون راء مهمله وفتح تاء مثناة ایله صباح واخشام معناسنه
میرنظمی بیت کشته چون شام غم وصبح وصال * کرتلان عمر مرادرمه وسال لغ کرجوان
سکون راء مهمله وضم جیمله بر نوع مرصع وجواهرله مزین تاجدر زمان قدیم شاهلری کیرلرایمش
لغ کردن ع سکون راوفتح دال مهملتین ایله ایلمك معناسنه لکن بر نسنه اضافتنه محتاجدر
مثلا کار کردن وعمل کردن کبی چغتاییده ایتماك دیرلر ماضیسنده ایتی دیرلر میرعلیشیر بیت
آنچه فریاد ایتی مطرب بلا ر نوایی نظمیدین * کیم عطار دشعر یدین چرخ اوزره ناهید ایتماکای *
وایتکای دخی ایده دیمکدر وایتارا یدر دیمك وایتکالی ایتمکا دیمك اولور اسلوب قیاسیدر وله
بیت یار قتل ایتکالی عشاقینی یازغورغان ایمش * بیر بوزم ایچرانوایی غا تقدم یارب * وبو
طرزده ایلاب دیرلر ایلیوب دیمك اولور وایلابان دیرلر ایلیوبن دیمك در ایلاکوم ایلسم کرك
الغوم صیغه سی اوزره ایلاکونك خطاب ایچوندر ایلسك کرك دیمکدر بو بیتده واقعدر بیت
ای کبوتر طوق پیدا ایلاکونك قمری کبی * سوزلوق نامنی آسانك بوینوکا طومار دیك لغ کرزن ع
سکون راء مهمله وفتح زاء معجمه ایله تاج مرصع که پادشاهلر باشلری اوزره آلتون زنجیر ایله تخته
آصارلر ایمش آغر اولدوغندن باش تحمل ایلمامکله آنجق باشی اوزرنده طورزر بوندن مراد تاج
مزبوره مالك اولان شهنشاه تعبیرینه لایق اولوب سائر پادشاهلره تفوق ایلدوکیچون اعتبار
ایدرلر حالا کافرستانده نیچه قرالی مزبور تاج ایچون بنده در اول اجلدن سائر کفره یه تفوق
ادعاسنده وخطاب شهنشاهی سوداسنده درکند ولسان مهملر نیچه قورینه دیرلر کاف عجمیله
کرزن دخی دینلور استاد منوچهری بیت بسی کیسو فروهشته بدامن * پلاسین معجر
وقریش کرزن لغ کرسان ع سکون راوفتح سین مهملتین ایله بر ظرفدر یصی وآزکناری
اولور اغاجدن ویاخود طپراقدن ایدوب ایچنه نان وطعام وحلوا ومیوه قوزلر وسائر هر ایشده ده
قوللنورلر حاصلی اغاج طبقدر کارسان وچاشدان دخی دیرلر حکیم نزاری قهستانی بیت

بيت ببند سال وقحط سخت درويش وتوانكررا * هم ازكندم نهى كند وك وهم خالى زنان
كرسان * وله ايضا بيت نه نان حنطه بكرسان نه آب كرم عنب * نه كوشت دررمه دارم نه آرد
دركندو * كسر كافله زبان هند يله مزارعه يعنى اكنلكه ديرلر كرستون فتح را وسكون
سين مهملتين وضم تاء مثناة ايله قبان كبيريعنى ايرى طاش كه وزنى معلوم وزن ايتدكارى
شيئنك قارشوسنه قويوب چكرلر بومعنايه زرين كتاب ديمشدر بيت خواهى بشمارش ده
وخواهى بكزافه * خواهيش بشاهيزن وخواهى بكرستون كرسيدن سكون را وياى
تحتانى وكسر سين مهملتين ايله منازعه ومخاصمه ايلمك معناسنه در كركدن سكون را
وفتح كاف ودال مهملتين ايله ايكى معنايه در اول بربيوك جانوردر آت قدر دخى ايريجه اولور
وآلننده بر بيوك بوينوزى واردر غايتده قوتلودر شول مرتبه كه فيلى كوردكده بى محابا اوزرينه
واررو فيل قورقوسندن قچار آردندن ايريشورسه بوينوزين قارننه اوروب يرندن قالديروب
برقاچ آديم يره آتاروبز بوربوينوزمهره درنفى غايت چوقدر برمقدارين برخانه ايچنده ياقسه لر
اصلا موذيات قاليموب كيمى قيرياور وكيمى قاچار وتجربه سى بودركه اول بوينوزدن برمقدارين
صود ايچنه قوسه لر فى الحال كسوب پنيرايدر وآندن خنجر قبضه سى وزهكير ايدرلر اللده
بولنمق لازمدر ونافعدر مولانا هاتفى بيت ملاف ارچه پيلى بزوريدن * مبش ايمن ازحيلهٔ
كركدن * شاعرد رهجا * قطعه * بسر كرشاخ وى يكدانه بودى * توان كفتن كيدى را
كركدن نام * وليكن شاخها بسيار بودش * كوزن كوهى ميكوسندبنا كام * ثانى ولايت
زنكبارده برطاغ آديدر كركن سكون راء مهمله وفتح كافله فرهنك ميرزا ابراهيمده
غله دريعنى نيمرس بغداى ونخودى وغيرهما يى تازه ايكن آتشده بشوره لر وكاف فارسيله
دخى مرويدر ولسان الشعراده رايرينه واو ايله كوكن واقعدر كروان سكون راء مهمله
ايله برقوشدر صوكنارلرنده اولور تركيده دخى كروان ديرلر كريمان كسر راء مهمله
وسكون ياى تحتانيله اجداد رستمدن نريمانك پدرى آديدر ودخى كرمان شهرينك آديدر
كرژان فتح زاء فارسيله بمعنى كرژاوه كه مرقوم خواهد شد انشاالله تعالى ميرنظمى بيت
برشتر بسته محل والا * در كرژان رانشسته بى پروا كرژترخون وكرژطرخون كلاهما
بسكون الزاء الفارسى بردارودر كاكره واكلكر دخى ديرلر عربيده عاقرقرحا ديرلر فرهنك
جهانكيريده تاء مثناة ايله ومجمع الفرسده طاء مهمله ايله مسطوردر كزديدن سكون
زاء معجمه وكسر دال مهملهٔ اولى ايله بمعنى پيراستن يعنى پاك وزيبا ايلمك معناسنه در كذا
فى المجمع كرژمازون سكون زاء فارسيله بردار واسميدر كذا فى المجمع كرژميان
سكون زاء فارسيله بلى اكرى ديمكدر مراد بوكرى ديمكدر عربيده احدب ديرلر شاعر بيت
كرژميان كرژچشم وهم كرژدست وپا * كرژزبان كرژطبع وهم كرژفهم ودين كزن فتح زاء
معجمه ايله بمعنى كدن مرقوم كذا فى المجمع كرژين كسر زاء فارسيله بمعنى بكچيز مرقوم
كشان فتح شين معجمه ايله اوچ معنايه در اول بر دير كلى چادردركه آكا كنبدى دخى ديرلر
ثانى برولايت آديدركه كاشاندن مخففدر ثالث كشيدن لفظندن اسم فاعلدر چكيجى
معناسنه اوچ معنايه ترتيب اوزره ميرنظمى بيت باكشان سوى كشانز اشد كشان *

آن یل پردل سپاه بیکران ل کشان برکشان م عنف وزور ایله کتورمکه دیرلر وله بیت
بسوی پیش کشان برکشان میرود * که بندیم بر کردن دل کمند ل کشتی بان م کیمجی عربیده
ملاح دیرلر شیخ سعدی بیت چه دیوار امت راکه باشد چون تو پشتیبان * چه باك ازموج
بحر آنرا که باشد نوح کشتیبان ل کشخان وکشخان م اول سکون شین معجمه ثانی کسریله کلاهما
بفتح الخاء المعجمه کیدی که عربیده دیوث دیرلر یعنی عورتنك فجورینه رضاویره کمال اسمعیل
* رباعی * من کرچه نیم سزای استیغا * دانم بپسندیم بدرباقی * فی فی بخدا اکر عمل جویم
اینم همه ابلهی وکشخانی * بوفقیردن مقدم بوقطعه یی شاهد مدعا اتخاذ ایلمشلر لکن کشخانك
معنای محرر فهم اولنمز آنجق عته وحماقت معناسنه اولمق اقتضا ایدر حکیم سوزنی بیت
به پیش کل بهمین نرخ میهلد زن کور * نظیر نیست کل وکوز را بکشخانی * حکیم خاقانی بیت
شاعر زرکر توئی شاعر درکر منم * کیست که بادبروت زین دو کشخان برد ل کشکشان م
سکون شین اول وفتح کاف وشین ثانی معجمتین ایله بمعنی کشان کشان یعنی چکه چکه دیمك
اولور حضرت مولانا قدس سره بیت بمن نکر که مرا یار امتحانها کرد * بحیله بردمرا کشکشان
بکلزاری ل کشکین م سکون شین معجمه وکسر کافله آرپه اتمکی شمس فخری بیت بدوانش
زکلیچه شأمنی دارد * جماعتی که همه نانشان بدی کشکین * حکیم نزاری بیت اکرم نان میده
دست نداد * نان کشکین بود بهر حالم ل کشن م فتح شین معجمه ایله بوزن پشن هر چارپا
حیوان ارککنه دیرلر عموما وارکك کچی یه دیرلر خصوصا ضم کافله ده بومعنایه روایت اولنمشدر
مجمع الفرسده سکون شین معجمه ایله بوزن چشن بمعنی بسیار وانبوه حکیم فردوسی بیت
اکر کشن کردد مراد ستکاه * بعز وبنام جهاندار شاه * کسر شین معجمه ایله بوزن مشن دخی
اول معنایه در وله ایضا بیت کشن دستکاری وکار فراخ * یکی کلبه سازند در پیش کاخ *
ل کشیدن م چکمك معناسنه مصدر در عربیده جر وسحب دخی دیرلر میر نظمی بیت
چو بر کل بنفشه رسیدن کرفت * بزنجیر دل را کشیدن کرفت * چغتایده تارتماغ دیرلر بو بیتده
نفس متکلم واقعدر میر علیشیر بیت قیچه جورین تارتاین اول حور وحوری زاد بیمنك *
یوقتیمور پایانی آیا جور بلایی دادینك ل کفانیدن م فتح فا وکسر نون وسکون یای تحتانیه ایله
بمعنی ترکانیدن یعنی چاتلایوب یارلمق استاد دقیقی بیت هر آن سرکه دارد خیال کریز *
بباید کفانیدن از تیغ وتیز ل کفتن م سکون فا ایله یارلمق وچاتلاق معناسنه مصدر در میر نظمی
بیت چو بکذر روز وشبی در راه معرفت * زکرمی وزبی آبی لبش کفت ل کفتانیدن م متعدی
کفتندر ل کف زدن م طپنجه اورمق خواجه سلمان بیت آب کف بر روی از این غم میزند
اما چه سود * کف زدن بر سر نکون کاندر کفش باد هواست ل کفن م معروف ده زهر کسه
جامه عدم لواور ل کفیدن م کسر فا وسکون یای تحتانیه ایله یارلمق ویارمق معناسنه
شیخ اوحد الدین بیت همچو انارم بکفید از غم سیب ذقنش دل * دل مخوانش تو که او عقل
بد اندیشش ندارد * ودخی پاتلمق معناسنه استاد فرخی بیت مکر که زار کفیدست چشم دشمن تو
کز او مدام پریشان شدست دانه نار ل کلاشکن م سکون شین معجمه وفتح کافله بر نوع لطیف
حلوادر کذا فی فرهنك میرزا ابراهیم وجهانکیری . بومعنایه بسحاق اطعمه بیت طفل بریج

برنج بین كه چه سان بر كنار خوان * لوح كلامشكن بكنارش نهاده اند لغ كلان ع بوزن ملان
هر نه كه جثه ده و هیأتده ایری اوله آكا دیرلر حكیم فردوسی بیت عدو را بكوچك نباید شمرد *
كه كوه كلان دیدم از سنك خرد لغ كلاهون ع ضم ها ایله ایرانی بر پهلوان آدیدر لغ كلبتان ع
سكون لام و فتح باء موحده وتاء مثناة ایله نعلبند و بعض اهل حرف آلتلرندن قصاج كه بردمور
نسنه در عربیده كلبتین دیرلر ایكی طرفدن محكم طوتد وغیچون ایكی كوپكه تشبیه ایلمشلر
ابو المعانی بیت رقیب در كوی جانان كرید من چون سك * بكلبتان قضارا بر آورد دندان *
لغ كلتان ع سكون لام و فتح تاء مثناة ایله قپونك درت جانبنه قونیلان اغاجك ایكی طرفنه
اولانه دیرلر كه ایكی یانیدر لغ كلجان ع سكون لام و فتح جیم ایله مزبله یعنی زبل یغد قلری موضع
ابو المعانی بیت كربه میخانه كه آلوده كشته با شراب * جای خوشتر همچو كلجان نیست مسكن
در جهان لغ كلنبیدن ع فتح لام و سكون نون و باء موحده و كسر دال مهمله اولی ایله بمعنی
كنبیدن یعنی قازمق و بمعنی كفتن یعنی یارمق كذا فی المجمع لغ كلیكان ع كسر لام و سكون
یای تحتانی و فتح كاف ایله بغایت بد رایحه لی بر اوتدر كالكنه و كمانین دخی دیرلر كامر لغ كمان آسمان
یعنی قوس و قزح كمان رستم و كمان سام دخی دیرلر كذا فی فرهنك جهانكیری لغ كمان ع
ایكی معنایه در اول معروف یای معناسنه در ثانی بروج دوازده كانه دن برج قوسه دیرلر حكیم
فردوسی بیت بسلم اندرون جست ز اختر نشان * ستاره زحل بود و طالع كمان لغ كمترین ع
سكون میم و فتح تاء مثناة و كسر راء مهمله ایله اكسكرك معناسنه در لغ كمردون ع فتح میم
و سكون را و ضم دال مهملتین ایله بمعنی قوس و قزح كذا فی المجمع لغ كمزدن ع سكون میم و فتح
زاء معجمه و دال مهمله ایله اكسك ایتمك معناسنه ابو المعانی بیت یارب چه شد كه یار چنین
سنكدل شده * با رحم آشنایی ما كمزدن كرفت لغ كمزن ع سكون میم و فتح زاء معجمه ایله
مدبر و بی دولت شیخ نظامی بیت با دوسه كمزن مشو آرامكیر * مقبل ایام شو آرام كیر *
لغ كمردن ع سكون میم و راء مهمله و فتح كاف ایله اكساتمك معناسنه در لغ كمیدن ع كسر
میمله بوزن رمیدن بو دخی اكساتمك معناسنه بو معنایه ابو المعانی بیت افسوس نفس شوم
كنه پرور افزود * عمر كرانمایه كمیدن كرفته است لغ كمین ع بوزن یمین ایكی معنایه در اول
پوصوكه عربیده قرموص دیرلر ضم قاف ایله مولانا جامی بیت دیو رهزن در كمین نفس و هوا
اعدای دین * زین همه با سایه لطفت پناه آورده ام * خسروی بیت ای سراپای
معدن جرمی * چمنس تودلم زیاده كمین * چغتای لسانینده ارغدال دیرلر اما اصلنده اول صربه
یره دیرلر كه آنده پوصو طورمغه قابل اوله كمینكاه معناسنه ثانی اكسكلی معناسنه كه كمینه
بوندن كنایه در عنقریب ذكر اولنور ان شاء الله تعالی لغ كنان ع فتح نون ایله ایكی معنایه در اول
دكرمی چادر كه بردركلی اولور میر نظمی بیت چو آن جایكه دید دلكش مكان * بزد خركه
و خیمهای كنان * ثانی اسم فاعل اولور قازیجی معناسنه لغ كنبوریدن ع سكون نون و ضم باء
موحده و كسر راء مهمله ایله بمعنی فریب دادن یعنی آلدامق وله بیت بكنبورید با صد مكر و حیله
مكر كرده بمقصودش وسیله لغ كنبیدن ع سكون نون و كسر باء موحده بعده یای ساكنه ایله
قوی بوندن نسنه چكمك و ضم كاف ایله بمعنی بر جستن یعنی صچرامق لغ كندلان ع سكون نون و ضم

ذال مهمله وفتح لامله نام خیمهٔ معین یعنی برمتعین ومعروف چادردر شرفنامه ده لفظ
ترکستانی اولوق اوزره مرویدر استاد بیت عصمت نهفته رخ بسرا پردهٔ نعیم * دولت کشاده
رخت بقاز یرکندلان * بو بیتده بوتشبیهدن مراد آسمانه معلوم اولدی که کندلان یابره یردکلی
مدور چادراوله یاخود دیرکسز اوبا اسلوبنده چادراوله اکثراعجام اول مقوله دیرکسز چادره
استعمال ایدرلر ڤ کندن ع سکون نونله قازمق معناسنه در هرنه اولورسه مهرکن
وسایری کبی ڤ کندیدن ع متعدیدر قازدرمق معناسنه ڤ کنعان ع سکون نون وفتح
عین مهمله ایله ولایت شام شریفده بر ناحیه اسمیدرکه حضرت یعقوب علی نبینا وعلیه السلام
اول ناحیه ده ساکن اولوردی وحضرت یوسف علی نبینا وعلیه السلامی برادرلری بر اقدقلری
قیو آنده یول اوزرنده واقع اولمشدر ماجرای احواللری علی وجه التفصیل مدوّن ومخصوص
کتابلرده یازلمشدر مولانا جامینک هفتورنکنده برکتابدر وصاحب شهنامه فردوسیٔ طوسی
دخی شهنامه دن صیکره یوسف زلیخا نظم ایلمش مستقل کتابدر خواجه حافظ بیت کلبهٔ
احزان شود روزی گلستان غم مخور * یوسف گمگشته باز آید بکنعان غم مخور ڤ کنکران ع
سکون نون وفتح کاف فارسی وراء مهمله ایلمپاودار دیدکلری اینجه وآرق دانه در ابوالمعانی
بیت کندم جوکر نباشد کنکران بی منتست * هرکرا بوده قناعت نان نباشد کومباش ڤ کن ع
ایکی معنایه در اول کندیدن لفظندن صیغهٔ امر ووصف ترکیبی در چاهکن وکوهکن ومهرکن
کبی ثانی اغاج معناسنه در ڤ کنودان ع ضم نون وفتح دال مهمله ایله کندر تخمی که کنودانه
دخی دیرلر وبوا صحدرکه کنو کندردر دانه تخمدر اصلی دانه کنو ایدی علمیته نقل اولندقده
مضاف الیه تقدیم اولندی ڤ کنوریدن ع ضم نون وواو معروف وکسر راء مهمله ایله بمعنی
فریفتن وفریب دادن کذا فی المجمع ڤ کنون ع ضم نونله بمعنی کندوج وکندوک مرقوم وکندو
وکندوله دخی دیرلر طپراقدن کوب کبی ایدوب ایچنه بعض نسنه قورلر حکیم علی فرقدی بیت
نیست سمار امشت کندم درکنون * بازدیناری بکیسه اندرون ڤ کوارهدان ع فتح واو وراء ودال
مهملتین ایله کوبلوک صغر وقیون وامثالی حیواناتی دوجی ایدن شخصه دیرلر کذا فی المجمع
عربیده صراج دیرلر ڤ کوتلان ع فتح واو وتاء مثناة ایله یوکٔ اکیردکلری ایک که اول جنس
ایکی قزازلر دخی قوللنورلر بر قارش مقداری بر آغاجک باشنه مدور بر طوب کچوروب دپه صنه
بردمورقلاب دخی محکم ایدوب آنکله اکیررلر ڤ کودن ع سکون واو وفتح دال مهمله ایله یوله
کتمز یارکیر وکندطبع ودیرفهم آدمه دیرلرکه ادراک واذعاندن خالی اوله اول مقوله آدمه بو اعتبار ایله
کودن دینلور حکیم سنایی بیت اسب کودن بعرق نیست روان * ورنه چون خرنشد اودی
پالان * حکیم خاقانی بیت جنسی نماند پس من ورندان که بهر راه * چون رخش نیست پای بکودن
در آورم ڤ کولان ع فتح واو ولامله برطاغ آدیدر مجمع الفرسده براوتدر صو ایچنده بتر
ڤ کویستن ع کسر واو وسکون یای تحتانی وسین مهمله ایله غله دوکمک معناسنه در کذا
فی المجمع ڤ کوینسیدن ع کسر واو وتاء مثناة وسکون یای تحتانیٔ اول وثانی وسین مهمله
ایله بمعنی کویستن مرقوم ایضا منه ڤ کهان ع فتح هاایله بمعنی جهان که کیهان دخی دیرلر میر
نظمی بیت نام نیکو باید اندرکهان * این بباید هرمهان وهرکهان ڤ کهکشان ع سکون

سكون ها وفتح كاف وشين معجمه ايله آسمانده اوزون بولوت كبي كيجه كورينور بر نسنه در آكا ديرلر راه حاجيان دخي دينلور اصلنده بولوت دكلدر بغايت خرده يلدزلردر بر برينه قريب اولمغله اويله كورينور وآنك دخي دوري واردر لكن دكرمن كبي دونر شاعر بيت شهي كه چرخ شد ازبند كان دركاهش * زكهكشان شده است سايبان خركاهش ﴿ كياخن ﴾ فتح ياي تحتاني وخاء معجمه ايله استواري واهستكي ونرمي كاري كردن معناسنه كذا في المجمع اما شمس فخري سخن چرب وشيرين معناسنه در ديوب بو بيتي نظم ايتمش بيت همه اعداي خودراد وست كردي * باحسان وبمردي وكياخن * فرهنك وفايي ده كاف فا رسيله مرويدر ﴿ كياكن ﴾ فتح ياي تحتاني وكسر كاف ايله بمعنى مخالف وناهموار كذا في المجمع ﴿ كيان ﴾ بوزن عيان اوج معنايه در اول پادشاه قديمدن بر طايفه در ديرلر كه اولي كيومرث آخري كيخسرو در كيانيان ديمكله مشهوردر حكيم اسدي بيت كيان رفته اند ركيان آمده * بجاي هما ما كيان آمده * كي لصل لغتده اولو ديمكدر عجم پادشاهلرينه لقب اولمشدر ومطلق پادشاه معناسنه استعمال اولنمق رسم وعادت اولمشدر شمس فخري بيت جهان پناهي وشاهنشهي كه مي نازد * زفرق فرقد سايش هميشه تاج كيان * ثاني بر پرده قونوب كوچن عربان واكرادك قره اولرينه ديرلر شمس فخري بيت مخالف توزانده وغم توان بادا * كتاچيان ترا خيمه سپهر كيان * ابو منصور حكيم اسدي طوسي جمع ايتدوكي مستشهد اتده قاره او معناسنه ديمشدر بو عبارتله كه كيان خيمه كردد عربي بود چنانكه بوشكور كفته بيت همه باز بسته برين آسمان * كه پر پرده بيني بسان كيان * نفس الامرده عربك قاره اولرنده متعدد پرده لر اولور زيرا اوتوز قرق ديرك اوزرنده چكلمش سياه قيلدن اورلمش نسنه در حرمي وسلاملغي ومسافر خانه سي وخدمتكار يرلري وخزينه وكيلاري ومطبخي في الجمله آنك آلتنده در جمله مابينلري پرده ايله بولنمشدر معناي ثالث عناصر اربعه وطبايع معناسنه در استاد بيت اين كيان بدكيان از شكر نعمت غافلند * يارب اين نازونعيم ورفعت ونعمت چراست ﴿ كيپانيدن ﴾ سكون يا وفتح باء فارسي وكسر نون بعده ياي ساكنه تحتانيين ايله چراغ يالدرمق معناسنه كذا في فرهنك جهانكيري ﴿ كي پشين ﴾ نام پادر كيكاوس پسر كيقباد كه درت قرنداش ايديلر كيكاوس وكي پشين وكي آرش وكي ارمين ﴿ كيكن ﴾ سكون ياي تحتاني وفتح كاف فارسيله اندرون فرج زنانه در حكيم سوزني بيت چو بند كير خر راحت بدان غر * نكردد دفع خارش هم زكيكن ﴿ كيلان ﴾ سكون ياي تحتاني وفتح لام ايله اوچ معنايه در اول بالقحيين قوشي كه تلرين صورغج ايدرلر ثاني بادنجانه يعني طشاق دبه لكي ثالث اور ديدكلري علتدر ﴿ كيوان ﴾ سكون ياي تحتانيله ايكي معنايه در اول ستاره زحلك آديدر حكيم انوري بيت كيوان موتفان تراكر جكر خورد * نسرين چرخ را جكر جدي بسته باد * وفلك زحله دخي كيوان دينلور ثاني بمعنى كمان كه يايدر حكيم فردوسي درصفت بهرام كور * مثنوي * چو شش ساله شد ساز ميدان كرفت * بهفتم ده تير وكيوان كرفت * چو ده ساله شد زان نفر كس بنود * كه باوي تواند نبرد ازمود *

﴿ مع الواو * كاردو ﴾ سكون را وضم دال مهملتين ايله درت معنايه كلور اول خرما چيچكي ثاني مقراض ثالث مقراضدن چيقان قرپندي رابع بيات اولمش نسنه يه ديرلر ﴿ كاروغ ﴾

كـ و

ضم راء مهمله ايله بر قوشدر اكثر صو كنارلرنده اولور عربيده حبارى ديرلر وآنك يمرطه سنه دخى ديرلر ق كارژو ع ضم زاء فارسيله كارژ مرقوم معنالريله مترادفدر ق كاسجو ع سكون سين مهمله وضم جيمله بمعنى اخار پشت كه كاسج وسجول وركاشه وريكاشه دخى ديرلر حضرت مولانا قدس سره بيت ازان پيچد دل من همچو مارى * كه هجرانش بروچون كاسجو كست *
ق كاسمو ع سكون سين مهمله وضم ميمله طكوز قيلندن اولان فورچه كه كتان اشلينلر كتانى آنكله نرم ايدرلر كاسموى دخى ديرلر كه كاس طكوزه ديرلر مو وموى معلوم كه قيلدر استاد فرخى بيت چوكاسموى كياهان اوهمه بى برك * چوشاخ رنك درختان اوهمه بى بار ق كاسو ع ضم سين مهمله ايله پارديچ ديرلر برنسنه دركه تنور قزدقدن صكره آنكله تنوره صو سيوب يعنى اتمك بشورورلر ابوالمعانى بيت در تنور سينه را با كاسوى جام شراب * آب افشانيد تا كه اين دل خام پزد ق كاشو ع ضم شين معجمه ايله قوسقون كه اير آتك بوينه وارمسون ديو ايزه ايدرلر ميرنظمى بيت دواند درپى خورش بهرسو * خرى كويا كه بى افسار وكاشو *
ق كاغنو ع سكون غين معجمه وفتح نونله آغاج قوردى وتابتول قورديه دخى ديمشلر بعض نسخه ده كوه كه اثواب كسر ومجمع الفرسده برقورتدر سياه وسرخ اولور وزهرى واردر بعضيلر آكا خرزهره ديرلر كاغنه دخى دينلور ق كافلو ع سكون فاوضم لامله بركوشدر بعض نسخه ده كوكلى بيوك آدمه وبعضنده پيرهن معناسنه اولدوغى منقولدر ق كافيلو ع كسر فا وسكون ياى تحتانى وضم لامله براوتدر بغايت سست وباريك ساق آكا چرخه ديرلر عربيده شكاعى ديرلر ضم شين معجمه ايله عرب بركسنه نك ضعفنى بيان ايتدكده كانه عود شكاعى ديرلر كذا فى المجمع ق كاكاو ق فرهنك جهانكيريده براويوندر صورتى بويله دركه برآدم باشى اشاغى واللرى يرده طورب كاكاو ديو چغررلر اطرافنده بر قاچ آدملر طورب كوتنه شلاق اوررلر واول اياغيله آنلرى دپمكه چاليشور اكر برينى اوره بيلورسه يرينه ياتورب كند وقالقار شيخ آزرى بيت بكاو چشمه دلرا ز غير صافى كن * ز لهو ولعب چه بازى چو كودكان كاكاو ق كاكو ع ضم كافله ايكى معنايه در اول برادر ما دركه تركيده دايى وعربيده خال ديرلر ثانى سلم بن فريدون اوغللرندن برمبارز پهلوان آديدر مجمع الفرسده ضحاكك نبسره نام قزى قزندن وجوده كلدى بو ايكى معنايه كاكوبه دخى ديرلر حكيم فردوسى بيت بنسره سپهدار ضحاك بود * شنيدم كه كاكوى ناپاك بود *
ق كاليو ع كسر لام وسكون ياى تحتانيله ايكى معنايه در اول سرسم واحمق تركيده بون ديرلر حكيم سنايى بيت آنكه ز نفس كل بود كاليو * چكند نقش نفس مايهٔ ديو * وبمعنى متحير ومتركشته شيخ نظامى بيت شبى مست شد آتشى برفروخت * نكون بخت كاليو خرمن بسوخت * ثانى صاغر واصم معناسنه شيخ سعدى * مثنوى * تبسم كنان كفت كاى تيز هوش * اصم به كه كفتار باطل نيوش * چو كاليو دانندم اهل نشست * بكويند نيك وبدم هرچه هست * اكر برشنيدن نبايدخوشم * ز كردار بد دامن اندر كشم * مذكور ايكى معنايه ده كاليوه دخى ديرلر ق كامو ع ضم ميم ايله برنوع كوزكلدر تركيده كامى ديرلر ق كانيرو ع كسر نون وسكون ياى تحتانى وضم راء مهمله ايله بردارودر مادريون ديرلر استسقا زحمتنه نافعدر كذا فى فرهنك جهانكيرى ق كاو ع اوج معنايه كلور اول بحث وسؤال معناسنه ثانى بهادر وپهلوان

وپهلوان معناسنه که کود نخی دیرلر نوو زننده شمس فخری ایکی معنایه * قطعه * کر کاو صیت
وشوکت مردیش بشنود * برخویشتن دکر ننهد هیچ نام کاو * دربحر وکان وجوی بهشت است
جود تو * ورنیست یا ورت برود مرد دور ابکاو * ثالث کاویدن لفظندن صیغهٔ امر ووصف ترکیبی در
وکاهی صفت استعمال اولنور ل کاوکاو ع اضطراب وتشویش خاطر والم وتاسه معناسنه وپاره
پاره معناسنه دخی کلور طالب آملی بیت بیا که درهوس عارضت مشبك شد * نقاب
دیدهٔ صبرم زکاوکاو نکاه ل کاهو ع ضم هایله ایکی معنایه در اول ماروله که عربیده خس دیرلر
ثانی تابوت که کاهوکب دخی دیرلر حکیم فردوسی فرامرزبن رستم دشت نخجیره کلوب آنده قازلمش
اولان چاهلره رستم ویقین توابعی دوشوب جمله سی هلاك اولوب تابوتلرین کوتوروب دخمه سنه
دفن ایلدکلری محلده دیر * مثنوی * بیامد بدان دشت نخجیرکاه * بجای بجا کنده بودند
چاه * ببردند بسیار کاهو وتخت * نهادند بر تخت زیبا درخت ل کبستو ع فتح باء موحده
وسکون سین مهمله وضم تاء مثناة ایله حنظل معناسنه که کبست وکبسته دخی دیرلر شمس فخری
بیت بباغ آرزوی دشمنانت * سراسر میوهٔ باشد کبستو ل کبو ع ضم باء موحده ایله بمعنی
کاهوی مرقوم کذا فی المجمع ل کنستو ع فتح تاء مثناة اول وضم ثانی وسکون سین مهمله ایله
اشنان دیدکلری اوتدر که صابون کبی کوپورر آنکله اثواب یورلر شمس فخری بیت توخوش
بنشین که اعدای توشستند * زمالك دل بصابون کتستو ل کتمتو ع فتح تاء مثناة اول وضم
ثانی وسکون میمله قچقلمق که عربیده دغدغه دیرلر کسر دالین مهملتین وسکون غین معجمهٔ اول
وفتح ثانیله ابو المعانی بیت کتمتو دهد تیغ او دربغل * همین باسر خصم بازی کند ل کتو ع
ضم تاء مثناة ایله آتك بونی آلتنده اولان طمره دیرلر وفرهنك جهانکیریده بر قوشدر که دائما
سنکریزه یر اکا اسفردد وسنکخواره دخی دیرلر ل کدبانو ع سکون دال مهمله وفتح باء موحده
وضم نونله ایکی معنایه در اول بمعنی بی بی یعنی خاتون خانه ولسان عرفده اول عورته دیرلر که
معتبر وموقر اولوب خانه نك تدبیر امورینی لایق ومناسب اولدوغی وجه اوزره کورمکه قادر اوله
معنای ثانی منجملر دلیل جسم دیرلر کدخدا دلیل زوجدرکه کیفیت وکمیت عمره اکا دلالت اولانه
دیرلر بو ایکی اصل که کدبانو وکدخدا اوله قیاس طوتارلر کدبانو مشابهٔ جسم وکدخدا بمنزلهٔ
روح اولوب کدبانو کدخداسز وکدخدا کدبانوسز ایشه یرامز آنوکیچون که روح بی جسم وجسم
بی روح اولمز بو ایکی اصل که بری بریله اولسه عمارتخانه ده بقا اولمز وکدبانو یه لسان یونانده هیلاج
دیرلر معناسی چشمهٔ زندکانی در ل کدو ع ضم دال مهمله واخفاء واوایله قبق دریاش
اولسون تقوزی اولسون ل کرباسو وکربسو ع کلاهما بسکون الراء وفتح الباء الموحده وبضم
السین المهملتین ایله بر جانوردر اکثر اورده اولور کرباش وکربسه ومکاسه وچلپاسه ووزغه
وماترنك دخی دیرلر شیخ آزری بیت میکشد هم نهنك زار اسنو * مرکب عقرب بود زکرباسو
ل کرجفو ع سکون راء مهمله وفتح جیم وضم فایله بر قوشدر زچیله مشابه بالکه دخی کوچك
لندیدانی واردر واتینك لذتی دراج وسکاون اتی کبید راول قوشه بدنه ووشم دخی دیرلر عربیده
سلوی دیدکلری در طیبات مزغزی بیت چه نسبت بود دشمنت را بتو * توبی شاهباز وعدو
کرجفو ل کردو ع سکون را وضم دال مهملتین ایله لغتده کسیلی زانید شاخلره دیرلر

ن کرنجو ع فتح راء مهمله وسکون نون وضم جیمله اویقوده آغر باصمق که فرنجك دخی دیرلر عربیده کابوس دیدکاریدر شمس فخری. بیت بعهدت فتنه درخوابست دائم * زسهمت بروی افتاده کرنجو * قرالاوی بیت زناکه یار پیری برمن افتاد * که بر خفته فتد ناکه کرنجو ن کروع ضم راء مهمله ایله عنکبوتك بیاض کاغد کبی یا پدوغی آغ کدایچنده یاوری چقارر اکا کردو وکری دخی دیرلر اما مجمع الفرسده ایچی بوش وفنا اولمش دیش معناسنه شمس فخری بیت بکارخصم فرو برد کین تودندان * چنانکه کرد برون ازدهانش مکر کرو ن کرژغاو وکرژکاو ع کلاهما بسکون الزاء الفارسی اولهما بفتح الغین المعجمه ثانیهما بفتح الکاف الفارسی بمعنی غرژغاو مرقوم یعنی کاو بحری که قویروغن حوتازایدوب مبارز پهلوان وبهادرلر آتلری بوغازی آلتنه آصارلر وفره نلك میرزا ابراهیمده پرچم معناسنه مرویدر ن کرمازو ع سکون زاء معجمهٔ اول وضم ثانیله ایاغون اغاجنلك قوزاغی که عربیده عذبه دیرلر وثمرة الطرفا دخی دیرلر طبیعتی درجهٔ اول آخرنده حار ودرجهٔ ثانی اولنده یابسدر ن کشتو ع سکون شین معجمه وضم تاء مثناة ایله انکور نیم رسیده یعنی هنوز ایرشمامش اوزوم ن کشکاو ع سکون شین معجمه وفتح کافله آش یعنی طعام شمس الدین قواس بیت ای نزد تونان خوردن درخوا ودریغ * دربت زعیال کردهٔ کشکاو دریغ ن کشکو ع سکون شین معجمه وضم کافله ایکی معنایه در اول کشکاب مرقوم ثانی برقوشدر کشکرك دخی دیرلر ابوالمعانی بیت فتاده بی مجال ونیمرده * رهانیده زدست باز کشکو ن کشو ع فتح شین معجمه ایله بمعنی کشف مرقوم که باخه دخی دیرلر مجمع الفرسده براوتدر آندن رسن ایدرلر کنب دخی دیرلر ن کلاژو ع ضم زاء فارسیله ایکی معنایه در اول شاشی که کاج دخی دیرلر سیف اعرج بیت حسودت دید ماتّات براری * بلی چشم کلاژو یك دو بیند * ثانی برقوشدر قویروغی اوزون عکه دخی دیرلر شیرازیلر کالنجه وعربیده عقعق دیرلر ن کلاو ع بوزن پلاو ایکی معنایه در اول ایلك کبی که کلابه دخی دیرلر ثانی قوربغه دز ضم همزه ایله مجمع الفرسده بمعنی غوك که کلا دخی دیرلر ولسان الشعراده سکون واو ایله بوزن بکا و مسطوردر ن کلباسو وکلبسو ع کلاهما بسکون اللام وفتح الباء الموحده وضم السین المهمله کرباسو وکربسو دیدکاری جانوردر که چلپاسه ووزغه ومکان وماترنك دخی دیرلر شیخ آذری من عجایب الدنیا * قطعه * همچو عقرب علوی کلباسو * دشمن مارها بود راسو همچو عقرب که کلبسو بیند * قبل از اینکه همیرود ازخود ن کلکزو ع سکون لام وفتح کاف وضم زاء معجمه ایله اسکی سپور که به دیرلر شاعر بیت دهان کنده بود دست آن بدلقا * بود ریش او کلکزوی خلا ن کندو ع سکون نون وضم دال مهمله ایله کوب کبی طپراقدن یاپلمش نسنه درکه کندوج وکندولك وکندوله دخی دیرلر حکیم ناصر خسرو * رباعی * فریاد بلا الا هو * زین یعنی زمانهٔ بدخو * زین فاخته کنده پیر ابله * بنشسته میان نیلکون کندو ن کنستو ع فتح نون وسکون سین مهمله وضم تاء مثناة ایله براوتدکوکنی چقاروب اثواب یورلر صابون کبی کوپوردر عربیده اشنان دیرلر شهیدی قمی بیت ایمن بزی اکنون که بشستم * دست از تو بصابون وکنستو * شمس فخری کوید بیت تو خوش بنشین که اعدای تو شستند * زملکت دل بصابون وکنستو ن کنشتو وکنشو ع کلاهما بفتح النون وسکون الشین المعجمه اولهما بضم التاء

التاء المثناة بمعنی غوره یعنی قورق عربیده حصرم دیرلر ضم حا وسکون صاد مهملتین ایله لغ کنو ع فتح ۲۰۷
نون وسکون واو ایله کندر معناسنه مجمع الفرسده بمعنی کشوی مرقوم مرویدر لغ کو ع بوزن نو پهلوان
ومرد دلیر معناسنه در حکیم فردوسی بیت ترا از جهان بی نیازی دهند * میان کوان سر فرازی
دهند * وزیرک وعاقل معناسنه حکیم ناصر خسرو بیت کو نبود آنکه دن پرستد هرکز * دن که
پرستد مکر که جاهل وکودن لغ کوستو ع فتح واو وسکون سین مهمله وضم تاء مثناة ایله بمعنی کوست
مرقوم لغ کیتو ع سکون یای تحتانی وضم تاء مثناة ایله برقوشدر غلد اسی اکثر سنکریزه در
لغ کیخسرو ع مشهور بر پادشاه آدیدر که کیکاوسک قزی اوغلیدر استاد بیت میفشان
جرعه بر خاک وحال اهل شوکت بین * که از جمشید وکیخسرو فراوان داستان دارد لغ کیو ع
ضم یای تحتانیله بمعنی کاهوی مرقوم لغ مع الهاء * کابنه ع فتح باء موحده ونونله بمعنی چشم یعنی
کوز معناسنه بایرینه یای تحتانیله ده مرویدر شمس فخری بیت ای شهنشاهی که مهر چرخ را *
هست روشن از وجودت کابنه لغ کابیله ع کسر باء موحده وسکون یای تحتانیله هاون
معناسنه که کابیل دخی دیرلر استاد لطیفی بیت خایکان تو چو کابیله شده است * کون تو
چون سر پاتیله شده است لغ کاتوره ع ضم تاء مثناة وواو معروف وفتح راء مهمله ایله سرکشته
وحیران که کاتوره دخی دیرلر کامر شمس فخری بیت دوستش عاقلست وپا برجا * دشمنش
ابلهست وکاتون * استاد منوچهری * مسمط * آن بلبل کاتون برجستهٔ مطموره * چون دستهٔ
تنبوره کرد شجر از چنکل لغ کاچره وکاچیره ع اول بسکون الجیم الفارسی ثانی بکسر الها
وسکون الیاء التحتانی وکلاهما بفتح الراء المهمله عصفور تخمی که عربیده قرطم دیرلر کذا فی فرهنگ
جهانکیری لغ کاچکینه ع سکون جیم فارسی ویای تحتانی وکسر کاف وفتح نونله صقصغان
دیدکلری سیاه وبیاض آلاجه برقوشدر عربیده عقعق دیرلر لغ کاچه ع فتح جیم فارسیله بوزن
پاچه ایکی معنایه در اول بمعنی زنخ یعنی چکه وشیرازیلر پخه وعربیده ذقن وحنک دخی دیرلر حکیم
سنایی * قطعه * غلط شاعران بجامه وریش * وز درون سوهزار ویرانی * کاچک وریشک
وثناجویی * کبرک وعجبک وسخندانی * ثانی بمعنی طرب وخوش آمد زراتشت بهرام بیت
چو نامه نزد چنکر نکهاچه آمد * دلش در شادی ودر کاچه آمد لغ کاچینه ع کسر جیم فارسی
وسکون یای تحتانی وفتح نونله بمعنی کاچره مرقوم لغ کاخوسته ع ضم خاء معجمه وواو مجهول
وسکون سین مهمله وفتح تاء مثناة ایله بمعنی کاچینه مرقوم لغ کاخه ع فتح خاء معجمه ایله ایکی
معنایه در اول بمعنی باران یعنی یغمور میر نظمی بیت دزان کاخه بچندین روز بارید *
درود شت سیل دریار ارمانید * ثانی بمعنی یرقان کذا فی فرهنگ جهانکیری لسان الشعراده
بمعنی سرما مسطور در معنای اوله قریبدر ایام شتاده یغان یغمور اولسه جایزدر لغ کاراکاه ع
سکون راء مهمله ایله ایکی معنایه در اول احوالدن خبردار ثانی راوی معناسنه که آندن ع
ومعمول به خبر نقل اولنه حکیم انوری بیت زبهر آنکه ز تقدیر آکهی یابند * زهر دلی بفلک
بر هزار کاراکاه لغ کارتنه ع سکون راء مهمله وفتح تاء مثناة ونونله مجمع الفرسده بمعنی عنکبوت
وفرهنگ جهانکیریده حبوبات بوی دیدکاری تخمدر که شلمیت وشملیز دخی دیرلر عربیده حلبه
دیرلر ضم حاء مهمله ایله وهندی لسانده میتهی دیرلر لغ کارخانه وکارکاه وکارکه ع

كلاهما بسكون الراء المهملة وفتح الكاف ایش محلی که کارخانه ودستگاه ودکان وایش ایشلنش یرلر
استاد لطیفی بیت شهرآراسته چون کارکه انکلیون * خامه چون باغ ارم ازرخ کلهارنکین *
خواجه حافظ بیت حاصل کارکه کون ومکان این همه نیست * عیش کوش عاقبت کارجهان
این همه نیست ﴿ کارنامه ﴾ سکون راء مهمله ایله او رنك ورسم که ترکیده کرنامه دیرلر بر عمارتك
ویاخود تصویر ونقشك اسلوبن مقدم ایتدکلری رسمه دیرلر ﴿ کاره ﴾ فتح راء مهمله ایله ارقه
یوکی یعنی آرقه ده کوتوریلن نسنه که پشتواره دخی دیرلر شاعر بیت مراخوذمیفروشد
پاك دامن * کند اغیار را بر پشت کاره ﴿ کازرگاه ﴾ فتح زاء معجمه وسکون راء مهمله وفتح کاف
فارسیله قصارلرك بز وجامه یویوب آغرتدقلری مکان کازر قصار در وکاه محل ومکان معناسنه در
کمال خجندی بیت کمال این کفته کر سعدی شنیدی * فروشستی بکازرکاه دفتر ﴿ کاژره ﴾
سکون زاء فارسی وفتح راء مهملها ایله عصفور دیدکلری بویادرکه صاری وقزل رنك بویار ﴿ کازه ﴾
فتح زاء معجمه ایله اول کوملی درکه باغبان وصیادلر آغجدن چاتوب اوستنی یوك وکیاه ایله اورتوب
ایچنده اوتوررلر ودخی مختصر وصفی آچلق یاپلمش اوه دیرلر حضرت مولانا قدس سره * مثنوی
تا عمر آمد زقیصر یك رسول * در مدینه از بیابان نغول * کفت کو قصر خلیفه ای حشم *
تامن اسب ورخت خود آنجا برم * قوم کفتندش که اورا قصر نیست * مر عمر را قصر جان
روشنیست * همچو درویشان مر اورا کازه ایست * کرچه از میری ورا آوازه ایست *
معیار جمالیده سایبان معناسنه در ودخی اول اغاجلره دیرلر که صیادلر ایدرلر قوشلری اورکیدوب
طوزاغه دوشرملك ایچون بو ایکی معنایه شمس فخری * قطعه * سپهر نیلکون با این همه
قدر * سر ای شاه عادل راست کازه * بپای خود بدام ایند نخجیر * بنام او اکر سازند کازه *
فرهنك جهانکیریده اول نسنه یه دیرلر که ایام شتاده ایچنه قیون وصغر قورلر ودخی یول اوزرنده
مختصر یاپلمش خانه درکه بعض پیاده لر شدت شتادن آنده صغنورلر ضمیر سزده مستعملدر
فرخی بیت شهریاری که خلافش طلبد زود افتد * از سمنزار بخارستان وازکاخ بکاز ﴿ کاژیره ﴾
کسر زاء فارسی وسکون یای تحتانی وفتح راء مهمله ایله بر چیچکدرکه آنکله قرمزی وصاری رنك
بویارلر ابریشم اولسون ازاولسون عربیده عصفر ومعصفر دخی دیرلر کمال اسمعیل * رباعی *
انکم که زچون برتك کاژیره شده ست * وز رفتن آن دو چشم من خیره شده ست * از دیده بجان
نمی باید دید * کاین آب ز سرچشمهٔ دل تیره شده ست * مجمع الفرسده حبوبات نوعندن برنوع
دانه درکه عربیده احریض دیرلر ﴿ کاسانه ﴾ فتح سین مهمله ونونله برنوع قوشدر ولایت
خوزستانده اولور واول دیاره مخصوص در عمعق بخاری * قطعه * چند پویی بکرد عالم چند *
چند کویی طرزدق پویایی * زانکه از بهر قوت مشهوت * همچو کاسانه می نیامایی ﴿ کاسته ﴾
سکون سین مهمله وفتح تاء مثناة ایله اکسلمش معناسنه میر نظمی بیت خلق جمله از تو احسان
نخواسته * قطرهٔ نبود ز دریا کاسته ﴿ کاسکینه ﴾ سکون سین مهمله ویای تحتانی
وکسر کاف فارسی وفتح نونله بر قوشدر ترکیده آروقوشی دبویون بوران وقزقوشی وورق قوشی
دیرلر حمرولایتده برنام ایله معروفدر فارسیده سبرك وسبز رنك دخی دیرلر عربیده اخیل دیرلر
متکلم شاعرك بری نظم ایلمش بیت دری وعلی بالامور والشمی * فاطایر فیها علیك باخیلا

۲۵۸ باخبلا (ع) كاسوى (ع) ضم سين وواو معروف وفتح راء مهملتين ايله كاسوى مرقوم معناسنه دريعنى تنور سپوردكارى نسنه (ع) كاسه (ع) فتح سين مهمله ايله ايكى معنايه در اول معروف ومجمع الفرسده اول ياعى اغاج چناقدركه چوبانلر وكدالرده اولور كاس وكاش وكچكول وكشكول دخى ديرلر طيان مرغزى بيت دردست كاسه دربدرها * كرديم وجمع كرده زرها * ثانى نقاره يه ديرلر استاد فرخى درمرثيه بيت دهل وكاسه همانا كه همى زان نزنند * تا بخسبد بخوش وكتر بودش بودل بار (ع) كاشانه (ع) فتح شين معجمه ونونله قيش اوى وشبستان وشاهنشينلى خانه وجاى محبت وعشرت معناسنه شمس فخرى بيت باشد ارباب فضل ودانش را * ازنوالش معاش وكاشانه * ومطلقا حجره معناسنه استاد كسايى بيت عالم بهشت كشته وعنبرسرشت كشت * كاشانه زشت كشته وصحرا چو روى حور * فرهنك جهانكيريده خانهٔ مختصر معناسنه در شيخ سعدى بيت چو خلقت درميان آمد نخواهم شمع كاشانه * تمناى بهشتم نيست چون ديدار مى بينم * وآشيانهٔ مرغان معناسنه ده استعمال ايلشلر حكيم خاقانى بيت از مزاج اهل دنيا مردمى كم جو ازانك * هركز ازكاشانهٔ مرغان همايى برنخاست (ع) كاشفته (ع) بمعنى آشفته يعنى مختل الدماغ بوكلمه ده كاف زايده در زيرا نه اصل كلمه دندر ونه برمعنا ايچون ادخال اولنمشدر (ع) كاشه (ع) فتح شين معجمه ايله ايكى معنايه در اول بمعنى يخ يعنى بوز استاد رودكى بيت كرفت آب كاشه زسرماى سخت * چو زرين ورق كشت برك درخت * ثانى بمعنى كازهٔ مرقوم كذا فى فرهنك جهانكيرى (ع) كاغنه (ع) سكون غين معجمه وفتح نونله آغو قوردى نتكم وصفنده ديمشلر * الزروح بالضم كاغنه بالفارسى والجمع زراريح وفى الصحاح دويبة حمراء منقطة بسواد تطير وهو من السموم وفى القانون مكس كازهٔ (ع) كاغه (ع) فتح غين معجمه ايله جاهل وابتر معناسنه ابو المعانى بيت سخنانش چو بود پرمعنى * كى شناسد معانيش كاغه (ع) كاغينه (ع) كسر غين معجمه وسكون ياى تحتانى وفتح نونله فرهنك جهانكيريده بمعنى كاغنهٔ مرقوم اما مجمع الفرسده برقوشدركيجه اوچر اكا عروسك دخى ديرلر كتاب السامى فى الاسامى ده برقوردر سياه وسرخ وزهرناك اولور اكا كاغنو دخى ديرلر شرفنامه ده ايكى معناسيله ده مرويدر (ع) كافور جودانه (ع) كافورك برنوعيدر جودانه فتح جيم وسكون واو ايله كافورك انواعى ذكر اولندى بو خوشبو برنوع كافوردر رضى الدين نيشابورى بيت يقين بدانكه زعشق قسيم مركب تست * كه درجزاير جودانه ميشود كافور * (ع) كاكره (ع) فتح كاف فارسى وراء مهمله ايله عاقرقرحادركه كلكردخى دينلور (ع) كاكله (ع) فرزندان توردن برمبارز پهلوان آديدر (ع) كاكنه (ع) ضم كاف وفتح نونله كاكنج مرقوم كه برمعروف دارودر (ع) كاكويه (ع) ضم كاف وواو مجهول وفتح ياى تحتانيله ايكى معنايه در اول برادرمادر معناسنه كه رومده قايين ديرلر ثانى سلم بن فريدون شاهك اوغلاريندن برنامدار پهلوان آديدركه ضحاكك بنسره نام قزندن متولد اولمشدر بوايكى معناسنده دخى كاكو ديرلر (ع) كالفته وكالفه (ع) ضم لام اول وسكون فاو فتح تاء مثناة ايله آشفته وشيدا وبى تكلف معناسنه بونلرك كافى كاشفته كافى كبى در استاد لبيبى بيت فرود آيد زپستش پرملغون * شده كالفته چون خرس خشينه * بومعنايى مؤيد شمس فخرى بيت هميشه دشمنش دركاركاهش *

۵

زایداى فلك كالفته باشد * شاه ناصرخسرو بیت یك خیل خرگوار درافتاده * بریكدیكر
چو دیوان كالفته ﴿ و ﴾ كالنجه ﴿ ع ﴾ كسرلام وسكون نون وفتح جیمله فاخته معناسنه در شیراز بلوغلط
ایدوب قالنجه دیرلر عربیده صلصل دیرلر ﴿ و ﴾ كالوشه ﴿ ع ﴾ ضم لام وواو معروف وفتح شین معجمه
ایله ایكی معنایه در اول بمعنی دیك یعنی چوملك طپراقدن اولسون باقردن اولسون حكیم فردوسی
بهرام كورك لنبك سقایه مهمان اولدوغی محلده دیركه * مثنوی * بشد لنبك ومشك چندین
كشید * یكی آبكش را ببردركشید * كه دستار بودیش درزیر مشك * ببازار شد كوشت آورد
وكشك * بیاورد وكالوشه برنهاد * وزان رنج مهمان همی كرد باد * بپخت وبخوردند وبرخاستند
یكی مجلس دیكر آراستند * ثانی برنوع طعامدر برنج ونخود واكشی ایله پشوروب اوزرینه
كشنیز تازه ونعناع دوكوب ویاغده پشورب قورلربعده تناول ایدرلر بوطعام دیلم قومنه
مخصوصدر ﴿ و ﴾ كالویه ﴿ ع ﴾ ضم لام وواو معروف وفتح یای تحتانیله سركردان ومتحیر معناسنه كه كاتوره
دخی دیرلر كذا فی فرهنك جهانكیری ﴿ و ﴾ كاله ﴿ ع ﴾ بوزن نالهدرت معنایه كلور اول متاع كالا واثواب
خانه معناسنه حضرت مولانا قدس سره بیت نوخرانی كه رسیدند بیازار كهن * كاله كاسد
ایشان ببهایی نرسید * ثانی شراب قونیلان قباغك مخصوص آدیدر حكیم انوری بیت
كنند قرابه كردون تهی زدردشفق * شبی كه زهره بیادش نشاط كاله كند * ثالثا رسینه قاوون
وقارپوزكه كالك دخی دیرلر شمس فخری بیت آنكه پالیز اصطناعش را * نبود مهرومه بجز
كاله * رابع زراعته آماده اولمش زمین معناسنه در ﴿ و ﴾ كالیده ﴿ ع ﴾ كسرلام وسكون یای تحتانی
وفتح دال مهمله ایله موی آشفته ورشولیده كه اوزرینه توز وطپراق دوشمش اوله شیخ سعدی
در بوستان بیت ازین بدرگی موی كالیده * بدی سركه برروی مالیده ﴿ و ﴾ كالیوه ﴿ ع ﴾ كسرلام
وسكون یای تحتانی وفتح واوایله ایكی معنایه در اول سرسیم وابله ومختل الدماغ معناسنه
استاد منوچهری بیت ناله بلبل سحركاهان وبادمشكبو * مردم سرمست را كالیوه وشیدا كند
ثانی صاغروكند فهم معناسنه استاد منجیك بیت چون شدم یم نیست وكالیوه *
باطل آن روز پیش من حق بود ﴿ و ﴾ كاموره شده ﴿ ع ﴾ بمعنی شهرت یافته وآرزومند شده میرنظمی
بیت چون بعیش یار را كامون شدم * صبروآرام رفت ودرهامون شدم ﴿ و ﴾ كامه بوده ﴿ ع ﴾
نان ونمك وسود ودخی طعامه قونیلان لوازم هرنه اولورسه آنكا دیمعناسنه كه تفصیلی مرور
ایلدی كذا فی فرهنك جهانكیری ﴿ و ﴾ كامه ﴿ ع ﴾ بوزن خامه بش معنایه كلور اول هرنه كه اكشی اوله
ویاخود اكشی ایله آمیخته اوله معربی كامخ در ثانی مراد معناسنه حكیم فردوسی بیت اكر
زامیدن دم زنی یكزمان * برآید همه كامه بدكمان * ثالث بعض تراكیبه صفت ایدرلر حكیم
سنایی بیت مرزنان را برهنكی جامه است * خاصه آنرا كه شوخ وخودكامه است * رابع
مجمع الفرسده بمعنی بسد یعنی مرجان كه قعردریاده حاصل اولور دالدوده اقلری اولور یشل
وبیاض باد وآفتاب اصابت ایتدیكجه سرخ ورنكین اولور خامس فرهنك میرزا ابراهیمده
برنوع خوشبو ریحاندر خوزستانده چوق اولور ﴿ و ﴾ كانه ﴿ ع ﴾ فتح نونله بوزن خانه اوچ معنایه
كلور اول نرخ كه ما كولاته بها تعیین ایدوب تنبیه ایدرلر حكیم سنائی درهجا بیت صدغرق
ومیان پاچه یك تنكه ونسیه * درچارسوی كنده پران كانه نهاده * ثانی مجمع الفرسده اول

اول برابرلکه دیرلرکه عربیده مرادیرلر کسر میمله ثالث مؤیدالفضلاده بمعنی نشستگاه یعنی مقعد
کاونه ع سکون واو وفتح نونله بمعنی کاغنه مرقوم بعض نسخه ده کرم شبتاب یعنی یلدز
بوجکی کاوه ع بوزن یاوه ایکی معنایه در اول نام آهنگر مشهورکه ضحاک اوزرینه هجوم
وخروج ایدوب فریدونی شاه ایتدی آخرالامر ضحاکی قتل ایتدیلر حکیم خاقانی بیت کاوه یم
پتك زنم برسر دیو * دردکان کوره وسندان چکنم * ثانی نافه مشك معناسنه در بومعنای
جهانکیریدن ماعدا حسین وفایی محمد هندوشاه فرهنکندن نقل ایدر کاه ع ایکی معنایه در
اول همان که که دخی دیرلر استاد بیت زشوق روی توشاهان بدین اسیرفراق * همان
رسید کر آتش بروی کاه رسید * ثانی کاهیدن لفظندن صیغه امر ووصف ترکیبی اولور جانکاه
کبی وکاهنده معناسنه اسم فاعل اولور حکیم انوری بیت همتت مال بخش وملك ستان *
دولتت دوست کام ودشمن کاه کاهواره ع سکون ها وفتح واو وراء مهمله ایله بشلك که اطفالی
ایچنه یاتوررلر کهواره دخی دیرلر حکیم سنایی بیت دایه عقلست ازبرای سخن * مجتهد را
بکاهواره فطن کاینه ع کسر یای تحتانی وفتح نونله بمعنی چشم مثلا کاینه بد ودار دیرلر آکا
باقدیمك اولور شهیدی قمی بیت موی سپید وروی سیاه ورخ بچین * برزینت طرف ستم
وکشته کاینه * بومعنایه شمس فخری بیت ای شهنشاهی که مهرچرخ را * هست روشن
ازوجودت کاینه کباده ع فتح باء موحده ودال مهمله ایله اول نرم کماندرکه آنکله کمانکشلکه مشق
ایدرلر میرنظمی بیت کباده کرده ما را چرخ کویا * که نکذاری بهیچ ازدست خودرا کباره ع فتح
باء موحده وراء مهمله ایله چالی وچرپی وقوری اوت دوشروب یاقق ایچون کوتورن شخصه دیرلر
خمیرسزده جایز در استاد عسجدی بیت اوبازخقه حقه دهد عطرخلق را * چونانکه تخته تخته
دهد عود را کبار کپچه ع سکون با وفتح جیم فارسیه ایله کفچه مرقوم معناسنه در کبسته ع
فتح باء موحده وتاء مثناة وسکون سین مهمله ایله بمعنی کبستوی مرقوم یعنی حنظل استاد لطیفی
بیت هرآن کز حدت صفرست خسته * کند اخراج ازمعده کبسته * حکیم نزاری قهستانی
بیت با این همه لطافت وشیرین زبان تو * باما بکاه طعنه زدن چون کبسته * وله ایضا بیت
بجز از جان شیرین برشکسته * شده جلاب درحلقش کبسته کبنوره ع فتح باء موحده
وواو وراء مهمله وسکون نونله تندی وحدت وغضبله سویلك ابوالمعالی بیت چندان نیاز کرده ام
آن شوخ پرستره * نرمی نکرده است وسخن زد کبنوره کبوده ع ضم باء موحده وواو
معروف وفتح دال مهمله ایله ایکی معنایه در اول نام شبان افراسیاب که مشهور کسنه ایدی
ثانی صرقون اغاجی که عربیده خلاف دیرلر کبوه ع سکون باء موحده وفتح واو ایله برسبزه در
یپراغی مغزدار ومیوه سی خوب وخوشبو اولور کسر کافله کفش چابکی در اما بومعناده کاف
عجمیله در کبه ع فتح باء موحده واخفاء ها ایله آلت حجام تخفیف با ایله استاد لطیفی بیت
عشق تو بردلم بنهاد آتشین کبه * برخود کشید مایه روحم بخون دل * وتشدید با ایله ده آلت
حجام معناسنه شمس فخری بیت شهنشاهی که تدبیر ضمیرش * نهد بر پشت مهر وماه کبه *
کبیجه ع کسر باء موحده وسکون یای تحتانی وفتح جیمله مؤید الفضلاده ایکی معنایه در اول
چارپا حیوانك چکه سنده ظاهر اولان ورم ثانی کرپینك ارقه سنده اولان اوزون اوق کذا فی

فرهنك جهانكيرى كبيده كسر باء موحده وسكون ياى تحتانى وفتح دال مهمله ايله بريان
اولمش اون بغداى اولسون آرپه اولسون كذا فى المجمع بو معنايه ابو المعانى بيت شدى
سياح دشت عشق ايدل * بخود توشه كبيده بر توكل كبيسه كسر باء موحده وسكون
ياى تحتانى وفتح سين مهمله ايله ايام حسابنك كسوردن جمع ايدوب سنه آخرنده زياده ايتدكلرى
كونلردركه زيج روزنامه لرده هر درت سنه ده بر سنه كبيسه ايدوب صحرادرلر كبيكه كسر باء
موحده وسكون ياى تحتانى وفتح كافله كبيكج مرقوم معناسنه در كتاره فتح تاء مثناة وراء مهمله
ايله نيزهٔ كوتاه يعنى قصه حربه كه اكثر هندبلر آلتيدر امير خسرو بيت همه ان دو چشم
كردم كه چو هندوان رهزن * همه خلق را ز غمزه زده بر جكر كتاره * بو معنايه مولانا هاتفى بيت
كتاره در آورد هند وبكار * كتاره كذار آفت روزكار كتاله فتح تاء مثناة ولامله يعنى كتارهٔ
مرقوم يعنى نيزهٔ كوتاه شاه ناصر خسرو * قطعه * تا كل در كله چون عروس نهان شد *
ابر مشاطه شد ست وباد دلاله * نركس جماش چون بلاله نكه كرد * بيد برآهيخت سوى لاله
كتاله كتره پتره سكون تائين مثناتين وفتح رائين مهملتين ايله اوچ معنايه كلور اول
پاره پاره معناسنه ثانى بردكنلو اوتدر دوه بغايت سور تركيده كون ديرلر فتحتين ايله ثالث
بيهوده وبيمعنى سوز كه كلپتره دخى ديرلر كذا فى فرهنك جهانكيرى كتعاله
سكون تاء مثناة وفتح عين مهمله ولامله كتعال مرقوم معناسنه در كجابه وكجاوه
كلاهما بفتح الجيم اول بفتح الباء الموحده ثانى بفتح الواو محافه معناسنه دركه كرژابه وكرژاوه
دخى ديرلر شيخ سعدى كلستانده * تا يكى از دوستان برسم قديم ازدر درآمد كه در كجاوه
انيس من بودى ودر حجره جليس كج آغند وكج آكند كلاهما بسكون الجيم برنوع جامه در
جنك محللرنده زره التنه كيرلر ايچى ابريشمك فناسيله طوالمش اولور معناى تركيب دخى آنى
اقتضا ايدركه اول مقوله ابريشمه كج وكژ دخى ديرلر آغنده وآكنده طولمش معناسنه در حكيم
اسدى بيت زخفتان واز جوشن كارزار * ز درع وكج آكنده بدسى هزار كجبه فتحات
ثلثه ايله مخفف كجابهٔ مرقومدر كجله فتح جيم ولامله صقصغان ديدكلرى قوشدركه
كلاوه وعكه دخى ديرلر كجوه فتحات ثلثه ايله بودخى مخفف كجاوهٔ مرقومدر چكه
فتح جيم فارسيله يوزك كزلمك اويونده كزلدكلرى نسنه يه ديرلر وآنى باش اولوب كزلينه دخى
چكه باز ديرلر مير تشبيهى بيت دو دست اينجهان وآنجهان پوچ * چكه پيش منست اين
پوچ وآن پوچ * مولانا جامى * مثنوى * بود شبها دران نشيمن باز * بار سنهاى زلف او چكه باز
ليك داغش چو سينه سوز افتاد * چكهٔ او بروى روز افتاد * جيم عربيله اكر بجه ديلك اولور
چتكال وقانجه وآنلره بكزر زهر نه نك كه اوجى اكرى بجه اوله اكا چكه ديرلر نتكم مرقوم بيت ثانيده واقعدر
وجيم فارسيله بر معناسى دخى زنخدر يعنى چكه كه كاج دخى ديرلر عربيده ذقن ديرلر كخشله
سكون خا وشين معجمتين ولامله ارشته آشى در كدكله سكون دال مهملهٔ اولى وفتح
ثانيه وكافله چكج صداسى كه اورس اوزرنده قزمش دموره اوردقده ظاهر اولور ابو المعانى بيت
فلك پتك غم را بسر ميزند * كرفته جهان كذ كله سر بسر كدواده سكون دال مهملهٔ
اولى وفتح ثانيه وواو ايله بناى خانه وعمارت سيف اسفرنكى * قطعه * باباد توكل نكار كشته

كشته * ديوار بهار خانهٔ جان * در عهد تو استوار آمد * كدوادهٔ عمر بست پيمان * مجمع الفرسده
يعنى بنياد ديوار شمس جندى بيت زفرع پيش طلب اصل كن براى وجود * درست بايد
كردن نخست كدواده ق كدودانه ع بر علتدر امعاده وقولون ديدكلرى بغرسقده تعفن
طعامدن حاصل اولور وقبق چكردكنه بكزر قورتلر بر بينه ياپشق اولور انسانه خيلى زحمت
ويرلر معالجات ايله چقارمدقچه راحت اولمز اطبا حب القرع ديرلر ق كدويمه ع يعنى
كوزهٔ شراب استادرودكى بيت لعل مى راز ديرخ وخم بكش * دركدو نيمه كن وبه پيش من آر
بعض نسخه‌ده منبور ضم دال وواو وكسر يا وفتح نونله ق كدوينه ع مواقعدركه قبق كبى
يامى برنوع شراب ظرفى در رومده ياتق ديرلر ق كده ع فتح دال مهمله واخفاء ها ايله مجمع الفرس
صاحبى ايكى معنايه درديمش اول يعنى مى خانه كه ميكده وبتكده وعشرتكده دخى ديرلر ثانى يعنى
كام وملاذه يعنى طماق ديوب شمس فخرينك بو بيتنه متمسك اولمش بيت آنكه طفلان امل را
دايهٔ كام ومراد * جز بشير وشكرمدحش نبكشايد كده ق كراره ع فتح رائين مهملتين
ايله جامهٔ كهنه وپاره پاره معناسنه وراء ثانى يرينه دال مهمله ايله ده مرويدر كذا فى المجمع
ق كراشيده ع فتح راء مهمله وكسر شين معجمه ايله يعنى آشفته وپريشان شده اغاجى بيت
بتا تا جدا كشتم از روى تو * كراشيده ونيره شد كار من * حكيم سوزنى بيت رميدكان وكراشيده
كشتكان زوطن * تراخوهند زيزدان بدعوت وآمين ق كرلغه ع فتح راء مهمله وغين معجمه
ايله قرغه كه زاغ وكلاغ دخى ديرلر استادلبيبى بيت آيد زباغ بى سرو دوناز بيچ * دست
يكراغه مى برآرد وزبيچ ق كرانه ع فتح راء مهمله ونونله كنار معناسنه كه كران دخى ديرلر شيخ
مغربى بيت اوراست نعوت بى نهايت * اوراست صفات بى كرانه * مجمع الفرسده بر سياه
قوشدر دير پرواز يعنى تيز او چامز مؤيد الفضلاده منبور ايكى معنايه ده مرويدر ق كرايه ع
فتح راء مهمله وياى تحتانيله اما تخفيفله صرمشق وطولاشق معناسنه شمس فخرى بيت
شهنشاها توآن شاهى كه كردون * نيارد كز جنابت سر كرايه * وتشديد راء مهمله ايله بو يوق
بوران ديدكلرى قوشدر بعضيلر آروقوشى ديمشلر ق كرباسه وكربسه ع كلاهما بسكون
الراء وفتح الباء الموحدة والسين المهملتين بر جانوردر اولرده اولور كرباس وكربس وكربسو
وچلپاسه دخى ديرلر كريه بر جانوردر حكيم سوزنى بيت اژدهاباش برخزينهٔ علم * كانچنين
جاى جاى كربسه نيست ق كربشه ع فتح باء موحده وشين معجمه ايله ده كربسهٔ مرقوم
معناسنه‌در استادرودكى بيت چارغنده كربشه باكژدمان * خورده ايشان پوست روى
مردمان ق كربش پايه ع سكون راء مهمله وشين معجمه وفتح باء موحده وباء فارسى وياء ايله
بر اوتدر درياى سند ساحلنده اولور كربش ديدكلرى جانور بر مقلر بنه بكزر دوكيچون تسميه ايتمشلر
كذا فى المجمع ق كربشه وكرتينه ع كلاهما بسكون الراء المهملة وفتح التاء المثناة عتكبوتك
بياض آغيدركه لعابندن آشيانه ايدوب ايچنده ياورى چقارر كره دخى ديرلر اختيارات بديعيده
مسطوردركه ايام صيفده ياپدوغى آغ بياض وقالن اولور حماى ربعه يعنى حماى سوداويه يه
مبتلا اولان آدم بازوسنه باغلسه حماسى زائل اولور ق كرخزراه ع سكون راء اول
وسكون خا وفتح زاء معجمتين وراء ثانى ايله پياده معناسنه‌در كذا فى فرهنك وفايى بو معنايى مؤيد

میر نظمی . بیت بودیکی مردك پرجست وجو * کرخ زره میرود او هر بسو کرزه سکون
راء مهمله وفتح زاء معجمه ایله بیوك چوماق بعضیلر طپوزدر دیدیلر کرسنه سکون زاو فتح
سین مهملتین ونونله ایکی معنایه در اول برظرفدر بیوك طشت کبی اغاجدن وطپراقدن
دخی ایدوب ایچنه نان وحلوا وبونك امثالی نسنه لر قورلر کارسان وکرسان وچاشدان دخی
دیرلر ثانی غله نوعندن طعمی ماش ایله مرجمك میاننده رنکی سیاهرق برنوع علف دوابدر
صغری غایت سمردر ناحیهٔ بیضاده وشیرازك کرمسیر ناحیه لرنده چوق اکرلر کسنك دخی دیرلر
یونان لسانده ارخریس دیرلر وهندی لساننده کراو وکلاو دخی دیرلر شین معجمه ایله کرشنه
دیدکلری صحیح دکلدر کذا فی البدیعی کرشه فتح راء مهمله وشین معجمه ایله حیله وفریب
ایله تواضع کوسترمك کذا فی فرهنك جهانکیری کرکاه سکون راء مهمله وفتح کافله
کرکر وکرکن مرقومان معنالرینه که کارکاه وکارکر معنالرین افاده ایدر کذا فی فرهنك جهانکیری
کرکیسه سکون را وفتح کاف فارسی وسین مهملتین وکسر میمله برخوشبو چیچکدر انواع
والوانی اولور اکثر کوه الونده چوق بتر کروه سکون راء مهمله وفتح واو ایله برسیاه رنك
جانوردر که پیلاندن اضر وبدتردر کذا فی التحفه کره بوزن تره درت معنایه کلور اول
چرك معناسنه حکیم ناصر خسرو * قطعه * برکیر آب علم وازان روی جان بشوی * تاروی
پرزکرد نیایی بساهره * چون دست وپای بازبه بیمت وجان ودل * این هردو پاك بیم وآن
هردو پرکره * ثانی بمعنی مسکه یعنی تره یاغی ثالث بمعنی جره رابع عنکبوت پرده سنك
برقسمیدر که بیاض وکاغد کبی اولور وزبان هندیده ایکی معنایه در اول دست برنجن یعنی بلازك
ثانی هندوستانده برشهر آدیدر کذا فی فرهنك جهانکیری وعربیده سکون راء مهمله واظهار
ها ایله جبر واکراه معناسنه وضم کافله بمعنی دشوار ومجمع الفرسده قوریمش اتمك اوزرنده اولان
کوفی که اول اتمکه نان کره کرفته دیرلر عربیده اکامتکرج دیرلر ضم میم وفتح کاف وتاء مثناة وراء مهمله
ایله کروه سکون راء مهمله وفتح واو ایله کات هندی دیدکاری دارودر بعض محرور المزاجه
ثبوید ایچون ویررلر کذا فی فرهنك جهانکیری اما مجمع الفرسده دندان میان تهی وکاواك یعنی
ایچی بوش دیش . کرویه فتح راء مهمله ویای تحتانی وسکون واو ایله عربیده کراویا
دیدکاری اوتدر تازه سن دوشروب کبره کبی ترشی ایدرلر بعض نسخه ده کرفس معناسنه در
کژابه فتح زاء فارسی وباء موحده ایله محافه نك برطرفنه ده وایکی طرفنه ده دیرلر کجابه
کبی استاد لطیفی . بیت بسی کردم ورازاری ولابه * مرا یك کژ نظر کردان کژابه کژاته
فتح زاء فارسی وتاء مثناة ایله ابریشیم قوزدی کذا فی فرهنك جهانکیری کژاوه فتح زاء فارسی
وواو ایله بودخی محافه معناسنه در کجاوه کبی . حضرت مولانا قدس سره . بیت این کژاوه که
شود این سوکران * آن کژاوه که شود آن سوکشان کزبه سکون زاء معجمه وباء
موحده ایله بمعنی کنجاره یعنی شیروغن چقدقدن صکره صقندیسی اولان نسنه که حیوانانه یدررلر
کذا فی المجمع عربیده وترکیده کسبه دیرلر ضم کاف وفتح باء موحده ایله کژدم خواره
بر جانوردر ولایت خوزستانده اولور دیو ریدکه قویروغن صوروبرك کیدر زهرقنغی جانوره زخم
اورسه هلاك ایدر کژدمه سکون زاء فارسی وضم دال مهمله وفتح میمله برعلتدر طرنق هبتله

طرنق دیبنه ظاهر اولور اطبا داخش دیرلر وهندی لساننده انکلیوه دیرلر طبیب یوسفی
* رباعی * درکرده ات بیان کنم قاعده * کزخوان شفا ترا بود مائده * بکشارك و مسهل خور
ومیساز طلا * ازسرکه وافیون که بری فائده * کرنه سکون زاء فارسی وفتح نونله یامه که
یرتلمش جامه لره دیکرلر پینه دخی دیرلر هر بیله رقعه دیدکلریدر کذا فی المجمع کرژه فتح
زاء فارسی واخفاء ها ایله بش معنایه کلورکه پچه مرقوم معنالر ایله مترادفدر اول بمعنی پکلکه
فیل بانلر فیلی آنکله ضبط ایدرلر هندیلر بجباك دیرلر امیرخسرو بیت باظلمت شب شکل مه چون
ناخن شیرسنیه * وان پیل را زرین کرژه بر سر نکونسار آمده * ثانی باشی اکری بجه براغاجدر
آنکله طبل وکوس چالرلر وله ایضا بیت چون کرژه بر کوس مسین داد بوس * دادمسش یاد
زروپینه کوش * ثالث هر چنکالدیرلر عموما وقصاب چنکالی که آکا قیون آصارلر خصوصا وله
ایضا در صفت هلال بیت یکی کرژه زدکان در سپهر قصابست * که بهر سلخ ببالا کشیده اند
چنین * رابع اول ات پاره سی که بوغازده دلك نهایتنده اولور هر بیله ملاذ دیرلر خامس اول اغاج
پاره سنه دیرلر که کلیدك مفتاح یرینه قورلر که آچلمغه مانع اولور کسانه فتح سین مهمله
ونونله بوزن فسانه بمعنی آدمیانه کس آدم معناسنه تقدیر اولنوب الف ونون الحاقیله آدمیانه
اولور شاهانه ومردانه کبی میر نظمی بیت نه هرکس میکند وضع کسانه * نه در هریك توان
یافتن نشانه کستیمه سکون سین مهمله وکسر تاء مثناة بعده یای ساکنه ایله دوه دکنی که
مفنزعواره دیرلر کذا فی المجمع کسمه سکون سین مهمله وفتح میمله ایکی معنایه کلور اول
زلفك برقاج تلی نك باشلرین مقراضله کسوب چهره و یکاق اوزرنده اوجلرین قورجق کوسترلر
آکا پنجه دخی دیرلر خواجه حافظ بیت عروس بخت دران حجره با هزاران ناز * شکسته
کسمه و برك کل کلاب زده * مجمع الفرسده عاریتی قیل که بعض زنانك صاچلری قصه اولمغله
صاچنه آشیلرلر شاعر * رباعی * روزی که ازکله برون آمده است * بادسحر از جیب
هوا بر زده است * از سنبله برابروی چمن وسمه کشیده * ازغالیه بر فرق سمن کسمه شکست *
ثانی نان کلیچه یعنی بوغاچه بشمش اتمکه دیرلر کذا فی فرهنك جهانکیری کسه فتح
سین مهمله ایله بمعنی آسانی یعنی قولای کذا فی الاداة کشانه فتح شین معجمه ونونله مخفف
کاشانه در کشته سکون شین معجمه وفتح تاء مثناة ایله بمعنی احول یعنی شاشی کذا
فی التحفه کشتیکاه لیمانکه آنده کمی نك دموری براغوب یاتورلر معناسی ترکیبی کمی یرندر
کشکله سکون شین معجمه وفتح کاف ولامله پای افزار درکه شاطرلر و پیاده اولانلر
آیاقلرینه چکرلر حکیم ناصرخسرو بیت پای پاکیزه برهنه نه بسی * چون بپای اندر دویدن
کشکله * بو بیتدن فهم اولنورکه پوستال اوله کشکینه سکون شین معجمه وکسر کاف
ویای تحتانی بعده نون مفتوحه ایله بمعنی کشکین مرقوم یعنی آرپه اتمکی شمس فخری بیت
کندهر کز ضمیرش التفاتی * بدنیا ویدین کشکینه او کشنه سکون شین معجمه وفتح
نونله برنوع منتردرکه معربی کشنج در کذا فی المؤید وفرهنك زفانکویاده بمعنی آسانی ونوعی
از سماروغ کشه فتح شین معجمه ایله بمعنی کد ایعنی دلنجی ودخی یوك بغلدقلری ایپ فرهنك
ونایی ده چنبرقولانی وسایرلرینه چکلوب برایش ایچون استعمال اولنه کنفی دخی دیرلر کذا فی

فرهنك جهانكيرى مجمع الفرسده حيوان پالان افكنده ودخى چكلمش خط وخيط معناسنه
ومؤيد الفضلاده فرهنك قواسدن نقل ايدركه كشه كسر كافله خط كشيده يعنى نوشته اما
معجم البلدانده كشسته ضم كاف وسكون شين معجمه وفتح سين مهمله وتاء مثناة ايله بمعنى خط
مسطور ردر ن كشيده م كشيدن لفظندن اسم مفعولدر چكلمش معناسنه وكشيده روى يعنى
اوزون چهره وكشيده بينى يعنى يوقارو چكلمش بورون ووصف تركيبى دخى اولور ن كعبده م
سكون عين وباء موحده وفتح دال مهملتين ايله كعيكده لفظندن اختصار اولنمشدر لعب خانه
وقمار خانه معناسنه كه كعب آشقدر اما نردده آتدقلرى زاره ديرلر كعبتين دخى دينلور ن كعبه م
مكه مكرمه شرفها الله تعالى شيخ سعدى بيت حاجى بره كعبه ومن طالب ديدار * او خانه
همى جويد ومن صاحب خانه ن كفانه م فتح فا ونونله اول بچه كه رحم مادردن زحمت ومشقت
ايله كله ودخى مدت حمل تمام اولمدين سقط ايدن جنين كه فكانه دخى ديرلر كذا فى المجمع
ن كفته م سكون فا وفتح تاء مثناة ايله اسم مفعولدر تركيبده معناسنه يعنى يارلمش وچاتلمش
شمس فخرى بيت جمال الدين ابو اسحق كز غم * دل بدخواه باهش كفته باشد * شاه ناصر خسرو
بيت كل سرخ نو كفته بربار كوهى * برون كرد حورى سر از سبز چادر ن كفچليزه م سكون
فا وياى تحتانى وفتح جيم فارسى وكسر لام ايله كفچه كه كفچليز وكفچليزك دخى ديرلر ابو المعانى
بيت شهنشاهى كه احسانش زر وسيم * دهد از مطبخ جود كفچليزه ن كفچه م سكون فا
وفتح جيم فارسيله اوج معنايه كلور اول بمعنى كچه ثانى مؤيد الفضلاده كيسو وزلفك پيچ وتاب
اولدوغنه ديرلر ثالث بر نوع ييلاندر باشى كچه كبى اولور ن كفليزه م سكون فا وياى تحتانى
وكسر لام وفتح زاء معجمه ايله بمعنى كفچليزه مرقوم حكيم نزارى قهستانى بيت ساقيا كفليزه
بيار از مزه * از پى برچيدن خاشاك مى ن كفه م تخفيف فا ايله بوزن خفه دف كه دايره دخى
ديرلر عبد الواسع جبلى * قطعه * از نوايب حاسدت پيوسته باشد در عنا * وز حوادث
دشمنت همواره باشد در عذاب * كه بكويد فرق اين پاى حوادث چون كفه * كه بمالد كوش
آن دست نوايب چون رباب * معناى ثانى كسمك كه غله دوكيلوب صاور ياوب صمانى
آيرلدقدن صكره دانه يى غربال ايله پاك ايلدكده آيردقلرى صاپ دوكلرى كه خرد اولوب اوبله
قالور كوز ردخى ديرلر وتشديد فا ايله دخى ايكى معنايه در اول برشهر نامى در پور بهاى جامى
بيت اكر بصره كفه به بيند بخواب * نشود منهزم موصل وشوشتر * ثانى ترازو كفه سى
يعنى ايچنه شى قويوب وزن ايتدكلرى نسنه حكيم انورى بيت كفه كائنات اكر طاقت وزن
داشتى * كوه كران حلت از كاه سبكتر آمدى ن كفيده م كسر فا وسكون ياى تحتانيله بمعنى
كفته مرقوم يعنى يارلمش وچاتلمش حكيم ازرقى بيت شكل پروين ست يا نار كفيده بر درخت *
ورنك كرد ونيست يا لاب روان در آبدان * مسعود سعد سلمان * قطعه * كوه با مغز كفيده چرخ
بازوى سيه * ابر با پر شكسته باد با پاى فكار * زان نهنك كوه شخص وزان هزبر چرخ دور *
زان هيون ابر سير وزان عقاب باد سار * شمس فخرى بيت وقت خزان تا بباغ وانار ست سيب
وبه * باد دل دشمنش همچو انار ميكفيد ن ككچه م سكون كاف وفتح جيم فارسيله دانه
پنبه كه عربيده حب القطن ديرلر ن ككه م فتح كافله ايكى معنايه در اول برمشهور مقلد

مقلد ومضحك كمسنه نك آديدركه بو مقدار پلتك سو يلرايمش حكيم شفايي درهجا بيت آن
سنك كه نقش قدم خضر بران بود * ميراث قديم ككه قلمان بكجا رفت * ثانی آدم نجاستی كه
عربيده براز وغائط وخرا دخی ديرلر حكيم سوزنی بيت پاكی وپايد كردی آنكه * بركون
كسی كه بد ككه نك ﴿ كلابه ﴾ فتح لام وباء موحده ايله اوزرينه اكيرلمش ايلك صاردقلری
نسنه كه كلبچه دخی ديرلر طيانی مرغزی بيت اكر بيند بخواب اندر قرابه * زنی رابشكند
ميخ كلابه * وصاربلان ايلك كلبنه ده ديرلر شمس فخری بيت نبود مردمان اهل هنررا *
التفاتی بو بعمان وكلابه ﴿ كلاپيسه وكلان پيسه ﴾ كلاهما بفتح اللام وكسر الباء الفارسی
كوزدونمكه ديرلر يعنی سياهی دونوب جمله بياض كورينه اول حالت جماعك زياده لذتندن عارض
اولور ودخی ضعف وسستی بدندن وكاهی خشم وغضب محلنده اولور جماع لذتندن اولغه
حضرت مولانا قدس سره * مثنوی * كفت چشمش چون كلاپيسه شود * فهم كن كان دقت
آنرا لش بود * كفت تا چشمش كلاپيسه شدن * كوركردد اين دوروشن چشم من ﴿ كلاته ﴾
فتح لام وتاء مثناة ايله كلات مرقوم معناسنه يعنی طاغ دپه سنده واقع قله وياخود قلعه كبی بنا
معناسنه در حكيم اسدی بيت زيك پهلويش پشه وآبكند * كلاته دو ويران كوهی بلند *
فرهنك جهانكيريده كوچك قلعه يه ديرلر حكيم فردوسی بيت چو ديوار شهر اندر آمد زپای *
كلاته نيايد كه ماند بجای ﴿ كلاچه ﴾ فتح لام وجيم فارسيله ايكی معنايه در اول صقصغان كه
كلاژه دخی ديرلر شيرازيلر قانچه وكلاغ پيسه وغليه دخی ديرلر كذا فی المجمع ﴿ كلاژه ﴾ فتح لام
وزاء فارسيله ايكی معنايه در اول صقصغان قوشی معناسنه عربيده عقعق ديرلر معروفی
بيت چو كلاژه همه دزدند وربايند چو زاغ * شوم چون بوم وبدآغال چو دمنه همه سال *
ثانی بمعنی احول يعنی شاشی سيف اعرج بيت حسود تو ديد ماشد براوی * بلی چشم
كلاژه يك دوبيند ﴿ كلاغ پيسه ﴾ آلاقرغه خواجه سلمان بيت وكر طاوس رايت راكهی
مغرب دهی جلوه * كلاغ پيسه شب رابمشرق باز كردانی ﴿ كلاچچه ﴾ فتح لام وجيم فارسی
وسكون غين معجمه ايله قارغه ياوريسی كه كلاغ بچه دن استغفا يا محذوف ر وجيم تصغير ايله دخی
اولمق جائزدر قرغه جك معناسنه ﴿ كلافه ﴾ فتح لام وفا ايله بمعنی كلابه مرقوم ﴿ كلاوه ﴾
فتح لام وواو ايله بودخی كلابه مرقوم معناسنه در زيرا با وفا وواو ميانلرنده تبادل وتواخی اولديغی
مقرردر كمال اسمعيل بيت برای ساعد دست مبارك تش كردون * زخط ابيض واسود كلاوه
تبييد ﴿ كلپتره ﴾ سكون لام وفتح باء فارسی وراء مهمله وتاء ساكنه ايله سخن بيمعنی وهرزه
وهذيان معناسنه حكيم انوری بيت اوتراكی كفت اين كلپترها راجمع كن * تا ترالازم شود
چندين شكايت كسترم * پوربهای جامی بيت بصد تلبيس برهم بسته مشتی ژاژ وكلپتره
كه اين مذهب فلانرا بود وآن قول است بهمانرا ﴿ كلتوجه ﴾ سكون لام وضم تاء مثناة وفتح جيمله
چچقلمق يعنی دغدغه اتمك كه كلخرجه دخی ديرلر ﴿ كلته ﴾ سكون لام وفتح تاء مثناة ايله
بش معنايه كلور اول شكار آلمقدن قالمش كرك طيوردن كركسه سباعدن وعمل مانده يعنی
يوك چكمكه بيحال اولوب كريزان اولان حيوان استاد عنصری * مثنوی * بشاه دوان
كلته روباه كفت * كه دانا زمان اين داستان درنهفت * كمان بردكش كنج براستران *

بوده که بر پشت کلته خران * ثانی قویروغی کسلك اشك شمس فخری بیت ریش دشمن بسان
افساری * بر سر قلتبان کلتهٔ اوست * بو معنایه شمس خالد بیت رستم زدست کژدم لیکن
توای حسود * می بیچ ومیکش ارغم چون مار کلته دم * بو بیتدن فهم اولندی که کسلك
قویروقلی اشکه مخصوص دکل هر حیوانك که قویروغی کسلك اوله اکا دینوردیمش ثالث فرهنك
جهانکیریده عضوی ناقص هر نه اولور سه استاد فرخی بیت ای روبهان کلته نجس درخزیده
هین * کامد زمرغزار ولایت همی زبر * رابع لسانی فصیح اولمیوب سوزی صحیح اداایمیه ومخارج
حروفی رعایت واداده قادر اولمینه دیرلر امیرخسرو * قطعه * دولت دنیا پیرامن من کی کردد *
با چنین فضل ومعانی ودرایت که مراست * روز وشب هست در اطراف جهان سرکردان *
تابکی کلته زبان کاهل واحمق که کجاست * وناهموار ونامرتب معناسنه شاعر * مصرع *
معانی کلته همچون ریش اتراك * خامس قصه ویوغون دسته چوپه دیرلر کلته چوب دیدکلرینك
ذکری مرور ایلدی ﴿ کلخرجه ﴾ سکون لام وراء مهمله وفتح خاء معجمه وجیم ایله قچقلمق که
کلتوجه وغلغلیچ وغلیلیچ دخی دیرلر ﴿ کلد ﴾ سکون لام وفتح دال مهمله ایله ایکی معنایه در
اول بر مقدار سخت اولان زمین ثانی اعلام رجال ندرا بو المعانی بیت بیااندر زمین سینه امرا
نه چندان کلد وپرخار باشد ﴿ کلکینه ﴾ سکون لام ویای تحتانی وکسر کاف وفتح نونله قماش
جنسندن قطیفه که عربیده مخمل دیرلر ضم میم اول وسکون خاء معجمه ایله ﴿ کلندره ﴾ فتح لام
ودال وراء مهملتین وسکون نونله اوج معنایه در اول توانا وقوی ومحکم آدم شمس فخری بیت
چرخ بلند قدرت نیروی او نیافت * با آنکه هست سخت نهاد وکلندره * ثانی ناهموار وناتراشی
اولان آدمه دیرلر مثلا للك وپلك تعبیری کبی کلندر وکلندره دیرلر منجیك بیت باشد کنك وکلندره که
شب وروز * خواجه مارا زکیر ودار وخشنود ﴿ کلنده ﴾ فتح لام ودال مهمله وسکون نونله براغاجدر که
دکرمن طاشی اوزره اولان دلك اوستنه قورلر که دانه بی اول دلکدن تدریجله دوکلك ایچون اکا
لکلك ولکلکه دخی دیرلر حضرت مولانا قدس سره بیت کرهمیکویم الول وکرنمیکویم کول *
چون کلنده بر لب دولیم وتکنك میزنم ﴿ کلونده ﴾ سکون لام ونون وکسر واوایله بر نوع خیاردر که
اینجه واوزون وطوغری اولور سنك دخی دیرلر بسحاق اطعمه بیت میل کلو نده که
داردکه مبارکبادشن * بحت فیروزکه افتاد زعیبش بکنار ﴿ کله ﴾ تخفیف لامله بش
معنایه کلور اول فرهنك جهانکیریده بمعنی رخسار امیرخسرو * رباعی * خنده که تم درنظر
بنده نمود * صد دل بدو کاه کله افکنده نمود * نمود مقنع زیکی چه یك ماه * دوچه زیکی
مه اوکه خنده نموده * ثانی میان جزیره ده واقع بر شهر آدیدر حکیم اسدی بیت چنین هر یکی
همچو شیر یله * کزین کرد وشد تابشهر کله * ثالث هر نسنه نك مرتبهٔ اعلانه دیرلر مثلا
ایکنه یی جامه یه صوقوب چیقارمق کبی سائرلرده بوقیاس اوزره در رابع ربکدان خامس
کرز معناسنه در ﴿ کلیاوه ﴾ سکون لام وفتح یای تحتانی وواوایله بمعنی کالیوهٔ مرقوم یعنی
سرسم واحمق حضرت مولانا قدس سره بیت ای طوطیٔ عیسی نفس وی بلبل شیرین نوا
هین زهره را کلیاوه کن زین نغمهای جانفزا ﴿ کلیچه ﴾ کسر لام وسکون یای تحتانی وفتح
جیم فارسیله اغاج کاسه معناسنه در میرنظمی بیت چو درر ابسته باشد باکلیچه * که محکمتر نباشد

نباشد از دریچه ﴿ كليژه ﴾ كسر لام وسكون ياى تحتانى وفتح زاء فارسيله طپراق دستى كه صو قونيلور وشراب قونيلور ملك عزيز الله بيت چو كردان كليژه پر از آب جوى * باب كليژه فروشست روى ﴿ كماسه ﴾ فتح ميم وسين مهمله ايله بمعنى كاس مرقوم يعنى يمى ظرف كه ايچنه شراب قورلر تركيده ياتق ديدكلرى نسنه در حكيم سوزنى بيت امام بلخ كماسه خرى نكوداند كه از كماسه مى اندر پياله كرداند * وله ايضا بيت كماسه خرنه همانا كراسه خرباشد * كه بركماسه كراسه بسود نتواند ﴿ كماغينه ﴾ فتح ميم ونون وكسر غين معجمه وسكون ياى تحتانيله بمعنى كاغنهٔ مرقوم يعنى آغوقوردى ﴿ كماله ﴾ فتح ميم ولامله بمعنى كج يعنى اكرى معناسنه شاه ناصر خسرو بيت بازوى شد بباغ دختر نركس * دست شده سست وپاى كشته كماله ﴿ كمان جوله ﴾ سكون نون وضم جيم وواو معروفله قربان معناسنه كه يم لنك دخى ديرلر تركشلك ياى طوران طرفى استاد فرخى بيت زبهر جنك دشمن دست نابرده بزه كردد * غلامان ترا نان كمان اندر كمان جوله ﴿ كمانچه ﴾ معروف چنكدر كمانه دخى ديرلر عربيده رباب ديرلر ﴿ كمانفروهه ﴾ سكون نون وضم فا وراء مهمله ايله بمعنى كمانكروهه عربيده قوس بنادق ديرلر ﴿ كمانكروهه ﴾ سكون نون وضم كاف فارسى وراء مهمله ايله اول يايدركه فندق آتار براولوقلى اغاجدر ايچنده طپراقدن يا پلمش فندقلرى واردر برر برر قويوب صاليورلر دكله توفنك فندوغى قدر كيدر كمانكره وكمان مهره دخى ديرلر ودانه سنه غاكوك وغالوك ديرلر ميرعماره بيت كمانكروههٔ زرين شده بچرخ هلال * ستاره جمله چو غالوكهاى سيم اندود * حكيم خاقانى * قطعه * از پردهٔ لعب اكر بنا كاه * بر ماه فلك نظر كارند * صد مهره بيك كمانكروهه * در دامن آسمان شمارند ﴿ كمانكهره ﴾ فتح ميم وسكون نون وها وضم كافله كمانكروههٔ مرقوم معناسنه شمس فخرى بيت در كمانكهرهٔ غلامانش * پيكر اختران بود غالوك ﴿ كمان مهره ﴾ سكون نون وها وضم ميمله كمانكروههٔ مرقوم معناسنه استاد رودكى بيت پيش كمان مهرهٔ بازوى قدرتش * كوى بسيط آمده كل مهرهٔ تفنك ﴿ كمانه ﴾ بوزن زمانه درت معنايه كلور اول اول يايدركه مثقبه چكيروب بعض نسنه دلرلر حكيم خاقانى بيت بر مثقب نطق درفشانه * از قوس وقزح كنم كمانه * ودخى چقرقجيلر يايى وبونلره بكزر هر نه وار ايسه مهركن وحككاك يايلرى وسائرلرينه ده ديرلر ثانى بمعنى زمين كن يعنى ير قازن كه عربيده نقاب الارض ديرلر معدن وچشمه وقيوهرنه قازر ايسه استاد دقيقى بيت چنانكه چشمه بديد آورد كمانه زسنك * دل تو از كف تركان زر بديد آرد بو معنايه شمس فخرى بيت برون آرد هزاران بحر كلكش * بر آن صورت كه منبع را كمانه * ثالث فرهنك جهانكيريده بمعنى پياله مذكوردر مختارى بيت كمان من بشراب سخاى تو آنست * كه چرخ پر شود از جرعهٔ كمانهٔ من * رابع كمانچه نك اوقى كه آنكله چالنور حضرت مولانا قدس سره بيت هشيارى من فسانه نايد * مانند رباب بى كمانه ﴿ كماه ﴾ فتح ميم واظهار هاايله ولايت سرحد عجمه قريب بر قلعه آديدر وولايت چينه يقين بر شهر آديدر كذا فى فرهنك جهانكيرى ﴿ كمترينه ﴾ زياده اكسك نسنه دن تعبير ايدرلر زيرا كم اكسكدر تر ادات تفضيلدر ياى نسبت ونون تأكيد نسبت ايدر آخرنده ها علامتدر درت نوع حروفدن مركب بر لفظدر ﴿ كمره ﴾ سكون ميم وفتح راء مهمله ايله بمعنى سركين يعنى بهايم ترسى ميرنظمى

بيت تنش سر پا بر آورده است جمره * ازان جامه كرفته چرك وكمره ن كمزده ع سكون ميم وفتح زاء معجمه ودال مهمله ايله مدبر وبى دولت وفلاكت زده معناسنه شيخ نظامى . بيت بخت چوبد بود بد اختر شدم * كمزده كوبى وقلندر شدم ن كمله ع سكون ميم وفتح لام ايله تنوره كه قلندران وبعض درويشان ستر عورت ايچون بيللرينه بغلرلر ن كمه ع بوزن همه بزك معناسنه در ن كميچه ع كسر ميم وسكون ياى تحتانى وفتح جيم فارسيله ايكى معنايه در اول بمعنى كمانچه حكيم سوزنى بيت بكى كرباس چرخى دادكانرا * نبوشد هيچ چنكى وكميچه * ثانى مؤيد الفضلاده برقورد چغز در قورباغه دبيندن كيجه‌لرده شمع كبى ضيا ويرر شبتاب دخى ديرلر عربيده براغ تركيده يلدز بوجكى ديرلر ن كمينكاه وكمينكه ع كلاهما بكسر الميم وياء التحتانى وسكون النون پوصو يرى كين پوصو دركاه كاف فارسيله اسم مكاندر چغتاى لساننده ارغدال ديرلر اما اصلنده اول ضرب يره ديرلر كه آنده پوصو طورمغه قابل اوله مير عليشير بيت زلفينك هر چينى را يوز فتنه دور دين اهليغه * ارغدال ايچره قاراقچى ايلاكان يا نكليغ كين ن كمينه ع اكسكلى معناسنه در كم اكسك حرف يا نسبت معناسنه دركه منسوب اولور نون تأكيد ايچون وها علامتدر مير نظمى . بيت كمينه بنده درگاه جانان * كنند خدمتكدارى از دل وجان ن كنار ع فتح نون وراء مهمله ايله ايكى معنايه در اول معروف كنار معناسنه ثانى بمعنى قلاب آهنين يعنى دمور چنكال كه قصاب دكانلرنده قيون اصارلر وسلخانه يه كناره ديدكلرى دمور چنكاللر اولمغله در معربى قناره در ن كنانه ع فتح نونين ايله بمعنى كهنه كمال اسمعيل بيت بروز كار تو نوشد زشرجهان كهن * كنانه كرشود آنهم بروزكار توباد * عربيده برقبيله آديدر بنى كنانه ديرلر ن كنبوره ع سكون نون وضم باء موحده وواو معروف وفتح راء مهمله ايله حيله وخدعه ومكر معناسنه استادرودكى . بيت دستكاه اوندانكرچه روى * تنبل وكنبوره ودستان اوى * منجيك بيت خودندادغاتى اى ناجوى * تنبل وكنبوره ودستان اوى ن كندر ع سكون نون وفتح دال وراء مهملتين ايله بر كوچك قوشدر صوده تعيش ايدر كودرد دخى ديرلر كذا فى المجمع ن كندوره ع سكون نون وضم دال وواو معروف وفتح راء مهملتين ايله دري سفره كه ثلاثين وباخود كوسله دن ايدرلر ابوشكور بيت ستاره دران كوى آزاده وار * هر آن كوى افكنده كندوره خوار ن كندوله ع سكون نون وضم دال مهمله وواو معروف وفتح لامله طپراقدن بيوك كوب كبى ايدوب ايچنه غله قورلر ابن يمين * رباعى * آنكس كه بود بدرش حكمت خالى * بركفته اونقيضه آرم حالى * كويدكه خلا ز دخردهست محال * كندوله من چيست زكندم خالى ن كندمجله ع سكون نون وفتح دال مهمله وجيمله اغاج طونلسى معناسنه ن كنده خايه ع سكون نون وفتح دال مهمله وخاء معجمه وياى تحتانى ايله ايكى معنايه در اول خادم كه آخته دخى ديرلر معناى تركيب طشاغى قوپمش ديمك اولور ثانى دبه يعنى خايه لرى شيشمش ابوالمعانى . بيت بوره سعر تاكون دره كيرو خايه طبلكى * مير نيشام وسحر آن كنده خايه نوبتى ن كنده ع بوزن بنده ايكى معنايه در اول قازلمش يركه اكثر قلعه اطرافنده اولور معربى خندق در استاد فرخى درصفت سپاهى . بيت بكذرند از رودهاى ژرف چون موسى زنيل * برشوند از كنده چون شاهين بديوار حصار * حكيم اسدى بيت بهر پيرامن دربكى كنده ساخت * زهر

زهرجوی آبی با نجابتاخت * ثانی امرد درشت جثه یعنی قبا کوده‌لی ساده‌رو آدم رکن الدین
بکرانی بیت اوست قواده هر بجا در دهر * کنغهٔ خوب وقحبهٔ زیباست کنغاله وکنکاله
کلاهما بسکون النون و فتح اللام اول غین معجمه ثانی کاف عجمیله اوج معنایه کلور اول بمعنی
خواستکاری عموما وخواستکاریٔ زن خصوصا یعنی عروس طلب ایدیجی فخر کورکانی * مثنوی
کنون کان مامرا ایزد بمن داد * نخواهم که بوددیرماه آباد * که آنجا پیروز ناشادخوارند * همه
کنغالکی راجان سپارند * ثانی زن روسبی یه دیرلر شمس فخری بیت احتساب نفاد تو برداشت
ازجهان نام کنگ وکنغاله * ثالث ولایت خراسانده برطاغ آدیدر ضم کافله ده مرویدر کننله
فتح نون اول وسکون ثانیله بردمور آلتدرکه آنکله طاش قوپاررلر وطاشلی یرقازرلر کنودانه
ضم نون اول وفتح ثانی ودال مهمله ایله کندر تخمی معناسنه در کنه فتح نونله بر جانوردز چارپا
حیوانه اوشوب ویا پشوب قانن ایچرلر ترکیده کاف عجمیله کنه دیرلر کمال اسمعیل بیت
درنکر صدرا بحال من که ازفرط نیاز * فاقهٔ خون میمکد ازدمن چو از ناقه کنه کنلیسه کسر
نونله کلیسادر کواده فتح واو ودال مهمله ایله بمعنی چوب ریز کذا فی شرفنامه کوار
فتح واو وراء مهمله ایله اوچ معنایه کلور اول برنوع اوزوم سپیددرشیرازیلر لوده و هندیله دوخله
دیرلر امیرخسرو بیت چون پیره نمود ترا کارکردنیست * بی راهبر کوارهٔ با زارکان کشند *
مولانا سید احمد مشهدی بیت ای پیرهنت کوارهٔ گل * روی توگل سرکواره * ثانی خانهٔ
زنبورکه آنده بال چقاررلر ترکیده قوان دیرلر مولانا روحی شیارستانی بیت آن رخ پرنشان
آیله بین * کرندیدی کوارهٔ زنبور * ثالث یازایامی کیجه‌لرنده هوا یوزنده ظاهر اولان یغمورسز
بولت بعضیلر بخار معناسنه نقل ایلدیلر کوازه فتح واو وزاء معجمه ایله ایکی معنایه دو
اول آغزی طاربرداق که کوازدخی دیرلر مولانا فاخری بیت بانعمت تمام بدرکاهت آمدم *
امروز با کوازهٔ چوبین همیروم * ثانی مجمع الفرسده اوکوز سوردکلری اغاج که اوکندره دیرلر
کوازه فتح واو وزاء فارسیله سرزنش یعنی توبیخ و تقریع وطعنه حکیم اسدی بیت
کوازه همیزد چنین پرفسوس * همیخواند مهراج را نو عروس * ، شمس فخری بیت
شهنشاهان که برسلطان اجرام * زند رای منیراو کوازه * وتشدید واو ایله ده روایت اولنمشدر
کسایی بیت ای کشنده وخیره وسرکشته کسایی * کوّازه زده بر تو املی ازبی بختی * مجمع
الفرسده بمعنی مزاح وافسوس ولسان الشعراده طعام نیم پخته مرویدر کودن سکون
واو وفتح دال وراء مهملتین ایله بمعنی کندنٔ مرقوم یعنی برکوچك قوشدر صوده تعیش ایدر
کذا فی المجمع کورزه فتح واو وسکون راء مهمله وزاء معجمهٔ مفتوحه ایله کبر میوهسی
وچیچکی درکه ترشی ایدرلر کورز وکورك دخی دیرلر کوره سکون واو وفتح راء مهمله ایله
سیل یرتدوغی یرکه صویی چکلوب باتلق یرتنك قالمش اوله شمس فخری بیت باد باقی همیشه
تا باشد * کوه ودریا وکرد ره کوره * ونسخهٔ میرزا ابراهیمده بمعنی سیلاب مرویدر کوکبه
سکون واو وفتح کاف و باء موحده ایله طنطنه وشهرت تام وجاه وحشم معناسنه در ابوالمعانی
بیت حبذا کوکبهٔ سلطانی * درجهان شد کرم یزدانی کویسته کسر
واو وسکون یای تحتانی وسین مهمله وفتح تاء مثناة ایله فرهنك جهانکیریده اوتراغك ایکی جانبی

ومجمع الفرسده بمعنی غله کوفته وله بیت مرحبا آن کوبسته فربه * کس ندیده مثال اودنبه
ل کویشه ح کسر واو وسکون یای تحتانی وفتح شین معجمه ایله بمعنی ظرف دوغ یعنی آیران
طلوبی که آنده یاغ چقاررلر کذا فی المجمع ل کویله ح کسر واو وسکون یای تحتانی وفتح لامله بمعنی
کاکل یعنی موی سر شرفنامه ده واداة الفضلاده ضم کافله مرویدر ترکیده پرچم دیرلر ل کهبله ح
سکون ها وفتح باء موحده ایله ابله واحمق معناسنه شمس فخری بیت اعظم جمال دنیی ودین
شاه ملك بخش * ای عقل ما کفایت وفضل تو کهبله ل کهره ح سکون ها وفتح راء مهمله ایله
بزغاله شیر یعنی آرسلان یاوریسی کذا فی المجمع ل کهزه ح سکون ها وفتح زاء معجمه ایله
کرنمك که وقت خمارده وحماده واقع اولور عربیده تمطی دیرلر ل کهسله ح سکون ها وفتح سین
مهمله ولامله بمعنی کهبله مرقوم یعنی ابله واحمق وله بیت مکن راز دلت افشا بنادان *
نداند کهسله نیك وبد خویش ل کهله ح سکون ها وفتح لامله ایکی معنایه در اول تاریخ
صورت بو معناده عربیله مشترك اولور زیرا اواسط عمرکه اللی وآتمش در آکا واصل اولوب صقالی
دوموی اولانه کهل دیرلر بونده ضمیر موننله اولمش اولور ثانی سکه لنمامش آقچه یه دیرلر
ل کهواره ح سکون ها وفتح واو وراء مهمله ایله بشك که عربیده مهد دیرلر خواجه سلمان بیت
بادل پر مهره میکردید چرخ کوژپشت * بر سر کهواره اش چون مهر کستر بشیك مادری ل کیبه ح
سکون یای تحتانی وفتح ها ایله بر اغاجدر بغایت دیکنلو ایرلکی توت اغاجی قدر اولور وآکا بکتره
ل مع الیاء * کابلی ح کسر باء موحده ایله ادویه قسمندندر هندوستانده بترایری اغاجی
اولورمش جوز اغاجی کبی کندوارك کبی میوه سی اولور لکن تازه سی ینمز انجق تازه سن شکر ایله
مربا ایدرلر دماغه بغایت نافعدر وکوز آغریلرینه وحدت بصره ویرمکه ومعده یه ده زیاده نفعی
واردر وقوریسنك دخی نفعی کلی در قیروب ایجنده ارك کبی چکردکی واردر آنی آتوب قشرین
آلورلر ل کاتوزی ح ضم تاء مثناة وواو معروف وکسر زاء معجمه ایله زاهد وعابد معناسنه در
روایت اولنور که جمشید زمان سلطنتنده جمیع ناسی درت قسمه منقسم ایدوب قسم اولکنه کاتوزی
نام قویوب آنلره امر وتنبیه ایلدی که طاغلرده ومغاره لرده قرارگاه ایدینوب جناب حق جل وعلا
حضرتنك عبادت وطاعتنه مشغول اولوب واقیوب وبربرلرینه تعلیم وکسب علوم وتحصیل
معارف ایلیه لر وقسم ثانی یه نیساری آدویروب سپاهی لکه مشغول وسلحشوری وتعلیم جنك
وپیکار ایلیه لرکه محلنده حاضر بولنه لر وقسم ثالثنه نسودی تسمیه ایدوب بیوردی زراعت
وحراثت وکشت ودراست ایدوب باغ وبوستان پیدا ایلیه لر وقسم رابعنه اهنوخشی لقب
ویروب حکم ایلدی که ارباب حرف اولوب انواع صنایع اوکرنه لر بو تفصیلی بیان محلنده حکیم
فردوسی * مثنوی * کروهی که کاتوزیان خوانیش * برسم پرستندکان دانیش * جدا کرد
شان ازمیان کروه * پرستنده را جایکه کرد کوه * صفی بر دکر دست بنشاندند * همی نام
نیساریان خواندند * بجا شیر مردان جنك آورند * فروزنده لشکر وکشورند * نسودی
سه دیگر کره را شناس * بجانیست بر کس از یشان سپاس * بکارند وورزند خود بدروند *
بگاه خورش سرزنش نشنوند * چهارم که خوانند اهنوخشی * همان دست درزان باسرکشی
بجا کارشان همکنان پیشه بود * روانشان همیشه پراندیشه بود ل کاچی ح کسر جیم فارسیله

ك ی

فا رسیله بولماج آشیدر میزنظمی . بیت کهن شال دید وبکفت بفور * تدارید دیدان کاچی
بخور ڭ کاخ مشتری ﭺ برج قوس وحوت وفلك سادس معناسنه در . کذا فی فرهنك میرزا
ابراهیم ڭ کاراسی ﭺ فتح را وکسر سین مهملتین ایله بر قوشدر حزین آوازی واردر حکیم
خاقانی . بیت قری ز تو پارسی زبان کشت * کاراسی کارنامه خوان کشت ڭ کاروانسرای ﭺ
یولجی ومسافر قوناجق خان کرك شهرده اولسون وکرك قصبه لرده ویول اوزرنده ومعلوم
مراحل ومنازله یاپلمش اولسون ڭ کارفرمای ﭺ ایش بیوریجی پادشاه اولسون وکیلاری
اولسون ڭ کاری ﭺ کسر راء مهمله ایله ایکی معنایه در اول مؤثر ونیز اولان تسنه آدم
اولسون غیری اولسون ابو الفرج رونی بیت چنان درسینه سهمش کاری افتاد * که کفنی
سهم اوروز شمارست * ثانی پهلوان مبارز معناسنه استاد فرخی . بیت سالار سپاه ملك
ایران محمود * یوسف پسر ناصر دین آن شه کاری ڭ کاسموی ﭺ سکون سین مهمله وضم میمله
طکوز قیلی که فورچه ایدوب بعض اهل صنعت قوللنورلر کاس طکوز وموی معلوم حکیم
سوزنی بیت آب تو از تغاره وکسبت ز کاسموی * کم پیش توز پیش وهمه رنك توز رنك * شمس
فخری بیت زبان درکام اعدایش چو خنجر * مژه بر چشم خصمش کاسمویست * بعض
فرهنکلرده قاسق قیلی ودلکو وقورت بیغنه ده دیرلر ڭ کاسنی ﭺ سکون سین مهمله وکسر
نونله کونه یك دیدکاری اوتدر عربیده هندبا دیرلر ایکی نوع اولور بری بوستانی وبری بریدر
تقطیر ایله صوین چیقاررلر حمیات سوداویه یه وحرارت معدیه یه وقلبیه وکبدیه بغایت نافعدر
کذا فی البدیعی ڭ کاشکی ﭺ سکون شین معجمه ایله تمنی در ترکیده نولایدی دیمکدر کاش
وکاشك دخی دیرلر مولانا شانی بیت رفته بودم بکسب استعداد * کاشکی رفتمی بدهقانی
ڭ کاشی ﭺ کسر شین معجمه ایله بر نوع بشمش کرپچدر یوزینه نقش چینی ایدوب او زرینه
صرچه دوکرلر ودرون خانه یی آنکله تزیین ایدرلر شیخ اوحدی بیت کاشی واجرت بهر خرده
مال قارون بدم فرو برده * وله ایضا بیت کرچه کاشیست خانه با چینی * دل بکیرد چه پیش
نقشینی * یای مجهول ایله مخفف کاشکی استعمال اولنور حکیم نزاری قهستانی بیت کنون
هر دست ماند از دست بادی * که کاشی از هر از مادر نزادی * وله ایضا بیت زخط کوهر
افشان تو یاری * مرا کاشی که بودی یادکاری ڭ کافوری ﭺ بیاض چیچکلی براوتدر بابونه
کاو وکاو چشم دخی دیرلر عربیده اقحوان دیدکاری لطیف رایحه سی وبیاضلغی جهتیله کافوری
تسمیه اولنمشدر ڭ کاکونی ﭺ ضم کاف وکسر نونله ککیلك اوتی که آویشن دخی دیرلر ڭ کالبوی
سکون لام وضم باء موحده ایله بمعنی کالیوه یعنی سرکشته ومتحیر کذا فی المجمع ڭ کالی ﭺ
بوزن خالی اوج معنایه در اول بمعنی کام یعنی مراد شیخ نظامی بیت کالی دل کرچه ز جان
خوشترست * عاقبت اندیشی از آن خوشترست * ثانی اول نسنه یه دیرلر که زنان نانخورش
ایدرلر ثالث کابل مضافاتندن بهبوده قریب یرده واقع بر قصبه در ڭ کبی ﭺ کسر باء موحده
مشدده ایله بعض فرهنکلرده باء فارسیله مروید ومیمون معناسنه درکه بوزینه دخی دیرلر لکن بوزینه
ایری اولانه وکبی کوچکنه دیرلر وهندك زبان علمیسنده ده کبی دیرلر حکیم سنایی بیت صورت
طبع کافت بشر ست * کبی سك دمست وکربه سرست * فخر کورکانی بیت چو کبی در جهان

تا پارساتر * زسلك رسواتروزوقی بهاتر کبك دری کبکك اعلاسی مراددر ولایت
شیرازده برناحیه آدیدر آنك ککلکی بغایت چوق وخوشنما اولوریای نسبتله دره منسوب ککلك
دیمك اولور حتی اول ناحیه خلقنك لسانلری فارسیده بغایت فصیح اولمغله لسان فارسیله لسان
دری دیرلر حدیث شریف نقل ایدرلرکال پاشازاده دقایق الحقایقنده یازمش * قال رسول الله
صلی الله تعالی علیه وسلم لسان اهل الجنة فی الجنة عربی وفارسی دری کبوترشلواری
ایاقلری تویلی برنوع کوکرجیندر غالبادم کش وقوت دیدکاریدر قوشبازلر قتنده غایت معتبردر
ومقبولدر هواده اوچارکن تقله بازلق ایدر اول اجلدن پسران اول کوکرجینه زیاده طالب
وراغب اولورلر حتی قوشبازلق ایدن یاران اول کوکرجین ایله پسرانی صید ایدوب بند شلوارینه
ال اورورلر کبودی ضم باء موحده ایله ایکی معنایه در اول هرنه که کوك رنکلو اوله ثانی برنوع
کوك قوزی دریسیدر اکثرعجملر بورك ایدوب باشلرینه کیرلر ساده رویانه بغایت بیرایه ویرر میرنظمی
بیت کلاه کبودی که پوشیده است * ازان قتل عشاق کوشیده است چکری سکون جیم
فارسی وکسر راء مهمله ایله برنوع پلاودر برنج وماش ایله آمیخته بشورزلر کدخدای درت
معنایه کاور اول خانه صاحبنه دیرلر وعرف عوامده اول کسنه یه دیرلرکه بین القوم موقر ومعتبر
اولوب کارساز ومهم پرداز اوله ثانی متأهل یعنی اولوکه عورتی اوله مولانا امیدی بیت
پیرانه سرکه قد امیدی دوتا شده * ازچار خانکی دوسه چار کدخدا شده * ثالث پادشاه
معناسنه کلور حکیم فردوسی بیت کیومرث شد درجهان کدخدای * نخستین بکوه اندرو
داشت جای * وله ایضا بیت اسب اندر آمد جهان کدخدای * بجنبید چون کوه لشکر
زجای * ابن یمین بیت شهریارا تویی آنکس که جهانرا بسزا * کدخدایی بتو فرمود خدای متعالی
کذا فی فرهنك جهانکیری رابع اصطلاحات منجمانده دلیل روحه دیرلرکه آنك تفصیلی کدبانو
لغتی ذیلنده ذکر اولندی حکیم سنائی بیت صاحب الساعه دلیل نهار * طالع وکدخدا
وخانه چهار * شیخ اوحدی بیت بدر آورز سیر این اجرام * سیر هیلاج وکدخدا وسهام
کرای فتح راء مهمله مشدده ایله بمعنی حجام کاف فارسیله ده مرویدر کذا فی المجمع
کرکری سکون راء مهمله اولی وکسر ثانیه وفتح کافله بمعنی کرجن مرقوم کرنای
فتح راء مهمله مشدده ایله عجمده متعارف اولان بوری که منکر صداسی واردر نوق حماره بکزر حکیم
فردوسی بیت خروش پلان ودم کرنای * چنان شد که چرخ اندر آمد زجای کرنکانی
فتح راء مهمله وکاف فارسی وسکون نون اول وکسر ثانیله برنوع اوزم آدیدر کری
کسر راء مهمله ایله صغر طور اجق محل ومکان میرنظمی بیت بجای قصر آن خرمشربانرا *
کری باید همین اندر جهانرا کستی سکون سین مهمله وکسر تاء مثناة ایله زنار معناسنه در
فرهنك میرزا ابراهیمده بستی ودستی یه قافیه ایدوب شاه ناصر خسروك بو بیتنه متمسك اولمش
بیت توبا ترسا بیك نرخی که بستی * سوی دانا اکرچه دادکستی کستی سکون سین
مهمله وکسر نونله مختصر کاستی مرقومدر حکیم انوری بیت رواج کرمت باستیزه زوبی طبع *
خواص نشکر آردمزاج کستی را کسی بوزن بسی اشلوك مجهولدر بر کسنه معناسنه
آخرنده کی یا یای وحدتدر شیخ سعدی بیت کرکسی وصف اوزمن پرسد * بیدل ازبی

ازبی نشان بچکوبد باز کشتی سکون شین معجمه وکسر تاء مثناة ایله کمی درعربیده زورق
وسفینه ومراکب البحر دیرلر شمس فخری بیت چو دین را تربیت فرمود دایش * همه کفار
بکسستند کشتی کشتی سکون شین معجمه وکسر نونله بمعنی کشته مرقوم کشی
کسر شین معجمه ایله اوچ معنایه در اول بمعنی کدایی یعنی دلنجیلك وجرا تملك ثانی چنبر قولانی
ویوك بغلنلان ایب وبوکا بکزر رهنه اولور سه ثالث بمعنی خوشی یعنی کوزللك حکیم سوزنی بیت
تا بجهان خوشی وکشی ای صدر * خوش زی وکش بسیمبران وپری وش کفتکی سکون
فا وفتح تاء مثناة وکسر کاف فارسیله کفیده بودن وترکیده شدن یعنی یارلمش وچاتلمش اولمق
کذا فی المجمع ککری سکون کاف وکسر راء مهمله ایله ولایت هندوستانده بر شهرك
آدیدر کذا فی المجمع ککی کسر کافله آدم تحاسنی عربیده براز وغائط دخی دیرلر
کلنجری کسر لام وراء مهمله وسکون نون وفتح جیمله بر نوع لطیف اوزمدر هروی ولایتنده
اولور سیاه رنك وقبوغی یوفقه ونازك وآبدار وبغایت طتلو وصالقمی بش بطمان اولور دیو
روایت ایدرلر کلندری فتح لام وسکون نونله ایکی معنایه در اول قپو آردینه قونیلان
اغاج که کلندر وکلندره دخی دیرلر ثانی بردلکلی اغاجدر مجرم وکناهکارلرك ایاقلرینه اوررلر
پور بهای جامی بیت برکردن مخالف وبر پای دشمنت * نکبت کنند دوشاخه ومحنت کالندری
کله سایکی فتح لام وسین مهمله ویای تحتانیله فرهنك میرزاده بمعنی بدبختی وهند
کافرلرینه دیرلر ومجمع الفرس ده بمعنی کاله کلاغ که مردارخوار اولور بومعنایه شاعر بیت همه
زمین کله سایکی نمود بچشم * غراب بوسر آن آشیان میسازد * خاطره کلور که بومعناده کاف
فارسیله اوله اما شرفنامه ده ومؤید الفضلاده وفرهنك میرزا ابراهیمده کاف عربیله اولمغین
وکتب مزبوره معتمد اولدوغی اجلدن متابعت اولندی کلیکی کسر لام وکاف وسکون یای
تحتانیله کلیك مرقوم کبی احول معناسنه در کذا فی المجمع کمان زنبوری تفنك که عربیده
بندقه وترکستانده ملتوق دیرلر حکیم اسدی بیت کرفتند کردان ایران زمین * کمانهای
زنبوری وچرخ کین * چرخ یایدر کملی سکون میم وکسر لامله یوکدن قالن وخشین
طوقنمش کلیم کمی ایکی معنایه در اول پوصوکه آنده عسکر کزلنوب دشمن بیخبر کحرکن
علی الغفله اوزرلرینه چیقوب انهزامه مؤدی اولور شمس فخری بیت شهنشاها اکرو میکشاید
بروی اختران کنیت کمی را * ثانی نقصان یعنی اکسکلك خسروی بیت ای سراپای معدن
خرمی * جمش تو دردلم زیاده کمی کنبی فتح نون وکسر باء موحده ایله غلام نیك طبع
وخوب روی حکیم شفائی درهجا بیت خاتون تو برصورت دیوار زند جلق * درخانه مده راه
غلام کنبی را کندوزی سکون نون وضم دال وکسر راء مهملتین ایله سفره طعام بزدن
اولسون وصختیاندن اولسون حضرت مولانا قدس سره * قطعه * بیا که همره موسی شوم
تا که طور * که کلم الله آمد مخاطبه طوری * که دامنم بکرفتست ومیکشد عشقی * چنانکه
کرسنه کیرد کنار کندوری * شمس فخری بیت برای خون شهنشه فلك بدست قضا * کند
زاطلس والای چرخ کندوری * فرهنك جهانکیریده بمعنی دستارخوان یازلمشدر شمس فخری
بیتنك اول معنایه مناسبتی واردر کندی سکون نون وکسر دال مهمله ایله بر بیاض

چیچکدر صارویه مائل نیم ذراع بویی اولور بغایت خوشبودر خرما طلعنه مشابهتی واردر بلاد عرب ویمنده وعمان جانبلرنده وشیرازك کرمسیر ناحیه لرنده وهندوستانده چوق اولور عربیده کادی وهندی لساننده کیوره دیرلر ﴿کیانی﴾ پادشاهلره منسوب اولان نسنه لردر یعنی تاج کیانی وکمر کیانی کبی ﴿کی﴾ درت معنایه کلور اول پادشاه که عجم پادشاهلرینك مخصوص لقبلریدر شمس فخری بیت شاه دوران شیخ ابو اسحق * ای کلاه تورستك افسر کی بعضیلر پادشاه جبار معناسنه دردیمشلر امیر خسرو بیت از رخ فرخنده آن مردوکی * بابله بلبل شده در کشت می * برروایتده کیقباد شاهدن دارایه کلنجه ماینده کلان پادشاهلره دینلور کیقباد وکیخسرو وکیکاوس کبی ثانی عناصر اربعه نك هر برینه کی دیرلر دردی مراد اولندقده کیانا وکیان دینلور کما سبق ذکرهما ثالث بمعنی پاکیزه زراتشت بهرام بیت پذیر فتم مراورا از دل کی * شد ستم بی شك و بی شبهه ازوی * رابع زمان مجهولدن سؤالدر قچان معناسنه حضرت مولانا قدس سره بیت که خوردم شیر غیر سیر اوکی * مرا بر دوخبر تدبیر اوکی * استاد لطیفی بیت تراکی خدا داد قدر و جلال * خدا داده را نیست هرکز زوال * عربیده ایکی معنایه کلور اول ایچون معناسنه ثانی داغ معناسنه که آتش ایله یقارلر خواجه حافظ بیت بصوت بلبل و قمری اکر ننوشی می * علاج کی کنمت آخر الدواء الکی ﴿باب الکاف المکسورة مع الالف * کبا﴾ الف مقصوره ایله سپورندی وممدوده ایله عود اغاجی معناسنه در کذا فی فرهنك جهانکیری . بو ایکی معنایه استاد بیت برون انداز از خانه کبارا * دماغ آسوده کن بوی کبارا ﴿کرا﴾ فتح راء مهمله ایله ایکی معنایه در اول کیمه معناسنه مثلا کرا کفتی وکرا دادی دیرلر یعنی کیمه دیدك وکیمه ویردك دیمك اولور ثانی در کرا لفظندن مخففدر کیمه معناسنه وکیمك معناسنه ده کلور حکیم اسدی * مثنوی * سخنهای دانا که نیکو بود * چو کنج کهر دان که با او بود * به از کنج دانش بکیتی بجاست * کرا کنج دانش بود پادشاست * حکیم قطران ارموی بیت کرا پشتی بود کردون چه باشد پشتی لشکر * چه باید یاوری مردم اکر دولت بود یاور ﴿کشورخدا﴾ راء موقوف یعنی سکون راء مهمله ایله پادشاه دیمك اولور کشور اقلیمدر وخدا صاحب معناسنه در ترکیب اولنوب اقلیم صاحبی معناسنه اولور میر نظمی بیت عدل لازم شان فرمان رواست * سخا زیور ذات کشور خداست ﴿کلیا﴾ سکون لام وفتح یای تحتانیه ایله قلیه که شخار وشعار دخی دیرلر قلیادن تعجیم اولنمق جایزدر ﴿کما﴾ میمك تخفیفی ایله تشدیدیله ده جایزدر حنا معناسنه در کذا فی فرهنك جهانکیری ومجمع الفرسده پر باز معناسنه ده مرویدر که ران دخی دیرلر ﴿کیپا﴾ سکون یای تحتانی وفتح باء فارسیله شیردانه که ات و پرنج ایله طولدوروب یاغده بشورورلر بسحاق اطعمه بیت کیپا خوشست و پاچه عزیزست وسر شریف * اما هریسه برهمه چیزی مقدمست * ﴿کیمیا﴾ اوچ معنایه کلور اول مکر وحیله معناسنه حکیم سوزنی * قطعه * آنانکه بر مخالفت پادشاه دین * بودند دست برده بمکر و بکیمیا * بی کیمیا و مکر بفر همای شاه * ریشان نشان دهند چو سیمرغ و کیمیا * بو معنایه شمس فخری بیت با خصم اکر بسازی وتابر کنی سرش * آن تیزهم ز پر دلی وکیمیا بود * ثانی بعض اجزا ترکیبی ایله اولان آلتونه دیرلر واکسیره دخی کیمیا

كيميا ديلور خواجه حافظ بيت آنانكه خاك را بنظر كيميا كنند * آيا بودكه كوشهٔ چشمی بما كنند * ثالث بطريق الاستعاره بد اصل وحرامزاده يه ديرلر في الحقيقه عملی التون اصلده جواهر خسيسه نك بر قاچی جمع وتركيب اولنوب وانواع عمل ايله موجوده كلدوكی اجلدن بد اصل وولد زنايه كيميا دينلمك

ك ب

موجه در شاعر بيت نبيره چو جنك آورد بانوا * هم از ابلهی باشد وكيميا ﴿ مع الباء الموحده ﴾ ﴿ كتب ﴾ سكون تاء مثناة ايله سركشته وواله ومدهوش معناسنه شاعر بيت به صحرا چو كتب وسراسيمه رفته * لب از تشنكی را بتفسيد وكفته ﴿ كسب ﴾ سكون سين مهمله ايله لاف اورمق كه كب زدن دخی ديرلر وله بيت سخنها همه كسب بود وكذاف * نكويد دروغ آنكه بد سينه صاف * عربيده اشتغاع وقرانج معناسنه در ﴿ كشت آب ﴾ سكون شين معجمه وتاء مثناة ايله ياغمورده اكيلن اكن معناسنه در معنای تركيب صواكنی ديمك اولور صوارمغله اكيلن اكنه دخی دينسه جائز حاصل كلام دشتی اولميوب سقی ايله اولان زراعتدر ﴿ كيب ﴾ سكون يای تحتانيله كتب مرقوم كبی سركشته وواله وحيران معناسنه ده مرويدر يعنی اول شاعر بيت درآمد بانجای مدهوش وكيب * كه از ترس وبيش نمانده شكيب ﴿ مع التاء المثناة ﴾

ك ت

﴿ كبت ﴾ سكون باء موحده ايله بال آروسی حكيم سوزنی درهجو منلا شيد * نظم * ای شيد كبت خانه برآشفتی * باابلهی وبيخردی جفتی * آرام توكی پذيرد تا حشر * اين كبت خانه را كه برآشفتی * سهلست كبتخانه برآشفتن * كبی بخانه برته خوش خفتی ﴿ كت ﴾ كه سن ديمكدر اصلی كه تو وكه ات در استخفافا اختصار اولنمشدر ﴿ كرفت ﴾ كسر راء مهمله وسكون فا ايله چركنلك وكثافت معناسنه در ابو المعانی درحق بخيلی بيت جسم تو وجامه سراپا كرفت * افتادی دركه ويا چاه زفت ﴿ كشت ﴾ سكون شين معجمه ايله زراعت وتارلا واكن معناسنه شيخ نظامی بيت هر آن هنوان كشت از نيروی بخت * چو كشت پر كلوخ از مالش سخت * عربيده زراعت وحراثت وچغتای لسانده ايكين ديرلر ميرعليشير بيت خطينك باش چيككالی خاليننك كور وغاس * كوكاردی چون ايكين كم بوله دی دانه * ﴿ كشت بركشت ﴾ بر نوع اوتدر اپلك كبی اوزانوب بربرينه طولاشور بر باغچه ده كه ظاهر اوله آيرلمه سی غايت عسير اولور اكر قوپارلمسه باغچه يی تلف ايدوب برنسنه حاصل اولمز اولور تكم ديمشلردر بيت نخوست هر كرا چون كشت بركشت * همی پيچد شود احوال خو د زشت ﴿ كفت ﴾ سكون فا ايله بمعنی كتف يعنی اوموز حكيم فردوسی بيت بياورد كرز كران بكفت سيه ماند از كار او رستكفت * وله ايضا بيت برخ چون كلستان وبا يال وكفت * همی هر كه بيند بماند شكفت * دائمی صرتلان معناسنه نقل ايلمش نعمة الله كيچرك چو لمكدر ديمش ﴿ كيت ﴾ سكون يای تحتانی ايله حيران ومدهوش وواله وبيهوش معناسنه ميرنظمی بيت جهان از سطوتش پر صيت كشته * كه عقل وجان اعدا كيت كشته ﴿ كيست ﴾ سكون يای تحتانی وسين مهمله ايله ذوی العقولدن سؤال در كيمدر معناسنه اصلی كه است ايدی استعمالنده ثقلت اولمغله هاء علامت حذف والفی كه حرف علتدر ينه كند وجنسندن حرف يايه قلب ايدوب كيست ايلديلر شيخ عمر خيام بيت ناكرده كناه در جهان كيست بكو * وانكس كه كنه نكرد چون زيست بكو * ابو المعانی * قطعه * كيستم من كه مناجات كنم * پيش تو

غرضهٔ حاجات کنم * عفو کن معصیت تقصانم * منکه دریوزهٔ حاجات کنم کیشت سکون یای تحتانی وشین معجمه ایله یوغرت اوزرینه تازه سود قویوب طعام ایدرلر چوبانلر آکا کوره مزد یرلر چوبان یکی در کیخت سکون یای تحتانی وخاء معجمه وضم میمله صاغری دیرکه اشك وقاطر دریسندن ایدرلر حکیم خاقانی بیت صبح از جمال ومعدلت آمیخت خنجرش * کیمخت که ادیم شد از خنجر زرش * وخام دری یعنی دباغت اولنمامش دری شاعر بیت فلك چندان که ریك خاك را بخت * نرفت از خوی او خامی چو کیمخت مع الجیم * کبج سکون

کج باء موحده ایله آیری یعنی باشقه باشقه آیروآیرو اولان نسنه یه کبج کبج دیرلر استاد رودکی بیت بجمله خواهم ویك ماه از تو بوسه شها * بکیج کبج بخواهم که کام من بدهی * هندوشاه صحاحده وبعض معتبر فرهنکلرده باء موحده ایله در امابعض آخر فرهنکلرده یای تحتانیله روایت اولندوغی رسیدهٔ نظر کوتاه حقیردر کرج فتح راء مهمله ایله دلیم مثلا قاون وقارپوز والما وامرود دلمی ودخی پارچه که بر نسنه دن کسیلوب آیرلمش اوله مثلا کرج خربزه وکرج خیار وکرج کریبان وکرج آستین دیرلر امابعض نسخه ده کسر راء مهمله ایله منقولدر ابو المعانی بیت فلك دهد دکران را چو خربزه پالیز * من ار بخواهم ازو کرجی میکند امساك کالج سکون لامله اوج معنایه در اول بمعنی شکن یعنی بر نسنه بوکیلوب یری معلوم اوله شاکر بخاری بیت فری ران زلف مشکینش چه زنجیر * فتاده صد هزاران کالج بر کلیج * ثانی احمق ومعجب یعنی هم احمق اوله وهم حماقتنی بلمیوب زعم وپنداری اوله ثالث حمامجیلرك زبل سپیدی که آنکله زبل چکوب حمامه یقارلر شمس فخری بیت حامیان دهر پلیدیٔ حادثات * از بهر ریش خصم تو در کلیج کرده اند کلیواج کسر لام وسکون یای تحتانیله چیلاق که غلیواج وغلیواژ دخی دیرلر کنج سکون نونله عظیم الجثه وقوی هیکل فیل که جنکجی اولور حکیم فردوسی * مثنوی سپاهی که از کوه تا کوه مرد * سپردر سپر یافته سرخ وزرد * ایا کوس وپانای رویین سنج * ایا تازی اسبان وفیلان کنج کیج سکون یای تحتانیله اوچ معنایه کلور اول احمق ومعجب که نفسنی تعریف ایله حماقتنی اظهار ایده شمس فخری بیت ای فلك بارفعت وتعظیم تو چون خاك پست * وی خرد با دانش وتدبیر تو معیوب وکیج * ثانی خردم بریده یعنی قویروغی کسلك اشك ثالث آلت چکه سی مشش اولان حیوان چارپا شرفنامه ده وفرهنك میرزا ابراهیمده فتح کاف وسکون باء موحده ایله بو معنالره مرویدر کیکیج سکون یائین تحتانیین وکسر کافین ایله براوتدر کردمه دیرلر ودخی اصرغان دکنی تخمنه ده دیرلر کین ایرج بار بذ خسرو پرویزك اوتوز بر لحنندن برنوا ولحن مخترعی آدیدر شیخ نظامی بیت چو کردی کین ایرج را باغاز * جهان را کین ایرج کوشدی باز مع الجیم الفارسی * کیچ دیمك که لکد دخی دیرلر میر نظمی بیت بپای کین میزد بر سرش کیچ * همیکرده بچشم خلق چون زیچ * زیچ مسخره معناسنه در

کچ کالچ کالج مرقوم معناسنه یعنی زبل سپیدی کلیچ کسر لام وسکون یای تحتانیله ایکی ایاغی سکیل آته دیرلر استاد عسجدی بیت پیش خیل توسبز خنك فلك * لنك وسکسك بود بساق کلیچ کنکاچ سکون نون وفتح کافله مشورت معناسنه که کنکاش دخی دیرلر حکیم نزاریٔ قهستانی بیت درین مصالحه کنکاچ رفت با اصحاب * بجمع کفتند القصه سوی

سوی خانه کرای ف کیج ع سکون یای تحتانی ایله پراکنده وچغسیت ازجامه کذا فی فرهنك
زفانکویا ف کیج کیج ع بسکون الیائین التحتانیین بمعنی خرد خرد واندك اندك شاعر بیت بجمله
خواهم بکساله ازتو بوسه بتا * بکیج کیج نخواهم که کام من بدهی * فرهنك حسین وفاییده یای
تحتانی یرینه نون واقعدر ف مع الخاء المعجمه * کنج ع اطفالی قورقتمق ویرنسنه دن منع ایچون ك خ
دیرلر یرامزدیمك معناسنه دروددخی اطفال ایچون ایتدکلری قورقنج صورته دیرلر ف کنج کنج ع
آوازخنده در که کولمك محلنده ظاهر اولور حکیم سنایی بیت ازپی مصلحت بروخندد *
کنج کنجی بروروت اوبندد * وله ایضا بیت کنج کنج اندر فقیر چیست خری * چلك چلك اندر چراغ
چیست تری ف کینج ع سکون یای تحتانیله کوز چپاغی که پنج وکیغ دخی دیرلر حکیم سوزنی
بیت زجام خامه بتن برنماند چندانی * که کینج چشم کنم پاك وبینی وفوزم ف کیرخ ع سکون
یای تحتانی وفتح راء مهمله ایله رحله درکه اوزرینه مصحف شریف قورلر کذا فی المجمع ف مع الدال ك د
المهمله * کرد ع سکون راء مهمله ایله کار معناسنه درکه کردار لفظندن اختصار اولنمشدر
کرد کاردندر شاعر بیت بلبل اندر قفس هجر ازان می نالد * که یکی کرد ندارد همه کی کفتارست
دیکر وله بیت باز بردست شهان پای ازان میکوید * که یکی کفت ندارد همه کی کردارست
ف کشمند ع سکون شین معجمه ونون وفتح میمله اکلش یر ارض مزروعه معناسنه اصلی کشتمند
ایدی استخفافا تاسی حذف اولنمشدر حکیم اسدی بیت دومنزل زمین تا بره هیرمند *
پرآب خوش ومیوهٔ کشتمند * استاد فرخی بیت بدخل نیك وزیب خوش وباب تمام *
بکشتمند وبباغ وببوستان پرور ف کشواد ع سکون شین معجمه ایله برمبارزك اسمیدر که
کیکاوسك پهلوان پای تختی ایدی ف کلید ع انحترکه عربیده مفتاح دیرلر ترکیده قفله کلید
دیرلر شیخ سعدی بیت زبان در دهان ای خردمند چیست * کلید درکنج صاحب هنر*
خواجه سلمان بیت خیر کلید صبح بین قفل کشای زندکی * جرعهٔ می بجا کیان داده صفای
زندکی ف مع الراء المهمله * کتور ع سکون تاء مثناة وفتح واو ایله هند وستان سرحدینه ك ر
قریب محلده واقع بر طائفه در آتش پرست کافرلردر مولانا هاتفی بیت زکفار کتور بجان آمدیم
بدرکاه شاه جهان آمدیم * بر طاغ اسمیده اولمق مرویدر طائفهٔ مزبوره اول طاغده اولمریله
جایزدر وله ایضا بیت چو شد کوه کتور تماشاکهش * شد آن سهمکین کوه سدّ رهش ف کرا کر ع
فتح راء مهمله وکسر کاف فارسیله برنوع بقلادر نسخهٔ میرزاده کاف عجمیله مرویدر ف کردار ع
سکون را وفتح دال مهملتین ایله ایکی معنایه کلور اول شغل وعمل وکار وعادت اوزره اولان مصالح
وامور ذاتیهٔ نفسیه حکیم انوری بیت هواسیاه بکردار قیرکون عفتان * فلك کبود بکردار
نیلکون مغفر * ثانی روش وطرز وعادت واسلوب معناسنه شیخ نظامی بیت یکی نامهٔ
نغز پیکرنبشت * بنغزی بکردار باغ بهشت * کمال پاشازاده مرحوم تصرف خاصه سیله بیورر که
کردار لفظ مرکبدر کرد ایله آ ردن معناسی چوره یه کتوریجی دیمك اولور مراد الله اولیان نسنه یی
یاننه کتورردیمك اوله اویله اولدوغی حالده کاف فارسیله اولمق کرك ایدی لغت یازنلر جمله کاف
عربیله یازمشلر اول معنایه نیجه یرلشور ف کردکار ع سکون را ودال مهملتین وفتح کاف
فارسیله ایکی معنایه در اول جناب حضرت باری تعالی جل ذکره اسم شریفیدر فاعل مطلق

معناسنده حکیم انوری بیت ای روزکار دولت تو روز روزکار * وی بو زمان سایه تو فضل کردکار
حکیم سنایی بیت چون تو در علم خود زبون باشی * عارف کردکار چون باشی * ثانی بمعنی
عمدا یعنی قصدا استاد رودکی بیت نه چون پورمیر خراسان که او * عطار دنشسته بود کردکار
شمس فخری بیت شیخ ابواسحق ظاهر از تو کرد * صورت عدل و سخاوت کردکار * مذکور
ایکی معناسنه دخی زاء معجمه ایله کردکاز دیرلر ق کرمکر ع کسر راء مهمله وسکون میم وفتح کاف
فارسیله ابریشم قوردی کرم پیله دخی دیرلر ق کزیر ع کسر زاء معجمه وسکون یای تحتانیله کوی
کتخداسی ق کشتزار ع سکون شین معجمه ایله اکنلك عربیده مزروع دیرلر کشت اکین در
زارلك معناسنه درکه اکنلك دیمك اولور شاعر بیت بکشت زار جهان آنکه هرچه چیز بکشت
ز نیك وبد درود آخر آن شود حاصل ق کشتکار ع سکون شین معجمه وتاء مثناة وفتح کافله
اکینجی واکنجی معناسنه در شاعر بیت هرکه شد کشتکار اعمالش * باز یابد جزای افعالش
ق کشکنجیر ع سکون شین معجمه ونون ویای تحتانی وفتح کاف وکسر جیمله کروت که عربیده
عسر دیرلر و تخت دخی دیرلر ق کشمایر ع سکون شین معجمه وفتح میم وکسر یای تحتانیله بر ناحیه
آدیدر کشایر دخی دیرلر ق کشمر وکشمیر ع کلاهما بسکون الشین المعجمه وکسر المیم بر ولایت
وبر مشهور شهردر که کاشمر دخی دیرلر حکیم فردوسی بیت یکی شاخ سرو آورید از بهشت *
به پیش در شهر کشمر بکشت * نجیب الدین جرپادقانی بیت دماغ ودیده من سالهای افسر
شد * که از خیال تو آن کشمرست واین کشمیر ق کشور ع سکون شین معجمه وفتح واو ایله
اقلیم ومملکت وولایت معناسنه در شمس فخری بیت همچو شیراز خرم از عدلت * نیست
اقلیم در همه کشور * بو بیت مفهومنجه ولایت معناسنه اولور زیرا هر اقلیمده نیچه ولایت واقع
اولور اما اقلیم معناسنه ده استعمال اولنمشدر حکیم انوری بیت صیت تو هفتاد کشور زانسوی
عالم کرفت * تو بر آن منکر که عالم هفت یا هشت کشورست * حکیم خاقانی بیت کوی اندر
کشور ما بر نخیزد وفا * یا خود اندر هفت کشور هیچ جایی بر نخاست * کمال پاشا زاده مرحوم فن
فارسیده تصرفات خاصه سندن دیرکه کشور که کش ایله وردن مرکبدر اصلی کشت ور ایدی که
کشت اکین در وور ذو معناسنه درکه اکینلو دیمك اولور بعد الترکیب تا حذف اولنوب کشور
دیدیلر رعایانك اکوب بچوب اوتوردوغی یر دیرلر ق کشوربکشور ع ولایت بولایت معناسنه
حکیم فردوسی بیت زکشور بکشور جهان فراخ * زده نور رخسار او بیخ وشاخ ق کنجر ع
سکون نون وفتح جیمله فیل قوی الهیکل وعظیم الجثه که کنج دخی دیرلر ق کنکر ع سکون نون
وکسر کاف ایله بر سازدر اکثر اهل هند چالرلر کنکره دخی دیرلر وکنکری ده دینلور کسر ثین ایله
شیخ روزبهان بیت رك جام چو کنکر می نوازد * نه ظاهر بلکه در سر می نوازد ق کویر ع
کسر واو وسکون یای تحتانیله زمین شوره معناسنه حکیم فردوسی بیت بیابانی از وی دمان
دیو وشیر * همه خاك شخ وهمه ره کویر * فخر کورکانی بیت کویر شوره و ریك روانده * سموم
جان برود بودمنده * بعض کسنه لردن مسموعدر که اول یره دیرلر که یاغمور یاغوب یری اصلندقدن
صکره آدم وحیوانات یوریدیکندن چقور چقور اولوب ناهموار قوریه شول مرتبه که اوزرنده
یوریمك دشوار اوله کذا فی فرهنك جهانکیری ق کهبر ع سکون ها وفتح باء موحده ایله صرچه

ضرچه برمق كه عربيده خنصر ديرلر ابو المعانى بيت تواضع آنقدر دارد فضيلت * ازان كهين
شده جاى جواهر ل كهتر م سكون ها وفتح تاء مثناة ايله كوچكرك كه مقابلى مهتردر ل كير م
آلت رجل اولدوغى جمله نك معلوميدر وشاهد يني يا ننده حاضردر ل كيرآور م آلتى عادتدن
زياده اولان آدمه ديرلر ابو المعانى درهجا بيت چو كيرش ناتوان وسست بوده * زنش كيرآورانرا
دوست بوده * بو بيتده توريه وايهام واردر ل كيستار م سكون ياى تحتانى وسين مهمله وفتح
تاء مثناة ايله اشكنجه كه جلادان مجرمه ايدرلر ل كيسه بر م سكون ياى تحتانى وفتح سين
مهمله وضم باء موحده ايله يان كسيجى اصلنده كيسه كسيجى ديمكدر ميرنظمى بيت يكى كيسه بربود
مشهرت شعار * به نيز دستيش را نباشد قرار ل كيمياكر م ايكى معنايه در اول كيميا عملن
اشلايجى شيخ سعدى بيت كيمياكر بغصه مرده ورنج * ابله اندر خرابه يافته كنج * ثانى
مجمع الفرسده حيله كر معناسنه در ل كينه ور م سكون ياى تحتانى وفتح نونله كينلو وكين
طوتيجى ديمكدر مولانا هاتفى بيت كر اين كينه ور لشكر بيشمار * كذار آورد جانب آن ديار *
ك ز ل مع الزاء المعجمه * كردكاز م سكون را وكسر دال المهملتين وفتح كاف فارسيله حضرت
جناب بارى تعالى عز اسمه نك اسم شريفى دركردكار مرقوم كبى ابن يمين * قطعه * شاها
چكويد ابن يمين از جفاى چرخ * دوران عمر كوته وشرح غم دراز * باآنهمه بديش چه غم زو
چو كارمن * آخر زتو نكوست بتوفيق كردكاز ل كشنيز م سكون شين معجمه وكسر نون بعده
ياى ساكنه ايله حبوباتدن بر نوعدر عربيده كزبره ديرلر ل كيز م سكون ياى تحتانيله بمعنى نمه
يعنى كيچه كذا فى المجمع ل كيكيز م سكون يائين تحتانيين وكسر كافله بر نوع تره در كه برك پهن
و تره تيزك دخى ديرلر عربيده جرجير ديدكلريدر كذا فى المجمع ل كين توز م سكون ياى تحتانى
ونون وضم تاء مثناة ايله كين ايديجى وجنك ايديجى معناسنه حكيم سوزنى بيت تا بود درسينه
من رسته بهر خدمتت * چرخ كين توز ندكى بيند بچشم كين ترا ل كوز م كسر واو وسكون
زاء فارسيله بر ميوه در سرخ رنك شو ره زار يرلرده بيتر ازدف دخى ديرلر ل مع السين المهمله م
ك س ل كرپاس م سكون راء مهمله وفتح باء فارسيله مطلق بز دريكى اولسون اسكى اولسون شيخ
عطار بيت حاصل دنيا چه باشد اى امين * نه كزى كرپاس وهكپاره زمين ل كرياس م
سكون راء مهمله وفتح ياى تحتانيله پادشاهلر ووزرا وامرا دربانلرى معناسنه در عربيده
اوچ معنايه كلور اول خانهٔ فوقانى كه علويه معناسنه ثانى خلوتخانهٔ پادشاهان وامرا واعيان
واكابر ثالث طهارتخانهٔ فوقانى معناسنه در ل كريس م كسر راء مهمله وسكون ياى
تحتانيله فريب وچاپلوسى كه كريسه دخى ديرلر ميرنظمى بيت كند باهمه كس فريب وكريس
نداند بجز شيطنت آن خسيس ل كلياس م سكون لام وفتح ياى تحتانيله ايكى معنايه در
اول اوقيوسى كه اوايچنده اوله يعنى اوده اولان اوطه قپوسى ثانى طعام اوزند مواقع طهارتخانه يه
ديرلر ل كندس م سكون نون وكسر دال مهمله ايله صغصغان قوشى ل مع الشين المعجمه م
ك ش ل كراش م فتح راء مهمله ايله ايكى معنايه در اول كرا چكيجى عربيده مكارى معناسنه ثانى
كرا معناسنه در مجمع الفرسده بمعنى پريشانى مرويدر حكيم سوزنى بيت تو درميان دلى دله
ميان زلف تودر * كراش خود مخواه وزلف را بشانه مزن ل كراوش م فتح راء مهمله وضم

همزه ایله چرخ روغنکر یعنی یاغ چقاردقلری چرخ که آنکله زیتون وکنجد یاغن چیقاررلر کذا فی المجمع ﴿کش﴾ اوج معنایه کلور اول خط مستقیمه دیرلر که بطلان کلمه ایچون اوزرینه چکرلر بو معناسنه کشته دخی دیرلر مولانا کاتبی بیت دفتر لوح وقلم را کاتبی * کش عفو تی کش بجرم کاتبی * ثانی شطرنج اویناركن شاهی یرندن قالدرمق ایچون بر لفظ معلومدر بو معنایه کشت دخی دیرلر تا حذف اولنمشدر مولانا جامی * مصرع * زکشت مات شود شاه عرصهٔ شطرنج * ثالث حرف تعلیل اولان که ایله ضمیر غائب شینی ترکیب اولنوب هاء علامت حذف اولنمشدر که اش تقدیرنده اولورکه معلومدر ﴿کشکاش﴾ سکون شین معجمه وفتح کافله ییلان آوازی ﴿کشنش﴾ سکون شین معجمه وکسر نونله ایکی معنایه در اول بر نوع غایت خرده چکردکسز اوزمك قوریسنه دیرلر ثانی کشنیز مرقوم معناسنه در ﴿کلیم پوش﴾ ایکی معنایه در اول برداروزکه قلارو دخی دیرلر عربیده عرطنیثا دیرلر ثانی درویش بی نوایه دیرلر شاعر بیت هر کلیم پوشی که بینی مرحمت کردن رواست * آنچنان کس در جهان زیرا شکسته خاطرست ﴿کنکاش﴾ سکون نون وفتح کاف فارسیله مشورت معناسنه که کنکاج دخی دیرلر حکیم نزاری قهستانی * قطعه * خسروا طرفه قصهٔ دارم * کر بسمع رضا کنی اصغا ش * کرچه رخصت نمیدهد عقلم * هرچه با او همیکنم کنکاش * لیك چون فکر میکنم درهم * میشوم همچو طرهٔ جماش ﴿کیش﴾ سکون یای تحتانیله یدی معنایه کلور اول ترکشلك اوق طوران طرفنه دیرلر شیخ نظامی بیت تیر که در کیش کمان وش بود * عاقبتش تاب ز آتش بود * محمد هندوشاه بیت بدست غمزه مروان تر روانه کن تیری * که صبر آن نکند دل که بر کشی از کیش * ثانی مذهب وملت معناسنه حکیم سوزنی بیت بکاست صوفیٔ دجال شکل وملحد کیش * بکو بسوز که مهدیٔ دین پناه رسید * مرقوم ایکی معنایه حکیم انوری * قطعه * آسمان چون سلاح بربندد * تیر تدبیر او نهد در کیش * جان تو دادهٔ جهانی را * فرق ناکرده اهل مذهب وکیش * مثله کمال خجندی بیت خواهم که زکیش تو شوم کشته بتیری * چون کیش تو دارم روم آخر بهمان کیش * ثالث بمعنی بال وپر یعنی قنات عبد القادر نایینی بیت نه رای اوست کار ملك وملت * چو تیر چار کیش از فاق وپیکان رابع وصافده مذکوردر بر جزیره نك اسمیدر بحر فارسده حالا هرمز نامیله مشهوردر کیش اولمه وجه تسمیه اولدرکه اطرافنده بریوکسك یردن نظر ایدنلر ترکش کبی کورورلر شیخ سعدی بیت یکی مرد درویش در خاك کیش * چه خوش کفت با همسر زشت خویش * خامس بر نوع جامه در قالن کتاندن طوقورلر عربیده جیش دیرلر مولانا هاتفی بیت برون رفت قوت زدست دبیر * ز تفضیل کیش وکتان وحریر * بو تعبیر اوزره جامهٔ لطیف اولمق کرکدر سادس بر جانوردر دریسنی کورك ایدرلر بغایت مقبولدرکه آکا سمور دیرلر سابع شمشاد اغاجنه دیرلر ﴿کین سیاوش﴾ باربد خسروك مخترعاتی اولان اوتوز لحنندن برلحن ونوادیدر شیخ نظامی بیت چو بردستان زدی کین سیاوش * پر از خون سیاوشان شوی کوش * ﴿کینهٔ سیاوش﴾ دخی دیرلر حکیم ازرقی بیت خرمتر از بهار سرایدبزیر وبم * که کینهٔ سیاوش وکه سبزهٔ بهار * سبزهٔ بهار دخی بر نوادیدر ﴿کینه کش﴾ مشهور ملکی نك اون ایکنجی

ك غ ٧٠

اون ایکنجی کونینك اسمیدر ودخی کین طوتیجی معناسنه ۞ مع الغین المعجمه * کریغ ۞ کسر راء مهمله وسکون یای تحتانیله بمعنی کریختن یعنی قاچمق شمس فخری بیت رفتمی زاصفهان کرم بودی * قدرت رفتن ومجال کریغ * نسخهٔ وفائی ده کاف عجمیله مرویدر ۞ کیاغ ۞ فتح یای تحتانیله بمعنی کیاه یعنی اوت بهرامی بیت عجب نیست ازسوز تری بیاغ * بتوخد درخت وبسوزد کیاغ ۞ کیغ ۞ سکون یای تحتانیله چپاق که کوزدن آقان چرك وکرپکلر اراسنده جمع اولوب یا پشور یوسف هروی بیت شکفت نیست اکر کیغ چشم من سرخست * بلی چوسرخ بوداشك سرخ باشد کیغ * بومعنایی مؤید شمس فخری بیت بادد رچشم دشمنان درش * مژه چون تیغ وهمچو روبین کیغ * عربیده آکا رمص وچغتای لسانده سیرکك دیرلر میرعلیشیر بیت مین اولتومناله دین نازاویقوسیدین یارآچماس کوز * نی سودآندین که هجران شامی بولغای کوزلاریم سیرکاك ۞ مع الکاف * کردك ۞ سکون را وفتح دال مهملتین ایله لغزکه چیستان دخی دیرلرکذا فی الجمع ۞ کرمك ۞ سکون راء مهمله وفتح میمله ایکی معنایه در اول اشتان که آنکله جامه یورلر صابون کبی کوپورر ثانی مصغر کرم در قوردجغز معناسنه ۞ کریشك ۞ کسر راء مهمله وسکون یای تحتانی وفتح شین معجمه ایله ایکی معنایه در اول مرد جنك آور یعنی شجیع و بهادر ثانی هرقوش یاوریسنه دیرلر کذا فی فرهنك جهانکیری مذکور ایکی معنایه میرنظمی بیت مرد آنست که کریشك باشد ش * نه بلانه چون کریشك باشد ش ۞ کسنك ۞ سکون سین مهمله وفتح نونله بر نوع غله در ماش ایله عدس میاننده اولور مقشر اید وب علف دواب ایدرلر بغایت سمردر کرسنه دخی دیرلر ولسان هندیده کراو وکاو دیرلر ۞ کلاك ۞ باشی اکری اوزون اغاجدر چوکان کبی آنکله اغاجدن میوه دوشررلر یعنی ال ایرشمین داللری آنکله چکوب میوه میدر دکلیدر هرنه ایسه آنکله قوپاررلر ۞ کلك ۞ فتح لامله اوچ معنایه کلور اول بمعنی لوچ یعنی شاشی عربیده احول دیرلر حضرت مولانا قدس سره بیت مهتاب برآمد کلك ازکور برآمد * وزدیك سیه چرده سقنقور برآمد * شمس فخری بیت مطیع حکم شهنشه کسی تواند بود * که چشم بخت ش نی کور باشد ونه کلك * ثانی بمعنی درد شکم ضیائی بخشی بیت بادا زحقد نفخ وباد حسد دشمن شاه مبتلای کلك * ثالث کوچك پرموق که عربیده خنصر دیرلر صاحب فرهنك منظومه بیت کلیك وکلنجك کلك داشت نام * که خنصر بخواندبتازیش عام * وسکون لامله بوزن سالك ینه اوچ معنایه کلور اول هرقامشه دیرلر عمو ما حضرت مولانا قدس سره بیت نه هرکلکی شکر دارد نه هر زیری زبر دارد * نه هر چشمی نظر دارد نه هر بحری کهر دارد * حکیم ازرقی بیت ازشجاعت وزفصاحت خلق راحامی شود * نوك کلك تو همی چون نوك کلك ذی الیزن * وقلم اولان قامشه دیرلر خصوصا شمس فخری * قطعه * جایی که مدح نظم فلك سالك سلاطین شاهنشه آفاق بود واسطهٔ سالك * تا فرق بر آب سیهش در برد ایام * درعهد وی آنکودو زبان باشد چون کلك * حکیم انوری بیت کلکت چه قا بلیست صاحبقران نطق * یعنی که نفس ناطقه درجنبش الکذست * بعض نسخه ده اول قلم قامشی که یونلمامش اوله عربیده براعه دیرلر یونلدقدن صکره که یا زویا زمغه صالح اوله خامه دیرلر بو بیتدن فهم اولنور بیت

ع

نویسنده از کلك چون خامه کرد * سخوی ما در روشنك نامه کرد * ومذكور قامشدن دوزیلن اوقه دخی کلك دیرلر تنكم بو بیتده وارد اولمشدر بیت زتیروز پیکان کلك توشیر * بروز بلا کردد از جنك سیر * ثانی آتش منقلی که ایام شتاده یاقردن ودموردن ایدوب ایچنه آتش قورلر حکیم سنایی بیت آن از اثر کینه اوبادم سرد مست * حقا که اکر کرم کند کلك اثیرش * وله ایضا بیت چونان نمود کلك اثیری اثر بکوه * کاجرای او کرفت همه رنك لاله زار * ثالث بر صمغ آدیدر غایت آجی برلغاجدن حاصل اولور آکا جهودانه دخی دیرلر حکیم سوزنی بیت حاسد ان تو کلك تو رطبی * از قیاس رطب نباشد کلك ﴿ کالجك ﴾ فتح لام وجیم وسکون نونله کوچك بر مقدر ﴿ کلنکك ﴾ فتح لام وسکون نونله بمعنی پیرهن یعنی سمو زاوت کلنك دخی دیرلر کذا فی المجمع ﴿ کلنك ﴾ سکون لام وفتح نونله بمعنی پیرهن که خرقه دخی دیرلر عربیده فرفخ وبقلة الحمقا دیرلر کذا فی المؤید وفرهنك میرزا ﴿ کلیك ﴾ کسر لام وسکون یای تحتانیله ایکی معنایه کلور اول کوچك بر موق که عربیده خنصر دیرلر صاحب فرهنك منظومه بیت کلیك و کلنجك کلك داشت نام * که خنصر بخوانند تازیش عام * ثانی احول که شاشی معناسنه در لوچ وکاژ وکلك دخی دیرلر اثیر الدین اخسیکتی بیت کی فتد بر قد و تو دیدار ما چشم کلیك * کی رسد در مدح تو کفتار با پای قصیر ﴿ کنشك ﴾ کسر نون وسکون شین معجمه ایله ایکی معنایه در اول بر عضوه اوق اوروب زخم ایلمك ثانی آغری وجع معناسنه ایکی معنایه ترتیب اوزره شاعر بیت بتیر مژه سینه کرده کنشك * ازان نیست در دل اثر از کنشك ﴿ کیك ﴾ اماله ایله ایکی معنایه در اول کوز ببکی مردم چشم معناسنه استادرودکی بیت خشم آمدش وهم آنکه کفت ویك * خواست کورا بر کند از دیده کیك * شمس فخری * قطعه * کر ماه نیم کورز کردون نظر کند * سوی در شهنشاه از دیده کلیك * هنکام اهتمام و بوقت مقابله * از کینه مهر بر کند از دیدها ش کیك * ثانی بمعنی مردم یعنی آدم کذا فی فرهنك جهانکیری ﴿ کیك ﴾ فتح یای تحتانیله شرفنامه ده بر میوه معیندر ومؤید الفضلاده بمعنی کربه که عربیده سنور وهره دیرلر که ترکیده کدی دیرلر ﴿ کیماك ﴾ سکون یای تحتانیله بر دریا نامیدر کذا فی المجمع ﴿ مع الکاف الفارسی * کلنك ﴾ فتح لام وسکون نونله سوراخ کلیدان یعنی مفتاح کیردیکی دلك کذا فی المجمع ﴿ کنك ﴾ فتح نونله چتین قوزکه ایچی قبوغندن آیرلمز بسحاق اطعمه بیت با زمویز فراوان بتنقل میخور * آن زمان از سر کردوی کنك مغز برآر * وسکون نونله بی شرم وحیا وزبان آور دمعناسنه حکیم سنایی بیت هر یکی باد و کنك سبز ارنك * سر ازان کور میاه چون خرچنك * حکیم انوری بیت قاضی تو اکر بند برادر بپذیری * کیری ز طلب کرد ن این کنك کناره * وامرد درشت وبی حیایه دخی دیرلر شیخ سعدی در مطایبه بیت که کر بیام بدر تجبه * کاه کنکی بشکنند دندان من ﴿ مع اللام ﴾ ﴿ کیفال ﴾ سکون یای تحتانی وفتح فایله مرد رند پیشه وجماش وعیاش معنالرینه در شمس فخری بیت از احتساب تفاوت مؤذنست وامام * کسی که بود از بن پیش فاسق و کیفال ﴿ کیل ﴾ فتح یای تحتانیله بوزن حیل بر میوه در چنکلی هم صاری وهم قرمزی اولور کناره مشابه ایوار ایچه سی ویر ایچنده درت دانه چکردکی اولور بسحاق اطعمه بیت حسود کفته بسحاق

بصحاق کو بکوی جواب * که پیش ما کیل وبه بهم نخواهد ماند * وسکون یای تحتانیله خمیده
وکج معناسنه حکیم قطران ارموی * قطعه * دلم بسان هوا آمد از هوای حبیب * تنم بسان خلال
آمد از خیال خلیل * تنی که قدش چون قول عاشق آمد راست * معی که قوامش چون
پشت عاشق آمد کیل * مجمع الفرسده آرزومند معناسنه مرویدر ف کیهال ع سکون
یای تحتانی وفتح هایله ایکی معنایه در اول بمعنی جهان ثانی جای بلند وعالی که کیهان دخی دیرلر
کذا فی المجمع ایکی معنایه ترتیب اوزره ابو المعانی بیت درین کیهال فانی هر که در سر را خرد دارد
نمیکرهد عمارت بهر خود در انجانه کیهال ف مع المیم * کرم ع سکون راء مهمله ایله قورد جغز وبوجك
اسم عامدر حشرات ارضك جمله سنه اطلاق اولنور اغاج قوردی وابریشم قوردی وبونلره بکزر نه
وار ایسه جمله سنه کرم دیرلر اسم جنسدر * مصرع * چو کرم پیله تاکی در ابریشم نهان باشی *
وقس علی هذا ف کلام ع عربیله فارسیده مشترك لغتدر جراحت معناسنه ابو المعانی بیت کلام
کلام بدی در جکر * چو شد به نکردد بمرهم دکر ف کلیم ع خرقه وغلیظ صوف که فقرا
ودرویشان کیرلر بوندن که آنلره کلیم پوش دیرلر ومعروف دوشمه در که عربیده بساط دیرلر شیخ
سعدی کلستاننده * ده درویش بر کلیمی بخسبند ودو پادشاه در اقلیمی نکنجد دیمشدر ف کم ع
ترکیبده دخی مقام توصیفده ومقام تعلیلده استعمال ایدرلر حکیم اسدی بیت ازین راه دشوار
کم هست پیش * بر دشادی زمین ومال خویش ف مع النون * کدن ع کسر دال مهمله ایله
ایکی معنایه در اول برکوی آدیدر روز عاشوراده اون بیك قدر آدم جمع اولوب کریه وزاری
وماتم امام حسین رضی الله عنه ایدرلر ثانی حیز ومخنث یعنی کونداده کذا فی فرهنك جهانکیری
ف کراستن ع فتح را وتاء مثناة وسکون سین مهملتین ایله ایکی معنایه در اول میل ایلمك
ثانی ظن وکمان ایلمك ف کرشیدن ع سکون راء مهمله ویای تحتانی وکسر شین معجمه ایله
بمعنی تباه شدن کار وپریشان کشتن یعنی ایش فنایه واروب طاغلق معناسنه میر نظمی بیت
حال عاشق از غم هجران کرشت * از ازل بود ست با محنت سرشت ف کرمان ع سکون
راء مهمله وفتح میمله ایکی معنایه در اول بر ولایت ومشهور مملکت آدیدر بی نظیر جوهردار دموری
اولور قلیج ایدوب تیغ کرمانی دیرلروا فصح الشعرا خواجونك ولایتیدر وآنده جنس حبوباتدن
کمون چوق اولور مولانا جامی بیت خیال زیرکی باخود مبر پیش خدادانان * نه بندد بار زیره
آنکه باشد عزم کرمانش * زیره کموندر ثانی جمع کرم در یعنی قوردلر ف کریفتن ع کسر
راء مهمله وسکون یای تحتانی وفتح فایله بمعنی کریختن کذا فی المجمع ف کشتن ع سکون شین
معجمه وفتح تاء مثناة ایله اکین اکمك زراعت معناسنه مستقبلنده شین رایه قلب وماقبلنه بر الف
زیاده ایدوب کارد وکارنده دیرلر چغتای لساننده ایکماك دیرلر الف مکسور وکاف عربیله زراعت
معناسنه در وکاف عجمیله اکمك یعنی مایل ایتمك اسکندرنامه ده بر آت وصفنده دیر بیت هم
آلتون ایکاوداغی آلتون لجام * هم آلتون تاقاداغی آلتون بسام ف کشستن ع کسر شین
معجمه وسکون سین مهمله ایله اوزمك واوزلمك معناسنه هم لازم وهم متعدی اولور مستقبلنده
کسیلد وکسیلنده دینلور کاه اولور حذف یا ایله کسلد دیرلر امر ونهی صیغه لرنده حذف یا واجب
اولور که بکسل ومکسل دینلور وکسیختن دخی بو ایله در ف کشمان ع سکون شین معجمه وفتح میمله

زراعت معناسنه كه كشتمند دخی دیرلر حكیم نزاری قهستانی بیت ازحبوبات درهمه كشمان *
نیست چندانكه دركشمند تفج كشن سكون شین معجمه ایله بمعنی لب یعنی دوداق
ابو المعانی بیت آن كشن صاف ونازك رغبت شكست لعلست * آن درسپید دندان نابود
كردلولو كشور زبان سكون شین وراء مهمله وفتح واو ویای تحتانی وكسر زاء معجمتین
ایله بمعنی برزكان كذا فی المجمع كلان فتح لام ایله ایكی معنایه در اول زیب وزینت ثانی
هرنسنه دیبی یعنی قعرو بن بمعنی اول میرنظمی بیت كلان شهر وبازار كرد فرمان * همه
آراستند همچون كلستان كلیددان وكلیدان كلاهما بكسر اللام وسكون الیاء التحتانی
وفتح الدال المهمله كلیدك یری كیردوكی یر یعنی قوان قفل قریع الدهر بیت همه آویخته
ازدامن دعوی دروغ * چوكنه ازكس كاو چوكلیدان زمدنك كن بمعنی بخیه یعنی
تكنه كه كله دخی دیرلر عربیده غرزه دیرلر ضم غین وسكون راء مهمله وفتح زاء معجمتین ایله كذا
فی المجمع كنبهن سكون نون وفتح باء موحده وها ایله برنوع سبزدانه در چتلاغوج دیرلر
عربیده حبة الخضرا دید كلریدر بعض چالیلرده بتر كذا فی المجمع كهان فتح ها ایله مختصر
كیهاندر جهان معناسنه استاد منوچهری بیت بود آن همكنار اغرض ومصلحت خویش *
اوراغرض ومصلحت شاه كهانست كهترین یعنی كوچكرك دیمك اولور كه اظهار ها ایله
كوچك دروترادات تفضیلدر كهین كسر ها وسكون یای تحتانیله ایكی معنایه در اول
كوچك ثانی كهبر مرقوم معناسنه در كیان فتح یای تحتانیله ایكی معنایه كاور اول
چارطبایع عناصر اربعه ثانی كه لفظنك جمعی در كیلر معناسنه وروایت اولنور كه علم طبیعی یی
ابتدا استماع ایله استاددن تعلم ایدن كمسه نك آدیدر ودیرلر كه حكیم افلاطونك زمره مشائیون
اولان شاكردلرینك رئیسی آدیدر كیپانیدن سكون یای تحتانی اول وفتح ثانی وفتح
باء فارسی وكسر نونله میل ایلمك وعدل وداد ایلمك معناسنه در میرنظمی بیت هركه كیپانید
كردن پیشه كرد * درجهان ازعاقبت اندیشه كرد كیپیدن سكون یای تحتانی اول
وثانی وكسر باء فارسیله ازجایی كشیدن یعنی یریردن چكمك وبمعنی كردانیدن ودخی دوندرمك
كیرمان وكیربان كلاهما بسكون الیاء التحتانی وراء المهمله وفتح المیم وباء الموحده بمعنی
مچاچنك اول آلتدر كه زنان آلت رجل كبی قطیفه دن ایدوب ایچنه پنبه طولدوروب اوجنده
باغی اولور بری بلینه بغلیوب برینه مجامعت ایدركبی قوللنورلر تركیده زبق دید كلریدر ومعنای
تركیب كیره بكزر دیمكدر شاعر بیت میدهد جان زحسرت كیرمان * میبرد كارلذت كیرمان
كیستان سكون یای تحتانی وسین مهمله وفتح تاء مثناة ایله اوزم صقه جق منكنه
چرخشت معناسنه وبعض فرهنكلرده یایق كه آنكله یاغ چقارورلر كذا فی فرهنك جهانكیری
كیشن سكون یای تحتانی وفتح شین معجمه ایله ایكی معنایه در اول كوستك كه چارپا
حیوان آیاغنه اورورلر ثانی قورشون معناسنه كه اسرب دخی دیرلر كیفانیدن سكون
یائین تحتانیین وفتح فا وكسر نونله بمعنی كیپانیدن مرقوم كیفتن سكون یای تحتانی وفا وفتح
تاء مثناة ایله بودخی كیپانیدن مرقوم معناسنه در كیكن سكون یای تحتانی وكاف ایله بمعنی تاریكی
وتیره كذا فی المؤید وشرفنامه ده لام ایله كیلن واقعدر كین درونده خصومت وعداوت طوتمق

طوتمق میرنظامی . بیت بدرکن ازدلت کین وعداوت * مکن ازبهردنیارا خصومت ل کیهان ح سکون یای تحتانی وفتح ها ایله بمعنی جهان حکیم خاقانی . بیت هستم برسرکیهان خوردآب تنك وخشك وترکیهان چکنم ل کیه‌دان ح فتح یای تحتانی ایله چراغدان بعض نسخه‌ده چراغ معناسنه‌در ل مع الواو * کرپو ح سکون راء مهمله وضم باء فارسیله کرپی که عربیله قنفذ دیرلر ضم قاف وفا وسکون نونله کرمانیلرلسانیدر ل کرو ح فتح راء مهمله وسکون واوایله ایکی معنایه‌در اول ایچی بوشانمش دیش معناسنه شیخ آزری * قطعه * بکرد کنه کمالت نمیرسد کردون * که هست روز وشب وماه وسال ودرتك ودو * اکرزسنبله یك جوکم آورد کردون * کند خصومت عدلت زکام بوکرو * ثانی کشتی کوچك که سنبك دخی دیرلر شیخ سعدی * مثنوی * جوانی پاکباز وپاك روبود * که با پاکیزه رویی درکروبود * شنیدستم که دردریای اعظم * بکردابی درافتادند باهم ل کیپو ح سکون یای تحتانی وضم باء فارسیله ایکی معنایه‌در اول مارولکه کاهو دخی دیرلر ثانی کلبك دیدکلری قنادلی بوجك کذا فی فرهنك جهانکیری مجمع الفرسده برپرنده‌در که دینار دخی دیرلر وکتاب السامی فی الاسامی‌ده برکوچك قوشدر مختلف رنکلری واردر واغاجلرده آشیان ایدرلرلانه سی کویا که یاکدن اورلمش‌در آنده یاوری چقارر ل کیتو ح سکون یای تحتانی وضم تاء مثناة ایله سنکخواره یعنی برقوشدر خرده طاشجغزلر برآنکله تعیش ایدر کذا فی الاداة ل کیستو ح سکون یای تحتانی وسین مهمله وضم تاء مثناة ایله حنظل دیدکلری دارودر شاعر * مثنوی * اکرکیستو دهد جانان بعاشق شود شکر بدل آید موافق * اکرشکر دهد اغیار بدخو * بکام جان آید همچو کیستو * ل کیکو ح سکون یای تحتانی وضم کاف ایله کول یعنی اول چقوریرکه آنده صو جمع اولمش اوله کذا فی لسان الشعرا ل کیلو ح سکون یای تحتانی وضم لام ایله بمعنی کیکوی مرقوم کذا فی المجمع ل کیو ح ضم یای تحتانیله اولو پادشاه یعنی سلطان عظیم الشان ل مع الهاء * کبثه ح سکون باء موحده وفتح ثاء مثلثه ایله ریم نقره یعنی کمشك چرکی که آشاغی چوکر عربیده خبث الفضه دیرلر کذا فی المجمع ل کتابه ح فتح تاء مثناة وباء موحده ایله برنوع رسمدرکه طاق ایوانلرده وبالای درورو زنلرده ودولاب اوزرنده ایدرلر واول رسم ایچنه ابیات واشعار وتاریخ کبی نسنه‌لر یازرلر وآنك خرده رسمی بعض قلمکاری ایشلرده ایدرلر شاعر * مثنوی * مشك مدحش باب شعر سرشت * کاخ اقبال راکتابه نوشت * صدره ارجای رفت کاخ وسرای * مانده جاوید آن کتابه بجای ل چکیره ح کسر جیم فارسی وسکون یای تحتانی وفتح راء مهمله ایله پیشوا یعنی ایلروده اولان معناسنه ل کرپه ح سکون راء مهمله وفتح باء فارسیله بمعنی کرده ل کرته ح سکون راء مهمله وفتح تاء مثناة ایله بندق اوقی ودوه دکنی اولمقده مرویدر کذا فی المجمع ل کرچه ح سکون راء مهمله وفتح جیم فارسیله لیقه که دواته قویوب اوزرینه مرکب قورلر ل کرده ح سکون را وفتح دال مهملتین ایله معروف یاغده بشمش اتمکدر ل کرسنه ح سکون را وسین مهملتین وفتح نونله اریك وچرك که جراحت اوزرنده اوله عوام شیراز قافله قرسنه دیرلر خصوصا که فارسیده قاف اولمز ل کرشته ح کسر راء مهمله وسکون شین معجمه وفتح تاء مثناة ایله بوزن سرشته بمعنی خس وخاشاك شیخ عطار بیت زمین وآسمانها

بر قرشته است * توکی بینی که چشمت پر کرشته است ﴿ کرم پیله ﴾ سکون راء مهمله وجیم وکسر باء فارسیله ابریشم قوردی که کرم قوردد ر و پیله قورد اوزرینه طولاشدردوغی ابریشمدرکه تفصیلی باب الباء الفارسیده ذکر اولندی شاعر * مصرع * چو کرم پیله تاکی در ابریشم نهان باشی * خواجه سلمان بیت همچون کشف حسود ترا پوست شد حصار * چون کرم پیله خصم ترا جامه کشت کفن * خواجه حسین ثنایی بیت من چو کرم پیله از دیبا و اطلس فارغم * بر تن عریان لعابی از دهان افشانده ام ﴿ کرنه ﴾ سکون راء مهمله وفتح نونله بر نه کندرکه اشتر خوار ده دخی دیرلر نسخه وفا بیله کاف عجمیله مرویدر ﴿ کریسه ﴾ کسر راء وسکون یای تحتانی وفتح سین مهملتین ایله فریب وچاپلوسی معناسنه میرنظمی بیت بهر کس راشده کارش کریسه * ازان کشته نمی هم جیب وکیسه ﴿ کسیه ﴾ سکون سین مهمله وفتح یای تحتانیله بمعنی کیسه شاعر بیت چو هر وعده کند میکر دنسیه * شده کویا تهی انبان وکسیه ﴿ کشته ﴾ سکون شین معجمه وفتح تاء مثناة ایله ایکی معنایه در اول کاشته معناسنه که اکلش دیمکدر استاد بیت ندانم یکتن از کل خلایق * که در دل تخم مهر تو نکشته * ثانی ایچندن چکردکی چقمش وقوریمش میوه شفتالو وزردالو وامرود قوریسی کبی حکیم سوزنی بیت ثنا کوی ترا بی تو دل از غم * بدو نیمست چون امرود کشته * وله ایضا بیت قدی چو سرو پیاده سری چو کندنه کور * لبی چو کشته آلوخی چو پرده تار ﴿ کشه ﴾ اول خط مستقیمه دیرلر که بطلان ایچون کتابت اوزرینه چکرلر فتح کافله دخی جائزدر قاسم انوار بیت تو بسیه نامکی قاسمی * کر کشه عفو کشی حاکمی * ﴿ کلانه ﴾ فتح لام ونونله بمعنی آتشدان میرنظمی بیت زنش را بانک کردی ای قلانه * که آتش برفروزاندر کلانه ﴿ کله ﴾ فتح لام مشدده ایله ایکی معنایه در اول پرده زنان معناسنه حکیم اسدی بیت عروس سپهری چو کرد آشکار * رخ از کله سبز کوهر نکار * ومطلق پرده معناسنه حکیم خاقانی * مصرع * صبحدم چون کله بندد آه دود آسای من * وعربیده بمعنی پرده تنك وبر نوع پرده در که خانه کبی ایدرلر ترکیده چبنلك دیرلر کتاب السامی فی الاسامی ده مسطوردرکه کله خیمه تنك مثال اولور ایچنده عروس داماد ایله یاتور بو تعبیر دخی چبنلك اولمق اوزره در ثانی سقف خانه وسقف خیمه وامثالی شیخ سعدی بیت توکی بشنوی ناله دادخواه * بکیوان بری کله بارکاه * تخفیف لام ایله ده ایکی معنایه در اول بمعنی موی جمع کرده یعنی اورلمش صاچ شاعر بیت جای جانها شکن شب نوشست * دام دلها کله پرشکنست ثانی بر شهر نامیدر نتکم قاضی حمید الدین مقاماتنده ذکر ایدر * خلق را از راه وعظ کن مکن میفرمایدکه بزبان اهل حله ثنا میسر آید وکاه بلغت اهل کله نو آمیزند ﴿ کنه ﴾ فتح نون مشدده ایله مصطکی که ساقز ایدرلر ﴿ که ﴾ ایکی وجه ایله تلفظ اولنور بر وجهی اظهار هایله صغیر یعنی کوچك که مقابلی مه در کسر ایله شیخ سعدی. بیت چو از قومی یکی بی دانشی کرد * نه که را منزلت ماند نه مه را * بر وجهی دخی اخفاء هایله ایکی معنایه کلور بری اسم وبری ادات اسم استعمال اولنور اسم استعمال اولندقده ذوی العقوله ذاتنه دلالت ایدرکسه معناسنه هرکه جوید یابد کبی واستفهام اولورکه کفت وکه یافت وکه دید دیرلر نتکم غیر ذوی العقوله چه استعمال اولنور مثلا چه چیزست وچه کونه دیرلر وادات استعمال اولندقده ایکی کلمه ارا سنده ارتباط ایچون

ایچون ایراد اولنور ویا صفتله موصوف میاننده مثلا دل که عاشق شد کم شد کبی ویاخود معلول ایله ۲۷۳
علت میاننده مثلا مزن که تابند ارم کبی ویاخود معنا ایله غایت اراسنده مثلا بکوش که تابرسی کبی
وبونلر امثالی نه وارایسه ودخی برامر برامره متعلق اولسه ایکیسنک بیننده توسل اولنور
کفتم که چونی وبکوش که بدانی کبی وغیرهم کیاده بوزن پیاده بمعنی رسوای کذا فی التحفه
کیبه سکون یای تحتانی وفتح بای فارسیله حجاملرک حجامت ایتدکلری آلت حذف یا ایله کپه
دخی دیرلر استاد لطیفی بیت بد مکو که همیکشد غیبه * هر بدی را بجوش چون کیپه *
بو معنایی مؤید شمس فخری بیت شهنشاهی که تدبیر ضمیرش * نهد بر پشت مهر وماه کیپه *
بعض نسخه ده کپه آلت حجامت وکیپه حجامت اولنان محله دیرلر کیسه معروف طولو
اولسون بوش اولسون کیله معروف اولچك که غله اولچرلر عربیده کیل دیرلر فتح کافله
وقفیز وصلع دخی دیرلر شیخ سعدی بیت چو بر کیله جو امانت شکست * بشوی ای برادر ز انبار
دست کیمه بوزن نیمه شوخ چشم وقرارمش کوزه دخی دیدکلری مرویدر کینه
کین طوتمق وخصومت وعداوت درونی میر نظمی بیت مکن با هیچ کس زنهار کینه * ز کینه دار
صاف وپاك سینه کینه خواه خصمندن انتقام قصد ایدیجی کینه کاه وکینه که
جنك یری محل کیرودار که عربیده معرکه دیرلر میر نظمی بیت بکینه خواه آمد کینه که را *
دعای دولتش میخواند شه وا کیهه سکون یای تحتانی وفتح ها ایله براوتدر صرمشق کبی
اغاجه صاریلور وتوت کبی میوه سی اولور عربیده علیق دیرلر ضم عین وفتح لام مشدده ایله کذا
فی المجمع کیه فتح یای تحتانیله مصطکی ساقزدر کییه ایکی یای تحتانیله آلت
حجامتدر مع الیاء التحتانی * کرامی فتح راء مهمله ایله اولو وحرمتلو ومعزز ومکرم مدیمکده
میر نظمی بیت کرامی دار مهمانرا همیشه * سخا ولطف را میدار پیشه * ودخی قیمتلو
ومعتبر نسنه یه دیرلر حکیم اسدی بیت کهر کرچه افتد بکف بی سپاس * کرامی بود نزد
کوهر شناس کسری سکون سین مهمله ورانك فتحی ده وکسریله جایز نوشیروانك لقبی
ایدی آندن صکره کلان عجم پادشاهلرینه لقب اولدی میر نظمی بیت چو کسری تخت شاهی را
نشسته * در ظلم وتعدی کرد بسته کشنی سکون شین معجمه وکسر نونله بمعنی چنکلستان
اینوه یعنی چوق اورمان کذا فی المؤید کشور خدای یعنی پادشاه شیخ سعدی بیت
اکر کشور خدای کامرانست * وکر درویش حاجتمند نانست کهنی سکون ها وکسر
نونله ایکی معنایه کلور اولا خانهٔ زمستانی یعنی قیشلوی ثانی بمعنی خرس یعنی آیو کذا فی
فرهنك جهانکیری باب الکاف العربی المضمومة مع الالف * کبیتا کسر باء موحده وسکون
یای تحتانی وفتح تاء مثناة ایله برلطیف حلوادر مغز بادام ویا فستق ویا جوز ویا فندق وکنجد
ایله ایدرلر حلوای مغزی وکبیتپا وکبیته دخی دیرلر شمس فخری بیت دوش آب چشم
دشمن پالوده کرد تیغت * کز کوز وکنجد غم سازد ورا کبیتا * عربیده قبیطا دیرلر معربی در وتحفة
الاحبابده حلوای ناطف وفرهنك میرزاده بر اتمکدر روغن ساده وشکر وکنجد ایله ایدرلر
کبیتپا زیادهٔ باء فارسیله ده حلوای مرقوم در امیر خسرو در صفت هلال بیت کتاره ایستد
سپید از کبیتپای نبات * فراز این طبق زرنکار سیم آکین بجاج فتح جیمله الئ معنایه

كلو ر اول بمعنی قنده خواجه حافظ بيت صلاح كار كجا ومن خراب كجا * ببين تفاوت ره كز كجاست تا بكجا * ثانی بمعنی كه حكيم فردوسی بيت سر نامه كرد آفرين خدای * كجا هست باشد هميشه بجای * وله ايضا بيت برادرت چندان برادر بود * كجا مر ترا بر سر افسر بود * فخر كوركانی از ويسه ورامين بيت دلم چون نامهٔ پر رنج ودردست * كجا عنوان او اين روی زردست * ثالث بمعنی چه حكيم فردوسی بيت بنزد سياوش خراميد رود * برو بر شمردان كجا رفته بود * رابع بمعنی هرجا استاد فرخی بيت كجا زهمت عالى‌اش يادخواهی كرد * بچشم وعقل نماند ستاده اندر جاه * خامس بمعنی كی استاد رودكی بيت كر زسوی وصل تو باد آمدی دل كجا از غم بفرياد آمدی * شاعر * مصرع * كجا شاهی نشيند با كدايی * سادس بمعنی جا مثلا هر كجا ديرلر هرجا مرادايدرلر كمال اسمعيل بيت بغير خدمت تو بنده انتما نكند * بهر كجا كه پژوهش كنند اصل ونژاد * چغتايده معنای اوله يعنی قنده ديمكه تمايان وقيد اديرلر تكم ميرعليشير بيت هر قايان باقسام كوزومكا اول قوياشين نورايروز * هر نظر قيلسام نظر اول مه منكا منظور ايرور كرارا فتح راءين مهملتين ايله ايكی معنايه در اول قپو اوزرنده اولان اغاج ثانی اول زمينه ديرلركه سبزوات زراعت اولنوب اطرافن طپراقله يوكسلك ايده لر حيوان كرمسون ديو كرار وكرده وكرزه دخی ديرلر سيندكر انشاء الله تعالى كذا فی فرهنك جهانكيری كرنبا كسر راء مهمله وسكون نون وفتح باء موحده ايله برنوع سازدركه دروكران چالرلر كذا فی الاداة مؤيد الفضلاده باء موحده يرينه يای تحتانيله واقعدر كسيلا كسر سين مهمله وسكون يای تحتانی وفتح لامله برنوع دارودر عربيده سابجه ايض ديرلر بعض نسخه‌ده كوجله يوكن واقعدر كشخرما سكون شين معجمه ايله اركك خرمادركه بهر سنه آندن بر چوی ايدوب خرمانك ديه سنده قفا كبی يرشی اولور آكا صوقرلر اويله اتمجه خرما ويمز وچيچكی دوكيلوب خرما طوتمز ميرنظمی بيت بهر چيزی می بايد اوراش * كه نخل آورد كشخرما برش كا براوتدر بوی كل كنده دخی ديرلر عربيده فتح كافله كاة وتركيده طوملان ديدكاريدر پور بهای جامی بيت چون كا كنده است شكلی كن كه تخم * بركنی ازبيخ همچون لنكرش * وله ايضا بيت كنده است چون پياز بغلهای او چنانك * كوبی بكند كرد كار امصادره كنا فتح نونله بمعنی مرز يعنی زمين كذا فی فرهنك جهانكيری كنجا سكون نون وفتح جيمله كنجيدن لفظندن صيغهٔ مبالغه در صغه‌جق مكان معناسنه ابو المعانی بيت نكنجاد فتر ديوان بحرفی از غم هجران * مكر جانان كند باوصل شرح درد عاشق را كندا سكون نون وفتح دال مهمله ايله ايكی معنايه در اول حكيم فيلسوف وكاردان معناسنه جمال الدين عبد الرزاق كاشی بيت آفرين باد بران مركب خوش رفتارت * كه دل زيرك واند يشهٔ كندا دارد * ثانی شجيع وبهادر معناسنه فريد الدين اسفراينی بيت حصاری به زخر سندی نديدم خويشتن را مق حصاری جز همين نكرفت ازين پيش ايچ كندانی * استاد عنصری بيت پيلان ترا رفتن بادست وتن كوه * دندان نهنك ودل انديشهٔ كندا كنها سكون نون وفتح هايله بر كوجك اغاجدر يپراغی صاقز يپراغی كبی اولور كنهان دخی ديرلر كذا فی المجمع كوتاه پا وكوته پا كلاهما بواو المعروف وفتح التاء المثناة واظهار الهاء چارپا برجانوردر صغنه بكزر آرقه سنده بكاری

بكاری اولور و بو بنوزی صغن بو بنوزی کبی چتال چتال اولور کوتاه پای وکوتاه پاچه دخی دیرلر ٢٧٤
کذا فی فرهنك جهانکیری اما مجمع الفرسده بمعنی خرکوش یعنی طوشان مسطوردر
﴿ کوچك بالا ﴾ قصیر القامه دیمکدر بالا بوی در کوچك معلوم ﴿ کوشا ﴾ واو معروف
وفتح شین معجمه ایله بمعنی کوشنده یعنی چالشیجی کوشیدن لفظندن اسم فاعلدر حکیم خاقانی
بیت کوشای بند م ونه نیوشای پند تو * از هیچکس نکویی عاشق شنیده * حکیم ازرقی
بیت چو در کوشش بیامو زند کرآن کینه با کوشش * همادرد تو در کوشش نیارد آسمان
کوشا * حکیم فردوسی بیت بهر کار کوشا بباید شدن * بدانش نیوشا بباید شدن *
﴿ کوکا ﴾ واو معروف وفتح کافله ایکی معنایه در اول بغایت بلند آواز ثانی اسماء تمردن
براسمدر بو معنا کتاب زندن مستخرجدر ﴿ مع الباء الموحده * کب ﴾ آغزك هم ایچنه وهم
طشره سنه دیرلر آورد معناسنه در آنجق فرقی بودر که برکب ذکر اولندوغی پرده مراد بیرون دهن
اولور ودر کب ذکر اولندوغی پرده مراد اندرون دهن اولور اکب ولنبوس دخی دیرلر لسان
هندیده کاله دیرلر حکیم سنایی بیت کفتم آن زلف وکبت کیرم بدست دل بکفت * ارفع الدرهم
خذ منه عناقید الرطب * شمس فخری بیت کند دعای شه کامران ابو اسحق * دل خلایق
در سینه وزبان در کب ﴿ کرداب ﴾ سکون را وفتح دال مهملتین ایله تورانی وپهلوان آدیدر
حکیم اسدی بیت پس صف بهیاز وسینا دداد * کمینکه بکرداب ونشواد داد ﴿ کاخنتاب ﴾
کلخن جی در معنای ترکیب کلخن یاقجی دیمك اولور وکلخن قزدریجی دخی انسبدر ﴿ کاوب ﴾
ضم لام ایله قصواج معناسنه در انبر دخی دیرلر ﴿ کنب ﴾ سکون نونله ایکی معنایه در اول کم
مشهورینك آدیدر که حالا بین الانام تم دیمکله معروفدر حضرت مولانا قدس سره * قطعه *
تو بدان خدای بنکر که صد اعتقاد بخشد * ز چه سنی است مروی ز چه رافضیست کنبی *
بغرست سوی بیش همه نطق را وتن را * که ترا یکی قطره که همیشه میغز نبی * ثانی بر نوع
خیار درلذیذ اولور بسحاق اطعمه بیت کدك وکشك نهاد است وتغار دوراغ * قدحی کرده
پر از کنکر وکنب خونخوار ﴿ کنیب ﴾ کسر نون وسکون یای تحتانیله بمعنی بند وقید که عربیده
غل دیرلر ﴿ کوب ﴾ واو معروفله بش معنایه کلور اول ضرب یعنی اورمق که برشیٔ دن
برکسنه یه ایریشه طاش ویا اغاج ویاخود مشت ویاد پمه کبی که کوستن وکوس وآسیب
دخی دیرلر حضرت مولانا قدس سره بیت کر ترا کوبی رسد از فتنهٔ مستان مرنج * با چنان
ساقی ومطرب کی رسد رهوار مست * ثانی طوقمق معناسنه خلاق المعانی بیت کوب
خورده ز پهلویش مهماز * سوخته بر سرین اودل داغ * ثالث بر آلتدر پیل بانان قوللنورلر
کذا فی المجمع رابع بر قسم بوریادر که سازی غایت نرم در خامس کوفتن لفظندن صیغهٔ امر
ووصف ترکیبی اولور زرکوب وسرکوب کبی ﴿ کوپ ﴾ باء فارسیله ایکی معنایه در اول بمعنی کوزه
عموما وکوزهٔ بزرك خصوصا ترکیده دخی کوپ دیرلر ثانی حصیر معناسنه در ﴿ کوداب وکوشاب ﴾
کلاهما بواو المعروف اولهما بفتح الدال المهمله والثانی بفتح الشین المعجمه بمعنی دوشاب یعنی پکمز
شمس فخری بیت نکر که چون بود احوال عیش آن بدبخت * که شهد فایق او شد زراوق کوداب
﴿ کوراب ﴾ واو معروف وفتح را مهمله ایله بمعنی سراب که بادیه لرده ایراقدن صو کبی کورینور

استاد عنصری بیت بهر آب آرزوی سوی کوراب * کم کنی جان وزونیابی آب ﴿ كوزسب ﴾ واو معروف وفتح زاء معجمه وسکون سین مهمله ایله بر پادشاه اسمیدر ﴿ كوشاب ﴾ واو معروف وفتح شین معجمه ایله کیجه‌لرده واقع اولان خیالات واحتلام معناسنه‌ده مرویدر کذا فی فرهنك جهانکیری ﴿ كوشاسب ﴾ واو مجهول وفتح شین معجمه وسکون سین مهمله ایله خواب معناسنه کذا فی المجمع شاعر دیمشدر بیت شنیدم که خسرو بکوشاسب دید * چنان کاتشی شب زدودش بدید * وبمعنی جوان نوخط دمیده کذا فی فرهنك میرزا وکتاب السامیه‌ده بمعنی احتلام وبمعنی کابوس وادات الفضلاده با کاف وباء فارسی ایله بمعنی احتلام وجوان خط نیاورده ولسان الشعراده زیاده تاء مثناة ایله کوشتاسب مسطوردر بولغتدن مقدم فرهنك جهانکیریده منقول اولان کوشاب فقیرك خاطرینه کلورکه اول دخی کوشاسب اوله وکتاب مزبورك کاتبی سهو ایدوب سینی یازمامش اوله زیرا ادورت بش معتبر کتابلرده کوشاسب منقولدر ینه اول معنایه کوشاب یازلمنك وجهی یوقدر اول اجلدن که کوشاب دوشاب معناسنه اولدوغی دخی مقدم ذکر اولنمشیدی ﴿ كوهه آب ﴾ یعنی موج آب که آبخیز دخی دینلور وتره آب دخی دیرلر ﴿ مع التاء المثناة * كت ﴾ کلیچه معناسنه فرهنك اولورسه میرنظمی بیت کت سیم وزر چند بارستتر * زکالای فاخر به پیشش ببر ﴿ كت ومت ﴾ فتح میمله بعینه معناسنه توابع الفاظ قبیلندندر حکیم فرزدق بیت روی زشت آن بد اختر نحس شوم * راست کویم کت ومت مانند بوم ﴿ كجت ﴾ فتح جیمله ایکی معنایه‌در اول طوغان تولتدکاری اوجکزکه کرنج دخی دیرلر ثانی بمعنی سیم ﴿ كدست ﴾ کسر دال وسکون سین مهملتین ایله فرهنك میرزاده بمعنی بدست که قارش معناسنه عربیده شبر دیرلر کسرتین ایله ووجب دیرلر فتحتین ایله ﴿ كروت ﴾ ضم راء مهمله وواو معروفله بمعنی فربه یعنی سمیز حکیم انوری بیت کرچه درتألیف این ابیات نیست * نی سمین غثی ونی غثی کروت ﴿ كشت ﴾ سکون شین معجمه ایله کشتن لفظندن فعل ماضیدر کاهی مصدر استعمال اولنور باید کشت کبی وامرنده حذف تا ایله کش دیرلر ودخی بمعنی تهیکاه یعنی بوش بوکر معناسنه که عربیده خاصره دیرلر مذکور ایکی معنایه میرنظمی بیت دران تعبیه نیز برکشت زد * درانسو برآمد بکشت وفتد ﴿ كشفت ﴾ ضم شین معجمه وسکون فا ایله کشفتن لفظندن صیغهٔ ماضیدر پریشان ایتدی معناسنه شمس فخری بیت عدل اوتا غایتی باشد که باد * طرهٔ شمشاد اونتوان کشفت ﴿ كفت ﴾ سکون فا ایله ایکی معنایه‌در اول مخفف شکفت وشکفته ثانی مخفف کوف وکوفته کذا فی فرهنك جهانکیری ﴿ كلاپشت ﴾ ضم باء فارسی وسکون شین معجمه ایله قیون یوکندن طوقنمش جامه درکه هررنکدن ایدرلر اکثر کیلان ومازندران اهالیسی بیننده متعارف جامه ذرکیرلر کلا پشته وپشتك دخی دیرلر شاعر بیت هر آنکس که مازندران داشتی * کلا پشت وکیش وکمان داشتی ﴿ كميت ﴾ فتح میم وسکون یای تحتانیه ایله طوری آته دیرلر وبعضیلری ایاقلر اشقلرینه دك یاسی وقویرغی سیاه اولان طوری آته تخصیص ایلدیلر اما کثرت استعمال الله هر آته کمیت دیرلر میرنظمی بیت به پشت کمیت آن یل نامدار * شب وروز رفت ونکرده قرار * ﴿ كنست ﴾ کسر نون وسکون سین مهمله ایله بمعنی آتشکده حضرت مولانا قدس سره بیت

بيت تويى معبود دركعبه وكنستم * تويى مقصود دربالا وپستم ﴿ كنشت ﴾ كسر نون وسكون شين معجمه ايله هر كنيسايه ديرلر عموما ويهودى كنيساسنه ديرلر خصوصا حكيم سنايى بيت زوفلك وار مسجد مؤمن * زوكنشت وكليسيا ايمن ﴿ كنيت ﴾ كسر نون وسكون ياى تحتانيله بمعنى كنيب مرقوم يعنى بندوقيد ﴿ كوت ﴾ واو مجهول ايله ايكى معنايه در اول كوترم كه زمينكير دخى ديرلر مير نظمى بيت چوكوت كشت نتوان كه برخيز دش * بريش هر كه آمد بخفته زدش * ثانى كوچك ديه جكلركه طپراقدن يغلمش اوله ﴿ كورت ﴾ واو مجهول وسكون راء مهمله ايله بوينى اينجه برداق كذا فى المجمع ﴿ كورشت ﴾ واو معروف وكسر زاء مهمله وسكون شين معجمه ايله غول چوب معناسنه كه باب الغين ده ذكرى مرور ايلدى ﴿ كوست ﴾ واو معروف وسكون سين مهمله ايله ايكى معنايه كاور اول ايكى نسته بربرينه شدتله طوقنمق كه آسيب دخى ديرلر حكيم انورى بيت مصحوب لفظ فارسى بتصحيف از كتب دارم طمع كه علت من ميزدست كوست * يان باشى اوردى ديمك اولور ابو شعيب بيت شاكر نعمت نبودم يافتى * تازما نه زدمرا ناكاه كوست * ثانى كوس كه جنك محلنده چالرلر حكيم فردوسى بيت دليران نترسند زلواز كوست * كه دوپاره چوپست ويكپاره پوست * ﴿ كوه پشت ﴾ كوز پشت يعنى بوكرى عربيده حصبه واحدب ديرلر ﴿ كوى يافت ﴾ اول طفله ديرلركه محله باشنده براغلمش اوله كذا فى المجمع ﴿ مع الجيم * كخ ﴾ سكون خاء معجمه ايله براوتدركه آندن صپوركه ايدرلر وآتشى آنكله شعله لندررلر طيان مرغزى بيت دست وروى وپاى خوبان بركلنج * ريش مردان زرد ازبس رودكخ ﴿ كرنج ﴾ كسر زاء مهمله وسكون نونله سياهدانه كه شونيز دخى ديرلر تركيده چورك اوتى وعربيده حبة السودا ديرلر شمس فخرى بيت ملالى طبع عدوش ازبكا * رياحين باغش بوداز كرنج ﴿ كستج ﴾ سكون سين مهمله وفتح تاء مثناة ايله كفره قوشاغى كه عربيده زنار ديرلر كفره نك ارباب رياضتى بالرينه بغلرلر دوكم برابيدر كذا فى المجمع ﴿ كاج ﴾ فتح ميم ايله برنوع بياض اتمكدر بغايت بياض اولندن ايدرلر وهرنه كه مدور واورته سى دلوك اوله جمله دن چادر ديركنك ديه سنه يخن دكرمى تخته يه ديرلر مولانا جامى * قطعه * بنان خشك كاوردى به پيشم * چراباشى بجود خويش غره * كاج خيمه راماندكه نتوان * زوى كندن بدندان نيم ذره * چونان توز چوب آمد چو چنه بود * كه زير آهنم دندان چواره * مولانا محمود ابن يمين * قطعه * كفته بحكيمى كه درين خيمه نه پشت فلك * قرص خورشيد كاجش چه بود صبح عمود * كر توجان بازند ارم زمروت ليكن * چكنم نيست مرادست رسى درخود جود * مولانا آصفى بيت مجنون در آسمان چوقرديد وحال كرد * كويا كاج خيمه ليلى خيال كرد ﴿ كنج ﴾ سكون نونله ايكى معنايه در اول بوجق يعنى اوك وغيرك كوشه سى كه پيغوله دخى ديرلر حكيم فردوسى بيت اكر تند بادى برآيد زكنج * بخاك افكند نارسيده ترنج * ثانى چين وشكنج كه بدن انسانده وچهرده واقع اولور وجامه وكليم امثالنك شكنى كذا فى فرهنك جهانكيرى ﴿ كنج شنج ﴾ ضم شين معجمه وسكون نونله ديوار دلمك عربيده نقب ديرلر ابو المعانى بيت بديوار مستحكم صبر دل * كند دزد غم روز وشب كنج شنج ﴿ كنج لنج ﴾ سكون نونين وضم لامله اتباع الفاظ قبيلندندر خرد ومرد

وترت عرت کبی کنغروج سکون نون وفتح دال ورا مهملتین ایله بال قوانی که ایچنده آرو بال ایدر کندروز دخی دیرلر کوکانج واو معروف وکسر نونله ماوراء النهرده کات شهرینه قریب بر شهر آدیدر کولنج واومعروف وفتح لام وسکون نونله ایکی معنایه‌در اول شکمده واقع اولور بر وجع علتیدر عربیده فتح قافله قولنج دیرلر ثانی آتشدان یعنی آتش قونیلان ظرف واوجاق معناسنه‌ده دیمشلر ایکی معنایه میرنظمی * مثنوی * بنزدش دید چون اغیار پررنج * کرفته درشکم را درد کولنج * درونش سرزده از رشك آتش * زکولنج دلش شد شعله سرکش کوهنج واومعروف وفتح ها ایله آلچ دیدکاری طاغ یمشی در کوهنج زیاده نونله دخی آلچ معناسنه‌در کوهل دخی دیرلر کهنج حذف واو ایله ده ینه آلچ معناسنه‌در

مع الجیم الفارسی * کچ کیك دریسی که عربیده رق دیرلر فرهنك جهانکیریده باق پولی معناسنه مرویدر میرنظمی بیت زسر تا پاشه چون پوست تن را * برص کرده چو کچ ماهی بدن را کرچ سکون را مهمله ایله قاون وقارپوز وخیار دلیمی بسحاق اطعمه بیت فلك خربزه سان دیدم وکرچ مه نو * کفتم ای عقل بشیر نیش از راه مرو کلچ سکون لام ایله اوچ معنایه کلور اول بر نوع کیه جکدر پشمینه‌دن ایدرلر ولایت تبت جانبندن کلور مختاری بیت پیش توچکونه آرم اندر ره * کالچ از تبت ولباچه از دانه * ثانی چین وشکنج زلف وکیسو معناسنه ابوشکور بیت بموی کاکل آن زلف مشکین * فتاده صد هزاران کلچ بر کلچ * ثالث نان ریزه یعنی اتمك خردهسی کلوچ ضم لام ایله بیوك کلیچه‌یه دیرلر واو مجهول ایله ایکی معنایه‌در اول بدل وعوض معناسنه ثانی خاییدن وجاییدن یعنی بر نسنه چیندکده آغزدن صدا چقمه مثلا قند ونبات وکاك خشك وبونلر امثالی نسنه‌لر چیننه‌سنه دیرلر مصدری کلوچیدن کلور ابو المعانی بیت حدیث قند لبش در دهان عاشق زار * بوقت کفته شود از کلوچ او معلوم کلیچ کسر لام وسکون یای تحتانیه ایله کلوچ مرقوم معناسنه ابو العلاء کنجه بیت کریمی که بر سفره عام دارد * کلیچ ازمه واز کواکب کلیچه کندش پیچ سکون نون وشین معجمه وفتح دال مهمله ایله اول اغاجدرکه حلاجلر آنکله پنبه دوشیرلر واکیرلمك ایچون طوب ایدوب آماده ایدرلر کوچ واومعروف ایله التی معنایه کلور اول بمعنی احول یعنی شاشی کاچ وکاژ ولوچ دخی دیرلر ثانی صحرانشین بر طائفه‌در کوچ بلوچ دخی دیرلر ثالث بر منزلدن بر منزله نقل ایتمکه دیرلر بو اوج معنایه حکیم قطران ارموی * قطعه * شاها زانتظار زمانی که داده ایم * چشمان راست بین دعا کوی کشت کوچ * هستند اهل پارس هراسان زکار من * زانسانکه اهل کرمان ترسان زدزد کوچ * کوچت مبارکست وندارم بدست هیچ * جز خیمه کهنه ودو ترکی برای کوچ * ترکیده بو معنا کاف فارسیله مستعملدر بو معنایه مولانا هاتفی بیت شد از نعره سهمکین نای کوچ * سر چرخ کردنده را مغز پوچ * رابع بر قوشدر نحوست ایله مشهوردر بوم وجغد دخی دیرلر کذا فی المجمع شمس فخری بیت کرهما از ظر همت او افتد دور * شوم وویرانه نشین کرددمانند کوچ * فرهنك جهانکیری صاحبی بو ینی رئیس فخر الدین محمود نامیله نقل وایراد ایلمش خامس زن وعیال واهل بیت معناسنه که خانه کوچ دیرلر سادس هند وستانده بنکاله ایله خطامیانه‌ده واقع بر ولایت آدیدر کوچ پاوچ بو لغت اکرچه توابع الفاظ

الفاظ قبيلندندر اما كرمان ولايتنده صحرانشين بر طايفه‌نك علمی دركه اصللری بریه حجازدن
كلوب كرمان اطرافنده اولان طاغلرده وصحرالرده ييلاق وقشلاق ايدنمشلر وپيشه‌لری جنك
وخونريزلك ودزدورهزنلك در بومقوله اعمال قبيحه وفساد ده اولمرتبه مبالغه‌لری واردركه جنك
وجدال ايتمكه دشمن وبيكانه بولمدقلری محلده بربرلريله جنك وپيكار ايدرلرحتی خصم واقربا وقرنداش
قرنداشيله كاروزار وغارت وخسارت ايدرلر بويله اوضاع قبيحه وافعال فضيحه‌يی محسنات اعمالدن
ودلاورلك عد ايدرلر حكيم فردوسی بيت سپاهی بكردار كوچ وبلوچ * سكاليده جنك مانند
قوچ * استاد عنصری بيت اندران ناحيت بعدن كوچ * دزدكه ساختند كوچ پاوچ *
﴿ كوفچ ﴾ واومعروف وفتح فايله برجماعت آديدر كرمان طاغلرنده اولور معربی قفص در
قالباينه جماعت مرقومه‌در ﴿ مع الخاء المعجمه * كخ ﴾ ايكی معنايه كلور اول برنوع سازدر
صواچمنده بتراندن حصيراشلرلر دخ ودوخ وكوخ ولوخ دخی ديرلر واطفال قورقتمق ايچون اوله
سازدن برصورت زشت وقورقنج ايدرلر اكا دخی كخ ديرلر شيخ نظامی از زبان شيرين كويد
* مثنوی * تمام جز عروسی را درين سنك * كه از كخ كرده باشند ش بنيرنك * عروس كخ
شبستانرا نشايد * تو نيز از موم ريحانرا نشايد * ثانی بمعنی كرم يعنی قورت حكيم سنايی
بيت زان ايمنی از جستن هركس كه بكويند * اندر مثل عامه كه كخ رانبرد كخ ﴿ كخ كخ ﴾ ايكی
معنايه در اول اوكسرك صداسی دركه مبتلا اولان آدمدن صادر اولور شيخ اوحدی * مثنوی
ميوه بيشه چون نپرورده ست * دل دانده را نه درخورد ست * خورش خرس باشغال شود
يا دران بيشه پايمال شود * خرس نيز از خورد بناچارش * زود در كخ كخ اوفتد كارش * ثانی
حرارت وكرمی معناسنه حكيم سنايی بيت كخ كخ اندر فقير چيست خری * چك چك اندر
چراغ چيست تری ﴿ كروخ ﴾ ضم راء مهمله وواو معروف ايله بركوی آديدر استاد رودكی بيت
پيشم آمد بامدادان نكارين از كروخ * بادورخ ازباده لعل وبادوچشم از سحر شوخ *
﴿ كريخ ﴾ كسر راء مهمله وسكون ياء تحتانيله ايكی معنايه‌در اول قامشدن وسازدن
اولان مختصر خانه‌كه اكثر زراعين زراعت كنارنده وباغ وبوستان كنارلرنده ايدرلركه بكجی اولان
شخص ايچنده كولكه‌لنور كريخه وكريزه دخی ديرلر امير خسرو * مثنوی * آمد آن مه دران
خراب ستاب * همچو مهتاب كوفتد بخراب * درشد اندر كريخ دهقانی * در سفال شكسته
ريحانی * ثانی قوشلر توبيندوكمكه ديرلر ﴿ كلخ ﴾ سكون لامله برنوع اوتدر عربيده اشق
ديرلر بعض فرهنكلرده بركونه صمغدر ﴿ كلوخ ﴾ ضم لام وواو معروفله كسك كه پارچه پارچه
اولمش طپراق آتوب آدمه طوقنسه طاش كبی طوقنور عربيده مدر ديرلر شيخ سعدی بيت
چوكردی با كلوخ انداز پيكار * بنادانی سر خود را شكستی * چغتای لساننده كيساك ديرلر
مير عليشير بيت ای تن خاكی خدنكينكا بولغان كيساك * هم بومعنی غه توروغ باشيم كيساك
اوزره سونكاك ﴿ كنخ ﴾ فتح نونله كش يعنی يوغرت قوريسی شمس فخری بيت چوشير وروغن
آميخته ست با احسان * نه سخت وترش رويی بوده همچو برف كنخ * بومعنايه دختر كاغند آل ديمشدر
بيت كرمن شكرم بلب توهمچون كنخی * زرين قلمی نه چو سركين زنخی ﴿ كوخ ﴾ واو معروفله
قامشدن وسازدن ياپلمش اوايچنده ساكن اولور بعض قريه‌لرك اولری اويله اولمق معتاد اولمش

حکیم خاقانی بیت درراه مجدی کاوخیست * دنیاکه دوروزه کاخ وکوخیست * استاد فرخی
قطعه * بدکوی اوزند ودل افکار ومستمند * بدخواه او اسیر ونکونسار وخاکسار * هرروز شاد
بی نو بیناو رامشی * زین باغ جنت آیین زین کاخ وکوخ وار کودمیخ اغاج میخ یعنی اول
قازق که آت باغلمق ایچون طویله یه ققارلر کرمیخ دخی دیرلر کذا فی المؤید کولخ واو معروف
وفتح لام ایله بمعنی آتشدان حکیم سوزنی بیت چوکولخست قوافی قصیده چون کلشن *
مراست دست که کاشن بر آرم از کولخ مع الدال المهمله * کداد فتح دال مهمله ایله ایکی کد
معنایه در اول بر یول قفتاندر ثانی ایکی نسنه یی ایلك ایله بر برینه باغلمان هرنه ایسه کراد
فتح راء مهمله ایله کهنه وپاره لنمش اثواب وجامه کراده دخی دیرلر کذا فی فرهنك جهانکیری
کرد سکون راء مهمله ایله اوچ معنایه کلور اول معروف ومشهور اولان طائفه درکه
هردیارده بولنور وکندولرك دخی مخصوص ولایتلری وار در کردستان ولورستان کبی فارسی یه قریب
لسانلری واردر اما تلفظی عسیرکویا فارسیه دن غلطدر اکرچه قوی هیکل وتوانا وزبردست
اولورلر اما دزدلکده غایت چابکدرلر اماغلظت طبعدن هنر ونزاکت ولطافت کندولردن غایت
بعیددر زیرکاری عدیم مثابه سنده قلیلدر حضرت مولانا قدس سره بیت چه داند
روستایی مخزن شاه * کاج وروغ داند جان کردك * اکثر مکانلری طاغستان وسنکستان یرلرده
اکثرینك طبیعتلری بهایم وسباع طبعلرینه قریبدر رهزنلك وسفلك دماشانلرنده در بومصراع
عجب حاللرینه مناسبدر * مصرع * مرامعذورمیدار ی که آدم نیستم کردم * بو طائفه نك
اصللرنده بر قاچ کونه روایت واردر بری ضحاك مارینك زخمی ایچون هرکون ایکی آدم قتلی اولنمق
ایله اول خدمته ایکی شهزاده تعیین ایتمشیدی بونلر مرحمة بر آدمی قتل وبر آدمی آزاد ایدرلردی
هر آزاد ایتدکلری آدملری لرکك ودیشی شنلکده طوروماك طاغلرده مکان ایدینك دیو کوندرورلر
ایدی آنلر دخی بربرلریله زنا ایدرك آنلردن حاصل اولان اولاده کرد وجمعنه اکراد دیدیلر وبر روایت
دخی حضرت سلیمان علی نبینا وعلیه الصلوة والسلام ربع مسکونده اولان اجناسدن محبوبه قزلر
کتوردوب خدمته لایق اولانی آلیقویوب لایق اولمیانی دریا کنارنده قلعه لر یاپدیروب آنده
بسلتدیررایدی شهوات نفسانیه لری هیجان ایدوب یاتلرنده ذکوراولمامغله شیاطین انسان
صورتنده بونلر ایله مجامعت ایدرلردی بونلردن اولاد وجوده کلوب غایت حرامزاده واشقیا اولملریله
اطرافه طاغیلوب خلقه اذیته باشلدیلر احواللری حضرت سلیمانه عرض اولندقده اکردوهم
ای اطردوهم دیوامرایلدی یعنی طاغلره سورك دیدی اول زماندن کرد نامی قالوب نسللری
کتدکجه چوغالدی العهدة علی الراوی معنای ثانی اول قطعه ارضه دیرلرکه زراعت اولنمش واطرافی
محافظه ایچون طپراغله یوکسلك یراوله کراد وکرز وکرده وکرزه دخی دیرلر حکیم ناصرخسرو بیت
کردمت پیدا زبس خویست قول آن حکیم * کین جهانرا کرد مانند بکرد کندنا * ثالث
آبکیر معناسنه کوللکردر آکا آژیر وژیر دخی دیرلر شیخ سعدی بیت نهنك آن به که با دریا
ستیزد * کزآب کرده ماهی خرد خیزد کرند ضم راء مهمله وسکون نونله بش معنایه کلور
کرنده وکرنك وکرنکه دخی دیرلر مذکور بش معنی عنقریب کرنك لغتی ذیلنده شرح وبیان اولنور
انشاءالله تعالی کرود ضم راء مهمله وواو معروفله اول عمیق قیویه دیرلرکه آندن صو زیاده

زیاده غمرت ایله چکله ع کزید ح کسر زاء معجمه ایله ایکی معنایه در اول رعایا اوزرینه
اولان تکالیف سالیانه معناسنه میرنظمی . بیت بملکش عدالت چنان شد مزید * همین
دفع کرد از رعیت کزید * ثانی ذمی کفره دن آلنان خراج معناسنه وله بیت بروی زمین
حکم یکسر رسید * زکفار عالم ستانند کزید * اصلنده کزید خراجدر لکن رعایای مسلمدن
النان خراج ارضیه در وکفره دن خراج راسیه در ع کلوخ امرود ح اول طاغ امرودیدر که خدایی
بتمشدر هر نه قدر اغاجنده طورسه بشوب لطیف اولمز رعایا دوشیروب ترشی ایدرلر ترکیده
اخلط دیرلر ع کنبد ح سکون نون وفتح باء موحده ایله ایکی معنایه در اول قبه معناسنه در
ثانی آتی نقله قومق وآت نقاله کتمک معناسنه امیرخسرو . بیت زهمت ساختم رخش قلاع کام
بیك کنبد رسید م بر نهم بام * وچحرامق ونقله اورمق حضرت مولانا قدس سره . بیت
تازیانه برزدی اسبم بکشت * کنبدی کرروز کردون برکذشت ع کنبهاد ح سکون نون وجیم
وفتح باء موحده ایله موسیقی ده بر پرده اسمیدر ع کنجد ح سکون نون وکسر جیمله حبوباتدن
سوسامدر که عربیده سمسم دیرلر ضم سینین مهملتین ایله آندن چیقان یاغه شیروغن دیرلر
ع کنجید ح یای تحتانی زیاده سیله دخی کنجد مرقوم در ع کند ح سکون نونله درت
معنایه در اول دلیر یعنی شجیع وبهادر که کندا وکنداکر وکندآور دخی دیرلر حکیم سوزنی بیت
بسکه درمیدان کندی اسب برخصم افکنی * خصم را پادر رکاب توزاسب اندر فکند * مولانا
هاتفی بیت بکوچه ملك نیز شد ونمود * که درکارهنکامه کندی نمود * ثانی کنده معناسنه در که
مجرم وکنهکارا یاغنه اوررلر شیخ نظامی بیت پای درکند ودست در زنجیر * این چنین کس
وزر بود نه وزیر * ثالث ضد تند یعنی کسکین قلیج وبچق وخنجر وسائری رابع کاسد یعنی
کچمز ضدرا بجد رشاعر بیت فرومانده م ودنك درکار خویش * که بینم همی کند بازار خویش
وکمدر کافله بر شهر آدیدر کنت دخی دیرلر ع کود ح بوزن بود اوچ معنایه کلور اول بمعنی جمع
شکم ذصمابده کتورمشدر بیت راز یانج بادیان سلك بوی خوش از خر فریز * نثر دشتی را پراکنده
شمر مجموع کود * ثانی خرمن یعنی وغیری ثالث کوبره که قوت بولمغیچون زراعته دوکرلر وضم
واو ایله بوزن نمود کبود معناسنه در کذا فی فرهنك جهانکیری ع کوژد ح واو مجهول وفتح زاء
فا رسیله بر دیکنلی اغاج صمغی در کوژده وکنجده دخی دیرلر عربیده اول اغاجه شاکه وصمغنه
انزروت دیرلر ایکی قسم اولور سرخ وسفید سفیدی دخی مرور ایامله حرارت شمسدن سرخ
رنك اولور جبال شبانکارده چوق اولور اعلاسی بیاض اولوب صارویه مائل اولاندر ع کوکرد ح
واو معروف وضم کاف وسکون راء مهمله ایله کبریت معناسنه در ترکیده دخی کوکرد دیرلر ع کهبد ح
سکون ها وفتح باء موحده ایله زاهد معناسنه شیخ نظامی بیت ای وصف نمك چشمی وصف ناز *
برسم کهبدان بر داد آواز * حکیم اسدی بیت بدی کرد آن کهبدان بسته روی * که ومه زنخ
کرده ساده زموی * فرهنك میرزاده زاهد کوه نشین وعابد قسیس مسطوردر ع کوه اسد ح
بر طاغدر همیشه آنده آتش کوریشور هرکز سونمز کذا فی المجمع ع مع الراء المهملة * کهر ح
سکون باء موحده ایله بر نوع کیه جکدر که جنك محلنده کیرلر ع کر ح ایکی ارمق بو اسمله موسوم
ومعروفدر بری شروان دیارنده وبری فارس ولایتنده که امیر عضد الدوله دیلمی اوزرینه کوپری

باغلمش ایدی الان بندامیرنامیله مشهوردر حکیم خاقانی .بیت بادصبابرآب کرنقش قد افلج آورد* هم توفلاح وفتح رابوشط مفاحان بری* مولاناهاتفی .بیت چوزدبرلب آب کربارکاه سواران سوی آب بردند راه **کرار** تخفیفله ایکی معنایه‌در اول قپو اوزرنده اولان اغاج که عربیده محف دیرلر ثانی سبزوات زراعت اولنمش زمین که اطرافی طپراغله یوکسلك اوله **کریو** کسر رای مهمله وسکون یای تحتانیله ماکار وپیشکار معناسنه عربیده فتحه ایله بوغازی طوتلمش آدم وصفنده وحالت موتده اولان خرلدامق ومخنوق آدمدن صادر اولان صدایه دیرلر **کرژار** زای فارسیله بمعنی چینه‌دان یعنی قورصق که عربیده حوصله دیرلر شمس فخری بیت چه طایریست هما یون همای همت تو* که هفت چرخ درودانه بودبکرژار* **کشتار** سکون شین معجمه وفتح تاء مثناة ایله ماء نوربسمل کرده یعنی بوغازلنمش حیوان حکیم ناصرخسرو .بیت بدبتن خویش چوخوکرده* باید خوردنت زکشتار خویش* اثیرالدین اخسیکتی .بیت من آب پاکم وآن نظم ریز مردارست * جدا باب توان کردمرده ازکشتار* **کشتکیر** سکون شین معجمه ویای تحتانی وکسر تاء مثناة وکافله کورشجی کشتی کورشمك وکیر اسم فاعلدر کورش طوتیجی دیمك اولور ابوالمعانی .بیت کشتکیر غم حسرت بهلم کرد زبون کرچه پشتم بزمین هیچ نیاورد کسی **کشخر** سکون شین وفتح خاء معجمتین ایله اقلیم معناسنه ربع مسکون که یدی اقلیمه تقسیم اولنمشدر هر بر اقلیمه کشخر دیرلر کذا فی المجمع **کشکنجیر** سکون شین معجمه ونون ویای تحتانی وفتح کاف وکسر جیمله فرهنك میرزاده اولدیوك طوپ که آنکله قلعه دوکرلر یکرمی بش واوتوز وقیه کله آتلر قلعه دیوارین ییقوب معبرایدرلر ترکیده بالیمز طوب دیرلر معنای ترکیب کشلك دایجی دیمك اولورکه کشلك وکوشك دخی دیرلر قصر معناسنه وآنجیر سوراخ معناسنه‌در حکیم انوری بیت نه منجنیق رسد اندرونه کشکنجیر* نه تیر چرخ نه سامان برشدن بوهق **کشنبر** ضم شین معجمه وسکون نون بعده باء موحده مضمومه ایله تکه معناسنه‌درکه کشنیز دخی دیرلر **کنار** فتح نونله سدره یمشی که هندی لسانده بیردیرلر امیرخسرو .بیت مفسدانرا باده کرددروسیه زان شد عجب* مفلسانرا طعمه کرددسرخ روزان شد کنار **کنجار** سکون نون وفتح جیمله کوسبه که کنجد وبادام وامثالی نسنه‌لرك یاغن آلدقدن صکره صقندی اولان ثفلی شیرازیلر خره دیرلر کذا فی المجمع **کنداکر وکنداور** کلاهما بسکون النون وفتح الدال المهمله حکیم ذوفنون وفیلسوف کاردان معناسنه‌در استاد فرخی بیت بصورت کری دست برده زمانی * بکندا کری کوی برده زآزو * حکیم فردوسی بیت برای وشه بیروکنداوری* چکونه ستاره میند اوری* ثانی شجیع وبهادر پهلوان معناسنه حکیم سنایی بیت ای بترك دین بکفته ازسر ترکی وخشم * دل بسان چشم ترکان کرده کنداکری *حکیم فردوسی* مثنوی* عجب نیست از رستم نامور که دارد دلیری چودستان پدر* که هنکام کردی وکنداوری * زوی شیرخواهدهمی مادری* شمس فخری .بیت هرتنی ازسپاه اوباشد * کینه کاه هزار کنداور* فرهنك وفاییده کاف عجمیله منقولدر **کندبدستر** معربی جندبادستروجندبیدستر دخی دیرلر **کندر** سکون نون وفتح دال مهمله ایله کونلك معناسنه‌در فرهنك جهانکیریده بمصطکی معناسنه

معناسنه در ویدر لغ کندور مع بمعنی کند مرقوم لغ کنکر مع سکون نون وضم کاف فارسیله
بش معنایه کلور اول برطایفه کدا یعنی دلنجی درکه شاخشانه دخی دیرلر ودلنمه لرینك رسمی
بویله درکه برالنده برقیون بوینوزی وبرالنده قیونك کورکنی طوتوب اوودکان اوکنه واروب
بوینوزی کورکه اورر آندن صدا ظاهر اولور ایشیدن بیلور برنسنه ویررلرسه صاویلور واکر
ویرمزلرسه بچاق چیقاروب کندوکندوبی اوروب مجروح ایدرلر وبعضیلری ده برتازه اوغلان
کوردکده بچاغی اوغلانه ویروب کندوبی مجروح ایتدورر بوفعل قبیحی کورنلر آنلردن متنفر
ومتأذی اولوب ناچار کندولره شیٔ ویروب دفع ایدرلر بوحاللری ضرب مثل اولمشدر برکسنه نك
برکسنه ده حاجتی اولدقده حصوله کلمسه یا حاجتمی بتور یاخود کندومی شاخشانه وکنکر کبی
اولدوررم دیرلر خواجه حافظ بیت کاش حافظ پسر امرد کنکر بودی * تاز دینار ودرم
کیسهٔ اوپر بودی * ثانی بایقوش معناسنه ابن یمین * قطعه * وسط کارهانکه میدار *
نه ضعیفی ونی تهوّرکن * نه چوطاوس مجلس آراشو * نه بویران وطن چوکنکر کن * ثالث
کنکره که ایوان کمرلرنده ودیوار باشلرنده ایدرلر مولانا جامی * مثنوی * زکنکروار کاخ شهریاری
چوما رس دیده شکل کوکناری * به بیداری نمانده دیکرش تاب * خواص کوکناری کرده
درخواب * رابع بی حیا وشطاح خامس شاخ درخت نورسته معناسنه در لغ کنور مع ضم
نونله کوب کبی برنسنه درایچی طبقه طبقه اولور هر برینه بردرلو نسنه قورلر کنو دخی دیرلر
لغ کوار مع ایکی معنایه در اول کوار دیرلر برنوع سپیددر شمس فخری بیت آنچنان باری که
کمترچاکرت * زربدامن بخشد وکوهر کوار * ثانی شیرازمضافاتندن برقصبه آدیدر رفرهنك
وفایی ده یازکیجه لرنده اولان بولته دیرلر لغ کوپار مع واو معروف وفتح باء فارسیله طوار
سوریسی وخرکله وایلقی معناسنه در شاعر بیت بکو پارتو اهراسب دارد * کند شرمندهٔ
شبدیز وکلکون لغ کوپر مع واو معروف وفتح باء فارسیله بوبرکه عربیده فلفل دیرلر لغ کوتار مع
واو معروف وفتح تاء مثناة ایله کوجهٔ سرپوشیده کذا فی فرهنك جهانکیری لغ کوتر مع واو
معروف وفتح تاء مثناة ایله بمعنی کبوتر کذا فی المجمع لغ کودر مع واو معروف وفتح دال مهمله ایله
طاغ انکلری کذا فی المجمع وکتاب السامی ده پوست کوساله یعنی بزاغو دریسی لغ کوذر مع
واو معروف وفتح ذال معجمه ایله پاشمق وپاپوج آستاری لغ کور مع فتح واو ایله عربیده جمع
کوره در واول شهر وقصبه دن عبارتدر حکیم سوزنی بیت اسلام رابلاد وکوربی نهایتست *
تیمار وار جمله بلاد وکور توبی * عبد الواسع جبلی درصفت عمارت بیت ازخوبی وخوشی
چوسدیر وخورنکه است * مشهور زدرمداین ومعروف درکور * وسکون واو ایله بکچشم
واعمی معناسنه که معروفدر اما اعمی یه اصلنده نابینا دیرلر کور صکره دن کوزی چیقانه دیرلر
استاد دیمشدر بیت سپهر اوّل کند چشم خرد کور * پس آنکه برخردمند افکند زور *
لغ کورکور مع سکون واوین وراء مهمله وضم کافین ایله چیلاق که زغن وغلیواج وغلیوازٔ
وکوشت دخی دیرلر کمال اسمعیل بیت تیری که هرکجا که بیکی پشم توده دید * مانند کورکوری
دروآشیان کند لغ کوزر مع واو معروف وفتح زاء معجمه ایله بمعنی خوشهٔ جو وکندم یعنی آرپه
وبغدای سنبله سی که دوکلمامش قالمش اوله خرمندن صکره آنی تکرار دوکرلر آکا کفه دخی دیرلر

اما کفه کسمکدر عربیده قصاله وقصامه دخی دیرلر ضم قافله ودخی خرمن غربالی مروید ر کوزه کر
فتح زاء معجمه وکاف فارسیله برداقجی کمال خجندی بیت همچنان از شوق آن لب خون بکریم
پیش جام * کر صراحی سازد از خاك وجودم کوزه کر کوسکنجبیر واو معروف وسکون شین معجمه
ونون وفتح کافله قلعه کوب بال یمز طوب کشکنجیر مرقوم کبی شمالی دهستانی بیت چنان شود
سوی دشمن شهاب کینه او * که نیز تاب کرفته جهد ز کوسکنجبیر کوشیار واو معروف
وسکون شین معجمه وفتح یای تحتانیله کیلانی بر حکیمك آدیدر شیخ سعدی بیت بر کوشیار
آمد از راه دور * پسر بر ارادت دل پر غرور کوکنار واو معروف وسکون کاف وفتح نونله
خشخاش قوزاغیدر لفظ مرکبدر کوك ایله ناردن که کوك سرفه ونار اناردر ومعنای ترکیب
اوکسورك اناری دیمك اولور عربیده دخی رمان السعال دیرلر سعال اوکسورك رمان اناردر نفس
الامرده اوکسوریکه نافعدر ومز بور قوزاغك قوریدقده قبوغنی قیروب صوده اصلدوب قهوه
کبی فنجان ایله ایچرلر بغایت کیف ویرر مسکر ومخدردر دیار عجمده کوکنار خانه‌لر وار در قهوه خانه
کبی یاران آنده جمعیت ایدوب کوکنار ایچرلر مولانا جامی بو معناره * مثنوی * ز کنکر وار کاخ
شهریاری * چو حارس دیده شکل کوکناری * به بیداری نمانده دیگرش تاب * خواص کوکنارش
کرده در خواب * بعضیلر دانه خشخاش معناسنه دیمشلر حکیم اسدی بیت یکی را چنان
کوفت آن نامدار * که کشت استخوانش همه کوکنار * غایت رنکین والوان چیچکی اولور
شمس فخری بیت بنزدیك ایشان یکی مرغزار * فراوان درو کوکنار وچنار کوکوار واو
معروف اول وسکون کافله آرقه یوکنه دیرلر پشتواره معناسنه آرقه ده کوتوریلان هرنه اولورسه
کوه خر واو معروف واظهار ها وفتح خاء معجمه ایله طاغ اشکی اصلی خر کوه ایدی علم
خاص اولدقده مضاف الیه تقدیم اولندی ابو المعانی بیت خر کوه بوده نخستین چو او * مثله
کوه خر آن خر بی هنر کوهسار سکون ها وفتح سین مهمله ایله طاغستان دیمکدر که کوه
طاغ وستان اسم مکاندر ومعناسی دخی طاغ دیه سیدر حکیم فردوسی بیت که باشی تو ای
نا کس خیره رای * که سر شر مسارت کلا کوهسار کهسار حذف واو ایله ده استعمال
اولنور کهنبار فتح ها وسکون نون بعده باء موحده مفتوحه ایله بمعنی خانه کذا فی فرهنك
جهانکیری وتحفة الاحبابده بمعنی بارکاه حکیم اسدی بیت بفر فریدون ورخش نهنك * بکاه
کهنبار هوشنك شنك * کتاب تفهیم ابی ریحان بیرونی ده معنای کهنبار بو عبارت ایله مسطوردر
* روزکار سال بارها کرده است زرادشت کفته که خدای تعالی بهر بادل کونه آفریده است چون
آسمان وزمین وآب وکیاه وجانوران ومردم تا عالم بسالی تمام آفریده شد وبادل هریك ازین بارها
پنج روز ست نامشان کهنبار پس بر تقدیر این معنی آن مصراع مذکور را چنین باید خواند * بکاه
وکهنبار وهوشنك شنك * که بهوشنك نیز قسم خورده باشد کذا فی المجمع کهن بیر فرتوت
قوجه یه دیرلر اصلی پیر کهن ایدی مضاف الیه تقدیم اولندی کیار فتح یای تحتانیله کاهل
وبیکار معناسنه شمس فخری بیت همیشه تا نبود پر دلی بسان چپین * مدام تا نبود
چا یکی بسان کیاز * ودخی براوت آدیدر کذا فی المجمع مع الزاء المعجمه * کروز
ضم راء مهمله وواو معروفله نشاط وطرب وسرور معناسنه استاد رودکی بیت با کروز کز

باكروز وخرمی آهوبد سنت * میخرامد چون کسی کو هست کشت * شمس فخری
قطعه * زفر دولت اوبند کان درکاهش * اکرچه داورد اقبال وجاه وکام وکروز * تو باش تاکه
شود صبح دولتش روشن * که درجهان نه دمید ست صبح و بخشش نوز ق کریز ع کسر راء مهمله
وسکون یای تحتانیله کریج مرقوم معناسنه که اوتدن وسازدن یاپلمش کوملتی کرنجه وکریژه
دخی دیرلر مجمع الفرسده کنج خانه اول خانهٔ مختصردرکه ایچنده طوغان تولدرلرکذا فی نسخهٔ
میرزا ابراهیم استادروذکی بیت بیاز کریزمی همی مانم اینجا * اکر کبك بکریزد ازمن رواست
ق کسروز ع سکون سین وضم راء مهملتین ایله اوج معنایه کلور اول بمعنی زنباره یعنی
زندوست میرنظمی بیت نباشد درجهان کسروز آدم * بان پیشه شود رسوای عالم *
ثانی شادی وشادمان ثالث بمعنی جستن یعنی صحرامق وله بیت زجای چهل کام کسروز
کرده * بچشم دوستان شب روزکرده ق کشنبز ع سکون نون وضم باء موحده ایله کشنیز
مرقوم معناسنه در ق کلوخ انداز ع اوج معنایه کلور اول قلعه دیواریننك کنکرهسی
التنده اولان دلکلر اول مناسبتله تسمیه اولنمشدرکه دشمن قلعه یه هجوم ایتدکده اول دلکلردن
طاش براغورلر دشمنی منع ایچون سنك انداز دخی دیرلر شرف شفروه بیت آنجهان بخشی
فلك عرخشی که هفت اقلیم خاك * باکلوخ انداز جو رش مهرهٔ از کل بود * ثانی سیروسلوك
وعیش عشرت که آخر ماه شعبانده ایدرلر حضرت مولانا قدس سره بیت کلوخ انداز
خوبان از برای خواندن باشد * جفای دوستان باهم نه از بهر نقار آمد * ثالث بمعنی نبیره یعنی
فرزندان پسر کلوخ اندازان دخی دینلور ق کلوز ع ضم لام و واو معروف ایله هنوز آچلامش
پنبه قوزاغی که کلوزه وجوزغه دخی دیرلر ق کمیز ع کسر میم وسکون یای تحتانیله بول یعنی صدك
معناسنه مجیرالدین بیلقانی بیت عدوی ناکست از بیم چون کمیز شتر * کند کریز بسوی پسی
چراروی نماید ق کندروز ع سکون نون وضم دال وراء مهملتین ایله بمعنی کندروج مرقوم یعنی
بال قوانی که آری آنده بال بیار شاعر بیت بنزد کندروز رفتن بامید عسل خوردن * عجب
نادانیست تحقیق نباشد فکرنیش آنجا ق کندز ع سکون نون وکسر دال مهمله ایله قلعهٔ
قدیم کهندز لفظندن اختصار اولنمشدر استادرودکی بیت که بران کند زبانند نشین * که درین
بوستان چشم کشای * بومعنایی مؤید شمس فخری بیت ایا پادشاهی که کنیت درآرد * زدل را
ببالای این هفت کندز * فرهنك جهانکیریده کندز برشهردرکه پیکند دخی دیرلر معربی قندزدر
مؤید الفضلاده دخی برشهر آدیدر توران زمینده واقع بناکردهٔ فریدون شاهدر حالا آکا پیکند
دخی دیرلر ق کوزه آویز ع چتاللری بر قاج لولور براغاجدر یازکونلرنده بریره دیکوب چتاللرینه
بردلق آصارلر لفظ مرکبدر معنای ترکیبیدن دخی بو ظاهردر ق کوکوز ع سکون واوین
وضم کافین ایله اقمشهٔ نفیسه دن برنوع قماشدر حکیم نزاری قهستانی بیت تشریفهای
فاخر کرده روان زهرسو * نخ نسیج وکمخا کوکوز وسای ساده ق کوه البرز ع همدان قربنده
واقع برمعظم طاغدر ابو المعالی بیت نیابد کوه البرز دانك اورا * چنانست ثقلت روح کرانش
ق کویز ع کسر واو وسکون یای تحتانیله ایکی معنایه کلور اول زمین شوره ثانی اوچلك
ضربیه قفیز دیرلر ق کهندز ع فتح ها وسکون نون وکسر دال مهمله ایله بدخشان دیارنده برقلعه

آديدر لفظ مركبدر معناى تركيب اسكى قلعه ديمك اولور حالا عامه تحريف ايدوب قندز ديرلر
ق كهيز ع كسر ها وسكون ياى تحتانيله طپوزلق معناسنه آصلى كوهه آويز ايدى
استعمالنده خفت اولمق ايچون كهيزد يديلر ق مع الزاء الفارسى * كروژ ع ضم راء مهمله كُژ
وواو معروف ايله نشاط وطرب معناسنه استاد منجيك . بيت نعمان نكرد شادى چندان
بنعمتش * كز بهر كير خواجه كنى تو همه كروژ ق كژ ع بيخ درخت يعنى اغاج كوكى كذا فى
فرهنك ميرزا ابراهيم ق كلوژ ع سكون لام وضم ميمله بمعنى كرپاسه يعنى سوسمار كه مار پلاس
دخى ديرلر ق كوژ ع واو معروفله اول نوع اكريدركه بيلى بوكرى كبى اوله عربيده احدب ديرلر
اول نوع شيئه محدب الشكل تعبير ايدرلر حكيم اسدى . بيت زمردم بدان راستى خواستست
كه هر جانور كوژ واو راستست * وا كلش معناسنه ده كلور مفنى كبى شمس فخرى . بيت جمال
دينى ودين خسروى كه در بخششش * زبار همت او پشت آسمان شد كوژ * ارقه سى بوكرى
اولانه كوژ پشت ديرلر خواجه سلمان . بيت با دل برمهر پيكرديد چرخ كوژ پشت * برسر
كهواره اش چون مهر كستر مادرى * شاعر ديمشدر . بيت پشت بنفشه بسمنزارها * كوژ
شد از چيدن ديناره ا * وچام اغاجنه دخى كوژ ديرلر ق مع السين المهمله * كبوس ع كُس
ضم باء موحده ايله بمعنى كج وناراستى . شاعر . بيت تير وش قد دوستانت راست * چون كمان
قامت عدوت كبوس ق كراس ع فتح راء مهمله مشدده ايله اوچ معنايه كلور اول بمعنى
قرأن مجيد كه يازيلور ثانى هر بش كاغد كه اون ورق اولور ثالث دفتر معناسنه كه كراسه
دخى ديرلر ميرنظمى . بيت نوشته دفتر مال خزينه * بهر كراس ارزد صد دفينه ق كرس ع
فتح راء مهمله ايله ايكى معنايه در اول چرك واريك معناسنه شاه ناصر خسرو . بيت رو متاب
از خسرو كفته پر مكرو دروغ * بركش از كردنت اين جامه پر كرس وكريب * ثانى موى جعد
يعنى قورجق صاچ واو ايله كورس دخى ديرلر وعربيده كسر كافله ايكى معنايه در اول هر نسنه نك
آصلى ثانى بول وسركين بربرينه قارشمش اوله ق كس ع فرج زن يعنى عورا تك موضع معهودى
عربيله مشتركدر شاعر . بيت زچركس آمده وغارت اولس كرده * دو برك كل بهم آورد ونام
كس كرده ق كالوس ع ضم لام وواو معروفله اول آته ديرلركه آلننده اولان بياضى دوداغى
اوجنه دك اينمش اوله آنى شوم طوتارلر شاعر ديمشدر درصفت اسب * قطعه * درآب
خسب وحرون تنك ران وباتغ زن * سكندرى خور وشبكور وكاهل وكمراه * كالوس كج دم وچپ
شوزه پشت وآرم كير * سيا رعقرب وچل سم سپيد وكام سياه ق كندس ع سكون نون
وضم دال مهمله ايله زهرناك براوتدر معربى قندس در وفتح دال الله موشيمله ديد كلرى طاغ يمشيدر
كندسه دخى ديرلر ق كواس ع فتح واو ايله صفت وكونه معناسنه مثلا بدين صفت ديمكده
بدين كواس ديرلر شين معجمه ايله دمر ويد روكواسه دخى ديرلر ابو المعانى . بيت بدين كواس
اكر ميكنى ستم مارا * شود برفته دكر حال بندكان تباه ق كورس ع واو معروف وفتح راء
مهمله ايله ايكى معنايه كلور اول موى مجعد ثانى چرك واريك كه جراحتدن آقار ق كوس ع
واو معروف ايله آلتى معنايه كلور اول دپوب اورمغه ديرلر عربيده صدمه وهندى لسانده دكه
ديرلر حضرت مولانا قدس سره . بيت تحسى اى نفس اكر برجزاو پر چفسى * شوى اى فكر اكر

اكر باد كرى كوس زنى * حكيم فردوسى. بيت كياهى كه كويم تو با شير ومشك * بكوس وبكن هردو در سايه خشك * شمس فخرى زور ايله طوقنمق آسيب معناسنه در ديو بو بيتلرى نظم ايلمش * قطعه * شهنشهى كه فلك از براى حشمت خويش * كند زروى ادب خاك دركهش رابوس شود چو دانهٔ خشخاش هيكل كه قاف * زباد هيبت چشمش اكر بيابد كوس * مجمع الفرسده ايكى كسنه كيدوكن بوى بويته اوموز اورمق معناسنه ديوب بو بيتى يازمش حكيم فردوسى بيت زناكه بروى اندر افتاد طوس * تو كفتى زپيل دمان خورد كوس * ثانى. بيوك نقاره كه پادشاهلر قپوسنده جنك محللرنده چالرلر هرديلرده اكا كوس ديرلر آصلنده نقاره چناغنه ديرلر شيخ نظامى. بيت طبال ونفير وآهنين كوس * رهبان كليسياى افسوس * شمس فخرى بيت مبارزان جهانرا زبيم آب شود * نكاه آنكه زدركاه شه بنالد كوس * ثالث بمعنى صف شيخ نظامى. بيت دو لشكر بهم بر كشيدند كوس * چو شطرنجى از عاج واز آبنوس * رابع مازندرانده بر قصبه آديدر حالا كوسان ديمكله معروفدر حكيم فردوسى. بيت بجا نام آن كوس خوانى همى * جز اين نام نيزش ندانى همى * خامس بر نوع اوبوندر فى الجمله نرده مشابهتى واردر مبادسى جامه وكليم وامثالى نسنه لرك بركوشه سنه ديرلر آخر كوشه لرندن زياده اوله وزبان هندده كردم معناسنه كه ثلث فرسخ يردن عبارتدر ﴿ مع الشين المعجمه * كداش ﴾ فتح دال مهمله ايله عطسهٔ حيوانات يعنى حيوان قشغرمسنه ديرلر ﴿ كش ﴾ بش معنايه كاور اول عناصر اربعه نك هربرينه ديرلر حكيم شيرازى بيت چون سپهر زوز هر كرده معدهٔ منش * خادمان وجاذبات فضول كش * مثلا قانه كش سرخ وصفرايه كش زرد وبلغمه كش سپيد وسودايه كش سياه ديرلر ثانى بمعنى پهلو يعنى يان باشى فتح كافله دخى مستعملدر ثالث هر جنسك اركنه ديرلر مثلا شيركش وپلنك كش وببركش كبى رابع كشتن لفظندن صيغهٔ امردر شيخ سعدى بيت قربانكت شوم پدرت رابزن بكش * عيسى مريمى تو پدر راچه ميكنى * ووصف تركيبى اولور واسم فاعل دخى استعمال اولنور مردم كش وعاشق كش كبى خامس موم سويندرمك كبى نسنه لرده استعمال ايدرلر شيخ سعدى * قطعه * چون كرانى به پيش شمع آيد * خيزش اندر ميان جمع بكش * ورشكر خنده است وشيرين لب * آستينش بكير وشمع بكش * بومحله مناسب بر زمانده بر پادشاهك كيجه مجلسنده ندما ووزراسى ايله اوتوروب صحبت ايدرلر ايكن پادشاه غلام مهربانك برينه باقوب وزير رابكش ديو وزيرك عقلى كيدوب اطرافنه نظر ايدركن اول غلام پاك اذعان مقراضى آلوب شمعك فتيلن كسوب ينه آدابله واروب يرنده طوررر وزير كوردركه كنديويه سوزيوق پادشاهم. بيورديغكز نه كونه كلام خشيت انكيز ايدى ديدكده غلامدن سؤال ايله ديو غلام دخى جوابنده وزير دستوردر دستور اذن در اذن اذن ايله املاده مساويدر واذنه سعدر تصحيف اولندقده شمع اولور فهم ايتدم كه شمع رابكش ديدى بو معنايه مناسب مولانا هاتفى. بيت بكشتند شب زنده داران چراغ * برون رفت سوداى خواب از دماغ * ﴿ كندش ﴾ سكون نون وكسر دال مهمله ايله ايكى معنايه در اول طوب اولمش پنبه كه چلاهلر براغاج باشنده دوشوررلر اكير مكه حاضر اولمق ايچون اكا ديرلر ثانى صمغان ديدكلرى قوشدر ﴿ كندلاش ﴾ سكون نون وفتح دال مهمله ايله قوتش لاشه ودخى بريد بوا وتدر

كُ ش

تركيبه بيدون ديرلر كنش كسر نونله ايكى وجهله استعمال اولنور بر وجهى اسم مفرددركه كنشت لفظندن ترخيم اولنمشدر كنيسا معناسنه وبر وجهيله اسم مركبدر كن ايله شين مصدردن تركيب اولنمشدر كردار معناسنه قاعده بويله دركه هر امر مجردك آخرينه كه شين لاحق اوله اسم مصدر اولور دانش وبينش كبى شينك ماقبلنده اولان حرف مكسور اولمق شرطدر ايمدى عادت وخوى معناسنه اولور شمس فخرى بيت شادمان از اهتمامت نيك كار * ممتحن از انتقامت بدكنش كورموش كورپچان كه كوستبك دخى ديرلر برجانوردر كوزلرى يوق ير آلتنده طپراغى قازوب يوقاروقالديرر ابو المعانى بيت دشمنان از بيم قهرت دائما * ميكنند زير زمين چون كورموش كوزش واو معروف وكسر زاء معجمه ايله نظلم ويعذ ادى كه پادشاهه شكايت ايلمكدر ميرنظمى بيت كه از حال خود را كند كوزشى * همى خواهد از عذر دل پوزشى كوش واو معروفله درت معنايه در اول كوشيدن لفظندن صيغه امردر چالش معناسنه حضرت مولانا قدس سره بيت اول اى جان دفع حرص موش كن * بعد از ان در جمع كندم كوش كن * ثانى اسم فاعل اولور ابو المؤيد بيت هشيار ه دلير مخت كوشست * پرخاشجو ست وجان فروشست * ثالث كوشيدندن اسم مصدر اولور كوشش معناسنه حكيم نزارى قهستانى بيت تا نكند دوست نظر رضا بعست * سعى من وجهد من وكوش من * رابع مشهور فارسيه نك اون درد نجى كونى اسميدر استاد منجيك بيت چند شوى چند نديم ندم * كوش برون كن ز دلت راز غم كوشش واو معروف وشين معجمه مكسوره ايله اوچ معنايه در اول اسم مصدردر چالشمق معناسنه مولانا هاتفى بيت چو كوشش زهر دو طرف شد قوى * شكوهنده شد دولت خسروى * ثانى برياضى ظرفدر ايچنه شراب قورلر تركيه ياتق ديرلر ثالث فرهنك جهانكيريده جنك وجدال معناسنه استاد فرخى * قطعه * كه مشكار فرود آرد وبرون آرد * زكوه شد پلنك ز آب ژرف نهنك * بكاه كوشش بستاند وفرود آرد * زدست شيران زور ز روى مردان رنك مع الغين المعجمة كغ

كراغ فتح راء مهمله ايله براوتدركه آنكله استخوان شكسته يى بغلرلر درست ايدر ابو المعانى بيت شكست در تن من استخوان زصدمه غم * كنيد بكاكل جانان مدد مرا چو كراغ * كرغ فتح راء مهمله ايله كراغ مرقوم معناسنه در كزاغ فتح زاء معجمه ايله بودخى كراغ مرقوم معناسنه در كزغ فتح زاء معجمه ايله بودخى آنلر كبى حاصلى بودرت لغت درت كتابدن مستخرجدر بردى دخى بر معنايه در كوك قريغنه بغلد قلرى اوت كه عربيده آشق ديرلر اما كتاب السامى ده كزغ برنسنه دركه آتشه براغورلر ينار ديمش كناغ فتح نونله درت معنايه در اول بمعنى كرم پيله يعنى ابريشم قوردى ظهير الدين فاريابى بيت كناغ چند ضعيفى بجون دل بتنند * تو جمع آرى كاين اطلسست وآن سيفور * ثانى ابريشم تل معناسنه مجد همكر بيت كرنه بهر خوانه تو بود * نه شد رشته از لعاب كناغ * حكيم قطران ارموى ايكى معنايه بيت از مهر او كناغ فرازند چون چنار * وز كين او چنار كداز ند چون كناغ * ثالث تار عنكبوت خلاق المعانى در مذمت اسب بيت زان كشادست مهره پشتش * كه عصبهاش سست شد چو كناغ * رابع بمعنى كنار وسوى حكيم اسدى بيت ميان آبكيرى به پهناى راغ * شناور

شناور شاه باغ از هر کناغ * حکیم سنایی * رباعی * ای بیماری سرو ترا کرده کناغ * پس
چنك اجل نهاده بر جان تو داغ * خورشید وچراغ من بدی وپس ازین * تا بیم به پیش تو خورشید
وچراغ ن کوغ ع واو معروفله قنات یعنی پروبال فرهنك تحفه ده بیلك ودیرسك مرویدر
وعربیده ساعد ومرفق دیرلر ن مع الفاء * کشوف ع ضم شین معجمه ایله اسم مصدردر کشفتن
ك ف لفظندن طاغتمق وپریشان ایتمك معناسنه حکیم اسدی بیت قلادید در لشکر افتاده نوف
ازان زخم وازجمله صف کشوف ن کف ع بمعنی کوف اوکی قوشی ن کوف ع واو معروفله
بر قوشدر ویرانه نشین جغد وبوم دخی دیرلر نحوستله مشهوردر هر قنغی اوده توطن ایدرسه
لابد خراب اولور ترکیده اوکی ویا یقوش دخی دیرلر شمس فخری بیت جمال ملك ودین کاندر
دیارش * ندارد هیچ مأوی ومقر کوف * استاد معزی بیت آنجا که بود آن دلستان با دوستان
در بوستان * شد کرك وروبه راسکان شد کوف وکرکس راوطن * محمود ابن یمین بیت نشاند
ك ك بی هنر از بجای اهل هنر * ندید هیچ تفاوت زکوف تا بهمای ن مع الکاف * کبیتك ع فتح باء
موحده وسکون یای تحتانی بعده تاء مثناة مفتوحه ایله آسیا زنه یعنی دکرمان طاشی اصلاح
ایتدکاری دمور آلت کذا فی فرهنك جهانکیری ن پچوك ع ضم جیم فارسیله بر مرضدر که بهنلو
دخی دیرلر عربیده عرق النسا دیدکلریدر که انسانك بر ایاغنده واقع اولور لسان هندیده ریکین باد
دیرلر طبیب یوسفی * رباعی * ازدرد پچوك آنکه کردد محزون * تا دمبدش الم نکردد افزون
مطلی که سبب شدست آن عارضه را * باید که کنی ازبدن او رابیرون ن کرتك ع سکون راء
مهمله وفتح تاء مثناة ایله ایکی معنایه در اول نکله دیدکاری خفتان وقصه بدن کوركی ثانی بر نوع
دکنك راستغراو دخی دیرلر دوه غایت ایله سور ن کرك ع ضم راء مهمله ایله بر طه یصان طاوق
استاد لطیفی بیت زعلتی که تو داری همیشه برخایه * همی نشینی وتا بی چوماکیان کرك *
مجمع الفرسده فتح راء مهمله ایله سر بی مو معناسنه ودخی بر کوجك قوشدر حکیم انوری بیت
تا نباشد همچو عنقا خاصه در عزلت عقاب * تا نباشد همچو شاهین خاصه در قدرت کرك *
ن کشتك ع سکون شین معجمه وفتح تاء مثناة ایله بمعنی جعل که سرکین دمحاصل اولان بوجکدر
کذا فی المجمع ن کفچك وکفچوك ع کلاهما بسکون الفاء وضم الجیم ایر یاصدوغی ترکیده اکریم
دیرلر بعض فرهنکده ایرك اورته سنه قونیلان یاصدغه دیرلر ن کلاك ع فتح لامله ایکی
معنایه در اول خالی وتهی معناسنه حکیم انوری * قطعه * نیم شب را چودرزی کامل *
از کریبان بسوی چاك شدم * حاصل آن شب چنان بپالودم * کز همه مغزها کلاك شدم *
ثانی موج بزرك یعنی دریانك خروشنده واقع اولان ایری موجلر ن کلبك ع سکون لام وفتح
باء موحده ایله بمعنی کریچ که خرمن بکجیسی محافظهٔ خرمن ایچون ایلدوکی دورت دیرك اوزرینه
اولان تخت کبی بر نسنه در کذا فی المجمع ن کلك ع سکون لامله بمعنی احول یعنی شاشی
شمس فخری بیت مطیع امر شهنشه کسی تواند بود * که چشم بخشش نی کور باشد ونی کلك *
ن کلنك ع ضم لام وسکون نونله بر دمور آلتدر آنکله طاش قرارلر ترکیده دخی بویله دیرلر
ن کلوتك ع ضم لام وفتح تاء مثناة ایله دقاقلرك بز پرداخت ایتدکاری اغاج که آنکله بزی دوکرلر
ودخی قصارلرك بز آغارتدقلری اغاجه دیرلر ابو المعانی بیت هرکه باشد خام وآلوده بعصیان

عاقبت * باكلوتك ميشود دردست استادان پاك ل كلوك م ضم لامله شطاح وبى حيا معناسنه كه كنك دخى ديرلر حكيم سوزنى بيت بانفع وباضرر دوكلوكيم خرفشار * ردكرده نفع نافع وبرده رضاضرر * مجمع الفرسده جوان امرد معناسنه در وله ايضا بيت منم كلوك خر افشار وكنك خشك سپوز * حرامزاده وقلاش ورند عالمسور ل كنجدك م سكون نون وكسر جيم وفتح دال مهمله ايله درت معنايه كلور اول برصمغدر عربيده عنزروت وانزروت دخى ديرلر ثانى كلف دركه چهره ده ظاهر اولور عربيده ابرص ديرلر شاعر بيت درچهرهٔ عبوس شده كنجدك بديد * كويا كه برزمين سيه شوره بوم شد * ثالث فرهنك فخرخواصده پازهر معناسنه در رابع بمعنى خال يعنى بك بومعنالره كنجده دخى ديرلر ل كنجشك م سكون نون وشين معجمه وكسر جيمله سرچه قوشى كه عربيده عصفور ديرلر خصوصا واول قطعه ده اولان كوچك قوشلره ديرلر عموما شمس فخرى بيت خسرو درزمان معدلتت * ننهد باززحمت كنجشك * ل كنجك م سكون نون وفتح جيمله جديد وتازه وتر اولان نسنه معناسنه كه مشاهده سندن خاطره بهجت وسرور حاصل اوله كذا فى فرهنك جهانكيرى ل كنجلك م سكون نون وجيم وضم لامله چين وشكنج معناسنه امير خسرو درمذمت مغل بيت چهرهٔ شان دنيه نم يافته * جاى بجاى كنجلك وخم يافته ل كندرك م سكون نون وضم دال وفتح راء مهملتين ايله صقزكه عربيده علك ديرلر كذا فى المجمع ل كندك م سكون نون وفتح دال مهمله ايله نان ريزه معناسنه ابوالمعانى بيت كربكوه ودشت ريزند كندكى ازخوان او * ميكنند مرغان فراغ ازجستجوى دانها ل كنك م سكون نونله ايكى معنايه در اول مرد قوى هيكل وتوانا حكيم فردوسى بيت همه كنك مردان چوشيريله * ايا طوق زرين ومشكين كله * ثانى خوشهٔ خرما معناسنه در ل كوچك م فتح جيم فارسيله صغير معناسنه مقابلى كبيردر ل كوخك م واو معروف وفتح خاء معجمه ايله اوزم چبوسى كه اوزمى صقدقده قلان فضلاتى ل كودك م سكون واو وفتح دال مهمله ايله طفل معناسنه ميرنظمى بيت هركه كودك را بياموز د ادب * كرشود كامل نمى باشد عجب ل كورك م واو مجهول وراء مهمله نك فتحه سيله ده وكسره سيله ده جايز درطاوق پلچى ودخى مصغر كوردر وبمعنى سنك كازرى يعنى قصارلرك بزاوردوغى طاشى كذا فى الاداة ل كورهٔ نوك م سكون واو ين وفتح زاء فارسى وضم نونله بمعنى پرهٔ كليدان يعنى مفتاح پريسى كذا فى المجمع ل كوشك م سكون واو وشين معجمه ايله قصر معناسنه ميرنظمى بيت كشيده سربا وج آن كوشك عالى * وليكن چون دل عشاق خالى ل كوك م واو معروفله آوازبلند در وواو مجهول ايله بش معنايه كلور اول ماروله كاهو دخى ديرلر عربيده خس ديدكلريدر خاصه سى جلب نوم وتصفيهٔ دم ايتمكدر حكيم انورى بيت جايى رسيد پاس توكز بهر خواب من * بكرفته فتنه راهوس كوك وكوكنار * سيد ذوالفقار شروانى * قطعه * برغم خاصيت همواد وضد طبع پيوسته * دراقليم بد انديشش كه چون نشناس شد ايمن * شقا قل بشكند باه ونمايد كوك بيدارى * كند خون نيره عناب وفزايد دردسر چندين * شمس فخرى بيت فتنه را برسماط دولت او * خورد نى كوكنا رباشد وكوك * ثانى ايكى پارچه نسنه يى جامه ده وغيريده وبرينه مناسب ايدوب اويدرمغه ديرلر حكيم سوزنى بيت خس بود درلفظ تازى كوك وهندو

وند رشاعری * کوك زن بر سوزنی کز خوش نوان لفظ خس * ثالث سازه آهنك و يرملك
يعنی سازلری بر بر ينه اويدرمق وآوازی دخی موافق ايلمك رابع سرقه معناسنه که کيرانبر دخی ديرلر
خامس کنبد معناسنه که ترکستانده کيود ديرلر حکيم نزاری قهستانی بيت * جدول کشيد
صفحهٔ کوك افق بيال * نيرنك زد رواق معلق بمشکناب ﴿ کوکلك ﴾ واو مجهول وفتح کاف
ولام ايله هنوز آچلمامش پنبه قوزاغی ﴿ کولاك ﴾ واو معروف وفتح لام ايله بمعنی کلاك مرقوم يعنی
موج بزرك مولانا وحشی يزدی بيت شود ز چشم پر آبم هزار کشتی غرق * دمی که قلزم خوناب
دل زند کولاك ﴿ کولك ﴾ واو معروف وفتح لام ايله بر نوع قوری وايری قبق در زنان وروستايیلر
ايچنه پنبه قورلر کذا فی المجمع ﴿ مع الكاف الفارسی * کدنك ﴾ فتح دال مهمله وسکون
نونله دقاقلرك بز پرداخت ايتدکلری اغاج وقصارلرك بزی يودقلری اور دقلری اغاجه ده ديرلر حکيم
سوزنی درحق کازر پسر * قطعه * بيا زمای مرا تا چکونه ايم از آب * بسنك بردن اول نورده
تا قباه * بدار چوب توسر بر نهم کدنك بزن * زعشق روی تو بيزارم از نکويم آه ﴿ کرنك ﴾ فتح راء
مهمله وسکون نونله بش معنايه در اول ميدان ثانی آت وقاطر رنکنه ديرلر بو ايکی معنايه
مولانا کاتبی * قطعه * هم مهچهٔ لوای ترا آسمان غلاف * هم لشکر علو ترا لامکان کرنك *
فارس هنر کند نه فرس در دم نبرد * مرکب اکر سياه کشند شش وکر کرنك * ثالث يعنی چرکد يعنی
سور کون آوی وآواچون اولان حلقه معناسنه درويش عبد علی در منقبت امام بيت چون لشکر
نجوم پی کسب نور فيض * ارواح اوليا زده کرد درت کرنك * رابع اول بيوك چولمك که بويا جيلر
ايچنه بويا قينادرلر قريع الفرس بيت دهنش همچو خم نيل پزی * چشمها چون کرنك رنکرزی
خامس بر ارمق آديدر که لور طايفه سنك مسکنی اولان طاغلك باشندن چيقوب صفاهان
جانبنه روان اولور مولانا کاتبی بيت در آن زمان که ز موج محيط تيغ دو خيل * صدای
سيل دهد خون ز شاه جوی کرنك * مذکور بش معناده ده کرند وکرنده وکرنکه دخی ديرلر
وضم راء مهمله ايله غرواش مرقوم معناسنه ده کلور کذا فی فرهنك جهانکيری ﴿ کريشنك ﴾
کسر راء مهمله وسکون يای تحتانی ونون وفتح شين معجمه ايله کو ومغاك معناسنه در کذا فی
فرهنك جهانکيری ﴿ کلك ﴾ سکون لام ايله پکی نك قصه توپلری که طراغله يولوب صوف ايدرلر
واکا بکزر رشته لر طوقورلر اکا کرك وبرشم وکلغر دخی ديرلر ﴿ کلنك ﴾ فتح لام وسکون نونله
بمعنی کلند مرقوم ودخی طورنه ديدکلری قوش که عربيده کرکی ديرلر مؤيد الفضلاده خروس بزرك
وبوزن فرنك سوراخ کليدان آخری کاف عربيله بو معنايه در ومؤيدده کسر لام ايله بمعنی احول
مرقوم در ﴿ کنك ﴾ سکون نونله بمعنی امرد بی حيا وکشاده روی که کلوك دخی ديرلر حکيم سوزنی
بيت منم کلوك خر افشار کنك خشك سپوز * حرامزاده وقلاش ورند عالمسوز ﴿ کوشالنك ﴾
فتح شين معجمه ولام وسکون نونله کلنك مرقوم معناسنه در ﴿ کولنك ﴾ واو معروف وفتح لام
وسکون نونله هيز ومخنث معناسنه حکيم سوزنی * قطعه * آن مرد مردکای که کولنك کنك را
در حين فرو بر ديکليد ان کون منك * کولنك پيش او چو نهد سينه بر زمين * فرياد و نعره دارد
چون در هوا کلنك ﴿ کوهنك ﴾ واو معروف وفتح ها وسکون نونله بمعنی بر حستن کذا فی المؤيد
بعض فرهنکلرده ايت ديرسکی ديدکلری اوت معناسنه منقولدر ﴿ مع اللام * کتال ﴾ فتح تاء

مثناة ایله بمعنی کوتاه یعنی قصیر ابو المعانی بیت ای سروناز دامن وصلت نمیرسم * رستم کتال وقامت بالات خوشخرام کتوال ضم تاء مثناة ایله قلعه دزداری وبعض فرهنکلرده بواب قلعه معناسنه مسطوردر کوتوال دخی دیرلر کذا فی فرهنك جهانکیری پچل فتح جیم فارسیله بر جانوردرکه آندن مشك حاصل اولور آکا مشکدر دخی دیرلر کذا فی المجمع کشاخل فتح شین وکسر خاء معجمتین ایله بر نوع غله در شاخل وشاخول دخی دیرلر زبان هندیده ارهر دیرلر کلال بمعنی کوزه کر یعنی برداق یاپیجی عربیده فخار وفاخوری دخی دیرلر مولانا مظفر هروی بیت جان دادن خفاش بدم کار مسیحست * وونی بکند ازکل صد مرغ کلالی * امیرخسرو * قطعه * کاسکی چرخ که از وی بصحن خاك * زینکونه کاسه سر شیران سفال کشت * هر کاسه که ساخت ندانم چرا شکست * کردنده آسمان که چون چرخ کلال کشت * اهل هندك زبان علیسنده دخی کوزه کر معناسنه در کل اوچ معنایه دراول بمعنی کوژ یعنی بوکری ابوشکور بیت بد انکه که کیرد جهان کرد ومیغ * کل پشت چو کانت کرد دستیغ * ثانی قریه معناسنه که کال دخی پهلو وپهلو کبی که شهر وشهری دیمك اولور ثالث ناقص وکوتاه معناسنه در کنبد کل سکون نون وفتح باء موحده وکسر دال مهمله وضم کاف ایله بمعنی توده کل یعنی کل یغنی وبعض فرهنکلرده کل غنچه سی خواجه سلمان بیت آنکه در بستان طوبی شاخسارهمتش * کنبد کل می نماید کنبد نیلوفری کنتال سکون نون وفتح تاء مثناة ایله بمعنی کتال مرقوم یعنی کوتاه کنجال سکون نون وفتح جیم ایله هر نسنه نك دردی یعنی هر شیئك دیبنه چوکن ثفلی که کنجاره وکنجاله دخی دیرلر شمس فخری بیت توصاف فطرتی وخسروان دیکر درد * تواصل سلطنتی ودکر شهان کنجال * استاد منجیك بیت زان پس ببند بر فتم واین شعر بکفتم * ای ساقی مرا فرما بس باشد کنجال کوال بو زن چوال ایکی معنایه دراول جحره معناسنه ثانی بمعنی اندوختن یعنی کسب ایتمك طیان مرغزی بیت بزرکان کنج سیم وزر کوالند * تو از آزادکی مردم کوالی کوپال واو معروف وفتح باء فارسیله اوچ معنایه کلور اول دموردن یوغون دکنك کبی دوزلمش نسنه که کرز دخی دیرلر حکیم فردوسی بیت همانا که کوپال سیصد هزار زده بر سر ترك آن نامدار * حکیم اسدی بیت زکردان خاور سواری چوابر * برون تاخت با تیغ وکوپال وکبر * ثانی یوغون اولان بوینه دیرلر حکیم فردوسی بیت جوانی وکوپال نیرو نماند * زمن هیچ جز نام نیکو نماند * ثالث بر مبارز اسمیدرکه روس پادشاهی اقرباسندن ایدی بعض فرهنکلرده بمعنی بنا ومعمار مسطوردر کوپل واو معروف وفتح باء فارسیله پایادیه دیدکلری بیان چچکی که عربیده اقحوان دیرلر حکیم سعیدکان بیت چو باغ عدل تو شد تازه ز ابر جود شدند * سپهر وزهره دران باغ لاله وکوپل کوتوال واوین معروفتین وضم تاء مثناة ایله دزدار وضابط قلعه معناسنه در ابو المعانی بیت عقل باشد کوتوال قلعه حصن دماغ دل که کشته شهریار خطه شهر وجود * لغت اول کوپل وکوتوال ایکی لغت هندیدر فارسیده استعمال اولنمشدر کوته بال فتح تاء مثناة واظهار ها وفتح باء موحده ایله بمعنی کوتاه قدکه بال بالادن مختصردر قد معناسنه در میرنظمی بیت چو کوته بال بد فرزند کهتر * ولی با عقل زیشان بود مهتر کوچال واو معروف وفتح جیم فارسیله آلات واثواب خانه که کاچال دخی دیرلر عربیده

عربیده اثاث البیت ومتاع البیت دخی دیرلر وله بیت چوکالای اودست یغماسپرد * همه رخت
وکو چال خانه برد لغ کوردل ع واو معروف وسکون را وفتح دال مهملتین ایله جاهل وبی اذعان
وکورفهم دخی دیرلر لغ کوژنول ع واوین معروفتین وسکون زاء فارسی وضم نونله کلید پریسی
یعنی مفتاحك قفله کیرن پرپلری لغ کوس رحیل ع کوچ محلنده چالنان کوس آوازینه دیرلر
بزم دیاریمزده کوچ محلنده سرعسکر چادرنده بوری چالنور عجمده کوس چالرلر ایمش مثلا هاتفی
در تیمورنامه بیت وزانسو همان کوفت کوس رحیل * علم بست برکوهه زنده پیل لغ کوفتن دل
برعلتدر راطباخفقان دیرلر علامتی متصل یورك اوینار میرنظمی بیت چو هردو بیك جای منزل
کرفت * رقیب آمد وکوفتن دل کرفت لغ کول ع واو معرفله دورت معنایه در اول بمعنی
آبکیر یعنی صو جمع اولمش محل حکیم سنائی بیت مردکان هرزه کوی وبی باکست * راز باوی
چو کول ناپاکست * حضرت مولانا قدس سره بیت سه چو حوضی دان چو چشم
لولها * آب رواز لولهاچون کولها * ثانی بمعنی کشف یعنی سنك پشت قپلوبغه دیدکلری
جانوردر ثالث برقوشدر کوف وبوم وجغد دخی دیرلر رابع کیلان خلقی عبارتنده تل ودپه
آردی دیمکدر لغ کوه جلیل ع برطاغ آدیدر روایت اولنورکه حضرت نوح نبی علی نبینا
وعلیه السلامك آنده خانهٔ مبارکلری وارایدی طوفان اول محلدن ظاهر اولدی کذا فی
شرفنامه ومؤید الفضلا لغ کوهل ع واو معروف وفتح ها ایله آلچ دیدکلری طاغ یمشیدر
ك م لغ کهبل ع سکون ها وفتح باء موحده ایله احمق وابله معناسنه که کهبله دخی دیرلر لغ مع المیم ع
لغ کدام ع فتح دال مهمله ایله جنس غائبدن سؤال در قنغی دیمك معناسنه ابوالمعانی
بیت غمزه بلا کرشمه بلا چشم پربلاست * عاشق کدام در دوبلا راده رضا لغ کدرم ع سکون
دال وفتح راء مهملتین ایله حبوبات نوعندن طاری یه بکزر برنوع دانه در اکثر پرنج اراسنده بتر
حکیم سوزنی بیت کرسنه نیز تا نفرماید * کدرم وجو کرنج وارزن خویش لغ کلکم ع
سکون لام وضم کافله بمعنی قوس وقزح کذا فی فرهنك جهانکیری لغ کم ع عراق عجمده
برشهر معظم آدیدر معربی قم در حالا بونامیله معروفدر حکیم انوری * قطعه * چار شهرست
عراق ازرم تخمین کویند * طول عرضش صد درصد بود وکم بنود * اسپهان کاهل جهان جمله
مقرند بدین * کاندر آفاق چنان شهر معظم نبود * همدان جای شهان ازقبل آب وهوا *
درجهان نیز چنان بقعهٔ خرم نبود * کم بنسبت کم ازینهاست ولیکن آن نیز * نیك نیك ازچه
نباشد بد بدهم نبود * معدن مردمی وجو دوکرم شاه بلاد * ری بودری که چوری درهمه عالم
نبود لغ کم کم ع لفظ مکرر ایله اوچ معنایه استعمال اولنور اول برقازمقده ودخی زروسیم
وباقر ریحته ایتمکده ظاهر اولان صدایه دیرلر حکیم خاقانی درقسمیه بیت بچارپارهٔ زنکی
بباد زهرهٔ دزد * ببانك زنکل نباش وکم کم نقاب * وله درصفت اهل حال بیت کنج پروردهٔ
فقرند وکم کم شده لیك * کم کم کنج سراپردهٔ بالا شنوند * ثانی زعفرانه دیرلر ثالث ویك روان
معناسینه دریك روان اولدرکه بغایت قومسال یرده روزکار اوردقده قوم آقارکبی کورینور
لغ کنام ع فتح نونله اوچ معنایه کلور اول بمعنی آرامکاه آدم ووحوش حیوانات وآشیانهٔ
طیور حکیم فردوسی مثال اول بیت سیوم روزدار اب کردند نام * کز آب روان یافتندش

كنام * وله مثال ثانى بيت ابر سرش ديد او كنام بزرك * نشسته در و سبز مرغ بزرك *
حكيم اسدى بمعنى جاى وجوش بيت درين بيشه زين پيش مكذار كام * كه ببر بيان دارد
آنجا كنام * ثانى بمعنى بيشه مطلق ميشه معناسنه حكيم انورى بيت مرغ در سايهٔ امر تو پرد
كرد هوا * وحش از نعمت فضل توچرد كرد كنام * بيشه سباع مكانى اولدوغى مناسبتله دخى
بو روايت جهانكيريدندر مجمع الفرسده خصوصيله ارسلان يتاغى مرويدر وشاهدى ظهير فاريابى
بيت زعدل شامل او بوى آن همى آيد * كه در كمينكه شيران كنام سازد رنك * ثالث بمعنى
چركاه ابو الفرج رونى بيت صحن فلك كنام ستوز سپاه تست * اوج سپهر ساق ستون
خيام تست ﴿ كواوم ﴾ فتح واوين ايله خوشبو براوتدر كوم دخى ديرلر كذا فى المجمع
﴿ كور چشم ﴾ سكون راء مهمله ايله برنوع جامه در كوزكو زنقش اولنمشدر عربيده عبرد يرلر
شيخ نظامى بيت فراكندى از كور چشم حرير * بپوشيد وفارغ شد از تيغ وتير ﴿ كوركنه ﴾ ضم
سكون واو وراء مهمله ونون وفتح كاف فارسيله تركيده صغر منترى ديرلر نخود قدر دخى بيوجك
دانه جكلردر بياض وصاروية مائل اولوردو كوبال ايله آميخته ايدوب يسه‌لر مخدردر بنك
قدر كيفى اولور اما جماعه زياده قوت ولذت ويرر بدنى سمرد را ما اون درهمى بر رطل اطبا عسله
قاتوب يسه‌لر قى ايتديرر واكر باله اوج آغر نجه صوقاتوب وآندن اون درهم دوكيلوب ضم
اينسه‌لر وخيلى قارشديروب اوستنى اورتوب قوسه‌لر اوج كون طورسه غليان ايدوب بعده
ايچلسه شرابدن زياده مسكر اولور كذا فى البحر الغرائب حليمى ﴿ كوم ﴾ واو ساكنه ايله
خوشبو براوتدر حكيم سوزنى بيت پس از خط تو نخواهم بخط شد ار بمثل * برآيد از بن
كلبرك كامكار تو كوم * مجمع الفرسده بركياه خشكدر زمين شياد كرده يعنى نطس اولمش بيرده بتر
شمس فخرى بيت كل اكر برخلاف او رويد * بيقين دان كه كوم بر دارد * تاج الاسامى ده بمعنى
اذخر مرويدر عربيده فتح كافله آيغر قصراغه آشمغه ديرلر وضم كافله دوه سوريسنه ديرلر
﴿ كونام ﴾ واو مجهول ايله بمعنى كنام مرقوم ﴿ كوه فخم ﴾ واو معروف واظهار ها وفتح فا وسكون
حاء مهمله ايله برقاره طاغدر طاشلقلى وطاشى اودون كبى ينار طعام بشورلر وكلى ايله اثواب يورلر
صابون كبى كوپورر ﴿ كوم ﴾ واو معروف وفتح ها ايله براوتدر نطس اولان تارلاده بتر كوكى قامش
كوكى كبى در تارلاده طورسه يرى قوتسز ايدر كذا فى المجمع ﴿ مع النون * كبودان ﴾ ضم باء
موحده وواو معروف وفتح دال مهمله ايله ايكى معنايه كلور اول نيشابور مضافاتندن بر بيوك
قريه اسميدر مولانا جامى بيت بود آن قريه را كبودان نام * پيرزالى دران كرفته مقام * ثانى
سياه دانه يه ديرلر عموما ﴿ كدامين ﴾ فتح دال مهمله وكسر ميمله قنغيسى ديمكدر كذا ﴿ قنغيو
تنكم ذكر اولندى وياى تحتانى ايله نونك حالى كرارا بيان اولندى خواجه حافظ بيت آن شب
قدرى كه كويند اهل خلوت امشب است * يارب اين تأثير دولت از كدامين كوكب است *
﴿ كدين ﴾ كسر دال المهمله وسكون ياى تحتانيه طوقوق دقاقك وقصارك وغيرهما كه كدينه
وكدنك و كدنكه دخى ديرلر شاه ناصر خسرو * قطعه * تواى حجت مؤمنان خراسان *
امام زمانرا يمين وامينى * دل مؤمنانرا زوسواس امامى * سر ناصبى را بحجت كدينى * ودخى
بمعنى چاكج آهنكر حكيم نزارى قهستانى بيت اكر پيشانى دارى چوسندان * نه پيچى از كدين

ازكلدینی رمزماروی* وله ایضا بیت پنداشتم كه زیركدین مجاهدان* سندان روزكار تبوش
وتوان منم كران وكرن كلاهما بفتح الراء المهملة رنكی صاری ایله بوز اراسنده اولان آته
دیرلر كذا فی المجمع كربان سكون راء مهمله وفتح باء موحده ایله بمعنی فدا كذا فی المجمع
ابو المعانی بیت كربان كردم جان ودل درراه جانانم هنوز* آن میكند یارب قبول ویا كند مهجور ورد
كرجن سكون راء مهمله وفتح جیمله استخوان نرم دركه تناولی ممكن اوله قولق وكورك اوجی
وپهلو كوكلری كبی كه كرانك دخی دیرلر عربیده غضروف وغرضوف دیرلر كروخان ضم
راء مهمله وفتح خاء معجمه ایله نام برادر پیران ویسه در كستن سكون سین مهمله وفتح
تاء مثناة ایله ایكی معنایه كلور اول بمعنی كرفتن ثانی بمعنی زناربستن تفصیل وحقیقتی كسنی
لغتی ذیلنده ذكر اولنور انشاالله تعالی كسیختن كسر سین مهمله وسكون یای تحتانی
وخاء معجمه وفتح تاء مثناة ایله كشستن معناسنه در كشتن سكون شین معجمه ایله اولدرمك
معناسنه مصدر در مستقبلی كشد وكشنده كلور كشتی كردن مردانه لك وارلك وبهادرلق
ایلمك میر نظمی. بیت دران رزمكه آن پل نامدار* پكانه كه كرد كشتی كارزار كشتی كرفتن
كورش طوتمق معناسنه كورشمك دخی ارلك اولدوغی ایچون تسمیه اولنمشدر كشستن
ضم شین معجمه وسكون سین مهمله وفتح تاء مثناة ایله اوزمك واوزلمك معناسنه در مستقبلنده
شین حذف اولنوب سیندن صكره لام كتوروب كسلد وكسیلد دخی دیرلر امر ونهی صیغه لرنده
بكسل ومكسل دینلور كشفتن ضم شین معجمه وسكون فا وفتح تاء مثناة ایله درت معنایه
مصدر اولور اول كشودن وشكافتن معنالرینه كمال اسمعیل. بیت دل بركرفته ام زبدونیك
روزكار* تا پردهای راز فلك بركشفته ام* ثانی پراكنده معناسنه حكیم اسدی بیت
كشفتند بزم می ورود باد* پراكنده كشت انجمن مست وشاد* اثیر الدین اخسیكتی* قطعه
ملكت قیصر وفغفور تماشا كه اوست* ظن برای میركه روزی تماشا نشود* دولت آنها فرتوت
شد وكار كشفت* هركه فرتوت شود هركز برنا نشود* ثالث پژمرده شدن عبد الواسع جبلی
بیت شكفته بدم چون بنیسان درخت* كشفته شدم چون با بان كیاه* رابع بمعنی نابود
شدن معدوم اولمق معناسنه حكیم سوزنی بیت چو زر بها بل بخشی بدست خویش مده*
كه از نهیب تو كردد بر وكشفته نكار كشن سكون شین معجمه ایله اركك معناسنه در عموما
وطبیعت معناسنه ده كلدوكی روایت اولنمشدر كشوفتن ضم شین معجمه وواو مجهول
وسكون فا ایله كشفتن مرقومك درت معناسیله ده مترادفدر كلاندن فتح لام ودال مهمله
وسكون نونله بمعنی افشاندن یعنی صاچمق كذا فی المجمع بو معنایه میر نظمی بیت كلاند درردش
در وجواهر* خلوص از جان بودن كشت ظاهر كلخن معروف حمامك آتش یاندوغی یری
واكا بكزر نه اولورسه كلن فتح لامله كلوله معناسنه كه بر یومری اتدر بوینده ودخی اعضای
سائره منك بوش یرلرنده ظاهر اولان نسنه كه باغره وباكره وباغر دخی دیرلر پور بهای جامی بیت
سخن نتیجه روحست وكر سخن نبود* بعقل نفس جز از نعمه وكلن چه رسد* مریده آتلمش
پنبه كه اكیر یلمك ایچون حاضر لنمش اوله كلیون سكون لام وفتح یای تحتانیله هفت رنك
طوقنمش جامه ودیبای منقش بهفترنك معناسنه ده مرویدر انكلیون دخی دینلور كذا فی المجمع

ع کلوخ اندازان ع کلوخ انداز مرقومك اوج معناسیله ده مترادفدر ع کیَن ع کسر میم وسکون یای تحتانیله بمعنی کمیت مرقوم یعنی طوری آت یالی وقویروغی وایقلری اشقلرینه دك سیاه اوله کذا فی فرهنك جهانکیری ع کن ع صیغهٔ امر ووصف ترکیبی در ایله معناسنه مولانا شانئ تکلو بیت رفتن نکو نبود چو زفتی ببزم غم * خواهی بنوش باده وخواهی نماز کن عربیله دخی بو معنایه در لکن اول معناسنه امر در چغتای لسانده ایتغای دیرلر صیغهٔ سیاره ده مانی بهرام شاهه دیدوکی محلده نفس متکلمی واقع اولمشدر بیت اسرادیم هم اوزومنی پنهانی * هم بورازنی که ایتقوم آنی ع کنان ع فتح نونله ایکی معنایه دز اول برنوع اسم فعلدرکه ترکیبله ایدرك دیرلر مثلا سیر کمان وذوق کنان دیرلر وجمعله مبالغه معناسن افاده ایدر همکنان دیرلر ثانی ماوراء النهرده کهن معناسنه استعمال اولنور ع کنبدزدن ع باشی اشاغی طوتوب صحراده بوحالات اکثر سباع وحیواناتده اولور آنلرك صفتیدر ونقله اورمق معناسنه ده کلور ع کنجیدن سکون نون ویای تحتانی وکسر جیمله صغمق وصغدرمق ابوالمعانی بیت بصد طومار ودفتر ازا محالست حرفی کنجیدن * اکر کویم یکی از صد هزاران دبود هجرانم ع کنشن ع کسر نون وسکون شین معجمه ایله کردار معناسنه درکه کنش دخی دیرلر کذا فی فرهنك جهانکیری ع کنفکان ع سکون نون وفتح فاوکافله جناب باری تعالی عز اسمه وجل ذکره حضرتلرینك اسمیدر خالق وقادر معناسنه حضرت مولانا قدس سره مثنویده سلیمان نبی علی نبینا وعلیه السلام دن نقل ایدر بیت ملك دانش کردمارا کنفکان * تا ننالد خلق سوی آسمان ع کنکران ع سکون نون وفتح کاف وراء مهمله ایله کنکره معناسنه در تفصیلی عن قریب ذکر اولنور انشاالله تعالی ع کنون ع ضم نون وواو معروف ایله شمدی معناسنه اکنون لفظندن اختصار اولنمشدر ع کنهان ع سکون نون وفتح ها ایله بر کوچك اغاجدر یپراغی سماقز یپراغی کبی اولور کنهاده دخی دیرلر ع کوالیدن ع کسر لام وسکون یای تحتانیله اندوختن معناسنه یعنی قزانمق مصدردر میر نظمی بیت میکوالید نام نیك آن مرد بود * در جهان از چند اندر درد بود ع کوبشان ع واو مجهول وسکون باء موحده وفتح شین معجمه ایله جلاده دینکدر ع کوبن ع واو معروف وفتح باء موحده ایله بر آلتدر دمور دن که آهنکران ومسکران آنکله دمور وباقر دوکرلر واول ایکی نوع در برنوعی مدوردر آکا پتك دیرلر وبرنوعی اوزوندر آکا کدینه دیرلر ایکسنه دخی کوبن دینلور رچاکیچ دیمکدر ع کوپین ع واو معروف وکسر باء فارسی وسکون یای تحتانیله فرهنك جهانکیریده روغنکرلرك مدور خرما یپراغندن اورلمش ترازو کفه سی کبی بر آلتیدر دیو مسطوردر اما معیار جمالیده شمس فخری کنبل روغن دیوب بو بیتی نظم ایلمش بیت کمینه بندهٔ نوروز بخشش وانعام * صله بکیل دهد در بطبله وکوپین * بعض فرهنکلرده چوب کازران معناسنه در میر بخسته بیت باز کشای ای نکار چشم بعبرت * تات نکوید فلك بکوته کوپین ع کوپیدن ع واو معروف وکسر باء فارسی وسکون یای تحتانیله دوکمك وسحق ایتمك واورمق معنالرینه در ع کوتالان ع واو معروف وفتح تاء مثناة ایله اوج معنایه کلور اول برنوع ایکدرکه دوه وپکی بوکن اکیررلر ثانی قصاب کوتکی که اوزرنده ات طوغرار ثالث حصار بکجیلری یعنی مستحفظین قلاع ع کودیان وکودین ع کلاهما بواو معروف وکسر دال مهمله اول فتح یای تحتانی ثانی سکونیله میوه

بیوك طوفق كه كندینه دخی دیرلر میرنظمی بیت هركه ازامر او به پیچید سر * زند بر سرش
كوذیان وتبر لغ كوذبان ع واو معروف وسكون ذال معجمه وفتح باء موحده ایله دوه هاودینك اغاجی كه
شتربان لسانده حطب دیرلر ودخی اوچنجه لواپر ذالك حركتیله سكونیله جائزدر لغ كوذجان ع واو
معروف وسكون ذال معجمه وفتح جیمله كوذبان مرقوم معناسنه روایت اولنمشدر لغ كوردین ع
واو معروف وسكون را ویای تحتانی وكسر دال مهملتین ایله جامهٔ پشمینه حكیم خاقانی بیت
حاجت كفتار نیست نیك شناسد خرد * سندس خضر از پلاس عبقری از كوردین * كمال
اسمعیل بیت ز برف پشت زمین را حواصل است لباس * از ابر سفت هوا جامه كوزدین دارد
لغ كوزستان ع واو معروف وكسر زاء معجمه وسكون سین مهمله وفتح تاء مثناة ایله مفلوج آدمه
دیرلر لغ كوسان ع واو معروف وفتح سین مهمله ایله اوج معنایه كلور اول برنای زن آدیدركه
قدیم پادشاهلردن برینك زماننده ایدی ثانی خوانندهلكدن برطرزدر بوایكی معنایه ترتیب
اوزره فخر كوركانی بیت شهنشه كفت باكوسان نایی * زهی شایستهٔ كوسان سرایی *
ثالث مازندران مضافاتندن برقصبه آدیدر كوس دخی دیرلر لغ كوسرون ع واو معروف وضم
سین وراء مهملتین ایله اوتراق یری مقعد معناسنه ابوالمعانی بیت چنان فربه مدت كوسرون
سفید * توكویی زپنبهٔ كه آمد پدید لغ كوسه برنشین ع واو معروف وفتح سین مهمله
ایله برجشن آدیدركه اهل فارس ماه آذر اولنده ایدرلر وجه تسمیه سی اولدركه مجوس
طائفه سی بوكونده بركوسه مضحك آدمی بولوب برمركبه سوار ایدوب و اكا اطعمهٔ حاره
یدروب وبدننه دخی اسی اوتلر سوروب اكا تكلیف ایله حرارت حاصل اولدقجه اللرنده برمروحه
طوتوب اصیدن متنفر كونه حركت ایدرك وخلق اوزرینه اوشوب قاروبوز آتارلر اول مضحك
ایسه بووضعله اكا براوكلرینه واروب نسنه جرایدر نسنه ویرمین آدم اوكنده جامه سنه سیاه بویه
سوركانه آنی مرده یرینه قویوب ماتم ایدر وروایت ایدرلركه روزمرقومده جمشید دریادن انجو
چیقارتدی وبینلرنده مشهوردركه بركسه اول كونده وقت سحر برندن قلقوب برسوز سنوپلمدین
بریواتناول ایتسه وترنج قوقلاسه سنه آخرینه دك سعادتده اولوب اول سال اكا مسعود وفرخ فال
اوله بزعمهم الفاسد وبعقلهم الناقص الكاسد لغ كوشیدن ع واو معروف وكسر شین معجمه
ایله چالشمق یعنی سعی ایتمك معناسنه مصدردر لغ كوفتن ع واو معروف وسكون فا ایله مطلق
دوكمك معناسنه مولانا هاتفی بیت وزان سوتمور كوفت كوس رحیل * علم بست بركوههٔ
زنده پیل * وهاونده نسنه دوكمك وخرمن دوكمك وقپو قاقمق وبو مثللو نسنه لركه دوكمك قابل
اوله جمله سنه دینلور لغ كوفجان ع واو معروف وسكون فا وفتح جیمله ایكی معنایه كلور اول قفس
معناسنه استاد منجیك بیت كر بپرد مرغ جان از كوفجان تن مرا * همچنان اندر هوایت تا قیامت
پرزند * مولانا مشكوتی جرد پادقانی بیت جز شاخسار زلف تواش آشیان مباد * چون
مرغ روح ما پرد از كوفجان تن * ثانی كرمان طاغلرنده ساكن برطائفه آدیدر كوفج دخی دیرلر
لغ كوفجیان ع زیادهٔ یای تحتانیه كوفجان مرقومك معنای ثانیسیله مترادفدر یعنی مزبور
طائفه یه دیرلر لغ كوفشان ع واو معروف وسكون فا وفتح شین معجمه ایله جلاه معناسنه در
كوفشانه دخی دیرلر شمس فخری بیت براه سروری چون او نیاید * اگر خود شاه سازی كوفشانی

كوكان واومجهول وفتح كافله بمعنى سازكار كذا فى المؤيد كوكن واومعروف وفتح كافله
ايكى معنايه در اول بمعنى جغدكه كرف وكوكه دخى ديرلر مولانا حالئ سبزوارى در شبستان بيت
آوازناى وحسن لحا سير كاه كو * ويرانها وخلق دروهمچو كوكنك * تصغيرايله ذكر اولنمشدر
ثانى غلهٔ نيمرس يعنى ايرشمامش غله كه مل دخى ديرلر وزبان هنديده ولايت دكنده برناحيه
آديدركه نيچه قرا وقصباته شامل وساحل عمانده واقعدر كولاويان واواول مجهول وكسر
ثانى وفتح لام وياى تحتانيله بمعنى پهلوانان وكردان كذا فى التحفه كوليدن واومعروف
وكسر لام وسكون ياى تحتانيله بمعنى كندن يعنى قازمق كذا فى فرهنك جهانكيرى بو معنايه
شاعر بيت تيشهٔ غم سينه را كوليده است * زلف دل از حسرتش ژوليده است كون
فتح واوايله مجمع الفرسده بمعنى پده يعنى براغاجدر ميوه سى اولمز آنجق اودون ايدرلر عربيده غرب
ديرلر فتح غين معجمه وراء مهمله ايله وفرهنك جهانكيريده كسر واوايله ايكى معنايه مرويدر برى
برقريه اسميدركه هريوم عاشوراده اون بيك قدر آدم اول كويده جمع اولوب ماتم ايدرلر بر معناسى
دخى هيز ومخنث اوغلان ديمكدركه كدن دخى دينلور وسكون واوايله معروفكه عربيده دبر
واست ومقعد دخى ديرلر ميرزا الوغ بيك بيت تا توانى كركونى كوركن * كاحسن الاشكال
شكل مستدير * منلا وقارى بيت شلوار تو تن نما چو پيراهن كل * پيراهن كون دريده شد
بر تن كل كوهامون سكون واوين وفتح هاوضم ميمله ايكى معنايه در اول دپه سى دوز اولان
طاغ كه اصلى كوه هاموندر هامون دوزيره ديرلر ثانى برلعبدر اطفال اوينارلر عربيده بقيرى ديرلر
كوهان واومعروف وفتح هايله دوه اوركجى خصوصا وهرحيوان آرقه سنه ديرلر عموما
كوهريدن واومجهول وكسر ها وراء مهمله ايله برنسنه يى برنسنه دن بدل ايلمك معناسنه
قرالاوى * قطعه * پارچنان بودم وتا بوده ام * بخت با بازيكى بنكرد * سال من امسال كه
برماده كيست * ايزدمان حال نكو كوهرد كوهستان واومعروف وكسر ها وسكون تاء
مثناة ايله فرهنك جهانكيريده ايكى معنايه در اول طاغستان ثانى خراسان مملكتنده برولايت
آديدركه كهستان دخى ديرلر معربى قهستاندر مجمع الفرس صاحبى ديركه سمرقندك سابقده
آدى كوهستان ايدى شمدى هرطاغ اولان يره علم اولمشدر كوهكن واومعروف وسكون
ها وفتح كافله طاغ قازيجى فرهاد طاغى چاليشوب قازدوغيچون كوهكن ديرلر كوهكين واو
مجهول وسكون ها وكسر كافله بمعنى خداوند يعنى صاحب كذا فى فرهنك جهانكيرى كوهه زين
واومعروف وفتح ها وكسر زاء معجمه وسكون ياى تحتانيله اير قاشى معناسنه كه يالكز كوهه دخى
ديرلر مولانا اميدى بيت طلعت اوست فروزان شده از كوههٔ زين * يا نه خورشيد برافراشته
از كوه علم كوهين واومجهول وكسر هايله اوچ معنايه در اول بمعنى كوه يعنى طاغ ثانى ترازو
كفه سى كبى بر تخته در اوزرنده ات قيارلر ثالث براوتدر نطس اولمش يرلرده بتر كوكى قامشن كوكنه
بكزر كوهم دخى ديرلر كويستن كسر واو وسكون ياى تحتانى وسين مهمله وفتح تاء مثناة
ايله بمعنى كوفتن يعنى دوكمك كذا فى فرهنك جهانكيرى كويستيدن كسر واو وتاء مثناة
وسكون يائين تحتانيين وسين مهمله ايله بمعنى كوفتيدن يعنى دوكدرمك ايضا منه كوين
كسر واو وسكون ياى تحتانيله بمعنى كوهين مرقوملك اوچ معناسيله دء مترادفدر كهستان بمعنى

بمعنی کوهستان مرقوم تعریب ایدوب قهستان دیدیلر في كهكان مع سکون ها وفتح کافله
کوهکن معناسنه در استاد عنصری بیت زجان بفکرت محکم برون کنند ثناش * زکوه سیم
باهن برون کند کهکان في كهن مع فتح هایله اسکی معناسنه در بولغت سخن لفظی کبی ایکی وجهله
استعمال اولنور یعنی هم فتح کاف وضم هایله وهم ضم کاف وفتح هایله نوعی خبوشانی بیت کهن
شد قصهٔ فرهاد وشیرین * چو عیش رفته وتقویم پارین في مع الواو * کتو مع ضم تاء مثناة
ایله پنبه قوزاغی کذا فی فرهنك جهانکیری في کرو مع ضم راء مهمله ایله افراسیاب اقرباسندن
بر مبارز آدیدر که کروزه دخی دیرلر سیاوشك قتلنه سعی ایدنلرك بریدر بوایدی حکیم فردوسی بیت
برفتند بیجان وموی وکرو * برشاه ترکان پر ازرنك ورو في کلو مع ضم لامله بمعنی کلانتر یعنی قوم
اولوسی ورئیس محله وسر بازاری وحرفت کتخداسی حکیم سنایی بیت کافه خلق همه پیش
رخت سجده برند * حوریاروح که باشد که کلوی تو بود * حضرت مولانا قدس سره بیت
ایروکلوا یروکلو کردم مرادنك ودلو * هرکه ازین هرد و پرست اوست اخی اوست کلو في کندرو مع
سکون نون ودال وضم راء مهملتین ایله ایکی معنایه در اول نام وزیر ضحاك ماریدر حکیم فردوسی
بیت ورا کندرو خواندندی بنام * بکندی زدی پیش بیدادکام * وله بیت بکاخ اندر آمد
دوان کندرو * بایوان یکی تاجور دید تو * ثانی بمعنی مصطکی که کندر دخی دیرلر حکیم خاقانی
در قسمیه بیت بمله وطبقات طبق زنان سرای * بابکینه ومازوی وکندرو وکلاب في کندو
سکون نون وضم دال مهمله ایله بمعنی غول بیابانی کذا فی شرفنامه في کنو مع ضم نونله کوب کبی
بر نسنه در طپراقدن یاپوب ایچنی بر قاج طبقه ایدرلر وهر طبقه سنه بر درلو شیء قورلر کنود
وکندوله دخی دیرلر في کو مع ضم صریح ایله ترقیق استعمال اولور قانی معناسنه وضمه نك تفخیمی
ایله که او لفظندن مخفف اولور ودخی محله معناسنه اولان کوی لفظندن مرخم اولور کمال خجندی
بیت کحل الجوهر از نظر افتد مرا چو اشك * در چشم درفشان که از ان خاك کورود في کوکو مع ایکی
معنایه در اول اوکیك قوشی که فاخته دخی دیرلر شیخ آزری بیت بی طوق رضا کر ببرد فاخته درباغ
مرغان چمن نعره بر آرند که کوکو * بعض فرهنکده صدای مرغان معناسنه در بو معنایی مؤید
حضرت مولانا قدس سره بیت بلبل رسد بربط زنان وآن فاخته کوکو کیان * مرغان دیکر
مطربست بخت وجوان بخت وجوان * ابو المعانی بیت هر صبح بو سرو وچنار کوکو کند فریاد وزار
آهنك میکیرد هزار ازدرد عشق یارهم * ثانی خشکه پلاو ولوازمی که سبزه وبهار وبرطه ایله
ایدوب خشکه یی اکا باتروب یرلر آب شله دخی دیرلر في مع الهاء * کبه مع فتح باء موحده
مشدده ایله آلت حجامتدر یعنی شیشه یاخود بوینوزدن ایدوب آنکله قان چکرلر شمس فخری
بیت شهنشاهی که تدبیر ضمیرش * نهد بر پشت چرخ ازماه کبه * وله بیت سپر نیش چو
متصل درکام * میکند همچو کبهٔ حجام في کبیته مع کسر باء موحده وسکون یای تحتانی
وفتح تاء مثناة ایله بر نوع لطیف حلوادر کبیتا وکبیتا دخی دیرلر بسحاق اطعمه * قطعه *
برهٔ بشکست پایش دست کردون از قضا * آنچنان کز درد شد اورا پریشان پاچها * کرم
کردم تختهٔ بندش از کبیته کنجدی * وزضماد تخم مرغش برقلم بستم طلا في کبیده مع کسر
باء موحده وسکون یای تحتانی وفتح دال مهمله ایله بر نوع طعامدر که بغدای اونی ویرنج ویاغله

قاوورلر اکا پست دخی دیرلر ضم بایله چکبرده فتح جیم فارسی ودال وسکون باء موحده ورا مهملتین ایله جیم عربیله دممرو یعنی پیشوا ومقدم معناسنه کذا فی المجمع کدنکه فتح دال مهمله وکاف وسکون نونله دقاقلرك بز پرداخت ایتدکلری اغاج وقصارلرك بز پرداخت ایتدکلری اغاجه دیرلر کدنك مرقوم معناسنه کدوه ضم دال مهمله وسکون واو واظهار هایله ایکی معنایه در اول بمعنی خراش وخراشیدن ثانی بمعنی کرفتن کذا فی فرهنك جهانکیری کده فتح دال مهمله واخفاء هایله درت معنایه کلور اول بوغازك مقدمنده اولان ات پارهسی که ترکیده دیلجك عربیده ملازه دیرلر ثانی کلید دندانهسی ومطلق کلیده دخی دیرلر بو ایکی معنایه شمس فخری * قطعه * آنکه طفلان امل را دایهٔ کام ومراد * جز بشیر وشکر شکرش نه بکشاید کده * کشته ایمن ساخت ملکش زد زدان آنچنانك * خانها ایمن شدند از زحمت قفل وکده * معنای ثانیه طیان مرغزی بیت درکاید ان نشود سخت کده * باز کردم در وشد مبکده * ثالث سر پستان یعنی ممه نك اوجی استاد لطیفی بیت همچو بلور سینه و پستان * کدهٔ او چودانهٔ مرجان * رابع فرهنك جهانکیرده بمعنی خراش وخراشیدن مسطور در کدینه کسر دال مهمله وسکون یای تحتانی وفتح نونله دقاقلرك بز پرداخت ایتدکلری اغاج وقصارلرك بزه اوردقلری اغاج که کدنك وکدنکه دخی دیرلر شیخ نظامی بیت بر هر که زدی کدینهٔ کرز * بشکستی اکرچه بودی البرز ومطلق طوقمق معناسنه که کدین دخی دیرلر حکیم خاقانی بیت بکامبتیم اکر سر جدا اکتی چون شمع * نکوید آهن سرد طمع کدینهٔ من * آهنکر چکیجی اولمق دخی مفهوم مندر کراسه فتح راو سین مهملتین ایله بمعنی قرآن مجید حکیم خاقانی در تحفة العراقین بیت عنوان مجوس وبسم دروی * دست جنب وکراسهٔ بروی * حکیم سوزنی بیت بر نام من ار قال کشایی ز کراسه بینی بخط اول قد مسنی الضر * کربه سکون راء مهمله وفتح باء موحده ایله دکان معناسنه میر نظمی بیت ببازار جهان ار کردرایی * در آنجا کربهٔ طالع کشایی * ودخی بر اوتدر ینور کذا فی المجمع کرته سکون راء مهمله وفتح تاء مثناة ایله نکلهٔ خفتان یعنی قصه جامه که کرتك دخی دیرلر شمس فخری بیت خسرو بحر وبر ابو اسحق * که فلك جستکی ز کرتهٔ اوست کرچه سکون راء مهمله وفتح جیم فارسیله سازدن وقامشدن یاپلمش خانهٔ مختصر که زراعت کنار زراعتده وبستانجیان کنار باغ وبستانده ایدوب ایچنده اوتورورلر وکرچ ایله یاپلمش خانهٔ مختصره ده دینلور میر خسرو بیت بچشم همت است از راه فرهنك * فلك نه دست وشش پی کرچهٔ تنك کرزه سکون راء مهمله وفتح زاء معجمه ایله بیل ایله هموار اولمش زمینه دیرلر که تخته تخته کسلمش وکناری یوکسك اولور که طوار کرمیه مرز دخی دینلور کذا فی المجمع کرسه فتح را وسین مهملتین ایله ایکی معنایه در اول چرك واریك ثانی موی مجعد یعنی قورجق صاچ که کرس وکورس دخی دیرلر کرمه سکون راء مهمله وفتح میمله اول ایریشن میوه که نورونو باوه دخی دیرلر میر نظمی بیت در باغ جهان کرمهٔ امید رسیده * محصول مراد واملش خلق بچیده کرنده وکرنکه اول ضم راء مهمله وسکون نونله ثانی فتح راء مهمله وسکون نونله بش معنایه کلور اول میدان ثانی آت وقاطر رنکی ثالث سورکن آونده اولان خلقه رابع بویاجیلرك بیوك بویه چولمکی خامس برارمق آدیدر لرجانبندن چیقوب اصفهان طرفنه آقر بو بش معنادهدخی کرند وکرنك دینلور کروه

ل کروه ح ضم راء مهمله وواو معروف واظهار ها ایله ایکی معنایه کلور اول ثلث فرسنکه دیرلر حکیم خاقانی بیت دادنقیب صبا عرض سپاه بهار * کزدوکروهی بدید بادکیان خزان * استاد فرخی بیت لشکر او بیشتر در راه بود * وان کروه دو بود اندر جهان * ثانی آرامکاه وآشیانهٔ جانوران که کنام دخی دیرلر حکیم فردوسی بیت ببردش دمان تابا لبرز کوه * که بودش بد آنجا کنام وکروه * شرف شفروه بیت رای منیرش طویله وار نجوم مست * ابرش عزمش کروه وار براقست ل کروی زره ح افراسیاب اقرباسندن بر پهلوانک اسمیدر که کرو دخی دیرلر حکیم فردوسی بیت کروی زره را بیاورد کیو * روان با سپهد ار پیران نیو ل کرّه ح فتح راء مهملهٔ مشدده ایله آت واشك یاوریسی که کرّهٔ خر دیرلر عربیده تخفیف لام ایله مدوّر طوب کبی اولان نسنه یه دیرلر مثلا زمین مدوّر شکل اولمغله کرهٔ ارض وکرهٔ زمین دیرلر وکذلك عناصره دخی کرهٔ آتش وکرهٔ هوا وکرهٔ آب وکرهٔ خاك دیرلر وآسمان مدوّر اولدوغندن کره دینلور خواجه سلمان بیت همیشه تا کره زرنکار ماه بود * چو کوی در خم چوکان آسمان کردان ل کریچه ح کسر راء مهمله وسکون یای تحتانی وفتح جیم فارسیله بمعنی خانهٔ کوچك ومختصر حکیم سنائی در حدیقه بیت داشت لقمان یکی کریچهٔ تنك * چون کلوکاه نای وسینهٔ چنك ل کریخه وکریزه ح کلاهما بکسر الراء المهمله وسکون الیاء التحتانی وبفتح الخاء والزاء المعجمتین ایکی معنایه در اول کوچك اوکه سازدن وقامشدن ایدوب باغبان وبوستانجیان ایچنده اوتورورلر کریچ وکریز دخی دیرلر ثانی جانور تولیوب توین دوکدوکنه دیرلر ل کرژابه وکرژاچه ح کلاهما بفتح الزاء والباء الموحده وجیم الفارسیین قوش قورساغی که عربیده حوصله دیرلر بهرامی بیت بیفکنی خورش پاك را زبی اصلی * بیاکنی بپلیدی تو ماکیان کرژاچه ل کرزه ح سکون زاء معجمه وفتح راء مهمله ایله ایکی معنایه کلور اول بر خوشبو اوتدر ثانی صوارلمش مزروعات معناسنه در ل کسبه ح سکون سین مهمله وفتح باء موحده ایله شیروغنك ثفلی که عربیده دخی کسبه دیرلر یعنی شوساهی صقوب یاغن وطحینن آلدقدن صکره قلان صقندیسنه کنجاره دخی دیرلر ل کشتره ح سکون شین معجمه وفتح تاء مثناة ایله اوزون رنده که نجارلر آنکله تخته کنارین هموار ایدرلر ل کشسته ح فتح شین معجمه وسکون سین مهمله ایله بمعنی خط کشیده کذا فی مجمع البلدان میر نظمی بیت زسر تا سر کشسته خط فاصل * که رسم هر دو جانب کشته حاصل ل کشتیکاه ح سکون شین معجمه وکسر تاء مثناة ایله کورش طوتجق یر که آنده مخصوص کورش طوتوب صنعت کوسترلر ل کشفته ح ضم شین معجمه وسکون فا وفتح تاء مثناة ایله پریشان وپراکنده معناسنه کذا فی نسخهٔ میرزا وفرهنك جهانکیری عبد الواسع جبلی بیت شکفته بدم چون به نیسان درخت * کشفته شدم چون بابان کیاه * مجمع الفرسده فتح کافله مرویدر ل کشکوفه ح سکون شین معجمه وضم کافله سرچه قوشی که عربیده عصفور دیرلر شاعر بیت نباشد دوست کشکوفه بباشد * بجا باشد بخیر اندیش اعدا ل کفره ح سکون فا وفتح راء مهمله ایله چیچك ظرفی یعنی اول قبق که ایچندن شکوفه چقار عربیده تلوسه وجفری دخی دیرلر ل کفه ح فتح فا ایله قامشدن واغاج چبغندن اورلمش سپد وخرمن کسمکی معناسنه در ل کلاپشته ح ضم باء فارسی وسکون شین معجمه وفتح تاء مثناة ایله قیون یوکندن

طوقنمش جامه که بعضیسنی یشل وسیاه ایدرلر اکثر کیلان ومازندران اهالیسی کیرلر کلا پشت
دخی دیرلر ؤ کلاسه ع فتح لام وسین مهمله ایله بر مقام اسمیدر کذا فی المجمع ؤ کلاه ع
معروف یه‌کدن یا بلاش بورکدر خصوصا واکا بکزر نسنه‌لره دیرلر عموما چغتاییده درویشان
کلاهلرینه ودلبند کبی صارندقلری شاله قورجاق دیرلر سائر عسکری کیدوکنه قالپاغ دیرلر
ؤ کلبه ع سکون لام وفتح باء موحده ایله خانهٔ مختصر ومحقر که تنك وتاریك اوله حکیم انوری
* رباعی * محنت زده که کلبهٔ داشت بدشت * بانعمت ونازدیدمش دی میکشت * کفتمش
که کنج یافتی کفتانی * بوطالب لقمه دی برین بکذشت * بعض فرهنکلرده کردك خانهٔ مزین
معناسنه مرویدر ومختصر دکانه دخی دیرلر حکیم اسدی * مثنوی * از آهنکری رست
وسالار شد * پس از کلبه داری سپهدار شد * بدانکاه در کلبه با دود ودم * کنون هست
دربزم بلما بهم * یونی فریدونی شاه کاوهٔ آهنکر اوغلنه توبیخ ایدوب منت کونه سویلدوکی محلده
دیمشدر ؤ کلنبه ع ضم لام وسکون نون وفتح باء موحده ایله بر نوع لطیف طعامدر بادام ویاخود
فستق واون وقند وشکر له کلیچه ایدرلر ؤ کلنه ع سکون لام وفتح نونله منقار مرغ معناسنه در
ؤ کلوبنه ع ضم لام واو مجهول وفتح باء موحده وسکون نونله مهتر غلامان وسرخیل متکاران
معناسنه در میر نظمی . بیت کلوبنه را راستی باید ش * که بربند کان مهتری شاید ش *
ؤ کلوته ع ضم لام وواو مجهول وفتح تاء مثناة ایله پنبه طولمش کوشه‌لو کلاه حکیم سوزنی
. بیت صوفی شدی زصوف سیه شد لباس تو * چون صوفیان کلوته بسر بر عقیق رنك *
شیخ اوحدی . بیت برنهی میزر وکلوته بسر * دل بی سیم وچشم در پی زر * مؤیده حلقهٔ
دام دختران دوشیزه وشرفنامه‌ده دام ودامك دخترکان نارسیده مسطوردر ؤ کلوزه ع ضم لام
وواو مجهول وفتح زاء معجمه ایله هنوز آچلمامش پنبه قوزاغی که جوزغه دخی دیرلر ؤ کله ع فتح
لام واظهار ها ایله ایکی معنایه‌در اول مخفف کلاهدر ثانی زخمه‌در جماعه اولور عربیده رهز
دیرلر حکیم شفایی . بیت کرد در ملك کل منی سیك باز سقط شد * بانوی کله رنکه جنبان بکجا
رفت * واخفاء ها ایله فرهنك جهانکیریده کوتاه وناقص معناسنه‌در ؤ کلیچه ع کسر لام
وسکون یای تحتانی وفتح جیم فارسیله اوج معنایه کلور اول معروف حکیم سنایی بیت شیر
حق زین جهان بپرهیزد * سك بود کر کلیچه بکریزد * ثانی چراغ معناسنه حکیم اسدی
بیت شب است وهمه راه تاریك وچاه * کلیچه میفکن که ترسی بماه * ثالث جامهٔ سوزنی
معناسنه که جیله دخی دیرلر حکیم سوزنی بیت من ترا پیرهن دوزیباست * کون من کلیچه
مانده‌من ؤ کماسه ع فتح میم وسین مهمله ایله اوج معنایه کلور اول کاریز وقویی قزیجی که
کمانه دخی دیرلر ثانی شاهد بازاری یعنی روسبی محبوبه ثالث ولایت خراسانده بر طاغك
اسمیدر ؤ کمیژه ع کسر میم وسکون یای تحتانی وفتح زاء فارسیله ایکی معنایه‌در اول یونجه
اراسنده بتن خارج اوت ثانی یاسی وقویروغی سیاه آت ؤ کنبدانه ع فتح نون وسکون باء
موحده ایله کندر تخمیدر ؤ کنبیزه ع سکون نون وکسر باء موحده بعده یای ساکنه وفتح زاء
معجمه ایله بر نوع خیاردر تازه رس وخام ایکن شیرین وخوش طعم اولور بیودکده تناول اولنمز اول
محل کالك دیرلر ؤ کنجاره ع سکون نون وفتح جیم وراء مهمله ایله شیر وغندن چقان ثقل که کسبه

کسنبه دیرلر صغره علف ایدرلر غایت شمردروسودین چوق ایدر حضرت مولانا قدس سره * قطعه
طفل دوروزه زتو چون بوبرد * میکشد آن سوی تو کهواره را * ترك كند دایهٔ صد شیر را *
از بدل روغن کنجاره را * اورمزدی بیت مغزك بادام بودی باز تحدان سفید * تا نشیه کردی
زنخدانرا چو کنجاره شدی ﴿ کنجاله ﴾ سکون نون وفتح جیم ولام ایله کنجاره کبی بودخی کنجد وبادام
وجوز وامثالنك یاغی چقدقدن صکره قلان ثفلی حکیم سنوزنی بیت سعد دین بزرکاوآ خرما
ای حنا کاه وسمه کنجاله ﴿ کنجد ﴾ سکون نون وکسر جیم وفتح دال مهمله ایله درت معنایه کلور
اول بر صمغدر عربیده غنزروت دیرلر ثانی کافکه چهره ده واقع اولور عربیده برض دیرلر ثالث
بخز خواص فرهنکنده پادزهر معناسنه نقل اولنمشدر رابع خال یعنی بلك بو معنالرك جمله سنه کنجدك
دخی دینلور مجمع الفرسده بردار وی چشمدر وموید الفضلاده معنای اوله منقولدر ﴿ کنجه ﴾
سکون نون وفتح جیم ایله غرار وچوال وآنلره بکزر نه وار ایسه مجمع الفرسده چکه سی شیش
اولمش اشکه دیرلر شمس فخری بیت هرکز مثل زند کسی ازوی حسود را * نسبت کند
بعیش کسی هیچ کنجه را * شرفنامه ده بمعنی خردم برید یعنی قویروغی کسلك اشك مؤید الفضلاده
فتح کاف وجیم فارسیله مذکور ایکی معنایه مرویدر ﴿ کنجیده ﴾ سکون نون ویای تحتانیه وکسر
جیمله ایکی معنایه کلور اول بمعنی کنجارهٔ مرقوم ثانی کنجیدن لفظندن اسم مفعول صیغه سیدر
صغمش معناسنه ﴿ کند اموبه ﴾ سکون نون وفتح دال مهمله ایله موی مادرزاد اطفال یعنی
طفل ایله آنادن بیله طوغان قیل کذا فی المجمع وکتاب السامی فی الاسامیده کندآمویه اول
ما ینبت من الشعر مسطوردر یعنی ابتدا بتن قیل ﴿ کنداواله وکندواله ﴾ کلاهما بسکون
النون وفتح الواو واللام بمعنی مرد بلند بالا وقوی هیکل وتوانا شیرازیلر بویله آدمه کرمله دیرلر مولانا
شهاب الدین عبد الله قامی بیت چاکرانت بکه رزم وکه بزم بوند * کندواله چو تهمتن چو
قلاطون کندا ﴿ کندسه ﴾ سکون نون وضم دال وفتح سین مهملتین ایله آجی براو تدر دوه دیرلرکه
زهرنا کدر اکا کندس دخی دینلور تعریب ایدوب قندس دیدیلر وفتح دال مهمله ایله موشمله
دیدکلری کوهی میوه در ﴿ کنده ﴾ سکون نون وفتح دال مهمله ایله یریراو بلمش اغاجه دیرلر
عموما حضرت مولانا قدس سره بیت چو عود شمع بسوزد چه قیمتش باشد * که هیچ فرق
نباشد زعود وکندهٔ خار * واول دلك اغاجه دیرلرکه مجرم وکنهکارلرك النه ویا خود ایا قلرینه اوررلر
خصوصا بی بی مهری کوید * رباعی * بودند بزندان بت سیمین تن را * زین واقعه ماتمست
مردوزن را * افسوس که در کنده بخواهد سودن * پایی که دو شاخه بود صد کردن را * استاد
قرنجی بیت اوز رزم از بیم او دزد است ودر پای عدو * کنده اکرد در کاب وازدها کرد دعنان *
شمس فخری بیت کهش برجان ودل ز وپین وپیکان * کهش بردست وپا ز خیو کنده * بعض
فرهنکلرده طوغان کومه سنه دینلدوکی مسطوردر ﴿ کنکاله ﴾ سکون نون وفتح کاف فارسی
ولامله کرز اوغلان معناسنه ابو المعانی * قطعه * غلام سروقد وچار ابرو * شود مطبوع
کر کنکاله باشد * مده دل را بطفل خرده سالی * بجو بالا بلند بیست ساله ﴿ کنکره ﴾ سکون
نون وضم کاف فارسی وفتح راء مهمله ایله حصار دیواری اوزرنده اولان بدن وطاق ایوان کنارنده
اولان جفت دیدکلری نسنه خواجه سلمان بیت ازین خرابهٔ کنکر مقام اکر بیری * فراز

كنكرهٔ عرش مستقر پایی. كواره فتح راء مهمله ایله ظرف سفالینی یعنی طپراقدن كوب كبی بیوك ظرف ایدوب ایچنه غله وقوری میوه قورلر فرید خراسانی. بیت پیش مستان بزم وحدت او * چه كواره چه كاسهٔ زرین * بعض فرهنكلرده میوه سبدی معناسنه استادلطیفی بیت ورنخواهی بناز پوشیدن * تو همی آب دركواره كنی * عربیده دخی استعمال اولنور لغت مشتركه‌در چغتای لسانندن اوره دیرلر ضم همزه ایله واماله ایله آت كوستكنه‌ده اوره دیرلر كوازه فتح زاء معجمه ایله تخم مرغ نیم پخته یعنی نیمبرشت یمرطه معربی جوازق‌در كذا فی المجمع كواسه فتح سین مهمله ایله بمعنی صفت وكونه كه كواس دخی دیرلر بعض فرهنكلرده شین معجمه ایله‌در ابوالمعانی بیت روی پنهان میكند ازعاشقان * زین كواسه دلبری راكس ندید كواسیمه كسر سین مهمله وسكون یای تحتانی وفتح میمله بمعنی آسانی مسطوردر كذا فی المجمع اما شرفنامه‌ده یای تحتانیسز كواسمه مسطوردر وبعض فرهنكلرده شین معجمه ایله‌در كواشمه كسر شین معجمه وفتح میمله فرهنك جهانكیریده بمعنی آسانی مسطوردر كوالغنچه سكون لام ونون وضم غین معجمه وفتح جیم فارسیله بمعنی سرخاب یعنی قزلجه كه زنان یوزلرینه سورلر غازه وكلكونه دخی دیرلر كوالیده كسر لام وسكون یای تحتانی وفتح دال مهمله ایله بمعنی غلهٔ بالیده وكشت بالیده یعنی اكلمش غله بیویوب اوزامق كذا فی المجمع كوباره واو معروف وفتح باء موحده وراء مهمله ایله رمهٔ دواب وبهایم یعنی حیوانات سوریسی عموما ورمهٔ كاو خصوصا یعنی صغر سوریسی شمس فخری. بیت كمترین بخششی زهمت شاه * صد هزاران دهٔ است وكوباره كوبازه واو معروف وفتح باء موحده وزاء فارسیله اركج معناسنه كه نهاز دخی دیرلر یعنی قیون سوریسینك اوكنجه كیدن قوچ كچی اولسون قیون اولسون بومناسبتله رئیس قوم معناسنه‌ده استعمال اولنور كوپله واو معروف وفتح باء فارسی ولامله درت معنایه كلور اول برنوع قبه‌در كه سور وسرور ایامنده ایدوب عیش وعشرت ایدرلر ظهیرالدین فاریابی. بیت نیست آیین وفایت هیچ محكم آنچنانك روز باران شهرها در قبه ودر كوپله * ثانی تمام آچلمامش شكوفه كه كوپل دخی دیرلر مولانا سعیدكان بیت چو باغ عدل توشد تازه زابر جود شد * سپهر روز هر دران باغ لاله وكوپل * ثالث بمعنی حباب یعنی صو اوزرنده اولان قبرجقلر رابع قفل معناسنه‌در كذا فی فرهنك جهانكیری ومجمع الفرسده قفل وشكوفه معنالرندن غیری موی كله معناسنه یعنی كاكل ویاخود باش قیلی اوله كذا فی لسان الشعرا اما كتاب السامی فی الاسامیده * بمعنی حباب یطوف فوق الماء كانه القوارير * وباء موحده ایله موی كله معناسنه مسطوردر كوبه واو معروف وفتح باء موحده ایله اوچ معنایه كلور اول هر نسنه یی دوكجك آلت مطلق شی دوكن هر نه اولورسه عربیده مدق دیدكلری معنایه كمال اسمعیل بیت هستم میان فروشده زآسیب كوبها * كز دست خویش زخم خورنده چو هاونم * ثانی دبلك كه قولتق التنده طوتوب ایكی ال ایله چالرلر مسخره ومضحكره مخصوص نسنه‌در استادلطیفی بیت بجا كاینكش بیمم وكوبه زن * نصیب وی افتاد محبوبه زن * ثالث برطتلو اوتدر تناول اولنور كوپه واو معروف وفتح باء فارسیله آلت حجام كه آنكله حجامتدن قان چكرلر عربیده محجمه دیرلر شمس فخری بیت شهنشاهی كه تدبیر ضمیرش

تدبیر ضمیرش * نهد بر پشت مهر و ماه کو په ل کو بیازه ح واو مجهول وکسر باء موحده وفتح زاء معجمه ویای تحتانیه ایله چکیچ که آهنکران قوللنورلر عربیده مطرقه دیرلر کذا فی المجمع ل کوتاه پاچه وکوته پاچه ح کلاهما بفتح التاء المثناة والباء والجیم الفارسیین بر جانور در صغنه مشابه آرقه سنده بکلری وار وصغن کبی بو ینوزی اولور کوتاه پا وکوته پا دخی دیرلر کما مر فی الاول ل کوتاه وکوته ح کلاهما بواو المعروف وفتح التاء المثناة واظهار الهاء قصه معناسنه در عموما عربیده کی قصیر کبی ل کوچکاه ح واو معروف وفتح جیم وکاف فارسیین ایله بر موضع آدیدر مولانا هاتفی در تیمور نامه بیت زدیوان رهزن بپرداخت راه * عنان تافت آنکه سوی کوچکاه ل کوچه ح واو معروف وفتح جیم فارسیله اوج معنایه کاور اول سر محله وسر بازارها وسر زقاق معنالرینه در ثانی کوج یعنی کوچوب قالقمق ثالث دوکمه که جامه یاقه سنه و بکلرینه دیکرلر ل کوذره ح واو مجهول وفتح ذال معجمه وراء مهمله ایله کوچك اوردك بحری دخی دیرلر مولانا کسایی بیت باز شکاری تو هزیمت شد آشکار * وز بیم نشکر د پسوی کپك وکوذره * بو معنایی مؤید شمس فخری بیت خواهد که نسر طایر واقع شود ز چرخ * تا در حیاض بزمش باشد چو کوذره ل کوذه ح واو معروف وفتح ذال معجمه ایله بر مفتاحدر که اوجی اکری بجه اولور کویه دخی دیرلر عربیده قربوس دیرلر ل کورکیاه ح سکون واو وراء مهمله وکسر کاف فارسیله آیرق دیدکلری اوتدر میر نظمی بیت بکن کورکیاه از باغ بیرون * کند هر رسته را افنا ومغبون * بو بیتك معناسی اشارتدر که بر امزی اوده قومه دیمکدر ل کوره ح واو معروف وفتح راء مهمله ایله ایکی معنایه در اول باقر وکش ارتدکلری اوجاق ترکیده دخی کوره دیرلر حضرت مولانا قدس سره بیت بکرد کورهٔ عشقش زدور میکردی * اکر تو نقرهٔ صافی میانه راچه شد ست * ومجیر الدین بیلقانی بیت اکنون روا مدار که نومیدیم کند * چون عرق کل کرفته وچون کوره یافته * ثانی پنج حصهٔ فارسدن بر حصه یه دیرلر که تفصیل وشرحی خر لغتی ذیلنده ذکر اولندی عربیده شهرستانه وزبان هندیده یونمامش جامه وصوقولمامش ظروف سفالینه دیرلر ل کوژده ح سکون واو وفتح زاء فارسی ودال مهمله ایله بر دیکنلی اغاج صمغی در عربیده اغاجنه شایکه وصمغنه انزروت دیرلر شبانکاه طاغلرنده چوق اولور ل کوزره ح واو معروف وفتح زاء معجمه وراء مهمله ایله بر قوشدر دائما صوده تعیش ایدر مولانا کسایی بیت باز شکار جوی هزیمت شد از شکار وز کبر نشکرد بسوی کپك وکوزره ل کوزسکاونه ح سکون واوین وکسر زاء معجمه وفتح سین مهمله وکاف ونونله چتین قوزکه ایچی چیقماز ل کوزوره ح سکون واو اول وزاء معجمه وفتح واو ثانی وراء مهمله ایله اوزون شیشه معناسنه در ل کوزه ح واو معروف وفتح زاء معجمه ایله بر داق که کوزه کر برداقچی دیمك اولور ل کوژه ح واو معروف وفتح زاء فارسیله بمعنی خر سفید رنك عربیده قمرد یرلر کذا فی المجمع ل کوزینه ح کسر زاء معجمه ایله کازران ودقاق طوقماغی میر نظمی بیت هر آنکس که شود کفتار اولغ * زند کوزینه بر سر کازر چرخ ل کوسته ح سکون واو وسین مهمله وفتح تاء مثناة ایله قرغه دوکلکی دیدکلریدر ل کوسه ح معروف عربیده کوسج دیرلر فتح کافله ل کوشه ح ایکی معنایه در اول بوجاق که کنج وپیغوله دخی دیرلر ثانی چالشلمش واله کتورلمش معناسنه در شاعر بیت چون برون از کجاوکی بوداو * کوشهٔ خاطر توکی بوداو ل کوفته ح

سكون فا وفتح تاء مثناة ايله هردوكاش نسنه يه ديرلر عموما ودوكاش اتكه معروف طعامدر خصوصا شيخ سعدى بيت كوفته بر سفرهٔ من كومباش * كوفته رانان تهى كوفتست * ڤ كوفشانه ع واومعروف وسكون فا وفتح شين معجمه ونونله چولاه معناسنه كه كوفشان دخى ديرلر شاكر بخارى بيت نفرين كنم ز درد وفغان اين زمانه را * كرداروكير ومرتبت اين كوفشانه را ڤ كوكاله ع واومعروف وكسر كاف وفتح لامله برقوشدر باشنده تاجى وار دروعربيده هدهد ديرلر ڤ كوكه ع واومعروف وفتح كافله جغد معناسنه در تركستانده برادر رضاعى يه يعنى سود قرنداشنه ديرلر ابو المعانى بيت از پيش جغد من نرود محنت والم * كويا كه كشته تا ازلى كوكهٔ منست ڤ كوله ع واومعروف وفتح لامله ايكى معنايه كلور اول كوملتى دركه صيادلر ايچنده اوتورب شكاركوزه درلر حكيم نزارئ قهستانى * قطعه * بنده در انتظار موكب عيد * كشته ساكن بكنج پيغوله * تا كه آيد بدام مرغ مراد * همچو صياد مانده در كوله ڤ كومه ع واومعروف وفتح ميمله جبه ديدكلرى قفتاندركه جنك كونلرنده كيرلر فرهنك جهانكيريده ساز وعلف صاپندن ياپلمش اوكه بوستان وباغ وزراعت بكجيلرى ايچنده اوتوررلر كازه دخى ديرلر ڤ كونسته ع واومعروف وكسر نون وسكون سين مهمله وفتح تاء مثناة ايله اوتراق يرينك قبا يرندن عبارتدر ابو المعانى بيت بزرك وفربهست كونستهٔ او * همى آرند ندان بركناره ڤ كونشسته ع واومعروف وكسر نون وفتح شين معجمه وتاء مثناة وسكون سين مهمله ايله حيوانات وآدميانك اوتراق يرى وصغريسيدر ڤ كونه ع واومعروف وفتح نونله بمعنى سرين يعنى كونستهٔ مرقوم كبى اوتراق يرى معناسنه كذا فى المجمع ڤ كوّه ع فتح واو مشدده ايله فرهنك جهانكيريده پنبه وكوكنار قوزاغى اميرخسرو بيت كردرين حقهٔ ترامينى برآيد تا چه شد * چيست اندر كوّه بانك دانهاى كوكنار * وله بيت مستغرق خوابيم درين كوّهٔ خشخاش * شام اجل وصبح جزا را نشناسيم وابريشم قوردينك يوماغى واكا بكزر نسنه لره ديرلر وسكون واو واظهار ها ايله طاغ معناسنه در ودخى فتح واو مشدده ايله آلت حجام كه كبه دخى ديرلر عربيده فتح واو مشدده ايله باجه معناسنه يعنى طام پنجره سيدر ڤ كوه بركوه ع عنبر مطبقه كه قات اندر قات ديمك اولور وهر نه كه قات بر قات اوله اكا ديرلر كذا فى فرهنك جهانكيرى وبعض لغت معتبره ڤ كوهواره ع سكون واو اول وها وفتح واو ثانى وراء مهمله ايله بمعنى كوهدان مرقوم ڤ كوهه ع وواومعروف وفتح هاء ثين ايله بش معنايه كلور اول بمعنى زين يعنى ايرعربيده سرج ديرلر عموما حكيم فردوسى بيت زكوهه باغوش بركيرمش * بشاهى زكشتاسب بپذيرمش * وله ايضا بيت من امروز از كوهه بردارمش * بنزد يكئ زال وسام آرمش * وايرك قاشلرى معناسنه خصوصا منوچهرى بيت نصرت از كوههٔ زينت نه فرودست ونه بر * دولت از كوشهٔ تاجست نه فرازست ونه باز * ثانى حيواناتك اوموزى باشى آرقه سنده كى يوكسلك يرى عموما محتشم كاشى درصفت اسب بيت بلند كوههٔ كوتاه پشت كوهه سرين * كشيده كردن وفربه تن ميان لاغر * ودوه نك اوركجى خصوصا حكيم اسدى بيت ابركوههٔ پيل درقلب كاه * بلورين يكى تخت چون هور ماه * ثالث موجهٔ آب كه اشترك وشترك دخى ديرلر شرف شفروه بيت چندن كوهه زد بحار انعام عامست * كه اميد را قوت آشنا بيست * رابع بمعنى بلندى هر نسنه كه بلند اوله

٢٩٠ اوله میرخسرو بیت وصف در آمد علمست اینکه بانك کوس * همچون صدای کوه بد ازکوهه

جبال * خامس بمعنی جن که کوهه بکرفته دیرلر یعنی جن کرفته بو ایکی معنایه حکیم خاقانی

بیت ازکوهه غم سکوه بکرفت * چون کوهه کرفته کوه بکرفت کویچه واو مجهول

وسکون یای تحتانی وفتح جیم فارسیله کوجك محله و زقاق وحجره معنالرینه کویه واو

معروف وفتح یای تحتانیله طوار یاتدوغی مکان ثانی بیان بالی که عربیده رب السوس دیرلر

کهبه سکون ها و فتح باء موحده ایله آلت حجام که کنبه دخی دیرلر کهسته وکهشته

کلاهما بفتح الهاء اول سکون سین مهمله ثانی شین معجمه وهردو فتح تاء مثناة ایله بمعنی کوزه

پرآب یعنی صوطلو برداق فرهنك میرزاده بمعنی کهیله واقعدر کهنه سکون ها وفتح

نونله اسکی معناسنه در که اظهار ها ایله کوه لفظندن مخفف در طاغ معناسنه حکیم اسدی

در صفت اژدها بیت به بنی ززهرش زمین کشته رود * همه شخ سیاه وهمه که کبود *

ك ى مع الیاء التحتانی * کجایی فتح جیم وکسر یای تحتانیله یای اول اصلی در ثانی خطابیه در

قنده ایدك وقندن کلورسن دیمك اولور کرکدی سکون را وضم کاف وکسر

دال مهملتین ایله استخوان نرم که عربیده غضروف دیرلر کذا فی المجمع کریزی کسر راء مهمله

وزاء معجمه وسکون یای تحتانیله قریضه که و بریلوب کیرو آلنه ودخی قواسنه فتور کلش بیر معنی

معناسنه کذا فی المؤید والاداة کستی سکون سین مهمله وکسر تاء مثناة ایله کفره ورهبان

قوشاغی که عربیده زنار دیرلر بعض نسخه ده آفتاب پرست قوشاغنه تخصیص اولنمشدر معرّبی

کستیج در حکیم اسدی بیت زبون کردش اسفندیار دلیر * بکستیش آورد سهراب زیر *

بو بیتده مطلق قوشاق فهم اولنور زیرا سهراب آفتاب پرست دکل ایدی وکافر دخی دکل ایدی

جهانکیری صاحبنه متابعتا بو بیت ایراد اولندی معیار جمالیده شین معجمه ایله مرویدر کشتی

سکون شین معجمه وکسر تاء مثناة ایله ایکی معنایه در اول کستی مرقوم معناسنه حکیم سوزنی بیت

ازمیان کشتی کسستی وزسر افکندی کلاه * وزمغی کشتی بری اسلام کردی اختیار * استاد فرخی

بیت کشتی هرقل بتیغ هندی بکسل * برسر خاتون صلیبها همه بشکن * ثانی کورش درکه

کشتی کرفت دیرلر یعنی کورش طوتدی دیمك اولور بو معنایه سین مهمله ایله کستی مرویدر

شرفنامه ده ومؤیدده بو بیته متمسك اولمشلر مسعود سعد سلمان بیت پیل زوری که چون

کند کستی * بند او پیل را دهد سستی کشنی سکون شین معجمه وکسر نونله حبوبات نوعندن

5 بورچق دیدکلری علف دوابدر کلاه برکی کسر ها وفتح باء موحده وراء مهمله ایله برنوع کلاهدر

فقرا ورعایا کیرلر شیخ سعدی بیت حاجت بکلاه برکی داشتنت نیست * خود در از عملهای

نکو هیده بری دار کلاه ترکی کسر ها وفتح تائین مثناتین ایله عسکری یه مخصوص برکونه کلاهدر

قلپق اولمقده جائز شیخ سعدی بیت دلقت بچه کار آید وتسبیح ومرقع * درویش صفت

باش وکلاه ترکی دار کلاه قاضی برنوع کلاهدر علما ودانشمندلر کیرلر عربیده دینه دیرلر

کلی کسر لام ایله اوج معنایه کلور اول روستایی ودهقانی معناسنه حکیم سنایی بیت چون

توصنم وچومن ثمن نیست * شهری وکلی تویی ومایم * حکیم سوزنی بیت نیزدر ریش

وسبلت آن کل * خوه کلی ماش وخوه بیابانی * ثانی دف معناسنه که عربانه دخی دیرلر

جلاجلی اولمین درکه بوکه دایره دینلور استاد فرخی بیت من واین ساده دلی بیهده بر هرسخنی * پای میکوبم وچون کیلان برنای وکلی * ثالث بر نوع خرده بالقدر بغایت مقوی شهوت جماعیه در عربیده سمك ضراخی دیرلر ی كمای ع بوزن همای ایکی معنایه در اول ایران پهلوانلرندن بر مبارز آدیدر ثانی ذکری مرور ایدن كما معناسنه در حکیم نزاری قهستانی بیت هست باخلقش بنسبت کل چنانك * فی المثل درجنب بوی کل كمای * وله بیت عالم فانی وباقی را بهم نسبت مکن * بوی کردن را تفاوت باشد از کل تا كمای ی کوی ع واو معروفله محله معناسنه در حکیم خاقانی بیت چو آیم جانب کویت دو صد منزل یکی سازم * اکر بیرون روم در هر قدم صد جا کنم منزل ی کوتاه پای وکوته پای ع بر جانور در آرقه سنده بکاری وار در صغن کبی چتال بوینوزی اولور میرخسرو * مثنوی * یوز روان کشت بهر سوی صف * زو همه پرخال شده روی صف * تند چو شیری که بجا پکروی * شیر همیکشت زپی آهوی * بود بسر پنجهٔ آهو ربای * دست درازیش بکوتاه پای ی کوردی ع واو مجهول وسکون را وکسر دال مهملتین ایله جامهٔ پشمینه معناسنه درکه کوردین دخی دیرلر حکیم سوزنی بیت که خیش با کلاله بسر درکشد فسار * وزکوردی کند جل وکون پوش هفترنك ی کوری ع واو معروف وکسر راء مهمله ایله اوج معنایه در اول یای اصلی ایله برغله آدیدر جنسهٔ خودرویه مشابه امیرخسرو * مثنوی * که مانم از پی شاماخ کوری * زشور ناکیان در خاك شوری * نخواهم کندم ازسلطان صانع * بکوری کردم ازدو دیده قانع * ثانی عشرت ونشاط ایله زندکانی وفرح وسرور ایله خرامانی ایتمك شمس فخری بیت اهل عالم بیاد دارد دهر * هم طرب میکنند وهم کوری * ثالث یای وصفیه ایله کورلك معناسنه در ی کورکانی ع واو مجهول وسکون راء مهمله وفتح کافله ختنیان معناسنه درکذا فی المجمع ی کوزکانی ع لغت اولك راء مهمله سی یرینه زاء معجمه ایله ینه ختنیان معناسنه در کذا فی فرهنك جهانکیری ی کوزی ع واو معروف وکسر زاء معجمه ایله بمعنی آبکیر وشمر کذا فی المجمع ی کوهاموی ع بر نوع اوبوندر صورتی بودرکه بر یره طپراق بیغوب اوزرینه صودوکرلر وایچنده برقیل ویاخود بر ایپلك کزلرلر اطرافنده اوتورب آنی آررلر هرکیم بولورسه اویونی یوتمش اولور وهن نه ایسه آلور عربیده بقیری دیرلر ی کوهری ع واو مجهول وکسر ها وراء مهمله ایله بدل وعوض معناسنه استاد لطیفی بیت کوهری نیست این حوادث را * ضیعت اوست راست ضیعت کل ی کوهی ع طاغه منسوب آدم ویا حیوان وباخود نباتات هرنه اولورسه ی کهری ع کوهری مرقومدن تخفیف اولنمشدر ی باب الكاف الفارسی المفتوحة مع الف * كالیا ع سکون لام وفتح یای تحتانیله کالك یعنی خام ونارسیده قاون وقارپوز وغیرهما ابوالمعانی بیت چون شوی پخته برغبت میبرند * ورنه اندازند همچون كالیا ی كاهبارها وكاهنبارها ع کلاهما بسکون الهاء وفتح الباء الموحده اهل فارس دیرلرکه حق سبحانه وتعالی جل عظمته عالمی آلتی وقتده خلق ایلدی واول وقتلره كاهبار وكاهنبار نام دیدیلر ودیرلرکه بونامی زردشت وضع ایلدی بو آلتی وقتی خلقت دنیا اولان آلتی کونه منسوب ایلدی که کتب سماویه ده حق جل وعلا عالمی آلتی کونده خلق ایلدوکی مسطوردر اهل فارس اول وقتلرك هر برینه برنام وضع ایلدیلر تعظیما اول وقتلرك هر بریسی اولنده بش کون عظیم

عظیم جشن وسرور وشادمانی ایدوب بربرلرین مجلسه دعوت وعیش وطرب وضیافت ایدرلر
کتاب زندده مسطوردرکه کاهنبار اولکه نامی میدیورزم در اردیبهشت ماه قدیمدن خور روزدر
دیرلرکه حضرت حق جل شانه یوم مزبوردن قرق کونه دك آسمانلری تمام خلق ایلدی وکاهنبار
ثانی که نامی میدیوشمه تیره ماه قدیمدن خور روزدر دیرلرکه حضرت الله جلت عظمته یوم مزبوردن
آلتمش کونه دك دریا وصولرك خلقتی تمام ایلدی وکاهنبار ثالث که نامی پتی شهشیم در شهریور ماه
قدیمدن اشتاد روزدر حضرت باری عز اسمه یوم مزبوردن یتمش بش کونه دك زمینی کوه وصحرا ایله
خلقتی تمام ایلدی وکاهنبار رابع که نامی یاسرم در مهر ماه قدیمدن اشتاد روزدر حضرت خدای
تعالی عز شانه یوم مزبوردن اوتوز کونه دك نباتات واشجار خلقتی تمام ایلدی وکاهنبار خامس که
نامی میدیاریم در اردیبهشت ماه قدیمدن مهر روزدر دیرلرکه حضرت خلاق جهان جل جلاله
یوم مزبوردن سکسان کونه دك حیوانات خلقتی تمام ایلدی ومنقولدرکه مجموع حیوانات چرنده
وپرنده ایکیوز سکسان ایکی سرده یعنی نوعدر منها یوز یتمش ایکی نوعی چرنده ویوز اون نوعی پرنده در
وکاهنبار سادس که نامی همسپیدیم در اهنود روزکه روز نخستین پنجهٔ دزدیده یعنی خمسهٔ مسترقهٔ
دی ماه قدیمدن اهنود روزدر دیرلرکه حضرت حق سبحانه وتعالی یوم مزبوردن یتمش بش کونه دك
آدم علیه السلامی خلق ایلدی بو محلده زراتشت بهرام بیت همه از خوان بذلش شاه کشتند
مرانرا جمله کاهنبار بشتند * وزیج ایلخانیده مرقومدرکه اول کاهنبار اول دی ماهك اون برنجی کونیدر
واول کاهنبار ثانی اسفندارماهك اون برنجی کونیدر واول کاهنبار ثالث اردیبهشت ماهك یکرمی
التنجی کونیدر واول کاهنبار رابع خورداد ماهك یکرمی آلتنجی کونیدر واول کاهنبار خامس شهریور
ماهك اون آلتنجی کونیدر واول کاهنبار سادس روز پنجهٔ دزدیده درکه آخر ایامدر روده نحی
کوشیار حکیم زیج جامعده یازمش که اول کاهنبار اول اردیبهشت ماهك یکرمی آلتیسی واول
کاهنبار ثانی تیرماهك یکرمی آلتیسی واول کاهنبار ثالث شهریور ماهك اون آلتیسی واول کاهنبار
رابع مهرماهك اون بشی واول کاهنبار خامس دی ماهك اون بری واول کاهنبار سادس اول پنجهٔ
دزدیده ده واقعدرکه آخر اسفندارماهدر اما خلقت اشیای مذکوره هر کاهنبار اولندن
اولدوغی متفق علیه در لکن هر کاهنبارك اولی قنغی کون اولدوغنده اختلاف ایلمشلردر علی
زعمهم الفاسد ﴿کدا﴾ یوخسول ودلنجی دیمکدر خواجه سلمان بیت بر سر کوی عاشقی
شاه وکدا یکی بود * بادشهی کند کسی کوست کدای چون توبی * ابوالمعانی هزل کونه بیت
کیر عریان مانده است درکوی تو دریوزه کر * بر درکون بزرك وفربهست کشته کدا ﴿کرا﴾
رای مهملهٔ مشدده ایله ایکی معنایه در اول بمعنی بنده حضرت مولانا قدس سره بیت اینچنین
خاین یکی کرا بود * ماکمان برده که هست او معتمد * ثانی بجام معناسنه حکیم ناصر خسرو بیت
بنکر بچشم خاطر وچشم سر * ترکیب خویش کیهٔ کرارا * کیه آلت بجامتدر کامر ﴿کردا﴾
سکون را وفتح دال المهملتین ایله بمعنی کردان وکردیده صیغهٔ مبالغه در دونجی ودونمش معناسنه
استاد عسجدی بیت کسی کز خدمت دوری کند هیچ * برو دشمن بود کردون کردا * شاه ناصر
خسرو بیت ما مانده شده ستیم وکشته ستوده * تا مانده وناسوده چرخ کردا ﴿کردنا﴾
سکون را وفتح دال المهملتین ونون ایله اوچ معنایه کلور اول کباب شیشی که دونمکدن عبارتدر امیر

معزی در صفت بیابان * قطعه * کرماش چون حرارت محرور در تموز * سرماش چون رطوبت مرطوب در شتا * ریك اندروجو آتش وکرد اندروچو دود * مردم چو مرغ وباد مخالف چو کردنا * حکیم سوزنی * قطعه * دشمن شکن شهی که چو عزم شکار کرد * از هر کجا که روی نهد تا بهر کجا * آتش سنان نیزهٔ چون کردنای اوست * دشمن چو مرغ کردان در کرد کردنا * ثانی بر نوع کبابدر که اتی اول صوده خشلیوب بعده یاروب ایچنی طولدیروب وشیشه صانجوب کباب ایدرلر بوکا کردان وکرد انیه دخی دیرلر معربی کرد ناجدر حکیم قطران ارموی بیت کر قوی تو مهتری کردن کشد با کهتران * خویش را کردون کند بر آتش غم کردنا * ثالث کوش هودوطنبور ورباب وامثالنك قیل طاقلو اولان اغاج که بورغو دیرلر سازه دوزن ویردکده آنی چویروب تمام قللر بر برلرینه آهنك اولنجیه دك حکیم سنایی بیت دربهٔ بهرام را بشکسته لطفش قیضه کاه * بربط ناهید را بکسسته قهرش کردنا * ابو الفرج رونی بیت شاخ امرود کوهی وامرود * رشته وکردنای تنبور ست * وکسر کافله کاسهٔ زانو درکه عربیده وصفه دیرلر فتحتین ایله ﴿ کرما ﴾ یاز فصلی درکه مقابلی سرمادر واسی یه کرم دیرلر آنجق فصل یایه مخصوص دکلدر شاعر بیت زمین پرنکار وهوا مشکبار * نه کرما نه سرما همیشه بهار ﴿ کرنا ﴾ سکون راء مهمله وفتح نونله ریواس نوعندن براوتدر طعمی اکشیر کدر نعمهٔ الله اشلک منتریدر دیمش ﴿ کزا ﴾ فتح راء معجمه ایله بمعنی کزنده یعنی اصریجی شیخ سعدی بیت از من مکوی حاجیٔ مردم کزای را * کو آستین خلق بازار میدرد * فرهنك جهانکیریده ضرر وضرر ایدیجی معناسنه مرویدر استاد عنصری بیت حقا که شکر زهر شود تلخ وکزایان * کرنام فلانش بنکاری بشکزیو شیخ سعدی بیت تریاك در دهان رسول آفرید حق * احباب را چه غم بود از زهر جانکزا ﴿ کزپا ﴾ سکون زا وفتح باء فارسیین ایله ریباس نوعندن براوتدر کزبا وکرنا ورزبا دخی دیرلر شمس فخری بیت اکر ز ابر کفت رشحهٔ بدی در ابر * بدی زبرجد وپیروزه پیکر کزپا ﴿ کنج خضرا ﴾ خسرو پرویزك مشهور اولان یدی خزینه سندن برخزینه آدیدر هر برینك برآدی وارد ر جمله سی بو کتابده ذکر اولنمشدر حکیم فردوسی * مثنوی * دکر کنج کزد رخوشاب بود * که بالاش یك تیر پرتاب بود * که خضرا نهادند نامش روان * همان کاردان نامور بخردان ﴿ کندا ﴾ سکون نون وفتح دال مهمله ایله رایحهٔ بد یعنی مردار قوقولو نسنه عارضه ومعروضه اطلاق اولنور پوربهای جامی بیت کندا ونیز همچو پیاز وترش چودوغ چون سیر کرم وخشك وچوچقرات سرد وتر ﴿ کندکیا ﴾ سکون نون ودال مهمله وکسر کاف فارسیله براوتدر خرس کیا دخی دیرلر که ذکری مرور ایلدی ﴿ کندم نما ﴾ یوزه کولوب آدم آلدایجی آدمه دیرلر ﴿ کندنا ﴾ سکون نون اول وفتح ثانی ودال مهمله ایله پراسه دیدکلری بد رایحه لو نسنه که صرمساغك بر نوعیدر کنده نه دخی دیرلر حکیم شفایی در هجو منلا خلیل طبیب * نظم * خلیل منجم که از طب نداند * سفوف از ایارج شراب از معاجین * ندانسته از کندنا دارچینی * نرفته بر یوند از ماه پروین * بدو کفتم از طب چها خواندهٔ کفت * کلستان وبوستان وفرهاد وشیرین * چو نارنج خوان بود پرسیدم از وی * که کیلان بنا کردهٔ کیست چندین * بکفت آن بنا را علیشیر کرده * بهندوستان در حوالیٔ قزوین * بکفتم که رستم

رستم که بود دست ودستان * فرامرز وکودرز وبهرام وچوبین * بکفت این کیاهان که پرسیدی
ازمن * بود در بدخشان بحمام سردین ل کهبارها وکهنبارها ع کاهبار وکاهنبار مرقومانڭدن
اختصار اولنمشدر ل مع الباء الموحده * کاواب ع سکون واو ایله یوصون که صو اوزرنده

گ ب

وکنارنده اولور یشل نسنه در جامه غوك دخی دیرلر کذا فی فرهنك جهانکیری ل کب ع بوزن
لب ایکی معنایه در اول لاف وکذاف سوز معناسنه درکه لاف اوریجیه کب زننده دیرلر
حضرت مولانا قدس سره * مثنوی * چون زن صوفی تو خاین بوده * دام مکر اندر دعا
بکشوده * کو زهرناشسته روی کب زنی * شرم داری وزخدای خویش نی * حکیم سنایی
بیت هر بکجا زلف ایازی دید خواهی درجهان * عشق بر محمود بینی کب زدن بر عنصری * ثانی
بمعنی بزرك وکنده روایت اولنمشدر ل کرشاسب ع ایکی معنایه در اول رستم زالك اجدادندن
بر پهلوان آدیدر ثانی طهماسب شاه اوغلنك آدیدر باباسی یرینه حیاتنده تخته جلوس
پادشاه ایلمشیدی اما ینه باباسی حیاتنده ایکن افراسیاب جنکنده فوت اولدی کرشسب
وکرشاسف وکرشسف دخی دیرلر ل کریب ع کسر راء مهمله وسکون یای تحتانیله زراعت
زراعت تارلاسن تقسیم وتعیین حدود ایتدکلرینه که ترکیده دونم دیرلر بوکا کری دخی دینلور تعریب
ایدوب جریب دیدیلر اما اصح فدان تعبیر اولنان ارضه کریب دینلور بر جفتلك یردن عبارتدر
دونم کرومه یعنی باغده استعمال اولنور عربیده فدان که جمعی فدن وافدنه کاور ل کنج افراسیاب
خسرو پرویزك مشهور اولان یدی خزینه سندن درد نجی خزینه سنك آدیدرکه اصلنده دخی اول
کنجی افراسیاب بولمشیدی کیدرك خسرو پرویزه واصل اولدی حکیم فردوسی بیت دکرناه ود
کنج افراسیاب * که کس را نبود ان بخشکی وآب ل کنداب ع سکون نون وفتح دال مهمله
ایله کاواب مرقوم معناسنه که یوصونلی صودیمك اولور حکیم اسدی بیت یکی بیشه دیدند
کنداب ونی * که آن آب هستی نمودی چومی ل کواب ع فتح واو ایله چقور یرده ایرکلمش
صویه دیرلر که کوچقور در آب کو تقدیرنده ل کورب ع سکون واو وفتح راء مهمله ایله پشمینه
پای پوش که چقشور التندن وادك التندن کییلور معربی جوربدر حکیم سوزنی بیت بهای
کورب وموزه فرست کوکب نعل * هباست نزد تو اینها که بها کردم ل کوهرتاب ع سکون
واو وفتح ها وتاء مثناة ایله بر نوع اینجه لطیف تللكدرکه التندن زبونك رنكی کورینور ودخی بر نوع
التون تلی ایله اشلنمش مقنعه یعنی زنانك باش اورتسیدر وغایت اینجه دامنده دخی دیرلر کوهرتاو
دخی دینلور میرنظمی بیت چو کوهرتاب پوشیدست بر سر * بزیر ابر کشته ماه انور *

گ ت

ل مع التاء المثناة * کاشت ع سکون شین معجمه ایله بمعنی کردانید یعنی دوندردی کاشتن
مصدریدر حکیم فردوسی بیت تراپاك یزدان بران بر کاشت * بداده زایران وتوران کاشت
حکیم اسدی بیت کرفتش دم آب وبرجای داشت * زبالای سرچون فلاخن بکاشت *
ل کرست ع فتح را وسکون سین مهملتین ایله مست طافح ومدهوش یعنی بخکاین وبی عقل
سرخوش حضرت مولانا قدس سره بیت باز رسید مست ماداد قدح بدست ما * کرده دی
بدست تو شاد خوشی وکرستی * بو بیتده سکون را وفتح سین مهملتین ایله اولمق اقتضا ایدر مکر
حضرت مولانا نظم ایچون ایتمش اوله واهل هندك زبان علمی سنده لقمه یی یوتمغه دیرلر ل کست

سکون سین مهمله ایله بوزن مست بمعنی زشت وچرکین شمس فخری بیت اکر تمثال مانی زنده
کردد * به پیش صورت خوبت بود کست * محمود ابن یمین * قطعه * آنکس که جوینی وکاهش
بد سدست * کر زین دو فزون میطلبد از پرسدست * کنجی وکتابی وجوینی وکاهی * هست این
یمین راخوش اکر نزد توکستست * مسعود سعد سلمان * رباعی * عشق تو باند وصبر من
پست چرا * روی تونکوی وخوی توکست چرا * میخواره منم دو چشم تو مست چرا * پیش تولبم
بوس تو بر دست چرا **کشت** سکون شین معجمه ایله بش معنایه کلور اول کشتن لفظنك
صیغهٔ ماضیسیدر شد معناسنه که اولدی دیمك اولور بو معناده تحویل معناسی حاصل اولور
یعنی دونمك ثانی محو وحك معناسنه بو ایکی معنایه شیخ اوحدی * رباعی * کوهرکه درجهان
تماشا روند وکشت * مارا بس اینقدر که بمادوست برکذشت * تا او ز نقش چهرهٔ خود پرده
برکرفت * ما نقش دیکران ز ورق میکنیم کشت * ثانی بو معنایه حکیم سوزنی بیت بسی
کناه صغیر وکبیر کردم کشت * که نزکبیر مخطر بود نز صغیر مرا * ثالث سیر و تماشاکاه معناسنه
مثلا کلکشت دیرلر کل سیری دیمك اولور شیخ نظامی بیت کمند انداز این صید کهن دشت
درین وادی کند زینکونه کلکشت * خواجه حافظ بیت بده ساقی می باقی که در جنت نخواهی
یافت * کنار آب رکن آباد وکلکشت مصلا را * دیوان حافظ شارحلری کشتك بو معنایه
کلدوکن فهم ایتمیوب مصلا کل لکی دیو شرح ایتمشلر رابع بمعنی خربزه یعنی قاون خامس
بمعنی حنظل بو ایکی معنی فرهنك زفانکویادن مرویدر وادات الفضلاده بمعنی دیدن مسطوردر
کشت برکشت براوتدر بربرینه صارلمش ایپ کبی بش عدد صاپدر بربرینه طولاشق
بتمك دخی دیرلر قاطع الشهوه ومقلل باه ومنقص منی در واکر طفل کریه ناك اولسه آنك بردانه سنی
باشی التنه قوسه لر ساکن اولور **کلبت** سکون لام وفتح باء موحده ایله بیوك کمی که دریای
هنده سفر ایدر تعریب ایدوب جلبه دیدیلر ابو المعانی بیت بکن حذر ز کناه کبیرا کر ز صغیر
شود چو کلبت وزورق ز موج یم مضطر **کلست** فتح لام وسکون سین مهمله ایله بمعنی سیاه
مست که خرست وکرست دخی دیرلر عربیده طافح دیرلر **کله دوست** بمعنی سرفه یعنی
اوکسرك عربیده سعال دیرلر میر ذوقی بیت سرفه کر با شدت وکر کله دوست * حق شفا
میدهد مکن کله دوست **کمست** فتح میم وسکون سین مهمله ایله قیمتی آلچق برکوهردرکه
کوك رنك اولور قزلهمایل اولانی معدنیدر مدینهٔ منوره علی ساکنها افضل التحیه شهرینه قریب
بر محلده اولور منقولدر که معدن مزبوردن دوزلمش قدحدن شراب ایچلسه هرکز سرخوش
اولمز واکر بر پارچه سن شرابه براقسلر ینه بو خاصیت ظاهر اولورمش واکر بر آدم یاتدقده
بر پاره سن یصدوغی التنه قوسه ایوروٴیا کورب وکورد وکی واقعه یی ضبط ایدر **کنج دیواریست**
اول دفینه درکه حضر نبی علی نبینا وعلیه السلام حضرت موسی علیه السلام ایله انطاکیه شهرینه
اوغرایوب یقلور ایکن راست ودرست ایلدوکی دیوار التنده اولان کنجدر قرآن مجیدده وارد
اولمشدر میر نظمی بیت شد وجودم چون جدار مضمحل * کنج دیواریست کویا عشق دل
کنك بهشت سکون نون وکاف فارسی ایله بر قلعه آدیدرکه بابل ولایتنده ضحاك بنا ایلمشدر
شهر بابل مداین سبعهٔ عراق عربك بریدر ونهر فراتك جانب شرقیسنده واقعدر مقدما اول شهری

شهری یعنی بابلی قینان بن انوش بن شیث نبی علیه السلام بنا ایلمش بعده طهمورث شاه تجدید بنا
وتعمیر ایلدی واسمنه کنك بهشت وکنك دژ دخی دیدیلر بر زمان آنده جادولر مکان طوتوب
اوتوردیلر حتی هاروت وماروت دیدکلری ایکی ملك آنده برقیوده صاچلرندن آصلوب طوررلر
احواللری قرآن مجیدده وارد اولمشدر وضحاکدن صکره کنعانیلر نسلی که نمرود علیه اللعنه سیدر
اول شهری دار الملك ایلدیلر بعده خراب اولدی بر دخی اسکندر ذو القرنین تجدید بنا ایلدی حالا اینه
خرابدر مزبور قلعه دن بر تل خاکدن غیری نشانه قالمدی حله شهرینه قریب یرده واقعدر وآکا
تابعدر واول تل اوزرنده بر چاه عمیق واردر بعضیلر هاروت وماروت اول چاهده محبوسدر دیرلر
ونزهة القلوب نام کتابده مسطوردر که کنك بهشت حدود جانب مشرقده بر موضع آدیدر که
عربیده قبة الارض دیرلر اول مکان پر بلوك قرار کاهی در آنده روز وشب مساوی وسال وماه
یکساندر دیرلر شیخ نظامی اسکندرنامه ده ذکر ایدر که کنك بهشت حدود مشرقده بر شهردر
واول شهرده بر معبد قدیم واردر قندهار دیمکله معروفدر نتکم بیورر * مثنوی * دکر باره بر مرز
هند وستان * گذر کرد چون باد بر بوستان * ازآنجا بمشرق علم بر فراخت * یکی ماه بر دشت
وبر کوه تاخت * ازان راه چون دوزخ تافته * کز وپشت ماه آتش یافته * در آمد بان شهر
مینو سرشت * که ترکانش خوانند کنك بهشت * هوایی دران دید چون نوبهار *
پرستش کنی نام آن قندهار کنك دژهخت وکنك دژهوخت کلاهما بسکون النون
وکاف الفارسی وکسر الدال المهمله وزاء الفارسی ساکنه وخاء المعجمه وبضم الهاء بیت المقدس
دیمکدر لسان سریانیده ایلیا دیرلر حکیم فردوسی * مثنوی * بخشکی رسیده سر جنکجوی *
به بیت المقدس نهادند روی * بتازی زبان خانهٔ پاك را * بر آورد ایوان ضحاك را * چه بر پهلوانی
زبان راندند * همی کنك دژهوخنش خواندند کوسهت فتح واو وسکون سین مهمله ایله
یان باشی اورمق وایکی نسخه شدتله بریره طوقنمق آسیب معناسنه کوشت کسر واو
وسکون شین معجمه ایله قیون ودوه وسایر حیوان حوصله سندن عاف چیقاروب آغزنده
تکرار چینمکه دیرلر ترکیده دخی کوش دیرلر میر نظمی بیت شده دراز طبع حیوان سرشته
خورش زان همه دردهانش کوشت مع الجیم * کالوج ضم لام وواو معروف ایله بعض

نسخه ده جیم فارسیله ده مرویدر صرچه بر مق که عربیده خنصر دیرلر ابو المعانی بیت فروتر
داشت چون کالوج خودرا * ازان کشته بجوهرها مزین کرکانج سکون راء مهمله ونون
وفتح کاف عربیله نام دار الملك خوارزمدر تعریب ایدوب جرجانیه دیدیلر ترکان اورکنج دیرلر حکیم
انوری بیت مرحبا ملك خراسان داد یزدانت نجات * از بلای غیرت خاك ره کرکانج وکات *
کرکج سکون راء مهمله وفتح کاف فارسیله محلات اطرافنده طاش واغاج ایله ایتدکلری
دیوار که حفظ محله ایچون ایدرلر شهرك طشره اطرافنده دخی محافظهٔ شهر ایچون ایدرلر
کریکج سکون راء مهمله ویای تحتانی وکسر کاف فارسیله بر شهر اسمیدر کذا فی شرفنامه
کالوج ضم لام وواو معروفله تنورده کله ویاخود آتشه دوشوب یانمش اتمکه دیرلر استاد
لطیفی بیت هر کرا خشم کردشد مفلوج * شده محتاج کهنه ها وکالوج کنج ایکی
معنایه در اول معروف خزینه ثانی اول دفینهٔ ماله دیرلر که بغایت چوق اوله تعریب ایدوب کنز

دیدیلر ل كنك دژهوج ع نام بیت المقدس كه كنك دژهخت وكنك دژهوخت مرقوم معنالرینه كذا فی فرهنك جهانكیری ل مع الخاء المعجمه * كنخ ع فتح نونله بوزن زنخ بمعنی
كخ كشلك یعنی بوغردی قوریدوب محلنده بعض طعامه قورلر وكاهی اصلدوب اتمكله تناول ایدرلر دختر كاغذ آل دیمشدر بیت كرمن شكرم باب توهمچو كنخی * زرین قلمی نه سر كین زنخی * ل كیرخ ع سكون یای تحتانی وفتح راء مهمله ایله رحله كه اوزرینه مصحف شریف قویوب تلاوت ایدرلر كذا فی فرهنك جهانكیری ل مع الدال المهمله * كاود ل كسر واو ایله كاوكوهی
كد یعنی طاغ صغری ل كد ع بوزن حد كدا وكدایی یعنی دلنجی ودلنجیلك كه الفظندن مرخمدر حضرت مولانا قدس سره بیت شكرت چه آرزوشد زاب شكرفروشش * چو عیاش دوش زوتر زشكرفروش كدكن ل كدایاد ع فتح دال مهمله ویای تحتانیله خانه زیرین یعنی برخانه نك آلتنده واقع اولان خانه یه دیرلر ابو المعانی بیت نشسته جاهلان درخانه بالا * كدایاد كشته جای اهل دانش ل كرایید ع سكون راء مهمله وفتح یای تحتانیله بمعنی پیچید یعنی طولاشور وصرار شمس فخری بیت شهنشاها توان شاهی كه كردون * نیارد كز جفایت سر كرایید * بو بیتده دوندرمك معناسنه مناسبدر ودخی مجمع الفرسده بمعنی آهنك كرد یعنی قصد ایلدی ل كرایید ع سكون راء مهمله ویای ثانی وكسر یای اول ایله بمعنی پیچید یعنی دوندردی وطولاشدردی ودخی بمعنی قصد كرد شیخ نظامی اسكندرنامه ده بیت كرایید شان دل بافسون خویش * امان دادشان ازشبیخون خویش ل كرد ع بوزن مرد اون معنایه كلور اول بمعنی خاك عموما شیخ اوحدی بیت تن بی روح چیست مشتی كرد * روح بی علم چیست بادی سرد وخاك باد ایله قوپوب هوایه قالقن توزدر شیخ نظامی بیت كرد بود خاك برانكیخته * خاك تهی به كه درآمیخته * بو معنی ده غبار معناسنه اولور خصوصا مولانا حیرتی * قطعه * شاه اسبی بحیرتی بخشید * باد صرصر بكرد او نرسید * آنچنان تند بود نیز رفتار * كه بیك شب باخرت برسید ثانی دوندرمك كه كردیدن لفظندن صیغه امردخی اولور زنده پیل احمد جام بیت چومن بیو پوشم بروز نبرد * سر چرخ وماه اندرآرم بكرد * ثالث كردون وفلك معناسنه حكیم فردوسی بیت كه تا این زمان هرچه رفت از نبرد * بكام دل ماهمی كشت كرد * رابع اسماء نیراعظمدن براسمدر شیخ نظامی درصفت چشمه حیوان * مثنوی * اكرچشمه باسایه بودی صواب * بكجا سایه باچشمه آفتاب * چو چشمه بخورشید شد خوشكوار * چرا زیر سایه شد آن چشمه سار * بلی چشمه راسایه خوشتر زكرد * كه این هست سوزنده آن هست كرد * خامس بمعنی بوی خوش استاد رودكی بیت كل راچه كرد خیزد از ده كلابزن * مه راچه درغ بنداز صد چراغدان * سادس بمعنی نفع وفائده شیخ اوحدی بیت سفر این كسان چه كرد كنند * بجز از باد سر كه درد كنند * سابع عكس یعنی برنسنه شخصینك عكسی حكیم انوری بیت كرخام نبسته است صبا رنك ریاحین * ازكرد چرا رنك دهد آب روانرا * ثامن شاد وبیغم وشادی وبیغمی حضرت مولانا قدس سره بیت آن یكی مردیست قوتش جمله درد * وان دكر مردی میان نی جمله كرد * تاسع غم واندوه مولانا خوارزمی * مثنوی * بصحرا راهب عزلت نشین بود * كه در كیش مسیحا بی قرین بود * زتنها مكر كردی رابدل داشت *

داشتی * ز سودای جنون دردی بدل داشت * بو ایکی معناده استعمال اضافتدن اولور عاشر ابریشم جنسندن بر نوعدر ﴿لغ﴾ کردن بند ﴿ع﴾ هرنه که بوغاز آلتنه بغلنور رخت قلاده سی وزنان اینجو وجواهرله دوزت بغلد قلری که بوغمق دیرلر واکا بکزرنه اولورسه میر نظمی بیت بلعل ودر کردن بند کرده * همه کردنکشانرا بند کرده ﴿لغ﴾ کرمند ﴿ع﴾ سکون رای مهمله وفتح میمله عجله وعجول معناسنه استاد لطیفی بیت مکن بر وعده از وصل تو مغبون * نمی بنی چه کرمند ست کردون ﴿لغ﴾ کزاید ﴿ع﴾ فتح زای معجمه ویای تحتانیله بمعنی بکزرد یعنی اصررکزیدندن فعل مضارعدر شیخ نظامی بیت یکی برخورد کین جان میفزاید * یکی کم خورد کین جان میکزاید * ﴿لغ﴾ کزنند ﴿ع﴾ سکون زای معجمه ونون ثانی وفتح نون اول ایله بمعنی چوالکاه یعنی صمان چوالی کذا فی المجمع ﴿لغ﴾ کلوبند ﴿ع﴾ ضم لام وواو معروفله حیوانا تلک بوغازی آلتنه بغلدقدی وزنان دخی جواهرله تزیین ایدوب بوغازلرینه بغلدقلری عقد معناسنه بوده کردن بند کبیدر ﴿لغ﴾ کاوند ﴿ع﴾ سکون لام ونون وفتح واو ایله پیشکش میوه اولسون غیری اولسون شمس فخری بیت تحفه دوستانت را کردون * ازمه ومهر ساخته کاوند * شرفنامه ده انجیر وجوز دن ایدرلر بر نسنه در ودخی بر طاغ آدیدر ﴿لغ﴾ کلید ﴿ع﴾ کسر لام وسکون یای تحتانیله مطلق پریشان اولمش نسنه یه دیرلر میر نظمی بیت کلید دراشك بهر نثار * بینداخت هر سو دل غمکذار ﴿لغ﴾ کنج باد وکنج بادآورد ایکیسیده ایکیشر معنایه کلور اول خسرو پرویزك یدی خزینه سندن ایکنجی خزینه سنك آدیدر منقولدر که خسروه بش نادره دوران نصیب اولمشدر که سلف وخلفنده بر پادشاهه میسر اولمدی بری بو کنج بادآورددر که خسرو قیصر ملکنه قصد وعزیمت ایلدکده قیصره اجدادندن ارثله انتقال ایدن مالا نهایه مال خزینه فراوانی خسرو خوفندن کیملره تحمیل ایدوب بر جزیره ده حفظ اولنمق ایچون کوندردکده قضاء باد مخالف ظاهر اولوب * تجری الریاح بما لا تشتهی السفن * مقتضاسنجه کشتی یی جانب مملکت خسروه سوق ایدر خسرو بو حالدن خبردار اولدقده آدملر کوندروب کشتی یی عینی ایله ضبط وخزینه قیصره بو طریقله مالك اولوب اسمنی کنج بادآورد قورلر خواجه سلمان بو مضمونی دیمش بیت تاز دریا بار بحر خسرو خیل بهار * کنج بادآورد ابر درفشان می آورد * اول بش نادره نك بری دخی بر دست افشاردر یعنی بر نوع نرم وملایم آلتونی حکما تصنیف ایلمشلر بر طوب آلتون ایدی که خسرو آنی لادن کبی الده اوینادوب استدوکی صورت اشکالی ایدردی دستخوش دخی دیرلر وبری دخی حکماء عاجدن بر پنجه دوزمشلر ایدی خسروك ملکنه بر دشمن ظهور ایتسه وکذلك بر حادثه عظیمه واقع اولسه اول پنجه نك انکشتلری درهم اولوب پیچ وتاب ایدردی ویاخود حرمنده بر نامعقول ایش صادر اولنسه ینه اویله اولوردی ویاخود بر فرزندی ظهوره کلسه اول پنجه منبسط اولوب حرکت ایدردی وبری دخی حکمت ایله مصنوع بر پیاله ایدی ایچنه بر دفعه شراب قونیلوب بعده هر نقدر صو قویسه لر لطیف شراب اولوردی اول قونیلان شراب کبی وبر روایتده بر دفعه شراب ویاخود صو قونیلان قدح نه مکره هر ندکلو ایچلسه ینه پر اولوردی وبری دخی بر باربد یعنی بر مطرب ایدی که مثلی سبقت ایتمامش ایدی اوجیوز آلتمش نوا ومقام اختراعی وار ایدی ونفسی انسانی بیهوش ایدوب نطقه مجال قومز ایدی بلکه وحوش وطیور دخی اول حالت اولوردی شیخ نظامی باربد

ه يدبلر ع كنك شدرهرج ع نام بيت المقدس كه كنك درهخت وكنك درهوخت درقوم معنالرينه كذا في فرهنك جهانكيرى ع مع الخاء المعجمه * كنخ ع فتح نونله بوزن زنخ بمعنى كشلك يعنى بوغردى قوريدوب محلنده بعض طعامه قورلر وكاهى اصلدوب اتمكله تناول ايدرلر دختر كاغذ آل ديمشلر بيت كرمن شكرم باب توهمچو كنخى * زرين قلمى نه سركين زنخى *

كخ ع كيرخ ع سكون ياى تحتانى وفتح راء مهمله ايله رحله كه اوزرينه مصحف شريف قويوب تلاوت ايدرلر كذا في فرهنك جهانكيرى ع مع الدال المهمله * كاود ع كسر واو ايله كاو كوهى

كد يعنى طاغ صغرى ع كد ع بوزن حد كدا وكدايى يعنى دلنجى ودنجيلك كدا لفظندن مرخمدر حضرت مولانا قدس سره بيت شكرت چه آرزو شد زلب شكر فروشش * چو عياش دوش زوتو زشكر فروش كدكن ع كدا ياد ع فتح دال مهمله وياى تحتانيله خانه زيرين يعنى برخانه نك آلتنده واقع اولان خانه يه ديرلر ابو المعانى بيت نشسته جاهلان در خانه بالا * كدا ياد كشته جاى اهل دانش ع كرايد ع سكون راء مهمله وفتح ياى تحتانيله بمعنى بپيچيد يعنى طولاشور وصرار شمس فخرى بيت شهنشاها توان شاهى كه كردون * نيارد كز جفايت سر كرايت * بو بيتده دوندرملك معناسنه مناسبدر ودخى مجمع الفرسده بمعنى آهنك كرد يعنى قصد ايلدى ع كرابيد ع سكون راء مهمله وياى ثانى وكسر ياى اول ايله بمعنى بپيچيد يعنى دوندردى وطولاشدردى ودخى بمعنى قصد كرد شيخ نظامى اسكندرنامه ده بيت كرابيد شان دل بافسون خويش * امان دادشان از شبيخون خويش ع كرد ع بوزن مرد اون معنايه كلور اول بمعنى خاك عموما شيخ اوحدى بيت تن بى روح چيست مشتى كرد * روح بى علم چيست بادى سرد وخاك باد ايله قوپوب هوايه قالقن توزدر شيخ نظامى بيت كرد بود خاك برانكيخته * خاك تهى به كه در آميخته * بو معنى ده غبار معناسنه اولور خصوصا مولانا حيرتى * قطعه * شاه اسبى بحيرتى بخشيد * باد صرصر بكرد او نرسيد * آنچنان تند بود نيز رفتار * كه بيك شب با خرت برسيد ثانى دوندرملك كه كرديدن لفظندن صيغه امردر ودخى اولور زنده پيل احمد جام بيت چومن بهر پوشم بروز نبرد * سر چرخ وماه اندر آرم بكرد * ثالث كردون وفلك معناسنه حكيم فردوسى بيت كه تا اين زمان هرچه رفت از نبرد * بكام دل ماهمى كشت كرد * رابع اسماء نيراعظمدن براسمدر شيخ نظامى درصفت چشمه حيوان * مثنوى * اكر چشمه باسايه بودى صواب * بكجا سايه با چشمه آفتاب * چو چشمه بخورشيد شد خوشكوار * چرا زير سايه شد آن چشمه سار * بلى چشمه را سايه خوشتر ز كرد * كه اين هست سوزنده آن هست كرد * خامس بمعنى بوى خوش استاد رودكى بيت كل راچه كرد خيزد از ده كلابزن * مه راچه درغ بنددازصد چراغدان * سادس بمعنى نفع وفائده شيخ اوحدى بيت سفر اين كسان چه كرد كنند * بجز از باد سر كه درد كنند * سابع عكس يعنى برنسنه شخصينك عكسى حكيم انورى بيت كر خام نبسته است صبارنك رياحين * از كرد چرا رنك دهد آب روانرا * ثامن شاد وبيغم وشادى وبيغمى حضرت مولانا قدس سره بيت آن يكى مرديست قوتش جمله درد * وان دكر مردى ميان فى جمله كرد * تاسع غم واندوه مولانا خوارزمى * مثنوى * بصحرا راهب عزلت نشين بود * كه دركيش مسيحائى قرين بود * زتنها مكر كردى رابدل داشت *

داشتی * ز سودای جنون دردی بدل داشت * بو ایکی معناده اسماء اضافدن اولور عاشر
ابریشم جنسندن برنوعدر ﴿ كردن بند ﴾ هرنه كه بوغاز آلتنه بغلنور رخت قلاده سی وزنان
اینجو وجواهرله دوزدکلری بغلق قلاری كه بوغمق دیرلر واكا بكزر نه اولورسه میر نظمی بیت بلعل
ودر كردن بند كرده * همه كردنکشانرا بند كرده ﴿ كرمند ﴾ سکون راء مهمله وفتح میمله عجله
ومجهول معناسنه استاد لطیفی بیت مكن برو عدا از وصل تو مغبون * نمی بینی چه كرمندست
كردون ﴿ كزاید ﴾ فتح زاء معجمه ویای تحتانیه ایله بمعنی بكزرد یعنی اصرر كزیدندن فعل مضارعدر
شیخ نظامی بیت یكی برخورد كین جان میفزاید * یكی كم خورد كین جان میكزاید *
﴿ كزنند ﴾ سکون زاء معجمه ونون ثانی وفتح نون اول ایله بمعنی چوالكاه یعنی صمان چوالی كذا
فی المجمع ﴿ كلوبند ﴾ ضم لام وواو معروفله حیوانا تك بوغازی آلتنه بغلدقدی وزنان دخی
جواهرله تزیین ایدوب بوغازلرینه بغلد قلری عقد معناسنه بوده كردن بند كبیدر ﴿ كاوند ﴾
سکون لام ونون وفتح واو ایله پیشكش میوه اولسون غیری اولسون شمس فخری بیت تحفهٔ
دوستانت راكردون * ازمه ومهر ساخته كاوند * شرفنامه ده انجیر وجوزدن ایدرلر برنسنه در
ودخی برطاغ آدیدر ﴿ كلید ﴾ كسر لام وسکون یای تحتانیه ایله مطلق پریشان اولمش نسنه یه
دیرلر میر نظمی بیت كلید دراشك بهر نثار * بیندا خت هرسو دل غمكدار ﴿ كنج باد وكنج باد آورد ﴾
ایکیسیله ایکیشر معنایه كلور اول خسرو پرویزك یدی خزینه سندن ایکنجی خزینه سنك
آدیدر منقولدر كه خسروه بش نادرهٔ دوران نصیب اولمشدر كه سلف وخلفنده برپادشاهه
میسر اولمدی برى بو كنج باد آورددر كه خسرو قیصر ملكنه قصد وعزیمت ایلدكده قیصره
اجدادندن ارثله انتقال ایدن مالانهایه مال خزینهٔ فراوانی خسرو خوفندن كمیلره تحمیل
ایدوب برجزیره ده حفظ اولنمق ایچون كوندردكده قضاء باد مخالف ظاهر اولوب * تجری الریاح
بما لاتشتهی السفن * مقتضاسنجه كشتی یی جانب مملكت خسروه سوق ایدر خسرو بو حالدن
خبردار اولدقده آدملر كوندروب كشتی یی عینی ایله ضبط وخزینهٔ قیصره بو طریقله مالك اولوب
اسمنی كنج باد آورد قودیلر خواجه سلمان بو مضمونی دیمش بیت تاز دریا بار بحر خسرو خیل بهار *
كنج باد آورد ابر درفشان می آورد * اول بش نادره نك برى دخی بردست افشاردر یعنی برنوع
نرم وملایم آلتونی حكما تصنیف ایلمشلر برطوب آلتون ایدی كه خسرو آنی لادن كبی الندن
اوینادوب استدوكی صورت اشكالی ایدردی دست خوش دخی دیرلر وبرى دخی حكما عاجدن
برپنجه دوزمشلر ایدی خسروك ملكنه بردشمن ظهور ایتسه وكذلك برحادثهٔ عظیمه واقع اولسه
اول پنجه نك انكشتلری درهم اولوب پیچ وتاب ایدردی ویاخود حرمنده برنامعقول ایش صادر
اولسه ینه اویله اولوردی ویاخود برفرزندی ظهوره كلسه اول پنجه منبسط اولوب حركت
ایدردی وبرى دخی حكمت ایله مصنوع برپیاله ایدی ایچنه بر دفعه شراب قونیلوب بعده هر نقدر
صو قویسه لر لطیف شراب اولوردی اول قونیلان شراب كبی وبر روایتده بر دفعه شراب ویاخود
صو قونیلان قدح صكره هر نه كلوا یجلسه ینه پر اولوردی وبرى دخی بر باربد یعنی بر مطرب ایدی كه
مثلی سبقت ایتمامش ایدی اوچیوز آلتمش نوا ومقام اختراعی وار ایدی ونفسی انسانی بیهوش
ایدوب نطقه مجال قومز ایدی بلكه وحوش وطیوره دخی اول حالت اولوردی شیخ نظامی باربد

مرقومی خسرو شیرین نام کتابنده اختراعلری اولان مقاملریله ذکر ایتمشدر وگنج بادآوردك معنای ثانیسی مذکور باربدك مخترعی اولان نوالردن بر نوا اسمیدر امیرخسرو در صفت باربد * مثنوی * نواسازی که بودش باربد نام * نوائی ساخت آز وانکبین وام * نهاداز زخمه چون بر زد تمامش * نوای گنج بادآورد نامش * استاد منوچهری بیت وقت سحرگه چکاو خوش بزند در نکاو * ساعتکی گنج کاو ساعتکی گنج باد * گنج بادآورد مرقومدر و گنج کاو دخی بر نوادر ع گنج شادآورد ع خسرو پرویزك یدی خزینه سندن بر خزینه آدیدر بر روایتده گنج بادآوردك بر آدیده شادآورددر دالسزده اولور حکیم فردوسی بیت دگر گنج شادآورش خواندند * که در معدن خاص شه ماندند ع کود ع فتح واو ایله کوید معناسنه در حضرت مولانا قدس سره بیت ایمان کودت پیش او آن کفر کود پس رو * چون شمع تفت بمان مثله نه پیش و نه پس باشد * وسکون واو ایله زمین عمیق معناسنه که کور دخی دیرلر یعنی درین و چقور دیمك اولور ع کورد ع فتح واو وسکون راء مهمله ایله طموزلان بوجکی که عربیده جعل دیرلر شیرازیلر ازروته دیرلر ع کوزید ع سکون واو وکسر زاء معجمه ایله یعنی کوزنکه جعل مرقومه دیرلر ع مع الراء المهمله * کار ع ادات مبالغه در صیغهٔ ماضینك آخرینه لاحق اولوب مبالغهٔ فاعل معناسن افاده ایدر مثلا پروردگار کبی عربیده کی رب معناسنه بسلیجی دیمك اولور وگاه اولور صیغهٔ امر آخرینه لاحق اولور آمرزگار کبی عربیده غفور معناسنه وآموزگار دخی بیلور کثیر التعلم وکثیر التعلیم معناسن افاده ایدر معززنسفی * قطعه * هر آنکو نیاموزد آموزگار * همه دانش از گردش روزگار * که تا آنچه ماندست از و یادگار * بود دیگرانرا چه آموزگار ع کالیار ع کسر لام وفتح یای تحتانیه ایله ایکی معنایه گلور اول خادمیوه که کالیا دخی دیرلر ثانی صالیا یعنی سوپلرکن ویاخود اویورکن آغزدن آقان صویه دیرلر میرنظمی بیت که سامع شود از سخن رنجه دار * بهر سو جهد از دهن کالیار ع کانور ع ضم نون وواو معروفله غله صیدی معناسنه در ع کاو پیکر وکاوچهر ع فریدونك کرزی آدیدر روایت اولنور که فریدون اول گرزی کاوهٔ آهنگرك پدری بحلنده آنکله جنك ایدردی اکا کاوسار وکاوسر دخی دیرلر فریدوندن صکره اول گرز رستمه دکدی دیرلر ع کاوزر ع سکون واو وفتح زاء معجمه ایله آلتوندن دوزلمش صراحی حکیم خاقانی بیت چند خواهی ز آهوی سیمین * کاوزرین که مغز ردکانار * ع کاوسار وکاوسر ع کاوپیکر وکاوچهر مرقوماندر حکیم سوزنی بیت چو کاوسار فریدون ز تازیانهٔ او ززع توعلم کاویان شود پیدا ع کاوشیر ع بر کوجك اغاجك صمغیدر اول اغاجك ساقی کوتاه و یپراغی انجیر یپراغی کبی اولور اما آندن خرده و درکرمی راك اولور بعضیلر زیتون یپراغی کبی اولور دیرلر وخوشبو صاری چچکی وار در ساقنی بچاق او جیله یارر ز صمغی اقار اعلاسی زعفران رنکنده اولور و صوده نیز حل اولا آغاجندن آقدقده بیاضدر قوریدقجه صاری اولور واصلندقده ینه بیاض اولور طبیعتی حار و یابسدر معربی جاوشیردر وطب مفرداتنده جاوشیر یازلمشدر ع کاوعنبر ع کاوبحریدر یعنی دریاده تعیش ایدر بر حیواندر بحریدر عنبر حقنده اولان روایات کثیرة الاختلا فلك بریده بودر دیرلرکه عنبر دریا سواحلنده وبعض جزیره سنده سر بفلك رسیده طاغلر وار در بوجه لکنددن کنایه اول طاغلرك قیا یارقلرنده زنبور عسل مکان ایدوب اول جزیره نك خوشبو شکوفه لرندن واوتلرندن یوی

بوی آلوب اول یارقلرده بال ایدربامر الله تعالی حرارت شمسدن بال ار .یوب مومی قالور مومی ذه
ایام مشتاده هوا برندن قوپاروب ویغمور دریایه براغور مرقوم کاو بحری اول موم ریزه لرین دریا یوزنده
بولوب یودارکانه غداسی اول اوله شکمنده طوروب اسفلندن چقان عنبر اوله مولانا هاتفی در
معراج رسول علیه الصلوة والسلام بیت زالطاف اوشوردیکر شده * زبوی خوشش کاو عنبر
شده ؛ کاوکار ؛ کسر واو وفتح کافله چفته قوشیلان اوکوزکاوورزه دخی دیرلر زراتشت بهرام
بیت بکاهد تك اسب وز و رسوار * نماند هنر در تن کاوکار * وسکون واوایله مزارع یعنی
اکلمش غله لفظ مرکبدر معنای ترکیب کارکاودر ؛ کاهوار ؛ سکون هایله بشکدر کاهواره
وکهواره دخی دیرلر بولغتی ارباب لغتك کیمی کاف عربیله نقل ایتمش وکیمی کاف فارسیله روایت
ایلمشدر تصحیح لغت وتحقیق روایت سوداسنه مبتلا اولان بوفقیرك همدردلری کاف عربیله کاف
فارسی یی بربرندن تفریق وصحتنی تحقیق واصول ومبناسنه تطبیق وبینلرین توفیق ایتمکده
خیلی اضطرابه دوشوب خرخشهٔ خاطردن امین اوله مز زیرا معتمد علیه عد ایتدوکی لغت
کتابلرینك برنده کاف عربیله بولوب صحیحی بودر دیدوکنی برنده کاف عجمیله بولور کذالك برنده
مفتوحه ده بولدوغین آخرنده مکسوره ده بولوب برینی قبول آخرینی طرح ایتمکه جرأت
ایتمامکله ناچار ایکی یازمغی ارتکاب ایدینور بو مقوله لغتلرك مکرر آمنه انکشت اعتراض له وسم
ایلیوب لطف وکرم وسماحت شیملریله عفو بیورملر لغت مزبوری هاء علامتسز استعمال ایلدکارینه
شاهد مدعا حضرت مولانا قدس سره .بیت وقت طفلی امکه بودم شیرجو * کاهوارم را
که جنبانیداو ؛ کبر ؛ فتح باء موحده ایله بو زن خبراوج معنایه کلور اول برنوع لطیف
شفاف مجلا طاشدرکه آندن کاسه وطبق مثللو آوانی وظروف دوزرلر حکیم سنایی بیت زین
بیابان ترابسی بهتر * خانه وآب سرد ودیك کبر * ثانی هند ایله کابل میاننده واقع برشهر اسمیدر
ودیرلرکه سید علی همدانی قدس سره حضرتلری بعض وقتلرده آنده اواوردی حتی اول شهرده
وفات ایلدی نعش مبارکنی اول شهردن شهرختلانه کتوروب دفن ایلدیلر استاد عنصری بیت
نه یکسو ارست اویلکه صد هزار سوار * برین کوامنست آنکه دیده حرب کبر * حرب کبر بر
عظیم جنکدر ثالث بردیرکلی چادره دیرلر بسحاق اطعمه بیت شاه حلوا کرکند ییلاق
درصحرای خوان * خرکهش کاکست ومنتوخیه وکیپاکبر * ورا وتدر ترشی ایدرلر عربده
قبار دیرلر باء مشدده ایله ؛ کبر ؛ سکون باء موحده ایله بوزن ببر ایکی معنایه در اول کافرك
مشرکنه دیرلر زیرا موحدینه ترسا وعربده نصار ادیرلر نعیم مقامنده ذکر اولندقده کبر وترسا دیرلر
نتکیم شیخ سعدی .بیت ای کریمی که ازخزانهٔ غیب * کبر وترسا وظیفه خورداری * دیمشدر
وطایفهٔ آتش پرست که مجوس در آنلره دخی کبر دینلور که خدایه موحد دکللردر بینلرنده یزدان
واهرمن دیرلرکه یزدان خالق خیر واهرمن خالق شردر دیرلر خذلهم الله شیخ سعدی بو بیتنده یالکز
ذکر ایتمش .بیت اکر صد سال کبر آتش فروزد * که کر یکدم دروافتد بسوزد * اول قوم
فاسدك اعتقادی خالق خیر نور وخالق شر ظلمتدر دیدکارینه بو بیتده تلمیح واردر .بیت کران
دوعارض رخشان زفعل یزدانست * زفعل اهرمن است آن دوزلف چوکان زن * مجوس
طایفه سنه کبر اطلاقی بو بیتلردن دخی فهم اولنور * مثنوی * هرآنکس راکه مذهب غیر

جبو سنت * بنی فرمود کو مانند کبر ست * چنان کان کبر یزدان اهرمن کفت * مراین نادان
واحمق این وآن کفت * طائفهٔ قدریه حقنده که حضرت سرور کائنات علیه افضل الصلوات
واکمل التحیات * القدریهٔ مجوس هذه الامة * بیورمشلردر اما بعض محلده کبردن مطلق کافر
مراد اولنور قاضی نور اصفهانی . بیت بکورستان کبرانم سپارید ازپس مردن * مسلمانی مباد
ازپهلوی من درعذاب افتد * بو بیتده کورستان کبر مطلق کافر مقبره‌لکنه دیمك اولور کبرك
معنای ثانیسی برسلاحدر جنك محلنده کیرلر آکا خفتان دخی دیرلر حکیم فردوسی بیت یکی کبر
پوشید زال دلیر * بجنك اندرآمد بکردار شیر * بو معناده بعضیلر کافی مضموم نقل ایدرلر اما
مفتوحه اولدوغنه بو بیت دلالت ایدر حکیم فردوسی بیت چو بشنید آن نعره شد یار ابر * بسر
پوش فولاد وزرهش بکبر * ابره ضم کافله کبر قافیه اولمدوغی ظاهردر ﴿ کدر ﴾ فتح دال مهمله
ایله بوزن هدر سلاح جنك معناسنه درکه کدرك دخی دیرلر میرنظامی بیت درآمد مرتب
سراپا کدر * بجنك آوران کشته خونش هدر . ﴿ کر ﴾ بش معنایه کلور اول ادات
شرطدرکه اکر لفظندن مخففدر ثانی برعلتدر فضلات صفراودن وجود انسانده ظاهر
اولور ترکیده اویوز وعربیده جرب دیرلر فتحتین ایله حکیم ناصرخسرو بیت کرنخواهی رنج کر
ازکرکیان پرهیز کن * جهل کرست ای پسر پرهیز کن زین زشت کر * ثالث ادات اسم فاعلدر
اسم آخرینه لاحق اولور آنك فاعلنه دلالت ایدر مثلا زرکر وآهنکر وزکر وحیله کر کبی مرقوم
اوچ معنایه ابوالمعانی . بیت مبتلای کرشد سنی کر حسود حیله کر * نیست چاره مرورا غیر
ازعلاجی برزنش * رابع بمعنی مقصود ومراد حکیم سنائی بیت کار بی علم کام وکر ندهد * تخم
بیمغز بار وبرندهد * عبدالواسع جبلی بیت طاغیانرا کرده یکباره جدا ازکام وکر باغیانرا *
کرده همواره بری ازنام ونان * خامس قدرت ومکنت معناسنه استاد فرخی بیت ملك آن
باشد کو رابسخن باشد دست * ملك آن باشد کورابسخن باشد کر ﴿ کردر ﴾ سکون را وفتح
دال مهملتین ایله ایکی معنایه کلور اول اول زمین سختدر که طاغ انکلرنده اولور وبعض فرهنکلرده
زمین پشته ودرهٔ کوه معناسنه‌در حکیم ناصرخسرو * قطعه * هوا چون ضمیر ستمکار
تیره * ستاره چو رخسار مؤمن بمحشر * شمال اندرو کر بجنبد نداند * فراز ونشیبی وازکوه کردر
حکیم ولولی بیت مثل زباختر وخاور بخوانیشان * دوند پست کنان کوه وکردر آتش وآب *
اما شمس فخری درهود په معناسنه دردیوب بو بیتی نظم ایلمش . بیت پیش چشمش چه شب چه روز
سفید * وقت سیرش چه کوه وچه کردر * ثانی شهر وقصبه‌دن عبارتدر استاد فرخی بیت
دراز تو سفر اوران رهی بوسنت * که ده وزده نکشست است کردر ازکردر ﴿ کردکار ﴾ سکون
را ودال مهملتین وفتح کافله بمعنی جابلوسی کردن یالتقالمق معناسنه استاد دقیقی . بیت جادو
نباشد از تو نبتل سوارتر * عفریت کردکار وتو زو کردکارتر ﴿ کرکر ﴾ سکون راینن مهملتین
وفتح کاف فارسیله اوچ معنایه کلور اول جناب باری تعالی جل شانه حضرتنك علم شریفیدر
صانع الصنایع معناسنه‌در حکیم ناصرخسرو بیت براند زکوه آنکه آرام وجنبش * بدو داد
دردهر یزدان وکرکر * مسعود سعد سلمان بیت بی رنج بکام دل رسیدم * ازیاری بخت
وعون کرکر * ثانی تخت پادشاهان معناسنه حکیم خاقانی . بیت ازپی تعظیم سکه‌اش ازرو

ازرو هيناى هند * شاه چين را چينيان د يهيم وكر كر ساختند * حكيم قطران ارموى * مسيط
پناه كرزن وكركرستون خيمه ولشكر * چراغ كوهر وكشور ابو منصور بيستودان * ثالث ولايت
آذربايجانده برقصبه آديدر حكيم قطران ارموى بيت نحس كردون تابد انديش تو زان پيوسته
شد * تاشدى پيوسته تو باشهريار كركرى * كسرتين ايله برنوع غله دركه كرمى سياه ونخوددن
كيچرك اولور عربيده جليان ديرلر وضمتين ايله اول موزه ديرلركه خشم ايله زيرلبدن سويلنور
دندنه معناسنه ﴿كرمابه﴾ ار سكون راء مهمله وفتح ميم وباء موحده ايله حمامجى معناسنده دركه
كرما به حمام در ودار طوتيجيدر دارنده معناسنه تركيب اولنمشدر هاء علامتى حذف اولنمشدر
﴿كرمسير﴾ سكون راو ميم وياى تحتانى وكسر سين مهملتين ايله هواسى غايت اسى اولان
يره ديرلركه غايت صوغوق اولان يره سردسير دينلدوكى كبى تركيلده سواحل ديرلر شاعر * رباعى *
تا كار جهان راست كنى ديرشود * چون دير بشود دولت زمن سيرشود * محتاج پوستين وجامه ها
نشود * جايى كه هواى او كرمسير شود * ورغبتدن كرميتله تعبير اولنور مثلا بر نسنه يه زياده
راغب اولانه كرم طبع دينلور نتكم اوصانمشه سرد طبع ديرلر بو معناده كرمسير غايت راغب
وطالب ديمك اولور ﴿كروكر﴾ ضم راء مهمله وواو معروفله حضرت خداى تعالى جل ذكره
اسماء شريفه سندندر مراد بخش معناسنه حكيم ناصر خسرو بيت فرزند تو امروز بود جاهل
وعاصى * فردات چه فريادرسد پيش وكروكر * حكيم خاقانى درمدح مقتفى خليفه از آل عباس
* قطعه * ختم كمال كوهر عباس مقتفى * كاعز ازيافت كوهر آدم زجوهرش * از مصطفى
خليفه چون آدم صفى * از خود خليفه كرده خداى كروكرش * حكيم اسدى بيت كراين
كام بدهد كروكر ترا * مرانام شاهى وديكر ترا ﴿كرژار﴾ فتح زاء فارسيله حوصله مرغان يعنى
قوشلرك قورساغى شمس فخرى بيت چو طائر ست هما يون مرغ همت تو * تو كه هفت چرخ
ورا دانه بود بكرژار ﴿كزر﴾ فتح زاء معجمه ايله هاوج ديدكاريدر عربيده جزر ديرلر ﴿كزير﴾
كسر زاء معجمه وسكون ياى تحتانيله بمعنى با كار وپيشكار يعنى مال جمع ايدن امين وخدمتكار
وشاكرد وامثالى كسنه لره حالا روم ديارنده كوى كتخداسينه وخدمتكار مسافرانه كسر كافله كزير
ديرلر شيخ سعدى بيت كزيرى بچاه اندر افتاده بود * كه از هول او شير نرماده بود ﴿كلوكير﴾
ضم لام وكسر كاف فارسيله طانغ امرودى كه اخلط وبوغاز آلان دخى ديرلر خصوصا وهرنه كه
بوغازدن چكمك عسير اوله آكا ديرلر عموما ميرنظمى بيت مكن لقمهاى بزرك راطمع * كلوكير
باشد شود دزوفزع ﴿كنجار وكنجر﴾ كلاهما بسكون النون وفتح الجيم قزللق كه زنان حسن
ويرمك ايچون يكاقلرينه سوررلر كنجاره وكنجره وغنجاره وغنجر وغنجره وفكر وكلكونه دخى ديرلر
وله بيت دهد روى خود زيب وحسن آن نكار * نباشد بكنجار حسنش قرار ﴿كنج بادآور﴾
كنج بادآورد دركه حذف داللهده استعمال اولنور ﴿كنج بار﴾ سكون نون وجيم وفتح باء موحده
ايله خسرو پرويزك يدى خزينه نامدارندن برخزينه سى آديدر وديرلركه بو خزينه نك رهنمونلغى
ايله بولوب چقارمشلر روايت اولنوركه مذكور خزينه يوز عدد خالص التوندن دوزلمش آفتابه
ايدى كه جمله سنك ايچى جواهر ذى قيمت ايله مملوايدى شويله كه بر آفتابه سنده اولان جواهره
قيمت تخمينى خارج حد امكان ايدى دفاين اسكندر ذوالقرنيندن اولدوغى دخى مرويدر

موید الفضلاده کنج کاو بوکنجدر حکیم فردوسی بیت دکر آنکه بدنام او کنج بار * ندیده چنان
دیده روزکار کنج دار ایکی معنایه در اول بمعنی خزینه دار ثانی موسیقی ده باربد
خسروک مخترع اولدوغی نوالردن بر نوانک آدیدر منوچهری بیت دوکوبشت همیشه سوی
کنج دار * دوچشمت همیشه سوی آهوان کنجور سکون نون وضم جیمله خزینه دار
معناسنه شاعر بیت توکنجور کنج علوم وکمال * زهی کنج وکنجور حسن وجمال کندور
سکون نون وضم دال مهمله ایله غله قویاجق بیوک سبد معناسنه کنده پیر سکون نون وفتح
دال مهمله ایله قوجه یاشلو عورت دیمکدر میر نظمی بیت بمکر زنان آنکه شد مبتلا *
نکهدارد از کنده پیران خدا کواشیر کسر شین معجمه وسکون یای تحتانیله بر ولایت
آدیدرکه آنده فیروزه معدنی واردر اما زیاده رنکین اولمامغله بهاده آچقدر کذا فی فرهنک
جهانکیری کودر سکون واو وفتح دال مهمله ایله یدی معنایه کلور اول بر نوع قنزدر
اتی بد ومضردر ثانی بمعنی کوساله یعنی بزاغو ثالث حبوبات جنسندن بر نوع غله در شعیره
بکزر اما اولقدر ضعیفدر که کویا چوبدر جودر دخی دیرلر رابع نام پسر شاپوردر خامس ایرانی
بر پهلوان آدیدر سادس بزاغو دریسی وجیوان دریسی که ترکیده کودری دیرلر ضم کافله سابع
صغن یاوریسی در کذا فی فرهنک جهانکیری کوزچهر فتح واو وسکون زاء معجمه وکسر
جیمله نجم دنباله دار یعنی قویرقلی یلدز وعربیده جوزهر دیدکلرینه ده مرویدر کور سکون واو
ایله اوچ معنایه در اول بمعنی آتش پرست که کبر دخی دیرلر ابو المعانی بیت کور وترسا کر
به بیند روی تو * آورد ایمان رود کفر وضلال * ثانی هندوستانک عاصی وراهزن کفارندن بر قوم
آدیدر کورمه دخی دیرلر ثالث بر شهرک اسمیدر که دار الملک بنکاله ایدی حالا خراب ویباب اولمشدر
کوزهر سکون واو وکسر زاء معجمه وهاء ایله عقدهٔ راس وذنب وفلک قمر مثلدن عبارتدر معربی
جوزهردر کوهر معربی جوهردر وشول نسنه یه دیرلر که طینت وجبلت آنک اوزرینه
خلق اولنمش اوله ودخی اصل ونژاد معناسنه در مثلا اصلی پاک اولانه پاک کوهر وبد اصله بدکوهر
دیرلر حکیم انوری بیت ای بکوهر تا بادم پادشاه * در پناه اعتقادت را ملک * وصرافان
اصطلاحنده قیمتلو طاشه دیرلر وانجویه دخی دینلور بو ایکی معنایه شیخ سعدی بیت زرش
داد کوهر بشکر قدوم * بپرسیدش از کوهر زاد ولوم * وحکما اصطلاحنده ومتکلمین لسانند
بذاته قائم اولانه کوهر ومعربی جوهر دیرلر بو بحثدن بر شمه بیان اولنسه سوز صددن چیقوب
بحث آخر اولور تعریفنده غایت چوق کتاب ورسائل تصنیف وتألیف ایلمشلر تحصیل وقوف
مرادی اولان علم کلام کتابلرینی مطالعه ایلسون وفرهنک محمد هندوشاهده بدل وعوض معناسنه
مسطوردر کویر کسر واو وسکون یای تحتانیله زمین شوره که آنده هرکز اوت بتمز
شمس فخری بیت باغ جنت شود کر از خلقت * بوزد باد بر زمین کویر * شرفنامه ده وموید
الفضلاده بمعنی بدشکار وپایکار ومجمع الفرسده بمعنی کوراب یعنی سراب وکتاب السامی ده کاف
عربیله منقولدر کهبار وکهنبار ذکری مرور ایدن کاهنبار مرقوم معناسنه در زراتشت
بهرام * مثنوی * بدل کفت آن بزرک نامبردار * ندارد کرد کس زینسان کهنبار * توکفتی این
کهنبارت نکو بود * سزاوار بزرکان اشو بود کیوزر ضم یای تحتانی وفتح زاء معجمه ایله

ايله مرغابي يعني اوردك لكن بر نوعنه مخصوص در ميرنظمي در وصف شكار كردن شاه بيت
شكاري بوشد آن صحرا سراسر * ز كيك وفاخته وبط وكبوز در ﴿ مع الزاء المعجمة * كاز ﴾ بوزن باز اوج
معنايه كلور اول بمعنى زندان خواجه عميد لوبكي بيت عجب نبود كر از ناتير عدلش * دمه
تر باك بارد كاز ارقم * وديش ايله طوتمغه واصرمغده ديرلر كزيدن معناسنه شيخ نظامي
* مثنوي * حكم ترا در خم اين نه زره * رشته دراز ست كره بر كره * اينهمه دندان كواكب بكاز *
يك كرهش در نكشادند باز * حكيم خاقاني بيت بنده دندان خو بشم كر بكاز * نقش ياسين كرد
بر بازوي او * ثاني انواع مقراضه ديرلر يعني مقراض جامه وكاغد وشمع ومقراض زركران كه سيم
وطلا كسرلر وسائرينه ده ديرلر اسم جنسدر حكيم انوري بيت پايم از خطه فرمان تو بيرون نشود
سرم ار پيش تو چون شمع ببرند بكاز * حكيم سنائي بيت همچو زرد ردهان كاز شدي * تو كه
در بند حرص وآز شدي * ثالث علف دواب معناسنه در وزبان هندده كاس ديرلر ﴿ كاريز ﴾
كسر راء مهمله وسكون ياي تحتانيه ايله صو يولي كرك پاك صو وآقسون كركسه چركاب آقسون
شمس فخري بيت ز لطف طبعش اكر باد وآب رخ يابد * ز سنك خاره بهر سو روان كند كاريز *
﴿ كبز ﴾ سكون باء موحده ايله بمعنى كنده وستبر يعني يوغون وقوي كه لمر دخي ديرلر حضرت
مولانا قدس سره بيت بكرمان چون خاك سبزت ميكنند * بهر زمان بر باد كبزت ميكنند *
وله ايضا قدس سره بيت در فلان پشه درختي هست سبز * پس بلند وپهن هر شاخيش كبز
﴿ كز ﴾ بش معنايه كلور اول بمعنى ذراع يعني آرشون كه پاسي اولسون مجازي اولسون
ثاني بمعنى كزنده وكزيدن لفظندن صيغه امر اولور ثالث بر اغاجدر اكثر صو كنارلرنده بتر
وايلغون اغاجي اولق دخي مرويدر بزاوج معنايه ترتيب اوزره حكيم سوزني * قطعه * شكر آن به
نزد من كه با او * مشوم از طاس لوزينه شكر كز * كزي پهناي طاس وازبر طاس * شكو
بالا كرفته نيمي از كز * بمجمر عود سوز داز بر خوان * چو اندر پيش دركه تركان كز * رابع بر نوع
پيلاندركه كرزه دخي ديرلر حكيم فردوسي بيت بدو كفت كاي بر تو از مار كز * بميدان كه پوشد
زره زير خز حكيم نزاري قهستاني بيت نكردي مشورت با ما درين كار * نهادي پاي بر دنبال
كز مار * خامس بر نوع اوقدر بي پرو پيكان يعني يلكسز ودمرنسز اورته سي يوغون اولور وكسر
كافله بمعنى دندان كذا في فرهنك جهانكيري ﴿ كرسيوز ﴾ سكون را وياي تحتاني وكسر سينك
مهملتين ايله افراسياب شاهك قرنداشي آديدر ﴿ كركوز ﴾ سكون راء مهمله وواو وضم
كاف فارسيله ايكي معنايه در اول بمعنى ضابط ولايت ثاني بر پهلوان آديدر كه سر عسكر توراني
پيران ويسه امدادينه كلمشيدي كذا في المجمع ﴿ كرمخيز ﴾ سكون راء مهمله وميم وياي تحتاني
وكسر خاء معجمه ايله جست وچابك معناسنه در حكيم اسدي بيت بر انكيخت بس چرمه كرمخيز
بر انكيخت بر هنه وان رستخيز * مولانا هاتفي بيت چو در پيش كيرند راه كريز * بجنبد بر توسن
كرمخيز ﴿ كلوز ﴾ ضم لام وواو مجهول ايله فندق دركه جلوز دخي ديرلر بعض فرهنكلرده چلغوزه
يعني صنوبر وبعضنده بادام كوهي كه بحرك دخي ديرلر بو ايكي قول اخير صحيح اولق جايزدر ﴿ كوز ﴾
فتح واو ايله مختصر كوزن در يعني صغن مولانا شهاب الدين عبد الرحمن شاهرخ ميرزا بابر كامنك
مقرب ومعتبرلري سلكينه منسلك اولمغله شاه ملك مرثيه سنده ديمشدر بيت مكر آمد خبر تعزيت

میر کبیر * آنکه در جنك بجنکش چوکوز بود پلنك * وسکون واو ایله جوز درکه کردکان
وچار مغز دخی دیرلر معربی جوز حکیم سنایی در توحید باری * مثنوی * کرمش کفت
مرمرا بشناس * ورنه که شناسدی بعقل وحواس * بدلیلی حواس کی شاید * کوز بر پشت
قبه کی پاید * حکیم فردوسی بیت تو با این سپه پیش من دانهٔ * همی کوز بر قبه افشانهٔ *
کوئیز سکون واو وکسر تاء مثناة ویای ساکنه ایله کوئیز سکون واو وکسر
نون ویای ساکنه ایله کلاهما بمعنی کیل وقفیز وشینك اولقله مرویدر میر نظمی بیت شده
احسان او طبع وش چنان تیز * دهد سیم وزرش باکیل وکونیز کویز کسر واو وسکون یای
تحتانیه ایله بودخی کوئیز وکونیز مرقومان معنالرینه در کذا فی فرهنك جهانکیری مع الزاء الفارسی
کرژ ابریشمك فناسی که معربی قزدر اما خاطره کلور چونکه معربی قزدر دیدیلر مطلق
ابریشمه دزیر اعربیله ابریشمه قز واشلیانه قزاز دیرلر بو تقدیرجه فنا اولمامق اقتضا ایدر کندرژ
سکون نون وکسر دال مهمله ایله مختصر کنك درژ در شاعر بیت بکندرژ رفت بهر مصر بابل *
که علم فتنه را بوده است قابل کنك درژ کنك بهشت مرقوم معناسنه درکه تفصیل شرحی
مرور ایلدی کذا فی فرهنك جهانکیری مع السین المهمله * کاموس صو صغری درکه
تعریب ایدوب جاموس دیدیلر یاخود جاموس لوتل لولوب بعده تجحیم اولنمش اوله کلا الحالتین
اسم صحیحدر میر نظمی بر محلده دیمش بیت چو کاموس دشتی نکه میکند * که صال اطاعت تبه
میکند کاورس فتح واو وسکون راء مهمله ایله طارینك صارزی اولان نوعنه دیرلر حکیم
شیرازی دیمشدر بیت یابکاورس مقشر کن ضماد * کو بحل درهم زره بسر شته باد کاویس
کسر واو وسکون یای تحتانیه ایله سود وآیران قودقلری ظرف بعض فرهنکلر شین معجمه ایله
مرویدر کراس فتح راء مهمله ایله نواله ولقمه معناسنه مولانا رازی بیت جمله نعمتهای
الوان جهان * یك کراس از خوان احسان تونیست کراوس فتح راء مهمله وضم واو ایله
ووغنکرلر یاغ چیقاردقلری چرخه دیرلر کنج عروس خسرو پرویزك مشهور یدی
خزینه سندن خزینهٔ اولی آدیدر معلوم اولاکه مذکور خزائن سبعه نك آدلری جمله بو کتابده
هر برینك محلی کلدکجه ذکر اولنمشدر لکن متفرق واقع اولغله بو محلده فهرس اولمق معقول
کورلمکین ذکر اولنور اول کنج عروس ثانی کنج باد آورد ثالث دیبهٔ خسروی رابع کنج افراسیاب
خامس کنج سوخته سادس کنج خضرا سابع کنج بار که کنج کاو دخی دیرلر فرهنك جهانکیریده
یدی خزینه روایت اولنمشدر اما مجمع الفرسده سکز خزینه منقولدر که سکزنجی کنج شاد آورد
نقل اولنمشدر لکن شاد آورد باد آورد ایله بر خزینه نك اسمی اولدوغی مرویدر وبار بد خسروکه
مشهور مطربیدر هر بر خزینه نك نامیله بر نوا اختراع ایلمشدر حکیم فردوسی جمله سن بو وجه
لوزره ذکر ایدر شهنامه ده * مثنوی * نخستین ز بنیاد کنج عروس * ز چین وز برطاس واز روم
وروس * دکر کنج باد آورش خوانند * که در مخزن خاص شه ماندند * دکر آنکه نامش اکر بشنوی
بخوانی ورا دیبهٔ خسروی * دکر نامور کنج افراسیاب * که کس را نبود آن بخشکی وآب *
دکر کنج کش خواندی سوخته * کران کنج بد کشور افروخته * دکر کنج کز درخوشاب بود *
که بالاش یك نیزه پرتاب بود * که خضرا نهادند نامش روان * همان نامور بخرداں کاردان * دکر

ذکر آنکه بد نام او کنج بار * ندیده چنان دیده روزکار * شیخ نظامی حضرتلری دخی خسرو وشیرین
کتابنده مذکور خزینه‌لری آدلریله وباربدك مخترعی نوالریله ذکر ایلمشدر هر بری محلنده یازلمشدر
فی مع الشین المعجمه * کاودوش فح سکون واوین وضم دال مهمله ایله سود صغه جق آغزی
آچق ودبی طاربر ظرفدر کاودوسته دخی دیرلر دوشه کاو تقدیرنده مولانا کمال * رباعی *
وی کفت بخنده اشرف خر رازن * ای لاك دهانت کاود وش کس من * بسیار بکاد خنده
مکشای دهن * بی تیغ مباد سرت افتد بدهن فی کاوریش فح سکون واو ویای تحتانی وکسر
راء مهمله ایله بمعنی ابله وبی عقل وتمییز حکیم خاقانی بیت کی عجب کر کاوریشی از کوکوساله ساز
طبع صاحب کف بیضا زین نیاید پیش ازین فی کاوش فح ضم واو ایله نمرود دیدکلری کافر عنیدك
نام پلیدی در حضرت ابراهیم خلیل الله علی نبینا وعلیه الصلوة والسلامی آتشه آتدی
بو مرتبه قوی وتوانا ایکن بامر الله تعالی برسورى سکك که پشه ضعیفدر سوراخ بینی سندن
کیروب دماغنه واروب خازش ویرمکله جان بر جهنم ایلدی فی کاومیش فح صوصغری در
فخر الروم کمال پاشازاده مرحوم بونده دخی تصرفات خاصندن بیوررکه کاو ایله میشدن مرکب
اسم جنسدر صوصغری ایسه اول جنسدن بر نوعدرکه اکا کاو اطلاقی صحیح اولور ومیشه
مشابهتی اولمغله تمییز ایچون صوصغرینه اسم ایتمشلردر زیرا بونکده کیمی اهلی وکیمی دشتی در ومیش
دیو دشتی قویونه دیرلر اهلی اولانه کوسفند دینلور انتهی کلامه الله اعلم بونده وجه مشابهت
آنجق دشتی لکدر ودشتی حیوان ایسه چوقدر غیره تشبیه اولنمیوب صغری قویون ایله اشتراك
مرتبه سنده مشابهت نه سبب ایله اولدوغی بو فقیر پر تقصیرك معلومی اولمدی ظاهر قصدی
عقلدندرکه یازدیغی سوزك معناسنی فهم ایلمدم فی کداش فح فتح دال مهمله ایله بوینوز معناسنه در
عموماً کیك بوینوزینه دیرلر خصوصاً ترکیده مهره دیرلر آندن زهکیر ایدرلر قتلرنده مقبولدر
پر معنده مهره زهکیری اولاندن یلان وسائر افاعی قاچوب یقین اولمزلر بالخاصه در ابو المعانی
بیت اول چوکوسفند بود آن سرکرش * اکنون کداش کشته بران تارك سرش فی کرایش
فتح راء مهمله وکسر یای تحتانیله بمعنی میل کردن یعنی بر آدمك طرفنه دونوب میل ایلمك
معناسنه در شیخ نظامی بیت کهی دل بر رفتن کرایش کند * کهی خواب را سرستایش کند *
فی کردنکش فح سکون را ونون وفتح دال مهملتین وکافله معاند وسرکش معناسنه ابو المعانی
شهریار شیردل اعدا کش ودشمن شکن * زیر حکمش کشته هر کردنکشان روزکار فی کرزش
سکون راء مهمله وکسر زاء معجمه ایله تظلم ودادخواهی معناسنه خسروانی بیت بده دادمن
زال لبانت وکرنه * سوی خواجه خواهم شد از تو بکرزش * بو معنایی مؤید شمس فخری
بیت مکر سر کرانی کرزش تواند * که بر دارد از مملکت رسم کرزش فی کرموش فح سکون
راء مهمله وضم میمله بر صحاندر مزروعاتی صاپندن کسوب تباه ایدر بغایت مضردر ابو المعانی
بیت نخستین ریش اوچون زرع وافر * بدندانش بریده همچو کرموش فی کریش فح کسر
راء مهمله وسکون یای تحتانیله کاردیدکلری زهرناك جانوردر فی کزین فروش فح کسر زاء معجمه
وسکون یای تحتانی ونونله ابریشم صاتیجی کز قز معناسنه اولدوغی وقزابریشم ایدوکی ذکر اولندی
ابو المعانی بیت کزین فروش چو دیده د وزلف وکیسویش * خجل شدست همین از متاع

بی رویش ؏ کش ؛ محبوب صاحب جمال وخوش اندام بی مثال معناسنه حکیم سنایی * رباعی *
در شهر چه خوشیست که درکام تونیست * باکپك چوکشیست که درکام تونیست * در شهر
کدام دل که اورام تونیست * بی بال به آن مرغ که دردام تونیست * حکیم فردوسی بیت همانکه
بر آمد یکی بادخوش * بعود ابرو روی هوا کرد کش * وناز وشیوه وعشوه وکرشمه معناسنه ده
کلور شمس فخری بیت صعقرن هم برنسان بر تخت ملك بنشین * پیوسته عیش میران بایار
نازك وکش ؏ کنج کاومیش ؛ ایکی معنایه در اول جمشیدك خزینه لرندن بر خزینه آدیدر که
بهرام کور زماننده ظاهر اولدی اکا کنج کاو وکنج کاوان دخی دیرلر طریق ظهوری وتفصیل
احوالی کنج کاو ذیلنده ذکر اولنور انشاء الله تعالی وثانی باربد خسرومخترعاتندن بر نوا ولحن
آدیدر ؏ کندش ؛ سکون نون وکسر دال مهمله ایله کوکرد معناسنه در ابو المعانی بیت
کرفته جسم سراپا چوعلت جربی * علاج نبوده باو کر جهان شود کندش ؏ کندلاش ؛
سکون نون وفتح دال مهمله ولام ایله ایکی معنایه در اول بدبو ر اوتدر ثانی بوزیاوب قوتمش
یمرطه معناسنه در ؏ کواش ؛ بوزن صواش رنك معناسنه یعنی لون مثلا کواش سرخ
وکواش زرد وسبز ومثل ذلك کذا فی مجمع الفرس ؏ کوانش ؛ کسر نونله دائما آتش یانان
اوجاق معناسنه میرنظمی بیت شرارش میرید هرسو بفرسنج * کوانش بوده کانونهای مطبخ
؏ کوهرکش ؛ بر نوع بلازکدرکه جواهر وانجو ایله دوزلمش اولور رفیع الدین لبنانی بیت
زبهر ساعد شاخ ابر ساخت کوهرکش * که قطره در خوشابیست وسبزه شبه دوال ؏ کویش ؛
کسر واو وسکون یای تحتانیله سود وآیران ظرفی وبعض نسخه ده یایق معناسنه در کویشه
دخی دیرلر ؏ مع الفاء * کالف ؛ کسر لامله بدنده قیل اور پرملك ودخی طاغلمش صاچه دیرلر
مثال اول میرنظمی بیت اکر دیوی بان بدچهره دیدش * شود کالف همه موی وجودش
؏ کالیف ؛ زیاده یای تحتانیله کالف مرقوم معناسنه در ؏ مع الکاف * کدك ؛ فتح
دال مهمله ایله شیرداندکه کیپا دخی دیرلر ات پاره لری وبر مجموبهارات ایله طولدیروب بشدکدن
صکره یاغده قاورلر لطیف طعامدر بسحاق اطعمه بیت بامدادان که تربت کدك وپاچه زدند
میبرند در پی آن نکه وکیپا درکار * وله ایضا بیت از بحر سفره ما نرساند بساحلی * کشتی
نان کرش نبود لنکر کدك ؏ کردیده پلاك ؛ کسر باء فارسیله پلاك کوز قباغیدر کردیده
چوزه سیدیمکدر ودخی دونمش دیمکدر کوز اطراقی معناسنه اولور ؏ کرك ؛ سکون راء
مهمله ایله ایکی معنایه در اول بمعنی نقل که صحبتلرده مجلسه قوری میوه کتوروب یرلر ودخی
شراب ایچلدکده نقل ایتدکاری مزه در مجنون چپ نویس بیت کفتم از لعل توام ذوق
شراب وکرکست * لب کرك کرد که مجنون چه شراب وچه کرك * ثانی آدم وحیوانك اویوزنه
دیرلر شاعر در هجا بیت مرداوید نهاد ودغل طور وناسپاس * چون مادیان پنیرهمه کرك وبی تمیز
؏ کرملك ؛ سکون راء مهمله وفتح میمله بشمش بقله حکیم سنایی بیت باقلی بسملك کن در راه *
چند ازین باقلی کرملك خواه * بسحاق اطعمه بیت آل برملك درکرم کرملك فروش این درند
این سخن بزملك نمیکویم که هست این مشتهر ؏ کزلك ؛ سکون زاء معجمه وکسر لامله بر نوع
قلمتراشدر که اوجی کیرودونمش وکسکین اولور که آنکله غلطحك ایدرلر اکرچه مشهوری تلفظنده

تلفظنده فتح لام ایله‌در اما فرهنك جهانكیریده كسر لام ایله ضبط اولنمشدر حكیم خاقانی
بیت كز للم شاه سعد ذابح دان * كه بمریخ ماند از كهراو ل كشنك ع فتح شین معجمه
و نونله جعل دید كلری قره جه بوجكدر كه سركین كردان وكردانك دخی دیرلر
ل كندمك ع سكون نون وكسر دال مهمله وفتح میمله فرج زنانده اولان كوشت پاره‌یه دیرلر
ابو المعانی بیت كر همیخواهی سلامت از زنان خود داردش * كندمك چون مار افعی
میكزد غافل مباش ل كوخك ع فتح واو وسكون خاء معجمه ایله اوزم صالقمی اولان
شاخلره دیرلر ل كویك ع كسر واو وسكون یای تحتانیه ایله بمعنی تكرار كذا فی فرهنك جهانكیری
كَ كُ ل مع الكاف الفارسی * كالبنك ع سكون لام وفتح باء موحده بعده نون ساكنه ایله لفظ مركبدر
كال ایله بنكدن كال قوزالقدر و بنك معروف معنای تركیبی علال میانده بتر براوتدر كنكره‌لی
قوزالغی اولور لاله كبی ایچندن برقاج دانه حاصل اولور بركمسنه بلمیوب تناول ایلسه عقلنی
زائل ایدوب دیوانه مثال سرخوش ایدر اكا مربنك دخی دیرلر حكیم سوزنی * قطعه *
تابنك كالبنك بدیوانكی كشد * دیوانه باد خصم توازبنك وكالبنك * آری عجب نبست
چنینها ازان كسی * كش ساختست مغز خرد كالبنك دنك ل كاورنك ع سكون واو ونون
وفتح راء مهمله ایله فریدونك كرزی آدیدر كه كاو پیكر وكاوسر دخی دیرلر ایدی حكیم زجاجی
بیت چو سلطان چنان دید وشد سوی جنك * بجنك اندرون كرزهٔ كاورنك * شمس فخری
بیت خلیفهٔ بچشم اندرش كاویان * شكستی تبارك بدش كاورنك ل كاوسنك ع سكون
واو ونون وفتح سین مهمله ایله اوكندره دیدكلری چفت آلتیدر كذا فی المجمع ل كاوشنك ع
فتح شین معجمه ایله اوكندره‌در بو فرهنك جهانكیریده مسطوركه غاوشنك دخی دیرلر استاد
لطیفی بیت هر كه یار آمد چوكاوی برنخاست * كاوشنك كر میزنند اورا سزاست *
مجمع الفرسده كاوشنك حبوباتدن برنوعدر قابوغی چقارب مقشر ایلسه‌لر عدس كبی اولور
اكا دیوسنك دخی دیرلر ل كدرك ع سكون دال وفتح راء مهملتین ایله سلاح جنكدر كه كدز
دخی دیرلر استاد فرخی بیت روز وشب در بر توكدرك مالنده چوسرو * سال ومه در كف تو بادهٔ
آسوده چو رنك ل كردنك ع سكون را وفتح دال مهملتین ونونله دیوث واحمق كه قباحتن فهم
ایلمز اكا دنكل دخی دیرلر ابو المعانی * قطعه * آن كردنك كه حال زنش بیخبر بود * از حال خویش
نیست خبر ادر عجب مدار * آن كردنك كه كابیذن زن رضا دهد * هركز مده امان وسرش زیر
تیغ آر ل كرنك ع فتح راء مهمله وسكون نونله لشكركاه معناسنه یعنی اردو ودرنك یری فرهنك
جهانكیریده جای جنك ومحل معركه معناسنه‌ده مرویدر وكسر كافله درهم شكسته معناسنه‌در
ل كریسنك ع كسر زا وسكون یای تحتانی ونون وفتح سین مهملتین ایله بمعنی مغاك یعنی
آلچق وچقور برمغاره كبی كذا فی المجمع ل كنك ع فتح نون وسكونله‌ده جائزدر طقوز معنایه
كلور اول ولایت چینده بر بتكده آدیدر حكیم ازرقی بیت زمین باد صبا شد نكارخانهٔ چین *
چمن ز صحن سمن شد بهار خانهٔ كنك * نجیب الدین جرد پادقانی بیت زبسكه بادبكلزار میزند
نیرنك * نكارخانهٔ چینست نقش خانهٔ كنك * ثانی برعظیم نهر اسمیدر كه منبعی هندوستان
مملكتنده سوالك نام محلده در بنكالدن یكوب عمانه واصل اولور هندولرك اعتقادلری بودر كه اول

مهردن غسل ایلمك وآتشه یاقد قلری مرده نك كولنی اكا دوكمك سبب رفعت درجات ومزیل
سیئات اوله بو ایكی معنایه خسروانی بیت تاچون بهار كنك شد از روی او جهان * دو چشم
خسروانی دوزود كنك شد * ثالث هزاكری اولان نسنه در عموما مسعود سعد سلمان بو ایكی
معنایه ترتیب اوزره * قطعه * لاف را وی كران بود چون كوه * ور چه رفتی روان بود چون
كنك * باد منت بسیست بر سر جود * زین سبب هست هرسه حرفش كنك * ومادرزاد
اولان بكری یه ده دیرلر خصوصا خواجه عمید لوبكی بیت ای پهلوی كه زیر طناب سرادقت *
كردون همی خمیده رود بر مثال كنك * رابع بمعنی كوه سربلند حكیم فردوسی بیت یكی زنده
پیلست بر كوه كنك * اكر با سلاح اندر آید بجنك * خامس بدن انسانده فضلات سوداوی
حاصل اولوز بر ریحدر قولنج سبب ایله قل دیبلرینه كچیك عارض اولوب متصل قاشنور تاقلی
قوپارمدقچه راحت اولمز حكیم سوزنی بیت تا بركند حسود تو سبلت بدست خویش *
در سبلت عدوی تو افتاده باد كنك * سادس خطا ولایتنك جانب شرقیسنده واقع بر شهر
آدیدر كه آنده روز شب مساویدر زیاده ونقصانی اولمز تحت خط استواده واقعدر هواسی نهایتده
اعتدال اوزره در اول مرتبه كه همیشه بهاردر اكا كنك دز وكنك بهشت دخی دیرلر استعاره
طریقیله در زیرا كنك بهشت بابل ولایتنده اولدوغی ذكر اولنمشیدی مختاری بیت * قطعه *
یا سپهر یست زمین را ببهار اندر باغ * تا بهاریست سمن را بخزان اندر كنك * جان ز شمشیر
تو بد كوی ترا باد اقطع * سر ز فتراك تو بدخواه ترا باد اونك * سابع تاشكند شهرینك برآدیده
كنكدز اكا چاچ دخی دیرلر بو معنای سابع تاریخ ظفرنامه دن منقولدر مذكور معنالرك اكثری
فرهنك جهانكیریدن مرویدر ثامن مطلق اكریدر حتی انسانك بوكریسنه ده دیرلر شمس فخری
بیت اكرچه لال تو از چرخ متكا سازد * ز بار قدر تو در خط محور افتد كنك * تاسع ادات
الفضلاده نام بیت المقدسدر ❊ كینك ❊ سكون یای تحتانی ونون وفتح راء مهمله ایله بر قصبه
اسمیدر حكیم انوری بیت حبذا كیر قاضی كینك * آنكه دارد ز سمك خاراسنك *
❊ مع اللام * كال ❊ طقوز معنایه كلور اول جنكدن قاچمق ودخی هزیمت لشكر معناسنه
شمس فخری بیت بغیر كنج عدم خود كریز كاهش نیست * اكر زتیزی تیغش بود عزیمت كال *
ثانی بمعنی دور یعنی ایراق ودور شدن ایراق اولمق معناسنه كه نهی مكال اولور یعنی دورمشو
حكیم سنایی در تعبیر خواب * مثنوی * طیب باشد دو كونه اندر خواب * این یكی راحت
آن یكی همه تاب * راحت این نوع را كه برمالند * محنت آن جنس را كه بر كالند * حضرت
مولانا قدس سره بیت هركه او اسب دواند بسوی كمراهی * كند آن اسب لكدكوب مكال
از لكدش * ثالث بر نوع خرده دانه لو ارزندر كه كاورس وكاورسه دخی دیرلر امیر خسرو بیت
بركرد هر دقیقه این شعر تو ملك * لرزان نكر كه بچه كنجشك بهر كال * وله بیت یا بیم واین چمن
تو روی مرغ دانه چین * طاوس صحن جنت وكنجشك كشت كال * رابع چقال دیدكلری وحشی
حیوان كه شغال وشكال دخی دیرلر سیف اسفرنكی بیت شد عدو غره بحكم تو ولیكن نشود
پنجه شیر فلك سست ز سرپنجه كال * خامس فریاد بلنددر ملك قمی بیت جوانی چو كال
عراقی زند * به پیری دم هم وثاقی زند * قدمادن بر شاعر دیمشدر بیت همچو پروانه بكرد تو

توپرو بال زم * هر شعر که بسر کوت رسم کال زم * سادس بمعنی غلتیدن یعنی یوالنمق سابع
عنکبوت نوعندن زهرناك بر بوجکدر عربیده رتیلا دیرلر بر آدمی اصرسه زهری تأثیر ایدوب
خیلی زحمت ویرور هلاك اولمشی ده واردر ثامن هنوز آچلمامش پنبه قوزاغی که یشل اوله
وهر نسنه نك قوزاغنه دیرلر تاسع خروس معناسنه در کذا فی فرهنك جهانکیری کربال
سکون راء مهمله وفتح باء موحده ایله غربال معناسنه در کردنکل سکون را ونون وفتح دال
مهملتین وکاف فارسیله دیوث واحمق کیدی دیمکدر ابو المعانی * قطعه * نکند ضبط زن
فاحشه اش * آنکه کرد نکل عالم باشد * اینچنین زن نکند طبع قبول * آنکه ردش کند
آدم باشد کرشال سکون راء مهمله وفتح شین معجمه ایله بر نوع حیوان وحشیدر
آیو ایله چقالدن تولد ایدر چقال آیو یه آشنجه اولمقوله بو العجب حیوان متولد اولور ایکسندنی
دخی نصیب خاصیتی واردر ابو المعانی * قطعه * طرفه شخص حرامزاده شود * کر بکوینه
نام او کرشال * مادرش بوده خرس بدهیأت * پدرش دزدکار همچو شغال کرمایئیل
سکون راء مهمله ویای ثانی وفتح میم وکسر یای تحتانی اول ایله بر شهزاده آدیدر ضحاکك مارلرینه
یعنی انسان ایچون موکل ایدی بر شهزاده ایله معا که آنك نامی ارمایئیل ایدی تفصیل احواللری
ارمایئیل ذیلنده شرح و بیان اولنمشدر کلکل سکون لامین وفتح کافین فارسیین ایله بر نوع
لیموندر نارنجه مشابه سنده اولور بغایت اکشیسی واردر شول مرتبه که بر ایکنه صوقسه لر بر زمان
طوردقده ایکنه اریوب محو اولور کندم درازچکل بر نوع بغدای سنبله سید رقلچیقی
معایرندن اوزون اولور کنکل سکون نون وفتح کاف فارسیله هزل وظرافت ندیمانه معناسنه
حضرت مولانا قدس سره بیت منتظری باش وچو مه نور کیر * ترك کن این کنکل ونظاره را
حکیم نزاری قهستانی * قطعه * یاد باد آن شب که در بیت الحرم * خلوتی کردیم با یاران بهم *
باده میخوردیم وکنکل میزدیم * زاول شب تا بوقت صبحدم کوال بوزن نوال اوج معنایه در
اول بو یومك عربیده کی نمو معناسنه سیف اسفرنکی بیت ای زسحاب کفت نخل امل تر کوال *
وی زهوای درت کلشن جان خوشنما * ثانی قزانوب مال ونعمت جمع ایلمك معناسنه طیان
مرغزی بیت بزرکان کنج سیم وزر کوالند * تو ازآزادکی مردم کوالی * ثالث بمعنی چوال یا بو
آنك معجمی ویا خود عکسی اولمو زبان هندیده صغرچوبانی معناسنه کول سکون واو
ایله صاقلی خرقه که درویشانه آنی کیمك مخصوص عادت اولمشدر کذا فی الاداة مع المیم　كم
کالم فتح لام ایله اردن قالمش طول عورت معناسنه در شمس فخری بیت دشمن درکه ترا
باشد * بچه دائم یتیم وزن کالم * استاد منجیك بیت پای توازمیانه رفت وزنت * ماند کالم که
نیز نکند شوی کام اوج معنایه در اول آدیم که عربیده خطوه دیرلر شاعر بیت کوشه کیران
ستوده نام بود * کوچه کردان فراخ کام بود * ثانی لکام اسب که تخفیفا لامی حذف اولنوب
کام قالمشدر حکیم سوزنی بیت زخاك شمس فلك زر کند که تا کردد * ستام وکام ورکاب براق
توزرکند * ثالث طماق که عربیده ادیك دیرلر شیخ سعدی کلستانده دیمشدر * ذو الفقار علی
در نیام وزبان سعدی در کام * از خردمندان نباشد * مذکور اوج معنایه مولانا جامی بیت
کسی که کام درین بحر می نهد پی کام * بکام میرسد آخر ولی بکام نهنك کاو چشم برنوع ایچی

غايت قرمزی وطشره سی بياض چچكدر شيرازيلر بابونهٔ گاو ديرلر عربيده احداق المرضی
والقحوان دخی ديرلر ومصرده كركاس وموصل ديارنده شجرة الكافور ديرلر يونانيلر قريانيون ديرلر
طبيعتی حار ويابسدر اكردوكوب صوينی ذكره وخصيتينه سورسلر جماعه مالانهايه قوت ويرر
وآنی استشمامه عادت ايدنمك غايت پرامزدر سبات علتی ايراث ايدر وبعض تراكيبه جزو ايدرلر
شيخ نظامی بيت شمال انكيخته هر سو خروشی * زده بر گاوچشم و پيلكوشی * وله بيت
ز بس كش گاوچشم و پيلكو شست * چمن چون كلبهٔ كوهر فروشست * خواجه سلمان بيت
چو گاوچشم زديدار عيب سازی كور * چو پيلكوش زكفتار خلق كريانی ﴿ گاودم ﴾ سكون
واو وضم دال مهمله ايله بوری معناسنه در حكيم فردوسی بيت سپهبد بزد نای وروينه خم *
خروش آمد از نالهٔ گاودم * بومعنايه شمس فخری بيت ای پسر نزديك اهل روزكار * چه نوای
عود بانك گاودم * حكيم اسدی بيت برآمد دم مهره و گاودم * شد از كرد كردان خور وماه
كم ﴿ كرزم ﴾ سكون راء مهمله وفتح زاء معجمه ايله اودونجی بالته سی كه آنكله اودون كسرلر ﴿ گرم ﴾
سكون راء مهمله وميم ايله اسيدركه مقابلی سرد در شاعر بيت روزست خوش وهوا نه
گرمست ونه سرد * ابر از رخ گلستان همی كرد شود * عربيده حر وحار ديرلر چغتای لساننده
ايسيغ وايسيق دخی ديرلر ﴿ كرژدم ﴾ زاء فارسيله مؤيد الفضلاده نام درخت دیوب حركتن
اشعار ايتمامش ﴿ كرژدهم ﴾ سكون زاء فارسی وفتح دال مهمله وها ايله ايران پهلوانلرندن
بر مبارز پهلوان آديدر ﴿ كزم ﴾ فتح زاء معجمه ايله فرهنك جهانكيری صاحبی بمعنی درخت كز
ديو ايلغون اغاجنه تخصيص ايلمش اما شمس فخری سكون زا ايله صوكنارلرنده بتن اغاج معناسنه در
ديو بوابيكی بيتی نظم ايلمش * قطعه * درجويبار دولت شاه جهان پناه * دائم ز سلسبيل
ورطوبيست آب كزم * در فتح باب ودست عطا بخش اوسزد * كر كوهر ولآلی بارد ز ابر زم *
﴿ كژم ﴾ فتح زاء فارسيله تركيده قراموق ديدكلری چالی يمشی كه اطبا انبر بارس وامير بارس
وامبرباريس ديرلر بعض نسخه ده كوك ديدكلری قره جه خرده ارك كبی اولور كه طاغ يمشيدر استاد
لبيبی * مسمط * كفت بخوردم كژم درد كرفتم شكم * شير كشيدم دودم مست شدم تا كهان
﴿ كندم ﴾ سكون نون وضم دال مهمله ايله بغدای عربيده حلبيلر لساننده حنطه در وشاميلر
لساننده قمح در ومصريلر لساننده بر دردير لركه بر زماننده بر مقدار غلا واقع اولور خواجه عبد الله
انصاری حضرتلرينه بر پيره زن كاو ب بغدای تمنا ايدر خواجه حضرتلريده انباردار اولان
آدمه بر رقعه يازوب وير ور عورت دخی كاغدی آلوب كيدر يازمش كه * ارزنی آيد كندم مش
دهيد * ماش فرستاديم نخود آمده ﴿ كوزكندم ﴾ سكون واو وزاء معجمه ايله براوت
كوكيدر نمايشده كويا آلتی دانه بغدای بربرينه ياپشمشدر كل كندم دخی ديرلر كذا فی فرهنك
جهانكيری ﴿ كوم ﴾ فتح واو ايله صوكنارلرنده بتن اوت هرنه نوع اولورسه اولسون كذا فی المجمع
﴿ مع النون * كادن ﴾ فتح دال مهمله ايله جماع ايتمك معناسنه مستقبلنده دالك ماقبلنه
بر يای تحتانی زياده ايدوب كايد وكاينده ديرلر مولانا كشوزی درهجو وزير زين العابدين بيت
بنازم پادشاهی راكه از تأييد سبحانی * نهاده ديوساری را بكف مهر سليمانی * مطايبه بو در
بو پرنده ديركه بيت زن خود رانمی كايد ز خست كيدی ممسك * كه فرزندش نشود پيدا وخواهی

وخواهی آبی ونانی ﴿ل﴾ کارین ﴿ع﴾ کسر راء مهمله وسکون یای تحتانیله ایراق عربیلرکی بعید وقاصی معناسنه محسوسا ومجازا استعمال اولنور ابو المعانی بیت من بیچاره کارین کشته ام ازدولت وصلت * کند درسایهٔ لطفش همه بیگانگان عشرت ﴿ل﴾ کاشتن ﴿ع﴾ سکون شین معجمه وفتح تاء مثناة ایله دوندرمك کردیدن معناسنه حکیم اسدی بیت کرفتش دم اسب وبرجا بداشت * زبالای سرچون فلاخن بگاشت ﴿ل﴾ کالیدن ﴿ع﴾ کسر لام وسکون یای تحتانیله کال مرقومك جمیع معنالرینك مصدریدر ازجمله هزیمت کردن لشکر معناسنه استاد لطیفی بیت رسید شاه گل ولشکر چمن آراست * قدح طرید نمود وسپاه غم کالید ﴿ل﴾ کامین ﴿ع﴾ کسر میم وسکون یای تحتانیله اکیرکو کیدر ﴿ل﴾ کان ﴿ع﴾ جماع معناسنه کان دادن جماع ایتدرمکدر ابو المعانی بیت سرفروچون کیر دارد هرکه باشد کان دوست * باخصوصا باشد اورا کان کردن پیره زن ﴿ل﴾ کان دادن ﴿ع﴾ جماع ایتدرمك معناسنه که متعدی معناسنه اولور ﴿ل﴾ کاواهن ﴿ع﴾ کسر واو ایله چفت دموری که آهن جفت وسپاردخی دیرلر شیخ نظامی بیت کشاورز وکاواهن وکاوکود * بجا درچنین ده کند کار سود ﴿ل﴾ کاوبان ﴿ع﴾ سکون واو وفتح باء موحده ایله صغر تماج معنای ترکیبی اوکوز کوزدیجی دیمك اولور ابو المعانی بیت چه میخواهی کرم ازاینچنین خر * ندیمش کاوبان باشد بمجلس ﴿ل﴾ کاوزبان وکاوزوان ﴿ع﴾ کلاهما بمعنی لسان الثور معروف اوتدر ترکیده صغر دلی دیرلر صویی استقطار ایدرلر بغایت نافع ومفید اوتدر وشکوفه سن خمیره ایدرلر زیاده نفعی واردر ﴿ل﴾ کاوزمین ﴿ع﴾ کرهٔ ارضی کوتورن اوکوزدر خواجه سلمان بیت حمل سپاه ترا خاك چو طاقت نداشت * کاوزمین آیدش چون سپر اندرجبین ﴿ل﴾ کاوزن ﴿ع﴾ فتح واو وسکون زاء معجمه ایله صغن که کوزن دخی دیرلر ﴿ل﴾ کاویزن ﴿ع﴾ کسر واو وسکون یای تحتانی وفتح زاء معجمه ایله بر طاشدر صغرك اودنده حاصل اولور بزکوهی دن چیقان طاش کبی بوکا حجر البقر اکا حجر التیس دیرلر هنوز زهرهٔ کاودن چیقدقده بر طه صاروسی کبی نرم وسست اولور بر مقدار آغزده طوتارلر سخت وقوی وصلابتلو اولور اکا مهرهٔ کاو دخی دیرلر پادزهر کبی خاصه سی واردر اکرچه اول قدر قوت تأثیری یوقدر اما ناچار بدلیه اولور ایکی پادزهر آغرنجه بدل اولور معربی جاویزندر ﴿ل﴾ کاهنکان ﴿ع﴾ فتح ها وکاف فارسی وسکون نونله هاله معناسنه یعنی ماهك دائره سنه اولوب بیاض کورینور اول غایت خرده یلدزلردر و بزبرینه یقین اولدوغندن یلدزلر اولدوغی کورنمز حکیم زجاجی بیت جمال لعل وش خواجه در عماری سیم * چنانکه ماه رود در طریق کاهنکان ﴿ل﴾ کاییدن ﴿ع﴾ کسر یای تحتانی اول وسکون یای ثانیله مجامعت ایتمك معناسنه ابو المعانی بیت زن کرفتن سود دارد لیك ذوق دل نبود * میکند دفع وطر کایید نش درد سر ست ﴿ل﴾ کرارون ﴿ع﴾ فتح راء اول وضم ثانی مهملتین ایله وجود انسانده ظاهر اولور بر نوع قبرجقدر بریون وکریون دخی دیرلر عربیده قوبا دیدکلریدر لسان هندیده داد دیرلر تفصیل احوالی بریون شرحی ذیلنده ذکر اولنمشیدی ﴿ل﴾ کراییدن ﴿ع﴾ فتح راء مهمله وکسر یای تحتانی اول وسکون ثانیله میل ایتمك وآهنك ایتمك ودخی بمعنی پیچیدن کذا فی المجمع ﴿ل﴾ کردان ﴿ع﴾ سکون را وفتح دال مهملتین ایله ایکی معنایه در اول کردیدن لفظندن صیغهٔ فاعل اولور دونیجی معناسنه چرخ کردان وکوچه کردان کبی وصیغهٔ امر دخی اولور دون معناسنه ثانی کباب درکردنا وکردانیده

كبی مذكور كباب بو يله اولور كه اوّلا اتی پاره ليوب وصوده قينادوب بمرّه بهارات وبعض مفرحات ادويه ايله آلوده ايدوب شيشه صانجوب كباب ايدرلر معربی كرد انجدر مسعود سعد سلمان بيت كرد شمنت زترس بر آردجو مرغ پر * آخر چو مرغ كرد كردان بكردنا * عربيده مشوی وجغتای لسانینده یانار ديرلر جمعی یانارلار كلور دونرلرديمك معناسنه در فرهادنامه ده كلور بيت كيم یانارلار اوكوش مراد بيلا * عقده ليغ ايشلاری كشاد بيلا ڨ كردانيدن وكرديدن كلاهما مصدران اولهما متعد والثانی لازم يعنی دوندرمك ودونمك معناسنه كمال خجندی بيت هميشه كرد توخواهيم چون كمر كرديد * كه كرد موی ميانان خوشست كرديدن * جغتای لسانینده آيلانماق ديرلر دونمك معناسنه در ديار رومده دخی بو لفظ مستعملدر لكن تصرفاتنده فرق واردر آيلاندورمق دخی ديرلر دوندرمك معناسنه ميرعليشير بيت كوك تيكيرمان تاشين آيلاندورمق ايستر باشينكا * دايما آی وكون بوكيم باشينك اوزرا اسيار دور * وچويرمكه ايورماك ديرلر وچويره جك ديمكده ايوركاج ديرلر نتكم فرهامه ده فرهادك سلحشورلكی وصفنده ايدر بيت ايوركاج نيزه سن دورفلك وار * بولوب قالقان اوزيكا چرخ دوّار ڨ كردبان ع سكون را ودال مهملتين وفتح باء موحده ايله ايكی معنايه در اول كوملك يقاسی ثانی نقيب جماعت يعنی بر جماعتك مصلحتكذاری ايكی معنايه بغير ترتيب ميرنظمی بيت كردبان آمد در آنجا بيقرار چاك كرده كردبان با آه وزار ڨ كردبندن ع سكون را ودال مهملتين وفتح باء موحده ايله بمعنی كردن بند استادرودكی بيت بز كان جهان چون كردبندن * توچون ياقوت سرخ اندرميانه ڨ كردن ع سكون را وفتح دال مهملتين ايله ايكی معنايه كلور اول بويون كه عربيده رقبه وجيد وعنق دخی ديرلر نتكم كردن فراز ديرلر عاليقدر معناسنه شاعر بيت تواضع زكردن فرازان نكوست * كدا اكر تواضع كند خوی اوست * خواجه سلمان بيت باشد سزای افسر وتخت آنكه پيش او * چون شمع بزم كردن وآنكه فروتنست * شمس طبيبی مثال ثانی بيت تاهيچ كردنی زند لاف سروری * كيسو كمند زمكه روز كار كرد * ثانی قوّت وقوی معناسنه بو معناده جمعی كردنان كلور بدرجاجرمی بيت حلقه دركوش درشه بادهرجا سروريست * خاك زيرپای سلطان بادهرجا كردنيست ڨ كردنان ع سكون را ودال مهملتين وفتح نونله بمعنی سرفرازان يعنی صاحب قوت وقدرت ومالك دولت ونعمت اولنلره جمعدر مفردی كردن اولدوغی بو اولكی لغتدر خواجه سلمان بيت تاج شاهی سرفرازی ميكند امروز ازانك * كردنان مملكت را دوش پيدا شد سری ڨ كردون ع سكون را وضم دال مهملتين وواو معروفله دونمش ودونجی معناسنه هم فاعل وهم مفعول كلور عربه دونرك كتدوكيچون كردونه ديدیلر وفلك دخی دوندوكيچون چرخ كردون ديدیلر حكيم انوری بيت وراز مراد توپی بازپس نهد كردون * باضطرار چوكردون باركش دون بود ڨ كرزبان ع كسر راء مهمله وسكون زاء معجمه وفتح باء موحده ايله ڨ كرزمان ع باء موحده يرينه ميمله ايكيسيده فلك اعظم كه اهل شرع عرش ديرلر وبعض نسخه ده مطلق آسمان اولمق اوزره مرويدر اما ارباب لغتك مدقق ومحقق اولنلری عرش معناسنه تصحيح ايلمشلردر آنجق حركت وقراتنده اختلاف ايلديلر استاد دقيقی * قطعه * مهوخورشيد با بهرام وبرجيس زحل باتير وزهره باكرزمان * همه حكمی بفرمان تودارند * كه ايزدمرترا دادست فرمان * معيار

معيار جماليده شمس فخری سكون راء مهمله وفتح زاء معجمه ايله نقل ايلمش وبو ابياتی نظمه كتورمش * نظم * تابود خورشيد ومه بر كرزمان * تابود در كان عقيق بهرمان * پيش تيغ خسرو آفاق بود * كوه خارا بر مثال بهرمان * باد باقی سايهٔ تعظيم او * تاكه باشد نام لوح وكرزمان ﴿ل﴾ كرزن ﴿م﴾ سكون راء مهمله وفتح زاء معجمه ايله بر نوع بيوك مرصع تاجدر ديرلركه اوزرنده صرچه يمرطه سی قدر آبدار اينجولر واكا كوره لعل وياقوت وزمرد والماس ايله مزين ايدی زياده آغر اولدوغندن باشه كيمك ممكن اولميوب التون زنجيرايله تخت اوزرنده آصلو طورب پادشاه اوتوردقده تاج باشی اوزرنده كيلمش كبی كورينور ايدی اسكندر ذوالقرنين اختراع ايلمش آندن صكره پادشاهلره انتقال ايلمش وبعضيلر نوشروانك اختراعيدر ديرلر الان عجم قرالی اول تاجه قورينا ديرلر اسكندردن بزه انتقال ايلدی ديرلر اول تاجه هركيمده الاغ اولسه سائر پادشاهلره تفوق ايلر شهنشاه اطلاقی اول تاج اعتباريله در ديوب بو دعوای باطله دوشمشلر حضرت مولانا قدس سره مزبور تاجی ذكر ايلمش بيت سر نادان شود پست ودل غافل شود تاری ازين افروخته در هابرين افراخته كرزن * حكيم سوزنی بيت شاهيست او بملكت مردی ومردمی كز فضل هست بخشش واز جود كرزنش * يوسف عروضی بيت اومير نيكوان جهانست به نيكوئی * تاجست سال وماه مزور او كرزنست ﴿ل﴾ كرستورن وكرستون ﴿م﴾ كلاهما بفتح الرا وسكون السين المهملتين وضم التاء المثناة قپان معناسنه در معربی قرسطون در مولانا زرين كتاب بيت خواهی بجسا بشهده وخواهی بكز افه * خواهی بتر ازو ده وخواهی بكرستون * ﴿ل﴾ كرمكان ﴿م﴾ فتح راء مهمله وميم وسكون كاف قره يونجه كه خندقوق دخی ديرلر ﴿ل﴾ كركين ﴿م﴾ سكون راء مهمله وكسر كاف فارسيله ايكی معنايه در اول چارپای وحشينك صفت مد وحه سيدر ودوه ده دخی استعمال اولنور كوكرمش معناسنه خواجه سلمان بيت خصم سك نفس تولاف شير مردی ميزند * كی بروباهی تواند كشت كركين پيلتن * مولانا جامی بيت برلب افتاده زبان كركين سكی ام تشنه لب * آرزومندی از بحر احسانت توام * ثانی لفظ مركب اولور اويوز اولمش ديمك اولوركه كر اويوز در كين ادات نسبتدر ﴿ل﴾ كرمابان ﴿م﴾ سكون راء مهمله وفتح ميم وباء موحده ايله حمام معناسنه در كه كرمابه وكرماوه دخی ديرلر بديعی سيفی درقسميه بيت مبانك ماهی بريان بريش بزغاله * بحرمت رسن ودلو چاه كرمابان ﴿ل﴾ كرمران ﴿م﴾ سكون راء مهمله اول وميم وفتح ثانيله آتی وسائر دوابی پك سوروب كيدیجی كرم تازی دخی ديرلر شاعر بيت آن اسب ناز تاختن وكرمراندنت * در زير پا فتاده بچندين عاشقان ﴿ل﴾ كرميدن ﴿م﴾ سكون راء مهمله وياء تحتانی وكسر ميمله قزمق معناسنه مصدردر ﴿ل﴾ كری تن ﴿م﴾ كسر راء مهمله ايله اورمجك كه عربيده عنكبوت معناسنه كره تن دخی ديرلر تن تيدن لفظندن اسم فاعل اولور اوريجی معناسنه ابو المعانی بيت تيده از مژه ام بر نكاه راپرده * كری تنی مثل مردم بحلقهٔ ديده ﴿ل﴾ كزان ﴿م﴾ فتح زاء معجمه ايله كزيدن لفظندن اسم فاعل اولور اصريجی معناسنه واصرغان دخی اولور ميرنظمی بيت اندرونرا كشته حسرت دل كزان * زانكه ساغر شد بدستش لب كزان ﴿ل﴾ كزانكبين ﴿م﴾ سكون زا فارسيله اما زاء معجمه ايله ده اولور قدرت حلواسی كه شيرخشت دخی ديرلر عربيده من ديرلر هوادن اغاج يپراغی اوزرينه دوشوب يپراق اوزرندن دوشررلر لطيف

مسهلی شربتك و بعض ادویه یه جزؤ ایدرلر زحمتسز لینت ویرر غایت نافع نسنه در کزآونکان
فتح زاء معجمه و واو و کاف فارسی وسکون نونله بمعنی عجله وشتاب اوحد الدین مامرعی بیت
ماه ازان میرود کزاونکان * که کند کرد خانهٔ تو طواف کزایان فتح زاء معجمه و یای تحتانیله
ضرر ایرشدریجی معناسنه اسم فاعل صیغه سیدر استاد عنصری بیت حقا که شکر زهر شود
تلخ کزایان * کر نام خلاف شین بنکاری بشکر ریز کزاییدن فتح زاء معجمه وکسر یای
تحتانی اوّل وسکون ثانیله ضرر ایرشدرمك معناسنه مصدر زدر کزشیکان سکون زا
ویای تحتانی وفتح شین معجمتین و کاف فارسیله بر نوع اندازه درکه بر مجوق ارشر بویی اولور
مستوفی الخلقه و بعضیلر بر مجوق ارشدن بر مقدار ناقصدر شهرخبر اسماندہ قوللنورلر آنده
نام نه کزمملك دیرلر کزنکبین کزانکبین مرقوم معناسنه در کزوان فتح زاء معجمه
ایله ایمونی ریحان فی الحقیقه رایحه سی بعینها لیموند راطینا اکا بادرنبویه وباد رنجبویه دخی دیرلر
سودایه غایت نافعدر بوستانجیلر لساننده لنکو دیکله معروفدر کزیدن وکزیدن
کلاهما بسکون الیاء التحتانی اوّل کسر زاء معجمه ثانی زاء غاز سیله اصرمق معناسنه مصدردر
کمال خجندی بیت کفتمش ازدهانت ای بت چین * کام من غیر لب کزیدن نیست کزین
کسر زاء معجمه ایله اصرغان دید کلری دیکنلو اوتدر آدمك هر یره سنه دکسه یاقوب یخشد یرر
کشتن ایکی معنایه در اول انقلاب ودونمك معناسنه ثانی شدن کبی اولمق که
صیرورت معناسنه کلور اما کینونت معناسنه استعمال اولنمز کش نشین سکون شین
معجمهٔ اول وکسر نون وشین ثانیله مشهور ملکی من هرآیك دوردنجی کوبنی اسمیدر میر نظمی بیت
نشسته بهردوربشهنشین * که روز سیر انجام وید کش نشین کشن شین معجمه نك حرکات ثلثه
وسکونیله بسیار معناسنه استعمال اولنور مثال سکون حکیم اسدی بیت شد آن لشکر کشن
پیش تورك * زمان چون بدم میش در پیش کرك * مثال حرکت وله بیت درخت کشن شاخ
پرشاخ کوه * ازانبوه شاخش ستاره ستوه * مثال کسره ابوشکور بیت سوی رودبا کاروان
کشن * رهایی بدواندرون سهمکن کله بان فتح لام وباء موحده ایله قیون وصغر چوبانی که
کله سپوریدر وبان کوزه دیجی در باغبان کبی کلیون سکون لام وضم یای تحتانیله اتشه
انواعندن بر نوعدرکه هفت رنك اشلنمش اولور انکلیون وبوقلمون دخی دیرلر کذا فی فرهنك
جهانکیری کنج شایکان خسرو پرویزك خزینه لرندن بر خزینه آدیدرکه شرحی تفصیلا
شایکان لغتنده مسطور اولدوغی محلنده ذکر اولنمشدر کنج فریدون موسیقی ده بر نوا اسمیدر
کذا فی المجمع کنج کاوان ایکی معنایه کلور اول جمشیدك بر خزینه سی آدیدرکه بهرام کور
زماننده ظاهر اولدی کنج کاو دخی دیرلر کیفیت ظهوری کنج کاو لغتی ذیلنده ذکر اولنور انشاالله
تعالی حکیم فردوسی بیت بدوران جم چون سخن راندند * ورا کنج کاوان همی خواندند * ثانی
باربد خسرو مخترعاتندن بر لحن ونوا آدیدرکه بوکاده کنج کاو دیرلر کندم کون بغدای
اکلو آدمه دیرلر دلبر انده بغایت ممدوح ومقبولدرکه جذب قلوبده خاصیت مقناطیسیه سی
واردر خواجه سلمان بیت خال مشکین تو بر عارض کندم کون دید * آدم آمد زپی
دانه درو دام افتاد کندن سکون نون وفتح دال مهمله ایله ایکی معنایه در اول قزمق

قرمق یعنی اسی اولمق ثانی بد قوقق زیرا قوقمشه کندیده دیرلر بو صدد ریدر ﴿ کودن ﴾ سکون واو وفتح دال مهمله ایله اوج معنایه کلور اول کیج فهم واحمق معناسنه که ضدی زیرکدر سلطان ولد قدس سره . بیت اینجهان چون منزل بکذشتنیست * دل نهادن در جهان از کودنیست * ثانی قوجه یاشلو بار کیره دیرلر شمس فخری . بیت براق دولت در زیر ران دولت اوست * بکردکی رسدش دشمن آن خر کودن * ثالث برکوبجه قوشدر مزروعاتده وصولر کنارنده اولور ﴿ کوزن ﴾ فتح واو وسکون زاء معجمه ایله ضغن دیدکلری بوینوزی چتال بر حیواندر ترکیده کیك دیرلر غایت ایری ودالللو بوداقلو بوینوزی اولور نتکم بر شاعر برینك هجوتنده دیمشدر بیت شد سرو بیت چو شاخهای کوزن * هر یکی چار رطل شاخ بوزن * وبغایت سیاه ولطیف کوزلری اولمغله محبوبك کوزلری وصفنده تشبیه ایدرلر شاعر بیت دو چشمش چو چشم کوزنان سیاه * ولیکن پر از خون بیکاه وکاه ﴿ کوزین ﴾ فتح واو وکسر زاء معجمه وسکون یای تحتانیله ترکیده اوبرلق دیدکلری معنایه در ﴿ کولان ﴾ بوزن ومعنی حولان اعلاسی مکهٔ مکرمه ده اولور عربیده حضیض مکی دیرلر ﴿ کوهران ﴾ یعنی عناصر اربعه سیف اسفرنکی بیت طاهر وپاك کوهران کز نظر سعادتش * فیض کمال قدسیان یافت مزاج کوهران ﴿ کیوزان ﴾ ضم یای تحتانی وواو معروف وفتح زاء معجمه ایله بر طائر اسمیدر که طاشی تو تیادر یا قسمه لرقلای عملن ایدر کذا فی فرهنك جهانکیری ﴿ کیهان ﴾ سکون یای تحتانی وفتح هایله بمعنی جهان کذا فی فرهنك جهانکیری ﴿ مع الواو * کالیو ﴾ کسر لام وسکون یای تحتانیله احمق وابله ومسرسم معناسنه که کالیوه دخی دیرلر بو مقوله یه ترکیده بون دیرلر بعض فرهنکلرده کوکللو وکندویه آرایش وزیب وزینت ویروب رعنالق کوسترنه دیرلر حقیقتده رجاله بو مقوله وضع زنانه دخی حماقتدن ناشیدر بنه احمق معناسنه اولدوغی صحیحدر ﴿ کاو ﴾ ایکی معنایه کلور بری اهل صغر دراوکوز دخی دیرلر جفته قوشارلر شیخ سعدی . بیت اسب لاغر میان بکاو آید * روز میدان نه کاو پرواری * ثانی . مجمع الفرسده بر نوع صراحیدر التوندن وکشدن کاو صورتنده دوزب آندن شراب ایچرلر قدح اولمقده مرویدر حکیم خاقانی بیت آن لعل لعاب از دهن کاو بریزد * تا مرغ صراحی کندت نغمه سرایی ﴿ کرو ﴾ بوزن سرو ایچی بوش اولان دیش معناسنه کسایی . بیت سزد که بکسلم از یار سیم دندان طمع * سزد که او فکند طمع پیر دندان کرو * وچوریمش دیشه دیرلر شمس فخری بیت بکار خصم فرو بردکین او دندان * چنانکه کرد برون ازدها نش بکسره کرو * بعض نسخه ده آجی مارول دینلدوکیده مرویدر ﴿ کزنبو ﴾ فتح زاء معجمه وسکون نون وضم باء موحده ایله ﴿ کزنکو ﴾ باء موحده یرینه کاف فارسیله کلاهما بمعنی کرنکبین مرقوم یعنی قدرت حلواسی طبیبك بری دیمشدر بیت اکر لازم آید ترا مسهلی * مشو از کزنکو بدل غافلی ﴿ کژو ﴾ سکون زاء فارسیله ایلغون اغاجیدر و کژ دخی دیرلر ﴿ کلالتو ﴾ فتح لام اول وسکون ثانی وضم تاء مثناة ایله بمعنی کالیو مرقوم یعنی ابله واحمق کذا فی فرهنك جهانکیری ﴿ کلو ﴾ ضم لام ایله بوغاز عربیده حلقوم دیرلر شافی تکلو بیت بی تو هرمی که زجامم بکلو میریزد * بکلو ناشده از دیده فرو میریزد ﴿ کنج کاو ﴾ ایکی معنایه در اول جمشیدك خزینه لرندن بر عظیم خزینه در که بهرام کورك سلطنتی ایامنده ظهوره کلدی

وجه ظهوری بویله روایت اولنورکه بردهقانی مزروعاتنی اوللو تارلاسنه صو ویرورکن برسوراخ ظاهر اولوب صو سوراخدن آشاغی کیدوب مهیب صدا چقاردهقانی خوفندن نه اولدوغنی بلمیوب فی الحال واروب بهرام کوره خبر ویرر بهرام دخی بنفسه سوار اولوب ندماسیله اول محله کلوب امر ایدر اول ساعت اول سوراخی قازرلر کیدرك متین ومحکم عالی عمارت کوررلر ارتفاعی آلتمش ذراعدن متجاوز بنا در بهرام برموبده امر ایدرکه اینوب اول عمارتك ایچنه کیروب نه وار ایدوکنی خبر ویره اول موبد دخی عمارته کیروب کوررکه برکاومیش میاننده خالص التوندن برکاومیش قد و برصورت دوزلمش کوزلری یاقوت سرخ ودیشلری در شهوار ودرونی لعل ویاقوت وزمرد وانواع جواهر ایله مملو والتوندن الما وامرود وسائر میوه شکلنده دوزلمش وبی نظیر لولوی آبدار علف مثالی کاو اوکنه دوکلمش طورر وآندن ماعدا برقاج دانه کاومیش بچه وکوساله لر التوندن یاپلمش واوکارینه جواهر وانجو دوکلمش طورر وهر برینك پیشانیسنده نام جمشید رسم وتحریر اولنمش وآنلرك اطرافنده جرنده وپرنده اشکالی بی نهایه جمله التوندن کمینك سینه سی زمرد وباشی لعل ویاقوت وکمینك بال وپری زمرد بووجه اوزره ترتیب اولنمش طورر بهرام شاه امر ایلدی جمله سنی اخراج وبهاسیله فروخت ایدوب ارباب استحقاقه وجمیعا فقرایه حاللوحالنجه قسمت وتصدق ایلدی حکیم خاقانی بیت مراچون دعوت عیسیست عیدی هرزمان دردل * دلم قربان عید فقر وکنج کاو قربانش * ثانی مخترعات باربد خسرودن برلحن ونوا اسمیدر شیخ نظامی بیت چوکنج کاو زا کردی نواسنج * برافشاندی زمین هم کاوهم کنج ﴿ کندو ﴾ سکون نون وضم دال مهمله ایله بال قوانی که ایچنده آری بال ایدر شاعر بیت قلم زنبور وکاغد را چوکندو * حروفش همچو شهد وانکبین است ﴿ کواچو ﴾ ضم جیم فارسیله صالنجق که اعیادده وایام جشنلرده اطفال بینوب صالنورلر کرمانیلر لغتیدر شاعر بیت وجودم آنقدر بی تاب کشته * غم اطفال میکرده کواچو ﴿ کو ﴾ بوزن نو ایکی معنایه کلور اول بمعنی زمین پست ومغاك یعنی آلچق وچقوریر معناسنه حضرت مولانا قدس سره بیت همچو عرصه پهن روز رستخیز * نی کو ونی پشته نی راه کریز * بو معنایه سیف اسفرنکی بیت ای زقهر تو بحر وکان درجوش وی زقدر تو آسمان درکو * ثانی شجیع وبهادر پهلوان معناسنه حکیم فردوسی بیت کرآید کواسفندیار آمدی * سپه را بدین دشت کار آمدی * وله بیت وراسام ویل کفت برکرد ورو بکو آنچه دیدی بسهراب کو ﴿ کوهرتاو ﴾ بمعنی کوهرتاب مرقوم یعنی شبچراغ ﴿ مع الهاء ﴾ سن *
﴿ کاپاره ﴾ فتح باء فارسیله ایکی معنایه در اول غار یعنی مغاره ثانی کلهٔ کاو یعنی صغر سوریسی کذا فی فرهنك جهانکیری ایکی معنایه ترتیب اوزره میر نظمی بیت چو شب شد دید کاپاره در آنجا * مکر جایی بده کاپاره ده را ﴿ کاخواره ﴾ سکون خاء معجمه وفتح واو وراء مهمله ایله بمعنی کاهوارهٔ مرقوم یعنی بشك کهواره دخی دیرلر کذا فی المجمع ﴿ کاده ﴾ بوزن داده ایکی معنایه در اول بمعنی کولکه للك سایه کیرهرنه اولورسه ثانی بجماع اولنمش معناسنه اسم مفعولدر ﴿ کازه ﴾ فتح زاء معجمه ایله عید وجشن کونلرنده اطفال ونورسیده پسران ایچون براغاج دالنه یاخود طام اوزرینه برمقدار ایپی اوج قات وآشاغی برتخته باغلیوب صالنجق ایدرلر ودخی خانه ایچنده دخی ایپی اوزادیسنه بغلیوب اراسنی بسلیوب بشك کبی

كبى ايدوب اطفالى ياتوزب صالرلر عربيده ارجوجه ديرلر كاله بوزن ناله درت معنايه كاور اول كالك مرقومك معناى اوليله مترادفدر حكيم سنائى بيت دوستى كرپى پياله كنند * از پى دنبه پوست كاله كنند * ثانى اكيرلمك ايچون حاضر وآماده يوماق اولمش پنبه ثالث چوال معناسنه كه باله دخى ديرلر رابع بيوك زنبيل در مركب اوزرينه قويوب ايچنه سبزوات كاهى هرزوات قورلر حكيم سنائى بيت اى كاله شلغم كشى چارسوى فسق * نه لا بزبان دارى ونه بند نه شلوار

كاليچه كسر لام وسكون ياى تحتانى وفتح جيم فارسيله صقصغان قوشى

كالينه كسر لام وفتح ياى تحتانيله براوت آديدر

كانداده سكون نون وفتح دالين مهملتين ايله هيز اوغلان وروسبى عورت معناسنه ابو المعانى در هجا بيت چوند هد خواجه پشيزى همه عمرى به اتباعش * شده در خانه اش جمله زن وفرزند كانداده

كانده دخى كانداده معناسنه در

كانكاه سكون نون وفتح كاف فارسى واظهار هايله كردك خانه مزبور لفظ مركبدر معناى تركيب جاى جماع ديمك اولور ميرنظمى بيت رسيده بر در كانكاه داماد * هماندم درميان برخاست فرياد

كاواره فتح واو وراء مهمله ايله ايكى معنايه در اول صغر صوريسى كو پاره مرقوم كبى ابن يمين بيت چون شير شرزه يكتنه مى باش درجهان * مانند كاو چشم زكاواره برمدار * ثانى مخفف كاهواره در استاد فرخى بيت زكاواره چون پاى بيرون نهادى كمان بركرفتى وزوبين وخنجر

كاوچشمه بردارودركه عين البقر وعين العجل دخى ديرلر كذا فى المجمع

كاودوشه بمعنى كاودوش مرقوم يعنى ايچنه سود صاغدقلرى مخصوص ظرفه ديرلر

كاوزهره سكون واو وهاوفتح زاء معجمه وراء مهمله ايله برطاشدر صغرك اودى ايچنده حاصل اولور بعضيلر شيردانى ايچنده متكون اولور ديرلر اكثر هندوستان صغرلرنده بولنور پادزهر رنكنده وخاصيتى دخى پادزهر عملن ايدرلكن پادزهر برتى قدر موثر دكلدر بوكا پادزهر كاوى ديرلر شيرازيلر اندرز وعربيده حجر الثور وحجر البقر دخى ديرلر مزبور هندوستان صغرى عجايب نسنه در شكمنده پادزهر اولدوغندن بوينوزى بعينها كركدن بوينوزينه بكزر بلكه آنك خاصيتى بونده دخى واردر وكوكى عاجدن اعلا اولور وبلين شيرماهى صانور

كاوزنه سكون واو وفتح زاء معجمه ونونله اوكندره ديدكلرى آلت دهقانيدر حكيم سنائى بيت زدخر كهيست چشمك تحريك كه كو باش * اين همه دران كاوزنه بند زياده

كاوورزه سكون واو اول وراء مهمله وفتح ثانى وزاء معجمه ونونله جفت سورن صغركه كاوكار دخى ديرلر ابو المعانى * قطعه * همچو كاوورزه تاكى كوششت * مال بهر ديكران اندوختن * آخر اين مال كو نتوان بردنت بهرچه دردوزخ اندرسوختن

كاه آلتى معنايه كلور اول وقت معناسنه كه صبحكاه وشبانكاه كبى خواجه حافظ بيت منم كه كوشه ميخانه خانقاه منست * دعاى پير مغان ورد صبحگاه منست * حكيم سنائى بيت كاه آن آمد كه با مردان سوى ميدان شويم * يكره از كيوان برون آييم وبركيوان شويم * ثانى بو معناده اصلى زمان ايله مكان اراسنده مشتركدر يعنى وقت معناسندن غيرى مكان معناسنه ده كلور كه تختكاه وتكيه كاه ديرلر خواجه حافظ بيت ازان زمان كه برين آستان نهادم روى * فراز مسند خورشيد تكيه كاه منست * بو ايكى معناده شيخ نظامى بيت باپيش جمشيد هر روز شاه * شدى بر سر كاه هر صبحكاه * بو معناده مناط

فعل دخی اولور دستگاه کبی که غلطی دزکاهدر ثالث تخت ومسند معناسنه حکیم اسدی بیت
فرایم زجان آفرین شاه را * که زیباست بر خسروی گاه را * بومعنایه مؤید شمس فخری
بیت داور دهر جمال الحق والدین که نهد * قدر وتعظیمش برقائمه کردون گاه * وکرسی
معناسنه حکیم فردوسی بیت جهاندارا کرنیستی تنکدست * مرا بر سر کاه بودی نشست
بومعنایه امیر معزی بیت زکنجه چون بسعادت نهاد روی براه * فلك سپرد ید وملك وکنج
وافسر وگاه * رابع قویجیلرك پوته سی که ایچنده آلتون وکمش اریدرلر استاد فرخی بیت چنان
بخدمت او از عوار پاك شوند * بران مثال که سیمی بنهره اندر کاه * بومعنایه حکیم ازرقی بیت
ایا ستوده شهی کز خیال خنجر تو * تن عدو بکداز دچو نقره اندر کاه * استاد لطیفی بیت
جوانبخت وجوانمرد که بوده جود وعطاش * بسوی سائل ومداح زر وسیم از گاه * خامس بمعنی
داماد شمس فخری بیت شادمانست بدو جان ممالك زانسان * که بود شاد دل وجان عروسان
ازگاه * سادس جدی برجنه دیرلر میر نظمی بیت چو آفتاب کند برج کاه را مسند *
شود زفصل زمستان بعد از ان پیوند * معنای اوله عربیده وقت وچغتایده چاغ دیرلر ﴿ گاه بیگاه ﴾
وقتلو وقتسز دیمکدر حکیم انوری بیت بنده از شوق خاك درکه تو * بر سر آتش است بیگه وگاه
﴿ گاه گاه ﴾ وقت وقت زمان زمان دیمکدر ابو المعانی بیت طرز محبوبان نکیرد شیوهٔ
ازخود کند * نیست گاه جود لیکن لطف کرد دگاه گاه ﴿ گایه ﴾ فتح یای تحتانیله بوزن دایه
جماع معناسنه وله بیت بان تناسب اعضا بان لطافت کون * بان کرشمهٔ مهر زکه میتوان
گایه ﴿ پچه ﴾ فتح جیم فارسیله اول آدمه دیرلر که تکلم ایلدکده فصاحت ایله سویلیه میه
﴿ پچیله ﴾ کسر جیم فارسی وسکون یای تحتانی وفتح لام ایله مخلات تبریزدن بر محله نك آدیدر
کمال خجندی * رباعی * تبریز مرا راحت جان خواهد بود * پیوسته مرا ورد زبان خواهد بود *
تا در نکشم آب چرند آب وپچیل * سرخاب برین چشم روان خواهد بود ﴿ گدایه ﴾ فتح دال
مهمله ویای تحتانیله دلنجیلك ایتمك ﴿ گدیه ﴾ سکون دال مهمله وفتح یای تحتانیله دلنجیلکدر
خواجه سلمان بیت ساحل عمان وانکه منت سقای آب * سفرهٔ سلطان وانکه کدیهٔ نان گدا
حکیم نزاری قهستانی بیت نیست حاجت مرا بافسانه * کدیهٔ خوش کنم در خانه * مکدی
دیرلر کدادن مأخوذ دردلنجی اولمه معناسنه بومقوله الفاظ متصرفه درکه بولسان نزاکت بنیانده
چوقدر تصریفات عجمدندر عربه تقلیدا ﴿ کذه ﴾ فتح ذال معجمه واخفاء ها ایله اوچ معنایه در
اول دچلك که بوغازك اولنده طورر دلك آخرنده عربیده ملاذه دیرلر معروفی بیت درجهان
دبه از ین چیلی * کذهٔ برمثال خرطومی * ثانی ممه نك اوجی که کوجك یومرجه در شمس فخری
بیت آنکه طفلان امل را دایهٔ کام ومراد * جز بشیر وشکر لطفش بنیك آید کذه * ثالث
کلید دندانه سنه دیرلر شمس فخری بیت کشت ایمن ساحهٔ ملکش زدزدان آنچنانك * خانها
ایمن شدند از زحمت درها کذه ﴿ کرایه ﴾ فتح راء مهمله ویای تحتانیله بمعنی نای گلو یعنی بوغرتلاق
نای کبی برنسنه در بوغازدن تم معدهیه متصلدر طعام وصو آنك ایچندن گچر ابو المعانی بیت
فراخ بوده کرایه چو نای نی زانکه * صدا بلند در آید زکره نای ونفیر ﴿ کردانه ﴾ اکثر زنجیر
باشلرینه ایدرلر زنجیر دونمك ایچون بوکا ترکیده دخی کردانه دیرلر ﴿ کردانیده ﴾ برنوع کبابدرکه

۳۰۵ كبابدركه كردان دخى ديرلر نرم آتش اوزرنده زياده چوزيلوب كاليله پشه ف كردنه ع سكون
راو فتح دال مهملتين ايله بوغون اوقلاغيدر اوجلرى سوزى اولور بوربجيلر قوللنورلر آكا مردانه
دخى دينلور ف كردونه ع سكون راو ضم دال مهملتين ايله عربه معناسنه دركه كردنه دخى ديرلر
چغتايده آرابه ديرلر بوديارده عين مهمله ايله عربه املا ايدرلر كه معروفدر فرهادنامه ده درت
قصر بناسنه مباشرت اولندوغى يرده كتورر بيت تاشيرغاتاش وخشت پيل وآرابه *
تولوب چين ايچرا آبادوخرابه ف كرزه ع سكون راء مهمله وفتح زاء معجمه ايله برجنس بيوك
ييلاندركه زهرى سائر ييلانلردن زياده ومهلكدر بعض فرهنكلرده برمنقش وخطوط وحا بجا
خاللر ايله رنكين ييلاندركه زهرينه هيچ ترياق مقاومت ايده مز حكيم سنايى بيت هست چون
ماركرزه دولت دهر * نرم ورنكين واندرون پرزهر * بعض فرزهنكلرده كفچهٔ مار اولوق مستفاددر
وبو بيتك اولمعنايه شمولى واردر اميرخسرو بيت نزنى صهباست اين كاسه كه دارد آسمان
نزنى حلواست اين كفچه كه دارد كرزه مار * فرهنك جهانكيريده ولايت دارالمرز ده موشه كرزه
ديدكلرى مسطوردر مجمع الفرسده فتح راء مهمله وضم زاء معجمه ايله خوشبو براوتدر سر زيره
دخى ديرلر ف كرمابه وكرماوه ع كلاهما بسكون الراء المهمله وفتح الميم اول باء موحده ثانى واو
ايله حمام معناسنه در اصلى كرم آبدركه آب كرم تقديرنده ايايجه يه دينلور ايدى بعده حمامه اسم
اولدى اسى صوينك مناسبتيله اصلنده لسان عجمده حمامه كدوخ ديرلر ذكرى مرور ايلدى حمام
عربيمى در حميم دن مشتق حميم اسى صويه ديرلر چغتاى لسانندهكسر الفله ايايغ ديرلر ميرعليشير
بيت ساووغ آهى كم چيكار مين كرم اولور آقماقغه اشك * چشمه لاردا سوبولور ايايغ دوا
بولغاى ساووق ف كرمخانه ع سكون راء مهمله وميم وفتح خاء معجمه ونونله بمعنى زيرزمين ميرنظمى
بيت شود كاراعدا هميشه پسين * بود جاى اوكرمخانه همين ف كرمكاه ع مكان سواحل وكونلك
اسى وقتى ايكى طرفه شاملدركه زمان ايله مكان اراسنده مشتركدر ف كرنه ع سكون راء مهمله
وفتح نونله ادات شرطدر اكرنه دخى بويله در بلكه بوندن مخففدر تركيده معناسى يوخسه ديمكدر
ف كروادهوكرواره ع كلاهما بسكون الراء المهمله وفتح الواو اول دال ثانى راء مهملتين ايله بنياد
وعمارت معناسنه در ابوالمعانى بيت تابكى دلدادهٔ كروادهٔ دنيا چنين * چون بملك از نيست
اين كوشش از بهرچرا ف كرونامه ع سكون راء مهمله وواو وفتح نون وميمله حواله مكتوبى يعنى
بركسنه دن آقچه وياخود غيرى شئ حواله اولنوب آخركسنه يه تسليم اولنمق ايچون يازيلان
مكتوب الحاله هذه روم ديارنده بومعامله غايت مشهور ومتعارفدر بوكا پوليچه ديرلر بومعناده
كسركاف وفتح راء مهمله وسكون واو ايله اولمق مناسب ايدى ف كره ع تخفيف راء مهمله
ايله ايكى معنايه در اول بمعنى زنك يعنى پاس ثانى بمعنى سبو يعنى دستى معربى جره در وتشديد
يح ايله تارعنكبوتدر ف كزدنه ع سكون زاء معجمه وفتح دال مهمله ونونله كيك ضره سى ديدكلرى
اوتدر ف كزنه ع فتح زاء معجمه ونونله اصرغان دكنى ديدكلرى اوتدر اطبا انجره وتخمنه بذرالانجره
ديرلر ف كژنه ع فتح زاء فارسى ونونله كوجكن ديدكلرى قوشدر قمادين اوق يلكى ايدرلر اولمقوله
يلكلى اوق هرديارده مقبولدر عربيده صرد ديرلر ضم صاد وفتح راء مهملتين ايله ميرنظمى بيت
دژآمد كژنه را تيرى بناكاه * زخود بوده پرتيز ميكشد آه ف كژه ع فتح زاء فارسى واخفاء

هایله بر نوع طاشدرکه سرکه یه قوسه‌لر طولاشوب چیقاجق یر آرار و دخی مهره اولمق مرویدر
ﻫ کزینه ﻉ کسر زاء معجمه وسکون یای تحتانی وفتح نونله اوج معنایه کلور اول بر نوع طوقماقدر
وطوقماق ایکی قسمدر بر قسمی مدور اولور آکا بتك دیرلر وبر قسمی اوزون اولور که چقور طرفله
نسنه دوکرلر هاون وامثالی کبی آکا کزینه دیرلر حکیم خاقانی بیت بکلبتینم اکر سوجد اکنی چون
شمع * نکوید آهن سرد طمع کزینه من * ثانی بمعنی کنجینه ثالث کرباس کنله یعنی قالن بزکه
چادر وآکا بکزر نسنه‌لر ایدرلر ﻫ کزیده ﻉ کسر زاء معجمه وسکون یای تحتانی وفتح دال مهمله
ایله اصرلمش معناسنه اسم مفعول اولور طالب آملی بیت نامهٔ پرهوس دربلهٔ ماست *
لب هر آرزو کزیدهٔ ماست ﻫ کسته ﻉ سکون سین مهمله وفتح تاء مثناة ایله بمعنی سرکین یعنی
زبل حیوانات ﻫ کشته ﻉ سکون شین معجمه وفتح تاء مثناة ایله ایکی معنایه در اول بمعنی محکم
شمس فخری بیت کردن دشمن بزنجیر بلا * انتقام کین او خود کشته است * ثانی اولمش
معناسنه در بونك شاهدی احتیاجی یوقدر هر کس بیلور اما نظائری اولمامق ایچون حکیم انوری * قطعه
که مراد ره‌مه جهان بجا نیست * چون بناموس کشته ام منفور * هردری نیستم چو کربهٔ رس *
شاید ار نیستم چو سك ساجور ﻫ کلالیوه وکلاوه ﻉ کلاهما بمعنی کالیوهٔ مرقوم کذا فی فرهنك
جهانکیری ﻫ کلاه ﻉ فتح لام واظهار هایله سیاه معناسنه در هر نسنه ده که سیاهلق اوله آکا
کلاه دینلور ولایت پناه وکرامت دستکاه شیخ زین الدین علی کلاه حضرتلرینك کلاه لقبنه ایکی
سبب وار در کتب معتبره ده مذکور در که شیخك اجدادی سلطان الشهدا امام حسین شاه کربلا
رضی الله عنه حضرتلرینك اصحابندن ایدی امام حسینك شهادتی خبرین اشتدکده ماتم طوتوب
سیاه پوش اولدی مدة العمر کندی سیاه کیدوکندن اوتوری کندودن صکره اولادی دخی
سیاه کیمك رسم وعادت اولدی لاجل ذلك حضرت شیخ زین الدین علی واولادی وجمله اتباعی
ومریدی وفقراسی سیاه پوش ایدیلر وبر سبب دخی شیخ مشار الیه بر محلده اعتکافدن چقد نصکره
اول عصرك کامل اولیاسندن بر عزیز سیاه پشمینه دن بر جبه دیکدیروب بطریق الهدیه شیخه
کوندردی شیخ آنی مدت حیاتنده فوق الغایه عزیز ومعتبر طوتار ایدی وامیر سید شریف جرجانی
رضی الله عنه بیورمشلرکه بن شیخ زین الدین علی کلاه خدمتلرینه ایرشمدکجه رفضدن خلاص
اولمدم والله تعالی حضرتی بلمدم ﻫ کلچه ﻉ سکون لام وفتح جیم فارسیله صقصغان قوشنه دیرلر
کلشکره ﻉ کسر لام وسکون شین معجمه وفتح کاف فارسی وراء مهمله ایله بمعنی زنك یعنی پاس وکف
کلوبند ﻉ ضم لام وواو معروفله غلام بزرك مرتبه معناسنه یعنی امکدار اولوب قوللقدن چیقمش
غلام قدیم فرهنکلر اصحابی کلو لفظنی بزرك تعبیریله تفسیر ایلمشلر اما مجد هند وشاه نخجوانی وتحفة
الاحباب صاحبی کلوبندی بوغاز باغی اولان کلوبند ظن ایلمشلر ولکن صحیح سوز بودر که دائما بوغازینه
قوللق ایدوب طعام کوردکده قراری قالمیان آدمه دیرلر دین اصابت ایلمشدر بنده‌ٔ کلو تقدیرنده
هجمك قاعده‌ٔ کاینه‌لری اوزره بو مقوله مرکباتده مضاف الیهی تقدیم ایدوب علم ایدرلر آکا بناء
معنای آخر جمله‌دن انسبدر ﻫ کلوته ﻉ ضم لام وواو معروف وفتح تاء مثناة ایله ابریشمدن
اشلنمش زکب که عورات کهنه باشلرینه قورلر بعض نسخه ده صورغج معناسنه واقعدر ﻫ کلوشه
ضم لام وواو وفتح شین معجمه ایله بمعنی زخم ابو المعانی بیت زتیغ غمزه شد صد پاره سینه * بیاید

بيايد بركاوشه لطف مرهم ك كاله ع لامك تخفيفيله وتشديديله دخى جايزدر صورى كه قيونك وكچينك وصغرك اولسون امعيد روساير حيواناتك دخى استعمالى جايزدر ك كله كاه ع فتح لام وكافله اول خانه يه ديرلركه كاربانسراى ميانندع يا پلمش اوله حكيم شفايى بيت حرفى كه كرنا مزد مجلس شاهست * افسانه آيندوروندكله كاهست ك كنجاره وكنجره ع كلاهما بسكون النون وفتح الجيم وراء المهمله زنان زيبايى وتحسين وجه ايچون عملى حسن ايدرلر يعنى يكاقلرينه سوردكلرى قزللق دركه كنجار وكنجر دخى ديرلر ك كنج ديبه ع خسروك خزاين سبعه سندن اوچنجى خزينه آديدر حكيم فردوسى بيت دكركنج نامش همى بشنوى * توكويد همان ديبهٔ خسروى ك كنج سوخته ع مرقوم خزاين هفتكانه دن بشنجى خزينه آديدر سوختهٔ سنجيك معناسنه دركه مقبول وپسنديده معناسنه در حكيم فردوسى بيت دكركنج كش خواندند سوخته * ازان كنج كشورش افروخته * ثانى باربد خسرو مصنفاتندن برلحن بديع اسميدر شيخ نظامى درصفت باربد بيت زكنج سوخته چون ساختى راه * زكرمى سوخته صد كنج شهراه ك كنج نامه ع مدفنه فتح طلسمات ايچون مغربيلرك مخصوص كتابلرينك آديدر مولانا كاتبى بيت غلامىٔ خط ساقى سعادت ازلست * كداى ميكده را كنج نامه در بغلست * وكتاب عزايم يعنى ارواح دعوتى وقاعدهٔ تسخيرى وبعض عزيمت يازلمش كتابدر خواجه حافظ بيت فغانكه درطلب كنج نامهٔ مقصود * شدم خراب جهانى زغم تمام ونشد ك كنجه ع اوج معنايه كاو واول ولايت آذربايجانده برشهر مشهورك آديدر مولانا هاتفى بيت زكنجه بكنجينه آوردرخت * بروميوه افشاند چندين درخت * ثانى هكبه كه خرچين دخى ديرلر استاد لطيفى بيت دركنج نهاد آن بهارا * بنهاد براسب بادپارا * حق ادابودركه بولغت بومعنايه مناسب اولانه ضم كاف عربيله كرك ايدى ثالث دوروغى كسلك اشكه ديرلر شمس فخرى بيت هركز مثل زند كسى ازوى حسودرا * نسبت كند بعيش كسى هم كنجه را ك كنجينه ع سكون نون اول وكسر جيمله خزينه معناسنه بعض فرهنكلرده كيلار معناسنه روايت اولنمشدر ك كنداويه ع سكون نون وفتح دال مهمله وضم ميمله اطفالك رحم مادردن بيله چقان مردار قيلى لفظ مركبدر كند ايله مويه دن عربيده زعب ديرلر ك كندانه ع سكون نون اول وفتح ثانيله كندنا ديدكلرى بكه تركيده پراسه ديرلر عربيده ثوم برى ديرلر ك كندمه ع سكون نون وفتح دال مهمله وميمله سكل قيدكلرى علت كه وجود انسانده ظاهر اولور سببى فضلات بلغمدر عربيده ثولول ديرلر وضم دال مهمله ايله دوكمه قلج بغداى كه شوربا وهريسه ايدرلر ك كندنه ع سكون نون اول وفتح دال مهمله ونون ثانيله بمعنى كندناى مرقوم ابو المعانى بيت ندارد فرق هركز پيش آن خر * ياباشد كندنه ياسيب شاهى ك كندواله ع سكون نون ودال مهمله وفتح واو ولامله قودرمش قورده ديرلر ميرنظمى بيت بخون عدوراچنان ميل دارد * ميان رمه كندواله فتاد ك كندوخانه ع سكون نون اول وضم دال مهمله وفتح خاء معجمه ونون ثانيله كوچك سپد وبال قوانى لفظ مركبدر برجزؤى كندودركه قوان معناسنه در وبرجزؤ ويده خانه دركه كندويه صفتدر ك كندوله ع سكون نون وضم دال مهمله وواو معروف وفتح لامله بيوك غله سپندى معناسنه ميرنظمى بيت به پيشش مال دنيا چيز كمتر * بكندوله دهد لولوى وجوهر ك كنده ع سكون نون وفتح داله

مهمله ایله قوچه وقری معناسنه ودخی مردار قوقش نسنه لره دیرلر ﴿ کواچه ﴾ فتح جیم فارسیله
بمعنی کواچوی مرقوم یعنی صالنجق که اطفال صالنورلر ﴿ کواره ﴾ فتح راء مهمله ایله یا چقدن
دوزلمش کوب که ایچنه غله وذخیره قورلر وآری بال یاپدوغی طپراقدن پتك وفرهنك جهانکیریده
بمعنی صغر سوریسی وامثالی حیوانات سوریسی مرویدر ﴿ کوازه ﴾ فتح زاء معجمه ایله صغر تماج
صغرسیو ردوکی اوجی سوری چبق که آنکله صغری یورید ر میر نظمی بیت پیس کاو میخرامد
درمغازه * بدست اندرهمیکرده کوازه ﴿ کواشمه ﴾ سکون شین معجمه ایله زنان باشلرینه
اورتدیکی چادر که عربیده مقنعه دیرلر ﴿ کوچه ﴾ سکون واو وفتح جیم فارسیله ایپلك رشته
معناسنه ﴿ کودره ﴾ سکون واو وفتح دال وراء مهملتین ایله آلتی معنایه کلور اول برنوع
قازدر اتی بغایت بده رعسیر الهضم اولمغله اکلی صاحب طبع اولانه مشکلدر استاد فرخی بیت
شیر از تو چنان نرسد چون کودره از باز * پیل از تو چنان نرسد چون کبك ز شاهین * ثانی بمعنی
کوساله یعنی بزاغو زراتشت بهرام که موبداندن برمشهور موبددر صاحب طبیعت شاعردر
حیوانات اتی یمك وذی روح اولدرمك حتی کهله وپوره اولدرمك مذهب باطللرنده حرام
اولدوغنه بناء دیمشدر بیت بکشتن نیارد کسی کودره * وزان کوسپندی که باشد بره *
ثالث برنوع غله مثالی نسنه در وکندم ایله بله بترخود رودر زراعت اولنمز جودره دخی دیرلر رابع
ایرانی بر پهلوان مبارز آدیدر خامس صغن یاورسنه ده دیرلر سادس برنوع دباغت اولنمش
دریدر کودریده دیرلر ترکیده ضم کاف عربیله در ﴿ کوره ﴾ سکون واو وفتح راء مهمله ایله
سیل آقوب یرتدوغی یره دیرلر شمس فخری * قطعه * خسروملك شیخ ابواسحق *
اعظم الشان فی العلا قدره * آنکه باشد برجلالت او * اطلس چرخ زنده وتوره * همه
پاداش داند واحسان * خالی از انتقام وبادافره * بود باقی همیشه تا باشد * کوه ودریا وکودر
وکوره ﴿ کوزغه ﴾ سکون واو وفتح زاوغین معجمتین ایله پنبه قوزاغی که معربی جوزغه در
﴿ کوزینه ﴾ سکون واو ویای تحتانی وکسر زاء معجمه وفتح نونله برنوع حلوادر قوزایچی یاخود
بادامی دوکوب عسل ایله آمیخته ایدوب یاغلی خمیری یوفقه آچوب ایچنه لول بادامی قویوب
پشورورلر بعده اوزرینه عسل ویاشکری اریدوب دوکرلر عربیده لامله لوزینه ولوزینج دیرلر لوز
بادامدر شاعر بیت نباشد درجهان هرکز چنین مطلوب دیرینه * خوشا پالوده شکر زهی
حلوای کوزینه ﴿ کونده ﴾ فتح واو ودال مهمله وسکون نونله اون وامثالی قونیلان چوال
استاد لبیبی بیت مانند کسی که روز باران * بارانی پوشد از کونده * مجمع الفرسده کاف عربیله
مرویدر ﴿ کوهرابکینه ﴾ صرچه دن کوك رنکلو دوزلمش نسنه وبعضیلر فیروزه یه دیرلر
﴿ کویسته ﴾ کسر واو وسکون یای تحتانی وسین مهمله وفتح تاء مثناة ایله دوکلمش غله هرنه
اولورسه ﴿ کویشه ﴾ کسر واو وسکون یای تحتانی وفتح شین معجمه ایله بمعنی کویش مرقوم
گ ی یعنی آیران ظرفی که ایچنده یاغ چیقاررلر ﴿ مع الیاء التحتانی * کاری ﴾ کسر راء مهمله ایله
بی مدار ونا پایدار نسنه یه دیرلر نتکم شاعر * رباعی * دنیا کذرانست اکر بیداری *
درخواب مباش اکر تو دنیاداری * دنیا همه در غرور دارد یاری * پس غره مشو ز روزکار کاری
﴿ کازی ﴾ کسر زاء معجمه ایله برشکوفه آدیدر کذا فی المجمع ﴿ کانی ﴾ کسر نونله یفعلنمکه دامی

راضی وقابل اولان عورت ویاخود اوغلان ترکیده سکیلور دیدکاری معنایه‌در کاودشتی صغن وکیك دیرلر بیان صغری دیمك اولور کاودی سکون واو وکسر دال مهمله ایله ابله واحمق وبیخرد معناسنه‌در کذا فی فرهنك جهانکیری بومعنایه میرنظمی بیت بصحبت میار کاودی بیخرد * که اوپرده ذوق وعیشت درد کاوکوهی عربیده بقر الوحش وایل دیرلر دورت نوع اولور برنوعی چشمه وبیکار وارمق کنارلرنده اولور وصحرالرده کزر بونوعی صارورنك اولور سایر رنکلولردن بهتردر وبرنوعی دخی عمان وبحرین طاغلرنده اولور آکا نجوز دخی دیرلر وبرنوعی دخی یایلاق طاغلرده اولور وبرنوعی دخی طاغ انکلرنده واغاجلق اراسنده اولور جمله‌سی طبیعتده برو بینه مشابهدر بونلر خسته اولدقلری حالده ییلان یولوب یرلر بامر الله تعالی صحت بولورلر واکر طشره‌ده بولمزسه لابد بو ییلان دلوکی بولوب بورنینی اول دلوکه صوقوب دم چکدوکی کبی آهنی مقناطیس نیجه جذب ایدرسه بونك دخی دمی ییلانی اویله جذب ایدوب چقارر البته ابتدا قویروغندن یمکه باشلر ییلان مضطرب اولوب چبالندقجه زهری آغزندن چیقوب دوکیلور چونکه تماما ییه اول وقت بدننده حرارت وحدت حاصل اولوب کوزلرندن بخاری یاش روانه اولمغه باشلر اول محلده ابتدا اقان یاش کوزی بیکارنده مجتمع اولور وکیدرك طوکرقات اندرقات اولور وقتاکه آنی طوتوب اولان ورملرا اول کوزی بیکارنده مجتمع اولان چرکی آلوب مسموم اولان آدملره برمقدارین ردمور ویاخود پولاد ویاخود محك طاشی اوزرنده حك ایدوب ایچوره‌لر باذن الله تعالی اول مسموم اولان کمسنه زهردن خلاص اولور ایشته پادزهرك اعلاسی بویله‌جه اولاندر کبرکی سکون باء موحده وکسر راء مهمله وکاف‌له برنوع شراب ظرفیدرآنکله شراب ایچرلر مولانا محمود ابن یمین * قطعه * والاشهاب دولت ودین آنکه ازکرم * ماننده معن دیده‌وهم آل برمکی * دارم طمع زجود تویك کبرکی شراب * بفرست وبنده‌را مکن ازخویش مشتکی * وربیست کبرکی بفرست آنچه هست ازانك * هرچه آید از توخود نبود غیر کبرکی * کداغازی طائفهٔ لولیان وجماعت جانبازه دیرلر فرس قدیمده رسمان بازه یعنی ایب اوزرنده اوینا ینه غازی دیرلر متاخرین جانباز ایله مجاهد میاننده تفریق ایچون کدا لفظنی غازی‌یه مضاف ایدوب علم ایلدیلر حضرت مولانا قدس سره بیت جنبش جان کی کند صورت کرمابه صف شکنی کی کند اسب کداغازی * مولانا مطهر * قطعه * دهی که مال ندادی ملوك را به سپاه که * نون چنانست که کرمال آن کثیر وقلیل * شود برات کداغازیان آینده * زلولیانش کنه یزکهین کند تحصیل کدایی دانجیلك حکیم انوری بیت بدین طریق کدراندم کمان کدیه مبر * به بنده کرچه کدایی طریقت شعراست کرای فتح راء مهمله واظهار یای تحتانیه‌ایله بش معنایه کلور اول میل ورغبت معناسنه حکیم فردوسی بیت بیکسو کرای ازمیان دوصف * چه داری چنین برلب آورده کف * حکیم اسدی بیت بسوکند و پیمان ایا من کرای فرستادم اینك خط من کوای * ثانی طوتمق کرفتن معناسنه حکیم فردوسی بیت کرفتم کمربند اسفندیار * کراینده دست مرا داشت خوار * حکیم انوری بیت برسر جمع بکوییدکه ای قدر ترا * آسمان پای سپر کشت وزمین دست کرای * ثالث یعنی کران وثقیل حکیم فردوسی بیت زمین از کرازی شده سرکرای * که بیچاره کشت ازپی چارپای * رابع حمله

ایتمك معناسنه صاحب فرهنك منظومه بیت حمله بردن بود کرا ییدن * کاروزارست وجنك
کوشیدن * خامس تاتار پادشاهلرینك لقبیدرکه محمد کرای وسلیم کرای دیرلر علی هذا القیاس
هرمملکت پادشاهلرینه مخصوص لقب وآنکله سایرندن ممتاز اولورلر تاتار پادشاهلرینه کرای
وعجم پادشاهلرینه یعنی ایران زمین شاهلرینه کسری وکی دخی دیرلر وتوران پادشاهلرینه خاقان
وچین پادشاهلرینه فغفور وهند پادشاهلرینه رای وحبش پادشاهلرینه نجاشی ویمن
پادشاهلرینه تبع ومصر پادشاهلرینه فرعون وروم پادشاهلرینه قیصر واسلام پادشاهلرینه
سلطان دیرلر ابن یمین بیت ای صبا لطفی بکوکر بکذری برصبحکاه * برجناب خسرو
خسرونشان کرای شاه * معلوم اولا که کرای لغتی هر فرهنکده میل ورغبت معناسنه روایت
ایلمشلر نتکم ابتدا بومعنا ایله ذکر اولندی اما خاطر فقیره خطور ایدرکه کرای اسم فاعل اوله
کراینده معناسنه ودخی صیغهٔ امر اوله نتکم شاعر دیمشدر بیت بروی دل ابواب دانش کشای
بدرکاه ارباب دانش کرای (کردنای) سکون را وفتح دال مهملتین ونونله کباب شیشی
معناسنه در شمس فخری بیت هردل که درهوات نه چون مرغ پرزند * چون مرغ نیم بسمل وچون
کردنای بود * فرهنك میرزاده بمعنی کل سرخ ویراغبدر اطفال النه ویررلر یوریمك ایچون اشاغی
اوجنده تکرلکی اولور آکا یاپشوب تکرلك دوندیجه طفل دخی یوریمکه آلیشور عربیده آکا دوامه
ضم دال الله کذا فی کتاب السامی (کرکوی) سکون را مهمله وضم کاف فارسیله توران
پهلوانلرندن بر پهلوان آدیدر افراسیابك امدادینه کلمشیدی وافراسیاب آنی پیران ویسه یه
قوشوب طوس ورستم ایله جنکه کوندرمش ایدی (کرما فزای) سال ملکی دنه
اوچنجی آیك آدیدراسی آرتوردیمك اولور آخر بهار آیی در روم لسانده ایار دیرلر (کرماهی)
سکون را مهمله ایله یاین بالغیدر (کری) کسر را مهمله ایله هر اوچکه دیرلر عموما کرکسه
مساحت ارض ایچون جریب دیدکلری اولچك اولسون ترکیده دونم دیرلر حکیم انوری * قطعه *
کر رئیس مرد منصور آنکه در هفتاد سال * شعر نشنید ونکفت اینك دلیل مهتری * زانکه
امثال مرا ای شاعری بسیار داد * کاخهای بودشش درباغهای چل کری * وکرکسه آرشون
اولسون ذراع معناسنه حکیم سنایی بیت باش تاچون چشم ترکان تنك کرددکور تو * کرچه
خودرا کورسازی درمسافت ده کری * وکرکسه کیله اولسون صاع معناسنه حکیم خاقانی
بیت چرخست خوشه زکاتش مدار چشم * کان صاع کر دهد دو کری یك قفیز نیست *
بومعنا یه حکیم قطران ارموی بیت دهد او سیم بقنطار ویواقیت بکنج * دهد او زر بانبار ولآلی
بکری * وکرکسه قوم ساعتی اوچلکی اولسون وکرکسه صوساعتی اوچلکی اولسون اول
بویله درکه باقردن بر جام دوزوب دیبنه بر کوچك دلك قورلر وآنی صویه قورلر اول جام اول دلکدن صو ایله
طولدقده بر ساعت نجومی اعتبار ایدرلر بومعنی تفصیلا کربال لغتی ذیلنده ذکر اولنور انشاالله
تعالی (کزای) فتح زاء معجمه ایله کزیدن لفظندن اسم فاعلدر ایکی معنایه در اول ضرر
ایدیجی ثانی اصریجی معناسنه شمس فخری بیت اهتمام توکشت جان پرور * انتقام توکشت
روح کزای (کژبی) سکون زاء فارسی وکسر باء موحده ایله کژباء مرقوم معناسنه یعنی
زیباس نوعندن براوتدر کذا فی فرهنك جهانکیری (کزردشتی) اطبا طب کتابلرنده شقاقل

شقاقل ذیدکلری کوکلدر بغایت نافع نسنه‌در وتازه ایکن پنور لطیفدر ومرباسنی دخی ایدرلر
کرزبرتی دخی دیرلر کرژونی ضم زاء فارسی وواو معروف وکسر نونله طام دیرکلری اوزرینه
قوییلان اینجه اغاجلر اکثر کوی اولرنده اولور مختصر دام اورتیسی در زیرا مشهور اولرنده دیرك
اوزرینه تخته دوشرلر کشتن روی اضافتله یعنی نون مکسور اولمق ایله برعلتدر اطبا القوه
دیرلر بلغم فاسد حرکتندن اولور یوز واغز اکیلور کشی کسر شین معجمه ایله ناز وافتخار
ایله صالنمق وخوش اولمق کذا فی المجمع کاوفروآمدکی بوغازده واقع اولور برعلتدر اطبا
اول علته خناق دیرلر کندوری سکون نون وضم دال وواو معروف وکسر راء مهملتین ایله
پیشکیر معناسنه یعنی سفره مقرمه‌سی دیمك اولور شمس فخری بیت برای خوان شهنشاه
ملك دست قضا * کند ز اطلس والای چرخ کندوری کوانجی فتح واو وسکون نونله دلیر
وپهلوان معناسنه بعض نسخه‌ده سردار وسپهسالار معناسنه حکیم فردوسی بیت بدرگاه
شاهت میانجی منم * که درشهر ایران کوانجی منم کونجی حذف الفله کوانجی معناسنه در
وضم کاف وکسر واو ایله بمعنی عزیز کوری سکون واو وکسر راء مهمله ایله طبل ونفیر
وشنلك ایله کتمك معناسنه کوهرزای نیکوکار وهنرمند عاقل وکامل معناسنه در کذا فی
فرهنك جهانکیری کوهری اوج معنایه کلور اول جواهردن دوزلمش اولان نسنه‌یه دیرلر
هرنه اولورسه مرصع کبی حکیم خاقانی بیت چشمهٔ خضر ساز لب از لب جام کوهری * کز ظلمات
بحر جست آینهٔ سکندری * ثانی صاحب اصل ونسب واصیل کحیلان آته دیرلر ثالث جواهر
فروش وجواهر شناس حقنده دیمشلر * مصرع * قدر زر زرکر شناسد قدر کوهر کوهری *
کی برقوشدر قنادی ابلق اولور آندن اوق یلکی ایدرلر بهمه دخی دیرلر شاعر * رباعی *
عارف پرنیرنی زکی خواهد کرد * وز رشتهٔ جان خصمنی خواهد کرد * بر سینهٔ دشمنان شه
خواهد زد * شنجرف زخون دل وی خواهد کرد باب الکاف الفارسی المکسورة مع الالف
کردنا سکون را وفتح نون ودال المهملتین ایله بمعنی کاسهٔ زانو یعنی دیز کوزی معناسنه در
کیا اوت که کیاه دخی دیرلر عربیده نبات دیدکلریدر شاعر بیت سر مردم نه دیکر بار خیزد
کیا باشد که آن هر بار خیزد کیانا فتح یای تحتانی ونونله عناصر اربعه‌یه دیرلر امیر خسرو
بیت همه آزاد کیست همت او * قهر کردست مر کیانا را * کیانادن مراد عناصر اربعه نلك
صورتین بیان ایدر کیرا بوزن زیرا طوتیجی معناسنه مبالغه ایله اسم فاعل صیغه‌سیدر
کیمیا سکون یای تحتانی اول وفتح ثانی وکسر میمله بمعنی ریماز یعنی جامه بولغت ایله ریماز
وریمز لغتلرین فرهنك جهانکیری صاحبی جامه معناسنه روایت ایلمش اما منقوله جامه ایدوکین
بیان ایتمامش مع الباء الموحدة * کران رکاب ثابت قدم وحرکتده متانت اوزره اولان آت
وآدمه اطلاق اولنور وآت اوزرنده مردانه ودلیرانه اولانه ده دیرلر خواجه سلمان بیت
کر آن عنان کرانی که کوه کران رکاب * جسنی کران زصدمهٔ کرز کران او کرداب سکون
را وفتح دال مهملتین ایله دریاده واقع اولان چورندی لفظ مرکبدر کرد ایله آبدن مینظمی بیت
چو کشتی اندر افتاده بکرداب * مپرس زان بعد ازین راه پیچ اسباب کریب کسر راء مهمله
وسکون یای تحتانیله اول نسنه‌در که اکنجیلر تارلایی تقسیم ایدوب بر مقدار یر اعتبار یله ترکیده

دوم وعربيده جريب ديرلر كاهى آخرندن حرف ثانى ترخيم ايدوب كرى ديرلر ﴿ كلاب ﴾
بوغرلمش بالچق كه لفظ مركبدر كل ايله آبدن صولو بالچق ديمك اولور ﴿ مع التاء المثناة ﴾
﴿ كدست ﴾ فتح دال وسكون سين مهملتين ايله قارش كه بدست دخى ديرلر عربيده شبر
معناسنه در كسر شين معجمه وباء موحده ايله ابوالمعانى بيت اين بود پيش زنان كير چنين
يك كدست قامت وهم چار انكشت ﴿ كران پشت ﴾ فتح راء مهمله وضم باء فارسى وسكون
شين معجمه ايله متكبر وخودبين وكاهل كذا فى المجمع وله بيت نيايد آدمى ازهر كران پشت
نيامد اسب پالانى هنرور ﴿ كران سرشت ﴾ بودخى كران پشت معناسنه در ﴿ كرفت ﴾
كسر راء مهمله وسكون فا ايله درت معنايه در اول كرفتن لفظندن صيغهٔ ماضيه ر طوتدى
معناسنه ثانى طعنه معناسنه بودخى ايكى معنايه در برى نيزه اوروق بو معنا عربيده در وبرى
سرزنشدر مؤاخذه معناسنه بو معنى فارسيده در يعنى طعنه ايله سويلن…وزه كرفت ديرلر
حضرت مولانا قدس سره * مثنوى * فرج استرلايق حلقه زرست * زر عاشق روى زرد
واصفرست * ازكرفت من زجان اسپر كنيد * كرچه اكنون هم كرفتار ميند * خواجه سلمان
بيت اكر بهيچ نكيرى توصيد راچه كنند * كرفت برطرف تست نيست بر نخجير * ثالث بمعنى
غرامت وتاوان صوچ وجرم عبيد زاكانى بيت بيچاره آدمى كه ندارد بهيچ حال * نى بر ستاره
دست ونه بر آسمان كرفت * شمس فخرى بيت توهمچو آفتابى وبد خواه شب پره * نبود
بر آفتاب زخصمى او كرفت * رابع نايك بر نوع قصه سنه ديرلر صداسى نيز چقار ﴿ كزيت ﴾
سكون زاء معجمه وكسر ياى تحتانيله ايكى معنايه در اول اول ماله ديرلر كه رعايادن عشر محصول
وخراج ارضيه ناميله آلنور حكيم فردوسى * مثنوى * همه پادشاهان شدند انجمن * زمين را
ببخشيد وبرزد رسن * كزيتى نهادند بر يكدرم * كزايدون دهقان نكردد دژم * نهادیم
روى زمين را خراج * درخت كزيت ازپى تخت وتاج * ثانى كفره دن جزيه ناميله آلنان
ماله ديرلر بو معنالرده كزيد دخى دينلور شيخ سعدى بيت اكرنه راعى خلقست زهرمارش بار *
كه كرچه ميخورد او كزيت مسلمانيست * كسر زاء معجمه وسكون ياى تحتانيله دخى استعمال اولنور
شيخ نظامى بيت كهش خاقان خراج چين فرستد * كهش قيصر كزيت دين فرستد *
﴿ مع الجيم * كريج ﴾ كسر راء مهمله وسكون ياى تحتانيله پاره معناسنه كه بر نسنه دن كسلمش
اوله قاون وقارپوز وامثالى نسنه لر دليمى ودخى ياقه اوينديسى وساير قماش وبز پاره لرى ودخى اودن
بولنمش بر مقدار ير بو مقوله لرك جمله سنه ديرلر حكيم سنايى بيت همه عالمى سراى ودستانست
اين كريجت بتر ززندانست ﴿ كيج ﴾ سكون ياى تحتانيله معجب وخودستاى ودخى احمق
وسركشته معناسنه شمس فخرى بيت اى فلك در رفعت وتعظيم توچون خاك پست * وى خرد
باداتش وتدبير تو معيوب وكيج ﴿ مع الجيم الفارسى * كرچ ﴾ فتح راء مهمله ايله تركيده دخى كرچ
ديرلر لكن كاف عربيله طاشى ياقوب بعده صويله سوندرب عمارت وديوار صوارلر فارسيده اصلى
آدى كچ در ابن يمين بيت نايد ازخاك وكچ وسنك اينچنين طاق مكر * خاكش ازمشك وكرچ
كافور وسنكش كوهرست * حكيم زجاجى در صفت عمارت بيت بهم دربه پيوست فرزانه
سنك * درآنجا نبود از كرچ بوى ورنك ﴿ كرده پچ ﴾ سكون را وفتح دال مهملتين وكسر باء

باء فارسیله طولانمق وطولاندرمق و برنسنه یی چوره یه المق ودخی آتشجیلر اوتی تحمنه دیرلر معنای اولاریـنه کرده بر دخی دینلور مع الخاء المعجمه * كل سرخ كسر لام وضم سین مهمله ایله آشی دید كاری قزل طپراق كه بعض اغاج و تحته بویارلر عربیده مغره دیرلر ضم میم وسكون غین معجمه وفتح راء مهمله ایله آندن برداق یا پلسه یاخود برمقدارین صویه براغوب صوین ایچسه لر تسكین حرارت كبد ایدر و حمای صفراویه یه نافعدر كل شخ كسر لام وشین معجمه ایله اوزلی یاپچق كه یاصدقده اياغه یاپشوب بیله قالقار مع الدال المهمله * كرايد فتح راء مهمله ایله بمعنی کاهد یعنی اكسیلور شمس فخری بیت بدست معدلت انصاف وعدلت * تن ظلم وستم را می كرايد كرد سكون راء مهمله ایله اوج معنایه كلور اول معنای حقیقیسی یعنی موضوع لهی ذكر میدر مدور معناسنه ثانی جمع اولمق بو ایكی معنایه شاعر بیت زر را برای صرف كند سكه دار كرد * لعنت بر آن كسی كه وراكرد میكند * ثالث شاه معناسنه حكیم فردوسی بیت همیرفت سوی سیاوش كرد * بما صفنداز مذروزارد * بو معنایله معنای ثانیه یعنی جمع معناسنه وله بیت زختلان واز ترمد ویسه كرد * زهر سو سپاه اندرآورد كرد كردا كرد چپ چوره وقات اندر قات دائره اولمق شیخ نظامی بیت همه در جلوه كرد اكرد خسرو * كواكب وار بر كرد مه نو كرد باد سكون راء و دال مهملتین وفتح باء موحده ایله قاصرغه معناسنه كه باد كرد ودوله وكرد باده دخی دیرلر حكیم فردوسی بیت درافتادنا كه برو كرد باد * بر دكرد بر پشت او كیقباد * قاصرغه چو ریلوب كتدوكندن دائره یه كیرمك معناسنه ده استعمال اولنور استاد فرخی بیت همی فكند بشیر وهمی فكند بیوز * چو كرد باد همیكشت بر یمین ویسار * عربیده قاصرغه یه ذوبعه دیرلر كروند سكون راء مهمله ونون وفتح واو ایله تمركو علتی كه وجود انسانده ظاهر اولور كوبوند دخی دیرلر كرمند كسر زاء مهمله ایله دوكمه كه قفتانه دكرلر خواجه حافظ بیت نقاب كل كشید وزلف سنبل * كره بند قبای غنچه وا كرد * واوچقور باغنه ده دیرلر ابو المعانی بیت كشاده داد كره بند پرده پرنور * بكف كرفته بمفتاح كنج پنهانرا كربوند آغزده اولان اوچق كه تبخاله ده دیرلر وبعضیلر تمركو دخی دیمشلر كزید كسر زاء معجمه وسكون یای تحتانیله ایكی معنایه كلور كزیت مرقوم كبی اول رعایادن ودخی زراعت ایدنلردن عشر محصول وخراج ارضیه وباغ وباغچه وبوستان و پنبه وزراعت اولنمش نسنه لرك رسم عشری معناسنه شیخ نظامی بیت كزید ر باخوار كان چون دهم * بخود بر چنین خوار بی چون كم * امیر خسرو بیت كر دهن از لقمه نخواهد مزید * معده زدندان ستاند كزید ثانی اهل ذمه كفره دن آلنان خراج كه جزیه دخی دیرلر حكیم سوزنی بیت كتاب خویش نخوانیم وزو عمل نكنیم * كه تا كزید ستانند چون ز اهل كتاب * فرهنك زفانكویاده بمعنی رشوت دیو یازمش كله مند شكایتچی یعنی شكایتلو ظلمدن اولسون رنج و زحمدن اولسون كیسویند سكون یای تحتانی وضم سین مهمله ایله صاچ باغی كه صاچ كیسه ودربند باغیدر كیمی التوندن ایدوب انجوایله برطوب ایدوب صاچك اوجنه باغلرلر مع الراء المهمله * كرانخوار فتح راء مهمله وسكون نون وخاء معجمه مفتوحه و واو معدوله ایله بمعنی بسیار خوار اكول معناسنه سیف اسفرنكی بیت همچو جمار است درد نوكه نكرده * جز بكرانخواری شراب

شکسته لغ کران سر ع بمعنی متکبر و معجب و دخی لشکر و سپاه انبوه کذا فی شرفنامه
لغ کردبر ع سکون را و دال مهملتین وضم باء موحده ایله بر آلتدر چادر طنابنی کیچرجك یری
آنکله دلوب طناب کچورورلر لغ کرده بر ع بودخی ضم باء موحده ایله طولانمق وطولاندرمق
وتسمه یی چوره یه آلمق کرده پیچ کبی لغ کرفتار ع اسم فاعلدرکه لفظ مرکبدر کرفت ایله آردن
معناسی محبوس اولیجی و برنسنه یه مبتلا اولیجی مثلا بعشق کرفتار شد دیرلر مبتلا شد دیمکدر و
لغ کر ع کسرهٔ مجهوله ایله ایکی معنایه کلور اول قویجی ودمورجی وامثالی اهل صنایعك
کوروکی ثانی کیر لفظنك مخففیدر استاد دقیقی بیت کان معرکه مرا بی تو جای هال بود*
جز از تو دوست کرم خون من حلال بود لغ کر بج بشیر ع کسر را وسکون نون وجیمله سودلی
پرنج یعنی سودلی آش کذا فی المجمع لغ کزیر ع کسر زاء معجمه وسکون یای تحتانیله سالارده
یعنی کوی کتخداسی و بللوباشی سی معناسنه کاف عربیله ده جایزدر نتکم ذکر اولندی ابوالمعانی
بیت مهم بود بسر کاری همه بکار جهان * خراب میشود آن ده که بی کزیر بود لغ کالکار ع کسر
لام وفتح کاف عربیله لغ کلیکر ع کسر لام وسکون یای تحتانی وفتح کاف فارسیله باپلق اشلیجی
کلکار ایله بر معنایه در اثیر الدین اخسیکتی بیت زمانه هست بدولت سرای تو معمار *
چو آفتاب مهش صد کلیکر و مزدور لغ کیار ع فتح یای تحتانی ایله تکاسل وتکاهل معناسنه
استاد دقیقی بیت خرد از همه سال باکیار بود * بسا سر که جد اکرد از زمانه کیار لغ کیازار ع
فتح یای تحتانی وزاء معجمه ایله چایر وچمن معناسنه درکه لفظ مرکبدر کیا ایله زاردن چمنزار ومرغزار
وکشتزار کبی لغ کیاه شتر ع فتح یای تحتانی وکسر ها وضم شین معجمه وتاء مثناة ایله دوه دکنی
ترکیده کوین دیرلر شاعر بیت شتر را ز ریحان وسنبل زکل * کیاه شتر بهتر آید خورش لغ کیای قیصر
بر اوتدر عربیده اکلیل الملك وکلیل الملك دخی دیرلر لغ کیر ع صیغهٔ امر و وصف ترکیبی در
زهکیر و پیشکیر کبی و سرزنش وطعنه معناسنه که عربیده مؤاخذه دیرلر خواجه حافظ بیت
یاوب مکیرش ار چه دل چون کبوترم * افکند و کشت و عزت صید حرم نداشت * و بر معناسی
دخی قیاسدر مثلا بکیر که تو فلان شدی دیرلر طوتکه فلان اولدك نتکم شیخ سعدی بیت ای
آنکه باقبال تو در عالم نیست * کیرم که غمت نیست غم ماهم نیست لغ کیراکیر ع ترکیبده
طوت قاب دیدکلری معنایه درکه جنك وغوغا محلنده استعمال اولنور مولانا هاتفی بیت
بر آمد خروش بکیرا بکیر * یکی خورده نیزه دکر خورده تیر لغ کیرودار ع جنك وآشوب
معناسنه ترکیده اور طوت دیدکلری معنایه در صفت جنکدر مطلق جنك معناسنه ده استعمال
اولنور میر نظمی بیت بجوش آمده شورش کیرودار * ز هر دو طرف کشته شد بیشمار *
لغ کیفر ع سکون یای تحتانی وفتح فا ایله ایکی معنایه در اول جزاء مکافات بد انتقام معناسنه
ابوشکور بیت مار را هرچند بهتر پروری * چون یکی خشم آورد کیفر بری * ثانی بمعنی
پشیمانی شمس فخری بیت هر که در ملك او بد اندیشد * برد از حد تیغ او کیفر لغ کیودر ع سکون
یای تحتانی وواو وفتح دال مهمله ایله صودن حاصل اولان خرده قورتجغزلره دیرلر لغ مع الزاء
المعجمه * کراز ع فتح راء مهمله ایله بمعنی رفتار کرازیدن صالنمق معناسنه در یعنی خرامانی
صالنوب یورمك میر نظمی بیت بتاج و بتخت شهی سرفراز * بشو کلشن عیش و عشرت کراز *

كراز كريز كسر راء مهمله وسكون ياى تحتانيله كريزيدن لفظندن صيغهٔ امر در قاچ
معناسنه وكاهى اسم مصدر استعمال اولنور شيخ سعدى . بيت وقت ضرورت چو نماند كريز *
دست بكيرد سر شمشير تيز كميز كسر ميمله سدك كه شاش دخى ديرلر عربيده كى بول معناسنه
حضرت مولانا قدس سره . بيت بيا اى پاك مغز من بوكلزار نغز من * برغم هر خر كاهل كه
مشدك او كميز آيد * امير خسرو * قطعه * كراز برهمن وجوكى كرامتى ديدى * مبند دل كه
چو دين نيست آنهمه خاكست * كميز نيز بصفوت چو آب روى نماست * وليك فرق همين كان
پليد واين پاكست كير سكون ياى تحتانيله بوزن چيز چام اغاجيدر كه غيژ وقيژ دخى
كژ س ديرلر مع السين المهمله * كرياس سكون راء مهمله وفتح ياى تحتانيله آستانهٔ كبار ووزرا
و ديوانخانه معناسنه دخى روايت اولنمشدر كذا فى فرهنك جهانكيرى . بو معنايه مير نظمى
* مثنوى * كه او آصف نظير وزيب ديوان * شه كرياس عالى چرخ ايوان * مكرر وزى
نشسته صدر كرياس * در آنجا جمع بوده جمله اجناس * شه كويا كه ديوان سليمان * كه كشته
انس وجن در زير فرمان كريس كسر راء مهمله وسكون ياى تحتانى ايله كريستن لفظندن
مخفف راغلدى معناسنه ابو المعانى . بيت اكر خواهى خلاص از جرم وعصيان * مشو خندان
كژ ش مجرم كاهان بكريس مع الشين المعجمه * كراش فتح راء مهمله ايله بمعنى آشفته شدن
يعنى دلواولق معناسنه اسم مصدردر كرانكوش فتح راء مهمله وسكون نون وضم كاف
فاوسيله صاغر لقدن عبارتدر معناى تركيبى قولاغى آغر ديمك اولور مير نظمى . بيت اكر
راحت بخواهى در همه حال * بشو هر جا كرانكوش وزبان لال كرده بالش سكون را وفتح
دال مهملتين وباء موحده وكسر لامله مدور كوچك يصدق كه اوك كوشه سنده ايكى يصدق اراسنه
قورلر وبعض محلده قولتق التنه الوب انكا يدرلر وله . بيت كرده بالش نهاده زير شكم * زده بر سيم
سر قبه علم كرش كسر راء مهمله ايله كرشمه لفظندن ترخيم اولنمشدر وله . بيت كند
ناز وكرش آن شاه خوبان * هر آندم كه نياز انكيز باشم كش بمعنى دل پور بهاى جامى
. بيت از دهان وى وپليدى او * هر كه ديدش بروى شور دكش كيش سكون ياى
ياى تحتانيله سمور كورك معناسنه مولانا هاتفى . بيت بمنعم نه زربفت ونه كيش ماند * نه صد پاره
خرقه بدرويش ماند * مولانا هلالى محبوبك سياه سمور قلپاغى وصفنده ديمشدر . بيت كيش
سياه بر سر آن شوخ دلستان * مانند ابر بر سر خورشيد سايبان * كاهى مطلق كورك معناسنه
ايراد اولنور سمور ووشق وامثالى مولانا هاتفى . بيت خاركش را كه پشت بود زكيش * ديد
بر دوش خويش خلعت وكيش كيلاش سكون ياى تحتانى وفتح لامله اون معناسنه كه
كژ غ آرد دخى ديرلر عربيده دقيق وطحين دخى ديرلر مع الغين المعجمه * كريغ كسر راء مهمله
وسكون ياى تحتانيله بمعنى كريز يعنى قاچمق شمس فخرى . بيت دشمنت راز پيش قهرت نيست
قدرت رفتن ومجال كريغ * حكيم سنايى . بيت مرد را كاشمشت سايهٔ تيغ * ورنه كيرد چو خير
راه كريغ * حكيم فردوسى . بيت كس از داد يزدان نيايد كريغ * اكرچه ببرد بر آيد بميغ *
كژ ف حكيم اسدى . بيت بر آراست جم زود راه كريغ * شبى سخت تاريك وبارنده ميغ مع الفاء
كزاف فتح زاء معجمه ايله ايكى معنايه كلور اول بيهوده وهرزه وهذيان معناسنه كه كزافه

دخی دیرلر حضرت مولانا قدس سره بیت زهی جهول که معشوق او بخانهٔ او * بسوی خانه نیاید کزاف می پوید * شمس فخری لاف معناسنه دیوب بو بیتی ایراد ایلمش بیت ایدل آخر چند ازین طبع ملول * وی زبان تا چند ازین قول کذاف * وکلام باطل معناسنه حکیم اسدی بیت نکهٔ داشتن سرکهٔ نام لاف * ازان به که دادن بیار ازکذاف * ثانی بسیار و بیحد معناسنه حکیم ازرقی بیت تو آن کسی که زبهر کذاف بخشیدن * زرسم خلق همی کم کنی وسوم حساب مع الکاف کژك
پچك فتح جیم فارسیله کانچه معناسنه دزکه پچك دخی دیرلر مولانا خوارزمی بیت زهر سو چون پچك میکرد فریاد * دل اصحاب میکشت از غم آزاد کران سنك ایکی معنایه در اول بمعنی سنکین یعنی وزنده آغر اولان نسنه یه دیرلر هر نه اولورسه واستعاره طریقیله آغر جانلو یه ده دیرلر حکیم اسدی بیت ترا کوسفندی ازان به بدی * که یاوی کران سنك وفربه بدی * ثانی قیمتلو جواهر و قماش وسایر هر نه اولورسه شیخ نظامی بیت بتارك برش تاج دستور شاه * زکوهر کران سنك وتا باز ماه کردك سکون را و فتح دال مهملتین ایله دوت معنایه کلور اول بمعنی خرکاه پادشاهان شیخ نظامی * مثنوی * دو کردك داشتی خسرو مهیا * برآموده بکوهر چون ثریا * یکی ظاهر زبهر باده خوردن * دکر پنهان زبهر خواب کردن * پری رخ را بسان پارهٔ نور * سوی آن خوابکاه آورد شاپور * کرفتش دست وبنشاندش بر دست برون آمد کر کردك بر ونست * درین کردك نشسته خسرو چین * درآن کردك فتاده شور شیرین * ثانی حجله خانهٔ عروس ترکیبی فتح کافله کردك خانه یه دیرلر عروس ایچون ترتیب اولنمش اوله خلوتخانه معناسنه حضرت مولانا قدس سره بیت بجز بانك دفت نبود نصیبی * چو هستی خون خصی در روز کردك * ثالث یا کاتمج باجه دخی دیرلر فارسیده آکا چیستان و پردك دخی دیرلر عربیده لغز ضم لام و فتح غین معجمه ایله وهندی لسانده پهیلی دیرلر رابع بر نوع یاغلی خمیرك ایچنه بادام ویاخود فستق دوکوب شکر ایله یاخود خرما ایله آمیخته ایدوب بشورورلر آکا کلبند دخی دیرلر کلاسنك صپان طاشی مفتوحه ده دخی ذکری مرور ایلدی کل تنك کسر لام و ضم تاء مثناة و نون ایله صولو بالچق یعنی اول بالچق که قتی اولمیوب صوق اوله کلناك سکون لام و فتح نونله بالچقلی یر غمناك وزهرناك کبی کل ایله ناك دن مرکبدر مولانا جامی بیت کرنه سر چشمه زکل پاك شود * چه عجب زاب که کلناك شود کیارنك فتح یای تحتانی و راء مهمله وسکون نونله چری باشی معناسنه میر نظمی بیت چو لشکر کرد کردن شد محل تنك * بباید سعی وکوشش از کیارنك کیلك سکون یای تحتانی و فتح لامله کیلانی دیمکدر اما کیلانیلرك شهرده اولانی روستایی یه کیلك دیرلر مع اللام کژل
کردبال سکون را و دال مهملتین و فتح باء موحده ایله کردباد مرقوم معناسنه منقولدر کریال سکون راء مهمله و فتح یای تحتانیله اول نسنه یه دیرلر که هنعوش یعنی یدی نوع معدندن دوزلمش بر یاسی تخته اوزرنده قوم ساعتی شیشه سی کبی مزبور معدنلردن ایکی جام وضع اولنمش دیبلرنده بر کوجك سوراخلری واردر حوض کبی بر یرك اورتاسنه قورلر تدریجله جاملك بر ینه صو طولوب اول بر ینك دلوکندن اقار هر برینك طلوسی بر ساعت نجومی تخمین اولنمشدر و جام طولدقده ینه اول معدندن بر چبق واردر اول تخته یه اورر ساعت مرور ایتدوکی

ایتدوکی معلوم اولور منکوره جامه کری و تخته سنه کریال دیرلر میرمغنی بیت دانی چراست
ناله کریال هرکری * یعنی که این سرای مقام درنك نیست * حکیم محمد رضا حکیمی مخلص * رباعی
کریال که نوحه میکند کاه کری * دانی غرضش چیست ازین نوحه کری * یعنی که کری کری شود
عمر توکم * پیمانهٔ عمرکم شود تا نکری ﴿ کل ﴾ مطلق با لحقدر که عربیده طین و وصل
معنالرینه صوایله آغشته اولمش طپراغك جمیعسنه دیرلر یغموردن اصلنمش کرکسه قصدا
آدم اصلتمش جمله سنه کل اطلاق اولنور خواجه حافظ بیت دوش دیدم که ملایك در میخانه
زدند * کل آدم بسرشتند وبه پیمانه زدند * و معلسز اولان با لحغه دخی کل دینلدوکی بو بیتدن
فهم اولنور استاد بیت بکردش زاب وکل سوری رسیده * کل سوری ز اطرافش دمیده *
﴿ کیل ﴾ سکون یای تحتانیله بر طایفه نك اسمیدر که جمعی کیلان کلور حکیم اسدی بیت
چو شب کیل شد در کلیم سیاه * ورا دزد و کیله سپر کشت ماه * مزبور طایفه ساکن اولدقلری
ولایته کیلان علم اولمشدر اول ولایتك خلقنه کیلانی دیرلر تعریب ایدوب جیلان وجیلانی
وجیلی دیدیلر قطب العارفین و ذخر الواصلین حضرت شیخ عبد القادر کیلانی قدس الله سره
العزیز اول ولایتدن اولمغله عجم کیلانی وعرب جیلانی دیرلر ﴿ مع المیم * کرفته دم ﴾
بر علتدر آدمده وحیوانده دخی اولور که نفس عسرت ایله کلور ادنی حرکت ایله نفس طوتیلوب
یوریمکه وسویلمکه مجالی قالمز فضلات بلغمدن عارض اولور عربیده ضیق النفس دیرلر ﴿ کل کندم ﴾
سکون لام ونون وفتح کاف فارسیله براوت کوکیدر نظرده التی دانه بغدای بربریته یاپشمش
کوریتور کورك کندم دخی دیرلر وکسر لامله یعنی اضافتله بغدایی یودقلری چیقان با لحغنه دیرلر
﴿ مع النون * کراشیدن ﴾ فتح راء مهمله وکسر شین معجمه وسکون یای تحتانیله بمعنی
آشفتن یعنی دیوانه اولمق اغاجی بیت بیا تاجد اکشتم از روی تو * کراشیده ونیره شد کار من *
﴿ کران ﴾ فتح راء مهمله ایله اوج معنایه کلور اول آغر معناسنه عربیده ثقیل دیدکلری اکر
محسوس واکر معنا حکیم انوری بیت زهد تو فضلهٔ وضو کر بسپهر در زدی * کوه کران حاجت
از کاه سبکتر آمدی * ثانی قیمتلو یعنی بهالو معناسنه عربیده غالی دیرلر ثالث قتلق قحط
معناسنه که غلاد دخی دیرلر ﴿ کرانجان ﴾ یعنی ثقیل ترکیده آغرجانلو دیدکلریدر نتکم ابو المعانی
بیت کرانجانی کرآید بزم رندان * کریزد فکر عشرت از دل وجان ﴿ کراندن ﴾ فتح را ودال
مهملتین وسکون نونله یعنی نظر کردن نکراندن لفظندن اختصار اولنمشدر ﴿ کران عنان ﴾
آغر یوریشلو آت وآدم کران رکاب دخی دیرلر خواجه سلمان بیت کوه کران عنان کرانی
کران رکاب * جنبش کران زصدمهٔ کرز کران او ﴿ کراییدن ﴾ فتح راء مهمله وکسر نون
وسکون یای تحتانیله برنسنه یی آغر ویاخود بهالو ایلمك معناسنه در ﴿ کرایستن ﴾ فتح را
وتاء مثناة وکسر یای تحتانی وسکون سین مهملتین ایله بمعنی میل کردن یعنی رغبت ایلمك وبر طرفه
اکلمك کذا فی المجمع ﴿ کراییدن ﴾ فتح راء مهمله وکسر یای اول وسکون ثانیله میل ایلمك
معناسنه کمال اسمعیل بیت کذشت عهد جوانی زلهو سیرنه * رسید نوبت پیری بتوبه نکرایی
حکیم فردوسی بیت چو هومان بدید آن سپاه کران * کراییدن کرز و تیغ سران * و برنسنه یی
صاللمق واکلتمك واکسلتمك وقورمق معنالرینه دخی مرویدر ﴿ کردخوان ﴾ سکون را ودال

مهملتين وفتح خاء معجمه وواو معدوله ايله دكرمى سفره خواجه حافظ بيت زكردخوان كون فلك طمع نتوان داشت * كه بى ملالت صد غصه يك نواله برآيد ۏ كردران ع سكون راء اول ودال وفتح راء ثانى مهملات ايله بوط كوكى كه اوززنده ات چوق اولور حكيم سوزنى بيت دست بر رانش نهادم مشت زد بر كردنم * اين مثل با يادم آمد كردران با كردنست * سيف اسفرنكى بيت نشكند كردران مركب باد * شير ايوان توبه پنجۀ ماه ۏ كردكان ع سكون را وفتح دال مهملتين وكاف فارسيله جوز رومى كه كوزدخى ديرلر شيخ سعدى بيت پرتو نيكان نكيرد هر كه بنيادش بدست * تربيت نا اهل را چون كردكان بر كنبدست ۏ كردكردن ع سكون را ودال مهملتين وفتح كافله ايكى معنايه در اول برنسنه يى دكرمى ايلمك وثانى جمع ايلمك هرنه اولورسه چغتاى لسانندە اوكلك ديرلر كاف عربيله فرهادنامه ده سقراط حكيم حصارنده مال فراوان كوردوكى يرده بو بيتده اوكولكان يعنى جمع اولمش عبارتى واقع اولمشدر بيت غنيمت كوردى هر يان حددن افزون * اوكولكان هر طرف اوزكچ قارون * وسبعۀ سياره ده بو بيتده جمع اينسه واقعدر بيت كيم جواهرينى آلليغه توكسا * تل غفلت كبى آنى اوكسا ۏ كرد كريبان ع سكون را ودال مهملتين وكسر كافله كوملك معناسنه كه كريبانى وكرنه دخى ديرلر عربيده سربال ديرلر منلا غزالى مشهدى بيت ما باده ايم وكرد كريبان ما خمست * داريم نشأۀ كه دو عالم برو كمست ۏ كرده بالين ع كرده بالش كبى كوچك دكرمى يصدقدر ۏ كرده بان ع سكون را وفتح دال مهملتين واخفاء ضميرايله نكهبان معناسنه در كذا فى فرهنك جهانكيرى ۏ كرزين ع سكون راء مهمله وياى تحتانى وكسر زاء معجمه ايله اوچ معنايه كلور اول كرزن مرقوم يعنى پيوك مرصع تاج كه دنياده نه مال ونه بها ايريشور ثانى بمعنى تير يعنى اوق ثالث زنبيل معناسنه كذا فى فرهنك جهانكيرى ۏ كرستن وكريستن ع كلاهما بكسر الرائين وسكون السينين المهملات وفتح التاء المثناة آغلمق عربيده بكا معناسنه ضم باء موحده وفتح كاف عربيله مستقبلرنده سين يايه وتا داله قلب اولنوب كريد وكريند ديلنور ۏ كرفتار شدن ع اسير اولمق وطوتلمق ومحبوس اولمق ۏ كرفتار بدن ع اسير ايلمك وطوتمق وحبس ايلمك ۏ كرفتن ع طوتمق واسير وحبس ايلمك وكوكل طارلمق معنالرينه عربيده امساك ومسك معناسنه در چغتايده توتماق آنلرده حرف طا اولمامغله تاء مثناة ايله استعمال اولنور ۏ كروانيدن ع سكون راء مهمله وفتحه ايله ده جايزدر وكسر نون وسكون ياى تحتانيله متعدى كرويدنكه ايكى معنايه كلور اول رهن ايتدرمك ثانى ايناندرمق ۏ كروكان ع فتح راء مهمله وسكون واو ايله رهن اولان نسنه يه ديرلر امير خسرو بيت سنه كمكشته هوشم يافته بان * بچند ين حسرتش جانى كروكان ۏ كروكردن ع فتح راء مهمله وسكون واو ايله رهن ايلمك ۏ كرويدن ع فتح راء مهمله وكسر واو وسكون ياى تحتانيله ايكى معنايه در اول رهن ايلمك ثانى ايناغمق معناسنه ابو المعانى بيت وعد خوبان جهانرا كرويدن نشود * دادن عاشق صادق بفريب استادند ۏ كره تن ع كسر راء مهمله واظهارها وفتح تاء مثناة ايله سمكلو بوجك بعضيلر اورمجك آغيد رديدبلر ۏ كريان ع سكون راء مهمله وفتح ياى تحتانيله كريستن لفظندن اسم فاعل اولور اغلايجى معناسنه مير نظمى بيت زدست اختيارم چشم كريان * عنان نفس مى ستاند نيست درمان * بعض فرهنكده فدا

فداو قربان معناسنه مرویدر کریبان کسر راء مهمله وسکون یای تحتانی وفتح باء موحده
ایله یاقه معناسنه درکریب دخی دیرلر وله بیت کریبان چاك کرده تابد امان * نماند فرق دامان
ازکریبان کریختن کسر راء مهمله وسکون یای تحتانی وخاء معجمه وفتح تاء مثناة ایله
قاچمق غریبه کی فرار معناسنه کمال خجندی بیت آهوان برکوشهٔ کازاردیدند آن دو چشم *
هریکی با تیر غمزه جانبی بکریختند کریزیدن کسر راء مهمله وزاء معجمه وسکون یائین
تحتانیین ایله بمعنی کریختن یعنی قاچمق کریز لغتنك مصدریدر بو اولملق صحیحدر کریوان
کسر راء مهمله وسکون یای تحتانیله بمعنی کریبان مرقوم بر موجب قاعدهٔ فرس با واوه قلب
اولنمشدر کریون کسر راء مهمله وسکون یای تحتانی وفتح واو ایله تمرکو علتی که وجود
انسانده ظاهر اولور اطبا مزبور علته قوبا دیرلر ضم قاف وفتح باء موحده ایله کزاییدن
فتح زاء معجمه ودال مهمله وکسر یای تحتانی اول وسکون ثانیله بمعنی کاشتن یعنی زراعت ایلمك
میرنظمی بیت کزاییده اکر نیك واکر بد * بوقت خرمنش آنرا بیابد کلهون سکون
لام وضم ها وسکون واو ایله کسکلو یر یعنی یغمور یری اصلا تدقده حیوانات وآدم یوریمسندن
چقور چقور اولوب قوریدقده پارچه پارچه قالور اکا کلوخ دخی دیرلر ترکیده کسك دیرلر
میرنظمی بیت چو باران دشت را افزون بوده * زمین آنجا همه کلهون بوده کیاخن
فتح یای تحتانی وخاء معجمه ایله آهسته ایش ایشلمك اما معیار جمالیده سخن جرب وشیرین که
یکسندیی مطیع ورام ایتمك ایچون سویلنور دیو بو بیتی شمس فخری نظم ایلمش بیت همه
اعدای خود رادوست کردی * بمردی وباحسان وکیاخن کیان فتح یای تحتانیله عناصر
اربعه یه دیرلر جمع طریقیله ابو المعانی بیت بادباقی بدولت وعمرش * تا موالید واین کیان
برجاست کیتی ستان کسر یای تحتانی وتاء مثناة ایله صاحب قوت وقدرت وصفه
ملوك درجهان آلیجی مراد دنیانك پادشاهی دیمکدر خواجه سلمان بیت رایت کیتی ستان
افکند ظل معدلت * خفته خوش درسایهٔ انصاف او کیتی ستان * کیتی ستان ثانی جهان
ارقه اوزره یاتمش یعنی راحت اولمش دیمك اولور کیرانیدن سکون یائین تحتانیین وفتح
راء مهمله وکسر نونله طوتدرمق معناسنه در کیلان بر عظیم ولایتدر آنده ابتدادن کیل
طائفه سی متمکن اولمغله بو اسمله تسمیه اولنمشدر بی نظیر ابریشمی اولور ولطیف قماشلر ایشلرلر
اکثر محصوللری پرنج درو خلقی چندان بغدای یمزلر فی الجمله طعاملری واتمکلری پرنجدر واکثر
آدمیسی عمر طویل ایله معمر اولولرلر میت اوزرینه ماتم وتوحه ایتسه لر نان نخوردی چرامردی
دیرلر اما قوی هیکل وتوانا اولیوب ضعیف الجسمه لر هواسی کرمسیر در مولانا هاتفی در تیمورنامه
* مثنوی * زآوازهٔ شاه وصیت سپاه * تزلزل بکیلانیان برد راه * سلاطین کیلان زکه تا بمه
شدندش رعیت صفت باج ده کن وکین ادات نسبتدر غمکین وشوخکین کبی مفرد
استعمال اولنماز بر کلمه ایله ترکیبه محتاجدر کیوکان سکون یای تحتانی وواو وفتح کاف ایله ایرانی
بر پهلوان آدیدر که کرازه نام بر نامدار پهلوان اوغلی واراید ی کیهان سکون یای تحتانی
وفتح ها ایله جهان دیمکدر حکیم فردوسی بیت خداوند کیهان وکردان سپهر * فروزندهٔ ماه
وناهید ومهر * شمس فخری بیت آنکه او رادر مروت نیست در کیتی مثال * وانکه او را در فتوت

نیست در کیهان نظیر * وخوار معناسنه ده مرویدر مع الواو * کرو فتح راء مهمله وسکون واو ایله رهن معناسنه ایکی جهتدن دخی کرو دینلور یادین مقابله صنله اوله یاخود نرد وقمارده اولان شرط اوله ابو المعانی بیت نرد عشقش را بدل بازیدم ودلدار کفت * غیر نقد جان نمی خواهم که می باشد کرو کریو کسر راء مهمله وسکون یای تحتانیله بمعنی کری که عنقریب شرح اولنور ان شاالله تعالی کالشو سکون لام وضم شین معجمه ایله ترکیبده کاف عربیله کل دیدکلری بیاض طپراقدر که زنان اصلدوب حمامده صاچلرین آنکله یورلر هم پاك ایدر وهم بغایت نرم ایدوب اوزادر قیلدن ویدندن ازالهٔ وسخ ایتمکده صابوندن اعلادر کالکزو سکون لام وفتح کاف فارسی وضم زاء معجمه ایله بعض نسخه ده زاء فارسیله درایلغون اغاجندن اولان سپورکه یه دیرلر کیسو سکون یای تحتانی وضم سین مهمله ایله اومو زاوزرینه دوشن صاچه دیرلر استاد دقیقی بیت آن دو کیسو دل زمامی بردو میکونی که برد * نیستی آکه که می آیند دزدان از قفا * ایکی بولك اورلمش صاچدن کنایه در وعلوی ساداتك دخی ایکی طرفدن اوکلرینه صالنمش صاچنه کیسو دینلور وحاصلی مطلقا باشده بتن قله کیسو دیرلر کیلدارو سکون یای تحتانی ولام ایله براوتدر ترکیده آیرلتو واطبا سرخس دیرلر کیلکرو سکون یای تحتانی ولام وفتح کافله سپورکه باغلدقلری اوت وبعض نسخه ده اوجی قرلمش سپورکه یه دیرلر کذا فی فرهنك جهانکیری کیلو سکون یای تحتانی وضم لامله بیوك کنك که بیکار باشلرنده وصولر کنارنده قودلر استعمالی آسان اولمق ایچون کیو سکون یای تحتانیله ایکی معنایه در اول هر بهادر وپهلوان مبارزه دیرلر ثانی ایرانیلردن بر مشهور پهلوان آدیدر روایت اولنور که حکیم فردوسی طوسدن پادشاهه عملدارندن شکایته غزنین شهرینه واردقده منکر سلطان محمود غزنوینك ندیملرندن عنصری وعسجدی وفرخی بر باغچه ده تنها عشرت ایدرلر ایمش فردوسی ده نخی بونلره متوجه اولدقده کوردلر بر روستایی هیئت ودهقانی صورت کسنه یانلرینه کلیور خاطر شکنلك ایله رد ایتمك معقول دکلدر اما بر تنك قافیه ده بر ر مصراع بدیهی صویلیه لم که دردنجی مصراع ممکن اولمیه وکندویه تکلیف ایلیه لم شاعر اولمیز بزمله مصاحبت اولنمز دیه لم قالقوب کیدر دیوب فردوسی قرشولرنده اوتوردقده ابتدا عنصری * مصرع * چون عارض تو ماه نباشد روشن * دیر عسجدی * مانند رخت کل نبود در کلشن * دیر فرخی * مژکانت همیکذر کند از جوشن * دیدکده فردوسی دخی علی الفور * مانند سنان کیو در جنك پشن * دیوب رباعی یی تمام ایلدکده بونلر متحیر ومبهت اولوب بر زماندن صکره سن کیمسن ونره دن کلورسن کیو کیمدر وپشن کیمدر دیو سؤال ایدرلر فردوسی دخی شهنامه دن بر قاچ بیت بونلره اوقور عظیم حظ اولنوب اولکون صحبت ایدرلر بعده احوالی سلطان محموده اعلام وفردوسی یی داخل مجلس پادشاه ایدرلر وسلطان محمودك تکلیفی ایله شهنامه یه شروع ایدوب اتمام ایدر مع الهاء * کرانکوه فتح راء مهمله وسکون نون وضم کاف ایله بیوك طاغ جبل عظیم معناسنه کرانمایه فتح راء مهمله ومیم ویای تحتانی وسکون نونله آغر بهالو وچوق سرمایه لو دیمکدر وکرانمایه دیرلر مراد زیاده بهالو دیمکدر کراینده فتح راء مهمله ویای تحتانی وسکون نونله کزاییدن لفظندن هم اسم فاعل وهم اسم مفعولدر میل

میل ایدیجی وهم میل اولنمش بویله ایکی معنا بر کلمه ده بولنمق فارسی یه مخصوصدر عربیده اولمز ایکی
معناسی بو بیتده واقعدر بیت آن شاهد رعنارا عشاق کرانیده * اما که چه سوداز بعض آن
جور کرانیده ؤ کردانه ع سکون را وفتح دال مهملتین ونونله اطفالك اویناجاق ایتدکاری چقرق
معناسنه در ؤ کردباده ع کرد یاد مرقوم معناسنه سیف اسفرنکی بیت تدبیر کارسازت بی دستبرد
حیلت اندر غبار شبهت مانده چو کرد باده ؤ کردکاه ع سکون را ودال مهملتین وفتح کاف فارسیله
کوبك ناف معناسنه در حکیم فردوسی بیت چنان زد بران کردکاهش سنان * که از چنك چنکی
برون شد ستان ؤ کردنامه ع سکون را ودال مهملتین ایله حمایل معناسنه در ریاضی سمرقندی
بیت بهرسر [illegible] انی دل کردنامه میکند * خط شبرنکی که آنمه میکشد برکرد روی * فرهنك
جهانکیریده برمعروف دعا نامه در بر کاغدی مدور کسوب اطرافنه دعا یازوب واورتاسنه
قاچقون غلام یا جاریه میدر آدینی یازوب اول قاچقونك یاتدوغی یرده بر طاش التنه قورلر
ویاخود اطرافنه ذکر اولندوغی دعایی یازوب واورتاسنه سوره یوسفی یازوب دیواره میخلرلر
بامر الله تعالی اول کریخته اولان قول دوتوب کیرو یرینه کلور آخر یره کیده مز معنای ترکیب دخی
بونی اقتضا ایدرکه کردشهر دیمك اوله زیرا زبان پهلویده شهره نامه دینلدوکی منقولدر حضرت
مولانا قدس سره بیت بکردنامه لطفم بشهر باز آورد * خیال دوست با کراه اختیار امیر *
امیرخسرو بیت کرد نامه است که شه اهل هنررا کرده است * شکل تدویرکه بر دایره دینارست
ؤ کرده کوه ع سکون را وفتح دال مهملتین وضم کافله کردستانده بر طاغ آدیدر ساکن اولان
آدملری اکثر ملحد وبی مذهب اولورلر ایمش ؤ کرده ع سکون را وفتح دال مهملتین ایله درت
معنایه کلور اول برنوع بوفقه اتمکدر معروف ترکیده دخی کرده دیرلر ثانی بر پارچه صاری بزدرکه
طائفه یهود فرمان حاکم ایله اوموزلری ینه دیکرلر مسلمانلردن تمییز ایچون عربیده غیار دیرلر حکیم
نزاری قهستانی بیت کرده بردوش راهب دیرم * حلقه درکوش ساجد لاتم * ثالث کرده
بالش معناسنه در رابع هردکرمی اولان نسنه یه دیرلر ؤ کرشمه ع کسر راء مهمله وسکون
شین معجمه ایله نازایله وکوز اوجیله باقق ومحرك محبت اولور اوضاع خوبانه دیرلر بعضیلر کاف
عربیله اوقورلر غازی قلندری بیت نازآفت وکرشمه بلا عشوه دلفریب * یاران حذر کنیدکه
ع طوفان آتشست ؤ کرفته ع کسر راء مهمله وسکون فا وفتح تاء مثناة ایله اوچ معنایه کلور
اول سرزنش وطعنه طریقیله سوپلنمش کرفت دخی دینلور عربیده مواخذه معناسنه حکیم
سنایی بیت هست فلك را بطبع خاصه بر اهل هنر * رسم کرفته زدن خوی وغا یافتن * شیخ نظامی
بیت زمهرم مکش سوی پیکار خویش * کرفته مزن برکرفتار خویش * ثانی بمعنی غرامت
وتاوان یعنی جرم وجنایت بو معنالر اصطلاحیدر ثالث معنای موضوع لهکه لغت جهتیله اسیر
وطوتساق معناسنه در بو معنانك مصدری کرفتن درکه آندن اسم مفعولدر ؤ کروهه ع فتح راء
مهمله وها وسکون واو ایله یمرطه کبی بر اغاجدر اورتاسی دلك اولور اینکه چوروب ایپلك بوکرلر
اغاج آغرشقدر آکا پکی دخی دیرلر عربیده نصیله دیرلر ضم نونله ؤ کرویه ع فتح راء مهمله
وکسر واو وسکون یای تحتانیله اینانجی یعنی قلبنده فکری فاسدی اولمیوب اشتد وکین صحیح
صانوب اعتماد ایدنه دیرلر ابو المعانی بیت مضنم وانکرده هیچ باور * کرویه بقول بدکویان ؤ کره ع

کسر راء مهمله واظهار ها ایله دوکم عقده معناسنه وباغ وبند معناسنه قوشاقده واوچقورده کره بند
دیرلر نتکم ابوالمعانی بیت کشادداد کره بند پرده تورش * بکف او زده مفتاح کنج پنهانش *
کرهچه کسر راء مهمله وسکون ها وفتح جیم فارسیله شرفنامه ده کوجك دوکم ازلیلی
مجنون بیت من خود بکرهچه کیایی * قانع شده ام زهرا بایی کریزکاه کسر راء مهمله
وسکون یای تحتانی وزاء معجمه ایله قجاجق یر ومحل مقصود وقصا یدك تغزلندن صکره ممدوح
وصفنه دخول بیتنه دیرلر ومراد اولنان سوزه مناسبتله شروع ایتمك کریوازه کسر راء
مهمله وسکون یای تحتانی وفتح واو وزاء معجمه ایله ترتیب ایله دیزلمش نسنه عموما وانجو وجواهر
دیزلمسی خصوصا که هار دخی دیرلر اثیرالدین اخسیکتی بیت زنرم مختفهٔ یاقت شاخ کل منظوم
چو بادکرد کریوازهٔ شجر منثور کریوه کسر راء مهمله وسکون یای تحتانی وفتح واو ایله
بیلاك که طاغلرده اولور طار وصرب دیرلر شیخ اوحدی بیت دیده اند ازپس کریوهٔ غیب *
رب خودرا بدیدهٔ لاریب * امیرخسرو بیت رهایی را چسان سازیم تدبیر * کریوه
پست وسیلاب آسمان کیر کریه سکون راء مهمله وفتح یای تحتانی واخفاء ها ایله آغلمق
معناسنه اسم مصدردر ابوالمعانی بیت نوحه وکریهٔ دمادم من * کشته اند اهل آسمان بیزار *
عربیده بکا دیرلر کزافه فتح زاء معجمه وفا ایله ایکی معنایه در اول بمعنی بیهوده وهرزه که کزاف دخی
دیرلر استاد لطیفی بیت تاچند ترانه برشکافه * تاچند مقالهٔ کزافه * ثانی بمعنی بسیار
وبیعد حضرت مولانا قدس سره * مسمط * می ده کزافه ساقیا تاکم شود خوف ورجا *
کردن بزن اندیشه را ما ازکجا اوازکجا کلچه سکون لام وفتح جیم فارسیله بلد رچین
دیدکلری قوشدر ابوالمعانی بیت آن شهی نیست که در دشمن تو هست مجال * پیش شاهین چه
زند بال پریدن کلچه کلشاه سکون لام وفتح شین معجمه ایله کیومرث شاهك علمی اولق
مرویدر اما لقب اولق دخی انسبدر که وجه تسمیه سنده وجوه نقل اولنمشدر بروجه بودر که آنلك
زماننده عمارت وبنالر وباغ وبوستان یوغیدی آنجق آب وخاك وار ایدی که متصرف اولوب
مالك مملکت پادشاه اوله اول اجلدن آدینی طپراق شاهی دیدیلر شاه کل تقدیرنده وبرجماعت
دیدیلر که حضرت آدم علی نبینا وعلیه السلام کیومرث کندی ایدی چونکه جفتی که فارسیان
بلده وعربان حوا دیرلر ایکیسیده باچقدن خلق اولندیلر اول مناسبتله شاه کل دیوب بعده اسم
اولمق ایچون مضاف الیهی تقدیم ایلدیلر اول تقریب ایله تسمیه اولندیلر العلم عندالله کله
فتح لام له اوج معنایه کلور اول شکایت معناسنه مولاناهاتفی بیت رعیت زبیدادشان درکله
مکن کرك را پاسبان کله * ثانی اوزم دانه سی که صالقمندن آیرلمش اوله ثالث ایکی طاغ
اراسنده واقع اولان یول که درغاله دخی دیرلر کل نبشته اضافتله طین مختوم معنای
ترکیب عربی مهرلنمش بالچق دیمکدر فارسیسی دخی یازلمش چامور دیمك اولور کذا فی فرهنك
جهانکیری کیاه فتح یای تحتانیله تازه اوت که عربیده نبات وحشیش دخی دیرلر هامز
کیا دخی جایزدر مولاناهاتفی بیت نه شهرست آرایش ملك شاه * زصحرا زوید بغیر کیاه *
مولاناجامی بیت بسته ام بریکه کرنخلی زنارستان طبع * سوی فردوس برین مشتی کیاه
آورده ام کینی پرثوه سکون یائین تحتانیین وکسر تاء مثناة وضم باوزاء فارسیین واظهار

واظهار هایله مجمع الفرسده طالب دنیا معناسنه‌در معنای ترکیب دخی بونی اقتضا ایدر زیرا کیتی دنیادر و پژوه پژوهیدن لفظندن اسم فاعل رکاهی صیغهٔ امر ووصف ترکیبی دخی اولور تجسس معناسنه خبر پژوه وعسکر پژوه کبی وسایر معتبر لغتلرده دخی طالب کیتی وپادشاه طالب ملاع معناسنه مرویدر شاعر بیت بسا پادشاهان کیتی پژوه * کزین کار کشتند آخر ستوه * ڭ کیسنه ﻊ سکون یای تحتانی وسین مهمله وفتح نونله ایکی معنایه‌در اول بمعنی کیسو یعنی صاج ثانی ایکه صارلمش ایلك که بجی دخی دیرلر کذا فی فرهنك جهانکیری اما مجمع الفرسده کاف عربیله‌در تحفة الاحبابده بومعنایه پوسه دیرلر ڭ کیسینه ﻊ سکون یائین تحتانیین وکسر سین مهمله وفتح نونله صاچه متعلق اولان نسنه هرنه اولورسه کیس صاچ یا نسبت نون تأکید ضمیر وصفیه‌در ڭ کیکواشه ﻊ سکون یای تحتانی وکاف وفتح واو وشین معجمه ایله پوه اوتی که کیلك پوه‌در واشه اوتدر کذا فی فرهنك جهانکیری ڭ کیله ﻊ سکون یای تحتانی وفتح لامله بر مقام آدیدر کذا فی المجمع ڭ کیوه ﻊ سکون یای تحتانی وفتح واوایله پنبه ایلکندن اوزلمش چورب معناسنه شاعر * مثنوی * بپا پوشیده کیوه آن سمن تن * خرامان رفته بوده سیر کاشن * نباشد از چمن آزرده پایش * نیارد تاب آزرده هوایش ڭ کیه ﻊ فتح یای تحتانی واظهار هایله کیاهدن مخففدر اوت معناسنه ودخی مصطکی ساقز معناسنه‌در محمود هروی مغنی نام کتابنده نونله کینه روایت ایلمشدر ڭ کیهه ﻊ سکون یای تحتانی وفتح هایله بوکرتلن اغاجی ویمشنه‌ده دیرلر ڭ مع الیاء التحتانی * کری ﻊ کسر راء مهمله ایله کریه معناسنه امردر کریه‌کن دیمك معناسنه حکیم سنایی بیت جز از وکس ندیده از بشری * در طلب کاه خنده کاه کری * حکیم انوری بیت کر بخندم وان بهر عمر یست کوید زهر خند * ور بکریم وان بهرد وریست کوید خون کری * وکاف مجهول ایله ایکی معنایه‌کاور اول کوه معناسنه منوچهری بیت چون باز کری من بکشایم تو ببندی * ور باز کری هیچ ببندم نکشایی * ثانی بمعنی کردن یعنی بویون بو تقریبله یاقه‌یه کریبان دیرلر بویون کوزدیجی دیمك اولور بوبان باغبان وپاسبان کبی‌در ڭ کریبانی ﻊ برنوع پیراهن درکه کرته دخی دیرلر شاه ناصر خسرو * رباعی * امروز همی بمطربان بخشی * ثوب شطوی وشعر کرکانی * وزدست چوسنك تونمی یابد * موزون مثل یکی کریبانی ڭ کریزپای ﻊ کسر راء مهمله وسکون یای تحتانی وزاء معجمه ایله قاچغون معناسنه آدمده وحیوانده استعمال اولنور عربیده آبق دیرلر کمال خجندی بیت ازمن آن پای پوس بمکریزان * همچو عمر کریزپا مکریز ڭ کل خوردنی ﻊ اضافتله طباشیر دیدکاری ڭ
بیاض طبراقدر طبیعتی بارد ویابس اولمغله محرور المزاج اولنلره ایچوررلر ڭ کل کوی ﻊ کسر لام وضم کافله قره باچق که آدم وحیوان ایاغنه یا پشور اکثر اوقات وله باچق محله ارالرنده اولغله محله باچقی دیو تسمیه اولنمشدر ڭ کیتی ﻊ سکون یای تحتانی وکسر تاء مثناة ایله دنیا وجهان معناسنه شمس فخری بیت تا که باقیست نام کیتی باد * ذات تو پادشاه در کیتی ڭ کیتی آرای ﻊ برنوع کلدر بغایت قمروایری اولور وبپراغی تیزدوکلمیوب برقاچ کون طورر جهان آرای دخی دیرلر حالا اول کله رومده کل صد برك دیرلر ڭ کیلی ﻊ سکون یای تحتانی وکسر لامله برطائفه‌نك آدیدر ولایت کیلانده ساکنلردر تفصیلی مرور ایلدی شیخ نظامی بیت بخاری وخزای

وكيلى كبرد * بتان پاره هستند هر چار خرد باب الكاف الفارسى المضمومة مع الالف كُ ا

كزارا فتح زاء معجمه وراء مهمله ايله بمعنى ادا كننده يعنى اوداينجى سوزده وغيريده شيخ نظامى بيت كزاراى نقش كذارش پذير * كه نقش ازكزارش ندارد كزير كل رعنا اضافتله برنوع كلدر طشره سى صارى ايچروسى قرمزى اولور منلا هلالى بيت پر مى لعل شد پياله زر كل رعنا نمود پيش نظر كمارا فتح ميم وراء مهمله ايله ايكى معنايه در اول كماريدن اسم فاعلدر حواله ايديجى واصمرلجى معناسنه ثانى قيون وكچى وصغر آغيلى معناسنه در كنجا سكون نون وفتح جيم ايله بمعنى كنجايش اسم مصدردر حضرت مولانا قدس سره * قطعه * هشيار مباش زانكه هشيار * در مجلس عشق سخت رسواست * دلتنك خوشم كه در فراخى * هر سخره راه هست وكنجاست كوارا فتح واو وراء مهمله ايله كواريدن لفظندن اسم فاعلدر هضم ايتدريجى وهضم اولنجى معناسنه در كوا شاهد معناسنه كواه لفظندن ترخيم اولنمشدر كوركيا سكون واو وراء مهمله وكسر كاف فارسيله براوتدر بيان اشكى آنى پلك يركربه دشتى دخى ديرلر برآدم آنى چينسه قرنفل ومصطكى طعمنى ويورعربيله ادخر وهندى لساننده سوربا ديرلر كوشتربا واو مجهول وسكون شين معجمه وتاء مثناة وضم راء مهمله وفتح باء موحده ايله چيلاق كه زغن دخى ديرلر مير نظمى * مثنوى * يكى ابلهى بود آوان خريده زبازار كوشت پاره * زخود بيخبر رفت بالاو پست * يكى كوشتربا ربوده زدست * كونيا واو مجهول وكسر نون وفتح ياى تحتانيه ايله بنا ديواريا پركن چكمكى ايپكه طوغرى اولوب طاشلك كيمى يوكسلك كيمى آپلق اولميه حكيم خاقانى بيت كر نوح كه سازهاش بخشم * يا مسطر وكونياش بخشم * مجمع الفرسده اول مثلث الشكل تخته دركه اوزرينه خطوط جزلمشدر معمارلر آنكله راست وكجنى بيلورلر كويا واو معروف وفتح ياى تحتانيه ايله بمعنى كويندة بابل كويا وطوطى كويا ديرلر ودخى مقام تمثيلده ايراد ايدرلر عربيده كى كأنه معناسنه مير نظمى ايكى معنايه بيت درچمن بوده بلبل كويا * همچو من بوده در غمت كويا كوييا برياء زياده سيله كوياى مرقومك معناى ثانيسيله مترادفدر مع الباء الموحدة * كرداب سكون راء وفتح دال مهملتين ايله تورانيلردن برمبارز پهلوان آديدر حكيم اسدى بيت بجاكرد سهراب وكرد ايبه شد * زخون كرد آن دشت كرداب شد كرشاسب سكون راء مهمله وفتح شين معجمه وسين مهمله ايله خوابده احتلام اولق معناسنه كذا فى المجمع كشاسب فتح شين معجمه وسكون سين مهمله ايله بر پادشاه مشهورك ناميدركه كشتاسب دخى ديرلر حكيم اسدى بيت جو لختى شد ازشب بشد دربشاسب * بكشتاسب آمدش رخت كشاسب كشتاسب سكون شين معجمه وفتح تاء مثناة وسين مهمله ايله بر پادشاه قديم اسميدر حكيم اسدى بيت تواين تاج ازو يافتى يادكار * نه ازشاه كشتاسب واسفنديار كشسب فتح شين معجمه وسكون سين مهمله ايله ايكى معنايه در اول كشتاسب مرقوم معناسنه حكيم فردوسى بيت مرا كر همى داد خواهى بكس * همانم كشسب سوارست وبس * ثانى بمعنى جهنده يعنى صحرا ايچى كه كشسب وشسب دخى ديرلر كشب سكون شين معجمه ايله بمعنى جهنده وجهيده يعنى صحرا ايچى وصحراشن كه شسب وشب دخى ديرلر كلاب معروف اصلى آب كل ايدى

كُ ا

كُ ب

ایدی تاءِ عجم اوزره مضاف الیه تقدیم اولندی میرخسرو بیت بشکن دلم که رایحهٔ درد
بشنوی * کراز برون شیشه نبوید کلاب را * خواجه حافظ بیت ازخیال لطف می مشاطهٔ
چالاك طبع * درضمیر برك کل خوش میکند پنهان کلاب کوداب واومعروف وفتح دال
مهمله ایله ایکی معنایه در اول برنوع طعامدر پرنج وات وسرکه ودوشاب ایله ایدرلر حکیم سنایی
بیت چون طمع داری ازجهان آبی * چه نهی پیش پشه کودابی * حکیم سوزنی بیت کندم
امید کردی وکرنجم وصله داد * کز توهم وز تخیل می پزم کوداب وکشك * ثانی بمعنی دوشاب یعنی
بکماز شمس فخری بیت نکرکه چون بود احوال عیش آن بد بخت * که شهد فایق باشد زراوق
وکوداب کوراب واومعروف وفتح راء مهمله ایله اوچ معنایه در اول اول کنبده دیرلرکه ایچنده مزار
اوله یعنی قبورایچون بنا اولنمش قبه امیرخسرو بیت مردم دانا زهد زین دوکور * بالاکوراب
وفروچاه کور * ثانی مرو شهرندن اون کونلك مسافه ده واقع برشهرآدیدر فخرکورکانی بیت براه
اندرنه خفتش بودونی خواب * بدوهفته زمرو آمد بکوراب * ثالث قصدا میدان اولمق ایچون
دوزلنمش میدانه دیرلر کذا فی فرهنك جهانکیری اما مجمع الفرسده بمعنی سراب یعنی ایراقدن
صو کبی کورینن شوره زمین کلام اکابرده کاف عربیله مسموعدر کوشاب واومعروف وفتح
شین معجمه ایله بمعنی دوشاب یعنی بکماز کذا فی فرهنك جهانکیری کوشاسب وا و
مجهول وفتح شین معجمه وسکون سین مهمله ایله خوابده واقعه کورمك معناسنه در حکیم فردوسی
بیت شنیدم که خسرو بکوشاسب دید * چنان کاتشی شد زدورش بدید کوشتاب
واومعروف وسکون شین معجمه وفتح تاء مثناة ایله اوچ معنایه کلور اول بمعنی کوشمال که کوش
پیچ دخی دیرلر ثانی بمعنی احتلام یعنی واقعهٔ خواب ثالث قوش منقاری معنای اولده لفظ
مرکب اولور کوش ایله تابدن معنای ثانی وثالث لفظ مفرد اولور کوشتکوب واومعروف
وسکون شین معجمه وتاء مثناة وضم کاف ایله قصاب ساطوری که آنکله ات طوغررلر لفظ
مرکبدر کوشت ایله کوبدن کوناب واومجهول وفتح نونله بمعنی کلکونه که غازه
دخی دیرلر زنان یوزلرینه سوردکلری قزللق کذا فی فرهنك جهانکیری بومعنایه ابو الخطیر بیت
روی او بی نیاز ازکوناب * دردل آفتاب ازوصد تاب مع التاء المثناة * کت بوزن بت
كُ ت بمعنی بزرك که لمتردخی دیرلر میر نظمی بیت هرکه باجاه کت بود معروف * باید او باکرم شود
موصوف کذشت فتح ذال وسکون شین معجمتین ایله ایکی معنایه کلور اول کذشتن
لفظندن فعل ماضیدر شاعر بیت کذشت چترتو هرکز کس آسمانی دید * حجاب کرده
وخورشید را زیکدیکر * ثانی فرهنك جهانکیریده بمعنی راه یعنی یول بومعنایی مؤید میر نظمی
بیت کشید آنچنان رنج ومحنت کذشت * که تا حسرت دوریش در کذشت کزیت
کسر زاء معجمه وسکون یای تحتانیله بمعنی پسندیده وکزیده جهان ملك بنت مسعود شاه بیت
تا دیده دید روبت سیلاب شوق رانده * تا دل کزیت مهرت ازجان طمع بریدم کست
سکون سین مهمله ایله چرکین وزشت وقبیح معناسنه میر عماره بیت دلبرا ای رخت بسی
خوبست * کرچه با یارکار کست کنی کشاده دست کریم وسخی وجوانمرد معناسندن
کنایه در ترکیده الی آچق دیرلر ابو المعانی بیت نمی ماند تهی ازبرك وباری * کشاده دست

باشدن مرودايم ق كفت ع اوج معنايه در اول كفتن لفظندن فعل ماضيدر ثانى سخن معناسنه
عربيده كلام ديدكلرى حكيم فردوسى بيت زكفت سياوش بخنديد شاه * نه آكه بد از آب
درزيركاه * ثالث هربوغون وقالن نسنه عموما وجامهٔ سفيدهنكفت دخى ديرلر عبد الواسع
جبلى * قطعه * تاباغ وراغ راسلب زردوكفت زرد * ابربهار باقد وباد خزان دهد * بكذار
صد هزار بهار وخزان بكام * تاهرچه كام تست ترا ايزد آن دهد ق كل درخت ع كسر لام
ودال مهمله ايله كل زرشك معناسنه در ق كلكشت ع سكون لام وشين وفتح كاف فارسيله
تفرجكاه ومسيره چمنزار معناسنه خواجه حافظ بيت بده ساقى مى باقى كه در جنت نخواهى يافت
كنار آب ركنا باد وكلكشت مصلارا * ابو المعانى بيت. اكر يارى كند بختم كه بارى * بان كلرخ
روم كلكشت صحرا ق كوارشت ع كسر راء مهمله وسكون شين معجمه وتاء موقوف ايله بر لطيف
معجون تركيبى در تقويت هضم واصلاح معده ايدر معربى جوارشدر بسحاق اطعمه بيت
قرص ليمو وكوارشت لطيف عنبر * كاشكر باشد وكلقند وشراب وديثار ق كوره ماست ع
واو معروف وفتح را وميم وسكون سين مهملتين وتاء موقوف ايله يوغرداوزرينه سودى صاغوب
وقارشديروب بر طعام ايدرلر اكثر چوبان يمكيدر چوبانلر كاف عربيله كوزه مزد ديرلر ق كوشت ع
مطلق اتدر آدمده اولسون حيوانده اولسون طيورده اولسون عربيده كى لحم معناسنه در
ق كونهٔ درخت ع واو معروف وفتح نونله اغاجك بدنى وديبى وبعض فرهنكرده كوكنده ديرلر
ابو المعانى بيت شد جايكير ومحكم اكر كونهٔ درخت * نتوان بزور آدمى ازجاى بركند *
ق كويافت ع واو مجهول وفتح ياى تحتانى وسكون فاو تاء موقوفله حرامزاده وباباسى نامعلوم ولد
سبب تسميه سى اكثر ولد الزنالرى محله باشنه براغورلركه بر آدم بولوب بسلسون ديو ومعناى
تركيب محله ده بولنمش ديمكدر ابو المعانى بيت كويافت نكند امر اصيل وحلال زاد * زانرو
ميان خلق حقيقت نمانده است ق كويست ع كسر واو وسكون ياى تحتانى وسين مهمله ايله
بمعنى كوفتكى وكوفته وبمعنى بزيست دخى رسيدهٔ نظردر ق مع الجيم * كرج ع سكون راء مهمله كرج
ايله بر طائفه در روم ايله عجم ميانه واقع كفره درلر رومده وعجمده غلام وجاريه لرين اسير ايدوب
استخدام ايدرلر ولايتلرينه كرجستان وغرجستان دخى ديرلر حضرت مولانا قدس سره بيت
درهوا ميكرد خود بالاى برج * كه هزيمت ميشد از وى روم وكرج * منلا هاتفى در تيمور نامه بيت
كوههاى آن زشته چون باز شد * سوى قوم كرجى عنان تاز شد ق كرنج ع كسر راء مهمله
وسكون نونله اوچ معنايه كلور اول بمعنى برنج استاد فرخى بيت اى بكوپال كران كوفته پيلان را
پشت * چون كرنجى كه فرو كوفته باشد بخوار * رضى الدين نيشابورى بيت تا چون كرنج
جور تو نايد برون زپوست * باعيش خوش نپخت مرا هيچكونه ماش * ثانى قره چورك اوتى كه
شونيز دخى ديرلر عربيده حبة السودا ديرلر شمس فخرى بيت ملامى طبعش بود ازبكا * رياحين
باشدش بود از كرنج * ثالث تولمش طوغان وآنجه معناسنه موئيد الفضلاده فرهنك قواسدن
نقل ايدركه كرنج كوشهٔ خانه يعنى بيغوله ق كلاج ع فتح لامله بر نوع حلوادر يمرطه آقيله
نشاسته يى غايت يوفقه ايدوب بعده بادام كوفته يه صاروب بقلاوا كبى بشوررلر بسحاق اطعمه
بيت خوش نويسان قطايف باقلمهاى شكر * جمله عاجز كشته اند از خط تعليق كلاج ق كنج ع

ن كنج ع سكون نونله ايكى معنايه در اول ايچرو قاچق كوكس كه آرقه‌ده بوكربلك اوله هم صفت
وهم موصوفه اطلاق اولنور ثانى كنجايش معناسنه كه كنجا دخى ديرلر حكيم انورى بيت زمان
در انتقال امرونهى اوچنان واله * كه ممكن نيست در تعجيل او كنج شكيبايى * وله بيت آسمان بيخ
كال از خاك عالم بركشيد * توز بخ ميزن كه درمن كنج نقصانى بجاست ن كنكلاج ع سكون
نون وفتح كاف فارسيله اول كسيه ديرلركه فصيح تكلمه قادر اوله ميوب حروفى ادا ايده ميه عربيده
الكن تركيده پلتك ديرلر ابو المعانى بيت مپندار آن شكرلب كنكلاج جست * سخن ازلب
نميكرد جدايى ن كوشتابنج ع واو معروف وسكون شين معجمه وفتح تاء مثناة وكسر هايله
ايكى معنايه در اول كوچك دمورشش كه تنورده كباب بشورورلر ثانى بمعنى غليواج وغليواژ
وكوشت رباوزغن دخى ديرلر چيلاق ديدكلرى قوشدر ن كولاج ع سكون واوايله بمعنى
كلاج مرقوم ن كولانج ع سكون واو وفتح لام وكسر نون ايله برنوع حلوادر شكر وبادام
ونشاسته ايله ايدرلر اكا لا يرولانيز دخى ديرلر شيرازيلر كولاج ديرلر شمس فخرى بيت بخوان
نعمت آواز چارپهلو شد * زبس كه خورد مربا وقليه وكولانج ن كول حاج ع سكون لام وفتح
حاء مهمله ايله ايكى معنايه در اول حج شريفه پياده كيدن آدم ثانى حج شريفه واروب
اركان حجى بلين آدمه ديرلر شاعر بيت اركان حج هر آنكه ادا كرد حاجيست * بسيار حاجى
هست كه كشتند كول حاج ن مع الجيم الفارسى * كاوچ ع ضم لام وواو معروفله كوز قپق كه كچ
يا مخفى اشارت اوله ياخود معتاد ايدنمش اوله سويلركن كوزن قپرق سويلر مير نظمى بيت
مكر بوده كلوچى اندران بزم * كشيده اينچنين وضع آن پرى شرم ن كندپيچ ع سكون نون
وفتح دال مهمله وكسر باء فارسيله پنبه دولابن دوندرن چبق ن كوشپيچ ع واو معروف
وسكون شين معجمه ايله ايكى معنايه كاور اول بمعنى كوشمال محسوسا اولسون معنا اولسون
وتاديب معناسنه ثانى جامه كزى دلبندكه دفع شدت كرم وسرد ايچون صارق اوزرندن
قولاقلرى صاررلر ن مع الخاء المعجمه * كرميخ ع سكون راء مهمله ايله دمور قازقدركه آت كخ
طويله سنك ايكى باشنه قاقوب طويله يى آنك حلقه سنه بند ايدرلر ن كستاخ ع سكون
سين مهمله ايله بى تكلفانه وضع وبى ادبانه تكلم ايدنه ديرلر مير نظمى بيت بزم خاص آن بى شرم
وكستاخ * درآمد مست وآزرمى درپواخ ن كليخ ع سكون لام وياى تحتانى وكسر ميمله يعنى
باشلو ميخ ودخى ميخ التنه قونيلان پول كه قپو قنادلرينه وپنجره ودولاب قپاقلرينه ايدرلر ن كولخ ع
واو مجهول وفتح لامله حمام كلخنى وفرون كلخنى معناسنه وفتح لامله كولخن دخى ديرلر حكيم سوزنى
بيت چوكولخست قوافى قصيده چون كلشن * مراست دست كه كلشن برآرم ازكولخ *
ن مع الدال المهمله * كذر كاهد ع فتح ذال معجمه وكاف فارسى وهايله بمعنى كذر كاهت كد
كيچه جك يولك ديمك معناسنه تاء مثناة يرينه دال مهمله ايله اواق اوزره حضرت مولانا قدس
سره الاعلى حضرتلرينك كندو خط شريفلريله مسودات مجموعه سنده يازلمش برشعر مسمطك
بزبينى كه بودر بيت دل كرچه كذركاهد شد اوراست نخواهد شد * كرراستى خواهد شد
آن سروچمن دارد ن كربه بيد ع سكون راء مهمله وفتح باء موحده اول وكسر ثانيله بيد مشك كه
كربكو دخى ديرلر مولانا محمود ابن يمين بيت سربرآورد ازكمينكه كربه بيد از بهر صيد * چون

همی بینندکه پای بط بر آمد از چنار ﴿ کرد ﴾ سکون راء مهمله ایله بوزن خرد بهادر ودلاور وپهلوان قوی دست حکیم فردوسی . بیت زشیران نزاید چنین مرد کرد * چه کرد از پلنگان نشاید شمرد * شیخ سعدی بیت دانی که چه گفت زال بارستم کرد * دشمن نتوان حقیر و بیچاره شمرد ﴿ کزاید ﴾ فتح زاء معجمه و یای تحتانی ایله کزاییدن لفظنك مضارعیدر ضررایدر معناسنه شمس فخری نقصان ایدر معناسنه دیمشدر بیت بدست معدلت انصاف وعدلت * تن ظلم وستم را می کزاید ﴿ کرد ﴾ سکون زاء معجمه ایله بوزن مرد پهلوان ودلاور معناسنه کرده دخی دیرلر ﴿ کزرد ﴾ فتح زاء معجمه وسکون راء مهمله ایله بمعنی چاره که کزرد دخی دیرلر حکیم انوری * قطعه * تا نباشد آسمان از دور دور * تا نکردد آفتاب از نور فرد * باد همچون آسمان وآفتاب * در نظام کل وجودت نا کزرد ﴿ کزند ﴾ فتح زاء معجمه وسکون نونله آفت وآسیب معناسنه میر نظمی بیت جوهرکه کزند قصد دیکر کند * بجان خودش را کزند سرکند ﴿ کزود ﴾ ضم زاء معجمه وواو مجهول ایله منزله ده حاصل اولور بر بوجکدر عربیده جعل دیرلر ﴿ کزید ﴾ کسر زاء معجمه وسکون یای تحتانیله بمعنی پسندید فعل ماضیدر کاهی اسم فاعل دخی اولور ﴿ کشاد ﴾ فتح شین معجمه ایله بش معنایه کلور اول معروف آچدی معناسنه کاهی اسم مصدر دخی اولور میر نظمی . بیت عقدهای درون زابکشاد * دل غمکین را سرور بداد * ثانی فتح معناسنه یعنی آچمق شاه قاسم انوار بیت نغمهٔ مطرب خوش کو همه پند ست وکلام * ساغر وساقی مهرو همه فتحست وکشاد * حکیم ازرقی . بیت بجز کشاد تو در چنبر فلك که برد * فروغ خنجر الماس فعل معز قتال * ثالث بمعنی خوش وخوشی حضرت مولانا قدس سره . بیت چندین حلاوت ومزه ومستی وکشاد * در چشمهای مست تو نقاش چون نهاد * وله قدس سره . بیت زین نسق میکفت بالطف وکشاد * در میان کریه برروی اوفتاد * رابع اوق شست دن خلاص ایتمك معناسنه میر خسرو . بیت کردون کشاد شست توچون دروغ ابدید * خواند ارغنون صرك صریر چغانه را * خامس نرد اویوننده پول اورمغه دیرلر ﴿ کفت وشنید ﴾ ترکیده سوز صاوه دیدکلری معنایه در خواجه سلمان . بیت هرچه در باب قضایای ممالك رایشن * کفت وبشنید فلك نیست بران کفت وشنید ﴿ کلغند ﴾ سکون لام ونون وفتح غین معجمه ایله آتلس وطوب اولمش پنبه کلغنده وپاغند وپاغنده دخی دیرلر ﴿ کنبد ﴾ سکون نون وفتح باء موحده ایله بش معنایه کلور اول معروف که قبه معناسنه ثانی غنچه کلك اولسون غیرینك اولسون بوایکی معنایه حکیم خاقانی . بیت فریب کنبد نیلوفری مخور که کنون * اجل چو کنبد کل بو شکافدت عمدا * ثالث بعض سورلرده وجمعیت صحبتلرده آیین بندد که شکوفه دن ویاخود موم دن ویاخود کاغد دن شکوفه لرکبی وبرك وبار مثالی نسنه لر ایدرلر آکا کو پله دخی دیرلر حکیم فردوسی . بیت همه راه وبی راه کنبد زده * جهان شد چو دیبا بزر آژده * حکیم اسدی * مثنوی * سه منزل پذیره شده باسپاه * زدآیین زیبا وکنبد براه * همه راه آیین وکنبد بهم زهر کنبدی درفشان ودرم * رابع صحراء مق وصحرایوب قالقمق اکثرآتله استعمال اولنور امیر خسرو . بیت زهمت ساختم رخش فلك کام * بیك کنبد رسیدم بر نهم بام * امیر معزی در صفت اسب . بیت چو جولان کند هست کوه روان * چو کنبد زند کنبد اخضر ست *

٢١٧ احضرست * ناصر فرهنگ جهانگیریده پیاله معناسنه دهکلوردیو مسطوردر ومعنالرده کنبله
دخی دیرلر ه کوزد ع سکون واو وفتح زاء معجمه ایله کز ورمرقوم معناسنه در ه کوزکند ع واو
مجهول وزاء موقوف وفتح کاف فارسیله لاف وکزاف معناسنه حضرت مولانا قدس سره * قطعه
بر آسمانها برده سروز سر نبشت او بیخبر * همیان او پر سیم وزر کوشش پر از طال بقا * ازبوسها
بر دست اوو زسجده‌ها برپای او * وزکوزکند شاعران وزدمدمه هرزه‌ ازخا * حکیم خاقانی بیت
حاسد چو بیند این سخن همچو شیرومی * سرکه نماید آن سخن کوزکنداو ه کوسپند
وکوسفند ع کلاهما بسکون السین المهمله اهلی اولان قیونه دیرلر دشتی سنه غرم دینلور جمله
نوعنک اراسنده مشترک اسم جنسدر شیخ سعدی * قطعه * شنیده ام که بقصاب کوسفندی
کفت * درآن زمان که بخنجر سرش زتن ببرید * جزای هربن خاری که خورده ام دیدم *
کسی که پهلوی چربم خوردچه خواهد دید ه کوشاد ع سکون واو وفتح شین معجمه ایله اطبا
چنطیانا دیدکلری دارودر که براوت کوکیدراعلاسی روم دیارنده بتر درطب کتابلرنده چنطیانای
رومی دیو یازارلر ه کولاد ع بوزن پولاد ایرانیلردن برمبارز پهلوان آدیدر شهنامه ده مذکوردر
گ ر ه مع الراء المهمله * کتر ع سکون تاء مثناة ایله بمعنی کت مرقوم یعنی بزرک ه کذار وکذر ع
کلاهما بفتح الذال المعجمه پچمک کرک محسوسا اولسون مرور معناسنه خواجه سلمان بیت
اکر روزی نکارم را سوی بستان کذا رافتد * هما نا برکل رویش چومن عاشق هزارافتد *
نوعی خبوشانی بیت یکی بر طرف آتشخانه بکذر * بر آیین بت وبتخانه بکذر * کرکسه معنا
اولسون فراغ معناسنه طالب آملی بیت هنوز اندک شعوری دارم ای ساقی زمن مکذر *
بچشم مست خود تکلیف کن این جام خالی را * صیغه امر ووصف ترکیبی دخی اولور استاد
لطیفی بیت همچو زلف تو ببازار هوا * نیست هرکز دلستان وغمکذار * چغتای لساننده
اوت دیرلر مجمع الفرسده کذارک برمعناسی دخی نشتر حجامدر ومؤید الفضلاده نقاشلرک ابتدا
ایتدکلری رسم که بعده رنکامیز ایدرلر اکا نقاش اصطلاحنده حلزون دیرلر ه کردکار ع سکون
را وفتح دال مهملتین وفتح کاف فارسیله بوش بوکرکه کردکاه دخی دیرلر ه کردکیر ع سکون را
ودال مهملتین وکسر کاف فارسیله افراسیاب شاهک براوغلنک نامیدر حکیم فردوسی بیت
وراخواندندی کوکردکیر * که ازکوه بکذاشتی تیغ وتیر ه کرزه گاو پیکر وکرزه گاوچهر وکرزه گاوسار
وکرزه گاوسر ع جمله فریدون شاهک کرزی نامیدر که سرگاو میش اسلوبنده دوزلمش ایدی
ء حکیم فردوسی بیت به پیری بغرید چون پیل مست * یکی کرزه گاو پیکر بدست *
سیف اسفرنکی بیت شود شیران میدان از کرزگاوچهر او * سواد چشم درکله چو سرمه دزدل
هاون ه کزار ع فتح زاء معجمه ایله بورج لوده مک یعنی اداء دین شاعر بیت وامت کزار کن که درین
بی ثبات دیر * سهلست اداوروز جزا میشود عسیر ه کرنجار ع کسر راء مهمله وسکون نون
وفتح جیمله برنج زراعت اولنمش زمین که برنجزار وشالی پایه دخی دیرلر ه کر ع بوزن حر ولایت غزان
سرحدنده برارمق آدیدر ه کزر ع فتح زاء معجمه ایله چاره معناسنه که کزرد وکزیر دخی دیرلر
ه کزر ع کسر زاء معجمه ایله بمعنی کزیر یعنی چاره آندن اختصار اولنمشدر حکیم انوری بیت
برعادتی که باشد کفتم که کیست آن * کفت آنکه نیست درغم وشادیت از وکزر ه کزیر ع

كسر زاء معجمه وسكون یای تحتانیه ایله چاره معناسنه که ناکزیر ناچار دیمك اولور شیخ سعدی
بیت چو جنك آوری با کسی در ستیز * که ازوی کزیرت بود یا کریز * شیخ آذری * قطعه *
ای کل ترا ز صحبت خاری کزیر نیست * وآنرا که می خورد ز خماری کزیر نیست * ای نا کزیر کر کنی
ازنا کزیر تو * جان منی مراز تو یاری کزیر نیست ﴿ کسار ﴾ فتح سین مهمله ایله خورنده غم
وخورنده باده که غمکسار وباده کسار دیرلر بونلردن غیریده استعمال اولنور وفتح مشهور دکلدر
کمال اسمعیل بیت غمکسارا رم وعجب آنکه * هم غم یار و غمکسار خود ست * ودخی امرد بادە
ایچ معناسنه حکیم خاقانی بیت خوانچه سنت مغان می آر * وز بلورین رکاب می بکسار *
﴿ کستر ﴾ سکون سین مهمله وفتح تاء مثناة ایله کستردن لفظندن صیغه امر ووصف ترکیبی در
آچ ودوشه معناسنه شاعر بیت کریم کرم کستر کارساز * که دارای خلقست ودانای راز *
مثال معنی ثانی شاعر بیت اکر خواهی که باشی جاودانه * بساط عدل کستر در زمانه *
ودخی پهن کن یعنی یای ایله ینه مراد آچوب دوشمکدر نسخه میرزاده بمعنی خار سیاه و مؤید
الفضلاده کاف عربیله مرویدر واداة الفضلاده کاف فارسیله بمعنی خار سبیف مسطوردر
﴿ کسنامار ﴾ سکون سین مهمله وفتح نون ومیمله غایت کرسنه یعنی زیاده آچ معناسنه که
کسن آچلق وآمار نهایت معناسنه در معنای ترکیب نهایتده آچ دیمك اولور خواجه عبد الله
انصاری قدس سره طبقاتنده ذکر ایدرکه ابوبکر دقاق مهین مصرینك شاکردی ابوبکر دقاق
کهین بغدادیدرکه ابتدادست اما دیڭی آندن طوتمش ایدی یعنی اکا مرید اولوب طریقتده
صاحب حقیقت اولمشیدی مکر یکچشم ایدی ابوبکر رازی نقل وروایت ایدرکه برکون یکچشم
اولمسنك سببنی کندودن سؤال ایتدم جواب ویردی که * وقتی در بادیه رفته بودم ودر منازل
از هیچکس چیزی تناول نکردم باورع از کسنامار یکچشم من فرو برد ﴿ کفتار ﴾ سکون فا وفتح
تاء مثناة ایله سوز دوزمك نظم کلام معناسنه حکیم فردوسی بیت بعیری زبان تیز بکشاده *
بکفتار دادسخن داده * اصلنده آرنده کفت ایدی سوز کتوریجی معناسنه پس مضاف الیه
تقدیم اولنوب کفتار اولنجه کلیجی معناسنه اسم مصدر اولدی کذا فی دقایق الحقایق ﴿ کلابشکر
وکلاشکر ﴾ کلاهما بسکون اللام وفتح الشین المعجمه والکاف کل خمیره سی که ترکیده دخی کلیشکر
دیرلر شیخ سعدی بیت کرنان خشك دیر خوری کلشکر بود * کر کلشکر خوری بتکلف ضرر بود
﴿ کلزار ﴾ سکون لام وفتح زاء معجمه ایله ایکی معنایه کلور اول معروف کلستان ثانی موسقیده
بر مقام ویاخود بر لحن آدیدر زراتشت بهرام ایکی معنایه بیت خروشان بلبلان در صحن کلزار *
بوقت صبحدم بر لحن کلزار ﴿ کلشهر ﴾ سکون لام وها وفتح شین معجمه ایله افراسیاب شاهك
سرعسکری پیران ویسه نك دختری آدیدر ﴿ کلغر ﴾ سکون لام وفتح غین معجمه ایله اوله
قصه ونرم قیلدرکه شانه ایله چکیدن قوپاروب اینجه ولطیف شال وصوف ایدرلر حکیم نزاری
قهستانی بیت نه از شالبافان این روزکارم * که کلغر ند انم باز از بریشم * وکسره ایله کلکاری یعنی
باپلحق ایدیجی ﴿ کلمر ﴾ سکون لام وفتح میمله ایکی معنایه کلور اول برچیچکدرکه بغایت
خوشبویدر امیرخسرو بیت شست در شست شد از غنچه زمین پر پیکان * هر یکی کوی
صدرور یست مکر یا کلمر * وله ایضا * مثنوی * ز سوری کان نه کم بود از کناره * جکر میشد

میشد چو سوزی پاره پاره * ازان کلبرکه دل بردو روان هم * زهر تن لاله رست ارغوان هم *
ثانی برنوع اوق دمرنیدر امیرخسرو بیت کشت رعنایان بوددر زیر بید وروی کل * بوستان
شیرمردان برک بید وکلبرست * برک بید دخی بر نوع اوزون دمرندر کلنار سکون لام وفتح
نونله ایکی معنایه در اول کراس دیدکلری میوه در طب کتابلرنده قراصیا حلود یرلر ثانی برقرمزی
رنکین چیچکدر اغاجنه بترد یرلرکه انار بری چیچکی در اسلوبی انار چیچکنه بغایت مشابهدر لکن بو
ایری وزیاده قمز اولور انار اغاجی کبی اغاجی واردر میوه سی اولمز آنجق محصولی چیچکدر عربیده
جلنار وشوکة المصری دخی دیرلر شیرازیلر کل صد برک دیرلر شیخ نظامی بیت شدم ازسرخ روئی
نیز چون خار * خوش آن خاری که آرد سرخ کلنار کار بوزن خمار ایکی معنایه در اول کاریدن
وهم کاشتن لفظلرندن صیغهٔ امر ووصف ترکیبی در ثانی چیچه که آنکله صحنه آشر قورلر میر
نظمی بیت اکر ازطعامش دهد یك کار * نهد بار منت بدوشت هزار * نوبیت ابنای زمانه
حقنده در کوار بوزن سوار ایکی معنایه در اول کواریدن لفظندن صیغهٔ امر ووصف
ترکیبی در خوشکوار وشیرینکوار کبی ثانی میوه سپیدی معناسنه شمس فخری بیت آنچنان
یاری که کمترینه است * زربدامن بخشد ولعل ازکوار کور بوزن مور اوج معنایه کلور
اول عیش وعشرت ونشاط وسرور استاد رودکی بیت کوری کنیم وباده کشیم وزییم شاد *
بوسه رهیم بردولب آن پری نژاد * ثانی بیان اشکی که قولان دخی دیرلر بهرام بونك صیدینه مائل
اولدوغیچون بهرام کور لقب قودیلر مولانا هاتفی بیت کمند شکاری که درکار شد * خرکور را برسر
افسار شد * شاعر درصفت اسب بیت کورسار وشیر زهره ببر تازو عزم تك * پیل کام
وکرك سینه رنك پاوکرك پوی * ثالث مزاد معناسنه شیخ عطار بیت مال وزر بعد بدست
آورده کیر * بعد ازان درکور حسرت برده کیر کورا کور وکور کور کلاهما یعنی زودا زود
وزود زود نیز نیز دیمك معناسنه در امیرخسرو بیت سنان درچشمها پرزور میشد * درون دیده
کورا کور میشد * وله بیت بخشندم آنچه مقتبسان زین کمال نور * وزدیده کور کور کزید نده چون
هلال کوره خر بیان اشکی در کذا فی فرهنك جهانکیری کوش بستر برشخص
آدیدر منقولدرکه اسکندر ذو القرنین برسفرنده اثنای راهده برعظیم طاغه ایریشورلر دامننده
بردریا واقع اولمش قوندقدن صکره لشکر شکاره مشغول اولورلر اول طاغ اتکنده برآدم بولورلر
بیوك جثه ودرشت اعضا وسراپا پرموی وقولقلری شول مرتبه بیوك ویصی که یاتدقده برین
التنه دوشروبرین اوزرینه اورتینورآنی اسکندر حضورینه کتوردیلر اسکندر آنك کیفیت احوالن
صوردقده جواب ویردوکین اسکندرنامه ده شیخ نظامی بیورر بیت بدو کفت شاهنشها باب ومام
مرا کوش بستر نهادند نام * مزبور چونکه انسان بیلوب نطقه قادر اولدی اول هیأت آنجق کنده یه
مخصوص اولوب نوع وجنسی اولمامق اقتضا ایدر کوش کذار واو معروف وسکون شین
وضم کاف فارسی وفتح ذال معجمتین ایله ایکی معنایه در اول ایشیدیان سوز ثانی ایشدیجی
معناسنه ابوالمعانی بیت سخن ازلطف ترا کوشکذارم نشده * عمر شد آخر وکام دل زارم نشده
کوشوار سکون واو اول وشین معجمه وفتح واو ثانیله زنان قولاقلرینه طاقدقلری کوپه
عربیده قرطه دیرلر کوشیار سکون واو وشین معجمه وفتح یای تحتانیله حکمای فارسدن

بر حکیم آدیدر وذیرلرکه ابن سینا آکا شاکرد اولمشیدی امیرخسرو بیت قول شرع آموز وباقی رنجه و آن قول حکیم * کان خط بو معشرست وآن کتاب کوشیار کوکار واو معروف وفتح کاف فارسیله مزبله ده حاصل اولور بر بوجکدر کرکال وکوکرد انك وخیز دوك دخی دیرلر عربیده خنفسا وترکستانده قیغورد دیرلر کهر فتح هایله کوهر لفظندن مخففدر وآنك معنالریله متّرادفدر حکیم خاقانی بیت من زه مخل کهر رابمن آرید ومرا * کهران کهر مخل بیر بازدهید مع الزاء المعجمه
کداز فتح دال مهمله ایله اریمك معناسنه اسم مصدر در حکیم اسدی بیت کر آرند خشین فند در کداز * کر آرند لطفش بوست از نیاز * وکدازیدن لفظندن صیغهٔ امر ووصف ترکیبی اولور جانکداز کبی کراز فتح راء مهمله ایله سکز معنایه کلور اول ارکك طکوزه دیرلر شمس فخری بیت تو یی چو پیژن شاها چه غم خوری که بود * مخالف تو بدندان وزور همچو کراز * کمال پاشازاده دقایقده کراز دشتی آزیلو طکوز در اهلی سنه خوك دیرلر تنکم بو بیتدن معلومدر بیت خوك که دندان کرازی نمود * طعمهٔ سك شد زکرازی چه سود * ثانی تکبر وعجب وتبختر ایله یوریمك معناسنه اثیر الدین اخسیکتی مثال لولی وثانی ترتیب اوزره درصفت اسب بیت ببری زراف سینه وپرّی کراز کام * بحری نهنك فتنه وکوهر صبا کراز * ثالث بیوك بیل که آنکله یر یرتارلر میرعماره بیت مرکب ومجلس وشمشیرچه داند همی لنك * سرور کارش همه با کاور مینیست وکراز * حکیم فردوسی * مثنوی * بفرمود تا کارکر با کراز * بیایند چندی زراه دراز * بیامد یکی مرد یزدان پرست * چو با دمان وکرازی بدست * شمس فخری بیت چنان زمعدلتت راستی کرفت زمین * که برزکر نکند بعد ازین زمین بکراز * رابع شجیع وبهادر معناسنه خواجه عمید لویکی بیت دور سپهر مثل تو هرکز نیاورد * از هفت پشت پهلو وشیر افکن وکراز * خامس برنوع عارضی حرارتدر که وجود انسانده ظاهر اولور عورات وضع حمل ایدرکن وغیری سبب ایله دخی اولور شمس فخری بیت زتاب آتش خشمت چنان شدست حسود * که ازحرارت بیچاره شد اسیر کراز * ابوشکور بیت هرچه بخوردی توکوار نده باد * کشته کوارش همه بر توکراز * سادس بر نوع آغزی طار بردا قدر بعضیلر دیدن ایدوب اکثر مسافرلر یوله کوتوررلر شمس فخری بیت هر آن کراز که لب شاه برلبش بنهد * بشود زلال خضر آب دردهان کراز * سابع کرازیدن لفظندن صیغهٔ امر ووصف ترکیبی اولور تبختر وناز وتکبر ایله یوری معناسنه استاد لطیفی * مسمط * ای سرفراز وحیله ساز آهن دل وآهن کراز * تا چند کبر وعز وناز آخر بیندیش از اجل * ثامن اوجی سوری براغاجدر آنکله صغر ومرکب سوررلر شمس فخری * قطعه * بشادکامی درروضهای عیش وطرب * هزار سال مکرزهم برین نمط بکراز * بشوی روی عروس ظفر زکرد فتن * بکوب تارك اعدای مملکت بکراز کربز سکون راء مهمله وضم باء موحده ایله مکار وحیله کر معناسنه منقولدر که حکمتك طرف افراطی وار وطرف تفریطی وار طرف افراطه کربزی وطرف تفریطه جمود وبلاهت دیرلر اعتدالی حکمتدر معربی جربز وجربزه در حکیم ناصر خسرو بیت آن خوری آنجا که با تو باشد ازاید * جای ستم نیست آن وکربزی وفن * وطرّار وعیار معناسنه ده مرویدر استاد رودکی بیت کربزان شهر من تاختند * من ندانستم که تبهل ساختند * معیار جمالیده شمس

شمس فخری زیرك وصاحب ذكا معناسنه دیوب بو ایكی بیتی نظم ایلمش * قطعه * ایا شهریاری كه كیمتت درآرد * زحل را زبالای این هفت كندز * بجا از در دولتت سر نتابد * كسی كه بود مرد دانا وكربز * تحفة الاحبابده بمعنی زیرك وتیز فهم وشرفنامه ده یعنی دلیر وشجاع مسطوردر ﴿ كرز ﴾ سكون راء مهمله ایله بیوك دمور طپوزدركه زمان قدیمده پهلوانلر ودلاورلر قوللنوب آنكله جنك ایدرلر ایدی نتكم حكیم فردوسی بیت بكایك كوتا كوت بكرز كران * بجل كشته بازار آهنكرانه اول زمانك آدمیسی بویلرینه وقوتلرینه كوره هر كرزی بر قاج یوز بطمان دموردن ایدرلر ایمش یوزملنه بكیتلرینك آنجق یوز ویوزاللی درهمدن اولوب اول دخی كشدن شهرت ایچون ایر قاشنه اصارلر خواجه سلمان بیت كرز را سرزنش كنند آدم * كز سر تیغ خون فشان باشد * شمس فخری بیت ببرد سر اختران را بتیغ * بكوید تن آسمانرا بكرز ﴿ كالبیز ﴾ سكون لام وكسر باء موحده بعده یای تحتانیله چیچك بر اوزرینه دوكلوب صاچلمش اولق ﴿ كالریز ﴾ سكون لام وكسر راء مهمله ایله برنوع حریردن طوقنمش قماشدر زمینی اطلس وزمانی كل نقشی اولور خواجه سلمان بیت كوه را اندر زمستان داشت از قاقم قبا * اطلس كالریز روی جامه خارا بود * خواجوی كرمانی * مصرع * كل برون آمد وبر مسند كالریز نشست ﴿ كندوز ﴾ سكون نون وضم دال مهمله ایله چوالدوزكه كندوزه دخی دیرلر ﴿ كنیز ﴾ كسر نون وسكون یای تحتانیله اكول یعنی بسیار خوار ابو المعانی بیت ندارد هیچ از حیوان تمیزی * نباشد خوش علف چون او كنیزی ﴿ كواز ﴾ صغر سورن صغر تماج النده طوتدوغی اوچی سیوری اغاج ایستادفرخی بیت دوستانرا بیافتی بمراد * سر دشمن بكوفتی بكواز ﴿ كودرز ﴾ واو معروف وفتح دال وسكون راء مهملتین ایله ایكی پادشاه آدیدر طایفه اشكانیاندن بری نام پسر شاپوردركه باباسی حیاتنده ولی عهد ایدوب پادشاه اولمشیدی زماننده چوق مساجد ومعابد خراب اولدی خلقه ظلم وجوری نهایتده ایدی حضرت عیسی علی نبینا وعلیه الصلوة والسلام بونك زماننده مبعوث اولدی بری دخی نام پسر ایرانشاهدر باباسندن صكره اوتوز سنه پادشاهلق ایلدی بونلردن غیری ایرانیلردن ایكی مبارز پهلوان آدیدركه بری قارن بن كاوه نك اوغلیدركه حاكم اصفهان ایدی بری دخی كشوادك اوغلیدركه كیوك پدریدر ودخی برقوش آدیدر اكثر واغلب صو كنارلرنده تعیش ایدر ﴿ كوزاز ﴾ واو معروف وفتح زاء معجمه ایله بابله مشابه خوش آواز برقوشدر رمیو نظمی بیت خوش آوازست اكرچه مرغ كوزاز * ولی نبود چو بلبل نغمه پرداز ﴿ كوی باز ﴾ مشهور ملكی نك اون طقوزنجی كونی اسمیدر كذا فی فرهنك جهانكیری ﴿ مع الزاء الفارسی * كرژار ﴾ فتح زاء فارسیله علفدان مرغان یعنی قوش قورساغی كه ژاغر دخی دیرلر عربیده حوصله دیدكلریدر شمس فخری بیت چه طائریست همایون همای همت تو * كه هفت چرخ ور دانه بود بكرژار ﴿ كواژ ﴾ طعنه وملامت وسرزنش معناسنه شمس فخری بیت كنند طبع او بحررا سرزنش * زند جود او در معادن كواژ * ﴿ كوژ ﴾ واو معروف ایله سوراخ سفلی دن خروج ایدن ریح عربیده ضرطه دیرلر ابو المعانی درهزل بیت كوژ آن كلچهره كویا برده است باد نسیم * كیرمرده از شمیمش تازه جان می یافته ﴿ مع السین المهمله * كرداس ﴾ سكون را وفتح دال مهملتین ایله ستمكر وظالم معناسنه

حكيم نزارئ قهستانی * قطعه * اكر حال رعيت هم برين رونق بود فردا * زجمع زاد كانش پرشود بازار نحاسان * خدايا بی شبان بكذاشتی اين بی زبانانرا * مكر توهم ازيشان بازداری شر كرداسان ل كرس ع سكون راء مهمله ايله بمعنی كرسنكی يعنی آجلق كانه اول لفظدن اختصار اولنمشدر بسحاق اطعمه بيت كرس ازدلم ببرد غم زلف وخال دوست * جان باخيال رشته فتاد ازخيال دوست. ل مع الشين المعجمه * كذارش ع فتح ذال معجمه وكسر راء مهمله ايله اوچ معنايه كلور اول اسم مصدردر ثانی اسمدر تعبير واقعه معناسنه عربيده معبّر ديرلر تعبيرايديجی ديمكدر ثالث بمعنی اداكردن سخن شيخ نظامی بيت بيانش دركذارش هست معروف * كه بر بردع منوادش بود معروف ل كذرش ع فتح ذال معجمه وسكون راء مهمله ايله ظلمدن شكايت ايله ايكلمك معناسنه اسم مصدردراولور ل كرزهٔ كاوميش ع فريدون شاهك مخصوص كرزی آديدر نتكم تفصيلی مرور ايلدی حكيم فردوسی بيت بهريك زما بود بنجاه پيش * سرافراز با كرزهٔ كاوميش ل كزاش ع فتح زاء معجمه ايله بمعنی پيچيدن زناف يعنی يورك بوريسی كه عربيده مغص ديرلر ل كزارش ع فتح زاء معجمه وكسر راء مهمله ايله اوچ معنايه در اول تعبير خواب معناسنه حكيم فردوسی بيت مراين خواب را جز بپيش او * مكوی وزنادان كزارش مجو * ثانی شرح وتفسير معناسنه حكيم سنايی بيت چار كوهر بسی هفت اختر شاه بيرنك راكزارش كز * شيخ نظامی بيت كزارش چنين ميكند كوهری * سخن را بياقوت اسكندری * ثالث بمعنی سخن كفتن حكيم قطران ارموی بيت كركزاردنظم بارد لفظ اودر يتيم ورنويسد نثر بارد كلك اودرنثير ل كزايش ع فتح زاء معجمه وكسر يای تحتانيه ايله ايكی معنايه در اول كزاييدن لفظندن اسم مصدردر ثانی صرمشق معناسنه در ل كشايش ع فتح شين معجمه وكسر يای تحتانيه آچمق وآچلمق معناسنه اسم مصدردر كشايش كارها ديرلر ميرنظمی بيت كشايش دهد كارهارا خدا * عقيدهات شود كردرست باخدا ل كش ع عناصردن بلغم معناسنه در كذا فی المجمع ل كلموش ع فتح لام ايله بيدمشك كه عربيده بهرامج ديرلر ل كماش ع فتح ميم ايله خميرمايه سزاتمك كه اكثر اهل سفر ايدرلر و برنوعنی دخی مقيم اولان ايدرلر خوش طعام اولور ميرنظمی بيت چوآمد زبيرون ومهمان بديد * برآورد درخوان كماش سپيد ل كوارش ع كسر راء مهمله ايله برلطيف معجون تركيبيدر معدهنی اصلاح وخفقانی زائل ايدر بعد الطعام استعمال اولندقده هضمه غايت معين اولوب طعامی فی الحال هضم ايتدررر عربيده جوارش ديرلر آنك معربيدر كوارش اسم مصدردر هضم معناسنه بعض نسخه ده نونله كوارنش واقعدر وبعض نسخه ده زاء معجمه ايله ل كوازش ع واقع اولمشدر كذا فی فرهنك جهانكيری ل كواش ع كوچك چاقره ديرلر جرّه باز معناسنه كذا فی فرهنك جهانكيری ل كوش ع بوزن هوش بش معنايه كلور اول معروف قولق معناسنه ثانی بمعنی كوشه و بيغوله بوندندركه جكركوش ديرلر شيخ نظامی بيت جكركوش مرادر مستمندی * نظر سيدی كه درروی او فكندی * ثالث برفرشته اسميدركه امور ومهمات خلايقه موكلدر حكيم فردوسی بيت چو ديك زمان آورد جوش كوش * فزاينده بادت جوانی هوش * رابع شهور شمسيه نك اون دردنجی كونی آديدر اهل فارس بو كونه عظيم اعتبار ايدوب عيد جشن وسرور

وسرورايدرلرويوكوننه صبرمشق يرلر واتى تازه اوتلرايله بشوررلر بومقوله طعامدن مرادزعملرنجه
مس اجنه دن يعني جن طوقنمسوندن امين اولورلرواجنه يه منسوب امراضه بونلرايله دوا ايدرلر
ويوكوننه اطفالى ابتداتعليمه ويرمك وصنعت اوكرتمك وبومقوله اشلره شروع ايتمك مناسبدر
ديرلر زراتشت بهرام . بيت بروزكوش اسفند ارمذماه * بكاه يزد جرد آخر شهنشاه *
خامس بمعنى نظروانتظارومنتظر حكيم فردوسى بيت پاسخ ميداشتم براى وبهوش * وزخطاب
كسيم نيامد كوش * حضرت مولانا قدس سره . بيت اين دانهاى نازنين محبوس مانده در زمين
دركوش يك بازان خوش موقوف يك بادصبا * وله قدس سره * مسمط * خلقى نشسته
كوش مامست خوش ومدهوش ما * نعره زنان دركوش ماكه سوى ماداری نظر ﴿ كومباش ﴾
بولفظ اوج معنايه در اوج وجهله استعمال اولنور اول نهى غائبدر اولمسون معناسنه
ثانى قواولمزسه اولمسون ثالث دى كه اولسون ديمكدر ﴿ كومش ﴾ واومعروف وكسر
ميمله زمين كاو يعنى يرقازيجى معدن آهن ومس وسيم ودخى قيو وكاريز قازيجى وامثالى استادلطيفى
بيت تأمل كرده وكفتا نكته پاك * چوكومش كاب پاك آورد ازخاك ﴿ مع الغين المعجمه ﴾
﴿ كروغ ﴾ ضم راء مهمله وواومعروفله بمعنى دروغ يعنى كذب حكيم فردوسى . بيت يكى ديكرى
زن برين برنشان * كروغ ازكناهست وسركشان ﴿ مع الفاء * كلف ﴾ فتح لامله كاله مشابه
سرخ رنك برچيچكدر كذا فى فرهنك جهانكيرى ﴿ مع الكاف * كرك ﴾ سكون راء مهمله ايله
قورد كه عربيده ذئب ديرلر شيخ سعدى . بيت عاقبت كرك زاده كرك شود * كرچه با آدمى
بزرك شود ﴿ كلاك ﴾ فتح لامله دپى كه قيش ايامنده قار ياغركن شديد روزكار ايله يغان قارى
ودخى بيرده كى ياغمش قارى قالديروب آدم وحيوان چهره سنه اورر صاوورنتى دخى ديرلر
﴿ كل دورنك ﴾ برنوع كلدركه بو كنلك بريوزى صارى وبريوزى آل اولوركل رعنا وكل قحبه دخى
ديرلر ميرنظمى بيت تاب مى چهره اش چورنك زده * رخ ورويش كل دورنك زده ﴿ كل صد برك ﴾
برنوع قرمزى ايرى قتمر كلدر فرنك كلى دخى ديرلر خواجه سلمان . بيت بلبلان بركل صد برك سرايند
سرود * عاشقان بررخ معشوق نوازند غزل ﴿ كلفهشنك ﴾ سكون لام وهاونون وفتح فاوشين
معجمه ايله بريوكسك يردن صوا قارايكن طوكوب قالمغه ديرلر زنكبار ده مدينلور قرالاوى بيت آب
كلفهشنك كشته ازفسردن اى شكفت * همچنان چون شيشه سيمين نكون آويخته ﴿ كالك ﴾
فتح لامله ايكى معنايه كلور اول كنايه آميز وطعنه وسرزنش وجهيله اولان سوزه ديرلر حكيم
سوزنى بيت كرپيشين كل كشم كله مشكبوى تو * برمن كالك مزن كه نينك بشم ازكالك * ثانى
برنوع صمغدر قزللغه مائل كوزده دخى ديرلر ﴿ كلناك ﴾ سكون لام وفتح نونله ايكى معنايه در
اول قلعه نك برجى اوزرنده اولان بارو ثانى بمعنى كنزار يعنى كاللك كذا فى الاذلة بومعنايى مؤيد
ميرنظمى . بيت درون پرسته ازلشكر نامدار * بكلناك درصف زده بيشمار ﴿ كلنك ﴾ فتح
لام وسكون نونله طاوزنه ديدكلرى قوش عربيده كركى ديرلر ضم كافله ﴿ كلوك ﴾ ضم لام وواو
معروفله حبوبات قسمندن بورچق ديدكلرى علف كاووشتردر ﴿ كنك ﴾ سكون نونله
ايكى معنايه در اول دلسز بى زبان معناسنه اكرچه كاف عربيله مشهوردر اما معتبر نسخه لرده
كاف فارسيله تصحيح اولنمغين بومحلده ثبت اولندى ابوالمعانى بيت به پيش بزركان بشوكنك وكر *

نباشد چنین در جهان راحتی * ثانی چشمه لرده و حمام قورنه لرنده و بعض ظروفده اولان لوله در
کواك برقوشدر قویروغی او زون متصل صالرطورر وله در هجا بیت مغلی را کربه بیند
سخت کیر * دنبه اش جنباند او همچون کواك کوزك واو مجهول وفتح زاء معجمه ایله طوپوق که
عربیده کعب دیرلر کذا فی المجمع کوزنك واو معروف وفتح زاء معجمه وسکون نونله بر پادشاه
آدیدر حکیم اسدی بیت مر آن شاه را نام کوزنك بود * که از تیغ فرهنگ فی زنك بود *
کوش خرك سکون شین وفتح خاء معجمتین وراء مهمله ایله بر بوجکدر اکثر قولاغه کیرر
بعض کسنه یی هلاك ایدر کوش جنه وهزارپا دخی دیرلر کوشك واو معروف وفتح شین
معجمه ایله مصغر کوش ودخی صاحب ملاذه یه دیرلر کذا فی المجمع کو کردانك سکون
واو وراء وفتح کاف فارسی ودال مهملتین ونونله مزبله ده حاصل اولوب یوارلنور بر دکرمی بوجکدر
کوکار وکوکال وخیز روك دخی دیرلر کولاك سکون واو وفتح لامله نکنه کورك معناسنه
کیولك واو معروف وفتح لامله پنج انکدان یعنی حلتیت کوکی کذا فی المجمع کویاك
واو معروف وفتح یای تحتانیله بمعنی بسیار کوی یعنی چوق سویلیجی ابو المعانی بیت به بلبل کفتن
عاشق خطایست * نباشد عاشق شوریده کویاك مع الکاف الفارسی * کلبانك سکون
لام ونون وفتح باء موحده ایله اول بلند آوازدر که نقارچیان وقلندران وشاطران وامثاللری کوس
ونقاره چالدقلرنده وشنلك اولدقده چکرلر آکا کلبام دخی دیرلر میر خسرو بیت بابل سر مست
در کلبانك خوش میکوفت پای * ناکهانش دیده نرکس بزیر پای شد * خواجه حافظ بیت
دولت بوصل کل ای بلبل سحر خوش باد * که در چمن همه کلبانك عاشقانه تست کوبك
واو معروف وفتح باء موحده ایله عورتلك موضع معهودنده اولان کوشت پاره یه دیرلر حکیم شفایی
در هجا بیت سیلی خورد از کوبك رمداری خاتون * هر نطفه افسرده که جست از کمر تو *
کوشتاهنك واو معروف وسکون شین معجمه ونون وفتح تاء مثناة وهاء ایله ایکی معنایه در
اول تنوردن بشمش اتمك چقارجق دمور چنکال ثانی بمعنی غلیواج یعنی چیلق کوشتاهنج دخی
دیرلر کوك واو معروفله اوج معنایه کلور اول نکمه معناسنه ثانی سکل که وجود
آدمده ظاهر اولور اکثر اللرده وایاقده چیقار پخته اولمیوب قالور کسدکجه ینه بتر آکا آزخ
دخی دیرلر عربیده ثولول دیرلر ثالث کوساله یعنی بزاغو کوکه دخی دیرلر تا رلغتیدر مع اللام
کسل ضم سین مهمله ایله کسیختن لفظندن صیغه امر ووصف ترکیبی اولور جان کسل
وغم کسل کبی کسر سین مهمله ایله ده استعمال ایدرلر نتکم میر نظمی بیت می لعل جانان بود
غم کسل * سرور ابد اندر آرد بدل کسیل کسر سین مهمله وسکون یای تحتانیله وداغ
معناسنه کسی دخی دیرلر کل خصوصیتله معروف ورد معناسنه در اما عجمده هر چیچکه
کل دیرلر کرك اغاجده کرکسه یرده اولسون مطلق کل ذکر اولندقده مراد معروف کلدر آخر
چیچك قصد اولندقده کل نسرین وکل خیری وکل سوری وکل لیمون وکل بادام وکل شفتالو دیرلر
علی هذا القیاس وکل زنبق دخی دینلشدر محمد عصار از مهر ومشتری بیت کل زنبق ولیکن
ناشکفته * میان یاسمین ولاله خفته * بو بیت بر نازك بیتدر استعاره طریقیله شراره آتش
وچراغه دخی دیرلر میر خسرو بیت برك میریزد ز کل دانم خزان خواهد رسید * میهمان آید

آيد بخانه چونكه كل بارد چراغ كلال ياشلق اورته يري تارك سنر معناسنه شمس فخري بيت
نهد براي شرف خاكپاي اورا چرخ * بجاي اكليل امروز بر فراز كلال كالكل سكون لامين
وضم كافين ايله بردازو در عربيده مقل ازرق ديرلر كلول ضم لام وواو معروفله ايكي معنايه در
اول ايلك يوماغي يعني صارلمش ايلك ثاني حبوباتدن بورچق ديدكلري قره دانه دركه كاوك
دخي ديرلر كوانكل وكوي انكل كلاهما بواو المعروف وفتح الهمزه وسكون النون وضم الكاف
الفارسيه ايلك دوكمه كه قفتان كوكسنده و بكلرنده ايدرلر كوانكله وكوي انكله دخي ديرلر اثير الدين
اخسيكتي بيت هر آن كوانكل زرين كه چرخ از اختران سازد * لباس عمر اورا چون ترازي جاودان
زيبد * خلاق المعاني بيت اي كريمي كه كند چرخ ز خورشيد و هلال * جامهٔ قدر ترا هر سر
مه كوي انكل كوال بمعني چوال كذا في المجمع كوپال واو مجهول وفتح باء فارسيه
كرز وطپوز معناسنه شمس فخري بيت عجب مدار كه سر كوفته است دشمن تو * كه سرزنش
كند از سر كران بتيغ وكوپال كوشمال واو معروف وسكون شين معجمه ايله ايكي معنايه در
اول تأديب وتوبيخ معناسنه در شيخ عطار * مثنوي * در رياضت نفس بدرا كوشمال *
تا نيند از تو اند رضلال * نفس در ترك هوا مسكين بود * كوشمال نفس نادان اين بود * ثاني
قولق بورمق كه معناي تركيبي در خواجه سلمان بيت زود بر بطرا مغني كوشمالي داد زود *
اين بود فرياد شان زان كوشمال آمد پديد كوكال واو مجهول وفتح كاف فارسيه مزبله ده
اولور بر دكرمي بوجكدر كوكار وكوكردانك دخي ديرلر كول واو معروفله ايكي معنايه در
اول ابله واحمق معناسنه مولانا جامي بيت همه مشغولئ عالم كوليست * ترك كولي بخدا
مشغوليست * مولانا ظهوري بيت بترس از خدا بكذر از كول خلق * مكن بخيه را دانه ودام
دلق * ثاني نسخهٔ ميرزا ابراهيمده بمعني آبكير يعني بر يرده صو ايركيلوب قالمش اوله تركيده
دخي كول ديرلر ابوشكور بيت كول تو از قياس كه كر بركشد همي * يك كوزه آب از ويم ان تيره
ميشود * ادات الفضلاده بمعني كوف وجغد يعني بايقوش كه بوم دخي ديرلر مع الميم * كترم
سكون تاء مثناة وضم راء مهمله ايله اول سوزه ديرلر كه سويلينك حدندن زياده اوله ودخي لاف
وكزاف معناسنه كذا في فرهنك جهانكيري كرزم فتح راء مهمله وسكون زاء معجمه ايله
اسفنديارك برادري نامیدر حكيم فردوسي بيت بهر جا كه بودي ببزم و برزم * پر از درد و نفرين
بدي بر كرزم كركم سكون راء مهمله وضم كاف فارسيه زرده چوب وزرده چاو دخي ديرلر بعضيلر
زعفران روايت ايلديلر كرم بوزن جرم سخت وغصه والم واندوه معناسنه حكيم ناصر
خسرو بيت زانچه داري نصيب نيست ترا * جز شب و روز رنج وكرم وكراز * شمس فخري
بيت در ايام او اهل فضل وصلاح * بر آسوده اند از غم و رنج وكرم * استاد رودكي بيت
كردرم داري كزين آيد بدين * بفكني آوركرم ودرويشي كزين * حكيم اسدي بيت كرا پيش
بخشد بزركي وناز * فرو نتر دهد رنج وكرم وكراز كرژم سكون زاء فارسيه براغاجدر كه
ورور ولامشكر وكنجك وسمه وپشه دار وسارشكدار دخي ديرلر عربيده شجر البق
ديدكلريدر كستهم سكون سين مهمله وفتح تاء مثناة وها ايله نودر بن منوچهرك ناميدر
وبر دخي كژدهم اوغلنك آديدر كل اندام يعني نازك اندام ونرم ولطيف بدن كمال خجندي بيت

پیش گل اندام تو دارد گل اندام دگر * لطفی نباشد آنچنان اندام بی اندام را ل کلبام ع کلبانك مرقوم معناسنه که بلند آواز کوس کبی و اکا بکزر بر نسنه در بلند آوازی وار در حکیم خاقانی بیت بخشش بصبح خیزی تا کوفت کوس دولت * کلبام کوس اورادستان تازه میکن ل کلغام ع یعنی گل رنکنك حکیم خاقانی بیت ساغر کلغام خواه کز دهن کوس * نغمهٔ کلبام وقت بام بر آید وله بیت کلبام زند کوست کلغام سزد کاست * کانش بکلام آرد خمار بصبح اندر ل کم ع نابدید وضایع معناسنه در ترکیده یتك دیرلر چغتایده یاووماق دیرلر میر علیشیر بیت چو یار کونکلیدا یولسام بلامنکا یاووناس * بیروجهلا که بولور تیمور حصار منکا ل کوشهٔ چشم ع ایکی معنایه کلور اول کوزك قویروغی ثانی نظر نهانی یعنی کوزا و جیله باقمق خواجه حافظ بیت آنانکه خاك را بنظر کیمیا کنند * آیا بود که کوشهٔ چشمی بما کنند ل کوم ع بوزن بوم صولر کنارنده اولان چمن معناسنه در شمس فخری سورلمش تارلاده و بیل اورلمش یرلرده قوریوب قلان اوت دیوب بو ایکی بیتی نظم ایلمش * قطعه * آنچنان کشت عدل توکه بروز * پرده از پیش بوم وبردارد * نحل اکر بر خلاف تورویه * بیقین دان که کوم بردارد ل مع النون * کیتن ع سکون باء فارسی وفتح تاء مثناة ایله بوزن ومعنی کفتن کذا فی فرهنك جهانکیری ل کداختن ع فتح دال مهمله وتاء مثناة وسکون خاء معجمه ایله اریمك وار یتمك مصدرلازم وهم متعدی اولور ابو المعانی بیت دلم با فکر دیکر بود مغشوش * غمت بکداخته در بوتهٔ عشق ل کدازیدن ع فتح دال مهملهٔ اول وثانی وکسر زاء معجمه ایله بودخی اریمك وار یتمك معناسنه در کداختن کبی عربیده زوب وزوبان دیرلر وچغتایده ایریماك دیرلر کسره همزه ایله فرهادنامه ده قیامت کونی وصفنده میر علیشیر بیت دمی کیم قهرینك اوتی توتمای آرام * ایریب ایلا کوم بیر قوزغاسوم جام * ل کذاردن ع فتح ذال معجمه ودال وسکون راء مهملتین ایله محسوسا کچمك وکچورمك مصدر لازم ومتعدی در حکیم قطران ارموی بیت وربدولت روزکار از چرخ بکذارد سرم * خادم این درکهم جاوید خاك این درم * چغتایده اوتکارماك دیرلر فرهادنامه ده خاقانك عشرتی وصفنده بیت بویانکلیغ تا نجوم چرخ تاپمای * حساب فصل ایلا اوتکاردی اوج آی ل کذاشتن ع فتح ذال وتاء مثناة وسکون شین معجمتین ایله ایکی معنایه در اول کیچمك معناسنه در حکیم فردوسی بیت وراخواندی کوکرد کیر * که از کوه بکذاشتی تیغ وتیر * حکیم اسدی بیت بزخمی بخانیزه برداشتی * زدی بر یکی برسه بکذاشتی * بو معناده محسوسا کیچمك ومعنا کیچمك معناسنه ده استعمال اولنور میر نظمی بیت چو در سر غشق جانان بود ناچار * کذشتی از سر خود آخر کار * ثانی بمعنی رها کردن یعنی صالیویرمك ل کذشتن ع حذف الفله ده جایز در استعمال اولنور عربیده مرور وچغتایده اوتماك دیرلر سبعهٔ سیاره ده معراج وصفنده بیت چرخ اعظم جمیغه سور کاج آت * یادین اوق یانکلیغ اتدین اوتتی یات * کاهی زا ایله اوتوزماك دخی دیرلر فرهادنامه نك آخرنده اوتوزمای عبارتی که بو بیتده کلور کیچورمیوب معناسنه در بیت اوتوزمای وقتدین بر لحظه سو بین * طمع ایتیب بو سودین آب رو بین ل کران ع فتح راء مهمله ایله بجلش بغدای وآرپه دستهسی استاد عضایری رازی بیت یك کران از کشتزار خویشتن * بهتر از صد خرمن از مال کسان ل کرازان ع فتح راء مهمله وزاء معجمه ایله ایکی

ایکی معنایه در اول بمعنی خرامان رفتن یعنی صالنه رق یوریمك ثانی بمعنی پهلوانان یعنی جمع پهلوان بو ایکی معنایه حکیم فردوسی بیت کرازان کرازان نه آگاه ازین * که پیژن نهادست بر پور زین لغ کرازیدن ع فتح راء مهمله وکسر زاء معجمه ایله ناز و بختر و تکبر ایله یوریمك معناسنه مصدردر بو بیتده فاعلی واقع اولمشدر حکیم اسدی بیت برفتند هر دو بدان بارگاه * کرازان وخندان بدرگاه شاه لغ کرازیدن ع فتح راء مهمله وکسر زاء فارسیله قوش اوچدقده قنادندن ظاهر اولان صدایه دیرلر لغ کرزدن ع سکون را وفتح زاء معجمه ودال مهملتین ایله بمعنی چاره کردن کذا فی فرهنگ جهانگیری لغ کرکان ع سکون راء مهمله وفتح کاف عجمیله ایکی معنایه در اول دار الملك استراباد اولان شهرك آدیدر تعریب ایدوب جرجان دیدیلر الان بین الناس معربیله مشهوردر حکیم ناصر خسرو بیت بمسجد خواندن موذن چو کرکش زان فرولنکی * روی چون کرك پویان کر بکرکان خوانیت سلطان * مولانا هاتفی بیت زکرکان دشتی ربایم صید * ذر آر یشان دست وکردن بقید * شمس فخری بیت بیاد دست توشاها بنام دولت تو * اکر درخت نشانند درحد کرکان * ثانی جمع کرك قوردلر دیمك اولور لغ کرکن ع سکون راء مهمله وضم کاف عجمیله غله نارسیده یعنی هنوز ایرشمامش غلال معناسنه که درمل ودلل دخی دیرلر لغ کرکین ع سکون راء مهمله ویای تحتانی وکسر کاف عجمیله ایرانیلردن بر مبارز پهلوان نامیدر لغ کروکان ع ضم راء مهمله وواو وفتح کاف فارسیله آلت رجل معناسنه که لند وحمدان دخی دیرلر حکیم سنایی بیت جز غری را نهلی بهر کروکان قومی * کرچه چون کادن سك کادن اودیر شود * حکیم سوزنی بیت ای پسر تا بمیان پای تو در نکر ستم * جز بیك چشم کروکان بتو بر ننکر ستم لغ کره کردان ع فتح راء مهمله اولی واخفاء ها ایله بر اویون آدیدر بر بینی یا تورب باقیلوی چوره سنه طولانوردلر لغ کزاردن ع فتح زاء معجمه ودال وسکون راء مهملتین ایله ایکی معنایه مصدردر اول اداکردن دین یعنی بورج اودمك شیخ سعدی بیت خدا ترس باید امانت کزار * امین کز تو ترسد امینش مدار * ثانی بمعنی نقش ونکار کردن لغ کزارشن ع فتح زا وشین معجمتین وسکون راء مهمله ایله کزارش مرقومك اوج معناسیله ده مترادفدر لغ کزاریدن ع فتح زاء معجمه وکسر راء مهمله وسکون یای تحتانیله ایکی معنایه در اول بمعنی کزاردن مرقوم ثانی تمییز وتشخیص ایلمك لغ کزاستن ع فتح زاء معجمه وتاء مثناة وسکون سین ایله سیلمك وصالمق معنالرینه در لغ کزاییدن ع فتح زاء معجمه وکسر یای تحتانیه اول وسکون ثانیله نقصان ایلمك معناسنه در استاد دقیقی بیت کیست کز وصل تو نداردسود * کیست کش فرقت تو نکزاید لغ کژکن ع فتح زا وکاف فارسیین ایله بر قوشدر ترکیده کوجوکن دیرلر قنادین اوق یلکی ایدرلر لغ کزیدن ع کسر زاء معجمه وسکون یای تحتانیله سچمك وبکنوب اختیار ایتمك لغ کزین ع کسر زاء معجمه وسکون یای تحتانیله بکنمك وسچمك ومنتخب وکزیده معناسنه وکزیدن لفظندن صیغه امر اولور مثال معنی اول خلاق المعانی بیت چو من کزین سخنها بخدمت آوردم * مراز بهرچه تشریف به کزین ندهند * مثال معنی ثانی حکیم انوری بیت دندان سنان آسمان خراش * آغوش کند آشتی کزین * مثال معنی ثالث مولانا جامی بیت زمانی با خدای این بیخودی چند * خردمندی کزین

تا بخردی چند ق کریزکردن ع کسر زاء معجمه وسکون یای تحتانی وراء مهمله ایلہ چاره ایلمك ق کسباردن ع فتح سین ودال وسکون راء مهملات ایله بمعنی کذاشتن یعنی چکملك وکچورمك حکیم خاقانی بیت اندہ کسار من شد واندہ بمن کذاشت * وامق چه کرد از غم عذرا من آن کنم * ابوشکور * قطعه * ساقیا مرمرا ازان می ده * که غم من ازان کسارده شلہ * ازقنینه برفت چون مه نو * در پیاله مه چهارده شلہ * بر دوست ایچون یار غمکساردیرلر غمی بیله کیچوریجی دیمك اولور ق کسانیدن ع فتح سین مهمله وکسر نون وسکون یای تحتانیله بمعنی کسستن وهم آنك متعدیسیدر کوشتمك واوزمك معناسنه ق کستردن وکستریدن ع کلاهما بسکون السین المهمله وفتح التاء المثناة دوشه مك فرش معناسنه ودخی تمهید وتمکین معناسنه ده کلور شمس فخری بیت خسرو خورشید همت شیخ ابواسحق کو * درهمه آفاق خوان بذل واحسان کسترید * چغتای لسانندہ توشاماك دیرلر فرهادنامه ده خاقان عشرته مباشرت ایتدیکی یرده بیت توشاب قصر ایچرا یوزدیبای کلرنك * قونیلدی تخت کردون سای کلرنك ق کسستن ع کسر سین مهمله اولی وضمله ده جایز وسکون سین ثانی وفتح تاء مثناة ایله اوزمك واوزلمك معناسنه ق کسیختن ع کسر سین مهمله وسکون یای تحتانی وخاء معجمه وتاء مثناة ایله بمعنی کسستن مرقوم ق کسیل کردن ع کسر سین مهمله وسکون یای تحتانی ولام ایله بمعنی رها کردن یعنی صالی ویرمك ق کشادن ع فتح شین معجمه ودال مهمله ایله آچمق مستقبلندہ دالك ماقبلنه بریا زیاده ایدوب کشاید وکشایندہ دیرلر ق کشایانیدن ع متعدی کشادندر ق کشن ع سکون شین معجمه ایله دیشی اوککه طالب اولمق ودخی حیوانات دیشی طوتمق شیخ نظامی * مثنوی * زدشت آن کله در هر قرانی * بکشن آیدنکاور مادیانی * بفرمان خدا در کشن کیرد * خدا کفتی شکفتی در پذیرد * حضرت مولانا قدس سره بیت آن مه که ز پیدایی در چشم نمی آید * جان از مزه عشقش بی کشن نمی زاید * شیخ آذری * مثنوی * آمد از چشمه ایغر آبی * برسر آب همچو مرغابی * هوا و مادیان بود آهنك * همچو بر صید کوهسار پلنك * مادیا زابو سم فتح الباب * داد کشن تمام وشد در آب * مادیان را بکشن حامل کرد * بعد یکسال کره آورد * واغاج میوه دار اولمق معناسنه ده مرویدر ق کشودن ع ضم شین معجمه وواو معروف وفتح دال مهمله ایله بمعنی کشادن ق کفتاریدن ع سکون فا وتاء مثناة وکسر راء مهمله ایله سوز سویلمك کفت که سوزدر آریدن آوریدن معناسنه در معنای ترکیب سوز کتورمك اولور ق کفتان ع سکون فا وفتح تاء مثناة ایله بمعنی ملخ یعنی چکرکه اما بعض فرهنکلرده چکرکه یه بکزر بر جانوردر یازا یامنده کیجه ایله اوتر عربیده شقرق دیرلر ق کفتن ع سویلمکدر مستقبلنده فا واوه وتا یایه قلب اولنوب کوید وکوینده دیرلر شاعر بیت شعر کفتن کرچه درسفتن بود * لیك فهمیدن به از کفتن بود ق کلان ع فتح لام ایله ایکی معنایه کلور اول بر نوع یمش اتمکدر بر مقدار ایغدایی یاغده بشورورلر بعده دوپوست ایدوب اراسنه بال قورلر تمام بالی کندویه جذب ایتدکده بر مقدار بادام دوکوب اوزرینه دوکرلر لذیذ طعام اولور بقلوانك بر نوعی بلکه یا بعقده اسملیدر حکیم سوزنی بیت رخ احباب تو طرست چوکل * خوش وشیرینتر از کلان وکلاج * ثانی بمعنی افشان یعنی صاچلمش وصاچمق ق کلایدن

ل كلابدان م معروف كلاب ظرفيدر ل كلانيدن م فتح لام وكسر نون وسكون ياى
تحتانيله بمعنى افشانيدن يعنى صاچمق زراتشت بهرام بيت سحركه باد برك كل كلانست *
زدرد آن فغان بلبلانست ل كلپايكان م سكون لام وفتح باء فارسى وياى تحتانى وكاف عجميله
عراق عجمده برشهر آديدر معربى جرد بادقاندر اميرمعزى بيت تابخت جاودان بتودادست
فرّوجاه * كلپايكان بهشت كند فرّو جاه تو ل كلبن م سكون لام وضم باء موحده ايله كل
اغاجى بعضيلر كل بتن شاخ ديدبلر اصلى بن كل دركل ديبى ديمك اولور علم اولمجق مضاف اليه
تقديم اولنوب كلبن اولدى ميرنظمى بيت چوباهل لا نه بركلبن كه كيرد * حراه مست نام عاشق
زوپنديرد ل كل بى فرمان م برقرمزى چيچكدر چايرلو يرلرده بتر تركيده كلنجك چيچكى وعربيده
شقايق النعمان ديرلر ل كلچكان م سكون لام وكسر جيم فارسى وفتح كافله بردرخت ناميدر
كذا فى المجمع ل كل ذريون م كسر لام وراء مهمله وفتح ذال معجمه ايله برشهر اسميدر ديرلركه اول
شهرك كنارندن آقار برارمغك آديدر حكيم فردوسى * مثنوى * ازان بس زهيتال وترك وختن
بكلى ذرّيون برشدند انجمن * بدى نام آنروز كل ذرّيون * كه بد در بهاران چو درياى خون *
ل كل زمين م كسر لام وفتح زاء معجمه ايله محلاتده وقرا وقصباتده برمتعين مكان اولوركه اهالىٔ
محله وقصبه وقريه اول يرده جمع اولوب تسويهٔ امورلرين مشاوره ايدرلر بابافغانى بيت با اين غرور
حسن كه درهر كل زمين * خلقى درآرزوى سلام توميكشند ل كلستان م كسر لام وسكون
سين مهمله وسكون لام وكسر سين ايله ده جائز كلا التقديرين كللك ديمكدر شاعر بيت
بهار آمد دل از آلام رسته است * كلستان شد جهان هنكام عيشست ل كلسون م سكون لام
وضم سين مهمله وواو معروفله ابريشمدن زنانك تورا ورلمش نركبى كه ايچنه صاچلرين قورلر بوعصرك
عوراتى ايسه نركبى رفع بلكه كيفيتن فراموش ايلمشلردر برمعناسى دخى زنان انجوبى جبه
آلتون كبى اورب آلنلرينه بغلرلر ل كلشن م كلستان معناسنه ودخى عشرتكاه معناسنه ده
كلور ابو المعانى بيت بافتاب قدح شعله زاركن ساقى * بشوق عارض جانان ضيا كند
كلشن ل كلكون م ايكى معنايه در اول كل رنكنده اولان نسنه كه مراد قرمزى اولهميكون
ولاله كون كبى مولانا طالب آملى بيت نخستين كرده از كلكونهٔ خون * سفيداب بياض
ديده كلكون * استعاره طريقيله شرابله طلو قدحه ده ديرلر ثانى خسرو پرويزك مشهور آل
آتنه ديرلر آدى اولمق دخى مرويدر ل كل كورستان م پاپاديه چيچكى اكثر مزارستانده
بتدوكيچون بويله آدويرمشلر كوپل دخى ديرلر عربيده اقحوان ديد كاريدر كذا فى فرهنك
جهانكيرى ل كل نافرمان م بنفشه اولمق اوزره روايت اولنمشدر مجنون چپ نويس بيت
روى بر تافت زحكم توكل نافرمان * شست بركشتن رويش كل نافرمانى ل كلنكبين م فتح لام
وسكون نون وياى تحتانى وضم كاف وكسر باء موحده ايله بر تركيبدر كلقند كبى انجق تفاوتى شكر
ايله اولانه كلقند وعسل ايله اولانه كلنكبين ديرلر ابو منصور عماره بن محمد المروى بيت كربركران
دجله كسى نام اوبرد * آب انكبين ناب شود كل كلنكبين ل كلودن م ضم لام وواو معروف ايله
برظرفى بوغازينه دك طولدرمق مثلا شيشه وبرداق وامثالى نسنه لر ل كلهٔ مرغان م فتح لام
مشدده ايله برنوع پرده دركه آنده اولان نقش جمله قوش تصويريدر ودخى قوشلر جمعيتله بريردن

هوایه اوچدقلری پرده کبی اولوب کونشی کوسترممکله تشبیه ادیمشلر وکله پرده معناسنه اولدیغی
عن قریب ذکر اولنور انشاءالله تعالی کماریدن فتح میم وکسر راء مهمله ایله صرتمق یعنی
حالت غضبده دیشلرین صقوب کوسترمك اکثر صفت سباعده استعمال اولنور میر نظمی بیت
کماریداز غضب همچون پلنکی * نمیکرده بیکجا رادرنکی کماشتن فتح میم وتاء مثناة
وسکون شین معجمه ایله طپشرمق مولانا هاتفی بیت زپیغام واز پیشکش هرچه داشت *
زبان راپی عرض آن برکاشت * وحواله ایلمك برشی برشینك یرینه قومق مثلا براهل منصب آخر یره
کیدوب یرینه برین قوردقده فلان کاشته فلانست دیرلر مستقبلنده شین رایه قلب اولنوب
کاریدو کارنده دیرلر کمان صانمق عربیده ظن وچغتای لساننده چاغلامق دیرلر فرهادنامه ده
فرهادك ولادتی مشلکنده دیر بیت طرب غوغاسن اول کشورده چاغلاب * مشقت کاروانی
رخت باغلاب کمان بردن شبهه ایلمك کمانیدن فتح میم وکسر نون وسکون یای
تحتانیه ایله مصدر کماندر شاعر بیت شبهای هجر را کذرانده ایم وزنده ایم * مارا بسخت جانی هم این
کمان هنوز کمیتدن سکون میمله ضایع اولمق چغتای لساننده ایتورماك دیرلر سبعهٔ
سیاره ده توحیدده بو بیتده ایتورکای لار عبارتی ضایع ایلهلر دیمکدر بیت کوککا توفراغنی
ایتورکای لار * توفراغ ایچرا تینیق ایتورکای لار کنه کردن نقش ایلمك کذا فی فرهنك
جهانکیری کواران بوزن سواران یعنی خوش ذایقه وتیز هضم معناسنه میرخسرو بیت
می ناخست جو رکلعذاران * که هرچندش خوری باشد کواران * وبمعنی کورا وله * قطعه *
همی ریزی بیاری خون یاران * همی باشد سزای دوستداران * مجون بیدلان خود مکن خوی
که کس را نباید این شیرین کواران کواربان وکواره دان کلاهما بفتح الواو وسکون
الراء المهمله چوبان وصغر تماج که کوار وکواره صغر معناسنه در کذا فی فرهنك جهانکیری
کوارشن کسر راء مهمله وسکون شین معجمه ونون موقوفله جوارش دیمکدر کواردن
فتح واو اول وضم راء مهمله وسکون واو ثانیله برنوع قبرجقدرکه آدمك دریسی اوزرنده ظاهر
اولور اطرافه یایلور سببی فضلات سودادر آکا بربون دخی دیرلر عربیده قوبا دیدکلریدر
کواریدن کسر راء مهمله وسکون یای تحتانیه سکرمك یعنی هضم ایتمك معناسنه در
کوازه زدن فتح زاء فارسیله طعنه وسرزنش ایتمك معناسنه در کوازیدن
کسر زاء فارسیله مصدردر طعنه معناسنه کوازیدن کسر زاء معجمه ایله فارغ اولمق
وفراغت ایتمك معناسنه در میرنظمی بیت هر آنده مکه کرد براسیران کذر * کوازد برایشان
کردن نظر کواشتن فتح واو وتاء مثناة وسکون شین معجمه ایله بمعنی کواریدن یعنی هضم
ایتمك معناسنه در کوالیدن فتح واو وکسر لام وسکون یای تحتانیه بمعنی بالیدن هرچیز
یعنی هرنسنه بیومك اکثرا اغاجلرده صحیح اولور کذا فی المجمع کوبان واو معروف وفتح باء
فارسی ایله بمعنی چوبان کذا فی فرهنك جهانکیری کوران واو مجهول وفتح راء مهمله ایله
عسکر جمع اولدقلری محل احاطه ایدن یره یعنی اردوی عسکریه استاد لطیفی بیت کردکرد
اوسپه که کورانش * بیست فرسنخ زمین بدورانش کورخان سکون واو وراء مهمله
وفتح خاء معجمه ایله نام پادشاه ختن در و دخی بهرام کوره دیرلر کذا فی المجمع کوردین کلیم

كلیم معناسنه درلکن حرکتی اشعار اولنمامشدر حکیم خاقانی بیت سلاحت بهر دین بهترکه زنبور از پی
شهدی * چو کیل کوردین پوشست وزوپین کرده ماکانی ڤ کورکن ع واو معروف وسکون
راء مهمله وفتح کاف فله مزار قازیجی دیمکدر ڤ کوزبان ع واو معروف وسکون زاء معجمه وفتح باء
موحده ایله پاردم که سمرلرده اولور ترکیده پالدم دیرلر حضرت مولانا قدس سره بیت چو خر
ندارم وخربنده نیستم ای جان * من از کجا غم پالان وکوزبان زکجا ڤ کوزدادن وکوزیدن ع کلاهما
بسکون الواو والزاء المعجمه مقعددن خروج ایدن ریح سفلی یی قصد الخراج ایتمك یعنی ضرطه
اورمق ابو المعانی * مسمط * اغیاردی شب بزم ما امدبید دلدار را * کشته برغمش غمزه دا جانان
بنشش کوزداد ڤ کوزوان ع واو مجهول وسکون زاء معجمه ایله اشلك پالانی ودوه اودی التنه
قونیلان چول ڤ کوسپندکشان ع ضم کاف فله بمعنی عید قربان استادرودکی بیت بخسته
باد تراعید کوسپندکشان * که توهمیشه درخت بخستکی کاری * مختاری * قطعه * رك کاوی
عدوی توتاب خورده کمند * سر زبان حسودت توآب داده سنان * فدای جان تو قربان
زدشمنان توباد * بتیغ چرخ بدین عید کوسپندکشان ڤ کوشان ع واو معروف وفتح شین
معجمه ایله ایکی معنایه کلور اول کوشه معناسنه حکیم نزاری قهستانی بیت هنوزم عشق
میدارد زنکبت درپناه ارچه * خردبرمن برون آرد زهرکوشان غوغایی * وله * قطعه * وقت
وقتی بی محابا کردرآتش میروم * باکلستان خلیل الله زیك کاشانه ایم * دابة الارض ازجهان
برهم زند شایدکه ما * چون نزاری حالیا ساکن درین کوشانه ایم * ثانی کمینکاه معناسنه در
یعنی پوصویری وله بیت دلاور چارصد مردکزین داشت * بجل کوشانه ده ده درکمین داشت
ڤ کوشتین ع واو معروف وسکون شین معجمه وکسر تاء مثناة ایله هر طعام که ات ایله بشمش
اوله اکا دیرلر وهر نسنه که ات ایله اوله شاعر بیت همیشه عادت مردم چنین است * که دل
سنکین قالب کوشتین است * وسمو زملحم آدمه دخی دیرلر ڤ کوش داشتن ع قولق طوتمق
یعنی سوز دیکلمك عربیده استماع وچغتای لسانده انکیتماق دکلمك معناسنه در کذلك بوننده کی
نون دخی کاف ترکی نونیدر تلفظده اظهار اولنمز لیلی ومجنونده لیلی یی ابن سلامه ویردکلرنده لیلی خلوتده
شیون ایدرکن آناسی دکلدوکی محلده بو بیتده آنکداب عبارتی بونلدر بیت خلوتده آنکا بونوحه
لارایش * آنکداب آناسی کیمندا ایرمیش ڤ کوشهٔ دهن ع آغزك ایکی جانبی وآورده
دخی دیرلر ڤ کولخن ع واو معروف وسکون لام وفتح خاء معجمه ایله حمام کلخنی وفرون کلخنی
حضرت مولانا قدس سره بیت چند انکه خواهی جنك کن باکرم کن تهدید را * میدان که دود
کولخن هرکز نیاید بر سما * وله قدس سره بیت توزشادی چون کرفتی طبل زن * کوهم شاه
ورئیس کولخن ڤ کولیدن ع واو معروف وکسر لام ایله کوپك سکلمك ڤ کومن ع
واو مجهول وفتح میم ایله اوکی قوشی بعضیلر اوردکه بکزر بر قوشدر ترکیده آکت دیرلر ڤ کون ع واو
معروفله بوزن چون اون معناسنه مثلا کندم کون نیلکون دیرلر خواجه سلمان بیت یار کندم
کون سنبل زلف خرمن سوزمن * جو بجو برباد خواهم راند چون کام نکر * حکیم قطران ارموی
بیت بستد از یاقوت وبسد لاله وکلنار کون * یافت ازکافور وعنبر خیری وشبوی بوی *
ڤ کونا کون وکونه کون ع دورلو دورلو معناسنه در شیخ سعدی * قطعه * روضهٔ ماء

مهرهاء لسال * دوحهٔ نجم طبعها موزون * آن پر از لالهای رنگارنك * وین پر از میوهای كوناكون

كونهان واو مجهول وسكون نون ایله بمعنی جهان كه كیهان دخی دیرلر كوه بین واو
معروف وسكون ها وكسر باء موحده ایله زبل چكن وكاریز تعزیل ایدنه دیرلر میر نظمی بیت
مغلم روسیاه وبد آیین * كوه آمیز بوده هم كوه بین كوهدان سكون واو وها وفتح دال مهمله
ایله آبریز ومستراح دیمكدر كه كوه نجاستدن روده ان ظرفدر كوه كردان سكون واو وها
وفتح كاف فارسیله براویون آدیدر كذا فی المجمع كوهین سكون واو ویای تحتانی وكسر
ها ایله سیل صوینی آقوب یرتدوغی یره دیرلر میر نظمی بیت چنان پر زور سیل اشلث دیده *
زمین سبز را كوهین كرده كهن سكون ها ایله برقور تدراغاجه حاصل اولوب اغاجی كسر
عربیه نشاره دیرلر كوییدن واو معروف وكسر یای تحتانی اول وسكون ثانیله
سوپلكدر عربیه قول وجغتایده دیب دیرلر میر علیشیر بیت دیب ایدیش من كویدورای بیر
داغیلا كوكلاین آیینك * هر نیچوك داغ بولسا بولسون داغ هجران بولماسون * بوبیتك تركیسی
بویله در بیت دیرایمش سن یاقرم بر داغله كوكلان آنك * هر نیچه داغ اولسه اولسون داغ هجران
اولمسون مع الواو * كربكو سكون راء مهمله وفتح باء موحده وضم كاف عجمیله بیت كُو
مشلث كه كربه بیه دخی دیرلر كركاو سكون راء مهمله وفتح كاف عربیله برنوع پای افزاردر كه
پیاده رو اولنلر ایاقلرینه بغلرلر شیخ آزری بیت بجستجوی توكردون چو عزم راه كند *
زخام ثور كند پای ماه را كركاو * مولانا جامی بیت كهنه كركاو در برابرداشت * كرد درپا وكرك
در برداشت كفتكو دیدی قودی وسوز صاومعناسنه در مولانا هاتفی بیت سخن بشنو
از كفتكو سر مپیچ * با بن ماجرا پیش ازین در مپیچ كلستو كسر لام وسكون سین مهمله
وضم تاء مثناة ایله كلستان معناسنه كذا فی فرهنك جهانكیری كو اماله ایله ایكی معنایه در
اول طوپ كه چوكان اورب اوینارلر وهر نسنه كه طوپ اوله یعنی مدور اوله ونكمه كه قفتانلره
دیكرلر ودكمی اواق مناسبتیله كوی خورشید دیرلر شیخ نظامی بیت بهر سوپی كه بردی باد رایید
شكستی در كریبان كوی خورشید * ثانی كفتن لفظندن صیغهٔ امر ووصف تركیبی اولور
كمال خجندی بیت كمال آنشوخ اكر بندهت ترادست * جفاهای جهان را مرحبا كو مع الهاء
كداره فتح دال وراء مهملتین ایله بالاخانهٔ تابستانی یعنی یاز ایچون مخصوص فوقانی اوكه كُه
پرواز وپرواره وفرواز وفرواره دخی دیرلر بعض فرهنكلرده طام اوزرنده یاتمق ایچون وضع
اولنمش تخته بند معناسنه در كذارنامه وكذرنامه كلاهما بفتح الذال المعجمه والنون
وسكون الراء المهمله ملوك وحكام بلاد طرفندن سیاح وابناء سبیله ویریلان اذن نامه كه یوللرده
باجدار وساثرلر طرفندن تعرض ورنجیده اولمیه شمس فخری بیت در مسالك مسافر تقدیر *
از نفادش برد كذرنامه * بو كاغط جواز دخی دیرلر ودخی برات مسلمی یعنی معاف نامه شهیدی
قمی بیت همه دیانت ودین جوی ونیك رایی كن * كه سوی خلد برین باشدت كذرنامه *
كذركاه فتح ذال معجمه وكاف فارسی وسكون راء مهمله ایله یول اوغرادوغی محلار دربند
معناسنه كرازه فتح راء مهمله وزاء معجمه ایله ایران پهلوانلرندن برمبارز پهلوان آدیدر كه
دوازده رخ جنكنده سیامك نام بر تورانی پهلوان الندن هلاك اولمشیدی حكیم فردوسی بیت

بيت كرازه سوى كيوكان ابهل * دو كرد كرانمايهٔ شيردل ﴿كراه﴾ فتح راء مهمله واظهار ها ايله
مثل ومانند معناسنه ميرنظمى بيت نبوده چنان پهلوان پيش شاه * نياورده كردون باورا
كراه ﴿كربه﴾ سكون راء مهمله وفتح باء موحده ايله ايكى معنايه در اول كدى كه تركيده چتك
وعربيده هرّه وقط دخى ديرلر شيخ سعدى بيت كربه شيرست در كرفتن موش * ليك موشست
در مصاف پلنك * ثانى بر رايحه لو اوتدر عربيده نمام ديرلر ﴿كردكاه﴾ سكون را ودال مهملتين
ايله بوش بوكر كه كردكار دخى ديرلر عربيده خاصره ديرلر ﴿كرده﴾ سكون را وفتح دال مهملتين
ايله بوكرك كه عربيده كلى ديرلر ﴿كرزه﴾ سكون راء مهمله وفتح زاء معجمه ايله ايكى معنايه در
اول كرز كه پهلوانان قدما طپوز ايدر حكيم فردوسى بيت نيايد خروشان بدان دشت جنك *
بدست اندرون كرزهٔ كاورنك * ثانى آلت رجلدن كنايه در مجمع الفرسده مار بزرك سرى يعنى باشى
بيوك ييلان امير خسرو بيت زپى صهباست آن كاسه كه دارد آسمان * زپى حلواست آن
كفچه كه دارد كرزه مار ﴿كرسنه﴾ كسر را وسكون سين مهملتين وفتح نونله آج عربيده جوعان
ديرلر كه جوع آچلقدر سكون را وكسر سين مهملتين ايله ده صحيح لغتدر نسنه بو معنايه آج
كوزلويه كرسنه چشم وكدا چشم دخى ديرلر ﴿كركينه﴾ سكون راء مهمله وكسر كاف فارسى
وياى ساكنه ونون مفتوحه ايله بمعنى پوستين يعنى كورك هر نه نك اولورسه شيخ نظامى بيت
دمه دم فرو كير چون چشم كرك * شده كار كركينه دوزان سترك * وله بيت نه ياران بجا ترسد
آن كرك پير * كه كركينه پرشد بجاى حرير ﴿كرنج خانه﴾ كسر راء مهمله وسكون نون وجيم
ايله طوغان توله جك مكان ﴿كرنده﴾ كسر را وسكون نون وفتح دال مهملتين ايله سپور كه كبى
بردسته اوتى بغلايوب چولاهلر بز ايلكن سپوررلر غرواش دخى ديرلر عربيده شوكة الحايك ديرلر
وهندبار كونجه ديرلر ﴿كرنه﴾ سكون راء مهمله وفتح نونله بر اوت آديدر ﴿كروته﴾ ضم راء
مهمله وواو معروف وفتح تاء مثناة ايله بر دكند ردوه آنى غايت سور استاد لطيفى بيت هر كه
اندر كروته را درود * لاجرم از كروته زاد درود ﴿كروزه﴾ ضم راء مهمله وواو معروف وفتح زاء
معجمه ايله جمعيت وكروه معناسنه در كذا فى فرهنك جهانكيرى ﴿كروه﴾ ضم راء مهمله وواو
معروف واظهار ها ايله جماعت وبلوك معناسنه كاهى واوسز كره دخى ديرلر مولانا هاتفى بيت
عمر شيخ شهزادهٔ جم شكوه * سر سروران خجسته كروه ﴿كروها كروه﴾ يعنى بلوك بلوك وفوج فوج
مولانا هاتفى بيت شدند آن هزبران كروها كروه * بصيد افكنى همچو دريا وكوه ﴿كروهه﴾
ضم راء مهمله وواو معروف وفتح هاء اول واخفاء ثانيه ايله بمعنى كلوله يعنى يومق كه زنان اكيردكلرى
ايپلكى صاروب يومق ايدرلر آكا فرموك ودشكى دخى ديرلر وطوب وتفنك ومنجنيق يوالغى
وكانكره دانه سى وخميرزواله سى وكعب الغزال كه پنير شكرى ديدكلريدر حاصلى هر نه كه مدور اوله
آكا كروهه ديرلر معناى اوله حكيم سوزنى بيت بخارا نخريد ند سوى شهرت او * كه نبفروختى
آنجاى كروهه مادر * بو معنايه حكيم نزارئ قهستانى بيت بر خود متن اى خواجه كه كر همچو
كروهه * تا آخر سر رشتهٔ خود باز دو يد يم * وبمعنى دانهٔ كانكروهه مشرف شده روه * قطعه *
تركان تو چون وشاق مشرق * شمشير زن وفلك سوارند * صد مهره بيك كانكروهه * در دامن
آسمان شمارند * وبمعنى زوالهٔ خمير شاعر بيت چون تو ترتيب نان وخوان سازى * مه كروهه

سپهر لاك باد * بمعنى كروه وجماعت شيخ نظامى بيت همه هم كروهه براه آمدند * سوى انجمنكاه شاه آمدند كرهه مخفف كروهه در جميع معنالرنده بمعنى كروهه منجنيق شيخ نظامى بيت چنان زد بر وكرهه منجنيق * كه شد كوه در آب دريا غريق كريچه كسر راء مهمله وسكون ياى تحتانى وفتح جيم فارسيله حجره خانه يه ديرلر كژاره فتح زاء فارسى وراء مهمله ايله اوچ معنايه كلور اول تعبير خواب ثانى شرح وتفسير معناسنه شاه ناصر خسرو بيت سخن بجت كزار وسخت زيبا * كه لفظ اوست منطق را كژاره * ثالث بمعنى كفتن حكيم قطران ارموى بيت كركژار د نظم بار د لفظ اودر بتيم * ور نويسد نثر بارد كلك اودر نثير كزافه فتح زاء معجمه وفايله سخن بيهوده وكار عبث كه دروغه دخى ديرلر شيخ نظامى بيت باند ازه بايد سخن كستريد كزافه سخن را نبايد شنيد كژنامه فتح زاء فارسى وسكون راء مهمله ايله تعبيرنامه كزيده كسر زاء معجمه وسكون ياى تحتانى وفتح دال مهمله ايله منتخب ومختار ومنتقى معناسنه در كزينه كسر زاء معجمه وسكون ياى تحتانى وفتح نونله بمعنى پسنديده مجير الدين بيلقانى بيت در دست بر د نظم زدوران كزينه ام * كردون بصد قران نمايد قرينه ام كسته سكون سين مهمله وفتح تاء مثناة ايله بمعنى كرسنه مرقوم كذا فى فرهنك جهانكيرى كسله كسر سين مهمله وفتح لامله بمعنى كسيخته كسنده فتح سين ودال مهملتين وسكون نونله بمعنى طلب واوزدك كسنه سكون سين مهمله وفتح نونله بمعنى كرسنه بوندن مخفف اولمق جائزدر كمال اسمعيل بيت آن پير كسنه را نبود آب در جكر * آروغ امتلا زند اكنون ز خوان شكر * كشاده فتح شين معجمه ايله آچق وآچلمش معناسنه كشادنامه فرمان پادشاهى كه عربيده منشور ديرلر حكيم خاقانى بيت دارى كشادنامه جان در ده فلك * كوده كه نزل تو اينجا برافكند * اثير الدين اخسيكتى بيت كشادنامه اميد ديرباز مرا * نورد واقعه كوتاه كرد چون طومار * بعض فرهنكلره عنوان فرمان يعنى اوامر واحكام اوايلنده يازيلان القاب حكيم خاقانى بيت خواهى كه نزل جان دهدت ده كياى دهر * بستان كشادنامه عنوان صبحگاه * كشنه سكون شين معجمه وفتح نونله بمعنى كسنه مرقوم بعض فرهنكلره شين معجمه ايله واقع اولمش بسحاق اطعمه بيت صبا بكلشن كيپا كرت كذر افتد * بحق پاچه كه بوئى بكشنكان آرى كلاكونه ضم كافله قزلجه دركه زنان يوزلرينه سورلر الغونه والكونه وباغونه وكلكونه وكلغونه وفكر دخى ديرلر كلاله فتح لامله ايكى معنايه در اول زلف معناسنه كمال اسمعيل بيت هر ساله رنك عارض وبوى كلاله ات * بيچاره غنچه را دل بازار بشكند * بو معنايه رفيع الدين لبنانى بيت كر از كلاله مشكين خمى بيفشانى * هزار جان ودل بيخبر فرو ريزد * ثانى بمعنى پيراهن وله بيت اكر كلاله او از حرير وكل دوزند * شود زنازكى آزرده تو ده سمنش * بعض فرهنكلرده ايكى بلوك صاج معناسنه مرويدر كل پياده برنوع كلدر اغاجى ودبكى اولمز نركس ولاله وسوسن وزنبق كبى بتر امير خسرو بيت تو كوئى زان بتان د ردشت ساده * دميد از خاك كلهاى پياده كلشاه وكلشه كلاهما بسكون اللام وفتح الشين المعجمه بر مشهور محبوبه دركه ورقه نام عاشقك معشوقه سى ايدى ليلى ومجنون كبى احواللرى مفصل نظم اولنمش كتابدر حضرت مولانا قدس سره بيت عقل همه عاقلان خيره شود چون رسد

رسد * ورقه بكلشاه من ويسه برامين من * ويسه ورامين دخى اويله در حكيم سوزنى بيت
مونس مجلس ميمون تو هركس كه بود * بتو دلشاد بود همچو بكلشه ورقه ﴿ كلغنچه ﴾ سكون
لام ونون وضم غين معجمه وفتح جيم فارسيله بمعنى غلغليچ يعنى قجقلق ﴿ كلغنده ﴾ سكون لام ونون
وضم غين معجمه ايله طوب اولمش آتلمش پنبه كه اكيرلمك ايچون آماده اوله اكا باغند وپاغنده دخى
ديرلر حكيم سوزنى در هجو نجيب منده بيت درميانشان نجيب منده من * همچو در بند خار كلغنده
كاهى كتابته كلغنده ديرلر كذا فى المجمع ﴿ كلغونه ﴾ سكون لام وضم غين معجمه وفتح نونله
قزلجه كه كلاكونه وكلكونه دخى ديرلر حكيم خاقانى بيت همچو موى عاريت اصلى ندارم
ازحيات * همچو كلغونه بقايى هم ندارد كوهرم * وله بيت مفريب دل برنك جهان كان نه نازكيست
كلغونه چكونه كند زال راجوان ﴿ كلكچه ﴾ سكون لام وفتح كاف وجيم فارسيين ايله اطفاله
وقت طفوليتدن زمان عقيقيه كلنجه لازم اولان آداب ورسوم ومهماتى كورلمكه ديرلر مثلا
كهواره ودايه وسايرى كبى خواجه عميد لوبكى درولادت فرزند يكى ازملوك بيت باچنبر كانه
صفتش رسم كلكچه * ازعكس تير سقف مسنم نموده اند ﴿ كلكونه ﴾ سكون لام وضم كاف
فارسيله بمعنى كلغونه مرقوم خواجه سلمان بيت برعارض نسرين چوزند صبح سپيده *
كلكونه كند باغ رخ لاله ستانرا * وكل رنكلو ديمك اولور طالب آملى بيت نخستين كرده ازكلكونه
خون * سفيد آب بياض ديده كلكون ﴿ كل كنده ﴾ كسر لام وفتح كاف فارسيله براوتدر
بغايت بدبوى اولور كاليكان وكانيز دخى ديرلر ﴿ كل كوزه ﴾ كسر لام وضم كافله نسرين معناسنه
ميرخسرو بيت كنون خالى نيايد كوزه ازمى چون كل كوزه * پراز شبنم شد ارچه پر نكردد كوزه
ازشبنم * وله ايضا بيت دركل كوزه نكر كو باد رادر كوزه كرد * ياسمين آن ديد دندان بهر
خنده كرد باز ﴿ كاوله ﴾ ضم لام اول وفتح ثانيله بمعنى يدرك يعنى منجنيق طاشى ﴿ كله ﴾ فتح لام
مشدده ايله بمعنى سايبان حكيم خاقانى بيت صبحدم چون كله بندد آه دود آساى من * چون
شفق درخون نشيند چشم شب پيماى من ﴿ كله ﴾ فتح لام مخففله ايكى معنايه در اول زلف
معناسنه بديع الزمان خواجكى * مسمط * رخسارش مشكين كله چون آفتاب وسنبله * اين
مرغ جانها رامله آن درد دلها را دوا * مولانا ركن صابر بيت سركشته درهواى توچون بيدلان
صبا * آشفته برعذر توچون عاشقان كله * ثانى پنبه قوزالغى كه كوزغه دخى ديرلر ﴿ كليچه ﴾
كسر لام وسكون ياى تحتانى وفتح جيم فارسيله فرهنك جهانكيريده انجقرق كه زغلك وزغنك
وهكك دخى ديرلر عربيده فواق ديرلر فرهنك وفاييده بمعنى قرص آفتاب شيخ نظامى بيت شبانكه
شما پيست تارو بياد * كليچه بكرد ون دهد بامداد * آخر فرهنكارده دخى بومعنايه كاف
عربيله مرويدر ﴿ كماشته ﴾ فتح ميم وتاء مثناة وسكون شين معجمه ايله كماشتن لفظنك صيغه
مفعوليدر حواله اولنمش واصمرلنمش اما حقيقتى قايم مقام معناسنه در ابو المعانى بيت شوه
چوروى توكر آفتاب نيست عجب * كماشته زتو درصدر آسمان كشته * وقايم مقام ونايب مناب
ووكيل امور معناسنه ده كلور چغتاى لسانده كسر الفله ايناغ ديرلر ﴿ كماشه ﴾ فتح ميم وشين
معجمه ايله بمعنى سيم يعنى كمش ابو المعانى بيت دهد بخلق جهان آن نقد ركماشه وزر * كه رخت
مانه اوراشد ازكماشه همه ﴿ كمانه ﴾ فتح ميم ونونله ايكى معنايه كلور اول بمعنى كان ظن معناسنه

حكيم فردوسى . بيت تودل را بجز شادمانه مدار * روانرا زبد دركمانه مدار * ثانى كاريز قازلدقده ابتدا قازيلان قويى كه صويى نمقدار در بانمك ايچون ابن يمين . بيت اى بسكه دلم درطلب چشمهٔ نوشت * دربادیهٔ فكر فروبرده كمانه * سيف اسفرنكى . بيت فلك كرحساب عطاى توكردى * بجز فيض دريا نبودى كمانه كمراه وكمره كلاهما بسكون الميم وفتح الراء المهمله واظهار الهاء آزغون ويولن ايزن يتورمش كمسنه معنا ومحسوسا مولانا جامى . بيت آن نميكويم كه بودم سالها در راه تو * هستم آن كمره كه اكنون روبراه آورده ام * عربيده ضال وچغتا يده ازيقماق ديرلر ميرعليشير بيت كرچه كوچم يوقيدين آنى يتيشيب ليكن * هوشى وكونكلوم يوق اوچون هر نفس آنديبن آزيقيب كنبد سكون نون وفتح باء موحده ودال مهمله ايله كنبد مرقومك بش معناسيله مترادفدر كنجايه سكون نون وفتح جيم وياى تحتانيه ايله بمعنى كنجايش كه كنجا وكنج دخى ديرلر حضرت مولانا بيت تاب آن حسن كه برهفت فلك كنجايه است * جزكه آهنك دل خستهٔ لاغر نكند كنجه سكون نون وفتح جيمله چكه سى وآغزى شيشى اولان چارپا حيوانه ديرلر كنده سكون نون وفتح دال مهمله ايله ايكى معنايه در اول معروف ثانى آش ايچنده پشمش ايرى كوفته يه ديرلر بسحاق اطعمه . بيت من نكويم صفت كندهٔ پرداروى كرم * تا نخوانند مرا مدعيان كوفته خوار * بعض فرهنكلرده صيادلر صيده كوزتمك ايچون ياپوب اوتورد قلرى كوملى معناسنه در كوارته سكون راء مهمله وكسر تاء مثناة ايله بمعنى كواره ودخى كابلك ديدكلرى قنادلى بوجكدر كوارنده فتح را ودال مهمله نك وسكون نونله بمعنى هضم ايدن يعنى هرنه اولورسه ابوشكور بيت هرچه بخوردى توكوارنده باد كشته كوارش همه برتو كراز كوازه فتح زاء معجمه ايله دسته چوب شمس فخرى بيت شهنشاهى كه برسلطان اجرام * زند راى منيرا وكوازه كواژه فتح زاء فارسيله بمعنى طعنه وسرزنش كوالنده فتح لام ودال مهمله وسكون نونله هنوز يوريمكه قدرتى اولميوب ايمكلاين اطفاله ديرلر ميرنظمى . بيت رود خاك درش عالم برومال * كوالنده همي رفته چو اطفال كوانكله سكون واو ونون وفتح همزه وكاف فارسى ولامله قفتان دوكمه سى كه كوانكل وكوى انكل دخى ديرلر كواه اظهار هاء ايله شاهد معناسنه ميرنظمى . بيت ازغم عشق توشد قدم دوتاه * روى زرد ودیدهٔ پرخون كواه كوباره واو معروف وفتح باء موحده وراء مهمله ايله بمعنى كواره يعنى صغر تماج حكيم سنايى . بيت درين كوباره چون كردى برآخر چون خرعيسى * بسوى عالم جان شوكه چون عيسى همه جايى * حكيم ناصرخسرو * رباعى * نايد بكر ز ازين يله كوباره * جزرنج ودرد عاقل وبيچاره * هركز كس آن نديدكه من ديدم * زين بى شبان رمه ويله كوباره كورابه واو مجهول وفتح راء مهمله وباء موحده ايله ايكى معنايه كلور اول كوراب مرقوم معناسنه اميرخسرو بيت قربت كمتر از جور وستم نيست * كه چاه كور از كورابه كم نيست * ثانى بر موضع آديدركه اجدادرستم آنده مدفوندر حكيم فردوسى . بيت زبهر پدر زال باسوك ودرد * بكورابه اندر همى دخمه كرد كورشكانه واو معروف وسكون راء مهمله وفتح شين معجمه وكاف فارسى ونونله اول كمسنه ديرلركه كيجه لرده مقبره ده ميت كفنن صويوب آله عربيده نباش ديرلر فتح نون وباء مشدده ايله كورنه واو معروف وسكون راء مهمله وفتح نونله صغن ديدكلرى چتال بوينوزلو

بوينوزلو كيك مير نظمي .بيت چو با شاخهاى بزرك ودراز* كه مانند كورنه شد سرفراز كوره واو معروف وفتح راء مهمله ايله بعض ايام معلومه ده بازارى طوران كويه ديرلر كوزده واو معروف وسكون زاء معجمه ايله برنوع صمغدر رنكى قزل اولوب دكندن حاصل اولور اول دكنه جهودانه وصمغنه كالك ده ديرلر كوزكره واو مجهول وسكون زاء معجمه وكسر كافله دوكمه واليلك كه ققفتانه ديكرلر ابو المعانى .بيت شد ست بر رخ عاشق كشايش سينه* كشاد كوزكره چون كشاد كنجينه كوزه واو معروف وفتح زاء معجمه ايله غنچهٔ پنبه يعنى هنوز آچلمامش پنبه قوزاغى وغنچهٔ كوكنار وپيلهٔ ابريشم وامثالنه كه غوزه دخى ديرلر حكيم سوزنى .بيت بقاى جانش باد ودو چشم حاسد او* برون كشيدهٔ ازسرچو پينه از كوزه كوزينه سكون واو وكسر زاء معجمه وسكون ياى تحتانى وفتح نونله قوز حلواسى هرنه نوع اولورسه .كوساله واو مجهول وفتح سين مهمله ولامله بزاغويه ديرلر اصلى كاوساله در استخفافا كوساله ديديلر .كوشابه وكوشتابه وكوشتاوه كلهم بالواو المعروف اول بفتح الشين المعجمه ثانى وثالث بسكون الشين المعجمه وفتح التاء المثناة والباء الموحده ات صويى وات صويله پشمش شوربايه ديرلر كوشت ات وآب معلوم وها علامت اسمدر كوشت آكنه ات قيمه سيله طولمش مومبار وصوجوق وغيرهما كوش خبه سكون شين وفتح خاء معجمتين وباء موحده ايله ايكى معنايه در اول قولق پاك ايده جك باشى اكريجه ميل وثانى بر بوجكدر اكثر آدم وحيوانك قولاغنه كيروب الم ويرر وبعضيلرين هلاك ايدر كوش خرك وهزار پا دخى ديرلر كوشواره يعنى كوشوار مرقوم يعنى كوپه كه قولاغه طقرلر مير نظمى .بيت سخنهايش چو در شاهواره* بكوش آويزه كرد چون كوشواره كوشه بوجق خانه نك اولسون غيرك اولسون كوكه واو معروف وفتح كاف فارسيله اوچ معنايه كلور اول تكمه كه معربى قوقه در ثانى سكل علتى كه آدمك اكثر الندە وا ياغنده ظاهر اولور عربيده اطبا ثولول ديرلر ثالث بمعنى كوساله كوله واو معروف وفتح لامله ايكى معنايه در اول بمعنى كاولهٔ مرقوم كه آندن تخفيف اولنمشدر حكيم شهاب الدين شيرازى* قطعه* زسنك منجنيق وكولهٔ رعد* كه كوه از پا فتاد از هيبت آن زمين از صدمتش لرزان همى شد* جدا ميشد همه بنياد اركان* ثانى بمعنى كوزهٔ مرقوم كومچه سكون ميم وفتح جيم فارسيله طار صوقاق كه بعض محلاتده واقع اولور كومه واو معروف وفتح ميمله بعض سازدن وغله صاپندن ياپلمش خانهٔ مختصر زبان هندده جهپر ديرلر كونده فتح واو ودال المهمله وسكون نون ايله چبقدن اورلمش برنوع سپردر كه آنكله صمان چكرلر استاد لبيبى* قطعه* برمن توفكنده ظن نيكو* وا بايس مرا زده فكنده* مانند كسى كه در بيابان* باران پوشد از كونده* وله ديكر بيت كون پسرت چو كشته پاره پاره كونى كه تهى شد زكه كونده كونسته واو معروف وفتح نون وتاء مثناة وسكون سين مهمله ايله اوتراغك ايكى جانبى ابو المعانى .بيت كونستهٔ اوچو كولهٔ سيم* از ضربت كير كشته دونيم كونه واو معروف وفتح نونله درت معنايه كلور اول رنك يعنى لون استاد رودكى درصفت قلم* قطعه* لنك ودونده ست وكوش نى سخن باب* كنك وفصيح است وچشم نى وجهان بين* تيزئ شمشير دارد وروش مار* كاليد عاشقان وكونهٔ غمكين* ودورلو معناسى

افاده ایدر امیر خسرو بیت چو شه دید آن دوبار تنك بسته * صبا را بردو کونه رنك بسته *
ثانی طرز وروش معناسنه حکیم فردوسی. بیت ازین کونه کفتار بسیار کشت * دل مردم
خفته بیدار کشت * ثالث بمعنی رخساره امیر معزی در صفت شراب بیت نهاده بر کف تو
کوهری که از عکسش * شود دو کونه چو کلزار و بزم چون کلشن * رابع بمعنی کونستهٔ مرقوم
پور بهای جامی. بیت سر حمدان خویش را تر کرد * تکیه از دو کونهٔ خر کرد * معنای اولنه
جغتایده تورلوك دیرلر فرهادنامه ده خاقان درت قصر رفیع البنیانی سیرایتدیکی محلده دیر بیت
کوروب باغیده یوز تورلوك عجایب * تاپیب قصرید امینك آنجا غرایب کوه واو مجهول
ایله نجاست دیمکدر کوهروه واو اول معروف وسکون ها وفتح راء مهمله وواو ثانیله ایت
دیرسکی معناسنه در کوی انکله ایلك ودوکمه که قفتانه دیکرلر خلاق المعانی بیت کوی
انکلهٔ قباچه کر بکشایی * بر من زبهشت هشت در بکشایی کویسته کسر واو وسکون
یای تحتانی وسین مهمله وفتح تاء مثناة ایله بمعنی کونستهٔ مرقوم کوینده واو معروف
وفتح یای تحتانی وسکون نونله ایکی معنایه در اول سویلیجی وایرلایجی معناسنه شیخ سعدی
بیت اوّل اردیبهشت ماه جلالی * بلبل کوینده بر منابر قضبان * ثانی مجمع الفرسده بمعنی زبان
حکیم فردوسی بیت اکر شاه فرمان دهد بنده را * که بکشایم از بند کوینده را که اظهار
هایله مخفف کوه مرقومدر مع الیاء التحتانی * کدکدی سکون دال مهملهٔ اولی وضم
کاف وکسر دال ثانیله بر کلمه درکه کدکد دیو چکی وقوزی چاغروب اوخشرلر پژی پژی دخی دیرلر ابن یمین
بیت زانکه دیر ست تا مثل زده اند * نشود بز بکدکدی فربه * هندی لسانده برمقاری
اکدرمکله چقن صدایه دیرلر کربزی سکون راء مهمله وضم باء موحده وکسر زاء معجمه ایله
زیرکی ودلیری وبخردی وطرازی معنالرینه استعمال اولنور شیخ سعدی بیت که تا جمع کردان
زراز کربزی * پراکنده شد لشکر از عاجزی کربهٔ دشتی بیابان کدیسی که دریسنی کورك
ایدرلر وشق کبی لطیف کورك اولور امام مذهب شافعیه ده طاهر دکلدر دیو کیمزلر بعض نسخه ده
کربهٔ دشتی وشق اولمق اوزره مرویدر کرسنکی کسر راو سکون سین مهملتین وفتح نونله
آچلق یعنی جوع حکیم انوری. بیت لقمهٔ نان خود بکرسنکی * به زحلوای آنکه محتشمست *
سکون راو کسر سین مهملتین ایله ده جائزدر نتکم مرقوم بیتده واقعدر کسی کسر سین
مهمله ایله وداع معناسنه حکیم اسدی. بیت سزاوار او هر چه بد سر بسر * همه داد وکردش
کسی زی پدر * و بمعنی کسل حکیم فردوسی. بیت کسی کردش و خود براه ایستاد * سپاه
وسپهبد ازان کار شاد کشنی سکون شین معجمه وکسر نونله ارکك حیوان دیشی سنك
اوزرینه وارمغه دیرلر کذا فی المجمع کل پارسی کسر لامله بر نوع کلدر بغایت قرمزی
ورنکین وخوشبو یدر کل صد برك وکلنار پارسی دخی دیرلر کمال اسمعیل. بیت زن پارسا چون
کل پارسی * برون اوفتاده ز پرده سرا کل سوری کسر لام ورا وضم سین مهملتین وواو
معروفله صاری قمر کل و بعض فرهنکلرده بر کلدرکه ایری وزیاده قمر وخوشبو اولور خواجه
سلمان بیت برخسار تو میکویند می ماند کل سوری * بلی می ماندش چیزی وبسیاری نمی ماند
ودیرلرکه سور بر موضع آدیدرکه انک کلی بغایت نازك وخوشبو ورنکین اولور خواجه حافظ بیت

بيت نشكفت ازكل طبع بنسيمى نشكفت * مرغ شبخوان طرب برك كل سورى كرد كل كوبى سكون لام وضم كاف وكسر باء موحده ايله برنوع كلدر ايام بهارده جمله شكوفه لردن اول آچلور اكثر ارمق كنارلرنده بتر ياران باغ و باغچه لره عيش وعشرت ايتمك ايچون كتدكلرنده اول كلدن وافر جمع ايدوب حوض ايچنه دوكرلر واو توردقلرى يره طاغيدرلر حضرت مولانا قدس سره بيت خد ايكان جمال وخلاصهٔ خوبى * بباغ عقل درآمد برسم كل كوبى كلنارى سكون لام وفتح نونله انار چيچكى رنكنده بر معروف ومعلوم رنكدر كنداى سكون نون وفتح دال مهمله واظهار ياى تحتانيله فالجى يعنى فال آچن آدمه ديرلر كواهى وكوايى كسرها و ياى تحتانيله شهادت معناسنه كه كواهى ميدهم ديرلر شاعر بيت اكر اثبات بايد مدعارا * كواهى ميدهد اين حسن يكتا كورى واو معروف وكسر راء مهمله ايله نشاط وسرور ايله اولمق استاد رودكى بيت كورى كنيم وباده كشيم وبويم شاد * بوسه دهيم بر دولبان پرى وشان كوش سراى سكون شين معجمه وكسر سين مهمله ايله ايشتدوكى سوزى فهم ايدن كمسنيه ديرلر شمس فخرى * قطعه * دشمن دركهت كه نشناسد * لحن داود را زبانك دراى * رشك عيسى شود اكر كردد مدحتت را بصدق كوش سراى كوش ماهى صدف كه ايچنده اينجو حاصل اولور امير خسرو بيت چو لؤلؤ باشد اندر كوش ماهى * سرش را باز كن كرديد خواهى * ودخى اول يامى بياض بونجقلر كه دريا كنارنده اولوردو شرب قاطردوه يولارلرينه ديكرلر كوى واو مجهول ايله ايكى معنايه كلور اول هر نه كه مدور وغلطان اوله عموما وطوب كه چوكان ايله اوينارلر خصوصا ثانى كفتن لفظندن صيغهٔ امر ووصف تركيبى اولور معناسى سويله ديمكدر مرجى تقطيع صوتدر اغزله تلفظ حروف ايتمك لازم دكلدر مذكور ايكى معنايه شيخ سعدى * قطعه فهم سخن كر نكند مستمع * قوت طبع از متكلم مجوى * فسحت ميدان ارادت بيار * تا بزند مرد سخن كوى كوى كوبى واو معروف وكسر ياى تحتانى اول ايله اصلى كويادر بو مقوله تصرفات لسان عجمده چوق واقع اولور امير خسرو بيت خمار ين نركسش در فتنه جوبى * ميان خواب وبيدار يست كوبى باب اللام المفتوحة مع الالف * لا اوج معنايه كلور اول قات معناسنه قات بر قات ديمكده لا بر لا ديرلر ثانى لاى لفظندن ترخيم اولنمشدر صودبنه چوكن بالچق ثالث لابه لفظندن مرخمدر شكوا ويلوارمق معناسنه ولانه لفظندن مختصردر دخى اولور مير نظمى ايكى معنايه ديمشدر بيت چو آن مرغى كه باشد لا خرابى * فغان ولا كند بيخورد و خوابى * لابرلا ايكى معنايه كلور اول قات بر قات ديمك ثانى برنوع لطيف حلوادر كولاج دخى ديرلر كلاج ديدكلريدر بعض نسخه ده بقلوايه ديرلر حاصل كلام اكر كلاج واكر بقلوا قات اندر قات اولدوغيچون تسميه ايلمشلردر لالا ايكى معنايه در اول خادم كه خواجه سرا اولور وبندكانك امكدار واختيارى حضرت مولانا قدس سره بيت هين بزن دستى كه آن شاهد رسيد * هان بكن رقصى كه لالا ميرود * كمال اسمعيل بيت شب سياه بلالا يكى ازو برخاست چو در كنارش آورد خوش در وخنديد * شيخ آزرى بيت در خاك خراسان نه غريبى تو كه هستند * ارباب خراسان همه لالا وتو اولو لالاسرا خواجه سرا معناسنه در يعنى اوكتخداسى واو ضابطى اولان خادم لاتكا كسر لام وفتح كاف فارسيله ايكى معنايه در اول

پاشمق وپابوج معناسنه شاعر بیت چو بیرون خرکه نهی لالکا * لوم باشد آن لالکا لالکا * حکیم سنایی بیت هل تا کف پای تو ببوسم * انکارکه مهر لالکا نیم * وله ایضا بیت آخر ارچه عقل ما کم شد ولیك ازروی حسن * سرزبانش بازمید انیم وپا از لالکا * ثانی تاج خروس معناسنه استادرودکی بیت بتر ازبسکه زدبد شمن کوس * سرخ باشد چو لالکای خروس ﴿ لبچرا ﴾ سکون باء موحده وفتح جیم فارسی وراء مهمله ایله اول نسنه درکه یاران بریرده جمعیت وصحبت ایدوب اوتورد قلده اورتایه نقل ومیوه کتوروب اول اثناده اولان مکالمه ومصاحبته دیرلر کذا فی فرهنك جهانکیری ﴿ لب دریا ﴾ دکز کناری ویالیده واقع اولان اشیا ابوالمعانی بیت درین عالم همین باشد مرا کام * لب دریا ویارولب جام ﴿ لبینا ﴾ کسر باء موحده وسکون یای تحتانی وفتح نونله موسیقیده برنوا اسمیدر میرنظمی بیت شود بر ذوق جانان ارهینا * کند آهنك اکر مطرب لبینا ﴿ لخا ﴾ فتح خاء معجمه ایله بمعنی کفش یعنی پابوج لالکا معناسنه در ﴿ لخشا ﴾ سکون خا وفتح شین معجمتین ایله بمعنی جای لغزیدن یعنی صور چجك یر لخشیدن مصدریدر اما فرهنك جهانکیریده بمعنی تکیه ومسند مرویدر ﴿ لکا ﴾ ایکی معنایه کلور اول کفش یعنی پاشمق وپابوج حکیم ناصرخسرو بیت حب علی زرضوان برسر نهدت تاج * وزپا یهابرون کندت مالکی لکا * ثانی قرمزی سختیان منوچهری * قطعه * لیك چون طالب علمست درین نیست شکی * مسئله خواند تابکذرد از شب سیکی * وسته در زیر کلو غالیه تحت الحنکی * ساخته پایکهار ازلکا موزکی * مجمع الفرسده لکا دباغت اولنمامش کوندرکه روستایی وبریه ده کزنلر چارق ایدرلر حاصلی چارق معناسنه در فرهنك وفاییده لکایه ایکی معنی یازمش بری للك دیدکلری نسنه درکه آنکله خنجر وقاپو وبچق قبضه سن محکم ایدرلر بری دخی بردریدر غایت نرم وپیراسته وفرهنك میرزاده دخی ایکی معنایه در بری سختیان وبری کل سرخ حکیم سنایی بیت درکنارش نه آن زمان کاکا * تاشود سرخ چهره اش چو لکا * ﴿ لنجا ﴾ سکون نون وفتح جیمله لنج معناسنه یعنی برنسنه یی بریردن چکوب چقارمغه دیرلر ﴿ لنکا ﴾ سکون نون وفتح کاف فارسیله زیاده آقسق عربیده کی اعرج معناسنه ﴿ لوا لوا ﴾ لفظ مکرردر سبکسر وبی تمکین اولان شخص لولر دخی دیرلر کال اسمعیل بیت تیز بر ریش آن مزکی کو * کار سازش لوا لوا باشد ﴿ لوا ﴾ بوزن نوا بمعنی پیچیده طولاشق معناسنه حکیم شیرازی بیت درمنش کشتن مکن اقدام قی * درلوای رودها اسهال وی ﴿ لهنه جانکزا ﴾ سکون ها وفتح نونله عجایب المخلوقاتده مسطوردرکه دریای اعظم موجکاهنده واقع بوطاشدر اکر برکمسه کوسه اول قدر کولرکه هلاك اولور ﴿ مع الباء الموحده * لاب ﴾ ایکی معنایه در اول بمعنی لابه یعنی یلوارمق میرنظمی بیت برنا زوستم نیاورد تاب * عشاق بکشتنش کند لاب ثانی نیر اعظم اسماسندندرکه لغت یونانیه در بومعنی دندرکه اسطرلاب دیرلر اسطر کوستریجی ولاب کونشدر معنای ترکیب کونش کوستریجی دیمك اولور ﴿ لب ﴾ ایکی معنایه در اول دوداق ثانی کنار معناسنه درکه لب آب ولب جوی ولب ساغر دخی دیرلر معنای اولنه عربیده شفه وچغتای لسانده ایرن دیرلر بکسر الغله میرعلیشیر بیت صفحه حسنکدا جابخش ایرنینك ای سیمین بدن * اوخشا شور کیم ایلاکای عیسی قوباش ایچرا وطن * اوخشا شور بکنزر دیمکدر

دیمکدر قویاش کونشدر **لبالب** برابر معناسنه مثلا صو یاخود شراب ظرفك کنارینه برابر اولسه طوداغه اولور شکم شاعر دیمشدر * مصرع * لبالبیست زخون جکر پیاله ما **لب برلب** بودخی لبالب کبیدر ابوالمعانی بیت پیالهٔ دل مارا نهایتی نبود * بیمر آمده لب برلبش زخون جکر **لبلاب** سکون باء موحده وفتح لام مله صرمشق دیدکاری اوتدرکه اغاجه صاریلوب چقار اکا عشقه دخی دیرلر **لجب** فتح جیمله آواز صوت معناسنه **لپ** باء فارسیله ایکی معنایه در اول چام اغاجی که کاج وغیر دخی دیرلر ثانی سله که قفایه وچهره یه اوریلور طپنجه معناسنه **مع التاء المثناة** * **لات** بر بت آدیدر زمان جاهلیتده حرم کعبهٔ شریفه ده طور ب کفره عظیم اعتبار ایدرلر ایدی **لاك پشت** سکون کاف وشین معجمه وضم باء فارسیله قپلو بغه که سنك پشت دخی دیرلر میر نظمی بیت مثله مستغرق آهن سراپا * بجوش لاك پشت بودست کویا **لپوت** ضم باء فارسی وواو معروفله اکری که کج وکژ دخی دیرلر ابوالمعانی بیت نشود مردنیك بد پرور * ندهد راست شاخ برك لپوت **لت** طقوز معنایه کلور اول اورمق که ضرب معناسنه در استاد لبیبی بیت زیشت زدرخنه وسیلت زد زنیز * کردن زد رسیلی وپهلو زد رلت * استاد لطیفی بیت لوت نادان لتست کز منت * میزند طبع نازکانرا لت * امیر خسرو بیت دران تاراج درهای زمین پوش * زلت معزول کشته چوب پاوش * ثانی کرز معناسنه ثالث پاره معناسنه که لت لت یعنی پاره پاره بو ایکی معنایه ترتیب اوزره شمس فخری * قطعه * زتازیانهٔ خشمش اشارتی کافیست برزم خصم چه حاجت ورایه نیزه ولت * برزمه رزمه دهد جامه گنج گنج طلا * ببدره بدره دهد وقت جود نه بالت لت * رابع کتان بزی معناسنه خامس درست وبتون ثوب مجمل وزربفت ودستار وامثالهم بو ایکی معناده اضداد قبیلندر سادس قپو قنادی که عربیده مصراع دیرلر سابع مملکت دیلمانده بر رود خانه آدیدر بو محله کانجه فرهنگ جهانکیری نقلیدر اما مجمع الفرسده ید بجی معناسی بمعنی پاره مثلا ثامن بمعنی کوتك دکنك آدیده اولسه جایز شیخ سعدی بیت درشهوت نفس کافر ببند * اکر عاشقی لت خور وسر مبند * مولانا جامی بیت یافت غیر زین دو حرف عزلت * تو بیت پی این دو حرف جز لت * تاسع بمعنی شکم شیخ سعدی بیت نه هر بار خرما توان خورد وبرد * لت انبان بد عاقبت خورد ومرد **لتات** فتح تاء مثناة ایله پارپاره اولمش نسنه **لتالت** فتح تاء مثناة ولام مله متصل پاره پاره لغه قابل اولان نسنه **لخت** سکون خاء معجمه ایله ایکی معنایه در اول بمعنی کرز که ترکیده چوماق دیرلر ثانی پارچه معناسنه که لخت لخت یکپاره دیمکدر بو ایکی معنایه غیر ترتیب اوزره حکیم انوری بیت دوستانش قوی واز دستش * دشمنش لخت لخت کشته بلخت * کمال اسمعیل مثله بیت بلخت در شکند آوز و بکاسهٔ سر * که هرکه لختی ازان خورد سیر کشت زجان * شمس فخری همچنان بیت بلختی فکرت آن اید زرایش * که ناید از دو صد کوپال وازلخت * حکیم اسدی بمعنی ثانی بیت همیزد چنان کرز کز زخم سخت * در وقفل وزنجیر شد لخت لخت * فرهنگ میرزاده بمعنی ستیزه وموزه وکفش وپای افزار وچرم وباده وکوپال معنالرینه مسطوردر **لست** سکون سین مهمله ایله ایکی معنایه در اول محکم وقوی معناسنه استاد لبیبی بیت کرسیر شدی نیاز من

درخورهست * زیراکه ندارم ای صنم چیز لست * ثانی خوب ونیکو معناسنه حضرت مولانا
قدس سره بیت نفسی پرزسماع ونفسی پرزوداع * نفسی لست وابالی نفسی نفع وضریم *
لفت سکون فایله شلغم معناسنه حکیم شیرازی مضبوطه نام منظومه سنده بیت
آنچه درمعده زیان آرد سقم * برك خرفه لفت واسفاناخ هم لكات فتح کافله ضایع وزبون
معناسنه که لاك دخی دیرلر کذا فی فرهنك جهانکیری مع الجیم * لاج ایکی معنایه دراول بمعنی لج
برهنه عریان معناسنه حضرت مولانا قدس سره بیت برسرنورعشق بینی تاج * اندرآنم که
عشق باشد لاج * ثانی بمعنی سك ماده یعنی دیشی کوپك که لاس دخی دیرلر وله قدس سره بیت
نمیترسم زدشمن وزخیالش * که باشد دشمنش همچون سك لاج لبنج فتح باء موحده وسکون
نونله چنار اغاجنه بکزر براغاجدر منقولدرکه زمان اولده دیار عجمده مزبور اغاج بتدوکی یرلرده
زهرکبی ایمش حیواناتی یبوب هلاك اولمغله بتدوکی یرلرده قروب وکوکنی دخی چیقاروب بالکلیه
معدوم ایلمشلر اما مصرده ویمن وسعید مملکتلرنده خرما کبی میوه سی اولور ایمش طتلو تناول
ایدرلر ایمش لج ایکی معنایه در اول دیمه که تکلم معناسنه در استاد منجیك بیت یکروز
بکرمابه همی آب فروزیخت * مردی بزدش لج بغلط بردر دهلیز * بومعنایی مؤید شمس فخری
بیت کرکینه کند رای وی ازانجم افلاك * درهم شکند طارم افلاك بیك لج * ثانی شوم ونحس
معناسنه در عربیده عناد وعناده مصر اولمق معناسنه در لجاج فتح جیمله عناد وبیهوده
بحث واعتراض معناسنه شیخ عطار بیت عاقبت رسوایی آید از لجاج * خشم رانکند پشیمانی
علاج * عربیده جیم مشدده ایله اسم فاعل اولور عنادایدیجی معناسنه لجلاج سکون جیم
وفتح لامله ایکی معنایه دراول برمشهور قماربازآدیدر لیلاج دخی دیرلر حکیم خاقانی بیت لجلاج
بوین سخن کهن نطع * خاقانی راشناس بالقطع * ثانی کیمیا کرلر اصطلاحنده زیبق صاف وپاکه
دیرلر عربیده اول کسمه یه دیرلر که سوزی ناصواب وغیرفصیح سویلیه لجوج ضم جیم وواو
معروفله بمعنی لجاج مرقوم میرنظمی بیت کند از مرکز صواب خروج * هرکراشد بهر کلام لجوج
لخج سکون خاء معجمه ایله قره بویه در شمس فخری بیت بررخ دشمنش که چون ماز وست
هیبت شاخ کارلخج کند لزج سکون زاء معجمه ایله شاشی احول معناسنه زاء فارسیله ده
منقولدر لنج سکون نونله بریردن برنسنه یی چکوب چقارمق فرهنك جهانکیریده بیرون
کردن معناسنه در طیان مرغزی بیت کسی کورابکیرد در دقولنج * بکاوش سینه وسرکین
برون لنج * بولغت حرکات ثلثه ده معنای مغایر ایله وارد اولمشدر لنج فتح هاوسکون
نونله ایکی معنایه دراول سنك فسان معناسنه در یعنی بلکوطاشی ثانی بمعنی سازکاری یعنی
ایش دوزیجی اولمق کذا فی فرهنك میرزا اما مؤیدده شمس فخری دن روایت ایدرکه بمعنی
صنك کازران اوله یعنی قصارلرك بزی آغرتمق ایچون اوردقلری طاشی ادات الفضلاده بمعنی
سازکارها میرزا ابراهیمه موافقت ایتمشدر لیلاج سکون یای تحتانی وفتح لامله بمعنی
لجلاج مرقوم که مصنف نردبر قماربازدر مولانا بدرالدین محمد ظهوری بیت عبث مهره پیش
بیتی مچین * که شد فکر لیلاج ششدر نشین مع الجیم الفارسی * لچ بمعنی رخساره کذا لچ
فی فرهنك جهانکیری بومعنایی مؤید میرنظمی بیت شود چون آفتاب آن لچ پرنور * که نماید

که نماید درور خسارهٔ حور ﴿ لفچ ﴾ سکون فایله اوچ معنایه کلور اوّل طوداغی صارقمش آت خصوصا و سایر حیوانات عموما حکیم فردوسی بیت خروشان زکابل همیرفت زال * فروهشته لفچ وبر آورده بال * شمس فخری بیت ستم راه عدم پرسان همیرفت * فروهشته ز سهمش بر زمین لفچ * ثانی مؤید الفضلاده بمعنی پرکاله کوشت بی استخوان شیخ نظامی بیاورد خوان زیرك هوشمند * برو لفچهای سرکوسپند * فرهنك جهانکیریده کوکلی ات معناسنه در امیرخسرو بیت سر زنکیا را چو آرد ببند * خورد همچو لفچ سرکوسفند * ثالث زن فاحشه معناسنه درکه اوچ معناسنه ده لفچین ولفچه دخی دیرلر بعض فرهنکلرده کوز چباغی وبورون چرکی معناسنه مرویدر ﴿ لولاپچ ﴾ سکون واو وفتح لام وکسر نونله بر نوع خرما در کذا في فرهنك جهانکیری

لَخ

﴿ مع الخاء المعجمه * لاخ ﴾ جای معناسنه در امادون التركيب استعمال اولنمز مثلا سنکلاخ ودیولاخ وروداخ دیرلر جای سنك وجای دیو وجای رود دیمك اولور شیخ نظامی بیت بحچشمی کامده در سنکلاخش * شکوفه وارکرده شاخ شاخش * اکرچه سنکلاخ ودیولاخ نظم ونثرلرده چوق وارد اولمشدر اما روداخ جاماسب نامه دن غیریده وارد اولمامشدر ﴿ لاله رخ ﴾ محبوب صفتیدر مراد قرمزی یکاقلو دیمکدر ابو المعانی بیت با لاله رخان سیر کلستان چه خوشست * در صحن چمن صحبت یاران چه خوشست ﴿ لخ ﴾ حصیر یا پیدقلری اوت که رخ وروخ دخی دیرلر ﴿ لخلخ ﴾ لفظ مکرر در ضعیف ولاغر وزبون معناسنه حضرت مولانا قدس سره بیت مفخر تبریزیان شاه جهان شمس دین * فربه وزفتت کند کرچه که تو لخلخی

لَد

﴿ مع الدال المهمله * لاد ﴾ سکز معنایه کلور اول جمیع فرهنك اصحابی بنای دیوار معناسنه نقل ایتمشلردر حتی بنلاد دیوار دیبی معناسنه در واکثر شعرا دخی دیوار معناسنه استعمال ایلدیلر از جمله حکیم سوزنی بیت شود بنیهٔ ما خراب ویباب * کراز خاره داریم وپولاد لاد * مجد همکر بیت دلا مجوی سلامت ز آستان وجود * که بر ندامت وحسرت نهاده اند ش لاد * مختاری هجوده سرلاد سر دیوار وبنلاد دبن دیوار اولمق اوزره دیمشدر بیت همت همی از طاقت سایل بکذاری * سرلاد چنان بند که بر دار دبنلاد * بو تقدیر اوزره لاد دیوار اولمق کرکدر که سرلاد وبنلاد صحیح اوله بو معنایه شمس فخری بیت لادر ابر بنای محکم نه * که نکهد ارلاد بنلاد سست * استاد عنصری بیت بپای پست کند برکشیده کردن شیر * بدست رخنه کند لاد آهنین * بنیاد ثانی بعض فرهنکلرده دیوار بناسنك قور تعبیر ایتدکلری که صره ایله طاشی هموار ایدوب تساوی دیزمك شیرازیلر نسپه دیرلر کسر نون وسکون سین وفتح باء فارسیله عربیده مدملك دیرلر کسر میم اول وفتح ثانیله استاد فرخی بیت بتان شکسته وبتخانها فکنده ز پای * حصارهای قوی برکشاده لاد از لاد * وله ایضا بیت جاودان زی وهمین رسم وهمین عادت دار * خانهٔ قرمطیان را بفکن لاد از لاد * ثالث اینجه ولطیف طوقنمش ابریشم قماش شرف شفروه بیت اینك اینك ز کاروان بهار * رزمهٔ پرنیان ولاد آمد * حکیم قطران ارموی بیت باد همچون لاد پیش تیغ تو پولاد نرم * پیش تیغ دشمنانت سخت چون پولاد لاد * شمس فخری بیت رموز غیب برای آنچنان باشد * که نقشهای صور اندرون پردهٔ لاد * رابع بمعنی خاك استاد منوچهری بیت درهمه کاری صبور وزهمه عیبی نفور * کالبد تو ز نور کالبد ما ز لاد * وله ایضا بیت فرزند

ازدرخت ارس کافور * بخیزداز میان لادلادن * خامس لادن لفظندن تخفیف اولنمشدر
ینه اول معنایه استادکسایی بیت ازعبیر وعنبر وازمشك ولادودار بوی * درسرابستان
خویش اندرخزان میدار بوی * داربوی عود اغاجیدر سادس شهرلارك برآدی دخی لاددر
حکیم فردوسی بیت سپاهان بکودرز وکشوادداد * بکرکین میلاد وهم لادداد * سابع کل
وشکوفه معناسنه شرف شفروه بیت هرلاله که ازدامن کهسار برآمد * ازلطف تو بودلرنه زخارا
بدملاد * ثامن بمعنی آبادانی ﴿ لاژورد ﴾ سکون زاء فارسیله معروف طاشدر که حق ایدوب
نقوش وتذهیب کتاب ایدرلر معربی لاجورددر ﴿ لاند ﴾ سکون نونله ایکی معنایه کلور اول
فعل ماضیدر بجنبید معناسنه حکیم سنایی . بیت یك قصیده دویست جاخوانده * پیش هر
سفله ریش رالانده * مجمع الفرسده بمعنی جنبانیدن طیان مرغزی . بیت بادفتر اشعار
برخواجه شدم دی * من شعر همیخواندم واوریش همی لاند * ثانی آلت رجل معناسنه درکه
لند دخی دیرلر بولغت هندیدر ﴿ لباد ﴾ فتح باء موحده ایله جامه بارانی یعنی یغمورلق لباده دخی
دیرلر حضرت مولانا قدس سره * قطعه * چو خضر سوی بحار وبسوی برالیاس * برای کم
شدکان میکنند استمداد * دهند کنج روان وبرند رنج روان * دهند خلعت اطلس برون برند لباد
عربیده کیچه معناسنه در بو بیتده عربیسی اولمق مناسبدر ﴿ لحد ﴾ سکون حاء مهمله ایله
مقبره معناسنه لفظ عربیدر مهدوزنی اوزره اما فارسیده فتح حا ایله استعمال ایلمشلردر تیمور
نامه ده مولانا هاتفینك بو بیتنده واقعدر بیت زبس مرده افتاده بیرون زحد * شد آن
کوچهای کشاده لحد ﴿ لرد ﴾ سکون راء مهمله ایله میدان معناسنه اوحد من القدما بیت
تا خنجر توکشت جکرکاو درنبرد * کالکون زخون خصم وغاشد فضای لرد * دربند موزه ده واقع
برمیدان واردر لردامیرد بمکله مشهوردر کذا فی فرهنك جهانکیری ﴿ لکبد ﴾ سکون کاف
وفتح باء موحده ایله بمعنی سیلی یعنی طپانچه ودخی شلقه اورمق میر نظمی بیت بهر جا مضحك
وخاطر کشا شد * که لکبد خورد نیش برقفا شد ﴿ لکد ﴾ فتح کافله دپمه یعنی ایاقله اورمق
آدمك واکر حیوانك مولانا صایب اصفهانی بیت بخاموشی زمکر دشمن بدرك مشو ایمن *
چو توسن کوش خوابانند لکدها در قفادارد ﴿ لند ﴾ سکون نونله ذکر معناسنه در اما هندی
اسانده آلت رجلدر حکیم سوزنی بیت تو یی که لندی وسیکی بهندی وترکی * تویی که کیری
وایری بپارسی وتازی * شمس فخری بیت ازپی قطع نسل او ایام * دشمنت را نه خصیه هست
ونه لند * عجبدر که بولك فارسیده برقاج نامی وار ایکن ینه استعمالن جایز کورمشلر ﴿ لود ﴾
سکون واو ایله ایکی معنایه در اول بمعنی پناه ثانی طاغ معناسنه ﴿ لوند ﴾ فتح واو وسکون نونله
اول کمسیه دیرلر که هوای نفسنه تابع اولوب نیجه کرکسه تعیش وزندکانی ایلیه مجمع الفرسده
مرد کاهل وزند وست وتنبل معنالرینه در تحفة الاحبابده زن روسبی وموید الفضلاده
شخص بیکار وطفیل خراباتیان واقعدر ﴿ لوید ﴾ کسر واو وسکون یای تحتانیله
آغزی آچق بیوك قزغان که عربیده ماعون دیرلر حکیم فردوسی بیت بیاورد ارز یزور وپیش
لوید * برافروخت آتش بروز سپید * شیخ نظامی در صفت زنکی بیت دهان فراخ
وسیه چون لوید * کنروچشم بیننده کشتی سپید ﴿ لهید ﴾ کسر ها وسکون یای تحتانیله بمعنی

بمعنی لوند مرقوم لغ مع الراء المهمله * لار ع بر شهر مشهور ومعظم اسمیدر لغ لاغر ع فتح
غین معجمه ایله ایکی معنایه در اول آرق که مقابلی فربه در ثانی بمعنی باریك یعنی اینجه که مقابلی
زفت در خواجه سلمان بیت بجز میان بتان هیچ لاغری نکشید * بدور دولت عدل تو بار فربی را
شیخ سعدی بیت اسب لاغر میان بکار آید * روز میدان نه کاو پرواری * معنای اوله چغتای
اساننده آریغ وآریق دخی دیرلر میرعلیشیر بیت نرکس آریلادی مرضدین آریق * کوزلاری
عینی یر قاندین ساریق لغ لاله سار ع فتح لام وسین مهمله ایله بر خوش آواز مرغدر شاعر بیت
پراکنده با مشکدم سنکخوار * خروشان بهم سارك ولاله سار * هر مصراعده ایکیشر قوش
آدی واردر لغ لامشکر ع کسر میم وسکون شین معجمه وفتح کاف فارسیله بر اغاج آدیدر که کرم
و پشه دار وسار شك دار وسده وآغال بشه دخی دیرلر لغ لاوار ع فتح واو ایله رنج وزحمت ودرد
ومشقت معناسنه میر نظمی بیت کشد لاوار براه عشق جانان * اکر صادق بود بلکه دهد جان
لغ لاورشیر ع فتح واو وسکون راء مهمله ایله بر دارودر اکا کاورشیر و جاوشیر دخی دیرلر
لغ لب در ع کسر باء موحده وفتح دال مهمله ایله قپوچنبری یعنی قپونك اطرافنده اولان پرواز
لغ لتر ع فتح تاء مثناة ایله ایکی معنایه در اول نیم من تبریزی ثانی بر ظرفدر شراب قورلر
تعریب ایدوب رطل دیدیلر کذا فی فرهنك جهانکیری لغ لتنبار ع فتح تاء مثناة وسکون نون
بعده باء موحده مفتوحه ایله حریص وبسیار خوار وتنبل وبیکار معناسنه که لتنبر ولتانبان ولتنبان
دخی دیرلر اثیر الدین اخسیکتی بیت بر در قدرت فلك میکفت صدرا بارهت * کین مرقع پوش
سیاح لتنبر در رسید لغ لتنبر ع فتح تاء مثناة وباء موحده وسکون نونله لتنبار مرقوم کبی ایشه
وکوچه کاهل واکل وشرب ونومه مشغول اولوب بی مروت وغیرت اولان شخصه دیرلر وطعام
خلقه بی تکلیف حاضر اولوب خوردن وبردن کاری اوله صفت مذمومه ده شاکر بخاری بیت
بردل مکن مسلط کفتار هر لتنبر * هرکز کجا پسندد افلاك جز تر اسر * بو معنایه مؤید شمس فخری
بیت حسودت بخوردو بخفتست راضی * چوبد نفس مردم خسیس ولتنبر لغ لتنر ع سکون
تاء مثناة وفتح نونله پاره پاره معناسنه که لتات ولتیره ولته دخی دیرلر اسکیوب وچوروب
پاره پاره اولسون یاخود کسمکدن پاره پاره اولسون بو معنایه شمس فخری بیت آنکه باشد
برمعالی او * اطلس چرخ ژنده ولتنر لغ لر ع اوج معنایه کلور اول ارمق معناسنه اعم که
صو ویاخود سیل یری یرتوب آقمش اوله یاخود قصدا قازیلوب صو جاری اولنمش اوله میرخسرو
بیت لری کنند ناهموار در پیش * که باد ازوی سر آید در تك خویش * ثانی بمعنی بغل یعنی
قولتق ابو الفرج رونی بیت در پیش دوات وقلمت عرض رسالت * این دست بلر کرده وآن پشت
خمیده * ثالث لاغر وضعیف معناسنه در کذا فی فرهنك جهانکیری لغ لرلر ع لفظ مکرردر
جناب باری تعالی جل ذکره اسماء شریفه سندندر استاد عنصری بیت بفرزانکی سایه
افسرش * بپوزش همیخواست از لرلرش لغ لزیر ع کسر زاء معجمه وسکون یای تحتانیله بمعنی
پرهیزکار وزیرك وهوشمند کذا فی المجمع لغ لشکر ع معروف عربیده عسکر وترکیده چری
وچغتایده چیریك دیرلر کسر جیم فارسیله میرعلیشیر بیت نی بیکلانما کتورای شه مور خیلی
دیك چیریکتین کیم * سلیمان دیك بیلا باردی بو وادی ایچرا جندین لار لغ لغسر ع سکون

غين معجمه وفتح سين مهمله ايله سرين موكه دغسر دخي ديرلر لغ وفتح بي موذيمكدر ميرنظمي بيت
نروييه سرش يكموي اصلا * كه لغسر كشته است پاك ومجلا ع لفكر ع سكون فاوفتح كاف
فارسيله اوجاق قرومي كه د خاندن مجتمع اولور وله ايضا بيت كه كانون دماغش شعله خيزست *
كه لفكر بسته بيني دود نيزست ع لكتار ولكتر ع كلاهما بسكون الكاف وفتح التاء المثناة ايكي
معنايه كلور اول اون آشي كه بولاماج ديرلر ثاني اون ايله يشمش طعام ع لمتر ع سكون ميم
وفتح تاء مثناة ايله ايكي معنايه در اول مرد بي قيد ولاابالي مشرب حكيم سنايي بيت عقل
جز راستكوي ولمتر نيست * حيله سازنده وكلوبر نيست * ثاني فربه وقوي اندام حضرت مولانا
قدس سره بيت فربه شده عشق وزفت لمتر * بنهاد خرد بلاغري روي ع لمطر ع سكون ميم
وفتح طاء مهمله ايله بمعني لمتر مرقوم ابو العباس كشميري بيت خر بكفتم برادر مهتر * اينچنين
لطري مكن هر كز ع لنبر ع سكون نون وفتح باء موحده ايله شورش وغوغا معناسنه در
فرهنك جهانكيريده بمعني فربه وشيرين مسطوردر ع لنبه سر ع سكون نون وفتح باء موحده
وسين مهمله ايله ولايت مازندرانده واقع بر طاغ اسميدر پور بهاي جامي بيت اي ملحدي كه
بر سر چون كرد كوه تو * دستار شوخكين توشد شكل لنبه سر ع لنتر ع سكون نون وفتح
تاء مثناة ايله مرد توانا وقوي اندام و پر زور معناسنه در ع لندهور ع سكون نون وفتح دال مهمله
وضم ها ايله هند پادشاهلردن بر ذي شوكت وصاحب قدرت پادشاه آديدر كه هندي لسانند
اكا راجه ديرلر لندهور لفظ مركبدر لند ايله هوردن كه لند بمعني پسر وهور آفتاب معناسنه در
براهمه نك اعتقاد فاسدلري بو يله در كه نير اعظم يعني آفتاب آنك لنني نام والده سنه نظر ايلدي
اول دخي حامله اولوب اول پسري وجوده كتوردي بو اجلدن پارسيان اكا لندهور تسميه ايلديلر
نعوذ بالله بمثل هذه الترهات ع لنكر ع سكون نون وفتح كاف فارسيله بش معنايه كلور اول
معروف كمي نك چتال دموري كه كمي قرار ايتمك ايچون دريايه براغوب كمي يي طورغررلر ثاني
مؤيد الفضلاده خانقاه معناسنه در يعني اول مكانه ديرلر كه هر كون آنده طعام طبخ اولنوب
محتاجان اطعام اولنه ميرخسرو بيت كاربيداران نباشد خوابكاه آراستن * بستر درويش
خواب آلوده جاي لنكرست * ثالث وقار وتمكيندن كنايه در رابع اولكسيه ديرلركه مكر
وحيله ده مرتبهٔ اعلاده اوله بو مقوله يه كربز دخي ديرلر خامس قلندرخانه معناسنه در
ابو المعاني بيت اكر مهمان شوي يكشب بلنكرخانهٔ رندان * بياموزي طريق رندي ومستي
زمي نوشان ع لولر ع سكون واو وفتح لامله شخص سبكسر وبي تمكين كه لوا لوا دخي ديرلر
ع لهاور ع ضم واو ايله حدود هندده واقع بر شهر اسميدر كه هنديلر لهاير ديرلر شيخ نظامي
بيت نديمي خاص بودش نام شاپور * جهان كشته زمغرب تا لهاور ع لهر ع فتح ها ايله بوزن
سهر بمعني شرابخانه بعض فرهنكلرده قحبه خانه معناسنه در زبان هندده موج آب معناسنه در
ميرنظمي بيت هر آنكس كه اصلش نيك پاك كهر * شود جاي او مسكشي ولهر ع ليجور ع سكون
ياي تحتاني وضم جيمله ايكي معنايه در اول بمعني لب جوي ثاني بر قوشدر كه متصل قوير وغني
صاللر طورر عربيده حمار قبان ديرلر ع مع الزاء المعجمه * لادرز ع بسكون دال وفتح راء مهملتين
ايله چوبدن وچبقدن يابلشن ديوارا كثر كوبلرده اولور حولي ديواري ايدرلر بعض فرهنكلرده زاء

ل ز

زاء معجمه راء مهمله دن مقدم واقع اولمشدر لبریز سکون باء موحده ویای تحتانی وکسر
راء مهمله ایله هر مظروفك كه ظرفنك كنارینه برابر اوله قدح اولسون حوض اولسون غیری
اولسون رشیدقمی بیت ساغر جانم بزهر غصه لبریزست ومن * تانكردد مدعی خوشدل
نیسم میكنم * ودخی نسنه كه ظرفندن طاشه آكا ده لبریز دیرلر عربیده آكا فیضان وجفتایده
تاشقون دیرلر میرعلیشیر بیت قدحغه باده تریاقینی تاشقونجه قوی ای ساقی * كه غم زهری
بیلا جامیم طلو بتور بلكه تاشیب تور لز زاء معجمهٔ مشدده ایله صیق اولان نسنه ولسكی
معناسنه ده مرویدر لغز سكون غین معجمه ایله سورچمك لغزیدن لفظندن اسم مصدر در
شاعر بیت لغز پایم بر سر كوبت جنان * هر قدم صد بار افتادم زپا لكز فتح كافله بمعنی
لكد مرقوم یعنی آیاغله دپمك مع السین المهمله * لاس ایكی معنایه در اول ابریشمك
فناسی كه ایشه یرامز اوله حكیم انوری بیت ازچه خیزد در سخن حشو از خطاینی طبع * وزچه
خیزد پرزه بر دیبا زنا جنسی لاس * اثیر الدین اخسیكتی بیت بیخ پیچیست وبد درون وغل *
راستكوبی كلابهٔ لاسست * بونلر كه دوات لقه سنه ده لاس دیرلر ثانی هر دیشی حیوانه
دیرلر عموما ودیشی كوپكه دیرلر خصوصا كه لاچ دخی دیرلر كذا فی فرهنك جهانكیری لافیس
كسر فا وسكون یای تحتانیله اول شیطانلك آدیدر كه انسانه نمازده وسوسه ویرر شاعر در منمت
بكی كفته بیت توكفتی كه عفریت لافیش بود * بزشتی نمودار ابلیس بود لالس فتح لامله
بر نوع لطیف ابریشمدن طوقنمش قماشدر اكثر سرخ رنك ایدرلر غایت نازك ولطیف اولور لاه دخی
دیرلر بدر الدین چاچی * قطعه * دركاركه صنع قدیم تو به نیسان * از كرم بر آرد اثر امر تو اطلس
كه در قدم باغ كشد فضل تو دیبا * كه بر سر كهسار نهد حكم تو لالس * هندك زبان علی سنده
ایكی معنایه در بری بمعنی روی وبری محبت ود وستلق معناسنه در لانیس كسر نون وسكون
یای تحتانیله دریای هند جزیره لرندن بر جزیرهٔ معظمه آدیدر شجر وقواق اول جزیره ده اولور
دیرلر حكیم اسدی * مثنوی * سه هفته چو راندند دل شادكام * بكوهی رسیدند لانیس نام
جزیری به پهنای كشور سرش * همه پیشه وقواق بود ازبرش * بو بیت مضمونجه لانیس مزبور
جزیره ده واقع طاغك اسمی اولمق اقتضا ایدر لخنیس سكون خاء معجمه وكسر نون ویای
ساكنه ایله شبوی دیدكلری چیچك كه خیری دخی دیرلر عربیده منثور دیدكلریدر شین معجمه
ایله ده مرویدر لرس سكون راء مهمله ایله بوزن ترس بمعنی سیلی یعنی طپنجه شین معجمه
ایله ده مرویدر میرنظمی بیت زده لرس بر چهره از دیده اش * چو پر كشته خون طاس
كردیده اش لمس سكون میمله سست نرم معناسنه در عربیده ایكی معنایه در اول ال ایله
یوقلق ثانی جماع ایلمك ملامسه دن مشتقدر میرنظمی ایكی معنایه بیت بد عشق همیكرد
آهسته لمس * چو نرم ولطیف دید ومیكرد لمس لنبوش سكون نون وضم باء موحده
ایله آوردك طشره جانبی كه لنج دخی دیرلر لنكاوس سكون نون وفتح كاف فارسیله سرحد
هندده كوه سرانده یبه قریب بر جزیره اسمیدر مع الشین المعجمه * لاش بوزن ماش اوج
معنایه در اول بمعنی تاراج ویغما مرغزی لسانیدر حكیم سنایی بیت رنج كاران كنج لاشانند
درنكهدار را زیاشانند * حكیم خاقانی بیت فاش كنند تیغ تو قاعدهٔ انتقام * لاش كنند رخ

توماید روزکار * ثانی ضایع وزبون وفرومانده معناسنه شاد داعی شیرازی بیت دله اسرار
خدا فاش نمی باید کرد * اینچنین کار سخن لاش نمی باید کرد * ثالث هیچ وچیز اندك عربیده
لاشی معناسنه در شیخ سعدی بیت بدین زمین که تو بینی ملوك طبعانند * که ملك روی زمین
پیش شان نیرزد لاش * حضرت مولانا قدس سره بیت تنك شكر خر بلاش ور نخری سر كه
ماش * عاشق این میشو ورنشوی كو بمیر لپوش ضم باء فارسی وواو معروف ایله بمعنی لپوت
مرقوم یعنی كج وكژ لبیش كسر باء موحده وسكون یای تحتانیه ایله یواشه معناسنه كه نعل بند
آتلرك بورننه طاقوب رام ایدرلر آكا لویشن ولویشه دخی دیرلر شاعر بیت مپندار ای كه عینك را
كرفته باشم از پیری * لبیشی میزده بیطار كردون توسن دل را لخشش سكون خا وكسر
شین معجمتین ایله سور چملك معناسنه اسم مصدر در لخنیش سكون خاء معجمه وكسر نون
ویای ساكنه ایله بمعنی لخنیس مرقوم یعنی شبوی لرش سكون راء مهمله ایله بمعنی لرس
مرقوم یعنی طبنجه ابو المعانی بیت خور دلرش برقفا از دست كردون * هر آن كس كه كند
كردن فرازی لفش سكون فا وشین موقوف ایله قورداشی دیدكلری علتدر میر نظمی
بیت هر كه باشد یاوقرین وانیس * میشود لفش وهم دزیل وخسیس لواش برنوع یاغلی
یوفقه اتمكدر لواشه ویواشه دخی دیرلر حكیم نزاری قهستانی بیت پوزخودر الویشه كردستم
تا طمع بكسلد ز قرص لواش لوحش سكون واو وفتح خاء مهمله ایله لوحش الله دیرلر
یعنی الله ایراق ایلسون والله وحشت ویرمسون دیمك معناسنه مرویدر اصلی لا اوحش الله در
تخفیفا یعنی تلفظی آسان اولمق ایچون لوحش الله دیدیلر نتكیم خواجه حافظ بیت ز ركنا باد
ماصد لوحش الله * كه عمر خضر می بخشد زلالش * امیر خسرو بیت روز وصل یار ما را غیرت
اغیار كشت * چون وصال وحشت آرد لوحش الله از فراق * بو بیتدن فهم اولنور كه الله ایراق
ایلسون دیمك اوله اما فصحای عرب معنای اوله استعمال ایدرلر اشعارلرنده ثابتدر وبعض محلده
تحسین وآفرین معناسنه ده استعمال اولنور نتكیم ابو المعانی بیت لوحش الله زهی قصر رفیع
البنیان * كه شه ملك كرم كرد بهمت آباد لوش سكون واو ایله تحفة الاحبابده خربزه
بوله معناسنه در بوله زبان ماوراء النهرده مضمحل اولوب چوریمش قاونه دیرلر كه تناولی ممكن اولمیه
لویش كسر واو وسكون یای تحتانیه ایله یواشه دیدكلری نعلبندلر آلتیدر كه بد نعل آتلرك بورننه
طاقوب ضبط ایدرلر لویشن ولویشه دخی دیرلر مع الغین المعجمه * لاغ ایكی معنایه در لغ
بری بازی یعنی لعب معناسنه حضرت مولانا قدس سره بیت امروز روز شادی وامسال سال
لاغ * نیكوست حال ما كه نكوباد حال باغ * امیر خسرو بیت منم كه بی تو بصد درد وداغ
میسوزم * تو لابه دانی ومن لاغ لاغ میسوزم * ثانی هزل ولطیفه كه عربیده مزاح دیرلر حكیم
نزاری قهستانی بیت فكر ما معلوم میفرما اكر * كه كه ابرامی رود در جد ولاغ لغ بوزنه
وبمعنی دغ یعنی باشنده قیل اولمامق عربیده اصلع دیرلر فرهنك میرزاده بمعنی بی موی وضایع
وتلف اولمش یعنی مرطبه یعنی نه اكل اولنمق ممكن اوله ونه بیع اوله مؤید الفضلاده سر بی موی وقاف
ایله لق دخی دینلور اما ادات الفضلاده ملغ ولق ایكیسی دخی ضم لام ایله مرویدر مع الفاء * لاف لف
اوكنمك وبمعنی وبی اصل دعوای تفاخر ایلمك معناسنه شمس فخری بیت هست عاری رافتشی

رافتش از حیف ومیل * هست خالی خصملتش ازکیر ولاف لشکرشکوف یعنی شجاع ودلاور وبهادر لشکرشکن معناسنه در کذا فی مجمع الفرس

لَ ق

مع القاف * لقلق ترکیده اکلك ولیلك دیدکاری قوشدر ضرر سزکند وحالنده صاحب قناعت قوش اولدوغندن عربیده شیخ الطیور دیرلر ابو المعانی * مسمط * بوبوهمی قوقوزند مرغ سحرکوکوزند * لقلق زدل هوهوزند درعشق هرکس حال خود لق بوزن دق یعنی بی مودرسه ودره ضود کر کذا فی المؤید والمجمع

لَ ك

مع الکاف * لاك بوزن خاك درت معنایه کلور اول تغار واغاجدن کاسه وامثالی حکیم سوزنی بیت همه بلاکك وکهناك دردهد سیمکی * بلب مزخرف کوی وبیوش نوشکوار * حکیم نزاری قهستانی بیت شیوه مردان چالاکست بین * برکف مانه لبالب لاکمی * ثانی لاك پشت که قپلو بغه در حکیم سنایی بیت لاك وکژدم بپشت خویش کرفت * بعد ازین راه بحر پیش کرفت * ثالث برنوع دارودر شبنم کبی برودت هوادن اغاج یپراقلری اوزرینه دوشوب منجمد اولور اما هندوستانده برمحله مخصوص اغاجلردر هر یرده اولمز بعده اغاج یپراقلرندن جمع ایدوب دوکوب الیوب بعده سحق ایدرلر سرخ رنك حاصل اولور آنکله ابریشم وزبو یارلر یونغله ومرور زمان ایله رنکی زائل اولمز ونقاش ومصورلر دخی استعمال ایدرلر حکیم سنایی بیت زین سپس عکس خون زکرهٔ خاك * آسمانرا کند بسرخی لاك * ابو الفرج رونی بیت سرخ زاید زشهد امن تو موم * زرد روید زکان خوف تو لاك * ترکیده وعربیده للك دیرلر ضم لام ایله مجمع الفرسده زرکران ورنکرزان قوللنورلر سرخ رنك طپراق اولمق اوزره مرویدر استاد عنصری بیت همیکفت پیچیده برخشك خاك * زخون دلش خاك همرنك لاك * بومعنایی مؤید شمس فخری بیت دست اکربازکیرد ازمرکان * خاك مایه دهد بجوهر لاك * رابع زبون وضایع معناسنه درکه لکات دخی دیرلر حکیم سوزنی بیت هریکی همچوسك لاك دوان ازپی بوی * آذت نقل وهلاك قدح ومرك سبوی لالك کسر لام ایله کفش معناسنه که لالکا دخی دیرلر حکیم سوزنی بیت دریغ ازان شرف وحشی وفضائل او * که عاشقست بران لاله روی لالك روز * مجمع الفرسده تاج خروس معناسنه اما مؤید الفضلاده مطلق تاج معناسنه مرویدر حکیم سنایی بیت آخرارچه عقل ما کم شد ولیك ازروی حسن * سرز لالك بازمید انیم وپا ازلالکا لامك فتح میم ایله ایکی معنایه در اول چارکری دلبند درکه صارق اوزرندن باشه طولارلر قولاقلری صوغوقدن حفظ ایچون لامه دخی دیرلر حکیم سوزنی بیت پیچیده یکی لامك میرلنه بسر بربسته یکی کزلك ترکی بکمر بر * ثانی نام پدر حضرت نوح علی نبینا وعلیه السلامدر که لمك ولمکان دخی دیرلر لاوك فتح واو ایله ایکی معنایه در اول اتمك تکنه سی که ایچنده خمیر ایدرلر شرف شفروه بیت چون تو ترتیب نان وخوان سازی * مه کروهه سپهر لاوك باد * وله ایضا بیت سفرهٔ دولتش آنروز بکسترد قدر * که نه این قرصهٔ خوربود ونه این لاوك بود * ثانی یوفقه یاغلی اتمك که لواش دخی دیرلر لبك سکون باء موحده ایله بوزن کپك پیمانهٔ غله یعنی غله اولچدکاری کیله کذا فی المجمع لبنك فتح باء موحده وسکون نونله بر بوچکه در ثواب وچوقه وکیچه امثالی نسنه لری کسوب تباه ایدر اکا دیوك ودیوچه دخی دیرلر عربیده ارضه دید کاریدر لتك فتح تاء مثناة ایله براویوندر لچك فتح جیم فارسیله اوچلری صرمه لی ومنقش

باشی باغی که عورات باشلرینه صاررلر میرزا الوغ بیك . بیت غلام باره نیم و نداردم این مذهب اسیرچادرم وکشته چلك پوشم لشك سکون شین معجمه ایله ایکی معنایه در اول پاره هرنه اولورسه ثانی فرهنك وفایی ده شبنم معناسنه درکه لشکه دخی دیرلر لشك لشك لفظ مکرر در پاره پاره معناسنه حکیم اسدی بیت پرشد چو آرزیری کنارم دیله تاباریدا شك آرزیر درماهیئی یاخود جکر شد لشك لشك لغزناك سکون غین وزاء معجمتین ایله صیر مجق موضع لك بش معنایه کلور اول یوز بیك عدده دیرلر میرخسرو بیت جود تو با لکی نبود وربود کهی * درحق خصم بیلك وبردوست لك بود * استاد عنصری بیت دران نه سائرماندونه طایر ازبرخاك * دولك زلشکراوشد بزیرخاك نهان * ثانی احمق وابله معناسنه پور بهای جامی بیت ای شور بخت مد برومغلوك قلتبان * وی ترش روی ناخوش ومکروه ولوك لك * شمس فخری بیت بجاز بندکی ظل حق شدی مأیوس * اکر نبودی آن کور بخت ابله ولك * ثالث هدیان وهرزه معناسنه استاد لبیبی بیت کفت ریمن مرد خادم لك درای * پیش آن فرتوت پیرژاژخای * وهدیان کوی معناسنه ده کلور محمد هندوشاه بیت زدست آسمانم مخلصی بخش * که بس بی رحم نست این جابرلك * رابع بمعنی لاك مرقوم که زرکر وتیغکر خنجر وبچاق وقلیج قبضه لرین آنکله محکم واستوار ایدرلر اغاجی بیت هیچ نایم برون زخانه همی کویم درنشانه اندلك * شمس فخری * قطعه * نهاد تخت شهی تاج فخر بر تارك * زفر مقدم این زبده نجوم فلك * هزار سال بماناوظل تو که شود * بجای تو متمکن چوپای تیغ ازلك * خامس جامه کهنه که پاره پاره اوله وکاهی روستایی جامه سنه وآنی کینه ده دیرلر جدید اولسون عتیق اولسون لکدلك فتح کاف ولام ایله بمعنی لکد مرقوم یعنی دپمه لکلك سکون کاف وفتح لام ایله هرزه وهدیان ویاوه معناسنه که لکلکه دخی دیرلر حضرت مولانا قدس سره بیت بس کن این لکلك بیهوده وکفتار تهی * تا سخنها همه ازجان مطهر کیرند لك وپك اوج معنایه در اول نکاپوی یعنی یللك معناسنه استاد عسجدی بیت عسجدی تام او تونیز میر * چه کنی خیره کرد اولك وپك * شمس فخری بیت چو لوت وپوت شود تار ومار مرد فقیر * چه میکند درو بر پاچه میکند لك وپك * ثانی اثواب خانه یعنی اوده استعمال اولنان اشیا امیرخسرو بیت آوردلك وپك زبرای من مسکین * با آنکه لکنش داده ام ازچهر بضاعت * استاد لطیفی بیت خواهی که برآید افتخارت * منع لك وپك مکن زغارت * ثالث رعنایی وبی خبری یعنی برنسنه دن خبری اولمیه وکندوبی رعنا کوستره کاهی تقدیم وتأخیر ایله استعمال ایدرلر شمس فخری بیت جهان چو خاك درتحت عرصه ملکت * چرا نکو هد عقله بتهمت پك ولك لهاك هاء مشدده ایله تورانیلردن افراسیابك سرعسکری اولان پیران ویسه نك برادری نامیدر دوازده رخ جنکنده کستهم الندن هلاك اولدی حکیم فردوسی بیت چورهام وکودرز وفرشید ورد * چو شید وش ولهاك شد هم نبرد مع الکاف الفارسی * لانك فتح لام وسکون نون ایله نواله طعام یعنی سفره ده یدکدن صکره بر مقدار طعام قالدرمق حضرت مولانا قدس سره بیت مرثیه سازم که مرد شاعرم * تا ازینجا برك لالنکی برم * وله قدس سره بیت پارهای نان ولالنکی طعام * درمیان کوی یابد خاص وعام * بعض فرهنکده طعام

لَ گ

اطعام عام ایچون اولان طعام معناسنه مرویدر ؟ لنك ؏ سكون نونله ایكی معنایه در اول
اقسق كه عربیده اعرج دیرلر ثانی آلت رجل معناسنه استعمال ایدرلر حكیم سوزنی * قطعه *
ربابش دربرش چون كشتیٔ نوح * برویش درکشیده خام چنكی * بریشمها بروهمچون كدركها *
بدستش زخمهٔ مانند لنكی ؟ لنكاك ؏ سكون نون وفتح كاف فارسیله سخن ناخوش یعنی طبعه
ملایم كلمین سوز استاد لطیفی بیت چند كویی تو بیهده لنكاك * هان نیفتی بخاك درنا پاك *
طیان مرغزی بیت من با تو سخن بلابه كویم * ازچه دهیم جواب لنكاك ؟ مع اللام * لال ؏ ل ل
اوج معنایه كلور اول بمعنی بی زبان یعنی دلسز كه عربیده اخرس دیرلر حكیم انوری بیت بجنب
قدر رفیعش مدار انجم نیست * به پیش رای مصیبش زبان بحث لال * میرنظمی بیت اكر
راحت بخواهی درهمه حال * بكن خودرا كروهم كوروهم لال * چغتای لسانده كیجه دیرلر جیمك
تشدیدیله ثانی قرمزی رنكه دیرلر استاد فرخی بیت آن تازه كل لال كه درباغ بخندد * درباغ
نكوتر نكری چشم شود لال * ثالث بردی قیمت جوهره سرخ رنك معدنی بدخشان طاغلرنده
اولور تعریب ایدوب لعل دیدیلر استاد عنصری بیت دولب چو ناركفیده دوبرك سوسن
سرخ * دورخ چو نارشكفته دوبرك لالهٔ لال ؟ لعل ؏ معروف قیمتلو جوهردر خواصی دخی
وار دراعلاسی بدخشان طاغلرنده حاصل اولاندر بعض مشایخ ذم ایدرلر عجب وتكبر ایراث ایدر
دیو حتی ملوك تبابعه آنلغ یوزكن وآنكله مكلل اولان قوشاق وخنجر وامثالنی استعمالدن امتناع
ایدرلر ایمش شعرا محبوبی آكا تشبیه ایدوب شول رتبه استعمال ایلدیلر كه تشبیه كنایه
طریقه سنجه مشبه ذكر اولنمدین لعل ذكریله لب مراد اولندوغی ظاهر ومعلوم اولور شرف
یزدینك بو معماسندن معلوم اولور بیت زلعل یار خواهم ضد شرق * بتازی ودری وقلب
وتصحیف ؟ مع المیم * لام ؏ درت معنایه كلور اول جامهٔ درویشان حكیم خاقانی بیت ل م
فروكن ذلع آزاری برافكن لام درویشی * كه بالام سیه پوشان نماند لاف لامانی * شمس طبسی
بیت خلق خوشبوی تو باشاه ریاحین میكفت * كای كل كهنه قبا بارچه لام آوردی * ثانی عنبر
ومشك وسپند سوخته ونیل ولاجوردی آغشته ایدوب چشم زخم ایچون اطفالك پیشانی
وابرو لرینه چكرلر آكا چشمارو دخی دیرلر شیخ عطار * مثنوی * سیری ازوی خواه نی ازنان
وآب * مستی ازوی چونه ازبنك وشراب * من تراخود عقل كو یاهوش كو * تاخوری می ای
تو دانش راعدو * روت بس زیباست لامی هم بكش * ضحك باشد لام بر روی حبش * حكیم
انوری بیت ای كمال آفرینش را وجود تو الف * وانكهش از لاجورد سرمدی برچهر لام * ثالث
یعنی لاف وكزاف حكیم سنایی در هجا بیت با زازان خواجه زادهٔ بی برك * آنهمه لاف ولام ولامانی
رابع بمعنی زیب وزیور ابو الفرج رونی بیت بعون جود تو سهم هنر بیار آید * تن توانكر درویش ؏
بی تكلف لام * بو معنایی مؤید شمس فخری بیت وانكه دربندكی اونون شاه * نكشد بار زیب
وزحمت لام ؟ لجم ؏ سكون جیمله قره بالچق كه حوضلر وصولر دیبنده چوكوب قالور حضرت
مولانا قدس سره در صفت كاو بحری كه شبچراغ كتورر * مثنوی * میچرد در نور كوهر آن بقر *
نا كهان كردد زكوهر دور تر * تاجری می درنهد لجم سیاه * تا شود تاریك لجم وسبز كاه * بس كریزد
مرد تاجر بر درخت * كاوجویان مرد را با شاخ تخت * بیست باران كاو تازد كرد مرج * تا كند

آن مرد را در شاخ درج * چون ازو نومید باشد گاو نر * آید آنجا که نهاده بد گهر * بلم بیند فرق در شاهوار * پس زطین بکریزد آن ابلیس وار * بو ابیات مثنوی شریفده تفصیلی معنی شیچراغ ذیلنده مسطوردر لغم فتح غین معجمه ایله لکام ولجام معناسنه در ترکیده زیر زمینه دیرلر لملم بمعنی مالامال شاعر بیت نه ازلشکرما کسی کم شده * نه این کشور از خون لملم شده * کذا فی التحفه لهاشم ضم شین معجمه ایله آچلق ودون وسفله نسنه یه دیرلر حکیم خاقانی بیت ای باتوان کرم کن واین قصه را بخوان * هرچند خط مزوّر کاغذ لهاشمست * حکیم نزاری * قطعه * جهانی زجود تو هستند جزمن * قرین تکلف غریق تنعم * که از خرده پنهان بخرد نباشم نباشم هم از ابلهان لهاشم مع النون * لابیدن ولابه کردن کلاهما بمعنی تضرع یعنی یلوارمق ابو المعانی بیت بلابه کردم وگفتم که ای شه خوبان * ترحمی نکنی عاشق ستم نیلان * چغتای لسانده یالپارماق دیرلر میر علیشیر بیت توتمادیم بوغزوم سبو دیك باده ترکین ایلابان * می تیلارمین پیر دیرایلیدا بیلکیم یالپاریب لاچین کسر جیم فارسیله ایکی معنایه در اول بمعنی بنده میر نظمی بیت چومن ای شهریار خسرو آیین * بدرگاه تر ابسیار لاچین * ثانی اعلام رجالدندر لادن فتح دال مهمله ایله معروف نسنه در بعض جزیره لرده رطوبت هوادن شبنم کبی اوت واغاج یپراقلری اوزرینه دوشر جمع ایدوب بال مومیله آمیخته وزم ایدوب یازا یامنده ومتعفن هوالرده الده اوینادرلر لطیف رایحه سی واردر غایت اعلاسی کرید جزیره سنده اولور عنبر کبی قوقار حکیم خاقانی بیت آهوی مشك نیست چه چاره زگاو وبز * کرعنبر دوبرك عنبر ولادن برآورم لاشیدن کسر شین معجمه وسکون یای تحتانیله بمعنی افشاندن یعنی صاچمق لاغون ضم غین معجمه وواو معروفله بمعنی خرگوش یعنی طوشان کذا فی المجمع لاغیدن کسر غین معجمه وسکون یای تحتانیله هزل ولطیفه ایلمك لاف زدن ولافیدن کلاهما دعوای بی اصل وادعای بیمعنی اوکنمك ووعد بی انجاز معناسنه در ابو المعانی بیت باهوس درعشق تولافی زنند * عاشق صادق دهد جان عزیز لاکن کسر کافله ولایت روسه قریب برطاغ آدیدر کذا فی الاداة لامان بوزن دامان اوج معنایه در اول بمعنی جستجو ثانی تملق وچاپلوسی ثالث نغمات ایله شعر وقصیده اوقومق حکیم سنایی بیت چه سنی دیدی از سست که رفتی سوی بی دینان * چه تقصیر آمد از اقران که کشتی سوی هر لامان لان بوزن خان اوج معنایه کلور اول بی وفا و بی حقیقتلك معناسنه حضرت مولانا قدس سره بیت می آیدم زرنت توای یار بوی لان * برکنده بخشم دل از یار مهربان * ثانی خسته شدت مرضدن مضطرب اولوب حرکت ایتمك ومطلق چبالمق معناسنه وله ایضا قدس سره بیت اینچنین کن نماز وشرح بدان * ورنه برخیز وخیره ریش ملان * یعنی ریش مجنبان ثالث بمعنی جای مغاك یعنی چقور یر لاندن ولانیدن ایکیسی دخی مصدردر جنبیدن وجنبانیدن معناسنه دپرنمك وحرکت ایتمك طیان مرغزی * قطعه * بادفتر اشعار بر خواجه شدم دی * من شعر همیخواندم او ریش همی لاند * صد کلیچ پر از کوه عطا کرد برین ریش * گفتم که بدان ریش که دی خواجه همی شاند * فخر جرجانی بیت چون زمین بارکش از هر کسی در محنتم * چون درخت بارور از هر کسی در لاندم لایدن کسر یای اول وسکون ثانیله کوپك وچقال وامثالی حیوانات اورمك

لن

اورملك واولومق معناسنه مجمع الفرسده بمعنى . بيهوده كفتن كه هرزه ملاى ديرلر يعنى . بيهوده
وهرزه سويله ديمك اولور لباشن ولبيشن اول فتح باء موحده وشين معجمه ثانى كسر
باء موحده وسكون ياى تحتانى وفتح شين معجمه ايله يواشه كه نعلبند بد نعل اولان آتك بورنه
اورب رام ايدر لبيشه ولويشه دخى ديرلر لتانبان ولت انبان كلاهما بفتح التاء المثناة
وسكون النون وفتح الباء الموحده بمعنى حريص الاكل وبسيارخوار حكيم روحانى بيت
شنيده ام كه تو سوكندها بسى خوردى * زكفته دوسه محراب كوب لت انبان * اثير الدين
اخسيكتى . بيت مسيح زندكى بخشى وناموسيست تا محشر * بخاك پايت اين كردند سياح لت انبانرا
حضرت مولانا قدس سره . بيت درچرخ درآوردم نه كنبد نيلى را * استيزه چه مى بافى اى
شيخ لتنبانى لجن فتح جيمله بمعنى لجم مرقوم يعنى حوض وكوب ديبلرنده وصو ايركان يرلرده
اولان يابشقان بالچق كه لژن دخى ديرلر رفيع الدين لبنانى . بيت پيش دست تو مكر لاف سخا
زدورنه * بحررا بهرچه درخلق نهادند لجن لخشيدن سكون خا وكسر شين معجمتين
وياى ساكنه ايله بمعنى لغزيدن يعنى سورچمك مثل مشهوردركه * ازخردان لخشيدن وازبزركان
بخشيدن * ديرلر حكيم سنايى . بيت ازتو بخشودن است وبخشيدن * وزمن افتادن است
ولخشيدن لرزان سكون راء مهمله وفتح زاء معجمه ايله لرزيدن لفظندن اسم فاعلدر
دتره يجى معناسنه ميرنظمى . بيت كشته لرزان همه بوقت كذار * دل وجان حزين وجسم نزار
لرزيدن سكون راء مهمله وكسر زاء معجمه ايله دترمك معناسنه مصدردر مولانا هاتفى
. بيت بلرزيد كيتى زسم ستور * فتاد افسر از فرق فغفور وفور * عربيده رعشه وچغتايده
ايرغانماق ديرلر مثلا باشى دترمكه وياخود باش صالمغه باش ايرغاتيب ديرلر لژدان سكون
زاء فارسى وفتح دال مهمله ايله قيودينده وبعض صوايركان يرلرده اولان بالچق كه لجم ولجن ولژن دخى
ديرلر لژن فتح زاء فارسيله مذكور بالچق معناسنه استاد عسجدى . بيت كردم نهى
دوديده برومن چنانكه رسم * تا زاشك من شد آن زمى خشك چون لژن * شمس فخرى بيت
زمدحت آنكه قلم وار نيست رطب لسان * زغصه باد فرو رفته تابسر بلژن * . بويتدن مطلق
بالچق فهم اولنور ذكر اولنان بالچغه تخصيص يوقدر لشكرشكوفان يعنى دلاوران
وبهادران وشجاعان شيخ سعدى بيت كه لشكرشكوفان مغفرشكاف * نهان صلح جويان
وپيدا مصاف لشن كسر شين معجمه ايله ايكى معنايه دربرى لغزيدن معناسنه وبريده
نرم وملايم بى خشونت معناسنه كذا فى فرهنك جهانكيرى وفرهنك ميرزا ابراهيم اما ادات
الفضلاده . بى نقش وهموار معناسنه در بعض فرهنكلرده سكون شين معجمه ايله مرويدر
لعلكون برنوع كلدر لعل رنكنده اولور عروس پرده دخى ديرلر حكيم اسدى بيت زده دروزده
زان كل لعلكون * كه دانى عروسش بپرده برون لعلين ايكى معنايه در اول زرين قدح
جنسندن برشكوفه در قدحى قرمزى وچوره سنده يپراغى صارى وياخود بياض اولور ثانى
لعل رنكنده اولان نسنه يه ديرلركه حرف ياى نسبت وآخرنده كى نون تأكيد نسبت ايدر لغزان
سكون غين وفتح زاء معجمتين ايله سورچمك معناسنه اسم فاعل وكاهى اسم مكان استعمال اولنور
كذا فى فرهنك جهانكيرى لغزيدن سكون غين وكسر زاء معجمتين ايله سورچمك معناسنه

مصدردر ﴿ لفچن ﴾ سکون فا وفتح جیم فارسیله اوج معنایه در اول طوداغی قالن و آشاغی دوشکون آت وقاطر معناسنه شاه ناصرخسرو * قطعه * من از اول بهشتی وار بودم * رخ من بود چون پیراهن حور * خداوندم زمانی روی کردست * سیاه ولفچن وتاریك ورنجور ثانی ایری کوکلی قالن آت معناسنه ثالث زن فاحشیه دیرلر بواوج معناده دخی لفچ ولفچه دیرلر ﴿ لکان ﴾ فتح کاف فارسیله آت کمینك صولغی یعنی چکه سی التنه چکن حلقه سی ﴿ لکدزن ﴾ فتح کاف وزاء معجمه ودال مهمله ثانی وسکون دال اول ایله دپمك ودپمه اورمق معناسنه ﴿ لکدزن ﴾ یعنی چفته زن آت وقاطر ودوه ده استعمال اولنور ﴿ لکزن ﴾ سکون کاف وفتح زاء معجمه ایله لکدزن مرقومدن مخففدر میرنظمی . بیت چو لکزن بوده آن اسب بدخوی درآندم زد لکد آن مرد نیکوی ﴿ لکن ﴾ فتح کاف عربیله بش معنایه کاور اول بمعنی آفتابه یعنی یاصی ابریق امیرمعزی . بیت کر آب چشمه کوثر زجنس نشان * بکاه شستن دستش چو کوثرست لکن * بومعنایه حکیم ازرقی بیت شاخ طوبی را غدا کردد بفردوس اندرو * چون برون ریزند آب دست شویت از لکن * ثانی شمعدان معناسنه شیخ سعدی بیت میل درسر مدان چنان شد سخت * کز بن شمع درسر لکنی * بو معنایه خواجه سلمان . بیت بادرایت درمقامی کز چراغ مجلست * هر صباحی برفروزد شمع زرکاری لکن * کاهی شمعدان تبسی سنه دیرلر حضرت مولانا قدس سره . بیت همچو پروانه مسکن که مقیم لکنست * تا نسوزد پر وبالش زلکن می نرود * ثانی فانوس کوملکی معناسنه ده استعمال اولنور ولده قدس سره . بیت مست شد باد و ربود آن زلف را از روی باز * چون چراغ روشنی کز روی تو برکیری لکن ولد ایضا درین معنی بیت آورد سحر بیرون از زیر لکن شمعی * کز خجلت نور آن برچرخ نماند اختر * ثالث بمعنی منقل که ایام شتاده ایچنه آتش قورلر شمعدان ومنقل معنالرینه شمس فخری * قطعه * مخالفش بشب وروز کشته وسوزان * چو شمع باشد بر پاش بند کشته لکن * چهار پای بزنجیر حادثات کشان * همیشه سینه بر آتش بود بسان لکن * رابع بمعنی عودسوزکه مربیله مجمر دیرلر خامس ادات الفضلاده کناری یوکسك طبق معناسنه مرویدر ﴿ لکهن ﴾ سکون کاف وفتح هایله بمعنی کرسنکی یعنی آچلق عربیله کی جوع معناسنه حکیم سنایی * مثنوی نشوی برنهاد خودسالار * بنماز وبروزه بسیار * زین دو هر لحظه خواجه ترکردی * زانکه هرچند کرد برکردی * کرهمی لکهنت کند فربه * سیر خوردن تراز لکهن به * کذا فی فرهنك جهانکیری اما مجمع الفرسده لکهن اول نسنه درکه بت پرستلر حرمت واکرام جهتی ایله یانلرنده کوتوررلر استاد منوچهری . بیت الا تا مؤمنان دارند روزه * الا تا هندوان دارند لکهن * وبعض فرهنکارده هندولرك مخصوص کونلرندن معتبر طوتدقلری برکون آدیدر ﴿ لمغان ﴾ سکون میم وفتح غین معجمه ایله بر آغاج آدیدر مولانا شهابی غزای غزنینده دیمشدر بیت پس از چند روزی که در راه راند * جنیبت باقطاع لمغان رساند * کذا فی فرهنك جهانکیری اما مجمع الفرسده نام شهریست در نزدیك غزنین مسطوردر ﴿ لنبان ﴾ سکون نون وفتح باء موحده ایله فاحشه لکدن فارغ اولوب توبه کار وعبادته مشغول اولان عورته دیرلر حکیم نزاری * قطعه * ملامتشان مرا میداشت کفتی * چو مهمانی به بنکاه غریبان * بخود کفتم عجب نبود که نفرت * از صحبت

از صحبت لنبان لنبان * ضم میمله صفاهانده بر قریه اسمیدر لنجان سکون نون وفتح جیمله
اصفهان مضافاتندن بر بیوك ناحیه آدیدركه وافر قریه لره مشتملدر والنجان دیرلر بر ناحیه دخی
واردر بو ایکی ناحیه ده پرنج اکیلور حکیم شفایی درهجا بیت آب بیلور پیرکه اشنان وسپندان
میبرد به لنجان والنجان بکجارفت لنجیدن سکون نون ویای تحتانی وکسر جیمله صالنرق
وناز ایله یوریمك معناسنه حکیم نزاری قهستانی بیت بخنده کفتن وشیرینش وبدید *
بانجه رفتن ورعنائش بنید لندیدن سکون نون ویای تحتانی وکسر دال مهمله اولی
ایله بمعنی لنکیدن یعنی آقسمق لنکان سکون نون وفتح کاف فارسیله لنکیدن لفظندن اسم
فاعلدر اقسق یوریجی معناسنه میر نظمی بیت همیرفته به لنکان دشت پهنا * که آرامش
نمی مانده درآنجا لنکیدن سکون نون ویای تحتانی وکسر کاف فارسیله اقسمق معناسنه
مصدردر لوزنان سکون واو وفتح زاء معجمه ونونله بوغازده دیلك نهایتنده اولان ات
پارهسی که ترکیده دلجك وعربیده ملاذه دیرلر لوندزن روسپی عورتلو وروسپی عورت
دیمك اولور میر نظمی بیت لوندزن بوده آنجا بی حمیت * که صد فرسنگ بوددورا زمروت *
لویشن کسر واو وسکون یای تحتانی وفتح شین معجمه ایله نعلبندلرك برآلتیدر بدنعل
اولان آتك بورننه طاقوب بواشدرلر لویشه دخی دیرلر حکیم خاقانی بیت لطف اوشد نشین
صحرا * قهر اوشد لویشن دریا لیان فتح یای تحتانیله بمعنی تابان ودرخشان باء فارسیله ده
مرویدر شمس فخری بیت اکر بکاهکشان ازدحام احرامست * بدین درست تزاحم زنیرات
لیبان مع الواو * لاتو ضم تاء مثناة ایله ایکی معنایه‌در اول بمعنی زبان لسان معناسنه
استاد فرخی بیت دست وزبان نرسد بدو کس را * آری بماه بر نرسد لاتو * ثانی
بردکرمی اغاجدر بر طرفی هموار و بر طرفی یومری آکا بر میخ قاقوب وایپ بغلیوب اطفال اویونجق
ایدرلر لاو بوزن داو ایکی معنایه کلور اول خاك بیاض که ازوب دیواره سوررلر دیواری
آغرتمق ایچون شیخ آزری بیت شود رواق سپهر از ظلام دوده شب * چو کلبهای عجم
شسته در ربیع بلاو * ثانی بمعنی لابه که لاوه دخی دیرلر حکیم سوزنی بیت کر بودم ستمکار کردد
چون زر * ورنبود سیم لاو ولوس فزایم لو بعض معنایه کلور اول حلوایه دیرلر مجیرالدین
بیلقانی بیت لولو زینه اش در کار کردند * زجام عشرتش بیدار کردند * ثانی پشته
وجای بلند حکیم فردوسی بیت بدو سر شبان کفت از ایدر برو * ره تازه پیش اندر آیدت لو
ثالث صفرا که عناصر اربعه‌نك بریدر حضرت مولانا قدس سره بیت غلط مکن زترش
کر برای دفع لوست * زرشك چون تونکاریست زنك وبوی ترش * رابع لب معناسنه پور فریدون
بیت مخالف خالدار ولو شکر وکفا خشن * حاجت وصف بنده نی هر که خشن بجا خشن *
خامس ولایت مازندرانده بر قصبه آدیدر مع الهاء * لابه فتح باء موحده ایله درت معنایه
کلور اول بمعنی فروتنی واظهار عجز خواجه حافظ * قطعه * بلابه کفتمش آنماه رخ چه باشد
اکر * ببوسه ز تو دلخسته بیاساید * بخنده کفت که حافظ خدایرا مپسند * که بوسه تو رخ
ماه را بیالاید * ثانی فرهنك زفانکویاده بمعنی چاپلوسی وتملق وچرب زبانی کذا فی فرهنك
جهانکیری بو معنایه حکیم خاقانی بیت بس لابه که نمودم دلدار نپذرفت * صد بار فغان

کردم ویکبار نیز رفت * ثالث مؤید الفضلاده باخلاص نیاز کردن کال اسمعیل * رباعی *
من بودم ودوش آن بت بنده نواز * ازمن همه لابه بود وازوی همه ناز * شب رفت وحدیث ما
بپایان نرسید * شب را چه کنه قصهٔ ما بود دراز * رابع بمعنی بازی یعنی لعب ولطیفه
لاخشه کسر خا وفتح شین معجمتین ایله تماج آشی که لاچه ولاکشه دخی دیرلر ابو المعانی
بیت دی شدم مهمان یك صاحب کرم * لاخشه آورد طعام ما حضر لاخوسته ولاخوشه
کلاهما بضم الخاء المعجمه وواو المعروف اولهما بسکون السین المهمله وفتح التاء المثناة ثانیهما بفتح
الشین المعجمه بمعنی لاخشهٔ مرقوم لادنه کسر دال مهمله وفتح نونله براوتدر بعض ترکیبه
جزو ایدرلر کذا فی المجمع لاده فتح دال مهمله واخفاء هایله ابله واحمق معناسنه شیخ اوحدی
بیت نه که هرزن دغا ولاده بود * شیر نر هست وشیر ماده بود لاردبه ولارودبه ولاروره اول
سکون را وفتح دال مهملتین ثانی ضم را وفتح دال مهملتین ثالث ضم راء مهملهٔ اول وفتح ثانیله
بلد رجین دیدکاری قوشدر کذا فی فرهنك جهانکیری لاژه فتح زاء فارسیله بمعنی لابهٔ
مرقوم میر نظمی بیت چو دیده منحرف طبع شهنشاه * بصد لاژه کشیده از جکر آه *
لاشه فتح شین معجمه ایله حیوانك مرده ترکیبه لش دیرلر اسم عام در کاهی آدم میتنه ده دیرلر
نتکم شیخ سعدی بیت آن پیر لاشه را که سپردند زیر خاك * خاکش چنان بخورد کزو
استخوان نماند * حکیم سنایی بو معنایی تأیید ایدر * مصرع * لاشهٔ تو چهار دارد پای *
وزبون وضعیف چارپا حیوانه دخی دیرلر وله ایضا بیت بارکیر تو تا زیست دوان * تو خریدار
لنك ولاشه خران * شیخ عمر خیام * رباعی * یاران همه رفتند براهی مشهور * کر سوخته
خر منند وکر ساخته کور * ما ما نده درین بادیهٔ پر زغرور * بالاشه خری بارکران منزل دور *
مجمع الفرسده دخی بمعنی خر مروید ربو معنایه حکیم انوری بیت لاشهٔ ماکی رسد آنجا که رخش
او رود * کاروانی کی رسد هرکز بکرد لشکری لاچه ولاکشه کلاهما بکسر الکاف
العربی اول فتح جیم فارسی ثانی شین معجمه ایله بمعنی لاخشهٔ مرقوم یعنی تماج آشی عربیده دخی
لاکشه دیرلر نتکم مشهور در خیر الطعام لاکشه دیرلر لاله معروف چیچکدر انواع والوانی
اولور اصلی قرمزی اولمغله لاله تسمیه اولنمشدر زیرا سرخ رنکه لال دیرلر رومده انواعی غایت چوقدر
هر برینه بر اسم تعیین ایتمشلردر مؤید الفضلاده مسطور در که هر شکوفه که خودرو اوله یعنی
اکلدین بته اکا لاله دیرلر اما مشهوری لالهٔ داغدار در که شعرا قلب عشاقه تشبیها استعمال ایدرلر
ایچی سیاه اولور یدی نوعدر که ذکر اولنور ١ لالهٔ کوهی ٢ لالهٔ صحرایی ٣ لالهٔ شقایق
٤ لالهٔ دورو ٥ لالهٔ دلسوز ٦ لالهٔ داسوخته ٧ لالهٔ خطایی فرهنك میرزا ابراهیمده یدی
نوعنی بو وجه اوزره ذکر ایدر ١ سرخ ٢ زرد ٣ سفید ٤ آل ٥ دورو ٦ خطایی
٧ شقایق النعمان رومده مشهور اولان بونلردر ١ قرمزی ٢ صاری ٣ بیاض ٤ ارغوانی
٥ یشل ٦ پروازی ٧ ابری ٨ منلا چلبی ٩ قرلنغج ١٠ فلانده ١١ چلبی جوجه
١٢ مملك زاده ١٣ لالهٔ کفه ١٤ لالهٔ برداق بونلردن ماعدا دخی چوق نوعی واردر لامچه
سکون میم وفتح جیم فارسیله اول نسنه در که عنبر ومشك وسپند سوخته ولاجوردی سحق
وآمیخته ایدوب اطفالك ابرو وپیشانی وشقیقه لرینه سوررلر دفع چشم زخم ایچون غایت

غايت مفيد در ديرلر عميد اوبكى * قطعه * تابودلا مجه زعنبر ومشك * خوبر ابر عذار توبر تو
باد شوق محبت دائم * در دلم پايدار تو بر تو ﴿ لامه ﴾ بوزن نامه اول چارگزى دلبند در كه
شدت شتاده دستار اوزرندن طولارلر قولقلرى حفظ ايچون لامك دخى ديرلر فرهنك ميرزاده
چيزى باشد كه از پاى تا سر به بپچند مرويد ر ﴿ لانه ﴾ بوزن دانه دورت معنايه كاور اول
آشيانهٔ مرغ شيخ مغربى بيت مرغ دل مازهر دو عالم * اندر براو كرفت لانه * فرهنك
جهانكيريده آشيانهٔ پرنده دن غيرى چرنده آشيانه سنه دخى ديرلر حضرت مولانا قدس سره
بيت توچو كبوتر بچه زادهٔ اين لانهٔ * كه تونيابى بخودمات ازين سوكشيم * وله قدس سره بيت
همه صياد نكوبى كه چه دامست وچه دانه * كه چوسيمرغ به بيند بجهد مست زلانه * ثانى بمعنى
صدا ونداونغمه پردازى وله قدس سره بيت خود كلشن وقنست اين يارب چه درخنست اين
صد بلبل مست اينجا هر لحظه كند لانه * ثالث كاهل و بيكار وآواره معناسنه شاه ناصر خسرو
بيت كنون پارسايى هميكرد خواهى * چه كردى بسان خر پيرلانه * بومعنايى مؤيد شمس
فخرى بيت هنرازنام اوبه ننك آيد * زانكه سخت ابلهست وبس لانه * مولانا كسايى بيت
كنون چونى همى حيلت كه كشتى سست وبى طاقت * ترا ديدم بيرنايى فسار آميخته ولانه *
رابع مجمع الفرسده خانهٔ زنبور معناسنه شيخ سعدى بيت شنيدم كه مردى غم خانه خورد
كه زنبور در سقف اولانه كرد ﴿ لاوه ﴾ بوزن كاوه درت معنايه كاور اول تملق و چاپلوسى وچرب
زبانى ثانى اظهار اخلاص ونياز ثالث لعب وبازى بونلر لابهٔ مرقوم ايله مترادف المعنى در رابع
برنوع طوغان آديدر كه چاليك دخى ديرلر كذا فى فرهنك جهانكيرى ﴿ لاهوره ﴾ ضم ها وواو
معروف وفتح راء مهمله ايله خام قاون وقارپوز تركستانده قاش ديرلر حضرت مولانا قدس سره
بيت جسم كه چون خربزه است تا نبرى چون خورند * بشكنى پيدا شود قيمت لاهورهٔ *
﴿ لايه ﴾ بوزن خايه ودايه لاى معناسنه در كه عنقريب ذكر اولنور انشاالله تعالى ﴿ لباده ﴾
فتح باء موحده ودال مهمله ايله جامهٔ بارانى يعنى يغمورلق لباد دخى ديرلر ﴿ لباشه ولبيشه ﴾
اول فتح باء موحده ثانى كسر يله نعلبند آت بورننه طاقدوغى آلت كه تركيده بواشه ديرلر شيخ نظامى
بيت به نيره زن ازخارش چرم خام * لباشه درافكند شب را بكام * حكيم سوزنى بيت لبش
ازهجو درلباشه كنم * تا بخندد درواولوا الالباب * وله ايضا بيت لبت ازهجو درلبيشه كنم *
كه بدين سان بود تبسم خر ﴿ لب خنده ﴾ سكون باء موحده وفتح خاء معجمه ايله لطيفه كونه سوزدن
وطبيعت قبول ايتدوكى ادادن تبسم ايتمكه ديرلر ابو المعانى بيت رها كردم زجانان جاه وصلت
بلب خنده بكفتا كرنصيبت ﴿ لبوه ﴾ سكون باء موحده وفتح واو ايله سوده چالوب يوغرد
ايتدكلرى مايه يه ديرلر ﴿ لتره ﴾ سكون تاء مثناة وفتح راء مهمله ايله ايكى معنايه كاور اول پاره
ودريده معناسنه شمس فخرى بيت آنكه باشد برجلالت او * اطلس چرخ زنده ولتره *
ثانى مردفربه يعنى سمز آدم خواجه عميد اوبكى بيت خلعت ايمان تازه بر عميد خسته پوش
تابدان خلعت زفضلت لتره ولتر شود * فرهنك ميرزاده ومؤيد الفضلاده بمعنى رانده
مسطور در ﴿ لتره لتره ﴾ يعنى پاره پاره ودريده دريده شده ﴿ لته لته ﴾ يعنى پاره پاره
وپاره لمغه مشرف معناسنه كه لتات ولتالت دخى ديرلر و بومعناسى دخى غله ابتدا يردن چقدوغى

محل ودخی قماش پاره لری که لته دخی دیرلر ﴿ لخالجه ﴾ سکون جیم اول وفتح لام وجیم ثانیله خوشبو ادویه یی دوکوب سرکه وکلاب ایله آمیخته ایدوب وبر شیشه یه قویوب ایام تعفن هواده استشمام ایدرلر خاء معجمه ایله لخلخه دخی دیرلر کذا فی فرهنك جهانکیری بو لغتی یعنی جیمله لخالجه یی جهانکیریدن غیری لغتده منظور فقیر اولمامشدر ﴿ لخته ﴾ سکون خاء معجمه وفتح تاء مثناة ایله بمعنی لخت مرقوم یعنی پاره خسروانی بیت بازنده شبی کز غم او آنکه درستست * از تنك دلی جامه کنند لخته و پاره ﴿ لخچه ﴾ سکون خاء معجمه وفتح جیم فارسیله بمعنی اخکر یعنی آتش قوری بدر الدین جاجرمی بیت مه بکمند آورد سنبل تو هر نفس * لخچه بدید آورد آتش تو دمبدم * وله ایضا بیت آن پسته خنده ان نکر آن چشمه حیوان نکر * آن لخچهای پنهان نکر در آتش جان پرورش ﴿ لخشه ﴾ سکون خا وفتح شین معجمتین ایله اوچ معنایه کلور اول بمعنی لخچه مرقوم اورمزدی بیت آتش عشق راز بس سوزت * آه شعله است غم بود لخشه * ثانی ارشته وتتماج آشی که لاخشه دخی دیرلر ثالث بمعنی لغزیده که لخشیده دخی دیرلر ﴿ لخلخه ﴾ سکون خاء معجمه اول وفتح لام وخاء ثانیله خوشبو ادویه یی که ترنج بیراغی و عبیطران وامثاللرین دوکوب سرکه وکلابله آمیخته ایدوب بر شیشه یه قویوب دفع عفونت ایچون استشمام ایدرلر ﴿ لرزه ﴾ سکون راء مهمله وفتح زاء معجمه ایله بر علتدر که اعضای انسانی متصل دترر عربیده رعشه دیرلر ودخی حمایه ده دینلور دترتمسی اولدوغیچون ودخی زلزله که کره ارض حرکت ایدر میر نظمی بیت زمین آیدبلرزه از سمندش * چنان تند وتوانا یش توندش ﴿ لرنجه ﴾ کسر زاء معجمه وفتح جیم فارسیله کلوله پنبه یعنی اکیرلمکه آماده اولمش پنبه زاء فارسیله ده مرویدر ﴿ لشکر پژه ولشکر پژوه ﴾ جاسوس معناسنه که پژوه پژوهیدن لفظندن صیغه امر ووصف ترکیبیدر واسم فاعل دخی اولور لشکر آرایی معناسنه استاد اطیفی بیت یاملی زلشکر پژوهان یکی * کد قصد شما کرده اندیی شکی ﴿ لشکه لشکه ﴾ یعنی پاره پاره دیمکدر ﴿ لشکه ﴾ سکون شین معجمه وفتح کافله ایکی معنایه در اول بمعنی پاره ثانی بمعنی شبنم کذا فی فرهنك جهانکیری ﴿ لفتره ﴾ سکون فا وفتح تاء مثناة ایله سفله وفرومایه معناسنه که لتره دخی دیرلر شیخ عطار بیت جام زر بر دست نرکس می نهی * لفتره را امیر مجلس میکنی ﴿ لفچه ﴾ سکون فا وفتح جیم فارسیله اوچ معنایه کلور اول بمعنی اسب فرولب که لفچ ولفچن دخی دیرلر ثانی استخوان با کوشت شیخ نظامی بیت بیاورد خوان زیرك هوشمند * بز ر لفچهای سر کوسفند ثالث زن فاحشه یه ده دیرلر ﴿ لقومه ﴾ ضم قاف وواو معروف وفتح میم ایله نام پدر ارستطالیس حکیم کذا فی الاداة ﴿ لکامه ﴾ فتح کاف عربی ومیمله ایکی معنایه در اول قیون بغرسغی قیمه ات وپرنج ایله طولدوروب بشوررلر شاه ناصر خسرو بیت چو خر بیخرد زانی اکنون که آنکه * بمزدد بستان خریدی لکامه * ثانی آلت رجل معناسنه که لند و دخی دیرلر ﴿ لکانه ﴾ فتح کاف ونونله لکامه مرقومك ایکی معناسیله ده مترادفدر یعنی اولکه روده با کوشت قیمه آکنده عربیده عصیب دیرلر طیان مرغزی بیت کر زانکه لکانه ات آرزوست * اینك بمیان رانم اندر یعنی ثانی وله ایضا بیت من شاعر سلیم با کودکان سلیم * زیرا که جعل ایشان دوغست با لکانه شمس فخری بیت بدنیا میل ورای تونباشد * ملك نی فرج داردنی لکانه ﴿ لکلکه ﴾ سکون

سکون کاف اول وفتح لام وکاف ثانیله هرزه وهذیان ویاوه سوزکه لکلک دخی دیرلر معربی
لقلقه در ابو المعانی . بیت کوش مزن آن سخن کش بزند لاف فضلی * هر سخن کذب اولکلکه
وهرزه است لنبه سکون نون وفتح باء موحده ایله هرنه که مدور وکرد اوله ابو المعانی بیت
کون اولنبه است واورا بایدش * جز بسر کیرد وقبضه راستست لنجه سکون نون
وفتح جیمله ناز وشیوه وتبختر ایله صالنی یوریمك حکیم خاقانی . بیت سیمرغ بد مسیحه بنجه نکند
زنجه * اوکیك که لنجه من بازکه جولان * استاد لبیبی * قطعه * کفش صندون مخنث کس زن
هردو کردند هردو نا هموار * هیچکس را کناه نیست دران * کو ود هردو را همی از کار *
آن یکی را بخنجه وخفتن * وآن یکی را بلنجه ورفتار لواشه فتح شین معجمه ایله لواشی
مرقوم معناسنه در لوده سکون واو وفتح دال مهمله ایله برنوع اوزون سپیدر آرقه ده
کوتوررلر وبوك اوزرینه قودرلر کواره دخی دیرلر کذا فی فرهنك جهانکیری لوزینه سکون
واو وکسر زاء معجمه ایله بقلوا وبادامی حلوا عربیده صمصه بقلوایه مخصوص اسم ایتمشلر لوزینج
دخی دیرلر ابو المعانی . بیت میخوردلو زینه ومرغ کباب شام وسحر * خواجه واهل وعیالش
نان جو را سیر نیست لونه سکون واو وفتح نونله کلکونه معناسنه یعنی قرزلق که زنان
یوزلرینه سوررلر کذا فی المجمع لوه فتح واو واخفاء هایله بمعنی غلیواج که غلیواژ وزغن
وحاد دخی دیرلر زبان هندیده برقوشدر تیهویه مشابه کذا فی فرهنك جهانکیری له
اظهار هایله بوزن شه اوچ معنایه کلور اول بمعنی شراب حکیم سنائی * مثنوی * هرچه بستاند
از حرام خرج * از بهای نماز وازره حج * یا بله یا بمنك صرف کند * برف را پارو دوغ وترف کند
وله ایضا . بیت دولت آنراست درین روز که آتش از له * حیلت آنراست درین شهر که نانش
از منك * ثانی بمعنی بوی یعنی رایحه حضرت مولانا قدس سره بیت من چه کفتم کجا بماند دلی *
کزدلم له نبرده رفت از کار * ثالث ولایت ترکستانده برشهر آدیدر واخفاء هایله یعنی لامك
ضمیله کاج اغاجیدر کذا فی فرهنك جهانکیری لویشه کسر واو وسکون یای تحتانی
وفتح شین معجمه ایله نعلبند آلتلرندن یواشه دیدکلریدر حکیم نزاری قهستانی . بیت یوزخود را
لویشه کرد ستم * تا طمع بکسلد زقرص لواش لهبه سکون ها وفتح باء موحده ایله نادان واحمق
معناسنه در لهبله سکون ها وفتح باء موحده ولامله بودخی نادان واحمق معناسنه در
دربند ار فاخری منتخبنده لامله مسطور ودر معیار جمالیده کافله منقولدر لهجه سکون ها
وفتح جیمله صوت وکلام وشکل معنالرینه استعمال اولنور مثلا مجود خوش لهجه ولسانده محل
وتکلم وحرکت لسانه دیرلر مع الیاء التحتانی * لاچی کسر جیمله قافله که هال وهیل دخی دیرلر
بولغت هندیدر لاسکوی فتح سین مهمله وکاف وکسر واو ایله برکوچك وخوش آواز
قوشدر منوچهری . بیت خول طنبوره تو کوئی زندلا سکوی * از درختی بدرختی رود وکوید آه
لاله دختری لاله نك برنوعیدر کناری غایت سرخ واورته سی سیاه اولور آذرکون دخی
دیرلر عربیده شقایق النعمان دیدکلریدر لاله دشتی ترکیده کاغنك چیچکی دیرلر بعض
فرهنکلرده بو دخی شقایق النعمان اولوق اوزره مرویدر لاله کوهی لاله یه بکزر بر قرمزی چیچکدر
لامانی فتح میم وکسر نونله بمعنی جاپلوسی کردن یعنی تملق ویلتقلنمق شمس فخری . بیت فلاغ

تغ

لَ ی

لَ جـ لِ ا

جاپلوسی د زعهدت * کردنفرت زمکر ولامانی * حکیم سنایی بیت چه سنی دیدی
ازسنت که رفتی سوی بد دینان * چه تقصیرآمد ازاقران که کردی کرد لامانی * و بمعنی لابه کری
یعنی یلوارمق وله بیت بازازان خواجه زاده بی برك * اینهمه لاف لام ولامانی * مؤید
الفضلاده ونسخهٔ میرزاده بمعنی زره پوشی لای آلتی معنایه کاور اول بمعنی کفتن مثلا
هرزه ملای دیرلر هرزه مکوی دیمك اولور نجیب الدین جرد پادقانی بیت جایی که ازمتفاوت
طبیعت سخن رود * هم بحر سفله باشد وهم ابرهرزه لای * ومی لاید دیرلر میکوید معناسنه
حضرت مولانا قدس سره بیت ملا متم بکند اردرازمیلایم * بودکه کشف شود حال بنده
پیش شما * کمال اسمعیل * قطعه * حقوق خدمت وآنچه ازنظایر اینست * که شرح قاعدهٔ
آن زبان نفرساید * شروع می نکنم اندران که تالطفت * نکویدم که فلانی درازمیلاید * ثانی
برنوع ابریشمدن طوقنمش اینجه لطیف قماشدر ولایت چینده ایشلرلر وهندده مشهور بحرانه دخی
ایدرلر ساده سی والوانی اولور سیف اسفرنکی بیت اکسون زرنکارفلك را چه آستر *
برابرهٔ معنبراین لای ساده بین * ثالث سیاه بالچق که اباغه یاپشور کمال خجندی بیت سیل
اشکم بردیکشب بردرش خندید وکفت * پیش ما این شخص آب آوردولای آوردکیست *
رابع درد یعنی هرصویك وحوضك دیبنه چوکن چرکی بمعنی درد حوض سیف اسفرنکی
بیت موج تباشیرزدبرلب نیلی افق * کوهرمه زیلای همچوصدف شدنهان * بمعنی دزدشراب که
کوب دیبنده قالور مولاناجامی بیت دوران زکل لای می وحشت سرخم * بس خانهٔ عشرت
که درین دیربناکرد * یعنی دردساغر ظهوری ترشیزی بیت نخواهی بنای بقاراخراب *
بکن پای بستی زلای شراب * خامس بمعنی تنك بارکه ترکیده یوك تنکی ویوك تایی دیرلر مثلا
این جامه بااین ریسمان لای است دیرلر یعنی بواسباب بوایپك تنکی در سادس درهٔ کوه یعنی
طاغ اراسنده اولان دره لاینی کسریای تحتانی اول ونون وسکون یای ثانیه برنوع
پکلری طارکوملکدر وفقرا ودرویشان کیدوکی بکی طار وقصه جامه یه ده دیرلر کذافی فرهنك
جهانکیری کتاب السامی فی الاسامیده اول پشمینه جامه درکه ایش محلنده کیرلر لبی کسر
بای موحده ایله دیلم اتمك اولسون قاون وقارپوز وغیری اولسون امیرخسرو بیت ای قرص
آفتاب که دوری زچشم ما * مارالبی ببخش که خسروکدای تست لری کسر راء مهملهٔ
مشدده ایله علت جذام درا عاذنا الله منه لنکی سکون نون وکسرکافله ایکی معنایه در
اول اقسقلق که بونده یای صفتدر ثانی معنای اصطلاحیدرعذر ودروغ وبهانه معناسنه که
عذرلنك میکنند دیرلر شیخ عطار بیت دست رس کرباشدت تنکی مکن * چون تورهداری
برهلنکی مکن * بوبیتده تجنیس وایکی معنایه ده شمولی واردر لهنهٔ جانکزای برطاش
آدیدر دریاده اولور تموج دریاده بعض محل ظاهراولور هرکیم آنی کوررسه بامرالله تعالی اول قدر
کولرکه هلاك اولور سنك خنده دخی دیرلر عربیده حجر الضحك دیرلر کذافی المجمع لی بوزن
کی ایکی معنایه دراول ظرف هرنه نك اولورسه ثانی بالچق که لای لفظندن تخفیف اولنمشدر
کذافی فرهنك جهانکیری باب اللام المکسورة مع الالف * لقا فتح قافله صورت
وچهره معناسنه اکرچه لفظ عربیدر اما عجمده استعمالی شایع درکند وترکیبلرینه جزؤ

جزء وايدوب مهلقا وخورشيد لقا ديرلر ميرنظمی بيت نباشد وفادار هر مهلقا * جفا ميكند
كر بخواهی وفا لهاها فتح هايله دجلك كه بوغازك اولندن اولور بر پاره اتدر عربيده ملازه ديرلر
ليپا سكون يای تحتانی وفتح باء فارسيله بوزن ومعنی كيپا يعنی شيردان مع الباء
لب الموحده * ليباب سكون باء موحده وفتح يای تحتانيله بمعنی رود خانه يعنی ارمق يری كذا فی
فرهنك جهانكيری بومعنايه ميرنظمی بيت زاشك ديده كشته سيل لبياب * بزورش بر نيارد
كوه پرتاب مع التاء المثناة * ليرت بوزن سيرت كلاه آهنين كه اكا ترك وخود وسر پايان
لت دخی ديرلر عربيده مغفر ديدكلريدر كذا فی المجمع اما لسان الشعراده بمعنی غراره كه بر نوع پوشش
سلاحدر مع الجيم * لج اغزك ايچ جانبی ابو المعانی بيت بكفتار تلخ وجواب درشت *
كند هردم از هرزه وكوه لج لنج سكون نونله برنسنه يی برنسنه دن چكوب چقارمق شمس
فخری بيت چو رايش بوهبعد ازين كود كر * فلك مهر ومه را زكرد ون بلنج مع الراء المهمله
لر ليلوپر سكون يای تحتانی وضم لام وفتح باء فارسيله بمعنی نيلوفر معروف صاری چيچكدر
صوده بتر انواعی اولور سرخ وسفيد وزرد وكبود اما ايچی صاروا ولور ليلوپل دخی ديرلر حكيم قطران
ارموی بيت تنی دارم چوماه نو بزير تيغ كرد اندر * دلی دارم چو ليلوپر ميان آب سر داندر *
لن مع الزاء المعجمه * ليز سكون يای تحتانی ايله بوزن تيز بمعنی لغزنده موزم كذا فی المجمع
مع السين المهمله * ليس سكون يای تحتانيله ليسيدن لفظندن صيغه امر ووصف
لس تركيبی اولور مثلا كاسه ليس ديرلر چناق يلايچی ديمك اولور ميرنظمی بيت مشو كاسه ليس
لش بهر سفله طبع * اكر مرد باشی بدركن زسمع مع الشين المعجمه * لكاش فتح كافله يول
معناسنه اما طريق جاده ايام شتاده پالچق اولوب يوريمك عسير اولدقده صاغندن وصولندن
قچه مق ايچه يوله ديرلر ليمه كوش سكون يای تحتانی وفتح ميمله قولاق ايچنده اولان چرك
لف كذا فی فرهنك جهانكيری مع الفاء * ليف سكون يای تحتانی ايله اوج معنايه كاور
بری قطيفه خاوی قرپنديسی وبری دخی خرما ايپی وبری دخی برنوع ريشه لو كوكدر كه ايچنه
صابون قويوب حمامده سورينورلر ابو المعانی بيت بكون دلبر دلاك ديد بكرمابه * بكرده
لك ليف بريش سپيد كش مالش مع الكاف * لك برقوشدر اتی انديذا ولور اكا ليك وليلاع
دخی ديرلر لكاع فتح كافله آلوی ترش يعنی اكشی ارك كذا فی المجمع لكالك سكون
كاف فارسی وكسر لامله دكرمان طاشی اوزرنده اولان تخته پاره سی كه دانه تدريجله دوكلك
ايچون دلك آغزنه قورلر لكالكه دخی ديرلر حضرت مولانا قدس سره * قطعه * چون
لكالكست كالكت بر آسيای معنی * طاحون زآب كردد نز لكالك معين * زان لكالك ای برادر كنده م
زدول بجهد * در آسيا دافتد معنی زهی مبين لمشك كسر ميم وسكون شين معجمه ايله بمعنی
چغرات يعنی سودك اوزرينه طوز اكوب كسه ررلر كذا فی المجمع لنبك سكون نون وضم
باء موحده ايله بهرام زماننده بر كريم النفس وسخی سقانك ناميدر كه بهرام كور كبی شاهه ضيافت
ايدوب خانه سنه دعوت ايلدی بهرام كور دخی خاطرين جبر ايچون دعوتنه اجابت ايلدی
حكايه سی مشهوردر حكيم خاقانی بيت بهرام ننكرد ببراهام در نظر * بر خاوخوان لنبك
سقا برافكند * وضم ايله شور وغوغايه ديرلر ليك كلمه استدراكدر عربيده كی لكن

معناسنه در لیكن دخی دیرلر ﮒ لیوك ع سكون یای تحتانی وفتح واو ایله بر بوجك رجامه وخ وقه كسر دیوك دخی دیرلر بعض فرهنكلرده تخیل بتی معناسنه در ﮒ

لگ مع الكاف الفارسی * لنگ ع سكون نونله بوط باشندن اياق بر مقلرينه وار نجه اول عضوه دیرلر حكیم فردوسی . بیت یكی مادیان نیز بكذشت جنك * برش چون برشیر وكوتاه لنگ ﮒ لیتگ ع سكون یای تحتانی وفتح تاء مثناة ایله بیسروپا ومفلس وبی نوا معناسنه حكیم سنایی اززبان زن خود * قطعه * عورتی ام بكرده ازشنكی * تیغ بسیار مرد را فسان * برهمه مهتران فكنده ركاب * وزهمه لیتگان كشیده عنان * آحزای لیتگ كتاب فروش * برسانید كاربنده بجان ﮒ لیولنگ ع ضم یای تحتانی وفتح لام وسكون نونله بمعنی ترف تركیده كشك دید كاری یوغرت قوریسی حكیم غمناك بیت وان زراز تو باستاند آنكه تا اكنون ازو * چون غزی خوردی همی وطایفی ولیولنگ * بوبیتده یای تحتانینك سكونیله اولمق اقتضا ایدر ﮒ

لل مع اللام * لكل ع فتح كافله امرود عربیده كمثری دیرلر ضم كاف ومیم وسكون ثاء مثلثه وفتح راء مهمله ایله كذا فی فرهنك زفانكویا ﮒ لیلوپل سكون یای تحتانی وضم لام وفتح باء فارسیله بمعنی لیلوپر مرقوم یعنی نیلوفر كذا فی فرهنك جهانكیری ﮒ

لم مع المیم * لعام ع فتح عین مهمله ایله ایكی معنایه در اول بمعنی چركین میرنظمی بیت دربرش جامهٔ لعام ولتات * چهره اش زشت وطبع دیوصفات * ثانی بمعنی تاریك كه قراكو معناسنه در ﮒ لفام ع فتح فایله یشمق كه كفش معناسنه در ﮒ لكام ع فتح كاف فارسیله اویان كه آت باشنه اوررلر معربی لجامدر ودخی كم معناسنه ده دیمشلر چونكه كم ایله اویان بربرینه لازمه در ایكسنه دخی دینلور شاعر بیت طبع را كرچه خوش آید دلبران شوخ طبع ضبط ارممكن نباشد همچو اسب بی لكام * عجایب البلدانده شام ولایتنده برطاغ آدیدر ﮒ

لن مع النون * لباس راهبان ع یعنی سیاه جامه حكیم خاقا بیت لباس راهبان پوشیده روزم * چو راهب زان برآرم هر شب آوا ﮒ لپان ع فتح باء فارسیله بمعنی رخشان استاد فرخی بیت كردون زبرق تیغ چو آتش لپان لپان * كوه ازغریو كوس چوكشتی نوان نوان * كذا فی التحفه اما فرهنك میرزاده ومؤید الفضلاده یای تحتانی ایله بوزنكیان بمعنی تابش بكد یكر درخشنده مسطوردر ﮒ لشتن ع سكون شین معجمه وفتح تاء مثناة ایله بمعنی لیسیدن یعنی یلامق حكیم سوزنی بیت لشتند آستانت بزركان ومهتران * چون یوز پیرلشته باب كاسهٔ پنیر * ﮒ لنجیدن ع سكون نون ویای تحتانی وكسر جیمله برنسنه یی برنسنه دن چكوب چقارمق مثلا یردن اغاج وسائر نسنه لری چكمكله چقارمغه دیرلر وآخر نسنه لرده دخی استعمال اولنور طیان مرغزی بیت كسی كو رابكیرد درد قولنج * بكافش توشكم سركین برون لنج ﮒ لیپان ع سكون یای تحتانی وفتح باء فارسیله بمعنی لیپاء مرقوم یعنی شیردان ﮒ لیزیدن ع سكون یائین تحتانیین وكسر زاء معجمه ایله بمعنی آمیختن ولغزیدن یعنی قارشمق وسورچمك كذا فی المجمع ایكی معنایه ترتیب اوزره میرنظمی بیت هر آن لیزحلالش باحرامش * بامیزد پای اووقت خرامش ﮒ لیسیدن ع سكون یائین تحتانیین وكسر سین مهمله ایله یلامق كه عربیده لعق وولوغ دخی دیرلر بوعربی قطعه ده وارد اولمشدر * قطعه * اذا وقع الذباب علی طعام * رفعت یدی ونفسی تشتهیه * ویجتنب الاسود ورود ماء * اذا كان الكلاب یلغن فیه ﮒ لیوان ع سكون یای

یای تحتانیله بمعنی دیوان یعنی محل حکومت پادشاهان ووکلاشی ودخی اتاغ رفیع واتاغ اوکنده
اولان سایبان کذا فی فرهنك جهانکیری ؎ لییدن ؏ یای ثانی مجهول ایله بمعنی خاییدن یعنی
چیینمك مسعود سعد سلمان بیت مسعود سعد چند لییی ژاژ * چه فایده زژاژ لییدنت *
؎ مع الواو * لیمو ؏ لیمون که معروف میوه در طالب آملی بیت زوترنج ذقنی ده که طبیبم دل من لِ و
نشکند تلخی صفرات بدین لیموها ؎ لیموداروو ؏ کوهی براوتدر ایام بهارده طاش
اراسنده بتر لیمون رایحه سن ویرر طبیعتی حار ویابس در عربیده وسیخ دیرلر ؎ لیو ؏ سکون
یای تحتانیله نیر اعظم اسماسندن بر اسمدر حکیم انوری بیت ای ساقی مهروی در انداز و مراده *
زان می که زرش مادر ولیوش پدر آمد ؎ مع الهاء * لباچه ؏ فتح باء موحده وجیم فارسیله لِ ه
بمعنی جامه واثواب لباس معناسنه در حکیم انوری * قطعه * یکی ز آتش جور سپهر بازم خر *
که از تجاسر آن همچو دیك میجوشم * عجب مدار که امروز مرمرا دیدست * در آن لباچه که
تشریف دادهٔ دوشم * نه بهر خسرو سیارکان همی خواهد * که عشوهٔ بخرم وان لباچه بفروشم
بدر جاجرمی بیت صبح است رومی کله رزد بر سرش * شب هندوی لباچهٔ کلریز در برش
خواجه سلمان بیت جیب ولباچهٔ دوران که شب اندر روزست * همه تادامن حشر ست
معطر بخور * بعض فرهنکرده جامهٔ قاضی مرویدر ؎ لکلکه ؏ بمعنی لکلك مرقوم یعنی
دکرمان طاشی اوزرنده اولان تخته پارهسی شاه داعی شیرازی بیت زبان لکلکه هرکز نداد
دادکلام * نشد محیط زمان نیز برمکان مخض ؎ له ؏ اظهار هایله بوزن زه ایکی معنایه در اول
مضمحل معناسنه یعنی اسکیوب طاغلمق اوزره اولان نسنه ثانی فرنك طرفندن روم
سرحدنده برشهر آدیدر ؎ لیسپه ؏ سکون یای تحتانی وسین مهمله وفتح باء فارسیله ماسوره
معناسنه در کذا فی المؤید ؎ لیسنه ؏ سکون یای تحتانی وسین مهمله وفتح نونله ماسوره
معناسنه فرهنك جهانکیریده مرویدر ؎ لیمه ؏ سکون یای تحتانی وفتح میمله چرك معناسنه
؎ لیوه ؏ سکون یای تحتانی وفتح واو ایله ابله واحمق که کالیوه دخی دیرلر لواحد من الشعرا
بیت صنم رابود بردر خادمی سیر * چو مستان لیوه چون دیوان زبونکیر * مؤید الفضلاده بمعنی
چاپلوسی وفریبنده ومجمع الفرسده بمعنی شکستن مرویدر ؎ مع الیاء التحتانی * لهی ؏ کسر لِ ی
ها ایله بمعنی رخصت حکیم سوزنی بیت کرزنش رابلفظ بخارای عادتی * کویم کهی کنی که بکایم اهی
کنند ؎ باب اللام المضمومة مع الالف * لکا ؏ ایکی معنایه در اول للك دیدکلری بویاکه لُ ا
قینادوب ابریشم بویارلر سرخ رنك چقار وقلیچ وخنجر قبضه لرین آنکله محکم ایدرلر حکیم قطران
ارموی بیت نارچون درحقهٔ زرین نکینهای عقیق * سیب چون بر مهرهٔ سیمین نشانهای لکا
وله ایضا بیت آن دوروبه کل چوروی عاشقان ازخون دل * پاچه بر زرین ورقها ریخته آب
لکا * ثانی بمعنی مرز بوم یعنی زمین وملك وولایت ؎ لوبیا ؏ بوکر بلجه دیدکلری غله در حبوبات
قسمندن ؎ لوترا ؏ سکون واو وتاء مثناة وفتح راء مهمله ایله ایکی کمسنه میانسنده معهود اولنه
اولان اداوتعبیرات که غیرلر استندکده فهم ایلمیه لر زبان زرکری ولوتره دخی دیرلر کمال اسمعیل بیت
خرد سر عقبی کنند فهم ازو * چو کوید سر کالك تولوترا * وله بیت دانی چه نام وادر کالکت بالوترا
اندر زبان اهل خرد ناودان شکست ؎ لوشا ؏ واو معروف وفتح شین معجمه ایله حکمای رومدن

بر مشهور حکیم آدیدر نقش وتصویرده بی نظیر ایدی بوصنعتده بیمثل برکتاب تصنیف ایتمشدر
شکلوش وشکلوشا دخی دیرلر لغ لوقا بع واومعروف وفتح قافله ایکی معنایه در اول قیاقورونی
عربیده حی العالم دیرلر ثانی حکماء یونانده بر مشهور استاد حکیم آدیدر کذا فی فرهنك
جهانکیری مجمع الفرسده لوقاپدر حکیم قسطادر بعضیلر قسطا علم حکمتده برکتاب آدیدر ولوقا آنك
مصنفی دردیرلر اما قول اول اصحدر شاه ناصر خسرو بیت هرکسی حرفی همیکوید بتیره رأی
خویش * تاکمان آید که او قسطای بن لوقاستی * مرقوم لوشا ولوقا ایکی حکیم آدی اولدوغنه
شعر عربده دلالات واردر نتکم شیخ شهاب الدین تلعفری بیت واحفظ نساحة یوحنا
وصاحبه * لوشا ولوقا وکرکی وکرکس لغ مع الباء الموحدة * لوقاب بع واومعروف وفتح قافله لب
بیوك قزغان که عربیده اولمقوله یه ماعون دیرلر اکثر عمارت مطبخلرنده استعمال اولنور ابو المعانی
بیت آنچنان صاحب شکم بودست آن حیوان صفت * میتوان کفتن شکم را آن لوقاب
وقف عام لغ لهراب بع سکون ها وفتح راء مهمله ایله نام پدر کشتاسب شاهدر لغ لهراسب بع سکون
ها وسین وفتح راء مهملتین ایله طائفهٔ کیانیاندن بر مشهور پادشاه اسمیدر ایرج نسلندندر
لغ مع التاء المثناة * لپوت بع ضم باء فارسی وواو معروفله اغزایچی معناسنه در شاعر بیت لت
لولوی ترکشت آنراهر سخن * پر در وکوهر صدف بوده لپوت لغ لشت بع سکون شین معجمه
ایله قوی واستوار معناسنه میر نظمی بیت بنای عشق دردل لشت باید * که معموری همین
درعمر شاید لغ لعبت بع سکون عین مهمله وفتح باء موحده ایله صیغهٔ مبالغه مفعولدر بازی
معناسنه یعنی اویون اکرچه لفظ عربیدر اما فارسیده استعمالی شول قدر شایعدر که کندو
اعتلری منزله سنه وارمشدر ودخی شول نسنه یه دیرلرکه کورنلر مفتون دلداده اوله لر شیخ سعدی
بیت ای فتنهٔ دلبران یغما * وی طیرهٔ لعبتان چینی لغ لوت بع واو معروف ایله برهنهٔ اصلی
معناسنه در وواو مجهول ایله اقسام اطعمهٔ لذیذه معناسنه در حکیم خاقانی بیت اینها همه
مردلات واوتند * بادجبروت بر بروشد * بو معنایه احمد اطعمه بیت احمد بریاضت نشدت
کشف بزن لوت * چون نیستی ازاهل دل ازاهل شکم باش * مجمع الفرسده لقمهٔ بزرك
معناسنه بسحاق اطعمه بیت هرکه روزی برهٔ تنها بخورد * درمیان لوت خواران مرد نیست
لغ لوت وپوت بع توابع الفاظ قبیلندندر که اقسام مأکولات وانواع مشروبات معناسنه در
حضرت مولانا قدس سره * مثنوی * پیش اوکوساله بریان آوری * که کشی او را بکهدان
آوری * که بخورد این نیست مارا لوت وپوت * نیست او را جز لقاء الله قوت * ابن یمین بیت
زهر سبوید ست آوردلوت وپوت * بشادی بر آردز انده دمار لغ لهفت بع ضم ها وسکون فا ایله
قزلمیا نسنده معروف اوپند رزبان هندیده کودیه دیرلر ابو المعانی بیت چون لهفت بودست زرد
دختران * شایع اما کبیر بوده درمیان لغ مع الجیم * لج بع شوم ونکبت معناسنه میر نظمی بیت لج
مکن زنهار باهر لج صحبت * ترا آخر شود ساری ندامت لغ لنج بع سکون نونله اوج معنایه کلور
اول کوشهٔ دهن یعنی آغز بوجاغی میر عماره بیت کفت من تیز کیرم اندر کون * سبلت
وریش وموی لنج ترا * ثانی آوردك ایچ جانبی که آکا اکب وکپ وپچ وپوچ دخی دیرلر
خراسانیلر لنبوس وهندیلر کاله دیرلر استاد لبیبی بیت نه همه کار تودانی نه همه روز تراست * لنج

لنج پرباد مکن پیش وکتف بر مفراز * شمس فخری . بیت که چو تشنه بروز کرم در آب * همه
درخون نهند لنج وفرنج * ثالث بمعنی لب حضرت مولانا قدس سره . بیت چشم بر دربود
بنشسته بکنج * روترش کرده فرو افکنده لنج * وله قدس سره بیت آن لب که بود لنج خری بوسه که
او * کی یابد آن لب شکرش بوس مسیحا * بعض فرهنگلرده بمعنی شل دخی مروید ر لوج
واو مجهول ایله ایران زمینه بر ولایت آدیدر کذا فی فرهنگ جهانکیری لولاج . بر نوع
حلوادر کولانج دخی دیرلر شیرازیلر کولاج دیرلر رومده بقلوا مثلی ایدر بغایت لطیف طعامدر و
مع الجیم الفارسی * لچ بمعنی برهنه که لوچ دخی دیرلر کذا فی فرهنگ جهانکیری لوچ
لُچ واو معروفله ایکی معنایه کلور اول بمعنی احول یعنی شاشی شمس فخری . بیت هرکه در ملک
بشاهیش نه یکتا بیند * بود از کوری آن کژنکر ولوچ و پاوچ * حکیم سنایی بیت کوش کر را
سخن شناس که دید * دیده لوچ راست بین که شنید * شیخ سعدی . بیت خویشتن را بزرگ
پنداری * راست کویم یکی دو بیند لوچ * ثانی واو مجهول ایله برهنه که مادر زاد اوله یعنی عمرنده
لُخ اثواب کیمامش اوله مع الخاء المعجمه * لخ ایکی معنایه در اول کچ مرقوم معناسنه حکیم
حکیم سنایی بیت آن مست زمستی نه بترسد نه زمردی * ورنی بخدنیره خطی شمرد لخ * ثانی
حصیر ایتدکلری سازه دیرلر لوخ واو معروفله ایکی معنایه در اول بر اوتدر که حصیر ایدرلر
اکا لخ ودوخ ودخ دخی دیرلر ثانی بمعنی کوژ پشت یعنی بوکری عربیده احدب دیرلر زراتشت
لُد بهرام . بیت شود رخ زرد و پشتت لوخ کردد * تنت باریک همچون دوخ کردد مع الدال المهمله
لباد فتح باء موحده ایله براغاجدر اوکوزك بوینه کیچوررلر تاکه عربیه چکه وجفت سوره
هندی لسانندہ جوه دیرلر شیخ نظامی . بیت کشاورز بر کاو بند دلباد * زکاو وز آهن بجوید
مراد * بو معناده لباده دخی دیرلر عربیده باء مشدده ایله کیچه معناسنه در لند سکون
نونله ایکی معنایه کلور اول لاف وکزاف معناسنه حضرت مولانا قدس سره * مثنوی *
کرچه صرصر بس درختان میکند * برکیاه سبز احسان میکند * بر ضعیفی کیاه آن باد تند *
رحم کردی دل تو از قوت ملند * ثانی زیرلیدن سویلمك که محل غضب وتهورده واقع اوله اکا
دندیدن وژکیدن دخی دیرلر حضرت مولانا قدس سره * مثنوی * رفت خضر وکفت ای
موسی بیار * آب وخاك وآلت او انتظار * تامن این دیوار کج سازآورم * باصلاح اولش باز
آورم * بردفرمانش ولی لندش فزود * کاین که ما کردیم کاری هرزه بود لورکند واو
معروف وسکون راء مهمله ونون وفتح کافله سیل صوی که یری یرتوب کتمش اوله یا لکز لور دخی
دیرلر شیخ نظامی بیت دزی تا دهستان خوارزم چند * لوی دی نه بینی بجز لورکند * خواجه
عمید لویکی . بیت درهر یکی ازین عدد شست روشنست * آنها که تعبیه است درین تیره
لُر لورکند مع الراء المهمله * لر راء مخففه بر طائفه در صحرا نشین غایت بیوك اولوس
وقبیله در امیر خسرو * مثنوی * ملك کژ لشکر آفت سکالش * چو موی لر پریشان دید
حالش * ترش رو کشت چون افغان جنکی * ولی همچون کلاه لر به تنکی * مولانا هاتفی در تیمور
نامه * مثنوی * زبدکاری فتنه جویان لر * زبانهای آیندکان کشت پر * زاندیشه آن دل شاه را
که از فتنه ایمن کند راه را * ثانی راء مشدده ایله اسکی نسخه کهنه معناسنه در کذا فی فرهنك

جهانکیری اما مجمع الفرسده نوعی ازمردم قهستانی وبمعنی کام دیوان وبزه کوسفند وبمعنی باند
ومر آب مسطوردر ع لقمه شمار ع اول کمسنه یه دیرلرکه آکا برمجالسنك سفره لرنده
بلادعوت حاضراولوب طعام اکل ایدنلرك لقمه لرین صایوب کاشکی اول لقمه یی بن آلیدم دیو
طعامه حرصندن سایرك تناولن کوزه در حکیم صاحب درقسمیه بیت برشك حاسد ولاطف
مصاحبان مزاح * بغمزبی هنران وبرمز لقمه شمار ع لور ع واومجهول ایله درت معنا یه کاور
اول سیل یری یرتوب آقدوغی محله دیرلر امیرخسرو * مثنوی * صفی کنزاژدهای بدکزیله
بلورومار پیچی شدخزیله * یکی ازعجزتن داده بتسلیم * یکی درلورولرزمیدازبیم * وله
ایضا بیت کرسبکباری مترس ازراه ناهموارازانك * بهترین میدان تك خرکوش زالوروارت
ثانی برنوع پنیردرسایرپنیرلردن زیاده مقبولدر محمد عصار بیت چرب وشیرین تری زشکر
وشیر * نرم ونازکتری زلورپنیر * ثالثی شرم وحیامعناسنه که لول دخی دیرلر رابع حلاج یایی که
لورك دخی دیرلر ع لورآور ع واومعروف اول وسکون راءمهمله وفتح واوثانیله یاغ دبه سی که
دوه طامندن ایدوب یوله کوترملك ایچون ایچنه هرنه اولورسه قورلر بعض فرهنکلرده مذکور
دبه که باقردن ایدوب ایچنه یاغ وبال ومربا واشربه هرنه استرلرسه قورلر لوراك دخی دیرلر ع لوکر ع
واومجهول وفتح کافله هندوستانده برشهر آدیدر کذافی التحفه ع لولر ع واومجهول وفتح لامله
خدای تعالی عزوجل اسماسندن بر اسم شریفدر میرنظمی بیت اکرلولرکند باری ببابد
مرادانت بپای خویش شاید ع لوهاور ع واواول مجهول وثانی مفتوح برقوشدر سدراهرا
دخی دیرلر ع مع الزاء المعجمه * لعبت باز ع حقه باز معناسنه در مولاناجامی بیت این همه ل ز
لعبت ولعبت سازی * وین بصد شعبده لعبت بازی ع لغز ع فتح غین معجمه ایله بمعنی چیستان
یعنی بامجه بعض ابیات ایدوب رموز ایله معماکبی ایچنده اسم صقلرلر وپیچ وتابلی سوزه ده دیرلر
ع مع السین المهمله * لرس ع سکون راءمهمله ایله ترحم ایلمك معناسنه در میرنظمی بیت ل س
بکتج دردومحنت حال دل پرس * ترحم بایدش ازلطف میلرس ع لوس ع واومعروف ایله
ایکی معنا یه در اول تملق وجرب زبانلق ایله آدم آلدامق معناسنه شیخ سعدی بیت چو
دستی ندانی کزیدن ببوس * که باغالبان چاره زرقست ولوس * حکیم سوزنی بیت کربودم
سیم کارکرد چون زر * ورنه بودسیم لوس ولابه سرایم * بومعنا ایله میرخسرو بیت آمداوبا هزار
لابه ولوس * داد بردست وپای برنا بوس * ثانی بمعنی غش کردن یعنی مسك وعنبر وسیم
وزره نسنه قرشدیروب مغشوش ایلمك معناسنه استادکسایی بیت کافورتو بالوس
بودمشك تو باناك * بالوس توکافورکنی دایم مغشوش * بعض فرهنکلرده کافورمغشوشه لوس
ومشك مغشوشه ناك لفظنی تخصیص ایلشلر وعربیده چاشنی معناسنه در ع مع الشین المعجمه ل ش
ع لش ع بولانق بالحق که حوضلر دیبنده وارمقلرده اولور لوش دخی دیرلر پوربهای جامی
بیت صاف باشد زلال دولت تو * تیره شد آب دشمنانت زلش ع لوش ع بوزن کوش ونوش
اوچ معنا یه کلور اول صود یبنده اولان بالحق وبولانق صوکه عربیده ترنوف دیرلر شیخ عطار بیت
چون همی شد غرقه فرعون آن زمان * کرد پراز لوش جبریلش دهان * ثانی بمعنی کج دهان
یعنی آغزی اکری شمس فخری بیت یکی دوبیند والبته دیده احول * سخن کژ آیدوبی دیم

هیچ شك زهجه لوش * ثالث اللهم عافنا مرض جذامه مبتلا اولشه دیرلر وواو مجهول ایله
روم حکماسندن برحکیم آدیدر لوشا دخی دیرلر فی مع الغین المعجمه * لوغ ع واومعروفله
بوزن یوغ ودوغ ایکی معنایه در اول بمعنی دوشیدن یعنی صاغمق منجیك بیت من زهجای توباز
بود نخواهم * تات فلك جان وخواسته نکنم لوغ * شمس فخری بیت ابو اسحق بادا کرنوالش
زپستان طرب شیری کنم لوغ * ثالث بمعنی آشامیدن که میلوغد دیرلر می نوشد دیمك اولور
فرهنك زفانکویاده ومؤید الفضلاده بمعنی دوشنمك وآشامنمك مسطوردر فی مع الفاء * لوف ع
واومعروفله بوزن یوف ییلان یاصدوغی دیدکلری اوت وبعضیلر آیوپنجه ردیدیلر وبعضیلر
دخی قوردقولاغی دیدکلری اوتدر دیمشلر وهر فرهنکده برمعنی یازمشلر فی مع الکاف * لك ع
اوچ معنایه در اول بمعنی چیزی کنده یعنی قوقش نسنه ثانی برشی در برودت هوادن شبنم کبی
اغاج یپراقلری اوزرینه یغار اکثر کنار آغاجی اوزرینه یاغوب منجمد اولور هندوستان ولایتنه
مخصوصدر دوشروب ودوکوب قینادوب ابریشم وجامه بویارلر رنکی برقرار دریوماق ایله زائل
اولمز نقاشلر ومصورلر آب صافیسنی نقشه قوللنورلر ودردنی زرکرلر آلوب خنجر وبچاق
قبضه سنی آنکله محکم ایدرلر لاك ولکا دخی دیرلر آغاجی بیت هیچ نازم شدن زخانه برون *
کویم درنشانده اندبلك * شمس فخری بیت هزار سال بماناد ظل توکه شوند * بجاه تو متمکن
چو پای تیغ ازلك * صیدنه ابی ریحانده مسطوردرکه لك صمغ نبات در مره مشابهی وار در
وکتاب السامی فی الاسامیده لك برجراحتدر شکمده ظاهر اولوب شکمی سوراخ ایدر عربیده
آکا دبیله دیرلر ضم دال مهمله وفتح باء موحده وسکون یای تحتانی ولام مفتوحه ایله ثالث
فرهنك جهانکیریده بمعنی ستاالنك یعنی طوپوق عربیده کعب دیرلر حکیم نزاری قهستانی
بیت محیط برلك پایم نمیرسد بمراتب * غدیر دنیاوانکه من غریق علایق فی للك وپك ع
واوساکن وضم باء فارسیله کنده وناتراشیده یعنی یوغون وناساز پوربهای جامی بیت ای شور
بخت مدبر ومعلول وشوم پی * وی ترش روی وناخوش مکروه ولك وپك فی لنك ع سکون نونله
انکن دوشیروب یوقارو طوتان آدمه دیرلر فرهنك جهانکیریده فوطه معناسنه مرویدر
فی لوراك ع واومجهول وفتح راء مهمله ایله یاغ وبال وامثالی نسنه لرقونیلان دبه معناسنه که
لوراور دخی دیرلر فی لورك ع واومجهول وفتح راء مهمله ایله کمان نداف یعنی حلاج یایی که اوز
دخی دینلور فی لوشناك ع سکون واو وشین معجمه وفتح نونله باچقلی برکه لوشر باچق وناك
ادات نسبتدر غمناك وفرحناك کبی میرنظمی بیت همیرفته دران پرشوق وبی باك * اکرراه
بوده دوروالوشناك فی لوك ع بوزن سوك اوچ معنایه در اول زبون وضعیف حضرت مولانا
قدس سره * مثنوی * لنك ولوك وخفته شکل بی ادب * سوی او میخیز واورا می طلب *
کین طلب در تومبارك جنبشست * وین طلب در راه حق مانع کشست * ثانی ابله واحمق
معناسنه شمس فخری بیت بجاز بنده کی ظل حق شدی مأیوس * اکرنبودی آن کور بخت
وابله ولوك * ثالث اور دیدکلر علتکه بریومری ات کبی نسنه در آدم وحیوانده ظاهر اولور
اما وجعی اولمز عربیده غدد ودبیله دخی دیرلر فی مع اللام * لول ع واومعروفله بی شرم وحیا
معناسنه که لور دخی دیرلر بومقوله کسنه یه لولی دیرلر ارکك اولسون دیشی اولسون نتکم

خواجه حافظ جمع ایله لولیان دیمشدر . بیت فغان کین لولیان شوخ وشیرینکار وشهرآشوب
چنان بردند صبر از دل که ترکان خوان یغمارا * حضرت مولانا قدس سره مفردینی ذکر ایلدی
بیت کرهمی کویم اول وورنمی کویم کول * چون کالنك بر اب دولیم وئکتك میکنم مع المیم ل م
لزوم ضم زاء معجمه ایله کیاده دیدکلری یایدرکه کمانکشلر آنکله یای چکمکه مشق ایدرلر
لیزم دخی دیرلر حکیم سوزنی . بیت . ببوسه سخت کمانی ندارم از تو طمع * وکر کمان سپهر آیدم
کمان لزوم * وله ایضا بیت ای . ببازوی همت توشده * مرفلك را کمان کمان لزوم لغام فتح
غین معجمه ایله ایکی معنایه در اول دوه کوکره دکده آغزندن چیقان کوپك ثانی لکام یعنی اویان
لکام فتح کافله ایکی معنایه در اول بمعنی کنك وبی حیا حکیم سوزنی . بیت . هرچندکه
بنکنیم وکلوکیم ولکامیم * دلداده ودلبسته آن دول غلامیم * ثانی . بر طاغ آدیدرکه محاذیٔ
شهر حما وشیزر واقامیه ده واقعدرکه جانب شمالی چکلوب کتمشدر تا صهیون وثغر وکاسدن
انطاکیه شهرنده منتهی اولورکذا فی فرهنك جهانکیری مع النون * لرستان لرطائفه سی ل ن
ساکن اولدقلری یرلره دیرلر مولانا هاتفی بیت به تبریز راند از لرستان سمند * که کردنکشانرا
کشددر کمند لکین کسر کاف وسکون یای تحتانیله بمعنی نمد یعنی کیچه پوربهای جامی
* قطعه * همی تا بود نزد اهل خرد * سقرلاط افزون بها از لکین * بمان جاودان شادمان
دوستکام * خدایت حفیظ ونصیر ومعین لمجان سکون میم وفتح جیم فارسیله بر طائفه نك
آدیدرکه غایت قتال وخونریز وسفاك اولورلر ولایتلرنده شکرقامشی غایت چوق اولمغله
طعاملری جمله شکری ایمش لندیدن سکون نون ویای تحتانی وکسر دال مهمله اولی
وفتح ثانیه ایله کندوکندو ایله زیرلبدن سویلنمك کذا فی المجمع لوخن سکون واو وفتح
خاء معجمه ایله اسماء قردندر حضرت مولانا قدس سره بیت چند انکه خواهی جنك کن یا کرم کن
تهدیدها * میدان کددورلوخنست بهرچه مینالی ایا لوس زن واو معروف وسکون
سین مهمله وفتح زاء معجمه ایله چاشنکیر معناسنه درکه لوس چاشنی در وزن اسم فاعلدر طادیجی
دیمك اولور بو فعل صاحبنه چاشنکیر تعبیر اولنور لوسیدن واو معروف وکسر سین
مهمله فریب دادن وفروتنی کردن یعنی یلتقانمق لق ایله تواضع کوسترمك کذا فی المجمع لوشن
واو معروف وفتح شین معجمه ایله لوش مرقومك معناسی اولیله مترادفدر صود بیننده اولان بالچق که
پلخن دخی دیرلر حکیم اسدی بیت نهالش بزیرش ز لوشن بدی * زبرجادرش آب روشن بدی *
لوغیدن واو معروف وکسر غین معجمه ایله ایکی معنایه در بری بمعنی آشامیدن وبری
بمعنی دوشیدن لوکیدن واو معروف وکسر کافله درشت وناهموار یوریمك یعنی دیزاوزره
ویاخود ال اوزره یوریمك کذا فی المجمع لولین واو معروف وکسر لامله ابریق وامثالی
نسنه لرك لوله سی یعنی امزیکی میر نظمی . بیت . در آنجابدی چشمهٔ دلپذیر * ز لولین آب
حیاتش بزیر مع الواو * لو بوزن کو ظرف معناسنه هرنه اولورسه نعیمی بیت ای کوبی ل و
اندر لوزدی از ترس باغی رخت را * پوشیده باد از رخت من کر رخت اندر لوزنم لولو واو
معروف وضم لامله قرچی طائفه سنك محبوبلری که وقت بشارت وحالت نشاطده لولو دیو
آغزدن صدا ایتدکلری ایچون لولو دیرلر جمع ایدوب لولیان دیدیلر وهر محبوب فتنه

فتنه انكيز وغارتكر صبر اوله استعاره طريقيله لوليان ديرلر نتكم خواجه حافظك ديوانده برقاج
يرده واقع اولمشدر وعربيده اينجو معناسنه در شيخ آزري بيت درخاك خراسان نه غريبي توكه
هستند * ارباب خراسان همه لالا وتو لولو ع مع الهاء * لباده ع فتح باء موحده ودال مهمله
ايله جفت وعربه چكمك ايچون اوكوز بوينينه قودقلري اغاجه ديرلر كمال اسمعيل بيت آتش خشم
توچون زبانه برآرد * شيرفلك برنهد بكاو لباده ع لتره ع سكون تاء مثناة وفتح راء مهمله
ايله ايكي معنايه كلور اول زبان قرارداده يعني ايكي آدم ميانه‌سنده معهود انه تكلم اولنوب خارجدن
ايشيدن فهم ايدوب آكلمیه آكا لوتر ولوتره دخي ديرلر ثاني اول شخصه ديرلركه بند زباني
اولميوب بولدوغي سوزي سويليه كذا في فرهنك جهانكيري ع لغونه ع ضم غين معجمه وواو
معروف وفتح نونله آرايش وزيب وزينت معناسنه در كذا في المؤيد ع لقمهٔ خليفه ع برنوع
لطيف حلوادر حكيم خاقاني بيت كان لقمهٔ خليفه كه از دست وي خوري * لوزينه ايست خردهٔ
الماس درميان ع لنبه ع سكون نون وفتح باء موحده ايله مردم بزرك جثه وفربه معناسنه مير
عماره بيت چراكه خواجهٔ انجيل وز نش جوانمردست * زني چكونه زني سيم ساعد ولنبه *
ع لنكوته ع سكون نون وواو وضم كاف وفتح تاء مثناة ايله درويشان كوچكلري وسرو پا برهنه
كسنه‌لر بيلرينه بغلدقلري فوطه‌يه ديرلر لغت هنديدر شاه داعئ شيرازي بيت دل بفراغت ده
ولنكوته بند * ازجهت زر نه بجان پوته بند ع لوبره ع واو مجهول وفتح باء موحده وراء مهمله ايله
ميش دشتي يعني بيان قويني ع لوتره ع سكون واو وتاء مثناة وفتح راء مهمله ايله ايكي آدم
ميانه‌سنده معهود انه اولان مكالمه كه لتره دخي ديرلر كذا في فرهنك جهانكيري ع لوره ع واو
مجهول وفتح راء مهمله ايله لوز مرقومك معناي اوليله مترادفدر يعني سيل يرتوب آقد وغي ير
استاد فرخي بيت ترا بزرك سپاهيست وين درازرهيست * همه سراسر پرخار ومار واوره وجر
امير خسرو بيت شد از آب كتوران سوده فرسنك * دران دشت فراخ ولوره وتنك *
ع لوزه ع واو معروف وفتح زاء معجمه ايله سيل يرتوب آقد وغي ير سيلابكند معناسنه استاد
عنصري بيت دلش بكيرد ازين كوه ودشت وپيشه ورود * دلش بكيرد ازين آبكند ولوزه
وجز ع لوسانه ع واو معروف وفتح سين مهمله ونونله چاپكلك وچابلوسلق كسائي بيت اجل چون
جام كرده كير و پوشيده بخاك اندر * صبا از دور بكند انه برون كرده بلوسانه ع لوشابه ع واو معروف
وفتح شين معجمه وباء موحده ايله جرب وشيرين معناسنه اعم وطعامده اخصدر ع لوشاره ع
واو معروف وفتح شين معجمه وراء مهمله ايله لوز مرقومك معناي اوليله مترادفدر يعني سيل
يرتوب آقد وغي يركه لوزه دخي ديرلر مؤيد الفضلاده زمين كوشه‌سي يعني چقور اولمش ير
وسيلاب كند معناسنه ع لوشانه ع واو معروف وفتح شين معجمه ونونله چرب وشيرين كرك
طعام وكرك غيري لوشابهٔ مرقوم معناسنه ع لوقه ع واو مجهول وفتح قافله لوقاء مرقوم
معناسنه در ع لوكه ع واو مجهول وفتح كافله اوچ معنايه كلور اول آردپست يعني آلچق اون
دقيق خرجي معناسنه كمال اسمعيل * قطعه * من كه بهر تواز خدا خواهم * كاردان كرنج ولوكه
وقند * تاكيم دفع عشوه خواهي كرد * چند ازين انتظار آخر چند * بعض فرهنكلرده بو معنايه
لاملر لوله واقعدر ثاني دانه‌دن آيرلمش پنبه ثالث آواز بلند كريه وناليدن سك وغيره يعني

آواز بلند ایله کوپك وغیری اولومق ل لوله ع واو معروف وفتح لامله معروف نسنه در چشمه
ومصلقلرده وابریق وبردقلرده اولور ودخی بدرکه عورات اکرزلر ل لویشه ع کسر واو وسکون
یای تحتانی وفتح شین معجمه ایله بمعنی غله کوفته یعنی دوکلمش غله کذا فی المجمع ل له ع اظهار
ها ایله قره قوش که آله دخی دیرلر عربیده عقاب دیدکاری قوشدر حکیم علی فرقدی بیت مثل
لُی دشمنان توبا تو * حیله کبك وعملهای له است ل مع الیاء التحتانی * لبنی ع سکون باء موحده
وکسر نونله قره کونلك که عربیده میعه سایله دیرلر ل لوری ع واو معروف وکسر راء مهمله ایله
جذام معناسنه اعاذنا الله منه وواو مجهول ایله لولی معناسنه در جمال الدین عبد الرزاق کاشی
بیت رومی روزاب کارت بردوتودر کارآب * لوری شب رخت عمرت برد وتودر بنج وخار *
کمال اسمعیل بیت باترکتاز طره هندوی تومرا * همواره همچو نیکه لوریست خانمان ل لوشنکی
واو معروف وفتح شین معجمه وسکون نونله باچقلی صو معناسنه در ل لولی ع واو معروف وکسر
لامله محبوب طائفه قرچی که لو لودخی دیرلر خواجه حافظ بیت صبا زان لولی شنکول وسرمست
چه داری اکهی چونست حالش * مؤید الفضلاده سرودکوی وظریف معناسنه دیوب بوبیتی
یازمش خواجه حافظ بیت دلم ربوده لولی وشیست شور انکیز * دروغ وعده قتال وضع
مَا ورنك آمیز ل باب المیم المفتوحه مع الالف * ما ع نفس متکلم مع الغیر معناسن افاده ایدر بز
معناسنه عربیده کی نحن معناسنه ل ماخولیا ع ضم خاء معجمه وواو معروف وکسر لامله لفظ
یونانی در اصلی مالیخولیادرکه لفظ مرکبدر بری مالیدر بونکده اصلی مولی در سودا معناسنه
وبریده خولیادرکه خلط معناسنه در چونکه اول علتی بیان قصدا اولندی ترکیب ایدوب واوك
تلفظنده نوع ثقلت اولمغله الفه قلب ایدوب مالیخولیا دیدیلر خلط سودا معناسنه آنی دخی اعجام
اختصار ایدوب ماخولیا دیدیلر ابو المعانی * قطعه * دراصل جنون وعشق جانان * یك
ماده ایست همچو سودا * شد نام یکی جنون اول * پس عشق شد است مالیخولیا ل مارا ع
بزه دیمکدر عربیده لنا معناسن افاده ایدر نفس متکلم مع الغیر علامت مفعول اولان را ایله ترکیب
اولنمشدر خواجه حافظ بیت درکوی نیکنامی مارا کذر ندادند * کرتو نمی پسندی تغییر کن
قضارا * شیخ سعدی بیت مارا بجهان خوشتر ازین یکدم نیست * کز نیك وبد اندیشه
ازکس غم نیست * چغتایده بیز کادیرلر ل مارافسا ع سکون را وفتح سین مهملتین ایله ییلان
افسونی بریردن ییلانی قاچرمق ایچون اوقودقلری افسون که مارافسار ومارافسای دخی دیرلر
حکیم انوری بیت کرحسودت بسیست عاجز نیست * اژدها ازجواب مارافسا ل مارقشیشا
سکون راء مهمله ویای تحتانی وفتح قاف وشین ثانی وکسر شین معجمه اول ایله ترکیبده اوروز اوتی
دیرلر اوتدرقان بپراقلری اولور ل مارکیا ع سکون راء مهمله وکسر کاف فارسیله مارچوبه درکه
عنقریب ذکر اولنور انشاء الله تعالی ل ماستبا وماستوا ع کلاهما بسکون السین المهمله
وتاء المثناة وفتح باء موحده وواو ایله اصللری ماست آبا وماست آوا ایدی تخفیفا الف اوللری
حذف اولنمشدر یوغرت شوربا سی معناسنه ترکیده بوزجه آشی دیرلر ل ماشا ع بوزن ماشا
عراق عربده بغداد سرحدنه قریب محلده بردربند آدیدر میرنظمی بیت بعالم بودنی چون
تست حاشا * نباشد هرکربوه همچو ماشا ل مالکا ع فتح لام وکاف وسکون میمله برنوع حلوادر

حلوادر پرنج اونی وروغن ساده وشکر ایله ایدرلر اکثر کیلان خلقی بیننده متعارفدر مالیخولیا
یعنی ماخولیای مرقوم مامیثا کسر میم وسکون یای تحتانی وفتح ثاء مثلثه ایله براوتدر
ترکیده پلین وعربیده افسنتین دیرلر لفظ یونانیدر ماما والده معناسنه‌در اما اکثرخاتون
معناسنه استعمال اولنور مانا فتح نونله اوچ معنایه‌در اول کتاب زنده نام خدای تعالی
جل شانه‌در ثانی بمعنی مثل ومانند حکیم ازرقی بیت فروسینی دل دشمن بدان کلك شهاب
آیین * که برانی صف لشکر بدان تیغ فلك مانا * شمس فخری بیت ازقاف تاقیامت مأمور
حکم کردد * مانا که کردد ایدون نزدیك شد همانا * ثالث بمعنی همانا کمال اسمعیل بیت مرا
دلیست پرازماجرای کوناکون * که نیست خالی برای مولوی مانا * میرخسرو بیت زلف
توصیه چراست مانا ك * بسیار در آفتاب کشته‌ست * بومعنایه شمس فخری بیت نکشت
هیچ سخنور بکرد این معنی * منم که جامع این چارفن شدم مانا * رابع بمعنی پنداری وکویی
اثیرالدین اخسیکتی بیت مانا که خلد پرده زرخسار برکرفت * یاساده کشت ریش وردهررا
عذار * خامس بمعنی شاید مرحوم کمال پاشازاده مانامانستن دن اسم فاعلدر بکزیجی معناسنه در
آخرنده‌کی الف وصفیه‌درکه اتصاف ایچون آخر کلمه‌یه لاحق اولور مبادا فتح باء موحده
ودال مهمله ایله اولیه دیمك معناسنه‌در بادا اوله میم ناهیه داخل اولدقده اولمیه معناسن افاده
ایدر میرنظمی بیت مبادا این سخنها پردروغش * کند احوال کارت بی فروغش مرا
فتح راء مهمله ایله بکا دیمکدر عربیده کی لی معناسنه وکاهی بنی معناسنه اولور حضرت مولانا
قدس سره بیت از نیستان تامرا ببریده اند * درنفیرم مرد وزن نالیده اند * وکاهی بنده
معناسنه کلور مولانا کاتبی * مصرع * مرادلیست شتروارها بحجره تن مردم کیا
یعنی استرنك که سترنك دخی دیرلر عربیده یبروح الصنم دیدکلری برکوکدر انسان صورتنده اولور
حکیم سنایی بیت پیش تیغش بروز ننك ونبرد * همچو مردم کیا بودی مرد مرورا سکون
راء مهمله اول وفتح ثانی وواو ایله اکا دیمکدر ورا اکا دیمکده کافیدر مر لفظ زائددر انجق
تحسین کلام ایچون ایراد ایدرلر شیخ عطار بیت هست سلطانی مسلم مرورا * نیست کس را
زهره چون وچرا مغزا سکون غین وفتح زاء معجمتین ایله ایکی معنایه‌در اول قصد
ایدجك محل ثانی آرزوایتمه دیمك معناسنه‌در کذا فی فرهنك جهانکیری ملکا سکون
لام وفتح کاف ایله صاحب مذهب ترسایان وفقیه ومجتهدین ایشان دیمکدر منش کردا
طبیعت دونمك یعنی کوکل بولانمق عربیده غثیان دیرلر فتحات ثلثه ایله منقلا سکون
نون وفتح قافله اسم مکاندر مولانا هاتفی بیت علمها برافراخت ازمنقلا * چوبالای خوبان سراسر بلا
منکوا سکون نون وضم کاف فارسی ایله ایکی معنایه‌در اول بروزیرنامیدر حکیم اسدی
بیت چنین کفت کای افسر انجمن * دبیر شهم منکوا نام من * ثانی قارباز معناسنه‌در کذا فی
فرهنك جهانکیری میا فتح یای تحتانیله میم نهی ایله کلمه دیمکدر مع الباء الموحده
م ب
ماراب سکون راء مهمله ایله تازه یخنی معناسنه‌در کذا فی فرهنك جهانکیری ماریعقوب
برآدم آدیدرکه صاحب مذهب ترسایی ایدی کذا فی المؤید ماشوب ضم شین معجمه وواو
معروف ایله الك که ماشو وپرویزن دخی دیرلر ماکوب ضم کاف ایله جلاه آلتلرندن مکیك

دیدکاریدرکه ایچنه ماستوره قویوب برطوتوزلر شاعر بیت کرفته‌ام بدست تخت منکوب * شدم کویا کف چلاه ماکوب ماه آب نیراعظم برج اسدده اولدوغی ایامکه آخر یازآیدر روم لسانندہ آغستوس دیرلر ماهتاب آی آیدنلغی ضوء قمر معناسنه اصلی تاب ماه ایدی مضاف الیه تقدیم اولنمشدر واستعاره طریقیله روی دلبرده دیرلر نتکم شاعر بیت آن قد سرو روی مهتا بش * یا چو خورشید کشته پرتابش ماه نخشب ابن مقنع نام بر حکیم شهر نسف قرینده بر طاغدہ بر قیودن صنعت ایله آی کوستررایدی که اوچ فرسخ یردك ضیاسی وارر ایدی التمش کیجه بو منوال اوزره کوکده ایکی آی کورینوب خلقه بووجهله فریب ویرمش نخشب بعضیلری آی آدیدر دیمشلر نتکم مولانا جامی یوسف علیه السلام قیوده اولدوغی محل دیر بیت سه روز آنماه درچه بود تا شب * چو ماه نخشب اندر چاه نخشب * مرقوم آیه ماه سیام وماه کش دخی دیرلر شیخ نظامی بیت نه ماه آیینهٔ سیماب داده * چو ماه نخشب ازسیماب داده * خواجه سلمان بیت از عکس کونهایت درتاب نخشب * وز سحر چشمهایت بی آب چاه بابل متب سکون تاء مثناة وفتح راء مهمله ایله بمعنی تب ولرز برخسته لکدر عربیده حما دیرلر مرداب سکون را وفتح دال مهملتین ایله حوض وآبکیرکه طویل وعریض وعمیق اوله مروتاب ومرورتاب کلاهما بضم الراء المهمله وواو المعروف وفتح التاء المثناة صغر تمج معناسنه‌در مکاب کاویدن لفظندن نهی حاضردر قازمه دیمك معناسنه کمال خجندی * قطعه * خدایی که کوه سهند آفرید * ترا دادیقنی چو کوه سراب * نهٔ کوهکن چند کاوانیش * نکه دار ادب با بزرکان مکاب * بو بیتدن فهم اولنورکه لج وعناد معناسنه اوله مکیب کسر کافله نهی حاضردر ایکی معنایه‌در اول کج مرو معناسنه ثانی رخ متاب معناسنه‌در شمس فخری بیت امروز با زمانه نصیحت همیکند * کین عهد راستیست رخ از راستی مکیب * کامی متعدی اولور کج ایتدرمه ویبانه میل ایتدرمه ویولدن چقارتمه معنالرینه شهیدی قمی * قطعه * یك تازیانه خوردهٔ بر جان ازان دو چشم * کز زخم آن بمانده برسانه دردشیب * کی دل بجای داری تو در پیش چشم تو * کو چشم را بغمزه بکرداند از وریب یارب تو آفریدهٔ روبی بدین مثال * خود رحم کن برامت واز راهشان مکیب مجلاب سکون نون وفتح جیم ولامله چقور یرلرده واقع اولان چرکاب ومطبخ وحمام کاریزلرندن بریرده ارکلمش اوله شیخ سعدی بیت اکر برکهٔ پرکنی از کلاب * چو سك در وی افتد شود منجلاب موکب سکون واو وکسر کافله بیوك عسکر جمعیتی میر نظمی بیت شده موکب حسن شاه کمال * بخواهد بدل را دهند اختلال مویزاب کسر واو وسکون یای تحتانی وزاء معجمه ایله قوری اوزم صویی عربیده نبیذ دیرلر مهتاب ماهتاب لفظندن مخففدر صائب اصفهانی بیت حضور صحبت روشندلان غنیمت دان * پیاله کیرکه شبکیر میکند مهتاب میاب فتح یای تحتانیله نهی حاضردر آکلمه وبولمه معناسنه‌در میر نظمی بیت سخن راست کویم که اوکج میاب * اکر کج بیابی کشی اضطراب مع التاء المثناة * مات شطرنجده مغلوب اولق وعربیده فوت اولق معناسنه‌در مولانا عصمت بخاری اوغلی شطرنج اوینارکن صنعت ایله تعلیم لعب ایدوب دیر بیت زعشقت فیل درماند تو فرزین بند پیش آری * شود مشه مات کر یکدم

کر بکدم رخت در باختن کیرد * مادر رخت عربیده تودری دیدکلری دارود راصفیانیلر فرامه
دیرلر * ماست سکون سین مهمله ایله یوغرت که عربیده لبن دیرلر * مرست فتح را
وسکون سین مهملتین ایله بمعنی همانا استاد فرخی بیت سرای و باغ چونی کد خدای خواهد
ماند * کل وبنفشه مرست وسرای وباغ مرست * مزکت سکون زاء معجمه وکسر کافله
بوزن ومعنی مسجد کذا فی المجمع * مست اکرچه سرخوش معناسنه استعمال اولنور
اما مست ایله سرخوش بیننده فرق وار در مست شول کسنه درکه ایچدوکی مسکردن با شی
دونوب وکوزی قراروب سویلدوکین بلمیه اول مرتبه ده اولانه سیه مست دخی دیرلر سرخوش
اول مرتبه یه وارمزدن مقدم اولان متکیفدر امیرخسرو بیت خوش آن دمها که پیش شربود
می که مست وکه سرخوش * جهانم میشود تاریک چون یاد آرم آن شبها * مشت سکون شین
معجمه ایله ایکی معنایه در اول کروه انبوه معناسنه وکاهی ستبر وغلیظ معناسنه ده اولور
شبخ سودان بیت ازرق دیوچهر پژمرده رنك * زبدی مشت وازهجیزی دنك * ثانی
بلوکات غزنیندن برقریه اسمیدرکه موضع سه کانه یه قریبدر حرکات ثلثه ده معنای مغایر ایله
وارد اولمشدر * مغزپشت اینجه کموك ایچنده اولان ایلك که مردار ایلك دیرلر معروفدر
واصطلاحی معناسی منی در منی آرقه دن کلور دیدکلری معنایه در * مقامات موسیقی
مقاملری که اصول مقامات در تدر راست وعراق وزیرافکند واصفهاندر راستك ایکی فرعی
واردر بری زنکله وبری عشاقدر وعراقك دخی ایکی فرعی واردر بری مایه وبری بوسلك در
وزیرافکندك دخی ایکی فرعی واردر بری بزرك بری رهاوید در واصفهانك دخی ایکی فرعی واردر
بری حسینی بری نوا وایکی فرعدن بر آوازه متولد ومنشعب اولور مایه ایله بوسلکدن
آوازه حجاز متولد ومنشعب اولمشدر تفصیلی موسیقی رساله لرنده مذکوردر * مکافت
فتح کافله رنج وآفت معناسنه در کذا فی فرهنك جهانکیری * ملخت سکون میم وخاء معجمه
وفتح لامله پای افزار معناسنه در کذا فی المجمع * مع الجیم * ماج ایکی معنایه در اول ماه
معناسنه در حکیم فردوسی بیت چو توشاه نشست بر تخت عاج * فراغ از تو کیرد همی مهر وماج
ثانی استاد رودکی شاعرك اشعارینی یازوب روایت ونقل ایدن کسنه نك نامیدرکه مج دخی
دیرلر * مج رودکی نك راویسی آدیدر شکم رودکی دیمشدر بیت ای مج کنون تو شعر من
ازبرکن ومخوان * ازمن دل وسکالش وازتو تن وزبان * شمس فخری بیت تا مدحت اوکفتی
وخواندی زشرف کو * استاد سخن رودکی وراوی او مج * مدنج فتح دال مهمله وسکون نونله
دندانه کلید که دندانه دخی دیرلر قریع الدهر بیت همه آویخته از دامن دعوی دروغ * چون کنه
ازکس کار وچو کلیدان زمدنج * مرج سکون راء مهمله ایله ایکی معنایه در اول سنور
ولایت شمس فخری * قطعه * ابو اسحاق دارای دوران که چرخ * سعادت در احوال او کرده درج
زمهرش مبادا تهی هیچ دل * زفرمانش خالی مبادا هیچ مرج * ثانی چمنزار معناسنه در بومعناده
عربیله مشترکدر وبر برندن نسنه آچمق ضم میمله عربیده کوهستانده برشهر آدیدر وضم میم
وفتح رایله ینه عربیده برمقله یوزکی دپرتمك ودخی برنسنه تباه اولمق ودخی آشفته اولمق معنالرینه در
* مرنج فتح راء مهمله وسکون نونله هندوستانده برقلعه آدیدر مرنك دخی دیرلر * مبج

سكون نونله بردارودر راوند وريوند دخي ديرلر اعلاسي ديارچيمنه اولور ضمله آخر معنايه در
﴿موج﴾ دريا نك حركتي محلنده اولان حالت عربيله مشتركدر شيخ سعدي بيت چه غم
ديوارامت راكه باشد چون تو پشتيبان * چه باك ازموج بحر آنراكه باشد نوح كشتيبان *
﴿ميپختج﴾ ضم باء فارسي وسكون خاء معجمه وفتح تاء مثناة ايله مثلث ديدكاري قينامش
اوزم صويي معناسنه معناي تركيب قينامش شراب ديمكدر ﴿مع الجيم الفارسي * ماچ﴾ مَچ
فرهنك جهانكيريده بوسه معناسنه بو معنايه ميرنظمي بيت چوديد لعل نا بش ماچ كرده *
ازان پس جامها يش لاچ كرده * ثاني بعض فرهنكلرده سلك ماده معناسنه در ﴿مالچ﴾
كسر لامله صوا جيلرك دمورآلتي دركه آنكله صوايي هموار ايدرلركه آكا ماله دخي ديرلر ﴿مخلچ﴾
سكون خاء معجمه وفتح لامله براوتدر چارپا حيوان يدكده مست اولور ﴿مغلاچ﴾ سكون غين
معجمه وفتح لامله اطفال لعبلرندن برلعبدركه برچقورقازوب جوزآتارلر چقورايچنه دوشني
آلورلر اول چقوره مغلاچ ديرلر مغلاغ دخي دينلور لفظ مركبدر مغ چقوردر ولاغ ولاچ اويون
معناسنه در تركيب اولنوب اويون چقوري ديمك اولور حكيم سوزني بيت هرمرادي كه داري
اندردل * با توآيد چوكوزد رمغلاچ ﴿ملخچ﴾ فتح لام وسكون خاء معجمه ايله مخلچ مرقوم كبي
براوتدر حيوان يدكده مست اولور ﴿مع الخاء المعجمه * ماخ﴾ ايكي معنايه در اول سيم وزر مَخ
قلب يعني خالص اولميان آلتون وكمش استاد عسجدي بيت چون شد حكيم ماوجوانمرد ودل فراخ
يك پيره زن خريد بيك مشت سيم ماخ * ثاني منافق آدم كه لساني قلبنه موافق اوليه بوندن
دخي مغشوش معناسي چيقار قريع الدهر بيت همه راهمت ماخ وهمه برراه پساخ * همه را
كون فراخ وهمه راروزي تنك * بوايكي معنايه شمس فخري بيت بصماع ودامن من بخل زر
تمام عيار * نه سيم ماخ دهد برمثال مردم ماخ ﴿ماچخ﴾ كسر جيم فارسيله پخيدن لفظندن
تصرف اولنمشدر بمعني كوشيدن يعني دورشمك ﴿مخ﴾ ايكي معنايه در اول آتش معناسنه
مولانا جامي * رباعي * درخلوت نيك يافت آن شيخ كرخ * بس كرم سوزكي شب ازسورت
مخ * كويي كه كشاده مالك اندر برزخ * دركورشتي دريچه ازدوزخ * ثاني بمعني مخ يعني
صاري آرو ﴿مرخ﴾ سكون راء مهمله ايله برنوع اغاجدر ايكي پارچه سن بربرينه سوريجه
آتش چقار ﴿ملاخ﴾ زيرباد جزيره لرندن برجزيره نك اسميدر ملاخه دخي ديرلر شيخ سعدي
بيت ز تاج ملك زاده در ملاخ * مكرلعلي افتاد درسنكلاخ ﴿ملخ﴾ فتح لامله چكركه عربيده
جراد ديرلر برغريب جانوردر سكز نوع حيواندن آنده نشان واردر نتكم ديمشلردر بيت خوك
چشم ومار دم كركس پروكرد دم شكم * شيرصدر وپيل كردن ناقه پا واسب سر ﴿مع الدال مَد
المهمله * ماد﴾ بوزن داد ايكي معنايه در اول بمعني مانند ثاني بمعني مادر كوياكه بولفظلرندن
اختصار اولنمشدر مثال اول ابو المعاني بيت ندبه مادتو دلبركه كردون * بكرديد تاازل ازدمن
بيرون ﴿مادرزاد﴾ ايكي معنايه كلور اول براناد متولد قرنداش ثاني طبيعت اصليه
معناسنه مثلا اين خصلت آنرا مادرزاد يست ديرلر ﴿ماراسپند ومار اسفند﴾ كلاهما
بمعني واحد سكون را وسين مهملتين ايله اوچ معنايه كلور اول شهور شمسيه نك يكرمي طقوزنجي
كوني اسميدر بوكونده عقد نكاح ودوستلر ايله صحبت ايتمك مناسبدر حكيم انوري بيت تا كه

تاکه برنطع دهر درباز یست * رخ بهرام واسب ماراسفند * بهرام روز بیستم ازماه * ثانی
روزمز بورك تدبیرامورینه موكل برفرشته آدیدر ثالث نام آذربادكه بره وبد موبدان باباسی آدیدر
بومعنالرده ماراسپندان وماراسفندان دخی دیرلر مازند فتح زاء معجمه وسكون نونله
مازندران لفظندن اختصار اولنمشدر كذا فی فرهنك جهانكیری مامید كسر میم وسكون
یای تحتانیله براغاج آدیدر خواجه سلمان بیت كلبن انبته الله نباتا حسنا * برمامید ستبهر
ازچمن جاه وجلال ماند فتح نونله مانستن لفظنك فعل مضارعیدر بكزر دیمكدر عبید
زاكانی بیت بكون نازك دلبر كس دخترنمی ماند * اكرماند شبی ماند شب دیكرنمی ماند *
وسكون نونله ماندن لفظنك فعل ماضیسیدر قالدی معناسینه ماننده فتح نون اول
وسكون ثانیله شبیه ونظیر معناسنه شاعر در توحید بیت سبحان الله زهی خداوند *
بی مثل وشبیه ومثل ومانند * چغتایده تیك دیرلر مثلا برشیء آخره تشبیه ایدوب ادعاء
ایكیسی بردر دیجك یرده تیكدور دیرلر عجم دخی نیم كبی دردیمكده تم تك دیرلر بونلر كسر تاء مثناة
ایله استعمال ایدرلر فرهادنامه ده فرهاد وصفنده دیر بیت آنكا تیك پادشالیغ یا كدالیغ *
كدالیغ تیك ایتمای پادشالیغ * تیكی مثل وعدیل دیمك اولور سبعه سیاره ده شیخ نظامینك
پنج كنج مدحنده بیت هم بناسی فلك نهادی تیك * هم سوادی جهان سوادی تیك مانید
كسر نون وسكون یای تحتانیله ایكی معنایه در اول مانیدن لفظندن فعل ماضیدر بكزردی
معناسنه ثانی شطرنجده مغلوب اولمق معناسنه در معنای اولدن بركسنه برایشی ایتمك استیه
وایده میه یاخود برسوزی سویلمك مراد ایده سویلیه میه اكا مانید دیرلر مثال معنیء ثانی یعنی
نرد وشطرنجده مغلوب معناسنه شمس فخری بیت خرد شطرنج دانش باخت باشاه * ولی
حال نخستین دست مانید * ونسخه ء اسدیده بمعنی جرم واقعدر ماه آفرید فریدون
شاه اوغلی ایرجك جاریه سی آدیدركه ایرج مقتول اولدقدن صكره جاریه حامل اولدوغی
ظاهر اولمغله حفظ ایلدیلر آندن تورنام بردختر وجوده كلدی كه منوچهرك والده سیدر حكیم
فردوسی * مثنوی * یكی خوب چهره پرستنده دید * كجا نام اوبود ماه آفرید * كه ایرج بدومهر
بسیار داشت * قضارا كنیزك ازوبار داشت * چوهنكامه ء زادن آمد بدید * یكی دختر آمد
زماه آفرید ماهی خرد ضم خاء معجمه ایله قیا بالغی دیدكلری خرده بالقدر ماهی كرد
كسر كاف فارسیله قلقان بالغی دیدكلری دكرمی بالقدر مبیناد كسر باء موحده وسكون
یای تحتانی وفتح نونله تركیبده الله كوسترمیه دیدكلری معنایه در اكثر محل دعا ووقت تمناده ایراد
اولنور ابو المعانی بیت همیشه بارغم عشق دردلم ثابت * كه نقص در دمبیناد آخرعمرم *
مخید كسر خاء معجمه وسكون یای تحتانیله خزنده وجنبنده یعنی حشرات ارض عموما
نقدر سور ینور ودبره نوروار ایسه واثواب كسن قور تجغزلر خصوصا كذا فی فرهنك جهانكیری
معیار جمالیده بمعنی خسپیده شمس فخری بیت ارذل بد خواه اوغم نتواند كسیخت * زانكه
زبدوازل سخت بدوغم مخید مرد سكون راء مهمله ایله ار آدم عربیده كی رجل معناسنده در
صبیان وشبابه مرد دینلمز حد بلوغی كچمیجه وبر معناسی دخی شجاع وبهادر در چغتای
لسانندہ آو دیرلر فتح همزه ایله كشی دیمكدر میرعلیشیر بیت بیرآوكه عشق ومی ایلكیدا مبتلا

بولغای * نی تانك اكر آنكا هر لحظه یوز بلا بولغای * بولساندە اكرچه كیشی لفظی دخی استعمال اولنور نتكم بو بیتده مذكوردر وله ایضا بیت جاندا اوزداغین كوروب عاشقلغمنی آنكا دی * اول كیشی دیك كیم تانیغای اوزقولین بیلكوكوریب * لكن اكثریا كیشی دیجك یرده آو دیرلر اسم مذكوردن غیری ایل لفظنك بر معناسی دخی كیشی دیمكدر نتكم بو بیتده واقعدر وله بیت چون عشق نكته سی دیرمین هجوم ایتار عشاق * نیچوك دیرسك دیرایلكا بولو رقرین غوغا *

مردم زاد عربیده بنی آدم دیدكاریدر آدم اوغلی معناسنه حضرت مولانا قدس سره بیت فرشته رست بعلم وبهیمه رست بجهل * میان هردو منازع بماند مردم زاد * سیف اسفرنگی بیت اكرچه دمدمه چاه دیر میماند * بشعر نیك بودزنده نام مردم زاد

مرید كسر راء مهمله ایله سودا ایله آلوده بشمش خرمایه دیرلر

مزاد فتح زاء معجمه ایله براو یون آدیدر صو رتی شویله دركه ایكی كسنه یوزلرین بر برینه طوتوب بری باشنی اول برینك اوكنه قویوب النده بر ایپك اوجنی طوتار وبریسی دخی ایپك اوبر اوجنی طوتوب اطرافنی طولانورلر وطوران ایاغیله هركلنی دپرهركیبی اورسه یرینه یاتورر مرنده وجرنده وخربی زن دخی دیرلر كذا فی المجمع

مزید بوزن ومعنی مكید یعنی امدی سودا اولسون غیری اولسون مختاری بیت مزیدم آن شكر آرای لعل غالیه بوی * كشیدم آن شبه كردار شاخ مزرنكوش

مرثد كسر زاء فارسیله صرمنه اویونی معناسنه مرثیده دخی دیرلر

مسراد سكون سین وفتح راء مهملتین ایله حلال اولان نسنه یه دیرلر میرنظمی بیت هر آنكس رابه نیكی بود معتاد * همه كارش شود تحصیل مسراد

مسند سكون سین مهمله وفتح نونله حرامزاده معناسنه در ابوالمعانی بیت مسند اچون شدی زتخم حرام * مسند همچو دیكران بدنام * مصراع ثانیده اولان مسند عربیدر

مغنود سكون غین معجمه وضم نونله اویومش واوصی كتمش معناسنه در

معلود حضرت عزرائیل علیه السلامك آدیدر اما حركتی اشعار اولنمامشدر ونه طائفه نك لسانی اولدوغی معلوم دكلدر آنجق فرهنكلرده بولنمغین بو محله ثبت اولندی

مند سكون نونله ایكی معنایه كلور اول ادات نسبتدر كلمه آخرینه لاحق اولور صاحب معناسنه در اما اكثر تركیب سز معنی افاده ایلز دولتمند وحاجتمند وحصه مند كبی تركیبه محتاج اولور حكیم خاقانی بیت كرچه هنرآموزند اهل هدی ازمند ان * مندان زتو آموزند اسرار جواندازی * استاد رودكی بیت ترابداد خدا این جهان ونیكو داد * بزرك كرد ترا زانكه هست روزی مند * ثانی بر نوع عنبردركه هم سیاه وهم سنكین اولور چندان مقبول دكلدر

مهد سكون ها ایله بشك معناسنه در خواجه سلمان بیت از پی خوابكه ش درازل آراسته * مهد پیروزه افلاك بانواع لال * وكاهی تخت معناسنه ده استعمال اولنور كمال خجندی بیت سلیمان كوكه درجو هوا مهدش كشید ندی * كنون جوجوشد اندر خاك وبر سر میكشد مورش * وكاهی صدر وسریر معناسنه ده استعمال ایدرلر شیخ نظامی بیت یكی مهد ازین جابر آموده در * همه پیكر از كوهر ولعل پر

مهد فتح ها ایله بوزن رهد وجرد منقب كه حكاكار اینجو وجواهردلرلر ودلكرلر تخته دلك ایچون قوللنورلر عربیده دخی بو معنالره اولدوغندن مشتركدر مولانا هاتفی بیت نشست اندران مهد مهدی عهد * چه فرخنده

فرخنك عهد وچه زيننك مهد ﴿ مهلند ﴾ سكون ها ونون وفتح لام ايله تيغ هندى معناسنه كه مهند دخى ديرلر نجم الدين سمنانى بيت مرا كه صورت فضلم جكر پراز خون كرد * وكركه هيكل مهلند داد آب زلال ﴿ مهند ﴾ فتح ها ايله مهلند مرقومدن مخففدر تيغ هندى معناسنه عربيده ضم ميم وفتح ها ونون مشدده ايله ينه قليج معناسنه در كعب ابن زهير رضى الله عنه مدح رسول الله صلى الله تعالى عليه وسلمده ايتدوكى قصيده كه سبعهٔ معلقه نك بريدر مطلع * بانت سعاد * اما الرسول لسيف يستضاء به * مهند من سيوف الله مسلول ﴿ مهوند ﴾ سكون ها ونون وفتح واو ايله هندوستانده بر موضع آديدر كه آنده نمك سفيد اولور اطراف بلاده طوز آندن كيدر كذا فى الجمع ﴿ ميزد ﴾ سكون ياى تحتانى وفتح زاء معجمه ايله بزم عشرت ومجلس صحبت معناسنه استاد فرخى بيت اى بميزد اندرون هزار فريدون * وى به سزد اندرون هزار تهمتن * ﴿ ميمند ﴾ سكون ياى تحتانى ونون وفتح ميمله غزنينه مضافاتندن بر بيوك قريه اسميدر ياخود بر موضع نامى در سلطان محمود غزنوينك وزيرى ونديم خاصى حسن ميمندى اول قريه دندر

م ر

﴿ مع الراء المهمله * ماخور ﴾ ضم خاء معجمه ايله كوسفند كوهيدن بر نوعدر كه اكثر يبلان ير اصلى مارخوردر تخفيفا راء اوّل حذف اولنوب ماخور تسميه اولندى وبر معناسى دخى خرابا تدر اميرحسين سادات بيت علم دارى مرو بعادت ورسم * كعبه بايست بكذر از ماخور * ﴿ مادر ﴾ آنه والده معناسنه شيخ سعدى بيت پشت دوتاى فلك راست شد از خرمى * تا چو تو فرزند زاد مادر ايام را ﴿ مادراندر ومادندر ﴾ كلاهما بفتح الدالين المهملتين وسكون نونله اوكى آنه معناسنه استاد فرخى * قطعه * مهر فرزندى بر خواجه فكندست جهان * راست چون مادرانده بر انك براوست * دشمن از مهر طمع دارد ازو ميهده كيست * كين جهان مادرا ونيست كه مادندر اوست * استاد رودكى بيت جهانا چه بينى نواز بچكان * كه كه مادرى كاه مادندرى * كتاب السامى فى الاسامى ده مادراندر مر ويدر ﴿ مادرغر ﴾ فتح دال مهمله وغين معجمه ايله روسبى اوغلى ديمكدر آصلى قحبه آنالى ديمك اولور ﴿ مار ﴾ يدى معنايه كلور اوّل معروف كه ييلاندر عربيده حيه ديرلر ثانى مادر لفظندن مخففدر حضرت مولانا قدس سره بيت بكسر زجر عشق كه كردر بتيمى * مانندهٔ اين عشق ترا مار و پيونيست * ثالث بيمار معناسنه دركه بيمارستانه مارستان ديدكلرى بوندندر مولانا جامى بيت بردش از قصر چون نكارستان * همچو ديوانكان بمارستان * رابع ميار لفظينك مخففيدر شاه ناصر خسرو بيت آنچه نخواهى كه من به پيش تو آردم * پيش من از قول وفعل خويشتن چنان مار * وله ايضا بيت مردار چون نبود جز كه جفا پيشه كند * مارش آنكارنه مردم سوى ماو مارش * خامس حكام وامراى غرجستانه ديرلركه غرجستان شاهلرينه شار مار ديرلر حكيم خاقانى بيت شور مووند حسودانت وليكن كه لاف * شار مارند ونفر با نفر آميخته اند * استاد فرخى بيت در ين ديار بهنكام شار وچندين مار * پلنك وار نبودند خرچكان عصيان * سادس بمعنى زدن هندولر دخى بو معنايه مار ديرلر استاد عسجدى بيت اكر مارى وكژدمى هست طبعش * بصعرلش چون مار وكژدم بمارى * سابع حساب وارقام معناسنه كه امار وامار ه دخى ديرلر ﴿ مار افسا ﴾ سكون راو فتح همزه وسين مهملتين ايله ييلان افسونى كه مار افساى

دخی دیرلر ابو المعانی بیت رقیب زشت آید کوی جانان * بد فعش مارافساری بخوانم *
مارخوار سکون راء مهمله وفتح خاء معجمه وواو معدوله ایله صغن دیدکلری جانورکه کاوکوهی
دخی دیرلر اکثر ییلان یدوکندن مارخوار تسمیه اولنمشدر وپادزهرك اعلاسی آنك کوزی
بیکارنده حاصل اولاندر تفصیلی پادزهر لغتی ذیلنده ذکر اولندی مارسار سکون راو فتح
سین مهملتین ایله ضحاك مارینك بر آدیدرکه آکا مارفش دخی دیرلر حکیم سوزنی بیت چو
کاوسار فریدون بدید کردسر او * بحاك شد سر ده آك مارسار زمان * دهاك دخی ضحاکدر وله
ایضا بیت بکاو سار فریدون بمارسار چه کرد * بتازیانه همیکرد شاه دو هیجا مارندر
فتح راو دال مهملتین وسکون نونله مخفف مادراندردرکه ماینددر دخی دیرلر مازندر مازندران
لفظندن تخفیف اولنمشدر حکیم فردوسی بیت تومازندری رابکس نشمری * که کرکینه سك
یه زمازندری مازه در فتح زاء معجمه واخفاء ها ایله دردپشت یعنی آرقه آغریسی کذا فی فرهنك
جهانکیری ماسور ضم سین مهمله وواو معروفله جلاهلرك ماصوره سی که اوزرینه ایلك
صاروب مکیلك ایچنه قویوب بز طوقورلر مالدار معروف مال صاحبی دیمکدر مالشکر
کسر لام وسکون شین معجمه وفتح کاف فارسیله دلاککه آدمی اودوغی سبب ایله مالش اوق وکر
اسم فاعلدر ماور فتح واو ایله مخفف میاوردر یعنی کتورمه حکیم قطران ارموی بیت
بادهٔ کلکون خروفریاد ماوریاد هیچ * تاکند بابل فراز شاخ کل فریاد یاد ماهار بوزن ناچار
زمام اشتر یعنی دوه یولاری خصوصا وسائر حیوان یولاری عموما استاد رودکی بیت که بر آب
وکل نقش ما یادکرد * که ماهار در بینیٔ باد کرد ماه پروار سکون ها و راء مهمله وفتح باء
فارسی وواو ایله برکوکه زهرناك نسنه لرك مضرتن دفع ایدر ماپروین وماه پروین دخی دیرلر
هر بیله جدوار دینلور آکا بکزر برکوك دخی واردر بیش دیرلر بامر الله تعالی بیش هر نه یرده بتسه
جدوار آنك یاننده بتر برلرینه غایت مشابهتی واردر فرقلری بودرکه بیش بالته جی کلاهی کبی اوجی
سوریدر جدوار بوستانجی کلاهی کبی اوجی مدوردر یوندن غیری تجربه سی بودرکه جدوارك
یومقداری قازیوب واصلدوب برکاغده سورنجه بنفشی رنك اولور بیشی سورنجه قرامترق
صاری کورینور بیش زهردر نیم مثقالن بر آدم ییسه هلاك اولور جدوار آنك مضرتن دفع ایدر
ماهر کسر ها ایله صنعتده کامل وهر ایشده قادر اولانه دیرلر میر نظمی بیت هر آنکس را
که طالع باشدش یار * بشود ماهر بعالم در همه کار ماه کاشغر وماه مزور کلاهما بمعنی
ماه نخشب مرقوم حکیم خاقانی بیت برده مهش ز مقنع عیدی بچاه سیم * آب چه مقنع وماه
مزورش ماهی خوار فتح خاء معجمه وواو معدوله ایله بالقجن دیدکلری قوش که دریا کنارنده
تعیش ایدر لطیف سیاه وابنجه تویلری اولور آلوب صورغج ایدرلر ملوك وسلاطین دبین مجوهر
ایدوب باشلرینه صوقارلر ماهی زهر صغر قویروغی دیدکلری اوتدر صاری چیچکی اولور
دوکوب خمیر ایله آمیخته ایدوب دریایه آتارلر بالق یدکده هلاك اولور ماینده فتح یای تحتانی
ودال مهمله وسکون نونله بمعنی مادراندر مرقوم شاه ناصر خسرو بیت فاطمه را عایشه ماینده رست
بس تو مرا شیعهٔ ماینده ری مایه دار مالدار وسرمایه صاحبی مالده وعلمده وصنعتده
و ماومایه لی خمیر و اصالی نسنه لره دیرلر میر نظمی بیت بعالم مایه دار مال بودی * بعقبی

یعنی هیچ نباشد بر توسودی مبر بوزن خبر نهی حاضردر ایلتمه معناسنه ابو المعانی بیت
مشو حریص بجمع حطام دنیارا * بزیر خاك مبر آنچنان حساب وعذاب مر بوزن هر ایکی
معنایه در اول عدد پنجاه یعنی اللی عددی محاسبان عجم قتلرنده قاعدهٔ مقرره درکه حساب
اللی مرتبه سنه وارد قده یکمرو یوزمه وارد قده دومر دیرلر حکیم خاقانی بیت مرتما مرمن حساب
العمر * چون به پنجه رسد حساب مرست * مولانا جامی بیت مر بود پنجاه وچون
آمدد ومرا بیات آن * درصفا ومحکمی شاید که کویم مرمراست * ثانی کلمهٔ زایده دنتر
تحسین لفظ ایچون ایراد ایدرلر مراورادیدم مراوراکفتم دیرلر اوراکفتم اورادیدم دیسه‌لر
معنی تمام اولوب مره محتاج اولمز عربیده اعدادمعناسنه در بوایکی معنایه استاد فرخی بیت
نه کشوری که مرآنرا کسی بداند مد * نه لشکری که مرآنرا کسی بداندمر * کاهی حصر معناسنه
کلور شیخ سعدی بیت مراورا رسد کبریا ومنی * که ملکش قدیمست وزاتش غنی مرار
فتح راء مهمله ایله کنند ردن بوکلش اورغان بعض نسخه ده زاء معجمه ایله مرازدخی دیرلر مرمر
معروف جلاقبول ایدن بیاض طاشدر غایتبك اولد وغندن اعلاجلاطوتار الوانی اولور
صاری وقرمزی ویشل والاجه اولور عربیده بیاضنه رخام دیرلر مستار سکون سین
مهمله وفتح تاء مثناة ایله بر خوشبو داروددر اماغایت آجی اولور مروه دخی دیرلر بو معنایه
مولانا محمود بیت اکر خواهی زتب زنهار زنهار * کفی ازداروی مستاردست آر مسر فتح
سین مهمله ایله بمعنی یخ یعنی بوز شمس فخری بیت کرددازسردی دم اعدات * آب درنیره مه
بمکه مسر مشکدر برجانور آدیدر مشکی اولور کذا فی الاداة مکر فتح کاف
عجمیله ادات استثنادر عربیده کی الا معناسنه وکاهی شاید معناسنده ده استعمال اولنور وبردخی
مکر دلفظندن ترخیم اولنمشدر نهی حاضردر دونمه دیمك اولور شعرای عجم لسانلرینه تابع اولوب
بو مقوله مرخماتی استعمال ایدرلر واهل تبریز فی الجمله عادتلری کلمه یی ناقص استعمال ایلمکدر
ابوشکور بیت نکلپوی مردم بسود وزیان * بتاو مکر هرسوی تازیان * بتابکذار مکر مکرد
معناسنه در مکر سکون کاف عربیله حیله وافسون وفریب معناسنه معروفدر
مکسکیر فتح کاف عجمی اول وکسر ثانی وسکون سین مهمله ویای تحتانیله بر بوجکدر
عنکبوت نوعندندر ایلمغد اسمی سکاك دروبر معناسی دخی اورمجك آغیدر وبر معناسی دخی
برنوع مشبك اورلمش پرده در یازایامنده ایچنده یاتررلر سکاکلردن امین اولق ایچون منار
فتح نونله مناره در مولانا هاتفی * مثنوی * بویرانه بردآخر پناه * منارى دران سرکشیده
بماه * زمین تلك بروی ازان رستخیز * سوی آسمان کرده میل کریز * اجل برمنار آمدش
رهنمون * کرفتار شد درچه وارکون مناور فتح نونله ختن مملکتنده برشهر آدیدر شمس
فخری بیت توآنی نامداری که بکرفته صیتت * همه روم وهند وخطا ومناور منتور سکون
نون وضم تاء مثناة ایله بر چچکدر حیز ودخی دیرلر انواعی اولور عربیده ثاء مثلثه ایله منثور دیرلر
منجیر سکون نون ویای تحتانی وکسر جیمله مشبك پنجره دموری وطرابزون معناسنه
کلور عربیله مشترکدر مندلور سکون نون وفتح دال مهمله وضم واوایله بر ولایت آدیدر
کذا فی الاداة مندبور سکون نون وفتح دال مهمله وضم باء موحده ایله مفلوك وبی دولت

وحیاه بخت معناسنه ابو المعانی بیت هرآن آستانت نیارد پناه * شود در جهان نکبت ومندبود ﴿ مندور ﴾ سکون نون وضم دال مهمله و واو معروفله ایکی معنایه در اول غمناك وغصه مند معناسنه شمس فخری بیت تو آن شهی که بود بر عطای تو موقوف * غنای مردم درویش وشادی مندور * ثانی بمعنی مندبور مرقوم منوچهری بیت خداوندا نکال عالمین کرد * سیاه وسرنکونم کرد ومندور ﴿ منشکر ﴾ کسر نون وسکون شین معجمه وفتح کاف فارسیله معده یی بولاندریجی عربیده غثیان دیرلر ﴿ منشور ﴾ سکون نون وضم شین معجمه ایله حکم پادشاهی که یرلیغ دخی دیرلر ترکیده امر وبرات دیدکلری احکامدر میر نظمی بیت چو حسنش ملك دلرا منشور داده * بقتل عاشقان منشور داده ﴿ منغر ﴾ سکون نون وضم غین معجمه ایله شراب طاسی وامثالی نسنه لره دیرلر خواجه سلمان بیت ساقی مجلس شاهست که یا منغر زر ایستاده مدت همه روز برابر نرکس ﴿ منکیاکر ﴾ سکون نون وکسر کاف عجمی وفتح یای تحتانی بعده کاف فارسی مفتوحه ایله قمارباز معناسنه حکیم سوزنی بیت آن حریفا که از شره منکیاکری * یك رایده مجاهزه کردی کرو بمنك * منك قماردر ﴿ منوچهر ﴾ مشهور بر پادشاهك نامی در ایرج شاهك قزی تورك اوغلی در ایرجی قرنداشلری قتل ایتدکلرنده خاندانده دخی قلیج قودیلر اوج قزینك بری منوچهره حامل ایدی قاچوب ملنوش نام برطاغده اختفا ایلدی ایام اختفاسنده منوچهر وجوده کلدی نامنی مانوش چهر قودیلر کیدرك منوچهر دیدیلر بعض روایتده سبب تسمیه سی غایت محبوب وحسن الوجه اولدوغنه بناء منوچهر دیدیلر منو جنت دیمکدر چهرکه وجه در معنای ترکیب جنت یوزلو دیمك اولور کذا فی فرهنك جهانکیری ﴿ مهار ﴾ یولار معناسنه در عموما ودوه یولاریدر خصوصا کتاب اصطلاحنده بردوه یه بر مهار دیرلر میر نظمی بیت هزاران مهار اشتر سرفراز * که بارش متاعست بهر جهاز ﴿ مهور ﴾ سکون ها وفتح واو ایله براونکرکه نقصان ماهده اولدوغی محلده آنی بتدوکی یردن آلورلر نفعی بو یله آلمق ایله در عربیده بمحاق القمر دیرلر اکثر بلاد عربده اولور ﴿ مهیر ﴾ کسر ها وسکون یای تحتانیله نیر اصغرك جمله اسماسندندر شیخ عطار * مثنوی * چو پشت آیینه است اجسام اینجا * شود چون روی آیینه مصفا * نه شمسی باشد آنجا نه مهیری * نه ظل ییفی اینجانه منیری ﴿ میامار ﴾ فتح یای تحتانی ومیمله یعنی در حساب میاور ومشمار یعنی حسابه کتورمه وصایمه دیمك اولور حکیم سوزنی بیت تواز سرنغزی ولطیفی وظریفی * میدان همه افعال من وهم میامار * ﴿ میزر ﴾ سکون یای تحتانی وفتح زاء معجمه ایله بمعنی دستار شیخ سعدی بیت که فرد اشود بر کهن میزران * بدستار پنچه کزم سرکران ﴿ میکسار ﴾ سکون یای تحتانی وضم کاف فارسی وفتح سین مهمله ایله شراب آلوده یعنی مست مدام ﴿ مع الزاء المعجمه * ماز ﴾ بوزن باز شکاف معناسنه در اما معیار جمالیده شکن معناسنه واقعدر شمس فخری بیت مزاج ملك زعدلت صحیح کشت چنان * که چشم وزلف جوان بی فتور باشد وماز * فرهنك جهانکیریده بمعنی چین وشکنج * منوچهری در صفت اسب بیت نه بد سنبش در خم ونه بپایش در عطف * نه به پشتش در هیچ ونه به پهلو در ماز * وله ایضا بیت ای خداوندی که حکمش کر بماز ل بر نهی * پهلوی اویك بدیکر بر نشیند ماز ماز * ودخی مخفف مازودر ﴿ مار آموز ﴾

م ز

مارآموز ﴿ یبلانجی که یبلانلری طوتوب برقوطی ایچنه قویوب خلقه سیر ایتدرر میر نظمی بیت
نه مارآموزم ونه خرس بازم * باغیار سکا نرا کارسازم ﴿ ماشرز ﴾ فتح شین معجمه وسکون
راء مهمله ایله بمعنی دست افزار یعنی آلات اهل صنایع بعض فرهنکارده بمعنی انبر یعنی قصاج عربیده
کلبتین دیرلر کذا فی المؤید ﴿ مالیز ﴾ کسر لام وسکون یای تحتانیه ایله سولک که دیو چه دخی دیرلر
عربیده علق دیدکاری سیاه قورتدر انسانه وحیوانه یاپشوب قانن صورر ﴿ ماهی ریز ﴾
کسر ها ویای تحتانی وراء مهمله ایله خمسی بالغیدر ﴿ مجلس افروز ﴾ ایکی معنایه در بری
مجلسه ضیا ونشاط ویرن هرنه اولورسه وبری موسیقی ده بر نوا اسمیدر کذا فی المجمع ﴿ محیز ﴾
کسر خاء معجمه وسکون یای تحتانیه ایله اوجی سوری دمور در چزمه اوکچه سنه برکدوب آنکله
آت سوررلر مهماز ومهمیز دخی دیرلر حکیم فردوسی بیت چو رستم ورا دید زانکونه تیز *
برآشفت زانسانکه بود از محیز ﴿ مراز ﴾ فتح راء مهمله ایله کند زدن یوکلش اورغان معناسنه
میر نظمی بیت زمین را بینداخت آن سرفراز * دو دستش ببسته همان با مراز ﴿ مرز ﴾
سکون راء مهمله ایله درت معنایه کلور اول بمعنی زمین امیر خسرو بیت زانبوهی خلق هر بوم
ومرز * کرانه چه دریا بر آمد بلرز * حکیم اسدی بیت همه سنک خاره است آن کوه ومرز *
تهی یکسر از میوه وکشت ورز * ثانی صنور مملکت وسرحد معناسنه درکه سرحد بکلرینه مرزبان
دیرلر سرحد بکلیجی دیمکدر خواجه سلمان بیت شاخ بان بکرفت مرز باغ وبستان را بتیغ *
سرفرو نرکس به پیش مرزبان می آورد * ثالث بر یره دیرلر که اورته سی هموار واطرافی یوکسک
یر اولوب ایچنه سبزه واشجار اکلمش اوله آکا کرز وکرزه دخی دیرلر استاد فرخی در صفت بهار
بیت تیغهای کوه از پر لاله و پر سوسنست * مرزهای باغ از پر سنبل و پر سبزه است * تیغ
کوه یعنی سر کوه بو معنایه شهریاری بیت از مرزهای سنبل وسوسن زمانه را * امروز خط
وخد بتان ماند یادکار * رابع بمعنی مباشرت مجامعت عربیده برنسنه یی چنکال ایله طوتمغه
وآهسته برنسنه یی کسمکه ودخی طرملمغه دیرلر ﴿ مرغز ﴾ سکون راء مهمله وفتح غین معجمه
ایله بر موضع ویا خود بر مکان اسمیدر کذا فی شرفنامه ﴿ مغز ﴾ سکون غین معجمه ایله ایچ که
عربیده لب دیرلر عموما مثلا مغز بادام ومغز فستق دیرلر وباشده اولان بینی معناسنه در خصوصا
شیخ سعدی بیت باش تا دستش ببند دروزکار * پس بکام دوستان مغزش برار * مولانا
هاتفی بیت دو دریای خونین در آید بجوش * خراشید مغز سران زان خروش ﴿ ملاز ﴾
سکون لام وفتح میم ایله بو یا جیلر چناغی که ایچنده بویا نجق جامه لری یورلر کذا فی التحفه ﴿ موز ﴾
سکون واو ایله معروف میوه در خیاره مشابه وایچی قاون انبه ننه واول رنکده در مصر وشام
وطرابلوسده چوق اولور تحفة الاحبابده بمعنی ترکش رویدر ﴿ مویز ﴾ کسر واو وسکون یای
تحتانیه ایله قوری اوزم سیاه اولسون قزل اولسون ﴿ مهماز ومهمیز ﴾ کلاهما بسکون الهاء
اوجی سوری دمور در چزمه اوکچه سنه برکدوب آنکله آت سوررلر مولانا هاتفی بیت ببستند
زرینه مهمیزرا * بچون نیزه کرده یک آویزرا * یک آویز وارسق دیدکلری آت حربه در شعر انلک
نکته پردازی مولانا عرفی شیرازی در تعریف اسب * مصرع * مهمیز میزنم بوی از صبح تا بشام
﴿ میمیز ﴾ سکون یائین تحتانیین وکسر میم ایله بمعنی مویز مرقوم شیخ عمر خیام بیت آنها که ۵

اسیر عقل و تمییز شدند * در حیرت هست و نیست تا چیز شدند * روباخبری و آب انکور
کزین * کین بیخبران بغوره مییز شدند ف مع الزاء الفارسی * مارژ ع بمعنی عشرت و سور کردن
یعنی صحبت و دوکون ایلمك کذا فی نسخهٔ ابی حفص سغدی بومعنایه استادلبیبی بیت درین
محنت سرای بشادی و غم * که کاهی مارژ باشد کاه ماتم ف مویژ ع کسر واو و سکون یای تحتانیله
سولکن دیدکاری آلبویه معناسنه در ف مرژ ع اتباع الفاظ قبیلندندرکه کرژ مرژ دیرلر ترکیده
اکری بوکری دیدکاری معنایه در کذا فی المجمع ف مع السین المهمله * ماس ع بوزن کاس
الماس دیدکاری ذی قیمت جوهردر کانه الماس لفظندن اختصارا ولنمشدر میرنظمی بیت
بقیمت فروماند جوهرشناس * که در تارك افسرش بود ماس ف مالوس ع ضم لامله بوزن
جالموس یشل کرتنکله که عربیده سام ابرص دیرلر ف مانوس ع ضم نونله بوزن پابوس صیت
و صدا یو همناك که عربیده قصر همزه ایله الفت دیرلر ودخی عربیده قصر همزه ایله یقین اولمقدر
ف مترس ع فتح تاء مثناة و سکون راء مهمله ایله ایکی معنایه در اول قپو آردینه استحکام ایچون
قونیلان اغاج ودخی قلعه کنکره سنده قونیلان اغاج که قلعه یه دشمن هجوم ایلدکده اوزرینه براغورلر
اثیرالدین اخسیکتی بیت بدان حصار کروهی پناه کرده همی * نه ترس قالب فی قلب چون
مترس حصار * خواجه عبیدلوپکی بیت موهبت چون مدد آمد بی مترس و منجنیق * تحفهٔ
فتحش قضا بر دست میرخان نهاد * ثانی اول صورت مشخصه یه دیرلر که کشت زاره و بوستان
ایچنه نصب ایدرلر تا که حیوانات و جانوران آنی آدم صانوب مزروعاته زیان ایلمیه اکا راهول دخی
دیرلر ف مجلس ع معروف جمعیت و صحبت و عشرت معناسنه اکرچه عربیدر اما فارسیده اول مرتبه
استعمالی شایعدرکه کندو لغتلری منزله سنه وارمشدر خواجه حافظ بیت در مجلس کل و مل
خوش خواند دوش بلبل * هات الصبوح هبوا یا ایها السکارا ف مدرس ع فتح دال و سکون
راء مهملتین ایله بمعنی مترس مرقوم ف مرداس ع سکون را وفتح دال مهملتین ایله ایکی
معنایه در اول ال دکرمنی دست آس معناسنه که آس دکرمندر مرد آدم معناسنه اولیجق آدم
دکرمنی دیمك اولور زیرا خراس آت دکرمنی و آسیاب صو دکرمنی اولدوغندن بو دخی بو معنایه
اولمق لازم کلور ثانی صویه و چشمه یه طاش آتمغه دیرلر امتحان ایچون بو معناده لفظ مفرد اولور
ف مرس ع سکون راء مهمله ایله آتش پرست دانشمندلرندن بربنك آدیدر شمس فخری
* قطعه * بکوی با علمای جهان که کردایم * نه از ثنای شهنشاه بود شمار ادرس * چه درس
علم شما نزد کردکار چه لغو * چه قدر جاه شما پیش روزکار چه مرس * عربیده بوزن درس درت
معنایه کلور اول برنسنه یی ال ایله اوومق ثانی اطفال برمغن چینمك ثالث خرمایی سود
ایله بشورملك رابع مندیل ایله سلمك و ینه عربیده فتح راء مهمله ایله بوزن جرس ایکی معنایه در
اول ریسمان باریك که ترکیده سجیم دیرلر ثانی غایت شدت و غضب و حدت ایله جنك ایتمك و ینه
عربیده کسر میم و راء مهمله ایله هر شیئه ایو علاج ایدن آدمه دیرلر چغتای لسانده دخی اینه
مرس دیرلر میرعلیشیر بیت بند زلفونك بینوما توشکاج هلاك ایتتی مینی * ایتکاجا ناهیچ کیم
اولتورکالی تا قماس مرس ف مس ع بوزن بس ایکی معنایه در اول مجرم و کناهکار یاغنه اوردقلری
یاغ معناسینه حکیم فردوسی بیت هزبران ایرانیا نست و بمس * درآرند شیرژیان را بمس

بمس * ثانی بزرك ومهتر معناسنه در وغریبدر دخی ایکی معنایه در اول بدنه ال سورمك ثانی
دیوانه لك معناسنه در وضمله بر کمسنه نك بریره کتمکه ظاهرا سبب اولان نسنه یه دیرلر
ف مکاس ع فتح کافله کاستن لفظندن نهی حاضر در اکسلتمه معناسنه ابو المعانی بیت
مکاس باده گلرنك زساغر ای ساقی * چو نشأه مند نشدیم کر نج می نوشیم ف مکندیطس ع
نام پدر وامقدر استاد عنصری بیت که مکندیطس آنجانکه داشتی * بشاهی در وتختکه داشتی
ف مکس ع فتح کاف فارسیله سکك که عربیده ذباب دیرلر اکرچه قاره سکك اولمق اوزره
مشهوردر لکن بال آروسنه دخی دیرلر بو بیتدن مفهومدر بیت یکی آن مکس که انکبین کر بود
به از صد مکس که انکبین خور بود * مزبور قاره سکککه چغتای لسانده چبین دیرلر کسر ثیا ایله
فتح جیمله ده مرویدر میرعلیشیر بیت لبینکغه ایلامیش اول خال عنبرین غوغا * نیچوك که شکر
اوزوا ایلاکای چابین غوغا ف منس ع فتح نونله اول قرحه نسنه لردر که آدمك یوزنده ظاهر اولور
ف منکلوس ع سکون نون وفتح کاف فارسی وضم لام ایله هند وستانده بر شهر وولایت آدیدر که
منکله دخی دیرلر اول ولایتك فیلی غایت ایری وجنکجی اولور آنکیچون فیلك اعلاسنه منکلوسی
دیرلر بیاض فیل دخی آنده اولور ایمش مولانا هاتفی بیت پیلان سفید منکلوسی * خم کشته
زبار آن عروسی ف می سوس ع یای تحتانیه نك سکونیله کسره سی ده جائز بر نوع خوشگوار
شرابدر ف مع الشین المعجمه * مارفش ع سکون راء مهمله وفتح فا ایله ضحاك بر آدیدر که
ده آك ومارسار دخی دیرلر حکیم اسدی * مثنوی * دکر کفت او را بشاه جهان * شنیدست
گفتارت اندر زبان * مرا مارفش خواندی وبدسرشت * مرا نام بردی بکفتار زشت ف ماش ع
ایکی معنایه کلور اول لفظ مفرددر حبوباتدن بر نوع غله در مشهور ومعلوم حکیم شیرازی بیت
یاد ناك آمد نخود وهم فطیر * دجر ونول وماش ومجوهم شعیر * ثانی لفظ مرکب اولور که
ما ایله شیندن ترکیب اولنمشدر بزانی دیمك معناسنه اولور نتکیم بر عورت خواجه عبد الله
انصاری حضرتلرندن بغدای التماس ایتدکده انباری امیننه بر کاغد یازوب عورته ویرر بوتی
یازمش * ارزنی آید کند مش دهید ماش فرستادیم نخود آمده ف مالخش ع سکون لام
وخاء معجمه وفتح باء موحده ایله مشهور ملکی نك سکرنجی کونی اسمیدر ف مالش ع کسر لام ایله مهره
وجلا ویره جك آلت معناسنه در ف مانوش ع ضم نون وواو معروفله منوچهرك والده سی
منوچهره حامل ایکن ایرجك قتلندن صکره قاچوب اختفا ایتدوکی طاغك اسمیدر مانوشان
دخی دیرلر ف ماه کش ع اضافتله وفتح کافله ماه نخشب دیدکلری ابن مقنعك احداث
ایتدوکی آیدر که شهر نخشبه شهرکش وشهر سبز دخی دیرلر زیرا منبور آی شهر نخشب قربنده
واقعدر سیف اسفرنکی بیت عشق بتهمت نظر یوسف آفتاب را * چون چه ماه کش کند
بستهٔ چاه عاشقان * ابو الخطیر بیت تارخ اوغیرت خورشید ورشك ماه شد * ماه کردون
همچو ماه کش نهان در چاه شد ف مدکش ع سکون دال مهمله وفتح کافله آلتون وکمش تل چکجك
آلت که عربیده حدیده دیرلر بو برندن تفاوتلی دلکلری واردر ف مدهوش ع سکون دال مهمله
وضم ها ایله اوصی کتمش یعنی بایلمش شمس فخری بیت حدیث خلق تو میکفت دوش باد صبا *
بباغ بلبل ازان کشت واله ومدهوش ف مرداش ع سکون را وفتح دال مهملتین ایله بوستان

معناسنه در مردوش سکون را وضم دال مهملتین ایله ایکی معنایه در اول فرهنك
جهانکیریده کندنای شامی معناسنه ثانی مشکل دیمکدر ابوالمعانی بیت شود دل از جفای
یار مدهوش * شده کارش از آن روسخت ومردوش مرزنکوش سکون راء مهمله ونون
وفتح زاء معجمه وضم کاف فارسیله ریحان قسمندن یشل رنکلو غایت خوشبو بر ریحاندر نفسنده
یپراغی صچان قولاغنه بکزر دکیچون عربیده اذن الفار ویونانی مردقوس وهندیده ده وترکیده
کوبکو اوتی دیرلر شعرا خط وزلف خوبانه تشبیه ایدرلر شیخ نظامی بیت چو مرزنکوش
خطش بردمیده * بسی دل راچه طره سر بریده مروش ضم راء مهمله وواو مجهول ایله نهی
حاضردر میل اتمه ومیل ایتدرمه معناسنه حکیم اسدی بیت بجفت کسان چشم هرکز
مروش * بترس از خدا آن جهان را بکوش مشاش فتح شین معجمه ایله عقیده که
شکردن ویاخود عسلی زیاده قینادوب طاش ویاخود یاصی طبق اوزرینه دوکرلر طوکوب منعقد
اولور انکبینه دخی دیرلر مکش کسر کافله اسم مصدردر امش معناسنه وبر معناسی دخی
فتح کافله نهی حاضر اولور چکمه معناسنه مثال اول میر نظمی بیت دهد اندیشه دردلم بیهش
برلب لعل اونشان مکش مندش سکون نون وکسر دال مهمله ایله بساط معناسنه یعنی
دوشمه استاد فرخی بیت نیلکون پرده برکشید هوا * باغ بنوشت مندش دیبا مندیش
سکون نون وکسر دال مهمله ایله ولایت خراسانده بر قلعه آدیدر شاعر * رباعی * ای شاه چه بود
اینکه درپیش آمد * دشمنت همی ز برمن خویش آمد * از محنتها محنت تو پیش آمد * از ملك
پدر بهر تو مندیش آمد منش کسر نونله اوچ معنایه کلور اول خوی وطبیعت معناسنه شیخ
نظامی بیت منش چون بهم کشت آمیخته * از انجا شد این صورت انکیخته * شاه ناصرخسرو
بیت تا تو بمنش مرا نخوانی * مندیش که منت خواستکارم * ثانی خلقت وجبلت
معناسنه شمس فخری بیت شیخ ابواسحق بن محمود شاه * ای سلیمان قدر واسکندر
منش * مولانا جامی بیت ملك از عصمت عصیان پاکست * دیو وکافر منش بی باکست *
ثالث بمعنی کرم وهمت ابوشکور بیت منش باید ازمرد چون سرو راست * اکر برز وبالا
ندارد رواست * یکی از شاعر بیت سرت سبز بادو تنت ارجمند * منش برکذشته ز چرخ
بلند منکوش سکون نون وضم کاف فارسیله کوپه که کوشواره دخی دیرلر عربیده
قرطه وچغتاییده ایسیرغه دیرلر خیرة الابرارده بیت التون ایسیرغه که قولاغ آغریتور *
زرحل اوتوکتورکه آیاغ آغریتور مهوش سکون ها وفتح واو ایله صفت محبوبدر آیه
تشبیه ایدرلر میخوش سکون یای تحتانی وضم خاء معجمه ایله اکشی ایله طتلو میانه
بر چاشنی دروهر لذیذ مزه یه دمه دیرلر مع الغین المعجمه * ماروغ ضم راء مهمله وواو معروفله
سماروغ معناسنه که عربیده کما وترکیده طومولان دیرلر کذا فی شرفنامه ماغ اوچ معنایه در
اول قره بتاق دیدکلری قوش که عربیده غطایکون وترکستانده قشقلداغ دیرلر اثیرالدین اخسیکتی
بیت زجنك مخلب خود شرم بادشاهین را * کهی که ماغ سیه بر پرد ز دریا بار * مجد همکر بیت
کرد در آتش شدی نحر ثنات * یافتی خلعت سمندر وماغ * شمس فخری بیت باحر زمدح او بسلامت
کنند کهم * از آتش واز آب سمندر مثال وماغ * بعض فرهنکلرده بر نوع کوکرجین درکه قنادی

قنادی وقویروغی وسینه سی یشل اولور وبعضینك قزل اولور سبزماغ وسرخ ماغ دخی دیرلر
استاد دقیقی بیت ای خسرو مبارك بادا بجا بود * جاهی كه باز باشد پرید ماغ را * ثانی طومان كه
نزم وتمن دخی دیرلر عربیده ضباب دیدكلریدر حضرت مولانا قدس سره بیت در آفتاب
فضل كشا پر وبال تو * كز پیش آفتاب برفنست میغ وماغ * ثالث چمنزار وچایر وسبزه زاره
دیرلر ف مرغ ع سكون راء مهمله ایله اوچ معنایه كلور اول بر نوع سبزه در حیوانات آنی كمال
رغبت ایله یرلر فرزد وفرزه وفریز دخی دیرلر هندی لساننده دوب دیرلر حضرت مولانا قدس
سره بیت ای جان مرغ ویاسمین ای شمع افلاك وزمین * ای مستغاث العاشقین ای شهسوار
هل آتی * ثانی اول زمین مرغزاره دیرلر كه آنده كیاه مرغ وافر بتمش اوله حكیم انوری بیت صبا
بسبزه بیاراست دار دینی را * نمونه كشت زمین مرغزار عقبی را * حكیم اسدی بیت بسی مرغ
در مرغ اورنك رنك * بسی بر سرو رسته چون شاخ رنك * ثالث جای فرح فزا وسبزه زار وحرم
معناسنه حكیم اسدی بیت زمیغ روان چرخ چون پر چریغ * بر آواز رامشكر از مرغ مرغ *
فرهنك جهانكیریده بر شهرك نامی دردی بومسطور در عربیده ستور یا توب یوارلنمق وتمام مرغی
ایتمك معناسنه در وفتح را ایله ینه عربیده آب دهن معناسنه در ف مغ ع ایكی معنایه در اول
دریك یركه عربیده عمیق معناسنه در صاحب فرهنك منظومه بیت ژرف را كفته اند مغ معنی
كه بتركی تو یك دور معنی * حضرت مولانا قدس سره بیت سوی چاهی كو نشان نقش كرده بود
چاه مغ رادام جا نش كرده بود * ثانی بمعنی رودخانه حكیم فردوسی * مثنوی * چنین تا بیاید
یكی ژرف رود * سیه شد پر اكنده چون تار وپود * مغی ژرف پهناش كوتاه بود * بر و بر كذشتن
دژ آكاه بود ف مغلاغ ع سكون غین معجمه وفتح لام ایله اول چقور یره دیرلر كه اطفال قازوب قوز
اوینارلر وآتوب ایچنه دوشنی آلورلر بو معناده لفظ مركب اولور مغلاغ معناسنه كه غین مكسور
اولور ف مع الفاء * مامناف ع كسر میم وفتح نون ایله معناسنه كه اطفال كوبكن كسه وكیچون م ف
تسمیه اولنمش ماماچه ومازاج دخی دیرلر عربیده قابله دیرلر ف مع القاف * منجنیق ع سكون م ق
نون اول وجیم وكسر نون ثانی ایله اول صپاندر كه دیركلر ایله یاپوب آنكله قلعه محاصره لرنده
طشره دن قلعه ایچنه طاش آترلر منجنیك دخی دیرلر شیخ نظامی بیت غراره ومنجنیق
وغضبان * بر بلم غلك نهاد نتوان * بو معنایه عرفی شیرازی بیت ز منجنیق فلاع سنك فتنه
می بارد * من ابلهانه كریزم در آبكینه حصار ف منجوق ع سكون نون وضم جیم ایله سنجق دپه لرنده
ومناره باشلرنده وكنبد اوزرلرنده اولان باقر علم حكیم اسدی . بیت چو زلف بتان جعد منجوق
بلد * كهی در نوشت وكهی بر كشاد ف مع الكاف * مامك ع فتح میم ایله مصغر مام دركه مادر م ك
معناسنه در حكیم سوزنی بیت چون كودكان زدایه مامك ز بخت خویش * دیدی نشان را یكی
ومهر مامكی * شیخ سعدی * قطعه * پیره زنی موی سیه كرده بود * كفتمش ای مامك
دیرینه روز * موی بتلبیس سیه كرده * راست نخواهد شدن این پشت كوز ف مانورك
ومانوك ع كلاهما ضم نون وفتح راء مهمله ایله قری دیدكلری قوش كه چكاو دخی دیرلر ادات الفضلاده
مانوك بر قوشدر عربیده ابو الملیح دیرلر ومانورك برادر وآ دیدر ف ماهناك ع سكون ها وفتح نون ایله
یعنی ماهتاب ف متراك ع سكون تاء مثناة وفتح راء مهمله ایله منازل قرندن عوا دیدكلری یلدزك

آ دیدر کذا فی فرهنك جهانکیری ﴿ محاچنك ﴾ فتح جیمین فارسیین ایله ترکیبله زبق دیدکاری آلتدرکه عورات بیللرینه بغلیوب بربرلرینه جماع ایدرلر آلت رجله مشابه اغاجدن یاخود دریدن ایدوب اوزرینه قطیفه چکرلر عوراتك عرضی خوفندن زنادن قاچوب بونی استعمال ایدرلر ابوعاصم بیت مال رئیسان همه بسائل وزابر * وان تو بر کفشکر زبهر محاچنك * شمس فخری بیت کند اعدای جاهت ماده و نر * زمغز ودست نقل و پا محاچنك ﴿ مچك ﴾ فتح جیم فارسیله عدس که مجو و ترسك دخی دیرلر هندیلر مسور دیرلر حکیم سوزنی بیت بر آتش نظردل زیرکترین خصم * خوشی برلن قیاس که درریزه با مچك ﴿ مچرك ﴾ فتح جیم فارسیله مجمع الفرسده جیم عربیله مرویدر سخره معناسنه یعنی اجرتسز ایش اشاتمك استادرودکی بیت چون فراز آید بدو آغاز مرك * دید نش بیکار کرد اند مچرك * ابوشکور بیت چنین کفت هارون مراروز مرك * مفرمای هیچ آدمی را مچرك ﴿ محك ﴾ فتح حاء مهمله ایله اول سیاه طاشدر که التونی وکمشی امتحان ایچون اکا سوررلر ابو المعانی بیت بسنك درت روی زردم بسای * که بهر خلوصم بزن بر محك ﴿ مراك ﴾ فتح راء مهمله ایله ابله واحمق وفریفته معناسنه در کذا فی فرهنك جهانکیری مجمع الفرسده زاء معجمه ایله مرویدر ﴿ مرجمك ﴾ معروف حبوباتدندر که مجو وترسك دخی دیرلر ﴿ مردك ﴾ سکون را وفتح دال مهملتین ایله مصغر مرددر کاف علامت تصغیردر میر نظمی بیت دزان بزم بو مردك پرسخن * بکوید همین هرچه آید دهن ﴿ مردمك ﴾ سکون را وکسر دال مهملتین ایله ماش دیدکاری غله در و بر معناسی دخی کوز بebکی مردمك چشم دیرلر ﴿ مرك ﴾ سکون راء مهمله ایله موت معناسنه در مولانا هاتفی بیت بود مرك به از زبون زیستن * به از زهرخند ست بکریستن ﴿ مرلك ﴾ کلید معناسنه در اما حرکتی اشعاردن اولنمامشدر وزاء معجمه ایله ده مرویدر ﴿ مزاك ﴾ فتح زاء معجمه ایله ابله واحمق وفریفته معناسنه در ﴿ مرثك ﴾ فتح زاء فارسیله اغاج کلید معناسنه ﴿ مساك ﴾ فتح سین مهمله ایله بیوك اغاجلرك دیبندن چقان کوچك فدانلر بعض فرهنکارده ریاحین مثلاو اوتلرك دیبندن چقان انجه داللرینه دخی دیرلر ﴿ مسنك ﴾ سکون سین مهمله وفتح نونله اوچ معنایه کلور اول قماز اویونی ثانی لاف وکزاف ثالث فرج زنانده اولان لحم زائد معناسنه در کذا فی فرهنك جهانکیری ﴿ مشتنك ﴾ سکون شین معجمه وفتح تاء مثناة بعده نون ساکنه ایله راهزن که عربیده قطاع الطریق دیرلر میر نظمی بیت وجودم بعشقش شده مضمحل * چو مشتنك خونی زده راه دل ﴿ مشك ﴾ بوزن اشك سکون شین معجمه ایله سقالرصو چکدوکی بیوك طلوم که اکثر بارکیرلر ایله چکرلر خواجه سلمان بیت میزنم هرشب بمشك دیده آب کوی دوست * آب مشك هیچ سقا بر نتابد پیش ازین ﴿ مغاك ﴾ فتح غین معجمه ایله چقور ودرینك اولان یرکه کو دال دخی دیرلر . مولانا هاتفی بیت تر اکر بود آب خندق مغاك * نهنکان مار از دریا چه باك * استاد عنصری بیت ای دریغا کزین منور جای * زیر تاری مغاك باید شد * شاعر از تاریخ تاج المآثر * مثنوی * چنان دان که جان برتن کوهرست * نه زین کیتی از کیتی دیکرست * درفشنده شمعیست ازجای پاك * فتاده درین ژرف تاری مغاك ﴿ مفلوك ﴾ سکون فا وضم لام ایله درویش بی نوا معناسنه که مفلاك دخی دیرلر میر صدر الدین محمد محتشم کاشی یه

كاشی یه کوندردکی رقعه ده یازمش که * در آن ضیافت چو هیچ داروغه و یوزباشی و وزیر در میان نبود بلکه مجلسی بود مرکب ازیك واعظ و یك طبیب و یك معرف و دو شاعر مفلوك و یك طالب علم و نیم سنید و یك شاطر ریش دار اینها تمامی کدایی باشند طریق مکرمت آن بود که جهت این هشت کدای بیسر و پا که درمذلت با میزبان شریکند مك ایکی معنایه در اول مکیدن لفظندن صیغهٔ امردر و وصف ترکیبی دخی اولور حکیم سوزنی * قطعه * کشته زر بخوری تن از کنام یا کتر از شیراب و شیرمك * شیرمك و پیر و جوان عمش * ناله بیفراشته از قاصرك * ثانی الدم کتوردکلری قصبه حربه یه دیرلر مجمع الفرس بمعنی مکنده اسم فاعل اولور حکیم سوزنی . بیت یابد ز توجواب ثم صائل نعم * از پیری نان نخورده تا طفل شیرمك مکاك فتح کافله برسککدر که آدم و حیوان . بوغازینه کیدر بعض فرهنکلرده سوللك معناسنه مرویدر مکل دخی دیرلر کذا فی فرهنك جهانکیری مکوك ضم کافله ایکی معنایه در اول چولاه آلتلرندن بر آلتدر که اورتاسی دلك ایکی باشی سوری براغاجدر ایچنه ایلك صارلمش ماسوره یی قویوب بز و قماش طوقورلر حضرت مولانا قدس سره . بیت مانند مکوك کر اندر کف چولاهه * صد تاو بیدی نودر تار دکر رفتی * ثانی حیوان صورتنده دوزلمش شراب قدحی معناسنه در مکیك کسر کاف و سکون یای تحتانیله مکوك مرقومك معنای اولیله مترادفدر ملاك فتح لامله بوکرجه یه مشابه حبوبات نوعندن بر غله در عربیده فرشته یه دیرلر منبك سکون نون و فتح باء موحده ایله سپورکه ایندکلری اوت کذا فی الاداة اما فرهنك میرزاده بایی مقدم ذکر ایدر منتك سکون نون و فتح تاء مثناة ایله سپورکه اوتی کذا فی فرهنك جهانکیری منجك سکون نون و فتح جیمله بمعنی برجستن یعنی صچرامق میر نظمی . بیت در آندم همچو آهو کرد منجك * بجالاکی نبوده هیچ بی شك منجمك سکون نون و کسر جیمله بمعنی شعبده بازی یعنی حقه بازلرك کوستردوکی صنایع منجنیك منجنیق مرقوم معناسنه در که بیوك صپانلر قلعه یه آنکله طاش آتارلر ابو المعانی . بیت فلك بسنك ستم را منجنیك انداخت * حصار کام همیکرد قلعه کوب مرا منجیك سکون نون و یای تحتانی و کسر جیمله صنایع مشغبله معناسنه در استاد منجیك . بیت بمنجیك جهاندی مرا ازدرت * بهانه نهادی تو بر مادرت مندك سکون نون و فتح دال مهمله ایله کسادی متاع معناسنه حضرت مولانا قدس سره . بیت رستم و حمزه مخنث یك بدی * علم و حکمت باطل و مندك بدی منغرك سکون نون و ضم غین معجمه ایله مصغر منغر مرقوم کذا فی المجمع مننك فتح نون اول و سکون ثانیله بر اوتدر سپورکه ایدرلر منیك کسر نون و سکون یای تحتانیله مننك مرقوم معناسنه در ابو المعانی . بیت ریش بزرك اورا چاروب درخلا بود * کویا منیك رسته در مزبله کیا هیست موبزك کسر واو و سکون یای تحتانی و فتح زاء معجمه ایله اول سیاه دانه لردر که وجود انسانده ظاهر اولور موبزه دخی دیرلر کذا فی فرهنك جهانکیری مهتوك سکون ها و ضم تاء مثناة ایله بمعنی مرده حکیم خاقانی . بیت بنکر که درین خطه چه سحر همیراند * مهتوك مسیحی دل دیوانهٔ عاقل جان * عربیده پرده یرتلق و آچلوب فاش اولق مهك ترکیبده بیان و عربیده سوس دیرلر که کوکنه بیخ مهك دینلور که عربیده عرق السوس

واهل السوس وتركيده بيان كوكى ديرلر اصفهان ولايتنده چوق اولور خشونت سينه يه وانواع
سعاله نافعدر ﴿ل﴾ مهناك وسهنك ﴿ع﴾ كلاهما بسكون الهاء وفتح النون بمعنى مهتاب ﴿ل﴾ مع الكاف
الفارسى * ماترنك ﴿ع﴾ كسر تاء مثناة وفتح راء مهمله وسكون نونله بمعنى كلركه معروف جانوردر
چلپاسه وكرفش وكرپاسه دخى ديرلر كذا فى فرهنك جهانكيرى ﴿ل﴾ ماتورنك ﴿ع﴾ ضم تاء مثناة
وواو معروف وفتح راء مهمله وسكون نونله بمعنى سوسمار كذا فى المجمع ﴿ل﴾ ماكوك ﴿ع﴾ ضم كاف
فارسى وواو معروفله حيله وخدعه معناسنه ميرنظمى بيت كند ساده دلانرا مكر وماكوك *
كه سر كرده همين باماتم وسوك ﴿ل﴾ مانك ﴿ع﴾ سكون نونله بمعنى ماه نيرّ اصغرك جملهٔ اسماسندندر
استاد عنصرى بيت بكرمى بر آن كوكبه بانك زد * كران بانك بت لرزه بر مانك زد * حضرت
مولانا قدس سره بيت خورشيد شرق خاورى دربندكى بسته كمر * مانكت غلام نيك پى الله
ومولانا على * فرهنك زفانكويا ده آفتاب معناسنه مرويدر وبو بيته متمسك اولمشدر لكن بو بيتدن
ماه اولمق فهم اولنور شاعر كويد بيت نتابد بيش مهر روى او مانك * كه از شش دانك حسن
اوست يك دانك ﴿ل﴾ مدنك ﴿ع﴾ فتح دال مهمله وسكون نونله اغاج كليد دندانه سى معناسنه در
حضرت مولانا قدس سره بيت كون خرى دم خرى كيردرد * زانكه كايدان نبود بى مدنك
وكليد مفتاحى معناسنه خواجه سلمان بيت نيزهٔ شاه بهر جا كه رسد بكشايد * سر آن نيزه
مكر بود رفتحست مدنك * شمس فخرى بيت نه كله را به بيابان بود نياز شبان * نه خانه را
بمواضع بود نياز مدنك * بو بيتدن كليد فهم اولنور بعض فرهنكارده دمور كليد پريسى مرويدر
﴿ل﴾ مرنك ﴿ع﴾ فتح راء مهمله وسكون نونله هندوستانده بر قلعه آديدر كذا فى فرهنك جهانكيرى
﴿ل﴾ مشنك ﴿ع﴾ فتح شين معجمه وسكون نونله بر مشهور راهزن آديدر وشنك نام بر رفيقى وار ايدى
شمس فخرى بيت زد زد وراهزن اطراف ملك كرده چنانك * كه محو شد زكتب نيز نام شنك
ومشنك ﴿ل﴾ ملنك ﴿ع﴾ فتح لام وسكون نونله مرد مجرّد وسعر ويابرهنه معناسنه شاه داعىٔ شيرازى
بيت صفات نور تو روى رخان بسته نقاب * صفات ظلمت توزنكيان عور وملنك * مولانا كاتبى
قطعه * منال كاتبى از سنكلاخ وادىٔ فقر * ملنكدار بيابان براين طريق ملنك * ميار
عذر كه ره دور ومركبم لنكست * كه عذر لنك نبايد زرهروان ملنك * ملنك ثانى نهى حاضردر
آقسمه ديمكدر ومجمع الفرسده بمعنى بيهوش شد استادلبيبى بيت زجاجست چون آتش بيدرنك
دل از بادهٔ عشق مست وملنك ﴿ل﴾ منك ﴿ع﴾ سكون نونله يدى معنايه كلور اول طرز وروش
مولانا بندار رضى بيت بت چينى بنيك ومنك آسا * كاه كيلى وكردن ديلم آسا * ثانى تحفة
الاحبابده قمار معناسنه دركه قماربازه منكباز ديرلر حكيم سوزنى بيت دنيا قمارخانهٔ ديوست
واندرو * مامنكيان كران واجل نقش بى منك * قريع الدهر بيت نه شكيبند زلوش
ونه شكيبند زنخش * نه شكيبند زلاف ونه شكيبند زمنك * شمس فخرى بيت كه مقامرادنىٔ
بند كانش نهند * عقود لعل ولالى بوجه دستهٔ منك * ثالث بذر بنج اغاجى عضايرىٔ رازى
بيت چز چز كند همه چو خر دروز تا بشب * مانند تخم منك بود مايهٔ صداق * حكيم سوزنى
بيت خر منك خورده كوئى ديوانه شد بشعر * خر زهره خورده بودى بارى بجاى منك * رابع
بمعنى كياه حكيم خاقانى در صفت الوان نعمت كوهسار بيت منكش بكام كيميا بخش * خاكش

ما كش بسيع تو تيا بخش * خامس ادات الفضلاده بمعنى دهان دره يعنى خميازه كه غلبهٔ خواب
وخمار وكاهلكدن عارض اولور سادس دزد راهزن سابع اشكيل ووغا معناسنه در وكسر ميمله
مر آب كه كنك دخى ديرلر فى منلاك ع سكون نون وفتح لامله درويش وفقير سرو پا برهنه
معناسنه در فى مع اللام * مازل ع كسر زاء معجمه ايله هند وستانده برطاغ آديدر منوچهرى
بيت آن كركى باكركى كويد سخن تركى * طوطى سخن هندى كويد بكهٔ مازل فى ماكول ع
ضم كاف وواو معروفله فرهنك وفايىده بسيار خوار معناسنه على قرط بيت قليه كردم زود
آوردم به پيش * تا بخورد ندان دو ماكول نهنك * بو معناده شمس فخرى كلوبنده روايت
ايليوب بو بيتى نظم ايلمش بيت بهر ماكول تا يكى دارى * خلق جانرا زغصه درماكول *
فرهنك ميرزاده ضم لامله بمعنى شكم بنده وادات الفضلاده ماكول بمعنى غلام بزرك مسطوردر
فى مال ع بمعنى آرام ومانند ودستمال معناسنه ومالىدن لفظندن صيغهٔ امر ووصف
تركيبى اولور كوشمال ودستمال كبى فى مالامال ع هرنه كه زياده طلو اوله شمس فخرى بيت
كرفته عرصهٔ فكرم ثنات ميلاميل * كشيده طبع جام هوات مالامال فى مالول ع ضم لام
وواو معروفله مرتبهٔ بزركى بولمش غلام يعنى برخانه ده پرورده اولوب سائردن اشبه وجمله سنك
اولوسى اوله فى ماهول ع ضم هايله طوزاق دام معناسنه كذا فى فرهنك جهانكيرى فى ماهئ كول
سازان بالغى كه طتلو صولرده حاصل اولور فى محفل ع سكون حاء مهمله ايله مجلس ومجمع
عربيدر اما فارسيده استعمالى شايعدر خواجه حافظ بيت همه كارم زخودكامى بيدنامى
كشيد آخر * نهان كى ماند آن رازى كزو سازند محفلها فى محمل ع سكون حاء مهمله ايله بنيلن
دوه ويوك وهودج ديدكلرى برمحافه كه يا اكثر يوكلنور خواجه حافظ يوك معناسنه بيت مرا
درمنزل جانان چه امن وعيش چون هردم * جرس فرياد ميدارد كه بربنديد محملها فى مرغول ع
سكون راء مهمله وضم غين معجمه ايله بش معنايه كلور اول پيچ وتاب معناسنه در كه پيچ وتابى
اولدوغى سببيله موى وزلف وكاكل معنالرينه در مثال زلف شمس فخرى بيت چند باشى
براى شهوت وحرص * پاى بسته بطرهٔ مرغول * حكيم سنايى بيت جعد مفتول جان كسل
باشد * زلف مرغول غول دل باشد * حضرت مولانا قدس سره بيت شانه كن مرغول زلفش
باكلاب * كرد بفشان ازرخ چون آفتاب * مثال موى كيسو شيخ نظامى بيت بتن بريكى
آسمانكون زره * چو مرغول زنكى كره بركره * مثال كاكل خواجهٔ كرمانى بيت كج نهاده كله
ازمستى وبكشوده قبا * جام مى بركف ومرغول مسلسل بردوش * ثانى خط خوبان معناسنه
نوعا بونده دخى پيچ وتاب بولنور كمال اسمعيل بيت تا كه مرغول خطت ديدم ومعنئ لطيف *
پس ازان باد نيامد كل وشمشاد مرا * ثالث بمعنى آواز حكيم خاقانى بيت تو ودست دستان
ومرغول مرغان * كه ازغول صد دست دستان نمايد * رابع بمعنى نغمه شاه قاسم انوار بيت
خدايرا كه ز واعظ سؤال فرمايند * كه بدكراهت الحان چرا كند مرغول * خامس بمعنى
نشاط وخرمى سيف اسفرنكى بيت آن دمى كو سخن ازسكرهٔ مرغول كند * از بجالت زتن
سكرهٔ بكشايد خوى فى مشكل ع سكون شين معجمه وضم كاف عجميله بمعنى دزد وراهزن كذا فى
الاداة فى مكل ع فتح كافله سولك كه مكك وزلو وديوچه دخى ديرلر صولرده حاصل اولور

اوزون وسیاه قورتدر انسانه یاپشوب قانن ایچر وحیوانات صوایچرکن بوغازینه کیدوب یاپشور شمس فخری * قطعه * دشمن پادشاه عادل دل * باد دایم بتیغ غم بسمل * در مجاری حلق او کشته * آب خونخوار وجانستان مکل ملال الم وغصه وانقباض طبیعت معناسنه اسم مصدر درملالت کبی ملول المناك وغمناك معناسنه اسم مفعولدر بو ایکی لغت عربیدر منبل سکون نون وفتح باء موحده ایله کاهل وتنبل معناسنه حضرت مولانا قدس سره بیت خدایا دست مست خود بکیر ارنی درین مقصد * زمستی آن کند با خود که درسستی کند منبل * مجمع الفرسده بد اعتقاد معناسنه درکه اورامنبلم دیرلر یعنی اعتقادندارم دیمکدر کذا فی المؤید مندل سکون نون وفتح دال مهمله ایله ایکی معنایه در اول دایرهٔ عزیمت ارواح یعنی عزایم خوان عزیمته اشتغاللری محلنده اطرافنه دایره چکوب ایچنده اوتوروب عزایم اوقورلر شمس فخری بیت کود تسخیر انس وجن وپری * بی عنانی نشستن مندل شاه طاهر بیت بلبل نغمه سرا پیر عزایم خوان شد * کل پری دایرهٔ صحن کلستان مندل * ثانی عود خام بو ایکی معنایه دخی منده دیرلر مولانا محمود ابن یمین بیت ازبرای قوت دل کر بخوری بایدم * صندل ومندل نیابم غیر چوب ارس وتغ * زکریا بن محمد بن محمود عجایب البلدان نام کتابنده ذکر ایدرکه مندل هندوستانده بر شهردرکه آنده عود غایت چوق اولدوغندن عود مندلی دیرلر اما عود اراضی سنده بتمز عودك حاصل اولدوغی بر ماوراء خط استواده بر جزیره واردر اول جزیره ده عود اولوب بامر الله تعالی اغاجی قریلوب دریایه دوشر دریادن شهر منده کلور اکر اغاجی یرندن یاش قویمش ایسه اکا قامرونی دیرلر اکر قوری قویمش ایسه مندلی دیرلر ثقیل ومصمت اولانی اعلا اولور هندی لسانندهٔ مندل بر نوع دهله دیرلر که بر آدیده بکاوه در منزل خانه وجای نزول ومهمانخانه یه دیرلر منزیل سکون نون ویای تحتانیله خانهٔ ویران ابو المعانی بیت منزل دوستان معمور باد * منزل دشمنان شود منزیل منغرل سکون نون وراء مهمله وضم غین معجمه ایله پول ریزه که منغر دخی دیرلر منکل سکون نون وضم کافله دزد رهزن معناسنه شنکل دخی دیرلر عربیده حرامی وقطاع الطریق دیدکاریدر هندی لساننده منکل خوشحالی وطرب وشادی معناسنه در مهانل ومهانول کلاهما بفتح الهاء وضم النون افیون خالص معناسنه در حکیم سنایی بیت خودحال دکر خلق چکویم که زسودا بودم چو کسی کر خورد افیون مهانل مهول ضم هایله طوزاق که ماهول دخی دیرلر مع المیم ماتم فتح تاء مثناة ایله بمعنی سك ماده یعنی دیشی کوپك عربیده یاس ونوحه معناسنه در ایکی معنایه ترتیب اوزره میر نظمی بیت بخوید کیرکاینده چو ماتم * نمی باید اکر ماند بماتم مام مادر معناسنه مولانا کسایی بیت ایدون فروکشی نخوشی این می حرام * کوبی که شیرمام زپستان همی مکی * حکیم شیرازی بیت نیست شیر سود منداز شیرمام * لیك آغوزش بدست اند را مام * حکیم انوری در ظلم جماعت غزان کفته بیت شادالا پدر مرکنه بینی مردم بکنر جز در رحم مام نیابی دختر ماه سام وماه سیام کلاهما بکسر الهاء وفتح السین المهمله حکیم مقنع شعبده ایله پیدا ایتدیکی ماهه دیرلرکه آلتمش کیجه یه دك هر کیجه شهر نخشب قربنده سیام دیرلر بر طاغده بر قیودن چیقوب درت فرسخ یره دك ضیا ویردی استاد رودکی بیت نه

نه ماه سیام و نه ماه فلك * كه اینت غلامست و آن پیشكار ل ماه علم ع كسرها ایله سنجق باشنده
اولان آلتون یالدزلی نسنه كه ماه هلال كبی ایدرلر مولانا هاتفی بیت زمین آهنین شد زنعل
سمند * زماه علم آسمان بلند ل مختوم ع سكون خاء معجمه وضم تاء مثناة ایله ماوراء النهرده
آیویه دیرلر عربیده مهرلو دیمكدر ل مردم ع اوچ معنایه كلور اول معروف آدم معناسنه ثانی
انسانكه عربیده كی مخلوق معناسن افاده ایدر انسانك هم مفردینه وهم جمعنه كه مردم و مردمان
عربیده كی خلق و خلایق كبیدر امیرخسرو بیت نشاید هیچ مردم خفته در كار * كه در پایان
پشیمانی دهد بار * وله ایضا بیت اگر مردم صفات صنع او گوید بدان ماند * كه درد ریا فتد مور
وحدیث آشنا گوید * شیخ سعدی بیت سك اصحاب كهف روزی چند * پی نیكان گرفت
و مردم شد * بو معنی فارسیده جایز اولدوغی كبی عربیده و تركیده دخی هم مفردنه وهم جمعنه
استعمال ایدرلر ثالث گوز ببكی معناسنه در شاعر بیت ترا در دیده جا كردم كه از مردم نهان باشی
ندانستم كه آنجا هم میان مردمان باشی * عربیده دخی گوز ببكنه انسان العین دیرلر خواجه سلمان
بیت مملكت را مردم عینی و عین مردمی * سلطنت را درة التاجی و تاج سروری ل مرزوبوم ع
سكون راء مهمله و زاء معجمه وضم باء موحده ایله ایكی معنایه در اول سنور سرحد ثانی وطن
اصلی معناسنه در ابو المعانی ایكی معنایه بیت نگهبان گشتم اكنون مرزوبوم را * كه مرزوبوم
من ناید بخاطر ل مرهم ع معروف عوام ملهم دیرلر میر نظمی بیت زخم دل را لطف او مرهم شود
لیك در خواست كردن من كم شود * عربیده دخی مرهم دیرلر ابن النحاس بیت حیث لی شغل
با جفان الظبی * ولقلبی مرهم منها و جرح ل مریشم ع كسر راء مهمله و سكون یای تحتانی وفتح
شین معجمه ایله جراحت اوزرینه بغلنان مرهم و بز و علاج هرنه ایسه كذا فی فرهنگ جهانگیری
ل مكارم ع فتح كاف و كسر راء مهمله ایله بر طاغ آدیدر منقولدر كه هر رمضان شریف اولنده
مذكور طاغده قدرتدن آتش ظاهر اولور عربیده احسان معناسنه در جمعدر ل ملغ و ملهم ع
سكون لام وفتح غین معجمه و ها ایله هر دو بمعنی مرهم كذا فی المؤید ل موسم ع سكون واو و كسر
سین مهمله ایله معروف فصل و زمان و بازار سنوی محلی معناسنه فارسیده و عربیده مستعملدر
ابو المعانی بیت فصل بهار و موسم گل آمد و جهان * پر ذوق و عیش گشت بخانه نشین چرا *
ل مهدم ع سكون ها وضم دال مهمله ایله قویروغی بیاض بر قوشدر مولانا هلالی بیت
كرده پرواز نامه وانجم * دم بمه سوده و شده مهدم * امیرخسرو بیت كه كنی نسر چرخ را مرغش
كه كنی زاغ شام را مهدم ل میم ع فتح یای تحتانیله بر مقام آدیدر كذا فی المؤید ل مع النون ع   م ن
ل ماپروین ع بر كوكدر خرما قدر اولور اما اوجی سوری اولور و كنده و سیاه ایله سرخ
میانه سنده دواء علاسی و صحیحی بر طرفن قوپاروب كاغده سورنجه بنفشی رنك اولور دفع سمومات ایدر
و یرقیراطی اعلا نشاط ویرر ماپرپین و ماه پروین دخی دیرلر عربیده جدوار دیدكلریدر طبیب
یوسفی بیت نیست جدوار غیر ماپروین * كه ملطف بود چو پوزیدان ل مابون ع ضم باء موحده
ایله حیز و مخنث معناسنه بر علتدر بعض كمسه لره عارض اولور تا كندوسی یفعل التمنیه راحت
اولمز شمس فخری بیت بلفظ یكسون و پیوسته تا بود یكسان * هماره تا كه نیاید حمیت از مابون
عربیده قصیر الفله مشهوردر ل ماچان ع فتح جیم فارسیله طیانمق معناسنه در قیاس بوایدی كه

جمع ماج اولایدی اما مفرد مقامنده استعمال اولنور مژکان کبی دیار عجمده بر اصطلاحدر
کنهکا زعذرین دیلکه دیرلر موردی بویله درکه مکتبده اطفالدن بری سبقنی بلمسه اکا برنسنه
آلدردوب اطفال جمله تناول ایدوب سبقنی تعلیم ایدرلر اولدخی ایاغ لوزره طوروب عذرین
دیلر اکا پای ماچان دیرلر ﴿ ماخان ﴾ فتح خاء معجمه ایله ایکی معنایه در اول شهر مرو
مضافاتندن بر قریه اسمیدر ثانی فرهنك جهانکیریده چین پهلوانلرندن بر مبارزنامیدر
مجمع الفرسده حاکم چین نامیدر ﴿ ماخن ﴾ فتح خاء معجمه ایله بمعنی ناپاك ودون همت ومردم
دوروی ﴿ مادرزن ﴾ قاین آنا یعنی عورتك آناسی عوام ماد زن دیرلر میر نظمی بیت
چو مادرزن نبوده نیك خصلت * که ندهد هیچ داماد عیش وراحت ﴿ مادیان ﴾ کسر دال مهمله
وفتح یای تحتانیله قصراق عربیده فرس وحجره ترکیده یوند دیرلر میر نظمی بیت سوار مادیان
بود دست آن روز * همه اسبان لشکر شد جهانسوز ﴿ ماذریون ﴾ فتح ذال معجمه وسکون راء
مهمله وضم یای تحتانیله بر صاری چیچکدر اوزتاسنده سیاهی اولور ترکیده قره کوز دیرلر نعمة الله
بونك شرحنده حشر دیرلر براوتدر ولایت کرماننده چوق اولور ترشی سن ایدرلر دیمشدر
﴿ ماراسپندان ومار اسفندان ﴾ کلاهما بسکون الرا والسین المهملتین اوج معنایه کلور
اول شهور شمسیه نك بکرمی طقوزنجی کونی اسمیدر ثانی یوم مزبورك تدبیر امورینه موکل اولان
فرشته نك نامیدر ثالث بر موبد موبدان آدیدر الف ونونسز مار اسپند ومار اسفند دخی دیرلر
کذا فی فرهنك جهانکیری ﴿ مارافسان ﴾ سکون را وفا وفتح سین مهملتین ایله افسونکری
ماره دیرلرکه افسون ایله ماری طوتوب حبس ایدرلر مارافسا ومارافسای دخی دیرلر کذا فی المجمع
﴿ ماران ﴾ فتح راء مهمله ایله ایکی معنایه در اول بمعنی آهنکران ثانی جمع ماردر ﴿ ماربین ﴾
سکون راء مهمله وکسر باء موحده بعده یای ساکنه ایله اصفهان مضافاتندن اللی سکز پاره
قریه یی مشتمل برناحیه اسمیدر ودیرلرکه مزبور ناحیه ده اولان قریه لرك باغ وباغچه لری کثرتندن
بربرلرینه متصل اولوب ناحیه تماما برباغ اولمق اوزره مشهوردر شاعر بیت مارببنی که نسخهٔ
ارم است * آفتاب اندرو درم درم است ﴿ مارستان ﴾ کسر را وسکون سین مهملتین ایله
بیمارستان لفظندن مخففدر بیمارخانه معناسنه ومار بیمار معناسنه کلدوکنك ذکری مرور
ایلدی مولانا جامی بیت بردش ازقصر چون نکارستان * همچو دیوانکان بمارستان *
ودخی ییلانی چوق یره دیرلر ﴿ مارکران ﴾ کسر راء مهمله وفتح کافله زهرناك وشدید ییلان که
مارکرزه دخی دیرلر ﴿ مازنین ﴾ سکون زاء معجمه وکسر نونله برکسنه نك آدیدر وبر عورتی
وارایدی مازینه نام منقولدرکه هندوستان توابعندن شنکونه نام بر جزیره ده اریله عورت
یالکز ایکیسی برعظیم حصار یاپوب ایچنده آنجق برکنبد بنا ایلمشلر حصارك هر برطاشنی
وکنبدك هر برعمودینی یوزنفر آدم یرندن قالدرهمز اول مکانده دعا مستجابدر دیرلر حکیم اسدی
بیت بهندوستان نام آن مردوتن * بدی مازنین مرد مازینه زن ﴿ مازندران ﴾ فتح زاء معجمه
ودال وراء مهملتین وسکون نونله بر واسع مملکتدر مولانا هاتفی در تیمورنامه * مثنوی * ولی
والئ ملك مازندران * نهاده بسر افسر سروران * بجنبید ازجا بخیل کران * به تسخیرئ دیو
مازندران * قدیم الایامده دیو سکناسی اولدوغی مشهوردر ﴿ مازن ﴾ فتح زاء معجمه ایله

ایله ازقه نك اورته کوکی عربیده صلب دیرلر ل مازون ع ضم زاء معجمه ایله مازو معناسنه‌در
عربیده عفص دیرلر ل ماغون ع ضم غین معجمه ایله اثواب خانه عربیده اثاث البیت ومتاع البیت
دخی دیرلر میرنظمی . بیت چوزن هردم رود از خانه بیرون * نه ماند اندرون خانه ماغون *
ل ماکان ع بوزن پاکان ایکی معنایه کلور اول حکام ولایتدن برینك آدیدرکه باباسنه
کاکی دیرلر ایدی هندوستان حاکملرندن ایدیلر ثانی بر ولایت آدیدرکه خلقنك اکثر سلاحی
زوپین اولور حکیم خاقانی . بیت سلاحت بهردین مهترکه زنبور از پی شهدی * چوکیلی کوردین
پوشست وزوپین کرده ماکانی ل ماکیان ع کسر کاف وفتح یای تحتانیله طاوغه دیرلر شانکی
اولسون دهکی اولسون مولانا هاتفی . بیت نه بال عقابان پر تیرکیر * پر ماکیان نیست درخور تیر
عربیده دجاجه وچغتاییده تاووغ دیرلر ل مالیدن ع کسر لام ایله اوومق وسورمك معناسنه‌که
عربیده دلك وفرك دخی دیرلر چغتاییده یوقاغ دیرلر ل مالین ع کسر لام ایله سوولك معناسنه‌که
بالیز دخی دیرلر ل ماسیران ع کسر میم وسکون یای تحتانی وفتح راء مهمله ایله ادویه‌دن بردارودر
ل مان ع طقوز معنایه کلور اول ضمیر متکلم مع الغیر اداتیدر حالت جرده بر اسمك مضاف
الیهی اولمق اعتباریله حکیم اسدی بیت ره نیك وبد کشتهٔ تخم ماست * خرد کشتی وتوشه
مان راه راست * ثانی حالت نصبده برفعلك مفعولی اولق اعتباریله حکیم فردوسی . بیت که او
دادمان بردان دستکاه * ستایش مر او را که نمود راه * ثالث ماندن لفظندن صیغهٔ امر
اولور اصحی حرف باء موحده دخولیله بمان دیرلر حکیم فردوسی بیت چنین داد پاسخ که اسفند یار
نفرمود مان رامش ومیکسار * رابع وصف ترکیبی اولور خانمان کبی اما بو معناده کاهی
یالکز مان دیرلر حکیم اسدی بیت وزین راه دشوارکم هست وبیش * بروشادزی میهن ومان
خویش * بو ایکی صیغه‌دن قطع نظر بعض تراکیبده دخی صفت استعمال اولنور دودمان
وخودمان کبی خامس بکذار معناسنه استعمال اولنور سادس اصحاب فرهنکاردن بعضیلری
خانه معناسنه کلور دیدیلر بوقولی مؤید حکیم اسدی * مثنوی * یکی مایه در بود بازارکان *
شد از کاروان دوست با پهلوان * چو آمد بر میهن ومان خویش * ببردش بصد لابه مهمان
خویش * سابع اثواب خانه معناسنه حضرت مولانا قدس سره * مسمط * درجسم من
چان دکر در خان من مان دکر * با این من آن دکر زیرا بان پی برده‌ام * خانمان مذکور ایکی
معنایی جمله‌در ثامن مار معناسنه‌ده کلور حضرت مولانا قدس سره * مثنوی * چون خدا
خواهد که پرده کس درو * میلش اندر طعنهٔ پاکان درو * چون خدا خواهد که مان یاری کند *
میل ما در کریه وزاری کند * تاسع بلا وزحمت معناسنه‌ده کلور دیدیلر زبان هندیده ایکی
معنایه‌در بری عزت وبری قبول معناسنه‌در ل ماندن ع سکون نون ایله قالمق معناسنه مصدردر
لکن لازم ایله متعدی بیننده مشترکدر شیخ سعدی . بیت عمر برفست وآفتاب تموز * اندکی
ماند وخواجه غرّه هنوز * بونده اولان ماند متعدیدر زیرا معناسی آفتاب تموز برف عمردن
ازقودی دیمك اولور کلستان شارحلری ظن ایتدکلری کبی دکل محل دقیقدر ل مانستن ع
کسر نون وسکون سین مهمله ایله برنسنه‌نك صفتی اولمق مانیدن کبی شرفنامه‌ده مانیدن بستان
چیزی کشتن وکذاشتن ورها کردن معنالرینه‌در چغتای لساننده اوخشاماق دیرلر بکزر

معناسنه اوخشاشمق دخی دیرلر بو بیتك نهی حاضری واقع اولمشدر میر علیشیر بیت نیردوور
مجنون که مین دیك دی پسین آنی ای خرد * عقل وهوش اهلینی بیردیوانغه اوخشاتما کوب *
کوب چوق دیمکدر ﴿ مانوشان ﴾ ضم نونله ایرج قتلندن صکره منوچهرك اناسی اختفا
ایتدوکی طاغك آدیدر مانوش دخی دیرلر ﴿ مانیدن ﴾ کسر نون وسکون یای تحتانیله ایکی
معنایه در اول ماندن کبی بکزمك معناسنه متعدی اولور شمس فخری بیت خردسطرنج
دانش باخت باشاه * ولی حال نخستین دست مانید * ثانی مانستن معناسنه استاد لطیفی
بیت چندانکه بیاراست مه نام جمالش * درجلوه بخورشید جمال تو بمانید * چغتایده
بو معنایه اوبکاماك دیرلر بوعبارت ترکیده دخی استعمال اولنور میرعلیشیر بیت قامتینکغه
سروتقلید ایلابان تابدی شکست * بوسزادر کرکیه سروسهیغه اوبکنور ﴿ ماهان ﴾
کرمان توابعندن برقصبه نك اسمیدر برشاعر شاه نعمة الله ولی حقنده دیمشدر بیت دردکن
دست وخرقه درماهان * تاج بخشند اینچنین شاهان ﴿ ماه برکوهان ﴾ مصنفات باربد
خسرودن برلحن اسمیدر شیخ نظامی بیت چولحن ماه برکوهان کشادی * زبانش ماه برکوهان
نهادی * قاضی عثمان بیرقی بیت من ازفراق تو پرغم توشاد باهمه کس * همیزنی بشب وروز ماه
برکوهان ﴿ ماه پروین ﴾ جدوارد که ماپروین وماپرپین دخی دیرلر کیفیتی برقاج دفعه ذکر
اولندی ﴿ ماهیان وسالیان ﴾ یعنی آیلر ویللر جمع ماه وسالدر کذا فی المجمع بو معنایه
حکیم فردوسی بیت برآمد برین بریکی ماهیان * برنجه نه بستند هرکز میان * وسالیان
فرهنك میرزا ابراهیمده برشهر آدیدر شروان مملکتنده واقعدر ﴿ ماهی دان ﴾ یعنی حوض
خانه استاد فرخی بیت همیدون کوش اندرژرف ماهی دان تو بودی * بخلوت هرشی حور
دکر مهمان تو بودی ﴿ ماهی زرین ﴾ برنوع بالقدر قومده حاصل اولور اولقدر قوتلودرکه اون
ذراع یری دلوب اشاغی کیدر اطبا آنی سقنقور بدل ایدرلر ولایت سندده چوق اولور مشرف
شفروه بیت ای تنم ماهی زرین وره عشق توریك * وی دلم تیهوی خونین وغمت پا بزنی *
﴿ مایون ﴾ ضم یای تحتانیله فریدون شاهی سودیله بسلدکلری کاوك آدیدر برمایون دخی دیرلر
﴿ میهن ﴾ سکون باء موحده وفتح هایله اوج معنایه کلور اول جای آرام معناسنه ذرایو المعانی
بیت جهان بکشت ونیافته بغیر خاك درت * دل غریب وحزین جای راحت ومبهن * ثانی
بمعنی زاد وبوم یعنی وطن اصلی وله بیت بدل نیامده هرکز خیال فکر وطن * اکرچه دورشده
چند سال ازمبهن * ثالث بمعنی مهمانخانه وله بیت کنی ضیافت عام ازکمال جود وکرم * شده
آستان تراچون برهروان مبهن * وخانمان معناسنه ده مرویدر ﴿ متین ﴾ محکم واستوار معناسنه
میرنظمی درصفت قلعه بیت سرکشیده باوج علیین * کس ندیده چنین حصار متین *
﴿ مجن ﴾ فتح جیمله برنوع کوچك قلقاندر اغاجی وچبوغی اولمز خواجه سلمان بیت ازشرف
قدرت قدم مالیده برفرق زحل * دروغار محنت سنان ساییده برقلب مجن ﴿ مچیدن ﴾ کسر
جیم فارسیله درت معنایه در اول چمد یکلمك ویوقلمق وقاوزامق وسرعتله کتمك معنالرینه ﴿ مخران ﴾
سکون خاء معجمه وفتح راء مهمله ایله بردیر زمباردر حکیم خاقانی بیت من وتاجر کی ودیر مخران
دربقر اطیانم جاوماجا ﴿ مخیدن ﴾ کسر خاء معجمه وسکون یای تحتانیله درت معنایه در اولی

اول د پرنمك ابوشكور بيت سبك چو زن سوى خانه دويد * برهنه ذراندام اوبر مخيد * ثانى
ادنى حركتله آهسته ارغمق ثالث دترتمك رابع اور پرمك معنالرينه در ل مدن ع فتح دال مهمله
ايله نشاط وسرور وانبساط ايله كتمه ديمكدر شاعر بيت بارولايت بنه از پشت خويش *
پيش بدين شغل ميتاز ومدن ل مدهون ع سكون دال مهمله وضم هايله دباغت اولنمش درى
حكيم اسدى بيت صد و بيست كردون همه تيك وترك * دوچندان سپرها زمدهون كرك *
ل مدين ع سكون دال مهمله وفتح ياى تحتانيله درياى مغرب ساحلنده واقع برشهرك نامى در
منوچهرى بيت رسد دست تواز مشرق بمغرب * زاقصاى مدا ين تابمدين ل مراغيدن ع
فتح راء مهمله وكسر غين معجمه وسكون ياى تحتانيله آغنه‌مق يعنى ارقه اوزرينه ياتوب صاغنه
وصولنه دونمك معناسنه در ل مرجان ع ايكى معنايه در اول اوكى اوغل معناسنه در شمس
فخرى بيت خدايكانا شعرم كه هست سحر حلال * حرامزاده بود هركه خواندش مرجان *
ثانى معروف قرمزى طاشدر ديار مغربده بتر غواصلر طالوب چقارد قلرى محل بيا ضدر
اوجاق تو تونه آصارلر طوردقچه قزارر ل مردافكن ومرداوزن ع كلاهما بسكون الراوالدال
المهملتين پهلوان وبهادر معناسنه وكسكين وپر زور اولان شرابه ده مردافكن ديرلر ل مردكيران ع
برجشن آديدر مغان ماه اسفندارمذك آخرنده بش كون جشن ايدرلر بو بش كونده عورتلرى
واولادلرى هرنكه آرزولرى وار در طلب ايدرلر وتسلط كوسترلر بواجلدن مرد كيران تسميه
ايتمشلر بوكونلرده طلوع شمسدن غروبه دك دفع هوام وحشرات ارض ايچون رقعه يازرلر اول
رقعه يه ده بيرلر رقعه كزدم ذيلنده شرحى مرور ايلدى ل مرزبان ع سكون راء مهمله وزاء معجمه
وفتح باء موحده ايله سرحد بكى واصل تركيبندن سنور بكچيسى فهم اولنور شمس فخرى بيت حبذا
ملكى كه باشد روز وشب * عدل وانصافش درآنجا مرزبان * حكيم فردوسى بيت چه
در كابل اين داستان فاش كشت * سر مرزبان پرز پرخاش كشت * شيخ سعدى بيت دران
مرزكان مرد بيدار بود * يكى مرزبان ستمكار بود * عربيده مهتر مغان معناسنه در آنلره مرزبان
ديرلر جمعى مرازبه در ل مرزغن ع سكون راء مهمله وفتح زا وغين معجمتين ايله ايكى معنايه در
اول كورستان يعنى مزارستان شاعر بيت هركرا رهبرش زغن باشد * منزل او بمرزغن باشد
ثانى آتشى معناسنه در حكيم سنايى * قطعه * اى هميشه دل بحرص وآز كرده مرتهن * داده
يكباره عنان خود بدست اهرمن * هيچ نينديشى كه آخر چون بود انجام كار * مرغزار آيد
جزاى فعل تو يا مرزغن ل مرزكون ع سكون راء مهمله وزاء معجمه وضم كاف فارسيله آلت
رجلدر كذا فى المؤيد ل مرغزن ع سكون راء مهمله وفتح غين وزاء معجمتين ايله كورستان
معناسنه شمس فخرى بيت شاهى كه بر مخالف دركاه خويشتن * وزكينه مرغزار كند همچو
مرغزن * امامى هروى بيت آن جهاندارى كه كشت اندر نبرد * مرغزار زخم تيغش مرغزن
مجمع الفرسده بومعنايه مرزغن منقولدر اما فرهنك وفايى ده مرغزن نقل ايدوب بو بيته متمسك
اولمش استاد رودكى بيت هركرا راه بر زغن باشد * كذر او بمرزغن باشد ل مزدقان ع سكون
زاء معجمه وفتح دال مهمله وقافله قهستانده واقع برشهر آديدر كذا فى المجمع ل مرژن ع فتح زاء
فارسيله بمعنى مجن مرقوم كذا فى فرهنك جهانكيرى ل مزيدن ع كسر زاء معجمه وسكون

یای تحتانیله مکیدن یعنی اممك وطاتمق معنالرینه حکیم سوزنی بیت دررخ چون جنبش کردم نکامی هرزمان * ازلب چون کوثرش بوسه مزیدم چون شکر * وچیکنمك معناسنه مولانا ملتفی بیت بدندان انکشت غیرت کزید * زمانی کریبان زحیرت مزید ق مسریدن ع سکون سین ویای تحتانی وکسرراء مهملتین ایله مزیدن معناسنه در طادمق ومکیدن اممك معناسنه مصدردر ق مسرانیدن ع متعدی مسریدندر ق مسیدن ع کسرسین مهمله ایله یعنی مجیدن مرقوم ق مفتون ع آلدنمش وفتنه لنمش وکوکل ویرمش معنالرینه مولانا جامی بیت ای بهرشاهد موزون مفتون * حالت ازمشك خطادیکرکون ق مکسران ع فتح کاف فارسی وراو بسکون سین مهملتین ایله بادزن یلپزه که عربیده مروحه دیرلر شاعر بیت جامه براسلام چوعریان دیو * پر فرشته است مکسران دیو * خواجه سلمان بیت طوطی لفظ شکرخای تو برخوان سخن * پر طاوس ملائك را مکسران یافته ق مکیدن ع کسرکافله اممك معناسنه در کمال خجندی بیت بچین زلف رخت رشك صورت چینست * زوقت شیرمکیدن لب توشیریست ق ملان ع فتح لامله یعنی مجنبان حکیم سنائی بیت اینچنین کن نمازوشرح بدان * ورنه برخیز وهرزه ریش ملان ق ملخودن ع سکون لام وضم خاء معجمه ایله پنبه آتمق معناسنه در ق من ع اوچ معنایه در اول نفس متکلم وحده در عربیده انا معناسنه چغتای لساننده مین دیرلر کسرمیمله ثانی کوکل معناسنه در قریع الدهر بیت یادهمچون روح حیوانی ومثل مردمك * که میان من درآند رچشم من * ثالث ترازونك شاهنی یعنی کدوکی دلکه دیرلر شیخ نظامی بیت جزاین چشم توهیچ درخواست نیست * که دریك ترازو دومن راست نیست * عربیده تشدیدایله اوچ معنایه در اول بطمان معناسنه درکه بعض دیارده یوزقرق درهمدر وبعض یرده التیوز درهمدر وبعض ولایتلرده یوزیکرمی درهمدر وبعض مملکتلرده طقوزیوزدرهمدر وبعض یرلرده ایکی بیك درتیوزدرهمدر ثانی ترنکبین که قدرت حلواسی دیه کلربدر ثالث منتدر ق منش زدن ومنش کشتن ع معده بولانمق که عربیده غثیان دیرلر ق منشن ع کسرنون وفتح شین معجمه ایله ایکی معنایه در اول خوی وطبیعت معناسنه در ثانی کرم وهمت معناسنه کذا فی فرهنك جهانکیری ق منکیدن ع سکون نون ویای تحتانی وکسرکافله سوزی آهسته وزیرلبدن سویلمك حضرت مولانا قدس سره * مثنوی * این بمنکیدند درزیرزبان * آن اسیران باهم اندربحث آن * تاموکل نشنود برماجهد * خود سخن درکوش آن سلطان برد * وله قدس سره * مثنوی * هیچ پنهان می نشد ازوی ضمیر * بوذبرمضمون دلها او امیر * بس همی منکید باخود زیرلب * درجواب فکرتم آن بوالعجب * ق منوشان ع ضم نون وواو معروف وفتح شین معجمه ایله نام حاکم پارس درکه برنامدار ومبارز وسرلشکر کیخسروایدی ق میدان ع ایکی معنایه در اول جنك معناسنه در شیخ سعدی بیت اسب لاغرمیان بکارآید * روزمیدان نه کاوپرواری * دیکر * مصرع * سرفروآردکه من هم مردمیدان نیستم * ثانی شراب ظرفی معناسنه در خواجه سلمان بیت نقرهٔ خنك صبح را تاخت سلطان ختن * ساقیا کلکون کمیتت را بمیدان درفکن * عربیده معروف میداندر ق میدن ع سکون یای تحتانی وفتح دال مهمله ایله دسنه الملك وپاکاتیمك معناسنه در

معناسنه در میزیدن اول یای مجهول ثانی یای معروفله بمعنی مزیدن مرقوم میکون
آل رنك و آچق قرمزی رنکه دیرلر استعاره طریقیله لب دلبره ده دیرلر میرنظمی بیت آن لب
میکون یار ودلفریب * کردهان عاشقان باشد نصیب مع الواو ماده کاو اینك که
دیشی اوکوز دیمکدر ابو المعانی بیت نیاید کار مرد از دست نامرد * نباشد شیر نر هر ماده کاوی
مارو ضم راء مهمله ایله فرهنك جهانکیریده بمعنی مادر مسطوردر ولسان هندیده
موسیقیده بر مقام آدیدر مازو ضم زاء معجمه ایله اوج معنایه در اول معروف نسنه در ثانی
بمعنی مازن مرقوم ثالث بر اغاجدر تارلالی سورب دانه یی صاچدقدن صکره آنکله هموار ایدرلر
ترکیده طپان دیرلر ماستو سکون سین مهمله وضم تاء مثناة ایله یوغرت قوروسی که
ماستونه دخی دیرلر ماشاو فتح شین معجمه ایله جامهٔ پشمینه که درویشان کیرلر ابو المعانی
بیت هرکز نشود درویش را جامهٔ ماشاو * درویش شو واطلس وخارا و پرن پوش ماشو
ضم شین معجمه ایله اللك که پرویزن دخی دیرلر ودخی بر نوع کفکیردر حلواجیلر و آشجیلر آنکله یاغ
و بال سوزرلر شاعر بیت زنبوجان شکارت باد دایم * تن اعدای تو مانند ماشو * فتح شین
معجمه وسکون واو ایله یوکدن طوقنمش بر نوع غلیظ جامه در فقرا ودرویشان کیرلر ماشاد دخی
دیرلر ماکو ضم کافله بمعنی حیله که ماکوك دخی دیرلر اثیر الدین اخسیکثی بیت ز آغاز
جبریل آهنجه کار * بفرجام ادریس ماکوزنش مانو سال ملکیدن ماه اوله دیرلر
مایه کاو یای تحتانیله بمعنی ماده کاو مرقوم ماهو ضم ها ایله ایکی معنایه کلور اول
بمعنی زیب وزینت شیخ آذری عجایب البلدانده حیواناتك جمله دن ایلروکیدن و آدم اوکنه کلان
حیوانکه عربیده سانح دیرلر بیت ورزچپ اندر آیدت آهو * خوب رو را چه حاجت ماهو *
ثانی حاکم سیستان آدیدر ماهویه دخی دیرلر مرتو سکون راء مهمله ایله سکا وسن
وسنك ایچون دیمك محللرنده استعمال اولنور مرجو سکون راء مهمله وضم جیمله بمعنی
منجو مرجمك دیمکدر مرزو سکون راء مهمله وضم زاء معجمه ایله زراعت اولنمش زمین که
مرز و مرزوی دخی دیرلر مرو سکون راء مهمله و واو ایله بوزن سرو اوج معنایه کلور اول
بر خوشبو اوتدرکه مروجوش دخی دیرلر ثانی چقمق طاشی ثالث خراسان مملکتنده بر شهر عظیم
اسمیدرکه مرو شاهجان دخی دیرلر مولانا هاتفی بیت وزان پس چو از ناقه محمل کشود *
نشیمن شدش ساحل مرورود * بو بیتدن بر نهر آدی اولمق دخی فهم اولنور مستترو
ضم راء مهمله ایله مادریونك بر نوعیدرکه هفت برك وخالاد دخی دیرلر شرحی خالا لغتی ذیلنده ذکر
اولندی مشو ضم شین معجمه و واو مجهول ایله حبوباتدن بر نوعدر ترکیده بورچق دیرلر واو
معروفله شستن لفظندن نهی حاضردر یومه معناسنه وفتح شین وسکون واو ایله شدن
لفظندن نهی حاضردر اولمه معناسنه میرنظمی بیت مشو تا اینقدر پرجور وغدار * نماند
اینچنین پرکرم بازار منتو سکون نون وضم تاء مثناة ایله بر نوع طعامدر مدور خمیر کسوب
ایچنه قیمه قویوب سینی ایچنده بشوررلر ترکیده منتی دیرلر بسحاق اطعمه بیت قیمه ازبوی بخور
شیشهٔ سرخ پیاز * عودسوز مجمر منتو منور میکند منجو سکون نون وضم جیمله مرجمك که
عربیده عدس دیرلر حکیم شیرازی بیت بادناك آمد نخود وهم فطیر * دجر و ماش و فول و منجو

هم شعير منو فتح نونله نويدن لفظندن نهى حاضر در حركت ايتمه معناسنه شمس فخرى
بيت شادبر تخت سلطنت بنشين * بعد ازين بهر كار خصم منو مو بوزن نو آواز كربه يعنى
كدى آوازى شاعر بيت كربهٔ جان عطسهٔ شير الست * شير بلرزد چوكند كربه مو *
مياسطو فتح ياى تحتانى وسكون سين وضم طاء مهملتين ايله معبد خانهٔ ترسا كذا فى
المجمع مع الهاء * ماچوچه ضم جيم فارسىٔ اول وفتح ثانيله برظرفدر اوجى سورى آتكه م ه
اطفال بوغازينه بعض ادويه قورلر ماده فتح دال مهمله واخفاء هايله ديشى هرنه نك
اولورسه مقابلى نردركه اركك ديمكدر دال مشدده ايله عربيده اصل معناسنه در مادرزاده
برآنادن طوغمش اولادكه بابالرى غيرى اوله ماديانه كسر دال مهمله وفتح ياى تحتانى
ونونله قصراق يعنى ديشى آته مخصوص اسمدر مادينه هر حيوانك ديشى سنه ديرلر مير
نظمى بيت خرنباشد جفت هر مادينه شير * كرنيابد در جهان خود را نظير مارچوبه
سكون راء مهمله وضم جيم فارسيله براوتدر عربيده هليون ديرلر دفع سمومات ايدر حكيم خاقانى
* قطعه * خاقانى آنكسان كه طريق تو ميروند * زاغند وزاغ را روش كبك آرزوست *
كيرم كه مارچوبه كند تن بشكل مار * كو زهر بهر دشمن وكو مهره بهر دوست ماركرزه
سكون رائين مهملتين وفتح زاء معجمه ايله برنوع زهرناك بيوك ييلاندركه غايت خشمناك اولور
ييلانه صفتدر شكم ياوز ارسلانه شيرشرزه ديدكلرى كبى ياوز ييلانه ده ماركرزه ديرلر شمس
فخرى * قطعه * اى شهنشاهى كه تيغت در مصاف * خصم را باشد چو ماركرزهٔ * پيش تيغت كمتر
از روبه بود * هركجا يابند شير شرزهٔ مارمانه سكون راء مهمله وفتح ميم ونونله ييلانه بكزر
ديمك اولور مانند مار معناسنه وديشى ييلان مار ماده معناسنه مارمهره اژدرلرك وبعض
بيوك وياشلى ييلانلرك باشنده اولور خرما چكردكى وآندن كيچرك برمهره در بعض مائى رنك
اولور وبعض آلاجه اولور فوائد وخاصه سى چوقدر مارنه كسر راء مهمله وفتح نونله
براوتدر فرزد دخى ديرلر ماوراء النهرده كوم وعربيده نجم ولحية التيس دخى ديرلر ماره فتح
راء مهمله واخفاء هايله ايكى معنايه كلور اول دفتر حساب معناسنه كه آمار وآمارهٔ وآوار وآوان
دخى ديرلر حكيم اسدى بيت زدر واى ما هرچه با يست نيز * نوشتست بر ماره كنج چيز * ثانى
مهره معناسنه در مختارى بيت بخش عدو از كنج وقسمت تو * تا كنج بود ماريا دماره ماريه
كسر راء مهملهٔ اولى وفتح ثانيله بمعنى مادر اندر يعنى اوكى آنا بعض نسخه ده بمعنى دايه واقعدر
حضرت مولانا قدس سره بيت چو آمد كوس سلطانى چه باشد كاس شيطانى * چو آمد
مادر مشفق چه باشد بهر ماريه مازه فتح زاء معجمه ايله آرقه نك اورته كوكى كه مازن ومازو
دخى ديرلر حكيم سوزنى بيت بپشت مازهٔ كاو زمين رسد آسيب * چو در كشم خرخمخانه را بزير جاب
مازياره ومازيانه كلاهما بسكون الزاء المعجمه وفتح الياء التحتانى برنوع حلوادر مازيارى
دخى ديرلر كذا فى المؤيد مازيده كسر زاء معجمه وسكون ياى تحتانيله دايه معناسنه دركه
مازيره دخى ديرلر ماستابه وماستاوه كلاهما بسكون السين المهمله وفتح التاء المثناة
يوغرتلى شوربا ماستبا وماستوا دخى ديرلر شاعر بيت ماستابه باقناعت خوش بود * از چه
لازم سكرى باشد طعام ماست مايه سكون سين مهمله وتاء مثناة وفتح ميم وياى

ویای تحتانیله یوغرت مایه‌سی ڭ ماستونه ع سکون سین مهمله وضم تاء مثناة وفتح نونله یوغرت قوریسی ڭ ماسوچه ع ضم سین مهمله وفتح جیم فارسیله برقوشدر تمزی یه بکزر ماسیچه وموسیچه دخی دیرلر مختاری بیت باز چون دیدکه ماسوچه سخن خواهد کرد * برزدش ملامت صاحب زدهان اندرچین ڭ ماسوره ع ضم سین وواو مجهول وفتح راء مهملتین ایله چلاه آلتلرندن بر انبجه کوجك قامشدر اوزرینه ایلك صاروب مکیك ایجنه قویوب بزطوقورلر ماشوره دخی دیرلر ڭ ماسه ع فتح سین مهمله ایله بعض قبیله لساننده ماشیه دیرلر بعض نسخه ده دمور کورك که آتش آلورلر و بعضیلر دمور ایلك دیدیلر ڭ ماشوره ع ضم شین معجمه وواو مجهول وفتح راء مهمله ایله ماسوره مرقوم معناسنه در اثیرالدین اخسیکتی بیت خلیل سبکدست ماشوره کن * به هیچ سخن یافت مستوریست * مؤید الفضلاده خام ابریشم که ایلك اوزرینه صاریلور ڭ ماشوه وماشیوه ع اول ضم شین معجمه ثانی کسر ایله کلاهما بمعنی ماشوی مرقوم که اللك معناسنه در کذا فی فرهنك جهانکیری ڭ ماشه ع فتح شین معجمه ایله قصاج ومعروف آلتدر واو کردموری بعض فرهنکلرده چلاهلرك اوتدن سپورکه‌لری اولور طوقناجق بزك ایپلکنی سنو پورب پاك ایدرلر و بعض فرهنکده باچق کورهکی مسطوردر ڭ مافه ع فتح فا ایله براغاجدر آرقه یه قورلر کذا فی المجمع چو پیست بپشت نهند دیو تفسیر ایتمش ڭ مالکانه ع بسکون لام وفتح کاف فارسی ونونله فرهنك جهانکیریده حلوای خشك ودخی بمعنی مالکاه مرقوم ور معناسی دخی قضیب در مجمع الفرسده برحلوادر یدی نوع پرنج ایله ایدرلر ابوالعباس بیت کارمن خوب کردی وصلت * آنکه بی طمع مالکانه دهد ڭ ماله ع فتح لام ایله بش معنایه کلور اول تارلایی سوروب اکدکدن صکره هموار ایتدکلری اغاجه دیرلر حکیم سنایی بیت برزکر رفت ونان ودوغ ببرد * ماله وجفت وداس یوغ ببرد * ابوالفرج رونی * قطعه * تا ماله زند هیچ زمین هیچ کشاورز * تا سجده برد هیچ شمن هیچ صنم را * انکیخته از خانهٔ او خواهم شادی * آویخته باد شمن وخواهم غم را * ثانی دست افزاردرکه چلاهلر چو پدن ایدوب ایپلکی آهار ایدرلر شمس فخری بیت شود اطلس نیافته چولاه * کرعمالدبنام او ماله * اثیرالدین اخسیکتی درصفت اشتر بیت چون عنکبوت چولههٔ چالاك ونیز تاب * پس برمثال ماله وکف همچو ریسمان * ثالث یعنی پروبال حکیم سوزنی بیت سیمکی ده بخانه وام شده است * بیخ ازان خوله بیخ ازان ماله * رابع یعنی مالش سورمکلك معناسنه اسم مصدر اولور ادیب صابر بیت بیرون ازو کشیدم وکفتم که کس ترا * برکوکه تا بکیرکه دادست ماله * خامس بنا وصواجیلرك اول یمی دموریدرکه آنکله طاش اراسن ودیوار صواسن هموار ایدرلر ڭ مالیده ع کسر لام وسکون یای تحتانیله اسم مفعولدر سورلمش واوولمش معناسنه ڭ مامونیه ع ضم میم وکسر نونله مشهور حلوادر نشاسته وپرنج اونی ویاغ وشکر ایله بشوروب قاشق ایله طبخه قورلر اصلی عباسیوندن مامون خلیفه ایچون تصنیف اولنمغله اسمیله تسمیه اولنمش ودخی بالاپوش یعنی اوست کیلی جامه در ڭ مانده ع سکون نونله اسم مفعولدر قالمش ویورلمش معنالرینه در ڭ ماننده ع فتح نون اول وسکون ثانیله اسم فاعلدر بکزیجی معناسنه ڭ ماه ع الثی معنایه در اول قمر معناسنه که سماء اولده واقع برکوکبدر نیراصغر دخی دیرلر کنه وذاتنده نور وضیاسی اولمیوب لکن برجانبی کثیف

وبرجانبی غایت مجلا درآیینه مثال نور وضیایی شمسدن اخذ ایدر خسوف واقع اولدقده یعنی آی
طوتلدقده جرم کرهٔ ارض شمسله آنك ماییننده ظل حایل اولور بو حالت شمس تحت الارض واقع
اولدقده عارض اولور یعنی زمین شمسدن اکتساب نور وضیایه مانع اولمغله خسوف کلی واقع
اولور یعنی قمر شمسه منطبق اولمامغله علی حاله قالور واما خسوف جزؤیده انحراف ایله واقع اولمغله
نه مقداری ینه نور اصابت ایتمز ایسه اول مقدار جرمی منخسف اولور اما کسوف واقع اولدقده یعنی
کون طوتلدقده شمس وسط السماده ایکن جرم قمر منطبق اولمغله یعنی جانب مجلاسی طرف
شمسده وجانب کثیفی طرف ارضده بولنوب شمسك شعاعنه مانع اولور لکن کسوف کلی جمیع
وجه ارضده واقع اولمق محالدر زیرا جرم شمس اهل هیأت قتلرنده یوز آلتمش کرهٔ ارض مقداری
وجرم قمر برقولده اوتوزایکی وبر روایتده اوتوزالتی کرهٔ ارض مقداریدر اول اجلدن شمسك
تمامه نور وضیاسنه مانع اولهمز کسوف کلی اولدوغی بعض اقلیمده در وکسوف جزؤی اقلیم
آخرده اولور وبعض اقلیمده اول محل اصلا نه کلی ونه جزؤی کسوف واقع اولهمز حرکت ذاتیه
سببی ایله قاچ ساعت مقابله ده مکث ایدر سه اول قدر کسوف واکر خسوف اولوب بعده منجلی
اولور والعلم عند الله ماهك معنای ثانیسی اوتوزکوندن عبارتدر بودخی ایکی نوعدر که حالا بلاد
اسلامیه ده متداول اولدر بری سنهٔ قمریه درکه اوچیوز اللی درت کوندر اون ایکی آیه تقسیم
اولنمشدر اسملری عربیدر محرم وصفر وباقیلری معلومدر بو آیلرك بری اوتوز وبری یکرمی طقوز
کون اولور وبرنوعی سنهٔ شمسیه درکه اوچیوز آلتمش التی کوندر بودخی اون ایکی آیه تقسیم
اولنمشدر اسملری فارسیده باشقه ویونان لساننده مارت ونیسان وباقیلری کبی وروم لساننده
آذر وآپریل وباقیلری کبی بو آیلرك بری اوتوز وبری اوتوزبر اولور بو ایکی سنه نك بربرندن
تفاوتلری سنه ده اون کوندر زیرا شباط یکرمی سکزکوندر بو تقدیرجه اوتوز ایکی سنه ده بر
سنه تفاوت ایدر ودیار عجمده متداول اولان شهور بونلره مخالفدر که آنلرك سنه اعتبارلری
ماه محرم ویاخود ماه آذر اولمامغله بونلره مطابق کلمز آنلرك رأس سنه لری نوروزدر وآیلرینك
آدلری بونلردر ۱ فروردین ۲ اردیبهشت ۳ خرداد ٤ تیرماه ٥ مرداد ٦ شهریور ۷
مهرماه ۸ ابانماه ۹ آذر ۱۰ دیماه ۱۱ بهمن ۱۲ اسفندارمذ وبو آیلرك اوتوزکوننك
دخی برر آدلری وار در هر برینك محلی کلدکجه ذکر اولنمشدر بومذکور اوتوزکونه عجم ماه دیر
عرب شهر دیر ترکیده آی دیرلر بو ایکی معنایه سید حسن غزنوی بیت کرد مرسال
وماه را ادوار * مهر را سال رادومه راماه * بو بیت بی نقط واقع اولمشدر وله ایضا بیت
شاها زفال خنك توهرماه ماه باد * اقبال را به پیش تراراه راه باد * ثالث اسم فرشته درکه قمره
موکلدر وتدبیر امور ومصالحکه روز ماهده واقع اولور آکا متعلقدر حکیم فردوسی
بیت خور وماه فرمانبر شاه باد * سر ایت زنوز خور وماه باد * رابع ماه شمسی نك اون ایکنجی
کوننك اسمیدر خامس بمعنی شهر ومملکت تواریخده مسطوردر که حذیفه رضی الله عنه همدان
فتحندن صکره نهاونده واردی جمله عسکر اول شهره صغمامغله ایکی بلوك ایدوب بصره عسکرینی
نهاونده قوندردی وکوفه لشکرینی دینوره کوندردی چونکه زبان پهلویده شهر ومملکته ماه دینور
ایدی نهاونده ماه بصره ودینوره ماه کوفه دیدیلر بو اجلدن عربان مذکور ماده ماهین دیدیلر

دیدیلر حکیم اسدی بیت چو بکذشت ازین ماه کاه فره * بیامد بنزدیك ماه فره * امیرخسرو ٣٠٩
* مثنوی * کشته ام بسکه داشتم هوسی * وزشکفت زمانه دیده بسی * کزدیار فرنجه
شش مه راه * هست ماهی ومزدمانش ماه ۋ ماه بماه ﭺ آیاق وظیفه وآیلق کرایه یعنی
اجرت املاك وغیره ماهیلنه دخی دیرلر ۋ ماهچه ﭺ سکون ها وفتح جیم فارسیله سنجق وعلم
باشلرنده اولان یمی نسنه که آی کبی کشدن وباقردن ایدوب یالدزلرلر خواجه سلمان بیت
شاه کرفت قاف تا قاف جهان که درجهان * ماهچه آفتاب شد رایت رای شاه را * ومناره
باشنده وکنبد دپه سنده اولان علم ودخی اون ایکی توجه لی ماشه درکه ماهه دخی دیرلر ودخی
طوپلو اکنه باشی وبونلره بکزر نه وار ایسه حکیم خاقانی بیت جام صدف ده چنانك کوهری زیربحر
ماهچهٔ زرکند بر تن ماهی درم * ثانی موید الفضلاده تیز باشنه قونیلان پاره که خشتك
دخی دیرلر ۋ ماه دوزه ﭺ سکون ها وضم دال مهمله ایله نارنج معناسنه که سالمه دخی دیرلر
ۋ ماه رمه ﭺ سکون ها وفتح را مهمله ومیمله دولکرا آلتلرندن بورغی دیدکاریدرکه ماهه دخی دیرلر
ۋ ماهواره ﭺ سکون ها وفتح واو ورا مهمله ایله خدامه ویریلان آیاق وظیفه معناسنه در
کذا فی فرهنك جهانکیری ۋ ماهوب دانه ﭺ حب الملوك دیدکلری دارودرکه ماهو دانه دخی دیرلر
فرهنك جهانکیریده حب السلاطیندن غیریدر ۋ ماهو دانه ﭺ حب الملوك که مسهل دارودر
حکیم شیرازی بیت جرم توید درهمان مطبوخ چار * هم زماهودانه نه دانه بکار * شاهدانه دخی
دیرلر تعریب ایدوب شهدانج دیدیلر ۋ ماهه ﭺ ایکی معنایه در اول توجه لی ماشه در
مولانا مغیث مانسوی بیت اکرند ردزیبق زصفره م عسلی * زمس دوازده ماهه عیارنکشاید *
ثانی مثقب که حکاکلر جواهر دلرلر وسائر ارباب صنایع قوللنورلر ۋ ماهیابه وماهیاوه ﭺ
کلاهما بسکون الهاء وفتح الیاء التحتانی بالق یخنسی یعنی بالق شوربا سنی یخنی ایدوب صوغودرلر
ۋ ماهیچه ﭺ کسرها وسکون یای تحتانی وفتح جیم فارسیله برنوع طعامدر خمیردن رشته کبی
وبعضی سنی پول کبی یصی ایدرلر ۋ ماهیانه ﭺ سکون ها وفتح یای تحتانی ونونله آیلق وظیفه
معناسنه ۋ ماهینه ﭺ سکون یای تحتانی وفتح نونله ماهیانهٔ مرقوم معناسنه در ۋ مایه ﭺ
فتح یای تحتانی ایله بش معنایه کلور اول هرحیوانك دیشی سی عموما ودوه نك دیشی سی خصوصا
ثانی خمیرمایه سی ثالث اصل مال که سرمایه ده دیرلر رابع مقدار معناسنه رضی الدین
نیشابوری بیت چه مایه رنج کشیدم زیارتا این کار * باب دیده وخون جکر کرفت قرار *
خامس فریدونی سودیله بسلدکلری کاوه دیرلر کذا فی فرهنك جهانکیری ۋ منیژه ﭺ
کسر باء موحده وسکون یای تحتانی وفتح زاء فارسیله نام دختر افراسیابدرکه بیژن عاشق اولوب
آنکله مواصلت ایتدکده افراسیاب طوتوب چاهده حبس ایلدی بعده رستم واروب خلاص ایلدی
ۋ متاره ﭺ فتح تاء مثناة ایله کون برداق که مطهره دیرلر ۋ متجوشه ﭺ فتح تاء مثناة
وسکون نون وضم جیم وفتح شین معجمه ایله کدی اوتی بعضیلر آنك برنوعیدر دیدیلر ۋ متة ﭺ
فتح تاء مثناة ایله اوچ معنایه کلور اول موتاب میرنظمی بیت چو شاکرد متة هموارة دربیش
نباشد هرکرا طالع ملابس * ثانی اثواب کسر برقوزتدر ثالث مثقب معناسنه در ۋ مخنده
فتح خاء معجمه وسکون نونله بمعنی خزیده وجنبیده یعنی صوریوب ودپرتوربوبه کلر عربیده هوام

دیرلر کذا فی فرهنك جهانکیری اما شرفنامه ده فرزند عاق که بی فرمانی پدر و مادر وفرهنك
زفانکویاده مخنك بوزن رونك بمعنی خزیده وجنبیك ومخیك بوزن مکیك فرزند عاق اما تحفة
الاحبابده مخیك بمعنی خزنك وجنبیك که درجامه افتد دیو بوبیته تمسك اولمش ابوشکور بیت
سیك پیرزن سوی خانه دویك * برهنه باندام اودر مخیك مخیك کسر خاء معجمه وسکون
یای تحتانیله بمعنی مخنك مرقوم شمس فخری بیت ازدل بدخواه نتوان واکسیست * زانکه
زیدواز دل سخت درمخید مراغه فتح راء مهمله وغین معجمه ایله ولایت آذربایجانده بر شهر
آدیدر اثیرالدین اخسیکثی بیت هزار شهر کشادی بتیغ عالمکیر * مراغه نیز بخیل کرفتکان
انکار * عربیده بمعنی غلطیدن امیر خسرو بیت نظاره کن روانی این شعر بورق * کوبی
مراغه بر کل ترمیکند شمال * مولانا هاتفی بیت کانها بخون ریختن درکمین * مراغه کنان خون
بروی زمین مرخشه فتح راء مهمله وسکون خا وفتح شین معجمتین ایله نحس ونکبت معناسنه
استاد منجیك بیت آمد نوروز نود میدبنفشه * بر من فرخنده باد بر تو مرخشه *
مردم کیاه بمعنی استرنك بر کوکدر آدم صورتنده عربیده یبروح الصنم دیرلر حکیم انوری
بیت بادصبا که مخل بنات نبات بود * مردم کیاه شد که نه مردست ونه زنست مردمه
سکون را وضم دال مهملتین وفتح میمله کوز ببکی مردمك دخی دیرلر عربیده انسان العین دیرلر
حکیم خاقانی * قطعه * مردم مجوی ویار مخوان ازجهان که هست * کو رست هر دو مردمه چشم
مردمی * چون هر دو میم مردمه درچشم کائنات * یاری ومردمی همه ماری وکژدمی *
مرزنجوشه سکون راء مهمله ونون وفتح زا وشین معجمتین وضم جیمله سنبل معناسنه در
بعض فرهنکلرده بر مسکراوتدر دیو منقولدر مرزه سکون راء مهمله وفتح زاء معجمه ایله
اوچ معنایه کلور اول چراغدان بعض فرهنکلرده بو معنایه زاء معجمه یی تقدیم ایلمشلر ثانی ماله
بنایانکه آنکله طاش ارالرین هموار ایدرلر ودیواری آنکله صوارلر ثالث صعتر بستانیدر که یپراغی
اوزوندر عربیده شطریه دیرلر لسان الشعراده تقدیم زاء معجمه ایله وفرهنك میرزا ابراهیمده مرزه
ومزره بمعنی چراغدان وطب حقایق الاشیاده مرزه بوزن هرزه موش معناسنه ولهذا آذان الفار
دیدکلری اوته مرزنکوش دیرلر مرغوله سکون راء مهمله وضم غین معجمه ایله اوچ
معنایه کلور اول پیچ وتاب که موی وزلف وکاکل کیسوده واقع اولور مرغول دخی دیرلر مولانا
هاتفی بیت تمور نیز دولت تر آمد زنان * شکستش چو مرغوله کلرخان * ثانی آواز
مرغان معناسنه مولانا امیدی بیت کنون کر بسر سرو وپای صنوبر * کشد مرغ مرغوله
ولاله ساغر * ثالث بمعنی نشاط وخرمی معناسنه بو معنا یله معنای اوله مولانا محمد ظهوری
بیت سرت کردم ای مطرب خوبروی * که مرغوله خوانی ومرغوله موی مرمازه
سکون راء مهمله وفتح زاء معجمه ایله بمعنی تحفه وهدیه مزره سکون زاء معجمه وفتح راء
مهمله ایله چراغدان تقدیم راء مهمله ایله ده مرویدر مزنك فتح زاء معجمه وسکون نونله
بمعنی کوزه آب شاعر بیت اکر بوهر یکی داری مزنك * زبحر لطف تو نبود کزنك مزه
فتح زاء معجمه ایله ایکی معنایه کلور اول بمعنی چاشنی عربیده ذوق دیرلر ابوشکور بیت چو
خورشید آمد ببرج بزه * جهان را ز بیرون نماند مزه * عربیده دخی بو معنایه مستعملدر یوسف

یوسف ابن لولو بیت وکم بات یسقینی مدامین فی الدجی * فمن ریقه حلوا و من خمره مزا * ۲۶۰
ثانی نقل معناسنه در چغتای لساننده کیزاك دیرلر میرعلیشیر بیت نباتدین کیزاك ابتسامك
ایچارده بادهٔ ناب * لبینکغه بتیکاج اولورنبات لعل خوشاب ل مزیده م کسر زاء فارسی
وسکون یای تحتانیه ایله صرامنه اویونی که مزید دخی دیرلر ل مستکاره م مست مدام یعنی دایم
کاری سرخوشلق دیمك اولور ل مسته م بوزن بسته اوچ معنایه کلور اول جوروستم ثانی
غم واندوه ثالث بردارودر صولر کنارنده بتر عربیده طعمه بازدیرلر مثال معنئ اول حکیم انوری
بیت کیوان موافقان تراکر جکر خورند * نسرین چرخ راجکر جدی مسته باد * کسر سین
مهمله وتاء مثناة واظهار ها ایله ستیزیدن لفظندن نهی حاضر اولور چکشمه معناسنه تکلم
حکیم سنایی بیت اینچنین طاعت ای پسر آن به * که نیاری برش بروسته ل مستینه م
سکون سین مهمله وکسر تاء مثناة بعده یای ساکنه وفتح نونله یوغرت ایله پشن طعام شور یا
وغیره ل مسکه م سکون سین مهمله وفتح کاف عجمیله تره یاغیدر حکیم شیرازی بیت
حلیه وکنجد چکند رانکبین * مسکه وهم روغن کاو اینچنین ل مشاره م فتح شین معجمه وراء
مهمله ایله اولك وقارق که بستانلرده اولور ل مشاطه م فتح شین معجمهٔ مشدده وطاء مهمله ایله
عروس یوزینه زیب وزینت ویرن خاتونه دیرلر عربیدر شیخ سعدی بیت وصف تراکر کنند
ورنکنند اهل فضل * حاجت مشاطه نیست روی دلارام را ل مشغله م سکون شین وفتح
غین معجمتین ولامله آشوب وفتنه معناسنه شمس فخری بیت پیوسته باد دبدبهٔ دولت توباد
تادر جهان زخلق جهان هست مشغله ل مشعله م سکون شین معجمه وفتح عین مهمله ایله
معروف ابوالمعانی بیت هریك شد ست مشعلهٔ انجم سپهر * افروخته شد از شرر دود آه من
ل مشکزه م سکون شین وفتح کاف فارسی وزاء معجمتین ایله بلغاری دید کلری خوشبو
دریدر که تلاتین دیمکله معروفدر ل مغاچه م فتح غین معجمه وجیم فارسیله مصغر مغاکدر که
کوچه دخی دیرلر ل مغشقولیه م سکون غین وضم شین معجمتین وقافله نام پدر زن وامق در
کذا فی المجمع ل مغلکاه م سکون غین معجمه ولام وفتح کاف فارسیله کیجه لرده چارپایتاجق
یر کذا فی التحفه ل مقدونیه م سکون قاف وضم دال مهمله وواو معروف وکسر نون بعده فتح
یای ساکنه ایله برشهرك نامی درکه دار الملك فلیقوس پدر اسکندر ایدی کذا فی المجمع ل مکرنه
فتح کاف فارسی ونون وسکون راء مهمله ایله براوت آدیدر فرزد ومارنه دخی دیرلر ماوراء النهرده
کوم وعربیده لحیة التیس دیرلر ل ملازه م فتح لام وزاء فارسیله دلجك که مقدم حلقومده
برپاره اتدر بعض فرهنکلرده زاء معجمه ایله مرویدر شمس فخری بیت سزد کر قابله طفل امل را
بمدح شاه بردارد ملازه ل ملاه م حصیر اوتیدر بعض نسخه ده بوریا ایتد کلری قامش
معناسنه در ل مناره م فتح نون وراء مهمله ایله معروف ل مناه م بوزن پناه مناره معناسنه در
ابوالمعانی در نعت شریف بیت هر روز بجبار زنند نوبت ترا * باشند ندا بخلق جهان بر سر مناه
ل منتوجه ومنجوشه م کلاهما بسکون النون وضم التاء المثناة وجیم ایله سنبل دومی نك
آدیدر کذا فی فرهنك جهانکیری ل مندله م سکون نون وفتح دال مهمله ولامله مندل مرقوم
کبی ایکی معنایه در اول عزایم خوان اطرافنه چکدیکی دایره شیخ اوحدی بیت سر و خط

من يني ديوان قوی دل را * کر رخنه این افسون پر منده اندازم * ثانی دودمندلی معناسنه در وکسر میم ودال مهمله ایله برنوع قماشدر منده بوزن بنده ایکی معنایه در اول کسادی متاع یعنی صاتلمز واستنمز متاع که مندك دخی دیرلر اصلی مانده اولمق جائزدر ثانی قوپلی یاخود بوغازی قریق دستی وبرداق وابریق وامثالی قرالاوی بیت روانیو دکه با این فضل ودانش * بود شرم همه دایم زمنده منصوبه سکون نون وضم صاد مهمله وفتح باء موحده ایله قمار اویونلرینك آلتنجی اویونی آدیدرکه بونلردر فارد زیاد ستناد خانه کیر طویل منصوبه ده هزار بونلر هر بری محلنده ذکر اولندی منقبه سکون نون وفتح قاف وباء موحده ایله ایکی معنایه در اول وصف هنر وفضیلت وتعریف ثانی طاغ یولی معناسنه در منکله سکون نون وفتح کاف فارسی ولامله هندوستانده برشهر آدیدر منکاوس دخی دیرلر غایت ایری وجنکجی فیللری اولور مسعود سعد سلمان بیت سینه اشان بر دربده مغز هاشان کوفته * جنك شیر شرزه وخرطوم فیل منکله * تحفة الاحبابده ضم کاف فارسیله تره صحرایی معناسنه در منه فتح نونله چکه معناسنه درکه چکه چالدی دیجك یرده منه کرد دیرلر ماوراء النهر لسانیدر منیژه کسر نون وسکون یای تحتانی وفتح زاء فارسیله نام دختر افراسیابدرکه بیژن بن کیو اکا عاشق اولوب وصلنه نائل اولدقدنصکره افراسیاب خبردار اولوب قرنداشی کرسیوزی بر قاج یوز پهلوان ایله کوندروب یاتورکن باصوب طوتدیلر قیری یاننده ردّ ایدوب بیژنی بر چاه عمیقده حبس ایلدی بعده رستم کلوب خلاص ایلدی بعض فرهنکلرده نون یرینه باء موحده واقع اولمشدر مویزه کسر واو وسکون یای تحتانی وفتح زاء معجمه ایله سیاه دانه که وجود انسانده ظاهر اولور برعلتدر مویزك دخی دیرلر مهچه سکون ها وفتح جیم فارسیله ماهچه مرقومك جمیع معنالریله مترادفدر وچادر کوبکی معناسنه ده کلور کماج خیمه کبی مشرف شفروه بیت مهچه خیمه توجرم قمر * نوبتی توزچرخ اعلا باد مه اظهار هایله ماه لفظندن مخففدر جمیع معنالریله مترادفدر ثانی بمعنی نه اخفاء هایله حکیم سنایی بیت بر سرجور توشد دین تودینی تو * کومه شپوش وقبابادت مه وزین وفرس * وله بیت چکنی خاکدان پرمارش * که مه او مه سکش مه مردارش مهنانه سکون ها وفتح نونین ایله بوز نه معناسنه ابوشکور بیت اکرابروش چین کیرد سزد چون روی من بیند * که رخسارم پراز چین کشت چون رخسار مهنانه مهواره سکون ها وفتح راء مهمله ایله بمعنی ماهیانه مرقوم یعنی وظیفه لی خدام مهیاوه ومهیوه اول سکون ها وفتح یای تحتانی ثانی کسر ها وسکون یای تحتانیله بمعنی نانخورش یعنی طعام ماحضری که دریاسی قریب اولان ولایت خلقی بالقدن ایدرلر بسحاق اطعمه بیت وکر از جانب لازم امر ابنو ازند * مدحت مهیوه کویم یادای پکری * پکری کسر کاف وراء مهمله وسکون جیم فارسیله ماش وپرنج ایله آمیخته پلاو ایدرلر می پخته اول اوزم صویی که قینادرلر قویو لندقده بکمز اولور حکیم خاقانی بیت ترش وشیرین است قدح ومدح من اهل عصر * کر عنب می پخته سازند وزحصرم توتیا می به کسر یای تحتانی وباء موحده ایله ناردنك دیدکاری شربتدر یاش میوه نك چورکارین برکوپه قویوب اکشدلر مسکر شربت اولور میخانه معروف شراب طوردوغی اوه دیرلر خواجه

خواجه حافظ بيت دوش از مسجد سوى ميخانه آمد پيرما * چيست ياران طريقت بعد ازين تدبيرما ۱۲۶۱
ازين تدبيرما ﴿ ميله ﴾ سكون ياى تحتانى وفتح دال مهمله ايله معروف ودخى برحلوادر
ميوه يى شكرايله بشورورلركذا فى المؤيد اما كتاب النسامى فى الاسامى ده آب انكوردركه نشاسته
وياخود اون قويوب بشوررلر آكا فرانه دخى ديرلر ضم فا ايله ﴿ ميزده ﴾ سكون ياى تحتانى
وفتح زاء معجمه ودال مهمله ايله چوق ايچمكله لايعقل اولمش آدمه ديرلر ﴿ ميكده ﴾ كله كاف
فارسيله محل معناسنه در بتكده وآتشكده كبى مراد ميخانه معناسيدر خواجه حافظ بيت
درميكده امروز نه جام ونه شرابست * اينها همه از محتسب خانه خرابست ﴿ مع الياء التحتانى
﴿ ماخچى ﴾ سكون خاء معجمه وكسر جيم فارسيله سمراولور يعنى باركيرمعناسنه در بعض فرهنكده
اسب تركى كه بوجانبى عربى معلوم النسب آت وبرطرفى مجهول آت اوله عربيده برزون ديرلركسر باء
موحده ايله عربان بيننده مسمار الخيل ديرلر وبعض فرهنكرده اسب رهوارمعناسنه در مختارى
بيت بكر وزيد فسيله تازى وماخچى * باساز زركه داد بمردان كارساز ﴿ مارافساى ﴾
ييلان افسونى حكيم انورى بيت كرحسودت بسيست عاجز نيست * اژدها ازجواب
مارافساى ﴿ ماردى ﴾ سكون راو كسر دال مهملتين ايله قرمزى رنكه ديرلر منوچهرى بيت
چوبودارد زپيش روى اوثان * بحجاب ماردى دست برهمن * استاد دقيقى بيت خروشان
وكفك افكنان وسلاحش * همه ماردى كشته وخنكش اشقر ﴿ مارماهى ﴾ ييلان بالغى
عربيده جريث ديرلر ابوالمعانى بيت چوكونش بوده كويا بحرشهرت * درانجا مارماهى بودكيرم *
﴿ مارى ﴾ كسر راء مهمله ايله ديپلنمش مقتول معناسنه استاد عسجدى بيت اكرمارى
وكر دمى بود طبعش * بصحراش چون ماركردند مارى ﴿ مازيارى ﴾ سكون زاء معجمه وكسر
راء مهمله وفتح ياى تحتانيله برنوع حلوادر مازياره دخى ديرلر ﴿ ماسى ﴾ كسر سين مهمله ايله
يعنى بى باك كذا فى الاداة ﴿ ماشورى ﴾ ضم شين معجمه وكسر راء مهمله ايله ماسوره
معناسنه در ﴿ ماغجى ﴾ كسر غين معجمه ايله يعنى ماخچى مرقوم ﴿ ماكى ﴾ كسر كافله
مخفف ماكيان در ﴿ مالاى ﴾ يعنى آلوده مكن حكيم انورى بيت زهمت آلوده پيش نيست جهان
دامن همتت بدان مالاى ﴿ مالى ﴾ كسر لامله يعنى بسيار سيف اسفرنكى بيت هركه سرمايه
ماهى زتودارد حاصل * آفتابش زدل سنك برآيد مالى ﴿ مامى ﴾ كسر ميمله آنا قادين يعنى
اوك اولو خاتونى خواجه سلمان بيت مامى ازبرج شرف زاده خورشيد كمال * زادها الله جمالا
بجهان دارجمال ﴿ مانى ﴾ كسر نونله ايكى معنايه در اول چينى ديارنده برمشهور نقاشك
اسميدركه نقش وسياه قلمده جهانه مثلى كلمامشدر ومنقولدركه برديواره الدن يكرمى ذراع برخط
ياخود دائره سى يكرمى ذراع بردائره چكرايمش جدول وپركارايله كوررلرقل قدر اكريلكى
اولمزايمش برمانى نام كمسنه دخى واردركه زردشت دينى اوزرينه آتش پرست اولمق ايله دركه
طائفه مجوس دينلرى آنك اوزرينه دركه نور فاعل خيردر وظلمت فاعل شردر ديرلر استاد الشعرا
متنبى برشب تارده خوفدن امين اولوب طائفه مزبورهنك اعتقادلرى ردنده بوبيتى غايت مناسب
سويلمشدر بيت وكم لظلام الليل عندى من يد * تخبران المانوية تكذب * ثانى ياى خطاب
ايله بكزرسن ديمك اولور ﴿ ماهى ﴾ بالق عربيده سمك كبى اسم جنسدر هرنوعنه دخى ماهى ديرلر

مای درت معنایه کلور اول میای لفظندن تخفیف اولنمشدر شاد ناصر خسرو بیت
زبرهان وحجت سپر ساز وجوشن * بمیدان مردان برو مای عریان * ثانی اصرمجی بر جانوردر
ماروموركبی هم زهرناكدر صوقدوغی یری شیشورر حکیم فردوسی * مثنوی * بدو کفت
خسرو درست آمدی * همیشه زتو دور دست بدی * تویی پهلوان جهان کدخدای *
بفرمان تو مرغ وماهی ومای * ثالث ولایت چینده بر مکان آدیدر که ساحر وجادولری چوق
اولور ایمش شمس فخری بیت تا که خوانند شاعر ووصاف * چشم وزلف بتان بچین وبمای *
استاد رافعی بیت برفت بارورهی ماند دربیابانی * که حد اونشناسد بجهد جادوی مای *
رابع رایان هنددن بر رایك آدیدر رای پادشاه دیمکدر هنده مخصوصدر **مدی** کسر دال
مهمله ایله نهی حاضردر مده معناسنه یعنی ویرمه استاد رودکی بیت آنچه بارنج یافتیش وبدل
توباسانی از کف مدیش **مرازی** فتح راء مهمله وکسر زاء معجمه ایله مرضی دیمکدر که تو تیایه
قورلر بردارودر **مردکی** سکون را وفتح دال مهملتین وکسر کافله کدیلك معناسنه در
میر نظمی بیت میشود فی الحال قتل او حلال * هرکه کردد مردکی از بهر مال **مردی**
سکون را وکسر دال مهملتین ایله ایکی معنایه در اول رجولیت که معنای لازمی در شیخ سعدی
* مصرع * مردیت بیازمای وآنکه زن کن * ثانی شجیع وبهادر ودلاور معناسنه در مقابلی
نامرددر نتکم بو بیتلرده واقعدر استاد * رباعی * درسینهٔ مردانش دزد نهند * وانددردل طفل
لقمه سرد نهند * شمشیر بلا که نعمت مردانست * حیفست که درکلوی نامرد نهند *
وآخرینه که حرف یا داخل اولمدن خوانلك وصفیتن اظهار ایدر شجاعت معناسنه اولور نتکم
بو بیتده واقعدر شاعر بیت چو تو هم خود بکار ماء فردی * چه حاجت شیر را تعلیم مردی *
مرزوی سکون راء مهمله وضم زاء معجمه ایله ارض مزروع معناسنه که مرزو مرزودخی دیرلر
استاد فرخی بیت کرده درهٔ هند مرازار روی فرد * خوشتر بوداز باغ وبهار ولب مرزوی *
مرکامرکی سکون رائین مهملتین وفتح کاف اول وکسر ثانیله بلای عام ومرك عام که
طاعون واستیلای قحط وامثالی کبی کذا فی المؤید **ملالی** یعنی نالهکن ویاوه مکوی
دیمکدر حکیم انوری بیت بحر را ابر کفته پیش کفت * وقت این لاف نیست هرزه ملای *
منبلی سکون نون وفتح باء موحده وکسر لامله بد اعتقاد دیمکدر حکیم سنایی بیت آنچنانست
اصل جهل ومنبلی * خیره بکزیده فیل چون علی **منی** کسر نونله کبر وعجب معناسنه
شمس فخری بیت خاکسارست چرخ باقدرت * کرچه کردد همیشه کبر ومنی **می** اوج
معنایه کلور اول کلاب معناسنه حکیم فردوسی بیت همه یال اسب از کران تا کران * براندوده
مشك ومی وزعفران * ثانی شراب انکوری معناسنه معروفدر ثالث پیالهٔ شراب هم ظرف
وهم مظروفه اطلاق اولنور باده وبکماز دینلدوکی کبی حکیم خاقانی بیت یك می بدو کنج شایکان من
ازغم دل رایکان خر انوا **باب المیم المکسورة مع الالف** * **مرا** بش معنایه کلور اول دوستلق
میر نظمی بیت بهر بی وفا رامشو آشنا * که نبود سزاوار مهر ومرا * ثانی بمعنی آفتاب وله بیت
چو رفته شب وروز شد پر ضیا * جهان روشنا شد زنور مرا * ثالث بمعنی فلك رابع بمعنی تساوی
یعنی برابری خامس بمعنی عربده بو ایکی معنایه ترتیب اوزره وله بیت چو شد هریکی را بلیکر مرا

مر

مرا * شد درمیان کرم جنك ومرا   مرزا   سكون راء مهمله وفتح زاء معجمه ايله بكزاده
دیمكدر میرزا دخی دیرلر   مهرا   سكون ها وفتح راء مهمله ايله كابل پادشاهنك قزی آدیدركه
رستم آندن وجوده كلدی ودخی بیننك معناسنه یعنی كوریجی   مهركیا   مشهور براوتدر
محبت اوتی دیرلر جمله خواصندن بركسنه اول اوتدن برمقدار آلوب برنزایچنه قویوب دائما
یانندهكوتورسه آنی هركیم كوررسه ناچار محبت ایدر وبرطریقله معشوقنك بریرینه طوقندرسه
فی الحال اكا مطیع ورام اولوب هرنهسو یلرسه مخالفت ایلمیه   خواجه عصمت بخاری بیت برمهر
توتاسبزه خط سرنه برآورد * نشناخت دلم خاصیت مهركیارا * خواجه سلمان بیت ماه
چو دید عارضش چشمه مهرخواندش * برلب چشمه اش دمان مهركیای تازه یافت * استعاره
طریقیله خط دلبره ده مهركیا دیرلر نتكم خواجه سلمانك بیتندن مفهومدر فرهنك جهانكیریده
یعنی استرنك مرقومدر   مهمانسرا   مسافرخانه تركستانده عزبخانه دیرلر كثرت
استعمالله كاربانسرای ویولجی قوندوغی خانهلره اسم ایلدیلر میرنظمی بیت درین مهمانسرای
بی اقامت * شود برهركسی راجای رحلت   میان بالا   اورته بویلو وعربیده مربوع القامه دیرلر
میان معروف بالا بوی درمیان قد دخی دیرلر   میرزا   سكون یای تحتانی وراء مهمله وفتح زاء
معجمه ايله بكزاده معناسنهدر میرزاده لفظندن ترخیم اولنمشدر میرنظمی بیت شده دربارگاه
رم ب شاه حاضر * همه میرزانیامد بودنادر   مع الباء الموحده * مخلب   سكون خاء معجمه وفتح
لام ايله چنكال مرغ یعنی قوش طرناغی مولانا هاتفی بیت بهرزاغ هرسنقری زان غلو * درآورد
مخلب كرفته كلو   مستاب   سكون سین مهمله وفتح تاء مثناة ايله صوطلومی كه آرقه ايله
صوچكرلر اكثر سقایان قوللنورلر شاعر بیت یكی سقای چابك دست وپرزور * كه آورده
بمستاب آب موفور   مضراب   سكون ضاد معجمه وفتح راء مهمله ايله ساز چالهجق قلری زخمه
مهراب   سكون ها وفتح راء مهمله ايله تورانیلردن برمبارز آدیدر حكیم اسدی بیت
چنان لرزه بكرفت مهراب را * كه افتد بكه نورمهراب را   میزاب   سكون یای تحتانی وزاء
معجمه ايله بمعنی ناودان یعنی اولوق كه طاملره قونیلور یغمور صویی آقق ایچون استعاره طریقیله
رم ت ابو المعانی بیت بدستش خامه شد میزاب رحمت * كه ریزد ازوی آب زندكانی   مع التاء
المثناة * مزكت   سكون زاء معجمه وكسر كاف فارسیله مسجد معناسنه شیخ روزبهان بیت
ای برادرمی ندانم تا جنست * كت وطن كه دیر وكاهی مزكنست * حكیم سوزنی * قطعه *
سروباغی كفایتی بهتر * دیكران درمقابل توشبت * تومشرفتری زهرمردم * همچو بیت الحرام
زهرمزكت   مشت   سكون شین معجمه ايله بمعنی رود نهر معناسنه استاد منوچهری
ع * قطعه * بازجهان كشت چوخرم بهشت * كل بمل ومل بكل اندرسرشت * كردكل وكوهر
برمانثار * بادسحركاهی ارد بهشت * خوید دمید ازدوبنا كوش مشت * ابردرآب مژه
ورویكشت   مكست   فتح كاف وسكون سین مهمله ايله توابع الفاظ قبیلندندر لفظ
شكسته تابع ایدوب شكست مكست دیرلر قریق مریق معناسنه استاد رودكی بیت ای ازان
چون چراغ پیشانی * وی ازان زلفك شكست مكست   میفخت   سكون یای تحتانی
رم ج وخاء معجمه وفتح فا ايله تازه اوزم تعریب ایدوب مفتج دیدیلر   مع الجیم * مزاج   تركیب

حیوانیه اولان عناصرکه بربریله قارشدوغیچون مزاج دیدیلر مشنج سکون شین معجمه
وکسر نونله بر نوع یشل سککدر اته قونارسه ات فی الحال قوقوب قورتلنور اکا مرش دخی دیرلر
کذا فی فرهنك جهانکیری ملنج کسر لام وسکون نونله یعنی برکش چلك معناسنه امردر
ابوالمعانی بیت ازمیانت قصد ماخنجر ملنج * آب ده ازخون عاشق تیزکن مهراج سکون
ها وفتح راء مهمله ایله هندوستان پادشاهلرندن ضحاك زماننده بر پادشاهك آدیدر برادرزاده سی
بهو نام بر دلاور اکا عصیان ایدوب تختنی آلوب یرینه پادشاه اولمشیدی مهراج دخی ضحاکه کلوب
امداد رجا ایلدکده ضحاك دخی کرشاسب جهانکیر نام بر پهلوانی سرعسکر ایدوب کوندروب
اول دخی بهودن تختی آلوب مهراجه ویردی هندیلر مهاراج دیرلر حکیم اسدی بیت چو برکشت
کرشسب ازاوردکاه * پذیره شدش زورمهراج شاه مع الخاء المعجمه * ملجخ سکون لام
وفتح جیم فارسیله بمعنی سنك فلاخن یعنی صپان طاشی میخ معروف اکسر یدر وچادر
قازغی معناسنه سعوری الحقیر بیت مجنون بدست خود ذکرش دید وحال کرد * کویا که میخ
خیمهٔ لیلی خیال کرد میدخ سکون یای تحتانی وفتح دال مهمله ایله حروف آت معناسنه در
بعض فرهنکلرده بوز آت معناسنه در مع الدال المهمله * مشود سکون شین معجمه وفتح واو ایله
عمامه معناسنه در ابوالمعانی بیت نه هرکه هست بسر مشود او شود عالم * شود بدرد درون نفس
خویشتن ظالم مهراسفند ایکی معنایه در اول هر ماه شمسی نك یکرمی طقوزنجی کونی
اسمیدر ثانی روز مزبوره موکل اولان فرشته نك نامیدر که اول کونده واقع اولان تدبیر امور ومصالح
اکا متعلقدر حکیم فردوسی بیت بروز میاد مهراسفند * نه بیند ستم خلق دشمن ببند *
مهرکان خرد موسیقی ده بر پرده اسمیدر مهرکان بزرك دخی دیرلر ایکی مشهور پرده در
مهرکیند کسر کاف وسکون یای تحتانی ونونله تازه معناسنه در محبوب یوزی ونورسیده
میوه که کمالی اوزره ایرشمدین تنا ولی ممکن اوله میان بند قوشاق ودخی اوچقور وهرنه که
بیله بغلنور اوله ابوالمعانی بیت میان بند شلوار کشادش دهد * همه عاشقان را مرادش دهد
میان قد میان بالای مرقوم کبی اورته بویلو دیمکدر میرداد راء مهمله نك سکونیله
وکسریله جایزدر وفتح دال مهمله ایله دیوان پادشاهی ده سریساول یعنی چاوش باشی وشنوز
صاحبی اولانه ده دیرلر میرزاد میرزای مرقوم در بکزاده معناسنه میرنظمی بیت میرزاد
اصیل ونیك نهاد * دران بزم داده سخن را کشاد میزاد سکون یای تحتانی وفتح زاء
معجمه ایله دوکون وسرور وشادیلق ومجلس وعیش وعشرت معناسنه میزد قصر الفله میزاد
مرقوم معناسنه در حکیم اسدی طوسی ومحمد هندوشاه نخجوانی فتح یا ایله نقل ایلمشلردر بروزن
وزنی اوزره بو بیتده واقعدر استاد فرخی بیت اندرمیزد با خرد و با دانش * واندر نبرد با هنر بازوری
معیار جمالیده شمس فخری یانك سکونیله مجلس شراب دیوب بو بیاتی نظم ایلمش * قطعه *
ایا شهی که بوقت مصاف لشکر تو * زبیم هر شب مریخ چرخ درمیزد * بیاد بزم تو نوشید شاه کاه بها
صبوح کرده ومهر وزهره درمیزد میژد سکون یای تحتانی وفتح زاء فارسیله معشوق
ومعشوقه وترکیده اوینامش دیدکلری معنایه در میلاد سکون یای تحتانی وفتح لام ایله
بر شهر آدیدر که هندوستانك دار الملکی ایدی عربیده محل تولد معناسنه در مینو باد سکون یای

یای تحتانی وضم نون وفتح باء موحده ایله عهد ضحاکده نام شراب ایدی کذا فی المجمع مع الراء
م ر المهمله * مجمر سکون عین مهمله وفتح جیمله باش اورتیسی که زنان طشره چقدقلرنده باشلرینه
اورترلر ودخی باشه باغلدقلری باغ مولانا هاتفی بیت عروسانه پرداختش پیکری * بپوشاندش
چون زنان مجمری مغفر سکون غین معجمه وفتح فا یله توغلغه که دمور کلاهدر
دلاوران وبهادران جنك محلنده باشلرینه کیرلر خواجه سلمان بیت هر بجا پوشیده جسمت
آهنین خفتان کین * بر سر بهرام کردون کرده مغفر مجمری مهتر سکون ها وفتح تاء
مثناة ایله اولورق دیمکدر که مه اولو وتر ادات تفضیلدر مقابلی کهتردر که کچرك دیمکدر ابو المعانی
بیت زینهار با مهتران عمر ومال وجاه را * بی توقف جرأت کفتار واوضاعی مکن مهر سکون ها
ایله بش معنایه کلور اول محبت وشفقت ثانی آفتاب معناسنه ثالث سال شمسیدن
یدنجی آیك آدیدر که نیر اعظمك برج میزانده اولدوغی مدت ایامدر استاد عنصری بیت ترنج
زرد نکه کن زشاخ چون رخ من * که سرخ بود بد نیسان وزرد کشت بمهر * رابع هر شهر شمسی نك
اون آلتنجی کونی اسمیدر خامس روز مزبورك تدبیر امور ومصالحنه موکل فرشته نك نامیدر
قاعده فرس اوزره که هر آیك اسمی که کونلرنده موافق اسم اولان کون کله اول کون عید جشن
ایدوب مبارك ومتیمن طوتارلر اطفاله اسم قومق وسوددن کسمك وختان ایتمك وترویج ایتمك
وسائر امورین کورمك وجامه جدید کیمك وبجمك وآته سوار اولوب سیر وسلوك ایتمك
وزیارت احباب ایلمك وچارپا صاتون آلمق وعمارته ابتدا ایلمك والحاصل هرنه کونه مصالح خیریه
وار ایسه او کونده ابتدا وشروع ایدرلر حکیم فردوسی بیت از آنروز کش مهر خوانی بنام *
مبادا نصیب تو جز عز وکام * مؤید الفضلاده بمعنی سنك سرخ مرویدر بعض فرهنکلرده
استرنك معناسنه منقولدر میاذسر فتح یای تحتانی وسین مهمله وسکون نونله نصفی
مرصع ومجوهر بر نوع تاجدر میتر سکون یای تحتانی وفتح تاء مثناة ایله بر پهلوان آدیدر
استاد لطیفی بیت دماغی که با نوش می ترشود * بر ویافه چون کر زمیتر شود میراخور
معروف ترکیبده دخی بویله استعمال اولنور چغتای لسانده آختجی دیرلر سبعه سیاره ده دوردنجی
حکایه ده مسعود جونه شاهه کلجك کند ویردوکی کلکون آدلو آتی میراخورلرنده کوردیکی
محلده دیر بیت باغ آرا چونکه کیردی اول محزون * آختجی ایلکیدی ایدی کلکون میربار
سکون یای تحتانی وراء مهمله وفتح باء موحده ایله قپوجی باشی معناسنه بعض فرهنکلرده چاوش
باشی دیمش اما یول بکی یاخود اجازت بکی اولمقلق قپوجیلره وقپوجی باشی یه مناسبدر چاوش
باشی بو ایشده اولمق مناسب دکلدر خواجه سلمان بیت امروز میربار انست حال چیست *
از میر بار پرس ولی میربار کو میر ایکی معنایه در اول هر زمره نك باشی ثانی صیغه امردر مت
کبی اول معناسنه وآل رسوله دینلور بو معنالرده الفله امیر دخی جائزدر مع الزاء المعجمه * مشلوز
م ز سکون شین معجمه وواو وفتح لامله قایسی دیدکلری میوه درکه قورویدوب خوشاب ایدرلر حرارت
دفعنه غایت نافعدر مغیاز سکون غین معجمه وفتح یای تحتانیله شاکردانه ویرلان
بخشش وبعض سیلاب ایله اولان احسان شمس فخری بیت بهر طرف که بخواهد همیشه مال دهد
بخشش وبصله خیر وصدقه با مغیاز مقیاز سکون قاف وفتح یای تحتانیله مغیاز مرقوم

معناسنه ل مكيار ع سكون كاف وفتح ياى تحتانيله مخنث اوغلان كذا فى المجمع ل مهماز ع
سكون ها وفتح ميمله چرمه اوكچه سنه محكم ايتدكارى اوجى سورى دموركه مهميز ومهموز دخى
ديرلر ل مهياز ع سكون ها وفتح ياى تحتانيله تورانيلردن بر مبارزآديدر حكيم فردوسى بيت
پس صف بهيازوسنباد داد * كمينكه بكرداب وتشوادداد ل ميز ع سكون ياى تحتانيله
قونغك علم خاصيدركه قونق آلانه يعنى صاحب خانه يه ميزبان ديرلر قونق كوزديجى ديمك اولور
لكن مهمان كبى يالكزه ميز دينماز شمس فخرى بيت مكارم نعمت باد ميزبان كرم * بخوان جود
توصاحب دلان شادمان ميز * مهمانله ميزك فرقى بودركه ميز وضع خاصله موضوعدر مهمانك
وضع عام تركيبى حسبيله در زيرا بو اسم جامد اولمجق معناسى قونقدر مشتقات قبيلندن اولمجق
امردر ميزيدن لفظندن خسروى * قطعه * هركرا بخت يارمند بود * كوبشو مرده راز كور
انكيز * يابكردار بيربرسر شير * چيره كردد بكوشش اندرميز ل مع الزاء الفارسى * مرژمر
سكون زاء فارسى وكسر ميمله خركس معناسنه در كذا فى المجمع ل مع السين المهمله * مرپاس
سكون راء مهمله وفتح باء فارسيله بمعنى سخت يعنى قتى ل مس ع نوع معادندن باقردر عربيده
نحاس ديرلر ابو المعانى بيت اكر بخت كند يارى بهر كار * شود مس سيم وزر در دست بازار
ل مغناطيس ع سكون غين معجمه ايله ل مقناطيس ومقنطيس ع كلاهما بسكون القاف
والياء التحتانى وفتح النون وكسر الطاء المهمله اوچيله بر طاشدر آهنى كندويه جذب ايدر درياى
محيطده حاصل اولور آنكله اشليان سفاين تحته لرين اغاج ميخله مخليوب وبعض يرلرين ايپ
ايله بغلرلر جذب آهندن ماعدا انچه خاصه سى دخى واردر ل مكيس ع كسر كاف وسكون
ياى تحتانيله مكاس لفظنك اماله سيدر محابا معناسنه حكيم فردوسى بيت نشانه نهادند
بر اسپريبن * سياوش نكرد ايچ باكس مكيس ل مهراس ع سكون ها وفتح راء مهمله ايله
اغاج هاون كه ايچنده صر مساق وامثالى نسنه دوكرلر عربيده اوچ معنايه كلور اول اوزرته سى يارق
طاشى ثانى انتر سخت ثالث نام پدر حضرنبى عليه السلام ل مينوس ع سكون ياى
تحتانى وضم نونله بر پادشاه نامى دركه درويشلكه دوشوب بر زمان پريشان احوال اولمشيكن
ينه بامر الله تعالى پادشاه اولدى كذا فى المجمع ل مع الشين المعجمه * مراش ع فتح راء مهمله
ايله ق ايتمك معناسنه هم فعله وهم فاعله اطلاق اولنور كذا فى المجمع ل مرپاش ع سكون زاء
مهمله وفتح باء فارسيله مرپاس مرقوم كبى بمعنى سخت ل ميش ع خصوصله قيون معناسنه در
شمس فخرى بيت كرك ازنهيب عدل تواندرد يار تو * ازبيم ميش بد رقه كيروسك شبان *
كمال پاشازاده مرحوم ميش اهلى قيونه وكوسفند دشتى قيونه ديرلرديمش اما فقير ديرم كه ميشله
كوسفندده قيوندر آت كبى كمى اوده وكمى بيانده كزمز اوده قيون بسلمك عسيردر احيانا بريه ده
قيش زياده اولدقده اوده آليقورلر لكن قاعده مقرره دكلدر بيانده كزن قيون اولمسنه مثال
شاعر بيت بدام آيدش تاسكالنده ميش * پلنك ازپئش پشت صياد ميش * مرحومك
مرادى انجق بحر الغرائب صاحبنه اعتراضى اولدوغيچون بويله تصرفات ارتكاب ايلمش
ل مينوش ع سكون ياى تحتانى وضم نونله شنيدن لفظندن امردر بشنو معناسنه شاعر
بيت كرتوزاهل هنرودانش وهوش * سخن صاحب غرض مينوش ل مع الطاء المهمله * ملاط

ع ملاط ع صمانسز بالچق که یا پواپچون ایدرلر وکرپیچ دخی ایدرلر بعض نسخه ده کول ایله
قاریشق بالچغه دیرلر ع مع الغین المعجمه * مغ ع مخفف میغدر ع میغ ع سکون یای
تحتانیله ایکی معنایه در اول بولت که ابر دخی دیرلر عربیده سحاب دیرلر ثانی طومان که مه دخی دیرلر
ابو المعانی. بیت میغ شد دود دل من درهوا * خون اشکم روز وشب باربده است ع مع الفاء ع

م غ

ع مطرف ع سکون طاو فتح راء مهملتین ایله پرده معناسنه شیخ ابو سعید ابو الخیر * رباعی
خور ابنظاره نکارم صف زد * رضوان بتعجب کف خود برکف زد * آن خال سیه بدان رخان
مطرف زد * ابدال زبیم چنك برمصحف زد ع مع القاف * میم مطوق ع کنایه ازحادثه است
یعنی کبیردن کنایه در کذا فی المؤید ع مع الکاف * مفلاك ع سکون فاو فتح لام ایله درویش فقیر
ومفلس وبی نوا شمس فخری بیت پادشه در تنعم ونعمت * دشمنش خوار وخسته ومفلاك *

م ف

م ق

م ك

ع ملاك ع سکون لام ایله طرنق دبنده اولان بیاض پره دیرلر احمد برمك بیت ملاك ازناخن خود
کو نبی جدا خواهد کرد * دزدنا کان توای دوست خطا خواهد کرد * بو بیتدن فهم اولنورکه
طرنق دبنده ظاهر اوله که جدالق قبول ایلیه والا بیاض جدا ایتمز اما ایکیسنه دخی دینلمك جائز
اوله ع مهرکان بزرك ع موسیقیده بر پرده آدیدر مهرکان مزد دخی دیرلر بر پرده دخی واردر
ع میخك ع سکون یای تحتانی وفتح خاء معجمه ایله قرنفل آدیدر نفس الامرده قرنفلك میخه
مشابهتی واردر وکوچك اولدوغیچون کاف تصغیر ایله منقولدر ع میردك ع سکون یای
تحتانی وضم راو فتح دال مهملتین وواو معروفله یعنی مورچه ع میغناك ع سکون یای تحتانی
وغین معجمه وفتح نونله یعنی بولنلی هوا ودخی طومانلی اولمق کذا فی التحفه ع مع اللام * متیل ع
کسر تاء مثناة وسکون یای تحتانی ایله یعنی پرسوز یعنی زیاده یانغین کذا فی فرهنك جهانکیری

م ل

ع مثال ع فتح ثاء مثلثه ایله حکم شاهی یعنی امر پادشاهی که مثال بمثال لازم الامتثال یازرلر
میرنظمی بیت مثال بمثال شهریاری * شده روی جهانرا حکم جاری * عربیده بمعنی مانندر
ع مثقال ع بریچق درهمدن عبارتدر اون التی چکردك بر درهم دریکرمی درت چکردك
برمثقالدر ابو المعانی بیت زنان اغرق زرکردی نه کایی * بیك مثقال نیرزد نزد ایشان *
ع مسکل ع سکون سین مهمله وفتح کاف فارسیله موسیقار دیدکلری سازدرکه بربرندن
متفاوت اون بش یکرمی قامش بربری یانه محکم واستوار ایدرلر واغزدن اوفورب صدا
چقارورلر لطیف صدا ابی چقار ع مکل ع کسر کافله سولك که زلو ودیوچه دخی دیرلر عربیده
علق دیدکلریدر شمس فخری بیت در مجاری خلق او کشته * آب خونخوار وجانستان مکل
ع مل ع بوزن دل موی معناسنه در خواجه شجاع بهرامی بیت ریش غششن چنان درازست
کونی که مل دم کرازست ع میل ع اوچ معنایه در اول ثلث فرسنخ پره دیرلرکه اوچ
میل برفرسنخ اعتبار اولنور علم مساحه حکمیله که برمیل درت بیك آدمدر برقولده درت بیك
درتیوز وبروایتده درت بیك درتیوز قرق آدمدر وبعضیلر اوچ فرسنخ یره برمیل دیدیلر وهربر
آدم بریچق آرشندر وهرآرش درت قبضه در وهرقبضه درت برمقدر وهربرمق درت
شعیره مرضیدر بوتفصیل منربو رقره ده در اما دریا میلی کیجیلر قولنجه ارکك دیشی دن فرق
اولنه سونکی قدر یره بر میل دیرلر ثانی مناره کبی یاپلمش نسنه یه ده دیرلر ژدبانی اولسون

وياولسون ثالث كوزه سرمه چكدكاري اغاج كه ظرفنه ميلدان ديرلر ابو المعاني بيت دوش
ديدم آن پري وش كفتم اورا كر سزا * چشم كونت راكشم سرمه بميل سرفرو ﻙ مع الميم ﻡ مرم
ﻙ ميخ درم ﻡ سكهٔ زرديمكدر حكيم فردوسي بيت ازان پس دكر كرد ميخ درم * همان ميخ
ديناروهر بيش وكم ﻙ ميش چشم ﻡ يعني الاكوزكه نه غايت سياه ونه غيري اوله ﻙ مينافام ﻡ
معناي تركيب صرچه رنكلو ديمكدر اكثرا آسمان رنك معناسنه كلور شمس فخري بيت ازبراي
تمكين نام او * كشت فيروزه چرخ مينافام ﻙ مع النون * متين ﻡ كسر تاء مثناة وسكون مرن
ياي تحتانيله كولنك معناسنه كه برياز يادة ايله ميتين دخي ديرلر شمس فخري بيت بتاج وتمامش
آيند ولولو ومرجان * زكان وبحري آبي وغوطه وميتين ﻙ مسكين ﻡ سكون سين مهمله
ايله ايكي معنايه كلور اول بي قوت وبي قدرت شيخ سعدي بيت مسكين خراكرچه بي
تميزست * چون بارهميكشد عزيزست * ثاني مسك كبي ديمك اولور عربيده غايت فقيره
ديرلركه هيچ برشيئه قادر اولميه ﻙ مسين ﻡ كسر سين مهمله وسكون ياي تحتانيله باقردن اولان
نسنه يه ديرلر هرنه اولورسه مس باقر در حرف يا نسبت ايچوندر ونون نسبتي تأكيد ايچوندر
ﻙ مطران ﻡ سكون طا وفتح راء مهملتين ايله پهلوان كبران بعضيلر عابد ترسايان معناسنه
ديديلر ﻙ ملنجيدن ﻡ فتح لام وسكون نون وياي تحتاني وكسر جيمله بمعني بركشيدن يعني
چكمك ﻙ ململان ﻡ سكون ميم وفتح لامله آذربايجانده برپادشاه آديدر ودخي نام پسر مستودان
ايدي حكيم قطران ارموي بيت بروي توچنان شادم كه درويشي كه بنوازد * سرشاهان ابو المنصور
مستودان مملانش ﻙ مهان ﻡ سكون ها ايله جمع مه يعني اولولر وبيوكلر ديمكدر شيخ سعدي
بيت سرسرفرازان وتاج مهان * بدوران عدلش بنازاي جهان * عربيده ضم ميمله خوار
واهانت ايديجي معناسنه در ﻙ مهران ﻡ سكون ها وفتح راء مهمله ايله ايكي معنايه در اول
بركون معناسنه در ثاني عجمده برمرد صاحب فضلك آديدر شاعر بيت كرچه شيبان درعرب
بوداز اميران معتبر * ورچه مهران درعجم بود از بزركان منتخب ﻙ مهربان ﻡ محبتلو وشفقتلو
معناسنه مير نظمي بيت هيچ عاشق رانباشد مهربان * چند بدهد دره معشوق جان *
ﻙ مهرجان ﻡ سكون ها وراء مهمله وفتح جيمله معرب مهركاندر كه عنقريب ذكر اولنور انشاء الله
تعالي فصل خريف يعني كوز فصلي خواجه سلمان بيت دستها كوشده بدهم سرو وهر ساعت
چنار * درهواي مهرجان رقاص ودست افشان شده * بو بيتده تصريح واردر مولانا هاتفي
بيت تزلزل درآمد بهندوستان * بلرزيد ازمهرجان بوستان ﻙ مهركان ﻡ بركوندر
مهرماهدن كه مزبورك اون التنجي كونيدر فارسيان قتلرنده نوروزدن صكره اولكوندن معتبر وبزركتر
جشن اولمزكه جشن عام وخاصدر نوروزكبي زيادة تعظيم واكرام ايدرلر التي كونه دك روز اولنه
مهركان عامه وروز آخرينه مهركان خاصه ديرلر بو مرتبه معتبر اولدوغنه سبب وجوه نقل ايدرلر
از جمله حق سبحانه وتعالي بوكونده جميع وجه ارضي بسط وترتيب واجسادي مقر ارواح ايلدي
بعض قولده بوكونده ملائكه كاوهٔ آهنكره معاونت ايلديلر تا كه ضحاك اوزرينه ظفر بولدي وبرفرقه
دخي ديرلر كه فريدون ضحاكي طوتوب حبس ايدوب مضايقه ويرمشيدي بوكونده فوتي واقع اولدي
وخلق سرور وشادماني ايلديلر اول جهتدن جشن عام ايدرلر وبرباوك آدم ديرلر كه مهرنام برظالم

بر ظالم پادشاه وار ایدی خلقه بغایت ظلم وستم ایدوب خلقه زیاده تعدی ایتمش ایدی بو کونده
فوت اولدی وفرس قدیمده مهر فوت معناسنه وکان کاف فارسیله پادشاه معناسنه در پادشاه
فوت اولدی دیمک اولور و بر جماعت دیرلر اردشیر بابك که بابکاندن برذیشان پادشاه ایدی بو کونده
پادشاه اولوب باشنه تاج شاهی کیدی اول تقریبله جشن خاص ایدرلر وروایت اولنور که بو کونده
اطفاله اسم وضع ایتمك وتعلیم ایچون معلمه ویرمك وخیرلو اشلره شروع ایلمك غایت مناسبدر حکیم
فردوسی بیت بکرد اندران کشور آتشکده * بر و تازه شد مهرکان وسده * حکیم ازرقی بیت
مهرکان نو در آمد بس مبارك مهرکان * فال سعد آورد روز فرخ و بخت جوان مهمان
قونق عربیده ضیف دیرلر کمال پاشازاده مرحوم بو لغتده دخی تصرف خاص ایدوب بیورر مهمان
لفظ مرکبدر که بر جزؤی مه در اولو معناسنه و بر جزؤی دخی ماندر بکزیجی معناسنه مانستن دن
اسم فاعلدر قونق چونکه مستحق تعظیم وواجب تکریم اولوب قوندوغی یرده رعایت اولندوغندن
اولوری هر قونغه مهمان دیدیلر ابو منصور ثعالبی لطایف المعارف نام کتابنده قونق حقنده
شعرای عربدن بر شاعرك بو بیتلرین ایراد ایلمش * قطعه * ماسمت العجم المهمان مهمانا الا *
لاجلال ضیف کان من کانا * فالمه اکبرهم والمان منزلهم * والضیف سیدهم مالازم المانا * وچغتای
لساننده قونق دیمك یرده قونغان دیرلر وقونه دیمکده قونغای دیرلر مهین کسرها
وسکون یای تحتانیله اوچ معنایه کلور اول اولورق درکه مه کسر ایله اولور و یای نسبتدر ونون
تأکیدایچوندر ثانی مثل ونظیر معناسنه در ثالث شیرینك دایه سی اسمیدر که مهین بانو دیرلر ایدی
میان درت معنایه کلور اول وثانی معنالری معروفدر که بری وسط و بری بیل در ووایکی
معنایه مولانا کاتبی بیت بتی که باغ پر از کل شود بنکهت کل * چو کلبن ار بکشاید میان باغ میان
وآنك امثالی نسنه لره دیرلر ثالث نیام شمشیر یعنی قلیچ قنی وآنك امثالی نسنه لرك قنی حضرت
مولانا قدس سره بیت چون زبانم کرفت خونریزی * همچو شمشیر در میان کردم * رابع
همیان لفظندن مخففدر سیف سراج الدین سکزی بیت زری که روی من از هجر او زند شب وروز
بر غم من همه در سیمکون میان افکند میانکین فتح یای تحتانی اول وسکون ثانی وکسر
کافله اورتالق واورته ده اولان نسنه میانکی دخی دیرلر میتین سکون یائین تحتانیین
وکسر تاء مثناة ایله کولنك دیدکلری بر اوجی سوری وباشی یصی دمور آلتدر که آنکله طاش
کسرلر وقرار لرودخی یرقزارلر استاد عسجدی بیت کسی که اوکند از کان وکه بمیتین سیم * مکن
برو بر بخشایش ومیاش رحیم * آغاجی بیت بتندی چنان اوفتد بر برم * که میتین فرهاد
بر بیستون * بو لغت چغتای لساننده دخی مستعملدر فرهادنامه ده قارن خاراکن وصفنده دیر بیت
چو میتین نوکنی خاراکن ایلاب * قاتیغ خارانی روزن روزن ایلاب میچودن سکون یای
تحتانی وضم جیم فارسیله ال ایله نسنه یوقلق که عربیده لمس دیرلر میراندن سکون یای
تحتانی ونون وفتح راء مهمله ایله سورمك ورد ونفی ایتمك وبعض فرهنکده اولدرمك معناسنه ده
مرویدر میرانیدن متعدی میراندن مرقوم میرتن سکون یای تحتانی وراء مهمله
وفتح تاء مثناة ایله کندوبی اولو وصاحب رتبه کوسترمك میر نظمی بیت باصل ونهادش نظر
بر فکن * میفد ار مهتر بهر میرتن میرسین سکون یائین تحتانیین وراو کسر سینك مهملتینك

ایله مودر اغاجی که مرصین دخی دیرلر میران ایکی معنایه در اول ترازودرکه بو تقریبله
عدالته دخی میزان دیرلر ثانی بر برج درکه آفتاب ابتداء فصل خریفده آکا تحویل ایدوب اوتوز
کون مکث ایدر وابتداء تحویلده روز وشب برابر اولور برج حمله نظیریدر بو ایکی معنایه میر نظمی
بیت چوهرکه بهر کار کردید میزان * شود منزلش همچو خورشید میزان میزبان سکون
یای تحتانی وزاء معجمه وفتح باء موحده ایله صاحب خانه مهمان یعنی قونق آلان آدمه دیرلر
شمس فخری بیت آزرا دیکر نماند آرزو * هرکجا انعام اوشد میزبان میزیدن سکون
یائین تحتانیین وکسر زاء معجمه ایله ایشمك تبول معناسنه در میسیدن سکون یائین
تحتانیین وکسر سین مهمله ایله یوقلق وصغه مق ابو المعانی بیت دران حالت اندرکه خفته بزیر
بدستش نهانی بمیسید کیر میشین سکون یائین تحتانیین وکسر شین معجمه ایله دباغت
اولنمش قیون دریسی که میش قیوندر وآخرنده کی یای نسبتدر ونون نسبتن تأکید ایچوندر
یوسببدن تسمیه اولنمشدر مینان سکون یای تحتانی وفتح نونله ارك دیدکاری یمش که آلو
دخی دیرلر میهمان سکون یای تحتانی وها ایله بمعنی مهمان مرقوم کمال خجندی بیت
بخانه که چنین میهمان فرود آید * همای سدره دران آشیان فرود آید * ابو تراب بیك
بیت خدنکت در دلم بنشست وجان چون صاحب خانه * کهی بیرون رود کاهی بکرد میهمان
کردد میهن سکون یای تحتانی وفتح هایله اوچ معنایه در اول قوم وقبیله در شمس فخری
بیت جهانیان ایکدره ازعنایت تو * به ازهزار عقار قبیله ومیهن * ثانی بمعنی خانمان استاد
عنصری * مثنوی * بدل کفت اکر جنك جوبی کنم * به بیکار او سرخ رویی کنم * بکیرد مرا
دوده ومیهنم * که بی سر به بیننك خسته تنم * ثالث بمعنی خانه حکیم فردوسی بیت زبهر یکی
یارکم کرده را * بر انداختم میهن ودوده را * حکیم اسدی بیت چو آید بر میهن خوان وخویش *
ببردش بصد لابه همان خویش * مؤید الفضلاده مسکه یعنی تره یاغی واداة الفضلاده بمعنی
پسر ودختر وزن وبمعنی خوشخوی مرویدر فرهنك جهانکیریده یوسف انجوی میم مفتوحه ایله
ذکر ایلمشدر مع الواو * منو ضم نونله جنت معناسنه مینو دخی دیرلر میتو و
سکون یای تحتانی وضم تاء مثناة ایله بیراقلری سوری برنوع طپوزدر میر نظمی بیت بدستش م
کرفته میتو آمده * سر خصم را راست کردو زده میجو سکون یای تحتانی وضم جیمله ایکی
معنایه در اول مرجمك که مجو ومرجو دخی دیرلر ثانی صیغه امردر آره معناسنه میراو
سکون یای تحتانی وراء مهمله ایله امیرآب معناسنه که رومده صو ناظری دیرلر میشو
سکون یای تحتانی وضم شین معجمه ایله حبوبات جنسندن بورچق دیدکاری قره دانه در میلاو
سکون یای تحتانیله نشاکرد معناسنه درکذا فی التحفه مینو سکون یای تحتانی وضم نونله
اوچ معنایه در اول بمعنی بهشت شیخ نظامی بیت بکی مجلس آراست ازرود ومی * که مینو
زشرمش برآورد خوی * حکیم اسدی بیت کیانی یکی جشن سازند وسور * که آید زمینو
بدان جشن حور * شمس فخری بیت شه عادل جمال دنیی ودین * زهی آفاق ازعدلش چو مینو
ثانی بمعنی آبکینه یعنی صرچه ازدقایق فیروزشاه * مثنوی * تمامی دائره ارکان بروجست *
خرد در وصفش ازعالم برون جست * شود یك نیمه شرقی مرتفع زو * دران دور از افق برچرخ

برچرخ مینو * ثالث زمردمعناسنه‌در ڤ میو ڠ بوزن دیواوزم چبوغی خصوصا وهر اغاج ٣٦٦
چبوغی که اوزرنده میوه اوله عموما ڤ مع الهاء * مزکه ڠ سکون زاء معجمه وفتح کاف فارسیله مر ٤
هوای تیره معناسنه درکذا فی فرهنك جهانکیری ڤ معلا ڠ تهیکاه دخی دیرلر عربیده حوصله
معناسنه میرنظمی بیت که معلا چون تهی باشد بنا چار * نهد هرچه بیاید کاووخروار ڤ مقراضه
سکون قاف وفتح راء مهمله وضاد معجمه ایله برنوع چتال دمرناواوقدر شیخ نظامی بیت بهر
مقراضه کوچون صبح رانده * عدوچون مهر درمقراضه مانده ڤ ملعقه ڠ سکون لام وفتح عین
مهمله وقافله قاشق معناسنه لفظ عربیدر اکرچه فارسیده قاشغك آدی منظور فقیر اولمدی
اما هرلغت کتابلرنده دخی ملعقه عبارتی تحقیقه واصل اولمدی لسان اعجامدن استماع اولنان ینه
قاشق تعبیریدر واطبا ادویه اوزانده درت مثقال آغرلغنه اعتبار ایدوب ازفلان چیز یك
قاشوق یاخود یك ملعقه دیرلروجوهریلر برمثقاله ملعقه دیرلر کذا فی فرهنك جهانکیری ڤ مه
اولومقابلی که‌در بیوك کوچك دیمکدر که ومه دیرلر شیخ سعدی بیت چواز قومی یکی بی دانشی
کرد * نه‌که‌را منزلت ماند نه مه‌را ڤ مهرکیاه ڠ مهرکیای مرقوم معناسنه‌در طالب آملی
بیت زفیض درد توآه محبت آلودم * بکشتزار فلك سبز کردمهرکیاه * کمال خجندی بیت
خط چودمید برلبت مهردلم زیاده شد * نام خطت ازان زمان مهرکیاه کرده ام * فرهنك
زفانکویاده براوندر بیراغی مقابل آفتاب اولور ڤ مهرماه ڠ اول کوزآیی نك فارسیده آدیدر
ڤ میانه ڠ اورته ومعتدل وهرنسنه که طرفینی مساوی حاوی اوله آکا دیرلر عربیده وسط دیرلر
چغتای لساننده آرا دیرلر میرعلیشیر بیت سواد خالی آنینك لعل ورخ پرور آرا * مکرکه
مورچه نصفی اوزلدی سکرآرا ڤ میه ڠ فتح یای تحتانیله اثواب کسر برقور تجغز درکومه
دخی دیرلر ڤ میخانه ڠ سکون یای تحتانی وخاء معجمه وفتح کاف فارسیله ضربخانه معناسنه
میکده ونکده کبی ڤ میده ڠ سکون یای تحتانی وفتح دال مهمله ایله پاك دامن ومستوره عورت
معناسنه میرنظمی بیت یکی پیربوده درآنجامده ام * زنش میده بودست هم خوشخرام *
ڤ میرزاده ڠ سکون یای تحتانی وفتح زاء معجمه ودال مهملتین ایله دوزناء واتفاق ایله ایش
ایتمك شهیدی بیت یکسره میره همه بادست ودم * یکدله میره همه مکرومریست ڤ میزه ڠ
سکون یان تحتانی وفتح زاء معجمه ایله میان زین یعنی ایراورته سی کذا فی المجمع ڤ میشته
ومیشنه ڠ کلاهما بسکون الیاء التحتانی وشین المعجمه اولها بفتح التاء المثناة والثانی بفتح النون
معلم یهودیان معناسنه در میرعماره بیت دیدم چنین تی که صفت کردم * سرمست پیش
میشنه بنشسته ڤ میلاوه ڠ سکون یای تحتانی وفتح لام وواوایله بمعنی شاکردانه شمس فخری
بیت کر پناهت برفلك کاری کند * جان دهند انجم بهر میلاوه * کذا فی المجمع اما فرهنك
وفائی ومیرزا ابراهیم ومؤید الفضلاده بمعنی مردکانی مسطوردر ڤ مینه ڠ سکون یای تحتانی
وفتح نونله بمعنی مینان مرقوم یعنی ارك که آلودخی دیرلر ڤ میوه ڠ معروف یمش معناسنه اکله
صالح اولسون کرك اولسون ڤ میوزه ڠ سکون یائین تحتانیین وکسر واو وفتح زاء معجمه ایله
بعض فرهنکده زاء فارسیله درصرمشق که عربیده لبلاب وعشقه دخی دیرلر ڤ میونیه ڠ
سکون یائین تحتانیین وفتح نونله اغاجده اولان زاید بوداق که هموار اولمق ایچون آنی کسرلر

مع الياء التحتانی * مجری سکون جیم وکسر راء مهمله ایله عطارلر عطر قودقلری ظرفدر
کذا فی المجمع مری کسر راء مهمله ایله ایکی معنایه در اول سعی وکوشش ویرکسنه ایله
قدر ورتبه ده برابرلك کوسترمك حکیم ناصرخسرو بیت خط فریشتکان راهمی نخواهی خواند
چنین به بی ادبی کردن ولجاج ومری * سیف اسفرنکی بیت صدرا بدان خدای کز آثار عدل بود
با آفتاب ذرۀ خاکی مری کند * ثانی شر وفساد اوزره اتفاق ایتمك شهیدی قمی بیت
بکسر همیره همه بادست ودم * یکدله میره همه مکر ومریست * بو بیت میره ایچون مقدم
ذکر اولنمشیدی اقتضا حسبیله تکرار ارتکاب اولندی عربیده راء مشدده ایله تای کلوکه حلقوم
ایچنده در کذرکاه آب ونان در مشتی سکون شین معجمه وکسر تاء مثناة ایله برنوع جامهٔ
حریر بافدر که بغایت لطیف ونازك طوقنمشدر استاد قیقی * قطعه * برافکند ای صنم ابر بهشتی
زمین راخلعت اردیبهشتی * زمین برسان خون آلود دیبا * هوا برسان نیل اندود مشتی *
استاد عسجدی بیت بسته قصب اندر سرای دوست مشتی بر * یکبوسه بده مارا امروز
بدستان را مغیازی سکون غین معجمه وفتح یای تحتانی وکسر زاء معجمه ایله لباس جدید
کیلدکده اسکیسن فقیره ویرمکه دیرلر ودخی درزی شاکردینه ویرلان شربتلك بخشیشه دیرلر
مهربانی برنوع لطیف حریر باف جامه در خواجه سلمان * مصرع * ازمهرت قرد بد مهربانی
ودوستلق ومحبت ومودت وشفقت معناسنه ده کلور مهرکانی سکون ها وراء
مهمله وفتح کاف فارسیله مصنفات باربد خسرودن برلحن آدیدر شیخ نظامی بیت چو
نوکردی نوای مهرکانی * ببردی هوش خلق ازمهربانی مهرمانی میمله بودخی باربدمر قومك
اوتوز برلحنندن برلحن آدیدر موید الفضلاده مهرکانی بونك معناسنه کتورب شیخ نظامینك
مرقوم بیتنه متمسك اولمش مهری سکون ها وکسر راء مهمله ایله ساز یعنی چنك حکیم
خاقانی بیت مهری یکی بیری نزار آوابر آورده بزار * چون تند اندر مرغزار جانی بهرجار یحته
مهمانسرای مهمانسراء مرقوم معناسنه در آخر نده کی یاحرفی جای وکدای یالری
کبیدر مهمانی قونقلق ضیافت معناسنه در ابو المعانی بیت خیال آن پری کاشانهٔ دلرا
اکر آید * کنم باخون دل لخت جکر ترتیب مهمانی می سکون یای تحتانیله ادات حال
وادات مضارعدر یعنی کلمه اولنه داخل اولدقده مضارعه وحاله تخصیص ایلر مثلا میداند
ومی باید وصیغهٔ امره دخی داخل اولور میدان ومی بین کبی کاهی برها زیاده ایدوب همی دیرلر
مثالی استاد لطیفی بیت تو همیدان که هیچ نعمت وخواست * نبود همچو تندرستی راست *
میانجی مصلح دعوی وبیع وشرا یعنی ایکی ویادخی زیاده کسنه لر میاننده فصل نزاع
ایدنه دیرلر اما بغیر حکم یعنی معقول ایله میانکی اورته یرده اولان هرنه ایسه میخی
سکون یای تحتانی وکسر خاء معجمه ایله برنوع جبه در کذا فی المجمع میستی سکون یای
تحتانی وسین مهمله وکسر تاء مثناة ایله وجود انسانده ظاهر اولور برلکه در عربیده برص وبهق دخی
دیرلر ایکی نوعدر میشنای سکون یای تحتانی وشین معجمه وفتح نونله براوتدر دار وقسمندن
عربیده عصی الراعی دیرلر سبب تسمیه سی اکثر چوبانلر بیابانده اول اوتی چقارب یرلر کذا فی فرهنك
جهانکیری باب المیم المضمومة مع الالف * مجلا فتح جیم ولام مشدده ایله مهره لنمش

مهاره لنمش وصيقل اورلمش آيينه وغيري ابو المعاني بيت كام دل حزينم ديدم بروي خوبت *
روي تراكه بودست آيينه مجلا ك پحه وا ع فتح جيم فارسيله برنوع طعامدر برغست دن ايدرلر
عربيده قنابري وبرغستوا دخي ديرلر كذا في المجمع ك محابا ع فتح حاء مهمله وباء موحده ايله
ايكي معنايه كلور اول احتراز معناسنه يعني صاقنمق شيخ علي نقي بيت چه عجب كرحذر
ازنالهٔ دلها نكني * كه توبي باك زشمشير محابا نكني * ثاني مدارا معناسنه كلور خواجوي كرماني
بيت كيسوي توكر كرشكشد اوراچه توان كفت * باهندوي كرطبع محاباچه توان كفت *
ك مدارا ع ملايمت وموافقت كوستروب ترك نزاع ايتمك خواجه حافظ بيت آسايش
دوكيتي تفسير اين دوحرفست * با دوستان مروت بادشمنان مدارا ك مرغك دانا ع يعني
طوطي كمال اسمعيل بيت كتابت ازقلم تست مرغك دانا * عبارت ازسخن تست كنج بادآورد *
وله ايضا بيت تعالى الله چه كلكست اين كه همچون مرغك دانا * همي پويد بفرق سر معاش
عالمي دردم ك مرغوا ع سكون راء مهمله وفتح غين معجمه ايله نفرين وفال بد معناسنه حكيم
قطران ارموي بمعني فال بد بيت كرده ازمهر تو نفرين موالي آفرين * كرده ازكين تو مرواي معادي
مرغوا * شمس فخري مثله يعني فال بد بيت بفال نيك نهادم اساس اين خدمت * چنان
مكن كه مرا مرغوا شود مروا * حكيم سنايي بمعني نفرين بيت شاه را كفت مفسدي احوال *
كه كند مرغوا بجان توزال ك مروا ع سكون راء مهمله وفتح واو ايله فال نيك ودعاي خير
معناسنه در حكيم خاقاني بيت از خاك صفا صفا پذيري * مروا زجمال مرده كيري * امير معزي
بيت آري چو پيش آيد قضا مروا شود چون مرغوا * جاي شجر كيرد كيا جاي طرب كيرد شجن
استاد لطيفي بيت اوبمن نفرين كند من آفرين * من برو مروا كنم او مرغوا * استاد عنصري
بيت اي بخت پيروز راخنده * مرا نيز مرواي فرخنده ك مشتا ع سكون شين معجمه
وفتح تاء مثناة ايله مشته كه يا پوچي ومجلد آلتيدر ك مشكما ع سكون شين معجمه وكاف وفتح
ميمله جاي مشكبو يعني مشك كبي رايحه كلور يره ديرلر ك مطرا ع فتح طا وراء مهملهٔ مشدده
ايله جندره لنمش و پرداخت اولنمش معناسنه در وعربيده تروتازه معناسنه مولانا نكاهي بيت
نكاهيا چمن معصيت مطرا به * كه تخم مغفرت ازمزرع كنه رويد ك معما ع سوز ايچنده كزلو
اولان سوزكه بر بيتدن بر اسم مراد اولنور توجيه ويا خود دنأويل ويا خود غير طريق ايله استخراج
اولنور خواجه حافظ بيت حديث ازمطرب ومي كوو رازدهر كمترجو * كه كس نكشود ونكشايد
بحكمت اين معمارا ك مغوشا ع ضم غين وواو معروف وفتح شين معجمتين ايله طائفهٔ مجوسدن
برمذهب آديدر وبر موبد آدي اولمق دخي مرويدر ك مقيلبا ع كسر قاف ولام وسكون ياي
تحتاني وفتح باء موحده ايله برنوع طعامدر بغداي ونخود وبقلا وپياز وشلغم وكروز وكندنا وقوبرق
ياغيله آميخته اولمش كوفته ايله پشوررلر بسحاق اطعمه بيت اكرچه دنبه بديك مقيلبا
شد خوار * ميار نيز چنين محترم نخواهد ماند ك مواسا ع فتح واو وسين مهمله ايله يعني آسان
وراحتي وملاطفت ونيكويي معناسنه مولانا جامي بيت درين محنت سراي بي مواسا *
بنعمتهاي خويشم كن شناسا * مولانا هاتفي بيت مدارا برون بردرخت ازجهان * مواسا
بسان پري شد نهان ك موميا ع ايكي نوع اولور بري معدنيدر شيرازده برمغاره ده حاصل

اولور طاشدن یاغ کبی صیزوب چقار بعض مجمد اولور غایت مقبول وثمینتدر و برنوعی
عملیدر دیرلرکه آدم اتیدر آنك دخی نفعی واردر اما معدنی قدر موثردکلدر استخوان شکسته یه
بر الساعه درحتی تجربه سی بویله درکه بر طاوغك دیری ایکن ایاغن قیروب معدنیسندن بر قیراط
ساده یاغ ایله سورسه لر فی الحال درست ایدر ❊ موی کیا ❊ سکون یای تحتانی اول وفتح
ثانی وکسر کاف فارسیله سنبل عنددیرکه بعینه صاج کبی اولور استعاره طریقیله زلف خوبانه ده
دیرلر کمال اسمعیل بیت لشکر عشق توکرده دلم ای ترك خطا ＊ حلقه در حلقه زانبوهی چون
موی کیا ＊ مجمع الفرس ده بمعنی انبوهی مرقومدر ❊ مهرّا ❊ فتح ها وراء مهمله مشدده ایله
غایت زیاده پشمش نسنه ومضمحل اولمش طعام حکیم سوزنی بیت کشته زانکشت وافرازه
مُ ب دوزخ ＊ نیمه تن او کباب ونیمه مهرّا ❊ مع الباء الموحده ＊ مرغاب ❊ فتح غین معجمه ایله اوردك
اکثر صوده تعیش ایتدوکیچون صو قوشی دیرلر مرغابی دخی دینلور مولانا هاتفی بیت میاور
پایین صیدکه ترکتاز ＊ بمرغابیانم میند از باز ＊ فرهنك جهانکیریده بر رودخانه نامی درکه مرو
شهرینك یانندن کذار ایدر مرورود دخی دیرلر ❊ مرورتاب ❊ ضم راء مهمله اول وسکون
ثانی وفتح تاء مثناة ایله سرتماجدر ❊ مشکناب ❊ سکون شین معجمه وکاف وفتح نونله خالص
مسك معناسنه که ناب صاف معناسنه درمی ناب کبی ابو المعانی بیت خال روی مشکناب کاغذ ار
کرد شرمنده ازین مشك خطا ❊ مطرب ❊ سکون طا وکسر راء مهملتین ایله سازنده وکوینده یه
دیرلر خواجه حافظ بیت ساقی بنور باده بر افروز جام ما ＊ مطرب بکوکه کارجهان شد بکام ما
❊ موتاب ❊ واو معروف وفتح تاء مثناة ایله قیل بوکی چول وغرار وتوربه وامثالی نسنه لر
مُ ت اشلیانه دیرلر موتاف وموتاو دخی دیرلر ❊ مع التاء المثناة ＊ مخات ❊ فتح خاء معجمه ایله
سه پستان دید کاری اوتدرکه مشك ترکان دخی دیرلر ❊ مخت ❊ سکون خاء معجمه ایله امید
معناسنه در مولانا شهاب الدین عبد الرحمن بیت هرکه دارد با جهان یکذره مخت ＊ دیك
سودایش بماند نیم پخت ❊ مرت ❊ سکون راء مهمله ایله توابع الفاظ قبیلندندرکه ترت مرت
پراکنده وپریشان معناسنه شمس فخری بیت بدسکال نیکخواهش تار ومار ＊ نیکخواه
بدسکالش ترت مرت ❊ مست ❊ سکون سین مهمله ایله اوج معنایه در اول شکایت معناسنه
استاد لطیفی بیت عهد وپیمان خویش مست مکن ＊ وز غم روزکار مست مکن ＊ استاد دقیقی
بیت ای از ستیهش تو همه مردمان بمست ＊ دعویت صعب ومنکر دعویت خام وسست ＊
صاحب فرهنك منظومه بیت مست دندانه کلید مدنك ＊ مست اینجا شکایتست بجنك ＊
ثانی براوت کوکیدر خوشبو اولور عربیده سعد دیرلر ضم سین مهمله ایله وهندی لسانده موته
دیرلر بو معنایه بعض فرهنکلرده شین معجمه ایله مرویدر ثالث غم واندوه معناسنه بوندندرکه
غمناك اولانه مستمند دیرلر ❊ مست ومشت ❊ اول سین مهمله ثانی شین معجمه ایله براوت
کوکیدر خوشبو اولور کذا فی المؤید ادات الفضلاده مشکك دیرلرکه مشکك زیر زمین دیمکله
مشهوردر ❊ مشت ❊ سکون شین معجمه ایله درت معنایه کلور اول یومرق معناسنه در
مولانا هاتفی ＊ مثنوی ＊ چو شد کار شمشیر ونیزه تمام ＊ کشیدند از هم بمشت انتقام ＊ نهادند
درفرق خود مشت را ＊ شکستند درمشت انکشت را ＊ ثانی بمعنی کف بر آوج دیجك یرده یکمشت

پكمشت ومشنى ديرلر شيخ عطار بيت حمد بعد آن خداى پاكرا * آنكه ايمان داد مشتى
خاك را * بو معنايه ظهير فاريابى بيت جهان رباط خرابست دركذركه ميل * كمان مبركه بيك
مشت كل شود معمور * ثالث چيزاندك يعنى شئ قليل حكيم اسدى * مصرع * اعادى
كداينه مشتى ارازل * بومعنايه پكمشت دخى ديرلر مولاناجامى بيت قرص مه را پى پكمشت
لئيم * بسرانكشت كرم كرددونيم * رابع بمعنى ماليدكه مشتن يعنى ماليدن بسحاق اطعمه
بيت افسوس ازان دنبه پرواركه بكداخت * درروغن آن ماذوسه چنكال نه مشتيم ﴿ مفت ﴾
سكون فايله قيمت وبهاسز اولان نسنه مولانا عرفى درصفت اسب * قطعه * شاهنشها
حقيقت اسبى كه داده * بشنو زمن كه تابرسانم بعز عرض * درويش بى عصاش نكيرد زمن
بمفت * طرار ومفلسش نستاند زمن بقرض * پيرست وعلتى بجوش زان فزوده ام * آرى
بود رعايت پير عليل فرض * مهميز ميزنم بوى ازصبح تابشام * كامى بطول ميزدم اكنون زنم
بعرض ﴿ مهره پشت ﴾ آرقه ده اولان خرده كوكلر عربيده فقرات ظهر ديرلر ﴿ مهلت ﴾
سكون هاوفتح لامله زمان تأخير وامان ويرمك معناسنه مير نظمى بيت اكر مهلت دهد ايزد
بعمرم * بجان خدمت كنم فرمان بكيرم ﴿ مع الجيم * مشنج ﴾ فتح شين معجمه وسكون نونله
مُج برغله آديدر حبوبات نوعندن بعضيلر كلاوديرلر اما مجمع الفرسده بريشل سككدر آت اوزرينه
قونارسه آتى هلاك ايدر يعنى صوقدوغى يرى جراحت ايدوب قورت دوشرور ﴿ منج ﴾
سكون نونله اوج معنايه كلور اول زنبور معناسنه عموما شرف شفروه بيت قهرت اندر
دوده غوغا بيان * همچنان دوديست درمنج آشيان * وزنبور عسل در خصوصا مولانا محمود
ابن يمين * قطعه * شاها كمينه بندۀ ميمون جناب تو * كز كائنات حضرت عاليت بركزيد *
شيرين نكرده ازعسل روزكاركام * تاكى زمانه منج صفت خواهدش كزيد * كمال اسمعيل بيت
ميان بسته كلك تو برروى كاغذ * شود همچو منج عسل برشكوفه * استاد نجيك بيت هرچند
حقيرم بسخنم عالى وشيرين * آرى عسل شيرين نايد مكر ازمنج * شمس فخرى بيت كرنه بر ياد
او بهار خورد * انكبين زهر كردد اندر منج * ثانى خرضعيف وزبون حكيم سوزنى * رباعى *
اى توتبتى مشك وحسودت زرغنج * با پور تورخش پور دستان خرمنج * باد ارخ حاسدت
ترنجيده وزرد * سردرطبقى نهاده پشت چوترنج * ثالث بواناده برقريه اسميدر ﴿ مهره عاج ﴾
صدفدن وفيل كوكندن ايدرلر مدور برنسنه در بورى كبى چالرلر محمد عصار * مصرع * نفير
مُخ ومهره عاج ودم ناى ﴿ مع الخاء المعجمه * مخ ﴾ اوج معنايه كلور اول بلحام معناسنه عموما حكيم
قطران ارموى بيت اكر خواهى كه بر شيران نهى مخ * زخدمتشان تمامى داد بستان * وبلجامده
كم معناسنه خصوصا حكيم اسدى بيت مخى برسر اسب سركش نهاد * جهان آفرين را بسى
كرد باد * بومعنايه موئيد شمس فخرى * قطعه * جم قدر جمال دينى ودين * اى فال توچون
رخ توفرخ * كردست قضا براى زينت * برابلق سركش فلاك مخ * ثانى بر جانور آديدركه عربيده
موش ديرلر ثالث خرما اغاجى كه خرما الغه مخستان ديرلر وعربيده بمعنى مغز يعنى بينى وايلك بومعنى
ايله معناى اوله حكيم سنايى بيت نرزوى غريز يست كه چون مركب شاهان * رايض نكند برسر
خركره همى مخ * كويى كه نترسم زهمه عالم ديوار * ازميخ چه ترسد چو مرا اوزانبودخ ﴿ مرخ ﴾

سکون راء مهمله ایله زمان اولده چین ولایتنده ایکی بت وار ایدی برینه مرخ وبرینه خنك دیرلر ایدی منقولدر که کون طوغدقده کولرلر ویا تدقده اغلرلر ایمش کذا فی فرهنك جهانکیری ق موخ ع واو معروف ایله علم وسنجق معناسنه میرنظمی . بیت بجنك عدورا چو یافته رسوخ * کشیده صفوف ویرافراخته موخ ق موسنج ع واو مجهول وفتح سین مهمله ایله دخان تار یعنی قره توتون حکیم فردوسی . بیت بروم اندرون خان ومطبخ نماند * حلیب مسیحی وموسنج نماند ق مع الدال المهمله

مُ د

ق مد ع بشیوزدرهمدن عبارتدر امارومده یکرمی کیلیه مد دیرلر ق مراد ع معروف دلخواه معناسنه در شیخ سعدی . بیت مرادما نصیحت بود کفتیم * حوالت باخدا کردیم ورفتیم ق مرداد ع سکون را وفتح دال مهملتین ایله اوچ معنایه کلور اول برفرشته اسمیدر که ماه مرداد وروز مرداده واقع اولان تدبیرامور ومصالح اکا متعلقدر حکیم فردوسی ببیت زهرچه بکام تو ایزد دهاد * زمرداد باش ازبر و بوم شاد * وفردوسینك بو بیتندن دخی استنباط اولنور که مرقوم فرشته چارپالره دخی موکل اوله . بیت زخرداد باش ازبر وبوم شاد * تن چارپایانت مرداد باد * ثانی سنهٔ شمسیه نك بشنجی آیی آدیدر که اول آیده نیراعظم برج اسدده اولدوغی مدتدر رومیلرتموز دیدکلری آیدر شیخ نظامی * مثنوی * سوادی دید نزهتکاه جمشید * درخشش ارغوان وسبزه اش بید * همه فصلش چو مرداد جلالی * نبودی صحن اواز سبزه خالی * استاد فرخی * قطعه * تا بمرداد کرم کردد آب * تا بدیماه سرد کردد باد * روز کارش بخسته باد برو * مهرکان فرخ وهمایون باد * ثالث هرماه شمسینك یدنجی کونی اسمیدر قاعدهٔ کلیهٔ فارسیان قتلرنده امرمقرردر که تمام نام روز نام ماهه موافق اوله اولکون عید جشن ایدرلر بو جشنه چشن نیلوفری دیوآدقومشلر ودیرلر که هرکیمك که پادشاهدن یاخود وزیردن ویا افراد کباردن حاجتی اولسه بوکونده طلب ایلیه البته روا اولور حکیم قطران ارموی بیت درهفتم مرداد بفیروزی می خور یکذار بفیروزی سرصد مه مرداد ق مروارید ع سکون راء مهمله اول وکسر ثانیله اینجو معناسنه درکه عربیده در ولؤلؤ دخی دیرلر ابوالمعانی بیت حباب بادهٔ کلکون بساغر * چو مروارید ولعل اندر کشیده ق مرود ع ضم راء مهمله وواو معروف ایله امرود معناسنه کمال بجندی بیت کرنکیری جست وچابك سیب سیمینش کمال * پیش اهل عشق باشی کاهل پای مرود ق مزد ع سکون زاء معجمه ایله اجرت مولانا هاتفی * قطعه * کشایش پذیرفت درهای کنج * که بی مزد مزدور نابرده رنج * دهی مزد اکر پیش ازکردنش * نهی بار کردار برکردنش ثانی ثواب معناسنه کلور ق مستیند ع سکون سین مهمله وفتح تاء مثناة وباء موحده بعده نون ساکنه ایله مجمع الفرسده پای بند کسی باشد وبجایی نرود * یعنی برکسنه نك ایاغی باغلو اولوب بریره کیده میه ق مستمند ع سکون سین مهمله ونون وفتح تاء مثناة ومیمله ایکی معنایه کلور اول غمناك ومتشکی معناسنه شیخ سعدی . بیت آتش سوزان نکند باسپند * آنچه کند دود دل مستمند * ثانی فرهنك جهانکیریده بمعنی نیازمند وفرهنك هند وشاهده کذلك بو معنایه کمال بجندی . بیت کفتی بپرسش توچو آیم چه آورم * رحمی بیار بر من وبر مستمندیم ق مستیمند ع سکون سین مهمله وکسر تاء مثناة وسکون یای تحتانی ونون ایله بمعنی مستیند مرقوم ق مشترند ع سکون شین معجمه وتاء مثناة ونون وفتح راء مهمله ایله برآلتدر دولکرلر آنکله

آنكله تخته يوزنى هموار ايدرلر مشت رنده دخى ديرلر تركيده رنده وعربيده رندج ديرلر حكيم انورى
بيت كرد كار امشت رنديده جهانرا خوش تراش * ناله از قومى كه هم ايشان وهم مارنده ايم *
ﻉ مشك بيد ﻉ تركيده صورغون چيچكى ديرلر بر چيچكدر استقطار ايدوب صويين چيقارررلر
سكوت اغاجى كبى اغاجى اولور مولانا هاتفى بيت بيار ايش از حرف بيم واميد * فكن بر سمن
سايهٔ مشك بيد ﻉ مغند ﻉ ضم غين معجمه وسكون نونله ايكى معنايه در اول كاوله معناسنه
ثانى هر نسنه كه بر برينه قاريشق وممزوج اوله ﻉ ملند ﻉ فتح لام وسكون نونله يعنى كفتكو يعنى
سوز وكليجى مير نظمى بيت ملند مرد ماز اكوش كيرد * زديك فتنه ها سر پوش كيرد *
ﻉ موبد ﻉ سكون واو وفتح باء موحده ايله مجوس دانشمندى شيخ نظامى بيت ميان
در بست شيرين پيش موبد * بفراش درون آمد بكنبد * ومجوسك معتمد دينلرى اولان
سر دانشمندان اولدوغى ده مروبدر شيخ نظامى بيت زده موبدش نعل زرين واسب *
شده نام آن خان آزركشسب * كتاب السامى فى الاسامى ده آفتاب پرست طائفه سنك
بيوك دانشمندلرينه ديرلر وفرهنك زفانكويادهٔ حاكم آفتاب پرستان وفرهنك وفايى ده فتح ميمله
يعنى عالم ودانا مسطوردر اما عجم شعراسنك شعرلرندن فهم اولنوركه هر ملتك اسلامدن ماعدا
اولو دانشمندلرينه ديرلر شمس فخرى بيت زعلم وخرد بندكان در تو * بود در سخن هر يكى صد
چو موبد * امير خسرو بيت سپرده عنان موبد چندرا * كرفته بكف زند پازندرا * بو بيتدن
آتش پرست دانشمندى اولمق فهم اولنور ﻉ موبند ﻉ سكون واو وفتح باء موحده ونون ساكنه
ايله صاچ باغى كه موى بند دخى دينلور اصلى بند مو ايدى علم اولدقده مضاف اليه تقديم اولندى
خواجه سلمان * مصرع * نعل شبرنك تو موبند عروسان بهشت ﻉ مورد ﻉ واو مجهول
وسكون راء مهمله ايله ايكى معنايه در اول بر اغاجدر بغايت يشل يپراغى اولور وحزان اوازمشينه
عربيده مرسين واطبا آس ديرلر ميوه سى اولور اما بر مقدار عفوتتى اولمغله كاو كيردر حب الاس
ديرلر قرالاوى بيت چون مورد بود سبز كهى موى من همه * در داكه بر نشست بران موى سبز
پشم * وغايت يشللكى جهتندن زلف وكيسوى محبوبانه نسبت ايدرلر شاعر بيت همچو
زلف دلبران مورد كيسو تاب خورد * همچو عهد دوستان ساخورده استوار * مختارى بيت
لاله را بامى عوض كن سيب را بانسترن * سرو را با كل بدل كن مورد را با ضميران * ثانى مهرنكين
يعنى مهر يوزك معناسنه كذا فى فرهنك جهانكيرى ﻉ مولد ﻉ واو معروف وفتح لامله يعنى درنك كنند
وبستد يعنى اكلنوب طورر مسعود سعد سلمان بيت خيره باخويشتن همى كولد * چون
به بيند زهى قر ومولد ﻉ مع الراء المهمله * مبار ﻉ فتح باء موحده ايله معروف قيون بغرسقى
قيمه ات وپريج ايله طولديروب بشوردكدن صكره بعضيلر ياغده قاوررلر اصفهانيلر لغنى در عربيده
عصيب وتركيده مومبار ديرلر بسحاق اطعمه بيت در برابر چه بود در تبهٔ كرد وفربه * در عقب
ذكر مبار ست تو خاطر خوش دار ﻉ مدبر ﻉ سكون دال مهمله وكسر باء موحده ايله منكوب
ومغلوب يعنى ايشى كيرو كيدوب ايلرو كلميه شيخ عطار بيت مدبرى كورو بدنيا آورد * بهره كى
از عالم عقبى برد ﻉ مردار ﻉ معروف ناپاك معناسنه ﻉ مردار خوار ﻉ فتح خاء معجمه وواو معدوله
ايله چيلاق ديدكلرى قوشدركه زغن دخى ديرلر ﻉ مرغزار ﻉ اول چمنلو يره ديرلركه آنده قوشلر

چوق اوله معنای ترکیبی نك مقتضاسی قوشی چوق اولان یر دیمکدر اما اطلاقاتنده مطلق
چمن معناسنه استعمال اولنور میرنظمی بیت چمنزار لطیف ودلکشا بود * که صحن مرغزار
وخوش فضا بود ﴿ مرغ زیرك سار ﴾ برقوشدر طوطی کبی سخنکوی وطوطیدن کوچك اما
رنکی سیاهدر سار وسارك وسارو دخی دیرلر حکیم سنایی بیت چون شناسد جای خودرا
مرغ زیرك سارما * بعد ما پیدا کند اندر زمین آثارما ﴿ مرغ سحر ﴾ بعضیلر بابل وبعضیلر
بلبله بکزر برقوشدر سحر وقتنده فریادی زیاده اولور دیدیلر شیخ سعدی بیت ای مرغ سحر عشق
زپروانه بیاموز * کان سوخته را جان شد وآواز نیامد ﴿ مزدور ﴾ سکون زاء معجمه وضم
دال مهمله ایله اجرت ایله ایش ایشلین آدم حکیم سنایی بیت همه شاکرد او مدرس شان *
همه مزدور او مهندس شان * عربیده اجیر دیرلر وچغتای لساننده اینچو دیرلر کسر الف وسکون
یای تحتانی ونونله اجاره یه طوتلمش خدمتکار دیمکدر ووقف نامه ده میرعلیشیر وزارتدن شکایت
ایدوب دیر بیت وآزاده لارنینك اینچو لوککا * کیرماك طمعیدین تشتقی ﴿ مستار ﴾
سکون سین مهمله وفتح تاء مثناة ایله شراب نوفشار اکشی شراب معناسنه دکلور بعض حرف
طا ایله مسطار دیرلر اما فارسیده حرف طا اولمدوغی ظاهردر ﴿ مشت افشار ومشتفشار ﴾
کلاهما بسکون الشین المعجمه وتاء المثناة آلات اهل صنایع معناسنه استاد فرخی بیت بنام
جودش غواص کر بحر شود * نخست دست رساند باولوی شهوار * چو کوهکان که بکانه
شد بنام دوات او * نخست میتین درزد بزر مشتفشار * مجمع الفرسده ابتدا ایرشمش اوزمدن
اولان شراب جدید که لغت شامیانده مسطار دیرلر ﴿ مشکر ﴾ سکون شین معجمه وفتح کاف
فارسیله ختیان وبلغاریدن اولان دوشك که مشکره دخی دیرلر ﴿ مشکسار ﴾ ترکیب
صفتیله موصوفدر که مشك ساره صفت واقع اولمشدر خوشبوی اولان مکانه دیرلر اکثر
شکوفه وریاحیندن رایحهٔ لطیفه استشمام اولنان محلارده استعمال اولنور شاعر بیت
شکوفه دمیدی ازان صد هزار * همه لاله رنك وهمه مشکسار ﴿ مشکین وفادار ﴾ برنوع
خرده وخوشبو وچوق پیراقلو بیاض کلدر یاز آخرلرنده ایریشور آکا کل نسرین دخی دیرلر کما
فی المجمع ﴿ مطرا کر ﴾ جندره جی وپرداخت ایدیجی بو لغت عربیدن تصرف اولنمشدر که
مطرا عربیدر وکر فارسیدر ترکیب ایدوب اسم ایلمشلر ﴿ مفرد سوار ﴾ بودخی آنك کبی
تصرف اولنمشدر زیرا مفرد عربی سوار فارسیدر ترکیب ایدوب یالکز آتلویه اسم ایلمشلردر مولانا
هاتفی بیت بیك دفعه ترکان مفرد سوار * رسیدند آنجا دو پنجه هزار * یالکز آتلو دیمکدن
مراد بهادر ودلاور دیمکدر ﴿ منجیر ﴾ سکون نون ویای تحتانی وکسر جیمله مشبك قفس که
عربیده شعیریه دیرلر ودخی طرزون معناسنه ده کلور وامثالی نسنه لرده دیرلر ﴿ منغر ﴾
سکون نون وضم غین معجمه ایله برنوع بیوك قدحدر که مجلس باده آخرنده اهل بزم برلرینه محبتا
آنکله طلوا ایچرلر آکا ساتکین ومنغرل دخی دیرلر امامی هروی * رباعی * ای برده نسیم لطفت
ازروی کل آب * وی درچمن ازشرم رخت کشته کلاب * منغر که بدومست شدندی همه کرده
وی ساغر مستیٔ تواش خانه خراب * خواجه عمید لوبکی * رباعی * ای خداوندی که از لطف
تو دریا پرشود * درصدف هرقطرهٔ آبی زنیسان درشود * بزم شوق تو چو دردل کسترد فرش

فرش نشاط * چشم من ساقی خوناب وهم منغرشود ﴿ مور ﴾ واو معروفله ایکی معنایه در
اول قرنجه که عربیده نمله دیرلر شیخ سعدی بیت هر کجا چشمهٔ بود شیرین * مردم ومرغ
ومور گرد آیند * ثانی اول پاسدر که جسم آهنده صیقل ایله زائل اولمیوب یری قاله مور چانه
ومورچه ومور یانه دخی دیرلر سیف اسفرنکی بیت بجایی که جود توشد دام دلها * کشده ور
شمشیر از حرص دانه ﴿ موسیقار ﴾ ترکیده مثقال دیدکاری سازدر که اون بش یکرمی ایربلی
اوفاقلی قامشی هموار وصاف ایدوب آغز ایله اوفورلر میر ابو المعانی بیت گاویم نای وه وی جسم
همچون تار چنگ گویا * بد ستم کشته است انگشتهایم همچو موسیقار ﴿ موشخوار ﴾ واو معروف
وواو معدوله وفتح خاء معجمه ایله بمعنی زغن که مردار خوار وغلیواج وغلیواژ دخی دیرلر شاه ناصر
خسرو بیت نه هرچه با پر اوشود ز مرغ باز بود * که موشخوار وغلیواژ نیز پر دارد ﴿ موشکر ﴾ واو
مجهول وسکون شین معجمه وفتح کاف فا رسیله اول عورته دیرلر که ماتم وعزا محلنده میتك اوصافن
سویلیه وسائر عورتلر فریاد وزاری ایده لر عربیده نوحه دیرلر فتح حا ایله ﴿ موشگیر ﴾ بمعنی
موشخوار مرقوم یعنی چیلاق ﴿ مهر ﴾ ضمتین ایله وسکون ها ایله ده جایز در ختم وخاتم معناسنه
م ر عربیده بمعنی کره یعنی طای ﴿ مع الزاء المعجمه * مبارز ﴾ فتح باء موحده وکسر راء مهمله ایله
پهلوان وشجیع معناسنه ﴿ مراز ﴾ فتح راء مهمله ایله کند رایی میر نظمی بیت چو هرناشناس
بوده کردن فراز * ببند دفلك گردنش را مراز ﴿ مرز ﴾ سکون راء مهمله ایله مخرج سفلی یعنی
سو راخ زیرین آدمی وغیره حکیم سوزنی درمطایبه بیت ای مرز تراز دیده مردی * زان مرد
بتورسیده دردی ﴿ مرغ شب آویز ﴾ بر قوشدر کیجه صباحه دك بر اغاجه بند ود آسیلا نده
ایاغندن آصیلوب حق حق دیو فریاد ایدر اول قدر که بورنندن بر قاج قطره قان کلور شیخ نظامی
بیت نهاده نام آن شبرنك شبدیز * همه شب مونس مرغ شب آویز ﴿ مرغ شبخیز ﴾ بلبل
معناسنه در که مرغ زند خوان ومرغ شبخوان ومرغ شب آهنك ومرغ سحر دخی دیرلر شیخ نظامی
بیت منم در آچه مرغان شبخیز * همه شب مونس مرغ شب آویز ﴿ مروز ﴾ ضم راء مهمله
وواو معروفله هری ولایتنده اولو رلر بر قبیله اسمیدر ﴿ مز ﴾ مزیدن لفظندن صیغهٔ امردر
مکیدن معناسنه حکیم سوزنی بیت تا بود نازو کامرانی خویش * بادهٔ عیش وکامرانی مز ﴿ موزه دوز ﴾
م ژ ادکو یا بوج وجزمه دیکیجی معناسنه در ﴿ مع الراء الفارسی * مژ ﴾ مژه چشم ودخی هوایی
تاریك ایدن نسنه بولندن یر اوزرینه دوشر عربیده ضباب ترکیده طومان دیرلر کذا فی المؤید
﴿ موژ ﴾ سکون واو ایله آبکیر معناسنه درکه موژه واژ بر دخی دیرلر کوچك کول که یغموردن
چقوریرلرده ایرکیلوب قالور استاد فرخی بیت چو زلف خوبان درجو بهاشر مرزنگوش *
م س چون خط خوبان برموژها ش سیسنبر ﴿ مع السین المهمله * مقرنس ﴾ فتح قاف ونون
وسکون راء مهمله ایله خانهٔ بالا که منقش اوله وهر سقفلرده وایوان اوکلرنده کی پچاقلرده
اولان نقش اندر نقش ﴿ مکاس ﴾ فتح کافله ایکی معنایه در اول معامله وشغل وعملده مبالغه
ایتمك یعنی ایش وکار وکسب طلبنده سعی واقدامی زیاده ایتمك عربیده کی جد وجهد واقدام
واهتمام معنالرینه در حکیم نزاری قهستانی بیت شراب بستدن وبی مکاس نوشیدن * نه عندر
ودفع فریب وبهانه آوردن * ثانی اول شخصه دیرلر که یوللرده ودربندلرده مرور وعبور ایدنه

تجار وبازرکانلردن یوکاری ایچون اقچه آله باژ وباج دخی دیرلر شیخ عطار از اسرارنامه * مثنوی
کفت محمود آن خدیو کامکار * میخرند از بهر خود بنده هزار * پس ایاز پاك دل را آن زمان *
در مکاس جمله بستد رایکان ﴿ مکیس ﴾ کسر کاف وسکون یای تحتانیه ایله مکاس مرقوم
معنالرینه در یعنی اول ایشك طلبن نهایته ایرشدرمك حکیم فردوسی بیت خوش آید
ترا از کف ایان مکیس * که دربذل هستی تو بی شبه ودیص * حکیم سنایی بیت چیست امشب
مثب عقاب ومکیس * عوض ماست ماهتاب وملیس * ثانی باج معناسنه در باکه مطلق
باجدر میرنظمی بیت دران جایکه بودیك باجدار * کرفتن مکیسی شده بیقرار ﴿ مماس ﴾
فتح میمله زمین پستی ومغاك یعنی آلچق وچقوریر کذا فی فرهنك جهانکیری عربیده ایکی نسنه
بربرینه یقین اوله شویله که بری برینه سوریله میرنظمی بیت بعشقش کشیده غم بیقیاس *
م ش نکشته دمی بکد کر زاماس ﴿ مع الشین المعجمة * مشوش ﴾ ضم شین معجمه وواو مجهول ایله
برطعامدر یمرطه آقی روغن ساده وبکمز ایله بشوروب ورمقدار قوام ویروب تناول ایدرلر
﴿ مورش ﴾ واو مجهول وکسر راء مهمله ایله اوج معنایه کلور اول بوغجق دیزیسی که زنان
بویونلرینه طقارلر عربیده خرزه دیرلر ثانی دکان اوکی ثالث صفه معناسنه در ﴿ موش ﴾
واو معروفله صچان معناسنه شیخ سعدی بیت کربه شیرست در کرفتن موش * لیك موشست
درمصاف پلنك * عربیده فاره دیرلر چغتای لسانده چیچقان دیرلر ﴿ مولش ﴾ واو معروف
وکسر لامله اسم مصدردر آکلنش معناسنه ایوشقور بیت بکار دهر مولش کرچه بدنیست
ولی درخیر کردن از خرد نیست * حکیم فردوسی بیت بدو کفت کاموس کین رای نیست *
م غ بدین مولش اندر مرا پای نیست ﴿ مع الغین المعجمة * مرغ ﴾ سکون راء مهمله ایله اوج
معنایه کلور اول عموما قوش معناسنه در عربیده کی طیر کبی ثانی نیر اعظم اسماسندن براسمدر
شیخ نظامی بیت تو دهی صبح را شب افروزی * روز را مرغ ومرغ را روزی * شاعر بیت
بود طعمه باز تو مرغ روز * نه مه همچو رایت بود شب فروز * ثالث زنجبیل که مربا ده اولور
﴿ مغ ﴾ آتش پرست کافره دیرلر استاد عنصری بیت چو شب رفت وبر دوست پستی کرفت
هوا چون مغ آتش پرستی کرفت * مطلق کافره دیرلر شمس فخری بیت دشمن خسرو خلیل امین
درهمه باب کمترست از مغ ﴿ موغ ﴾ واو مجهول ایله مغ مرقوم معناسنه شیخ سعدی بیت
م ف موغی در بروی جهان بسته بود * بتی را بخدمت میان بسته بود ﴿ مع الفاء * مشرف ﴾ سکون
شین معجمه وکسر راء مهمله ایله کاتب معناسنه حکیم شفایی درهجا بیت خاوی توسند ناظر
دلالی سرکین * کاوی توسند مشرف کناسی میدان * کناس فتح نون مشدده ایله کاریز
معناسنه در ﴿ موتاف ﴾ قیل بوکجی موتاب وموتاو دخی دیرلر میرنظمی بیت بموتافی شود
سرمایه ریشش * یا خود کشته چو قوطاسی به پیشش ﴿ موشکاف ﴾ مدقق وباریك نظر
معناسنه مولانا جامی بیت خاطر از وسوسه صافی کردند * در ورع موشکافی کردند *
﴿ موی شکاف ﴾ دخی دیرلر مدقق ومحقق معناسنه خواجه سلمان بیت کاه در حل دقایق
م ق شعر نیست موی شکاف * کاه در کشف حقایق علمیست چهره کشا ﴿ مع القاف * مشاق ﴾
فتح شین معجمه ایله خدمتکار معناسنه وشاق دخی دیرلر ابو المعانی بیت مشاق تو بوند خوبان

خوان عالم * بلك حسن را شاه جهانی مشتاق آرزومند معناسنه وله بیت تویی
چوکعبهٔ انوربدیعهٔ عشاق * جمال حسن توخلق جهان همه مشتاق مع الکاف * مروای نیك
مصنفات باربد خسرودن برلحن اسمیدر شیخ نظامی بیت چوبرمروای نیك افراختی بال * همه
نیکوشدی مروای آن فال مرژدك سکون زاء فارسی وفتح دال مهمله ایله برشخصك آدیدرکه
نوش الروان پدری قبادشاه زمانندهٔ دعوای پیغمبری ایلدی نوش الروان پادشاه اولدقده آنی
سکسان بیك نفر توابعیله قتل ایلدی محمد هندوشاه بیت جهاندارا تواند ردفع احداث *
چونوشروانی اندر دفع مرژدك مرژك مصغر مرژدو کاف تصغیر ایله مشتاناك
سکون شین معجمه وفتح تاء مثناة ونونله القیاسی یعنی آوج ایچنه صغار طاش مشك
معروف عربیده مسك دیرلر ولایت چین ودیار خطا ومملکت ختنده حاصل اولور ناف آهودر
خالص اولوب مغشوش اولمیه نك امتحانی استشمام یعنی قوقولدقده بوزوندن قان کلور شیخ سعدی
بیت بدوکفتم که مشکی یا عبیری * که از بوی دلاویز تومستم مشکك سکون شین معجمه
وفتح کافله براوت کوکید رزیاده خوشبوی عربیده سعد دیرلر ضم سین مهمله ایله اطبا معالجه یه
استعمال ایدرلر شاعر بیت کرچه مشکك بسی بود خوشبوی * فرق وی چون بمشك بسیارست
مشکنك سکون شین معجمه وفتح کاف ونونله برقوشدرککلکه مشابه اکثر صوکنارنده
تعیش ایدر مشکینك سکون شین معجمه ویای تحتانی وکسر کاف وفتح نونله برحلوا
آدیدر کذا فی المؤید مشنك ومشنکك کلاهما بسکون الشین المعجمه وفتح النون
بمعنی مشنج مرقوم یعنی برغله در هندولر کلاو دیرلر مغلاك سکون غین معجمه ایله
درویش فقیر معناسنه در جمال الدین عبد الرزاق کاشی بیت بقسمت مقادیر رزق زجهد مت
دلیلش ابله مرزوق وزیرك مغلاك * بو لغت اکرچه عربی یه بکزر اما کتب معتبرنده فارسی
کورلمشدر مغوشك ضم غین وفتح شین معجمتین ایله مجوس دانشمندی در مك
بمعنی زوپین که کوچك حربه در پوربهای جامی بیت باداخلید دیدهٔ شوخت بزخم تار *
وانکاه سفته سینهٔ شومت بنوك مك ملاك سکون لامله حبوباتدن بر نوع قره دانه در
ابو المؤید بیت بسا کسا که ندیم حریره وبره است * بسا کس است که سیری نشاید ار ملکش *
شیخ عطار بیت ملاك مطلب که نخوردی مغز خر * ملاك کاو آن را دهند ای بیخبر * ومرجمك اولمق
اوزره دخی منقولدر بیت اوله مرجمك اولمق مناسبدر زیرا قره دانه غدای انسانه صالح
دکلدر وعربیده معناسی کسنه نك تحت تصرفنده اولان شیئه دیرلر فارسیده تحیت وسلام
معناسنه اولدوغی دخی مرویدر ملکك سکون لام وفتح کافله ابه کومجی دیدکاری اوت
عربیده خبازی دیرلر بعض نسخه ده ملکل واقع اولمشدر مندك سکون نون وفتح دال مهمله
ایله پاره لنمش نسنه هرنه اولورسه میرنظمی بیت دربرش کهنه جامه ومندك * سنه در پیش
مردمان منجك منلاك سکون نون وفتح لامله دانشمند که ملا ومنلا دخی دیرلر منهلاك
سکون نون وکسرها ایله فقیر ودرویش معناسنه در وله بیت درجهان هرکه منهلاك شود *
ازسؤال وحساب پاك شود موشك واو معروف وفتح شین معجمه ایله پراسه که شب پره
دخی دیرلر کوندنه نظر ایدهمدیکندن کوندز طشره چقمیوب کیجه چقوب اوچر شیخ سعدی

بیت نور کینی فروز چشمهٔ خور * خوش نیاید بچشم موشك کور ﴿ موك ﴾ واو مجهول ایله معنی میش یعنی قویون کذا فی فرهنك جهانکیری اما مجمع الفرسده بمعنی نیش مسطوردر ﴿ مهك ﴾ فتح ها ایله سکل که وجود انسانده ظاهر اولور عربیده ثولول دیرلر ﴿ مع الکاف الفارسی ﴾ ﴿ مرداسنك ﴾ سکون را و نون وفتح دال وسین مهملات ایله کشدن آیریلن قورشون ترکیبه مرده سنك وعربیده مرده سنج دیرلر ﴿ مرده ریك ﴾ میتدن کیرو قلان اثواب ومال وارزاق مرده ریکی دخی دیرلر متروکات معناسنه حضرت مولانا قدس سره * مثنوی * اشتراشك کلی بر پشت تست * کرنسیمش در توصد کاز ار رست * میل تو سوی مغیلانست وریك * تا چه کل چینی ز خاك مرده ریك * وله قدس سره بیت از خراج ار جمع آری زر چو ریك * آخر آن از تو بماند مرده ریك * وله قدس سره بیت کفت قاضی خیز ازین زندان برو * سوی خانه مرده ریك خویش شو * نفرین محلنده آرته قلان دیدکلری معنایه رشید الدین وطواط بیت درد او حسرتا که بپایان رسید عمر * وین حرص مرده ریك بپایان نمیرسد * حکیم انوری بیت کفتم کلید حجره بمن ده تو برنشین * این مرده ریك را تو با هستکی بیار ﴿ مرغ شب آهنك ﴾ یعنی بلبل میرخسرو بیت دوش زیاد درخت آه جکر سوز من * سدیم هوا بر بسوخت مرغ شب آهنك را ﴿ مرك ﴾ سکون راء مهمله ایله بورندن آقان غلیظ صوکه خلم دخی دیرلر سومك معناسنه ﴿ مریزبانك ﴾ کسر راء مهمله وسکون یای تحتانی وزاء معجمه وفتح باء موحده ونون ساکنه ایله پرداردر خوب کلاه دخی دیرلر کذا فی فرهنك جهانکیری ﴿ مشتاسنك ﴾ سکون شین معجمه وفتح تاء مثناة وسین مهمله ایله ﴿ مشت سنك ﴾ بودخی آنك کبی ایکی معنایه کاور اول معنی سنك فلاخن یعنی صپان طاشی علی شطرنجی بیت تیغ خوشتر ز طعنهٔ دشمن * مشت بهتر ز سنك مشتاسنك * ثانی ال ایله آتیلن طاش که عربیده سلمه دیرلر ﴿ مشتنك ﴾ سکون شین معجمه وفتح تاء مثناة ونونله دزد وراهزن معناسنه کذا فی الاداة ﴿ منك ﴾ سکون نونله ایکی معنایه در اول غله معناسنه شاه ناصر خسرو بیت بخوشه در از بهر بیرون شدن * چنان جمله شد ماش ومنك ونخود * ثانی بال آروسی که منج دخی دیرلر منصور شیرازی بیت زاده از من فضیلت ودانش * چون شکر از نی وعسل از منك * فرهنك زفانکویاده سیاه بر غله درماشدن خرده وصیدنهٔ ابی ریحانده برچوب در هرکیم تناول ایلسه عقلی مختل ومست ومدهوش اولور معاجینه جزؤ ایدرلر سرخ رنك نا نخواهه مشابه اما آندن ایری اولور معربی منج در ﴿ مع اللام ﴾ ﴿ مخمل ﴾ سکون خاء معجمه وفتح میمله ابریشمدن اشلنن خاولی قماش بعض ساده رنك وبعض منقش اولور قطیفه دیرلر حکیم اسدی بیت چه مخمل چه شاره چه خز وحریر * چه دینار وديبا چه مشك وعبير ﴿ مزمل ﴾ فتح زاء معجمه وکسر میم مشدده ایله لوله که باقردن ایدوب چشمه لره ومصلقلره وآبدست آلنور یرلره قورلر حکیم ازرقی بیت آن کردش مزمل زرین شکفت را * آبی بروشنی خورد آن اندر روان * وله بیت پیروزه همچو سیم کشیده درون رود * از کوشهٔ مزمل زرین باید ان * عربیده جامه اور تنوب صارلمق معناسنه در ﴿ مستقبل ﴾ سکون سین مهمله وقاف وفتح تاء مثناة وباء موحده ایله تمام یا زیان صورت مقابل نیمرخ در مولانا عرفی بیت چهره پرد از جهان رخت کشد چون

چون بجمل * شب شود نیمرخ و روز شود مستقبل * عربیده کاهجك زمانه وکاهجك نسنه یه
دیرلر مقابلی ماضی در ۞ مغل ۞ ضم غین معجمه ایله ماوراء النهر تا تاری که جنکیز خان وهلاکو خان
وتیمور خان آنلردندر وفتح غین معجمه ایله ده بر طائفه در مولانا هاتفی. بیت کروه مغل بچهٔ
ماهروی * وزیشان کل ولاله رارنك وبوی ۞ مغول ۞ ضم غین معجمه وواو مجهول ایله ده مغل
مرقوم معناسنه در ۞ مقل ۞ سکون قافله کرزوکوپال معناسنه ودخی برداروددر هندوستانده
ککل دیرلر مؤید الفضلاده مسطوردر وبعض کتب طبیه ده درت جزؤدن مرکب بر عطردر
۞ مقیل ۞ کسر قاف وسکون یای تحتانیله برنوع طعام درکه کوفته ات وقوروق یاغی وبغدای
ونخود وباقلا و پیاز وشلغم ایله ایدرلر ۞ مل ۞ ایکی معنایه در اول برنوع ایری وبیمزه امروددر
خرمل دخی دیرلر ثانی عربیده شراب معناسنه در اما لغت فارسی اولمشدر حکیم سنایی بیت
پیش درکاه اوز اهل هوس * مل سوارست وکل پیاده وبس * خواجه حافظ بیت در حلقهٔ
کل ومل خوش خواند دوش بلبل * هات الصبوح هبوا یا ایها السکارا * شمس فخری. بیت
احتسابش بدان رسید که برد * تلخی وشکر از طبیعت مل ۞ منبل ۞ سکون نون وکسر باء
موحده ایله منکر وراه مستقیمدن دورد وشمش معناسنه حکیم سنایی بیت شرع ورزی نیاید
از منبل * حق کذاری نیاید از کاهل * حضرت مولانا قدس سره * مثنوی * ساختی
خودرا جنید وبایزید * روکه بشناسم تبررا از کلید * بدرکی ومنبلی وحرص وآز * چون کنی
پنهان بشید ای مکرتاز ۞ منغرل ۞ سکون نون وضم غین معجمه وراء مهمله ایله برنوع. بیوك
قدحدر مجلس آخرنده آنکله طلو ایچرلر کذا فی فرهنك جهانکیری ۞ موسیقال ۞ بمعنی
موسیقار مرقوم ۞ مول ۞ واو مجهول ایله بش معنایه کاور اول معشوقه که ترکیده
اوینااش دیرلر حضرت مولانا قدس سره. بیت آن زنك میخواست تا با مول خویش * میزند
در پیش شوی کول خویش * استاد لطیفی بیت بدین خط زیبا بدین قد طول * عجب نبود
ار باشدش زهره مول * ثانی بودن لفظندن صیغهٔ امر در مول مول دیرلر یعنی باش باش دیمك
اولور مثلا مرد باش دیمکده مرد مول دیرلر حضرت مولانا قدس سره. بیت برای تو مهمان
در انتظار ند * سبکتر رو چرا در مول مولی * حکیم اسدی بیت زیمان بشد شاد وکفتا بمول *
همه کارهای جهان شد شمول * ثالث بمعنی صبر وتأخیر شمس فخری بیت بسوی درکه شهنشه
شو * سر حسرت ممال ویش مول * بو ایکی معناده اضدادقبیلندن اولور رابع بازکشت
خامس ناز بعض فرهنکلرده حرامزاده معناسنه ده مرویدر واو معروف ایله عربیده عنکبوت
معناسنه در هندی لساننده قیمت وبیخ نباتات وسرمایه معنالرینه واشباع ضمله عربیده مال
معناسنه درکه متمول مالدار دیمکدر ۞ موموك ۞ کوزده واقع اولور بر علتدر کذا فی التحفه
مُر ۞ مویه زال ۞ موسیقی ده برنوا آدیدر کذا فی المجمع ۞ مع المیم * مدام ۞ هروقت ودائما
ومتصل شراب ایچمکه دیرلر خواجه حافظ بیت ما در پیاله عکس رخ یار دیده ایم * ای بیخبر
ز لذت شرب مدام ما * شمس فخری بیت هم بدانسان که فرخی کفتست * باد از فرخی وعیش
مدام ۞ مشکدم ۞ سکون شین معجمه وکاف وضم دال مهمله ایله سیاه رنك بر قوشدر غایت
خوش آوازا ولور حکیم اسدی بیت پراکنده با مشکدم سنکخوار * خروشان بهم شارك

وكبلك وساز ن موردا سپرم ع برنوع ریحاندركه یپراغی موردیپراغنه بكزر كذا فی المجمع ن موم ع
معروف شیخ عطار بیت چون عنایت قادر وقیوم كرد * دركف داود آهن موم كرد *
ن مع النون * مبسیدن ع سكون باء موحده ویای تحتانی وكسر سین مهمله ایله غضب
ایله زیرلبدن سو یلمك معناسنه در ن متكیدن ع سكون تاء مثناة ویای تحتانی وكسر كافله
بمعنی شاشیدن یعنی ایشه مك بوایكی لغتك مثالی میرنظمی بیت بمبسیده لب ودر دل
غضبناك * به پیشیش شیر وامتكید ازباك ن مچكان ع سكون جیم وفتح كاف فارسیین ایله
بمعنی مژكان ن مچكیدن ع سكون جیم فارسی ویای تحتانی وكسر كافله مفنی دیمك اولور
كذا فی فرهنك جهانكیری ن مردن ع سكون را وفتح دال مهملتین ایله اولمك فوت معناسنه
مستقبلنده افصح بودركه كسر میم ومابعد نه بریاز یاده ایدوب میرد دینله وكاهی ضرورت شعر
ووزن قافیه ده یایی حذف ایدوب مرد دخی دیرلر حكیم اسدی بیت شناور چوبی اشنا را كرد
چو زیرك نباشد نخست او مرد * چغتای لسانندهٔ مرده یه اولوك دیرلر وواو كتابت اولنور اما
تلفظ اولنمز میرعلیشیر بیت اولوكنی دیركورورلعلینك مسیح آسا كلام ایلاب * تكلم چاشنی
سین شربت یحیی العظام ایلاب * وله ایضا بیت كیزار مین كویدا ایل لار نظر حالیغه
سالغای دیب * اكر اولتورسه قانیم توفراغیدا قالغای دیب ن مرزان ع سكون راء مهمله
وفتح زاء معجمه ایله نركس معناسنه میرنظمی بیت كند درباغ مرزان دیدبانی * دهد مژده قدوم
یارجانی ن مرغ زندخوان ع فتح زا وخاء معجمتین وسكون نون ودال مهمله وواو معدوله ایله
بلبل معناسنه در حكیم خاقانی بیت كرمغانرا رازمرغان دیدمی * دل بمرغ زندخوان در بستمی
ن مرغ شبخوان ع دخی بلبله دیرلر خواجه حافظ بیت مرغ شبخوانرا بشارت باد اندر راه
عشق * دوست را با ناله شبهای بیداران خوشست ن مروسیدن ع ضم را وكسر سین
مهملتین ایله ایكی معنایه در اول برنسنه یی عادت ایلمك ثانی بركاره زحمت چكمك معناسنه در
ن مزددندان ع سكون زاء معجمه ودال مهمله اولی ایله اول آقچه دركه اكابر واغنیا فقرایی
اطعام طعام ایتدكدن صكره ویررلر ایدی شمدی امر برعكس اولوب اكابر ووزرادن برینه
ضیافت اولندقده اوكنه پیشكش چكلن آت ویاخود تفاریق وذی قیمت نسنه یه دیرلر میرنظمی
در وصف طمعكار بیت مزددندان كردهی مال جهان * هیچ نمی آید قناعت رابدان *
ن مژدكان ع سكون زا وكاف فارسیین ایله بشارت معناسنه استاد لطیفی بیت هر آن زخمی
كزان مژكان بجانست * دلم را زان جراحت مژدكانست ن مژكان ع سكون زا وفتح كاف
فارسیین ایله كرپك كه عربیده اجفان وجفن دیرلر قیاس بوایدی كه جمع مژه اوله اما مفرد معناسنه
استعمال اولنور استاد لطیفی بیت بمژكانی دلم مجروح كردی * بلعل لب مكن درمان
خسته ن مشت زن ع سكون شین وتاء مثناة وفتح زاء معجمتین ایله پهلوان وكورشجی یه دیرلر
ومشت آور دیو صیغهٔ امر اولور شیخ سعدی بیت كرات زدست برآید دهن شیرین كن *
مرد آن نیست كه مشتی بزنی بردهنش * مثال اول میرنظمی بیت مشت زنی بود بسی زورمند *
هم پسر و دختر او بود چند ن مشك تركان ع تركیده طوپلاق دیدكلری دارودر ن مشك زمین
دخی طوپلاقدر ن مشكیدن ع سكون شین معجمه ویای تحتانی وكسر كافله بمعنی دندیدن یعنی

یعنی کومردیمك سنباع صفتی درمیرنظمی بیت آمده در پیش واشکیدن کرفت * همچو شیر شرزه مشکیدن کرفت ❊ مغاجان ❊ سکون فا وکسر لام وفتح جیمله ولایت غزان سرحدنده واقع بر ارمق آدیدر حکیم خاقانی بیت بادصبا باب کرنقش قدا فلج افکند * چون توخلاج وفتح وا بر سبط مغاجان بری ❊ مغالچین ومغالچین ❊ کلاهما بفتح الغین المعجمه وسکون اللام وکسر الجیم الفارسی الاکوزه دیرلر ❊ مغان ومغن ❊ جمع مغ یعنی آتش پرستان کشیشلریدر ❊ مکران ❊ سکون کاف وفتح راء مهمله ایله بر ولایتدر رود یرلر که طاشی وکسکی آدم شکلنده اولور ایمش مولانا هاتفی بیت کز آن سرزمین تا بمکران زمین * به تبریز راند یکران جبین *
❊ موژان ❊ واو معروف وفتح زاء فارسیله نرکس دیدکلری چیچکدر استعاره طریقیله کوزه ده اطلاق اولنور استاد فرخی بیت خوی کرفته لاله سیرابش از تف پیند * خیره کشته نرکس موژانش ازخواب خمار * شمس فخری * قطعه * خدایکانا شعرم که هست سحر حلال حرامزاده بود هرکه خواندش مرجان * کرش بلولو ومرجان کسی کند نسبت * چنان بود که بنرکس تشبیه موژان * فرهنك جهانکیریده چشم شهلای پر کرشمه مسطوردر ❊ موزه بالین پابوج یاصدوغی که اوکجه یه قورلر نعمة الله صقمان دیو تعبیر ایلشدر ❊ موقان ❊ واو مجهول وفتح قافله بر شهردرکه فضا وصحراسنی مدح ووصف ایلشلردر غایت نزهت ولطافتی واردر خواجه سلمان بیت بهارخانهٔ چین عرصهٔ کلستانست * مخوان بهار مغانش که دشت موقانست ❊ موقلون ❊ واو مجهول وسکون قاف وضم لامله بر داردر عربیده اکلیل الملك دیرلر ❊ مولتان واو مجهول وکسر لام وفتح تاء مثناة ایله بر طائفه در غارت ویغما ایله مشهوردر مولانا هاتفی بیت یسارش بایین کیخسروی * شد از هاتی ومولتان قوی ❊ مولیدن ❊ واو معروف وکسر لامله بمعنی درنك کردن اکلنمك معناسنه حکیم فردوسی بیت بمولیم تا نزد خسرو شوند * بدرکاه اولشکر نوشوند * وله ایضا بیت کز ایران زیاد اندر آید بباب * به آید زمولیدن اندر شتاب ❊ موم آیین ❊ مومیایه دیرلر شرحی آیین لغتی ذیلنده ذکر اولندی ❊ مویان ❊ بوزن کویان بمعنی نوحه کنان حکیم انوری بیت مویه کر کشته زهرهٔ مطرب * بدجهان وجهانیان مویان ❊ موییدن ❊ واو معروف وکسر یای تحتانی اول وسکون ثانیله نوحه ایلمك یعنی میت اوزرینه مرثیه اوقیوب آغلمق معناسنه مصدردر ❊ مع الواو * مرکو ❊ سکون راء مهمله وضم کاف فا رسیله بمعنی کنجشك یعنی سرچه ❊ مشکو ❊ سکون شین معجمه وضم کافله بمعنی بتخانه منوچهری بیت یکی بتخانهٔ آزر یکی بتخانهٔ مشکو * سه دیکر جنت عدن وچهارم جنت المأوی ودخی حرمخانهٔ ملوك وسلاطین معناسنه حکیم خاقانی بیت رفت شیرین بشبیخون فنا * نقش مشکو وشبستان چکنم * فرهنك زفانکویاده حرم پادشاهان مرویدر ❊ مو ❊ اوچ معنایه کلور اول قیل صاچ وصقال وزلف وجمله وجود انسانده وحیوانده بتن قیل عربیده کی شعر معناسنه ثانی فغفوری کاسه وطبق وفنجانده اولان جزوی یاریق که آندن نسنه طملمز ومعده اکا دیرکلی دیرلر حکیم صاحب بیت نغمهٔ بلبلهٔ پیرمغان کرشنوی * قیمت کاسهٔ فغفور بمویی کردد * ثالث سوزك دقیق محلی ورایشك دقتله کز اونسنه لری که مو بمو کفتم ومو بمو تجسس کردم دیرلر ❊ مو بمو ❊ ایشی بیقصور رایلمك وسوزی تقریر وقطمیر سویلمك ابو المعانی بیت

م و
❊

مو بموکفتم باو حال دل زار وحزین * در میان بماء جانان از غم دل هرچه هست موتاو
موتاف وموتاب معناسنه در مولو واو مجهول وضم لام ایله ایچی بوش براغاجدر کشیشلر
وابدالر آغزله اوفورب چالرلر کندولره مخصوص صدا ظاهر اولور حکیم خاقانی بیت مولو
مثال دم چوبر آرد بلال صبح * من نیز سر ز چوخهٔ خارا بر آورم * وله در قسمیه بیت ببانك وزاریٔ
مولو زن از دیر * ببند آهن اسقف براعضا * فرهنك زفانکو یاده حلقهٔ آهنین ومجمع الفرسده
ناقوسی باشد باریك که زاهدان ترسا در درون دیر زنند * حکیم خاقانی بیت مرا بینند
در سوراخ غاری * شده مولوزن و پوشیده چوغا مهرهٔ جاندارو مارمهره معناسنه
و پادزهر معناسنه ده مرویدر حکیم خاقانی بیت بهترین جا جای بدست وبدترین قومی کرو *
مهرهٔ جاندارواندر مغز ثعبان دیده اند مع الهاء * مچه فتح جیم فارسیله بمعنی مرده
مردارخانه نرده برخانه درکه آنده مهره درششدر واقع اولور مرده اولودر مقابلی
زنده در شیخ عمر خیام * رباعی * چون مرده شوم خاك مرا کم سازید * واحوال مرا عبرت مردم
سازید * خاك تن من بباده آغشته کنید * وز کالبدم خشت سرخم سازید مرغانه
سکون راء مهمله وفتح غین معجمه ونونله قوش يمرطه سی هرنه نك اولورسه مرغه سکون
راء مهمله وفتح غین معجمه ایله دخی يمرطه در ابو المعانی بیت مرغهٔ امروز را از مرغ فردا بهترست *
عاقلان نه هند هرکز نقد حاضر نسیه را مژدکانه سکون زاو فتح دال مهمله وکاف
فارسینك ونونله مژده ایچون ویریلان نسنه یه دیرلر مژده مشتلق معناسنه در مصدری
مژده دادن ومژده کر اسم فاعلیدر مژه فتح زاء فارسیله کرپك که عربیده جفن دیرلر
مستنه سکون سین مهمله وفتح تاء مثناة ایله طعمهٔ باز وشاهین وغیرهما یعنی آوجی
قوشلره ویریلان یم استاد رودکی بیت منم خوکرده بر بوسش چنان چون باز بر مسته * چنان
بانك آرم از بوسش که بانك آری تو از پسته مسیچه سین مکسوره ویای ساکنه وفتح جیم
فارسیله مزکلدك دیدکاری قوشدر مشت رنده سکون شین معجمه وتاء مثناة ونون وفتح
راو دال مهملتین ایله بر آلتدر دولکرلر آنکله تختهیی هموار ایدرلر مشت رندخی دیرلر مشتوار
سکون شین معجمه وتاء مثناة وفتح راء مهمله ایله ایکی معنایه در اول بمعنی مشت رنده ثانی بر آوج
نسنه یه دیرلر مشته سکون شین معجمه وفتح تاء مثناة ایله خنجر وبچاق وسایر نسنه نك
صاپی وقبضه سی عموما وحلاج یاینك دسته سی خصوصا اثیر الدین اخسیکتی بیت هر روز
مهر پنبه زدن بر دواج چرخ * صبح از عمود مشته کند وز افق کمان مشخته فتح شین وتاء
مثناة وسکون خاء معجمتین ایله بر حلوادر عربیده مشاش دیرلر مولانا کسایی بیت کودك اکر
خواهیش مواجرت آید * زود بیاموزیش بمغز ومشخته مشکدانه سکون شین معجمه
وکاف وفتح دال مهمله ونونله ایکی معنایه کلور اول بر خوشبودانه در دلوب ایپلکه چکوررلر ثانی
موسیقیده بر نوا اسمیدر شیخ نظامی بیت چو بر کفتی نوای مشکدانه * ختن کشتی ز بویش
مشکخانه مشکزه سکون شین وفتح کاف وزاء معجمتین ایله سختیان وباغاریدن اولان
دوشك مشك نافه سکون شین معجمه وکاف وفتح نون وفا ایله ایکی معنایه در اول مشك
خالص ثانی براوتدر مشك کبی رایحه لو دانه لردر مشکوله سکون شین معجمه وضم کاف وفتح

٣٧٤ وفتح لام ايله كوچك مشك معناسنه دركه مشكيزه دخى ديرلر ﴿ مشكويه ﴾ سكون شين معجمه
وضم كاف وفتح ياى تحتانيه ايله ايكى معنايه در اول خوشبو ونفيس دوشككه ملوك وسلاطين
وكبار تختلرى اوزرينه دوشنرلر مشكوى دخى ديرلر ثانى موسيقيده برنوا اسميدر ﴿ مغبچه ﴾
سكون غين معجمه وفتح باء موحده وجيم فارسيله نوسيده آتش پرست اوغللرى وميخانه جى غلامى
ليكن بوعرف عامدر خواجه حافظ بيت آمد افسوس كنان مغبچهٔ باده فروش * كفت
بيدار شو اى رهرو خواب آلوده ﴿ مغنده ﴾ ضم غين معجمه وسكون نون وفتح دال مهمله ايله
يومرى نسنه كه انسانك وجودنده درى آلتنده ظاهر اولور اما وجعى اولمز عربيده غدد ديرلر
حكيم سوزنى درصفت ذكر خود بيت بصد مغاك بركناكى ومغنده سرى * چكند روكزى
نيست كان برابر او * بعض فرهنكده برعضوك كوكى شكست اولدوغندن صكره ناهموار
صاغلوب قالمق وبعض فرهنكده وجود انسانده ريح منعقد اولوب يومرولنمش نسنه ديرلر استاد
عسجدى بيت بردار درشتى زدل خصم بنرمى * نزدستى آرايد اى دوست مغنده * حق بودركه
اسم عام در اول مقوله لرك هربرينه ديرلر شمس فخرى ات ايچنده اولان بزرده يوب بوبيتى نظم ايلمش
بيت حوادث دشمنانت زا بكينه * برآرد ديده همچون مغنده ﴿ موچينه وموچينه ﴾ كلاهما
بواو المجهول وكسر الجيم الفارسى چمبستره كه قيل قوپارلر عربيده منكاش ديرلر ﴿ مورچانه
ومورچه ﴾ كلاهما بواو المعروف وسكون الراء المهمله وجيم الفارسى اول پاسدركه جسم آهنه كار
ايدوب هرنقدر صيقل اولنسه ينه يونده تأثيرى باقى قالور امير خسرو بيت آن جهانكيركه
شيرينى جان بدخواه * كاه هيجا خورش مورچهٔ خنجر كرد * حكيم خاقانى * قطعه * مژده كه
خوارزمشاه ملك صفاهان كرفت * ملك عراقين را همچو خراسان كرفت * ماهچهٔ چتر
اوقلعهٔ كردون كشاد * مورچهٔ تيغ او ملك سليمان كرفت * ودخى قلج جوهرينه ديرلر امير
خسرو بيت بلاركها كه اندر جنك وناورد * پلنك وشير خوردى مورچهٔ خرد * واستعاره طريقيله
هنوز خطى كلش محبوب خطنه ديرلر كمال خجندى بيت ديدم آن لب بروى از اشك سيه اين
خط نوشت * آنكه شيرينست اينجا اين همه مورچه چوشد ﴿ مورخانه ﴾ واو معروف وسكون
راء مهمله وفتح خاء معجمه ونونله ايكى معنايه در اول سياه وخرده قرنجه ثانى پاس معناسنه در
﴿ موردانه ﴾ واو معروف وسكون راو فتح دال مهملتين ونونله مرسين يمشى كه اصلى مورددانه
ايدى تخفيفا بردالى محذوفدر ﴿ موريانه ﴾ واو معروف وكسر راء مهمله وفتح ياى تحتانى
ونونله پاس كه قلجه وغيرى ده مورلرده اولور مورچه دخى ديرلر شيخ سعدى بيت آهنى راكه
موريانه بخورد * نتوان برد ازو بصيقل زنك ﴿ موريه ﴾ واو معروف وكسر راء مهمله وفتح
ياى تحتانيه ايله سركه كوپى وصوكنكى معناسنه در مورى دخى ديرلر ﴿ موزه ﴾ واو معروف
وفتح زاء معجمه ايله ادك وپابوج معناسنه كه عربيده خف ديرلر چغتاى لسانده اوتوك ديرلر
مير عليشير بيت التون ايسنيرغا كه قولاغ آغريتور * زوحل اوتوك دركه اياغ آغريتور ﴿ موژه ﴾
واو معروف وفتح زاء فارسيله آبكير يعنى صو ايركلن يردركه ازير دخى ديرلر وشرفنامه ده برحلوا
آديدر ﴿ موسترده ﴾ ضم سين وتاء مثناة وسكون راو فتح دال مهملات ايله قلندران معناسنه كه
صقال وبيق وقاش وكربيك تراش اوله ﴿ موسه ﴾ واو معروف وفتح سين مهمله ايله زنبور

معناسنه در کذا فی فرهنك جهانكيرى ﴿ موسیچه ﴾ واو معروف وكسر سين مهمله وسكون
ياى تحتانى وفتح جيم فارسيله بر ديشى قوشدر حكيم صاحب د رقسميه بيت بسر بريدن
موسيچه از هوس بهوا * بدم فشانی و مسیچه كان مور شكار * ديرلر كه اوچدقده باشى يوقارو
اوچاروخوش صداسى اولمغله اكثر قفسلرده بسلرلر ﴿ مولجه ﴾ واو مجهول وفتح لام وجيم ونون
ساكنه ايله تخيل يعنى كه هر تخيل كومسنه دوشه البتك تباه ايدر ﴿ مونه ﴾ واو معروف وفتح
نونله خاصه طبيبى كذا فى التحفه ﴿ موينه ﴾ واو معروف وكسر ياى تحتانى اولى وسكون
ثانيه وفتح نونله بمعنى پوستين كه كورك وهر حيوانلك تويلى دريسى خواجه سلمان بيت ناروانى كه چنين
شعر بهر حال رواست * نبود خاصه درين فصل كه موينه رواست * سعدى هروى * قطعه
كرچه يكموى زموينه ندارد بنده * وزچه آسيب حوادث اثرى د رسر ماست * در پناه توز موينه
مددميطلبم * زانكه چون قصه مرا لشكر سرما زقفاست ﴿ مويه ﴾ واو معروف وفتح ياى
تحتانيله نوحه وكريه كه ميت اوزرينه سويليوب اغلرلر حكيم انورى بيت مويه كركشته زهره مطرب
بر جهان وجهانيان مويان ﴿ مهره ﴾ سكون ها وفتح راء مهمله ايله ايكى معنايه دراول افعى وار درما
باشلرنده اولان طاش مار مهره دخى ديرلر غايت مقبول طاشدر وآز بولنور مولانا هاتفى بيت
بودنيز ه ام افعى تيره كيش * كه هم مهره هم زهر دارد بخويش * ثانى پتك يعنى چكچ عبد الواسع
جبلى بيت بسا يد زخم كرزاو چو سرمه پيكر خارد * بسنبد نوك رمح اوچو مهره تارك سندان *
بونلردن غيرى معنالرى معلومدر ﴿ مع اليا التحتانى * متوارى ﴾ سكون تاء مثناة وفتح واو
وكسر راء مهمله ايله كزلو پنهان معناسنه استاد فرخى بيت دوش متواريك بوقت سحر *
اندر آمد بحجره آن دلبر ﴿ مردرى ﴾ سكون راء اول وكسر ثانى وضم دال مهملتين ايله بمعنى خالى
حكيم فردوسى بيت برفت وجهان مردرى ماند ازو * نكر خويشتن تا نى زدش آب رو *
فرهنك زفانكويا ده بمعنى ميراث وكنايه درسستى وفرومايكى يعنى البندن برايش كلين آدمه ديرلر
حكيم سنايى بيت بود در مردرى كريبانش * دو درم بهر جامه ونانش ﴿ مرده رى ﴾ بمعنى
مرده ريك مرقوم حكيم فردوسى * مثنوى * بكيتى دراز مرك خوشنود كيست * كه فرجام كارش
بداند كه چيست * بمرد جهان مرده رى ماند ازو * شد آن كنج باشاهى ورنك وبو * حكيم زجاجى بيت
بماند اينهمه مال ازو مرده رى * اكر ناصرى بود وكر قادرى ﴿ مرغابى ﴾ سكون راء مهمله وفتح
غين معجمه وكسر باء موحده ايله اوردك دائما صودة تعيش ايلدوكندن مرغابى تسميه اولنمشدر
فريد الدهر بيت زاوج موج اين دريا برآمد صد هزار انجم * چو بر روى محيط كل شناور خيل
مرغابى ﴿ مردكانى ﴾ مژده ايچون ويريلن نسنه يه ديرلر ﴿ مزورى ﴾ ضم زاء معجمه وسكون
واو وكسر راء مهمله ايله مرتك معناسنه در ﴿ مستوفى ﴾ سكون سين مهمله وفتح تاء مثناة
وكسر فايله دفتردار ديوان معناسنه خواجه سلمان بيت نيست بى پروانه مستوفى ديوان او *
فى المثل كر يك ورق باد از كلستان ميرود ﴿ مستى ﴾ سكون سين مهمله وكسر تاء مثناة ايله سكر يعنى
معناسنه در استاد لبيبى بيت باده خور و مستى كن مستى چه كنى از غم * زيرا كه بود مستى خوشتر تو
زغم مستى ﴿ مشتى ﴾ سكون شين معجمه وكسر تاء مثناة ايله اوچ معنايه دراول براوج معناسنه
مسعود بيك بيت در دشت غم آه درون كرد ست سر كردان مرا * چون كرد بادى كاو رود در چرخ

درچرخ مشتی خاك را * ثانی جمع قلیل یعنی آز جماعت حکیم اسدی * مصرع * اعادی کدایند مشتی ارازل * وبر مقدار معناسنه شیخ نظامی * مصرع * باتش بدل کشت مشتی شرار * ثالث کروه اندك معناسنه نتکم تفسیردیلمی ده بو عبارت صحیحه بوبله مسطوردر سأل رسول الله صلی الله تعالی علیه وسلم عن میکائیل علیه السلام هل یقول الله عز وجل شیئا بفارسی قال نعم یقول الله تعالی جل جلاله * چکنم با این مشتی ستمکار جز آنکه بیامرزم * کذا نقل فی بعض الکتب بو معنایه کمال اسمعیل بیت یك کرشمه کرده فضلت یا بنی آدم ازان غلغلی د رجان مشتی خاکیان انداخته ﴿ مشکمالی ﴾ سکون شین معجمه وکاف وفتح میم وکسر لامله مصنفات باربد خسرودن برلحن آدیدر شیخ نظامی بیت چو در مشکوی کردی مشکمالی * همه مشکو شدی ازمشك خالی ﴿ مشکوی ﴾ سکون شین معجمه وضم کافله نفیس وخوشبو دوشکلرکه ملوك وسلاطین تختلری اوزره دوشرلر حکیم اسدی بیت برو تخت جم راستوی کاخ ماه * بمشکوی زرین بیاراست کاه * کاه تخت معناسنه اولور معیار جمالیده شمس فخری خسروك شیرین ایله اوتوردوغی خلوتخانه سنه دینلور دیوب بو بیتی نظم ایلمش بیت همیشه نکهت خلقت بماناد * کروآفاق شد مانند مشکوی ﴿ مغنی ﴾ فتح غین معجمه وکسر نون مشدده ایله مطرب وکوینده معناسنه اما اکثر زمانده استعمال اولنور خواجه حافظ * مصرع * مغنی کجایی سه تاری بزن ﴿ موری ﴾ واو مجهول وکسر راء مهمله ایله ایکی معنایه در اول صو یوهرنکی که کنك دخی دیرلر طیان مرغزی درهزل بیت کونت کاریزو کیرمن مو ریست * آب موری من برنك چو دوغ * بو معنایه شمس فخری بیت زفر دولت او چشمها روان کردد * بسنکلاخ درون بی پناه و بی موری * ثانی او جاغك تو تون چقه جق یری مولانا جامی درسلسلة الذهب بیت زنکی روی چون در دوزخ * بینی اش همچو موری مطبخ * عربیده چقمقدن چقن آتشه دیرلر نتکم بو بیتده واقعدر عمرو بن معدی بیت موری زناد الوغا فی یوم معرکة * اذا الدلیل بدمع رام یطفیها ﴿ ملوی ﴾ سکون لامله برطائیفه آدیدر مولانا هلتی بیت چو دانست ملوی اهل طراز * که آمد بدروازها ترکتاز ﴿ موسیقی وموسیقی ﴾ علم ادوار درکه علوم ریاضیه دن مستقل برعلمدر آنده نغمات ومقامات اجرا اولنور ونه وجهله اولمجق تنفرونه طریقیله اولمجق استلذاذ حاصل اولور ونقرات اراسنده ازمنه متخلله نغماتك تألیفنده وتنافر واستلذاذنه نظر بحثنه صناعت تألیف دیرلر ونقرات اراسنده ازمنه متخلله یه نظر بحثنه علم ایقاع دیرلر ﴿ موش دشتی ﴾ عرب طوشانی دیدکلری بیان صحانیده مزروعاته دوشدکده تباه ایدر ﴿ مولی ﴾ سکون واو وکسر لامله برطائیفه درکه غارت ویغما ایله مشهوردرلر ﴿ موی ﴾ سکون واو ایله قیل معناسنه درعمو ماکه قیون وکچی وسائر حیواناتك قیلنه ده موی دیرلر عربیده کی شعر معناسنه چغتای لسانده جمله حیوان وانسان تویینه توك دیرلر وقوش یوکی معناسنه سبعه سیاره ده بهرام شاهك تیراندازلکی وصفنده ایدر بیت تای توکین صید نینك نشانه قیلیب * اوقی اول بیرنی آشیانه قیلیب ﴿ مویی ﴾ واو معروف وکسر یای تحتانی اول ایله کورك که برانوابه قپلولولدقده جامه مویی دیرلر خواجه سلمان

بیت آفتابی بتو کو هست مرا پشت امید * سرد باشد که کنم جامه مویی درخواست ﴿ مویندی

وواو معروف وفتح یای تحتانی ونون ساکنه ایله بمعنی هنرمندی وصنعتکری و پیشه وری کذا فی فرهنك جهانکیری مهری سکون ها وکسر راء مهمله ایله دوکون که آتش ایله قوله یاخود بالدرده یقارلر عربیده کی دیرلر فارسیده آکا داغ دخی دیرلر ابو المعانی بیت زدم مهری بمرا پا زاتش غم * شدم مانند کابن کل شکفته باب النون المفتوحة مع الالف * نا اوچ معنایه استعمال اولنور اول ادات سلبدر اول کلمه یه که داخل اوله مدخولنك مدلولنه اولان وصفی سلب ایدر بونکله الفسز نونك فرقی بودرکه آنکله نفی توصیف قصد اولنور بونکله توصیف نفی قصد اولنور بو سببدندرکه اسماء مصدری صفت قلمغله یاء مصدریه لحوقنه قابل ایدر حکیم اسدی بیت بود مرده هرکس که نادان بود * که نادانشی مردن جان بود * دکل دیجك یرده نا ایراد اولنور مثلا ناخردمند دیرلر عاقل دکلدر معناسنه شاعر بیت خدای خرد بخش و بخردنواز * همان ناخردمندرا چاره ساز * کاهی الفی حذف اید وب یرینه هاء غیر ملفوظی کتوروب نه دیرلر شیخ سعدی بیت آن نه من باشم که روز جنك بینی پشت من آن منم کاندر میان خاك وخون بینی سری * وله دیکر بیت نه عمر خضر بماند نه ملك اسکندر نزاع بر سر دنیء دون مکن درویش * اول نونی آخر حرفه وصل ایدنجه حذف اولان الفدن بدل بر یای تحتانی کتوروب نیم دیرلر دکلم معناسنه شاعر * قطعه * همی آید از حق ندا متصل * تجوع توانی تجرد تصل * زنم آتش عشق در کائنات * نیم من ز آب و نیم من ز کل اما کجی اول نون فعله متصل اولسه الفدن بدل لازم اولمز بالذات متصل اولور ندانم نشناسم کبی معنای ثانی آزار معناسنه کلور استاد منوچهری بیت تا باغ بدیدار د برك کل نیسانی * تا ابر فرو بارد نا ونم آزاری * معنای ثالث نای معناسنه که معروف قامشدر شرف شفروه بیت نه چنکی کذ نا ساز تمامی * تو هم نامیزن آن سازت تمامست * میرخسرو بیت سماع عاشقان تسبیح دان زیرا که خوش باشد * هر آن نوحه که صاحب ماتمی با چنك و نا کوید * چغتای لسانده محل نفی افعالده الماس لفظیله ادا ایدرلر بر رابطه در آخر فعله لاحق اولور اول فعلی ایقاعه عجز اظهارا یتمك افاده ایدر مثلا ایتا الماس دیرلر ایده مزدیمکدر . وقیلا الماس دیرلر قیله مز دیمکدر نتکم میر علیشیر بیت نی اولوك مین نی تیریك مین نی صانع نی بیمار مین * فرقتینکدین ایتا الماس مین نی یانکلیغ زار مین * بولسانده مضارع منفی آخرنده اولان زاحرفلرینی کلیماسین ایله تلفظ ایدرلر مثلا ایتمز وقیلمز دیمکده ایتماس وقیلماس دیرلر ونفی حکایات ماضیه تعمیم الغیر ایتدکده ایتا آلمای دیرلر ایده میوب دیمك اولور میر علیشیرك دیوان ثانیسنده حرف باقافیه سنی اولنده ایراد ایتدوکی موعظه آمیز غزلده دیرکه بیت یا بولوب دامغه محکم تا پا آلمای مخلص * اورونوب یا لیغیان ایلاما کان شور وشغب ناپروا فتح باء فارسی وسکون راء مهمله ایله بمعنی سراسیمه شمس فخری بیت پناه ملك سلیمان شهنشه ایران * که آسمان ز معالی اوست ناپروا مجمع الفرسده بمعنی بی فراغت حکیم انوری بیت بوده نقاش قضا در شجرت متواری * بوده فراش صبا در چمنت ناپروا ناپیدا ضد ظاهر در پنهان معناسنه ناپدید دخی دینلور ابو المعانی بیت کشته ظاهر در دل ما درد وغم * بود ناپیدا سرور وصل یار نابینا کوزسز عربیده کی اعمی معناسنه کور ایله فرقی بودرکه نابینا اصلندن کورمز اوله مادردن اعمی

آئمی طوغری کبی وکور صکره بر سبب ایله کور رمز اولاندر خواجه سلمان بیت درادراك كالائت
خرد چند انکه میکوشد * همان بقدر ارمی باید که از آیینه نابینا ﴿ ناخدا ﴾ ضم خاء معجمه و فتح
دال مهمله ایله مهتر ملاحان یعنی کمی رئیسی بو معنایه اسم اولدقده ناخر فیله مرکب اولمیوب لفظ
مفرد اولور میرنظمی بیت چو ملاحان همه آماده بودند * ز کشتی ناخدا آزاده بودند *
﴿ ناخن برا ﴾ ضم خاء معجمه و باء موحده وسکون نون و فتح راء مهمله ایله معنای ترکیبی طرناق
بچاغیدر اما فرهنك جهانکیریده مقراض معناسنه دیوب بو ابیاته متمسك اولمش حکیم خاقانی
در قسمیه * قطعه * به بهترین خلف و اربعین صباح پدر * بصبح محشر و خمسین الف روز حساب
بتاب یکسر ناخن قواره مه را * دو شاخ چون سر ناخن برا نمود بتاب ﴿ ناخن بویا ﴾ ضم خاء
معجمه و باء موحده وسکون نون و واو و فتح یاء تحتانی ایله بردارودر ناخن صدف و ناخن بریان و ناخن
دیو دخی دیرلر عربیده اظفار الکلاب دیرلر خفقانه و درد معده یه و جگره و رحمه نافعدر کذا فی البدیعی
﴿ ناربا ﴾ سکون راء مهمله و فتح باء موحده ایله انار صویله پشمش شوربادر اصلی نار آبادر
﴿ ناروا ﴾ فتح راء مهمله ایله متاع کاسد و قلب اقچه و بمعنی سوز وسکون را ایله ناربای مرقوم
معناسنه در ابوالمعانی بیت متاع معرفت عارفان درین عالم * بنزد اهل جهان نارواست
هرچه که هست ﴿ ناسزا ﴾ فتح سین مهمله و زاء معجمه ایله لایق اولمیان نسنه ﴿ ناشتا ﴾
سکون شین معجمه و فتح تاء مثناة ایله هنوز نسنه تناول ایتمامش معناسنه که آج قارننه دیرلر
کمال اسمعیل بیت محروم آن گرسنه که بر خوان پادشاه * عمری نشسته باشد و گویند ناشتا
حکیم خاقانی بیت جان ازدرون بفاقه و تن از برون ببرك * دیو از خورش بهیضه و جمشید
ناشتا ﴿ ناشکیبا ﴾ کسر شین معجمه و کاف ایله صبرسز دیمکدر شکیب صبردر آخرنده الف
مبالغه اتصاف معناسنی افاده ایدر ﴿ ناشنا ﴾ کسر شین معجمه و فتح نون ایله بیگانه معناسنه اصلی
نا آشنا ایدی الف حذف اولنمشدر میرنظمی بیت مرو پیش هر ناتراش و رزیل * کند صحبت
ناشنایی بخیل ﴿ نانبا ﴾ سکون نون و فتح باء موحده ایله اول شوربایه دیرلر که ایچنه اتمك
طوغرنمش اوله ﴿ نانوا ﴾ سکون نون و فتح واو ایله اتمکجی که عربیده خباز دیرلر منلا طرزی
بیت صاحب نانوا و کباب جبان * مالك ترسك وجوو بلغور ﴿ ناهمتا ﴾ فتح هاء و تاء مثناة ایله
مثل و نظیری یوق معناسنه در که بی همتا دخی دیرلر ﴿ ناهوا ﴾ هانك سکونیله ده جائز
وحرکتیله ده جائز یعنی ناهمتا ﴿ نرگدا ﴾ سکون راء مهمله و فتح کاف فارسیله بر طائفه درکه زور
ایله جبر دریوزه ایدرلر حضرت مولانا قدس سره بیت خوان روانم از کرم زنده کنم مرده بدم
کونرگدایی تا برد ازخوان نطقم ریزه ﴿ نزا ﴾ فتح زاء معجمه ایله سدکه شیر دخی دیرلر و عربیده
بر کسنه نك اوزرینه حرصله هجوم ایتمکه دیرلر مقامات صاحبی حریری * قطعه * کم مزدهی
بغرورها المابدا * متمردا تجاوز المقدار * قلبت له ظهر المجن و اولغت * فیه سدا و نزت لاخذ
الثار ﴿ نسا ﴾ فتح سین مهمله ایله بر موضعه دیرلر که طاعون و غیری یرده اکا کونش اصابت
ایلمیه و ایدرسه ده آز ایده اکا نسه دخی دیرلر اما عربیده بر علتدر عرق النسا دیرلر ایاغك صوچه
بر ماغندن تا اویلق باشنه وارنجه بر وجع عارض اولور زیاده الم ویرر ﴿ نسکبا ﴾ فتح سین مهمله
و باء موحده وسکون کاف ایله مرجمك شورباسی که نسك مرجمکدر و با آبادن مخففدر شوربا دیمکدر

ق دشوا م سکون شین معجمه ایله آلچ دیدکلری طاغ یمشی در ق نعلبها م سکون عین
مهمله ولام وفتح باء موحده وها ایله اول مال فدادرکه بیکانه لشکره ویریاورکه کاوب ولایتی نهب
وغارت ایلمیه لر کذا فی المجمع حکیم انوری بیت سر نعلبهای سم اسبت دهم آنکه * کاهی بکمین
دل من ران بکشاید ق نوا م اون بش معنایه کلور اول نغمه یه دیرلر عموما شیخ نظامی بیت
نوای بلبل وآوای دراج * شکیب عاشقانرا کرده تاراج * ثانی اون ایکی اصول مقاملك
بر مقامی آدیدر خصوصا استاد عنصری بیت ره راهوی کرچه بیعد زدم * نوادر حجاز نوایا فتم
ثالث جمعیت وسامان معناسنه حکیم خاقانی بیت لاخیردان نهاد جهان ورسوم او * لاشی
شناس برك سپهر ونوای خاك * رابع رونق حال وغنای مال معروفی بیت آن رفتن وآمدن
بجا شد * کار بنوا چه بی نوا شد * خامس خوراك هر روزی یعنی قوت یومی حکیم سنایی بیت
جان بی علم بی نوا باشد * مرغ بی پر نه برهوا باشد * سادس سپاه ولشکر معناسنه
حکیم فردوسی بیت چنان چون بباید بسازی نوا * مکر بیژن از بند کردد رها * استاد دقیقی
بیت ای خسروی که نزد همه خسروان دهر * بر نام ونامهٔ تو نوا وفرستنه شد * سابع برساز
آدی اولوق دخی مرویدر منوچهری بیت نوای نوای خوب ترك نوا بین * درآورده درکار من
بی نوایی * ثامن بمعنی کروردهن معناسنه خفاف بیت بنوا نیست هیچ کار مرا * تا دلم نزد زلف
او بنواست * دیکر بیت دلم نواست بهر توای نوا بین بت * مکن بحیره تو دل اسیر برك ونواست
تاسع پیشکش حکام وولاة که پادشاهلره ویررلر مدارا وایمن اولمق ایچون خواجه حافظ بیت
تا لشکر غمت نکند ملك دل خراب * جان عزیز خود بنوا میفرستمت * عاشر بمعنی نبیره یعنی
فرزند زاده اوغل اوغلی رینه که نوه دخی دیرلر حادی عشر اسم مغولدر بعض فرهنکلرده اسم معنی اولق
اوزره مرویدر ثانی عشر بمعنی نوشته میرنظمی بیت نوای نامه اش این بود مضمون * که باشد
درمیان شان صلح مرهون * ثالث عشر بزرك ومهتر رابع عشر اوج یعنی نسنه اوجی خامس عشر
طوطی معناسنه مرویدر کذا فی فرهنك جهانکیری مؤید الفضلاده اسماء مفعولاتدن
بر اسمدر وادات الفضلاده پای بندی مثلا فلان پای بند فلان دیمك معناسنه فلان نوای
فلانست دیرلر وعربیده اوچ معنایه در اول خرما چکردکی خصوصا وسائر میوه چکردکی عموما
ثانی نیت ثالث بعد یعنی ایراق بو معناده ابن نحاس دیمشدر بیت آه من جور النوی لاسقیت
تعطب الحروما للبحر جنح ق نی انبا م سکون یای تحتانی ونون وفتح همزه وباء موحده ایله قامشدن
یاپلمش اولان اوه دیرلر ق مع الباء الموحده * ناب م درت معنایه کلور اول صاف وخالص ن ب
نسنه هرنه اولورسه استاد فرخی بیت ناب است هر آن چیز که آلوده نباشد * زین روی ترا کویم
وکازاده ونابی * ثانی بمعنی خاص ادیب صابر بیت خستهٔ عشقم ودردل غم عشق * عاشق
نابم ودردل می ناب * ثالث بعض تراکیبده صفت اولور لعل ناب ومشکناب کبی خواجه سلمان
بیت ای ز ذات رنك وبوی خسروی وسلطنت * لایح وفایح چو نور از ماه وبوی مشکناب * رابع
بمعنی ناومر قوم عربیده اوك دیشدن کیروده کی سنوری دیشلره دیرلر آدم اولسون حیوان اولسون
شمس فخری بیت همیشه تا که نکویند ناب را مغشوش * مدام تا که بود پیل را توان از ناب *
ادات الفضلاده آتك صغری یسننده اولان چقوره دخی دیرلر ق ناوه م محراب م مکلف یا پلمش

یاپلمش محرابك ایکی جانبنده طاشدن یا خود تختەدن اولوق کبی یاپو اولان یرینه دیرلر غلبۀ
استعمالدن جمیع محرابك ایکی طرفنه دیرلر ‖ نایاب ‖ فتح یای تحتانیله قلیل الوجود اولان
شیئه بولنماز تعبیریله دیرلر کمال اسمعیل بیت آزنست این که همه چیز چنین نایابست * آز کم کن
توکه نرخ همه ارزان کردد ‖ نخشب ‖ سکون خا و فتح شین معجمتین ایله توران زمیننده بر شهر
اسمیدر که ترکستان لسانی اوزره قرشی دیرلر و شهرکش و شهر سبز دخی دیدکلری مشهور اولان
شهره ایکی کونلك و سمرقنده اوچ کونلك مسافەدر مشهوری بودر که مقنع ابن عطا دیمکله معروف
بر حکیم ایکی آی قدر مدتده نخشب نواحیسنده بر قویودن سحر و شعبده ایله بر آی ظاهر ایلدی که
اطرافنه ایکیشر فرسخ یره پرتو و ضیا صالردی اول قیو نخشبه ربع فرسخ یر ایدی معتبر الکلام
کمسنەلردن منقولدر که مذکور قویی بر زمین همواردە واقع اولمش اما مشهوری طاغده اولمق
اوزرەدر شیخ نظامی بیت نه ماه آیینه سیماب داده * چو ماه نخشب از سیماب داده *
مولانا جامی بیت سه روز آنماه درچه بود تا شب * چو ماه نخشب اندر چاه نخشب * مختاری
بیت طالعم چاه نخشب کشت بغدادی بغلتاقش * وکرنه چون بر آید ماه چندین از کریبانش
مولانا عارفی بیت وین بردبکوی سیم غبغب * صد دست کروزماه نخشب * و بر جماعت
بو قول اوزرەدرلر که حکیم مقنع ماه ساختەسنی شهرکشدە کوسترمش اوله بو معنایی مؤید
سیف اسفرنکی بیت عشق تهمت نظر یوسف آفتاب را * چون مه چاه کش کند بستۀ جان
عاشقان * شهرکشدن سمرقند ایکی کونلك یولدر و بر فرقه دیرلر که ماه مذکور کوه سیامده
واقعدر که تاشکند ایله سمرقند اراسنده واقعدر نتکم استاد رودکی بیت نه ماه سیامی نه ماه فلك
که اینست غلام و آن پیشکار ‖ ندب ‖ فتح دال مهمله ایله قمارده بر هفتدر که عربیده عذرا
دیرلر اثیر الدین اخسیکتی بیت ندب دولت نایافته بر چید بساط * منزل عالم نادیده برون
تاخت براه * چونکه هفتدن یکوب یازدهه ایریشه تمامی ندب و دادفرود دیرلر نتکم باب الدالده
ذکری مرور ایلدی عربیده وامق دیرلر چونکه یازدهدن یکوب هژدهه ایریشه دستخون دیرلر
بونك دخی ذکری محلنده مرور ایلدی چونکه دستخوندن یکه حکم اول پیدا اولور اکر دا ایدرلر
ایسه اول دا و هژده اولور آکا داوول دیرلر و ندب عربیده اوچ معنایه کاور اول قمار رهنی ثانی نشانۀ
جراحت ثالث تهلکه معناسنەدر ‖ نره آب ‖ فتح راء مهمله ایله بمعنی موج آب که خیزاب
وکوهه دخی دیرلر کذا فی المجمع ‖ نقب ‖ سکون قافله یر قازمغه دیرلر حفر ارض و زیر زمین
معناسنه ترکیده لغم دیرلر میر نظمی بیت ز بیرون قلعه را چون نقب کردند * مثال موش تحت
الارض رفتند ‖ نکاب ‖ فتح کاف ایله بمعنی زالك که زاج و زك و زمه دخی دیرلر ‖ نمایش آب ‖
فتح میم و کسر یای تحتانیله سراب معناسنه که صحراردە ایراقدن صو کبی کورینور ‖ نهیب ‖
کسر ها و سکون یای تحتانیله قورقو خوف معناسنه شمس فخری بیت خشم شه ار بچشم سیاست
نظر کند * کردد چو آب زهره مریخ از نهیب ‖ مع التاء المثناة * ناحیت ‖ کسر حاء مهمله
و فتح یای تحتانیله جانب و طرف معناسنه مولانا هاتفی بیت فروشست از آب شمشیر تیز *
ازان ناحیت نیز لوث ستیز ‖ ناخواست ‖ فتح خاء معجمه و واو معدوله و سکون سین مهمله ایله
بمعنی بی طلب کذا فی المجمع ‖ ناخوست ‖ فتح خاء معجمه و واو معدوله و سکون سین مهمله ایله

ن ت

ایکی معنایه دراول اپاغله دپملك یخه یا پچقه استعمالی صریحا در ثانی تارلایی زراعت ایلمکدن صکره بریامی اغاج ایله هموارا یتمك ترکیده طپان دیرلر ی ناداشت ع فتح دال مهمله وسکون شین معجمه ایله ایکی معنایه دراول بمعنی بی شرم وحیا شیخ نظامی بیت چنین آمدست از بزرکان پیر * که با هیچ ناداشت کشتی مکیر * وله بیت چون بود این صلح بناداشتی * خشم خدا باد بران آشتی مجمع الفرس ده بمعنی مفلس وبی نوا ابو المؤید بیت دل ناداشت پرزخون باشد * ساغر عیش اونکون باشد * ثانی فرهنك جهانکیریده ومؤید الفضلاده اول قومه دیرلرکه اولر قپوسنه ودکان اوکلرینه واروب سؤال ایدرانچه ویپلدوکی حالده اعضاسندن برپاره کسر یاخود کندو کندین اوروب مجروح ایدر اول طائفه یه کنکر دخی دیرلر ی نارپوست ع سکون را وسین مهملتین ایله قرنفل که اطبا قرفه دیرلر وجه تسمیه سی تقریبا بیله معلوم فقیر اولدی آنجق لغت کتابلرنده بویله بولنمشدر ی نارست ع مخفف نیارست در یعنی نتوانست کذا فی فرهنك جهانکیری بو معنایه میر نظمی بیت کند هرچند باخود تند و تیزی * ولی نارست با خصمش ستیزی ی ناغشت ع کسر غین وسکون شین معجمتین ایله فلفل سودان یعنی قره بیبر ی ناکرفت کسر کاف فارسی وسکون فا ایله بمعنی ناکاهان وبکناکاه کذا فی فرهنك جهانکیری ی نرمغت ع سکون راء مهمله وغین معجمه وفتح میله صالنجق که اطفال ایچون عیدلرده وجشنلرده ایدوب اطفالی ایچنه قویوب صاللرلر ی نشت ع سکون شین معجمه ایله خراب وضایع معناسنه بعض فرهنکلرده سست وزبون معناسنه مرویدر میر نظمی بیت تنش بوده سراسر نشت وبی تاب روان شد هر دو چشمش اشك خوناب ی نفت ع سکون فا ایله معروف یاغدر ترکیده دخی نفت دیرلر معربی نفط در شروان مملکتنده باکو نام برقصبه ده حاصل اولور ایکی نوعدر بری سیاه وبری صاروبه مائل سفید اولور سفیدی سیاهندن اعلادر نقل ایدرلرکه یردن صوکبی قینایوب چیقار ولایت مزبورده معلوم یردر ضابطی وارمیری طرفندن مذکور یری قازدقجه چقار حضرت مولانا قدس سره بیت از هلیله قبض شد اطلاق رفت * آب آتش را مدد شد همچو نفت ی نمکت ع فتح میم وسکون کاف ایله نم یعنی چه کذا فی فرهنك جهانکیری ی نواجست فتح واو وجیم وسکون سین مهمله ایله بیکی دکلش باغ معناسنه که نوا جسته دخی دیرلر ی نوبت ع فتح با موحده ایله اوچ معنایه کلور اول نقاره که زمان اسکندرده کونده اوچ نوبت وزمان سلطان سنجرده کونده بش نوبت چالنوردی نتکم اسکندرنامه ده بیت چو بنیاد نوبت سکندر نهاد * سه از وی شد وپنج سنجر نهاد * بو نقاره دن مراد کوس اولمقدر وطبل دخی داخلدر حکیم انوری بیت نوبت خوبی بزن همین که سپاه خطت * کشور دیکر کرفت لشکر دیکر شکست * شاعر بیت پرده داری میکند در قصر قیصر عنکبوت * بوم نوبت میزند در قلعهٔ افراسیاب * ثانی خیمهٔ بزرك که بارکاه دخی دیرلر حکیم ازرقی بیت نه دیر پاید ونه شاه سازد از پی تو * سرای پرده زخورشید ونوبت از کیوان * ثالث بمعنی پاس یعنی بکلمك مثلا پاسبان دیمکده نوبت دار دیرلر ضربه ایکی معنایه در اول وقت ثانی کرت ومرتبه معناسنه کلور ی نوشت ع فتح واو وسکون شین معجمه ایله ترخون دیدکلری سبزه در وبو معناسی دخی فروپیچید یعنی صاردی دیمك اولور حکیم اسدی بیت چو زلف بتان جعد مجوق باد * کهی برنوشت وکهی برکشاد ی نیارست

ن ج

نیارست فتح یای تحتانی و راو سکون سین مهملتین ایله بمعنی نتوانست یعنی قادر اولەمدی صیغهٔ ماضی دەذنی قدرت ایچون استعمال اولنور مع الجیم * ناج چام اغاجی کە ناژ دخی دیرلر بعض فرهنکلرده سترواغاجی مرویدر ابو المعانی در هزل بیت بر سر کونش چو کیر مویدار * همچو ناج رستە بر کوه بلند نارنج کسر راء مهمله و سکون نونله ترنج دیدکاری یمشدر نارنك دخی دیرلر انواعی اولور قرمزی قابوقلی اولانە نارنج دیرلر اکشی سی وطتلوسی اولوز قلع صفرایە دخلی عظیمدر استاد فرخی بیت همیشە تازه درخت سمن نیابد کل * برون نیاید از شاخ نارون نارنج * خواجه سلمان بیت قارورهٔ سپهر زتاب درون خلق * دارد هنوز کونهٔ نارنج ورنك ونار نتاج فتح تاء مثناة ایله توالد و تناسل ایچون اولان آت ودوه کە دیشی سنه چکرلر عربیده وفا رسیلە مستعمل لغت مشترکەدر مولانا هاتفی بیت کە شاها بزیب وفر و تخت وتاج * بمان تا بماند ز آدم نتاج * شاعر بیت مراحرام کە کوید کە وقت خوردن من * حلال زاده خدا کرده از نتاج حرام نخج سکون خاء معجمه ایله بر نوع اوتدر ایری ودرشت اولور سپورکە ایدرلر طیان مرغزی بیت دست وکف پای پیران بر کلنخج * ریش پیران زرد از پس دود نخج * شمس فخری بیت تا کند بارکاه او جاروب * مژهٔ خویش مهر نخج کند * وبو معناسی دخی یره یاصی لنمش نسنەکە نخج دخی دیرلر وله بیت روز پیکار شیخ ابو اسحق * مغز دشمن بکرز نخج کند نزج فتح زاء معجمه ایله بر شهر آدیدرکە حالا ارمنیە دیمکله مشهوردر نزخفج سکون زاء وفاو فتح خاء معجمتین ایله او یقوده آغربلصمغە دیرلر کابوس معناسنە نزیج کسر زاء معجمه و سکون یای تحتانیله یدك آت کە عربیده جنیب دیرلر نفج سکون فا ایله سو بلرکن آغزدن توکرك صحرامغە دیرلر شمس فخری * قطعه * ستم راه عدم بران همیرفت * فروهشتە زبیمش چون شتر نفج * سبك میرفت وخون از دیده میریخت * چنان کاب از دهان وقت سخن نفج نمیج کسر میم و سکون یای تحتانیله بمعنی نموزج کە کرسی دیمکدر نج بوزن کنج اندرون دهان یعنی آغزك ایچی شمس فخری بیت بی مدحت تو هرکە دهان را بکشاید * دندانش کند چرخ برون یك بیك از نج مع الجیم الفارسی * نایچ کسر یای تحتانیله بمعنی

ن چ

نای کە نی دخی دیرلر شاعر بیت هزار نالە زدم بی کل رخت درباغ * بدرد دل کە شنیدم فغان از نایچ نفچ سکون فا ایله کاغد ورق معناسنە حکیم سوزنی * قطعه * کرنیست کلك مصری ونفچ هریوه تا * زان خط نکو تر آید در چشم هر بصیر * از کلك رود باری خط صلب نویس * وز دخل رود بار بده زر چون زریر * عربیده عورت ممەلرین کوملکدن وجامەدن طشره طوتمغە دیرلر

نغ

نفروچ فا وراء مهمله ایله مؤید الفضلاده اتمك خمیرین آچدقلری اغاج معناسنە روایت اولنمش اما حرکتی اشعار اولنمامش نمچ سکون میمله رطوبت هوا یعنی نم کە چەدر استاد عنصری بیت سنك بی نمچ وآب بی زایش * بهتر از جاهلی بارایش * شمس فخری بیت بدان رسید ایادیٔ شیخ ابو اسحق * کە چشم ابر بودا ئم از حیا پرنمچ نویچ کسر واو و سکون یای تحتانیله بر اوت آدیدرکە کوکی اولمزهر اغاجە کە صاریلور لابد قوریدار غیچ ومسرند دخی دیرلر

ن خ

عربیده عشقه ولبلاب دخی دیرلر مع الخاء المعجمه * ناچخ فتح جیمله یاصی دمرلو نیزه ونیزه ونبرزین یعنی ایر بالتەسی ترکیده نجاق دیرلر شیخ نظامی بیت ز پولاد چینی ناچخ دەمنی * بکردن

پراز بهر کردن زنی * استاد منوچهری بیت مهرهٔ ناجخ بکوید مهرهای کردنان * نشتر ناوك بکاو عرقهای سم مکین * شمس فخری بیت برای بزمش ناهید راست چنك بچنك * بکین خصمش بهرام را بکف ناجخ ناسخ کسر سین مهمله ایله آلتون وکمش تل ایله طوقنمش حریر قماش معناسنه عربیده ابطال ایدیجی معناسنه در نخ بش معنایه کلور اول تار ابریشم ودخی ریسمان ابریشم حضرت مولانا قدس سره * مسمط * چون من همه دوزخ شدم افسرده تر از نخ شدم * باجامهٔ نخ نخ شدم برخاك راهم مبتلا * حکیم فردوسی بیت چنان شدکه کویی ترا ازنخست * وباپیش آتش نهاده نخست * استاد عنصری بیت بی وفاهست دوخته بدو نخ * بی وفا هست هیزم دوزخ * ثانی صف لشکر وغیره حکیم فردوسی بیت بندنبد کوه وبیدا نه بوم ونه شخ * زدریا بدریا کشیده ند نخ * حکیم اسدی بیت کشیدند برهفت فرسنك نخ * فزون بود مردم زمور وملخ * ثالث زیلاوی رومی که برنوع حریر مثال لطیف ومنقش اشلنمش دوشمه در شیخ عطار بیت آن یکی بر بستر کمخا ونخ * وان یکی بر خاك خواری بسته یخ * شمس فخری بیت قضا سزد که زبهر فرایش بارکهت * برای فخر زمهر سپهر سازد نخ * حکیم سوزنی بیت ایا بحرمت وتعظیم تکیه کاه ترا * زمانه بوسه زده کوشهٔ نهالی ونخ * رابع مازندران دیولرندن بر دیو آدیدر شاعر بیت از بخشش مدار طمع وز جهان کرم * نخ نام دیو باشد وشب تیره کی وغم * خامس صبان دموری که اکا آهنجفت دخی دیرلر کذا فی فرهنك جهانکیری نرخ سکون راء مهمله ایله ما کولاته وبعض اشیایه بهای معلوم ومعین وضع اولنمق مولانا هاتفی بیت پذیرفت کالا چو نرخ تمام * مکس بر فروشنده باشد حرام نسبخ کسر سین مهمله وسکون یای تحتانیه ایله احمق ونادان معناسنه در میر نظمی بیت از صحبت او کریز وکسبخ * هر آنکه شود خسیس ونسبخ مع الدال المهملة * نا امید ضم همزه ایله امیدسز نومید دخی دینلور نابدید پاورسز وکورنمز ضد پدید در ابو المعانی بیت بحر عشق یاربی پایان وساحل نابدید * در مطلب بیشمار وقعر دریا نابدید نابسود فتح باء موحده وضم سین مهمله ایله برنسنه یه دیرلرکه ال دکمامش اوله حکیم فردوسی بیت بهیشوی داد آن دکر هر چه بود * زدیبا واز جامهٔ نابسود نابود هیچ برنسنه اولمامق مثلا برنسنه نك وجودی وار ایکن عدم اولمغه دیرلر میر نظمی بیت وجود هستیش نابود کشته * که کارش در جهان بی سود کشته نابودمند بمعنی مفلس وبی نوا ازهمای همایون بیت تو کوتاه دستیٔ نابودمند * مزن دست برشاخ سرو بلند ناجود سکون جیم وفتح واو ایله مجمع الفرس ده ضم جیم ایله بوزن نابود ساغر وجام یوش اولسون طلو اولسون کذا فی المؤید ناخن براد ضم خاء معجمه وباء موحده وسکون نون وفتح راء مهمله ایله طرنق بچاغی معناسنه در نارد فتح راء مهمله ایله ایکی معنایه در اول کنه دیدکلری بوجکدرکه حیوانا ته یا پشور عربیده قراد دیرلر ثانی مخفف نیارددر کتور مز معناسنه هندی لسانند مرتاضان دیرلرکه هندی بر حکیم آدیدر نارکند سکون راء مهمله ونون وفتح کاف ایله ایکی معنایه در اول نارستان یعنی نارلق ثانی اول کوبه دیرلرکه آنده انار وافر اوله کذا فی التحفه ناروند نارون دیدکلری اغاج کذا فی التحفه ناستاد کسر سین مهمله وفتح تاء مثناة ایله بر موضع ویا خود بر ناحیه نامی اوله مولانا هاتفی بیت زکابل

زکابل ناستاد تا آب سند * زدریا کذشت ودرآمد بهند ۞ ناکوارد وناکورد ۞ کلاهما بضم الکاف
وسکون الراء المهمله بمعنی کرانی شکم یعنی بدهضمی ناکوارد دخی دیرلر هضم اولمز معناسنه استاد
لطیفی بیت هرکه اندر معده دارد ناکوارد * کلشکر آرد زبانش خاصه آرد ۞ نامراد ۞
ضم میم وفتح راء مهمله ایله محروم یعنی واصل مراد اولمیان میرنظمی بیت اهل دل را کام دنیا
بهره نیست * ازمرادبر نامرادان چهره نیست ۞ نامرد ۞ ایکی معنایه کلور اول لئیم وخسیس
ثانی بهادر اولمیوب قورقق اولانه دیرلر ۞ نامزاد ونامزد ۞ کلاهما بسکون المیم وفتح الزاء المعجمه
اهل ایچون کوچکدن ولیسی اذنیله نشان قونیلن دختره دیرلر یاردوملو یاوقلو دیرلر چغتای
لساننده اتاغلیغ دیرلر سبعه سیاره ده بشنجی حکایه ده مهر وسهیل وصفنده کلور بیت مهر
زلفیغه کونکلی باغلیغ ایدی * کوییا بوانکا آتاغلیغ ایدی ۞ ناورد ۞ فتح واو وسکون راء
مهمله ایله جنك معناسنه که نورد ونبرد دخی دیرلر حکیم اسدی بیت جهان کشت برکرد آورد
جوی * زخون کشت درجای ناوردجوی * ومبارزت وپهلوانلق معناسنه شمس فخری بیت
دلیرانش که آوردند پرخاش * کشند ازکینه با بهرام ناورد * حکیم خاقانی بیت بابنده چه
کینه است کردون را * بازپشه عقاب راچه ناورد ست * وله ایضا بیت ناورد محنتست دربن تنکنای
خاك * محنت برای مردم ومردم برای خاك * شرفنامه ده ومؤید الفضلاده بمعنی رفتار نقل
اولنوب شیخ نظامی نك بو بیتنه متمسك اولمشلر بیت تا بجایی رسید ستان ناورد * که بدآنجای
دل قرار آورد * وله بیت خیالی کردبا خودکین جوانمرد * که زد بردورمن چون چرخ ناورد *
۞ ناهد وناهید ۞ کلاهما بکسر الهاء اوج معنایه کلور اول دختر نار پستان که ناهد وناهده
دخی دیرلر ثانی زهره یلدزینك آدیدر مولانا محمود ابن یمین بیت نیر کردون همه انواع فضایل
دارد * لیك درملك طرب کامروا ناهید ست * خواجه سلمان بیت بیاد بزم او کیرد قدح
ناهید درمیزان * به پیش تخت او بندد کمر خورشید درجوزا * شمس فخری بیت بو دطفیلی
خوان سعادت برجیس * بزد بسیلی مطرب ببزم تو ناهید * ثالث بوستاندن سبزه کش
اولانه دیرلر مذکور یلدزه عربیده زهره وفارسیده ناهید وچغتایده چولپان دیرلر ۞ نای نبرد ۞
بوری که عجمده کره نای دیرلر مولانا هاتفی بیت خروشید چون کوس ونای نبرد * در آورد قوت
ببازوی مرد ۞ نبرد ۞ فتح باء موحده وسکون راء مهمله ایله ایکی معنایه در اول جنك
پیکار معناسنه که نابرد وناورد دخی دیرلر حکیم فردوسی بیت فرامرز پیش پدر شد چو کرد *
به پیروزی روزکار نبرد * شیخ سعدی بیت صلحست میان کفر واسلام * ما باتو هنوز در
نبردی * وله بیت وکر زور وتواناتری درنبرد * نه مردست باناتوان پنجه کرد * ثانی شجاع ودلیر
معناسنه حکیم فردوسی بیت نخستین یکی نامدار اردشیر * ضمر شهریاران نبرد ودلیر *
۞ نبشلد ۞ سکون باء موحده وضم شین معجمه وفتح لام ایله بمعنی نخشید ورساینده نشود
ابوشکور بیت که بی داوری این داوری نکسلد * که بربیکنه هیچ برنبشلد ۞ نبیلاد ۞ کسر
باء موحده وسکون یای تحتانیه ایله بمعنی بنیاد ۞ نجند ۞ فتح جیم وسکون نون ایله اندوهکین وافسرده که
نژند دخی دیرلر کذا فی فرهنك جهانکیری ۞ نخجد ونخجند ۞ کلاهما بسکون الخاء المعجمه
ونون وفتح الجیم اوج معنایه کلور اول دمورچرکی عربیده خبث الحدید دیرلر شمس فخری بیت

کر آهنکران شکر جود تو کوبند * بکوره درون زر شود جمله نجد * ثانی طاری اتمکی
معناسنه استاد منجیك بیت دومار کزنده دولب بردوسویش * ازان قلیه بهتر وزان نان نجد
ثالث اياق طاشی ایتدکاری سنك خفیف نند رشد وافزونی ونمو معنالرینه ابو الفرج رونی
بیت کر بخت راوجاهت واقبال را نندست * از خدمت محمد وبهروز احمدی * عربیده ایکی
معنایه کلور اول خوشبو نسنه لر نوعندن حکیم سوزنی بیت هوای او بدو شاهین دل ازبرم
بربود * که چنك شاهین ازمشك بود وعنبر وند * ثانی بمعنی رفتن ورمیدن وکسر نونله ینه عربیده
بی مثل ومانند معناسنه در ندید کسر دال مهمله وسکون یای تحتانیله ایکی معنایه کلور
اول افزون شدن ونمو یافتن یعنی زیاده اولمق وبیومك ثانی فعل ماضی در کورمدی معناسنه در
ابو المعانی بیت ندید دیده دوران نظیر تو محبوب * خرد بکفت بدل رامراشد این مطلوب *
نرد سکون راء مهمله ایله ایکی معنایه در اول قمار اویونی ثانی اغاجك بدنی که شاخی
وکرهی اولمیه حکیم سوزنی بیت نوبنو از شجر جود تو یابد هر روز * درود ینا رودرم میوه نرد وورقه
مختاری * قطعه * ای خداوندی که فضل وفخر وجاه وعز تو * آن چه بیخست این چه نردست
آن چه شاخست این چه بار * آن چو بیخ آبدارست این چو نرد پایدار * آن چو شاخ
یار دادست این چو بار مایه دار * مولانا کسائی بیت مردم اندر خور زمانه شدست * نرد
چون شاخ کشت شاخ چو نرد * شمس فخری مطلق اغاج پارهسی معناسنه در دیوب بو بیتی
نظم ایلمش بیت به نیروی شهنشه کردن شیر * بکوبد پشتشان بی کرز وبی نرد نزد
سکون زاء معجمه ایله عربیده کی عند معناسنه که نزد من نیم یانمده دیمك اولور شیخ عمر خیام
* رباعی * کفتی که کنه بنزد من سهل بود * این نکته نکوید آنکه از اهل بود * علم ازلی علت
عصیان بودن * نزد عقلا زغایت جهل بود * جغتای لساننده یانمه دیمك یرده آلیدا دیرلر بعض
نسخه ده آخرنده الف وبعضنده ها یازارلر اما غزللرده ردیف واقع اولمشدر اکثریا اول غزلیات
حرف الف قافیه سنده ثبت اولنمشدر جمله دن برینك مطلعی بودر میر علیشیر بیت ای کونکل
کر کیمسه احوالیم دیماس یار آلیدا * خاطریم کیمدین ملول اولسون کیمیم یار آلیدا نسرد
ضم سین وسکون راء مهملتین ایله شکاری وسکون سین وضم راء مهملتین ایله ده مرویدر کذا
فی المجمع نسود ضم سین مهمله وواو معروفله بمعنی لخشان یعنی غایت صیر بجق ویومشق که
نسن ونسو دخی دیرلر نشواد سکون شین معجمه ایله تورانیلردن بر مبارز پهلوان آدیدر
حکیم اسدی بیت پس صف بهیاز وسنباد داد * کمینکه بکرداب ونشواد داد نعلبند
معروف ترکیده دخی نعلبند دیرلر عربیده بیطار دینلور نغخواد سکون غین ونون وفتح
خاء معجمتین وواو معدوله ایله ناخواه دیدکاری تحمدرکه دیار عجمده اتمك اوزرینه چکارلر
لذت ویرمکیچون نغخوالان دخی دیرلر هندی لسانده اجواین دیرلر حکیم سوزنی بیت شعر
مراهراینه از هزل چاشنی * باید بجای بلبل وکشنیز ونغخواد نغیود سکون غین معجمه
وضم یای تحتانیله آلو اغاجی نغو دخی دیرلر نفس آباد فتح فا وسکون سین مهمله ایله
بیاض جکروشش معناسنه ده مرویدر نقد حاضر والله اولان نسنه نقدینه دخی دیرلر
مقابلی نسیه در نقشبند نقاش معناسنه نقش بغلایجی دیمك اولور مولانا هاتفی بیت رقم

رقم سنج این نقش خاطر پسند * نمونه جبین داشت ازنقشبند ﴿ نقش زیاد ﴾ ٢ راویونلرندن براویوندرکه خصمك نقشی زیاده کلوب شرط اولان مالك اوزرینه براولقدر دخی زیاده ایدر مولانا محمود ابن یمین . بیت الحق نشان نقش زیاد آن دهان تست * موهوم نقطه ایست نه پنهان نه آشکار * نرد جمله یدی نوع اویوندرکه بونلردر فارد زیاد بستاده خانه کیر طویل هزاران که دههزار دخی دیرلر منصوبه خواجه سلمان بونلری ایکی بیتده ذکر ایلمش * قطعه * فارد زعقل ماندن خصمی که کم زیاد * در معرضت ستاده مقید بششدر مست * کوران خانه کیر حکایت مکن طویل * باآنکه ده هزار کسش چون توچا کرست ﴿ نکرزد ﴾ سکون کاف فارسی وفتح زاء معجمه وراء مهمله ایله بمعنی چاره نبود ناصر الدین بیت عیش ماوا نکرزد ازجام فی * آن می کش درد سر نبود زپی ﴿ نکوهد ﴾ ضم کاف وفتح ها ایله بمعنی عیب کنه وسرزنش دهد یعنی عیب ایدر وطعنه ویرر شمس فخری . بیت جهان چوخاك در تست وعرصهٔ ملکت * چرا نکوهد عقلش بهمت پك وللك ﴿ نکوهید ﴾ یعنی عیب وسرزنش کرد کذا فی المجمع ﴿ نلند ﴾ فتح لام وسکون نونله دمور بیل ودمور کورك که باغچه تیمار ایدرلر ﴿ نماد ﴾ بمعنی نمود یعنی کوستردی وکوستر کذا فی المجمع ﴿ نماز بامداد ﴾ صباح نمازی معناسنه که نمازك معناسی محلنده ذکر اولنور ﴿ نمد ﴾ فتح میمله کچه معناسنه درخصوصیله عربیده لباد دیرلر مولانا هاتفی بیت خروشی چوابر بهار ازستم * بکردن نمد کرده از دیده نم ﴿ نمکسود ﴾ فتح میم وسکون کاف وضم سین مهمله ایله هر طوزلو اولان طعام وغیری عموما وباصدرمه خصوصا عربیده لحم قدید دیرلر که صغرا تینی طوزلیوب قوریدرلر ﴿ نمید ﴾ کسر میم وسکون یای تحتانیله ایکی معنایه کلور اول نم دیده یعنی رطوبت هواده یاش اولمش نسنه نمیده دخی دیرلر ثانی نومید لفظندن اختصار اولنمشدر شاعر بیت نباشد نمید ازخدای بزرك * بجز کافر تیره رای وسترك * فرهنك وفاییده بمعنی امیدوار مرقومدر اما ضم نونله حکیم سنایی ناامید معناسنه ذکر ایتمشدر بیت مهرش ادریس را بداده نوید * لطفش ابلیس را نکرده نمید ﴿ نواد ﴾ بوزن جواد صغش معناسنه در ﴿ نود ﴾ بوزن دهد مراتب اعداده عدد طقسانه دیرلر میر نظمی بیت چون رسد عمر تو بسال نود * ازجهان رخت زندکانی بند ﴿ نودد ﴾ سکون واو وفتح دال مهمله ایله بمعنی بپیچش یعنی بوکلم ﴿ نورد ﴾ فتح واو وسکون راء مهمله ایله اون معنایه کلور اول پیشکش معناسنه شیخ نظامی . بیت نورد ملوکانه پیش از شمار * شتربار زرینه بیش ازهزار ثانی بمعنی طومار وله . بیت اثرهای آن شاه آفاق کرد * ندیدم نکارنده دریك نورد * ثالث بمعنی کنام یعنی وحشی جانور اینی وله ایضا بیت چوماران بود روز با یادکرد * برون ناورد خویشتن ازنورد * رابع . بمعنی نقد حاضر وله ایضا . بیت درانبار آکنده خوردی نماند * همان درخزینه نوردی نماند * خامس دورمك نوردیدن وپیچیدن معناسنه شیخ سعدی . بیت هر نوردی که زطومار غمم بازکنی * حرفها بینی آغشته بخون جکرم * استاد عنصری بیت خواجه از مهتران نوردمنست * همچنان شعر من بدلش نورد * سادس برابر وماننده معناسنه شیخ نظامی بیت بسا رعنا زنا کوشیرمرد ست * بسا مردا که بازن درنوردست * سابع قماش واکر طوقند قجه صاریلان اغاج که عربیده منوال دیرلر حکیم خاقانی بیت همه آفاق آکهند که باز * کار خاقانی

ازنورد كذشت * ثامن جنك وخصومت كه ناورد دخی ديرلر شيخ نظامی بيت درزی ديد
با آسمان هم نورد * نبردكسی نام اودرنبرد * تاسع درزيلرك معروف ديكشلری ابوالمعانی بيت
درزی بچه دوخت جامه بانورد * مزداوراننله جان كردم بدست * عاشر بمعنی لايق وپسنديده
مولانا كسايی * قطعه * نورديودم وناوردمن موردبود * برای درد مرا ترك من همی پرورد *
كنون كران شدم وسردوتانوردشدم * ازان سپس كه بخيری همی بپوشم درد * ضم نونله شهر
كازرونك قديم آديدر ‌ في ‌ نوراسپهيد ‌ بـ ‌ سكون واو ورا وسين مهملتين وياى تحتانى وكسر
همزه وهايله نفس ناطقه يه ديرلر باء فارسی يرينه فايله ده جائزدر ‌ في ‌ نورآورد ‌ بـ ‌ سكون واو
اول وفتح راء مهمله وواو ثانيله پرنجدن وباقردن دبه كبی برظرفدر ايچنه ياغ وبال وامثالی نسنه
قويوب سفره كوتوررلر ‌ في ‌ نوشاد ‌ بـ ‌ سكون واوايله تركستان مملكتنده برشهرك آديدر خوبلری
مشهوردر ميرخسرو بيت زاهدبه پند دادن بيچاره مست را * خاطر بسوی لعبت نوشادميرود
ظهير فاريابی بيت مرا ازان چه كه سيمين بريست در كشمير * مرا ازان چه كه شكر لبيست
درنوشاد ‌ في ‌ نوميد ‌ بـ ‌ سكون واو وياى تحتانى وكسر ميمله ايكی معنايه كلور اول محروم ثانی
مأيوس معناسنه ‌ في ‌ نوند ‌ بـ ‌ بوزن سمند التی معنايه كلور اول بمعنی تندرو يعنی تيز يوريجی وما
شمس فخری بيت بدوكام ازفلك خبر كوبی * زه زه ای برق باد پای نوند * حكيم سنايی بيت
چكنی توز آب وآتش باد * چكنی توز خاك وباد نوند * واشكون ويورغه آت معناسنه خصوصا
حكيم سنايی بيت لعل شبرنك خطت رخسار كلكون ترا * چون نوند شاه ايران ازدرهرا كنند *
اثير الدين اخسيكتی بيت بناميزد نكی دارد نوند باد رفتارش * كه پهنای بساط كون نايد نيم
فرسنكش * كثرت استعمال ايله مطلق آته علم اولمشدر حكيم فردوسی بيت زنعل نوندان
پولادميخ * زمين رازجنبش برافتادميخ * حركتده سرعتی اولدوغندن حقيقتا اوصاف اسبدن
اولمق مناسبدر ولهٔ بيت سمند نوندش هميراندنرم * برو برهمی آفرين خواندكرم * حكيم اسدی
بيت نوندی هم آنكاه شه برنشاند * بسوی شه بلخ واورا بخواند * ثانی بمعنی پيك وخبر آور
استادرودكی بيت چرخ چنين است وبدين ره نورد * ليك بهر نيك وبدت شه نوند * حكيم
فردوسی بيت نوندی بيامدزهرسو دوان * باكاه كردن بر پهلوان * ثالث بمعنی سپند يعنی
اوزرلك آتش اوزرينه قونلدقده صحرادغی مناسبتله جائزكو رمشلر حكيم سنايی بيت ازپی
چشم زخم خوش صنمی * خويشتن را بسوز همچو نوند * رابع آوازبلند معناسنه حكيم فردوسی
بيت نوندی بيفكند پس ديده بان * ازان ديده كه تادر پهلوان * خامس مؤيد الفضلاده
برمقام آديدركه آتشكدهٔ برزين آنده واقع ايدی حكيم فردوسی * مثنوی * بجايی كجانام او بد
نوند * بدواندرون كاخهای بلند * كجا آذر تيز برزين كنون * بد آنجا فروزد همی رهنمون *
سادس ادات الفضلاده نام كوهی يعنی اسب واشتر تيز رو معناسنه در ‌ في ‌ نويد ‌ بـ ‌ كسر
واو وسكون يای تحتانيله اوچ معنايه كلور اول بمعنی مژده ظهير فاريابی بيت مرامبشر اقبال
بامداد بكاه * نويد عاطفت آورد از آستانهٔ شاه * ثانی قوت معناسنه مذكور معنا يله ايكی
معنايه شمس فخری * قطعه * مبشران قضا وقدر بنيل مراد * همی دهند جناب ترا
هميشه نويد * لب ولیٔ توبادا ز خرمی خندان * تن عدوی توباد ازعنا چونال نويد * ثالث

ثالث بمعنى نواله كذا فى فرهنك جهانكيرى فرهنك حسينى وفايى ده وفرهنك ميرزاده بمعنى نوان
يعنى متحرك ولرزان مير عماره بيت نال نو بلبه بستان سوسن آزاد * بنده بدان نال ونال وارنويدم
لغ نهاد ع سرشت وخلقت يعنى يرادلش حكيم سنايى بيت اى شده درنهادخود عاجز *
كى شناسى خدايرا هركز * شمس فخرى بيت چوتو نبيند وچشم خرد نكوآيين * چوتو نيارد
دورفلك كريم نهاد * ثانى بمعنى رسم وعادت مولانا كسايى بيت خداى عرش جهانرا چنين نهاد
نهاد * كه كاه مردم ازو برغمند وكاهى شاد لغ نهاريد ع كسر راء مهمله وسكون ياى تحتانيله بمعنى
ترسيد يعنى قورقدى فعل ماضى دركه مصدرى نهاريدن كلور شمس فخرى بيت رخ مريخ رزد
ازچه پست كوبى * مكركز انتقام شه نهاريد * فرهنك وفايى ده زاء معجمه ايله نهازيد ونهازد
واقعدر كذا فى الاداة لغ نهاوند ع فتح واو وسكون نونله ايكى معنايه در اول ديار عراقده برشهر
وقريه ده برطاغ آديدركوه نهاوند ديرلر وبو مشهور اولمشدر ثانى موسيقيده برمقامدر امير خسرو
بيت چنان كز سينه غم را بيخ بركند * فروكفت اين غزل را درنهاوند * حكيم انورى بيت
غزلكهاى خود همى خواندن * درنهاوند وراهوى وعراق لغ نيارد ع فتح ياى تحتانى وراء مهمله
ايله اكرچه حكايه عن الماضيه در اما نفى قدرت ايچون استعمال اولنور روزمان حالده ومستقبلده
هر فعل كه آندن قدرت نفى اولنه آنك مصدرى وياخود قائم مقام مصدرى اوزرينه ادخال اولنور
نيارد ستدن ونيارد بردن وامثالى كبى مولانا هاتفى درتيمورنامه بيت بنام خدايى كه فكر وخرد *
نيارد كه تاكنه او پى برد لغ نيجامد ع فتح ياى تحتانى وجيم وميم وسكون نونله انجاميدن لفظندن
نفى مضارعدر آخره ايرمز معناسنه لغ مع الراء المهمله * نااستوار ع ضم همزه وتاء مثناة
وسكون سين مهمله ايله ايكى معنايه در اول محكم اولميان نسنه ثانى خاين وناقابل آدمه ديرلر
مير نظمى بيت هركه عهدش سست وشد نااستوار * دورشو ازوى مدارش دوستدار *
لغ نابكار ع فتح باء موحده وكافله ايكى معنايه در اول مفسد وفعل نامقبول صاحبى ثانى بطال
طورب ايش اشلمين آدمه ديرلر لغ ناچار ع ايكى معنايه در اول ضرورى ثانى بيچاره ومددسز
معناسنه ابو المعانى بيت ناچار كشد اهل دل اين محنت دنيا * ورنه شود از كوه كران تاب نيارد
لغ ناخن بر ع ضم خاء معجمه وباء موحده ايله لغ ناخنكير ع ضم خاء معجمه وسكون نون وياى
تحتانى وكسر كاف فارسيله ايكى معنايه در اول طرنق كسه جك آلت ثانى طرنق كسيجى
معناسنه هم فاعل وهم مفعول استعمال اولنور لغ نادار ع فتح دال مهمله ايله مفلس وبى نوا
مولانا هاتفى بيت زنظاره آن هراسان سپاه * چونادار از ديدن قرض خواه لغ نارود ع
سكون راء مهمله وفتح واو ايله بمعنى دختر نارپستان كذا فى الاداة لغ ناسور ع ضم سين مهمله
ايله اوكلمز جراحت معناسنه ابو المعانى بيت نشد به دررسيده عمر آخر * مكر اين زخم دل
ناسور بود ست لغ ناقر ع كسر قافله چنك ديدكلرى سازدر لغ ناكاهكير ع فتح كاف اول
وكسر ثانى فارسيين وسكون هايله شبخون ايدن مولانا هاتفى بيت شبيخون رمانان ناكاه كير
زه خواب وابسته برسد قير لغ ناكزير ع ضم كاف فارسى وكسر زاء معجمه ايله بمعنى ناچار وضرورى
حكيم انورى بيت ناكزير زمانه باد بقات * مرز جاودانه وسه ناكزراست لغ ناكوار ع ضم
كاف فارسيله هضمى عسير اولان نسنه شمس فخرى * قطعه * ظلم در ايام عدل وراقنست *

آزنورد کذشت * ثامن جنك وخصومت که ناورد دخی دیرلر شیخ نظامی بیت دزی دید
باآسمان هم نورد * نبردکسی نام اودرنبرد * تاسع درزیلرك معروف دیکشلری ابوالمعانی بیت
درزی بچه دوخت جامه بانورد * مزداوراننك جان کردم بدست * عاشر بمعنی لایق وپسندیده
مولانا کسایی * قطعه * نوردیودم وناوردمن موردبود * برای درد مرا ترك من همی پرورد *
کنون کران شدم وسردوتانوردشدم * ازان سپس که بخیری همی بپوشم درد * ضم نونله شهر
کازرونك قدیم آدیدر نوراسپهید سکون واو وراوسین مهملتین ویای تحتانی وکسر
همزه وهایله نفس ناطقه یه دیرلر باء فارسی یرینه فایله دمجایزدر نورآورد سکون واو
اول وفتح راء مهمله وواوثانیله پرنجدن وباقردن دبه کبی برظرفدر ایچنه یاغ وبال وامثالی نسنه
قویوب سفره کوتوررلر نوشاد سکون واوایله ترکستان مملکتنده برشهرك آدیدر خوبلری
مشهوردر میرخسرو بیت زاهد به پند دادن بیچاره مست را * خاطر بسوی لعبت نوشاد میرود
ظهیر فاریابی بیت مرا ازان چه که سیمین بریست در کشمیر * مرا ازان چه که شکر لبیست
درنوشاد نومید سکون واو ویای تحتانی وکسر میمله ایکی معنایه کلور اول محروم ثانی
مأیوس معناسنه نوند بوزن سمند التی معنایه کلور اول بمعنی تندرو یعنی تیز یوریجی عموما
شمس فخری بیت بدوکام ازفلك خیر کوبی * زه زه ای برق باد پای نوند * حکیم سنایی بیت
چکنی توزآب وآتش باد * چکنی توز خاك وبادنوند * واشکون ویورغه آت معناسنه خصوصا
حکیم سنایی بیت لعل شبرنك خطت رخسارکلکون ترا * چون نوند شاه ایران ازدرهرا کند *
اثیرالدین اخسیکتی بیت بنامیزدنکی دارد نونبادرفتارش * که پهنای بساط کون نایدنیم
فرسنکش * کثرت استعمال ایله مطلق آته علم اولمشدر حکیم فردوسی بیت زنعل نوندان
پولادمیخ * زمین رازجنبش برافتاده یخ * حرکتده سرعتی اولدوغندن حقیقتا اوصاف اسبدن
اولمق مناسبدر وله بیت سمند نوندش همیراند نرم * برو برهمی آفرین خواند کرم * حکیم اسدی
بیت نوندی هم آنکاه شه برنشاند * بسوی شه بلخ واورابخواند * ثانی بمعنی پیك وخبرآور
استاد رودکی بیت چرخ چنین است وبدین ره نورد * لیك بهرنیك وبدت شه نوند * حکیم
فردوسی بیت نوندی بیامد زهرسو دوان * باکاه کردن برپهلوان * ثالث بمعنی سپند یعنی
اوزرلك آتش اوزرینه قونلدقده صحرادغی مناسبتله جائزکو زمشلر حکیم سنایی بیت ازپی
چشم زخم خوش صنمی * خویشتن را بسوز همچونوند * رابع آوازبلند معناسنه حکیم فردوسی
بیت نوندی بیفکند پس دیده بان * ازان دیده که تادرپهلوان * خامس مؤیدالفضلاده
برمقام آدیدرکه آتشکده برزین آنده واقع ایدی حکیم فردوسی * مثنوی * بجایی بجانام اوبد
نوند * بدواندرون کاخهای بلند * بجا آذرتیز برزین کنون * بدآنجا فروزد همی رهنمون *
سادس اداة الفضلاده نام کوهی یعنی اسب واشتر تیزرو معناسنه در نوید کسر
واو وسکون یای تحتانیله اوچ معنایه کلور اول بمعنی مژده ظهیر فاریابی بیت مرامبشر اقبال
یامد ادبکاه * نوید عاطفت آورد ازآستانه شاه * ثانی قوت معناسنه مذکور معنایله ایکی
معنایه شمس فخری * قطعه * مبشران قضا وقدر بنیل مراد * همی دهند جناب ترا
همیشه نوید * لب ولی تو باد ازخرمی خندان * تن عدوی تو باد ازعنا چونال نوید * ثالث

ثالث بمعنی نواله کذا فی فرهنك جهانکیری فرهنك حسین وفایی ده وفرهنك میرزاده بمعنی نوان
یعنی متحرك ولرزان میر عماره بیت نال نو به بستان سوسن آزاد * بنده بدان نال ونال وار نویدم
ع نهاد ع سرشت وخلقت یعنی یرادلش حکیم سنایی بیت ای شده درنهاد خود عاجز *
کی شناسی خدایرا هرکز * شمس فخری بیت چوتو نبیند وچشم خرد نکو آیین * چو تو نیارد
دور فلك کریم نهاد * ثانی بمعنی رسم وعادت مولانا کسایی بیت خدای عرش جهان را چنین نهاد
نهاد * که کاه مردم ازو بر غمند وکاهی شاد ع نهارید ع کسر راء مهمله وسکون یای تحتانیله بمعنی
ترسید یعنی قورقدی فعل ماضی درکه مصدری نهاریدن کلور شمس فخری بیت رخ مریخ رزد
ازچیست کویی * مکر کز انتقام شه نهارید * فرهنك وفایی ده زاء معجمه ایله نهازید ونهازد
واقعدر کذا فی الاداة ع نهاوند ع فتح واو وسکون نونله ایکی معنایه در اول دیار عراقده برشهر
وقربنده بر طاغ آدیدر کوه نهاوند دیرلر وبو مشهور اولمشدر ثانی موسیقیده برمقامدر امیر خسرو
بیت چنان کز سینه غم را بیخ برکند * فروکفت این غزل را درنهاوند * حکیم انوری بیت
غزلکهای خود همی خواندن * درنهاوند وراهوی وعراق ع نیارد ع فتح یای تحتانی وراء مهمله
ایله اکرچه حکایة عن الماضیدر اما نفی قدرت ایچون استعمال اولنور زمان حالده ومستقبلده
هر فعل که آندن قدرت نفی اولنه آنك مصدری ویاخود قائم مقام مصدری اوزرینه ادخال اولنور
نیارد ستدن ونیارد بردن وامثالی کبی مولانا هاتفی در تیمورنامه بیت بنام خدایی که فکر وخرد *
نیارد که تا کنه او پی برد ع نیجامد ع فتح یای تحتانی وجیم ومیم وسکون نونله انجامیدن لفظندن
نفی مضارعدر آخره ایرمز معناسنه ع مع الراء المهمله * نااستوار ع ضم همزه وتاء مثناة
وسکون سین مهمله ایله ایکی معنایه در اول محکم اولمیان نسنه ثانی خاین وناقابل آدمه دیرلر
میر نظمی بیت هرکه عهدش سست وشد نااستوار * دورشو از وی مدارش دوستدار *
ع نابکار ع فتح باء موحده وکافله ایکی معنایه در اول مفسد وفعل نامقبول صاحبی ثانی بطال
طورب ایش اشلمین آدمه دیرلر ع ناچار ع ایکی معنایه در اول ضروری ثانی بیچاره ومددسز
معناسنه ابو المعانی بیت ناچار کشد اهل دل این محنت دنیا * ورنه شود از کوه کران تاب نیارد
ع ناخن بر ع ضم خاء معجمه وباء موحده ایله ع ناخنکیر ع ضم خاء معجمه وسکون نون ویای
تحتانی وکسر کاف فارسیله ایکی معنایه در اول طرنق کسه جك آلت ثانی طرنق کسیجی
معناسنه هم فاعل وهم مفعول استعمال اولنور ع نادار ع فتح دال مهمله ایله مفلس وبی نوا
مولانا هاتفی بیت زنظارهٔ آن هراسان سپاه * چونادار از دیدن قرض خواه ع نارود ع
سکون راء مهمله وفتح واو ایله بمعنی دختر نارپستان کذا فی الاداة ع ناسور ع ضم سین مهمله
ایله اوکلز جراحت معناسنه ابو المعانی بیت نشد به دررسیده عمر آخر * مکر این زخم دل
ناسور بودست ع ناقر ع کسر قافله چنك دیدکلری سازدر ع ناکهکیر ع فتح کاف اول
وکسر ثانی فارسین وسکون هایله شبخون ایدن مولانا هاتفی بیت شبخون زمانان ناکه کیر
زه خواب وابسته برسد قیر ع ناکزیر ع ضم کاف فارسی وکسر زاء معجمه ایله بمعنی ناچار وضروری
حکیم انوری بیت ناکزیر زمانه بادیقات * مرز جاروبه وسه ناکزراست ع ناکوار ع ضم
کاف فارسیله هضمی عسیر اولان نسنه شمس فخری * قطعه * ظلم در ایام عدل ور افتست *

ن ر

ع

ماند درسوراخ غم چون سوسمار * آزاز انعام عامت مانده است * روز وشب در درد ورنج ناکوار * وعلت تخمه یعنی امتلاء معده استادلبیبی . بیت ازسخای تو ناکوار کرفت * خلق را بکسر و منم ناهار ﴿ ناکور ﴾ ضم کاف فارسی و فتح واو ایله بمعنی ناخوش وناکوار مرقوم شاه ناصر خسرو . بیت بمجلس تو رهی راشکایتیست شکرف * که سال سفله بدید آید و زمان ناکور * ﴿ نام آور ﴾ صاحب نام وشهرت نامور ونامدار دخی بر معنایه کلور مولانا هاتفی . بیت تصور نکرده به از خود کسی * زنام آوران بود غافل بسی ﴿ نامدار ﴾ سکون میمله صاحب نام ومشهور انام معناسنه در ﴿ نامور ﴾ سکون میم وفتح واو ایله نامدار یعنی نام صاحبی شیخ سعدی . بیت بس نامور بزیر زمین دفن کرده اند * کز هستیش بروی زمین هیچ نشان نماند ﴿ نامه بر ﴾ فتح میم وباء موحده ایله پیك وقاصد نامه ایلدیجی بوندن کوکرجنه مرغ نامه بر دیدکلری بر جفت کبوترك دیشیسنی بر شهرده آلیقویوب ارککین آخر دیاره کوتوررلر اقتضا ایتدوکی محلده بر نامه یازوب قنادی التنه باغلیوب صالیویررلر اوچوب دیشیسی اولدوغی یره وارر اکثریا سرحدلرده ایدرلر ا . بوالمعانی . بیت عرض حال خود نوشتم صفحهٔ دل را همین * سوی جانان عزم کرده همچو مرغ نامه بر ﴿ ناوسار ﴾ سکون واو وفتح سین مهمله ایله ایکی معنایه در اول دکرمان ارقی معناسنه خصوصا ثانی اول ساقیه که بوستان ومزروعات صوارمق ایچون وچشمه وحوضلره صو آقق ایچون ارق ایدرلر عموما ﴿ ناهار ﴾ بمعنی کرسنه یعنی آج حکیم فردوسی . بیت نهادند خوان وبخفند پدشاه * که ناهار بودی همانا براه * فرهنك جهانکیریده بمعنی ناشتا یعنی بر کمسنه طعام جزوی تناول ایده وطویمش اولمیه آکا ناهار وشکسته شد دیرلر کمال اسمعیل در قسمیه . بیت بعفو او که جهانی کبا براز سر ذوق * فرو برد که شکسته نکرده اش ناهار * حکیم ناصر خسرو . بیت ای باز سفید خورده کبکان * مردار مخور بشان ناهار * مؤید الفضلاده بمعنی کاهش وکذارش تن مسطور در بعض فرهنکلده نهار واقع اولمشدر ﴿ ناهموار ﴾ مناسب اولمین نسنه هر نه اولورسه ودوز اولمین یرده ناهموار دیرلر ﴿ نایژ ﴾ کسر یای تحتانیله ایکی معنایه در اول لوله که چشمه لرده ومصلقلرده ایدرلر نایژه دخی دیرلر ثانی شعرده قافیه معناسنه در اما قافیه طقوز نوعدر بر نوعنه نایژ دیرلر ﴿ نپور ﴾ ضم باء فارسی وواو معروفله نفیر معناسنه در میر ابل رازی . بیت نه با باونه با خواجه نه پورست * دراز وخشك ولاغر چون نپورست ﴿ نبهر ﴾ فتح باء موحده وسکون ها ایله بخمراقچه وفنا نسنه ودون وفرومایه آدمه دیرلر نبهره دخی دیناور ﴿ نجار ﴾ فتح جیمله قزلجه که زنان یوزلرینه سوررلر غازه وکلکونه وفکر دخی دیرلر ﴿ نجیر ﴾ کسر جیم وسکون یای تحتانیله آهار معناسنه که اسم عامدر کاغده اولسون قماشه وبزه اولسون میر نظمی . بیت بروبش آنقدر صیقل همیدهد * نجیری کو بیابر کاغد افتاد ﴿ نخار ﴾ فتح خاء معجمه ایله بمعنی ناهار مرقوم یعنی ناشتا ﴿ نخجیر ﴾ سکون خاء معجمه ویای تحتانی وکسر جیمله ایکی معنایه کلور اول صید وشکار معناسنه میر خسرو . بیت باز آن سوار مست بنخجیر میرود * رستم زکار رفته بنخجیر میرود * ثانی هر شکار اولنور جانوره دیرلر کوما وطاغ کچی سنه دیرلر خصوصا مختاری . بیت ببند از بس چشم نخجیر وبنا کوش تذرو * دستها پر نرکس وکه پایها پرنار ون * بمعنی شکار کردن شیخ نظامی . بیت چنین فرمود خورشید جهانکیر * که خواهم

که خواهم کرد روز چند نخجیر * بمعنی شکار وله بیت زبار کران خوشه خم کشته بود * تك وتاب نخجیرم کشته بود ﴿ نر ﴾ التی معنایه کلور اول ارکك معناسنه اسم عامدر انسانده وحیوانده استعمال اولنور ثانی زشت وکریه معناسنه مثلا نرکدا ونره دیو دیرلر حکیم سنایی بیت علم دان خاصهٔ خدای بود * علم خوان شوخ ونرکدای بود * ثالث نام پدر سام درکه نریم ونریمان دخی دیرلر حکیم ازرقی بیت توان پادشاهی که کر زنده بودی * زمین بوسه دادی تراسام بن نر * رابع آلت رجل معناسنه که حضرت مولانا در صفت کنیزکی که خر نری بجماع خود آموخته بیت * مثنوی * یك کنیزك یك خری بر خر فکند * ازوفور شهوت وفرط کزند * آن خر نر رابکان خو کرده بود * خر جماع آدمی پی برده بود * یك کدو بی بود حیلت سازه را * در نرش کردی پی اندازه را * در نرش کردی کدو را آن عجوز * تارود نیم ذکر وقت سپوز * کر همه نره خر اندر وی زود * آن رحمدان رودها ویران شود * خامس موجهٔ آب سادس اغاجك اورته سنده اولان شاخلری بو معنالرده نره ونرّه دخی دینلور ﴿ نژغار ﴾ سکون زاء فارسی وفتح غین معجمه ایله بانك ونعره وصدای بلند کذا فی التحفه ﴿ نسار ﴾ فتح سین مهمله ایله بمعنی نساء مرقوم ﴿ نسترو ﴾ سکون سین مهمله وفتح تاء مثناة ایله کل نسرین دیدکاری خوشبو بیاض شکوفه درکه نسترن ونسترون ونسترین دخی دیرلر حکیم خاقانی بیت عیسی حلال کرده ازخارهای کابن * ادریس سبحه کرده ازغنچهای نستر ﴿ نسر ﴾ فتح سین مهمله ایله ایکی معنایه در اول سایبان معناسنه شمس فخری بیت ملاء در تاب زافتاب ستم * سازد ازمهدل تو همیشه نسر * ثانی طاغ باشلرنده بعض چوبلن واوتدن مختصر اولرا یدوب ایچنده باغدارلر وسایر کمسنه لر دخی اوتوررلر استاد رودکی بیت نسری ساخت برسر کهسار * دور ماند ازسرای خویش وتبار * فرهنك جهانکیریده کونش اصابت ایتمین یرکه نسار وفسار دخی دیرلر وعربیده سکون سین ایله کرکس دیدکاری قوشه دیرلر وآسمانده داخل رصد ایکی کوکب آدیدر بریته نسر طائر وبرینه نسر واقع دیرلر ﴿ نسطور ﴾ نام صاحب مذهب ترسایان وآنلرك فقیه ودانشمند یشه دیرلر حکیم خاقانی بیت نسطور دیدایت مسطور در دل او * کفت از حواریان چوت دین پروری ندارم ﴿ نفیر ﴾ کسر فا وسکون یای تحتانیه ایله اوچ معنایه کلور اول بوری که نای روپین ونای کاودم دخی دیرلر خواجه سلمان بیت کوس با نالهٔ نفیر بود * کوه با نعره وفغان باشد * ثانی قبا نای که سورنا کبی یوقاری باشنه دل قویوب اوفوررلر ترکیده دخی نفیر دیرلر ثالث اول صدا که بوری وسورنا وبنای دن ظاهر اولور مولانا هاتفی بیت کذشت از ثریا صفیر ونفیر * رمیدند مرغان سدره زتیر * حضرت مولانا قدس سره بیت کز نیستان تامرا ببریده اند * وزنفیرم مرد وزن نالیده اند * بو بیتده صدای نای اولمق اقتضا ایدر که مثنویٔ شریفك ابتدا بیتنی لسانندن حکایه ایدر ﴿ نکدر ﴾ سکون کاف وفتح دال مهمله ایله بر موضع یاخود بر طائفه آدی اوله مولانا هاتفی بیت همه خیل اوغانی ونکدری * بفرمانبری واطاعتکری ﴿ نمازدیکر ﴾ ایکندو وقتی وایکندو نمازی در وقت مزبورك مخصوص اسمی اولمامغله صلوات نهاریه نك ثانیسی اولمغله کوندزه منسوب طوتوب نمازدیکر تسمیه ایتمشلر وقت ظهردن صکره واقع اولدوغی اجلدن ﴿ نمازکزار ﴾ نمازقیلیجی کزارنده نماز تقدیرنده عربیده کی

مصلی معناسنه و نمداو ع سکون میم وفتح دال مهمله ایله نمناك معناسنه و نمکزار ع
فتح میم وزاء معجمه وسکون کافله طوزله یعنی طوز حاصل اولدوغی یر عربیده سبخه دیرلر فقات
ثلثه ایله کلزار وچمنزار کبی میرنظمی بیت سرا پا بوده آن صحرا نمکزار * کذشتن مرغ از آنجا
بود بیزار و نمکسار ع فتح میم وسین مهمله وسکون کافله طوز حاصل اولان موضع نمکزار کبی
و نمکسود ع فتح میم وسکون کاف وضم سین مهمله ایله بمعنی نمکسود مرقوم یعنی طوزلو ات
وطعام دیکر و نمیر ع کسر میم وسکون یای تحتانیله بسیار خوار وکاهل معناسنه میرنظمی
بیت چو کاو عمل مانده نماید بکار * هر آنکس نمیرست وبسیار خوار و نواکر ع فتح کاف
فارسیله سازنده وکوینده وخواننده معناسنه میرنظمی بیت بمجلس شد نواکر نغمه پرداز
که زهره هم در آنجا کشته دمساز و نوالهبر ع فتح لام وضم باء موحده ایله بچاق معناسنه که عربیده
سکین دیرلر کسرتینله و نوبر ع سکون واو وفتح باء موحده ایله تازه وهنوز ایرشمش میوه که
نوباوه دخی دیرلر شیخ نظامی بیت نوبر باغ هفت چرخ کهن * درة التاج عقل وتاج سخن *
و نوبهار ع اوچ معنایه در اول فصل ربیع ثانی آتشکده وثالث بتخانه معناسنه مثال
آتشکده حکیم فردوسی * مثنوی * چو کشتاسب را داد لهراسب تخت * فرود آمد از تخت
وبربست رخت * ببلخ کزین شد بدان نوبهار * که یزدان پرستان بدان روزکار * مران خانه
داشتندی چنان * که مر مکه را تازیان اینزمان * مثال بتخانه امیر معزی بیت بهار چین که
ازان روی بزم وخانهٔ خویش * اکرچه خانهٔ تو نوبهار برهمنست * بو معنایه مسعود سعد
سلمان بیت آورد نوبهار بتانی وهیچ بت * مانند تو بخوبی در نوبهار نیست * مؤید الفضلاده
بمعنی خانهٔ بزرك که برامکه بلخ شهرنده بنا ایتمشلر ایدی حکیم انوری بیت ساحتت آب
قندهار ببرد * صفهات بیخ نوبهار بکند * بو بیتده صنعت تجنیس واردر و نوحه کر ع فتح
حاء مهمله وکاف فارسیله میت اوزرینه مرثیه اوقیوب آغلایجی معناسنه که عربیده نواحه دیرلر
و نودر ع سکون واو ورا وفتح دال مهملتین ایله نام پسر منوچهر که افراسیاب النده کرفتار اولدی
حکیم سوزنی بیت ای شهنشاه فریدون فر دلیر دار وکیر * جم نکین نودر ستان قارن نبرد بهرام تیر *
و نهار ع فتح ها ایله ایکی معنایه کلور اول بمعنی ناشتا یعنی تمام طوق اولمیه که ناهار دخی دیرلر ثانی
نهاریدن لفظندن اسم مصدردر اکسلتمك واکسلمك معناسنه استاد فرخی بیت ملك برفت
وعلامت بدان سیاه نمود * بدان کهی که به بیخ نهار کرد نهار * شمس فخری بیت خه ایکانا
هرچند ماه دانش وفضل * چو شخص فاضل وعالم کرفته است نهار * عربیده ایکی معنایه در
اول ظهور صبحدن غروب شمسه دك زمان ثانی خرچال وسنکخوار دیدکاری قوشك یاوریسی
معناسنه در و نهمار ع سکون ها وفتح میمله فرهنك جهانکیریده اوچ معنایه کلور اول بزرك وبسیار
اولان نسنه کمال اسمعیل بیت مرا بکام دل دشمنان مکن تکلیف * که از تحمل آن بار عاجزم
نهمار * حکیم فردوسی بیت چو ابلیس دانست کو دل بداد * بر افسانه اش کشت نهمار
وشاد * ثانی یکبار وهمه مختاری بیت نهمار جهان چون اثر خاطر من کشت * تا زیور انعام
تو وربست ریاحین * ثالث مشکل وعجب معناسنه خواجه عمید لویکی بیت شاد بادیت
همیشه که زغم خصم امروز * شد چنان زار که نهمار بفرد ابرسد * مجمع الفرسده بمعنی کاری

کاری ویا چیزی عظیم وفرهنك میرزا ابراهیمده بمعنی عجیب میرخسرو بیت دربند پروازاست
خان بکذار سیرت بنکرم * زنیسان که بینم حال خود نهمار بینم دیکرت * زاء معجمه ایله ده
معانئ مرقومه یه مرویدر نیشکر سکون یای تحتانی وفتح شین معجمه ایله شکر قامشی
معناسنه مولانا هاتفی بیت نی نیزه خوردند اندر جکر * بد انسان که هند وخورد نیشکر *
مع الزاء المعجمه * ناچیز کسر جیم فارسیله بیمقدار عربیده لاشی معناسنه شیخ سعدی
بیت بکفتامن کل ناچیز بودم * ولیکن مدتی باکل نشستم ناز ایکی معنایه در اول شیوه
واستغنا شیخ سعدی بیت نازت بکشم که نازنینی * تابر سرو چشم من نشینی * ثانی حضور
وراحت معناسنه شاعر بیت برفتیم بانیزهای دراز * بروتلخ کردیم آرام وناز * عربیده غنج
ودلال که شیوه یه یقین اوضاعدر اداة الفضلاده براغاجدر عربیده صنوبر دیرلر نازنوروز
موسیقیده بر نوا اسمیدر نان پز سکون نون وفتح باء فارسیله اتمك بشوریجی عربیده
خباز دیرلر ابو المعانی بیت بده نان نان پز اکر شناسی * اکر نیمش خورد کو خورده باشد *
بتیز سکون باء موحده وکسر تاء مثناة بعده یای ساکنه ایله اوجی غایت صوری اولان
نسنه خنجر واکنه وبیز کبی بختیز سکون خاء معجمه وکسر تاء مثناة بعده یای ساکنه ایله
بمعنی کمینکاه یعنی پوصوری بخچیز سکون خاء معجمه وکسر جیم فارسی بعده یای ساکنه
ایله بمعنی بیچیده یعنی صارلمش میرنظمی بیت بجامه خواب را کلبیز بوده * بشب تا صبح را
نخچیز بوده نخیز کسر خاء معجمه وسکون یای تحتانیله اوچ معنایه کلور اول فرومایه
وکمینه حکیم ناصر خسرو بیت جان پرمایه همی چون بفروشی بنخیز * جز پرمایه همان به که
بارزان ندهی * ثانی کمین یعنی پوصو وکمینکاهه نخیرکاه دیرلر مسعود سعد سلمان * قطعه *
توای دل درغم باش وهموار ه باش * توای دیده خون ریز همواره ریز * به بیند به پیری که جان مرا
نشسته است چون شیر اندر نخیز * شمس فخری بیت سپهر بر رخ اعدای او کشیده کمان * زمانه
برره بد خواه او کشاده نخیز * ثالث اوزم چبوغن ویاخود غیری اغاجی کوکی یاننده اکدیروب یره
کومرلر که برسنه یرنده طوروب کوك طوتدقدن صکره چقاروب آخر یره دکرلر اکا نخمدان وداران
دخی دیرلر نغز سکون غین معجمه ایله کوزل ولطیف که خوب معناسنه در استاد عنصری
بیت بکوبش که من نامه نغز ناك * فراز آورید ستم از مغز پاك نفت انداز نفتدن مراد
آتشدر که بعض قلعه محاصره سنده دشمن هجومنده اسکی بزلری نفت یاغنه باطروب وآتشه
یاقوب دشمن اوزرینه آتارلر اکا نفت انداز دیرلر وآتشبازلق ایدنه دخی دیرلر وفشنك آتمق کبی
هرنه اولورسه نماز معروف عبادتدر وخدمت وقوللق ایتمکه دینلور حکیم فردوسی بیت
پیاده بشد از اسب وبرده نماز * کرفته بیر شاه کردون فراز * حکیم سوزنی بیت شهی که
بارکه اوست سجده کاه ملوك * همیبرند بر آن سجده ملوك نماز * نمازی پاك وطاهر معناسنه در
ایمدی نماز دخی کشی یی کناهدن پاك ایتدوکیچون نماز دیدیلر عربیسی وضودر نواز ایکی
معنایه کلور اول نهمتدن ایراق اولمق ثانی نواختن لفظندن صیغه امر ووصف ترکیبی در
دلنواز وعودنواز کبی نوآموز ایکی معنایه در اول یاوری طوغان که یوادن آلوب شکار
تعلیم ایدرلر ثانی هنوز موید به ویرلمش طفله دیرلر نوروز سنه ده ایکی کوندر بری نیز

اعظم برج جمله تحویل ایتدوکی کوندرکه آذرماهك اون برنجی کونی درکه نوروز کوچك ونوروز عامه دیرلر وآنك تسمیه سنده ایکی وجه روایت اولنمشدر اولا حق سبحانه وتعالی عالمی وآدمی بو کونده خلق ایلدی وجه ثانی اولدرکه جمشید جمله جهانی سیر وکشت وکذار ایلدی آذربایجانه کلدکده جواهر ایله مکلل ومرصع بر تخت عالی نصب ووجهه سنی جانب شرقه وضع ایلیوب وباشنه ذی قیمت جواهر ایله مزین تاجی کیوب وچقوب تخت اوزرینه اوتوردی چونکه کونش طلوع ایدوب اول تاج وتخته طوقندی اول مرتبه شعاع وضیا وپرتو ظاهر اولدیکه عالمی روشن ایلدی خلق آنی کوردکده شادمان اولوب این روز نوست دیدیلر چونکه زبان دریده وزبان پهلویده شعاعه شید دیرلر وجم پادشاه معناسنه در شید لفظنی آکا مضاف ایدوب آکا دخی جمشید دیدیلر ونوروز ثانی اولدرکه فروردین ماهك آلتنجی کونی که نامی خرداددر نوروز بزرك ونوروز خاصه دیرلر وآنك وجه تسمیه سی اولدرکه جمشید اولکونده تخت اوزرینه طرز مرقوم اوزره اوتوروب خاص وعامه اذن ویروب جمله یانینه جمع اولوب کار عالم ایچون ایورسم ولطیف عادت وقانونلر قویوب خلقه تنبیه ایلدی وایتدی الله تعالی سزی یرلغاسون کرکدرکه پاك صو ایله غسل ایدیکوز والله تعالینك نعمتلری شکرین ادا ایدیکوز وهر نفسده الله تعالی حضرتنك امرینی یرینه کتورمکه سعی ایدیکوز وهر سال بو اسلوب اوزره عمل ایدیکوز دیمشدر ولدرکه اکاسره عجم نوروز کوچکدن نوروز بزرکه وارنجیه دك حاجات ناسی مقضی ایدرلردی ومحبوس اولنلری اطلاق ومجرملری عفو ایدرلردی وخلقه انعام واحسانلر ایدرلردی وکندولر عیش وعشرت وذوق وصحبته مشغول اولورلر ایدی ‌ ‌نونیاز‌ ‌سکون واو وکسر نونله بر تازه نورسیده ابتدا کاره شروع ایتمکه دیرلر اوقومق ویازمق وغیری صنعت هرنه اولورسه ابو المعانی بیت پیشه جوروستم راچون هنوز آموخته نیست * کر کشد عاشق عجب نبود که طفل نونیاز ‌ ‌نهچیر‌ ‌سکون ها ویای تحتانی وکسر جیم فارسیله بمعنی پیچیده یعنی طولاشمش وصارلمش نخچیز دخی دیرلر شمس فخری بیت چنان زمعدلتش کار مملکت شد راست * که شد ززلف بتان باز وصمت نهچیر ‌ ‌نهماز‌ ‌سکون ها وفتح میمله درت معنایه کلور اول بمعنی بزرك استادرودکی بیت کنبدی نهماز بر پرده بلند نه ستونش ابرونه زیربند * ثانی بمعنی بسیار وبی اندازه شمس فخری بیت ندید چون تو جوانبخت شاه تخت شهی * اکرچه دید شهنشاه درجهان نهماز * ثالث بمعنی مشکل رابع جنك عظیم معناسنه در ‌ ‌مع الزاء الفارسی * ناژ‌ ‌چام اغاجی که ناج ونوژ دخی دیرلر شمس فخری بیت چو عرعر سرافراز باد امدام * ببستان همی تا بود سرو وناژ * وسرو اغاجنه ده دیرلر شاه ناصر خسرو بیت ای بی هنر خوب بچهره خردت کو * خود شرم نیایدت ازین قامت چون ناژ * بو معنایه فاژ دخی دیرلر ‌ ‌فاژ فاژ‌ ‌سکون زاء فارسی وفتح فا ایله اسنمك که خمیازه ودهانده ره دخی دیرلر عربیده تثاوب دیرلر ‌ ‌ناوژ‌ ‌فتح واو ایله اغاج تکنه درکه ایچنده خمیر ایدرلر واثواب یورلر ‌ ‌نکرژ‌ ‌فتح کافله اوزم چکردکی تاء مثناة ایله دخی مرویدر ‌ ‌مع السین المهمله * ناوس ضم همزه وواو معروفله بمعنی آتشکده کذا فی فرهنك جهانکیری ‌ ‌ناشناس‌ ‌کسر شین معجمه وفتح نونله اکلمز لا یفهم معناسنه ابو المعانی بیت مکن عیش وصحبت بهر ناشناس * وسعی مر ترا لابد ازوی زیان ‌ ‌ناقوس‌ ‌ضم قاف وواو معروفله بیوك چاکدرکه مناره کبی بر بلند بنا

ن ژ

ن س

ويابلدبنا ايدوب باشنه وضع ايدرلر ووقت معينده چالرلر صدا آسى برايكى فرسخ يره كيدر وبعضيلر ارغنون ديدكلرى بيوك ساز معناسنه ديمشلر كفره كليسالرنده بعض مخصوص كونلرنده چالرلر ايوبلى واوفاقلى ايچى بوش اغاچلر دركه برى برى يانند ديزلمشدر كورك ايله نفس ويروب چالرلر بى نظير صدالر ويروب درست مقاملر ظاهر اولور مولانا عرفى بيت مالب آلوده بهر توبه بكشاييم ليك * بانك عصيان ميزند ناقوس استغفار ما * عربيده دخى ناقوس وجمعنه نواقيس ديرلر لواحد من الشعرا بيت قد قلت للعين اى الضرب يرلمكى * ضرب البواقيس ام ضرب النواقيس

ناكس فتح كافله آچلق وسفله آدم معناسنه شيخ سعدى بيت شمشيرنيك زاهن بد چون كند كسى * ناكس بتربيت نشود اى حكيم كس * شيخ نظامى بيت هان ناكس نان كس نباشى باكرية خوان كس نباشى

ناموس ضم ميم وواو معروفله خانهٔ صياد كه ايچنه كيروب آو وشكار كوزه در عربيده عار وغيرت معناسنه ونام حضرت جبريل امين عليه السلام در كه ناموس اعظم وناموس اكبر دخى ديرلر

ناوس ضم واو ايله آتشكده معناسنه حكيم سنايى * قطعه * كرچه زاغ سياه كشتم من * نكذريم مقام جز ناوس * زاغ كر بشنود كند درحال زين شعنها كرشمه بر طاوس * حكيم انورى بيت عاشر آن اكرم معاشر عشر * كوبى از كبر كان ناوسيست * وكورستان مجوس معناسنه ده روايت اولنمشدر

ناهوس ضم ها وواو معروفله بمعنى ناكاه ميرنظمى بيت چو كرده ترك ننك وعار وناموس * بديد آيد ازان سويش بناهوس

نايموس سكون ياى تحتانى وواو وضم ميمله برساز در قامشلرله دوزلمش موسيقار دخى ديرلر كذا فى فرهنك جهانكيرى

نبس فتح باء موحده ايله مخفف ومشدد دخى جائزدر بمعنى دخترزاده يعنى قز اولادى نبسه دخى ديرلر اميرخسرو درمنقبت امام حسين رضى الله عنه بيت صفت ذات او همين بس است * كه رسول خدا يرا نبس است

نخاس فتح خاء معجمه ايله سروكه پابوجيلر كونله بشنى اراسنده ديكرلر

نخس سكون خاء معجمه ايله غم وغصه دن چهره صولمق وضعيف وزبون اولمق معناسنه در عربيده كسمك ودرمك معناسنه در

نركس سكون راء مهمله وكسر كافله زرين قدح ديدكلرى چچكدر قمريشه ديرلر استعاره طريقيله شعرا محبوبك كوزينه تشبيه ايدرلر شعرلرنده كثرت استعمالدن چشم معناسنه اولمشدر خواجه سلمان بيت ناتوان شد زهواى كل ودارد زهوا * رخ زرد وقد كوز وتن لاغر نركس

نسناس سكون سين مهمله وفتح نونله حكيم اسدىٔ طوسى روايتنده هندوستان سرحدنده سرانديب قربنده بر كوه بلند وار در آدنه ذات هوام ديرلر آنده بر نوع مخلوق اولور بويلرى اوزون ويدنلرى قيللو وكوك رنكنده وقيللرى قزل وباشلرينك ايكى يانلرنده يوزلرى وار هريوزلرنده ايكيشر كوزلرى وار هربريسى هم اركك وهم ديشى درلر وطوغوررلر اولقدر قوتلو اولورلر كه ايكيسى برفيلى طوتوب اولدررلر ويرلر وبونلر بغايت سكردرلر اول قومه نسناس ديرلر وعربيده ميمونك ايريسنه ديرلر

نفس فتح فايله معروف شيخ سعدى بيت هر دم از عمر ميرود نفسى * چون نكه ميكنى نماند بسى * وسكون فايله ايكى معنايه در اول معروف درت مرتبه ايله تعبير اولنمشدر اول نفس اماره ثانى نفس لوامه ثالث نفس مطمئنه رابع نفس ملهمه در معناى ثانى وجود موجود كه كند وذاتنده ديمكده كند ونفسنده ديرلر ميرنظمى بيت در هنرها بنفس

خود یکتا * هرجهت را شود زبون اعدا ﴿ مع الشین المعجمة * ناخن خوش ﴾ ضم خاءین معجمتین ایله بر نوع صدفدر ناخنه یعنی طرنغه مشابه اولور خوشبو در عربیده اظفار الطیب دیرلر هندی لسانده نکه دیرلر بعض تراکیبه وعطریاته داخل اولور ناخن پریان وناخن دیو دخی دیرلر کذا فی فرهنك جهانکیری ﴿ ناخوش ﴾ واو مجهول ایله طبعه مناسب و موافق اولمیان نسنه ومزاجه درست اولماق معناسنه ﴿ ناخوش منش ﴾ واو مجهول وسکون شین معجمه وفتح میم وکسر نونله معده بولنمق وطبیعت نادرست اولمق معناسنه در میر نظمی بیت شود ناخوش منش از فرط باده * مخور از وسع طبعت می زیاده ﴿ نازبالش ﴾ سکون زاء معجمه و فتح باء موحده وکسر لامله یوزیصدوغی ابو المعانی بیت می نهد بر نازبالش آن پری رخسار رو پر تو خورشید افتاد ست بر کل توده را ﴿ نازش ﴾ کسر زاء معجمه وشین موقوف ایله نازلنمق معناسنه اسم مصدردر ﴿ ناغوش ﴾ ضم غین معجمه وواو معروف ایله باش آشاغی صویه طالمق شمس فخری بیت زهر که غوطه خورد در بر آورد ز بحار * بسا کسا که بود مردن وی از ناغوش * استاد لبیبی بیت کرد کرداب مکرد ای که ندانی تو شنا * که شوی غرقه چونا کاهی ناغوش خوری ﴿ نالش ﴾ کسر لامله ایکلمك معناسنه اسم مصدردر ﴿ نانخورش ﴾ سکون نون وضم خاء معجمه وواو مجهول وکسر راء مهمله ایله اتمکه برمقدار طعامی قاتق ایتمك ﴿ نانکش ﴾ سکون نون وکسر کافله چورك اوتی دیدکاری سیاه دانه لردر عربیده حبة الخضرا دیرلر ﴿ نانمش ﴾ سکون نون وفتح میمله ایکی معنایه در اول کورلمامش نسنه یعنی بر شیء که نظیری ومثلی اولمیه ابو المعانی * مصرع * نانمش بوده چنین حسن وجمال یکتا * ثانی یولسزلق ایتمك معناسنه کذا فی فرهنك جهانکیری ﴿ نبارش ﴾ فتح باء موحده وکسر راء مهمله ایله ایکی معنایه در اول ستم آمیز سوز سویلمك ثانی دوشملو اولان سقفه ویقملمو اولان دیواره استحکام ایچون قونیلان پاینده ترکیده دستك دیرلر کذا فی فرهنك جهانکیری ﴿ نرمه کوش ﴾ سکون راء مهمله وضم کاف فارسیله قولق یومشغی دیمکدر ابو المعانی بیت چنان بیمثل بوده نرمه کوش * همی یابد از آن آویزه قیمت ﴿ نسرین نوش ﴾ نام دختر سقلاب شاه در که بهرام شاه آنی حبالهٔ ازدواجه کتورمشیدی شیخ نظامی از هفت پیکر بیت دخت سقلاب شاه نسرین نوش * ترك چینی طراز رومی پوش ﴿ نعش ﴾ سکون عین مهمله ایله تابوت معناسنه لغت مشترکه در شیخ سعدی بیت اکر نعشی دو کس بر دوش کیرند * لئیم الطبع پندارد که خونست ﴿ نغش ﴾ سکون غافله ایکی معنایه در اول معروف ثانی بفتره که آنکاه طوغان چغررلر خواجه حافظ بیت داده ام باز نظر را بتذروی پرواز * باز خواند مکرش نقش ومشکاری بکند ﴿ نمش ﴾ سکون میمله مکر وحیله ودغلبازی معناسنه حکیم فردوسی در یوسف وزلیخا بیت بکردار چمش کوزنان چمش * همه سحر وشوخی همه رنك ونمش * وعربیده فتحتین ایله سفید وسیاه نقطه لره وسفید وسیاه صورتلره دیرلر ﴿ نوش ﴾ فتح واو ایله ایکی معنایه در اول نواله معناسنه اسم مصدردر ثانی عوض وبدل معناسنه در ﴿ نه خوش ﴾ ضم خاء معجمه وواو مجهول ایله تاك دشتی یعنی بیان آصمه سی که سیاه دانه لو اولور عربیده کرمة البیضا دیدکلریدر وسبب تسمیه سی قیش ایامنده قوریمز وچبوغی یانمده اولان اغاجه

اولان اغاجه صاریلور چقارصالقمنده اون واون ایکی دانه سی آنجق اولور واولی یشل آخری سرخ اولور ویچکی لاجوردی رنك اولور ل مع الغین المعجمه * ناغ ع قره اغاج اما بعض

نَ غ

فرهنکده شجرة البق دیدکاری اغاجدر ل نان کلاغ ع سکون نون وفتح کافله برنوع اوتلقدر نمناك یرلرده بتر مولانا جامی بیت مخور غم بهرطعمه از کلاغی کم نه کورا * توکل چون درست آید بو آمد از زمین نانش * وله ایضا بیت باغبان کر ترند بانك بباغ * قرص انجیر شود نان کلاغ * ل نباغ ع فتح باء موحده ایله مخفف انباغ درکه انباج ونباج دخی دیرلر قومه عورت معناسنه ل نشوغ ع ضم شین معجمه ایله بردارودر آغزده طوترلر دیش وآغز آغریسنه نافعدر ل نغنغ ع سکون غین معجمه وفتح نونله ماوراء النهرده استعمال اولنور بر بیوك کیله درکه هر بر کیله غله تمام بریوك اولور ومزبور دخی دیرلر ابو العباس بیت ای میر ترا کندم دشتیست بصدمار بانغنغکی چند ترا من شدم انبار ل نفتغ ع سکون فاو فتح تاء مثناة ایله کیله معناسنه شمس فخری بیت حاتم عهد شیخ ابو اسحق * کددهد زر بدامن ونفتغ ل مع الفاء * ناتف ع کسر تاء

نَ ف

مثناة ایله حلوای پشمینه وبعض فرهنکده دبله دیدکلریدر وبعضیلر جوز ایله یاخود بادام ایله اولان حلوادر دیمشلر والحاصل حلوا اولدوغی مقرردر اما نوعنده اختلاف ایلمشلر اصلی عربیدرکه ناطف دیرلر تعجیم اولنمشدر نطف عربانده بر مشهور کمسنه نك اسمیدر اوائل حالنده بغایت فقیر ایدی بعده بغتة دولته نائل اولدوغندن عربیلر ضرب مثل اولمشدر صکره دن دولت بولان آدم حقنده ضرب ایدرلر ومزبور نطف زمان دولتنده صاحب کرم وسخی اولمغله کندواوغلی حقنده دیمشدر بیت ابی النطف المباری الشمس انی * غریق فی السماحة والمعالی ل ناف ع خصوصله کوبك معناسنه درمشکه نافه تسمیه اولندوغی آهونك کوبکنده اولدوغیچوندر وهر نسنه نك درست اورته سی مثلا کعبهٔ معظمه وسط دنیاده اولمغله ناف زمین دیرلر یرك کوبکی معناسنه کوبك انسانك اورته سنده اولدوغندندر خواجه سلمان بیت همچو مشك نافهٔ عبد مناف از ناف ارض * داده از نبیر زخلقش بوی ماچین وختاست ل نجف ع فتح جیمله کوفه شهری قربنده بر موضعدرکه امیر المؤمنین ویعسوب المسلمین حضرت اسد الله الغالب علی ابن ابی طالب رضی الله عنه وکرم الله وجهه مرقد شریفلری آنده در زمان سابقده اول محلده بر دریا وار ایمش که دریای نجف دیمکله شهرت بولمشدر حالا اول دریا یرنده آدم کله سی کبی دخی طاشلر واردر قیرسك

ع

ایچندن در نجف دیدکلری بر لطیف بیاض شفاف طاش چیقار مولانا جامی بیت اصبحت زائرا لك یا شحنة النجف * بهر نثار مقدم تو نقد جان بکف ل نسف ع فتح سین مهمله ایله ایکی معنایه در اول بر شهرك اسمیدرکه قرشی دخی دیرلر ماوراء النهرده واقعدر ثانی بر نسنه یی دیبندن قوپارمق ودخی صوامق معناسنه ده مرویدر ل مع القاف * نپق ع باء فارسیله

نَ ق

الی اوز چیره دست معناسنه مرویدر اما حرکتی اشعار اولنمامش آنجق تلفظی مفتوحه یه انسب اولمغله بو محله یازلدی ونه طائفه نك لسانی اولدوغی دخی راقم الحروفك معلومی اولمدی ل نسق ع فتح سین مهمله ایله ترتیب وطرز واسلوب دیمکدر ابو المعانی بیت جفا وجور توکرد ایچنینی نسق ماند * برفته حال دل عاشقان خراب شود ل مع الکاف * ناپاك ع ایکی

نَ ك

معنایه در اول هر نه که کیرلی ویونمامش اوله عموما وجنب وحایض معناسنه خصوصا ثانی مردار

معناسنه در ﴿ ناجرمك ﴾ ضم جيم وسكون راء مهمله وفتح ميمله بتكده‌ده او تورمق واو تورانه
دخی دیرلر وبعض فرهنكلرده زهاد ومرتاضان ترسادن بر آدم اسمیدر حکیم خاقانی بیت
من وناجرمکی ودیر مخران * دربقراطیانم جاوملجا ﴿ نارخوك ﴾ سکون راء مهمله وضم
خاء معجمه ایله ﴿ نارکوك ﴾ سکون راء مهمله وضم کافله نام افیوندر کذا فی المجمع ﴿ نارمشك ﴾
سکون راء مهمله وشین معجمه ایله ایکی معنایه‌در اول اطبا قتنده معروف بر دارودر عربیده
مشك الرمان واقماع الرمان دخی دیرلر فرهنك جهانکیریده نارهندی دیرلر بر تخمدر سرخ رنك
میانه‌سنده برمقدار ابریشملك اولور خاصیتده سنبل هندی‌یه قریبدر تفصیلی طب کتابلرنده
مذکوردر ثانی کوزهٔ آهنکران یعنی دمورجیلر اوجاغی ﴿ نازك ﴾ ضم زاء معجمه ایله بمعنی
تنك وباریك وظریف وخوش طبع ودخی محبوب معناسنه که بت وفغ ومغ ونکار وجانان معنالری
کبی‌در امیرخسرو بیت رسید نازك من ای نظارکی زنهار * بپوش دیده که کرت جان بکارمی آید
﴿ ناشك ﴾ کسر شین معجمه ایله بمعنی قرض در انیشك دخی دیرلر کذا فی فرهنك جهانکیری
﴿ نافهٔ مشك ﴾ معروف آهوکوبکیدرکه مشك نافه سیدر ﴿ ناك ﴾ بش معنایه‌در اول
ادات نسبتدر بعض اسم آخرینه لاحق اولور نسبت معناسنی افاده ایدر غمناك وفرحناك
وسوزناك کبی ثانی مخلوط ومغشوش مشك یعنی مشك ایچنه جکر پاره‌لرین وبعض نسنه‌لر
قتارلر زیاده اولمق ایچون خیله ایدرلر بو ایکی معنایه شمس فخری * قطعه * درچمن لالهٔ ومادل خون
ازجهان شادا وماغمناك * شرف قدرا وتبایدخصم * نکهت مشك ناب ندهد ناك * بعض فرهنکلرده
یالکز مشك دکل عنبر وعبیر وسائر امثالی نسنه‌لره خارجدن شیء قاتیلوب مغشوش اولمغه
دیرلر وبعضیلر دیدیلرکه غش معناسنه یعنی نسنه قاتمق وبعضیلره مطلق مغشوش معناسنه‌که
زر وسیم وامثالی نسنه‌لرده اولور حکیم سنایی * قطعه * علم ودین در دست مشتی جاه جوی
مال دوست * چون بدست مست ودیوانه است ودرة ذوالفقار * کز برای دام دارد مرد دنیا
علم ودین * وز برای نام دارد ناك ده مشك تتار * شیخ عطار بیت چون مشك وجکر دیدا او
درناك دهی آمد * ناك ازچه دهد آخر خاکست چو عطارش * ثالث امرودك بر نوعیدرکه
بغایت لذیذ وآبدار اولور * رابع کام وملاذه یعنی دماغ ودیلك که بوغازك ایلروسنده اولور
بر ات پاره‌سیدر خامس عربیده فلك دیدکلری خانه‌در فلك اعلایه ناك بالا وفلك اسفله ناك زیرین
دیرلر وهندی لسانده ایکی معنایه‌در اول بمعنی بینی ثانی آبی قوشلرك بر نوعنه دیرلر ﴿ نان تنك ﴾
کسر نون وضم تاء مثناة وفتحله‌ده اولور وضم نون اخیر ایله یوفقه اتمك اکثر اهل بریه‌دن ترکمان
طائفه‌سی ساج اوزرنده بشوررلر وشهرلرده دخی ایدرلر ﴿ ناوك ﴾ فتح واو ایله اوق معناسنه
عموماً که کثرت استعمال الله هر نوعنه علم اولمشدر وقوش اوقنه دیرلر خصوصاً که زنبرك ایله آتیلور
شمس فخری بیت دیدهٔ دوست با توروشن باد * سینهٔ خصم پرز ناوك چرخ * بونده تجنیس
واردر خصوصاً اولمق زنبرك اوقی اولور زیرا چرخ زنبرکدر عموماً اولمق فلك معناسنه اولان
چرخك اوقی دیمك اولور ومیرخسرو دخی دیمشدر بیت ناوك زنی چو غمزهٔ اودر زمانه نیست
جز جان من خدنك بلارا نشانه باد ﴿ نای مشك ﴾ کسر یای تحتانی وفتح میم وسکون شین
معجمه ایله بر مشهور سازدر نای انبان ونی انبان دخی دیرلر امیرخسرو بیت بادبندی سرود ونای

ونای مشکك بین که چون * هر زمان آن بادبندی راز سرکیرد همی نبك سکون باء موحده
ایله کنار چشمه دن وکنار حوضدن وامثالهمادن صو صزمق زکاب معناسنه کذا فی فرهنك
جهانکیری نتك سکون تاء مثناة ایله بمعنی تنك تانك تأخیرین دخی جائز کورمشلر ایضا منه
نجك فتح جیمله برنوع نجاقدر نیزه زین دخی دیرلر حکیم سوزنی * قطعه * کل روی ترکی
ومن اکر ترك نیستم * دانم بدین قدر که بتر کیست کل مجك * از چشم او بران چجك تو چکد سرشك
ترکی مکن بکشتن من بر بکش نجك * عمید لویکی * رباعی * ای زنهیب حکم تو خم زده قامت فلك
خطبهٔ کبریای تو وحدك لاشریك لك * بر سر ابر نوبهار از در تو قز و نیست * لاله نشسته با سپر
بید ستاده با نجك نراك فتح راء مهمله ایله بمعنی همیشه و بر دوام حکیم نزاری قهستانی بیت
کی بود یار خدایا که به بینم بخواب * خانمان و در و کویش که سیه باد نراك نزدیك سکون زاء
معجمه ویای تحتانی وکسر دال مهمله ایله یقین عربیده کی قریب معناسنه مقابلی دور در نزد قرب
معناسنه و آخرنده کی برنوع یای نسبتدر کاف الحاقیله باریك وتاریك کبی وقرب معناسنه ده
کلور ابو المعانی بیت بتر دیك تو جای عاشقان نیست * کرفته جای نزدیك تو اغیار نسك
سکون سین مهمله ایله ایکی معنایه در اول حبوبات نوعندن برغله در نرسك ونرسنك ومجو
دخی دیرلر ترکیده مرجمك عربیده عدس هندی لسانندە مسور دیرلر حضرت مولانا قدس سره
کر نخواهم از کسی یکمشت نسك * مر مرا کوید خمش کن مرك وجسك * حکیم شیرازی بیت
نسك وکشنیز وطباشر باقلی * اندکی کافور پاشیدن طلی * ثانی خار وخسك معناسنه که
هندیلر کوکهرد دیرلر بدر جاجرمی بیت نسك در چشم آنکه نشناسد * از مس سوخته زبر جدرا
فتح سین مهمله ایله عربیده یومق وپاك ایتمك معناسنه نشك سکون شین معجمه ایله چام اغاجی
حکیم سوزنی بیت میر عادل زین دین ای آفتاب از تو برشك * ای مرا خار تو کل خاك تو زرنال
تو نشك * استاد رودکی بیت آنکه نشك آفرید و سرو سهی * وانکه بید آفرید و نار و بهی
شمس فخری بو معنایه فتح شین ایله نقل ایلمش بیت تو چو کرد د مخالف ار کردد * مشاخ بید
از خلاف همچو نشك * بعض فرهنکده انار اغاجی روایت اولنمش و بعض فرهنکده فیل وخنزیر
دیشلری منقولدر نغزك سکون غین وفتح زاء معجمتین ایله برمیوه در غایت لذیذ وشیرین
اولور هندوستانه مخصوصدر اینه دخی دیرلر هندیلر ابت دیرلر امیر خسرو * مثنوی *
نغزك خوش نغز کن بوستان * نغزترین میوهٔ هندوستان * میوه بباغ ار نه بکی ده بود *
پخته شود خوردنش آنکه بود * میوهٔ نغزك هم از آغاز بر * تا حد انجام سزاوار خور نك
اشته معناسنه اینك لفظندن مخففدر نماك فتح میمله رونق ورواج وزیبایی حکیم
فردوسی بیت چه سالت شد ای خواجه برشست پاك * می و جام آرام شد بی نماك نمناك
نملو معناسنه غمناك وفرحناك کبی در نتکم ناك لغتی ذیلنده تفصیل اولندی نمك فتح میمله
طوز معناسنه در استعاره طریقیله شعرا کاه ناسور زخمه قورلر نتکم طالب آملی بیت دلی دارم
در اغوش محبت زخم ناسورش * نمك میکوید وخمیازه بر خمیازه میریزد * وکاه طعامه لذت ویردکی
ایچون محبوبك لبلرین اکا تشبیه ایدوب کلامه لذت ویرد یو لب نمکین دیرلر ابو المعانی بیت
اکر ترا نکر فتست باده نیست شکفت * باین لب نمکین تراچه کار کند نموسك ضم میم وواو

معروف و فتح سین مهمله ایله برقوشدر که آدینه کوچکدر اما آتی درآج آتی کبیدر تیهو دخی دیرلر
ترکیده سکلون دیرلر ﴿ نموشك ﴾ فتح شین معجمه ایله بمعنی تیهو و بعض فرهنکده سین مهمله ایله
مرویدر ﴿ نموك ﴾ ضم میم و واو معروفله بمعنی نشانه تیر آماج معناسنه شمس فخری بیت سپهر
مدح شاه بسکه هرا * بکند پیش تیر فاقه نموك * تاء مثناة ایله ده منقولدر ﴿ نوای چکاوك ﴾
موسیقیده برنوا آدیدر مجد همکر بیت بنوی مجلس تو جان بار بدمر غنیمت * که بی نوای
چکاوك زند ز عشق عراق ﴿ نوروز بزرك ﴾ ایکی معنایه در اول برنوروزدر که تفصیلی مرور ایلدی
ظهیر فاریابی بیت میمون و خجسته باد بر تو * نوروز بزرك و روز تحویل * ثانی برلحن آدیدر
منوچهری بو ایکی بیتده بعض الحان آدلرین نظم ایلمش * قطعه * مطربان ساعت بساعت بر نیلبد
زیروم * کاهی سروستان زنند اکنون کاهی اشکنه * کاه زیر قیصران و کاه تخت اردشیر *
کاه نوروز بزرك و که بهار بشکنه * وله ایضا بیت نورو ز بزرك بزن ای مطرب امروز * زیرا که بود
نوبت نوروز بنوروز ﴿ نوروز خردك ﴾ موسیقیده بودخی برلحن آدیدر ﴿ نوروز کوچك ﴾
بودخی موسیقیده برمقامدر نوروز بزرك مقامنده در آنجق بونك ترنماتی آندن آزدر اول اجلدن
بزرك و کوچك تعبیر ایدرلر ﴿ نهك ﴾ سکون ها ایله التی معنایه در اول بمعنی لاغر ثانی بمعنی ناقص
ثالث شراب ایچمك رابع شرابه میل ایلمك خامس صوصمق سادس صویه قانمق بو ایکی
معناده اضداددن اولمق بیلمنمدر ﴿ نیك ﴾ فتح یای تحتانیه ایله مصغرنی در نیکز معناسنه عربیده
سکون یا ایله جماع معناسنه در ﴿ مع الکاف الفارسی * نارنگ ﴾ فتح راء مهمله و سکون نونله
نارنج مرقوم معناسنه در شمس فخری بیت برای زینت بزمش فلك دهد دائم * ز آفتاب ترنج
و زمشتری نارنگ * حکیم خاقانی بیت آنکه بازیچه است کار کنبد نارنك رنك * جعد جوشم کز
بروم نکند ردصفرای من ﴿ نرسك و نرسنك ﴾ کلاهما بسکون الرا و فتح السین المهملتین
مرجمك که عربیده عدس دیرلر شاعر بیت صاحب نانوا و کلب شبان * مالك نرسك و جوو بلغور
﴿ نرك ﴾ سکون راء مهمله ایله بمعنی زده و بره که دام ایچنه قودقلری شکار جنسندن که شکاری
آنی کورنجه یانه کلور و دامه طوتیلور کذا فی المؤید ﴿ نزك ﴾ فتح زاء معجمه ایله بمعنی نرسك
مرقوم ﴿ نمشك ﴾ فتح میم و سکون شین معجمه ایله قره چورك اوتی که عربیده حبة السودا
دیرلر ﴿ ننك ﴾ سکون نونله عار و ناموس معناسنه میر نظمی بیت نیست پرواه مرکرا از ننك
و عار * نیست آدم هر کرا او عاقل مدار ﴿ نوك ﴾ سکون واو ایله یدی معنایه کلور اول هر نسنه نك
اوجنه دیرلر عموما قلیچ و خنجر و بچاق و قلمتراش و اوق و نیزه و بیز و امثالی نسنه لر کبی ثانی
قلم اوجنه دیرلر خصوصا شمس فخری بیت چو کیرد شهنشه قلم در بنان * رخ شیر کردون نجارد
بنوك * ثالث کرپك اوجنه دیرلر استعاره طریقیله خواجه حافظ بیت کر طمع داری ازان
جام مرصع می لعل * ای بسا درکه بنوك مژه ات باید سفت * رابع اوق دمرنی اوجنه که
نوك ناوك دخی دیرلر شاعر بیت نوك ناوك چو عقل و رنك و بوی * از درون دو دیده
مردم جوی * خامس نیزه اوجنه نوك سنان دیرلر شاعر بیت کرد از زخم خدنك اوچو
پرداردکان * کرد ازنوك سنان اوچو بکشاید کین * سادس دکن اوجنه نوك خار دیرلر
شاعر بیت بجا آمد ان وعده کردکار * برآمد کل سرخش از نوك خار * سابع قلل اوجنه نوك

نوك موی دیرلر. بیت هرآنکس که زردی نماید بروش * زپیرامنش برجهد نوك موش ﴿نهنك﴾ فتح ها وسکون نونله عربیده تمساح دیدکلری بالقدر خصوصا وجمله ایری بالغه دیرلر عمومًا مزبور تمساح نیل صویه مخصوص صدر روایت اولنورکه صوده کزدوکی کبی قره ده دخی کزر وقوم اوزرنده چفتلشور ویاوری چیقاردقده صوده طوغورسه تمساح اولور قومده طوغورسه سقنقور اولور وطوغدوغی قطعه‌دن. بیومز صوده‌کی بو بیوب تمساح اولور وجمیع چرنده وپرنده جانورك آلت چکه‌سی حرکت ایدر الا نهنکك اوست چکه‌سی حرکت ایدر وقفنوسك دخی اوست چکه‌سی حرکت ایدر دیرلر راقم الحروف بر قوش کوردم بریه‌ده تعیش ایدر لکلکه مشابه صحیح بیاض آنجق قنادی اوجی وبورنی آل رنك آنك دخی اوست چکه‌سی حرکت ایدر نهنك هر ایری بالغه دینلدوکی بو بیتدن فهم اولنور امیرخسرو. بیت زدریای شهادت چون نهنك لا برآرد سر * تیمم واجب آید نوح را در وقت طوفانش ﴿مع اللام﴾ * ﴿ناپل﴾ کسر باء موحده ایله ایکی معنایه‌در اول صنعتنده ماهر اولانه دیرلر تعریفی حاذق بالاموزدر ثانی بمعنی تیردان یعنی اوق طوززدوغی طرف کذافی فرهنك جهانکیری ﴿نارجیل﴾ سکون راء مهمله ویای تحتانی وکسر جیمله هندوستان جوزی ایچی که یاغلی ولذیذ ولطیف اولور بغایت مقویدر اما کثرت تناولی امتلا عارض ایدر تقویت جماعده برطبیب دیمشدر بیت نارجیل ومویز با سکر * تقویت راز دیکران بهتر ﴿ناسپال﴾ سکون سین مهمله وفتح باء فارسیله انار قبوغی ﴿ناطل﴾ کسر طاء مهمله ایله اوزانده یدی درهمه بعضیلر ایکی استاردر دیدیلر که ایکی بچوق درهمه استار دیرلر ونیطل دخی دینلور کسر نونله ﴿نال﴾ یدی معنایه کلور اول قلم ایچنده اولان ایلك کبی چوپ مکزه دیرلر حکیم انوری. بیت حملهٔ تو تنك کرد عرصهٔ موقف چنانك * پهلوی کردان چونال یك بدکر درشکست * شمس فخری. بیت روامدار که با اینچنین جواهر نظم * شود وجود من ازجستن منال چونال * ثانی بر نوع ایچی طللو قامشدر که صاری رنك اولور صوکنارلرنده بتر استاد فرخی. بیت ازلب جوی عدوی تو براند رخست * زین سبب کاشته ورزد وتوان آمد نال * ثالث مطلق نی یعنی قامش کمال اسمعیل. بیت یتیم مانده جکر کوشهٔ صدف زسخات * ذلیل کشته زالفاظ توسلالهٔ نال * حکیم سوزنی. بیت تال زرین تن سیمین دل مشکین سر تسنت * آنکه هست اوسر آوزیروسا ئل رانیل * مجمع الفرسده بمعنی نی باریك یعنی اینجه قامش حکیم انوری. بیت آنکه از تجویف نالی ساقیٔ احسان او * جام که حوزی نهد بر دستها که عسکری * رابع بمعنی فغان ناله معناسنه حضرت مولانا قدس سره. بیت نالم وترسم که او باور کند * وز ترحم جوررا کمتر کند * حکیم فردوسی بیت همی بد بزندان تا هفت سال * همی بو د بارنج وبادرد ونال * خامس بمعنی رودخانهٔ کوچك یعنی کوچك حوض وکوچك ارمق هندوستانده دخی بومعنایه‌در استاد فرخی * قطعه * چه مند سیرکه درمند سیرحوضی بود * چنانکه خیره شدی اندرو دو چشم فکر * چکونه حوضی چونانکه هرکه اندیشم * همی ندانم کفتن صفاتش اندرخور * زدستبرد حکیمان برو بدید نشان * زنالهای فراوان بدور سید اثر * مجمع الفرسده نالیدن لفظندن صیغهٔ امر اولور حکیم سنایی بیت ناله وکریه است بد سکال تو اکار * تا بزید کو همی کوی وهمی نال * وبمعنی ناله کننده سادس فرهنك جهانکیریده بمعنی سرزبان یعنی دل اوجی

صنایع مؤید الفضلاده خوش آوازبرکوچك قوشدر **نان حلال** نان اوقافدن کنایه در خواجه حافظ بیت ترسم که صرفهٔ نبرد روزبازخواست * نان حلال شیخ زآب حرام ما * **نبیل** کسر باء موحده وسکون یای تحتانیله درت معنایه در اول بمعنی بزرك وفربه ثانی یعنی علم وسنجق ثالث بمعنی نیکو رابع عاقل ودانا معناسنه در کذا فی فرهنك جهانکیری **تنیل** کسر تاء مثناة وسکون یای تحتانیله مکروحیله معناسنه در میرنظمی بیت هرکه کارش بجهان کشته تنیل * میشود درهمه حال خوار وذلیل **تجیل** کسر جیم وسکون یای تحتانیله آیرق اوتی که اکثرمزروعات اراسنده بتر عربیده اصیل معناسنه در بوایکی معنایه میرنظمی بیت هرکه نبودبنسب پاك ونجیل * ماند اوباغ جهازاچونجیل **تخجل** سکون خاء معجمه وفتح جیمله چمدك معناسنه که کرمانیلر ترنجی واصفهانیلر تشکنج دیرلر وعربیده قص دیرلر فتح قافله ایکی برمق اوجیله آدمك دریسن طوتوب صقمقدر اغاجی بیت نشان تخجل دارم زدوست بربازو * رواست یاری که ازدل ببردومونس داد * شرف شفروه بیت بسرانکشت زلف وتخجل چشمش * دهن تنك غنچه خندان کن **تخجیل** سکون خاء معجمه ویای تحتانی وکسر جیمله بمعنی تخجل مرقوم شمس فخری درصفت اسب بیت ازفلك بکذرد ز بس تندی * دکرش کیری ازسرین تخجیل **تخجیروال** سکون خاء معجمه ویای تحتانی وکسر جیمله صیاد معناسنه تخجیروان دخی دیرلر استاد فرخی * قطعه * نامکنست این سخن بر خاص * لفظیست این درمیانهٔ عام * تخجیروالان این فلك را * شاکرد باشد فزون زبهرام **نخل** سکون خاء معجمه ایله نقل که مومدن وکاغددن وموسم بهارده کاادن دخی ایدرلر شیخ سعدی بیت شاهد من ولی نه دربازار * نخل بند ولی نه دربستان * عربیده خرما اغاجنه دیرلر **نسبیل** سکون سین مهمله وکسر باء موحده بعده یای ساکنه ایله بالق آغی معناسنه در استاد لطیفی بیت رسیده آفت نسبیل او بهر کامی * نهاده کشتهٔ آسیب او بهر مشهد * **نسمیل** سکون سین مهمله ویای تحتانی وکسر میمله بمعنی زیننده یعنی یاقشقلو وبزنش میرنظمی بیت سراپاجامه دربربودنسمیل * بباید مدح حسن روی تفصیل **نشبیل** سکون شین معجمه وکسر باء موحده ویای ساکنه ایله بمعنی قلاب ماهی کیر یعنی بالق اولته سی عبد الواسع جبلی بیت زتیرونیزهٔ او دشمنان هراسانند * چو اهرمن زشهاب وچو ماهی ازنشبیل * تحفة الاحبابده باشی چنکال کبی براغاجدر آنکله اغاج داللرندن میوه دوشررلر **نشل** فتح شین معجمه ایله برشی دن نسنه آصلمغه دیرلر شمس فخری بیت کرت باید که بکذری یشمها * دست خوددر رکاب شاه نشل **نشیل** کسر شین معجمه وسکون یای تحتانی ایله بمعنی نشل مرقوم یعنی نسنه آصلمق **نعل** معروف لغت مشترکه در مولانا هاتفی بیت زمین آهنین شد زنعل سمند * زماه علم آسمان بلند **نغل** کسر غین معجمه ایله ایکی معنایه در اول آغیل که کیجه لرده ایچنه قیون وصغر قورلر حضرت مولانا قدس سره بیت هرکه بکوید که منم بوسر شاخش بزنم * کین حرم عشق بود این حیوانیست نغل * ثانی بعض مغاره کبی طاغ انکلرنده ایدرلر که ایام شتاده قار غلبه سندن یولجی کیجه آنده آرام ایدر ایکی معنایه استادرودکی بیت کوسپندیم جهان هست بکردار نغل * چونکه خواب بود سوی نغل

نغل باید شد * بعض فرهنکارده طاغ اراسنده اولان قولتق یرلر ومغاك معناسنه حکیم شیرازی بیت چون هوا صافی بودهم معتدل * وزمغزهای زیان نبود نغل * عربیده ایکی معنایه کاور اول بد اصل و بد نسب ثانی بمعنی کینه ور وفتح غین معجمه ایله تیه عربیده دری تباه وفنا اولمق معناسنه در نغول ضم غین معجمه وواو مجهول ایله کیجه لرده کاو وکوسفند یاتوردقلری یرکه آغال وآغل وآغیل ونغل دخی دیرلر کذا فی فرهنك جهانکیری نفول ضم فا ایله بالدر معناسنه شتالنك دخی دیرلر نکل فتح کاف ایله طماغی معناسنه در عربیده اوچ معنایه کلور اول قید وبند معناسنه ثانی مرد کامل صاحب تجربه وشجیع وقوی وبهادر ثالث اسب قوی وتوانا معناسنه در * کما قال رسول الله صلی الله تعالی علیه وسلم ان الله تعالی یحب النکل علی النکل یعنی الرجل القوی المجرب علی الفرس القوی المجرب نوندول فتح واو اول وسکون نون وضم دال مهمله وواو معروفله پسر پسر زاده یعنی اوغل اوغلنك اوغلی د یمکدر نویل کسر واو وسکون یای تحتانیله بمعنی پیشانی یعنی آلن شمس فخری بیت اختران برزمین نهند زسهم * ازپی خاکپای شاه نویل نهال بمعنی فراش یعنی دوشه جك نسنه قالیچه وکیچه واکا بکزر نه اولورسه نهالی دخی دیرلر نهل فتح ها ایله تورانیلردن بر مبارز پهلوان آدیدر

ن م

مع المیم * نازك اندام جماعی لذیذ ومقبول عورت وفرج زنان معناسنه ده کلور نافرجام کار بیهوده وعمل بی فایده وعاقبتی یرامز معناسنه در ناکام نامراد معناسنه ومحروم ونا امید معناسنه ده کلور ابو المعانی بیت بحکم نافذ اوشد فلك چو توسن رام بلطف کام دلی یافت است ازونا کام نام آد اسم معناسنه شیخ سعدی بیت بنام خداوند جان آفرین * حکیم سخن در زبان آفرین * عربیده اسم وچغتای لسانده آت دیرلر زیرا آنلرده دال حرفی یوقدر تا حرفنی تلفظ ایدرلر فرهادنامه ده خاقان فرهاده آد قومق استدیکی محلده دیر بیت جمالی بیرلا کونکلین ایلابان خوش * آتیلرق قویماق ساری بولدی رقم کش نجم فتح جیم ایله ایکی معنایه در اول آیرق اوتی که نجیل دخی دیرلر ثانی ظاهر وآشکاره معناسنه وعربیده سکون جیمله بمعنی ستاره واختر یعنی یلدز منقولدر نخم فتح خاء معجمه ایله نثار جیلرك نثار التنه طوتدقلری چارشب شمس فخری بیت بکه آنکه شاه زرپاشد * چرخ سازد زمرط ابر نخم نرم سکون راء مهمله ایله یومشق وملایم معناسنه در ابو المعانی بیت خوبان جهان نرم تن وطبع درشتند * کر جور کنند عاشق محنت زده غم نیست نریم کسر راء مهمله وسکون یای تحتانیله نام پدر سام درکه جد رستم دور نریمان دخی دیرلر حکیم فردوسی بیت بدو کفت من پور سام سوار * ز تخم نریم از جهان یادکار نسرم سکون سین وفتح راء مهملتین ایله ایکی معنایه کلور اول زمان جاهلیتده بر مشهور بت آدی ایدی که سرخ بت وخنك بت ایله بر یرده طوررلر ایدی تفصیلی سرخ بت ذیلنده مرور ایلدی ثانی آفتاب اصابت ایتمین یره دیرلر نسیرم کسر سین وسکون یای تحتانی وفتح راء مهملتین ایله ایکی معنایه کلور اول بر یره دیرلر که کونش اصابت ایتمیه ثانی روشندان یعنی محل ضیا که تابدان دخی دیرلر میر نظمی بیت نسیرم ضیا داده بوده در ان * شده پر ضیا از فروغش جهان نسیم کسر سین مهمله وسکون یای تحتانیله ترکیده پویراز دیدکلری لطیف هوادر که شرق ایله شمال

اواستندن اسر بعضیلر محروقتمده اسفن روزکاردردیدیلر نشرم سکون شین معجمه وفتح
راء مهمله ایله کونش طوقنمز یره دیرلر نغام فتح غین معجمه ایله بمعنی زشت وناخوش حکیم
ناصرخسرو بیت جهود دراچه بکوئی که تو به پیش جهود * بسی نغام تری زانکه سوی تست
جهود * استاد فرخی بیت ازخصال توشهنشاها چنان آید مدیح * کز مدیح توصدف لؤلؤ
همی خواند نغام * بعض فرهنکلرده فا ایله نفام نقل اولنمش اما حد ثبوته واصل اولمامشدر زیرا
نفامك معناسی غیریدر نغم سکون غین معجمه ایله بمعنی کاویدن وسوراخ کردن یعنی
قازمق ودلك ایتمك عربیده نقب دیرلر کذا فی الاداة وزیرزمینده اولان سوراخ راه معناسنه
کذا فی المجمع نفام فتح فا ایله تیره رنك وسیه فام معناسنه در استاد فرخی * قطعه *
تا بود چون روی روز تابان وسپید * تا بود چون زلف زنکی شب درژم کون ونفام * عید را
شادان کذار و نا طلب کرده بیاب * زایزد پاداش ده پاداش روز صیام * وچهرهٔ مردم تو زدن
ویا خود تأثیر حرارت شمسدن قراروب طونق اولدوغنه دیرلر استاد دقیقی بیت بخیز دیك کره
تند ازمیان * که روی اندران کرد کرد نفام * واستعاره طریقیله شناعت محلنده واقع اولان
بجالت ویوزقره لغنه دیرلر استاد رودکی بیت همه نیوشهٔ خواجه به نیکوئی و بصلح * همه
نیوشهٔ نادان بجنك کار و نفام * شمس فخری بو معنایه دیمشدر بیت رخ احباب سرخ وبابهجت
روی اعدای او همیشه نفام * مذکور معناره نفایه دخی دیرلر نلم سکون لام ایله خوب
وزیبا معناسنه حکیم سوزنی بیت مجلس آن خوشتر و بهترکه تو در وی نبوی * مجلس نلم
وخوش آنست که آبی در وی نم اول رطوبت درکه کیجه لرده هوادن حاصل اولوب اوراق
اشجار ونباتاتی اصلدر وکیجه ده واقع اولمغله شبنم دخی دیرلر ترکیده چه دیرلر نتکم استاد دیمشدر
* رباعی * ای دل همه اثواب جهان ساخته کیر * باغ طربت بسبزه آراسته کیر * وآنکاه
بر آن سبزه مستی چو شبنم * بنشسته وبامداد برخاسته کیر نمازشام اضافتله اخشام
نمازی صلوة مغرب معناسنه در نمام میم مشدده ایله و تخفیفله ده جائزر یاحین نوعندن
بر خوشبو ریحاندر حکیم شیرازی بیت سرو ولاله کا وچشم واقحوان * سوسن ونمام کرم
وخشك دان * بر معناسی سخن چین یعنی قوو جی ابو المعانی * قطعه * خبر دهد ز فتنهای چشم
مکارش * از آن زمان که شده دیده بان چمن نرکس * بغمزه کرد اشارت ز شوخ چشمی او *
نمامی کرده از آن رو بکل بدن نرکس نهم فتح ها ایله اکل طعامه حریص اولانه دیرلر وضم
ها ایله طقوزنجی دیمکدر مع النون * نانبان سکون نون وفتح باء موحده ایله معروف برسازدر
نای انبان ونی انبان دخی دیرلر خواجه افضل الدین کاشی * رباعی * آنها که مقیم حضرت
جانانند * یادش نکنند وبرلسان کم رانند * آنانکه مثال نای نانبانند * دورند ازان بباندش
خوانند ناتوان ضم تاء مثناة ایله کوجسز وقوتسز وضعیف وحقیر وفقیر معنالرینه
ابو المعانی بیت آنانکه بود توانا ببازوان قوی * روانبود که او دست ناتوان شکند ناخن
ضم خاء معجمه ایله طرنق که عربیده ظفر وجمعنه اظفار دیرلر میر نظمی بیت خراشیده رخ د بجو
بناخن * بجان اشك رفت از دیده اش خون * چغتای لسانده تیرناغ دیرلر سبعهٔ سیاره ده فرخ
شاه وصال کیجه سی جانانك یوزین آچوب کوردوکی پرده دیو بیت یوزینی تیرناغ ایلا افکار ایتکان

آینه‌کان * برك نسرینی لاله زار آینه‌کان لغ ناخن پریان مع اضافتله صدفك برنوعیدرکه خوشبو
اولور ناخن خوش وناخن دیو دخی دیرلر بعض عطریاته ادخال ایدرلر عربیده ظفر الجن دیرلر حکیم
روایی بیت این کرم بین که از دلت خفقان * بردخالق زناخن پریان لغ ناخون مع ضم خاء
معجمه وواو مجهول ایله ناخن معناسنه‌در لغ نادان مع جاهل وامی معناسنه که معنای ترکیبی
بیلیجی دکل دیمکدر جاهل معناسنه شیخ سعدی * مثنوی * اکر روزی بدانش بر فزودی *
زنادان تنك روزی تر نبودی * بنادانان چنان روزی رساند * که دانا اندران حیران بماند *
سید شریف برد الله مضجعه حاشیهٔ مطالعده نادانی دانایه مقابل طوتمش ابیات مزبوره‌دن دخی
مفهومدر وبلمز معناسنه شیخ سعدی بیت جو کردی با کلوخ انداز بیکار * سر خود را
بنادانی شکستی لغ نارپستان مع سکون را وسین مهملتین وکسر باء فارسیله دختر بکر وجه
تسمیه‌سی ابکارك مه‌لری مدور وکوچك اولدوغیچوندر میر نظمی بیت بپهلو نارپستان را کشیدن
مشود شیری بشکر را چشیدن لغ ناردان مع سکون را وفتح دال مهملتین ایله ناردنك دیدکاری
مشربتدر بو مقدار میخوشدر ونوعا کیمی دخی واردر الما وامرود وارك وزردالو چور کارین
وچندان اکله صالح اولمیانلری برکوپه قویوب اکشیدرلر لغناردین مع سکون را ویای تحتانی
وکسر دال مهملتین ایله سنبل رومیدر بعضیلر سنبل خطاییدر دیدیلر بعض فرهنکده مطلق
سنبلدر دیدیلر لغ نارشیرین مع کسر راء مهمله وشین معجمه ایله موسیقی‌ده برنوا اسمیدر
لغ ناروا شدن مع متاع وغیریده کاسد اولانه دیرلر لغ ناروان مع فتح راء مهمله وواو ایله ایکی
معنایه‌در اول براغاجدر خوش قد وخوش سایه وموزون وخوش اندام اولور حکیم ازرقی
بیت ناروان کردار قدست آن بلیب چون ناروان * ناروان دارد سر شکم در فراق ناروان *
وکمال اسمعیل بیت آنچنان راستی که قد تراست * بدعا شاخ ناروان خواهد * ثانی کلنار
پارسیدر لغ نارون مع فتح راء مهمله وواو ایله ناروان مرقومدن مختصردر یعنی النی حذف
اولنمشدر خواجه سلمان بیت مومهٔ مخلصت ویارش نار وخورده آب نخل * کرچه دارد کونهٔ
ناری وزیب نارون * غایت نزاکتدن ولطافتدن قد خوبانه تشبیه ایدرلر طالب آملی بیت
نارون قدی که در دستش کلست * کر بسنجی خوبنهای بلبلست * مجمع الفرسده یعنی راست
قامت امیر معزی بیت بتی که چون برخ وقامتش نکاه کنند * کمان کنند که کلنار بار نارونست *
ودخی دار المرزه قریب بیشه وتمیشه قربنده بر بیشه‌نك آدیدر حکیم فردوسی بیت منوچهر مع
با قارن رزم زن * برون آمد از بیشهٔ نارون لغ نارهٔ کپان مع ترازونك الطوته جق یرینه
دیرلر کپان قپان معناسنه‌در اما قنطارك شاقولنه دینلمك غایت مناسبدر لغ ناریدن مع کسر
را وسکون یای تحتانی وفتح دال مهملتین ایله بوی چکوب بیوملك واوزایوب کتمك معناسنه
مصدردر ابو المعانی بیت آن سرو سهی قامت درباغ حسن وخوبی * چون نخل دلارامی ناریده
وقد کشیده لغ نارین مع کسر راء مهمله وسکون یای تحتانیله نازك واینجه ولطیف اولانه دیرلر
هر نه اولورسه لغ نازبالین مع سکون زاء معجمه وفتح باء موحده وکسر لام ایله نازبالش مرقوم
معناسنه وبرنوع مدور قولتق یاصدیغنه دیرلر لغ نازك بدن مع برنوع چیچکدر بستان
افروزه بکزر لکن بونك ساقی سرخ وخوش رنك اولور اکا سرخ مرز دخی دیرلر لغ نازبین مع

سکون زاء معجمه وکسر نون ویای ساکنه ایله نازلو ومحبوب مستغنی معناسنه شیخ سعدی
بیت تا بر سرو چشم من نشینی * نازت بکشم که نازنینی ﴿ نازون ﴾ ضم زاء فا رسیله اردج
اغاجیدر ﴿ نازیدن ﴾ کسر زاء معجمه وسکون یای تحتانیله نازلنمق وتفاخر ایتمک وخوشی
طوتلمق خواجه سلمان بیت بنازد ملك اسکندر بنالد افسر دارا * بتخت وبخت شاهنشه
جلال الدین والدنیا * بمعنی تفاخر شاه عباس کفته * رباعی * اکبر بخزانهای پر زر نازد *
اوز بك بکمان وتیر وخنجر نازد * رومی بتفنك وطوب ولشکر نازد * عباس بذو الفقار حیدر نازد
﴿ نازین ﴾ کسر زاء فارسیله بر اغاجدر بشه دار وسار شك دار وسمه وکرشم ولامشکر دخی
دیرلر ﴿ ناسیدن ﴾ کسر سین مهمله وسکون یای تحتانیله وجودده بر عضو ویا ایکی عضو
ناقص اولمق ودخی بدن ضعیف ولاغر اولمق ابو المعانی بیت چنان ناسید جسم از غم اندیشهٔ
هجران * بر افتد کر بوم زلفش نباشد فرقم از تاری ﴿ ناکزران ﴾ کسر کاف وفتح زاء معجمه وراء
مهمله ایله بمعنی ناکزیر حکیم انوری بیت شه ناکزر انست چو جان در بدن ملك * یارب تو نکه دار
مر این ناکزر انرا ﴿ ناکوالیدن ﴾ فتح کاف فا رسیله مزروعات ونباتات وسبزوات
صوسزلقدن یا خود بر آفت سببیله صراروب نمو وطراوت بولمامغه دیرلر ﴿ ناکهان ﴾ بمعنی
ناکاه کمال اسمعیل بیت ازین بشارت خرم که ناکهان آمد * هزار جان غمین کشته شادمان آمد
﴿ نالان ﴾ نالیدن لفظندن اسم فاعل صیغه سیدر اینکلیجی معناسنه در شرفنامه ده شیراز
ایله کازرون میاننده واقع بر طاغ آدیدر ﴿ نالیدن ﴾ اینکلمك معناسنه مصدردر کمال خجندی
بیت داغ که دارید چه سوزاست وآه * زخم چه خوردیست چه نالیدنست ﴿ نامیدن ﴾
کسر میمله ایکی معنایه در اول آد قومق تسمیه معناسنه وبرکسنه نك آدین سویلمك ثانی بیومك
معناسنه نمو کبی ﴿ نان ﴾ معروف اسم جنسدر هر نوع اتمکه نان دیرلر شیخ سعدی بیت
ابر وباد ومه وخورشید فلك در کارند * تا تو نانی بکف آری وبغفلت نخوری ﴿ نان چین ﴾
سکون نون وکسر جیم فارسیله تنوردن اتمك چیقارجق آلت که عربیده ملقط دیرلر ﴿ نانشیدن ﴾
فتح نون وسکون میم وکسر شین معجمه ایله بمعنی ناکامی شدن کذا فی المؤید یعنی نامراد اولمق
﴿ نانیوشان ﴾ کسر نون وضم یای تحتانی وفتح شین معجمه ایله ناکهان معناسنه در استاد
دیمشدر بیت در آمد برم نانیوشان دلیر * بد وکرده ام خدمتش ناکزیر * مسعود سعد سلمان
بیت ناکها نم وی خیال روی او آمد بچشم * نانیوشان دوش نوش وصل او آمد بکوش *
﴿ ناودان ﴾ سکون واو وفتح دال مهمله ایله اولوق که عربیده میزاب دیرلر لفظ مرکبدر ناو ایله
داندن که ناو طامله معناسنه ودان اسم ظرفدر مولانا هاتفی بیت زنم قطرها کاید از ناودان *
زراعت بامید اوکی توان * وهرندن که صو آقوب کله آکا ده دیرلر دکرمان اولوغی وغیری
استعاره طریقیله خواجه سلمان بیت کرا بر همتش فکند سایه بر وجود * کوهر چکند بجای نم
از ناودان چشم ﴿ ناویدن ﴾ کسر واو وسکون یای تحتانیله درت معنایه کاور اول پنکی ایله
اویومق معناسنه حضرت مولانا قدس سره بیت چو مست هر طرفی میفتی ومیناوی *
که شب کذشت وکنون نوبت دعاست مخسب * ثانی بمعنی نالیدن ثالث بمعنی خرامیدن ایکی
معنایه ابو المعانی بیت چو ناوی باسرو زدل درین باغ غرور اما * شود فرد اضروری بر تر ابسیار

بسیار ناویدن * رابع بر اغاچك ایچنی اویوب تكمه ویا خود اولوق كبی ایلمك ع ناوایدن ع
متعدی ناویدن در ع ناوناوان ع یعنی خرامان وكرازان كذا فی المؤید ع نای انبان ع
بر مشهور سازدر نا انبان ونی انبان دخی دیرلر اثیر الدین اخسیكتی بیت به پیش بار بد طبعی كه
راه ارغنون سازد * زیادت رونقی نبود نوای نای انبان را ع نایبان ع سكون یای تحتانی وفتح
باء موحده ایله ایكی معنایه در اول كوكرجین ثانی نایجی معناسنه ع نایزن ع نای چالیجی
تركیبده دخی نایزن ونی زن دیرلر ع نای رویین ع بوریدركه توجدن یا پادوغندن رویین دیرلر
مولانا هاتفی بیت دمیدند درنای رویین خروش * خروش آمد از بیم رویینه جوش *
ع نبهره كردن ع فتح باء موحده وراء مهمله وسكون ها ایله نبهره معنالرینی عمله كتورمك
معناسنه در كه عنقریب ذكر اولنور انشاالله تعالی ع نجوان ع سكون جیم وفتح واو ایله زعفران
معناسنه در كذا فی فرهنك جهانكیری ع نخجیركان ع مخترعات باربد خسرودن بر نوا اسمیدر
شیخ نظامی بیت چو بر نخجیركان تدبیر كردی * بسی چون زهره را نخجیر كردی ع نخجیروان
صیاد معناسنه كه نخجیروال دخی دیرلر ع نخزان ع سكون خا وفتح زاء معجمتین ایله بمعنی نخزار
مرقوم یعنی قیون سوریسی اوكنجه كیدن تكه كه اركج دیرلر میر نظمی بیت چو نخزان میرود
در پیش مردم * ولیكن كرده از تشویش ره كم ع نخشیدن ع سكون خا وكسر شین معجمتین
ایله باش برمق واكسه كوكن قرمق ع نخكلون ع سكون خاء معجمه وضم كاف ولام ایله چتین قوزكه
قرلدقده ایچی چقمیه نخكلول ونخكلون ونخكله دخی دیرلر كما مر فی باب التاء استاد لطیفی
بیت مغز مغنی راست ناید ازبرون * ور سر او بشكنی چون نخكلون ع نردبان ع معروف
مولانا هاتفی بیت دو پنجه یكی درهم انداخته * ازان پایه نردبان ساخته ع نركان ع فتح راء
مهمله مشدده وكاف فارسیله بمعنی كدایان وسائلان شمس فخری بیت از جهان برداشت
آیین سؤال * كرد قارون خلق را تا نركان ع نرم آهن ع سكون راء مهمله ومیمله دمورك
فقاسنه دیرلر میر نظمی بیت چو باشد تیغ وتیر از نرم آهن * نباشد مرد سیر از خون دشمن *
واستعاره طریقیله دون همت آدمه دیرلر ع نریمان ع نام پدر سام دركه نریم دخی دیرلر ع نزیدن
كسر زاء معجمه وسكون یای تحتانیله بمعنی بیرون كشیدن یعنی طشره چكمك كذا فی المجمع
ع نسترن ع سكون سین وراء مهملتین وفتح تاء مثناة ایله ع نسترون ع سكون سین وراء
مهملتین وواو وفتح تاء مثناة ایله ع نسترین ع سكون سین ویای تحتانی وفتح تاء مثناة وكسر
راء مهملتین ایله كل نسرین كه مشهور بیاض خوشبو چیچكدر اوج درت آی متصل آچیلور استاد
رودكی بیت از كیسوی آن نسیم مشك آید * وز زلف او نسیم نسترون ع نستیهن ونستیهن ع
كلاهما بسكون السین المهمله وفتح التاء المثناة ایكی برادرلر آدیدر كه افراسیابك سرلشكری اولان
پیران ویسه نك اوغللری ایدیلر حكیم فردوسی بیت چو نستیهن آن شیر شرزه بجنك *
كه روباه بودی بدستش پلنك ع نسرین ع سكون سین ویای تحتانی وكسر راء مهملتین ایله
ایكی معنایه در اول كل بكزر بر بیاض چیچكدر ثانی بر جزیره آدیدر كه اندن عنبر كلور فخری كاشی
بیت خریر نامه بدزابریشم چین * چو مشك از تبت وعنبر ز نسرین ع نسیان ع سكون سین
مهمله وفتح یای تحتانیله مخالفت معناسنه ابوشكور بیت من آنكاه سوكند نسیان خورم *

كزين مملكت رخت بيرون برم نسيدن كسر سين مهمله وسكون ياى تحتانيله بمعنى نهادن
يعنى قومق كذا فى فرهنك ميرزا نشاختيدن سكون خاء معجمه وكسر تاء مثناة وياى
ساكنه ايله بمعنى نشاندن يعنى ديكمك كذا فى المجمع نشليدن سكون شين معجمه وياى
تحتانى وكسر لام مهمله بر نسنه دن بر نسنه آصلمق معناسنه استاد فرخى بيت كز تو خوانيش
وكرنى بتواند نشلد * رزا وچون بدرخانه اوركذرى نشمن ونشين كلاهما بمعنى تخت
واوتوراجق ير شمس فخرى بيت ز تاب انتقام سطوت تو * كند يكبارگى ترك نشين نعلين
سكون عين مهمله ايله معروف ميرخسرو درنعت شريف بيت كرد نعلين رهروان رهست *
شرف تكمه كلاه همه نغزيدن سكون غين وكسر زاء معجمتين ايله پاك وكوزل اولق
معناسنه مصدردر ميرنظمى هروى بيت نغز بوده ازهمه خوب جهان * ماهروى وقامت
سروروان نغخلان فتح غين وخاء معجمتين ولام وسكون نونله نغخوالان سكون غين
ونون وفتح خاء معجمتين وواو معدوله ايله نغخواهن سكون غين ونون وفتح خاء معجمتين وها
وواو معدوله ايله نانخواه دركه بر آجى دانه در اتمك خميرى اوزرينه صاچرلر زياده لذت ويرر خواجه
سلمان بيت روبت مزه يافته زنغالان * چون لذت نان زنغخوالان * استاد لطيفى بيت
چونان ازآرزدست وياجونست * نيغناك ونغخواهن همينست نغن فتح غين معجمه ايله
بمعنى نغخوالان كذا فى كتاب السامى فى الاسامى خوانين دخى ديرلر نفرين سكون فا وياى
تحتانى وكسر راء مهمله ايله قدح وذم معناسنه اصلى نا آفرين ايدى تلفظنده نوعا ثقلت اولمغله
الفلرى حذف اولنوب نفرين اولدى نفريدن ونفرين دادن ونفرين كردن كلهم بمعنى نفرين
يعنى ذم وقدح ايلمك نقدجان كشى قادر اولدوغى نسنه دن عبارتدر مولانا جامى بيت
اصبحت زائرا لك يا شحنة النجف * بهر نثار مقدم تو نقد جان بكف نقدروان رايج
اقچه مثلا بر شهرك معاملاتنده جارى اولان سكه لو درهم ودينار معناسنه در خواجه حافظ
بيت عاشق مفلس اكر نقد دلت كرد نثار * مكنش عيب كه بر نقد روان قادر نيست *
 نقشجهان ونقشوان كلاهما بمعنى نخجوان يعنى مزبور شهرك آدلريدر نمازپيشين
وقت ظهردن عبارتدر اويله نمازى واويله وقتى نماز خفتن وقت عشادن عبارتدر
يتسو نمازى ويتسو وقتى ميرابوالمعانى بيت بپاك جامه كزارى نماز پيشين را * بپاك دل
بكزاروى نماز خفتن هم نمدان سكون ميم وفتح دال مهمله ايله فرج زنان معناسنه
نتكم آلت رجله حمدان ديرلر نمدان لفظ مركبدر نم ايله داندن ياش ظرفى ديمك اولور
شيخ سعدى لطايفنده وجعل حمدانهم فى نمدانهم ديديكى اصحاب وقوفه معلومدر نمدزين
فتح ميم وسكون دال مهمله وكسر زاء معجمه ايله تكلتى معناسنه كه نمد كيچه ديمكدر و زين
ايردر تركيب ايدوب تكلتى يه علم ايلديلر شيخ نظامى بيت سم باد پايان زخون چون عقيق *
شدى تا نمدزين بخون درغريق * حكيم نزارى قهستانى * مثنوى * همانجا چشمه سارى بود
خالى * فكندند از نمد پيش نهالى * بدان روى نمدزين نشاندند * كلاب از ديده بر فرقش
فشاندند نمكدان طوزلق معناسنه كه طعام سفره سنه قونيلور مخصوص ظرفدر
 نمكين فتح ميم وسكون كاف فارسيله ايكى معنايه در اول حقيقتا طوزلو اولان طعام ثانى

ثانی استعاره طریقیله ملاحت حسن دلبردن کنایه در خصوصا تعریف لب دلبرده استعمال اولنور وسکون میمله نمدن یاش اولمش شکوفه وبیرق وچمن امثالنده استعمال اولنور نذك داشتن سکون نون وکاف فارسیله عار وغیرت طوتمق معناسنه مصدردر میر نظمی بیت نه کار هر کسی بدننك داشتن * که فکر بی مالست پشم کاشتن نکین سکون نون ویای تحتانی وکسر کاف فارسیله بمعنی معیوب یعنی عار وعیب لاحق اولمش حکیم سنایی بیت هست پاك وحلال ورنکین روی * نه حرام وپلید ونکین روی * حضرت مولانا قدس سره بیت زین مقام ماتم نکین مناخ * نعل افتاده بصحرای فراخ نوابین فتح واو وکسر باء موحده وسکون یای تحتانیه‌له بمعنی شکفته اکثر شکوفه ده استعمال اولنور نوا کورمش دیمك اولور مراد آچلمقدر کذا فی فرهنك جهانکیری نواحی نشین یعنی ساحل نشین دریا کنارلرنده ویالیلرده اوتورانه دیرلر مولانا هاتفی بیت نواحی نشینان دریا کنار * بسوی جزایر کشیدند بار * صحرانشین معناسنه ده اولمق مناسبدر نوارهان سکون راء مهمله ایله اما فتح را ایله دخی صحیحدر صله وجایزه ومژدکانی ویریلن نسنه‌یه دیرلر بویله اولیجق نوا ایله رهاندن مرکب اولور میر نظمی بیت دران حالت نوید آمد ازانسو * که جیبش از نوارهان کشت مملو نواریدن کسر راء مهمله ایله لقمه‌یی چینه‌مدن یوتمق اوباریدن معناسنه زراتشت بهرام بیت کرفته بچنکال میداردش * بدان تا بیکبار بنواردش نوامین کسر میم وسکون یای تحتانیه‌له نوباوه ونوبدید کلمه ایکی معنایه اولور اول طورفنده میوه ثانی یکی ظهور ایتمش معناسنه در استاد منوچهری بیت نوای توای خوب ترك نوامین * درآورد در کار من بی‌نوایی * نوان بوزن روان یدی معنایه کلور اول بمعنی خرامان حضرت مولانا قدس سره بیت سرفرازانه نوانید بمیدان وصال * همه شاهید چو بکزاید آن دلداریت * ثانی بمعنی جنبان حکیم انوری بیت بلبل زنوا هیچ همی کم نزند دم * زانحال همی کم نشود سرو نوانرا * ثالث بمعنی لرزان شمس فخری بیت همیشه تا که کیا نیست خانهٔ اعراب * هماره تا شود ازیاد سرو بید نوان * رابع بمعنی نالان حکیم خاقانی * مسمط * آن کوهش عیدی بین نوان بود رکه شاه جهان * مانند طفل لوح خوان دردرس وتکرار آمده * وله ایضا هم درین معنی بیت ایدی بنوای جان چه باشی * بی برك ونوا نوان چه باشی * خامس بمعنی خمیده وخمان استاد رودکی بیت منم غلام خداوند زلف غالیه کون * منم شده چو سر زلف او نوان ونکون * بو معنایه شاه ناصر خسرو بیت چنین زار ونوان مانند نالی * بکی دستم غم وحشی غزالی * سادس بمعنی کهنه سابع بمعنی آکاه کردن ونویدن یعنی بشارت ایدیجی تحفة الاحبا بده اول آته دیرلر که اشقر ایله بوز میانه‌ده رنك مویی اوله ادات الفضلاده بمعنی آکاهی مسطوردر نوای خارکن موسیقیده بر نوا اسمیدر کمال اسمعیل بیت چو خارکلبن داتش نهاد بی برکی * صریر کلك توکرد دنوای خارکنش نوای خسروان بو دخی بر نوا آدیدر روایت اولنور که خسرو پرویزك مجلس خاصنده باربد جهرمی نای کند وایله الحان وآغازه‌سنی بر طرز بی نظیر اوزره خسروك مدح وثناسنه سراسر مشتمل مسجع آغازه ایدیجك غایت مرتبه ده خسروك پسند طبیعی اولوب نامنی نوای خسروان قودی نوای خسروانی دخی دیدیلر کذا فی فرهنك جهانکیری بو معنایه امامی هروی

بیت مطربان فاخر اندر پردهای دلنواز * خسروانی کواز آهنك نوای خسروان ‌ نوانیدن ‌ کسر نون وسکون یای تحتانیله بمعنی نالیدن کذا فی المجمع ‌ نواییدن ‌ کسر یای تحتانی اولی وسکون ثانیه ایله ایکی معنایه کلور اول بمعنی خرامیدن ثانی بمعنی صدا ویدا وبانك بلند حکیم فردوسی بیت درخشیدن تیغهای کران * نواییدن کرزهای کران ‌ نوآیین ‌ کسر یای تحتانی اولی وسکون ثانیه ایله ایکی معنایه در اول بمعنی زیبا وآراسته یعنی بزنمش ویاقشلمش شیخ نظامی بیت نه کل داری بدان تری هوایی * نه بلبل زان نوایین تر نوایی * حکیم قطران ارموی بیت ای کرامی تر ز دانش وی نوآیین تر ز دین * ای کزیده چون سعادت وی ستوده چون ادب * ثانی بمعنی نورسته یعنی یکی بتمش میر عماره بیت شاخست همه آتش زرین ودمه شاخ * پر زر کشیدست وفراخست ونوآیین * ودخی طرز جدید واسلوب مخصوص ‌ نوبامون ‌ فتح باء موحده وضم میم وواو معروف ایله فریدونی سود ایله بسلد کلری صغرك آدیدر نوبه دخی دیرلر کذا فی فرهنك جهانکیری ‌ نودران ‌ فتح دال وراء مهملتین ایله بمعنی نوکران وشاکردان یعنی خدمتکاران واجیران کذا فی فرهنك جهانکیری بو معنایی موید ابو المعانی بیت نودران اوشله هریك بفر واحتشام * صاحبان مال ودولت مالکان عز وجاه ‌ نوراهان ‌ فتح راء مهمله ایله تحفه طریقیله کتوریلان هدیه حکیم خاقانی بیت صبح آمد زرین شب نوروز نوراهان طلب * زهره شکاف افتاده شب وز زهره صفرا ریخته ‌ نورده پیراهن ‌ کوملك یاقه سننك وبکلرینك چوره سنه چکلن زه خصوصا ودخی اینجه دیکش وهر نسنه نك اطرافنه دیکلن نسنه عموما ‌ نوردن ونوردیدن ‌ کلاهما بفتح الواو وسکون الراء المهمله دورمك ودوشرمك معناسنه مصدردر مولانا هاتفی بیت ز وادی نوردیدن آن غلو * هوارا کره شد نفس در کلو عربیده طی وجغتای لسانده ییغارغا دیرلر نتکم میر علیشیر بیت زلفی ایل کونکلین پریشان ایلاماکا جمع اولوب * طرفه رق بو کیم کونکللارنی ییغارغاتارقاشیب ‌ نوستن ‌ کسر واو وسکون سین مهمله وفتح تاء مثناة ایله ایکلهمك نالیدن معناسنه ‌ نوشتن ‌ فتح واو وتاء مثناة وسکون شین معجمه ایله ایراق کتمك کذا فی فرهنك جهانکیری وضم واو ایله دورمك ودوشرمك کذا فی المجمع ‌ نومسلمان ‌ معقول کاره شروع ومباشرت ایدنه دیرلر میرزا فصیحی بیت تازه عاشق کشته ام چشم ترحم وامکیر * نومسلمان کشته را یکچند عزتها بود ‌ نویدن ‌ کسر واو وسکون یای تحتانی ایله درت معنایه در اول بمعنی غنودن یعنی امز غمق عربیده نعاس دیرلر ابو شکور بیت توازمن کنون داستانی شنو * برین داستان بیشتر زین منو * ثانی حرکت ایلمك معناسنه شمس فخری بیت شاه بر تخت مملکت بنشین * بعد ازین بهر کار خصم منو * ثالث بمعنی جدید کردن میر نظمی بیت نویدن کنون خواهدم بندکی * ز شاهی مرا بهتر افکندکی رابع بعض فرهنکلرده عدل کردن وضیافت عامه معناسنه ده مرویدر ‌ نوین ونوبین ‌ کسر واو وسکون یای تحتانیله شهزاده ووزیرزاده وهر قوملك عزیز وشریف زاده سی کمال خجندی بیت نوین اعظم واعدل امین اعلم واعقل * که همچون نام او زاتش علم زد در نکوکاری * ‌ نهاریدن ‌ کسر راء مهمله وسکون یای تحتانیله بمعنی ترسیدن یعنی قورقمق کذا فی فرهنك جهانکیری ‌ نهازیدن ‌ کسر زاء معجمه ایله بمعنی ترسیدن وهراسیدن کذا فی المجمع ‌ نهاویدن

ق نهاوندن ع کسر واو ایله استاددن وکشی کندودن بیوك اولانلره قورتلق بواوج لغت دخی برمعنایه در لکن هر بری برفرهنکدن منقولدر میرنظمی بیت نهاوید ازان دشت پرهولناك* که جای دوانست وغم غولناك ق نهروان ع سکون ها وفتح راء مهمله وواو ایله برشهر آدیدر حکیم خاقانی. بیت کردسپهت بنهرواله* سهم تو بنهروان به بینم* بصره جانبلرنده برمکان اولدوغیله مرویدر ق نهنبن ع فتح ها وسکون نون بعده باء موحدهٔ مفتوحه ایله چوالك قپاغی سرپوش دیك معناسنه حکیم انوری بیت ازجوش نشودیك نما تافرونشست* ازدود تیره بوسرکینی نهنبنست* فرهنك وفایی ده سرتنور معناسنه شمس فخری تنور قپاغی اولمق اوزره نقل ایدوب بوابیکی بیتی نظم ایلمش* قطعه* فرودارند از کردون حمل را* غلامانت باجحار فلاخن* جهان کویی تنور دولت تست* فلك بالای او همچون نهنبن ق نهبیدن ع کسر ها وسکون یای تحتانی بعده باء موحدهٔ مکسوره ویای ساکنه ایله قورقمق وقورقتمق معنالرینه هم لازم وهم متعدی اولور ق نهیدن ع کسر ها وسکون یای تحتانیله بمعنی اندیشه کردن ودخی غم خوردن وبمعنی نهادن کذا فی فرهنك زفانکویا ق نی انبان ع بمعنی نای انبان مرقوم ق نیدلان سکون یای تحتانی وفتح دال المهمله ولام ایله اوبقوده آغر بصمق کابوس معناسنه کذا فی فرهنك جهانکیری بو معنایی مؤید ابوالمعانی بیت تصور کردهٔ اورا بجانست* برش افتاده کویا نیدلانست ق نیزن ع بمعنی نای زن مرقوم ق نیستان ع کسر یای تحتانی وسکون سین مهمله وفتح تاء مثناة ایله قامشلق که نی قامش وستان اسم مکاندر حضرت مولانا قدس سره بیت کز نیستان تامرا ببریده اند* وز نفیرم مرد وزن نالیده اند ق مع الواو* ناجو ع ضم جیمله درخت کاجدرکه ناژ وناژو ونوژ دخی دیرلر عربیده صنوبر معناسنه در شیخ نظامی بیت ناجوی این باغ بوجد وخروش* بود چوسکان فلك سبزپوش. ق ناخن دیو ع ضم خاء معجمه وکسر نون ودال المهمله ایله بر نوع صدفدرکه ناخن خوش وناخن پریان دخی دیرلر طبیب یوسفی* قطعه ناخن دیو وا پری رویان* چونکه درزیر خویش دودکنند* صرع را نافع آید ویابد* حیض ایشان کشاد وسودکنند ق نارخو ع سکون راء مهمله وضم خاء معجمه ایله کلنار معناسنه که معربی جلناردر بر نوع نار چیچکی رنکنده چیچکدر اما بوایری بوزیاده قرمزی اولور واغاجیدخی نار اغاجی کبیدر ق نارو ع ضم راء مهمله ایله ایکی معنایه کلور اول بلبل کبی خوش آوازلو برقوشدر حکیم سنایی بیت تاریدند ناروونواهای سریجه* ناطق کند آن مردهٔ بی نطق وبیان را* منوچهری بیت پردهٔ راست زند نار ووبرشاخ چنار* پردهٔ مادمزند قمری برنارونا* ثانی رشته دیدکاری علتدرکه وجود انسانده اکثرا یاقده وطوپقده ظاهر اولوب ایپلك کبی اوزار اکر اول باول یوماق صاریلوب آهسته طوتیلورسه برزایام کیدر واکر قیریلورسه صاحبی هلاك اولور خواجه عمیدلوبکی بیت نلروش پای بند شد ارنی بکام دل* کردی تجرع از کرمت بروح پرور آب* ق نازبو ع سکون زاء معجمه وضم باء موحده ایله ریحاندرکه ترکیده فسلکن دیرلر میرنظمی بیت حمیده خط نوبرروی زیبا* کدرویدنازبودر باغ کویا ق ناژو ع ضم زاء فارسیله کاج اغاجیدرکه ترکیده چام دیرلر ق ناو ع بوزن کاو اوج معنایه کلور اول طامله یاغموردن اولسون غیریدن اولسون عموما شاعر بیت نیایدهمی زآسمان ناووم* همی برکشیدند نان نادرم* ودکرمان اولوغنه

ن و

دیرلر خصوصا شیخ آزری بیت تنوره ایست جهنم چو آسیا که درو * نهاده مالکش از قالب خوارج ناو * حکیم سنایی بیت از برای دو سیر و روغن کاو * معده چون آسیا گلو چون ناو * ثانی جوی آب معناسنه ابن یمین بیت کذشتم بناکام از بحر جود * روان بر دو رخ از دو چشم دو ناو * ثالث کشتی معناسنه اما بطریق الاستعاره در زیرا هر نه که اوزون اولوب ایچی بوش اوله اکا ناو دیرلر ل نانو ح بوزن دارو ایکی معنایه در اول زنان اطفال بشکین صالدقلری ایندکلری ذکره دیرلر شیخ آزری بیت تا خواب رود خصم تو بر بستر جاوید * در مهد سقر میزندش هاویه نانو * وله ایضا بیت آن نه بینی که طفل از بانو * کیرد آرام چون زند نانو * ثانی مخفف نانوادر ل نای گلو ح فتح کاف فارسیله بوغازده اولان دلك که طعام و شراب آندن چکوب معده یه واصل اولور ل نرمرو ح سکون راء مهمله اولی و میم و فتح راء ثانیه ایله آهسته یوریجی آت و قاطر میر نظمی بیت سمند نرمرو بود ست زیرش * برفتن نیست پروای کز یرش ل نسبو و نسو ح اول سکون سین مهمله و ضم باء موحده ثانی ضم سین مهمله ایله صیر مجق محل که عربیده مزلقه دیرلر و مجلا و انمش دیوار معناسنه استاد لبیبی بیت نسو بود از آنکونه دیوار او * که مانند آیینه نمود درو * و نرم و هموار و ساده دیوار و زمین و ابنیه یه دخی دیرلر حکیم ناصر خسرو بیت ز خاك و آتش و آبی بر سیم ایشان رو * که خاك خشك و درشتست و آب نرم و نسو * و آیینه آچلمش قلیچ و خنجر و هر نه که براق و لمعان اوله اکا ده دیرلر ل نشتو ح سکون شین معجمه و ضم تاء مثناة ایله بر شخص آدیدر کذا فی فرهنگ زفانگویا ل نغو ح ضم غین معجمه ایله درخت آلو یعنی ارك اغاجی ل نوّو ح ضم همزه ایله خرمای تر معناسنه کذا فی شرفنامه والاداة ل نو ح درت معنایه کلور اول معروف جدید معناسنه ثانی پهلوان دلیر و شجاع معناسنه که کسرا ایله نونیو دخی دیرلر حکیم فردوسی بیت اکر چند بیژن جوانست و نو * بهر کار دارد خرد پیشرو * وله ایضا بیت جهانجوی کاوسشان پیشرو * ز لشکر بسی رزم سازان و نو * ثالث بمعنی ناله که امر اولور مینو یعنی بنال حکیم فردوسی بیت کنون زود پیرایه بکشود رو * به بیش پدر بمص بزاری بنو * مولانا جمال الدین اشهری بیت ابری کز و کوهر دود یا دست او بر خود نوند * باشد بخل کرچه بود هر دو جهانش یك عطا * رابع نوا لفظندن مخففدر مغنای اوله یعنی جدید معناسنه چغتای تانکی دیرلر بیت ماوی یا غلیغدین اقاشینك ای جاذغا بیدادا یتکوچی * کوك بولوتغا کیردی کویا یانکی اینینك براوچی ل مع الهاء * نابهره ح
فتح باء موحده و راء مهمله و سکون ها ایله اوج معنایه کلور اول بزرك و عظیم معناسنه مولانا جامی بیت که واویلا عجب کاریم افتاد * بسر نابهره دیواریم افتاد * ثانی دون و فرومایه بو ایکی معنی اضدادا قبیلندن اولور ثالث کاسد و نارایج که ناسره و نبهره دخی دیرلر ل ناخسته ح کسر خاء معجمه و سکون سین مهمله و فتح تاء مثناة ایله ابجه ایسپا و ورغان معناسنه در میر نظمی بیت دو دستش بند یا ناخسته کرده * که با داغ جکر دل خسته کرده ل ناخفراه ح فتح خاء معجمه و راء مهمله و سکون فا و اظهار ها ایله سفاین رئیسلری که ناخدا دخی دیرلر عربیده ملاح وریان دیدکلرید ل ناخن خواره ح ضم خاء معجمه اول و فتح خاء ثانی و راء مهمله و واو معدوله ایله بر علتدر طرناغه یقین غلطه ظاهر اولور قزللغه مائل بر ورمدر زیاده وجعی اولور کژدمه دخی دیرلر عربیده داخس

داخس دیدکاری‌در ل ناخنه ع ضم خاء معجمه وفتح نونله کوزه مخصوص بر علتدرکه کوزك بیکاری طرفنده ظاهر اولور ابتدا اسندن علاج اولنمزایسه زیاده اولوب جمله کوزه مستولی اولدقده لابدکور ایدر واکر بیاك اطرافنه کیدرسه سبل عارض ایدر عربیده ظفره دیرلر وبویله مشهوردرکه بو علت صاحبی هرکیجه سهیل یلدزینه نظر ایلمکی معتاد ایاسه علتی زائل اولور بو علت انساندن غیری حیوانده دخی اولور خصوصا آتده غایت اولاغندر طبیب یوسفی * رباعی درچشم تو ناخنه چو پیدا باشد * زان درد تو نشویش مهیا باشد * چیزی که درین مرض بود فائده مند * نزدیك حکیم روشنا یا باشد * حکیم خاقانی بیت ابرش خورشید را ناخنه آید زرشك * تاتو بشبدیك حسن ناخنهٔ درجهان * شیخ نظامی بیت منکران فضل را جز ناخنه ناخن مباد * کرچنین سك مردمان باشد دریغ از استخوان ل نارده ع فتح را ودالِ مهملتین ایله کنه دیدکاری بوجکدر بعض فرهنکارده پشه معناسنه مرویدر ل نارسیده ع فتح راو کسر سین مهملتین وسکون یای تحتانیله نابالغ اطفال ونا پخته میوه‌یه دیرلر ل ناروه ع سکون راء مهمله وفتح واو ایله ایکی معنایه‌در اول بابله بکزر برقوشدر ناروده دیرلر ثانی زبانهٔ قپان ل ناره ع فتح راء مهمله ایله اوچ معنایه کلور اول جمیع فرهنکارده زبانهٔ قپان معناسنه مسطوردر اما ترازونك ناقص طرفنه آصدقلری طاش پاره سنه دینلمك اصحدر کمال اسمعیل بیت باری بهر حساب که خواهی سر عدوت * آویخته است جایی چون ناره از کیان * وله ایضا بیت این بارکش دل من کز آهن سبت کوئی * تا چند از حسابت درد اچو ناره باشد * شمس فخری بیت چون بود راستیٔ معدلتش * چه بر آید زپله وناره * ثانی ریسمانی کنده ثالث بمعنی ناله کذا فی فرهنك جهانکیری ل ناستوده ع ضم سین مهمله وتاء مثناه وواو معروفله خوار وذلیل ومذموم معناسنه میر نظمی بیت هرکه رنج مردمان کاری شود * ناستوده کار او خواری شود ل ناسره ع فتح سین وراء مهملتین ایله ایکی معنایه‌در اول کاسد متاع معناسنه عموما وبحمز اقچه خصوصا سره پکراقچه ورایج متاعه دیرلر ثانی اکنلك کشتزار معناسنه شمس فخری بیت پیوسته کشتزار امیدش زآب کام * سیراب باد تا که بود نام ناسره ل ناسکلیده ع فتح سین مهمله بکاف فارسی وکسر لامله نیندیشیده وبدیهه یعنی تصور سز وتأملسز دیمکدر شاعر بیت کرنهٔ ایمن از سپهر کهن * ناسکلیده هیچ کار مکن ل نافرهخته ع فتح فاو ها و تاء مثناة وسکون راء مهمله وخاء معجمه ایله زشت روی وبدطبع وبی ادب معنالرینه طیان مرغزی بیت زشت وناقرهخته ونابخردی * آدمی رویی ودر باطن ردی ل نافه ع فتح فا واخفاء ها ایله آدم وحیوان کوبکی عموما ونافهٔ مشك خصوصا مولانا هاتفی بیت بصحرای چین نافه چینی کنیم * ره بارکه فرش چینی کنیم * ودخی کورك اولان حیوان پوستلرینك قارنی آلتلرنده اولان دریلره دیرلر نافهٔ سمور ونافهٔ وشق ونافهٔ روباه کبی شاعر بیت ناف سمور خواجه کرده بدوش * زن ودختر شده نافه فروش ل ناقه ع فتح قاف ایله اشتر ماده معناسنه عربیدر لکن عجمده استعمالی شایعدر مولانا جامی بیت من هم بفقر وفاقه خوش درخیل ایشان ناقه کش * ناقه کش امانا قه وش داده بدست دل عنان ل ناکاه ع کاف عجمیله ایکی معنایه‌در اول بدیهی ذهنه ظهور ایتمك ترکیده آکسوزدن دیدکاری معنایه‌در استاد لطیفی بیت آنکه ناکاه

كسی كشته بجایی تو سیدن * وین تمكین وفضیلت بكذشت ازهمه چیز * ثانی بی وقت دیمك اولور لغ ناكردیه ح فتح كاف عجمی ودال ثانی وسكون راء مهملتین ویای تحتانی وكسر دال اول ایله بی اعتماد و بی اعتقاد كافر حقنده ایراد اولنور كلمه در لغ ناكه ح فتح كاف عجمی واظهار هایله ناكاه لفظندن مخففدر لغ ناله ح فتح لامله ایكلدی وزاری میرنظمی بیت كندنی ناله وطنبوروزاری * هرآندم میكند اونغمه كاری لغ نام برده ح سكون میم وراء مهمله وضم باء موحده ایله بمعنی نامدار حكیم فردوسی درفرستادن كشتاسب اسفندیاررا بجنك رستم * مثنوی * اكر او نكفتی با سفندیار * كه رو سوی كابل پی كارزار * ببر لشكر نام برده بجنك * ببند آن جهان دیده شیر جنك * بكشتی نبه كرد اسفندیار * وكرچه قضا خود برین كرد كار لغ ناموبه ح ضم میم وواو مجهول وفتح یای تحتانیله اول عورته دیرلركه بر قوجه دن غیری قوجه یه وارمامش اولوب قوجه سیله محبت واتحاد اوزره اوله هندی لسانندہ سهما كن دیرلر حكیم سنایی بیت صولت اودران صفت ناورد * زن ناموبه بركند ازمرد لغ نامه ح اوج معنایه دراول اول یازیلو كاغده دیرلركه عنوانند ویاآخرنده اسمی یازلمش اوله وكتاب معناسنه شهنامه وشرفنامه كبی ثانی فرهنك جهانكیریده سیلاب معناسنه ثالث خط تعلیقه دیرلر معنای اوله عربیده مكتوب دیرلر چغتاییده بیتیك دیرلر كسر باء موحده وتاء مثناة وسكون یائین تحتانیین ایله میرعلیشیر بیت هم اوشول توفراغدین ساچیب قوروتونك نامه یی * یازسانكیز اول آیغه جسم تونراغ اولغاندین بیتیك لغ نامیه ح كسر میم وفتح یای تحتانیله لغت مشتركه درمثلا اوزانوب بیومكه نشو ونما دیرلر اكثرنباتاتده استعمال اولنور خواجه سلمان بیت قوای نامیه كویی كه در بسیط زمین * كشیده اند بساط سپهر اعلی را لغ نانخواه ح سكون نون وفتح خاء معجمه وواو معدوله واظهارهایله برمعروف آجی تخمدر اتمك اوزرلرینه صحارلر وقینادوب عرقن چقاررلر غایت نافعدر اخراج بلغمه نفعی عظیمدر لغ ناوه ح بوزن یاوه اوج معنایه كلوراول ایچی اویلمش اغاج تكنه كبی نسنه كه كرج ویا لحق چكمك ایچون اوله اكا لاك دخی دیرلر شمس فخری بیت فلك چون كل كشد بربام قصرش * پذیرد زان هلالش شكل ناوه * ثانی اتمك تكنه سی كه ایچنده خمیر ایدرلر كمال اسمعیل بیت زحل زبهر شرف ناوه بشكل هلال * بساخت تاكه بدو كل بنردبان آرد * بمعنی اول محمود ابن یمین * قطعه * قهرمان وی اكر سوی فلك حكم كند * ازپی كسب شرف ممتثل فرمانش * درزمان ترك فلك پای نهد اندركل * همچو هندو بكشد ناوه بسر كیوانش * ثالث اولوق دیدكلری ایچی بوش اوزون اغاج منوچهری درصفت اسب * قطعه * كور ساق وشیر زهره یوزتاز وعزم تك * پیل كام وكرك سینه رنك تاز وكرك پوی * نیزچشم آهن جكر پولاد دل كیمخت لب * پیل دندان چاه بینی ناوه كام ولوج روی * فرهنك حسین وفاییده بمعنی نیشه چوبین یعنی اغاج كسر معناسنه كتاب السامی فی الاسامیده برظرفدركه آنده خمیر ایدرلر ودخی ایچنده بغدای یورلر وبعض نسنه اصلدرلر وادات الفضلاده بمعنی چوبك پشت یعنی براغاجدر آنكله آرقه قاشرلر ومؤید الفضلاده ایچی بوش اغاجدركه ایچنه اوق قویوب حفظ ایدرلر ومجمع الفرسده نام مقام وموضع وبمعنی خیمه مرویدر لغ ناهد وناهید ح كلاهما بكسر الها وفتح الدال المهمله اوج معنایه كلور اول دختر بكر معناسنه در مولانا مطهر بیت بربستر وبالین نغ

خ نرم درآید * بانوبرنازك بدن ناهید پستان * ثانی زهره یلدزینه دیرلر که ناهید وناهید دخی
دینلور ثالث اسکندر ذو القرنینك والده سی اسمیدر لغ فایجه ع سکون یای تحتانی وفتح جیم
فارسیله ماسوره دیدکلری کوچك قامشدرکه جلاهلر اوزرینه ایپلك صاروب بز طوقورلر لغ نایژه
کسر یای تحتانی وفتح زاء فارسیله یدی معنایه کلور اول بمعنی کلوکاه یعنی بوغاز ایچنده نای کبی
اولان نسنه که طعام وشراب آندن مرور ایدر حکیم انوری بیت چون نایژه ا برنشد تاك بیله
چون هیچ عنان بازنه پیچد سیلانرا * ثانی تحفة الاحبابده وفرهنك جهانکیریده ماسوره
دیدکلری اینجه قامش جلاهلر ایپلك صاروب بز طوقورلر نایچه دخی دیرلر حکیم خاقانی درقصیده
بیت بلوح پاوبپا چال وغرغر ونشکوه * بنایژه بمکوك وبنار وپود ثیاب * ثالث اولکه چشمه لرده
وحمام قورنه لرنده وابریق لوله سی ونونلره بکزر نه وار ایسه کمال اسمعیل بیت تم زخون جکر
کشته بود مالامال * اکرنه نایژه خون زدیده بکشاید * استاد رودکی بیت ازتم کلك توشد
کشت امانی سیراب * آن نه کلکست مکرنایژه جود وسخاست * رابع مجمع الفرسده بمعنی
آب چکیدن یعنی برنسنه دن صو طمله مق معناسنه دیمش وبو بیته تمسك اولمش بیت
نه ازخواب وازخورد بودش مزه * نه بکسست ازچشم اونایژه * خامس کتاب السامی فی
الاسامیده بمعنی چوب کندم یعنی بغدای وآرپه صاپی که دانه سی دوکلدکدنصکره خرد اولمیوب
قالمش اوله عربیده اکا قصبه دیرلر سادس فرهنك جهانکیریده استعاره طریقیله آلت رجل که
آلت دخی لوله کبی اوجندن نسنه آقدوغیچون سابع نثار جیلرنثار التنه طوتدقلری نسنه
لغ نبرده ع فتح باء موحده ودال وسکون راء مهملتین ایله بهادر وشجیع معناسنه حکیم
فردوسی بیت ازایرانیان شد تهم کینه خواه * دلیرونبرده بهر رزمکاه * امیرمعزی بیت
وصی خاتم پیغمبران وشیرخدا * نبرده عرب ومرد خندق وصفین * استاد فرخی * قطعه *
شادمان روی سوی خیمه نهاد * آن شه خوبروی ونیك سیر * راست کفتی نبرده حیدر بود *
بازکشته بنصرت حیدر * کمال پاشازاده مرحومك بولغتی تحقیقنده یازمشکه نبرده حر الاصل
یعنی کشی زاده معناسنه درکه لفظ مرکبدر برجزوی نون مفتوحه درکه حرف نفی درمدخولنك
مدلولی نفین افاده ایدر وبرجزوئیده برده درکه سبی اولمش اسیر معناسنه در لفظ مزبور
مرکبك معناسی سبی اولمامش دیمك اولور نتکم بوبیتده واقعدر حکیم فردوسی بیت می آورد
ورامشکر ان ابخواند * وزایران نبرده سران ابخواند * برنبرده دخی واردرکه نونی اصلیدر جنکه
مخصوص اولان نسنه در آدم وآت وسائر آلات اصلی نبرددر آخرنده کی هاء اختصاصیه در
شول آتلوکه صواشیری اوله اکا نبرده سوار وشول لباس که جنك اثوابی اوله اکا نبرده قباد برلر
نتکم بوبیتده واقعدر شاعر بیت بیارید کفتا سپاه مرا * نبرد قبا وکلاه مرا * فاضل مرحوم
نبرده لفظنی بویله تحقیق ایتمش اما فقیر صانورم متمسك اولدوغی بیتلردن مراد ایتدوکی معنی
چقماز وزایران نبرده سران ابخواند * بوندکی نبرده ده پهلوان ومبارز وبهادر معناسی حر الاصل
معناسندن دخی اقرب وانسبدر ونبرده قبایه جنك اثوابندن بهادر ودلاور اثوابی دیمك دخی
یقیندر لغ نبسه ع سکون باء موحده وفتح سین مهمله ایله دخترزاده یعنی قز اولادی نبیسه
دخی دیرلر شاه ناصرخسرو * رباعی * ای بتن نبیره کرشن دینی وکردون * نبسه کردونی ونبیره

كردون * نيست به نبسه است بعس افتخار كه هركز * نبسه كردون دون نبوده بكردون ع نبهره ج
فتح باء موحده وراء مهمله وسكون ها ايله درت معنايه كلور اول قلب ومغشوش زر وسيم كه ناسره
دخى ديرلر يعنى پخمز التون وكمش مراد خالص العيار اولميانلردر شيخ عطار بيت كه دارد درهمه
آفاق زهره * كه غرضه دارد اين نقد نبهره * كمال اسمعيل بيت كر خاطر تو نيره وطبعت
نبهره است * هم آب دست روشن وهم سيم نوسره * ثانى دون وفرومايه معناسنه حكيم خاقانى
* قطعه * بسا كه از پى جست جهان چون پركار * چو دايره همه تن كشته توزنارم * كنون
نكر كه ازين عالم نبهره فريب * بر سم طالع خود وا پسست رفتارم * ثالث بمعنى بزرك حكيم نزارى
قهستانى بيت از آنجا بر سر جاسوس رد شد * نبهره بر سر چندين سپه شد * رابع بمعنى
پوشيده وپنهان بودرت معنايه نابهره دخى ديرلر ع نبيره ج كسر باء موحده وسكون ياى تحتانيه ايله اوغل
اوغلنه ديرلر عربيده مفردنه سبط وجمعنه اسباط ديرلر شمس فخرى بيت خداوندا كه چندانت
بقا باد * كه سبط خويش را بينى نبيره * حكيم فردوسى بيت توكاهى نبيره كش وكاه پور * بهانه ترا
كنج ايران وتور ع نبيسه ج كسر باء موحده وسكون ياى تحتانى وفتح سين مهمله ايله
قز اولادى در نبيره ايله نبيسه بر رتبه ده درلر آنجق نبيره اولاد ذكور ونبيسه اولاد اناثدر ع نخجيركاه
سكون خاء معجمه وكسر جيمله بمعنى شكار مولانا هاتفى بيت باهنك نخجير رفتن زشاه * زما صيد
كردن بنخجيركاه ع نخكله ج سكون خاء معجمه وفتح كافله چتين قوزكه نخكاون دخى ديرلر استاد لبيبى
* قطعه * اى بزوفى علم بكرد جهان * برنكردم ز تو مكر بمرى * كرچه سختى چو نخكله مغزت *
جمله بيرون كنم چو چاره كرى ع نخله ج سكون خاء معجمه وفتح لامله مشايخ ودرويشان اللرنده
كوتوردكلرى عصايه ديرلر شمس فخرى بيت اپاشاهى كه هر سائل كه آيد * بدركاه توبى دستار ونخله
بعض فرهنكلرده زنلين معناسنه ده مرويدر عربيده خرما اغاجى وخرمالق نخلستان كبى ع نركسه
سكون را وكسر كاف وفتح سين مهملتين ايله تخته يى تراش ومنقش ايدوب سقف خانه يه ميخلرلر
وكوكدن دخى ايدرلر حكيم خاقانى بيت بر سقف چرخ نركسه دارى هزار حيف * ازبند آن دو نركسه
شهلا چه خواستى ع نره ونره ج فتح راء مخفف ومشدده ايله يدى معنايه كلور اول معروف كه
نر دخى ديرلر ثانى كريه وزشت كه نره د يوونره كدا دخى ديرلر حضرت مولانا قدس سره بيت چيست
نخود آلاچق آن تركان * پيش پاى نره پيلان جهان * حكيم سوزنى بيت دانى كه بنده
نره كدا ايپست شاعر مست * مركوب اوست هرچه كدا يى ونره * ثالث نام پدر سام دركه نرو نريم
ونريمان دخى ديرلر رابع آلت رجل معناسنه كه مثالى نرلغى ذبلنلر مرور ايلدى حكيم سوزنى
ديمشدر * قطعه * من در تو نسكرم كه توامسال نرشدى * من آن نكه كنم كه بدى پاره نو بره * من
كفتم اين حديث ميان دوران من * مانند ترب غاتغرى سخت شد نره * خامس موج آب معناسنه
عميدلويكى بيت ارثدر ماده بين كه چون سنهنه تيغ روى او * تيغ صفت شكافته كنبد آب را نره
سادس اغاج اورتاسنده اولان شاخلرى بورايه دك جهانكيريدن منقولدر سابع ادات الفضلاده
تخفيفله بمعنى دندانه كليد وتشديد ايله بمعنى كد ايعنى دلنجى مرويدر ع نركه ج سكون راء مهمله
وفتح كاف فارسيله بمعنى چركه ع نرماده ج خنثى معناسنه دركه هم اركك وهم ديشى دريعنى بركسنه نك
هم ذكرى وهم فرجى اوله ابو المعانى بيت نرماده است كوبى اغيار بدلقا * هر كز نديده ام بجهان ماده نر

نرشود نرموده سكون راء مهمله وضم ميمله صالنجق كه نرموله دخى ديرلر نرموره سكون راء مهمله اولى وفتح ثانيه ايله فرهنك جهانكيريده بمعنى للك وكنده مسطوردر اما مجمع الفرسده اكا ديرلركه بربوكسك اغاجك چتالنه ايپ بغليوب بريسى اوربر تاسنده اوتوروب برى دخى ال ايله آنى تحريك ايدر عربيده ارجوحه ديرلر نرموله سكون راء مهمله وضم ميم وفتح لامله نرموده مرقوم معناسنه در نرينه كسر راء مهمله وسكون ياى تحتانى وفتح نونله اركك معناسنه دركه نر اركك وحرف يا ياى نسبتدر ونون نسبتى تأكيد ايچوندر وها اختصاصيه در نژاده فتح زاء فارسى ودال مهمله ايله كوهر مردم كه عربيده اصل ديرلر نزغه سكون زا وفتح غين معجمتين ودال مهمله ايله مفاصلده اولان آغرى كه مرور ايامله اول عضوى باطل ايدر بعض فرهنكلرده علت قولنج ياخود تشنجدن عاطل اولان عضوه ديرلر استاد لطيفى بيت روسياه و پوست رويش نزغه * هست همچون همه پيرى زده * وفتح زا وسكون غين معجمتين ايله ده استعمال اولنمشدر استاد عنصرى بيت كر بت دوزخى بروى نكوست * بر بهشتى نزغه باشد پوست نزله سكون زاء معجمه وفتح لامله باشدن اينن مادهٔ رقيق كه چهره ده ياخود كردنده وجع پيدا ايدر عربيده بر دفعه نزول ايتمكه ديرلر نزلة واحدة تقديرنده نژه فتح زاء فارسيله آوجيلرك مخصوص اوقلرينه ديرلر شرفنامه ده بمعنى تير سقف كه تركيده كرش ديرلر نسخهٔ ميرزا ابراهيمده زاء معجمه ايله مرويدر نستوه سكون سين مهمله وضم تاء مثناة وواو معروف واظهار ها ايله اوج معنايه كلور اول جدل و لج معناسنه حكيم نزارئ قهستانى بيت نخواهم رفت با ياران نخواهم مشورت كردن * كه نستوه از خرد هركز نخواهد خواست دستورى * استاد رودكى بمعنى غوغا بيت اياخورشيد سالاران كيتى * سوار رزمساز كرد نستوه * ثانى بمعنى خوى زشت حكيم فردوسى بيت ببازيد چون شير هوشنك جنك * جهان كرده بر ديو نستوه تنك ثالث ايران پهلوانلرندن بر مبارز آديدر حكيم فردوسى بيت بجهانديده سالار ونستوه شان * كه شيده دلاور نكهدار شان نسيله كسر سين مهمله وسكون ياى تحتانى وفتح لامله بمعنى قسيله يعنى كلهٔ اسب آت سوريسى معناسنه در كذا فى الاداة نسيه سكون سين مهمله وفتح ياى تحتانيله ويره سى معناسنه دركه عربيده اجل وتاجيل ديرلر ضد نقددر شيخ عطار بيت چون كناه نقد آيد در وجود * توبهٔ نسيه ندارد هيچ سود نعره سكون عين وفتح راء مهملتين ايله آواز بلند معناسنه مير نظمى بيت نعره زد وتيغ كشيدست همين * آنكه بلرزيد زمهابت زمين * تعريفنده اصله صوت فى الخيشومه ايدى بعده آواز بلنده اطلاق اولندى نعشيله سكون عين مهمله وياى تحتانى وكسر شين معجمه ايله بر نوع قليه در طاوق اتى وكندنا وكزرو برطه ايله ايدرلر شمس فخرى بيت سالكان مسالك تحقيق * فارغند از شراب و نعشيله نغمه سكون غين معجمه ايله خوش آواز ايله اوقومق ومقام كوسترمك لغت مشتركه در نغوسته ونغوشته كلاهما بضم الغين المعجمة اولها بسين المهملة ثانيها بشين المعجمة تسكين دل وشكستن دل اسماء اضدادندندر كذا فى فرهنك جهانكيرى نفايه فتح فا وياى تحتانيله سيه رنك ونيره فام معناسنه منوچهرى بيت باد از سمنستان بتنك آمد بطلايه * تا حرب كند با سيه ابر نفايه * عربيده سيم كاسه معناسنه دريعنى يخمز اقچه حكيم انورى بيت

این که زحمت کم کنم نوعی ز تشویر ست از آنک * نقدهای بس نفایه است این و ناقد بس بصیر *
حکیم سوزنی . بیت مباد دین هدی را چنو نفایه امام * نه نیز صدر زمانرا چنو بنهره ندیم *
﴿ نفیرنامه ﴾ فرمان و حکم که ملوك و سلاطین سپاه و لشکر جمعی ایچون زیر حکمنده اولان
حکامه و اطرافنده اولان امراء ممالکه کوندررر اصلنده نفیر اهالی ممالکی قالدیروب جمعیت ایتمکدر
﴿ نقاره ﴾ فتح قاف و راء مهمله ایله اصلنده کوس معناسنه ایدی کیدرك اول معروف نسنه یه
دیرلرکه دهل و سورنا ایله و یاخود نای ایله آهنك ایدوب چالرلر میر نظمی . بیت صدای نفیر و نقاره
از آن * صدا یش کرفته چو زوی جهان ﴿ نقدینه ﴾ سکون قافله حاضرلنمش و آماده و اللّه
طوتیلان اقچه یه دیرلر ﴿ نماز گاه ﴾ ایکی معنایه در اول نماز قیلنه جق یر عربیده کی مصلا
معناسنه ثانی محراب معناسنه ﴿ نمکینه ﴾ فتح میم و کسر کاف فارسی و سکون یای تحتانی
و فتح نونله بر آیراندرکه ایچنه طوز و کشنیز و امثالی نسنه لر قویوب تناول ایدرلر عربیده مالحیه دیرلر
﴿ نمیده ﴾ کسر میم و سکون یای تحتانیله نمناك معناسنه در حکیم نزاری قهستانی . بیت
پی رم بر کرفت آن دل رمیده * نسیمی برده از خاك نمیده ﴿ نواجسته ﴾ فتح جیم و تاء مثناة و سکون
سین مهمله ایله تازه دیکلمش باغ انکور و باغچهٔ اشجار استاد لطیفی . بیت باز این دل پژمرده
در هجر تو بخسته * در کوی تو شد تازه چون باغ نواجسته ﴿ نواخانه ﴾ زندان خانه معناسنه
شیخ سعدی . بیت بیوی کرت عقل و تدبیر هست * ملك زاده را در نواخانه دست *
﴿ نواخسته ﴾ فتح خاء معجمه و تاء مثناة و سکون سین مهمله ایله بمعنی نواجستهٔ مرقوم
﴿ نواخنه ﴾ فتح خاء معجمه و نونله خیرات و حسنات معناسنه مرویدر ﴿ نوخنه ﴾ فتح خاء
معجمه و نونله بمعنی خیرات و حسنات مرویدر ﴿ نواده ﴾ فتح دال مهمله و اخفای ها ایله پسران
فرزندان یعنی اوغل اوغللری معناسنه در و قیزا وغللرینه خانواده دیدکلری بوندندر حاصلی اعقاب
و انساب صاحبنه نوازاده و نواسه و نودره دخی دیرلر ﴿ نوازاده ﴾ یعنی پسر زاده و دخترزاده
شیخ نظامی . بیت نو آیین ترین شاه آفاق بود * نوازادهٔ عیص و اسحاق بود ﴿ نواسته ﴾
سکون سین مهمله و فتح تاء مثناة ایله دیکلمش کرپچ یعنی کرپیچ کسوب قورتدقدن صکره بری بری
اوزرینه دوزدکلرینه دیرلر ﴿ نواسه ﴾ فتح سین مهمله ایله بمعنی خانواده و نوازاده معناسنه در
فرهنك میرزاده جانب فرزندن اولان اولاده نبیره و طرف دختردن اولان اولاده نواسه دیرلر
﴿ نواله ﴾ فتح لام ایله بش معنایه کلور اول طعامدن حصهٔ غایب یعنی طعام صاحبی بر مقدار
طعامی حصهٔ غایب دیو قالدررو دخی طعامه دیرلر ثانی زله معناسنه یعنی سفره دن بر آدم طعام
یدوکدن صکره بر مقدار طعام قالدیروب کوتردکنه دیرلر زله بند و نواله بند دخی دیرلر ثالث لقمه یه
دیرلر رابع آخرك سوزلرین مخفی دیکلمك خامس خراسان ولایتنده قاضی لقمه سی دیرلر بر طعامدر
﴿ نو آورده ﴾ یکی ظاهر اولمش نسنه هر نه اولورسه میر نظمی . بیت چنان پر کرده آن
جور و ستم را * نو آورده شود درد و الم را ﴿ نوباره ﴾ فتح باء موحده و راء مهمله ایله طرفنده اولان
نسنه نوباوه معناسنه استاد فرخی . بیت همچو نوباره می نهد بر چشم * نامهٔ او خلیفهٔ بغداد *
﴿ نوباوه ﴾ فتح باء موحده و واو ایله هر نسنه نك اول ایرشنی طرفنده معناسنه عموما حکیم نزاری
بیت زیاری مشنیدم که مقری لنك * بنو باوه کی توبه کرده است باز * و نورسیده میوه یه

میوه یه دیرلر خصوصا حکیم شفائی .بیت ای مخترع ستیزه رایی * نو باوهٔ باغ بی وفایی * شمس فخری .بیت شهریارا تا ابد هر لحظه باد * باغ اقبال ترا نوباوهٔ ﴿ نوبه ﴾ سکون واو وفتح باء موحده ایله نوباوه دن مخففدر ﴿ نوبتکه ﴾ سکون واو وفتح باء موحده وکاف فارسی وتاء ساکنه ایله چادرقو ریلان محل ومهترخانه چالنن موضع معناسنه استاد .بیت برآمد به نوبتکه شهریار * سر نوبتی دید بر اوج ماه ﴿ نوجبه ﴾ سکون واو وفتح جیم وباء موحده ایله بمعنی سیلاب استاد رودکی .بیت مر ترا جوید همه خوبی وزیب * آنچنان چون نوجبه جوید نشیب * ﴿ نوحه ﴾ سکون واو وفتح حاء مهمله ایله بمعنی شیون وماتم یعنی میت اوزرینه ازکی ایله آغلاق ﴿ نودارانه ونودرانه ﴾ کلاهما بسکون الواو وفتح الدال والراء المهملتین بمعنی شاکردانه واجیرانه میر نظمی .بیت شاه روضع وکارش سرورانه * کند با خلق خلق نودرانه * کذا فی فرهنگ وفایی ﴿ نودره ﴾ سکون واو وفتح دال وراء مهملتین ایله بمعنی نبیره که اوغل اوغلیدر نودر دخی دیرلر شمس فخری .بیت نودرمنش سکندر ثانی که در جهان * چون او نزاد مادر ایام نودرم ﴿ نوده ﴾ سکون واو وفتح دال مهمله ایله بمعنی نودرهٔ مرقوم بلکه آندن مخففدر مجمع الفرسده بمعنی فرزند عزیز استاد دقیقی .بیت ای سر آزادکان وتاج بزرکان * شمع جهان وچراغ دودهٔ نوده * تحفة الاحباب صاحبی نودره فرزندزاده ونوده بمعنی نواسه نقل ایلمشدر ﴿ نورده ﴾ فتح واو ودال وسکون راء مهملتین ایله درت معنایه کلور اول بمعنی نبردهٔ مرقوم یعنی شجیع وبهادر حکیم اسدی .بیت هر یکی در نورده چون شیری * قائم کشوری بشمشیری * ثانی درزیلرك معروف دیکشلری در ثالث مؤید الفضلاده بمعنی تنهٔ پیراهن رابع بمعنی پیچیده ﴿ نورنجه ﴾ سکون واو ونون وفتح راء مهمله وجیم ایله استخروتالاب شهرنه دیرلر شیخ فیضی * مثنوی * چند خوری آب زنورنجه چند * دستنهٔ روز بسر پنجه چند * روز خزان کرده بسر پنجه ات آب سیه کشت بنورنجه ات ﴿ نوره ﴾ سکون واو وفتح راء مهمله ایله اوزون دیرك اوزرینه سقف خانه یی قورلر اکا نیر دخی دیرلر ترکیده کرش دیدکلری در ضم نونله عربیده کرجه دیرلر ﴿ نوسته ﴾ فتح واو وتاء مثناة وسکون سین مهمله ایله فرهنگ میرزا ابراهیمده ومؤید الفضلاده ازکلو کریه کردن یعنی بوغازدن آغلق اما حرکتن اشعارا تمامشلر آخر فرهنکارده ذکر اولندیغی اوزره ضبط ایلمشلر ﴿ نوشته ﴾ فتح واو وتاء مثناة وسکون شین معجمه ایله بمعنی پیچیده وطی کرده یعنی دورلمش ودوشرلمش شاعر .بیت مقیم کلبهٔ اندوه کشته * بساط خرمی را درنوشته * ﴿ نوشه ﴾ سکون واو وفتح شین معجمه واظهار ها ایله ایکی معنایه در اول بمعنی پادشاه نوجوان حکیم فردوسی .بیت بدو کفت نشاپور نوشه بدی * جهانرا بدیدار توشه بدی * ثانی اخفاء ها ایله داماد معناسنه در مولانا مطهر .بیت نوسال ونومه آمد ونوروز ونوبهار * نوشه کرفت ملك جهان نوعروس وار * ضم نونله معنای آخره کلور ﴿ نوکوان ﴾ سکون واو اول وفتح ثانی وضم کاف فارسیله هرزه درای وبسیارکو معناسنه در کذا فی فرهنگ جهانکیری ﴿ نونه ﴾ فتح واو وسکون نونله اوج معنایه در اول تندرو یعنی اشکون ویوکرك معناسنه عموما واشکون آت خصوصا کذا فی فرهنگ وفایی ثانی آوازبلند کذا فی فرهنگ جهانکیری ثالث نسخهٔ ابی حفص سغدیده زیرك وتیز فهم معناسنه در بو معنایه محمد یوسفی بلخی * قطعه * کر برادران میرتوبه .بیتی

مردی که بید خو او وصوفکنت * بشناس که مرد ستِ او بدانش * فرهنك وخرد داند و نونه *
نومه فتح واو ایله بمعنی نبیره عربیده سبط دیرلر هندی لسانده نو یعنی جدید در نهالچه
فتح ها و جیم فارسی وسکون لام ایله بمعنی قالیچه نهاله فتح ها و لام ایله کمینکاه صیاد یعنی اوجیلرك
کزلندوکی یر شمس فخری بیت غزال آسمان آید بدامش * اکر نیروش باشد در نهاله *
نهبهره فتح ها و باء و راء مهمله وسکون باء موحده ایله ایکی معنایه در اول فلکك اون ایکی
برجنك هر برجنی طقوزه تقسیم وهر قسمنی بر کوکبه تعیین ایتمکه دیرلر اول کوکبلرك زحل ومشتری
ومریخ وشمس وزهره وعطارد وقمر وراس وذنبدر بو کوکبلرك سیری متساوی اولمامغله ایکی
ویا اوچ کوکب بر برجده بولنوب قران ایدرلر وبر بریله کاه مقابله وکاه تسدیس وکاه تربیع وکاه تثلیث
ایدرلر تفصیل احواللری زیج کتابلرنده مصرحدر ثانی معناسی حددن بیرون بیوك نسنه یه
دیرلر نهرواله نام شهر بجرات در کذا فی شرفنامه والوید حکیم خاقانی بیت کرد ضیمت
بنهرواله * سعیم تو بنهروان به بینم نهره سکون ها و فتح راء مهمله ایله یایق که آنکله یاغ
چقاررلر بر ظرفدر اکا نیره دخی دیرلر نهیبه کسر ها وسکون یای تحتانی و فتح باء موحده
ایله بمعنی نهیب مرقوم وکفار اموالنی یغما ایتمکه دیرلرکه نهب غارتدر نیدفه سکون یای
تحتانی و فتح دال مهمله و فا ایله طوپ یقه سی یعنی اوچقوریری نیشه سکون یای تحتانی
و فتح شین معجمه ایله سپسی معناسنه در یعنی سفینه لرده کشتیبانلرك چالدقلری نسنه که آنکله
کمی یی قوللنددرلر مع الیاء التحتانی * نابینی کسر باء موحده وسکون یای تحتانی بعده ن ی
نون مکسوره ایله ضعف بصری اولانه دیرلر کورمز دیمك اولور ناخن برای ضم خاء معجمه
وباء موحده وسکون نون و فتح راء مهمله ایله ایکی معنایه کلور اول صونتراج دیدکلری نعلبند آلتیکه
اصلی سمتراشدر ثانی مقراض معناسنه که ناخن برا وناخن بر دخی دیرلر منوچهری در صفت اسب
بیت کرد کردانی بکردد در برانکیزی دود * بر تراز عنکبوت وحلقهٔ ناخن برای ناخن پیرای
ضم خاء معجمه وسکون نون وبای تحتانی وکسر باء فارسیله برآلتدر که طرنق کسمکه مخصوصدر
هندی لساننده نهرنی دیرلر کذا فی فرهنك جهانکیری نارای فتح راء مهمله ایله بمعنی منکر
یعنی ظاهر اولان نسنه یی انکار ایدیجی مجمع الفرسده فتح کافله منکر یعنی زشت ونامقبول
معناسنه در ودخی تدبیرده خطا ایدنه دیرلر بو معنایه میر نظمی بیت هر که نارا یست باشد
بیخرد * در پی مرد ودحق رامیدود نارخوی سکون راء مهمله وضم خاء معجمه ایله بمعنی
نارخوه مرقوم یعنی بر نوع قرمزی چیچکدر کلنار دخی دیرلر ناری کسر راء مهمله ایله
کیمه جك اثواب وهندی لسانده عورته دیرلر نازپری سکون زاء معجمه و فتح باء فارسیله
نام دختر پادشاه خوارزم ایدی که بهرام کورك حبالهٔ ازدواجنده ایدی شیخ نظامی از هفت پیکر
بیت دخت خوارزمشاه نازپری * کش خرامی بسان کبك دری ناشی کسر شین معجمه
ایله خوریاد واغیار خوبان اما عربیده نشان ویریجی معناسنه در ناقوسی ولحن ونوا
آدیدر که باربد خسروك اوتوز ایکی لحننندندر شیخ نظامی بیت چو ناقوسی واورنکی زدی باز *
شدی اورنك چون ناقوس آواز ناجوی سکون میم وضم جیم له مشهور ملکی نك اوبغی
کوبی اسمیدر نای درت معنایه کلور اول معروف قامشدر ثانی نایدن قبا برشیدر اکا

آکا بوق دخی دیرلر جنک محاربنده چالارلر حکیم فردوسی بیت بغرید کوس وبنالید نای * توکویی که
عالم برآمد ز جای * ثالث بوغازدلوکی که آکا نای کلو دخی دیرلر آندن نفس کلور خواجه سلمان
بیت تازه کند زمان زمان عشق کهن مهان جان * نای که هر نفس چونی دم زهوای او زند * رابع
بر قلعه اسمیدر بو معنا ایله معنای ثانیه مسعود سعد سلمان آنده محبوس ایکن دیمشدر بیت
نالم زدل چونای من اندر حصار نای * پستی کرفت دولت زین جای من بلند * عربیده معنای
اولیه نای استعمال اولنور شیخ عمر ابن الفارض بیت فی نغمة العود والنای الرخیم اذا * تألفا
بین الحان من الهزج نای بینی بورون دلوکی عربیده خیشوم معناسنه در نایی
کسر یای اول ایله شکرک صافیسی ودخی قباسو رنا یه دیرلر مولانا هاتفی بیت برآوردنایی دم
صوررا * ببرد از چراغ خرد نوررا * عربیده تملك وییولك معناسنه در نبازی فتح باء
موحده وکسر زاء معجمه ایله معشوقه ودوست دیمکدر کذا فی المجمع نخکلوی سکون
خاء معجمه وفتح کاف فارسیله ابنجه بوغازلو بر ظرفدر واستعاره طریقیله قازواوردکه دیرلر
نرکسی سکون را وسین مهملتین وکسر کافله بر جنس جامه در ودخی بر نوع طعامدر
عربیده قلیه نرکسیه دیرلر کذا فی المجمع نسطوری سکون سین وضم طاء مهملتین ایله
ترسایی دیمکدر کذا فی المجمع نسودی ضم سین وواو معروف وکسر دال مهملتین ایله
یعنی برزکر یعنی اکنجی جمشید خلقی درت قسمه منقسم ایلدکده هر برینه برآد قودی قسم ثالثی
زراعته تعیین ایدوب ناملرین نسودی قومشدر بو معنانك تفصیلی کاتوری لغتی ذیلنده ذکر
اولندی نشوی سکون شین معجمه وکسر واو ایله نام شهر نخجواندر فخر الدین محمد هندوشاه
بیت از دیکر چنانکه مطلوبست * بر سانم بخطه نشوی نشی کسر شین معجمه ایله اوزون اوقلی
کرپی باب التاده تشی لغتی ذیلنده ذکری مرور ایلدی نصفی سکون صاد مهمله وکسر فا ایله
بر نوع جام درکه آنکله شراب ایچرلر کمال اسمعیل بیت در جرعه های ساغر لطف تو در چمن *
دست بهار نصفی کل پر شراب کرد * شیخ نظامی بیت سماع زهره شب وادر کرفته * مه
پکهفته نصفی بر کرفته * فرهنك میرزاده بر نوع سطرلابدرکه ربع دائره دیرلر ادات الفضلاده
چنکلردن بر نوع سازدر نقشبندی ایکی معنایه در اول نقش بغلیجی کرك نقاش اولسون
کرکسه قماش طوقیانلردن قماشه نقش بغلیجی اولسون ثانی طرق صوفیه دن بر طریقدر
نقشبندیه دیرلر سلسله شریفه لری ونسبت کلیه لری حضرت ابی بکر الصدیق رضی الله عنه
حضرتلرینه منتهی اولور ونسبت جزئیه لری ائمه اهل بیت وساطتیله حضرت علی ابن ابی
طالب رضی الله عنه حضرتلرینه منتهی اولور بو نسبته سلسلة الذهب دیرلر وطریق خلوتیه نك
نسبت کلیه لری امیر المؤمنین امام علی حضرتنه ونسبت جزئیه لری امیر المؤمنین ابوبکر الصدیق
حضرتلرینه سلسلة الذهب وساطتیله منتهی اولور رضی الله تعالی عنهما وسائر طریقلر جمیعا
بو ایکی طریقدن متفرق ومنشعب اولمشدر ونقشبندیه مشایخنه خواجکان عزیزان دیرلر
قدس الله اسرارهم ذکر وتوحیدلری خواجه بهاء الدین حضرتلرینه کلنجیه دك ذکر خفیه
قلبیه ایدی خواجه بهاء الدین قدس سره ذکر جهریه علانیه ایتمکله نقشبند تسمیه اولندی
مشار الیهدن صکره کلان خواجکان عزیزانك کیمی ذکر خفیه وکیمی ذکر جهریه اختیار ایلدیلر

وكيمدوك ذكرار مكه حى حق در اكا اذن ويرديلر امادورانه اذن ويرمديلر طريقين مذكوز ينيدن منشعب اولان مشايخ كرام حضرت مولانا وحضرت نجم الدين كبرى وحضرت كلشنى وسايرلرى غلبه ذوق ووجد وحالتدن هربرى بركونه دوران ايله ذكرالله اختيار ايلديلر رضوان الله تعالى عليهم اجمعين ﴿ نمازى ﴾ يعنى پاك وطاهر خواجه حافظ بيت چون نيست نمازمن آلوده نمازى * درميكده زان كم نشود سوزوكدازم * مولانا هاتفى بيت زاركان دين كارسازى كنيم * باب وضوشان نمازى كنيم * عمل مخصوص فاعلى لوث كناهدن پاك ايتدوكيچون نماز تسميه اولندى ﴿ نمطى ﴾ فتح ميم وكسر طاء مهمله ايله دوشنجك فراشى وبساط نوعنه ديرلر ميرنظمى بيت نمطى كرانبها كسترد * خانه رازيب دادوزينت كرد * ﴿ نمكزى ﴾ فتح ميم وسكون كاف وكسر زاء معجمه ايله برحلوادر عسل وياسكر ونشاسته وروغن ساده ويامغز بادام ايله ايدرلر بسحاق اطعمه بيت چون نمكزى چرب وشيرين باد آن حلوافروش * كين خيال حلقه‌يى دركردش پركار داشت ﴿ نواى خسروانى ﴾ باربد جهرمى خسروپرويز مجلسنده ايتديكى نثر مسجع الحانندن برلحن آديدر امير خسرو بيت بكوش خسرو استاد معانى * چنين كرده نواى خسروانى ﴿ نوبتى ﴾ سكون واو وفتح باء موحده وكسر تاء مثناة ايله درت معنايه كلور اول بمعنى چادر وخيمه حكيم خاقانى بيت نوبتى بدعه را قهر تو بر دطناب * صيرفى شرع را قدر توزيبد امين * حكيم انورى بيت اى شاه تو چون سماك وعالم چو سمك * يك شقه زنوبتى جاه تو فلك * شيخ نظامى بيت نشان جست آمد بدركاه شاه * سر نوبتى ديد براوج كاه * ثانى نقاره زن ودهل زن شمس جندى درنعت شريف بيت نوبتى دولتت يعنى بلال صبح خيز * پنج نوبت نوبت دين تو در دنيا زده * امير خسرو بيت بنشو ويش دهل رنجه مشو اى نوبتى امشب * كه خفتن در بر يارست بيداران شبهارا * ثالث اسب جنيبت يعنى يدك آت حكيم انورى درنعت شريف بيت جبرئيل از پى ركاب رويش * نوبتى بردر سراى آرد * رابع مؤيد الفضلاده بمعنى خيمه پاسبان يعنى بكجى چادرى كه آنده نوبت ايله اوتورلر شيخ نظامى بيت شنيدم كز پى يار هوسناك * بماتم نوبتى زد بر سر خاك * وله در اسكندرنامه بيت زبس نوبتى هاى كوهر نكار * نمى بردره بردر شهريار ﴿ نوبهارى ﴾ مصنفات باربد خسرودن برپرده آديدر شيخ نظامى درخسرو وشيرين بيت چو بركفتى سرود نوبهارى عرق كشتى كل ازبس شرمسارى ﴿ نودارانى ونودرانى ﴾ كلاهما بسكون الواو وفتح الدال والراء المهملتين وبكسر النون بمعنى تحف وهدايا كذا فى فرهنك جهانكيرى مجمع الفرس صاحبى شعر وشادانى معناسنه در ﴿ نوى ﴾ كسر واو ايله ايكى معنايه در اول جديد ونازك ثانى زارى وناله معناسنه در بو ايكى معنايه ابو المؤيد بيت زكهنكى ونوى تانوى وشادشوى * رشد زمان كه بدست وجود يادشوى * وبمعنى متحرك ولرزان شوى حكيم سنايى بيت راه دين روكه راه دين چوزدى * همچوشاخ ازبر هنكى نوى ﴿ نهارى ﴾ فتح ها وكسر راء مهمله ايله صباح وقتنده صفرا شكن ديو اول اولنان طعام قليل معناسنه استاد فرخى بيت من دوش بكف داشتم آن زلف چه شب * وزدولب آن كردم امروز نهارى * خفاف كويد بيت وصال تو تاباشدم ميهمانى * سزد كر تويك بوسه خواهم نهارى * شمس فخرى بيت بعالم از عهدى بودنا هار * زخوان

زخوان شه بود اکنون نهاری نهالی فتح ها وکسر لام ایله بمعنی قالیچه وکلیم ودوشمك
نسنه طالب آملی. بیت بتن بو یا کند کلهای تصویر نهالی را * بپا بید ار ساز دخفتکان نقش
قالی را نهاوندی موسیقی ده بر پرده نامیدر حکیم نزاری قهستانی بیت نماز شام
بر سید ای بت سمرقندی * بساز چنك وبزن پرده نهاوندی نی نای کبی ایچی بوش
قامش حضرت مولانا قدس سره. بیت بشنو از نی چون حکایت میکند * از جدائیها
شکایت میکند * عربیده قصب دیرلر باب النون المکسورة مع الالف * نسا فتح سین
سین مهمله ایله ایکی معنایه در اول ولایت خراسان اعمالندن بر شهر آدیدر ثانی کتاب زندده
کوشت واستخوان مرده معناسنه آدمك اولسون غیرك اولسون زراتشت. بهرام بیت میالای
آنرا بچون نسا * که تا از تو خوشنود باشد خدا * وله بیت نسا و پلیدی بد آنجا برند * که مردم
بران راه بر نکذرند * عربیده عورت دیمکدر نغوشا ضم غین وفتح شین معجمتین ایله اکثر
فرهنکلرده مذهب آتش پرست معناسنه درکه نغوشاك ونغوك دخی دیرلر شمس فخری
* قطعه * ای خسروی که باشد اسرار چرخ وانجم * بر لوح خاطر تو چون نور خور هویدا *
از بسکه کبر وکافر در راه حق بکشتی * در روم وهند وارمن منسوخ شد نغوشا * اما اصح قوم
صابئین اولمقدر که تفصیلی عنقریب نغوشاك ذیلنده ذکر اولنور انشاء الله تعالی ادات الفضلاده
بر دینندن بر دینه دونن آدمه دیرلر طائفه کفره دن نکیسا کسر کاف فارسی وسکون
یای تحتانی وفتح سین مهمله ایله باربد خسرو ونظیری بر مطربك نامیدر شیخ نظامی * مثنوی *
نکیسا نام مردی بود چنکی * ندیم خاص میری سخت سنکی * کز و خوشکوتری در لحن وآواز
ندید این چنك پشت ارغنون ساز * خواجه سلمان بیت از پی خسرو کل بلبل شیرین کفتار
نغمه باربد وصوت نکیسا آورد نیا فتح یای تحتانیله پدر پدر که عربیده جد دیرلر و پدر
مادره ده دیرلر ترکیده دده دیدکلریدر شمس فخری بیت بجای بنده همان کن که با افاضل دهر *
تو کرده و پدرت کرده است وجد ونیا * استاد لبیبی. بیت ز جرم جهانی پر آوازه شد * روان
نیاکان بمن تازه شد * حکیم فردوسی بیت نبیره که خشم آورد یا نیا * هم از ابلهی باشد وکیمیا *
نیوشا ضم یای تحتانی وفتح شین معجمه ایله شنونده وفهم کننده ویاد کیرنده حکیم فردوسی
بیت بهر کار کوشا بباید شدن * بدانش نیوشا بباید شدن مع الباء الموحده * نشیب
کسر شین معجمه وسکون یای تحتانیله انیشدر مقابلی فراز درکه یوقش معناسنه در استاد رودکی
شیب تو با فراز و فراز تو با نشیب * فرزند آدمی بتواند بر شیب وتیب نقاب فتح قافله
عورات یوزلرینه طوتدقلری پرده یه دیرلر ابو المعانی بیت برای دیده عشاق را نقاب کند
بدست نازکشاید دو زلف مشك آکین نکاب فتح کافله بمعنی دستوانه که بهله دخی دیرلر
الدوان معناسنه حمید الدین خوارزمی بیت این نکاب از بهر شاهان بر کف دست منست *
تا نیاز آرد بلور تر بناخن چنك باز نهیب کسر ها وسکون یای تحتانیله قورقو ترس وبیم
معناسنه شمس فخری بیت خشم شه ار بچشم سیاست نظر کند * کردد چو آب زهره ومریخ
از نهیب * مولانا هاتفی بیت پل این سپاه قیامت نهیب * بدین کونه آورد پا در رکیب *
نهیو دخی دیرلر نیاب فتح یای تحتانیله بمعنی نیام غلاف معناسنه که قلیچ وخنجر وبچاق

قنی وامثالی نسنه‌لر ابو المعانی بیت نماند در نیاب آن تیغ سرتیز * خلافش کر کند از جهل
اعدا ك نیب ع سکون یای تحتانیله اتباع الفاظ قبیلندندر مزاوجه طریقیله سیب نیب دیرلر استاد
لطیفی بیت علیلی کر بحران کرانست * انار و سیب نیب اوراز یانست ك نیزه پرتاب ع بر نوع قصه
حربه در که الده کوتوررلر وکاهی ایکیسن واوچن برغلافه قویوب آت یا ننده طپوز طرفنه قورلر
ترکیده خشت دیرلر روم دیارنده شاطرلر اللرنده طوتارلر ك مع التاء المثناة * نشاخت ع
فتح شین وسکون خاء معجمتین ایله بمعنی نشاند یعنی دیکدی حکیم فردوسی بیت همی شاه را تخت
فیروزه ساخت * همی تاج را کوهر اندر نشاخت ك نشت ع سکون شین معجمه ایله بمعنی
خوش کذا فی فرهنك جهانکیری خوشی دیجك یرده نشی دیرلر ك نکاهداشت ونکهداشت
کلاهما بمعنی حفظ کرد یعنی حفظ ایلدی وصاقلیوب طوتدی دیمك اولور فعل ماضیدر مصدری
نکاهداشتن اولور ك نوشت ع کسر واو وسکون شین معجمه ایله ایکی معنایه در اول معروف
ثانی بمعنی پیچیده ونوردیده حکیم خاقانی * رباعی * دستی که کرفتی سر آن زلف چو شست *
پایی که ره وصال نوشتی پیوست * زان دست کنون درکل غم دارم پای * زان پای کنون بر سر دل
دارم دست ك نیست ع یای تحتانی معروف وسکون سین مهمله ایله ایکی معنایه در اول
یوق عربیده مافیه معناسنه در شیخ سعدی بیت هر کرا صورت نبندد سر عشق * صورتی
بند دولی جانیش نیست * ثانی دکل عربیده کی لیس معناسنه خواجه حافظ بیت مردم دیده
ما جز برخت ناظر نیست * دل سرکشته ما غیر ترا ذاکر نیست * اصلی نی است ایدی الفی
حذف اولنمشدر ك نیکبخت ع سکون یای معروف وکاف وخاء معجمه وفتح باء موحده ایله
طالعی مسعود وبختی قوتلو معناسنه شیخ سعدی بیت پیراهن سبز بر درختان * چون جامه
عید نیکبختان ك نیم بدست ع یای معروف وکسر باء موحده ودال وسکون میم وسین مهملتین
ایله سره دیدکاری که ابهام ایله سبابه پرمقلری اراسی قدر وقارش معناسنه در بعض فرهنکده
سوزکو معناسنه مرویدر ك نیمرشت ع یای معروف وسکون میم وشین معجمه وکسر باء
موحده وراء مهمله ایله دوقدان پشمش یمرطه یه دیرلر اکا بکتر رنه اولور مسه ك نیمدست ع
یای معروف وسکون میم وسین وفتح دال مهملتین ایله کوچك یاصدق فرهنك جهانکیریده
مسند کوچك مسطوردر حکیم انوری بیت دست آفت در و چکونه رسد * که درو نیمدست
دستور سنت ك نیم چاشت ع یای معروف وفتح جیم فارسی وسکون شین معجمه ایله صباح وقتی
تناول اولنان صفرا شکن که قوشلق طعامنك مختصریدر ك نیمراست ع یای معروف
وسکون میم وفتح راء مهمله ایله موسیقیده بر پرده آدیدر امیر خسرو بیت کفتن از ان قول که
قوال راست * کفته کهی راست کهی نیمراست ك نیمسوخت ع یای معروف وسکون میم وخاء معجمه
وضم سین مهمله ایله اکسی دیدکاری بر باشی یانمش اودون ترکیده کوسکی وجغتایده کوساو دیرلر
ك مع الجیم * نسکنج ع سکون سین مهمله ونون وفتح کاف ایله چمدك که ایکی پرمقله بر آدم دریسن
طوتوب صقمق اصفهانیلرلغتیدر ك نشکنج ع سکون شین معجمه ونون وفتح کاف ایله ایکی
پرمقله بر آدمك دریسن طوتوب زحمت ویرمك نیالك دخی دیرلر عربیده قرص وهندی لسانده جهتی
دیرلر استاد عنصری بیت آن صنم را ز کاز واز نشکنج * تن بنفشه شد ولب نارنج ك نیرج ع

ل نیرج ع یای مجهول وفتح راء مهمله ایله بمعنی پژمرده یعنی صولمش ل نیریج ع یای معروف وفتح راء مهمله وسکون نونله عزایم وافسون معناسنه استاذ رودکی بیت مهر مفکن برین سرای سپنج کن جهان پاکبازی ونیریج ل مع الدال المهمله * نژاد ع فتح زاء فا رسیله اصل ونسب معناسنه حکیم فردوسی بیت بپرسید ازو پهلوان از نژاد * بر و یك بیك سروبن کرد یاد * شمس فخری بیت سریر بخش سلاطین شیخ ابواسحق * مربی فضلا تاج ملك پاك نژاد * کتاب مجتبی ومحبوب العارفینده اصل معناسنه مسطوردر نسب قیدی ذکر اولنمامشدر اما نسب معناسنه کلدوکی سائر فرهنکلرده مسطوردر ل نژد ع فتح زاء فارسیله اولو کشی وخواجه معناسنه در ل نژمند ع سکون زاء فارسیله ایکی معنایه در اول مهابتلو معناسنه میرنظمی بیت آن یکی نژمند صاحب عزّ وجاه * هوشمند وعاقل وپر انتباه * ثانی غضبلو معناسنه در ل نزند ع فتح زاء معجمه وسکون نونله ایکی معنایه در اول بمعنی نژد مرقوم ومعتمد ثانی پژمرده معناسنه در ل نژند ع فتح زاء فارسی وسکون نونله بش معنایه کلور اول متغیر الحال وپژمرده احوال معناسنه حکیم اسدی بیت کنون سوسنت دردمندی کرفت * کلت ریخت ولاله نژندی کرفت * ثانی متألم وغمناك معناسنه استاد لطیفی بیت کنونم زقهر زمانه نژند * مرا خرمی ناید از لهو وخند * ثالث عاجز وفرومانده لکدن الم کشیده اولق حکیم اسدی بیت خرد نیز داوم که دل چون نژند * نماند کند دردم آسمان به پند * رابع طالع نامساعد وبخت ناهموار معناسنه مولانا جامی بیت جامی اکرنسست زبخت نژند * چون علم خسرویش سربلند * خامس غضبناك ومهیب معناسنه حکیم اسدی بیت همی مور بد مهتر از کوسفند * که بر مرد جنبی چو شیر نژند ل نشکرد ع سکون شین معجمه وراء مهمله وفتح کافله سونکرکه ابرکهن وابر مرده دخی دیرلر دریاده اوت کبی بتر عربیده اسفنج دیرلر ل نهاد ع بمعنی بنیاد ورسم ووضع معناسنه در کذا فی مؤید الفضلا وفعل ماضی اولور نهادن لفظندن فرهنك زفانکویاده بمعنی جن ومحل حیلتده استعمال اولنور ل نیازمند ع سکون زاء معجمه ونون ایله حاجتمند ورجا ایدیجی معناسنه خواجه حافظ بیت تنت بناز طبیبان نیازمند مباد * وجود نازکت آزرده کزند مباد ل نیازومند ع بمعنی نیازمند زیاده واو ایله ده جایز کورمشلر استاد منوچهری بیت من نیازومند روی بت کشتم وهر دم چومن * عاشق یاری بروی آیدش صد کونه نیاز ل نیرومند ع سکون یای تحتانی وضم راء مهمله ایله قوتلو زورمند کبی نیرو قوتدر مند ادات نسبتدر وعربیده کی ذو معناسنه که ذو القوه دیرلر ل نیخورد ع یای معروف وسکون شین وضم خاء معجمتین ایله موذی جانور صوقمش آدمکه نیش وآری وعقرب وکنی وامثالی عربیده ملسوع دیرلر ل نیمخورد ع یای معروف وسکون میم وفتح خاء معجمه وواو معدوله ایله هنوز نارسیده بغدای آتشده بشورب دانه سن سلکوب یرلر ودخی سباعك بقیه اکلی معناسنه شیخ نظامی بیت نیمخورد سکان صید سکال * جز بتعلیم علم نیست حلال * ل نیومرد ع یای معروف وسکون واو ایله بهادر دیمك اولور شاهدی * مصرع * الب اولدی ونیو اولدی دلیر اولدی دلاور * میرنظمی بیت نیومردی میان لشکر بود * در نبرد از همه دلاور بود ل مع الراء المهمله * نتفتر ع فتح تائین مثناتین وسکون فا ایله یازدیرلر اوت آدیدر

ک نثار ع فتح ثاء مثلثه ایله صاچی یعنی آقچه وبعضیلر حالنجه میوه صاچمق لغت مشترکدر
مولانا جامی بیت اصبحت زایرا للئ یا شحنة النجف * بهر نثار مقدم تونقد جان بکف *
ک نزار ع فتح زاء معجمه ایله ضعیف ولاغر معناسنه شیخ نظامی بیت به که ضعیفی تودرین مرغزار
کاهوی فربه ندود بانزار * محمود ابن یمین بیت زهی بسلسلهٔ زلف مشکبار مجعد * دل شکستهٔ
چون من نزار کرده مقید * چغتای لساننده تاوشی دیرلر زبون اولمغه تاوشالماق دیرلر ک نشابور
فتح شین معجمه وضم باء موحده ایله ایکی معنایه در اول نام شهر معظمدر که اصلی نه شاپوردر یعنی
شهر شاپور زیرا لفظ نه فرس قدیمده شهر معناسنه در مرور ایام وتغیر السنه ایله نشابور اولدی
ناصر خسرو بیت شهر کرکان نماند با کرکین * نه نشابور ماند با شاپور * روایت اولنور که مولانا
کاتبی کل قصیده سن نظم وانشا ایدوب پادشاهنك حضورینه کتوروب اوقورکن پادشاه سؤال
ایدر که مولانانه باغدن کلی ونه کلدن بلبلی در مخاطبی جواب ویرمدین کندوسی بو بیتی اوقودی بیت
همچو عطار از کلستان نشابورم ولی * خار کلزار نشابورم من وعطار کل * بعده قصیدهٔ پادشاهك
حضورینه قودقده پادشاه کوردی که اول بیت قصیده ده یوقدر کاتبی دن سؤال ایلدکده پادشاهك
سؤالنه علی الفور جواب ویرلدی دیو ثانی موسیقی ده بر مقام آدیدر نیشابورك دخی دیرلر
ک نشانکر ع فتح شین معجمه وکاف فارسی وسکون نونله نشان ایدیجی دیمك اولور وپرکارکبی
ایکی اوجی سوری بر آلتدر بعض اهل صنعت قوللنورلر ک نشوار ع سکون شین معجمه ایله
ایکی معنایه در اول نشخوار مرقوم معناسنه ثانی علم شخصدر ک نقار ع فتح قافله خاطر مانده
اولمق معناسنه در حکیم شفایی بیت ای شیشهٔ کم ظرف سر خویش نکهدار * کین صنك
بلامایهٔ صد جان نقارست ک نکار ع فتح کاف فارسی ایله اوچ معنایه کلور اول خوبرو ومحبوبان که
بت ومغ معناسیله مترادفدر خوبرولره اطلاق اولنور بتخانه یه مغستان دیدکلری کبی نکارستان
دخی دیرلر حکیم انوری در صفت بهار بیت کجاست مجنون تا عرض داده دریابد * نکارخانهٔ حسن
وجمال لیلی را * حکیم سوزنی بیت دلم نکار پرستی کرفت بر رخ دوست * بود سزای پرستندهٔ
نکار آتش * ثانی نقش معناسیله مترادفدر حکیم انوری درکتاب فلکیات بیت برازو بود
سبکروح دبیری که بکلك * معنی اندر ورق روح همیکرد نکار * حکیم خاقانی بیت صورنکار حله بهم
ولی هر آن صورت * که جان درو نتوانم نهاد نکارم * ثالث اول سیاه رنکدر که حنا وچویددن
ایدوب زنان اللرینه وایاقلرینه نقش ایدرلر بومعنی نقش معناسنه یقیندر شیخ نظامی * مثنوی
زهر سو عروسان نادیده شوی * زخانه برون تاختندی بکوی * رخ آراسته دستها رانکاز
بشادی دو یدند از هر کنار * کمال اسمعیل بیت بر کف بود نکار ونیابی توخود بکف * بعض خیره
خیره نام تونتوان نکار کرد * بو ایکی معناده مصدری نکاشتن ومعنای اولده مصدری نکاریدن اولور
ک نکاهدار ونکهدار ع کلاهما بفتح الکاف والدال المهمله وسکون الها ایکی معنایه کلور اول
نکاهداشتن ونکهداشتن لفظلرندن صیغهٔ امردر ثانی اسم فاعلدر حفظ ایله وحفظ ایدیجی
معنالرینه ک نکونسار ونکونسر ع کلاهما بضم الکاف الفارسی وواو المعروف وسکون النون
وفتح السین المهمله سرنکون معناسنه یعنی باشی اشاغی مولانا هاتفی بیت چو او را نکونسار شد
تخت وبخت * بجایش برادر بر آمد بتخت ک نهار ع ایکی معنایه در اول اکسلمك واکسلك واویمك

واويلك معناسنه استاد فرخی بیت بخت شما وغیر شما هردو برفزون * وان مخالفان بد اندیش
درنهار * ثانی ترس وبیم معناسنه وله ایضا بیت نهنك از و بحر وشست بحرا زو بفغان * پلنك
ازو به نهیب ست و ببر از و بنهاز * حکیم قطران ارموی بیت دل موافق بامهر او جدا از نهیب * تن موالی
بافر او بری ز نهار * مصدری نهاریدن کلور ﴿ نیر ﴾ یای معروف ایله بوینرق که چفت
سورن اوکوز و عربه چکن صغرك بوینه چکوررلر ﴿ نیروفر ﴾ یای معروف وضم راء مهمله وفتح
فا ایله ایکی معنایه در اول نیلوفر که معروف صاری چیچکدر صوده بتر قینادوب صوین آلوب
شکر ایله شربت ایدرلر سودایه غایت نافع در ثانی قوتسز دیمك اولور نیرو قوت وفر آچلق
معناسنه در ﴿ نیسار ﴾ یای معروف وفتح سین مهمله ایله بر طائفه نك آدیدر حکیم فردوسی
بیت صفی بردکر دست بنشاندند * همی نام نساریان خواندند ﴿ نیشتر ﴾ یای معروف
وسکون شین معجمه وفتح تاء مثناة ایله فصاد نیشتری که غایت سوری وکسکیندر مولانا عرفی
بیت اقبال کرم میکزد ارباب همم را * همت نخورد نیشتر لا ونعم را * اصلی نیش آغولو جانور
دکنی و تر ادات تفضیلدر ﴿ نیکوکار ﴾ یای معروف وضم کاف اول ایله اعمال صالحه صاحبی
وایو ایش ایشلیجی دیمکدر عالم ودانا وصالح اولانلره دیرلر ﴿ نیلبر ونیلفر ونیلاور ونیلوفر ﴾
جمله سی نیلوفر معناسنه درکه نیلوبل ونیلوفل دخی دیرلر حکیم قطران ارموی بیت برکنار
جوی برسبزی کبودی جای جای * چون نشانه بر پرند سبز عمدا نیلبر ﴿ نیمور ﴾ یای معروف
وضم میم ایله آلت رجل معناسنه در حکیم سوزنی بیت کون عدو را دریغ باشد از آن کیر *
باد ابه نیمور من عدوش کرفتار * وله ایضا بیت من این نیمور خود راوقف کردم * علی صبیانکم
یا ایها الناس ﴿ مع الزاء المعجمه * نیاز ﴾ فتح یای تحتانیله معروف ومشهوردر حاجت ورجا

معناسنه مثال اول حکیم اسدی بیت برفتیم با نیزه های دراز * رسانید شر ایزد بکام نیاز *
مثال ثانی شیخ سعدی بیت بدلداری آن مرد صاحب نیاز * بزن کفت کای روشنایی بساز
فرهنك محمد هندوشاهده بمعنی درشت وقحط وشره وبالذت طعام خوردن مسطوردر ﴿ نیز ﴾ یای
معروف ایله حرف واو عطف کبی ادات عطفدر دخی معناسنه مرحوم کمال پاشازاده جمله تصرفات
خاصه سندن بونك تعریفنده دیرکه نیز لسان فارسیده شول معنی ایچون وضع اولنمشدر که ترکیده اندخی
ایله تعبیر ایدرلر مثلا ترك اولدخی دیر عجم اونیز دیر نتکم بو بیتده واقعدر بیت اونیز کذشت این
کذرکاه * وان کیست که نکذرد ازین راه * انتهی کلامه معلوم اولاکه آندن ده عبارتی هر یرده نیز
اولمز زیرا معنای ترکیب از ان نیز اولمق کرکدر نیز مستقلا ادات عطف اولمق اوزره موضوعدر
عربیده واو عطف ایله ادا اولنور چغتاییده داغی دیرلر نتکم میر علیشیر دیمشدر بیت ای جمالینك
کاشنی خوب وصالینك باغی خوب * ایلکا لطفونك خوب ایسا جا نیمغا ظلمونك داغی خوب *
﴿ نیمروز ﴾ یای معروف وسکون میم وضم راء مهمله وواو معروف ایله اوج معنایه کلور ایکیسی
لفظ مفرد بری لفظ مرکبدر لکن مفردلفظلرك دخی اصلی مرکب ایدی بعده مفرد اولدی بری
ولایت سیستانه دیرلر اول الکه یه اسم اولمشدر رستمك ولایتیدر خواجه سلمان بیت من
ببغداد وز طبع من بشام و نیمروز * درجهای کوهر منظوم وغرا میرسد * عجایب البلدانده
مسطوردر که چون حضرت سلیمان علی نبینا وعلیه السلام اول ولایته واردی سراسر طلوصو

کوردی دیولره امر ایلدی صویك ایچنه طپراق دوکدیلر صباحدن نصف نهاره کلنجه دیولر اول یری طپراغ ایله طولدردیلر تمام اولمغله آدینی نیمروز دیدیلر یارم کونلك ایش اولدوغندن وبعضیلر دیدیلر که خسرو اول محلی نیمروز لشکرگاه ایتمشیدی آندن باعث تسمیه اولدی شیخ احمد غزالی * قطعه * چون چتر سنجری رخ بختم سیاه کرد * با فقر اکر بود هوس ملك سنجرم * تا یافت جان من چتر ذوق نیمشب * صد ملك نیمروز بیکجو نمیخرم * بری دخی اختراعات باربد خسرودن بر پرده نامی درکه وقت نیمروزده مجلس خسروده اجرا ایتمشیدی شیخ نظامی بیت چو کفتی نیمروز آن مجلس افروز * خرد بیخود شدی تا نیمهٔ روز * معنای مرکب وقت ظهردن کنایه در نصف نهار معناسنه شیخ سعدی بیت ظالمی را خفته دیدم نیمروز * کفتم این فتنه است خواب اربوده به * اویله وقتنده ویاخود اویله وقتی دیمك اوله نیمسوز یای معروف وسکون میم وضم سین مهمله ایله غلبهٔ ناردن هنوز پشمدین یانمش کباب معناسنه در میر نظامی بیت جکر نیمسوز بود از آتش غم * بر آید اشك خون از چشمهٔ چشم نیمکوز یای معروف وسکون میم وضم کاف فارسیله بوکری که کوز پشت دخی دیرلر عربیده احدب دیدکاریدر نیز یای معروف وزاء فارسیله صارمشق که اغاجه دولاشور ولابد اول اغاجی قوریدر عربیده لبلاب وعشقه دخی دیرلر کذا فی المجمع مع السین المهمله * نتاس فتح تاء مثناة ایله بمعنی خوش وخرّم کذا فی فرهنك جهانکیری نجاس فتح جیمله کفشدوز اصطلاحنده سزی دیرلر سختیان ایله کون اراسنده قودقلری نسنه در نلکس سکون لام وفتح کافله بمعنی سر دیوار یعنی دیوارك اوجی که ناکلس وباء موحده ایله بلکس دخی دیرلر کذا فی المجمع مع الشین المعجمه * نکش سکون کافله ایشه کوجه کاهل وسست اولمق معناسنه میر نظامی بیت بود نکش وکاهل وبیکار وسست * لیك بوده در خورش چالاك وجست * نکوهش ضم کاف وکسر ها ایله مذمت وسرزنش معناسنه شمس فخری بیت اکر ذات او را ستایش نکوید * فرشته بود درمقام نکوهش * حکیم فردوسی بیت ز چیزی که کردد نکوهیده شاه * نکوهش بود نیز بر تاج وکاه * حکیم اسدی بیت کر از خراسته نام جوئی نه لاف * بجود بی نکوهش بده بی کزاف نیایش فتح یای تحتانیٔ اولی وکسر ثانیه ایله تحسین وآفرین ودعا معناسنه شمس فخری بیت بقای ابو سحاق خواهند از حق * همه اهل صدق وورع در نیایش * وبمعنی تضرّع وزاری حکیم فردوسی بیت به پیروزی اول نیایش کند * جهان آفرین را ستایش کند نیش یای معروف ایله ایکی معنایه در اول آغلو جانور ایکنه سی عقرب وزنبور امثالی شیخ عطار بیت زنیش پشه سازد ذوالفقاری * چنان کز عنکبوتی پرده داری * ثانی فصاد نیشتردن مخففدر کمال پاشازاده مرحوم بونده دخی دیرکه نیش سووری نسنه در دشنی طکو زدیشنه ده دیرلر نتکم بو بیتده واقعدر بیت همچونیش کراز دندانش * نیز در قصد مستمند انش نیوش ضم یای تحتانیله دیکلمك استماع معناسنه در استاد لطیفی بیت ای اهل نیوش بر فسافس * تا چند ترا چنین وساوس * وشنیدن لفظندن امر اولور دیشنو معناسنه حکیم فردوسی بیت فرستاد مرا کفت نیکو نیوش * بکوا نچه بشنیدی ای نیز هوش * ودخی اسم فاعل اولور شنونده معناسنه خواجه حافظ بیت

بيت با دوستان مضايقه در عمر ومال نيست * صد جان فداى يار نصيحت نيوش كن ع مع الغين المعجمه ع نفاغ ع فتح فا ايله بيوك قدح كه مجلس آخرنده آنكله طلو شراب ايچرلر حكيم قطران ارموى بيت چو بزم خسروان كرددز بوى ورنك باغ اكنون * نفاغ ازوى لبش دارى شود برمى نفاغ ازوى * استاد كسايى بيت دل شاد دار وپند كسايى نكاه دار * يكچشم زوجد امشو از رطل واز نفاغ ع مع الفاء * نشاف ع فتح شين معجمه ايله خشكئ دماغ يعنى دماغده يبوست اولمق اكثر حركت عنيفه دن عارض اولور ابو المعانى بيت از سخنهاى يابس ياوه * مشونده دماغ مثل نشاف ع نكاف ع فتح كافله يعنى بهله الدوان معناسنه اولور ع مع الكاف * نستاك ع سكون سين مهمله وفتح تاء مثناة ايله پيچيدن شكم يعنى يورك بوريسى كه اطبا مغص ديرلر فتح ميم وغين معجمه ايله كذا فى المؤيد ع نسبنك ع سكون سين مهمله وفتح تاء مثناة ايله بمعنى محلوج باريك پيچيده يعنى ايجه پنبه ايپلكى كذا فى الاداة ع نغاك ع فتح غين معجمه ايله بمعنى نادان وابله كذا فى المجمع اما فرهنك ميرزاده حرامزاده معناسنه در يعنى ولد زنا ع نغوشاك ونغوك كلاهما بضم الغين المعجمه اكثر فرهنكلرده آتش پرست مذهبى معناسنه روايت اولنمشدر حكيم سوزنى بيت بيرون زيك پدر تو نغوشاك زادهٔ * من تا بسى پدر همه دارا وديئورم * وله ايضا بيت اى نظامى كالكى بى سر وبى سامانى * بنغوشاك وجهود ومغ وترسامانى * استاد ابوشكور بيت سخنكوى كشتى سامانت كرد * نغوشاك بودى مسلمانت كرد * بعض فرهنك صحيح الاسانيدده مثبوت ومنقولدركه اسلام دينندن ماعدا اسنده بر دينندن بر دينه نقل ايدنه نغوشاك ديرلر تفسير زاهديده نغوشاكى ترجمهٔ صابئين تحرير اولنمش بر ديندن دين آخره دونجيلردر ديو يعنى هر ديندن بر مقدار مرادلرى اولدوغى اوزره اخذ ايدرلر وملائكه يه پرستش ايدرلر وزبورى اوقورلر وكعبهٔ مكرمه يه متوجها نماز قيلرلر بودخى مرويدركه صابئين طائفهٔ زنادقه دن ستاره پرست ديرلر يعنى يلدزه طپارلر امام فخر رازى رحمه الله تفسير كبيرده آيت كريمهٔ * ان الذين آمنوا والذين هادوا والنصارى والصابئين * تفسيرنده ديركه صابى مشتقدر صبا يصبو اصباء دن اى مال واحب واصحى بودركه صابى نك معناسى بر ديندن دين آخره ميل ايدجى وكواكبى دوست طوتيجى ديمكدر زيرا بر كروه آدم دينلرندن دونوب تعظيم وعبادت نورانيات وپرستش ملائكه يه مشغول اولديلر بودخى منقولدر مجاهد وحسن دن رضى الله عنهما كه بو طائفه بر قومدر مجوس ويهوديدن بدتردر ذبيحه لرى اكل اولنماز ونسوانلرينه نكاح صحيح اولماز وقتاده رضى الله عنه دن نقل اولنوركه بو طائفه ملائكه يه وشمسه دخى عبادت ايدرلر ونماز وسجده ايدرلر كونده بش كره وديرلركه بو طائفه كند واعتقادلرينى باطله لرنده ديرلركه حق سبحانه وتعالى خالق عالمدر اما امر ايلمشدر قوللرينه كه نورانياته تعظيم ايليه لر يعنى ملائكه وكواكبه عبادت ايده لر ونماز ودعا ايچون كواكبى قبله ايدينه لر وبو سوزلريده ملائكه وافلاك وكواكبك خالقى حق سبحانه وتعالى در جل شانه ولكن كواكبى مدبر امور سفلى ايلمشدر واحوال اهل عالمى خير وشردن وصحت ومرضدن تمام آنلره متعلق طوتمشلردر پس واجب اولدى بنى آدم اوزرينه كه عالم سفلى نك مدبر ومربى لرى اولدقلرى جهتيله تعظيم ايده لر بوقول كلدانيين طائفه سنه ذخى منسوبدر حضرت ابراهيم على نبينا وعليه الصلوة والسلام بو قولى اوزرلرينه رد وابطال ايلدى

امام راغب اصفهانی کتاب کنوز الودیعه من رموز الذریعه ده یازارکه فارسیان قابل یزدان
واهرمندرلر و متابع ملت حنفی اولدقلری اعتقادلرنده اولمامق کرکدر یعنی خلیل الله
صلوات الله وسلامه علی نبینا وعلیه ملتی اوزرینه مستلزم وصول ذات وصفات اولمش اولهلر اویله
دکللردر اکر دیرلر ایسه که طایفهٔ فارسی اعتصام عروهٔ وثقای ملت حنفی اولهلر حضرت ابراهیم
علی نبینا وعلیه السلامك بداء ظهورندن ومباشرت دعوتندن تا کشورایرانده شیوع بدعت
زردشت زمانینه کلنجه دولت کشتاسب بن لهراسب زمانینه واول زمانك خلقی پرستش یزدان
واهرمن ایدرلر ایدی بو تفصیل اقوالدن مستفاد اولنان بودرکه نعوذ شاکك طایفهٔ صابئین اولوب
آتش پرست ومغ طایفه سی اولیه والعلم عند الله نلشك فتح لام وسکون شین معجمه
ایله بمعنی قرض دار ناشك دخی دیرلر کذا فی فرهنگ جهانکیری والمؤید اما فرهنگ زفانکویاده
سین مهمله ایله در و نیشك دخی بومعنایه در نالك سکون لامله ایکی معنایه در اول سنبل
ثانی فهم وادراك معناسنه در کذا فی فرهنگ جهانکیری مجمع الفرسده طاغ اروکی دربغایت اکشی
اولور قلع صفرایه عظیم دخلی واردر ابو المؤید بیت صفرای مراسود ندارد نلکا * دردسر من
بحاشناسد ملکا * تحفة الاحیاده بمعنی آلوی کشته یعنی خشك شده شمس فخری بیت
زانسانکه آلالی دآهدن شاه بسائل * دهقان بدرباغ مردم ندهد نالك * ادات الفضلاده
دانهٔ شنبلیت مذکوردر نیرك یای معروف وفتح راء مهمله ایله ایکی معنایه در اول سحر
وافسون ثانی مکر وحیله معناسنه که نیرنك دخی دیرلر نیرك یای معروف وفتح زاء معجمه
ایله قصه حربه که الله کتور درلر نیشك سکون یای تحتانی وفتح شین معجمه ایله بمعنی
نلشك مرقوم یعنی قرض دار نیك سکون یای تحتانیله ایکی معنایه در اول بمعنی خوب که
مقابلی بد در شیخ سعدی بیت هرکه او نیك میکند یابد * نیك وبد هرچه میکند یابد *
ثانی بمعنی بسیار کتاب سلك السلوکده مسطوردرکه ابراهیم موصلی نك برغلامی وار ایدی
جلاب کارلقده وقوف تام ومعرفت کلی صاحبی ایدی خواجه سی آکا سقالق ایتمك امر ایتدی
برکون سؤال ایلدی که ای غلام نیجه سن غلام ایتدی نیك و بد خواجه نه سببدن دیدی غلام
بوندن زیاده نه سبب اولمقه بر ایشه امر ایتدك که آندن خلاص محال اولدی زیرا بکا که سقالق
بیوردك نه خلق صودن طویر ونه دجله دوکنور فخر کرکانی بیت یکی زن چون بود بادو برادر
چه دیدی در جهان زین نیك بد تر نیلك سکون یای تحتانی وفتح لامله ایکی معنایه در
اول مصغر نیل در ثانی بمعنی تشکنج نیلوبرك نیلوفر معناسنه در کذا فی المجمع نیوك
سکون یای تحتانی وفتح واو ایله کلن که هر بیله عروس دیرلر مع الکاف الفارسی * نیرنك سرنك نیـ
سکون یای تحتانی ونون وفتح راء مهمله ایله اوچ معنایه کلور اول مکر وحیله معناسنه خسروی
بیت زهیچکونه بروجادوان حیلت ساز * بکار بودند انند حیله ونیرنك * حکیم اسدی بیت
جهانرا چنین دستبازی بسست * زهر رنك ونیرنك سازی بسست * ثانی سحر وافسون معناسنه
شمس فخری بیت ترا زکید بدان حفظ حق نکهبانست * زحرز ورقیه وافسون وحیله ونیرنك
ثالث اصل وهیولا که نقاشلر نقش وتصویردن اول ایتدکلری رسم معناسنه در مؤید الفضلاده
یعنی طلسم وجادویی مسطوردر یمترنك سکون یای تحتانی ومیم ونون وفتح تاء مثناة

مثناة وراء مهمله ایله ایجه آواز معناسنه بعض فرهنکده قلیدن ظاهر اولان آواز معناسنه در
نیمجوسنك یعنی نیم جو مقداری ونیم جو وزنی دیمك اولور کذا فی المجمع نیمرنك
سکون یای تحتانی ومیم ونون وفتح راء مهمله ایله صحیح رنك اولمیوب نوع ما سرخ ویا خود زرد وکبود
وامثالی رنکلرکه قماش وبز وکاغدده خصوصا هم صفته وهم موصوفه اطلاق اولنور نیملنك
سکون یای تحتانی ومیم ونون وفتح لام ایله بمعنی قربان یعنی ترکشلك اوق قونیلان طرفی استاد
فرخی بیت پروزکار ز زار خصم روز نام ونك تو * فلك درکردن آویزد شفاو نیملنك تو * اما شمس
فخری کمان معناسنه دیمش بیت بیك تیر پای فلك شل کند * اکر برکشاید بکین نیملنك *
مع اللام * نثال فتح ثاء مثلثه ایله بمعنی نثار کذا فی فرهنك جهانکیری نشپیل
سکون شین معجمه وکسر باء فارسی بعده یای ساکنه ایله بمعنی قلاب یعنی آوجی چنکالی عموما
وقلاب ماهی خصوصا یعنی بالق اولته سی حکیم ناصر خسرو بیت کرده ز بهر ستم وجور جنك *
چنك چو نشپیل چو شمشیر تاب * عبد الواسع جبلی بیت ز تیر و نیزه تو دشمنان هراسانند
چواهرمن ز شهاب وچو ماهی از نشپیل * استاد لطیفی بیت رسید آفت نشپیل او بهر کامی
نهاده کشته آسیب او بهر مشهد * شمس فخری آغ معناسنه در دیمش بیت شست اکر
بهر صید بکشاید * حوت کردون فتد بران نشپیل نغول ضم غین معجمه ایله پوشش
نردبان معناسنه کاهی نردبانی سقف ایدوب اول سقفه نغول دیرلر نکال فتح کاف
فا رسیله کومرکه انکشت وزغال دخی دیرلر نکل کاف فارسیله ساده روی معناسنه در
میر نظمی بیت کر نباشد نیك خصلت نکل خوب * نزد اهل دل نمی ارزد بجوب * وکاف عربیله
طاغ اروکی وبعض فرهنکده سیاه دانه که علف دوابدر نهال ایکی معنایه در اول اغاج
دالی معناسنه میرزا فصیحی بیت تنها نشینی با غمت سودای بسیار آورد * آخر نهال عشق تو
دیوانکی بار آورد * ثانی نهالی معناسنه که دوشنجك قالیچه وامثالی حکیم فردوسی بیت
تن مرده را خاك باشد نهال * تو از کشتن من بدین سان منال * عربیله غصن دیرلر جمعی اغصان
کلور چغتایده نال دیرلر نیپال سکون یای تحتانی وفتح باء فارسیله تبت ولایتنده بر موضع
آدیدر که آنده اعلا مشك حاصل اولور شویله که مشك تبتدن صکره مشك نیپالی مشهوردر
حکیم اسدی بیت بله بید بر مشك نیپال بود * که هر نافه ز وهفت مثقال بود نیطل سکون
یای تحتانی وفتح طاء مهمله ایله بمعنی ناطل مرقوم نیل سکون یای تحتانیله ایکی
معنایه در اول چوید که آنکله بز وسائر جامه بویارلر کوك رنك اولور ثانی مصر قرندن جاری
اولان نهر عظیمك آدیدر ایکی معنایه شاعر بیت چو نیل خویش را یابی خریدار * اکر در نیل
باشی باز کن بار * فرهنك میرزاده سپند سوخته که بنا کوش اطفاله سوررلر دفع چشم زخم
ایچون اکا لام دخی دیرلر نیلوپل ونیلوفل کلاهما بمعنی نیلوفر نیم بسمل تمام
بوغازلنمامش قیون وطاوق وغیرهما مولانا مثانی نکلو بیت همچو مرغ نیم بسمل مانده ام
در دام تو * یا بکش یا دانه ده یا از کفت آزاد کن نیمزال سکون یای تحتانی ومیم وفتح
زاء معجمه ایله اورته یاشلو عورته دیرلر نیمسال سکون یای تحتانی ومیم وفتح سین
مهمله ایله اورته یاشلو ارکك آدمه دیرلر مذکور ایکی لغتك مثالی ابو المعانی * قطعه * شود

در صحرای جهان نیك حال * زنش نیمزال وخودش نیمسال * اکر زن بود تازه خویش پیر * شود در میان جنك هر ماه وسال مع المیم * نزم فتح زاء معجمه ایله اما فرهنك جهانکیریده سکون زا ایله مرویدر بخاردرکه ایام شتاده هوا یوزنده ظاهر اولور وسببی روی زمینده هوای مماس دخانه مستحیل اولوب اطرافی تیره ایدر اکا غن وماغ ومیغ دخی دیرلر بعض فرهنکلرده زاء فارسیله مرویدر شیخ آزری * مثنوی * نژم بارندکی وابر سیاه * کر زمستان بود ببندد راه * بعس بخاری زچشمه برخیزد * وزهوا نزم وابرانکیزد * نزم تاریك وابرهای سیاه * همه برکاروان بکیرد راه نزم ونزیم کلاهما بمعنی نزم مرقوم استاد عنصری بیت ز نزم ومیغ که بدروز روشن ازمه تیر * چنان نمود که تاریست آن مه تابان نستم سکون سین مهمله وفتح تاء مثناة ایله بمعنی نزم مرقوم کذا فی فرهنك جهانکیری نشیم کسر شین معجمه وسکون یای تحتانیله بمعنی نشیمن حکیم فردوسی بیت چنین کفت سیمرغ با پور سام * که ای دیده رنج نشیم وکنام * وله ایضا بیت بفرمود تا پس بهنکام خواب * برفتند سوی نشیم عقاب * بو بیتدن فهم اولنور که لانه معناسنه ده اوله نفام فتح فایله توز قوپارمش هوا ونیرکی که توزدن اوله استاد دقیقی بیت بخیزد یکی تند کرد ازمیان * که روی اندران کرد کردد نفام * فا یرینه غین معجمه ایله ده مرویدر کذا فی المجمع نیام فتح یای تحتانیله قین قلیجك وخنجرك وبچاغك اولسون غلاف دخی دیرلر شیخ سعدی کلستاننده * نثر * زبان سعدی بکام وذو الفقار علی درنیام * ومولانا هاتفی بیت برآمد برین توسن تیز کام * برآور درخشنده تیغ از نیام * ودخی صنق صاریجی یعنی قرلش کوکی باغایجی نیرم سکون یای تحتانی وفتح راء مهمله ایله نام سام درکه نریمان ونریم دخی دیرلر حکیم فردوسی بیت زمن یاد بر سام نیرم درود * خداوند شمشیر وکوپال وخود یم سکون یای تحتانیله یارم عربیده نصف معناسنه در شیخ سعدی بیت یم نانی کر خورد مرد خدا * بذل درویشان کند یم دکر مع النون نبشتن کسر باء موحده وسکون شین معجمه وفتح تاء مثناة ایله یازمق نوشتن دخی دیرلر ابو المعانی بیت نمی یابد تغیر حکم تقدیر * بباید بر سرم هرچه نبشتست * نثاریدن فتح ثاء مثلثه وکسر راء مهمله ایله صاچو صاچمق معناسنه نشاختن فتح شین وتاء مثناة وسکون خاء معجمتین ایله اغاج دیکمك ونسنه برکتمك معناسنه حکیم اسدی بیت یکی دهمنی جام زرین بساخت * بدو کونه کون کوهر اندر نشاخت * حکیم قطران ارموی * مسمط * با چنك وبربط ساخته از درد وغم پرداخته * اندرمیان بنشاخته یار لطیف وغمکسار * حکیم سوزنی بیت زدوستی بدل ودیده درنشاختمت * بدانکه زین دو پسندیده تر نبود وطن نشاستن فتح شین معجمه وتاء مثناة وسکون سین مهمله ایله اجلاس واقعاد معناسنه یعنی اوتورتمق که نشاندن دخی دیرلر حکیم اسدی بیت سپهبد مرا وراکشتی نشاست * بکین جستن دیو خفتان بخواست * شاه ناصر خسرو بیت کر بشایستی که دینی کستریدی هرخسی * کردکار اندر جهان پیغمبری ننشاستی نشاندن فتح شین معجمه وسکون نونله اغاج وطاش دیکمك نشاختن کبی واوتورتمق ونصب ایلمك نشاستن کبی مولانا هاتفی بیت نم خون نشانید کرد سیاه * چه کردی که پرسند زماهی بماه نشان درت معنایه کلور اول علامت ثانی

ثانی حصه ونصیب بو ایکی معنایه ترتیب اوزره شرف شفروه بیت کردید کسی نشان این خوان
یا خورد نشان دوستان کو * ثالث نشاندن لفظندن صیغهٔ امر ووصف ترکیبی در و نشاننده
معناسنه اسم فاعل دخی اولور امابو معنی آخر کلمه ایله ترکیب اولدقچه مستفاد اولمز مثلا شاعر
بیت دوابراهیم آمد بدیر جهان * یکی بت شکست ویکی بت نشان * رابع بمعنی نشانه ابو المعانی
بیت سینه راکردم بتیر نیز مژکان نشان * تا بیابد راحت وآسایش این جان حزین * چغتای
لساننده بیلکو دیرلر میر علیشیر بیت اول نشان کیم تیلباراب اینکان کونکو لکا اورتا دیم *
قایسماری پارسا اول آی نینك قوللوغیغه بیلکورر ﴿ نشستن ﴾ فتح شین معجمه وتاء مثناة
وسکون سین مهمله ایله اوتورمق قعود وجلوس معناسنه مصدر در مستقبلنده سین برینه
یای تحتانی ونون کتورب نشیند دیرلر چغتای لساننده اولتورماق دیرلر سبعهٔ سیاره ده بهرام
شاه مانی بی حضور زینه کتوردوکی محلده تجنیس مرکب طریقیله ایدر بیت کور مادی شه
مناسب اول تورماق * یاقینی دا بیوردی اولتورماق * ماضیسنده اولتوردی دیرلر خاقان فرهاد
ایله عشرت بنیاد ایتدکاری یرده ایدر بیت شه اولتوردی یانیدا بشاهزاده * قیلیب
عارضلارین کلارنك باده ﴿ نشکنجیدن ﴾ سکون شین معجمه ونون ویای تحتانی وفتح کاف وکسر
جیمله بمعنی نشکنج کردن یعنی چمدیلمك کذا فی المجمع ﴿ نشیمن ﴾ کسر شین معجمه و سکون
یای تحتانی وفتح میمله اوتوراجق یر معناسنه شمس فخری بیت زتاب انتقام سطوت تو *
کنند یکباره کی ترك نشیمن ﴿ نغوشاکیدن ﴾ ضم غین وفتح شین معجمتین ایله اسلامدن
غیریدن بردیندن بردینه وبر مذهبدن بر مذهبه دونمکه دیرلر کذا فی المجمع ﴿ نکاریدن ﴾ فتح کاف
فارسی وکسر راء مهمله ایله نقش ایتمك معناسنه ﴿ نکارین ﴾ فتح کاف فارسی وکسر راء
مهمله ایله مجهور ومعشوقه معناسنه میر نظمی بیت نکارین داده خود را زیب وزینت * که هرکه
بیند اوکردد محبت ﴿ نکاسیدن ﴾ کسر سین مهمله ایله بمعنی نکاریدن ﴿ نکاشتن ﴾ سکون
شین معجمه وفتح تاء مثناة ایله نکار لغتی معنالرینك مصدریدر ﴿ نکاهبان ﴾ فتح کاف فارسی وباء
موحده وسکون ها ایله کوزدیجی معناسنه در میر نظمی بیت کماریدند ازان سوی عدو را *
نکاهبانان نکهبد ارند اورا ﴿ نکاهداشتن ﴾ صقلمق وکوزتمك ومحافظه وبصیرت اوزره اولمق
چغتای لساننده ایسراماق دیرلر صقلمق وحفظ وحراست ایلمك معناسنه میر علیشیر بیت
اول آی نینك خرمن حسنین خزاندین ایسراغیل یارب * کل وشمشادین آسیب زماندین
ایسراغیل یارب ﴿ نکاه کردن ﴾ نظر کردن معناسنه میر نظمی بیت همیکردد نکاه از دور
رویش * ندارد پای رفتن بسویش ﴿ نکاهیدن ﴾ بمعنی نکاه کردن ﴿ نکران ﴾ فتح کاف
فارسی وراء مهمله ایله باقیجی معناسنه اسم فاعلدر ابو المعانی بیت یار رفت ودل من مانده بحسرت
نکران * کو بیا رفته زتن جان وتهی ماند جسد ﴿ نکرستن ﴾ فتح کاف فارسی وکسر را وسکون
سین مهملتین ایله باقمق والتفات ایتمك ضیاء الدین فارسی بیت منکر در بتان که آخر کار
نکرستن کرستن آرد بار ﴿ نکریدن ﴾ فتح کاف فارسی وکسر راء مهمله ایله بمعنی نکرستن مرقوم
﴿ نکریستن ﴾ زیادهٔ یای تحتانیله بمعنی نکرستن مرقوم ﴿ نکون ﴾ ضم کاف فارسی وواو
معروفله ترس ودونمش که عربیده معکوس ومقلوب معناسنه مولانا هاتفی بیت پس از کشتن

وبستن بی قیاس * نکون کشت خوار زمیان راساس ق نکوهیدن ع ضم کاف وواو معروف
ایله سرزنش وملامت ایلمك وبدکویی کردن ابو المؤید بیت در نکوهیدن کسان دارد *
صدزبان وبعیب خویش اخرس ق نکهبان ع نکاهبان مرقومدن مخففدر ق نکهداشتن
نکاهداشتن مرقومدن مخففدر ق نکه کردن ع نکاه کردن مرقومدن مخففدر ق نکهیدن
نکاهیدن مرقومدن مخففدر ق نکین ع کسر کاف فارسیله یوزك قاشی معناسنه شاعر بیت
نقش نکین مهر تو یا سید البشر * برسینه دلم شده کالنقش فی الحجر ق نوشتن ع کسر واو
وسکون شین معجمه ایله ایکی معنایه در اول یاز ویازمق کتابت معناسنه ثانی بمعنی بچیلمك
ونوردیدن دورمك ودوشرمك معناسنه شیخ سعدی بیت وکر خشم کیرد بکردار زشت *
چه باز آمدی ماجرا درنوشت ق نهادن ع قومق وضع وانحطاط معناسنه ق نهان ع کزلو
خفی معناسنه خواجه حافظ * مصرع * نهان کی ماند آن رازی کز و سازند محفلها ق نهاندان
کیلار ومخزن واثواب حفظ اولنان مکان معناسنه در ق نهستن ونهستین ع کلاهما بکسر الهاء
وسکون السین المهمله بمعنی نهادن میرنظمی بیت شنید آن سخن جست از جای جست *
نهست یك بیك پیش اوهرچه هست ق نیازیان ع فتح یای تحتانی اول وثانی وکسر زاء معجمه
ایله بمعنی حاجتمندان حکیم انوری بیت ای چشم نیازیان زجود تو * چون چشم مخالفان بخوش
خوابی ق نیازیدن ع فتح یای تحتانی اول وکسر زاء معجمه ایله حاجت دیلمك معناسنه در
ق نیاکان ع جمع نیادرکه اجداد معناسنه میرنظمی بیت همه شاه بوده نیاکان شاه * دو
خورشید روشن زماهی بماه ق نیسان ع سکون یای تحتانی وفتح سین مهمله ایله ایکی
معنایه در اول لفظ مرکب اولور نی ایله ساندن بو حالتده ینه ایکی معنایه کلور بری آنجلاین دکلدر
معناسنه وبری دروغ معناسنه ثانی لفظ مفرد اولور واورته بهار آیی نك آدیدرکه نیر اعظمك
برج ثورده ایام مکثی دربو معناده لفظ یونانی در فرهنك وفایی ده سال فارسینك یدنجی آیی دو
وفرهنك میرزا ابراهیمده آفتابك برج حملده مدت مکثی در دیمش اما بوغلطدر زیرا ماه نیسانده
آفتاب برج حملده آنجق اون کون طورور وثوره تحویل ایدر اکثر ایام ماه ثورده اولور بوتقدیرجه
اعتبار زیاده یه اولور کتاب السامی فی الاسامی ده بهار آیلرینك ایکنجی آیی در دیمش واصح دخی
بودر ازکلشن راز بیت شنیدستم که اندر ماه نیسان * صدف بالا رود از بحر عمان * بو آیده
یغان یاغمورا یچون فی البر وفی البحر دردیمشلر ق نیشان ع یای مجهول وفتح شین معجمه ایله
بمعنی نشان مولانا مطهر در صفت اسب بیت بیناست آنچنانکه به بیند بروی سنك * نیشان
پای موربشبهای تار اسب ق نیکین ع سکون یائین تحتانیین وکسر کاف فارسیله بمعنی نیکی
یعنی ایولکه منسوب دیمکدرکه نیك ایودر کافدن صکره یای نسبتدر ونون تأکید ایچوندر
ق نیلکون ع سکون یای تحتانی ولام وضم کاف فارسیله ایکی معنایه در اول کوك رنکلو اولان
نسنه ثانی یغمورلو بولت اکثر آسمانه صفت استعمال اولنور ابو المعانی بیت کشته زرمیخ
اختران در آسمان نیلکون * پرده زرتار وشبکون رابدر آویخته ست ق نیمتن ع سکون یای
تحتانی ومیم وفتح تاء مثناة ایله یارم آدم معناسنه برنوع مخلوقدر نیمچهره دخی دیرلر نصف
انسان هیأتنده بحر محیط جزیره لرینك برنده اولور یارم یوزلو برکوزی وبر قولاغی وبر الی وبر ایاغی

آیاغی واردر ارکی نصف یمین ودیشیسی نصف یسار در ایکیسی بر یره کلوب طورنجه کویا بر آدم اولور وآیریلوب کتدکلرنده بر ایاقله یوررلر واستدکلری یرله کیدرلر بو حالتله بغایت یوکرک وقتال وخونریز دیرلر ق نیمجوان ع هنوز تمام کامل یکیت اولمامش آدم وآنده دخی استعمال اولنور که هنوز بتلمامش دیمک اولور ق نیوشیدن ع ضم یای تحتانی اولی وواو مجهول وکسر شین معجمه وسکون یای ثانیه ایله دیکلمک واشتمک معناسنه ابن یمین بیت سخن ابن یمین کوش تو کر

ن و

بنیوشد * شود آکنده صدف وار بدر منظوم * ودخی قتی آغلمق معناسنه مرویدر ق نیوندیدن ضم یای تحتانی اول وسکون نون ویای ثانی وکسر دال مهمله اولی ایله حمله ایلمک وبهادرلق کوسترمک معناسنه کذا فی فرهنک جهانکیری ق مع الواو * نشیو ع کسر شین معجمه وسکون یای تحتانی ایله بمعنی نشیب یعنی انیش با ایله واو میاننده تبادل وتواخی اولدوغی جهتیله در ق نکو ع ضم کاف ایله ایو دیمکدر وخوب معناسنه ده کلور شمس فخری بیت نسبت ترا بکوشش وبخشش بار دشیر * کفتم کنم ولیک نمی آیدم نکو * شیخ سعدی بیت هرکه شاه آن کند که او کوید * حیف باشد که جز نکو کوید ق نهیو ع کسر ها وسکون یای تحتانیله بمعنی نهیب یعنی قورقو بو دخی نشیو کبی در بای یرینه واو واقع اولمشدر ق نیرو ع سکون یای تحتانی وضم راء مهمله ایله قوت معناسنه در شمس فخری بیت ابو اسحق ای کرده مسخر * ممالک را بعدل وداد ونیرو * شیخ سعدی بیت بکفتا فرا تر مجال نماند * بماندم که نیروی بالم نماند * ودخی زور معناسنه شیخ سعدی بیت درختی که اکنون کرفتست پای * به نیروی شخصی بر آید زجای ق نیسو ع یای معروف وضم سین مهمله ایله بمعنی نیشتر دواب ونیش زنبور وامثالی شمس فخری بیت شرور فتنه از اطراف ملکت * زند پیوسته همچون حرز نیسو ق نیشو ع یای معروف وضم شین معجمه ایله بر نوع ارکدر آلوی طبری ونیشه دخی دیرلر کذا فی المجمع ق نیکرو ع سکون یای تحتانی وکاف وفتح راء مهمله واخفاء واو ایله بوزن پیشرو غایت اسکون وایو یوریشلو آته دیرلر میر نظمی بیت میشود با مرد مازا پیشرو * هرکه زیرش بوده باشد نیکرو ق نیکو ع سکون یای تحتانی وضم کافله کوچک مقابلی بد در اصلی نیک ایدی آخرنده کی واو هندو واوی کبی در نسبت لازمیه در که خلقی اوله کسبی اولمیه معنای نفسنه دلالت ایتمک ایچوندر که اصللری نیکوی وهندوی ایدی بر کلمه یه اضافت قصد اولنسه یاخود بر حرف شین کبی وتا کبی یائی اظهار ایدرلر مثلا روی نیکویش وخال هندویش وروی نیکویت وخال هندویت کبی ق نیمو ع یای معروف وضم میمله خرزه درکه شکم حیواناتده حاصل اولور ق نیو ع یای معروف وواو موقوف ایله بهادر ودلاور معناسنه شمس فخری بیت کریم وکامل وصافی ضمیرست شجاع وصفدر وکین توز ونیوست * شاهدی تحفه سنده * الب اولدی ونیو اولدی دلیر اولدی دلاور * دیمشدر دلیر معناسنه ده اولور ق مع الهاء * نزه ع فتح زاء معجمه ایله بمعنی نژند مرقوم

ن ه

یعنی پژمرده وعاجز ق نسپه ع سکون سین مهمله وفتح باء فارسیله بنالر اصطلاحنده دیوار بناسنده قورتعبیر ایتدکاری که بر صره طاشدن ویاخود کرپچدن عبارتدر لاد وواژ وچینه دخی دیرلر مثلا این دیوار چند نسپه است دیرلر یعنی چند چینه است دیمک اولور ق نشاسته معروف نسنه در بغدای اصلدوب ازوب وسوزوب کپکن آیردقدن صکره قوریدرلر بعده آنکله

حلوا ایدرلر و بو قفه خمیرا یدرلر عربیده نشاء و لباب النیو لباب الفوم دخی دیرلر نشانه فتح شین معجمه و نونله ایکی معنایه در اول نشان ثانی آماج تیر معناسنه ابو المعانی بیت سینه را کردم نشانه تیر دلدوزمژه * مرحبا جانرا از و آرام و آسایش رسید نشکرده سکون شین معجمه و راء مهمله و کسر کافله مجلد و سراج و پابوجی سختیان تراش ایتدکاری شفره یه دیرلر کسکین دمورکه عربیده ازمیل دیرلر ابو شکور بیت بنشکرده بر تند و یرا کاو * تفو بر جبین ناشکیبا تفو نشستگاه فتح شین معجمه و تاء مثناة و سکون سین مهمله ایله ایکی معنایه در اول اوتوراجق یر ثانی اوتراق یری مقعد معناسنه و ترکیبندن دخی فهم اولنور نشواره و نشوره کلاهما بسکون الشین المعجمه و فتح الواو و الراء المهمله کونلك معناسنه نشوه سکون شین معجمه و فتح واو ایله سرور دل و کیفیت معناسنه طالب آملی بیت طالب نصیب ما مازمی لاله رنك نیست * مارا برات نشوهٔ افیون نوشته اند نشیره کسر شین معجمه و سکون یای تحتانی و فتح راء مهمله ایله نشورهٔ مرقوم معناسنه نشیمه کسر شین معجمه و سکون یای تحتانی و فتح میم ایله خام دری معناسنه در کذا فی فرهنك جهانکیری ادات الفضلاده فتح نونله مرویدر میر نظمی بیت غلیظ و سخت جلدش چون نشیمه * شده هر دست و پا مانند همه نغنه سکون فا و فتح خاء معجمه ایله کانجك دیدکاری جانوردر نکاه فتح کاف فارسی ایله نظر یعنی باقق و کورمك و کوزتمك و بلمك معناسنه در نکرده فتح کاف و دال مهمله و سکون زاء فارسیله کوزه و مشربه معناسنه در بعض نسخه ده کاف عربیله در مؤید الفضلاده زاء معجمه ایله مرویدر نکننه فتح کاف فارسی و سکون نونله ترکیده دخی نکننه دیدکاری جامه نکشی در فارسیده آجیده و سوزنی دخی دیرلر ثانی دفینه معناسنه در کذا فی فرهنك جهانکیری نکوهیده ضم کاف و واو معروف ایله بدکفتن یعنی یرامزسو بلمك معناسنه شیخ سعدی بیت بزرکی هنرمند آفاق بود * غلامش نکوهیده اخلاق بود نکه نکاه لفظندن مخففدر نهاله ایکی معنایه در اول صیاد کومه سی شمس فخری بیت غزال آسمان آید بدامش * اکر تیروش باشد بر نهاله * استاد فرخی بیت از پی خدمت دارند چو تو تا تو ملاء صید کنی * بنهاله که تو نخجیر یا بنك * شهرهٔ آفاق کفته بیت تادلم افکندهٔ زعشق بناله * عشق تو بر جان من نهاد نهاله * ثانی نهال مرقومك معنای اولیله مترادفدر حضرت مولانا قدس سره بیت بر نوشته هیچ ننویسد کسی * یا نهاله کار دانند مغرسی * نهالکاه شکارکاه معناسنه استاد فرخی بیت از کدری درنهالکاه تو آیند * روز شکار تو صد هزار شکاری نهانچه مصغر نهاندر نهانخانه کزلو او و جای خلوت و مخفی خانه نهندره فتح ها و دال و راء مهملتین و سکون نونله نهاندره معناسنه نه اظهار ها ایله ایکی معنایه در اول مشهور معناسنه در که نشا بورلغتی ذیلنده ذکری مرور ایلدی نه مشابور اولدوغی و نهاوندك اصلی نه آوند ایدی که آوند مکان معناسنه در ثانی نهادن لفظندن صیغهٔ امر و وصف ترکیبی اولور خواجه حافظ بیت ساغرمی بر کفم نه تاز سر * بر کشم این دلق وازرق فام را نیازیده فتح یای تحتانی اول و سکون ثانی و کسر زاء معجمه ایله یعنی نیفکنده و آهنك نکرده و قصد نکرده و برنسنه یه ال اوزاتمدی دیمکدر سراج قمری بیت قدح ز اشتیاق

زاشتیاق تو بکریست خون * کروشد سوی او نیاز بلاخون ﴿ نیره ﴾ یای معروف وفتح راء مهمله ایله یایق که آنکله یاغ چیقاررلر ﴿ نیزه ﴾ یای معروف وفتح زاء معجمه ایله سنکوکه عربیده رمح دیرلر ﴿ نیژه ﴾ یای معروف وفتح زاء فارسیله ﴿ نیستة ﴾ سکون سین مهمله وفتح تاء مثناه ایله فرهنك وفا ییده بمعنی نیست استاد کسایی بیت آس شدم زیر آسیای زمانه * نیسته کشتم زبس جفای زمانه ﴿ نیفه ﴾ سکون یای تحتانی وفتح فا ایله اوج معنایه در اول بند ازار یعنی ازارباغی امیرخسرو بیت مردم ازشهوت آماده زده * زان کره نیفه تو وماده زده * مشهور اولان اوچ طونك اوچقوراویدر شاعر بیت شلوار توکه ایچ روانست ای غلام * ازپاچه تابنیفه بود پر زسیم خام * ثانی بوقچه معناسنه شیخ نظامی بیت بسی نافه مهرنا کرده باز * زنیفه بسی جامهٔ دلنواز * ثالث بعض نسخه ده بمعنی پوستین شرف شفروه بیت شیرکز بالش عدل تو دباغت یابد * کردش نرم ترازنیفهٔ روباه بود * مولانا امیدی بیت بنهی همچو ناقه نیفه زدوش * وزقبا همچو کل برون آیی * شیخ نظامی بیت وثاق نیفه های شبستان فروز * چه خال شب افتاده برروی روز * شرفنامه ده بوقچه معناسنه در ﴿ نیکخواه ﴾ سکون یای تحتانی وکاف وفتح خاء معجمه وواو معدوله ایله ایو استیجی مراد دوست واپصانجی دیمکدر ﴿ نیله ﴾ سکون یای تحتانی وفتح لام ایله رنك کبود معناسنه شاه ناصرخسرو بیت کسی کاندرخلافت جامه پوشد در ره حیله * زبهر سوك اومادر بپوشد جامه نیله ﴿ نیم پارچه ﴾ فتح با وجیم فارسیله وسکون راء مهمله ایله برعلتدرکه نصف وجود انسان حرکتدن عاطل وباطل اولور اطبا فالج دیرلر ﴿ نیمتنه ﴾ سکون یای تحتانی ومیم وفتح تاء مثناة ونونله برنوع قصه اثوابدرا کثر کورك قیلر شاعر بیت زیبد براو نیمتنهٔ اطلس ودیبا نازك بدن وسروقد وجامهٔ زیبا ﴿ نیم ته ﴾ سکون یای تحتانی ومیم وفتح تاء مثناة واظهار ها ایله یارم اکمك نیم نان معناسنه ودخی نصفدن بیلك مولانا هاتفی بیت یکی نیم ته کرده قصاب وار * بسی قوج جنکی دران کارزار ﴿ نیم چهره ﴾ برنوع مخلوقدر یارم چهره ویارم بدن اولورلر نیمتن دخی دیرلر حکیم اسدی * مثنوی ﴿ به پیکارشان هرکس آهنك کرد * کزان نیم چهره برآرند کرد * سواری برون شد شتابان چو نیر * کزیشان یکی راکند دستکیر * کریزان بیك پای زانسان شتافت * که اسب دوان کردش اندر نتافت ﴿ نیمچه ﴾ سکون یای تحتانی ومیم وفتح جیم فارسیله اوج معنایه کلور اول کوتاه قد شمشیرکه ترکیده وارسق دیرلر مجیرالدین بیلقانی بیت چو دید سبزه که کل پای در رکاب آورد * کشید نیمچه یعنی که خسرواست سوار * ثانی جامهٔ کوتاه دامن وکوتاه آستین ثالث کوتاه قد تفنك معناسنه در ﴿ نیم خابه ﴾ سکون یای تحتانی ومیم وفتح خاء معجمه وباء موحده ایله بمعنی کنبد کذا فی فرهنك زفانکویا بو معنایه حکیم خاقانی بیت چون عظمت نظرنهد منظر نیم خابه را * خانهٔ مورچه شود نه فلك ازمحقری ﴿ نیم سوخته ﴾ نیم سوخت مرقوم معناسنه در ﴿ نیمکاسه ﴾ شربت کاسه سی که بکمردی دخی دیرلر ﴿ نیمه ﴾ مطلق یارم دیمکدر نسخه اولورشه مؤید الفضلاده برقمع معناسنه مرویدر چغتای لسانده ایکی معنایه در بری پاره معناسنه در میرعلیشیر بیت دیسانك آنکا بولای مینده ین اوزنکی هیچ بیلماس قیل * که غفلتده ور

فناطوریدا اوزنی بیر نیمه بیلمك * ثانی نسنه معناسنه دیمك اولور ازدیوان لطفی بیت
حقدین ای کونکل اوزکا نیما قیلما تمنا * سین خسته غه اول بیردهکه تیمار تا پیلسا ع نیوشه ع
ضم یای تحتانی و واو معروف وفتح شین معجمه ایله قولاق طوتوب دیکلمك استاد رودکی بیت
همه نیوشهٔ خواجه بنیکویی وبه صلاحت * همه نیوشهٔ نادان بجنك وفتنه وغوغاست * ودخی
آواز ایله آغلمغه دیرلر شاکر بخاری بیت چوکوشیدم که حال خود بکویم * زبانم برنکردد از نیوشه
مجمع الفرسده نرم وحزین آغلمق که کلودن ظاهر اولور دیوب بو بیته متمسك اولمش فضل طاهر
بیت اشك بارید وبس نیوشه کرفت * باز نفزود کریه های دراز ع نیوشیده ع ضم یای
تحتانی اول وکسر شین معجمه وسکون یای ثانیه یعنی شنیده وکوش کرفته سراج قمری بیت
زدل نای مرا هست صوت حزین * که آوازوا نیوشیده شد ع نیوه ع سکون یای تحتانی وفتح
واو ایله ناله وافغان معناسنه استاد رودکی بیت کوش تو سال وماه بر دوسرود * نشنوی نیوهٔ
خروشان زا ع مع الیاء التحتانی * نشستنی ع اوزرینه اوتوراجق نسنه هر نه اولورسه نِ ی
ع نکینی سای ع کسر کاف فارسی وسکون یای تحتانی ونون وفتح سین مهمله ایله مهرکن
یعنی مهر قازیجی دیمکدر ع نهادکی ع ذاتنده اولان خلقت وطبیعت معناسنه ع نهانی ع
کزلو نسنه وکزلو ایش ایتمك نوعی تخمو نشانی بیت نهانی جرعه نوش جام غیبی * نمك
پروردهٔ الهام غیبی ع نی ع یای مجهول ایله حرف نفی در دکل معناسنه حکیم انوری بیت
چنان کامل که نی کرمست ونی سرد * چنان عادل که نی خشکست ونی تر * عربیده لیس ایله
تعبیر اولنور چغتای لسانده ایماس دیرلر کسر الف وسکون یای تحتانیله غزللرده ردیف واقع
اولور جمله دن بریسی مطلعی بودر میر علیشیر بیت زلفی دور کونکلوم دا هردم آه قیلماق سود
ایماس * کیم هواغه مشك وعنبر کردی بوترارد ودا ایماس * نفس متکلمده ایمان دیو تعبیر
ایدرلر دکلم دیمك اولور وله ایضا بیت سور ارکیم عاشقیم سین مومقر بولسام هلاك ایلار *
ایرور بوطرفه کیم یالغان دی الماں کیم ایمان عاشق ع نیکی ع سکون یای تحتانی وکسر کاف
فارسیله ایولك معناسنه درنیك ایودر آخرنده کی یا حرفی مدلولنك وصف زایدی افاده ایدر
شمس فخری بیت زیب نیکوئی وزیبائی شد * نیکی نیکست دکرها هیچ ست ع نینوی ع
یای مجهول وسکون نون وکسر واو ایله ایکی معنایه در اول فرس قدیمده شهر موصله دیرلر ثانی
مسکه معناسنه که تره یاغنه دیرلر ع باب النون المضمومة مع الالف * نوش کیا ع سکون نُ ا
شین معجمه وکسر کاف فارسی وفتح یای تحتانیله مخلصه دیدکاری تخم دانه لریدر ترکیده نوروز
اوتی دیرلر شیخ نظامی بیت نوش کیا بخت درود درنشست * رهکذر زهر بند بیربست *
اختیارات بدیعیده مسطوردر که پازهر حاصل ایدن حیوان مخلصه یپراغندن غیری اوت
یمکله حرارتی درونندن غلیان ایدوب بخاری کوزلرندن چیقوب بیکا رنده منعقد اولور خرما
چکردکی مقداری اولور مقبولی بودر ع نوش لپینا ع سکون شین معجمه وکسر لام وباء فارسی
وفتح نونله موسیقی ده برنوا آدیدر منوچهری بیت قمریان راه کل ونوش لپینا دانند * صلصلان
یلغ سیاوشان با صروستان ع نوشا ع واو معروف وفتح شین معجمه ایله اسم فاعلدر ایچجی
معناسنه نوشنده کبی ع مع الیاء الموحده * نخود آب ع نخود ایله بشمش صو دیمکدر غایت نُ ب

غایت نافعدر هم غدا وهم دوادر طریق طبخی بویله در کہ ارکك قیون اتنی یغه اول وزنده نخود ایله
چولمکه قویوب اوزرینه طولو صو ایدوب کفایت مقداری طوز وبر مقدار دارچینی دخی قویوب
اولقدر قینادرلر تا که نخود مضمحل واوت مهرّا اولنجه یعنی ایندیروب وصقوب وبزدن
سوزوب استعمال ایدرلر بدنه بغایت قوت وجماعه تقویت ویرر منقولدر که معلم اول حکیم
اوسطالیس بوندن غیری طعام یمزایمش واصلا مریض وخسته اولمدی دیرلر ع مع التاء المثناة

ن ت ع نبشت ع کسر باء موحده وسکون شین معجمه ایله نبشتن لفظندن فعل ماضیدر واسم
مصدر دخی اولور یازدی ویازمق معناسنه ع نخست ع ضم خاء معجمه وسکون سین مهمله
ایله اول هرشی عربیده مقدم وابتدا معناسنه شاعر بیت ای ازدل هرشکسته آگاه درست
وی مملکت ترانه آخرینه نخست ع نکهت ع سکون کاف وفتح ها ایله لغت مشترکه در قوقو
معناسنه عموما خواجه حافظ بیت ای صبا نکهتی ازکوی فلانی بمن آر * زار وبیمار غمم راحت
جانی بمن آر ع نواخت ع سکون خاء معجمه ایله ایکی معنایه در اول موسیقیدن آواز م
ایدوب چاشنی ولذت کوسترمك معناسنه خواجه سلمان بیت مطرب بزم عاشقان دوش
نواخت مطلعی * دار نظام نظم این کوهر دری دری * ثانی نواختن لفظندن فعل ماضیدر
اوخشادی دیمك اولور مولانا هاتفی بیت شه ومرحمت کیش بنواختش * بشیرین زبانی
سرافراختش ع نوشت ع کسر واو وسکون شین معجمه ایله نبشت مرقوم کبی ایکی معنایه
کلور اول نوشتن لفظنك ماضیسیدر واسم مصدر دخی اولور مولانا عرفی * مصرع *
سرنوشت با بهشت جادان یا آنشست * ثانی واو مجهول ایله نوش معناسنه حضرت مولانا
قدس سره بیت کاهی امیر صومعه کاهی اسیر بتکده * کدر ند دردی نوشتم که شیخ وکه صوفی فهم
ع نهفت ع ضم ها وسکون فا ایله ایکی معنایه در اول موسیقیده بر مقام آدیدر ثانی نهفتن
لفظندن صیغهٔ ماضیدر اخفا ایلدی یعنی کزلدی دیمك اولور میر نظمی در صفت شام بیت
نهفتست زرلکن کنجور کردون * ازان روی فلك کشتست کلکون ع مع الجیم * نغروج ع

ن ج سکون غین معجمه وضم راء مهمله ایله اوقلاغی که آنکله یوفقه خمیر آچارلر عربیده مدملك دیرلر
وهندی لسانینده بیلن دینلور ع نموزج ع ضم میم وفتح زاء معجمه ایله کرسی دیمکدر نموزش
دخی دینلور ع نوج ع واو مجهول ایله چام اغاجی که کاج ونوز ونوژن دخی دیرلر مجد همکر بیت
زیب زمانه با فرناج وسرو تو * تاهست زیب بستان ازسرو وبید ونوج ع مع الخاء المعجمه * نخ

ن خ برآدم آرد نجه قدم بر قدم کتمکه دیرلر خواجه عین القضاة همدانی * رباعی * چون ذره
بخورشید بنور رخ تو * روزان وشبان همیدوم بر نخ تو * کر دور شوم من ازرخ فرخ تو * آواز
دمی عدم دهد پاسخ تو ع نوخ ع واو معروف ایله ناله وزاری معناسنه که مصدری نوخیدن
کلور ابو المعانی بیت هر شب کند م باغم تو کریه ونوخ * یکروز نپرسید ز حال دل زار ع مع الدال

ن د المهمله * نبید ع کسر باء موحده وسکون یای تحتانیه ایله بمعنی خبر خوش که نوید دخی دیرلر
کذا فی فرهنك جهانکیری ع نخود ع ضم خاء معجمه ایله معروف حبوباتدندر ع نمید ع
کسر میم وسکون یای تحتانیه ایله بمعنی نومید مأیوس ومحروم معناسنه حکیم سنایی * مثنوی *
ای جوانمرد نکتهٔ بشنو * ازعطای خدا نمید مشو * مهرش ادریس رابداده نوید * لطفش

ابليس رانكرده نميد * حكيم ناصر خسرو بيت روى اميدت بزيركرو نميد ست * كرت
كانست كاين سراى قرارست نوش باد موسيقى ده نواى چكاوكدن منشعب بر پرده
آديدر نوكنه واو مجهول وفتح كاف فارسى وسكون نونله بمعنى تورسته ونوخاسته
استاد فرخى بيت آن رخ چون كل نوكنه ببالاى چو سرو * خواجه ديد است همانا كه رهش
بردر اوست * حكيم سوزنى بيت همه با يكد كرهمى بازند * بازى كودكان نوكنه نويد
كسر واو وسكون ياى تحتانيله ايكى معنايه در اول بمعنى خوشى حكيم اسدى بيت بدو باشد
ايرانيانرا اميد * ازو پهلوانان باخرّم نويد * ثانى بمعنى خبر خوش استاد رودكى * رباعى *
در موسم نوروز زبان شد همه بيد * وزآمدنت بكلستان داد نويد * كشتند درختان
زشكوفه همه چشم * واندر ره انتظار كردند سفيد * امير معزى بيت زوضعيفانرا اميد
وزو فقيرانرا نويد * زو اسيرانرا عطا وزو يتيمانرا منال نهصد سكون ها وفتح صاد مهمله ايله
اعداددن طقوز يوزدر عربيده تسعمائه ديرلر مع الراء المهمله * نخزار سكون خا وفتح زاء

معجمتين ايله قيون سوريسى آوكنجه كيدن يكى كه اركج معناسنه نهاز ونخراس دخى ديرلر ابو الفرج
رونى بيت شيو سهم تو برفكنده بكره * كرك قصاب را بنخزارى * ابو شكور بيت راعى عدل ملك
پرور او * كرك را داده منصب نخزار * كذا فى فرهنك وفايى نشخار سكون شين وفتح خاء
معجمتين ايله اشتر وكاو وكوسفند علفى حوصله دن چيقاروب تكرار چيكنه ديرلر حضرت مولانا
قدس سره بيت نشخار غمت كنم چون اشتر * چون اشتر مست كف برآرم * امير خسرو
بيت زغم نزن بجفا لب بكرحق جنبان * بصدق دل نه بد انسان كه بز بنشخار ست *
نشخوار سكون شين وفتح خاء معجمتين وواو معدوله ايله ايكى معنايه در اول نشخار مرقوم
معناسنه كه نشخور ونشوار دخى ديرلر حكيم اسدى بيت جهان دان كه بخت بدت خوار كرد *
جهان خوردت وبار نشخوار كرد * ثانى بقيهٔ كاه وعلف معناسنه نشخور
سكون شين وفتح خاء معجمتين و واو معدوله ايله بمعنى نشخوار مرقوم كمال اسمعيل بيت
دو سال شد كه زحرمان هميزنند نشخور * زنعمتى كه ازين پيش درجهان خوردست *
وضم خا وسكون واو ايله ده جايزدر استاد لطيفى بيت من از طعنه حاشا كه اندُه خورم *
وكرچند خانيد چون نشخورم نشوار سكون شين معجمه وفتح واو ايله نشخوار
مرقوم معناسنه در كذا فى فرهنك جهانكيرى نمودار ايكى معنايه در اول بمعنى
دليل ثانى بمعنى مانند وبعض فرهنكلرده اورنك معناسنه در لفظ مركب اولدوغى ظاهردر
نمود ايله آردن كه آوردن لفظندن اسم فاعلدر مير نظمى بيت كه نازو عشوه از حسنش
نمودار * نكشته چون فلك هركز وفاكار نوار ايكى معنايه در اول اورغان ثانى
چادر قولانى شمس فخرى بيت بود زبد وازل خيمهٔ بقاى ترا * ابد طناب وازل ميخ وازدوام نوار *
نور معروف عربيده مشترك استعمال اولنور نوشادر فتح شين معجمه وكسر دال مهمله
ايله بر معدنى دارودر سمرقند ناحيه سنده بر طاغ واردر آنده بر مغاره دن چيقار
ومنجمد اولور بو قسم عملى اولانمدن اعلادر و بر قسمى دخى كرميدا وجاغندن وحمام
كلخننددن حاصل اولور سيف اسفرنكى بيت كرسرمه كشد روزى در ديدهٔ حسود او * هردم او

لوکردد نوشادر نیکانی * فرهنك جهانکیریده فتح نون وسکون واوایله منقولدر ﴿ نوش آذر ﴾ سکون شین وفتح ذال معجمتین ایله نام آتشکدهٔ ثانیدر یعنی یدی آتشکدهٔ مغانك ایکنجی سی آدیدر یالکز نوش دخی دیرلر مختاری بیت کنون ازسردی وتری هوادرجان نوش آذر * سمندر برخلاف طبع ماهی زاید ازمادر * حکیم فردوسی * مثنوی * ازآنجا بنوش آذر اندر شدند * زروهیربدواهمه سرزدند * بخویشان بنوش آذرآذر بمرد * چنین بدکنش خوارنتوان شمرد ﴿ نوشخور ﴾ سکون شین وضم خاء معجمتین ایله مشهور ملکی نك بشنجی کونی آدیدر ﴿ نوفر ﴾ نیلوفر لفظندن تصرف اولنمشدر حکیم شیرازی بیت سردوتر نوفر بنفشه شهپرم * لیك درشاهسفرم کفتیك کرم ﴿ نوکر ﴾ واومجهول وفتح کاف ایله خدمتکاره دیرلر خوارزم لسانندهٔ مشورت معناسنه در وبزپادشاه آدیدر کذا فی المؤید ﴿ نوکفار ﴾ واو مجهول وسکون کاف وفتح فا ایله یعنی چوق سوپایجی نوکفاره دخی دیرلر میرنظمی بیت مشو درمجلس ارباب عرفان * پریشان کوی وهم نوکفار ونادان ﴿ نهبر ﴾ سکون ها وفتح باء موحده ایله نهبرهٔ مرقوم معناسنه بلکه آندن اختصار اولنمشدر زیرا بو دخی آنك ایکی معناسیله مترادفدر ﴿ نهور ﴾ سکون ها وفتح واوایله اما اصح ضم ها وسکون واوایله بوزن دهور هم چشم وهم تکاه معناسنه حکیم سوزنی بیت توآن سری که شمارند خاکپای ترا * سران محتشمان توتیای نوونهور * بعض فرهنکلرده نون یرینه باء موحده واقع اولمشدر ﴿ مع الزاء المعجمة * نخز ﴾ سکون خاء معجمه ایله نخست مرقوم معناسنه در نخزی نخستین دیمك اولور ﴿ نواز ﴾ نواختن لفظندن صیغهٔ امر ووصف ترکیبیدر دلنواز وپرده نوازکبی اما دلنوازنده اسم فاعل اولمق دخی انسبدر ابوالمعانی بیت دلنواز دل عاشق شدهٔ نامردنواز * نشود سلطنت حسن جهانسوز دراز ﴿ نوز ﴾ ولو معروفله ایکی معنایه کلور اول کاج اغاجی زاء فارسیله دخی مرویدر حکیم ازرقی * قطعه * جامهٔ باغ سوخت بی آتش * جامهٔ کرم خواه وآتش سوز * زال شد باغ تانه دیراز برف * چون سرزال زرشود سرنوز * ثانی مخفف هنوزدر حکیم سنایی بیت مطلع برضمایر واسرار * نوزنا کرده بردل توکذار * حکیم سوزنی بیت کفتم که ایا بات توچون قد توراست * ازعشق من وناز خوده آکانه نوز * شمس فخری بیت توباش تا که شود صبح دولتش روشن * که درجهان نمیدست صبح جاهش نوز * کمال پاشازاده نوزی آندن معناسنه دیو شمس فخری بیتن ایراد ایلمش اما مزبور بیتده بومعنایه دلالت یوقدر ﴿ نوژ ﴾ زاء فارسیله درخت کاج که نوژان دخی دیرلر امامی هروی * قطعه * نال زادست اعتدال چوبست فارغ البال برمیان زنار * لاله وسوسن اندرین سخنند * دل مه وصد زبان چه نوژ وهزار * منوچهری بیت چوطوطی کشت شاخ بید وشاخ سرو نوژ وکل * نشسته ارغوان سازآن بزیر سایهٔ طوبی * شمس فخری * قطعه * جمال ملت ودین خسروی که در بخشش * زبار منت او پشت آسمان چون کوژ * زآب دولت اوسرفراز همچون سرو * باغ فطرت سرسبز باد همچون نوژ ﴿ نهاز ﴾ اول یکی یه دیرلر که قیون سوریسی اوکنه دوشوب کیدر نخراز دخی دیرلر ترکیده ارکچ عربیده کراز دیرلر حکیم سنایی بیت راستی کن که تاشود جان تودایم شاد ازانك * جفت غم کرده شبان چون براه بکف ارد نهاز * خسروی بیت من زخداوند بینم نیشم لنج * علم تولیش

نکیرم نهاز * شمس فخری هرمتبوع معناسنه در دیوب بو بیتی نظمه کتورمش بیت بدان
وسید درین ملك عدل وانصافش * که کرك سروری کلاه میکند چو نهاز * مجمع الفرسده
استعاره طریقیله مطلق پیشروان وپیشوایان وسروران معناسنه در دیمش ادات الفضلاده
کسر نونله بومعنایه وفتحه ایله بمعنی ترس وبیم مرویدر ﴿ نهفته نیاز ﴾ اول کسه یه دیرلرکه
برکسنه ده حاجتی اولسه کزلو اعلام ایلیه وحاجت استر یوزندن ایتمیوب روای حاجتی جانب
آخردن ظاهر ایتدرملك وادیسن کوستره ابوالمعانی بیت زبیم آن سه عشوه شد مهفته نیاز
مباد طبع لطیفش نمیشود مغبر ﴿ مع السین المهمله * نخراس ﴾ سکون خاء معجمه وفتح راء
ن س
مهمله ایله بمعنی نخزار مرقوم استاد فرخی بیت سپه دشمن اورارمهٔ دان که درو * نه چرا سند
شبانست ونه ره چون نخراس ﴿ نوسپاس ﴾ واو مجهول وسکون سین مهمله وفتح باء فارسیله
یعنی ناسپاس عربیده کفران نعمه معناسنه در ﴿ نس ﴾ ایکی معنایه در اول پیرامن دهانکه
پوز وبدفوز دخی دیرلر حکیم سنایی بیت بی نوا ترزابرهای تموز * سرو نس ترزبلدهای خزان
حکیم سوزنی بیت خرخر بشاهٔ بدلنج نس را * بر بازی کر استاد کردم * شمس فخری بیت
همچون سك قصاب نیاید شکم سیر * درخوان ازسرحرص شبع تانتهد نس * استاد رودکی
درهزل بیت کیر آلوده بیاری ونهی برکس من * بوسهٔ چند برو بردهی و برنس من * ثانی بمعنی
عقل وهوش. حضرت مولانا قدس سره * مثنوی * یك سیه دیوی وکابوسی زنی * کشت
برشهزاده ناکه رهزنی * آن نود ساله عجوز کنده کس * نه خرد هست آن ملك را ونه نس * وفتح
نون وسین مشدده ایله عربیده ایکی معنایه در اول قوری اولمق ثانی دومسو رملك معناسنه در
﴿ نمس ﴾ ضم میمله بر جانوردر راسو دخی دیرلر ترکیده کلنجك عربیده ابن عرس دیرلر ﴿ نوس ﴾
سکون واو ایله الکم صغماقوس وقزح معناسنه خسروانی بیت ازباد کشت بینی چون آب
موج موج * در نوس ابر بینی چون باغ رنك رنك ﴿ نویس ﴾ صیغهٔ امر ووصف ترکیبی در
چپ نویس وخوش نویس کبی ﴿ مع الشین المعجمه * نش ﴾ بمعنی مثل ومانند کذا فی
ن ش
فرهنك جهانکیری وفرهنك میرزاده سایه معناسنه. وموید الفضلاده کلاه معناسنه در
ادات الفضلاده کذلك ﴿ نمانش ﴾ فتح میم وکسر نونله بمعنی نمایش اسم مصدر در متعدی
دخی استعمال اولنور ﴿ نمایش ﴾ کسر یای تحتانیله کوسترش معناسنه اسم مصدر در
میر نظمی بیت که دربر بوده زیب وزر نمایش * که یعنی داده در حسنش فزایش ﴿ نموزش ﴾
ضم میم وفتح زاء معجمه ایله بمعنی نموزج مرقوم ﴿ نوازش ﴾ کسر زاء معجمه ایله نوازیدن لفظندن
اسم مصدر در التفات ایتمك واوخشمق ونواختن لفظندن دخی اسم مصدر اولور سازچالمق
معناسنه ﴿ نواشن ﴾ بوستانده حاصل اولان میوه قاون وقاربوز وامثالی کبی ﴿ نوش ﴾ واو
معروف ایله سکر معنایه کلور اول باده ایچمك معناسنه که عیش نوش دیرلر خواجه حافظ
بیت صبا بتهنیت پیر میفروش آمد * که موسم طرب ونازو عیش ونوش آمد * شمس فخری
بیت رسید اختر سعدت باوج فتح وظفر * زدست ساقی اقبال وجام عشرت ونوش * ثانی
شهد وشکر واشربهٔ شیرین شمس فخری بیت همیشه تاکه فلك نجم سعد دارد ونحس * بدام
تا بکشی نخل نیش دارد ونوش * ثالث تریاك وپادزهر معناسنه شیخ سعدی بیت احتمال نیش

نیش کردن واجبست از بهر نوش * حمل کوه بیستون بر یاد شیرین بارنیست * رابع بمعنی کوشیلمن یعنی اشتمك حضرت مولانا قدس سره . بیت ای چشم نمی بینی این لشکر سلطانرا ای کوش نمی نوشی این نوبت سلطانی * خامس نوشیدن لفظندن صیغهٔ امر ووصف ترکیبی اولور باده نوش و پیاله نوش کبی خواجه حافظ . بیت کفتا نه کفتنیست سخن کرچه محرمی * درکش زبان وراز نکهدار ومی بنوش * وله . بیت در عهد پادشاه خطا بخش وجرم پوش * حافظ قرابه کش شد ومفتی پیاله نوش * سادس اسم مصدر اولور باده ایچمك معناسنه وله ایضا . بیت تا که زساقی شنود بانك نوش * پنبه برون کرد صراحی زکوش * سابع چام اغاجنه دیرلر که نورشد دخی دینلور ثامن لطیف وخوش مزه اولان نسنه معناسنه خواجه حافظ . بیت دوای تو دوای تست حافظ * لب نوش لب نوشش لب نوش ك نوشانوش ع متصل شراب ایچمك یعنی کیجه یی کوندزه اولاشدیروب جمعیت ایله ایچمك خواجه حافظ . بیت شراب خانکی از ترس محتسب خوردن * بروی یار بنوشیم وبانك نوشانوش ك نویش ع کسر واو وسکون یای تحتانیه ایله بمعنی نویس مرقوم ك مع الغین المعجمه * نوفاغ ع واو معروف وفتح فا ایله بر شهر

آدیدر کذا فی التحفه ك نوغ ع واو معروف ایله دشت قبچاق سمتنده بر موضع آدیدر کذا فی المؤید

ك مع الفاء * نوف ع واو مجهول ایله اوج معنایه کلور اول صدا معناسنه شمس فخری

بیت بر جاه او که باشد درجوابش * زعدلش چون فتاد اندر جهان نوف * وطاغ اراسندن ظاهر اولان صدا خصوصا استاد عنصری . بیت از تك اسب و بانك نعرهٔ مرد * کوه پر نوف شد وهوا پرکرد * ثانی یغموردن حاصل اولان صدا میر نظمی در صفت سرما بیت زسردی مثل شمع دست سواران * شده کر کوش خلق از نوف باران * ثالث ایچی بوش اولان نسنه دن کلان صدا معناسنه کذا فی فرهنك جهانکیری تحفة الاحباب صاحبی آوازسك کیجه لرده کوزکلع

اوردیکنه سلك نی نوف دیرلر ك مع الکاف * نسك ع سکون سین مهمله ایله کتاب زندك یکرمی برنسکندن بر نسکنه دیرلرکه زردشت زندی یکرمی بر جزو ایدوب وهر جزوئه نسك تسمیه ایتمشدر وهر نسکه بر مخصوص آد ویرمشدر شمس فخری * قطعه * ایا شهی که زهمت کسی نیاز ددزد * زظلم وجور نهج آفریده داغ نسك * زعدل تو همه خلق جهان بیاسودند * به اهل صحف وزبر وچه اهل زند ونسك * بو بیتلردن فهم اولنور که سینك حرکتیله ده جایز اوله عربیده ایکی معنایه در اول عبادت و پرستش حضرت باری تعالی عز اسمه ثانی قربان معناسنه در وضم نون وشین مهمله ایله یینه عربیده شرایط حج معناسنه در ك نمتك ع سکون میم وضم تاء مثناة ایله طاغ میوه لرندن بر میوه در سرخ رنك وزرد رنك اولور ترکیده آلج وعربیده زعرور ومثلث المعجمه دخی دیرلر زیرا چکردکی اوج کوشه لو اولور قریع الدهر * قطعه * جماعتی که بدانند باز سیم از سرب * همه دروغ زن وخریطند وخیره سرند * نمتك وبسد نزدیکشان یکی باشد * از آنکه هر دو بکونه شبیه یکدکرند ك نوبك ع واو مجهول وبا موحده ایله باغك یعنی اوزم تکاکینك بوداقی زیاده چبوقلرینه دیرلر ك نویك ع واو مجهول وفتح یای تحتانیه ایله نوبت معناسنه ابو المعانی بیت باشکان درکوی جانان هر شبان * تا سحرکه پاسبانم با نویك زاری کنم ك نهیك ع سکون ها وفتح یای تحتانیه ایله طقوزده بر آلنان حاصل عشر ورسوم معناسنه در

فى مع الكاف الفارسى * نقرهٔ خنك ع قيرآت معناسنه خواجه سلمان بيت نقرهٔ خنك
صبح را تاخت سلطان ختن * ساقيا كلكون كيتى را بميدان درفكن * خنك اصلنده قيرآتدر
نقره ايله تركيب اولندقده تركيبده بياض قيد ديدكلرى كبى تعبير ر حكيم فردوسى بيت فرش
خنك بركستوانش سياه * تبارك ز فولاد سبز شر كلاه * صكره مطلقا آت معناسنه اولدى
هر نه رنك اولورسه اولسون فى مع اللام * نغل ع ضم غين معجمه ايله دريك عميق معناسنه
اكثر صولرده استعمال اولنور و بر سبيل استعاره تأمل وافكار دور ودراز معناسنه ده كلور مير نظمى
بيت كه كار جهان بى نغل ناروا ست * كه بى فكر و تدبير كردن خطاست فى نغول ع ضم غين
معجمه وواو معروف ايله بمعنى ژرف يعنى دريك كه عربيده عميق ديرلر بحر نغول وچاه نغول دينلور
اكثر دريا ده وچاهلرده وچقور يرلرده استعمال اولنور كه آنلرك قعرى غايت دريك اوله وآنلره مشابه
اولانلرده دخى استعمال اولنور حضرت مولانا قدس سره بيت خاصه هرشب جمله افكار
وعقول * نيست كردد غرق در بحر نغول * وعميق دور ودراز معناسنه كلدوكى كبى نغول دخى
دور ودراز معناسنه كلور وله قدس سره بيت مر عمر را آمد از قيصر رسول * در مدينه از بيابان
نغول * كاهى تمام معناسنه ده استعمال اولنور مثلا فلان در فلان هنر نغول است ديرلر مراد اوله
هنرك غور ونهايتنه يتشمش ديمكدر وله قدس سره بيت مستك خويش كشتهٔ كه ترسك كهى
جوشكى * نازك وكبرى كه چه در هنرك نغولكى * وفلان نغولى ميكند ديرلر يعنى اشلرنده فلان
تعمق كوستردى ديمكدر ودخى سخن را با تو از نغول ميكويد مراد سوزى اكليوب فهم ايلك وجهيله
سوبلرديمك اولور وله قدس سره بيت از اشارتهات كويم از نغول * ليك ميترسم از آزار
رسول فى نفل ع فتح فا ايله بيابانده محل شدت شتاده آدم وصغر وقيون شتادن امين اولمق
ايچون آرام ايدجك ير استاد رودكى بيت كوسفنديم وجهان هست بكردار نفل * چونكه
خواب شود سوى نفل بايد رفت * بو بيتدن فهم اولنوركه اكر يازو اكرقيش مطلق كيجه ياتجق
ير اوله اما نسخهٔ وفايى ده بمعنى عمق وغور هرچيز منقولدر وعربيده ضمتين ايله جمع نافله اولور فى نوكال
واو معروف وكاف عربيله بمعنى نزديك يعنى قريب كذا فى فرهنك جهانكيرى فى نول ع واو معروف
ايله ايكى معنايه در اول قوش بورنى منقار مرغ معناسنه حضرت مولانا قدس سره بيت
حرص بط آمد كه نولش در زمين * در تر ودر خشك ميجويد دفين * وله قدس سره بيت هرچه
از عشقست شد ماكول عشق * هر دو عالم دانهٔ در نول عشق * ثانى پيرامن دهن يعنى آغز
چوره سى كه فرنج ونفس دخى ديرلر شمس فخرى بيت آنكه آلودهٔ نوال تو نيست * آز را
دست كام وفكه ونول * مؤيد الفضلاده نول نايژهٔ صراحى ومشربه وابريق وامثالهم معناسنه در
فى مع النون * نخستين ع ضم خاء معجمه وسكون سين مهمله وكسر تاء مثناة ايله اول واولكى
ديمكدر شاعر بيت نخستين صبح كاذب بى فروغست * سپهر و پيش پاداش ودروغست *
فى نقلدان ع ضم قاف وسكون لام ايله خرده نسيلره قونيلان ظرف كه نقله مخصوص طبقلر ديمك
اولور مير نظمى در صفت مجلس بيت نقلدان لطيف از سيم واززر * صراحى بوده از مينا وساغر
فى نمودن ع كوسترمك معناسنه مصدردر مستقبلنده واو يرينه الف ويا كتوروب نمايد
ونماينده ديرلر مير نظمى بيت كهى روى جفا كه روى احسان * بعاشق رانمودن كار جانان

چانان **نواختن** سکون خاء معجمه ایله ایکی معنایه در اول اوخشامق یعنی التفات ایلمك
ثانی ساز چالمق ونغمه ایلمك معناسنه مضارعنده خازایه قلب اولنوب نوازد دینلور **نوازیدن**
کسر زاء معجمه ایله نواختن معنالریله مترادفدر **نوپان** واومعروف وفتح باء فارسیله سکوت
چبو غندن اورلمش سپد عربیده سله دیدکلریدر فتح سین ولام ایله کذا فی المجمع فرهنك میرزاده
باء یرینه یای تحتانیله مرویدر **نوخیدن** واومعروف وکسر خاء معجمه ایله اینکلمك نالیدن
معناسنه **نوژان** سکون واو وفتح زاء فارسیله آواز مهیب وترسناك شمس فخری بیت
ز ترس زهرهٔ مریخ آب کردد اکر * بر آسمان زند از سهمکین تونوژان * آواز مرقوم صاحبی نك
صفتیده اولور منجیك بیت ما بر فتیم وتو نوژان بسر ما کلان * بشبی کفتی تو کشر سلب
ازانفاسست * نسخهٔ وفائیده رود خانه وتحفة الاحبابده یعنی فوژان که باب الفاده ذکر اولندی
نوژن فتح زاء فارسیله درخت کاج شمس طبسی * رباعی * آن بت که زسینه شور
می انکیزد * وزشاخ شکر میوهٔ جان میسرود * نوژن نسبست هردم از قامت * فریاد زیر
بوستان میخیزد **نوشتن** فتح واو وتاء مثناة وسکون شین معجمه ایله ایراق کتمك معناسنه شیخ
نظامی بیت وهم تهی پای بسی ره نوشت * هم ز درش دست تهی بازکشت * حکیم اسدی بیت
دم نای رویین زمه بر کذشت * ع و کوس دشت وکه اندر نوشت **نوشه کردن** یعنی جاباوسی
کردن یالتقلمق معناسنه در **نوشیدن** ایچمك شراب وصو وشربت وغیرهم کمال
خجندی بیت بیاد لعل دلبر خون دل نوش * شراب لعل نوشیدن چه کارست * چغتای
لسانند ایچماك دیرلر ایچکولوك ایچه جك دیمك اولور فرهادنامه ده فرهادك کیسی صنوب
کنده وبر تخته اوزرنده قالدوغی یرده دیر بیت بولوب هوش آنکاز ایل ایچکولوك دیك *
یا تیب بر تخته اوستیدا اولوك دیك **نوشین** سکون واو وکسر شین معجمه ایله طتلو ولذیذ
معناسنه شیخ سعدی بیت خواب نوشین بامداد رحیل * بازدارد پیاده را زسبیل * خواجه
سلمان بیت آن خداوندی که چون ازعدل میرانی سخن * در تن نوشین روان نوشین روان
می آورد * کاهی بومعنایه یالکز نوش دخی دیرلر حضرت مولانا قدس سره بیت کر نبا شد
کندم ومحبوب نوش * چه برد کندم نما وجو فروش **نوفیدن** واومعروف وکسر فا ایله
صدا ظاهر اولمق معناسنه حکیم اسدی بیت ز نوفیدن برق واز بانك تیز * همه پیشه شد
چون خزان برك ریز * مؤید الفضلاده یعنی جنبیدن مسطوردر **نومیدن** کسر میم ایله
یعنی غنودن یعنی امزغنمق **نون** ایکی معنایه در اول شمدی معناسنه در که اکنون
لفظندن اختصار اولنمشدر مولانا کسایی بیت نون نامزده ای شکفتی کار * راست با مردمان
دکونه شدم * عضایری رازی بیت بعالم اندر نون مالك الملوك تویی * جمالشان همه
ازتست کاه جود وجلال * استاد فرخی بیت مردمانرا راه دشوارست نون * اندران دشت
ازفراوان استخوان * شمس فخری بیت ولی ای پسر کاه آنست نون * که سازی یکی چارهٔ
پرفسون * ثانی بعض فرهنکارده چاه زنخدان معناسنه در اما بطریق الاستعاره در
وفرهنك میرزاده یعنی دولت وکرانه مرویدر عربیده بش معنایه کلور اول بالق معناسنه
حضرت یونس علی نبینا وعلیه السلامه حضرت قرآن جلیل الشانده ذا النون بیورلدوغی

بومعنادندر ثانی شمشیرك جمله‌ٔ اسماسندندر ثالث برشهر اسمیدر رابع مرکب که مداد دخی دینلور خامس دوات معناسنه‌در ل نویان ونوپین ع کلاهما بواو المعروف اول فتح یای تحتانی ثانی کسر ایله پادشاه زاده دیمك اولور وترکان یعنی اوزبك وطاغستانی ملوك وسلاطینلرین بوناملهٔ ذکر ایدرلر کذا فی المجمع ل نویستن ع کسر واو وسکون یای تحتانی وسین مهمله وفتح تاء مثناة ایله یازو یازمق معناسنه‌در کذا فی فرهنك جهانکیری ل نویدن ع واو مجهول وکسر یای تحتانیٔ اول وسکون ثانیله بمعنی نوحه کردن حضرت مولانا قدس سره بیت کسی که کان عسل شد چرا ترش باشد * کسی که مرده ندارد بکو چرا نوید ل نهفتن ع ضم ها وسکون فا وفتح تاء مثناة ایله کزلمك واورتمك معناسنه خواجه سلمان بیت کوریٔ چشم مخالف من حسینی مشربم * راه حق اینست نتوانم نهفتن راه راست ل نهنبان ع ضم ها وسکون نون وفتح باء موحده ایله تنور قپاغی معناسنه امیر خسرو بیت لطیف ارشد زسوزی قطرهٔ رابت بزیر کل * کنی بازش کثیف ار بنهی از طینت نهنبانش ل نهنبن ع ضم ها وسکون نون وفتح باء موحده ایله نهنبان مرقوم معناسنه خصوصا شمس فخری بیت جهان کوئی تنور دولت تست * فلك بالای اوکویا نهنبن * غیری نسنه قپاغنه ده دیرلر عموما شاه ناصر خسرو بیت دوستیٔ این جهان نهنبن دلهاست * ازدل خود بفکن این سیاه نهنبن ل نهنبیدن ع ضم ها وسکون نون وکسر باء موحده ایله قپاقلمق واورتمك معناسنه حکیم اسدی بیت نهنبید ها بر کشید ازمغاك * بکوشاب وایرانیان داد پاك ل مع الواو * نو ع بوزن رو وسوجدید معناسنه اکرچه سکون واو وفتح نونله مشهوردر اما ضمله نزاکتدر کمال خجندی بیت عید می آید ومردم مه نو میطلبند * دیدها طاق خم ابروی او میطلبند ل نوشدارو ع سکون واو وشین معجمه ایله ایکی معنایه‌در اول تریاق وپازهر وامثالی نسنه لره دیرلر وبو مشهور ترکیبدر معجونه علم اولمشدر میرخسرو بیت بیاای نوشدار وی دل من * زتو صد تلخیٔ غم حاصل من * حمید قلندر بیت لطافت سخنش طعم نوشدار و بود * برای تربیت روح نوشدار و را * ثانی شرابك جملهٔ اسماسندندر عرفینك بو بیتندن معلوم ومفهوم وغابت واضحدر بیت نوشدار و نشاهٔ علت نهد در جان ما * در خمار معجز افتد عیسی از درمان ما ل مع الهاء ع
ل نزهتگاه ع سکون زاء معجمه وتاء مثناة وفتح ها وکاف فارسیله محل سرور وجای فرح معناسنه‌در ل نسخه ع سکون سین مهمله وفتح خاء معجمه ایله یازلمش نسنه واورنك معناسنه میر نظمی بیت نسخهٔ مهر ومحبت را نویس * باادای نکتهٔ خوب ونفیس ل نغوله ع ضم غین معجمه وسکون واو وفتح لام ایله دوکم کره معناسنه مولانا جامی بیت تا ببستم نغوله سوی ترا * کس ندید آشکاره موی ترا * ودوکلمش صاچه ده دیرلر خواجوی کرمانی بیت چون مه نامهربان تاب دهد نغوله را * در خم عقربش نکر زهرهٔ شب نقاب را * وزلف مجعد معناسنه ده کلور خواجه سلمان بیت اکر کره زشکنج نغوله بکشاید * چو عود وعنبرت از ضیمران فرو ریزد ل نقره ع سکون قاف وفتح راء مهمله ایله کمش ودخی قفاده اولان چقور یرودخی ایاق اویشمق معنالرینه‌در وسکه لنمش کمش معناسنه ده کلور ل نکته ع سکون کاف وفتح تاء مثناة ایله ایکی معنایه‌در اول نقطه معناسنه‌در ثانی اول نشانه‌در که بورق اوجیله ویاخود برچوب واغاج

واغاج اوجیله طپراق اوزرنده یری بالمکه دیرلر عربیده وجه ودلیل معناسنه درکه جمعی نکات
کلور بوایکی معنایه شاعردیمشدر بیت نکتهٔ پرکار عالم حیدرست * نکتهٔ اظهار آدم
حیدرست * نکتهٔ اول فارسی وثانی عربیدر نکوهنده ضم کافله بوزن فروزنده یعنی
عیب وسرزنش کننده مولانا زبیر بیت کنند کم درین رستهٔ زیر پا * نکوهنده لاف فروشنده را
نکوهیده یعنی عیب کرده و قابل سرزنش شیخ سعدی بیت بزرك هنرمند آفاق بود *
غلامش نکوهیده اخلاق بود نکوه ضم کافله ذم وشتوم معناسنه اسم فعلدر حکیم
انوری بیت ای صمیم دلت بخیل نکوه * وی صریر درت وخیل ستای * وخیل عربیده
صاحب سر ومعتمد معناسنه ودخی امر معناسنه اولور استاد الشعرا کسایی بو معنایه دیمشدر
* مصرع * خویشتن رانکوه از همه پیش * مجمع الفرسده فتح نونله مرویدر نمونه ضم
میم وفتح نونله چاشنی که بر نسنه دن آلنور بالمق ایچون ودخی اورنك معناسنه شمس فخری بیت
ای خسروی که بزمت شد خلد رانمونه * باحسن نور رایت خورشید رانمونه * وفاسد وزشت
وهیچ معنالرینه دخی مرویدر نمویه ضم میم وفتح یای تحتانیله یعنی نمونهٔ مرقوم نواده
فتح واو ودال مهمله ایله اوغل اوغلی وقیز اوغلی خانواده بوندندر اولاد وانساب اولان خانیه دیرلر
نواشته سکون شین معجمه وفتح تاء مثناة ایله کرپچ که خشت دخی دیرلر کدا فی نسخهٔ میرزا
اما کتاب السامی ده سین مهمله ایله ضبط ونقل اولنمشدر نوبه واو مجهول وفتح باء موحده
ایله چام اغاجی قبوغنه بعض نسخه ده اوزدکنه دیرلر مجمع الفرسده اغاجك تر وتازه اولان
شاخلرینه که عربیده سرع دیرلر ودیار حبشده بر ولایت آدیدر نوره واو مجهول وفتح راء
مهمله ایله کرج ایله زرنیخی قارشدیروب وجوددن قیل کیدرمك ایچون سورلر ابو المعانی * قطعه
بگرمابه یکی مه روی دیدم * که جای نازکش رانوره میزد * بدو گفتم که جانا نیست لایق *
که روی مهر با کل تیره کردد نوزده فتح واو ودال مهمله وسکون زاء معجمه واظهار هایله
اعداده اون طقوز عدده دیرلر نوزه واو معروف وفتح زاء معجمه ایله کریبان جامه یعنی
اثوابکه خفتان وزبون وکوملك وامثالی نك یاقه سنه دیرلر بعض فرهنکده فرزند کرامی
معناسنه در نوسته سکون واو وسین مهمله وفتح تاء مثناة ایله بوغازدن کلان صدایه دیرلر
نوسه واو معروف وفتح سین مهمله ایله نوس موقوم معناسنه یعنی قوس وقزح شمس
فخری * قطعه * بدرکاهی که کیوان با همه قدر * ندارد بر درش امکان بوسه * کرا یارای آن
باشد که روزی * کند تشبیه درکاهش بنوسه نوشابه واو معروف وفتح شین معجمه وباء
موحده ایله ایکی معنایه در اول آب حیات معناسنه شیخ نظامی بیت مبادا بین روح دولت را
نوردی * میفتاد اندرین نوشابه کردی * ثانی ملکهٔ بردع که بر عورت ایدی اسکندر ذو القرنین
ایله عظیم ماجراسی ونیچه دفعه جنك وغوغاسی پچمش ایدی احوالی اسکندر نامه ده
مسطوردر نوش باده سکون شین معجمه وفتح باء موحده ایله نوای چکاوك شعبه لرندن
بر پرده نك آدیدر نوشنجه واو معروف وفتح شین معجمه وجیم وسکون نونله یعنی کوارکه
عربیده هضم دیرلر استاد منوچهری بیت جوشم قدح بیند نوشنجه * هنکام صبح ساقیان لنجه
نوشه واو معروف وفتح شین معجمه ایله اوچ معنایه کلور اول یعنی خوش وخوشی که

نوشه دخی دیرلر حکیم فردوسی بیت نماند برین خاك خونخوار کس * ترا نوشه از راستی باد وبس
ثانی بمعنی غم خوردن وتیمار داشتن حکیم اسدی بیت کرامیش دارید نوشه خورید *
چو پرورده شد زو ورا پرورید * ثالث مجمع الفرسده بمعنی قوس وقزح خسروانی بیت از زله
روی خوبت چو آب بست موج موج * وز نوشه پشت ابر چو چرخ خست رنك رنك نوشین باده
مصنفات باربد خسرودن برنوا اسمیدر شیخ نظامی بیت چو نوشین باده را در پرده بستی *
خمار بادهٔ نوشین شکستی نوکفاره واو مجهول وسکون کاف وفتح فا ایله یکشق آدم یعنی چوق
سوزلو وهذیان کفتار ابوشکور بیت کی شاعران بوند منم نوکفاره * تنك پرنیان میکنم
از سنك خاره نونده واو معروف وفتح نون اول وسکون نون ثانی ایله تیزفهم ومدرك
معناسنه در نونه واو معروف وفتح نونله اکك چقوری چاه زنخدان دیدکلریدر نوینده
واو معروف وفتح یای تحتانیه ایله بمعنی نوندهٔ مرقوم نویه واو معروف وفتح یای تحتانیه ایله
تازه یتشمش میوه فدانی که عربیده سرع وسرعوع دخی دیرلر نه ده اظهار هانین وفتح
دال مهمله ایله بمعنی زیور وآرایش کذا فی فرهنك میرزا نه اظهار ها ایله اعداده طقوز
عدده دیرلر عربیده تسعه وچغتایده توغوز دیرلر سبعهٔ سیاره ده افلاك حقنده دیرکه بیت
نه تبه پرده لار آرا پرده * بیر بیرا یچرا توغوز سرا پرده نوه واو مجهول ایله طقوز عدده دیرلر
واوسز نه دخی دیرلر کذا فی المجمع نهنبنده فتح ها وسکون نونین وکسر باء موحده ایله
هر پنهان اولمش نسنه یه دیرلر کذا فی فرهنك جهانکیری مع الیاء التحتانی * نبی کسر نی
باء موحده ایله بعض فرهنکده باء فارسیله مصحف عظیم معناسنه حکیم سنایی * قطعه * نرم دار
آواز انسان چو انسان زانکه حق * انکر الاصوات خوانند اندر نبی صوت الحمیر * چونت زید وعمر
باشد کارساز نیك وبد * در نبی بس چیست نعم المولی ونعم النصیر * حضرت مولانا قدس سره
بیت مر ضعیفا نرا تو بی خصم بدان * از نبی ذا جاء نصر الله بخوان نوی کسر واو ایله
قرآن عظیم نبی کبی ادیب صابر بیت بسوره سورهٔ توریت وسطر سطر زبور * بآیت آیت انجیل
وحرف حرف نوی نهفتکی کزلولك واورتیلی دیمك معناسنه در باب الواو المفتوحة
مع الالف * وا یدی معنایه کلور اول آش معناسنه اسم جنسدر جمیع شوربالره دیرلر وا
مثلا واماست ووا کندم کبی یوغرت شورباسی وبغدای شورباسی دیمکدر وآشلره ده دیرلر
حکیم سنایی بیت کرت نزهت همی باید بصحرای قناعت شو * که اینجا باغ در باغ است وخوان
در خوان ووادر وا * ثانی بمعنی باز یعنی کیرو ومثلا وامکوی دیرلر بازمکوی ووا کفت دیرلر
بازکفت دیمك اولور حضرت مولانا قدس سره بیت یك بیك وا میشناسم خلق را * همچو
کندم من زخود را آسیا * نجیب الدین جربادقانی بیت هزار یوسف کمکشته وا توانی یافت
سر آستین جمال خود ار بیفشانی * ثالث با او محلنده استعمال ایدرلر مثلا با او کفتم دیجك یرده
وا کفتم دیرلر شاه داعی شیرازی بیت کرچه ما واسوی ما وامیرویم * بادل آشفته زینجا میرویم
رابع مریض شدت وجعی محلنده ایلدوکی انینکه واوادیر خامس کلمهٔ تحسردر که واحسرتا وافرقتا
دخی دیرلر استاد لطیفی بیت نیست عجب کر خصما وازنم * چونکه بمردان نیم وازنم * سادس
آچق معناسنه که درواکن دخی دیرلر یعنی در بکشا دیمك اولور سابع کلمهٔ تحسین در نتکم

تنکم بو بیتده واقعدر بیت دلبر عیاره که خنده زد ودل ربود * روی وفا وانهفت روی جفا وا
نمود ك والا ع ایکی معنایه کلور اول بلند قدر وعالیشان و بحسب المرتبه بزرکوار
معناسنه در استاد منوچهری بیت از کرم ونعمت والای او * کس نشنید از لبها لای او *
حسین وفایی بیت بخدایی که برافراخت سپهر اطلس * برسولی که برون تاخت زچرخ والا
ثانی اینجه ابریشمدن طوقنمش بر لطیف نسنه درکه واله دخی دیرلر ك واها ع جمع
آوادر که آهادخی دینلور آشلر دیمك اولور میر نظمی بیت بخوان جود او واها فراوان * شده
مبذول بر دانا و نادان ك وایا ع فتح یای تحتانی ایله حاجت و مراد معناسنه امیر خسرو
بیت رشتهٔ زان نمط که وایا بود * خود بخانه در ش مهیا بود * شهاب الدین بیت
کاه وبیگاه رابمن جودت * زاپر انزار واکند وایا ك ورا ع فتح راء مهمله ایله کلمهٔ اشارتدر
آکا وآنی دیمك معناسنه منجیك بیت نداند مشعبد ورانید چون * نداند مهندس وراد رزچند
ك ورسا ع سکون را وسین مهملتین ایله صغرجق قوشی ابو المعانی بیت خصم نتوان کرد
با او کارزار * پیش شاهین بال ورسا چون زند ك ورغا ع سکون راء مهمله وفتح غین معجمه
ایله یومریجه اتدر که وجود انسانده ظاهر اولور اما وجعی اولمز ورغان وورغن دخی دیرلر ك ووکا ع
سکون راء مهمله وفتح کافله چیلاق که زغن دخی دیرلر ودخی بر نوع کوکرجیندر تعریب ایدوب ورقا
دیدیلر وفتح کاف فارسیله سیاه دانه لردر که غلال ارا سنده بتر ك ورنا ع سکون راء مهمله وفتح
نونله ایکی معنایه در اول کوك کوکرجین بعضیلر قمری در دیدیلر ثانی بمعنی برنا یعنی یکیت جوان
توانا معناسنه ك وریا ع سکون راء مهمله وفتح یای تحتانیله بیوك دمور طوقمق که دمورجیلر
قوللنورلر ابو المعانی بیت حسود ترا بکر دد سر زامرت * زند کردون سرش راپتك ووریا
ك وستا ع سکون سین مهمله وفتح تاء مثناة ایله صحف ابراهیم علی نبینا وعلیه الصلوة والسلام
تفسیری که استا وستا واست دخی دیرلر مؤید الفضلاده بمعنی ستایش خدای تعالی عز وجل
ك وسنا ع سکون سین مهمله وفتح نونله بمعنی بسیار استاد رودکی بیت امروز باقبال توای میر
خراسان * هم نعمت وهم روی نکو دار دووسنا ك وغا ع فتح غین معجمه ایله جنك وجدال
معناسنه ابو المعانی بیت پهلوان شیردل یکه سوار رزمگاه * شهسوار خصم افکن صفدر روز
وغا ك وفا ع فتح فایله سوزی وعهدی یرینه کتورمکه دیرلر ك وکانا ع فتح ف ونونله خرما
صالقمی پاره سنه دیرلر کذا فی المؤید ك ونا ع فتح نونله یابان کوکرجنی یعنی اوده بسلنمش
اولمین کوکرجین وارکك قمری یه دخی دیرلر ابو المعانی بیت در بیابان محبت چون ونای پرکشا *
بوده ایم اکنون لیکن درکف عشقت اسیر ك ووا ع فتحتین ایله بمعنی فال نیك ك ویدا ع
سکون یای تحتانی وفتح دال مهمله ایله بمعنی کم شده یعنی ضایع اولمش شمس فخری بیت چونسل
آدمیان باد دولتت باقی * چو شخص اهرمنان باد دشمنت ویدا ك ویرا ع سکون یای تحتانی
وفتح راء مهمله ایله حرف اشارتدر آکا دیمك اولور میر نظمی بیت دیدمشه چون کرم کشته
کارزار * کفت ویرا کای دلیرنا مدار ك مع التاء المثناة * وات ع ایکی معنایه در اول بمعنی سخن
وله بیت دیدا ورا همچنین شد وات او * شد در ازودور آندم کفتکو * ثانی بمعنی پوستین یعنی
کورك که کورکجیه وانکر دینلور ك وت ع وات مرقومدن تخفیف اولنمشدر ك وخشت ع

کسر خا و سکون شین معجمتین ایله خمسهٔ مسترقه‌نك بشنجی کوننك آدیدر ودوت فتح دال مهمله وضم واو ثانیله خشم و غضب معناسنه‌در ورغست سکون را و سین مهملتین و فتح غین معجمه ایله بی فائده و بیمعنی واوتدر برغست دخی دیرلر حکیم سوزنی بیت خربز را بکون درکردم این کیر * بسان ماده خرخا بید ورغست وزغشت سکون زا و شین و فتح غین معجمات ایله بمعنی ورغست مرقوم وشت سکون شین معجمه ایله ایکی معنایه‌در اول بمعنی خوب و خوش که وش دخی دیرلر حضرت مولانا قدس سره بیت کفت ریشت شد سفید از خال کشت * خوی زشت تونکردید ست وشت * ثانی بمعنی رقص مصدری وشتیدن اولور رقصیدن معناسنه کذا فی فرهنك جهانکیری وغست فتح غین معجمه و سکون سین مهمله ایله بمعنی ظاهر و آشکارا مصدری وغستن کلور پیر هرات خواجه عبد الله انصاری قدس سره طبقاتنده بیوررکه * نثر * نخست در قدیم تصوف تنکتر بوده است و بسط نشده بود که روزکار نازکتر بود و در سخن صاینتر بودند که ایشان در معامله میکوشیدند و در بسیاری مقال و سخن که متمکنان بودند لیکن در آخر بر متأخران ولایات ظاهرتر کشت و سخن دعوی عریضتر که مغلوبتر بودند بیطاقت کشتند و مضطر در سکر و غلق و غلیان آنچه یافتند بسخن ظاهر کردند در طبقهٔ ثانیه بیشتر و هم درین کتاب جایی دیکر آورده که جنید کفت ما این علم در سردابها و خانها کفتیم نهان و شبلی آمد و آنرا بو سر منبر برد و بر خلق بوغست و بنشنیع * وقت معروف عربیله مشترکدر شاعر بیت در میان من و محبوب هما مست همان * وقت آنست که این پرده بیکسو فکنم وهشت کسر ها و سکون شین معجمه ایله خمسهٔ مسترقه‌نك بشنجی کونی نامیدرکه خاء معجمه ایله ده روایت اولنمشدر روز اولی اهنود ثانی به اشنود ثالثه اسفند رابعه وهفت خامسه وخشت و وهشت دخی دیرلر کذا فی فرهنك جهانکیری وهفت کسر ها و سکون فا ایله خمسهٔ مسترقه‌نك دردنجی کونی اسمیدر

وج

مع الجیم واج بمعنی بکوی یعنی سویله دیمکدر شاعر بیت اکر همسایه کان چیزی ندانند * غریبم واج بیکس ره کدامست وارنج کسر راء مهمله و سکون نونله درسك که وارن دخی دیرلر عربیده مرفق دیرلر استاد بو معنایه دیر بیت در وضو داخل بکن وارنج هم * بعد از و در مسح سر جمله بهم واریج کسر راء مهمله و سکون یای تحتانیله باغ چبوغنك اوزم بتدوکی قوللرینه دیرلرکه واریخ دخی دیرلر وازنج کسر زاء معجمه و سکون نونله آواز بلند ایله چغرمق معناسنه میر نظمی بیت بمیدان آمد و وازنج میزد * چو شمشیر از نیام آهنج میزد وازینج کسر زاء معجمه و سکون یای تحتانی و نونله صالنجق که اطفال اغاجه ایپ باغلیوب اراسنه اوتوروب صالنورلر بازیچ دخی دیرلر کذا فی فرهنك میرزا ابراهیم وازیج کسر زاء معجمه و سکون یای تحتانیله واریج مرقوم معناسنه که باغ چبوغی دالیدر شمس فخری بیت بنام خسروا کرتاك برنشاند برو * بجای خوشه همه لعل روید از وازیج * مؤید الفضلاده اول نسنه‌یه دیرلرکه آکا اوزم آصارلر و فرهنك زفانکویاده اوزم آصیجق مکان معناسنه و ادات الفضلاده اوزدینه اوزم اغاجی آصدقلری اکبر مجه اغاجدر بعض فرهنکلرده اوزم اغاجی بتدوکی یره دیرلر وانج سکون نونله مرجمك که مرجو و منجو و ترسك و نسك دخی دیرلر وانج و وانیج کلاهما

کلاه مابسکون الیاء التحتانی بمعنی واریج مرقوم شاعر بیت خوش آندمی که نشینم زآفتاب فراق
بصحن کاشن وصلت بسایه واریج وج اکیر کوکی ورج دخی دیرلر عربیده دخی وج دیرلر
ورتاج سکون راء مهمله وفتح تاء مثناة ایله سرخ رنك بر چیچکدر آفتاب سمت رأسه کلدکده
آچیلور اکا پنیراك وتوله وتان کلاغ وآفتاب پرست دخی دیرلر حضرت مولانا قدس سره بیت
سرچپ وراست میفکند نرکس ازخمار * ورتاج بر یسارش وریحانش بر یمین * حکیم سوزنی
بیت تو تاجور ملاء شرف بادی واعدات * بر آتش غم سوخته بادند چو ورتاج * شمس فخری
بیت جم قدر جمال الحق والدین سعادت * ازمهر بود با او مانندهٔ ورتاج * منصور شیرازی
* قطعه * شکفت در چمن آسمان بهرکوشه * هزار لالهٔ سیراب وغنچهٔ غناج * کشاده دیدهٔ
بیناستاره چون نرکس * ور آب رفته کل آفتاب چون ورتاج * شرفنامه ده برکل درکه صوده
بتر و نیلوفر معناسنه ده مرویدر ورتیج سکون راء مهمله وکسر تاء مثناة بعده یای ساکنه
ایله بلدرجین دیدکاری قوشکه سمانه دخی دیرلر کذا فی المؤید استاد لبیبی بیت زینی آید زباغ
بی سرو بازیج * دست بکراغه می بر آرد ورتیج * فرهنك جهانکیریده برکوچك قوشدر مانند
تیهو اما آندن کوچکتردر اکابودنه دخی دیرلر عربیده سلوی دیرلر حکیم طرطری بیت کشته
درچنکل عشق توکرفتار دلم * همچو ورتیج که درچنکل باز ست اسیر ورج سکون راء
مهمله ایله ایکی معنایه در اول قدر ومرتبه که ارج دخی دیرلر امیر معزی بیت ای به ورج
وکامکاری ثانی اسفندیار * وی بعدل ونامداری نائب نوشیروان * سید ذوالفقار شروانی
بیت قطب دین اعظم اتابك شه آل سلجوق * آنکه جانراست از و ورج وخرد را فرهنك *
ثانی بمعنی کندن یعنی قازمق وقوپرمق اکا دخی ارج دیرلر ابوالنصر احمد رافعی بیت سرافرازان
دولت را بعز ایزدی یاور * ستمکاران منت را بورج حیدری قاهر * فتح را ایله اکیر معناسنه در
ورخج فتح راء مهمله وسکون خاء معجمه ایله زشت وکریه معناسنه حکیم سوزنی بیت
نیزر وادا ورد ازدر نجی این شعر * کر بچنین شعر درد رانستانیم ورديج سکون را و یای
تحتانی وکسر دال مهملتین ایله ورتیج مرقوم معناسنه در شاعر بیت هلاك ساختم این مرغ نیم
بسمل خویش * سحر که مدح جمالت شنیدم از ورديج ورسیج سکون را و یای تحتانی
وکسر سین مهملتین ایله سقف خانه که آسمانه دخی دیرلر شمس فخری بیت ببین که قبهٔ تعظیم
او بجلباشد * چو هست پایهٔ کیوان زیرش از ورسیج ورکالوج سکون راء مهمله وفتح
کافله صنوبر درست تمیز برمق معناسنه در ورنج فتح راء مهمله وسکون نونله بمعنی حریص
وصاحب طمع خام حکیم سوزنی بیت بظل همای همایون جاهست * دو بازوی زاغ ورنج ارج
کردم وغیج کسر غین معجمه وسکون یای تحتانیله آبکیر کوچك یعنی کوچك کوبلکز *
ولج لامك فتحه سیله ده وسکونیله ده جایز برقوشدر ورتیج ووشم دخی دیرلر عربیده
سلوی دیدکاریدر امیر خسرو بیت بخته بسی مرغ بهرکونه طرز * از ولج وتیهو ودراج وچرز
مولانا مطهر درمذمت اسب خود بیت چو زعرا ماند اکر چو زه بود در ته زبل * ولج را ماند
اکر و لج بود آخرزاد ونج ضم نونله مبرم وناخوش معناسنه حکیم سنایی بیت سوی خانه
دوست نایدچون تو پی باشد محب * وزستانه در بجنبد چون ونج باشد کدای * تحفة الاحباب‌ده

وَخ
بمعنی کنجشكك مرقومدر ل مع الخاء المعجمه * واخ ع اوج معنایه کلور اول بمعنی راستی ودرستی که
هرنسنه یه صفت اولور استادرودکی بیت چونکه مالید بد وکستاخ شد * کار مالیده
بد ودرواخ شد * ثانی معیار جمالیده یقینه قریب اولان ظن وکمان شمس فخری بیت کمان برمکه
بد وملك تا ابد باقیست * بصد دلیل مبرهن کمان من شد واخ * ثالث برکلمه در محل تحسینده
استعمال اولنور انتعاش طبیعت اقتضاسیله ل وادخ ع کسر دال مهمله ایله باغ چبوغنه
اوزم بتن دالنه دیرلر ل وادیخ ع کسر دال مهمله وسکون یای تحتانیله ایکی معنایه در اول بمعنی
وادخ مرقوم شمس فخری بیت بنام خسرو اکرتاك رزنشاند مرد * بجای خوشه همه لعل
آورد وادیخ * ثانی اول چتال اغاجدرکه اوزم دالنی اوزرینه قورلر منوچهری بیت انکورها
برشاخها مانند جمجاخها * وادیخشان چون کاخها بستانشان چون زاویه ل واریخ ع
کسر راء مهمله وسکون یای تحتانیله ایکی معنایه در اول درسك معناسنه کدوران دخی دیرلر ثانی
اول اوزون دیركه ترکیده مرتك دیرلر ل وخ وخ ع توابع کلمه قبیلندندر برمحلده برنسنه یی
کوروب آنی کورمکدن طبیعته خوش کلمه اول محل اداایدرلر وکاهی طعن یوزندن تبرا طریقیله ده
دیرلر وه وه وواخ واخ دخی بویله در حکیم نزاری قهستانی بیت کندم وجو مباش کوامسال
نان کاورس خوش بود وخ وخ ل ودخ ع سکون دال مهمله ایله آت بویندن آلنان قان
طمرینك آدیدر ل ورخ ع سکون راء مهمله ایله توتیادرکه کوزاوتی در ابو المعانی بیت
خاك راه یار ورخ دیده دل کشته بود * زان شده هر تیره شب دزدیده جان روشنی ل وژخ ع
فتح زاء فارسیله ایکی معنایه در اول اکیرکوکی ثانی بمعنی ورخ مرقوم که کوزاوتیدر ل وسخ ع
فتح سینِ مهمله ایله چرك معناسنه عربیله مشترکه در شمس فخری بیت توآن شهی که بصابون
وَد
عدل جامه ملك * بشست حکم توازشوخ ظلم وتار وسخ ل مع الدال المهمله * واد ع
ایکی معنایه در بری اولاد معناسنه در حکیم فردوسینك بو ابیاتی مضمونی اوزره که برآدمك یدی
اولادی وارایدی اکا ابناء اول کسنه یه هفتواد لقب ایتمشلر ایدی نتکم بو ابیاتدن فهم اولنور
* قطعه * در آن شهر بی نان چو پادرنهاد * یکی مرد بد نام اولاهفتواد * برنیکونه برنامش
آوازه رفت * ازیراکه اورا پسر بود هفت * ثانی بمعنی باد یعنی روزکار ایله واوك میاننده تبادل
وتواخی اولدوغی اجلدن ل وارخد ع فتح راء مهمله وسکون خاء معجمه ایله مردلونه معناسنه
کذا فی فرهنك جهانکیری ل والاد ع ایکی معنایه در اول سقف خانه اوزرینه اورتیلن نسنه
حکیم نزاری قهستانی بیت بفال بخسته بعزم مصمم * به بنیاد صائب بو والاد محکم * پور بهای
جامی بیت زسمك برکشیده بنیادش * بفلك برفراشت والادش * ثانی کمر وقبه یا پموق ایچون
ایتدکلری قالب معناسنه کمال اسمعیل * قطعه * همچنین همچنین همی فرمای * ای فلك
رفعت وفرشته نهاد * تا باقبال تو تمام شود * این بنارا که کرده والاد * کذا فی فرهنك جهانکیری
فرهنك میرزا ابراهیمده بمعنی عمارت رنکین وموید الفضلاده عمارت کلین یعنی بالچق ایله یاپلمش
بنا وبعض فرهنکارده مبنا ایچون اولان بالچق وکتاب السامی فی الاسامیده دیوار بناسنده معمارلر قور
اعتبار ایتدکلری نسنه یه دیرلر حکیم انوری بیت فلك را قدر تو والاد عالی * جهانرا حزم
تو بنیاد محکم ل ود ع بوزن رد حکیم کامل ومرد دانا وعاقل معناسنه در کذا فی المجمع ل ورارود

ورارود فتح راء مهملهٔ اولی وضم ثانیه ایله ماوراء النهر مملکتلرینه اول معنایه درکه
ورا آرد معناسنه رود نهر معناسنه درکه ترکیسی ارمق آردی دیمك اولور حکیم فردوسی
بیت اکر پهلوانی ندانی زبان * ورارود را ماوراء النهر خوان ورازرود و ورزرود کلاهما بمعنی
ماوراء النهر یعنی ماوراء النهر دیدکلری ولایتلره دیرلر شمس فخری بیت بکموی مباد از سرا وکم
که جهانرا * آن موی به از جمله سمرقند و ورازرود * استاد رودکی بیت اکر پهلوانی ندانی زبان
ورزرود را ماوراء النهر خوان * کذا فی فرهنك وفایی وراستاد فتح را وتاء مثناة وسکون سین
مهملتین ایله بمعنی رزق مقسوم روزی ووظیفه میر نظمی بیت خدا آفرید ست وراند ترا
وراستاد روزی رساند ترا وربند سکون راء مهمله وفتح باء موحده ونون ساکنه ایله ترکیده
کوملدرك وعربیده مربط دیدکلری درکه باربند ومار بند وبربند ومربند دخی دیرلر ورزد
سکون راء مهمله وفتح زاء معجمه ایله ترکیده اوزنور وچالشور معناسنه که ورزیدن مصدری اولور
اوزنمك وعادت ایدنمك معناسنه شیخ عطار بیت هر که دارا باشد بدولت بختیار * خیر ورزد
اونهان وآشکار ورزند سکون راء مهمله ونون وفتح زاء معجمه ایله زراعت وکسب وتعلم
معنالرینه در ورستاد فتح را وسکون سین مهملتین ایله وظیفهٔ روزی معناسنه در
استاد عسجدی بیت خدایا تویی جمله را دستکیر * ورستاد جودت زما وامکیر ورشاد
سکون راء مهمله وفتح شین معجمه ایله بمعنی ورستاد مرقوم کذا فی المجمع ورند فتح راء
مهمله وسکون نونله تار عنکبوت یعنی اورمجك آغی وسفاد سکون سین مهمله وفتح
فا ایله بمعنی بسیار که وسناد دخی دیرلر استاد رودکی بیت امروز با قبال توای میر خراسان *
هم روی نکو دارم وهم نعمت وسفاد وسناد سکون سین مهمله وفتح نونله بمعنی بسیار مثل
وسفاد شمس فخری بیت چو نعمت ازلی باد ملك تو بیحد * چو لطف لم یزلی باد عمر تو وسناد *
وشناد سکون شین معجمه وفتح نونله بمعنی وسناد مرقوم هر نسخه نك کثرتنه دیرلر ولاد
فتح لام ایله برنوع لطیف حریردن طوقنمش قماشدر واله اعلم وند سکون نونله ایکی معنایه در
اول تجربه معناسنه ثانی برکارك حصولنه زحمت چکمك معناسنه در ابو المعانی ایکی معنایه
بیت کار دنیارا اکرچه وند بسیار کرده ام * یك مراد دل ندیدم وند بیحد درکشید ونژد
سکون نون وفتح زاء فارسیله ونیزد کسر نون وسکون یای تحتانی وفتح زاء معجمه ایله کلاهما
بمعنی صمغ درخت بن که اول اغاجك یمشنه عربیده حبة الخضرا دیرلر ترکیده منکوش دیدکلریدر

مع الراء المهمله * واتر فتح تاء مثناة ایله بوزن چاکر بمعنی دور تر مثلا پای واتر نهد یعنی
پای را دورتر نهد دیمك اولور کذا فی المجمع وانکر سکون تاء مثناة وفتح کاف فارسیله
ایکی معنایه در اول کورکچی پوستین دوزکه عربیده فرا دیرلر راء مشدده ایله شمس فخری بیت
منت خدایرا که ببازار عدل او * بازمت جفت صعوه وکرکست وانکر * ابو العباس بیت
نهاد روی بخدمت چنانکه روبه پیر * به بیم وانکران آمد از در تیماس * ثانی بمعنی رود خانه
یعنی ارمق خرقی واچار جیم فارسیله بوزن ناچار بمعنی بازار کذا فی فرهنك جهانکیری وار
التی معنایه کلور اول ادات تشبیهدر مشبه به آخرینه لاحق اولور شاعر بیت قصاب وار
مردم چشمت بنازکی * مژکان قناره کرده ودلها دروزده * حکیم سوزنی بیت جز مدح تو کر نقش

کم بورخ کاغذ * باد از کفم انکشت قلم وار شکسته * ثانی مثل ومانند معناسی علمنده ایراد اولنور معنای اول ایله فرقلری غایت دقیقدر فارسیلر زسوخی اولان ارباب معارفه خفی دکلدر حکیم سنایی بیت از پی آنکه ناتمام شویم * پای بر سر همیم دایره وار * ثالث رسم وعادت معناسنه درکه واره دخی دیرلر مولانا جامی بیت فرخ آنکس که وار خود بشناخت * کار خودرا بوار خود پرداخت * رابع یعنی کرت ومرتبت مثلا یك وار ودو وار دیرلر یك کرت ودوکرت دیمك اولور ابو المعانی بیت کفته ام چند وار ایدل مرترا از عاشقی * صبوری باید بجور یار با ترك وطن * خامس صاحب وخداوند معناسنه سادس یعنی بسیار مثلا وارها دیرلر بسیارها معناسنه اولور کمال پاشازاده مرحوم دقایقنده ذکر ایدرکه وار کلمه لیاقتدر مثلا شاهوار لایق اینجویه درشاهوار دیرلر واشکون آته اسب رهوار دیرلر وسبحه اولمغه لایق اینجویه سبحه وار دیرلر مولانا جامی بیت از کشمکش چرخ بسی آشفتم * کز کوهر راز سبحه واری سفتم * کاهی موصوفی حذف ایدرلر میرخسرو بیت وضو واری شمر دریای سرکم * زمین خاکی بمقد از نیم برطبق میوه یه طبق واری دیرلر میوه نك طبقنه لیاقتی پر ایتمکله اولور وآواز ایشیدیلجك یره نعره واری دیرلر نتکم قاضی سبحان اسمعیل نامه سنده قلعه وصفنده ایراد ایتدوکی بو مصرعده بو معنایه در * مصرع * کز ان تا ملك بود یکنعره وار * ویراوق آتمی یره کمان وار دیرلر مولانا جامی بیت وکمان وار میان تو ومقصود درست * خویش را بهر چه انداخته دور چو تیر * ومرکب یوکنه خروار وشتر یوکنه شتروار دیرلر مولانا کاتبی * مصرع * مرا غمیست شتروارها بحجره تنی * انتهی حال بوکه مولانا جامی نك مستشهد اولان بیتنده معنای لیاقت یوقدر سبحه واری دیدیکی تسبیح کبی دیمك اولور وخروار وشتروارده اولان وار بار معناسنه در حرف با یله واو میانده تبادل اولمغله مجمع الفرسده سروری وارك بر معناسن بار معناسنه دیمشدر **واركار** سکون راء مهمله وفتح کاف فارسیله باغ وباغچه وبوستانلرده بکجی ایچون اولان سازدن واوتدن ایتدکلری مختصر کوملتی **والادکر** فتح لام وسکون دال مهمله وفتح کاف فارسیله بنا یعنی دیوار یاپوجی که دیوارك چبمه سن درست ایتدوکیچون والادکر دیدیلر عربیده رهاص دیرلر کذا فی المجمع **وامدار** سکون میم وفتح دال مهمله ایله بورجلو عربیده مدیون دیرلر ودخی بورج ویریجی معناسنه که عربیده داین دیرلر مولانا هاتفی بیت زکنجی شود خسرو کامکار * نه از کیسه کاسب وامدار **وبر** سکون باء موحده ایله کدی یه بکزر بر جانوردر لکن قویروغی اوزون اولمز دریسن چیقاروب سیپلیوب کورك ایدرلر **ونکر** سکون تاء مثناة وفتح کاف فارسیله بمعنی وانکر مرقوم یعنی کورپکی **وچرکر** ضم جیم عجمی وسکون راء مهمله وفتح کاف فارسیله مفتی معناسنه درکه مسائل شرعیه یه جواب یازوب فتوی ویرر استاد لیبی بیت بوسه ونظرت حلال باشد * حجت دارم برین زوچرکر **وخشور** سکون خا وضم شین معجمتین ایله بمعنی پیغمبر شمس فخری بیت جمال دنیی ودین نسبت تو بار تبت * بودینزد شهان همچوامت ووخشور * استاد دقیقی بیت بکی حال از کذشته دی بکی از مانده فردا * همیکویند پنداری که وخشور ند یا کندا **ور** اوج معنایه در اول ادات نسبتدر ترکیده لو عربیده ذو ایله ادا اولنور اول معنایه در مثلا پیشه ور وبهره ور دیرلر صنعتلو ونصیبلو دیمکدر ومایه ور مایه لو معناسنه حکیم اسدی

اسدی بیت ز ترك چكل خواست چینی كمان * بخم كفت كای مایه ونه میهمان * ثانی حرف شرطدر اكر معناسنه سید نسیمی یه نسبت ایدیلمشدر بیت كر بسفر میروی ازدلبر اندیشه كن ور بمجلس میرسی حاضر قند پل باش * ثالث صاحب وخداوند معناسنه كه دلاور وجنك آور كبی ورانبر فتح راء مهمله وسكون نون وباء موحده مفتوحه ایله بمعنی آنطرف یعنی اول جانب حضرت مولانا قدس سره بیت ناكه شبی ورانبر كردون بر آمدم * درخلوت وجود بهوش درآمدم ورزكار و ورزكر كلاهما بكسر الراء المهملة وسكون الزاء المعجمة وفتح الكاف الفارسی اكنجی كه برزكار وبرزكر دخی دیرلر عربیده زراع وحارث دیرلر حكیم اسدی بیت دمان شیر مركست ومرا ورزكار * كه این چرخ دریادر روزكار * وله ایضا بیت بدین سوی دریا ازان شهر كوه * بدشت آمده ورزكریك كروه ورکار سكون راء مهمله وفتح كاف ایله ایش اوزرنده طوران آدم بركار وسركار معناسنه در ورکار سكون راء مهمله وفتح كاف فارسیله بر سنه ده ایكی دفعه یتشن میوه وكیاه سبز یعنی یشل اوت كه صاپی اولمز چمن معناسنه عربیده خلفه دیرلر وروار سكون راء مهمله ایله خانهٔ بالا كه عربیده علیه وتركیده چارطاق دیرلر ودخی تخت معناسنه ده مرویدر وزیر معروف وكیل سلطنت ومعتمد امور مملكت كه دستور دخی دیرلر * لجامعه * وزیر نامدار خان محمد * سمی مفخر كونین احمد * خدا كرد اعتماد دولت ودین * ظهیر ودستكیرش باد آمین وشقدار فتح شین معجمه وسكون قافله یدك كش معناسنه در وكز سكون كاف ایله آشیانهٔ مرغ كه اغاج اوزرنده یپراق ار اسنده بیار مولانا جامی * قطعه * درلغت خوانده ام كه ریش برست * پیش دانشور لغت پرداز لیكن آن پركز وبوكر عدم * میكند مرغ نیكوئی پرواز وكیر كسر كاف فارسیله بمعنی مهمانی یعنی قونقلق وكیلدر كسر كاف وسكون یای تحتانی ولام ایله نایب معناسنه حكیم سنایی بیت نیست پردانشی وپرهنری * كه كند سوی تو وكیلدری وهر سكون ها ایله برولایت اسمیدر كذا فی شرفنامه مع الزاء المعجمة * واز باء موحده ایله اولان باز لفظنك و ن
جمیع معنالریله مترادفدر كشاده وكیر ووتكرار وفراغت وسایر معنالرنده ورز سكون راء مهمله ایله اوج معنایه كلور اول نسنه حاصل ایتمك معناسنه حكیم سوزنی * قطعه * در وكهر زرودرم ورزی وبخشی * هست این شیم خوب كزین نیست شیم به * نزد كف راد تو زورزیدن صدبار * بخشیدن در وكهر وزر ودرم به * ثانی كشت وزراعت ایلمك معناسنه صابر الدین شیرازی بیت همی ورزید بر یا درخ وچشم وبر وقدش * صبا كلبن زمین نركس زمان سوسن چمن عرعر * حكیم فردوسی بیت مزیدند هم خون كاوان ورز * كه تنكی بود كاو كشتن بمرز * حكیم اسدی بیت درختان بسیار با كشت ورز * كسی خود ندید ست از كوه ورز * ثالث عمل وحرفت معناسنه حكیم فردوسی بیت شما دیر مانید خرم بوید * برامش سوی ورزش خود روید بو معنالرده ورزه دخی دیرلر مجمع الفرسده فتح را ایله ماوراء النهره دیرلر كذا فی المؤید ادات الفضلاده سكون را ایله وشرفنامه ده كذلك بمعنی ادمان یعنی بیاپی ودخی دباغت معناسنه مرویدر ورساز سكون را وفتح شین مهملتین ایله ایكی معنایه در اول برمقام آدیدر ثانی بمعنی مرد ظریف وآراسته ومزین مجمع الفرسده برولایت آدیدر عبد الواسع جبلی بیت

توكشيدى بجانب ورساز * لشكرانبه وسپاه كران ﴿ ورنداز ﴾ فتح راو دال مهملتين وسكون نونله سوزى وايشى تاصلق واوزانلق معناسنه در ﴿ وز ﴾ اصلى وازدر واو عاطفه دردخى معناسنه وازمن معناسنه كه دخى آندن معناسى افاده اولنور لكن دون التركيب معنى افاده ايلمز وزان ويا خود وزو وزفلان چيز او لمغه محتاجدر واكثر صدر كلامده اولور ﴿ ونير ﴾ كسر نون وسكون ياى تحتانيله كنكر ساقزيكه كنكروزدخى ديرلر ﴿ مع الزاء الفارسى * واژ ﴾ بمعنى باج وباز ومقاوب معناسنه كه وار كونه ديرلر ﴿ وتكژ ﴾ سكون تاء مثناة وفتح كاف له دانه انكور كه واو سز تكژ دخى ديرلر كذا فى المؤيد ﴿ وژ ﴾ بمعنى وج مرقوم ودخى خشم وغضب معناسنه شمس فخرى بيت بوفق راى وكرم كرد خلق را تسخير * بكين وبخل نكرداو بكس تباهى ووژ ﴿ مع السين المهمله * وابس ﴾ فتح باء فارسيله كيرو عربيده خلف ديرلر ابو المعانى بيت وابس جانان رودما نند كلب عقور * دوست از دشمن نميداند بكيرد دامنش * ﴿ واس ﴾ بوزن كاس خوشه گندم يعنى بغداى سنبله سى كذا فى فرهنك حسين وفايى ﴿ واليس ﴾ كسر لام وسكون ياى تحتانيله نديم وانيس اسكندر حكيمك آديدر كذا فى المؤيد ﴿ وپس ﴾ فتح باء فارسيله بمعنى مانند ونظير ميرنظمى بيت نباشد وپس درجهان هيچ كس بعالم همه روى او بود وپس ﴿ ورس ﴾ سكون راء مهمله ايله فرهنك جهانكيريده يواشه دركه بدخوى وبدنعل آت وقاطر يورسنه اوروب ضبط ايدرلر وله ايضا بيت كه چوب ادب دست او بود وپس * كند توسن سركش چرخ ورس * تحفة الاحباده برچوبدركه دوه بورننه كچورر لر ادات الفضلاده بمعنى بند ورشته مرويدر عربيده بر نوع صاروتدر ولايت يمنده حاصل اولور جميع بلاده آندن كتوررلر ﴿ وس ﴾ بمعنى بس كذا فى فرهنك جهانكيرى ﴿ وليس ﴾ كسر لام وسكون ياى تحتانيله بمعنى خوب ونيك ابو المعانى بيت ميشود ممدوح عالم باكرم نامش وليس * كارنيكو بر نيايد هركه را باشد خسيس * ﴿ مع الشين المعجمه * وارش ﴾ فتح راء مهمله ايله بمعنى مفخوار كه عربيده طفيلى ديرلر هر كسك طعامنه دعوتسز حاضر اولوب يانصيب ديه رك اوتوروب بى تكلفانه طعام يو ودخى طعام آماده يه ديرلر كذا فى فرهنك جهانكيرى ﴿ وخش ﴾ فتح خاء معجمه ايله برعلتدر آت وقاطر ودوه يه عارض اولور آنك سببيله آقسمق واقع اولور اول مرضه اوتى دخى ديرلر كانى ظفر همدانى در عيب اسب بيت وخش دستست وبد لكام وچموش * جر دولنك وكند ونابينا * وسكون خا ايله ايكى معنايه در اول ولايت ختلانده برشهر آديدر حكيم انورى * رباعى اى ماه ركاب خسرو كردون رخش * وى همچو سكندر ملك كيتى بخش * درملك خداى ملك چون كنج تونيست * بركردونده بخش پروانه وخش * ثانى برايشه ابتدا شروع ايتمك معناسنه شمس فخرى بيت بمدح شهنشاه اعظم كنند * سعود كواكب بهرخانه وخش * ﴿ ورخش ﴾ سكون راء مهمله ايله ولايت بلخده برشهر آديدر وابتداء شروع كاره ديرلر ﴿ ورزش ﴾ سكون راء مهمله وكسر زاء معجمه ايله ورزيدن لفظندن اسم مصدردر حاصل ايتمك وزراعت وحراثت ايتمك وعادت ايدنمك وسعى وكوشش ايدنمك خواجوى كرمانى بيت آن زمان از من دلسوخته آثار نبود * بجز از ورزش عشق تومرا كار نبود ﴿ ورش ﴾ سكون راء

راء مهمله ایله قری معناسنه در لغ ورکوش بع سکون راء مهمله وضم کاف ایله یاقلی کوپه که لعل وياخود زمرد وياخود اينجودن ايدرلر لغ وش بع بش معنايه کلور اول بمعنی خوب وخوش حکیم سنایی بیت بادا کرچه وش آمد ودلکش * بر حدث بکذ ردنباشد وش * ثانی بمعنی سره یعنی ایشه یرار ورایج معناسنه شاه داعی شیرازی بیت عشق بود از کنج پنهان فی المثل * نقد خود وش کرده است آن ازازل * ثالث ادات تشبیه در کلمه آخرینه لاحق اولوب مشبه به معناسن افاده ایدر شیروش وماه وش وملك وش کبی شمس فخری بیت آن خسروی که ناید آن مادر زمانه * چون او ملك مها بت مانند او ملك وش * رابع شمله ودستار معناسنه که فش دخی دیرلر خامس ترکستانده بر شهر آدیدر خلقی خوب صورت اولور وبی نظیر حریر قماش اشلرلر وعربیده نقوش معناسنه در شیخ یحیی الصرصری فی نعت رسول الله صلی الله تعالی علیه وسلم مادام علی القرطاس یکتب القلم بیت فاضحت ازاهیر الریاض کانما * مطارف وشی زانها صنع من وشا لغ وغیش بع کسر غین معجمه وسکون یای تحتانیله بمعنی بسیار وانبوه لکن غیر ذوی الحیواتده اولور مال واثواب وعمر وفضل و پیشه کبی حکیم اسدی بیت بر راغشان نیستان وغیش * یله شیر هر سوز اندازه پیش * شمس فخری بیت جمال دنیی ودین آنکه کرد بارکهش * ز نصر تست برانجم ز دولتست وغیش * وجمعیت وغلبه معناسنه استادرودکی بیت معذورم داریدکه اندوه وغیشست * واندوه وغیش من ازان جعد وغیشست * حکیم سوزنی بیت چو خط دست عطا بخش توبز بیابی * کدام جعد مسلسل کدام زلف وغیش

وَط لغ مع الطاء المهمله * واسط بع کسر سین مهمله ایله بصره نك عجم ملکی جانبنده واقع بر شهر آدیدر آنده بی نظیر قلم بتر غایت مشهور در قلم واسطی دیرلر ابو المعانی بیت کر نامه کنم واسطه اما نتوان شد * تقریر وبیان با قلم واسطی اینجا لغ وسیط بع کسر سین مهمله وسکون یای تحتانیله بمعنی واسط مرقوم لغ وطواط بع فتح واوین وسکون طائین مهملتین ایله قرلنغج دیدکلری قوشدر که پرستو وپرستوك وفرستو وفرستوك دخی دیرلر اما استعاره طریقیله کوتاه قد وحقیر وضعیف آدمه دیرلر عموما وجوجیه دیرلر خصوصا ومشهور بر شاعر شیرین کفتارك لقبی در که نامی رشید الدین اولوب اشعاری یازلدقده رشید الدین وطواط یازارلر

وَغ لغ مع الغین المعجمه * وارغ بع کسر راء مهمله ایله صوبندی یعنی دکرمان ارقلرنده وبوستان صویوللرنده صویی آخر یره جریان ایچون اوکنه قودقلری تخته وياخود دچالی که ورغ دخی دیرلر لغ واروغ بع ضم راء مهمله وواو معروفله ککرمك معناسنه آروغ دخی دیرلر ابو المعانی بیت حادثات دهر ضایع میکند مال بخیل * معده چون شد ممتلی وارغ پیدا میشود لغ وازغ بع ضم زاء معجمه ایله خرما الفندن اورلمش ایپ معناسنه لغ وداغ بع فتح دال مهمله ایله شعله آتش کذا فی فرهنك میرزا ابراهیم لغ وراغ بع فتح راء مهمله ایله ایکی معنایه در اول شعله آتش حکیم علی فرقدی بیت آتش عشق چون کنم پنهان * کز دهانم کشد زبانه وراغ * ثانی روشنی وتابش معناسنه که فراغ وفروغ دخی دیرلر ابن یمین بیت بیشتر زین روزکاری داشتم الحق چنانك * بود حال وبالم ازوی یاوراغ وبافراغ لغ ورغ بع سکون راء مهمله ایله صوبندی که بیوك ارمقلردن بند باغلیوب بوستانلره ودکرمانه آقیدرلر

شمس فخری بیت ای وای اگر عون جمال الحق والدین * در پیش چنین میل حوادث ننهد ورغ * حکیم اسدی * مثنوی * بدانسان کدبشنید بد پیش بند * که از چوب وازخار وورغی ببند * نکه کرد زانسو که بر آب مرغ * ببست از سوی ریک یکپاره ورغ * استاد فرخی بیت دل بردم رانیز بمردم نشمرد * کفتا که چه سود است ورغ آب ببرد * ثانی نور وروشنی معناسنه استاد رودکی بیت کل راچه کره خیز دازده کلاب زن * مه راچه ورغ بند دازصد چراغ دان ﴿ وزغ فتح زاء معجمه ایله قوربغه که جغز وغوك ویزك ووزك دخی دیرلر ﴿ وغ وغ ﴾ فتح واوین وسکون غینین معجمتین ایله آوازوزغ یعنی قوربغه آوازی کذا فی التحفه ﴿ مع الفاء * وارف ﴾ ضم راء مهمله ایله بغدای وآرپه نك یوغون صاپندن طبق کبی اوروب اوزرنده اتمك وطعام قویوب سفره یرینه قوللنورلر ودانه یی صماندن وطپراقدن آیرمق ایچون آنکله صاوررلر وآکا وارو دخی دیرلر ﴿ واف ﴾ بلبل وبعضیلر بابه له بکزر بر قوشدر که زند واف دخی دیرلر وکاهی باف معناسنه استعمال ایدرلر مصدری وافیدن کلور کذا فی فرهنك جهانکیری ﴿ مع القاف ﴾

﴿ واقواق ﴾ دریای محیطك هند جانبنده اولان جزیره لرندن بریدر که آنده عظیم بالاقد درختلر اولور شویله که یوز ذراع قد چکمش وقلقان کبی مدوّر ونکاری رنك یپراقلری اولور ویپراق دیبنده آدم باشی وچهره سی کبی کوزلر وقولاقلر وبورون واغز عینی ایله انسان باشنه بکزر میوه سی اولور روزکار اسدکجه دال وبوداقلری دیبنده وارنجه صارصیلوب میوه سندن واق واق صداسی ظاهر اولور حکیم اسدی * مثنوی * چوناکه وزیدی یکی باد تیز * ازان بیشه بر خاستی رستخیز * سرش خها سوی ساق آمدی * وزان هر سری واق واق آمدی * اما اتم الحروفك عجایب المخلوقات وخریدة العجایب وسایر تواریخ معتبره لرده منظوری اولان روایاتك اصحی جزیرهٔ مزبوره ده واقع شجر واقواق دیدکاری اغاجك هیأتی ویپراغی وجه محرر اوزره اما واقواق میوه سنك آدیدر بعض میوه سنده آدم کبی اللری وایاقلری وباشی وکوده سی انسان شکلنده کیمی ارکك ذکری وخصیه‌نی اولور وکیمی دیشی صاچی وفرجی اولور ایمش وبعض میوه سی کوده سنز یالکز باش اولور ایمش جمله سی پرچملرندن آصیلوکبی بترایمش تمام کماله ایردکده اوج کره واقواق دییوب چاغروب یره دوشرواول جزیره ده اولان وحوش وسباع یره دوشنی یرلرایچه بازرکانلرك کشتیلری باد مخالف سببی ایله اول جزیره یه دوشوب آنده ذکر اولنان قدرت یزدانی وحکمت سبحانی یی کورنلردن منقول ومرویدر اما تحفة الاحبابده بر عجیب اغاجدر که هر کون وقت صباح بهار ووقت شامده خزان اولور وفرهنك میرزاده مسطوردر که بر طاغ آدیدر که آنده التون معدنی واردر وشول مرتبه چوقدر که اول حدوده قریب اولان آدملرك کوپکلری قلاده سی التون اولور ایمش مزبور اغاجه الف اولك حذفیله ﴿ وقواق ﴾ دخی دیرلر استاد لطیفی بیت هر بدنفس که آید در حقم از رقیبش * هم موی من بنالد همچون درخت وقواق * حکیم خاقانی بیت بسی نماند که بیروح در زمین ختن * سخن سرای شود چون درختك وقواق ﴿ وثاق ﴾ فتح ثاء مثلثه ایله خانه معناسنه در شیخ عطار منطق الطیر بیت خورد عیاری بدان دلخسته باز * باوثاقش برد مستی بسته باز * حکیم انوری بیت دوش سرمست آمدم بوثاق * باحریفی همه وفا ووثاق * ومحل وجای ومکان معناسنه شیخ عطار درپند نامه بیت دور باش ای مرد

مرداز اهل نفاق * درجهنم دان منافق راوثاق * عربیده کسر واو ایله * وثاق الخیل الذی یوثق به الحیوان * عبارتیله تفسیر اولنمشدر ﴿ ورق ﴾ ایکی معنایه در اول کاغد معناسنه که جمعی اوراق کلور نتکم طالب آملی بیت اوراق کهنه ٔ که بمی کهنه میرسد * ذوقی که در پیاله بود در پیاله نیست * ثانی اغاج یپراغنه دیرلر شیخ سعدی بیت برك درختان سبز درنظر هوشیار هر ورقی دفتریست معرفت کردکار * وگل وسایر شکوفه نك برکی معناسنه خواجه سلمان بیت صفحه ٔ روی توتادید بیکبارکی * باد ورق بازکرد از گل واز یاسمین ﴿ ورنق ﴾ سکون رای مهمله وفتح نونله بهرام کورك کوشکی نامی در ﴿ ورزق ﴾ فتح زاء معجمه ایله یعنی و رخ مرقوم ﴿ وسق ﴾ فتح سین مهمله ایله التمش صاعدن عبارتدر که التمش درت بیك سکز یوز درهمدر ﴿ وشاق ﴾ فتح شین معجمه ایله اوچ معنایه کلور اول تکلی قفتان ثانی معروف دریسی مقبول بر جانوردر که کورك ایدرلر تویی بیاض وجا بجا سیاه بنکاری اولور نافه سی بغایت معتبردر پادشاهلره ووزرا وکباره مخصوص کورکدر روایت اولنور که قوای مختلفه سی واردر پوست ظهرینك طبیعتی حار و یابس وحرارت لطیفی صفا بخشای لابسدر سخونتی اعتداله قریبدر وخاصه سی قوت جماعیه سی تحریکی ووجع ظهر ومبانی دافعدر وکلی مثانه ده اولان علل بارده یه نافعدر محرور المزاج اولنلرك وجودینی تسخین واثر حرارتی بدنده تمکین ایدر اما نافه سی حرارت و برودتده معتدل ولبسنك نفعی ظاهر وعلت بواسیره دفعی باهردر ومتصل لبسنه اعتیاد دافع انواع بواسیردر وقلبه قوت وسرور ویردوکی بالاتفاقدر ثالث مژده وبشارت معناسنه در میر نظمی ٔ هروی بیت رسیده زجانان وشاق وصال * دهم نقد جانرا باین خوش مقال *

وَ ك

﴿ مع الکاف * واشنك ﴾ سکون شین معجمه وفتح نونله یعنی چوبك زن یعنی سر پاسبانان چارسو و بازار ومحله بکجیلرینك باشی دیمکدر کذا فی فرهنك جهانکیری ﴿ واك ﴾ بوزن خاك کوك رنکلو بر قوشدر اکثر صولر کنارنده اوتورر مجد همکر * قطعه * برفست ریزان درپای کلبن * زاغست باز آن برجای بلبل * درحلق نخجیر آبست ریزان * درکردن واك موجست چون غل ﴿ وایزك ﴾ سکون یای تحتانی وفتح زاء معجمه ایله شراره ٔ آتش یعنی آتشدن چقان قفلجم ﴿ وباسك ﴾ فتح باء موحده وسین مهمله ایله یعنی خمیازه که دهان دره وفازه دخی دیرلر کذا فی المؤید ﴿ وتك ﴾ فتح تاء مثناة ایله برکوچك قوشدر عربیده سلوی دیرلر ﴿ وردك ﴾ سکون را وفتح دال المهملتین ایله یعنی چین شرفنامه ده وردوك مرویدر ﴿ وردوك ﴾ سکون را وضم دال مهملتین وواو معروفله غله صاپیله اورتلمش خانه وردوکه دخی دیرلر هندی لسانده چیره دیرلر ضمتین ایله ﴿ ورشك ﴾ سکون راء مهمله وفتح شین معجمه ایله اطبا وعطارلر ادویه باغلدقلری بزپاره لرینه دیرلر و شرك دخی دیرلر کذا فی المؤید ﴿ ورك ﴾ فتح راء مهمله ایله برچالی در که آتشی غایت تیز اولور خبازلر ویا بخیلر آنی تنوره یاقرلر تنوری درحال قزدرور حکیم سوزنی * قطعه * بی عطای ورك نفرماید * که عطای کلیجه پرورکست * پخته باید کلیجه بیش ازعید * کاندرین یکب وروز روزشکست * عربیده بمعنی سرین یعنی اوتوراق یری وسکون راء مهمله ایله یعنی عربیده سرین اوزرینه طیانمق معناسنه ﴿ ورکاك ﴾ و ﴿ ورکاك ﴾ کلاهما بسکون الراء المهمله وفتح الکاف مرغ مردار خوار یعنی چیلاق ابوالعباس بیت بجای

مشك نبوند هيچكس سركين * بجاى بازند ارند هيچكس وركاك * استاد فرخى بيت كربكيرد
بطلس اندر جاى * كمتر آيد هماى ازوركاك * ادات الفضلاده بردرنك پرنكه دركه شير كنجشك
دخى ديرلر ﴿ وزك ﴾ فتح زاء معجمه ايله ايكى معنايه در اول براغاجدركه بكا دخى ديرلر عربيده
غرب ديرلر ثانى قوربغه كه وزغ وجغز ويزك دخى ديرلر ﴿ وشرك ﴾ سكون شين معجمه وفتح
راء مهمله ايله بمعنى ورشك مرقوم كذا فى فرهنك جهانكيرى والمؤيد ﴿ وشك ﴾ فتح شين معجمه
ايله تيزلك سرعت معناسنه ابو المعانى بيت هركه وشك ميكند در عمل كارخويش * ميشود
اوعاقبت نادم ومحنت كشد ﴿ وشمك ﴾ سكون شين معجمه وفتح ميمله بمعنى پاى افزاركذا فى المجمع
﴿ وكشمك ﴾ فتح كاف وشين معجمه وسكون ميمله ساقز اغاجى در بعضيلر آنك يمشى در ديدلر
﴿ ولشمك ﴾ فتح لام وسكون ميمله بودخى ساقز اغاجنك آديدر وكشمك كبى يمشنه ده ديرلركه
تركيده وجد نه ديرلر عربيده حبة الخضرا ديرلر ﴿ ونجنك ﴾ فتح نونين وسكون جيمله ريحان كه
فتح جيمله ده جائز شاهسپرم وشاهسپرغم وشاهسپرهم دخى ديرلر خسروى بيت ونجنك را
همى نمونه كند * در كلستان بزاف ونجنكى ﴿ ونمشك ﴾ فتح نون وشين معجمه وسكون ميمله
بودخى وكشمك معناسنه دريعنى حبة الخضرا ﴿ ونوشك ﴾ فتح نون وشين معجمه وسكون واو
ايله بمعنى ونمشك مرقوم ﴿ ويك ﴾ سكون ياى تحتانيله بمعنى اى نيك بخت عربيده ويحك ديرلر
﴿ مع الكاف الفارسى * وارنك ﴾ فتح راء مهمله وسكون نونله تخملق قونيلان خياركه بادرنك
وشين دخى ديرلر كذا فى فرهنك جهانكيرى ﴿ واذارنك ﴾ فتح ذال معجمه وراء مهمله وسكون
نونله ترنج كه بادارنك وبادرنك دخى ديرلر كذا فى المجمع ﴿ وتنك ﴾ فتح تاء مثناة وسكون
نونله اوزم عنب القمى خوشه انكور معناسنه ﴿ ورنك ﴾ فتح راء مهمله وسكون نونله كتاب
السامى ده يامه معناسنه ركوكبى امافرهنك جهانكيريده بزده ودلبند وكتانك سيرك اولان يرى
ويرسبب ايله دلنمش يرى كوزه ملك واورملك معناسنه در ﴿ وزنك ﴾ فتح زاء معجمه وسكون
نونله ﴿ وژنك ﴾ فتح زاء فارسى وسكون نونله كلاهما بمعنى ورنك مرقوم كذا فى فرهنك جهانكيرى
اما فرهنك ميرزا ابراهيمده بمعنى پيوند وآرايش جامه وپوستين يعنى قفتانده وكوركده اولان
زينت معناسنه مرويدر ﴿ وسترك ﴾ سكون سين وفتح تاء مثناة وراء مهملتين ﴿ وسترنك ﴾
سكون سين ونون وفتح تاء مثناة وراء مهملتين ايله ايكى معنايه كلور اول ايت بورنى ديدكلرى
نسنه ثانى خطمى بوتى معناسنه در ﴿ وشغنك ﴾ سكون شين معجمه ونون وفتح فايله بمعنى
خرقه كه عربيده فرفخ وبقلة الحمقا ديرلر ﴿ وشنك ﴾ فتح شين معجمه وسكون نونله ايكى معنايه
كلور اول دمور ميلدركه آنكله دولابده پنبه دن دانه يى آيررلر لواحدمن الشعرا * قطعه *
كر پرى دست سوى نان زانت * درفراخى وكاه نعمت تنك * بكنى هردو چشم خويش زبخل *
همچو حلاج دانه را بوشنك * ثانى خرمن خربزه وهندوانه وخيار وامثالهم يعنى بندكورلك
كومه ايله پيغنى معناسنه در وشنكه دخى ديرلر ﴿ وكوك ﴾ فتح واوين وسكون كافين ايله آواز
سك يعنى كوپك اولومسى اوله وياخود اورمسى اوله ﴿ وننك ﴾ فتح نون اول وسكون ثانيله
ايكى معنايه در اول برايپدركه ايكى اوجنى ديواره يقين يرده قازقله بر محكم باغليوب اوزرينه اوزم
صالقملرى آونكنى ديرزلر حكيم سوزنى بيت احسان توبسان وننك سبيلى است * درخوشاب

درّ خوشاب خوشهٔ انكور برونك * وله ايضا بيت نبود عجب ز دولت شام ار بنام او * كردد
رحيق مختوم انكور برونك * ثانى شرفنامه ده اوزم اغاجنك صاپى كه آندن صوايچرلر استاد
فرخى بيت شادباش اى دو چشم دشمن تو * سال و ماه از كريستن چو ونك * فرهنك
وفاييده اوجى بودانمش اوزم چبوغى روايت ايدوب مرقوم فرخى بيتنه متمسك اولمش و تحفة
الاحبابده مطلقا تاك معناسنه درو فرهنك ميرزاده معناى اوله مرويدر ﯓ ونك ع سكون نونله
ايكى معنايه در اول درويش و مفلس بى نوايه ديرلر حكيم سوزنى بيت زين شعر شاعرانرا كرده
يقين كه من * از هزل و جد توانكرم از زر و سيم ونك * وله بيت منت پذير باشى منت نهند نى *
كز توغنى شوند بروزى هزارونك * منصور شيرازى بيت نهال باغ جلال ترست كردون ونك *
زكوة كنج عطاى تراست قارون ونك * ثانى ركيك وكريه معناسنه فرهنك جهانكيريده بر نوع كوك
كديدركه قوروغى اولمز دريسن كورك ايدرلر وبردخى ديرلر مجمع الفرسده تهى و خالى معناسنه حكيم
سوزنى بيت ما از شما ز آدميان نيم تنكدست * كز معصيت توانكر و از طاعتيم ونك * امابو بيتدن
تهى و خالى معناسى چيقماز چونكه معصيتدن غنى ديدى طاعتدن مفلس اولمق معناسى انسب
واقعدر ﯓ وهنك ع فتح ها و سكون نونله اوج معنايه در اول حلقهٔ چوبين يعنى اغاج حلقه
بعض ايشده استعمال اولنور تنكم شاعر بيت چون برون كرد از و بزور وهنك * در زمان
دركشيد محكم تنك * ثانى بر تخمدر عورتلر سموز اولمق ايچون تناول ايدرلر غايت نرم اولور
ولعابى چيقار بذر قطونا كبى ثالث دم آبدركه ينور كذا فى التحفه ﯓ مع اللام * وال ع عظيم وَل
الخلقه بر بيوك بالقدر شويله كه كمى يه اوغراسه ضررى اصابت ايدر درياى محيطده اولور حكيم
اسدى بيت كه اين ماهى است آنكه خوانند وال * وزين مه پس افتد هم اندر وبال * فرهنك
جهانكيريده ماهىٔ فلوس دار يعنى پوللى بالق كمال اسمعيل بيت دين زد رويشلن طلب نز
خواجكان باشكوه * زانكه كوهر از صدف ابى نه از ماهىٔ وال * مجمع الفرسده دخى ماهى
دمدار در استاد عضايرى رازى بيت برجل همت برمن عطا فرستد شاه * كه كركد نش
نتابد نه نيز ماهى وال ﯓ واغل ع كسر غين معجمه ايله مفت باده خوار يعنى مجالس و صحبت باده يه
بى تكليف واروب طرح ثقلت ايدن كران جان طفيلى معناسنه در ﯓ وبال ع فتح با موحده
ايله خطا و كناه معناسنه شيخ عطار بيت بيخرد دانش وبالست اى پسر * علم مرغ و عقل بالست
اى پسر * و عربيده كواكب سياراتك اوجدن حضيضه رجعتنه ديرلر ﯓ ورل ع فتح را مهمله ﯓ
ايله بر جانوردر سقنقوره بكزر اما ميانلرنده فرق بودركه ورل بيابانلرده سقنقور نيل ارماغى
كنارنده اولور برفرقى دخى بودركه ورلك باشى يامى اولور سقنقورك سوريدر وورلك لونى صارى يه
قزله مائل و دريسى درشتدر سقنقور ابلق ويشل و صارى و سياه و بياضده بولنور و دريسى
املس و نسوا اولور ﯓ وژل ع فتح زاء فارسيله كرتنكله در ﯓ ونكول ع سكون نون و ضم كاف
و واو معروفله كارنده قوى و چاپك و جلد اولانه ديرلر ادات الفضلاده و شكول مرويدر ﯓ ويشل
سكون ياى تحتانى و فتح شين معجمه ايله قورد اشتى ديدكلرى علتدركه فضلات دم و صفرادن
عارض اولور ﯓ ويل ع سكون ياى تحتانيله ويك معناسنه واى سنى ديمك اولور شمس
فخرى بيت دردفلك شكايتى آرد بنزد شاه * پاسخ ز چرخ نشنود الا كه ويل ويك * ويك كسر

واوایله ینه وپل معناسنه دراغلب اوقاتده بربریله مترادف استعمال اولنور لفظ عربیدر وودرت
معنایه استعمال اولنور اول معنای مرقومه ثانی بمعنی افسوس وحیف ابوشکور بیت
بداندیش ودشمن پرازو پل جوی * که تاچون رباید از وجفت اوی * ثالث جهنمده بروادینك
آدیدر رابع بمعنی هلاك عربیده دخی معنای اوله ومعنای ثانیه استعمال اولنور لشیخ بهاء الدین
العاملی * قطعه * اغتمص بریقی کتحسبی الحاسی * اذاذکره وهولعهد ناسی * ان مت وجمرة
الهوی فی کبدی * فالویل اذن لساکن الارماسی مع المیم * وارم فتح راء مهمله ایله　و م
بمعنی ورم که آماس دخی دیرلر وجود انسانده اول شیشه دیرلر که وجعی اوله واشم فتح
شین معجمه ایله برارمق آدیدر وبرشهرك آدی اولمق اوزره ده مرویدر وام ایکی معنایه در
اول بورج که عربیده دین دیرلر شمس فخری بیت کیست انکو سپهر میخواهد * درت از خاك
درکهش باوام * وبرشاعر عارف دیمشدر بیت زن مخواهی اکرت دختر قیصر بدهند *
وام مستانی اکروعده قیامت باشد * ثانی بمعنی بام بو ایکی معنادن غیری فامك اوج
معناسیله ده مترادفدر اول جهتله که با وفا وواو حرفلرینك تبادل وتواخیسی واردر واهم
فتح ها ایله اوج معنایه در اول بیله اواق ثانی زینت وآرایش ثالث پورسق دیدکاری جانوردر
کذا فی فرهنك جهانکیری ورام فتح راء مهمله ایله اوج معنایه در اول سهل وسبك
نسنه لره دیرلر حکیم ناصر خسرو بیت جهان پر از خس وپرخار وپر ورام شدست * اکر کلام
همی بی ورام باید کرد * استاد فرخی بیت عطای او بورام مت زایرانش را * کان مهر که جز
اوکس عطادهد بورام * ثانی برمتاع بیع اولدقدن صکره برعلت ایله بها سندن نقص اقتضا
ایلیه اکا ورام وواورام دخی دیرلر ثالث معجم البلدان صاحبی نقل ایدرکه ری مملکتنده برشهر
واردر اسمنه ورام دیرلر خلقی شیعه درلر حالا ورامین دیمکله مشهوردر ورزم فتح راء مهمله
وسکون زاء معجمه ایله فرهنك جهانکیریده آتش معناسنه در حکیم سوزنی بیت تیر پرتاب
تودردیده بدخواه تو باد * تا بود راستی تیر کج از تاب ورزم ورم فتح راء مهمله ایله بمعنی آماس
بر وجعلی شیشدر جکرده وکوکس ایچنده وسائر اعضاده دخی اولور میر نظمی بیت هرکرا در جکر
ورم باشد * او بهموار در الم باشد ورهم سکون راء مهمله وفتح ها ایله سخن سخت ودرشت
یعنی بی سوزه دیرلر که ایکی وجهله اوله یا متین ومحکم ومعنی دار یاخود خاطره طوقنوب المویره ایکی
معنایه ترتیب اوزره ابن المعانی بیت شود مقبول اکر درهم بکویی * مکو ورهم مشوهر کزد لازار
وشم سکون شین معجمه ایله بخار معناسنه در عموما حکیم فردوسی درصفت اژدها بیت
دو چشم از بر سر چو دو چشمه خون * ز وشم دهانش جهان نیره کون * وایام شتاده لاسیما
بهاره قریب وقتده اولان بخارکه هواده حاصل اولور خصوصا که نزم دخی دیرلر حکیم سنایی بیت
کشت پر از ابر ووشم چشم جهانی از انك * خرمن مهر ست وماه قند ز شب پوش او * بعض
فرهنکلرده نقش وتصویر معناسنه ده مرویدر مع النون * وابردن نان یعنی اتمکی یشمك　و ن
ایچون یمی ایلمك کذا فی المجمع واپس جستن کیرویه صجرامق وکیروا و تورمق فتح جیم
وسکون سینله در میر نظمی بیت جست واپس ز زیر شمشیرش * جز کریختن نماند تدبیرش
واپستن فتح باء فارسی وتاء مثناة وسکون سین مهمله ایله بمعنی واپس جستن واپسین

ع واپسين ع فتح باء فارسی وكسر سين مهمله وسكون يای تحتانيله صكره‌كی وصوكه قلان
هر نسنه‌ده استعمال اولنور مثلا نفس واپسين ديرلر صوك نفس معناسنه وبر قومك اسلافی
كيدوب كير وقلانلرينه ديرلر واما مدن صكره كيروده اولان جماعت ومأكولات ومشروباتدن
صكره استعمال اولنان والحاصل جميع حالاتده هرنه‌كه كيروده اوله آكا ديرلر ع واپكيدن ع
فتح باء فارسی وكسر كافله آقزه آتمق ميرنظمی بيت كرفته بكف واپكيده چنان * كه بد
دانه وكشته آندم نهان ع واچيدن ع كسر جيم فارسيله ديرمك ودوشرمك معناسنه در
ع واخانيدن ع متعدی واخيدندر ع واخيدن ع كسر خاء معجمه وسكون يای تحتانيله
فرهنك جهانكيريده پنبه دوشرمك معناسنه در اما مؤيد الفضلاده ازهم جدا كردن يعنی
بربرندن آيرمق ع واخورانيدن ع متعدی واخوردن در ع واخوردن ع ضم خاء معجمه
وواو معروف وسكون راء مهمله ايله اسركمك وقايرمق يعنی بركسنه‌نك غمن وفكرين چكوب
وآنكچون غمناك اولوب اسركمك معناسنه ميرنظمی بيت چوديد نوجوان تازه واخورد *
بكيرد دست اودرخانه‌اش برد ع واداشتن ع كيروطوتمق معناسنه درهرنه اولورسه كرك
محسوس اكرك معنا اولسون ميرنظمی بيت چون اوواداشت ازجمله مكاره * همه كردند صد
تحسين وصدزه * بوسكز لغت جمله مصدردر ع واديان ع كسر دال مهمله وفتح يای تحتانيله
بمعنی باديان بر دارودر اكثر چايله استعمال اولنور كذا فی المجمع ع واراندن ع فتح راء مهمله
وسكون نونله سورمك وبرابر ايلمك معناسنه در ع واردان ع سكون را وفتح دال مهملتين ايله
اوقلاغوكه آنكله خميردن يوفقه آچارلر ودخی چوال وغرار معناسنه در ع واردن ع سكون
را وفتح دال مهملتين ايله ايكی معنايه در اول اوركه اتمكجيلر خميراوزرينه صاچرلر اوقلاغو به
ياپشمسون ديو ثانی مامی معناسنه‌كه عربيده قابله وتركيده ابه ديرلر اما مجمع الفرسده اول
اغاجدركه اتمك خميرين آنكله ياصی ايدرلر تركيده اوقلاغو ديرلر عربيده ثونيا ديرلر ضم ثاء مثلثه
وفتح واو ونون وسكون يای تحتانيله ع واردين ع سكون را ويای تحتانی وكسر دال مهملتين
ايله بمعنی مامی يعنی قابله شاعر بيت زن آبستن چو باشد وقت زادن * ببايد واردين را
دست دادن ع وارن ع كسر راء مهمله ايله ديرسك كه عربيده مرفق ديرلر كسر ميم وسكون
را وفتح فايله بومعناده بوزن ضامن در لكن فتح رايله بوزن دامن دخی جائزدر لواحد من العلما * قطعه
دروضو دست شوی تاوارن * هست مسلم شوم بتو ضامن * پايها كرنشويد ووارن * زاهل
بدعت شوی كشم دامن * اغاجی بيت زمانی دست كرده جفت رخسار * زمانی جفت زانو كرده
وارن ع وارن ع ضمه صر يحله مختصر وارون دركه معكوس معناسنه در كذا فی المؤيد
ع وارون ع ضم راء مهمله وواو معروفله معكوس ومقلوب ومنحوس ومنكوب معناسنه
استاد لبيبی بيت ندانم بخت را با من چه كينست * بكه نالم بكه زين بخت وارون * شمس فخری
بيت ايا شهی كه هر آنكو خلاف انديشد * بود هر آينه در بخت دولت وارون ع واريدن ع
كسر را وسكون يای تحتانی وفتح دال مهملتين ايله اواريدن واوباريدن لفظندن مخففدر يوتمق
عربيده كی ابلع معناسنه ابوالمعانی بيت زجور چرخ فلك زهرها كه واريدم * كه دشمنان تكند
آنكه دوستان كردند * ودخی برايشه مجد اولمق معناسنه در ع وارين ع بمعنی وارن مرقوم

وازكون سكون زا وضم كاف فارسيله بمعنى واژون يعنى معكوس ومقلوب ميرمغيث محوى * رباعى * صد تجربه وصد آزمون دركارست * صد عقل براى يك جنون دركارست * تو طالع ارجمند دارى بكريز * كانجا همه بخت وازكون دركارست وازيدن كسر زا ايله وزاء معجمه ايله ده جائزدر حالنى برآدم بركمسنه يه ديمك ميرنظمى بيت يار تنها زدبكران ديده * همه درد درون وازيده واسرشدن فتح سين وسكون راء مهملتين ايله خسته هنوز افاقت بولمشكن تكرار خسته اولمق اول حالته اطبا نكس ديرلر ضم نونله واسرنكيدن فتح سين وراء مهملتين وسكون نون وكسر كاف فارسيله طوتلمق معناسنه واشدن ضم شين معجمه ايله آچق اولمق وآچلمق كشاد كردن وكشودن معناسنه ميرنظمى بيت همه اسرار دل واشد زافغان * بكرد دروز وشب نالان وكريان واكردن آچمق وقاپمق وخراب ايلمك كشادن وربودن وويران كردن معنالرينه در واكردانيدن متعدى واكردن در واكرديدن فتح كاف فارسيله دوندرمك وله ايضا بيت كه واكرديد برسر چرخ كردون * غم واندوه بردل كرد افزون * والان بمعنى پالان وپهلوان معناسنه ده مرويدر وله بيت كسى نامد به پيش او بميدان نيايد كارزارش مرد والان * فرهنك جهانكيريده رازيانه معناسنه در شاه ناصر خسرو * قطعه * كه داند ست كاين تلخ وناخوش هليله * حرارت برآند ز تركيب انسان * كه فرمود زاول كه در دشكم زا * فرو بايد ازچين وازروم والان وامران سكون ميم وفتح راء مهمله ايله چيش ديارندن كلوز بردارو در كذا فى الاداة وانسان سكون نون وفتح سين مهمله ايله آنجلين وآنك كبى ديمكدر لفظ مركبدر واو وآن ايله سان كلمه لرندن كه سان اداة تشبيه در وان ايكى معنايه در اول مملكت آذربايجانده سرحدده واقع برقلعه متين وولايتنك آديدر ثانى بمعنى شبيه ومانند كه ون دخى ديرلر وانكرستن كيرو باقمق اكثريا آدم كيدركن آردينه باقمق واقع اولور ابو المعانى بيت زكو بت چون روم بيرون بماند در قفا چشمم * كه دردل صد هزاران حسرت از بس وانكرستم واهم آمدن بربره ديرلمك وجمع اولمق وبوزلمق معناسنه در وراستادن سكون راو سين مهملتين وكسر همزه ايله ايله اياق اوزره طورمق وله بيت بباغ ازحسرت قدت كه سرو وعرعر وشمشاد * تكله كرده به پيرامن وراستاده بيك پارا ورتافتن سكون راء مهمله وفا وفتح تائين مثناتين ايله دونمك ودوندرمك معنالرينه در ورخاستن سكون راو سين مهملتين وفتح خاء معجمه ايله يرندن قالقمق قيام معناسنه مستقبلنده خانك فتحه سن كسره يه وسينى زايه ابدال اولنوب ورخيزد ديرلر ورداشتن قالدرمق وكوترمك ويوقاروطوتمق معناسنه وردان سكون را وفتح دال مهملتين ايله ايكى معنايه در اول بوربجيلر خمير آچدقلرى اوقلاغو ثانى خانه بالا يعنى فوقانى اوكه وردانه دخى ديرلر ورزكن سكون راء مهمله وفتح زاء معجمه وكاف ايله بمعنى كوزه پرآب يعنى صو طلو برداق كذا فى المؤيد ورزيدن سكون راء مهمله وكسر زاء معجمه ايله اوزنمك وعادت ايدنمك مولانا جامى بيت چه زمار سم ستم ورزيدن * چه ز تو سر ز كرم پيچيدن * كمال خجندى بيت بخوبان مهرورزيدن چه كارست * رخش ما هست مه ديدن چه

چه کارست * بعض فرهنکلرده زراعت یعنی کشت کردن معناسنه ل ورستان ع سکون راو کسر سین مهملتین وفتح تاء مثناة ایله ل ودرستان ع فتح دال ورا وسکون سین مهملات وفتح تاء مثناة ایله امت معناسنه در کذا فی المجمع ل ورسن ع سکون را وفتح سین مهملتین ایله بمعنی بند بارسن یعنی اول بند که رسن ایله اوله ودخی رسن معناسنه ده اولور ل ورشان ع فتح راء مهمله وشین معجمه ایله موسیقی ده بر پرده آدیدر وسکون را ایله قری دیدکلری خوش آواز قوشدر ل ورشتن ع فتح راء مهمله وتاء مثناة وسکون شین معجمه ایله بمعنی شستن یعنی یومق عربیده غسل معناسنه میر نظمی بیت چو ظاهر شد سحر بر خاست از جا * وضو کرد دو ورشته دست وروا ل ودرشتان ع سکون راء مهمله وکسر شین معجمه وفتح تاء مثناة ایله ل ورشنان ع فتح راء مهمله ونون وسکون شین معجمه ایله کلاهما بمعنی ودرستان وورستان یعنی امت استاد دقیقی بیت شفیع باش بر شه مرا بدین ذلت * چو مصطفی بردادار مرور شنانرا ل ورغن ع سکون راء مهمله وفتح غین معجمه ایله اعضاده ظاهر اولان یومریجه ات ویاخود ریح منعقد اولمش اوله جوز قدر دخی ایری اولور ورغان دخی دیرلر کذا فی فرهنك جهانکیری ل ورّفان ع فتح راء مهمله مشدده وفا ایله شفیع معناسنه یعنی شفاعت ایدیجی شمس فخری بیت دشمنانرا کین اوبس منتقم * مجرمانرا عفو اوبس ورّفان * مسعود غزنوی بیت دادم بلا وکرنه کنم چاره خویشتن * مدح امیروز دتو آرم بو رّفان * لنك سکاکی بیت دوستی چون با کنه از شوق امرزش شها * دوستت پیش تومن ورفان آورده ام ل ورکردن ع طیاندرمق وقالدرمق وقوپارمق ویاتمق ویاندرمق وآتمق وییلك منکور معنالره محلنه کوره استعمال اولنور ل ورکشتن ع سکون راء مهمله وفتح کاف فارسیله ایکی معنایه در اول دونمك ودوندرمك ثانی یوق اولمق معناسنه برکشتن دخی دیرلر ل ورنام نهادن ع آد وکنیه ولقب قومق معناسنه ل ورنان ع فتح راء مهمله مشدده ونونله بمعنی ورّفان مرقوم ل ورنجن وورنجین ع اول فتح راء مهمله وجیم وسکون نونله ثانی فتح راء مهمله وسکون نون ویای تحتانی وکسر جیمله بلازك که ابرنجن وبرنجن دخی دیرلر عربیده سوار دیرلر کسر سین مهمله ایله میر نظمی بیت منزین کشته ساعد با ورنجن * فلك کفتا جهان از دیده روشن ل ورنشستن ع سکون راء مهمله وکسر نون ایله اوتورمق وآت اوزرنده اولمق ل ورهمین ع فتح راء مهمله وسکون ها ویای تحتانی وکسر میمله آرپه و بغدای اونی ایله مخلوط بشمش اتمك عربیده علیث دیرلر حدیث وزنی اوزره کذا فی المجمع ل ورهین ع فتح راء مهمله وکسر ها وسکون یای تحتانیله بمعنی ورهمین مرقوم ل وزان ع فتح زاء معجمه ایله وزیدن لفظندن اسم فاعلدر اسیجی معناسنه ابو المعانی در نعت شریف بیت بر باغ امل باد کرم هست وزان چون * سرسبز بود نخل امیدم بدو عالم ل ورفان ع سکون زاء فارسی وفتح فا ایله بمعنی ورفان مرقوم ل وزن ع فتح زاء معجمه ایله سز وروننشا طله صالنوب یورینه دیرلر وعربیده سکون زا ایله طارتمق معناسنه در ل وژنین ع سکون زاء فارسی وکسر نونله دوه سودی وآیرانی معناسنه ل وزیدن ع کسر زاء معجمه وسکون یای تحتانیله ییل اسمك معناسنه عربیده هب الریح وچغتایده ایسماك دیرلر کسر همزه وسکون یای تحتانیله میر علیشیر بیت صبح چون ایسئی صبا ایچکیل قدح کیم بولماغونك *

بنوڭ وكوب ايستوركوسى بوباغ دوراندين صبا وستان سكون سين مهمله وفتح تاء مثناة ايله ارقه اوستنه ياتمق وياتمشه دخى ديرلر وسنان سكون سين مهمله وفتح نونله بمعنى وستان مرقوم ابوالمعانى بيت بنكرد در روز نقش سقف ودر شب اختران * دائما وسنان كشتن بوده كارهر زنان وسن فتح سين مهمله ايله بوزن رسن آلوده معناسنه امامى هروى قطعه * حضرتى كز قدر زيبد كرچه او * دامن همت نكرداند وسن * حارسش كيوان وبرجيسش نديم * آفتابش شمع وكردوش لكن * عربيده مقدمهٔ خواب يعنى اويقونڭ اوّلى وله ايضا بيت ازدر دولت درآمد مست وكفت * بخت بيدار مرا اين در وسن * وعربى شعرلرده دخى بو معنايه كلمشدر اشجع الشعرا متنبى بيت ابلى الهوى اسفا يوم النوى بدنى * وفرق الهجر بين الجفن والوسن * وينه عربيده ضم واو ايله بياضى چوق اولان كوزه ديرلر وسكون سين مهمله ايله فارسيده بمعنى بسيار استاد رودكى بيت امروز باقبال تواى مير خراسان * هم نعمت وهم روى نكو ووسن بدارم وشن فتح شين معجمه ايله بمعنى وسن مرقوم كذا فى فرهنك جهانكيرى وشيان سكون شين معجمه وفتح ياى تحتانيله جزا وعوض معناسنه ميرنظمى بيت نكويى بايدت وشيان بيدار * بدى را كردن بدكار سهلست وغستن فتح غين معجمه وتاء مثناة وسكون سين مهمله ايله بمعنى ظاهر وآشكارا ولين كسر لامله بر نوع قبر جقدر كه بريون وداد دخى ديرلر كذا فى فرهنك جهانكيرى وميدن كسر ميم وسكون ياى تحتانيله اولمق معناسنه در ون ايكى معنايه در اول بمعنى شبه ومانند منوچهرى در صفت اسب بيت يوز جست ورنك فعل وكرك پوى وغرم تك * ببرجه آهو ودو وروباه حيله كورون * ثانى بن مرقوم معناسنه در عربيده نون مشدده ايله اوج معنايه كلور اول بركسيه ديرلر كه امورنده سست وضعيف اوله ثانى سبنج كه بر مقله چالرلر ثالث بر شهرڭ آديدركه حسين قرضى ونى اول شهردندر ونون مخففله حكماى خطا اون بيڭ سنه يه ديرلر وهنديلر چنكله ديرلر ونديدن سكون نون وياى تحتانى وكسر دال مهملهٔ اولى ايله زحمت چكمك معناسنه ويديدن سكون يائين تحتانيين وكسر دال مهملهٔ اولى ايله بمعنى چاره جستن كذا فى المجمع ويدن سكون ياى تحتانى وفتح دال مهمله ايله ياوى قلمق معناسنه در

مع الواو * وارو ضم راء مهمله ايله بمعنى وارف مرقوم يعنى غله صاپندن ايتدكارى طبق كبى نسنه كه روستاييلر اوزرنده طعام يرلر وركو سكون راء مهمله وضم كاف فارسيله ولايت خراسانده بر شهردركه بر قيا اوزرنده واقع اولمش ودرت اطرافندن چشمه لردن لطيف صافى صولر روان اولمش كذا فى المؤيد ويو ضم ياى تحتانى واخفاء واوايله بمعنى عروس كه بيو دخى ديرلر

مع الهاء * واخسيه كسر خاء معجمه وسين مهمله وسكون ياى تحتانيله آتلمش پنبه ويوڭ معناسنه واره فتح راء مهمله ايله درت معنايه كلور اول شبه ومانند ثانى نوبت معناسنه استاد رودكى * قطعه * كل دكرره بكلستان آمد * وارهٔ باغ وبوستان آمد * وار آذر كذشت وشعلهٔ او * مشعله لاله زار مان آمد * ثالث رسم وعادت معناسنه رابع كرّت ومرتبت معناسنه كه يڭ واره دوواره ديرلر يڭ كرت دوكرت ديمك اولور وارنكاه فتح راء مهمله وكاف فارسى وسكون تاء مثناة ايله صباح آچلدوغى وقته ديرلر ميرنظمى بيت چو

چووارنگاه شد ازجای برخاست * همه اسباب جنك برخویش آراست لغ وارسته ع فتح را وتاء مثناة وسکون سین مهملتین ایله قورتلمش معناسنه مولانا هاتفی بیت زدر ماندکیها جدا کن مرا * بوارستکان آشنا کن مرا لغ وارونه ع ضم راء مهمله وواو معروفله ترس عربیده مقلوب ومعکوس معناسنه که بازکونه وباشکونه وواژکونه وواشکونه دخی دیرلر شاکر بخاری بیت ای برادر برکه نالم من * زین جفای سپهر وارونه * حکیم زجاجی بیت چو راز سپهری دکرکونه بود * جهان درکف دیو وارونه بود * فرهنك جهانکیریده بمعنی شوم حکیم قطران ارموی بیت تراعد ونبود مرد طالع مسعود * تراولی نبود مرد اختر وارون * لغ واژکونه ع سکون زاو ضم کاف فارسیین ونونله بمعنی وارونه مرقوم لغ وازیره ع کسر زاء معجمه وسکون یای تحتانی وفتح راء مهمله ایله بمعنی زمان لغ واسه ع فتح سین مهمله ایله پروانه یه دیرلر ابو المعانی بیت پر توشمع رخت کاشانهٔ دل را کرفت * زانکه کردد کرد اودل واسهٔ پرسوخته لغ واشامه ع فتح شین معجمه ومیمله عورات باشلرینه اورتدکلری نسنه که باشامه ودامنی دخی دیرلر عربیده معجر دیدکلریدر فخر کورکانی بیت وزان بعس داد ویرانامه وبس * همان پیرایه وواشامه وبس * وله بیت زکیسو بت مراده یادکاری * زواشامه مراده غمکساری لغ واشکرده ع سکون شین معجمه وراء مهمله وفتح کافله جست وساخته معناسنه لغ واشکونه ع سکون شین معجمه وضم کاف فارسی ایله بمعنی وارونه مرقوم لغ واشه فتح شین معجمه ایله ایکی معنایه در اول آنجه دیدکلری اوجی قوش که باشه دخی دیرلر ثانی قراغوکه صباحه قارشوچا یروچمن اوزرینه دوشر لغ والانه ع فتح لام ونونله ریش وجراحت معناسنه ابو المعانی بیت سینه شد والانه از سوز جکر * به نباشد جز زدست لطف یار * لغ والغونه وولغونه ع کلاهما بسکون اللام وضم الغین المعجمه وفتح النون بمعنی کلکونه که عورات یوزلرینه سوردکلری قزلجه در غنجاره وکلغونه وفکر دخی دیرلر شهیدیٔ قمی بیت آن بنا کوش کز صفا کوئی * برکشیدست والغونه نسیم لغ واله ع بوزن هاله ایکی معنایه در اول بمعنی والاء مرقوم که حریردن اینجه ویوفقه طوقنمش بیاض والوان ایدرلر حضرت مولانا قدس سره بیت مرا ز معجر تبریز دلق کهنه بسست * بروبروکه بقدر زمانه بد واله * ثانی سراب که صحراده ایراقدن صوکبی کورینور سیف الدین عارج بیت از شوق روت جانب خور میکنم نکاه * چون تشنه از عطش بسوی واله میرود * کسر لام واظهار ها ایله بیخود وحیران وسرکشته ومتحیر معناسنه میر نظمی بیت درآموزش واله وسرکشته بود * باشراب عشق دل آغشته بود * لغ واماده ع ایکی معنایه در اول یوریمکدن واشلمکدن یوریلوب قالمش ثانی عاجز وبی طاقت ودرمانده اولوب قالمش معناسنه لغ وامخواه ع سکون میم وفتح خاء معجمه وواو معدوله ایله ایکی معنایه در اول دین صاحبی که معنای ترکیب بورج استیجی دیمك اولور ثانی ثقلت وتقاضا ایله نسنه استین اما بو معنی استعاره طریقیله در لغ وادسانه ع سکون نون اول وفتح سین مهمله ونون ثانیله پرکار معناسنه در لغ واه ع اظهار ها ایله وای وواخ دخی دیرلر وحیف محلنده استعمال اولنور لغ واهش آمده ع ضم ها وسکون شین معجمه ایله سرخوشلقدن ویاخود بایلقدن آیلشه دیرلر لغ واهم جسته ع فتح ها وجیم وتاء مثناة وسکون میم وسین مهمله ایله

والاژنر بمعنی دیوار ... والازه مثله

کبیره قوراشی یعنی کیرودونمش صابح وقیللر صفت اولورکه عربیده قلل دیرلر وقولغه صفت اولور عربیده قنعاد دیرلر وطوداق صفتی اولور عربیده قالعه ومشمر دخی دیرلر ﴿ وایه ﴾ فتح یای تحتانیله اوچ معنایه کلور اول حاجت معناسنه فلکی شروانی * قطعه * از بوسه بوسه که دهد راحتی بروح * وز غمزه غمزه که خرد را کند خراب * زان بوسه بوسه بوسه اومایه روان * زان غمزه غمزه غمزه اومایه عذاب * مراد ومقصود معناسنه ده کلور مولانا جامی بیت وایه جامی همین لعلت بود * کر نیاید وایه او وای وای * ثانی حصه ونصیب ولذت معناسنه شیخ عطار بیت زیر پا آور هوای نفس را * کم بدوده وایه های نفس را * ثالث علمدن خبردار اولمق استاد عنصری بیت سخن کفتن بجاهل بس خطا نیست * سخن بی وایه کفتن ژاژخا نیست ﴿ وجه ﴾ سکون جیم واظهار هایله اوچ معنایه کلور اول قیمت وبها معناسنه در خواجه حافظ * مصرع * وجه میخواهم من آن مطرب که میکوید رسید * ثانی وظیفه معناسنه خواجه سلمان بیت خورشید طلعتا وزرای تو وجه من * اکنون سه ماه رفت که تأخیر میکنند ثالث خرج ومصرف معناسنه شاعر بیت بننکدستی از آن روی ساخت غنچه که اورا * زریست اندك وصد وجه نازکست بر آن زر ﴿ وخشینه ﴾ سکون خا ویای تحتانی وکسر شین معجمتین وفتح نونله ایکی معنایه کلور اول بر جانور آدیدر ثانی هر بیاض نسنه یه دیرلر کذا فی فرهنك میرزا ابراهیم ﴿ وربوشنه ووربوشه ﴾ کلاهما بسکون الراء المهمله وضم الباء الفارسی عروس وزنان باشلرینه باغلد قلری که عربیده مقنعه دیرلر کذا فی المجمع ﴿ ورچه ﴾ سکون راء مهمله وفتح جیم فارسیله وکسر جیمله ده استعمال اولنور اکرچه دیمکدر ماقبلنده اولان کلامه عطف اولنور ﴿ وردابه ووردنه ﴾ کلاهما بسکون الرا وفتح الدال المهملتین والنون ایکی باشی اینجه اورتاسی یوغون بر نوع اوقلاغودر که چوچه و پیواره وکردنه دخی دیرلر هندی لسانده پیلن دیرلر شاعر بیت فلك کشتست مانند بورك پز * اکر خواهی زند وردانه بر سر ﴿ وردوکه ﴾ سکون را وضم دال مهملتین وواو معروفله غله صاپیله اورتاش خانه مختصر که وردوك دخی دیرلر هندی لسانده چیند دیرلر ﴿ ورده ﴾ سکون را وفتح دال مهملتین ایله کوکرچین یواسی وکوکرچین برجی شمس فخری بیت حمام آسا صعود آسمانی * فراز قصر قدرش ورده باشد عربیده آل رنکه دیرلر ﴿ ورزه ﴾ سکون راء مهمله وفتح زاء معجمه ایله اوچ معنایه کلور اول حاصل ایتمك ثانی زراعت وحراثت ثالث عمل وحرافت معناسنه ورزدخی دیرلر کذا فی التحفه ﴿ ورزیده ﴾ سکون راء مهمله وکسر زاء معجمه ایله ورزه مرقوملك اوچ معناسنك دخی مفعولیدر واول کسنه یه دیرلر که بر اشده ویاخود بر فعلده زیاده تجربه سی وممارستی اوله ودخی اول نسنه یه دیرلر که ال ایله چکلمش اوله دری کبی وآنك امثالی نسنه لر کبی کذا فی التحفه ﴿ ورطه ﴾ سکون را وفتح طاء مهملتین ایله بتاق اولان باتلق واستعاره طریقیله مخوف ومخاطره اولان نسنه لر شاعر بیت تهمت بی کنهان رسم قدیمست ایدل * رخت خود را که ازین ورطه مسلم برداشت ﴿ ورغاره ﴾ سکون راء مهمله اولی وفتح غین معجمه وراء ثانیه ایله اعضاده ظاهر اولان یومری نسنه که وجعی اولمز اهل طوس لغتیدر ﴿ ورقه ﴾ سکون راء مهمله وفتح قافله نام عاشق کلشاهدر که لیلی ومجنون ووامق وعذرا کبی نظمه کتوروب کتاب ایلمشلردر قدما نظمیدر وعربیده

وعربیده اسماء اضداددندر هم کریم وهم خسیس معناسنه در و فتحات ثلثه ایله کاغذ ومکتوب
معناسنه در ورکاه سکون راء مهمله وفتح کاف فارسیله کلخن معناسنه در ورکرده
سکون رائین مهملتین وفتح کافله اوباندرمق معناسنه استاد لطیفی بیت چراغی کرخدا
ورکرده باشد * بجا ازباد دیوان مرده باشد ورکوه سکون راء مهمله وضم کافله عراق
عجمده برشهر آدیدر حالا برقوه دیمکله مشهوردر ابرکوه وبرکوه دخی دیرلر ورجه فتح راء
مهمله وجیم وسکون نونله برپهلوان والانی نامیدر سرلشکر روس ایدی ورنه سکون راء
مهمله وفتح نونله یوخسه دیمکدر شیخ سعدی * قطعه * بنده همان به که ز تقصیر خویش *
عذر بدرکاه خدای آورد * ورنه سزاوار خداوندیش * کس نتواند که بجای آورد *
ورواره سکون راء مهمله اولی وفتح واو وراء ثانیه ایله اول فوقانی خانه درکه برخانه نك
اوزرنده یاپلمش اوله بوباره دخی دیرلر ترکیده چارطاق عربیده علویه وغرفه دخی دیرلر کذا فی فرهنك
وفائی میرنظمی بیت مکر روزی به ورواره نشسته * که در برروی بیکانه بسته وروره
سکون راء مهمله اولی وفتح واو وراء ثانیه ایله تیین دیدکلری جانوردرکه درپسن کورك ایدرلر
بعض فرهنکده سنجابه دینلدوکی مرویدر وره فتح راء مهمله واخفاء هایله حماقت
وبلاهت معناسنه در وژاغه فتح زاء فارسی وغین معجمه ایله قوربغه که جغز ووزغ وغوك
دخی دیرلر بعض فرهنکده برنوع کاردر وژده سکون زاء فارسی وفتح دال مهمله ایله دوکلمش
قسنه هرنه اولورسه وزغه سکون زا وفتح غین معجمتین ایله بمعنی وژاغه مرقوم وسمه
سکون سین مهمله وفتح میمله چوید یپراغی زنان عجم دوکوب وقیناد وب قاشلرینه سوررلر سیاه
ایدر رودخی صاچلرینك بیاض اولان قیللرینه خضاب ایدرلر خواجه سلمان بیت که ازقوس وقزح
یابی هوار اوسمه رنك ابرو * که ازنجم وشجر بینی زمین را آسمان آسا * خواجه حافظ بیت
کز غالیه خوشبو شد درکیسوی او پیچید * وزوسمه کمانکش شد درابروی او پیوست وسه
فتح سین مهمله ایله ایکی معنایه در اول چوب دست ثانی قوت وقدرت بوایکی معنایه حکیم
سوزنی بیت بوسه سربکوب دشمن را * من بکویم اکر تراوسه نیست وسیله کسر سین
مهمله وسکون یای تحتانیله ایکی معنایه در اول فسیله معناسنه درکه واو فادن بدلدر ثانی
واسطه معناسنه در اولاشدریجی دیمکدر شیخ سعدی بیت در میروزیر وسلطانرا *
بی وسیلت مکرد پیرامن وشکله سکون شین معجمه وفتح کاف فارسی ولامله صقاش اوزم
شیره سی ایچنده اولان دانه یعنی چکردك غرشب وغرشم دخی دیرلر کذا فی المؤید وشکنه
سکون شین معجمه وفتح کاف فارسی ونون ایله آلت رجل معناسنه در اما مجمع الفرسده فتح شین
معجمه ونون وسکون کافله آلت رجلدر واد الفضلاده سکون شین معجمه وفتح کاف ونونله توش
وتوان معناسنه مرویدر وشنکه فتح شین معجمه وکاف وسکون نونله بمعنی وشکنه
مرقوم وشنه سکون شین معجمه وفتح نونله آت کشنمسی که عربیده صهیل دیرلر استاد دقیقی
بیت میدانت حربکاهش خون عدوت آب * تیغ اسپرغم ووشنه اسبان سماع خوش *
کاهی واوی حذف ایدوب شنه ده دیرلر وشه فتح شین معجمه ایله وشق دیدکلری
دارودرکه بعض تراکیبه جزؤ ایدرلر وشینه کسر شین معجمه وسکون یای تحتانی وفتح

نوله برنوع سلاحدر جوشن دخی دیرلر استادمر زبان پارسی بیت تیررا ازوشینه بگذاری
همچوخیاط سوزن ازوشی * مؤید الفضلاده وادات الفضلاده سین مهمله ایله مرویدر
وهیه سکون غین معجمه وفتح یای تحتانیله خورنه که کنکل دخی دیرلر وظیفه
معروف کونلك تعیین اولنان نسنه وقسمت ونصیب معناسنه شیخ سعدی درکلستان نثر
پردهٔ ناموس بندکان بکناه فاحش ندرد * ووظیفهٔ روزی بخطای منکر نبرد وعده
زمان معلوم وعهد معناسنه دربو ایکی لغت اکرچه عربیدر اما فارسیده استعمالی شایعدر
وقره سکون قاف وفتح راء مهمله ایله چلاه آلتلرندن برآلتدرکه قطیفه بافلرك خاوکسدکاری
کسکین دمور در وقیه سکون قاف وفتح یای تحتانیله وزن معلوم هرولایتده مقدار
معیندن عبارتدر ترکیده اوقه وعربیده اوقیه دیرلر رومده درتیوز درهمدر واطبا قتنده اون ایکی
درهمدر استاد منجیك بیت راست برخشت بچشم آید اکر * همچون سرماست وقیه وقیه
برزم ولاده فتح لام ودال مهمله ایله بمعنی بادریسه یعنی آغرشق که ایکه پچوروب ایپلك
اکیررلر عربیده فلکه دیرلر ولانه فتح لام ونونله ریش جراحت معناسنه کسر واوایله دخی مرویدر
واوله سکون لام اول وفتح ثانیله آشوب وهنکامه وآواز بلند معناسنه در میرنظمی
بیت ولوله انداخت باردوی شاه * فتنهٔ برخاست دران جایکاه وله فتح لام واخفاء
هایله بوزن همه خشم وغضب معناسنه درکه ولهزده بمعنی خشمکین بعض فرهنکلرده عاشق زار
معناسنه مرویدر عربیده اظهار هایله بیخود وحیران معناسنه واله وحیران دیملك اولور ولیچه
کسر لام وسکون یای تحتانی وفتح جیم فارسیله ایکی معنایه در اول مخلص دوست ابو المعانی
بیت ولیچه آن بودکه روز حاجت * نباشد مال وجان ازوی دریغش * ثانی چوال معناسنه در
ونانه فتح نونین ایله بمعنی نان اتمك معناسنه در کذا فی المجمع ونده سکون نون
وفتح دال مهمله ایله کردمه دیدکلری اوتدر فارسیده ترهتیزك دخی دیرلر عربیده جرجیر دیمکله
معروفدر وه اظهار هایله بر لفظدر محل تحسین وجای قبولده استعمال ایدرلر نتکم شاعر
بیت ترك من دی سخن برهمیکفت * هرکه دیدش زدور وه میکفت ویده سکون یای
تحتانی وفتح دال مهمله ایله چاره جوی یعنی چاره ارایجی کذا فی المجمع بو معنایه میرنظمی بیت
همه بهر شهزاده ویده شدند * برای علاجش بهرسو شدند ویزه سکون یای تحتانی
وفتح زاء معجمه ایله براوتدر ساقی اولمز آنجق یر اوزرنده یایلوب کیدر براغاجه یقین اولورسه
صاریلوب دپه سنه دك چیقار ویسه سکون یای تحتانی وفتح سین مهمله ایله
افراسیاب شاهك سرعسکری برنامدار پهلوان آدیدر پیران ویسه دخی دیرلر حکیم فردوسی
بیت چنین کفت کرویسهٔ شوربخت * زبالین کین کی برآید درخت ویله سکون یای
تحتانی وفتح لامله بمعنی ویل مرقوم یعنی واویلا حکیم فردوسی بیت فرود آمد ازتخت ویله کنان
زنان برسروکوش وابروکنان * فرهنك میرزاده واویلا کردن واقعدر حکیم فردوسی بیت چو
رعد خروشان یکی ویله کرد * که کفتی بدرید دشت نبرد * اما تحفة الاحبابده بمعنی بانك عظیم
دیو بیت مرقومه متمسك اولمش مع الیاء التحتانی * واپخی سکون خاء معجمه وکسر جیم
فارسیله صمربار کیری که ماچخی دخی دیرلر وبو معناسی دخی خلقی قدح وذم ایدن آدمه دیرلر

دیرلر وامی کسر میمله درمانده وعاجز معناسنه در کذا فی التحفه بومعنایی مؤید میرنظمی بیت در بنجاهر آنکس که عامی شود * بهر کار خود پیش وامی شود وای برلفظدر محل تحسر وهنکام فرقت وجای تأسف وافسوس محلنده ایرادایدرلر شاعر بیت بخت بد وهمت عالی بلاست * وای بر آنکس که بدین مبتلاست وپارای فتح باء فارسی وراء مهمله ایله زهره یلدزینك بر آدیدر وجی سکون خاء معجمه وکسر جیم فارسیله خرما چکردکی کذا فی فرهنك جهانکیری وخشی سکون خا وکسر شین معجمتین ایله برنوع جامه در کذا فی المؤید ورخی فتح راء مهمله وسکون خاء معجمه وکسر جیمله بمعنی زشتی کذا فی المجمع ورزی سکون راء مهمله وکسر زاء معجمه ایله بمعنی زراع وحراث یعنی اکنجی ورزکر دخی دینلور استاد لطیفی بیت همه ورزورزنده ورزی مدان * همه کشت ورزنده ورزی مدان * حکیم فردوسی بیت کمان شد تن ورزی تخم کار * دران تخم پیکان ودل کشتزار ورکوشی سکون راء مهمله وضم کاف فارسی وکسر شین معجمه ایله کوپه کتاب السامی ده کوشواره دراز که بکردن رسد مسطوردر ورماندکی درد شکم ودرد روده واحشا یعنی قارن وبغرسقلر آغریسی کذا فی المجمع وسنی سکون سین مهمله وکسر نونله بر آدمك تحت نکاحنده ایکی ویا اوج عورتی اولوب برلرینه وسنی دیرلر ترکیده قومه دیدکلریدر استاد عسجدی بیت دوستانم همه مانند وسنی شده اند * همه زانست که بامن نه درم ماند ونه زر * شمس فخری بیت ازمراعات عدل تو برخاست * دشمنی ازمیانهٔ وسنی وشانی فتح شین معجمه وکسر نونله درم ده هفت که شیانی دخی دیرلر شاه ناصر خسرو بیت هرکو ورا بیش کشت چو من بنده ازان بس * ازعلم وهنر باشد ودینار وشانیش وشنی فتح شین معجمه وکسر قافله یدیجی معناسنه درکه وشاق یدکدر وشنی سکون شین معجمه وکسر نونله سرخی که زنان بوزلرینه سورلر حکیم اسدی بیت جهان بسته ازبت پرستان هند * بتیغی که باشد چو وشنی پرند * وشی کسر شین معجمه مشدده ایله ایکی معنایه در اول قزللق حمرت معناسنه عموما یعنی کل قزللغی وبقم کبی خسروی * مصرع * روی وشی وارکن بوشنی ساغر * شینك تخفیفیله ده جایزدر حکیم اسدی بیت رسم کوزنان زمین جزع رنك * وشی کشته ریك وشخ ازخون رنك * ثانی برجنس قماشدر شهر وشه منسوب یعنی آنده اشلنور استاد رافعی بیت کسترد تنك تنك وشی بروشی زمین * آورد رنك رنك خوشی درخوشی هوا ولوالی سکون لام اول وکسر ثانیله زناج معناسنه لغت سمرقندیدر کذا فی المؤید وی اوج معنایه کلور اول ضمیر غایبدر اوکبی عربیده کی هو معناسنه شاعر بیت من اورا چه کویم چه رنك آورم * که تادست وی زیر سنك آورم * ثانی وای معناسنه شاعر * مسمط * نه زمن یاد میکنی نه دلم شاد میکنی * همه بیداد میکنی وی ازین شوخی تو وی * ثالث مقدار معناسنه در حکیم نزاری قهستانی بیت کر صالح وکر فاسق بر قطرت خویشم من * کر تخم نکو بفشان ور تابستان ده

وا وی باب الواو المکسورة مع الالف * ویرا سکون یای تحتانی وفتح راء مهمله ایله فرهنك میرزاده بمعنی یادکیرنده وبمعنی صاحب وحافظ ابوالعباس بیت یکی مرد ویرا باید نخست * که کوید نیوشید هارا درست

وب مع الباء الموحده * وریب کسر راء مهمله وسکون یای

تحتانیله بمعنی کج ومنحرف که ترکیده ووب وورو دخی دیرلر ابوشکور بیت توانی بردکاربستن
وت فریب * که دانا همه راست بیند وریب ع مع التاء المثناة * ولایت ع اوج معنایه دراول مملکت
واقلیم ثانی حکومت وحاکملك یعنی مملکته والی وضابط اولمق ثالث مرتبهٔ کرامت که ولیدن
مشتهد زمدکور اوج معنایه ترتیب اوزره ابوالمهانی * مثنوی * همیکشتم بسی شهر وولایت
بدیدم خوب وزشتش چون تمامت * کراشد پیشه جود وعدل وانصاف * شود زاهل
ولایت نام اشراف * شود صاحب ولایت بی شك آن مرد * نمی بیند زعالم محنت ودرد *
وج ع مع الجیم * ویرج ع سکون یای تحتانی وفتح راء مهمله ایله اکیردیدکلری دارودر
عربیده وج دیرلر فارسیده فریج وفریز وورج دخی دیرلر کذا فی المؤید ع ولج ع سکون
لامله برقوشدر عربیده سلوی دیرلر کذا فی المجمع ع ویلانج ع سکون یای تحتانی وکسر نونله
ود برنوع حلوادر کذا فی التحفه ع مع الدال المهمله * وید ع بوزن دید بمعنی ویرا یعنی
اکا دیمکدر اکرچه فتحه ایله بوزن قید روایت اولنمشدر اما شمس فخری کسر واو ایله
نوید ه قافیه ایلمکله وعلم لغتده شمس فخری جملهدن معتمد اولدوغی اجلدن اکا متابعتا
مکسوره ده ضبط ونقل اولندی بو ابیات آنکدر * قطعه * لب ودلی تو باد ازخرمی خندان
تن عدوی تو باد ازعنا چونال نوید * مراد این شه ازیمن دولتت حاصل * امید اوشه
چون نام او زعالم وید ع ویند ع سکون یای تحتانی وفتح نونله بمعنی بند حکیم سوزنی بیت
یکی پسرکه اکر کس ورا بدیده بود * نخواهدش که بویند بعمر خود یکبار ع مع الراء المهمله
ور ع ویدستر ع بوزن ومعنی بیدستر قوندز خایه سی جند بادستر وجند بیدستر وبادستر
وبیدستر دخی دیرلر کذا فی المجمع ع ویر ع یای معروفله درت معنایه دراول حفظ معناسنه که
ازبر دخی دیرلر استاد عنصری بیت نویرناید کس را بزرك همت او * که همتش نه بزرکی
نیاید اندروبر * ثانی فهم وادراك معناسنه حکیم ناصرخسرو * قطعه * خوش خوش فرود باید
خوردنت روزکار * موش زمانه را تویی ای بیخرد پنیر * زین بدکنش حذرکن وزین بس دروغ او
می نیوش اکر بهوش بصیری ونیز ویر * بومعنایه شمس فخری بیت ایا شهی که سراسر دعات
میکویند زاهل فضل هرانکس که عقل دارد وویر * ثالث ناله وفریاد معناسنه حکیم سنایی * رباعی
ای جوان زیر چرخ پیر مباش * بازدوراتش درزحیر مباش * یا برون شو زچرخ چون مردان
ورنه باواوی ووی وویر مباش * رابع اردبیل مضافاتندن برقریه اسمیدر ویای
مجهول ایله بی عقل وبی هوش وابله واحمق وسرسیم معناسنه در کذا فی فرهنك جهانکیری
ع ویر ویر ع الفاظ مکرره نوعندندر برنسنه یی صیق صیق تقید وتفقد ایله
وز صورمغه دیرلر ع مع الزاء المعجمه * وراز ع فتح راء مهمله ایله هراة مملکتنده
ساکن برطائفه نك آدیدر ع ویژ ع یای معروفله اوج معنایه دراول خصوص ثانی
وس خاصه ثالث خالص معناسنه ویژه دخی دیرلر ع مع السین المهمله * ویس ع یای
معروف ایله بمعنی مانند شمس فخری بیت جهانرا اکر کوشه باشد یقین * شود در پناهت
جهان خلد ویس ع ویس ع بمعنی ویس که نام معشوقهٔ رامیندر که ویسه دیرلر ورامینه رام
دخی دیرلر خواجو درهمای همایون بیت اکر مرغ جم صید بلقیس کشت * دل رام منزلکه ویس

وِق ویس کشت * کذا فی التحفه ؏ مع القاف * وشاق ؏ فتح شین معجمه ایله غلام ساده رو یعنی تازه خدمتکار حکیم خاقانی اکا بردن برینه یازمش بیت وشتی ده که در برم کیرم * یا وشاقی که در برش کیرد * شیخ نظامی بیت جنیبت کش وشاقان سرایی * روانه صدصد ازهر سپر جدایی * فرهنك میرزاده خدمتکار درویشان مرویدر ؏ مع الکاف * وینداك ؏ سکون

وُك یای تحتانی ونون اول وفتح نون ثانی ودال مهمله ایله بمعنی نافهٔ مشك کذا فی فرهنك جهانکیری ؏ ویك ؏ یای معروفله بر کلمه در محل ترحمده ای نیکبخت معناسنه ایراد ایدرلر کاهی ویل لفظیله مرادف ایدوب ویل ویك دیرلر و یای مجهول ایله عربیده کی ویحك معناسنه کاورکه عرب محل ترحمده ادا ایدرلر حکیم فردوسی بیت سخن کفتن نغز وکفتار نیك * نکردد تبه تا جهانست ویك * وله ایضا بیت اکر شاخ بد خیزد از بیخ نیك * تو با شاخ بد بر میاغار ویك * اما شمس فخری بمعنی وای دیوب بو بیتی نظم ایلمش بیت کر زین فلك شکایتی آرد کسی بشاه * پاسخ ز چرخ نشنود الا که ویك ویك * تحفة الاحباب صاحبی حافظ اوبهی بمعنی وای ودعای بد یعنی نفرین که ضدّ ویحك در روایت ایدوب بو بیته متمسك اولمش بیت ماده کفتا هیچ شرمت نیست ویك * بس سبکساری نه بد دانی نه نیك ؏ مع اللام * وشکول ؏ سکون شین معجمه وضم

وِل کافله مرد جلد وهوشیار وجست وقوی ودرکار معناسنه که بشکول دخی دیرلر میر نظمی بیت هرکه در کار خودش وشکول شد * حاصل مقصود دل موصول شد ؏ وکال ؏ فتح کاف فارسیله کو مرکه زغال وزکال وانکشت دخی دیرلر کذا فی الاداة مجمع الفرسده فتح واوایله مرویدر ؏ ول ؏ بوزن دل شکوفه معناسنه در عموما شکوفهٔ انکور ه دیرلر خصوصا عربیده قفا الکرم دیدکاریدر ؏ ویل ؏ یای تحتانیٔ مجهول ایله ایکی معنایه در اول ظفر وفیروزی وغلبه بر اعدا معناسنه در شمس فخری. * قطعه * شست اکر بهر صید بکشاید * حوت کردون بود دش در تشبیل * او چو خورشید وخصم چون ذرّه * ذرّه بر مهرکی نماید ویل * ثانی فرهنك حسین وفایی ده ایشی وقتنده مرادی اوزره بولمغه دیرلر استادرودکی بیت لبت سیب بهشت ومن محتاج * یافتن راهمی نیابم ویل * ادات انفصلاده فتح واوایله مرویدر ؏ مع النون ؏

وِن ؏ وردان ؏ سکون را وفتح دال مهملتین ایله وجود انساننده ظاهر اولور ات پانلری که ترکیده سکیل وعربیده ثولول دیرلر ضم ثاء مثلثه ایله ؏ وزن ؏ فتح زاء معجمه ایله بزاغاجدر معلوم آندن یای بیپارلر درخت پشخیز دخی دیرلر ؏ وژولیدن ؏ ضم زاء فارسی وواو معروف وکسر لامله ایکی معنایه در اول ایشه قند رمق یعنی تحریص ایلمك ثانی هوا اسمك معناسنه میر نظمی بیت وژولیده صبا وقت سحر خوش * بعالم لطف وبرخود کشت آتش ؏ ولین ؏ کسر لام وسکون یای تحتانیله بر نوع قبرجقدر وجود انسانده ظاهر اولور اکا بریون وودا دخی دیرلر ؏ ویران ؏ معروف ضد معمور در شاعر بیت هر لحظه دلم را پسری کرد تصرف * ویران شده چون وقف بر اولاد ذکورست ؏ ویزکان ؏ سکون یای تحتانی وزاء معجمه وفتح کافله بمعنی خاصکان زاء فارسیله ده مرویدر استاد عنصری بیت اباویژکان ماند دامن بچنك نه روی کریز ونه جای درنك * حکیم فردوسی بیت بفرمود تا نوذر آمد به پیش * اباویژکان وبزرکان خویش. ؏ مع الهاء * وژه ؏ فتح زاء فارسیله قارش که بدست دخی دیرلریك وژه

وِه

برقارش دیمك اولور ابو المعانی درهزل . بیت نباشد بکادن بهرحال سیر * بهرچند مشد
صفت ویك ویژه کیر ولیسه کسرلام وسکون یای تحتانی وفتح سین مهمله ایله بمعنی ولیس
مرقوم ویرانه معروف یعنی خرابه ویره سکون یای تحتانی وفتح راء مهمله
ایله درخت خربزه یعنی قاون تکلکی کذا فی المؤید ویژه یای تحتانی معروف وفتح زاء
فارسیله اوچ معنا یه کلور اول بمعنی خصوص حکیم فردوسی . بیت زما برهمه پادشاهان درود *
بویژه که عدلش بود تار و پود * ثانی بمعنی خاصه حکیم اسدی . بیت صدوسی شتر ویژه شه
ززر * غلافش زدیبا نکارش کهر * حکیم فردوسی . بیت مرازین همه ویژه اندوه تست *
که بیدار دل باشی و تندرست * ثالث بمعنی خالص منوچهری . بیت باعزمشك ویژه و باقدر
کوهری * باجاه زرساوی و با نفع آهنی * بو معنا یه شمس فخری . بیت هرکه باشد کان شاه
جهان * دارد اخلاص ونیت ویژه * و هرنه که مغشوش اولمیوب صاف اوله آکا دیرلر مسعود
سعد سلمان بیت ویژه می کهنه کش کشت چوکیتی جوان * دل چو سبك شد زعشق درده رطل
کران ویسه یای مجهول وفتح سین مهمله ایله بمعنی ویس مرقوم ویشه یای
معروف وفتح شین معجمه ایله صر مشق معناسنه کسر واو ایله تصحیح اولنمشدر ویشیله
سکون یائین تحتانیین وکسر شین معجمه ایله بمعنی کسترده یعنی دوشنمش کذا فی المجمع مع الیاء
التحتانی * وی ایکی معنا یه در اول بمعنی اصل ثانی حرف ندادر ای کبی ایکی معنا یه وی
ابو المعانی * قطعه * هرکرا در ذات وی شد پاك ذاد * در درونش میشود حب وداد *
ای که در اصلت نباشد مردمی * وی خرابه که کشتی نامراد ویدی سکون یای تحتانی
وکسر دال مهمله ایله علت جذامه دیرلر اعاذنا الله تعالی من ذلك ویری دال یرینه راء
مهمله ایله ده اولمعنا یه مرویدر ویژکی سکون یای تحتانی وفتح زاء وکسر کاف فارسیین ایله
صاف وخالص اولمق معناسنه در باب الواو المضمومة مع الباء الموحدة * وریب کسر وب
راء مهمله وسکون یای تحتانیله بمعنی کج ومحرف ترکیده ورب وورود دخی دیرلر اکرچه مکسوره ده
ذکری مرور ایلدی لکن بعض کتب لغات معتبره ده مضمومه ده ایراد اولنمش بناء علی ذلك تکرارینه
ارتکاب اولندی مع رجاء المسامحه حکیم اسدی . بیت بردامن کوه اندر وریب * یکی دشت
دیدند با فروزیب مع الدال المهمله * وسد فتح سین مهمله مشدده ایله بمعنی بسد ود
یعنی مرجان که بسد معربیدر کذا فی التحفه مع الزاء المعجمه * وراز فتح راء مهمله مشدده وز
ایله بمعنی خوك نر یعنی ارکك طکوز حکیم فردوسی * مصرع * چو وراز خو کست خوش
روی وچاپك مع السین المهمله * ورناس سکون راء مهمله وفتح نونله بمعنی غافل ابو المعانی وس
بیت کزند میرسدت کرکنی یکی غفلت * زمکر دشمن بدرك مشو ازو ورناس ورس
سکون راء مهمله ایله سرو کوهی که عربیده ابهل دیرلر مع الغین المعجمه * ورغ سکون وغ
راء مهمله ایله بمعنی تیرکی وکدورت وروغ ضم راء مهمله وواو معروفله ایکی معنا یه در
اول بمعنی تیرکی وکدورت فخر کورکانی بیت بیا ساقی آن آب صافی فروغ * که ازدل بردرنك
وازجان وروغ * ثانی بمعنی آروغ کذا فی فرهنك جهانکیری مع الکاف * وژنك فتح وك
زاء فارسی وسکون نونله بماکه پینه دخی دیرلر عربیده رقعه معناسنه میر نظمی بیت اکرجامه

جامه زاهست در بروزنك * نباشد ازو در دل پاك زنك ف وشك ع فتح شين معجمه ايله يعنى اشلك كه
خرد يمكدر مجمع الفرسده سكون شين معجمه ايله اشق معناسنه دركه اشنج دخى ديرلر ف وززك ع
ضم زاء معجمه وسكون راء مهمله ايله بمعنى بزرك كذا فى فرهنك جهانكيرى كاف فارسيله در
ول ف مع اللام * وژول ع ضم زاء فارسى وواو معروفله ايكى معنايه در اول بمعنى كشود ثانى
بمعنى پرژول واوايله باحرفلرى بيننده تبادل اولدوغى اجلدن كذا فى المؤيد والاداة ف وهل ع
وم ضم هايله بمعنى درخت كاچ كذا فى فرهنك جهانكيرى ف مع الميم * وشم ع سكون شين معجمه
ايله برقوشدر تيهويه مشابه اما آندن كوچكتر اولور بودنه دخى ديرلر از بوسليك بيت
درجنب علو همت چرخ * مانندهٔ وشم پيش چرغست * ودخى مرويدركه ديالمه پادشاهلرندن
قابوس نام بر پادشاهك مرغ وشمى شكاره ميل ورغبتى زياده اولمغله وشمكير لقب قومشلر ايدى
حكيم زجاجى بيت بدآنجاكه بدكنبد نامدار * شهنشاه دين وشمكير سوار * حكيم سنايى
ون بيت فقه خوان ايك درجهم چاه * همچو قابوس وشمكير مباش ف مع النون * وشكرديدن ع
سكون شين معجمه وراء مهمله وفتح كاف وكسر دال مهملهٔ اولى ايله ف وشكريدن ع سكون
شين معجمه وياى تحتانى وفتح كاف وكسر راء مهمله ايله كلاهما بمعنى جست كردن وجست ساختن
كذا فى المؤيد ف وشكوليدن ع سكون شين معجمه وضم كاف وكسر لامله كار وعملده چلدى
وچستى نمودن معناسنه در كذا فى المؤيد ف وضوساختن ع آبدست آلمق معناسنه ميرنظمى
بيت وضو ساختنى دايما آردت * فراخئ رزقت اكر بايدت ف وغزن ع سكون غين وضم
وو زاء معجمتين ايله بمعنى كورستان يعنى مزارستان كذا فى فرهنك جهانكيرى ف مع الواو * وسو
ضم سين مهمله ايله ايكى معنايه در اول طيانمق تكيه معناسنه ثانى آغز چورهسى ف وضوع
وه يعنى آبدست اكرچه عربيدر امافارسيده استعمالى شايعدر ف مع الهاء * وشكدانه ع سكون
شين معجمه وراو فتح كاف يدال مهملتين ايله اول كسيه ديرلركه ايشنده مجد وساعى ومقدم ومجرب
اوله يعنى عاقبت انديش اولوب هر ايشده فكر وتأنى ايدوب بعده مباشرت ايليه وبعضيلر
ديديلركه اول كسيه دينوركه كارنده چلد وچست وچالاك اوله كذا فى كتاب السامى فى الاسامى
عربيده وشكردهٔ شيخان ديرلر ادات الفضلاده كسر واو ايله چلد وتوش وتوان وفتح واوايله
چست وچالاك معناسنه مرويدر بعضيلر سين مهمله ايله نقل ايلديلر ف ولغونه ع سكون
لام وضم غين معجمه وفتح نونله قزلجه كه زنان يوزلرينه سوررلر الغونه وكلغونه وبلكونه وكلاكونه
وى وكلاكونه دخى ديرلر ف مع الياء التحتانى * وى ع بركلمه در زنان محل تعجبده ايراد ايدرلر
حكيم نزارئ قهستانى بيت بحيرت كفت زال مولع زر * كه وى وى جان ما وجان مادر *
ها ف باب الهاء المفتوحة مع الالف * ها ع اوچ معنايه استعمال اولنور اول ادات تنبيه در
حاضر اول معناسنه وثانى ادات جمعدر هر كلمه نك آخرينه لاحق اوله معناى جمعيت افاده ايدر
لكن ذوى العقولدن غيريده جمادات مقولهسى جمع اولندقده ها والفله ادا اولنور وبر ادات جمع
دخى واردر الف ونونله در اول ذوى الروحده جائز اولور تفصيلى مقدمهٔ كتابده ذكر اولندى
ثالث بمعنى اينك يعنى ايشته ديمكده ها ديرلر حكيم خاقانى بيت كعبه چه كنى با حجر الاسود زمزم
ها عارض وزلف وخط تركان خطايى ف هبا ع فتح باء موحده ايله ايكى معنايه كاور اول ضايع

وتلف معناسنه میر نظمی بیت که صمیم درخق اورا هبا شد * چو فکر راست کردم کج رواشد ثانی توز معناسنه در بوندر که هباء منثور شد دیرلر عربیده بو معنالردن غیری یل اسمکه ده دیرلر ﴿هجا﴾ فتح جیمله بمعنی ملامت ومذمت کذا فی الاداة برکمسنه یی ذم ایتمکه هجو ایتدی دیرلر شاعر بیت جهانی وهجا کو عبید زاکانی * زبد زبانی اوهیچکس نیاسوده ﴿هرا﴾ فتح راء مهملهٔ مشدده ایله هلیله نك آدیدر ودخی التون وکمش قبه‌لر ایدوب آت زختنه وایره میلرلر هلیله یه مشابهتی اولد وغندن تسمیه اولنمش حکیم خاقانی بیت هرّای زین چو اختر وبر کستوان چو چرخ * افکنده بخت زیو رعیدی براشقرش * اثیر الدین اخسیکتی بیت هرّای نجوم برفکنده * در بارکه توشام ادهم * وشعرای متاخرین ایرك زیب وزینت ایله دوزلمه سنده استعمال ایلمشلر ازانجمله کمال اسمعیل بیت همی ساز دفلك هرای خیل بند کانش را زماه چارده طاسك ززلف تیره شب پرچم * بو معنایه حکیم خاقانی بیت رخش بهرا بتاخت بر سر صفر آفتاب * رفت بجرب آخری کنج روان بر رکاب * بو بیتدن آت بساطی اولمق فهم اولنور ومجمع الفرسده آواز معناسنه شاعر بیت نه آوای دیوونه هرای دد * زمانه زبان بسته از نیك وبد * بو بیتدن آواز وحوش اولمق مفهوم مدر ﴿هرآوا﴾ بابله دیرلر ودخی هر آواز دیمك اولور ﴿هزار آوا﴾ فتح زاء معجمه وسکون راء مهمله ایله اوچ وجهله معنی ویریلور وجه اول آوا لفظی توضیح مراد اولنوب آنجق نفس بلبل قصد اولنور وجه ثانی تشبیه مراد اولنوب بلبل صدالو معناسی اولور وجه ثالث آواهزار لفظنك میزی اولوب بیك صدا دیمك اولور که کثرتدن کنایه اوله شمس فخری بیت سزدکه اهل هنر چون هزار آوا نیز * برند جمله بتحسین او هزار آوا * استاد کسایی بیت هزار آوا همی بر کل سراید * بسان عاشقان برروی دلدار * بو بیتدن مراد بلبلدر ﴿هزار پا﴾ چیان دیدکلری حشرات‌ندر ترکیده قرق اباق دخی دیرلر ﴿هست استا﴾ سکون سینین مهملتین وتاء اول وفتح تاء مثناة ثانیله سحر وافسون ایدیجی ساحر وعزایمخوان معناسنه ﴿هلا﴾ فتح لامله حرف تنبیه در عربیده کی الا معناسنه حکیم فردوسی بیت هلا تیغ وکوپالها برکشید * سپرهای چینی بسر درکشید ﴿هلاهلا﴾ آسان وسهل معناسنه کمال اسمعیل * قطعه * زیان مالی وجاهم توان تحمل کرد * ولی شماتت اعدا هلا هلا نبود * هلاهلا سخن عامه است معذورم * که نظم خسته دلان از خلل جدا نبود ﴿هما﴾ فتح میمله باران شدید یعنی زیاده یغمور میر نظمی بیت سخت سرما بود وباران هما * شسته اند از زندکانی دست وپا ﴿همارا﴾ فتح میم وراء مهمله ایله بمعنی هموار وهمیشه وهمارلغتنك معنالریله مترادفدر کذا فی التحفه ﴿همانا﴾ فتح میم ونونله مانا معناسنه دربکزر دیمکدر اما میانلرنده فرق واردر مانا عامه در همانا خاصه درکه تحقیقه یقین شمس فخری بیت از تلف تا بقا قست مأمور حکم کردد * مانا که کرددایدون نزدیك شد همانا مجمع الفرسده بمعنی پنداری دیوب بو بیته تمسك اولنمش استاد فرخی بیت همانا دست کوهر بار او بیاندست ودادی تن * بلی دادی بد وزندست وتن زنده بجان باشد ﴿همپا﴾ سکون میم وفتح باء فا وسیله ایقداش معناسنه پاداش کبی لکن بینلرنده فرق واردر زیرا هم موافق معناسنه در ایکی کشینك یوریمکده مشیلری یعنی یورِ یشلری بربرلرینه موافق ومناسب اولسه همپا دیرلر

دیرلر واما ایکی کشی یوریمکله یولداش اولسه‌لر پاتاش دیرلر بو بیتدن فهم اولنور میرنظمی
بیت یکدکر پاتاش کشتند چند تن * نیستند همپاولی دررهزدن * واستعاره طریقیله
حامی معناسنه ده استعمال اولنور مثلا برکسنه برکسنه نك معاونتنده اولسه فلان همپای
فلانست دیرلر ﴿و﴾ همتا ﴿ع﴾ سکون میم وفتح تاء مثناة ایله مثل ومانند معناسنه مولانا جامی
بیت یارسول الله حبیب خالق یکتا تویی * برکزین ذوالجلال پاك بی همتا تویی ﴿و﴾ همزانوا ﴿ع﴾
فتح زاء معجمه ونونله منافق دوروی معناسنه در ﴿و﴾ هموا ﴿ع﴾ سکون میم وفتح واوایله بمعنی آرزو
وطلب واوایه دن ترخیم اولنمشدر مقصود وحاجت معناسنه هم لفظیله ترکیب اولنمشدر ﴿و﴾ هنجا
سکون نون وفتح جیمله اوج معنایه در اول بنا ایپی که دیوار هموار اولمغیچون چکوب آکا برابر
بپارلر ثانی ایجه یول ثالث برابر یوریمك معناسنه در ﴿و﴾ هوا ﴿ع﴾ عناصر اربعه نك بریسیدر
وکر یدر خاکی آب نیجه احاطه ایتمش ایسه آبی دخی هوا اویله احاطه وکرهٔ آتش آنی احاطه
ایلمشدر جوسما هوا ایله مملودر روح حیوانی نك تمددنه سببدر خالق مخلوقات وصانع کائنات
جل شانه حضرتی روح حیوانی یی بدن حیوانده غایت حار خلق ایلمشدر حالی اوزره قالسه جوف
بدنده محترق اولوب ذی روحی هلاك ایدر ایمدی آکا مبرد لازم اولدوغندن هوانك طبیعتی بارد
ورطب اولمغله روحك حرارتن تسکین ایدوب اعتدال حاصل ایلمکله روح دخی بدنه افاضهٔ حیات
ایدروهوایی جوف بدنه ایصال ایلمکه نفس واسطه در آکا بناء شیخ سعدی دیباجهٔ کلستاننده
هرنفسی که فرومیرود ممد حیاتست وچون برمی آید مفرح ذات * دیعشدر عربیده عشق ومحبته
هوا دیرلر ﴿و﴾ هیلا ﴿ع﴾ سکون یای تحتانی وفتح لامله آعجه طوغان که باشه دخی دیرلر ﴿و﴾ هینا
سکون یای تحتانی وفتح نونله جوهردار قلیج که روهینا دخی دیرلر ﴿و﴾ هیولا ﴿ع﴾ هرنسنه نك
اصلنه ومادهسنه دیرلر لفظ عربیدر اما فارسیده نیرنك معناسنه مستعملدر نقاشلر تصویری
نقش ایتمزدن اول رسمنی ایدرلر آکا هیولا ونیرنك دخی دیرلر خواجه حافظ بیت درا تحاد هیولا
هَوب واختلاف صور * خرد زهر کل تو نقش هر بیان کیرد ﴿و﴾ مع الباء الموحدة * هرپاسب ﴿ع﴾
بسکون را وسین مهملتین وفتح باء موحده ایله کواکب سیاره یعنی زحل ومشتری ومریخ وشمس
وزهره وعطارد وقمر بونلرك جملهسنه ده ومفردینه دخی دیرلر کذا فی فرهنك جهانکیری
﴿و﴾ همشراب ﴿ع﴾ سکون میم وفتح شین معجمه وراء مهمله ایله حریف ویاران یعنی همیشه برده
صحبت وعشرت ایدنلره همقدح دخی دیرلر ﴿و﴾ هم مشرب ﴿ع﴾ اخلاق واطوار واوضاع
وطبیعتلری بری برینه موافق ومطابق اولانلره دیرلر میرنظمی بیت مشوهم مشرب وهم بزم
هَوت زنهار * بانکس که نمی باشد وفادار ﴿و﴾ مع التاء المثناة * هاروت وماروت ﴿ع﴾ مشهور ایکی
ملکدر که سحر اوکرنوب مردود اولدیلر حق جل وعلا حضرتلری آنلری باژکونه برچاه
ایچنده آویخته ایلدی سحر اوکرنمك استینلر واروب آنلردن تعلم ایدرلر اول چاه بابل ولایتنده در
دیرلر مولانا هاتفی بیت چو دانا دران چاه هاروت دید * خرد دان ز تدبیر فرتوت دید *
﴿و﴾ هرهفت ﴿ع﴾ سکون راء مهمله وفتح ها ایله زینت معناسنه در مولانا جامی بیت کنیزانی
همه هرهفت کرده * بهودج در پس زربفت کرده * وآرایش معناسنه حکیم انوری بیت
دوش ازدر م درآمد سرمست وبیقرار * همچون مه دو هفته هرهفت کرده یار * میرزا ابراهیم

بمعنى زيب وآرايش هفتكانه يعنى زينت اولوريدى نسنه كه حنا ووسمه وكلكونه وسفيد آب وزرك وغاليه وسرمه بونلر زنانك زيب وزينتى اولمق اوزره نقل اولنمشدر بعض فرهنكلرده نركس معناسنه مرويدر ﴿ هسبت ﴾ سكون سين مهمله وفتح باء موحده ايله كسيه منسوب اولاين آدم وطائفه نه اولورسه تركيده يوزده يرلر ﴿ هست ﴾ سكون سين مهمله ايله وار ديمكدر مقابلى نيستدر خواجه حافظ بيت درعشق خانقاه وخرابات فرق نيست * هرجاكه هست پرتو روى حبيب هست * كاه اولور كه رابطه معناسنه اولان است معناسنى افاده ايدر شاعر ديمشدر بيت ببين دل من وپيكان بيحساب درو * كه هست كوه غم وچشمهاى آب درو * ادات رابطه اولان استك اولنه برها زياده ايدوب بنه است معناسنى مراد ايدرلر بوحالت صدر كلامده اولدقده در نتكم بو بيتده واقعدر بيت هست درين دايرهٔ لاجورد * مرتبهٔ مرد بمقدار مرد * ديكر بيت همه بودرا هست ازو ناكزير * نبود كس اونيست حاجت پذير * مقدمهٔ كتابده ابن سينانك تصريح ايتدوكى قول اوزره تحقيق اولنمشيدى شمدى مقتضاى محل ايله اجمالا ذكر اولنوركه ابن سينا است رابطه در لغت فارسيده رابطه نك حذفى جايزدكلدر ديدوكنك مقتضاسى اولدركه زيد هست ده رابطه مذكور اولور او تقديرجه هست مركب اولور هاء مفتوحه ايله استدن ومذكور ها اصلى اولوب وار معناسنه اولمجق ها است اولمق لازم كلور بويله اولدقده تلفظى ثقيل اولمغله الفى حذف اولنوب است يرنده هست استعمال اولنور چغتاى لساننده هست ديمكده باردير لر باء موحده ايله وار ديمكدر چوق غزلده رديف واقع اولمشدر جمله دن برينك مطلعى بودر مير عليشير بيت كيم كه آيينك برملك سيما پرى وش يازى بار * آدمى ايرسا ملك بيولا پريدين عارى بار * هست كبى كاه اولور صدر كلامده واقع اولوب آخرنده است معناسنى افاده ايدر كذلك بودالده دخى هست لفظنك مرادفيدر اول كلامده ذكر اولنور وآخرنده اواق معناسنى ويرر نتكم بو بيتده واقعدر وله بيت جسمم بيماريمغه بازاول نركس شهلا بلا * جان غمخواريمغه باراول لعل روح افزا بلا * ﴿ هشت ﴾ مرتبهٔ اعداددن سكز عدده ديرلر عربيده ثمانيه معناسنه شيخ سعدى كلستان ديباجه سنده كتابى سكز باب اولديغى بياننده * چون بهشت بهشت باب * ديمشدر ﴿ هفت ﴾ مرتبهٔ اعداده يدى عدده ديرلر عربيده سبعه معناسنه ﴿ هفت درهفت ﴾ عروسك زوينده اولان آرايشكه يدى نسنه يدى يرنده اولور كوزنده سوزمه قاشنده وسمه يوزنده سپيد آب يكاغنده كلكونه زلفنده غاليه اللرنده حنا قوللرنده بلازك بو معناده هفت درهفت اولور حكيم خاقانى بيت شش بانوى هركرده هرهفت * عالم زتوديده هفت درهفت ﴿ هفتوت ﴾ سكون فا وضم تاء مثناة وواو مجهول ايله خطا معناسنه وخطا ايلمكه ده ديرلر غالبا اصلى عربيده خطا معناسنه اولان هفوات لفظندن تعجيم اولنمشدر وبر معناسى دخى لغزيدن يعنى سورچمك ﴿ هفهفت ﴾ سكون فانين وفتح ها ايله آوازسك يعنى كوپك سسى ﴿ همانست ﴾ ايكى معنايه در اول آنجق معناسنه ثانى آنك كبى ديمكدر ايكى معنايه ترتيب اوزره ابو المعانى بيت همانست جان دادن كار عاشق * نباشد كار نيكو جز همانست ﴿ همانخت ﴾ سكون ميم وخاء معجمه وفتح لام ايله اوچ معنايه كلور اول يعنى بينه يعنى يا واسكى ثانى معيار جاليه ادكه

ادكه ویا شمعه و یا بوجه دیكلن كون معناسنه شمس فخری بیت صبا بیكست ازدركاه صیتش
ادیم خاك داد ندیش هماخت * استاد كسایی * قطعه * بشاهزاده بتازاندران سفر
مشكل * كه مردكوفته كردد بدان زه اندر سخت * وكر خلاف كنی طبع راوهم بروی * بدردار
بمثل آهنین بود هماخت * فرهنك هند وشامله وتحفة الاحبابده معنی موزه وكفش واقسام
پای افزار مرقومدر ثالث بمعنی یكپاره كه لخت پاره معناسنه هم لفظینك دخولیله یكپاره معناسن
افاده ایدر وایكی كسنه نك میاننده اتحاد ومحبت والفت قوی ومحكم اولدقده فلان بافلان
هماختند دیرلر ابو المعانی بیت شخص غم بامن زمادر زاد داست * بادل آشفته راهماخت شد

هنكفت سكون نون وفا وضم كاف فارسیله بمعنی سطبر وكنده یعنی یوغون وقالین جامه
وامثالی حكیم سنایی بیت بهترین جامه بود هنكفت * مرمرا اوستاد چونین كفت * مولانا
محمود ابن یمین * قطعه * كریم الدین توآن پهلو نژادی * كه كرد ازاتنو باشد تفاخر *
فرستادم بخدمت رقعه دی * بدست پهلوی دهنكفت ولمتر مع الجیم * هج هر راست
وهموار اولان نسنه یه دیرلر علم وسنجق وتوغ ونیزه وامثالی نسنه لركه اوزون وطوغری
اولوب دیكلی طوره شمس فخری بیت جم قدر جمال الحق والدین كه سعادت * ازنیروی
اوكردعلمهای ظفر هج * بعض فرهنكده ضم هایله در وفرهنك هند وشامله كسرهایله ضبط
اولنمش هدنج فتح دال مهمله وسكون نونله اسب خنك یعنی قیرآت هدنك دخی دیرلر
هرج سكون راء مهمله ایله بوزن خرج سرحد وسنور معناسنه شمس فخری بیت
زمهرش مبادا تهی هیچ دل * زفرمانش خالی مبادا هیچ هرج * عربیده قارش مورش معناسنه
تركیبده هرج مرج دیرلر همج فتح میمله خرده سكك وایشه یرامز نسنه یه دیرلر هنج
سكون نونله بوزن كنج ایكی معنایه كلور اول آهنج لفظندن اختصار اولنمشدر ثانی بحسب
كیفیت بی قدر اولان نسنه یه دیرلر هنك دخی دینلور ابو المعانی بیت كرچه پیش یارقدرم
هنج بود * دردلم عشقش ولیكن كنج بود هودج سكون واو وفتح دال مهمله ایله بیوك
محافه دركه دوه اوزرینه بغلرلر ایكی جانبی اولمز آنجق اوكی بردانه اولور ودخی محفل پرده سنه ده
دیرلر لفظ عربیدر میر نظمی بیت كه هودج نشینان شوخ عرب * جهانرا ایبند اخت شور وشغب
هیلاج سكون یای تحتانی وفتح لامله فرهنك جهانكیرده ولد تولد ایتدوكی حالتكه

والده سنه مضایقه ودرد وزحمت ویردوكی معنایه در فرهنك میرزا ابراهیمده منجمان هیلاج اكا
دیرلر كه دلیل عمری بیلورلر لفظ هندیدر لكن فارسیده مستعملدر حكیم انوری بیت تراعطیه
عمری چنانكه هیلاجش * كند كیسه سالش عطای كبری را هیلج سكون یای تحتانی
وفتح لامله بمعنی صاحب خانه مع الخاء المعجمه * هزارمیخ خرقه درویشان حكیم خاقانی

بیت بركشن میخ غم زدل بینس كه صبح بركشد * این خشن هزارمیخ ازسر چرخ چنبری هیدخ
سكون یای تحتانی وفتح دال مهمله ایله اسب تند وسركش كه عربیده طمر دیرلر شمس فخری
بیت كدام باره تلرزد كرا بماند تاب * بوقت آنكه شود شهسوار برهیدخ * استاد رودكی بیت
كرنه عشقت بدی ازلعب فلك * هیدخی یا فرسی داشتمی * فرهنك میرزا ابراهیمده جیمله هیدج
مسطوردر مع الدال المهمله * هارد سكون راء مهمله ایله شهور فارسیه نك بكرمی

يشنجي كوني اسميدر ق هبل ع فتح باء موحده ايله بيوك ماله درركه زراعتی آنكله همواره ايدرلر يعني دانه يي صاجدقدن صكره آني سوروب دانه يي اورترلر بعض فرهنكلرده باء فا رسيله در ق هجند ع فتح جيم وسكون نونله برغست وورغست ديدكلري اوتدر عربيده قنابری وعملول دخي ديرلر استاد عسجدي بيت نه از قيمت لعل باشد بلور * نه هم رنك كلنار باشد هجند ق هرچند ع هرقدر وهرنقدر معناسنه ده كلور ابو المعاني * مسمط * هرچند كفتم حال دل هركز نكشته منفعل تاب درونم مشتعل ديدونكرده باوري ق هرچه بادا باد ع هرنه اولورسه اولسون ديمكدر شاعر * مصرع * زديم برصف رندان هرچه بادا باد ق هردود ع بسكون را وضم دال مهملتين ايله هند جزيره لرندن برجزيره نك آديدر هردقوودخي ديرلر ق هزارسفند ع فتح زاء معجمه وسكون راء مهمله ايله بردارودر خرداد دخي ديرلر ق هزدكندر ع سكون زاء معجمه ودال مهمله وضم كافله يعني جندبادستر كذا في المجمع ق هشتاد ع مرتبهٔ اعداده ده سكسان عدددر عربيده ثمانون وثمانين دخي ديرلر ق هفتاد ع مرتبهٔ اعداده يتمش عدددر عربيده سبعون وسبعين دخي ديرلر ق هلنند ع فتح لام ونون اول وسكون ثانيله كاهل وبيكار معناسنه حضرت مولانا قدس سره بيت چواوماه شكافيد شما ابر چرا يید * چواوچست وظريفست وشما چون هلنند ق همانند ع فتح ميم ونون اول ايله يعني مانند حكيم اسدي * قطعه * همي كفت كين ماه فرزند اوست * ازوزادو براهمانند اوست * كه از چهر وبالاو فروشكوه * همانند او كس نيد زان كروه * ومثل ونظير معناسنه حكيم ناصر خسرو بيت اي خوب نهال ارزخرد بارنكيري * يا بيدوسپيدارهمانند ومالي * نجيب الدين جرد پادقاني * رباعي * بنكر تو بدين آب روان ولب كشت * با سبزي وخرمي همانند بهشت * با ساقي خوب وشرابي چو كلاب * ليكن بجنين جاي فرو بايد شست ق هماورد ع فتح ميم وواو وسكون راء مهمله ايله اكا ديرلركه ايكي خصم بربريله جنك ايدهلر بري اوليرينه هماورد اولور حكيم اسدي بيت كس اين پهلوانرا هماورد نيست * بكيتي همانند او مرد نيست * حكيم فردوسي بيت همانكه كه اسب افكني هوش دار * سلاح وهماورد دركوش دار ق همجند ع سكون ميم ونون وفتح جيم فا رسيله اولقدر ودر معناسنه در ق همخوند ع سكون ميم ونون وضم خاء معجمه وواو مجهول ايله يعني صفه كذا في التحفه ق همداماد ع سكون ميم وفتح دال مهمله ايله ايكي همشيره عورتك قوجه لرينه ديرلر تركيده باجنق ديدكلريدر ميرنظمي بيت ستانند هريك بيك خواهري * چوكشتند داماد با بكري ق همدرد ع سكون ميم ورا وفتح دال مهملتين ايله يار غمكسار يعني الم وغصه ده بربريله موافق درددلشر معناسنه چغتاى لسانندهمونكداشر ديرلر ميرعليشير بيت كيم سيا ياري بيرلا خوش بير غمداشيب وهمونكداشيب * يا تسا كاهي چيرماشيب اولتورسا كاهي باندا شيب ق همزاد ع سكون ميم وفتح زاء معجمه ايله اوج معنايه كلور اول اكا ديرلركه برواد تولد ايدنجه برجني دخي متولد اولوروداٸما اكا همراه وهمنشين اولور اول جنه همزاد ديرلر عبد الرزاق كاشي بيت اي تو محسود فلك همزاد را كشتي اسير * وي تو مسجود ملك مرديورا كشتي شكار * ثاني همسن وهمسال يعني ياشداش ثالث همسفر ورفيق طريق اولانه ديرلركه زاد وزواده لري بر برده اوله بو معناده زاد آزق يعني توشه معناسنه در ق همسود ع سكون

سکون میم وضم سین مهمله ایله ایت بورنی دیرلر یمش کبی بر نسنه در طاغلرده وچالی ارالرنده بتر ٤٢٧
ل همعهد ع سکون میم وها وفتح عین مهمله ایله زمانلری وعصرلری وسنلری مساوی اولان
کسنه لر یعنی بر عصرده موجود اولنلره دیرلر ل هموردع سکون میم وراء مهمله وفتح واو ایله
سقف اغاجی یعنی طام اوزرینه قونیلان اغاج میر نظمی در صفت خانهٔ شاه بیت عاج وهم
عود بود هموردش * کوییا دیو جم بیاوردش ل همیبود ع کسر میم وسکون یای تحتانیه
وضم باء موحده ایله صبر ایتدی وخاموش اولدی دیمك معناسنه در ل همید ع کسر میم
وسکون یای تحتانی ایله یعنی ابله واحمق ودخی تهمت معناسنه میر نظمی بیت مشو زینهار
دو سخن راعنید * که ناکه شوی باخطار اهمید ل هنجد ع سکون نون وفتح جیمله یعنی بیرون
کشید یعنی طشره چکر حکیم سنایی بیت مرور ادر هنر بفر هنجد * توسنی از منش برون هنجد
ل هندبید ع سکون نون ودال مهمله وکسر باء موحده بعده یای تحتانیله یعنی کاسنی یعنی
هندبا کذا فی التحفه ل هند ع سکون نونله بوزن منداکی معنایه کلور اول یعنی هستند
حکیم فردوسی بیت کشاده برایشان شود راز من * به نیك وبد هند هنباز من * حکیم ناصر
خسرو * قطعه * در کار چو کشت با تو مشکل * عاجز مشو ومباش خرسند * از مرد خرد
بپرس ازیرا * جز تو بجهان خرد دران هند * استاد منوچهری بیت هر چه هند این ملکان
بنده ومولای وی اند * هیچ مولا بتن خود سوی مولا نشود * ثانی یعنی هنجار حکیم فردوسی بیت
کشاده برایشان وبر کار من * به نیك وبد هند وهنجار من ل هنکرد ع سکون نون وفتح کاف
وراء مهمله ایله یعنی تندی یعنی حدت که هنکار دخی دیرلر کذا فی المجمع ل هوکند ع سکون
واو ونون وفتح کاف ایله بر مملکت آدیدر روایت اولنور که آنده بر عظیم نهر وار درکه عرضی بیك ذراع
کلور دیرلر العهده علی الراوی ل هوید ع کسر واو وسکون یای تحتانیله دوه هاودی حکیم
اسدی بیت وراجای بر زنده پیل سپید * همان برهیونان عودی هوید ل هید ع
سکون یای تحتانیله بوزن قید خرمن صاوردقلری بش برمقلی اغاج که ترکیده یبا دیرلر کذا فی المجمع
هَوَر ل مع الراء المهمله * هار ع بوزن یار یدی معنایه کلور اول هر نسنه که ترتیب ایله دوزلمش
اوله اکا دیرلر مجمع الفرسده رشتهٔ مروارید معناسنه در شمس فخری بیت بنام دولت تو این کتاب
کردم نظم * که هر قصیده وقطعه اش به از هزاران هار * بتخصیص انجو ومرجان وآنلره
بکزر نسنه لرك دیزلدوکی ایپلکه دیرلر فخر کرکانی بیت زدرد مادر وهجر برادر * کسسته
هار مروارید دربر * امیر خسرو بیت قطرهای چند زاب چشم او پاکان چرخ * از پی تسبیح
خود زان آبکینه کرده هار * ثانی یعنی کردن حکیم فردوسی بیت کزید از سواران برون از شمار
بر آن باد پایان آهخته هار * ثالث آدم وحیوانات ترسی حکیم سنایی بیت صورت بخل
آنکه زردارست * نیز ناهار وکون پر هارست * بو معنایه مختاری بیت ترش بچهره ودندانش
چون تراشه نار * کره بروی ومیان پاش پر کروهه هار * رابع دیوانه خامس قوقش ات
سادس فرهنك وفایی ده یعنی متحیر ودرمانده سابع فرهنك میرزاده یعنی مهار منقولدر
ل هاموار ع سکون میم وفتح واو ایله اوج معنایه کلور اول برابر وبیك اسلوب معناسنه حکیم
زجاجی بیت بر فتند کرد نکشان هاموار * بنزدیك مستظهر کامکار * ثانی دائما وهمیشه

معناسنه که هامواره وهمواره وهماره دخی دیرلر فخر کرکانی بیت پری رویان کیتی هامواره *
شده بر بزمکه اونظاره * ثالث زمین مسطح یعنی دبدوز یرکه انیش و یوقشی اولمیه شاه ناصر خسرو
درصفت عالم بیت قدیم و محدث و نیك و بد ولطیف وکثیف * خطیر و بی خطر هاموار و ناهموار
هبر فتح باء موحده ایله چرك وایریك معناسنه حکیم سنایی بیت دشمنان بد جکر که را
بسنبند از کلوخ * دوستان نیکدل خم رابشویند از هبر * یعنی ثانی تاج الدین پور بهای جامی
بیت کس چو پا هیست پر زخون وهبر * مردم ازوی چه کار یابد وفر هجاور فتح جیم
وواو ایله ایکی معنایه در اول ملك خطاده برشهر آدیدر که خلقی خوبرو اولمغله مشهوردرلر تاج الدین
پور بهای جامی بیت ای کرده بالب لعل تونوکری * معشوق ارنکی ونکای هجاوری * ثانی بمعنی
کروه یعنی جماعت حکیم نزاری قهستانی بیت کمر بسته باعهد اوجاابتو خان * هجاور هجاور
زدوران ایجن هجده هزار اون سکز بیك عددکه هژده هزار دخی دیرلر میرنظمی بیت
پادشاه عالم هجده هزار * آفریده بهر آن مرد بیشمار هجیر کسر جیم وسکون یای تحتانیه ایله
کودرز پهلوانك اوغلی نك آدیدر که سهراب آنی جنکده اسیر ایتمشیدی حکیم فردوسی * مثنوی
هجیر دلاور میانرا ببست * بر آن باره نیرتك برنشست * بشد پیش آن مرد جنك آزمای
ندیدیم چندان براسبش بجای * که برهم زند دید کان جنکجوی * که آید زمینی سوی مغزوی
عربیده شدت حر معناسنه در هدکیر سکون دال مهمله ویای تحتانی وکسر کاف ایله دریای
هند جزیره لرندن برجزیره نك آدیدر هر تخفیف ایله ایکی معنایه در اول برکلمه در که
معنای عموم افاده ایدر هرجا وهرکس کبی ثانی بردانه درکه بغدای ارا سنده بتراکلی مضر
اولدوغندن لابد بغدای ایدن آیررلر هندی لسانده پنهر دیرلر وعربیده ناخوش ومکروه صایعقدر
وتشدید ایله دخی ایکی معنایه در اول ناله وفریاد ثانی ایچی قانلو قبر جقدر بوایکی معنایه میرنظمی
بدید آمد وجودش هر مشکل * شده برچرخ هروکریه واصل هراسر فتح را وسین مهملتین
ایله بمعنی افشان هربار سکون راء مهمله وفتح باء موحده ایله هروقت وهردفعه معناسنه در
وله ایضا بیت نیاید چو هربار دولت بکس * چو آید بباید کرفتند بس هردفور
سکون را وفتح دال مهملتین وضم فا ایله هند جزیره لرندن برجزیره اسمیدر هرهور سکون
راء مهمله وضم ها ایله شدید وزور ایله آقان صویه دیرلر ترکیده ضمه ایله هور هور دیرلر هزار
ایکی معنایه در بری عدد ده بیك عدد ده دیرلر که عربیده الف دیرلر وبر معناسی دخی بلبله مشابه
برخوش آوازقوشدر که هزاردستان دخی دیرلر بوایکی معنایه ترتیب اوزره خواجه حافظ بیت
صد هزاران کل شکفت وبانك مرغی برنخاست * عندلیبانرا چه پیش آید هزارانرا چه شد *
هژهار سکون زاء فارسی وفتح ها ایله آتك زیاده دیشی که واقع اولدقده یمز تاکه قرمیه لو
کذا فی المجمع هژیر کسر زاء فارسی وسکون یای تحتانیه بمعنی نیکو وخوش هژیره
دخی دیرلر مجمع الفرسده چابکی و پسندیده استاد دقیقی بیت ای فخر آل اردشیر وی مملکت را
ناکزیر * آیی چنان چون جان ودل آثار وافعالت هژیر هسر فتح سین مهمله ایله بمعنی یخ
یعنی بوز شمس فخری بیت کردد از سردی دم اعدات * آب درتیرمه بکه هسر * استاد
لبیبی بیت پیش من خواند یکی شعرز اشعار ترا * زان زمان باز هنوز این دل پر هسر ست * زاده

زيادهٔ یای تحتانیله ق هسیر ع کسر سین مهمله وسکون یای تحتانیله بمعنی ع حکیم سنایی
بیت امروز از تخالت دوشینه بنده را * جانیست پر ز آتش وطبعیست پر هسیر ق همار ع فتح
میمله بوزن میار اوج معنایه کلور اول بمعنی حساب که آمار دخی دیرلر ثانی مخفف همواردر
ثالث بمعنی اندازه بو معنالرده هماره دخی دیرلر ق هماور ع بوزن میاور نام ولایت شام دزکه
هاماور وهماوران وهاماوران دخی دیرلر ق همبار وهمبر ع کلاهما بسکون المیم وفتح الباء
الموحده همراه وقرین ومصاحب طریق معناسنه استاد فرخی * قطعه * خدای حکم چنان
کرده بود کان بت را * ز جای کندن آن شهریار دین پرور * بران نیت که مر آن را بمکه باز برد *
بکند واینك باماهی بر دهمبر ق همسر ع سکون میم وفتح سین مهمله ایله ایکی معنایه در
اول جاه ومنصب وقدر ومرتبه وسن وساله برابر اولنلره دیرلر ثانی منکوحه یعنی زوجه یه
دیرلر شیخ سعدی * قطعه * با بدان یار کشت همسر لوط * خاندان نبوتش کم شد *
سك اصحاب کهف روزی چند * پی نیکان کرفت مردم شد ق همشیر ع سکون میم ویای
تحتانی وکسر شین معجمه ایله قرنداشلره وبر آنه دن سود امنلره دیرلر ق همکر ع سکون
میم وفتح کاف فارسیله چولاه معناسنه پور بهای جامی بیت ورا عالیترین منصب تمامست *
قضاء همکر وچولاههٔ ذات ق هموار ع ایکی معنایه در اول دوبدوز یرنه دیرلر سطح مستقیم
معناسنه که ارضده وغیریده استعمال اولنور هر نه که دوز اوله آکا صفت ایدرلر بو معنایه هنوار
دخی دیرلر ثانی بمعنی همیشه که همواره دخی دیرلر احمد کرمانی بیت چون سك همه از برای مردار
در یکدکر اوفتاده هموار ق هنبر ع سکون نون وفتح باء موحده ایله بمعنی خوب کذا فی المجمع
ق هنجار ع سکون نون وفتح جیمله یول یعنی راه حقیقت شیخ نظامی بیت ز هنجار دیکر بر آمد
بروم * فروماند کنج اندران مرز وبوم * بو معنایه مؤید شمس فخری بیت اکر نه شمع ضمیرت
بود بهر کامی * هزار پی بفتد آفتاب از هنجار * تحفة الاحبابده راه غیر جاده یعنی اشلك اولمیق
یوله دیرلر وفرهنك وفایی ده یولدن چقوب یوله برابر یردن کتدکلری یرکه ترکیده اوقچه مق دیرلر
هنجار اولمعنایه مرویدر بر هنجار راه میرود دیرلر کذا فی الاداة وبر معناسی دخی اسلوب وروش
معناسنه درکه مجازا راه دیرلرکه عربیده بهذا الاسلوب دیجك یرده بهذا الطریق دیدکلری کبی در
بو معنایه مولانا هاتفی بیت غلط کرد اندیشه در راه او * ندانسته آیین وهنجار او * طرز
وروش معناسنه ده استعمال اولنور شاه ناصر خسرو * قطعه * بدین دست آ خر ز چنکال دنیا
بتقدیر خدای فرد وقهار * کر از دنیا بزنجی راه ما کیر * کزین بهتر نه راهست ونه هنجار ق هنکاز
سکون نون وفتح کاف فارسیله بمعنی تندی وتیزی کذا فی فرهنك جهانکیری ق هنکامه کیر ع
بمعنی مشعبد یعنی طاسباز وحقه باز وایونباز بونلرك جمله سنه هنکامه کیر دیرلر شیخ سعدی بیت
بکیرد خردمند روشن ضمیر * زبان بند دشمن ز هنکامه کیر ق هنوار ع سکون نونله بمعنی هموار
مرقوم ق هودر ع سکون واو وفتح دال مهمله ایله وجود انسانده ظاهر اولان چبان کبی نسنه در
واو بوز وکیجیك کذا فی المجمع اما مؤید الفضلاده زشت وچرکین معناسنه در ق هوذر ع بوزن
جوهر ایریك که عربیده قیح دیرلر فتح قافله ق هیجار ع سکون یای تحتانی وفتح جیمله بمعنی هنجار
مرقوم ق هیکر ع سکون یای تحتانی وفتح کاف فارسیله بمعنی اسب کمیت یعنی طوری آت میر نظمی

هَز بيت پلى برپاره هيكر نشسته * برخصمش زهر سوراه بسته في مع الزاء المعجمه * هاز ع
بوزن باز بمعنى شكن زلف وكيسوى خوبان في هامرز ع فتح ميم وراء مهمله ايله بمعنى برخيز يعنى
قالق صيغه امر اولور لغت پهلويدر تاريخ طبريدن منقولدر في هركز ع هيچ بر وقتده معناسنه
مولانا جامى بيت يادبادت زمن و يادنكردى هركز * دل ناشاد مرا شاد نكردى هركز في دفعت باز
يدى يپراق بر نوع بيرق در غالبا طرز قديمدر حكيم فردوسى بيت كرازه بر آمد بسان كراز *
درفشى برافراخت هفت باز في هكرز ع كسر كاف وسكون راء مهمله ايله بمعنى هركز حكيم اسدى
بيت هكرز از كس زفت وبيچاره دل * مخواه آرزو تانكردى بخل * حكيم ناصرخسرو بيت
مردمى ورز وهكرز آزار آزاده مجوى * مردم آنرا دان كزو آزاده را آزار نيست * وله بيت
مردم اكر زاب مرده زنده بماندى * خلق نمردى هكرز برلب جيحون في هلمندوز ع فتح لام وسكون
نون وضم دال مهمله ايله براوتدر بعض ادويه ده استعمال ايدرلر بعض فرهنكلرده ريواس نوعندن
وياخود ريواس اوله في هماويز ع فتح ميم وكسر واو ايله بمعنى هماورد يعنى ايكى كسنه بر بريله
جنك ايلدكده بر برينه هماويز اولور حكيم نزارى قهستانى بيت بهر زنعره برزدكه مكريز *
بياكامد عيد انت هماويز * وله ايضا بيت زمانى نيك هم آويز بودند * زهم بكر يكين خونريز
بودند في همياز ع بسكون ميم وباء موحده ايله بمعنى انباز شريك معناسنه ابن يمين بيت تويى كه
همت توسريد ان فرونارد * كه در امور جهان با فلك بود همباز في همراز ع ايكى كسنه غيريدن
مخفى طوتدقلرى احوالى بربرينه مطلع ايلدكده بر برينه همراز اولور وسرداشى معناسنه شاعر
بيت دو مرد پاك طبع بود دست دمساز * بيكدكر همه احوال همراز في همساز ع سكون
ميم وفتح سين مهمله ايله دوزنلكلو يعنى متفق الاحوال وبرخانه نك جماعتى معناسنه در في همسوز
بسكون ميم وضم سين مهمله ايله قز بجه ايكدكه ايت بورنى ده ديرلر في همتخت دوز ع بمعنى
پنبه دوز يعنى اسكيجى في هنباز ع سكون نون وفتح باء موحده ايله بمعنى انباز شريك معناسنه
حكيم قطران ارموى بيت نشد پيوسته كس باوى كه هنبازش نشد نصرت * كس اندروى
نشد عاصى كه نا پرپيشى خذلانش * محمود ابن يمين بيت هرچه راى تو روا آورد رضا يد دهد *
بدين قدر كه رضا باشدش در آن هنباز في هنوز ع شمدى دخى معناسنه خواجه حافظ بيت
برنيايد از تمناى لبت كام هنوز * بر اميد جام لعلت درد آشامم هنوز * مولانا جامى بيت رفتى
ومن ملازم اين منزلم هنوز * زاسيب سكوى تو پا در كلم هنوز * كمال پاشازاده مرحوم هنوزك
اصلى نوزد راولنه برها زياده اولنمشدر ديمكه بويينده واقعدر بيت باش تا صبح دولت تو بدمد *
اين هنوز از نتايج سحر ست في هنيز ع كسر نون وسكون ياى تحتانيه ايله بمعنى هنوز كذا فى الجمع
في هويز ع كسر واو وسكون ياى تحتانيه ايله دوه چوالى يعنى ايرى چوالكه دوه يه اورلر في مع الزاء
هَژ الفارسى * هاژ ع بوزن كاژ ايكى معنايه كلور اول خوار وذليل معناسنه ثانى متحير
وسركردان معناسنه كه هاژ و هاژه دخى ديرلر بو ايكى معنايه ترتيب اوزره شمس فخرى * قطعه
فلك كرچه پيش از قيامت دهد * بر همت او حقير ست وهاژ * بود نزد تعظيم او چرخ پست *
بود پيش تدبير او عقل هاژ * چو عرعر سرافراز باداميد ام * ببستان همى بود چون سرو وناژ
يعنى ثانى شاه ناصر خسرو. بيت هموار همى روسپس دانش زيراك * كنك بودان آب كه

آب که استاده بوده‌است ق مع السین المهمله * هاس ع بمعنی دیکرکه ترکیده دخی غریبه‌ایضا ایله
تعبیراولنور مختاری * قطعه * دید کس کاو همچو من خربط * کفت کس غول همچو من
نسناس * طیبتی کردم و پشیمانم * تاچنین چیزها نکویم هاس * تحفة الاحبابده بمعنی
هراس مرویدر ق هراس ع فتح راء مهمله ایله بر نوع دکنی چوق اغاجدر وکسر ها ایله قورقو
معناسنه‌در ق هرباس ع سکون راء مهمله وفتح باء موحده ایله عمود یعنی کرزکران میرنظمی
بیت بدستش زفولاد هرباس بوده * بچشمش عدو همچو نسناس بوده ق همنفس ع
ایکی معنایه‌در اول یولداش وندیم ومصاحب معناسنه ثانی نغمه وترنمده هم آهنك
معناسنه‌در وله بیت همنفسی نیست مرا در جهان * کشته بر ویم همه را دوستان ق هوس
آرزو وطلب ودلخواه خواجه حافظ بیت حال دل باتو کفتنم هوسست * خبر جان شنفتنم
هوسست * عربیده دخی بومعنایه‌در قاضی السعید ابن سینا بیت لا اسمع العدل انی عنه
فی شغل * عدل العنادل اعلا رتبة الهوس ق مع الشین المعجمه * هادرویش ع شهر خجند ایله
کند بادام میاننده واقع بر صحرانك اسمیدر روایت اولنورکه مذکور صحراده همیشه تند وتیز هوالر
اسر وقیشی غایت شدید اولور شهر خجندك جانب غربیسنده وشهر مرغینانك طرف
شرقیسنده واقعدر هادرویش اسمنه سبب تسمیه نقل ایدرلرکه برزمان طائفهٔ درویشان
صیاحدن بر قاج نفر کسنه مذکور بادیه‌ده کیدرلر ایکن ناکاه برشدید روزکار چیقار درویشلر
سراسیمه اولوب یرلرین یاوی قیلورلر فریاد ایدوب هادرویش دیو یرلرینی چغررلر ایکیسی بریره
کلملك محال اولوب بالاخره جمله‌سی هلاك اولورلر آنجق برسی نیچه کوندن صکره سلامته
چیقوب احوالدن خبر ویرر ق هرش ع فتح راء مهمله ایله سودك آغزی که فله دخی دیرلر
ق هرکش ع سکون راء مهمله وضم کاف ایله قراول معناسنه میرنظمی بیت بهر سوی از لشکر
بیشمار * بهرکش برفتند چندین هزار ق هش ع بوزن کش ایکی معنایه‌در اول بمعنی رفتن
سید عزالدین شروانی بیت از برکر کدن کشی بسلاح * کربو تهمتن هشی بمصاف * ثانی
قره بالحق معناسنه‌در ق هشتویش ع خمسهٔ مسترقه‌نك بشنجی کونی اسمیدر مزبور بش
کونك آدلری بونلردر اهنود واشنود واسفند ودهشت وهشتویش ق هفجوش ع بر نوع
بیوك کوسدر قزغانی یدی نوع معدندن ترکیب اولنمشدر آنکچون کوس هفتجوشی دیرلر
شهنامه‌ده چوق محلده وارد اولمشدر مولانا هاتفی در تیمورنامه بیت بر آمد خروش از خم هفتجوش
بجوش اندر آمد سپه زان خروش ق هفوش ع سکون فا وفتح واو ایله بر نوع طعام مدر
ق هلالوش ع فتح لام اول وضم ثانیله فتنه وآشوب که خلالوش دخی دیرلر شاه ناصرخسرو
بیت هلالوش جویان دین بهشکنند * تو بیهوش را در هلالوش کن ق هوزش وهوزرش
کلاهما بسکون الواو بر نوع قان چبانی درکه بغایت صعب وزحمتلی اولور شویله که دفعی مشکل
واصلاحی عسیردر ق مع الفاء * هدف ع فتح دال مهمله ایله اوق نشانه‌سی که آماج دخی دیرلر
ق هف ع بوزن تف کارگاه جولاه که پفتری دخی دیرلر کذا فی المجمع ق همرف ع فتح میم وسکون
راء مهمله ایله دیشنی تمام ایدن طوارکه یاشی دخی کامل اولمش اولور ق مع الکاف * هاك ع
تخم مرغ یعنی یمرطه طاوغك اولسون غیری قوشلرك اولسون ق هباك ع فتح باء موحده ایله

ایکی معنایه در اول لك که آنکله قرمزی رنك بویانور وقلیچ وخنجر وبچاق قبضه سی محکم اولنور
ثانی دپه معناسنه فرق سر کبی کرکسه آدمك اولسون حکیم فردوسی بیت یکی کرز زد ترك را
بر هباك * کز اسب اندر آمد هماندم بخاك * کر کسه طاغ دپه سی وغیری اولسون شمس
فخری بیت بکسر مونکردم ازمهرت * کرچه بشکافتم بتیغ هباك ك هبك ع فتح باء موحده
ایله بوزن ببك بمعنی کف دست یعنی ال آیه سی کذا فی فرهنك جهانکیری ك هراك ع فتح راء
مهمله ایله ایکی معنایه در اول قورقو خوف معناسنه ثانی آدم هیأتنده نسنه دوزب باغ وبوستان
ومزروعات ایچنه نصب ایدرلر که حیوانات آدم صانوب زیانلق ایتمیه بو ایکی معنایه میرنظمی
بیت هراکی درمیان باغ دیده * ندانست وهراك ازوی کشیده ك هروك ع سکون راء مهمله
وفتح واو ایله جاماسب نامه ده خسرو پرویزك نامیدر دیو مسطوردز وبعض فرهنکده طاغ
یمشلرندن ترکیده قراموق عربیده امیرباریس دیدکلری چالی یمشیدرکه قینادوب صوینی آلوب
شکر ایله شربت ایدرلر ك هزاك ع فتح زاء ها رسیله ایکی معنایه در اول ابله ونادان وزبون
ومغرور طبع اولانه دیرلر استاد دقیقی بیت که یارد داشت با او خویشتن را * نیاید بود مردم را
هزاکا * مجمع الفرسده زاء معجمه ایله مرویدر وزساله ابی حفص سغدیده بمعنی زبون وضعیف
مسطوردر ثانی فرهنك جهانکیریده کیکاوس شاهك مخصوص باغچه سنك آدیدر منقولدر که
اول باغچه نك وسعتی طولاً وعرضا شطرنجی حسابی اوزره اون بیك فرسنك پر ایمش هر جانبنده
اوچر یوز باغبانی وار ایمش وهر کوشه سنده بر معظم کوشکی وقصرلری وحوض وتوابع وخدام
وحرمی اولاجق مخصوص مکانلری یاپمش کیکاوس شاه مزبور باغچه یه وارمق مراد ایتدکده بکارینه
هزاك تمارکن کورك دیو تنبیه ایدوب بعض محلده بر ییل آنده اوتورب عشرت ایدر ایمش
ك هسك ع فتح سین مهمله ایله غله بر افشانکه چیچ دخی دیرلر یعنی غله صاچدقلری نسنه
میرنظمی بیت زر وسیم یا هسك بیفشاند * دولتش را جهان دعا خواند ك هفتك ع
سکون فا وفتح تاء مثناه ایله فارسی زبان اربابی ربع مصحفه دیرلر ك هفت یك ع یدیده بر آلتاق
عشر غلال معناسنه عربیده ضم سینله سبع دیرلر ك هك ع طلو معناسنه در ع هلاك ع
معروف عربیله مشترك لغتدر ك هلتاك ع سکون لام وفتح تاء مثناة ایله بمعنی ترف یعنی کش
کذا فی فرهنك جهانکیری فرهنك وفاییده تاریشه نونله مرویدر ك هلیاك ع سکون لام وفتح
یای تحتانیله هلتاك مرقوم کبی کش معناسنه در استاد لطیفی بیت آنکه در خوان نیافتی هلیاك
نه پسندد کنون هریسه وکاك ك هماك ع بمعنی همسر مرقوم ك همتاك ع سکون میم وفتح تاء
مثناة ایله رفیق وهمراه معناسنه در ویورپکده برابر اولانه دیرلر مولانا محمود ابن یمین بیت
هر یکی بکمال همتك تا دون ولی بجمع * در پی مروتی ید بیضا نموده اند * مولانا شریف بیت
ما ومجنون بره بادیه همتك بودیم * قدمی چند زهمراهی ما دور افتاد ك همیشك ع کسر میم
وسکون یای تحتانی وفتح شین معجمه ایله بر سبزه در همیشه تازه وسبز اولوب اصلا قورومز
ترکیده قیاقوروتمز وعربیده حی العالم دیرلر دوا اوزره استعمال ایدرلر ودیرلر که اکسیرك بر جزؤیدر
ك همینك ع کسر میم وسکون یای تحتانی وفتح نونله ایشته معناسنه در ك هوسناك ع
بلهوس دخی دینلور آرزو ایدیجی معناسنه در مولانا هاتفی بیت نه بسیاری خصمشان پاك

پاكنى * بەبسيار بودن هوسناكنى ع هولك ع سكون واو وفتح لامله بمعنى كردكان بازى كه هيلو وهيلوى دخى ديرلر كذا فى فرهنك جهانكيرى مجمع الفرسده بمعنى آبله يعنى قبرجق وتحفة الاحبابده مويز معناسنه يعنى قورى اوزم ع هولناك ع سكون واو ولام وفتح نونله ايكى معنايه در اول جاى مخوف معناسنه مولانا هاتفى بيت شد ازبيم آن فتنهٔ هولناك * چنان فتنه جونامدارى هلاك * ثانى مهيب وقورقنج معناسنه ع هياك ع فتح ياى تحتانيله روح حيوانى معناسنه در
هـ ك ع هيلك ع سكون ياى تحتانى وفتح لامله ديوار هلكى معناسنه در ع مع الكاف الفارسى ع
ع هدنك ع فتح دال مهمله وسكون نونله بمعنى هدنج مرقوم يعنى اسب خنك ع هژدفدك ع سكون زاء فارسى وفا وفتح را ودال مهملتين ايله جند بادستر وبعض فرهنكده براوتدر چايرلرده بيتر كذا فى فرهنك جهانكيرى ع هشنك ع فتح شين معجمه وسكون نونله شخص بيسر وپاكه لنبك دخى ديرلر كذا فى فرهنك وفائى ع هفت اورنك ع ايكى معنايه در اول يدى يلدزكه عربيده بنات النعش ديرلر ثانى يدى كوكه ديرلر هفتورنك وهفت برادران وهفت دادران جمله بومعنايه در ع هفت برك ع برچيچكدر بعض معالجه ايچون تركيبلره جزؤ ايدرلر ماذريون دخى ديرلر ع هفتورنك ع هفت اورنك مرقوم معناسنه دركه بنات النعش دخى ديرلر ملك الشعرا حكيم على فرقدى بيت بكرد مركز چترش مدار هفت اقليم * چوكرد قطب شمالى مدار هفتورنك * شمس فخرى بيت سپهر از پى فتح وسنام نو بنيش * دهد بمصقلهٔ مه جلاى هفتورنك * بمعنى هفت آسمان شاعر بيت هفت رنكست زين هفتورنك * نيست بالاتر از سياهى رنك ع هفترنك ع هندوستانه مخصوص برشكوفه در يدى رنكى اولور حكيم اسدى بيت هزاران صف كل دميده زسنك * كه صد برك ودوروى واز هفترنك * اختيارات بديعيده بنفشهٔ خيرى يه ديرلر ع همجنك ع عسكرى طائفه سى كه اكثر جنكلرده بر يرده بولندقلرى مناسبتله بو ع همرنك ع برحاللو وبرطرز وروشلو معناسنه در ع همسنك ع قدر وقدرتده برابر اولان نسنه لره ديرلر مذكور ايكى لغتك مثالى استاد بيت كسى با تو اكر همرنك باشد * بيايد با تو اهمسنك باشد ع هنك ع سكون نونله طقوز معنايه كلور اول تمكين ووقار معناسنه اثير الدين اخسيكثى بيت سبكسارند چرخ وانجم از عزم زمان سيرش * كرانبارند كاو وماهى از حلم زمين هنكش * ديكر وله بيت زمين لنكر ازيكدكر بكسلاند * بروز نبرد تو از هنك لشكر * ثانى ادب معناسنه استاد لطيفى بيت تو تعظيم پدركن از فرنكمست * كه آهنك خلافش ترك هنكست * ثالث بمعنى قصد آهنك لفظندن مخففدر مختارى بيت دلستانى را لفظ تو همى ساز دساز * جان ربايى را تيغ تو همى دارد هنك * استاد لطيفى بيت اكر بوداند ستوش هنك او * نبودى براژدها جنك او * رابع بمعنى هوش بو معنى دخى فرهنك لفظندن اختصار اولنمشدر شمس فخرى بيت اكر بخواهد تدبير او بخاصيت * ازين سپس نكند باده هيچ ازالهٔ هنك * خامس بمعنى قوت وطاقت استاد لطيفى بيت كند بكربه برموش آهنك شير * وليكن نميدارد او هنك شير * سادس بمعنى غار وجاى كوه حكيم فردوسى بيت همى بود چندى بهنك اندرون * زكرده پشيمان ودل پرزخون * سابع بمعنى مقدار كذا فى فرهنك جهانكيرى ثامن فرهنك ميرزاده سپاه وقوم معناسنه تاسع مجمع الفرسده

بمعنی ضرب وصدمه تحفة الاحبابده بمعنی نکه داشتن وتیمار بردن استاد منوچهری بیت
ای رئیس مهربان این مهرکان خرم کذار * فروفرمان فریدون راتوکن فرهنك وهنك *
ﬞ مع اللام * هال ﬞ درت معنایه کاوراول قرار معناسنه استاد دقیقی بیت کمان مبرکه
مرابی توجای هال بود * جز از تو دوست کرم خون من حلال برد * استاد عنصری بیت
اکر زلفش ببرد آرام وهالم * که برد از زلف او آرام وهالا * ثانی بمعنی صبر وآرام حکیم سوزنی
بیت نهال خواب مرا آب دیده برد چنانك * نه خواب ماند ونه هوش ماند ونه هال * شمس
فخری بیت ز اشتیاق جناب تواند رین مدت * بجان تو که مرانه قرار بود نه هال * ثالث میدانك
ایکی باشنه ایکیشر میل نصب ایدوب کوی وچوکانلو اوینادقده ایکی صف سواران طوروب
میدان اورتاسنه بر طوب براغورلر ایکی طرفدن بر قاج آتلو چیقوب اللرنده چوکان ایله
طوبی اوروب هرکس طرفلرنده اولان میللر ارا سندن کچورمکه چالشورلر اکرچه اول میللره
حاء مهمله ایله حال دیرلر چونکه زبان فارسیده حرف حا یوقدر اول اجلدن ها ایله ده استعمال
اولنمشدر حضرت مولانا قدس سره بیت شاد باش ای مقبل فرخنده فال * کوی معنی را
همی بر سوی هال * رابع بهارات نوعندن معروف نسنه در هیل دخی دیرلر عربیده قاقله دیرلر
عجم ایری سنه هال خرده سنه هیل دیرلر عربیده قاقلهٔ کبیر وقاقلهٔ صغیر دیرلر هندی لسانده
الاجی دیرلر ﬞ هامال ﬞ بوزن پامال قرین وهمتا معناسنه که همال دخی دیرلر خسروی بیت
این آتش واین باد وسیوم آب وز پس خاك * هر چار موافق نه بیکجا ونه هامال ﬞ هامل ﬞ
فتح میمله بمعنی هامال مرقوم ﬞ هلاهل ﬞ کسر هاء ثانیله قاتل معناسنه که زهر هلاهل دیرلر
زهر قاتل دیمك اولور ﬞ هلهال ﬞ سکون لام وفتح ها ایله غربال معناسنه در میر نظمی بیت
نماند آب در هلهال هرکز * نیابی در کف رند مال هرکز ﬞ هلهل ﬞ سکون لام وکسر هاء ثانیله
بر نوع زهر درکه هیچ بر تریاك اکا مقاومت ایده میه هلاهل کبی پوربهای جامی بیت حنظل
شود بتانی وهلهل شود بطبع * دندان چو بر نبرزد وشکر نهادهٔ ﬞ همسال ﬞ سکون میم وفتح
سین مهمله ایله یاشداش یعنی یاشلری برابر اولنلره دیرلر میر نظمی بیت که داماد وعروس همسال
باید * بطبع وشکل را یکحال باید ﬞ هول ﬞ سکون واو ایله ترس وبیم یعنی قورقو حکیم فردوسی
بیت ز چنك وبر وبازو ویال او * بکردان بران هول کوپال او * هیتال ﬞ سکون یای تحتانی
وفتح تاء مثناة ایله ایکی معنایه در اول زبان بخاراده مرد پاکیزه دیرلر ثانی ولایت ختلان وطالقان
وملك بدخشان پادشاهلری لقبی درکه جمعنه هیاتله دیرلر اکاسره وقیاصره وفراعنه دیدکلری
بو جمع روش عرب اوزره در بو مقوله جمعلر لسان فارسیده واقع اولور هکذا نقل فی فرهنك
جهانکیری ﬞ هیکل ﬞ سکون یای تحتانی وفتح کافله اوچ معنایه در اول حمایل معناسنه
ابو المعانی بیت چومه حشش همه عالم بجان نکهدارند * ازانکه اهل معنی راهمی شده هیکل
ثانی صورت وهیأت وجود معناسنه شمس فخری بیت مرحبا ای براق برق مسیر * که چو
کوه هست آهنین هیکل * ثالث بمعنی بتخانه ودیر ولها یغما بیت از رکابش چه انکرد دفتح
همچنان بت پرست از هیکل * لغت مشترکه در عربیده دخی بو معنالرده استعمال اولنور استاد عنصری
دخی بو معنایه ایراد ایلمش بیت چنان دان که هیکل بد از پهلوی * بود نام بتخانه کر بشنوی * تاج

هَل

هَم

تاج الاسامیده مسطوردرکه * الهیکل خانه ترسایان وهربنایی کدبلند باشد ویشبه به الفرس الطویل ویقال الهیکل الضخم من کل حیوان ﴿ مع المیم * هروتوم ﴾ ضم راء مهمله وتاء مثناة وواوین معروفتین ایله بمعنی تخم اسپغول کذا فی الاداة ﴿ هروم ﴾ ضم راء مهمله وواو مجهول ایله ایکی معنایه دراول برپهلوان آدیدر شیخ نظامی بیت هرومش لقب بود زاغازکار * کنون بردعی خواند آموزکار * ثانی شهرزنان آدیدر حکیم فردوسی بیت بفرمودتا فیلسوفی زروم * بردنامه نزدیك شهرهروم ﴿ هشتم ﴾ مرتبهٔ اعداده سکزنجی دیمکدر ﴿ هفتم ﴾ یدنجی دیمکدر قاعدهٔ عجم مرتبهٔ احادده اولان اعداد آخرلرینه بر میم الحاق ایدوب یکم ودوم وسیوم دیرلر برنجی ایکنجی اوچنجی معنالرین افاده ایدرکاهی میمدن صکره یای نسبت ونون تأکید دخی کتوروب هفتمین وهشتمین دیرلر میرنظمی درمعراج بیت مشرف کرد چرخ هفتمین را وزآنجا عزم کرد عرش برین را ﴿ هلاشم ﴾ فتح لام وشین معجمه ایله زبون وزشت اولان نسنه لرکه لهاشم دخی دیرلر حکیم انوری * قطعه * من هرچکونه باشم بی کارکی نباشم * باچیزکی نویسم یاشعرکی تراشم * خطی نه سخت نیکوخطی ازین میانه * شعری نه نیك عالی شعری ازین هلاشم ﴿ هلیوم ﴾ سکون لام وضم یای تحتانیله مارچوبه درکه هلیون دخی دیرلر ﴿ هم ﴾ اوج معنایه کلور اول بیله معناسنه که عربیده مع ایله ادا اولنور ثانی دخی معناسنه که عربیده ایضا دیرلر ثالث اثناء طریقده مسافرلر شدت شتادن آرام ایدجك زیرزمین کبی ایندکلری که اکثر طاغ انکلرنده اولور شمس فخری بیت آنکه بهرخیر بجهد درجهان * خانقه کرد وورباط وپول هم * عربیده غم وغصه معناسنه در امامیانلرنده فرق اولقدرد رکه غم ماضیه هم مستقبله مخصوصدر ﴿ همدم ﴾ بمعنی همنفس یعنی مصاحب ویاران معناسنه ﴿ همشکم ﴾ سکون میم وکسر شین معجمه ایله بمعنی توأم یعنی ایکیز ﴿ همنام ﴾ آدتاش یعنی ایکی آدملك آدلری بر اوله آکا همنام دیرلر ﴿ هندام ﴾ سکون نون وفتح دال مهمله ایله برنسنه یی یرلو یرنده ایتمك تعدیل وتسویه معناسنه که عربیده هندمه دیرلر فارسیدن معربدر میرنظمی بیت جوان دلفریب خوب اندام * سراپا جامه اش بودست هندام ﴿ هنکام ﴾ سکون نون وفتح کاف فارسیله وقت وزمان معناسنه که هنکام کل وهنکام جوانی دیرلر استاد بیت کریزی بهنکام فرزانکیست * ستیزی نه برجای دیوانکیست * عربیده وقت وچغتای لسانده سای دیرلر میرعلیشیر بیت قاصدی کیم یاردین بیر سوز روایت ایلاسا * ایستارام سورغان سایی باشتین حکایت ایلاسا ﴿ هیم ﴾ فتح یای تحتانیله یعنی هستم حکیم سوزنی بیت هم به یله بیکی زیك سپندان کم * بیله بدی اندر هزار چندانم ﴿ مع النون * هلچانیدن ﴾ فتح جیم فارسی ایله هاچیدن لفظنك متعدیسیدر ﴿ هاچیدن ﴾ کسر جیم فارسی وسکون یای تحتانیله قاورمق یعنی قورومق ﴿ هاژویدن ﴾ ضم زاء فارسی وکسر یای تحتانیٔ اولی وسکون ثانیه ایله بمعنی حیرت زده وفرومانده اولمق کذا فی المجمع ﴿ هازیدن ﴾ کسر زاء معجمه وسکون یای تحتانی وفتح دال مهمله ایله بمعنی نکریستن وکریستن کذا فی المؤید ﴿ هاماوران ﴾ بمعنی هماور ودخی بر ولایت اسمیدر کذا فی المجمع ﴿ هامون ﴾ ضم میمله یعنی دشت پهناور شیخ سعدی بیت زدریای عمان برآمد کسی * سفر کرده هامون ودریا بسی

هَن

تحفة الاحبابده بمعنی صحرا وزمین نشیب که مانند دامن کوه شرفنامه ده زمین شیار کرده وکلوخ
وادات الفضلاده ومؤید الفضلاده بمعنی زمین کلوخ لاخ مسطوردر اما اصح طاغ ار اسنده واقع
اولان دوزیر معناسنه در **هامیان** سکون میم وفتح یای تحتانیله بمعنی همیان یعنی طغارجق
لامعیٔ جرجانی بیت باز رچو باز کرد از بیم آن بود * زایر شر راکه بکسلدش هامیان میان *
هان اوچ معنایه کلور اول کلمهٔ تنبیه در آگاه اول ونیز اول معناسنه خواجه سلمان بیت
خاست هوای صبحدم جان بتن پیاله ده * هان که پیاله میدهد جان بهوای صبحدم * ثانی کلمهٔ
تسکین در طور دیجك یرده هان دیرلر بودخی معنای تنبیهه یقیندر استاد بیت کردم براوج
برج مه خویشتن طلوع * هان ای حکیم طالع مسعود من نکر * ثالث کلمهٔ تحذیردر صاقن
دیجك یرده هان دیرلر حضرت مولانا قدس سره بیت هان با او را حریفی کم کنید * چونکه
کاوارد کله محکم کنید * حکیم سنایی بیت هان هان تا تراچو خود نکنند * مشتبه ابلیس وزهرهٔ
طرار **هاون** معروف ترکیده دخی هاون دیرلر **هپیون** سکون بای فارسی وضم یای
تحتانیله بمعنی افیون شاه ناصرخسرو بیت داد کن ار نام نیك خواهی از یراك * عقل تراهزل
دشمنست چو هپیون **هچیدن** کسر جیم فارسیله ایچنملك ودخی اسنمك وقیونك در یسن
یوزمك معنالرینه در **هدیان** فتح دال مهمله ویای تحتانیله بیهوده کفتار وبیمعنی کلمات
معناسنه شاعر بیت مثال چین جبین خیال بیمعنی * مثال زاده طبع زمانه پر هدیان *
هدیهٔ دندان اول آقچه درکه فقرایه بعد الطعام احسان اولنور مزد دندان دخی دیرلر
كذا فی المؤید **هرین** کسر راء مهملهٔ مشدده وسکون یای تحتانیله بمعنی هرا یعنی آواز
كذا فی المؤید **هزاران** جمع هزاردر وهزار ایکی معنایه در اول بیك عدددر ثانی بلبله
بکزر بر خوش آواز قوشدر بو ایکی معنایه بدر الدین کاشی بیت کلستان جوانی چو از سر کرفت
هزاران هزاران نوا بر کرفت **هزاردستان** کیمی بلبل دیدیلر وکیمی ده بلبله بکزر بر خوش آواز
قوشدر دیدیلر وبیله قاره طاوق دیرلر **هزمان** سکون زاء معجمه وفتح میمله هرزمان
دیمکدر حکیم اسدی * مثنوی * نکر تا بنندی دل اندر جهان * نباشی پرواندر این نهان *
که کیتی یکی نغز باز یکرست * که هزمان بتو بازی دیکرست **هستان** بمعنی هست
حضرت مولانا قدس سره بیت این جهان نیست چون هستان شده * وان جهان هست پس
پنهان شده **هستودان** سکون سین مهمله وضم تاء مثناة ایله آذربایجانك پادشاهلرندن
بر پادشاهك آدیدر که پدرینه امیر جلال دیرلر حکیم قطران ارموی نك ممدوحی ایدی بو بیت اکا
یاپلدوغی قصیده دندر بیت هر کرا یزدان دو کیتی داد خواهد جاودان * خدمت درکاه شاهنشاه
هستودان کند **هشت دهان** کل خیری معناسنه مرویدر اما اختیارات بدیعیده عود
هندی معناسنه مرویدر **هشتکان** سکون شین معجمه وتاء مثناة وفتح کاف فارسیله سکزر
تقسیم اولنمش نسنه یه دیرلر وسکزر سکزر معناسنه ده کلور **هشت کردن** اغزاوتمك
ابو المعانی بیت هشت کرد بلبلان شام وسحر * دیده ام درباغ در هنکام کل **هشتیدن**
سکون شین معجمه وکسر تاء مثناة ایله بمعنی هشت کردن **هشن** بوزن یشن بمعنی همت
کردن وهمته دخی دیرلر میر تطمی بیت بمیدان مردی شود چون پشن * که باشد جوانمرد

جوانمرد و صاحب هشن ق هفت برادران وهفت دادران ع كلاهما بمعنى بنات النعش يدى يلدزدركه تركيبه يدیكردیرلر هفت اورنك وهفتورنك دخى ديلور ق هفتخوان ع رستمك مشهور اولان مخصوص جنكيدر شهنامه ده تفصيلى اولنمشدر مرور ايام وكثرت استعمالله هرجنك عظيمه علم اولمشدر خواجه سلمان بيت سفره انداختى كاوازه آن شمع را * سيركردد قصه شيرين وحرب هفتخوان ق هفتمين ع اكرچه يدنجى ديمكدر امالغزدله علم اولمشدر ق هفتورنك كهين كسر كافله بنات النعش اصغر ق هفتورنك مهين ع كسر ميمله بنات النعش اكبر بونلر ايكى يلدزدر ثوابت بيننده علم هيأتدن حصه مند اولانلر بيلورلر ابوالمعانى در نعت شريف بيت بخدمت جرمش كركند فلك شايد * بهفتورنك كهين و بهفتورنك مهين ق هلوچين ع ضم لام وكسر جيم فارسى وسكون ياى تحتانيله صالنجقدركه اطفال براغاجه ايپ باغليوب ازاسنه بر تخته پاره سن قيوب اوزرينه اوتوروب صالنورلر يا تكرر هلو دخى ديرلر ق هليون ع سكون لام وضم ياى تحتانيله مارچوبه كه هيلوم دخى ديرلر ق همان ع ايكى معنايه در اول آنجق معناسنه ثانى آنجلين معناسنه كه لفظ مركبدر هم ايله آندن امامعناى اولده لفظ مفرد اولمسه جايزدر چغتاى لسانندن اوق ديرلر آنك كبى ديمك اولور ق هماورن ع فتح ميم وواو وزاء مهمله ايله نام ولايت مشامدركه هاماور وهاماوران وهماور دخى ديرلر ق هماون ع فتح واو ايله ولايت خراسانده بر طاغ آديدر حكيم فردوسى بيت دوروز اين يكى رنج بوتن نهيم * كوه يده بكوه هماون نهيم حكيم قطران ازموى بيت بيچاره عدو بر توكند سود بچاره * كر كوه هماون بتوان سود هماون * ق همتان ع فتح ميم وتاء مثناة ايله سترو دخى جمله كرد يمك معناسنه در مير نظمى بيت كه همتان كرآيى كنون در بزم * نكردانم روز و دكر سرم ق همچنان ع آنجلين وآنك كبى معناسنه اصلى همچون آن ايدى تلفظده نوع ثقلت اولمغين واو حذف اولندى ق همچنين ع بونجلين وبونك كبى معناسنده در بونك دخى اصلى همچون اين ايدى واوى والفى حذف اولنمشدر وچغتاى لسانندن آنداق ومونداق ديرلر آنك كبى وبونك كبى ديمك اولور لفظجاق كانه ادات تشبيه در ق همچون ع كلمه تشبيه در لكن بالاكثر معنى افاده ايتمز لابد تركيبه محتاجدر كانه مبتدادركه خبره محتاجدر مثلا همچون ديكران وهمچون بندكان ديرلر ديكران وبندكان كويا خبرى اولور عربيه ده كى مثل كبى چغتاى لسانده چاغليغ ديرلر فلان چاغليغ فلان مثلى ديمك اولور سبعه سياره ده مناجات محلنده ميرعليشير بيت كرمينك كبى يوز جهان چاغليغ * بحر فضلينك ميننك آسمان چاغليغ ق همداستان وهمدستان ع كلاهما بمعنى راضى وهمراز مثال اول استاد * قطعه * جهانا چه بد مهر وبد خوجهانى * چو آشفته بازار بازاركانى * بدرد كسان صابرى اندرونى * بيدنامى خويش همداستانى * مثال ثانى حكيم نزارى قهستانى بيت روزكارم صرف شد در انتظار وصل وار تو * دست بايد شست اكر همداستان روزكارى ق همديدن ع سكون ميم وياى تحتانى وكسر دال مهمله اولى وفتح ثانيه ايله شويله كه ديمك معناسنه در ق همروشدن ع ضم راء مهمله وواو معروف ايله مقابل اولمق معناسنه مير نظمى . بيت اكر پهلوانى بهمروشويم * به پيش اجل را برابر رويم ق همشين ع سكون ميم وكسر شين معجمه ايله همنشين لفظندن اختصار اولنمشدر ق همعنان ع همراه وهمسوار معناسنه در

ابو المعانی بیت بهر یاره همعنانش ظفر * ساعد از نصرت رکابدار فر لغ همکان ع فتح میم وکاف فارسیله لغ همکنان ع فتح میم وکسر کاف ایله جمله سی وجمله معناسنه خواجه سلمان
مسمط * کرکم شد ستمور کران پیشت چه عیبست اندران * باشد به پیش همکنان کوهر کران
یاقوت کم * سکون میمله دخی بویله ده جائزدر لغ همکن وهمکین ع سکون میم وکسر کاف
فارسیله رفیق وقرین معناسنه در لغ همنشین ع هم مجلس وهم صحبت معناسنه شمس فخری
بیت اکر قلم ز جوار کفت کهر پاشد * سزد که کیرد همشیان همنشین آرنك لغ همیان ع
سکون میم وفتح یای تحتانیله ایکی معنایه در اول کیسه وهمیشین طغارجق وچانته ثانی بمعنی
همراه امیر خسرو بیت تو با شن نازك وسر مست عشق چند روی * که نازکیست بهمیان ومستی
اندر جام لغ همیدون ع کسر میم وسکون یای تحتانی وضم دال مهمله ایله بمعنی هم اکنون
وهمچنین لامعی جربانی بیت ز روزم امسال با اقبال وپیروزی وفتح آمد * همیدون سال
دیکر با سرور واز قند هار آید * وهمیشه معناسنه شاکر بخاری بیت باتش درون برمثال
سمندر * همیدون بآب اندرون چون نهنکا لغ همیشك جوان ع براوند خزانی اولماز دائما
تر وتازه طورر ترکیبده قیاقورونی عربیده حی العالم دیرلر نفعی وافر وخاصه سی چوق براوتدر
لغ همین ع آنجق وشویله ده یلك معنالرینه در لغ هنبان ع سکون نون وفتح باء موحده ایله
بمعنی انبان یعنی طغارجق کذا فی المجمع لغ هنجیدن ع سکون نون ویای تحتانی وکسر جیمله
قیودن صو چکمك عربیده سلخ دیرلر ودخی کرنمك وطوغرمق معناسنه لغ هنکیدن ع
سکون نون ویای تحتانی وکسر کاف فارسیله هنك مرقوم معنالرینك مصدریدر لغ هن ع
بمعنی منت استاد رودکی بیت کر همه نعمت بکروز بما بخشد * ننهد منت برما ونپذیرد هن *
عربیده نون مشدده ایله ایکی معنایه در اول دیشی دوه نك چغرمسی ثانی آدمك آغلمسنه دیرلر
لغ هواسیدن ع کسر سین مهمله وسکون یای تحتانیله دوداق ثبسرملك که چمادن وقورقودن
واقع اولور میر نظمی بیت هواسید لب راز بیم وهراس * فرو آمد لشکر بی قیاس لغ هوکان
فتح کاف فارسیله یغراج که باقردن ایدرلر قولبی اولور وبعضی سنك قیاغیده اولور لغ هون ع
فتح واو ایله زمین زراعت که طپراغی نرم اولمیوب قوری کسك اولور شرفنامه ده زمین شیار کرده
با کلوخ وادات الفضلاده زمین کشت کلوخ دار معناسنه در عربیده بمعنی آرام وآهسته کی
لغ هیالیدن ع فتح یای تحتانی اول وسکون ثانی وکسر لامله بمعنی هراسیدن یعنی قورقمق
میر نظمی بیت هیالید از تیغ وکرز یلان * نماند قرارش درو بیم آن لغ هیون ع ضم یای
تحتانی وواو معروف ایله اشتر جمازه یعنی محل دوه سی شمس فخری بیت چه التفات اکر همتت
باشتر راست * چه کمترینه عطا باشدش هزار هیون * حکیم ناصر خسرو بیت مرکب شعر
وهیون علم وادب را * طبع سخن سنج من عنان ومهارست * نسخه وفائی ده بمعنی اشتر بزرك
شیخ سعدی بیت تراکوه پیکر هیون میبرد * چه دانی که بر ما چه شب میرود * مجمع الفرس
هجین دید کاری دوه یه دیرلر حکیم فردوسی بیت هیونی فرستیم نزدیك شاه * دلش بر فروز
وفرستد سپاه لغ یمع الواو * هاژو ع ضم زاء فارسیله هاژ مرقوم معناسنه یعنی دم بسته
وحیران که هاژه دخی دیرلر لغ هاو ع نعره اوریب دشمنه حمله ایتدکده هاوهاو دیو چاغررلر شیخ هـ و

شیخ آذری بیت چه سود آذری اقرار آنکسان که بحشر * ز هول هاویه افغان بر آورند که هاو
مولانا هاتفی در تیمورنامه بیت سنانها کرفتند ازهاوهاو * نهادند در سینه ها کاوکاو هروِ
سکون راء مهمله ایله دلیر و بهادر معناسنه عربیده بمعنی زدن هزارتو فتح زاء معجمه و سکون
راء مهمله وضم تاء مثناة ایله ترکیده قرق بایردیدکاری که قیونك شیردانی ایچنده اولور عربیده
حفث وقبه دخی دیرلر هستو سکون سین مهمله وضم تاء مثناة ایله ایکی معنایه در اول
بمعنی هستو یعنی فقر حکیم اسدی بیت بهستیش هستوشوی ازنخست * اکر خویشتن را
شناسی درست * ثانی حقیقت اشیا معناسنه در کذا فی فرهنك جهانکیری هشو
ضم شین معجمه ایله بمعنی مغز که عربیده لب دیرلر هلاکو ضم کاف ایله جنکیز خان احفادندن
بر ذی قوت و ذی شوکت پادشاه ایدی آخر خلفاء عباسیون معتصم خلیفه زماننده وزیری
ابن علقمی وساطتیله مزبور هلاکو بیحد و بیحساب تاتار عسکریله بغداد اوزرینه کلوب خلیفه یی
اخذ وقتل ایدوب نیچه بیك بیکناه مسلمانلر تاتار النده قتل اولنوب بغداد شهرین خراب ایدوب
کتدوکی تواریخده مسطوردر شیخ آذری واویه قصیده سی مطلعنده بیت هر صبح چو در پرده رود
خسرو هندو * بر اوج رسد کوکبهٔ چتر هلاکو هاو ضم لام ایله صالنجق که اطفال بنوب
صالنورلر هلیو کسر لام و سکون یای تحتانیه ایله سپید معناسنه در کذا فی المؤید همچو
کلمهٔ تشبیه در کبی معناسنه همرو سکون میم وفتح راء مهمله ایله بمعنی همراه یعنی یولداش
ایکی کمسنه معا کیدنجه بر برینه همرو اولورلر ابو المعانی بیت زدود آه دلم تیره کشت روی جهان
چنانکه سایهٔ من هم نشد بمن همرو همزانو سکون میم وفتح زاء معجمه وضم نون ایله برابر اوتورمق
وله بیت کی شود یارب که باشد یار همزانو مرا * سر بصحرا داده چندین دیدهٔ آهو مرا همو
او دخی معناسنه اصلی هم او ایدی استخفافا الفی حذف اولندی کمال خجندی بیت دوش درخانه
ما ماه فرو آمده بود * خانه روشن شد و دیدیم همو آمده بود هو بوزن نو بمعنی ریم سپید
یعنی بیاض ایرینك کذا فی فرهنك میرزا اما کتاب السامی فی الاسامیده جراحت صولنق
معناسنه که * این جراحت را هو برده است یعنی آب درانداروش افتاد هوو ضم واو
اول ایله بر کشینك تحت نکاحنده اولان ایکی عورت بر برینه هو وهوو و یاشند واوشن ووسنی
واتباغ دخی دیرلر کذا فی فرهنك جهانکیری هیاهو های هوی که جنك ایچنده واقع اولور
مولانا هاتفی بیت چو از آب آمو ن کذشت آن سپاه * بر آمد هیاهو زماهی بماه هیلو
سکون یای تحتانی وضم لام ایله بمعنی کردکان بازی که چار مغز بازی وهیلوی دخی دیرلر مع الهاء
هازه فتح زاء فارسیله دمبسته وحیران معناسنه در هاکره وهاکله کلاهما
بسکون الکاف وفتح الراء المهمله واللام پلتك یعنی لسانشده لکنت اولان آدمه دیرلر عربیده الکن
دیرلر کاری تاریخ معجم مؤلفی بیت بدور معدلتش رهزنان لطف از بیم * شدند هاکره ازکاف
کاروان کفتن هاله بوزن ناله بش معنایه کلور اول حلقه ودایره که آیك اطرافنده واقع
اولور بخارات ارضیه سببیله حکیم انوری * قطعه * بیاد بزم تو هر ماه آسمان دوشنبت *
ز آفتاب شراب وزمه پیاله کند * پس از طریق تشبه چو شکل خوان تو دید * ز عکس تابش
مهتاب خوان چو هاله کند * ثانی مفسد وفتنه کار معناسنه ادیب صابر بیت رنجم همیشه

هست زدست دلاله * ولاله كه هست بهرخانه هاله * ثالث رنك معناسنه كه عربيده لون ديرلر
وله ايضا بيت داشت آن عروس ودر آورد پيش من * وانكيخت دربرم زنكى رزدهاله * رابع
قرار طوتمش وآرام بولمش خامس ياغلى چام اغاجى كبى وغيره كذا فى فرهنك جهانكيرى
هامراه يعنى همراه كذا فى المؤيد حكيم فردوسى بيت سك وكرك همسايه وهامراه *
بدندش همه سال پويان براه هامواره سكون ميم وفتح واو وراء مهمله ايله اوچ معنايه كلور
اول برابر ويكطريق ثانى هميشه ودايما معناسنه فخر كركانى بيت پرى رويان كينى هامواره
شده بر بزمكاه او نظاره * ثالث دوز نسنه عربيده سطح مستقيم معناسنه كه هاموار وهموار
وهمواره دخى دينلور هاون دسته معروف هاون اليدركه آنكله هاونده نسنه دوكرلر
هاينه وهايينه كلاهما بكسر الياء التحتانى وفتح النون بمعنى هرآينه يعنى البته كذا فى
فرهنك ميرزا ابراهيم هتشه سكون تاء مثناة وفتح شين معجمه ايله بمعنى يخ يعنى بوز ميرنظمى
بيت مكر سالى جهان از شدت برد * كرفته آب هتشه سختى سرد هجده سكون جيم
وفتح دال مهمله واظهار ها ايله مراتب اعداده اون سكز عدددر هديه سكون دال
مهمله وفتح ياى تحتانيه ايله معروف حكيم فردوسى بيت كز اول فروغى چنين هديه داد * همين
آتش آنكاه قبله نهاد هرآينه سكون راء مهمله ايله البته ديمكدر عربيده لابد معناسنه
خواجه سلمان بيت كر بنكرد عروس جمالت در آينه * خودبين شود هرآينه آن به كه ننكرد
هرته سكون راء مهمله وكسر تاء مثناة واظهار ها ايله بمعنى هرطرف ابو المعانى بيت هرته
مرا نظر نكند از كمال جود * كردد بهانه در نظرش پرده حجاب هرزجه برنوع طعامدر
بغرسغى قيمه ايله طولديروب ياغده قاوررلر عربيده حويه ديرلر هرزه باطل وياوه
وبيهوده سوزده وغيريده استعمال ايدرلر هرشه سكون راء مهمله وفتح شين معجمه
واخفاء ها ايله عربيده لبلاب ديرلر برنوع صرمشقدر كذا فى البديعى هركاره سكون راء
مهمله اولى وفتح كاف وراء ثانيه ايله طبجره معناسنه كتاب السامى فى الاساميده بمعنى پاتيله كه
عربيده هيطله ديرلر وفرهنك جهانكيريده بمعنى ديك سنك يعنى طاش چولمك حكيم فردوسى
* مثنوى * بيامد زن از خانه باشوى كفت * كه هركاره وآتش آور نهفت * كنون تلبد وشم من
از كاوشير * تواين كار هركاره آسان مكير هروانه سكون راء مهمله وفتح واو ونون ايله ايكى
معنايه دير اول بيمارخانه كه دار الشفا معناسنه شمس فخرى نك قطعه * دشمنش كرچه آدمى
شكلست * هست كمتر بسى ز پهنا نه * هست ديوانه حكم كن كه شها * تا برندش بسوى هروانه
ثانى عقوبت خانه كه آنده اشكنجه ايدرلر حكيم فردوسى بيت بفرمود كين را بهروانه كه *
برند وكنيدش هم آنجا تبه * تحفة الاحباب صاحبى بمعنى بيمارخانه ديوب فردوسينك مرقوم
بيتنه متمسك اولمش هره فتح راء مهمله مشدده ايله زنانك موضع معهودى فرخى بيت
هره كرد چون شكافته داشت * ليك از حرزها شكافته داشت هريسه معروف
ومشهور طعامدر هريوه كسر راء مهمله وسكون ياى تحتانيه ايله مختلط سيم ايله التون
مسكوك غير مسكوك نه اولورسه ميرنظمى بيت هريوه سيم وزر احسان كردد * كه نزدش خاك
وزر يكسان كردد هزار چشمه برعلتدر فضلات دمدن عارض اولور ابتدا چبان كبى چقوب

چقوب جابجا دكلر اولور عربيده اطبا نمله ديرلر صعب علتدر ﴿ هزارخانه ﴾ هزارتو ديدكلرى كه قيوننك شيردانى ايچنده اولاندر كذا فى المجمع ﴿ هزاردانه ﴾ براوتدر اعشاب قسمندن اصطلاحده تسبيحه ديرلر مير نظمى . بيت هزاردانه كه كرده كردن آويز * ولى درزير خرقه فتنه انكيز ﴿ هزارينه ﴾ ايكى معنايه دراول زرخالص العيار ثانى زرمغشوش اضداده قبيلندندر ﴿ هژيره ﴾ كسر زاء فارسى وسكون ياى تحتانى وفتح راء مهمله ايله بمعنى خوب ونيكو كه بخير وخيره وهژيردخى ديرلر استاد منوچهرى بيت دست بمى شاه راودل بهژيران ده بروى نكوى وكوش بقوال * حكيم قطران ارموى بيت هميشه وعده اونادرست وناز درست * هميشه عادت اونا هژيرو روى هژير ﴿ هژينه ﴾ كسر زاء فارسى وسكون ياى تحتانى وفتح نونله خرج يوميه كه نفقه معناسنه در كمال اسمعيل . بيت درجمع مال عمر هژينه چه ميكنى * زيرك نبود آنكه زرافزود وعمر كاست * مجمع الفرسده زاء معجمه ايله روايت اولنمش كتاب السامى فى الاساميده خرج زن كه مأكولات ملبوسات وساير لازمات كبى اما خرج ومصرف معناسنه تصحيح اولنمشدر حكيم فردوسى بيت هژينه باندازه كنج كن * دل ازرسنى كنج بى رنج كن ﴿ هستره ﴾ سكون سين وفتح تاء مثناة وراء مهملتين ايله دوه اوزرينه قونيلان چوال كه ايچنه كرپچ وياغيرى نسنه قورلر كذا فى المجمع ﴿ هشيله ﴾ كسر شين معجمه وسكون ياى تحتانى وفتح لامله بر نوع قليه در طاوق ويمرطه ايله ايدرلر ﴿ هفتدانه وهفدانه ﴾ كلاهما بسكون الفا عاشورا آشى كه انواع حبوبات ايله بشورولر ﴿ هفتده ﴾ سكون فا وتاء مثناة وفتح دال مهمله واظهار هايله بمعنى آراسته وزيوركرده كذا فى المجمع ﴿ هفت دزده ﴾ نركسك اعلاسى كه صدبرك دخى ديرلر عربيده عبهر ومضعف دخى ديرلر ﴿ هفتكانه ﴾ سكون فا وتاء مثناة وفتح كاف ونونله يديشر ويدى دانه ديمك اولور ميرنظمى بيت ازسپاه كران ولشكر شاه * هفتكانه بيامدندنا كاه ﴿ هفته ﴾ معروف ايام اسبوع معناسنه در ﴿ هفده ﴾ سكون فا وفتح دال مهمله واظهار هايله اون يدى عدددر ﴿ هلهله ﴾ سكون لام اول وفتح ثانى وهايله اول صدايه ديرلركه زنان سورسرورلرده لى لى ديو چغررلر عربيده زلغت ديرلر حكيم صاحب درقسميه . بيت بشورهلهله ناز پروران عرب * بسوروتولد كلرخان سيمعذار * ميرنظمى . بيت وقت زادن هلهله راميدهند * وقت مردن ولوله رامينهند ﴿ هله ﴾ فتح لامله بمعنى يارى وقو معناسنه واقناع معناسنه ده كلور حضرت مولانا قدس سره . بيت هله عاشقان صادق مرويد جز موافق * كه سعادتيست سابق زدرون باوفايى ﴿ هليله ﴾ ادويه دندر ايكى نوع اولور روى سرخ وبرى زرد اولور ﴿ هماره ﴾ فتح ميم وراء مهمله ايله اوچ معنايه دراول بمعنى اندازه ثانى حساب معناسنه دركه اماره دخى ديرلر ثالث مخفف هموار مدر حضرت مولانا قدس سره * مثنوى * خيركن ماخلق بهر ايزدت * يا براى راحت جان خودت * تا هماره دوست بينى درنظر * دردلت باندزكين ناخوش صور * كمال اسمعيل . بيت مركب اقبال تو هماره بزين باد * پايه قدرت زبرچرخ برين باد * شمس فخرى . بيت زمانه تو موافق كند هميشه طرب * زخنجر تو مخالف بود هماره شغب ﴿ همپله ﴾ سكون ميم وكسر باء فارسى وفتح لامله ترازو كفه سى برابر ديمك معناسنه درهمسنك كبى مولانا هاتفى بيت بعيد اندوهم پله هند وترك ٤٣٤

به نیروی بازوی ورای سترك ﴿ همخواه ﴾ سکون میم وفتح خاء معجمه وواو معدوله ایله بر آرزو وبر مطلبده اولنلره دیرلر مثلا برمنصبه طالب ویاخود برمکانه متوجه ویا برمتاعه مشتری اولانلر بونلره بکدیگرینه اولورسه ﴿ همراه وهمره ﴾ کلاهما بسکون المیم وفتح الراء المهمله یول یولداشی ﴿ همرفشیده ﴾ سکون میم وفا وفتح راء مهمله ایله اول آته دیرلر که درت یاشنی تمام ایدوب بشنه کیرمش اوله بعض فرهنکده فاریننه واوایله مروید در عربیده قارح دیرلر فتح قاف وکسر را وسکون حا ایله کذا فی المجمع ﴿ همکاسه ﴾ برجره ده صاکن اولوب اکل وشرب بلری بریرده اولنلره دیرلر ابو المعانی بیت شدن همکاسه بهتر باسکانرا * ازان نادان که دوستی راندارد ﴿ همواره ﴾ یعنی همیشه ودائما که همار وهموار وهماره دخی دیرلر ﴿ همه ﴾ ایکی معنایه در اول جمله معناسنه که اصلی همه در آخرنده کی ها معنای اصلیٔ عامدن معنای خاص علمیته نقل ایچوندر ثانی بمعنی جمله منقولدر معنای اولنه عربیده کل وچغتای لسانده اسرو دیرلر واسرونك بر معناسی دخی محل مبالغه ده غایتله دیمکدر بو ایکی معناسیده ذکر اولنمشدر میر علیشیر بیت کمند زلفونك آراسا لماپیچ وتاب اسرو * کونکل شکنجه سیکا ایشما کیل طناب اسرو * همه نك اصل معناسی پارچه درکه دوکلی دیمکدر سبعهٔ سیاره ده معراج وصفی اولنده بیت پارچه نینك باشی اوزرا اولماق آج * سنکا تاج ایتدی لیلة المعراج * وباری دیرلر هپسی دیمکدر فرهاد نامه ده پادشاه وصفنده بیت سعی کیم ئینکری دین بی سعی وکوشش * باری شهلاردین آرتوق تابتی بخشش ﴿ همیشه ﴾ دائما معناسنه شاعر بیت همیشه بادعداوت میان کبر ویهود * زهرطرف که شود کشته سود اسلامست ﴿ هنجاره ﴾ سکون نون وفتح جیم وراء مهمله ایله غمناك والمناك معناسنه در ﴿ هنکامه ﴾ سکون نون وفتح کاف فارسیله هم جمع وهم مجمع معناسنه کلور شیخ آذری * مثنوی * باك آید زشهرهای جهان * آنچه شهری ندیده باشد آن * خلق آنجا شوند هنکامه * بازکویند ازان بشهنامه * وغلبه وشورش معناسنه ملا فی بیت چنان برهم زدی هنکامهٔ روز قیامت را * که اکثر نامهٔ اعمال مردم درمیان کم شد ومعرکه وغوغا معناسنه شاعر بیت تنها نه همین معرکهٔ من بتو کرمست * هنکامهٔ صد سوخته خرمن بتو کرمست ﴿ هوازه ﴾ فتح زاء معجمه ایله بمعنی ناکاه ترکیده آکسزین دیرلر ﴿ هواسیده ﴾ کسر سین مهمله ایله تدبیر ایتمش طوداق که یعنی قانی کیدوب خشك وکندم کون اولمش اوله کذا فی المجمع ﴿ هویره ﴾ سکون واو وفتح باء موحده وراء مهمله ایله بمعنی واله وحیران خواجه عبد الله انصاری قدس سره طبقات ده ذکر ایدرکه * چون شبلی بمصر میشد کذ روی بر شیخ بایعقوب میدانی بود پیر بود شبلی آمد وی آن وقت نبوی فراز این کار میکویست واول ارادت وی بود مرد فربه بود شبلی دست بر روی فرود آورد کفت خیرك الله خدای تراهویره کناد بایعقوب کفت آمین ﴿ هوهوه ﴾ فتح واو وضم جیمله بمعنی شنکار مرقوم ﴿ هیکله ﴾ سکون یای تحتانی وفتح کاف ولام ایله براوتدر چیکله دخی دیرلر ﴿ هیله ﴾ سکون یای تحتانی وفتح لام ایله بمعنی صاحب خانه ﴿ مع الیاء التحتانی * هانی ﴾ کسر تاء مثناة ایله توران زمینده بر طائفه وار در آنلره آدیدر مولانا هاتفی بیت یسارش باین کیخسروی * شد ازهاتی ومولتانی قوی * ﴿ هادوری ﴾ ضم دال وکسر راء مهملتین ایله بر فرقه کبار در که دربدر کزوب ابرام ایله جروسؤال

وسو ال ايدر احكيم سنائى بيت دعوىٰ ده كنند وليكن چو بنكرى * هادوريان كوى وكدايان برزنند
اثير الدين اخسيكتى بيت معيشتى كه نه با عزت وقناعت آن * بهرد رى نروم چون كداى هادورى
ق هامى ع كسر ميمله سركشته وسركردان معناسنه دركذا فى فرهنك جهانكيرى ق هانى ع
كسر نونله لغت پهلويدر معناسى بنشين ديمكدر تاريخ طبريدن منقولدر ق هاياهاى ع شور
وغوغاى اهل ماتم ق هاياهوى ع شور وغوغاى ارباب طرب كه ميزبانى عروس محلنده اولور
بوايكى لغتك مثالى حكيم انورى بيت فلك از مجلس انس تو پر از هاياهوى * عالم از كريهٔ خصم تو پر
از هاياهاى ق هرى ع اول مزروعات دشتى دركه ياغموردن صولنور كذا فى فرهنك ميرزا ق هرجايى
مكان ومقرى معين اولمين آدم وبى وفا قحبه معروف اولانه ده ديرلر ق هزارتوى ع قيون شيرداننه
اولان نسنه كه هزارتو وهزارخانه دخى ديرلر ق هزارميخى ع نكنه لو جامه كرك فاخر اولسون
خواجه سلمان بيت دوتايى فقرا جامه ايست كز عظمت * هزارميخى افلاك آستر يابى *
كركسه خسيس اولسون جامهٔ درويشان كبى مراد ديكشى چوق اولمقدر وله ايضا بيت اين
دلق هزارميخى از تو * پوشيده بجا نقاهت افلاك ق هستى ع سكون سين مهمله ايله وارلق
مقابلى نيستى در اصلى هست در آخرنده كى ياى وصفيه در وكاهى مصدريه اولور يورباعيدن
مفهومدر * رباعى * ازرفته قلم هيچ دكر كون نشود * وز خوردن غم آنچه جكر خون نشود
كردر همه عمر خويش خونابه خورى * يكقطره از آنچه هست افزون نشود * آخرنده كى يا
اواخر كلمه يه لاحق اولان يالردندركه مدلولنك وصفيتن افاده ايدر وكاه اولوركه هست مجرد
رابطه معناسنه اولان است يرينه استعمال اولنور ق هكوى ع سكون كاف وكسر واو ايله
يعنى سركشته و پريشان حال ضم كاف ايله مجمع الفرسده شراب معناسنه در وتردد معناسنه ده
اولور كذا فى الاداة ق هليوى ع كسر لام وسكون ياى تحتانيله هولك مرقوم معناسنه دركه
آنكله صو اوزرنده اويناررلر كذا فى المجمع ق همجاى ع يعنى هميشهرى ق همجى ع فتح ميم
وكسر جيمله همچ مرقوم معناسنه در ق همشوى ع سكون ميم وواو وضم شين معجمه ايله
بر آدمك تحت نكاحنده اولان عورتلره ديرلر ميرنظمى بيت زن دنيا شود هم شوى زن را * كشد
البته شويش بى محابا ق همكى ع فتح ميم وكسر كاف فارسيله جمله سى ديمك اولور ق همى ع
بر كلمه دركه اوائل افعال ومضارعه داخل اولوب ربطه معناسن افاده ايدر وكاهى تقرير ايچون ايراد
اولنور شاعر بيت همى تا بكردانى انكشترين * جهانرا دكركون شود داورى * تركيبده كى
ميقر ميقر معناسنه استفهام كبى اولور كاهى اواخر كلمه ده دخى واقع اولور شاعر بيت يادجوى
دولتان آيد همى * بوى يار مهربان آيد همى ق هميشكى ع مداومت معناسنه در ق هنى ع
كسر نونله يعنى كواينده يعنى سكبجى شيخ سعدى بيت بطلب كر توانكرى خواهى * جز قناعت كه
دولتيست هنى ق هوارى ع كسر راء مهمله ايله ق هوازى ع كسر زاء معجمه ايله
كلاهما بمعنى ناكاه استاد فرخى بيت هوارى مرا كويد اين شكرين لب * كه اى عاشق اندر
سخن زرد بتكر * وله بيت هوازى درآمد مرا آن جوانكار * مرا تنك بكرفت اندر كنار *
بعض فرهنكلرده بى عقل معناسنه مرويدر فرهنك ميرزاده يعنى بيخبر استاد فرخى بيت بمهمان
هوازى نشاد كردم * ز دست رنج غم آزاد كردم ق هواى ع ايكى معنايه در اول لغو شوز يعنى

ابى اصلى كلام ثانى بر نوع قشمكدر يا قبجه هوايه چقار ل هولى م سكون واو وكسر لام ايله طاى كه هنوز ايرا اورلمامش اوله وزبان هنديده آهسته معناسنه در وضمه ايله ينه هندى لساننده عبد معناسنه در ل هيلوى م سكون ياى تحتانى وضم لام ايله بمعنى كردكان بازى يعنى قوز اوينامق چهارمغز بازى وهيلو وهولك دخى ديرلر كذا فى فرهنك جهانكيرى ل هى م كسر ياى تحتانى ولى وسكون ثانيه ايله بمعنى هستى حكيم سوزنى. بيت خانمان سازا كر هى مردم * وچر امرغان مكن نشيمن خويش ل هى هى م ايكى معنايه در اول بيوك شراب قدحى كه آنكله آخر بزمده طلوا ايچلور ثانى هاى وهوى معناسنه در ل هى م بوزن مى وكى ايكى معنايه در اول لغت دريده بمعنى هست وزبان هنديده دخى بو معنايه در حضرت مولانا قدس سره بيت كفت يارب كر ترا خاصان هيند * كه مبارك دعوت وفرخ پيند * حكيم سوزنى. بيت هيم به پله نيكى زيلك سپندان كم * به پله بدى اندر هزار سند انم * ثانى بر كلمه در كه خبردار اتمك ايچون تهديد وتخويف يوزندن سويلنور حكيم انورى بيت خويشتن در نظرم جلوه هى دادجهان * آسمان كفت كه رسوا چكنى خوه راهى * شاعر بيت خمها شكسته جام تهى بى وجود مى * كردى اسير قهوه مراهى زمانه هى ل باب الهاء المكسورة مع الالف * هرا م فتح راء مهمله مشدده ايله ايكى معنايه در اول بمعنى ريختن يعنى دوكمك ثانى بر شهر آديدر كه هرى وهرات دخى ديرلر لكن معناى ثانيده تخفيف را ايله در نتكم بو ايكى معناده شيخ نظامى ترتيب اوزره ديمشدر. بيت بهر آى كنجش جو بدرام كرد * بيهلى زبانش هرا نام كرد * بمعنى اول استاد فرخى. بيت ازفراوان كردن هر آى زر امروز كشت * ديده اندر چشم هر بيننده را زر عيار ل هراسا م فتح راوسين مهملتين ايله ايكى معنايه در اول اوبوق كه آدم صورتنده بر نسنه يا پوب حيوانات زيان ايتمسون ديو باغ وبوستانلرده وكشت زارلر تاسنده نصب ايدرلر ثانى هراسيدن لفظندن اسم فاعل اولور قورقيجى معناسنه مير نظمى. بيت زجود لطف حق را كن شناسا * وليكن ازعد ابش شو هر آسا ل هلا م حرف تنبيه در عربيده كى الا معناسنه حضرت مولانا قدس سره بيت هرچه در پستيست آمد ازعلا * چشمرا سوى بلندى نه هلا * شيخ عطار. بيت نفس خودرا چون توبشناسى هلا * حق تعالى را بدانى با عطا * وينه بو معنايه شاهد در حكيم فردوسى. بيت هلا تيغ وكوپال هابر كشيد * سپرهاى چينى بسر دركشيد * بعض فرهنكلر ولى ونعم معناسنه ده مرويدر ل هيجا م سكون ياى تحتانى وفتح جيم ايله جنك وپيكار معناسنه در مير نظمى. بيت روز هيجا مرد بايد استوار * باجكر دارى بجا كيرد قرار ل مع التاء المثناة م

ل هرات م مشهور شهر وولايت آديدر هرا وهرى دخى ديرلر ل هشت م سكون شين معجمه ايله ايكى معنايه در اول فعل ماضى در قودى وكيجدى معناسنه خواجه حافظ. بيت در نقد عيش كوش كه چون آبخور نماند * آدم بهشت روضهٔ دار السلام را * ثانى صقلق كه اكثر چوبانلر قيونى بر يره جمع اتمك ايچون وسودب كوترمك ايچون ايدرلر ل هيت م سكون ياى تحتانيله ايكى معنايه در اول غوغا وقرقشه معناسنه مير نظمى. بيت ازآنجا درميانش هيت برخاست * پس آندم جنك وپيكارى كه آراست * ثانى بغداد مملكتنده شط كنارنده برقصبه آديدر ل هيه زت م ضم زاء معجمه ايله بغون اودونكه تركيده طومرق ديرلر ل مع

هرا

هت

مع الجيم * هيج سكون ياى تحتانيله يباكه آنكله خرمن صاوررلر هيد دخى ديرلر و بيل معناسنه دخى مرويدر كذا فى فرهنك جهانكيرى هيچ جيم فارسيله ايكى معنايه در اول مطلق معدوم مولانا جامى بيت همه هيچند و هيچى هم نه * بلكه از هيچ بسى هيچ ترند * ثانى بمعنى اندك استاد منوچهرى بيت كر هيچ سخن كويم با توز شكر خوشتر * صد كينه بدل كيرى صد اشك فروبارى مع الدال المهمله * هربد سكون راء مهمله وكسر باء موحده ايله طائفهٔ نصارى كشيشى راهب وقسيس معناسنه ويهود طائفه سنك احبارى وقوم مجوسك آتش پاقچيلرى كذا فى فرهنك جهانكيرى هرند كسر راء مهمله وسكون نونله ايكى معنايه در اول جرجان نواحيسنده برارمق آديدركه منبعى ديارورى طاغلرنده در آندن چقوب جرجانه طوغرى اقار لكن نيچه صولر دخى قاريشوب اولقدر نهر عظيم اولوركه دكرمان طاشندن ايرى طاشلرى يرندن قوپارركندلك كوكلى اغاچلرى دخى كوكندن چقاروب كوتورر بروجهله يكمك تمكن دكلدر محمود ابن يمين بيت سخن چشمهٔ چشمم كه هرند يست روان * چون هرندش بروانى سوى جرجان كه برد * ثانى اصفهان مضافاتندن برقصبه آديدر هند معروف قوم ومعلوم طائفه دركه ولايتلرينه هندوستان ديرلر وآنلره هندو وهندى ديرلر كثرت استعمال ايله هند ولايتلرينه ديمك عادت اولمش عرفى شيرازينك ترجمة الشوق نام قصيده سنده بيت بكاوش مژه از كور تا نجف بروم * اكر بهند بخاكم كنى وكر به تتار * ديدوكندن ولايته هند دينورايمش بوندن ماعدا هندولره هندى ديرلر ياى نسبت ايله هنده منسوب ديمك اولور اما لفظ هند مخصوص اول ديارك آديسنه ديمك محمد طالب آملى * مصرع * هندو نبرد تحفه كسى جانب هند * ديدوكندن معلوم مدر هيد سكون ياى تحتانيله يباكه آنكله خرمن صاوررلر هيربد سكون ياى تحتانى وراء مهمله وفتح باء موحده ايله خادم آتشكده يه ديرلر حكيم فردوسى بيت چوبر داشت پروردهٔ هيربد * سياوش همى بود لرزان زبد * وله بيت بريده زبانت بشمشير بد * لبت سوخته را آتش هيربد * هيرمند سكون ياى تحتانى وراء مهمله ونون وفتح ميمله ايكى معنايه در برى خادم آتشكده وبرى دخى سرحد ولايت نيمروزده برارمق آديدر كذا فى المؤيد مع الراء المهمله * هراهر كسرهائين ايله توزدن هوا يوزنده طومان اولمق وحيوان سباع كرديسى مولانا هاتفى بيت رواورودر آمد بصد خيل شير * هزاهر برآمد زكردون دلير هر ايكى معنايه در اول طومان كه ايام شتاده واقع اولوز بهاره قريب وقتلرده بخار ارضدن حاصل اولور ثانى بمعنى يخ يعنى بوز شمس فخرى بيت كردد از سردئ دم اعدات * آب در نيمه بكته هرا * وبركلمه در چوبانلر قيون چغرزلر وعربيله دخى ايكى معنايه در اول نام زن ثانى نام كربه دركه هرّه دخى ديرلركه كدى ديمكدر هزبر فتح زاء معجمه وسكون باء موحده ايله ارسلانه ديرلر عربيله مشتركدر حكيم اسدى بيت بود سهم اودل زغران هزبر * كند كرد او خشك باران ابر هندوبار يعنى هندوستان خلاق المعانى بيت بخاتم توكه درپاش تا كمر كاهست * بخامهٔ كه بسر ميرود بهند وبار هندوار سكون نون ودال مهمله وفتح واو ايله بلخ قلعه سنك آديدر كذا فى فرهنك جهانكيرى هير بوزن مير وشير فرهنك جهانكيريده آتش معناسنه در

كذا فى المؤيد بو معنايى مؤيد امير معزى بيت دُرهيركه كرزمديح تو بخوانند * بيزار شود
هيربد از زند وز پازند * هندك زبان علمى سندهء زر طلا معناسنه در يعنى خالص التون ع مع الزاء
هز المعجمه * هز ع سولپك وسست معناسنه ابو المعانى بيت كيرمردى كه هز بود زانرو *
شهر خود بيشى زن شد سست فرو ع هيز ع سكون ياى تحتانيله اصلنده حمام طاسنه ديرلر بعده
استعاره طريقيله كنده يعنى پشت اوغلانه اطلاق اولنه رق علم اولدى وجه تسميه سى ظاهرا
قهم اولنور كه حمام طاسنى بيكانه لر النده استعمال والدن اله دوشد يكنه بناء مفعول اوقلان
دخى اكا مثال مستعمل اولدوغيچون هيز ديد يلر اما اكثر عوام حاء مهمله ايله خيز يازارلر واقورلر
غلطات عوامدندر شمس فخرى بيت مدام تا كه نباشد بقدر عنقا بود * هميشه تا كه نباشد
هس بقدر مردان هيز ع مع السين المهمله * هراس ع فتح راء مهمله ايله قورقو عربيده كى خوف
معناسنه شمس فخرى بيت مدام تا نبود ابر راز بحر هراس * هميشه تا نبود بحر راز ابر زيان *
فرهنك جهانكيريده بمعنى ترس وبيم ديمشلر شيخ سعدى بيت اميد وهراسش نباشد زكس
بر ينست بنياد توحيد وبس * حكيم فردوسى بيت بيزدان هرآنكس كه شد ناسپاس *
بدل اندرآيد زهر سو هراس ع هرس ع سكون راء مهمله ايله هرديشى حيواندن سودن
هش اول اولان آغز كه فله دخى ديرلر ع مع الشين المعجمه * هراش ع فتح راء مهمله ايله قوصمق قى
معناسنه كه شكوفده ديرلر شهيدى قمى بيت ازچه تو به بكند خواجه چو هرجاى رود *
قدحى مى نخورده كند زود هراش * شمس فخرى * قطعه * حديث حاتم وكسرى زمانه
در بحد * چنين كه در كرم وعدل شد شهنشه فاش * هزار سال بماناد كز ايادى او * فتاده است
زبس امتلا با زهراش * عربيده سكانه چنك آتمغه ديرلر ع هرش ع سكون راء مهمله
ايله زهر معناسنه در مير نظمى بيت شود شكر زدست دوست حنظل * شود هرش در دهان
خصم شكر ع هش ع صبان اوقى كه هيش دخى ديرلر ع هيش ع سكون ياى تحتانيله
اوج معنايه كلور اول بمعنى هيچ زنده پيل احمد جامى * قطعه * هركه آمد هركه آيد بكذرد *
اين جهان محنت سراى بيش نيست * ديكران رفتند وما هم ميرويم * كيست كورا منزلى در پيش
نيست * احمد جامى ترا پندى دهد * آخرت را باش دنيا هيش نيست * ثانى طوقمش كتان
معناسنه دركه اكثر بلاد كجرات وولايت سند شهرلرنده طوقنور اكا كيش دخى ديرلر ع هلش ع
سكون لام ايله مرغ مردار خواره ديرلر كذا فى التحفه ع هيمه كش ع اودون چكيجى يعنى اودونجى
هك ع مع الكاف * هنجك ع سكون نون وفتح جيمله برغست ديدكلرى اوتدركه عربيده عملول
وقنابرى ديرلر كذا فى المجمع ع هنك ع سكون نونله بمعنى پيچش شكم كه عربيده زحير ديرلر
بر علتدر وزبان هندىده صمغ درخت اشترغاركه اكا عربيده حلتيت ديرلر ع هيرك ع سكون
هل ياى تحتانى وفتح راء مهمله ايله بر پچه يعنى اوغلاق كذا فى المجمع ع مع اللام * هرقل ع
سكون راء مهمله وكسر قافله نام ديرى يعنى بر كليسا آديدر حكيم خاقانى بيت سزد كر راهب
اندر دير هرقل * كند تسبيح اين ابيات غرا ع هرول ع كسر راء مهمله وضم واو ايله حبوبات
نوعندن ماشه بكزر وباقلادن اسنده بتر بر نوع دانه در كذا فى المجمع ع هلال ع يكى آى كه اول
كيجه كورينور واستعاره طريقيله محبوبك قاشنه ديرلر ع هل ع ايكى معنايه در اول هليدن

هليدن لفظندن صيغهٔ امردر بهل معناسنه يعنى بكذار حضرت مولانا قدس سره بيت
دركش قدح سودا هل تا بشوى رسوا * بربند دو چشم سر تا چشم نهان بينى * شاعر بيت
هل مرا تا كه پسندت ميدهم * تا بدانى زيركم يا ابلهم * ثانى هيل معناسنه كه عربيده قافله
ديرلر ل مع الميم * هلام ع آب افسردهٔ كوشت يعنى طوكمش ات صويى كه قيون وصغر
اتينك ياغلى صويندن ايدرلر تركيده پختى ديرلر حكيم شيرازى بيت آبكامه هم مصوص وهم هلام
بازبرناورد وشلماب از طعام ل هيزم ع سكون ياى تحتانى وضم زاء معجمه ايله اودونه كه هيمه
دخى ديرلر كمال پاشازاده مرحوم بونده دخى تصرف خاص ايدوب هيزم ايله هيمه نك فرقى واردر
هيزم يمش ويرر اغاجلردن اولميوب وهنوز كسلمش اولوب برنده ياتور اوله آكا ديرلر نتكم
بو بيتدن ظاهردر بيت چو آمد بد آنكونه هيزم فراز * بدانست بالا و پست ودراز *
كسلدكدن صكره اغاجك يناجغنه هيمه ديرلر واودون چكنه هيمه كش ديرلر ديو د قايقده يازمش
ل مع النون * هجا كردن ع هجو ايتمك يعنى بركسنه يى نظمله ذم وقدح ايلمك وبر معناسى
دخى هجه اوقومق ل هراسان ع قورقق وقورقيلى ديمكدر ميرنظمى بيت از ان بيشه هراسان
ميكذشتند * همه بركار زار آماده كشتند ل هراسيدن ع فتح راو كسر سين مهملتين ايله
قورقمق معناسنه مصدردر كمال اسمعيل بيت چه بايدش زستم كاركان هراسيدن * كسى كه
حفظ خدا يش نكاهبان آمد ل هراشيدن ع كسر شين معجمه ايله قوصمق قى ايتمك معناسنه در
ل هرمان ع سكون راء مهمله ايله اوزون عمره ايريشوب قوجه مق بو لغت عربيدن تصرف
اولنمشدر كه عرب لساننده فتح ها ايله هرم قوجه مقدر ل هشتن ع سكون شين معجمه وفتح تاء
مثناة ايله ايكى معنايه در اول قومق وترك ايلمك معناسنه حكيم سوزنى بيت اى خصلت
تو هشتن آخرچه خصالست اين * وى فعل تو بركشتن آخرچه فعالست اين * ثانى
صاليويرمك معناسنه شيخ نظامى بيت همه برقع فروهشتند برماه * روان كشتند سوى
حضرت شاه * فرهنك زفا نكوياده بمعنى آويختن مسطوردر ل هشيدن ع كسر شين معجمه
ايله بمعنى هشتن مرقوم كذا فى المجمع ل هليدن ع كسر لام وسكون ياى تحتانيله بمعنى هشتن
مرقوم يعنى قومق ودخى صاليويرمك معناسنه مصدردر ل هن ع بمعنى هست كذا فى فرهنك
جهانكيرى ل هندستان وهندسان وهندوستان ع مشهور عالم ولايتدر هندولر ولايتى
ديمكدر استاد فرخى * قطعه * كرز جود تو نسيمى بكذرد بر زنكبار * ور ز خشم تو سمومى بروزد
بر هندسان * هندوانرا آتش سوزنده رويد شاخ رمح * زنكيانرا شوشهٔ زرين برآيد خيزران
ل هيزان وهيزن ع كلاهما بسكون الياء التحتانى وفتح الزاء المعجمه حائل اغاجى كه ديوار ايچنه
قورلر ودخى طام اوزرينه قويوب اوستنه سقف ايدرلر تركيده دخى هيزن ديرلر ل هيشتن ع
بمعنى هشتن مرقوم ل هيناهين ع بمعنى شتاب وعجله حكيم انورى بيت رخنهٔ كردن ظلم حال مرا
درچنين داورى هيناهين ل هين ع سكون ياى تحتانيله التى معنايه كلور اول كلمهٔ تحريك
وتحريص حو ثانيا اول وثانى طوت معناسنه حكيم اسدى بيت چو بشنيد زاول شه اين كفتكوى
بجم كفت هين چارهٔ خويش جوى * ثانى تنبيه وتأكيد محلنده استعمال ايدرلر حكيم انورى
* رباعى * چون ركاب توكران كرد وعنان تو سبك * روز هيجاى سپاهت انجم وميدان فلك *

قائل نکبیر فتح از آسمان کوید که هین * القتال ای حیدر ثانی که النصر معك * ثالث مقام تحذیرده صاقن دیمك یرده ایراد ایدرلر حضرت مولانا قدس سره . بیت هین بجاروب زبان کردی مکن چشم را از خس ره آوردی مکن * رابع آکاه اول معناسنه شمس فخری . بیت بدرکه تو سعادت بپات می آید * بدید دولت وکفتش مکن توقف هین * خامس فرهنك جهانکیریده این معناسنه ده کاور ساد س عربیده بمعنی سیلاب حکیم سنائی بیت تو هم مغی وهم شکری هان وهان وهان * ازخود بترس ودیده ماهمچو هین مکن * بومعنایه حکیم اسدی . بیت شل وخشت و پرواز شاهین کرفت * زباران خون کوه درهین کرفت * شمس فخری . بیت ز زندکی چه تمتع برد عدو چون او * اساس عمر نهاده است بر کذرکه هین
هـ و ﴿ مع الواو * هریو ﴾ کسر راء مهمله وسکون یای تحتانیه ایله نام شهر هری درکه هرات دیمکله معروفدر کذا فی فرهنك میرزا ﴿ هلیو ﴾ کسر لام وسکون یای تحتانیه ایله جوز اویونی که هیلو وهولاك دخی دیرلر ﴿ هندو ﴾ شول طائفه درکه مخصوص دیار هندده جبلیه سی اوله یعنی اصلده هندو اوله زیرا خارجدن واروب آنده ساکن اولانه هندو دینلمزا ول اجلدن ولایتلرینه هندوستان وهندستان دیرلر جمادات قسمنه هندو دینلمز . یای نسبتله هندی دینلور مثلا تیغ هندی وقماش هندی دیرلر واستعاره طریقیله هندو سیاه فام اولد وغندن خال دلبرانه هندو دینلور خواجه سلمان بیت هندوی خال را چو دل دید بر آتش رخت * کفت تو نیکی بخت خالی وهم برادری
هـ ه ﴿ مع الهاء * هراده ﴾ فتح را ودال مهملتین ایله بمعنی عصا ابو المعانی . بیت مکن زرق ومشوابله فریبی * بتاج وخرقه تسبیح وهراده ﴿ هراسه ﴾ فتح را وسین مهملتین ایله بمعنی هراسا یعنی اویوق که باغ وبوستانلر ایچنده وضع ایدرلر مجمع الفرسده فتحه ایله مرویدر ﴿ هراسیده ﴾ یعنی ترسیده اما کمال پاشا زاده مرحوم تصرفات شنه بیوررکه هراس ترکیده شول حالتدن عبارتدر که بالك لفظیله تعبیر ایدرلر پلکلدی دیمك یرده هراسید دیرلر تتکم بو بیتدن مفهومدر بیت ازان هیبتش دردل آمد هراس * که زیرك منش بود وزیرك شناس ﴿ هریوه ﴾ کسر راء مهمله وسکون یای تحتانیه ایله اوج معنایه کلور اول هری شهرینه منسوب دیمك اولور ثانی زر رایج یعنی چکر التون منوچهری * قطعه * بدان خانهٔ باستانی شدم * بهنجار چون آزمایش کری * یکی خانه دیدم ز سنك سیاه * کذرکاه آن تنك چون چنبری * کشادم دران یافسونکری * برافروختم در دواز آزری چراغی کر فتم چنان چون بود * ز زر هریوه سر خنجری * ثالث زن فاحشه به دیرلر ابو الحسن شهیدی * قطعه * چند برداردآن هریوه خروش * نشود باده بر سرودش نوش * راست کویی که در کلوش کسی * پوشکی راهمی بمالد کوش ﴿ هکه ﴾ فتح کافله هلك مرقوم معناسنه در کذا فی المجمع ﴿ هیده ﴾ سکون یای تحتانی وفتح دال مهمله ایله هید مرقوم معناسنه در ﴿ هیره ﴾ سکون یای تحتانی وفتح راء مهمله ایله اکسه عربیده قفادید کاری بین الناس خاء معجمه ایله خیره دیرلر ﴿ هیزه ﴾ سکون یای تحتانی وفتح زاء معجمه ایله یبا که آنکله خرمن صاورلر بنج انکشت وهید وهیده دخی دیرلر ﴿ هیزینه ﴾ سکون یائین تحتانیین وکسر زاء معجمه وفتح نونله لوغ طاشی که آنکله طام اوستنده اولان طپراغی هموار ایدرلر ایکی باشی دلکلی برمدور طاشدر ﴿ هیله ﴾ سکون یای تحتانی وفتح لامله قاصرغه که کردباد دخی دیرلر میر نظمی . بیت چو

هندوانه بمعنی قربوز برنوع بطیخدر

٤٣٨ چوشه بنشسته بوده بر سر تخت * كرفته روى عالم هيله سخت ع هيمه م بوزن نيمه يانه‌جق
ايچون آماده اولان اودون كه اصلنده دخى ميوه‌سز اغاج اوله عربيده حطب ديرلر فتحتين ايله
خواجه سلمان بيت ناسزاى كاتش قهر تو دروى شعله زد * تا قيامت هيمهٔ دوزخ شد و اينش
سزاست * ارباب لغت فى الجمله هيمه وهيزم بر معنايه دردينلر آنجق كمال پاشازاده مرحوم
فرقلرى واردر ديوب خيلى تفصيل ايلمش ايرادى نفعدن خالى اولمغله ملى اولندى چغتاى
لساننده اوتون ديرلر خيرة الابرارده مير عليشير خمسه نظمنه اقدام اعتبارنده دير بيت كرچه كل
ولاله خريدارى بار * ليك اوتون نينك دخى بازارى بار ع هينه م بوزن چينه حنا معناسنه‌در
هِوى ع مع الياء التحتانى * هرى م خراسان مملكتنك دار الملكى يعنى تختگاهى اولان شهرك آديدركه
ولايتنه دخى هرى دينلو وهرا وهرات دخى ديرلر ع هلى م بر كلمه در محل خطابده استعمال اولنور
يعنى قويه سن ديو امر اولور شيخ سعدى * مثنوى * درختى كه اكنون كرفتست پاى *
به نيروى مردى برآرد زجاى * اكر آنچنان روزكارى هلى * بكردونش از جاى بر نكسلى *
ع هندوانى م يعنى هندوستانى هنده منسوب اولان ديمكدر ع هندى م هند مملكتنه
منسوب ديمك اولور آخرنده كى يا ياى نسبتدر ع هيرى م سكون ياى تحتانى وكسر راء
مهمله ايله بمعنى خيرى يعنى شب بوى ديدكلرى چچكدر كذا فى المجمع ع هيلوى م سكون ياى
هُوا تحتانى وضم لام ايل جوزاويونى كذا فى الاداة ع باب الهاء المضمومة مع الالف * هرا م فتح راء
مهملهٔ مشدده ايله اوچ معنايه‌در اول بمعنى ترس وبيم ثانى بمعنى درخشيدن يعنى ضيا ويرمك
شيخ نظامى ايكى معنايه ترتيب اوزره بيت زهرّاى حمله زهرّاى تيغ * شده آب خون در دل تند
ميغ * ثالث آواز مهيب كه وحوش وسباع آوازى كبى حكيم فردوسى در صفت شب بيت
نه آواى مرغ ونه هرّاى دد * زمانه زبان بسته از نيك وبد * حكيم اسدى بيت زهرّاى درندكان
جنك ديو * شده سست بر جنك كيهان خديو ع هما م سايه‌سى مبارك كلكه بر مشهور
قوشدركه هر كيمك باشى اوزرينه سايه‌سى دوشسه پادشاه اولور ديرلر شيخ سعدى بيت كس
نيايد بزير سايهٔ بوم * كر هما از جهان شود معدوم ع هوشا م واو معروف وفتح شين معجمه ايله
ايكى معنايه‌در اول كاهل وكارنده سست ومهمل وبيزار آدم ثانى طوغرامش قيون قويروغى
واچ ياغى كه اريمك ايچون حاضر ايدرلر ع هويدا م ظاهر وآشكار معناسنه‌در بعض فرهنكده
ع يالكز آشكار معناسنه‌در ديمشلر زيرا فرقلرى شولقدر دركه آشكار اراده معتبر اولان ظهور مظهر
حسنده ظهور معناسنه‌در هويدا ظهور عقليدركه ظهورده شاملدر شاعر بيت كفت آن
يار كز و كشتى سر دار بلند * جرمش آن بود كه اسرار هويدا ميكرد * مجمع الفرسده مبين
وروشن معناسنه حكيم خاقانى بيت زخط استوا وخط محور * فلك را تا صليب آيد هويدا
هُوب ع مع الباء الموحده * هدب م فتح دال مهمله ايله دلبند ودستمال صحافى وامثالى صحاقلره ديرلر
هُوت مير نظمى بيت هدب بوده زتار زر سراسر * بدستار منقش بوددر بر ع مع التاء المثناة م
ع هرمست م سكون را وسين مهملتين وضم ميمله هرمز وهرمزدك معنالريله مترادفدر هرمس
دخى ديرلر ع هفت م سكون فايله صو وشراب ايچلدكده درونه چكن نفسه ديرلر مولانا جامى
* مثنوى * يادادارى كه پار موسم كل * دردكان فقاعى سر پل * برف ودوشاب هفت

میخوردیم * هر یکی هفت هفت میخوردیم * کسره ایله برنسنه یاش اولوب برمقدار قوریمغه
متوجه اولدوغنه دیرلر ﴿هوخت﴾ واو مجهول وسکون خاء معجمه ایله ﴿هوخست﴾ واو مجهول
وفتح خاء معجمه وسکون سین مهمله ایله کلاهما نام بیت المقدس که هوخ ودر هوخت وکنك هوخت
دخی دیرلر ﴿هومات﴾ واو مجهول وفتح میمله احمق ونادان معناسنه ﴿مع الجیم﴾ * هج ﴿سلاح هوج
دوزتمك وبرنسنه نك سوکوکنی درست ایلمك معناسنه در ﴿مع الخاء المعجمه﴾ * هوخ ﴿واو مجهول هوخ
ایله نام بیت المقدسدر ﴿مع الدال المهمله﴾ * هدهد ﴿باشی تللی بر قوشدر حضرت سلیمان هود
علی نبینا وعلیه السلامك چاوشی ایدی آنکله بلقیسه نامه کوندردی نوعی خبوشانی در صفت
قاصد بیت درآمد ازدرم هدهد سرشتی * چه هدهد بلکه طاوس بهشتی ﴿هرمزد﴾
سکون راء مهمله وزاء معجمه وضم میمله بش معنایه کلور اول برفرشته اسمیدر که روز هرمزدده واقع
اولان تدبیر امور ومصالح اکا متعلقدر حکیم فردوسی * مثنوی * برآورد سر آفرین کرد وکفت
مبادا جز از مهر وخویشت جفت * که هرمزد باد ادرین بارکاه * چو بهمن نکهدار فرخ کلاه *
ثانی شهور شمسیه دن ماه اولك آدیدر استاد عنصری بیت بکیرای ماه آزاده فلك طبع
وملك زاده * زدست دلبران باده بدین هرمزد وشهریور * زراتشت بهرام * مثنوی * بشه
کفت فردا بهرمزد روز * چو پیدا شود شمع کیتی فروز * بفرمای تامهتران سپاه * بیایند یکسر
درین بارکاه * ثالث مشتری یلدزینك برآدیدر حکیم سنایی بیت قوس وحوتست
خانه هرمزد * جدی ودلو از حمل بجوید مزد * فرهنك میرزاده روز پنجشنبه هرمزد دیرلر دیوب
بو بیته متمسك اولمش حکیم فردوسی بیت بیاشم درین رزمکه پنج روز * ششم روز هرمزد کیتی
فروز * رابع بهمن بن اسفندیارك اوغلی آدیدر خامس دریای عمان کنارنده واقع برشهرك
آدیدر بو بش معناده هرمز وهرمس وهرمست وهزمرد دخی دیرلر ﴿هزمرد﴾ سکون زاء
معجمه وراء مهمله وضم میمله بمعنی هرمزد مرقوم ﴿همای ازاد﴾ بهمنك قزی آدیدر که ینه بهمنك
زیر حباله ازدواجنده ایدی زردشت آیینی اوزره داراب آندن وجوده کلدی هما می دخی دیرلر
﴿هنربند وهنرمند﴾ اول فتح باء ثانی میمله هنرلو دیمکدر اما اول هنرباغلیجی ثانی صاحب
هنر معناسنه اولور که مقابلی بی هنردر میر نظمی بیت هنرمند هرجا شود معتبر * بماند پسین
دایما بی هنر * چغتای لسا ننده ایلوك یوصونلق دیرلر یعنی قابل وهنرلو دیمك اولور ﴿هود﴾
واو مجهول ایله ایکی معنایه کلور اول اول اسکی بزدر که یاقوب قاو ایدرلر اکا خف دخی دیرلر ثانی
اثوابی آتشله قورندکن یاغمغه یقین صارواولمق که بر هود دخی دینلور وعربیده فتحه ایله
ایکی معنایه در اول منع ایکن توبه ایله دونمك ثانی یهودی اولمق و فتحتین ایله دوه اورکجی
معناسنه جمعی هوده کلور وضم ها ایله ینه عربیده بر پیغمبر اسمیدر ﴿هورمزد﴾ هرمزد
مرقوم معنالر یله مترادفدر واورمزد دخی دینلور ﴿هوشمند﴾ هوش اوص ومند ادات نسبتدر
اوصلو دیمك اولور عاقللو معناسنه شاعر بیت بعقل ارچند مردم هوشمندست * نداند
موی ریش خود که چندست ﴿هوید﴾ واو معروف وفتح یای تحتانیله مهار اشتر معناسنه
حکیم سوزنی در هزل بیت بحلم وزیرکی وحکمت شتربانان * بشال وتنك وپلاس وهوید
وپوش ونوار * ابونجم احمد ملقب بیت برآوردم زمامش تابنا کوش * فروهشتم هویدش

هوندش تابدكاكل ﴿ مع الراء المهملة ﴾ * ﴿ هجير ﴾ كسر جيم وسكون ياى تحتانيله بمعنى خوب وزيباكه بخير دخى ديرلر ابو الفرج رونى. بيت هجيرو خردآ زاده منعمى كه نكذشت * بجاه ونعمت بااو برابر آتش وآب * حكيم سوزنى * قطعه * تانيست انجم ومه وخورشيد رامدام * ازمسير برج برج كزير اندرآسمان * سيرت ببرج لهو وطرب بادسال وماه * باطلعت چو مهر هجير اندرآسمان ﴿ هر ﴾ بمعنى ترسيدن قورقمق وكوكل يرندن قوپمق معناسنه كه اول ذكر اولنان هرّا اسم فاعلى اولور زشاعر * مصرع * دل من هرى كرد وشد ترسناك ﴿ هزير ﴾ كسر زاء معجمه وسكون ياى تحتانيله بمعنى خوب ونيكو ﴿ هشوار ﴾ سكون شين معجمه ايله بمعنى هشيار ﴿ هشيار ﴾ سكون شين معجمه وفتح ياى تحتانيله اوصلى ومتيقظ وآيق معناسنه خواجه حافظ بيت همه كس طالب يارند چه هشيار وچه مست * همه جا خانهٔ عشقست چه مسجد چه كنشت ﴿ هشيوار ﴾ كسر شين معجمه وسكون ياى تحتانيله بمعنى هشيار مرقوم حكيم فردوسى * مثنوى * كسى كو خردرا ندارد زپيش * دلش كرد واز كردهٔ خويش ريش * هشيوار ديوانه خواندورا * همان خويش بيكانه خواندورا * منوچهرى * قطعه * بروى تتوان كردن تعجيل به به كردن * تعجيل بطبيب اندرشد زسبكسارى * آهستكى بايد آنجا ومداراى * صدكونه عمل كردن صدكونه هشيوارى ﴿ همار ﴾ بوزن خمار تركيده قوغالق ديرلر براوتدر دريا كنارلرنده چوق اولور ﴿ هنر ﴾ فتح نونله معرفت وصنعت وصنعتده ماهر اولمق ميرنظمى بيت هنر صاحبش رابعالم همى * ميان كسان راكند آدمى ﴿ هنرور ﴾ يعنى هنرلو هنرمند كبى ﴿ هنير ﴾ كسر نون وسكون ياى تحتانيله ايولك وخوباق معناسنه در ﴿ هوذر ﴾ واو معروف وفتح ذال معجمه ايله زشت وچركين معناسنه ﴿ هور ﴾ واو مجهول ايله اوج معنايه كلور اول نيراعظم اسماسندن براسمدر حكيم فردوسى بيت زعكس مى زرد وجام بلور * سپهرى شد ايوان پرازماه وهور * وله ايضا بيت خداوند ماه وخداوند هور * خداوند فيل وخداوند مور * اثير الدين اومانى * قطعه * امل زرشحهٔ جودت چنان همى بالد * كه طفلكان نباتى زابر آزارى * زترس تيغ جهانكير هو وطلعت تست * نسيم صبح كه تب ميغنه يه بيمارى * كتب لغات معتبراتده آفتابك لسان پهلويده نامى هوردر حكيم اسدى بيت بركوههٔ پيل درقلبكاه * باورين يكى تخت چون هور وماه * شمس فخرى بيت ابواسحق روشندل توانى * كه ازراى توكيرد روشنى هور * ثانى بخت وطالع معناسنه حكيم فردوسى بيت زبيژن فزون بود هومان بزور * هنرعيب كردد بركشت هور * وله بيت بيكبارگى تيره شد هور تو * بكاشد چنان مردى وزور تو * ثالث قويودن چقان بخار وطومان معناسنه در فرهنكده ميرزا ابراهيمده هور بريلدزدر بيك يلده بركره طلوع ايدر كذا فى الاداة وزبان هنديده ديكر معناسنه در ﴿ هوزمشير ﴾ واو معروف وسكون زاء معجمه وياى تحتانى وفتح ميم وكسر شين معجمه ايله ولايت اهوازك آديدر واول برالكه دركه متعدد ناحيه يى مشتمل حالا بين الناس حوزستان ديرلر كذا فى المجمع ﴿ هوشيار ﴾ بمعنى هشيار مرقوم شيخ سعدى بيت برك درختان سبز درنظر هوشيار * هرورقى دفتريست معرفت كردكار ﴿ هوير ﴾ كسر واو وسكون ياى تحتانيله آدمى معناسنه در ﴿ مع الزاء المعجمه ﴾ * ﴿ هرمز ﴾ سكون راء مهمله ايله هرمزد

امرقوملك بشى معناسيله ده مترادفدر ك هز ج بوزن بزخرج روزمره يعنى نفقۀ يوميه معز
نظمى . بيت نداند هركه قدرميش وبز را * هر آيينه ضرور آيد به هزرا ك هورمزج واوايله بمعنى
اوزمزد وهرمزد مرقوم ك هوز ج واومعروف ايله آوازتند وتيزكه جام طاسى مثللو نسنه لردن
ظاهر اولور شيخ نظامى . بيت بازبانك اندر اوفتاد بهوز * آهو آزادشد زپنجۀ يوز *
ك هوشاز ج واو معروف وفتح شين معجمه ايله بهايملك غايتده تشنه لكى ك مع السين المهملة ج

هوس

ك هرماس ج سكون راء مهمله ايله اهرمن معناسنه در حكيم ناصرخسرو . بيت ازره نام همچو
يكدكرند * سوى بى عقل هرمس وهرماس ك هرمس ج سكون راء مهمله وضم ميمله
بركمسنه دركه اكثر صابئين آنى نبى زعم ايدرلر وحضرت ادريس عليه السلام اودر ديرلر وشريعتلرين
اكا اسناد ايدرلر ابو معشر نقل ايدركه احوال اشياى علويه وحركات كواكبدن ابتدا سوز
سويليان اودر وابتدا هيكللرى اول بنا ايلمشدر وابتدا خواص اشيايى اول بيان ايدوب طب
كتابلرينى تأليف ايلدى والان ايالت مصرده موجود اولان اهرامات آنك بناسيدر ومصنفاتى
اولان كتابلرى بعيد وبى قياس مال وخزاينى پاپدوغى اهراماره وضع وحفظ ايلدى وبعض صحيح
القول كمسنه لر ديرلركه هرمس بلينوس حكيمك استاديدركه بعد الطوفان وجوده كلمشدر
ويعقوب روايت ايدركه كتاب الحيوان آنك تأليفى دربر حكيم فيلسوف ايدى مشول مرتبه ده كه
جميع اقاليمى كزوب طبايع اشيايى وجميع نباتاتى معلوم ايدندى وبلينوس جميع علومى آندن
تعلم وتلمذ ايلدى آندن ماهر اولدى تحفة الاحباب صاحبى هرمس بر حكيمدر بط آنك اختراعيدر
ديوب بو بيتلره متمسك اولمش استاد عنصرى * مثنوى * بدو كفت هرمس چرا بى درم *
نه همچون منى دلت مانده بغم * كه اين الت من كه شد ساخته * نكردد همى هيچ پرداخته * اما
بو بيتلردن تحفه صاحبى قولنه اصلا دلالت يوقدر ك هوس ج واومعروف ايله بمعنى هوش
مولانا محمود ابن يمين * قطعه * درقدح كن زحلق بط خونى * همچو روى تذرو چشم خروس
رزم بر بزم اختيار مكن * هست مارا بجود هزاران هوس ك هولس ج واو معروف وكسر
لامله جان معناسنه دركه هش دخى ديرلر ك مع الشين المعجمة * هراش ج فتح راء مهمله ايله

هوش

بمعنى افتاده خاء معجمه ايله خراش دخى ديرلر بعض فرهنكلرده زاء معجمه ايله هزاش منقولدر
ابو المعانى . بيت سايه ات برفقير دريغ مدار * نشود زانكه سايۀ هيچ هراش ك هش ج ايكى
معنايه در اول زيركلك معناسنه حكيم سنايى . بيت هرچه هست كفتى زين ديار * كفت اورا
شريك هش ميدار * ثانى جان معناسنه دركه هولس دخى ديرلر استاد فرخى . بيت مرد بيدين را
ازهيبت تو هش نبود * درميان تو واو باديه باشد هشتاد ك هورخش ج واومعروف وسكون
خاء معجمه وفتح راء مهمله ايله نير اعظم اسماسندن براسمدر كذا فى فرهنك جهانكيرى ك هوش ج
درت معنايه كلور اول اكرچه عقل معناسنه نقل ايلمشلر اما اصح عقلك وراسنده اولور
بر حالتدركه كسب ايله تزايد بولور عقل خلقى در نقص وزياد قبول ايتمز مكر علت واقع اوله هوشه
تركيده اوص ديرلر منافيسى اول حالتدركه عربيده اغماد ديرلر وزواليله موتدن كنايه اولنور شمس
فخرى بيت زبند كى شهى چون توسر چرا تابد * كسى كه باشد بكذره عقل لو با هوش *
مجمع القرس بمعنى خرد حكيم انورى . بيت ساقيان لعبۀ اوچون شراب اندر دهند * هوش

هوش كويدكوش وابين ساغرى كن ساغرى * ثانى جان معناسنه درحضرت مولاناقدس سره بيت سرمكش اندركليم وروميوش * كين جهان جميست سركردان توهوش * بو معنايه شيخ نظامى بيت بفرمود تاطوطيانوش را * كشند وبرنداز تاش هوش را * شمس فخرى بيت اكرچه چرخ دهدمهلتش ولى آخر * بدست شحنهٔ قهرش بر آيد آخرهوش * ثالث بمعنى مرك وهلاك بوايكى معناده اسماء اضداد قبيلندندر حكيم فردوسى بيت وراهوش درزابلستان بود * بدست نهى پور دستان بود * رابع زهر معناسنه در فخر كركانى بيت چرابامن بنالنى همچوهوشى * كه باهركس بشيرينى چونوشى ﴿ هوشكش ﴾ واومعروف وسكون شين معجمه وضم كافله بنك وشراب وهرنه كه عقلى زائل ايدر ﴿ مع الكاف * هپاك ﴾ فتح باء فارسيله

هوك

دپه كه تارك سر معناسنه در حكيم فردوسى بيت يكى تيغ زدترك را برهپاك * كزاسب اندر آمد هماندم بخاك * منصورشيرازى بيت كسى كه سر ننهد برخط متابعتت * بتيغ حادثه بشكافدش زمانه هپاك ﴿ هروك ﴾ ضم راء مهمله ايله تركيده قراموق وعربيده انبرباريس ديرلر چالى يمشيدر صوين صقوب شربت ايدرلر لطيف ونافع شربتدر ﴿ هزاك ﴾ فتح زاء معجمه ايله ابله ونادان وهرسوزه اينانوب پارهيه آتيلان آدمه ديرلر ﴿ هشپاك ﴾ سكون شين معجمه وفتح باء فارسى ولامله ساقوت معناسنه يعنى ايكى برمقى اغزده قويوب اصلق چالرلر اكثر كبوتربازلر كوكرجين اوچوردقده ايدرلر ﴿ هكك ﴾ فتح كافله انجقرق كه عربيده فواق ديرلر هندى لسانده هكچى ديرلر امير خسرو بيت زاب سنان بسينهٔ دشمن فرونشان * چون زامتلاى خون دل اوراهكك بود * خواجه عميدلويكى بيت مرك فرازچون رسد برسر اين شكسته دل * فضل نماى آن زمان چون نفسم هكك دهد ﴿ هكهك ﴾ سكون كاف وضم هاء ثانيله آوازكريه كه بوغازدن طوتولرق كلور غريك دخى ديرلر امير خسرو بيت صوفئ قرابهٔ مى هكهك كريه كشاد كريهٔ خونين اودرسجده جاى اوبين ﴿ هلك ﴾ فتح لامله اول كون پارهسى كه ترازوكفهسى كبى منجنيق اغاجنك باشنه آصوب وايچنه طاش قويوب محاصره اولنمش قلعه ايچنه آتارلر خواجه عميدلويكى بيت چون هلكى شدم نفس بستهٔ منجنيق تن * سنك عراوهٔ اجل نشكند ار برو هلك ﴿ هوكيك ﴾ ضم كاف فارسيله برقوشدر كيجه لرده اياغندن براغاجه اصلوب صباحه دك هوهو ديو آكاشب آويز وحق كوى دخى ديرلر كذا فى المجمع ﴿ هوكيك ﴾ واومعروف وضم كاف فارسى وفتح ياى تحتانيله نا پخته قاون وقار پوزكه كالك وسفجه دخى ديرلر كذا فى فرهنك جهانكيرى ﴿ هولك ﴾ واومعروف وفتح لامله كردكان بازى يعنى اطفالك جوزاويونى مجمع الفرسده چوب وخاشا كدن دولاب كبى ايدوب صواوزرينه قويوب اويون ايدرلر ﴿ هويديك ﴾ فتح واو وسكون يائين تحتانيين وكسر دال مهمله ايله مقتداى ملاحده دن برملحدك آديدر حكيم خاقانى بيت اوكيست كه باروان تاريك * باشد بمثابهٔ هويديك *

هوك

﴿ مع الكاف الفارسى * هنك ﴾ سكون نونله قوت معناسنه در حكيم شيرازى بيت ساكن سنكين كه كرد اكردسنك * كاندروسرماوكرما سخت هنك ﴿ هوشنك ﴾ واومعروف وفتح شين معجمه وسكون نونله پادشاهان پيشداديانذن برپادشاه اسميدركه هوشنك بن سيامك بن كيومرثدر نصايح ملوكه متعلق بركتاب تأليفى واردر جاويدنامهٔ خردنامنده وچوق اختراعى واردر

نظام عالمه متعلق بر عاقل وعادل پادشاه ایدی حکیم فردوسی .بیت گرانمایه را نام هوشنك بود
هول توکفتی همه هوش وفرهنك بود ل مع اللام * همال ع اوج معنایه کلور اول همسر وقرین
معناسنه عضایری رازی * قطعه * صواب کردکه پیدا نکرد هر دو جهان * یکانه ایزد دادار
بی نظیر وهمال * وکرنه هر دو به بخشید نی بکام عطا * امیدبنده نماندی بایزد متعال * ثانی بمعنی
مثل ومانند حکیم اسدی .بیت زشاهان کسی بد سکالم نبود * بکنج وبلشکر همالم نبود *
وعدیل ونظیر معناسنه طالب آملی .بیت عدیل خواهی درساحت زمانه عدیل * همال
جویی درعرصه جهان همال * وله ایضا .بیت دریغ کاش هجا کوی من کسی بودی * که چا کران
مراشاسنی عدیل وهمال * ثالث محبت ودوستلق معناسنه ده مرویدر ل هول ع واو
معروفله ایکی معنایه در اول راست ودرست معناسنه حضرت مولانا قدس سره .بیت
کفت که توزیرککی مست خیالی وشکی * کول شدم هول شدم وزهمه برکنده شدم * حکیم
فردوسی بمعنی راست .بیت فرستاده آن هول کفتار دید * نشست منوچهر سالار دید * ثانی
بلند وعالی معناسنه استاد فرخی درصفت کرکدن .بیت چکونه هول حیوانی چوپالاور ژیان
هوم پیلی * بجا پیل ژیان زوتاجهان باشد جهان باشد ل مع المیم * همام ع اعلام رجالدندر تبریزی
برشاعرك آدیدر تتکلم کند وسی دیمشدر .بیت درمیان من ومعشوق همامست حجاب * وقت
آنست که این پرده بیکسو فکنم * عربیده مرد بزرك معناسنه در ل هوم ع ایکی معنایه در
اول فریدون نسلندن برشخص آدیدر ویرانه لرده ساکن اولوردی حکیم اسدی .بیت بجا نام
آن نامور هوم بود * بسی سال دور از بر وبوم بود * ثانی براغاج آدیدر فارس حوالیسنده بتر چام
اغاجی کبی اما کرهلری بر برینه یقین اولور وبپراغی یاسمن یپراغنه مشابه در مجوس طائفه سی زمزمه
هون یعنی دعا ایتدکاری وقتده اللرنده اول اغاجدن بر پاره اغاج طوتارلر ل مع النون * هرین ع
کسر راء مهمله وسکون یای تحتانیله آواز مهیب که سباع ووحوشدن صادر اولور هرادنخ ذیرلو
ل همایون ع مبارك وخجسته وخرم وعالی معناسنه در شمس فخری .بیت شکر حق کر شکوه
طلعت شاه * طالع سلطنت همایون نست * همایه نسبتله سعادت معناسنه خواجه سلمان
.بیت ای همای همتت ممتاز عنقا یافته * آن همایون مرغ همتا بر نتابد پیش ازین ل هوختن
وهوخیدن ع اول سکون خاء معجمه ثانی کسره ایله ایکیسی ده بمعنی بیرون کشیدن وپیدا
شدن کذا فی المؤید والمجمع ل هوسین ع واو معروف وکسر سین مهمله ایله قمار معناسنه در
ابو المعانی .بیت نبرد عشق توبازید هوسین * چومن نبود بداده نقد جانش ل هوشان ع
بوزن نوشان کفره خاچلرین صویه براقدقلری کونك آدیدر ل هوشازیدن ع فتح شین وکسر
زاء معجمتین ایله تشنه شدن دواب یعنی حیوانات صوسز اولمق کذا فی المؤید ل هوشانیدن ع
فتح شین معجمه وکسر نونله طلا بمق وآیلمق معناسنه ل هومان ع بوزن طومان ایرانی بر مبارز
پهلوان آدیدر حکیم فردوسی .بیت چنین کفت هومان که امروز جنك * بسازیم ودلها ندار یم
تنك ل هون ع بوزن چون برکلمه در تأکیدا یچون ایراد ایدرلر حضرت مولانا قدس سره
* قطعه * پیش آمد در رهش دو وادی * یك آتش بد بکیش کلکون * آواز آمد که رو
در آتش * تا یافت شوی بکلستان هون * عربیده خواری وذلت وزبان هندیده سکه لنمامش

سکه لنمامش رایج التونه دیرلر ن مع الواو * هلو ع ضم لام ایله بمعنی شفتالوی اردی یعنی فنا
شفتالو ن هوهو ع کوکرجین وقریه ده دیرلر کذا فی فرهنك جهانکیری ن مع الهاء * هله
وهوده ع کلاهما بفتح الدال المهمله حق اولان نسنه که ضدی باطلدر وصحیح ودرست ومعنی دار
نسنه که ضدی بیهوده در وبیهده دخی اولور حکیم قطران ارموی . بیت مهرخواهی زمن وبی
مهری * هله خواهی زمن وبیهده * شمس فخری * قطعه * تانباشد آبده مانند خاموش
وصبور * تا هله نبود بنزد هیچکس چون بیهده * باددر حکمش هله وبیهده کارت سپهر * دشمنش
خوار وخجل دایم بسان آبله * آبله هرزه سوز سوبیلجی معناسنه در ن هرّه ع فتح راء مهمله
مشدده ایله مقعد معناسنه که هرز دخی دیرلر استاد روحی سمرقندی درصفت صعوبت راه
* قطعه * ده روز راه پیش کرفتم چو مردمان * با هفت هشت کرده وده پانزده پیاز * کوهش
بسان هرّه در آورد سر بهم * دشتش بسان شلهٔ نهاده زهار باز * استاد زکی مراغه درصفت
زشتی وتنکی کاغذ رقعه . بیت تنك وتاریك چون در هرّه * زشت وبدرنك همچو بام زهار *
زبان هندیده خوشه ودلمل جوزه دیرلر ن هزبه ع سکون زاء معجمه وفتح باء موحده ایله چکدم
چیچکی ن هزینه ع کسر زاء معجمه وسکون یای تحتانی وفتح نونله نفقه روزینه که هزد دخی
اولمعنایه در میرنظمی . بیت چو هرروز تا بشام بهر هزینه * زچرخ آید بفرق سرکزینه *
ن هشیواره ع بمعنی شیواره مرقوم حکیم فردوسی . بیت خرد یافت لختی وشد کاردان *
هشیواره با هنك بسیاردان ن هکچه ع سکون کاف وفتح جیم فارسیله انجقرق که عربیده فواق
دیرلر فتح فا ایله در یوسفی * رباعی * از امتلی آنکه هکچه کرد دیارش * باید که کنی مغیثی
درکارش * آنرا که بود هکچه استفراغی * بکذر زعلاج او مجوآزارش ن هلبه وهلیه ع کلاهما
بسکون اللام اول بفتح الباء الموحده ثانی بالیاء التحتانی ترکیده بوی عربیده حلبه دیرلر فتح حاء
مهمله ایله حبوبات نوعندندر ن همامه ع براغاجدر بوداقلری صاری ویمشنك مسك کبی
رایحه سی اولور ن هوبره ع واو مجهول وفتح باء موحده وراء مهمله ایله برقوشدر اتی غایت لذیذ
اولور آکا جرز دخی دیرلر عربیده حباری وترکستانده توغدری دیرلر ظهیر فاریابی . بیت
روزی که باز قهر تو پرواز میکند * در جنك او عقاب فلك همچو هوبره ن دوبه ع واو معروف
وفتح باء موحده ایله بمعنی سقف که عربیده کتف دیرلر وبمعنی حمایت کذا فی المؤید ن هوژه ع
زاء فارسیله چکاك قوشی ن هوشنازده ع واو معروف وسکون شین وفتح نون وزاء معجمتین
ودال مهمله ایله غایت صوصامش دوه وسایر حیوانات که ایچوب قانمیه همان دخی دیرلر ن مع الیاء
التحتانی * هکری ع سکون کاف وکسر راء مهمله ایله یغمور دن اصلنمش سفینه یعنی برکی
یغمور التنده قالوب اصلنه بخس دخی دیرلر کذا فی فرهنك جهانکیری اما ادات الفضلاده
یغموردن صوایچن اکنلك معناسنه ن همای ع هماء مرقوم کبی که یا ایله ده جایز یاسز دخی
جایزدر یا یای وجای وسرای یالری کبی در شیخ سعدی بیت همای برسر مرغان ازان شرف
دارد * که استخوان خورد وجانور نیازارد * وبرمعناسی دخی خواهر اسفندیارك نامیدر
وبرنوع علمدر که باشنده هما صورتی دوزلمشدر ودخی نام دختر قیصردر که حباله ازدواج بهرام کورده
ایدی شیخ نظامی . بیت دختر قیصر مبارك رای * هم همایون وهم بنام همای ن هوی ع

بوزن بوی بش معنایه کلور اول آه دیمك اولور حکیم فردوسی بیت همه چشم پر آب و دل پر ز هوی بطوس سپهبد نهادند روی * ثانی نفس معناسنه بو ایکی معنالرك فرقی دقیقدر شیخ نظامی بیت دران ساعت که ماما نیم و هوی * ز آمرزش فرو مکذار موی * ثالث بر کلمه درکه بر کسنه یی تحذیر ایلمك ایچون ادا ایدرلر نتکم شیخ ابو سعید ابو الخیر * رباعی * هان مردان هان جوانمردان هوی * مزدی کنی و نکاه داری سر کوی * که تیغ چنان رسد که بشکافد موی * زنهار کرد دست نکردانی روی * رابع بمعنی ترس و بیم میرخسرو بیت بشانه کردن افتادی بدل هوی * کزین سرها نباشد بکسلد موی * خامس کوی بازلرك میدانده ایکی جانبنده نصب اولنان ایکی میل ارا سنه دیرلر شاعر بیت بهای و هوی سوی هوی رو کرد * بزد یکبار دیکر کوی و هو کرد ؟ هوشانی بمعنی هوشان مرقوم ؟ باب الیاء المفتوحة مع الالف * یا ؟ بش معنایه استعمال اولنور اول حرف ندادر یا زید و یا عمرو کبی ثانی حرف خطابدر ثالث حرف تردیددر یا زید آمدست یا عمرو کبی رابع حرف عطفدر واو عاطفه کبی یعنی اول معنایه خامس حرف شرطدر شیخ سعدی * قطعه * یا مکن با یار ازرق پیرهن * یا بکش در خانمان انکشت نیل * یا مکن با پیلبانان دوستی یا بنا کن خانه درخورد پیل ؟ یارا ؟ فتح را مهمله ایله طاقت و قدرت معناسنه شاعر بیت همه کشت با نقش دیوار جفت * نه یارای جنبش ادایی بکفت * امامی هروی در توحید بیت چنان در کنه اوصاف تو عاجز کشت ادراکم * که از پس دهشت و حیرت ندارم دم زدن یارا * اصلی یاری درکه آخرنده کی الف حرف یادن بدلدر بسی ایله بسا کبی معنای حقیقی یاردمدر یاری کبی که یاردمدن حاصل اولان قدرت مجازادر توسعا مطلق قدرتده استعمال اولنور و اعجام بولداشنه خطاب ایتدکده یارادیر الف ندا ایله نتکم خواجه حافظ بیت ده روزه مهر کردون افسانه است و افسون * نیکی بجای یاران فرصت شمار یارا ؟ یاسا ؟ فتح سین مهمله ایله خوارزم لغتنده حکم شاهی معناسنه در و دخی قانون نامه جنکیز خانیدرکه تدبیر امور مملکتده یازمشدر ؟ یرا ؟ فتح راء مهمله ایله اول شکنجکه اندام و پیشانیده وقت غضب و حالت غم و غصه ده واقع اولور ترنجیدکی و کنجکلی دخی دیرلر ؟ یغما ؟ ایکی معنایه در اول تاراج معناسنه ثانی ترکستانده بر شهر آدیدرکه خوبرو محبوبلری چوق اولور بو ایکی معنایه ترتیب اوزره شیخ سعدی بیت دلی که حور بهشتی کرفت و یغما کرد * کی التفات کند بر بتان یغمایی * امیر خسرو بیت چه کیردنام یغمایی و خلخ * که غالب نیز خشمند و ترش رو * استاد رودکی بیت حلقه در کوش جاودان تو بود * تنك چشمان خلخ و یغما * خلخ ضم خا و فتح لام ایله بر شهر آدیدر ؟ یکتا ؟ یالکز بر و بر قات و دخی آستر سز ساده معناسنه ده کلور ؟ یلا یلا ؟ الفاظ مکرره قبیلندندر بیا بیا دیمك معناسنه ؟ یلدا ؟ غایت اوزون و قاره اولانه دیرلر عموما و اول شب اربعینکه اطول لیالی در غایت اوزون و قرا کوکیجه اولمغله اکا دیرلر خصوصا نیر اعظمك برج جدیه تحویل ایتدوکی کوندر اوج کیجه بر قرارده طوروب بعده اکسلمکه باشلر نوروز کوننده که برج اعظم حمل برجنه تحویل ایدر اول کون روز و شب مساوی اولور قرا کولق و اوزونلقدن کنایه شیخ سعدی بیت که در هند رفتم بکنجی فراز * چه دیدم چو یلدا سیاهی دراز * بعضیلر قوسك آخر کیجه سی در دیرلر کذا فی المجمع ؟ یلما ؟ هر قیا و یامی اولان نسنه یه دیرلر

عموما وقباصقاله ديرلر خصوصا كه بلمه دخی ديرلر باء موحده ايله يوا كمشده يعنی ضايع
يبر اولمش ياوه دخی ديرلر مع الباء الموحده * ياب درت معنايه كلور اول صيغهٔ امردر بول
معناسنه شاه ناصرخسرو بيت چشمت ازخواب بيهشی بكشا * خويشتن را بجوی واندر
ياب * ثانی اسم فاعل اولور يابنده معناسنه شرفياب ودولت ياب كبی ثالث صورت و پيكر
معناسنه رابع بمعنی هرزه و بيمعنی شاه ناصرخسرو بيت دنيا خود جنست وبجسنی تودين *
چيست بدست توبجز بادو ياب * حكيم قطران ارموی بيت جز بمدح او سخن كفتن همه بادست
ودم * جز بمهراو هترجستن همه ياوست وياب يازاب فتح زاء معجمه ايله ماوراء النهر
اسانده ترشيلور دندر يباب فتح باء موحده ايله خراب وبوزق وچورك معناسنه خراب
لفظنه تابع ايدوب خراب و يباب ديرلر يب ايكی معنايه در اول دخی معناسنه تير دخی
يت ديناور ثانی دخی بدتر معناسنه سمرقنديلر لسانيدر كذا فی المجمع يشب سكون شين
معجمه ايله يشم ديدكاری طاشدر جواهر قسمندندر كاشغرده حاصل اولور جملهٔ خواصندن
برپارهسی بركمسنه نك يانده بولنسه اصابت صاعقهدن امين اولور مع التاء المثناة
يادداشت خاطرده محفوظ ومضبوط اولانه ديرلر ابو المعانی بيت دادهبودی وعده
قتل مرا بادست خويش * زانكه شد ذوق دل محزون وكردم يادداشت يادزشت كسر
دال مهمله وزاء معجمه ايله بركمسنه يی ذم وغيبت ايله ذكرايتمك معناسنه حاصلی مطلق غيبتدر
ميرنظمی بيت يادزشت توميكنند مدام * همه اين كشته نزد خاص وعام ياقوت
معروف جواهردن قيمتلو طاشدر سرخ وزرد وكبود وسپيدی اولور اما زياده مقبولی سرخ
اولانيدر حتی شبچراغ ياقوتدر ديرلر شاعر بيت چوماندلب يار ياقوت كفتند * ازان طالبان
قيمتش جان دهند يبات فتح باء موحده ايله خراب معناسنه يباب كبی حضرت مولانا
قدس سره * قطعه * كدام صبح كه عشقت پياله آرد * زخواب برجهد اين خفته بخت
وكويد هات * طرب كه از تونباشد يباب ميكذرد * بيارجان كه بجان آمدم زعشق يبات *
يبست فتح باء موحده وسكون سين مهمله ايله اسفناخه بكزر براوتدر فريد الدين احول
بيت چنانست كارم تباه و تبست * كه نبود مرانا نخورش جز يبست يفت فتح فا ايله
پيوفانی معناسنه در مع الجيم * ياسج وياسيج كلاهما بكسر السين المهمله اوق معناسنه
حكيم خاقانی بيت دی ياسيجی زتركش جانانت كمشده * دل راشكاف و ياسج او در ميان طلب
مجير الدين بيلقانی بيت ياسجی كزغمزه چشم يك اندازش برفت * كرچه ازدل بكذرد پيكانش
در بر بشكند * استاد منوچهری * مسمط * عجب دلتنك وغمخوارم زحببكذشت تيمارم
توكويی درجكردارم دوصد ياسيج كركانی * اكثر ارباب شعر تير معناسنه استعمال ايلمشلر اما
سيف اسفرنكی پيكان معناسنه ديمش بيت ياسج آه دل آلودهٔ خود راهرشب * راست
كرده بسمرتير سحر بربندم يانج كسر نون وسكون يای تحتانيله مزار معناسنه خوارزم
لغتيدر يبروج سكون باء موحده وضم راء مهمله ايله خرده المادركه سابيروج دخی ديرلر
يبوج ضم باء موحده ايله براغاجدر آدم بالكنه بكزر كذا فی فرهنك جهانكيری يج
بوزن كج آغز ا يچی شمس فخری بيت بی مدحت اوهركه دهن رابكشايد * دندانش كند چرخ

بروننك بيلك ازيخ مجمع يج ع بركلمه در دوه يي ياتوردقلرى محلده ديرلر كذا فى شرفنامه ومؤيد الفضلاده كذلك اما فرهنك ميرزاده جيم يرينه خا ايله مرويدر ع يوخفج ع سكون راء مهمله وفا وفتح خاء معجمه ايله بمعنى كابوس باء موحده ايله برخفج دخى ديرلر ع يغنج ويغتنج ع كلاهما بسكون الغين المعجمه بر نوع ايرى ييلاندر باغلرده ساكن اولور اما ضررسزدر بعض يرلرده آكا انكرلك ديرلر شمس فخرى بيت دعا ومدح اوراورد خودساز * كه افعى باتوباشدكم زيغنج * ابوالحسن شهيدى بيت ماريغتنج اكرت دى بكزيد * نوبت مارافعيست امروز * مجمع الفرس بولغتى فا ايله ذكرايدوب غين ايله ده مرويدر ديمش ع يفنج ع سكون فا ايله لعاب دهن كه آغز يارى ديرلر كذا فى المؤيد ع يخ ع بوزن كنج كش وباقر ودموز آوانى وآلاتى بوغرياوب

يخ

بنجلمك ع مع الخاء المعجمه * يخ ع بوزدر معروف چغتاى لسانده موز ديرلر سبعه سياره ده خاقان بهرام ايچون يا پدوغى قصر زمستانى وصفنده بيت بيريب نسبتده قاروموزغه پيوند ايتيب رنكين آيينك كافوري ماننده ع يلنجوخ ع فتح لام وسكون نون وضم جيمله عوداغاجى معناسنه‌در ع مع الدال المهمله * ياد ع اوچ معنايه كلور اول معروف تذكر معناسنه‌در ثانى بمعنى بيدارى حكيم فردوسى بيت كه افراسيا بش بسر برنهاد * نبودى جدا از وبخواب وبياد * ثالث نقش ونكار معناسنه استاد رودكى بيت كه برآب وكل نقش ما يادياد * كه ماهار دربينى يادباد ع يار اسپند ويار اسفند ع نام اسفنديار بن كشتاسب در حكيم انورى * قطعه

يد

تا كه بر نطع دهر درباز يست * رخ بهرام واسب يار اسپند * باد فرزين عز وعمرت را * از پياده دوام فرزين بند ع يارد ع صيغهٔ مضارعدر نفيا واثباتا استعمال اولنور نفيى باب النونده نيارد ذيلنده ذكر اولندى اثباتى قدرت معناسنه اولور يعنى قادر اولور زمان حالده وياخود مستقبلده استاد دقيقى بيت كه يارد داشت بااو خويشتن راست * نبايد بود مردم را عزا كا * خواجه سلمان بيت تا حمايت ميكند عدل تو ملك شرع را * برسر مردم نمى يارد شدن خيل شراب * ابوشكور بيت يكى كفتش كه اى داناى كيهان * كه يارد كرد با تو مكر ودستان ع يارمند ع سكون راء مهمله ونون وفتح ميمله ياردم ايديجى معاون معناسنه حكيم فردوسى بيت تو با او برو برستور نوند * همش راهبر باش وهم يارمند * شيخ اوحدى بيت وكرش بخت يارمند بود * نام بردار وارجمند بود ع يارند ع فتح راء مهمله وسكون نونله نفرين معناسنه ع ياكند ع فتح كاف فارسى وسكون نونله ياقوت معناسنه شاكر بخارى بيت بجا تو باشى كشتند بى خطر خوبان * جمست را چه خطر هر كجا بود ياكند * حكيم طرطرى بيت پندى وهمت كه باشد آن پند * بهتر زهزار لعل وياكند ع ياود ع فتح واو ايله بمعنى يابد حكيم نزارى قهستانى بيت بيك غمزه رك جانش بكاود * شود كم درروى وخود دانياود ع ياوند ع فتح واو وسكون نونله ايكى معنايه كلور اول پادشاه معناسنه ثانى بمعنى يابند با واوه ابدال اولنمشدر ايكى معنايه ترتيب اوزره مير نظمى بيت جهان معمور وشلها حكم ياوند * ازان هر كس بكام خويش ياوند ع يزد ع سكون زاء معجمه ايله بر معظم شهردر خلقنك ساده رو ومحبوبلرى چوق اولور ولطيف طوقمش قماشلرى اولور ع يزدجرد ع سكون زاء معجمه وراء مهمله وضم جيمله عجم پادشاهلرندن بر مشهور پادشاه آديدر يزدكرد دخى ديرلر ع يزغند ع سكون زا ونون وفتح غين معجمتين ايله ايكى

ايكي معنايه در اول براغاجدركه تخمي سماقدر ثاني كلاب معلم وپارس كه تازي وامثالي حيواناتك
آوازنه ديرلر بكتركردد سكون كاف وفتح تاء مثناة ايله برسبدوكلترد يمكدر يكچند
برمقدار معناسنه ميرزا فصيحي بيت تازه عاشق كشته ام چشم ترحم وامكير * نومسلمان
كشته را يكچند عزتها بود يكدد سكون كاف وفتح دال مهمله ايله برسطر يازويه ديرلر
يك نورد يعني يك طريق ويك اسلوب كذا في المجمع يله آمد فتح لامله يعني فرود آمد
اشاغي كلدي ديمك اولور يمرود بوزن امرود بر مكان آديدر ودخي مردنازك وشاخ نازك
كذا في المجمع يواكرد يعني كم كرديا وي قلدي ديمك اولور مع الراء المهمله * يابر
كسر باء موحده ايله قريه وزمين وبنا اولنمش يرلركه ارباب استحقاقه وجه معيشت ايچون ويريلور آكا
تركستانده سيورغال ديرلر على مشطرنجي بيت كمترين يابري ز احسانت * ملك فغفور وقيصر
ورايست ياختر سكون خاء معجمه وفتح تاء مثناة ايله درت معنايه كلور اول جمره ثاني
جمره ثالث مانند رابع بمعني بركشيد كذا في فرهنك جهانكيري يادآر سكون دال مهمله
والف ممدوده ايله صيغهٔ امردر خاطره كتور ديمك اولور يادار خاطرده طوت معناسنه
امردر واسم فاعل دخي اولور خاطرده طوتيجي معناسنه ياددارنده كبي يادر فتح دال مهمله
ايله نام روز دوازدهم ونام تيرماه كه روز جشن فارسياندر يادكار تحفه واطروفه معناسنه
مولانا شاني بيت كشته دستم شاخ كل ازبسكه دارد داغها * يادكار باغ نوميد يست بر سرد هيزم
يار اوج معنايه كلور اول معناي اصلي معين دركه ياري معاونتدر استاد بيت مهم كه
زخم تيغم پيشه خالي از غضنفر شد * فلك ياري نكرداي دوستان دشمن مظفر شد * ثاني
دوست ويولداش معناسنه ثالث دستهٔ هاون معناسنه كه يادر دخي ديرلر حكيم نزاري قهستاني
بيت زبرق تيغ روشن شد شب تار * سر دشمن چو هاون كرز چون يار يارهكير بمعني
باجدار وريشوت خوار معناسنه ياره كلمه سنك برقاج معناسنه استعمال اولنور يافر
فتح فا ايله بازيكرلره ديرلر كذا في فرهنك جهانكيري ياور فتح واو ايله ايكي معنايه در اول
ياردم معناسنه در مولانا محمود ابن يمين بيت راي پيرت كرچه باشد ياور اندر كارها * ليك چون
بخت جوانت درجهان ياري نخاست * ثاني دستهٔ هاون كه يارد خي ديرلر حكيم نزاري قهستاني
بيت قد راز سر كرز او ساخت ياور * قضا از سر خصم او كرد هاون * وله بيت كرچه يارانم
بسر برميزنند * ياورند ايشان ومن چون هاونم يبابكر فتح باء موحدهٔ اولي وسكون
ثانيه ايله خراب ايديجي ديمكدر يخاور فتح خاء معجمه ايله بوزلو صوو شراب وشربت وغيري
هرنه اولورسه يرمر سكون راء مهمله وفتح ميمله بمعني انتظار كذا في المؤيد يغر
خاقان چيننك برينك اسميدر مرورايامله چين پادشاهلرينه علم اولمشدر يكبار بركره
وبر بول وبريوك معنالرينه بارك جميع معنالرنده هرنه كه براطلاقي صالح اوله آكا ديرلر يكچند بار
برقاج كره وبرقاج آت ديمك اولور يكدينار برمنقور معناسنه مولانا جامي بيت زدرقم
سكهٔ تو بركارم * كه بصد هيند زيكدينارم يكسر سكون كاف وفتح سين مهمله ايله ايكي
معنايه در اول براوغوردن ديمكدر ميرنظمي بيت چو كرد ند يكسر براعدا هجوم * كه مه بود
ان شاه ولشكر نجوم * ثاني برباشدن برباشه ديمك اولور كذا في المؤيد وادات الفضلاده بمعني

ناكهان وتنها مسطوردر ﴿ يكسوار ويكه سوار ﴾ كلاهما بسكون الكاف وضم السين المهمله
يالكز آتلو معناسنه اولور ﴿ يمخور ﴾ سكون ميم وفتح خاء معجمه وواو معدوله ايله ايت سكمكى
كذا فى فرهنك جهانكيرى ﴿ يمين ويسار ﴾ اكرچه صاغ وصولدر اما جنك ايچون صف
بغلندقده شاهك وياخود سرعسكرك ايكى طرفنده اولان سپاه آلاينه ديرلر مولانا هاتفى
يَز
درتيمورنامه بيت برآراسته دش يمين ويسار * عمرشيخ وميرانشه نامدار ﴿ مع الزاء المعجمه
﴿ ياز ﴾ التى معنايه كلور اول قولاچ كه عربيده باع ديرلر حكيم اسدى بيت كرازه برآمد بسان
كراز * درفشى برافراشته هفت ياز * ثانى برنسنه يه ال اوزاتمغه ديرلر شمس فخرى بيت بجز
فرازسرو سران بپاى منه * بجز بسوى زنخدان ساده دست مياز * ثالث آدم معناسنه كه
آدمن كيچ آتانه ديرياز ديرلر حكيم اسدى بيت اكرچند باشد شب ديرياز * برو تيره كى هم
نماند دراز * وآدمن تيز آلوب سريع الحركه اولانه تندياز ديرلر حكيم فردوسينك * مصرع *
نشست از بر بارهٔ تندياز * رابع قصد وآهنك معناسنه حكيم نزارى قهستانى بيت بميدان
برفلك كرباز كردى * كمرشمشيرجوزا ياز كردى * خامس پيمانيدن يعنى اولچمك اما آرشون
ايله وياخود قارش ايله اولچمك معناسنه مولانا هاتفى بيت زغيرت برآشفت آن پيل مست
پى خواهش نيزه يازيد دست * سادس مؤيد الفضلاده اغاج بوييوب دال بوداق صالدوغنه
ديرلر ﴿ ياغوز ﴾ ضم غين معجمه ايله بر موضع آديدر مولانا هاتفى بيت وزآنجا فروكوفت
رويينه خم * باهنك قشلاق ياغوز وتم ﴿ ياوه تاز ﴾ بيهوده وعبث سكردوب كزنه ديرلر
﴿ يغماناز ﴾ سكون غين معجمه وفتح نونله نام دختر خاقاندركه بهرام كور آنى حبالهٔ ازدواجه
كتورمش ايدى شيخ نظامى بيت دخت خاقان بنام يغما ناز * فتنهٔ چين ولعبتان طراز *
﴿ يك انداز ﴾ ايكى معنايه در اول تيززبونى معناسنه كه پرنده وچرنده يه آتوب آردندن كتمزلر
اثيرالدين اخسيكتى * قطعه * ازهمه رشتهٔ اميد مرا * اى دريغا كارى يا زماند * تازده
برهدف سينهٔ ما * چرخ راهيچ يك انداز نماند * ثانى طاغده واكينده ورودخانه لركنارنده
اول دوز وهموار يره ديرلركه يوقارودن اشاغى برابر اولوب آدم وحيوانات اينوب چقمق ممكن
اولميه كذا فى فرهنك جهانكيرى ﴿ يك آويز ﴾ وارسق ديدكلرى قصه قلجدركه كارددوروى
وكاردران وران آويز دخى ديرلر بوط اوزرينه صالندوغيچون مولانا هاتفى بيت ببستند زرينه
مهميزها * بخون تيز كرده يك آويزها ﴿ يكه تاز ﴾ فتح كاف وتاء مثناة ايله يالكز آتلو ديمكدر
يَس
مولانا هاتفى بيت زهردوطرف يكه تازان تيز * كشادند برهم دكان ستيز ﴿ مع السين المهمله
﴿ ياس ﴾ ايكى معنايه در اول بمعنى بيم وترس ثانى مخفف ياسمن در فريد الدين احول جوينى
* قطعه * چهارافروخته شمعند ليكن مشان لكن برسر * كزايشانست روشن چشم ياس ونركس
وريحان * يكى خندان كل سورى دويم خيره كل خيرى * سيوم خرم كل نسرين چهارم لالهٔ
نعمان * وعربيده دخى ايكى معنايه در اول نا اميدى ثانى بمعنى دانستن ﴿ يك بس ﴾
بردفعه ديمكدر معناى تركيب بربتردر ابوشكور بيت بجنكى مكن جاودان يك بسى * بدين
يَش
آرزوچون منم خود رسى ﴿ مع الشين المعجمه * يازش ﴾ كسرزاء معجمه ايله قصد وآهنك
معناسنه اسم مصدردر ومجمع الفرسده بمعنى درازمسطوردر ابوالفرج رونى بيت نه درازو دراز

ودراز بازش او * امل خصم را كند كوتاه ل يال وبش ع صفت چار پادر اكثرآنك استعمال اولنور
طيورده پروبال كبي شاعر بيت زباد كرم هميسوخت بر زمين وهوا * پلنك رابش ويال وكلنك را
پروبال ل يغروش ع سكون غين معجمه وضم راء مهمله ايله عجم پادشاهلرندن برينك آديدر
ل يكدش ع سكون كاف وفتح دال مهمله ايله باب الالفده ذكرى مرور ايدن اكدش ايله اوج
معناده مترادفدر مولانا محمود ابن يمين بيت حبذا فضلى كه نركسى بى مى ازثنا ثيرآن * ميكند
مستى ومخمورى چوچشم يكدستان ل يلمه ريش ع سكون لام وفتح ميمله قباصقل معناسنه در
ابو المعانى بيت يلمه ريش ابله روش بى مذهب وبى عقل وكيش * كر بپرسندم كه باشد ليك
نتوان كفتنيش ل مع الغين المعجمه * يالغ ع ضم لامله بعض فرهنكلرده كسر لامله در بيوك
يغ شراب قدحى كه بعضى سن كركدن بوينوزندن ايدرلر مير عماره بيت بنشان بطارم اندر مرترك
خويش را * باچنك سغديانه وبا يالغ وكدو ل يالوغ ع ضم لام وواو معروفله بمعنى يالغ مرقوم
ل يرلغ ويرليغ ع كلاهما بكسر اللام پادشاهلرك حكمى يازلى اولانكه رومده امر وبرات ديرلر
يرليغ ماوراء النهر لسانيدر اما چغتاى لسانده اوچار ديرلر پادشاه طرفندن وارد اولان فرمانه
اطلاق اولنور فرهادنامه ده خاقان يونان زمينه كيتملو اولچق لشكرينه خبر ايتديكى يرده بيت چير
يككا ايلابان ميعاد وبوچار * نواحى هر طرف يتكوردى اوچار * چير يك چرى وبوچار استمالت
يق معناسنه در ل يلاغ ع كاسهٔ كدايان كه يلاق دخى ديرلر ل مع القاف * يارق ع فتح راء
مهمله ايله عورات انجو وجواهرى ايلكه ديزوب بلازك كبى قوللرينه بغلرلر رومده قولباغى ديرلر
مير نظمى بيت چوكرده ساعد سيمين تزيين * بدر ولعل يارق كرده رنكين ل ياساق ع فتح
سين مهمله ايله بمعنى هموار كردن وتدبير امور لشكر وترتيب صفوف ومنع وتنبيه معناسنه
خواجوى كرمانى بيت تاراج دلها ميكنى در شهر يغما ميكنى * بر خسته غوغا ميكنى نشنيدهٔ
ياساق را ل يتاق ع فتح تاء مثناة ايله بمعنى پاس ودخى پاس داشتن يعنى بكلمك شيخ سعدى
بيت تو مست شراب ناز وما را * بيدارى كشت در يتاقست ل يراق ع فتح راء مهمله
ايله فرمان وتدبير وتدارك معناسنه مولانا هاتفى بيت وزآنجا خديو سكندر يراق * عنان تاب
شد سوى ملك عراق ل يرمق ع سكون راء مهمله وفتح ميمله بمعنى درم كذا فى الاداة
ل يرداق ع فتح را ودال مهملتين وسكون نونله بياض طسمه كه صرم دخى ديرلر كذا فى المجمع
ل يلاق ع فتح لامله بر پادشاهك آديدر حكيم خاقانى بيت تراست ملك جهان وتويى سزاى
ثنا * چكونه كويم مدح يماك وصف يلاق * كسر يا ايله ده مرويدر ل يلمق ع سكون لام وفتح
ميمله قفتان وطولامه وسائر امثالنك برتماجى ماوراء النهر لسانيدر ل يياق ع فتح ياى تحتانيله
يك بمعنى فرش كذا فى المجمع ل مع الكاف * يارك ع فتح راء مهمله ايله ايكى معنايه در اول بمعنى
رحم مادركه مشيمه دخى ديرلر ثانى بر نوع كوملك يعنى بردر او تعبيردر رند اوباش معناسنه زبان
بدخشانيدر مجمع الفرسده مصغر يار واول نسنه يه ديرلركه شتر بچه طوغدقده اكا صار رلر
ل يالونيك ع ضم لام وكسر نون وسكون ياى تحتانيله ايكى معنايه در اول پهلوان شجيع ومرد
دلاور ثانى شيوهٔ خوبان معناسنه در مير نظمى بيت خوش آمد يالونيك وناز جانان * كند
بر عاشقان جور فراوان ل يامجيك ع سكون ميم وياى تحتانى وكسر جيمله اولاق وقاصد

تاكهان وتنها مسطوردر ﴿ يكسوار ويكه سوار ﴾ كلاهما بسكون الكاف وضم السين المهملة يالكز آتلو معناسنه اولور ﴿ يخور ﴾ سكون ميم وفتح خاء معجمه وواو معدوله ايله ايت سككى كذا فى فرهنك جهانكيرى ﴿ يمين ويسار ﴾ اكرچه صاغ وصولدر اما جنك ايچون صف بغلنديقده شاهك وياخود سرعسكرك ايكى طرفنده اولان سپاه آلاينه ديرلر مولانا هاتفى در تيمورنامه بيت برآراستندش يمين ويسار * عمرشيخ وميرانشه نامدار ﴿ مع الزاء المعجمة ﴾ ياز ﴾ التى معنايه كلور اول قولاچ كه عربيده باغ ديرلر حكيم اسدى بيت كراز هر آمد بسان كراز * درفشى برافراشته هفت ياز * ثانى برنسنه يه ال اوزاتمغه ديرلر شمس فخرى بيت بجز فراز سرو سران بپاى منه * بجز بسوى زنخدان ساده دست مياز * ثالث آديم معناسنه كه آديمن كيج آتانه ديرياز ديرلر حكيم اسدى بيت اكرچند باشد شب ديرياز * برو نيره كى هم نماند دراز * وآديمن نيز آلوب سريع الحركه اولانه تندياز ديرلر حكيم فردوسى * مصرع * نشست از بر باره تندياز * رابع قصد وآهنك معناسنه حكيم نزارى قهستانى بيت بميدان برفلك كرياز كردى * كرشمشير جوزا ياز كردى * خامس پيمانيدن يعنى اولچمك اما آرشون ايله وياخود قارش ايله اولچمك معناسنه مولانا هاتفى بيت زغيرت برآشفت آن پيل مست پى خواهش نيزه ياز يد دست * سادس مؤيد الفضلا ده اغاج بوبيوب دال بوداق صالدوغنه ديرلر ﴿ ياغوز ﴾ ضم غين معجمه ايله بر موضع آديدر مولانا هاتفى بيت وزآنجا فروكوفت روبينه خم * باهنك قشلاق ياغوز وقم ﴿ ياوه تاز ﴾ بيهوده وعبث سكردوب كزنه ديرلر ﴿ يغماناز ﴾ سكون غين معجمه وفتح نونله نام دختر خاقاندر كه بهرام كور آنى حباله ازدواجه كتورمش ايدى شيخ نظامى بيت دخت خاقان بنام يغما ناز * فتنه چين ولعبتان طراز * ﴿ يك انداز ﴾ ايكى معنايه در اول نيزه بونى معناسنه كه پرنده وچرنده يه آتوب آرندن كنزلر اثير الدين اخسيكتى * قطعه * ازهمه رشته اميد مرا * اى در يغا كارى يا زنماند * تازه برهدف سينه ما * چرخ را هيچ يك انداز نماند * ثانى طاغده واكينده وورود خانه لرده كنارنده اول دوزوهموار يره ديرلركه يوقارودن اشاغى برابر اولوب آدم وحيوانات اينوب چقمق ممكن اوليه كذا فى فرهنك جهانكيرى ﴿ يك آويز ﴾ وارسق ديدكلرى قصه قلجدركه كاردرورى وكارد ران وران آويز دخى ديرلر بوط اوزرينه صالندوغيچون مولانا هاتفى بيت ببستند زرينه مهميزها * بجون نيزه كرده يك آويزها ﴿ يكه تاز ﴾ فتح كاف وتاء مثناة ايله يالكز آتلو ديمكدر مولانا هاتفى بيت زهردوطرف يكه تازان نيز * كشادند برهم دكان ستيز ﴿ مع السين المهملة ﴾ ﴿ ياس ﴾ ايكى معنايه در اول بمعنى بيم وترس ثانى مخفف ياسمن در فريدالدين احول جوينى * قطعه * چهار افروخته شمعند ليكن شان لكن برسر * كزايشانست روشن چشم ياس ونركس وريحان * يكى خندان كل سورى دوم خيره كل خيرى * سيوم خرم كل نسرين چهارم لاله نعمان * وعربيده دخى ايكى معنايه در اول نا اميدى ثانى بمعنى دانستن ﴿ يك بس ﴾ بردفعه ديمكدر معناى تركيب بربتردر ابو شكور بيت بجنكى مكن جاودان يك بسى * بدين آرزو چون منم خود بسى ﴿ مع الشين المعجمة ﴾ يازش ﴾ كسر زاء معجمه ايله قصد وآهنك معناسنه اسم مصدردر ومجمع الفرسده بمعنى درازمسطوردر ابو الفرج رونى بيت نه درازو دراز

ودرازبازش او* امل خصم را کند کوتاه ل یال وبش م صفت چار پادر اکثر آنده استعمال اولنور
طیورده پر وبال کبی شاعر بیت زباد کرم همیسوخت بر زمین وهوا * پلنك رابش ویال وکلنك را
پر وبال ل یغروش م سکون غین معجمه وضم راء مهمله ایله عجم پادشاهلرندن برینك آدیدر
ل یکدش م سکون کاف وفتح دال مهمله ایله باب الالفده ذکری مرور ایدن اکدش ایله اوج
معناده مترادفدر مولانا محمود ابن یمین بیت حبذا فصلی که نرکسی بی می ازنا ثیر آن * میکند
مستی ومخموری چو چشم یکدشان ل یلمه ریش م سکون لام وفتح میمله قباصقل معناسنه در
ابو المعانی بیت یلمه ریش ابله روش بی مذهب وبی عقل وکیش * کربپرسندم که باشد لیك
نتوان کفتنیش ل مع الغین المعجمه * یالغ م ضم لامله بعض فرهنکده کسر لامله در بیوك
شراب قدحی که بعضی سن کرکدن بوینوزندن ایدرلر میر عماره بیت بنشان بطارم اندر مر ترك
خوش را * باچنك سغد یانه وبا یالغ وکدو ل یالوغ م ضم لام وواو معروفله بمعنی یالغ مرقوم
ل یرلغ ویرلیغ م کلاهما بکسر اللام پادشاهلرك حکمی یازلی اولان که رومده امر وبرات دیرلر
یرلیغ ماوراء النهر لسانیدر اما چغتای لسانده اولجار دیرلر پادشاه طرفندن وارد اولان فرمانه
اطلاق اولنور فرهادنامه ده خاقان یونان زمینه کیتملو اولجق لشکرینه خبر ایتدیکی یرده بیت چیر
یککا ایلابان میعادو بولجار * نواحی هر طرف ییتکوردی اولجار * جیر یك چری وبولجار استمالت
معناسنه در ل یلاغ م کاسهٔ کدایان که یلاق دخی دیرلر ل مع القاف * یارق م فتح راء
مهمله ایله عورات انجو وجواهری ایلکه دیزوب بلازك کبی قوللرینه بغلرلر رومده قولباغی دیرلر
میر نظمی بیت چو کرده ساعد سیمین تزیین * بدر ولعل یارق کرده رنکین ل یاساق م فتح
سین مهمله ایله بمعنی هموار کردن وتدبیر امور لشکر وترتیب صفوف ومنع وتنبیه معناسنه
خواجوی کرمانی بیت تاراج دلها میکنی در شهر یغما میکنی * بر خسته غوغا میکنی نشنیدهٔ
یاساق را ل یتاق م فتح تاء مثناة ایله بمعنی پاس ودخی پاس داشتن یعنی بکلمك شیخ سعدی
بیت تو مست شراب ناز ومارا * بیداری کشت در یتاقست ل یراق م فتح راء مهمله
ایله فرمان وتدبیر وتدارك معناسنه مولانا هاتفی بیت وزآنجا خدیو سکندر یراق * عنان تاب
شد سوی ملك عراق ل یرمق م سکون راء مهمله وفتح میمله بمعنی درم کذا فی الاداة
ل یرنداق م فتح را ودال مهملتین وسکون نونله بیاض طسمه که صرم دخی دیرلر کذا فی المجمع
ل یلاق م فتح لامله بر پادشاهك آدیدر حکیم خاقانی بیت تراست ملك جهان وتویی سزای
ثنا * چکونه کویم مدح یماك ووصف یلاق * کسر یا ایله ده مرویدر ل یلمق م سکون لام وفتح
میمله قفتان وطولامه وسائر امثالنك یرتماجی ماوراء النهر لسانیدر ل یباق م فتح یای تحتانیله
بمعنی فرش کذا فی المجمع ل مع الکاف * یارك م فتح راء مهمله ایله ایکی معنایه در اول بمعنی
رحم مادر که مشیمه دخی دیرلر ثانی بر نوع کوینده یعنی بردر لو تعبیردر رند اوباش معناسنه زبان
بدخشانیدر مجمع الفرسده مصغر یار واول نسنه یه دیرلر که شتر بچه طوغدقده اکا صارارلر
ل یالونیك م ضم لام وکسر نون وسکون یای تحتانیله ایکی معنایه در اول پهلوان شجیع ومرد
دلاور ثانی شیوهٔ خوبان معناسنه در میر نظمی بیت خوش آمد یالونیك وناز جانان * کند
بر عاشقان جور فراوان ل یامجیك م سکون میم ویای تحتانی وکسر جیمله اولاق وقاصد

فتح زاء معجمه ايله ﴿ يزك ﴾ ديرلر آته قولمش آد يعني نامزد اسب سلام خوارزم وزبان معناسنه اوج معنايه كلور اول قراول كه لشكر قوندقده دشمن طرفني كوزتمك ايچون تعيين اولنان آتلولر كمال اسمعيل بيت اى كاه تربيت خلقت ذات تورحيم * وى كاه صفدرى يزك لشكر توبيم * ثانى مجمع الفرس وفرهنگ وفا بيله قراولدن غيرى نوبت بكلمك معناسنه مرويدر بو معنايى مؤيد خواجه سلمان بيت جرم هشيار ست قصر ملك اين راپاسبان * بخت بيدارست خيل نصرت آنرا يزك * ثالث اول آواره وبيكار آدمه ديرلركه آنك بونك آردنه دوشوب كزروب يوريه ﴿ يستك ﴾ سكون سين مهمله وفتح تاء مثناة ايله باز وى خريده ﴿ يشك ﴾ سكون شين معجمه ايله اوك ديشكه عربيده ناب ديرلر حكيم سوزنى بيت ازدرازى وعده اميد فرسوده شود * پيل راخرطوم ودندان شيرا چنكال ويشك * وله ايضا بيت رنك چشم وزاغ بال وكوروسم ويوزپوست * كرك شاخ وپيل يشك وببرچنك وشيرناب * بو بيتدن فهم اولنوركه يان ديشلرى اوله ﴿ يك ﴾ اول مراتب اعداددر تكم ديمشلر بيت يك ساعت يك لحظه يكدم * ذكركون ميشود احوال عالم * اصلده فتحهٔ صحيحه ايله در احمد كرمانى بيت درمزبلهٔ وجود هريك * همچون خروسك هميشه درتك * كاه اماله ايله دخى تلفظ اولنور ﴿ يكايك ﴾ برابر ومقاومت معناسنه ميرنظمى بيت يكايك زدندش بكرز كران * دوپيل دمان ودوشيرژيان * حكيم فردوسى بيت يكايك كوتاكوت گردكران * بخل كشته بازار آهنكران * ﴿ يكباسرك ﴾ فتح باء موحده وسين وراء مهملتين ايله بمعنى يكبارگى ويكسر ﴿ يك بيك ﴾ بربر يعنى برنسنه نك كيفيتن وقوعلرنى حصرا يلكده يك بيك ديرلر حكيم اسدى بيت بدان يك بيك حال وآيين من * كه با اين چه كردند در انجمن ﴿ يكدك ﴾ سكون كاف وفتح دال مهمله ايله آب شيركرم معناسنه كذا فى فرهنگ جهانكيرى ﴿ يلك ﴾ فتح لام ايله برنوع ملوك وسلاطينه مخصوص كلاهدر حكيم سوزنى بيت تامن بنوروماه توشب را بروم بروز * زان بيش كزسمور بمه دركشى يلك ﴿ يماك ﴾ فتح ميمله سلاطين ماضيه دن برپادشاه آديدر حكيم خاقانى بيت تراست ملك جهان وتوبى سزاى ثنا * چكونه كويم مدح يماك ووصف يلاق ﴿ يمك ﴾ بوزن نمك برشهر آديدر محبوبلرى بغايت چوق اولور مجمع الفرسده بوولايت آدى اولمق اوزره مرويدر حكيم سوزنى بيت مفكن بغمزه بردل مجروح من نمك وزمن بقبله سرمكش اى قبلهٔ يمك ﴿ مع الكاف الفارسى * ﴾ ﴿ يبرنك ﴾ سكون باء موحده ونون وفتح راء مهمله ايله اصل وهيولا معناسنه ﴿ يكرنك ﴾ اصلده بيرنك نسنه مقابلى كه رنكارنكدر وساده دل معناسنه ده كلور كمال اسمعيل بيت كركند دعوى يكرنكى ازو باوركنيد آنكه دارد رنك آل حيدركرار كل ﴿ يلوك ﴾ ضم لام وواو معروفله ﴿ يلولنك ﴾ ضم لام اول وفتح ثانى وسكون نونله ﴿ يلوليك ﴾ ضم لام اول وكسر ثانى وسكون ياى تحتانيله كلهم بمعنى پهلوان نامدار وشجاعتله مشهور روزكار اوله ميرنظمى بيت يلوك ونامدار وصف شكن بود * حكيم وكاردان وپرفتن بود * وله ايضا بيت بان مرد يلولنك وبهادر * بجنكش هيچ مردى نيست قادر ﴿ ينك ﴾ سكون نونله رسم وآيين معناسنه ملك الشعرا حكيم على فرقدى بيت حق عاينست كه در طرز طراز معنى * نظر ازيد كسى وكسى نظر ازدزين ينك * حكيم سوزنى بيت

سَرگ
ي

بيت آيينِ دست احسان يتك تو معرفت * نبود ز آل ميران آيين جزاين و يتك * موٴيد الفضلاده صارى رنك براوتدراوتاق اراستنه بتر ﴿ مع اللام * يال ﴾ يدى معنايه كلور اول
يَل
بمعنى كردن يعنى بويون استاد عنصرى . بيت ازو رسيله بتو نقد صد هزار درم * زبيله بودن اوچون كشيد بايد يال * حكيم اسدى بيت كمند وكانى فكنده بيال * يكى كرزه . برنهاده بيال حكيم سوزنى بيت هركه روازطوع شاهنشاه برتابد بقصد * تيغ قهر شاهنشا نچون طوق كردن يال باد * ثانى آت بوينده اولان صاچه ديرلر حكيم فردوسى . بيت سر آن خيل پيراهن دريدند * دم و يال ستوران رابريدند * مذكور معناره اختصاصى يوقدر آدمى دهدخى استعمال اولنور ثالث قد وقامت معناسنه كلور اوزون بويلو وتوانا آدمه يال ويال صاحبى ديرلر حكيم اسدى بيت بترك اندر افتاد خم دوال * سپهدار ايران بدزديد يال * رابع عيال معناسنه دركه عيالمند آدمه يالمند ديرلر كانه عيال لفظندن اختصار اولنمشدر حكيم سوزنى بيت ضعيفم يالمندم تنكدستم * چه خوانم داستان رامى وويس * وله ايضا بيت بودم حكيم سوزنى از چند سال باز تا يالمند كشتم وكشتم تحكمى * خامس فرهنك جهانكيريده بمعنى مست سادس مجمع الفرسده بمعنى زوركردن ومست بازان سابع بمعنى قصد كنان ﴿ يال ويال ﴾ تركيبده كى بوى بوس معناسنه در مردجوان وتوانا صفتيدر ميرنظمى بيت كند وقت پيكار عدو يمجال * باين قد وقامت باين يال ويال ﴿ يخجال ﴾ سكون خاء معجمه وفتح جيم فارسيله بوز خانه كه آنده بوز وقار حفظ ايدرلر يخدان ويرندان دخى ديرلر كذا فى المجمع ﴿ يسال ﴾ فتح سين مهمله ايله جمعيت وآلاى معناسنه در مولانا هاتفى بيت زبرلاس وارلاس وپيشش شمار * نمودند چندين يسال از يسار * تحفة الاحبابده يساك مرقوم معناسنه يعنى عشرت وصحبت كونلرنده ورياحيندن تاج ايدوب ارباب عشرت باشلرينه كيرلر ﴿ يساول ﴾ فتح سين مهمله وضم واو ايله آلاى چاوشى يعنى آلاى ترتيب ايدن چاوشلر وغيرى ومطلق چاوش معناسنه ده مرويدر ميرنظمى بيت چو ديوان زمردان شاه برخروش * يساول بفرمان شاه چشم وكوش ﴿ يل ﴾ درت معنايه كلور اول پهلوان وبهادر ومرد دلاور معناسنه حكيم اسدى بيت بدركاه شه شد يل سرفراز * چو آمد بنزديك دركه فراز * حكيم فردوسى * مثنوى * بروز نبرد آن يل ارجمند * بتيغ وبخنجر بكرز وكمند * بريد ودريد وشكست وببست * يلانرا سر وسينه وپا ودست * يلان جمع يل در بيت اول وبيت ثانيده صنعت چهار اندر چهار ولف ونشر وار در تيغ ايله بريد وخنجر ايله دريد وكرز ايله شكست وكمند ايله ببست وتيغ بسر وخنجر بسينه وكرز بپا وكمند
يِ
بدست * ثانى بمعنى رها كردن يعنى صاليورمك كه يله دخى ديرلر ثالث برنسنه برنسنه دن آيرلمش وبخته اولق رابع غم واندیشه دن فارغ اولانه ديرلر كذا فى فرهنك جهانكيرى ﴿ يلل ﴾ فتح لام ايله برموضع اسميدر ﴿ مع الميم * يام ﴾ منزل آتى يعنى اولاق منزللرده بنوب عسكر تدوكى آت ديار
يَم
جمله اولاق قاعده سى بويله دركه بر برينه قريب محللرده منزل وضع اولنوب بر ايكيشر منزل باركيرلرى واردر عجله وشتاب ايله نامه وياخود يرليغ ارسالى اقتضا ايتدكده بر آدم مذكور آته بنوب ونامه يى آلوب بردزكنده يعنى عسكرتمك ايله منزل آخره وارر منزله قريب اولدقده بر آدم دخى بر آته بنوب حاضر طورر كلان آدمك الندن نامه يى آلوب اول دخى عسكردر بو اسلوب اوزره

الدن الدنامه يي زمان قليله محلنه واصل ايدرلر بوطرزه اسكدار ديرلر شمس فخزی بيت
ازبرای ايلچيان صيت تو درهر طرف * بسته اجرام سماوی زابلق ايام يام ق يرم ع بمعنى
ياربدكه بربط دخى ديرلر قوپوز ديدكاری سازدر بولغت هم ساز وهم سازنده يه اطلاق اولنور كذا
فى فرهنك جهانكيری ق يشترم ع سكون شين معجمه وفتح تاء مثناة وراء مهمله ايله قورداشنى
ديدكاری علتدر ماده سى فضلات دمدر ميرنظمى بيت سرا پا تنش بوده است يشترم *
چوخون كشته فاسد دوا كى برم ق بشم ع معروف طاشدر جواهر نوعندن سعبدن بياضى
مقبولدر خواصى چوقدر جملهدن آفت صاعقهدن امين ايدر چونكه ماوراء النهرده صاعقه
چوق واقع اولور حق سبحانه وتعالى جل شانه نهر كاشغرده يشمى خلق ايلمش اول ديارك خلقى
هر بری يانلرنده بر پارچه يشم كتورر لر بامر الله تعالى صاعقه اصابتندن امين اولورلر يشب
دخى ديرلر احمد كرمانى بيت كوه تن اكرچه يشم كردد * از زخم اجل چو يشم كردد ق يغام ع
فتح غين معجمه ايله غول معناسنهدر كذا فى المؤيد ق يكچشم ع بر كوزلى كه عربيده اعور ديرلر
ق يكزخم ع سكون كاف وخا وفتح زاء معجمتين ايله سام بن نريمانك لقبى دربراز درى بر ضرب ايله
هلاك ايتدوكنده بو لقب ايله ملقب اولمش حكيم فردوسى بيت بشد سام يكزخم وبنشست زال
مى ومجلس آراست بفراشت بال * وله ايضا بيت من آن كرز يكزخم برداشتم * سپه را
هما نجاى بكذاشتم ق مع النون * يبان ع بيابان معناسنهدر تركيده دخى يابان ديرلر ق ياختن
سكون خاء معجمه وفتح تاء مثناة ايله بمعنى آختن كذا فى فرهنك جهانكيری اما مؤيد الفضلاده
بمعنى قصد كردن و بيرون كشيدن تيغ وغيره يته آختن معناسنه اولور مجمع الفرسده بمعنى
زدن وانداختن وآشكارا پرسيدن وبازيدن مثل اوست ق يادداشتن ع خاطرده طوتق
معناسنه مصدردر عربيده حفظ معناسنهدر چغتاى لسانده اغيماق ديرلر سبعه سياره ده
دلارام فراقنده بهرامك احوالى ذكرنده ديمشدر بيت ساغينيب چونكه زنخدانين * چيكيمان
پارچه رشته جانين ق ياران ع دوست ومصاحب معناسنه قياس. بو ايدى كه جمع يار اوله
ايدى اما مفرد استعمال اولنور وكاهى جمعه ده اشارت اولنور مولانا عرفى بيت ناز آفت وكرشمه
بلا عشوه دلفريب * ياران حذر كنيد كه طوفان آتشست ق يارستن ع فتح راو سكون سين
مهملتين ايله بمعنى توانستن يعنى قادر اولمق معروفى بيت ز تو يارستن اين كار دورست *
نه اندك بلكه آن بسيار دورست ق يازان ع فتح زاء معجمه ايله قصد ايديجى يازيدن لفظندن
اسم فاعلدر وبمعنى كشيدن حكيم انورى درصفت بهار بيت درابرنه درد ايكى طفل شكوفه است
يازان سوى ابرازچه كشاده است دهانرا * مشهره آفاق بيت ازهمه خوبان سوى توازان
يازانم * كه همه خوبى سوى تو همى يازانست ق يازيدن ع كسر زاء معجمه ايله كرنمك وميل
ايلمك معناسنه استاد عسجدى بيت ژاژ دارى تو وهستند بسى ژاژ خوران * وين عجب
نيست كه يازند سوى ژاژ خران * مجمع الفرسده بمعنى آهنك كردن وبلند شدن درست وبمعنى
يازدن ق ياسمن وياسمون وياسمين ع معروف چچكدر ابو المعانى بيت ياسمن بدخد جانان
يا كل تر ياسمن * در لطافت بلكه آنان رنك وبو ازان كرفت * كمال اسمعيل بيت تن واندام
ياسمون وسمن * بس لطيفست درغلالهٔ لاد ق يافتن ع بولمق مستقبلنده فا يايه قلب اولنوب

اولنوب يابد ويابنه ديرلر چغتاى لسانندہ تاپماق وتاپماغ ديرلر فرهادنامه‌ده خاقان وزيرى
ملك آراحقنده دير بيت تاپيب آرايش آندين ملك وزينت * بولوب ايل ايچرا ملك آراغه
شهرت ق يان ع ايكى معنايه كلور اول هديان معناسنه استادفرخى بيت باسخن توهمه
سخنها يانست * باهنر توهمه هنزها پيكار * ثانى مركب وراحله معناسنه در ق ياوه كردن
يتورمك كردن كبى يعنى ضايع ايتمك عربيده فقد معناسنه در واضاعت دخى ديرلر چغتاى
لساننده ايتماك ديرلر مير عليشير بيت تيلبه كونكلوم كه لب وزلفونك اوچون ايتمشيدى *
كيجه ميخانه آرامست وپريشان تاپتيم ق ياوندن ع فتح واو ودال مهمله وسكون نونله بمعنى
پادشاهان جهان كذا فى التحفه ق يخدان ع سكون خاء معجمه وفتح دال مهمله ايله بوزخانه كه
يخچال دخى ديرلر ابوالمعانى درمذمت زن بيت دروش زمهرير وهم كس وكون * يكى يخدانه
وديكر رود خانست ق يخكلون ع سكون خاء معجمه وفتح كاف وضم لامله بولغت حرف با وتا
ونون ويايله روايت اولنمش چتين قوز معناسنه تصحيحى معناسى كبى چتين در ق يرمغان ع
سكون راء مهمله وفتح ميم وغين معجمه ايله ارمغان معناسنه ق يريان ع سكون راء مهمله وفتح
ياى تحتانيله شهر سمرقندك نام قديميدر كذا فى المؤيد ق يزدان ع ياراديجى خالق معناسنه
حضرت جناب احديت جل اسمه اسماء شريفه سندندر حكيم فردوسى بيت ضبك داه
سوكند آن پاك دين * بيزدان هفت آسمان وزمين * حكيم انورى بيت آنچه يزدان ندهد بخت
وفلك هم ندهد * كارآن مرتبه دارد كه بود يزدانى * طائفهٔ مجوس قتلرنده يزدان خالق خيره
مخصوص اسمدر اهرمن خالق شردر ديديلر اكثراربار لغت ايزد ويزدان بر معنايه دردبوب
بري برليله تعبيرايدرلر اما بحيث المعنى فرقلرى واردر ق يفن ع فتح فايله وسكون فايله ددمرويدو
پيزفانى معناسنه لغت مشتركه در ق يكان ع كاف فارسيله يكانه معناسنه در حكيم سوزنى
بيت ورانكويم ازاركان دولتست يكى * كه او بجاه ازاركان دولتست يكان ق يكان يكان ع كاف
عربيله بر بربر ديمك معناسنه در ق يكران ع سكون كاف وفتح راء مهمله ايله قوله آت
معناسنه در بعض فرهنكده چيل آت منقولدر مرورايامله مطلق آت معناسنه اولمشدر
شمس فخرى بيت اكرچويا يوزوچرخ وپلنك درميدان * دوران درآورى درپشت بادپا
يكران * فرهنك جهانكيريده اسب سرآمد وممتاز استادفرزدق * قطعه * اكرازلشكر
فتحت نخيزد كرددرهيجا * وكرازسم يكرانت بيفتد نعل درميدان * كشد درچشم چون سرمه
جلالت كرد آن لشكر * كنددركوش چون حلقه سعادت نعل آن يكران * كمال اسمعيل بيت
نشسته آب زرشك لطافتت درخاك * چنانكه باد برآتش زنعل آن يكران * فرهنك وفا بيلها
اول آته ديرلركه رنكى ميان زرده وبوزاوله شرفنامه‌ده اشقرآته ديرلر اما يال ودمى بياض اوله
اكر بويله اوليه بوزا ولور حكيم خاقانى بيت دواسبه درآورد كاهى دراو * كزان چرمهٔ صبح
يكران نمايد ق يكسان ويكسون ع كلاهما بسكون الكاف وفتح السين المهملتين ايكى معنايه
كلور اول هميشه وبر دوام معناسنه حكيم سوزنى بيت فرق سرت سبز باد همچو سر سرو *
تاكه سر سرو سبز باشد يكسان * ثانى بمعنى برابر شمس فخرى * قطعه * بلفظ يكسون
پيوسته تابود يكسان * همارہ تاكه نيايد حميت ازما بون * مخالف توكه كتر زهير وما بونست *

نه دستبرد فنا باد با زمين يكسون يكون ضم كافله ايكى معنايه در اول بمعنى يكسون بوشعيب بيت تو بيار استه بارايش * چه بد يبا وچه بجرد يكون * عربيده باشد معناسنه ثانى ضم كافله جامهٔ حرير معناسنه در كذا فى فرهنك وفايى يكين كسر كافله بر نوع لطيف ريحاندر چوق دالرى اولور يله كردن ايكى معنايه كلور اول آت وقصراق وقاطر واشك ودوه مقولهسى حيواناتى يولا رسز صالبورمك ثانى فدا ونثار معناسنه مرويدر يلكن سكون لام وفتح كافله فرهنك وفاييده بمعنى بلكن كه باب الباده ذكرى مرور ايلدى يعنى منجنيق شاعر بيت ازتير غمزهٔ اوست در دل هزار روزن * حصنيست جان عاشق وآن غمزه كانش يلكن يلى آمدن كسر لامله بمعنى فروآمدن يعنى اشاغى كلمك استاد رودكى بيت آن يلى آمد ازاسبش نرم نرم * تا برد اسبش هم آنكه كرم كرم يمان فتح ميمله شعله وضيا معناسنه خواجه سلمان بيت ازفرق سر كوه شود تا بكمر شق * هركه كه زند برق بروتيغ يمانرا ينتون سكون نون وضم تاء مثناة ايله عربيده ربباس تركيده اشخون ديدكارى اوتدر بر مقدار حموضتى اولمغله دوكوب وصقوب صوين آلوب شكر ايله شربت ايدرلر دفع حرارت كبده وحماى صفراويه يه نافعدر ينجيدن سكون نون وياى تحتانى وكسر جيمله كوسمك يعنى برآدمك برآدمه خاطرى قالوب آنكله آشنالق ايتمامك ابو المعانى بيت رفته بودم در شبانكه كوى يار * چون شنيده نالهام بنجيده بود ينخشودن سكون نون وفتح خا وضم شين معجمتين ايله طواره قشاغواورمق يهيدن كسرها وسكون ياى تحتانيله يقمق وبوزمق مثلا خانه وامثالى عمارتى ييقوب بوزمغه ديرلر استاد لطيفى بيت اكرچه خانهٔ عمرم يهيده كرد بجور * اساس عمروى اندر امان حق باشد مع الواو * يارغو سكون راء مهمله وضم غين معجمه ايله زبان خوارزميانده دعوايه وبعض قضيه كه برقوم اراسنده ظهور ايدر آكا ديرلر مير نظمى بيت درميان عاشقان شد يارغو * زان ميان برخاست ناكه هاى وهو يالو ضم لامله دريا كنارى ولب جوى ييپنلو فتح باء فارسى وسكون نونله قافله يعنى بر مقدار يولجى ويوكلرى اولمق معناسنه كذا فى فرهنك جهانكيرى حضرت مولانا قدس سره * مثنوى * بحر جان افزاى وبحر پرحرج * درميان هردو بحر اين لب مرج * چون ييپنلو در ميان شهرها * ازنواحى آيد آنجا بهرها * بعض فرهنكلرده بمعنى متاع وكالا يرغو سكون راء مهمله وضم غين معجمه ايله يساق وتهديد ايله منع معناسنه در خواجه حافظ بيت عاشق ازقاضى نترسد مى بيار * بلكه ازيرغوى سلطان نيزهم * شيخ آذرى بيت چون خسرو توران بسرا پرده در آيد * دوران كندش طوس شب ديربيرغو * اما زبان خوارزميانده دعوى ديمكدر چغتاى لسانندهٔ نيركاماك ديرلر فرهادك ولادتى محلنده شهر تزيين اولنوب عيش وعشرته اذن اولدوغى يرده دير بيت خلايق هرنه قيلسا نيركاماك يوق * نى قيلغانى يامان قيلمك ينك ديماك يوق يكانهكو فتح كاف فارسى ونون وضم كاف فارسى ثانيله مؤمن وموحد معناسنه مير خسرو بيت يكانهكو كسى باشد كه او ترك كسى كيرد * نه آن بيچارهٔ ناكس كه ازكيس وكيسا كويد يكسو سكون كاف وضم سين مهمله ايله بمعنى بر طرف وبرجانب ابو المعانى بيت چون خيالش برم آيد دم وصلت دانم * پيرهن ازبدنم آرم

آرم وبكسر وفكم ل يمرو ع سكون ميم وضم راء مهمله ايله بمعنى مردم كياه كه استرنك وساترك وكياه سك دخى ديرلر عربيده يبروح الصنم ديدكارى كوكدر كذا فى المجمع ل يندو ع سكون نون وضم دال مهمله ايله شعله وضيا معناسنه ل مع الهاء * ياخته ع سكون خاء معجمه ايله بوزن ساخته ياختن لفظنك اسم فاعليدر بمعنى آخته ل يادكيرنده ع سكون دال مهمله وكسر كاف فارسيله ازبرايجى عربيده حافظ معناسنه در ل ياده ع بوزن ساده رشوت معناسنه ابوالمعانى بيت قاضى كه كيرد ازكسان ياده كه باشد اندران * نبود چو حكم او روان رسوا شود در دوجهان ل يارابه ع فتح راء مهمله وباء موحده ايله بر نوع طعامدر شلغم وياخود كزرى رشته ايدوب قينادوب وسركه وخردل وبستان افروز ايله كوب ايچنده حفظ ايدوب محلنده تناول ايدرلر ل يارنامه ع سكون راء مهمله وفتح نون وميمله بمعنى نيكنامى حكيم سنايى * قطعه چند ازين لاف ويانارمهٔ تو * درچنين منزل كثيف تزند * يارنامه كزين كه بركذرد * اينهمه يارنامه روزى چند * خواجه عميد لوبكى بيت روان حاتم طى كويدش بكاه سخا * كه يارنامهٔ من پيش درجهان مسكن ل ياره ع فتح راء مهمله ايله بش معنايه كلور اول اينجو ولعل مثالى قيمتلو طاشلرى اپيلكه ديزوب بلازك كبى عورات قوللرينه بغلرلر كمال اسمعيل بيت اى سرورى كه زيبد ازلعل مركب تو * در دست وپاى دولت خلخال وياره باشد * ثانى زمان قديمده علامت بندكى اولمق ايچون التوندن وياخود كمشدن بلازك كبى ايدوب قوللرينه طاقرلر ايدى حكيم اسدى بيت نهان باك باياره وطوق زر * همه پهلوانان زرين كمر * ثالث بر مشهور حب تركيبى دركه لطيف ملين در اياره واياره دخى ديرلر شهريارى ديمشدر * رباعى * باتيغ جفا كر جكرم پاره كند * تا چارهٔ آن برشك بيچاره كند * ازاشك چو ياقوت وزر بر رخ خويش * اى خسته جكر مفرح وياره كند * رابع بمعنى قدرت استاد لطيفى بيت زان حسد مى سوختند خلق جهان * يارهٔ زان نه كه آرند برزبان * خامس بمعنى دوست يار معناسنه استاد رودكى * رباعى لطفت بكرم چارهٔ بيچاره كند * عدلت ستم از زمانه آواره كند * درموسم عدل تو صبا را نبود * آن ياره كه پيراهن كل پاره كند * بمعنى زهره ويار بمعنى دوست بو ايكى معنايه مهستى بيت جز زهره كرا زهره كه بوسد پايش * جز ياره كرا ياره كه بوسد دستش ل يازابه ع فتح زاء معجمه وباء موحده ايله يازاب مرقوم معناسنه در ل يازده ع سكون زاء معجمه وفتح دال مهمله واظهار ها ايله اون بر عدددر ل يازنده ع فتح زاء معجمه ودال مهمله وسكون نونله بمعنى قصد كننده كذا فى المجمع ل يازه ع فتح زاء معجمه ايله اسنمك كه دها ندره وخميازه دخى ديرلر مؤيد الفضلاده بمعنى لرزه مسطوردر ل يازه ع فتح زاء فارسيله هرزه وهذيان وبيهوده معناسنه در ل ياسه ع فتح سين مهمله ايله ايكى معنايه در اول رسم وقاعده معناسنه حضرت مولانا قدس سره * مثنوى آن اسيران را بجز دورى نبود * ديدن فرعون دستورى نبود * كه فتادندى بره در پيش او * بهر آن ياسه بخفتندى برو * ياسه آن به كه نه بيند هيچ اسير * دركه وبيكه لقاى آن امير * حكيم نزارى قهستانى * قطعه * ياسه شد درجهان بيرلغ خان * كه كنند از قتال كوته چنك هيچ كس را نيازرند مكر * زيروزارى برآورند زچنك * چشم برهم زنند زتيهو باز * چنك كوته كنند زغرم وپلنك * اينهمه ياسهاى سخت برفت * يار باما هنوز برسر چنك * ثانى بمعنى

آرزوا یاسه دخی دیرلر پور بهای جامی بیت برخصت دام محکم ساختند احکام شرعی را * مقدم کرده بر اخبار قران یاسهٔ جاترا یافته سکون فا وفتح تاء مثناة ایله فیض ووصول معناسنه خواجه سلمان بیت دست ارزاق خلایق بر طریق تقدمه * داد و بستد تا بروز حشر زایشان یافته * شرفنامه ده بمعنی خط وبخت مرویدر ویافتن لفظنك اسم مفعول صیغه سی اولور یافه فتح فا ایله ایکی معنایه کلور اول بمعنی کمشده ضایع ویتوك معناسنه در شمس طبسی بیت کو یافه شو قلادهٔ سیمین آسمان * لرزکف بخستهٔ او زیور تو باد * ثانی هرزه وهذیان معناسنه که یاوه دخی دیرلر بو ایکی معنایه ابوشکور بیت نباید که خسرو بود یافه کوی * بدشمن دهد یافه کوی آب روی * حکیم خاقانی بیت یافهٔ کیمخت رنکین سرزنشها کرد و کفت * نیك وبد رنکی نداری صورت زیبای من یالوایه سکون لام وفتح واو ویای تحتانیه قرلغیج که پرستو دخی دیرلر بعض فرهنکارده یلوه دیدکاری قوشدر یاله فتح لام ایله بمعنی شاخ کاو یعنی اوکوز بوینوزی کذا فی التحفه یازده بمعنی یازده مرقوم یعنی اون بر عدد یانه بوزن شانه هاون معناسنه درکه دسته سنه یاور دیرلر فتاحی نیشابوری بیت همچو یاور شده سر کرزت * تا چه یانه کند سر دشمن * مجمع الفرسده میرزك که آندن یاغ چقارررلر یاوه یافه کبی ایکی معنایه در اول بمعنی کمشده یعنی یتمش خواجه حافظ بیت زبان مور بر آصف دراز کشت ورواست * که خواجه خاتم جم یاوه کرد و باز بجست * ثانی هرزه وهذیان معناسنه حکیم اسدی بیت دکر تا تو بی یاوه زنیسان مکوی * بدستی که کمراه کشتی مپوی * وکندودن بیخبر اولان آدمه دخی دیرلر استاد بیت دریغا که بی مادر و بی پدر * چنین مانده ام یاوه وبیخبر * حضرت مولانا بیت خوش خبران غلام تو رطلی کران سلام تو * چون شنوند نام تو یاوه کنند پا وسر یخچه سکون خاء معجمه وفتح جیم فارسیه طلوکه تکرك دخی دیرلر بدر الدین شاشی بیت در عنبر تو لاله در بسد تو لولو * در غنچهٔ تو نسرین در یخچهٔ تو آذر یشکرده سکون شین معجمه وراء مهمله وفتح کاف طنبور معناسنه در یشمه سکون شین معجمه وفتح میم ایله خام دری که تراش ایدرلر تریشه دخی دیرلر منجیك بیت چو هون نهاد نهادی فرونهد بیشت * چو طبع خویش بجای چو یشمهٔ بی چربو * مجمع الفرسده آن پوست که ترکان ورزیده شرفنامه ده چرم خام مسطوردر یکانه فتح کاف فارسی ونونله هنر وکمال وعلم وفضل وسخاوت وشجاعت و بونلره بکزر نسنه لرده ماهر معناسنه در صدفده بردانه اینجوکه دریتیم دخی دیرلر و نظیری نادر جوهر وامثالی نسنه لرده صفت استعمال اولنور شکم شاعر * مصرع * یکانه کوهر دریای معرفت عرفی یکدانه سکون کاف وفتح دال مهمله ونونله ایکی معنایه در اول اول عقده دیرلر که بشر ویا یدیشر دانه اینجوی ایلکه دیزوب بر اپلك اینجو وبر اپلك لعل ویا خود زمردی دلوب کچوررلر وبعضنی بر اینجو وبر جوهر کچوروب قوللنورلر یعنی عقد ایدوب بو یونه طقرلر حکیم خاقانی درمرثیه بیت مهره از بازو وبحه بین زجه بین باز کنید * یاره از ساعد ویکدانه ز بر بکشایید * وله بیت هر دری دان از ان دو کوهر یکدانهٔ کردن ودو پیکر * ثانی اول کوهر دیرلر که بیمثل وبی نظیر اوله خواجه حافظ بیت کریهٔ شام وسحر شکر که ضایع نکشت * قطرهٔ باران ما کوهر یکدانه شد یکدمه

ق بكدنه ع سكون كاف وفتح دال مهمله وميمله بر نغمه ايله يعني آواز ايله ايكي ياالوج آدم ترانه ايلمك خواجه سلمان بيت سازونواى اين جهان همچو نيست بكدمه * بهر نواى بكدمه چند چو دف فغان خورى ق يكره ع اظهار ها ايله بمعنى يكبار و بمعنى بى ريا و بى نفاق مثال اول مولانا جامى بيت يكره ش ديديم عقل ودين ما برباد رفت * واى اكر برجان ما يكبار ديكر بينمش ق يكسونه ع سكون كاف وضم سين مهمله وفتح نونله بمعنى يكسان كذا فى التحفه ق يكشنبه ع اظهار ها ايله معروف كونك آديدر عربيده احد تركيده بازار ديرلر ق يكشبه ع سكون كاف وفتح شين معجمه وباء موحده واخفاء ها ايله ايكى معنايه در اول بر نوع بغايت اينجه ولطيف حرير دن طوقنمش زرتارى دلبنددر ثانى بركيجه لك نسنه هرنه اولورسه مير علامه بيت براى يكشبه ذوقى كه خاك برسر او * اسير زن نتوان شد بسالهاى دراز * غازى قلندر بيت جزاى يكشبه جرم اكر دهد ايزد * بسوى خلد برم كافر و مسلمانرا ق يك كونه ع بر نوع و بر درلو و بر طرز معناسنه در ق يكونه ع ضم كاف وفتح نونله يك كونه لفظندن مخففدر كسايى بيت توزنا مزدماى شكفتى كار * راست بامزده كان يكونه شديم ق يلبه ع سكون لام وفتح باء موحده ايله جبه وجوشن واثواب جنك ق يلغزه ع سكون لام وضم غين وفتح زاء معجمتين ايله بمعنى كوكنار ق يلمه ع فتح لام وميمله طولامه جامه ودخى جامه تاتارى خواجوى كرمانى بيت اى ماه قبچاق ازان سرينه شسست بغتاق را * بكشاى بند يلمه ودربندكن قبچاق را ق يلوايه ع سكون لام وفتح واو وياى تحتانى ايله بمعنى يالوايه مرقوم يالكه آندن مخففدر ق يلوه ع سكون لام وفتح واو ايله بر معروف قوشدر ق يله ع فتحتين ايله يدى معنايه كلور اول بمعنى رها يعنى صاليويرملك كه يله كرده ويله كردن حكيم فردوسى بيت بدو كفت خاقان كه ماراكله * زبخت است وكردم بيزدان يله * حكيم انورى بيت كله ازخود نكنم كه تاچو بينى * خدمت چون تويى چرا يله كرد * ثانى بمعنى نهادر حكيم اسدى بيت يكى نعره زدهمچو شير يله * كه غرد چو ازغرم بيند كله * ثالث بمعنى كج و يكى يعنى اكرى واكريلك مثلا پياله را يله كرد يعنى كج كرد وكلاه برسر يله نهاد يعنى كلاه برسر كج نهاد خسروانى بيت برسر يله نهاد كلاه ونشسته تند * اين حوصله كراست كه آنسو نكه كند * استاد فلكى شروانى بيت دوش چو كرد آسمان افسر زربسر يله * ساخت زماه اختران ياره وعقد مرسله * رابع بمعنى زن فاحشه كه شادخوار وغر وخشنى دخى ديرلر امير خسرو بيت كشته بلى زن همه بربانك نى * همچو زنان يله از بهر مى * خامس بمعنى هرزه و بيهوده حضرت مولانا قدس سره * مسمط * دست بدان كمان برى ازكف برك جان برى * بازچو بدكمان برى آن نبود بجز يله * سادس بمعنى دوان وتازان يعنى سكرديجى و يايجى مولانا غزالى مشهدى بيت دليران وشيران اين سلسله * شدند از پى صيد دولت يله * بوندن كه يوكرك آته اسب يله ديرلر مولانا هاتفى بيت ازين سو يكى برد اسب يله * زسوى دكر آن يك اشتر كله * سابع بمعنى تنها يعنى يالكز كه يله رود ديرلر تنهارو معناسنه مولانا هاتفى بيت فتاده هزبران واسبان يله زاشتب يله هر طرف صد كله ق يليله ع سكون لام اول وفتح ياى تحتانى ولام ثانيله پهلوان دلاور و بهادر ديمكدر كذا فى المجمع ق يمرده ع فتح ميم ودال وسكون راء مهملتين ايله بمعنى مردم كياه كه استرنك وسترنك دخى ديرلر عربيده يبروح الصنم ديدكلرى اوت كوكيدركه آدم

آرزوا یاسه دخی دیرلر پور بهای جامی. بیت بر خصمت دام محکم ساختند احکام شرعی را *
مقدم کرده بر اخبار قران یاسه جاترا لغ یافته مع سکون فا وفتح تاء مثناة ایله فیض ووصول
معناسنه خواجه سلمان. بیت دست ارزاق خلایق بر طریق تقدمه * داد و بستد تا بروز
حشر زایشان یافته * شرفنامه ده بمعنی خط وبحت مرویدر ویافتن لفظنك اسم مفعول
صیغه سی اولور لغ یافه مع فتح فا ایله ایکی معنایه کلور اول بمعنی کم شده ضایع ویتوك معناسنه در
شمس طبسی. بیت کویافه شو قلاده سمین آسمان * لرز کف خجسته او زیور تو باد * ثانی
هرزه وهذیان معناسنه که یاوه دخی دیرلر بو ایکی معنایه ابوشکور. بیت نباید که خسرو بود یافه
کوی * بدشمن دهد یافه کوی آب روی * حکیم خاقانی. بیت یافه کیمخت رنکین سرزنشها
کرد وکفت * نیك وبد رنکی نداری صورت زیبای من لغ یالوایه مع سکون لام وفتح واو ویای
تحتانیله قرلغج که پرستو دخی دیرلر بعض فرهنکارده یلوه دیدکاری قوشدر لغ یاله مع فتح
لامله بمعنی شاخ کاو یعنی اوکوز بوینوزی کذا فی التحفه لغ یازده مع بمعنی یازده مرقوم یعنی
اون برعدد لغ یانه مع بوزن شانه هاون معناسنه درکه دسته سنه یاور دیرلر فتاحی نیشابوری
بیت همچو یاور شده سر کرزت * تا چه یانه کند سر دشمن * مجمع الفرسده میرزك که آندن
یاغ چقاررلر لغ یاوه مع یافه کبی ایکی معنایه در اول بمعنی کم شده یعنی یتمش خواجه حافظ بیت
زبان مور بر آصف دراز کشت ورواست * که خواجه خاتم جم یاوه کرد وباز بجست * ثانی هرزه
وهذیان معناسنه حکیم اسدی. بیت دکر تا توبی یاوه زنیسان مکوی * بدستی که کراه کشتی
مپوی * وکندودن بیخبر اولان آدمه دخی دیرلر استاد. بیت دریغا که بی مادر وبی پدر *
چنین مانده ام یاوه وبیخبر * حضرت مولانا. بیت خوش خبران غلام تو رطل کران سلام تو *
چون شنوند نام تو یاوه کنند پا وسر لغ یخچه مع سکون خاء معجمه وفتح جیم فارسیله طلوکه تکرك
دخی دیرلر بدرالدین شاشی. بیت درعنبر تو لاله دربسد تو لولو * درغنچه تو نسرین در یخچه
تو آذر لغ یشکرده مع سکون شین معجمه وراء مهمله وفتح کافله طنبور معناسنه در لغ یشه مع
سکون شین معجمه وفتح میمله خام دری که تراش ایدرلر تریشه دخی دیرلر منجیك بیت چو
هون نهاد نهادی فرونهد بیشت * چو طبع خویش بجای چو یشمه بی چربو * مجمع الفرسده
آن پوست که ترکان ورزیده شرفنامه ده چرم خام مسطوردر لغ یکانه مع فتح کاف فارسی ونونله
هنر وکمال وعلم وفضل وسخاوت وشجاعت وبونلره بکزر نسنه لرده ماهر معناسنه در صدقه
بردانه اینجو که دریتیم دخی دیرلر ونظیری نادر جوهر وامثالی نسنه لرده صفت استعمال اولنور
نشکم شاعر * مصرع * یکانه کوهر دریای معرفت عرفی لغ یکدانه مع سکون کاف وفتح دال
مهمله ونونله ایکی معنایه در اول اول عقده دیرلر که بشر ویا یدیشر دانه اینجویی ایپلکه دیزوب
براپلك اینجو وبراپلك لعل ویاخود زمردی دلوب چکوررلر وبعضی براینجو وبر جوهر چکورب
قوللنورلر یعنی عقد ایدوب بویونه طقرلر حکیم خاقانی درمرثیه. بیت مهره از بازو وجبین
زجبین باز کنید * یاره از ساعد ویکدانه ز بر بکشایید * وله. بیت هر دری دان از ان ده کوهر
یکدانه کردن ودو پیکر * ثانی اول کوهر دیرلر که بیمثل وبی نظیر اوله خواجه حافظ بیت
کریه شام وسحر شکر که ضایع نکشت * قطره باران ما کوهر یکدانه شد لغ یکدمه مع

ل بكدمه م سكون كاف وفتح دال مهمله وميمله بر نفس ايله يعنى آوازايله ايكى يا اوج آدم
ترانه ايلمك خواجه سلمان بيت سازونواى اين جهان همچو نبست بكدمه * بهر نواى بكدمه
چنك چودف فغان خورى ل يكره م اظهار هايله بمعنى يكباره وبمعنى بى ريا وبى نفاق مثال اول
مولانا جامى بيت بكرهش ديده عقل ودين ما برباد رفت * واى اكر بر جان ما يكباره بكر بينمش
ل يكسونه م سكون كاف وضم سين مهمله وفتح نونله بمعنى يكسان كذا فى التحفه ل يكشنبه م اظهار
هايله معروف كونك آديدر عربيده احد تركيده بازار ديرلر ل يكشبه م سكون كاف وفتح شين معجمه
وباء موحده واخفاء هايله ايكى معنايه در اول بر نوع بغايت اينجه ولطيف حريردن طوقنمش زر تارى
دلبنددر ثانى بركيجه لك نسنه هرنه اولورسه ميرعلامه بيت براى يكشبه ذوقى كه عناك برسر
او * اسير زن نتوان شد بسالهاى دراز * غازى قلندر بيت جزاى يكشبه جرم اكر دهد
ايزد * بسوى خلد برم كافر ومسلمانرا ل يككونه م بر نوع وبردرلو وبر طرز معناسنه در
ل يكونه م ضم كاف وفتح نونله يككونه لفظندن مخففدر كسايى بيت توزنامزدماى شكفتى
كار * راست بامزده كان يكونه شديم ل يلبه م سكون لام وفتح باء موحده ايله جبه وجوشن
واثواب جنك ل يلغزه م سكون لام وضم غين وفتح زاء معجمتين ايله بمعنى كوكنار ل يلمه م
فتح لام وميمله طولامه جامه ودخى جامه تاتارى خواجوى كرمانى بيت اى ماه قبچاقى ازان سرينه
نشست بغتاق را * بكشاى بند يلمه ودربندكن قبچاق را ل يلوايه م سكون لام وفتح واو
وياى تحتانى ايله بمعنى يالوايه مرقوم بالكه آندن مخففدر ل يلوه م سكون لام وفتح واوايله
برمعروف قوشدر ل يله م فتحتين ايله يدى معنايه كلور اول بمعنى رها يعنى صاليويرملك كه يله كرده
ويله كردن حكيم فردوسى بيت بدوكفت خاقان كه ماراكله * زبخت نست وكردم بيزدان يله *
حكيم انورى بيت كله ازخود نكنم كه تا چو بينى * خدمت چون تويى چرا يله كرد * ثانى بمعنى
بهادر حكيم اسدى بيت يكى نعره زد همچو شير يله * كه غرد چو از غرم بيند كله * ثالث بمعنى
كج وبكى يعنى اكرى واكريلك مثلا پياله را يله كرد يعنى كج كرد وكلاه برسر يله نهاد يعنى كلاه برسر
كج نهاد خسروانى بيت برسر يله نهاد كلاه ونشسته تند * اين حوصله كراست كه آنسونكه
كنند * استاد فلكى شروانى بيت دوش چوكرد آسمان افسر زر بسر يله * ساخت زماه
اختران ياره وعقد مرسله * رابع بمعنى زن فاحشه كه شادخوار وغر وخشنى دخى ديرلر امير خسرو
بيت كشته بلى زن همه بربانك نى * همچو زنان يله از بهر مى * خامس بمعنى هرزه وبيهوده
حضرت مولانا قدس سره * مسمط * دست بدان كمان برى ازكف برك جان برى * بازچو بدكمان
برى آن نبود بجز يله * سادس بمعنى دوان وتازان يعنى سكردبجى ويايجى مولانا غزالى مشهدى
بيت دليران وشيران اين سلسله * شدند ازپى صيد دولت يله * بونلردركه يوكرك آتله اسب
يله ديرلر مولانا هاتفى بيت ازين سو يكى يرد اسب يله * زسوى دكر آن يك اشتركله * سابع
بمعنى تنها يعنى يالكز كه يله رود ديرلر تنهارو معناسنه مولانا هاتفى بيت فتاده هزبران واسبان يله
زاسب يله هر طرف صد كله ل يليله م سكون لام اول وفتح ياى تحتانى ولام ثانيله پهلوان
دلاور وبهادر ديمكدر كذا فى المجمع ل يمرده م فتح ميم ودال وسكون راء مهملتين ايله بمعنى
مردم كياه كه استرنك وسترنك دخى ديرلر عربيده يبروح الصنم ديدكلرى اوت كوكيدركه آدم

صوور شده باشی اشغه بتر نفصیلی بر تاج کفعه مرور ایلمدی ﻗ ینوشه ﻉ ضم نون وواو معروف
وفتح شین معجمه ایله قوروجی وغمازسوزین اصغا واستماع ایدنه دیرلر کذا فی فرهنك جهانکیری
ﻗ یواشه ﻉ فتح واو وشین معجمه ایله بمعنی کم کرد یعنی یاوی قلدی ﻗ ینجه ﻉ سکون نون وفتح
جیمله براوبوند رال اله یا پشوب اوینارلر ﻗ یهودانه ﻉ برپارچه صاری بزی یهودیلر اوموزلری
یاشنه دیکرلرکه مسلمانلردن متمیز اولق ایچون آکا یهودانه دیرلر ﻗ مع الیاء التحتانی * یاداشتی ﻉ یَ ا
فتح دال مهمله وسکون شین معجمه وکسر تاء مثناة ایله خوارزم لغتی در تنکدست معناسنده در
ﻗ یارای ﻉ فتح راء مهمله ویای خطاب ایله ای یار دیمکدر ﻗ یارغوجی ﻉ سکون راء مهمله
وضم غین معجمه ایله برقوم ویاخود برجماعت اراسنده واقع اولان دعوی وخصومته دیرلر میر نظمی
بیت از آن پس برطرف شد یارغوجی هم * نزاع یکدکر کشتست ازان کم ﻗ یارکی ﻉ
فتح راء مهمله وکسر کاف فارسیله بمعنی توانایی کذا فی المجمع ﻗ یاروی ﻉ ضم راء مهمله وواو
مجهول ایله زخم وجراحت معناسنه در ﻗ یاری ﻉ کسر راء مهمله ایله ایکی معنایه کلور اول
ایکی قرنداشی عورتلری که بربرینه یاری دیرلرکه ترکیلر ایلتی دیدکلریدر استاد رودکی بیت چه
نیکو سخن کفت یاری بیاری * که تا کی کشم ازز نان ذل وخواری * ثانی دوستلق معناسنه ودخی
یای وحدتله بر دوست دیمك اولور رشید الدین وطواط بیت اکرچه خصم بدنه ازوفاتش
دم یاری زند یاری بیاری ﻗ یازی ﻉ کسر زاء معجمه ایله بمعنی بزکر یعنی اکنجی ﻗ یامجی ﻉ
سکون میم وکسر جیمله خوارزم لغتنده چوبان دیمکدر چونکه یام بارکیر در یعنی آکا منسوب دیمك
اولور یعنی آت چوبانی ﻗ یاوری ﻉ فتح واو وکسر راء مهمله ایله معین ویاردم ایدیجی آخرنده کی
یا حرفی صفت معناسنه در شاعر بیت بهر کار از وخواستی یاوری * اکر صلح بودی اکر داوری
ﻗ یاوه کی ﻉ نهب وغارت معناسنه کمال اسمعیل بیت هر آن دیار که بکذشت یاوه کی که طمع
عطای تو بسرش شکر کران آمد ﻗ یایی ﻉ کسر یای تحتانیله بیمار یعنی خسته استاد
منوچهری * قطعه * سالار سپاهان چو ملك شد بسپاهان * برشد بهوا همچو یکی مرغ
هوایی * کرچه بهوا برشد چون مرغ همیدون * ورچه بزمین درشد چون مردم یایی * فرزند
پدرکاه فرستاد وهمیداد * برشه کی خویش بیکبار کوایی ﻗ یتاقی ﻉ فتح تاء مثناة وکسر
قافله بمعنی پاسبان یعنی بکجی خسروانی بیت بخواب نازشه بابرك نوشاد * زهندوی یتاقی کی
کند باد ﻗ یخنی ﻉ سکون خاء معجمه وکسر نونله اوج معنایه کلور اول معروف طعامدر ثانی
کیجه دن فاضل اولان طعامه دیرلر هرنه اولورسه ثالث مال واثواب وحبوبات وغیریدن وقت
حاجت ایچون حفظ ایلمکه دیرلر عربیده بو معنایه ذخیره دیرلر شیخ نظامی بیت مخور غم
زصیدی که ناکرده * که یخنی بود هرچه ناخورده * ودخی برنوع معروف طعامدر کذا
فی المؤید ﻗ یزدادی ﻉ سکون زاء معجمه وفتح دال مهمله اولی وکسر ثانیه ایله قیمه وتخم مرغ
ایله پشوررلر برنوع طعامدر طیان مرغزی بیت خورد مخالفان تو خون دل وجکر * قوت
موافقان تو یزدادی وعسل ﻗ یغمای ﻉ بمعنی تاراج ویغماجی ویغمامش معناسنه ﻗ یغنی
سکون غین معجمه وکسر نونله بمعنی یخنی مرقوم ﻗ یکانکی ﻉ وحدت وغالب اولق مولانا عرفی
* مصرع * مارا بیکانکی ایزد کارست ﻗ یکبسی ﻉ سکون کاف وفتح باء موحده ایله بمعنی

يعني يكبارکی ابوشكور بيت بجنكی مكن جاودان يك بسی * بدين آرزوكه منم خود زسی
يكبارکی براوغوردن يعني دفعة واحدة ديمك اولور يكچندی برز وقت
وبرزمان معناسنه در يكی معنای يك ايله موصوف اولان عدددر حكيم انوری بيت
مرازدست هنرهای خويشتن فرياد * كه هريكی بدكر كونه داردم ناشاد * آخرنده كی يا يای
نسبتدر معناسی بر ايله تعبير اولور شاعر بيت درمزبلهٔ وجود هريك * همچون خروسك
هميشه درتك يكنيدی سكون كاف وكسر نون بعده يای ساكنه ايله يكتالك وغلبه
وذی قوت معناسنه ياوی ياوه ديدكلری قوشدر باب الياء المضمومة مع الباء الموحدة
يوب واومعروفله بساط وفرش معناسنه كذا فی فرهنك ميرزا مع الجيم * يوج
واومعروفله خزنده برجانوردر يعني براوزنده سورينوب يورربرجانوردر كذا فی فرهنك جهانكيری
مع الخاء المعجمه * يولاخ واومجهول ايله خراب معناسنه در كذا فی التحفه مع الدال
المهمله * يوزغند واومجهول وسكون زاونون وفتح غين معجمتين ايله آدم آوازی نعره وهايقرمق
كبي كذا فی فرهنك جهانكيری مع الراء المهمله * يوزدار واومعروف وسكون زاء معجمه وفتح
دال مهمله ايله پارسجی يعني پارس بسلايجی ديمك اولور يومر واومجهول وفتح ها ايله دلوجه
طوغان كه يوهه دخی ديرلر مع الزاء المعجمه * يوز واومجهول ايله درت معنايه كلور اول
جستن وتفحص كردن كه رزم يوز ديرلر رزم جو معناسنه شمس فخری بيت زهفت حصن
فلك بجهين شود خالی * چو عصيدان روی آورد مبارز يوز * ثانی پارس ديدكلری آوجی
جانوردر عربيده فهد ديرلر سباع جنسندندر شكاری پادشاهلره مخصوصدر ثالث زغر
ديدكلری اراجی كوپك كه طوغان ايچون شكار آرار ايكی معنايه مولانا هاتفی * مثنوی *
پی تيهو وآهوی نازنين * پراز يوز وباز آسمان وزمين * كرآهويی از يوز جستی چو برق *
بچون چرخ چالاك كرديش غرق * حكيم خاقانی بيت طعن نادان نصيحت داناست * زدن يوز
غيرت يوزست * رابع نسنه ارامق وبولوب قالدرمق بوسببدن زغره دخی اسم ايتمشلر
مع السين المهمله * يول يوس سكون واو ولام وضم يای تحتانی وواومجهول ايله اورته يازآيی
كذا فی فرهنك جهانكيری مع الشين المعجمه * يوش واومجهول ايله ايكی معنايه در اول
يعني نيره ثانی جستن وتفحص كردن معناسنه كذا فی فرهنك جهانكيری مع الغين المعجمه
يوغ واومعروفله بوينندرق كه چفت اوكوزينك بوينينه كيچوررلر كذلك عربه چكركن دخی
كيچوررلر ابوشكور بيت كرايدون كه پيش توكويم دروغ * دروغ اندر آرد سرمن بيوغ *
حكيم سنايی بيت ای همه قول تونفاق ودروغ * پيش دنيا توكردن اندر يوغ * حضرت
مولانا قدس سره بيت آفتاب وماه دوكاو سياه * يوغ بركردن بينند دشان اله مع الكاف
يوزك واومعروف وفتح زاء معجمه ايله ايكی معنايه در اول مصغر يوزدر ثانی مراغه
وغلتيدن جانوران كذا فی فرهنك جهانكيری فرهنك ميرزاده زغرديدكلری كوپكدر يوك
واومعروفله بردموردركه تنوره آنكله بريان آصارلر ودخی آتش قارشدردقلری دمور دموئيد
الفضلاده اوزرينه اتمك قويوب تنوره صالدقلری نسنه يه ديرلر مع اللام * يوزل واو
معروف وفتح زاء معجمه ايله سك كوچك كه ماسنی ديرلر برنوع كوچك كوپكدر كذا فی فرهنك

يُ ن
جهانکیری ل مع النون * یمکان ع سکون میم وفتح کاف فارسیله ولایت بدخشانده کاشغر سمتنده واقع بر قصبه نك آدیدر شاه ناصر خسرو لك مزاری اول قصبه ده واقعدر بو بیت آنکدر بیت بزنهار خدایم من بیمکان * نکو بنکر کرفتارم مپندار * وله ایضا بیت مرا کوپی اکر دانا وحری * بیمکان چون نشینی خوار وبی یار ل یمن ع سکون میمله خجسته ومبارك خواجه حافظ بیت ملکت عاشقی وکنج طرب * هرچه دارم بیمن دولت اوست ل یوزبان ع واو معروف وسکون زاء معجمه وفتح باء موحده ایله پارسیجی دیمکدر ل یوکان ع واو معروف وفتح کافله رحم مادر معناسنه که زهدان دخی دیرلر ل یون ع واو معروفله اوج معنایه کلور اول فلس معناسنه حکیم خاقانی بیت فلسفی فلسی و یونانی یونی ارزد * نفی این مذهب یونان بخراسان یابم * وله بیت بانص حدیث ونظم قرآن * یونی ارزد حدیث یونان * ثانی نمد زین یعنی تکلتی استاد عنصری بیت از فتح وظفر بیتم برئیزهٔ تو عقد * وز فره بیتم بر ویزهٔ تو یون * بو معنایه شمس فخری بیت ز فتح و نصرت بر رایتت بود پرچم * ز جاه دولت بر مرکب تو باشد یون * ثالث بمعنی رنك وله ایضا بیت اکر زخاك درت باد وآب رخ یابد * بماه آذر وآخر بر آرد آذریون ل یونان ع بر مملکت اسمیدر و بر قوم آدیدر که یونانی دیرلر اکثر حکما اول ولایتدن ظهور ایلمشدر واول قومدن دیرلر اسکندر ذوالقرنین دخی آنلردن اولدوغیچون اسکندر یونانی دیرلر ل مع الواو * ینیلو ع کسر نون وسکون

یُ و
یای تحتانیٔ ثانیله هفته بازاری طوردوغی یره دیرلر ل یو ع واو مجهول ایله یك معناسنه در ل یویو ع سکون واو وضم یای تحتانیله یویل دیدکلری قوشدر ل مع الهاء * یله ع فتح

یُ ه
لامله بمعنی فدا حکیم فردوسی بیت کنم هرچه دارم بر ایشان یله * کرفتم ز کینی یکی بیغله * ل یوبره ع واو معروف وفتح باء موحده وراء مهمله ایله بمعنی آرزومندی که یوبه ویویه دخی دیرلر ل یوبه ع فتح باء موحده ایله بمعنی آرزومندی حضرت مولانا قدس سره بیت یوبه سفر کیرد با پای لنك * صبر فرو افتد در چاه تنك * حکیم انوری بیت ای در حرم جاه توامنی که نیاید * از یوبهٔ آن خواب خوش آهوی حرم را ل یوخه ع فتح خاء معجمه ایله نهایت لذت جماعه ایرشمك معناسنه حکیم سوزنی بیت کرچه بدم مرد زیر میره دران حال * همچون زن غمر شدم ز یوخهٔ رعنا ل یوزه ع واو معروف وفتح زاء معجمه ایله شکار ایجی کوپك حکیم خاقانی بیت از چرخ طمع ببر که شیرانرا * در یوزه نشاند بردر یوزه ل یوژه ع فتح زاء فارسیله بمعنی یوز ویوزهٔ مرقوم ل یوسه ع فتح سین مهمله ایله تحفة الاحبابده بمعنی ارّه ودخی درود کران حکیم اسدی بیت بیوسه ببرند چوب سکند * کران پای خوانی در آیدبه بند ل یوهه ع واو معروف وفتح هایله داوجه طوغان ل یوه ع اظهار هایله بمعنی یودهٔ مرقوم ل یویه ع واو معروف وفتح یای تحتانیله بمعنی آرزومندی حکیم فردوسی بیت ز بس یویه کاندر دل شاه بود * دبیری فرامرز را خواند زود * شرفنامه ده ومعیار جمالیده ایکی باء موحده ایله بو معنایه روایت اولنمشدر اما تحفة الاحبابده ایکی یای تحتانیله مروید را استاد فرخی بیت چو مرا یویهٔ درکاه تو خیزد حکم * رهی آموز رهی را واز ین غم برهان ل یهره ع سکون ها وفتح راء مهمله ایله بمعنی یویهٔ مرقوم ل یهه ع فتح هائین ایله بمعنی یوههٔ مرقوم تم

تم بالخير في خاتمه ع صاحب عقل سليم ودراك ومالك ذهن مستقيم وتابناك اولان ياران
نكته شناس وخلان حقيقت استيناس جنابلرينه مخفي ومستور وتفهيمدن بعيد ودور اوليه كه
بو كتاب فوائد نصاب وخطاب منافع انتساب ابتداى جمع وتأليف واوايل تلفيق وتلفيفي
جلوه كر فضاى تفكر ونقشبند تخيل وتصور اولنوب سنه ثلث وسبعين والف من هجرة
من له العز والشرف اثناسنده صور نكير خاطره شروع املا ونقش پذير انديشه مباشرت
كتب وانشا اولنوب لكن اسباب لازمه تأليف وحوايج ضروريه تصنيف جمله دن كتب معتبره
ونسخ مقبوله مفصل ومختصر ومجمل ومعتبر اولان كتب لغاته دسترس وحصول ملتمس
جمله دن اقدم اشتغال سايره دن اهم والزم اولمغله برآورده كف اقتدار وآماده پيشكاه
احضار وهر كتاب لغتك مفرداتن مقدم دفتر وكيفيت ترتيبن منصه خيالده جلوه كر بر ز ايام
مرور وبر مقدار زمان كذران ومقصور اولوب آخر الامر سنه ثمانين والفده دامن همتي
ميان جانه بند وذيل عزيمتي كركاه دله پيوند يعني كتابنه مباشرت وجمع وتحريرينه مبادرت ايدوب
تمام اون ايكي سنه روز وشب مداومت وبلا انقطاع ملازمت ايله بعون الله الملك العلام
رسيده سرحد اتمام ووصول انجام اولوب بش دفعه تسويد وتحرير وطرز ترتيبن مكررا
تسطير ايتمكله سنه اثني وتسعين والف ختامنده اختتام بياض واقع اولدى * ذلك فضل الله
يؤتيه من يشاء والله ذو الفضل العظيم * على قدر الامكان تصحيح وهر لغتي تنقيح وتصريح
وتحقيق معانيسنده بذل قدرت وتدقيق مبانيسنده صرف همت اولنوب مسموع ومنظور
ومضبوط حافظه پر قصور اولان لغات معانى مشهوره وغير مشهوره ايله نسق مخصوص وطرز
منصوص اوزره تحرير وترقيم واسلوب خاص وروش اختصاص ايله تقرير وتنظيم اولنوب
هر بر معناسنه داخل حيطه امكان وواصل حوزه اتقان اولان ابيات لطايف مضمون
استادان سلف واشعار ظرايف مشحون شاعران ذوى الشرف ايراد واثبات مدعاى قوه اداء ايله
تحمل اعباء شاقه ايله تحصيل مرام يعني وسيله رتبه خواهش مقصد انجام دل ناكام اولوب
صدر كتاب يعني ديباجه خطاب مستطابده زاده طبع پر كلال اولان ابيات لطافت مآل وقواعد
صحت اشتمال وضروب امثال وباقى ترتيب هجا اوزره تحرير اولان لغات صحيح الروايات * يكرمى
ايكي بيك بشيوز اللى * لغت صحيحه روايت صريحه * ويكرمى ايكى بيك درتيوز اللى * ابيات
نزاكت پذير على طريق الاستشهاد جمع وتحرير وكتب وتسطير اولنمشدر ايمدى اصحاب وقوف
تام وارباب دانش صحت نظام اولان اهل عرفان ونكته دان حقيقت اذعانه اولان لغت شناسانك
معلوم علم مشكل كشالريدر كه لسان فارسى وزبان دريده استعمال اولنان لغت كتب جامع
ومفصل ومعتبر ومطولده اون بيك عددلغت جمع وترتيب وكتب وتركيب اولنمشدر بو فقير
عاجز وحقير ناچيز ذكر اولنديغى مقدار لغتى كتب متعدده دن تجسس واستقصا وتفحص
واستنبا ايله جمع والتقاط وترتيب وارتباط ايلدى اكرچه ميان لغات فارسيه بعض لغت عربيه
ضم وادخال وخلط استعمال اولنمشدر مرادينه نامراد نكثير اعداد وتوفير سواد ايچون اولميوب
ايراد اولنان كلمات عربيه اعجامك تصرفاتندن اولوب كندو لغتلريله آميخته وتركيب
واستعمالنده لغت فارسيه يه تشبيه وتقريب ايلمشلردر بناء على ذلك مذكور برقاچ كلمه عربيه

نه معناپه استعمال ونه حالتله اعمال اولنور آنی بیان وابیات مستشهدلری عیان اولندی ایدی
هه نظم ونثر شریفلری اولان یاران منصفینك طبع لطیفلرندن وفوایدندن متمتع ومنتفع اولان
اخوان انصاف اتصاف حضراتنك الطاف کریمانه وکرم بیکرانه لرندن نیاز ورجا اولنورکه
بو مستغرق دریای عصیان وغوطه خور بحلهٔ جرم بی پایان بنده لرین بر فاتحهٔ شریفه ایله یاد
وروح حزینن شاد ودل ویرانن آباد ایدرلرایسه جناب حضرت رب العباد دخی کندولرین
دنیاده حصول مرادات ووصول مقصودات ایله مسرور وخندان وعقباده رحمت ومغفرت
احسان ودخول غرفهٔ فرادیس جنان ایله شادان ایلیه اکر قرأت فاتحه نصیب ومیسر اولمزسه
باری رجای رحمت رحمان وتمنای عفو جرم وعصیاندن فراموش ایلیه لر بو کتاب مستطابك
جمع وتألیفندن آنجق مراد فقیر ناتوان بودر بودخی رجا ونیاز اولنورکه برعارف قدرشناس
استنساخنه طالب واستکتابنه راغب اولورا یسه لطف وکرمندن رجا وحسن شیمندن تمنا
اولنورکه احسان ومروت ایدوب ابیات واشعارین حذف وترك ایلمیوب سمت قصر واختصارینه
ذاهب وکثرت کتابتندن هارب اولمیوب دلنشین ساده وجایکیر خاطر دور افاده سنه موافق
اولمیان محللری غلط قیاسیله تصحیح قصدی ایله حالت صحت ایاتاولی سندن اخراج وشکل
آخره ادخال ایلمکله کتاب صحت انتسابی دلنا اهلان وفهم نادان کبی خراب ویباب وکج الفاظ
ایله بیمعنی ایلمیه علی الخصوص که هرلغته اعراب التزام اولنوب مفتوح ومکسور ومضموم
وساکنن تطویل کلام اولنمش دیو ترك واغفال وطرح واهمال قصدین دخی ایلمیه زیرا
هرلغته اعراب خصوصا کاتب بوالفضول وغلط نویس وناسخ مسلوب الفهم وحماقت انیس
یادکارلرایچون وضع وتحریر وهربرنده التزام تقریر اولنمشدرکه تحریرنده تحریف وترقیمنده تصحیف
اولنمیوب صحته اقرب وتحقیقه انسب اوله بوندن ماعدا بو زمانه ده تقلید معارف ودانش
ولغت شناس وفهم وبینش چخنور وزنجه کندین فارسی دان وشعرفهم صانوب عقل فاسد
وزعم کاسدی اوزره لغتی اصلی وفصلی ایله فهم ایدوب یازرم صانوب اما حال بوکه صحیحن سقیم
وغلطن مستقیم ایتمکله کتابی خراب وویران وزحمت ومشقت مؤلفی هباء منثورا ایله سودیغی
زیان ایدر بو خوفدن تطویل کتابتنه اختیار وکثرت کلام ومکرر تحریرینه ارتکاب اولندی
زیرادرت حرف که با وتا ونون ویا حرفلری اواسط کلمه ده بردندانه یازیلوب نقطه ایله ضبط
اولنور کذلك جیم وحا وخا دخی برصورتده یازیلور کذلك دال وذال ورا وزا وسین
وشین فی الجمله بونلر برصورتده یازیلوب استخراجنه عاجز وتشخیص وتمییزنه قاصر اولنلر نقطه
ایله فرق ایدرلر اول اجلدن هربرلغته مشهور وغیر مشهور اعراب وضع اولنوب سکون بای موحده
وفتح تاء مثناة وضم یای تحتانی دیو ضبط وتحریر وربط وتقریر اولندی بوقیودات اصحاب
معارف وارباب عقل ودانش ایچون اولمیوب جاهل فضولی ونادان صاحب زعم اولنلرایچوندر
ایدی بو کتابی استنساخ وبونسخه یی استکتاب ایدن اخوان صاحب انصاف ویاران معذرت
قبول اولنلردن رجاء واثق وتمنی صادق اولنورکه کثرت کتابت وثقلت تحریرندن استنکاف
ایلمیوب ابتداء دیباجه سن وذکر اولنان اعرابن وابیات مستشهداتن تمامه یازوب برحرفن
اسقاط وبرکلمه سن حذف ایلمیه قبول الوقوع بومرتبه قیود وشروطه باعث نه اولدیغی اصلی

اصلن استفسار وسببن استخبار ایدن اصلندن بیخبر و آکاه وموجبندن ناواقوف بی انتباه اولنلره
جواب ویریلورکه بوندن اقدم کشیلر سلک تألیف ورسیلۂ حدود تصنیف اولان لغت کتابلرینک
اکثری استشهاد ایله تحریر ومحله مناسب ابیات ایرادی ایله تسطیر اولنمشدر ازآنجمله دیار
رومده مستعمل ونزد عرفاده شریف ومتداول اولان مجرا الغرایب حلیمی ولغت نعمة الله
اسکنهما الله فی بحبوحة الجنان کتابلری ابیات مستشهد اتله تألیف اولنمشیدی مرور ایامله
نیچه بو الفضول نادان وخردو پای بی اذعان ترک ابیات وقصر اشعار ایتمکله مذکور کتابلری
اذعانلری کبی خراب وادراکلری کبی یباب ایلمشلردر اول جهتدن بو کتابک استنساخنه طالب
واستکتابنه راغب اولان طالبان معرفت ومالکان حسن همت بعینه نقل مسطر ایدوب بربیت
ویاخود بر کلمهنک حرکت نسبتن طی وقصر وقصد خفت ومختصر ایلمزسه حق سبحانه وتعالی
توجهن راست وآسان ومرادینه وصول ایله مسرور وخندان واجر جزیل وثواب جمیل احسان
ایلیه اکر وجه محرر اوزره ترک وطرح وقصر وحذف ایدرسه وزعمجه اختصار وانتخاب قصد ایدرسه
درکاه واهب العطایادن تضرع وتمنی اولنورکه بو خصوصده مرام ومقصودینه نائل ومراد
ومطلوبنه واصل اولمیوب لطایف معانیسندن بهرمند ومنافع وفوائدندن سودمند اولمیه آمین
بحرمة محمد وآله الطیبین واصحابه الطاهرین والحمد لله وحده والصلوة والسلام علی من لا نبی بعده

فقد تم الجلد الثانی من نسخة المطبوعة الملقبة بفرهنک شعوری والمسماة بسوال
الفضلا ولسان العجم بعون من زین السنة الملل والامم بلغة مخصوصة وعلم
بالقلم علی ید الحقیر المأمور بعمل الطبع فی دار الطباعة المعمورة فی غرة
شعبان المعظم سنه خمس وخمسین ومائه والف من هجرة
من له العز والسعادة والشرف فی البلدة الطیبة
المحمیة قسطنطنیة صانها الله تعالی عن انواع
آفات الکونیة والبلیة

تاریخ ختم طبع کتاب لمصححه الحقیر

ای خوش این نسخهٔ پاکیزه وخوب	که لسان العجم اینجا مجموع
شده نامش چو سؤال الفضلا	فضلا را بد امل زین مدفوع
بهر بسیاری این نسخه زبس	کوششر افتاد وچنین شد مطبوع
ز اصطلاحات وکنایات ولغات	خارج از دفتر این نا مسموع
کس نه نماید ازین حرف سقیم	بود انکشت نهادن مرفوع
با چنین صحت وهمواری نقش	کشت با صنعت طبعش مصنوع

عاطفا کفت بختمش تاریخ
بسکه فرهنک شعوری مطبوع
سنه ١١٥٥

